Ioannem

Plato

Prohemium Marsilii ficini floreti ni in libros Platonis ad Laurentium medicem Virum Magnanimum.

Diuina prouidētia / fortiter attingēs omnia / suauiterqz disponēs / magnanime Laurenti / statuit / religionem sanctam / nō solum ꝓphetis ⁊ sibillis / sacrisqz armare doctoribus: uerum etiā pia quadam / elegātiqz philosophia / singulariter exornare: vt ipsa pietas omnium origo bonoꝝ tam secura / tandem inter omnes sapiētie / ⁊ eloquentie professores incederet / q̄z tuta penes domesticos conquiescit. Oportebat eniz religionem / que unica est ad felicitatem uia: non rudioribus tantum hominibus / uerum etiam peritioribus cōez fore. Qua quidem duce omnes ad beatitudinem / cuius gratia nati sumus / ⁊ ad quaz consequendā / cōi studio laboramus / facilius / tutiusqz peruenire possemus. Itaque deus omnipotens / statutis temporibus diuinum Platonis animum ab alto demisit / uita / ingenio / eloquioqz mirabili / religionem sacraz apud omnes gētes illustraturum. Cum uero ad hec usqz secula sol platonicus / nondum palam latinis gentibus oriretur / Cosmus italie decus / et insignis pietate uir / platonicam lucem / religioni admoduz salutarem / a grecis ad latinos ꝓpagare cōtendēs / me potissimum intra suos lares plurimum educatum / tanto operi destinauit. Ego autem ⁊ si a tenera etate nois platonici cultor / rem tamen adeo grauem / non meis quidez / sed aui tui Cosmi prosperis auspiciis / sum aggressus: sperans diuinam opem tam necessario: tamqz pio officio non defuturam. Hac ergo in primis spe ductus / academiam sum ingressus: decemqz ex ea platonis nostri dialogos / Cosmo / prius q̄z nature concederet / latinos feci. Post eius obitum patri tuo Petro prestantissimo uiro / dialogos nouez legendos dedi. Postquam uero petrus e uita decessit / fortuna preclaris sepe operibus inuida / inuituz me a traductionis officio distrahebat. Verū tu ⁊ religiōis cultor / ⁊ philosophie patronus / me ad inceptū omni fauore ⁊ auxilio reuocasti. Quamobrem ad institutuz munus felicibus iteruz auspiciis sum regressus: neque traduxi tantum / uerum etiam partim argumentis mentem perstrinxi platonicam / partim quoad potui breuibus commentariis explicaui. Opus itaqz totuz diuino auxilio iam absolutum tibi libētissime dedico. Ad quē illa etiaz que maioribus tuis inscripta sunt / iure hereditario ptinēt: virum profecto auite paterneqz in patria colēda uirtutis heredem. Leges autē inter dialogos funebrem Platonis orationem pio fratri tuo Iuliano dicatam. Preterea ubi ad libruz ō regno peueneris / uidebis Federicum urbinatem ducem / eo die a me honoratum quo ipse tuas edes honorifice salutauit. Nō solum uero septē atqz triginta libri / qui solo tuo insigniti sunt titulo. sed cuncti denique tui sunt / quandoquidem omnes tui gratia sunt absoluti / atqz ego sum tuus. Neqz uero me platonicum in hiis libris stiluz omnino expressisse ꝓfiteor: neqz rursus ab ullo / quāuis admoduz doctiore / unquam exprimi posse confido: stilum inq̄z non tam humano eloquio q̄z diuino oraculo similē. Sepe quidē tonantē altius: sepe uero nectarea suauitate manantez: semper autem archana celestia complectentem. Profecto quēadmodum mundus tribus precipue dotibus est munitus / utilitate / ordine / ornamento: atqz ex his diuinum nobis testatur artificem. Ita platonicus stilus continens uniuersum / tribus potissimum abundat muneribus: philosophica sententiarū utilitate: oratorio dispositionis elocutionisqz ordine: florum ornamēto poeticoruz: ⁊ ubiqz tum diuinis utitur testibus / tum etiam certissimum ō architecto mundi deo perhibet testimonium. Valeant igitur Magnanime Laurenti / ualeant ꝓcul omnes / qui minutissimas erudiende pueritie a Platone rationes efflagitant. Erudiant alii rudiores: ⁊ eruditi deniqz fores platonicas adeant / inde non tam puerilia rudimēta: q̄z diuina mysteria tandem reportaturi. Dixi modo Laurēti tandem. Nā plato noster ante q̄z diuina fundat oracula: ne sacra prophanis cōmunia fiant / audientiuz aios triplici paulatim ad summuz calle ꝑducit / purgatiōe / resolutiōe / cōuersione. Quāobrez multa leguntur apud Platonem ad purgandos perturbationibus animos pertinentia. Plura rursum ad soluendas mentes a sensibus. Plurima etiaz ad cōuertendas tum in se ipsas / tum in deum omniuz auctorem: In quem / ueluti solem / rite conuerse / optatis inde ueritatis radiis / feliciter illustrentur. Interea Plato noster / dum occultis sepe modis humano generi necessarium tractat officium / interdum iocari uidetur et ludere. Verum platonici ludi atque ioci admodum grauiores sunt q̄z seria stoycorum. Neqz enim per humiliora quedam dedignatur alicubi peruagari: modo sensim auditores captans humiliores facilius ad excelsa perducat. Miscet frequēter grauissimo quodam cōsilio utilia dulcibus: quo modestis sermonis blandi leporibus / animos natura proniores ad uoluptatem per ipsam uoluptatis escam / ad cibum alliciat salutarem. Fingit ⁊ sepe fabulas more ꝓphetico: quippe cum ipse Platonis stilus / nō tam philosophicus / q̄z reuera propheticus uideatur. Furit eniz interdum / atque uagatur / ut uates: ⁊ ordinem interea non humanum seruat / sed fatidicum ⁊ diuinum: neque tam docentis personam agit / q̄z sacerdotis cuiusdam atque uatis / partim quidem furētis / partim uero ceteros expiātis: ⁊ in diuinum furorez similiter rapiētis. Fabulis uero inter hec ob id potissimū uti uidetur: vt inter uarios academie flores oblectētur quidez oēs. Sed expiati dumtaxat poma decerpāt / uescantur suauius / facilius conquoquant / perfectius nutriantur. Agit autez dialogis omnia / ut sermo uiuens / personas loquentes ante oculos ponat / persuadeat efficacius / ⁊ moueat uehementius. Accedit ad hec quod amicos / ut par est / oportune dialogis suis honestat: facilius multos posteritati commendans. Preterea opiniones eadez ō re diuerse cōmodius dialogo recensentur. Mitto qō dialogus mira quadaz uarietate delectat / ⁊ attētione audiētes detinet ⁊ legentes. Verum quidnaz longius per minutiora quedā ⁊ humiliora digredimur? Sophia Magnanime Laurenti / que solo iouis capite nata / ab initio cum eo erat cuncta componēs / patrem imitans / ipsa quoque filiam solo capite peperit / philosophiam nomine: cuius delitie forent / esse cum filiis hominum. Hanc igitur in terra quondam / per uarias gentes peregrinantem excellētiora passim admirabātur ingenia. Quorum in numero Plato noster / non solum admiratus est illam: sed et primus et solus ad summum excoluit. Huic enim ille primus / tanquam sacre sacerdotia cinxit tempora mitra: preterea peplum induit. quod augustam filiam Minerue deceret: caput etiam manusqz et pedes suauiter redolentibus illiniuit unguentis. Deniqz solam ipsuz quacunqz philosophicuz numen incederet / uariis aspersit floribus ⁊ ornauit. Talis erat / atque etiam est huius diue intra limites academie deambulantis habitus / talis ornatus. Quotiens uero extra ortos academicos peruagatur / non soluz unguenta semper amittit ⁊ flores / sed etiaz proh nefas / sepe incidit in latrones: atqz amissis sacerdotii ⁊ grauitatis insignibus nuda passim ⁊ quasi prophana pererrat / adeoqz deformis apparet: ut neqz phebo ulterius mercurioqz eius familiaribus placeat. Neqz insuper uel auo ipsius Ioui uel Minerue matri probetur. Ceterum statim materno consilio intra parietes ⁊ ortos academie sese recipiēs / antiquum resumit decus: ⁊ ibi uelut in patria libentissime requiescit. Quamobrem iuuat una tecum platonice Laurēti omnes tum discendi / tum bene uiuendi cupidos / ad academiam platonicam cohortari. Hic eniz iuuenes uel inter iocandum precepta morum / uel inter ludendum industriam differendi iocunde admodum ⁊ facile cōsequētur. Hic uiri etiā rei tum familiaris / tum publice disciplinam abunde perdiscent. Hic senes pro mortali uita / uitam sperabunt eternaz. In academie ortis poete sub lauris canentez apollinem audient. In uestibulo academie oratores spectabūt Mercurium declamantez. In porticu uero ⁊ aula iuriscōsulti

ciuitatũqꝫ gubernatores / Iouem ipsum auscultabunt / sancientem leges / iura dictantem / imperia gubernantem. In ipsis denique penetralibus philosophi saturnum suum agnoscent: celestium archanorum contemplatorem. Ubique uero sacerdotes rerumqꝫ sacrarũ antistites arma reperiẽt: quibus pietatem aduersus impios strenue protegant. Hac igitur / huc precor / omnes accedite / qui liberales colitis disciplinas: hic eas ⁊ libertatẽ uite pariter adepturi: huc denique cuncti concurrite: quos adsequende ueritatis: ⁊ cõsequende beatitudinis perpetuus ardor inflammat: hic aspirante deo / ueritatem ad uotum ⁊ felicitatem consecuturi. Uerum interim ammonendi estis / ne temere de rebus platonicis / immo uero diuinis / feratis sententiam. sed longo ⁊ equo examine iudicetis: neque liuidam in eos censuram exerceatis / qui ꝓcul ab omni liuore uobis uigilãt / ⁊ laborãt. Immo uero fauete libẽter auctori pio / fauete etiam traductori / non solum translatione uerborum: sed explicatione sententiarum cõmuni omnium utilitati pro uiribus consulenti. Nolite precor antiquam salutaremqꝫ doctrinam / hen iandiu nimis oppressam / nuper autem in lucem diuina prouidentia ꝓdeuntem / insequi crudeliter ⁊ opprimere: ne forte quam deus omnipotens uult ubique uiuam / mortalis homo frustra perditam uelit. Dextera enĩ domini fecit uirtutem: dextera domini iam exaltauit eam / nõ morietur / sed uiuet / ⁊ narrabit opera dñi

[Q]ed quonãꝫ optime Laurenti nos ingens in Platonem ac nesciens tenere modum / raptauit amor? Num i platonis causa declamauimus / oratorie facũdie principis? Satis enim superqꝫ ipse ꝓ sua causa declamauerit apud eos presertim / qui perturbationibus uacui / equos se prestiterint auditores. Te uero i presentia minime adhortabor: mirum in modũ ad hec oĩa uoluntate propensum / ingenio promptum / studio eruditũ. Sed optabo dumtaxat / ut ⁊ legas feliciter / ⁊ felicissime uiuas / Marsilii tui memor. Dum uero marsiliũ ficinum nomino / philippum quoque ualorem academicum nostrum intellige pariter nominatũ. Nam si ualor atqꝫ marsilius in platone defendendo / ⁊ in te amando idem sunt: proculdubio inter se quoqꝫ sunt idem. Ualorẽ tibi Laurenti singularis sua uirtus probat / platonicus honor laudat / incredibilis in te amor ualde commendat.

Platonis Uita: et primo Genealogia / ⁊ Genesis.

PLATO Atheniẽsis Aristonis ⁊ Perictiones siue Potone filius / a / Neptunno genus utrinque ducit. Nã Solon / a / Nereo ⁊ Neptunno descendit. Solonis uero frater Dropides Critiam maiorẽ genuit: a quo Calescrus ortus duos habuit filios Critiam. s. minorem / q unus ex triginta athenaꝝ gubernatoribꝰ fuit: atqꝫ Glauconẽ charmidis ⁊ Perictiões patrem. Perictione uero Aristoni nupta / Platonem pepit ⁊ Adimantum ⁊ Glauconem. Feminam quoqꝫ potonã / que Eurymedonti nupta / peperit Speusippũ. Rursꝰ Ariston Platonis pater / a / Codro filio Melanti descẽdit / q iteꝝ i Neptunnũ sicut ⁊ Solon originem referũt. Ferũt athenis celebre esse / Aristonẽ Perictione cũ esset speciosissima ꝯgredi conatũ esse. Ueꝝ fuisse illiꝰ conatus irritos / uidisseqꝫ in somnis Apollinem / atqꝫ ab eo iussũ mũdã / a / ꝯiugali copula quoad pareret seruauisse. Qđ ⁊ Laertius / ⁊ Policrates scribũt. Nascitur athenis uel i egina / a troie captiuitate ãno septigẽtesimo qnquagesimo sexto: ab urbe ꝯdita trecentesimo tertio. Ante christi aduentũ quadringentesimo uigesimo tertio. Platonis genesim qualem adolescens audiuerã i libro de amore significaui: sꝫ nũc adducã qualẽ Iulius Firmius astronomꝰ describit. Cuius opinionẽ / hac in re existimo ueriorẽ. Est ãt eiusmõi. In ascendente aquario Mars / Mercurius / Uenus. In secũda Sol in piscibꝰ. In quinta. Luna in geminis. In septima. Iupiter in Leone. In nona. Saturnꝰ in Libra. Hãc genesiꝫ Iulius Firmius asserit significare uirum / q mirabili eloquẽtia polleat / celestiqꝫ ingenio ad omnia secreta diuinitatis acedat:

Educatio. Indoles. Erudito. Sobrietas Platonis.

[V]ertur cũ in cunis esset i labiis ifãtis apes mel fudisse / eloquentie future presagiũ. Aiũt Socratẽ uidisse per somnium oloris pullum sibi i gremio plumescere / qui ꝯtinuo exortis pennis / expansis alis in altum euolans / suauissimos cantus ediderit. Postridie cũ / a / patre sibi Plato cõmendatus esset / hunc esse cignum quem uideratꝰ dixisse. Poetico stilo in adolescentia floruit. Elegias composuit ⁊ tragedias duas: quas ⁊ ipse igni dedit / cũ primũ animũ ad phiã applicuisset. Primis litteris / a / dionysio preceptore imbutus est / deinde Socratem audiuit uigesimum annum etatis agens. Post Socratis mortem Cratylo Heracliti discipulo / ⁊ Hermogeni Parmenidis phiã tuẽti se se accommodauit. Cũ esset annoꝝ duodetriginta megaram se ad Euclidem cũ aliis Socraticis cõtulit. Hinc Cirenem profectus Theodorũ mathematicũ audiuit / atqꝫ inde in Italiã ad pythagoreos Philolaum ⁊ Architã tarentinũ Euritumqꝫ concessit. Ab his in egyptum ad prophetas ⁊ sacerdotes se recepit. Decreuerat ad indos magosqꝫ progredi: Ueꝝ pp asie bella / a / ꝓposito destitit. Regressus demũ athenas in achademia uitã duxit / quem i salubrẽ attice locũ dicitur elegisse: qđ etiã diuus Basilius ⁊ Hieronymus comprobant. ut nimis bonus corporis habitus ceu uitis nimia luxuries amputaretur. Erat enim ⁊ speciosissimo ⁊ robustissimo corporis habitu. Unde ⁊ / a / latis humeris / ampla frõte: ⁊ egregio totiꝰ corporis habitu orationisqꝫ ubertate / Plato est nuncupatus. Cũ ante nominatus fuisset Aristocles. Nihil in eo deforme nisi forte uox aliquãtulũ gracilis / ⁊ nescio quid sub ceruice gibbosũ eum aliquãtulũ deformabat. Ob achademie habitatiõem passus est quartanã febrẽ menses decem atque octo: sꝫ sobrietate ⁊ diligentia sua uires post febrẽ ualidiores qꝫ ante recuperauit.

Militia ⁊ nauigatio Platonis trina.

Prima nauigatio.

[M]ilitauit ter primo in tanagrã / secũdo in corinthum / tertio in delum / ubi etiam uictoria potitus est. In siciliã ter nauigauit / primo ut insulã ⁊ ethnea miracula crateresqꝫ

uideret. Agebat tunc. xl. etatis annum: quo
etiaꝫ tempore dionysius hermocratis filius ut
secum loqueretur impulit: ubi cum ille de ty
rannide dissereret dicens / nō id prestare quod
sibi soli esset utile / nisi uirtute etiā excelleret:
Offensum tyrannum atqꝫ iratuꝫ dixisse aiunt.
Uerba tua ociosorum senum sunt. At ille. Et
tua inquit tyrannidē sapiunt. Ad hec indigna
tum tyrannum primo quidem illum necare uo
luisse. Deinde uero a dione ⁊ aristomene obse
cratum / id minime effecisse. Uerum polidi lace
demonio qui p id tempꝰ legatus ad se uenerat /
eum tradidisse / ut uenundaretur. Eum ille in
eginā adductum uendidit. Quo tēpore / ⁊ cha
mander tanquaꝫ mortis reum accusauit. Sane
iuxta ꝓmulgatam apud eos legē capitale erat /
siquis atheniensium eam insulaꝫ adiisset. Cete
rum cum a quodam fuisset allegatum discipline
gratia eo phūꝫ ascendisse: Legemqꝫ illam de ho
minibus nō de philosophis qui super hoies sunt
loqui / absolutum eum dimisere: neque occiden
dum sed uendendum decreuerunt. Aderat for
te anniceris cirenaicus / qui eum. xx. minis re
demit / remisitqꝫ athenas ad amicos. Polidem
uero a cabria superatum ⁊ postmodum in elice
fuisse subuersum fama ē / demonio sibi nuncian
te talia illuꝫ philosophi gratia perpeti. Nō tñ
quieuit dionysius. Ueruꝫ cum cognouisset que
illi cōtigerant / scripsit platoni / orans ne in se
maledicta intorqueret. Ad quem ille scripsit /
non tm̄ sibi a philosophia superesse ocii / ut dio
nysii meminisset. Obtrectatoribus quibusdam
platonē a dionysio derelictum obiectantibus
respondit / immo uero a platone dionysius ē re
lictus. Quo ꝑfectus est ad dionysium iunio
rem: ab eo ⁊ dione philosophandi gratia accer
situs. Hac quoque spe ductus se suis consiliis
effecturum ut illic ex tyrannide / aut res. p. fie
ret / aut regnum / uisurumqꝫ quod iam diu uehe
menter optabat: gubernationeꝫ. s. quandā ma
xime philosophicā / in qua uel gubernent philo
sophi / uł gubernatores philosophentur. Puta
bat eiꝫ ciuitates nō aliter posse miseriam euita
re. Id omne non ui aut dolo sed philosophicis
rationibus ꝑsuaso dionysio fieri cupiebat: Sed
quarto . ere mense post platonis accessum / dio
nysius falsis impulsus calumniis dionem quasi
tyrannidi insidiantem expulit. Platonē uero
libenter amplectebatur. At plato in patriaꝫ re
diit. Tertio accessit dionem dionysio reconci
liaturus / ⁊ ab utroqꝫ iterum atqꝫ iterum obse
cratus. Rogatus etiā ab archita: Tunc ⁊ dio
nysius uictatam illi triren em obuiam misit / et
archidamum pythagoricum oratorē / nobilesqꝫ
ꝑmultos / ⁊ ipse quadrigis albis egredientem ex
cepit. Postulauit plato ꝑmissaꝫ dionis restitu
tionem / atqꝫ insup urbem ac hoīes qui iuxta cō
stitutā ab eo rem p. uiuerent: Idqꝫ ille quanqꝫ
pollicitus / implere detractauit: Cum uero pla
to palam dionysium redargueret / q̄ fefellisset
fidem / tum sibi de dione restituendo / tum theo
doti suo de heraclide seruādo: Infensum dein
de habuit dionysium: unde i summo uiuebat pe
riculo / ne a militibus interficeretur: sed archi
tas tarētinus salmiscum misit ad dionysiuꝫ ora
torem una cum naui / rogās ut platonē dimitte
ret: Ille eum dimisit / ac prebuit cōmeatum:
Plato in patriā rediit: Dionysius paulopost a
dione ciuibusqꝫ pulsus tyrannide criminis i phi
losophiam commissi penas dedit: Plato miro
quodā honore exceptus est in patria: Ibiqꝫ ad
remp. accersitus accedere noluit / qꝛ plebs ma
lis se moribus assuefecerat.

Quibus Plato leges ōderit.

Ertur archadas ⁊ thebanos cōdita ci
uitate hōeste magnitudinis / rogasse
illū / ut eaꝫ remp. institueret. Uerū
cum ille eos intellexisset / equalitatem sectari
nolle / ꝑfectum non esse: Syracusanis uero ex
pulso tyranno leges dedit / ⁊ cretensibus ma
gnesia nuper condita siue instaurata ciuitate /
scripsit leges. xii. in libros digestas: Misit ex
familiaribus suis aristonimum ad archades legi
bus instituendos / ad Ilios phormionē: Ad py
rreos meledimum.

Continentia / grauitas / comitas / platonis.

Ixit antē celebs ⁊ sobrius admoduꝫ
⁊ ut aureliꝰ augustinꝰ i libet / castꝰ.
Unde ⁊ i senio sacra nature fecisse dicitur / ut
se apud uulgus a crimine sterilitatis absolue
ret: Iuuenis adeo uerecundus / adeo compo
situs fuit / ut nunquaꝫ ridere / nisi modice /
deprehensus sit. Iratum uero uidit nemo.
Unde apud Platonem educatus puer cum ad
parentes reuersus uociferantem uideret pa
trem / nunquam inquit hoc apud Platonem
uidi. Semel tantuꝫ clam subiratus est puero
grauiter delinquēti. Sed Xenocrati inqt.
Cede tu hunc puerum. Ego enim quia ira
tus sum nequeo. Edebat quolibet die aut se
mel tantum / aut si bis / parcissime. Dormie
bat solus. Contrariam uitam multum uitu
perabat: Ad amandos adolescentes / quemad
modum et Socrates suus / uidebatur paulo
pronior. Uerum uterque tam ratione conti
nens q̄ꝫ sensu procliuis: q̄ꝫ diuine isti amaue
rint / ⁊ quo pacto que de amore loquti sunt /
exponantur / satis in libro de amore tracta
uimus. Optabat memoriam sui uel in libris /
uel in amicis relinquere / et si melancolicus
erat profundissimiqꝫ ingenij / ut scribit Ari
stoteles / iocis tamen plurimis utebatur / atqꝫ
Xenocrateꝫ ⁊ Dionem seueriores sepissime
admonebat / ut gratiis sacra facerent / quo io
cundiores gratioresqꝫ redderentur. Plato
nis autem grauitati comitas erat admixta.

Discipuli Platonis precipui.

Iscipuli eius fuere Speusippus
atheniensis. Xenocrates calce
donius. Aristoteles stagirites.
Philippus opuntius. Esticus peritius. Dion
syracusanꝰ. Amicles heracleotes. Erascus /
et Doriscus sceptii. Timolaus cicicenus.
Hebeon lampsacenus. Pithon et Heracli
des henii. Hippothales ⁊ Calippus athenien
ses. Demetrius amphipolites. Heraclides
ponticus / ⁊ complures alii / ⁊ cum his mulie
res due Lascheniа mantinea / et Axiothea
phlyasia que uirili utebantur ueste. Theo
phrastum item illius fuisse auditorem ferunt
⁊ hiperidem oratorem camelcon: ⁊ Lycur
gum / et Demosthenem quoque ipsius fuisse
studiosum: ⁊ Menesistratuꝫ. Uestibulo acha
demie inscriptuꝫ erat. Nemo huc geometrie
expers ingrediatur. Quod quidem non so
lum de linearum sed etiam de affectuum debi
ta mensura uolebat intelligi.

Libri Platonis.

Cripsit librum de sanctitate eu
thyphronem. Apologiā Socra
tis: Critonem de eo quod cum
Socrate in carcere tractauit
Criton. Phedonem de animi immortalita
te: Cratylum de recta nominum ratione.
Theetetum de scientia. Sophistam de eo
quod est: Ciuilem de regno. Parmenidem
de uno rerum omniuꝫ principio ⁊ ideis. Phi
lebum de summo bono. Conuiuium de amo
re: Phedruꝫ de pulchro: Alcibiadem primū
de natura hominis: Alcibiadem secundum
de uoto: Hipparchum de lucri cupiditate:
Amatores de philosophia: Theagem de sa
pientia: Charmidem d̄ tēperantia: Lachem
de fortitudine: Lysidem de amicitia: Euthi
demum contentiosuꝫ: Prothagoram de mo
ralibus: Gorgiam de rhetorica: Menonem
de uirtute. Hyppiam maiorem de pulchro:
Hyppiam minorem de mendacio: Menexe
num de atthica antiquitate: De republica li
bros decem: Timeuꝫ de mundi natura: Cri
tiam de atthica antiquitate: Minoem de le
ge: De legibus libros duodecim: Epinomim
siue philosophum: Epistolas: xiii: Hos om̄s
Platonis libros ipsi e greca lingua transtuli
mus in latinam: Tres uero sunt platonico

rum species dialogorum: Aut eniz sophistas confutat / aut adolescentes adhortatur / aut docet adultos. Que in epistolis uel in libris de legibus et epinomi Plato ipse suo differit ore / certissima uult haberi. Que uero in ceteris libris / Socratis / timei Parmenidis / Zenonis ore disputat / uerisimilia.

Eloquentia: Sapientia: Auctoritasq̄z Platonis.

Stilus Platonis / ut ait Aristoteles / medius inter solutam orationez ⁊ carmen fluit / suauitas et copia tanta / ut Cicero Platonem ⁊ intelligendi ⁊ dicendi grauissimuz auctorem fuisse dixerit. Adiiecit quod si iupiter humana lingua loqui uoluisset / non alia q̄z Platonis lingua fuisse locuturum. Doctrina uero tanta in eo / ut cum ante illuz omnes inter grecos illustres / ad externas gentes sapientie gratia peregrinati fuissent: post Platonis tempora cetere nationes athenas confluxerint. Et Aristoteles tam miro ingenio preditus ac noue heresis auidissim⁹ / cum Platonem iam pene adultus adisset / uiginti eum continuos annos audiuerit. Adde quod prius q̄z adiret Platonem / iam litteris prouectus erat. Deinde Platonem solum habuit preceptorem. Mitto quod a Cicerone scribitur. Malo cum Platone errare / q̄z cum ceteris recte sentire. Preterea quod una cum Panetio illum apellat deum philosophorum. Mitto illud Quintiliani: Quis dubitet platonem esse precipuuz uel acumine disserendi uel eloquendi facundia diuina quadam ⁊ homerica. Multum enim illius oratio supra prosam orationem / ⁊ quam pedestrem greci uocant / surgit / ut mihi nō humano ingenio / sed delphico quodā oraculo uideatur instinct⁹.

Diuina quadam sapientia ⁊ probitate / mirabilem auctoritatem etiam in patria / quod rarissime fieri solet / sibi cōparuisse uidetur.

Reuersus ex sicilia Plato cum ad magnificentissimaz illam olympiorum celebritatē / quasi quendam orbis terrarum conuentum peruenisset / tam letis cunctorum occursibus exceptus est / ut e celo deus ad mortales demissus uideretur. Ludos deseri: Athletaruz spectacula relinqui: Pugiles solos obmitti cerneres: ⁊ quod ammirabilius est / qui tam longis terrarum marisq̄z tractibus / pascendorū oculorum animūq̄z ⁊ aiorum gratia ad olympia uenerāt. Ois uoluptatis obliti Platonē adibant: Platonē intuebātur. In Platone perinde atq̄z amenissimo diuersorio conquiescebant. Cum tragediam quis referret / nec quispiam preter Platonem adesset / obiectantibus quibusdam dedecori esse illi quod nemo preter unum adesset: respondit ille. Et hic unus plus est / q̄z totus atheniensis populus.

Charitas: Magnanimitas: Sāctimoniaq̄z Platonis.

Nam magno ⁊ cōstanti aīo / presertim in amicoruz causa fuerit / declarant eius epistole. Tyrannum sepe quod iniuste guberna ret / q̄ōne amicos falleret / etiā presentib⁹ testibus audacter redarguebat / tantū aberat / ut illi assentaretur. Mitto minutiora illa / quale illud est / quod iusserat Dionysius in conuiuio ut singuli purpura induti saltarēt / saltauit protinus Aristip pus. Plato uero dicens non conuenire philosopho muliebria et contemptus tyranni / dionisque defensio / Preterea Cabrie fortissimo duci Crobylus accusator improbus diem dixerat / et capitis iudicium intentauerat. Quocirca cum a reliquis destitutus ciuibus metu periculi in arcem ascenderet. Solus Plato auxilium prestaturus semper illi adfuit. Cum uero calumniator Crobylus ut eum a patrocinio deterreret minitans dixisset / aliis defensionez prestaturus aduentans / ignorans quod te quoque Socratis uenenum expectat. Ipse respondit. Olim Crobyle cum patrie dignitati militabam / in tolerandis periculis haud segnis eram: nunc pro officio / ⁊ amici salute licet ferrum ac uenena mineris ⁊ ignem / nullum recuso discrimen. Cum Socrates carcere iniustissime inclusus esset / Plato pecunias congregauit / ut redimeret innocentem. Et dum iudicium agebatur / ascendens in suggestum sic cepit orare. Cum minor natu sim uiri athenienses his omnibus qui tribunal ascenderunt. Sed eum tyrannici iudices ueriti / ne auctoritate ⁊ eloquentia sua ciues moueret: Interpellauerunt repente / reclamauerūtq̄z / descende: Plato domum abiit. Nam quantum illi male mentis morbo / tantum hic tunc morbo corporis laborabat. Socratis uero persecutores penas paulo post dederant. Cum ex condiscipulis quidam instigaretur inuidia. Xenocratem adeo Platoni gratum acceptumq̄z esse / ut i euz conflaret inimicitias / multa in Platonem Xenocratis maledicta renunciauit. Plato medio sermone criminationem respuens / obaudit. Instat obtrectator uultus seueritate crimē affirmans. Denique deos omnes / ac deas obtestanti / Plato ut ab eius sese pertinacia solueret / esto inquit: Sed ea Xenocrates fide ac grauitate pollet / ut nisi sic expedire iudicasset / dicturus ea nunquam fuisset: Grauitatem / magnanimitatemq̄z Platonis imitatum fuisse Xenocratem dilectum eius discipulum: Testis est uita Xenocratis apd̄ Diogenem: que quidem est fortitudinis ⁊ sanctitatis exemplar. Imitatuz quoque fuisse Dionem / Plutarchus est testis. Preterea Philiscus Lycurgi oratoris uitam describens Magnus uir inquit fuit Lycurgus / multaq̄z sunt ab eo gesta preclare / que facere nemo potuisset / qui non fuisset Platonis auditor: Demosthenes cum Antipatrium fugeret / Archie blandis uerbis se ei uitam seruaturum pollicenti / absit / inquit / ut uiuere turpiter malim q̄z honeste mori. Postquam Xenocratem et Platonem de immortalitate animi disserentes audiui. Idem scribens ad heracleodorum quendam condiscipulum suum atque eum reprehendens quod postquam Platonem audierat / negligeret bonas artes / ⁊ uitam parum honeste duceret. Nonne inquit erubescis ea negligere / que a Platone accepisti? Dionysius ad Speusippum scribens ait. Plato quidem gratis sua limina terentes docebat. Tu uero tributa exigis / ⁊ a uolentibus ac nolentibus accipis. Laertius quoque carpit eundem / quod non sicut Xenocrates Platonis castitatem ⁊ fortitudinez / mansuetudinemq̄z fuerit imitatus. Illud uero de fortitudine Xenocratis tacere non possum / quod cum Platoni Dionysi⁹ diceret: Caput tibi q̄spiā tollet. Xenocrates qui aderat / inquit. Nemo istud prius q̄z meum hoc abscidet.

Sententie ⁊ prouerbia Platonis.

E Aristotele ⁊ Xenocrate hec Plato dicebat. Hui qualem equuz / qualemq̄z asinum iungendos assumpsi. Aristoteles quidē

freno indiget: Xenocrates uero calcaribus. Erat inter discipulos eius lautus nimium ꝛ curande cutis studiosissimus adolescens. Quẽ Plato rogauit. Quo usque tibi carcerem edificare perges? Quotiens hominem more irretitum uideret / ille aiebat proprio in corpore mortuus est / uiuit in alieno. Addebat. Qui se ipse alterius gratia deseruerit / omnium e iemiserimum / quippe qui neque se possideat ulterius / neque alterum. Platonis quidaz familiaris uir doctus / cum oraret / ut sibi an res paulisper accomodaret / libellum a se editum lecturo / rogatus subinde a Platone / que libri esset inscriptio / respondit contradicendum non esse. Cui Plato. Cur igitur ipse hoc factitas? Cur contradicentibus contradicis? Cur me consulis / si tibi prohibes contradici. Leo ciuis potens in cetu carpebatur / quod magnas et immodestas in senatu uociferationes habuerat. Plato hoc ipsuz inquit est uere leonem esse. Diogeni cynico dicenti / quod humana quidem ista uideret / ideas uero nequaquam. Cui mirum inquit. Oculos enim quibus ista uidentur habes / et uteris: mente uero non uteris / qua sola ille cernuntur. Mirantibus discipulis / quod Xenocrates in omni uita seuerus / nescio quid risu excipiendum dixisset. Quid inquit miramini inter spinas aliquando rosas et lilia nasci? Ad iuuenes crebro dicere solebat. Ocio labores anteponite / nisi forte / rubiginem splendori prestare putatis. Iuuentutez ad beatam uitam hac ratione sepissime incẽdebat. Contrariam uirtutis / ac uoluptatis naturam animaduertite. Huius enim momentaneam dulcedinem subita penitentia sequitur dolorq; perpetuus. Illius autem breues labores eterna uoluptas. Cũ uidisset quendam alea ludentem / arguit: ꝛ cum ille q̃z parua reprehenderis diceret: Plato respondit. At non est paruum consuetudo. Ebriis ꝛ iratis consulere solitus erat / sese ut i speculo studiose intuerentur / ab eiusmodi statim feditate discessuros. Ebrietatem et somnum ualde detestabatur: Aiebat plurimum referre ad pueritiam educandam. Ut honestis soluz gaudere pueri assuescerent. Alioquin uoluptatem dicebat escam esse malorum: Addebat sanitatem animi ueram esse philosophiã / ceteras uero facultates non tam philosophiã q̃z ornamenta uideri. Nihil sane menti suauius esse q̃z uera dicere et audire. Ueritate enim nihil uel melius uel durabilius. Interrogantibus quibusdam / que nam possessionuz genera filiis essent potissimum comparanda. Ea dixit que non grandinem / non hominum uim / non ipsum denique ioue extinescerent. De modo eo et de fili eruditione consultanti / qualis inquit i arbusculis plantandis dirigendisq; talis et in filiis gignendis et instituendis cura esse debet. Hic labor / illic uoluptas. Cauendum autem ne in hoc sopiti / in illo plus q̃z uigiles uideamur. Philedono cuipiam Platonem carpenti / quod non minus in discendo q̃z in docendo studiosus ac sedulus esset / ꝛ quoad discipulus esse uellet interroganti. Quoad inquit meliorem ac peritiorem esse me non penitebit. Interrogatus quid nam inter peritum imperitum q; interesset: quod inter medicum egrotumq; / respondit. Principibus nullum prestantius prediorum genus esse dicebat / q̃z eorum familiaritates hominũ / qui cauponari nescirent. Principi non aliter necessariam esse sapientiam / q̃z corpori animã. Beatissimas fore res publicas. Si aut philosophi dominentur / aut saltem qui gubernant / diuina quadam sorte philosophentur. Nihil enim pestilentius esse potestate ꝛ audacia / quam ignorantia comitetur. Tales quoque subditos esse solere / quales principes uideantur. Magistratui nõ proprium bonuz sed publicum cogitandum / non partem solum ciuitatis quandam sed totam esse curandam.

Quantum Plato neglexit humana / quantum diuina dilexit:

Expetebat quotidie sola eterna ẽẽ uera. Tẽporalia uero uerisimilia. Dormire i corpore animuz. Et que sensus appetit aut timet / nihil aliud esse q̃z somnia. Itaq; hec omnia penitus contemnenda. Et ut mala uitẽtur quibus plenus est mundus ad eterna confugiendum. aliter eis deuitari nõ posse. Ipse quoq; q̃ precipiebat / impleuit: Nam cum ꝛ hereditario quodã iure ꝛ ciuium fauore princeps in rep. esset futurus: omnẽ prsus ciuilem respuit dignitatez: Cum patrimonio ditissimus esset / fratribus largitus ẽ oia preter suburbanũ prediolum: quã achademiaz nominabant. Hoc solo contentus uixit / ꝛ si preceptor amicusq; principuz extitit / diuitias tñ ab his nullas accepit. Solebat rex dion suis dicere. Aristippus semp pecunias petit. Plato semp libros. Adde qd neq; uxorem duxit / neq; uixit in urbe. ab omnibus liber / soli seruiens ueritati. Unde diuus hieronymus inquit. Plato egyptum ꝛ architam tarẽtinum eamq; oram italie que quondam magna grecia uocabatur / laboriosissime peragrauit. Ut qui athenis magister erat ꝛ potens. Cuiusq; doctrinam achademie gymnasia psonabant / fieret pegrinus atq; discipulus / malens aliena uerecunde discere / q̃z sua impudenter ingerere. Deniq; cum lrãs quasi toto orbe fugiẽtes persequitur captus a pyratis ꝛ uenundatus / etiam tyrãno crudelissimo paruit captiuus / uinctus / ꝛ seruus: tamen qr philosophus / maior emente se fuit. Hec hieronymus.

Pietas ꝛ gratitudo platonis.

Natus deo fuit / a quo principiũ cogitãdi / dicẽdi / agẽdi omnibus i rebus / ꝛ faciendũ dicebat esse / ꝛ ipse semp efficiebat. Preterea deo gratias agebat quotidie / qd homo natus esset / non brutum. Quod grecus / nõ barbarus. Qd tẽporibus socratis. Quã gratus preceptoribus fuerit / omnibusq; amicis / testimonio sunt eius dialogi. In quibus mirifice eos oẽs honorat / atque socrati libros suos attribuit. Non solum eiz illum i omnibus pene dialogis disputantez inducit / sed etiã oia a se composita / scribit nõ sua sed socratis esse.

Que Plato affirmauit.

In his q̃ sensibus subiacent partes heracliti tuebatur. Porro i his q̃ ad intelligentiaz ptinent / pythagore maxime aquiescebat. In rebus autez ciuilibus socratem suuz amplectebatur. Que ubique asseuerabat / hec sunt. Deum oibus puidere. Animas hoiuz immortales esse. Bonoruz premia / maloruz supplicia fore. Augustinus i libro cõtra achademicos inquit. Christi auctoritatẽ oibus anteponendaz. Si ãt rõnibus agendũ sit / apd platonicos reppe rire se dicit / qd sacris christianoz litteris non repugnet. Idem dionysius areopagita significauit. Eusebius postea ꝛ cyrillus latius declarauerũt: Hinc augustinus i libro d uera religione. Platonici inqt paucis mutatis christiani fierent: atq; i ↄfessionibus / narrat se phemiuz iohanis euãgeliste / ferme totuz apd platonicos repperisse. Propterea i secundo d ciuitate dei inquit. Labeo theologus apud gẽtiles: Platonem inter semideos cõnumerãdũ putauit / sicut herculẽ atq; romuluz / semideos ãt heroibus anponit / sed utrosq; iter numina collocat. Uerũ tñ istuz quẽ apellat semideũ nõ heroibus tm / uerum ẽt diis ipsis preferẽdũ esse nõ dubito. Unde inquit se platonicos añ alios elegisse / qr d rebus diuinis atq; humanis rectius admodũ q̃z ceteri philosophi senserint. Qd ꝛ marcus uarro antea iudicauerat / ꝛ apuleius platonẽ / non tm heroibus supiorẽ fecit / sz diis equalez: qr dz diuinaꝝ reruz adyta penetrauerit. Plato tanta fuit modestia preditus / ut cũ mirabilẽ sibi auctoritatem añ alios cõparauisset / tñ interrogatus a quodã quatenus preceptis suis parendũ foret / responderit / quoad i terris appareat sacratior aliqs / q fõtez oibus ueritatis apiat: quez deniq; sequãtur oẽs. Addidit nihil suo sz diuino tm lumie reppisse: Qd ãt in phia senserit / satis i libro d amore / ꝛ theologia nostra tractauimus.

Reditus Platonis i patriã celeſtẽ ⁊ laudes

Atali ſuo deceſſit/ ⁊ ãnum unũ atq;
octuagita ipleuit ſine ulla dubitati
õe: Jdo magi q tũc athenis erãt Pla
tõi imolauerũt/ ãplior.s fuiſſe ſortisq; huma
ne rati/qa ↄſumauiſſ; num̃ꝝ pfectiſſimum quẽ
ſic nouieſ mltiplicata ↄficiũt: atq;/qd mirꝝ ẽ/
adhuc i ea etate ⁊ i eo ipſo die ſcribebat/ ut quo
Cicero iqt. Eſt ẽt qete ⁊ pure atq; elegãter ac
te etatis placida ac leuis ſenect9/qlẽ accepim9
Platonis/q uno ⁊ octuageſimo ãno ſcribens
mortu9 eſt/Seneca ẽt affirmat id Platoni ſo
brietatis ⁊ diligẽtie bñficio ↄtigiſſe. Alii itez
ſcribendũ/alii diſcũbẽtẽ i nuptiis remotis da
pib9 iter diſſerẽdũ ad ſupos rediiſſe. Ariſtote
les in tẽplo arã Platoni ſtatuãq; ſacrauit hoc
epigrammate.

.i. Arã Ariſtoteles hãc Platoni di
cauit uiro quẽ nephas ẽ/a/malis laudari. Ad
dit Ariſtoteles: Qui ſol9 uita/doctria/mori
b9/ore. Admonuit cũctos ⁊ monimẽta dedit:
Ut uirtute qãt felicẽ ducere uitã. Nulla ferẽt
talẽ ſecla futura uirũ. Adiũxerũt ⁊ ſapiẽteſ a
lii i Platõis laudes carmina plurima: Sz preci
pua epigrãmata tria. primi hec ẽ ſnã. Tẽpãti
a Juſtitiaq; excelluit oib9: tãtũ ũo ſapientia
ſupauit: ut oẽz ,pꝛſ9 iuidiã ſupauerit. Secun
di hic ẽ ſeſus. Plato i doꝝ numeꝝ ẽ trãſlat9.
Lõginque hũc natões honorãt qa diuinã uitam
ipſe nouit aliiſq; mõſtrauit. Tertii ſnã ẽ huiꝰ
mõi. Phebus Eſculapiũ genuit ⁊ Platonẽ/ut
ille corporib9/hic animis mẽretur. Preterea
Mithridates pſaꝝ rex Platõis ſtatuã i acha de
mia ita locauit iſcriptã. Mithridates rodobati
filius pſes muſis imaginẽ Platonis dicauit Sil
laniani opus. Ex his oibus id plato ẽ ↄſequut9
ut greci Ariſtotelẽ qdẽ demoniũ: Platonẽ ũo
diuinũ cognominauerit. Quia ,dz ille ⁊ uita
humanus ⁊ ſcientia naturalis maxime fuerit.
Hic ãt ſciẽtia ſimul ⁊ uita ſeſe potiſſimũ ad di
uinũ contulerit.

Apologia de moribus platonis.

Jnẽ iã uerbis iponã ſi pauca qdã rurſus
addidero. Sũt plebei qdã uerſificato
res/q immerito poetaꝝ ſibi nomẽ uſurpãt. Hi
tam morum diſſimilitudine q̃z malignitate
inuidie prouocati in optimum quemq; impudẽ
tiſſime ludũt. Quibus ſumma quedam licenti
a in bonos potius q̃z in malos/conceditur.
Tales igitur olim poeticuli/diuinum Plato
nem/a/grecis Apollinis filium/ ⁊ Socratez
ab Apolline grecorum ſapientiſſimum iudica
tum mordere non dubitarunt. Quorum im
pietatem Laertius diogenes ſummopere dete
ſtatur: atque ut ipſe declarat/ridicula etiam
comicorum conuitia Ariſtippus auxit cyrenẽ
ſis homo peſſimus ⁊ optimi cuiuſque ſuorum
temporum aduerſarius/qui ſicut alios pleros
q; modeſtiſſimos doctiſſimoſq; ficta quadaz hy
ſtoria uituperauit. Sic etiam Socratem pre
ceptorem/ ⁊ condiſcipulos ſuos Xenophon
tem atq; Platonem/finxitq; horum nomine
carmina quedam in ſcorta pueroſq; laſciua/
uidelicet ut falſo magnorum philoſophorum
exemplo liberiorem ipſe peccandi licentiam
nanciſceretur. Uerum Ariſtoteles cui ueritas
magis q̃z Plato fuit amica tam falſas in uirum
ſanctum calumnias ſubſtinere non potuit.
Nam in elegiis ad Eudemum/illa de Plato
ne que in ſuperioribus diximus cecinit/id illi
maxime tribuens/ut prophani non ſolum uitu
perare Platonem ullo pacto non debeant.
Uerum etiam ſub pretextu laudis ſanctum illi
us nomen/ore prophano nominare/non aude
ant. Neque elegia catenus fuit: ſz etiam/ut
tradit olympiodorus/preclaram orationem
de Platonis laude compoſuit. Obmuteſcant
igitur apud ſuperos inferni canes/atque apõ
inferos latratu cerberum comitentur: Nos ãt
Platonis uitam ⁊ ſapientiam iudicio ſapiẽtũ
approbatiſſimam ueneremur. atque una cum
Apuleio medaurenſe libere proclamemus.
Nos platonica familia nihil nouimus/niſi fe
ſtum/letum/celeſte/ſupernum.

Platonis Uite finis.

Tabula libroꝝ platonis a Marſililio ficino flo
rentino traductorum. Jtem inſunt partim ar
gumenta/partim autez cõmẽtaria: per eundem
marſilium in libros eoſdem compoſita.

Ad lectorem.

Ne forte putes amice lector tantum opus edi
tum temere/ Scito cum iam compoſuiſſem/an
teq; ederem/me cẽſores huic operi plures adhi
buiſſe Demetrium athenienſem nõ minus philo
ſophia ⁊ eloquio q̃z genere athicum. Georgiuz
Antonium ueſpaccium. Johannez Baptiſtam
boninſegnium/florẽtinos/uiros latine lingue
greceq; peritiſſimos. Uſum preterea acerrimo
Angeli Politiani doctiſſimi uiri iudicio.
Uſum quoq; conſilio Chriſtophori Landini ⁊
Bartholomei Scale/uirorum clariſſimoꝝ.

Marsilii Argumentum in Hipparchum.

P Ropositum Platonis in hipparcho est docere nos omnes homines bonum appetere: cum et illi qui propter auaritiam ab errare uidentur: bonum appetant. Illi siquidem lucricupidi sunt: lucrum utile est: utile uero bonum: bonum itaq3 cupiunt. Et enim lucru3 danno contrarium. Dannum uero cum obsit malum: malo igitur contrarium: Contrarium malo bonum: lucrum ergo bonum. Quamobrem cum illi etiam q ab appetitu boni declinare uidentur/bonũ cupiant/nihil iam repugnat: quo minus om̃s homines bonum appetant: bonum aũt duplex. Unum finis. Ad finem alterũ. Illud ꝓpter se ip̃m: hoc propter aliud expetendũ Illius appetitio uoluntas: huius electio. Illō uenerandum: hoc utile Illo fruimur: hoc utim̃ Illius adeptio beatitudo: huius lucru3 uocat̃ Lucrum igitur est boni utilis acquisitio/quod ad uenerandi boni consecutionem conducere potest. Quod uero ad hoc nõ confert nec ip̃m utile est: nec eius adeptio lucrum. Laudanda igitur lucricupiditas/te omnibus natura inest: Uituperanda autem opinio falsa: que dum qō reuera utile et lucrum est/ ignorat/ appetitum nature ad aduersa retorquet. Hec omnia plato latenter docet: du3 socrates definitiones falsas quas hipparchus de lucri cupiditate refert: et inducendo et raciocinando refellit: Utitur tñ plato hac propositione: omnes homines bonũ appetunt: tanq̃ manifesta ad concludendum: q̄ omnes natura lucrum appetunt/quodq3 hec appetitio naturalis laudanda est: hec aute3 est conclusio quam mõ quoda3 directo. Socrates tribus argumentandi modis infert. i. exemplo inductione: raciocinatione. Sed modo quoda3 conuerso ex omni hac disputatione ꝑ argumentationem/ a minori colligimus propositionem illam maxime confirmatam. Omnes. s. homines bonum appetunt: que huius libri finis ultimus est: cum primus finis sit ostendere om̃s lucricupidos esse: neq3 id esse uituperandum.

Hipparchus de Lucri Cupiditate.

Socrates Hipparchus.

:so:

Q UID nam lucri cupiditas est: et q sunt lucri cupidi? hip: Mihi quide3 uidentur q lucrandu3 putant ex reb' nulla existimatiõe dignis: so: Videntur ne tibi scire/q̄ nullius pretii sint/ an ignorare? q̄ si ignorare/amentes lucricupidos uocas: hip: At non amentes appello: s3 callidos atq3 imꝓbos/et uictos a lucro/cognoscentes nullius p̃tii esse/ex quibus lucrari audent: et tñ audent lucrari per ĩpudentiã: so: Num huiuscemõi lucricupidũ uocas/ueluti si agricola plãtans cognoscensq3 nullius pretii plãta3 ẽe dignum tñ putet ex ea lucrari: talẽ ne ip̃m nuncupas? hip Undecunq3 o socrates lucricupidus q̃rendu3 cẽset: so. Ne adeo temere uerba effundas: ueluti alicui ꝓꝑ acceptã iniuriam ĩfensus: sed ad me potius adtendens respõde: ac si aprincipio rursus ĩterrogarẽ. Cõfiteris lucricupidum cognoscere quanti sit/unde lucrari dignu3 putat hip: Confiteor: so: Quis pitus ẽ circa plantaꝝ dignitatẽ qua in regione ac tẽpore plantare dignum sit: ut aliquod et nos sapiẽtum uerborũ q bus elegantes causidici utuntur: ĩ mediu3 afferamus? hip: Agricolam arbitror: so: Num dignum lucro uocas aliud q̃ lucrandum esse existimare? hippa: Id ip̃m: so: Ne me coneris decipere uiꝝ ia3 seniorem/cũ adeo iuuenis sis respõdens quẽadmodũ nunc q̃ ip̃e minime putas: sed responde q̃ uerissime potes. An cẽses agricultorẽ quẽpiã cognoscẽtem arborẽ nullo mõ plãtatione digna cẽt/putare ex ip̃a se lucratuꝝ? hip: Nõ ꝑ Ioue3: so: Equestrem preterea uirũ ĩtelligentem nullius pretii pabulũ se equo prebere/ignorare censes/q̄ equu3 ꝑdit? hip: Nequaq̃: so: Nõ ergo putat se ab huiusmõi pabulis lucratuꝝ: hip: Minime: so: Gubernatore3 uero q temone et uelis nullius extimatiõis nauẽ muniuerit/ignorare censes q̄ danno afficietur et periculũ ĩcurret/ne ip̃e simul et nauis et q cunq3 in naui s̃t/ꝑdantur? hip: Non certe: so haud ergo putat se ex ĩstrumentis nullius pretii lucraturum: hip: Minime: so: Item belli dux cernens exercitu3 uilibus armis cõfisu3 sperat ne ac dignu3 putat ex iis lucrũ aliquod asseq? hip: Nullum: so: Eode3 mõ tibicem tibiam et

citharista cithară et arcifer arcuꝫ/ et ut breui
cōplectar/qcunq; artifex/ aut alius quisq; uir
pitus organa ac reliquum apparatū nullius p̄
tii habeat/putat ne ex iis aliqn̄ se lucraturum
hip. Nō ut apparet: so: q̊s itaq; lucricupidos
nūcupas? neq; ē eos quos supra retulimus: q
ex reb; nulla rōe dignis rent̄ oportere lucrari
hip: At hoc mō o mirifice uir/quo ip̄e loq̄ris
nullus hominū lucricupidus eēt. Sꝫ ego eos
lucricupidos esse intelligo/q pp̄ter iexplebileꝫ
auiditatem minima q̄q; atq; uilia: et nullius p̄
tii mirum ĩmodū sitiūt: et ĩ iis etiā lucrū que
runt: so: Non tam̄ o uir optime discernunt ista
nullius esse pretii. Jam enim nos ip̄os ĩ hoc
ga eēt ĩpossibile/rōnibus redarguimus: hip:
Mihi sane uidet̄: so: Si non cognoscūt/ igno
rāt ḡ/opinant̄ tñ que nullius p̄tii sꝫ/ multifa
cienda esse: hip: Apparet: so: Lucricupidi nō
ne lucrum cupiūt? hip/profecto: so: Lucrū ue
ro dāno cōtrariuꝫ? hip: Est: so: Est ne bonum
alicui dāno affici? hip: Nemini: so: Malū aūt
hip: prorsus: so: Ledunt̄ itaq; a dāno homīes
hip: Ledūtur: so: Malū ḡ dannum: hip: Ma
luꝫ: so: Contrariū danno lucrū? hip. Cōtrariū
so: bonuꝫ ne ḡ lucrum? hip: Certe: so: Bonū
ḡ amātes lucricupidos nūcupas: hip: Uidet̄
so: Non insanos qdem o amice lucricupidos
dicis. Sed tu ip̄e utrum amas qd̄ bonū ē: an
non amas? hip: Amo equidē: so: An est bonū
qcq̄ quod non affectes/sed malū? hip: Non p
Jouē: so: At forsitā omnia bona affectas: hip
Oia: so: Interroga ĩsup et me utrū et ip̄e: bo
na eqdem amare me cōfitebor. sed preter me:
ac te non ne reliq homines oēs amant bona:
mala oderūt? hip: Uident̄: so: lucrum aūt nō
ne bonum esse cōfessi sumus? hip: Nempe. so
Oms ḡ lucricupidi uident̄ hoc mō: quo uero
prius diximus/nullus lucricupidus eēt. Utra
ḡ istaꝝ rationum aliqs utens non aberrarit?
hip: Siquis o socrates recte lucri cupidum de
finiat/eum ut puto lucri cupidū arbitrabitur
q studet iis: et decens existimat ĩ iis lucrū que
rere/ex qbus boni uiri lucrari nunq̄ auderēt
so: At nō tenes quod paulo ante inter nos cō
uenit: lucrari silicet esse utilitate affici? hippar
Quid tum? so: Quod etiā in hoc cōsensimus
oēs semp bonuꝫ uelle: hip: Confessi sumus: so

Non ne et boni uiri omne lucrum expetent: si
quidem huiusmodi om̄e bonum est? hip: Non
tamen ea lucra quibus ledi possint: so: ledi uo
cas dannum pati: an aliud quippiam? hip: nil
aliud q̄ pati dannum: so. A lucro ne danno
afficiuntur homines/an a danno potius? hip:
Ab utrisq; et enim a danno: et a turpi lucro
danno afficiuntur: so: Num tibi uidet̄ aliquid
utile ac bonum turpe existere? hip: Minime:
so: Non ne paulo ante concessimus lucruꝫ dā
no malo existenti/contrariuꝫ esse? hipparchus
fateor: so: Et cum sit malo contrarium esse bo
num? hip: Concessimus: so: ergo ut uides me
conaris decipere de industria cōtraria iis asse
rens/que supra confessi sumus: hip: Non per
iouem o socrates/sed econtra tu me decipis:
ac nescio quomodo in disputando rem sursuꝫ
deorsumq; conuertis: so. Bona uerba queso:
Neq; enim recte facerem/ nisi uiro bono et sa
pienti parerem: hip: Cui nam? aut quid hoc tā
dem? so: Concriui meo et tuo hipparcho pisi
strati philedonici filio/ qui filiorum pisistrati
et maior natu erat et sapiētior/ qui ⁊ alia mul
ta preclara opera sapientie edidit/et homeri li
bros primus in hanc urbem inuexit: coegitq;
poetas cantores carminum apud athenienses
referre per ordinem quod etiam iis temporib;
obseruant. Et anacreonta teium missa naui qn
quaginta remorum in hanc urbem accersiuit:
Simonidem preterea chium apud se semper
habuit/amplis eum muneribus ornans. Hec
autem agebat omnia ciues suos instruere uo
lens/ut illis q̄ optime uiuentibus imperaret:
ratus minime oportere/alicui sapientiam inui
dere: quippe qui honestus ac bonus existeret.
Cum uero ciues abunde eruditi essent/ atque
eius sapientiam admirarentur / conuertit ani
mum ad agricolas et peregrinos erudiendos
Atq; ideo columnas siue quadratos lapides ĩ
singulis urbis triuiis erexit. Ex ea postmodū
sapientia quam partim didicerat/partim ip̄se ĩ
uenerat/eliciens potiora/elegis inclusit carmi
nibus: et instituta sapientie inscripsit: adeo ut
ciues aut amplius admirarentur egregia illa e
pigrāmata delphica/Cognosce te ipsum. Nihil
nimis: et reliqua huiuscemodi/sed hipparci p̄
cepta ueluti sapientiora uenerarentur. Deide

hac atq; illac pretereuntes/ac legendo illius sa
pientiam degustantes ex agris et siluis ad reli
qua doctrine instituta pergebant. Erant auteꝫ
epigrammata duo in quibusdam ad sinistram
cuiusq; columne/que inscribebatur mercurius
loquens: que ue in medio urbis ac populi exta
bat. In quibusdam uero ad dexterā/ monumē
tum hoc hipparci /per ordinem perge iusta co
gitans: Item et alia carmina plura atq; precla
ra in ceteris columnis intueri licebat. Sed in
uia stiriaca inscriptum id erat. Monumentū h̄
hipparci/Ne amicum decipias. Quamobrem
ego te mihi amicum fallere nunq̄ auderem/et
illi tāto uiro repugnare: Quo uita functo tres
annos sub fratre illius hippia tyranni depres
si athenienses fuerunt. Ipse uero ab omnibus
senioribus accepisti solum id triennium inhac
urbe tyrannidem uiguisse. Reliquis autem tē
poribus/codeꝫ pene modo quo saturno regnā
te athenienses uixerunt. Traditur auteꝫ ab ele
gantioribus uiris/mortis eius causam extitis
se non eam que uulgo fertur/ sororis .s. cano
phorie contemptum/nam id credere absurduꝫ
est. Sed harmodium amatum eruditumq; ab
Aristogitone fuisse tradunt/magnum quiddā
futurum ex hac educatione sperante/fore nāq;
hipparchum aduersarium arbitrabatur. Inte
rim contigisse ut harmodius nobilem quendaꝫ
cuius nomen non satis teneo/amaret /qui pri
mum armodium et Aristogitonem: ueluti sa
pientes admirabatur. Uerum deinde famili
aris factus hipparcho contemnere illos cepit
quo illi indignati hipparchum interemerunt.
hip: Uideris ergo o socrates uel amicuꝫ me n̄
putare/uel si putas amicum/hipparcho minie
credere. Ego ē quo modo me nō decipias dis
serendo persuaderi ab ste nequeo: so: Atqui
uolo tibi perinde ac si talis luderem / retracta
re quicquid ex superioribus libet/ ne te decep
tum existimes. Uis ne illud imitari/quod dixi
mus omnes homines bona appetere? hip: No
lo: so: Quid uero illud q̄ dannum / ac danno
affici: malum esse concessimus: hip: Neque id
mutari uolo: so: Sed quid illud q̄ lucruꝫ atq;
lucrari et ip̄i danno et ei quod est dannum pa
ti/contraria sꝫ? hip: Neq; istud quideꝫ: so: At

illud forsitan q̄ lucrari ut pote malo cōtrariū
bonum est: hip: Neq; id retractes: so: Uidet̄
ḡ tibi ut apparet/aliquod lucrum bonum esse
aliquod uero malū: hip: Mihi ū: so: Retracto
itaq; tibi hoc. Esto ē lucrum aliud bonum ma
lum aliud: nihilo tñ magis hoc q̄ illud lucruꝫ
est/non ne? hip: Quid interrogas? so: Dicaꝫ ci
bus et bonus est et malus: hip: Est: so: Est ne
magis cibus alter altero? an similiter cibi sunt
ambo: neq; in quantum cibus unus ab altero
differt: sed in quantum unus quideꝫ bonus al
ter uero malus: hip: Est ut dicis: so: Non ne
et potus et reliqua omnia: quecunq; in spetie
eadem existentia talia sꝫ/ut partim bona parti
mala sint: nihil inter se differunt secundum id
quo eadem sunt. quemadmodum homo quidē
unus bonus/malus alius: hip: Sic est: so: ce
terum neuter illorum ut arbitror / magis aut
minus homo est q̄ alius/neq; bonus malo ne
que bono malus: hip: Uera dicis: so: Non ne
de lucro similiter iudicabimus? q̄ parit̄ lucrū
tam bonum q̄ malum sit? hip: Necesse est: so
Nil ḡ magis lucratur qui bonum lucrum asse
quitur/q̄ qui malum: neq; istoruꝫ aliquod ma
ius lucrum apparet: ut iam conuenit: hip: pro
fecto: so: Neutro ē aut magis aut minus adest
hip: Neutro: so: Tali autem re / cui neutrum
horum competit / quo modo quis magis uel
minus aliquid aut ageret aut etiam pateretur:
hip: Impossibile: so: Postquam lucra et utilia
sunt similiter ambo/hoc deinceps animaduer
tendum restat/propter quid utraq; ipsa lucruꝫ
appellas? Quid nam idem in utrisq; aspicis /
ueluti si ip̄se modo me rogauisses: quare cibū
seu bonum siue malum similiter cibum appellē
respondisseꝫ utique/quoniam uterq; sicca est:
corporis esca/ideo utrunque cibum nomino:
quod quidem et tu nobis concederes/nō ne?
hip: Fateor: so: Et circa potum eadem rursus
respondendi ratio esset: quod humido corpo
ris alimento seu bonum siue malum sit / id no
men/potus/imponitur: et in aliis eodem mo
do. Enitere itaq; me sic respondentem imitari.
quid nam idem in lucro bono et malo cernis/
propter cuius presentiam utrunque lucrum no
minas? Quod si tibi desit / quod mihi respon

deas/me dicente adtende. Num lucrum ap
pellas omnem possessionem/quam quis acqui
siuerit/uel nihil expēdens/uel expēdens parū
cum plus accipiat? hipparchus: Id lucrum
uocare mihi uideor: socrates: An huiusmodi
dicis/ceu siquis nihil expēdens abunde epula
tus sit/et ex epulis morbum acquisiuerit? hip
Non per iouem: socrates: At bonam ualitudi
nem ex epulis adeptus/lucrum ne an dannuȝ
nancisceretur? hipparchus: Lucrum: socra:
Non est igitur lucrum quolibet acquirere:
hipparchus: Non certe/socrates: Nunquid
ita se habet/ut non lucretur qui quoduis asse
quitur/siue bonum seu malum? hipparchus:
Apparet: socrates: Neq; in dannum incurrat
qui in quoduis incurrit/siue bonum seu malū
hipparchus: Mihi quidem uidetur: socrates
Cernis ergo ꝙ circa idem reuolueris? Lucrū
enim bonum/danno uero malum apparet: hip
Ignoro quid dicam: socrates: Et iure quidē
Sed preterea hoc mihi responde. Siquis mi
nus expendens plus acceperit/lucrari hunc
diceres? hipparchus: Non malum dico: uerū
si auri uel argenti minus erogans/plus acci
piat: socrates: Enim uero hoc insuper interro
gabo/siquis dimidiam auri libram erogans/
duplum reportaret argentum/lucrum ne/an
dannum esset? hipparchus: Dannum profecto
o socrates. nam produodecuplo pretio/duplū
solummodo recipit: socrates: Uextamen plus
accepit. An non plus est duplum dimidio?
hipparchus: Non eiusdem dignitatis ac pre
tii est argentum cuius est aurum: socrates:
Ergo opportet hoc lucro addiscere/estima
tionem. s. ac pretium: Nunc utiq; argentum
plus existens ꝙ aurum aut eque estimandum
ac pretiosum dicis/et aurum minus existens/
pretiosum quoq; ac dignum: hipparchus: Et
maxime: sic enim se res habet: socrates: Ipsa
ergo extimatio dignitasq; lucrum continet/siue
parua res siue magna sit. Indignum uero esti
matione sine lucro est: hipparchus: profecto:
socrates: Ipsum pretiosum ac dignum/uocas
ne aliter dignum ꝙ adeptione dignum? hip:
adeptione: socrates. Dignum autem adeptione
utile an inutile? hip: Utile: socrates: Utile n̄
ne bonum? hip: Est: socrates: O uir omniuȝ
fortissime: non ne iam tertio et quarto conclu
sum a nobis est lucrum bonum esse? hippar:
Uidetur: socrates: Memoria tenes unde ser
mo hic incidit? hip: Arbitror: socrates: At si
minus ipse memineris/ego inmemoriam redu
cam. Ex eo enim ꝙ dubitabas ne boni uiri lu
cra quelibet acceptare nolint/sed ex lucris bo
na dum taxat: mala uero nequaꝙ: hip: hinc sa
ne: socrates: non ne lucra omnia esse bona/seu
magna siue parua sint/ratio nos fateri coegit?
hip: Coegit certe o socrates me magisꝙ persu
asit. sed forsitan deinceps persuadebit: socra:
Nunc tamen siue persuasus fueris/seu quo
modocunq; aliter sis affectos/consentis nobis
cum lucra omnia et ampla et exigua bona ēe?
hip: Consentio: socrates. Et bonos uiros om
nes bona omnia uelle fateris? nec ne? hippa:
Fateor: socrates. Malos autem dicebas oīa
lucra tam exigua ꝙ magna cupere? Non ne ergo
secundum sermonem tuum uniuersi homines
et boni pariter atq; mali lucri cupidi essent?
hip: Uidetur: socrates: Non recte igitur uitu
perabit quispiam lucri cupidos: cum ipse quo
que lucricupidus sit.

Hipparci finis.

Argumentum Marsilii in Librum Platonis de Philosophia.

Summa huius dialogi est: quid
sit et quale offitium philosophi
definire. Est autem philosophi
offitium/diuina nosse/guberna
re humana: in illo contemplati
ua philosophia: in hoc actiua comprehendit.
Philosophus itaq; primo diuinam id est abso
lutam ipsius boni naturam per sapientiam cō
templatur. Deinde ad id bonum uelut ad fineȝ
humanas operatiōes dirigens. humana guber
nat. Hec autem gubernatio duo requirit. pri
mum/ut quid humana natura sit/et quo pacto
ducatur ad bonum/a malo remoueatur cogno
scat: quod quidem per prudentiā philosophus
agit. Alterum ut sic instituat hominum/et af
fectus et actus/sic temperet atq; cohibeat: ut
ad bonum quod sapientia ipsa inuenerat: et ad
quod prudentia deinde direxerat: facile tēdāt
Id uero per morales uirtutes efficitur: quas
omnes uno iustitie nomine plato complectitur
Atq; ex iis duobus humanorum gubernatio cō
stat. Eiusdem autem est scire recte unum ho
minem/familiarem ac reȝ publicaȝ gubernare
Quam ob rem qui moralis est: idem domius
ciuilis rex idoneus esset. Ex quibus concludi
tur in ipso philosophantis offitio hec omnia cō
tineri sapientiam: prudentiam: iustitiam: mora
lem: domesticam: ciuilem ac regiam disciplinā
per sapientiam diuina cognoscit: per prudentiā
iustitiamq; humana gubernat/dum rem suam
rem familiarem: rem. p. administrat. Eiusmōi
est philosophi ipsius officium: quod plato in li
bris de re publica latius explicat: in hoc signi
ficat breuius. Ac primo duas aliorum opinio
nes circa philosophi officium confutat. prima
uidetur uel solonis fuisse uel similis alicuius
dicentis id esse ꝙ plurima discere: secūda hip
pie sophiste uolentis philosophiam artium om
nium peritiam esse. His deniq; confutatis/sen
tētiam quam prediximus/breuiter innuit: So
crates ergo fingitur hec in scolis dionysii qui
grāmatice elementa platoni tradidit/aduersus
discipulos duos dionysii disputasse: deinde q̄
in scolis tractauerat: in corona familiarium su
orum a principio recensere.

Platonis dialogus de philosophia

:so:

Dionysii grammatici ludum ingressus
iuuenes quosdam uidi honestam pre
se ferentes indolem/claris ortos parē
tibus/cumq; iis una eorum etiam familiares
Aderant autem duo quidam adolescentuli in
uicem contendentes: que uero esset illorum q̄
stio haud satis aduerteram. Uerumtamen de
anaxagora uel enopide disceptare uidebantur
circulos describentes et īflexiones quasdā sū
mo quodam studio manibus imitantes. Ego
autem alterius illorum amicum iuxta quem se
debam/cubito tangens/intetrogaui cur ita cō
tenderent adolescentes/et num magnum quid
dam esset et pulchrum? in quo tantum studiuȝ
ponerent? Tum ille quid inquit magnū et pul
chrum. Nugantur enim isti de his: que subli
mia sunt: et philosophantes garriunt. Huius
ego responsum admiratus/o adolescens inꝙ/
An turpe tibi philosophari uidetur? cur ue tā
acerbe respōdes? Alter uero iuxta enim assede
bat emulus quidam istius/cum et me interro
gantem: et respondentem illum audisset/nō ex
pedit tibi socrates inquit/interrogare hunc an
turpe existimet esse philosophiam/nec ne/ Nō
ne intellexisti ipsum in tumiditate quadā et cra
pula atq; somnolentia uniuersam etatem egisse
ut credas aliud quicꝙ eum tibi responsurum/
ꝙ quturpe sit philosophia? Erat autem iste in
musica eruditus/alter autem quem carpebat:
in gymnastica. Uidebaturq; mihi oportere ali
um quē prius interrogaueram/missum facere
quoniam haud sane in disputando: sed in agen
do potius se ipsum demonstrabat expertum:
Interrogandum autem censui illum/q sapien
tiorem se ostendebat: ut siquo modo possem/
ab eo utilitatem aliquam reportarem: Dixi igi
tur ad eum in conmuni me questionem propo
suisse. Si aūt tu putas melius isto te respōsuȝ
illud idem te nūc interrogo: utrum uideatur ti
bi philosophari pulchrum esse an secus? Hec
fere dicētes nos audierunt adolescentes: atq;
obmissa ea que inter ipsos erat contentione ad
ea que differebamus/audienda/se ipsos silētio
parauerūt: Respondit autem ille mihi/et ual
de qdem ambitiose. Siqñ o so. philosophari
turpe esse ducerem/neq; me hominem putareȝ
neq; quēuis alium sic affectum. Innuens autē
in emulum dicebat hec/ea uoce/ut amici exau
dire possent. Hic ego pulchrū igit̄ tibi philoso
phari uidet̄? et maxime quidem inquit ille. qd
ergo inꝙ: num uidet̄ tibi fieri posse: ut noscat
quid turpe ne aliquid sit an pulchrum/nisi a
principio quid ipsum si nouerit? non: Nosti ḡ
inquam: ꝙ est aliquid philosophari? Noui

equidem: Quid est? Quid aliud q̃ secunduz
dicta solonis. Dicebat enim solon/senesco sem
per plurima discens. Et mihi quidem uidetur
semper sic oportere aliqd discere enim hominē
qui philosophus futurus sit/ siue iunior / siue
senior sit: ut in uita q̃ plurima discat. Atq; is
primo uisus est mihi aliquid dixisse. Deinde
mecum reputans interrogaui. an sibi philoso
phia polymathia id est multa discere uiderēt?
Et ille omnino inquit. Existimas pulchruz ali
quid solum esse philosophiam uel etiam bonū
Et bonum quoq; Utrum in philosophia id ꝓ
prium inspicis/an etiam in aliis eodem pacto
iudicas/ut uerbi gratia/studium gymnastice/
non modo pulchrum esse /sed/etiam bonum.
Tunc ille et ualde ironice duo diuersa protu
lit: Aduersus hunc inquit: dicatur: ꝙ neutrū
sit. Aduersus autem te o socrates et pulchrū
et bonum simul esse confiteor. Ergo ingymna
siis multum laborem existimas esse gymnasti
ce studium? Et maxime quidem inquit ille quē
admodum in philosophando multa discere /
philosophiam puto. Atq; ego/credisne gymna
stice studiosos aliquid aliud appetere/ q̃ ut eo
rum corpora bene se habeant? Id ipsum inqt
Nium multi labores bonam corporis habitu
dinem efficiunt. Quonam pacto inquit ille ex
paucis laboribus robustum corpus fieri potest
At deinceps mihi uisus est gymnasticus ille
preuocandus esse/ut mihi ex peritia gymnasti
ce auxilium ferret. Illum deinde percontatus
sum. Quid autem tu taces o uir optime/hec
isto loquente? Num et tibi uidentur homines
ex multis laboribus/ an temperatis robur ac
quirere? Equidem o socrates asserere ausim
ex moderatis corpus bene sese habere. Unde
inq̃. Non uirum uigilantem dico et exuriētez
et insuetam spinam habentem/et curis extenu
atum. Et cum hec dixisset / delectati adolescē
tes arriserunt: Alter autem ille erubuit. Tūc
ego/quid tu igitur concedis ne nec paruos ne
q; magnos labores habitudinem bonam cor
poris efficere/sed moderatos/an repugnas cū
duo simus in disputatione concordes? Liben
ter quidem inquit huic repugnarez atq; aduer
sus eum ualerem id quod proposui/defendere

etiam si causam haberem minus ualidā. Nul
lius enim pretii est. uerum tecum nihil decet.
preter opinionem contendere/sed confiteor n̄
multas immo temperatas exercitationes bonū
corporis habitum hominibus prestare: Cibi
autem inq̃ multi/an moderati? Et cibi ait: p̄
terea compuli eum/ ut concederet reliqua om
nia que circa corpus uersantur/temperata qui
dem prodesse q̃ plurimum: pauca uero uel ni
mia nunq̃: Et ille moderata iuuare confessus
est/At que ad animam spectant/cum modera
ta adhibentur/conducunt? an potius inmode
rata? Moderata. Discipline autem non ne ex
iis sunt/que anime adhibentur et conferunt?
Consensit: Ex disciplinis itaq; que temperate
sunt: non que multe/utilitatem afferunt: Cō
cessit. Quem ego interrogare merito conueni
ret quales sunt labores atq; cibi moderati ad
corpus? In hoc tres una conuenimus: medi
cum uidelicet uel pedotriuem. i. exercitationis
magistrum interrogandum: Quem uero de
spargendis seminibus / quot moderata sint?
Agricultorem confessi sumus. At uero de se
mente et plantatione disciplinarum in anima:
quēnam merito ꝑcontabimur? quales uel q̃te
tēperate sint? Uerū deinceps cum ambiguita
tis pleni essemus/ego iocans inq̃ / uultis ne
postq; nos i hoc ambigui sumus/ab iis adoles
centibus id queramus? An forsitā erubescim̄
quemadmodum procos inducit homerus no
lentes alium quempiam preter se arcum inten
dere? Sed cum orationem meam grauiter fer
re uiderentur/alia quadam uia id inuestigare
agressus inq̃. Qualia esse debere coniicimus
que oportet philosophum discere? cuz neq; om
nia neq; multa sequi debeat? Suscipiens uero
sermonem sapientior ille ait: pulcherrimas at
q; maxime congruas animo disciplinas esse: ex
qbus maximaz quis gloriam in philosophia ꝯ
sequitur: maximam uero gloriam adipiscetur/
si singularum artium peritus esse uideatur: si
minus omnium plurimarum saltem: earumq;
presertim que estimatione sunt digne: ea pre
ceteris discens que liberos homines decent:
que ue intelligentie ratione/non manuuz mini
sterio perficiuntur: Tum ego/ sic inq̃ dicis:

quemadmodum in fabrica contingit? i qua fa
brum quidem ministrum uel ad summū quīq;
aut sex minis emeres: architectum uero neq;
dragmarum decem milibus. nam per omnem
greciam rari admodum reperiuntur? nunquid
tale aliquid ais? Ille me audiens id ipsum se
dicere confessus est: Eum mox interrogabam
utrum possibile esset: duas eumdem duz taxat
artes hoc pacto/ne dum per multas magnasq;
percipere. Ne ita me dicere putes o socrates
quasi philosophantem oporteat singulas artes
ad summum prosequi. quemadmodum artifi
ces: uerum ut liberum uirum eruditumq; de
cet ut potis sit percipere: que a quocunq; arti
fice proferuntur: pre ceteris omnibus qui pre
sentes sint: et ipse preterea ita mente coniecta
re/ut semper ipse elegantissimus ac sapientissi
mus presentium omnium in his que in quaq;
arte et dicuntur et fiunt/appareat: Atq; ego:
adhuc enim quorsum tenderet/ambigebam /i
telligo ne inq̃ qualem dicis esse uirum philo
sophum? Uideris enim mihi talez dicere/qua
les in certamine sunt pentathli. i. periti quinq;
certaminum erga cursores uel peltastas: i. clip
peatos iaculatores: Et enim illi a cursoribus
uel peltastis in eorum certaminibus superant̄
atq; secundum ordinem obtinent. Reliquoruz
uero athletarum primi atq; uictores. Tale ali
quid forte dicebas philosophie studium presta
re philosophis: ut ab iis qui in qua uis arte su
premi sunt/in eadem arte itelligentia superent̄:
dumq; secundum locum tenent/sequentes reli
quos antecedant / ut philosophus in singulis
facultatibus secunde sortis existat: Eiuscemo
di mihi uideris philosophantem uirum ostēde
re. Recte inquit o socrates accepisse uideris
que de philosopho dicta fuerunt: cum eum pē
tathlo comparaueris. Est enim proculdubio
talis: ut nulli negotio seruire penitus uelit/ ne
q; in aliqua re usq; ad summum elaborare: ne
propter unius exactam diligentiam in aliis om
nibus facultatibus quemadmodum artifices
omnino deficiat: sed omnia mediocriter tempe
rateq; attingat: post hanc illius responsionem
cupiens planius nosse quid diceret/ interroga
ui bonos uiros utiles ne an inutiles esse arbitra

retur? Utiles inquit o socrates: Non ne si bo
ni utiles/mali inutiles erunt? Consesit: Quid
autē philosophos uiros utiles uel inutiles pu
tas. Ad hec ille maxime omniū utiles esse phi
losophos asseuerauit. Age igit̄ dinoscamus
si tu quidem uera dicis/quomodo utiles nobis
sunt isti secunde sortis homines? Manifestū
enim est ꝙ singulis artem habentibus inferior
est philosophus: Annuit. Age inq̃ si uel tu
uel ex amicis aliquis tibi carissimus egrotaret
utrum ad curam ualitudinis philosophum illū
secundarium induceres: an medicum? Utrūq;
Ne mihi dicas utrumq;. Sed utrum potius?
Nullus inquit ambigeret: quin medicū et ma
gis et prius: Quid autem in naui fluctibus a
gitata: utrum te: et tua gubernatori: an phi
losopho conmitteres? gubernatori equidem:
et in reliquis omnibus: donec artifex aliquis
adsit/philosophus erit inutilis: Apparet inqt:
Philosophus igitur nunc nobis inutilis est /
cum artifices adsint. Confessi uero sumus bo
nos quidem utiles esse: malos inutiles: Coac
tus est deniq; confiteri: Quid ergo post hec
ab ste petam? An forsitan inhumanum est/ ul
tra perquirere? Quicquid lubet inquit: Nihil
aliud peto nisi ut iterum concedantur iam dic
ta: habent autem se in hunc modum. Confes
si sumus philosophiam bonum esse: et extare
philosophos: atq; ipsos philosophos bonos:
bonos autem utiles. malos contra inutiles.
Deinde concessimus: donec artifices adsunt:
philosophos in utiles esse et artifices adesse sē
per. Non ne concessa hec sunt? Sunt: Confi
temur igitur ut uidetur secundum tuam oratō
nem/siqdem philosophari est esse scientem ī ar
tibus eo pacto quo ipse dixisti: malos ipsos ēe
et inutiles: q̃ diu inter homines artes sunt.
Uerum non sic se habent o amice. Neq; philo
sophari est circa artes studiose uersari. nec mł
tis negotiis incumbere: neq; multa per discere
sed aliud quiddam. siquidem existimarem: et
absurdum hoc esse: et mechanicos appellari
eos qui artibus incumbunt: hoc autem modo
planius intelligemus an uera dicam si hoc mi
hi respondes. Qui equos recte domare sciūt/
utrum qui illos meliores reddūt/an alii? qui

meliores: Quid autem canes / num qui illos meliores reddere / iidem et recte illos cohercere sciunt? Omnino: Eadem ergo ars et illos meliores reddit et recte cohercet: Eadem. Quid autem / utrum que et meliores facit / et recte coercet / eadem cognoscit bonos et malos an alia? Eadem inquit: Uoles igitur inq̃ idez de hominibus confiteri: que optimos reddit homines / eamdem esse / que et recte cohibet / et qui boni sint / qui ue mali: cognoscit: prorsus inquit. Non ne quecunq; unum eadem et multos: et que multos unum? Ita: Et icquis preterea ceterisq; omnibus eodem modo: Eodem modo. Que nam scientia est / que intemperantes et legum transgressores ĩ ciuitate recte punit / non ne iudiciaria? prorsus. An uocas iustitiam aliam quandam preter istam? Non aliam: Non ne qua scientia recte castigant et puniunt / eadem bonos ac malos dinoscunt? Eadem: Quicunq; uero unum norit / plures quoq; cognoscet: Cognoscet: At qui multos ignorat / ignorabit et unum: Consensit: Si ergo equus existens / bonos ac malos equuos ignoret / se ipsum etiam / qualis est: ignorabit: Concessit: Et si bos cum sit / haud nouerit: qui sint boni ant mali boues / sese etiam qualis ipse sit ignorare cum necesse est: Ita est inquit: Eodẽ quoq; modo si canis fuerit: Cõfessus est: Nũc uero cum homo quis existens ignoret bonos homines et malos: non ne sui ipsius etiã ignarus erit? bonus ne sit an malus? Adnuit: Se ipsum ignorare / sapere est uel desipere? Desipe. Se ipsum itaq; nosse / sapere est: Confiteor inquit. Hoc igitur ut uidetur et inscriptõ que in delphis est / precipit: prudentiam: s. et iustitiaz colere: Apparet: Hac eadem et recte cohibere scimus: Adnuit. Qua ergo recte cohibere scimus / ea utiq; iustitia est. Qua uero et nos ipsos et alios dinoscere possumus: prudentia: Uidetur: Eadem igitur est iustitia atq; prudẽtia: Apparet: Quin etiam ciuitates tunc optime gubernantur / cum iniusti dant penas: Vera narras. Atq; hec ciuilis scientia est: Est inquit: Quid uero quotiens uir unus recte ciuitatem instituit / nomen illi conueniens non ne tyrannus et rex? Adnuit: Non ne tyrannica aut regia arte gubernat? Immo: he itaq; facultates eedem ac superiores sunt. Uidentur:. Quid uero cum uir unus domuz recte disponit / quod huic nomen maxime congruit? non ne economus ac dominus? Conuenit: Utruz et iste iustitia bene regit familiam: an alia facultate? Iustitia: Idem est igitur ut apparet rex tyrannus: ciuilis: economus: dominus: prudẽs iustus. Atq; una quoq; ars est: regia tyrannica / ciuilis / dominica / economica / iustitia / atq; prudentia: Uidetur: quid itaq; philosopho uiro: quotiens medicus de egrotantibus quicq̃ dixerit / turpe est nõ posse dicta illius assequi / neque ex se ipo aliquid cõiiectare: et quandocũq; alius quisq̃ aliorum artificum eodez pacto cum autem iudex aut alius quis eorum quos paulo ante retulimus: non absurdum in iis ñ assequi dicta: neq; per se ipsum coiicere? quidni esset ab surdum? o socrates in tantis rebus nihil habere quod consulat? Utrum igitur in quam et circa hec philosophum et pentathlum esse oportere dicimus: et secundas possidentẽ partes inutilem esse / donec aliquis ex superioribus adsit: uel primum quidem ipsum oportere domum suam nulli administrandam prebere: neq; secundas in hoc partes tenere: sed ex se ipso omnia castigare / iuste diiudicantẽ / siquidem eius familia recte administrari debeat. Adsentiebatur ille mihi. Atq; ego addidi: Si etiam sibi amicus aliquis uite sue rationẽ aut ciuitas: aliquid decernendum aut iudicandum committat: esset ne turpe illi o amice secũdum in iis esse? aut tertium: neq; ducem existere? Ita mihi uidetur: Absit igitur o uir optĩe ut philosophari sit plurima discere / artesq; tractare: Cum ista dixissem: sapiens quidem ille ex antedictis rubore affectus tacuit. Indoctus autem affirmauit sic esse: et ceteri omnes dicta laudarunt.

. Finis libri de philosophia .

Argumentum marsilii in librum de sapientia: qui theages inscribitur.

Distinguitur in hoc dialogo sapiẽtia / et ultimum distinctionis mẽbrum sic inuestigandũ adsummitur / ut quo pacto acquiratur: ab hominibus pateat. Prima partitiõe sapientia duplex dicitur Una absoluta: conditionalis altera: Absoluta que simpliciter absq; additione aliqua sapientia nominatur. Conditionalis / que non simpliciter sapientia / sed sapientia quedam dicta est. Illa sic definitur: Cognitio earum reruz de quibus haberi scientia potest: Habetur autem scientia de iis que semper eadem: et eodem modo sunt. huiusmodi sunt: summa rerum principia et eterne rerum omniuz rationes: hec autem diuina dicuntur: quo fit ut sapientia sit diuinarum rerum scientia: que quidem absoluta sapientia est: Conditionalis uero omnibus artibus et facultatibus est communis. Nam summitas cuiusq; artis sapiẽtia quedam uocatur: ut sapientia gubernatoria: sapientia aurigaria: sapientia militaris. Ex omnibus autem que cum additione sapientie nuncupatur / precipua est / que ceteris ut ministris utitur: cuiusmodi ciuilis sapientia est: Que quidem facultas commune ciuitatis et gentium: bonum coniiectans / definitur. hec tum ciuilis tum etiam regia disciplina uocatur: Cuius subiectum ciuitas est. finis commune bonum. ministre artes omnes. Offitia duo / leges cõdere / et conditas exequi: illud per prudentiã nomotheticam / hoc per iustitiam legalem et iudiciariam agit. Uerum quo pacto quis ciuilem sapientiam nanciscatur: inplurimis eius disputationibus plato dubitat. Et in presenti theage utrum ciuiles homines an sophiste / an contez platiui dum taxat philosophi eam doceant: q; a ciuilibus uiris / aut sophistis / aut soli cõtemplationi deditis discatur / in menone et hic quodammodo negat: q; illi ne filios quidem suos unq̃ docuerint. quod isti rationem boni non habeant: quod hi rerum humanarum experti minime sint. Restat igitur ut hec aut a philosophis et contemplandi et agendi apprime peritis percipiatur / aut diuina sorte contingat. illi nusq̃ reperiuntur. Unde in menone et ĩ theage diuino munere fieri asserit / ut in animos ciuium temperatos dei prouidentia boni ipsius intelligentiam et leges ad id ducentes infũdat Quam sane notionem hic ciuilem sapientiam in menone pro priori uocabulo uaticinium q̊ddam nominat: ciuilesq; uiros furentibus comparat. Sepe etiam ait nunq̃ amalis genus hominum cessaturuz: nisi aut legitimi philosophi dominentur / aut ii qui gubernant rem. p. diuina quadam sorte philosophentur: hoc autem libro cum socrates in sua membra sapientiam distinxisset / et hanc ciuilem sapientiam sub quadam ironie spetie: nec a ciuilibus uiris / nec a sophistis / nec a se ut a philosopho contemplationi dedito / theagem adipisci posse dixisset / subiunxit tentandam esse uim demonis / et deniq; uoluntatem dei precibus exorandam: quasi illinc ista discantur / et dei prouidentia per medios spiritus / sepe hominibus agendoruz oracula pandat: Eos autez ministros qui dei iussu bonorum ciuium et legiptimorum principũ mentes adbene gubernandum illuminant / dionysius areopagita principatus nominat. Esset hic fortasse de demone socratis disputandum / sed argumenti breuitas prohibet. Quin etiam Maximus tyrius: et hermas: et apuleius de hoc abunde disseruerunt: Inducit autem hic tres plato personas: demodocum ciuem atheniensem una cum filio suo theage sapientiam affectante: et socratem. Incipit uero a demodoci petitione dialogus.

Theages de Sapientia

Demodocus: Socrates: Theages

Adigebam o socrates quedaz priuatim tecum comunicare: siquidẽ ocium adsit: uel si sit negocium: neq; id magnum / uelim: tamẽ mea causa te ocium agere: so: Equidez ociosus sum: sed tui causa maxime. Si ergo quid dicere uis / licet. de: Uis ergo secedamus huc in proximum iouis liberatoris porticum? so: Ut lubet: de: Eamus ergo o so: Oẽs qdẽ plãte eodẽ se mõ habere uident: Et q̃ quidem ex terra oriũtur et aĩalia oĩa et hoẽs ipĩ. Eni ũ ĩ plantis facilimum hoc est nobis: qui terram

colimus/preparare quidem omnia/ante quam
plantemus et ipsam et plantationem: postq̄ ū
quod plantatum est/uiuit: tunc cultus ipsius
uarius est: et difficilis: eodemque modo: et
de hominibus uidetur. Ex meis enim rebus
ad alia coniecturā facio. Et enī hec mihi mei
filii siue plantatio/seu filii generatō appellanda
sit: omnium facilima extitit. Educatio autem
difficilis: et semper in timore/maximuz metuz
sui causa subeunti. Et alia quidem multa de h̄
dici possent. precipue uero cupiditas/que huic
nunc inest: uehementer me sollicitat: Est eniz
non ingenerosa. Uerum talis ut fallere possit
Cupit enim hic o socrates ut ipse ait/sapiēs ef
fici. Et ut mihi uidetur: populares quidā eius
equales in urbem uenientes suis sermonibus
hunc uehementer incitauerunt: quos hic emu
lari cepit: et mihi iam pridē molestus est phas
esse putans/me illius curam suscipere: ac pe
cuniam sophiste alicui/qui ipsum sapientez red
dat prebere. Mihi autem pecuniarum minor
est cura. Ueruz hunc existimo ob hoc eius stu
dium in periculum non mediocre incurrere.
hactenus igitur huic obstiti/consolans: sed po
stq̄ ulterius nequeo/opere pretium fore duco
ut sibi obtemperem/ne sine me frequenter cuz
aliis uiuens corrumpatur. Nunc autē ad hoc
proficiscor/ut eum apud aliquem sophistarum
sistam. Tu igitur per oportune nobis obuiam
factus es: quem quidem hac inre mihi consul
torem maxime cupiebam. Itaq; siquid habes
quod mihi in iis que audisti consulere queas
licet et expedit: so: Ceterum o demodoce consi
lium res sacra dicitur: quod si unq̄ ullum ali
ud/hoc est in primis/de quo queris. Nō enī
est diuinius aliquid de quo homo consulere q̄
at/q̄ de eruditione sui atq; suorum. Primum
igitur ego et tu conueniamus/quidnam pute
mus hoc esse/de quo consultamus/ne sepenu
mero ego quidem aliud illud existimem/tu itē
aliud. Ac deinde longe dissentiamus/ridiculi
quidem existentes ambo/et ego qui do/et tu q
postulas consilium/cum in nullo inuicem con
senserimus: demo: Recte quidem mihi dicere
uideris o socrates. Itaq; faciendum censeo:
so: Atq recte quidem ex parte/non tamen om

nino dicebam recte. nam paulisper id muto.
dubito enim ne forte hic adolescentulus alia
quedam q̄ que nos rebamur/cupiat: q̄ si alia
nos quoq; absurdiores essemus de alio consul
tantes. Rectissimum igitur mihi uidetur/ut ī
itium hic summentes: ipsum quid cupiat inter
rogemus: demo: Apparet id quod dicis/opti
mum esse: so: Dic igitur mihi/quod pulchrum
nomen est puero? quo noīe ipsuz uocabimus
de: Theages o socrates: so: pulchrum o demo
dice filio nomen imposuisti. Sed tu dic mihi
theages/cupis ne sapiens esse? ac dignum exi
stimas esse/ut pater hic tuus uirum inueniat/
qui te sua consuetudine sapientem reddat? the
Cupio: Sapientes autem utrum uocas homi
nes scientiam habentes: quecunq; illa sint que
scierint nec ne? the: Scientes equidem: so:
Quid igitur non ne te pater edocuit/que hic
nobilium uirorum filii docentur? scilicet litte
ras/citharam pulsare/palestram/et alia certa
mina? the: Docuit: so: Putas preterea aliqua
scientia indigere/de qua curam suscipere tui
causa patrem deceat? the: puto: so: Que ē igit̄
ipsa? dic nobis/ut tibi gratificemur: the: No
uit et iste o socrates/quoniam per sepe illi ena
rraui. sed de industria hec nunc tecum loqtur
quasi nesciat que cupiam: hoc enim modo et ī
aliis multis mecum pugnat: neq; uult alicui
me tradere: so: Atqui que hactenus aduersus
hunc ab te dicta sunt/testibus carent: nunc
autem me adhibe testem: atq; coraz me denuo
recense. Que nam est hec sapientia: quam ap
petis? Age si cuperes eam: qua homines na
uigia gubenant/et ego te rogarem qua nam o
theages sapientia indigens/patri succenses q̄
te apud aliquos a quibus sapiens reddaris/si
stere nolit: quam nam ipsam esse respōderes?
non ne gubernatoriam? the: Certe: so: Sin
autem illius cuperes eruditum te fieri: q̄ cur
rus reguntur/ac patri succenseres/ego uero ī
terrogarem/que nam esset hec sapientia? non
ne aurigariam responderes? the: Utiq;: socra
Quaz igitur nunc cupis? Utrum illam quidē
nosti: nomen autem ignoras? uel nomen etiaz
eius habes? themodoce: Et nomen equidē: so
Dic ergo qd est? the: quod aliud nomē huic cō

gruere quis diceret o socrates/nisi sapientiaz
so: Non ne etiam aurigaria/sapientia est? An
ignorantia tibi uidetur? the: Nullo modo: so:
An non sapientia? the: Sapientia: so: Qua ad
quid utimur? num qua scimus equorum iuga
regere? the: profecto: so: At gubernatoria nō
ne et ipsa sapientia est? the: Mihi quidem ui
detur: so: Num et ea est/qua naues guberna
mus? the: Ea utiq;: so: Ea uero quaz nunc op
tas/que nam sapientia est? quid ue illa scimus
administrare? the: Mihi quidem uidetur ea q̄
scimus hominibus imperare: so: Num qua e
grotantibus: the: Minime: so: Ipsa enim me
dicina est: non ne? the: Est: so: At qua canenti
bus scimus in choris precipere? the: Nequa
q̄: so: Musica enī est: the: Ita: so: Sed utrū
illa qua certantibus precipere nouimus? the:
Nequaq̄: so: Gymnastica enim est: the: Est:
so: Uerum qua quid facientibus? conare exp̄
mere/quēadmoduz in superioribus ipse narra
ui: the: Mihi plane uidetur ea: qua illis: qui
sc̄ ī ciuitate/precipit̄. so: Non ne ī ciuitate eti
am egroti sunt? the: Sunt quidem: sed n̄ istis
solum dico uerum omnibus q in ciuitate uer
santur: so: Intelligo quam artem dicis. Uide
ris enim non eam qua preesse nouimus meten
tibus: aut uindemiantibus: aut plantantibus:
aut serentibus: aut triturantibus. ipsa enim p
quam iis imperamus: agricultura est: the: est
so: Neq; rursus qua secantibus uel perforan
tibus: uel polientibus: uel torno aliquid faciē
tibus: nam hec ad fabros pertinet: the: Certe
so: Uerum fortasse qua iis uniuersis/et agri
colis: et fabris: et artificibus omnibus/ac pri
uatis cunctis mulieribusq; et uiris: imperita
mus: eam tu sapientiam dicis: the: Istam ip
sam o socrates iam pridem dicere uolebam: so
potes ne dicere an egistus/qui agamemnonez
apud argos interfecit: his omnibus imperauit
quos dixisti: artificibus. priuatis: uiris: muli
eribusq; uniuersis: uel aliis quibusdam: the:
Non aliis: sed iis omnibus: so: Quid autem
peleus eaci filius in phthia/non ne iisdem do
minatus est? the: Eiisdem: so: Periandrum
uero cypseli non ne audisti apud corinthios in
perasse? the: Equidem: so: Non ne eisdem in

eius ciuitate dominatus est? the: Certe: socra
Quid uero archelauz perdicce nuper in mace
donia imperantem/num iisdem existimas do
minatum? the. Equidem: so: hippiam autem pi
sistrati in hac urbe dominantem: quibusnam
prefuisse arbitraris? non ne iisdem? the: Quid
ni? so: Bacis uero et sibylla: et emedapus am
philytus: quonam pacto tibi cognominādi ui
derentur? the: Non alio q̄ uatum nomine: so
Recte dicis eodem modo conare: ut inuenias
quo cognomine hippiam et periandrum prop
ter eumdem principatum nomines: the: Cur
aliter q̄ tyrannos? so. Ergo quicūq; cupit mo
re istorum uniuersis suis ciuibus imperare:
dominationem tyrannicam appetit: seq; tyran
num fieri: the: Ita uidetur: so: Hāc tu optas
the: Uidetur ex iis que dixi. so: O scelestẽ no
bis ne more tyranni preesse cupis? Ac iaz du
dum succenses patri: qui te ad aliquē tyranni
dis preceptorem non miserit? Et te demodoce
non ne pudet/cum olim noueris quid iste con
cupiscat. Et si habuisses quo ipsum micteres
eum artificem illius sapientie quam appetit:
effecisses. Deinde inuides ipsi nec uis mictere
sed nunc uides. Cum uero te coram me accu
sauerit: consultemus simul ego ac tu. Est quo
ipsum mittamus/ut propter alicuius consue
tudinem sapiens tyrannus efficiatur? demo:
per iouem o socrates consultemus. Est enim
ut mihi uidetur consilio opus/et maximo: so:
Sine bone uir/interrogemus ipsum prius:
demo: Interroga: so: qui si euripide ad aliqd
utamur o theages? Inquit enim ille sapientes
tyranni sapientum consuetudine: Siquis ab
euripide peteret: qua in re sapientum consue
tudine ais sapientes esse tyrannos? quemad
modum si cum dixisset sapientes agricole sapi
entum consuetudine percontaremur: in quo sa
pientum: quid putas ipsum dicturuz/an aliud
q̄ in re rustica? the: Nihil aliud: so: eodemq;
modo si dixisset/sapientes coci/sapientum cō
suetudine/nosq; interrogaremus/qua nam in
re sapientum/quid aliud responderet/q̄ ī coq
naria? the: Id ipm: so: Quid si dixisset sapien
tes certatores sapiētū ꝯsuetudīe et nos ī q̄ sapi
ētū īterrogaremus: n̄ ne īcertādo respōderet?

themo Jmo: so: Postquaꝫ aũt dixit sapientes
tyranni sapientum consuetudine: si ĩterrogare
mus illum: qua in re o euripides sapieutum :
quid eum responsurum putas? the: per Joueꝫ
nescio: socrates: Uis tibi dicam? theages :
Ut lubet: so: hec sunt que ait anacreon ipsam
callicratem nosse. Audisti carmen? the: Audi
ui: so: Quid ꝗ? huiusmodi ne uiri consuetudi
nem cupis / qui particeps esset eiusdem artis /
cuius et callicrates cyane nata : sciretq; tyran
nica que callicratem nouisse poeta inqt? ut no
bis et ciuitati tyrannus efficiaris? the: Jã du
dũ me mordes socrates atq; irrides? so: Quã
obrem? non ne ais hanc te sapientiaꝫ optare: q̄
cunctis imperes ciuibus? Atq hec faciens /
aliud ne ꝙ tyrannus esses? the: Optarem eq
dē omniuꝫ hominuꝫ uel ꝙ plurimoꝝ tyrannide
potiri: quod idem de te ac ceteris omnibus ar
bitror: Uel potius deus esse. Uerumtñ non h
appetere dicebam: so: Quid tandē ē hoc quod
cupis? non ne ciuibus preesse? the: Nõ ui qui
dem / neq; ut tyranni / sed uolentibus: quemad
modum alii in ciuitate rationis compotes ho
mines: so: Dicis ergo qualis themistocles fuit
et pericles / et Cimon: et quicunq; alii in admi
nistratione rei. p. floruerũt? the: per iouē istos
inq̄: so: Quid uero si nobilem effici equestreꝫ
expeteres: et in ea arte sapientem / adquos nam
ut hoc assequereris: accederes preter ꝙ ad eq̄
stres? the: Ad nullos alios: socra: Quippe ad
hos ipsos qui equestri arte pollerent / et qui e
quis tum nostratibus tum alienis ꝙ plurimis
uterentur: the: Scilicet: so: Eodemq; modo si
sapienter iaculandi artem adipisci cuperes / ad
eos qui optime iaculentur / et qui multis tam
alienis ꝙ propriis utuntur spiculis / proficisce
reris: the: Mihi quidem uidetur: so: Age ita
q; postꝙ in ciuilibus erudiri uis: ad alios: ut
in iis sapiens fias / accedendum putas / ꝙ ad
hos ciuiles homines / qui disciplina ciuili sum
mopere ualent et utuntur ea tum patria : tum
aliarum ciuitatum et grecarum et barbararuꝫ
An putas ab aliis sapientiam consequi eorum
que isti soli cognorunt? the : Audiui socrates
sermoues quosdam / quos tuos asserunt ciuili
um uirorum filios / nihilo meliores quam cer

donum esse. Et mea quidem sententia uera di
cis. Jnsipiens ergo essem / si mihi persuadereꝫ
aliquem istorum mihi suam sapientiam tradi
turum / qui filios quidem suos minime iuuent
putaremq; posse me ulla in re circa hec cuiquã
prodesse: socrates: : Quõ te optime hominum
uerteres / si cum tibi filius esset: hec tibi nego
cia preberet / et ostenderet cupere in optimum
pictorem euadere tibi autem succenseret ꝙnul
lam in eò pecuniam horum gratia consumere
uelles / huius uero rei artifices pictores parui
penderet / neq; ab eis aliquid uellet discere / uel
tibicinas tibicen effici uolens / uel etiam citha
redos / haberes ad quid eo utereris / uel q̂ alio
illum mitteres / nolentem ab iis discere? the :
Minime per iouem: so: Nunc igitur eadē hec
aduersus tuum patrem faciens / miraris ne at
q; succenses / si dubitat ad quid te utatur / et
quo te mittat : postꝙ atheniensium in admini
stranda re publica prestantissimorum / cuicũq;
uoles conmendaturi sumus: qui tecum sine p̄
tio uersetur. et simul neq; argentum eroges / et
multo magis uulgo honoreris / ꝙ si aliis con
grediaris: the: Quid igitur socrates nõ ne tu
exbonis uiris es? Si me susceperis / sat habeo
neq; alium querã. so: Quid hoc dicis? demo:
Non male dicit o socrates : neq; mihi quicꝙ
hoc iocundius utiliusq; ut arbitror esse posset
ꝙ si huic tua consuetudo placeret: et tu cuꝫ eo
uersari uelles: et profecto pudore impedior di
cere ꝙ uehementer affecteꝫ. Jtaq; ambos uos
rogatos uelim: et te ut uelis hunc suscipere: et
te ne aliuꝫ ꝙ socrateꝫ queras: meq; maximis cu
ris et formidine plenis obsecro liberetis: quo
niam nunc uehementer timeo: ne hic cuiuspiã
alterius consuetudinem querat / a quo deinde
perdatur: the: Ne ulterius mihi timeas mi pa
ter / si huic persuadere potes / ut me suscipiat :
demo: Recte loqueris: et aduersus te o socra
tes omnis post hac sermo erit. Ego enĩ ut bre
uissime loquar: me simul ac mea omnia uel ca
rissima : quocunq; indigeas tibi libētissime tra
do: si hunc theagem susceperis: eiq; quoad po
teris: benefeceris: so: Equidem o demodoce
studiũ hoc tuũ ñ admiror: siqdē existimas ma
xime a me hũc iuuari posse. Nõ ē noui cui rei

maiorem diligentiam quisquis mentem habet
adhibere debeat: ꝙ ut filium optimum reddat
Sed unde tibi hoc ita uisum est / me uꝫ tuum
filium meliorem posse ciuem reddere ꝙ te ip
sum? Atq; unde hic sibi persuasit posse magis
a me ꝙ ab ste ad hanc rem iuuari? Jd eniꝫ ue
hementer admiror. tu enim primum me seni
or es: deinde multis ac maximis apud atheni
enses functus es magistratibus. Neq; alius
magis ꝙ tu a popularibus anagyrasiis ac reli
quis ciuibus honoratur. Jn me autem horũ
aliquid neuter uestrum uidet. Uerum si ciuili
um uirorum consuetcdines theages iste contē
pnit / aliosq; querit qui adolescentes instruere
profitentur / est hic prodicus chius et gorgias
leontinus et polus agrigentinus / aliiq; per mł
ti / qui adeo sapientes sunt / ut urbes adeuntes
nobilissimos et ditissimos iuuenes ad se ipos
adliciant: quibus licet quorumcunq; ciuium
uolunt / grata familiaritate uti : quibus persua
dent priori relicta consuetudine / cum ipsis cõ
gredi / magnum argenti pretium afferentes / ⁊
gratiam insuper maximam habentes: Ex iis ꝗ
decebat te ac filium tuum aliquem eligere: me
uero ad id elegisse non conuenit. Nullam eniꝫ
ex istis beatis et pulcris disciplinis profiteor.
uelim tamen mihi illas adesse: Uerum semper
nihil scire me dico preter exiguam quandam
amandi disciplinam: hac utiq; disciplina apud
quemlibet uehementior tum superioribus tuꝫ
etiam presentibus uiris esse uideor : the : Ui
des ne pater socratem hunc non multum fami
liaritatem meam recipere? Nam quantum ad
me attinet / paratus sum / modo ipse uelit. sed
hec omnia ille ioco aduersus nos dicit. Noui
enim meorum equalium et aliquanto senioruꝫ
non nullos / qui cum antea nullius essent exti
mationis / postꝙ familiaritate istius usi sunt /
breui omnium supremi illorum euaserũt / quo
rum infimi prius fuerant. so: Nosti quale hoc
sit o demodoci fili? the: Noui per iouem / ꝙ si
uolueris / talis fiam / quales il li fuerunt: so:
Non ita o optime: sed hoc te fefellit / quale sit
ego autem tibi dicam: Adest mihi diuina qua
dam sorte demonum quoddam a prima pueri
tia me secutum. hoc enim uox est / que cum fit

semper eius rei quam facturus sum / dissuasio
nem demostrat: prouocat uero nunꝙ. Quod
siquis amicorum mecum quandoq; aliquid co
municat / extatq; uox / hoc illa dissuadet / neq; fa
cere sinit. Cuius quidem rei uobis testes da
bo. Charmidem uirum bonum glauconisq; fi
lium noscitis : hic aliquando in nemea stadio
se exercitaturus mecum communicabat. Ac sta
tim ipso dicere incipiente / ꝙ se exercitaturus
esset / adfuit uox / atq; ego prohibui: sibi enarrãs
quemadmodum demonii uox extiterat / ne se
exerceret. Tum ille / fortasse inquit significat /
ꝙ me uictorem non euasurum. ego autem et si
uictoria non sim potiturus / tamen hoc in tem
pore me exercens / aliquid proficiam. Atq; ita
locutus / certaturus abiit: Opere pretium igit̃
est percontari quid sibi ex hoc certamine conti
gerit. Si autem uultis clitomachũ timarchi
fratrem interrogare quid sibi timarchus dixe
rit / quando propemodum moriturus esset ipe
simul et euathlus / stadii quidem excursor / qui
illum fugientem suscepit / referet uobis quid si
bi tunc dixerit: he: Quid nam? socrates : O
clitomache inquit / equidem quamprimum mo
riturus uenio / quoniam socrati obtemperare
nolui. Quid ue hoc inquit timarchus: ego di
cam: quando surrexit ex conuiuio timarchus /
et philemon philemonidis filius interfecturi
niciam hiroscamandri / soli enim insidiarum ii
conscii fuerant: timarchus mihi dixit. Quid
ais o sorrates? Uos quidem bibite : me uero
oportet alio exire / redibo autem paulo post / si
occasio contigerit. Tum mihi adfuit uox. Jta
que ne surgas inq̄ : solitum mihi a demone si
gnum datum afferens: quieuit ille. Deinde pa
ulisper conmoratus ardebat iterum eundi cu
piditate: dicens eo iam socrates. Et quia iteꝝ
uocem audiui / rursus illum cohibui : donec
ille tertio latere me cupiens clanculum / cum
ego mentem alio diuertissem se subripuit. Et
sic profectus ea peregit. ex quibus in mortem
incidit. Unde hec eadem fratri suo dixerat / ut
ego nunc uobis / se scilicet moriturum uenire
ꝙ mihi credere noluisset.
Audietis preterea ab iis qui in sicilia sunt q̄
deexercitus conflictu predixeram. Et preterea

quidem ab iis/qui illa nouerunt/audire licet. Tentare uero demonii signum siquid forte di cat/nunc etiam possumus. In expeditionem nanq; exiit neonus cali filius. Mihi autē signū adfuit/proficiscitur uero nunc cum thrasylo aduersus ephesum et ioniam militaturus. ego autem illum existimo uel interfectum iri/uel ī huiusmodi aliquid incursurum: et de alia ne gotiatione uehementer timeo. Hec omnia tibi ideo dixi/quia potentia hec huius demonii ifa miliaritates eorum qui mecum uersantur/om nia potest. Multis enim aduersatur: neq; licet his auxilium ferri: qui mecum inuito demone consuetudinem habent/quare impossibile est: mihi cum iis uiuere. Multis autem herere ñ prohibet/sed consuetudine nostra nihil omnio iuuantur: Quibus autem fauerit in ipsa fami liaritate potestas demonii/isti sūt/de quibus ip se sensisti: breui ē proficiunt. Sed eorum par tim hoc beneficium firmum habent atq; dura bile. pleriq; uero quoad mecum sunt/mirifice pollent. At cum a me discesserint/rursus nihi lo ab aliis differūt: hoc quandoq; accidit Ari stidi lysimachi filio. Nam mecum cōmorans/ breui multum profecit: postea uero in militia3 profectus est: rediens deinde offendit mecum esse thuchydidem mellisiū filium: hic autē thu chydides pridie mihi aduersarius in sermoni bus quibusdam extiterat. Cum me salutasset et quedam insup adlocutus esset aristides/thu chydidem inquit o socrates audio gloriari: et in quibusdam tecum etiam concertare: tanq̃ aliquid sit. Est inq̃ ut dicis: tum ille non ne meminit/inquid/ante q̃ tibi adhereret: tanq̃ mancipium se fuisse? Non uidetur inq̃/p deos At ego inquit ille ridiculus sum: Quid nam maxime inq̃? Quoniam priusq̃ hinc abirem/ cum quouis disputare audebam. neq; aliquo uidebar in disserendo deterior\adeo ut cetus prestantium uirorum audacter adirem. Nūc autem contra/fugio quemcunq; eruditum esse intelligo/adeo pudore abducor ob meam īsci tiam. Utrum igitur inq̃ e uestigio te reliquit ipsa uis? an paulatim? paulatim inquid. Quan do uero in te incessit/utrum accidit tibi aliq̃d a me dicenti: an aliter? Dicam o socrates rem

quidem incredibilem: ueram tamen. Nihil un quam a te ut ipse scis/didici: proficiebam aūt quotiēscunq; tecum essem: et si in eadem solu3 domo essem/non tamen in eade3 parte domus magis tamen quotiens eadem in parte. Et mi hi quidem uidebar multo magis/quando in eadem parte existens/aliquid te dicentem ītue bar: q̃ cum alio intuerer. Sed longe magis p ficiebam/cum apud te sedens/te tangebam: Nunc autem omnis habitus ille defluxit: Est igitur o theages huiusmodi nostra consuetudo Si enim deo gratum est/per multum quidem et breui proficies. sin contra/minime. Uide igitur ne tibi tutius sit ab aliquo illorum eru diri/qui ipsi in sua potestate continent utilitatē qua hominibus prosunt: quam a me fortuna quadam id assequi: the: Mihi quidem sic faci endum socrates uidetur: ut consuetudine no stra demoninm id tentemus. Quod si nobis adnuerit/recte omnia: sin minus/quid agēdu3 sit inuicem consultabimus: utrum alteri cui piam adhereamus/uel hoc diuinum quod tibi insitum est: precibus et sacrificiis: et alio quo uis pacto q̃ uates exponant placare conemur demo: Nihil ad hec o socrates huic adolescen ti repugnes. bene enim dicit theages. socra: Atq; si uidetur oportere sic agere/sic agamus

Finis de Sapientia

Argumentum Marsilii in menonem de uirtute.

Uatuor esse argumentationū genera quibus plato utitur/ exemplum/inductionem/ra tiocinationem/et enthymema et quo pacto fiant: satis in al cinoi cōpendio/quod et nos traduximus declarat. Ubi etiā tres platonicoru3/dialogorum species in uenimus/et quibus argumētationibus ingrit

dialogi specie uti soleat. Aut enim solum īq̃rit falsaue confutat dialogus/aut solum uera ex ponit ac docet/aut in utroq; uersat. primus ī quisitiuus et cōtentiosus. Expositiuus alter. postremus mixtus ē dictus. Menon aūt licet mixtus sit/maiori tamen ex parte cōtendit et ɔ futat: et omnes argumētationes attingit. Ut nisi quis ex aliis platonis dialogis q̃ ad expo sitionem magis q̃ ad disceptatione3 ptinēt/sen sa colligat/et menoni huic addiiciat/difficile summam disputationis huius elicere possit. ē aūt hec/q̃d uirtus sit et quomodo nobis adsit īquirere. Id socrates efficit/du3 quatuor me nonis. Aristippi: gorgie/et prodici de uirtute definitiones confutat: et definitionem suā post illas inductam geminis obiectionibus retrac tat. Ueritas quippe ex redargutione falsitatis elucet. Est aūt hoīs uirtus affectio siue ha bitus anime/quo potētia naturalis eius q̃ op time suum opus exercet: que definitio ī libris de re. p. traditur. Opus cuiusq; potentie tunc optime exercet/cū ad finē suu3 dirigitur. Qd̃ ad finē confert/utile dicit. Merito ḡ in hac disputatione cōmune uirtutis offitium id esse traditur/ut et actiones et ea q̃bus agendo uti mur/utilia reddat. Illa itaq; definitio huic di alogo consonat/cunctisq; uirtutibus ē cōmuis Uirtutū pfecto spēs plures sunt/pūrium ani me et actuū diuersitate/ī quibus una tū q̃ dic ta est cōis uirtutis rō semp inspicitur. Prima uis anime mēs ē/cuius actus ē ppetua contem platio ueritatis. Secūda rō/cuius actus ueri tatis īuestigatio. Tertia phātasia/cuius actus collectio eo3 q̃ sensus eius nūtii porrigūt: p q̃ illa discursus. Atq; he sūt uires anime: q̃ cogni tiue dicunt. Restāt tres alie quas appetitiuas uocāt. Uoluntas et irāscēdi uis et cōcupiscen di. Uolūtatis actus/appetere q̃ mens et ratio porrigit. Irascibilis/agredi q̃ ratio et phanta sia pponit. Cōcupiscibilis actus adsciscere: q̃ phātasia sensusq; obiiciūt. Sex insup istis due subiiciuntur: mouēdi et nutriēdi uigor: s3 he cu3 supioribus aut nihil aut uix et parū admo dum ī uirtute cōmunicant: Affectio mētis q̃ ɔ tēplationem pficit/sapientia est: que rationis ī daginem/scientia atq; prudentia: scientia q̃de3 indagationem eo3 que natura facit: prudētia

consultationem in iis que nos agimus. Que phantasie discursum/opinio recta/quam saga citatē q̃dam uocant: Iustitia uolūtatē et libe ralitas. Irascibilē fortitudo eiusq; pedisseque Cōcupiscibilē ɔtinentia simul et temperantia. His oībus id est cōe/ut quel3 ea3 sit affectio actū potētie naturalis pficiēs: du3 decorū red dit et utilem ad finem ultimū consequēdum. Uarie ūo uirtutes diuerso mō habent. Sapia q̃de3 natura: ē ē eterna rōnum omnium ī mē te ɔplexio/ppetuusq; ueritatis ītuitus. Scia p doctrinam philosophie q̃ reminiscētiā prestat/ acquirit: du3 rō q̃ pennas oli3 abiiecit/ad mē tem conuersa reminiscēdo iterū alas recupat. prudētia doctrina simul et longo usu rerū ad uenit. Recta opinio exēplis: auctoritate: īduc tione: sorte: Iustitia fortitudoq; et tēperantia ceteręq; morales uirtutes prudētie recteq; opi nionis legibus et exercitatione legiptima pfici untur. Unde duo hec moralium uirtutū prin cipia plato posuit/prudētiam et rectā opiniōe3 Quāobrem prudētia sepenumero totius mora lis uirtutis apud platonē nomen usurpat: Est et uirtus q̃dam ad rectam opinione3 adtinens q̃ legiptimi prīcipes ac ciues/īagēdo honesti/ cōtemplatōis tū expertes bonum publicu3 cu rant/quā ciuilē peritiam nominant. Ea3q; pla to facultatem et ī theage et ī presenti menone haud aliter q̃ sorte diuina/dari ciuilibus ho minibus disputat: hac ḡ summula q̃s mente3 platonis ī menone colliget: et huiusmodi pre missa distinctōe ɔtradictiones renuet/obiectō nesq; uitabit: Disputatōem uero illam de remi niscentia geometricisq; figuris ī argumēto tra ctare iccirco non placuit: qm̃ non ut principal sed ut accersoria est inserta: Argumentu3 au tem summa3 rei caputq; requirit. Singula q̃p pe discutere non argumenti: sed comētarii po tius est offitium.

Menon seu de Uirtute.

. Menon Socrates puer Anitus. :me:

OTES ne mihi ostendere socrates/ utrum uirtus doctrina: an exercitatio ne potius acquiratur? An forsitan nec doctrina nec usu ab hominibus comparetur/ uex ipa natura uel alio quoq̃ mō hoīb9 insit? so: hactenus omenō thesalici hoēs iter grecos

illuſtres tum eqſtri facultate tū etiam diuitiis
habiti ſt̄. Nunc autem ut mihi uidet̄ /ſapientie
quoqꝫ gloriaꝫ conſequentur: p̄ſertum amici tui
ariſtippi lariſſei cōciues. Atqꝫ huius rei cauſa
uobis gorgias extitit /q in urbem ueſtraꝫ ꝓfec
tus amicos ſibi ob ſapientiam ꝯparauit /cū reli
quos theſſalicos optimates: tum maxime alle
uadoruꝫ familiam /exqua amicus tuus ariſtip
pus originē ducit. Quamobrē ſic uos gorgias
aſſuefecit /ut ītrepide et alto animo īterrogan
tibus rn̄deatis: quemadmodum ſcientes decet
qppe et ipſe cōcedebat grecoꝝ cuiqꝫ rogare qc
qd uellet /ac ſingulis reſpōdebat. nobis o ami
ce menon contrariū ꝯtigit /ſiqdem ſapientia no
ſtra quodammō iā exaruit: atqꝫ ex iis locis ad
uos diuertiſſe uidet̄. Itaqꝫ ſiquē noſtroruꝫ ho
minū hoc pacto ꝑcontari tentaueris: nemo uti
que erit: qn tibi ſbridendo rn̄deat: O hoſpes
forte tibi beatus qdam uideoꝛ /ꝙ me noſſe exi
ſtimas utrū doctrina an alia q̄dam rōe uirtus
hoībus adſit. Ego uero uſqꝫ adeo abhac cogni
tione abſum: ut nec qd ip̄a ſit uirtus ītelligam
Atq ip̄e quoqꝫ o menon ſic affectus ſuꝫ: īcadē
qppe pauꝑtate animi qua et ꝯciues mei ſuꝫ cō
ſtitutus: ac me ip̄m accuſo: ut pote qd ſit uir
tus penitus ignorantem. Cum uero quid ſit
neſciam /quo nam pacto quale ſit noſſem? Nū
tibi fieri poſſe uidet̄ / ut qui nullo mō quis me
non ſit /nouerit /utrū tn̄ bonus aut diues: aut
generoſus /an contra ſit noſcat? menō: Mihi
quidē nequaq̄ꝫ. At uero ipſe re uera o ſocra:
qd ſit uirtus ignoras? Iſta de te in patria re
nuntiabimus? ſo: Non id queſo ſolum amice
domi p̄dices /uerū etiaꝫ ꝙ nulluꝫ unq̄ꝫ ut mihi
uidetur /id ſcīētem nactus ſim: me: Ergo ne
gorgiā quidem cuꝫ hic cōmoraretur /aliquādo
conueniſti? ſo: Equideꝫ: me: An hec ignorare
tibi uiſus eſt? ſo: haud ſatis o menon memini:
ideoqꝫ quid tū mihi uiſum fuerit: in preſentia
referre nequeo. Sꝫ forte et ille nouit: et tu qd
ille docuerit /tenes: quare ſi placet /ip̄e dicas.
Nā tu forſitan cum illo conuenis: me: Conue
nio equidem: ſo: Eum ḡ cum abſit: obmittam
ip̄e uero o menon dic ꝑ deos obſecro: qd eſſe
uirtutem exiſtimes: dic inq̄ꝫ / nec inuideas / ut
fortunati cuiuſdam mēdacii redarguar / ſiqdē
tu et gorgias id cognoſcere uideamini /cum tn̄
ego nemini unq̄ꝫ hoc ſcīēti occurriſſe predixerī
me: At o ſocrates nequaq̄ꝫ difficile ē id dicere
et primo q̄dem ſi lubet que uiri ſit uirtus / hec
plane eſt ad ciuiliū rerum adminiſtrationem:
ſufficientem eſſe /iiſqꝫ tractandis amicos iuua
re /inimicos ledere: nec non diligenter cauere:
nequid ip̄e tale aliqn̄ patiatur. Quod ſi ulterius
q̄ ſit mulieris uirtus /noſſe reqris, neqꝫ id ar
duum erit. Eſt ē mulieris uirtus domuꝫ recte
gubernare /duꝫ cuſtodit domeſtica /uiroqꝫ obe
dit. Alia quoqꝫ uirtus ē pueri femineqꝫ et maſ
culi: et uiri iam etate maturi: nec non liberi ſi
uelis alia et alia ſerui. Atqꝫ alie ꝑmulte uirtu
tes exiſtunt. Quamobrem haud nobis deeſt:
q̇d de uirtutis definitione dicamus. Enim ū
ſecunduꝫ ſingulas actiones atqꝫ etates ad opa
ſingula ſingulis hominibus uirtus adeſt. To
tidem p̄terea et de uitio o ſocrates /ut arbitror
dici poſſent: ſo: Non mediocriter in hac uena
tione fortunatus ſum o menon: ſiqdem unam
uirtutem inueſtigans: examen quoddam uirtu
tum apud te habitātium repperi. Ueruntamē
o menon ſecundū hoc exemplum examinis / ſi
me q̄ ſit apis ip̄ius ſbſtantia ꝑcontante: multi
plices illaꝝ eſſe ſubſtantias reſpondiſſes / atqꝫ
ego iterū te rogarem /nunqd ex hoc ais apum
ſbſtantias eſſe diuerſas / quo apes ſt̄? an alio
quopiam? ueluti pulcritudine uel magnitudie
aut alio quopiam huiuſmodi /qd inq̄ꝫ ſic inter
rogatus potiſſimum reſponderes? me: Quod
īuicem eo quo apes ſt̄ /minime differunt: ſo:
Et ſi ego poſt hec dicerem / quid ergo id eſt o
menon /quo minime differunt: ſed idem cūcte
ſt̄? haberes ne quod mihi reſponderes? me:
haberē profecto: ſo: Eadem itaqꝫ rōne uirtutes
quamq̄ꝫ multe atqꝫ uarie ſt̄ / unam tn̄ ſpetiem
quādam in omnibus eādem habent: qua uirtu
tes exiſtunt: in quam reſpicere decet eum qui
reſponſurus ſit īterroganti cuiq̄ꝫ q̇d uirtus ſit
Tenes ne qd dicam? me: Intelligere mihi ui
deor /non dum tn̄ ut uellem quod queſitum ē:
comprehendo: ſo: Utrum uero circa uirtuteꝫ
id ſolum omenon tibi uidetur /aliā quideꝫ uiri
eſſe aliaꝫ mulieris: et aliam reliquoꝝ. An etiā
circa ſanitatem magnitudinemqꝫ et robur eōd
mō /ut alia quidē uiri ſanitas ſit /mulieris alia
an potius eadem ubiqꝫ ſanitatis ſpecies eſt: ſi

diffunditur /reperire nequimus: me: Non dū
queo o ſocrates ut ipſe queris unam in omni
bus uirtutem /quemadmodum in ceteris aſſeq
ſo: Et iure quidem: at ego ſi modo potuero /ꝑ
ducere nos conabor. Cognoſcis ne ſic in cunc
tis contingere: ſiquis a te petat idem quod mo
do dicebam /quid figura ſit? ac tu ꝙ ſit rotūdi
tas reſponderes /et ille tibi que et ego inferret
utrum rotunditas ſit figura: an figura quedaꝫ
an non illi diceres figuram quandam eſſe? me
prorſus: ſo: Non ne ob id ꝙ alie quoqꝫ figure
ſunt? me: Ita: ſo: Quod ſi quales ille ſunt: q̄
rat: e ueſtigio reſpondebis: me: Equidem: ſo:
Quin etiam ſi de colore ſimiliter /quid ſit que
rat /et tu ꝙ albedo ſit dicas / ac ille ſic deinde
reſummat /utrum albedo color ſit /an color ali
quis /īferres ne colorem quemdam ob hoc eſ
ſe /ꝙ alii quoqꝫ colores reperiantur? me: Ma
xime: ſo: Si iteruꝫ colores ceteros referre iuſ
ſerit: narrabis utiqꝫ et alios multos /qui nihilo
minus q̄ꝫ albedo colores ſint: me: Narrabo:
ſo: Si autem ut ego nunc: ſermonem ille per
curr at /dicens ꝙ ſemper in multa declinarem
quod ille nequaq̄ꝫ fieri permittat /ſed poſtq̄ꝫ h
multa uno nomine nuncupas / diciſqꝫ nihil ex
iis eſſe quin figura ſit /quamuis iſta inter ſe cō
traria ſint /eſt autem hoc quod non minus ro
tundum continet q̄ꝫ rectum / quam quidem fi
guram nominas /et nihilo magis inquis rotun
dum q̄ꝫ rectum figuram eſſe /an ſi dicis? me:
Sic plane: ſo: Nunquid cum ita dicis / tunc
nihil magis dicis rotundum eſſe rotundum q̄ꝫ
rectum / neqꝫ rectum magis rectum q̄ꝫ rotun
dum? me: Non certe o ſocrates: ſo: Ueruntā
men aſſeris rotundum nihil magis figuram eſ
ſe q̄ꝫ rectum: neqꝫ rectum magis q̄ꝫ rotundum
me: Uera narras: ſo. Quid ḡ id eſt / cui nom̄
hoc figura competit? declarare enitere: Si ita
qꝫ ſic percontanti cuipiam defigura ſiue colore
diceres: te nequaquam quid ipſe uelit cognoſ
cere /forte ille uehementer admiraretur ac di
ceret /an non intelligis ꝙ in iis omnibus ideꝫ
quero? Uel non haberes o menon quod dice
res /ſiquis querat quid in rotundo ſit ac recto
et ceteris quas figuras appellas in omnibus
idem: explicare queſo id nitere / ut hoc pacto
reſponſionem ad queſtionem de uirtute aliquā
mediteris: me: Nequaq̄ꝫ /ſed ipſe met o ſocra
tes diſſere: ſo: Uis ne tibi gratificer? me: Om
nino /ſo: Uoles et ipſe deinde uirtutis queſti
onem ſoluere? me: Equidem: ſo: Expedienduꝫ
iam eſt: decet enim: me: Et maxime quidem:
ſo: Age experiamur /quid figura ſit exprimere
et uide utrum iſtud admictas. Eſto itaqꝫ id no
bis figura /quod ſolum ex omnibus ſemper co
lorem ſequitur: Satis ne tibi hoc eſt? an for
te aliud exigis? Ego enim ſat haberem /ſi mihi
poſt hac uirtutem ipſam oſtenderes: me: At
iſtud abſurdum quiddam eſt o ſocrates: ſo:
Quamobrem? me: Quoniam figura ſecundū
rationem tuam eſt /que ſemper colorem ſequi
tur: Si ergo colorem quis noſſe negaret /eodē
modo quo circa figuram dubitās / quid illi po
tiſſimum reſponderes? ſo: Uera equideꝫ. Naꝫ
ſi qui rogat: ſapientum aliquis et contentioſo
rum ac pugnantium ſit /reſponderem utiqꝫ me
dixiſſe: ꝙ ſi minus recte dixerim: ad te nunc
adtinet rationem ſummere /ac mea dicta refel
lere. Sin autem quemadmodum ego nunc et
tu illi amici ſint /uelintqꝫ inuicem diſputare: de
cet ꝓfecto mitius et magis dialetico more reſ
pondere. Eſt autem dialeticus mos preſtātior
non modo uerum proferre /ſed iis illud ratio
nibus approbare: quibus et ille qui rogat / pla
ne ſe dinoſcere fateatur: hoc itaqꝫ more nunc
tecum in diſſerendo uti conabor. Dic ergo /nū
finem appellas terminum quendam atqꝫ extre
mum. hec enim omnia ueluti ideꝫ profero: for
te uero prodicus iis tanq̄ꝫ differentibus utere
tur. Tu autem num dicis terminari aliquid at
qꝫ finiri? nihil quippe diuerſum iis uerbis in
telligo: me: Dico ſane et quod ais / intelligere
arbitror: ſo: Et planuꝫ aliquid uocas et ſolidū
aliud? cuiuſmodi que in geometria tractātur?
me: Uoco equidem: ſo: Iam ḡ quid figuram
eſſe dicam /ex iis percipies: in omni quippe fi
gura id aſſero: figuram eſſe id in quod ſoliduꝫ
deſinit. Atqꝫ ut ſummatim dicam figuram ap
pello ſolidi terminum: me: Colorem uero qd
uocas o ſocrates? ſo: procax nimium es o me
non: homini iam ſeni onus imponis / ac reſpō
dere tibi iubes: ipſe autem memor quid gorgi

as uirtutem eſſe dixerit/definire minime uis:
me: At poſtq̄ id mihi declaraueris o ſocrates
tibi illud referam: ſo: Quamq̄ in imperando
ſuperbior es q̄ deceat/gratificabor tamen/ac
breuiter reſpondebo: me: Gratificare obſecro
ſo: Uis ne tibi ſecundum gorgiam reſpondeaz
ſic maxime aſſentieris? me: Quid ni uelim? ſo
Non ne defluxus quidam ſecundum empedo
clem a rebus manare dicuntur? me: Et maxi
me quidem: ſo: Ac pori.i.meatus in quos: et
per quos etiam defluxus huiuſmodi manant?
me: Omnino: ſo: Ex defluxibus autem quidā
poris quibuſdam congruere/quidam minores
aut maiores eſſe? me: Sic eſt: ſo: Numquid
et uiſum aliquid uocas? me: Uoco: ſo: Ex iis
iam quid uelim accipe: ut ait pindarus. Eſt ē
color defluxus quidam rerum uiſui congruēs
atq; ſenſibilis: me/Optime mihi o ſocrates reſ
pondiſſe uideris: ſo: forte enim tibi ut ſolitus
es audire/nunc reſponſum eſt: et ſimul aduer
tis ꝙ ex hac reſponſione facile etiam definire
queas: quid ſapor: quid uox: quid odor ſit: ce
teraq; huiuſmodi plurima: me: prorſus. ſo: at
qui tragica o menon iſta reſponſio eſt. Ideoq;
tibi magis q̄ figure definitio placet: me: Mi
hi uero: ſo: At mihi quidem o alexidemi fili mi
nime perſuadeo: eſt enim illa melior. forte etiā
nec tibi iſta placebit: ut arbitror: niſi nūc quē
admodum et heri nobis obiicias/te ante q̄ ꝑ
ficiantur myſteria/diſceſſurum/ſed permane
as atq; hic myſteriis initieris: me: At diu mo
rarer o ſocrates modo huiuſmodi multa narra
res: ſo: Nihil utiq; pretermictam/quin talia q̄
dam et tui ſimul et mei gratia dicam. Uereor
tamen ne minus poſſim huiuſmodi plurima di
cere: Ceterum iam ad promiſſa ſeruanda no
bis accingere: ac nobis comuniter quid uirtus
ſit exprime: nec ut feciſti hactenus: deinceps
unum in multa diſcerpas: quemadmodum di
caces aiunt/mordentes eos qui aliquid ſemꝑ
in multa diſpertiunt: ſed dimictens eā integrā
atq; ſanari/dic tandem quid uirtus ſit. exēpla
uero loquendi a me accepiſti: me: Uidetur mi
o ſocrates uirtus eſſe/ut poeta inquit/gaudere
honeſtis ac poſſe. Atq; ego id ipſum uirtutem
uoco: honeſta quidem appetere: eaq; conſequi
poſſe: ſo: Num honeſta cupientem/bona cupe
dicis? me. Omnino: ſo: Nunquid ita loqueris
quaſi ſint non nulli: qui bona cupiant/quidaz
uero qui mala? me: Immo: ſo: Non omnes ꝗ
o optime uir bona tibi appetere uidentur: me:
Mihi nequaq̄: ſo: Quidam itaq; mala? me:
Ita: ſo: An ita dicis/quaſi que mala ſunt/bo
na eſſe opinentur? aut etiam noſcentes ꝙ mala
ſunt/nihilominus illa cupiant? me: Utrumq;
aio: ſo: An cenſes aliquem cognoſcentem ma
la ꝙ mala ſunt illa tamen appetere? me: Arbi
tror: ſo: Quid autem exoptare hunc dicis: nū
hec ſibi adeſſe? me: Adeſſe ſane: nam quid ali
ud optet? ſo: Utrum qui mala deſiderat/mala
eſſe cognoſcens/iuuare illa cum adſunt/exiſti
mat? an unum quodq; potius ſua preſentia le
dere? me: Sunt certe qui mala prodeſſe putēt
nec deſunt/qui obeſſe cognoſcant: ſo: Uidenť
tibi mala noſſe ꝙ mala ſunt/qui mala prodeſſe
cuiq̄ opinantur? me: Haud ſane id mihi uide
tur: ſo: Ex iis igitur patet eos non appetere ma
la/qui illa minime norint/ſed illa potius: que
bona eſſe putauerint: cum tamen mala ſint:
Quapropter ignorantes illa/bonaq; exiſtiman
tes/perſpicuum eſt bona potius exoptare. An
non? me: Sic iſti ſe habere uidentur: ſo: At ū
qui mala quidem affectant/ut ipſe inquis/eaq;
cuicunq; accidunt/obeſſe cenſent/noſcunt ne
ꝙ illorum preſentia ledētur? me: Neceſſario
ſequitur: ſo: Quid uero leſos homines: non
ne iſti miſeros eſſe/quatenus leſi ſunt/opinan
tur? me: Hoc quoq; neceſſarium: ſo: miſeros
autem non ne infelices: me: Reor equidem:
ſo: Eſt ne aliquis/qui miſer et infelix eſſe ue
lit? me: Nō uidetur: ſo: Nemo igiť mala uult
ſiquidem talis eſſe minime uelit: Naz quid ali
ud eſt eſſe miſerum/q̄ cupere mala/in eaq; in
currere? me: Uera loqui uideris o ſocrates:
nemo enim uult mala: ſo: Non ne paulo ante
dixiſti uirtutem eſſe bona uelle/ac poſſe? me:
Dixi equidem: ſo: An non ex eo quod dictum
eſt/uoluntas quidem ipſa omnibus adeſt/atq;
hac ratione nullus alio melior? me: Apparet:
ſo: Ergo ſiquidem eſt alius alio melior: nec id
ſecundum ipſam uoluntatem/ſequitur ut ſecū
dum ipſam potentiam ſit melior: me: Sequiť

ſo: Secundum igitur rationem tuam hoc eſt
uirtus/bonorum comparandorum poteſtas:
me: Sic prorſus ſe habere uidetur/ut nunc
accipis: ſo: Animaduertamus poſt hac/utruz
id uere aſſeras nec ne: forte enim bene loque
ris: bona uendicare poſſe/uirtutem eſſe dicis?
me: Iſthuc ipſum: ſo: Bona uero non ne hec
uocas/ceu ſanitatem/diuitias: aurumq;: et ar
gentum plurimum poſſidere: honoribus prete
rea et magiſtratibus in re.p. fungi: num alia
quedam preter iſta bona nuncupas? me: Ne
quaq̄: ſed omnia bona huiuſmodi eſſe dico:
ſo: eia aurum atq; argentum acquirere uirtus
eſt/ut inquit menon magni regis patrius hoſ
pes. Utrum uero addis huic lucro o menon:
iuſte ac ſancte lucrari? an nihil ītereſt/ſed etſi
iniuſte quis iſta poſſidet/nihilominus queſtuz
huiuſmodi uirtutem uocas? menon. Nequa
quam o ſocrates ſed uitium: ſocrates: Omnino
igitur ut uidetur huic poſſeſſioni: iuſtitie: uel
temperantie uel ſanctitatis/aut alterius uirtu
tis preſentia opus eſt: Alioquin uirtus minīe
erit: q̄uis bona ſibi uendicet: me: Qui enim
ſine iis uirtus exiſtat? ſo: At non comparare
aurum et argentum/quando minime iuſtuz ſit
aut ſibi aut alteri/neq; etiam uirtus eſt hec ege
ſtas: me: Uidetur: ſo: Nihilo magis igiť bo
rum bonorum copia uirtus erit quam inopia.
Uerum ut uidetur/quodcūq; cum iuſtitia fit/
uirtus eſt: quod autem abſq; illa eiuſq; ſimili
bus/prauitas: me: Uidetur mihi neceſſarium
eſſe quod dicis: ſo: Non ne unum quodq; ho
rum paulo ante uirtutis partem eſſe diximus
iuſtitiam et temperantiam ceteraq; huiuſmodi
me: Diximus plane: ſo: Siccine o menon me
deludis? me: Quorſum hec o ſocrates? ſo:
Quoniam cum te oraſſem/ne amplius uirtutē
diſcerperes et exempla reſpondendi dediſſem
id tu neglexiſti/dicens uirtutem eſſe/bona cuz
iuſtitia comparare poſſe: iuſtitiam uero uirtu
tis partem confeſſus es: me: Sic eſt: ſo: Nō
ne efficitur ex iis que iam conceſſiſti/uirtutez
eſſe agere cum parte uirtutis quicquid agitur
Iuſtitiam enim et huiuſmodi ſingula uirtutis
particulas confiteris: me: Quid tū? ſo: Quia
cum rogaſſem ut totam ipſam uirtutem oſtēde
res/quid ipſa ſit: nullo modo explicuiſti: oēm
uero actionem quecunq; cum parte uirtutis
fit/uirtutem eſſe dixiſti: quaſi quid tota uirtus
ſit ſummatim predixeris: atq; ipſe iam percep
turus ſim/ſi tu eam in particulas diuidas. Ea
dem igitur queſtio rurſus o menon tibi ſub o
ritur: quid uirtus ſit: ſiquidem omnis actio
cum uirtutis parte ſit uirtus. Id nanq; tunc
dicitur/cum omnis actio/cum iuſtitia uirtus
eſſe definitur. An non eadem iterum queſtiōe
opus eſſe uides? Num putas quempiaz uirtu
tis partem aliquam noſſe/qui totius naturam
minime nouerit? me: Non uidetur: ſo: Si enī
memineris que in ſuperioribus figura tibi reſ
pondi/reiecimus utiq; reſponſionem illaz que
per ea fit/quibus ulteriori probatione opus ē
nec dum rata habentur: me: Et merito quidē
reiiecimus: ſo: Neq; tu igitur o uir optime/cū
queritur: quid ipſa uniuerſalis: ac tota ſit uir
tus: ſecundum partes eius reſpondens eā que
rentibus patefacies: neq; aliud quicq̄ dum eo
dem modo reſpondeas/ſed rurſus eadem īter
rogatione opus erit: quid nam uirtus ſit: qua
ſuppoſita iſta dicis. Num aliquid tibi dicere
uideor? me: Mihi quidez probe loqui uideris
ſo: Reſponde itaq; iterum aprincipio: quid eſ
ſe uirtutem et tu et amicus ille tuus aſſeritis?
me: Audiueram equidem o ſocrates anteq̄ te
alloquerer/officium tuum nihil aliud eſſe quā
dubitare/et aliis ſcrupulos dubitationum inii
cere. Et nunc quidem ut mihi uideris me pre
ſtigiis? et ueneficiis incantationibuſq; pertur
bas: adeo ut ambiguitatis ſim plenus: Ac mi
hi uideris omnino ſi tamen te iocando morde
re aliquantulum decet: q̄ ſimilimus eſſe tum
forma tum ceteris omnibus latiſſimo illi piſci
marino qui ſtupor dicitur: ille ſiquidem homi
nem ſibi propinquantem atq; tangentem/ſtupi
dum reddit. Et tu quoq; nunc me ſtupefacis.
Re uera enim et animum ſimul et os ſtupiduz
habeo: heſitoq;: nec quid tibi reſpondeam iue
nio: quamq̄ milies iam de uirtute per multa ⁊
aduerſus q̄ plurimos diſputaui: et ut mihi ui
ſus ſum q̄ optime. At in preſentia nec etiam
quid ipſa ſit uirtus proferre ullo pacto ualeo.
Itaq; caute tibi conſuluiſſe te cenſeo/ꝙ nunq̄

alio peregrinaris. Nam si aduena in aliena urbe hec ageres / utpote prestigiator quidam atq; ueneficus / supplicio forsitan afficereris: so: Callidus es o menon / ac ferme nunc me decepisti: me: Quamobrem o socrates? so: Aduerti iam quam ob causam imitatione quadaz me depinxisti. qua nam alia de causa / nisi ut ipse quoq; te contra depingam? Viri eniz honesto habitu prediti cum effinguntur / delectari solēt illis quippe conducit. honestorum enim honeste sunt et imagines. At ego personam tuaz minime effingam. Equidez si piscis ille stupidus ipse alios reddit stupidos / ei sum persimilis: secus aūt minime. Neq; ipse fecūdus / ceteros titubare compello: sed maxime omniuz ego dubitans / dubitare quoq; alios facio. Et ē in presentia / qd uirtus sit / haud certe noui. tu tamē forte priusq̃ mihi occurreres / noueras: nunc uero ignoranti mihi assimilis euasisti. Uerūtn̄ una tecum discutere hoc institui: qd ue sit uirtus inuestigare: me: At quo tramite id inuestigabis o socrates? quod quidē oīo quid sit ignoras? Quale ē tibi proponens id quod ignoras inquires? Aut etiam si in illud incidas / quonaz signo id quod ignoraueras esse illud agnosces? so: Intelligo qd uelis o menon. At tu animaduertis ne q̃ litigiosam argumentatōem in mediū adduxisti? q̃ uidelz homo neq; quod noscit / neq; quod ignorat īquirit. Nā si noscit nulla inquisitione opus est. Sed neq; quod nescit inuestigat: non ē nouit qd querat: me: nōne recte induci o socrates hāc rationem existimas? so: Nequaq̃: me: Potes dicere cur tibi non placeat? so: possum: Id eniz a uiris ac mulieribus diuinaꝝ rerum peritis quandoq; percepi: me: Quis istorum sermo? so: Uerus: ut mihi uidetur atq; preclarus: me: Quis inquaz iste? et qui nam testant̄? so: qui hoc asserunt: religiosi uiri sunt / ac religiose etiam mulieres quibuscumq; cura extitit ut eoꝝ que ꝑfitentur rationez reddere possent. Tradit preterea pindarus / et quicunq; ex poetis diuini sunt / talia quedam: que aduerte queso / num uera tibi uideantur: ferunt enim hominis animum inmortalem esse: cumq; tū decedere / quod quidez mori uocant / tum iterum redire / interire uero nū-quam. Quam ob causam uitam q̃ sanctissime agere monent. Quicunq; enim penas antique miserie proserpine iam dederunt / iis illa ad supernum solem nono anno rursus animam reddit. Quousq; in reges gloria celeritate sapientiaq; prestantes euadant: Reliquum autē tempus sancti heroes inter homines uocant̄. Cuz ergo animus inmortalis sit / ac sepius in hanc uitam redierit / uideritq; persepe et que in hac: et que in alia uita sunt: oīaq; perceperit / nihil utiq; restat / quin ipse didicerit: Quamobrez nihil mirum est / si eorum que ad uirtutem et ad alia pertinent / reminisci possit: quippe cum olī illa cognouerit. Cum enim tota natura cognata sit / ac sibi met consona / et animus cuncta didicerit / nihil prohibet hominez unius cuiusdā reminiscentem / quam disciplinam uocant / reliqua omnia recuperare: siquis adeo fortis sit / ut querendo minime fatigetur. Querere ḡ ac discere reminiscentia est. Quapropter litigiose illi argumentationi nequaq̃ credere decet: pigros enim nos quodammodo redderet. Ea quoq; mollioribus hominibus mirifice placet Ratio autem nostra solertes rerum inuestigatores efficit: qua ipse utpote uera fretus / una tecuz quid sit uirtus / perscrutari desidero: me: Immo o socrates / sed num absolute id asseris nos minime discere? quam uero disciplinaz uocamus reminiscentiam esse? potes ne hoc ita esse me docere? so: In superioribus quoq; o menon te callidum esse dixi. Et nunc rogas utruz docere te possim: cum ante nullam esse disciplinam / sed reminiscentiam asseruerim: ut euestigio mihi ipsi repugnare uidear: me: Per iouē o socrates non hoc animo / sed potius consuetudine quadam ita locutus sum. Quod siqua ratione illud mihi ostendere potes / ostende obsecro: so: haud quaq̃ facile est: tui tamen gratia explicare conabor. Uerum huc ad me unū aliquem istorum qui te secuntur / accerse: ut in eo demostrationem hanc experiamur: menon: Libenter: heus tu huc aduenta: socrates Grecus ne est? et grece loquitur? menon: Et grecus est: et in domo mea genitus atq; educatus socrates: Attende igitur num illi memorem: an doceam? me: Attendam certe: socrates:

Dic age o puer cognoscis ne tale hoc spatium quadrangulum esse? puer: Equidem: so: habet ne quadrangulus has omnes quatuor lineas equales? pu: habet: so: An non et istas que ꝑ medium protrahuntur / equales habet? puer: Et istas: socra: Non ne et maior ⁊ minor eē potest? pu: potest: so: Si ergo sit hoc latus duorum pedum / et istud quoq; duorum / quot pedum totum ipsum erit? Sic autem considera: si latus hoc duorum esset pedum / illud uero unius / esset ne plusq̃ semel duorum peduz hoc spatium? pu: Semel: so: Quoniam uero alteꝝ quoq; latus / duorum pedum est / num aliud q̃ bis duorum pedum fit? pu: Istuc ipsum: so: Duorum ergo bis pedum efficitur: pu: Ita: so: Quot nam sunt bis duo pedes? computa: pu: Quatuor: so: An non fieri posset spatium aliud ad hoc duplum / habens similiter omnes equales lineas quemadmoduz istud habere uides? pu: prorsus: so: Quot pedum erit: puer otto: so: Age iam conare mihi dicere / qualis ē quelibet illius linea huius siquidem duorum pedum: linea uero illius dupli / qualis? puer: patet o socrates esse duplam: so: Cernis o menon me nihil ex iis docere / sed singula potius interrogare? Et nunc iste nosse se putat / qualis ea sit a qua spatium otto pedum conficitur. An non tibi uidetur? me: Mihi quidem: so: Nouit igitur? me: Minime: so: Putat autem a dupla? me: Ita: so: Aspice deinceps hunc ꝑ ordinem ut oportet reminiscentem. Tu autez dic ammabo a dupla linea duplum spatiuz nasci fateris? tale profecto dico / quod non hac lōgum illa breue / sed equale undiq; quemadmodum istud / duplum uero istius / octopedum / sz inspice an tibi adhuc a dupla fieri uideatur: pu: Mihi plane: so: Non ne huius dupla hec fit / si aliam equalem hinc addiiciamus? puer: prorsus: so: Ab hac fore dicis otto peduz spatium? siquidem quatuor huic equales efficiantur? puer: Aio: so: Describamus iterum igit̄ ab hac equales quatuor / aliud ne q̃ quod otto pedum uocas / suborietur? puer: Hoc ipsuz socrates: Non ne in ipso sunt hec quatuor / quorum quodlibet isti quadrupedi equale est? puer: Certe: socrates: Quantum itaq; fit? an non quater tantum? pu: Quid ni? so / Nuz duplum est id quod quater tantum? puer: Non ꝑ iouem: so: At quotuplum? puer: Quaduplum so: A dupla ergo o puer non duplum / sz quaduplum spatium procreatur: puer: Uera loq̄ris: so: quater enim quatuor sex et decem complent / non ne? puer: Sic est: so: Otto pedum aūt spatium a qua linea? non ne ab hac quadruplum? puer: Fateor: so. quartuz uero istud ab hac dimidia: puer: Ita: so: Age igitur otto pedum non ne huius duplum est? illius uero dimidium? puer: Immo: so: An non erit ergo a maiori linea q̃ hec tanta et a minori q̃ illa tāta? puer: Mihi quidem uidetur: so: Sic utiq; recte loqueris: quod enim tibi uidetur. id responde: ac mihi dicas. hec ne duorum pedum / illa quatuor? puer: Ita: so: Oportet itaq; otto pedum spatii lineam maiorem esse linea spatii bipedalis / minorē uero quadrupedalis linea puer: Oportet: socrates: Annitere ut nobis qualis sit dicas: puer: Tripedalis: so: Non ne si tripedalis est dimidium huius assummemus eritq; tripedalis. Duo nanq; ii / is autem unus. et hinc eodem modo / duo quidem isti: iste aūt unus: fitq; hoc quod ais spatium: puer. Ita. socrates: Non ne si hec trium est et illa trium totum utiq; spatuim ter trium pedum conficit̄ puer: Apparet. so. Ter uero tres / quot pedes sunt? puer. Nouem: so. Duplum autem quot pedum esse supra oportuit? puer. Otto: so: nō ergo a tripedali spatium otto pedum exoritur: puer: Non profecto: so. A quali igitur conare nobis liquido exprimere. q̃ nisi numerare, uelis / saltem a quali demostra. puer. Per iouem o socrates haud noui: so: Aduertis iterū o menon quantum hic ad reminiscendum proficiat Nam ab ipso principio disputandi nequaquā nouerat / que sit otto pedum spatii linea? quemadmodum nec in presentia noscit: uerum tūc se nosse illam opinabatur / et audacter nimium quasi sciens respondebat: nec deesse sibi quicquam putabat / nunc autem egere se iam existimat / et ut ignorat / sic se ignorare fatetur: me: Uera dicis: socrates: Non ne melius nūc ad id quod ignorat / affectus est? me: hoc quoq; arbitror: so: Cū ergo ambigere ipz compulerī et

piscis illius more stupidum fecerim/nũ aliqd
obfuit? me: Nõ ut mihi uidetur: so: Opere p̃
tium itaq; fecimus ad ueritatem inueniendam
nunc enim utpote ignorantie sue conscius libẽ
ter et sponte perquirere. At tunc sine contro
uersia et sepe et aduersus q̃ plurimos loqui se
recte arbitrabatur: dum spatium duplum/du
plam longitudine lineam habere oportere profi
teretur: me: Uidetur: so: Num censes ipsum
studuisse unq̃ id uel inuenire uel discere quod
cum ignoraret/nosse rebatur? priusq̃ in hanc
ambiguitatem incideret: qua et suam ignoran
tiam re deprehendit/et scientiam appetere ce
pit? me: Nequaq̃ o socrates: so: profuit igitur
sibi stupor eiusmodi: me: Uidetur: so: Consy
dera itaq; ex hac ambiguitate q̃ iste una mecũ
inuestigans nihil me docente: sed potius inter
rogante reperiet. Obserua obsecro diligẽter
num unq̃ docere hunc ac demostrare illi quic
q̃ uidear potius q̃ eiusmodi opiniones singu
las sciscitari: Tu enim dic hoc ne spatiũ qua
drupedale est. Intellestin? pu: Equidem: so:
Num et hoc aliud equale isti apponere licet?
pu: Licet: so: Et tertium istud utriq; istorum
equale? pu: Et istud? so: Non ne hoc quod in
angulo est complere licet? pu: prorsus: socra:
Hec inde equalia spatia quatuor nascerentur?
pu: Ita: so: Totum igitur hoc quotuplum ad
istud efficitur? pu: Quaduplum: so: Oporte
bat autem duplum nobis contingere/num re
cordaris? pu: Maxime: so: Non ne hec linea
ab angulo in angulum aliquem porretta/iduo
utrunq; spatiũ diuidit? pu: Ita: so: Ergo qua
tuor he linee equales fiunt/id spatium compre
hendentes? pu: Fiunt: so: Consydera itaq; q̃
le est id spatium: pu: haud intelligo: so: Nõ ne
cum hec quatuor sint/dimidium cuiusq; linea
queq; secat intrinsecus? pu: Secat: so: Quot
igitur tanta in hoc sunt? pu: Quatuor: socra:
Quot autem in isto? pu: duo: so: At quatuor
ad duo quotupla sunt? pu. Dupla: so. hoc itaq;
quot pedum fit? puer: Otto: so: A qua potissi
mum linea? pu: Ab hac: so: Ab ea neq; quatu
or pedum est? ab angulo protracta in angulũ?
pu: Ita: so: hanc uero diametrum sophiste nũ
cupant: et si huic nomen est diameter/a diame

tro ut ipse ais o puer/duplum spatium nascere
tur: pu. Prorsus o socrates: so: Quid tibi me
non uidetur? respondit ne iste unq̃ ex alterius
q̃ sui ipsius opinione? me: Nunq̃/sed ex p̃pria
semper: so. Ueruntamen haud nouit/ut paulo
ante confessi sumus: me. Uera loqueris: socra
In erant igitur huic opiniones huiusmodi:
me. In erant: so. huic igitur ignoranti opinio
nes de iis que ignorat uere insunt/me: Appa
ret: so. Nunc igitur isti opiniones tales quasi
per somnium suscitate sunt/q̃ siquis ĩterroget
hunc talia quedam sepe et multa/certo scias
hunc ista/siquis alius nouit/perfecte sciturum
me: Uidetur: so. Nõ ne ergo nemine prorsus
docente/sed interrogante potius ista sciet/ex
se ipso scientiam ad se reuocans: me: Sic est:
so. Resummere uero scientiam in se ipso/an
non reminisci dicitur? me. Prorsus: so. At
uero scientiam quam iste nunc habet/aut acce
pit aliquando/aut semper habuit: me. Uerum
so. Et si habuit semper/sciens semper extitit.
sin quandoq; percepit/hac in uita nequaq̃: ne
mo enim hunc geometrica docuit/cum in cete
ris omnibus quecunq; uel ad geometriam uel
ad alias disciplinas pertinent/hec eadem sit fa
cturus. Est ne aliquis a quo iste cuncta didi
cerit? Uerisimile est te illum cognoscere/pre
sertim cum penes te et natus et nutritus fue
rit: me: Noui equidem hunc neminem docuis
se: so. has ne opiniones habet? me: Necessariũ
o socrates id apparet: so: Sin autem utpote ĩ
presenti uita minime adeptus/haud nouit/pa
tet eum in alio quodam tempore habuisse atq;
didicisse: me. Apparet: so: An non tempus iã
fuit/cum non dum homo hic erat? me. Istuc
ipsum: so. Ergo si quando tempus sit in quo
homo non sit/in erunt tamen ipsi opiniones ue
re: que sciscitando expergefacte/scientie fiunt
certe per omne tempus: hec hominis animus
sciet. nam omne per tempus aut est aut non est
homo: me. Uidetur: so: Non ne igitur si semp
rerum omnium ueritas in animo est/immorta
lis extitit? Quamobrem audacter et magna cũ
spe oportet/que in presentia minime scimus/
hoc est minime recordamur/ut reminiscamur
inquirere: me. Bene mihi nescio quomodo o

socrates loqui uideris: so: Mihi quoq; o me
non: Atq; cetera nõ admodum disputãdo asse
uerarẽ. q̃ aũt duz putamus q̃ quis ignorat: es
se querenda/potiores efficacioresq;/ac minus
pigri sumus/q̃ si ignota nec inuestiganda esse
nec inueniri posse arbitraremur/de hoc inq̃
siquo modo possem et uerbis et ope decertarẽ
me: hoc quoq; recte dicere uideris o socra: so
Uis ne ĝ postq̃ confessi sumus ignota perscru
tari licere/qd uirtus sit/communiter ĩuestige
mus? me. Quam maxime: gratius tñ mihi cẽt
audire prius/quod in prĩcipio disputatõis in
terrogaui/utrũ uirtuti incũbendum sit/quasi p
doctrinam percipi possit/uel natura potius ĩsit
uel alio quopiam pacto hominibus adsit: so:
Atq si tibi o menon quẽadmodum mihi ipsi ĩ
perarem/haud prius utrum doceatur nec ne:
uirtus p̃scrutaremur/q̃ qd ipsa sit indagasse
mus: postq̃ ũnec tu te tibi dominari contẽdis
ut liber uiuas/ac me ut tuo arbitratu respon
deam obsecras/iaz utiq; respondebo. Uidetur
igit̃ considerandũ esse quale sit quod non duz
quid est cognouimus. Attamen paulisper a p
posito tuo declina: idq; ex suppositione conside
rare p̃mitte/utrum doctrina uel alio pacto uir
tus possideatur: Ex suppositione autẽ sic dico/
quemadmodum geometre sepe discutiũt: post
q̃ illos quispiã interrogauit/ueluti an possit ĩ
hunc circulum trigenus hic extendi: ubi quis
dixerit non dum se nosse an hoc huiusmodi sit
uerum suppositionẽ aliq̃ talem conducere. Si
enim est hoc spatium tale/ut ad positam eius
lineam protendens ab eo deficiat quale ipsum
protensum est/aliud quiddam euenturuz puto
et aliud item/si talia quedam pati nequeat/p
suppositionem ergo disputare decreui de iis q̃
contingunt circa productionem illius in circu
lum/an fieri possit nec ne. Sic et nos de uir
tute/quoniam nec quid nec quale sit nouimus
supponentes hoc/utrum doceri possit/in hunc
modum queramus. Si uirtus est aliquid coꝝ
que circa animuz uersantur/aut doceri poterit
aut non. Principio enim si aliud est q̃ sciẽtia
num doceri poterit: uel potius: ut modo dixi
mus memoria reuocari? nihil referat apud nos
utro nomine utamur: an doceri poterit? Uel

id omnibus manifestum/q̃ preter scientiaz ni
hil homo docetur: me: Mihi sane uidetur: so
Sin autem scientia quedam uirtus est/doctri
na percipitur: me: Quid ni? so: hoc ergo quã
primum expeditur: nã si talis sit/docetur: alit̃
uero nequaq̃: me: prorsus: so: post hac inuesti
gandum censeo utrum uirtus sciã: aut aliud
quiddam sit: me: Mihi quoq; idem querendũ
esse uidetur: so: An uirtutem aliud q̃ bonum
esse dicimus? et hec nobis positio stabilis per
manet/uirtutem silicet esse bonum? me: Ual
de: so: Siquidem est aliquod seorsum a scien
tia bonum/non ne uirtus forsitan scientia nul
la erit? /sin autem nullum bonum est quin sciẽ
tia comprehendatur/scientiã esse uirtutem sus
picantes/recte utiq; suspicabimur: me: Sunt
hec uera: so: Quin etiam uirtute boni sumus
me: sumus: so: Et si boni utiles/omĩa quippe
bona/utilia. me: Sic est: so: Ergo et uirtus u
tile quiddã: me: ex iis que confessi sumus/ne
cessario sequitur: so: Consyderemus rursus ĩ
singulis qualia sint/que nobis prosũt: sanitas
ne et robur/formaq; atq; diuitie ceteraq; huius
modi conferre dicuntur: me: Ita: so: Eadem
hec aliquando nocere fatemur. An tu aliter sẽ
tis? me: Sic certe sentio: so: uide itaq; quo du
cente hec obsint/quo ue prosint? non ne cum
rectus usus preest/iuuant/contra uero nocẽt:
me. Prorsus: so: preterea q̃circa animum uer
santur consideremus. Temperantiam aliquid
uocas et iustitiam et fortitudinem/docilitatẽq;
et memoriam et magnificentiam et huiusmodi
reliqua? me: Equidem: so: Aduerte queso que
cunq; ex iis scientie nequaq̃ esse uidentur/sed
aliud quiddam preter scientiam/non ne inter
dum iuuant/aliquando ledunt? ueluti fortitu
do remota prudentia: num fortitudo aliud est
q̃ audacia quedam/et quãdo cum ratione uir
audet/iuuatur: cum absq; ratione leditur: me:
Sic est: so: Tẽpantia quoq; et docilitas eodẽ
mõ/cũ rõne qdem p̃cepta atq; ↄdita emolumẽ
to sunt/ↄ aũt detrimento: me. Quã maxime:
so: ut ĝ summatĩ dicã/oẽs aĩe ĩpetus atq; oẽs
decliatões ducente prudẽtia ad beatitudĩem
tẽdunt/ĩ prudẽtia uero ad ↄtrariuz: me: Uidet̃
so: Quapp̃ si uirtus aliqd est coꝝ q̃ consistunt

in animo necessarioq; utilis est/prudentiā hāc
esse oportet: qppe cuz oīa que sunt circa aīum
ipa quidē secundum se ipa nec cōferentia neq;
noxia sint. Adiūcta uero prudētia uel inprudē
tia stati aut utilia aut noxia fiant. hac itaq; rōe
uirtutē cuz maxime oīum conferat/prudentiaz
quādā esse concludit: me: Mihi sane uidet :
so: Quin etiā in aliis que mō dicebamus: opu
lentiā atq; similia tū utilia esse tum noxia: non
ne quēadmodum prudentia ceteris animi uiri
bus et officiis p̄sidens/utilia reddit: impruden
tia uero cōtraria/sic et illis animus recte utēs
atq; ducens bona efficit/non recte aūt mala ?
me: Prorsus: so: Recte aūt ducit aīmus pru
dēs/īprudens aberrat: me: Sunt hec uera: so
Quāobrem oīo asserendū est cetera qdez hūa
oīa referri ad animū/et que in aīo sunt/ad pru
dentiā/si mō bona futura sunt: eaq; rōe prudē
tia ipm conferens erit/uirtutē uero conferre p̄
diximus: me: Oīo: so: Ergo prudentiā uirtutē
aut uniuersam/aut partem aliquā confitemur:
me: Recte mihi hec oīa dici uidētur: so : Nō
ne si hec ita se hēnt haud natura boni homies
erunt? me: haud mihi uidēt: so: Id p̄terea con
tingeret/ si natura boni fierent: Adessent pfe
cto nobis q filios nostros natura bonos dino
scerēt/eosq; nos illoz inditiis seligētes/ ī arce
quadā conseruaremus : illos multo magisq̄
aurū obsignantes/neqs corrumpet: sed postq̄
adoleuerint/utiles eēnt in rem.p.ciues: me :
Cōsentaneū h osocrates: so: Cum uero natura
boni minime sint: nū forsitan disciplina ? me :
Necessariū id apparet. Ac secundū potōez no
strā seqtur/ut si scīa uirtus est/doctrina perci
piat: so: Forte per iouez/uereor tn̄ ne id teme
re confessi fuerimus: me: In superioribus pla
ne id recte dici uisum est: so: At nō in p̄terito
solum/sed in p̄senti etiam et futuro tempe tale
uideri debet/siqd in eo sinceri futurum ē: me:
Quid nam īpedimenti est? ad qd potissimū re
spiciēs suspicaris ac diffidis / ne forte uirtus
scientia minime sit? so: Dicā tibi o menon: uir
tutē qd doceri posse /siquidē scīa est/nequaq̄
reiicio/quasi minus recte sit dictū. Quod ue
ro scīa sit/uide an iure diffidam: Age id mihi
responde. Siquid doceri pōt: nō de uirtute so
lum sed de quolibet alio loquor/an non illius
preceptores discipulosq; esse aliquos necesse ē
me. Mihi quidē uidet: so: At contra cuius n̄
doctores extant: nec auditores si id doceri nō
posse coniiciamus/non ne probabiliter coniec
tabimus? me: Sic ē: sed num uirtutis precep
tores nullos esse censes? so: Sepenumero siq
huius magistri eēnt: omni studio īuestigaui: n̄
unq; inueni: et si una cum ceteris pluribus /at
q; iis ut uidebat/huius facultatis peritis id q̄
siui. Et nūc quidē oportune o me: iste iuxta nos
assedit: quē inqsitionis huius participē faciam?
Ac merito ad id sociuz adhibebimus: hic enī
primuz diuite et sapiente patre anthemione na
tus est: qui pfecto non casu quodam aut alicu
ius largitione opulentus euasit/quēadmodum
nup thebanus ismenias polycratis pecunias
nactus: sed prudentia ppria atq; uigilantia lu
cratus est: preterea nec superbus ciuis neq; in
flatus aut difficilis/uez modestus et frugi fa
cilisq; uir extitit. Deinde hūc bene educauit eru
diuitq; : cuius rei testis est oīs athensis popu
lus/q cum ad summos eligit magistratus. par
est una cum huiusmōi uiris/an sint aliq uirtu
tis magistri/et qui sint/pariz inuestigare. Er
go age o Anyte/que remecū / unaq; cum hos
pite tuo menone/qui nā huius rei preceptores
sint: et inhunc modum ɔsidera. si uellemus me
nonem hūc optimum fieri medicum /ad quos
potissimum doctores perduceremus ? non ne
ad medicos? Anytus: prorsus: so: Et si cerdo
nem optimum euadere cupemus/an nō ad cer
dones? any: Ita: so: Et in aliis eodem modo:
any: Omnino: so: Sic iterum de medicis mi
hi dicas/cum diximus mictendum hunc esse
ad medicos si medicum fore uelimus / an non
id sentiebamus/ut sisti debeat apud eos duz ta
xat: qui artem illam profitentur/ac mercedem
pro ea palam ab auditoribus capiunt / non ne
huius ratio habenda est: si modo illum prudē
ter locaturi simus? Anytus: Sic est socrates
Et de tibiarum sono ac ceteris omnibus simi
liter iudicandum. Neq; enim mediocris insci
tia esset/dum studeremus quempiam tibicinez
fieri/commendare iis nolle qui facultatez hāc
pollicentur/mercedēq; reportant/sed hoc onus
illis imponere/ qui nec doctrinam sibi uendi
cant: nec est apud illos ullus in hac arte disci
pulus: qua instrui hunc quē mictimus desyde
ramus. An non procul a rōe id esset? any: per
iouem non modo absq; ratione/uerum etiā de
mentia quedam: so: Probe loqueris : Nunc
itaq; licet tibi comuniter una mecū de hoc hos
pite tuo menone deliberare : hic enim o anyte
iam pridem mihi dixit/se hanc sapientiam uir
tutemq; appetere: qua homines ciuitates et do
mos recte gubernant/filiosq; suos q̄ optime e
ducant: ac ciues et hospites tum admictere tū
dimictere sciunt: ut bono uiro dignum est: me
ditare igitur ad quem potissimum huius com
parande uirtutis gratia hunc mictere deceat.
An ex his que modo diximus patet : commic
tendum his esse qui se docturos talia pollicen
tur? seq; palam cuiq; grecorum discere uolenti
semp exponunt: huius discipline prescriptum
pretium capientes: any: At quos dicis o socra
tes? so: Nosti quodammodo et ipse hos esse/q
publice sophiste uocantur. any : Hercle bona
uerba queso o socrates. Nullus cognatorum:
uel familiarium uel amicorum: aut ciuiū aut
hospitum in tantam insaniam incidat / ut istis
adherens /inde perdatur: coz quippe consuetu
do manifesta illorum qui eos sectantur: pestis
est: so: Cur ita dicis anyte: num ii qui soli ex
omni hominum genere prodesse hominibus p
fitentur/tanto ceteris deteriores sunt /ut non
modo non iuuent quemadmodum alii : quod
ipsis traditum sit/uerum contra corrumpant:
atq; huius gratia uulgo mercedem exigant ?
Equidem non uideo qua ratione fidem tibi ad
hibeam. Noui enim uirum unum protagoraz
qui plures ob hanc sapientiaz pecunias cumu
lauit quam aut phidias ille cuius tam perspi
cua pulchraq; opera extāt: aut decem alii sculp
tores lucrati fuerint: any: Atqui absurdum es
set/si qui calceos ueteres consuunt/uestesq;re
sarciunt/latere non possent dies triginta/ dete
riores reddentes q̄ acceperint: so : Ceterum
si talia facerent/breui fame perirent : protago
ras autem uniuersam greciam annos plusq̄ q̄
draginta decepit/dum familiares peruerteret:
deterioresq; redderet q̄ accepisset. Nam reor
illum uita decessisse natum annos pene septua
ginta : quadraginta uero in hac arte uersatum
Ac per omne illud tempus usq; in hanc diem
clarus extitit: neq; protagoras tantum/sed alii
quoq; permulti/partim priores illo/ partim ēt
nunc uitam agentes. Utrum secundum oratō
nem tuam dicemus eos conscios decipere atq;
ledere iuuenes/an se ipsos quoq; latere/et insa
nos hoc pacto illos esse /qui a non nullis om
nium sapientissimi iudicantur? any: longe abē
ut insanire dicantur o socrates: sed multo ma
gis iuuenes qui illis argentum tradunt. Atq;
his etiam deteriores sunt/siqui illos quorum
ad se cura pertinet/iis conmictant. Omnium
postremo in sanissime sunt res.p. que illos ex
cipiūt / neque expellunt/siue quis aduena seu
ciuis hoc opus aggrediatur: so. Num aliquis
te sophistarum o anyte iniuriam unq; affecit ?
uel quid illis ita succenses ? any : Nulla mi
hi unq̄ cum aliquo illorum consuetudo fuit :
neque meorum aliquem illis uti permicterem
so: Nunq̄ ergo illorum mores expertus es .
any: Neque sim quid tum? so : Qua nam rōe
dinosces bonum ne an malum sit/cuius nullū
fecisti periculuz? any: Liquido istos noui qua
les sunt: siue expertus sim/siue non: so: Uates
forsitan es o anyte: hoc eniz te alia ratione no
uisse ex iis que modo dixisti: admodum admi
rarer. Uez non eos q̄rimus/ad quos pfectus
menon īficiatur/hi nāque si uis sophiste sint:
Sed opē patrio feras amico ostēde illi cui nā
adherēs eoz q tam amplā urbez colunt/ eam
quā narrauimus uirtutē adipiscetur: any : cur
ipse nō indicas? so: At quos ego magistros exi
stimauerā/ī mediuz iam produxi: uerū secūdū
rationē tuam nihilo oīo profeci. Ac forte uera
loqueris. Itaque tu quoque iā partē tuā huius
muneris exple. Ostēde ad quē atheniēsiuz pfi
ciscatur. pfer cuius uis nomen: any: Quid o
pus est hominis unius nomen audire ? quem
cunq; atheniensium nactus fuerit ex bonis cla
risque hominibus/melior illius familiaritate/
si mō paruerit/euadet/q̄ ɔsuetudine sophistaz
so: Utrū ū ii p̄clari boni que uiri ex se ipis nul
lo īstituēte tales effecti sunt/eaq; tam docere a
lios possunt: licet ipi a nullo didicerint : any :

A senioribus uiris preclaris atq; bonis per
cepisse arbitror? An non tibi uidentur in hac
ciuitate multi insignes et optimi homines exti
tisse? so: Mihi quidem o anyte esse hic uiros
ciuilis administrationis peritos / nec pauciores
olim fuisse uidetur: Sed nuz preceptores ido
nei uirtutis sue fuere? hoc enim est de quo nūc
disseritur. non utrum sint aut fuerint hic uiri
boni / sed utrum uirtus doceri possit: et ob hoc
utrum uiri boni siue superiores siue presentes
uirtutem eam qua prediti sunt / tradere alteri
norint: an forte nec tradi alteri nec recipi uir
tus possit. Id inq; est / quod dudum ego ac me
non inquirimus: Sic autem ex ipsa tua oratōe
consydera. Num themistoclem uirum bonum
fuisse fateris? any Maxime omnium: so. Et p̄
ceptorem bonum uirtutis sue. siquis alius uir
tutis magister sit / themistoclem extitisse? any:
Reor equidem dummodo uoluisset: so: Num
censes ipsum noluisse alios quoq; bonos fieri?
filium suum presertim? an putas inuidisse filio
et de industria uirtutem propriam minime con
municasse? Audistin themistoclem filium suuz
cleophantum in equestri facultate strenuum ef
fecisse? adeo ut equus rectus insisteret: rectus
q; ex equo iacularetur: ceteraq; permulta stupē
da perficeret / in quibus ille diligenter erudiri
curauit sapientemq; in singulis / que precepto
res eruditi callebant / effecit: hec a maioribus
accepisti? any: Audiui: so: Nemo igit naturā
filii ut pote malam culpauerit: any: Nullus
forte: so: Quid uero ad hoc: audisti ne ab ali
quo seniore aut iuniore cleophantum themisto
clis filium bonum ac sapientem in quibus pat
fuerat: extitisse? any: nunꝙ: so: Num themisto
clem arbitramur alienis artibus imbuere filiū
uoluisse: paterna uero uirtute nihilo uicinis su
is prestantiorem facere curauisse? siquidem do
ceri uirtus ullo pacto posset? any: Forte per
iouez minime: so: Talis igitur hic uirtutis ma
gister fuit: quē ipse unum ex antiquis optimū
asseris. Consideremus iam et alium / aristidem
lysimachi filium: non ne hunc quoq; bonuz fu
isse censes? any: Et maxime quidem: so: An n̄
et iste filium suum lysimachum in omnibus q̄
preceptores ulli profiterentur: optime atheniē
sium omnium eruditum euadere uoluit? Nuz
quo uis alio meliorem uirum eum fecit? Nūc
et enim allocutus es et qualis sit optime nosti:
preterea si uis periclem uirum magnopere sapi
entem consydera. duos ut te minime preterit /
filios educauit: paralum et xanthippum: any:
Noui equidem: so: Hos ut ipse nosti tum in
equestri peritia tum in musica tum etiam incer
taminibus preceteris atheniensibus instruxit:
Ac deniq; in nullo eorum que arte percipiunt
inferiores aliis esse uoluit: bonos autem uiros
an non fore cupiebat? uoluisse quidem existio
sed id doceri minime potuisse: Ne autem putes
paucos ignobilissimosq; atheniensium id asseq
non posse / aduerte iterum ꝙ thucydides duos
filios educauit melisiam atq; stephanum / quos
et cetera diligenter edocuit / et palestram in pri
mis / ut in ea athenienses reliquos superarint.
Unum quidem xanthie: euodoro alterum con
mendauit: hi uero in palestre ludo ceteris om
nibus illis temporibus / precellere putabantur
non ne meministi? any: Audiui equidem: so:
Neq; uero iste cum que sumptu maximo disce
bantur / filios callere uoluerit / uirtutem solam
quam absq; pecuniis tradidisset: si modo doce
ri potuisset / assequi filios noluisse putandus est
An forte thucydides ignobilis erat: nec a
mici sibi plurimi tam ciues ꝙ cōmilitones et
socii aderant? Quin imo et ampla familia or
tus et summe cuiusdam auctoritatis tum apud
conciues suos / tum etiam apud omnes grecos
erat: Ideoq; si per doctrinam comparari boni
tas potuisset / inuenisset saltem uel ciuē aliquez
uel peregrinum / qui filios eius bonos efficeret
si minus ipsi ad id docendum ocii a rei. p. ne
gotiis superfuisset. Sed uide o amice anyte:
ne forte uirtus doceri nequeat? any: O socra
tes liberius ꝙ decet / homines mihi uituperare
uideris. Itaq; tibi consulo si modo parere uis
ut tibi caueas: forte enim alia in urbe leue est
uel iniuria uel beneficio ciues afficere: in hac
autem graue nimium ac periculosum: neq; id
te fugere arbitror: so: O menō anitus iste suc
censere mihi uidetur: neq; id miror: primo enī
hos me uiros uitupare cēset / deīde se unuz ex
iis arbitratur. Uerum iste siqñ didicerit qd sit
hōibus detrahere / haud ulterius succensebit:
in presentia uero ignorat. At ipse mihi dicas
utrum apud nos clari ac boni uiri sint: me:
Sunt certe: so: Uolunt ne isti iuuenibus se ip
sos preceptores exponere? atq; id profiteri?
uel uirtutem doceri posse fatentur? me: Non
per iouem o socrates: sed interdum ab illis do
ceri posse uirtutem / alias non posse audies: so:
An istos dicimus huius rei magistros / inter
quos non dum id conuenit? me: Nequaꝙ mi
hi uidetur o socrates: so: Quid uero / num so
phistas siquidem ii soli id predicant / magistros
uirtutis existimas? me: Gorgiaz ī hoc uehemē
ter admiror et amo / ꝙ nunꝙ illum hoc pollicē
tem audias. Immo et alios ridet / quotiēs pol
liceri sentit: putat autem hoc dum taxat promi
ctendum esse / eloquentes silicet uehementesq;
homines reddere: so: Non ergo sophiste huius
preceptores esse tibi uidentur: me: Nescio qd
dicam o socrates. nam mihi quoq; idem quod
plurimis accidit: tum enim preceptores puto:
tum nego: so: Scito non tibi soli hoc ceterisq;
ciuilibus euenire / ut interdum doceri uirtutez
credatis / alias uero negetis / uerum etiam poe
te theognidi eadem omnino dicenti: me: Qui
busnam carminibus? so: elegis in hunc modū
hos proprie bibe et conmede / cuz iis una sede
to: iis obsequerere: quorum magna potestas:
a bonis enim bona perdisces. Quod si malis
adheseris / quam habes mentem proculdubio
perdes. Uides iam ꝙ in iis ita loquitur / quasi
uirtus disci possit: me: Apparet: so: At uero
paulo post sic inquit. Si sana mens homini
tradi posset / multam sane magnamq; mercedez
qui id efficerent reportarent. Neq; bono ex pa
tre filius malus esset / prudentibus monitis p
suasus: uerum docendo nunꝙ ex malo bonum
hominem facies. Cernis hunc circa eadem ɔ
traria sibi ipsi proferre? me: Uidetur: so: Nuz
aliquid aliud nosti / cuius qui preceptores esse
professi sunt / deinde id neduz docere alios pos
se: sed ne ipsi quidem scire dicantur: sed in eo
ipso improbi esse / cuius se asserūt preceptores
et qui clari esse in eo dicuntur / nūc doceri pos
se / nunc uero non posse ferant? eos ne qui i hac
controuersia sunt preceptores nuncupas? me:
Minime: so / Ergo si neq; sophiste neq;: boni
clariq; uiri huius rei doctores sunt / multo mi
nus ceteri preceptores erunt: me: Certe: so:
Si non sunt preceptores neq; discipuli etiam
me: Sic ut ais mihi uidetur: so: An non cōfes
si sumus illud / cuius nec magistri neq; discipu
li sunt / doceri minime posse? me: Confessi su
mus: so: Et uirtutis nusꝙ preceptores reperi
untur: me: Nusꝙ: so: Si non preceptores / ne
q; discipuli ēt: me: Sic apparet: so: Uirtus er
go doceri nequit: me: Sic uidetur: siqdē nos
recte diiudicauimus. Quamobrem uehemenē
admiror o so: bonos ullos inter homines repe
riri: et q̄ sit ratio qua boni fiunt / ambigo: so.
Uidemur o menon ego simul et tu parui pretii
esse uidetur: gorgias quoq; te ac me prodicus
haud satis erudiisse. Itaq; maxīe oīum ad nos
ipos reuocāda mens ē / q̄rendusque aliqs qui
hoc uno nos meliores efficiat: hec aūt dico ad
superiorē inqsitōem respiciēs / qa nos ridicule
latuit / ꝙ n̄ solū ducente sciā negocia recte atq;
bene pcedunt: uel forte nos subterfugit / q̄ rōe
boni hōes efficiunt: me: Quo pacto id ais o
so? so. Sic ꝙ qdem bonos uiros utiles ēe op
porteat / pbe confessi sumus: cū nunꝙ se res a
liter habeat: nō ne? me: Ita: so: Quod ue uti
les futuri sint / si recte agēdis psint etiā probe
inter nos conuenit: me: probe: so: Quod uero
nullus recte preesse possit / nisi sit prudens / ha
ud satis recte asseuerasse uidemur: me: Quo
mō recte dicis? so: Dicā q iter nouit larissam
uel alio q̊ uis pficiscat / et alios ducat: nō ne
recte atque bene pducet? me: prsus: so: Quid
uero siqs recte opinatur / q̄ uia ferat larissaz nū
ꝙ tn̄ pfectus sit neque sciuerit: nō ne iste quo
que recte duceret? me Ualde: so: Et donec rec
tā opinionē habet / de qbus alt sciaz: nihilo de
terior dux erit: existimans quidem uera / sciens
minime: ꝙ is qui ista nouit: me: Nihilo certe
so: Uera ergo opinio ad recte agēduz nil min̄
ꝙ prudētia ualet. Atq; id ē quod icōsyderatōe
uirtutis i supioribus ptermisimus. dū solā pru
dētiam recte agēdi ducē assereremus. hec autē
erat opinio uera: me: Uidetur: so: Nuz igitur
nihilominus recta opinio ꝙ scia cōfert? me:
hoc utique minus ɔfert o so: ꝙ quicūque sciē
tiam habet / semp assequitur: qui uero rectam
opinionē: interdum quidē consequitur / nō nū
ꝙ uero fallitur: so: Quid ais? qui recta opini
one incedit / nō ne ꝙ diu opinatur recte / semp

uoti compos efficit᷑: me: Necessariũ apparet: Quamobrem miror / quare cum ita sit / sciã tñ longe admodũ prestãtior habeatur: ꝙ recta opinio: et cur utraq; illarum aliud quiddã sit / dubito: so / Nostin quã ob causaz id mireris? an ipse uis tibi dicam? me: dic prorsus: so: Quia dedali statuas nunꝙ̃ cõsiderasti / forte uero neq; apud uos extant: me. Quorsũz hec? so: Quoniam iste nisi ligentur / discedunt atq; aufugiunt: ligate permanent: me: Quid tum? so: Ex eius artificiis / quod solutum ẽ / haud multe estimationis est / ĩstar fugitiui hominis neq; enim permanet: ligatũ uero admiratõe dignũ: pulcherrima enĩ opa sunt. Cuius hec gratia dico? Uerarũ opinionuz gratia: he quippe quousq; stabiles perseuerãt / pulcra quedã opa sunt / oĩaq; bona perficiunt. Attamen diu consistere nolunt: sed ex hominis aĩo confestĩ effugiunt: quapp non multi pretii sunt / donec quis illas raciocinatione a causis ducta liget: hec uero amice menon reminiscentia ẽ / ut supra inter nos cõuenit: Postꝙ̃ uero ligate sunt / prio quidẽ sciẽtie fiunt: deinde perseuerantes: proptereaq; scientia recta opinione prestantior est ab eaq; uinculo quodã discrepat: me: Per iouẽ o socrates congrua cõparatio: so: Quin ẽt ipse non tanꝙ̃ sciens: sed ut coniiectans ita loquor. Quod uero est aliud quiddam uera opinio atq; scientia plane mihi coniicere uideor. Sed et si quicꝙ̃ aliud me scire faterer / que sane pauca dicerem / unum hoc iis que scirez adnumerarem: me: probe o socrates loqueris: so Quid uero? non ne hoc quoq; recte / ꝙ uera opinio opus quodlibet ducens / nihilo peius ꝙ̃ scientia illud assequitur? me. hoc quoq; ueruz so. Nihil ergo uera opinio ꝙ̃ sciẽtia deterior / nec minus ad actiones utilis est: neq; uir uerã opinionẽ habẽs ꝙ̃ sciã preditus: me: Ita est: so: Quin etiam uirum bonum utilem esse conuenimus: me: Conuenimus: so: Si igitur homines non per ipsam scientiam solum boni atq; utiles ciuitatibus essent / si modo inuenirentur sed etiaz pp opinionez rectam / horum uero neutruz natura hominibꝫ inest / neq; scientia: neq; uera opinio / neq; etiam aduentitia hec sunt: nũ uidetur istorum aliquod natura in esse? me:

Mihi nequaꝙ̃: so: Non ne postquam natura non insunt: neque boni etiam uiri natura erũt menon: Non sane: socrates: Quoniam uero nequaquam natura / utrum doctrina considerabamus? menon: Ita: socrates: Et doctrina cõparabilis uisa est si sit prudentia uirtus? me: Est: socrates: Et si comparabilis per doctrinam / prudentia quoque uisa est: menon: prorsus: socrates: Ac si preceptores essent doceri posse / si non / minime: menon: Sic est: socrates et preceptores eius esse communi consensu negauimus? menon: Negauimus: socrates: Cõclusimus itaq; / neque doceri illam / neque prudentiam esse: menon: Conclusimus: socrates: preterea bonum ipsum esse concessimus: me: Concessimus: socrates: Bonum autem et utile esse recte ducens: menon. Maxime: socra: Recte deniq; ducere duo hec sola / ueram opinionem atq; scientiam? quibus homo preditus recte ducit. Que enim fortuna contingunt / imperio hominis nequaquam fiunt. quibus autẽ homo ad rectum dux est / duo hec / opĩo uera: atq; scientia: menon: Idem mihi uidetur: so: Igitur cum uirtus doctrina percipi nequeat / nequaquam scientia est: menon: Non apparet socrates: Cum ergo duo sint bona atq; utilia: alterum illorum excipitur: neque erit in actione ciuili scientia ducens / menon: Non ut mihi uidetur: socrates: Non ergo sapientia quadam / neq; ut sapientes ipsi ciuiles homines rẽ publicam administrant: cuiusmodi qui themistoclis temporibus: et quos paulo ante anytus retulit: extiterunt. Unde nec ceteros tales quales ipsi sunt / reddere possunt. ut pote qui scientia nulla sint tales: me: Sicut ais ẽe uidetur o socra: so: Si nõ scientia restat ut opinione recta utẽtes ciuiles uiri ciuitates gubernẽt / haud secus adprudentiã se habẽtes ac uates diuiq; furore correpti? Et ẽ hi uera q plurima nuntiãt. nihil tñ eoꝝ q̃ locunt᷑ ĩtelligũt: me: sic ẽe ur: so: Nõ ne ergo o me: diuios huius mõi uiros appellare decet? q mẽte neqꝙ̃ utentes multa tñ ac magna et agẽdo ꝯdicẽdo disponũt? me: prsus: so: Quãobrẽ m̃rito dĩos uocabimꝰ q̊s mõ p̃diximꝰ uates furẽtesq; ac poeticos hões uiuos / ciuilesq; hões ñ minus ꝙ̃ reliq̃s

diuinos existimabimus diuino afflatos numĩe deoq; penitus occupatos. quãdo quidem rem pu: dirigunt: multa maximaq; dicentes / que nequaꝙ̃ intelligunt: me: Maxime: so: Mulieres quoq; o menon bonos uiros diuinos nũcupãt Et laconici quotiens bonum quendam uirum commendare uolunt. Diuinus hic uir aiunt: me: Er recte quidem loqui uidentur o socra: ꝙ̃ꝙ anytus iste tibi forte talia loquenti succenset: so: haud quaquã mihi cure est: cum hoc ẽ o menon alias differemus. Si autem nos in omni hac disputatione recte perscrutati sumus uirtus utiq; nec doctrina neq; natura nobis aderit: uerum diuina sorte absq; mente in euz q illam sortitus fuerit / influet: nisi forte quis ex ciuilibus talis existat / ut alium quoq; ciuilez efficere possit. Quod si extiterit / talis hic ĩter uiuentes erit / qualem homerus ait tiresiam inter mortuos esse: Sic dicens. sapientia prestat solus iis qui apud inferos: ceteri uero umbre uolitant. Similiter et ciuis iste ad alios tãꝙ̃ ad umbras se haberet. Uera enim res quo ad uirtutez esset: me: Optime mihi dicere uideris o socrates: so: Ex hac itaq; ratione o menon diuina sorte uirtus adesse cuicunque adsit: apparet. Ueritatẽ tñ de hoc pspicuam tum deniq; ꝯprehendemus / cũ añ ꝙ̃ quo pacto uirtus adsit q̃ratur qd ipsa secunduz se ipam sit / ĩuestigare tẽtarimus. Nũc aũt hora iã est ut hĩc alio abeam. Ipse uero quod tibi psuasuz ẽ / anyto huic hospiti tuo iteꝝ psuade: ut mitior sit. Nam si ei hoc psuaseris / atheniẽses q̊q; iuuabis. Finis.

Argumentum Marsilii in Alcibiadem primũ de natura hominis.

Andidissimus platonis nostri liber q alcibiades primus ĩscribitur: alcibiade ipso uenustior et õi carior auro / quid homo est / qd eius officiũ docet. Est aũt homo aĩa rõnalis / mẽtis particeps / corpe utẽs. Ex hac difinitõne illius offitiũ trahit᷑ trifariam distributũ. Ut ẽ rõnalis anima ẽ in se ipsaz circulo quodã rõcinatõis sese aĩaduertendo reflectitur. Ut mẽtis particeps ĩ diuinã mẽtez uelut riuulus ĩ fontẽ suũ refluit. Ut utẽs corpore: humanis negociis gubernandis ĩcumbit: pfectũ ergo et absolutũ hõis officium ẽ / p̄ qdem ut naturam suã aĩaduertat: deinde ab illa tanꝙ̃ ab imagine et effectu ad diuinã mentẽ exẽplar eius et cãm cõuertat᷑. A qua hõis animus illustratus / ipz bonũ ipm utile / ipm pulchrum / ipz iustum ĩtelligit: suuzq; bonum / utile pulcrũ / iustum pfecte cõphendit. Unde qd bonum: qd utile alioꝝ hõuz qbuscũ uersatur: qbusue impat: noscit: Cũq; bonũ absolutum / bonũ sui: bonũ alioꝝ cognouerit: ad se ipm iam et aliũ unuz quẽq; curãdũ secundũ cogniti boni normã debet accedere: philosophie studio / moralis / mathematice / theologie opus ẽ: ut ad se ipm et ad mẽtem sui causam redeat. Moralꝭ qppe et mathematica disciplĩa aĩum in corpus mersuz / ĩ se ipm restituit: theologia supra se rapit et extra se ipm attollit ĩ deum. Mẽtis diuĩe ideaꝝq; cognitio / sapiẽtia dicit᷑. sui ipsius notitia / et sui suoꝝque hõi utilisque ĩuentio ex dĩc mentis ĩtuitu manans prudẽtia nuncupat᷑: prudẽtia sane ut bonũ ĩtelligit / hũanas actiones tã publicas ꝙ̃ priuatas ad finẽ optimum refert: Ut utile / p commoda media ppriasque uias / qbus ad finẽ perueniãt dirigit. Ut pulchrũ qs ordo qs modus ĩ hoc pgressu quasi q̊dam itinere sit seruãdus ꝯinstituit. Ut iustũ: q̃ distĩctio singuloꝝ opum: que obseruãtia ĩpositi ordĩs / quod supliciũ trãsgrediẽtis / quod premiũ / legẽ huius itineris obseruãtis / p̊scribit. A philosophia ergo ad sapiẽtiam a sapientia ad prudentiã fit accessus: prudẽtia uero magistra uite disciplinam sui cuiusque rei familiaris et rei: p. tribuit: hõ per prudẽtiam gubernat: domus aũt et ciuitas p amicitiaz publicam iustitiamque seruant᷑. Publicam amicitiã uoco consensionem illã qua cuncti sub eadem lege et principe libenter conuenerũt: et ad eundem finez respiciũt: iustitiã. pu. nomino legitimã distĩctõnẽ q̃ singuli licet subeodẽ prĩcipe et ad eũdẽ finẽ hoc est publicum bonuz / diuerso tamen tramite proficiscunt᷑: uariãque officiorum distributionem pro natura et dignitate cuiusq; a natura et legibus assignatam seruant proprioq; munere sine usurpatione alieni funguntur. Insunt in hoc dialogo theologice dic

tionē due/ipsum quod ipsum ipsum unū ꝙq; Circa hominem illa significat animam in idea hec animam in corpore. Sed de iis latius in comentariis/que in decem hos platonis dialogos scribere iam institui.

Alcibiades primus de natura hominis.

Socrates Alcibiades.

Fili clinie admirari te arbitror ꝙ cum primus ipse omnium amare te ceperim/ceteris desinentibus te diligere/solus in beniuolentia perseuero: et cum amici reliqui frequentiori ꝯsuetudine tibi quotidie molesti fuerint/ego tot annis minime salutauerim: huius autem rei causa non humanum quippiam/sed repugnātia quedam demonii fuit/cuius potentiam in sequentibus audies. Nunc uero cum non ultra repugnet huc ita profectus sum. Spero īsup nec in posterum nobis aduersaturum. Superiori autem tempore consyderabam quo pacto erga tuos amicos te gereres. Qui quamuis multi essent atq; superbi/nemo tamē ex illis fuit/quin abs te fastu superatus abierit. Quaz uero ob causam illos contempseris/explicabo. Ais enim te nulla in re hominibus aliis indigere. quippe que tibi insunt: ita esse preclara/ut nec ad corporis nec ad animi bona cuiusꝙ egeas Existimas te in primis procero atq; decoro corporis habitu plurimum excellere. Atq; id apud omnes constat. Nobilissimo preterea genere ortum te predicas pre ceteris qui in hac urbe sunt/ciuitatum grecarum amplissima: ex paterno quidem latere amicos: atq; cognatos adesse ꝙ plurimos et optimos uiros: qui tibi omnia cum opus fuerit: sumministrare possit Maternos quoq; nec istis īferiores neq; etiaz pauciores. Sed multo maiorem iis omnibus autoritatem afferre tibi ad res agēdas periclez xanthippi filium: quē quidem pater tuus tutorem tibi fratriq; reliquit: qui non in hac ciuitate solum: quecunq; uult/potest: sed ī omni grecia: et in multis ēt ac latis barbarorum generibus. Adderem quoq; amplissimas tuorum diuitias nisi te scirem in iis minime omnium gloriari. Horum omniuz causa fastu elatus familiares omnes superbia superasti. Atq; ipsi ut pote īferiores tibi cesserunt. Neq; uero ista te latuere. Quamobrem neq; me etiam fugit admirari te quo animo in beniuolentia perseuerauerim/quam ue spem de te conceperim/ꝙ aliis te relinquentibus ipse solus omnium perstiti: al: At istud forte nescis o socrates/te nūc me paulo preuenisse: Uenerat enim in animum mihi/ut te prior adortus hec eadem te rogarem Quid nam uis? quid sperans me turbas? ut semper ubicunq; sum/tu quoq; obseruātissime adsis. Re uera enim quid sit consilium tuum admiror/illudq; libenter audirem: so: Audies igitur hoc a me ut decet ꝙ primum siquidem ut ais nosse desyderas quid cogitem: Ego enī tanꝙ expectanti et auscultaturo id referam: al Et maxime quidem dicas modo: so: Uide itaq;/neq; enim miruz uideri debet: si quemadmodum uix incepi/ita uix desinam: al: O uir optime dic iam/audiam enim: so: Dicendum est ꝑfecto: Arduum quidem est/cum eo qui amicos ceteros superauerit/amicitiam consuetudinemq; inire: Audendum tamen sententiam meam exprimere. Equidem o alcibiades si te cognouissez iis rebus quas supra narrauimus esse contentum/uitamq; illis tuam mancipauisse: iam diu et mihi quidem uideor/beniuolentiam erga te meam deposuissem. Nunc autem alias quasdam tuas de te ipso cogitationes arguam: intelligas quam ob causam cum semel tibi mentem adhibuerim: nunꝙ destiti. Uideris mihi sane siqs deus tibi dixerit o al: Nunqd uiuere uis ea sola possidēs q̄ nūc hēs? an statī obire nisi ꝑstātiora q̄dā asseq liceat/mortē potius electurus: At uͦ q̄ nunc spe uitaz agas apiaz: putas ē si mox ī atheniensis populi ꝯtionē ascēderis/quod qdē paucos post dies futuꝝ existimas/atheniēsibus demostratuꝝ te maiori dignū esse honore/ꝙ aut ꝑicles sit aut alius qsꝙ fuerit eoꝝ q supioribus seculis floruerūt: quod si ostēderis maxime apud ciues tuos auctoritatis fore. Atq si plurimū hac iurbe possis oīuz quoq; grecoꝝ atq; ī barbarorū qcūꝫ eādē quā et greci īcolūt regionez clarissimū te futurū: Et si deus idem īpiuz europe ꝯcesserit: transire tamen in asiam et ibi rebus agendis preesse uetuerit/non dum electurus

mihi uideris cum his solis uitā degere/nisi nomen tuū atq; potentiam ut ita dicam per omīa hōum genera propagare. Neq; arbitror preter cyrum ac xerxem neminē memoria dignuz existimare. Quod ḡ huiusmodi spe nutriris/non coniecto eqdem/sed certo scio. forte etiam et tu confiteberis ut pote tui conscius me uera dixisse: al. Quid hec o so: ad eam rōnem quaz assignare uolebas/ob quam me non dum deserueris? so. Ego tibi dicam o amice clinie et dinomachis fili. has cogitationes tuas ad optatum finem perducere/absq; me minime potes usq; adeo in te ac tua negocia me posse confido Quapropter deum ipsum cēseo non permisisse olim me tecum disserere: atq; ego expectaui donec ille permicteret. Ut enim tu speras ciuitati tue ostendere posse omni te apud eam honore dignuz esse/atq; his demostratis nihil adeo magnum restare/quod non statim cōficere possis/sic et ipse plurimum apud te posse confido cum primum ostendero cunctis me digniorem esse/nec tutorem neq; cognatum neq; aliuz quēpiam preter unicum me deo fauente tibi eā potentiam quam desyderas traditurum. Quam diu ḡ eras iunior/nec dū in spem tantam ueneras/mea quidem sententia deus tecum disputare probibuit/ne frustra contenderem. Nūc uero impulit: nunc igitur audies: al: Lōge mihi nunc mirabilior uideris o socrates posꝙ loqui mecum cepisti ꝙ dum tacitus me sequebaris: ꝙꝙ etiam tunc aspectu talis maxime uidebaris/si igitur utrum ego hec mente uersarem nec ne/ut uidetur/optime cognouisti/etiam si minus uerbis expressero: nihil iaz negocii erit ulterius ad te persuadenduz: esto sane: al: Si ergo hec ipse maxime intendo quo nam modo per te consequar: nec sine te ista perficientur? potes ne dicere? so: Interrogas ne an prolixū sermonem incepturus sim/quales audire solitus es? Neq; uero id mei moris est. Ueruntn̄ ostendere tibi possum ut arbitror: hec ita se habere modo in hoc uno dum taxat mihi obsequelis/al: nisi arduum quiddam exigas/concedo: so: Num difficile tibi uidetur ad interrogata respondere? al: nequaꝙ: so: Responde ḡ al: interroga: so: An te iterrogem ut cogitātez ea que cogitare te dixi? al: Esto si placet ut tandem quid feras uideam: so: Age utiq;. intēdis ut supra dixi breui adire atheniensem populuz consulturus. Si tibi igitur mox ad contionem profecturo ego ob uius dicerem o alcibiades posꝙ athenienses de aliquo deliberare constituerunt: surrexisti et tu deliberaturus: utrum de iis que tu melius ꝙ isti calles? quid respōderes ad hec? al: Responderem sane de iis q̄ melius nossem: so: Que igitur nosti de iis quoq; est consultor bonus? al: Quid ni? so: Nonne hec sola cognoscis/que ab aliis didicisti/uel ipse per te inuenisti? al: que nam alia? so: ē aliquid quod quandoq; didiceris uel inueneris cum nolles inuenire uel discere? al: non est. so Nunquid uoluisti unꝙ inquirere siue discere que te scire putabas? al: numꝙ/so: Que nūc scis/fuit quandoq; tempus/quando te ignorare putabas? al: necesse ē: so: At qui que didicisti/ferme et ipse cognoui: ꝙ siquid me fugerit dicas. Didicisti enim ut memini litteras/citharam pulsare/palestram: nam inflare tibias noluisti. Hec sunt/quorum tu scientiā habes: nisi quid clanculū forte didiceris/puto aūt nec noctu neq; die exisse te domo nos latentē: al: nullos preter ꝙ hoꝝ trium preceptores audiui: so: An quotiens athenienses de litteris cōsultabunt/quo pacto scribi debeāt/ad cōsiliū accedes? al: nō per iouez: so: At cū de lyra pulsanda? al: nullo modo: so: neq; de palestris etiam in contione disceptare cōsueuerūt: al. Minīe/so: Quando igitur et qua de re consultantibus non enim cum de edificiis: al: non certe: so: Edificator enim melius ꝙ tu consultet: al: ita so. neq; tamen cum de uaticinio disceptabunt/al. nequaꝙ: so/Fatidicus enim hec melius ꝙ tu: al: Melius. so. Seu paruus siue magnus/seu formosus siue deformis uel generosus uel ignobilis. al: Certe: so. Sciētis enim offitiū ē nō diuitis de uno quoq; ꝯsulere. al: quid ni? so Atq; ideo seu diues sit siue paup ille q monet nihil ītererit apud atheniēses/qn̄ deliberabūt qua ratione ciues bene ualeant/sed querent/dum taxat ut medicus sit consultor/alcibia: Et merito: socrates: Quando igitur et in qua causa idoneus consultor eris? alcibiades

Quando de negociis eoꝝ deliberabunt: so: an
cuz de re nauali querent . quales opportet na
ues fabricare? al: Non o socrates: so: Naues
eniz struere nescis. Est ne hec causa / an aliud
quiddam? al: Nil aliud: so: At uero dequibus
eorum negociis dicebas? al: Cum de bello o
socrates uel pace aut alio quopiam ciuitatis ne
gocio: so: Num dicis cum disputabunt quibꝫ
cum pax tractanda sit / et aduersus quos bellũ
gerenduz: et quo pacto? al: Profecto: so: opor
tet autem quibus operepretium est hec ĩdicere
al. his ipsis: so: et tunc soluz quãdo melius: al
oĩo: so: atq̃ tam diu ꝙ̃ diu prestat / certe / Si
ergo quererent athenienses aduersus quos pa
lestra uel pugnis certandum sit et quo modo /
ipse melius ꝙ̃ gymnasii magister consuleres?
al: gymnasii magister melius: so. Potes ne di
cere ad quid ille respiciens admonebit quibus
cum luctandum sit palestra uel non: et quãdo
et quo pacto? Tale aliquid dico: non ne cum
iis certandum / cum quibus cum opere pretiũ
est? al: Cum iis utiq̃: so: Et quantum prestat
al: Et quantum prestat: so. Et tunc / quando
melius? al: prorsus: so. Quin etiam cantorem
oportet pulsare citharam et saltare ad cantile
ne ipsius exemplar: al. Oportet: so. Non ne
tunc quando melius? al. Tunc certe: so. Et
tantum quantum melius? al: Confiteor: so:
Quid ergo posꝙ̃ ipsum melius inutrisq̃ nomi
nasti / et in pulsatione cithare secundum canti
lenam et in palestra / quid uocas in recto ad cã
tum sono melius? quemadmodum ego in pale
stra uoco gymnasticum. Tu autem quid illud
appellas? al: haud intelligo: so. Sed conare
me imitari. Equidem ipsum melius responde
rem id quod per omnia recte se habet. recte ũ
se habet quod secundum artem fit: non ne? al
Id ipsum: so: Non ne ars gymnastica? al: qd
ni? so / Id sane quod melius in palestra / uoca
ui gymnasticum: al. Uocasti quidem: so: An
non recte? al: Mihi uidetur. so. Age igitur ⁊
tu: decet enim te quoq̃ recte disserere. Dic pri
mum que ars est / ad quam pertinet recte cane
re / sonare / saltare. Uniuersa hec ars quo mõ
nuncupat̃? nõ dũ potes exprimere? al: Nõ dũ
so: Uerum sic enitere / que nã huius artis dee

al: Musas ne o socrates ais? so. Equidẽ. inspi
ce iam quod ab his cognomen ars illa nancis
citur? al: Musicam dicere mihi uideris: so.
Dico utiq̃. Quid igitur est / quod secundũ hãc
recte perficitur? quemadmodum modo in illa
arte ego tibi quod secundum artez recte fieret
gymnasticam nominaui. Tu quoq̃ in hac eo
dem mod o quid ais et quo mõ fieri? al: Mu
sicum mihi uidetur et musice: so. Bene dicis
age iam et ipsum quod in bello melius / et ĩ pa
ce ipsum quod melius / quid nuncupas? quem
admodum in superioribus dixisti in uno quoq̃
meliori / in uno quidem quod magis musicum
in altero uero quod magis gymnasticum. Co
nare in iis similiter ipsum melius pronuntiare
al: Non habeo quid dicam. so: at uero turpe ẽ
siquis te de cibis asserentem: ꝙ melior est iste
ꝙ̃ ille / et quando et quantus / deinde ĩterroget
quid ipsum melius nuncupas o alcibiades / ha
bere in iis quid respondeas / quod uidelicet sa
lubrius / ꝙ̃uis te medicum esse non profitearis
in illo uero cuius te peritum esse gloriaris / et
tanꝙ̃ eruditus consulturus assurgis / si desit
tibi quod respõdeas ĩterrogatus qd melius sit
Nõ ne inꝙ̃ turpe hoc est: al. Turpissimum:
so: Cõsidera itaq̃ et conare nobis ostẽdere q̃r
sum tẽdit ipz melius in pace qbuscũ oportet ꝯ
ficienda / et in bello etiã contra quos oportet?
al. Et si igro / nequeo tñ id ĩuenire. so. aĩaduer
tisti cũ bellũ gerimus / qd sit / quod accusamus
et q̃ mõ nuncupemus illud quo ad bellum ĩci
tamur? al: Animaduerti eqdẽ ad arma nos ꝓ
uocari / cũ decepti sumus uel coacti uel aliqua
re priuati: so: age dicas quo differt pati illa h
uel illo mõ? al: cũ dicis hoc uel illo mõ / ĩtelli
gis ne idẽ ac si diceres iuste uel iniuste? so: id
ipz: al: Oĩo qdẽ et secunduz totum differt: so
aduersus quos ut bellum ineant athenienses
hortaberis. Num aduersus iniuriam inferen
tes aut iuste agentes? al: Durum est id quod ĩ
terrogas: nam et siquis putaret iustos etiam
uiros opprimendos / non tñ id tibi confiteret̃
so: Non enim legiptimuz hoc ut uidet̃: al. mi
nime. so. Neq̃ bonũ apparet. in his ẽ tu circa
id quod iustũ est / uerba facies: al: Necesse est
so. Ita quod melius interrogarem in bello ⁊

gerendo aut non gerendo / et quibuscum opor
tet uel non / et quando oportet uel non oportet
id quod iustius est an non? al: Uidetur: so:
Utrum igitur o amice alcibiades te preterit:
ꝙ hoc ignoras? uel si me inscio ad preceptorẽ
profectus es / unde diiudicare didiceris quid
iustius et quid iniustius: Age et mihi hunc o
stende: ut illi me discipulum atq̃ hospitem red
das: al: Mordes o socrates: so: Non per de
um mihi et tibi amicum / quem iureiurando mi
nime fallerem. Sed si habes dic quis est? al:
Quid si non habeam? non ne putas aliter me
iusta atq̃ iniusta posse dinoscere? so: Imo siq
dem inueneris: al: An non censes ĩuenisse me
so: et maxime quidem modo quesiueris: al: De
inde non credis me quesisse? so: Credo eqdez
modo te ignorare putaueris: al: An non fuit
tempus / cum sic me haberem? so: Bene dicis:
sed scis assignare nobis id tempus / quando ñ
rebaris te iustorum atq̃ iniustorum cognitionẽ
habere? Age superiori ãno ista quesisti nec exi
stimabas te scire / uel existimabas? Ac uera re
sponde / ne frustra disputationes procedant: al
Putabam scire: so: Tertio uero anno ante id
tempus et quarto et quinto / non ne eodem pac
to? al: Eodem: so: Atq ante hec tempora non
ne eras puer? al: Eram: so: Tunc sane noui te
cognoscere putauisse: al: Quomodo nouisti?
so: Sepenumero te puerum audiui cum apud
ludi magistros / atq̃ alibi in calculorum iactu
ceterisq̃ puerilibus studiis exercereris / tamꝙ̃
de iustis atq̃ iniustis minime dubitantem / ueꝝ
audacter loquentem de quocunque puero ser
mo incidebat / ꝙ malus et iniustus esset / et iniu
ste ageret. Num uera loquor? al: Quid me o
portebat facere / cum quis iniuria me afficeret
so: Tu si te ignorare contigerit utrum inferat̃
iniuria nec ne / tunc queris quid agere te opor
teat? al: Per iouem non ignorabam quidem /
sed plane intelligebam iniuriam mihi fieri: so:
Ergo putabas etiam dum esses puer / iusta et ĩ
iusta dinoscere: al: Et sciebam equidem: so:
Quo in tempore inueneras? Non enim inillo
cum te scire credebas: al: Nequaꝙ̃: so: Quan
do igitur hec ignorare putabas? Considera ñ
enim id tempus inuenies: al: per iouem osocra

tes quod dicam non habeo: so: Non ergo per
inuentionem ista cognoscis: al: Non uideor:
so: Sed paulo ante neq̃ per disciplinam etiam
percepisse dicebas. ꝙ si nec inueneris neq̃ di
diceris / quo nam pacto et unde cognoscis? al:
Forte haud recte respondi cum scire me per ĩ
uentionem asserui. Id uero in hunc moduz se
habuit / didici ipse quoq̃ ut arbitror quemad
modum alii: so: Rursus in idem relabimur:
dic nobis a quo didicisti: al: A uulgo: so: Nõ
ad probatos refugis preceptores / cum ad uul
gus te refers: al: An non sufficiunt ad hec do
cenda isti? Non ne etiam docere possunt / que
pertinent ad talares ludos et que non? et si ui
liora ista sunt ꝙ̃ iusta? An non sic tu quoq̃ pu
tas? so: puto: al: Deĩde non ne minora quedã
atque etiam non nulla maiora tradere possũt?
so: Arbitror equidem: al: Eniz uero multa do
cere possunt meliora ludo talari: so: Que nam
ista? al: Ut est grece loqui. A hiis enim didici
nec preceptorem ullũ habui preter istos / quos
tu magistros haud satis probatos esse dicebas
so: O generose huius quidem rei uulgares ho
mines idonei preceptores sunt: et merito ĩhac
doctrina laudantur: al: Cur? so: quoniam ha
bent / quod bonos decet preceptores habere:
al: Quid hoc? so: Non ne scis oportere eos
qui aliquid docturi sunt / priusꝙ̃ doceant: intel
ligere? al: quid ni? so: Intelligentes aũt cõsen
tire inuicez neque differre? al: Ita: so: In qui
bus igitur dissentirent / ea scire illos assereres
al: Minime: so: horum ergo quo boni essent
magistri? al: nullo mõ: so: Uidet̃ ne tibi dissẽ
tire multitudo / siqñ interroget̃ quid lapis: et
quid lignũ? An nõ in idẽ ferunt̃ oẽs / cũ lignũ
uolũt aut lapidẽ capere? atq̃ eodẽ pacto ĩ cũc
tis huiusmõi? al: Intelligo ferme ꝙ tale qd
dam grecã locutõem esse dicis non ne? so: Di
co equidẽ / atq̃ iccirco in iis non ne conueniũt
ut diximus et priuati et publice ciuitates ĩuicẽ
neque dubitãt: he qdẽ hoc / he ũ aliud qddam
uocãtes: al: Nõ dubitãt: so: Merito ẽ istorũ
idonei p̃ceptores cẽnt: al: Nẽpe: so: Itaque si
quẽ ĩ his uellemus eruditũ euadere recte hũc
ĩ doctrĩaz multitudis mitteremus: al: ꝓrsus:
so: Si aũt nosse uellemus nõ mõ q hões et q

equi sunt/uerum etiam qui ex illis maxime cu
rsu ualeant: et qui non nunquid uulgus eru
dire poterit? Al: nequaq̃: so: sufficiens hec ti
bi coniectura erit/ꝙ nec sciant uulgares om
nes. neq; apti horum preceptores sint: quoniã
de iis inter se nequaq̃ conueniunt: al: Uidet
so: Quod si intelligere cupiamus non tantũ
qui sint homines sed qui bene ualeãt uel egro
tent/nunqd multitudo docebit? al: Non: so:
Multitudinem ista docere non posse facile ad
uertes/si discordes opiniones consideraueris
al: Sane: so: De iustis autem hominibus atq;
rebus multitudo secum ipsa et cum aliis con
sentit? al: Minime per iouem o socrates: so:
At in iis magnopere discrepat? al: Summo
pere: so: Arbitror nec uidisse te unq̃: nec au
disse homines de sanis et egrotis inter se adeo
dissentire/ut ob ista bellum gererent/seq; inui
cem interimerent: al: Nunq̃: so: Ceterum de
iustis atq; iniustis ꝙ acriter dissentiant: et si
ipse ut arbitror non uidisti: audisti tamen cũ
ex aliis multis tum etiam ex homero i odyssea
atq; iliade: al: Omnino o socrates: so. Non
ne igitur hec omnia poemata sunt de iusti atq;
iusti discrimine? al: Sunt: so: pugneq; et inte
ritus ob eandem profecto dissensionem inter
achiuos troianos ue fuerunt. eademq; ratione
inter procos penelopis et ulixem: al: Uera re
fers: so: Reorq; et inter athenienses lacedemo
nas atq; boetios/qui prius in tanagra/deinde
in coronia perierunt/ubi etiam pater tuus cli
nias oppetiit/nulla alia de re q̃ de iusti iniusti
ue differentia pugnam tam acerbissimã extitis
se: al: Uera loqueris: so: Eos itaq; dicemus
illa sciuisse de quibus tam acriter concertarũt
ut de iusto et iniusto altercantes omnia extre
ma subirent? al: non uidetur: so: Non ne in
eos preceptores te refers/quos ipse met igno
rare consentis? al: Uideor: so: Quonam pac
to conueniens est te iusta et iniusta cognoscere
in quibus sic aberras: nec didicisse ab aliquo
uideris neq; per te etiam inuenisse? al. Ex iis q̃
tu dicis non est consentaneum: so: Uides itex
alcibiades hoc te non recte dixisse: al: Quid?
so: Quod me aiebas hec dicere: al/ Quid aũt
non ne ipsa dicis me circa iusta et iniusta igna

rum esse? so: Nequaq̃: al: Ego ne igitur? so:
Tu inq̃: al: Quonam modo? so: Sic intelli
ges. Si te interrogem utrum unum aut duo
plura sint/respondebis ne duo? al: Duo: so.
Quanto? al: uno: so. Uter nostrum erit qui
dicet duo uno plura q̃ unum? al: Ego. so: Nõ
ne ego quidem interrogabam: tu respondebas
al: Ita: so. De iis ergo uter nostrum dicere ui
detur? num ego interrogans/an tu respondẽs
al: Ego. so. Quid autem queram quot sunt in
socrate littere? tu uero respõdeas/uter nostrũ
erit qui dicet? al: Ego. so: Age dic uno uerbo
quotiens interrogatio fit atq; responsio/ uter ẽ
qui dicit? interrogans ne an respondens? al:
respondens mihi uidetur o socrates: so: Ego
insuperioribus semper interrogaui? al: Semp
so: Tu uero respondisti? al. Respondi. so.
Que igitur dicta sunt hactenus uter nostrum
dixit. al. Ex iis que concessa sunt/ ego dixisse
uideor: so. Non ne dictum est ꝙ alcibiades
bonus clinie filius iustorum atq; iniustorum ĩ
scius/se scire/putabat/ eratq; contionem athe
niensium ascensurus/ea cõsulens que nesciret
Sũt hec uera? al: sunt: so: euripidis illud nũc
nobis oalcibiades occurrit. Abste quippe ista
uideris audisse nõ a me: Neq; ego hec/ sed tu
dixisti: me autem frustra accusas. Et profecto
bene dicis. furiosum enim quiddam aggredi
o uir optime statuisti. docturus illa que nesci
as/neq; discere cures: al. Reor o socra: athe
nienses et alios grecos raro que nam iustiora
que ue iniustiora sint/querere. talia eniz putãt
esse perspicua. his igitur obmissis/que condu
cant agentibus inquirunt. Neque enim eadẽ
esse iusta et utilia puto. quin multis iniuste a
gentibus iniustitia profuit. alios contra iuste
agentes nil ipsa iustitia iuuit. so: Alia ergo iu
sta erunt/alia conferentia. Nunquid uero nos
se te putas que utilia sunt hominibus/et quaz
ob causam? al. Et quid prohibet socrates? nisi
rursus exquiras a quo didicerim/aut quo mõ
ipse inuenerim? so. Tale quiddam nunc agis/
ac siquid non recte dicas/possitq; id ostendi p
eamdem rationem qua superiora/ ipse tamen
noua quedam existimes audienda/ nouasque
demostrationes in medium adducẽdas/ quasi

.i. utrum iusta et utilia eadem sit:

priores discisse et confracte sint instar appara
tuum atq; uestium quibus in scena utuntur: q
bus quidem tu non amplius induaris nisi qs
aliud quiddam purum inmaculatumq; afferat
Ego autem missa faciens sermonis tui prelu
dia/nihilominus interrogabo/ unde utilia di
diceris et qs magister fuerit. et reliq̃ cũcta/ q̃
prius/una ĩterrogatõe reqrã. Ueruntñ eodẽ
ut arbitror reuolueris: neq; ostẽdere poteris q̃
ratione utilia disciplina ne an: inuentionem
cognoueris. Quando uero adeo deliriis dedi
tus es: ut non libenter sermonem eundem ĩgu
staturus uideare: hoc quidem dimicto/noscas
ne an non/quid utile quid ue inutile sit atheni
ensibus. Utrum autem eadem sint iusta et uti
lia an diuersa/cur non demostras? aut ipse me
interrogans/ut ego te/aut si placet per te ipm
tua tantum oratione discurrens? al: haud scio
o socrates/an aduersus te disputare ualerem:
so: At o bone uir contionem me in presentia:
populũ ul' esse puta: nõ ne illic te unicuiq; per
suadere oportebit? al: Oportebit: so: Non ne
eiusdem est posse uni seorsuz aliquid demostra
re/nec non multis simul in iis que cognoscit?
sicut grammaticus unum pariter in litteris ac
multos erudit: et in numeris eodem modo qs
poterit uni ac multis ostendere: al: Certe: so:
Hic autem est arithmeticus: al: Est: so: Et tu
ergo que pluribus eadem uni persuadere po
tes: al: Consentaneum est: so: Sunt autẽ hec
uidelicet que cognoscis: al: profecto: so: hoc ũ
dum taxat/differt rhetor qui apud populum lo
quitur/ab eo qui in huiusmodicongressu: ꝙ ille
simul uniuersis/hic seorsuz singulis persuadet
al: Uidetur: so: Age cum eiusdem esse appare
at multis atq; uni ostendere/meditare nunc co
ram me atq; enitere ut ostendas mihi quod iu
stum est: aliquando non prodesse: al: Contu
meliosus es o so: so: Nunc per contumeliam
demostraturus sum tibi contraria eorum que
tu mihi non uis: al: Dic: so: Responde modo
interroganti: al: Minime/sed tu ipse dicas:
so: Non ne uis q̃ maxime persuaderi? al: pr
sus: so: Si dixeris hec ita se habere/ an non
eris maxime persuasus? al: Mihi quidem ui
detur: so/ Responde igitur: nam ñ a te ipso au

dieris iusta omnia utilia esse/alteri dicenti nõ
credes: al: Non: sed iam respondendum est:
nihil enim nociturum existimo: so: Uates pro
fecto es/uerum dic. Iustorum quedam cõfer
re asseris: quedam minime: al: Assero: so:
Quid autem horum partim esse pulchra: par
tim contra? al: Quomodo istud interrogas?
so: Utrum quispiam tibi aliquando uisus sit
turpia quidem facere/sed tamen iusta? al: mi
hi nunq̃: so: Omnia itaq; iusta etiam pulchra
al: Ita: so: Rursus pulchra utrum omnia bo
na/an partim bona partim mala? al: Arbitror
equidem o socrates non nulla ex pulchris ma
la esse: so: Et turpia quedam bona? al: certe:
so: Nunquid tale quiddam dicis/ per inde ac
si non nulli dum in prelio amico uel propĩquo
cuidam opem ferre uellent: uulnerati perierit
qui uero debitum auxilium non prestiterunt i
columes inde discesserint: al: Et maxime qdẽ
so: Non ne auxilium huiusmodi pulchrum ap
pellas? ubi quis seruare conatur quos oporte
bat? eaq; fortitudo est? al: Profecto: so: Ma
lum uero uocas ob interitus ac uulnera? al:
Uoco: so: An non est aliud fortitudo/ aliud
mors? al: Aliud: so: Non ergo secundum idẽ
pulchrum simul ac malum est/ amicus opem
ferre: al: Non uidetur: so: Uide itaq; utrum
qua ratione pulchrum/etiam bonum sit: Quẽ
admodum in iis. Secundum fortitudinez: n.
concedis pulchrum esse auxilium ferre. Ipsa
autez fortitudo bonum ne an malum? Sic ue
ro consydera utra eligeres adesse tibi/bona an
mala? al: Bona: so: Non ne maxima bona ma
xime ootares: ac minime omnium his priuari
uelles? al: Quid ni? so: Quid de fortitudine
dicis? quanto illam pretio conmutares? al: ne
uiuere quidem uellem/si timidus essem: socra
Extremum ne maluz tibi uidetur esse timiditas
al: Mihi uero: so. eque ac mori ut uidetur:
al. eque: so: Morti atq; tumiditati uita et forti
tudo contraria sunt? al: Sunt: so: Et hec qui
dem maxime optares adesse tibi illa minime?
al: certe: so: An non et eo quod hec optima il
la pessima esse censes? al: Valde: so. Igitur au
xilium ferre amicis in prelio: pulchrum quidẽ
uocabas secundum boni id est fortitudinis ac

tionem: al: Uideor sane: so. Secundum uero actionem mali idest mortis malum: al: Mihi quidem uidetur: so: An non congruum est sic unamquamq; actionem denominare? si eniz eã pro ut malum fert malam appellas / contra pro ut fert bonum / bonam uocare decet: al. Uidet so: Non ne etiam qua bonum / pulchrum: qua malum turpe? al: Maxime: so. Cum ergo dicis auxilium ipsum in bello / pulchruz esse: sed malum / idem est ac si dixisses ipsum bonum qdez malum tamen: al: Uera mihi dicere uideris o socrates: so: Nihil igitur pulchrum quatenus pulchrum: malum est: neq; turpe quicq̃ quatenus turpe bonum: al. Non uidetur: so. Preterea hunc in modum cõtemplare quisquis pulchre agit / non ne bene agit: al. Utiq;: so: Bene autẽ agentes / non ne felices? al: Quid ni: so: An ñ felices propter bonorum possessionem? al: Et maxime: so: Acquirunt autem hec / ex eo ꝙ pulchre ac bene agunt? al: Certe: so. Igitur bene agere bonũ: al. Quid ni? so. Non ne pulchrũ actio bona? al. Certe: so: Idem itaq; rursus apparet nobis pulchrum ac bonum: al. Apparet: so. Quicquid igitur inueniemus pulchruz esse idem quoq; bonum existere hac ratione reperiemus: al: Necesse est: so: bona autez conferunt nec ne? al: conferunt: so. Meministi qd supra de iustis confessi simus? al. Reor iusta agentes necessarium esse pulchra facere: so: pulchra uero agentes: non ne etiam bona? al: Ita: so: Et bona prodesse? al: penitus: so/. Iusta igitur o alcibiades utilia sunt: al. Uidetur so. Hec non ne ipse dixisti / ego autem interrogaui? al. Apparet: so: Siquis igit surgat atheniensibus uel peparethiis cõsulturus putãs iusta se et iniusta dinoscere / dicatq; scire se iusta interdum esse mala / non ne ipsum irrides / cuz tu asseras eadem iusta et utilia esse? alci. Per deos o socrates quid dicam nescio. Sed absurdo quodam modo habere me uideor. Nũc enim alia uidentur mihi interrogante te: nunc alia. so: Ignoras o amice que nã h affectio sit al: Ignoro: so. Siquis te interrogasset duos ne an tres oculos habeas: manus ne duas an quatuor? aut aliud quiddam huiusmodi: putas illi te tum hoc tum illud / an idem semper responsurum fuisse? al: Et si de me ipso iam uereor / puto tamen eadem responsurum: so: An ñ huius causa est / quia cognoscis? al. Arbitror so: De quibus igitur inuitus contraria respondes / constat illa te ignorare: al. Consentaneũ est: so: Non ne circa iusta et iniusta / pulchra & turpia: bona & mala / utilia & inutilia respõdẽdo te errasse fateris? deinde non manifestum est / ob eam causam errauisse / ꝙ ignoraueris? al: Uidetur mihi: so: Num ita se res habet cum quis aliquid ignorat / illius animum circa id errare necesse est? al: Quid ni? so: Scis ne quo pacto incelum adscendas? al: Minime per iouem. so: Aberrat circa hec opinio tua? al: nõ certe. so: Scis autem huius causam? an me dicere mauis? al: Dic. so: Quoniaz cum nescias non putas te scire? al: Quomodo rursus id ais so. Inspice tu quoq; una mecum / que nescis cognoscisq; te ea nescire / num ĩ illis laberis / quẽadmodum de parandis obsoniis nosti sane ꝙ nescis? al. penitus: so. utrum circa hec opinaris quo modo parare conueniat / atq; erras? an potius scienti concedis? al: hoc pacto: so. Quid si nauigares / nunquid opinareris et inquireres quo modo gubernaculum esset / ad interna ne an ad externa flectendum atq; utpote nescius aberrares uel potius gunernatori concedens / quietem ageres? al: Gubernatori: so Non igitur erras in iis que nescis / si nescire te noueris: al: Non uidetur: so. Cernis errores in actionibus esse ob hanc ignorantiam / ꝙ qui nescit scire se putat? al. Quo pacto id ais. so. Tunc agere aggredimur / cum nosse putant quod agimus. al. Ita est. so. Quod siqui ignorantie sue conscii sunt / aliis se conmictunt: al. Quid ni? so. Quapropter isti ex ignorantibus soli sine culpa uitam agunt: ex eo ꝙ alioruz cure se credunt: al. Profecto. so: Qui nam peccant? non enim scientes: al. Non certe. so. posꝙ neq; scientes neq; ex ignortãibus ii qui ignorantie sue conscii sunt / errant / qui nam alii restant q̃ ii qui cum nesciant / scire se putant? alcibiades: Non alii sed isti. socrates. Hec igit ignorantia malorum causa est et uituperanda inscitia: alcibiades: Nempe. socrates: Et qñ circa maxima est: tunc deterrima atq; turpissima? al: Maxime: so: Num habes quicq̃ maius q̃ iustum / bonum utile? al: nequaquam: so: Non ne circa hec errasse te asseris? alcibi: Assero: so: Quod si erras / non ne ex superioribus perspicuum est ꝙ non modo in maximis rebus inscius es / uerum etiaz cum sis ignarus scire te putas? alcibiades: Uideor: so: Pape: o alcibiades: / quo pressus es morbo? hunc equidem nominare horresco. Uerumtamen cum soli simus / dicendum est. In turpissima namq; inscitia o optime uersaris / ut ipse oratione tua de te arguis. Quamobrem prius te ad ciuilia confers / q̃ sis gubernandi peritus. Neq; te solum morbus hic tenuit / uerum etiam omnes qui hanc rem. p. administrarunt / preter admodum paucos / ac fortasse preter tutorem tuum periclem: alcibiades: Fertur o socrates nõ casu quodam sapiens euasisse pericles: quin multis ac sapientibus uiris familiariter usus fuisse pythoclide inprimis et anaxagora: et nunc etiã tam grandis natu / sapientie gratia damene utitur: so: Num quem uidisti sapientem qui in ea re in qua ipse sapit / alium sapientem efficere ñ posset? ueluti qui te in litteris erudiuit / ipse quidem erat sapiens / teq; pariter reddidit sapientem / Et eodem pacto quemuis alium poterat: alcibiades: profecto: so: Et tu quoq; eruditus ab illo / alium instruere poteris? alcibiades: potero: so: Similiter citharedus et magister gymnasii. alcibiades: penitus: so: Optima igitur h coniectura est: quosdam aliquid nosse / cuz alium quoq; doctum ab ipsis ostendere possunt: alcibiades: Mihi quidem uidetur: so: habes quem dicere possis a pericle sapientem factum a filiis incipiens? alcibiades: Quid si periclis filii stolidi nati sunt? so: At uero fratrem tuuz cliniam? al: Quid cliniam in medium adducis hominem insanum? so: Postq̃ clinias quidez fuerit / filii uero periclis stolidi nati sunt? tibi quam causam adscribemus? propter quam te / cum talis sis: negligat? alcibi: Ego ipse ut arbitror / in culpa sum / cum illi mentem non adhibuerim: so: Uerum ex aliis atheniensibus uel hospitibus / dic quem uel seruum uel liberum sapientiorem sua cõsuetudine fecerit / sicuti ego tibi ostendere possum propter xenonis familiaritatem pythodorum isolochi et calliam calliade filios factos esse dignos sapientesq; uiros / quorum uterq; centum minas xenoni tradidit al: per iouem non habeo quem dicaz: so: Esto Quid ergo de te ipso cogitas? utrum qualis nunc es / et in posterum fore? an curari quodã modo? al: Conmuni consilio opus est o socrates. Et enim tua dicta intelligo eisq; assentior. Nam qui rez. p. administrant / preter admodũ paucos / ineruditi mihi quoq; uidentur: socra: Quid tum? al: Si periti essent / oportebat aggredientem cum illis pariter concertare: post q̃ didicisset ac se ipsum exercuisset / tunc demũ tanq̃ ad athletas proficisci: Nunc autem post q̃ et isti imperiti ad rem: p: accesserunt / quid exercitatione opus est mihi? quid studio discipline? Noui enim ꝙ nature dotibus longe hos superabo: so: pape quid nam o optime dixisti? q̃ indignum indole tua / ac reliquis que tibi adsunt? al: Quorsum hec o socrates? so: Grauiter enim fero ob mutuam inter nos beniuolentiam: al: Quid nam? so: Quod dignuz putaueris aduersus homines qui hic sunt / fore tibi certamen: al: aduersus quos igitur? so Decet ne ut id querat uir qui tanti se facit? al: Quid ais? non ne aduersus istos mihi certam̃ so: Si pugnaturam triremem gubernare statueres / satis ne tibi esset / tuis connautis ingubernatione prestare? aut hoc existimares quidem adesse oportere / respiceres autem ad strenuos aduersarios / non ut nunc facis / ad propugnatores tuos / quibus te tantum oportet excellere ut non contra illos pugnandum existimes / sed eos potius paruipendens / ceu ministris aduersus externos hostes utaris / siquidem re uera egregium aliquod facinus edere uelis te ac re. pu. tua dignum: al: At id quidem cogito: so: Quia dignum est? ut sat tibi factum putes si sis tuorum militum prestantissimus? non autem respicias ad hostium duces / qua ratione illum excellas? coniectans ad eos semper / et contra illos te muniens? al: Quos dicis o socrates? socrates. Nostin urbem nostram cum lacedemoniis / ac magno persarum rege undiq; bellum gerere? alcibiades: Uera dicis: so: Non ne cum habens in animo huius ciuitatis

dux fieri/recte sentie s / si putaueris aduersus
lacedemoniorum persarumq; reges certamen
te subiturum? alcibiades: Uera dicere uideris
so: non o bone uir/sed admidiam coturnicum
nutritorem te decet inspicere/et alios huiusmo
di/q ciuilia tractare similiter aggrediuntur :
adhuc seruiles ut mulieres dicerent: habentes
in animo pilos ob rusticam imperitiam/nec dũ
illos abicientes/uerum adhuc barbariem redo
lentes: atq; ita affecti prodeunt adulaturi ciui
tati/non autem imperaturi. Ad istos inq̃ intu
eri te decet: ac te ipsum negligere neq; discere
quecunq; ad eruditionem pertinent . cum sis
tantum certamen aditurus. neq; te in quibus o
portet exercere: et que sunt preparanda parare
atq; ita institutum ciuilem administrationez ca
pessere. alcibiades: O socrates uera mihi dice
re uideris. Arbitror tamen lacedemoniorum
duces regemq; persarum nihilo ab aliis discre
pare: so: At o uir optime animaduerte queso:
qualis hec sit opinio tua: al. Qua in re: so: nuz
existimas te ipsum diligentius curaturum si il
los formidaueris: potentesq; censueris: An si
minime eos timueris? al: Si potentes illos exi
stimauero: so: An censes tui ipsius curam ĩ ali
quo tibi posse nocere? al: Nullo modo: at con
tra/maxime iuuare: so: Unum quidem hoc in
primis tantum malum ista tua opinio continet
al: Uera dicis: so: Secundum uero ꝙ falsa ẽ
atq; id ex uerisimilibus aduerte: al: Quomõ?
so. Utrum consentaneum sit meliores esse na
turas in nobili genere ꝙ ignobili? al: Manife
stum/ꝙ in generoso: so: Non ne bene nati / si
bene etiam nutriantur/ita demum ad uirtutem
perueniunt? alcibiades: Necesse est. so: Consi
deremus itaq; illis nostra comparãtes: primũ
quidem utrum lacedemoniorum persaruzq; re
ges ignobiliori ꝙ nos genere orti uideantur .
An ignoramus illos quidem ab hercule: hos
autez ab achemene genus ducere? herculis au
tem et achemenis origo in persem iouis filiuz
reducitur: al: Et nostrum quidem o socrates
in eurysacem. Eurysacis in iouem: so : Atqui
nostrum o generose alcibiades in dedalũ etiaz
dedalus autem in uulcanum iouis filium: Ue
rum istorum maiores ab iis incipientes reges
sunt ex regibus usq; ad iouem. Illi quidez ar
gorum et lacedemonis? Isti uero persidis sem
per: sepe etiam ut et nunc asie: Nos autem su
perioresq; nostri priuati. Quod si te oporteret
progenitores ac patriam eurysacis ostendere
salaminam/uel eaci etiam prioris eginam arta
xersi xersis filio/quos te risus reportaturuz pu
tas? Sed uide ne generis dignitate ac ẽt edu
catione illis inferiores simus: Nunquid audi
sti quanta sit lacedemoniorum regũ dignitas?
quorum uxores publice obseruantur ab epho
ris·i. prefectis. ut quoad fieri potest / rex nõ ex
alio latenter ꝙ heraclidarum genere oriatur:
persarum uero rex adeo excellit/ut nemo suspi
cetur regem ex alio ꝙ ex ipso genitum esse :
Quamobrem regis uxor non ab alio ꝙ metu
custoditur: postq̃ uero natus est primogenitus
qui succedit in regno/primo quidem eum diez
omnes qui sub regno sunt/celebrant. Atq; ita
in posterum quot annis natalem regis diem sa
cris ac festis omnis asia colit. Cum uero apud
nos quis nascitur/ne uicini quidem ut ait con
medus multum sentiunt o alcibiades. Deĩceps
nutritur puer: non a quauis nutrice: uerum ab
eunucis qui reliquorum circa regem optimi ui
deantur: quibus et alia que spectant ad curam
pueri demandantur: Ac precipue ut natum ꝙ
pulcherrimum reddant/componentes membra
eius atq; dirigentes. Atq; hec facientes magno
in honore habentur: Cum autez pueri septimũ
etatis annum impleuerunt / ad equestris artis
magistros proficiscuntur. deinde in uenationẽ
tendunt. Anno uero quartodecimo pueruz su
scipiunt hi quos regios pedagogos appellant :
Sunt ii profecto electi ex omnibus persis etate
sua precipui/quatuor: sap ẽtissimus: iustissimus
temperatissimus atq; fortissimus. Quorum pri
mus magicam zoroastris oromasi filii docet: est
autem illa deorum cultus. Atq; idem tradit in
stituta regia. Secundus admonet : ut in omni
uita sit uerax: Tertius ne ulla cupidine supere
tur: ut liber uiuere consuescat: ac re uera rex ĩ
perans primum iis que in se sunt/nec ulli serui
ens. Quartus deniq; in pauidum illum et intre
pidum reddit: nequando quippiã metuens ser
uus fiat. Tibi autem o alcibiades pericles insti
tuit pedagogum zopyrum tracem omnium ser
uorum suorum obsenium inutilissimum. Nar
rarem preterea tibi reliquam educationem : et
disciplinam aduersariorum tuorum : nisi proli
xitatem uererer. Quin etiam satis hec sunt ad
cetera que ex iis secuntur ostendenda. Tue ue
ro aliorum ue athenensium generationis edu
cationis et discipline nulli ut ita dicam propin
quorum cura est/nisi forte amici id curent .
Si autem diuitias delitiasq; et uestium luxuri
osum ornatum unguentorumq; odores / ac mi
nistrorum sequentium turbam aliamq; persarũ
mollitiem consyderare uolueris/ipse tecuz tui
gratia erubesces/sentiens quanto sis illis ĩfe
rior . Rursus si respicere uelis ad lacedemo
niorum temperantiam: modestiam: facilitatem
mansuetudinem: magnanimitatem: moderatio
nem: compositionem: fortitudinem: constantiã
tollerantiam : uictorie cupiditatem: et amorem
glorie/puerum te in iis omnibus iudicabis :
Siquis rursus opulentie tribuis/et in hac pu
tas aliquid esse/neq; hec a nobis silentio prete
reatur. Modo enim sentias ubi nam sis / et la
cedemoniorum diuitias intuearis / cognosces
profecto nos ab illis longe admodum supera
ri. Quicquid enim agrorum aut sui aut messa
nie possident: nemo utiq; dubitaret/quĩ ampli
tudine et ubertate ac seruorum tam aliorum ꝙ
ileticorum frequentia et equorum preterea/ali
orumq; pecorum que fert messania copia nr̃os
exsuperet. Ceterum hec omnia in presentia ob
micto. Auri uero et argẽti apud lacedemonas
copia tanta/quantam ne uniuersa quidem reli
qua grecia possidet. Multa enim iam secula in
fertur quidem illuc ex uniuersa grecia/ sepe ẽt
ex barbaria: effertur autem nusq̃ . Sed re ue
ra quemadmodum apud esopum uulpes leoni
dixit de ferarum uestigiis sic et nummoruz ue
stigia ingredientium lacedemonem trita quidẽ
uidentur impuluere/egredientium uero nusq̃
apparent. Unde coniectare licet lacedemonios
auri atq; argenti grecorum omnium esse ditissi
mos. Quin etiam rex illorum pecuniosissimus
est. Ex iis enim maxima pars ad ipsum perue
nit. Tributum preterea regi per grande impen
ditur. Et res quidem lacedemoniorum quoad
reliquos grecos ample/quoad uero persas re
gesq; persarum: anguste. Retulit quippe nobis
uir quidam grauis unus ex iis qui ad persarũ
regem profecti erant/se quandoq; integrum pe
ne diem latam ac fertilem peragrasse prouinci
am/quam incole uxoris regie zonam appellant
Esse quoq; aliam nomine calyptram. i. ornatuz
capitis muliebrem atq; ita multas alias regio
nes pulchras ac fertiles ad ornatum regine re
ferri/nominaq; singulis locis a singulis orna
mentis imposita. Quamobrez opinor siquis di
ceret amistridi xersis quidem uxori regis autez
matri/dinomaches filium in animo habere cũ
suo pugnare/cuz dinomachi ornatus adsit for
te quinquaginta minarum: filio uero agri ple
thra in erchiasis minus ꝙ trecenta: eam admi
raturam qua re fretus alcibiades audeat cum
artaxerse pugnare. Reorq; illam arbitraturam
hunc uirum in nulla alia re nisi diligentia sapi
entiaq; confisum id aggredi: hec quippe sola a
pud grecos estimatione digna existere. Quod
si forte audiret alcibiadem istum certamen tũ
inire: primo quidem non dum integros uigĩti
annos natum/deinde omnino indoctum/nec a
mico suo obedientem dicenti prius discenduz
exercendumq;/ꝙ tantum regem inuadat /arbi
tror illam admiratione concitam interrogatu
ram quid nam sit quo adolescens iste confidat
Cui si responderemus: pulchritudine: proceri
tate: nobilitate: diuitiis : animo te fidere / nos
o alcibiades insanire putaret : hec apud suos
omnia potiora conspiciens. Eodemq; modo lã
pidonem leotychide filiaz: archidami uero uxo
rem. Agidis autem matrem/qui omnes reges
extitere/miraturam cum norit: qualia circa se
sunt/te tam male instructum filio suo non du
bitare bellum indicere. Atqui non ne turpe ui
detur/si hostium mulieres rectius de nobis sẽ
tiunt/ꝙ nos ipsi: quemadmodum contra illos
nos ipsos accingere debeamus? Ceterum obe
ate mihi parens/ et illi quod ĩ delphis est /epi
grammati /nosce te ipsum: quoniam ii sunt ad
uersarii nostri/non quos ipse rebaris/quos q
dem nulla re alia/nisi industria et arte supera
re possimus. Quibus profecto si inferior fue
ris/gloria quoq; apud grecos et barbaros tibi

decerit: quam sic ardenter uideris appetere / ut
nemo unq̄ aliquid ardentius concupiuerit: al
Quam igitur curam adhibendam censes o so
crates? An potes ostendere? Mibi enim supra
quam dici possit / uera dixisse uideris: so: Pos
sum quidem / uerum conmuni consilio opus est
qua ratione quam optimi efficiamur. Ego eni
non te tantum uerum etiam me disciplina indi
gere dico. Nam unum solum est / quo ate diffe
ro: al: Quid? so: Curator meus melior est et
sapientior q̄ tuus pericles: al: Quis bic o so
crates? so: Deus. o alcibiades / qui me uetuit ā
te bunc diem tecum disserere: cui credens: as
sero te per nullum alium nisi per me claritatez
consecuturum: al: Jocaris o socrates: so: forsi
tan / uera tamen loquor / ꝙ ambo curatione idi
gemus: immo bomines uniuersi: ceterum nos
q̄ plurimum: al: Quod quidem ego indigeam
baud quaq̄ mentiris: so: Neq; etiam ꝙ ego ip
se: al: Quid igitur agendum? so: Nec besitan
dum / neq; etiam mollitie indulgenduz est o ami
ce: al: Non decet o socrates: so: Non certe:
sed simul consyderandum. Uerum dic mibi /
an optimi esse uolumus? al: Certe: so: Jn qua
facultate? al: Qua uidelicet uiri boni: so: Qua
nam in re boni? al: Jn rebus agendis: so: Jn
quibus? num in equestri negocio? al Non: so:
Ad equestres enim iremus: al: Profecto: so:
Nunquid in nauis gubernatione dicebas? al
Nequaq̄: so: Ad nautas enim iremus: al: ire
mus: so: Jn quo ergo negocio? et quorum bo
minum officio? al: Jn iis que clari boniq; atbe
niensium uiri agunt. so: Claros ac bonos pru
dentes ne an imprudentes appellas? al: prudē
tes: so: Jn quo quisq; prudens: in eodē bonus
al: Certe: so: Jmprudens autem malus? alci:
Malus: so: Calceorum sutor prudens ad cal
ceorum opus? al: prorsus: so: bonus ergo ad
bec? alcibiades: bonus: so: Quid uero in uesti
bus conficiendis: non ne cerdo iste imprudēs
alcibiades: ita. so: Malus ergo ad bec? alci:
Jta: so: Jdem itaq; secundum banc rationem
bonus atq; malus erit. al: Uidetur: so: An di
cis uiros bonos malos etiam esse? alcibiades:
Nequaq̄: so: Quos tandem bonos uocas? al
Eos qui in ciuitate preesse possunt: so: Nō tā

equis: alcibiades: non certe. so: At bominibꝰ
alcibiades: bominibus: so: Num bominibus e
grotantibus? al: Non: so: An forte nauiganti
bus? al: Non iis dico: so: Metentibus ne?
al: Neq; istis: so: Aliquid ne uel nibil facienti
bus? al: Facientibus: so: Quid tandem faciē
tibus id mibi declara. al: Conmertia inq̄ agē
tibus / atq; inuicem mutuo se utentibus / quem
admodum nos in ciuitatibus uitam agimus.
so: Nunquid imperare eos dicis bominibus /
qui bominibus utuntur? al: Aio: so: An guber
natoribus qui remigibus utuntur? al: Non:
so: Hec enim gubernatorie facultatis uirtus ē
al: Est: so: Fortasse imperare dicebas tibicini
bus qui canentibus presunt / choreisq; utunt:
al? neq; istis: so: Hoc nanq; ad facultatē chori
magistram pertinet / al: Omnino: so: Quid de
niq; uocas imperare posse bominibus / qui utū
tur bominibus? al: preesse bominibus conmu
nicantibus inuicem in rei. p: administratione:
atq; conmertiis: so. Que nam bec ars est? quē
admodum si te iterum interrogarē / que facul
tas efficit ut preesse sciamus in nauigatione cō
municantibus: al: Gubernatoria: so: Conmu
nicantibus autem in cantu / ut paulo ante dice
batur / que scientia preesse docet? al: Quam tu
nuper aiebas chori disciplina: so: Jn re. p. ue
ro conmunicantibus: quam scientiam uocas?
al: Bonum consilium o socrates: so: Num ti
bi uidetur gubernatorum ars carere consilio?
al: Minime: so: Est ipsa quoq; bonum consili
um? al: Mibi sane uidetur: so: Ad nauigantiū
salutem: al. Recte loqueris: so: Quid uero bo
num consilium uocas ad quidnam spectat? al:
Ad meliorem ciuitatis institutionem eiusq; sa
lutem: so: Qua nam re presente uel absente me
lius disponitur atq; seruatur? Ceu si ipse me ro
gares / quo presente aut absente bene se babēt
corpora: responderem utiq; sanitate presente:
morboq; remoto. Jdem et tu existimas? al: idē
so: Quod si idem queras de oculis eadem ra
tione respōdebo / pulsa cecitate: adbibito uisu:
Et aures curari fugata surditate / admoto uero
auditu: al: Recte: so: Ciuitas aūt quo remoto.
quo ue adbibito melior fit / ac melius instituit
al: mibi qdē uidetur o so: qn̄ amicitia est inter

ciues: odia uero et seditiones absunt. so: ami
citiam uocas consensionem? an dissensionem?
al. Consensionem. so: Per quam artem ciuita
tes circa numeros consentiūt? al: per aritbme
ticam: so. priuati uero / an non propter eandem
al. Nempe. so. Et unusquisq; secum ipse? al:
Certe. so. Per quam artem quisq; secum ipse
consentit de palmo et cubito uter qd ex iis ma
ior sit? non ne per metiendi peritiam? al: Quid
ni? so: Non ne etiam priuati inuicem atq; ciui
tates: al. Jmmo. so. Et de ponderibus eodem
pacto. al: Adsentior. so. Cōsensio igitur / quā
dicebas / que nam est? circa quid? que ars illā
prestat? Et enim ista consensio talis est ut īsit
rei publice et priuato unicuiq; ad se ipsuz et ad
alios. al: Consentaneum. so. Que igitur est?
ne pigeat respondere. at prompte enarra. al. re
or equidem esse amicitiam et consensionez qua
pater ac mater filium / et frater fratrem et uxor
uirum amantes consentiunt. so: Putas ne o al
cibiades uirum cum uxore circa lanificium cō
uenire / imperitum cum perita? al: nequaq̄ / so
Neq; oportet quidem / muliebris enim bec dis
ciplina est. al. Profecto. so / Quid uero muli
er cum uiro circa opus militare conueniet? cū
id baud quaq̄ didicerit? al. Minime. so: Uiri
le enim id rursus esse diceres: al. Equidem. so
Sunt ergo discipline quedam mulierum / que
dam uirorum secundum orationem tuam. al.
Quid ni? so. Jn iis itaq; mulieribus cuz uiris
consensus est nullus / al / nullus. so / Neq; ami
citia igitur / siquidem amicitia consensio quedā
est. al. non uidetur: so. Jdeoq; quatenus mulie
res officia sua exercent / non amantur a uiris:
al. Non apparet / so / neq; uiri etiam a mulieri
bus / dum uirilia tractant. al / non. so / Non er
go tunc optime ciuitates instituuntur / cum sin
guli operibus suis incumbunt / al. Ego tamen
id o socrates arbitror. so / Quomodo boc ais
amicitia sublata / qua presente confessi sumus
bene constitui ciuitates / aliter uero contra? al /
Atqui mibi uidetur ob boc inter bomines con
sistere amicitiam / ꝙ quisq; suum officium exeq̄
tur. so / Non tamen id paulo ante dicebas / nūc
autem quo pacto rursus ais consensione adbi
bita amicitiam fieri? an potest circa bec cōsen

sus existere / quorum ii quidem periti / ii uero i
periti sunt / al. Fieri non potest / so / Justa ne an
iniusta faciunt / cum singuli que ad se adtinent
execuntur / al. Justa profecto / so / Juste igitur
agentibus ciuibus in ciuitate non est amicitia /
al / Necessarium boc itidem uidetur o socrates
/ so / Quam itaq; dicis amicitiam siue consensi
onem / circa quam nos sapientes et consultores
esse oportet / ut boni uiri simus. neq; enim per
cipere possum que nam sit / aut in qbus existat
cum oratione tua interdum in eisdem inesse / n̄
nunquam ab eisdem abesse uideatur / al / per de
os o socrates neq; ipse quidem quid dicam itel
ligo. uideorq; iam diu me ipsum latuisse / cum
me turpissime babeam / so / Cōsidere decet. naz
si boc demum animaduertisses annos quīqua
ginta natus / arduum sane foret / te ipsum cura
re. nunc uero in ea es etate / qua id aduertere
decet / al / Quid igitur boc aduertentem facere
oportet? / so / Responde ad ea que interrogabo
te alcibiades. Quod si feceris / ac deus uolue
rit / siqua modo fides meis est uaticiniis adbi
benda / tu simul et ego melius nos babebimus
al. Jta erit quo ad me respondentem attinet.
so: age quid est se ipsum curare / ne sepe nos ip
sos lateamus / non curantes nos met / cum id
agere opinemur: Et quando id bomo agit?
num quotiens suorum / totiens et sui curaz ba
bet? al: Mibi quidem uidetur: so: quid? num
pedes tunc quis curat / cum eorum que pedum
sunt / sibi cura est? al: non intelligo: so: Dicam
ne esse aliquid ipsius manus quemadmodum
anulus est? al: Dico equidem: so: num alterius
membri q̄ digiti anulum esse censes? al: Mi
nime: so: Et pedis calceum eodem modo? al:
Jta: so: Cum calceorum curam babemus / tūc
pedum nobis cura est? al: baud satis te teneo
socrates: so: quid uero? o alci: uocas ne aliqd
rectā alicuius curatōem? al: Uoco: so: an n̄ cū
qd melius fit: tūc eius rectā curatōem ēe dicis
al: Dico: so: que ars calceos meliores efficit?
al: Cerdonica: so: Cerdonica igitur calceoruz
curā babemus: al: bac ipā nūqd et pedes etiaz
cerdonica? uel ipā potius / q̄ pedes reddimus
meliores? al: Jlla: so: pedes aūt meliores n̄ ne
q̄ et reliquū corpus? al: Uidet: so: Hec n̄ ne

Quid sit homo:

gymnastica? al: Maxime: so: Ergo gymnastica
pedes curamus / cerdonica uero illa que pedū
sunt: al: prorsus: so: Et gymnastica quoq; ma
nus: anularia uero illa que sunt manuum: al:
Sic est: so: Et gymnastica corpus / textoria au
tem et aliis facultatibus ea que corporis sunt
al: Omnino: so: Alia igitur arte unumquodq;
alia que illius sunt / curamus: al: Uidetur: so:
Non ergo cum sua quis / tunc etiam se curat.
al: Nullo pacto: so: Non enim eadem ars ut
uidetur que nos et que nostra curat: al: Non
apparet: so: Age itaq; qua nam arte nos ipsos
curare possumus? al: non habeo quid dicam:
so: At hoc tamen inter nos conuenit: q̄ non
qua nostrorum aliquid melius efficimus / nos
curamus: uerum qua nos ipsos ad meliorē fru
gem ducimus: al: Vera narras: so: Posse ne
unq̄ possemus que ars meliorem facit calceuz
nisi calceum ipsum nouerimus? al: Fieri neq̄t
so: Neq; etiam que anuluz efficit meliorē igno
rantes anulum: al: Ueruz: so: Sciemus ne un
q̄ qua arte meliores euadamus / q̄ diu nos ip
sos ignorauerimus: al: nunq̄: so: Utrum faci
le quiddam sit se ipsum cognoscere. ac ridicu
lus fuerit / qui templo apollinis id inscripsit /
an potius arduum quippiam / nec cuiusuis ho
minis opus: al: Mihi quidez o socrates / aliqn̄
uisum est facile hoc et cuiusuis officium esse:
non nunq̄ uero omnium difficillimum: so: sed
siue facile hoc sit o alcibiades siue difficile / no
bis sane sic se habet ut ipsum intelligentes / ēt
qua ratōe curandi sumus / intelligamus. Igno
rantes uero contra: al: Est ut dicis: so: Age q̄
modo ipsum quod ipsum inueniemus? foste ū
sic quid simus ipsi inuenire poterimus. At hoc
ignorantes nunq̄: al: Recte loqueris: so: Attē
de ergo per deum / cum alio ne quam mecum
tu nunc disputas? al: Tecum: so: Et ego nō ne
tecum? al: Et tu mecum: so: Socrates igitur ē
qui disputat? al: Est: so: Alcibiades uero qui
audit? al: Ita est: so: Non ne sermone uel rōe
socrates disputat? al: Quid ni? so: Disputare
autem et sermone uel ratione uti idem quodaz
modo uocas? al: Idem: so: Utens autem et q̄
utitur / non ne aliud? al: Quomodo dicis? so:
Quemadmodum cerdo incidit quidem circu
lari et semicirculari organo atq; aliis instrumē
tis: al: Est ut dicis: so: Non ne aliud quiddaz
est / qui diuidendo utitur: alia uero quibus uti
tur? al: Quid ni? so: Item aliud citharedus:
aliud quocum citharam pulsat? al: Aliud: so:
hoc paulo ante interrogabam / an utens et quo
utitur / semper aliud esse uideatur: al: Uidetur
so: Cerdonem incidere dicimus instrumentis
tantum an etiam manibus? al. Et manibus:
so: Et iis ergo utitur: al: Utitur: so: An nō et
oculis utens coria incidit? al: prorsus: so: utē
tem uero aliud quiddam ab iis quibus utitur
esse concessimus: al: Concessimus: so: Cerdo
igitur et citharedus aliud quiddam sunt / q̄ o
culi et manus / quibus utuntur: al: Apparet:
so: Non ne toto corpore homo utitur? al: Pe
nitus: so: Aliud utiq; utens / et quo utitur: al/
Sic est: so: homo ergo est a suo corpore aliud
al: Uidetur: so: Quid est igitur homo? alcibi:
Ignoro: so: Scis esse id quod corpore utitur
al: scio: so: Aliud ne utitur ipso q̄ anima? al:
nil aliud: so: An non imperans? al: imperās
so: Quin etiam neminem hoc aliter estimatuz
puto: al: Quid nam? so: quin ex tribus / unum
aliquid homo sit: al: Ex quibus? so: aut animā
uidelicet aut corpus: aut totum ipsum ex utris
q; compositum: al: Cur non? so: Ueruntamen
id quod imperat corpori hominem esse confes
si sumus: al: Confessi sumus: so: Quid igitur
homo? Num sibi ipsi corpus imperat? al: Nul
lo modo: so: subiici enim illud diximus: al: cer
te: so: Non est igitur hoc quod querimus: al:
Non ut uidetur: so. At utrunq; simul forsitan
corpori dominatur / atq; id homo est? al: forte /
so: Immo minime omnium: nam altero illorū
nō dominante: nulla coniectura est / ut simul utrunq;
dn̄etur: al: recte loq̄ris: so: Cū uero n̄ corpus
nec simul utrūq; sit hō / restat ut arbitror / aut ni
hil oīo hōem ēe / aut siq̄d ē / nihil aliud esse q̄
aīam: al: p̄rsus: so: Adhuc ne liq̄dius mōstra
ri tibi oportet / aīam esse hōem? al: Nō p iouez
hec ē sufficere mihi uident: so: Et si n̄ i ītegrū
hec discussa sunt / mediocrit tn̄ īducta ī p̄sentia
sufficiūt. Nā tūc demū penitus cōp̄hedemus /
cū īuenerim quod nūc / q̄a latiorē speculatōem
req̄reret / p̄mīsimus: al: Quid istud? so: quod
paulo añ sic ē dictū / q̄ prius ɔsiderādū sit ipm
quod ipm / nūc uero p eo quod q̄dē ē ipz quod

Nosce te ipsum:

ipm / ɔsiderauimus ipm unūquodq; q̄d ē: Idq;
forte sufficiet. Nihil ē in nobis ipis principa
lius esse q̄ aīam dicere possemus: al: Nō certe
so: Nō ne decens est ita putare / me silicet ac te
ɔspirare īuicē aīa ad aīam utētes sermonibus?
al: Et maxime q̄dem: so: hoc itaq; erat quod pa
ulo ante dicebamus / q̄ socra: cū alcibiade dis
putat orōe utēs nō ad p̄sonā tuam ut apparet:
sed ad alcibiadē uerba dirigens: hoc aūt aīa ē
al: Mihi sane uidet: so: Aiam ḡ nosse iubet:
q̄ precipit nosce te ipm: al: Uidetur: so: Qui
cūq; ḡ corpus cognoscit: sua q̄dez nō se ipsuz
nouit: al: Sic est: so: atq; ideo nullus medicus
ut est medicus / neq; gymnasticus ut gymnasti
cus sese nouit: al: Non ut uidetur: so: Multo
minus agricole aliiq; opifices se cognoscunt:
neq; ē se / neq; sua sed remotiora quedam secun
dum artes suas consyderant: iis ē intendunt /
q̄bus corpus curatur: al: uera narras: so: q̄re
si prudētia est se ipm cognoscere / nullus istorū
secundum suam artē est prudēs: al: Nō ut ui
det: so: Ob hoc mechanice artes iste: n̄ aūt bo
ni uiri disciplīe uident: al: p̄rsus: so: Nō ne
rursus q̄cū p corpis curā habet / sua q̄dem nō
tn̄ se ipsum curat? al: Apparet: so: at uero cui
pecunie cure sunt / nec se nec sua sed que p̄cul
a suis sunt: curat. al: Uidetur: so. Non ergo
suis indulget qui pecunias cumulat: al. recte /
so: Quisq̄s etiā corpus alcibiadis amauit un
q̄ non alcibiadē ipm / sed q̄ alcibiadis essent:
amauit: al: Uera loq̄ris: so: Qui uero te amat
amat animū: al: Necessario seq̄ ex ratione tua
uidetur: so: Non ne tui corpis amator / cū pri
mum species deflorescit: abiens deserit? alci:
apparet: so: at uero qui animum tuum diligit /
nunq̄ deserit donec ad meliorem frugem per
ueniat: al. Cōsentaneum: so: hāc ego ob causā
te minime desero / uex ī amicitia perseuero reli
q̄s senescēte corpe abeūtibus: al: o q̄ bn̄ facis
mi socrates? ne īposteruz me deseras obsecro:
so: at enitere ut q̄ pulcherrimus fias: al: cona
bor: so: Sic se tua res habet. nec fuit ūq̄ nec
ē ut opinor alcibiadis clinie filii amator ullus
preter unum et illū q̄dem amabilem / socratem
sophronisci et phanaretis filiū: al. Uera dicis
so: Nō ne dixisti me aliq̄tulum preuenisse / cuz
te salutatum uenissem? nam statuisse te ut prior
me ipe cōueniens interrogares / quāobrē solus
ego te n̄ reliquerī: al: sic erat: so. Hec p̄cipue du
bio causa: q̄m amator tui solus eram. ceteri ū
tuorum. Tua sane labuntur tempore. Tu aūt
nunc primum florescis. ac deinceps q̄dē nisi
ab atheniensi populo corrūparis: ac turpior e
uadas nunq̄ te deseram. Id enī uehementer
timeo. ne amator populi factus nobis corrum
paris: Multi enim et ingenui quidem apud a
thenienses id passi sunt. Naz bene personatus
est magnanimi erechthei populus sed illuz nu
datuz ɔtueri oportet. adhibe igitur hanc quam
dico cautionem: al. Quam? so. Exue illum pri
us o beate ac disce quecunq; scienda sunt: an
te q̄ tractentur ciuilia ut rem publicam adeas
ferens tecum alexipharmacum idest medicinā
probibentem mala. nequid aduersi aliquando
patiaris. al. Bene mihi dicere uideris o socra
tes: uerum conare iam nobis exponere qua rōe
nosmet ipsos curemus. so: non ne satis iam a
nobis insuperioribus definitum est? Quid enī
simus conuenienter supra conclusimus. Time
bamus enim ne in hoc decepti nosipsos forsi
tan lateremus. alicuius alterius non nostri cu
ram habentes: al: Est ut dicis: so: Deinde con
cessum est anime curam habendam semperq;
ad ipsam respiciendum: al. Manifestum est.
socrates: Corporum uero pecuniarumq; curaz
aliis relinquendam: alcibiades: Quid ni? so:
Quonam igitur pacto ista perspicue noscerem
post q̄ hoc intellecto nos quoq; ipsos intellige
mus? an forte per deos ipsam inscriptionem
delphicam recte monentem: cuius supra men
tionem fecimus non dum intelleximus? alcibi
ades: Quid nam animaduertens sic ais o so
crates? socrates: Dicam tibi quid suspicor hāc
inscriptionem nobis consulere. neq; uero pas
sim eius exemplar: sed inuisu solum inueniri
posse uidetur: alcibiades: Quomō id ais? so:
Contemplare tu quoq;: si oculo nostro quem
admodum homini consuluisset: Uide te ipsum
quomodo id admonuisse arbitraremur? non
ne ut in illud inspiceret oculus: ex cuius intui
tu se ipsum usurus esset? alcibiades:
Cōstat: socrates: Consideremus itaq; in quid

Nosce te ipsum:

potissimuz intuentes/illud ipsũ simul ac nos ip
sos uideremus: Al: In specula/ ⁊ alia huius
modi: so: Recte loqueris? sed oculo quo uide
mus/an nõ inest huiusmodi quiddã? Al: Ual
de: so. Nũ aduertisti ꝙ facies homis in oculũ
intuentis in oppositi uisu relucet uelut ĩ specu
lo/quam supremaz uocamus pupillam simula
chrum inspicientis existens? Al: Aduerti: so:
Oculus ergo ita demũ seipz cernit/cũ in oculum
inspicit: ĩidꝙ ꝑterea ĩtẽdit: quod oculi optimũ ẽ
et quo oculus ipse uidet: Al: Apparet: so: Si
autẽ in aliud quoddã hominis mẽbrum respe
xerit/uel in quoduis aliud/preterꝙ in id cu
ius hoc est simile haud quaquam se ipsũ ꝑcipi
et: Al: Uerũ: so: Oculus ergo cũ se ipm̃ uisu
rus est/in oculũ respicere debet: atꝙ in eũ ocu
li locum/in quo uirtus est oculi: Is autẽ uisus
atꝙ pupille acies est: Al: Sic est: so: Eodẽ pa
cto et anima. o. amice Alcibiades/Si se ipam
noscere uult/ĩ animã intueatur/in eumꝙ preci
pue locuz anime/in quo inest uirtus anime/sa
pientia/et in aliud cuius hoc ẽ simile: Al: Mi
hi quidem uidetur. o. socrates: so: Num repe
rire possumus quippiam in anima diuinius illo
circa quod intelligentia sapientiaꝙ uersatur?
Al: Nequaꝙ: so: Id igit̃ anime diuini simile
est: in quod sane quis in tuens: et omne diui
nuz/deum silicet et sapiẽtiaz cernens/sic seipm̃
prorsus agnoscet: alcibi. Apparet: so: Se ipm̃
uero cognoscere/prudentiam esse cõcedimus:
al: prorsus: so: Si autẽ nec nos ipsos cognosce
remus/nec prudentes essemus. possemus ne
nostra seu mala/siue bona cognoscere? al: quo
modo hoc fieri posset. o. socrates: so: In possi
bile tibi forte uidetur quenꝙ nõ cognoscentez
alicibiadem tamen que alcibiadis sunt/ꝙ alci
biadis sint cognoscere: al: In possibile per Io
uẽ: so: Nec nostra ꝙ nostra sint/nisi prius nos
ipsos: al: Nullo mõ: so: Si nostra ignoremus
nec ea que nostroꝝ sunt/intelligemus: al Non
ut uidetur: so: Non igit̃ recte oĩno cõsẽsimus/
cũ supra quosdã esse assereremus/qui se igno
rantes/sua tamen dinoscerent: Atqui nec ea ẽt
que suorũ: hec enĩ cuncta dinoscere unius atꝙ
eiusdẽ artis officium esse uidetur: seipsũ silicet
et que sua sunt et quẽ suoruz: al: Uidetur: so:

Atq sua ignorat/ignorat ⁊ aliena: al: Cur nõ:
so: Nũ igit̃ si aliena/ẽt que ciuitatũ sunt igno
rabit? al: necesse est: so Nunꝙ ergo hic uir ciui
lis esset: al: Non certe: so: Nec economicus ẽt:
al: Neꝙ hoc: so: Nec quod agit/intelliget: al:
Minime: so: ignorans autem/non ne errabit?
al: Maxime: so: Qui aberrat/an nõ male aget
et priuatim et publice? al: Quid ni? so: Male
agens non ne miser? al: Et maxime quidẽ: so:
Uniuero et ii quibuscũ hec agit? al: Et isti quo
que: so: Nemo itaꝙ felix esse põt nisi sapiens
bonusꝙ sit: al: Nemo. so: Sequitur ut mali ho
mines: miseri sint: al: Apprime: so: Non ergo
qui diues fit/sed qui prudens/miseriaz uitat:
al: Uidetur: so/Quãobrem nec menibus nec
nauibus triremibusꝙ atꝙ naualibus. o. alcibia
des nec multitudine nec amplitudine sine uir
tute ciuitas ad felicitatem indiget: al: non pro
fecto: so: Si recte ciuitatem gubernaturus es/
uirtute ĩbuẽdi sunt ciues: al: Quid ni? so: Nũ
dare quis põt aliis/quod ipse non habet? al:
at quo modo? so: Ergo uirtute prius ornatus
ipse debet esse/quicunꝙ non sibi tantũ ac suis
sed rei. p. ẽt ⁊ iis que adeã spectãt ĩparaturus ẽ?
al: Uera dicis: so: Nec igit̃ principatus neꝙ
licentia quodcũꝙ libuerit/faciẽdi aut tibi aut
rei. p. uerũ iustitia potius et prudentia cõparan
da: al: apparet: so: iuste eniz ac prudenter agẽ
tes et tu simul ⁊ tua res. p. deo gratũ opus ef
ficietis: al: Decẽs est: so: Et queãdmodum su
pra diximus/in diuinũ splendorẽ intuentes a
getis: al. Uidetur: so: Quin ẽt illuc respiciẽtes
uosmet uestraꝙ bona ꝑspicue discernetis: al:
certe: so: non ne sic recte atꝙ bene agetis? al:
agemus: so: Enim uero fide iubere paratus sũ
uos si ita uixeritis felices fore. al. Locuplex
certe fideiussor. so. Cõtra/si in iuste uixeritis
despiciẽtes in tenebras diuinitatis expertes/cõ
similia istis opera/ut consentaneum est/efficie
tis/uos ipsos penitus ignorantes: al: Uidetur
so. Cui eniz. o. amice alcibiades potestas adest
quodcũꝙ libuerit/cõficiẽdi: mẽte uͦ captus est
qd naz cõueniẽs ẽ/illi cõtĩgere? seu priuatus il
le quidem siue res. pu. sit. Ueluti si egrotanti
cuidaz libera licẽtia sit/rationez medici non ha
benti/sed tanꝙ tyrannidem exercẽti/ut nemo

eum absterrere ualeat/quid illi euenturum est
Non ne uerisimile est ut corpus corrumpat?
al: Uera loqueris: so: Quid uero/si in naui a
pud quempiam omnis licentia sit quodcũꝙ ui
deatur agendi/mente tamen et gubernandi pe
ritia careat/num cernis que sibi et sociis euen
tura sint? al: Opinor equidem illum se ipsum
una atꝙ socios perditurum: so: Non ne igitur
omni rei. publice omniꝙ imperio et domina
tioni/ubi uirtus deest/contingit ut male agat?
al: Necesse est: so: Non ergo tyrannis optime
alcibiades aut nobis aut rei. publice paranda
est/sed uirtus modo felices esse uelimus: al:
Uera dicis: so: Ceterum ante ꝙ uirtus ad
sit prestat uiro non modo puero/regi a meliore
ꝙ regere: al: Apparet: so: Non ne quod me
lius est idem et puchrius? al: Sic est: so:
Quod pulchrius/decentius? al: quid ni? so:
Decet itaque malum seruire: melius enim est:
al: Decet: so: Seruilis ergo prauitas: al/Ap
paret: so: liberalis autem uirtus: al: Ita est
so: Non ne o amice seruitus fugienda? al:
Maxime quidem o socrates: so: Aduertis quo
modo te nunc habeas? utrum liberaliter an
contra? al: Et maxime quidem ut mihi uideor
hoc sentio: so: Nosti ne quo pacto id quod nũc
te occupat/fugare queas? nolim enim istud in
claro homine nominare: al: Noui equidem.
so: Quomodo igitur? al: Si ipse uolueris o
socra: so: haud recte loqueris alcibiades: al:
At quo modo dicendum est? Si deus uolue
rit/al. Dico equidem/atque hoc insup addo ꝙ
periclitabimur figuras inuicem commutare:
tuam quidem ego induens/tu autem meam.
fieri enim non potest/quin ego te deinceps du
cam/tu autem a me ducaris: so: O generose
nihilo igitur meus in te amor a ciconia differt/
si postea prope te uelut in nido amorem alatuz
fouerit/ab illo iterum nutriatur: al: profecto
sic se res habet. et incipiam hinc iam iustitiam
meditari: so. O quam te uelim perseuerare.
Timeo autem nature tue diffidens huiusque
ciuitatis robur intelligens ne id me simul ac
te uincat.

Finis Alcibiadis primi

Argumentum Marsilii ficini florentini in Al
cibiadem secundum de Uoto.

Quoniaz secundus alcibiades
liber profecto sanctissimus de
uoto inscribitur summatiz col
ligendum est/quid uotum qd
in uoto petendum et quando
et quo modo. de finitio uoti
partim ab orpheo/partim a platone sumpta hec
est. Uotuz est ardens affectus casti animi deo
deditus/et quod bonum uidetur exoptans/
huic affectui zoroaster et orpheus subfumiga
tiones et characteres adhibuerunt: quotiens
ad secunda numina ꝑces dirigerent: Mercu
rius ac plato cum suꝑmi numinis maiestatem
uenerabant̃/externas oẽs cerimonias aufere
bant/solam ac purã fragantiã animi reliquen
tes: sed de his omnibus in nostris comentariis
diligẽtius. In uoto petendũ plato uult bonum
idꝙ ex eo patet/ꝙ petitionem hanc poete lace
demonioꝝꝙ ꝯprobat: eãꝙ tutam et prudẽti et ĩ
prudẽti esse putat: uotũꝙ huiusmõi et aquolibz
et semꝑ fieri posse: Petitionez uero certi cuius
dã et proprii boni tunc demũ esse securã/cum
prudentiam qs fuerit consecutus: alias autem
periculosam. Ubi multa de prudentia differit:
que tu uir omnium prudentissime Cosme lege
obsecro diligenter/ut quanti faciat prudentiaz
prorsus agnoscas. Uniuersalis ergo precatio/
qua bonũ solummõ petit̃/semꝑ fieri põt: ꝓpria
uero qua certum aliquod quod bonum uidet̃/
optatur: tunc facienda cum quid poscendum ẽ
quis nouerit: tunc id noscet/cum quid bonum
quid malum est: intellexerit. Id intelliget: cuz
a mente didicerit/discet. Cum se ad illam con
uerterit. Conuertet: cum purgauerit animam
tenebrasꝙ expulerit. purgabit cum se ipsum le
giptime philosophie dediderit. Tradet cum su
am ignorantiam recognouerit: Nosce ergo te
ipsum templo apollinis est inscriptum/nequis
temere deum oraturus accederet. Quo autem
ordine in oratione propria sit orandum. Mer
curius in orationibus suis et in eius hymnis
orpheus et pithagoras in carminibus aureis

docuerunt quorum ritus alias exponemus. Plato deinde hos theologos imitatus /in li. de pulchritudine orantem sic socratē introducit. O amice pan atq; cetera numina date obsecro: ut intus pulcher efficiar. Et quecunq; mihi extrinsecus adiacent/ intrinsecis sint amica Sapientem solum diuitem putem: Tantuz uero huius auri tradite /quantum nec ferre nec ducere alius ꝙ uir temperans possit: Quid petit so? Bonum. Quod bonū? Sapientiaz/ hoc est ueritatis diuine cognitionem : quam dare solus deus potest: quam accipere solus anim9 pulcher id est temperatus purus candidus ualet. Quid poscit in primis? ut dignum sapiētia faciat: Temerarii nempe hominis est munus aliquod quo indignus est petere. Quis diuina sapiētia dignus? qui lumen eius ferre paratus est. quis paratus? qui per continentiam primo deinde per temperantiam /postremo per sanctimoniam id est ciuilem /purgatoriam purgatiq; uirtutem animi /sic animum expiauerit /ut pulcher hoc est purus oīo nitidusq; euaserit: et uirtutem iam exemplarem /diuinam scilicet sapientiam solam: utpote thesaurum omnium diuitiarum optauerit. Idcirco socrates deum patrez omnium et ministros eius amice adspirare precatur: ut illorū benigno propitioq; fauore purgatus euadat. Corporea uero et externa leuiē pertransit /eligens illa sic se habere. ut tranqllam puritatem animi non impediant. Deinde pulchritudine hac iam parta /optat ut sapientiā solā hoc est dei cognitionem esse opulentiā cēz sufficientiamq; extimet /solamq; sitiat. Postremo quasi per antedicta paratus fulgidum hoc aurum diuine sapientie postulat. Neq; id superbe: neq; remisse tamen. Minimam quippe ueritatis cognitionem intemperati homines sortiuntur: summam et infinitam in se ipso deus amplectitur: magnam uero et amplam uir temperans adipiscitur. Tantum igitur huius auri postulauit /quantum solus ferre uir temperans ualet: hoc equidem esse aurum ignitū arbitror quod emendum Iohannes in apocalipsi precepit.

Alcibiades Secundus de Uoto.

Socrates Alcibiades :so:

d Eum ne o alcibiades precaturus accedis? al: Et maxime quidem o socrates: so: Tristitiam quādā pre te ferre uideris: et oculos in terram figere tanq̄ aliquid tecum ipse premeditans: al: At quid ad hec premeditatione opus est o so: so: Maxima ut mihi uidetur: nam dic per iouem obsecro: non ne putas deos que precamur et priuatim et publice: non nunq̄ partī concedere /partim minime? et aliis quidem annuere: aliis uero contra? al: Omnino quidem so: Non ne igitur tibi uidetur magna prouidētia opus esse: nequis se ipsum lateat: dum magna petit mala credens bona se poscere? dii autem in eo sint habitu /in quo rogantibus annuunt /quemadmodum edipum ferunt obsecrasse deum /ut filii de regno paterno ferro decernerent. Cumq; liceret presentium maloruz absolutionem poscere: alia insuper imprecabatur Unde ad effectum ista uenerūt: atq; ex iis alia multa et grauia: que referre singula nequaq̄ opus est: al: At tu furentem quidem hominez in exemplum adduxisti: nam quem putas sane mentis hominem audere talia petere? so: Insanire non ne contrarium est ei quod est prudentem esse? al: prsus: so: Num ex hominibus alii imprudentes /alii prudentes esse tibi uident̄? al: Uident̄ sane: so: Age itaq; ꝯsideremus qnā isti sint. Esse ē alios qdē īprudentes /alios v̊ prudentes /n̄ nullos insanos iā cōuenit: al: cōuenit: so: p̄terea bene ualētes aliq s̄t? al: Sūt so: egrotātes alii? al: Oīo: so: Nō ḡ iidem sūt al: Non certe: so: Sunt ne alii qdā/ q neutrū istoꝝ patiant̄? al: Nequaq̄: so: Necesse ē hominē uel egrotare uel n̄ egrotare: al: Uidet̄: so: De prudētia uero et īprudētia idē iudicas? al: Quomō dicis? so: Opinaris hōem aut prudētem aut īprudētē ēe oportere? An tertiū preterea mediū qddā q̊ nec prudēs nec īprudens hō sit? al: Nihil ꝑfecto: so: Necesse ḡ alterum istoꝝ pati: al: Apparet. so: recordaris ꝯcessisse te īsaniā prudētie ēe ꝯtrariam? al: Eqdē: so: Nō ne ēt nullā esse mediā passiōem /q̄ hōez n̄ prudētē nec īprudētē efficiat: al: Cōsensi quidē so: Qui ēt duo esse eidē rei cōtraria quo pacto possunt? al: Nullo: so: Imprudentia ḡ atq; insania idē esse uidentur: alcibiades: Uidentur:

: so: Si ergo om̄s imprudentes insanire dixerimus: recte dicemus: et ex tuis equalibus nec nō etate maioribus qcunq; sunt īprudētes /īsanos esse. Nō ne putas ꝑ paucos esse ī hac urbe prudentes /īprudentes plurimos? quos īsanos appellas: al: Equidē: so: An censes nos tutos inter nos īsanos ita uersari /qn percutiamur ab iis ac uerberemur /et q̄cunq; furiosi facere cōsueuere patientes /iā diu penas nō suisse daturos? Sed uide o beate /ne aliter se res habeat: al: Quo pacto se habet o socrates? apparet enim non ita esse ut putaram: so: Non certe ut mihi uidet̄: uex sic cogitandū est: al: Quomodo ais? so: Dicā tibi ponimus aliquos egrotantes esse? nec ne: al: Oīo quidē: so: Nū qd necessarium opinaris oēm egrotum cruciari dum taxat podagra uel febri uel lippitudine An etiā posse aliis morbis affici? cum multe sint morboruz speties p̄ter istas? al: Sic mihi uidetur: so: Omnis lippitudo morb9 tibi uidet̄ Alcibi. Mihi certe: so: Et omnis morb9 etiā lippitudo? Al: Non mihi qdem: nescio tamen qd asseram: so: Si dicenti mihi m̄tē adhibeas et ambo simul īuestigemus. Fere qō uolumus ꝯseq̄m? Al: Adhibeo ꝙ maxime possum: so: Nō ne ꝯuenit int̄ nos lippitudinem om̄em esse morbuz /nō omnē tn̄ morbuz lippitudinē esse? Al: Conuenit: so: Et recte qdem consensisse uidem̄. Et: n: febricitantes egrotant om̄s /nō tn̄ qcūq; egrotant /etiaz febricitāt /uel podagra aut lippitudine afficiunt̄. Sed omne quidem huiusmodi ꝯmunit̄ morb9 est: Differre aūt me dici dn̄t illoruz curationem: nō. n. omnes aut similes sūt: aut similit̄ ꝑtractant̄ /uex secūduz uiz ꝓpriam singuli morbi tn̄ sūt om̄s: Quemadmodum opifices aliquos esse ponimus: non ne? al: prorsus: so: Et cerdones et fabros sculptoresq; et ꝙ plurimos alios /quos referre singulos referre nil opus ē /que partes opificii discretas habent /ac omnes quidem opifices sūt: non tn̄ fabri omnes neq; corriarii neq; sculptores /at cuncti generatim opifices: al: Sic est: so: Eadē quoq; ratione īprudētiam inter se plurimi partiuntur /et qui maiorem sortiuntur imprudentie partem /īsani furentesq; uocantur: q uero aliquato minorem stolidi atq; attoniti:

Qui autem honestioribus uocabulis eadem significare uolunt /partim quidem magnanimos appellant /partim ineptos quidam non malos innocuos et īexpertos et stupidos. Inuenies quoq; alia multa nomina: quibus omnibus imprudentia significatur. Discrepant autem ut ī superioribus discrepare apparuit ars ab arte / et a morbo morbus. Tibi uero quid uidetur? al: Id ipsuz: so: Sed ut redeamus ūde digressi sumus /propositum fuit in disputationis exordio: qui prudētes qui ue imprudentēs essēt diiudicare. Conuenimus autem tales aliquos ēe non ne? al: Conuenimus: so: Prudētes existimas quicunq; agenda dicendaq; cognoscunt? al: Equidem. so: Imprudētes eos qui neutra uident? al Eos ipsos: so: Non ne qui utraq; h̄ ignorant /se ipsos latent et agentes et loquētes q̄ nō oportet: al? Apparet: so: Ex his hominibus unum o alcibiades edippum esse dicebam Repertes quoq; nostris temporibus plurimos non impetu concitos ut ille neq; putantes mala sibi ipsis: sed bona potius exoptare. Ille siqdem ut non optabat /ita nec putabat: sunt uero non nulli qui horum contraria patiuntur: Reor equidem te primum si forte deus ille adquē exorandum accedis /sese oculis offerēs /te prius q̄ aliquid obsecrares / interrogaret satis ne tibi sit atheniensium tyrannide potiri /quod si hoc quiddam exiguū estimares /adderet et grecorum omnium /et si uiderit te neq; istis etiam acquiescere /nisi totius etiam europe adiciat. neq; id quidem tibi sufficere nisi eadem die sētiant omnes alcibiadem clinie filium tyrannuz esse atq; ideo hec tibi concederet omnia: reor ī q̄ ab eo te īgenti cum letitia rediturum / ac si maxia bona cēs felicit̄ ꝯsecutus: al: Arbitror o so: et quēcunq; aliū qsqs eādez sortē assequeretur: so: Nō tn̄ eligeres aīe tue loco adēe tibi grecoꝝ oīuz atq; etiā barbaroꝝ tyrannidē: al: Nō ut opinor /qppe cū nullo mō usurus eēm. so: Quid si usurus qdē sis /male tn̄ et cū nocumēto? Neq; sic qdē: al: n̄ ꝑfecto: so: Cernis ḡ tutū n̄ ēe aut q̄ offerūt̄ /temere acceptare / aut optare /siqs ꝓpt̄ea icōmoda subiturus sit / ul̄ uitā ꝓtinus amissurus. multos aūt referre possemus /q cū tyrānidē affectasset /iq; illius adep

tionem ardenti studio contendissent / utpote
bonum aliquid adepturi/propter tyrannidem
circumuenti insidiis periere:puto etiaz audiuis
se te non nulla heri ac nouissime gesta: cum ar
chelaum macedonum tyrannum tyrannidis a
mantem delitias:aliquis huiuscemodi delitias
non minus ꝙ ille sitiens interfecit:ut tyrãnus
mox beatusq; futurus: Cum uero triduuz aut
quatriduum tyrannide potitus esset rursus ab
aliis ex insidiis oppressus periit: Ut autem re
feramus que non ex auditu percepimus /sed ip
si nos presentes inspeximus/uides insuper ex
nostris ciuibus quicunq; prefecturam exerci
tus affectantes nacti sunt illam/partim etiam
iis temporibus exules oberrare/ partim morte
damnatos esse. Et siqui forsitan in extremis pe
riculis et timoribus strenue rẽ gessisse uisi sũt/
non modo in ipso exercitu/uerum etiam postꝙ
in urbem rediere/non minoribus ab insidiato
ribus ciuibus ꝙ a militibus calumniis affec
ti sunt: ut pleriq; illorum optauerint deniq; se
priuatos uixisse potius ꝙ in publico munere.
Quod si pericula et labores huiusmodi/ad ali
quam nobis utilitatem afferrent/profecto hoc
studium non nihil rationis haberet. Nunc ue
ro longe contra res se habet. Inuenies prete
rea eodem pacto non nullos homines: qui fili
os uotis exoptant/at cum filios adepti sunt: ĩ
calamitates doloresq; maximos incidunt. Naz
pleriq; cum nati per omnem etatem improbi ꝑ
seuerent/uniuersam uitam merore conficiunt.
Qui uero probos filios nacti aduerso quodaz
casu illis orbantur/nihilominus ꝙ superiores
illi miseri sunt: ut prorsus eligerent / nunꝙ se
filios genuisse. Et ꝙuis hec atq; alia multa hu
iuscemodi manifesta sint/raro tamen inuenire
tur qui uel a datis abstineret/uel si orando ĩ
petraturus esset/uotum omitteret: Permulti
etiam neq; ab acquisita tyrannide neq; a parta
pretura/neq; ab aliis innumeris/que cum pos
sidẽtur ledunt potiusꝙ prosint/discederẽt. q̃n
potius orarent sibi illa concedi siquando non
adsint. Interdum breue post tempus preteri
ta uota dannant: ad contraria recurrentes.
Quamobrem uereor equidem ne homines te
mere deos incusent/quasi mala ab iis inferan

tur: ii uero seu proteruitate quadam siue insipi
entia sibi ipsis dolores morte acriores pariunt
Quare prudens mihi uidetur poeta ille / qui
amicis insipientibus usus dum eos uideret et
agentes et orantes que illis minime conduce
bant/cum tamen eis utilia uiderentur/pro om
nibus sic ait. Juppiter rex optima quidem no
bis et uouentibus et non uouentibus tribue:
Mala autem poscentibus quoq; abesse iube:
Recte igitur et caute loqui poeta mihi uidetur
tu uero siquid habes in animo quod aduersus
hec proferas ne sileto: al: Difficile est o socra:
tes iis que bene dicta sunt /contradicere. Il
lud autem cogito quantum malum sit homini
bus ignorantia/quando quidem propter hanc
nos latet cum male quid agimus: et quod dete
rimum est/ob eam pessima nobis quãdoq; pre
camur: quod quidez nemo putaret: Sed illud
quilibet opinaretur: posse uidelicet se sibi ipsi
non pessima sed optima petere. hoc enim re ue
ra execrationis cuiusdam non uoti simile esset
so: At forte o optime diceret quispiam te simul
ac me sapiẽtior haud satis recte nos loqui dũ
sic temere ignorãtiã uituperamus: nisi hec adii
ciamus q̃ nã et quoꝝ ignorãtia sit. Quibusdã
nanq; certo mõ affectis bonũ forte est ignoran
tia quẽadmodũ aliis malũ: al: Quid ais? Est
ne qcꝙ quod alicui quomõcũq; se habẽti/igno
rare aliq̃n ꝓstet ꝙ cognoscere? so: Mihi sane
uidet̃ tibi minĩe/al: Nõ per iouẽ: so: Eni uero
nec illud te aduersus matrẽ patrasse unꝙ uel
le iudicabo/quod orestez et alcmeona et siqui
tales fuere commisisse ferunt: al: bene ominare
ꝑ iouẽ o so: so: ñ decet o al: eũ q inq̃t te nolle
ista fecisse: iubere ut bene ominet̃: sed potius
siqs cõtraria diceret postꝙ facinus tã horren
du tibi uidet̃: ut ne ꝓnũtiari q̃dẽ facile debeat
putas orestẽ si prudẽs fuisset: et q̃d bonũ sibi
nouisset: scelus tm̃ ausurũ fuisse? al: Nõ certe
so: Neq; aliũ ut arbitror ullũ: al: Nullũ: so:
Malũ ẽ ut uidet̃ ignorãtia optimi et quod op
timũ est ignorare: al: Mihi sane uidet̃: so: Nõ
ne et illis et ceteris oĩbus? al: Fateor: so: Cõ
sideremus p̃terea et hoc q̃d euẽturũ esset/ si ti
bi quoq; adesset ignorantia q̃dã qua periclẽ nõ
cognosceres/dũ opinareris melius esse periclẽ

dam qua periclem non tum interficere/ ac sũp
to gladio ad fores illius properans interroga
res num intus sit? uolens illum duz taxat/nec
alium quemquam occidere/domestici autem il
lum intus esse responderent. Neq; tamen dico
te quicꝙ huiusmodi concupiscere: sed an uide
atur tibi/quod quidem nihil prohibet/ignorã
ti quid sit optimum/adesse posse interdum opi
nionem/ut iudices quod est pessimum: non nũ
quam optimum esse/An non tibi uidetur? al:
Omnino quidem: socrates: Ergo si domum
ingressus/uidensq; illum opineris alium esse/
num ipsum perimeres? alci: non per iouem ut
mihi uideor: socrates: Non enim quẽ sors of
ferret/sed quem statueras: non ne? alcibiades
Profecto: socrates. Nũ et si frequenter inua
deres/semper autem ignorares periclem/unꝙ
in eum irrueres? alcibiades: Nunꝙ: so: Ore
stem uero putas unquam manus inlaturuz fu
isse matri/donec eam minime cognouisset? al:
Non arbitror: so: Neq; enim ille quecunque
occurreret mulier/sed matrem suam duz taxat
necare decreuerat: alcibiades: Sunt hec uera
so: Itaq; hominibus sic affectis: et in iisdem o
pinionibus inuolutis ignorare talia prestat:
alcibiades: Uidetur: so: Uides iam ꝙ ignorã
tia quedam hominibus certo quodam modo
dispositis bonum quiddam est / non autem ut
tibi uidebatur malum? alcibiades: Apparet: so
preterea si uolueris quod deinceps in mediuz
afferetur mirabile dictu/discutere forte proba
bile tibi uidebitur. Alcibiades: Quid istud o
socrates? so: Uidetur sane ceterarum omniuz
scientiarum possessio nisi quis scientiam optimi
nactus fuerit/raro quidem prodesse/obesse ple
runq;: illi qui sit huiusmodi scientiis preditus
Sic autem considera. Non ne necessarium ti
bi uidetur: cum aliquid facturi uel dicturi su
mus/oportere nos prius quidez uel putare co
gnoscere uel uere cognoscere quod promptius
agere et loqui debemus? al: mihi plane uidet̃:
so: Num rhetores statim uel cum sciunt cõsu
lere uel saltem scire se putant/consulunt nobis
passim: ii quidem de bello et pace/ illi uero de
menibus construendis: uel de portibus prepa
randis muniendisq; et ut summatim dicam q̃c

quid ipsa ciuitas agit aduersus aliam ciuitatẽ
uel in se ipsa/rethorum consilio perficit: al Ue
ra narras: so: Uide et que secuntur/si fieri po
test/Uocas aliquos prudentes/ imprudentes
alios? al: uoco: so: et multos quidem imprudẽ
tes: prudentes ũ paucos? al: profecto: so: Nõ
ne ad aliquid respiciens/utrosq; nuncupas? al
Immo: so: An cum qui ista consulere norit ni
si sciat docere utrum melius/ et quid melius/
prudentem dices? al: Nequaquam: so: Neq;
ut arbitror quicunq; pugnare norit/ ignoret tñ
quando et quantum melius: al: Sic est: so:
Neq; siquis quempiam perimere sciat/et pecu
niis spoliare ac exulem a patria facere / nisi
sciat etiam quando et quem/melius sit: al Mi
nĩe: so: Quicunq; igitur horuz aliquid nouerit
modo adsit etiam scientia optimi: que quidẽ ea
dem et utilis scientia est/hunc forte prudentẽ
uocabis: al: hunc ipsum: so. prudentẽq; ipsum
dicemus sufficientem esse sibi et patrie cõsulto
rem. imprudentem uero contra: quid nam tibi
uidet̃? al: idẽ: so: Quid aũt siqs eq̃tare aut sa
giptare sciat/uel palestrã uel pugillariã uel ali
ud quoddã certũ exercere/aut aliud aliq̃d coꝝ
q̃cunq; ꝑ artẽ nouimus/q̊ noĩe appellas cũ q ĩ
telligit q̃d ĩ arte melius fiat? an nõ secundũ eq̃
strẽ artẽ/eq̃tẽ secundũ pugillariã pugilẽ: tibici
nariã/tibicinẽ: atq; ĩ aliis eodẽ mõ? an secus?
al: Sic certe: so: Nũ tibi uidet̃ q horuz aliq̃d
ĩtelligit/uir prudẽs appellãdus? an longe ad
huc abesse? al: Lõge ꝑ iouẽ: so: Qualẽ ẽ ciuita
tẽ eã putabis/q̃ ex peritis sagiptariis et tibici
nibus athletisq; ac ceteris artificibus cõstet/
sint ĩsuꝑ admisti militarẽ callẽtes artẽ et q ad
ĩterimendũ prõpti nec non inflati ciuiliũ reruz
administratores/desit aũt optimi scia/et q norit
q̃n et ad quẽ uno q̊q; illorũ uti ꝓstat: al: igno
bilẽ o socrates: so: Maxime hoc ut arbitror di
ceres/siq̃n cerneres unũquẽq; illoꝝ ambitiosũ
et plurimas sibi partes rei. p. partiẽtẽ ad hoc
ut potẽtissimus sit/potẽtissimũ inꝙ in eo quod
secũdũ artẽ ipam ẽ optimũ: ab eo uero quod si
bi et rei: p. optimũ/ꝓcul aberrãtẽ/q̃ppe q opi
nioni sine mẽte crediderit. Cũq; hec ita se ha
berẽt nõ ne recte diceremus hãc ciuitatem tu
multus ꝙ plurimi iniquitatisq; plenissimã? al:

Recte per iouem: ſo: An non neceſſarium no
bis uiſum fuit primum quidem putare nos co
gnoſcere uel re uera cognoſcere hoc quod ꝓm
pte facturi dicturi ue ſumus? al: uiſum eſt: ſo
Non ne ſiquis agit quidem quod nouit aut noſ
ſe exiſtimat/addit autem ſcientiam optimi / ſe
quitur ut utiliter agat ad ſe ipſum et ad rē.p?
al: Quid ni? ſo: Contra uero nec ad ciuitatem
neqꝫ etiam ad ſe ipſum: al. Ita eſt. ſo: Quid
autem/nunc tibi ita uidetur/an aliter? al: non
aliter: ſo: Dixiſti uocare te plures inprudētes/
prudentes pauciores? al. Equidē: ſo: Diximus
ne iterum plures ab eo/quod eſt optimum/ ab
errare: utpote qui opinioni abſqꝫ mente ut plu
rimun conſenſerint? al: Diximus plane: ſo: ꝓ
deſt igitur multis neqꝫ noſſe quicquam / neqꝫ
putare ſe noſcere. ſiquidem promptiores erūt:
ad illa efficienda/que uel noſcunt/uel cognoſ
cere opinantur. Agentes autem / ſibi nocebūt
crebrius ꝙ̄ conferent: al: Veriſſima loqueris:
ſo: Cum ergo dicebam reliquas omnes ſcienti
as/ſi abſit ſcientia optimi/obeſſe ſepius ꝙ̄ pro
deſſe illas habenti/num recte loqui tunc tibi
uidebar? al: Et ſi tunc minime/ nunc ſaltem o
ſocrates: ſo. Oportet itaqꝫ ciuitatem et animaꝫ
que recte uictura ſit/hāc proculdubio cōplecti
ſcientiam/quemadmodum egrotantem medicū
et qui proſpere nauigare uelit / gubernato
rem. Nam quo magis animus ſine hac ſciētia
circa diuitias uel corporis robur aut aliud ta
le uerſabitur/eo maiora ex iis peccata conmic
ti neceſſe eſt. Qui uero multis ac uariis artibꝫ
et ſcientiis ornatus eſt/ſit autem expers iſtiuſ
ſcientie/ductus a ſingulis aliis/non ne merito
multa tempeſtate iactabitur? quippe cum abſ
qꝫ gubernatore oberret in pelago breui tempo
re periturus? huic certe conuenire uidetur / il
lud poete carmen: in quo quendam uituperās
inquit: Multa quidem nouerat/ſed male noue
rat omnia: al: At uero id poete dictuꝫ nihil mi
hi uidetur propoſito noſtro congruere: ſo. Im
mo quadrat penitus: uerum per enigmata: et
iſte et ceteri ferme omnes poete locuntur: Eſt
enim ipſa natura uniuerſa poeſis enigmatum
plena/nec qui uis eam dinoſcit. Ad hāc illius
naturam accedit/ ꝙ ſiquando inſit in homine
inuido nolente ſua ſenſa ceteris hominibus re
uelare/mirum eſt ꝙ̄ difficile cognitu ſit quod
poeta ſenſerit. Neqꝫ enim homerum diuiniſſi
mum ſapientiſſimumqꝫ poetam ignoraſſe putes
ꝙ ſcire male impoſſibile ſit: ipſe eniꝫ ē qui iqt
margitem multa quidem ſcire/male autem ſci
re omnia. ſed enigmate ſenſum occultat. ut ar
bitror/male pro malum/ponens: ſcit autem ꝓ
ſcire. Unde compoſitio quedaꝫ extra carminis
menſuram conficitur: quod uero ſentit/hoc ē.
Multa quidem ſciuit: ſed malum ſibi fuit hec
omnia ſcire: patet igitur ꝙ ſi erat illi malū mlͭ
ta ſcire/ipſe quoqꝫ malus erat: ſiqua fides ſu
pradictis ſermonibus adhibenda eſt: al: Mi
hi certe uidetur o ſocrates. Quibus enim uer
bis crederē unqꝫ/niſi iis credam? ſo: Et recte
quidem tibi uidetur: et mihi rurſus eodem mo
do: ſed age per iouem: uides ne quanta qualꝫqꝫ
ſit in hoc ambiguitas? in hac ipſe uerſatus eſſe
uideris: ſurſum enī deorſumqꝫ iactatus/nuſqꝫ̄
ſane conſiſtis: ſed quod olim aſſeuerabas/nūc
dannas. Si forte deus quem oraturus acce
dis/oculis ſeſe tuis obiiciens/anteqꝫ̄ uoueas/
ita roget/an tibi aliquid ex iis que in principio
dicta ſunt. habere ſatis ſit/uel tibi licentiam ꝑ
ſtet quod lubeat poſtulandi/quid nam tibi op
portunum fore putares? uel acceptare que de
us offerret uel poſcere? al/per deos o ſocrateſ
quid reſpondeam non habeo. ſed inſanum qd
dam mihi uidetur/temere deum precari/ac di
ligenter conſyderandum nequis ſe ipſum late
at/mala petens/dum bona ſe putat orare. Ac
paulo poſt/ut tu dicebas ad contraria uota ſe
transferat: ſo: Non ne prudentior nobis poeta
cuius in principio diſputationis mentionem fe
cimus: qui precabatur mala etiam ab oranti
bus abeſſe? al: Mihi quidem uidetur: ſo: La
cedemonii quoqꝫ o alcibiades/ſiue hunc poetā
imitantes/ſeu ex ſe ipſis animaduertentes idē
uotum tam priuatim ꝙ̄ publice ſeruant/ oran
tes deos/pulchra cuꝫ bonis ſibi tribuere: nec
plura illos precari quis audiret. Neqꝫ tamen
ad hec uſqꝫ tempora minus ꝙ̄ ceteri homines
felices ſunt. Siquid autem illis unquam mi
nus proſpere ſucceſſit/ non eſt oratio illorum
in cauſa. quando quidē in diis eſt ut arbitror
que precamur/tribuere uel contra. Volo inſu
per aliud quiddam tibi referre/quod aliquan
do a ſenioribus quibuſdam accepi: Dicebant
enim accidiſſe/ut quotienſcunqꝫ bellum atheni
enſes cum lacedemoniis gererent / noſtri tum
terra tum mari infortunati eſſent: nec uictores
unqꝫ̄ redirent: qua re perturbatos athenienſes
cum non haberent quibus machinamentis tā
tam uitarent calamitatem/decreuiſſe ammoneꝫ
conſulere quam ob cauſam dii lacedemoniis:
potiuſqꝫ̄ athenienſibus uictoriam largirentur:
cum ipſi tamen ſacrificia tum plura tum decē
tiora ꝙ̄ reliqui greci offerrent/ſimulacris do
niſqꝫ templa ornātes/ut nemo alius pompaſqꝫ
quot annis ſumptuoſiſſimas: et uenuſtiſſimas
celebrarēt. et omni ſumptu qui ad rem diuinā
ſpectat cunctis grecis magnificentiores exiſte
rent. Cum lacedemoniis nulla eſſet iſtorum cu
ra adeo circa diuinum cultum parcis / ut ani
malia mutilata paſſim mactarent: et in aliiſ om
nibus cerimoniis longe admodum parcioribꝫ
ꝙ̄ athenienſes/cum tamen pecuniarum nume
ro a nobis nō ſuperentur: potiuſqꝫ̄ hec dixiſſet
nuntius interrogans quo pacto a preſenti cala
mitate liberari poſſent/non multa ad hec reſpō
diſſe prophetam: deum enim non permictere:
uocantem uero athenienſium nuntium in hunc
modum fuiſſe locutum. Hec dicit ammon/pla
cere ſibi magis lacedemoniorum benedictionē
ꝙ̄ reliquorum cuncta grecorum ſacra: n̄ plura
iis reſpondiſſe. Benedictionem uero nullā ꝓr
ſus aliam deus mihi dixiſſe uidetur: ꝙ̄ illoruꝫ
orationem: per multum enim illa a ceteris dif
fert. Reliqui nanqꝫ greci partim auratis corni
bus boues ſacrificantes/partim donariis egre
giis templa ornantes/quecunqꝫ occurrunt/ſeu
bona ſiue mala a diis petunt. Dii uero cuꝫ illoſ
imprecantes audiunt ditiſſimas illorum pom
pas et ſacrificia non acceptant: Quamobrem
diligenter conſyderandum mihi uidetur/quid
dicendum ſit/quid ue non dicendum. Inueni
es quoqꝫ apud homerum alia horum ſimilia.
Inquit enim troianos cum ſuburbanum edi
ficium molirentur/ dicare diis inmortalibus
pretioſa ſacrificia boum. Nidorem uero ex li
tore ſuauem/ad celum uſqꝫ uentis extolli. ſed
beatos deos illo minime ueſci/quippe quibus
ilion et priamus et priami populus odio ſint.
Itaqꝫ nil troianis proderat/cum aduerſos de
os haberent/ ſacra ac munera temere illis of
ferre. Neqꝫ enim eiuſmodi ē dei natura /ut du
catur muneribus quemadmodum improbus
fenerator. Sed nos nimium deliramus/ſiquā
do nos lacedemoniis propter munera acceptio
res deo eſſe ducimus. Et enim graue eēt/ſi de
us ad donaria et ſacrificia noſtra reſpiceret po
tiuſqꝫ̄ ad animum/utrum iuſtus ſanctuſqꝫ ſit:
Ad quem equidem deum arbitror multo ma
gis attendere ꝙ̄ ad multi ſumptus pompas at
qꝫ ſacra: que nihil prohibet eum qui multa in
deum homineſqꝫ peccauerit/ſeu priuatus ſit ſi
ue res.p. ſingulis annis perficere: Deus auteꝫ
utpote a muneribus incorruptus ſpernit: hec
omnia ut ipſe eiuſqꝫ propheta predixit. Unde
perſpicuum eſt et apud deum et apud homīes
ſane mentis/iuſtitiam et prudentiam precipue
honorari. Prudentes autem iuſtiqꝫ ſunt / qui
ſciunt/que erga deum et homines agere: atqꝫ
dicere deceat. Cupio tamen ex te audire quid ī
iis ipſe ſentias: al: Mihi uero o ſocrates haud
ſecus ꝙ̄ tibi ac deo uidetur: neqꝫ enim phas eſ
ſet a deo me diſſentire: ſo: Recordaris dixiſſe
te in plurima dubitatione diſcriminequ uerſari
ne te ipſum lateres cum mala quandoqꝫ probo
nis optares? al: Memini: ſo. An uides nō ſa
tis tutum tibi eſſe ad orandum pergere/ne qn̄
te deus audiens imprecantem iſta tua ſacrifi
cia renuat: Aliud uero quiddam fortuitum re
portes. Mihi ergo uidetur operepretium eſſe
quietem agere: nam oratione lacedemoniorum
ꝑꝑ magnanimitatem: id enim nomen honeſtiſ
ſimum eſt omnium/quibus inſipientia ſigniſi
catur: non exiſtimo uti te uelle. Quare neceſſe
eſt expectare donec diſcatur: quemadmodum
ad deum atqꝫ ad homines habere ſe deceat/al
quando erit o ſocrates? et quis preceptor? Io
cundiſſime enim hunc hominem/quiſquis erit
agnoſcam: ſo: hic eſt cui tu cure es. Verum
mihi uidetur quemadmodum diomedi miner
uam inquit homerus ab oculis nebulam abſtu
liſſe/ut diſcerneret deum ab homine / ſic et ab
animo tuo prius oportere caliginem/qua nunc

obfunditur auferre. deinde illa propinꝰ admo
uere per que seu bonum quid sit siue maluz di
noscas: nunc enim impos esse uideris: al: Au
ferat seu nebulam ille uelit siue quodcunqꝫ ali
ud. Et enim paratus sum nihil penitus preter
mictere quod ille perceperit / quisquis deniqꝫ
sit / modo ipse sim melior euasurus. so: Atqui
ille mirum inmoduz tibi prouidet: al: In illud
itaqꝫ tempus hoc sacrificium differre optimuz
fore censeo: so: Et recte quidem: tutius enim ē
ꝙ tanto periculo se subiicere: al. Sic est o so
crates: Interea tamen quoniam mihi bene cō
suluisse uideris: hanc tibi coronam imponam.
Diis autem et coronas et reliqua omnia quecū
qꝫ decet tunc demum offeremus cum diem illā
aduentasse cognouero. Aduentabit autem ꝙ
primum: diis uolentibus: so: Id equidem et
quodcunqꝫ aliud das / libenter accipio. Quem
admodum uero creon apud euripidem uidens
tiresiam coronatum et audiens a principio co
ronam propter artem a militibus accepisse ait
augurium ponebam triumphales coronas: in
tempestate enim uersamur ut ipse nosti / sic et
ego hanc abste coronationem augurium pono /
Uideor autem mihi non minori ꝙ cereon tem
pestate iactari. desidero enim omnibus amicis
tuis excellere.

Finis Secundi Alcibiadis.

Argumentum Marsilii Ficini in Minonez Platonis librum de lege.

[m]Inos de lege requirit ut quid
lex conmuniter: quot eius spe
cies. Unde sit / paucis compre
hendamus. Siquis platonis
uerba in hoc libro de lege et ī
libris de legibus: nec non de re. p. diligenter
aduertat: sic legem uniuersali definitione des
cribet. Lex est uera gubernandi ratio: que ad
finem optimum per conmoda media guberna
ta dirigit transgredienti penam / obedienti pre
mium statuens. Quo fit ut institutiones prin
cipum cum uere non sunt / nec ad optimum re
cto calle proficiscuntur / leges minime sint: sed
decreta: edicta: instituta potius sint ꝙ leges.
a lege nanqꝫ legiptimum: a legiptimo iustum: a
iusto bonum / rectum uerumqꝫ opus sepenume
ro nominatur. propterea legem ueraz bonamqꝫ
esse necesse est. Sequitur etiam ut lex eterna
sit ac penitus inmutabilis: et apud omnes gen
tes eadem de eisdem: si modo uera sit: nam q̄
temporibus: locisqꝫ et opinionibus permutatur
non lex sed institutio nuncupatur. Legis autē
species: ut extimeo / phedroqꝫ et gorgia colligit̄
quatuor sunt: prima diuina: quam prouidenti
am plato uocat. secunda celestis quam fatum /
Tertia mouens / quam naturam. Quarta hu
mana quam prudentiam naturalem: prima in
mente diuina / quam saturni legem orpheus et
plato esse uolunt. Secunda in superiori anime
mundi parte / quam iouis. Tertia in mouente
inferioriqꝫ illius potentia / quam prime ueneris
postrema in hominis mente: quam secunde ue
neris legē uocāt. Prima a summo bono quod
supra mentem est / profluit. secunda a mente ⁊
summo bono. Tertia a summo bono: mente et
uniuersali anima. Quarta a summo bono itidē
et mente et anima. Omnes uero ad ipsum bo
num iterum reflectuntur. Prima in ideis. cir
ca summum bonum / supra rationes. Secūda
in rationibus circa ideas: supra semina. Ter
tia in seminibus circa rationes supra formas.
Quarta in notionibus circa rationes super ac
tus et artes. quam regiam legem appellant su
perni regis imitatricem. Unde uero lex profi
ciscatur / ex iis que dicta sunt / elicitur. Ab ipō
quippe rerum principio omnes / sed uario mō:
ut dictum est: manant. Quamobrem omnes il
lustres conditores legum inuentionem legum
in deum / sed per diuersa nomina atqꝫ media re
tulerunt: zoroaster bactrianis persisqꝫ leges tra
dens / in oromasim. Trismegistus egyptiis / in
mercurium. Moises iudeis rectissime ī patrē
totius nature deū. Minos cretēsibus ī iouem
Carondas cartaginēsibus ī saturnū: Lycurgus
lacedemoniis ī apollinē. Draco et solō atheni
ēsibus ī mineruā. Nōpilius romanus ī egeriā
Maumet arabibꝫ ī gabrielē. Zamolchis scitis
ī uestā. plato noster magnesiis ⁊ siculis ī iouez
et apollinē. Arcadibꝫ autem et thebanis et ci
renaicis leges postulantibus / denegauit.

Minos de Lege.

Socrates Minos. :so:

[q]Uid nam lex apud nos est? :mi: De
qua lege interrogas? so: Est ne aliqd
quo lex a lege secundum quod lex est
differat? Aduerte plane quid queram? Sic ē
interrogo / ac si quesissem / qd est aurum: et si
tu eodem modo de quo auro queram īterroga
res / haud recte percontari censerem. Neqꝫ enī
aurum ab auro. secundum quod aurum / neqꝫ
lapis secundum quod lapis a lapide differt:
eodemqꝫ modo lex a lege nil discrepat / sed om
nes idem sunt. Et enim lex una queqꝫ illarum
similiter est / nec una magis et alia minus: De
hoc ipso igitur uniuerso / quid lex est / generatiz
interrogo. quod si inpromptu nunc habes / ex
plica: mi: Et quid aliud lex o socrates esset / ꝙ
que lege instituuntur? so: An sermo tibi uide
tur ea esse que sermone dicuntur: uel uisus q̄
uidentur? uel auditus que audiuntur? aut ali
ud sermo / aliud pronūtiata: aliud uisus: aliud
uisa: et auditus similiter atqꝫ audita: nec nō lex
aliud / aliud lege mandata. Sic ne / an aliter ti
bi uidetur? mi: Sic utiqꝫ. so: Non ergo lex est
q̄ lege ꝑcipiuntur / mi: Non uidetur. so: Quid
itaqꝫ sit lex / ī hūc modum ꝯsideremus: siquis
de iis que mō diximus: ꝑconteť dicens / postꝙ
uisu asseritis q̄ uidenť percipi / qd est uisus / q̄
illa percipiuntur? responderemus utiqꝫ esse sen
sum huiusmōi qui per oculos colores declarat
et de auditu interroganti / sensuz q ꝑ aures uo
ces haurit. Eodemqꝫ pacto si roget / postꝙ lege
legiptima cōstituuntur / qd ē lex / qua ista legip
tima fiunt: utrum sensus aliquis uel declaratō
quemadmodum que discunť / declarāte scīa ꝯ
prehenduntť / et īueniunť īuentōe monstrante
quemadmodum salubria et noxia medicia mō
stranť: que uero dii cogitāt / ut uates ferunt di
uinandi facultate noscunť. Uaticiniū nanqꝫ re
rum taliū īuentio est / an non? mi: ꝑrsus :so:
Quid horum ꝑcipue legē esse ꝑsummimus? in
stituta ne ista atqꝫ decreta? mi. Mihi quidem
uideť. Quid enim aliud quispiam legem ēe di
xerit? ex quo apparet id totum quod rogabas:
legem ciuitatis institutum esse: so Opinionē ne
ciuitatis legem uocas? mi: Equidem: so: Et
forte recte loqueris: forsitan uero in hunc mo
dum melius ītelligemus: Aliquos sapientes
uocas? mi: Uoco: so: Non ne sapientes sapien
tia sapientes sunt? mi: Ita: so: Et iusti iustitia
iusti? minos: prorsus: so: ergo et legiptimi lege
legitimi? mi: Nempe: so: Iniqui autem iniqui
tate iniqui: mi: Certe. so: legitimi uero iusti:
mi: Ita: so: Iniqui autem iniusti: mi: iniusti:
so: An nō pulcherrimū qddaz lex atqꝫ iustitia
mi: sic est: so: Turpissimum uero iniustitia atqꝫ
iniquitas? mi: turpissimuz: so: Et illud qdem
ciuitates ac reliqua omnia seruat: hoc autē per
uertit atqꝫ corrumpit: mi: ita: so: Ergo legem
oportet ut pulchrum aliqd cogitare et ut bonū
querere: mi: Quid ni? so: An non institutuz ci
uitatis legem esse diximus: mi: Diximus: so:
Non ne decreta quidem bona / non nulla etiaz
mala sunt? mi: sunt certe: so: lex tamen mala ñ
erat: mi: non certe: so: Non ğ ita simpliciter
asserendum est / legem ciuitatis institutum esse
mi: Nequaꝙ mihi uideť: so: Neqꝫ enī cōgruit
iniquā constitutionē legem esse: mi: non: so: ue
rumtñ opinio q̄dam lex mihi quoqꝫ uidetur: cū
qꝫ praua opinio minime sit / an non perspicuū ē
siqdem est opinio / probā opinionem esse? mi:
Constat: so: proba uero opinio: non ne uera o
pinio est? mi: est: so: At opinio uera ueritatis
inuentio: mi: certe: so: Lex itaqꝫ ueritatis īuen
tio esse uult: mi: At quo modo o socrates si lex
ueritatis inuentio est / non iisdem semper legibꝫ
circa eadem utimur / cum rerum ueritas īuen
ta sit? so: Nihilominus lex ueritatis inuentio
esse uult: Quod si non iisdem ut uidetur legi
bus homines utunť / non semꝑ ueritatē quam
lex expetit / reperire possunt. Sed age uideamť
an hinc nobis liquidius pateat siue iisdē semꝑ
siue alias aliis uiuamus legibus / et num cūcti
hōes eisdem / aut aliis alii: mi: Uerum neqꝫ id
cognitu difficile est o socrates: ꝙ neqꝫ iidem
semper eisdem: nec alii semper aliis uiuunt.
Neqꝫ enim leges nostre hōes sacrificare ꝑmic
tunt. Apud cartaginenses autem iustū sanctuz
qꝫ habeť: adeo ut eorū non nulli saturno filios
litent: quod ipse forsitan audiuisti: nec mō bar
bari hōes diuersas ac nos leges secunť / uerū
ēt q liciā īcolunt: hi siqdē et athamātis succes
sores qualia sacra offerūt? cū tñ greci sint? nos

quoq; audiuisti q̄les quodā leges circa inferi
as seruauerimus/hostias iugulātes anq̄ effer
retur cadauer: eosq; qui urnas ducerēt aduocā
tes: Et qui iis ātiquiores / defunctos ēt domi
sepelliebant: quorum nos iis tēporibus nihil
oīo seruamus: Innumerabilia preterea ad idē
exēpla referre possemus: Ampla eni ꝓuincia
patet ad ostendendum q̄ nec nos iisdē semper
nobiscum nec hōes inuicem legibus uitā agūt
so: Nil mirum est o uir optime/si tu recte loq̄
ris me uero id latuit. Uerū donec ipē per te ip
sum q̄ tibi uidentur/plira oratione nārrabis:
egoq; rursus idē faciam/nunq̄ ut arbitror/cō
sentiemus. At si communis disceptatio propo
natur: forsitan cōgruemus: Itaq; si id uis / in
terrogans ipē me: cōmuniter una mecum cōsy
dera/sin autē respondere mauis/responde: mi
Uolo eqdem o socrates: ad quodcūq; libuerit
respondere: so: Age ḡ / num iusta putas iniu
sta/iniustaq; iusta esse? An iusta potius iusta /
iniusta uero dum taxat iniusta? mi: Equidem q̄
iusta sunt iusta: nec nō iniusta quecūq; iniusta
sunt: so: An nō queēadmodum hic/sic et ubiq;
gētium existimatur? mi: Ita: so: Et apud ꝑsas
non ne? mi: et apud persas: so: An non et sem
per? mi: Et semp: so: Utrum q̄ plus trahunt:
grauiora hic censentur/q̄ minus/leuiora: uel
huius oppositum? mi: Non: imo plus trahētia
grauiora: minus trahentia leuiora: so: Nū et ī
lycia et cartagine idem? mi: Idez: so: pulchra
qppe ut uidetᷣ/ubiq; pulchra putantᷣ: turpia cō
tra/turpia. non aūt pulchra/turpia: uel turpia
pulchra: mi: Ita est so: Non ne ꝓ oīa genera
tim/q̄ uera sunt/esse censentur/ nō aūt que mi
nime uera: tum apud nos tum apud hōes uni
uersos? mi: Uidetur: so: Ergo q̄sqs a uero ab
errat/a legiptimo quoq; aberrat: mi: Secundū
rōem tuam o socrates eadē legiptima semp et ī
ter nos et inter ceteros esse uidentᷣ. At cum
nos aīaduerto absq; fine quotidie leges sursuz
deorsumq; mutātes/fidē tibi prestare nō possū
so: Forte non percipis q̄ hec transposita eadē
ꝑseuerant. Ceterum sic ipa mecum intuere: li
brum ne unq̄ de curatione morboꝝ aliquē na
ctus es? mi: Equidē: so: Nostin cuius artis li
ber ille sit? mi: noui quod medicine: so: Medi
cos uocas qui hec sciūt? mi: Uoco: so: Qui sci
unt/eadem de eisdez/an diuersi diuersa cōstitu
unt? mi: Eadē: so: Utrum greci soli cū grecis
aut ēt barbari et secum et cū grecis de iis que
sciūt/conueniunt? mi: Necesse est oīo eadez de
iis q̄ sciunt grecos barbarosq; censere: so: pro
be respondisti: sed non ne et semp? mi: et semp
so: Non ne medici circa ualitudinem conscri
bunt/que esse censent? mi: Immo: so: Scrip
ta ḡ medicorum/leges medicorum sunt: mi:
Sunt: so: Et geometrica scripta geometraruz
leges/mi: Certe: so: Quoꝝ sunt scripta consti
tutionesq; de cultu ortorum? mi: Orticultoruz
so: he igitur leges orticultorie sunt. mi: ita: so:
eorum q ortis preesse sciūt: mi: Quid ni? so:
sciunt aūt orticultores: mi: Nempe: so: At q̄ꝝ
sunt de condimētis obsoniorum scripta atq; in
stituta? mi: Coquorū: so: Coquorū ḡ he leges
sunt: mi. Sunt: so: Eorū uidelicet/q preparā
dis obsoniis ꝑesse sciunt: mi: Proculdubio:
so: Sciunt hec ut aiunt/coqui: mi: Sciunt: so
age ḡ dic quoruz sunt conscripta et īstituta de
ciuitatis gubernatione? An non eorum q ad
ministrande rei. p. periti sunt? mi: Apparet: so
Num alii qdam preter ciuiles atq; regios ho
mines id nouerunt? mi: Isti soli: so: Ciuilia ḡ
cōscripta hec sunt/q̄ homines regū bonorumq;
uirorum decreta noīant: mi: Uera narras: so:
Qui sciunt haud alias: haud de iisdem rebus
statuunt: mi: Non certe: so: Non ḡ alia atq; a
lia legitima sunt: mi: Nequaq̄: so: Siquos
dissentientes mutantesq; uiderimus/num scire
illos/an ignorare dicemus? mi: nescire: so: an
non quod ī singulis rectum est id in singulis
legiptimum nūcupandum? Utpote quod secū
duz rōem medici fit uel coqui uel orticultoris
id ī eis legitimum: mi: Absq; dubio: so: Cōtra
uero/quod minime rectum/haud amplius legi
timum apellandū/mi: haud amplius: so: In le
gitimum itaq; fit: mi: Necessariū ē: so: Quam
obrem in constitutōibus de iustis atq; iniustis
deq; ciuitatis ordine et gubernādi rōe tractan
tibus quodcunq; rectum est/regia lex existit: n̄
rectum uero nequaq̄ lex regia/ quia sciētia de
est esse uidetur quippe cum in legiptimum sit:
mi: Sic est. so: probe igitur confessi sumus le

gem esse ueritatis inuentionem: mi. Apparet:
so: Preterea et hoc ad idem consideremus qs
spargendorū in terram seminū peritus est? mi
agricola: so: Hic utiq; conuenientia semīa uni
cuiq; solo distribuit: mi: Sane: so: Agricola ḡ
in iis legis lator bonus est eiusq; leges: et ad
ista distributiones recte: mi/Uerum: so: qs in
ipsis adharmoniā pulsationibus bonus legis ↄ
ditor est: ac prodignitate impertit/ et cuius le
ges recte: mi: tibicen et citharista hec agunt:
so: qui ergo ī iis maxime legiptimus est/is ma
xime tibicen: mi: Ita: so: Quis optime corpo
ribus alimenta accōmodare pōt/non ne qui cō
grua cuiq; adhibere nouit? mi: Is ipse: so: hu
ius partiones institutionesq; optime/et quicūq;
circa hec legiptimus maxime is legis cōditor
optimus: mi: prorsus: so: Quis iste? mi: pedo
triua. so: is humanorum corporū multitudinē
pascere nouit: mi: sane: so: ei uero qui pecuduz
gregē pascere nouit/quod nomen est? mi: Pa
stor/so: Pastoris itaq; leges ouibus optime:
mi: optime: so: et bubulci bobus: mi: etiā: so:
et cuius potissimum leges animis hominuz op
time sunt? an non regis? mi: Regis: so: Bene
dicis sed num referre potes quis e priscis ho
minibus legum circa tibiarum inflationē cōdi
tor optimus extitit forte non tenes/uis ne tibi
memorem? mi: ualde: so: Marsia et discipulus
eius olympus phrygius: mi: uera loqueris: so
horum sane tibicines harmonie diuinissime sūt
et sole concitant audientes qui potissimū diis
indigeant ostendunt: ac sole in hunc usq; diem
utpote diuine restiterunt: mi: Uera hec sunt:
so: quis autem ex antiquis regibus legis cōdi
tor optimus fuisse fertur cuius adhuc tanq̄ di
uine institutiones extent: mi: nequaq̄ teneo: so
an nescis que grecorum gentes antiquissimis
legibus utantur? mi: forte lacedemonios et li
curgum lacedemoniarum legum latorem dicis
so. At hec instituta non dum forte trecentos ā
nos uel paulo plures impleuerūt: nec non que
ex illis potiora sunt/unde habuerunt/nosti: ex
creta ferunt: so: Isti itaq; ex grecis omnibus ā
tiquissimis legibus utuunt: mi: Uex: so: Scis
q apud eos ꝑstantissimi reges extiterint? Mi
nos uz et rhadamantus iouis et europe filii /
quorū he leges sunt: mi: Rhadamantum qdē
o socrates iustum uirum fuisse tradūt: minoez
aūt agrestem durum atq; iniustū: so: Atticam
o uir optime ac tragicam fabulam refers: mi:
Non ne hec de minoe circunferuntᷣ: so: Non
tamen homerus aut hesiodus ista testantur: q̄
q̄ locupletiores admodum testes sunt/q̄ cun
cti tragici: quorum testimonio talia loqueris:
mi: Et quid isti de minoe tradunt? so: Dicā ne
tu ut alii multi prophana loquaris. Nihil eniz
hoc prophanius ē: Et enim primo cauendū est
neq̄d in deum aut uerbo aut opere aliqñ pecce
mus: deinde nequid aduersus diuinos hōes:
Quin diligenter cauere decet quotiens uirum
aliquem laudaturus aut uituperaturus es /ne
aberres: Atq; huius gratia in primis curandū
est/ut bonos ac malos homines dinoscamus:
Deus quippe nimium indignatur/quotiens q̄s
piam illius similem improbat /aut probat dissi
milem: Dei uero similis est uir bonus. Neq;
lapides ac ligna auesq; atq; serpentes sacra exi
stimes/homines uero nequaquam: Immo sa
cratissimum omnium est uir bonus: prophanis
simum contra uir malus. Et nunc iam queād
modum homerus hesiodusq; minoem ipsuz ex
tollunt/hac de causa referam: ne amplius ho
mo ipse ex homine natus aduersus heroa Io
uis filium perperam obloqueris. Nam home
rus ubi de creta mentionem faceret/q̄ esset ad
modum populosa/et in ea nonaginta urbes/in
ter illas inquit est knosos ampla ciuitas ī qua
minos regnauit: nouem annos magno cum io
ue collocutus. Tanta est hec in minoem home
ri laus paucis uerbis explicita / ut nunq̄ pari
laudatione heroum quenq̄ extulerit: Quod ē
iupiter sophista est: eaq; ars preclarissima/ cuz
alibi sepenumero/tum hoc in loco uel maxime
patefacit: Nam minoem annos nouem cum io
ue collocutum inquit: ad cumq; discipline gra
tia proficisci solitum/quasi iupiter sophista sit
Quod autem tanto munere hoc ē ab ioue eru
ditum esse/alium heroa nullum homerus affe
cit/mira quedam laus existimanda est: Quin
etiam in odissea minoem mortuorum animas
iudicantem/aureum sceptrum tenentem indu
xit. Rhadamantum uero neq; hic neq; alibi in

dicantem aut cum ioue colloquentem inducit
Quãobrem ab homero pre ceteris oibus mio
em honoratũ assero. Et eniʒ cum iouis sit fili
us/ꝙ ab illo dum taxat sit eruditus/ nõ habet
laudationis excessum: hoc nempe carmẽ illud
significat: Minos regnauit nouem annos ma
gni iouis collocutor/minoem uidelicet cũ ioue
annos nouẽ ĩ sermonibus cõgressum: oari nã
q; sermones sunt: oaristis autem est ĩ sermoni
bus cõgrediens. Minos itaq; annos nouem ĩ
iouis antrum erudiendus accessit. Unde et di
dicit et docuit ĩde ceteros: que ab ioue nouem
annis acceperat. Hec tñ desũt q oaristĩ aliter
exponant: compotatorẽ: comessatoremq; et col
lusorem iouis. Uerum ex hoc maxime istos ñ
recte exponere coniicere possumus: ꝙ nulli uel
greci uel barbari symposiis .i. compotõibus
atq; eiusmõi ludis abstinẽt preter cretẽses atq;
lacedemonios/qui a cretensibus didicerũt: in
creta preterea inter ceteras minois ipsius le
ges hec extat: Ne inuicẽ compotetis ad ebrie
tatem: Cõstat autem eũ q̄ honesta cẽsebat/ci
uibus suis obseruanda mandasse. Neq; minos
in ꝓbi homĩs instar: alia ipse fecisset/alia faciẽ
da mandasset: Ceterũ erat ꝯsuetudo illa ut di
xi discipline gratia uerborum collatio: ꝓptere
aq; leges huiusmodi ciuibus suis ĩstituit/qua
rũ obseruatõe creta per oĩe tẽpus est felix. ac
etiã lacedemon/ex quo iis legibus utpote di
uinis uti cepit. Rhadamantus aũt uir qdẽ bo
nus extitit a minoe siqdem ĩstructus erat: nec
tamen regiã disciplinam omnem/sed regi tãtũ
ministrare in iudiciis didicit. Unde iudex peri
tus appellatus est. Eo plane ueluti leguʒ custo
de per urbem usus est minos: ad reliquam
uero cretaʒ custode tallo. Tallus enĩ ter quot
annis pagos omẽs lustrabat leges eorum ob
seruaturus: tabulis ereis leges ĩsculptas circũ
ferens. Unde eree nominate sunt: hesiodus p̄
terea similia quedã in ipm minoem ĩtulit: Nã
cum nominis illius mentionẽ fecisset/inquit.
Qui mortalibus regibus prestitit/pluribusq;
gentibus imperauit: Iouis sceptrum habens/
quo ciuitates regebat: hic itẽ sceptruʒ iouis ni
hil aliud uocat ꝙ iouis doctrinam: qua cretaʒ
omnem moderabatur: mi: Quam ĝ ob causaʒ
socratẽs fama hec inter hõẽs diffusa est/mino
em ipsum rudem durumq; hominẽ extitisse? so
Ob quam et tu o uir optime et unus quisq; ali
us cui fama cure est/si modo sapitis/diligẽter
cauere debetis/ne poeticum hominem ĩsensuʒ
aliquem habeatis: poete quippe uim maximam
in utranq; partem: et ad laudãdũ et ad uitupã
dum habent: Qua in re profecto minos deli
quit/cum huic urbi bellum indiceret: que cuʒ
ceteris sapientibus plurimis: tum uel maxime
poetis omnis generis. ac tragicis presertim re
ferta est. Tragedia uero hic est antiquissima
nec ut pleriq; putant a thespide aut a phrynico
sumpsit initium: sed si perscrutari uolueris: re
peries tragediam longe antiquius huius ciui
tatis inuentum. hec aũt ex uniuersa poesi popu
lum uehementer oblectat: atq; allicit auditores
in qua nos ipm minoem ĩserentes ulti sumus
sed et huius gratia tributa illa spẽdere nos coe
git: In hoc ĝ deliquit minos/cum nos lacesse
ret: ex quo euenit quod ipse queris: ut ĩfamis
euaderet. Qm̃ ꝙ uir bonus atq; legitimus ut
supra diximus et excellens pastor populi fuerit
leges eius argumento sunt/q̄ inmutabiles per
seuerant/utpote uera ciuitatis gubernatiõe re
perta: mi: Uerisimilem rõem o socrates attulis
se uideris. so: Non ne ĝ si uera loquor/uidẽt
tibi cretẽses minois rhadamãtiq; ciues antiq
simis legibus uti? mi: Uidet sane: so: isti ergo
priscoꝝ omniũ leguʒ latores excellentissimi fu
erunt/hominũq; pastores: queadmodum et ho
merus exercitus ducẽ/pastorẽ populi nũcupat
mi: prorsus: so: Age itaq; per iouẽ amicabilem
si quis nos roget conditor legũ circa corporis
ualitudinẽ/qd corpori adhibet/ut bonã ualitu
dinẽ tueatur: responderemus utiq; recte ac bre
uiter ꝙ nutrimentuʒ et exercitiũ/tũ intendens
tum remictens/atq; ita corpus componens: mi
probe: so: Si posthac iteruʒ querat/lator legũ
ad animam pertinentium eiusq; pastor optimꝰ/
quid illi adhibens meliorem efficit? quid nos
huic potissimum respondebimus/ut minus de
nobis ipsis deq; etate nostra erubescamus? mi
Quid dicam nescio: so: At turpe nimium utri
usq; nostrum animis est/si que sibi ipsis bona:
mala ue sunt ignorare/que uero ad corpus et

ad alia pertinent: cognoscere uideantur.

Finis Minois de Lege:

Argumentum Marsilii Ficini Florentini ĩ Euthyphronem de Sanctitate.

Uthyphron totus ĩ confutatione uer
e satᷓ. Quo factũ est ut non nulli plato
nicorum hũc libruʒ queadmodũ eu
thidemũ et hippiã litigiosum uocauerint. Sed
re uera dum falsas euthyphrõis de sanctitate
opiniones socrates ꝯfutat/uenãtibus ueritatẽ
illius uestigia signat: In hoc igitur libro atq;
etiam ĩ gorgia sanctitatẽ plato nominat: eaʒ iu
stitie partem: que suum deo tribuit. Suũ tribu
it deo q illa que sine medio accepit a deo/deo
reddit. Corpus quidem ut plato ĩ libro de na
tura disputat/ab elemẽtis quatuor: naturalem
spetiei complexionẽ a celestibus speris: partes
anime que trahuntᷓ/affectibus a demonibus ⁊
animis syderum speraruq; suscepimus: Rõem
uero ac mentẽ nostri parentis imaginẽ/ab ipo
mũdi totius opifice sine ullo celicolarũ aut de
monũ ministerio. hec itaq; dei sũt: hec deo red
dẽda: atq; hec retributio sanctitas nuncupatur
Quam precedit pietas: religio sequitur: Est ẽ
pietas dei parẽtis agnitõ: Sãctitas eius quod
dei est/deo agnito retributio. Religio eius qõ
deo redditum est assidua meditatione iustisq; o
peribus cum deo ipso in dissolubilis religatio
ut merito sapiens ille dixerit funiculuʒ triplicẽ
difficile solui. funiculũ inq̃ ex pietate sanctita
te religioneq; cõnexum: pietas sanctitatem exci
tat. sanctitas pietatẽ confirmat et sancit. Sanc
titas quoq; religionem mouet: Religio religat
sanctitatem: prius enim hoc uel instinctu uel ĩ
spiratione uel admonitione opus est/quo deuʒ
unum nostrum esse parentem fide in dubia co
gitemus/quam pietatem esse uolunt. Cum qs
ista concepit/mox oẽm mentis et rationis intẽ
tionem in deum noscendum amandumq; figit.
Atq; hunc in cognoscenda amandaq; diuinita
te frequentem intuitum/sanctitatem mercurius
q̊q; definit: Ex hac flagranti in deum intentõe
mentisq; ardore fit/ut omnia dei opera: institu
ta: mandata meditemur exerceamusq;: et assi
duo studio quicquid ad eius uenerationem p
tinet: relegamus: Quamobrem nos ipsos rele
gendo religantes deo religiosi sumus: hac aũt
definitione et distinctione premissa/que de san
ctitate in euthyphrone uel alibi a platone dicũ
tur/perspicua fiunt. Cumq; dicitur sanctum:
quod amatur a deo uerum est: sed quia sanctuʒ
amatur a deo/non quia amatur est sanctum:
Et quia amatur amatum est: non tamen quia
amatum/amatur: quoniam non idem est omni
no sanctum atq; amatum. Neq; enim sanctita
tis ratio in ipso amatum esse: sed ipsa potius
retributione ac deuotione consistit. Preterea
cum dicitur/sanctitas cura ministra dei/ueruʒ
quoque dicitur. Sed ad quod opus dei mini
stra? Ad conuersionem anime. Opus enĩ dei
est/creare/conuertere/purgare/illuminare/ꝑfi
cere: Cum primum per pietatis instinctum in
spirando conuertere deus ad se incipit animuʒ
illa ipsa assensio qua sese libenter inconuertẽtẽ
deum animus ipse restituit/sanctitas nuncupa
tur: que quidem ministra dei est ad conuersio
nem perficiendam: Additur postremo. Sanc
titas scientia uouendi et sacrificandi deo: hoc
maxime ad religionem pertinet: que sanctitatẽ
ut diximus/comitatur. Uouendo petit/sacrifi
cando dat: Quid petit a deo? se ipsum: Quid
deo dat? se ipsum. Ideam sui que in mente di
uina est petit: quam mercurius petiit a pirian
dro. Dat aũt naturam suam idee participem.

Euthyphron Platonis de Sanctitate:

Euthyphron Socrates.

:euthy.

Uid noui o socrates accidit: ꝙ
q pretermictens exercitationes in
lycio/circa regis porticum hic
uersaris? Neque enim causa nũc
tibi ulla est quemadmodum mihi
ad regem: socrates. Non causam hanc oeuthy
phron: sed accusationem athenienses uocant:
euthyphron: Quid ais? num te aliquis accu
sauit. Non enim te alium accusasse putarem:
socrates: Non sane: euthyphron: At uero te
alius? socrates: prorsus: euthyphrõ: quis iste
socrates: Nec ipse quidem o euthyphron uirũ

hunc satis agnosco. Iuuenis enim quidam et
ignotus esse uidetur: uocant autem illuz ut pu
to melitum ex pittheo populo: siquem tu pitthe
um melitum noscis prolixis defluisq; capillis
aquilino et gibboso naso: barbaq; rara: euthy:
haud agnoui o socrates sed cuius te reum fe
cit? so: In ea tamen ut mihi uidetur accusatõe
non ut ingenerosus se gessit. Nam iuuenez ho
minem rem tantam nouisse / non uile quiddam
est. Ille siquidem ut ait quomodo iuuenes cor
rumpantur: et qui eos corrumpant intelligit:
ac sapiens quidam apparet / meamq; inscitiam
conspicatus quasi suos equales peruertam / ad
patriam me uelut ad matrem accusaturus con
fugit: adeo ut mihi solus ipse recte preesse reb;
ciuilibus uideatur: Nam in primis iuuenum
cura suscipienda est. ut q̃ optimi uiri fiãt: quẽ
admodum bonum agricultorem teneriores pri
mum plantas curare decet / ac deinceps aliis
prouidere: Atqui et melitus fortasse primum
nos purgat iuuenum: ut ait germina corrum
pentes: posthac senioribus quoq; curam adhi
bens plurimorum ingentiumq; bonorum ciui
tati causa erit: ut consentaneum est / eum face
re / qui principium huiusmodi dedit: euthy: uel
lem equidem o socrates: sed uereor ne contra
contingat: Profecto a uesta incipere mihi ui
detur huic urbi nocere: cum iniuria te afficere
tentat: Et mihi dicas quid te agentem / iuuen
tutem inficere predicat? so: Absurda quedam
auditu o uir mirifice. Inquit enim auctorem
me esse deorum: et ut nouos inducentem deos
priscos ue negantem me ut inquit deorum gra
tia incusauit: euthy: Intelligo iam o socrates
q̃ ipse demonium tibi passim occurrere profi
teris. Unde aduersus te tanq̃ diuinas res in
nouantem: accusationem hanc inscripsit: et in
iudicium te calumniaturus aduentat: quippe
cum nouerit ista facile uulgo calumniam subi
re posse: Me quoq; cum de diuinis ĩcontione
pertracto futura prenuntians / tanq̃ insanientẽ
rident: licet nihil unq̃ nisi uerum predixerim:
Nobis enim ceterisq; huius generis omnibus
inuident: Nihil autem de iis curandum: sed ĩ
terim eadem ratione pergendum: so: O amice
euthyphron: irrideri forte nullius momenti ẽ /
Atheniensibus nempe ut mihi uidetur non ad
modum cure est / siquem peritum esse putent:
nec tamen facultatis eius conmunicatorem.
Quem uero peritia propria ceteros imbuentẽ
sentiunt insectantur. siue id liuore quodam ut
tu asseris conciti: siue alia de causa faciant.
Quo autem modo erga me nunc affecti sint:
haud multum periclitari studeo. forte enim tu
raro te ipsum aliis exhibere uideris: tuazq; nol
le sapientiam propagare. Ego autem formido
ne ob humanitatem et in genus hominum cari
tatem his odio fuerim: Quoniam unicuiq; ho
minum passim me prebeo: nec sine mercede dũ
taxat / uerum etiam libenter ultro me meaq; of
fero / siquis audire me uelit. Si me igitur: ut
modo dicebam derisuri essent quemadmoduz
tu illud te dicis / nihil sane molestum foret a io
cantibus ridentibusq; in iudicium trahi. Sin
autem serio isti cõtendunt / id quo tãdem deue
niat / p̃ter q̃ uobis uaticinãtibus ẽ occultum:
euthy: Nihil forte negocii o socrates erit: pro
mẽtis uiribus in causa tua certabis: ego autez
ut arbitror ĩ mea: so: Nũ aliq̃ tibi causa ẽ? fu
gis ne an p̃sequeris? euthy: p̃sequor: so: Quez
euthy: Quẽ dũ p̃sequor ĩsanire uideor: so: q̃d
uolãtẽ forte quẽpiam p̃sequeris? euthy: p̃cul
admodũ abest ut uolet: q iã grãdis ẽ natu: so:
Quis iste? euthy: pat̃ meus: so: Tuus ne o uir
optie? euthy: p̃rsuz ĩq̃: so: q̃ accusatio ẽ? et cu
ius rei iudiciũ? euthy: hõicidii socrates: so. p̃h
hercules forte o euthyphrõ ignorat̃ a multis q̃
pacto hoc recte fiat. Neq; ẽ puto cuiussuis opus
ẽe: recte h̃ agere: s; alicuius sapĩa longe p̃uec
ti: euthy: lõge p̃ iouẽ: so: An domesticoz q̃spiã
a patre pemptus ẽ? Uel id liq̃do patet: nõ eniz
ob extraneũ aliquẽ homicidii patrẽ accusares:
euthy: Ridiculũ ẽ o socrates / siq̃d ĩteresse cen
ses / domesticus ne an extraneus sit occisus:
neq; id dũ taxat obseruãdũ ẽe: utrũ iure occide
rit / q̃sq̃s occidit n̄ ne: Q̃õ si iure dimictẽduz /
sin aũt iniuria p̃seq̃ndũ: licet q pemit domesti
cus familiarisq; sit: Eq̃ ẽ inq̃naremur si scele
ris conscii acq̃esceremus / nec illum atq; nos
ipsos iudicio expiaremus: quamq̃ q periit cli
ens atq; minister meus erat: qui cum ĩ naxo in
agriculturã incũberemus: nobis mercede ser
uiuit: s; ab alio nobis domestico ĩ irã cõcitus

eum continuo iugulauit. Unde pater obliga
tis manibus ac pedibus infoueã coniecit. At
q; huc misit hominem q iuris interpretẽ quid
agẽdũ esset ĩterrogaret. Interea uinctũ illum
ut homicidã neglexit / quasi nihil oĩo ĩferret: si
forte deficeret. Quod et accidit: nã priusq̃ ab
ĩterprete nuntius ipse rediret / fame / frigore / ui
culis periit: hac de causa pater ceteriq; p̃pinq̃
grauiter ferunt / q̃ p̃p homicide mortẽ / patrem
reum necis accusem: q ut ipsi aiunt minime in
terfecit / uel si etiam interemisset / de homicide ĩ
teritu nihil esse curandũ. prophanũ ẽ esse ferũt
filium patri diẽ dicere: male diiudicantes o so
crates / quo mõ ius diuinũ circa sanctũ p̃pha
num ue se habeat: so: Tu ne per iouem o euthy
phron sic te sincere diuina / sancta et prophana
quo modo se habeant / scire presummis / ut iis
ita peractis quemadmodũ iniq̃s: haud formi
des / ne patrem reũ necis accusans: p̃phanum
aliq̃d aggrediaris? euthy: Nihil mihi studiuz
meum p̃desset o socrates: nec ratõe ulla euthy
phron aliis multis prestaret hominibus / nisi ta
lia quedã plane dinoscerẽ: so: O admirande eu
thyphron opere pretium est ut discipulus tu
us fiam: et in contentione q̃ mihi cum melito ẽ
in primis ista obiiciam: me silicet hactenus di
uinorum cognitionẽ fuisse professum: Nũc aũt
postq̃ me propria uanaq; opinione nouos deos
confingere dixerit / discipulũ tuũ esse factũ. Si
ergo o melite dicam euthyphronem in iis recte
sentire putas / me quoque existima / neq; dannes
Sin minus preceptorẽ illum priusq̃ me in iu
dicium accersito / senes homĩes corrũpẽtez / me
silicet atq; patrẽ: me quidem docẽtem: illuz ue
ro corrigentẽ et punientẽ. Quod si mihi nõ ob
sequatur: neq; dimictat iudicium / neque p̃ me
te adscribat: eadem tñ ipsa in iudicio cogetur
predicere / ad que ipsum ãtea prouocabã: euty
Ita p̃ iouem o socrates: nam si me accusare tẽ
tauerit / reperiã ut opinor / ubi ille debilis infir
musque sit: ac multo prius de illo q̃ de me in
iudicio disceptabitur: so: Atqui ego hec o dul
cis amice considerans / discipulus tuus esse de
sydero. Cum norim q̃ et alius q̃dam et meli
tus iste te quidẽ haud uidit: me uero sic acute /
facileque ĩspexit: ut ĩpietatis hic accusauerit.
Nunc ergo per iouem mihi dicas quod plane
nosse asseuerasti / q̃d pium / q̃d ue impiũ esse ue
lis: et de nece et de ceteris omnibus: An non
idẽ est in singulis actionibus ip̃m sibi sanctuz?
et prophanũ rursus oẽs sancti contrarium / ip
sum uero sibi ipsi cõsimile. unãque secundum
quod prophanum est: ideaz habet / quodcũque
prophanum esse debet? euthy. Omnino o so
crates: so: Dic ergo quid sanctum? q̃d propha
num uocas? euthy: Sanctum quidem uoco /
quod ipse nunc facio. Eum qui iniuste agit uel
circa cedes uel sacrilegia uel aliud huius gene
ris in iudicium trahere / seu pater siue mater si
ue qui uis alius deliquerit. Contra uero pro
phanuz. Quin uide queso o socrates q̃ ualidã
tibi legis coniecturam referam. q̃ ita sit quem
admodum aliis quoque narraui: docens tũ de
mum recte agi / cum nulli prorsus peccanti q̃s
quis ille sit / parcimus. Nam fatentur omnes
iouem ipsum deorum omnium optimum atque
iustissimum esse: quem tamen patrem suuz liga
uisse ferunt q̃ natos absque iure deuorauisset
Illum preterea patrem castrauisse ob talia q̃
dam asserunt: Mihi uero succensent q̃ parẽtẽ
iniustitie obnoxium persequor. Atque ita ho
mines isti sibi ipsis tam de diis q̃ de me cõtra
ria sentiunt. so: Atq̃ hanc ob causam o euthy
phron accusor. Neque q̃d respondeã satis ha
beo. Nam quotiens de diis talia quedam q̃s
diceret / moleste ferebam: qua de causa ut uide
tur / peccare me ferunt. Nunc autem si tibi hec
ita uidentur harum rerum perito / necesse ẽ nos
etiam consentire: quid enim aliud diceremus?
quippe qui nihil de iis intelligere predicemus
Ceterum per iouem amicabilem mihi dicas /
an ipse sic ista reuera euenisse putes: euthy. et
mirabiliora insuper o socrates / que multis oc
culta sunt: so: bellum igitur inter deos agitari
inuicem arbitraris: inimicitiasque et pugnas:
aliaque permulta. que a poetis et peritis scrip
toribus memorantur: Unde et alia nobis sa
cra huiusmodi uarietate sunt plena. et in ma
gnis panatheneis peplum iis pictum ĩ arce sus
penditur. An hec uera o euthyphron esse fatẽ
bimur? euthy. non hec sola o socrates: Sed

quod paulo añ dixeram alia quoq; multa si ue lis /de diuinis exponam: que cũ audiueris scio qd loquor/nimium obstupesces: so: Nequaq̃ mirarer: uer ista deinceps maiori cum ocio re feres: in presentia uero quod modo quesiui ex plicare planius nitere. Neq; enim pricipio suf ficiẽter amice me docuisti: cũ qd sanctum esset interrogarẽ: sed id sanctum ẽe dixisti /quod tu nunc ageres: dum necis reum patrem tuum ac cusas: euthy: Et uera nimium o so: dixi: so: forte sed num alia multa o euthyphron sancta nuncupas? euthy: Et alia: so: Recordare ĝ ꝙ non hoc ab te petii ut unũ me aut duo ex mul tis sanctis /sed illam ipsam spẽm / qua cuncta sancta /sunt sancta /doceres. Dixisti ẽ una idea oĩa sancta /sancta ẽe: atq; una iterum q̃ sunt ꝓ phana /prophana: euthy: Eqdẽ: so: Que nã sit ħ ipsa idea mihi demõstra: ut ad illã respiciẽs eaq; tanq̃ exemplari aliquo utẽs quodcũq; tu uel alius qui uis tale facitis /sanctũ esse dicaz quod autẽ dissimile negẽ: euthy: Si ita uis o so crates ita dicã: so: Jmmo uolo: euthy: Quod quidẽ diis amicũ /sanctũ est: quod non amicuz uero: ꝓphanum: so: Quã pulcherrime o euthy phron: utq; te respondere iubebam / sic deniq; respondisti: utrũ tñ uerum responderis /nõ dũ noui: sed tu plane uera hec esse nobis ostẽdes: euthy: Oĩo quidem: so: Age itaq; id de quo dicimus /consyderemus. Deo amicum opus sã ctum: ac uir deo amicus /sanctus: opus autem inimicum deo ꝓphanum /et uir deo inimicus / prophanus dicitur. Sanctũ uero et prophanũ non eadẽ sunt: sed omnino contraria: non ne? euthy: sic est: so: Num probe dicta hec esse ui dent? euthy: Sic existimo: dicta enĩ sunt: so: Non ne dictum est deos inuicẽ dissidere atq; pugnare inimicitiasq; ĩter eos esse? hoc ne etiã dictũ? euthy: dictum ꝑfecto: so: inimicitias aũt et iras o optime dissensio de quibusdam gignit Sic autem consideremus nunquid si ego et tu de numero dissentiremus: utra sint plura discu tientes: dissensio huiusmodi nos inimicos face ret et iracundiam concitaret: an potius ad cõ putandi rationem confugiẽtes: mox ab hac dis sensione cessaremus: euthy: prorsus: so: et si de maiori ac minori dissentiremus: non ne ad

mensuram recurrentes statim controuersiam solueremus? euthyphrõ: uera hec sunt: so: Ac si ad ponderandum librandumq; tendamus se ditionem circa grauius et leuius dissoluemus euthyphron: Quid ni? so: Que sunt igitur ea de quibus cum dissentimus nec iudicare facile possumus inimici efficimur et irascimur? For sitan imprõptu non habes? uerum me dicẽte considera: utrum ista sint iustum et iniustũ pul chrum et turpe: bonumq; et malum: nunquid hec sunt de quibus cum dissentimus nec possu mus ad sufficiens horum iudicium peruenire hostes efficimur? quotiens in hostiles inimici tias incidimus et ego et tu ac demum homĩes uniuersi: euthyphron: hec utiq; dissensio est o socrates: et que circa ista uersatur: socrates: et dii o euthyphron si de aliquo dissentiant de iis certe dissentient: euthyphron: necesse ẽ om nino: socrates: ex diis itaq; o generose euthip: alii alia iusta putant secundum orationem tuaz et pulchra et turpia: bonaq; et mala. Nunquaz enim inuicem decertarent /nisi de his dissense rint an non? euthyphron: Recte loqueris: so: non ne que pulchra singuli putant: bonaq; et iusta hec amant que contraria prorsus oderũt euthyphron Omnino: so: eadem uero ut ais a lii iusta iniusta alii censent de quibus disceptã tes contendunt inuicem atq; pugnant nuz ita? euthyphron: Jta: socrates: eadem igitur ut ui detur a diis amantur odioq; habentur: atq; eadem hec tum diis amica tum etiam inimica: euthyphron: Uidetur: so: hac ratione o euthy phron eadem sancta erunt simul: atq; propha na: euthy: apparet: so: non ergo quod q̃sierã o uir admirabilis respondisti nõ ẽ id uolebam quod et sanctũ et ꝓphanũ simul ẽe ↄtingit: qđ uero deo amicum ẽ deo quoq; inimicũ ẽe uide tur: quãobrẽ o euthyphron quod nũc agis pa rẽtem puniẽs nihil mirũ eẽt si hoc ioui amicuz cõtigeret: saturno aũt et celio inimicũ et uulca no quidem gratũ: iunoni molestũ: et siqs deoꝝ alius de ipso ab alio dissidet: circa illos eniz si militer eueniret: euthy. At opinor o socrates ĩ hoc deorum nullum ab alio discrepare /ꝙ q in iuste quẽquam peremit /penas pendere debeat so: Nũ hominum aliquem o euthyphron ĩ hoc

aliquando dubitantem audisti /ꝙ hominem in iuste occidentẽ aut aliqd aliud agentez iniuste penas dare nõ deceat? euthy: Nũq̃ de iis dis ceptare cum alibi tum etiam in iudiciis cessant qui enim peccarunt cuncta dicere et agere expe riuntur /quibus penam deuitent: so: An iniuste agere confitentur? ac simul aiunt penas pende re non decere? euthy: Jd nullo mõ: so: Nõ ĝ cuncta dicere ac facere experiunť: hoc ẽ ut ar bitror dicere aut ambigere nequaq̃ audent /ꝙ de iniustis suppliciũ summedũ minime sit. sed aiũt potius non iniuste fecisse /an non? euthy: Uera loq̃ris: so: haud ĝ ĩ hoc ambigũt /utruz iniustũ punire oporteat / uerum de hoc potius inter se disceptãt qs iniuste fecerit: et quid agẽ do /et qñ: euthy: Uera narras: so: Non ne ea dẽ hec diis accidunt /si de iustis atq; iniustis ut oratio tua testatur /dissentiunt? Atq; ii quidem iniuste facere asserunt /alii negant: postq̃ illud o uir mirabilis nullus hominum uel deorũ di cere audet /iniustuz uidelicet penas nequaquã dare debet: euthy: Jta: uera ẽ summatĩ dicis o socrates: so: De uno quoq; ut puto eorũ /que facta sunt disceptant o euthyphron quicunq; ã bigunt /siue homines siue dii si mõ dii q ambi gũt /dũ de aliqua actione dissentiũt partĩ qdez iustã partim uero iniustã fuisse dicẽtes. An ñ isto mõ? euthy: Omnino: so: O amice euthy phron me quoq; ut sapiẽtior fiã /edoce / qua cõ iectura potissimum asseris ꝙ dii cuncti illuz in iuste pemptũ existiment /qui mercede ministrãs homicida factus ab impfecti domio uinctus / uĩculis ante periit / q̃ qui ligauerat a uiris in terprete qd agendum cognosceret. Atq; obhoc rectum esse ut filius patrem in capitis discrimẽ inducat: Age obsecro de iis aliquid mihi cla ri demonstrare coneris /ꝙ omnino dii omnes actionem hanc rectam existiment: quod si suffi cienter ostenderis /nunq̃ sapientie tue laudes predicare desistã: euthy: At forte non paruum opus est hoc o socrates: id tamen plane admo dum tibi ostendere possem: so: Jntelligo iam / ꝙ adpercipiendum tardior q̃ iudices esse tibi uideor: qppe cum illis liquido mõstraturus sis hec ẽe iniusta: oẽsq; talia deos odisse: euthy: ꝑ spicue nimiũ o socrates mõ me dicẽtem audiãt

so: Atq audient si bene dicere illis uideberis: Jllud aũt loq̃nte te cogito: et ad me ipm refe rens aĩaduerto /ꝙ licet uel maxime euthyphrõ me doceat deos oẽs hãc mortem iniustã duce re /qui magis inde ab euthyphrone didicero: qđ sanctuz qđ ue prophanum sit? Deo qdẽ ini micũ opus hoc eẽt: Attamen ab hoc paulo añ discreta hec esse minime uisa sunt: sanctũ. s. et non sanctũ: quod enĩ deo amicũ / deo ẽt inimi cum apparuit. Quãobrem hoc tibi dimictaz o euthyphron. Et si uis dii omnes iniustũ putẽt et oderint. Uerumtñ istud iam in sermone sic emendemus ut quod dii omnes oderint /ꝓpha num /quod contra omnes ament /sanctum sit. Que uero partim ament /partim oderint / neu tra sint /uel simul ambo. Num ita uis nunc sã ctum et prophanum nobis esse distinctum? euthy: Quid o socrates prohibet? so: Nihil ad me o euthyphron: sed tu quod ad te adtinet / cogita: utrum ista ponens /sic me facile: quod pollicitus es: edoceas: euthy: Equidem sanctũ quod dii omnes ament esse faterer /prophanũ contra: quod omnes oderint: so: An hoc iterũ discutiendum? utrum recte dicatur nec ne? uel potius omictendum: atq; ita et nobis ipsis et a liis indulgere debemus /ut quicquid dictuz fu erit /admictamus: an quod dictum /examinãdũ euthy: Discutiendum: quanquam hoc nũc bñ dici existimo: so: forsitan obone uir /sic melius intelligemus: sic enim cogita. Utrum sanctuz quia sanctum est a diis amatur? uel quia a diis amatur est sanctum? euthy: haud intelligo qđ dicas osocrates: so: Aptius explicare conabor Dicimus qddã latũ et ferẽs: Ductũ et ducens Uisum et uidẽs: atq; huiusmõi cũcta? num hec diuersa ẽe et qua diuersa sunt /ĩtelligis? euthy phron: Jntelligere mihi uideor: socrates: Non ne et amatum aliquid est et aliud preter hoc amans? euthyphron: Quid ni? socrates: Dic obsecro latum quia fertur /latum est: an ob aliquid aliud? euthyphron: Nequaquam / imo ob hoc ipsum: socrates: Et ductum simili ter quia ducitur: et uisum quia uidetur: euthy phron: Maxime: so: Non ergo quia uisum est uideť: sz ↄtra qa uideť /est uisum: nec quia du ctum ducitur /sed quia ducitur /ductũ: nec qa

latum fertur/sed quia fertur est latum: Nō ne perspicuum est o euthyphron quid inferre ue lim? Uolo autem hoc. siquid fit aut patitur ali quid/non quia factum est/fit sed quia fit/poti us factum: nec etiam quia patiens est patitum sed quia patitur patiens. Admictis hec? euthy Admicto equidem: so: Non ne et amatum aut factum aliquid est aut aliquid ab aliquo patiēs euthy: prorsus: so: Istud igitur eodem modo quo superiora se habet: non quia amatum est: amatur a quibus amatur: sed quia amatur/a matum: euthy: Necesse: so. Quid itaq; de sanc to dicimus o euthyphron? An quod ab omni bus diis amatur/ut oratio tua testatur: euthy Immo: so: Nunquid ob hoc ꝙ sanctuz est/an ob aliud quiddam? euthy: Ob hoc ipsum: so: Ergo quoniam sanctum est/amatur: non quo niam amatur est sanctum: euthy: Uidetur. so Ueruntamen quoniam a diis amatur/amatuz est/atq; diis amicum: euthy: Quid prohibet? so: Non ergo deo amicum: sanctuz est o euthy phron/neq; sanctum amicum deo/ut tu ais: sz hoc aliud est q̃ꝫ illud: euthy: Qua nam ratiōe o socrates? so: Quoniam confitemur sanctum ob id amari quia sanctum est: non quia amatᷣ/ esse sanctum: non ne? euthy: Certe: so: Ama tum autem a deo/eo ipso quo amatur a deo/ deo amatum esse/non quia amatum a deo/ama ri/euthy: Uera loqueris: so: Uerum si idē eēt deo amatum atq; sanctum/tunc aut quia sanc tum est/amaretur quod est sanctuz/atq; ita qa deo amatum amaretur a deo quod deo amatū est: Aut quia amaretur a deo quod amatū deo est/deo amatum esset: atq; ita quod sanctum ē/ ex eo ꝙ amaretur esset sanctum: Nunc autem uides ꝙ opposito modo se habent: utpote que inter se diuersa sunt: hoc enim silicet amatum deo: quia amatur tale est/ut sit amatū. Illud autem. s. sanctum quia tale est ut ametur/ama tur et amatum est. Uiderisq; o euthyphron cū quid sanctum sit/interrogatus fueris/essentiā illius ostendere noluisse: sed passionem quādā assignauisse: quam hoc sanctum suscepit. Ab omnibus uidelicet diis amari/quid autem sit/ non dum nobis explicuisti. Si itaq; tibi placet ne me celes/uerum a principio rursus definias

quid ipsum sanctum existens uel amatur a deo uel aliud quid uis patitur. Neq; enim de hoc ĩ uicez dissidebimus: sed prompte iam dicas qd sanctum est quidue prophanum: euthy: At o socrates quo modo tibi quod cogito exprimaz non inuenio. Semper enim nobis quod ꝓpo suimus preterfluit. neq; consistere uult/ubi si stimus: so: Progenitoris nostri dedali o euthy phron opera esse que dixisti/uidentur. Quod si ego illa dixissem atq; posuissez: forte me risis ses ioco quodaz obiiciens ꝙ orationis mee ar tificia secundum illius cognationem diffugiūt neq; permanere uolunt ubi quis illa locauit. Nunc autem cum tue suppositiones iste sint: alia quadam opus est dicacitate: neq; enim tibi permanere uolunt: ut tibi quoq; uidetur: euthi Immo mihi uidetur o socrates que dicta sūt: eandem pene dicacitatem iocumq; admictere. ꝙ enim illa circunlabantur/ego minime in cau sa sum. sed tu mihi dedalus ipse uideris: quã tum nanq; in me est: sic illa mansissent: so: Ui deor igitur o amice eo in hac arte q̃ꝫ ille prestã tior/quo ille sua solum instabilia fabricabat: ego autem preter mea/ut apparet etiam aliena Idq; mihi est in arte pulcherrimum ꝙ ĩuitus sum sapiens. Malim nanq; rationes mihi ma nere immobilesq; consistere/q̃ꝫ supra dedali sa pientiam: tantali quoq; diuitias affatim asseq. postq̃ꝫ uero tanq̃ delicatior laborem subterfu gere mihi uideris: ego una tecum declarare cō tendam: ut me circa ipsum sanctum erudias: nec in medio sermone deficias. Uide nuz tibi necessarium uideatᷣ omne sanctū esse iustū? euthy: Mihi uero: so: Nunquid et omne iustū sanctum? aut potius omne sanctū iustū: Iustū uero non omne quidem sanctū: sed partim san ctum/partim aliud quiddam? euthy: Nequaq̃ꝫ o socrates q̃ dicta sunt assequor: so: Ueruntamen iunior me nihilominus q̃ꝫ sapientior es/ sed ut dixi delicatior es ob sapientie copiam: At o beate uires tuas excita/enitere. Nihil ē arduū est quod dicebam/comprehendere. Di co nanq; contrariū eius/quod iis uerbis poeta cecinit. Iouem qdem conditorem/q ue hec omnia genuit/dicere nolle. Ubi enim timor/ ibi et pudor. Ego aūt a poeta hoc discrepo.

Num uis quo differo tibi dicam? euthy: Ual de: so: Non uidetur mihi ubicunq; timor ē/ibi etiam pudor existere. Nā multi paupertatem ac morbos ceteraq; huiusmōi ut mihi uideᷣ/me tuunt: neq; tamē pudore ullo in iis afficiuntur tibi uero non ne idem? euthy: Et mihi. so: At ubicunq; pudor ibi et timor. Quisqs eniz pu dore afficitur atq; erubescit/opinionem prauita tis formidat: euthy: formidat certe: so: haud ẽ recte dicitur/ubi timor ibi pudor/sed ubi pudor ibi et timor: neq; tamē uice uersa ubicū q; timor ibi etiam pudor. Amplior enim ut ar bitror est timoris q̃ꝫ pudoris natura: siqdem pars timoris est pudor: quēadmodum numeri pars est impar. Ideoq; nō ubicunq; numerus ibi ĩpar/ubi tamē impar/et numerus est: num tenes? euthy: Maxime: so: De hoc insupioribꝫ percōtabar/utrum ubi iustū ibi et sanctum: an ubi sanctum ibi iustum/ubi tamen iustū/nō sē per et sanctum: pars qppe iusti sanctū est. Sic ne an aliter dicimus? euthy: Sic utiq;. ꝓbe ē dici uideᷣ so: Aspice itaq; deinceps si sanctuz iusti pars est/oportet nos ut apparet cuiusmōi iusti pars sanctum sit inuenire: Si tu ergo me mō aliqd predictoꝝ ĩterrogares/utputa par: cuiusmodi pars numeri/et quis numerus sit: responderē profecto/qui non scalinus: sed iso celes/i. qui non inequilaterus/sed equilaterus est/An non idem tibi uideᷣ? euthy: Mihi cer te: so: Conare igitur tu quoq; me ita docere cu iusmōi iusti pars sanctum est: ut et melito cōfe stim obiiciã: ne ulterius ĩiustitie nos: et ĩpieta tis accuset: qppe cum abste que pia: q̃ sancta: q̃ ue contraria sunt ad sufficientiam didicerimꝰ euthy: Eam iusti partē o socrates sanctū et pi um esse reor: q̃ circa deoꝝ curam uersatur: q̃ uero ad hōum curam ptinet/reliquā esse iusti tie partē/so: Probe o euthyphron dicere mihi uideris: sed paulū qd ultra regro: Curā enim quā uoces/non dum ĩtelligo. Neq; forte dicis hanc curam talem esse: quales cure sunt: q̃ ad alia spectant: Ut ecce cum dicimus. Non qui uis equos curare nouit/sed equester: an non? euthy: prorsus: so: eq̃stris nanq; facultas equo rū cura est: euthy: Utiq;: so: et uenatoria canū et buccolica boum. euthy: Dio: so: Sanctitas

autem ac pietas cura deorum: sic ne o euthy phron asseris? euthy: Assero: so: An nō cura omnis idem intendit/ut quiddā huiusmōi/bo num et utilitatē ei quod curatur/afferre? ut eq ab equestri diligētia iuuanᷣ: ac meliores eua dunt: An non sic uidenᷣ? euthy: Mihi plane so: Et canes a uenatorum peritia: et a buccoli ca boues/ac reliqua cuncta similiter. Num in dampnum eius quod curatur/curam tendere putas? euthy: Non per iouē: so: Ad utilitatez uero? euthy: Quid ni? so: Sãctitas quoq; cuz deorum cura sit/diis ne ꝓdest? ac meliores ef ficit? Atq; id ipse concederes/ut cū sanctuz qp piam peragas/deoꝝ aliquē facias meliorē? eu thy: Nunq̃ꝫ per iouē: so: neq; ego o euthyphrō id te dicere arbitror: longe enĩ a me suspitio hᷓ abest. propterea te rogaui qualem ne curã deo rū diceres: non existimans huiusmodi quãdaz te dicere: euthy: Et recte quidem o socrates: non enim talem assero: so: age que nã deorum cura sanctitas erit? euthy: Qua o socrates ser ui dños curant: so: Intelligo: ministra quedaz deoꝝ ut uidetur/cura hec erit: euthy: prorsus so: potes ne dicere/ad quid suppeditet medicis cura medicoꝝ ministra? nō ne ad sanitatem? euthy: Ad hanc ipsaz: so: Ministra uero facul tas eoꝝ qui naues construunt/ad qd illis mi nistrat? euthy: Ad nauis fabricam: so: Et que domoꝝ edificatoribus non ne ad domus con strutionem? euthy: Immo: so: Dic itaq; mihi uir optime/cura illa ministra deorum/ad cuius operis effectionem diis obseqtur? ꝑspicuum ē te scire: cum diuina te nosse pre ceteris omni bus affirmaueris: euthy: Et uera loquor o so crates: so: Dic ergo per iouē qd est mirificum istud opus quod dii nobis ministrantibus faci unt? euthy: Multa profecto ac pulchra o socra tes: so: Exercitus quoq; duces multa et pul chra efficiunt o amice/ueruntā precipuum di ceres opus illorum esse/in prelio superare: an nō? euthy: Quid ni? so: Multa ꝑterea atq; pul chra ut arbitror/agricultores: summa tamen illorum est: ex terra alimenta colligere: euthy: prorsus: so: Multorum uero: pulcrorumq; fa cinorum que dii perficiunt/que naz summa exi stit? euthy: Etiam paulo ante dixi o socrates:

prolixi operis eſſe hec omnia pfecte comprehēdere. Sic aūt nunc tibi ſimpliciter dico : ꝙ ſi quis grata diis loqui et agere nouit / uouens : atq; ſacrificās / hec ſancta ſunt : atq; hec officia tum domos proprias tum ciuitates conſeruāt Cōtraria uero impia ſunt / et uniuerſa peruertunt ac perdunt : ſo : paucioribus admodum o eutyphron ſi uoluiſſes / ſummam coruz que rogabam explicuiſſeſ / ſed uideris nequaꝙ̄ promptus et libēs ad me docēdū accedere : et nūc uti ꝙ poſtꝙ̄ id pſenſiſti / dehortatus es atq; aduertiſti ; quod ſi reſpondiſſes forte ſanctitatē abſtedidiciſſem : nunc aūt / neceſſe ē ē interrogantē ī terrogatum ſeq quacunque ducit / qd rurſuſ dicis ſanctum ēe atq; ſanctitatē? nō ne ſcientiam quandam uouendi atq; ſacrificandi? euthy : equidem : ſo : Non ne ſacrificare eſt munera diiſ offerre? Uouere aūt a diis petere? euthy : Et maxime quidem o ſocrates : ſo : Scīa ergo et diis dandi et ab iis petendi ſecundum hanc ratōez ſanctitas erit : euthy : ꝑpulchre o ſocrates quod dicebam itellexiſti : ſo : Auidus ſum o amice ſapientie tue . mētemq; adhibeo : ne uerba fruſtra effundas . At mihi dicas oro / q̄ nam hec ē miniſtratio erga deos? An eſſe dicis ab iis petere aliqd et iis dare? euthy : Certe : ſo : Recte ab illis petere / non ne eſt ea petere / quibus egenꝰ Recte aūt dare ea quibus indigent / illis offerre? Neq; ē artificioſum eēt ea alicui quibus nō indiget elargiri : euthy : Uera narras o ſocra : ſo : Mercatura igiť quedam o euthyphron inter deos et homines mutua ſanctitas erit : euty Mercatura ſi ſic eam nominare lubet : ſo . At nihil mihi placet / niſi ſit uerū : Dic ergo q̄ nam diis ex muneribus noſtris utilitas . Que enim dēt unicuiq; patere pōt . Nihil enī nobis eſt bonum qn illi pbeant : q̄ uero a nobis accipiunt : qd illis conferunt? An tāto ipſis in hac mercatura preſtamus : ut cum nos oīa ab illis bōa ſuſcipiamus / ipſi nihil a nobis boni reportentꝰ euthy : Num opinaris o ſocrates deos : iis que a nobis accipiunt / aliqua ex parte iuuari? ſo : At quid tandem erunt hec noſtra dona diis oblata? euthy : Quid putas aliud ꝙ̄ honorem uenerationem et ut modo dixeram gratiā? ſo : Gratū ḡ erit o euthyphron ſanctū : non autem utile aut placitum diis : euthy : Reor equidem maxime omniū placitum : ſo : hoc ḡ iteruz ſanctum eſt : diis placitum . euthy : Maxime : ſo : et miraris cum hec dicas : ꝙ rōes tibi nequaꝙ̄ ꝯſiſtere / ſed uacillare potius uideantur : ac me ueluti dedalum culpas / ꝙ eas nutare compellā cū tn̄ ipſe longe admodū artificioſior ſis ꝙ̄ dedalus / dum ipſe facis ut ſermones circulo reuoluantur . An non ſentis orationem rurſus ī idē refluere? Meminiſtī in ſupioribus ſanctū et amicū deo haud eadem : ſed diuerſa inuicez apparuiſſe? euthy : Memini : ſo : Nūc uero neq̄quam animaduertis te ſanctum deo placitū dicere : hoc autem nihil aliud ē ꝙ̄ deo amicum : An non? euthy : Omnino . ſo : Ergo aut tunc non recte conceſſimus / aut ſi recte tunc / mō nō recte iudicaremus : euthy : Uideť : ſo : Igitur a principio rurſus qd ſanctum ſit / examinādūz eſt . Nam ego anī ꝙ̄ diſcam uolens ac libēs adſtare nequaꝙ̄ uerebor . Sed ne me cōtemnas immo mentē penitus adhibēs ꝙ̄ maxime nūc exprime ueritatem . Noſti enim ſiquis hominū alius . Neq; dimictendus es quēadmoduz protheus priuſꝙ̄ dixeris . Naz niſi liquido ſanctū ac prophanum nouiſſes / nunꝙ̄ mercennarii cuiuſdam gratia : uirum ſenem et patrem ut reuz mortis pſeq ſtatuiſſes . Sed deos timuiſſes / ne forte minus id recte aggredereris : atq; ex hominum conſpectu erubuiſſes . Nunc autem noui ꝙ plane ſanctum et prophanum cognoſcere opinaris : Dic ergo o optime euthyphron : neq; nos celes quid ipſum exiſtimes? euthy : Alias o ſocrates : nunc iam alio propero : hora enim eſt ut abeam : ſo : Quid agis amice? Magna de ſpe me nunc abiens deiieciſti : qua ſperabā ab ſte quid ſanctum quid non ſanctum diſcere atq; ita meliti accuſationem liber euadere : oſtēdens illi ꝙ ab euthyphrone diuinorum ſapientiam adeptus fuerim : neq; ulterius ex mea rudiq; ſententia nouum aliquid de diuinis inducturus ſim . ſed reliquum omne tempus melior admodum ſim uicturus .

Finis Euthyphronis.

Argumentum Marſilii Ficini Florentini ī Parmenidem de uno rerum oīuz principio.

Cum plato per omnes eius dialogos totius ſapientie ſemina ſparſerit / in libris de re . p . cuncta moralis philoſophie inſtituta collegit : oēm naturaliū rerum ſciam in timeo : uniuerſam in parmenide complexus eſt theologiā : cumq; in aliis longo interuallo ceteros philoſophos anteceſſerit in hoc tandē ſe ipſum ſuperaſſe uideť : et ex diuine mentis aditis intimoq; philoſophie ſacrario celeſte hoc opus diuinitus deprompſiſſe : Ad cuius ſacram lectionem quiſquis accedet prius ſobrietate animi mentiſq; libertate ſe preparet ꝙ̄ attrectare myſteria celeſtis operis audeat . hic enim diuus plato de ipſo uno ſubtiliſſime diſputat : quēadmodū ipſum unum rerum omnium principiū eſt : ſuper oīa / omniaq; ab illo . Quo pacto ipſum extra oīa ſit et in omnibꝫ omniaq; ex illo ꝑ illud atq; ad illud : Ad huiuſ quod ſuꝑ eſſentiam eſt / unius intelligētiā gradatim adſcendit : Unum quippe in triplici ordine reperitur : In iis que fluunt / atq; ſenſibuſ ſubiiciuntur : et ſenſibilia nominanť . In iis ēt que ſempꝛ eadem ſunt : et intelligibilia nuncupātur / non ſenſibus amplius / ſed ſola mente percipienda . Nec in iis tantum uez etiā ſupra ſenſum et ſenſibilia intellectumq; et intelligibilia ipſum unum exiſtit . Quāobrez hoc in dialogo zenon eleates primis parmenidis pythagorici diſcipulus unum eſſe in ſenſibilibus probat / oſtendens ꝙ ſi hec multa eſſent : nullo mō uniuſ natura participantia / errores plurimi ſequerētur : Deinde ſocrates zenoni non repugnās qdem / ſed eum altius eleuans / ad conſyderationem unius et unitatum / que ī rebus intelligibilibus inſunt : perducit : ne in hoc uno / quod ſenſibilibus ineſt / moretur . Ex hoc igitur ad ideaſ inueſtigandas perueniūt : in quibus rez unitates conſiſtunt : poſtremo parmenides ipſe ſenior haud quaꝙ̄ ſocrati contradicens / ſed īchoatam contemplationem eius abſoluens / integrā idearum explicat rationem : Ubi quatuor de ideis queſtiones īducit : primo utrū ſint ſecūdo quoz idee ſint et quorum minime . Tertio quales ſint / quam ue uim habeant : quarto quo mō ab iis que infra ſe ſunt / participantur : hinc iā ad unum quod ſuꝑ intelligibilia et ideas exiſtit adſcendit ipſe / nouemq; de illo ſuppoſitiones adducit . Quinq; ſi unum ſit / quatuor : ſi nō ſit unum / q̄rens quid utrinq; ſequatur : he uero ſuppoſitiones a triplici unius et duplici ipſius non eſſe partitione ducunť . Unū qppe triplex ſuꝑ eſſe in eſſe poſt eſſe repertum . Ipm uero n̄ eſſe gemine cōſyderationi ſubiicitur : Aut enī nullo modo eſſe / aut partim eſſe : partim non eſſe quis cogitat . prima itaq; ſuppoſitio tractat / ſi unum ſuper eſſe exiſtit / qd circa illud ad ipz et ad alia ſequitur : Secunda / ſi unum cū eſſe eſt / quo mō ſe habet ad ſe ipſum atq; ad alia . Tertia / ſi unum ſub eſſe ponitur quid illi ad ſe ipſum aliaq; contingit . Quarta / ſi unum ſuper eſſe conſiſtit / quo modo ſe habent alia et ad ſe et ad unum : Quinta : ſi eſt illud unuz quod cū eſſe locatur / qd aliis ad ſe et ad illud accidit : Sexta : ſi non eſt unum / ita ut partim ſit / partiz minime ſit / qua ſe ratione ad ſeſe et ad aliā habeat : Septima : ſi non eſt unuz ita ut nullo mō ſit / quo pacto ſe habet ad ſe ipſum atq; ad alia Octaua : ſi non eſt unum ita : ut partim ſit : partim non ſit / qd aliis ad ſe et ad illud eueniat . Nona : ſi non eſt unum : ita ut nullo modo ſit . quid alia ad ſeſe et ad illud deniq; patiantur . In iis omnibus generatim intendit parmenides potiſſimum hoc aſſerere : ꝙ unum omniuz principium ſit / eoq; poſito / ponantur omnia / ſublato autem / interimantur : Itaq; inprimiſ quīque ſuppoſitionibus quinq; rerum gradus poſito uno in rerum ordine tradit . Inquatuor uero ſequentibus inquirit quot abſurda quot errores quantaq; mala ipſo uno ſublato ſequanť Prima ex quinque ſuperioribus de uno ſupremoq; deo diſſerit : quomodo procreat diſponitq; deorum ſequentium ordines : ſecunda de ſingulis deorum ordinibus : quo pacto ab ipſo deo proficiſcuntur . Tertia de diuinis animis Quarta de iis que circa materiam fiunt : quo modo a ſupernis cauſis producuntur : Quinta de materia prima quemadmodum ſuapte natura ſpecierum eſt expers / et a primo uno depen

unum

Aliud Alia

det. Illud inſuper aduertendum eſt ꝙ in hoc
dialogo cum dicitur unum pythagoreoruꝫ mo
re queq; ſubſtantia a materia penitus abſoluta
ſignificari poteſt: ut deus: mens: anima. Cum
uero dicitur aliud et alia: tam materiā ꝙ illa:
que in materiam fiunt/intelligere licet. His er
go premiſſis atq; ſeruatis ad ipſum dialogum
ueniamus.

Parmenides de uno rerum omnium principio

Cephalus: Adimantus: Antiphon: Glaucon

Pythodorus: Socrates: zenon: parmenides
:cepha:

c Vm domo e clazomenis athenas pro
fecti eſſemus: iuxta forum adimantū
et Glauconem offendimus. Et ma
nuꝫ meam prehendens adimanthus:
ſalue inquit o cephale/et ſiquo īdiges quod no
ſtre facultatis ſit: iube. At ego inꝙ ad id ueni
in quo ueſtra opera indigebo: expone inquit:
quid ſit quo indiges: Tuꝫ ego fratri ueſtro ger
mano quod nomen erat? non enim memini.
Erat enim ferme puer/qñ huc e clazomenis ac
ceſſi: longum uero interceſſit temporis īterual
lum: patri tamen eius pyrilampes nomen fuiſſe
arbitror: prorſus inquit: ipſi uero nomen An
thiphon. ſed quid potiſſimum queris? Iſti in
quā concives mei ardentes ſunt ſapientie ama
tores: audieruntq; hunc anthiphonem diu py
thodoro zenonis ſocio familiariter uſum: ratio
nes quas condam ſocrates: zenon: atq; parme
nides inuicem pertractarunt/cum a pythodo
ro frequentius accepiſſet: memoria retinere.
Uera inquit dicis: Has itaq; audire deſydera
mus: Haud difficile id eſt: nam dum eſſet ado
leſcentulus/eas diligenter meditabatur. Nūc
uero apud auum: cui idem eſt nomen: circa rē
equeſtrem ut plurimum uerſatur. Ceterum ſi
opus eſt/ad eum proficiſcamur. Nuper enim
hinc domum abiit: habitat autem prope īmeli
ta. Cum hec dicta fuiſſent/acceſſimus domiq;
inuenimus Antiphonem frenum quoddam ap
tandum fabro tradentem: Poſtꝙ uero ab illo
diſceſſit/et fratres/noſtri aduentus cauſam re
tulerunt/agnouit me ex priori illuc acceſſu: et
congratulatus eſt. Nobis autem orantibus ut
diſputationem illam referret/primo quidem re
cuſabat: eſſe enim operam non mediocrem dek
de tamen expoſuit. Dixit ergo antiphon pytho
dorum enarraſſe/zenonem atq; parmenideꝫ ue
niſſe quondam ad magnorum panatheneorum
celebritatem: et parmenidem iam ſenem fuiſſe
atq; canum/aſpectu decorum: annos ferme quī
que et ſexaginta etatis agentem. zenonem uero
annos pene quadraginta natum: procero inſu
per et grato corporis habitu: parmenidiſq; fa
miliarem. Diuertiſſe autem illos ait apud py
thodorum extra menia in ceramico: quo etiam
aduentaſſe ſocratem/aliosq; cum ſocrate pluri
mos: ſcripta zenonis audire cupientes: Nam
tunc primum ab illis in eam urbem inuecta:
ſocratem uero eo tempore admodum iuuenem
extitiſſe: legiſſe autem illis zenonem ipſum:
parmenidem enim forte extra domum fuiſſe:
Ac parum ſuperfuiſſe legendum/quando ſe in
traſſe domum una cum parmenide et ariſtotele
qui de triginta uiris unus fuit/pythodorus aie
bat. Unde pauca que legenda reſtabant audiſ
ſe: Ueruntamen a zenone prius omnia perce
piſſe.

u Erum iis auditis/ſocratem dixiſſe ait uti
primam ſermonis primi ſuppoſitionē ite
rum legeret. Qua lecta ſtatim ſic intuliſ
ſe: Quo modo id dicis o zenon ꝙ ſi multa ſūt
ea que ſunt/oportet illa ſimilia atq; diſſimilia
eſſe hoc autem eſſe impoſſibile: Neq; enim diſſi
milia: ſimilia: neq; ſimilia diſſimilia eſſe poſſe.
Non ne ſic dicis? Sic certe reſpondiſſe zeno
nem: Non ne ſi impoſſibile eſt: diſſimilia ſimi
lia eſſe: et ſimilia diſſimilia/impoſſibile etiam
multa eſſe? Nam ſi multa eſſent: impoſſibilia
iſta contingerent? Num hoc eſt: quod ſermōeſ
tui uolunt? neq; aliud quicꝙ intendunt/ꝙ per
omnia que dicuntur aſſerere ꝙ multa non ſint
huiuſq; ipſius unamquamq; rationem coniectu
ram eſſe putas: ac totidem coniecturas inueſti
gaſſe te cenſes/quot rationes attuliſti ꝙ multa

De uno rerū pricipio

non ſint: Sic ne dicas? An ipſe non recte per
cipio? Immo reſpondiſſe zenonem/optime qd
hec ſcripta ſentiunt/intellexiſti. Intelligo dixiſ
ſe ſocratem o parmenides ꝙ zenon iſte nō ami
citia ſolum conſpirare uult tecum: ſed iis etiā:
que compoſuit. Idem enim quodammodo qō
et tu/ſcripſit/uerum permutatione quadaꝫ noſ
decipere tentat: quaſi aliud ꝙ tu dicat. Nam
tu in poematibus unum ais eſſe ipſum omne:
atq; huius argumenta ꝙ pulcherrima exibes:
hic uero rurſus non multa eſſe ait: cōiecturas
q; et ipſe permultas ac ualidas prebet. Dum er
go alter unum dicit/alter non multa et cum in
modum uterq; loquitur/ut non uideantur ideꝫ
inferre cum tamen eadem ferme dicant/uiden
tur nobis iſta ſupra nos dici. Ita eſt o ſocra
tes dixiſſe zenonem: non omnino tamen ueríta
tem eorum que ſcripta ſunt/perſenſiſti: quam
uis ceu canes lacene bene tranſcuris et inue
ſtigas dicta. Sed primum quidem hoc te latu
it/ꝙ non omnino ſic ſe extollunt huiuſcemodi
ſcripta: ut eam ob cauſam ſcripta ſit: quam tu
putas ut homines celent: quaſi egregiuꝫ quid
dam hinc efficiatur. Uerum tu quidem contin
genſ quiddam dixiſti. Sunt autem hec re ue
ra conſcripta in ſuffragium parmenidis aduer
ſus eos qui illum carpere nituntur/dicentes:
ſiquidem unum ſit omne/ridicula plurima hu
ic opinioni/ac etiam repugnantia ſibi penitus
euentura: hec quoq; ſcripta eos qui multa eſſe
uolunt/impugnant/ac plura obiiciunt: ut pate
at multo abſurdiora ex opinione illorum ſeq:
ꝙ ſilicet multa ſint/ꝙ ex opinione parmenidis
ꝙ ſit unum/ſiquis diligenter examinauerit. ob
hanc itaq; contentionem in ipſa iuuentute librū
compoſui: quem ſurripiens quiſpiam edidit an
te ꝙ conſultare mihi liceret/an efferendus eſ
ſet in lucem nec ne. Id ergo te fugit o ſocra
tes/ꝙ exiſtimas non a iuuenili certamine/ſed
a ſenili ambitione ſcriptum fuiſſe. Ueruntamē
ut dixi/non inepte coniieciſti. Accipio inquit
ſocrates: et puto ſic ſe ut dicis habere.

ſ Ed hoc mihi reſponde: putas ne eſſe
ipſam per ſe ipſam ſpeciem quandam
ſimilitudinis? et huic aliam quandam contra
riam diſſimilitudinis ſpeciem? in quibus duo
bus et ego et tu participemus et alia que utiq;
multa uocamus? atq; ea quecunq; in ſimilitudi
ne participant/ſimilia fieri eatenus/quatenus
participant? que uero diſſimilitudine diſſimilia
et que utriſq; utraq;. Quod ſi omnia in utriſq;
contrariis exiſtentibus participāt/et quia utro
rumq; participia ſunt/ſimilia et diſſimilia inter
ſe ſunt/quid mirum? Siquis enim ipſa ſimilia
diſſimilia eſſe diceret/uel diſſimilia ipſa/ſimilia
monſtrum quoddam/ut arbitror eſſet: Sin au
tem participantia in utriſq; quiſpiam utraq; pa
ti aſſereret/nihil mihi o zenon mirandum eſſe
uideretur. Neq; etiam id mirarer: ſiquis cunc
ta unum dicet: ex eo ꝙ in uno participant: atq;
hec eadem rurſus multa/quia in multitudine
quoq; participant. At ſi quod ipſum unum eſt
hoc ipſum multa eſſe oſtenderit/et ipſa multa/
unum/iam ſummopere admirabor. Ac de cete
ris omnibus eodem modo: Nam ſi genera ip
ſa et ſpecies et in ſe ipſis aſſerat iſta contraria ī
ſe recipere. admiratione profecto dignum erit.
Et enim ſiquis me unum ac multa eſſe demon
ſtret/cur mirandum? ſiquidem uolens multa
me aſſerere/dixerit alia eſſe dextera mea/ſini
ſtra alia/alia anteriora/alia poſteriora: et ſupe
riora deniq; ac inferiora ſimiliter: multitudiniſ
quippe ut arbitror/particeps ipſe ſum: et quan
do unum me oſtendere uelis: dixerit/ꝙ e nobiſ
qui ſeptem ſumus/ego unus homo ſim: unius
particeps/ſimiliter nihil mirum. Quamobrem
uera utraq; affirmantur. Si ergo quiſpiam ta
lia conetur unum et multa eadem demoſtrare/
lapides uidelicet ac ligna et reliqua huiuſcemo
di/unum et multa ipſum oſtendiſſe fatebimur
non tamen unum multa/neq; multa unum: ne
q; mirabile quippiam predicaſſe: ſed quod om
nes confiteremur. At ſiquis eorum que paulo
ante dixi/primum quidem ſpecies ipſas ſecun
dum ſe ipſas ſeorſum diſtingueret/ueluti ſimi
litudinem: diſſimilitudinem: multitudineꝫ: unū
ſtatum: motum: ceteraq; huiuſmodi/deinde in
ſe ipſis iſta conmiſceri ſecerniq; poſſe aſſereret
obſtupeſcerem equidem o zenon. Et ſi ea que
ſcripſiſti/ut uirum fortem decet/pertractata
eſſe reor. multo tamen magis mirarer atque le

tarer: siquis posset hanc eandem questionem i
ipsis speciebus penitus implicitam quemadmo
dum in rebus que uidentur expositum est: ita
et in iis que ratione conprehendūt / clarius ex
plicare: Dum hec socrates diceret: aiebat py
thodorus se putasse parmenidem et xenonem i
singulis esse aduersus socratem indignatos:
Eos autem summa quadam attentione auscul
tasse / ac frequenter alterutrum respiciētes sub
risisse / quasi socratem admirantes. Unde cum
finem socrates loquendi fecisset? dixisse parme
nidem o socrates ꝙ dignus es admiratione
propter impetum quo ad rationes promptus ac
cedis.

Erum mihi dicas oro. Tu ita ut dicis se
u orsum quidem ipsas species discreuisti se
orsum etiam speciebus participantia: uidetur
q; tibi quiddam esse ipsa seorsum similitudo:
cuius et nos participes sumus: et unū rursus
ac multa: et omnia quecunq; nuper a zenone au
disti. Mihi quidem uidetur socratem respon
disse: Num talia quedam inquis / rogasse par
menidem / ceu iusti speciem quandam ipsā per
se ipsam et pulchri et boni atq; omnium deniq;
talium? prorsus. Nunquid speciem hominis
seorsum a nobis et ceteris eiusdem generis. et
ignis etiam et aque speciem? Sepenumero in
quit socrates in hac sum ambiguitate uersatus
utrum de iis perinde ut de superioribus dicen
dum sit / an secus: Utrum de iis etiam dubita
sti o socrates / que ridicula forte / quis putet / si
cut de pilis luto ue et macula: et aliis ignobilis
simis rebus atq; uilissimis. num ambigis utrū
ponenda sit horum cuiusq; separata species:
aliud quiddam ab illis existens: uel eorū que
nos pertractamus siue non? Nullo pacto iqt
socrates / sed hec que uidemus hec et esset. spe
ciem uero quandam illorum esse putare / forte
nimis ridiculum esset. Aliquando me olim ea
cogitatio perturbauit: ne quid forte sit de omni
bus idem: postꝙ uero paulisper institi inde dis
cessi / metuens ne in profundam delirationem
mersus forte perirem: Unde reuersus ad ea q̄
species habere prediximus / circa illa iam uer
sor: Juuenis adhuc es o socrates: nec dum te
philosophia complexa est. Amplectetur autem
ut mea fert opinio / quando nihil istorum negle
xeris: nunc uero ad opiniones hominū ob eta
tem respicis.

E hoc mihi dicas. Uidentur ne tibi ut a
a iebas / species quedam existere / et ea que
illis participant / illarum cognomenta sortiri?
ueluti similitudine participantia: similia magni
tudine magna? pulchritudine atq; iustitia / pul
chra et iusta uocari? et maxime quidem inquit
socrates: Non ne quodcunq; speciei particeps
fit / uel totam speciem uel partem accipit? An ē
alius preter istos participandi modus? Et qs
alius socrates ait? Utrum uidetur tibi tota spe
cies in uno quoq; multorum esse una existens?
an aliter? Quid prohibet esse unam? Unū er
go et idem in multis seorsum positis totum si
mul unum erit. atq; ita ipsum a se ipso seorsum
existet: Nequaꝙ inquit socrates. Uerum sicut
dies unus deniq; ubiq; simul adest / nec ipse ta
men a se ipso secernitur: ita nil prohibet quam
libet speciem unam et eamdem simul multis ad
esse: nec tamen a se ipsa secerni: Lelle o socra
tes unum idem simul in multis ostendis: ac si
super multos uelamen quoddam extendens: di
cas unum in multis totum esse: non ne tale qd
dam dicis? forsitan: An ergo totum uelamē sin
gulis uel pars eius alia alteri aderit? pars. Di
uisibiles igitur inquit o socrates species erunt
et que illis participant / partē capient: nec am
plius in quolibet tota / sed pars cuiusq; unū erit
Sic apparet. Uoles ne o socras unam speciē
re uera diuidi ac etiam unam esse? Nullo mō.
Considera itaq; si ipsam magnitudinem partia
ris et unum quodq; plurium magnorum parte
magnitudinis minore ꝙ ipsa sit: magnum erit
non ne procul a ratione uidebitur? prorsus:
Quid uero ipsius equalis parte unum quodq;
partium participans / habebit, quo minore exi
stente ꝙ ipsum equale id quod habet / equale a
licui sit? Impossibile: Sed et aliquis nostrum
ipsius parui partem habebit / qua ipsum paruū
maius est / quippe cum ea pars ipsius existat:
atq; ita ipsum paruum maius erit. Id autē cui
ablata pars addicitur minus erit: et nihilo ma
ius ꝙ antea fuerit: Istud inquit fieri non pos
se: Quo igitur modo o socrates ait / cetera spe
ciebus participabunt / Cum nec secundum to
tas neq; secundum partes capere queant? per
iouem non leue quiddam hoc ad determinādū
uidetur. Ad illud autem quid ais? Quid nam
Reor te ex hoc unam quamlibet speciem pone
re. Cum plura quedam magna tibi uidentur /
una quedam forsan idea tibi uidetur / per omīa
respicienti: unde ipsum unum magnum esse pu
tas: Uera dicis: Quid si ipsum magnum atq;
alia que magna sunt animo eodem modo per ō
nia respicias / non ne unum quiddam magnum
iterum apparebit / quo hec omnia magna uide
ri necesse est? Apparet. Idcirco alia iā magni
tudinis species preter ipsam magnitudinem et
participantia magnitudine / iterum elucebit: et
in iis omnibus alia rursus: qua uniuersa sint
magna: nec āplius una queq; species una erit:
sed numero potius infinite: At forsitan inquit
socrates quelibet harum specierum notio que
dam est nec alibi esse ꝙ in animis potest: sic ē
una queq; unā erit: nec contingent ulterius: q̄
dicebantur. Quid ergo inquit? quelibet notio
una est? notio autem nullius notio? At hoc im
possibile: Sed cuiusdam? Cuiusdam sane: exi
stentis uel non existentis? Existentis: Nū uni
us cuiusdam quod notionem illam in omnibus
sequentem intelligere licet ideam unam? pror
sus: preterea non ne species erit hoc quod itel
ligitur unum esse / semper in omnibus idem?
Necessairum hoc quoq; uidetur: Quid uero in
quit parmenides / an non necesse est / cum cete
ra speciebus participent / ex notionibus unum
quodq; constare et intelligere singula: uel cum
sint notiones: nihil tamen intelligere? Sed ne
q; id inquit rationem habet: uerꝫ ꝙ maxime sic
ista mihi se habere uidentur: has quidem spēs
tanꝙ exemplaria in natura consistere: cetera
uero iis similia fieri: atq; esse simulachra: nec a
liter ista speciebus participare / ꝙ q; illis similia
fiunt. Si quid igitur ut ais speciei simile est:
num possibile est speciem ipsam non esse similē
eius quod ipsi simile factum est? quatenus ip
si factum est simile? An cogitari potest simile
non esse simili simile? Non certe. Simile autē
non ne unius eiusdem speciei necessario parti
ceps est / cuius et illud cui simile sit: Necesse
est: At quo similia participantia similia fiunt:
non ne illud ipsa species erit? Omnino: Non
igitur potest quicꝙ speciei simile esse / nec speci
es alteri. Nam preter ipsam speciem species a
lia semper emergeret: q; si illa cuiquā sit simi
lis / alia rursus nec unꝙ progressus iste cessa
bit: quin noua species semper occurret: si speci
es participanti similis sit: Uerissima loqueris
Non ergo per similitudinem cetera speciebus
participant: sed alius quidam preterea queren
dus est participandi modus: Apparet. Cernis
o socrates quanta sequitur ambiguitas siquis
quasi species sint: ipsas secundum se ipas di
stinguat? Et maxime inquit. Scito insup te nō
dum ut ita dixerim comprehendere / quanta sit
difficultas si unum quodq; existentium unam
speciem semper quiddam distinguendo posue
ris: Quo mō id inquit? Multa quidem alia sꝫ
sed hoc est maximum: siquis asserat illas dino
sci non posse / cum sint tales quales esse species
oportere dicimus / Eum sane qui ista diceret:
non posset aliquis redarguere nisi multarū re
rum peritus sit qui dubitat: et ingeniosus: ue
litq; pterea sequi demonstrantem / dum pluria
longo ordine transigit: ueruntamen nec etiam
psuaderi poterit: qui ignotas illas esse coget.
Cur o parmenides ait socrates? Quoniā o so
crates arbitror et te et quēuis alium quicunq;
essentiam quandam cuiusq; ipam secundum se
ipam existentem ponit / nullam nobis inesse spe
ciem concessurum. Quo enim pacto inquit so
crates ipa secundum se ipam esset? Recte loq̄
ris. Non ne igitur quotcunq; ex ideis inuicem
respiciunt: que sunt ipe ad se ipas essentiā ha
bent / non autē ad ea q̄ circa nos sunt: seu simu
lacra / siue quomōcunq; illa quispiā nominet:
quibus nos participātes singula ēe denoīamur
Que uero circa nos sunt illis equoca: ipa si
militer ad se ipa non ad spēs sunt: et sui iporū
non illarꝫ q̄cunq; rursus similiter nuncupāt. q̄
mō dicis iqt socrates? Ueluti siqs nostrū ali
cuius dn̄s aut seruus sit / non ipius dn̄i quod
dn̄s ē / seruus existit: neq; ipius serui quod ser
uus ē / dn̄s est qui dn̄s dicitur: sꝫ hec utraq; ē
tanꝙ hō: Ipsa uero domīatio seruitutis ipius
existit id quod est: et ipsa iterum seruitus eodē
mō ipsius doīatōis ē seruitus: Nec ea q̄ nobis
inst ad illa: n̄ ēt q̄ illic sunt / ad nos referunt:
Sed ut dixi ipa sui ipsorum et ad se ipsa sunt:
et que hic sunt / similiter ad se ipsa respiciunt:

Intelligis ne quod dico? prorsus intelligo. fi
ne et scientia ipsa quod scientia est illius ipsius
quod est ueritas: scientia est. Omnino quidem
Quelibet rursus scientiarum que est quod est
alicuius existentium est scientia/an non? profe
cto: Scientia uero nostra/ nō ne ueritatis que
circa nos/scientia erit? Et rursus unaqueq; no
stra scientia: uniuscuiusq; eorum que circa nos
sunt/scientia. Necesse est. Ueruntamen
ipsas species neq; nos habere/neq; circa nos es
se posse assentiris: Non profecto: Cognoscun
tur ne ipsa scientie specie genera ipsa que singu
la sint? Certe. Quam speciem nos haud habe
mus: Non certe: Nulla igitur species a nobis
cognoscitur: cum ipsius scientie particeps mi
nime simus. Non apparet. Ignotum itaq; no
bis ipsum pulchrum et ipsum bonum est et oīa
deniq; que ut ideas esse supponimus. Uidetur
Consydera et hoc etiam grauius: Quid naz?
Num fateris si est ipsum quiddam scientie ge
nus: multo illud prestantius ēe hac nostra sciē
tia: et ipsam pulchritudinem ac reliqua eodem
pacto: Immo: Non ne siquid aliud est ipsius
scientie particeps: nullum nisi deum dices sup
premam habere scientiam? Necesse est. Num
poterit deus cum ipsam scientiam sit amplexus
hec nostra dinoscere? Cur non? Quoniam īgr
parmenides confessi sumus o socrates neq; spe
cies illas ad nostra uim habere quam habent:
neq; nostra etiam ad superna: uerum utraq; ad
se ipsa referri: Consensimus plane. Ergo si a
pud deum suprema ipsa doīatio est: atq; ipā
suppma sciētia/ nunq̄ aut domīatio ipsa nobis
dominabitur: aut ipsa scientia nos / uel aliud
nostrorum quicq̄ cognoscet: sed et nos similit̄
diis minime imperabimus imperio nostro: ne
q; diuinum quicq̄ scientia nostra percipiemus
Et illi item eadem ratione nec nostri erunt do
mini / neq; res humanas cum dii sint/animad
uertent. At non ne ualde mirabilis inquit: hic
sermo uidebitur: siquis deum cognitione priua
uerit? hec quidem o socrates īquit parmenides
aliaq; preter hec multa necesse est speciebus cō
tingere/siquidem he rerum idee sit: et aliquis
ipsam quandam unaz quamq; speciem determi
net. Unde uacillat quisquis hec audit: ac du
bitat ne forte idee nihil sint omnino: uel si sint
necesse eas esse humane nature ignotas existi
mat. Adeo ut qui ista dicit/inferre aliquid ui
deatur. Et ut paulo ante dixi/mirum est q̄ sit
incredibile/et uiri admodum ingeniosi percipe
re posse q̄ sit genus quoddam cuiusq;: et ipsa
secundum se ipsam essentia: nec non mirabilio
ris uiri officium est/hec postq̄ inuenerit/alios
docere posse sufficienter omnia discernentem:
Assentior o parmenides inquit socrates: que ē
dicis menti mee mirifice consonant. Uerunta
men inquit parmenides: siquis predictis ratio
nibus motus species rerum existentium aufe
rat/neq; speciem ipsam uniuscuiusq; distīguat.
haud sane reperiet/quo conuertat intelligentiā
cum non permiserit ideam uniuscuiusque rerū
existentium eādem semper existere: et in hunc
modum differendi etiam facultatem funditus
subuertet: Talem quamdam rationem tu quo
q; precipue sensisse mihi uideris: Uera dicis:
Quid itaq; de philosophia facies? quo iis igno
ratis te uertes: haud quaq̄ discernere id inp̄
sentia uideor: Ante q̄ exercitatus sis o socra
tes: definire aggrederis: quid pulchrum: iustū
bonum: et aliarum quelibet specierum: hoc enī
pridem animaduerti: hic te audiens una cum
hoc aristotele disputantem: pulcher sane atq;
diuinus mihi crede impetus iste tuus: quo ad
rationes aduolas. Ceterum collige te ipsum /
diligentiusque te in ea facultate exerce: que in
utilis esse uidetur: et a multis nugatio siue gar
rulitas nuncupatur / dum iuuenis es: alioquī
te ueritas fugiet: Quis exercitationis huiusce
modus est parmenides? Iste inquit/quem a ze
none audisti: Sed etiam illud tuum aduersus
hunc dictum miratus sum/cum diceres non ī
iis que oculis percipiuntur/eorumque errore
cogitationem sistere oportere/sed ad ea conscē
dere q̄ qs maxime ratione comprehendere/ ac
species esse putaret. Neque in hunc moduz ar
duū esse uidetur: similia uz atque dissimilia/ce
tera ue q̄ rebus existētibus competunt explicarī
Et probe quidem dixisti. Est aūt p̄ter hoc: illō
etiam obseruandum: ut non modo si ē aliquid
supponas/ac deinde que proueniunt ex suppo
sitōe cōsideres/uez etiā si nō sit id ipz suppōas
si pfectius exercitari uolueris: q̄ pacto id ais
Uerbi causa si uelis circa istam suppositionem

quam zenon inuexit/si multa sunt/quid euentu
rum est ipsis multis ad se ipsa et ad unum: et
uni ad se ipsum et ad multa. Ac rursus si non
sunt multa / iterum consyderandum quid acci
dat uni atq; multis/tum ad se ipsa: tum inuicē
Et rursus si supposuerit esse similitudinem:
uel non esse: quid potissimum ex utraq; suppos
tione contingat: tam iis que supposita sunt/q̄
ceteris omnibus ad se ipsa pariter atq; inuicez
Eadē q̊q; de dissimilitudine ratio est: de motu:
statu: generatione: corruptione: esse: atq; non
esse: et ut uno uerbo complectar: de quocunq;
supponitur: aut esse: aut non esse: siue quaz uis
aliam passionem suscipere: consyderanda sunt
que ex suppositione proueniant ad se ipsum/et
ad quodlibet aliorum: quodcunq; elegeris: et
ad plura et ad uniuersa similiter. et alia rursus
ad se ipā atq; ad aliud: quodcūq; adsūpseris si
ue ut existēs siue ut nō existēs ipz posueris: si mō
absolute exercitatus / ueritatem sis penitus in
specturus: Arduum inquit opus adducis/nec
te omnino intelligo. Sed cur ipse non suppo
nis aliquid/illud eo modo percurrens / ut cla
rius intelligam? Grande o socrates onus seni
imponis. Tunc socrates cur non ipse o zenon
hanc rem discutis? Cui zeno subridens respō
dit: ipsum o socrates oremus parmenidem: ne
q; enim leue quiddam est/quod ait. An non ui
des quantum sit negociuz quod iubes? Quod
si plures essemus/haud sane id postulare dece
ret. Indecorum nanq; huiusmodi quedam in
conspectu multorum tractare/atq; id seni preci
pue. Ignorant enim multi q̄ absq; hoc discur
su ac peruagatione per oīa impossibile sit mē
tis ueritati coniuncte compotem fieri: Ego igi
tur o parmenides una cum socrate precor / ut
et mihi etiaz liceat tanto tempore transacto hec
audire. Cum uero hec intulisset zenon retulit:
Antiphon dixisse pythodorum/ se quoq; et ari
stotelem ac reliquos omnes obsecrauisse par
menidem/ut quod dixerat: demostraret: neq; a
liter faceret. Tunc demum parmenides neces
se est inquit obtemperare/ et si mihi uideor in
id quod passus est ibicius equus incidere. Cui
profecto equo athlete seniori curruuz subituro
certamen et propter experientiam euentum ex
timescenti ibycus ipse se conferens/inuitus in
quit et ipse taz senex ad amores aggredi cogor
Eadem ratione ego mihi admodum trepidare
uideor/cum cogito quo pacto possim iam gran
dis natu tam profunduz differendi pelagus trā
snatare. Obsequēdum tamen/cum et zenon ip
se roget: iidem enim sumus. Unde igitur inci
piemus? quid ue primum supponemus? An
uultis postq̄ negociosum ludūz ingressi sumus
a me ipso meaq; suppositione in primis exordi
ar? de ipso uno supponens / siue unum sit siue
non/quid accidat? prorsus inquit zenon. Quis
igitur mihi respondebit? An iunior? minus ē
negocii prebebit/et que ipse sentit/maxime res
pondebit/ut eius respōsio minus me defatiget
paratus sum o parmenides: Aristoteles inquit
me namq; significas/dum iuniorem respondere
iubes. Sed age/ut lubet interroga me: tanq̄ li
bentissime responsurum.

a Hec igitur si unum est/nō utiq; multa erit
ipsum unum: At quo modo? Neq; igitur
partem esse illius aliquam: neque totum esse
ipsum oportet: Cur nam? Pars utique totius
pars est: Est: Quid uero? non ne totum est:
cui nulla pars deest? prorsus. Utrinque igitur
ipsum unum ex partibus esset: totumque existēs
ac partes habens: Necesse est: Utrinque rur
sus ipsum unum multa potius q̄ unum esset:
Uerum: Oportet autem non multa: sed unum
ipsum existere: Oportet: sane: Itaque nec totū
erit neque partes habebit/si unum fuerit ipsuz
unum: Non certe: Si nullam habet partem:
nec principium etiam neque finem. neque me
dium habebit: partes enim ipsius hec essent: p
be: Quin etiam principium et finis termini cu
iuslibet sunt: Quid ni? Infinitum igitur ipsuz
unum/cum principio fineque careat: Infinitū
Ergo et absque figura: neque enim rotundi:
neque recti particeps est. Cur rotundum: por
ro id est/cuius extrema undique a medio eque
distant: Id nempe: Rectum uero cuius medi
um extremis utrisque precedit: Sic est: Non
ne partes haberet ipsum unum: multaque esset
si recte uel circularis figure esset particeps?
Omnino quidem: Iccirco neque rectum ē ne
que rotundum/cum partes etiā nullas habeat

Recte. Quin etiam cum tale sit/nusquam est. nam neq; i alio neq; in se ipso esse potest: Quamobrem? Si in alio esset: circulo quodam ab eo in quo esset concluderetur: passimq; ab illo ac multis partibus tangeretur: At cum unum impartibile sit et rotūditatis expers/impossibile ē multifariam circulo tangi. Impossibile: Sin in se ipso esset ipsum se ipsum complecteretur: non aliud quiddam ꝙ ipsum met existens/siquidem in semetipso sit: non enim potest quicq̄ ī aliquo esse: quin ab illo etiam comprehendat᷑: Impossibile certe: An non aliud quiddam eēt ipsum ut comprehendens/aliud ut comprensum?. nunq̄ enim idem ipsum totum utraque hec simul pateretur et ageret: quo fit ut ipsum unum/non unum ulterius/sed duo sit: Est ut dicis: Nusq̄ igitur est ipsum unum/quando quidem nec in alio nec in semetipso est: Nusq̄: Consydera queso num quod huiusmodi ē aut stare aut moueri ualeat. Cur non? Quoniam quod mouetur/uel fertur uel alteratur: hi quippe soli sunt motus. Esto: Si ipsum unum ex eo quod est alteretur: impossibile est alterius esse unum: Impossibile: Iccirco secundum alterationem non mouetur: Non ut uidetur: nū quid secundum progressionem? Fortassis. At qui si ipsum unum feratur: uel in eodem motu spherico circunfertur/uel locum alium ex alio mutat. Necesse. Non ne quod circulo circunfertur in medio cōsistere oportet/atq; alias sui partes que circa medium uoluantur: habere? Cui uero nec medium neq; pars ulla cōuenit/quo modo id cogitari potest in circulum circa medium volui? Nullo pacto: An locum transiens alias alibi fit: atq; ita mouetur? forte. Nū esse ipsum in aliquo/ut impossibile iaz redargutum est? Immo. An non multo magis impossibile ipsum in aliquo fieri? Non intelligo quo modo. Si in aliquo aliquid fit: necesse est non dum in illo penitus esse: siquidem adhuc in illo continue fiat/nec etiam extra illud prorsus extare/siquidem in eo iam fiat: necesse est. Si ergo aliud quicquam hoc patitur/id solum patit᷑ cuius partes alique sunt: partim enim in illo iam est quod patitur: partim simul extra: quod autem nullis partibus costat/nunq̄ in aliquo totum esse: ac totum simul abesse poterit: Vera: Quod uero neq; partes habet ullas neq; totum est/multo magis etiam impossibile est: siue secundum partes: siue secundum totum alicubi fieri. Apparet: Ergo nec aliquo pergens nec alicubi ingrediens locum mutat: neq; in eodem reuolutum neq; etiam alteratum: Non uidetur. Secundum quemlibet igitur motum inmobile est ipsum unum: Immobile: Preterea ipsum unum in nullo esse posse asseuerauimus Asseuerauimus. Haud igitur aliquando ī eodem est: Quamobrem? quoniam iam in illo esset: in quo eodem est. prorsus. At uero nec in se ipso neq; in alio ipsum unum esse poterat: nō certe: Nunq̄ igitur ipsum unum in eodem existit. Nunq̄ ut uidetur. Quod uero nunq̄ ī eodem existit: neq; quietem agit neque stat. Neq; enim possibile. Iccirco ipsum unum nec stare neq; moueri uidetur. Non apparet. Item nec alteri neq; sibi ipsi etiam idem est: rursusq; nec a se ipso nec ab alio quodam alterum/Quid ita? Si a se ipso alterum sit/ab uno alterum esset: nec esset unum: Vera: Et si alteri idem fuerit/illud quidem erit/nec ipsum quod est/quapropter nec ulterius erit ipsum quod unum. sz aliud quiddam preter unum: Sic est. Ideo. idem alteri uel a semetipso alterum dici nunq̄ debet. Nunq̄ plane. Sed neq; alteruz ab alio esse potest: donec unum est. neq; enim uni congruit/ut ab aliquo alterum sit: sed soli ei quod alterum est ab alio. Alteri autem nulli conuenit: probe: Ex eo igitur ꝙ unum est: non erit alterum: an ipse putas? Nequaquam/ꝙ nisi h̄ non se ipso: si non se ipso: neq; ipsum: Ipsum uero nullo modo alterum existens a nullo alterum est: Recte: neq; tamen sibi ipsi idem erit. Cur non? Non ea est ipsius unius natura que ipsius eiusdem natura est: quare? quia non dū idem fit aliquid alicui: unum efficitur. qua de causa? quod multis idem fit/multa/non unuz fieri necesse est: Uerum: At si ipsum unum atque ipsum idem nihilo discreparent. quotiens quid idem fieret: unum quoque semper efficeretur: quotiensque unum semper et idem. Et maxime quidem. Quapropter si ipsum unum sibimet idem fuerit: Non unum sibi existet: atq; ita unum existens/non unum erit/Impossibile id quidem. Impossibile igitur ipz unum aut alterū ab alio aut sibi ipsi idem esse. Impossibile hac itaq; ratione unum nec idem nec alterum aut sibi aut alteri esse poterit: Nō profecto. Sed neq; simile neq; dissimile cuipiā aut sibi aut alteri: Quā ob causaz? Quia simile est: quod ipsius eiusdem ē particeps: Nēpe: Ipsum tn̄ idem ab uno natura secerni ex ante dictis apparuit. Apparuit certe: Ueruntamen siquid preter id quod est unum esse/ipsuz unū recipit/patit᷑ iam plura esse ꝙ unum: Id autē impossibile est: Ita. Ob hāc causaz nunq̄ ipz unū: idem esse uel sibi uel alteri patit᷑: Non uidetur. Ergo nec simile aut sibimet aut alteri esse potest: Sic apparet: Nihilo tamen magis esse alterꝝ substinet: etenim plura ꝙ unum esse contingeret: plura sane: Quod alterū uel a se uel ab alio fit. dissimile quoq; aut sibi ipsi aut alteri cuidam efficitur: quippe cū illud etiam quod idem esse recipit: simile fiat: probe: Unde ipm unum cum nullo modo suscepit alterꝝ: nunq̄ quoq; dissimile siue sibimet siue alteri fiet: nunq̄ profecto. Quamobrē nec simile neq; dissimile unq̄ aut sibi aut alteri ipm unū est: Non ut uidetur. Preterea cum huiusmōi sit/nec equale etiam nec inequale cuiq̄ uel sibi uel alteri: Quid ita? Quod equale est earundē mensurarum ē quaꝝ et illud cui equale dicit᷑: Sic est: Quod maius est uel minus/quoad illa quibus conmensurabile est/minoribus quidem plures mensuras habet: maioribus autem pauciores. Certe: Quibus aūt īconmensurabile: quoad hec quidem minorum? quoad illa uero maioꝝ mensurarum erit: quid ni? Non ne īpossibile ē quod nullo modo ipsius eiusdem ē particeps/aut mensuras easdem aut aliud quod uis idem sortiri? Impossibile. Itaq; nec sibi: nec alteri erit equale: quippe cū mensuris eisdem nō utatur. Minime ut apparet. Quin etiam si pluribus aut paucioribus mensuris circūscribet᷑: totidem partibus quot et mensuris constabit: rursusq; non amplius unū erit: sed tot potius/quot et mensure insunt. Recte. ꝙ si unius mēsure sit/eq̄le utiq; ipi mensure fieret: ueꝝtamen impossibile esse apparuit ipm unū equale cuiq̄ esse: Apparuit certe. Quod ergo nec unius mensure est particeps neq; multaꝝ neq; etiam paucarū: nec ullo modo ipius eiusdem/nūq̄ sibi ipi ut uidetur erit equale: nec etiam alteri: nec maius preterea aut minus uel semetipso uel alio: Sic prorsus se habet. An forte āntiquius aut iunius aliquo uel etiam coetaneum ipsum unum apparet? quid prohibet? Id sane: quoniam si eandem etatem uel secum uel cum alio quopiā aget: equalitate et similitudine temporis participabit: ostensum est tamen nec equalitatē nec similitudinem ipsi uni ullam adesse posse. Ostēsum profecto. Non ne hoc quoq; diximus nec inequalitatis neq; dissimilitudinis compos existere? ꝙ maxime? quo igitur pacto quod huiusmodi est/senius aut iunius aliquo uł etate par ulli esse poterit? Nullo modo: Ergo ipsū unū non iunius non senius non etate par aut ad se ipsum aut ad aliud erit. Non apparet. Item nec in tempore etiam ullo pacto ipm unū cum tale sit/erit unq̄: Et enim necesse est quicquid est in tempore/se ipso semꝑ senius fieri. Necesse Et quod senius semper iuniori senius: Cur non? Itaq; quod se ipso fit senius: se ipso etiā simul iunius fit: siquidem aliq̊ senius esse debet. Quo modo dicis? hoc modo: Oppositum alterum alteri nihil fieri oportet/opposito altero iam existente. sed hoc iam existente/iam esse preterito illo preteriisse: futuro fore. dum uero fit unum oppositum/alteruz quoq; oppositū nec preteriisse: nec fore: nec esse: sed fieri: nec aliter esse. Necesse. At uero senius oppositum quiddam est iuniori nec alteri penitus ulli: est quod ergo se ipso fit senius/Necesse est simul quoq; se ipso iunius fieri/Videtur. quin etiam nec longiori se ipso tempore neq; breuiori fieri/sed per equale semper tempus secuz ipso fieri: et esse: et fuisse: futurum: esse: ac fore: Necessaria quoq; hec sunt: Necessarium ergo uidetur quodlibet eorum que in tempore sunt/atq; hoc tali participant/eandem secum ipso etatem agere/ac senius se ipso simul: et iunius fieri. Apparet. Ipsi uero uni nulla prorsus ex iis passionibus accidit. Nulla. Nullius

ergo temporis particeps/nec in aliquo tempo
re/Non sane ut ratio dictat. Quid igitur ipsũ
erat: fuit: fiebat: /non ne participationem tem
poris quandoq; preteriti significare uidentur:
Quĩ imo. At uero erit: fiet: factum fuerit /an
non futurum nobis designant? Futurum. Est
autem et fit/ presentis sunt temporis note :
Omnino quidem . Si ergo ipsum unum nul
lo prorsus participat tempore : nec fuit unꝙ̃
nec fit: neq; est: neq; fiet. neq; factum erit: neq;
erit: Uerissima hec sunt : Num potest quicꝙ̃
essentia aliter ꝙ̃ secundum istoruꝫ aliquod par
ticipare? . Non aliter: Nullo modo igitur est
ipsum unum: haud quaꝙ̃ uidetur : Non itaq;
ita est ut sit unum: esset enim iam ens et essen
tie particeps /immo ut uidetur ipsum unum ne
q; unum est: neq; est siquid huic rationi creden
dum: Apparet. Ei uero quod non est: num est
uel ipsi uel ipsius aliquid? At quo modo. Non
itaq; nomen illi est /non sermo/ non sciẽtia que
dam: non sensus: non opinio. Non uidetur:
Quapropter nec nominatur nec dicitur: nec o
pinione cogitatur: nec cognoscitur: neq; ab ali
quo ex iis que sunt/sentitur: haud sane uidetꝰ:
An possibile est ista circa ipsum unuꝫ sic se ha
bere? non ut mihi uidetur :

Is ne iterum ad ipsam suppositionem ue
lut a principio redeamus? considerantes
siquid forte redeuntibus nobis aliter se
habere uideatur? Uolo equidem. Non ne si ip
sum unum est/confessi sumus que circa illud
eueniunt: cuiusmodi esse oporteat? profecto .
Meditare iterum a principio: unum si est / nũ
quid possibile est ipsuꝫ esse/essentia uero nequa
ꝙ̃ participare? Impossibile: Essentia autem u
nius non idem quod ipsum unum erit: alioqn
si idem: non utiq; illius essentia esset: neq; ipsuꝫ
unuꝫ illa participasset: sed quotiens proferretꝰ
unum esse/simile quiddam significaretur: ac si
unum: unum diceremus. Nunc autem non est
huiusmodi suppositio nostra. s: si unuꝫ/quid nã
euenturum sit sed si unum est: non ne ita ? ꝓr
sus sic est: Nõ ne ita dicitur tanꝙ̃ aliud signi
ficet ipsum est: aliud ipsum unum? Necesse :
Num aliud ꝙ̃ ꝙ ipsum unum essentia ipsa par
ticipat? hoc enim est quod profertur: quotiens
quis summatim ꝙ unum est/profert: Omnino
Rursus itaq; dicamus /unuꝫ si est/quid nam ꝯ
tingat: Age id aduerte. An non necesse est hãc
suppositionem ipsum unum eiuscemodi predi
care quasi partes habeat? Quo nam modo?
Hoc: Si ipsum est de uno ente dicitur: et ipsũ
unum de ente uno / est autem idem essentia et
unum/eodem existente uno quod supposuimus
non ne necesse est totum quidem unum ens ip
sum esse/ciusq; partes tam unuꝫ ꝙ̃ esse existẽ
Necesse: Vtrum uero utranq; harum ĩpartium
partem dum taxat appellamus? An partem to
tius partem predicare oportet? Totius: Totũ
igitur est/quod unum est: ac partem habet: pe
nitus. Quid autem num he partes unius entis
.s. unum et ens ita se inuicem deserunt/ut ipsi
enti unum/et ipsi uni ens desit ? Non certe :
Igitur utraq; pars et unum simul et ens com
plectitur: adeo ut pars quelibet ex duabus sal
tem particulis constituatur: et secundum eãdẽ
rationem quecunque particula occurrit utraq;
semper in ea claudantur : et enim unum semp
ens/et ens unum mutuis nexibus amplectuntꝰ
Unde cum ubique in qua uis particula : duo
emergant/necesse est nunꝙ̃ unum existere: om
nino: Non ne hac ratione unum ens : infinita
multitudo erit? Uidetur: Age queso et hac ꝓ
ge: Qua? Diximus unum essentia participare ĩ
quantum est? Diximus. Et ob hanc causã unũ
ens multitudo esse apparuit? Sic est : Quid
autem si ipsum unum quod essentie particeps
esse diximus /ipsum secundum se ipsum solum
intelligentia cogitemus seorsum ab illo : quo
participare prediximus/nunquid unum solum
apparebit? uel etiam multa hoc ipsum? Unum
solum puto: Consyderemus iam et aliud quid
dam alterum quiddam esse necesse est ipsius es
sentiam. alterum uero ipsum: siquidem non es
sentia ipsum unum: sed ut unum: essentia parti
cipat : Necesse est: Quod si alterum essentia :
alterũ unũ: ip̃m unum non ex eo quod unum:
ab essentia alterum est: neque essentia inquãtũ
essentia ab uno est altera: sed per id : quod est
ipsum per se alteꝝ : et ip̃m per se aliud / altera
sunt inuicem: prorsus. Quamobrem ip̃m alte
rũ nec uni nec essentie idem est? Ueꝝ : Quod

ergo si ex istis elegerimus siue essentiam et alte
rum/seu essentiam et unum /siue unum et alte
rum/non ne in qualibet assumptione eliciemus
aliqua que iure ambo appellari poterunt? quo
modo? hoc mõ inꝙ̃: licet ne essentiam dicere?
licet. Rursusq; dicere unum? Et istud : Non
ne utrunq; illorum dictum est: Dictum utrum
q;. Quotiens essentiam et unum dico : an non
ambo dico? Dicis: Et si essentiam atq; alterum
siue alterum atq; unum/ non ne in iis singulis
ambo dico? prorsus: Que uero ambo recte ap
pellata sunt/nunqd possunt ambo ẽe/neq; tam̃
esse duo? Nequaꝙ̃/At que duo sunt cogitari
ne ita possunt/ut non illorum utrunq; unũ sit?
Minime: Quoniam igitur ista simul duo sunt
iccirco unum quodq; unum existit: Uidetur: si
unũ quodlibet eorum est: et utrunq; unum mu
tuo quodam coniugio inuicem est cõnexum/ nõ
ne tria uniuersa resultant? Maxime: Tria ue
ro non ne imparia? duo autem paria? Quid ni
et cum duo sint: non ne necesse est etiã bis ad
esse: et cum tria: ter? siquidẽ duobus inest bis
unum. tribus uero ter unum. Necesse: Duobꝰ
denique existẽtibus ac bis: necesse est duo bis
esse: et tribus existentibus atq; ter : non ne ne
cesse ẽ rursus tria ter esse? Quid ni? quid uero
tribus existẽtibus atq; bis: et duobus atq; ter
existentibus/necesse est tria bis esse ac bis tria
Necesse est oĩo. Erunt igitur pariter paria/im
paritecq; imparia/nec non imparia pariter: et ĩ
pariter paria: Certe. Si hec ita se habent. Nũ
putas ullum numerum relinq : q non necessa
rio illic insit ? Nullum? Iccirco si est unum/
necesse est et numerum esse: proculdubio: Itẽ
si numerus est/multa utiq; sunt/et infinita en
tium multitudo: An non infinitus numerus
multitudine et particeps essentie fit? Maxime
Quod si totus ipse numerus est essentie parti
ceps una quequ e ẽt particula numeri essentia
participabit: prorsus: per oĩa ergo que multa
sunt/essentia distribuitur/ /nec ab aliquo coruꝫ
que sunt/abest? seu minimum hoc sit / siue ma
ximum. Atq; id dubitare absurdum est: quo
mõ enim essentia ab aliquo eorum q̃ sunt/abes
se potest? Nullo: Diuisa est igitur quoad fieri
potest in minima et maxima: atq; in omnia que
quomodocũque sunt/maximeq; oĩum distribu
ta: et infinite sunt essentie partes : Sic se res
habet: plurime igitur illius partes sunt: pluri
me certe. Quid uero? est ne quicꝙ̃ ex istis/ qõ
quidem pars essentie sit: nõ tamen pars ipsa u
num qddã sit? At quo pacto id fieret? Uerum
postꝙ̃ ut arbitror est/necesse est ip̃am semp ꝙ̃
diu/unum aliqd esse: nihil autem esse/ ĩpossibi
le est/Absq; dubio . Non soluꝫ ergo uniuerse
essentie: sed illius etiã singulis partibus unum
adest/partem nullam deserens/siue maior illa
quidem seu minor sit : siue quomodocũq; se ha
beat: Sic est: Nunqd cum sit unum / ubique
simul est totum? Diligẽter id inspice. Intueor
atq; hoc esse impossibile uideo. Diuisum itaq; ni
si totum. Neq; ẽ aliter uniuersis simul essentie
partibus ꝙ̃ diuisum aderit. Sic est. Ceterum
quod partibile est/necessario totidem ẽ: quot ꝑ
tibus constat: Necessario: hac de causa haud
recte paulo ante dicebamus essentiam ĩ partes
plurimas distributam: qppe cum non ĩ plures
ꝙ̃ ipsum unũ sed pares discreta sit. Neq; eniꝫ
ens uni: neq; unum enti deest: sed duo hec poti
us per omnia penitus coequantur. Oĩo sic ap
paret. Ipsum itaq; unum ab essentia distributũ
ĩfinita multitudo est: patet: Nõ mõ igitur unũ
ens multa est: sed et ipsum unuꝫ ab essentia di
stributum multa esse oportet: oportet sane: qn
etiam ex eo ꝙ omnes partes/totius partes sũt
terminatum secundum totum unum erit : An
non cõprehenduntꝰ omnes a toto particule? cõ
prehenduntꝰ. Quod autem comprehendit ter
minus est? Est. propterea unum ẽs/unum quo
dammõ est et multa/totumq; et partes/nec nõ
finitum et multitudine ĩfinitum/Apparet/ nõ
ne cum terminatum sit: extrema quoq; habet ?
Necessarium est. preterea si totum est / princi
pium mediumq; et finem habebit? Nũ totum
aliquod absque iis tribus repiri põt ? Et siqd
ipoꝝ ab eo quod unum distat. totũ ne ulterius
erit? Minime. Quamobrem principium medi
umque et finẽ unũ habet. Habet. Medium ue
ro equuo interuallo ab extremis ũdique distat
non enim aliter esset medium: Non certe : pre
terea cum tale sit unum: figure cuiusdã est par
ticeps: seu recte siue rotunde: siue alterius ex

De uno Rerum principio.

utrisq; composite: particeps proculdubio. qui
etiam si huiusmodi est ipsum in se ipso et ī alio
erit: Quonam pacto? Quelibet pars in toto ē
nec extra totum penitus ulla: Esto. Singule
ne partes sub toto clauduntᷣ? Ita: At unuz cū
cte sue partes existit: nec quid plus uel minus
ꝙ uniuerse. Sic est: Non ne et totum unum
est: Quid ni? Si omnes partes toto claudun
tur/estq; oīa unum et ipm totum/continētᷣ aūt
sub toto singula/ab uno utiq; unum continebi
tur: atq; ita unum ipsum in semetipso iam erit
Uidetur. Ueruntamen totum in partibus mi
nime ē neq; in oibus neq; in aliqua: si enim in
oibus: necesse est et in una: et si in una quadaz
non sit: in cunctis esse non poterit: Si autem
hoc quidem unum cunctis ↄstat et in eo totum
non uno quo pacto amplius in omnibus erit
unum? Nullo: Sed nihilo magis in partibus
quibusdam. Nam si quibusdam totum insit:
maius in minori erit: Id aūt impossibile: Im
possibile. Cum ḡ totum nec in pluribus nec
una: neq; etiam cunctis partibus insit: an non
necesse est ipsum esse in alio quodam/uel nus
ꝙ existere? Necesse: Non ne si nusꝙ sit: ni
hil penitus erit? et tamen cum totum sit/neq;
sit in se ipso restat ut consistat in alio: penitus:
Qua igitᷣ unum totū est: in alio est: qua uero
oīa partes eius sunt/et ipsum cuncte partes est
ipm in se ipo. Ideoq; necesse est unum tū in se
ipso tū etiam in alio esse: proculdubio. Et cuz
talis sit unius natura: an non necessario sequi
tur/ut stet atq; etiam moueatur? Cur nam?
Stat qppe/siqdē ipm in se ipso consistit. Et ē
inherens uni nec ex eo digrediens/in eodem ē
in semetipso. Est profecto: Uerum quod in eo
dem semp est/stare semper oportet. Oportet.
At quod in alio semper: contra necesse est nū
ꝙ in eodem esse: si nunꝙ in eodem/nuꝙ prete
rea stare. quod uero non stat: moueri oportet:
Sic est: Necesse est igitur unum/cū in se ipo
semper et in alio sit/semp quoq; stare atq; mo
ueri. Uidetur: Quin etiam idem oportet ipm
sibi ipi esse ⁊ a se ipso alterum/⁊ quo ad alia si
militer idem et alterum: si mō q̄ supra dicta stᷣ
illi ↄpetunt: Qua ratione? Omne qdez ad uni
uersum sic se habet: uel enim idem est uel aliō
si non idem aut aliud/pars utiq; erit illius ad
uersus quod ita se habet: uel ut totum ad par
tem erit: patet: Nunqd ipsum unum sui ipsius
pars est? Nequaꝙ: non igitur quo ad se ipsuz
totum erit quasi pars sui sit: neq; enim possibi
le. An forte alterum est unum ab uno? Mini
me. Non itaq; a se ipso alterum: non certe: Si
nec alterū nec totum neq; pars quo ad se ipsuz
est/quid iam aliud restat/ꝙ ut idem sibi sit?
Istuc ipsum: Quid uero? quod alibi est ꝙ ipz
met in eodem existens in semetipso: non ne co
gitur alterum a se ipo fieri? siquidem alibi ꝙ ip
sum met existat? Mihi quidez uidetᷣ. huiusmo
di plane patuit esse unū/in se ipo silicet et ī alio
esse: patuit profecto: Ex hoc igitᷣ constat unuz
esse: a se ipo alterum: Uidetᷣ. Siquid uero ab
aliquo alterum est? non ne ab altero alterum?
Necesse. Quecunq; unum minime sunt/nū ab
uno altera/et unum alterum ab iis que nō unū
quid ni? Ideo unum ab aliis omnibus alteruz
apparebit: Alterum: Aspice preterea/num al
terum ipsum et ipsum idem contraria inuicem
sint: Cur non? Uolet ne unquam idem in alte
ro uel alterum in eodem consistere? Nunquaz
Ergo si nunꝙ alterum in eodem est: nihil est
ex iis que sunt/in quo per aliquod tempus ipz
alterum sit. Nam si per aliquod tempus sit in
aliquo: per id tempus in eodem ipsum alterum
erit. An non? Certe: postꝙ uero nunꝙ in eodē
constat/nunꝙ profecto in aliquo eorum: que
sunt: ipsum alterum erit: Vera dicis: Idcirco
nec in iis que non sunt unum: nec in uno erit
alterum: Non sane: Sequitur ut unum ab iis
que non unum et que non unum ab uno per ip
sum alterum altera esse nequeant: Sequitur
plane: Quod nisi participent ipso altero/altera
secundum se ipsa inuicem esse non poterunt.
At quo nam pacto? Atqui si nec se ipsis: nec
ipso altero/altera sunt/altera esse inuicem nul
lo pacto possunt: Nullo. Preterea que unum
non sunt/uno minime participant: neq; enim es
sent non unum: sed quodammodo unum. Ue
rum hanc ob causam que non sunt unum/neq;
etiam numerus sunt. Alioquin non penitus
unius essent expertia? siquem numerum habe
ant: Non certe: An uero que non sunt unum
partes unius sunt? An sic forte uno participa
rent: que non sunt unum? Participarent. Si
itaq; hoc quidem omnino unum est/illa uero n̄
unum: nec pars unum erit eorum que non unū
neq; totum ad illa/quasi ipsa sint partes. Neq;
rursus que non unum/unius particule: neq; ēt
tota quasi unum pars existat. Non profecto:
Ceterum asseruimus que neq; tota neq; partes
sunt/neq; inuicem alia/eadem inuicem esse de
bere. Asseruimus: Fatemur ne igitur unum
cum ita ad ea que non unum/se habeat illis iō
esse? Fatemur. Ergo unum ut uidetur alteruz
quiddam est ab aliis et a se ipso: rursusq; sibi:
et illis idem: Sic ratio persuadet. Nunquid si
mile quoq; et dissimile sibi ipsi ac ceteris? forte
postꝙ alterum ab aliis esse patuit: alia quoq;
ac illo altera erunt: Quid prohibet? An non
ita ab aliis alterum/ut ab illo et alia? nec magᷣ
quicꝙ neq; minus? Quid ni? Si nec magis:
nec minus restat ut similiter. similiter porro:
Si uni contigit ut alterum sit ab aliis eodem
modo quo ab illo alia: ex hoc sequitur ut eadē
conditio quedam tam uni ꝙ aliis competat:
Quid ais? Hoc unum quodq; nomen non ne
suum habet significatum? Habet. Idem uero
nomen uel sepius uel semel pronuntias: Equi
dem utrum quando semel profers illud apellas
cuius est nomen: quando uero sepius non illō
An potius siue semel seu sepe nomen idem pro
nunties: necesse est te semper idem innuere: idē
semper. Non ne et ipsum alterum nomen est
ad proprium aliquid significandum impositūz
Est. Quotiens igitur nomen hoc profers siue
semel siue sepius/non ad aliud refers neq; aliō
quicꝙ nominas ꝙ id/cuius hoc nomen est. ne
cesse: Quando itaq; dicimus alterum esse unuz
ab aliis: et illa ab uno altera/bis nomen hoc al
terum pronuntiantes/nunꝙ ad aliud quiddā
significandum inducimus: ꝙ naturam cuius
proprium nomen est: Omnino quidem. Si er
go unum alterum est ab aliis et alia ab uno al
tera patiens illud idem alterum: quod in aliis
est/secundum illud non secundum aliud quid
dam alterum est ab aliis unum: quodcunq; ue
ro idem patitur: simile est an non? Immo secū
dum quod autem unum habet ut sit ab aliis al
terum/secundum hoc idem quodlibet cuilibet
simile est: quodlibet enim est a quolibet alterū
Uidetur: Est ne simile dissimilibus contrariū
Est sane. Non ne et ipsum alterum ipsi eidez?
Et istud: Uerutnamen hoc etiam patuit ꝙ ipz
unum aliis idem: Patuit plane: Contraria ue
ro passio est esse aliis idem ⁊ esse ab aliis alterꝫ
Nimium: Qua tamen alterum/simile appara
it: Et hoc. Qua igitur idem/dissimile erit secū
dum passionem contrariam passionis illius: q̄
simile fecerat. simile autem non ne faciebat ip
sum alterum? prorsus: Ipsum ergo idem dissi
mile reddet: alioquin ipsius alterius contrariū
minime erit: Apparet: Ex iis concluditur unū
simile atq; dissimile aliis esse: qua sane alteruz
simile: qua ue idem dissimile. Talem ut uidetᷣ
rationem habet. Et hanc quoq; habet. Quaz?
Ut qua idem passum est/non alienum sit pas
sum: si non alienum passum fuerit/neq; dissimi
le etiam. si non dissimile/restat ut simile. sin
autem aliud susceperit: et alienum: si alienum:
etiam dissimile sit: Uere dicis: unum ergo et
quia ceteris idem et quia alterum secunduz am
bo hec et secundum horum utrunq; simile atq;
dissimile aliis erit: Maxime: Non ne: et
sibi ipsi eodem modo siquidem alterum a se
ipso et sibi ipsi idem apparuit: secundum ambo
atq; utrunq; simile pariter atq; dissimile appare
bit: Nimium: Consydera preterea queso quo
nam pacto unum ad tangendum/uel non tan
gendum se ipsum et alia sese habeat: Consyde
ro equidem. Ipsum unum in se ipso toto esse
constitit: Probe: An non et in aliis unum?
Et in aliis: Quatenus igitur in aliis/alia tan
git. quatenus in se ipso/tangere quidem alia ī
peditur/se ipsum uero tangit/cum in se ipso sit
Apparet: Hac utique ratione unum et se. et a
lia tangit. Tangit. Quid uero ad hec? Non ne
quodcunque tacturum aliquid est/prope illud
quod tacturum est/iacere oportet/atque eam
sedem occupare/que sequitur illius sedem: in
qua cum primum fuerit/tanget? Necessariuz
hoc est: Ideo unum quoq; si se tangere debet

De uno rerum principio

continuo post se ipsum extare oportet/proximā
loco in quo ipsum est: sedem occupans: Opor
tet omnino. Non ne unum si duo esset: hec effi
ceret/et duobus simul in locis existeret: donec
uero unum est/minime: Est ut dicis: Eadem ĝ
necessitas efficit: ut unum nec duo sit: neq; sese
tangat. Eadem: At nihilo magis alia tanget:
Quamobrem? Quoniam diximus quod tactu
rum aliquid est/seorsum positum/proximū illi
quod tangendum est esse oportere. Tertiuz ue
ro preter ista inter medium nullum: Uera.
Quapropter duo saltem adesse oportet / quoti
ens futurus est tactus. Oportet: Sin autem
preter terminos duos tertium quiddam medi
um interuenerit: tria quidem per ordinem sub
sequentur: tactus autem gemini: prorsus: atq;
ita semper uno quodam adiecto unus quoq; ta
ctus addiicitur. Ex quo contingit ipsos tactus
a numerorum multitudine uno exuperari. quā
to enim prima duo tactus ipsos exuperarunt:
ita ut plura numero q̄ tactus essent/tanto dei
ceps uniuersus numerus uniuersos tactus ex
cedit. Et enim in posterum unum simul addit̄
numero: et unus tactus tactibus ipsis apponi
tur: Recte: quot igitur ea que sunt/numero st̄
totidem semper et tactus/uno dum taxat excep
to: Vera loqueris: Itaq; si unuz esset solum/ n̄
usq̄ duo tactus quoq; nullus esset: Quonam
modo? Diximus que alia sunt ab uno/ nec es
se unum/nec uno etiam participare donec alia
sint? Diximus. Ex iis conficitur ut non sit in
aliis numerus unus/quippe cum unuz illis mi
nime adsit. Enim uero quo pacto id fieri pos
set? Unde alia nec sunt unuz nec duo: nec alio
quouis numero designata: Non sane. Ipsū
igitur unum solummodo unum est. duo autem
non sunt. Non ut apparet. Et si duo non sunt
tactus quoq; nullus erit: Nullus. Ergo nec
unum alia tangit/nec illa unum: nullo existēte
tactu: Non prorsus: Omnibus iis de causis:
unum se et alia tangit pariter et non tangit: sic
uidetur. An est preterea equale pariter ⁊ ineq̄
le tum sibi tum etiam ceteris? At quo pacto?
Si maius esset uel minus unum q̄ alia: aut
alia rursus maiora siue minora q̄ illud / non

utiq; unum ex eo q̄ unum: et alia ex eo q̄ alia
q̄ unum aut maiora aut minora inuicem ex ip
sis suis essentiis essent/uerum si preter ratiōes
suas/utraq; equalitatem insuper haberent: eq̄
lia inuicem existerent: sin hec quidem magnitu
dinem illa paruitatem/aut ipsum unum magni
tudinem/alia paruitatem haberent/cuicunque
speciei magnitudo adesset: maior existeret: cui
cunque paruitas: minor: Necesse. Non ne st̄
due quedam huiusmodi species magnitudo et
paruitas? Et enim nisi essent: nunq̄ contrarie
inuicem existerent/ac rebus ipsis inessent: Est
ut dicis. Igitur si uni paruitas accidit/ uel to
ti uni uel parti cuipiam insidet. Necessarium:
Si toti insederit/uel equa extensione per inte
grum unum intus amplificabitur /uel externis
limitibus circumplectetur. Plane: Exequo p
fecto uni infusa paruitas equalis proculdubio
uni erit: circumplectens autem maior. Quid
ni? Num potis est paruitas equalis cuiquam:
esse uel amplior? effectusq; magnitudinis et eq̄
litatis inferre? et ab officio suo desistere? Im
potens proculdubio: Unde concluditur in to
to uno paruitatem esse non posse. Restat forsi
tan ut sit in parte: Restat. Non tamen in tota
parte: eadem porro efficeret aduersus partem
que et aduersus totum effecerat: quippe uel eq̄
lis erit uel maior illa ipsa parte semper/cuicun
q; insit: Necessario sequitur: Nulli igitur unq̄
rei paruitas inherebit: cum neq; parti neq; toti
inhereat. Ex quo fit ut nihil futurum sit par
uum preter ipsammet paruitatem. Uidetur:
Sed neq; etiam magnitudo inerit: quippe ali
ud quicquam preter ipsam met magnitudinem
maius esset utputa id/cui inerit magnitudo: ue
rumtamen nihil est paruum: quod quidem su
perari oportet a magno: siquid magnum sit. et
enim quo pacto paruum aliquod reperies: cuz
paruitas in nullo resideat/ Vera loqueris:
Quin etiam magnitudo ipsa nullo erit alio ma
ior q̄ paruitate: neque paruitas ipsa alio quo
piam q̄ ipsa magnitudine minor: Nullo: quaz
obrem cetera preter unum neq; maiora neque
minora q̄ unum erunt: cum magnitudinis par
uitatisq; expertia sint. Neq; habebunt hec duo

aduersus ipsum unum uim aliquam / qua uel
excedant uel excedantur: sed inter se ipsa id ef
ficient: Neque etiam ipsum unuz aut hisce du
obus aut aliis quibuslibet maius uel minus e
rit: utpote quod tam magnitudinis q̄ paruita
tis est expers. Sic utiq; apparet. Ideoq; cum
nec maius nec minus sit unum q̄ cetera / nec
superabit alia neq; ab aliis superabitur. Absq;
dubio: Non ne quod nec superat nec superat̄
necessario sequitur ut eque se habeat: et si eq̄:
ut equale sit? Immo. preterea et ad se ipsum si
se ipsum unum habet/ut expers et magnitudi
nis et paruitatis nec se ipsum exuperet / nec a
se ipso exuperetur: sed eque se habens: equale
semper sibi sit. Et maxime quidem. Itaq; unuz
sibi cetерisq; equale: Uidetur. Uerumtamē cū
unum in se ipso sit/extrinsecus sese circuit: atq;
ita se complectens se ipso amplius extat: cumq;
etiam comprehendatur/angustius est: quo fit
ut unum tum maius tum etiam minus se ipo
sit: Fit utiq;. Non ne hoc quoq; necessarium ē
nihil silicet preter unum et alia reperiri: Neces
sarium. Item quicquid est an non semper ali
cubi esse oportet? Oportet: Insuper quod in
aliquo est: non ne semper in maiori minus?
Neq; enim aliter aliud esset in alio: Est quod
dicis. postq̄ uero nihil est preter unum et alia
oporteq; ista in aliquo esse: non ne in se inuicē
hec uicissim esse necesse est? aliaq; in uno: et in
aliis unum? aut nusq̄ prorsus existere? : Con
stat: Quia ergo unum est in aliis / iccirco alia
maiora sunt q̄ unum: utpote que unū continēt
unum autem aliis minus/ex eo quod continet̄
Quia uero alia in uno sunt: unum aliis ob eaz
dem rationem maius est: illa uero minora. Ui
detur: Unum itaq; equale maiusq; et minus se
ipso et aliis est. Apparet. Atqui si maius ⁊ mi
nus et equale: equalium erit mensurarum plu
riumq; et pauciorum quo ad se ipsum atque ad
alia: et si mensurarum /partium etiam: Quid
prohibet? Easdem ergo mensuras pluresq; et
pauciores habens/numero qoque plus atq; mi
nus erit/et ad se ipsum et ad cetera: nec non e
quale sibi atq; aliis ob easdem causas. Quonā
pacto? Quibus maius est/pluresq; illa mensu
ras habet: quotque mensuras / totidem et par

tes: et quibus minus est/eodem modo: quibus
ue equale/similiter. Sic est: Non ne cum se ip
so maius minusq; sit/et equale: equalium men
surarum pluriumq; et pauciorum quo ad se ip
sum est particeps: et postq̄ mensurarum etiaz
partium? Quid ni? Habensque partes sibi ipi
equales/multitudine etiam equale sibi erit/plu
res uero plus: pauciores deniq;/minus nume
ro semetipso: Uidetur. An non ad alia similit̄
se unum habebit? quia maius illis apparet/ ne
cesse est plusq̄ illa numero esse. quia uero minˀ
magnitudine etiam numero minus: quia deni
q; equale in magnitudine/numero q̄q; par esse
Necessario fit: hac iterum ratione unum par
plus minus secundum numerum se ipso erit:
ac ceteris: Erit sane: Nūquid et tempore unū
participat: estq; et fit iunius ac senius se ipso:
simul et aliis: et rursus contra nec iunius neq;
senius se ipso uel aliis / dum participat tempo
re? At quo modo id fieri potest? Esse profecto
illi competit/siquidem unum est: Competit.
Ipsum esse autem quid aliud est q̄ essentie cū
presenti tempore participatio: quemadmodum
ipsum erat cum preterito/et ipsum erit cum fu
turo essentie ipsius communicatio? Istuc ipsuz
Ergo si ipso esse participat/necesse est temporis
quoque esse particeps: Nimium: Non ne fluē
tis temporis? Certe. Semper ergo senius se
ipso fit siquidem secundum tempus percurrit
Necesse: Recordamur ne q̄ senius semper fit
senius eo quod iunius fit? Recordamur: Nō
ne igitur postq̄ unum se ipso fit senius: se ipso
dum iunius fit/fit et senius? Necessarium est
Fit ergo per hunc modum iunius se ipso ac se
nius: Fit: Senius autem non ne tunc est/ qñ
presens iam tempus attingit? quod medium ē
ipsius erat et erit? Neque enim currens ex p̄
cedente in posterum presens ipsum supergredi
tur. Non certe: An non desinit tunc fieri seni
us cum primum presens tangit? nec tum fit.
sed est iam senius/ Procedens enim ab ipso p̄
senti nequaquam comprehenditur. Quod nā
q; procedit/sic se habet ut utrunq;: presens sili
cet futurumque attingat: presens quidem relin
quens/futurum apprehendens/iter utrunque

medium preſens futurum ue cadens. Uera.
Si uero neceſſe eſt quodcunq; fit ipſum preſẽſ
minime tranſgredi/cum primum illud nactuz
eſt fieri deſinit/eſtq; tunc iã illud quod fiebat:
Apparet. Unum igitur quando ſenius factum
ipſum preſens aſſequitur/deſiſtit fieri/eſtq; iã
ſenius: Omnino: An non illo ſenius eſt: quo
fiebat ſenius? fiebat autem ſe ipſo. Ita. Seni
us uero iuniori ſenius: Eſt. Junius ergo ſe ip
ſo tunc eſt unum/quando ſenius factum/pre
ſens aſſequitur. Neceſſe. Ipſum preterea p̃ſẽſ
ſemper uni adeſt per uniuerſum eſſe: ſemper ẽ
eſt preſens ꝙ diu eſt: Quid ni? Semper ergo
unum eſt et fit iunius atq; ſenius ſemetipſo. ui
detur: Quin etiam longiuſ ne uel breuius tem
pus eſt aut fit ꝙ ipſum met: an potius equum
Equum. Uerum quod equale tempus eſt aut
fit/eamdem agit etatem: Quid prohibet? quod
autem eamdem etatem implet/neq; ſenius neq;
iunius eſt. Nequaꝙ: Quapropter unum cum
equale tempus ad ſe ipſum et ſit et fiat: neque
ſenius neq; iunius ſe ipſo aut eſt aut efficitur:
haud ſane mihi uidetur: Quo autem modo ad
alia ſe habet? Neſcio quid dicam: Non tamen
potes dicere/ꝙ alia ab uno ſiquidem altera ſꝫ
non alterum plura ſunt ꝙ unum: Nam ſi alte
rum unum eſſent. Altera uero cum ſint/plura
ꝙ unum ſunt/et multitudinem habent: habẽt
prorſus. Multitudo autem maiorem numerũ
ꝙ unum habet: Certe: Quid uero ex iis que
ad numerum ſpectant: que nam prius fieri ac
facta fuiſſe dicemus/num que plura ſunt: an
que pauciora? que pauciora: quod ergo pauciſ
ſimum primum. Id autem eſt unum: an non?
Immo. Unum ergo primum factum omniuz
que numerum capiunt: habent autẽ cetera om
nia numerum ſiquidem alia ſunt/non aliud: ha
bent profecto: primo autem factum priuſ fuit/
alia uero poſterius: poſterius autem facta/iuni
ora ſunt ꝙ quod ante factum. Ideoq; alia hoc
pacto iuniora ꝙ unũ ſunt: unũq; illis antiqui
us: Certe: Quid autem ad hoc? Num unum
effici preter naturam ſuam poteſt? uel id poti
us impoſſibile? Impoſſibile. Uerumtamẽ par
tes habere unum apparuit/ꝙ ſi partes/princi
pium quoq; mediumque et finem: Plane: Nõ
ne omnium primo principium fit et unius et re

liquorum cuiuſque/ac poſt principium cetera
uſq; ad finez omnia? quid ni? Fatemur ne hec
reliqua omnia partes totius atq; unius eſſe? et
illud ipſum una cum fine unum totumq; factũ
fuiſſe? Fatemur. finis tandem ut arbitror/po
ſtremo fit/cumq; hoc ſimul unum ſecunduz ſui
naturam completur: Quamobrẽ ſi neceſſe eſt
unum haud preter naturam ſuam effici/cum fi
ne ſimul confectum/poſtremum omnium natu
re ſue iure perficitur. Apparet. Junius itaq;
aliis unum eſt: aliaq; uno antiquiora: Sic ite
rum mihi uidetur. Quid autem principiuz aut
aliqua alia pars ſiue unius ſiue cuiuſlibet alte
rius/ſi modo pars non partes ſit/non ne unuz
eſt: ſiquidem pars exiſtit? Neceſſarium iſtud ẽ
Ex hoc ſequitur unum ſimul cum primo effec
to fieri/ſimulq; etiam cum ſecundo: ac etiaz re
liquorum quecunque fiunt/nulli unꝙ deeſſe:
donec ad extremum uſque percurrens unuz to
tum fiat: non a primo/non a medio/non ab ul
timo/non ab alio prorſus ullo in generatione
excluſum: Uerum. Eamdem ergo unum quam
et cetera omnia etatem agit. quapropter ſi non
preter naturam ſuam natum eſt ipſum unum:
neque prius neq; poſterius ꝙ cetera: ſed ſimul
potius factũ eſt. Ideoq; ſecundũ hanc rationẽ
unum neq; ſenius neque iunius aliis/neq; alia
uno: ſecundum uero rationem ſuperiorem unũ
et ſenius ſimul et iunius ceteris omnibus atq;
e conuerſo reliqua cuncta uno. Omnino ſic eſ
ſet: hoc ergo modo ſe habet/et tale eſt effectuz
Uerum quid nam ſentis de eo quod dicitur fi
eri unum ſenius atq; iunius aliis? aliaque uno
ac etiam neq; iunius neq; ſenius fieri. Utrum
eadem ratione ſe habet circa ipſum fieri. qua
circa ipſum eſſe habere prediximus/an aliter?
quid dicam ignoro. Ego autem tantum dicam
ꝙ ſiquid eſt antiquius alio: antiquius quoad il
lud ultra fieri ꝙ antea ſecundum etatis inter
uallum fuiſſet: minime poteſt: neq; etiam quod
iunius eſt inpoſterum iunius fieri: Nam equa
lia in equalibus addita ſeu tempori ſiue cuilibꝫ
alteri eodem interuallo diſtare quo et antea. il
la ſemper efficiunt. Nihil prohibet: Non igiť
id quod eſt: illo quod unum eſt/aut antiquius
aut iunius fieri poteſt: quando quidem eadem
ſemper diſtantia etatis intercidit: ſed et eſt: et

fuit hoc quidem ſenius/illud autem iunius: fit
uero minime: Eſt ut dicis. Itaq; id quod unũ
eſt ceteris quecunq; ſunt/nunꝙ uel iunius uel
ſenius efficitur. Nunꝙ. Sed aſpice poſthac
num alia quadam ratione et iuniora hec et ſeni
ora fiant: qua nam? Hac inꝙ. Vnum ne anti
quius aliis et alia uno eſſe conſtitit? quid tum
quando quidem unum ſenius eſt ꝙ cetera: lon
gius ꝙ illa tempus extitit: quinimo: Aduerte
iterum ſiquando longiori et breuiori tempori
par tempus addiiciamus: num equa particula
diſcrepabit longius a breuiori? an minore?
Minore: Unum igitur non tanto etatis inter
uallo alia deinceps excedet/quanto prius exceſ
ſerat: ſed par tempus ac cetera ſortitum: mi
nus ſemper ꝙ prius ab illis etate diſtabit: An
non. Profecto. Non ne quod minus excedit:
aliquid etate ꝙ prius/iunius fit ꝙ prius: quo
ad illa quibus erat antiquius? Junius procul
dubio. Si illud iunius: an non illa aduerſus
unum ſeniora ꝙ prius erunt? Penitus. quod
ergo iunius ante fiebat: ſenius fit ad illud qđ
ante fiebat eratq; antiquius: eſt autem nunquã
antiquius: uerum illo ſemper antiquius fit: il
lud porro iuueneſcit: hoc contra ſeneſcit: quod
rurſus antiquius/iuniori iunius ſimiliter effici
tur. Nam cum iſta in contrarium tendant/con
traria inuicem fiunt. Junius quidem ſenio
ri ſenius: ſenius contra iunius iuniori. Facta
uero fuiſſe nequeunt. Nam ſi facta fuiſſent: nõ
amplius fierent: ſed iam eſſent. Nunc uero et
iuniora et ſeniora inuicem efficiuntur. Unum
quidem ceteris iunius fit/ex eo ꝙ ſenius eſſe
apparuit et prius effectum. Cetera uero ſenio
ra ꝙ unum fiunt: ex eo quod poſteriora facta
fuerint. Et ſecundum eandem rationem cetera
quoq; ſimiliter ad unum ſe habent: quippe cuz
ãtiquiora et priora illo facta fuiſſe apparuerĩt
Idem mihi quoq; uidetur. An non qua ratio
ne neutrum illorum altero uel iunius fit uel ſe
nius ſecundum ꝙ pari numero inuicem diffe
runt: neq; unum aliis antiquius aut iunius fie
ret/neq; alia uno? qua uero ratione altera ſem
per parte differre neceſſe eſt priora poſteriori
bus et poſteriora prioribus ex hoc neceſſe eſt
ſeniora et iuniora inuicem fieri: tũ cetera uno
tum ceteris unum? Et maxime quidem: Om

nibus igiť his de cauſis unuz et ſe ipſo et aliis
ſenius ac iunius eſt et fit: rurſuſq; neque iuni
us neque ſenius ſe ipſo uel ceteris aut eſt aut
unquam efficitur. Prorſus: poſtꝙ uero unũ
temporis eſt particeps: ſeniuſque et iunius fie
ri põt: nõ ne preterea neceſſe eſt preteriti: p̃ntis
atque futuri eſſe particeps: cũ participet tempo
re? Neceſſario ſequitur. Erat igitur unum et
eſt et erit: fiebatq; et fit et fiet: Quid ni? Eſſet
quoq; illi aliquid et illius: eratque et eſt et erit
Maxime. Ideoq; ſcientia de illo eſſet/opinioq;
ac ſenſus: quippe cum et nos in preſentia hec
de illo uniuerſa tractemus: Recte ais. Nomẽ
item ac ſermo ipſi adeſt/nominaturq; et diciť.
Et quotcunque huiuſmodi circa alia reperiũť
circa unũ quoq; exiſtũt. oĩo quidẽ ſic ſe res hť
u Erum tertio iam ſic iterum diſſeramus.
Unum ſi eſt quemadmodum ſupra dixi
mus: an non neceſſe eſt ipſum cum ſit unum ⁊
multa/atq; iterum neque unum neq; multa: et
participans tempore/quia unum eſt: eſſentia
participare aliquando/quia uero non eſt non
participare aliquando? Neceſſarium hoc eſt:
Num poſſibile eſt dum participat/tunc mi
nime participare? Uel quando non participat
participare? Impoſſibile. In alio itaq; tempo
re particeps in alio uero eſt expers: hoc ẽ mõ:
dumtaxat fieri poteſt ut particeps atq; expers:
eiuſdem ſit: Probe: Numquid eſt id tempus
quando accipit eſſe: et quando eſſe amictit? aut
quo pacto eſſe poteſt: ut aliquando idem habe
at/aliquando uero non habeat: niſi alias id ca
piat: alias autem amictat? Non aliter: Accipe
re eſſentiam: non ne fieri apellas? Equidem:
Eſſentia uero priuari non ne deſtrui? Et maxi
me: Unuz igitur ut uidetur aſſummens atque
deponens eſſentiam/fit et interit: Neceſſariuz
Cumq; unum et multa ſit genitumq; atq; defi
ciens non ne quando fit unum deſinit ẽe mul
ta/qñ uero multa/deſinit eſſe unũ? Ualde: Et
cum fiat unum et multa: an ñ diſgregari et cõ
gregari oꝫ? Oportet: Quin ẽt quotiens diſſi
mile ſimileq; efficitur/ñ ne aſſimilari/et ut ita
dicam diſſimilari oportet? Immo: Et quan
do maius et minus atque equale/creſcere/de
creſcere atque equari? Sic eſt.
At quotiens ex motu in quietem uel ex quiete

in motum transit/oportet hoc non uno in tem
pore esse: Qua nam ratione: Postꝙ silicet pri
us steterit/moueri postea: cumq; antea motum
fuerit: deinde consistere. Et enim absq; tran
transmutatione hec pati nequit: Nequit: Tem
pus uero nullum est in quo quippiam sic habe
re se possit ut simul neq; stet/neq; etiam mouea
tur: Nullum. Uerumtamen neq; transit absq;
transmutatione: Haud consentaneum esset.
Quando ergo transit? neq; enim dum stat: ne
q; dum mouetur transit: neque dum in tempo
re est: Non certe: An est hoc mirabile quiddā
in quo tunc est: cum transit? Quid nam? Mo
mentum indiuiduum inꝙ: hoc enim momentū
certum quiddam significat: ex quo in utrunq;
transitur: Neque enim ex statu: dum stat: neq;
ex motu: dum mouetur adhuc transit. Uerum
momentanea ipsa natura atque miranda: me
dia motus quietisque interponitur. ac nullo
prorsus in tempore est: nec non in hanc atque
ex hac/quod motum est. transit in statum: et
quod quieuit/in motum. Apparet: Unum itaq;
siquidem stat atque mouetur. ĩ utraque procul
dubio transit: Solo enim hoc modo utraque
facit: Transiens autem momento ĩdiuiduo trā
sit. cumque migrat/nullo intempore est: neque
stat tunc neque mouetur: Minime. Nunquid
eodem modo ad ceteras mutationes sese habet
quando ex ipso esse in interitum migrat: uel ex
non esse in ipsum fieri: medium tunc fit: quo
dam motuum ac statuum? nec est tunc neque n̄
est neque fit etiam neque interit. Uidetur: Ea
dem quoque ratione ex uno migrans in multa
et e multis in unum: nec unum est neque mul
ta. nec congregatur neque disgregatur: et ex si
mili in dissimile: rursusque ex dissimili in simi
le migrans/nec simile neque dissimile: neq; assi
milatum neque ut ita dicam dissimilatum: et ex
paruo in magnum et in ipsum equale et contra
ria transiens: non paruum: non magnum: non
crescens: non: decrescens: non adequans: nō
uidetur. Hec igitur uniuersa unum sic est. pa
titur: Quid ni?

a N non consyderandum est quid preterea
patiant̄ alia: si unū est? Cōsyderandum:
Dicimus ne unum si est/alia ab uno/pati ali
quid oportere? dicimus: non ne quia alia sunt
ꝙ unum/non unum sunt: alioquin alia ꝙ unū
non essent. Probe: non tamen penitus uno pri
uata sunt: sed quodammodo uno participant:
Qua ratione? quoniam alia ab uno/ex eo ꝙ ꝑ
tibus constant/alia sunt ꝙ unuz: ꝙ nisi partes
haberent/unum penitus essent: Recte. Partes
autem: eius quod totum est/partes esse asserui
mus. Asseruimus plane: Atqui totum ipsum
unum ex multis esse oportet: cuius partes sunt
que partes appellantur/quelibet enim partium
non multorum pars: sed totius existit: At quo
modo istud? Siquid multorum pars esset: qui
bus ipsum inesset: sui ipsius quodammodo eēt
pars/hoc autem impossibile: et aliorum cuius
q;/siquidem omnium: unus enim non existens
pars/preter ꝙ huius/aliorum erit. Atq; ita u
nius cuiusque pars non erit. Non existens ue
ro pars cuiusq;/nullius ex multis erit: Et si
nullius/omnium istorum aliquid esse/quoruz
nullius est uel pars uel aliud quodlibet impos
sibile. Apparet quidem. Non ergo multorum
nec omniuz pars est quecunq; sit pars/sed uni
us cuiusdam idee et unius cuiusdam/quod to
tum uocamus: factum ex cunctis unum atq; ꝑ
fectum: huius inꝙ pars est: quecunque sit ꝑs
Omnino quidem: Si ergo alia partes habēt
toto atque uno participant. Maxime. Un
de unum totum perfectum/partes continens:
alia ipsa ab uno/esse necesse est: Necesse: quin
etiam de una quaque parte eadem ratio est. et
enim huius unius participem esse oportet. Nā
si unaqueque illarum pars est: hoc ipsuz quod
dicitur: una queque: unum quodammodo siḡ
ficat: distinctum enim quiddam ab aliis et se
cundum se ipsum existens significat: si modo
una queque erit: Recte: Erit autem unius par
ticeps/si aliud quiddam ꝙ unuz fuerit: alioqn
haud quaꝙ participaret: si ipsum unum esset:
At uero unum esse aliquid/p̄ter ipsum unū nil
potest: nihil participare uno necesse est et totuz
simul et partē. Ipsum nanque unum totuz erit
cuius partes sunt/partes singule/unū quod
que uero unū/pars totius/q̄cūque pars totius
existat. sic ē: Nō ne ḡ cum alia sint ꝙ unum.
uno participant oīa que participant. Quid ni

De uno Ro... principio

Alia uero ꝙ unum/multa quodammodo sunt
Nam si alia preter unum/nec unum: neq; plu
ra uno essent. nihil penitus essent: Nihil sane:
Postꝙ autem plura uno sunt/que unius par
tis et unius totius participia sunt: non ne ne
cesse est multitudine infinita esse ipsa participā
tia uno? Quo nam pacto? Hoc plane: Aliud
quiddam ꝙ unum ista sunt/neq; etiam uno par
ticipant: tunc cum primum unum participant:
Certe. Non ne multitudines sunt: in quibus
non inest unum? Multitudines certe: Quod
si uelimus intelligētia ipsa ex iis aliquid ꝙ mi
nimum excerpere/an non necesse erit illud ex
tractum: utpote quod unius est expers/multitu
dinem esse non unum? Necesse: non ne tibi sic
semper consyderanti ipsam secundum se ipsam
alteram speciei naturam/quantumcumq; illius
inspexeris: infinitum multitudine semper ob
curret: Et maxime quidem. Uerumtamē post
ꝙ unum quelibet pars effecta est: terminuz iā
partes inuicem et ad totum habent: nec nō ad
partes totum: Ualde quidem. Itaq; aliis quā
unum contingit ex ipso uno et ex se ipsis iam ĩ
uno conmunicantibus: alterum quiddam in ip
sis fieri: quod quidem terminum inuicem pre
buit: natura autem illorum secundum se ipsaz
infinitatem: Manifestum est: In hūc itaq; mo
dum alia ꝙ unum. tum tota: tum etiam secun
duz particulas: et infinita sunt/et termino quo
dam participant: Prorsus. Non ne insuper
similia dissimiliaq; inuicem et sibi ipsis? Quaz
obrem? Qua quidem infinita sunt secundum
ipsorum met naturam omnia idem quodam
modo ex hoc inuicem patiuntur: Patiuntur:
Item qua cuncta participant termino/ex hoc
quoq; idem omnia patiuntur. Quid ni? qua tū
illis conuenit ut finita sint simul et infinita/q̄
sunt contrarie passiones/ꝙ maxime fieri pōt/
dissimilia sunt: Nimium. Ergo secunduz utrā
q; passionem ipsa sibimet et inuicez similia erūt
At uero secundum ambas utrinq; simul ꝙ ma
xime contraria atq; dissimilia. Constat. Sic ḡ
alia eadem sibi ipsis et inuicem similiaq; et dis
similia erunt: Erunt. Et eadem iterum atq; al
tera inuicem: agitataq; et stantia/ceterasq; con
trarias passiones suscipientia illa que alia sunt
ꝙ unum/facile reperiemus: quippe cum predi
etas iam passiones susceperint. Recte dicis:

n On ne preterea si hec tanꝙ perspicua p̄
termictamus ac rursus unum si est consy
deremus alia ꝙ unum sic etiam se habebunt:
An sic solum? Prorsus. Est ne igitur a princi
pio iterum differendum unum si est/quid alia
pati oporteat? Differendum: An non seorsum
quidem unum ab aliis: seorsumq; alia erunt ab
uno? Cur nam? quia nihil est alterū preter ista
quod aliud sit ꝙ unum: aliudq; ꝙ cetera: uniū
sa quippe comprehensa sunt: cum unum et alia
dictum est: Uniuersa: quare nihil preter hec re
stat/in quo uelut eadem in sede et unum ⁊ alia
consideant. Nihil prorsus. Nunꝙ igitur ĩ idē
unum aliaq; concurrunt. Nunꝙ: Seorsum er
go: Seorsum. Dictum preterea fuit ipsum re
uera unum partes nullas habere: At quo mō
habere posset? Neq; totum igitur unum aliis ĩ
erit: neque eius particule/siquidem seorsum ē
ab aliis: nullisque particulis constituitur. Ita ē
Nullo itaque modo alia uno participabunt: cū
neque totum ipsum neque partem capiant. nul
lo ut uidetur: Atque iccirco alia nullo pacto
unum sunt: neque in se ipsis unum aliquod ha
bent. Minime: Unde nec multa sunt alia: Et
enim si multa essent: unum quodque illorum:
utpote pars totius/unum esset: Nunc autem n̄
unum non multa non totum non partes alia sūt
postꝙ nihilo unius participant: probe. quapp
nec duo nec tria sunt nec unū illis inē/siqdem
uno prorsus orbant̄. Sic ē. Itaq; nec similia
neq; dissimilia nec eadem sunt alia uni: neq; il
lis similitudo ac dissimilitudo in est. Si enim
similia atq; dissimilia ipsa essent/ex eo ꝙ in se ip
sis similitudinem dissimilitudinēque haberent
duas utique ꝯtrarias ĩucē sp̄es ip̄a alia ꝙ unū
ĩ se ip̄is ꝯp̄hēderēt. Apparet. fieri tū nō pōt:
ut q̄ nullo participant/duo q̄dam in se ip̄is ac
cipiant: Non certe: neque ergo similia neque
etiam dissimilia sunt neque pariter ambo: et ē
si similia uel dissimilia sint: una q̄dā altera spe
cie participarēt: et si ambo: duabus quibusdā
ꝯtrariis sp̄ebus: hec autem ĩpossibilia esse pa
tuit: Uera dicis. Nō ḡ eadē non altera: non a
gitata: non qeta: non orientia: non percuntia:

De uno Rep principio 3

non maiora: non minora: non equua: non deni que aliud quicq̃ huius generis sortita sunt: Nam siquid tale susceperint. uno quoq; & duobus et tribus: pariq; et impari participarent: quorum participatio illis uetita est / uno prorsus carentibus: Uerissima hec sunt: his ergo de causis unum si est: omnia est unum et nihil est: et ad se ipsum atq; ad alia eodem modo / Omnino sic se res habet:

a T uero si unum non sit: quid contingat / n̄ ne post hac ↄsyderãdũ est: ↄsyderãdũ? q̄ nam hec suppositio est: si unum non est? num aliquo differt ab ista? Si n̄ unũ n̄ est? Differt sane. Num solummodo differt? uel etiam oĩo contraria est hec si n̄ unũ nõ est: illius si unũ non est? Contraria omnino: Quid autẽ si qs piam dixerit / si magnitudo non est / uel paruitas non est / uel aliud quicq̃ huiusmodi / non ne in singulis demonstraret quod aliud quiddam exprimeret ipsum non ens? Omnino: Non ne ḡ nunc declarat ꝙ alterum quiddam preter alia ipsum non ens dicit: quando dicit unum si nõ est et intelligimus quid dicat. Intelligimus: Primum igitur aliquid quod cognosci potest exprimit: deinde alterum q̃ alia: cum ait unũ siue esse illi adiiciens siue nõ esse. nihilominus cognoscitur / quid non esse dicatur / ꝙq; differẽs quiddam est ab aliis / an nõ? Necesse: In hũc itaq; modum a principio dicendum / unum si n̄ est / quid esse oportet: Imprimis itaq; ipsi hoc oportet accidere ut uidetur: esse uidelicet quã dam eius scientiam: aut nihil intelligere nos: quid dicamus: quando unum si non est / proferimus uera loqueris: An non et alia altera esse q̃ illud uel neq; illud alterum q̃ alia predicari Maxime. Ergo diuersitas quoq; preter scientiam illi adest: neq; enim aliorum diuersitatem dicit. quando unum alterum q̃ alia uocat / sed sui ipsius diuersitatem: Apparet. Quin etiam ipsius illius: et alicuius: et huius. et huic: et horum atq; omnium huiuscemodi particeps ipsum n̄ ens dicitur. Neq; enim unum diceretur neq; ab illo altera: nec illi quicquam esset nec illius / neq; aliquid appellaretur: nisi particeps esset ipsius alicuius et ceterorum talium: Recte. Esse tamen unum nisi existat / impossibile ẽ participare uero multis nihil prohibet: Uerũ necesse est: siquidem ipsum unum: illud dumtaxat / nec aliud non est: ꝙ si nec unum nec illud / neq; etiam erit / sed de alio quodam sermo habetur: nihil pronuntiari oportet. sin autem unum illud dumtaxat: non aliud presuppositũ est non esse ipsius illius aliorumq; multorum particeps dicendum est. Et maxime quidem: quamobrem dissimilitudo illi est ad alia. nam cum alia altera sint q̃ unum extranea esse oportet: oportet: Extranea uero non ne aliena? qd ni? Aliena autẽ n̄ ne dissimilia? Dissimilia plane. Atqui si uni dissimilia sunt / dissimili dissimilia erunt: Plane: Aderit itaq; et uni dissimilitudo: secundum quam alia ipsi dissimilia sũt / Uidetur. Et si illi dissimilitudo ad alia competit: non ne ad se ipsum similitudo conueniet? quo nam modo? Si uni insit dissimilitudo ad unum / haud sane de huiusmodi quodam ut de uno sermo haberetur: neq; suppositio de uno: sed de alio quopiam fieret: prorsus: Neq; uero deceret: Non certe: Ob hanc causam oportet uni similitudinem ad se ipsum adesse: oportet. Item nec equale aliis est: Et enim si equale esset iam profecto: ac simile illis secundum equalitatem existeret. Utraq; tñ hec impossibilia cum unum minime sit. Impossibilia: post q̃ uero ceteris equale non est: non ne et alia necesse est illi equalia nequaquam esse? Necesse. Que autem non equalia: inequalia sunt: Inequalia: Inequalia uero inequali cuipiam inequalia sunt: Certe: Unde et inequalitatis particeps unum apparet: secundum quam cetera ipsi inequalia sunt. Particeps profecto: Ceterum ad inequalitatem magnitudo ac paruitas adtinet: Adtinet: Et magnitudo ergo et paruitas tali uni conuenit. uidetur. Magnitudo rursus et paruitas semper inuicem distant Distant: Ideoque medium quiddam semper interuenit: sane. Num reperis medium aliud inter hec preter equalitatem? Nullum aliud. cuicunque igitur magnitudo et paruitas accidit: accidit quoque equalitas horum obtinens medium: Constat: uni igitur dum n̄ est: equalitas magnitudo paruitas accidere uidentur.

Uidentur. preterea et essentia participare quodammodo ipsum oportet: At quo modo? habere se ipsum oportet eo modo quo dicimus: nisi enim sic sese haberet / haud quaq̃ uera predicaremus / dum unum non esse fatemur: Sin autem uera / manifestum est ꝙ ea que sunt / proferimus: non ne? Sic est: Cum uero nos uera predicare dixerimus / necesse est ut ea que sũt. asserere nos profiteamur: Necesse: Est ergo unum ut uidetur non ens. si enim non sit nõ ẽs sed aliquid ipsius esse remictat ad hoc ut nõ sit statim erit non ens. Omnino quidem: Oportet igitur illud tanq̃ uinculum ipsius non esse habere ipsum esse non ens / si debet non esse perinde ut ipsum ens ipsius essendi uinculum habet: ipsum non esse non ens ut perfecte rursus esse liceat. Ita enim ipsum ens maxime erit: & ipsum non ens / maxime non erit / si ipsum ens quidem participet essentia essendi ens / non autem essentia essendi non ens / si omnino esse debeat / ipsum uero non ens non participet essentia non essendi non ens / sed essentia non essendi ens / siquidem non ens penitus uideri debeat. Uerissima hec sunt: Non ne igitur postq̃ ens non essendi particeps est / et non ens ipsius essendi particeps / unum quoq; cum non sit: ipso esse participare necesse est / ad hoc ut uere n̄ sit? Necesse: Essentia igitur adesse uidetur uni si non sit: Uidetur. Atqui non essentia rursus siquidem minime sit: Quid ni? num potest aliquid: quod certo quodam modo affectum / sic habere se dicitur / non sic se habere / cuẽ non dũ ex huiusmodi habitu transmutatum sit? non potest. quodcunq; igitur sic se et non sic se habet mutationem quandam patitur: patitur. Mutationem uero motum ne an aliud quiddam esse dicemus? Motum: Unum autem non ne et ẽs et non ens apparuit? Apparuit? Ergo et sic et non sic se habens. Uidetur. Unum ergo non ens moueri uidetur: siquidem mutationem ex ipso esse in non esse recipit. Patet. Enim uero si nusq̃ in natura rerum adest: cum non sit nõ utiq; aliunde alio migrare potest: Quo pacto enim posset? Non ergo mouetur ex eo ꝙ transeat. Minime. neque tamen in eodem conuertetur. Et enim ipsum idem nusq̃ attingit. ens nanq; est ipsum idem / non ens autem in aliquo eorum que sunt / esse impossibile est. Impossibile certe. Non ergo unum cum non sit / in eo conuerti: in quo minime est: unq̃ posset: Num q̃: neq; etiam alteratur unum ab se ipso / siue sit siue non sit: haud enim sermo de uno ulterius haberetur: siquidem a se ipso alteratum fuisset? uerum de alio quodam preter unum: probe. Si neq; alteratur neq; in eodem reuoluitur neq; progreditur / quo nam pacto mouebitur? nullo: quod uero moueri nequit. quietem agere necesse est: et quod quiescit / consistere: necesse Igitur unum si non est: stat atq; mouetur: Uidetur: quin etiam si mouetur necesse est procul dubio alterari: quatenus enim quid mouetur eatenus non eodem modo quo prius / sed alio sese habet: plane ergo unum dum mouetur etiam alteratur: Profecto: Uerumtamen nullo modo motum / nullo modo alteratur. Nullo penitus. quamobrem unum quod n̄ est: quia qdem mouetur: absq; dubio alteratur: qua uero non mouet᷑ minime alteratur. Minime. Ideo ꝙ unum: si n̄ sit / alteratur: atq; etiam minime alteratur. Constat / quod quidem alterat᷑: an n̄ alterum q̃ antea fieri pristinumq; habitũ exuere oportet: quod uero n̄ alteratur: nec fieri: neq; etiam interire: necessario sequitur: Unde unum quod n̄ est / quia alteratur: efficitur ac perit: quia uero n̄ alteratur / nec fit nec interit Atq; ita et fit pariter atque interit: Rursusque neq; fit neque interit: sic est

r Ursus iam ad principiũ redeamus / liquido ĩspecturi utrũ hec deĩceps quẽadmodũ hactenus an aliter esse uideãt᷑? Operepretiũ hoc est: nõ ne iaẽ disseruimus qd circa unũ accidat: si ip̄m minime sit? Disseruimus. At q̊tiens n̄ ẽs proferimus / nil aliud nobis significat q̃ essentie absentiam ab illo quod qdem n̄ esse pronũtiamus: nil aliud: utrũ qñ dicimus n̄ esse aliqd / aliq̃ mõ ip̄m n̄ esse intelligimus: aliq̊ mõ esse: An potius hoc ip̄m / n̄ est quotiẽs ꝓnũtiat᷑: simpliciter significat / ꝙ nullo prorsus modo usquam est: et cum non sit / nulla ex parte est essentie capax: Absolute id significat: neque ergo esse ipsum non ens poterit: neque alio quoquam modo essentiam attingere.

Minime. Fieri autem et interire num aliud ē
ꝙ illud quidem essentiam accipere/hoc autem
amictere? Nil aliud: ergo cui nulla huius pars
conuenire potest: nunꝙ aut accipit ipsam /aut
amictit: Nunꝙ: Uni ergo postꝙ nullo modo
est neq; nancisci: neq; abiicere/neq; aliquo pac
to essentiam capere conuenit. Decens est. Nō
itaq; interit ipsum unum cum non sit/neq; fit:
utpote quod nulla ex parte est essentie capax.
Non uidetur: neq; rursus aliquo pacto altera
tur. Jam enim et fieret et periret: si hoc pati
posset: Uerum. Si minime alteratur / an non
etiam necesse est nequaꝙ moueri? necesse: neq;
tamen stare alicubi/quod nullo modo est /asse
remus: quod enim stat in aliquo eodem semp
esse oportet/Quid ni? Sic plane ipsum cum ñ
sit/nunꝙ aut stare aut moueri fatebimur. nun
ꝙ: preterea nihil ex iis que sunt/illi adest. Jaz
enim essentia participaret: utpote quod alicuius
existentis esset particeps. Manifestum est: nō
magnitudo igitur illi: non paruitas: non equa
litas accidit: Non profecto: Sed nihilo ma ḡ
similitudo aut diuersitas illi uel ad alia uel ad
se ipsum aderit: nequaꝙ uidetur. Num et alia
ullo modo illi esse poterunt? cum nihil prorsus
ipsi esse queat? haud licet. Quapropter alia nō
similia illi: non dissimilia. non eadem: non alte
ra sunt: non sane: An uero ipsum quod illius:
uel ipsum quod illi: uel quid: uel hoc: uel hu
ius: uel alterius: uel alteri: aut quondam: aut
deinceps: aut nunc: seu scientia/siue opinio /si
ue sensus/an sermo: an nomen/ an aliud quod
uis ex iis que sunt/ circa ipsum quod minime
est: existet? Minime. His igit̃ ratōibus unũ si
non est/nullo prorsus modo aut usꝙ sese hēt
Non sane uidetur ullo modo aut usꝙ sese ha
bere.

e Et ne iterum disputandum unum si non
est/quid alia preter unum pati oporteat?
Disputandum: primuz igitur alia esse illa opor
tet: nisi enim alia sint: haud sane de ipsis aliis
dissereretur. Sic est: Et si de aliis sermo fit /
alia profecto altera sunt: an non ob idem ipsuz
aliud et ipsum alterum apellas? equidem/ al
terum non ne ab altero alteruz/et aliud ab alio
aliud esse dicimus? Utique: Ergo ipsis aliis/si
modo alia futura sunt: aderit aliquid a quo a
lia erunt. necesse. Quid nam id potissimuz erit
Ab uno quidem alia non erunt/cum illud mi
nime sit. non certe. Inuicem itaq; alia sunt.
Id enim solum restat. alioquin a nullo alia fu
tura sunt. Recte. Jccirco secundum multitu
dines singula inuicem alia sunt. Et enim secũ
dum unum nequeunt/non existente uno. Uez
quilibet ut uidetur aceruus illorum/multitudi
ne infinitus existit. Et siquod minimum appa
ret/quispiam sumpserit/uelut in sonno somniũ
repente pro eo quod unum uisum fuerat: mul
titudo occurrit/et pro eo quod minimuz appa
ruerat/ꝙ maximum iam ad illa que ex eo selec
ta et discreta sunt/apparet: Rectissime. Talib9
inꝙ aceruis diuersa inuicem alia preter unum
erunt/si non existente uno: alia sunt: Quaz ma
xime: An non plures aceruj erunt: quorum q̄
libet unus prima fronte uidebitur / nullus tñ
unus erit: cũ ipm unum minime sit? Certe:
Numerus item illorum aliquis esse uidebitur
siquidem et unum quodlibet cum tamen mul
ta sint: Ualde quidem. paria preterea et impa
ria falso uidebunt̃/uno prorsus absente: falso
Quod insuper exiguũ in illis primo uidebitur
ut dictum est / euestigio ꝙ maxima et ꝙ pluri
ma quoad singula parua /q̄ etiam multa sunt:
se nobis ostentat: qd prohibet? qn etiam acer
uus qsq; equalis multis paruisq; aceruis esse
uidebitur. Nam haud liquido ex maiori in mi
nus transisse uideret̃/nisi prius in mediũ per
uenisse uisus esset. hoc aũt phantasma quoddã
eq̃litatis erit. Uerisimile est. Non ne ad aliuz
aceruũ terminũ habens ipm ad se ipm: neque
principiũ: neq; mediũ: neq; finem habet? q̄ de
causa? qa semper cũ qs hoz aliqd intelligen
tia contuet̃/ante principiũ semper aliud occur
rit principiũ/et post finem alter semper finis
subseqt̃: nec non in medio/alia semper interio
ra ꝙ mediũ: semperq; minora/ob id qa neqt u
num aliqd in his accipi cũ unũ minime sit: ue
rissima loq̄ris. Discerpi deniq; necessario arbi
tror ut dispersũ/quodcũq; intelligentia qs as
sumpserit. semper enim aceruus unius expers
accipit̃: proculdubio. Non ne hoc tale eminus
et obtuse prospicienti unũ apparet? Necesse.

Cominus autẽ et acute intelligenti unum quod
q; multitudine infinitum/ siquidem ab uno nō
existente deserit̃? pre ceteris necessarium hoc ē
In hunc itaq; modum infinita et finem haben
tia et unũ et multa/quelibet alia apparere opor
tet/si non unum/sed alia preter unum sunt.
Oportet utiq;: An nō similia quoq; et dissimi
lia uidebuntur? At quo modo? Nam cum ue
lut adumbrata eminus prospicienti unum ap
pareant oĩa/in eodem aliquo cōmunicare: simi
liaq; esse uidebuntur: Prorsus. At uero pro
prius accedenti/multa et altera/atq; ipso diuer
sitatis phantasmate altera sibi ipsis et dissimi
lia. Sic accidit. Similes item atq; dissimiles
ipsos aceruos tum sibi met: tum inuicem ap
parere necesse est. Et maxime quidem. Nō ne
etiam eosdem et alteros inuicez et contiguos
sibi et seorsum a se ipsis / omnibusq; motibus
agitatos et undiq; permanentes/orientes/et oc
cidentes/ac neutra oĩaq; huiusmodi: q̄ quidez
percurrere facile nobis esset/si uno non existen
te: multa fuerint. Uerissima narras.

r Edeuntes iã iterum ad principiuz/decla
remus/unum si non ē/qdnam aliis pret̃
unum/euẽturum sit: Declaremus: principio ḡ
unum alia non erunt. Quomodo enim? Neq;
tamen multa. In iis enim que multa sunt: inē
et unum. Et enim si nullum illorum est unum
cuncta nihil sunt: quapp neq; multa. Uera loq̄
ris: Cum itaq; unum haud insit aliis/nec mul
ta nec unum sunt. Non plane. Neq; etiam ap
parent unum aut multa: Cur nam? Quoniam
alia cum iis que non sunt: nullum prorsus con
mertium habent: neq; quicꝙ ex iis que minĩe
sunt/ad aliquid aliorum adtinet: nam nulla ps
iis q̄ non sunt/adest: Uerum. Neq; igitur opi
nio de eo quod minime ē nec phantasma cete
ris inest/neq; ullo modo id quod non est: ab a
liis opinione concipitur. Non certe. Quaprop
ter si unum non est/nihil ex aliis opinione con
cipitur aut unum aut multa esse. Nam absq;
uno/multa opinari penitus ĩpossibile. Impossi
bile nimium. Ergo si unum non est alia neque
sunt neq; opinione etiam cogitantur: unuz aut
multa esse. Non uidentur. Unde neq; similia:
neq; etiam dissimilia: Non: neq; tamen eadem
aut altera/neq; contigua neq; seiuncta/neq; reli
qua quotcunq; in supioribus tanꝙ q̄ ad ipsa
alia spectare uiderentur / enarrauimus iam ad
ipsa alia spectant: uel spectare uidentur: unum
si minime sit: Uera: Non ne ut summatim lo
quar/si dixerimus unum si non est: nihil ē/rec
te dicemus? Et maxime quidẽ: hoc itaq; dictũ
a nobis sit/atq; illud preterea /ꝙ ut uidetur /
unum siue sit siue non sit/tum ipsum tum etiaz
alia ad sese atq; inuicem oĩa omnino sunt/ atq;
non sunt/apparentq; insuper et non apparent
Uerissima quidem hec sunt.

Finis Parmenidis.

Argumentum Marsilii Ficini Florentini ĩ
philebum platonis librum de hominis bono.

b Uius libri ꝓpositũ ē de summo aĩe
bono disserere: quod qdē summũ bo
num cũ conditione quadã dicit̃: cum
ipsuz rez oĩuz pricipiũ summũ bonũ
absolute dicatur. De hoc igit̃ qδ cũ conditione
bonum/hoc in libro. de eo quod absolutum/ĩ
parmenide disputatur. Ab absoluto autẽ hoc
manat. Quemadmodum lumẽ quoddã ab ipo
luminis totius fonte dependet. Quamobrem ĩ
phedone et theeteto dictũ ē a platone summuz
aĩe bonum/dei similitudinem ēe. Nihil uero
solis fit simile: nisi quadã luminis ipsius infu
sione: Unde et anime bonum erit/integra diui
ni luminis consecutio. Id lumen in mentẽ pri
mo: in uolũtatem deinde descendit: in mẽte ue
ritas/in uoluntate gaudium / in mente ambro
sia/in uoluntate nectar a platone hic et in phe
dro cognominatur. Itaq; summuz hominis bo
num in sapientie uoluptatisq; mixtione locauit
Sed ante in sola uel sapientie uel uoluptatis
ratione beatitudinẽ consistere posse negauit: ex
eo ꝙ triplex boni summi conditio in neutro re
periatur. Ea est ut summopere perfectum sit: ⁊
sufficiens/et expetendum. perfectuz quia nihil
sibi deest. Sufficiens/quia nihil deest illi/ qδ
ipsum capit. Expetenduz: quia in illo ⁊ ex illo ē:
quicquid appeti potest. Unde quia perfectum
sufficiens: quia sufficiens /expetendum: Sane

quia ſibi ſat eſt: alteri ſufficit: quia ſufficit alteri / deſideratur ab altero. Hec neq; ſoli ſapientie neq; uoluptati: ſed mixto cuidam ex utraq; competere demoſtrantur. ubi de uoluptatis et ſapientie genere / origine atq; natura permulta dicuntur / de infinito et termino: de compoſito et compoſitionis principio. Ac demum cõcluditur / ſummum in natura bonũ et abſolutum / eſſe menſuram uniuerſorum: hoc eſt totius nature principium. Summũ uero bonũ mentis: et anime eſſe illius primi poſſeſſionem que mixtioni ex ſapiẽtia et uoluptate: ꝑ ueritatem / commenſurationem et pulchritudinẽ conuenit. quaꝓpter in primo bonoꝝ gradu reꝝ oĩum mẽſura ponitur. In ſecundo ueritas: commenſuratio: pulchritudo. In tertio mens ſapientiaq; In quarto ſciẽtia: ars: et opinio: in quinto tẽperata uoluptas. Beatuſq; uir dicitur: qui et ſapientiam diuinorum adeptus eſt: et humanorum ꝑitiam ſcientia quadam et arte et opinione conſtantem: gaudio contẽplatõis totus exultat uoluptati ſenſuum eatenus ſe committit: quatenus ſapientia ſcientiaq; et gaudium ĩpedimẽtũ inde nullum accipiunt: Introductio ad dialogum eiuſmodi eſt: Cũ multa de ſummo bono ultro citroq; ſocrates phileb uſq; cõtuliſſẽt atq; eſſet philebus iã diſputãdo defeſſus: ꝓtarcho nuꝑ aduenięti gratulatus eſt annuitq;: ut prouinciam in diſputando ſuam ſuſciperet. protarchus utpote adoleſcens ſubito eſt aſſenſus. Ad quem conuerſus ſocrates / conſidera inquit quã tutelam ſuſcipias: Neq; temere ad diſputationem properes. Immo audi utriuſq; ſententiam priuſ. Et eam q̃ tibi recta ratione examinanti probabilior apparet / accipe defendendam. Sed iam ad dialogum ueniamus.

Philebus Platonis de hominis bono
Socrates: Protarchus: Philebus:

.ſo:

Ide o protarche quem nunc a philebo ſermonem accepturus ſis / et ad quem potius / cuius ratio tibi nõ conſonet pugnaturus. Uiſne utranq; ſententiã breuiter reſummamus? pro: Uolo equidem: ſo: philebus quidẽ inquit animantibus omnibus bonum eſſe letitiam: uoluptatem: delectationẽ: ceteraq; huius generis omnia. Noſtra autẽ aduerſus illum diſceptatio eſt / ut non iſta quidem ſint ipſum bonum: immo ſapere: ĩtelligere: meminiſſe: et que hiſce cognata / opinio recta uerĩq; rationis diſcurſus: meliora et potiora ſint q̃ uoluptas omnibus queccunq; horum capacia ſũt eorumq; adeptio maxime omnium utilis ſit: et preſentibus et futuris. Num ſic utriq; quodam modo diximus o philebe? phi: Et maxime quidem: ſo: An ſuſcipis o ꝓtarche eam que tibi nunc oblata eſt / diſputationem? pro: Neceſſe ẽ me illam ſuſcipere: ſo: Philebus quidem noſter iam dicendo defeſſus eſt: oportet tamen quid in iis uerum ſit / omni ſtudio definire: ꝓ: Oportet ſane: ſo: Age igitur preter hec id ĩſuper aſſeueremus: pro: Quid nam? ſo: Quod uterq; noſtrum habitum quemdam et affectionem animi: que cunctis hominibus uitam beatã prebere ualeat / demonſtrare conabitur. Nõne? ꝓ: Certe: ſo: Et nos profecto habitum affectionemq; letandi: nos autem ſapiendi. pro: ſic eſt: ſo: Siquis uero habitus preſtantior iſtis appareat / qui uoluptati cognatior uideatur a tali uita cum ſtabilis ſit: atq; hec firmiter habeat utriq; nimium ſuperabimur: uoluptas autẽ ſapientiam ſuperabit: pro: ꝓfecto: ſo: Sin autem ſapientie ſit propinquior / uĩcet utiq; ſapientia uoluptatem / uoluptas contra ſubcumbet: Nũ iſta conceditis? ꝓ: Mihi quidem concedenda uidentur: ſo: philebo autem quid nam uidetᷓ? phi: Mihi ſane uoluptas ꝓſtare uidetur: ſemꝑq; uidebitur. Ipſe autem noueris o protarche pro: Cum iam nobis philebe cõceſſeris diſputationis officium: haud amplius apud te aſſentiendi ſocrati uel diſſentiendi poteſtas erit: phi: Vera dicis: ſo: At nunc expiationis gratia deam ipſam primum inuoco atq; teſtor: pro Et nos quoq; teſtes erimus te iſta dixiſſe. Uerum deinceps o ſocrates una cum uolente philebo uel quomodocunq; uis / conemur abſoluere: ſo: Annitamur profecto ab ipſa dea exordiẽtes / quam iſte uenerem nuncupatam inquit. ſꝫ ueriſſimum nomen eius uoluptatem eſſe: pro:

Recte nimium: ſo. Reuerentia uero mihi ſemper erga deorum nomina / non humana quedã formido eſt / ſꝫ maximũ quẽq; timorẽ exuperat. Et nunc quidẽ uenerem quemadmodũ ĩpſi gratum eſt / ſic apello: uoluptatẽ uero uariam eſſe: ſcio. Ab eaq; ut dixi / principiũ faciẽtes: quam habeat naturam inueſtigare debemus. Et enĩ quantum ad auditum adtinet / ſimpliciter unum apparet: formaſ tamen uarias admodum / et inuicem quodammodo diſſimiles ſuſcipit: Attẽde enim delectari dicimus intemperantem hominem / delectari ipſa temperantia temperantẽ delectari inſipientem inſipientibus opinionibꝫ ac uana ſpe undiq; plenum: delectari etiam ſapientia ſapientem: has utiq; uoluptates ſiquis diſſimiles neget / merito ĩſipiens eſſe uidebitur pro: Iſte quidem o ſocrates ex contrariis rebꝫ ꝓueniunt / neq; tamen inuicẽ ipſe contrarie: nõne uoluptatis uoluptas in quibus uoluptas eſt ſui ipſius / uidelicet oĩuꝫ maxime ſimillĩa erit? ſo: Enim uero o beate neq; color a colore ex eo ꝙ color unuſqſq; eſt / differt. Attamen nigrũ albo preter id ꝙ differt / etiam contrarium eſſe uniuerſi cognoſcimus. Quin etiam figura ad figuram eodem modo ſe habet / genere porro unum eſt uniuerſum: partes autem generis huius / partim longe inter ſe differentes / partiꝫ ẽt contrarie ſunt. ceteraq; huiuſmodi multa reperiemus. Quamobrem noli huic rationi / q̃ contraria ſingula unum efficit / credere. Uereor ẽ ne forte uoluptates quaſdam inter ſe contrarias reperiamus. ꝓ: At forte quid hoc rationi noſtre obſtabit? ſo: Ob id certe obſtare dicemꝰ ꝙ ipſa cum diſſimilia ſint alio quodã nomine nuncupas. Alis enĩ uoluptaria oĩa bona eſſe: uoluptaria uero: quin uoluptaria ſint nulla ꝓhibet ratio. Cum aũt ex iis multa ſint mala et bona quedam ut diximus: tu tamen omnia bona nuncupas. Ac etiam diſſimilia inuicem cõfeſſurus es / ſiquis coegerit. Quid ergo ĩ cunctis uoluptatibus tam malis q̃ bonis idẽ communiter inuenitur: cuius gratia omnes bonũ nuncupas? ꝓ: Quid ais o ſocrates? An putas quempiam / cum poſuerit uoluptatẽ ipſum bonum eſſe inde conceſſurum tibi quaſdã bonas non nullas malas eſſe? : ſo: Ueruntamen diſſimiles eſſe multas: pleraſq; etiam inter ſe cõtrarias confiteberis: pro: Haud ſane in quantum uoluptates ſunt: ſo: Rurſus in idem relabimur o protarche. Dicemus uoluptatem nihilo a uoluptate differre: ſed oẽs ſibi inuicem cõſimiles eſſe. Et exempla in medium paulo ante inducta nihil mouebunt: contendemuſq; inſtar eorum q inepti et rudes in diſputationibus ſũt pro: Quemadmodum dicis? ſo: Quod ſi ipſe te imitans atq; repugnans dicere auſiꝫ diſſimillimum diſſimillimi omniuꝫ ẽe ſimillimuꝫ / eadẽ q̃ et tu afferre potero. Unde rudiores q̃ deceat / apparebimus: Et ratio nobis excidet atq; defluet. Reuocemus igitur eã retractemuſq; forte enĩ uiciſſim agentes et. q. eaſdem in ãſas redeuntes: aliquo pacto conueniemus: ꝓ: Dic quo modo? ſo: pone me iterum interrogatum abs te o protarche: pro: Quid nam? ſo: Sapiẽtia: ſcientia mens et quecunq; ego a principio ponens: bona uocabam / rogatus qd ipſum bonum ſit / non ne idem quod et ſermo tuus / patientur? pro: Qua ratione: ſo: Cuncte nanq; ſciẽtie multe uidebuntur: earumq; nõ nulle diſſimiles inuicẽ: ꝙ ſiq̃ etiam contrarie ſint: nũqd preſenti diſputatione dignus fuero / ſi hoc ipm ueritus / nullam ſciẽtiam ſciẽtie diſſimilem dixerim? Sic tandem ſermo noſter tanq̃ fabula euaneſceret / nos autem ruditate quadã ſeruaremur. At ſic fieri minime decet / quin potius ſalutis ratio habenda eſt. Mihi igitur et in tua: et in mea oratione ex equo id placet. Ut multe uidelicet uoluptates atq; diſſimiles ſint / multe preterea differenteſq; ſcientie. Differentiã itaq; mei ac tui boni o protarche minime abſcondẽtes / ſed in lucem potius educentes: diſcutere audeamus: ſiquo pacto per redargutionem ſignificatur: utrum uoluptatem ipm bonũ uel ſapientiã / aut tertium quiddam preter iſta / nũcupare deceat: Nũc ẽ nequaq̃ iſtud oſtendere debemus / ut q̃ ipe pono aut q̃ tu / uincant / ſed ut illi quod ueriſſimũ eſt: faueamus: ꝓ: Sic oportet: ſo: Hoc item multo magis mutua confeſſione aſſeueremus: pro: quid nam? ſo: Quod homines omnes fatigat: tum uolentes tũ etiã nolẽtes / aliquos precipue et aliquando: ꝓ: Dic planius: ſo: Sermonem q nunc incidit inq̃ natu

ra mirabilem/Multa unum esse et unum mul
ta mirabile dictu. Atq; facile est aduersus euz
q alterutrum posuerit dubitationes mouere :
pro: Numqd ais cum quispiā me uerbi causa
protarchū unum natura genitum asserit? deīde
me rursus multos atq; contrarios predicat :
magnum/paruum/grauem/leuē eundem hōez
aliaq; permulta? so: Tu qdem o protarche in
ducis ea circa unum ac multa miranda / q̄ di
uulgata sunt/ et ut ita dicam ab omnibus iam
concessa/ꝙ minime tentanda sint/ ueluti pueri
lia quedam et facilia cognitu/ac maxima dispu
tationi futura obstacula/siquis admiserit :. ne
q; etiam mirabilia hec habenda inq̄: cum qs
cuiusq; membra partesq; ratione diuidens uni
uersa hec illud unum esse fatetur: deinde talia
quedam refellit/deridēs quasi monstra fateri
cogatur/ꝙ unum multa infinitaq; sit/multaq;
unum: pro: Tu uero que nam alia dicis o socra
tes/que non dum concessa circa sermonē eum
dem diuulgata sint? so: Quando qspiam o pu
er/ipsum unum nihil ex iis/que oriuntur et oc
cidunt/ponit ut paulo ante nos diximus / tunc
tale unum/haud quaq̄ refelli debere concessū
est. At cum unum hominē affirmare conatur/
bouē unum/pulchrum unum/unumq; bonum
tunc sane in iis unitatibus et huiuscemodi reb;
anxium studium cum diuisione ambiguitas fit
pro: Quo pacto? so: primo quidem utrū admi
ctendum sit/eiuscemodi quasdā uere existētes
unitates esse: Deinde quo modo quālibet earū
unam semper eandēq; esse putandum: nec ge
nerationem nec interitum suscipientem: suaq;
in unitate firmissimam: postremo nunqd in re
bus genitis et infinitis queq; ponenda sit/siue
dispersa/multaq; ex una iam facta: siue tota ip
sa ab se ipsa seorsum: quod quidem maxime ō
nium impossibile uideretur/unum idemq; simĺ
in uno multisq; fieri : Non illa ĝ o protarche
sed ista sunt/que circa unum et multa male ac
cepta/omnis difficultatis defectusq; sunt causa
bene autem examinata facilitatis atq; facūdie
pro: Oportet nos o socrates hoc primum in p̄
sentia discutere/ut et ego fateor: et hos omnes
talia concedere tibi existimat: forte uero nunc
prestat philebum quasi malum: ut dicitur qō
bene iacet rogando non mouere: so : At unde
potissimum exordiemur/cū multa et uaria ī iis
dubitationibus pugna insit? hinc ne? Dicimꝰ
utiq; idem unum ac multa rationibus et sermo
nibus factum/semper per singula que dicunť
et nunc et olim undiq; circuncurrere. Idq; ne
q; nunc incepit/neq; desinet unq̄: sed est : ut
mihi uidetur hec rationum sermonumq; īmor
talis et indeficiens nobis insita passio : Cum
primum adolescens aliquis id gustauit: secum
ipse congratulatur: quasi quemdam thesauruz
sapientie nactus: et uoluptate plenus exultat :
ac furit: omnemq; disputationem prompte per
tentat: atq; sermonem undiq; discutit: tuz qdē
in alteram partem reflectens et in unum cōmis
cens: tum uero explicans iterum . et in multa
distribuens: ubi certe in dubitationez difficul
tatemq; se ipsum primo ac precipue deiicit/dei
de proximum quemq; siue iunior siue senior :
siue equalis sit/nec patri nec matri nec audien
tium cuiq̄ parcens/ferme etiam nec aliis ani
mantibus/nedum hominibus. quādo quidem
et barbarorum nemini parcat/ modo inteprete
nanciscatur: pro : An nō uides o socrates nos
qui adstamus omnes iuuenes esse? non metu
is ne una cum philebo: si non ita obiurgaueris
in te impetum faciamus: uerumtamen: Intelli
gimus enim quod dicis/siquis modus est : si
quod machinamentum ad hanc perturbationē
benigne quodammodo e disputatione reiicien
dam: ac uiam quandam in rationē atq; sermo
nem cōmodiorem repiendam/ipe id meditare/
nos uero ꝓ uiribus te sectabimur: Neq; eniz
exiguus ē sermo p̄sens o socrates: so: Nō certe
o pueri: sic ē philebus uos apellauit . Nulla
tn̄ ē uia pulchrior neq; ēe pōt q̄ illa quā semꝑ
ego dilexi. At illa me sepe fugiēs desertū ī opē
q; destituit: ꝑ: Que nā ista? dic mō: so: Quam
declarare haud nimiū difficile ē/ uti uero diffi
cillimū: Quecūq; ē ꝑ artē ad īuēta sunt: hac ī
lucē hominibus ꝓdierunt: Aduerte q̄so quā
dico: ꝑ: Dic tn̄: so: Donū ꝓfecto deoꝝ ad hōes
ut mihi uideť ꝑ prometheū quēdā una cū luci
dissimo quodam igne descendit: Et enim pris
ci nobis prestantiores/diisq; propinquiores :
hec nobis oracula tradiderūt: ꝙ cum ex uno ⁊

multis constent uniuersa que semper esse dicū
tur/terminumq; et infinitum innatū hēant: op
portet nos in his sic se habentibus : unaz sem
per ideam de quolibet generatim ponentes inq
rere: eam insitam inuenturos/quam si compre
hēdamus post unā: siq̄ mō due sit ꝑscrutari: sī
minus id pateat tres/aut alium numerum que
rere/et quodlibet eorum que sunt unum / rur
sus eodem pacto diuidere quousq; ipsum ī pri
cipio unū/nō modo ꝙ unuz multaq; et infinita
sit: uerum etiaz quot sit/ aliquis noscat : Infi
niti autem ideam non prius ad multitudinem
adhibere q̄ quis numerum oēm inter infinitū
et unū/medium cadentem percipit . Tunc de
mū unum quodlibet omnium abeuntiū in infi
nitū dimictere. Dii ergo ut diximus sic nobis:
inuestigare: discere: et alterutrum docere dede
runt: Qui uero nunc extant/ex hominibus sa
pientes/unum quidem ac multa ut cumq; con
tingit/uelocius atq; tardius q̄ decet inducunt
et post unum infinita continuo: media uero il
los effugiunt. Quibus disputandi ratio / tum
dialectica tum ēt litigiosa discreta est. pro: que
modo dixisti o socrates / partim intelligere mi
hi uideor. partim clarius audire desidero: so:
perspicuum hoc constat in litteris o protarche
quod diximus. Itaq; in iis quas didicisti: id ac
cipe: pro: Quonam pacto? so. Uox inq̄ ex o
re nobis erumpēs una est et infinite rursus uo
ces numero et cunctoꝝ pariter et cuiusq; : pro
Quid ni? so: neutro tamen horum sapientes ef
ficimur/nec ꝙ eius infinitum/nec iteꝝ ꝙ eius
unum cognoscimus: sed quia et quot et quales
sunt/tenemus: hoc enim unum queq; nostrum
grammaticum reddit: pro: Uerissima loqueris
so: Idem quoq; musicum hominem facit: pro:
Qua ratione? so: Una quodammodo et in hac
arte uox est: pro: quid ni : so: duo item ponēda
sunt: graue et acutum: ac tertium tonus medi
us: non ne ita? pro: Ita: so: Uerumtn̄ non duz
sapiens musicus eris: si hec sola cognoueris:
et ista ignorans ut ita loquar / nullius eris in
musica pretii: pro. nullius: so: Sed postq̄ o a
mice acceperis quot interualla uocis numero
sunt circa graue atq; acutum et qualia /nec nō
interuallorum termini: et quotcunq; ex iis com
positiones proueniant. Que maiores nostri cō
spicientes nobis eoꝝ sectatoribus ut huiusmo
di quedam harmonias apellaremus / tradide
runt: In motibus preterea gestibusq; corporis
alia quedam talia inesse mostrarūt: que per nu
meros mēsurata rythmos atq; mensuras uoca
ri iussere : cogitare preterea ꝙ eadem ratione
de uno quoq; quod unum et multa est / consy
derare debemus. nam quando ista sic accipis
sapiens tunc euadis. Cum uero et aliud qcq̄
ita comprehendis/sapiens rursus circa illud
efficeris. Infinita autem singulorum en in sin
gulis multitudo te sapientia: rationis /numeri
reddit expertem: utpote ī numerū nullū alicu
ius quandoq; respicientem: pro: preclare hec o
philebe socrates mihi dixisse uideť: phi : Mi
hi quoq; /sed quid ad rem hic sermo? quid ue
sibi uult? so : Recte id o protarche philebus
iste quesiuit: pro: prorsus: Rerponde ĝ : so:
Efficiam quod uultis. cum de iis iisdē paulisꝑ
etiam disputauero . Ut enim siquis unum ali
quod accipit is ut diximus. aut mox in infiniti
naturam/sed in aliquem numerum descendere
debet: ita uicissim: siquis infinitum primo sum
mere cogitur/nequaq̄ in unum continuo: sed ī
numerum quēdam q multitudinē aliquam ha
beat debet intendere /ex omnibusq; tandem in
unum desinere. Quod uero nūc diximus: rur
sus in litteris coniectari licet: pro: quomodo?
so: Postq̄ infinitam uocem cogitauit: siue de
us aliquis siue homo diuinus: qualis apud e
gyptios theuth fuisse fertur / primo in ipsa uo
cis infinitate uocales litteras considerauit/q̄ n̄
una: sed plures sunt: rursusq; alias que nō uo
cis sed dipthongi participes essent. Atq; harū
numerum certum similiter definiuit: Tertiam
deinde speciem litterarum distinxit / eaꝝ quas
nunc mutas uocamus: postremo liquidas mu
tasq; discreuit usq; ad quodlibet unum: uoca
lesq; et medias eodem modo : donec earum ca
piens numerum/in una quaq; et cunctis elemē
tum uocauit. Cumq; uideret neminem ipz unū
secundum se ipsum seorsum a reliquis percep
turum huiusmodi uinculum meditatus: ut unū
existens: et has omnes unum quodammodo fa
ciens: unam in ipsis artē nomine grāmaticam

statuit:phi: Hec planiuŝ q̄ superiora uidelicet
ipsa inuicem comparata o protarche comprehē
di: Idem tamen et nunc et superius ī hac dis
putatione desidero. so: Num hoc o philebe re
quiris: quid uidelicet ad sermonē nostruȝ ista
cōferant? phi: Ita id est quod duduȝ ego una
et protarchus requirimus: so: Numq̄d hoc as
secuti/reqritis tamen iam pridē ut inquis? phi
Quo nam pacto: so: An non de sapiētia et uo
luptate nobis ab ipso principio disceptatio ex
titit/utrū ex iis eligendum? pro: Immo: so: et
enim unū illoꝝ utrunq; esse diximus: pro. dixi
mus ꝑfecto: so: hoc ipsum prior sermo reqrit
quomodo unum et multa utrumq; horū est :
quo ue pacto non infinita continuo/sed certuȝ
numerum quodlibet prius accepit/q̄ infinitū
porrigeretur: pro: haud sane in leuem nos que
stionem circulo quodam nescio quo modo flec
tēs socrates o philebe deduxit. Quare age: cō
sydera uter nostrū ad presentem īterrogationē
respondeat: Forte ē ridiculum est/me disputa
tionis totius successorem/ex eo quod respōde
re ad id modo nequeam : rursus hoc ipsum ti
bi imperare. Attamen ridiculū multo magis
esset neutrum nostrum id posse : Meditare ita
q; q̄d agamus. Species enim uoluptatis no
bis querere nunc socrates mihi uidetur: Utrū
sint nec ne/quotq; preterea/qualesue sint: et de
sapientia eadem similiter ꝑcontari: so: Uera lo
queris o callie fili : Nisi enim id circa quodli
bet unum/simile: idem et contrarium / quēad
modum oratio precedens ostendit: obseruare
possimus/nullus unq̄ nostrum ullius erit ad
aliquid pretii: pro: Sic ferme o socrates se res
habere uidetur. Uerum preclarū temperato ui
ro cuncta dinoscere: Secunda uero nauigatio
quedam uidetur se ipsum minime latere. quor
sum autem ista nunc dixerim: declarabo. Ipse
nobis o socrates congregationis huius auctor
extitisti : teq; ipsum ad inuestigandum quid
ex humanis rebus optimum sit: prebuisti. Naȝ
cum philebus uoluptatē/delectationem/letitiaȝ
et reliqua huius generis: hominibus optima
esse assereret/tu illi statiȝ contradixisti/ non ea
que diceret esse optima / sed illa potius que se
penumero in memoriam nobis sponte reduci

mus recte agentes/ut memoria repetita utraq;
examinentur: Dicis aūt : ut uidetur ipse quod
recte apellandum erit prestātius uoluptate bo
num esse/mentem/scientiam/ītelligentiam/ ar
tem/et reliqua huiuscemodi: q̄ capessere potius
q̄ illa debemus: Cū igitur hec utraq; ambigu
itate quadam dicta fuissent: nos ioco quodam
minati sumus non prius te dimissuros q̄ huic
controuersie certa quadā. determinatōe finis
sufficiens imponeretur: Tu uero concessisti q
dem/teq; ipsum ad id exequendum nobis exe
quendum exposuisti. Nos aūt dicimus ut pue
ri solent: q recte datorum ablatio nulla est: po
ne igitur iam hunc disputandi modū ad ea : q̄
dicta sunt: so: Quem dicis? pro : Quod dubi
tationum scrupulos iniicis: caq; interrogas :
quorum sufficientem respōsionem in presentia
tibi reddere non possemus. Neq; enim disputa
tionis huius fineȝ existimare debemus nostro
rum oīum ambiguitatem. Atq; si minus id nos
ualemus: tibi agendum est: pollicitus enim es
Ad hec itaq; tu consulta/utrum uoluptatis et
sapientie species distinguende: an potius dimi
ttende : an alio quoq̄ modo queas ac uelis: q̄
nunc inter nos dubitata sunt/aperire: so : Ni
hil iam graue futuruȝ formidare me decet: qū
quidem tu sic ita dixisti. Eo namq; q si uelim
dictum est/omnis penitus formido fugatur: ac
cedit/q deorum aliquis ad hec memoriam no
bis aliquam suppeditasse uidetur: pro: Quo pa
cto et quorum memoriam? so : Cum olim siue
somnians siue uigilans quasdam rationes au
diuerim/nunc de uoluptate et sapientia cogito
hoꝝ neutruȝ esse bonū: sed tertium aliquid: q̄d
aliud est q̄ utrunq;/et ambobus est melius. id
q; si nunc nobis liquido pateat/uoluptas a uic
toria procul aberit: bonum quippe idem quod
illa nequaq̄ erit: Sic ne? an aliter? pro : Sic
utiq; : so: Speciebus itaq; uoluptatis ad diui
sionem haud amplius: ut mea fert opinio indi
gebimus: quod in sequentibus clarius innote
scet: pro: preclare loqueris: perge sic obsecro:
so: Paucula quedam prius asseueremus: pro
Que nam? so? Ipsius boni sortem uȝ utrum
necesse est ꝑfectum ipsum aut non ꝑfectum esse
pro: Omnium o socrates perfectissimum : so :

Quid uero: sufficiens ne bonum ipsum est? ꝑ
Quid ni? et in hoc ipsum ab oibus : que sunt
differre necesse est cunctisq; prestare: so : hoc
quoq; de illo maxime ut arbitror necessarium
est asserere/q omne cognoscens id ipsuȝ uena
tur et appetit: aprehendere cupiēs atq; ip̄m in
se et alia circa ipsum possidere: ceterorumq; ni
hil curat/preter q̄ que una cum bonis ꝑficiun
tur: ꝑ : His repugnare non licet: so : Cōsyde
remus igitur diiudicemusq; uoluptatis et sapiē
tie uitam/seorsum inspicientes: pro: Quo pac
to inqs? so: Neq; in uoluptatis uita sapientia
insit: neq; in sapientie uita uoluptas: Oportet
enī siquidem istoꝝ alterum bonum est nullius
amplius indigere: si uero indigum apparet /ha
ud ulterius reuera nobis est bonum: pro: non
certe: so: Num uolumus in te ipso periculum
facere? pro: prorsus : so: Responde igitur: pro
Dic amabo: so: Optares ne o protarche plenaȝ
summis uoluptatibus oēm uitam agere? pro :
Quid ni optem? so/Numq̄d alio quopiam īdi
gere te ultra putares/quando perfecta haꝝ pos
sessione frueteris: ꝑ: nequaq̄: so: Aduerte ita
q; : num ipsa sapientia indigeres et intelligētia
et conuenienti ratiocinatione/et aliis quecunq;
horum cognata/an non rei alicuius usu? ꝑ :
Et quid? oīa porro haberem/si uoluptate frue
rer: so: Et ita uiuens/per omnem uitam preci
puis uoluptatibus abundares? ꝑ: Profecto:
so: Si mente/memoria/scientia/opinione uera
penitus careas/primo quidem hoc ipsum/gau
deas ne an non gaudeas/te ignorare necesse ē/
cū sis omni sapiētia uacuus: pro: Necesse: so:
Et cum memoria sis priuatus/ haud sane te a
liqn̄ delectatum fuisse recordaberis . nec ulla
uoluptatis repente incidentis restabit memoria
et opinione uera orbus/dum letaberis : letari
te minime opinabere. Ratione quoq; captus :
q in posterum uoluptatem aliquā adepturus
sis/raciocinari non poteris. Duces autē nō ho
minis uitam/sed pleumonis cuiusdam. i. spon
gie marine: aut ostree marine per similē : sunt
hec uera? An aliter preter ista sentire possum?/
pro: Et quo pacto aliter? so? an uita nobis hu
iusmodi expetenda? ꝑ: Mutum me o socrates
presens ratō reddidit: so: nō ne desistamus hic

obsecro: sed iā mentis uitam in medium addu
centes ulterius consyderemus/pro: Qualem
inqs? so: Utrum aliquis uiuere sic eligeret/ut
sapientiam/mētem: scientiam/ memoriam oēm
omnium possideret. uoluptate uero nulla peni
tus frueretur/nec rursus afficeretur molestia :
sed sine ullo tali affectu uiueret: pro : Neutra
ex iis o socrates uita aut mihi aut alteri : ut ar
bitror eligenda uidetur: so: Quid autem o pro
tarche uita ex ambobus in unum congrediēti
bus mixta et cōmunis effecta? pro : Ex uolup
tate ais sapientiaq; et mente? so: hanc ipsam di
co: pro: Unusquisq; sane hanc ipsam potiusq̄
ex superioribus alterutram eliget : neq; unus
optabit quidē/alius minime: sed idem oēs pa
riter expetent . so: Uidemus ne igitur quid ex
iis sequatur? pro: prorsus q̄dem q tres uite ꝓ
posite sunt: ex duabus/ neutra sufficiens : aut
optanda uel hominibus uel ceteris animantibꝫ
so: An non circa ista iam id constat/q neutra
ipsum bonum possidet? et enim perfecta et suf
ficiens esset: et uniuersis plantis et aīantibus
exoptanda/quecumq; sic semper uiuere possent
Siquis uero ex nobis alia eligat: preter natu
ram eius quod reuera affectandum est/eliget/
neq; id sponte: sed ex ignorantia uel infelici q̄
dam necessitate: pro: Hec ita se habere uidenť
so: q ergo philebi deam aut idem quod ipsum
bonum existimare oporteat: satis iam dictuȝ ēe
uidetur: phi : sed neq; etiam tua mens o socra
tes: predictas eniȝ obiiectationes patiť: so: for
sitā o philebe mea: ñ tñ ueram diuināq; mēteȝ
sic arbitror: sed aliter sese habere: : palmam ğ
et uictoriā quin uite cōmuni tradere debeamus
nihil ob mentem dubito: Secundas auteȝ par
tes cui potius tribuamus: diiudicanduȝ restat
forte namq; uite cōmunis causam unus ex no
bis mentem: alter uoluptatem esse contendet :
Atq; ita bonum ipsum neutrum erit istorum :
forte uero quis horum alterutrum causam esse
censebit. De hoc itaq; aduersus philebum pre
cipue decertarem: q hac in uita permixta quic
quid illud deniq; sit : quod ab hac uita susce
ptum/expetendam ipsam bonāq; reddit: mens
ipsa/non uoluptas illi cognatior est et similior
Atq; ex hac ratione uoluptas nec primas: nec

Ne uoluptatem nec sapiam summū bonum
Quale bonum intelligendum
Voluptatis uita

secundas etiam partes reuera tenebit: longius
autez aberit a tertia forte: siqua mee mẽti fides
nunc est adhibenda. pro: Atq o socrates uolu
ptas iam prostrata uidet rationibus tuis pcus
sa: nam e spe uictorie decidit: de mente uero
dicendum: q non sapienter sibi uictoriam uen
dicaret. Eadem qppe pateretur. uoluptas autẽ
secunda sorte priuata: oĩo iam ab eius amato
ribus contempnetur: neq; enim eque pulchra
ulterius apparebit: so: Quid ġ? non ne dimic
tere illam prestat? nec exquisita examinatione:
redargutioneq; affligere? pro: Nihil ais o so
crates: so: An quia impossibile quiddam protu
li. affligi uoluptatem? pro: Non ob hoc tantuz
uerum etiam q ignoras nostrum nullum prius
abire te dimissurum: q ad horum finẽ ratione
deueneris: so: pape o protarche? longa admo
dum oratio sequens: ferme uero nec facile qd
dam nunc: Constat enim aliis quibusdam ia
culis preter rationes superiores opus esse: siqs
palmam menti secundam comparaturus acce
dat. forte uero aculei quidam hi quoq; sunt. nõ
ne oportet? pro: Quid ni? so: principium itaq;
huius ponentes caute et distincte accipere ãni
tamur. pro: Quale principium dicis? so: Oĩa
que nunc in uniuerso sunt: bifariam distingua
mus. Immo si uis trifariam / pro: quo nam pa
cto? so: Accipiamus non nulla ex iis que nunc
a nobis sunt dicta. pro: Que nam? so: Deum
profecto dicebamus ex iis que sunt: alteꝝ qui
dem infinitum alterum uero terminum ostẽdis
se: pro: Omnino quidem: so: has utiq; species
duo illa esse ponamus: Tertium illud: quod u
num ex utrisq; conmistum. Ridiculus tamẽ ui
deor / dum sufficienter secundum species diui
dere atq; dinumerare contendo: p: Quid ais o
bone uir? so: Quarto adhuc genere opus esse
constat. pro: Quo nam? so: Causam alterne cõ
mixtionis istorum cõsydera. Eamq; preter tria
illa quartum ponito: pro. Numqd et quinto in
sup indigebis aliquo discernente? so: forte. nõ
tamen in presentia ut arbitror. Sin autẽ opus
fuerit: ignosces mihi quietam uitam sectanti:
pro: Quid obstat? so: pricipio ergo ex quatuor
tria seligentes / duoq; ex tribus. sic se habere ɔ
sydaremus / ut unum quodq; duorum sit mul
ta · diuiduum insup atq; dispersum. Rursusq;
in unum utrumq; ducentes / cogitare nitamur
quo modo utrumq; unum multa ue sit: pro: si
planius eadem dixeris / forte assequar: so: duo
profecto que proposita sunt / ista dico finitum ⁊
infinitum: q autem infinitum multa quodam
modo sit. conabor ostendere: finitum uero ipo
sterum differatur: pro: Differatur: so: Attende
igitur: arduum namq; atq; maxime dubitanduz
est: quod consyderare te iubeo: Attamen aĩad
uerte: primum autem circa calidius frigidiusq;
consydera. utrum terminum aliquem in eis in
uenias. An potius magis ac minus dum iis
generibus insunt / finem reiiciant: fine namq;
adhibito / ipsa etiam finirentur: pro: Uera loq̃
ris / so. Semp tamen in ipso calidiori et frigidi
ori magis ac minus esse fatemur: pro: Et maxi
me quidem: so: Semper ergo nobis h ratio mõ
strat ab iis finem abesse / et cum sine fine sint:
oĩo infinita fieri: pro: Uehementer o socrates:
so: Euge amice protarche aduertisti: nunc q h
ipsum uehementer ab ste modo pronuntiatum
et ipsum quoq; quod remisse dicitur: eamdem
uim habent: quam ipsum magis ipsum ue mi
nus? Ubicunq; enim adsunt / haud quantum
unum quodq; esse permictunt: sed semper ue
hementius remissiori: et uicissim uehementiori
remissius omnibus actionibus inferentia / plus
ac minus efficiunt. quantum uero semper ob
scurant: Nisi enim deleant quantum: sed et ip
sum et mensuratum sedem ipsius quod dicit
uehementius et remissius magisq; et minus oc
cupare permictant / hec ipsa repente e sua sede
pellentur. Neq; enim calidius et frigidius ul
tra restarent / si quantum susceperint. Diffugiẽt
nempe nec ultra consistent ipsuz calidius et fri
gidius: quantum uero regnabit: progressione
cessante. Quamobrem hac ratione calidius et
frigidius infinita iam esse constat: protarchus
Sic apparet o socrates: uerumtamen ut ipse di
xisti: haud facile ista percipi possunt: Forte ue
ro deinceps iterum repetita / interrogantez pa
riter et respondentem conspirare inuicem decla
rabunt. socrates: Bene dicis: atq; ita pro uiri
bus agendum est: sed intuere primum: num id
signum ponamus infinite nature: Ne singula

transcurrentes orationem in longum nimium
protrahamus: protarchus: Quod naz dicis? so
Quecunq; magis ac minus uehementer atq;
remisse / nimisq; et huiusmodi quedam amictũt
cuncta in unum infiniti genus reducenda sunt
quemadmodum supra diximus: asserentes om
nia que diuidua dispersaq; sunt / in unum opor
tere colligi: secundumq; uim unam: unam quã
dam naturam significari. Meministin? protar
chus: Memini: socrates. Que uero talia que
dam minime capiunt / sed eorum contraria et
cuncta / primo quidem equale ipsum atq; equa
litatem. post equale mox duplum: et singulas ĩ
de proportiones quascumq; ad numeruz nume
rus et ad mensuram mensura demonstrat / hec
inq omnia in genus finiti merito referremus:
Quid ais ad hec? protarchus. preclare nimiũ
o socrates. so: Age dum ex utrisq; commistũ
quam ideam ferre dicemus? protarchus: Id
mihi tu dices ut arbitror: socrates: Immo de
us: si modo quis deus meas preces exaudiat.
protarchus: Obsecra igitur et contemplare:
socrates: Contemplor sane. Ac mihi uidetur
deorum aliquis nobis amice nunc aspirasse: p
Quo pacto id ais? et qua cõiectura uteris? so
Dicam plane: tu uero attentis auribus adsta /
ptarchus: Dic modo / socrates / Calidius ne ali
quid nunc et frigidius dicebamus? ptarchus:
Certe: socrates: Adde preterea siccius et humi
dius: plus ac paucius: uelocius atq; tardius:
maius et minus. Ac deniq; quotcũq; insuperio
ribus ad naturam unam magis minus ue susci
pientem redegimus: protarchus: An infiniti
naturam inquis? socrates: Hanc ipsam: conmi
sce posthac una cum iis progeniem termini: p
Quam: socrates: progeniem. s. termini. quam
profecto decebat nos in unum colligere quem
admodum de infinito fecimus: neq; dum colle
gimus. at forte nunc idem ages: his quippe u
trisq; conciliatis: illa continuo patefiet: protar
chus: Quam dicis et quo modo? socrates pro
geniem equalis et dupli et quecumq; differen
tium mutuam contrarietatem fugat: conmensu
rata uero et consona faciens / numerum efficit:
ptarchus: Intelligo dicere namq; mihi uide
ris si ista miscentur: generationes quasdam ex
eorum singulis euenturas: socrates: et recte
uideor: protarchus: Dic igitur: socrates: Non
ne in morbis recta horum conmunio sanitatis
naturam genuit? protarchus: Omnino: socra:
In acuto autem et graui / ueloci et tardo / cum
infinita sint: ista et terminum peperit: et perfec
tionem musice prestitit: protarchus: preclare:
socrates: Quin etiam rigari et estui tradita: id
quod multum et minus et infinitum dicit: ab
stulit: mensuratum autem atq; una conmensu
ratum adhibuit: protarchus. quid ni? socrates
ex iis temperies anni et quecunq; pulchra sũt
cuncta manarunt. infinitis inuicem finitisq; co
heuntibus / protarchus Certe socrates: atq;
alia insuper innumerabilia pretermicto / ueluti
cum sanitate pulchritudinem atq; robur. In a
nimis quoq; permulta atq; preclara: petulantiã
quippe et uniuersam improbitatez dea hec ani
maduertens o bone philebe omni termino uo
luptatum expletionisq; carere / legem et ordinez
quibus terminus inest: iis adposuit? eamq; tu
sic infici ac perdi: ego contra seruari dico: Ti
bi uero protarche quid nam uidetur? protar:
hec prorsus secundum meam sententiam sunt
asserta: socrates: Non ne tria hec iam protuli
modo intelligas? protarchus: At apprehende
re arbitror. Vnum quidem infinitum asseris:
Secundum autem in iis que sunt terminum:
Tertium uero illud quid dicere uelis haud sa
tis teneo: socrates: Copia te o mirifice uir: ge
nerationis eius quod est tertium stupefecit: q
quam et infinitum multa genera continebat: q̄
tamen genere ipsius magis minus ue signata:
unum apparuerunt: protarchus: Uera narras
socrates: Uerumtamen neq; terminus multa
continebit: neq; q unum natura esset / ulla dif
ficultate admittebamus: protarchus: quo eniz
modo? socrates / Nullo modo: Sed tertiuz sci
to me dicere unum hoc quodcunq; ex iis nasci
tur generationem uidelicet in essentiam / ex mẽ
suris una cum termino constitutis protarchus
Intellexi: socrates: Certum quid preter hec
tria / quartum genus sit / discutiendum restat:
Communis autem ista disceptatio est. Uide
num tibi necessarium uideatur: quodcumq;

gignitur : per aliquam causam gigni: protar:
Mihi plane: Quo modo ẽ absq; ea fieret? so.
Et efficiẽtis natura noie dumtaxat a causa dif
fert: efficiensq; & causa unũ merito uocabunt :
pro: Merito? so: Quin etiam factum ac geni
tum solo nomine discrepabunt: p: Certe: so :
precedit quidem atq; ducit natura semp : quod
efficiens est: quod uero factum est ab eo geni
tumq; ipsum sequit: pro: prsus: so: Non ergo
idem: sed aliud est causa: et quod ad generatio
nem cause seruit: pro: Quid phibet? so: An ñ
genita ipsa: et ex quibus gignuntur omnia/tria
nobis genera prebuerunt? pro : Maxime: so :
Omnium aũt istorum opificem quartum poni
mus: causamq; uocamus : utpote aliud quiddã
ꝙ illa ad sufficientiam demõstratum: pro: po
nimus absq; dubio. so: Uerum iam decet cum
quatuor discreta sint: singuloruz memorie gra
tia: singulatim illa dinumerare. pro: Utiq;: so:
primum igitur infinitum dico: secunduz termi
num: tertium/mixtam ex iis genitamq; essentiã
Postremo mixtionis generationisq; causam :
si quartum uocem: numquid errarem ? protar
chus: Nullo pacto: so: Age duz deinceps que
nobis oratio? et qd potissimum inquirẽtes ad
hec deuenimus ? non ne id erat? Querebamus nẽ
pe cui nam secunde uictorie partes concederẽ
tur/uoluptati ne an potius sapientie? An non
ita? pro: Ita certe: so: Postꝙ ista in hunc mo
dum distinximus/non ne melius indicabimus
cui prima/cui ue secunda uictorie palma dãda
sit/ex iis que supra in certamen uenerunt: pro:
forte. so: Uictricem sane posuimus uitaz ex uo
luptate et sapientia mixtam: pro. Immo: so:
Qualis sit et cuius generis hec uita quodam
modo cernimus: pro: Cernimus: so: Pars nẽ
pe tertii generis: Neq; enim quod ex duobus
quibusdam mixtum illud est: sed quod ex infi
nitis omnibus a termino nexis. Quapropter
merito superatrix hec uita illius pars erit: pro:
Et recte admodum: so: Eia philebe dulcis illa
tua ac simplex uita ad quod predictoꝝ genus p
tinere iure putabitur? Sic autez responde ãte
ꝙ explicetur: phi: Dic modo: so: Uoluptas ac
dolor terminuz habent: an potius ex eoꝝ gene
re sunt/que magis minus ue suscipiunt? Ita :
ex iis que magis o socrates: neq; enim uolup
tas omne bonum esset/nisi suapte natura: et se
cundum multitudinẽ et secundum id quod ma
gis infinita existeret: so: At neq; etiam dolor o
philebe omne malum: quamobrem aliud quid
dam nunc cõsyderare debemus ꝙ infiniti na
turam. quod uoluptatibus partem boni aliquã
prebeat. Enim uero ex iis indeterminatis uita
illa tua sit. Sapientiã autem scientiamq; et mẽ
tez in quod potius ex predictis o protarche at
q; philebe referentes: aduersus pietatem neq̃
ꝙ peccabimus? haud ẽ mediocre piculum no
bis imminere uidet: recte aut non recte tractã
tibus quod modo quesitum est: phi : Deuz o so
crates tuum extollis: so: Et tu o amice deã tu
am. Uex ad id quod quesitum est redeundum
pro: pbe loquitur socrates o philebe. Ideoq;
prestanda illi fides est: phi: An non o ptarche
pro me dicturum te promisisti : pro: Maxime
Nunc aũt hesito et uereor. teq; adesse nobis o
socrates tamꝙ prophetã obsecro: neqd nos ti
bi circa certatorem aberrantes: preter melodi
am canamus: phi: fides adhibenda ptarche :
nihil enim difficile iubes: so: Equidẽ deum re
uera ut philebus inqt extollens iocando te tur
bari: interrogans cuiusnam generis mẽs et sci
entia eẽnt. pro. maxime quidem o socrates: so
Facile tamen: omnes siquidem sapientes sese
extollentes consentiunt: ĩtellectum esse celi ter
req; regem. ac forte recte loquntur: q; si uis : h
genus diffusius examinabimus: pro: Dic arbi
tratu tuo o socrates nihil prolixitatem ueritus
neq; enim molestus eris: so: preclare loqueris
hinc g interrogãtes exordiamur: pro. Unde?
so: Utrum o protarche dicendum ẽ uniuersuz
hoc agi ab inrationali quadam temerariaq; et
fortuita potestate? An contra quemadmodum
maiores nostri senserunt/ordine quodam men
tis et sapientie mirabilis gubernari? pro : nul
la est comparatio. Nam quod modo dicebas
o socrates/prophanum mihi uidetur: fateri au
tem mente oia hec exornari/sententia quedaz
conspectu mũdi solisq; et lune ceteroꝝq; sydeꝝ
& oĩs denq; celestis circuitus digna ẽ: nec ego

unꝙ de iis aliter loqui aut sentire ausim: so :
Vis ne igitur quod a priscis assertum est/nos
item confiteamur? hec uidelicet ita sese habere
nec modo putemus alia sine periculo pferri ñ
posse/uerũ ẽt una cum illis uituperationis peri
culum subeamus/siqñ uir aliquis durus ac ue
hemens/ista non sic: sed sine ordine ferri con
tenderit: pro: Quid ni uelim? so: Age igitur
quod sequitur contemplare: pro. Dic iam: so :
Que circa corpora uiuentium sunt/ignẽ/aquã
spiritum: atq; terram fluctuantium instar : ut
aiunt in compositione inesse conspicimus: pro:
Et maxime quidem in iis enim sermonibus re
uera propter ambiguitatem fluctuamus : so:
Ergo de uno quoq; eorum que circa nos sũt:
id accipe: pro: Quid nam? so: Quod unũ qõq;
horum apud nos exiguum ac uile/nec ullo mõ
sinceꝝ et integrum. nec uim natura sua dignaz
ferens: quod quidem in uno animaduertens :
de reliquis omnibus idem existimato : Uelut
ignis/est quidem apud nos/est etiam ĩ uniuer
so: pro: Est: so: Non ne ignis hic noster exigu
us/imbecillus et uilis: sed qui uniuersi pprius
quantitate mirandus et pulchritudine / et om
ni que ad ignem pertinet: potestate/pro: Uera
nimium loqueris: so/ An uero fit: alitur/ducit
ab igni nostro mundi totius ignis: uel contra
et meus et tuus et animantium reliquoruz oĩs
ab illo? pro: Hec responsione digna non sunt:
so. Recte eadem quoq; de animalium ac mun
di terra diceres: et de aliis omnibus que supra
quesiuimus: similiter responderes: pro: Quis
nam respondens aliter: sane mentis estimetur
so: Nemo forsitan: sed iam ad reliqua: Omĩa
quippe nunc dicta in unum cõposita cõtinentes
corpus apellamus: pro. Quid ni? so: Idẽ quo
q; de hoc/quem mundum dicimus/accipe. Ea
dem siquidem ratione corpus est/ex eisdem cõ
positum. pro: Recte loqueris: so. Utrũ ex hoc
corpore nostrum corpus oĩo uel contra/ex no
stro ipsum nutritur/et quecunq; paulo ãte me
morauimus/suscepit et habet? pro. Neq; hoc
etiã o socrates in questionem cadere debet: so:
Quid hoc? debet ne an non? pro: Dic quale sit
so: Nostrum corpus animam habere fatebim
pro: Constat: so/ Unde nam o amice protar
che suscepit/nisi mundi corpus/quod eadem:
que et nostrum ac etiam prestantiora continet
animam habeat? pro: Aliunde nequaꝙ: so:
Neq; enim existimandum o protarche quatuor
illa terminum/infinitum/mixtum / et cause ge
nus in iis quartum cunctis existens. quod iis
quidem que apud nos sunt/animam corpusq;
prebet/dum imprimit umbram: labefactatoq;
corpore remedia parat: et in aliis alia constitu
it atq; restituit/omnem atq; integram sapienti
am uocitari/cumq; eadem hec in uniuerso celo
eiusq; partibus amplioribus ĩsint: Ac preterea
puriora prestantioraq; existant: in eis tamen p
clarissimorum pretiosissimorumq; naturam mi
nime reperiri: pro: Nullam profecto rationem
id haberet: so: quamobrem rationem illam ulte
rius prosequentes licebit asserere/ ea que sepe
numero predicauimus: infinitum prorsus ĩ om
ni consistere/sufficientemq; terminum causaq;
illis haud ignobilem semper adesse/ ornantem
disponentemq; horas et menses et annos : mẽ
tem et sapientiam merito nuncupatam: pro :
Merito: so: Sapientia uero atq; mens absq;
anima nunꝙ essent: pro: nunꝙ certe. so: Ergo
in iouis ipsius natura regiam animam: regiãq;
mentem inesse propter uim cause confiteberis:
et in aliis item alia pulchra ut illorum cuiq; di
ci placet: pro: Maxime: so: Precedentem o p
tarche sermonem nequaꝙ temere inductum :
putes: his enim qui olim mentem omni mũdo
presidere ostenderunt adminicula prebet: pro:
prebet sane: so: Mee uero petitioni responsum
porrigit/q; mens est progenies omnium cause
que unum quiddam ex quatuor his que relata
sunt: asseritur. habes iam igitur nostram expo
sitionem: pro: habeo et sufficienter quidem. Et
si cum ante responderis/me hactenus latuisti:
socrates: Remissio studii o protarche sepenu
mero iocus est: protarchus: preclare loqueris
socrates : Nunc igitur o amice in quo genere
sit: quam ue habeat uim : ad sufficientiam fer
me monstratum est: protarchus: Omnino: so
crates. Quin etiã uoluptatis genus iam pri
dem patuit: protarchus: Nimium: socrates.

Reminiscamur iam et horum circa utraq; : ꝙ
mēs quidē cause cognata eiusdeq; cuz illa ge
neris ferme erat: uoluptas aūt infinita /eiusq;
generis : quod nec principiū nec mediū neq; fi
nē in se ipso suapte natura continet /aut aliquā
do continebit : pro : Quid ni reminiscamur?
so : Oportet itaq; post hac in quo horum utrū
q; consistit: et ꝑ quaz passionem fit /quotiens
fit: aduertere: Utq; uoluptatis primo genus ip
sum inuestigauimus sic et ista circa illam prio
nunc inquiremus : Seorsum tamen a dolore
uoluptatem sufficienter examinare non possu
mus : pro: Si hac gradienduz est /hac utiq; gra
diamur : so: Num idē tibi quod mihi de horuz
generatione uidetur? pro: Quid istud? so: Cō
muni in genere fieri secundum naturam dolor
uoluptasq; uidentur: pro: Commune id genus
amice socrates /repete obsecro / quid nā ex iis
que supra distincta sunt. significare uelis : so.
pro uiribus o mirifice uir id agam: pro / bene
inquis: so: Cōmune profecto intelligamus: qđ
ex quatuor tertium numerauimus: pro : An
quod post infinitum finitūq; locasti? in quo sa
nitatem et harmoniam ut arbitror posuisti? so:
Recte dicis: sed nunc dicendis maxime mētē
adhibe. pro: Dic iam: so: harmonia inq̄ soluta
in animantibus: una nature solutionem gene
rationemq; dolorum eo ī tempore fieri: pro: cō
sentaneum: so. Rursus harmonia contempera
ta et in sui naturam protinus restituta uolupta
tem fieri dicenduz est: si modo res maxime uer
bis paucis concludende sunt: pro: Reor equi
dez te recte o socrates dicere. clarius tamen ex
primere eadem annitendum: so : An non uul
garia et notissima cognitu facilia sunt? pro:
Que nam ista? so. Fames quidem solutio est:
atq; molestia? pro: Est: so: Cōmestio uero reple
tio atq; uoluptas ? pro: Ita: so: Sitis iterum
corruptio solutioq; et dolor. Uis autem humo
re quod arefactum est reficiens / uoluptas est
Discretio insup et dissolutio preter naturaz e
stu quodam affecta molestia. At secundum na
turam restitutio refrigeratioq; uoluptas : pro:
ꝓrsus: so: Concretio quoq; humoris preter aīa
lis naturam frigore facta: dolor : Contra hu
mido liquescente /et in suam redeunte naturaz

reditus iste uoluptas. Ac summatim consyde
ra /nuz equa tibi hec oratio uideatur. Quotiēs
corrumpitur animata species ex infinito et ter
mino secundum naturam /ut diximus genita :
eiusmodi corruptio dolor est. Cum uero hec ī
essentiam suam refluunt: regressum hunc dici
mus uoluptatem: pro: Esto: Uidetur eniz hoc
mihi admodum uerisimile: so: Hanc unam ita
q; uoluptatis et doloris speciem in iis passioni
bus utrisq; ponamus: pro: ponatur: so. Pone
deinceps expectationem harum in anima passi
onum. Expectationem inq̄ que uoluptaria an
tecedit /sperantem: audientē atq; suauem : que
uero molesta: formidolosam ac mestam: pro: ē
ġ hec uoluptatis et doloris species alia / seor
sum a corpore solius anime ab expectatione ꝑ
fecta: so: Recte accepisti : In iis utiq; ut mea
fert opinio /utrisq; sinceris existentibus nec mi
xtis uoluptate uidelicet atq; dolore liquido dis
cernemus: num uoluptatis uniuersum genus:
amandum sit: an hoc potius alteri cuiq̄ ex āte
dictis attribuendum: uoluptati uero atq; dolo
ri /ceu calido et frigido ceterisq; talibus com
petat /ut interdum amanda sint: alias non amā
da utpote que bona minime sint: sed quandoq;
certū aliquid suscipientia: natutā boni sequant̄
pro. Recte ais oportere sic incedere qui talia
perscrutatur. so: primū igitur id īspiciamus /si
uerum est: quod dicebat̄ /destructis illis dolo
rē: refectis uoluptatē sequi: cū neq; deperdun
tur neq; etiam recreantur: quā potissimuz habi
tudinē tunc aīalibus tribuere debeamus: intē
tus itaq; animo mihi responde nū tibi necessa
riū uideatur quodlibet aīal eo ipso in tempore
nullo modo letari uel angi: pro: Necessarium
certe: so: Est ergo status hic tertius preter me
rentis et gaudentis affectum: pro: Est profecto
so: Age dum /huius meminisse conare. ad iu
dicandam siquidem uoluptatem reminisci uel
non per multum refert breuibus tamen aliqđ
de ipsa si uis perstringamus: protarchus : Di
cas ergo quid istud? so: Eum q contēplationis
uitā eligit /nihil ita uiuere ꝓhibet: p: seorsuz a
letitia et molestia dicis? so: Dictū ē in cuiusq;
uite compatione uirū contemplationi deditū ni
hil ulla ex parte uel gaudere uel angi: pro.

Omnino sic dictum: so / Non ne sic illi conue
nit? Ac forte nil mirum esset /si uita hec cetera
rum omnium diuinissima sit: pro: An absurdū
est deos gaudere uel contra tristari? so: absur
dum oīo: Indecens enim utrunq; est: At hoc
deinceps inuestigemus: siquid ad hanc disputa
tionem conferat : ac menti ad secundas uicto
rie sortes /si minus ad primas possimus /accō
modabimus: pro. Recte loqueris: so . Atqui
alia species uoluptatum /quam anime propriaz
assignauimus /memoria constat: pro: Quo pac
to? so: Primum quid memoria sit accipiendū
uidetur: Immo ante eam quid sensus: si plani
us hec elucidare uelimus: pro : Quo pacto in
quis? so: pone ex omnibus corporis passionib;
quasdam in corpore prius extinctas q̄ in ani
mam transfluant: passione uacuam dimictētes
Alias per utrunq; diffusas et quandam quasi
concussionem tam propriam q̄ cōmunem utri
q; pariter inferentes: pro. Ponātur: so: Et pas
siones per utrunq; minime propagatas : si late
re dixerimus animam: et per utrunq; manātes
innotescere anime /an recte dicemus? p: Certe
so: Ipsum ergo latere nullo modo ut dicere ui
deor /obliuionis generationem esse existimes :
Est enim obliuio memorie exitus . Ea uero ī
iis que modo dicebantur non dum erat. Eius
autem quod nec est nec fuit. iacturam fieri ali
quam absurdum: pro: absurdum: so: Nomina
ergo dum taxat per multa: pro: Quomodo? so
ꝑ eo quod latere animam diximus: quādo abs
q; passione corporei tumultus existit: quaz nūc
obliuionem uocare uideris /insensationem ut
ita loquar potius nominato: pro: Teneo te : so
Motum autem incommuni corporis et anime
passione factum /si sensum uocaueris /haud ab
re nominabis: pro: Uera loqueris: so : An nō
percipimus iam quid sensum uocari uelimus?
pro: Percipimus: so: Sensus preterea conser
uationem recte quis memoriam mea sententia
nuncupabit: pro: Recte nimium . so : Et a me
moria reminiscentiam discrepare fatemur: nec
ne? pro: forte: so: An non in hoc precipue? p:
Quonam? so: Quotiens que cum corpore pas
sa est aliquando anima eadem sine corpore in
se ipsa resummens animaduertit: tunc reminis

ci eam asserimus: an non? p: Ualde quidem :
so: Quin etiam quando memorie passa iacturā
deinde uel sensu uel disciplina monente eaz ite
rum reuocat in se ipsa reminisci putatur. Atq;
hec iam memorias reminiscentiasq; uocamus
pro: probe loqueris. so. Cuius autem gratia h
dicta sunt omnia idem: pro. Quid nam? so :
Ne anime uoluptatem absq; corpore q̄ maxie
atq; perspicue capiamus: atq; una concupiscen
tiam: per hec enim utraq; ista declarata uiden
tur: pro: pergamus iaz ad reliqua socrates: so
Multa consyderare decet: uoluptatis originez
omnezq; formam eius inuestigantes. Et nunc
quidem primo uidenduz quid est /et unde nas
citur concupiscentia: pro: Uideamus iam ob
secro: Nihil enim amictemus: so : Immo o ꝓ
tarche eum quod modo querebamus inueneri
mus amictemus aliquid circa ista uidelicet du
bitationē: pro: Quaz belle uicez reddidisti : at
iaz que secuntur expediamus: so : Non ne fa
mez atq; sitiz et huiusmodi multa. concupiscen
tias quasdam esse diximus: pro: Maxime: so:
Ad quidnam idez respicientes res adeo diuer
sas uno nomine nuncupamus? pro: per Iouez
haud facile dictu o socrates dicendum tamen
so: ab eisdem rursus exordiamur: pro: Quib;
so: Dicimus ne sitire aliquem? pro: Dicimus :
so: Hoc autem est exhaustum esse? pro: Quid
ni? so: Et sitis cōcupiscentia ē? p: Est: so: potō
nis ne? pro: potionis: so: an non repletionis po
tus? pro: huius certe: so : Vacuus igitur et ex
haustus contra eoꝝ q̄ patitur appetit. Nam cū
uacuus sit: impleri cupit: pro: Manifestum est
oīo: so: Quid ergo? qui primo exhastus est nū
potest uel sensu uel memoria quadaz eius reple
tionem attingere: quod nec presenti in tempo
re nec aliquando passus est? protarchus. Nul
lo modo: so: Sed eum qui cupit: aliquid cupe
re confitemur: pro. quid ni? so: Nō ergo quod
patitur: appetit: Sitit enim sitis autem indigē
tia est: is tamen repletionem affectat. protar :
Ita: socrates: aliquid igitur eius quod appetit
expletionem attinget. protarchus: Necesse: so
Corpus quidem nequit: nam exhaustum est :
pro: certe: so. Restat ut anima repletionem ꝑ
memoriam consequitur. pro: Patet : socrates

Nam quo alio consequeretur? pro: Nullo fer
me: so: an aduertimus qd nobis ex iis rationi
bus efficiatur? pro: Quid istud? so: Corporis
cupiditatem esse ratio hec non dictat: pro: quo
pacto? so: quoniam passionibus eius contrariũ
conatum animalis omnis semper ostendit: ꝑ:
penitus: so: Impetus autem icontraria ꝙ pas
siones trahens: memoriam contrariarum pas
sionibus innuit: pro. Omnino: so: Ratio itaq;
ostendens memoriam ad concupita rapientez
anime omnem impetum et cupidinem / princi
patumq; omnis uiuentis explicuit: pro: Recte
nimium: so: Sitire igitur uel esurire corpus
nostrum / aut aliquid eiusmodi pati / nequaꝙ ra
tio hec admictit: ꝑ: Uera loqueris: so: hoc pre
terea circa ista consyderabimus / ꝙ hec ratio
quamdam uite speciem in iis demonstrare uel
le uidetur / pro: In quibus? et de qua uita loq̄
ris? so: In replendo inꝙ et euacuando: et om
nibus que ad salutem siue pernitiem animaliũ
attinent: Et siquis nostrum in alterutro consti
tutus affligitur / tunc secundum mutationes le
tatur. pro: Sic est: so: quid? quotiens in hoꝝ
medio permanet? pro: Quo modo in medio?
so: Ob passionem quippe tristatur: sed uolupta
tum interim preteritarum meminit. Cessat q
dem tristitia: non dum tamen impletur: quid
tunc dicendum? non ne in medio passionum es
se? ꝑ: Dicendum: so: Utrum dolentem omnīo
uel contra gaudentem? pro: Non gaudentem
per iouem: sed dupla potius affectum tristitia:
secundum corpus in passione: secundum aīam
in expectationis ardore: so: Quo nam modo ꝑ
tarche dolorem duplum aiebas? Non ne uacu
us quispiam certam aliquando repletionez spe
rat? aliquando contra desperat? ꝑ: Maxime:
so: Nuz dũ assequi sperat / ipsa recordatione ga
udere uidetur? simulq; uacuus eo ī tēpore cru
ciari? pro: Necesse: so: Tunc igitur et homo ⁊
animalia reliqua / letantur simul ac merēt: pro
apparet: so: At cum uacuus aliquis expletōez
omnino desperat / non ne tunc passio duplex cir
ca dolores exoritur? quam ipse paulo ante intu
itus / simpliciter duplam opinabaris? pro: Ue
ra hec sunt: so: Hac talium passionum discep
tatione ad id utamur: pro: Ad quid ais? so:

utrum uoluptates istas atq; molestias ueras:
an falsas: an partim ueras: partim falsas dice
re debeamus? pro: quo pacto o socrates uolu
ptates atq; molestie false esse possunt? so / quo
modo etiam o protarche timores ueri uel falsi
aut expectationes uere: seu minime uere? aut
opiniones uere uel false? ꝑ: Opiniones eqdē
confiterer: sed hec reliqua minime: so: qd ais?
disputationem tamen aut breuem inceptare ui
demur: pro. Uera narras: so: At si preceden
tibus sit conueniens o uiri illius fili consyde
randum est / ꝑ: Istud forte: so: Omne igitur
superuacuum et quicquid preter propositum ē
dimictendum: pro: Recte: so: Dic itaq;. conti
nua nempe me admiratio tenet semꝑ circa eas
quas nunc induximus questiones: pro: quo
pacto inquis? so: An non sunt ex uoluptatum
numero false quedam alie uere? ꝑ: quomodo
id fieri potest? so: Neq; igitur reuera / falso ue
letari aut tristari dicitur: ut tu ais: neq; inter
furentes et insanos inuenitur aliquis: qui gau
dere uideatur cum non gaudeat: aut dolere ꝛ
quando non doleat: pro: Hec omnia sic se ha
bere o socrates omnes admisimus: socrates:
Num recte an forte differendum est: recte ne
uel non ista dicantur? protarchus: Differendũ
quidem mea sententia: so: Distinguamus igiť
euidētius: quod modo de uoluptate atq; opinio
ne dictum est. Est ne aliquid apud homines:
opinari? ꝑtarchus: Est: socrates: Et letari? ꝑ:
Et letari: socrates: quin et opinione conceptuz
aliquid ē? ꝑtarchus: Cur non? socrates: Et ħ
quo gaudens gaudet? protarchus: Et hoc: so.
qui opinatur siue recte seu non recte opinetur
ipsum tamen quod reuera est opinari / non per
dit: protarchus: quo enim modo: socrates: ga
udens etiam / siue recte gaudeat siue non / ipsuz
tamen quod reuera gaudere est / haud admictit
protarchus: Immo et hec ita se habent: so:
quo igitur pacto opinio uera et falsa fit? Uolu
ptas solummodo uera: cum tamen opinari ue
re atq; letari utraq; similiter acceperint? protar
chus: Consyderandum hoc est: socrates:
Nunquid es eo ꝙ opinioni uerum et falsum ī
dita sunt: nec solum ob hec opinio facta est:
Sed qualis quedam opinio utraque? Hoc

ne consyderandum inquis? protarchus: Ita:
so: Preterea inuestigandum est / an uoluptas
et dolor ea ipsa duz taxat / que sunt permaneāt
nunꝙ uero qualia quedam efficiantur: pro:
Patet: so: Uerum haud quaꝙ difficile ē / ꝙ q̄
lia quedā fiant inspicere: Iam pridē concessi
mus uoluptates atq; molestias / magnas et par
uas: uehemētes remissasq; fieri: pro: Cōcessim᷒
so: Quod sicui ex iis prauitas adiiciatur. pra
uam sic opinionē / prauam itidem uoluptatem
effici cōfitebimur: ꝑ: Quid prohibet? so. qd si
rectitudo uel contrariũ rectitudinis hoꝝ cuiꝙ
admoueatur / nuz rectā opinionē: que rectitudi
nem subiit: ac uoluptatē similiter apellabimus
pro: Necessario sequitur: so: Et si quod opini
one cōprehendiť / sit fallax / non ne opinionē fal
sam potius ꝙ rectam uocabimus? ꝑ: Immo:
so: Item si uoluptatē uel dolorē circa id quo
gaudemus uel angimur / aberrare cernamus.
num rectam aut bonā uoluptatē dicemus? aut
aliquo preclaro nomine honorabimus? ꝑ: At
id fieri neqt / siquidem uoluptas ipsa deliquat:
so: Uerumtn̄ sepenumero nobis uoluptas ex o
pinione falsa exoritur: pro: ꝑculdubio. attamē
opinionem o socrates eiuscemodi falsam dici
mus: uoluptatem uero ip̄am nemo utiq; falsaz
denominaret: so: Prompte nimiuz o protarche
uoluptatis rationem in presentia tueris: pro:
Minime: uerum que audio loquor: so: Nihil
ne o amice apud nos differt uoluptas ab opini
one recta scientiaq; proficiscens ab ea q̄ falsaz
opinionem et ignorantiam sequitur? pro: Con
sentaneum est haud breui quodam interuallo
distare: so: Uerum ad hāc ipsam distantiā per
scrutandā deueniamus / pro: Duc age qua lu
bet: so: Ecce hac te duco: pro: Qua nam? so:
Opinio quedam uera est: quedā falsa: pro: Est
so: Has sepenumero uoluptas dolorq; sequiť:
pro: Sequiť: so: An non ex sensu ac memoria
in nobis opinio nascitur? fitq; ut opinione pro
arbitrio differamus? ꝑ: Precipue: so: Non ne
sic circa ista nos habere putandum? pro: quo
modo: so: Fateris ne non nunꝙ hominem ꝑ
cul aliqua confuse prospicientem / uelle clarius
obiiecta discernere? pro: Fateor equidem: so:

Is ẜ sic a se ipso quodammodo sciscitabitur:
pro: Quo pacto inqs? so: Quid nam illud est
quod iuxta saxum sub arbore ꝑcul apparet?
An hec ille ꝑferre secum tibi uidetur / dũ eius
modi quedam aspicit / cuiusmodi sibi quādoq;
apparuerunt? pro: Quid ni? so: Deinde ueluti
sibi ipsi respondens / homo ille est īquit: id qua
si ueritatem assecutus: pro: Nimium: so: Rur
sus forte mutata sententia opus quoddaz a pa
storibus fabricatum esse asserit: ꝑ: Maxime.
so: Quod siquis illi adsit / que animo secum ip
se uoluerat in uocem fundens: eadē rursus ꝑ
senti diceret: Ac sermo tunc fieret. quod ante
opinionem uocauimus: pro. Manifestum: so:
At si solus sit: hoc idem secum ipse reperens /
quandoq; longũ tempus seruans in se ipso pro
cedit: pro: ꝑrsus: so: Quid ergo? idem ip̄e in
iis que et ego sentis? ꝑ. Quid istud? so: Uide
tur mihi tunc hominis anima libri cuiusdam ꝑ
similis: pro: Qua ratione? so: Memoria ī idē
cum sensibus incidens et ille que circa ista pas
siones sunt / uerba quedam in anima quodam
modo inscribere mihi uidentur. Cumq; uera ꝯ
scribunt: passionem huiusmodi ueram opinio
nem dicimus: et orationes in nobis uere ab ħ
ipso proficiscuntur. At cum scriba hic noster
falsa resignat / contraria ueris eueniunt. pro.
Omnino ita mihi uidetur: et ea que dicta sunt
libenter accipio: so: Accippe alium eorum que
tunc fiunt in animis nostris opificem. ꝑ: Quē
so: Pictorem qui post ip̄m scriptorez: dictorũ
imagines in anima pingit: ꝑ: quomō hunc et
quando id agere dicendum? so: quando ab as
pectu siue alio sensu dicta et opinione ꝑcepta /
quis educens / dictorum et opinione ꝑceptorũ
imagines in se ip̄o quodammodo contuetur.
an hoc in nobis efficitur: protarchus: Uehe
menter: socrates: Non ne uerarum opinionum
sermonumq; imagines uere: false uero falsoruz
ꝑtarchus: Omnino: socrates: Si modo recte
hec diximus / hoc in iis preterea cogitemus:
protarchus: quid istud? socrates: Utrum cir
ca presentia atq; preterita hoc nobis accidere
necesse sit / circa futura nequaꝙ? protarchus:
Eadem ratione circa tempora omnia: socrates

Non ne uoluptates atqꝫ molestie ipsius anime proprie in superioribus dicte sunt uoluptates et dolores corporis antecedere? ꝓptereaqꝫ et pregaudere: et predolere nos ob futura contingit: pro. Uera narras / so: utrum in scriptiones atqꝫ picture quas paulo ante nobis in primi uolebamus / ad presens preteritũ ue respiciunt / ad posterum minime? pro: Ad omnia: so: Num iccirco iis assentiris / ꝙ hec oĩa: spes q̃dã ad futurũ tempus existunt: nosqꝫ per omnem uitã perpetua spe nutrimur? pro: prorsus so: Age ad hoc preter illa respõde. pro: Quid rogas? so: uir iustus et pius et probus / non ne deo amicus est? pro: quid ni? so: Iniustus et ĩprobus contra se habet: pro: Contra: so: Plurima tamen ut dicebamus unusquisqꝫ spe ducitur: pro: Sane. so: Sermones sunt in unoquoqꝫ nostrum / quas spes nominamus: pro: Insunt: so: Quin etiam phantasmata picta, nã cuiqꝫ licet fingere se cumulum auri maximũ possidere / oblectamentisqꝫ uariis abundantẽ: omni suauitate perfundi: pro: Nil prohibet so: Num dicendum in terna hec scripta bonis uiris / quia deo amici sunt / uera sepe euadere? malis sepenumero contra? pro: dicendũ certe so. Et malis uiris oblectationes nihilominus adsunt sepe conficte: ac deniqꝫ false: pro: quid ni adsint? so: Falsis igitur uoluptatibus praui ut plurimum gestiunt: boni homines ueris alũtur: pro: Necessariũ penitus: so: Insunt ergo secundum hanc rationem false quedam animis hominum uoluptates: imitantes tamen ueras nimiumue ridicule: ac dolores eodem pacto: pro: Insunt utiqꝫ: so: An licebat sic opinanti oĩo: q̃ nec fuerunt / nec sunt: nec erunt / in se ipso formare? pro: Licebat: so: Atqꝫ hec erant: que tunc opinionẽ falsam: et opinari falso efficiebant. An non? pro: Erant: so: Non ne ĩ illis reddendus est habitus aliquis uoluptatibꝫ molestiisqꝫ contra respondens? pro: Quomõ? so: Quod licebat alicui re uera letari: quoquo modo uel temere gestienti: non tamen iis q̃ sũt aut ante fuerunt / plerumqꝫ etiam letari in iis: q̃ nunq̃ euenient: pro: Hec quoqꝫ o socrates necessaria sunt. so: Et eadem ratio de timoribꝫ et cupidinibus: ceterisqꝫ huiusmodi: sepe scilicet illa falsa existere: pro: Eadẽ profecto: so: Num opiniones ob aliud bonas uel prauas: q̃ ꝙ uere uel false sint apellamus? pro: ob hoc ipsum: so: Nec uoluptates malas ob aliud / q̃ quia false: pro: oĩo o socrates contrarium ꝓtulisti: forte enim ob falsum solum uoluptates et molestias ualde malas ẽe haud quaq̃ asserere decet: in maximam ac multiplicem prauitatem aliter incidentes: so: Malas utiqꝫ uoluptates et propter prauitatem tales / paulo post si placuerit / referemus: falsas autem insuper alio mõ: tum sepe tum multas in nobis et esse et fieri dicendum ẽ: hoc ẽ ad iudicandum fortasse nobis confert. pro: Quid ni? mõ sint: so: Atq o protarche ut mea fert opinio / sunt: hec aũt sententia q̃ diu apud nos manet a redargutione: procul esse ĩpossibile est. pro: Probe: so: Aggrediamur iterum athletarũ more hanc disputationem: pro: Aggrediamur: so: In superioribꝫ diximus: siquidem meminerimus qñ cupiditates diuisim nobis inessent / tunc corpus passionibus ab anima discrepare: pro: Recordamur dictaqꝫ hec proculdubio sunt: so: Non ne cupiebat aĩa contrariũ corporis habitum? Receptaculũ aũt doloris et uoluptatis q̃ passione fit / erat corpus? pro: Erat: so: Collige: quod ex his sequitur: pro: Dic: so: Quotiens ista cõcurrunt / congrediuntur quoqꝫ uoluptates atqꝫ dolores / eorumqꝫ sensus / q̃ contraria sunt: quod profecto nunc patuit: pro: Apparet: so: hoc q̃ꝙ non ne inter nos conuenit? pro: Quid nam? so: Utrumqꝫ magis minusue suscipere / uoluptatem pariter atqꝫ dolorem: et ad genus infiniti referri: pro: Conuenit certe: so: Quedam ẽ coniectura horum recte iudicandorum nobis adest: pro: ubi nam et quo modo? so: Non ne propositum in hoc iudicio nobis est passim dinoscere: q̃ nam ex iis maior / q̃ minor: que magis / q̃ intensior uoluptas. s. ad molestiam: et ad molestiam molestia: ac uoluptas iterum ad uoluptatem? pro: Hec quidẽ talia sunt: et istud iudicii nostri ꝓpositum: so: quid uero in aspectu / eminus aut cominus magnitudines inspicere / ueritatem obscurat / falsaqꝫ opinari compellit. In doloribus autem et uoluptatibus idem minime fit? pro: Multo magis o socrates: so: Id utiqꝫ illi quod paulo ante narratum fuit contrarium est: p: Quid ais: so: Tunc enim opiniones he false ac uere effecte dolores una et uoluptates passione sua prorsus implebant: p: Uera narras: so: Nunc autem he ex eo quod passim transmutate eminus et cominus uideãtur et ad se inuicem comparentur: uoluptates quidem ad dolores: maiores uehementioresqꝫ uidentur / et dolores rursus ad uoluptates contra: pro: Talia quedam necesse est ob eas causas fieri: so: Quod si quanto utraqꝫ maiora uel minora q̃ reuera sint apparent: tantumdem ipse ademeris: non ne id quod cum appareat q̃dem utrumqꝫ non tamen sit / neqꝫ recte apparere dices? neqꝫ unq̃ eiusmõi uoluptatis ul' molestie portões rectas aut ueras audebis asserere? pro: Sic est: so. post hec igitur inspiciamus / num hac ratione in medium afferamus uoluptates atqꝫ molestias falsas multo magis q̃ iste sint: que et apparent in uiuentibus et existunt: pro: quales dicis et quo modo: so: Dictum est sepenumero: ꝙ quorumlibet natura corrupta concretionibus / siue discretionibus / repletõnibus uel euacuationibus / incrementis quibusdam uel decrementis / dolores / molestie / cruciatus / ceteraqꝫ id genus exoriuntur? pro: Sepe iam dictum. so. At cum in naturam suam restituuntur / restitutionem talem uoluptatem circa nos posuimus: pro: probe: so. Quid autem cum circa nostrum corpus horũ nihil accidit? pro: At quando id contigit o socrates? so: Nihil ad rem o protarche ista tua petitio: pro: Cur nam? so: Quia nihil impedies me: quod ante rogaueram rursus interrogare: protar: Quid illud? so: Nisi fiat o protarche tale qd dicam: quid necesse est ex hoc nobis contingere: pro. An id dicis uidelicet corpore in neutram partem exagitato: so: Id ipsum? pro: Cõstat o socrates neqꝫ uoluptatem neqꝫ dolorem eo ipso in tempore percipi: so: Recte nimium respondisti: Verum ut arbitror id sentis / ꝙ necesse sit ex iis unum aliquid semper nobis accidere / quemadmodum sapientes tradunt: cuncta quippe sursum deorsum ue iugiter fluunt: ꝓferunt sane: nec male loqui uidentur: Quomodo enim male? cum mali minime fuerint. Uerũ impendentem sermonem euitare nolo: hac aũt fugere cogito: tuqꝫ una mecum fugito: pro: dic qua? so. Ista sane sic se habere iis dicamus: tu uero responde: Utrum quicquid umq̃ patitur animal idem et sentiat patiendo: neqꝫ dum crescimus / nos ipsos lateamus / neqꝫ dum aliquid aliud huiusmodi patimur? an contra oĩo: ferme enim talia quedam uniuersa nos fugiũt pro: Contra omnino. so: Haud igitur recte dictum est a nobis quod modo diximus: mutatõnes sursum deorsum ue factas: uoluptates et dolores inferre: p. Cur non? so: Sic autẽ rectius ac tutius dicere licet: p: Quo modo? so: Mutationes quidem magne uoluptates doloresqꝫ afferunt: mediocres autem et exigue / minime: pro: Rectius isto modo q̃ illo o socrates dicitur: so: Enim uero si ista sic se habẽt / mox uita in superioribus narrata redibit: pro: Que nam? so: quam absqꝫ merore et letitia ponebamus: p: Uera loqueris: so: Ex iis triplicem uitam ponamus: suauem: tristem: neutram: An tu aliud sentis? pro: Haud aliter q̃ ita: triplicem uidelicet uitam esse: so: Non igitur idem erit non dolere quod et letari: p: Nequaquam so. quotiens ergo audis omniũ dulcissimum esse uniuersam uitam sine merore transigere: quid tunc sibi uelle id dicentem existimas? p: Dulce esse significare ille mihi uidetur id ipsũ quod dicit non dolere: so: Pone tria quedam ut lubet: et ut pulchrioribus utamur nominibꝫ alterum aurum / argentum alterũ: neutrum reliquum nominato: p: ponant: so: quod horũ neutrum est: potest ne alterum ex iis fieri: uel argentum uel aurum? p: Nequit: so: Uita ẽ media siquando suauis uel mesta dicit: aut existimatur: nequaq̃ recte uel existimatur uel dicit p: Certe: so: Attamen o amice aliquos ista loqui et opinari sentimus: p: Maxime: so: An igit gaudere tunc / quando non merent: existimant? p: aiunt quidem: so: Non ne tunc gaudere putant? non enim ꝓnuntiarent? p: Apparet so: falso de letitia opinant / siquidem utriusqꝫ natura gaudii. s. et ĩdolentie diuersa est: p: diuersa profecto: so: Utrum eligemus penes nos hẽ esse quemadmodum nuper tria uel duo dumtaxat? dolorem quidem hominibus malum ab

sentiam aut tristium ex hoc ipso bonam existen
tem: dulcem cognominari? ptarchus: Quo
modo id o socrates / fiat a nobis ipsis queram?
non enim intelligo: so: Reuera aduersarios
huius o protarche philebi haud intelligis: p:
Quos nam inquis? socrates: Eos qui rerum
naturam precipue callere feruntur: qui nolup
tates funditus tollunt. ptarchus: Quid ni. so
dolorum effugia eas omnes uocant: quas phi
lebi sectatores nuncupant uoluptates: ptar:
His ne credamus o socrates consulis? socra:
Nequaꝙ: sed tamꝙ uatibus quibusdam utam
non arte: sed indignatione quadam non inge
nerose nature uaticinantibus: a upluptatis af
fectu nimium ab horrentibus: nihilq; in ea sin
ceri esse uolentibus: adeo ut ipsas quoq; eius
illecebras maleficam quandam illa qucationē
potiusꝙ uoluptatem uocent: his ergo ad hec u
tere: consyderans preterea et reliqua: quibus
ardentissime inuehuntur: Post hec autē quas
ueras existimem uoluptates: accipito: ut ex utri
sq; sermonibus uim eius consyderantes: adiu
dicandum deniq; comparemus: ptarchus:
Recte inquis: so: hos igitur tamꝙ propugna
tores secundum indignationis illorum uestigi
um prosequamur. Reor equidem tale quiddā
eos innuere: altius atq; longius ordientes: ꝙ
si uelimus speciei cuiusq; naturam cognoscere
uelut duri naturam utrum ad durissima respi
cientes: sic maxime cognosceremus? An ad e
xigue dura: Oportet te o protarche iis īdignā
tium interrogationibus quemadmodum et mi
hi respondere: ptarchus: Oportet sane illisq;
respondeo / ad primas magnitudines suspicien
dum: socrates: Si uoluptatis genus quam na
turam habeat nosse uelimus: non in paruas uo
luptates longeq; ad suprema remotas: uerum
in eas que supreme uehementissimeq; dicunt:
adspiciendum. ptarchus: Quilibet nunc ista
tibi concederet: so: Non ne in promptu pre ce
teris posite sunt: que maxime uoluptates sunt:
ut sepe iam dicimus: ipse. s. circa corpus? pro:
Quid ni? socrates: Utrum uehementiores in
egrotantibus ꝙ bene ualentibus reperiuntur
Caueamus obsecro: ne temere respondentes
delinquamus / ptarchus: Quonam pacto? so:
Forte enim in bene ualentibus fateremur: p:
Uerisimile est: socrates: An non uoluptates
ille excedunt magnopere: quarum ardentes cu
pidines adsunt? ptarchus: Uerum id est: so:
Non ne febribus et huiusmodi morbis affecti
homines et sitiunt uehementer et algēt: et quot
cumq; pati corpore consueuerūt: magis admo
dum ꝙ ceteri patiuntur? quo fit: ut magis īdi
geant / indigentiamq; replentes: uehementius
delectentur. An uerum hoc esse negabimus?
ptarchus: Omnino ut dictum est apparet: so:
Quid uero num recte sentire uidebimur asse
rentes: siquis ingentissimas uoluptates cerne
re uelit non ad sanitatem / sed ad morbum res
piciendum. Et uide ne me hac mente rogare te
censeas / pluribus ne oblectationibus egrotan
tes ꝙ bene ualentes deliniantur: sed magnitu
dinem et uehementiam uoluptatis ubi nam fiat
interrogare putato: perscrutandu᷑ quippe qua
cōstet natura / prediximus: quam ue dicant: q
nullo modo esse illam asseuerarunt: protarchus
Teneo pene quod inquis: so: forte nil minus
o protarche ostendes. Responde modo. In la
sciuia et petulantia non plures inꝙ: sed uehe
mentiores et intensione maiores uoluptates ꝙ
in uita temperata uides: Dic ammabo / mente᷑
adhibens: ptarchus: percepi quid uelis / et ex
cessum cerno ꝙplurimum: so: Temperatos nē
pe puerbium nihil minus precipiens semper
continet: et huic illi obtemperant: Intemperan
tes autem et dissolutos homines uoluptatis fe
ruor ad furorem usq; occupans inmoderatis
clamoribus exultare compellit: ptarchus: Re
cte loqueris: so: Et si uerum hoc est: patet in
quadam deprauatione tum anime tum corpis:
potiusꝙ in uirtute uehementes uoluptates: ue
hementesq; cruciatus consistere: pro. Patet
certe. so / An non aliquas e multis elicere de
cet / inuestigantes qua ratione ingentes uocari
debeant / p: Necesse est: so: Aduerte itaq; taliū
morborum uoluptates qua ratione se habeant
p: qualium: so: Deformium uoluptates / quas
illi / quos indignantes uocauimus / penitus hor
rent: pro. quales inꝙ: so: Uelut in scabiei me
dela que fricādo fit / ceterisq; huiusmodi: haud
alio pharmaco indigentibus: hanc passionem
proh dii inmortales / uoluptatem ne an dolorē
potius nuncupabimus? pro: Malum quidda᷑
o socrates mixtum hoc esse uidetur: so: Non
tamen philebi gratia in hunc sermonem incidi
mus: Sed quia nisi he uoluptates et que hasce
secuntur / inspiciantur: numꝙ ferme quod que
situm nunc est / diiudicare ualebimus: An non
ad istarum cognatas pergendum est? pro. Nū
eas inquis: que in mixtione communicant? so:
Has ipsas: Sunt igitur mixtiones corporis q
dem ipsius in corporibus anime in anima. Et
dolores anime et corporis uoluptatibus mix
tos reperiemus: eamq; utrorumq; conmixtionē
interdum uoluptatem interdum uero dolorem
cognominatam: pro: Quonam pacto? so: Ut
ecce / cum quis in restitutione uel corruptione
simul contraria patitur: algens sepe calescit: et
calens aliquando refrigescit / querens ut arbi
tror id assequi: illud abiicere. Quod utiq; dici
tur / amaro dulce permixtum / cum difficultate
reiiectionis adsistens: molestiam: ac deinde a
grestem congressum conficit: pro: precipue ue
rum est / quod in presentia dicitur: so. Non ne
harum mixtionum quedam exequo utrinq; /
quedam exalterutro excedente conflantur?
protarchus: Nihil prohibet: socrates:
Dic igitur ex earum numero que doloris plus
ꝙ delectationis continent / eas esse que scabiē
secuntur: et que titillationes quando quod in
tus est / feruet atq; tumescit: neq; perfricando
aut exagitando quis attingit: quod uero circa
cutem est solum: Diffundit. Tum sane illa ferē
tes ad ignem et incontrariu᷑ ambiguitate qua
dam: sepenumero transmutantes inextimabiles
uoluptates pariunt: aliquando contra interio
ribus ad exteriorum molestias uoluptatibus
mixtas: in utram partem declinatio fiat / exibēt
ex eo ꝙ commixta per uiolentiam diffundant:
uel dispersa confundant / simulq; uoluptatibus
dolores admoneant: ptarchus: Uera narras
so: Non ne iterum cum uoluptas amplior: se
cundum talia uniuersa conmiscetur: tunc por
tio doloris īnexa titillat: et leui quada᷑ tristitia
afficit. Atq; iterum uoluptatis uberior pars in
fusa prouocat / et interdum prosilire compellit
et omniformes colores omnigenas figuras:
omnimodos spiritus cum omni incitamento et
exclamationes cum insania parit? pro: Sūmo
pere: so: Cogit preterea o amice de se tum ip᷑
uel tum alium exclamare / ꝙ his uoluptatibus
delinitus ac liquescens propemodum moritur
eoq; magis eiuscemodi uoluptates sectatur q
q; / quo intemperatior quis et imprudentior ē.
Atq; has insuper summas oblectationes pre
dicat: et eum qui iis delitiis totam uitam mul
cet / beatissimum arbitratur: pro. Omnia que
apud multos in existimatione᷑ ueniunt o socra
tes collegisti: so: De uoluptatibus o protarche
que in conmunibus corporis passionibus ex
trinsecus intrinsecus ue miscentur / est dictum
De iis uero que miscentur in anima / contraria
quedam ad corpus coniiciuntur / uoluptatem:
si cum dolore et dolorem cum uoluptate ī unā
mixtionem concurrere. Et hec in superioribus
percurrimus / ꝙ quando exhaurit / repletione᷑
cupit. Et sperans gaudet / exaustus / angitur.
Ista tunc quidem testimoniis minime confir
mauimus. Nunc uero dicimus ꝙ anima a cor
pore discrepante in iis omnibus quoru᷑ haud
satis multitudo cōprehendit: mixtio una dolo
ris et uoluptatis emergit: pro: Recte nimium
loqui uideris: so: Una preterea doloris uolup
tatisq; congressio restat: pro: Quenam? so: quā
sepe ipsam in se ipsa animam accipere diximus
pro: qua ratione istud asserimus? so: Iram: ti
morem: desiderium: lamentationem: amorem
emulationem: inuidiam: et huiusmodi reliqua
An non hec omnia dolores quosdam ipsius a
nime ponis? pro: Equidem: socrates: Non ne
dolores huiusmodi plenos miris quibusdam
uoluptatibus inuenire licet? An forte in me
moriam nobis illud reducere oportet? ꝙ que᷑
admodum apud homerum accidit uirum: uel
prudentem irasci eo tamen pacto ut eius affec
tus dulcior melle sit iugiter distillante: sic con
tingat inuita ut aliqua ire dulcedo misceatur:
Et uoluptates in lamentationibus atq; deside
riis tristitie mixte sint? pro: Nequaꝙ: uerum

ſic iſta nec aliter accidunt? ſo: Quin etiam me
miniſti eos qui tragicis ſpectaculis adſtant:
dum delectantur/ſepe lugere: pro: Memini.
ſocrates: Et in commediis animi noſtri affec
tum ad oblectationem ſimul atq; merorez decli
nare ſenſiſti: protarchus. Haud ſatis aduerti:
ſocrates: Non enim facile eſt o protarche affe
ctum huiuſmodi ubiq; comprehendere: protar
chus: Non certe ut mihi uidetur: ſocrates:
Ipſum igitur tanto magis accipiamus/quanto
eſt obſcurior: ut in ceteris facilius quis uolup
tatis triſtitieq; concurſum percipere ualeat.
protarchus: Dic iam: ſocrates: Inuidie nomē
paulo ante inductum: utrum dolorem quemdā
ſignificare cenſes. nec ne? protarchus: Cen
ſeo: ſocrates: Inuidus tamen proximorum ad
uerſis letari deprehenditur. protarchus.
Vehementer: ſocrates: Malum quidem igno
rantia eſt: et ut nunc loquimur/ſtolidus habi
tus/ protarchus. Quid ni: ſocrates. Ex iis
aſpice ridiculum ipſum quam naturam habeat
protarchus: Dic modo. ſocrates: Eſt utiq; ſum
matim deprauatio quedam habitus alicuius
denominata: et ex omni genere improbitatiſ ea
eſt: que contrariam conditionem habet/ ꝙ del
phica ſcripta perceperint: protarchus: Inq̄ſ
o ſocrates/preceptum hoc/noſce te ipſum?
ſocrates: Aio: Oppoſitum huic eſſet/ſi forte p̄
ciperetur. Nullo modo te ipſum noſce? pro
tarchus: Eſſet: ſocrates: O protarche conare
nunc id trifariam diſtribuere. protarchus:
Dic tu/ego ē nequeo: ſocrates: Ais ergo me
nunc iſtud diuidere oportere? protarchus:
Aio equidem. et quod maius eſt obſecro: ſo:
Non ne quiſq; ex iis qui ſe ipſos ignorant/ ſe
cundum tria id neceſſario patiť? protarchus
Quo modo? ſocrates: Primo enim ſecunduz
pecunias. opulentiorem quippe ꝙ ſit aliquādo
ſe ipſum exiſtimat: protarchus: Multi quidē
ita decipiuntur: ſocrates: Plures etiam: q ma
iores formoſioreſq; ſe putant: et quecunq; ad
corpus attinent: ſupra quam ueritas patiatur
habere: protarchus: Plures profecto: pluri
mi deniq; /qui animi dotes maioreſ ꝙ habeant
habere ſe putant: protarchus: Et maxime q
dem: ſocrates: Quantum uero ad uirtutes ani
mi pertinet: non ne uulgus ſapientiam prorſuſ
ſibi uendicans: plenum eſt contentionibus fal
ſaq; ſapientie ipſius opinione? protarchus.
Quid ni? ſocrates: Siquis ergo paſſionez hāc
omnem/malum quiddam uocarit: recte nimiū
apellabit: protarchus: Maxime: ſocrates.
Hoc iterum o protarche bifariam partienduz
ſi debemus ridiculam inuidiam cognoſcentes
miram uoluptatis et moleſtie mixtionem inſpi
cere: protarchus: Quo modo bifariam par
tiendum? ſocrates: Ita: quicumq; hanc falſaz
de ſe opinionem ſtulte preſummunt/ quemad
modum et omnibus hominibus/ſic et iis etiaz
accidat/neceſſe eſt/ut quidam eorum robur ac
potentiam in iis que profitentur/ poſſideant:
quidam uero nequaꝙ. protarchus: Neceſſa
rium eſt: ſocrates: Hac ergo ratione diſtigue
quicumq; ex iis imbecilles ſunt: neq; ulciſci in
iurias: neq; ſibi ipſis opem ferre ualent/merito
ridiculi nuncupantur? qui uero poſſunt/terribi
les et robuſti et hoſtiles iure uocantur. Igno
rantia enim potentum robuſtorumq; hominum
hoſtilis atq; teterrima res eſt. hec enim et que
cumq; eius ſimilia/proximis omnibus noxia.
ſin autem imbecillis ignorantia ſit/ridiculorū
naturam ſubit: protarchus: Recte loqueris
Attamen uoluptatis doloriſq; concurſus/non
dum in iis nobis patuit. ſocrates/Liuoris pri
mo uim accipe: protarchus; Dic. ſocrates:
Triſtitia quedam et letitia iniuſta eſt: protar
chus: Neceſſarium hoc eſt: ſocrates: Aduer
ſariorum malis letari nec iniuſtum nec inuidū
eſt: protarchus: Non: ſocrates: Malis autē
amicorum letari potiuſꝙ triſtari/ non ne inui
di eſt atq; iniuſti? protarchus: Eſt: ſocrates:
Ignorantiam omnibus malam eſſe diximus?
protarchus: Et recte quidem: ſocrates: Ami
corum igitur preſuntionem ſapientie atq; pul
chritudinis/et quotcumq; paulo ante diximuſ
tribus in ſpeciebus fieri: ridicula quidem cuz
imbecillia/odioſa uero cum ualida/ hunc inꝙ
amicorum habitum non ne fatemur: cum qs
habet innoxium aliis eſſe ridiculū? protarchuſ
Fatemur ſane: ſocrates: hunc quoq; cū igno
rantia ſit/malum eſſe? pro: Certe: ſocrates:
Letamur ne/an triſtamur/dum hunc irridemꝰ
protarchus: letamur plane: ſocrates: uolupta
tem uero in amicorum malis/ non ne a liuore
proficiſci prediximus? protarchus: Certe: ſo
crates: Nos igitur in amicorum rebus ridicu
lis ſubridentes miſcere uoluptatem dolori/dū
inuidie letitiam addimus/ratio iſta concludit:
liuorem quippe triſtitiam quamdam anime iam
dudum eſſe conſtitit: deriſionem uero letitiam
ſimulq; hec eo in tempore congredi patuit: pro
tarchus: Uera loqueris/ſocrates: Ratio igiť
nobis hec dictat: nos non modo in ipſis ſpecta
culis res geſtas repreſentantibus: ſed in toti
us uite quadam ueluti tragedia atq; comedia
dolores uoluptatibus inmiſcere: protarchus:
Impoſſibile eſt iſta tibi o ſocrates non conce
dere/etiam ſiquis alteri parti potiſſimum ad ſti
pularetur: ſocrates: iram/deſiderium: lamenta
tionez: metum: amorem: emulationem: inuidiā
propoſuimus. ceteraq; huiuſmodi: in quibus
ea que iam ſepe repetimus/coire nos diximus
reperturos: an non? protarchus: Ita: ſocrateſ
Num aduertimus de lamentatione: ira: atq;
inuidia ſuperiora pertractauiſſe? protarchus:
Quid ni aduerterimus? ſocrates: Multa igiť
reſtāt. protarchus: Multa: ſocrates: Ob quā
uero potiſſimum cauſam mixtum in commediiſ
affectum declaraſſe me tibi exiſtimas? non ne
fidei gratia? quia ipſa in amoribus timoribus
q; et aliis mixtio facilius oſtendi poteſt/Quaz
tu ex te ipſo dinoſcens: et que dicta ſunt ſeruāſ
me dimicte: nec me cogas ad illa ſingulatim or
dine deſcendentem: in longum diſputationem
producere/Uerum ſimpliciter id accipito: et a
nimam abſq; corpore: et abſq; anima corpus:
et mutuum et utrorumq; congreſſum/in omni
bus perturbationibus uoluptatis et doloriſ ha
bere concurſum. Dic ergo: num me dimictas
aut ad multam noctem detineas. Reor enim
te ſi pauca quedam dixero: me dimiſſurum. nā
horum omnium craſtinum tibi ſermonem pol
liceoꝛ in preſentia uero ad iudicium quod phi
lebus iſtituit/pergere cupio: protarchus: Pre
clare inquis o ſocrates: et iccirco que reſtant
utrumq; tibi placuerit: enarrato: ſocrates. Se
cundum naturam quidem poſt mixtas uolupta
tes neceſſitate quadam ad puras quodammo
do deueniemus: protarchus: Recte nimium:
ſocrates: Conabor equidez permutando nobis
eas ſignificare: Dicentibus uoluptates omnes
dolorum ſedationes eſſe haud prorſus aſſenti
or. Ceterum ut dixi iis quaſi teſtibus utor ad
oſtendendum pleraſq; uideri cum non ſint uo
luptates: nec non aduerſus eas/que cum īgen
tes multeq; appareant/mixte tamen triſtitie ſūt
et inſedatione quadam ingentium dolorum cir
ca corporis animeq; defectum uerſantur: pro
tarchus: Quas deniq; uoluptates ueras o ſo
crates merito cenſere quis debet? ſocrates:
Eas utiq; que circa decoros colores atq; figu
ras: et odores pleroſq; et harmonias conſiſtūt
et q̄cunq; indigentias habent ſenſibuſ occultas
ac ſine moleſtia. repletiones uero patentes et
ſuaues et triſtitia uacuas exhibent: protarchuſ
Qua ratione o ſocrates iſta ſic dicimuſ? ſocra
tes: Certe que loquor: haud ſtatim perſpicua
ſunt: uerumtamen explicare conandum: figura
rum enim pulchritudinem: non ut pleriq; forſi
tan intelligerent: utputa animalium: uel pictu
rarum quarumdam dico: ſed rectum quiddam
et circulare: et ab iis ea que tornis fiunt: plana
uel ſolida: et que canonibus: i. reguliſ atq; an
gulis conſtruuntuꝛ: ſi modo hec tenes: Iſta ſi
quidem nequaꝙ ad aliquid aliud reſpicientia
quemadmodum cetera pulchra dico: ſed pul
chra ſemper ſuapte natura/uoluptates propri
as nullo modo motuum delectationibus con
uenientes/habentia colores item eadem ratiōe
pulchros atq; gratos eſſe: ſed numquid intelli
gimus? uel quid ſupereſt? protarchus. Anni
tor equidem o ſocrates: uerum ipſe quoq; luci
dius explicare nitere: ſocrates: Dico preterea
et uocum oblectamenta perſpicua nimium atq;
ſuauia: unam aliquam puram penitus concinē
tia melodiam: ad nihil aliud comparata: ſed na
tura perpulchra: et innatas afferentia uolupta
tes: protarchus. Hoc quoq; uerum eſt: ſocra
tes: genus autem uoluptatum odores ſequen
tium. minus diuinum eſt: ꝙ autem ipſis neceſ

sarii dolores nequaq̃ miscentur : et ubicunq;
et in quocunq; id inesse contigit / hoc illis oĩe
oppositum ponerem. Atq; ita duas uoluptatũ
species modo intelligas : iam collegimus : pro
tarchus : Intelligo : socrates : Istis item disci
plinarum uoluptates addamus / si et iste famẽ
discendi nequaq̃ continere uidetur. neq; prop
ter disciplinarum auiditatem a principio dolo
res inferre / protarchus : Assentior : socrates.
Quid uero / siquis doctrina imbutus / inde obli
uiscatur / non ne tristitiam quandam sequi ui
des? protarchus : Non natura quidem : sed q̃
dam passionis cogitatione / cum quis orbatus
propter iudigentiam tristatur : socrates : Cete
rum o beate : nos in presentia non opinionis :
sed nature passiones tractamus. protarchus :
Uere asseris q doctrine obliuio absq; tristitia
fiat : socrates : Uoluptates igitur disciplinarũ
doloris expertes. nec multorum hominum / sꝫ
paucorum admodum esse fatendũ : protarchus
fatendum proculdubio : socrates : postq̃ uolup
tates puras ab impuris secreuimus / addenda
est iam uehementibus uoluptatibus inmodera
tio / remissioribus moderatio. Easq; etiam que
intensius remissius : magnum paruum : raro :
crebro / suscipiunt ad infiniti genus quod per
animam corpusq; : secundum magis minus ue
discurrit : referre decet : que uero ista non capi
unt / et ad ɔmensurati genus potius referende
protarchus : Recte inquis o socrates : socrates
post hec id insuper circa uoluptates instituen
dum : protarchus : Quid istud. socrates : utrũ
dicendum sit conferre ad ueritatem / purum ip
sum atq; sincerum? an uehemens : multũ : ma
gnum : sufficiens? protarchus : Quid tibi uis :
dum ista rogas o socrates? socrates : Nihil o
protarche in ipsa disceptatione uoluptatis et
scientie pretermictere uellem. siquidem utrius
q; illorum portio quedam pura : quedam impu
ra est : ut utrumq; purum in iudicium ueniens
et mihi et tibi et istis deniq; cunctis ad iudicã
dum / se apertum expeditumq; prebeat : protar
chus : Scite : socrates : Age igitur de omnibus
que genera pura uocamus / in hunc modũ co
gitemus / unum aliquod ex illis primum in me
dium inducentes : protarchus : Quid potissimũ
eliciemus? socrates : Album si uis / primo ge
nus consideremus : protarchus : Uolo equidẽ
socrates. Quo modo ita albi / et que puritas
erit? Utrum quod maximum quiddam est ac
plurimum / an quod ita sincerum / ut nihil in eo
coloris alterius insit? protarchus : Cõstat pla
ne / quod precipue sincerum est : socrates : pro
be : non ne hoc uerissimum o protarche et pul
cherrimum alborum omnium affirmabimus :
non autem quod plurimum aut maximum? pro
tarchus : Recte : socrates : Si ergo quod par
uum purumq; album est / mixto multoq; albo.
albius pulchriusq; et uerius esse dicamus / recte
penitus asseremus : protarchus : Recte procul
dubio : socrates : Numquid exemplis huiusmo
di pluribus ad iudicandam uoluptatem egebi
mus. an potius hinc nosse sufficiet / q uniuer
sa uoluptas / parua q̃ magna / pauca q̃ multa :
modo a dolore remota sit : suauior est et uerior
ac deniq; pulchrior? protarchus : Exemplũ id
unicum sat est : socrates : Quid uero ad hoc?
An audiuimus uoluptatis quidem generatio
nem semper : essentiam uero nunq̃ existere?
Modesti enim quidam et faceti uiri hoc ferũt
eisq; gratia habenda est : protarchus : Quid tũ
socrates : Uis ne id interrogando percurram?
protarchus : Dic et interroga modo : socrates :
Sunt igitur duo quedam : unum quidem secũ
dum se ipsum : alterum semper aliud appetens
protarchus : Qua ratione et que ista esse dicis
socrates : hoc suapte natura summopere uenan
dum : illud uero deficiens. protarchus : Exprĩ
me clarius : socrates. uidimus sepenumero pul
chra quedam bonaq; obiiecta : et quosdam in u
per : qui ea nimium affectarẽt : protarchus. ui
dimus : socrates : Istis ergo duobus existentib;
duo quedam alia consimilia : quere per omnia
quecunq; dicimus alteri tertiũ esse : protarchus
Profer obsecro socrates clarius ad huc quod
sentis : socrates : Nihil uarium o protarche / sꝫ
iocamur. Dicimus autem q ex iis que sunt : ali
quid est alterius gratia : aliquid uero cuius gra
tia semper id quod alterius gratia fit : efficitur
protarchus : Uix tandem ob crebram repetitio

nem percepi : so : forte etiam procedente disputa
tione clarius comprehendemus : pro : Quid ni
so : Duo hec altera iterum adsummamus. pro :
Que nam? so : Alterum quidem omnium ge
nerationem : essentiam alterum : pro : Equidem
duo hec ab ste accipio essentiam : et generatio
nem : so : Recte : utruꝫ aũt horum alterius gra
tia dicimus? generationem ne essentie gratia?
uel essentiam inquantum essentia nuncupatur /
hoc est secundum id quod existit / gratia genera
tionis? An percipis? protarchus : Uideor : sed
per deos quid me interrogas? so : Eiuscemodi
aliquid o protarche interrogo : num fabricatio
nauium nauigii gratia sit? An contra nauigiũ
fabricationis nauium? Et de omnibus quecũ
q; talia sunt idem dico : pro : Cur non ipse o so
crates tibi ipsi respondes? so : Nihil prohibet :
Attamen tu quoq; concurre : pro : Immo : so :
Generationis gratia inq̃ pharmaca et organa
omnia omnemq; materiam omnibus adhiberi :
singulas autem generationes singularum essẽ
tiarum : uniuersam demq; uniuerse essentie gra
tia : pro : perspicue admodum : so. Non ne et uo
luptas siquidem generatio est. alicuius essentie
gratia necessario fiet? pro : Quid ni? so quod ta
le est : ut eius gratia fiat / quod semper alterius
gratia fit / in boni sorte locatur : quod uero alte
rius gratia : in aliam sortẽ o uir optime reducẽ
dum uidetur : pro : Necessarium id omnino : so
Quamobrem si uoluptas generatio est / ad aliã
q̃ boni sortem merito referemus : pro : Meri
to certe : so : Nõ ne ut in principio disputatõis
huius predixi : dicenti uoluptatis quidem gene
rationem / essentiam uero nullam existere / habẽ
da gratia est? Constat enim hunc uoluptatem
bonũ predicantes : penitus derisuruꝫ : pro : ma
gnopere : so : Quin etiam iste idem eos qui ge
nerationi impensius student / ridebit atq; despi
ciet : pro : quo pacto et quales ais? so : Eos qui
dum famem sitimq; restingunt : uel aliquid ali
ud ex iis que generatio curat ac sedat / genera
tione letantur : quasi ipsa uoluptas sit : aiuntq;
uitam se minime electuros / nisi sitiant et e uri
ant : atq; aliis que ista sequntur : afficiantur : p :
Uidentur sane : so : Eius autem quod fieri est /
contrarium destrui ipsum cuncti fatemur : pro :
necessario : so : Corruptionem generationemq;
eligit quisquis hec expetit : non autem tertiam
illam uitam / quam et letitia et tristitia uacuam
intelligentie uero quoad fieri potest purissime
compotem proposuimus : pro : A ratione pcul
o socrates erit / quicunq; uoluptatem nobis / bo
num asseuerabit : so : procul admodum / quãdo
quidem et hac preterea ratione ostendere licet
pro : qua? so : Cur enim non absurdum sit / cuꝫ
nihil bonum decorum ue sit siue in corpore / si
ue in aliis ullis preter q̃ in anima : in ea tñ
solummodo uoluptatem bonum uocare? forti
tudinem uero : temperantiam : intelligentiam :
ac reliqua quecunq; bona sortitus est animus
minime? Ac preterea hominem uoluptatis ex
pertem : dolore uero affectum : malum tunc / dũ
dolet : asserere : licet omnium optimus sit : et eũ
contra : qui uoluptatibus delinitur : quo magis
gestit / eo uirtute prestantiorẽ dicere. pro : Hec
o socrates omnia supra q̃ dici possit absurda
sunt : so : Ne tamen uoluptatis uniuerse exami
nationem penitus prosequi / mẽtem uero et sci
ẽtiaꝫ pretermictere uideamur / age iam siquid
sordiduꝫ adiacet illis / excutiamus : Donec ad
purissimam eorum naturam deniq; penetrãtes
et ipsam inspicientes : ad ipsum iudicium tum
horum tum uoluptatis partibus uerissimis uti
possimus : pro : Scite : so : Non ne aliud nobis
scientiam circa doctrinas : aliud circa educatio
nem uel nutritionem exibet? pro : Sic est : so :
In iis facultatibus primum que manibus utũ
tur : inuestigemus : utrum in illis aliquid secun
dum scientiam magis / aliquid minus insit : op
porteatq; aliquid purissimum impurius aliquid
arbitrari : pro : Decet profecto : so : precipuas u
tiq; a singulis discernendum : pro : quales et q̃
pacto? so : Ut ecce siquis ab omnibus artibus
segregaret numerandi dimetiendiq; et ponderã
di peritiam : uile quiddam ut ita dicam esset :
quod unius cuiusq; restaret : pro : Uile profec
to : so : Residuum quippe imaginatione quadã
ac sensuum experientia : et exercitatione : conie
cturisq; incederet : quas pleriq; artes uocant :
cura et labore uim adeptas : pro : Necessaria
prorsus inducis : so : An nõ ubi musica iis ple
na est concentuꝫ primo ɔtemperat / non mensu

ra: sed diligentie potius coniectura: et uniuersa
eius pulsandi facultas mensuram corde cuius
q; coniectura mote perquirit: adeo ut ob scuri
tatem plurimam mixtam habeat: stabilitatez ue
ro per paucam. p: Uerissime. so/ Quin etiam
medicinam: agriculturam: gubernatoriam. mi
litarem similiter institutas esse reperiemus: p:
ꝙ maxime: so: Architecturam uero mensure
plurime ⁊ instrumenta: q̃bus frequentius utit̃
ut perspicacem maxime/ ita maxime pre multis
facultatibus artificiosam efficiunt. p: quo nam
pacto? so: In ipsa profecto nauium et domorũ
constructione: multisq; aliis ad lignariuz fabrũ
quodammodo pertinentibus utitur amussi re
gulaq; torno/ circino/ filo/ perpendiculo: instru
mento quoq; ad dirigenda ligna idoneo: pro:
Recte admodum o socrates inquis: so: Pona
mus igitur eas: que dicuntur artes in ordine
duplici: musicam quidem in operibus sectãtes
perspicacie minoris participes. architecture ue
ro pedissequas aliquanto maioris: p: ponam̃:
so: harum omnium perspicacissimas/ quas pau
lo ante primas uocauimus: p: Numerandi pe
ritiam: et quas cum illa supra iunxisti/ innuere
nunc mihi uideris: so: prorsus: sed num o pro
tarche has iteruz duplices affirmare/ an aliter
debemus? p: quas inquis? so: Arithmeticam
primo/ non ne aliam uulgarium. aliam philoso
phantium? pr: Qua nam ratione quis partiẽs
aliam atq; aliam arithmeticam asseret? so: haud
exigua discrepantia o protarche. Illi porro u
nitates inequales eorum/ que secundum nume
rũ sunt/ dinumerãt: ueluti duos exercitus: bo
ues duos: duo q̃ minĩa: duo ẽt q̃ maxima: hi ue
ro numq̃ eos sequerentur/ nisi quis partium u
nitatem aliam ab alia unitate nullo discrepantẽ
posuerit: pro: ꝙ optime loqueris/ dum multaz
infers diuersitatem eorum qui circa numerum
uersantur: adeo ut decens sit/ in duo quedam
diuidere: so: Quid uero computandi et dimeti
endi secundum architecturam mercaturam ue
facultas/ itemq; secundum philosophiam geo
metria ratiocinatioq; diligens: utrum una que
dam an due potius artes? pro: priorem ego re
sponsionem sequtus: mea quidem sententia du
as esse ponerem: so. probe: sed num intelligis
cuius gratia in medium hec induximus? pro:
forsitan: attamen quod nunc quesitum est ex
planare te uelim. so: Disputatio nostra que iam
diu proportionem quamdam equa diuisionis ꝯ
uersione uoluptatibus respondentem querit:
uidetur mihi nunc non minus ꝙ ab initio asse
cuta fuisse quod querit: dum indagat: num sit
scientia quedam alia scientia purior/ quemad
modum uoluptate uoluptas: pro. Constat ho
rum gratia ista tractata fuisse: so: Quid autem
non ne in superioribus aliam artem in alia esse
repertum est: clarioremq; aliam et obscuriorez
aliam? p: Maxime: so: In iis autem an nõ ar
tem quamdam ratio uelut equiuocam ꝓferens
et quasi unam innuens/ rursus quasi due sint:
inquirit: num perspicuitas puritasq; illaruz pe
nes philosophantes aut non philosophantes e
xistat: pro. Et maxime quidem id inquirere mi
hi uidetur: so: quale huic responsum o protar
che reddemus? pro. o socrates ad miram sciẽ
tiarum differentiam declarandam descendim̃
so: an non responsio facilis? pro: Quid ni. asse
ramus itaq; has artes lõgo interuallo a ceteris
discrepare. Ab iis preterea legitimorum philo
sophorum artes mirum in moduz sinceritate et
ueritate circa mensuras numerosq; differre: so
Sunto igitur ista ex tua sententia: nosq; tibi cre
dentes audacter importunis disputatoribus re
spondeamus: pro: Quid nam: so: Duas arith
meticas esse ac duas metiendi artes aliasq; fa
cultates harum comites plurimas: geminatio
nem habentes huiusmodi: et in nomine uno cõ
municantes: pro: Demus secunda fortuna his
quos importunos uocasti responsionem hanc
o socrates. so: has ne scientias ꝙ maxime sin
ceras atq; supremas asseueramus? p: Omnĩo
so: Uerumtamẽ o protarche nos disserendi fa
cultas ipsa renueret: siquam ipsi aliam prefer
remus: pro: Quam rursus hanc dicere decet?
so: Eam que omnem modo inductam peritiam
noscit: hanc enim cum circa id quod est/ et ue
re est/ et semper eodem modo se habet/ uerset̃
arbitror omnes/ quibus modo aliquid sane
mentis adsit/ longe omnium uerissimam cogni
tionem esse protinus concessuros. Tu uero o
protarche quid sentis? pro: gorgiam sepe audi

ui dicentem persuadendi facundiam artibus
cunctis precellere: quippe que cuncta non ui:
sed sponte sibi subiciat: longeq; omnium artiũ
optima sit. Nunc uero nec tibi nec illi aduersa
ri uelim: so: Arma mihi uideris dicere uoluis
se: uerum pudore aductus pretermisisse: pro:
Sunto hec ut lubet: so. Ego ne in causa sum
ut minus bene acceperis? pro: Quid? so: non
dum o amice protarche que ars aut scientia:
omnes antecellat: eo ꝙ maxima potissimaq; et
utilissima omnium ex se quesiui: uerum que ꝑ
spicuum/ sincerum/ uerissimum contempletur:
ꝙuis parua sit ac minime utilis: hoc profecto
est: quod modo querimus. At uide nihil gor
giam lacesses/ si eius arti utilitatis laudem pre
stantiamq; concedas: ei uero quam ipse modo
narraui facultati ueritatis precellentiam tribu
as: quemadmodum supra de albo dixeram/ ꝙ
licet paruum: si tamen purum esset: multo et in
puro secundum ueritatis excessum prestaret:
Et nunc quidem sufficienter discutientes/ ne
respiciamus in ullas disciplinarum uel commẽ
dationes uel commoda. Sed siqua ex natura
sua uis animi ueritatem amare inducitur: eius
q; gratia cuncta peragere: hãc diximus perscru
tantes puritatem mentis et sapientie/ considera
randum an probabile sit: a disserendi scientia
maxime possideri/ uel aliam potius prestãtiorẽ
ista perquirere. pro: Considero equidem: con
cedoq; difficile inueniri posse aliam uel artem
uel scientiam ueritati propinquiorem: so: Nũ
quid tale quiddam cogitans/ ista modo dixisti
ꝙ uidelicet artes multe et quecunq; circa ista
uersantur/ primo quidem opinionibus utuntur
et que circa opiniones consistunt/ ex instituto ꝑ
quirunt: siue etiam que ad naturam spectant:
indaganda quis putet. puta que circa mundũ
sunt/ quo modo uidelicet mundus factus est:
quo modo patitur aliquid/ quo modo agit: per
omnem uitam scrutatur: fatemur hec/ an nõ?
pro: Utique: so: Nec circa ea que semper exi
stunt: sed que fiebant fiuntq; et fient iste uersa
tur. pro: Uera loqueris. so/ Num ex iis que
numq̃ aut in preterito/ aut futuro/ aut presen
ti eodem modo se habent: aliquid ex actissima
ueritate perspicuum esse dicemus? pro: Non li
cet: so: Et enim in iis que nullam prorsus sta
bilitatem habent/ quo pacto nos stabile quicq̃
assequeremur? pro. Nulla ut arbitror ratione
so: Neq; mens igitur neq; sciẽtia ulla circa ista
est ueritatem suppremam habens: pro: Consẽ
taneum: so: Te igitur et me et gorgiam: atq;
philebum ualere sinamus: hoc autem ratione
nunc asseramus: pro. quid istud? so: ꝙ illa no
bis facultas firmitatem: puritatem: ueritatez:
sinceritatem continet: que circa ea que semper
eodem modo et simplicissima sunt: studet: aut
quod secundo loco illis proximum: Reliqua
omnia posteriora dicenda: pro. Vera nimium
so: Atqui illa nomina que circa talia quedam
pulcherrima omnium sunt: an non rebus quo
q; pulcherrimis assignanda? p: Par est: so:
Mens et sapientia nomina sunt omnium preti
osissima: p: sunt: so: Hec igitur intelligentiis
eius quod uere est exactissima ratione perfecta
atq; tributa/ recte utiq; accommodantur: p:
prorsus. so: At que ipse in iudicium supra pro
duxi/ non alia ꝙ nomina hec extiterunt: pro:
Haud alia: so: Ceterum siquis uoluptatis et
sapientie mixtionem nobis uelut opificibus ꝓ
positum esse et quibus et in quibus conflетur
dixerit/ an sic merito comparabit? p: Et maxi
me quidem. so: Itaq; deinceps miscere conan
dum: p: Conandum plane: so: Non ne hec
prius admonere prestabit? p: Que? so: Que ⁊
antea memorauimus: preclarum nempe ꝓuer
bium illud quo dicitur/ que pulchra sunt/ et
bis et ter repetenda esse: p: Quid ni: so: Per
iouem sic existimo superiora dicta fuisse: pro:
quo mõ? so: philebus uoluptatem inquit finem
rectum cunctis animalibus esse: oĩaq; ad eam
intendere oportere: atq; id bonum ipz uniuer
sis existere: ꝑterea duo hec nomina bonum et
iocundum eidẽ nature congruere: socrates aũt
primum id esse minime inquit: utq; duo nomĩa
sunt/ bonum atq; iocundum/ duas etiam diffe
rentes esse naturas. Quin ẽt sapĩam magisq̃
uoluptatẽ boni participẽ esse: Nõ ne hec o pro
tarche sunt/ q̃ dicebant? p: maxime: so/ hoc q̃
q; et tunc et ĩpsentia concessione dignũ: p. qua
le? so. Ipius boni naturã hoc ꝑcipue ab aliis
discrepare: p: quo nam? so: Cuicũq; hoc adest
ex uiuentibus semp' et oĩo et undiq;: id nullo

alio indiget/perfectamq; sufficientiam continet
ita ne? pro. Ita prorsus: so: An non ratione
ipsa conati sumus alterum seorsum ponentes:
ab altero. s. uoluptatem seorsum a sapientia at
q; conuerso sic in uitam cuiusq; respicere? ꝓ:
certe. so: Uisu; ne tunc nobis ex his alterutrū
sufficiens esse? pro: Et quo modo id uideri de
buerit? so: ꝙ siquid forte tunc aberratum fu
it: nunc saltem resummens aliquis rectius asse
ueret: memoriam: scientiam. sapientiam: ueraz
opinionem: eiusdemq; idee ponens/consyderās
q; utrum absq; istis aliquis uel se uel alium es
se quoquo modo aut fieri sit electurus: neduz
uoluptatem seu plurimam seu uehementissimaz
sine iis eligere debeat. Siquidem his priuatus
neq; reuera gaudere se opinabitur: neq; qua cō
ditione affectus sit/nosceet: neq; affectus ipsius
memoriam per tempus aliquod reseruabit. Ea
dem quoq; de sapientia dicas: Num quispiaz ꝓ
cul ab omni uel minima uoluptate sapientiam
adipisci ꝙ cum uoluptatibus quibusdam ma
lit: Aut uoluptates omnes sine sapientia poti
us ꝙ cum sapientia quadam: pro: Nullus o so
crates. Uerumtamen nil opus est hec totiens
iam repetere: so: Quapropter horum neutrum
perfectum et omnibus expetendum/ac penitus
bonum: pro: Neutrum: so: aut igitur bonum
ipsum perspicue/aut figuram eius aliquaz sum
mere decet: ut quemadmoduz diximus: cui po
tissimum secunde sortes tribuende sint/uidea
mus: ꝓ: scite admodum loqueris: so: an non se
mitam ad bonum ipsum quamdam ingressi su
mus? ꝓ: quam? so: siquis hominem aliquem q̄
rens/domum quam inhabitat/primm didice
rit/ad miniculum sane ad eum inueniendum ī
gens habebit: pro: Quid ni? so: Ita et nos pre
sens atq; superior ratio monuit ne in simplici
uita/sed mixta bonum ipsum indagaremus: ꝓ
Omnino: so: spes attamen certior: in eo quod
pulchre mixtum ꝙ in opposito nos/quod que
rimus reperturos: pro: certior: sane: so: Mis
ceamus igitur o protarche diis ante uouentes
siue dionysius siue uulcanus: siue alius quis
piam deorum sortitus est mixtionis officium.
pro: Ita prorsus agendum: so: atqui nobis tan
ꝙ uinum miscentibus quibusdam/fontes ad
stant: Et melli quidem uoluptatis fontez com
parare quis potest: Uerum sapientie fontem si
ne uini ui sobrium aque cuipiam acri atq; etiaz
saluberrime: hos ergo liquores ꝙ pulcherrime
in unum confundere studeamus: ꝓ: studenduz
certe: so: Dic age primum: si omnem uoluptatē
cum omni sapientia misceamus: num pulchre
iunxerimus? ꝓ: forsitan: so: Uerum minime tu
tum: Quo tamen pacto securius misceamus.
me nunc declaraturum confido. pro: Dic quo
modo: so: Patuit ne in superioribus alia/uo
luptas alia/rursusq; scientia: scientia esse since
rior? ꝓ: Patuit plane: so: Scientia quoq; a sci
entia differens: et altera quidem circa illa que
et oriuntur et occidunt: altera circa ea: que ne
q; fiunt/neq; intereunt/semperq; secundum ea
dem eodem modo se habent: Atq; hanc/ad ue
ritatem ipsam respicientes: illa ueriorez esse pu
tamus: ꝓ: Recte admodum. so: Si utriusq;
portiones uerissimas inuicem connectamus/
numquid istarum mixtio sufficiens erit ad uitā
nobis optabilissimam exhibendam? aut alio p̄
terea quodam alterius rationis egebimus? pro
Mihi quidem sic uidetur agendum: so: Esto
ꝗ nobis uir quidam sapiens qui norit quid ip
sa iustitia sit rationemq; intelligentie comitē ha
beat: nec non reliqua cuncta quecunq; sunt. si
militer calleat: pro: Esto sane: so: Nū iste suffi
cienti scientia preditus erit/si circuli et sphere
ipsius diuine rationem teneat/humanam uero
hanc spheram et hos circulos prorsus ignoret
dum in architectura similibusq; operibus/ca
nonibus. i. regulis circulisq; utetur? ꝓ: Ridi
cula erit o socrates cognitio nostra/si in diui
nis dum taxat uersetur: so: qd ais? nū falsi ca
nonis atq; circuli impurā et instabilē artē inse
rere una et inmiscere debemus? ꝓ: Necessariū
hoc est: si mō quis nostrum uel uiā q̄ ducat do
mum reperturus sit: so: an uero et musicam?
quam paulo ante diximus coniecturis imitatio
neq; plenā a puritate procul abesse? ꝓ: necessa
riū id quoq;/siquidē uita nostra. aliqn̄ uita fu
tura sit: so: Uis ergo tāꝙ ianitor turba pulsus
atq; coactus: ego nunc fores pandam: scienti
asq; oēs ɔfluere iam et ɔfundi sinam/cum pura
passim deteriorem: pro: Haud noui o socrates
ledi aliquem a scientiis aliis: qui primas habe
at: so. permicto iam cunctas in homeri recepta
taculum quadam ualde poetica mixtione cōflu
ere: pro: Misse sunt omnīo: so: Rursus ad uo
luptatum fontem proficiscendum uidetur: quā
do enim ipsas miscere cogitauimus: uerarum
tamen portiones primuz nobis educte minime
sunt: uerum propter sciē totius amorem in idē
concurrere scientias uniuersas: priusꝙ uolup
tates permisimus: pro. Uera loqueris: so: uex
tempus iam urget/ut de uoluptatibus consul
temus/utrum oīs coaceruande: an prime dū
taxat: ac uere sint: admictende: pro: per multuz
ad securitatem interest primas uerasq; admic
tere: so: harum ergo conmertium admictatur:
At quid deinceps? si que necessarie sunt: quez
admodum et ibi he quoq; in mixtionem excipi
ende? ꝓ: Quid prohibet? so: Necessarias igit̄
quoquo modo accipiamus: Si autem quēad
modum artes omnes nosse in nocuum et con
ferens in uita esse constitit: ita nunc de uolup
tatibus constet uidelicet: ꝙ omnibus frui ino
xium et utile sit: forte erunt omnes omībus in
miscende? quid ad hec? ꝓ: qua ratione de his
loquemur? Quid agemus? so: Non a nobis ꝓ
tarche tale aliquid: sed ab ipsis uoluptatibus
scientiisq; querendum: pro: Quid istud? so. O
amice siue uoluptates siue alio quodam cogno
mento apellare uos deceat: utrum eligitis cum
omni sapientia congredi: an esse seorsum a sapi
entia? Reor equidem hoc illas necessario respō
suras: pro: quid? so: ꝙ quemadmodum in supe
rioribus dictum est: neq; possibile multum: ne
q; utile est genus alterum omnino seorsum ab
altero esse. Omnium uero generum optimum
si unum uni comparetur nobis fore putamus
genus ipsum: quo tum cetera omnia tum etiaz
singule nostre uires perfecte noscuntur: pro:
Et recte quidem respondisse illas merito confi
tebimur: so: Rursus igitur interrogandum re
stat mentem et sapientiam: cum in ipsa mixtiōe
quodammodo uoluptatibus egere dicamus: q̄
libus precipue uoluptatibus egeant: ꝓ: Meri
to: so: Nostra uero posthac interrogatio talis
erit: utrum preter illas uoluptates ueras cōue
niat uobis uehementissimarum ingentissimarū
q; uoluptatum conmertium: forte sic ille respō
debunt: Non conueniunt o socrates nobis hu
iusmodi uoluptates. He namq; nobis impedi
menta innumerabilia prebent. Animas siquiō
quas incolimus/uoluptates furiose perturbāt
nec adolescere nos permictunt: nostrasq; proge
nies ut plurimum per negligentiam inferentes
obliuionem omnino corrumpunt: Alias autem
uoluptates ueras ac puras: quas ipse narrasti
ferme nobis domesticas arbitrare: Ac preter
istas/illas insuper: que cum sanitate et tempe
rantia ceterisq; uirtutibus capiuntur. has eniz
que uirtutis tanꝙ dee cuiusdam pedisseq̄ sunt
libenter admictimus. Que uero cum demētia
et alia improbitate congrediuntur. eas menti
miscere ab surdum est: quando quis uelit cer
nens ꝙ pulcherrimam et concordem mixtiōez
atq; temperiem: in ea perdiscere quid in homi
ne et uniuerso suapte natura sit bonum: quam
ue ideam ipsius existere diuinandum. An non
sapienter: et tanꝙ sui compotem ista mentem:
respondere/et de ipsa et de memoria rectaq; o
pinione dicemus? ꝓ: Omnino quidem: so/At
qui et hoc necessarium est: nec unꝙ aliter fie
ri posset: ꝓ: qd istud: so: Cui ueritatē non mis
cemus/nunꝙ id uex aut fieret aut factū eēt: ꝓ
Quo ē mō. so. Nullo: uerum siqd huic mixtio
ni ulterius deest/dicite queso ipē una atq; phi
lebus. Mihi ē tamꝙ mundus qdam icorpore
us animato corpori pulchre dominaturus ser
mo hic peractus fuisse uidetur: ꝓ: Mihi quoq;
o socrates idē uideri scito: so: Nō ne si boni ip
sius et huius talis hitatōis uestibulū nos nup ī
gressos ēe dicam? forsitā recte qdāmō ꝓfitebi
m? ꝓ: mihi sane uidet̄: so: qd ī huiusmōi mix
tione ptiosissimū? atq; maxime causa ꝙ ɔstitutō
ista oībus gratissima sit/nobis ēe uidet̄? Si ē
id nouerimus/disceptabimus īde/utrū uolup
tati uel menti cognatius ac ꝓpius ī uniuerso ɔ
sistat: pro. scite. Id enī ad iudicium nobis pro
positum maxime ɔferet: so: Atq nequaꝙ īuen
tu difficile est/que causa sit/ob quam mixtio q̄
q; uel plurimi uel minimi facienda sit: ꝓ/Quo
pacto inquis? so: Nemo hoc ignorat: pro. qd
hoc tandem? so: Quod quecūq; et qualiscumq;
mixtio mensure et conmensurati nature minīe
particeps: ex necessitate que mixta sunt: immo
et se ipsam primo disperdit.

Neq; enim temperies hec est: sed tanq; intem
peratus quidam passim: fortuitusq; concursus
nobis accidere solet: protarchus: Uera loque
ris: so: Nunc quidem nos ipsius boni potẽtia
in naturam pulchri se transferens clam fugit.
Mensura enim commensuratioq; pulchritudo
plane ac uirtus ubiq; fit: protarchus: prorsus
so: Quin etiam ueritatem diximus ipsis in ip
sa temperie commisceri. protarchus: omnino:
so: ꝙ nisi bonum ipsum una idea complecti pos
simus: saltem una cum tribus pulchritudine:
commensuratione: ueritate comprehendentes:
dicamus id uniuersum uelut unum/causam eo
rum que in mixtione sunt: esse: et propter hoc
tamq; quod bonum est: mixtionem fieri bonã
protarchus: Recte nimium: socrates: Quisq;
iam o protarche idoneus uoluptatis et sapien
tie esset iudex: utrum istorum optimo cognatius
prestantiusq; et apud homines et apud deos es
se contingat: protarchus: Constat quidem:
Attamen ratione id quoq; percurrere prestat:
socrates: Secundum quodlibet igitur horum
trium: de uoluptate et sapientia iudicemus. Ui
dendum enim utri unum quodq; trium cogna
tius asseramus: protarchus: Num de pulchri
tudine: ueritate: mensuraq; loqueris? socrates
Certe: primũ igitur ueritatem summe protar
che: cumq; sumpseris/ad tria iam respice/men
tem/ueritatem/et uoluptatẽ: et postq; diu ma
ture consyderaueris: tibi ipsi responde. utrum
uoluptas an mens ueritati propinquior: protar
chus: Quid diuturna meditatione opus est?
per multum ut arbitror interest. Uoluptas enĩ
maxime omnium temeraria: fertur enim de ue
neris uoluptatibus: que ingentissime omniũ
estimantur/ꝙ peiorantibus illis/ dii prorsus ĩ
gnoscunt/quasi pueri quidam sint/nullius ĩtel
ligentie compotes. Mens autem aut idem est
quod ueritas: aut omnium certe similima atq;
uerissima: socrates. An post hac mensuram il
lam moderationemq; consyderandum restat:
uoluptas ne an sapientia sit eius capacior? pro
tarchus: Id quoq; quod nunc infers/ explora
tu perfacile est. Reor equidem nihil uolupta
te/eiusq; exultatione inmoderatius ĩueniri pos
se: nihil contra/mente et scientia moderatius:
so: preclare: uerumtamen tertium quoq; respõ
de. Mens ne pulchritudinis magis est parti
ceps: an ipsa uoluptas? quid ue pulchrius? an
mens uoluptate an contra? pro: Mentem qui
dem et sapientiam socrates nemo unq; aut re
uera aut falso deformem uel uidit: uel aliquo
pacto cogitauit: aut fuisse unq; aut esse: aut de
inde futuram: so: Recte: pro: siquem uero uo
luptates presertim maximas prosequentem ad
uertimus/uel ꝙ ridicule uel ꝙ obscene sint/ip
si quidem erubescimus: atq; celamus: noctis
tenebris talia concedentes quasi sint diurni lu
minis indigna conspectu: socrates: Cunctis ẽ
o protarche: et per nuntios et uoce presenti de
clarato: ꝙ uoluptatis possessio neq; primum est
neq; secundum bonum. Sed primũ circa mẽ
suram et moderatum/et oportunum et uniuer
sa queq; talia sempiternam uocem approba
tionemq; dixisse putandum: protarchus: appa
ret utiq; ex iis que modo sunt dicta: so: Secun
dum deinde circa commensuratum/et pulchrũ
perfectum: atq; sufficiens/et quotcumq; huius
ordinis sunt: pro: Uidetur: so: tertium ut ipse
uaticinor si mentem sapientiamq; posueris/ ha
ud procul a ueritate discedes: pro: forte: so:
Quarta uero sunt que ipsius anime propria
posuimus: scientie et artes: opinionesq; recte.
que ideo tribus illis statim succedũt: quia bo
no sunt q; uoluptas cognatiora: pro. forsitan:
so: Quinto loco pone uoluptates eas/quas ex
pertes molestie definiuimus: puras nominãtes
anime ipsius scientias: sensus autem sequentes
pro. fortassis: so: In sexta uero progenie inqt
orpheus cantilene ornatum finite. Nostra quo
q; oratio in sexto iudicio finiri uidetur. unde
nihil deinceps nobis aliud restat: nisi ut dictis
caput adhibeamus: pro: decet profecto: so:
tertio iam orationem eamdem cõseruatori deo
uouentes breuiter pstringamus: pro: Qualem
iqs? so: philebus qdẽ inqt oẽm penitus uolup
tatẽ nobis ipz bonũ cẽ: p. tertium o socrates
mõ nuncupasse uideris: oratõnem ipsam rursus
repetere: so: hoc ipz/quod autem seqtur/audi
amus. Equidẽ quod mõ narraui/consyderans
orõezq; philebi aliorumq; inumerabiliũ grauit
ferens illicq; repugnans/mentem inq; longe ad
modum meliorem potioremq; uoluptate uite
hominum esse: pro: Dicta hec sunt: socrates:
Suspicatus tamen esse et alia multa intuli: ꝙ
si apparuerit aliquid ambobus hisce prestãtius
pro mente ipsa aduersus uoluptatem de secun
da sorte pugnarem: uoluptasq; secundis ẽt ho
noribus spoliaretur: pro/hec quoq; dixisti: so:
preterea cum dixissem bonum ipsum esse omni
um sufficientissimum: neutrum ex iis tamẽ suf
ficiens esse constitit: protarchus: Uera narras
socrates: Et cum in hac oratione mens et uo
luptas potestate sufficientie perfectionisq; care
re uise fuissent/neutra esse bonum ipsum appa
ruit: protarchus: Recte admodum: socrates:
Quin etiam cum tertium quiddam utraq; me
lius esse constiterit/mens utiq; longo quodam
interuallo propinquior potiori superãtiq; idee
q; uoluptas eluxit: protarchus: Quid ni? so
crates. Ergo non ne quintum gradum ex ea sẽ
tentia: quam presens iudicium protulit/ uolup
tatis potentia sortietur? protarchus: Uidetur
socrates: Primum tamen uoluptati locum bo
ues darent: et equi et bruta deniq; uniuersa:
ex eo ꝙ eius illecebris mancipata sunt: quibus
plurimi fidem prestantes: haud secus q; augu
res auibus: uoluptates ad bene uiuendum po
tissimas omnium arbitrantur: ferarumq; amo
res: locupletiores testes asserunt: q; amores
eorum qui in philosophica musa ratione uatici
nantur. protarchus. Uerissima o socrates te
narrasse cuncti fatemur: socrates: Non ne
ergo me iam dimictis? protarchus: Exiguũ
adhuc quiddam restat o socrates. Non debes
tamq; iam defatigatus: priusq; nos desistere:
ego uero que restant/ in memoriam tibi redu
cam:

Finis Philebi.

Argumentum Marsilii Ficini
Florentini in Hippiam Plato
tonis de pulchro: ad Petrum
medicem patrie patrem.

d

E pulcrhro in phedro sym
posio/et hippia disputatur:
In hippia/ quia socrates a
git/aduersus hippiam sophi
stam/qui cum ignoraret: se
scire putabat/que ignorantia
animum reddit indocilem/quid pulchrum sit/
non satis docet: sed quid non sit/ostendit: et o
piniones falsas redarguit. Sophistam uocat
eum qui se sapientem uideri magis q; esse stu
det/pecuniarum honorisq; gratia. Talem ue
ro hippiam esse in prohemio declaratur: et in
fine prohemii: sumpta occasione ab oratione q̃
dam hippie: que de pulchris officiis disserebat
interrogat socrates/quid ipsum per se pulchrũ
quo reliqua omnia pulchra fiunt: Oportet enĩ
particularia ad uniuersale/quod in particulari
bus. et uniuersale quod in particularibus/ ad
ipsum quod supra singula est/uniuersale refer
re. Nam singuli homines pulchri/per formã
quandam singulis communem pulchri reddun
tur: forma uero communis pluribus a diuina
specie uelut a sigillo character imprimitur. qñ
omnis multitudo ad unum quod in multitudi
ne/et unum quod in multitudine/ad unũ quod
supra multitudinem est/reducitur. Quare cũ
multa sint pulchra/oportet singula per pulchri
tudinem communem omnibus: et omnibus in
sitam esse pulchra: et pulchritudinem que in
omnibus est/sicut in alio est/non in se ipsa/sic
ab alio: non a se ipsa pendere. Unum quodq;
e singulis pulchris: pulchrum hoc plato uocat
formam in omnibus: pulchritudinem/speciem
et ideam supra omnia: ipsum pulchrum: Pri
mum sensus attingit opinioq;: Secundum ra
tio cogitat. Tertium mens intuetur: Interro
gatus hippias: ter secundum sensum opinionẽ
q; definit. Quibus confutatis/socrates ter quo
q; definit. Bis quidem secundum rationem:
Postremo secundum mentem. Sophista enĩ
sensu opinioneq; incedit: philosophus ratione
potius atq; mente: Imprimis hippias pulchrã
uirginem/ipsum pulchrum esse respondet.

Quod esse falsum ex eo constat: ꝙ non omnia
que pulchra sunt/per uirginem pulchra fiunt:
Et uirgo: si cum brutis comparetur/pulchra/
si cum diis/deformis apparet. Quare non ma
gis pulchra ꝙ turpis esse uidetur. Tũ hippias
aliud quoddam similiter e singulis pulchris:
non comune respondet. Aurum quippe ipsum
pulchrum/quo omnia pulchra fiunt. quod ea
ratione respuit socrates/ quoniam aurum qui
buscumqꝫ conuenit/pulchra illa facit. Alia ue
ro deformat: Ergo non simpliciter pulchra fa
cit/sed cum decet: Quo circa non sui magisꝙ
alterius ratione res ornat: nec aurum solum ẽ
quo cuncta ornantur: sed argentum quoqꝫ et e
bur: ceteraqꝫ huiusmodi: Tertio loco aliud qd
dam infert/quod etiam proprium est/potiusꝙ
commune: pulchrum inquit/corpore bene uale
re/diuitem esse et honoratum/senem mori/ se
pelliri a filiis/sepellisse parentes: falsum hoc
esse patet/quia non res omnes preter hominez
hoc ipso pulchre redduntur. preterea hoc ĩter
homines forte pulchrum. Inter deos deoruz
qꝫ filios/turpe/ubi parentes non moriuntur:
His redargutis que circa singula corporea: p
sensum et opinionem hippias adducebat/socra
tes iam ad altiora tendens/non quod sensus o
pinioni: sed quod opinioni ratio porrigit/ĩfert
Primo enim decorum pulchrum dicit. Quod
quidem incorporeum est magis. pluribusqꝫ con
mune. Id tamen hac diuisione refellit/decorũ
aut uideri solum pulchra: aut tam uideri ꝙ eẽ
prestat: Si primuz. deceptio quedam circa pul
chrum/potiusꝙ ipsum pulchrum/decorum exi
stit. Uera enim pulchritudo/pulchra esse facit
quemadmodum uera magnitudo: magna: etiã
si non uideantur. Si secundum dixeris/ falso
dixeris. Nam si ipsum pulchrum quotiens es
se dat pulchra: uideri quoqꝫ pariter largiretur
quecumqꝫ pulchra sunt ut sunt/ ita omnibus
apparerent. Id esse falsum: contentiones de re
bus pulchris et controuersie nobis ostendunt
Secundo aliud quiddam etiam: quod ratio o
pinioni offert/adducit. Utile porro pulchrum
uocat. Utilitas incorporeum quiddaz multisqꝫ
conmune. Nec mirum est/cogitationem circa
decens et utile decipi. Illud quippe ordinem
partiũ ad partem partiumqꝫ ad totum: hoc aũt
ordinem totius cuiusdam ad totum aliud ha
bet: ordo uero pulchritudinem representare ui
detur. Quapropter decens uel utile: facile qs
pro pulchro accipit. ꝙ decens: pulchrum non
sit. constitit: ꝙ nec utile/sic ostendit. Utile est
quod potentiam ad aliquid faciendum habet:
potentia igitur et utilitas idem: Quicquid agi
mus potentia quadaz agimus: sed mala ut plu
rimum facimus: potentia itaqꝫ et utilitas: ma
lum ut plurimum inferunt: pulchrum autẽ nũ
ꝙ mali causa: Ergo non simpliciter: quecunqꝫ
utilitas pulchrum: At saltem que ad bonum
confert/respondebit quispiam: aduersus quem
sic argumentatur: Quod ad bonum tendit con
ducibile: Conducibile bonum efficit: quod ali
quid efficit/aliud est ꝙ id quod efficitur: qua
propter aliud conducibile: aliud bonum: Con
ducibile et pulchrum/idem. Ergo pulchrum
et bonum aliud. Neqꝫ pulchrum igitur bonuz
neqꝫ bonum pulchrum: quod prorsus absurdũ
Tandem sensus opinionis: cogitationisqꝫ con
uictis erroribus mens rationi dictat: pulchrũ
esse gratiam quamdam: que animam: per men
tem: uisum: et auditum mouet et allicit: Quod
sane partim ex huius dialogi calce/ partim ex
phedro et symposio platonis elicitur. qua ratio
ne gratia hec insit: et quo nomine nuncupanda
inquirit socrates: nec tamen ambitioso sophi
ste declarat: que phedro reuelauit et agathoni
qui quamuis ignorarent: suam tamen ignoran
tiam cognoscentes/dociles erant. Gratia pro
fecto pulchritudo est: non ratione sensus: quia
menti non conueniret/et ceteris sensibus eque
ut auditui uisuiqꝫ competeret. Non ratõe men
tis quia oculos auresqꝫ effugeret: Non uolup
tatis etiam ratione: quia hec non in auditu et
uisu dumtaxat: sed in omnibus sensibus reperi
tur: non ratione auditus solum/non enim men
ti uisuiqꝫ congrueret. Non ratione uisus. Au
ditui namqꝫ mentiqꝫ deesset/non ratione audi
tus uisusqꝫ simul: quia in uisu audituqꝫ una ꝯ
iunctis pulchritudo inesset. In uno quoqꝫ ue
ro illorum seorsum ab altero agente: pulchri
tudo nulla. Uolumus autem gratiã illã tribus
aĩe uiribus conmuniter percipi: tribus quoqꝫ
iectis earum iesse communiter. Quapropter
addit uoluptates mentis uisus auditusqꝫ ex eo
pulchras esse ꝙ maxime omnium uoluptatum
innoxie sunt et optime: Si optimas idem: qꝺ
conducibiles intellexeris/redibit superior am
biguitas. Conducibile bonum facit: ergo bo
ni causa. Causa et effectum aliud: Ergo aliud
conducibile/aliud bonum. Quo sequitur/ ali
ud pulchrum/aliud bonuz esse: Ideo neqꝫ pul
chrum bonum/neqꝫ bonum pulchrum: Sin
autem optimas: i. innoxias: faciles: spiritales.
lucentes: uitalesqꝫ/ut ita dixerim exposueris:
ueri compos efficieris. Naz pulchritudo nihil
aliud est ꝙ summi boni splendor/fulgens ĩ uis
que oculis/auribus/mente/percipiuntur/pqꝫ
illa ad ipsum bonum/uisum/auditum/mentẽqꝫ
conuertens. Quo fit ut pulchritudo circulus
quidam diuine lucis existat a bono manans/ĩ
bono residens: per bonum et ad bonum sempi
terne reflexus: hoc socrates mysterium quod
a diotima sybilla didicisse asseruit/ non sophi
stis sed discipulis reuelauit: Quid ipsuz bonũ
ipsum unum rerum omnium pricipium/actus
purus: actus sequentia cuncta uiuificans. qd
ipsum pulchrum? Uiuificus actus e primo fõ
te bonoruz effluens. Mentem primo diuinam
idearum ordine infinite decorãs. Numina dei
de sequentia mentesqꝫ rationum serie complẽs
Animas tertio numerosis discursibus ornans
Naturas quarto seminibus: formis quinto
materiam: Sol profecto corpora uisibilia et o
culos uidentes procreat. Oculis: ut uideant/
lucidum infundit spiritum. Corpora ut uidean
tur/coloribus pingit: Neqꝫ tamen proprius o
culis radius/proprii ue corporibus colores:
ad uisionem perficiendam sufficiunt: nisi lumẽ
ipsum. Unum supra multa a quo multa et pro
pria lumĩa oculis et corporibus distributa sũt
adueniat: illustret: excitet: atqꝫ roboret. Eo
dem modo primus ipse actus. i. deus speciem
actumqꝫ rebus singulis/producendo largitus
est. Qui sane actus cum in subiecto patiente
susceptus fuerit/debilis est/et ad operis execu
tionem impotens. Sed diuini solis perpetua
et inuisibilis lux/una semper omnibus adstat:
fouet: uiuificat: excitat: complet et roborat: de
quo diuine orpheus: Cuncta fouens atqꝫ ipẽ
ferens super omnia sese: Ut est actus omniũ
roboratqꝫ bonum dicitur: ut uiuificat: lenit:
mulcet: et excitat/Pulchrum/ Ut in obiectis
que noscenda sunt: tres illas cognoscentis ani
me uires allicit/Pulchritudo. Ut in cognos
cente potentia/eam applicat cognitio/Veritas
Ut bonum est/procreat/regit/et complet. Ut
pulchrum: illuminat gratiamqꝫ infundit: prepa
rata autem esse oportet omnia ad gratiam diui
ni fulgoris excipiendam. Corpora quidem pro
portione: qne ordine/modo: et specie constat:
Uoces harmonia: que numeris interuallisqꝫ
conficitur. Officia morum/rectitudine ad finẽ
bonum: disciplinas ordine ad obiectum uerum
Animam puritate per aduersionem ab inferis
et conuersionem ad supera. Mentem: per eter
num in ipsum bonum: Intuitum: per hec om
nia gradatim diuine pulchritudinis radius pe
netrat: circa corpus in equalitate numerosa re
fulget/loco motuiqꝫ subiecta. Circa uoces: in
harmonia/extra certum locum/ sed motu disp
sa. Circa officia disciplinasqꝫ et animam: ĩ mo
tu quidem: sed ratione uitali consistens: Circa
mentẽ: supra motum: in eterna idearum serie
micans. Circa ipsum bonum: actus purus: ui
tam et gratiam omnibus inserẽs: Hec precor
Petre medices uir omnium preclarissime: so
lita diligentia legas. Nam et tue mentis pul
chritudinem prorsus agnosces: et ꝙ proxime
ad ipsum pulchrum de quo hic disputatur/ ac
cedas/animaduerteres.

Platonis hippias maior de pulchro transla
tus e greco in latinum a Marsilio Ficino Flo
rentino ad Petrum medicem patrie patrem.

Socratẽs: Hippias.

.so:

Sapiens et pulcher hippias/ꝙ raro
athenas accedis? hip: Non datur o
socrates ocium: Nã elienses ciues q̃
tiẽs cuz externis gentibus aliqd ẽ tra

ctandum mihi pre ceteris legationes committũt Idoneum me iudicem ac nuntium existimãtes eorum que apud singulas ciuitates dicuntur: Quamobrem sepe et ad alias urbes: sepius ẽt et de maximis rebus lacedemonem legatus ac cessi. Quo fit ut hec loca: quod ipse querebas minus frequentem: socrates: Hoc certe o hippia sapientis perfectiqꝫ uiri proprium est. Tu quidem priuatim: multis ab adolescentib accepris pecuniis: ad plura etiam prodesse illis ꝙ que acceperis: uales: Atqꝫ iterum publice patriam tuam tueri / ut decet eum: qui non con temnendus uulgo / sed summo in pretio sit ha bendus: Ceterum: que nam o hippia causa / ꝙ prisci illi qui sapientum cognomen adepti sunt pittacus atqꝫ bias et qui thaletis milesii tempo re: quid ue deinceps usqꝫ ad anaxagoram / sapi entie studio floruerunt / uel omnes uel plurimi ciuilibus actionibus abstinuere? hippias: Quid aliud putas socrates illos continuisse ꝙ imbecillitatem ingenii / cum non possent utraqꝫ priuata et publica prudenter administrare? socrates: An quemadmodum cetere artes icre mentum tempore susceperunt / adeo ut nostri tẽ poris artifices superioribus longe precellant ita et facultatem uestram: studium uidelicet so phistarum in melius creuisse dicendum / ac ue teres sapientie studiosos si uobiscum comparẽ tur: uiles admodum extitisse? hippias: Rec te omnino loqueris: socrates: Ergo si hodie bias in uitam resurgeret / a nobis irrideretur quemadmodum ipsum dedalum sculptores a iunt: si reminiscẽs talia fabricaret. qualia quõ dam ex quibus sibi gloriam comparauit: ridi culum fore: hippias: Sic se res habet ut ais o socrates: Uerumtamen priscos homines pre ferre semper recentioribus consueui: ut ⁊ uiuẽ tium inuidiam et defũctorum indignationem uitarem: socrates: Probe o hippia et sentire et loqui mihi uideris. Ego quoqꝫ testari possum te uera loqui. Nam reuera uestra facultas ad aucta est: uimqꝫ suscepit ad publica una cuꝫ pri uatis administranda. Gorgias siquidem iste le ontinus sophista huc patrie legatus accessit: ut pote qui esset in ciuilium rerum gubernatione leontinorum omnium prestantissimus. Ubi ad populum contionari preclare iudicatus est. Deinde priuatim disputans et cum iuuenibus uersatus: multas in hac urbe pecunias cumula uit. Quin etiam si audire uis: amicus noster: prodicus et sepe alias publicis muneribus fun ctus est: ut nuper ex chio insula ueniens / cum publice in consilio dixisset / summopere proba tus est: et priuatim disserens / iuuenesqꝫ erudi ens / pecunias innumeras est lucratus. E pris cis autem illis nullus unꝙ dignũ putauit. ar genti mercedem sequi: aut propriam sapientiã in cetu diuersorum hominum ostentare: adeo inepti et ignaui erant: eosqꝫ quanti argentuꝫ sit latebat: Sed uterqꝫ illorum quos modo retuli plus argenti sapientia sua ꝙ alius quiuis arti fex ex qualibet arte cumulauit. Idemqꝫ prota goras ante illos effecit. hippias: Nihil o socra tes egregium hac in re nosti. Nam si uideres quantum ego argenti lucratus sum / obstupes ceres. Micto alia: Uerum in siciliam quando qꝫ profectus / ubi tunc protagoras habitabat: summoqꝫ in honore habebatur / me admodum senior / breui plusꝙ centum: et quinquaginta minas collegi: et ex regione quadam angusta: inyca nomine plusꝙ minas uiginti. cumqꝫ do mum rediissem / patri dedi / quod quidem tam ille ꝙ reliqui ciues uehementer admirati sunt. Enim uero me plures ferme pecunias: ꝙ duos alios simul quoscumqꝫ uis sophistas congregas se existimo: socrates: O rem preclaram: potis simum hippia id argumentum est: quanto et tu et alii huius seculi sapientes ueteres superatis Nam primo quanta inscitia anaxagore fuisse uidetur? Cui contra ac uobis contigit. Amplum quippe patrimonium neglexisse dissi passeqꝫ dicitur: adeo stulte philosophabantur: deqꝫ ceteris illoruꝫ temporum sapientibus alia quedam huiusmodi tradunt. Quapropter opti mam hanc attulisse coniecturam uideris: ꝙ sa pientes nostri superioribus prestent: multiqꝫ in hoc consentiunt / sapientem in primis sibi ipsi sapere oportere: huius autem hec est summa / ut argentum plurimum acquiratur. Et de iis satis: hoc autem mihi dicas. Cum multas urbes

urbes adieris: ubi nam potissimum lucratus es Num lacedemone? quo frequentius es profe ctus: hippias: Non per iouem o socrates: so: Quid ais? numquid minimum? hippias: Imo nihil penitus unꝙ: socrates: Monstrum est: quod dicis o hippia: dictuqꝫ mirabile. Respon de ad hec: Utrum sapientia tua illos qui tecuꝫ uersantur / discuntqꝫ / meliores ad uirtutem ef ficere possit? nec ne? hippias: Et maxime quidẽ socrates: Numquid inyciorum ciuium filios meliores reddere potuisti? filios autem sparta norum minime? hippias: Absit: socrates: An forte siculi meliores fieri student: lacedemones negligunt? hippias: Immo et lacedemones idẽ affectant: socrates: Num pecuniarum defectu tua consuetudine caruerunt? hippias: Nequa ꝙ: diuites enim sunt: socrates: Cum igitur sa pientiam affectarent / et suppeterent facultates tuqꝫ illos uoti compotes reddere posses / cur nõ inde locupletissimus rediisti? An forte ipsi la cedemones melius ꝙ tu filios suos erudiunt Uis ita dicamus? Ac tu consentis? hippias: Nullo modo: socrates: Utrum iuuenibus la cedemone persuadere non potuisti. ut tibi ad herentes magis proficerent ad uirtutem: ꝙ si cum suis uixerint? an parentes inducere non potuisti: ut tibi filios potiusꝙ diligentie sue cõ micterent? si modo filiorum curam haberent: Neqꝫ enim adeo inuidebant filiis. ut optimos euadere nollent: hippias: Equidem inuidisse nõ arbitror: socrates: Numquid lacedemon bo nis legibus instituta est? hippias: bonis profe cto: socrates: In huiusmodi uero gubernatio nibus uirtus maxime omnium honoratur: hip pias. Maxime quidem: socrates: Tu autem hanc aliis tradere / pre ceteris hominibus op time nosti: hippias: prorsus o socrates:. socra: Qui facultatem equestrem egregie docere põt non ne in thessalia magis ꝙ in reliqua grecia coleretur? lucrareturqꝫ plurimum? similiterqꝫ et alibi / ubicumqꝫ hec ars in pretio est? hippias Consentaneum id quidem: socrates: Qui ergo potis est preclarissimis uirtutis preceptis iuue nes instituere / cur non lacedemone summope re honoretur / ibiqꝫ innumeras affatim pecuni as cumulet? ac similiter in quacunqꝫ ciuitate grecorum uirtus maximi extimatur? At forte ĩ sicilia magis et in inycia putas? Ista credere debemus hippia? Si tu uixeris credendum ẽ: hippias: Non est o socrates mos patrius lace demoniis mutare leges: neqꝫ preter consuetu dinem filios educare: socrates: Quid ais? La cedemoniis haud patrium est / recte agere? sed aberrare? hippias: Numꝙ id ego assererem: socrates: Recte uero agerent: si melius: non si deterius iuuenes erudirent: hippias: Recte: ue rum peregrinas disciplinas lex illorum nõ ad mictit. Alioquin siquis unꝙ alius ibi quando qꝫ discipline gratia lucratus esset / scito me plu rimum fuisse lucraturum: letantur ergo: cum me audiunt / atqꝫ laudant: sed ut dicebam: lex illorum peregrina uetat: socrates: Legem o hippia pernitiem ciuitatis / an salutem uocas? hippias: Conditur mea quidem sententia utili tatis gratia lex: non numꝙ tamen obest: si ma le sit posita: socrates: Non ne ut maximũ quod dam ciuitati bonum legem condunt latores le gum: legeqꝫ sublata cum iniquitate simul uiue re in ciuitate non possumus? hippias: Uera lo queris: socrates: Quotiens igitur a bono aber rant hi qui leges ferre nituntur / a legiptimo le geqꝫ discedunt: Quid ad hec? hippias: Exacta quidem ratione sic se res habet o socrates. non tamen sic homines nominare consueuerunt: socrates: Utrum o hippia q cognoscunt: uel q ignorant? hippias: Uulgus: socrates: Qui ue rum cognoscunt: uulgus sunt? hippias. Nequa ꝙ: socrates: At uero qui sapiunt hi quod utili us est / magis legiptimum ꝙ quod inutile: reue ra omnibus hominibus esse censent: non ne fa teris? hippias: Fateor equidem ita reuera es se: socrates. An non ita est / ut scientes existi mant? hippias: Prorsus: socrates: Prestat autẽ ut tu ais / lacedemonios disciplĩa tua licet peregrina ꝙ patria imbuii: hippias: Et ue ra loquor: socrates: Quin etiam quecumqꝫ utiliora sunt / magis legiptima dicis? hippias Dixi equidem: socrates: Ergo secundum ra tionem tuam magis e lege est. ut lacedemonio rum filii ab hippia ꝙ a parentibus doceantur

quãdoquidem tu magis ꝙ illi reuera ꝓdesses
hippias: Prodessem proculdubio socrates/
socrates: Preter legem igitur agunt lacede
monii: cum tibi filios suos erudiendos auri
oblata mercede nõ tradant: hippias: Assentior
equidem: uideris enim pro me dicere. Quam
obrem repugnare tibi non decet: socrates:
Bonarum legum expertes laconas esse inueni
mus: et in rebus quidem maximis: cum tamen
melioribus legibus ꝙ reliqui greci uti uidean
tur. Te uero quando potissimum laudant hip
pia: et quibus rebus audiendis precipue delec
tantur? An uidelicet cum illa narras/que ipse
egregie nosti/astra celestesq; progressus? hip:
Nullo modo hec substinent: socrates: Nuz ge
ometrie sermo illos oblectat? hip: Minime
omnium: nam pauci admodum ex illis: ut ita
dicam: numerare sciunt: socrates: Longe igit̃
abest ut raciocinationes computationesq; liben
ter audiant: hip: Longe per iouem: socrates:
Numquid illa que tu acutissime omnium ho
minum intelligis? litterarum syllabarumq; di
stinctiones? rhythmorum harmoniarumq; na
turas? hip: Quas o bone uir harmonias ac lit
teras? socrates/At que tandem ista sunt/ que
audientes illi letantur/ teq; laudant? Tu sal
tem referas/postꝙ ego inuenire non possum:
hip: Stirpem heroum atq; hominum: et antiq̄
rum urbium constructiones: ac summatim om
nem antiquitatis historiam attente audiunt:
Quo circa illorum causa ediscere: meditariq;
huius generis omnia coactus sum: socrates: ꝙ
bene tecum actum est o hippia? ꝙ lacedemonii
moleste ferant/siquis nostros principes incipi
ens a solone recenseat. Alioquin eorum nomi
nibus ediscendis fatigari te oportuisset? hip:
Quid fatigari socrates? semel audiens quinq̄
ginta nomina/memoriter repetam. socrates: ꝓ
be loqueris: sed ego te memoria pollere nõ ad
uerteram: Quapropter lacedemonii te merito
delectari: tamꝙ multarum rerum perito iam ĩ
telligo: teq; perinde uti/ac aniculis pueri ad cõ
fabulandi iocunditatem. hip: Per iouem o so
crates nuper ibidem de pulchris studiis: quib;
incumbere iuuenem decet. edisserens admira
tioni fui. Extat enim de iis a me composita lu
culenta quedam oratio: que precipue uerboruz
elegantia pollet: forma uero et principium ora
tionis eiusmodi est: postꝙ capta est troia: neop
tolemus nestorem interrogauit. que sint pul
cherrima studia/quibus incumbens iuuenis:
uir illustris euadat. Cui respondens nestor
multa et pulchra precepta recenset: hanc equi
dem rationem ibi ostendi / et hic quoq; tertia
hĩc die in phidostrati ludo: atq; ĩsuper alia mul
ta auditu digna ostensurus sum. Eudicus eniz
apimanti filius me rogauit. Quare da operam
ut tu quoq; adsis: et alios tecum ducas: quicũ
q; dicenda audiendo iudicare sciant: socrates:
fient ista si deus uoluerit hippia. In presentia
autem breue quiddam de hoc ipso responde:
nam oportune me admonuisti: Nuper enim o
uir optime/cum in sermone quodam: alia ut
pulchra laudarem: alia uituperarez ut turpia:
hanc quispiam in medium dubitationem indu
xit/me ualde contentiose sic interrogans. Un
de o socrates pulchra turpia ue cognoscis? po
tes ne quid pulchrum sit definire? Ego autem
ob ignauiam meam hesitaui: neq; quod accom
modate responderem habui: atq; ex cetu homi
num abiens mecum ipse iratus sum/ruditatem
q; meam uehementer uituperaui: ac minatus
sum/cum primum quempiam uestrum: qui sa
pientiam profitemini: obuium haberem / cona
turum me id audire ac discere / et diligenter
premeditatum/ ad eum qui rogauerat reuersu
rum: ut rursus eadem de re pugnarem. Qua
propter nunc tu ut dicebã/peroportune uenisti
Doce obsecro me quid ipsum pulchrum est:
Conare inꝙ diligentissime omnem responden
do rem aperire: ne iterum redargutus irridear
Nosti enim perspicue. Idq; exiguum quiddaz
est: e multis que tu calles: hippias: Exiguum
per iouem socrates: et nullius ut ita dicam pre
tii. socrates: Facile itaq; discam: neq; ullus ul
terius me refellet: hippias: Nullus certe/Uile
namq; et rude studium meum esset: socrates:
Per iunonem bene loqueris hippia. si uirum
illum capiamus. Uerum ne tibi impedimẽto
siz imitatus illum te respondente rõnes resũmã
ut me magis exerceas: Ferme enim in resum
mendis sermonibus: quoquo modo peritus
suz. Si ergo nihil tua interest: repetere cupio:
ut uehementius firmiusq; perdiscam: hippias:
Repete ut lubet: nam ut modo dicebam: non
ardua questio est: sed ad difficiliora te respon
dere docerem/ut nemo te refellere possit: so:
O ꝙ bene loqueris? Ac postꝙ tu iubes: eius
ipse personam indutus te iam interrogare ag
gredior. Si illi sermonem tuum de pulchris
disputantem officiis ostendisses cum primum
finem dicendi fecisses: de nullo alio prius ꝙ
de pulchro quesisset. mos enim iste suus: et in
hunc modum interrogasset. O eliensis hospes
non ne iustitia iusti sunt quicunq; iusti? Respõ
de queso hippia tamꝙ percontante illo: hip:
Iustitia profecto: so: An non aliquid hec ipsa
iustitia est? hip: Prorsus: socrates: Et sapien
tia sapientes sunt: quicunq; sapiunt et bono si
militer bona omnia que bona sunt? hip: Quid
prohibet: socrates: Sapientiam uero et bonuz
secundum se esse oportet. Nam si ipsa nõ eẽnt
alia per illa numꝙ talia fierent: hip: Sic est:
socrates: Nõ ne et pulchra omĩa ipso pulchro
sunt pulchra? hip: Pulchro certe: so: Est ne q̊
ipsum pulchrum? hip: Est proculdubio: so.
Hic ille statim queret: Dic hospes quid hoc ip
sum pulchrum est? hip: Num qui ista interro
gat audire indiget: quid est pulchrum? socra:
Non mihi uidetur: sed aliud quiddam est ip̃z
pulchrum: hip: Quid hoc ab illo differt? so:
Nihil ne tibi uidetur? hip: Nihil certe: non ẽ
differt: so: Constat autem te melius nosse: Cõ
sydera tamen: non que res pulchra est / ille pe
tit: sed quid ipsum pulchrum est: hip: Intelli
go iam o bone uir: et quod ipsum pulchrum ẽ/
respondebo adeo ut numꝙ redarguar: Si ue
rum dicere oportet /scito socrates uirginẽ pul
chram ip̃m pulchruz esse: so: preclare o hippia
et decore admodum respondisti: Numquid er
go si hoc respondero: ad interrogata responsuz
erit et recte: neq; refellar? hip: Qua te ille ra
tione corripiet? si quod omnibus uidetur/et de
quo audientes singuli pro te testabuntur / res
ponderis? so: Eia ꝙ belle? Sed mecum ipse o
hippia quod dicis animaduerto: Ille siquidez
ita quodammodo percontabitur: Age respon
de mihi o socrates. Quid est ipsum pulchrum
quod si sit hec omnia que pulchra dicuntur: ꝑ
ipsum pulchra sunt? Ego autem respondebo:
Si pulchra uirgo ipsum pulchrum est/propter
quod hec pulchra fiunt: hip: putas ne illum te
reprehendere ulterius ausurum: quasi nõ pul
chrum sit quod dicis? Uel si forte ausus fuerit
non ab omnibus irrisum iri? so. Quod quidez
audebit o uir mirifice certo scio. Vtrum uero
ausus/ridiculus euasurus sit/res ipsa ostẽdet
Que tamen ille inferet/tibi dicere cupio: hip.
Dic iam: so: Quam lepidus es o socrates dicet
pulchra equa/non ne pulchrum? quam in ora
culo deus ipse laudauit. Quid ad hec o hippia
pulchram equam non ne pulchram esse fatebi
mur: nam quo pacto quod pulchrum est. esse
pulchrum negabimus? hip. Vera narras o so
crates: recte quippe deus cecinit: pulcherrime
enim eque apud nos nascuntur. socrates: Ad
det ille post hec. lyra pulchra non ne pulchruz
hip: Ita: socrates. Queret iterum. noui enim
eius morem o uir optime pulchra olla: an non
pulchrum? hippias: Ha socrates / quis adeo
rudis est: ut in re seria tam uilia nomina misce
atur? socrates: Talis ille est o hippia: non enĩ
comptus iocundusq;: sed sordidus: nihilq; ali
ud preter ueritatem curans. Attamen respon
dendum illi est: et ego prefabor si olla a bono
figulo ficta sit: equalis et rotunda satisq; cocta
quales sunt olle quedam utrinq; aurite atq; ꝑ
pulchre: que sex patinas capiunt / si de tali in
ꝙ olla interrogaret: respondendum pulchram
existere. Quomodo enim quod pulchrum est/,
non esse pulchrum assereremus? hippias: nul
lo pacto o socrates: socrates: An non et olla
rogabit ille pulchra pulchrum? Responde am
mabo: hip: Sic esse arbitror. pulchrum quoq;
uas hoc est cum ex arte est fictum: sed totum
hoc si cum equa et uirgine aliisq; speciosis om
nibus comparetur: tali cognomento indignum
est: socrates. En hippia iam intelligo: quid in
terroganti illi petiit obiiciendum sit. O uir
ignoras ꝙ scitum sit illud heracliti.

De pulchro:

Speciosissima simiarum deformis est/cũ alio
genere animalium comparata: nec non ollaruꝫ
pulcherrima turpis est/si cum uirginum gene
re conferatur: ut sapiens hippias iudicauit:
Non ne sic hippia? hip. Recte nimium respon
disti: so: Audi deinceps eum scio sic inferet.
Quid? siquis genus uirginum o socrates/cuꝫ
deorum genere conferat? non ne idem patietur
quod et olla collata cum uirgine? An non for
mosissima uirginum deformis esse uidebitur?
non ne heraclitus quem tu in testimonium ad
duxisti/hoc idem tradit? hominem. s. sapientis
simum ad deum simiam apparere? quo ad sa
pientiã et formã et alia omnia? Confitebimur
hippia speciosissimã uirginẽ cum deorum gene
re comparatam esse deformem? hip: Quis hu
ic socrates contradixerit? so: Si hec admicta
mus ridebit illico/et in hunc modum me iterũ
compellabit: Recordaris socrates quid inter
rogatus fueris. At ego recordor equidem me
interrogatum fuisse quid ipsum pulchrum sit:
Tum ille dicet interrogatus quid pulchrũ sit:
respondes: quod non magis pulchruꝫ ꝙ tur
pe esse contingit: ut tu ipse fateris. Ita uideri
dicam: diqd nam tu amice mihi respondendũ
consulis? hip: Hoc ipsum: so: Quin etiam ꝙ
ad deos genus hominum pulchrũ minime sit/
conceder. Sin autem ab initio te dicet ille: ro
gassem: quid pulchrum turpeqꝫ est: et tu mihi
eademqꝫ in presentia/respondisses recte quidẽ
preterea num tibi ipsum pulchrum quo decorã
tur omnia: pulchraqꝫ apparent: quotiens illa
species adest/uirgo uidetur esse uel equa: uel
lyra? hip: Si id ille quesiuerit socrates: facili
me respondebitur: quid ip̃m pulchrũ sit/quo
cetera omnia decorãtur: cuius ue presentia pul
chra uidentur. Ineptissimus nempe homo est
nihilqꝫ preclare questionis inducit. Si eniꝫ tu
illi responderis/pulchrum ip̃m quod querit:
nihil aliud esse ꝙ aurum hesitabit: profecto ne
qꝫ te confutare tentabit: Constat eniꝫ apud om
nes cuicumqꝫ hoc adest licet turpe illud antea
uisum fuerit: pulchrũ uideri auro perornatum
so: Nescis hippia/ꝙ molestus uir ille sit/ꝙue
difficile dicentibus assentiatur: hip: Quid tuꝫ
o socrates? quod recte dicitur: concedat neces

An aurum sit ipsum pulchrum:

se est: hoc enim si respuerit: ludibrio omnibus
erit. so: Atqui responsionem hanc non modo
non accipiet: sed acriter me mordebit. O ista
te uir dicet: phidiam rudem artificem putas?
Et ego illi ut arbitror: nullo modo putare me
dicam: hip: Et recte quidem: so: Recte ꝓcul
dubio: postꝙ̄ uero peritum artificem phidiam
esse concessero/hec insuper addet. Existimas id
quod pulchrum uocas phidiam ignorasse? At
ego quid maxime dicam? Tum ille/quoniam
minerue oculos non aureos fecit: neqꝫ reliquũ
uultum neqꝫ pedes neqꝫ manus: quando qdeꝫ
si aurea fuissent/pulcherrima extitissent: sed e
burnea reddidit/in quo certe propter inscitiaꝫ
aberrauit: cum ignoraret aurum esse: cuius ꝑ
sentia pulchra omnia fiunt/quibuscumqꝫ adhe
ret. quid ad hec hippia? hip: Nihil arduum.
Recte enim fecisse fatebimur. Nam eburneuꝫ
quoqꝫ pulchrum est: so: Sed ille. Cur non pu
pillas etiam oculorum eburneas fecit? sed la
pideas inueniens quoad fieri potuit/lapidis cũ
ebore similitudinem. Num pulchrũ lapidem.
pulchrum esse o hippia respondebimus? hip:
Immo certe cum decens est: so: cum uero nõ
decens/turpe fatendum: nec ne? hip: Fatendũ
sane cum minime decet: so: his adiiciet ille: o
uir sapiens ebur et aurum non ne cum decent
pulchra omnia reddunt? contra uero cum de
decent? Renuemus ne an potius admictemus
hip: fatebimur plane quicquid aliquid decet/pul
chrum efficere: so: hic ille inferet: Utruꝫ decet
pulchre olle de qua supra diximus. plene ho
norum leguminum auream tudeculam addere
an ficulneam? hip: proh hercules: qualem ho
minem narras. Cur non eius nomen profers
so: haud agnosceres hominem/licet nomen au
dires: hip: Uerumtamen inpresentia indoctuꝫ
illum esse cognosco: so: Curiosus nimium est
o hippia. Ceteruꝫ quid dicemus? Utram poti
us e duabus tudeculis legumini et olle cõgrue
re? an ficulneam? suauiorem quippe odorẽ pre
stat/neqꝫ collidens frangensqꝫ ollam diffundet
legumina nec aqua ignem extinguet: neqꝫ com
mesturos homines/pretioso priuabit obsonio.
Contra uero aurea tudecula: Quamobrem ui
detur mihi ficulnea magis decere ꝙ aurea:

nisi tu contradixeris: hip: Decet sane magis. ꝙ
uis ego cum homine talia perquirenti minime
disputarem: so: probe nimirum o amice: Tibi
enim talibus nominibus uti non conuenit/cuꝫ
tam specioso amictu calceisqꝫ ornatus sis: et ĩ
ter omnes grecos sapientia polleas: me autem
nihil prohibet: quo minus cum illo uerser. me
igitur ante erudias: meiqꝫ gratia respondere di
gneris. Ille namqꝫ sic deinde perget. Si ficul
nea decet magisꝙ aurea: non ne pulchior? hip
pulchriorẽ respõdebis o socrates: postꝙ quod
decet: pulchriꝰ ꝙ quod dedecet/es cõfessus
so: Numquid hippia/confitendum ficulneam
pulchriorem esse ꝙ auream? hip: Uis tibi dicã
socrates/quo modo pulchrum definiens/pro
lixis cum sermonibus liberabis? so: Quid ni
uelim? mõ tamen priusꝙ mihi dixeris utram/
e duabus illis tudeculis decentiorem pulchri
oremqꝫ existere: respondendum sit: hip: Atq
si uis illam que ex ficu est/pulchriorem esse re
sponde: so: Nunc iam dicas quod paulo ante
inceptabas. Hac enim responsione qua ipsum
pulchrum aurum esse aio/nihilo pulchrius ut
arbitror aurum/ꝙ lignum ficulneum appare
bit: Nunc denuo quid ipsum pulchrum asse
ris? hip: Dicam equidem: requirere namqꝫ mi
hi uideris tale quiddam pulchrum respondere
quod numꝙ alicui turpe uideri queat: so: Om
nino o hippia: et nunc recte accipis: hip: audi
iam: scito socrates/siquis habeat/quod aduer
sus hoc inferre ualeat/autumare me/nihil un
quam penitus laudaturum. so: dic per deos ci
to: hip: Aio equidem semper: apud quemlibet
et ubicumqꝫ pulcherrimum esse: ut sanus aliqs
sit/diues et honoratus inter grecos usqꝫ ad se
nectutem: et sicut parẽtes suos defunctos egre
gio funere decorauit/sic a filiis suis preclare:
atqꝫ magnifice sepelliat: so: Hui: hui: o hippia
ꝙ mirifice et excellẽter et ut te decet: dixisti?
per iunonem ualde te amo/quia mihi uideris
summa cum beniuolentia pro uiribus auxilia
ri: Uirum tamen illum non dum compreben
dimus: sed nunc effusius nos/mihi crede ride
bit: hip: O ineptum risum: cum enim nihil ad
uersus ista proferre ualeat/rideat autem/se ip
sum ridebit/presentibusqꝫ omnibus ipse ludi

An sanum esse etc sit ipsum pulchrum:

brio erit: so: forte sic se res habet: forte etiam
et hac responsione: ut ego uaticinor: non solum
illudere me audebit: hip. Quid ultra? so: Si
baculum habuerit: neqꝫ ego statim fugero/ce
dere me conabitur: hip: quid ais? An tuus il
le dominus? si tibi iniuriatus fuerit/non dabit
penas? an iniusta uestra ciuitas? cedereqꝫ se
mutuo ciues permictit? so: Nullo modo: hip:
Non ne igitur punietur: si te iniuste percusse
rit? so: Non iniuste quidem o hippia/si talia re
sponderem: sed iure mihi uidetur: hip: Mihi
quoqꝫ/quando quidem et tu hec putas: so: uis
tibi dicam/quam ob causam me talia respon
dentem/uerberibus dignum putem? An tu me
priusꝙ iudices/uerberabis? uel rationem ad
mictes? hip: graue hoc esset o socrates: si non
admicterem? sed qua ratione id ais? so: dicam
eodem modo quo et paulo ante imitatus illum
ne coram te uerba/quibus ille mecum utitur/
proferam dura nimium et absurda. Nam sic
me proculdubio alloquetur. Dic age o socrates
iniuste cedi illum censes/qui dithyrambum tã
tum in concinne pronuntians/tam procul a ꝓ
posita questione abierit? At ego quonam pac
to interrogabo? tum ille: quia oblitus es quesi
tum fuisse/ipsum pulchrum/quod omnia qui
buscumqꝫ inest/pulchra efficit: lapidem: lignũ
hominem: deum: actionem deniqꝫ omnem: et
disciplinam: hoc ipsum o uir pulchrum quid ẽ
perquiro. tu uero non magis audisti me: ꝙ si
lapis coram assedisses: et molaris quidem/nec
aures neqꝫ cerebrum habens: ꝙ si ego perterri
tus ad hec ita respondeam: num grauiter feres
hippia? hip: Quo nam modo? so: sic inꝙ. Hoc
tamen hippias pulchrum esse dixit: quamuis
ego illum ut tu me nunc interrogassem.: quod
omnibus pulchruꝫ/semperqꝫ existit: Quid ais?
An moleste feres/si hec dixero? hip: Certo
scio o socrates quod dixi/omnibus eẽ pulchrũ
et ita uidebitur: so. An et erit: dicet ille: semp
enim pulchrum? hip: Omnino. so: Non ne et
erat/interrogabit? hip: et erat: so: ad hec ille et
numquid eliensis hospes inquit achilli pulchꝝ
esse/post genitores suos nature concedere: et
auo illius eaco/aliisqꝫ quicumqꝫ ex diis nati
sunt? et ipsis deniqꝫ diis? hip: Quid hoc? Ma

carie herculis filie ad expiandum scelus: sacra
facito: prophane eniz sunt o socrates huiusmo
di questiones: so: Quid uero? percontante alio
hec asserere/non ualde prophanum? hip: forsi
tan: so: forte igitur tu is es ille dicet/ qui cuili
bet ac semper pulchrum esse dicis a filiis fune
re honorari/parentibus parentare: An non ex
omnibus unus hercules erat/aliiq;/quos ātea
memorauimus? hip: At uero non diis dicebaz
so: Nec heroibus etiam ut uideris: hip: Non
certe/quicunq; deorum filii fuerunt: so: Illis
uero qui non deorum? hip: His ipsis: so: ergo
secundum sermonem tuum ex heroz numero
tantalo quidem et dardano atq; zeto / graue ꝓ
phanum et turpe est: pelopi uero/aliisq; similit̄
genitis: pulchrum. hip: Ita mihi uidetur: so:
Ad hec ille. tibi ergo uidetur/ quod in superio
ribus non dicebas/sepellire parentes/ a filiis
sepelliri/quandoq; et quibusdam turpe contin
gere/immo impossibile esse: hoc omnibus esse
pulchrum. Quamobrem similiter hoc atq; su
periora illa. s. uirgo et olla afficitur/atq; etiam
ridicule magis/aliis pulchrum est/aliis minꝰ
Quo circa sic me ille corripiet. Non dum ho
die potes o socrates/quid ipsum/de quo queri
tur/pulchrum sit: exprimere? Et merito me ita
iurgabit/dum sibi talia respondebo: Talis est
ut plurimum disputatio nostra. Quandoq; ue
ro tamꝙ imperitiam meam et inscitiam misera
tus/ipse mihi obcurrit/interrogans: utrum ta
le quiddam pulchrum ipsum esse mihi uideat̄
Uel de quo uis alio disputetur: hip: Quo mō
id ais o socrates? so: Dicam: o beate socrates i
quit. Ita respondere talia desine: inepta quip
pe sunt: et facile refelluntur. Sed aduerte: nū
tale quiddam ipsum pulchrum appareat: quod
nos supra tetigimus/cum aurum diceremus /
quibus decens est/esse pulchrum / contra qui
bus minime. Atq; alia omnia / quibus ipsum
decens/eiusq; natura competit: pulchra fieri.
Uide igitur num hoc ipsum pulchrum sit: ego
aūt ista passim concedere consueui. Nam qd
obiiciam non inuenio. tibi uero decorum/ipsuz
pulchrum esse uidetur? hip: Omnino o socra
tes: so. Caueamus ne in aliquo decipiamur:
hip: Cauendum certe: so: Uide itaq; /decoruz
id uocamus/quod aduenienꝰ/ uideri pulchra
singula facit: quibus adest: uel quod esse efficit
Uel ex iis neutrum: hip: Mihi quidē uidetur
so: Utrum quod apparere pulchra facit/perin
de ac siquis deformis/amictu calceisq; decoris
ornetur/pulchrior appareat. Non ne si deco
rum ea quibus inest pulchriora. que sint/uide
ri faciunt/quatenus decorum est/deceptio que
dam circa pulchrum decorum esset? Neq; eēt
hoc quod querimus hippia. Illud quippe que
siuimus/quo res omnes pulchre/pulchre sunt
quemadmodum omnia magna/excessu magna
sunt. hoc enim omnia magna sunt: Atq; etiam
si non uideantur/excedant tamen/magna esse
necesse est: Sic et pulchrum quesiuimus/quo
pulchra sunt omnia/siue appareant siue non:
quid esset. Decorum quidem non est: pulchrio
ra enim ꝙ sint: uideri facit/in quantum decoꝝ
est ut ipse aiebas: qualia uero sunt/ uideri non
sinit. Quod autem pulchra esse facit / quemad
modum paulo ante dicebam/siue appareant: si
ue non/quid est dicendum. hoc nempe querit̄
si modo pulchrum queritur: hip: Atqui decoꝝ
o socrates/et esse et apparere pulchra/cum ad
est: efficit: so. Igitur impossibile est / que reue
ra pulchra sunt/non uideri pulchra/dum adē
quod uideri facit: hip: Impossibile: so: Confi
tebimur hoc o hippia? Omnia reuera pulchra
instituta et studia: existimari etiam pulchra ab
omnibus? uel contra: ignorari: adeo ut de his
homines priuatim et publice acerrime pugnēt
hip: Ignorari potius o socrates arbitror: so:
non tamen ignorarentur/si ut pulchra sunt: ita
pulchra etiam apparerent. apparerent autem
si decorum pulchrum esset/neq; esse solum: sed
uideri etiam pulchra cogeret: Quamobrem si
decorum est/quod pulchra facit esse/est utiq;
quod querimus/pulchrum non tamen id quod
uideri cogit. sin autem uideri dumtaxat/decoꝝ
efficit: nequaꝙ pulchrum ipsum est/quod peti
mus: esse namq; illud compellit. Apparere aūt
simul et esse: neq; pulchra neq; aliud quicꝙ ef
ficere idem potest. Eligamus iam/utrum deco
rum esse putemus/quod uideri pulchra/uel qō
esse facit: hip. quod uideri o socrates arbitror
so: pape: ꝙ longe nos hippia ipsius pulchri co

gnitio fugit: postꝙ decorum/aliud quiddam ꝓ
ter ipsum pulchrum esse apparuit: hip: per io
uem o socrates mihi quidem absurte nimiuz:
so: Ceterum o amice/non dum dimictamus.
neq; enim omnem abiceí spem quid sit pulchꝝ
inueniendi: hip: Omnino sperandum o socra
tes: neq; enim inuentu difficile: mihi quippe ꝯ
scius sum/ꝙ si paulisper ad me ipsum in solitu
dine me reciperem/ exacte tuis ꝙ exprimi pos
sit/tibi id explicarem: ut nihil utra requireres
so: heu ne alta id uoce dicas o hippia: ne indi
gnatum/longius nos effugiat: non uides quā
tum nos hactenus fatigauerit? Veruz nihil di
co. Tu enim cum solus eris/facile ut puto iue
nies. Sed age per deos me presente inuenias
et si uis ut hactenus ita deinceps: una mecum
ꝓquire. Si inueniemus bene erit. sin minus
ego quidem mea sorte contentus ero. Tu uero
postꝙ abieris/facile inuenies. si tamen nunc i
ueniamus/haud amplius tibi molestus ero /
quid te cum ipse excogitaueris flagitans. In ꝓ̄
sentia uero consydera / num tibi id pulchrum
esse uideatur. Attende obsecro diligēter ne de
lirem. Hoc utiq; pulchrum esto/quod utile est
Cuius quidem rei hinc maxime coniecturam
facio: pulchri oculi sunt: non qui impotes uidē
di: sed qui potentes et utiles ad uidenduz: hip
Certe: so: Et uniuersum corpus ita pulchrum
dicimus: aliud ad cursum: aliud ad luctam.
Itemq; animalia omnia: ut pulchrum equm /
gallumq;/et coturnicem: et apparatus omnes:
atq; uehicula: tum terrestria tum maritima/na
ues atq; triremes/instrumenta quoq; omnia tā
ad musicam ꝙ ad artes alias pertinentia: Itez
si uis. studia atq; leges: singula hec eadem fer
me ratione pulchra uocamus: respicientes scili
cet qua conditione: unum quodq; natum: uel
fabricatum: uel locatum est: quod ue utile est:
et qua ratione utile/et ad quid utile: et quādo
utile/pulchrum esse dicentes: quod uero secun
dum hec/inutile/turpe. An non idem tibi quo
q; uidetur o hippia? hip: Mihi uero: so: probe
igitur nūc dicimus preceteris omnibus quod
utile est/ipsum pulchrum esse: hip: Probe ad
modum o socrates: so: Non ne quod efficere
aliquid potest/ad id utile est/ad quod et potēs
Impotens contra: inutile? hip: prorsus. so:
potentia ergo pulchrum/impotentia turpe: hip
Maxime: nam et alia nobis omnia sic esse te
stantur: et ciuilia precipue. Quoniam in ciuita
te sua atq; re. p. potentem esse/omnium est pul
cherrimum/impotentem uero turpissimum: so
preclare loqueris. Sed numquid ob hanc ip
saz rationez/sapientia pulcherrimum omnium
insipientia contra turpissimum? hip: Tu uero
quid putas? so: Siste parumper o dulcis ami
ce. Nam de eo quod dicimus suspicor/ atq; ti
meo: hip: Quid metuis socrates? non ne scite
dicta hec sunt? so: Uelim equidem: sed mecuz
hoc animaduerte. Utrum quis unꝙ quod ne
q; scit/neq; potest/efficiat: hip: Nequaꝙ? quo
enim pacto/quod nequit: ageret? so: Qui delī
quunt/et mala agunt: efficiuntq; ignari/si hec n̄
potuissent/numquid egissent? hip: Minime: so
At uero potentia possunt/quicunq; possunt: n̄
enim in potentia: hip: Non certe: so: Possunt
autem omnes facere que faciunt: hip: proculdu
bio: so: Mala uero multo plura ꝙ bona/ oīs
homines statim ab ineunte etate per omne uitā
agunt: neq; sponte delinquunt: hip: Uera loq̄ris
so: quid porro? hanc potentiam: atq; hec utilia
que ad malorum executionem conducunt: nuz
pulchra uocabimus: an longe aliter? hip: lōge
absunt a pulchro o socrates: so: Non ergo po
tens nobis et utile ut uidetur/ipsum pulchruz
existit: hip: Immo: si modo bona possit: ad ea
q; conferat: so: Illud igitur reprobatum est/ꝙ
potens et utile simpliciter pulchrum sit: Sed
numquid hoc erat o hippia: ad quod animus
noster respiciebat. Ipsum scilicet potens et u
tile ad bonum conficiendum: pulchrum esse:
hip: Mihi quidem uidetur: so: hoc conducibi
le est. an non? hip: Ualde: so: sic utiq; pulchra
corpora/pulchra instituta legum? et sapientia:
alia que paulo ante retulimus/omnia ex eo pul
chra sunt/quo conducibilia sunt: hip: Constat
so: Conducibile itaq; ipsum nobis pulchrum
esse uidetur: hip: maxime omnium: so: Atqui
conducibile est/quod bonum efficit: hip: Id
ipsum: so: Efficiens autem nihil aliud est: ꝙ
causa: hip: Nihil: socrates.

De pulchro:-

Ergo boni causa pulchrum est: hip: Est pro
fecto: so: Aliud uero est causa: aliud id cuius
causa est. Neq; eniz causa ipsius cause causa es
se potest. Quod hinc maxime coniectare licet:
Non ne causam efficientem esse constitit? hip:
plane. so: Ab efficiente uero effectum fit: non
efficiens: hip: Uerum est. so: Aliud efficiens /
aliud effectum: hip: aliud certe: so: Non ergo
causa ipsius causa est / sed eius quod ab ipsa ef
ficitur: hip: Sic est: so: Itaq; si pulchrum bo
ni causa est / a pulchro fit bonum. Et ob hanc
causam ut uidetur / prudentiam alia ꝙ pulchra
omnia exoptamus: quia opus / quod ex his gi
gnitur idest bonum / exoptandum est. Vnde p
ea que inuenimus: pulchrum ad bonum ideaz
patris cuiusdam habere uidetur: hip: Omnio
quidem. preclare enim loqueris: so: Num et
hoc preclare: ꝙ neq; pater filius est: neq; filius
uicissim pater? hip: et hoc: so: Enim uero nec
causa effectum est / nec effectum / causa. hip:
Uera loqueris / so: Per iouem o uir optime /
neq; pulchrum bonum est / neq; bonũ pulchrũ
An tibi ex his que dicta sunt / fieri posse uidet̃
hip: Non mihi: non per iouem: so: placet nobis
istud: et asserere uolumus / ꝙ neq; pulchruz bo
num / neq; bonum pulchrum? hip: Non per io
uem non mihi placet: so: per iouem mihi quoq;
o hippia: nihil minus ex his que dicta sunt. pla
cet: hip: Ita sane uidetur: so: haud amplius igi
tur sermo ille ut supra / egregius esse uidetur:
quo id pulchrum asserebatur / quod conducibi
le utileq; et potens ad bonum aliquod efficien
duz. immo si possibile est / absurdior iudicãdus
q̃ superiores illi / quibus uirginem: et singula
que supra narrauimus: pulchrum ipsum nun
cupabamus: hip: apparet: so: Equidem o hip
pia quo me uertam nescio: hesito enim et ambi
go. tu uero num forte quid habes? hip: in pre
sentia minime: sed ut alias dixi / si mecum aĩad
uertero / inuentuz me aliquid certo scio: so: at
uideor mihi ob intelligendi ardentem auiditatẽ
moram tuam nequaq̃ tolleraturus. Sed ecce
nunc aliud quiddam mihi in mentem uenit. at
tende obsecro utrum quod nos delectat: non
de qualibet uoluptate loquor: sed de illa que p
uisum atq; auditum: utrum inq̃ tale quiddam
pulchrum sit uocandum? Nam quo pacto re
pugnare possumus? Cum pulchri homines ua
riiq; apparatus: picture et figmenta pulchra / in
tuentes nos delectent? Cantus quoq; pulchri
et uoces: uniuersaq; musica: sermones / et con
fabulationes similiter nos afficiant? Quaprop
ter si audaci illi pertinaciq; homini respondere
mus / pulchrum esse / quod per uisum audituzq;
delectat / non ne audaciã eius reprimeremus?
quid putas? hip: Nunc mihi o socrates quid
ipsum pulchrum sit: scire dictum uidetur: so:
Quid uero? studia pulchra ac leges. propterea
pulchra dicemus? ꝙ per uisum auditumq; io
cunda sint? an alia quadam specie contineri?
hip. hec itaforte o socrates / et si hominez latẽt
so: Per canem o hippia / non illum: quem ego
maxime omnium uererer / quotiens delirarem:
aut aliquid dicere profiteor / cuz nihil dicerez.
hip. Quem dicis? socrates: Socratẽ sophro
nisci filium: qui nihilo magis mihi concederet
ut hec indiscussa facile iudicarem / q̃ ut scire
putarem que nescio: hip: Atqui mihi quoq;
postq̃ ipse dixisti: aliud quiddam id: quod ad
leges attinet / esse uidetur: socrates: Quiesce
aliquantum o hippia. Nam in eamdem circa
pulchrum ambiguitatem incidisse uidemur / in
quam paulo ante: dum putamus quiddam cer
ti nos habere: hip: Quo pacto id ais socra
tes? socrates / Dicam equidem quod mihi ui
detur / ut siquid ueri dico: inspiciamus. Hec
profecto que ad studia legesq; pertinent / forte
non extra sensum uidendi: et audiendi existere
uiderentur. Uerum substineamus hunc sermo
nem qui asserit: quod his sensibus gratum est
esse pulchrum: nec leges in medium produca
mus. At siquis nos interroget / siue is quem
retuli / siue quiuis alius in hunc modum:
Quid o hippia atq; socrates: id dumtaxat iocũ
dum quod sensibus duobus percipitur / pul
chrum esse censetis? que uero ceteros sensus
suauitate perfundunt / cibos / potus / ueneris a
ctus / aliaq; huiusmodi pulchra esse nõ dicitis.
An forte neq; dulcia hec: neq; in sensibus pre
ter q̃ in audiendo uidendoq; uoluptatem
aliquam ponitis? Quid inq̃ o hippia respõde
bimus? hip: Magnas quoq; inesse aliis sen
sibus uoluptates assentientur: socrates: sed
ille qua de causa dicet: cum non minus q̃ alie
uoluptates iste sint / pulchri eas cognomento
priuatis? quoniam respondebimus: nemo est:
qui nos non rideat / si dicamus non dulce con
mestionem esse: sed pulchrum: suauemq; odo
rem non suaue esse: sed pulchrum: Ueneris q̊
q; motus dulcissimum quiddam esse: quilibet
nobiscum pugnabit. Oportet autez / siquis hoc
potiatur / ita potiri: ut lateat / quasi uisu turpis
simum sit. Cum hec dixerimus hippia / ille for
sitan respondebit. Intelligo equidem ꝙ iã diu
uos pudor impedit: quo minus uoluptates hu
iusmodi pulchras denomineris: quia hominib9
non uideantur. Ego uero non id querebam: qõ
uulgo pulchrum uidetur: sed quod pulchrum
ipsum est: at illi nos id repetemus / pulchrũ eẽ
quod iam proposuimus: partem scilicet eaz io
cundi / que per oculos auresq; delinit. Tu ue
ro hippia quo te uertes? an forte quid aliud in
feremus? hip: Non alia preter hec o socra
tes respondendum: socrates: preclare dicitis
inferet ille. Si ergo soluz quod per uisum / au
ditumq; gratum aduenit / pulchrum est: quod
per alium sensum delectat: minime pulchrum:
Confitebimur ne? hip: Confitebimur: so
crates: Ille uero sic iterum. An quod per ui
sum iocundum / per uisum et auditum iocundũ
est? Et quod per auditum iocundum / per audi
tum et uisum etiam? ad hec nos: Nullo modo
quod per alterum est / per utrumq; esset: hoc ẽ
q̃rere nobis uideris. hos uero diximus quod
uis e duobus his iocundis / ipsum per se pul
chrum esse: et similiter ambo: non ne sic respõ
dendum? hip: Sic prorsus. socrates. tum
ille: Numquid a iocundo / iocundum eo ipso
quod iocundum est / differt? haud quero utruz
maior minor ue sit uoluptate uoluptas / aut ma
gis ac minus: sed utrum ex pluribus uolupta
tibus una quedam hoc ipso ab alia differat / ꝙ
hec quidem uoluptas sit illa minime: Nobis
quidem non uideri dicemus: hip: Non uide
ri plane: socrates: hic ille inferet. Non ne
propter aliud quiddam / q̃ propterea ꝙ uolup
tates sint / has potissimum uoluptates e nume
ro omnium elegistis / tale quiddam in utrisq; i
spicientes / ꝙ uidelicet naturam quamdam ha
bent: ab aliis differentem: ad quam profecto
respicientes / pulchras esse illas asseueratis: ne
q; enim uisus uoluptas iccirco pulchra est / qa
per uisuz fit: Nam si illius pulchritudinis hec
esset causa / nullo modo que per auditum fit /
pulchra esset / cuz per uisum nequaq̃ efficiatur
Nos autem uera illum dicere confitebimur.
hip: Confitebimur sane: socrates: Neq; rur
sus auditus uoluptas / ex eo pulchra: quia per
auditum fiat: alioquin que per uisum percipit̃
pulchra non esset: quippe cum non eadem sit:
cum illa que per auditum efficitur. Eum uiruz
qui ista: dicit o hippia uera loqui fatebimur?
hip: Uera nimirum: socrates: Uerumtamen
utreq; inquiet pulchre sunt / ut dicitis: Dicimus
ne? hip / Dicimus certe: socrates: Habent
igitur commune quiddam atq; idem: quod eas
pulchras efficit: quod ue ambabus communit̃
inest / et unicuiq; proprie. Neq; enim aliter am
be pulchre essent et quelibet. Age mihi tamq̃
illi responde: hip: Ita mihi ut ais / uideri res
pondeo: socrates: si enim uoluptates iste ali
quid ambe susciperent: quod non earum queli
bet pateretur / numq̃ huiusmodi passione pul
chre existerent: hip: sic est: so: Qui enim fi
eri posset / ut quod neutra illarum patitur / am
be perpetiantur? socrates: Non tibi uidetur
hip: Atqui et rerum istarum et locutionum hu
iusmodi penitus imperitus essem: socrates:
Iocunde quidem o hippia. ceterum ego forte
periclitor uideri mihi aliquid intueri / quod ita
se habere: ut tu ais / minime possit. Uideo
autem nihil: hip: Non periclitaris o socrates
sed nimium despicis: socrates. Enim uero hu
ius generis per multa mihi in mentem ueniunt
quibus fidem non presto: quoniam non probã
tur ab ste / qui argenti plus studio sapientie q̃
ceteri nostri temporis cumulasti. Ego autem
o amice / utpote qui nihil unq̃ lucratus sum:
cogito ne mecum forte ioceris: ex industriaq;
deludas: adeo mihi multa uidentur:

hip: Nemo melius ꝙ tu intelliget ſocrates: u
trum iocer nec ne/ſi iſta que tibi occurrunt/ p
ferre ceperis: nihil enim dicere uideberis. quo
niam numq̃ reperies/quod nec ego patior: ne
q; tu/ambos perpeti: ſo: Quo modo inquis
hippia? forte tu aliquid dicis/quod ego minus
intelligo. Uerum auſculta me/quod ſentio/pla
nius explicabo. Mihi quidem uidetur. quod
neq; contingit me eſſe: neq; ſum/ neq; tu ſimili
ter/hoc ambos pati nos poſſe. Item alia que
ambo patimur/neutrũ noſtrum exiſtere: hip:
Monſtra rurſus afferre uideris o ſocrates: et
magis certe q̃ paulo ante: Attende modo. Si
ambo iuſti eſſemus/non ne et ſinguli? Uel ſi ĩ
iuſtus uterq;/non ne et ambo? Aut ſi ſani ãbo
an non uterq;? Et ſi quilibet noſtrum laborat/
in aliquo/uel uulneratus eſt/uel percuſſus: ſi
ue aliud quiduis paſſus fuerit: non ne idez am
bo perpetimur? preterea ſi aurei/ uel argentei:
uel eburnei: ac etiam ſi uis/generoſi aut ſapiẽ
tes/aut honorati uel ſenes/uel iuuenes/aut ali
ud quiduis humanum ambo eſſemus: non ne
omnino neceſſariuz eſſet hoc quemlibet noſtrũ
eſſe? ſocrates: Omnino quidem. hip: Ceterũ
ipſe o ſocrates res ipſas integras non conſyde
ras: neq; illi quibuſcum diſputare es ſolitus:
pulſatis illico pulchrum: et aliud: quodcumq;
diſputandum ſuſcipitis: et unum quodq; diſſe
rendo diuiditis: Atq; iccirco ita uos latent.
magna et uniuerſa corpora continuam eſſentiã
ex natura ſortita. Et nunc adeo circa hec te ue
ritas fugit/ut putes eſſe paſſionem aliquam uł
eſſentiam: que circa ambo quedam uerſetur:
circa uero ſingula miniẽ atq; uiciſſim que circa
ſingula quidẽ ſit/circa ãbo uero nequaq̃: ade
o inrationales: temerarii inepti: fatui eſtis:
ſocrates. Talia quidem noſtra ſunt/hippia.
non qualia quis optaret/ut trito prouerbio fer
tur/ſed qualia eſſe poſſunt: ſed ipſe ſemper ad
monendo nos iuuas: Et enim priuſq̃ nos in
his admoneres/ q̃ ſtolide affecti eſſemus: ad
huc tibi clarius aperiam: ſi que de his ſentiñ
retulero: Dicam ne? hip: Scienti ſocrates re
feres: Noui enim omnem eorum: qui in diſpu
tando uerſantur: conditionem. Uerumtamen
ſi cupis/enarra: ſocrates: Cupio equidem.
Enim uero ita rudes eramus/ante q̃ tu hec di
ceres/ut de me ac te opinaremur/ ꝙ uterq; no
ſtrum unus ſit: neq; tamen ambo id ſimus/qđ
quiſq; noſtrum: non enim unus/ſed duo ſum̃
Adeo fatui eramus: Nunc uero ab ſte didici
mus/ꝙ ſi duo ambo ſumus/duo ſimiliter utrũ
q; noſtrum eſſe neceſſe eſt: et ſi unus uterq;: u
num pariter ambos. Impoſſibile enim eſt uni
uerſali et continua eſſentie ratione ſecundum
hippiaz aliter ſe habere. Sed quod ambo erãt
idem et ſingula: et contra quod ſingula pariter
ambo. Nunc igitur a te perſuaſus hic ſedeo/
prius tamen o hippia: id mihi memora/Utruz
unus ego tuq; ſimus: uel tu duo et ego duo:
hip: Quid ais ſocrates? ſocrates: Hec ipſa
que dico: Vereor enim aperte coram te loqui:
Nam mihi ſuccenſes: turbaſq;: quando dice
re aliquid tibi ipſi uideris. Simul autem mihi
dicas. Non ne uterq; noſtrum unus eſt/et ui ũ
eſſe eſt paſſus? hip: Omnino: ſocrates: ꝙ
ſi unus impar quoq; An non unum impar exi
ſtimas? hip: Equidem: ſocrates: Num et
ambo cum ſimus duo: impares ſumus? hip:
Nequaq̃: ſocrates: ſed pares ambo? hip.
Pares: ſocrates Numquid ex eo ꝙ ambo
pares/par etiam uterq; noſtrum? hip: Miniẽ
ſocrates: Non ergo neceſſe eſt omnino ut mo
do dicebas/quecumq; ambo/ſingulos/et que
cumq; ſinguli/ambos eſſe: hip: Non in rebuſ
huiuſmodi: ſed in his que ipſe ſupra narraui.
ſocrates Sat habeo hippia. Nam iſta ſufficiũt
poſtq̃ alia ſic: alia aliter ſe habere uidentur.
Dixi equidem ſi recordaris. Unde ſermo hic ẽ
ortus/uoluptates per uiſum et per auditum/nõ
hoc pulchras eſſe/quod queuis earum habet/
ambe nequaq̃: uel quod ambe: ſed ſingule mi
nime: Immo eo quod et ambe habent et ſingu
le et iccirco ambas et ſingulas pulchras eſſe:
et tu conceſſiſti: et ego hac de cauſa per illaz ip
ſam eſſentiam/que ambas ſequitur: ambas eſſe
pulchras/ſi modo pulchre ſunt: cenſui: per eaz
uero que alteram deſerit/minime. Et nunc quo
q; idem exiſtimo. Uerum mihi tamq̃ a princi
pio dicas. Si uoluptas que per uiſum et que p

auditum fiunt/ ambe et ſingule pulchre ſunt/
quod ipſas pulchras efficit: non ne ambas et
ſingulas ſequitur? hip: Prorſus: ſocrates:
An ex eo ꝙ ſingule atq; ambe ſunt uoluptates
pulchre ſunt? uel hac ratione alie quoq; uolup
tates non minus pulchre: nihil enim minus uo
luptates illas eſſe conſtitit: meminiſtin? hip:
Memini. ſocrates: Sed quia per uiſum et au
ditum fiunt: iccirco pulchras eſſe illas eſt dic
tum. Uide num uera loquar: Sic enim ut me
mini diximus: pulchrum eſſe/ quod iocundum
non quidem per ſenſus quoſlibet: ſed quod p
uiſum dumtaxat atq; auditum: hip: ſic prorſus
ſocrates. Non ne paſſio hec ambas ſequitur?
ſingulas minime? Non enim ſingule illarum
quemadmodum ſupra diximus/per ambas ſũt
ſed ambe quidem per ambas: ſingule minime.
Eſt ita? hip: Eſt: ſocrates: Nõ ergo hoc ſingu
le pulchre ſunt/ quod non ſingulas ſequitur.
Quod enim ambo dicitur: non ſequitur ſingu
la. Quamobrem ambo illa uocare pulchra ſe
cundum ſuppoſitionem licet: ſingula uero neq̃
quam: An aliter dicimus? Non ne hoc neceſſa
rium eſt? hip: Uidetur: ſocrates Dicendum ne
ambo quidem pulchra eſſe: ſingula uero nequa
q̃? hip: Quid prohibet? ſocrates: Hoc mihi a
mice obſtare uidetur: ꝙ quedam ſic adeſſe aliiſ
iudicata ſunt/ut ſi ambobus adſunt/ adſint et
ſingulis: et contra ſi ſingulis et ambobus: Ta
lia uero erant que tu narraſti: hip: Erant certe
ſocrates: Que autez ego retuli minime: e quo
rum numero erat: quod ambo dicitur/et quod
ſingula. Eſt ne ita? hip: Eſt: ſocrates. Utrum
tibi uidetur o hippia ex his que ipſe expoſuiſti/
pulchrum eſſe: Ut ſi ego robuſtus et tu/ ambo
robuſti: Item ſi ego iuſtus et tu/ambo/et con
tra/ſi ambo/et ſinguli? Uel nihil prohibet ita
contingere/ut in ipſis paribus et imparibus ac
cidit. Ubi ambo aliquando paria ſunt imparia
ſingula: et aliquando paria: nec non ſingula in
terdum talia ſunt/ut exprimi nequeant/ ambo
queant/et interdum nequeãt. Aliaq; huius ge
neris plurima: que mihi occurrere dixeram.
Quorum in numero pulchrum ponis? num ita
tibi de hoc ut mihi apparet? nimis enim abſur
dum eſſe mihi uidetur: ut ambo pulchri ſimus
non ſinguli: Uel contra/ſinguli pulchri/non ã
bo: aut aliud quodlibet talium. Ita ne ipſe eli
gis ut ego? An illo potius modo? hip: Sic eq
dem: ſocrates. Recte agis hippia: ut a longa ĩ
quiſitione nos liberemus: Si enim ex his eſt
pulchrum: haud amplius quod per uiſum: et
auditum delectat: pulchrum erit: Ambo nam
q; pulchra facit: ſingula miniẽ: Hoc aũt ĩpoſſi
bile ut iter nos ↄuenit: hip: Conuenit certe: ſo
crates: Impoſſibile igitur quod per uiſum. et
auditum iocundum: pulchrum eſſe/ nam ſi id
pulchrum eſſet: impoſſibile aliquid ſequeretur
hip: Uera hec ſunt: ſocrates. Hic contentioſuſ
ille dicet: exponite iterum a principio/ poſtq̃
iſtud nos fefellit/quid eſſe pulchrum hoc dici
tis/ quod ambabus uoluptatibus ineſt: prop
ter quod iſtas pre ceteris honorãtes: pulchras
uocatis. Neceſſarium mihi uidetur o hippia/ut
reſpondeamus/ꝙ inoxie ſunt pre ceteris uolup
tatibus atq; optime: tam ambe q̃ ſingule: An
tu aliquid aliud habes/quo ab aliis differant?
hip: Nihil: reuera enim optime ſunt: ſocrates:
Tum ille: hoc igitur pulchrum eſſe dicitis: cõ
ducibilem uoluptatem. Videri equidem reſpõ
debo: tu uero? hip: Et ego: ſocrates: Ille uero
ad hec: Non ne conducibile eſt quod bonuz ef
ficit? Efficiens autem et effectum aliud eſſe. cõ
ſtitit. unde eodem relabimur. Neq; enim bo
num pulchrum eſſet: neq; pulchrum bonum: ſi
quidem aliud unum quodq; illorum eſſet. Ita
eſſe nos illi ſi ſapiemus illico reſpondebimus.
Nefas enim eſt: recte loquenti non aſſentiri:
hippias: Quid tu aliud ſocrates cuncta hec eſ
ſe ducis: q̃ imminutiones quaſdam: conciſio
neſq; ſermonum: ut ante dixi: in minima reſo
lutas? Illud uero pulchrum et multifaciendũ
eſt: ut quis ualeat/preclara oratione habita: in
iudicio/uel conſilio/uel alio conuentu publico
ad quem uerba fiunt: auditoribus perſuaſis:
non minima quedam: ſed maxima premia re
portare: ſui ipſius: rerum ſuarum: amicorumq;
ſalutem: Hec ſane obmiſſis minutis his queſti
unculis complecti decet: ne demens eſſe uidea
ris: dum deliramenta: et nugas: ut modo ꝑtra

etas: socrates: O amice hippia / tu quidez beatus es / qui nosti / quibus studere hominez decet: et ipse abunde ut asseris / studuisti. Me uero mira quedaz fortuna detinet: quippe qui aerro semper atq; mendico. Quotiens autem opiam meam sapientibus uobis ostendo: uerbis rursus a uobis obiurgor. Obiicitis enim continuo: que et tu nunc obiecisti: me scilicet stolida exilia: et nihilifacienda tractare. Demum cum persuasus a uobis: eadez que et uos profero optimum esse eleganter orare i iudicio et alio quouis cetu / et ad uotum peragere / rursus non nulli e nostris / et ille uir qui me semper redarguit / grauiter increpant: proximus ille uir mihi genere est / et una mecum habitat. Ergo cum primum domum ingressus sum: et ille me talia dicentem audit / interrogat. Quid non erubescam de pulchris operibus disputare: cum adeo manifeste circa pulchrum redargutus sim / q ipsum pulchrum quid sit / ignorem. Inquit enim qua ratione intelliges / que oratio pulchre composita sit que non / aut aliaz quālibet actionem pulchram esse / uel turpem / dum pulchrum ipsum / quid est / ignoras? Et quādo ita affectus es / uiuere te q mori: prestare putas. Contingit itaq; mihi quod modo dicebam / ut et a uobis et ab illo male audiam: Sed forte operepretium est / hec omnia tollerare: neq; enim id absurdum / siquid lucratus fuerim. Tantum uero hippia consuetudine utrorumq; profeci: ut prouerbium illud dicens: pulchra difficilia esse: intelligere mihi iam uidear..

Finis Hippie.

Argumentum Marsilii Ficini Florentini in Platonis Lysidem de Amicitia ad Petrum medicem patrie patrem.

Si Socrates cum sophistis eorumq; sectatoribus disputat: opiniones falsas redarguit: ueras significat. potiusq; doceat. Naz acuta ingenia redargutis falsis: exiguo deinde uestigio uera uenantur. Quod in euthydemo: Protagora: Menone: Hippia Euthyphrone. et Lyside patet. Ubi uero cuz discipulis et studiosis sui sermonem habet: ostendit ac docet: quod quidem ex multis dialogis intelligitur. In Lyside igitur cum de amicitia inter sophistarum discipulos disputet: confutandis falsis: potiusq; monstrandis ueris Socrates studet. Que uero sit de amicitia: et amore platonis sententia: ex hoc libro conii cere. sed ex libris de legibus aliisq; multis cōprehendere possumus. Amicitiam esse uult / honestam perpetue uoluntatis communionem: Huius finem esse uitam unam. Principium eius: cognationem. Medium autem amorez

Ut honestam dicit: excludit improborum hominum contubernia: lasciuorumq; congressus Ut perpetue. Leues adolescentulorum beniuolentias: etiam si honeste sint: non dum amicitias apellandas monet. Ut uoluntatis: significat nō similitudinem opinionis cuiusdaz uel artis ad amicitiam perficiendam sufficere. Vt communionem: beniuolentie uicissitudinez indicat: Huius finis est / ut e duobus animis unus uoluntate fiat: ex una uoluntate uita una Ac demum ex una uita numinis unius: eiusdē q; idee fruitio. Principium quo comunionis huius desiderium excitatur: cognatio est. Cognatio conuenientiam in idea: sydere: genio et quadam anime: corporisq; affectione significat. Nam qui ex uno pendent / in unum: per unum: atq; ad unum reuerti nituntur. Medium et quasi quidam ad amicitiā trames amor existit: Cum autem amor pulchri desiderium sit: et amicitia ab amore et ducatur pariter et dicatur: necesse est eos qui amici futuri sunt / pulchros esse: pulchros inq quorum animi pulchri. Homo enim animus est. Corpus hominis instrumentum: et quisquis pulchrum amat corpus: non hominem: sed ea que sunt hominis: amat: Quamobrem quotiens cognatio illa adest: et animorum pulchritudo concurrit / perfecta nascitur amicitia. Si corporis forma huic animorum pulchritudini adiuncta est / citius amare incipiunt / et breui amicitie habitum assequuntur. Quod in platonis dionisq; mutua beniuolentia contigit. Sin autem forma corporis cum animi deformitate cōiungitur / non honeste communionis / sed turpis congressus cupido exoritur. Unde non amicitia: immo petulantia primum / deinde discordia proficiscitur: Quare si cognatio deest: amici numq : Si adest cognatio / deest omnis pulchritudo: iterdum beniuoli potiusq amici. Sin autem cognationi pulchritudo corporis: non animi est adiuncta / pro amicitie desiderio obsceni congressus ardor exoritur. Cum unus animo pulcher: turpis alter / admonitionis et increpationis studium cognatio illa parit. Quod si pulcher unius animus: alterius nec pulcher est nec turpis: docendi discendiq; inuicem uoluntas ex cognatione prouenit. Tandem ex increpatione illa et hac doctrina amicitia nascitur. Quod quidem in phedrum et alcibiadem socratis amor ostendit.

At uero cognatio pulchritudinem utrimq; nacta cito indissolubilem procreat amicitiam. Idq; in platonis asterisq; beniuolentia cōstitit Atq; hec ut e multis colligitur / de amicitia platonis nostri sententia est. In hoc autem dialogo: primo eos qui amore abutuntur: et sub amicitie specie turpi libidini seruiunt / increpat Deinde eos qui ex sola corporis forma / amari se dignos existimant / admonet. Tertio illos: qui minus uere de amicitia sentiebant refellit: Postremo callem quemdam sagacibus animis ad uenandam amicitiam indicat. Singula membra suis in locis legentibus patent: Nam dum hippotalem et chtisippum ironia iocisq; deridet / Socrates / q turpi amore capti essent / significat: Et dum coram illis adolescētes ad mores instruit: amatores admonet: quo pacto amandum: et quomodo una uiuendum sit: Cumq; amatores instituisset / secundam dialogi partem ad amatos instituendos aggreditur: Ubi longa inductionis serie docet: Non umbratili huius corpusculi forma: sed uera animi pulchritudine: sapientia scilicet: et prudentia amicos aucupari decere. Tertio loco confutat. Et primo solonis sententiam: qui amatos inquit amicos esse: Qui tamen sepe amantes oderunt: Addit etiam nec amātes dumtaxat: amicos esse: quia sepe odio habētur: qui amant: Ubi concludit reciprocam beniuolentiam / amicitiam esse uocandam: Deinde hempedoclem reprehendit / qui quamlibet simpliciter similitudinem ad amicitiam sufficere uoluit: Quod falsum esse artium multarum similitudo declarat: que inuidiam et odium sepiusq amicitiam gignit: Accedit postmodum hesiodi heracliticq; opinio / q dissimilia sint amica: Idq; falsum esse ex eo constat: q odium et amor cum dissimilia sint / Amica non sunt: nec iustus uir et iniustus. et de aliis eodem pacto:

Quod siquid aliquando dissimile sui appetere
uideatur/ut aridum quod est /humorem/ calo
rem ue/quod frigidum: dicendum est non ama
re contrarium : sed sui ipsius restitutionem ex
contrario querere: Quod enĩ calore nimio pre
ter naturam suam uritur :per frigus ad tempe
riem naturalem reducitur. Quare non frigus
sed temperiem per frigus amat . Idem est de
ceteris contrariis iudicandum. His confutatis
opinionem quamdam ut suam quasi uaticinans
socrates infert. Ubi trifariam affectiones ani
mi diuidit/bonum animum/malum/neutrum:
Malum bono propter diuersitatem amicum es
se numq̃. Malum a malo propter iniustitiam
ledi. Ergo nec istos inuicem amicos esse. Neu
trum quoq; amare malum impossibile/ malum
enim cum obsit/suapte natura odio semper ha
betur. Restat ut amicitia sit inter bonũ ac bo
num: et neutrum atq; bonum : Et illa quidem
in gaudio: in desiderio ista consistit: Ex quibus
due quedam amicitie species orte sunt . Sed
insurgunt obiectiones quedam: que id turbare
uidentur: quas socrates palam infert : solutio
nes uero clam innuit. Prima quia bonus bo
no similis: similia uero non esse amica contra
empedoclem dictum fuit. Ubi intelligendum:
non dictum esse similia/ nullo modo amica fie
ri: immo negatum quod simpliciter quelibet si
militudo ad amicitiam procreandam sufficiat:
Item cum secundo obiicitur: bonus se ipõ suf
ficit: Ergo non desiderat alterum: unde non a
mat: quare nec boni amicus est: Exponendum
est q̃ hec absurditas non ex platonis mente
sequitur: sed ex empedoclis et heracliti dictis:
in quibus amoris desdierium ab amicitia non
distingunt. Quare una cum amicitia cupiditas
perpetua sit necesse est. Plato uero amicitiam
habitum quemdam esse uult ex amore diutur
no contractum. Quo fit ut amor sit exoriens a
micitia. Amicitia uero inueteratus amor: in q̃
multo plus uoluptatis q̃ desiderii restat : Ex
quo sequitur ut qui cupierat: iam delectetur .
Itaq; amicitie habitus non necessario desiderii
presentis ardorem: sed delectationem exigit.

Ergo si bonus bonum minus desiderat / non
tamẽ minus/bonus bono gaudet: quod ad ser
uandam amicitie rationem plurimum ualet .
Atq; hec una est amicitie species : inter bo
num uidelicet atq; bonum /in gaudio potiusq̃
in desiderio constituta. Est et altera que desi
derii plusq̃ uoluptatis includit/inter neutrum
bonumq; exoriens. Que quidem/ qua ratione
fiat et cuius gratia: et propter quid in textu sa
tis patet. Describit illam primo ut opinio por
rigit: deinde paulatim emendat : Nam cum di
xisset/neutrum propter malum inimicum/ama
re bonum amicum: boni amiciq; gratia/statim
dictis obiiciendo corrigit . Ubi primum do
cet: amicitias omnes que ad homines dirigun
tur / ĩperfectas esse: et imagines amicitie: que
ad ipsum primum bonum rerumq; omnium re
spicit auctorem: quod primo amatur : et causa
est ut amentur hec omnia. Et quisquis aliqd
amat / ipsum primum tamq̃ finem amoris ha
bet. Nam a primo bono bonum omnibus inest
a primo pulchro/gratia singulis adest: bonitas
uero trahit nos: allicit pulchritudo. Non ergo
ista nos inferiora mouent: sed primum illud ĩ
istis trahit et allicit. Illud itaq; in istis simul
atq; ex istis: non ista amamus. In quo Pla
tonis nostri pietas in deum : summaq; religio
mirifice fulget . Ostendit preterea non sem
per nos alterius gratia amicos esse . Neq;
enim primum bonum: boni alterius gratia ex
optamus: Item non propter malum: bonum
cuperes. Quia etiam omni malo e rerum na
tura sublato restaret bonum suapte natura gra
tum: et appetitus in eo quod minus bonum:
ad bonum maius consequendum traheret.
Non enim malum est: quod summi boni exci
tat appetitum : sed ipsius minus boni egestas
ad sui repletionem in summum bonum conuer
tit: que quidem non malum. quia numq̃ malũ
ad bonum: et contrarium ad contrarium : sed
inchoatio boni potius nuncupanda .
His ad emendationem illatis: principiũ quod
dam inducit amicitie perfectius inuestigande:
Inquit enim cognationem et nature conueniẽ

tiam amicitiam parere: de qua satis ĩ principio
diximus: Postremo iuuenes illos adolescentes
q; mordet/q̃ ignorent quid merito amandum
sit. que amicitia uera. quo pacto honeste : stabi
literq; confletur. Et ante q̃ hec discant / teme
re/procaciter/et petulanter amicitiam inire cõ
tendant. Sed ne illos infestos sibi redderet :
clam ista significauit: et se ipsum una cum illis
reprehendit: Hec de argumento satis :
Ad Lysidem ueniamus.

Finis argumenti in Lysidem

Platonis lysis de Amicitia e greeca lingua in
latinam traductus a Marsilio Ficino floren
tino: ad Petrum Medicẽ patrie patrem .

Socrates : Hippotales. Chri
sippus : Menexenus : Lysis .

Socrates

c Um ex academia liceum uersus
per ipsa suburbia proficiscerer :
pylidi ubi fons est epanopius / p
pinquaui: et ibi hippotalem hie
ronimi filium: et chrisippum pea
neum/aliosq; una cum his adolescentes offen
di: Cum me hippotales uenientem uideret : o
socrates inquit: Quo nam et unde? At ego ex
academia liceum uersus. Tum ille/ ades dum
neq; ulterius progrediaris. Ad hec equidem
decet inq̃: sed ubi nam: et apud quos uestrum
esse me uultis ? Ille uero e regione murorum
ostendens: gymnasium quoddam circunseptũ
et ianuam apertam hic ait. manere te uolumus
hic autem ipsi et alii multi : et quidem honesti
nos exercemus : socrates: Qua potissimum
in re est hec uestra exercitatio? hippotales :
In palestra que nuper est constituta: ac ut plu
rimum in sermonibus : quos tecum libenter
conmunicaremus: socrates: Recte agitis :
Sed quis ibi preceptor? hippotales: Socius
tuus et laudator miccus : socrates : Per io
uem non ignarus ille quidem/sed sophista pe
ritus: hippotales: Uis ne me intro sequi? ut
eos qui ibi sunt/uideas? socrates: Id impri
mis libenter audirem/ad quid ingrediar: et qs
honestior adsit: hippotales / Alius alii uide
tur o socrates: socrates: Tibi uero. quis ho
nestior o hippotales? Dic obsecro: at ille inter
rogatus obticuit. Tum ego o hieronimi fili hi
ppotales: utrum diligas quempiam nec ne/nil
opus est ut aperias. Noui enim q̃ uehementer
honestissimos quoq; diligere soleas . Et enim
ceteris in rebus/eabes et inutilis sum: Id au
tem unum mihi munus a deo datum: ut primo
aspectu amicos agnoscam: ad hec ille nihil res
pondit Uerum chtisippus q̃ urbanus es: in
quit hippotales /q̃ amici tui nomen socrati re
ferre nolis . Quod si paulisper tecũ iste uer
setur. audiet te de illo multa loquentem . No
bis iam o socrates aures impleuit nomine lysi
dis: Solum uero postq̃ bibit/paulum requies
cimus. Et e sonno exciti/illico nomen lysidis
audire uidentur. Et que soluta oratione iste p
nuntiat/apte quidem et concinne dicta: minus
tamen uehementia sunt : At quotiens nostra
poemata scriptaq; usurpare et effundere nititur
uehementius agit: et quod grauius est/alta ad
modum uoce in amicos quotidie cantat: quam
nos tollerare necesse est : modo uero a te roga
tus obticuit: iuuenis inq̃ lysis hic esse uidetur
nam audiens eius nomen: haud agnoui : tum
ille: raro nomen eius enuntiant : sed ex patris
nomine cum sit uir admodum nobilis : adhuc
iuuenis ipse significatur: id enim mihi persua
deo/per multum abesse : ut figuram eius igno
res: adeo namq; honesta indole preditus est .
ut uel ea sola notus omnibus esse possit: cuius
inq̃ filius est? dicite queso.
Democratis inquit exonei maior natu filius :
At ego . En o Hippotales : q̃ generosam :

constantemq; beniuolentiam nactus es ? Age
mihi quoq; : que et istis ostende : ut uideam
utrum scias : que de amicis amicum decet :
ad se et ad alios dicere: hippotales.
Quid ex iis que iste loquitur / perpendis o so
crates ? socrates : Utrum diligere te illū quē
dixit / neges ? hip: Nequaꝙ: sed nihil effinge
re aut scribere in illos aio: Ad hec chtisippus
haud sane mentis hic est: sed delirat atq; insa
nit: socrates: O hippotales nec carmina: nec
etiam cantilenam / siquam in amicos composu
isti: audire admodum curo: sed qua mente ī il
los sis / intelligere cupio: hip: chtisippus iste
tibi referet: nouit enim: meminitq;: siquidem :
ut ipse ait / quotidie audiens a me obtunditur :
chti: Et maxime quidem per deos: Nam ꝙ ri
diculum est / ut cum iste hūc pre ceteris diligat
nihil tamen ex ingenio suo: quod non etiam q
uis puer possit: afferre ualeat: Que autem ciui
tas uniuersa de democrate et lyside huius auo
deq; omnibus illorum maioribus predicat: ea
dem et ipse circumfert. Diuitias : equorum co
piam: uictorias in pytho: isthmo: et nemea : q̄
drigis: et equis: nec non istis antiquiora: Naz
pridem nobis hospitium conuiuiumq; / in poe
mate quodam retulit: quo quidam ex maiorib9
lysidis herculem quondam ob cognationez ex
cepit: quippe cum ille quoq; ex ioue et filia cu
iusdam principis populi natus esset: que anicu
le etiam cantant. Ceteraq; huiusmodi per mul
ta o socrates. Hec sunt que iste narrando : ca
nendoq; audire nos cogit . socrates O ridi
cule hippothales / āte ꝙ uiceris / laudationem ī
te ipsum effingis atq; decantas: hip: Non in
me ista o socrates predico: socrates: Non ut
putas: hip: Qui istuc dicis? so : Maxime
omnium inte unum ode iste redundant. Nam
si amicum talem apprehenderis / ornamento ti
bi erunt laudes eiusmodi : tamꝙ triumphato
ri cuidam: cum amicum huiusmodi nactus fu
eris: Sin autem fefellerit / quo maiores illi la
udes attribueris / eo maiorum expers bonoruz
magis quoq; ridiculus iudicaberis : Quicūq;
igitur in comparandis amicis sapiens est / non
prius quemꝙ eorum laudat ꝙ ipsorum famili

aritatem fuerit assecutus. futura namq; formi
dat: pleriq; enim cum laudari se et extolli sen
tiunt: fastu tumescunt: An non idem tibi uide
tur? hip: mihi uero? socrates: Non ne quo
superbiores sunt / eo difficilius capiuntur ?
hip. Uerisimile est: socrates : Qualis tibi ue
nator ille uideretur esse : siquis ita feras expel
leret / ut et tutiores fierent? et capi difficilius ī
posterum possent? hip : Iners uidelicet : so
crates : Atqui sermonibus / cantibusq; non de
mulcere / sed exacerbare potius homines / labor
est a musis admodum alienus: hip: Uidetur
socrates: Uide igitur o hippotales / ne iis om
nibus obnoxium reumq; te ob poesis studium
reddas. Arbitror sane nullum te bonum poetā
existimaturum / qui se ipsum poemate leserit:
hip: Nullum per iouem: que enim hec esset ab
surditas? Ob hanc profecto causam tecum o
socrates mentem meam communico: et siquid
habes aliud: consule: qua ratione quis : aut di
cendo aut agendo conciliare sibi quos diligit:
possit: socrates. Non facile dictu est. Uerum
si hunc mecum colloquio iungeres : tibi forte
ostenderem: que illi dicenda sint / pro his que
loqui te et canere erga illum isti narrarunt :
hippo: Nihil impedimento fuerit: Si eniz una
cum chtisippo hoc ingrediaris / et ibi sedens dis
putes: ipse tibi ut arbitror / adherebit. Nam au
diendi apprime auidus est. Ac etiam ibi mer
curialia celebrantes: iuuenes in unum conue
niunt. Ad te igitur aduentabit . et nisi id fece
rit: memento illum chtisippi familiarem esse p
pter menexenum huius nepotem / cuius ille so
cius est charissimus. accersat itaq; iste illum / si
minus ipse per se accesserit. Sic agendum est
inꝙ: et simul apprehenso chtisippo / in palestrā
prosecutus sū: et alii nos a tergo secuti sunt :
Ingressi autem inuenimus sacras cerimonias
ferme peractas : iuuenesq; comptos: calculis :
talisq; ludentes: Partim in ipso uestibulo ex
tra ludebant: Partim in gymnasii angulo pa
ris imparis ue iactu exercebantur: calculos e
calathis quibusdam extrahentes: Hos intuen
tes alii circumstabant e quibus lysis erat : qui
adstabat īt iuuenes coronatus: et oib9 īdole p

stanē: nec pulcher tantū / sed et honestus: et bo
nus existimandus. Nos autem e cōspectu ubi
quieti locus erat / consedimus inuicem disse
rentes . Conuersus lysis : frequenter in nos o
culos coniiciebat: utpote qui propius accedere
cuperet. sed solus accedere uerebatur .
Interim menexenus interludendum ex aula ī
gressus est: meq; et ctbisippuz conspicatus: con
sessuz ueit. Quē lysis intuitus secutus ē: et iu
xta eum assedit. Aduentarunt insuper alii: hip
potales autem postꝙ multos conuenisse perspe
xit / latere cupiens / ea se recepit / qua uideri nō
posse a lyside arbitrabat: ne forte illi molestus
foret: et sic adstans audiuit. Ego uero menexe
num inspiciens o fili demophontis inquam .
Uter uestrum natu maior? Ambigimus respō
dit ille: Cui insuper addidi: Numquid etiam
uter generosior sit / ambigitis ? Et istud: An ēt
uter honestior sit? Subriserūt ambo: Uter ue
strum ditior sit: haud quaꝙ interrogabo. Ami
ci namq; estis: non ne? Et maxime quidem: res
ponderunt. Amicoruz uero communia omnia.
quapropter hoc nihil differtis : siquidem id ue
re de amicitia dicitis : Consenserunt: Sed cuz
percontari uellem uter iustior et sapientior eēt
interrupit nos quidam qui menexenum accersi
uit: dicens illum a gymnasii magistro uocari .
Uisus enim mihi est sacrorum antistes. Abiit
igitur: et ego lysidem irterrogaui. Dic age o ly
sis uehementer te pater ac mater amant.
ly / Ualdeª: socrates. An non beatissimuz fore
te te cupiunt? ly. Quid ni? socrates: Uide
tur tibi beatus ille qui seruit: et cui nihil coruz
que concupiscit: agere licet? ly: Non per iouē
socrates: Ergo si te pater et mater amant / bea
tumq; fieri uolunt / id omni opera diligentiaq;
curabunt: ut beate uiuas / ly: Quid prohibet
socrates : permictent itaq; quodcunq; lubet ef
ficere : nec tuis cupiditatibus aduersabuntur
ly: Per iouem o socrates mihi in plurimis ob
stant: socrates. Qui istuc ais ? Dum te fore
beatum exoptant: te rmpediunt: quo minus uo
ti tui compos efficiaris: Responde ad hec: Si
cuperes aliquo patris tui curru peruehi : capi
ens habenas / quando pugnat / numquid permi

cteret? ly: Nihil minus: socrates / Quem er
go permicteret? ly: Est auriga quidam a pa
tre meo mercede conductus: socrates: Quid
ais ? Mercennario parentes tui concedent po
tius ꝙ tibi liberam equoruz administrationē?
et argentum preterea huius operis causa ero
gabunt? ly: Sed quid nam? socrates: Mu
los uero iugatos ducere: lorisq; cedere / tibi cō
cedent? ly: Cur mihi concesserint? socrates:
Nulli ne uerberare hos licet? ly Et ualde q
dem mulioni uidelicet: socrates: Seruo: an
libero? ly: seruo: socrates : Seruum itaq;
pluris faciunt ꝙ te filium: liberiusq; agendi ar
bitrium exhibent: Quin etiam ad hec mihi res
ponde. Te ne tibi ipsi dominari permictunt?
an non? ly: Neq; id ullo pacto: socrates :
Quis tibi dominatur? ly: Pedagogus: so
crates: Nunquid seruus? ly: seruus noster :
socrates : Quam oncrosissimuz est / ut liber ser
uo subiiciatur? Sed quid agendo / pedagogus
iste tibi imperat? ly: Dum ad magistros me
ducit: socrates: Et hi quoq; preceptores tibi
imperant ? ly : Omnino : socrates : Mul
tos igitur dominos principesq; tibi pater spon
te preposuit. Sed cum domum ad matrem re
dieris / te ne sinit quicquid placeat / agere? ut be
atus sis ? uel circa lanificium / uel circa telam /
quando texit? An gladium forcipesq; / radium /
ac pecten: ceteraq; lanificii instrumenta attrec
tare sinet: ly: Non uetaret solum: sed et cede
ret / si tangere auderem: socrates : Proh de
us / iniuriam ne patri uel matri aliquam intuli
sti? ly: Nullam prorsus: socrates: Quam
ob causam te beatum fore: et arbitratu tuo dis
ponere singula nolunt ? Et quotidie te sic edu
cant / ut semper alicui seruias / et ut breui com
plectar / nihil pro tua uoluntate agis ? Quo fit
ut nihil tibi prodesse tam ample diuitie uidean
tur : quando quidem quiuis magis ꝙ tu has
administrat. Et quod maius est / nec etiam cor
pus tam generosum: quippe cuz alius hoc alat
et colat : tu autem nullum habes imperium o
lysis . nec ullins uoti compos efficieris. ly:
Non dum per etatem licet o socrates: socra
tes. Uide ne minus id sit : Quod tibi impe

dimento est o democratis fili. Nam ista ut ar
bitror: et pater et mater tibi concedunt / nec eta
tem prouectiorem expectant: quotiens legi scri
bi ue sibi aliquid optant. Tibi enī pre ceteris
domesticis ista conmictunt: lysis: Maxime
socrates: In his tibi licet tam scribendo ꝙ
legendo: quem uis ordinem litterarum seruare
Et quando lyram summis: nihil prohibent: ut
opinor / parentes tui / quo minus intendas uel
remictas chordarum quamlibet: et frices: et
pulses plectro: ly / Non certe: socrates: quid in
causa est o lysis: ꝙ in iis permictunt / in superi
oribus prohibeant? ly: Quoniam ista quidem
scio: illa contra ignoro: so: En o optime lysis:
non etatem expectat pater ad licentiaƺ tibi exhi
bendam: sed profectum ingenii. Et enim cum
primum te senserit te ipso prudentiorem effec
tum / illico et tua omnia et te libere tibi conmi
ctet: ly: Spero equidem: so: Quid porro uici
ni: non ne eadem ratione se qua et parentes er
ga te gerent: Uicinum censes tibi sue domus:
conmissurum gubernationem / si te intellexerit
in re familiari peritiorem esse: an ipsum per se
ministraturum? ly: Mihi conmissurum puto.
so: athenienses quoqƺ dubitas quin rem. p. tibi
commendent / cum primum te ī his rebus pru
dentiorem aliis esse perceperint? ly: non dubi
to: so: Quid rex magnus? Utrum eius filium
natu maiorem / cuius asie regnum futurum est
permictet in elixarum carnium ius quicquid
uelit iniicere? potius ꝙ nos / si illi persuaserimꝰ
popine peritiores esse ꝙ filium? ly: Nos uide
licet: socrates: Et illum nihil prorsus / nos au
tem: etiam si salis multum capientes inmictere
uellemus / certe permicteret: ly: Quid ni? so:
Et si filius eius oculos egrotaret / numquid ꝑ
micteret eum sibi oculos attrectare / an probi
beret: cum medicum illum non existimaret?
Nos autem si modo putaret peritos medicos
esse / nil impediret / etiam si uellemus patefactis
palpebris: et cinere superinfusa curare: ly: ue
ra loqueris: socrates: Quin etiam cetera omīa
nobis conmicteret: potius ꝙ sibi uel filio: in q
bus sapientiores esse putaret? ly: Necesse est
o socrates: so: sic se res habet amice lysis: Si
gula in quibus prudentes sumus cuncti nobis
concedent: et greci et barbari: tam uiri ꝙ mu
lieres: et in iis arbitratu nostro agemus: nec
ullus sponte nobis obstabit: quo minus et nos
liberi simus et aliorum duces. Et cum nobis
ista conferant: nostra erunt. Que uero ignora
mus / nemo nos ut lubet / agere permictet: sed
omnes pro uiribus repugnabunt: non extranei
tantuƺ / uerum parentes etiam: et quod nobis
propinquius est: nos quoqƺ ipsi non nobis: sed
aliis ministrantibus: et ista cum nullo nobis e
molumento sint a nobis aliena existent. Consen
tis? ly: Consentio equidem: so: Alicui ne ho
minum amici erimus / amabitqƺ nos aliquis in
his rebus / in quibus inutiles sumus? ly: num
ꝙ: so: Ergo nec te pater: nec ullus alium quē
ꝙ diligit / quatenus est inutilis: ly: Non ut ui
detur: so: Si itaqƺ sapiens euaseris / omnes a
mici tibi et familiares erunt. Utilis eniƺ et bo
nus eris: Sin minus: nec alius quisꝙ tibi nec
parentes neqƺ propinqui amici erunt: potest ne
aliquis in his superbe sapere atqƺ gloriari: ī q
bus non dum quicꝙ sapit? ly: Quid istuc fie
ri potest? so: si tu preceptore indiges / non duƺ
sapis: ly: Non dum certe: socrates: Non ergo
superbe sapis: si nil sapis: ly: Non per iouem:
ut mihi uideor: socrates: Que cum audissem ī
hippotalem conuerti oculos: atqƺ parum abfuit
qui nata ducerem. O hippotales hoc pacto cū
adolescentibus disputandum: corripiendo illos
atqƺ deiiciendo: non blandiendo: ut ipse agis:
et efferendo: sed cum uidissem illum anxium:
turbatumqƺ ex antedictis recordatus sum: ꝙ
dudum presens: lysidem latere uolebat: Rece
pi ergo me ipsum: linguamqƺ cohibui. Interea
reuersus menexenus: iuxta lysidem: unde sur
rexerat: requieuit: tū lysis: gratiose admodum
et amice a menexeno seorsum mihi susurrauit
ad aures o socrates que mihi eadem obsecro:
menexeno quoqƺ edisseras:
Ipse inꝙ lysis illi referes: Nam attente nos
auscultasti: Attente sane respondit ille. Da igi
tur operam ut diligenter reminisc[illegible]is: quo illi
singula perspicue referas.
Quod siquid forsitan subterfugerit: rursus
a me requires: cum me primum conuereris:
Nauabo operam: et maxime quidem ille respō
dit. Sed noui saltem aliquid illi dicas: ut et
ego audiam: donec redeundi domum sit hora
At ego: agendum est / presertim cum ipse iube
as / sed cogita qua ratione mihi opituleris: si
me refellere menexenus iste contenderit. An
non contentiosum esse illum audisti? ly: Pror
sus: et icciréo te cum illo disputantem audire
percupio / so: an ut ridiculus habear? ly. absit
immo ut illum castiges atqƺ coherceas: so / Ha
ud facile est: uehemens enim et facundus est:
thesippi discipulus. Adest preterea quin etiam
thesippus ipse. an non uides? ly: Nihil uerea
ris o socrates: age obsecro disseras: so: disserē
dum uidetur. Uerum ista nobis seorsum ab a
liis colloquentibus: cur inquit thesippus soli
hec inter uos agitatis? Quin aliis etiaƺ uestra
hec impertite: impertiendum esse respondi. hic
porro non nihil ex his que conferimus / minus
percipit / putatqƺ menexenum intelligere. Quo
circa percontari ab illo me iubet. the: Quid si
interrogas? so: Interrogabo: Dic ammabo o
menexene quod abste queram: innata mihi est
ab ineunte etate possessionis unius cupiditas:
quedam quemadmodum et aliis. Ut ecce qui
dam equos desyderat. aliquis canes: alius au
rum: honores alius: hec equidem paruifacio.
nec multum ista me mouent. Acquirendorum
autem amicoruƺ desiderio flagro. Quare ami
cum bonum habere malim ꝙ pretiosissimam
coturnicem: aut gallum: et per iouem potiusꝙ
equm atqƺ canem. ac medius fidius potius ꝙ
dariū aurum adipisci uel ipsum darium capere
optimum amicum eligere. Uideris ꝙ sim ami
citie auidus: Quando igitur te et lysidem ani
maduerto / stupeo profecto / uosqƺ felices existi
mo / ꝙ in tam tenera etate constituti / tantū mu
nus breui et facile consequuti fueritis: et tu hūc
tibi tam facile tanta beniuolentia conciliaueris
et hic te mutuo sit amore complexus. tantuƺ ue
ro a me munus id abest: ut nec etiam quo pac
to alter alteri amicus fiat / intelligam. Ceterum
hec abste tāꝙ perito querere cupio: quare mi
hi respondeas oro. quando quis aliquem dili
git / uter utrius amicus efficitur? amans ne a
mati? an amatus amantis? an nihil interest?
me: Nihil interesse mihi uidetur: so: Quid ais
ambo inuicem amici fiunt / quando quidem so
lus alter alterum diligit? me: Mihi quidem
uidetur: so: quid porro? an non reperiri potest
amans quidam / cui amatus haud uicissim in a
more respondet? me: Potest: so: Numquid et
odio haberi amatorem sepe contigit? Quod si
nunꝙ amatoribus erga amatos accidit. aman
tes enim ꝙ ardentissime non nunꝙ minime re
damantur: immo et odio quandoqƺ habentur:
an non uera tibi dicere uideor? me: Uerissima
so: Non ne in his hic quidem amat: Ille autē
amatur? me: Certe: so: Uter ergo utrius est a
micus? amans ne amati? siue redametur / siue
odio habeatur? An amatus amantis? an neu
ter neutrius tunc est amicus / cum non utrinqƺ
uicissim amant? me: Sic se res habere uidetur
so. aliter itaqƺ nunc ꝙ supra censemus. tunc ē
uisum est / si alter solum diligat / ambos ami
cos esse: Nunc contra / nisi uterqƺ diligat / neu
trum amicum esse dicendum: me: apparet: so:
nihil igitur illi amicū est: qui amat id a quo mi
nime redamatur: me: Non uidetur: so: Ergo
nec amici equorum sunt: quos equi non mu
tuo amant: nec amici coturnicum: neqƺ canum
nec uini: nec exercitationis amici: nec sapiētie:
nisi sapientia illos uicissim amet. amant nēpe
hec singuli: non tamen amica hec sunt. Quam
obrem mentitur poeta ille qui dicit: felix ille ē:
cui pueri amici et equi. Uenatorii canes et ho
spes alienigena: me: Nequaꝙ mihi uidetur: so
Uerum dicere tibi uidetur? me: Veruƺ. so: A
matum igitur amanti amicum est: ut apparet.
o menexene siue amauerit: siue oderit: quem
admodum teneriores pueri: partim nullo mo
do amant / partim oderunt: quando a parenti
bus uerberantur: tunc sane dum uehementer
odio habeant: genitoribus sunt carissimi. me
nexenus: Opinor equidem: socrates: Non er
go amans amicus secundum hanc rationem:
sed amatus erit: menexenus: Uidetur: socra.
Et odio habitus inimicus non odio habens:
menexe: Apparet. so: Ita multi ab inimicis

amantur: et odio ab amicis habentur: et inimi
cis amici sunt: amicis contra inimici: si amatū
potius ꝙ amans: amicum est. Que autem hec
esset absurditas o dulcis amice? Immo īpossi
bile id quidem /amico inimicum / inimico ami
cum esse: me: Uera loqui uideris o socrates: so
Et si hoc fieri nullo mō potest /restat ut amās
amati sit amicū: me: apparet: so: Similit̄ quod
odio habet /inimicū eius quod odio habetur:
me. Necesse est: so: Eadem nobis nunc erunt:
que et in superioribus concedenda: ꝙ plerūqꝫ
amicum sit aliquid non amici: plerūqꝫ etiaʒ ini
mici: quotiens non amantē uel fastidientē quis
amat. Non nunꝙ inimicus erit non inimici.
uel et amici: quando non fastidientem quis o
dit uel fastidit amantē: me: Ita uidetur: so:
Quid ergo dicemus? si neqꝫ amātes amici erūt
neqꝫ amati: nec amantes amatiqꝫ? Nū alios q̊s
dā preter istos amicos inuicē esse dicemus?
me: per iouem o socrates quid respondeam nō
inuenio: so: Uide o menexene /ne forte minus
recte in superioribus quesiuerimus. Tuʒ lysis
id inquit mihi uidetur o socrates: et sic fatus
erubuit. Uisum nanqꝫ mihi inuituʒ illum effu
gisse quod dicebatur: ex eo quod attentius īcū
bebat. Sic eniʒ dum audiebat /habere se uide
batur. Ego itaqꝫ uolens menexenum requiesce
re et illius philosophia nimiū delectatus /sic ly
sideʒ allocutus sum. O lysis uera mihi loqui
uideris: quia si recte consyderauissemus: haud
ita nunc aberraremus. Quare ne ulterius hac
uia pergamus. Et enim ardua mihi quasi uia
quedaʒ aspera consyderatio ista uidetur: Sed
iter quod nunc ingressi sumus: poetaꝝ admini
culis peragendū: Hi namqꝫ nobis tāꝙ patres
atqꝫ duces sapientie sunt: Dicunt profecto non
male dū qui amici sint /admonent: homines p̄
terea conciliatoris dei ductu amicos fieri uo
lunt: Sic eniʒ aiunt. Deus similem semper ad
similē agit: et notū facit. An non hec ipse aliqn̄
reperisti? ly: Reperi: so: fortasse et sapientum
scripta legisti: in quibus eadeʒ hec affirmant:
simile simili necessario semper amicuʒ esse. At
qꝫ hec est eorum sententia: qui de natura et uni
uerso tractarunt: ly: Vera dicis: so: Nunqd
bene dicunt? ly: forte: so: forte id ex parte ueꝝ
est /forte etiam ex toto: sed nos non dum inte
ligimus. Uidetur eniʒ nobis prauus prauo / q̄
propius adheret: et frequentius cum eo uersa
tur: eo magis inimicus fieri. Naʒ iniuriam in
fert: fieri uero nequit /ut qui infert et qui acci
pit iniuriam amici sint: non ne ita? ly: Sic pr
sus: so: hac ratione media pars illius sentētie
falsa erit /siquidem praui similes sunt: ly: Cer
te: so: Ueruʒ mihi uidentur bonos dicere simi
les esse inuicem et amicos: Improbos autem /
ut sepe de illis dicitur /nunꝙ uel sibi ipsis uel
inuicem similes esse: sed perturbatos penitus:
et instabiles. Qui uero secuʒ ipse dissentit: nul
lo modo cum alio consentiet: nec ulli amicus
esse poterit. Non ne tu idem existimas? ly: pro
fecto: so: Id ergo ut mea fert opinio: significāt
o amice /qui simile simili amicū esse dicunt:
ꝙ solus bonus soli bono amicus: malus auteʒ
nec bono nec malo /unꝙ reuera amicus efficit
Consentis? ly: Assentior: so: Habemus iam q̄
sint amici: Nam ratio dictat eos qui boni sunt
amicos existere: ly: Constat. so: Idem ego ar
bitror. Sed inest aliquid quod me perturbat:
Et uide queso quod suspicor: Similis simili q̄
ratione similis /amicus: et talis tali utilis est.
Immo sic etiam consyderemus: Simile quod
cunqꝫ cuiuis simili quod emolumētū aut detri
mentū inferre potest: quod non ipsummet sibi
ipsi ualeat? Aut quid pati ex illo: quod non ex
se ipso similiter pati queat? hec itaqꝫ cuʒ talia
sint /ut nihil se inuicem iuuent / quo pacto ab i
uicem expetuntur? ly: Nullo modo: so: Quod
non expetit: quo modo amicum? ly: Nullo: so:
an forsitan similis simili quantū similis: non
amicus? bonus autem bono quantū bonus nō
quantū similis /amicus existit? ly: forte: so: qd
uero? non ne bonus quatenus bonus est / eate
nus sibi ipsi sufficiens? ly: Ita: so: sibi ipso suf
ficiens secundum ipsam sufficientiam / nullo
penitus indiget: ly: Quid prohibet? so. Qui
nullo eget nullum expetit: ly: nullum sane: so:
Si non expetit /nec amat? ly: Non: so: Qui n̄
amat non est amicus: ly: Non uidetur: so: quo
modo boni bonis amici erunt qui nec absentes
mutuo se desiderant: cum se ipsis sufficienter
uiuant /nec presentes: se inuicem indigent.

Tales nr̄i qua nam ratione se inuicem multi
facere possunt? ly: Nulla: so: Amici numꝙ e
runt /qui se inuicem non multi faciunt: ly: Nū
ꝙ: so: Consydera iam o lysis /quo delapsi sim̄
et numquid omnino decepti fuerimus: ly: quo
pacto: so: Accepi quandoqꝫ ab aliquo in presē
tia etiam et reminiscor ꝙ simili simile aduersuʒ
est /et boni bonis inimicissimi sunt. Qui et he
siodi testimonio utebatur: dicentis figulum inui
dere figulo: cantorem quoqꝫ cantori: et medicū
medico. Et in aliis similiter necessarium assere
bat: simili inter se inuidia: emulatione: conten
tione abundare: et amicitia /dissimilia: Inopeʒ
porro diuiti amicum necessitate fieri: et imbe
cillum auxilii gratia forti. et medico similiter e
grotantem. Ignorantem quoqꝫ peritum deside
rare atqꝫ diligere. Addebat preterea sublimio
ra quedam ꝙ multum absit ut simile simili sit
amicum: sed contra /quod maxime contrarium
maxime contrario amicissimum: Unum quod
qꝫ enim appetere non simile /sed contrarium: ut
aridum appetere humidum / frigidum uero ca
lidum. amarum: dulce: acutum: obtusum: ua
cuum: repletionem: plenum: uacuitatem: cete
raqꝫ similiter. Contrarium enim contrario ali
menta prebere. Simile auteʒ simili minime ne
sci. Enim uero qui talia docuit facundus et e
legans quidam uir esse uisus est. bene enim di
xit: Uobis autem quid uidetur? me: Probe /
ut prima fronte apparet: so: Dicimus itaqꝫ con
trario contrarium /amicissimum esse? me: Uti
qꝫ: so: Sit ita o menexene. Sed queso non ne
alienum hoc et extraneum? Confestim in nos
ultro insurgent sapientes isti: qui refellendi fa
cundia pollent. et a nobis querent. An non sit
maxime contrarium /odium amicitie? Quid
istis potissimum respondebimus? Non ne res
pondere cogemur eos uera dicere: me: Coge
mur: so: Numquid dicent inimicuʒ amico ami
cum. Uel amicum inimico /amicum? me. Ne
utruʒ: so: Num et iustum iniusto uel tempera
tum intemperato? aut malo bonum? me: Non
mihi uidetur: so: Atqui si secundum contrarie
tatem amicum est alicui aliquid /amica hec esse
oportet: me: Oportet sane: so: Quare nec simi
li simile: neqꝫ contrario contrarium est amicuʒ
me: Non uidetur: so: Age et hoc aduertamus
ne nos magis adhuc lateat /ꝙ amicum reuera
nihil ex his que diximus /sit: sed quod neqꝫ bo
num neqꝫ malum /amicum quandoqꝫ boni effi
ciatur: me: Quid ais? so: Ignoro et ipse per
iouem. Uacillo enim ob sermonis ambiguitatē
Et uidetur ut uetus habet prouerbiū /pulchrū
ipsum amicum esse. Apparet enim molle quid
dam: lene ac pingue: Ideoqꝫ nos facile forte ī
labitur: serpit et penetrat: quasi lubricum quid
dam atqꝫ lene. Dico enim ipsum bonū pulchrū
esse. Numquid et tu? me: Et ego: so: Equideʒ
diuinans tibi id profero: boni et pulchri ami
cum esse: quod neqꝫ bonum est neqꝫ malum.
Quorsum ista uaticinor: audi: Uidentur mihi
tria quedam genera esse: Unum bonum: alteꝝ
malum: postremū quod neqꝫ bonum est: neqꝫ
malum: tibi autem? me: Mihi quoqꝫ: so: Nec
bonum bono /nec malum malo: nec bonuʒ ma
lo amicum esse /quemadmodum ratio superior
perhibet. Restat siquid alicui est amicum: ut
quod nec bonum neqꝫ maluʒ est /amicuʒ sit:
aut bono /aut tali alicui quale ipsum est. Nihil
eniʒ malo amicum est: me: Certe: so: Nec tamē
simile simili ut paulo ante monstrauimus: me:
profecto: so: Non igitur erit illi quod nec bo
num est /nec malum /amicum /id quod et ipsuʒ
tale est: me: Non uidetur: so: Soluʒ itaqꝫ quod
nec bonum est neqꝫ maluʒ / soli bono amicum
fieri potest: me: Necessario sequi uidetur: so:
Numquid recte a nobis o pueri id modo expo
situm est? Si ergo sanum corpus consyderem̄
medicine arte non indiget: nec auxilio prorsus
ullo: sufficienter enim se habet. Unde sanus
nemo per ipsam sanitatem medico est amicus
me: Nemo: so: Sed egrotans ut puto per ipm̄
morbum: me: Quid ni? so: Morbus quideʒ
maluʒ: medicine uero peritia bonum quoddaʒ
et utile: me: Sic ē. so: Corpus ex eo quod cor
pus /nec bonum est nec maluʒ: me: Ueruʒ /so:
Cogitur autem corpus ex morbo querere: et a
mare medelam: me: Apparet /so: Sequitur:
quod nec bonum est neqꝫ malum /boni amicuʒ
propter mali presentiam fieri: me: Videtur: so
Constat autem id fieri: priusꝙ illud ob mali p̄
sentiam malum efficiatur. Neqꝫ enim malum

effectum est loco boni quod appetit: cuius ne a
micum est. Impossibile namq; esse ostendimus
ut malum bono amicuz sit: me: Impossibile ꝓ
culdubio: so: animaduertite queso quod dico.
Non nulla quippe assero talia fieri: quale id:
quod illis adest: non nulla: minime perinde ac
siquis uellet colore quodam aliquid supertinge
re: adesset quodammodo infectio colorato. me:
adesset: so: Non ne tunc quoq; tale coloratum
est/quale ipsum esse solet? me: haud intelligo:
so: Sic forte intelliges: siquis comas tuas que
flaue sunt/cerusa fucauerit/utruz albe fiant?
An potius uideantur? me: Uidebuntur: so:
Verumtamen albedo illis aderit: me: aderit:
so: nihilo magis tamen albe adhuc erunt: et p̄
sente candore neq; candide erunt: neq; nigre:
me/ Uera loqueris. so: Sed quando senectute
canescunt/tunc o amice tales fiunt/quale id:
quod aduenit: cani coloris presentia cane: me:
Quid ni? so: Hoc illud est: quod quesiueram.
numquid omne cui tale aliquid adest: confestiz
tale et ipsum euadat. an potius si certo modo a
dest/tale fiat: aliter minime: me/ Hoc modo po
tius: so: Eadem ratione quod nec bonum est:
nec malum/quandoq; presente malo/non dum
est malum/non numq̄ malum fit: me: Omnīo
so: Quando non dum malum est presente ma
lo/presentia hec bonum appetere cogit: presen
tia uero que malum reddit: et appetitum boni:
et amicitiam reiicit: neq; enim ulterius neutruz
est: sed malum. Amicum uero malum bono:
et bonum malo esse non potest? me: non certe:
so: Ob hanc utiq; causam sapientes dicendum
haud ulterius philosophari/siue dii/ siue homi
nes isti sint: nec eos etiam / qui adeo corrupti
ab ignorantia sunt: ut improbi sint effecti/ nul
lum quippe malū ⁊ penitus ignorantē philoso
phari. Restant igitur illi quibus malū id igno
rantia scilicet adest: nec tamen rudes penitus
ignorantesq; sunt: imo ⁊ suaz ignorantiā agno
scunt: ob quam animaduersionē philosophant̄
idest sapiētiam amant: non dū boni aut mali:
mali. n. nequaq̄ philosophantur: nec boni etiā
Naz nec contrarium cōtrario: neq; simili simi
le supra nobis amicum apparuit. Recordami
ni: me: ⁊: ly: Recordamur sane: so: Omnino
o lysis atq; menexene/quid amicū sit: et quid n̄
inuenimus. Id eniz tā circa animā q̄ circa co
rpus supra conclusimus: quod nec bonuz est:
nec malum propter ipsam mali p̄sentiaz: boni a
micum fieri: Hec illi omnia concesserunt. Et
ego ualde letatus sum: tanq̄ uenator / qui id
quod uenando inuestigabam / abunde fuerim
consecutus: Deinde nescio quo modo extranea
quedaz ⁊ absurda suspitio mihi suborta est: q̄
si minus uera essent/que supra concesseramus
Atq; illico turbatus inq̄: pape o lysis atq; me
nexene somnium quoddā nacti uidemur: me:
Quorsum hec? so: Vereor ne tanq̄ in homīes
superbos atq; uanos: in huiusmōi de amico ser
mones falsos inciderimus: me: qua ratione?
so. Hac plane: utrum amicus alicuius amicus
est: an non? me: Necessario: so: Utrū nullius
gratia ⁊ propter nihil? an gratia alicuius et ꝓ
pter aliquid? me: Certe alicuius causa et prop
ter aliquid: so: Nunquid amica est res illa cu
ius gratia amicus: alicuius est amicus? An
forte nec amica nec etiam inimica? me: Haud
satis intelligo: so: Uerisimile est: ueruz sic et tu
et ipse ut arbitror: melius intelligemus: Egro
tantē medici amicuz esse diximus: me: Diximꝰ:
so: Non ne propter morbū et sanitatis gratia
medici est amicus? me: Ita: so: Morbus ma
lū: me. Quid ni? so: Sanitas bonum an malū
an neutrū? me: Bonū: so. Prediximus corpus
cū nec bonuz sit nec malū: propter morbū ma
luz medicine amicuz esse: bonuz uero medicinā
causa uero sanitatis amicitiā medicina nancis
citur: sanitas autē bonuz: me/ prorsus: so: ami
cū: an non amicū sanitas? me: Amicuz: so:
Morbus inimicū: me: Penitus: so: Quod er
go nec bonuz est: nec malū /propter malū inimi
cūq; /boni amicū est/boni amiciq; gratia: me.
Patet. so. Ergo amici causa amicū propter ini
micum est amicuz: me. Opinor: so: Agite pue
ri postq̄ huc disputando deuenimus/ attenda
mus obsecro diligenter: ne forte decipiamur:
Principio quod amicuz amici amicuz factum
est: simile uidelicet similis/quod impossibile es
se in superioribus constitit: equidem pretermi
cto. Sed istud insuper consyderemus: ne nos
presens opinio fallat. Medicinam sanitatis gra

tia amicum esse diximus: me: Affirmauimus:
so: Sanitas non ne amicum? me. Ualde. so:
Si amicum alicuius gratia est amicum: me:
Est: so: Amici scilicet/si supra concessa perma
nent: me: Et amici: so: Nunquid et illud iterū
amici causa amicum erit? me: Certe: so: neces
sarium est/ut hoc progressu ad principiū quod
dam perueniamus: quod non ultra in amicuz
aliud referatur: sed in ipsum quod primum a
micum est/singula que dicuntur amica/respici
ant: me: necessarium: so: Hoc est: quod modo
dicebam consyderandum: ne reliqua omnia q̄
amica gratia illius prediximus: tamq̄ simula
chra quedam eius nos decipiant: Illud autez
primum reuera sit amicum. Consyderemus i
gitur hoc pacto. Quod quisq; multifacit/utpu
ta pater filium rebus aliis anteponit. talisq; uir
ex eo quod filium multifacit: alia quoq; nō nul
la ob illum estimat: exempli causa. Si illum ci
cutam ebibisse senserit/uinum plurimi faciet:
modo uenena curaturum existimet: me: et ma
xime quidem: so. Nunquid et amphoram in q̄
uinum? me: Ualde: so: Num pluris estimat:
tunc calicem fictilem aut tres ciatos q̄ filiū?
an potius sic se res habet? Omne hoc studiuz
non ista respicit: que alterius gratia preparant̄
sed in illud tendit: cuius causa cetera quesita
sunt. Neq; uerum est/ quod sepe dicimus/q̄ ar
gentum et aurum multi facimus. Omnis quip
pe intentio estimatōq; illius unius est: ad quod
ista parantur: me: Constat: so. Eadem quoq;
de amico ratio est. Quecumq; eniz amici cuius
dam gratia/amica nobis esse diximus: in pro
prio uocabulo nominauimus. amicum autem
reuera illud esse apparet/in quod he omnes: q̄
uocantur amicitie/tendunt: me: Sic uidetur:
so: Quapropter reuera amicum/nullius amici
gratia est amicum: me: Uerum: so: Hoc igitur
absit ut amicum amici cuiusdam causa sit ami
cum. Sed non ne bonum amicum est? me: sic
opinor: so: Num propter malum bonum ama
tur? et ita se res habet? Si ex tribus que dixi
mus/bonum/malum/neutrum/ duo accipiant̄
malum uero abeat: et nihil attingat/nec corpus
nec animam nec aliud quicq̄ ex his que diximꝰ
secundum se ipsa nec bona esse nec mala/num
quid inutile penitus tunc nobis bonum esset?
Si enim nihil nos ulterius lederet / nullo bo
ni fauore indigeremus. Et iccirco tunc nobis
pateret: quod propter malum/bonum quesiue
rimus amauerimusq;: quasi bonum sit mali re
medium/malum uero morbus/et cum nullus
sit morbus/nulla medela indigeamus. an sic
natura institutum est ipsum bonum/ut propter
malum ametur a nobis: qui inter bonum / ma
lumq; mediī sumus. Ipsum uero suapte natu
ra/nil conferat? me: ita uidetur: so. amicuz ita
q̄ illud/in quod desinebant cetera omnia/ que
alterius amici gratia/amica dicta sunt/longe a
liter q̄ illa se habet. Illa enim amici gratia a
mica uocata sunt. Ipsum autem quod reuera
amicum est/contra/amicum esse inimici causa
nobis apparuit. q̄ si inimicum abesset/ haud ā
plius nobis esset amicum: me: Non ut mihi p̄
sens ratio persuadet: so: Si malum/extirpare
tur/utrum fames nulla sitis ue restaret? aut
huiusmodi aliud? an forte fames aliqua relin
queretur/cum homines ceteraq; animalia cēnt
neq; noxia tamen/et sitis appetitusq; reliq/nec
mali tamen malo penitus extirpato. An ridi
cula forsitan hec questio est? quid tunc resta
ret/quid non? me: Quis nouit? so: Hoc saltez
nouimus/q̄ nunc accidit exurientem ledi: acci
dit et iuuari: me: Utiq;: Non ne sitientem quo
q; et alia quelibet huius generis cupientē/quā
doq; utiliter/quandoq; noxie: quandoq; neu
tro modo appetere accidit? me: Ualde: so: Si
mala perdantur/que mala non sunt/ cum illis
una interimentur? me: Nequaq̄/so. Erunt igi
tur appetitus nec boni nec mali etiam si mala
fuerint interempta: me: Uerisimile. so: fieri ne
potest/ut qui desiderat aliquid / atq; ardet / id
ipsum non amet? me: Non ut mihi uidetur: so
Hac de causa etiam destructis malis/ut uidet̄
amica non nulla restabunt: me. Ita. so. Sin
autem malum causa esset ut alterum alterius
esset amicum/sublato malo nihil amicum esset:
Nam sublata causa/euentus eius remanere nō
potest: me: probe loqueris: so. Non ne supra
inter nos conuenit amicum amare aliquid: et
propter aliquid? ac propter malum/ id quod:
nec malum est nec bonum/ipsum bonum ama

re? me: conuenit: so: In presentia autem alia q̃
dam causa uicissim amandi apparet: me: Uide
tur. so: Nunquid ut modo dicebamus deside
rium amicitie causa est? et id quod desiderat.
desiderati est amicum? tunc quando desiderat?
Quod uero supra diximus amicuȝ esse/umbra
tile quiddam est/quasi fictio prolixius circum
scripta: me: apparet: so: Enim uero quod appe
tit illud quo indiget/appetit. me: id ipsum: so:
Indigum itaq;/amicum est illius quo indiget:
me: Sic opinor: so: Eget quodlibet illo a quo
priuatum est: me: Quid probibet? so: Eius igi
tur quod proprium et cognatum est/ut uidetur
amor: amicitia: appetitioq; existit o menexene.
atq; lysis: me: et: ly: Concedimus. so: Quare
et uos si amici estis inuicem/natura quodāmō
propinqui estis: me: et: ly: Et maxime quidem
so: Et quisquis alius desiderat alium o pueri:
aut amat: ob id desiderat et diligit atq; amat.
ꝙ propinquus illi est/uel secundum animam/
uel anime consuetudinem/aut mores/aut spēm
alioquin numq̃ꝙ diligeret. Consensit plane me
nexenus: lysis tacuit. Sed ego quod inq̃ꝙ natu
ra proprium est/necessarium est ut amemus:
: me: Uidetur: so: Ergo necessarium est ut legi
timus et minime simulans amator: mutuo ab
amatis ametur: His lysis atq; menexenus uix
tandem annuerunt: hippothales autem letitia
gestiens/uariis est infectus coloribus: Ceterū
uolens diligentius sermonem discutere/hec
adiieci/si proprium et simile differunt/diximus
iam o lysis atq; menexene quid est amicum: sin
autem idem est simile atq; proprium: haud fa
cile est sermonem superiorem reiicere/ꝙ non si
mile simili secundum similitudinem inutile: in
utile autem/amicum nullo pacto: Uultis igit̃
postq̃ꝙ disserendo uelut ebrii facti sumus/fatea
mur aliud quiddam esse proprium: aliud simi
le? me. Uolumus proculdubio/so/Utrum bo
num cuiq; proprium ponemus: malum autem
alienum? An maluȝ malo proprium/et bono
bonum: neutro deniq; neutrum? me: et: ly: Si
gula hec singulis propria nobis esse uidentur:
so: Rursus o pueri in eos quos a principio de
amicitia redarguimus sermones/nunc incidim̃
Naȝ iniustus iniusto: malo malus/non minus
amicus erit q̃ꝙ bonus bono: me: Ita uidetur:
so: Quid porro? si bonum et proprium ideȝ es
se diximus/non ne bonus bono dum taxat a
micus? me: Omnino: so: At istud quoq; cōfu
tatum a nobis iam dudum existimauimus: Re
cordamini? me Optime: so: Ad quid ergo dei
ceps sermone utemur? ad nihil uidelicet. Ope
repretium itaq; est instar sapientum in iudiciis
que dicta sunt: enumerando resummere: Si ẽ
nec amantes neq; amati: nec similes neq; dissi
miles/nec boni/nec proprii/nec alia quotcūq;
dinumerauimus/quoꝝ propter multitudinem:
haud memini/si inq̃ꝙ nihil ex istis amicū est/ni
hil equidem quod afferam/amplius habeo: cū
ista dixissem/cogitaui quedam e maioribus na
tu citare: Sed illico tanq̃ꝙ demones quidaȝ pe
dagogi: tam lysidis q̃ꝙ menexeni una cum illo
rum fratribus/eos domum redire iusserunt:
hesperus enim uenerat: Primum itaq; nos et
alii circunstantes pedagogos repulimus: Sed
cum nihil nos curarent/et barbarice susurran
tes grauiter ferrent/crebriusq; pueros uocita
rent/illorum procacitate deuicti: cetum dissol
uimus. Quippe cum illi hermeis. i. quadratis
quibusdam lapidibus inniti. importune insta
rent. Postea iam abeuntibus illis/ad menexe
num lysidemq; conuersus/hec breuiter intuli:
Impresentia ridiculi ineptiq; euasisse uidemur
tam ipse grandis natu: q̃ꝙ uos pueri: Siquideȝ
isti abeuntes nos carpent/ꝙ amicos inuicem
nos esse putemus. Ego enim me uobiscum ad
numero. Non dum autem quid amicus sit/in
uenire inuicem potuerimus.

Finis Lysidis:

Epitoma Marsilii Ficini Florentini in Theetetum Platonis de scientia ad Petrum medicem patrie patrem.

Dialogus de Scientia Petre medi
ces insurgit altius: et dignas miro i
genii tui acumine questiones mouet
quarum capita solutionesq; in hoc cō
pendio summatim animaduertes. Ubi quid sci
entia non sit: quid sit: et unde: et quomodo di

sputantem reperies: socrates quidem quid sci
entia sit/interrogat. theetetus autem respondet
scientiam esse geometriam: arithmeticam. cete
rasq; huius generis disciplīas et artes singulas
Hanc socrates responsionem tamq̃ꝙ interroga
tioni minus congruam respuit. Quia cum īter
rogaretur quid scientia sit/non quid/sed quot
scientie sunt/enumerat. Et cuius scientie sunt
exponit: Qui enim arithmeticam dicit/non sci
entiam ipsam/sed numerandi scientiam: et qui
geometriam/metiendi scientiam dicit. Deinde
ridicula responsio est/cum per ignota reddat̃:
Nemo enim potest ꝙ hec scientia numerorum
uel figurarum sit/nosse/nisi quid est scientia:
nouerit: preterea superflua responsio est. Nam
cum posset paucis complecti ipsius scientie ra
tionem: dinumerandis singulis infinitum iter
ingreditur. Affert post hec protagore defini
tionem: scientiam: sensum esse dicentis. Homi
nem quippe protagoras rerum omnium men
suram esse censet/existentium quidem ut sunt.
non existentium autem/ut non sunt: et queli
bet cuiq; talia esse/qualia cuiq; uidentur. Qua
les enim res queq; sunt/tales sentiri. Quales
sentiuntur: tales phantasie idest sensui interio
ri uideri. Quo effici uult ut sensus scientia sit.
In hoc sane thales milesius: homerus. epicha
rmus. Empedocles. heraclitus: protagoras ꝯ
senserunt: Nam cum inquit thales aquam om
nium esse principium: et homerus patrem om
nium oceanum: matrem thetidem esse/omnia
ostendunt in fluxu uersari: Hos reliqui/quos
memorauimus/imitati/nihil esse unq̃ꝙ/sed fie
ri semper unum quodq; dixerunt. Unde nihil
in se absolute tale potius esse q̃ꝙ tale: sed per
motum: mixtionem: relationemq; unius ad ali
ud/huic quidem tale/illi tale et fieri et uideri.
Quod omnia in motu sint/ex eo constare pu
tant/ꝙ a motu omnia fiant: ꝙ autem a motu
omnia/ex eo coniiciunt/ꝙ a quo quidq; fit/per
illud et conseruatur. Sed tam illa que ad ani
mam/q̃ꝙ que ad corpus pertinent. motu et exer
citatione seruantur/ocio corporeq; pereunt.
A moto igitur omnia preterea q̃ꝙ diu celorum
sphere mouentur/miscentur quatuor elementa
Quatenus ista miscentur/eatenus inferiora gi
gnuntur: que postq̃ꝙ genita sunt/exercitatione
seruantur. hec igitur omnia motus efficit: Ad
dunt ꝙ ex calore generatio calor ex motu solis
uel collisione corporum prouenit: Quod auteȝ
nihil secundum se ipsum unum aliquid sit. sic
exemplo inducunt: albedo et quisq; color/nec
oculorum aspectus est/neq; corporum motus
sed ex aspectu motuq; medium quoddam resul
tat: idest talis circa oculos passio/Et ex diuer
sa aspicientis dispositione/uarioq; intuendi mo
do/colores uarii. et alias alii/et uidentur et fi
unt: Preterea radiorum motus uarius corpo
ra pulsans: oculosq; feriens/diuersas et omni
formes imagines obfert. Quin etiā sepe diuer
sis hominibus animalibusq; circa idem diuer
sus color apparet: et est: sepe quoq; eidem: et
circa idem q̃ꝙ non eodem: sed alio tempore:
ob nature ipsius mutationem: Opinantur igit̃
quicquid est/esse motum: Motus autem spe
cies duas: Unam in agendo: in patiendo alte
ram: horum motuum conmixtione/omnia ut ip
si aiunt/conficiuntur: Euentus specie gemini
numero infiniti sunt: sensibile uidelicet: atq; sē
sus: qui cum sensibili fit semper atq; congredi
tur: Quotiens enim sentiendi uis aliqua et ali
quid illi consonum una coherent/eorum cōcur
su duo quedam proueniunt: circa id quod ob
iectum est/species sentienda/color/sapor/odor
ceteraq; huiusmodi: circa uim anime/sensus:
Quibus disiunctis/ista non fiunt. quo fit: ut
ex his que quinq; sensibus offeruntur/nihil ta
le suapte natura uel tale sit: sed cum sensu con
grediens alias aliud fiat: Nihil eniȝ agens uel
patiens secundum se ipsum est: sed in alterno
congressu utrumq;: Quare nihil se ipso unum
aliquid ē: sed ad aliud et alicui sempeꝛ fit: nec
est umq̃ꝙ uerum fit/fluitq; semper: Hec autem
ex eo redarguit socrates: ꝙ ebrii ⁊ hi qui phre
nesim patiuntur: et insani et dormientes: cum
somniant: nec non qui sensus alio quodaȝ mor
bo corruptos habent/uera sentire se et cogita
re affirmant. cum omnia tamen illorum uisa:
falsa esse dicamus: Quo efficitur ut non omīa
que uidentur: uera sint: In eamdem dubitatō
nē cadunt: quecunq; uigilantes sobriiq; sentire
dicimur: Nam equum ferme tempus somno et
uigilie uicissim damus: Idcirco dubium est:

utrum hec an illa potius ſomnia falſaq̃ ſint : Qui uero apparentia omnia uera eſſe opinari nolunt: ſic utiq̃ reſponderent: ꝙ uarie agentiū patientium ue affectiones diuerſa producunt: et obiecta que ſentiuntur: agunt ſecundum pa tientis ſenſus affectionez: hec in uigilante . et dormiente: egrotante: et beneualente alia eſt : Quapropter et alia iudicia fiunt: omnia tamen uera: quia omnia cuiq̃ talia ſunt / qualia iudicā tur Meminiſſe enim oportet quod ſupradictū nil ſui natura abſolute unum aliquid eſſe / ſed ad alterum et alteri et alterius eſſe / quicquid a liquid eſt: Immo fieri quicquid fit aliquid: cē uero nihil: hec itaq̃ ſibi inuicem conſonant: ſe cundum homerum et heraclitum omnia fluere ſecundum protagoram . rerum omnium menſu ram eſſe hominem: ſecundum theetetuz ſcienti am eſſe ſenſum. Aduerſus eos ita ſocrates ar gumentatur: Si ſenſus ſcientia eſt / bruta : que magis q̃ homo / ſenſibus ualent / ſcientia p̄ſta bunt: Itē ſi uera ſunt: quecumq̃ uidentur: cu iuſlibet hominis cogitationes eque recte ſunt: nec ullus alio ſapientior: nec homine deus: ac cedit ad hec ꝙ inanis eſſet docendi / diſputādi / redarguendi facultas: cum nihil diſcere opor teat eos / qui uere de ſingulis iudicant: neq̃ in quirenda ſint que quiſq̃ poſſidet : neq̃ redar guendum aliquid ſit: quando quidem cogitatō nes quelibet uere ſunt: preterea ſi idem eſt ſen tire ac ſcire: ut uidere atq̃ audire / cum primuz litteras inſpiciunt pueri non dum eruditi : ui dent eas . ſciunt igitur: aut ſi neſcire dicantur: dicantur etiam non uidere: Et cum primum ba rbaros ſua ꝓnuntiātes audimus: nō dū illius līgue periti: ſicut audire ſic et ſcire q̄ proferūt affirmabimus: ꝙ ſiq̄s intelligere neget: neget ſimiliter et audire: Reſpōdebit ad ultimū hoc ꝓtagoras: quod uidemus audimuſ ue ſcire: qō ignoramus / nec ſentire q̄dē: Ut in litteris figu rā . ſitus partium / et colorez pueri uidēt : et ui dētes ſciūt: Uoces barbaras audientes : mox acutū et graue ut audiūt: ita ſciūt : litterax̄ ue ro uocūq̃ ſignificata cū nō ſentiant prorſus i gnorāt: Cōtra illū ſic īfertur: Ex hoc ꝓtago ras ſequit̄: ut cū ſignificata ſciūt: alio quodam q̃ ſenſu ſciāt: Sciā itaq̃ aliud q̄ddā ē q̃ ſen ſus: Item ſi uidere ſcire eſt: non uidere / neſci re erit: Quod autem quid uidit didicitq̃ et me minit / ſcit: Sepe uero id non uidet: ergo et ne ſcit: quapropter idem ſimul et ſcit et neſcit: pre terea ſi uno oculo aliquid uideas : alio clauſo nihil cernas / illud uides pariter et non uides: quare litigioſus quiſpiaz dixerit: Si uidere ſci re eſt / et non uidere neſcire: idem ſcis ſimul et neſcis: Adde ꝙ cum quid eminus / et confuſe proſpicis: uides quidem: neſcis tamen cum du bites: Non igitur ſcientia ſenſus eſt: Reſpon deret forte protagoras: primo quidem de me moria et ſcientia diſtinguendo: nam cuz primū ſentiendo quis patitur / memoriter tenere inci pit: deinde etiam non patiendo meminit: Cum iterum idem ſentit patiturq̃ / reminiſcitur : in primo quidem ſcit actu non habitu: in ſecūdo habitu: non actu: in tertio et actu ſimul et habi tu: quare interdum et ſcit ⁊ neſcit: Neq̃ tamē iſta contraria: Nam non eodem modo quo ſcit ignorat: Ergo cum non uidet: meminit tamen: ſcit habitu: actu neſcit: Hec uero contraria nō ſunt: Et cum a ſocrate dicit̄: alius alio ſapien tior / reſpōdet protagoras nō ex eo ſapiētes q̄ſ dam / inſipiētes alios eſſe uocādos: ꝙ alii uera alii falſa opinent̄: Nā opinari unū quēq̃ illa q̄ quiſq̃ patitur: pati ea a quibus mouet̄: moue ri ab his que agūt: agere illa q̄ ſunt: que ſunt: uera eſſe: Ex q̊ oēs opinari uera ꝯcludit : n̄ tn̄ oēs bona atq̃ decora . ſapiētes aſſerit eos q̄ be ne affecti q̄cunq̃ offerunt̄ / ut bona ſuſcipiunt bonaq̃ ſibi putāt / ⁊ ut putāt / ſunt: Inſipiētes illos q̄ male affecti / mala iudicāt / ⁊ mala ſibi ſunt / q̄ iudicāt: Cōtra id quod dicit̄: oēs uera opinari: ſic ſocrates: Accidit in omni uita ⁊ ſi gulis facultatibus / ut exiſtimemus in q̄buſdaz nos metip̄os uere iudicare: ī nō nullis alios : q̄ſq̃ ē facultatē aliquā ꝓfitetur: et alteri ī alie na arte ꝯcedit : Aut exiſtimatō hec uera aut fal ſa ē: Utrinq̃ ſequitur / non omnes hoēs uere putare: Nā ſi uera exiſtimatio illa / uerū erit ꝙ q̄dā ī multis uere iudicāt / ī q̄bus nos falſo o pinamur: Nō oēs igitur uera opinamur: Sin falſa: ergo in hoc ſaltē ſepe decipimur: q̄re nō oīs opinio uera: q̄n ēt ſepe ꝯtigit / ut q̄ unus ut uera cogitat: ab oīuz aliox̄ opinione abhorreāt

Illa igitur illi uera: falſa aliis uidebunt̄. Erūt igitur falſa tamen pluſq̃ uera / quo plures ſunt quibus falſa q̃ quibus uera putantur. Nō er go menſura rerū ille / ſed alii: Quare non oēs mēſura rerum omnium ſunt. Itē protagore ſē tentia / ꝙ omnis opinio uera ſit / paradoxon eſt et preter omnium ferme ſentētiam. Ex quo om ne pene genus hominum falſam eius opinionē cēſet: ꝙ ſi uera eſt omnis opinio: uerū et hoc u niuerſale iudicium: ergo ut falſa putat̄: ita et ē protagore ipſius poſitio: qua dicitur omnē opi nionē eſſe ueram. Nā ſe ipſam ita dicēdo / falſā eſſe concedit: Et ſi dixerit falſo putare illos: q̊ ab eius dictis abhorrent / hinc quoq̃ idē ſequi tur: non omnē ſcilicet opinionē eſſe ueram: pre terea qui ignorat / menſura eius quod ignorat eſſe nequit. Qui dubitat / ignorat . oēs homineſ dubitant: multa ergo ignorant: Non omne ita q̃ omnium menſura ſunt . Cumq̃ dicit / qualia cuiq̃ ſingula uidentur / talia ſunt: aberrat. Que namq̃ medicine artis ignaris / ſalubria corpo ri noxia ue uidentur / non ſemper talia ſunt: ſe pe illos opinio fallit . et que utilia uel noxia in rei . p . adminiſtratione ciues deliberādo decer nunt / non ſemp rei : p . talia ſunt . Obſunt enī multa que profutura ſperabant : et que nocitu ra / proſunt . Quod ſi ipſum ſalubre et utile nō ſola opinione hominumq̃ conſuetudine conſtāt ſed aliquam ſuapte natura ſubſtantiam habent multo magis honeſtum ipſum atq̃ bonum: bo num quippe utilium principiū eſt et finis . Qua propter nec in his que ad corporis curam / nec in his que ad animam: et rei: p . gubernationē ſpectant / qualia cuiq̃ ſingula uidentur / talia ſunt . Et enim ſi q̄cunq̃ uidentur / talia eſſent : quotiens quis futura prediceret / uere nimium preſagiret: quod quidē falſum eſt: Raro enim futura talia ueniunt / qualia cogitantur . Et ſi quis de futuris iudicat / non quiuis id agit / ſed artifex de his que ad eius artem ſpectant . Ut futuram febrē medicus potiuſq̃ muſicus / futu ram conſonantiam muſicus meliuſq̃ medicus preuidet. His deniq̃ confutatis : occaſionem ſummens ſocrates a libertate ⁊ uel ſeruitute lo quendi / de libertate philoſophantium: et ſerui tute ciuiliū ac rhetorum diſputat : Qualis ſit utrorumq̃ uita: ꝙ philoſophi finis eſt / ab hūa nis malis ad ſuperna bona conſcēdere. De pre miis eorum qui celeſtia petunt: penis eorum: qui terrenis inhiant. Qua digreſſione peracta ad propoſitam queſtionē reuertitur. Eius fun damentum erat heracliti ſententia ꝙ omīa mo ueantur. Cuius contrariū parmenides et mel liſus / et eleates: zeno ſenſerunt. Omne enim u num et īmobile poſuere. Quorum dogma pla to in libro de uno rerum omnium principio / quē traduximus / exponit ⁊ approbat. Contra uero heraclitum et protagoram a motus diuiſi one differere incipit. Motus duo ſunt genera Unus ſecundū locū motus : ſecundū rei natu ram alter: Latio illa . alteratio iſta dicitur: La tionis ſpēs due: tranſitus: et circulatio. Quia uel de loco ad locum fit tranſitus: uel circa lo cum unum eumdemq̃ circuitus. Motus uero in ipſa rei mote natura / aut ſecundum ſubſtan tiam / aut circa quantitatē uel qualitatē efficit. Si ſecundum ſubſtantiam ad ipſuz eſſe : quid mouetur / generatio: ſi ad non eſſe / corruptio : Secundū quantitatē: ad maius incrementum / ad minus decrementum dicitur. Motus q̄ de qualitate in qualitatē / affectio nominatur Sor titur deinde uaria ex uariis qualitatibus nomi na. Nam qui ad calorem calefactio: ad frigus frigefactio. ad colorem coloratio : ſimiliterq̃ de ceteris. Diſtinctione premiſſa querit ſocra tes . ſi mouētur omnia: utruz duobus illis mo tus generibus ſingula / aut uno quodā multa : duobus alia moueant̄: ſi uno quodā multa : ſe q̄tur non magis illa moueri q̃ ſtare. Nā ſi mō quodam mouentur / quodāmodo et quieſcunt : Opinio uero illox̄ nō id uult: ſed omnia oīo ſi ne ullo ſtatu moueri: quo fit ut omnibus moti bus agitētur. Ergo dum res e loco ad locum feruntur / ex affectione interim in affectionem iugiter tranſeunt: ut ex calore ī frigus: albedīe ī nigredinē uel ꝯtra. Querit̄ utrū ſub una q̄dā iſtax̄ forma aliquātulum maneant / nec ne / ſi manēt / ſeq̄t̄ ut nō oīs ſtatus ſit expulſus: Si nō ꝑmanent / dū q̄d calidū aut albū pronūtiat̄ / deſinit calidū eē uel albū. Imo priuſq̃ ꝓnūtia tio īcepta deſinat: deſinit eē forma. Unde nihil ūq̃ uere ꝓnūtiat̄ aut ꝑcipit̄: nec mag̃ calidum

aliud ꝙ non calidum: album ꝙ non album est
predicandū: cuꝫ ī nullo consistat: et sit et nō sit:
pariter dum profertur:. Quā ob causaꝫ rerum
forme nobis ignote sunt. Idē de sensu dicēduꝫ
Nā nec uisus in uisione / nec ī audiēdo auditus
momentū permanet. Quo circa nō magis uide
re aut audire: ꝙ nō uidere et non audire cōtigit
etiā dum uidere et audire nos profitemur. Ex
quo seqtur ut sublatis sensibus sublata sit et sē
suum ueritas: qua sublata / nullo modo dicēduꝫ
sensum sciam esse. Addit et aliā rationē: ad cu
ius intelligētiam aduertendū est: ꝙ plato nullaꝫ
corpori cognitionem tribuit / quēadmodū nullā
uitam: quod uiuit: id sentit. Viuit anima / et aīa
sentit. In corpore aūt nec uita nec sensus: sed
uite sensusqꝫ opera declarantur. Ideo quos sē
sus quinqꝫ alii uocant / ipse organa quinqꝫ sēsus
apellari uult: nihilqꝫ his instrumētis sentiri: sed
per hos quasi meatus ab una quadā aīe ui senti
ri singula putat: quē sensum cōmunem uocat:
in quē undiqꝫ e singulis corporis organis: ut ad
centrū circuli e superficie linee / uarie passiones
influunt. Colores quidē per oculos: per aures
soni: per nares odores: saporesqꝫ per linguam.
Deniqꝫ per totū corpus / calor: frigus: humiduꝫ
siccum / graue: leue: molle: durum: lene: asperuꝫ
rarum: densum: acutum: similiter et obtusum.
ꝙ anima / ista non multis / sed una ui sentiat / pa
tet: quia sentiendo colorē / dicimus nō esse uocē
et saporem sentiendo / nō esse odorem pronuntia
mus. Nō pōt aliud ab alio distinguere / ꝗ non u
trumqꝫ cognoscit. Nullū organum eadē que et a
liud organum porꝛigit / et si eadem / non eodem
mō / Iccirco eoꝝ ꝗ sentiuntur / distinctio / non ī
organis est: sed in una quadā ui anime peꝛcipi
ente singula: et singula simul a singulis distīguē
te: Que cum ipsa hec oīa sola possit / quod nec
etiaꝫ ꝑipatetici negāt / ꝗd multis sensibus opus
est? Hic sensus quē conmunē uocant / oibus aī
malibus statim natis inest. Preter quē est et a
lia uis: quā phantasiam opinionem / cogitationē
qꝫ nominat. Cuius officium est / de his que con
munis sensus per organa quinqꝫ sensit / iudicare
non quale soluꝫ / sed quid sunt: ꝙ eoꝝ unū quod
qꝫ idem est secum: ab alio aliud: Unum seorsuꝫ
iuncta uero simul / duo uel tria: similia item et
dissimilia bona uel mala. pulchra / turpia. utilia
noxia: et ab uno in aliud raciocinando percurre
re: aliud applicare cum alio / et preterita et futu
ra cū presentibus cōparare. Itaqꝫ hac ui essen
tiam. unitatem. numerum: Idem. alterum simi
litudinem. dissimilitudinem: pulchrum. turpe.
bonum. malum. utile inutile iudicamus: Quod
quidem iudicium cum non statī natis assit / sed
longo post tempoꝛe / nec omnibus animalibus:
sed quibusdam / patet ꝙ alia quadam ui pꝛeter
cōmunem sensum ista ꝑcipimus: Hanc phanta
siam ꝑfectam et opinionem nuncupat: Que ta
men ipsa nō sufficit: Nam hec oīa pꝛoprio quo
dam et particulari modo / certo sub tempoꝛe lo
coqꝫ et condictione iudicat. Scimus autem nos
de hisdem ī genere et uniuersali modo etiam iu
dicare / non quid nunc homo iste uel ibi hoc uti
le / uerum quid ipsa semper humanitas / quid pas
sim utilitas ipsa sit. Ideoqꝫ alia ui opus est / que
uniuersales rationes rerum generatim percipiēs
de una discurrat in aliam / discurrendoqꝫ argu
mentetur: Quod quidem in nobis fieri dum syl
logismos nectimus / nemo dubitat. Hanc ratio
nem uel cogitationem dicimus uniuersalem / cū
opinionem ipsam / particularem rationem cogita
tionemqꝫ nuncupemus. Ad hanc deniqꝫ mens
decedit: que omnes rationes rerum non discur
su sed simplici stabiliqꝫ intuitu percipit / nam su
pra motum ac tempus / status et eternitas esse
debet. Motus quidem et tempus in ratione. in
mēte status ē et eternitas. Nō enī aliud post ali
ud discit: sed simul omnia tenet. Supra mentē
ipsa anime unitas est summi boni caracter: qua
non rerum rationibus ideisqꝫ / sed primo rerū
omnium principio quod ipsum unum est / iungi
tur. Cum omnes anime uires que in cognitio
ne uersantur enumerate sint / et scientia in cogni
tione consistat / in qua potissimum ui scientia sit /
uidendum. Sensui quidem non cōuenit: ut mul
tis iam rationibus constitit: et hac pꝛecipue: qa
sensus ille cōmunis essentias rerum non iudi
cat: sed passiones quasdam corporum solummo
do ꝑcipit. Quisquis ignorat essentiam / ignorat
et ueritatem: Qui ueritatis est expers / a scientia
nimiū alienus. Non ergo in sensu scīa: ubi aīa
non ꝑ se sed per corpus ꝑcipit: atqꝫ ideo sepe de
cipitur. Sed in phantasia forsitan et opinione
consistit. Ubi essentias iam percipimus: et anīa
per se ipsa sine corporis ministerio iudicat. At
qꝫ hec sententia secundo loco theeteto placet: ꝙ
sciētia sit opinio: non quelibet tamen / sed opinio
uera. falsa aūt opinio / ignorātia: Cum uero the
etetus opinionem in duo distīxisset / ueram et fal
sam quesiuit illico socrates quomodo falsa opi
nio esse possit. Unumqꝫ supponit: Quod quisqꝫ
opinatur / aut ea que nouit / aut que nō nouit opi
natur. Unde in hūc modum raciocinatur: Qui
opinatur falsa / nunꝗ ex eo falsa opinatur / ꝙ pu
tet aliqua que nouit / alia quedam esse que ēt no
uit: Nam qui utraqꝫ noscit / aliud pꝛo alio nūꝗ
accipit: Neqꝫ que non nouit / alia quedā que nō
nouit: Nihil enī de illis quis iudicat: que nūꝗ
in cogitationem uenerunt. Neqꝫ quod nouit id
quod nunꝗ nouit / Aut contra quod non nouit
id quod nouit esse: Quis enī pꝛo ignoto notum
uel pꝛo noto ignotum accipiat? His igitur mo
dis opinari falsa / nullus posse uidetur: Forte
uero alio quodam pacto falsa homines opinanē
cum ea que non sunt / opinantur: Ex quo falsa
opinio erit / ea que non sunt opinari: Sed neqꝫ
id fieri potest: Quisqꝫ enī uidet / unum aliquid
uidet: qui unū aliquid uidet / existens quoddā
uidet: qui uero non existēs uidet: nec unū aliqd
Qui non unum aliquid / nihil: qui nihil uidet:
nec uidet quidem: Ergo aut nō uidet: aut quod
ē / uidet: Similiter de auditu ac ceteris sensibus
affirmare possumus: Quamobꝛem cum opinio
sensum sequatur / quicūqꝫ opinatur unum aliqd
opinatur: qui unum aliquid opinatur / existens a
liquod opinatur: Ergo quod est / opiatur: qui ue
ro non existens: etiā nec unum aliquid: Si non
unum aliquid / nihil igitur: Si nihil opinaē: nec
opinatur quidem: Itaqꝫ aut non opinatur oīo:
aut quod est opiatur: Qua pꝛopter neqꝫ hoc mo
do falsa aliquis opinabitur / ꝙ que non sunt opi
netur: Accedit modus alius quo cōmutatio fit
ita ut aliud pꝛo alio accipiamus: ut pꝛo pulchꝛo
turpe: et pꝛo utili inutile: quod quidem socrates
ita refellit: Opinari secum ipso loqui est: dū no
bis cum met interrogamus: respondemus: affir
mamus: atqꝫ negamus: Nec est locutio hec ītri
seca extrinseco sermone deterior: In extrinseco
uero sermone nullus unꝗ dicit quod turpe est
esse pulchruꝫ: et quod homo / bouem esse: quod
par / impar: aut huiusmodi aliquid: Quare mul
to minus cogitando asseret: horum unū aliud es
se: Nam aut noscit utraqꝫ: aut alterū soluꝫ: Si
utraqꝫ: nunꝗ utiqꝫ cōmutaret: si alterum: neqꝫ
sic etiam: quod enī cognoscit nunꝗ pꝛo illo qd
non dum in cogitationē uenit acciperet: quo fit
ut nō dum ītuētum esse uideatur / quomodo fal
sa opinio nobis insit: Utitur hic Plato et in phi
lebo atqꝫ sophista menone sex nominibus ad ean
dē uim anime ꝑtinentibus / ad sex illius officia
significāda: Nā cum post sensum cōmunem ani
ma: eademqꝫ et cōmunis sensus apprehendit opi
nāte potētia percipit / prima ipsa perceptio: ima
ginatio dicitur: Ut appꝛehensa conseruat memo
ria: Ut iterum que seruauit: in se ipsa resummit
reminiscētia: Et cum resumēdo de alio in aliud
quasi quadam raciocinatōe discurrit cogitatio:
Postꝗ uero discursu peracto affirmatur aliqd
uel negatur opinio. At uero cum opinione ꝑcep
ta per sensum atqꝫ memoriam / aīa cogitatione re
fingēs ita in hec respicit uelut in illa a quibus
ista manarunt: et que imagīes sunt: res ueras
esse putat picturā quādam et phātasiam Plato
nomiat: Et cum cereā īducit effigiem: cerebri
naturam nequaꝗ ītelligit. Nō enim dixit in coꝛ
poꝛe: sed in aīo ceream effigiem esse: Cum uero
in incorporeo nihil sit coꝛporale per trāslationē
quādam operumqꝫ similitudinem potius ꝙ ita
ut uerba sonāt hec ītelligēda sunt: Neqꝫ ī corpo
re figi uult rerum imagines: neqꝫ in aīo ab exter
nis obiiectis effingi: Sed uel ex natura sua ha
bere illas animum: uel occasiōe ab externis mo
tibus: coꝛporisqꝫ passionibus sumpta in se ipsum
sua ui formas rationesqꝫ concipere. qui de his
dubitat: plotini summi īterpꝛetis cōmentaria le
gat: His expositis ad opinionis false modos
redeundū ē: Inducit plurimos socrates et mul
tos ꝛespuit: Et ut sophistarū fastū repriat: sepe
ꝗ cōcessa ab illis sunt: iterū atqꝫ iterū cōfutat:
Tandem ex platonis mente colligendū ē: ꝙ qn̄
sensibile quoddā prīo nobis occurrit eiusqꝫ oc
cursu sensus ī nobis efficit: et a sēsu mēoria: ac
deiñ rursus idē nobis obiicit mēoria ꝑcedētē
cū sequēte sensu cōponimus: et in his iā dicimus

Socrates/equus/ignis/ceteraq; huiusmodi: Atq; hec opinio quedā nuncupatur/cōponentibus nobis precedentē memoriā/cuz recente sēsu. Et quotiens hec que colligant̄/inuicē consonant/opinio uera existit: si dissonant / opinio falsa. Nam siquis dum socratis spēm ī memoria seruat: platonē ipz offēdat/putzq; se ob quādam similitudinem/socrati rursus obcurrere: postmodum platonis sensuz uelut a socrate hauriēs/memorie socratis ipsum accōmodet/opinio falsa resultat. Atq; hoc pacto opinio falsa fit: ex collatione sensus ad cogitationē: fit et alio modo: collatione cōmutationeq; cogitationis unius ad alterius cuiusdam cogitationem potest enī quis numerorū quorūdam spēs: que ī memoria latēt/et absq; presente sensu/cogitādo īuicem permutare: ut ita. xii. pro. xi. et contra. xi. pro duodecim capiat. Uerū dubitatio q̄dam suboritur. Nā quicunq; species seruat: scit ea/quorū species habet: hos ergo scit numeros. Sin conmutat/ignorat: Quare simul eadem et scit et ignorat: Respōdendum nō esse absurdum/ut is qui uno modo scit/ignoret alio: Nam is habitu quidē scit/ actu ignorat: Quo circa his nihil impedientibus / due false opinionis species inuente sunt. et paulo ante exposite: Oritur et alia dubitatio: Quia siquis dum scientias duorū quorūdā habet/ conmutādo falso opinetur: et alterum pro altero capiat uidetur rem ipsam cuius habet scientiam ignorare/et quod deterius est: scīa ipsa: non ignorātia ignorare: cum ipsa scīa cōmutationis cā fit: ignorare cōmutatio: Quod si ita ē/cū scientia ignorare nos faciat/nihil ꝓhibet qn ignorātia scire efficiat: Respōdet ad hec theetetus ponēdam in animo īscitie sicut et scīe spēm: et q̄ alterā pro altera capit/falli: Atq; ita ꝑ ignorantiam potiusq̄ ꝑ scientiam ignorari: Responsio hec minime sufficit/quī eodē mō quo et supra quereretur: si conmutat eas inuicē spēs/utruz cognoscat utramq;: aut ignoret: Aut alteraz norit. alteram ignorauerit: Unde superior controuersia omnis redibit: Item si ponenda species qua scīa noscitur: et qua inscitia: iterū species alie: q̄bus species iste noscunt̄: ponende sunt: et alie rursus: quibus ille: Atq; ita ī infinitum progredienur. Quo circa non ita. sed aliter respondendum: Nā dicendū erat: ut socrates supra tetigerat. ꝙ non reruz notiones permutatōnis cause sunt: sed confusio notionuz: negligentia diuturna. externa similitudo haud ex acte discussa: Non ergo scientia īmo confusione / negligentia: deceptioneq; ignorare uidemur: quā q̄ ista haud absolute iudicari prius possunt. q̄ q̄d est scientia. fuerit declaratū: Nā per lucem tenebras: per sonum silentium. per bonū malū per uerū falsum dinoscimus: Ante igitur q̄d scīa est: definiendum uidet̄: q̄ falsa opinio declaranda: si perfecte illam cōprehendere cupimus. Hinc theetetus: sciam esse ueram opinionē asserit: Quod quidē ex eo confutat socrates ꝙ oratoria facultas persuadet: nō docet: q̄ persuadet opinionē inducit: et opinionem ueram: cū uera refert: neq; tamen scientiam: Naz de his que ī motu sunt sēp. et alias se aliter hēnt certa nūq̄ scientia est: Talia uero sunt hūana negocia: de quibus oratores agunt: presertim cuz sepe ad ea credenda auditores inducāt/de quibus ipsi dubitāt: et q̄bus numq̄ īterfuerūt addit post hec theetetus leucippi et cirenei theodori definitionem: Scīa est opinio uera cum ratione: et iccirco q̄ rōem habēt/sciri possunt: que ratione carēt: minīe: Et ꝓdicus chius leucippū imitatus: elemēta rex: q̄a simplicia sunt ꝓptereaq; sine ratōe: ignota esse asseruit: ɔposita uero cū rōem hēre possint/nota. rōem quidē definitōez et orōnē quādam declarantē rei substantiā ꝓprietatēq; intelligunt: Que q̄a plura īcludit subiectuī: predicatū īterdum ēt copulaz idest uerbū ⁊ noīa: cōpositum quoddā significat: Elemētū uero simplex: Ideoq; rōnis expers et ignotū relinq̄t: Duo q̄ dicta sunt: socrates cōfutat: prius quidē posterius hoc/quo dicit̄: elemēta: quia simplicia / Ignota: q̄ ex his effecta sunt: q̄a ɔposita: nota: Deīde prius illud: ꝙ scientia sit cū rōe opinio uera: Et exēpli causa ꝓ elemētis litteras accipit: ꝓ ɔposito syllabā. Uerū q̄ de his tradit: de rebus omnibus intelligi uult: Prima contra illos ratio est.

Quia quemadmodum composita ab elementis dependent: Ita compsitorum cognitio: ab elementorum cognitione perficitur: Nec enī sine causa/q̄ a causa sunt/cognosci possunt Quapropter impossibile est/ignoratis elemētis scire cōposita. Itē summe compositū quoddaz ut ecce: so. primā nominis socratici syllabam: Utrum syllaba hec/utraq; elemēta est? An una quedā spēs ex elementis congredientibus nata. Si utraq; ergo q̄squis syllabaz hanc/so/nouit. utraq; elementa nouit. Interrogatusq; quid ē so. s. et: o. respondebit. Et si s et o ignorabit: so: numq̄ cognoscet: Nā qui utrumq; nescit/nescit et ambo: Impossibile igitur est ignoratis elementis cōposita nosse. Sed dicet forte aliquis/syllabam et unam quamq; speciem non elementa: sed unum quiddam preter illa existere. Quem socrates sic interrogat. Utrum species hec et syllaba partes habeat nec ne. Si habet/totum quoddam est et omne: Totuz uero et omne nihil aliud est q̄ partes oēs: quod in numeris patet. Et enī totus numerus/nihil aliud est/q̄ omnes/quas continet unitates: atq; ita spēs hec constabit ex partibus: et partes eo ipso quod erunt/totius erunt. Sicut ergo nota species/ita et elementa cognita. Nam si spēm noscit/totum et omne noscit. Si totum et omne/nullā ipsi ex partibus eius deesse cognoscit: Ergo singulas scit partes habere: singulas itaq; noscit: quas si ignorarit/utrum omnes assint/nec ne scire non poterit. Ipossibile igitur ignoratis elementis speciē noscere: At siquis dixerit spēm ipam unā/partes nullas habere / ex eo ꝙ elemēnta q̄bus constat partes eius nō sunt/sequitur ut simplex et impartibilis sit: quare sicut elemētuz quia simplex/ignotū dictū fuit/ita et spēs ipsa q̄a simplex/ignota esse dicet̄: Ideoq; nullo modo fieri potest/ ut ignoratis elementis spēs q̄ ex his fiunt/noscantur. Quod ex eo quoq; perspicue patet/ ꝙ in singulis artibus fundamentum cuiusq; artis ītelligende: est: elemēta rex ipax dequibꝫ ars ipa agit/compꝛhendere. Alioquin labor omnis est irritus.

Hoc denique confutato/socrates iam principalem propositionis partem refellere incipit. ubi dicebatur. scientiam esse opinionem ueram cū ratione. Tria enī rationis nomine significari possunt: aut oratio: aut per elementa rei discursus: aut definitio: Si primum / omnis opinio scientia erit: Siue enim uera seu falsa opinemur quod sentimus sermone proferre ualemus. ergo ratione opinabitur/etiam q̄ falsa opinabit̄: Si secundū quotiens quis per elemēta discurret scire dicetur. Id uero iccirco falsum est: quia elementa discurrendo transponere potest ordinemq; peruertere: et elementū unius rei in aliā quamdam referre/et uni elementum alterius accommodare: Qui uero ista confundit/scire non est dicendus / Si tertium/idest definitionē intelligit/et scientiā uocat opinionez ueram cū definitione/sic contra illuz argumentamur. Definitio interpretatio differētie est. ideo quicūq; definit: preter rei cōmunia differentiaz propriam assignat. Sed q̄ socratē uere et theetetum opinatur: utrū differentias opinando socratis et theeteti percipit: nec ne: si non percipit nec uere opinatur/numq̄ enī alteruz ab altero uere distinguerez/nisi differentias utriusq; dinoscerem: Ergo eo ipso quo uere opinatur differentias callet: Quare nihil opus est preter opinionem ueram/addere rationem. i. differentie notionem. Uerum dicet forte quispiam ī ipsa opinione sensuz quēdam imaginatōezq; differentie includi: potiusq; certam differentie naturalis intelligentiam: Ideoq; addendum esse in scientie definitione/differentie intelligentiaz. Contra hunc ita socrates argumentatur: Absurda profecto definitio est/qua idem per idez describitur. Cum uero dicimus scientiam esse opinionem ueram cum ratione. i. cum differentie intelligentia: scientiam per scientiam definimus: Naz intelligentia differentie: differentie scīa est: unde scīa erit opinio uera cū scīa differētie: quod dictu ridiculū ē. Ex his oībus iā false sophistax definitōes redargute sunt. prima q̄ dicebat: scīaz eē singulas q̄ discunt̄/ facultates: secūda/q̄ scīaz eē sensuz: tertia scīaz eē opinionē uerā: quarta scientiam esse opinionez ueram cum sermonis prolatione: Quinta opinionem ueram cum discursu p elementa. Sexta: opinionem ueram: cum differentie imaginatione: Septima opinionem ueram cum scientia differentie: His deniq; redargutis uidendum ē: q̄d plato doceat. quippe in sexto li. de re. p. brontinū et architam pythagoricos imitatus/

duo rerũ genera ponit: intelligibile scilicet: et
sensibile. Illud stabile et incorporeũ: hoc mo
bile corporeumq̃. Uiam ad illud noscendũ ra
tionẽ uocat: uiam ad hoc sensum / notionẽ com
munem illius / intelligentiam huius opinionez
Sed utrumq̃ genus bifariam diuidit. Uult
enim esse intelligibile primum et secundum: in
eo ideas .i. diuine mentis species notionesq̃ ⁊
mentes alias et animas contineri. in hoc nume
ros et figuras: Numeri quippe et figure q̃uis
incorporalia sint: tamen quia diuisionem aliq̃
suscipiunt / non pari dignitate qua impartibiles
substantie: censenda sunt: Illorum cognitionẽ
proprio nomie intellectum: hoꝝ cogitationẽ in
tellectualẽ uocat: sensibile quoq̃ pari diuisione
partitur in primum scilicet et secũduz: In pri
mo locat corpora omnia corporeaq̃: In secũ
do umbras et imagines corporum / siue in aliq̃
siue in speculis appareant. Et eas ita se habe
re ad corpora: ut mathematica ad diuina existi
mat: perceptionem corporũ / credulitatẽ proprie
nominat: umbraꝝ / imaginationem. Deinde cir
ca umbras corporũ uel corpora / uel mathema
tica scientiam esse negat: sed in solo intellectu /
diuinorum eam locat. Quod et in hoc dialogo
significauit in principio: cũ scientiam et sapien
tiam idẽ esse proponeret: Nã sapientiã esse di
uinorum contemplationẽ ubiq̃ testatur. Quo
uero differat intellectus ipse .i. scientia ab opi
nione: in libro de natura his uerbis ostendit.
Si intellectus ueraq̃ opinio due res sunt: ne
cesse est ideas per semet intellectu potiusq̃ sen
su cõprehendi. Sin uero ut quibusdã uidetur
uera opinio ab ĩtellectu nil differt / oĩa que cor
porea sentimus / certa habenda sunt. Sed opi
nor duo esse dicenda / ꝓpterea q̃ utraq̃ magna
differentia distant: quippe quoꝝ alteruz doctri
na nobis insinuat / alterũ persuasionis assump
tio. Alteꝝ quidem semꝑ cum ratione uera: por
ro sine ulla ratione alterum: Alterũ eoꝝ nulla
ratione transducibile: alterum nutans incertuz
q̃. Quid? q̃ recte opinionis omnis homo par
ticeps? Intellectus autẽ dei proprius / et pau
corum admodũ electorum hominum? eadẽ fer
me in menone phileboq̃ testatur. Quid ergo
scientia est? Diuinarum reꝝ certa ratione com
prehensio. hec ĩ ĩtellectu / primo ac semper: In
ratione secundo / nec semper. Nã ratio cum in
ter intellectum opinionẽq̃ media sit: quotiens
ad inferiora porrigitur: opinionis repletur er
roribus: et diuina cogitare desistit. Cum uero
ad mentem sui ducem conuertitur / diuinorum
cognitionem haurit. Quam ꝓprio noie in mẽ
te sapientiam: ĩ ratione reminiscentiam plato
nuncupat. Et ideo de obstitricia facultate per
quam reminiscimur. hoc in dialogo disputauit
ut non modo quid scientia sit / uerum etiã quo
modo acquiratur intelligeremus. Immo et un
de sit et per quem explicuit: dum diceret: socra
tem dei iussu obstitricio munere fungi: Est er
go scientia: diuinorum certa ratione comprehẽ
sio: in mente residens: in rationem profluens:
a deo menti inserta: a dialetico preceptore ĩ ra
tionem deo aspirante reducta: rationem in mẽ
tem dirigens: mentem cũ diuinitate coniũgẽs:

Finis epitomatis Marsilii in theetetum:

Platonis theetetus de scientia translatus e
greco in latinum a Marsilio ficino ad Petruz
medicem patrie patrem:

Euclides: Terpsion: Socrates:
Theodorus: Theetetus:

:eucli:
nuper o terpsion / an pridem rure ue
nisti? ter: Iaz pridem / ac te in foro q̃
siui: et miratus sum q̃ te reperire ne
quaq̃ potuerim. eucli: Non eraz in urbe: ter:
At ubi? eu: Cũ ĩ portũ discẽdissez / offendi thee
tetũ / q̃ corĩtho e castris athenas ferebatᷣ: ter:
uiuis ne an mortuus. eu: semiuiuus: uulneribꝫ
ẽ qbusdã afflictus ẽ: et quod deterius: morbo
ẽt diuturno in castris ẽ ↄfectus: ter: Nũ dysin
teria? eu: hac ipa: ter: O q̃lẽ uirũ refers in dis
crimie positũ? eu: ꝓclarũ admoduz atq̃ optimũ
o terpsiõ: nã paulo añ nõ nullos audiui: q̃ cum
circa rẽ militarẽ miris laudibus extollebant.
Nec mirũ id uideri debet. imo longe magꝭ mi
rãdũ eẽt / si contra se haberet: ter: Cur non di
uertit megaram? euclides: Properabat domũ
Ego enim et consului et obsecraui. Ille noluit
Quin etiam comitatus ipsum / cum ab eo dis
cederem recordatus sum socratis / atq̃ admira
tus q̃ diuine ⁊ sepe alias / et de hoc maxime ua
ticinatus fuerit. Nã paucis diebus ante q̃ e
uita decederet: obuiam factus theeteto adhuc
adolescentulo / cum eo disseruit / eiusq̃ indolem
et probauit et admiratus est. Deĩde mihi athe
nas profecto rationes disputationis illius au
ditu maxime dignas singulas enarrauit / atq̃ ĩ
sup addidit / prestantẽ oĩo uiꝝ futuꝝ: si adole
uerit. Ac uera nimiũ predixisse uideᷓ. ter: Cer
te: sed qui nam sermones num referre potes?
eu: Non uerbis per iouem: sed litteris. Et enĩ
reuersus domuz statĩ comẽtariis eos perstrin
xi: deĩde per ociũ reminiscendo / latius scripsi.
Et quotiens athenas ꝓficiscerer: siquid excidis
set / socratẽ interrogabã: atq̃ huc rediẽs emen
dabã. Quo factum est / ut uniuersa pene dispu
tatio illa cõscripta sit: ter. Uera loqueris: Au
diui enĩ hec a te pridez: et ista nosse cupiens:
te quesituꝛus huc sepe accessi. Quid ergo nũc
obstat / quo minus percurramus? Enim uero
q̃ete mihi opus ẽ: Nã ex agro ueniens / defes
sus sum: eucli: Ego quoq̃ erineũ usq̃ theetetũ
comitatus sum: Quamobrẽ libenter admoduz
requiescerẽ. Eamus ergo: Nobis enĩ sedẽtibus
puer aliquis pleget: terp: Probe: eucli: Hic o
terpsion liber est: nõ ita cõpositus / quasi socra
tes mihi referat / ut reuera rettulit: sꝫ quasi cũ
illis presens disputet: quibuscuz disputasse mi
hi narrauit: hos aũt geometrã theodorũ et the
etetũ fuisse dicebat. Ne igitur molestũ esset / si
inq̃ / et inquit / consensit et negauit / sepius ĩter
poneretur / his mutatis socratẽ ĩpm una cũ illis
disputantem induxi: terp: Scite euclides: heus
tu / accipe librum ac lege. :so:
Si cyrenei o theodore ꝑ ceteris cure mihi eẽnt
que ad deos spectãt / ab ste potissimũ exquirerẽ
siqui illic iuuenes geometrie aut alteri philoso
phie studio ardenter ĩcumberẽt. Nũc autẽ ma
gis nostros q̃ illos amo. potiusq̃ ĩtelligere cu
pio / qui nam e nostris iuuenibus in uiros pro
bos euasuri merito uideantur. Hec ipse pro ui
ribus semper exploro: et ab aliis: ad quos iuue
nes confluere uideo / sepe percontor. Te autem
nõ pauci sectanẽ et merito. Nã et alioꝝ gratia
et geometrie maxime cõcursu dignus esse uide
ris: Siquẽ ĝ nactus es memoratu dignũ. libẽ
ter audirẽ: theo: Atq̃ o socrates et me referre
et te auscultare decet: qualẽ e uestris ciuibus:
adolescentem inuenerĩ: Qui si formosus eẽt:
laudare illum uererer / necui forsan illius amo
re captus uideri possem. Nũc autem ne mihi
succenseas neq̃ turbes: non enim est pulcher:
Similis tibi est / simo naso et prominẽtibus o
culis. q̃uis minus ille q̃ tu in his modũ exce
dat: libere tecũ loquor: scito in primis me nul
luz adhuc adolescẽtulũ repperisse: licet cũ mul
tis uersatus fueriz / tã mirabili nature felicitate
donatũ. Difficile admodum ẽ: reperire hominẽ
ĩgeniosum simul: et pre ceteris mansuetũ atq̃
uirilẽ: Eqdẽ nec fuisse unq̃ existimo: nec esse
uideo: qui ita natura sint instituti. Ceterũ acu
ti ut iste sagacesq̃: et memoriosi: et dociles: ut
plurimuz in iracundiã ĩpetusq̃ precipites sunt:
proruunt enĩ atq̃ raptãtur: quẽadmodum sine
retinaculis naues: et furiosi potius q̃ fortes e
xistunt. Graues autẽ sepe cum ad disciplinas
se cõferunt: segnes: torpentes obliuiosi sunt.
Iste uero ita leniter / libere / suauiter / expedite:
maxima cum mãsuetudine ad disciplĩas q̃stio
nesq̃ graditur: ut nec lubricus quietusq̃ olei
fluxus mollior et suauior uideatur. et ut mirũ
sit tantũ ingeniũ tam mature ista peragere / so:
Optima nuntias: sed cuius nostroꝝ ciuium fi
lius est? theo: Nomen quidem eius audiui: sꝫ
e memoria excidit. Est autẽ medius ille eorum
qui contra nos ueniunt paulo ante in platea: q̃
extra menia est: is et socii sui quidam uncti lu
serunt. Nã peracto ludo: huc aduentare uiden
tur Aduerte utrum agnoscas / nec ne: so: agno
sco equidẽ. suniensis euphronii filius est: uiri
o amice proculdubio talis / qualem tu filium fi
gurasti: probatissimi ante omnes: qui patrimo
nium amplum reliquit: sed nomen pueri non
audiui: theo: Theetetus o so: nomẽ ẽ: patrimo
niũ aũt eius tutores dissipasse uidentur: Ue
rumtñ liberalitate mirifice pollet: so: Genero
sũ hominẽ narras: iube huc illũ accedere: ⁊ no
biscuz sedere. theo: Fiat o theetete / accede huc
ad socratez: so: Ueni obsecro theetete / ut me ip
suz aĩaduertã: q̃lẽ uultũ ꝑferã. Inq̃t ẽ theodo
rus / uultu me tibi similem esse.

ꝙ si utriusqꝫ nostrū lyrā similiter temperatā as
sereret: utruz confestim id crederemus? an mu
sicus ne esset prius inquireremus? thee: Inqui
reremus: so: Et si talem reperiremus / credere
mus utiqꝫ. Sin autē musice expertē minime?
thee: Ita est: so: Nunc ergo si cure nobis ē no
stroꝝ uultuū similitudo uidendum utrū pictor
sit qui dicit nec ne: thee: Sic uidetur: so: Nū
quid pictor theodorus? thee: non aduerti: so:
Geometricus autē? the: Maxime quidē o so:
crates: so: An et astronomus: dialeticus. mu
sicus et reliquarum disciplinarum peritus? thee:
Mihi quidē uidetur: so: Dum ergo in aliqua
corporis parte cōsimiles esse nos ꝓdicat / lau
dās quodāmodo uel uituperans: nō multū illi
fidei adhibendū: the: Non ut apparet: so: Si
quē uero ab animi uirtute sapientiaqꝫ laudaret
non ne conueniret hec audiēti / laudatū ipsum cō
syderare / laudato autē sese ostendere: the. om
nino o socrates: so: uide o amice theetete: tua ī
terest ostendere / mea consyderare. Scito cum
theodorus multos mihi tā peregrinos q̄ ciues
laudarit / nullum maioribus / ac te laudibus ex
tulisse: the: bene esset o socrates: sed uide ne io
cans dixerit: so: Non est mos iste theodori: ue
ruz ne renuas q̄ concessa sunt: obiiciēs ꝙ hic
iocis agat / ne testari cogaris. Nō facile est eius
sententiam refutare: sed audacter in cōcessis ꝑsi
ste: thee: Agendū ē si tibi uidetur / so: Dic age
discis aliqua a theodoro geometrica? the: Eq
dem: so? Que uero ad astronomiaz harmoniaz
qꝫ et dialeticā spectant: discis? the. Annitor e
quidē. so: Ego quoqꝫ o puer et ab hoc et ab ali
is quos aliquid ex his intelligere arbitror: et
quo ad alia in his moderate me habeo: exiguū
uero quiddā dubito: quod tecum et cū istis in
uestigandū. Quare mihi respōdeas oro: an nō
discere est: sapientiorē in eo fieri / quod quisqꝫ
discit? the. Id ipsum: so: Sapiētia uero sapiē
tes sunt q̄libet sapiētes: the: certe: so: Numq̄d
hoc in aliquo a sciā differt? the: Quid naz? so:
sapientia uidelicet: in quibus scientes / in isdem
et sapientes? the: q̄d ꝓhibet? so: Idē igitur sa
piētia et scientia est: the: Idē: so: Hoc illud ē
quod dubito: neqꝫ concludere mecuz ipse ualeo
q̄d scientia sit habemus / quid ad ista dicamus
Quid esse asseritis? quis nostruz prior ostēdet

Quisqꝫ uero aberrauerit / asinus sedeat / ut cir
culo ludentes pueri ferunt: qui uerax extiterit
dominabitur nobis: et iubebit quicquid respō
deri uoluerit. Quid siletis? neqꝫ enī mihi o the
odore ob uerboꝝ studiū rusticitate ulla uti est
animus: Cupio enī uos in disputatiōez induce
re: amicosqꝫ et collocutores mutuo fieri: theo.
Minie hoc o socrates rusticū esset: Quin ex
his pueris aliquē respondere tibi iubeas. Naz
hec disputandi ratio insueta mihi est: et assues
cere nunc etas prohibet: hos autem magis ista
decent: et longe magis proficient. Reuera iu
uentus in omnibus proficit: et ut cepisti / ne di
mictas theetetum: sed eum interroga: so: Au
dis o theetete / que dicit theodorus? cui tu ut
opinor / libenter obedies. Neqꝫ enim phas est:
ut huiusmodi in rebus sapienti uiro iuuenis:
minus pareat: Ingenue ergo responde: quid
esse scientiam opineris: the: parendum est o so
crates: qñ q̄dem uos īperatis: siqua enī in re
aberrauero / corrigetis: so. Faciemus ꝓculdu
bio siq̊ mō poterimus: the: Uidētur mihi scīe
esse / que quis a theodoro discere potest / geome
tria / et reliqua q̄ in sup̄ioribus enumerasti: ꝑ
terea cerdonū alioꝝqꝫ opificum artes / et cēs et
singule nihil aliud q̄ scīe sunt: so: Generose:
ac magnifice o amice / de uno rogatus / multa:
uariaqꝫ pro uno dedisti: thee: Qua ratione id
ais o socrates? so: forte nihil dico: quod tamē
puto aperiā: quotiens artem cerdonica dicis:
nihil aliud ais q̄ conficiendoꝝ calceoꝝ sciam
thee: Nihil aliud: so: quid porro / cū tectonicā
idest fabrilē artē? nū aliud q̄ ligneorū opuz sci
entiā? the: nil certe: so: In utrisqꝫ igitur id de
claras / cuius utraqꝫ sciā ē: the: ꝑfecto: so: que
stio uero nostra nō hec erat / quoꝝ scīe et quot
sint. nō ē numerandi gratia querebamus: sed
noscēdi q̄d ipsa sciā sit. an nihil dico? the: imo
recte: so: aduerte et hoc: siq̄s nos de aliq̄ horū
uiliū uulgariūqꝫ ꝑcōtet: ueluti de luto: q̄d est.
eiqꝫ respondeamus lutū coꝝ q̄ ollas lutū coꝝ
q̄ furnulos laternas ue lutū coꝝ: q̄ lateres fin
gūt: ñ ne ridiculi uideamur? the: forte: so. prio
q̄dē falso iudicaremus / existimātes cū q̄ iterro
gat itelligere nos / quotiēs respōdemus lutū eo
rum qui simulachra pueroꝝ figūt: aut alioꝝ huius
mōi: Deīde putas aliquem cogniturū cuius po

tissimuz nomen aliquod sit / nisi quid sit illud a
gnouerit? thee. Nullo pacto: so: Ergo neqꝫ sciē
tiam calceorum noscet: qui scientiam minime
nouit: thee: non certe: so: Cerdonica quoqꝫ i
gnorabit / quisquis ignorat scientiam. et aliam
quamuis artem: thee: Sic est: so: Absurda ita
qꝫ responsio est / siquis interrogatus quid scien
tia sit / artis alicuius nomen respondeat: Cuius
enim scientia est / cum non de hoc rogetur / iste
respondet: thee: Uidetur: so: Preterea cum li
ceat simpliciter ac breuiter respondere / per in
mensum circumuagatur. Quemadmodum in
questione de luto: leue quiddam et simplex īfer
ri potest / ꝙ terra humori conmixta / lutum est.
Cuius aūt sit lutum: pretermictendum: thee /
Facile nunc o socrates ita uidetur. Uideris ē
petere quod nuper mihi et socrati huic tibi in
nomine simili / disputantibus in mentem uenit
so: Quid istud o theetete? thee: theodorus hic
de uiribus scripsit magnitudinis tripedalis et
quinqꝫ pedalis / ꝙ longitudine non sunt pedali
magnitudini conmensurate. Eodemqꝫ modo di
scurrens et eliciens singula usqꝫ ad magnitudī
nem septem et decem pedum. In eā tandem cō
stitit. Nobis igitur id in mentem uenit: postq̄
infinite uires secundum multitudinem emerse
runt / conandum eas in unum comprehendere
quo oēs denominemus: so: Num inuentū tale
quiddam est? thee: Mihi quidem uidetur: cō
sydera tu quoqꝫ: so: Dic: thee: Numerum oēz
bifariam diuisimus: Unum qui possit equalis
equaliter fieri: quem in figura tetragono com
parauimus: quadrangularem: et equilaterum
apellantes: so: probe: thee. Alterum qui medi
us huius: ut tria et quinqꝫ et omnis numerus
qui nequit eqnalis equaliter fieri. sed uel plus
per minus: uel minor pluries fit / maiusqꝫ et mi
nus ipsum latus semper continet: figure altera
parte longiori comparauimus / et numerum al
tera parte longiorem uocauimus · so: Egregie
quid tum postea? thee / Omnes lineas que eq
laterum et planum numerum quadrant / longi
tudinem definiuimus: que autem altera parte
longiorem: uires: tanq̄ longitudine illis nequa
q̄ commensurabiles: planis autem / que pos
sunt: et circa solida aliud quiddam huiusmōi:
so: Optime omnium o pueri: quare theodorus

haud quaq̄ falsi testimonii reus fore uidetur:
thee: Enim uero o socrates: quod de scientia q̄
ris / non ita ut de longitudine et potentia / respō
dere ualeo / quamq̄ huiusmodi quiddam perq
rere mihi uideris. Quo fit ut mendax theodo
rus uicissiz appareat: so: Quid uero? si te a cur
rendi uelocitate laudasset / addens nullum ex
pueris promptiorem cursu uidisse / / deinde cur
rendo: et ab adulto et celerimo quodam uinca
ris / num putares minus / eum te uere laudasse
thee: Nequaq̄: so: Scientiam uero ut paulo ā
te dicebam / leue quiddam inuentu: an graue
potius suppremumqꝫ ducis? thee: per iouē sup
premum aliquid arbitror: so: Confide uiribus
tuis: testimoniumqꝫ theodori ne paruipendas:
Annitere omni ratione studioqꝫ cum de aliis
tum etiam de ipsa scientia / rationem quid sit /
assignare: thee: annitendi causa o socrates hec
agemus: so: age iam: bono animo esto: egregie
nanqꝫ modo exposuisti: Conare imitans respō
sionem illam de uiribus: quemadmodum eas
multas una specie comprehendebas / ita et sciē
tias multas una ratione complecti: thee: scito
o socrates me id sepenumero consyderare tētas
se: dum has tuas questiones circunferri audi
rem. Uerum neqꝫ mihi ipse persuadere possum
idoneum ad ista me esse / satis ue habere: neqꝫ
alium audire: ut tu precipis disputantem: neqꝫ
tamen ab inq̄sitione desistere: so: Uexaris o a
mice theetete q̄si prope iaz parturiens ex eo: ꝙ
nō uacuus: sed grauidus es: thee: ignoro o so.
q̄ aūt passus sum / exprimo: so: O ridicule au
distin eē me filiuz obstitricis generose admodū
acrisqꝫ et torue phanarete? thee: audiui eq̄dez
so: nū ꝙ et in eadē arte uersor audisti? thee: ne
quaq̄: so: scito ita esse: nec me tñ corā aliis ac
cuses: Latuit enī hactenus oēs / ꝙ hac arte ꝓdi
tus siz: et tāq̄ nescii / hoc de me nō predicant.
ꝙ uero absurdus suz: et hoēs ī ambiguitatez ī
duco / hoc audisti? thee: id ꝓrsus: so: Uis tibi
causaz huius assignē? thee: q̄d ni uelī? so: qua
les sint obstitrices / cogita / ac facile quod uolo
percipies. Scis ē ꝙ nulla ex illis quādiu cōcipit
paritqꝫ parturientibus opitulat̄: sed cū iaz ad fe
tum inepte sunt: the: prorsus: so: causam huius
dianam ferunt. que cum sterilis sit / partuum
tutelam suscepit. steriles obstitrices fieri uetuit

Quoniã humana natura imbecillior est ad ar
tes earum rerum: quas nunꝙ̃ experta est. his
autem que senectute concipere prohibentur: id
imperauit/similitudinem suam honorans: thee.
Uerisimile id quidem: so. An non id quoq̃ ꝓ
babile/ac necessarium est/que pregnantes sint
et que non/acutius ab obstitricibus ꝙ̃ ab aliis
animaduerti: thee: Omnino: so: Quin etiã me
delis et incantationibus obstitrices excitare:
mollire ue partus uexationes ualẽt: et egre par
turientibus opitulari. fetusq̃ educere: et si itẽ
pestiuum forte uideatur: obtundere atq̃ retru
dere: thee: Uera narras: so. Nũq et h de illis
audisti? ꝙ tãꝙ̃ ꝓnube ĩ cõficiendis cõiugiis ap
tissime sunt: quippe que optime callent: quam
cui iugare ad generose prolis procreationem o
porteat: thee: Haud satis id noui: so: Scias
non minus in hoc gloriari: ꝙ̃ in umbilici ipsius
circumcisione: putas eiusdẽ: an alterius artis
officiũ/cultum collectionẽq̃ terrenoꝝ fruc
tuũ: et rursus dinoscere/ quod in solum quã
plantam/quod ue semen iacere deceat: thee:
Eiusdem: so: In feminis autẽ o amice: alteri
us facultatis hoc/alterius illud existimas?
thee: haud sane conueniens est. so: Non certe
sed ꝓ iniustam et absurdã maris et femine
coniunctionem/cui lenocinium nomen est / fu
giunt conducendi matrimonii artificium. qua
si obstitrices caste sint/uereanturq̃ ne pro lau
dabili studio lenocinii notentur infamia. siqui
dem legiptimis obstitricibus solis conuenit:
recte mares feminasq̃ iugare: thee: Constat:
so: Atq̃ id est obstitricum officium. opera mea
quodammodo leuius. Neq̃ enim accidit muli
eribus: ut aliquando simulachra aliquãdo res
ueras pariant: hoc haud facile cognitu: quod
si contingeret: maximũ preclarissimũq̃ obstri
ticum munus esset: uerũ a falso discernere:
Tu uero quid sentis? thee. Idem profecto: so.
Arti uero mee adest: quicquid ad illarum ob
stitriciã diligentiam attinet. Uerũ in hoc pre
stat: ꝙ maribus: non feminis parturientibus
succurrit. ꝙ ue animaꝝ fetus non corpoꝝ spe
culatur: potissimũ aũt arti mee hoc inest/posse
uidelicet diligenter examinare: utrum simula
chrũ quoddã falsumq̃ an fecundũ ac uerũ
iuuenis cogitatio pariat. Quin etiam quod ob
stitricibus/idem et mihi accidit: sterilis sum:
et sapientia uacuus: et quod mihi obiecerunt
multi: interrogare me singulos/respondere nũ
ꝙ̃: propterea quia nihil habeã/quod sapiẽter
respondere possim/uere nimiũ obiectant: Hu
ius profecto hec est causa: parturientibus suc
currere deus me cogit: generare prohibuit:
Quo circa non sum admodũ sapiens. neq̃ ex
tat aliquod mee mentis inuentũ/ex me natũ.
Qui uero mecũ uersantur/principio quidem
rudes apparent. sed mea deinde consuetudine
hi quibus deus ipse fauet/mirum in modũ ꝓ
ficiunt: ut sibi ipsis aliisq̃ uidentur. Hoc tamẽ
constat/ꝙ nihil unꝙ̃ a me discunt. Imo ipsi i
se ipsis egregia multa possidentes/inueniunt:
Obstitrici sane muneris deus et ego causa: qđ
hinc maxime coniiectare licet. Nam multi quõ
dã hoc ignorantes: seq̃ ipsos causam existimã
tes/me quidẽ spreuerunt: forte ab aliis persu
asi: unde citius ꝙ̃ deceret a me discesserunt.
Quibus abeuntibus ob prauã consuetudinẽ
eoꝝ que residua erant: abortum fecere: atq̃ in
super que ego obstitricia ope ex anime illoꝝ ui
sceribus iã erueram: male nutrientes/penitus
perdiderunt: quippe cum falsa atq̃ simulachra
ueris nimiũ anteponerent. Demũ tam sibi ꝙ̃
aliis ignorantes euasisse merito uisi sunt. Quo
rum e numero unus lysimachi filius extitit ari
stides aliiq̃ per multi. Cum uero ad me reuer
tuntur consuetudine mea iterũ indigentes: eã
q̃ mirifice affectantes/non nullis statim demo
nium meũ: congredi prohibet: quibusdã con
tra: permictit/qui denuo ualde proficiunt: pati
untur nempe familiares mei idem quod partu
rientes femine. Uexantur enim et difficultate
diu noctuq̃ multo magisꝙ̃ ille replentur. Quẽ
quidem stimulũ tam excitare ꝙ̃ sedare artifici
um meũ ualet. Et horum res ita se habent.
Quandoq̃ uero o theetete/qui fecũdi nõ sunt/
aduertens/quia opera mea non indigent/ eos
libenter cum aliis in matrimonium copulo. Et
ut cum deo dicam: acute presagio: quibus po
tissimum coniuncti proficiant: Quorum mul
tos prodico tradidi: multos etiam aliis sophi
stis diuinisq̃ hominibus: Hec o optime omnia

hanc ob cãm altius reperii. Angi. n. te concep
tu quodã grauidũ suspicabar: quod et ipse pu
tas: Cõmitte ergo te mihi tãꝙ̃ obstitricis filio
et obstitricie facultatis longe perito et q̃ ꝑqro
annitere ꝓ uiribus respondere. Et siquid ex iis
q̃ dixeris discutiẽs mihi simulachrũ potius ꝙ̃
uerũ apparẽs refutauero atq̃ abiiecero ne sic
censeas oro: queãdmodum prĩo partu puerpe
re circa natos efficiunt. Multi iam o mirifice
adolescens aduersus me sic affecti sunt: ut uel
morsibus inuadere uellent siquãdo deliramen
tũ aliquod illis abigerẽ: non putantes id a me
beniuolentia fieri/cum eos lateret ꝙ nullus de
us maliuolus est hoĩbus: nec ego tale aliquid
maliuolẽtia facio: Mihi plane nefas esse uide
tur admictere falsũ ac uerũ refellere. Rursus
ğ a principio theetete/qd sciã sit ut potes expo
nere tenta: ut aũt non potes/nunꝙ̃ dixeris: Si
enĩ deus uoluerit adiuueritq̃ ualebis: thee:
Cũ tu ita o socrates iubeas/turpe esset siqs su
am sententiã non ꝓferret. Uidet̃ mihi qõ qspi
am scit/id sentire quod scit: et ut nunc apparet
nihil aliud sciã ẽ ꝙ̃ sensus: so: Quã generose
respondisti o puer: sic. n. quod quisq̃ sentit ex
primendũ ẽ. Sed id coĩter cõsyderemus: utrũ
fetus hic solidus an uanus existat: Sensũ ais
scientiã eẽ: thee: Aio: so: Uideris utiq̃ defini
tionẽ sciẽ haud abiiectã intulisse: sed quã pro
tagoras mõ qdem alio/eadem tñ intentõe indu
xit: Inquit. n. reꝝ oĩum mensurã hoĩem esse:
Existentium qdem ut sunt. non existentiũ uero
ut non sunt: legisti unꝙ̃? thee: Legi equidẽ se
penumero: so: non ne sic ait: qualia singula mi
hi uident̃/talia mihi esse/qualia uero tibi. tibi
q̃ talia/homines aũt utriq̃ sumus? thee: sic cer
te ait: so: At qui ꝓbabile ẽ sapientẽ uirũ neq̃ꝙ̃
nugari. Prosequamur igit̃: An ñ sepe flante
uento eodem/alter nostrũ riget/alter minime
Et unus quidẽ uix alius uehemẽter? thee: ꝓ
culdubio: so: Utrũ dicemus tunc uentũ ipũm
in se ipõ frigidum: aut non frigidũ: uel ꝓtago
re credemus/ꝙ rigenti sit frigidus/non rigẽti
minime? thee: uidet̃: so: nunqd ita utriq̃ appa
ret? thee: Ita: so: Apparere aũt sentire ẽ? thee
Est: so: Fantasia itaq̃ et sensus idẽ in calidis
ceterisq̃ huiusmodi. Qualia namq̃ sentit qs
ꝗ/talia cuiq̃ uidẽtur eẽ: thee: uidetur: so: sen
sus igit̃ existentis rei sp̃ est et uerus: quippe cũ
sciã sit: thee: apparet: so: Non ne ꝑ gratiaꝝ nu
mina egregie sapiens protagoras erat? Et hoc
nobis enigmatum turba significauit: discipul̃
aũt in adytis ueritatẽ explicuit: thee: Quo pac
to id o socrates inqs? so: Dicam/nec contẽnen
da quidẽ ꝙ nihil in se ipõ unũ certũ est: neq̃
recte ipsũ ex se hoc quiddã aut quale qd de
noiare potes. et. n: si magnũ apellas rursus
parum ẽt apparet: et si graue/leue iterũ: Eadẽ
q̃ de ceteris ratio quasi nihil sit unum aut ali
qd aut quale: Sed ex latiõe motuq̃ et alterna
ꝯmixtione fiunt omnia q̃ esse dicimus non rec
te denominantes. Nihil. n: est unꝙ̃: sp̃ aũt fit
Et in hoc oẽs ꝑ ordinem sapientes excepto par
menide consenserunt: protagoras: heraclitus:
empodocles: et poetaꝝ in utroq̃ poemate sũmi
in cõmedia epicharmus: homerus in tragedia
Nã cum occeanũ diceret deoꝝ generationẽ et
matrẽ tethym/oĩa ex fluxu motuq̃ genita pre
dicauit: An non id proferre uidet̃? thee: mihi
uero: so: Quis ergo aduersus tm̃ exercitũ eius
q̃ ducẽ homerũ pugnare audeat quin ridicu
lus habeatur? thee: arduũ ẽ o socrates: so: ar
duũ absq̃ dubio theetete/presertim cũ iste hu
ic sermoni argumento esse possint ꝙ uideri eẽ
atq̃ esse motus prebet: non esse aũt et interire
quies: Ignis enĩ calorq̃ qui alia gignit et re
git/ipse ex latione frictõeq̃ efficit̃. hic aũt mo
tus est: An non hec ignis origo? thee: Hec cer
te: so: Quin ẽt aĩalium genus ex eisdem nascit̃
thee: Quid ni? so: quid corpoꝝ habitus? an nõ
ocio et torpore corrũpit̃: exercitatione aũt mo
tuq̃ plurimum conseruatur? thee: ita: so: Hic
quoq̃ habitus disciplina et meditatõe q̃ motio
nes sunt doctrinas consequit̃: seruatur atq̃ ꝑ
ficit̃: Ocio aũt inest negligentia et pigritia/ ni
hil penitus discit: et siquid didicerit/obliuiscit̃
thee. et maxĩe qdẽ: so: bonũ itaq̃ tã ĩ aĩa ꝙ̃ in
corpore motus ẽ: qes uero ꝯtrũ: thee: uidet̃:
so. p̃terea ĩ his q̃ serenitates trãqllitatesq̃ uocã
tur hoc assero ꝙ qetes putrefaciũt atq̃ ꝑdunt
alia ũ ꝯseruãt. et his sufragiũ colophoniũ adiu
ciã ipãz: s. catenã aureã/quã qdem nihil aliud
pret̃ solẽ hõerus itl̃ligit: qa quãdiu sol circuitus
ꝑseuerat oĩa tã deoꝝ hoĩũꝙ̃ sũt atq̃ seruãt̃: sin

autē hoc q̄si ligatū staret / confesti̇̄ oīa dissolue rētur eueniretq̧ qđ dicit̄ sursuȝ infera deorsuȝ supiora trāsferri: thee: mihi q̄ȝ o socrates eadē q̄ dicis sentire uidet̄: so: accipe et hoc o optīe circa oculos / priuȝ qdē colorē quē dicius albū nō eē ipsuȝ aliud qcq̄ extra tuos oculos: nȝ in ocul. nȝ illi tu locū certū attribuas. Jā. n: eēt in ordīe maneretq̧: nec in generatōe ultius eēt thee: at quō? so: sequam̄ sermonē supiorē nihil s̄ȝm se ipsuȝ unū qddā ponētes: atq̧ ita nobis niger albusq̧ et quis alius color ex applicatōe oculoꝝ ad motōem ɔuenientē genitus appȝ: Et id qđ color̄ noīe appellamus / nȝ applicās ipūȝ neq̧ applicitum erit: sed mediū qddā cuiq̧ ꝓpriū effcūȝ: An tu assereres q̄lis tibi qlibet color appȝ / talē canibus et singul aīalibus ap parere? thee: nō p iouē: so: qd aūt alteri hōi et tibi nuȝ simile unūqđq̧ asserenduȝq̧ uidetur: An potius nec tibi ipī idē / eo ꝙ nunq̄ tibi ipse simil ꝑseueres: thee: hoc potius q̄ illud opīor so: Si id q̄ mēsuramus uel qđ attingimus ma gnūȝ uel albuȝ uel caliduȝ eēt / nunq̄ ī aliud in currēs / aliud fieret ipsum nihil mutatuȝ. ꝙ si mensuratum aut ꝑceptuȝ qđ uis hoꝝ eēt / nūq̄ alio accedente uel patiēte / ipsuȝ nihil patiēs ali ud fieret. Nā in presentia amice mira q̄dā et deridēda facile dicere cogimur: ut ipē q̄ȝ prota goras et qsqs alius eiusdē sentētie est ɔfiteret̄ thee: quo pacto et q̄lia dicis? so: breue exēplū accipe intelligesq̧ qđ uolo. Si sex talis quat tuor admoueas / sex priores pl̄es eē q̄ quattu or dicīus ac dimidio supare. Uñ sexqaltera ꝓ portio noīat̄ / Sin duodeci paucioresdimidi osq̧. hec al̄r dici pōt. An tu alit̄?: thee: eqdē nullo mō: so: quid ergo? si te ꝓtagoras aut ali us quis īterrogaret / pōt ne aliquid o theetete maius aut plus alit̄ fieri q̄ adauctū? qd inq̄ potissimū respōderes? thee: si qđ mihi uidet̄ o socrates ad hāc q̄stōem ꝓtulero / nō posse asse uerabo. Sin aūt ad supiorē positionē respexe ro / ne mihi forte repugnē posse dicā: so: bñ at q̧ diuīe ꝑ iunonē o amice. Ergo si posse respō deris / Euripidis illud eueniet. nobis. n. līgua non redarguta: mēs tñ redarguta iā erit: thee: sic certe: so: Si ego ac tu facundi sapiētesq̧ es semus / postq̄ oīa mentis sensa discussa fuiss̄t

deinceps facundiā subtilitatēq̧ tētantes sophi sticis captiunculis īuicē certaremus / uerba uer bis more ɔflictautiū ɔferētes. Nunc aūt utpo te rudes / uolumus ista primū secundū seipā in uicē ɔtēplari / q̄ nā sint q̄ cogitamus et utrū ɔso nent nobis / an dissonent? thee. Maxie qdē id uellȝ: so: nec minus ego: sed cū ita affecti sim̄ tranqlle prorsus utpote ociosi iterū speculem̄ nihil succēsentes inuicē / sed reuera nos ipsos e xaminantes / q̄lia sint hec in nobis uisa phātas mataq̧: Quibus priuȝ ɔsyderatis dicemus ut arbitror / nihil unq̄ maius minusue fieri / uel mo le uel numero q̄ diu equale sibi ipī ꝑmanet. nō ne ita? thee: ita prorsus: so: deiñ cui nec ad dit̄ neq̧ subtrahit̄ aliqd / hoc neq̧ crescere un q̄ neq̧ decrescere: sꝑ aūt eq̄le consistere: thee: ualde qdē: so: Tertio ū dicemus qđ añ non e rat et postea ē / nisi fiat et fcūȝ sit esse non posse thee. sic ꝑfecto uidet̄: so: Hec utiq̧ tria cōces sa pugnāt int̄ se nobis in aīo / qñ de talis illis loquim̄: uel qñ fatemur me senē / dū tātus ma neo / nulla in pte auctus minutusue codē ī āno te iuuene maiorē nunc eē / postea uero minoreȝ cū moles qdē mea ablata nō sit sed tua dūtaxat adaucta. Sū nāq̧ postea qđ añ non erā: nil tñ factus. Absq̧. n. fieri factū eē impossibile: nil aūt molis amictens / nunq̄ minus effectus suȝ Et alia huius gnīs infinita in multis accidunt si hec admiserīus: Dic age o theetete. Uideris enī mihi haꝝ reꝝ non impitus: thee: ꝑ deos o socrates magnoꝑe qd ista sint admiror: īterdū q̧ ipā inspiciēs tñbris obfundor: so: theodorus o amice non male de tuo ingenio ɔiectasse uidē tur. Maxie. n. philosophi hec affectio est / q̄ ad miratio dr̄. Neq̧ enī aliud preter hoc ē philo sophie prīcipiū. Et qui irim thaumātis. i. āmi ratōis filiā eē tradidit / non absurde originem eius explicuit: Sed nuȝ ꝑcipis quā ob cāȝ hec talia sunt / ex qbus ꝓtagorā loq asseuerauīus / an nō? thee: Non dū mihi uideor: so: Gratiaȝ itaq̧ mihi hēbis. si tibi uiri / īmo uiroꝝ prestan tissimoꝝ ītelligētie ueritatē abditā reserauero: thee: Quid ni hēaȝ? et ingentē eqdē: so. Cōtē plare iā et simul diligent̄ caue ne qs ꝓphanus hec audiat: prophani uero sunt: qui nihil ali ud esse putant / quam quod pugno tenere

possunt: actiones uero generatōesq̧ et īuisibile uniuersuȝ in essentie parte nequaq̄ accipiunt: Thee: duros nimiū et ꝑteruos hoīes o socra tes mēoras: so. sunt isti qdē o puer a musis ad modū alieni: nec desunt alii qdā elegātiores: quoꝝ tibi mysteria narraturus sum / prīcipium aūt deīceps erit ex quo ea q̄ mō dixius manāt Id aūt ē ipōꝝ principiū. ꝙ uniuersuȝ motus ē et aliud preter motū nihil: Motus uero spēs due et multitudīe qdē utraq̧ infinita: potētia aūt altera in agēdo / altera in patiēdo uersat̄ ex haꝝ ɔgressu ɔpulsuq̧ mutuo effectus eueniunt numero īfiniti: specie gemī: sensibile uidelicet ac sensus: q sꝑ cū sensibili cōficit̄ atq̧ ɔgredit̄ Sensuū hec noīa sunt. uisus auditus olfatus gustus tactusq̧ frigidoꝝ et calidoꝝ: Quos se cunt̄ uoluptates dolor̄s cupiditates atq̧ tīores Aliiq̧ affectus īnumeri qdē sine noīe: noīati q̄ȝ ꝑmulti: genus aūt sensibile sensui cuilibet ē cognatū: Omnigenis uisionibus / colores cīge ni auribus itideȝ uoces: ceterisq̧ sensibus alia sensibilia cognata similit̄ adsunt: Quid ḡ o the etete sermo hic ad supiora? aduertis ne? thee: haud eqdē multū o socrates: so: aspice utrum eiusmōi sermo sic ad exitū ꝑducat̄: Illud. n. si bi uult oīa uȝ ut dixius agitari: hoꝝq̧ motibus uelocitatē tarditatēue inesse: q̄tenus tarditas in est in eodē et ad ꝓxīa ɔmoueri: atq̧ ita ꝑgene rare: Que uero ita gignunt̄ ueloriora euadūt Ferunt̄ enī et īlatōe illoꝝ motōis nat̄a ɔsistūt Cū ḡ et oculus et aliqd illi ɔmensuratū cohe rēt / albedinē gignūt / sensuȝq̧ cognatū. que nū q̄ nata fuissent dū illoꝝ alterutrū ad aliud ad uentasset. Tunc sane in medio motis uisione qdeȝ ab ocul / albedine aūt ab eo qđ colorē cō creat / oculus uisione replet̄ / uidetq̧ et fcūs ē / non uisio: sed uidens oculus. Qđ uero colorē cōcreat / albedīe repletū ē: fcūȝq̧ est non albe do: sed albuȝ siue lignū seu lapis siue qđuis ali ud forte sit coloꝛe huiusmōi coloratū: eodemq̧ pacto de aliis / ut de calido et duro / ceterisq̧ oī bus iudicandū. nihil ex his suapte natura unū aliqd eē / quēadmodū in supioribus disputaui mus: sed in alterno ɔgressu oīa fieri et oīgena ꝑ motuȝ. Qñ tā agens q̄ patiens unū aliqd eē ꝑ se haud firmit̄ ut aiunt ītelligere possumus

Neq̧ enī agens ē aliqd priusq̄ patienti cōgre diat̄ / nȝ patiens / priusq̄ agenti. Tunc coherēs alicui uel agens uel patiēs emicat: Ex iis om nibus seqt̄ quod ab initio q̄ȝ diximus nihil eē unū secundū se ipsuȝ: sed alicui semꝑ fieri / ipūȝ aūt esse undiq̧ excipiēduȝ lȝ nos in supioribus ɔsuetudine quadā atq̧ inscitia / illo. s. ipō eē uti sepius coacti fuerīus: ueruntñ ut sapiētum ser mo dictat / nullo mō predicāduȝ ē aliqd uel ali cuius uel mei aut hoc aut illud aut aliqd aliō nom̄ quod exn̄tiaȝ significet: sed secundū natu rā enuntiare oportet / ꝙ agant̄ ꝙ fiāt / ꝙ corrū pant̄ / ꝙ mutent̄: nā siqs aliqd sermone ɔsiste re asseuerauerit / facile redargui poterit: Opor tet aūt et sigillatim sic loqui: atq̧ de cunctis in unū collectis: in qua collectōe hoīeȝ ponunt et lapidē et unūquodq̧ aīal ac speciē: Hec ne o theetete iocunda tibi eē uident̄? eaq̧ tāq̄ tibi placeant degustabis? thee: Ignoro o socrates et de te n̄ ābigo / utruȝ ista tanq̄ tue mēti ɔsona referas / an me potius tentes: so: Nō recordar̄ amice me nihil hoꝝ scire: nihilq̧ taliū ut meū mihi uēdicare: suȝ. n. steril: te aūt obstitricis ri tu agito atq̧ exerceo: atq̧ huius gr̄a te incanto et tibi singl̄oꝝ sapiētum gustādas epulas offero donec sententiā tuā in lucē educā: Cū demuȝ educta fuerit / tunc prīuȝ examiabo / sit ne uana sterilisq̧ / an fecūda et solida. Audact ḡ et cō stāter bñ atq̧ uirilit̄ opīonē tuā in his q̄ te ro gauero iā ꝓme: thee: Roga igit̄: so: Dic nuȝ ti bi placeat / nihil eē / sed fieri sꝑ bonū ac pl̄chrū et quotcunq̧ pauloañ dinumerauius? thee: dū te audio disserentē: miruȝ ī moduȝ ꝓbabilia et admictēda uident̄: so: ne p̄t̄mictāus ergo q̄ re stant: Reliquuȝ ē. n. ut de somniis morbisq̧ cuȝ aliis. tuȝ insania maxie dicā: et de eo qđ puer so mō uidere uel audire uel aliter oblicq̧ senti re dr̄. Nosti. n. in his oībus sermonē quē sup̄ rettulīus sine ulla ɔtrouersia ɔfutari: cuȝ sēsus ī ipīs prorsus decipiant̄. Tātuȝq̧ abest ut oīa q̄ apparent cuiq̧ ea sint / ut ɔtra nihil eoꝝ q̄ ap parēt existāt: thee: uera narras o socrates: so: Quo deiceps o puer ille ɔfugiet q sensuȝ sciaȝ affirmauit / quecūq̧ cuiq̧ apparent eidem et talia esse qualia uisa sunt? thee: pudet me loq ulteri us socrates: nihil. n: habeo quod ī mediū affe

raz: Quod nāq̄ posuerā deterrēdo pectus sub
uertisti: Reuera negare nunq̄ possez / q̄ furen
tes somniantesq̄ falsa nimiū opinent̄ / cū illoꝝ
non nulli deos esse se putant: alii auiū istar uo
lare se credant: so: cernis q̄ nam ex illis circa
res ueras ac somnia maxime ābiguitas seq̄t̄ :
thee: q̄ nī? so: ea quā sepe te audisse existio q̄ti
ens queritur: Qua potissimū ꝯiectura ostendi
possit / utrū dormiamus oēs et q̄ cogitamus sin
gula somniemus / an uigilemus et reuera iuicē
disseramus: thee: pfcō dubiū ē o socrates / qua
id ꝯiectura qs discernere ualeat: Cuncta siqui
dē uicissiz eadē seq posse uident̄: Nā q̄ mō dis
serebamus / nihil ꝓhibet ut sōniantes colloqui
uideamur: Et qn̄ in sōno somnia referre nos ar
bitramur / mirū īmoduz hec illis similia sunt :
so: Uides iā q̄ facile in ꝯtrouersiā ueniat̄: qn̄
q̄dē utrū in somnia an res uere sint q̄ uidēt̄ ni
miū ambigatur: preterea cuz equū tēpus sit qō
sōno datur: et qō uigilie inutroq̄ ꝯtendit anīus
presentes opiniones ut ueras asserere: Quāob
rē par tpūs hec uera dicīus / par et illa : et inu
trisq̄ similiter affirmamus: thee: omnino: so :
eadē quoq̄ de morbis furoribusq̄ ratio ē: nisi
q̄ tēpus īpar: thee: recte admodū: so: Nunq̄d
longitudīe breuitate ue tpōris ueꝝ determinat̄
thee: At istud plurimū ridiculū eēt: so: an alio
argumēto ondere potes q̄ ex istis opīonibus ue
re sint? thee: non ut mihi uideor: so: a me q̄ au
di / que forsitan responderēt q appentia sp uera
esse opinanti uolunt. Sic. n. te ut opinor inter
rogarent o theetete quod alteruz ē oīo / num ali
qn̄ eandē potentiā hēbit quā et alteruz ? ne id
accipiamus quod parti idem / ptim alteruz est :
sed quod penitus alteruz: thee: nihil idē habe
re pōt: uel quoad potentiā uel quoad aliud qō
liber. qn̄ oīo est alterum: so: Nō ne dissimile q̄z
id quod huiusmodi ē ꝯsyderare debemus? thee
mihi q̄dē uidet̄: so: siq̄d ergo alicui simile uel
dissimile fit: aut sibi ipī aut alteri q̄tenus simil̄
fit idē quatenus dissimile alteruz effici confite
bimur: thee: necessario seq̄tur: so: an nō supra
concessimus multa atq̄ inumera agentia esse
simil̄ et patientia? thee: concessimus: so: q̄in
ꝯ̄ quod aliud est ab alio / cuz alio et alio mixtuz
nō eadē sed altera generabit: thee: sic prorsus :

so: Dicamus utiq̄ me ac te et alia secundū eā
dē rōem socratē siłz bñ ualentē et socratē egro
tantē utrū simile hoc illi an dissimile esse dice
mus? thee. nunq̄d egrotantē socratē totuz hoc
inquis illi toti / socrati sciłz bene ualēti? so: rec
te nimium accepisti: hoc ipūz dicebā: thee: dissi
mile plane et alterum: so: nunq̄d sic ut dissimi
le? thee: necesse ē: so: dormientē quoq̄ et uigi
lātē et q̄cunq̄ supra narrauius similiter asseres
thee: equidē: so: Quodlibz eoꝝ q̄ natura effice
re quicq̄ possunt / qn̄ accipiet sanū socratē / ut
altero me utet̄: qn̄ debilē ut altero: thee: q̄d ni
so: Et altera inutroq̄ gignemus. ego quidē pa
tiens illud aūt efficiens. thee: Nil ꝓhibet: so :
Quotiēs uinum sanus bibo suaue ac dulce mi
hi uidet̄: thee: Certe: so: Ex his porro q̄ cōces
sa sunt / agens et patiens / dulcedinē sensum q̄
ꝓgenuerunt: et utraq̄ mota et sensus quidē cir
ca patiens existens / sentire linguā effecit: Dulce
do aūt penes uinū circa illud ꝑmota / dulce ui
num sane lingue tā esse q̄ apparere fecit: thee:
Sic prorsus supiora cōcessa sunt: so: cuz uero
me egrotantē accipit / prīcipio q̄dē non eundez
reuera apprehendit dissimili nāq̄ aduenit: thee
Ita est: so: deiñ alia q̄dā socrates sic affectus:
et uini potio gignunt circa linguā saporis ama
ri sensum: circa uinum / fcām et ꝑnatā amaritu
dinē: et hoc q̄dē nō amaritudinē sed amarum:
me uero nō sensuz sed potius sentiētē: thee: oīo
so: et ego nihil unq̄ aliud fiā sic sentiēs. altius
enī alter ē sensus: et alienū aliudq̄ sentientē ef
ficit. Neq̄ illud me efficiēs / aliq̄n ꝯgrediēs al
teri / idem generās / tale existet. Ab alio enim
aliud generans / alienū alteratūq̄ fiet: thee: ue
ra hec sunt: so. Hec ego mihi ipī talis: nec illō
sibi ipi tale efficiet̄: thee: nō certe: so: necessari
uz aūt alicuius me fieri qn̄ sentiēs fio / sētiēs. n.
nihil sētire īpossibile et illō q̄z necesse alicui fie
ri: q̄tiēs dl̄ce aut amarū āt aliq̄d huiusmōi red
dit̄ dulce nāq̄ nulli dl̄ce fieri neq̄t: thee: Sic
est oīo: so: Restat igitur ut opinor siue simus /
nos inuicē esse: siue fiamus inuicē fieri: qn̄ qui
dē nrām essentiā necessitas ipā ꝯnectit: Cōnec
tit inq̄ nz cum alio quopiam / neq̄ nobiscū ipīs
inuicē ergo ucīri sequitur: Qua ꝓ siue qs eē
aliq̄d dixerit / siue fieri / ita accipiendū ē: alicui

De Scientia.

esse fieri ue uel alicuius uel ad aliq̄d: ipūz aūt
in se ipō quicq̄ esse uel fieri : neq̄ ipē q̄sq̄ ꝓ
fiteri debet: nec alteri asseueranti concedere /
queādmodum ratio superior admōet: thee: sic
est prorsus o socrates: so: Non ne qn̄ q̄dez me
efficiens mihi est non alteri / ego quoq̄ ipsum
sentio / non alius? thee: quid ni: so: Uerus ita
q̄ mihi sensus meus: mee nāq̄ essētie sp existit
et ego secundum ꝓtagorā / iudex tā eoꝝ q̄ sunt
ut mihi sunt / q̄ eoꝝ que non sunt ut non sunt:
thee: ita uidet̄: so: quid iam obstat? quo minus
sciens existā queādmodū et sentiēs: quippe cū
nec decipiar nec aberrē cogitatōe circa ea q̄ uł
sunt uel fiunt? thee: nihil prorsus: so: Egregie
igitur ipse dicebas / sciam nihil aliud esse q̄ sē
sum. In idem sane ista concurrūt / secundū ho
merū quidē et heraclitū / et oē id genus flumīs
instar uniuersa decurrere / secundū uero pro
tagorā sapiētissimū hoīem reꝝ oīum esse mēsu
rā: et postremo secundū theetetū cōcessis supio
ribus / sciam esse sensum: nunq̄d o theetete opi
nionē hanc dicemus esse quasi tuā ꝓlem / nuꝑ
ab ſte quidem genitā: a me aūt in lucem obsti
tricia quadā opera iā eductā? Quid ais? thee:
Ita necesse est o socrates: so: Hāc ut uidetur
q̄liscunq̄ sit uix tandē genuimus: post partum
uero ut mos ē quinta die ab eius natali solēni
a celebrātes circulo cursim circunferre debe
mus / cauentes ne nos fallat / si forte educatōe
digna non sit: sed inanis et falsa: Num censes
natū tuū oīo alēdū: nec ullo mō abiiciēdū: An
forte si reꝓbatū uideris priogenitū tuum / non
moleste feres e medio tolli? theodo: theetetus
o socrates eque feret. Neq̄ . n. morosus ē. ue
rum dic ꝑ deos / an nō ita se res hēt? so: Dispu
tatōis auidus es atq̄ uir bonus o theodore: q̄
me existimas archam quandā esse sermonū: fa
cileq̄ inde mētē ista nō ita se sc hēre dcūꝝ. qō
aūt accidit nō aduertis: q̄ nullus unq̄ sermo
a me manat: sed ab eo semp q mecū disputat :
Eq̄dē scio nihil preter exiguū q̄ddā / hoc ē a sa
piēte aliq̄ accipe ꝯmode rōem. Et nunc q̄dem
hoc ex isto conabor non ex me ipō dicere: thee
Rectius ipē o socrates loq̄ris: Quare sic effici
as oro: so: scis o theodore quod ex dictis ami
ci tui ꝓtagore in pris admiror: theo: Quidnā

so: Cetera quidē satis mihi placuerūt dū ꝓba
ret qō cuiq̄ uidet̄ id illi existere: prīcipiuz tñ
sermonis admiratus suz q̄ inexordio libri quē
de ueritate īscribit / nō inq̄t reꝝ oīuz mēsurā es
se suē uel ꝓdigiosum canē / uel aliud q̄cq̄ mira
bile ex his q̄ sentiūt. Ut magnifice admodum
et maiori fastu ꝯtēptuq̄ ꝓfari cepisset oñs q̄
nos eū tanq̄ deū ꝓꝓ sapiētiā admiremur : ipse
aūt nihiloplus sapiat q̄ rana gyrina / ne dū pl̄s
q̄ hoīuz aliq̄s. alit ne dicemus theodore? Si
cuiq̄ uerū est quod q̄sq̄ ꝑ sensuz opīat̄ / nz al
terius affectū alter melius iudicat: neq̄ opini
onē alterius discernere q̄s aptius q̄ alius pōt
uera ne sit an falsa: sed ut sepe iā reperiuimus
q̄s.q̄z sua solū opinatur: et ea q̄dē recta oīa atq̄
uera / cur o amice ꝓtagoras ipse adeo sapiēs ex
titit / ut alioꝝ preceptor mercede ꝯ̄ ampla exhi
bita dignus admodū habitus sit: nos aūt rudi
ores: eiusq̄ discipuli iudicandi? cū tñ q̄sq̄ sapi
entie ꝓprie mēsura sit. in his quomō nō uulga
riter nugetur ꝓtagoras? Studiū quoq̄ meuz
obstitrice facultatis ꝑsimile q̄ ridiculū erit?
Immo et oē disserēdi officiū inane: Naz cona
tus isti discutiēdi refellēdiq̄ uicissim phantasi
as et opiniones cū recte sint oēs / nihil erūt ali
ud q̄ manifesta deliramēta / si uerus ē ꝓtagore
liber: nz clā iocat̄: theo: O socrates amicus cū
sim queādmodū ipē mō dicebas / nūq̄ paterer
concedente me ꝓtagorā cōfutari / neq̄ tibi rur
sus preter meam sententiam repugnare uellē.
Age igitur oīa iterum cum theeteto: Et enim
apte nimium diligenterq̄ obsecutus tibi fuisse
hacten us uisus est: so: Si lacedemonem ꝓfec
tus theodore ad palestrā alios quosdaz inertes
nudato corpore exerceri uideres / an nō opere
pretium duceres / speciē tuam nudis membris
palā cum illis conferre? theo: Uerum quid pu
tas? si me ꝑmitterent queādmodum uos ī pre
sentia ꝑmissuros spero: ut ego quidē soluz spec
tem: nz in gymnasium rapiar / uir dura iā cute
illi aūt libentius cum iuniori molliorīq̄ lucten
tur? so: At qui si tibi id o theodore iocundum
est / neq̄ mihi etiā est molestum ut trito ꝓuer
bio fertur. Aggrediamur itaq̄ rursus sapiētē
theetetum: dic obsecro theetete primū quomō
ꝑcurrimus non ne tu queq̄ miraberis? si subi

to nihilominus appareas sapiens ꝙ quilibꝫ ho
minum uel deoꝝ? nunqd protagoream illā mē
suram/quo ad deos minus ꝙ quoad homines
inductam fuisse cēses? thee: non p iouē: quod
ue rogas magnope miroꝛ: dum. n. supra expo
nebamus/qua ratione quod cuiq; uidetur/id
cuiq; ueꝝ est/scite admodum dici uidebatur.
Nunc aūt contraria confestim opinio subiit:
so: iuuenis adhuc es o amice imo ēt puer: et
iccirco contione facile psuaderis: Ad hec. n.
protagoras et quiuis alius eius sectator dicet
O generosi pueri atq; uiri ad contionem cōue
nite: deosq; in medium iducite de quibus ego
utrum sint an non sint neq; loquēdū neq; scri
bendum censui: et que multi audientes admic
terent/hec dicite ꝙ graue esset/nisi quilibet uir
cuilibet bruto sapiētia longe prestaret: Demon
strationem uero necessitatēq; nullam afferte:
sed uerisimili tantum ratione utimini: Qua si
uellet theodorus aut quiuis alius geometra i
disputationibus geometricis uti/nullius pror
sus extimaretur: Consyderate igiť tu simul at
q; theodorus/utrum sermones tātis de rebus
ratione probabili cōfirmatos suscipiatis: thee
Iniuste et tu o socrates et nos loqueremur:
sed iam alio pacto consyderandum: ut tu theo
dorusq; consentitis: theo: Alio certe: so: sic uti
q; cogitemus/sit ne idē sciētia et sensus/an ali
ud: Ad hoc enim oīs supior sermo uergebat:
et huius gratia p multa atq; miranda retigius
thee: sic est omnino/so: confitebimur quecunq;
uidendo uel audiēdo sentimus eadē et scire?
utputa barbarorum uocem anteꝙ didicerimus
dicemus non audire quādo loquuntur? an au
dire scireq; simul? et litterarum prorsus ignari
cum illarum contextum aspicimus/nuꝫ uidere
nos eas negabimus? an et scire si modo uideri
mus/asseremus? the: id ipsuꝫ o socrates quod
in his cernius et audimus: scire insup affirma
bius: hoꝝ qdē figurā colorēq; inspicere et sci
re similiť: illoꝝ aūt uocē ut grauē audire pariť
atq; scire: Que uero grāmatici et interpretes
de his tradūt nꝫ sentire uidēdo et audiēdo/nꝫ
ēt scire: so: optīe o theetete: neq; ī his repugnā
dū tibi ut magis iñ pficias: uerū aspice et aliō
qō ad hec accedit: q̄ rōe repelli uitariq; possit:

thee: Quid istuc: so: hoc sane: siqs pcontetur/
fieri ne possit: ut quod qs qñꝫ sciuit et adhuc
memoria tenet/fixūq; conseruat/id ipsum tam
nesciat. In longū pfecto sermonē trabo: q̄rere
utrū aliqs quod didicit mēoria retinēs haud
noscat: thee: Qui istud fieri posset o socrates?
Mōstrū quod dicis esset: so: ne ipē quoq; deli
rē aduerte obsecro. Uidere nō ne sentire dicis
uisionēq; sensū? thee: aio: so: Qui aliqd uidet
nō ne idē scit quod et uidet? ut presens sermo
pponit: thee: certe: so: memoriā aliqd uocas?
thee: uoco eqdem: so: alicuius ne: an nullius?
thee: alicuius certe: so: an non eaꝝ reꝝ quas di
dicit sensitq;? thee: harū pfcō: so: quod quis ui
dit/quādoq; memiť: thee: memiť: so: Nūqd cū
claudit oculos ēt remisciť? aut cū aliqd huius
modi facit/ptinus obliuisciť? thee: Absurduꝫ
hoc dictu o socrates esset. Cogiť tñ id fateri
quisqs sermonem supiorē seruare uelit: aliter
aūt minīe: so. ego quoq; p iouem suspicor neq;
dum satis intelligo: thee: dic oro quo pacto:
so: hoc sane. qui uidet idem scit quod et uidet
ut ɔfessi sumus: nam uisionē: sensum: sciamq;
idē esse ɔuenius: thee: conuenimus: so: qui ue
ro uidit atq; ideo scit/meminit quod uidit uel
clausis oculis/neq; tunc aliqd uidꝫ: thee: sic
accidit: so: non uidere aūt nescire est/siqdē ui
dere scire erat: thee: ueꝝ: so: cōtigit itaq; quod
quis quādoq; sciuit/ēt dū memiť id nescire si
non uidet. Qō qrē si fieret/mōstrū quoddā fo
re prediximus: thee: Uera loq̄ris: so: Nō nihil
igiť ipossibile uideť accidere: siquis sciaꝫ ac se
suꝫ idē cē posuerit: thee: sic apparꝫ: so: aliud er
go utrunq; fatendū: thee: uideť: so: Quāobrē
qd scia sit a pricipio iterū pqrendum: ceteruꝫ
qd nā agius o theetete? thee: qua de re pcōtaris
so: uidemur utiq; mihi ignaui galli istar añ ꝙ
uicerimus exultātes tergiuersantesq; a disputa
tōe cantare: thee: qui istuc? so ɔtradictorie uide
mur aduersus noium cōcessiones cōfessi et cir
ca tale qddā uersati/uerba rimari in ipsisq; cō
sistere et cū nos nō certatores sed philosophos
esse pfiteamur/idē tñ quod acres illi uiri claꝫ
facius: thee: nō dū qd uelis itelligo: so: eqdeꝫ
qō i his sētio explanare cōabor: q̄siuius nūqd
q aliqd didicit ac meiť nesciat: ondētesq; cū q

uidit: clausis ꝗ oculis recordari/nec uidere tñ
nesciuꝫ simul et memoreꝫ demonstrauimus: qō
nimium impossibile. Atq; ita protagorea fabula
prsus euanuit: ac tua simul. q sensum sciētiāq;
idem esse canebat. thee. Constat. so: Nequaꝙ ita
ut arbitror o amice/si pater alterius fabule sup
esset. sꝫ uehementissime ppugnaret. Nunc auteꝫ
orphanam ipsam inseqmur expoliamusq;. Neq;
tutores quos reliqt prothagoras e quoꝝ numo
unus est heodorus iste/succurrere uolūt. Ueꝝ
nos iustitie gratia illi suffragari aggdiem̄. theo.
Nō ego qdem o socrates. imo callias hipponici
filius reꝝ ptbagore tutor. Nos pfecto a nudis
sermonibꝫ/adgeometriam repente deflexímus:
Gratiam tibi tamen habebimus si illi opem tu
leris: so: Scite loqueris. Aduerte igitur qua ui
a succurrā. siquis minus uim uerborum aniad
uertit qua plerunq; affirmare quicꝙ: et negare
solemus/absurdiora etiaꝫ superioribus confite
ri cogetur: Dicam tibi quemadmodum? an thee
teto? theo: Utrisq; cōmuniter: Respondeat
aūt iunior: Nam redargutus minus uituperabi
tur: so: Duram aūt questōem dico huiusmodi:
nū fieri potest ut qui aliquid nouit/quod noscit/
ignoret? theo: quid respondebimus theetete?
thee: fieri non potest arbitror: so: nō utiq;/si ui
dere/scire esse posueris: Ad quid enim uteris
in euitabili questione/puteo ut fertur inclusus?
Siquis te uir intrepidus interrogauerit/manu
alterum tibi tegens oculum/utrum tecto oculo
uestem uideas: thee: non hoc dicam sed altero:
so: an non idē simul et uides et non uides? thee
Ita quodāmodo: so: Haud equidem dicet ille/
iubeo uel quesiui: quo pacto: sed utrū quod scis
idem et nescias. Impresentia uero quod non ui
des/uidere uideris: et supra confessus es/uide
re quidem scire esse: non uidere aūt nescire: Col
lige quid ex his aduersus te concludatur: thee:
Contraria plane eorum q̄ proposueram: so: plu
ra forsitan o mirifice puer tibi talia contigissent
siquis a te quesisset/utruꝫ scire liceat et acute et
obtuse: et cominus quandoq; scire: eminus ue
ro nequaꝙ: et uehementer idem atq; remisse: ce
teraq; per multa. Que quidē insidiando uir clip
peatus et mercede conductus in sermonibus q̄
rens quando idem scientiam sensumq; ponebas

te in auditum olfatum ac ceteros sensus ordine
iniecisset: studioseq; et sedulo nimium redargu
isset: atq; te compre hēdens non prius te dimisis
set/ꝙ tu eius exquisitam sapientiam admiratus
ab eo uinctus esses. Ubi captus atq; ligatus tā
ta te ipse pecunia redemisses/quāta tu et ille sta
tuissetis. Quā igitur rationem pro tutandis opi
nionibus suis prothagoras assignabit? Hoc tu
forsitan quereres/Nunquid aliud temptanduꝫ
est? thee: Et maxime quidem: so: Hec utiq; oīa
que nos opem illi ferentes dicimus et simul il
le ut arbitror admictet/despiciens nos penitus
atq; obiiectans: bonus iste socrates cum iterro
gasset puerum/utrum quis possit quod meminit
idem simul et ignorare: et ille pterritus negauis
set: ex eo ꝙ rem ipām prospicere non potuerat/
ridiculum me in disputatione mōstrauit: res aūt
o ignauissime socrates ita se habet: Quotiēs ex
meis aliquid p questionem consyderas/si inter
rogatus respondeat eadēq; ego etiam responde
rem: refellaturq; me quoq; redargutum existima
to: Sin alia/ipūm solummodo qui respondit:
principio/putas ne aliqueꝫ concessuruꝫ tibi mēo
riam adesse cuipiam quando non amplius patiť
earum rerum quas passus fuerit: et ipsam taleꝫ
passionem esse qualis fuerat duꝫ pateretur? per
multuꝫ abest. An formidaturū cēses admictere
ꝙ possit aliquis idem nosse simul et ignorare?
qō si forsitan mīus audeat daturū ipas eundeꝫ
esse dissimilē scūꝫ alicui priusꝙ fiat dissimiľ exi
stēti? magis aūt istū esse aliquē/sed nō istos? et e
os quidē īfinitos effcōs/siqdē dissimilitudo fiat
si mō aucupatōes uerboꝝ uitare inuicē oportue
rit. Ceterū o beate generosius ea q̄ dico agrede
re: meq; si potes refelle ꝙ nō pprii cuiq; nr̄um
sensus fiant: uel ꝗ si pprii sint/nihilo magis qō
apparꝫ illi soli fiat: uel si esse oporteat noīare li
ceat cui apparet. Sues autem et prodigiosos
canes dum narras/non ipse solum bestiam imi
taris: sed idem quoq; in mea scripta efficere ali
is psuades. Neq; recte facis. eqdē ueritatē hēre
se assero queadmodū scripsi. mēsurā. n. unūquē
q; nrūꝫ eoꝝ q̄ sūt et q̄ nō sūt cē: sed magnopere
hoc ipso alium ab alio discrepare/ꝙ huic alia
sunt: apparentq; illi alia. Sapientiam uero et
sapientem uirum nullo modo existere nego.

Immo hunc ipsuz sapientem voco qui illius cō
ditionē cui mala uidentur / suntq3 permutans /
bona apparere et esse illi facit. Sermonem autē
meum nec uerbis duntaxat psequere: Uerū sic
planius iterum quod dico pdisce: et in memoriā
dcūm supius reuoca: q egrotanti amara uiden
tur que gustat et sunt: bene ualenti ꝯtraria sunt
atq3 uidentur. Sapientiorem utiq3 horum neu
trū ex hoc oportet asserere: neq3 enī id fieri pōt:
neq3 predicanduz egrotantē insipientē esse: qa
ista putet: sanum contra sapientē quia diuersa:
Permutandum uero in alterū habitū: Alter e
nim habitus melior: Similiter in disciplina ab
altero habitu in meliorē pmutandum: sed medi
cus quidem medelis trāsmutat: sophista sermo
nibus: Nemo enī efficit ut qui falso opinatur /
uere deinde existimet: quippe cum ea que nō sūt
opinari nemo ualeat: nec alia preter illa q̄ patit̄
hec aūt semp uera sunt: facere tamen quis pōt /
ut qui deprauati anī habitu cognata sibi opinat̄
sana deinde mente diuersa quedā existimet. que
plerique ob imperitiā phantasmata uera nomiant
Ego aūt meliora aliis alia dico: ueriora neq̄ q̄.
Sapientes preterea o amice socrates nullo pac
to ranas nuncupo: imo secundū corpora medi
cos / secundum plantas: agricolas. Aio eqdē
hos uiros plantis suis pro deprauatis sensibus
quotiens tale aliquid egrotat / bonos integrosq3
et ueros sensus inferre: sapientes quoq3 et bo
nos rhetores ciuitatibus bona pro malis / uide
ri iusta efficere: quoniā quecunq3 ciuitati cuili
bet iusta honestaq3 uidentur: hec et sunt illi tali
a / quandiu sic putat: sed sapiens pro malis his
singulis / bona et iudicari et esse efficit. Eadē ra
tione sophista eos qui erudiūtur / sic erudire po
tens / sapiens est / dignusq3 ampla mercede apud
auditores habetur: Atq3 ita alii sapientiores a
liis sunt: neq3 ullus tamen falsa putat: et tibi
hoc ipūz uelis / nolis / cū rerum mensura sis ad
mictendū: hic enī sermo in his seruatur: Cui si
quo mō a principio iterū repugnare potes / repu
gna / in contrarium ratione reducens. Quod si
interrogando uis / interrogando perage. Neq3
enim hoc fugiendum: sed oīum maxime his qui
sane mentis sunt sequendum. Sic tamen id effi
ce: ne interrogando sis iniurius: Absurdum est

profecto eum uirum qui uirtutē meditari se pre
cipue profitetur: in sermonibus semp iniurium
esse: Afficere aūt iniuria in his est / quādo quis
non seorsum quidem ut certans exercetur: seor
sum uero disputans: et in illo quidem silicet cer
tamine iocatur: fallitq3 pro uiribus: in hoc autē
disputatiōe uidelicet / serio agit et corrigit dispu
tantem: eas illi duntaxat fallacias indicans: q̄s
ipse ex se ipso preteritisq3 disputationibus ꝓpul
sauit: si ita feceris / se ipōs qui tecū uersabuntur
non te / perturbationis defectusq3 sui causas esse
confitebuntur: teq3 protinus septabuntur et dili
gent: se ipsos contra odio habebunt: et a se ipis
ad philosophiā confugient: ut alii quodāmodo
effecti / habitum pristinum deponāt / sin autē con
traria feceris / quēadmodum alii quoq3 pmulti /
contraria etiā tibi contingent: et familiares pro
philosophis / studii huius inimicos cuz adoleue
rint reddes: Si igitur mihi parueris: qō et su
pra dictum est: haud hostiliter contētioseq3: sed
propitia mitiq3 sententia nobiscum sedens / cōsy
derabis quomodo dicimus moueri omnia: qō
ue cuiq3 uidetur hoc esse priuatim et publice: et
ex his inquires utrum idem an aliud scientia sit
et sensus: Neq3 ut modo cepisti ex uerborū no
minumq3 cōsuetudine disseres. que multi quocū
q3 libet / trahentes / uarios dubitationum inici
unt scrupulos. Hec o theodore in defensionem
amici tui tentaui ꝓ uiribus: parua quidez a par
uis: Si enim ipē uiueret / fortius magnificenti
usq3 ꝓ se ipō pugnaret: theo: iocaris o socrates
nam fortiter pro illo certasti: so: recte loqueris
o amice: sed mihi dicas. Aduertisti nup cū pro
tagoras nos increparet: quod cum puero dispu
tantes ex puerili formidine aduersus eius scrip
ta certemus? cuzq3 ipē nos ad sermonis urbani
tatem exhortaretur: Tunc sane honestans ī pri
mis ipām omnium mensurā serio in eius dictis
uersari nos iussit: theo. quid ni o socrates aīad
uerterim? so: quid ergo? iubes nos illi parere?
theo: summopere: so: Cernis istos omnes excep
to te pueros esse? Quare si illi credimus / me si
mul ac te oportet interrogādo uicissim et respon
dendo serio sermonem eius examinare. ne iterū
nos incuset / q ludentes cum pueris sermonem
suum exagitemus: theo: quid prohibet quin the

etetus melius q̄ barbati uiri multi perscrutātez
te sequatur? so: non tamen te o theodore melius
Ne censeas oportere me amico tuo defuncto
omnē opem afferre / te uero nullam: Uerum se
quere me obsecro paulisper: quo ad hoc dunta
xat inueniamus / utrum te deceat in figuris geo
metricis esse mēsurā: aut oēs eque ac tu ī astro
nomia ceterisq3 facultatibus / in quibus tu meri
to prestare uideris: periti sint: theo: ārduum est
o socrates ut qui tibi assidet roganti non respon
deat. Deliberabā profecto paulo āte cum dicerē
te concessurum mihi ne ad pugnā accingerer: et
lacedemoniorum more me minime ipulsurū. Nūc
aūt ad scirronē potius declinare uideris: naz la
cedemonii ex ui uel abire iubent. Tu aūt Ante
um imitari uideris: Congredientē nanq3 nō pri
us dimictis / q̄ nudatum tecuz certare coegeris
so: congruam o Theodore morbi mei similitudi
nez repperisti. Robustior tamen illis ego sum.
Innumeri iam Hercules et Thesei fortes in di
cendo mecum congressi sunt. Ego tamen nihilo
magis desisto / adeo me exercitationis huius ue
hemens amor inuasit. Neq3 tu igit̄ mihi inuide
as. quo minus mecum exercitatus / te simul ac
me iuues: theo: Haud ultra repugno: ducas q̄
lubet. Omnem hanc quasi fatalem necessitatem
quaz tu circa hec infers conuincto ferenda est:
Neq3 tamen ultra ea que ꝓposuisti / me tibi ꝯmic
tam: so: Sat istud erit: sed id mihi obserua / ne
clam in puerilem loquēdi ritum labamur: et ob
eam cāz nos aliqs iteruz carpat: theo: Conabor
sane pro uiribus: so: Hoc in primis quod etiaz
supra tetigimus / resummamus: utrum recte nec
ne sermonem illius improbauerimus / q unum
quenq3 ad sapientiā sibimet sufficere ꝓposuerit
Nobis porro concessit protagoras in eo quod
melius uel deterius inter se plerosq3 differre:
quos sapiētes duceret: an nō: theo: concessit: so
Si enim ipse presens concessisset nō aūt nos in
eius fauorem admisissemus / haud iterum opor
teret repetēdo eadem cōfirmare: Nunc aūt for
te quis putet non satis idoneos esse nos illius
rex cōprobatores: Quamobrem prestat pspicue
ut se res habet cōcedere: Nam nō parum inte
rest sic an aliter habeat: theo: uera loqueris: so:
Igitur non ex alienis: sed ex suo dūtaxat sermo

ne q̄ breuissime ꝯfessionē accipiamus: theo: Qui?
so: sic: Quod cuiq3 uidet̄ id illi cui uidet̄ esse
dixit: theo: Dixit certe: so: Nunquid et nos o
ꝓtagoras hoīs imo hoīuz oīuz opīones dicimus?
asserimusq3 neminem prorsus in aliis quidez se
aliis sapientiorem putare / in aliis uero sapientio
res alios? An non in maximis periculis / quoti
ens in castris: aut morbis: aut mari fluctuant:
quasi deos habere in singulis principes / serua
toresq3 suos / nullo alio ceteris q̄ scīa precellen
tes? Et p oīa humana querētibus preceptores
ac duces sui ipōrum aliorumq3 animātium atq3
operum: qui cōmuniter extimantur taz ad docē
dum q̄ ad īperandum sufficere. In his oibus
quid aliud dicemus: q̄ q homines inter se sapiē
tiam et ignorātiam esse putent? theo: Nihil aliō
so: Non ne sapientiam / ueram cognitionem esse
ducunt: ignorātiam uero / falsam opinionē? theo
Quid ni? so: Quorsum o protagoras sermonez
uertemus? Utrum homines uera semp opinari
dicemus: An aliquādo uera / falsa non nunq3?
Utrunq3 sequitur ut non semp uera: sed utraq3
opinētur: Attende theodore / uelit ne quis ex ꝓ
tagore sectatoribus: an tu forsitan de hoc ipso
pugnare: q nullus sit qui alium hominem opīa
ri falso et ignorantem esse cēseat? theo: Incredi
bile hoc o socrates: so: At qui in hāc necessitatē
sermo ille delabitur: qui mēsuram omnium ho
minem predicat: theo: quo pacto? so: quādo tu
aliquid tecum ipē iudicas: deinde mihi opinio
nem tuam declaras / tibi quidem secundum illi
us sermonem ueruz esto: nos aūt nō ne iudicii
tui iudices fieri possumus: an opinari uera sem
per te iudicamus? Quin potius innumeri homi
nes tecum quotidie pugnant contraria ac tu opi
nantes: putātesq3 te falso iudicare atq3 opinari?
theo: per Iouem o socrates q̄ plurimi sunt / ut
inquit homerus: qui mihi ex hominibus negoci
a prebent: so: quid ergo? Uis dicamus / tunc te
tibi ipi uera opinari: per multis aūt falsa? theo:
Ex his que dicta sunt necessario sequi uidetur.
so: Quid ipsi protagore? An non necessarium
Si enim nec ipse putasset hominem esse mensu
ram: neq3 ēt multi quēadmodum neq3 putāt / nul
li hanc oporteret esse ueritatez: quā ipse scripsit
Sin autem ipse quidem censuit / multitudo aūt

De Scientia

non cōsentit/scito in primis quo plures sunt hi quibus non uidetur/ꝙ quibus uidetur: eo magis non esse ꝙ esse: theo: necesse est siquidem secundum opiniones singulas et erit et non erit. Deinde hoc habet preclarum. Ille quippe secunduz suam opinionē dissentientū sentētiam/qua illuz mentiri credunt/quodāmodo uerā esse consētit: dum uera opinari cunctos fatetur: theo: Absq dubio: so: an non suam esse falsam admittit si iudiciū illorū/qui falso illum opinari nolunt/uerā esse fatetur? theo: necessarium: so: alii aūt sibi ipsis mentiri nequaꝙ concedūt: theo: non certe: so: hic uero et hāc uerā esse opinionem ex his q̄ scripsit fatetur: theo: patet: so: Ex uniuersis igitur a prothagora emanantibus ambigetur: quin ex illo maxime concedetur: Quando alicui ꝯtra dicenti uera opinari concedet: tunc sane et ipse prothagoras confitebitur. neq canez neq quēuis hominum esse mēsurā aut omniū aut uniusēt quod minime didicit. An non ita: theo: Ita certe: so: Cum ergo ab omnibus dubitetur/ nulli prothagore ueritas uera erit: nec aliis: neq etiā sibi ipsi: theo: longe admoduz o socrates amicū meū o socrates conculcamus: so: est ne ī sup ignotum amice tibi utrum recte eum cōculcauerimus: Uerisimile aūt est illum cum senior fuerit/sapientiorem quoq nobis fuisse: Qui si repente resurgens nos īuaderet/in multis tam me delirātem ut probabile est/ꝙ te cōsentiētem refelleret. deīde protinus euanesceret: Uerūtñ uti nobis ipīs talibus oportet/qualescūq sumus et que uidētur semp exprimere: Et nunc quidez quēlibet concessurum dicamus hoc ipūz uidelicet aliqd aliud esse propterea ꝙ alius alio sapiētior īscitior ue existat? theo: Mihi quidē uidet̄ so: Nunquid in hoc maxime insistere sermonez dicemus/ꝙ ipī subscripsimus fauentes prothagore: multa quidem qualia uidentur/talia cuilibet esse: calida: sicca: dulcia: ceteraq huiusmodi Quod si inquibusdam differre alium ab alio ꝯfitebitur circa salubria et noxia/asseret utiq non quālibet mulierculā puellumq et brutū ad se ipsum curandum p salubrium cognitionem sufficere. Quin īmo in hoc presertim si modo in ullo/differre: theo: Idem mihi quoqz uidet̄: so: preterea non ne ī ciuilibus etiaz/honesta et turpia: iusta et iniusta: scāq et impia: quecunq ciuitas una queq existimās ponit sibi legitima: eadem re uera unicuiq esse uolet? Atq in his nihilo sapiētiorē esse priuato priuatuz/ciuitateq ciuitatē? At uero ī eo ꝙ utilia et īutilia rei p. statuunt/si modo in ullo/in hoc inꝙ precipue differre inuicē confitebitur? tam consultorē a consultore/ꝙ rem p. a re p. ad ueritatē inuenié[illegible] Neq audebit unꝙ hoc admittere: ut quecunq ciuitas conferentia sibi putās instituit/eadē sep illi conducant. Sed tibi quidem dico in ipsis iustis iniustis ue sanctis atq profanis affirmare uolēt ꝙ nihil eorum suapte natura substantiam aliquam hēat: sed cōmuni opinione tunc uerum fiat/qñ uidetur et ꝙ diu uidetur Et quicunq nō omnino sermonē prothagore complectuntur/sic quodāmodo sapiētiam inducunt: Nobis autē o theodore sermo iam ex angustiori amplior imminet: theo: an non ociosi sumus o socrates: so: uidemur: Et sepe alias optime uir hoc aīaduerti et nunc maximē/ꝙ quicunq diu in philosophia uersati sunt cum primum iudiciorum cetus ingrediuntur/ridiculi rhetores prorsus apparent theo: qua ratione hoc ais? so: uidentur hi qui in iudiciis et foro ab ineunte etate reuoluti sunt/ ad eos qui in philosophia et huiusmodi studiis assuefacti sunt/ut serui ad liberos educati fuisse theo: quo pacto: so: Ex eo ꝙ his quidē ut tu dicebas/semp ocium adest: ocio q tranquillo confabulantur: quēadmodum et nos in presētia tertio iam sermonē ex sermone resummimus. Sic et illi/siqd ultra propositaz q̄stionē/quod magis eos forte delectet inciderit/quēadmodum ī presentia nobis contingit/nihil curant/prolixius ne an breuius loquantur: modo ueritatis cōpotes fiant: Illi aūt temporis angustiis in loquendo sollicitantur. Urget. n. aqua defluēs: Neq licet de his q̄ cupiunt uerba facere: Sed necessitatē aduersarius affert libelli formulam adducēs preter quam nihil dicendum: quod iuramētum mutuum nuncupant: Sermones aūt semp de conseruo ad dominum sedentem manu iudicium sentētiamq tenētē: Certamina quoq nunꝙ frustra sed ad rē semp: sepe ēt de anima uitaq agitur. Qua propter ex his omnibus intenti acresq fiunt: sciētes domino taz uerbis adulari ꝙ operibus obsequi/non recto sed pusillo aīo Nam animi magnitudinem rectitudinem et libertatem seruitus a pueritia substulit/ cogens obliqua peruersaq patrare facinora duz discrimina magna formidinesq mollibus adhuc icuteret animis: que omnia cum non possint cum iustitia et ueritate perferre/confestim in mēdacia mutuasq iniurias conuersi/flectuntur ūdiq atq confringunt̄ adeo ut nihil amplius sane mentis habentes ex adolescentibus ī uiros euadant/facundos sapientesq ut ipi putant: Atq hi quidem tales sunt o theodore: nostri aūt chori homines uis referamus? An dimic tentes potius ad sermonem propositum reuertamur? ne ut paulo ante dicebamus sermonis libertate digressioneq nimiū abutamur? theo: Nullo modo o socrates: sed referamus: probe namq dicebas ꝙ in philosophorum choro non nos sermonuz ministri sumus: sed serui nostri sermones: et unusquisq illorum pfici a nobis expectat/quando nobis uidetur: Nec enim iudex neq spectator: quemadmodum poetis censor nobis et domīus presidet: so: Dicamus igitur postꝙ tibi uidetur de his qui egregii sunt: Quid enim de his qui philosophie studio abutuntur referēdum sit? Illi sane ab ineunte etate/primum quidē uiaz in forum ignorant: neq iudicium aut consilium: aut cōmunem aliuz ciuitatis consexum norunt: leges preterea decretaq uel dicta uel scripta nec uidēt nec audiūt Studia uero et ꝯuēticula ad magistratus spectātia et congressus et cenas et lasciuiora conuiuia/neq somniant quidem: Preterea nū bñ an male ī ciuitate quis se habuerit: aut siquod alicui malum est/turpisq nota a maioribus suis seu feminis seu uiris/magis eos latet ꝙ maris ut dici solet harene. Atq hec omnia etiam nescire se nescit. nz enim uulgaris glorie gratia ab his abstinet: sed reuera corpus duntaxat illius in urbe habitat atq uersatur: mens aūt hec omnia parui īmo nullius extimās/ passim uolat: ut ait pindarus: et que sub terra sunt: et que plana dimetiēs: p que astronomiam celum transcēdēs/omnem pscrutata naturam rerum omnium que ad uniuersum ptinēt: his aūt q̄ p pe sunt solis/nullo modo applicans se: theo: Quo pacto id ais o socrates? so: quēadmodū thaletem/dum celum suspiceret intētus syderibus/in foueam cadētem/thracēsis quedā eius ācilla facete nimium carpsit/ꝙ que in celo sūt peruidere contēderet/q̄ uero proxima et ad pedes non uideret. Idem similiter omnibus qui in philosophia uersantur obiici potest. Latz. n: philosophum non modo quid agat eius proximus: sed fere homo ne sit/an brutum. Quid aūt homo ipse sit/que ue actio aut passio ipīus hominis propria studiose pquirit. Intelligis o theodore/an non? theo: Intelligo equidem: et quod dicis approbo: so: Enim uero o amice ut in superioribus diximus/siquando uir talis ul' priuatim cum aliquo/uel publice in iudicio siue alibi de his que ad pedes et in ꝯspectu sūt/ disserere cogitur/risum mouet/non thracibus solum/uerum etiam ceteris gentibus: quippe cum in foueas ambiguitatesq multas propter harum rerum imperitiam incidat. Ubi absurda quedam ineptitudo ignauie notam inurit. Nam cum forte uituperandus aliquis ē/ nihil habet quod in obprobrium afferat: utpote malorum ignarus/quando quidem singula singulorum mala nunꝙ animaduertit: Ergo tanꝙ nescius irridetur: in laudandis quoq extollendisq hominibus/cum nihil simulet dissimulet ue: sed apte rideat/delirus eē uidetur. Et. n: cum tyrannum aut regē laudari sentit unū quēdam subulcum aut pastorem ouium/ ul' bubulcum extolli existimat/ꝙ abunde mulgeat. id tamen interesse cēset/ꝙ reges et tyranni infēsius et insidiosius animal curēt et mulgeant. Agrestem uero et rudem ob suam quandam occupationem non minus ꝙ pastorez eiusmodi hominem esse necesse est menibus in urbe non secus atq pastor septo in monte circundatum. Cum uero agrorum decem milia iugera aut plura etiam predicari audit/quasi magnum quidpiaz ab illo qui habet possideatur / exigua quedam audire se putat: quippe qui uniuersum terre orbem spectare sit solitus: Quotiēs preterea qs generis nobilitatem refert/ꝙ septem auos diuites omnes enumerare ualeat / hebetis nihilq magnum ppter ignorantiam cogitantis animi laudes huiusmodi cēset quasi ad totius mūdi

De phylosophantibus.

naturam respicere nequeat et uidere ꝙ innume ri unumquenq; nostrum aui atq; proaui aucees serunt: quoꝝ inumero diuites et inopes: reges et serui/barbariq; et greci singulos inumerabi les precessere. Quin ēt quando quis stirpem quinq; et uiginti maiorum dinumerat et in am phitrionidem herculem originē refert certe cū quintus ab hercule uigesimusq; superior talis extiterit qualis sors illi ɔtigit/ab eo ridetur/ ꝗ si ille altius cōsurgere nequeat: et insane mētis uanitatē abigere. In his omnibus philosophus uir uulgo ridiculus habetur: partim quia sup bus contemptorq; apparet: parti quia que pa lam sunt ignorat et ambigit: theo: rem ipsaȝ o socrates ut accidit enarrasti: so: At cum is ali quem o amice ad supa erigit et ille sponte cum eo singuloruȝ dimissa litigioꝝ discussione/ qua queritur in quo ego te aut tu me leseris / ad ip sius iustitie iniustitieue speculationem adscēdit quid utraq; sint/quo ab aliis omnibus interse discrepent: Uel ēt ɔtrouersia illa dimissa qua ꝗ ritur utrum rex beatus sit qui multum auri pos sidet/ad contemplationē regni ipius beatitudi nisq; humane atq; miserie/qualia cuiq; sint: et quo pacto humane nature conueniat hoc adipi sci illud fugere/ quando inꝙ oportet de his om nibus rationem reddere pusillanimē illum et a cerrimum causidicum/tunc sane uicissiȝ penas philosopho pendet: Uertiginem. n. patit̄ ab ex celsa specula caligātibus oculis: utpote qui su pne ꝑspicere sit insolitus. Meret q̊ȝ titubat et barbarica profert. Quo circa risum non traci bus neq; rudi cuipiam mouet: neq; .n. ꝑsenti unt/sed illis potius omnibus qui libere et pro cul a seruili uita educati sunt. Hec o theodore utriusq; cōdictio. Altera quidem hoīs illius/ qui libertate et otio ē educatus quem philoso phum uocas: Qui cum reuera uituperari non debeat/tamen fatuus et ineptus apparet quoti enscunq; seruilia aggreditur ministeria: Cuȝ nȝ stramentorum sarcinas colligare: neq; obsoni oruȝ condimenta cōficere: neq; adulatoria blā dimenta uerborum confingere calleat. Altera est hominis illius condictio. qui hec expedite celeriterq; subministrare potest. Sed decenti li beri homīs uestitu cōmode uti nescit. Sermo

nis insup harmonia conuenienti deoꝝ et homi num beatorum uitā ueraȝ canere prorsus igno rat: theo: Si ceteris hominibus ea que dicis o socrates/eque ac mihi ꝑsuaderes: pax ampli or et mala pauciora inter homines nascerent̄: so: At impossibile est o theodore mala penitus extirpari: Nam bono oppositum aliqd esse ꝑ necesse est: Neq; illa tamen apud deos locum habere possunt. Naturam uero mortalem regi onemq; inferiorem necessario circūeunt. Qua re conandum est ut hinc illuc ꝙ celerrime fu giamus. fuga aūt ē ut deo similes pro uiribus efficiamur: deo similes efficit/cum prudētia iu stitia simul et sanctitas: Ceterum o uir optime haud facile id ꝑsuaderi potest/ꝙ non illius gra tia cuius uulgus existimat/sequēda uirtus/ et uitium fugiendum: hoc est ne malus uidearis utq; bonus appareas: he namq; anicularuȝ nu ge mihi esse uidentur: Sed qδ uerum sit ita di camus. Deus nusꝙ et nullo modo iniustus: sed ꝙ iustissimus totaȝ uidelicet iustitie potesta tē: nihilq; illius similius ꝙ iustissimus homo: Circa hoc uera industria et fortitudo uiri: nec non inertia imbecillitasq; uersatur: Horum sa ne cognitio uera uirtus et sapientia: ignoratio contra: inscitia et improbitas manifesta. Alie uero que facultates sapientieq; uidentur in ci uilibus quideȝ magistratibus moleste sunt: in artibus auteȝ mechanice: Illi igitur qui aliqd iniq; patrauit. et prophana protulit uel commi sit/prestat nequaꝙ concedere eum a studiis es se potentem atq; fecundum. Exultant. n. obpro brio huius generis homines: seq; audire putāt minime abiectos et inanes homunculos esse/ quasi ferre ut dicitur pondus iners: sed uiros tales ut tuto in re p. uersari ualeant: Ideoq; ue ritas exprimēda ē/ꝙ eo magis tales sut / ꝗles nō putāt/ꝗ mīus putāt: Iniustitie ꝗppe cū mr tā ignorent quā ignorare minime decet. Neq; enim est quam forsitan opinantur uerbera atq; cedes: que sepe hi patiuntur: qui iniustum ni hil egerunt: et iniusti sepe deuitant: sed ea po tius que uitari non potest: theo: quam dicis? so: cum in ordine rerum o amice exēplaria duo sint: diuinum quidem beatissimum: quod uero dei expers miserimum/non uidentes ita reȝ se

habere stultitia extremaq; dementia occupati / latenter huic quidem similes ob actōes iniꝗs redduntur: illi contra dissimiles. Cuius ꝑfcō delicti penas pendent/dum uitam illi conueni entem cui similes effecti sunt/ducunt: Eniȝ ue ro si dixerimus ꝙ hos quidem nisi a nequitia cessauerint uita functos locus ille malorum ex pers non capiet: Hic aūt proprie uite similitu dinem gerent semꝑ una cum malis mali uersā tes: ipi tanꝙ astuti malitiosiq; deliramēta que dam audire se dicent: theo: Et maxime quideȝ o socrates: so: Noui equidem o amice. Unum hoc saltem illis accidit: ꝙ si quando priuatim reddere uicissim et afferre in medium rationes eorum que uituperant necesse sit/uelintq; uirili ter disputandi moram ꝑpeti: neq; ignaue fuge re: tunc demum quod absurdum est sibi ipī in his que dicunt nequaꝙ placent: eorumq; rhe torica peitus euanescit: ut nihilo differre a pu eris uideantur. Uerum his iam finem cū preter propositum sint imponamus. Alioquin materies undiq; plurima confluēs sermonem a principio institutum obruet: Reuertamur igit̄ ad priora si tibi quoq; uidet̄. theo: mihi quideȝ ista o socrates nihilo molestiora auditu contin gunt: Facile namq; huius etatis homines hec assecuntur. Uerumtn̄ si tibi placet / redeamus illuc/unde digressi sumus: so: eo ꝑfcō disputā do deuenimus ut diceremus eos qui essentiaȝ omnem in agitatione ponebāt: quodue cuiq; ui detur/hoc eidem existere/in ceteris quidem re bus uehemētius asserturos: atq; iniustis nō ni hil: ꝙ omnino ꝗcunq; ciuitas ut iusta sibi ap parētia statuit: hec eatenus illi iuste sunt: quate nus statuta ꝑmanēt. At uero neminē fortē ade o futurum: qui idē in bonis utilibusq; contēde re audeat ꝙ uidelicet quecunq; utilia sibi appa rentia instituit ciuitas: hec eatenus illi ɔferētia sunt/quatenus talia statuta fuerint: nisi forte qs nom̄ dixerit: hoc autē ad id quod uolumus iocus/captiosuȝ quiddam esset: theo: Procul dubio: so. Ergo non ita dicēdum imo quod ta le ciuitas nuncuparit: ad id incōdēdis legibus respicit: ac leges singulas quoad putat et pōt/ ꝙ maxim̄ sibi utiles condit. Num aliud in legi bus ferēdis intēdit? theo: nihil aliud: so: Nun

quid uoti compos semꝑ efficitur: an sepe eam fallit opinio? theo: sepenumero fallit arbitror: so: Hac preterea ratione quisq; magis hec ea dē confitebitur. siquis de omni spetie ꝑcontet̄ in qua utile consistit. Est aūtem quodāmodo et circa futurum tempus. Nam quotiens leges condimus ut imposterum profuturas condīus quod quidem futurū rectius uocaremus: theo Maxime: so: age dum ita uel protagoram uel quem uis alium sectatorem eius interrogemus Omnium rerum hominem o protagoras men suram asseritis: alborum: grauium: leuium: et uniuscuiusq; talium. Nam cum iudiciariam il lorum uim in se ipso contineat: et qualia patit̄ talia iudicet/uera sibi et que sunt/iudicat: An non ita? theo: ita plane: so: Nunquid et futu rorum o protagoras dicemus hēt uim iudicia riam? et qualia putat sibi hec fore: talia sibi exi stimanti contingunt: cum medicine quispiā im peritus in febrim sese incursurum putat: atq; ita sese calefactū iriri medicus aūt repugnat / contraria opinatus/utrius illoruȝ ueram opini onem futurā ducimus? nū utriusq;? et medico quidem neq; calidum neq; febricitantem futu rum: sed sibi ipī utrunq;? theo: Ridiculum qui dē id esset: so: Quin ēt de uino quod dulce uel austerum futurum sit/agricole non cithariste opinio ꝑeualet: theo: quid ni? so: Neq; de cō sonante dissonante ue futuro/gymnasticus me lius ꝙ musicus opiatur: quod deiñ ipī gymna stico consonans esse uidebitur: theo: nullo mō so. Quādo uero pata mēsa offerēde sunt epule ac defutura illaꝝ suauitate aliqd predicēdū: nō ne coqui opinio potiorꝙ alterius cuiussibȝ po pinarie imperiti? De eo qδ uel ē uel fuit suaue cuiq; non pugnamus: sed de illo potius quod in posterum esse cuiq; et uideri debȝ: utrum sibi quisq; idoneus iudex. An tu potius prota goras quod circa sermones ꝓbabile singulis i iudicio futurum ē/rectius ꝙ quiuis rudiū pre uideres? theo: in hoc ipso in primis o socrates precellere cunctis ꝓtagoras est professus: so: O miser nemo ꝑ iouem illum oblata pecunia sectatus fuisset/nisi familiaribus ꝑsuasisset: quod ꝓbabile imposterum erit/ uidebiturq; neq; uateȝ neq; alium quēuis melius ꝙ se uni

eum presagire? theo: uera loqueris: so: An nō
legum quoqꝫ positiones utilitasqꝫ ad futuruz
spectant? et quilibet absqꝫ controuersia fatere
tur cōstitutionem rei p. ab eo quod utile est / se
pius aberrare: theo: Ualde: so: Satis iam ad
uersus preceptorem tuum dictum sit ꝙ fateri
cogitur alium alio sapientiorem existere: eum
qꝫ talem esse mensuram: Me aūt cum expers sci
entie sim nihil mensuram fieri cogit: quēadmo
dum sermo nuper illius urgebat: ꝙ uidelicet seu
uelim siue nolim talis essem: theo: Ex illo o so
crates maxime conuinci illius sermo uidetur: et
ex hoc nō nihil ꝙ alioꝝ opiniones ualidas effi
cit: he uero sermones illius palam reprobant /
falsos existimantes: so: In multis insuper o the
odore deprehēdi hoc licet / nō omnem omniuz
opinionem ueram existere. Sed circa presentē
cuiqꝫ passionem / ex qua sensus et secunduz eos
opiniones nascunt / difficilius deprehenditur /
sensus opinionesqꝫ ueras non esse. forte uero
nihilominus dico: Nā si assecute sunt conuinci
non possunt: et qui illas certas atqꝫ scias esse
assererent / forsitan non aberrarent: Et iccirco
theetetus iste haud ab re inquit sensum et sciē
tiam idem esse. Quamobrem propius acceden
dum est: quemadmodum protagoreus sermo
precepit: et hanc agitatam essentiam pulsando
examinādum / integrum ne an collisum sonum
reddat: pugna utiqꝫ de illa non mediocris nec
inter paucos extitit: theo: Per multuz sane ab
est ut uilis contentio sit: que per ioniam passim
propagata est: siquidem heracliti studio si huic
sermoni summopere suffragantur: so: preterea o
amice theodore a primordiis hec inspicienda
sunt ut illi proponunt: theo: Omnino Et. n.
o socrates de his heracliticis: uel ut ipē ait ho
mericis / ac ēt ātiquioribus id existimatur ab e
phesiis rerꝫ peritis / ꝙ nō aliter q̄ stimulo et fu
rore loquantur. Aperte. n: in scriptis suis ferū
tur: Mora autem expectatioqꝫ in sermone et
questionibus / et quies inter respondēdum iter
rogandumqꝫ minus illi adest / q̄ quod nihil est
Immo etiā superat quod neqꝫ nihil: ad id ꝙ nē
paululum quid illis quietis assit. Sed siquem
illoꝝ aliqua de re interroges / tanq̄ ex pharetra
obscura uerbula depromētes sagiptent: Et si hu

ius rationem perquiras / altera quadā te noua
denominatione percutiunt: nunq̄ uero cum illo
rum aliquo quicq̄ perficies: neqꝫ ipsi inuicem:
Idqꝫ unum obseruātissime curāt ut nihil stabi
le aut in sermone aut in aīs suis esse permictant
putantes ut mihi uidet id ipsum stabile esse: at
qꝫ id totis uiribus insectantur: et undiqꝫ uehe
menter expellunt: so: forsitan o theodore hos
uiros in pugna uidisti: in pace uero nequaq̄.
Neqꝫ enim amici tibi sunt: Uerum talia quedā
discipulis suis ut arbitror in otio dicunt: quos
similes sibi reddere uolunt: theo: quibus disci
pulis o beate? Neqꝫ. n. inter istos alter alteius
fit discipulus: sed sponte nascuntur / undecunqꝫ
contingit eorum quemqꝫ furore corripi: Atqꝫ
alter alterum scire nihil existimat. Ab istis ita
qꝫ rationem ut modo dicebā ulla unq̄ accipi
es: nec uolentibus nec inuitis: Nos autē opor
tet tanq̄ propositione accepta considerare: so:
Scire loqueris. propositionem siquidem alia
quādam accepimus: a priscis in poemate uul
gus celantibus / ꝙ origo alioꝝ omnium occea
nus scilz atqꝫ thetis fluxus est: nihilqꝫ cōsistit:
A recentioribus autē quasi sapiētioribus palā
demonstrantibus. ut uel cerdones eoꝝ sapiēti
am audiendo perciperēt / desinerentqꝫ stulte puta
re res partim stare partiz contra moueri / discē
tesqꝫ moueri omnia ipsos uenerarentur. Ferme
autem o theodore me fugit alioꝝ quorundaz o
pinio: qui contraria ac isti mōstrarunt: Uniuersi
uidelz congruum nomen esse hoc existens imo
bile: et alia quecunqꝫ melissei parmenideiqꝫ ad
uersantes his omnibus asseuerant: ꝙ oīa unū
sunt. Idqꝫ unum ipsum in se ipō consistit locū
in quo moueatur nullum penitus habens. qd
de his omnibus o amice dicendum? sensim nā
qꝫ progressi utroꝝqꝫ medii clam euasimus. ꝙ
si nullo pacto propugnātes abeamus imbelles
penas dabimus instar eorum qui in palestris
ad lineam ludunt / quando ab utrisqꝫ apprehēsi
in contraria distrahuntur. De his itaqꝫ prius a
gendum uidetur / quos primo / fluentes aggres
si sumus: Et siquid probabile dicere uidebun
tur / cum illis una et ipsi nos trahemus alios fu
gientes. Sin autem qui uniuersum stabile po
nunt / ueriora protulerint / refugiemus ad eos

ab illis qui etiam imobilia mouent. At si neu
tri uerisimile aliqd adducere nobis appareant /
ridiculi nimium euademus putātes nos uiles
homunculos magnum aliquid sapere: priscis
autē illis ac uiris sapientibus derogantes. Ui
de igitur o theodore utruz prestet nec ne tātuz
subire periculum: theo: nullo modo cōmittēdum
est o socrates / quin utroꝝqꝫ sensa quid ueri /
quid falsi habeāt discutiamus: so: discutiēduz ē
iam / postq̄ et tu id probas: Uidet utiqꝫ mihi
disputationis huius principiuz a motu summē
dum: quo scilicet motu moueri omnia dicant.
Quod aūt dicere uolo / id est / utrum spēz unaz
motus inducant: an quēadmodum mihi uidet
species duas. Neqꝫ id tamē mihi soli uideri cu
pio / sed tibi quoqꝫ / ut pariter ambo quicquid
oportuerit patiamur. Dic igitur: Nunqd moue
ri dicis? quando locum quid ex loco mutat: uel
in eodem uertitur? theo: Equidem: so: Ergo u
na hec spēs esto: At cum eodem in loco quid
permanens senescit / uel nigrū ex albo: uel ex mol
li durum efficitur: aut alia quadam alteratione
mutatur: non ne alteram hāc motus speciē me
rito nuncupabimus? theo: Merito: so: Ex iis
necessarium est geminas spēs motus existere /
altreationem scilicet motumqꝫ localē: theo: pro
be: so: Hac distinctiōe premissa / ad eos qui mo
ueri omnia uolunt iam pergamus: et hunc in mo
duz interrogemus. Utrum quodlibz fatemini
utroqꝫ modo moueri / alteratū pariter atqꝫ dela
tum: aut aliqd utroqꝫ modo / aliqd unico? theo
Equidē quod asserā non habeo: so: Arbitror
tamen illos utroqꝫ modo dicturos. alioquin o
amice agitata simul et consistentia sibi ipsis uide
buntur nimiruz apparebunt. nec magis moue
ri oīa q̄ stare omnia licebit asserere: theo: uera
loq̄ris: so: Postq̄ moueri ipā oportet absentiā
uero motus nulli competere / oīa utiqꝫ semper
omni motu mouentur: theo: Necessario seqtur
so: Hoc age ex eoꝝ dcīs cōsydera / caloris scili
cet uel albedinis uel cuiuslibet generationem.
Non ne diximus eos putare unumquodqꝫ isto
rum ferri simul cum sensu inter agens et pati
ens: et patiens quidē sensibile esse non sensuz
agens aūt efficiens esse aliqd: non tamen quali
tatem esse. forte qualitas extraneum tibi nomē

uidetur: neqꝫ sic in genere dictum percipis: in
partibus igitur audi. Agens. n. neqꝫ calor ne
qꝫ albedo: sed calidum potius albumqꝫ. cetera
qꝫ eodez pacto: Recordaris ita nos supra dixis
se: nihil secundum se ipsum unum aliqd esse:
neqꝫ insuper agens aut patiens: sed ex utrisqꝫ ui
cissim cōgredientibus sensus et sensibilia ema
nantia: partim fieri qualia quedam / partim ue
ro sentire: theo: Quid ni meminerim? so: cete
ra pretermictamus sic ne / an aliter dicant: Id
uero cuius gratia disputatur diligentius exqui
ramus. Mouentur ut dicitis / fluuntqꝫ omnia
Non ne? theo: Certe: so: An non utrisqꝫ illis
quos distinximus motibus? delata simul et al
terata? theo: Quid ni? si modo perfecē moueri il
la necesse sit? so: Si igit ferrentur solum neqꝫ
tamen alterarentur possemus dicere qualia q̄
dam fluunt que feruntur: an quomodo dicis
theo: hoc pacto: so: Quoniā uero neqꝫ id perma
net ut album fluat quod fluit: sed permutat / ita
ut huius ipsius sit fluxus albedinis: et in aliuz
colorē trāsitus / ne ullo modo permanere depre
hendi possit / nuz possumus aliquando colorem
aliquem pronuntiare / ita ut recte denominemus
theo: atq quo pacto o socrates aut in hoc aut ī
alio ullo id fieri potest siquidē dum pronuntiant
continuo subterfugit utpote quod semper fluit?
so: Quid porro de quo uis sensu dicenduz? ut
uidendi uel audiendi nunquid in uisione aut
auditu aliquādo permanere? theo: Minime omi
um siquidez cuncta mouentur: so: Neqꝫ igitur
uidere quicq̄ potius q̄ non uidere dicenduz:
neqꝫ alio ullo sensu uti magis q̄ non uti / cuz
omnia penitus transmutentur: theo: nō certe:
so: Uerumtñ sensus ipē scīa est / ut ego / theete
tusqꝫ diximus: theo: Dictum quidē: so: Nō igi
tur sciam magis q̄ nō sciam respondimus qd
scīa sit interrogati: theo: Sic certe uidemur: so
Oportune itaqꝫ responsionem illam emēdare
mus / si demonstrare contenderemus quomnia
moueantur: ut recta illa responsio uideat: hoc
aūt ut uidet / apparuit / ꝙ si omnia mouentur /
responsio q̄libet de quocunqꝫ qs respondeat /
eque recta est / quia id sic se hēre et nō sic hēre
se respondetur. Quod si mauis fieri dicenduz
ne ipsos sermone sistamus: theo: recte loqueris

so: pret ꝙ in hoc o theodore ꝙ ita et nō ita di
cebā: oportet aūt neqꝫ hoc ita dicere: Neqꝫ .n.
āplius ita moueret. neqꝫ rursus non ita. Nō e
nim motus hoc: sed nomen aliud imponendū
ab iis qui talia disserunt: quoniam nunc ad eo
rum suppositionem uerba non habent / nisi for
te dictionē hāc: s. ñ quōcūqꝫ hēre uideāt. Que
qdē potissimum ipis congruit infinite prolata
theo: ualde conueniens illis hec dictio est: so:
Jam o theodore quod ad amicum tuū adtinet
expedimus / nec dum concessimus illi quēli
bet hominem rez omnium esse mēsuram / nisi
sapiens quis existat. Scientiā insup esse sensū
minime cōcedemus secūdum rationē illam que
moueri oīa predicat: nisi forte theetetus iste a
liter psuadeat: thee: Optime dixisti o socrates
His. n. pactis me quoqꝫ ab iis expeditum esse
decet: ut inter nos conuenerat: Postqꝫ uero di
sputatio aduersus ptagoram finem accepit /
ne desistite queso theodore / anteqꝫ tu et socra
tes pcurratis eos insuper qui stare oīa uolue
runt / queādmodū paulo añ proposuistis: theo:
Cum sis iuuenis o theetete / seniores iniuriam
facere doces / dum pacta trāsgredi exhortaris
sed accingere tu ut reliquoz socrati si uelit ra
tionem reddas: thee: libentissime tamen ea de
quibus loquor / audirem: theo: Equitē in cam
pum puocas cum socratem ad disputādū ac
cersis: Interroga igit atqꝫ audies: so: Uideor
eqdem o theodore in his que theetetus iubet
ipsi minime pariturus: theo: quid obstat / q̄ mi
nus obsequaris? so: Et si mellissum atqꝫ alios
qui unū consistens uniuersum dicunt uereor
ne forte onerosi uideamur illos exagitantes mi
nus tamen ꝙ unicum parmenidē uereor: par
menides autem ut homericis uerbis utar / uerē
dus mihi acerqꝫ uidetur. Collocutus sum olī
cum illo sene admodum adhuc adolescens: mi
hiqꝫ uisus est pfundā generosamqꝫ oīo sapien
tiam possidere: formido itaqꝫ ne dicta eius
uocesqꝫ nequaqꝫ intelligamus / quod aūt uerbis
subintelligit multomagis nos lateat: et qō ma
ximum est cuius gratia disputatio inter nos ce
pit: quid scia sit inquirens indiscussum relinq̄
tur / si procacitati uerboz indulgeamus: preser
tim cum amplissima questio illa quam modo i
duximus si preter propositum et quasi digredi

endo tractetur indigna nimium passura sit: et
si latius exactiusqꝫ pficiatur / scie ipius inuesti
gationem impeditura. Neutrū uero decet: imo
theeteti fetus circa sciam obstitricia facultate
in lucem educere et diligēter examinare: thee:
Si ita uidetur / ita agēdum est: so: hoc pretere
a theetete circa supradicta consydera. sensum
esse sciam respondisti / an non? thee: certe: so:
siquis interrogaret / quo nam alba et nigra hō
uideat / quoue acuta et grauia audiat / oculis ut
arbitror et auribus responderes: thee: equidē
so. Uti nominibus uerbisqꝫ cōmunioribus ne
qꝫ exacte curioseqꝫ disqrere / sepenumero gene
rosi animi ē: cōtrarium aūt illiberalis: non nū
qꝫ tñ necessarium est / queādmodum in presētia
examiare cogimur: qua ex parte responsio tua
minus recta sit: attende que responsio rectior
Utrum que dicit quo uidemus id oculos esse
an que dicit / p quod uidemus. Itez quo audi
mus aures / an p quod audimus? thee. potius
mihi p que singula sentimus ꝙ quibus sentiūs
respondēdum uidet o socrates: so: absurdum
quidē id esset o puer / si multi in nobis sensus
queādmodum ligneis equis inessent: et omnia
hec in unam siue ideam siue animā seu quomo
documqꝫ uocari decet / minime tenderent: qua p
ista tanqꝫ p organa quecūqꝫ sensibus subiiacēt
sentiamus: thee: Mihi quidē hoc potiusqꝫ il
lo modo uidetur: so: iccirco ista tecum diligen
ter pquiro / ut uideamus / utrum uno quodam
eodem quod insit nobis / per oculos quidem
alba et nigra percipiamus: per alia uero orga
na alia quedam / possisqꝫ interrogatus / i corpus
singula ista referre: prestat forsitan te ad singu
la respōdere / ꝙ me tui uicem gerēdo defatigari
Dic itaqꝫ: ea p q̄ sentis calida et sicca leuia atqꝫ
dulcia / non ne corporis organa singula ponis?
an alterius cuiuspiam? thee: Nullius alterius
so: Nunqd fateberis que p aliam potētiā sen
tis / p aliam sentire non posse? ueluti que p au
ditum / eadē p uisum: Et contra que p uisum /
eadem per auditum? thee: Quid ni fatear? so:
Siquid ergo de utrisqꝫ cogitas / non utiqꝫ per
aliud organum: neqꝫ ēt p aliud de ambobus id
sentis: thee: non certe: so: De uoce atqꝫ colore
utrisqꝫ simul / primū quidē id cogitas / ꝙ utra
qꝫ sunt: thee: cogito: so: Item ꝙ alterutrum ab

ab alterutro diuersorum ē: et sibimet idē: thee:
Et istuc: so: ꝙ ue ābo / duo sunt / utrumqꝫ unū
thee: id quoqꝫ: so. potes insup utrum similia in
ter se uel dissimilia sint / iudicare: thee: forte: so
Hec utiqꝫ omnia p quod potissimū de ipis exi
stimas? Non p auditū: non p uisum: cōmune
circa illa quicqꝫ accipi potest. Hic preterea qō
dicimus / coniectare licet. Si de utrisqꝫ iudica
ri posset / falsa ne sint / an non: posses pculdubi
o declarare / quo iudicares: idqꝫ non uisū / nō
auditū: sed aliud qddam esse cōstat: thee: Cur
non lingue uis id efficiat? so: scite loq̄ris: Illa
uero potentia p quod tibi oñdit quod singulis ē
ɔmune: qō ue sup singula quo eē et nō esse de
nominas: que paulo ante de his pcontabamur
Qualia organa his oibus assignabis: p que id
quod sentit: in nobis singula sentiat: thee: essen
tiā ais et ipūz non eē: similitudinēqꝫ et dissimili
tudinē: nec non idē et alterū: Unū quoqꝫ: et a
lium circa illa numerū unumquēqꝫ: patet. n.
ꝙ queris p quod potissimū ex corporeis instru
mētis ipā aīa par et impar: et q̄ secunt / pcipia
mus: so: Egregie admodū o theetete psequeris
atqꝫ hec ipā sunt que interrogo: thee: p iouem
o socrates quod dicā / ignoro: nisi ꝙ nulluz hu
iusmodi ppriū organū istis ut illis accomoda
ri puto: sed ipāz potius p se ipāz aīaz / cōmunio
nē in oibus iudicare: so: pulcher es o theetete
nec ut aiebat theodorus / deformis. Naz q pul
chre loqtur / pulcher ē atqꝫ bonus: Accedit ad
hec ꝙ ingens mihi bñficiū contulisti. Nā pli
xa graui disputatōe me liberasti. postqꝫ tibi ui
det aīa q̄dā p se ipāz aīaduertere: non nulla p
corporis uires apprehēdere. Hec utiqꝫ mēa sē
tentia erat: Cupiebā quoqꝫ idē tibi psuaderi:
thee: mihi certe psuasum est: so: Quoz i nume
ro essentiā ponis? Hec sane maxima ad oīa se
quit: thee: Eoz q̄ ipā p se aīa affectat atqꝫ asse
quit: so: nunqd et simile dissimileqꝫ et idez et
alterū: thee: et ista: so: Quid? pulchrū et turpe
bonūqꝫ et malū? thee: hoz quoqꝫ mihi uidetur
maxīe oīum essentiā inuicē consyderare: repu
tans atqꝫ ɔparans in se ipā preterita presentiaqꝫ
ad futura: Aduerte et hoc. rei dure duritiē p
tactū sentiet: et mollis simili rōe mollitiē. thee
Ita: so: essentiā uero et quod sunt / mutuamqꝫ

contrarietatē / ipsiusqꝫ contrarietatis essentiam
ipā aīa p se uolutans et inuicē cōferens / discer
nere nitit: thee: oīo quidē: so: an non statim na
tis hoibus atqꝫ brutis naturalis quedā facul
tas adest / qua passiones p corpus manentes in
animā sentiunt. Raciocinatio uero ɔparatioqꝫ
istoz ad essentiā utilitatēqꝫ / uix tandē / post lon
ga curricula tēporis / frequenti studio et disci
plina aduenit: quibuscūqꝫ ɔpetit: thee: ita pror
sus: so: Num ueritatē eo pcipere possumus: q̄
essentiā non pcipimus? thee: minime: so: cuius
aūt qs ueritate caret / huius sciam ullā habet?
thee: At quo pacto id fieri posset? so: in passio
nibꝫ g̃ scia neqꝫ inest: in raciocinatione tamen
que circa illas uersatur / inesse uidetur: essentiā
quippe ueritatēqꝫ hac attingere possumus / illis
uero nequaqꝫ: thee: constat: so. num idez illud
et hoc uocas: cum tanta inter se differentia di
screpent? thee: haud sane deceret: so: quod illi
nomen attribuis? ei. s: quod est uidere: audire
odorare: gustare: calefieri: frigefieriqꝫ? Nū sen
tire? thee: id ipūz: quid enim aliud? so: uniuer
sum igit hoc sensum uocas? thee: necesse: so:
Huic ueritatis perceptionem conuenire nega
uimus: cum essentiam non percipiat: thee: sic ē
so: Neqꝫ scientie igitur compos erit: thee: non
so: Ex his sequitur o theetete / scientiam et sen
sum nunqꝫ idem fore: thee: nunqꝫ penitus: so
In iis perspicue patuit / aliud sensum / aliud sci
entiam esse. Uerum non huius gratia disserere
cepimus / ut quid scia non sit / imo quid sit in
ueniremus. Eatenus uero disputando processi
mus / ut scientiam in sensu nullo modo queren
dam iudicauerimus: sed in eo nomine potius /
quod tunc sortitur animus / cum ipse secundū
se ipsum circa illa que sunt / uersatur et agit:
At qui hoc o socrates ut ipse arbitror / opinari
uocatur: so: Recte arbitraris amice: Et nunc
aduerte deletis ex animo cunctis superioribus
Numquid maius perspicias / postqꝫ hucusqꝫ
euectus es. Quid ue scientia sit / iterum expli
ca: thee: Opinionem quamlibet o Socrates /
scientiam dicere impossibile est: Cum et fal
sa quedam opinio sit. Apparet autem opinio
uera scientia esse. Idqꝫ a me nunc responsū
puta. ꝙ si aliter di

sputando deinceps uidebit̃ aliqd aliud afferre
conabimur: so: Euge theetete sic ꝓmpto aĩo di
sputare decʒ: neq̃ ut ceperas tergiuersari. Si
enĩ ita fecerĩus/alterũ e duobus continget/aut
quod affectamus inueniemus. aut certe quod
ignoramus minus nos scire putabĩus: Nec
mediocre lucruʒ id erit: et nunc quidẽ qd ais?
An cum due sint opinionis spẽs: uera una: et
altera falsa/opinionẽ uerã sciam definis? thee
definio: hoc enim mihi in presentia uidetur:
so: An de opinione deinceps ab initio ptractã
dum? thee/Quid nã? so: turbas me nunc et se
pe alias/adeo ut in ambiguitate pluria quoad
me ipũʒ et quoad alios uerser: explicare nõ ua
lens q̃ nã sit hec in nobis affectio: quo ue pac
to adueniat: thee: Que nã ista? so: falso scilʒ a
liquẽ opinari: de quo nunc ẽt ãbigo: utrũ id ob
mictamus: aut aliter q̃ supra considerem us:
thee: cur non o socrates siquo mõ decere cẽses
Preclare. n. tu et theodorus in supioribus de
ocio dicebatis/ꝙ nihil in talibus urgeat: so: o
portune admonuisti: forte. n. haud abre erit tã
q̃ uestigiũ iterato pcurrere: prestat nãq̃ paruʒ
bene/q̃ multũ nõ sufficiẽter determĩare. thee:
Prestat sane: so: Quo mõ igit̃: et qd dicĩus?
falsam plerũq̃ opinionẽ eẽ dicimus: et aliquẽ
nostruʒ falsa opinari/alium uera/ quasi hec ex
natura ita se hẽant? thee: dicimus absq̃ dubio
so: Nõ ne hoc nobis tam circa omnia q̃ circa
singula ꝯpetit? nosse uidelicʒ: uel ignorare? naʒ
discere et obliuisci: utpote istoꝝ media in pre
sentia subticeo: cum nihil ad propositum nobis
conferant: thee: nihil prorsus o socrates aliud
preter nosse uel ignorare circa unũquodq̃ re
linquitur: so: Non ne igitur necessarium ẽ opi
nantem/opinari illa/de quibus nouit aliquid:
uel non nouit: thee: necessarium: so: Quin ẽt
noscentẽ ignorare idem: uel ignorãtẽ nosse im
possibile ẽ: thee: quid ni? so: Nuʒ q falsa opiat̃
que nouit: ea putat non ea esse: sed alia quedaʒ
que etiã nouit? et utraq̃ noscens/utraq̃ rursus
ignorat? thee: at fieri hoc neqt o socrates: so:
An forte que non nouit/ea putat alia quedam
esse/q̃ non nouit? et qui neq̃ theetetum: neq̃ so
cratem agnouit/cogitare umq̃ põt/socratẽ the
etetum: uel contra theetetum socratem eẽ? thee

Nũq̃: so: Neq̃ tamen q̃ quis̃ nouit/ea que nõ
nouit/esse putat: Neq̃ rursus q̃ non nouit: ea
que nouit: mõstruʒ. n. esset: Quo pacto igitur
falsa quis opinabitur/preter ista qdẽ opinari
non licet/qñ quidẽ oĩa uel noscĩus uel ignora
mus. In his aũt nullo mõ falsa opiari qs pos
se uidet̃: thee: uera loqueris: so. An forte nõ
ita ꝯsyderãdũ quod q̃rimus/secundũ nosse ⁊ nõ
nosse/procedẽdo sed secundũ nosse et nõ: thee:
Qui istuc ais? so: Ne simplex sit: quoniã q nõ
existentia de quo uis opinat̃/non põt nõ falsa
opinari: licet quõcunq̃ aliter excogitet: thee:
Decens id quoq̃ o socrates: so: Quo mõ igit̃
quid ue respõdebimus theetete/siqs nos inter
roget/possibile aũt unicuiq̃ quod dicit̃: Quis
nam hoĩum ipũʒ quod non est opiet̃? siue de a
liquo eoꝝ q̃ sunt: siue ipũm secundũ se ipũʒ?
Ad hec utiq̃ respõdebĩus: qñ scilʒ qs uera nõ
putat/existimans. An quo modo aliter? thee:
sic certe: so: Num et alibi tale qdᵃ accidit? thee
qd istuc? so: utrũ aliqs uidʒ qdẽ aliqd/uidʒ au
tẽ nihil? thee: fieri nullo mõ põt: so: at uero si u
nũ qddã uidʒ/exñtiuʒ qddã uidʒ. an ipẽ putas
unũ in his q̃ nõ sunt/eẽ? thee: minĩe: so: qui g
unũ aliquid uidʒ/existẽs aliqd uidet: thee: ap
parx: so: et q aliqd audit/unũ aliqd audit. ⁊ exi
stens audit: thee: pfcõ: so: itẽ q aliqd tangit/u
nũ aliqd tãgit: et existens insup siqdẽ unũ: thee
et istud: so: q aũt opinat̃/nõ ne unũ aliqd opi
nat̃: the: necessariũ ẽ: so: et q unũ aliqd/nõ ne
existens aliqd? thee: assentior: so: q ergo nõ exi
stẽs opinat̃/nihil opinat̃: thee: nõ uidet̃: so: at
q nihil opinat̃: nec oĩo opinat̃: thee: ꝯstat: so:
Impossibile igit̃ ẽ/qõ nõ ẽ/opiari/siue de aliq̃
eoꝝ q̃ sunt: siue ipũʒ secundũ se ipũʒ: thee: ipos
sibile uidet̃. so: aliud itaq̃ ẽ opiãri falsa q̃ ea
q̃ nõ sunt/opinari: thee: aliud apparʒ: so: neq̃
igit̃ sic: neq̃ ut paulo añ ꝯsyderauĩus/opinio
falsa nobis inest: thee: nõ certe: so: at ĩ hũc mo
dũ hoc forsitan apellamus: thee: quẽadmoduʒ
so: alienã opinionẽ quãdã/falsaʒ opinionẽ uoca
mus: qñ qs aliqd eoꝝ q̃ sunt/aliud quoddã e
oꝝ q̃ ẽt sunt ꝑmutãte cogitatõe eẽ dicit: sic. n.
existens aliqd sp/sed ꝑ alio aliud opiabit̃: cũq̃
ab eo qõ cogitauit aberret/iure falsa opiari di
cet̃: thee: recte nimiꝝ mõ dixisse uiõr. nã q̃ries

aliqs ꝑ pulchro turpe: uel contra ꝑ turpi pul
chrum opinat̃: totiẽs falsa reuera opĩatur: so:
Contemnis me o theetete neq̃ uereris: thee:
Quorsum hec? so. Haud tibi ut puto/uideor/
quod reuera falsum ẽ exposuisse interrogatus/
utrum possit uelox tardi aut leue grauis/ uel a
liud quiddã contrariũ nõ secundũ naturã pro
priã/uerum secundũ naturã ꝯtrariĩ sibi ipĩ con
trarium fieri. Ne igit̃ id frustra aut temere au
deas/dimicto/placetq̃ tibi ut ais/falsa opĩari
esse idem: quod et aliena opinari: thee: mihi q
dem: so. est ergo ut ipẽ putas/alterum quoddã
ut alterũ: et nõ ut illud cogitatõe ponere: thee:
Est utiq̃: so: qñ id efficit cogitatio: an nõ neces
se est ipãʒ aut utraq̃. aut alterũ cogitare? thee
necesse oĩo: so: Aut simul: aut alterne? thee:
Et istud: so: Ipũʒ aũt cogitare/num idem qõ
et ipẽ uocas? thee. quid tu uocas? so: Sermo
nem quẽ ipã aĩa in se ipã uolutat circa illa que
considerat: ut minime noscẽns ipẽ tibi declaro
Hoc enĩ mihi uidet̃: cogitatõeʒ scilʒ aĩaʒ nihil
aliud agere/q̃ secum ipãʒ disserere: interrogã
do: respondẽdo: affirmando: atq̃ negãdo: ꝑost
q̃ uero definit: Idẽq̃ siue tardius: seu ueloci
us aĩaduertens asserit/neq̃ uagat̃: hãc ipãm
opinionem ponĩus. Quãobrẽ opinari loq apel
lo: opinionemq̃ sermonẽ/non ad aliũ: neq̃ uo
ce: sed silẽtio et ad se ipũʒ: Tu uero qd sentis?
thee: Idem: so: qñ igit̃ aliqs alterũ opinat̃ al
terum: tunc ut uidet̃ ad se ipũʒ dicit: alterum
esse alterũ: thee: Quid ni? so: Recordare obse
cro/si qñ tecum ipẽ dixeris/pulchrum oĩo tur
pe: uel iniustũ esse iustũ: ĩmo summã oĩum ita
ꝯsydera/numqd psuadere tibi qñʒ tentaueris ꝙ
maxime oĩum alterũ sit alteruʒ. an ꝯtra nec in
somniis unq̃ ausus fueris tecum dicere/ꝙ pa
ria prorsus ĩparia sint: uel aliud quiddã huius
modi: thee: nunq̃ certe: so: Numqd aliũ quẽ
piã siue prudentem siue insanuʒ/ausurũ existi
mas secum loquẽdo ex industria sibi psuadere
bouem necessario equuʒ/uel duo unuʒ eẽ? thee
Minime per iouem: so. Si secum loq opinari
est/nemo dum utraq̃ dicit/opinat̃/attingitq̃
animo/proferret unq̃ opinaretq̃ alterum eẽ
alterũ. Dictamus si placet uerbum hoc alterũ
hoc aũt est quod uolo/neminem opinari turpe

esse pulchrum: aut aliud quicq̃ eiusdẽ generis
thee: Dicto eqdẽ o socrates: mihiq̃ quod ais
admodũ placet: so. Quare fieri nequit ut qui
opinatur ambo. alterum esse alterum opinetur
thee: patet: so: at neq̃ is qui alterum opinatur
quidem alterum minime/umq̃ alterum esse al
terum opinabitur: thee: Uera narras: nam co
geretur ẽt quod non opinatur attingere: so: ne
q̃ igitur qui ambo: neq̃ qui alterum opinatur:
aliena opinari potest: Quapp qui falsam opini
onem/aliena opinari definit: nihil efficit: Un
de neq̃ hoc modo neq̃ secundũ superiora opi
nionem falsam nobis inesse constat: thee: non
ut uidetur: so: Uerumtamen o theetete: si hoc
non esse apparuerit: multa et absurda confite
ri cogemur: thee: que nam? so. Non prius tibi
dicam/q̃ oĩo considerare contendere: erube
scereʒ nãq̃ nostri gratia/in iis que dubitamus
cum confiteri q̃ dico cogeremur: sed si his in
uẽtis liberi euaserimus/tum demũ de aliis lo
quemur talia patientibus/utpote ipĩ ab huius
modi errore penitus alieni: sin aũt oĩo deficie
mus/hũiles facti/ueluti fluctuantes et nause
am patientes/rationi utiq̃ pmictemus uel cal
care uel agere q̃ uelit. itaq̃ siquid lucror inue
stigãdo/iã audi: thee: Dic mõ: so: Haud fate
bor recte nos consensisse: qñ concessimus que
qs nouit/opinari non posse ea q̃ non nouit: at
q̃ mentiri: Immo fieri quodãmodo põt: thee:
Nunqd ais quod et ego tunc suspicatus sum/
qñ id tale esse dixĩus: ꝙ non nũq̃ ego socrateʒ
noscens/eminusq̃ alium ignotum mihi ꝑspi
ciens/socratem mihi notũ eẽ putarim? cõtigit
enim in hoc qõ dicis: so: nõ ne ab eo iã depul
si sumus/qõ efficiebat ut q̃ noscĩus cognoscen
tes minĩe nosceremus? thee: prorsus: so: ne g
sic ãplius: sed isto mõ ponamus. ac forte qspiã
nobis assentiet̃: forte ⁊ aduersabit̃. uex ad id
attẽdamus ĩ quo necessariũ ẽ sermonẽ illũ oĩa
ꝯuertẽtẽ exaĩare. Uide itaq̃ an aliqd dicã. põt
ne q añ aliqd ignorauit/postea discere? thee:
potest certe: so: non ne aliud deinceps atq̃ ali
ud? thee: qd obstat? so: pone exẽpli cã ceream
unã in aĩs nris effigiẽ: ĩ hoc maiorẽ: minorẽ in
illo: ĩ hoc purioris cere: sordidioris durioris
ue ĩ alio in quibusdã molliorĩs: in non nullis ⁊

temparare: thee: pono: so: Donum hoc esse dica
mus musarum matris memorie: et in hoc quic
quid meminisse cupimus ex iis que uidēus aut
audimus: aut ipi excogitamus insinuātes ipūz
sensibus intelligenti sqꝫ exprimere ueluti anulo
rū figuras imprimentes: Quod ue signatum
fuerit meminisse nos et scire quo ad figura p
maneat. At cū aboleť uel inscribi neqt obliui
sci atqꝫ nescire: thee: sic esto: so: Qui ergo scit
quidem illa: ꝯsiderat aūt qcqꝫeoꝝ ē uidz uel au
dit uide utrum hoc modo falsa opineť: thee: q̊
nā? so: Que nouit esse putans alias q̄ nouit/ a
lias que non nouit: Hec utiqꝫ supra non recte
confessi sumus impossibilia confitentes: thee:
Nunc aūt quo mō dicis? so: in hunc modum
de illis a pricipio distinguendo dicendū: quod
qsqꝫ nouit: cuiusqꝫ in animo monumentū seruat
nec sentit tamen existimare neqt aliud qddam
esse/ coꝝ q̄ ēt nouit seruatqꝫ imaginē/ neqꝫ sētit
Quod ue nouit rursus putare esse quod nō no
uit: cuius ue nullam seruat imaginē: et quod nō
nouit id insuper quod non nouit: et quod non
nouit: id quod nouit: aut quod sentit/ aliqd ali
ud coꝝ que sentit: siue quod sentit/ aliqd quod
minime sentit: aut quod nō sentit/ coꝝ aliqd q̄
non sentit: Siue quod n̄ sentit quicqꝫ ex his q̄
sentit: Multoqꝫ minus putare potest quod no
uit: sentitqꝫ seruat illius imaginem secundū sen
sum/ esse aliud qddā: quod ēt nouit ⁊ sentit et
seruat eodem modo: Aut quod nouit ⁊ sentit ⁊
retinet: recte quod nouit/ putare: Siue quod
nouit et sentit et similiť retinet: id esse qd̄ sentit
Seu quod neqꝫ nouit neqꝫ sentit: id esse quod
nec nouit ēt neqꝫ sentit: Quod ue neqꝫ nouit nz
sentit/ id quod miníe nouit: Quod ue nz nouit
neqꝫ sentit/ id quod minime sētit. Hec oīa talia
sunt: ut nemo ī eis falsa ulla rōe opinari ualeat
Restat ergo ut ī quibusdam huiusmodi si mō
alicubi tale qd accidat: thee. In quibus naz?
Uideamus obsecro an magis ex ipis intelligā
Nam ī presentia haud assequor/ ut ī quibus no
uit aliquis: ea putet esse alia quedam que et no
uit et sentit: uel que non nouit/ sentit tñ: uel q̄
nouit sentitqꝫ/ ea q̄ et nouit et sentit: Quare
nunc lōge magis qꝫ supra deficio: so: Age sic
iterum audi. Eqdem agnoscens theodorū eius

qꝫ simulachrum memoria tenens/ theetetumqꝫ
similiter/ interdum qdem ipōs uideo: interduz
non uideo: et tango qnqꝫ: alias minime: codēqꝫ
pacto et audio et aliis sensibus apprehendo: se
pe ēt sensu uos nullo pcipio: sed intra me scio
nihilominus atqꝫ memi: thee: prorsus. so: Hoc
itaqꝫ primū ex his q̄ expositurus sum/ aīaduerte
qꝫ potest qdem que nouit non sentire: pōt etiā
sentire: thee: sic est: so: Non ne et q̄ nō nouit:
sepe ēt neqꝫ sentit: et sepe solūmodo sentit? thee
Esto: so: uide an magis ī presentia qd assequa
ris: Socrates dum theodorū theetetūqꝫ agno
scit. sed neutrū uidz: neqꝫ alio sensu illos pcipit
nūqꝫ secum ipē theetetum esse theodorū opina
tur: Quid ad hec? thee: uera sunt: so: Hoc sa
ne primum erat ex his q̄ dicebā: thee: erat: so:
Alterum erat hoc: qꝫ dum unuz e uobis agno
sco. ignoro alterū: et sentio neutrū: nunqꝫ cuz
quem cognosco/ illū cē quē ignoro/ existimo: thee
pbe: so: Tertiū uero istō: dū neutrū cognosco
neutrūqꝫ sentio/ nūqꝫ eū quē ignoro. aliū quē
dā quem rursus ignoro/ esse arbitror: atqꝫ ita
deinceps oīa supradicta repetita similiter puta
in qbus ego nūqꝫ ne te ac theodoro falsa opia
bor: neqꝫ cognoscens neqꝫ ingnorās utrosqꝫ: ne
qꝫ unū qdē noscēs ignorans alteruz. cadēqꝫ de
sensibus ratio si mō pcipis: thee: pcipio equidē
so: restat itaqꝫ falsa in hoc opinari: qñ te theo
dorumqꝫ cognoscēs/ seruāsqꝫ in cerea illa effi
gie utriusqꝫ figura longo ex tēpore: tāqꝫ anulo
rum uroꝝ signacula: neqꝫ acute cernens utros
qꝫ/ tento propriū utriusqꝫ signuz ppriē uisioni
attribuendo: eius accōmodare uestigio ut agni
tio fiat: sed aberro et instar coꝝ q commutatis
calceis errant: cōmuto: et utriusqꝫ uisionem ad
alienum simulachrum transfero: et similia que
dam patior iis que in speculis transuerso resul
tant: cum aspectus dextera in sinistra cōmutat.
Atqꝫ ita decipior: nasciťqꝫ aliena opinio: ⁊ id
quod falsa opinari uocatur: thee: Omnino o
socrates opinionis passio talis est/ qualem mi
rifice figurasti: so: Preterea cuz utrosqꝫ cogno
scēs: unum insuper sentio/ alterum minime: co
gnitionem uero alterius nō secundū sensuz ha
beo: quod supra ita dixi: nec tu me intellexisti
thee: Non certe: so: Hoc tamen dicebam:

qꝫ qui agnoscit alterū atqꝫ sentit: ⁊ cognitionez
secundum sensum ipius hēt/ nunqꝫ putabit ip
sum cē alium quēdā: quē agnoscit quoqꝫ ⁊ sen
tit/ cuius ue cognitionem secundū sensum hēt:
Erat ne hoc? thee: Immo: so: Pretermissum
quodāmodo fuit: quod modo dicitur/ cuz in su
perioribus assereremus falsam opinionem con
tigere/ quotiēs qspiā utraqꝫ noscens et uidens
aut alio quodā sensuz pcipiens et utrorūqꝫ si
gnacula tenens non secundum ipius propriuz
sensum utrumqꝫ habet: Uerū instar impiti sa
gittarii a signo procul aberrat: quod quidē mē
dacium nuncupatū est: thee: nec iniuria: so: Et
quādo uni quidem signaculoꝝ adest sensus: al
teri minime/ quod uero absentis sensus ē/ pre
senti adscribit: oīo hec cogitatio falliť: et ut sū
matim dicā/ circa illa q̄ qs nūqꝫ aut nouit aut
sensit/ falli mentiri ue: et falsam opinionē hēre
non pōt/ siquid ueri nos nunc loqmur. Ceterū
in quibus noscimus et sentius: in iis ipis opi
nio uera uel falsa uersať: que cū e cōspectu di
rectoqꝫ nixu propria simulachra cōducit: figu
ratqꝫ/ uera ē. Cū uero trāsuerso atqꝫ obliquo
falsa: thee: non ne preclare ista o socrates dcā
sunt? so. Cū hec audieris/ idē uehementius asse
res. Uera porro opinari pulchrū ē/ mentiri tur
pe: thee: Quid ni? so: Hec utiqꝫ hinc maxie fie
ri tradunt. Cū alicuius in aīo cerea effigies il
la pfunda ⁊ multa/ lenisqꝫ ⁊ moderate fabrica
ta est/ que p sensus influunt in hoc insculpta:
quod homerus anime cor uocauit cere hanc si
militudinē subintelligēs: utpote pura signacula
et funditus insidentia/ diuturna fiunt: Ac pi so
quidē hoīes sic instituti/ dociles sunt et acuti:
deinde ēt mēores. postremo sensuz simulachra
non cōmutant. Unde uera nimirū opinanť. cū
enim p lucida et āpla in regione sint/ uelociter
distribuunt diuiduntqꝫ in ppriā effigiē singula
q̄ quidē existentia ueraqꝫ uocanť: uiriqꝫ tales sa
pientes cē dicunť. an non idem tibi uidetur?
thee: Mirū īmodum: so: Quādo ġ densuz ali
cuius ē cor/ quod sapiētissimus poeta laudauit
uel cum lutulentū/ nec ex defecata cera: uľ mol
le nimis: uel durum/ non recte oīo se hēt: Naz
mollis nimiū cera celeres quidē ad pcipiendū
efficit: sed eosdem obliuiosos. Dura uero con

tra: diu memores: sed ineptos tardosqꝫ ad pci
piendum: et q densam et aspam lapideamqꝫ uel
terreā uel feculentaz hēnt/ obscura simulachra
continent. obscura q̊z q duram: pfunditas qp
pe non adest. Obscura preterea q molliorem:
nam ex confusione facile euanescunt. qꝫ si preť
hec: inuicē quoqꝫ ꝯgesta sint/ ob sedis ipīus an
gustiā/ siquidē exigua sit animula/ obscuriora
q̊z illis simulachra fient. Hoīes ergo huiusmo
di oēs/ quales descripsimus/ ad opinionē falsaz
proni redduntur Nā cum qd uident aut audi
unt: aut ēogitant: qa singula singulis mox red
dere nequeunt/ tardi sunt: preuaricanťqꝫ. nam
puerse uident pluria audiuntqꝫ: et aliud sepe
p alio cogitādo decepti cōcipiunt: atqꝫ hi dcep
ti/ mentientes/ ignari uocanť: thee: Rectissime
omnium o socrates loqris: so: fatendū igiť fal
sas hominibus opiniones inesse: thee: Ualde:
so: Et ueras insup: thee: et ueras: so: Iā utiqꝫ
satis cōstare putandū duas opiniones cē: thee
Magnope: so: Importunus reuera molestus
qꝫ admodū o theetete uir garrulus cē uidetur
thee: quorsum hec? so: quia ruditatē meā mole
ste fero/ quasi garulitatē quādam: nā qd̄ aliud
quisqꝫ nomen īponat/ qñ aliquis ob īgenii tar
ditatē sermones rursum deorsum ue inuertit/
cū psuaderi nequeat: et tāqꝫ hebes expedire di
sputationem oīo nullam ualeat: ⁊ dubitatōes e
uadere? thee: tu ũ qd moleste fers? so: nō tātuz
egre patior: uerꝫ ⁊ dubitaui qd nā respōdeaz si
qs ita q̇sierit: o socrates reppersti iā opinionē
falsaz nō in sensibus ſuicē nō in cogitatōibus
sed ī congressu sensus cū cogitatōe ꝯsistere. at
ego fatebor ut puto gloriabundus/ q̇si egregiū
qddā īuenerius: thee: mihi qdē uideť o socra
tes/ haud quaqꝫ turpe cē quod nūc ostēsum est
so. Ad hec ille sic īfert: nunqd ais qꝫ hoiem
quē cogitamus dūtaxat/ uidemꝰ ũ nequaqꝫ nun
qꝫ equū cē opinem: quē in presentia nec uidēꝰ
nec tagimus: uerꝫ solūmodo cogitamus? nihil
qꝫ aliud circa illū sentimus: hec eqdē ut arbi
tror/ dicere me fatebor: thee: et merito: so: Tū
ille. Undecim que quis solus cogitat/ secun
dum hanc rationem/ nunqꝫ putabit esse duode
cim: q̄ etiā solummodo cogitat: Quid ad hec?
thee: Respondebo qꝫ uidens aliquis aut tāgēs

forsitan undecim. duodecim esse putaret : que
tamen in cogitatione habet / nunq̄ similiter iu
dicaret: so: Quid porro? censes aliquem secū
ipō considerare quinq; et septem / non homines
inq̄ quinq; et septem / nec aliud quicq̄ eiusmōi
sed ipā quinq; et septem que diximus ibi in effi
gie monumēta esse. et falsa in illis opinari pos
se neminem? thee: censeo: so: Hec inq̄ siqui ita
considerent secum ipi perquirentes quot sunt
non ne illoꝝ aliqui undecim / aliqui duodecim
iudicabunt? Num omnes duodecim esse illa di
cent? atq; putabunt? thee: Non per Jouē: ue
rum pleriq; undecim: et siquis maiori de nume
ro querat / magis fallitur. Arbitror. n. te ma
gis de omni numero dicere: so: recte sentis :
Animaduerte igitur / num et hoc accidat: hoc
est ut ipā duodecim que in effigie sunt: undecī
esse quis putet? thee: uidetur: so: Non ne hoc
ad superiora reuoluitur? qui. n. id patitur / qō
nouit: aliud quiddam quod similiter nouit / esse
cēset: quod tamq̄ impossibile supra respuimus
Et ex hoc ipo confiteri quemlibet cogimus fal
sam opinionem non esse / ne unus atq; idem ea
dem scire simul atq; nescire cogatur: thee: Ue
ra loqueris: so: Ex iis iam constat / opinionem
falsam aliter esse definiendā / q̄ cogitationis ad
sensum ꝑmutationem: nam si ita esset: nūq̄ in
ipis cogitationibus falleremur: Nunc aūt uel
nulla est opinio falsa. uel siqua est / que quis no
uit / ut ignorē simul fieri potest. Utrum potius
eligis? thee: Ambiguam o socrates electionē
proposuisti: so: ambo quidē admictere / ratio ue
tare uidetur. Uerumtamē audēdum omnia?
Qui si pudorē deponere audeamus? thee: quo
pacto? so: Si uelimus quid ipūm scire est / ex
plicare: thee: Cur hoc impudens? so: Haud sa
tis aduertisse uideris / q̄ omnis nobis a princi
pio sermo / inuestigatio sciētie fuit / tāq̄ quid ip
sa sit ignoraremus: thee: teneo: so: Non ne im
pudētis animi est / ut sciētiam ignorantes: quid
scire sit ostendant? Uerum o theetete iam pri
dem a puritate disputandi longe uagamur. mi
lies. n. diximus hec: Cognoscimus / non cogno
scimus / scimus atq; nescimus: quasi aliquid ī
uicem intelligeremus: sed interī sciētiā igno
rabamus: Ergo et nunc quoq; si placet / uocabu
lis istis utamur: ignorare scilicet ⁊ intelligere
ut illis uti conuenit / siquidem sciētie expres si
mus: thee: At quo pacto his sublatis o socra
tes disputare ualeres: so: Nullo: dum qualis
sum / maneo: possē tamen quoquo modo / si cō
tentiosus essem: Et nunc siquis talis adesset /
abstinere ab his uocabulis profiteretur: ⁊ nos
ab his que ipē narro / uehementer deterreret :
Postq̄ uero simplices et ignaui sumus / uis ne
proferre audeam / scire ipūz quale sit? Mihi e
nim opepretium esse uidet̄: thee: aude ꝑ Jouē
Nam his tibi utēti ueniam dabimus: so: Audi
stin / q̄d nunc scire dicant eē? thee: forte / nō tñ
in presentia memī: so: sciam hēre: idest uti uo
cant: thee: sic est: so: Nos aūt paulum ꝑmutan
tes / sciam possidere dicamus: Que res forte /
quo nam hoc ab illo differat: nihilo forsitan :
quod aūt uidet̄ mihi / id postq̄ audiueris mecū
examinato: thee: modo possim: so: Haud sane
possidere: idem quod hēre uidetur: ceu siquis
empta ueste / illam seruās : ⁊ uti arbitratu suo
potēs / non ferat: hēre illam minīe possidere cer
te confiteremur: thee: et recte quidē: so: Uide
preterea utrum fieri possit: ut qui sciam simili
possideat / non habeat: ꝑinde ac siquis siluestres
aues siue columbas: siue quas uis alias aucu
patus / auiario domi constructo nutriat: quodā
modo habere sp̄ illas dicet̄: quia possidē : quo
dāmodo non hēre: sed dominari q̄dem illis: cū
q; in domestico ābitu illas īcluserit / posse quoti
ēs uelit cape: et hēre quālibē ad uotum atq; di
mictere. thee: ita ē: so: rursus queādmodū sup̄
in ais nescio qō figmētū cereū machīati sumus
Ita ⁊ nūc in q̄libē aīa auiariū quoddā oīs gnīs
auiū fabricem̄. Quasdā uero ex his seorsū ab
aliis discretis gregibus ꝑuagari. alias simł ad
modū paucas nō nullas solas passī̄ quocunq;
ꝯtigerit ꝑuolare: thee: fiat: q̄d tū postea: so: hāc
ꝑſcō caueā in pueris uacuā eē dicam̄: ⁊ loco a
uiū scias ītelligamus: et quisq̄s sciā nactus /
hoc cohercuit ābitu: hūc īuenisse didicisseq; rē
ipāz cuius scia ē. ipūzq; scire id eē: thee: esto :
so: deiñ rursus quācunq; uelit sciā aucupari /
captāq; hēre: iterūq; dimictere: hec inq̄ oīa q̄ bꝫ
exprimāda noībus sint / cōsyðra. nunq̄d eisdem
quibus antea cum acq̄sita duntaxat possidebāt

An aliis? Hinc forte clarius me intelliges.
Arithmeticā artem uocas? thee: uoco: so: hāc
suppone sciārum omnis paris et imparis aucu
pium esse: thee: suppono: so: Hac arte arithme
ticus ipē scias numerorum quasi mancipia que
dam subiectas habet: et aliis tradit: thee: pror
sus: so: Eumq; q̄ tradit / docere dicimus: qui
uero accipit / discere. et eum q̄ habet habet ex
eo q̄ in ipā cauea possidē / scire: thee: Maxime
so: Que secuntur / diligēter animaduerte: Qui
ꝑfcūs arithmeticus est / non ne omne scit nūe
ros? omnium q̄ppe numerorum eius aīo scīe
insunt: thee: nil obstat: so: Non ne iste īterduz
uel secum ipē interna / uel externa quedam que
numero constant dinumerat? thee: Quid ni ?
so: Numerare aūt nihil aliud esse ponemus / q̄
considerare quantus quisq; sit numerus: thee
Nil aliud certe: so: Quod ergo scit / tāq̄ nesci
us considerare uidetur / is quē scire omnez nu
merum confessi sumus. audis ambiguitates hu
iusmodi? thee: equidem: so: Cum columbaruz
possessioni et aucupio comparauerius / duplex
aucupium esse dicemus: unum añ acquisitionē
possidēdi gratia: alterum postq̄ acquisiuit pos
seditq; / gratia capiendi manuq; tenēdi illa ipsa
que quis diu possedit: Atq; ita quorum iam
pridem sciētiis discēdo preditus est / que ue an
tea nouit / ea iterum discere pōt / resummens cu
iusq; sciam / et in lucē eruēs q̄ latebant: thee :
Uera narras. so: Propterea paulo añ quere
bam / quomodo noībus est utēdum cum de iis
loquimur / utputa quando arithmeticus nume
raturus est / uel lecturus grāmaticus: Tunc e
nim sciens / iterum secum ipē que scit / discere
tentat: thee: at absurdum est istud o socrates :
so: an forte dicēdum q̄ nescit / ea uel numerare
uel legere / cum ipi iam litterarum omniuz uel
numeroꝝ intelligētiaz tradiderimus? thee: hoc
quoq; absurdum: so. Uis ergo dicamus nihil
curare nos quomodocunq; nominibus sciendi
discendiq; quisq; utatur? postq̄ uero determi
nauimus aliud quiddā esse sciam possidere / ali
ud hēre / quod quis possidet / ne possideat / fieri
non posse dicimus. Qua ꝑp nunq̄ accidit / ut
aliq̄s quod scit / idē ⁊ nesciat: Falsa tñ opinio
nē circa id ipām accipi posse: Nam accidere po
test ut sciam unius pro alius scia capiamus:
quando aliquis nostruz unā quandā ex iternis
sciētiis aucupans / pro illa aliam ꝑuolantem
ꝯceptus apprehēdit: Ueluti cum undecī duo
decim esse putat / ipōrum undecim sciam loco
scīe ipōrum duodecim / cum utraq; intus mane
at / capiēs quasi ꝓ columba palumbē: thee : ue
risimile id quidem. so: Cuz uero quaz affectat
apprehēdit tunc exꝑtē eē mēdacii / ueraq; nimi
rum opinari dicēdum: Et hoc modo ueram ⁊
falsam opinionē existere: nihilq; ex iis q̄ nos su
pra turbabāt impedimēto nobis fore. Forte
mihi assentieris: an quid ages? thee: assentiar:
so: Jam discrimen illud euasimus / quo nescir̄
aliqui q̄ sciunt / cogebantur: Nam que posside
mus / ne possideamus non accidit: neq; si falla
mur / neq; si uere iudicemus. Uerumtñ aliud
quiddaz grauius mihi uidetur: thee: Quid nā
istud? so: Si scientiarum commutatio / falsa fi
at opinio: thee: Qui istuc? so: Nō ne ualde ab
surdum est: ut qui rei cuiusdam scientiam hēt /
eam ipsam ignoret / non ignorantia quidem :
sed ipsius eiusdem scientia? Deinde rem hanc
aliam quandam ⁊ contra illam hanc esse existi
met? q̄ preter rationem hoc est / q̄ presente sci
entia animus cognoscat nihil / ignoret omnia?
Enim uero secundum hanc rationē nihil probi
bꝫ quin ignorantia presens / nosse quicq̄ effici
at: cecitasq; uidere: si scia ignorare quenq̄ effe
cerit: thee: haud recte forsitan o socrates aues
induximus / cum solas in animo scias ponere
mus: Oportebatq; inscitias quoq; una cuz sci
entiis in animo conuolantes inducere: ⁊ aucu
pantem hominem non nunq̄ sciam / alias insci
tiam circa idem accipientem: cumq; in scientiā
incurrit / uera opinantē: cum ignorantiam / falsa
so: Non facile possem te non laudare theetete:
quod tamen dixisti iterum animaduerte. Esto
. n. ut ais. Qui in ignorantiam incidet / falsa ut
ais / opinabitur: non ne? thee: certe: so: Non ta
men falsa se opinari putabit: thee: Non certe /
so: Sed uera potius: et tanq̄ sciens afficietur
ad illa in quibus errat: thee: Cur non? so : Et
iccirco sciam nactum se uenando / non īscitiaz
arbitrabit̄: thee: patet: so: iā longo quodam cir
cuitu in primam rursus dubitatiōez relapsi sum̄

quippe contetioſus redargutor ille ſubridens dicet. Utrum o boni uiri utrãq; noſcẽs aliq̃s ſcientiam et inſcitiam/quam nouit aliam quandam/quam etiam nouit/eſſe cenſet? aut neutrã noſcens/quã non nouit/aliam quã nec nouit? aut unam cognoſcẽs quidẽ/alteram minime/quam nouit eam eſſe quã nõ nouit? uel contra quam non nouit/eã eſſe quã nouit? uel rurſus mihi dicetis ſciarum et ĩſcitiarum ſcientias eſſe quas qui poſſidet/in aliis q̃buſdã ridiculis caueis ſiue cereis figmẽtis cohibẽs quoad poſſidet/ſcit: etiam ſi in promptu nõ habeat. Atq; ita cogemini in ĩfinitũ circa idẽ reuolui/ nihil pficientes: Quid ad hec o theetete? thee: per Jouem o ſocrates quid reſpõdẽdum ſit neſcio ſo: Non ne ratio nos o theetete admonet/non recte falſam opinionẽ priuſq̃ ſcientiam inueſtigaſſe? et indiſcuſſam ſciẽtiam reliquiſſe? impoſſibile aũt eſt iſta cognoſcere/ anteq̃ ſufficiẽter ſcientia definita ſit: thee: Neceſſariũ o ſocrates quod ais in preſentia aſſerere: ſo: Quid ergo? a principio rurſus de ſciã diſſereremus? Non dum. n. dicẽdo defeſſi ſumus: thee: non certe ſiquidem ipẽ non renuis: ſo: Dic age quo pacto eam definiẽtes/nobis ipĩ minime aduerſabimur? thee: quẽadmodum ſupra contẽdius nihil. n. aliud habeo: ſo: Quõ ſupra? thee: ueram opinionem ſciã eſſe uolebã: nam uere opinari procul eſt ab errore: et que a uera opinione proficiſcunt̃/decora oĩa bonaq; ſunt: ſo: Qui in tranſeundo flumĩe preit ſequẽtibus cũ interrogant q̃ alta ſit aqua/ipã oſtendet ĩquit: Quod ſi et nos ingreſſi perquiramus/forte impedimentum ipũ quod querit̃ demonſtrabit: manentibus nobis nihil patebit: thee: Probe loqueris/eamus iam queſituri. ſo: An non breuis inueſtigatõis hoc eſt? Ars et. n. uniuerſa argumẽto nobis eſt/ſciam id minĩe eſſe: thee: quã ratione: que ue facultas? ſo: Eoꝝ q̃ precteris ſapiẽtes ſunt: quos oratores et cauſidicos uocant: hi ſiquidem arte ſua pſuadẽt/nõ docẽt Inducunt. n. auditores ut que ipĩ cupiunt opinentur. An tu aliquos adeo in docẽdo uehemẽtes exiſtimas: ut cum latrociniis aliiſq; iniuriis nulli teſtes interfuerint. tñ cõmiſſoꝝ ſcelerum ueritatem ad aquã paucã doceant? thee: Nullo modo docere illos: ſed pſuadere puto: ſo: Perſuadere aũt non ne idẽ aſſeris/quod et opinionem inducere? thee: Jdem prorſus: ſo: nõ ne quãdo iudices iuſte pſuadent̃: ĩ his q̃ ſolus ille qui uidit cognoſcit: alius aũt nequaq̃/ tũc ipã ex auditu iudicantes uerãq; opinionẽ nacti/abſq; ſciã recte iudicant ea/in q̃bus pſuaſi ſunt ſi modo bñ iudicãt: thee: omnino: ſo: Si tamen idẽ eſſet o amice opinio uera iudiciũq; et ſciẽtia/nunq̃ iudex ille ſummus abſq; ſciã recte opinaretur: Nunc aũt utrunq; diuerſum quiddã eſſe uidet̃: thee: quod ab aliquo de ſcientia quondã audiui/oblitus eram: ſed iam reminiſcor. Jnquit aũt opinionẽ uerã cũ ratione ſciã eẽ: ſine ratione expertem ſcie: et que rõe carent ſciri non poſſe. que uero rõem habent/ ſciri: ſo: q̃ preclare loq̃ris? Sed hec ipã q̃ ſciri poſſunt: et que non/dic quomodo diſtinguebat: ut uideamus utrũ tu et ego ſimiliter accepimus: thee: Jnuenturus ne ſim ignoro/forte uero exponente alio quodã aſſequerer: ſo: Audi igit̃ p ſomnio ſomnium: ego quoq; accepiſſe a q̃buſdam mihi uideor prima ipã uelut elementa/ex quibus hoĩes et alia componunt̃ orationẽ non hẽre. Nam unumquodq; illorũ ſecundũ ſe ipũ noĩare licet: predicare uero aliquid aliud minime: neq; quod ẽ: neq; quod non eſt: Jam. n. eſſentiam ipĩ uel non eſſentiã adhiberi contingeret. Oportet tamen nihil apponere: ſi forte illud ipũ ſolum q̃s dicat. Et enĩ neq; ipũ neq; illud: neq; unũquodq;: nẽ ſolum: nẽ iſtud: nẽ cetera talia adhiberi uolunt. Hec enĩ circumcurrẽtia quotiẽs cuiq̃ aſſignãtur/alia quedam eſſe aiunt preter illud cui adiecta ſunt. Oportere aũt ſiquo modo poſſet ipſũ dici/hẽretq; orationem propriã ſeorſum ab aliis omnibus ipũ dicere. Nunc aũt nullum exprimis ſermone poſſe pferri. nihil. n. aliud ipĩ q̃ nomen adeſſe/ſolumq; nomen habere: Que uero ex illis compoſita ſunt/quẽadmodũ ipã copulant̃/ſic et illoꝝ nomina copulata orationem fieri. Nominum quippe copulationem oratõis eſſe ſubſtantiã: Quo circa elementa ſine oratiõe ratione ue et ĩcognita eſſe: ſenſibus tamen pcipiẽda: ſyllabas aũt et cognoſci et dici poſſe: et uera opinione comprehẽdi: quando q̃s

abſq; ratione opinionẽ de aliquo ueram aliq̃s adipiſcit̃: uera quidẽ de illo eius ſentire animũ ferunt/noſſe uero nequaq̃: Nam eum qui accipere et reddere rationẽ neq̃t/inſcium eſſe. Cũ uero rationem conſequit̃/ hec omnia cognoſcere poſſe: pfcãmq; ſciam adipiſci: Sic et tu in ſomnium an aliter audiuiſti? thee: ſic omnino: ſo: num tibi id placet? et hoc pacto opinionem ueram una cum ratione ſciam aſſeris? thee: et maxime quidẽ: ſo: ſiccine theetete nos hodie id comprehendimus/quod olim ſapiẽtes q̃ plurimi inueſtigãtes/anteq̃ inuenirẽt/ conſenuerũt thee: mihi quidẽ o ſocrates/quod modo dictũ ẽ/bñ dictum eſſe uidet̃: ſo: et merito: nam que ſciã abſq; ratione rectaq; opinione unq̃ eſſe poterit? Unum tñ ex dcĩs mihi diſplicẽ: thee: q̃d iſtud? ſo: Quo ſane magnificẽtius dici uidebatur elemẽta ignota eẽ: ſyllabaꝝ aũt genus notũ thee: non ne recte? ſo: Aduertẽdum profcõ: Nam tanq̃ uades ſermonis exẽplaria ipã hẽm̃ q̃bus ille uſus/hec omnia dixit: thee: que nã? ſo: litteraꝝ elemẽta et ſyllabas/an putas alio inuẽtẽ/hec dicere illum/qui dicit/q̃ ipſi narrant̃ thee: non ad alia certe: ſed ad iſta duntaxat: ſo Ea igit̃ recẽſentes examinemus. imo uero ſic noſmetipſos: non ne litteras ita didicimus? Reſponde ad hoc primum: an nõ ſyllabe orationẽ diffinitionẽ ue hẽnt: elemẽta uero minime thee: forte: ſo: Mihi quoq; omnino uidet̃. Si quis ergo ita de prima ſocratis ſyllaba pcontetur o theetete dic ſo quid eſt? Quid potiſſimũ reſpõdebis? thee: q̃ ſ et o: ſo: Habes ergo hãc ſyllabe rationem: thee: Equidẽ: ſo: age dic preterea ipius ſ rationẽ: thee: At quo pacto quis elemẽti elemẽta referre poſſet? Et. n. ipũm ſ o ſocrates mutaꝝ litteraꝝ ſonus q̃dam eſt ſolũ lingua ueluti ſibilante: ipius aũt/b: neq; uox nẽ ſonus nẽ plurimorum elemẽtorum: Quocirca recte admodum abſq; ratione eẽ dicũt̃: e q̃bus ſeptem illa notiſſima uocẽ hẽnt: rationẽ uero nequaq̃: ſo: hoc itaq; o amice circa ſciẽtiã recte aſſeruimus: thee: uidemur: ſo: quid uero cũ diximus ignotum elemẽtum/ſyllabam eſſe notam? nunquid recte? thee: probabile eſt: ſo: ſyllabam uero utrum elemẽta utraq; eſſe dicimus uel ẽt ſi plura inſint q̃ duo: omnia eſſe? An potius ideam unam ex ipĩs compoſitis genitam? thee: Cuncta dicere mihi uidemur: ſo: Aſpice igitur circa duo ſ et o: ſi utraq; prima mei nominis ſyllaba ſunt: quiſq̃s ipãm nouit/ utraq; noſcit: thee: quid ni? ſo: Ergo ſ et o cognoſcit thee: plane: ſo: Quid porro? ſi utrunq; ignorẽ ambo cognoſcet? thee. at abſurdũ et preter rationem hoc eẽt: ſo: Uerumtñ ſi neceſſarium ẽ utraq; noſſe/quando q̃dẽ ambo quis nouerit ſequitur ut neceſſe ſit eum elemẽta pr̃noſſe/ q̃ ſyllabam quandoq; ſit cogniturus: atq; ita nobis pulcher ille ſermo ſubterfugiet: thee: et repẽte nimium neq;. n. bene illum cuſtodimus: Oportebat forte ſyllabam non elemẽta ponere Sed unam quandam ex illis ſpeciem conſtitutam: que ideam unam ſui ipſius habeat: et ab elemẽtis differat: ſo: ſic prorſus: ac forte hoc modo potiuſq̃ illo ſe hẽt. Quamobrẽ conſyderandum eſt diligẽter: neq; ita ignaue ſermonẽ tam magnum tamq; preclaꝝ prodi decẽ: thee: non profecto: ſo: Eſto igitur ſyllaba/ ut modo dicebamus/idea una ex ſingulis conflatis elemẽtis effcã: tam in litteris q̃ in ceteris omnibus thee: prorſus: ſo: nunq̃d partes illius eẽ non oportẽ? thee: cur nam. ſo: Quoniam cuiuſcunq; partes ſunt/totum neceſſe ẽ partes oẽs exiſtere. an totum unam quandam ſpẽm ex ptibus factam uocas? ab omnibus partibus differẽtẽ thee: Equidẽ: ſo: Omne uero ⁊ totum idẽ ne/ an differẽs utrunq; uocas? thee: quamq̃ nihil hẽo certi: tamẽ quia prompte reſpondẽre iubes piclitatus differre reſpondeo: ſo. promptitudo o theetete recta/Utrum uero ⁊ reſponſio recta/ conſyderandum: thee: profecto: ſo: non ne ſecũdum pſentẽ ſermonẽ totũ ⁊ oẽ differunt: thee Certe: ſo. quid porro? omnia ⁊ oẽ num aliquo differunt? Ueluti cum dicimus: unũ: duo: tria: quatuor: quinq;: ſex: uel bis tria: uel ter duo aut quattuor ac duo: aut tria duoq; ⁊ unum: Utrum in his omnibus idẽ/an aliud dicĩus thee: Jdem penitus: ſo: aliud ne q̃ ſex? thee: Nihil aliud: ſo: Non ne in uno quoq; loquẽdi modo omnia ſex inuenimus? thee: ita: ſo: Rurſus aũt non unum aliquid dicimus/ dum dicimus omnia: thee: neceſſe eſt: ſo: Nũ aliud ſex? thee: nihil aliud: ſo: Ergo in his que numero

constant idem esse omne ⁊ cuncta dicimus: thee: Sic apparet: so: sic utiqꝫ de ipsis dicam Iugeri numerus et iuger idem/non ne? thee: Idem: so: Et stadii numerus stadiumqꝫ simili ter: thee: et hoc: so: Exercitus quoqꝫ ipsius nu merus et exercitus ipē ceteraqꝫ huiusmodi eo dem pacto: Numerus .n. omnis existens omne unumquodqꝫ illoꝝ est: thee: sane: so: singuloꝝ aūt numerus num aliud ꝙ partes? thee: neq̄ ꝙ: so: quecunqꝫ igitur partes habent/ ex parti bus constant: thee: apparet: so: Omnes autem partes totum esse concessum est siquidem oīs numerus oē est: thee: ita est: so: totum itaqꝫ nō constat ex partibus: omne .n. esset/quando qui dem omnes esset partes: thee: non uidet: so: Pars id quod est/an est alterius ꝙ totius? thee: ipsius utiqꝫ omnis: so: strenue theetete pu gnas: ipsūm omne non ne ex eo est omne/ ꝙ ni hil deest? thee: necesse: so: totum quoqꝫ non ne eadem ratione totum: quia nihil abest? Cui ue ro nihil deest/neqꝫ tamen totum est/ neqꝫ omē ipsūꝫ ē ex se ipso: thee: uidetur mihi nunc nihi lo totum et omne differre: so: non ne diximus/ cuius partes sunt totum et omne/ partes oēs esse? thee: plane: so: Rursus quod paulo añ tē tauimus non ne si syllaba elementa non est/ne cesse ē eam non tanꝙ partes suas elementa ha bere? aut si eadē est cum illis equue ac illa co gnosci posse? thee: ita certe: so: Ne hoc accide ret aliud ipāꝫ ꝙ illa posuimus: thee: aliud: so: Quid uero si elementa syllabe partes nō sunt: num alia q̄dam referre potes/ que partes q̄deꝫ syllabe neqꝫ tamen illius elemēta sint? thee: nū ꝙ ego partes uocarē q̄ elemēta non sunt: Ri diculuꝫ quippe obmissis elementis alia querere so: omnino igit secundum hāc rationē o theete te una q̄dam inpartibilis idea syllaba esse uide tur thee: uidetur sane: so: Num recordaris a mice nos in superioribus admisisse/ꝙ primoꝝ ex q̄bus alia componunt oratio ratio ue nō eēt ex eo ꝙ ipsūꝫ secundū se ipsūꝫ unumquodqꝫ sim plex existere: neqꝫ ipsum esse de illo ꝯgrue p̄di cari posset: neqꝫ hoc: neqꝫ ita q̄si hec extranea a lienaqꝫ sint: ⁊ hanc ipām causāꝫ obstare dixius quo minus describi cognosciqꝫ possit: thee. me mini: so: Est ne alia cā preter istam: que unifor me et impartibile aliq̄d ipsūꝫ faciat? Nam ego nullam aliam uideo: thee: Non uidet: so: non ne in idem cum illo syllaba quoqꝫ concurrit? quando quidē spēs est: nec hēt partes? sed idā una est? thee: Maxime. so: Si igit multa ele mēta sillaba ē et totū quiddā/eiusqꝫ ptes ista similiter syllabe et elemēta cognosci describiqꝫ possunt: quippe cum partes omnes idem quod et totum eē constiterit: thee: precipue: so: Sin autē unum quiddam ⁊ simplex. equue syllaba atqꝫ elemētum definitionis cognitōisqꝫ est ex pers: Eadem .n. cā talia hec efficiet: thee: Ali ter asserere nequeo: so: eius ergo sermoneꝫ ne admictamus/qui dixerit syllabam quidē et di ci et cognosci posse: elemēta uero nequaꝙ: thee Non certe si huic rationi credimus: so: quid siquis contraria dixerit/an non potius illa cō cederes/ex his quorum tibi ipi in primis litte rarum rudimentis conscius extitisti: thee. que nam ista? so: ꝙ nihil aliud discere studuisti/ꝙ elemēta oculis auribusqꝫ discernere: et singula secundum se ipā notare ne illoꝝ positio dcōruꝫ uel scriptoꝝ te turbarꝫ: thee: Uera narras: so: Cithariste uero artem didicisse/quid aliud est ꝙ unumquēqꝫ tonum cuiusqꝫ corde dinoscere? Hec enim elemēta musice quilibꝫ apellaret: thee. Nihil aliud: so: Cum ergo elemētoruꝫ et syllabaꝝ periti fuerimus/uelimusqꝫ ex his ad a lia coniecturam facere/asseremus profecto ge nus elemētorum clariorē principalioremqꝫ intel ligētiam continere ꝙ syllabam/ad singulas di sciplinas absolute pcipiēdas: Et siquis notaꝫ syllabam elemētum natura ignotum dixerit/ul tro illum uel inuitum iocari putabimus: thee: Et maxime quidē: so: Ceterum alie quoqꝫ e iusdem rei demōstrationes paterēt: propositūꝫ uero ne propter hec ingrere dimictamus: quid scilicꝫ de hoc iudicandum sit quod dicit: ratio nem cum opinoe uera pfcām sciam esse: thee: Ingrēdum omnino: so: Dic age/quid ratio no bis significet. E tribus enim unum quiddaꝫ si gnificare mihi uidet: thee: E quibus? so: pri mum esse arbitror cogitationem suam uoce p uerba nominaqꝫ exprimere opinionem ꝓpriaꝫ in uoce p inde ac in speculo et aqua monstrātē Non ne tale quiddā sermo tibi esse uidetur?

j Elementa musice:

Ratio:

Sermo:

De Scientia:

thee: Mihi uero: so: Eum qui hoc agit/loq̄ di cimus. Non ne hoc quisqꝫ facere potest? osten dere scilꝫ ocius aut tardius/q̄d sibi de singulis uideat/nisi forte mutus uel surdus natura sit Atqꝫ ita quicunqꝫ recte aliq̄d opinātur: cū ra tione opinari uidentur. Ac nunꝙ recta opinio sine sciētia erit: thee: uera hec sunt: so: Ne igi tur facile cōdēnemus euꝫ/qui sciam quod nūc diximus/affirmauit: quasi nihil dicat. forte .n. non id uolebat/sed ꝙ interrogatus quid unū quodqꝫ/respondere p elemēta interroganti pos sit: thee: Quale id inqs o socrates: so: Quem admodum hesiodus de curru dicit. Centum ligna currus: que q̄dem referre nunꝙ possēꝫ. neqꝫ tu ēt ut opinor: sed satis nobis erit: si in terrogāti/quid est currus: respondere poterius rote axis tabule semicirculi iugū: thee: oīo q̄dē so: Ille aūt forte nos existimaret tamꝙ īterro gatos de tuo nomine/respondētesqꝫ p syllabaꝫ ridendos esse: recte quidē opinantes dicētesqꝫ quod dicimus: putantes aūt grāmaticos eē: ⁊ grāmatice habere ac dicere theeteti nominis ra tionem. hoc aūt non esse secundum sciam loq̄: añꝙ p elemēta cū opinione uera unumquodqꝫ quis determinet: quēadmodum supra dictum ē: thee: dictum ꝓculdubio. so: Sic utiqꝫ ⁊ d cur ru nos rectam opinionem hēre. Eum uero qui cētum illa pcurrere pōt/ipsius currus essentiaꝫ accipiēs: rationem quoqꝫ una cum uera opini one comprehēdisse: loco opinantis/artificiosuꝫ et scie compotem circa currus essentiam euasis se: p elemēta totum determinantem: thee: non ne bñ tibi uidetur o socrates? so: Si tibi o ami ce uidetur ac suscipis p elemēta discursum cir ca unumquodqꝫ orationem rationem ue esse/p cessum uero per syllabas: uel secundum maius quoddam actum orationis exptem/hoc mihi di cas: ut diligētius consyderemus: thee: suscipio et maxime quidem: so: Utrum existimas quem libet cuiusuis sciētem eē: quādo unum ⁊ idem alias unius eiusdem eē illi uidetur: alias alteri us? Uel quādo unius ⁊ eiusdē tum hoc tuꝫ il lud opinatur: thee: Non p Iouem: so: Nū me moria excidit/in discēdis litteris te atqꝫ alios hec effecisse? thee: Solitos ne dicis eiusdem syllabe tum hanc tum illam litteram opinari? Eandem ue litteram alias in syllabam propriā alias in alienā referre? so: hec inꝙ: thee: Nec oblitus suꝫ: nec eos qui sic affecti sunt/scire ar bitror: so: Quid uero? Siquis eo in tempore theetetum scribens th et e: scribendum putet: scribatqꝫ et rursus theodorum scribere uolens t ⁊ e scribēdum putꝫ ⁊ scribat/nunq̄d scire illū dicemus primam uestri nominis syllabā? thee paulo ante inter nos ꝯuenit eum qui sic institu tus est/non dum scire: so: Quid prohibꝫ hoc idem aliquem circa secundam tertiaꝫqꝫ ⁊ quar tam syllabam ppeti? thee: nihil omnino: so: nū quid tunc discursum per elemētum hēns thee tetum recta cum opinione scribꝫ? quādo ordīe suo scribꝫ. thee: Absqꝫ dubio: so: Non ne ad huc inscius/sed recte opinatus ut dixius? thee Certe: so: Et rationem hēns cum opinione rec ta: nam discursum p elemētum hēns/ scripsit: quam orationem esse consensimus: thee: ueruꝫ so: Est igitur o amice quedam cum rōe opinio recta/quam scientiam apellare non dum decꝫ: thee: apparꝫ: so: Somnium quoddam ut uide tur/nacti sumus: dum uerissimam scie rationē habere consideremus: thee: An non dum ui tuperare debemus. forte .n. non ita quis orati onem rationeꝫ ue ipām determinet: sed reliquā e tribus spēm eligat: e quibus unam quādam electurum diximus illum: qui sciam eē opinio nem rectam cum rōe asseuerabat: so: Oportūe admonuisti: Adhuc .n. spēs una restat: prima quidē erat: idolum cogitatōis in uoce: secunda uero in totum p elemēta processus: thee: tertiā aūt quid dicis? so: Quod ⁊ plurimi faterētur. posse uidelicꝫ signum quoddam adscribere: q̄ ab aliis omibus id quo de agitur/differt: thee Quam mihi/cuius ue rationem talem assigna re potes? so. ut ecce de sole/si uelis/ posse te ar bitror sufficiēter accipe: ꝙ luce precellit omni bus que circa terram in celo uoluuntur: thee: Omnino: so: Accipe cuius gratia hoc ē dcūm Est aūt quod modo referebamus: Si differen tiam cuiusqꝫ accipias/qua ab aliis ē distinctuꝫ definitionem ut quidam tradunt/acceperis: ꝙ diu uero cōmune aliquod attigeris/illoruꝫ defi nitionem/quorum cōmunitas ē/habebis: thee Intelligo: ac recte huiusmodi quiddam rōem

Ratio diffinitio

uocari existimo: so: Qui aũt cum recta opiniõe differentiã / qua quodq; a quocunq; seiungit̃ accipit / id ipũm deinde sciet / quod prius opinabatur: thee: Consentaneum est: so. Nunc demum o theetete cum primũ ad hanc quasi quãdam adumbrationem propius accesseriz / nihil omnino me in his intelligere animaduerto. Quousq; uero eminus prospiciebam dici mihi aliquid uidebatur: thee: Quamobrem? so: Dicam si potero. Rectam equidem de te opinionẽ habens / si tuam preterea definitionem accipio / te cognosco / alioquin dumtaxat opinor: thee: Ita est: so: Definitio autem differentie tue interpretatio erat: thee: erat certe: so: Quando igitur opinabar solum nihil eorum quibus es distinctus ab aliis cogitatione percipiebam thee: Nihil ut uidetur: so: Cõmunia ergo quedam attendebam: e quibus nihil tu magis ꝙ alius qui uis habes: thee: necessario sequitur: so: Dic age per Iouem: quo pacto tunc potius te ꝙ alium quemlibet opinabar? pone utiq; ita me cogitantem: theetetum esse illum / qui et homo est: et nares et os et oculos habet: similiterq; reliqua membra: Num cogitatio ista efficit: ut theetetum potiusꝙ theodorum animaduertam? uel uilissimorum hominum extremũ quempiam? thee: Quid nam? so: Si uero non soluz habẽtem nares et oculos cogitem: sed et simũ nasum et prominentes oculos: nihilo magis iterum te ꝙ me ipũm et alios quicunq; tales sunt opinabor: thee: Eque sane: so: At uero nõ prius theetetum ut arbitror / opinabor / ꝙ figuraz hanc simam / ab aliis quascunq; uidi / simis figuris per aliquod monumentum illius proprium / insitam mihi distinguam: aliaq; similiter: e quibus me cognosceres: Et si deiñ te offendõ ro / memorabis mihi: et recta de te opinari facies: thee: uera loqueris: so: Ergo circa differentiam propriam / recta de uno quoq; uersatur opinio: thee: apparet: so: Quid igitur ulterius erit / una cum recta opinione definitionem quoq; assummere? Si enim simul opinari dicat q̃ ratione ab aliis distinguatur / ridiculum erit pceptum: thee: Quo modo? so: Quorum opinionem rectam habemus / quatenus ab aliis differunt excogitamus. Atq; ita oratio tua scutice quodammodo similis / quasi quedam pistilli uel cuiusuis similis circumuolutio ut puerbio fertur / ad hoc preceptum nihil utiq; diceret. cecus namq; preceptum iure uocabitur: Quoniam iubere ut que habeũs / accipiamus / ad ea que opinamur / discensa / ceci hominis mandatũ ẽẽ uidetur: thee: Dic age quid modo querebas? so. Si rationem o puer accipere / nosse precipit non autem differentiã opinari / dulcis sane res esset ratio / pulcherrima omnium q̃ ad sciam ptinent: nosse. n. accipe sciaz ẽ. thee: est profecto so: Interrogatus itaq; quid scientia sit / respõdet eã esse opinionem rectam cum scia differẽtie. Rationis enim assumptio secundum illum hoc esset: thee: uidetur: so: Omnino factum ẽ / scientiam nobis querentibus / opinionẽ rectam cum scia dicere / siue differentie. siue cuiuscunq; alterius scia sit: Neq; sensus igit̃ o theetete neq; opinio uera: neq; cum opinione uera adsumpta ratio scia ẽ: thee: non ut uidet̃: so: nun quid fetus in nobis alius circa sciam o amice restat? an oĩa iam peperimus? thee: Per iouẽ plura ꝙ in me haberem / educente te protuli: so: Non ne cunta nobis hec ars obstitricia / uana educatõeq; indigna nata fuisse ostẽdit? thee Dio quidem: so: Si igitur aliorum deinceps plenum fecundumq; fieri te ꝯtendes pregnãsq; euades / melioribus plenus eris / ꝑ presentem discussionem: q si forte uacuus sterilisq; restabis / minus certe molestus familiaribus eris et cum temperantia mitior: que nescis nequaꝙ scire te putans. Tantum quidem ars mea / nec plus aliud potest: Nec ea noui que alii multi / quicunq; magni atq; mirandi uiri et sunt et fuerunt: Hanc uero obstitriciam facultatem ego ac mater mea a deo sortiti sumus. illa quidem circa feminas: ego autem circa adolescentes ingenuos atq; honestos. Sed nunc iam eũdum mihi est in regis porticum: nam melitus in iudicium me uocauit. Cras summo mane o theodore huc redibimus.

Theeteti de scientia Finis

Furor diuinus.
Insania

De furore poetico

Argumentum Marsilii Ficini Florentini in Platonis Iouẽ de furore poetico ad Laurentium medicem uirum magnanimum.

Plato noster optime Laurenti furorem in Phedro / mẽtis alienationem definit. Alienationis aũt duo genera tradit: Unam ab humanis morbis: Alteram a deo prouenientem. Insaniam illam Hanc diuinum furorem nuncupat. Insania / īfra hominis spẽz homo deicitur: et ex homine brutum quodãmodo redditur. diuino furore supra hominis naturam erigitur: et in deũ trãsit: Est aũt furor diuinus / illustratio rõalis aĩe p quam deus animam a superis delapsam ad ĩfera / ab inferis ad supera retrahit. Lapsus aĩe ab ipso uno rerum omnium principio ad corpora / per quatuor gradus efficitur: p mentẽ: rationem: opinionem: atq; naturam. Nam cum in omni rerum ordine sex gradus existant / quorũ summum tenet ipũz unum / infimum corpus / media uero sint quatuor que prediximus / necesse est / quicquid a primo ad ultimuz labit̃: quatuor p media cadere: Ipũm unum rex omniũ terminus et mẽsura infinitatis et multitudĩs expers. Mens multitudo quidem: sed stabilis et etherna: Ratio / multitudo mobilis / sed finita opinio / multitudo mobilis ĩfinita: sed substãtia puntisq; unita. Natura similiter / nisi ꝙ p corporis puncta diffundit̃. Corpus aũt infinita multitudo / subiiecta motui et substantia: puntis momentisq; diuisa. Hec omnia respicit anima nostra: per hec descendit: p hec et ascendit. Ut enim ab ipõ uno quod omniũ principium est / producitur / unitatem quãdam sortita est: que omnẽ essentiã eius: uires actionesq; unit: a qua et ad quam ita cetera que in anima sunt / se hẽnt: sicut a centro et ad centruz circuli linee. Unit uero non modo anime ptes inuicem et ad totam animam: sed animã totaz ad ipũm unuz / rex omnium cãm. Ut aũt a mẽte diuina dependet / rex omniũ ideas p mẽtem actu stabili contemplat̃: ut se ipãz respicit / rationes rex uniuersales cogitat: et a principiis ad conclusiones ratione discurrit: Ut corpus respicit particulares rex mobilium formas / opinione concipit: easq; pcurrit. Ut materiam attingit natura uelut instrumento utitur: q̃ unit materiam / mouet et format: unde generationes augmenta / coxq; contraria proficiscuntur: Cernis igit̃ ꝙ ab uno quod sup eternitatem / in eternam multitudinem labit̃: ab eternitate ĩ tempus: a tempore in locum atq; materiam. Quare sicut p quatuor descendit gradus: per quatuor ascendat necesse est. Furor aũt diuĩus est q ad supna conuertit: ut in eius definitione constitit. Quatuor ergo spẽs diuini furoris existunt. primus qdem poeticus furor. alter mysterialis. tertius uaticinium. q̃rtus amatorius affectus: Est aũt poesis a musis: mysterium a Dionysio: uaticinium ab Apolline: Amor a uenere: Redire quippe ad unum animus nequit: nisi et ipẽ unum efficiatur. Multa uero effcũs est lapsus in corpus in opationes uarias distributus. respiciensq; ad singula. Ex quo partes eius superiores pene obdormiunt: inferiores aliis dominãtur: ille torpore. iste pturbatõe afficiuntur. totus uero animus discordia et in cõcinnitate replet̃: Poetico ḡ furore in primis opus est / qui p musicos tonos que torpent / suscitet: p harmoniacã suauitatez que turbãtur / mulceat: p diuersox deniq; consonãtiã / dissonãtem pellat discordiã uariasq; partes animi tẽperet: neq; satis hoc est. Multitudo enim adhuc in animo restat: Accedit ergo mysterium quod expiationibus sacrisq; et omĩ deox cultu omnium partium intentionem / in mentem qua deus colit̃ / dirigit: Unde cum singule animi ptes ad unã mentem redacte sint / iã totuz quoddã unum ex pluribus factus est aĩus. Tertio uero adhuc opus est furore: qui mentem ad unitatem ipãm anime caput reducat. Hoc apollo per uaticinium efficit. Nã cum anima su p̃ mentem in unitatem surgit / futura presagit. Demum cum anima unum fcã est / unum inꝙ quod in ipã essentia anime inest: restat ut illico in unum / quod est sup essentiã / conuertatur. Hoc celestis ipã Uenus p amorem / hoc ẽ diuine pulchritudinis desiderium / boniq; ardorez explet: primus itaq; furor in concinna et dissonãtia temperat: secundus tempata / unum totũ

Quatuor spes diuini furoris.
Poeticus furor.
Mysterialis furor.
Vaticinalis furor.
Amatorius furor.

Lapsus anime in corpus.

ex partibus efficit. Tertius unum totum supra
partes. quartus in unum quod sup essentiam ⁊
totum est ducit. Primus bonum equum. i.
rationē opinionē q3 a malo equuo. i. a phātasia
confusa et natura distinguit. Secundus malū
equum bono/bonum aurige. i: menti subiicit.
Tertius aurigam in caput suum. i: in unitatē
mentis apicem dirigit. Postremus caput au
rige in caput rerum omnium uertit. Ubi auri
ga beatus est: et ad presepe. i. diuinam pulchri
tudinē sistens equuos: obiicit illis ambrosiā:
et sup ipā nectar potandum idest uisionē pul
chritudinis. et ex uisione letitiam: Hec quatu
or furor opera sunt: de quibus generatī ī phe
dro plato disputat: proprie uero de furore po
stremo idest amore in symposio: de primo/hoc
est furore poetico in presenti dialogo: qui Jon
inscribitur: Quem in phedro ita definit: poeti
cus furor est occupatio quedā a musis: q̄ sor
tita lenem et insuperabilem animam/exsuscitat
eam atq3 exagitat/ꝑ cātilenas aliaq3 poesim: ad
genus hominum instruendum. Occupatio si
gnificat raptum anime et cōuersionem in musa
rum numīa. Lenem dicit quasi agilem a musis
q3 formabilem: nisi enim preparata sit/nō occu
paẗ. Insuperabilem. qa postq̄ rapta est: supe
rat omnia: et a nullā rex inferiox īquinari uel
supari potest. Exsuscitat e somno corpora ad
uigiliā mentis: ex ignorātie tenebris ad lucem
ex morte ad uitam: ex obliuione lethea ad diui
nox reminiscentiā reuocat: exagitat stimulat et
inflāmat ad ea que contemplaẗ et presagit car
minibus exprimēda: post definitionem addit/
eum qui sine furore musarū poeticas ad fores
accedit inanem esse ipū atq3 eius poesim: q̄si
tāti sit poesis: ut absq3 summo dei fauore com
parari nequeat: Eadem in Jone hoc tradit: et
unde sit iste furor: et ꝑ quot descendat gradus
edocet: Inquit aūt in libro quarto de legibus
plato/deum fortunam et artem humana omīa
gubernare. Quo fit ut poesis uel dei donū sit
uel fortune sors: uel artis opus. Quid istorū
potissimum uerum sit/socrates cum Jone rap
sodo ꝑquirit. Rapsodus aūt hoc ī libro signifi
cat/recitatorē interpretemq3 et cātorē carmi
num. Interpretabaẗ ion homeri carmīa et co
ram populo ad lyrā canebat: atq3 ita erat affec
tus/ut alium poetā nullum preter homerū ex
poneret: et si eadem qua homerus facilitate re
ferret: homeri aūt omnia celeriter explicabat:
Unde sic argumentum est. Aut casu profert
Jon que scribit homerus: aut arte: aut afflatu
diuīo. Non casu: quia non oīa/sed pauca que
dam: et absq3 cōtinuatione ordineq3 interpreta
retur. Non arte: quisq3 artem integrā habet:
quicquid eidem arti subiiectum est/iudicat. Ei
dem uero studio poetico subiiecta sunt hesiodi
alioxq3 poemata/quibus homeri: presertimq3
de eisdem tractant: que tamen ion nō percipit
cum homerū ꝑfecte exponat: Ergo non arte in
dicat. Restat ut in spiratione diuina: Ex quo
patet q̄ īterpres poete ion et alii multi qui simi
liter affecti sunt/diuino instinctu alienam poe
sim interpretantur. Quod si ad ꝑcipiendā po
esim iam traditam humanū ingeniū non suffi
cit/multo minus ad inuentionē sufficiet: Qua
re nec homerus: nec alius quiuis reuera poe
ta absq3 celesti afflatu poesim consecuti sunt:
Quod et aliis modis socrates hic ostēdit: pri
mo sic: Omnes artes et scientias poete tradūt
sed omnes didicisse humano studio impossibile
est: cum unicam ex parte ꝑcipere sit difficilū.
Non igiẗ arte humana: sed diuina quadam in
fusione ꝓferunt: Cuius rei argumentum est:
q̄ plerīq3 uates postq̄ furoris remissus est im
petus/que scripserunt/nō satis ītelligunt: cū
tamen recte de singulis artibus ī furore tracta
uerint: quod singuli illarum opifices legendo
diiudicant: Preterea sepe uidemus rudem ho
minem et ineptum subito in poetam bonū eua
dere: et aliquid magnificum diuinumq3 cātare
Magna uero in momento assequi/non huma
ni ingenii est: sed diuinitus inspirati: Qua ī re
ꝑspicue deus ostendit/nutu suo ītelligentiā hāc
infundi. Utq3 ita esse demonstret sepe ineptos
quosdam potiusq̄ urbanos/insanos potius q̄
prudētes rapit: ne si acutis prudētibusq3 uiris
ad hec uterer/humana subtilitate et industria
fieri hec existimarentur. Cum ergo nō sit a for
tuna nec ab arte poesis/a deo et a musis tri
buitur. Cum deum dicit/apollinem significat:
cum/musas/sperarum mundi aniās. Juppiter
quidem mens dei est. ab hac apollo/mens aīe
mundi: et anima totius mundi: octoq3 sperarū
celestium anime: que nouem anime/nouem mu
se uocantur: quia duz celos harmonice mouēt
musicam pariunt melodiam: que in nouem di
stributa sonos/octo scilicet sperarum tonos et
unum omnium concentum/nouem syrenes deo
canentes producit. Quāobrem ab ioue Apol
lo et muse: ab apolline idest mente anime mun
di/chorus musarum ducitur: quia mens illa si
cut ab ioue illustratur: sic et animas mundi spe
rarumq3 illustrat. Gradus autem/quibus fu
ror ille descendit/hi sunt: Juppiter rapit apol
linem: Apollo illumiat musas: Muse suscitāt
et exagitāt lenes et insuperabiles uatum aniās
Uates inspirati interpretes suos inspirāt. In
terpretes autem auditores mouent. Ab aliis ue
ro musis alie anime rapiuntur: quia et aliis spe
ris syderibusq3/alie attribute sunt anime: ut in
timeo traditur. Calliope musa uox est ex om
nibus resultās sperax uocibus. Urania celi
stelliferi per dignitatem sic dicta. Polimnia sa
turni propter memoriā rerum antiq̄x quā saẗ
nus exhibet: et siccā frigidāq3 complexionem:
Terpsicore/Juppiter/salutifer enim choro ho
minum. Clio/Martis/propter glorie cupidita
tem. Melpomene solis: quia totius mun
di temperatio est. Erato/ueneris propter amo
rem. Euterpe Mercurii propter honestam in
grauibus rebus delectationem. Talia lune ꝑꝑ
uirididitatem eius humore rebus exhibitam.
Apollo item solis est anima: lyra eius solis cor
pus: nerui q̄tuor/motus eius q̄tuor āuus mē
struus diurnus/obliquus q̄tuor uoces neates
hypates: doriones gemini quatuor sunt signo
rum triplicitates: ex quibus quatuor qualita
tes temporum producuntur. Orpheum qui
dem afflauit calliope. Museū urania. Home
rum Clio: Polimnia Pindarū. Herato Sa
phon. Melpomene Thamirem. Thersicore
Hesiodum. Thalia Maronem. Nasonē Eu
terpe. Linum rapuit idem qui et te iam nunc
exagitat phebus optime Laurenti/Phebus in
q̄ qui auo tuo Cosmo uaticinium dedit: Pa
renti autem Petro arcum atq3 medelas: Tibi
deniq3 lyram et carmina:

Jon platonis liber de furore poetico. a Mar
silio Ficino translatus e greca lingua in latinā
ad Laurentium Medicem/Uirū magnanimū

Socrates Jon

so:
Onem saluere iubeo. Unde
ad nos accessisti? Nunquid e
pheso uenis? Jon: Nullo pac
to o socrates: sed epidauro ab
asclepiis: so/ Nunquid rapso
dorum idest eorum qui carmina recitant certa
men epidauri deo instituerunt: ion: non in his
solum: sed in alio quoq3 genere musice: so: con
tende ergo nobiscum: ion: Quamobrem tecū
ꝯtendā? primis o socrates premiis potiti su
mus: so: probe inquis. Age ut in palladis cele
bratione uictoriam consequamur: ion: fiēt ista
quidem si deus uoluerit: so: et enim o ion artē
uestram semper plurimi feci: Nam multifaciē
dum est/q̄ arti uestre conueniat ut ornetis cor
pus et q̄ pulcherrimi appareatis: q̄ ue oporte
at in plurimis atq3 bonis poetis: et precipue ī
homero poetarum omniū optimo diuinissimo
q3 uersari: neq3 carmina illius solum uerū etiā
sensa ꝑdiscere: Numq̄ enim aliquis in rhapso
dum euaderet: nisi ea que a poeta dicta sunt ī
tellexerit. Nam poete mentē interpretari rhap
sodum apud auditores oportet: fieri aūt neq̄
ut hoc ille efficiat/qui poete sententiam ignora
uerit: Quare hec omnia plurimi facienda ui
dentur: ion: uera dicis o socrates: at qui ī hoc
plurimum laboraui. preclarissima sane pre ce
teris de homero me explicaturum profiteor: ut
neq3 Metrodorus lampsacenus: neq3 stesim
brotus thasius: neq3 glaucon: neq3 aliquis ūq̄
ueterum tot tamq3 preclara homeri sensa quot
ego/exponere queat: so: recte o ion. Constat
autem q̄ nulla inuidia prohibebit/quin ista mi
hi aperias: ion: Auditu dignum est q̄ uehemē
ter/homerum exornando extulerim. Quadere
dignum esse me censeo ab illis qui homeri stu
diosi sunt/corona aurea decorari: so: ociū pro
fecto te audiendi quādoq3 nanciscar: Nūc aūt
ad hoc unum mihi responde: Utrum circa ho
merum solum: an etiam circa hesiodum et Ar

chilochum id possis: Jon: circa homerū solū
satis. n. mihi esse uidetur: so: sunt ne aliqua de
quibus homerus et hesiodus eadem referant:
Jon: multa esse arbitror: so: utrum melius ea
que dicit homerus: an que hesiodus explicares
ion: Eque de utrisq; o socrates in illis rebus /
in quibus eadem referunt: so: Quid aūt in his
de quibus non eadem dicunt? Utputa de uati
cinio hōerus atq; hesiodus uerba faciunt? ion:
Et maxime quidem: so: Et in quo poeta isti cō
sentiunt: aut discrepāt / quando de uaticinio lo
quuntur / utruz ipē meliusꝙ peritus uates aliqs
explicares. ion: Uates melius: so: Si aūt uates
esses / non illa tantum in qbus conueniunt: ue
rum etiam in quibus dissentiunt exponere pos
ses: ion: patet: so: Quid porro? num circa hōe
rum uehemens facundusq; es? circa uero hesi
odum aliosq; poetas minime. An homerus de
aliis rebus agit? ꝙ de iis que et alii poete trac
tant? Non ne multa que ad bellum ptinent: et
que ad consuetudines bonorum inuicem et ma
loꝝ / priuatoꝝ atq; opificum / attinent / enarrauit
Et de diis / quēadmodum secum inuicē et cum
hominibus uersantur: deq; celestibus passioni
bus ꝓgressibusq; ? Item que apud iferos sunt
deoꝝq; et heroum generatōes cecinit? Non ne
circa hec omnis homeri poesis uersatur? ion:
Uera o socrates loqueris: so: non ne eadem
ceteri poete decantant? ion: eadē certe: sed non
ita ceteri: ut homerus: so: an forte deterius?
ion: multo deterius so: melius ergo homerus
ion: melius certe: so: O ion lepidum caput: cū
multi de numero uerba faciunt. et eoꝝ aliquis
recte dicit: non ne potest qspiam ea in re bene
dicentem cognoscere? ion: potest: so: numqd il
le ipē qui male dicentē congnoscit / an alius?
ion: ipē idem: so: an nō hic est qui arithmetica
arte est preditus? ion: profecto: so: Cum multi
de cibis / quales salubres sint locuntur / et ali
quis recte ea de re loquitur / utrū alius quidaz
bene dicentem ꝙ recte / alius maledicentem ꝙ
male dicat / aīaduertet? An unus et idem? ion:
idem proculdubio: so: Quis iste? quod illi no
men? ion. medicus: so: Nō ne summatim dici
mus / cum plures eadem de re locunt / ꝙ unus
atq; idem tam illum q male / ꝙ illum qui bene
loquitur internoscet: et nisi eum qui in eadem
re aberrat / cognouerit / numꝙ cū qui recte sen
tit agnoscet: ion: profecto: so: An nō ipē idem
in utrisq; peritus est? ion: prorsus: so: Home
rum atq; alios poetas e quorum numero ē hesi
odus et archilochus / eadem referre asseris?
non tamen eodem modo / sed melius Home
rum? ion: et uera loquor: si illū qui bene dicit /
cognoscis / eos q male dicunt: ꝙ errent intelli
gis: ion: conuenit: so: Si ergo dicamus o uir
optime / ionem circa homerum aliosq; poetas
similiter peritum esse atq; uehementem / neqꝙ
errabimus: qn̄ quidem ipē iudicē eundē idone
um esse circa illos q eadem in re uersantur cō
fitetur: poetas uero pene omnes eadem effinge
re: ion: Quāobrem o socrates cum aliquis de
alio poeta disserit: neq; mentē adhibeo: neq; qc
ꝙ existimatōe dignum coniectare et conferre
ualeo: sed obscito ꝓtinus atq; torpeo: postꝙ
uero homeri quis mentionem fecerit / confestiz
excitor atq; mentem adhibeo: et facultas dicen
di suppeditare mihi uidetur: so: nequaꝙ ardu
um est o amice huius cām coniectare. Cōstat
enim ꝙ neq; arte neq; scientia de homero scire
loqueris. Nam si arte de aliis omnibus poetis
similiter loq ualeres: poesis. n. totuz ē / nō ne?
ion: est certe: so: non ne postꝙ aliqs aliā quā
uis artem integram comparauit / eque de omni
bus q̄ sub arte sunt iudicat? Eadem qppe ō ol
bus artibus consyderandi ratio ē: Uis tibi re
feram qua ratione id dicam? ion. ecto per iouē
o socrates: Nā quotiens uos sapientes audio
miro quodam gaudio statim afficior: so: uellem
o ion ueritatem diceres: Uerum sapientes uos
rhapsodi fictoresq; estis: et illi quoꝝ uos poe
mata decātatis: ego aūt nihil preter ueritatem
loquor / quēadmodum decet pinguis minerue
hominem: Nam id de quo paulo āte perconta
bar / intuere ꝙ leue sit et facile cognitu. Quilli
bet id quod narrabam / pcipere potest / eodem
uidelz pacto syngula consyderanda esse / siquis
artem sibi integram comparauerit: Exempli cā
Numquid pingendi ars totum quiddam ē? so
Non ne pictores multi / partim boni partiz ma
li et sunt et fuerunt? ion: certe: so: Uidisti ne a
liquē qui et ea que recte et que nō polygnotus

Aglaophontis filius pinxit: sufficienter ostēde
re possit: que uero pictores alii nequeat? Et si
quis aliorum pictorem opus ostenderit / obdor
miat: neq; facultas illi ad dicendum aliquid
coniiciendumq; suppetat. Cum uero de Poly
gnoto: uel de uno quo uis alio pictore sit iudi
candum / expergiscatur: et mentem adhibeat: et
facultatem dicendi habeat? ion: non per ionez
so: Quid in fabris statuariis? Uidisti quemꝙ
qui ea que dedalus metionius: aut epius pano
pei filius: aut theodorus samius: uel alius qs
piam statuarum faber / bene est machinatus ex
ponere ualeat: In aliorum uero sculptorum o
peribus torpeat atq; obmutescat? ion: per iouē
numꝙ uirum talem repperi: so: Atqui nec in
tibiarum flatu ut arbitror / nec in pulsu cithare
nec in cithareo cantu / neq; in rhapsodia uiruz ī
tuitus es / qui olympi opera uel thamiri uel or
phei aut ithacensis femii rhapsodi / exprimere pos
sit: in operibus uero ionis ephesii / deficiat / neq;
percipere conferreq; possit / que bene et que cō
tra modulatur: ion: quid in hoc tibi contradi
cam non habeo: sed tamen mihi ipsi conscius
sum / me pre ceteris hominibus pulcherrima de
homero referre: neq; deesse mihi dicendi copi
am. Alios uero omnes hac in re me laudare:
in ceteris uero nequaꝙ. Tu uero quid nā hoc
sit uide: so: conspicio ion: et quod mihi id esse
uidetur / tibi aperire incipiam. ut bene de home
ro loquaris ars tibi non prestat / ut modo dice
bam: sed diuina uis est que te mouet: sicut ī la
pide quem magnetem euripides nominauit / nō
nulli heracliam uocant. Qui lapis non solum
ferreos anulos trahit: sed uim etiam anulis ip
sis infundit / qua hoc idem efficere possint: ac
perinde ut lapis alios anulos trahere. Unde
longa plerumq; concatenatio ferri et anuloruz
inuicem pendet: et omnibus istis ex illo lapide
uis attrahitur: ita ipā musa poetas diuino istīc
tu concitat: poete conciti alios furore corripiūt
Quare ex his omnibus series ipsa contexitur:
Omnes itaq; carminum poete insignes / non ar
te: sed diuino afflatu omnia ista preclara poe
mata canunt: et ut corybantes non sana mente
saltant: ita neq; cantilenaruz modulatores egre
gii sana mente hos cātus effingunt: sed ubi in
harmoniam et rhythmum insurgūt: et occupa
ti bachantur: quēadmodum bachantes femine
mente non sana mel et lac ex fluminibus hauri
unt: sana aūt mente haurire nequeunt. idq; effi
cit illoꝝ aīus q cātus effingunt / quod ipsi refe
runt. Aiunt enim nobis poete ꝙ a fontibus q
bus mel scaturit / haurientes et a musaꝝ uirida
ris collibusq; decerpentes carmina ad nos trās
ferunt: quēadmodum mel ex floribus apes: et
instar apum uolare se asserunt. Qua in re uera
locunt: Res. n. leuis uolatilis atq; sacra poe
ta est: neq; poetica prius canere potest ꝙ deo
plenus et extra se positus: et a mente alienatus
sit: Nā ꝙ diu mente quis ualet: neq; fingere
carmina: neq; dare oracula potest. Quasi poete
non arte preclara hec canant: que tu de hoīro
refers: sed forte diuina id quisq; recte efficere
possit: ad quod musa quempiā incitauit: hic di
thyrambos canit: laudes alicuius iste: ille ypor
chimata choreasq;. alius carmina: alius iābos
In aliis uero illorum qsq; rudis et ineptus ē:
Nō. n. arte sed diuina ui ista dicunt / nā si de u
no quoꝙ istoꝝ ꝑ artē recte loq scirent: de cete
ris quoq; oībus idē possent. Ob hāc uero cāz
deus illis mentē subripiēs ipīs tāꝙ ministris
utit / oraculoꝝq; nūtiis et diuīs uatibus / ut nos
q audīus ꝑcipiamꝰ nō eos eē / q tā digna ī ferūt
cū sue mētis ɔpotes minīe sint: sed hec deū loq
et ꝑ istos nobis hec inclamare. huic aūt rei eui
dētissimo argumēto eē pōt tynichus calcideus q
ātea poema nullū mēoria dignū composuerat:
hymnū aūt ī apollinē quē oēs cātāt / oīuz ferme
cantilenarum pulcherrimū / musarum inspirati
one inuenisse se dicit: in hoc maxime deus ostē
disse uidetur nobis dubitādum non esse: quin
preclara ista poemata / diuina deoꝝq; potius ꝙ
humana hominuzq; sint opera: poete aūt nihil
aliud sunt / ꝙ deoꝝ interpretes: dum sunt furo
re correpti: a quo uis numine quis corripiat.
Quod quidez deus ostendere uolens / de indu
stria per ineptissimum poetam / pulcherrimam
cecinit melodiam. An non uera tibi referre ui
deor? Jon. Mihi certe. Atq; animum meuz
his sermonibus Socrates attingis et afficis.

Ac diuina quadam sorte a diis poete insignes
ista nobis interpretari uidentur: so: Nõ ne uos
rapsodi poetarum scripta interpretamini? Ion
Uera narras: so: An non interpretum interpre
tes estis? ion: sumus: so: animaduerte quid ue
lim et hoc mihi responde o ion: neq; id de quo
te interrogabo/mihi occultaueris. Cum apte
carmina refers / et stupore perculsos reddis
spectantes: siue dum Ulixem super pauimen
tum suo limine insaltantem cantas: et procis
palam se ostendentem: atq; sagiptas ãte pedes
effundentem: Siue Achillem /impetum ĩ hec
tora facientem: seu dum miserabile quiddam:
et querulum circa Andromachen. uel Eccu
bam: uel Priamum profers: Vtrum tunc men
tis es compos? an a mente alienatus? et rebus
gestis quas refers afflatus animus interesse il
lis se cogitat/siue in ithaca/siue apud troiã sint
gesta/seu quocumq; alio carmina rapiant: ion:
Perspicuam mihi coniecturam o socrates at
tulisti: Neq; id occultaturus tibi recensebo.
Quotiens enim miserabile quicq̃ dico/ lachri
mis sparguntur oculi. Cum aliquid terribile:
aut uehemens/arrecte propter terrorem come
erigent: atq; cor salit: so: Numquid mentis cõ
potem eum uirum tunc esse asserimus: qui in sa
crificiis et celebrationibus pulchra ueste aure
isq; coronis ornatus ploret: cum nihil horum
amiserit? aut formidat magis inter hostes quis
q̃ soleat cum sit inter multos amicos homĩes
constitutus: neq; ullus eum exuat/neq; iniuria
ulla afficiat: Ion: Non per iouem o socrates:
si uera fateri uelimus: so: Uidisti ne spectanti
um multitudinem iisdem iis rebus quas agi
tis commoueri? ion: Uidi equidem plurimum
Atq; aspicio semper/ superne ab ipso subgesto
et flentes et grauiter intuẽtes: atq; his que nar
rantur/stupefactos: Et oportet me ualde men
tem iis adhibere. Nam si illis lachrimas excu
tiam/ipse argentum suscipiens/ridebo. sin aũt
risum illis moueam / ipse argentum amictens
flebo: so: Uides ne spectatorem esse anulorum
extremum: illorum inq̃ quos sub magnete la
pide uim inuicem suscipere referebam: Me
dius autem es tu recitato et hystrio: primus
aũt est ipẽ poeta: deus uero p omnes istos ho
minum animum quocumq; uult/trahit / dum
inuicem uim suspendit: et traiicit: ex quo uelut
ex illo lapide series longa dependet: qua e laterẽ
gradatim nectuntur hi q in choro saltãt: et pre
ceptores atq; discipuli: huius ue catene a mu
sa anuli suspenduntur: Ex poetis aũt iste ex ali
a ille ex alia musa suspenditur. Uocamus aũt
id nos occupari: quod quidem illi proximum
est: tenetur enim. Ab his utiq; primis anulis
qui poete sunt: alii rursus ab aliis corripiunt/
diuiniq; fiunt: non nulli ab orpheo: a museo a
lii: nec pauci ab homero occupãtur. atq; tenen
tur: quorum o ion unus es: qui ab homero fu
rore correptus es: Et siquis scripta alterius
poete cecinerit/obdormiscis/atq; tibi dicendi
deest facultas/siquis uero huius poete decanta
uerit melodiam/confestim excitaris: animus sa
lit: et dicendi facultas sufficit. non. n. arte: nẽ
scia: sed diuina quadam sorte et mentis occu
patione: ea que de homero dicis/recenses: Et
queãdmodum corybantes illam dumtaxat me
lodiam acute sentiunt: que illius dei est/a quo
rapiuntur: ad eumq; concentum decẽtibus uer
bis et figuris abundant: alios uero contẽnunt
Ita et tu o ion/siquis homeri mentionem fece
rit/es in dicendo facundus: in aliis uero tibi
copia deest. Eius itaq; qd querebas quãobrẽ
circa homerum copiosus es/circa alios deficis
Hec est causa/quoniam non arte: sed diuina
sorte uehemens es homeri laudator: ion: rec
te dicis o socrates: Admirarer tamen si tam a
cute differeres ut mihi prorsus psuaderes ego
lymphatũ atq; furẽtẽ homerũ laudibus celebra
re. neq;. n. furẽs ut arbitror tibi uiderer: si me
de homero uerba facientem audires. so: atqui
audire uolo: neq; tñ prius q̃ mihi responderis
inter illa de quibus homerus agit: de qbus po
tissimũ bñ agit: non. n. de oĩbus? ion: Optime
nosti o socrates/ꝙ nihil est/de quo non agat:
so: Non tñ ea bene tractat: que tu quidẽ igno
ras/homerus autem scribit: ion. Que nam ista
sunt/que homerus quidem narrat/ ego autem
nescio? so: Non ne sepenumero multa de
artibus explicat? Ueluti de aurigaria
disciplina / si meminero illius carmina tibi re
citabo: Ion: at ego referam: memini enim: so:
Dic mihi que mandat Nestor Antilocho filio
cum illum monet ut in equestri cursu gratia
patrocli instituto currens caute flectat equos
Declina ad leuam paulum dextrumq; iugalem/
Urge plagis minitãs maĩbus quoq; lora remic
te/Cum metam attigeris/flectatẽ leuus in arc
tum. Donec ad extremum circli puenerit axis.
Ultimus ac medium uita/nec tangito saxum.
so: Sufficiunt hec o ion. Recte ne an contra ĩ
his carminibus homerus loquatur/utrum me
lius medicus/an auriga perciperet? ion: Auri
ga proculdubio: so: utrum arte hoc iudicium fi
at/an alio quopiam? ion: non alio certe q̃ ar
te: so: non ne cuiq; arti facultas a deo tribuitẽ/
certi cuiusdam operis iudicandi: neq; enim
ea que gubernatoria arte cognoscimus / medi
cina quoq; percipiemus: ion: non certe: so: ne
q; etiam que medicina perspicimus/architectu
ra animaduertemus: ion: non sane: so: an non
similiter in omnibus artibus que una quadam
arte comprehendimus/alia minime comprehẽ
demus? Sed hoc prius mihi responde: Aliam
et aliam artem esse asseris? ion: assero: so: num
quid eadem tu qua ego coniectura artes discer
nis? Nam ipẽ quidem cum hec aliarum / illa
aliarum rerum scientia est/hanc aliam/illam a
liam artem uoco. Tu uero? ion: Et ego: so: si
enim eisdem de rebus scientia esset: cur hanc
aliam: et illam aliam uocaremus? quando qui
dem eadem ab utrisq; cognoscerentur? Quem
admodũ a me pcipitur qnq; esse hos digitos: et
tu sicuti ego hoc idem animaduertis. Unde si
te rogarem utrum eadem arte arithmetica an
alia hec eadem cognoscamus? responderes uti
q; ꝙ eadem: ion: certe/so: Dic quod paulo ãte
interrogaturus fueram: utrum secundum oẽs
artes uideatur tibi dicendum/ꝙ eadem arte/e
adem cognosci necessarium sit: alia uero arte
non eadem: sed alia quedam quando quidem
ars alia ipã est: ion: ita mihi uidetur o socrates
so: Siquis artem aliquam assecutus nõ fuerit
dicta uel facta huius artis bene discernere ne
quaq̃ poterit/ion: uera narras: so: Ea carmĩa
que tu rettulisti/siue bene siue male ab homẽro
canãtur: utrum tu melius/an auriga percipet?
ion: auriga: so: recitator enim es non auriga:
ion: nempe: so: recitatoria uero facultas ab au
rigaria alia est: ion: uidelicet: so: ꝙ si alia ars ẽ
aliarum quoq; rerum scientia est: ion: aliarum
profecto: so: Quid uero cum homerus illud af
fert: ꝙ echamede nestoris pellex saucio machao
ni medele potionem porrigit: cui uinum pram
nium infundit: Insuper atterit caseum caprĩum
eneo quodam instrumento/farinam quoq; ca
seo miscet: Et ad hec cepe obsonii loco appoĩt
Recte ne an contra hec ab homero dicantur:
Utrum medicine artis an recitatorie iudicium
est? ion: medicine: so: Quid cũ homerus dicit
In mare se mersit retis thaummantias instar.
Quod trahit ad fundum plumbi subtexta gra
uedo: Muniti cornu sortem dans piscibus a
tram. Hec quid sibi uelint: et utrum recte an
contra dicantur/non ne ars piscatorum melius
q̃ recitatorum animaduertet? ion: ꝯstat ꝙ ars
piscatorum id iudicat: so: Si preterea me ita ro
gares: postq̃ o socrates in homeri carminibus
inuenisti que cuiq; istarum que dicte sunt arti
um iudicanda sunt/Age iam mihi reperias /
que nam a uate uaticinioq; iudicari conueniat/
recte ne an contra ab homero sint dicta? Ad
uerte q̃ facile ac uere tibi respondeam: Sepe
numero in odyssea scribit presertim ea que me
lampodorum uates deos theoclymenus aduer
sus procos fatur. O miseri quid nũc heu uobis
imminet atri. Dum mollem noctu capitis per
membra soporem. Cuncta fremunt luctu / re
sonat plangoribus aer. Scissaq; triste madẽt
lachrimis manantibus ora Uestibulum plenum
est simulachris omnis et aula. Sub tenebris
herebus riget/extinctoq; per orbem: Lumine
uelatur tristi caligine celum. Sepenumero
etiam in iliade. ut in murorum expugnatione /
que ad uatem pertinent tangit. Ibi enim sic in
quit: Certabant danai troie perrumpere mu
ros. Altiuolansq; Iouis pendebat desuper a
les. Vnguibus incuruis rubrum complexa
draconem. Pellebatq; acies in leuam tum fe
rus ille.

Respirans: et adhuc transfixo pectore luctās
Ore petens aquilaz perstrinxit uulnere guttur
Illa dolens anguem dimisit in agmina lapsuz
Sauciaqꝫ in uentos pennis sublata refugit.
Hec equidem dicam et alia huiusmodi a uate
consyderanda iudicandaqꝫ esse: ion: Et uera q
dem o socrates: so: et tu o ion uera narras.
Age quemadmodum ego tibi ex odyssea et ilia
de excerpsi que ad uatem / que ad medicum / q̄
ad piscatorem pertinere uidentur: sic et tu qui
maiorem in homeri scriptis peritiam habes eli
gas et adducas in medium / que sunt recitato
ris propria: que preter alios homines ipsi con
syderare iudicareqꝫ conuenit: ion: omnia o so
crates assero: so: Non omnia tu supra dicebas
o ion. Num ita obliuiosus es? At qui non de
cet recitatorem hominem obliuiosum esse: ion
Quid nam obliuiscor: so: non memoria tenes
artem recitandi aliā ab aurigaria te dixisse? ion
teneo: so: non ne cum alia sit / alia cognituraz
es confessus? ion: profecto: so: Non igitur om
nia percipiet secundum sermonem tuum ars re
citandi neqꝫ ipē etiam recitator: ion: immo om
nia preter talia quedaz: so: Cum preter talia q̄
dam dicis / preter ea que aliarum artium sunt
ferme significas. sed que naz cognoscet / postꝙ̄
non omnia noscit? ion: que decens est ut uir lo
quatur: que mulier: seruus: liber: subiectus:
princeps hec omnia noscet: so: quod decens ē
ut princeps in mari / nauicula tempestate opp̄s
sa afferat: recitator ne magisꝙ̄ gubernator / co
gnoscet: ion: non: sed gubernator melius hoc
percipiet: so: sed ea que decens est ut princeps
in morbo loquatur / recitator melius ꝙ̄ medi
cus intelliget? ion: neqꝫ hec. so: sed ea que ser
uo conueniunt / dicis: ion: certe: so: scilicet que
decens est ut dicat: seruus bubulcus / dum de
furentibus et efferatis bobus confabulatur / re
citator ipē / non bubulcus agnoscet: ion: nequa
ꝙ̄: so: Numquid ea que decens ē ut mulier de
lanificio textori referat: ion: non: so. ea que de
cens est ut uir dux exercitus dicat dum milites
hortatur / cognoscet? ion: talia profecto sunt / q̄
recitator agnoscit: so: Numquid ars recitatori
a eadem est que et imperatoris exercitus? ion:

Intelligerem equidem si opus esset / que impe
ratorem loqui decet: so: Forte et imperatorie
facultatis peritus es: ion: Nam si equestri et ci
theredica simul disciplina polleres / illos qui be
ne et qui male equitant / cognosceres: et si te in
terrogarem o ion Utrum arte equestri an arte
citharedi illos qui bene equitant / cognoscis?
quid mihi responderes? ion: Arte equestri: so:
ꝙ si eos qui bene pulsant citharam cognosceres
cōfitereris illos non equestri sed citheredica di
sciplina cognoscere: ion: proculdubio: so: cum
uero que ad imperatorem spectant intelligas /
utrum imperatoria: an recitatoria ista calles?
ion: nihil mihi referre uidet: so: quo modo ni
hil differre dicis? imperatoriam et recitatoriaz
artem unam ne an duas ponis? ion: una mihi
uidetur: so: quicumqꝫ igitur bonus ē recitator
etiam bonus imperator erit: ion: et maxime qui
dem o socrates: so: num et qui exercitus impe
rator est optimus: idez recitator est bonus: ion
nequaꝙ̄: so: illud tamen admictis ꝙ quisquis
recitator bonus est / bonus est imperator: ion:
ualde: so: Non ne grecorum optimus es recita
tor? ion: plane o socrates: so: Numquid greco
rum optimus es imperator? ion: certe o socra
tes: hec enim in homeri scriptis didici: so: cur
igitur per deos cum sis optimus grecorum om
nium dux exercitus / optimus qꝫ recitator / passiz
carmina modularis / militaris aūt nusꝙ̄? num
quid tibi uidetur recitator aurea corona deco
ratus plurimum usui esse grecis: imperator au
tem nullo pacto? ion: nostra o socrates ciuitas
uestre subest / a uobisqꝫ gubernatur: et iccirco
imperatore non indiget: Uestra autem et lace
demoniorum res. p. me numꝙ̄ in exercitus du
cem eligeret: Idoneos enim duces uos esse pu
tatis: so: o optime ion apollodorum cyzicenuz
non cognoscis? ion: Quem apollodorum? so:
Illum scilicet / quem sepe athenienses ꝙ̄uis ho
spes esset imperatorem delegerunt: et phano
sthenem andrium / et heraclidem clasomenium
Quos hec ciuitas lꝫ pegrinos / quia uiri prestā
tes habent / pretea et aliis magistratibus ornat
Ionē uero ephesiū impatorem non decernꝫ nꝫ
honore afficiciet / si uirtute prestare uisus fuerit

Quid uero. non ne uos ephesii prisca origine
athenienses estis: Ephesusqꝫ nulla ciuitate est
inferior? Sed tu o Ion siquidem uera predi
cas et scientia ārteqꝫ potes homerum laudare
iniuria me afficis: quippe qui professus multa
et pulchra homeri scire / teqꝫ ostensurum mihi
pollicitus / me nunc decipis: ac per multum ab
est ut ostendās sīqdē nec que sint ista quoꝝ pi
tus es. Nec qua sis facultate īstructus / aperi
re uis: me diu iam obsecrante. Ceterum tam
ꝙ̄ protheus uarius resultas / sursum deorsum
ue conuersus. adeo ut postremo me subterfugi
ens imperator euaseris: ne mihi ostendas quo
pacto tibi circa Homeri sapientiam facundia
competat: Si enim arte tibi hoc inest: quem
admodum nunc dixi / pollicitusqꝫ exponere / de
cipis certe: iniustu ses · me qꝫ iniuria afficis.
Sin autem cares arte: et forte quadam diuīa
ab homero raptus / cum nihil intelligas / multa
et pulchra circa poetam hunc dicis: Ut ego
de te iudicabam / non facis iniuriam. Elige u
trum mauis: iniustus homo: An diuinus poti
us apellari: Ion: Longe differt o socrates:
et multo pulchrius est iudicari diuinum: so:
Hoc itaqꝫ quod pulchrius est / tibi apud nos
inest o Ion / te scilicet diuinum potius ꝙ̄ artifi
ciosum homeri laudatorem esse.

Finis Ionis

Prefatio Platonis sophistam secundum pro
culum a Marsilio Ficino translata.

Ophistam Plato uocat / non
hominem quendam solum:
sed etiam amorem. Plutonem
Iouem: et artem sophisticam
preclarissimam dicit: ex qbus
subintelligimus ꝙ nobilius subiectum ꝙ̄ appa
reat hic dialogus respicit: Est enim intentio se
cundum magnum iamblicuz de sublunari opi
fice tractare. Nam est idolorum fictor: puri
ficator animarum a contrariis rationibus sem
per separans. transmutator: et iuuenum diui
tum mercennarius uenator. Dum animas su
scipit plenas rationibus a superis uenientes /
mercedem ab illis accipit / ipsam animalium fa
bricam: que fit secundum mortalium rationem
Hic ei quod non est incumbit: quia que sunt ī
materia gignit. Et quod reuera falsum est / dili
git / idest materiam: Simul autem in id quod
uerum reuera ē respicit. Est et multiceps: quo
niam sibi essentias uitasqꝫ multas uendicauit:
per quas uarietatem generationis ipse disponit
Idē quoqꝫ magus est generatōe / dū anīas na
turalibus rationibus mulcet et allicit / adeo ut
egre a generatione amoueantur. Quin etiam
et amor magus et natura maga a non nullis
dicitur: propter reciprocos actractus atqꝫ ille
cebras: que secundum naturam procedunt.
Nunc igitur omnifariam sophistam declarare
uult. Et enim philosophus sophista est / quippe
cum celestem opificem: et generationis opificē
imitetur: Et distinctiua facultas / progressum re
rum ab uno imitatur et generationis opifex / ce
lestem opificem: quare sophista est. At qui et
ipē homo sophista: quia magna imitatur sophi
sta dicitur: Et iccirco sophistam multicipitē a
pellauit. Eleates hospes representat patrez opi
ficum / supercelestem et absolutum. Auditores
autem / opificis intelligentias. Ille quidem Io
nis: hic nature angelice tanꝙ̄ interpretator ac
geometricus. Et quoniam opificium ab imper
fecto incipiens in perfectum desinit. hospes il
le primum cum Theodoro: Deinde per cōuer
sionem cum proprio Socrate uersatur.
Hactenus Proculi: Deinceps Marsilii. post
Theetetum de scientia / legendus est sophista
de ipso ente / quod scientie est obiectum. Dum
uero hic de ente disseritur / circa quod uersat
philosophus / tractatur / interim de non ente /
ad quod sophista declinat: Apud Pythagoraz
et Platonem sophos idest sapiens solus est de
us. Philosophus autem uerus imitator dei:
Sophista ambitiosus et fallax philosophi emu
lator. Sex Plato sophiste definitiones ad
ducit. Quoniam uero

definitio haberi absq; diuisione non potest/per
quam ab ipsa re definienda que ipsius non
sunt separentur/genusq; ipsius per differentias
diuidatur/ex quibus tandem simul et genere
componantur species atq; definiantur: iccirco
plato sophistam definiturus / exactissimas pri
mum partitiones excogitat: admonens nemině
omnino latentem rei cuiusq; naturaʒ discerne
re posse/nisi eam penitus ab aliena qualitate se
creuerit. Proinde entis atq; non entis de
scriptiones pro uiribus affert/atq; ens: quem
admodum ⁊ in parmenide subiicit uni. entis
quinq; numerat genera/essentiam/idem et alte
rum/statumq; et motum. docet uerā quidem es
sentiam rebus incorporeis conuenire: imagina
riam uero corporeis: Eos preterea qui icorpo
rea negant admodum detestatur. eos insuper q
uel omnia moueri solum: uel solum manere pu
tant. Item de scientia atq; de opinione et orōe
uera uel falsa/de uerbo et nomine disputat / q̄
tenus attentis ipsius disputationem pertinere ui
detur. Demum postq̄ de sophista simul ac phi
losopho disputauit/diuina quadā libruʒ cōclu
dit sententia: Uidelicet res naturales/opera es
se dei: siquid omnia nature opera a diuina qua
dam sapientia mundo infusa probauerat profi
cisci. Res aūt umbratiles et fallaces / ait hō
nicas esse prestigias. Ibidem et sophistam no
bis occultū esse inquit tamq̄ non entis.i. falsi
tenebris inuolutum: et philosophū pariter oc
cultuʒ esse/q̄uis alia ratione: quia uidelicet en
tis ipsius.i. diuine ueritatis splendore undiq;
circunfusus uulgarium intuituʒ animorū pror
sus exsuperet.

Platonis sophista de eo quod est: translatus a
Marsilio Ficino Florentino: Ad Laurentiū
Medicem uirum magnanimum.

Theodorus: Theetetus: Socrates: Ho
spes eleates qui forte mellissus est.

.theo:

Enimus o socrates oportune
quemadmoduʒ heri inter nos
conuenit: atq; hospitem hunc
nobiscum ducimus: qui elea
tes est ex familiaribus parme
nidis atq; zenonis: et uir apprime sapientie stu
diosus: so: Forte o theodore dum uirum hospi
tem tecum ducere credis / deum quendam du
cis. Inquit enim homerus: cum deos alios tū
maxime hospitalem deum/inter homines q iu
sti pudoris participes sunt/uersuri: et homini
contumelias iniuriasq; inspicere. Te forsitan
et hic e superis unus huc secutus est/ut nos q
a disputandi rationibus aberramus examinet
atq; corripiat. Atq; ipse redargutōis est deus:
theo: Haud mos iste o socrates huius hospitis
Sed modestior est illis qui controuersiis stu
dent. Mihiq; nullus hominum deus: sed di
uinus aliquis esse uidetur. Omnes equidem
philosophos/diuinos apello: so: Et recte qui
dem amice. Genus autem philosophorum
haud multo facilius ut ita dixerim q̄ deorum
discernitur. Omnes enim quicumq; non fic
te: sed uere philosophantur: propter aliorū in
scitiam omniformes apparent: dum ciuitates
circuunt: et quasi ab excelsa quadam specula
inferiorum uitam prospectant: Atq; hi a qui
busdam nullius estimantur/a non nullis sum
mopere honorantur. Et interdum quidem ci
uiles apparent/ alias sophiste non numq̄ ali
quorum opinione insani prorsus habentur.
Quapropter percontari hunc hospitem cupio
si modo gratum illi futurum sit/quid de his fa
miliares eius eleates sentiant/quid esse dicāt:
et quomodo nominent: theo: Que nam ista? so
Sophistam inq̄. Ciuilem. philosophum: theo
Quid potissimum et quale circa hec in dubita
tionem uenit: querendum ue existimas? so: hoc
Utrum unum hec omnia/an duo esse uelint:
An quemadmodum nomina tria/tria quoq; ge
nera distinguentes/singula nomina/generibus
singulis adscripserint. theo: Nulla inuidia ut
arbitror prohibebit: quo minus hec uobis ex
pomat. Tu uero quid ais hospes? ho: Quod
et tu nulla certe inuidia: neque dictu diffi
cile est / q̄ tria esse putauerint. Singulatim

uero distinguere/et quid unum quodq; sit de
finire/neq; paruum opus est/neq; facile: theo
In eādem forte questioneʒ o socrates incidisti
in quaʒ et nos anteq̄ huc accederemus. hic au
tem que tibi nunc: eadem tunc nobis respōdit
audisse se quidem et recordari: so: in eo igitur
quod primum rogauimus/gratificari nobis de
bes o hospes. Uerum nobis id in primis ōcla
ra: Vtrum per te ipē perpetua oratione quod
inferre uelles/exponere consueueris: An po
tius interrogando quemadmodum solebat par
menides. Quem ego adolescens audiui quon
dam ita disputantem admodum senem: ratōes
q; pulcherrimas afferentem: ho: Si facile qs
et apte respondeat / facilius est cum alio inter
rogando disserere: sin contra p se ipsum quisq;
facilius disputat: so: Licet igitur quemcum
q; uis ex istis eligere: Omnes enim libentissi
me obsequentur. Ego uero tibi consulo: ut iu
uenem quempiam eligas/uel hunc theetetum:
uel alium quicunq; tibi aptior uideatur: ho:
Pudor quidam o socrates me et uerecundia
detinet / cum nunc primum uobiscum loquar
non uicissim uerbum uerbo reddere/ sed proli
xum sermonem inceptare: siue solus ipē per me
siue cum alio respondente demonstrationis gra
tia disputem. Quod enim modo quesitum est /
nemo leuiter explicari posse confidat. Longa
namq; disputatione indiget. Contra uero si tibi
et istis presertim cum tam modeste rogaueris
non obtemperem: agreste quiddam et ab hospi
tis mansuetudine alienum mihi fore uidetur:
Quippe cum disputationis comitem theetetuʒ
hunc ex his que et ego dicebam et tu modo ius
sisti/siʒ habiturus: theo: ita certe o hospes quē
admodum inquit socrates: cunctis gratificabe
ris: ho: Nihil aduersus hec ulterius theetete
dicendum. Tecum deinceps agendum mihi:
q; si forte sermonis prolixitas tibi fastidiosa cō
tinget et labore grauaberis/non me obsecro /
sed hosce tuos familiares/qui in causa sunt ac
cusato: thee: Nihil molestum fore arbitror: nā
si forte me defatigari contigerit/hunc socrateʒ
adhibebimus/ socrati quidem in nomine simi
lem/mihi in exercitatione socium: et equalem:
qui mecum laboriosa multa peragere consue
uit: ho: Probe loqueris: et de his quidem pro
cedente sermone tecum ipē deliberabis. Com
muniter uero mecum tibi nunc consyderandū
Incipiendumq; ut mihi uidetur ab ipō sophi
sta: et quid est in primis definiendum. In pre
sentia porro tu simul ac ego huius commune
solum nomen habemus. Rem uero ipām/ que
nomine designatur/aliter forte uterq; nostrum
cogitat. Prestat autem in singulis rem ipsam
cum rationibus q̄ nomen solum absq; ratione
perspicere. Quod profecto nunc inquirimus
sophiste genus haud facile definiri potest. Ue
tus est omniumq; communis sententia/siquis
ea que magna sunt/recte transigere uelit/i par
uis quibusdam prius illa facilioribusq; q̄ in
maximis consyderare debere: Equidem sophi
ste genus arbitratus difficile posse comprehen
di/nobis o theetete consulo: ut āte in alio quo
dam faciliori progressum illius premeditemur
Nisi tu forte commodiorem uiā ostendas: thee
Nullam habeo commodiorem: ho: Uis ne e
xiguum quiddam et uile in medium adduca
mus: maioris ipius exemplum? thee: uolo: ho
An non proponendum totum quiddam atq;
exile: quod nihilominus ad maiorum intelligē
tiam conferat? qualis hamo piscator est: Leue
enim quiddam est et exile: thee: certe: ho: Ui
am tamen et rationem ad id quo de agimus ap
tam habere uidetur: thee: optime ita se res ha
beret: ho: Age hinc exordiamur. Dic utrum
ipsum tamq̄ artificiosum: an artis expertem:
alterius uero potentie cuiusdam participem po
nere debeamus: thee: Nullo modo artis exper
tem: ho: Artium ferme omnium species due
sunt: thee: Que: ho: Agricultura: et cuiuslibet
mortalis corporis cura: et facultas omnis que
circa compositum quodlibet fictum ue uersat:
que communiter supellectilia dicuntur: et que
hec imitat: uniuersa inq̄ facultas huiusmodi
uno quodam communi nomine nuncupari debʒ
the: Quo nam pacto? Et quo nomine? ho:
Quotiens quod ante non erat: inesse quis dei
de perducit: quod agit facere/quod agitur/ fie
ri dicimus: the: recte: ho: cuncta q̄ paulo ante
rettulimus/ad hoc uim habent: the: habēt cer
te: ho: Summatim itaq; illa effectricem faculta

tem denominemus:the: eſto:ho:diſcipline ue ro et cognitionis ſpēs uniuerſa: et queſtus cer taminiſq; ac uenandi peritia/arſ acquirēdi ſum matim uocāda uidetur:quippe cū nihil ex iſtis quicq; fabricet:que uero ſunt et fuerunt / com paret: partim ſermonibus actionibuſq; capiēs/ partim capientibus non concedens:the: decz ho: Cum quelibet ars aut in acquirendo uerſe tur/quo in genere peritiam piſcandi ponemuſ? the:in eo uidelicet quod acquirit:ho:Non ne eius quod acquirit due ſunt ſpēs? Una inter uolentes commutatio/dono:emptione: merce de. Altera mācipatio uel opere uel ſermōe fac ta:the:ex his que dicta ſunt ſic eſſe cōſtat:ho: Mancipatio uero duplex:the: Qua ratione? ho: Unā quidem patens que certando capit: Altera latens/que uenando:the:ita eſt:ho:ue natoriam quoq; bifariam diuidere decet:the: Quomodo bifariam?ho:aut enim rem expers anima:aut animatam uenatur:the:quid ni? ſi quidem ambo hec ſunt:ho:ſunt profecto. Et oportet quod ad animum pertinet equiuocum dimictere:preter quaſdam natatorie potentie partes:et alia huiuſmodi exigua pretermictere Animatorum uero capturam/animaliuz uena tionem uocare:the:ſic eſto:ho:uenationis hu iuſmodi merito due ſunt ſpēs:una quidē greſ ſibilium animalium uenatio: uariis ſpeciebus nominibuſq; diſtincta:Altera uero agilium:q̄ fluentium uenatio nominatur:the:omnino:ſo Agilium uero quedam pennis per aerem: que dam per aquam uagantur:the:certe:ho:uolan tium uenatio/aucupium nominatur:the:ꝑcul dubio:ho:aquatilium uero/fere ſummatim pi ſcatio:the:Omnino:ho:Piſcationem aūt non ne in duo maxima membra diuidimus?the: Que nam iſta?ho:aut enim retinaculis:aut ꝑ cuſſione piſcamur:the:Quo nam pacto utrūq; diſtinguis?ho:Quicquid cohercēdi gratia co hibet aliquid comprehendendo retinaculuz no minatur:the:prorſus:ho:naſſam:retia:laque os/uerriculum ceteraq; huiuſmodi/nūqd aliſ ꝙ retiacula uocabiſ?the:haud aliter:ho:hic ꝙ et alius ſimilis uenādi moduſ q cohibēdo ꝑ ficitur piſcationis ſpēs quedam ē:the:eſt.ho. Extat ſpecies altera q̄ hamis et fuſciniſ captat Hanc percutientem piſcationem communiter apellare decet:niſi tu forte quid pulchrius affe ras:non eſt mihi cure nomen: hoc porro ſuffi cit:ho:alii quidem nocte hoc efficiunt ad igniſ lumen:quapropter ignifera piſcatio nuncupat̄ the:prorſus:ho: Alii die in extremo uirge eu iuſdem ferentes uncum tridentibus uſi: unde contorta et unca omnis hec piſcatio nominat̄: the:conſtat:ho:Qui piſcando percutit retorto quodam inſtrumento: et fuſcinam a ſuperiori parte ad inferiorem demictit.tridētea et fuſci nali piſcatione uti dicitur:the:ferunt:ho: Re ſtat ſpēs altera:the:que nam?ho: percuſſio q̄ dam hamo facta contra ac ſuperior:neq; ī qua libet piſcium parte.ſed in capite et ore dumta xat:ab inferiori parte ad ſuperiorem uirgis et calamis retrahens. huius quid potiſſimum o theetete nomen eē dicemus?thee:uidem̄ quod ſupra propoſuimus exquirendum/nunc iam ꝑ feciſſe:ho:Nunc igitur piſcationis non modo nomen ego ac tu cōmuni ſententia inſtituimus uerum etiam rationem ipīus operis ſufficiēter accepimus. Uniuerſe porro artis dimidium ī diuiſione fuit que in acquirendo uerſatur:hu ius que capit et mācipat/huius uenatoria. Ue natorie animalium preda/cuius agilis anīalis captura:agilis utiliter piſcatoria: piſcatorie ꝑ cutiens atq; tundens piſcatio/percutiētis/ que ūco piſcatio fit huiuſ deniq; percuſſio que ſur ſum uerſus ab inferiori parte conficitur retra hendo/et inde nomen ſortita retrahēs et hama toria piſcatio dicitur:the.abūde hoc oſtenſum eſt:ho: At qui ſecundum hoc exemplum/qd ē ſophiſta inuenire ſtatuimus:thee:prorſus: ho Illudq; in primis queſitum eſt/utrum ipūm q hamo piſcatur rudē penitus/an artis alicuius participem ponere debeamus:the:ita eſt:ho: Et nunc quidem ſophiſtā/rudez ne/an callidū appellabimuſ?the:nullo modo rudez. Intelli go equidem non oportere illum/qui ita uocat̄/ inertem eſſe:ſed arte quadam inſtructum:ho: Qua igitur arte?numquid hactenus cognatōz iſtorum mutuā ignorabimus?the: quorum? ho:hamatoris atq; ſophiſte/the:quēadmodū? ho:uenatores quidā eſſe mihi ābo uident̄:the Quā predā hic alter iſequitur?de altero nāq; diximus:ho:predā uniuerſam bifariā ꝑtiti ſu mus:in natantem atq; greſſibilem:the:ꝑfcō: ho:Et uenationem que natātia aq̄tiliaq; perſe quitur/proſecuti ſumus.eā uero que greſſibili a/ pretermiſimus/ꝙ ue multiplex eſſet/ adiun ximus:the:proculdubio:ho: hactenus hama tor et ſophiſta ab arte uenatoria eque profici ſcuntur:the:uidentur ſane:ho: ab animalium uenatione/quidā in mare deſcendit fluminaq; et lacus:et in his animalia ipā uenatur: the: quid ni?ho:quidā aūt in terras et fluuios ue lut in prata quedā/iuuentute et diuitiis habū dātia.in his animalia captaturuſ:the quo pac to?ho:uenationis que terra fit/due maxie par tes ſunt:the:q̄lis utraq;?ho:una domeſticoꝝ/ agreſtium altera:the:An eſt ulla domeſticorū uenatio?ho: Pone que dicā ut lubet/ aut eniz eſt homo domeſticum animal.aut nullum aial eſt domeſticum:uel aliud quoddā māſuetum/ homo autem animal ferum. Siue māſuetus homo quidem/ſed hominis uenatio nulla. Ex his quod magis tibi conſonat / in preſentia de termina:the:arbitror equidem hoſpes et man ſuetum et uenabile animal eſſe hominem:ho: Duplicem preterea domeſticorum uenationem ſtatuimuſ:the: Qua rōe?ho:eā que demōſtra tione cogit.et que redigit in ſeruitutem. Tyrā nidem inſuper et militarem captiuitatem/cūcta hec uiolentā cōmuniter uenationem aſſerim̄: the.optime:ho:Que uero iudicādo fit uel cō tionādo/uel conciliādo ſummatim perſuaſiōis artificium nuncupamus:thee: Recte:ho: Hu ius duo ſunt genera:the:que nā? ho: publicū et priuatum:the:Extat ſpēs utraq;:ho:priuate rurſus perſuaſionis uenatio/aut mercede fit / aut muneribus:the:haud intelligo:ho: Ama torum uenationez nunq̄ conſyderaſſe uideris the:qua in re:ho:ꝙ illis quos ceperunt mune ra inſuꝑ exhibent:the:uera narras: ho: Hec itaq; artis amatorie ſpēs eſto:the:eſto:ho:ſed ea que mercede fit/aut uerſatur ad gratiam uo luptatiſq; illecebras parat/ut inde alimenta ꝓ mercede dumtaxat accipiat/quā adulationē uo camus/artem uoluptatum machinatricē.the. Certe:ho: Aut uirtutis oſtendende grā cōuer ſari ſe profitetur/et pro mercede pecunias exi git. Idq; genus alio nomine nuncupādum uiſ̄ tur:the: Quid ni?ho: Quo nā? exprimere tēta the: Conſtat plane. Sophiſtā nāq; iā repperiſ ſe uidemur et hoc nomē huic maxime ꝯgruere arbitror:ho: Ut ex hac diſputatione colligit̄/ cōſtat o theetete ſophiſticam facultatem apellā dam eſſe artem/que in conciliando comparan doq; uerſatur/animaliumq; greſſibiliū et terre norum domeſticorumq; uenatio ē.hominuz ui delz priuata capture ob nummorum mercedē: Et iuuenum diuitum atq; nobilium opinione uirtutis diſciplineq; irretitio:the:prorſus ita dicēdum:ho. Preterea hoc modo conſydere mus. non enim ſimplicis artiſ quod nunc que ritur/ſed uarie particeps. Et enim ex iiſ que ſu pra diximus ꝑ imaginē quandam coniectare licz/non huius generis quod diximus/ſed alte rius eē:the.cuius igitur?ho.artis profcō que in acquirendo uerſatur/due ſpēs relate ſunt: Uenatio & commertium:the:certe:ho.Cōmer tii uero que ſunt ſpēs.una in largitione.altera in ēptione uēditioneq; conſiſtit:the: Sic ē pro fecto:ho: Eam rurſus q̄ ad emēdum uēdēduz q; ꝑtinz/bifariam diuidimus:the:quo pacto. ho. Qui opa ſua uenalia facit/ꝓpriorum uen ditor nominatur/qui aliena uēdit /cōmutator the. Omnino.ho.commutatio uero aut inter e iuſdē urbis ciues conficitur/quam cauponari am uocamus/aut int̄ ciues & ꝑegrinos emēdo & uēdēdo res de urbe alia in aliam ꝑmutātur/ quam mercaturam dicimus.the. quid ni.ho. Mercatura preťea dupl'x/altera ad uictū cor poris ſpectat:altera ad animi diſciplinam/com mutatq; numiniſ eruditionē.the. Quēadmodū dicis?ho.quod ad animū attinz/forſitan igno ramus. Nam quod ad corpus/ agnoſcimus: the. Nēpe.ho. Eum profecto qui muſicam ali bi quidē diſcēdo emit/alibi docēdo uēdit. litte raturāq; ſimiliter & preſtigia/ceteraſq; animi diſciplinas tam ſerias ꝙ iocoſas/mercatorem nihilominus ꝙ corporis alimēta uēdētē diciuſ the. Uera narras:ho.non ne illum ſimiliter a pellabis/qui diſciplinas nummis ēpturus com mutaturuſq; urbeſ uarias circuit?the. Simili ter certe.ho.huiuſmodi mercature pars q̄daz demōſtratiua uocatur.pars altera ridicula/ ni

bilominus cum sit disciplinarum uenditio/con
simili quodam uenditionis cognomento uocā
da:the:prorsus:ho:alio uero nomine nuncu
pandus q facultates alias uendit:alio qui pre
cepta uirtutum:the:nihil prohibet:ho:Eu; sa
ne qui alias facultates uenundat/artium uēdi
torem nominare decꝫ:sed eum hominem/qui
mores mercede tradit/quo nomie nūcupabis?
Nunquid aliter qs recte cognominare hūc po
test ꝙ quod nunc querimus/sophistā?the: ha
ud aliter profecto:ho: iam igitur concludamꝰ
hunc in modum colligētes/ꝙ secunda inquisi
tione sophista nobis apparuit/acqsitor eius
modi.s.cōmutator emptor ⁊ uenditor: merca
tor uidelꝫ qui animi disciplinas uenundat/ad
sermones institutaqꝫ uirtutum precipue ptinen
tes:the:Ualde:ho:tertio rursus te similiter/
sophistā uocaturum hunc arbitror:qui eadem
in urbe pmanens ptim emi:ptim ipē excogitat
disciplinas/comparādi uictus grā uenditurus
the:nihil obstat:ho:sophistā igitur apellabis/
eum qui in acquirendo uersatur commutat.s.
et emit:uenditqꝫ cauponādo/siue sua inuenta/
siue aliena circa uirtutis studia uendat:the:
Necesse est:rationi siquidem assentiri decꝫ:ho
Uideamus iterum/utrum quod in presentia q̄
rimus genus/cuiusdā talis simile sit:the:cuius
nā?ho:eius artis que ad acquirendum pertinꝫ
pars quedā certādi facultas erat:the:erat cer
te:ho.haud igitur abre erit bifariā illā diuide
re:the:quas i ptes diuides?ho Una quidē pu
gnat:repugnat altera:the:uerum:ho: Pugna
utiqꝫ corporis ad corpus/uiolentia cōgrue nū
cupatur:the:congrue:ho. Que autem uerbis
aduersus uerba committitur/ābiguitas:the:
certe:ho: ābiguitatis due sunt spēs:the:que?
ho:quādo orōe perpetua publice de iustis iniu
stis ue certatur/iudicialis controuersia nomīa
tur:the:ita est:ho:cum uero priuatim minutis
quibusdā argumentatiunculis interrogādo re
spondendoqꝫ contenditur:contradictionem a
pellare solemus:the:Sic utiqꝫ:ho:Contradic
tio porro que in cōmertiis utcumqꝫ contingit
absqꝫ arte fit/ut spēs quedā seorsum ponenda
est:sic enim ratio ab aliis illā discernit. propri
um uero cognomentum nec ab āriquis accepit

neqꝫ nunc a nobis accipiet:neqꝫ enim decꝫ:the
proculdubio:ho: in uaria nāqꝫ et minima scī
ditur:que autem arte procedit et de iustis iniu
stis ue et ne aliis generatim ābigit/litigiū apel
lari solet:the.plane:ho:litigium duplex:alterꝫ
patrimonium dissipat:alterū pecunias cumulat
the:Omnino:ho:Quod itaqꝫ utriqꝫ tribuen
dum sit cognomentum inuenire conemur:the:
Oportet:ho:Quicunqꝫ contentōis huiusmōi
studio delectatus/res suas negligit/uerba aūt
audientibus iocunda componit:et questiuncu
las semper aucupatur:non aliter ut mea fert o
pinio/ꝙ nugator et garrulus est uocādus:the
Sic utiqꝫ:ho:At uero qui ex priuatis litigiis
pecuniis cumulādis icumbit/quomodo uocan
dus sit/tu nunc uice tua fretus enarra:the:qs
quis absqꝫ errore respōdere uoluerit/sophistā
hunc mirabilem quem querimus apellabit q̄r
to se nobis iā offerentem:ho:Ratio itaqꝫ nunc
ostendit sophistā nihil esse aliud ꝙ artificem
questus grā contentiosum. contradictionibus
ābigentem/in pugnādo certātem:lucri prece
teris studiosum:the:Sic est omnino:ho:Cer
nis uerum esse quod dicitur/uarium hoc aīal
esse.Utqꝫ prouerbio fertur:non altera manu
dumtaxat apprehendendum?An igitur utraqꝫ
uti oportet?the.opus est:ho:Ergo pro uiribus
sic agendum:eiusmodiqꝫ ipius uestigium pcur
rendum.Dic age/hēmus ne ulla ministratoria
nomina?the:Multa:Sed que nā emultis īter
rogas?ho:Talia quedā ut cum dicimus exco
lare distribuere uictum dequoquere secernere
the:Quid ni?ho:Carminare:preterea dedu
cere. pectine texere:aliaqꝫ permulta huiusmōi
in artibus reperimus:an non?the:Quid ō his
potissimum ostensurus exempla hec inducis/⁊
p omnia sciscitaris?ho:Ad discernēdū quodā
modo ptinent/quecunqꝫ rettulimus:the:Pro
fecto:ho:Mea quidem sententia cuꝫ circa hec
una ars in cunctis uersetur/uno quoqꝫ nomi
ne nuncupabimus:the:Quo nam?ho: discre
tiuā dicāus:the:esto:ho:uide rursus/nū spēs
huius geminas inuenire possimus:the:Cele
rem breuemqꝫ ut mihi uidetur consyderationē
imponis:ho:Enimuero in his que dicte sunt
discretionibus/partim deterius a meliori secer

nebamus.partim a simili simile. Sic.n.ferme
dictum nunc esse uidetur. huius quidem ppri
um nomen non habeo:illius autem que/meli
us quod est/relinquit/quod uero deterius am
putat:habeo:the:Quid istud referas?ho:om
nis huiusmodi discretio/ut ipē coniicio/cōmu
niter purgatio nominatur:the:constat:ho.Nō
ne geminam purgationis spēm esse quisqꝫ dino
sceret?the:ita forte siquis aliquādo cogitet:e
go enim in presentia ignoro:ho: Veruntamen
spēs multas corporalium purgationū nomine
uno complecti decet:the:Quas inquis quo ue
nomine?ho:purgatio anīati corporis intrinse
cus operans p gymnasticaꝫ et medicinā:et que
extrinsecus balneis quod dictu uile est/mun
dat.Itē que inanimata corpora fullonum mi
nisterio abstergendo colorat:et uniuersa ornā
di corporis curatura/sigillatim uaria uilia qꝫ
nomina sortiuntur:the:profecto:ho: Omnio
quidem o theetete.Raciocinādi uero progres
sus nihil magis unum altero aut minus curat
n purgatio spongiis fomentationibusqꝫ adhibi
ta minus mundat: Pharmacum uero magis
purificat atqꝫ iuuat.Nam ut artium omniuꝫ in
telligentiam consequatur/quodcunqꝫ cognatū
est uel non cognatuꝫ iuestigādo eque singulas
artes honorat/aliaqꝫ aliis secundum similitu
dinem nihilomagis ridicula censet. Quin etiā
nihilo honestius putat/si militari disciplina/
ꝙ si alia qua uis uilissima opera uenatorium
opus exerceatur:et nunc quidem ut querebas
quo nam nomine cunctas facultates quecunqꝫ
corpus:aut animatum aut inanimatum purga
re student:penitus comprehendemus? Nihil
utiqꝫ quoad presentem pertinet disputationem
referet/quodcunqꝫ nomen inuentū decētius ui
deatur.dūmodo a purgatōibus anīe sit distīc
tum/quecunqꝫ purgant corpus/includens.
Mentis porro purgationem ab aliis oībus se
cernere nunc intendit/si quorsum uergit/inspi
cimus:the: Animaduerti equidem:et admitto
duas spēs purgationis esse/animeqꝫ purgatōeꝫ
a purgatione corporis esse diuersam:ho: Egre
gie loqueris:et in hoc insup mihi obsequere:
quod ue dicturus sum/rursus bifariam diuide
re tenta:the:utcunqꝫ duxeris/tecum partiri

conabor:ho:prauitatem in anima aliud ꝙ uir
tutem dicimus?the:aliud certe:ho:Eniꝫ uero
purgationē nihil aliud esse dixius/ꝙ quod pra
uum est/amputare:reliquum uero seruare:the
Diximus proculdubio:ho: Si quam igitur cir
ca animā prauitatis ablationem reperiemus/
merito purgationem apellare debebimus:the:
Maxime:ho:prauitatis in anima spēs due po
nuntur:the:que nam?ho:una morbi corpora
lis instar:turpitudinis altera.the:haud intelli
go:ho:morbum forsitan et seditionē non idem
uocas:the: etiam quid ad hec respondeā nesci
o:ho:Num aliud seditionē putas/ꝙ natural
cognationis corruptelam/discordia quadā pro
uenientem?the:nihil aliud:ho:turpitudinē ue
ro unum aliud ꝙ deformitatem ex dissonantia
eorum que natura cognata sunt/resultantem?
the:istuc ipūꝫ:ho:quid porro?non ne uidemus
in eis quorum deprauatus est aīus/opiniones
a cupidinibus:Iram a uoluptatibus:rationeꝫ
a doloribus dissentire?the:et maxime quidem
ho:uerūtamen cuncta hec natura cognata sunt
the:patet:ho:Seditionē igitur ac morbuꝫ ani
me prauitatem uocare decet:the:recte:ho:Si
qua uiderimus/que certo quodam fine propo
sito/dum ad illud peruenire nituntur/singulis
in motibus preuaricentur:atqꝫ aberrent:utruꝫ
consonantia quadā mutua conuenientiaqꝫ com
muni/an cōtrariis causis errare dicemus?the
constat ꝙ dissonantia atqꝫ intemperie:ho: at q
scimus nullum animum sponte aliquid ignora
re:the:plane:ho/Ignorātia quidem est demē
tia quedam anime/que dum ad ueritatē nititur
intelligentia ipā preuaricatur:the:oīo:ho:Ani
mā igit ignorantē/incōcinnam atqꝫ deformem
uocare decet:the:uidet:ho:sunt ergo duo hec
maloꝝ in anima genera:Unum cōmuniter im
probitas nominatur:qui anime proculdubio
morbus est:the:ita est:ho:alterum ignoranti
am quidem nuncupant:prauitatem uero anie
hanc esse confiteri uolunt:the. Omnino conce
dendum est de quo modo dicente me ambige
bas.duo in anima genera prauitatis existere:
et timiditatem quidem intēperantiāqꝫ et iniusti
tiam/ceteraqꝫ huiusmodi cuncta morbum exi
stimare debemus:plurimam uero et uariam

Ignorantiam turpitudinem: ho: At non circa
corpus / quoad hec duo mala due quoqꝫ artes
reperiuntur? the: Que nam? ho: aduersus de
formitatē gymnastica: aduersus morbum me
dicine peritia: the: apparet: ho: nō ne aduersus
petulātiā iniustitiā timiditatem: ex omni genere
artium / conueniens maxime castigatio et aīad
uersio est iudicialis censura? the: hoc utiqꝫ ut
humana opinio porrigit / consentaneum: ho:
Sed aduersus ignorātiā uniuersam / quid aliō
preter doctrinā remedium inuenitur: the: Nul
lum / ho: doctrinā uero utrū unā dumtaxat ac
simplicem / an plura genera illius esse dicendū?
Immo duo genera eius sic animaduerte. the:
Animaduerto equidem: ho: Hac uia ꝙ primū
id inuenturi mihi uidemur: the: Qua? ho: Si
ignorātiā geminā esse consyderemus: ea siqui
dem duplex duplicem docendi rationem exigit
ut singula singulis alterne reddātur: the: Nun
quid iā tibi constat quod nunc queritur? ho:
Magnā quādam et onerosam ignorātie ptem
uideo / cunctis aliis eius partibus preponderā
tem: the: Quam? ho: hanc / cum quis illa q̄ ne
scit scire se putat: ab hac nimirum omnes que
cumqꝫ nos fallunt opiniones / proficiscuntur:
the: Ita est: ho: At qui huic soli ignorātie par
ti / inscitie nomen conuenire existimo: the: pror
sus: ho: doctrine itaqꝫ partē / qua ab hac igno
rātia liberamur: quo modo apellādā censes?
the: Reor equidem partem aliā doctrinas arti
um nomīari. hāc uero disciplinā: ho: sic ferme
inter omnes grecos uocatur. Nobis autē hoc
preterea consyderādum: utrum indiuiduū sit
omne: an diuisionē aliquā habeat cognomīe di
gnā: the: consyderādum profecto: ho: uidetur
itaqꝫ mihi et hoc diuisionē suscipere: the: qua
rōe: ho: eius utiqꝫ facultatis / que sermone docē
pars quedā asperior / quedā lenior esse uidet̄:
the: q̄lem utrāqꝫ dicimus: ho: unā quidē uete
rem ac patriā / q̄ aduersus filios maxime utebā
tur: et nunc etiā pleriqꝫ utuntur quotienscun
qꝫ delinquunt: partim grauiter obiurgātes / par
tim mitius admonentes: Vniuersū hoc admo
nitionem possumus nuncupare: the: ita est: ho:
Id profecto non nulli secum rursus raciocinā
do sibi ipis concesserunt omnem inscitiā inuo

luntariā esse putādam: nullumqꝫ discere illa /
que scire credit / affectaturū multoqꝫ labore ad
monitoria disciplina / uix quicꝗ proficere posse
the: recte putāt: ho: Quin etiam alia q̄dam uia
ad opinionē huiusmodi eruendam ꝑgunt / the
Qua nā? ho: exquirunt sciscitāturqꝫ in his re
bus: que quis optime intelligere et exprimere
arbitratur / cum nihil ueri dicat: Deinde errāti
um opiniones facile discutiunt: easqꝫ ratōibus
colligentes in unum inuicem conducunt: atqꝫ
illas ostendunt sibi ipis de eisdem et ad eadē
et secundum eadem esse contrarias. Illi uero
hoc inspicientes secum ipi indignātur: et erga
alios mites euadunt. Atqꝫ hoc pacto magnas
durasqꝫ opiniones deponunt: Que quidem li
beratio auditu liberationum omnium iocūdissi
ma est: et reuera firmissima. Enimuero o dilec
te puer qui hos purgare aggrediuntur / haud se
cus ꝙ medici corpora curādos existimāt: Me
dici namqꝫ tradunt salubribus epulis non pri
us nutriri corpus ꝙ impedimenta pellātur.
Similiter isti non prius egregias doctrinas cō
ferre anime censēt: ꝙ redargutus is qui errat /
erubescat: repulsisqꝫ doctrine impedimentis /
falsis uidelicet opinionibus / purus euadat / nec
alia preter illa que noscit nosse se putet: the: op
timus modestissimusqꝫ omnium habitus hic ē
ho: His de causis o theetete dicendum / summā
precipuāqꝫ purgationem esse redargutionem:
eum ue qui non redargutus est. etiā si rex ma
gnus sit. quādo quidem in maximis est impu
rus / rudem turpemqꝫ esse / secundum illa / qui
bus purissimus / pulcherrimusqꝫ esse debet / quis
quis est felix reuera futurus: the: sic est omnio
ho: Quos nam homines arte hac uti dicemus
Uereor enim sophistas dicere: the: quāobrē?
ho: Ne illos plusꝗ deceat honoremus: the:
Uerumtamen que modo dicta sunt / tali cuidā
similia esse uidentur: ho: atqui etiā cani lupus
maxime ferus: mansuetissimo. Eum uero qui
a deceptione tutus uiuere debet a similitudine
summopere cauere oportet. lubricum porro ⁊
occultum hoc genus. Sed esto: neqꝫ enim de e
xiguis terminis disceptatur: quando diligenter
hoc uitare student: the: consentaneū: ho: esto
igitur / discretiue artis spēs purgatoria / purga

torie autem pars que mundat animam / seligat̄
huius docendi facultas doctrine / disciplina e
ducatioqꝫ / discipline educationisqꝫ / redarguti
o illa que uersatur circa temerariam sapientie
opinionem: ut presens oratio monstrat / nihil a
liud ꝙ generosa sophistarum facultas esse dica
tur: the: dicatur plane: Ambigo tamen q̄d po
tissimum e multis que sese nobis offerunt / so
phistam esse reuera affirmare conueniat: ho: et
merito ipē dubitas q̄ñ quidē ipūm quoqꝫ sophi
stam ambigere uerisimile est oīo qua nam uia
rationes nostras effugiat. Scite namqꝫ prouer
bio dicitur: omnes effugere difficile eē. Nunc
igitur epilogus instādum maxime: the: precla
re loqueris: ho: Primum quidem stātes / quod
āmodo respiremus et nobiscū met raciocinem̄
simul requiescentes: Age resummamus ꝙ ua
rias pre se formas sophista iam tulerit / prima
inuestigatione apparuit / iuuenum ac diuitum
mercennarius esse uenator: the: ita: ho: secūda
mercator quidā circa animi doctrinas: the. oīo
ho: tertia / circa hec eadem caupo: the: et hoc:
Quarta uero circa doctrīas suoꝝ uēditor iuen
torum: ho: optime in memoriam reuocasti: q̄n
tam uero ego ipē reducā. Certator quidā cir
ca sermones: et artificiosus nimium litigator
the: sic utiqꝫ constitit / ho: forma sexta ambigua
quidem: ponenda tn̄: et in presentia quodāmo
do concedenda / purgator quidā anime uisus ē
opiniones extirpās omnes que doctrinis impe
dimento sunt: the. sic est prorsus: ho: Nunq̄d
aduertis quotiens aliquis in multis peritus ap
paret: unus uero cuiusdam artis nomine nun
cupatur: haud sincere hac imaginatione dino
sci? Imo constat eum qui circa artem aliquam
sic afficitur / non posse illud ipūm inspicere: ad
quod doctrine omnes huiusmodi tendunt.
Quo circa multis pro uno nominibus eū qui
uariis scientiis uidetur imbutus / apellat: the:
Ita quodāmodo natura institutum id esse ap
paret: ho: Ne igitur et nobis idem propter so
cordiā in hac indagatione contingat / repetam̄
in primis unum aliq̄d eoꝝ que de sophista sūt
dicta. Unum quippe ex illis precipue sophistā
significasse mihi uidetur: the: Quid illud? ho:
Contradictorem illum esse diximus: the: diximus

certe: ho: Non ne et alios ut idem efficiāt edo
cere? the: hoc quoqꝫ: ho: uideamus nunc circa
q̄d maxime contradictores efficere alios sophi
ste se predicant. Consyderatio uero nostra hinc
summat exordium. Num in rebus diuinis que
cumqꝫ uulgus latent contradicendi facultatē
prestant? the: ita fertur: ho: Quid aūt de his
que oculis conspiciuntur / celo ac terra: et hisce
rebus que his continentur? the: Quid maxīe?
ho: Et enim in priuatis colloquiis quotiens d̄
generatione essentiaqꝫ generatim aliquid dicit̄
uidemus illos ad contradicendum uehemētes
esse: et alios sui similes reddere posse: the: oīo
quidem: ho: Quid uero circa leges ac rem p.
non ne in his quoqꝫ contentiosos homines se
efficere profitent̄? the: nemo ut ita dixerim / cū
illis dissereret / nisi hoc pollicerentur: ho: Que
uero aduersus singularum artium professores
contentionis studio afferri debeāt / passim scrip
ta circumferuntur: the: que prothagoras de pa
lestra ceterisqꝫ artibus scripsit / dicere mihi ui
deris: ho: Et de multis quidem aliis o beate /
Uerum ars ipā contradicendi / non ne summa
tim facultas est: que oīa in controuersiā dedu
cere potest? the: nihil ferme pretermittere uide
tur: ho: Tu uero per deos o puer fieri hoc pos
se putas? Forte enim uos iuuenes acutius hoc
inspicitis. Senes uero nos obtusius: the: quid
istud et q̄le? Neqꝫ enim quod nunc queris / in
telligo: ho: Querebā utrum hominum quispiā
scire omnia possit: the: beatum profecto hospes
genus nostrum esset: ho: quo nā pacto ignorās
quispiam aduersus intelligentem / contradicen
do / ualidum quicꝗ inferre poterit? the. nullo:
ho: Quid ergo in sophistarum potentia mirabi
le uideretur: the: circa quid maxime? ho: quē
admodum uidelicet umꝗ possent iuuenibus ꝑ
suadere / se omnium ꝑ singulis esse sapientissi
mos. constat enim ꝙ nisi recte contradicerent
aut nisi illis apparerent: apparētesqꝫ nisi aduer
sando existimarentur esse sapientiores quod tu
querebas nullus oblata pecunia ab istis erudi
ri cuperet: the: nullus penitus: ho: nunc uero
exoptāt: the: ac uehementer: ho: Uidentur ar
bitror illa in quibus aduersantur / optime scire
the: quid ni? ho: Repugnant aūt in omnibus.

Non ne? the: absq; dubio. ho: in omnibus ita
q; sapientes discipulis esse uidentur: the: cur
non? ho: neq; tamen sunt. Impossibile quippe
id esse cōstitit: the: impossibile sane: ho: Opini
onem igitur circa omnia potius ꝙ ueram sciaꝫ
habere sophista nobis apparuit: the: prorsus:
Quod ne modo dixisti / recte admodum dixisse
uideris: ho: ponamus ergo exemplum aliquod
istorum perspicuum: the: quale: ho: hoc: sed at
tende diligenter atq; apte responde: the: quale
inq̄? ho: perinde ac siquis assereret: neq; dice
re / neq; contradicere: sed scire potius facere /
ac fingere arte una cuncta: the: Quo mō cunc
ta dicebas? ho: principium sermonis huius sta
tim ignoras. Quid enim hec dictio. cuncta. si
gnificet ñ intelligis. the: non certe: ho: dico in
numero omnium esse me ac te: et alia quoq; ani
malia arboresq;: the: Quo modo inquis? so: si
quis me ac te ceteraq; uiuentia omnia se factu
rum promictat: the: quem faciendi modum di
cis? Non enim dicis agricultorem quemquaꝫ.
nam animalium fcōrem aiebas: ho: Aio et ter
re preterea et maris celiq;: ac deorum aliorūq;
omnium: et cum singula breui finxerit / unum
quodq; exiguo pretio uendet: the: iocū quendā
narras: ho: quid uero? non ne et ille iocari di
cendus est: qui oīa se nosse predicat aliūq; do
cere omnia exigua quadā mercede breuiq; tem
pore profitetur? the: prorsus: ho: iocādi uero
spēꝫ hēs ullā magis artificiosam iocundamq;
ꝙ imitationem? the: nullā: amplā sane spēm di
xisti / imo omnia comprehēdentē atq; multipli
cem: ho: An non itelligimus eum: qui arte u
na cuncta fcūrum se pollicetur / picturā fingen
tem equiuoca rerum simulachra / dementes pu
eros posse decipe? dum picta eminus prospiciē
tibus monstrat / quasi quodcumq; uelit / perfi
cere possit: the: quid ꝓhibet? ho: non ne et aliā
circa sermones talem artē esse putamus? qua
seductores quasi prestigiis quibusdā utentes /
adolescentulos procul a ueritate rerum adhuc
existentes decipere ualeāt / imagines q̄sdam ue
risimiles loco ueraꝝ reꝝ auribus inculcando.
adeo ut uera eloqui uideātur / oīumq; hominuꝫ
esse in omnibus sapientissimi: the: nihil ꝓhibet
aliā quādam eiusmodi esse artem: ho: necesse ē
multos o theetete / eorum q hec audiuerūt / cuꝫ
adoleuerint ac res ipās cominus cōsiderauerit
affectibus qbusdā res manifeste actrectare co
actos pristinas opiniones abiicere: atq; ita cō
mutare ut exigua uideātur / que magna / diffici
lia / que facilia: et singula passim sermonibus cō
cepta phātasmata / actionum progressibus incō
traria uerti cogātur: the: ita mihi uidetur / pro
ut mee huius etatis iudicium porrigit. Arbi
tror enim me adhuc ex eorum numero esse q a
uero procul absunt: ho: At uero nos presentes
tibi opem ferre conabimur: Et nunc quidē ni
tamur ꝙ proxime absq; doctrinis intelligentiā
adhibere. De sophista in primis mihi dicas / U
trum inter nos constat q̄ si prestigiatorem quē
dā hunc esse: ueraꝝq; rerum imitatorem: an su
spicamur adhuc ne forte uerā illaꝝ reꝝ scienti
am habeat / de quibus contradicere aliis posse
uidetur: the: Quis ulterius suspicet hospes? iā
ex his que dcā sunt patet euꝫ ex illorum nume
ro esse qui una quadā disciplina pollēt: ho: pre
stigiator itaq; et imitator quidā est dicendus:
the: proculdubio: ho: Deinceps cauendum est
ne predā hāc dimictamus / ferme nāq; sophistā
ueluti funda quadā irretitū raciocinādo com
prehēdimus. Quaꝓpter hoc saltē minime sub
terfugiet: the: quid istud? ho: quod u delicet u
nus quidam est ex his q allucinationibus et p̄
stigiis fallunt: the: idem quoq; mihi uidet: ho:
Ostensum ē utiq; ꝙ primum artem imaginari
am simulachroꝝ uidelicet effectricem diuidere
oportere. cumq; illam ingressi fuerimus: si sta
tim sophista nos expectet / cape illum sicut regi
o est sermone mādatum: eiq; tradendo predā
ostendere. Sin autem subintrans artis imitan
di ꝑticulas delitescat / insequendum esse: et ꝑteꝫ
qua sese occulit diuidendā aꝑiendāq; quousq;
omnino comprehēdat: Nam nec iste / nec aliud
ullum genus eum fugiet: qui per omnia sigilla
tim disq̄rere poterit: the: Recte mones: atq; ita
agendum: ho: secundum sūꝑiorem diuidēdi ra
tionem duas nunc imitationis spēs cernere mi
hi uideor: Ideam uero quam querimus utra
in specie ponam ambigo: Tu uero? the: hasce
prius spēs duas distingue atq; declara: ho: U
nam quidem assimilandi artē uideo: cuius opus

est / secundum exēplaris cōmensuratōes quoad
longitudinem. latitudinem: profunditatē: cōue
niētesq; colores emulā imaginē fabricare / the:
q̄cūq; aliquid imitantur id pro uiribus agunt:
ho: Non ne quicumq; magnum aliquod opus
fingunt aut pingunt: Sienim ueram pulchroꝝ
cōmensurationem simulachris preberent / mīo
ra ꝙ decet superiora mēbra / maiora uero que
infra sunt apparerent: propterea ꝙ illa eminus
ista cominus a nobis conspiciantur: the: omni
no: ho: Ergo artifices ueritate dimissa / non eas
que reuera sunt: sed que uidentur pulchre cō
mensurationis simulachris ipīs accomodant /
the: prorsus: ho: Non ne igit̄ spēs hec assimu
latrix nuncupanda est? the. certe: ho: parteꝫ ita
q; geometrie que circa ista uersatur / assimila
tricem ut supra diximus / apellabimus: the: sic
prorsus: ho: quid porro? quod apparet quidē
pulchro simile / ex eo ꝙ haud pulchrum respici
atur: possitq; aliquis tale quid cernere / sufficiē
terq; uidere ꝙ pulchro simile non sit / quēadmo
dum dicebatur / quo illud nomine nuncupabi
mus? an non quia appareꝫ quidē / neq; tamen est
simile / phantasma dicenduꝫ? the: profecto: ho:
Secundum picturā ps ista et uniuersum imita
tionis est genus. the: nempe: ho: Artem uero
illam qua phātasma fingit̄ non imago / phātasti
cam merito nominādam putamus: the: Cōsen
taneum est: ho: Has equidem duas imagina
rie facultatis spēs supra ponebam / Unam que
similitudines efficit: Alteram que phātasmata
the: recte: ho: atq; id est quod ambigebaꝫ / utra
in specie sit sophista ponendus: neq; duꝫ satis
agnosco. Reuera mirādus uir iste / cognituq;
difficilis: quādo quidem: et nunc ꝙ aptissime
tergiuersatus: in obscure spēi latebras secessit
the: uidetur: ho: Numqd ipsum cognoscens /
mihi nunc assentiris? an impetus quidam ꝑ
hunc sermonem ita te consuetum induxit ut re
pente confitereris? the. quorsum hec? ho: In
arduam profcō consyderationem incidimus:
Semꝑ enim tam in preterito ꝙ presenti tempo
re maxime dubium est quod dicit̄: Apparere
quidem hoc atq; uideri: esse uero neq̄ꝙ: Et ali
quem loqui quedam / non tamen uera: Miran
dum quippe theetete si is sibi non contradixe
rit: qui asserit quod re uera et dicere et opinari
falsa contingit: the: cur: ho: qa talis locutio / id
quod non est / esse admictit: Falsum nāq; haud
aliter quod est fieret. Magnus autem parmeni
des o puer: dum pueri adhuc essemus statiꝫ ab
initio assidueq; id predicabat. Sic enim carmi
nibus passim iocatur: Numꝙ inquit et nullo
modo sunt illa que non sunt: sed tu hoc trami
te querens mentem cohibe: Ab illo itaq; testi
monium ꝓhibetur: sermoq; huiusmodi si medio
criter discutiatur / rem patefaciet. Age hoc in
primis si tibi placet / inspiciamus: the: mea qui
dem nihil interest / ipē uideris: et q̄ prestare pu
tas / ea et tu pergas / et me ducas: ho: ita pror
sus agendum: et mihi responde: num pronunti
are quod nullo modo est audeamus: the: quid
ni? ho: Siquidem nullius contentionis aut io
ci grā querendum de istis ul' respondēdum sit
imo audiētium quippiā oporteat / serio nobis no
men hoc non ens declarare quo referēdum sit
cogniturum eum putamus quo se uertat: quid
ue et quomodo interrogāti demonstret? the: rē
arduā sciscitaris: mihiq; uni prorsus ignotā: ho
hoc saltem constat / ꝙ id nomen non ens nulli
eorum que sunt attribuēdum: the: Quo modo
enim id fieret? ho: cum uero ad ens ut ita dixe
rim / referri non possit: neq; etiam ad aliquid
referendum: the: Quo nā pacto? ho: id quoq;
nobis pateꝫ ꝙ dictio ista aliqd circa ens aliqd
ubiq; pronuntiatur. atq; impossibile est ipum
aliquid solum et q̄si nudatum ab omnibus his
que sunt seorsuꝫ enuntiare: the: impossibile cer
te: ho: Nunc ita consyderās confiteris necessa
rium esse eum qui aliqd dicit / unum aliquid di
cere? the: ita: ho: Unius porro signum / ipsum
aliquid esse dices / duorum et plurium aliqua:
the: dicā plane: ho: Eum uero qui non aliquid
dicit / necesse ē / neq; unum quid idest nihil di
cere: the: Necessarium est omnino: ho: Neq;
id concedendum hominem talem dicere quidē
aliqd: sed non unum quid: i. nihil dicere: the:
at qui neq; loqui dicēdus est ille qui conat̄ nō
ens ꝓferre. Unde sermo extremum dubitatio
nis haberet. ho: non dum magnum hoc dicas
Extat enim adhuc o beate circa hec dubitatio
num maxima atq; prima: que circa ipsus prin

cipium accidit:the: quo pacto id dicas declara
ammabo/neqꝫ te pigeat:ho: Si sane quod est/
aliquid alterum eorum q̃ sunt/contingere po
test:the:nihil prohibet:ho: Si uero quod non
ẽ:aliquid ne ex his que sunt/adesse umq̃ pos
se dicemus?the:nequaq̃:ho: Uniuersum nu
merorũ genus in ordine eoꝝ que sunt/ponius
the:certe/si modo aliud quicq̃ in eo ponendũ
ho: Quare nec numerorum multitudinem: nꝫ
unum nonenti adhibeamus:the:haud recte a
dhiberemus ut ratio nobis ostendit:ho:q̃ pac
to igitur uel ore proferret quisq̃ uel cogitatõe
comprehẽderet ea que non sunt:uel nõens /se
orsuꝫ a numero:the:qua ratione?ho:quotiens
nõentia dicimus: nõ ne numeri multitudĩem
tẽtamus appõere?the:utiqꝫ:ho: quotiẽs autem
nonens/unum:the.manifestũ id qdem:ho:
Enim uero neqꝫ iustum neqꝫ rectum esse dixi
mus ut quis nonenti ens adiũgere audeat:the
Uera loqueris:ho: aĩaduertis ne q̃ neqꝫ pro
ferri neqꝫ recte dici neqꝫ cogitari nonens secun
dum se ipũm potest? sed ĩcogitabile ĩeffabileqꝫ
et ĩratõale existit:the:penitus:ho: Numquid
paulo añ mẽtitus sum:cum dixi maximam cir
ca illud dubitatõem me illaturum?the:aliã ad
huc ista maiorem adducere possumus?ho: qd
uero o mirifice adolescẽs?an nõ ex his que dic
ta sunt uides/q̃ nonens tãtis eum q ipsum re
darguit/obfundit teñbris/ ut cum primum re
dargutõem aggreditur/sibimet aduersari coga
tur:the:dic clarius:ho:haud oportet clarius
aliqd ĩ me cõsyderare: Equidem cum supposu
issem nonens nec unius nec multorum esse pri
ceps:tñ et paulo ante et nũc etiam unum ipũm
protuli: dum hoc ipũm nõens pronũtiarem.
percipis ne?the:percipio:ho: Quin etiã supra
ĩexplicabile ipũm et ĩeffabile et ĩratõale esse di
xi:tenes?the:plane:ho: an nõ dum ipũm esse
predicare de illo conarer/cõtraria superiorib⁹
proferebã:the:uideris:ho: Nõ ne cum hoc il
li attribui quasi de uno locutus sum:the:absqꝫ
dubio:ho:immo et ĩratõale duꝫ dicerem ĩexpli
cabileqꝫ et ĩeffabile singulariter pronũtiarem:
Perinde ac si unum esset uerba de hoc faciebã
the: Quid ni?ho: Diximus sane si modo quis
recte loqui uoluerit: neqꝫ ut unum: neqꝫ ut mul
ta determinare ipũm debere. neqꝫ oĩo ipsuꝫ uo
care. Nam in una quadam specie / apellatione
huiusmodi poneretur:the:prorsus:ho: de me
igit̃ quis ulterius dixerit? Et enim et supra et
nunc me in hac pugna aduersus nõens subcu
buisse comperiet/apud quem de nonente loq̃n
tem/nulla recta locutio reperitur: Sed de te iã
si placꝫ consyderemus:the:quid ais?ho:cona
re age bene ⁊ generose/es.n.iuuenis: ⁊ omni
mẽtis attẽtione/rectum ꝟmonẽ d̃ nonẽte ꝓfer
re:illi nec essentiam/nec unum nꝫ numeri mul
titudinẽ adhibẽs:the: q̃ temerarius eẽm/si ean
dẽ qua tu subcubuisti pugnam aggrederer:ho
Ergo si uis te ac me pretmictamus: ⁊ donec a
liquẽ recti sermonis compotẽ nanciscamur/di
camus interim/sophistam pre ceteris uersute
admodum obscuris sese in latebris obculuisse
the/⁊ maxime quidẽ:ho. Uerumtñ si phãtasti
ca quadam arte pollere sophistam asseruerius/
facile ex hoc usu loquẽdi aduersus nos occasi
onẽ nactus/in contrarium sermones uertet.
Nam dum ipũm simulachrum auctorẽ uocabi
mus/quid maxime simulachrum dicamus / in
terrogabit. Cogitanduꝫ protinus theetete: qd
ita pᷣtãti sophiste respondeamus:the: Dicem
uidelꝫ simulachra eẽ illa q̃ in aquis ⁊ speculis
obferuntur:picta quoqꝫ ⁊ figurata ⁊ huius ge
neris alia:ho:uiõris theetete sophistam conspe
xisse numqꝫ:the:cur?ho:uidebitur tibi aut cõ
niuẽtibus oculis:aut sine oculis tecum loqui:
the: Qua ratione:ho:ridebit cum ꝑ figuras /
speculaqꝫ responderis:ꝑ inde ac si cum uidẽte
loquaris:simulabit ille aquas ⁊ specula ⁊ ui
sum penitus ignorare:atqꝫ de hoc tantuꝫ sciscī
tabitur:the. De quo nam?ho: de eo inq̃ quod
his omnibus q̃ dixisti commune ẽ: ⁊ quasi sit u
num in multis/uno nomine hoc ẽ simulachruꝫ
apellasti: Strenue itaqꝫ certa: neqꝫ ignaue ce
das: sed generose responde:the: Quid aliud
hospes simulachrum ẽ dicẽdum/q̃ quod ad ue
ri similitudinẽ accedit quodãmodo aliudqꝫ ẽ ta
le?ho: Cum aliud tale dicis/Utrum ueruꝫ/an
aliud quiddam intelligi uis?the:uerum nullo
modo/sed simile:ho:numquid uerũ uere ẽs uo
cas?the:id ipũm:ho: Non uerum autẽ ueri cõ
trarium?the:quid prohibet?ho. Si ergo id
quod simile uocas/uerum esse negas: ens quo
qꝫ existere negas.est tamen:the:quo pacto?ho
Esse quidem sed non uere esse fateris:the:cer
te non uerum ens: sed imaginem ueram:ho:er
go non uere est ens id quod uere esse imaginẽ
dicimus:et non uere ens est uere:the: uidetur
non ens cum ente miris modis implicitum:
ho:cur non mirum uideatur/ cernis q̃ argute
multiceps iste sophista nunc rursus hac alter
natione nos inuitos nonens quodammodo es
se fateri coegerit:the:quis nõ uiderit?ho:qua
ratione eius artem definiemus ita ut nobis cõ
stemus?the:quid maxime ueritus ita loqueris
ho: Quando ipsum circa phantasma decipere
nos asserimus/eiusqꝫ artem decipiendi astutiã
nominamus: tunc utrum dicimus animam no
stram opinari falsa eius captiunculis irretitã?
An aliud iudicamus?the:non aliud certe:ho
Falsa õpinio est cõtraria eorũ que sunt/opina
ri:the:contraria:ho: Ais igitur falsam opinio
nem que non sunt/opinari:the:aio:ho: utrum
non esse que non sunt putat? an quodammodo
esse qua nullo modo sunt?the:siquis umq̃ quo
quomodo opinãdo mentitur/necesse est/ut que
non sunt/esse quodammodo indicet:ho:nõ ne
etiam que omnino sũt nullo modo esse putabit
the: Id quoqꝫ:ho:et hoc falsum similiter? the
Et hoc:ho: Quin etiam sermo mendax eadẽ
ratione censebitur: qui uidelicet que non sunt
esse: et contra que sunt non esse pronumptiat
the: Haud aliter mendax effici potest:ho: Ser
me non aliter. Non tamen hec sophista fatebit̃
Quo pacto quis mentis compos hec admise
rit: quandoquidem superiora illa nec dici nec
proferri neqꝫ describi neqꝫ cogitari posse con
stiterit: intelligimus quod dicitur theetete?the
Quid ni intelligamus? q̃ obiiciet nobis sermo
nem nostrum sibimet repugnare: cum nunc nõ
ens in opinione et locutione ponamus: Unde
sepe cogi nos dicet non enti ens admonere:
quod tamen fieri non posse supra conuenimus
ho: Recte in memoriam reuocasti: Sed con
sultandum iam quid de sophista agere nos o
porteat. Nam si eum in arte prestigiatorũ mẽ
daciumqꝫ ponentes/definire conemur: obiiecti
ones permulte dubiaqꝫ nascuntur:the: patet:
ho:exiguam hactenus illorum particulam ex ĩ
numeris partibus ut ita dixerim prosecuti sum⁹
the: Si hec ita se habent impossibile est sophi
stam comprehendere:ho.quid ergo?num ab ĩ
uestigatione propter mollitiem desistemus?the
Nullo modo desistendum arbitror / siqua ex
parte hunc uirum capere ualeamus:ho: Ueni
am itaqꝫ dabis:et ut modo dicebas satis factũ
duces/si modo parum quid in questione taꝫ ar
dua profecerimus:the:dabo et libenter quidẽ
ho:hoc ab ste potissimum peto:the:quid naꝫ?
ho: Ne me quasi patricidam quendam fieri cen
seas:the:quorsum hec?ho: pro repugnantib⁹
nobis necesse erit patris parmenidis examina
re sermonem/cogereqꝫ non ens esse quodãmo
do:et ens rursus quoquomodo non esse:the:
Uidetur hoc in sermonibus expugnandum:ho
At qui uel cecus ut dicitur id uideret:nisi enĩ
ista redarguantur concedantur ue nemo pote
rit de falsis sermonibus loqui:uel opinione ul̃
simulachris:aut imaginibus aut imitationibus
phantasmatibus ue aut de his artibus que cir
ca ista uersantur/quin risum audientibus mo
ueat/dum sibimet contraria proferre cogetur:
the:uera loqueris:ho: propter hec aduersus
paternum sermonem instare audendum:uel di
mictendum omnino siqua pigritia seu uerecun
dia detinemur:the: At nihil prohibebit: quo
minus id faciamus:ho: Tertium preterea qd
dam et ipsum exiguum quidem/ab ste postulo:
the: Dic sodes:ho: Dixi paulo ante me circa ta
lium redargutionem cum semper tum in presẽ
tia nimis defatigari:the:dixisti sane:ho: Uere
or ne propter illa que a me dicta sunt/furiosus
tibi uidear/statim me sursum deorsum ue ꝑmu
tans. Nam tui gratia confutationem illius ser
monis aggrediemur/si forte confutemus:the
Hac ergo de causa forti animo ad pugnam ac
cingere. Neqꝫ enim me iudice deliquisse dice
ris/si eum susceperis confutandum:ho: Unde
nam commodius disputationem hanc discrimi
ne plenam exhordiemur?hoc utiqꝫ calle o puer
eundum necessario/puto:the: Quo nam?

ho: Vt que faciliora uidentur primum discuti
amus: ne rerum difficultate deterriti/ab incep
tis protinus desistamus: sed ut facile commu
ni consensu disserendo pergamus/quasi leuiter
ac bene de his iudicare possimus: the: planius
quod sentis exprime: ho: facili disputatione ui
detur hec parmenides prosecutus: et quisquis
alius umq̃ quot et qualia sint entia determina
re est ausus: the: Quo pacto? ho: fabulam no
bis tamq̃ pueris unusquisqꝫ narrasse uidetur
Unus quidem ꝙ tria sunt que existunt: ꝙ ue
illorum quedam inuicem quandoqꝫ pugnant:
Interdum uero conciliata in unum coheunt/
pariuntqꝫ: et progenitis porrigunt alimenta:
Alter uero duo posuit/humidum et siccum/uel
calidum et frigidum: eaqꝫ coniugauit inuicem
atqꝫ expediuit: Eleatica uero apud nos doctri
na a xenophane immo et ab antiquioribus ori
ginem ducens/omnia que esse dicuntur/ut unū
ponit fabulosequ disserit. Iades autem et sicu
le muse quedam his posteriores/ambo hec in
uicem implicare tutius censuerunt. Ita ut ens
et multa et unum sit. Discordia uero et concor
dia teneatur. Dissidens enim semper congredi
tur ut muse uehementiores canunt. Remissio
res uero muse semper hec ita se habere dimise
runt: Et uniuersum hoc uicissim tum unum et
amicum sibi propter uenerem esse. tum multa
et sibi ipi dissidens per discordiam. Durum est
autem aduersus tam inclitos antiquosqꝫ uiros
seu uera siue falsa dixerint ferre sententiam.
Tantum hoc sine inuidia asserere possumus:
the: Quid? ho: ꝙ nos multos nimium contēp
serunt: Nam suum quisqꝫ opus exequitur: nul
la nostri cura adhibita/utrum assequamur/nec
ne: the. Quo pacto inquis? ho. quotiens illoꝝ
aliquis ait/ꝙ est uel fuit uel fit multa aut unū
aut duo: et calidum frigido mixtum/discretio
nes quasdam concretionesqꝫ inducens/quid ꝑ
deos theetete ex his significari coniicis? Ego
quidem dum eram iunior/siquando id ipū nō
ens de quo nunc ambigimus proferretur/exac
te me intelligere confidebam: Nunc uides quo
de hoc dubitantes redacti sumus: the: Uideo
equidem: ho: forte uero et circa ens idem ens
idem nihilominus noster animus patitur: hoc
enim aliunde percipere nos quotiens proferre
tur/affirmabamus illud uero minime/similiter
in ambobus affecti: the: forte: ho: Idem quo
qꝫ de ceteris que supra narrauimus dictum sit
the: Nempe: ho: de multis quidem postea si ui
debitur consyderabimus. De maximo uero pre
cipuoqꝫ et primo nunc iam cogitandum: the:
Quid ais? an de ente primum querendum cen
ses/quid maxime significare uelint qui illud e
nuntiant? ho: Plane intellexisti theetete. Aio
equidem ita nos disputare debere: ac si adesset
illi: atqꝫ ita interrogare. o uos quicumqꝫ calidū
et frigidum aut aliqua duo talia cunta esse asse
reratis: quid hoc in ambobus existere uultis/
quotiens ambo atqꝫ utrūqꝫ esse predicatis: hoc
ipūm esse quid a nobis intelligi debet cum uos
profertis? Vtrum tertium quiddam preter il
la duo? ꝙ si ita est tria genera iam secundum
uos non duo tantum ponenda uidentur. Sin
aūt alterum e duobus ipūm ens uocatis haud
similiter utraqꝫ esse dicetis: Vtrumqꝫ. n. unum
esset: non duo: the: Uera loqueris: ho: Num
quid ambo ens uocare uultis? the: Forsitan:
ho: At nos ad eos o amici dicemus/hoc quo
qꝫ modo duo hec unum affirmaretis: the: recte
infers: ho: postq̃ igitur nos in hoc defecimus
uos saltem nobis ad sufficientiam declarate/
qd hoc noie ens significare uultis cum id pro
nūptiatis: constat. n. uos i diu nouisse. nos aūt
hactenus scire putauimus: nunc hesitam[us]. quā
obrē hoc nos in primis docete. ne dū que tra
ditis discere opinam[ur]/nos opinio fallat. Si hec
exigamus tā ab iis q̃ ab aliis q plus q̃ unū ip
sum oē ponunt/nūqd errabim[us]? the: minie oīuꝫ
ho: qd ad eos q oē unū esse trādunt? nō ne q
rendū ꝑ uiribus qd ens ipūꝫ dicant? the: cur
non? ho: ad hec ergo respondeāt. unū dicitis es
se soluꝫ? dicimus respōdebunt/an non? the: ita:
ho. ens aliqd uocatis? the: certe: ho: nūqd idē
qđ unū noībus ad idē duobus utētes? an ali
ud? the. Quid ad hec hospes ii respondebūt?
ho: patet o theetete illū qui hoc supposuit/non
facile ad istas aliasqꝫ obiectiones huiusmodi re
sponsurum: the: qua ratione? ho: Duo quidem
nomina confiteri cum unum dumtaxat pona
tur/absurdum est: the: Quid ni? ho: quin etiaꝫ
dicente aliquo q̃ nomen aliquod est/admicte
re/temerarium: the: quo pacto? ho: Qui ponit
nomen a re diuersum/duo quedam īducit: the
Patet: ho: preterea si idem cum re nomen esse
concedit/cogetur uel nullius esse nomen. uel si
est alicuius/nominis nomen esse fateri: alteri
us uero nequaq̃: the: sic est: ho: et unum Uni
us ens solum: et hoc nominis/ipūm unuꝫ ens
the: Necesse est: ho: Quid porro? totum ab en
te uno diuersum/an idem dicent? the: cur non
dixerint? dicunt enim: ho: Si ergo totum est
quemadmodum inquit parmenides/equalis
undiqꝫ sphere moli persimile a medio ad circū
ferentiam penitus eque distans/eo namqꝫ ne
qꝫ maius quicq̃ neqꝫ potentius est/necessariuꝫ
est ob talem circumferentiam ipūm ens mediū
extrema ue habere: et iccirco partibus quoqꝫ
constare: the: sic oportet: ho: atqui nihil prohi
bet ipūm diuisum in partibus omnibus passio
nem unius admittere: atqꝫ hoc modo et omne
ens et totum unum existere: the: nihil penitus
ho: Quod autem hec patitur/an non impossibi
le est id ipūm unum esse? the: Quare? ho: quia
secundum ueram rationem impartibile omnīo
ipūm reuera unum est ponendum: the: oportet
sane: ho: quod uero tale est ut ex pluribus par
tibus construatur/cum uniuersa ratione minīe
consonabit: the: Intelligo: ho: Utrum totum
ipūm unius recipiens passionem/ita et unuꝫ et
totum erit? Uel omnino non dicimus ipsum u
num totum existere? the. Optionem ambiguaꝫ
proposuisti: ho: uera narras: cumqꝫ ens unuꝫ es
se admittat: cur non ens et unum idem appareꝫ
et plura omnia q̃ unum erunt: the: Certe: ho:
ꝙ si ens sit non totum/ex eo ꝙ illius suscepit
passionem/sit autem ipūm totum/indigum ens
sui ipius efficitur: the: Maxime: ho: Enim ue
ro secundum hunc sermonem cum se ipso pri
uetur/non ens erit ens ipūm: the: Sequitur:
ho: Atqꝫ ita rursus omnia plura q̃ unum exiīt
cum tam ens q̃ totum propriam naturam seor
sum ab altero sit sortitum: the. profecto: ho: et
si omnino non sit totum/eadem hec enti proue
niunt: ac preter id ꝙ contingit non esse/contin
git etiam neqꝫ factuꝫ fuisse ens umq̃: the: qd?
ho: Quicquid factum est semper factum est to
tum: Quamobrem neqꝫ essentiam neqꝫ genera
tionem tamq̃ existentem apellare debet q unuꝫ
uel totum in ordine eorum que sunt/non ponit
the: omnino sic esse uidetur: ho: preterea quod
totum non est/quantum esse nullo modo potest
Nam quatenus quantū est/eatenus ē et totum
the: prorsus: ho: innumere quoque preter istas
dubitationes aduersus eum insurgunt/quisqꝫ
ens aut unum solum aut duo quedam ponit:
the: Testantur hoc/que modo mostrauimus.
Nam alia semper ex alia aduersus dicta graui
or exoritur dubitatio: ho: Sermones quidem
illorum qui de ente et non ente exacte disserūt
non duꝫ rettulimus: Uerūtamen satis ista sint
Eos autem qui aliter tractant rursus in medi
um adducamus/ut ex his omnibus intelligam[us]
nihilo facilius ens q̃ non ens quid sit definiri
posse: the: certe et isti adeundi uidentur: ho: ui
detur utiqꝫ inter eos quasi gigātum pugna que
dam esse: propter eam controuersiam/qua inui
cem de essentia certant: the: Quo pacto? ho:
Quidam illorum de celo et inuisibili regione
omnia ipis certe manibus in terram trahunt:
saxa et quercus apprehendentes. Nam cum ta
lia hec omnia tangant/solum id esse affirmant
quod quoquomodo percipitur atqꝫ tangitur:
Idemqꝫ corpus et essentiam tradunt. Quicqd
uero absqꝫ corpore dicitur esse/contemnunt/
nihil aliud audire uolentes: the: noui equidem
quos uiros dixeris. Tales enim multos reppe
ri: ho: Horum autem aduersarii caute admo
dum atqꝫ pie superne ex inuisibili sede pro inui
sibili essentia pugnant. atqꝫ intelligibiles quas
dam et incorporeas species cogunt essentiaꝫ ue
ram existere. Illoꝝ uero corpora eam ue quaꝫ
nominant/ueritatem in minima rationibus par
tiuntur: generationemqꝫ pro essentia fluentem
denominat. Unde ingēs et inextricabilis pugna
īter utrosqꝫ de his semꝑ extitit: the: uera narras
ho: ab utrisqꝫ itaqꝫ rōem essentie quā ponunt
sigillatim iam exigamus: the: quo mō exigem[us]?
ho: Ab iis qui in speciebus essentiā locant faci
lius. mitiores. n. sunt. ab illis aūt q ad corpo
ra ui singl'a trahūt/durius. forte ū et īpossibile

Uerum sic de illis agendum uidetur: the: quo
pacto? bo: prestaret illos opere meliores / si fie
ri posset / efficere. Sin autem id fieri nequit /
danda opera est ut sermone saltem efficiamus
supponẽtes eos modestius atq; rectius q̃ nũc
responsuros: Quod enim a potioribus concedi
tur / firmius atq; potius est / q̃ quod a deterio
ribus est concessum. Nos autem non id cura
mus / sed querimus ueritatem: the: probe: bo:
Iube eos meliores factos tibi protinus respõ
dere: et quod aiunt interpretare: the: Fiet: bo:
Vtrum quod mortale animal nominant / esse a
liquid asserunt? the: Quid ni asserant? bo: non
ne hoc animatum corpus apellant? the: ualde:
bo: dum hoc ferunt / animã esse aliquid uolũt?
the: Ita: bo: animam unam iustam / iniustaz al
teram: Vnam sapientem / insipientem alteram
arbitrantur? the: utiq;: bo: An non iustitie ali
orumq; talium habitu presentiaq; talem aĩaz
fieri / contrariorum uero contrariam? the: hec
quoq; fatentur: bo: quod alicui adesse et abesse
potest / esse aliquid dabunt? the: Dant certe: bo
Cum ergo sit aliquid iustitia et sapientia / et uir
tus quelibet / nec non uirtutis cuiusq; contra
rium et anima preterea cui hec accidunt / utruz
uideri tangiq; posse istoruz singula / an non opi
nantur? the: ferme nullum ex his uideri: bo:
Numquid horum aliquod habere corpus existi
mant? the: haud simpliciter ad ista respondent
Sed animam quidem corpus aliquod habere
sapientiam uero et cetera de quibus percõtabe
ris / aut nihil esse aut corpus asserere non dum
audent: bo: proculdubio theetete meliores uiri
nobis euaserunt: nam quicumq; illorum spar
te atq; indigene sunt horum neutrum asserere
uererentur: immo quod pugno premi nequit /
omnino nihil esse contenderent: the: ferme / q̃d
sentiunt / enarrasti / bo: ab illis iterum pq̃ram:
Nam siquid uel exiguum quidem incorporeuz
esse concedunt / sufficit. Quod ĩcorporeis simul
atq; corporeis rebus est insitum / cuius ratione
esse utraq; dicunt / hoc ab illis exprimi q̃rimus
the: deesset forte illis responsio / siquid eis tale
contigeret: bo: uide utrum preponentibus no
bis / ens tale quiddam existere / admissuri sint:
the: Quid nam? declara. forte eniz intelligeꝫ
bo: Dico equidem quicquid potentiam quãcum
q; nactum est / uel ad aliud agendum / uel pati
endum ab alio q̃uis minimum quid a uilissimo
quodam: et si solum semel / quodlibet tale reue
ra esse: Et hac ens definitione describo / nihil a
liud q̃ potentiam esse: the: At uero postq̃ ipre
sentia ipi hoc melius nihil habent. hoc et acci
piunt: bo: probe forsitan deinceps nobis aliqñ
et illis aliter dicendum uidebitur: Atq; id nunc
erga illos admissum ratumq; maneat: the: Ma
net: bo: ad spẽrum amicos iam descendamus.
tu autem nobis illorum sensum interpretare:
the: fiet: bo: aliud essentiam / aliud generationẽ
dicitis / alterum ab altero secernentes? the: abs
q; controuersia: bo: Et corpore quidem nos
per sensum cum generatione communicare: A
nima uero per rationem cum uera essentia. quã
semper secundum eadem et eodem modo sese
habere / generationem uero alias aliter appare
re asseueratis: the: asseueramus: bo. Commu
nionem hanc o uiri omnium optimi / quid ĩ am
bobus esse dicitis? num id quod nos paulo an
te inducebamus: the: Quid istuc? bo: Passio
nem uel actionem ex potentia quadam / ab iis
que in inuicem congrediuntur / prouenientem
forsitan illorum ad hec responsionem o theete
te haud satis percipis: ac me diuturna cuz illis
consuetudo ad percipiendum iuuat: the: quid
ergo respondent? bo: non dant nobis quod su
pra aduersus homines terra genitos de essenti
a dictum: the: Quid illud? bo: sufficientem en
tium definitionem hanc posui: uidelicet quan
do alicui agendi uel patiendi uis aliqua uel mi
nima adest: the: hanc ipãm: bo: ad hec aiunt /
q̃ generatio potentie agendi uel patiendi ẽ par
ticeps. essentie uero nulla huiusmodi potentia
conuenit: the: an non id quod dicunt / aliquid
est? bo: Ad hoc a nobis obiciendũ. q̃ clarius
ab illis audire cupimus / utrum assentiantur /
animam cognoscere / essentiam uero cognosci:
the: Affirmant profecto: bo: cognoscere uel co
gnosci actionem uocatis uel passionem: uel u
trumq; uel neutrum istorum in neutro parti
cipare uultis? Patet q̃ in neutro neutrum:
Alioquin contraria illorum que supra con
cesserant / nunc admicterent: the. In

telligo: bo: siquidem cognoscere / agere aliquid
esset / cognosci uero pati / quo cognoscitur pate
retur: Et iccirco essentiam hac ratione / pati ex
ipã cognitione contigeret dum cognoscitur: et
quatenus cognoscitur / eatenus pati: et quate
nus patitur / eatenus et moueri. Quod circa
rem stabilem fieri non posse dicimus: the: Rec
te: bo: Quid uero: dic per iouem reuera mo
tum: uitãm: animam: sapientiam numquid ab
eo quod omnino ac uere est / abesse prorsus exi
stimandum? neq; uiuere ipũm neq; sapere: ne
q; uenerandum sanctamq; mentem habere:
sed immobile stabileq; esse? the: Absurdum ni
mis id hospes si concedatur: bo: numquid mẽ
tem quidem habere / uitam uero minime? the:
Qui istuc? bo: an hec utraq; inesse illi dicemus
non tamen ab eo in anima contineri? the: At
quo nam modo alio contineret? bo. utruz men
tem: uitam. animam habere dicendum / immo
bile tamen cum omnino sit animatum consiste
re? the: hec omnia mihi ratione carere uidẽtur
bo: motum igitur et motionem tamq̃ existẽtia
adesse fatendum: the: Quid obstat? bo: ex hoc
o theetete sequitur / mentem nulli rerum immo
bilium nusq̃ / nullo modo / de nullo adesse: the
Sequitur plane: bo: uerumtamen si ferri agita
riq; cuncta consentiemus / hoc sermone ipsum
idem ex genere rerum existentium auferemus:
the: qua ratõe? bo: Uidetur tibi absq; statu
esse umq̃ posse quod dicitur secundum eadem
eodem modo: et circa idem? the: nequaq̃. bo:
cernis usq̃ sine his mentem uel fuisse uel esse?
the: minime. bo: aduersus eum omni rationum
conatu pugnandum qui scientia prudentia mẽ
teq; sublatis / quicq̃ aliud asseueret? the: et ue
hementer quidem: bo: Necesse est eum qui phi
losophatur atq; ista in primis honorat propterе
a neq; sermonem illorum admittere quicumq;
unam spẽm rerum uel plures inducentes / totũ
stare solum ferunt: neq; illos audire: qui ens
moueri dumtaxat affirmant: uerum secunduz
puerorum optionem comprehensis omnibus
quotcumq; uel stant uel mouentur / ambo si
mul ens et omne uocare: the: uera loqueris: bo
An non ut decet ens sermonem iam compre
hendisse uidemur? the: prorsus: bo: pape o the
etete quanta nunc in ambiguitate uersamur?
nihil enim aliud nunc preter difficultatem con
syderandi nosse mihi uidemur: the: Quorsum
hec? bo: uides ne o beate q̃ dum illud penitus
ignoramus / dicere tamen de illo nos aliquid ar
bitramur? the: et ego arbitror: atq; haud scio
quam ob causam nobis hec ignoratio sit occul
ta: bo: animaduerte obsecro diligentius / num
in presentia nos his concessis merito quis per
inde interrogare posset ut et ipi supra interro
gauimus eos qui omne calidum et frigidum es
se uolebant: the: quemadmodum? memora mi
hi si placet: bo: conabor equidem eodem modo
ab ste nunc querere / quo ab illis ut aliquid p
ficiamus: the: optime: bo: Motum et statum
non ne inuicem contraria maxime nuncupas?
the: cur non? bo: Enim uero esse illa similiter
ais et ambo pariter et utrumq;? the: aio equidẽ
bo: Quando esse utrumq; et ambo concedis /
tunc moueri predicas? the: nullo pacto / bo: an
stare forte significas / cum esse utrumq; dicis
et ambo? the: neq; hoc. bo: ergo tertium quid
dam ipũm ens cogitas: et tamq̃ sub illo motus
et status contineantur / comprehendis utraq;:
atq; eorum in essentia communionem respiciẽs
sic esse ambo denominas: the: uidemur reuera
tertium quiddam ipũm ens uaticinari / quando
motum et statum esse dicimus: bo: hac de cau
sa ipũm ens ambo ista motus et status non est
sed preter hec aliud: the: apparet: bo: Ens ita
q; suapte natura neq; stat penitus neq; mouetur
the: Sic ferme dicendum: bo: quo nam cogita
tio conuertenda ut animus de ente ratum ali
quid et manifestum habeat? the: ignoro: bo: ha
ud facile usq̃ arbitror. Siquid enim nõ moue
tur / cur non stet saltem? uel quod non stat / cur
non moueatur? Ens uero nobis extra hec utra
q; esse apparuit: fieri ne id potest? the: minime
omnium: bo: hoc utiq; recordari ĩ presentia de
bemus: the: quale id? bo: q̃ de nonentis nomi
ne interrogati cui naz conueniret declarare ne
quiuimus: recordaris ne? the: Quid ni recor
der? bo: Numquid circa ens modo facundio
res sumus: the: Mihi quidem hospes

si modo dici potest/magis deficere nũc uidem̃
ho: Hoc ergo hic ponatur ambiguum: postꝙ̃
uero tam ens ꝙ̃ non ens ex equo nobis obscu
rum est uisum spes restat deinceps/si alteruz
clarius uel obscurius uidebitur: et alterum si
militer uisum iri: et si alterum ignotum: peni
tus alterum quoqꝫ similiter fore/Sermonez igi
tur quantum possumus decẽtissime circa utrũ
qꝫ pariter perseq̃mur: the: scite: ho: Dicamus
plane quo pacto multis nominibus idem hoc
apellamus: the: exemplum ad hoc inducas: ho
Hominem unum uocantes/cognomentis mul
tis denominamus/dum colores illi: figuras:
magnitudines attribuimus: uirtutesqꝫ et uitia:
in quibus omnibus aliisqꝫ per multis non ho
minem tantum esse ipsum dicimus: sed et bonũ
et alia multa: atqꝫ in aliis similiter agimus.
Quodlibet enim unum ponentes/multa deinð
multisqꝫ nominibus apellamus: the: Uera
narras: ho: Unde iuuenibus ut arbitror et tar
do ingenio senibus aduersandi occasionem de
dimus. Nam continuo quisqꝫ obiicere potest.
ꝙ impossibile sit multa unum et unum multa es
se. Qua propter exultant dum hominem bonũ
dici non sinunt/sed bonum quidem: bonuz ho
minem uero hominem uocari uolunt: incidisti
sepenumero ut arbitror theetete in homines:
qui argutiis euiscemodi student: plerumqꝫ
etiam seniores qui propter inopiam sapientie:
hec admirantur: et tamꝙ̃ magnificum quiddã
inuenerint/se temere iactant: the: et maxime q
dem: ho: Ut igitur cunctos quicumqꝫ de essen
tia umꝙ̃ aliquid locuti sunt/sermo comprehen
dat/que deinceps interrogando subiiciemus/
tam aduersus istos ꝙ̃ aduersus alios quos su
pra rettulimus dicta intelligantur: the: Que
nam ista? ho: Utrum neqꝫ essentiam cum mo
tu statu ue iungemus: neqꝫ aliud quicꝙ̃ cum a
lio quoꝙ̃? Sed quasi inuicem res/communi
care nequeant/nostris sermonibus eas penitus
secernemus: An in idem omnia congeremus
tamꝙ̃ misceri singula possint. An partim lice
bit quidem: partim minime? Quid ex his potis
simum theetete electuros illos putamus? the:
Nescio quid pro illis respondeam: Cur non

sigillatim respondendo/quid ex uno quoqꝫ seq
tur exquisitisti: ho: recte admones. Ponamus
ergo si uis dicere illos primum nihil prorsus
cum aliquo ad aliquid communionem ullam
habere. Non ne motus et status nullo modo
essentie participabunt? the: nullo modo certe:
ho. Num erit illorum aliquod cum neutruz sit
essentie particeps? the: non erit: ho: Statim
hac confesione/omnia ut uidetur peruersa sũt
tum illorum dogmata qui moueri omnia tum
illorum qui stare ut unum uolunt. Ac etiam
illorum qui secundum spẽs ea que sunt/eodez
modo et secundum eadem esse semper existi
mant. Omnes enim esse adiungunt: partim ue
re moueri: partim uere stare dicentes: the. sic ẽ
omnino: ho: quin etiam quicumqꝫ interdum cõ
ponunt omnia/interdum diuidunt: siue in unũ
et ex uno in infinita siue interminata elementa
diuidant: et ex his componunt: Similiter qui
dem siue interdum uicissim id fieri ponant/si
militer quoqꝫ siue semper: In his imꝙ̃ omni
bus nihil ueri dicunt: quando quidem rerum
est nulla commixtio: the: Recte: ho: Preterea
et ipĩ ꝙ̃ absurdissime sermonem transigeremus
si nihil permicteremus/alterius passionis com
munione/alterum appellari: the. Quo modo? ho
Ipso esse circa singula quodammodo uti cogũ
tur: et ipso seorsum et altero et secundum se ip
sum et innumeris aliis: quibus cum abstinere
nequeant quin sermonibus suis interserant/ali
orum redargutionibus indigent: sed ut fertur
domi hostem et aduersarium habent intrinse
cus reclamantem/instar euryclis absurdi: euz
qꝫ secum circumferunt: the. Uerum est quod
dicis ac simile: ho: Quid uero? Si omnia uiz
mutue communionis habere dicamus? hoc ꝑ
fecto et ipse refellere possum: the: Qua ratio
ne? ho: Quoniam et motus ipse omnino quie
sceret: et status agitaretur: si inuicem commi
scerentur: Hoc autem summa quadam necessi
tate impossibile est/motum stare statum ue mo
ueri: the: Cur non? ho: Tertium itaqꝫ solum
restat: the: Sane: ho: Et enim unum aliquod
istorum necessarium est: Vel omnia: Uel nul
lum: Uel alia commisceri/

alia minime: the: necessariuz prorsus: ho: Duo
quidem reperiri non possunt: the: non certe:
ho: Sequitur ut quicumqꝫ recte respondere
uult/reliquum e tribus ponere debeat: the: ma
xime: ho: quando quidem alia cohire uolunt a
lia minime: ferme idem rebus aliis quod et lit
teris euenit. Nam quedam ex litteris inuicem
copulantur: quedaz minime: the: patet: ho: uo
calium quippe litterarum series per alias omẽs
tamꝙ̃ uinculũ quoddam protenditur: sine quo
nulle inuicem littere uinciri possunt: the: et ma
xime quidem: ho: An intelligit unusquisqꝫ que
littere quibus congruant? uel arte opus est ut
recte id fiat? the: arte: ho: qua? the: grãmatica:
ho: non ne idem circa grauium et acutorum so
nos. Qui enim uoces inuicem consonas/disso
nas ue arte dinoscit/musicus. Qui uero igno
rat: musice expers: the: Ita est: ho: et in aliis
artibus artiumqꝫ defectibus eiuscemodi alia
reperiemus: the: manifestum id quidem: ho:
Cum uero et genera rerum eodem pacto mutu
am communionem habere diximus/non ne
scientia quadam sermones peragere debet: qs
quis recte qualia genera qualibus congruant:
aut dissonent sit ostensurus: quin etiam per om
nia cogniturus si ista conueniant adeo ut com
misceri possint: Et in diuisionibus rursus/si ꝑ
omnia altera diuisionis est causa: the: Sciẽtia
prorsus opus est: ac ferme omnium maxima:
ho: quam igitur hanc apellabimus theetete?
Numquid clanculum in liberalium hominum
scientiam incidimus? uidemur utiqꝫ duz quere
remus sophistam/ante illum inuenisse philoso
phum: the: qui istuc? ho: Per genera diuidere
et neqꝫ eandem speciem alteram credere/neqꝫ
alteram rursus eandem esse/non ne dialectice
officium esse dicemus? the: dicemus profecto:
ho: Quicunqꝫ hoc agere potest/Unam ideã
per multa/uno quoqꝫ seorsum posito passiz por
rectam acute persentit: et multas inuicem alias
extrinsecus sub una comprehẽsas: Et unã rur
sus per tota illa que multa sunt/ad unaz copu
latam: et multas seorsum undiqꝫ distinctas.
Hoc autem est scire/per genus discernere qua
singula communicare uicissim possunt: et qua
non possunt: the: omnino: ho: At uero dialecti

cum opus haud alteri dabis ut arbitror ꝙ̃ pu
re legiptimeqꝫ philosophanti: the: quo pacto al
teri dari posset? ho: philosophum quidem tali
quodam in loco: et nunc et in posterum/si que
remus inueniemus: quamꝙ̃ et iste non facile
conspici potest. Sed alia ratione sophista. alia
philosophus intuitum refugit oculorum: the:
Qua? ho: sophistã pono: quia in nonentis tene
bras aufugit: et diuturna consuetudine tenbris
illis obfunditur/iccirco summa difficultate di
scernitur: the: sic est: ho: philosophus autem en
tis ipsius idee raciocinatione semper inherens
ob regionis illius splendorem. haud facile cer
nitur. Nam uulgarium animarum oculi diuini
tatis radios substinere non possunt: the: cõsen
taneum est ista sic non minus ꝙ̃ illa sese habe
re: ho. de hoc alias clarius/si pro uoluntate li
cebit/tractabimus: Sophista uero non prius
est dimictendus ꝙ̃ sufficienter a nobis sit co
gnitus: the: egregie: ho: Postꝙ̃ ergo iter nos
conuenit ex generibus quedam uicissim cõgre
di/quedam penitus dissidere: et alia quidem
cum paucis/alia cum multis: non nulla quoqꝫ
per omnia omnibus coherere/Sequamur de
inceps rationem sermonis huius in hunc mo
dum considerantes: Non de omnibus spẽbus
inꝙ̃/ne multitudine confundamur: Uerum
quasdam ex maximis eligentes/primum qdem
quales queqꝫ sint/deinde quam iam mutue cõ
munionis habeant. Ut ens atqꝫ nonens si non
possumus perspicua penitus notione comprehẽ
dere/saltem congrua de his disputandi ratio
ne non careamus/quoad inuestigationis huius
conditio patitur. ꝙ si non ens uelut imaginan
do esse reuera non ens dicemus/insontes for
sitan euademus: the: decet sane: ho: maxima ue
ro omnium genera que modo referebamus:
ens ipsum et status et motus: the: Ualde: ho:
Duo hec inuicem misceri non posse est dictum
the: Certe: ho: Ens uero utrisqꝫ misceri. Am
bo enim quodammodo sunt: the: Nil obstat.
ho: sequitur ut tria sint ista: the: Sequitur: ho
An non istorum quodlibet a duobus reliquis
alterum est/sibi idem? the: Est: ho: Quid ita
nunc idem et alterum diximus? Numquid ut
duo quedam genera/alia uero tria superiora/

illis aūt necessario semp adnexa? atq̃ ita de qn
q̃ generibus cogitandum? An idem hoc et al
terum illorum quiddam enuntiauimus: quod
tamen nos latuit? the: forsitan: ho: at uero mo
tus statusq̃ neq̃ alterum ē: neq̃ idem: the: quā
ob cām? ho: quod cōmuniter motum statuz ue
uocauimus/hoc neutrum illorum esse potest.
the: cur? ho: quia et motus staret: et status iti
dem moueretur: Circa enim ambo alterum u
trum uis illorum effectum/cogeret alterum in
nature sue transire contrarium/utpote contra
rii particeps: the: prorsus: ho: ambo tamen eo
dem altero ne participāt: the: nempe: ho: ne ꝗ
dicamus aut motum esse idem uel alterum: aut
statum similiter: the: non certe: ho/sed numqd
ens et idem unum esse inuicem cogitādum?
the: forte: ho: at si ens et idē nihilo inter se dif
ferunt/quotiēs motum et statum ambo esse di
cemus/ambo similiter ista idem denoīabimus
hoc aūt impossibile. Non potest igitur idem et
ens unuz esse: the: sic ferme dicēdum: ho: quar
tam ergo spēm preter tres supiores/ipūm idez
ponamus: the: ponamus: ho: Numqd ipūm al
terum qnto loco ponēdum? uel hoc et ens no
mina duo unum quiddam significare putādū?
the: forte: ho: arbitror tñ concessurum te ꝙ co
rum que sunt quedam ipā secundū ꝑ se ipā sūt
quedam ad alia referuntur: the: quid ni? ho:
alterum autem semp ad alterum/non ne? the:
semp: ho: non tamen ita/nisi alterum et ens in
ter se longe differr[illegible]t. Sed si alterum spēbus u
trisq̃ participet/ut ens/esset utiq̃ aliqd eorum
que altera sunt: alterum utiq̃ non ad alterum
Nunc aūt quicqd reuera alterum ē/ex necessi
tate sequitur ut secundum id quod est/alterum
sit: the: sic est ut dicis: ho: quātam ergo alterius
ipīus naturam in speciebus quibus adiunxius
ponere decet: the: profecto: ho: dicēdum quoq̃
ꝑ omnia hec illam discurrere: esse enim ex aliis
unumquodq̃ alterum: nō ꝑ sui ipīus naturaz:
sed quia alterius idee sit particeps: the: Reue
ra: ho: sic aūt de quinq̃ sigillatim repetēdo di
camus: the: Qui? ho. principio ꝙ motus omni
no alterum quiddā est q̃̄ status: Ita ne an ali
ter asserendū? the: ita prorsus: ho. Nō ergo sta
tus est: the: nullo pacto: ho: est aūt ex eo ꝙ en
tis est particeps: the: est: ho: rursus motus al
terum est q̃̄ ipūm idem: the: ferme: ho: non er
go ipūm idem est: the: non certe: ho: attamen i
dem quodāmodo est propter participationem:
Omnia enim ipō eodez participāt: the. summo
pere: ho: Concedēdum igitur sine controuersia
motum et idem esse pariter et non idem. neq̃
enim simili ratione utrumq̃ ꝓnuntiāmus. sed
idem: quia ipīus eiusdē particeps/sibimet idez
est. Non idem uero/quia ipūm quoq̃ alterum
recipit/quo ab ipō eodez seiungitur: neq̃ illud
est: sed aliud quiddam. Quamobrem recte nō
idem iterum dicitur: the: Recte nimirum: ho:
Quin etiam siquo modo statum ipē motus ad
micteret/motum stabilem nominare nequaq̃̄
esset absurdum: the: recte: siquidem concessi
mus e generibus quedam inuicē cōmunicare
uelle: quedam minime: ho: At uero ad huius
prius demōstrationem q̃̄ presentium refellen
do ꝑuenimus/ꝙ uidelz sic natura se res hēāt:
the: cur non? ho: Dicamus iterum motum alte
rum eē q̃̄ ipīn alterum: queādmodum aliud q̃̄
idem et status erat: the: necesse est: ho: Est er
go et alterum hac rōe quodāmodo et non alte
rum: the: Uerum: ho: Quid uero deinceps?
Num alterum ipūm q̃̄ tria dicemus/non tamē
a quarto diuersum: cum quinq̃ illa esse cōfes
si fuerimus/e quibus unum consyderādum ꝑ
posuimus: the: At quo modo? Neq̃ enim mi
norem illorum numerum q̃̄ supra constiterit/
inducere possumus: ho. Ergo nihil uerit[i] asse
uerenius motum aliud esse q̃̄ ens: the: assene
remus protinus: ho: Quare motus reuera nō
ens existit: et ens/quādoquidē entis est parti
ceps: the: Manifestum id quidem: ho: sequit
itaq̃ non ens in motu et in aliis generibus om
nibus eē. Nam in singulis alterius ipīus natu
ra/dum alterum unumquodq̃ q̃̄ ipūm ens ef
ficit: nonens efficit singula: atq̃ ideo cuncta si
militer nonentia hac de cā predicabimus: et q
a ente participant/esse iterum dicemus/entiaq̃
uocabimus: the: apparet: ho: Ergo circa spēm
quamlibet ens quidē plurimum ē/nonens aūt
multitudine infinitum: the: uidetur: ho: an nō
ipūm quoq̃ ens aliud q̃̄ unumquodq̃ aliorum
est dicendum? the: necesse est: ho: Ens itaq̃ q̃t

numero alia sunt/totidem non ē ipūm: nam cū
illa ipsum non sit/unum quidē ipūm est. Alia
uero que infinita sunt numero non est: the: ita
pene dicēdum: ho: haud sane turbare nos ista
debent: siquidem natura generum mutuam cō
munionem hēt: Siquis aūt minus hec accipit
sciēdum positis supioribus/concedi hec insuꝑ
oportere: the: iuste loqueris: ho: Uideamus et
hoc: the: quid nam? ho: quotiēs nonens dicius
ut uidemur/nequaq̃̄ entis contrarium dicius
sed alterum quiddam solnz: the: queādmodū?
ho: ceu cum non magnum dicimus/nō magis
paruum q̃̄ equale eo uocabulo significamus:
the: sic est: ho: Non ergo contrarium/quādo
negatio dicit̃ significari fatebimur? tantum ue
ro dumtaxat asseuerabimus/ꝙ non et neq̃̄/ali
quid ex aliorum numero significant/quādo no
mina antecedūt: immo quotiens antecedūt res
ipās/circa quas nomina negationes sequentia
pronūptiātur: the: sic est omnino: ho: hoc prete
rea si tibi uidetur/meditemur: the: quid istud:
ho ipīus alterius natura eodem modo quo et
sciētia diuisa dispsaq̃ uidet̃: the: Dic age quo
pacto? ho: una quidem est et illa: pars aūt illius
in aliquo residens/sigillatimq̃ determinata/co
gnomētum proprium est sortita: quo circa mul
te artes scieq̃ esse dicūtur: the. prorsus: ho: nō
ne et partes nature ipīus alterius/que una est
idem quod ⁊ partes sese patiuntur? the: Forsi
tan. Veruz qua ratione declara. ho: est pūchro
pars aliqua ipīus alterius opposita? the: est: ho
Hanc ne omni cognomento carere dicemus?
an potius cognominari? the: cognominari. ho
Quod enim non pulchrum ubiq̃ pronūptiam
hoc non ab alio quoq̃̄ alteruz est/q̃̄ a pulchri
natura. Age itaq̃ ad hoc responde: the: ad qd
respondeaz? ho. cū aliquid in parte quadā enti
um determinatum sit/rursusq̃ alicui entiuz op
ponatur/contingatq̃ ita non pulchrum dici/se
quitur non pulchrum esse aliquid/quādo quiō
est illud cui opponitur: the: recte admoduz: ho
Numquid ex hoc sermone pulchrum magis in
numero entium/non pulchrum minus ponen
dum? the: nihilo magis? ho: Similiter ergo tā
non magnuz q̃̄ magnum esse dicēdum: the: si
militer: ho/quin etiam non iustum ex equo ac
iustum esse asseuerādum. the: absq̃ dubio: ho:
Eademq̃ erit de ceteris ratio. postq̃̄ alterius
ipīus natura e genere entiuz esse apparuit: Ea
uero existente necesse est: et partes eius nihilo
minus existere: the: quid prohibet? ho: oppositi
o ipā que est inter partem nature ipīus alterius
partem ue entis: nihilominus si dictu fas est/
q̃̄ ens ipūm essentia est: neq̃ contrarium illius
sed alterum quiddam dumtaxat/significat: the
perspicue: ho: Quam igitur ip[illegible]z apellabimus?
the: Constat utiq̃ ꝙ nonens a nobis grā sophi
ste quesitum hoc ipūm est: ho: An ut dicebas
nullius aliorum essentiam derelinqt? oporteteq̃
audacter iam dicere ꝙ nonens firmiter naturā
suam hēt/queādmodum magnum erat magnuz
pulchrumq̃ erat pulchrum: Sic etiam non ma
gnum ⁊ non pulchrum: Eodēq̃ pacto nonens
secundum idem erat et ē/nonens spēs una mul
tis aliis ētibus adnumerata. Nunqd ulterius
circa hoc theetete diffidimus? the: nequaq̃̄: ho
aduertis ne q̃̄ longe a parmenidis mēte diuer
timus. the: cur nam? ho: illius limites trāsgres
si sumus: dum ulterius q̃̄ statuerit consydera
uimus ⁊ ostēdimus: the: quo pacto? ho: quoni
am inquit ille. numq̃̄. nusq̃̄. nullo modo sunt
nonētia. Sed tu q̄rēs ab hoc progressu cohibe
mētem: Hec ille. Nos aūt non solum nonētia
esse ostēdimus/sed q̄ sit nonētis spēs demōstra
uimus. Cum. n. ostēderemus alterius ipīus na
turam esse: ꝑ que omnia non ētia diuisam atq̃
dispsam inuicem/tunc partem eius oppositam
ei quod cuiusq̃ ens est/esse ipūm reuera non
ens asseruimus: the: uera prorsus o hospes di
xisse mihi uidemur: ho: Nemo itaq̃ dicat/ꝙ
postq̃̄ nonēs entis contrarium ostēdimus/esse
ipūm dicere audeamus. Nos enim iam diu id
pretermisimus/Vtrum reuera sit contrarium/
nec ne: Quod aūt nunc diximus esse nonens/
uel reprobare debz/qui minus credit: uel si re
probare non ualet/eousq̃ credere: quousq̃ cō
tradicere nequit. ꝙ uidelicet genera inuicē sint
cōmixta/ensq̃ et alterum ꝑ se inuicem perq̃ a
lia omnia penetrando/sese mutuo capiant/duz
alterum ente participat: Est enim ob participa
tionem huiusmodi: non tamen est illudipsum/
quo participat/sed aliud quiddam: Cum uero

aliud sit ꝙ ipsum ens/necessario sequitur ut nõ ens esse dicatur. Ens quoq; ex eo ꝙ est ipsius alterius particeps/alterum quiddaʒ ab aliis generibus est dicendum. Cumq; alterum sit ꝙ reliqua cuncta/nec unuʒ aliquid ex illis neq; cũcta existit: sed ipsũm quod est dumtaxat: quapropter ens absq; dubio in plurimis plurima non est. Et alia quoq; similiter tam uniuersa ꝙ singula multifariam quidẽ sunt: et multifariaʒ nõ sunt the: uera narras: ho: siquis contrariis hisce cõuersionibus fidem non prestat/cogitare debet ut meliora ꝙ hec inducat. ꝙ siquis quasi arduũ quiddam inuenerit/gloriatur/tum ad hec tum ad alia sermones trahens/haud sane multo studio digna excogitauit: quẽadmodum sermones hi testantur. Hoc. n. neq; egregium aliquid ẽ/neq; inuentu difficile. Sed illud arduum est atq; preclarum: the: quid nam? ho: quod et supra ẽ dictum. ut his obmissis tamꝙ leuibus/ possit aliquis sigillatim redarguendo prosequi/quotiens dicat quis quod alterum est idem esse/aut quod idem est alterum/ita ut utrumq; id ꝑ rationem propriam patiatur: Atq; iterum ostẽdere possit quod idem est alterum quoquo modo esse: alterum ue idem: magnum quoq; paruuʒ simileq; dissimile: Atq; ita contraria semꝑ in sermonibus facile proferre queat. Neq; uero aliquã taʒ uera redargutio est: Cumq; nuꝑ ens aliquõ perceptum sit: noua est: the: Omnino quidem ho: ceterũ o adolescens optime/omne ab omni secernere/et inconcinnum est: et hominis musice philosophieq; prorsus expertis: the: quãobrem? ho: omnis penitus oratio deletur/si unuʒ quodq; ab omnibus segregatur. Nã propt mutuam spẽrum copulam oratio constitit: the: sic est: ho: aduerte obsecro ꝙ oportune nũc aduersus istos pugnantes coegimus eos ut alterũ alteri cõmisceri permicterent: the: ad quid maxime ho: ad hoc ut oratio unum aliquid e generibus sit: hoc enim si priuaremur philosophia ut plurimum careremus: Oportet preterea in presentia cõmuni consensu quid oratio sit/definire. ꝙ si penitus e medio tolleretur/nulla de re loqui possemus. Tolleretur aũt si concessuʒ esset nullam esse rerum cõmixtionem: the: recte id quidem: Uerum qua de causa nunc oratio definienda sit/non intelligo: ho: At forte hoc modo percipies: the: Quo? ho: nonens constitit unũ aliquod genus ex aliis existens per omnia que sunt/esse diffusum: the: constitit: ho: considerãdum ergo deinceps utrum opinioni atq; orationi imisceatur: the: cur? ho: qm̃ si nullo mõ his imiscetur/uera esse omnia necesse est: sin autem miscetur/falsa opinio: orationq; falsa oriũtur Dicere enim et opinari nonentia/ hoc ipsũm falsum est orationi et cogitationi contingens: the: sic est: ho: Cum uero sit falsitas deceptio seqt̃ the. statim: ho: Orta deceptione/necesse est simulachris et imaginibus phantasiaq; cuncta repleri: the: Nihil repugnat: ho: Sophistã uti q; dicebamus hic aufugisse/dum falsuʒ aliquo modo esse renueret. quia nonens nemo cogitet uel pronũptiet: Cum nonens nulla ex parte sit essentie particeps: the: sic est dictum: ho: Nũc aũt hoc entis particeps nobis apparuit. Quapropter haud ultra hunc in modũ pugnabit. Forte uero dicet/quasdam e speciebus nonente participare/quasdam minime: orationem et opinionem ex illorum numero esse que nõ participant: Et iccirco facultatẽ illam phãtasticam simulachrorum magistram/in qua illuʒ locauimus/nusꝙ esse contẽdet/postꝙ opinio orationq; nonẽte nullo modo participant. falsum ue nihil esse dicet cum nulla cõmunio talis reperiatur. Quamobrem quid oratio sit opinioq; et phantasia prius inuestigãdum/ut his declaratis/eorum cuʒ nõente cõmunionem cõspiciamus: qua inspecta/ falsum esse aliquid ostẽdamus: cumq; hoc ostẽderimus/in eo sophistam si reus sit/uinciamus. Alioquin absoluẽtes illum in alio quodam genere deinde queramus: the: Uerum omnino uidetur hospes/quod ab initio de sophista prediximus/ꝙ uidelicet difficile capi posset. multis enim est obicibus circumseptus: neq; ad eum peruenire quis potest nisi prius obstaculuʒ quod primo iecit ille submouerit. Et nunc quidã uix tandem obiectionem illam euasimus/qua non ens nullo modo esse intulerat. Continuo siquidem aliud est illatum: Unde oportet falsitatem circa orationem opinionemq; ostẽdere: ac forsitan post hoc aliud/aliudq; post illud/nullusq; terminus inuenitur: ho: forti animo persequi theetete debet quisquis contra progredi postꝙ inuasit aliquantulum ualet. Qui enim in istis hesitat/in aliis audebit numꝙ. Nam qui in illis aut nihil perficit/aut retro repellitur/ nũꝙ ut prouerbio fertur/expugnabit urbem. Hunc uero postꝙ ingens obstaculum iam disiecimus/ reliq̃ post hec minora leuioraq; supersunt: the: preclare loqueris: ho: Orationem itaq; primo opinionem ue capiamus/ut clarius ostẽdamus utrum nonens hec attĩgat: an uera omnio sint ambo: falsumq; neutrum: the: optime: ho: Age quemadmodum circa spẽs et litteras diximus similiter circa nomina rursus excogitemus. Uidetur enim quod nunc queritur ita sese habere: the: quid potissimum de nominibus uis intelligi? ho: utrum omnia inuicem congruãt: aut nullum aut quedã consonent: alia dissonẽt the: patet ꝙ quedã congruunt: quedã minime: ho: Forte tale quiddam ais: ꝙ que consequenter dicta/aliquid exprimunt inuicem congruũt Que uero continuata/nihil significãt/ non cõueniunt: the: quomodo dicebas? ho: Quod intelligere te et fateri putaui: Duo nãq; sunt genera declarationum earum/que circa essentiã uoce fiunt: the: quo pacto? ho: unum quidem nominum genus/uerborum alterum. the: Dic utrũq;: ho: declamationem qua actiones significãt uerbum dicimus: the: sane: ho: signum aũt uocis agentibus ipis impositũ/nomen: the: prorsus: ho: Ex solis nominibus suppositis inuicẽ oratio numꝙ efficitur: neq; rursus ex uerbis absq; nominibus subsequenter pronũptiatis: the: hec non didici: ho: constat utiq; ꝙ alio intendens animum/paulo ante assentiebare: naʒ hoc ipũʒ est/quod dicere uolebam/ꝙ ista si solum ita continuata pronũptiãtur/ orationeʒ nõ faciũt: the: quo modo? ho: ut uadit: currit: dormit: et alia uerba quecũq; actiones significãt/ que siquis subiungat omnia: nihilo magis orationem facit: the: sic est: ho: rursusq; cum dicitur. leo: ceruus: equus/ ceteraq; nomina que ipsos agentes significãt/non dum ac continuatione oratio ulla conficitur. Nã que proferuntur/haud ante actionem: uel actionis ĩpedimẽtum aut essentiam siue existentis rei/ seu nõ existentis ostendunt/ꝙ uerba nominibus misceãtur. Tunc uero primum conueniunt: statimq; fit oratio: et prima horum complexio/ prima oratio est: etiã si sit breuissima: the: Qui istuc ĩquis? ho: quãdo quis dicit/homo discit orationem hãc esse ais primã atq; breuissimã: the: equidem: ho: Tunc sane declarat aliquid de his q̃ sunt uel fiunt: aut fuerunt iaʒ aut erũt: neq; nominat tãtum: sed et perficit aliquid: uerba nominibus copulãs: ideoq; non modo nominare uerum etiã loqui ipũm dicimus. taliq; contextu nomen orationem enuntiauimus: the: recte ho: enim uero quẽadmodum res alique ꝯsonãt inuicem ut supra diximus/alique dissonãt/ ita et signa uocum quedam nequaꝙ conueniunt: quedã conuentu orationem conflãt: the: prorsus: ho: accipe et hoc breue: the: q̃le istud? ho Orõem necesse est quotiens fit/ alicuius esse orationem: nullius enim esse orõem: impossibile est: the: ita uidetur: ho: non ne et qualẽ quãdã esse ipãʒ oportet: the: oportet sane: ho: aĩaduertamus obsecro diligenter: the: decet: ho: afferã orationem tibi/rem cum actione ꝑ nomen uerbumq; coniungens: cuius aũt orõ sit tu dicas the: efficiam ut potero: ho: theetetus sedet. nũ oratio ista prolixa? the: non: sed mediocris: ho tuum est nunc dicere de quo et cuius oratio ẽ the: de me uidelicet: atq; mea: ho: Ista aũt? the: que nam? ho: theetetus iste/ qui cum ego nunc disputo/uolat: the: nemo de hac quoq; aliter diceret/nisi ꝙ de me meaq; est: ho: diximus qualem quãdam esse orationem quãlibet oportere: the: diximus: ho: unam uerã/alterã falsaʒ Vera oratio ea que sunt ut sunt/de te predicat the: certe: ho: falsa aũt/alia preter illa q̃ sunt: the: profecto: ho: que non sunt ergo/q̃si sint asserit: the: sic ferme: ho. reuera entia de te alia. Multa siquidem entia circa unumquodq; esse prediximus/multa quoq; nonẽtia: the. oĩo: ho Primum quidẽ necesse est orationem illã quã secundo loco de te protuli/secundum oratõis definitionem/unam quandam ex breuissimis esse: the: sic enim inter nos conuenit: ho: deinde exprime nã alicuius sit: the: alicuius: ho: si tua nõ ẽ/alterius multo minus/the: pateʒ ho: si nullius est/neq; oratio prorsus est. Nam ostensuʒ est/ fieri non posse/ut que oratio est/ nullius

oratio fit:the:scite:ho: Ergo quotiens de te al
tera ita predicantur ac si eadez essent / et nonen
tia per se de ac si entia / huiusmodi quedaz ex uer
bis ac nominibus compositio / proculdubio fit
oratio falsa:the: Uera admodum loqueris:ho
Quid autem de cogitatione. opinione et phāta
sia dicemus? non ne iam constat / φ hec omnia
genera tum uera tum falsa in animis nostris ef
ficiuntur? the: qua ratione? ho: sic intelliges fa
cile / si prius quid unumquodq͂ istorū sit / quo
ue inter se singula differant / acceperis:the: Da
to modo:ho: non ne cogitatio et oratio idem?
nisi φ cogitatio dicitur / illa ipā sine strepitu uo
cis interior collocutio / qua sese animus noster
alloquitur:the: penitus. ho: Sed p os effluxus
prolationis ab illa oratio nūcupatur:the: uerū
ho: Quin etiam in orōe hoc aīaduertimus:the
Quid? ho: affirmationē inq͂ et negationez:the
nempe:ho quando igitur hoc in anima per co
gitationez silentio fit / potest ne alio φ opiniōis
nomine nūcupari? the: nequaφ. ho: Quid ue
ro? cum non per ipāz sed p sensuz rursus talis
passio accidit / potest ne aliter φ phātasia cogno
minari? the: nō aliter:ho: postφ oratio partim
uera partim falsa esse apparuit / Cogitatio uero
interior ipius anime collucutio / opinione cogi
tationis conclusio / in qua opinionis sensusq͂ cō
mixtio reperitur / necessarium esse uidetur / ut co
gitationes opinionesq͂ partim uere partim false
sint. quippe cum sint orōi cognate:the: nihil re
pugnat:ho: aduertis ne nos facilius φ putaba
mus / orōez et cogitationem falsaz inuenisse?
Metuebamus sane / ne opus irritū et in expli
cabile ista querētes aggrederemur. the: aduer
to:ho: Ergo ne reliqua metuamus. Uerū post
φ patefacta sunt ista / superiores illas secundū
spēs / diuisiones iterum resummamus:the: qua
les? ho: imaginariam artem in duas diuisimꝰ /
assimilatricem scilicet et phātasticam:the: Sic
egimus:ho: qua uero in arte duax sophistā col
locaremus: ambigebamus:the: profecto:ho:
Post hāc ambiguitatez / repēte profūdior emer
sit caligo: cum sermo ille cunctis dubius infer
retur / φ neq͂ imago. neq͂ simulachrum. neq͂
phātasma oio usφ est: quia nullo modo nusφ
num φ falsuz extat:the: uera narras:ho: Nūc
aūt postφ apparuerit quidem orō / apparuit et
opinio falsa / possibile est simulachra quedā re
rum uerax emula eē: ⁊ ab hac dispositione artē
decipiēdi manare:the: possibile certe:ho: quin
ēt φ in his sophista uersatur / ē concessum. the
est:ho: Adnitamur iterum bifariā genus ppo
situz partiētes sp ad dexteraz pgredi diuisi par
tem: et q̄ cuz sophista quoquo modo communi
cant / circumspicere / ut cōmunibus oībus āpu
tatis propriam eius sedē atq͂ effigiē: et nos in
tueamur: Et his qui ad huiusmodi discipline
pgressiū natura accedūt φ proxime ostēdamꝰ
the: probe:ho: non ne ab initio artē efficiendi
unam / acquirēdi alteram partiētes induximus?
the: certe:ho: diuisa postmodum acquirendi ar
te sub ea sophistam locauimus in uenatione cer
tamine. mercatura et huiuscemodi speciebus:
the: Sic prorsus est actum:ho: Nūc uero post
φ efficiendi quoq͂ ars sophistam complexa est /
constat in primis artem hanc esse bifariaz diui
dēdam. Imitatio quippe / effectio quedam est /
simulachrorum scilicet nō uerarum rex / quem
admodum supradiximus: Non ne? the: procul
dubio. ho. effectricis igitur facultatis due pri
muz sint partes. the. que? ho. diuina et huma
na. the. nō dum itelligo. ho. Si modo q̄ supra
dicta sunt / recordamur / effectricē facultatē di
ximus / uim quādā que causa est / ut sint postea
que añ non fuerant. the. recordamur. ho: ani
malia cuncta mortalia. plantasq͂ quecumq͂ ter
ra ex seminibus radicibus ue nascunt: et que
cumq͂ inaiata in terra consistunt / siue liquefie
ri possint siue non possint: nunquid alio quodā
opifice fabricata φ deo / fieri post cuz prius nō
fuerint predicabimus? an multox doctrinam
sermonesq͂ sectabimur. the. quorum? ho: dicē
tium ista / natura ipā gigni a causa quadam for
tuita / sine mente hec agēte: uel cum ratione po
tius scientiaq͂ diuina ab ipso deo tributa. the.
Ego forte propter etatem / tum hoc tum aliud
opinor. In presentia uero ad te respiciens / pu
tansq͂ existimāt te per deum hec omnia gigni:
idem ipse quoq͂ existimo. ho. recte admodum
theetete. Ac si te putaremus inposterum aliter
opinaturuz / nunc ratione simul cum necessaria
q̄dā psuasione / ut nobis crederes efficeremus:
Quoniam uero eius ingenii esse te noui / ut etiā
sine nostra demostratione / ultro ad illa sis pro
fecturus / ad que nunc trahi te dicis / dimictaz
Nam superuacua disputatio talis esset. ponam
uero illa que natura gigni dicuntur: arte diuia
fieri: que aūt ex his ab hominibus componunt
humana: atq͂ hac ratione duo effectricis facul
tatis genera: humanum uidelicet et diuinum:
the: preclare:ho: Cuz uero due sint artes / utrā
q͂ bifariam diuide:the: qui:ho: quemadmodū
ars effectrix uniuersa per latitudinem est diuisa
ita nunc per longitudinem diuidatur: atq͂ ita
quatuor illius partes efficiūt: due quoad nos
humane / due iterum quoad deos diuine: the:
profecto:ho: ex his quidem rursus aliter nunc
diuisis / utriusq͂ partitionis pars una ē effectrix
Relique aūt imaginarie nominātur: unde rur
sus efficiēdi facultas in duo diuiditur:the: Di
cas iterum quemadmodum utraq͂:ho: homīes
utiq͂ et animalia cetera / ea ue ex quibus ista gi
gnuntur: ignis et aqua: horumq͂ germana dei
opera esse cognoscimus:the: nempe:ho: Post
hec horum simulachra secuntur / demonica q̄
dam machinatione producta:the: Qualia? ho
Phātasmata que dormiētibus obcurrunt: que
ue in die p se absq͂ arte uidentur. umbra quiō
cum tenebre igni miscētur. duplex aūt quādo
lumen proprium ⁊ extraneum circa pspicua le
niaq͂ in unum concurrēs sensumq͂ contrariuz
solite uisionis prebēs / spēm efficit. Duo ergo
sunt ista diuine effectionis opera. res uidelicet
singule / singularumq͂ rex sequētia simulachra
Ars quoq͂ humana architectura domū fabri
cat pictura domus imaginem: ueluti quoddaz
humanum insomnium uigilātibus factum:the
nulli dubium:ho: In aliis quoq͂ similiter per
duo ptiendo / gemina opa effectricis nostre acti
onis inuenimus. Ipām quippe rē principali fa
cultate: imaginem uero imaginariā facimus:
the: Plane iam intelligo: ac duas bifariam po
no effectricis spēs facultatis: primo siquidem
in diuinā partioz ⁊ humanā: deiñ in rerum ipā
rum imaginum ue effectionem:ho: reminisca
mur obsecro duo dixisse nos imaginarie facul
tatis genera esse oportere: assimilatorium scilz
⁊ phātasticum: si modo aliquid reuera falsum
et falsuz aliqd unū eorū q̄ sunt / sit futurū: the
dictum certe:ho: Non ne constitit? ideoq͂ nūc
ipsi duas sine controuersia spēs adnumerabimꝰ
the: Sane:ho: Phātasticum itaq͂ rursus ī du
o secādum:the: quēadmodum? ho: Unum per
instrumēta fcūm: alterum illius qui sese instru
mentum phātasma efficiētis exhibz:the: Qui
istuc ais? ho: Quotiēs aliquis figurā tuā usur
pās / corpus suum tuo reddit psimile: seu uocē
uoci. imitatio ista phātastice nuncupatur:the:
utiq͂:ho: imitatorium hoc apellātes ita distri
buamus: Et reliquum omne q̄si iam quietis cu
pidi pretermictamus. concedamusq͂ alteri ut ī
unum colligat: ⁊ conueniēs ipsi tribuat cogno
mētum:the: distribuatur ut uis et hoc dimicta
tatur:ho: Hoc preterea duplum o theetete exi
stimādum: Quam uero ob cām animaduerte:
the: dic:ho: Eoruz qui imitantur / aliqui cogno
scentes quod imitantur / hoc agunt: aliqui aūt
ignorantes. an maiorem aliquā discrepātiaz di
uisionemq͂ φ p ignorātiam cognitionez ue po
nemus:the: nullam:ho: Non ne ea quam mo
do dicebamus cognoscentium imitatio erat? fi
guram quippe tuam imitatur ille qui te cogno
scit:the: ille ipē:ho: Quid autez de iustitie uir
tutisq͂ uniuerse figura dicēdum? an non multi
dum ignorāt / nosse aūt hāc opinātur / quod illis
uidetur id ipūm imitātes / tam uerbis φ operi
bus annituntur / ut inesse ipis appareat:the. at
q͂ admodum multi:ho: numquid ita illos spes
fallit: ut sicut iusti non sunt / ita nec etiam uide
ātur? an contra:the: cōtra:ho: Imitatorē huc
diuersum ab illo supiori dicemus / ignorantem
a cognoscente:the: dicemus plane:ho: Unde
nomen utriusq͂ proprium deducetur? an uideli
cet difficile est? quia cā quedam uetus diuisio
nis generum in spēs / supioribus nostris / igno
ta fuerit? adeo ut nemo partiri contēderit. ideo
q͂ nominum inopes esse necesse est: et si dictu
audacius uideri potest / declarationis tamen di
scretionisq͂ gratia / imitationem illam opinionis
comitem / opinabilem imitationez denominemꝰ
illam uero que scientie / historicam quādam sci
entemq͂ imitationem:the: esto:ho: harum qui
dem apellationum altera dumtaxat utendum:
Nam sophistam et si in genere imitātium / non

tamen in genere scientium posuimus: the: sic ẽ
ho: Hunc itaq; opiniosum imitatorẽ tamꝙ fer
rum examinemus sit ne solidus simplex q; / an
ꝙ? the: exaĩemus: ho: certe admodũ multiplex
Nam sophista quidam fatuus et ineptus est / ꝗ
opinatur / scire se putans. Altera uero figura /
propter uariam in sermonibus reuolutionem /
certe suspitionez plurimã metumq; reportat / ne
forte ignoret illa que coram aliis scire se simu
lat: the: oĩo ex utrisq; generibus est / ut narrasti
ho: non ne igitur unum quidem simplicem / alte
rum ironicum imitatorem ponemus? the: con
sentaneum est: ho: Huius iterum genus unum
an duo dicemus? the: tu uideris: ho: cogito eq
dem / ac duo cogitanti mihi se offerunt: Unus
quidem publice plixa orõe apud populum iro
nia utens. alter priuatim minutis quibusdã cap
tiunculis cogens eum qui cum ipõ disputat / si
bimet in sermonibus contradicere: the: recte ad
modũ loqueris: ho: Quomodo superiorem il
lum denominabimus? ciuilez ne? an popularẽ?
the: popularẽ: ho: alterũ uero sophon: i. sapien
tẽ / an sophisticũ? the: sapientẽ quidem uocare il
lum nõ licet / qñquidem ignorãtem ipũm posui
mus. Quoniam uero sapiẽtem imitatur / cogno
mẽtum quoddam illius simile sortietur. Ac de
mum intelligo / hunc ipũm prorsus et reuera so
phistam apellari decere: ho: an non ut supra /
ita nunc nomen eius colligabimus a fine iterũ
ad principium complicãtes: the: oĩo: ho: is de
mum sophistam uere definiet / qui generationez
eius et stirpem esse istaz asseuerabit. Sophista
imꝙ est qui in sermonibus contradicere sibi ip
si disputantem cogit: qui et ironici pars est / ab
imitatore opinioso ueniens. phantastici item ge
neris ab imaginaria facultate profluens: nõ di
uine sed humane effectionis determinata pro
genies. Ex eorumq; numero / qui uerbis qua
si quibusdam prestigiis mirum immodum de
cipiunt auditores: the: ita prorsum dicendum.

Sophiste finis.

Marsilii ficini apologus in librum platonis de
regno ad Federicum urbini ducem sp invictũ

Upiter optimus maximus / cum optaret
i tale in terris quandoq; regnum prospice
re quale in celo semper apud se conspicit
iam diu per ipãm diuini regis ideam / regium
quendam diuinumq; animum demisit ĩ terras
Conuocatisq; celicolis imperauit: ut omnes fu
turo huic regi suffragarentur: quem superi qui
dem et a fide regia fideregum et ab orbis im
perio orbinatem ducem iam nominarent: Hoĩ
nes uero mutatis litteris Federicum urbinatẽ
ducem essent appellaturi. Assensere omnia ioui
preter iunonem numina. Sola: n. Juno crassi
oris aeris ãbitiosa regina / celeste terris regnũ
hactenus inuidet. Uerum pallas mercuriusq;
fauentibus aliis et teste ueritate / coronã scep
trumq; regium iam pridem uiro eidem / cui et
iupiter libentissime contulerunt. Cum uero a
chademia passim Palladem / Mercuriumq; co
lat atq; sectetur: ipã quoq; regnum orbisq; toti
us monarchiam / qualem diuinus Plato descri
bit / Fiderego orbinati duci / tum ex iouis sen
tentia / tum ex testimonio ueritatis optime meri
to felicissime tribuit.

Argumentum marsilii ficini in Platonis
librum de regno.

Um deus atq; natura hoĩminẽ
agẽdo producãt / eũ certe pro
c ducunt / ut agat / agat imꝙ gra
tia diuinoruz: Quemadmodũ
uero alius finis est cuius gra
tia natura afficit pollicẽ alius cuius gratia ma
num siue pedem / aliusq; rursum / ad quem totũ
efficit hominem. sic alius finis est / ad quem ho
minem dirigit singularem: alius quoq; ad quez
familiam: itemq; alius ad quem ciuitatem atq;
regnum. Ac deniq; finis ille existimãdus ẽ op
timus / cuius gratia deus totum genus hoĩuz
procreauit. Nemo uero existimet cum proprii
cuiusq; cetus / certus sit finis / nulluz esse totius
cumq; humane uite partibus insit ordo: in uni
uerso tamen uite genere esse confusionẽ. deniq;

cum partes ob finis unius intentionem inter
se habeant unionem: totum ipũm esse disper
sum. Quamobrem necesse est certuz esse huma
ni generis finem: eumq; in actione quadam cir
ca perfectiora consistere: per quam et superio
ra pro uiribus imitetur: et diligenter inferiora
gubernet. Scientia quidem naturalia perscru
tetur: prudentia uero disponat humana / pieta
te aũt diuina colat atq; ueneretur: eiusmodi er
go finis uitam exigit geminam: et in actione et
in contemplatione similiter constitutam: eo ta
mẽ pacto: ut actio contemplationis tamꝙ diui
nioris gratia sit instituta: Ceterum absoluta
utriusq; uite perfectio / tot tantisq; et tã uariis
adminiculis indiget: ut neq; a paucis quibusdaz
neq; ẽt a multis hominibus: sed ab uniuerso
simul hominum genere dumtaxat possit expleri
Fieri uero non potest ut tam diuerse gentes p
media tam diuersa ad unum oĩum cõmunemq;
finem perducãtur nisi ab uno / per unã quãdaz
legem cunctos in unum pariter ɔducẽte. Quẽ
admodum neq; fabri ministriq; genere simul
atq; ingenio longe inter se discrepãtes / materi
as admodum uarias ad formam unã hedificii
conferẽtes: in unum umꝙ cõmode cõgregabũt
et cõstruent oportune / nisi ab una quadã archi
tecti unius lege regantur: Qua propter nõ ĩiu
ria Plato cum regem quereret mundi monar
cham / principio architectum produxit in medi
um: scientiãq; in tria tãdem distinxit genera:
Quoꝝ primuz in cognoscẽdo / secundũ in agen
do / tertiũ in faciẽdo uersatur: In primo arith
metram geometrãq; / in secundo architectum:
in tertio fabrum ministrumq; collocauit: pro
bãs architecti facultatem inter speculationez so
lam solumq; ministeriuz mediam esse ponẽdã /
magis tamẽ speculationis ꝙ ministerii esse par
ticipem: neq; iudicare solum geometraꝝ more
uerum ẽt faciẽtibus imperare / opificioq; semp
adesse. Qualem ferme uult regem esse debere:
qui uidelicet et contemplãtium more uera diui
dicet: et iura non aliena quidez / sed sua mãdet
agenda. Proinde plato exactissima usus ɔiuisi
one / que definitioni scientieq; admodum neces
saria est / regem homerico more nominat gene
ris humani pastorem atq; curatorem. Quez to
tius humani generis unius quasi ouilis unum
esse pastorem debere designat ubi deum inquit
quondam humani generis fuisse pastorem: sub
quo et regnum illud saturni aureum extitisse:
gubernatorem quoq; regem humane uite qua
si nanis iudicat apellãdum: Significat autem
in unum esse imperium oĩuz conferẽduz / ut hu
mana gubernatio diuine ꝙ simillima sit: siqdẽ
et deus unus mundi totius est rector / quod q
dem his quoq; breuiter rationibus confirma
tur. Principio si tres mundi partes asiaz aphri
cã europã. regibus distributas tribus sub ege
ris / facile admodũ ɔtinget ut uł unus duobus
uel duo uni quãdoq; inferãt bellum: aut saltẽ
de finibus: aut alia ꝗpiam de re disceptare co
gãtur. Itaq; uel inter eos ad unum trium erit
litis iudicium deferẽdum: uel ad ꝗrtum quen
dam preter tres iudicem constitutum. Quacũ
q; tãdem id rõe fiat / necesse erit iudicem / si mõ
sentẽtie sit illius acquiescẽdum imperium ĩ eos
inter quos iudicatur hẽre. alioquin nullius mo
menti erit iudicium: frustraq; iudicabitur: qõ
uideri possit regibus uel magis uel saltez eque
potẽtibus dissoluẽdum. Unũ igitur oportet eẽ
regem omniũ iudicẽ / oĩbus pcul dubio uenerã
dum: Preterea uirtutum exemplar subiectis o
portet esse regẽ: Maxĩe uero talis erit / si unus
fuerit ante oẽs in quem oculos cuncti coniiciãt
qui si orbẽ totum possederit: nec regnum alte
rius affectabit: nec aliis inuidebit: Que duo
scilicet cupiditas et inuidia solent rapinas ⁊ bel
la potissimuz procreare: et cum sua cuiq; charis
sima sint / maxĩe diliget oẽs tãꝙ suos: pariterq;
oẽs diliget natões / pariterq; curabit. Optabit
pacẽ sũmopere: cupiet trãquillitatẽ bonoruzq;
oĩuz copiã / qualis utiq; monarchie umbra que
dã apparuit ĩperãte Optauiano. Subditi ue
ro ⁊ iustissime uiuent cũ iniustis nullus usꝙ pa
teat fuge aditus sub monarcha: et ꝙuis in mi
nima peccãdi licentia / tñ ĩ sũma libertate uiuẽt
non tyrãnis / paucis ue potẽtibus / uel insanien
tis populi subiecti furoribus / sed a sapiente ⁊ iu
sto pioq; rege / sic ad cõmune bonũ perducti / tã
ꝙ naute a prudentia iusti gubernatoris ad por
tum. Qua quidem in re et qui reguntur obtem
perãdo regi sibi ipi cõsulẽt: et rex ipẽ non tã si

pimbet ꝙ cunctis qui sue cure a deo commissi sunt uiuet. Recta enim gubernatio quēadmodum in libris de re p. disputatur / gubernatorē quidem eorum qui gubernātur grā non gubernatos grā gubernatoris instituit. Comparat preterea regem medico: monens ut medicoruꝫ more et oportune et si opus fuerit importune et uolentibus: et quādoqꝫ nolentibus imponat leges / remediaqꝫ afferat salutaria: Eiusmodi uero gubernatorem atqꝫ curatorem sepius ciuileꝫ uocat uirum ꝙ regē / significās adeo humanuꝫ ac si fieri possit mitem esse debere / ut īter ciues uideatur eē conciuis / prudētia / iustitia / cura potiusꝙ alio quo uis excessu superior. ꝙ siqs longissimo quodā interuallo prudētia et iustitia manifeste cunctos ex supet / hunc ēt si priuatus uixerit eē regē omnium a deo creatum absqꝫ cōtrouersia iudicat. Sin aūt inter aliquos ꝙtum ad hec spectat / parum admodum intersit illis quodāmodo redactis ad unum auctoritatē regiam tribuēdā. Multis uero nequaꝙ: Quippe cum multi nequeāt tāta auctoritate digni alicubi reperiri: Tradi uero auctoritatem regiaꝫ ut ex aliis eius libris coniectare licet uult a senioribus atqꝫ probatissimis. quorum senatus deinde sit collega regis / quasi quedā res publica optimatum. Rex aūt una cum senatu leges cōdat Quas non liceat: uel cuiꝙ priuato trāsgredi / uel uulgo mutare: liceat tñ regi senatuiqꝫ simł pro temporum oportunitate ꝗtenus expedit diligenti cum equitate et rebus ipis accommodare atqꝫ temporibus: et si oportuerit / pmutare. Regem ipūm in epistolis sacrum haberi cēset sacerdotemqꝫ egyptiorum more constitui / sacrorum mysteriorumqꝫ antistitem: et utpote sacruꝫ nequādo contaminetur non permictit / iudiciis ubi de cede exilio carcere agitur iteresse: Proinde in hoc ipō libro eiusmodi regiā dignitatē gubernationumomnium optimā esse probat ut diximus: pessimā uero tyrānidem: que neqꝫ lege neqꝫ mente legitima imperat / sed impetu potius atqꝫ libidine. Secundo loco laudat optīates pariterqꝫ uituperat potentiā paucorum. Tertio loco multorum laudat gubernationem scilicet popularem si lege gubernent: similiterqꝫ uituperat / si non lege. Post hec autem qo regium sit officium disputat: uidelicet ut quotcumqꝫ hominum generi necessaria sint prouideat: presertimqꝫ ad bene beateqꝫ uiuendum: Iudicetqꝫ prudēter quot artes et ꝗles ad hoc ipūm conferāt / siue in pace / siue in bello / seu in dicēdo / seu agēdo / uel publice uel priuatim: habeatqꝫ una cum senatu summum in omnes imperium. Precipue uero aīos omnium decētissima quadam fortitudinis tempantieqꝫ mixtione componat / musicos imitatus / qui acuta grauibus rite miscētes / concētus suauissimos modulantur. Demōstrat enim et id quidem diuine / non esse tutum animos uel fortitudinē uersus quasi in acutum supramodum intendere uel tēperantiam uersus / quasi in graue nimis remittere. Illinc: n. efferatos. hinc effeminatos tandē euadere: et illi quidem ciues et patriam uelut hostes inuadunt: hi uero neqꝫ se nꝫ patriam tuētur ab hostibus: Quamobrē optimam censet ex concinna uirtutis utriusqꝫ copula ingeniorum consonantiam ubiqꝫ conflari. Sed hactenus de libri ordine satis sit dictum: Que uero de sparum motu / prouidētiaqꝫ ⁊ fato disputat in theologia nostra satis exposuimus. in his certe nos allegorice docꝫ / non hēre nos ueruꝫ legitimumqꝫ regē / nisi uel in ipō celo: uel in terris eum quē uelut pastorē celi rex nobis ipse prefecerit: pastorē imꝙ non nomine soluꝫ / sed uite similitudine ipūm celi regē pro uiribus referētē. Commemorat ⁊ duo regna / iouis scilicet et saturni: regnumqꝫ saturni regno iouis tāꝙ felicius anteponit. Siquideꝫ sub ioue actio uitaqꝫ humana: sub saturno autē contemplatio diuinorum significatur. Saturnus enim greco nomine cronos / ut plato in cratylo docet / puritatem integritatemqꝫ mētis inuiolabilē cōprehēdit: Quod aūt ait saturno regnante beatos homines uiuere / ostēdit diuina quadam uiri mēte regnāte: que ⁊ actiones grā contēplationis instituat / humanum genus fore beatum. Ego autem finem mox argumēto faciā: si breuem prius allegoriaꝫ mysterii huius adduxero Ait enim Presentem mundi circuitum ab oriēte ad occidentem esse iouium atqꝫ fatalem: Uerum fore quandoqꝫ alterum huic oppositū sub saturno ab occidente uicissim ad orienteꝫ. In ꝗ sponte nascenł homines: atqꝫ a senio procedent in iuuentutem: alimentaqꝫ illis ultro etherno sub uere ad uotum suppeditabuntur: Iouem ut arbitror animam mundi uocat: cuius lege fatali manifestus hic manifesti mundi ordo disponitur. Preterea uitam animorum in corporibus elementalibus / iouiam esse uult sensibus actioniqꝫ deditam. Saturnuꝫ uero suppremum inter angelos intellectum / cuius radiis illustrentur ultra angelos anime accendanturqꝫ / et ad intellectualem uitam continue pro uiribus erigantur: que quotiens ad uitam eiusmodi conuertuntur / eatenus sub regno saturni dicuntur uiuere quatenus intelligentia uiuunt. Proinde in ea uita ideo sponte dicuntur regenerarii: quia electione propria in melius reformantur: Rursus in dies reiuuenescere: idest in dies si modo ibi dies dinumerantuꝛ magis / magisqꝫ florescere. Hoc illud apostoli Pauli homo interior renouatur in dies. Deniꝗ illis alimenta sponte affatim sub perpetuo uere suppeditari: quia non per sensus operosamqꝫ disciplinam: sed per lumen intimum / summaqꝫ cum uite trāquillitate atqꝫ uoluptate miris ueritatis ipius spectaculis perfruuntur.

Ciuilis Platonis liber de Regno translatus e greca lingua in latinam / a Marsilio Ficino Florentino. ad Federicum Urbini ducē semper inuictum.

Socrates maior. Theodorus. Hospes eleates: Socrates minor.

Magenteꝫ tibi o Theodore gratiam debeo: ꝙ Theetetum et Hospitem hunc eleatem notos mihi feceris: theo: Triplaꝫ forte mihi debebis o socrates. Postꝙ ciuilem tibi hominem et philosophum circumscripserint: so: An ita dicemus esse theodore / ꝙ ex eo audiuerimus qui in geometris conputationibusqꝫ precellit: theo: Quo pacto o socrates? so: ꝙ uidelicet unumquemqꝫ hominum eiusdem esse pretii posuerimus: qui tamē honore longius ꝙ secundum uestram comparationem inter se distant: theo: bene o socrates atqꝫ iuste per deum nostrum Ammonem loqueris. Ac memoriter admodum errorem in computando meum mihi nunc obiecisti. quare deinceps te pro istis adibo. Te uero nunc Hospes ne pigeat nobis gratificari. immo post hec seu ciuilem hominem hominē prius siue philosophum eligis / electum describe. ho: Sic agendum ut iubes theodore: postꝙ semel aggressi sumus. neqꝫ priusꝙ ad calcem peruenerimus / desistendum. Verum quid erga theetetuꝫ hūc agere decet? theo: Qua de re? ho: Numquid requiescere illum iam dimittemus? eiusqꝫ loco socratem istum consortem in exercitando suuꝫ accipiemus? Quid consulis? theo: Ut Socratem assummas. Nam cum iuuenes utriqꝫ sint omnes labores facile / presertim per intermissionem ferent: so: Atqui utriqꝫ hospes cognati quodammodo mihi esse uidentur. Theetetum quidem nos figura uultus mihi consimilem iudicatis. Socratis quoqꝫ istius nomen cum idem sit ac meum / cognationem quamdam nobis mutuam prebet. Decet autem nos natura quadam consimiles / uicissim sermonibus agnoscere. Cum theeteto quidem heri disputando conueni: et hodie hospiti huic respondentem audiui. Cum socrate uero neutrum adhuc actum est. Oportet autem et hunc examinare. Mihi sane alias. Tibi nunc respondeat: ho: Sic agemus o socrates. Audis socratem? so Audio: ho: Assentiris illi? so / Assentior: ho: Quantum igitur ad te attinet nihil prohibet: quo minus edisseramus. Multoqꝫ minus impedimento disputationi huic esse me decet. Quin immo post ipsum sophistam necessariuꝫ esse uidetur ut ciuilem uirum inuestigemus. Responde itaqꝫ utrum hunc in eorum qui sci

entes dicuntur/numerum referre deceat: so:
Decet: ho: Ergo scientias partiri debemus:
quemadmodum in sophista querendo fecimus
so: Forte: ho: Non tamen eadem partiendi ra
tio: so: non: ho: Sed alia: so: Alia: ho: Diuer
ticulum itaqꝫ ciuilis scientie/ ubi nam reperie
mus? Inuenire quippe oportet: et aliis omni
bus segregatis/ideam illi unam prefigere/ ali
isqꝫ aliam unam speciem: et quasi scientie cūc
te duabus speciebus concluse sint/cogitare:
so: Tua iam interest hospes id agere: Mea ue
ro nequaq̄: ho: Immo etiam tua: quando de
claratum id fuerit: so: Scite loqueris: ho:
Arithmetica porro alieqꝫ non nulle huius per
similes ab actione libere sunt: cognitionem ue
ro tantum exhibent: so: Ita certe dicēdum: ho
que uero ad architecturam: et manuum mini
sterium pertinent/scientiam innatam actionib9
sortiuntur: corporaqꝫ ab illis effecta / que ante
non erant perficiunt: so: Patet: ho: Ita cunc
tas scientias diuide. Agentem unam: alteraȝ
cognoscentem solummodo nomina: so:
Sint ergo scientie species due/ cum una sit sci
entia tota: ho Utrum ciuileȝ. Regem. Do
minum. Patrem familias: eundem esse uolu
mus? An totidem artes in his/quot et nomīa
ponimus? Immo hac sequere me: so: Qua?
ho: Hac imq̄: Siquis priuatus publico medi
co sufficienter consulere potest/non ne necesse
est eiusdem artis hunc nomine nūcupari/ quo
et ille cui consulit? so: Certe: ho: quid porro?
Siquis priuatus regem ciuitatis admonere
et instruere potest/non ne scientiam illaȝ habe
re dicetur/qua pollere qui regit debebat? so:
Dicetur: ho: Atqui ueri regis scientia/regia di
sciplina est: so: est: ho: Quisquis ea preditus
est/seu publico fungatur munere/siue priuatus
uiuat/omnino secundum hanc peritiam regius
merito nuncupabitur: so: merito: ho: Enim ue
ro pater familias et dominus idem: so: Idem
sane: ho: Numquid refert ampla ne/an āgusta
sit urbs ad imperium? so/nihil: ho: igitur una
quod paulo ante inquirebamus / horum omni
um scientia est/hanc seu regiam quis siue ciui
lem: seu familiarem nominet disciplinam: Ni
hil interesse putemus: so: nihil: ho: Hoc utiqꝫ
nemini dubium quin omnis rex parum quid
manibus ac reliquis membris ad regni salutē
possit. Intelligentia uero et animi robore plu
rimum: so: Constat: ho: Uis ergo regem dica
mus speculatrici scientie propinquiorem q̄ ac
tiue aut manuum ministerio? so: Uolo equideȝ
ho: Ciuilem ergo scientiam et ciuilem hominēȝ
regiam atqꝫ regium: ut unum idemqꝫ singula
componemus: so: Plane: ho. Atqui ordine
ad sequentia per genus maxime si speculatricē
scientiam distiguemus. so: Prorsus: ho: atten
de obsecro: num refugium aliquod in hac pro
spiciamus: so: dicas quale? ho: Tale im q̄: Ex
tat aliqua computandi facultas? so: extat: ho:
Ea ut arbitror ex illarum numero est que ī spe
culando uersantur: so: Ex illarum numero cer
te: ho: cognoscet profecto computandi facultas
differentiam numerorum. Num aliud huic o
pus attribuimus/ q̄ discernere iudicareqꝫ co
gnita? so: quid? ho: Et enim architectus nullus
manuum ministerio utitur: sed utentibus pre
sidet: so: Ita est: dum iudicium adhibet/nō mi
nisterium: so: Id quoqꝫ uerum: ho: Iure igit̄
speculandi scientie particeps est dicendus: so:
et maxime quidem: ho: Hoc ut arbitror ad iu
dicem hunc pertinet: ut non deserat opificium
quemadmodum computator: sed incumbat as
sidue. operariisqꝫ singulis operam propriaȝ mā
det et ordinet/quousqꝫ quod est imperatum ab
soluerint: so: probe: ho: Non ne speculatrices
omnes iste sunt/et quotcumqꝫ scientiam com
putandi secuntur: iudicio autem et imperio ge
nera hec inter se duo differunt? so: Apparent:
ho: quo circa si uniuersam contemplationem
in duo distribuamus/partemqꝫ unam iudicio/
imperio alteram assiguemus/ recte forsitan di
stribuisse putabimus: so: recte nimium ut mea
fert opinio: ho: Qui communiter tractant ali
quid/satisfactum sibi inuicem arbitrantur/ si
quando consenserint: so: Quid ni? ho: quousqꝫ
igitur in hoc concordes sumus alioꝝ opiniōes
pretermittende: so: penitus: ho: Dic age qua

in arte istarum/regiuȝ hominem ponere decet
Numquid in iudiciaria? tamq̄ spectatorem
quendam? An in imperatoria potius? quasi
dominum? so: In hac ipsa potius: ho: Viden
dum preterea siquam imperatoria distinctionē
admictit. Mihiqꝫ ita uidet̄. Quo differt cau
po ab illo qui proprium opus uendit/ eo rex a
precone: so: Quemadmodum? ho: Caupones
aliorum opera prius uendita suscipientes ipsi
rursus uendunt: so: Uerum: ho: Haud secus
preco sententiam alterius mandatam sibi/aliis
ipse mandat: so: Sic est: ho: An miscebimus
facultatem regiam interpretatorie: preceptorie
Uaticinio atqꝫ preconio aliisqꝫ permultis eius
dem generis artibus: que cuntis imperant?
An uis potius secundum superioreȝ compara
tionem: nomen quoqꝫ per comparationem ali
quam machinemur? quando quidem genus eo
rum qui sua ipsi precipiunt/ ferme nomine ca
ret: Atqꝫ ita hec partiamur. ut regiuȝ genus in
eorum numero qui sua mandant/ponamus:
obmissis aliis omnibus/ quibus alius quiuis
nomina ut lubet imponat: prīcipis quippe gra
tia non subditi sermo nobis est institutus: so:
Nempe: ho: postq̄ hoc satis ab illis est diuersi
tate distinctum ad proprietatem rursus idem
est diuidendum/siquam modo partitionē cedē
tem nobis in ipso comperimus: so: Valde: ho:
Atqui inueniri posse uidetur: Me igitur seque
re diuidendo: so. Quo sequar? ho: Quicunqꝫ
president imperando generationis cuiusdam
gratia imperant: so: proculdubio: ho: Et eniȝ
genita omnia bifariam partiri/ haud multum
difficile: so: Qua ratione? ho: Partim anima
ta sunt/partim inanimata: so: Constat: ho: Si
in membra hec secare speculatricis facultatis
partem imperatoriam uolumus/secemus: so:
In que? ho: Pars eius in generatione in ani
matorum ponatur: pars in generatione anima
torum. Atqꝫ ita totum in duo secabitur: so: Re
uera: ho: Partem unam mittamus: alteram re
summentes: eamqꝫ uniuersam in duo iterum di
uidamus: so: Utram illarum resummendam
censes? ho: Eam que circa animalia imperat.
Neqꝫ enim regia maiestas in inanimatis instar ar
chitecture presidet: sed generosius animanti
bus: eiusqꝫ potestas circa ista uersatur: so: Op
time: ho: Circa generationem nutritionemqꝫ
animalium cura duplex inuenitur. Animalis
cuiusdam una: Gregis totius altera: so: Rec
te: ho: Ciuilis autem non propriam curam ag
greditur: quemadmodum arator qui bouem a
gitat/uel minister qui sternit equum: sed illius
uicem gerit: qui equos aut boues pascit: so: ue
rum esse uidetur/quod nunc est dictum: ho:
Utrum ex animalium nutritione illam que gre
gatim ea nutrit/gregis nutritionem/an commu
nem nutritionem uocamus? so: Vtrumqꝫ in lo
quendo contingit: ho. Egregie socrates respon
disti: ac si uerborum curiositatem uitabis/ eua
des in senectute admodum sapientior. Itaqꝫ
in presentia ut iubes agendum. Sed numquid
uides quo pacto quis gregis nutritionem gemi
nam ostendens efficiat? ut quod in duplis ad
id quod nunc propositum est/inuestigabitur/
in dimidiis iterum perquiratur: so: Annitar
equidem: et iam mihi uidetur / Unam commu
nem hominum/Alteram brutorum esse custo
diam: ho: Prompte omnino ac fortiter discre
uisti. Cauendum pro uiribus tamen ne post
hac nobis id accidat/so: Quid cauendum mo
nes? ho: Ne exiguam unam particulam aduer
sus amplas et plurimas secernamus: Neqꝫ il
lam sine specie capiamus: Sed pars illa simul
speciem habeat: Pulcherrimum namqꝫ/quod
queritur ab aliis statim discernere. si modo rec
te id fiat: Quemadmodum ipse paulo ante de
diuidendo iudicans: Attamen diuidere prope
rasti: sermonem attendens ad homines decli
nantem. Ceterum haud satis amice tutum
est ad extremum quiddam et tenue protinus
aduentare. Prestat autem per media progredi
partiendo/sic enim facilius meliusqꝫ ideas inue
nimus. Hoc autem ad illa que perquiruntur
totum refert: so. Qua ratione id ais hospes?
ho: Conandum ob nature tue beniuolentiam
clarius explicare. In presentia quidem p hec a
deo quod est propositum declarare / ut nihil

De regno:

Animalium alia gregatim nutriuntur alia singulariter:

Rex pastori similis:

desit impossibile. Ulterius autem aliquamtu lum declarandi gratia producendum uidetur so: Quid tandem in nostra partitione culpas? ho: Tale quiddam: siquis humanum genus in duo secare contendens / perinde partiatur: ac multi eorum qui hic habitant partiuntur: hi sane grecorum genus tamq̃ unum a ceteris omnibus separant. Cunctos enim alios ho mines innumerabiles: et nulla inter se uite ser monisq; communione deuinctos / barbarico nomine signant: et ob hanc unam apellationẽ genus quoq; unum uniuersũ hoc arbitramur Simile esset preterea siquis numerum in duo diuidere uolens / decem milia seorsum ab aliis caperet: ut speciem unam / reliquos ĩsuper uno quodam imposito illis nomine / ut unum genus poneret. Rectius autem et per species magis ac per duo membra diuisio fieret / siquis nume rum quidem per par et impar: hominũ ue ge nus per marem feminamq; diuideret: lydos au tem et frygas aut alios quosdam tunc a cunc tis aliis segregaret / cum et spes et facultas sibi deesset generis inueniendi simul ac partis utro rumq; inter se diuisorum: so: Scite loqueris hospes. At illud qua ratione planius intelligi posset ostende / non idem sed aliud esse partem atq; genus: ho: O uirorum optime socrates / haud leue quid postulas. Longius modo q̃ decet ab instituto digressi sumus: Tu uero ul terius etiam peruagari iubes. Nunc porro ut decens est / illuc unde discessit reflectatur ora tio. Ad hec alias ocium nacti / quasi per que dam uestigia diuertemus. Uerumtamen dili genter ab hoc cauebis o socrates / nequando a perte distinctum hoc audisse ex me uidearis: so: Quid istud? ho: Inter se partam speciem q; differre: so: Cur nam? ho: Quicquid est a licuius species / eiusdem pars quoq; sit necesse est / cuius species esse dicitur. Partem uero es se speciem uel speciei partem / non est necessari um: hoc modo me potius q̃ illo dicere semper o socrates assere: so: fiet ut iubes: ho: post hec aũt mihi dicas: so: Quid? ho: Hoc imq̃ unde huc digressi sumus. Reor equidẽ eam ob cau sam hucusq; nos oberrasse / q̃ tu interrogatus que in membra gregis nutritio diuidereretur / subito nimium respondisti / duo quedam esse a nimantium genera. Alterum quidem hominũ Alterum uero brutorum simul omnium unũ: so: Uerum est: ho: tunc sane mihi uisus es par te quadam ablata / residuum omne genus unũ animalium ob id putauisse ponendum / q̃ uno quodã communi nomine apellare poteras om nia dum bruta uocabas: so: Sic est actum: ho: Hoc o fortissime socrates perinde uidetur esse / ac siquid aliud animal ut grus aut aliud tale esset prudentie particeps / similiterq; ut tu denominaret: et grues genus unum poneret. Cetera uero cuncta simul cum hominibus uno quodam altero genere complecteretur: suũ ge nus rationale uocans: reliqua uero omnia bru ta. Conemur itaq; nos ab omnibus huiusce modi erroribus declinare: so: Qua uia? ho: ne animalium genus omnium partiamur: ut mi nus in his delinquamus: Neq; enim oportet. Sic porro supra deliquĩus. so: qui? ho: pars illa contemplatricis scientie / que ad imperan dum spectat / eius generis esse constitit / quod a nimalia curat / animalia uidelicet gregabilia: Non ne ita? so: ita certe: ho: Quare tunc quo q; omne animalium genus inferum et mansue tum est distinctum. Que enim sic natura insti tuta sunt: ut mansuescere possint / domestica apellata sunt / cetera uero siluestria: so: Egre gie: ho: Scientia uero illa quam querimus / in domesticis est et erat: Et circa genus animali um sociabile querenda uidetur: so: Sane: ho: Ergo ne ad cuncta simul respiciendo uti tunc diuidamus: neq; in partiendo nimium propere mus / ut repente ciuilem scientiam compreben damus. Nam nimia festinatio fecit ut illud quod prouerbio fertur / nũc nobis contingeret so: Quid nam? ho: Ut cum nimis in diuisione properauerimus / tardius absoluamus: so: Et merito quidem hospes id egit: ho: De his qui dem ita. Rursus autem ab initio communẽ nutritionem animalium diuidamus. forte nam q; quod tu uehementer affectas sermo ipẽ gra datĩ ad finẽ suũ deductus clarius demonstra bit: respõde ad hoc: so: ad qd respõdã? ho: hoc

forsitan e multis audisti: Neq; enim arbitror interfuisse te his qui circa nilum pisces ipsos mansuefaciunt: aut circa regios lacus: Sed quod circa fontes fit / fortassis ipse uidisti: so: Et hec ipse uidi: et illa ex multis audiui: ho: Quin etiam q̃ quidam greges anserum: et gruum pascant: et si numq̃ in agris thessali cis es uersatus / audisti tamen et credis: so: pro cul dubio: ho: Hec ab ste ideo sciscitatus sum quia animalium communis custodia partim a quaticorum: partim terrenorum esse uidetur: so. Est profecto: ho: consentis gregis custodi am sic esse bifariam distinguendam: ut partim humida: partim sicca animalia nutriat? so: con sentio equidem: ho: Utram uero istarum regi a respiciat diligentia nullus queret. nam nemi ni dubium: so: nemini: ho: Unus quisq; enim precipue aridorum nutritionem distinguet: so: Que in membra? ho: In uolantium gradien tium ue custodiam: so: Sic ueritas habet: ho: q̃ ciuilis facultas circa illa que gradiuntur / dumtaxat uersetur: uel stolidissimus quisq; ut ita dixerim / animaduertet: so: Absq; contro uersia: ho: Gressibilis preterea generis alimo niam / paris instar numeri in duo quedam par tiri debemus: so: patet: ho: Illuc porro quo sermo noster tendit / gemini calles ducere nos posse uidentur. Alter quidem breui quodam tramite / dum angustam particulam ab ampla secernit. Alter uero longiori ambitu / duz pre ceptum illud seruat antea dictum / ut per medi a diuisio fiat. licet utrum uolumus ingredi: so An per utrumq; proficisci non licet? ho: Non simul o mirifice adolescens. diuersis tamen tẽ poribus licet: so: Utrumq; ergo alterum uide licet post alterum eligo: ho: Facile id quidem cum exiguum sit quod restat. Sane in princi pio medio ue itinere: durum hoc nobis precep tum esset. Hũc autem postq̃ ita uidetur: longi orem prius uiam ingrediamur. Nam cum re centes simus iter longum leuius peragemus: Distinctionem itaq; hanc uide: so: Dic modo: ho: Que gradiuntur et mansuescunt et congre gantur: in partes duas secundum naturam di uiduntur: so: Quas in partes? ho. Partim cor nibus munita sunt: partim carent: so: Appa ret: ho: Curam gradientium diuidens / utriusq; partis conditionem sermone describe. Nam si nominare ipsas uolueris / rem nimis circum plicabis: so: Quemadmodum ergo dicendum censes? ho: Ita cum gradientiũ cura bifariam distincta sit / pars una in cornifera gregis par te locata est / altera in mutilata parte relicta: so Sic penitus de his dictum est: nam ad suffici entiam ostensa sunt: ho: Constat utiq; regem gregis cuiusdam cornibus mutilati pastorem esse. so: constat sane: ho: Hanc itaq; discerpen tes quod mouetur exhibere illi conemur: so: Omnino: ho: Utrum placet ipsam in partem iunctis unguibus: et partem unguibus scissis diuidere? an potius in generationem propriã et communem? Intelligis? so: Quid? ho: q̃ e quorum et asinorum species inter se promiscue generat: so: Nempe: ho: Reliqua uero dome stica et socialibus generis animalia sine aliena commixtione propria tantum ex specie procre ant: so: Perspicuum cuiq;: ho: Ciuilis itaq; di sciplina numquid promiscue generationis ani malia: an simplicis curat? so: Immixte ac sim plicis proculdubio: ho: Hanc utiq; animanti um naturam / quemadmodum in superioribus hucusq; seruauimus / gemina per membra seca re debemus: so: Decet: ho. Enim uero animan tes ferme omnes domesticas conciliabilis q; nature quas cicures nominant / generibus duobus exceptis iam discreuimus. Genus porro nostrum inter gregabilia pecora nume rare non decet: so: Non certe / sed quo pacto? ho: Hoc imq̃ in duo distinguendum / quemad modum te ac theetetum discernere decet / quã do quidem in geometria uersati estis. Diame tro scilicet et diametri rursus diametro: so: Qui istuc ais? ho: Numquid aliter generis hu mani conditio ad progressum natura instituta est q̃ diameter potentia bipes: so: Haud aliter ho: Reliqui sane conditio generis rursus secũ dum potentiam nostre potentie est diameter: quippe cum bis duobus sit pedibus constituta so: Nihil obstat quo minus sit huiusmodi. Ac pene iam quod ostendere uis / intelligo: ho:

Cernimus quid insuper risu dignū o socrates nobis in superiori diuisione contigerit? so: Quid nam? ho: Genus hominum una commixtum concurrensq; cum genere generosissimo omnium atq; facilimo: so: Cerno et quidem clare quod sequitur: ho: An non conueniens est: que tardissima sunt/nouissima peruenire? so: Consentaneum: ho: Istud autem nequaq̃ aduertimus ꝙ adhuc ridiculosior rex apparet una cum grege discurrens/cursumq; cum illo peragens: qui optime hominum omnium est ad uite facilitatem exercitatus. so: Omnino quidem: ho: Nunc illud liquido patet o socrates quod in sophiste inquisitione est dictum: so: Quid istud? ho: ꝙ huiuscemodi processu sermonum de puriori magisq̃ impuriori curauit nihil/breuioremq; ante longiorem minime spreuit: Semper autem per illum quod est uerissimum transigit: so/Uidetur: ho: Post hoc ne me preuenias/de uia ad regis terminuz breuiori percontans/ego prior ingredior: so: Omnino: ho: Dico igitur oportuisse supra gressibile animal in bipes et quadrupes distribuere: Cum uero homo tunc cum solo uolatili restaret comprehensus/rursus genus ipsum bipes in nudum animal pennigerum ue diuidere: hac deinde distinctione subiuncta: arteq; hominum nutrice et conseruatrice monstrata/ciuilem iam et regium uirum ipsi instar aurige preficere: eiq; ciuitatis habenas gubernaculaq; tribuere: quasi scientia hec illius sit propria: so: Optime quidem: et tamq̃ debitum sermonem mihi reddidisti: digressione ipsa fenoris loco proposita: ac penitus adimpleta: ho: Age itaq; a principio ad finez sermonē de ciuilis artis nomine colligamus: so: Prorsus: ho: Scientie illius que in contemplando uersatur pars una erat imperandi peritia: huius pars facultas illa que per se suaq; imperat. Cuius membruz haud sane exiguum animaliuz enutritio: huius item gregis alimonia. Quaz animaliuz gradientium alimonia diuidit. Ab ea species illa selecta est: que animalia cornibus carentia pascit. Eius preterea partem nequaq̃ minorem triplicez complicare necesse est: siquis uno nomine comprehendere eam uelit scientiam appellans generationis circa mixtam pastoris custodiam. Cuius portio in grege bipedi homines dumtaxat pascens illa ipsa quam querimus imperatoria facultas est/quam regiaz et ciuilē pariter nominamus: so: Prorsus: ho: Num quid reuera ut ais o socrates a nobis actum est? so: Quo de re? ho: Utrum quod proposuimus/sufficienter sit absolutum? An in questione hoc maxime pretermissum: ꝙ descripsimus quodammodo/non dum tamen penitus definiuimus? so: Quamobrez istud ais? ho: Conabor quod sentio planius explicare: so: Dic iaz: ho: Cum multas pastoruz facultates esse constiterit/una quedam illarum uniusq; custodia gregis/ciuilis ipā disciplina uisa est: so: Profecto: ho. Hanc neq; equorum neq; aliorum etiam brutorum/sed hominum tantuz communē esse nutritionez ostendimus: so: Id quoq;: ho: Pastoruz itaq; omniuz et reguz differentiaz propriaz uideamus/so: quaz? ho: Siquis forte ex aliis alterius artis nomen habens/communez gregis nutritionem sibi uendicet/quid dicendum? so: qua ratione inquis? ho: Perinde imq̃ ac si mercatores/agricultores et coqui gymnastici insuper ac medici aduersus pastores quos politicos apellauimus. surgerent/asfererentq; se esse pastores hominuz/quippe cuz ipsi uictum non plebi solum uerum etiam regibus magistratibusq; suppeditent: so: an nō uera dicerē: ho: forte. et hoc utiq; consyderemus illud autem scimus. ꝙ cuz bubulco de his nemo certaret: sed ipse sine controuersia armenti pastor est/qui boues curat: Ipse medicus: ipse coniugioruz auctor: partusq; cuiuslibet adiutor et educator: Preterea nemo melius iocis et musica armentuz/quantuz natura horum capax est oblectat. trahit. et mulcet organis atq; ore gregis sui musicaz tractans: Eademq; est de ceteris pastoribus ratio. Non ne? so: Maxime: ho: quo pacto igitur sermo ille de rege rectus integerq; uidetur/quando pastorem illuz et nutritorez humani gregis ponimus: solum ipsum ab aliis secernentes/cū alii multi de hoc ipso cōtendāt? so: nullo mō: ho: an nō merito paulo ante dubitauimus quando suspicati sumus ne figuram quandam regis dumtaxat induceremus Non dum tamen ciuilem ipsum perfecte definiremus nisi prius illos qui cum eo sese implicant/et pastores esse ut ille profitentur/comprehendamus: et ab illis regem secernentes/purum illum penitus ostendamus: so: Recte nimium: ho: hoc igitur nobis o socrates agendum est: nisi uelimus in fine sermonis infamiā reportare: so: ab hoc prorsus est declinandum ho: rursus ab alio principio alia quadam uia procedendum est: so: Qua? ho: iocum quendā interserere his oportet: magnaq; pte prolixe fabule uti: et quod restat ut supra fecimus exsequi: partem semper partis subdiuidendo: atq; ita ad summum quod est quesitum deducere: so: oportet sane: ho: Sed iā fabule mee ut pueri solent/arrectis auribus adsta. neq;. n. a puerilibus annis procul abes: so: Dic amabo: ho: Erat olim et adhuc erit multa uetustarū rerum memoria: Et inter cetera memorabile monstrum: quod circa atrei thyestiq; litē refertur. Audisti namq; ac meministi quod tunc accidisse tradunt: so: numqd auree agne ostentū dicis: ho: nequaq̃: sed de ortus solis occasusq; et aliarum stellaz mutatione: Unde. n. nūc exoriuntur/tunc occidebāt: et contra exoriebātur. Tunc uero deus testimonium prebens atreo in hāc celum figurā mutauit: so: fertur et hoc: ho: Quin etiam e multis saturni regnum audiuimus: so: ex plurimis certe: ho: Quid uero? non ne priscos illos ex terra procreari/non ex se inuicem nasci? so: hoc quoq; in antiqs rebus cōmemoratur: ho: cuncta hec ab eadē passione proficiscunt: et alia preter hec per multa his longe mirabiliora. Uerum longitudine tēporis/partim memoria deleta sunt: parti absq; ordinis serie sparsim circumferunt: passionem uero illam que hoz oīum causa est nemo utiq; dixit: Nunc aūt dicenda est: Nam ad regis ostensionē cōferet: so: preclare loqueris. Referas ergo neq; aliquid pretermittas: ho: Audi iam Uniuersuz hoc alias deus ipē regit. agitat. atq; rotat. alias uero dimittit/cuz mundi circuitus competētia sibi curricula temporis expleuerūt Tunc sane mundus ultro ac libero motu contra reflectitur. Nam et uiuit et sapientiā ab eo qui ab initio construxit illum/est sortitus. Circuitus aūt necessario ipī hanc ob cām innatus est: so: quam ob causam inquis? ho: idem esse semp et secundum eadem et eodez se modo habere/solis omnium diuinissimis cōuenit. Corporis autem natura huius ordinis non est cōpos. Ceterum id omne quod celum mundumq; uocauimus: multa quidem et felicia munera a genitore suscepit. Corporis tamen particeps: Quo circa expers omnino mutationis cuiuslibet esse non potuit: Attamen quoad fieri potest/in eodem et secundum eadem et uno motu mouetur. Quapropter circuitum est adeptum/in quo minima agitationis sue fit permutatio. Se ipsūm autem conuertere semp ferme nihil potest: preter animam id quod rursus agitatis omnibus prestat. Mouere autem id alias aliter rursusq; contrario modo nefas est: Ex his omnibus dicendum est/mundum neq; se ipsum conuertere semper: neq; totum semper gemino contrarioq; circuitu ab ipso deo reflecti: Neq; rursus duos deos contrariis sententiis ipsum uertere. Solum uero quod nuper diximus/restat: alias ab alia quadam diuina causa duci/uitamq; rursus extrinsecus uenientem et immortalitatem ab opifice suo preparatam suscipere. Alias autem quando dimissus recurrit/Per se ipsum currere tali pro tempore missum adeo ut retrogradus multa reuolutionum milia peragat: quia et maximus est et undiq; penitus equilibris et minimo quodam cardine reuolutus: so: Uerisimilia ualde ista uidentur: ho: Ex his que dicta sunt/raciocinantes passionem illam consyderemus: quam omnium esse diximus mirabilium causam: Est autem huiusmodi quedam: so: Qualis? ho: ꝙ totius mundi machina tum ita ut nunc/tum contra reuoluitur. so: Quo pacto? ho: Mutationem hanc existimare oportet omnium celestium alternationum maximam/extremamq; esse: so: Uidetur: ho: Quamobrem consentaneum est tunc maximas circa nos intra mundum uiuentes mutationes

fieri: so: Uerisimile id quoqꝫ ho: neqꝫ uero nos
latet ꝙ egre et difficile tolleret animantium na
tura magnas multas et omnigenas mutatiões
so: constat: ho: Ergo animalia multa tunc inte
reunt/hominesqꝫ supersunt per pauci: hi uero
multis nouisqꝫ et mirabilibus passionibus tūc
afficiuntur: Id aūt contingit oīum maximuz:
Sequiturqꝫ continuo reuolutionem illā qua
celū contra quā nūc reflectitur: so: quid naz?
Principio in quacumqꝫ etate quod uis anīal
est constitutum/in eadem progredi cessat: neqꝫ
fit senius ultra mortalium aliquod. sed in figu
ram trāsit contrariā: iunioremqꝫ et molliorez ha
bitum induit. seniorqꝫ cani capilli nigrescunt:
Et quibus gene barbate prius erāt/ iā barba
deposita in priorem spēm restituunt. pubescen
tium quoqꝫ corpora pilis positis mollescunt/
sensimqꝫ singulis diebus et noctibus decrescē
tia in puelli naturā redeunt: atqꝫ in his tā aīe
ꝙ corpora habitum subeunt puerorum. Demū
tabescentia deficiunt et intereunt. Cadauera
preterea illorum qui celestis mutatōe uertigis
subito corruerunt: idez patiunt et simili retro
gressione clam ac breui putrescunt: so: que tūc
erat hospes animalium generatio? quo ue mo
do ex se inuicem generabātur? ho: constat o so
crates illis temporibus inuicem genus suū nō
propagasse. Quod aūt dicitur quādoqꝫ genus
ortuz ex terra fuisse/hoc ea tempestate fuit rur
sus ex terra conuersum: Tradiderunt hec no
bis primi ipsi nostri progenitores: qui statim
post primā reuolutionem orti sunt: hi sane hoꝝ
testes sermonum preconesqꝫ fuerūt: qui minie
uulgo creduntur: cum tamen credendi sint.
Quod uero hinc sequitur/animaduertēdū ar
bitror. Huic enim quod dicitur/senes in natu
ram regredi pueroꝝ/cōsonuz est ex mortuis ter
raqꝫ recōditis iterum ibi restitutos reuiuiscen
tesqꝫ sequi uertiginem: generatione in contra
rium reuoluta. Ac terrigenas hac ratōe neces
sario renascētes: sic nomine et sermone uocari
quotcumqꝫ deus ipōrum in aliam sortē nō trās
tulit uel exornauit: so: Hoc profecto e superio
ribus sequitur. Uerum uita quā sub saturni
regno esse dicis/utrum sub illis celi cōuersioni
bus/an sub his extitit? Mutationem quippe

solis reliquarumqꝫ stellarum in utrisqꝫ uolutio
nibus contingere certum est: ho: Optime ser
monem secutus es. Quod aūt q̄rebas/ sponte
omnia hominibus nasci/presenti cōuersioni mi
nime competit: sed superiori potius cōpetebat
Tunc sane totius circuitus prīceps curatorqꝫ
primum deus extitit: ut nunc per uarias mun
di plagas singule ipīus ptes a diis prīcipibus
distribute sunt: Animalium quoqꝫ genera gre
gatim distincta demones tamꝙ diuini pastores
sortiti sunt: quorum unusquisqꝫ sufficiens erat
ad omnia prebēda singulis: quibus preerat ip
se. Quāobrem nihil erat agreste: omnisqꝫ rapa
citas et uorago procul aberat: aberat bellū pe
nitus atqꝫ seditio. Cetera insuper q̄ conditio
nem illoꝝ temporum sequebātur/īnumerabili
a sunt. quod uero deuictus facilitate et liberta
te uite fertur/ob id est dictum/ꝙ deus eos pa
scebat: ipē illorum pastor et custos/ queādmo
dum homines nūc/quoꝝ natura diuinior/bru
torum pastores sunt. Deo itaqꝫ custodiēte ciui
tatum constitutōes nulle erāt neqꝫ marium fe
minarumqꝫ ad filios procreādos cōiugia. Oēs
enim ex terra reuiuiscebāt: rerum preteritaruz
immemores. Aberāt aūt eiuscemodi omnia.
Fructus uero illis et poma et fruges abūde ar
bores et fertile solum spōte sua absqꝫ agricul
ture opera suggerebāt. Nudi quin ēt et expe
diti et errabūdi ut plurimū pascebant. Naz tē
peries illis innoxia mollia quoqꝫ passim parata
cubilia ꝙ plurimis ex terra herbis repululāti
bus. Uitam o socrates hoīum sub saturno
uiuentiū audis: hanc uero quam iouis esse tra
dūt presens ipē nouisti: utra uero sit felicior/
iudicare ne uis ac potes? so: minime omnium:
ho: Uis ne igitur ego quodāmodo tibi diiudi
cem? so: et maxime quidez: ho/ si saturni quon
dam alumni in tāto ocio et libertate uite poten
tiaqꝫ non solum inter se: sed ēt cum bestiis col
loquēdi hisce omnibus ad philosophiaz utebā
tur inter se et cum bestiis uiuētes/sciscitātesqꝫ
ab omni natura quecumqꝫ propriam sentiendi
uim aliquam differētem ab aliis habet ad pru
dentiā acquirendā/facile iudicari potest/ illos
longo quodā internallo nos ad beate uiuendū
ex superasse. Sin aūt epulis affatim et poculis

saturni inter se et cum bestiis tales fabulas con
ferebāt/quales de illis nunc referunt/hoc q̄z
ita ut mea fert opinio facile admoduz iudicare
tur. Sed hec obmictamus donec aliqs horuz
idoneus appareat nūctius/qui nobis referat u
trum homines illi sciētiis et confabulatiōibus
operam dederint. cuius aūt gratia fabulā hāc
ingressi sumus/id iam dicendum ut sequentia
cum antecedētibus coniungamus. Cum omni
um illorum tempus esset expletuz/mutationēqꝫ
circuitus fore iam oporteret/terreno genere oī
consumpto: quippe cuz quelibet anima genera
tiones omnes implesset/quotqꝫ mādata erant
cuiqꝫ totidē una queqꝫ in terrā semina proiie
cisset: tūc uniuersi gubernator deus q̄si guber
naculoꝝ dimissis habenis in sui ipīus redit cir
cumspectum. Mūdum uero deinceps fatuz re
uoluit iterum et innata cupiditas. Omnes quī
etiam dii summi demonis collegę singulis pre
positi regionibus/quod contigerat aduertētes
mundi partes destituerunt. Mūdus deīn con
traria principii finisqꝫ sese agitatōe reflectēs ter
remotu ingēti interiora cōcutiēs animalia rur
sus cuiusqꝫ generis ut plurimum pdidit: At ue
ro certis temporum exactis curriculis/concus
sio pturbatioqꝫ cessauit: et mūdus a turbulēto
fragore desistēs olita sui ipīus progressiōe cu
currit: et in ordine debito cōstitutus auctorita
tem administrationēqꝫ et sui ipīus et eoꝝ que
in se sunt/suscepit. auctoris patrisqꝫ sui guber
nationem p uiribus memorit imitatus: Prin
cipio igit pfectius executus est: sed ab ea demū
imitatione longius degenerauit. Cuius quidē
defectus cā est natura corporea prisce nature
fomes. Nam quondam ualde deforme erat et
ordinis expers/anteꝙ presenti ornatu decora
retur. Ab eo sane qui ipūm cōstruxit/bona oīa
possidet: a priori aūt deformitate/ incommoda
et iniusta omnia q̄ intra celum nascūtur et mū
dus ipē substinet et uiuētibus inserit. Dū igit
animalia sua una cum gubernatore nutrit/ ma
la quidē parua/bona uero ingentia parit: cū au
tem seiūgitur in primo discessus tpōre per pul
chre omnia ducit. Ver pcedēte tempore obli
uione iam occupatur: quapp prioris deformita
tis passio uehemētius dominatur. Demum lon

go ex acto tempore deflorescit. Ac bona exigu
a pcreans/maloꝝ ū naturā his plīmā miscens
piculum subit ne et ipē et que in se sunt omnia
dissoluātur: Quāobrem deus ille quondaz hu
ius ordinis auctor/cernēs mundum tāto ī di
scrimine positum miseretur. Ac ne tumultu
a deo turbulento fluctuet dissoluaturqꝫ et ī lo
cum dissimilitudinis infinitum mergat/iteruz
adstat et presidet/ resumptisqꝫ habenis ptinus
gubernaculis/egrotātia omnia dissolutaqꝫ anti
qua sui agitatōe conuertit: ornat: et corrigit:
mortisqꝫ seruat illum et senectutis ignarum.
Hic ergo cunctoꝝ dictus ē finis. Sufficit aūt
hoc ad regis ipīus ostensionem si modo supra
dicta teneant. Conuerso iteꝝ mūdo ad presen
tis geniture progressum/etas rursus ultra pro
gredi destitit: et noua his cōtraria q̄ erāt tunc
reddidit. Animalia porro morti ob ipāz tenui
tatem prima aucta sunt. Que uero nup ex ter
ra cana surrexerant/iteꝝ in terram morientia
reciderunt. Cetera item omnia trāsmutata sunt
mūdi totius sequētia passionem. Generatōis
quippe et conceptōis et alimenti imitatio cunc
ta necessario secuta est. Neqꝫ enim dabat am
plius in terra p cās alias componentes/ anīal
fieri: Nam queādmodum institutuz fuit ut mū
dus motionis sue dominus esset/ita similiqua
dam ductōe factum/ut partes mundi p se ipās
quoad fieri potest/generēt et nascant et nutri
ant. Iam uero ad id puenīus/ad quod nostra
omnis respexit oratio: De reliquis enim animā
tibus multa et magna referri possent. ex qbus
queqꝫ et quas ob cās transmutata fuerunt.
Que uero circa homines contigerunt/ breuio
ra sunt et magis ad rem attinent. Cum hoies
pastoris presidisqꝫ ipōꝝ demonis essent puidē
tia destituti: et animalia multa que suapte natu
ra īmania fuerāt/efferata iterum essent/īermes
ipi imbecillesqꝫ et custodia derelicti/ab illis pas
sim dilaniabant. Accedebat inertia et impitia
superioꝝ temporuz. laboꝝ enim curaꝝqꝫ nescii
uixerant: Tellus haud ultra uictum spōte sup
peditabat: comparandi uero industria non duz
inuenta. quia nulla necessitas illos ante coege
rat. his de causis in summum discrimen atqꝫ
penuriam illoꝝ redacte res erant. Quapꝑter

munera illa que olim a diis tributa hominibus
memorantur/necessaria quadam disciplina eru
ditioneq; tributa fuerunt. A prometheo qui
dem ignis: Artes aũt a uulcano illiusq; cõsor
te. Semina quoq; et terre cultus ab aliis: om
nia summatim uite hominũ adminicula tunc
deorum opera sunt comparata: cum homines
deorum prouidentia deseruisset: oporteretq; ip
sosmet ꝓpagationis et alimonie sue curam ha
bere: mundi totius instar: quem imitantes om
ne per tempus sequẽtesq; alias aliter nascim
atq; degimus: Sed fabula iam finem habeat
Ea uero conducet nobis ad dinoscendum quã
tum supra in regis ciuilisq; definitione erraui
mus: so: Qua in re et quãtum errasse nos di
cis? ho: partim minus partim generosius ma
gisq; et plus ꝙ̃ tunc erratuz: so: Quo pacto?
ho: ꝙ enim dũ q̃reretur rex ciuilisq; uir ex pre
senti circuitu generatõeq; /pastorẽ ex cõtraria
conuersione adduximus: et pro mortali gregis
humane pastore deum commemorauimus/lon
gius trãsgressi sumus: ꝙ uero ciuitatis uniuer
se prĩcipem illum ostẽdimus: quo autem mo
do princeps esset non declarauimus: Uerum
quidem diximus non tamen ad integrum per
spicueq; descripsimus. Quo circa minus ĩ hoc
ꝙ̃ in illo deliquisse uidemur: so: Uera loq̃ris:
ho: Existimare ergo debemus tunc demũ nos
ciuilem uirum satis exposuisse/cum gubernan
de ciuitatis modum ad sufficientiã discreueri
mus: so: preclare: ho: Ob hanc utiq; causam /
eam fabulam inceptauimus ut de gregis nutri
tione certi aliquid ostenderemus / non solum
ostenderetur quod omnes aduersus regem
communem gregis nutritionem sibi uendi
cant: uerum illum clarius intueremur quem
solum sic apellare decet/cum instar ouium bo
umq; pastorum humani gregis pascendi curaz
habeat: so: Recte: ho: Reor equidem socrates
pastoris diuini figuram rege prestãtiorem eẽ:
Ciuiles autem hos uiros subiectis similes eẽ
magis/secundum naturas educationesq; et di
sciplinas: so: Omnino quidem: ho: neq; uero
ꝑscrutãdum est utrum magis minus ue fuerĩt
uel utrum ita sint an aliter nati: so: Cur enim?
ho: sic porro iterum resummamus. Artez sua

et se precipientem: circa animalia non priuatiz
sed publice prouidentem/supra statim gregis
nutritionem uocauimus. Recordaris? so: Re
cordor: ho: In hoc ab errauimus. Nam ciuilẽ
uirum neq; comprehẽdimus adhuc neq; deno
minauimus: sed nos eius denominatio fugit:
so: Quo pacto? ho: Greges singulos pascere
aliis omnibus pastoribus conuenit. Ciuili au
tem uiro competens nomen nõ dedimus: Cũ
deceret commune cunctis aliquid adhiberi: so
Uera narras/si modo licebat: ho: Immo uero
licebat/curationez cõmuniter attribuere/absq;
nutritionis aut alterius negocii distinctione: et
aliam quãdam apellationem inferre cõmunem
siue gregis ductionem siue curationem siue di
ligentiã apellãtes. Atq; ita ciuilem cum aliis u
na complecti postꝙ̃ sic oportere ratio significa
uerat: so: optime: Uez quo nam pacto postea
distinguẽdum erat? ho. Quẽadmodum gregis
nutritionem diuisimus secundum gressibilium
et uolatilium spẽs /ĩmistorũq; et mutilatorum
ita gregis ductionem: et secundum eadem par
tiri licebat: atq; ita regnum saturni ac presens
fuisset sermone comprehensum: so: Uidetur:
Sed quid tum? ho: si ita impositum facultati
illi nomen fuisset ut gregis ductionem uocauis
semus eam quam gregis nutritionem uocaui
mus/constat ꝙ nemo aduersum nos contẽdis
set quasi curatio omnino non esset: quẽadmo
dum tunc merito est decertatum / ꝙ ars in no
bis nulla sit nutritiua apellatione digna: Et si
aliqua sit / multis aliis prius magisq; ꝙ̃ regie
nomen id competat. so: Recte: ho: Nulla ue
ro ars alia de hoc contendit/quasi sit totius hu
mane cõmunionis curatio maior mitiorq;ꝙ̃ re
gia: so: Recte loqueris: ho: Post hec numq̇d
aduertimus socrates ꝙ̃ grauiter circa finez de
liquimus? so: ubi delictum dicis? ho. In hoc
imꝙ̃: ꝙ et si artem quãpiam bipedis gregis nu
tricem esse putauimus/non tamen illico regiã
illam atq; ciuilem tamꝙ̃ absolutam apellare
debuimus. so: Cur non? ho: primo quidem o
portebit quod dicebamus nomen ad curã ma
gis ꝙ̃ ad nutritionem accomodãtes postea di
uidenda cura fuit. Nam diuisiones insuper
non paruas suscipit: so: Quas? ho: in diuinuz

pastorem et humanum curatorẽ: so: scite: ho:
curationem itẽ humanã in duo: so: que? ho: in
eam que inuitis et eam que uolentibus im
perat: so: quid ergo? ho: in hoc sane peccãtes
ineptius ꝙ̃ decebat regem tyrannumq; in idez
conduximus: cum et ipi inter se dissimilimi sint
et gubernãdi his modi longe diuersi: so: uera
refers: ho: Nunc igitur iterum emendãtes ut
supra dicebam humanam curationem bifariã
partiamur inuiolentã et uoluntariã: so: Absq;
dubio: ho: uiolentã quidem tyrãnicam: uolun
tariam aũt uolẽtiumq; bipedum gregis ductio
nem ciuilem artem denominemus: atq; euz q
facultate hac est preditus/uirum reuera ciuilẽ
regemq; dicamus: so: Uidẽtur iam hospes ci
uilium demostrationes nobis ita demum peni
tus absolute: ho: bene nobiscũ esset o socrates
actum. Oportet aũt non tibi solũ id sed mihi
quoq; tecum una uideri: et nunc q̇dez rex mi
hi non dum ꝑfectã uidetur hẽre figuram: sed
quemadmoduz statuarii interduz importunius
festinãtes/plura et maiora ꝙ̃ oporteat singula
opera interponẽdo serius inde ꝑficiunt: sic et
nos ut ꝙ̃ primum atq; isuper magnifice prio
ris processus errata circa regem ostenderem /
putãtes magna illius exempla ponẽda ingẽtem
fabule molez exaggerauimus: maioriq;ꝙ̃ opor
tebat illius parte uti coacti sumus. Quaprop
ter proliriorem ostensionem induximus: et fa
bule finem haud penitus imposuimus. sed re
uera sermo nobis tamꝙ̃ animal exteriorem q
dem circunferẽtiam sufficiẽtem hẽre uidetur:
pigmẽtorum uero colorumq; cõmixtione ꝑspi
cua nõ dum decorari. picture aũt et uniuerse
manuum facultatis dictõe atq; sermone omne
animal demonstrare magis conuenit illis q as
sequi possunt: aliis autem per manuum mini
steria: so: de hoc quidem satis. Quaz uero ob
causam non dum sufficiẽter dictum esse ais/ o
stende: ho: arduum est o beate absq; exemplis
res magnas sufficiẽter ostendere: Uidetur. n.
unusquisq; nostrum tamꝙ̃ per somnium nos
se omnia: reuera aũt oĩa iterum ignorare: so:
Quo pacto: ho: absurde admodum o socrates
affectum et condictionem anime circa sciaz su
pra mouimus. Nempe in magnis arduisq; ice

pimus: quod in minimis et facilibus erat p or
dinem incohãdum: so: quorsum hec? ho: exem
plo rursus exemplum o felix ĩdiget: so: qua ra
tione? Dicas nihil mei cã ueritus: ho: dicendũ
postꝙ̃ ipẽ es audire paratus: aduertimus q̇d
agãt pueri: cuz primũ litteras discunt: so: quid
nam? ho: ꝙ elementa q̃libet in breuissimis fa
cilimisq; syllabis sufficienter ꝑsentiunt: ueraq;
de illis eloqui possunt: so: quid ni: ho: eadem
hec in aliis ambigẽtes opinione sermoneq; fal
luntur: so: prorsus: ho: an non ita facilime at
q; optime ad ignota perduci possunt? so: quo
pacto? ho: reducere illos primum ad ea opor
tet: in quibus hec eadem recte opinati fuerãt /
eisq; offerre que non dum noscunt: et ea inuicẽ
comparãdo/ostendere eamdem similitudinem
atq; naturã in utrisq; complexionibus esse:
donec cũ ignotis oĩbus que uera opinione cõ
cepta sunt/cõparata monstrentur. demõstrata
uero et illorũ exẽpla fcã demũ efficiãt ut ex oĩ
bus cuiuslibet syllabe elementis/id quod alte
rũ est/ab aliis alterum nuncupẽt/Quod uero
idẽ est/idem sp secundum eadem secũ ipõ: so:
sic oĩo: ho: Non ne satis hoc cõprehendimus
ꝙ uidelicet tunc exẽpli generatio est: cũ quod
idem est in alterutro seiuncto recta opinione
conceptum et utriq; accomodatum unam ãbo
rum cõmuniter opinionẽ parit. so: Videtur ho
Quid mirum? si idẽ natura patiẽs aĩa nostra
circa rerum omniuz elementa/alias ueritate ip
sa circa unuz quodq; in quibusdã constituit:
alias aũt circa omnia rursus in aliis fertur: et
ipã in quibusdam copulatõibus recte quodã
modo opinatur: trãslata uero in magnas ac dif
ficiles rerum syllabas: hec eadẽ rursus igno
rat: nihil utiq; miruz uideri debet: Nã qua ra
tione qs o amice posset ab opinione falsa incipi
ens/ad aliquã ueritatis uel minimã partem ꝑ
ueniendo sapiẽtiã adipisci? so: nulla ferme: ho
Si hec ita natura se hẽnt / nequaꝙ̃ ego ac tu
ab erraremus/si primo totius exempli naturaz
uidere anniteremur/in paruo quodã alio secũ
dum partẽ exẽplo. Deinde ad maximũ accessuri
regis exemplũ eandẽ spẽz alicunde a minorib
deferentes: per exẽplũ iterũ conaremur rerum
ciuiliũ curationẽ arte dinoscere: ut ipã pro sos

nio ueritas habeatur: so: recte admodum: ho:
Rursus superior oratio repetenda qua infere
batur: postq̄ pmulti cum regio genere de ciui
tatis gubernatione contendunt: sibiq̄ illā usur
pant: oportere eos omnes ab illo seiungere /
ipūmq̄ solum relinquere: atq̄ ad hoc exemplo
quodaz opus esse diximus: so: ualde: ho: quod
nam potissimum exemplum exiguum quidez et
candem ciuilem continēs facultatem adducēs
aliquis sufficienter quod inuestigatur ueniet?
Uis ne p iouem o socrates nisi quid aliud im
promptu habemus / texendi artē eligamus? nō
uniuersam quidem: sufficiet enim ut arbitror /
lanificium. Forte nāq̄ pars hec electa quod
cupimus indicabit: so: quid ni? ho: cur non ut
superius unumquodq̄ in partium partes diui
debamus / ita modo circa texendi artem fecim̄
et q̄ breuissime poteramus omnia trāsigentes
quod ad propositum conducit elegimus? so:
Quomō inqs? ho: efficiā ut discursus sermo
nis ipse tibi respondeat: so: preclare loqueris.
ho: Eorum que facimus et possidemus / q̄daz
grā aliquid agēdi parātur / quedā aduersus pas
siones sunt propugnacula. propugnaculoꝝ aūt
alia remedia sunt tam diuina q̄ humana. Alia
uero obstacula. Obstaculorum / alia militaris
armatura / alia circumuallatio. Circumualla
tionum uero alia uelamia / alia aduersus estum
frigusq̄ munitōes. Munitiorum alia tegmēta
et retinacula / alia operimenta: Operimentoꝝ
quedam suffulciunt / quedā circumābiunt: Eo
rumq̄ circumābiūt alia simplicia / alia uero du
plicia: atq̄ composita. Compositorum alia per
forata / alia sine perforatione connexa: horuz ue
ro quedā neruea sunt ex his que terra nascunt̄
quedā pilea / pilea uero partim aqua et terra cō
glutinata / ptim sibimet inuicem sunt connexa:
his profecto repugnaculis fulcimentisq̄ q̄ ex
eisdem colligatis confecta sunt / nomen uestes
īposuius: Artē uero que maxime circa uestes
uersatur. ab ipā uestiuz effectione uestificam a
pellemus queādmodum disciplinā ciuitatis p
curatricem ab ipā ciuitate ciuilem denominaui
mus: dicamusq̄ textoriā facultatem: quatenus
maxima ex pte uestes contexit / nihilo alio nisi
nomine differre ab ista quā uestificā nominaui
mus / queādmodum supra regiā diximus a ciui
li: so: Recte admodum: ho: post hec utiq̄ colli
gamus uestium textoriā aliquem forsitā suffici
enter dcāz existimaturum / animaduertere non
ualentem q̄ ab his que ꝓpe cooperātur / non
dum distincta est a multis aūt aliis sibi cogna
tis discreta fuit: so: quibus cognatis dicas ob
secro. ho: uideris mentē supradictis haud satis
adhibuisse. Quare iterum ut uidetur a fine ad
principiū redeundū. Si. n. ꝓpinquitatē intelli
gis / hāc utiq̄ ab ipā discreuimus / dum stramē
torū compositionē suffulcimento et ābitu sepa
raremus: so: Intelligo. ho: quin ēt artificiū oē
quod lino et cordis uirgultisq̄ utit̄ / ac sumati
his q̄ tra nascūt q̄ nup neruea uocauius iā se
iunximus. Immo et pileoꝝ cōpositionē eaz ne
que pforādo et suendo operatur: q̄ ut plurimū
ad coriariā ptinet facultatē so: omnino quidez
ho: Seiunximus preterea opimentoꝝ simplici
um opificium quod pellibus utit̄: Item tegmē
toꝝ retinaculoꝝq̄ machinamēta quotcūq̄ in he
dificādo fiūt: et in aliis artibus quibuscūq̄ ad
aquaꝝ retentionē repulsionemq̄: quecumq̄ cir
ca plicationes inclinationesq̄ et uiolētas actio
nes cohibentia opera reddunt. sepesq̄ et mace
riam opponunt: et cumulos quosdaz obiiciūt.
Itez uestibuloꝝ cācelloꝝq̄ affixiones q̄ ad cla
uoꝝ artificium adtinent. Quin ēt armaturam
segregauimus: que portio est āple facultatis il
lius: que propugnacula et obstacula obiicit:
preterea magicā que remedia prebere se uite
hominum profitetur / ab initio sepauimus: Re
liquimus aūt artē quādam q̄ uisa est illa esse
quam q̄rimus effectricem scilz fulcimentoruz
aduersus frigora laneoꝝ: textoriāq̄ cognomia
tam: so: uidetur: ho: Ceterum non dum o pu
er perfecte his dictis rem expediuimus. Qui
enim primo uestium aggreditur artificiuz: con
tra q̄ textor agere uidetur. so: quāobrem? ho:
Textor namq̄ quodāmodo complicat et con
nectit: so: certe: ho: Ille uero que simul inser
ta et implicita sunt dissoluit: so: Quid istud?
ho: Opus eius qui carminat et discernit: Nū
quid carminatoriam et discretoriā operaz ean
dez cuz textoria computabimus? carminatorē
q̄ et discretorem eumdez cuz textore dicemus

so: nullo modo: ho: siquis aūt diligentiaz que
stamina et subtegmina preparat / textoriā uocet
procul ab opinione hominum et ueritate in no
mine illo disceder: so: plane: ho: fullonum pre
terea sutoꝝq̄ operā utrum nihil conducere ad
uestimentorum confectionem dicimus? An has
omnes textorias diligentia apellamus? so: neu
trum dicendum uidetur: ho: uerumtamen om
nes iste de uestium curatione cum textoris ar
te contendent: ac plurimum quidem illi huius
operis dabunt: multum quoq̄ sibi eiusdez ope
ris uendicabunt: so: Sic est omnino: ho: pre
ter has existimare insuper oportet artes instru
mentorum quibus textor utitur / effectrices par
tem sibi in efficienda tela usurpaturas: so: pro
be: ho: utrum textorie facultatis ratio / quam ut
partem elegimus / sufficienter distincta erit / si
ipām aliarū oīum facultatū que circa laneā ue
stem uersantur / maximā pulcherrimāq̄ dixeri
mus. Aut ita uerū q̄dem dicet̄: pfecte autē et
manifeste nequaq̄ priusq̄ ab ista reliq̄s secre
uerimus: so: ita certe: ho: an non ita deinceps
agendum est ut consequenti ordine nobis ser
mo procedat? so: nihil prohibet: ho: in primis
artes geminas circa omnia que fiunt / consyde
remus: so: quas? ho: unā quidem generationis
ut ita loquar concāz. alterā uero cāz ipām: so:
Quo modo? ho: quecumq̄ rez ipāz non fabri
cat / sed fabricātibus organa subministrāt: qui
bus absentibus institutum opus nequaq̄ per
ficeretur / eas concās ut ita dixerim nomiamus
eas aūt ipās que principaliter faciunt / cās apel
lamus. so: consentaneum id quidem: ho: post
hec artes que colum fusumq̄ radiū pectenq̄
efficiunt et alia circa uestiuz operam instrumē
ta preparāt: omnes concās nuncupemus: Il
las aūt que uestimenta curāt et efficiunt / cās:
so: Recte: ho: ex causis uero ptem eāq̄ lauat
atq̄ consuit: et alias huius generis curaturas
cum multa ornādi diligentia sit / generatim col
ligere decet: et fullonum artē cognominare: so
probe: ho: eā aūt ptem que carminat discernit
et filat: et oēs circa uestium effectionē: ars una
comprehendit: que cōmuniter lanificium nomi
nat̄: so: quid ni? ho: lanificii porro ptiones due
et utreq̄ duarum artium simul ptes sunt: so:
Quemadmodum? ho: facultas illa que carmi
nat et que pectine quodā utitur. ac oīo quecūq̄
sunt coniuncta disiungit: pars lanificii dicit̄ /
cuius maxime ptes due sunt. Discretoria una /
Altera concretoria: so: sic est omnino: ho: In
ea que discernit carminatoria et alie q̄s modo
diximus facultates insunt. Nā que lanas et
stamina diuidit uel pectine quodam uel mani
bus / aliter atq̄ aliter / nomina cuncta que mo
do diximus est sortita: so: ita prorsus: ho: rur
sus concretoris partem simul et lanificii in ipā
contentā summamus: quecumq̄ aūt ibidez di
scretoria uerāt / trāseamus / lanificium oē bifa
riā partientes / in ꝯcretoriā ptem et discretoriā
so: partiamur: ho: partem itaq̄ concretoriaz si
mul et lanificium o socrates diuidere decet: si
modo ꝓpositā nobis texendi artem sufficienter
comprehendere uolumus: so: Oportet sane: ho
oportet absq̄ dubio: Ideoq̄ dicamus ptem e
ius unam in uoluendo flectendoq̄: alteram
in complicando uersari: so: Numquid hec te
neo? Uideris enim mihi staminis operā in tor
quendo ponere: ho: non huius tantum: sed et
subtegminis: An sine retortione generationez
huius esse reperiemus? so: nequaq̄: ho: descri
be horum utrumq̄: forte namq̄ descriptio talis
oportuna uidebitur: so: qualis: ho: Ecce opus
carminatoris cum in longum latumq̄ protra
hitur deductionem uocamus: so: certe: ho: cuz
hoc factis pensis fuso retortum est / solidūq̄ ef
fectum filum stamen apellant / artem aūt ipām
que hoc dirigit et protrahit staminariam: so:
Recte: ho: quecumq̄ uero contortionē mollez
accipiunt et staminis īplicatione ad reflexionis
attractum: moderatā mollitiē nāciscuntur / ea
utiq̄ filo deducta subtegmina: artē aūt ipsam
subtegminariā: so: probe: ho: Atqui ps illa te
xtorie quā ꝓposuius iā cunctis patet: Nā pars
concretorie facultatis in lanificio quādo recta
ꝓtractione subtegminis atq̄ staminis implica
tionem contextūq̄ efficit / Totum quidē ipuz im
plicituz et ꝯtextū uestem laneā / artem uero hu
iusmodi textoriā nuncupamus: so: recte admo
duz: ho: At cur non statim respondim̄ textori
am artez esse que subtegmen et stamen īplicat:
sed p longas ambages frustra uagati sumus?

ſo:nihil mihi quidez o hoſpes fruſtra dictum
uidetur:ho:nihil mirū: ſed forſitan uidebitur
o beate ſi frequenter in hunc morbum in poſte
rum incidas. Nam quid mirum/ Audi ſermo
nem: qui de huiuſcemodi omnibus ſemper eſt
in medium afferendus: ſo: dic modo: ho: excéſ
ſus in primis defectuſq; naturā inſpiciamus.
ut ſecundum rationem moderata laudemus:
uitupemuſq; in ſingulis quecumq; modū ſmo
nis non ſeruāt dum in talibus quibuſdā diſpu
tationibus/aut prolixius ꝙ decet aut breuius
loquimur: ſo: oportet ſane: ho: de his utiq; iu
re habenda orō eſt: ſo: de quibus? ho: de proli
xitate imꝙ et breuitate. deq; omni exceſſu atq;
defectu. nā dimetiendi facultas ad hec omnia
pertinet: ſo: profecto. ho: eā itaq; bifariā diſtin
guamus. Conducit enim ad id quod intēdim̄:
ſo: dicas quo modo diſtinguendum: ho: Sic:
Pars una ſecunduz mutuā magnitudinis par
uitatiſq; cōmuniōnē: altera ſecundū neceſſariā
generationis eſſentiā: ſo: Qui iſtuc ais? ho: an
non ſecunduz naturaz tibi uidetur/quod maius
eſt/nullo alio ꝙ minori maius eſſe dicendum?
quod ue minus ſolo maiori minus? ſo: mihi ue
ro: ho: quid uero? Quod excedit mediocrita
tem et quod excēdit ſeu dicēdo ſiue agendo nō
ne eſſe dicemus ea quibus boni homines a ma
lis differunt? ſo: apparet: ho: has ergo eſſenti
as geminaſ iudiciaq; magni et parui ponere de
cet: Nec ut paulo ante dicebamus/inuicem ſo
lum iſta referri debent: immo ut nunc dictum
eſt potius/partim inuicem: ptim ad mediocri
tatē comparāda uidētur: huius aūt rōem nun
quid ītelligere uolumus? ſo: quid ni uelimus?
ho: ſiquis maioris naturā ad minuſ dumtaxat
referat/ad mediocre non referetur: quid ais?
ſo: id ipūz: ho: an non artes ipās earumq; opa
oīa hac rōe ſecerneremus? eā ue quā q̄rimus
ciuilem et textoriā facultatem e medio tollere
mus: he ſiquidem omnes quod mediocri ma
ius eſt aut minus: non q̄ſi non ſit: ſed ut diffici
le quiddā in actionibus uitāt: atq; ita mediocri
tatem ſeruātes bona omnia pulchraq; efficiūt
ſo: abſq; dubio: ho: non ne ſi ciuilez peritiā ſub
ſtulerimus/māca nobis et dubia erit regie ſciē
tie pſcrutatio? ſo: ualde: ho: Utrū quemadmo

dum in diſputatione de ſophiſta nonēs eſſe co
egimus poſtꝙ ī hoc nos effugit oratio/ita nūc
plus ipūz et minus cogere debemus cōmenſu
rabilia eſſe non inuicem ſolū: ſed ad mediocris
quoq; generationem. Neq; enim ciuilis diſcipli
ne quiſpiā neq; alterius humane facultatis ſi
ne huius conceſſione/poteſt eſſe peritus: ſo: nō
ne et in preſentia idē ſūmopere eſt agendū? ho
maius hoc opus o ſocrates eſt ꝙ illud et ſi ꝙ
prolixuz illud quoq; extitit/recordamur: ueruz
tale quiddā merito de ipis eſt ſupponendū: ſo
quale? ho: ꝙ quādoq; opus erit eo quod nūc
eſt dictum ad ſinceri ipſius abſolutiq; oſtenſio
nez: ꝙ aūt quoad preſentia ptinet egregie ſuffi
cienterq; mōſtratū eſt/conferre mihi uidet̄ ſer
mo iſte magnope/ꝙ uidelicet exiſtimādum eſt
ſimiliter oēs artes ſeſe habere: maiuſq; ſimul et
minus ꝯmenſurari non inuicē tātum/ſed ēt ad
mediocris ipſius generationē: cum. n. hoc eſt/
illa ſunt: et cum ſunt illa/hec ſunt: alterutroq;
horum ſublato/utrumq; tollitur: ſo: hoc quidē
recte: uerum quid deinceps? ho: diſtīguere de
cet artē dimetiendi bifariam/ quemadmodū ſu
pradixius. Unāq; illius partē ponere arteſ oēs
quecumq; numex longitudinē latitudinē profū
ditatem et uelocitatē ad contrariū metiuntur.
alterā uero artes illas/que ad mediocre mode
ratuzq; reſpiciunt/decenſq; et oportunū atq; de
bitū: Et ſūmatiz ad oīa que uitatis extremiſ in
mediū cōfugerūt: ſo: Ampla quidē utraq; por
tio eſt: et altera longe ab altera diſcrepat: ho:
Quod ſepenumero ferūt o ſocrateſ ornati uiri
illi/qui magnū aliquid ac ſapiens loq ſe putāt
dū predicāt dimetiendi facultatē circa omnia
que fiunt uerſari/nunc accidit. Atq; id eſt qō
nup eſt dictū. Quicquid. n. artificioſuz eſt mē
ſure quodāmodo pticeps eſſe apparuit: quoniā
uero quidā ſecundū ſpēs conſyderare nequaꝙ
conſueuerunt/diſtinguētes hec tā inter ſe diffe
rentia/ſtatim conferunt in idē/ſimilia iudicāteſ
Atq; huius contrarium rurſus efficiūt q̄ alte
ra ſunt/per partes minime diſtinguentes. Cū
oporteat quādo quis primo multorū pcipit cō
munionē non prius deſiſtere ꝙ differētias oēs
in ea que in ſpeciebus clauduntur/inſpexerit.
Atq; iterum quotiens diſſimilitudines pluri

mas in multitudine ſentit/et egre ſentit nō pri
us ab hac aſpectus moleſtia deſiſtere poſſe ꝙ
cuncta que cognata ſunt intra cognationez unā
ꝓprietatemq; concludens unius generis eſſen
tia ueſtiat. De his igitur/deq; exceſſibus atq;
defectibus hec dicta ſufficiant: id aūt dūtaxat
ſeruādum. duo uidelicet genera circa ipā men
ſure adinuenta fuiſſe/et que iſta ſint mente te
nendum: ſo: tenebimus: ho: Poſt hunc ſermo
nem alium aſſummamus de hiſ que modo que
rebantur/deq; omni huiuſcemodi ſermonum
tractatione: ſo: quid iſtud? ho: ſiquis forte nos
percontetur de puerox circa litteras exercitati
one qñ iterrogant̄ quibus ex litteris nomen ali
quod conſtet/utrum putemus tunc eos interro
gari unius dūtaxat nominis illius declarandi
gratia/an potius ut in omni grāmatica eruditi
ores euadāt/quid reſpondebiuſ? ſo: ut in omni
grāmatica: ho: quid porro? ciuilis uiri indaga
tio nobis ipius grā magis propoſita eſt ꝙ ut ī
omnibus diſſerendis acutiores efficiamur: ſo:
patet id quoq;/ꝙ oīum grā: ho: Nemo utiq;
mentis compos textorie facultatis rationē ipſi
us dūtaxat gratia uenari contenderet. Uerum
plurimos latet ut arbitror rerum quaxdam co
gnitu faciliuz ſenſibiles nō nullas imagines eſ
ſe: quas declarare nequaꝙ arduū eſt/quotienſ
ipōrum aliquis uult/alicui rationem de aliquo
perquirēti/non cum ipis rebus/ſed ſeorſuz rati
one facile demōſtrare: Rex aūt maximax pre
tioſiſſimarumq; nulla eſt imago ad homines p
ſpicue fabricata. qua oſtēſa qui uult animū po
ſtulātis explere/ſenſui cuidam accōmodās ad
ſufficientiā expleat. Quapp cogitandum eſt ut
rei cuiuſlibet rationē reddere et recipere ualea
mus. Incorporea nāq; cum maxīa et pulcher
rima ſint/ratione ſola/alio uero nullo pſpicue
declarāt̄: Hox porro grā modo nobis dcā ſūt
omnia. Cuiuſlibet aūt rei conſyderatio in mino
ribus facilior ꝙ in maioribus extat: ſo: precla
re loqueris: ho: quox deniq; cā dicta de hiſ om
nia ſunt recordemur: ſo: quorum: ho: eius pre
cipue moleſtie ſacietatiſq; cā/qua circa textorie
facultatis prolixā orōem affecti ſumus: nec nō
circa totius mūdi reuolutionē: atq; ſophiſte ſer
monē de nonentis eſſentia: putauimus ſane p

lixiorem fuiſſe ꝙ deceret diſputationē: Atq; in
his omnibus noſmet ipōs deterruimus/metuē
tes ne forte in ſuperuacuis diutius uerſaremur
Ergo ne deinceps iteruz tale nobis aliquid ac
cidat: iccirco ſupradicta a nobis omnia puta:
ſo: fiet. dic age que reſtant: ho: Dico igit̄ opor
tere et me et te eorum que diximus/ſemper me
mores eſſe/quotienſcumq; uel breuitas uel pro
lixitas ſermonis in uituperatōem cadit: ita ut
non inuicem prolixitates diiudicemuſ/ſed ſecū
dum facultatiſ dimetiendi partem: quam ſupra
diximus ad decori normam eſſe referēdaz: ſo:
Scite: ho: non ergo ad hoc omnia referēda ui
dentur/neq; enim prolixitate nulli conueniēte
ad uoluptatē egebimus/niſi quid preter propo
ſitum: Ut aūt quod queritur facilime celerime
q; reperiatur non primo ueruz ſecundo loco
contēdere ratio precipit: maxime uero omniuz
atq; primum illuz honorare ꝓgreſſuz/quo ſecū
dū ſpēs diſtinguere ualeamus. diſputationemq;
longā haud moleſte ferre/ſed affectare potius
ſi modo nobis ad inuentionē conferat. breuem
q; ſimiliter. Eumq; iubet qui longiora uerba ui
tuperat/circuituſq; diſputationū huiuſmodi nō
admittit: haud ita leniter temereq; dānare pro
lixitatem: imo oſtendere priuſ diſputationē bre
uiorem audientes et promptiores ad diſſerēdu
et ad inueniendum ſagaciores redditurā: aliaſ
aūt et alio tendētes icrepationes et laudes nec
curare penitus nec audire: Ac de hiſ ſatis ſi ti
bi quoq; uidetur. Ad ciuilem facultatez iteruz
redeamus textoris exemplum/quod ſupra po
ſuimus/conferentes: ſo: egregie locutus es:
atq; ita ut iubes/efficiamus: ho: non ne iā rex
a multis paſtox officiis: imo ab omnibuſ armē
torum cuſtodibus eſt diſtinctus? Reſtāt urba
ne facultates concauſax pariter et cauſarum/
quas primum a ſe inuicez ſeparare debemus:
ſo: Recte: ho: has partiri bifariam difficile eſt
Cuius difficultatis cauſa ſequenti ſermone pa
tebit: ſo: ſic prorſuſ agendum: ho: per membra
itaq; ipās inſtar uictime diſcerpamus/poſtꝙ
ſecare bifariam non ualemus. Oportet eniz in
proximū ſp numerum diſtribuere: ſo: quo pac
to? Experiamur iam: ho: quemadmoduz in ſu
perioribus omnes que inſtrumenta texture pa

rabant/ueluti concauſas poſuimus: ſo: nempe
ho: idem quoq; in preſentia et multo magiſ agē
dum: quecumq; enim magnū aliquod: aut par
uum in urbe fabricāt inſtrumentū / tamq; con
cauſe ponende ſunt. nā ſine his ciuitas conſta
re non poteſt: neq; ciuilis diſciplina conſiſtere
Nullum tū horum regie artis opus eſſe pone
mus: ſo: nullum prorſus: ho: atqui difficile qd
dam aggrederemur/ſi genus hoc ab aliis diſtī
gueremus. Qui utiq; dicit unius cuiuſdā coꝝ
que ſunt/inſtrumentum eſſe/ueriſimile quiddā
loqui uidetur: alterum quin etiam corumq; poſ
ſidentur in ciuitate hoc eſt dicendū: ſo: Quid
nam? ho: quod hanc uim nō hēt: neq; n. cauſe
generations in hoc: ut in inſtrumēto. ſed ad e
ius quod fabricatum eſt ſalutem reſpicit: ſo:
Quale iſtud? ho: quod ſiccis et humidis/ igne
calefactis et frigidis uariū genus effectū: qd
una apellatione uas nominamus: q̄uiſ ſpēſ plu
rima ſit: hoc aūt ſciē illius quā pquirimus nō
eſt opus: ſo: non certe. ho: Tertia poſſeſſionū
ſpēs multiformis apparet terreſtriſ atq; aquati
ca/multiuaga et nō errās pretioſa et uilis: uno
ſignificata nomine: quia uniuerſum hoc ſemꝑ
alicui ſedes efficitur/aſſeſſionis. preſidentie ex
plorationiſq; gratia: ſo: quid hoc: ho: Uehicu
lū nuncupamus/haud ſane multū peritie ciui
lis opus. imo architecture potius figularieq;
et erarie facultatis officium: ſo: intelligo equidē
ho: Nūquid quartum preter iſta dicendū/in q̄
pluria ex iis que ſupra rettulimus/continent?
Ueſtimenta: arma multa: muri: terreniq; et la
pidei ambitus: aliaq; permulta. Cūq; hec oīa
muniendi obiiciendiq; grā fiāt/recte munimen
ta obſtaculaq; cōmuniter apellari poſſunt: mul
toq; magis architectoꝝ textoꝝq; q̄ ciuilis ſunt
opera: ſo: ſic eſt oīo: num quinto loco ornādi:
pingēdi: canendi artes locabimus? et quecūq;
his utuntur: et ab his fiunt imitatōes quedam
oblectatōis grā dūtaxat excogitate: que merito
uno quodā nomine ꝯprehendunt: ſo: Quo? ho
uniuerſū hoc iocoſum qddā denominat: ſo:
Abſq; dubio: ho: unū hoc nomē oībus his con
ueniet. neq; n. illoꝝ quicq̄ ſtudii: ſed ioci grā
ſemper efficit: ſo: hoc quoq; ferme intelligo:
ho: Facultatē uero illā que hiſ oībuſ preparat

corpora ex quibus et in quibus conficiunt ar
tium quas modo narrauimus opera/non ne ſe
xtā ponemus/ſpēz uariam et ex multis artibus
dependentē? ſo: quā dicis? ho. eaz que aurū et
argentū ceteraq; metalla terre eruta uiſceribus
preparat. Itē que ſyluas incidit: que tondet: q̄
ex his conſtruit aliqd: que plicat atq; cōtexit:
ſeu que cortices arboꝝ: ſiue que aīalium pel
les circūcidit et polit: et quecūq; artes circa hu
iuſmodi quedaz uerſant: Rurſus ille a quibuſ
ſuber: liber: codex: uinculaq; parāt / ut fiāt cō
poſite ſpēs ex generibus nō cōpoſitis: Uniuer
ſum hoc apellamus primogenitā hominibus poſ
ſeſſionē et ſimplicē: quod regie artis nequaq̄ ē
opuſ: ſo: optime: ho: Septimū tenet locū nutri
mēti poſſeſſio: et quecunq; cōmixta corpori/par
tibus ſuis partes corporis alere poſſunt: atq;
curare: quod totum alimentū dici debet: niſi
quid forte pulchrius reperiamus. agriculture
aūt: uenationi: gymnaſtice: medicine: coquina
rie uniuerſum hoc rectius q̄ ciuili tribuit: ſo:
rectius ſane: ho: ferme omnia q̄ poſſident pret
domeſticoꝝ animalium ſpēs: in his ſeptem arbi
tror numerata. ſic aūt cogita: par erat/primoge
nitā ſpēz/primum inducere. inſtrumentū deīn
Uas: uehiculū: munimentum: oblectamentū:
Animal pretermittimuſ ſane/ſiquid nō magnū
latuit/quod alicui iſtoꝝ accommodari poſſit.
Qualis eſt nūmoꝝ idea: ſigillorumq; et omnis
characteris: Genus. n. hec in illiſ nō admodū
cognatū hēnt: ſed ptim inornatū ptim in iſtru
mēta/ui qdem attamē penituſ tracta/quodāmo
do ꝯgruent/poſſeſſionē uero aīalium domeſti
coꝝ ſeruis exceptiſ gregiſnutritio primo diſtinc
ta/cōprehēdiſſe uidetur: ſo: et maxie quidem:
ho: reſtat ſeruoꝝ miſtrorumq; omnium genus
ī quo uaticinor eos palā īſurrecturos / qui de
textura cum rege contēdāt: quemadmodū cum
textore q carmināt filantq;: et qui alia de qbuſ
dixīus/faciunt: Ceteri uero omnes tamq̄ con
cauſe dicti/una cum nunc memoratis operibꝫ/
a regia ciuiliq; actione ſeiuncti ſunt atq; diſcre
ti: ſo: apparuit: ho: conſyderemus reliquos q̄
proxime accedētes/ut certius cognoſcamus:
ſo: oportet oīo: ho: Maximos porro miniſtros
quātum hinc intueri licet/contrariā exercitatio

nem paſſionemq; illi quam ſuſpicati ſumus ha
bere reperiemus: ſo: quos? ho: empta mācipia
et ſimili quodā modo in ſeruitutem coactoſ ho
mines. Quos ſine controuerſia ſeruos cogno
mīare poſſumus: lōgiſſime a regia dignitate di
ſtantes: ſo: quid ni? ho: quid dicemus de libe
ris? quicumq; ſponte que ſupra diximuſ ſubmi
niſtrāt? Agriculture et aliaꝝ artium opa tranſ
portant/mutuiſq; cōmutant cōmertiis/ſiue de
foro in forum in urbe eadem ſeu de urbe terra
mariq; transferentes in urbem: partim cum re
bus aliis nūmos ſimile quiddā ſimili cōmutā
tes: quos nummularios. mercatores. nauticos
uectores: caupones denominauimus: Nunqd
iſti ciuilem ſibi peritiam uendicabunt? ſo: forte
mercatoreſ: ho: non tamē illi quos utpote mer
cēnarios cernimus paſſim oībus ad ſeruiendū
expoſitos/regiam uſurpare dignitatem repient
ſo: Eſt ut dicis: ho: Quid uero de his qui tali
a quedam nobis ubiq; ſuppeditant? ſo: quoſ di
cis? et quarū rerum ſuppeditatores? ho: genuſ
preconum imq̄ et eorum q ſapienter circa pu
blicas litteras ſubminiſtrāt nō nulloſq; alioſ ſo
lertes rerum ad prīcipum miniſteriū ptinētiū
elaboratores: Quid de his dicendum ſocrates
ſo: Quod et ipē dicebas/miſtros eſſe non prin
cipes ciuitatum: ho: haud ab re ut arbitror in
ſuperioribus dixi inuēturos nos hac ratōe ple
roſq; de ciuili curatione uehementes cōcertato
res: q̄uis abſurdum alicui uideri poſſit/eoſ in
miniſtrorum numero querere: ſo. ualde qdem:
ho: Accedamus preterea propius ad eos qui
nondum examinati ſunt: hi uero ſunt qui cir
ca uati ciniū hēnt ſciē alicuius miniſtre particu
lam: Interpretes. n. diuinoꝝ ad hoīes hi cen
ſentur: ſo: Certe. ho: quin ēt ſacerdotum genus
ut lege habet/ītelligit docetq; quo pacto dona
ria diis et ſacra ſint offerenda. item quā ratiōe
uouendum ſit: quid ue boni ſit a diis petendū
Hec aūt ambo miniſtratorie artis partes ſunt:
ſo: Uidetur: ho: iam igitur ueſtigium quoddam
eius quod inueſtigamus attingere uidemur: fi
gura namq; ſacerdotum et uatum magnanimitate
intelligentiaq; et claritate abundat: propter eoꝝ

que aggrediuntur tractantq; magnificentiam.
Qua propter egyptioſ non licet regem abſq; ſa
cerdotio imperare. Quin immo ſi ex alio gene
re quiſpiam ui regnum uſurpet/cogitur poſt re
gni aſſumptionem ſacris initiari: ut rex deniq;
ſit et ſacerdos. preterea in plurimis grecorum
ciuitatibus/apud uos preſertim/reperies preci
pua ſacra a magiſtratibus ſummis inſtitui. naz
et apud uos fertur/creato regi patria et ſolem
nia ſacra maxima et puriſſima alioꝝ oīū eſſe tri
buta: ſo: et maxime quidem: ho. hos itaq; forte
creatos reges ſacerdoteſq; et eorum miniſtros
nec non aliam quandam frequentem turbaz cō
ſyderare debemus: que nuper ſemotis ſuperio
ribus in lucem uenit: ſo: quos inquis? ho: Mi
ros quoſdam imq̄: ſo: Quamobrem? ho: Mo
do cogitanti mihi multiforme horum genuſ ap
paret. Multi ex uiris leonum ſimiles fiunt: cē
taurorumq;: aliorumq; huiuſmodi plurimi etiā
ſatyrorum: imbecilliumq; et multiformium be
ſtiarum. Citoq; tranſmutant et alternant īuicē
ideas atq; potentias. Enim uero nunc primū
eiuſmodi uiros o ſocrates excogitaſſe mihi uid
or: ſo: Dic obſeco uideris enim mirum quiddā
nunc intueri: ho: Profecto. Nam ut mirum a
liquid contingat nobis ignoratio ſemper efficit
Atqui mihi modo idem contigit: Repente
namq; ut ambigerem accidit/cum chorum ne
gociorum ciuilium intuerer: ſo: Quem? ho: ma
ximum ſophiſtarum omnium preſtigiatorem:
huiuſq; artis pre ceteris peritiſſimum: quem di
ſcernere decet a uiris reuera regiis atq; ciuili
bus: quamuiſ arduum id ſit. ſi modo quod que
rimus perſpicue cognoſcere uolumus: ſo: Nul
lo modo hoc dimittendum: ho: Non certe ut
arbitror. Ac mihi dicas. An non monarchia
ideſt principatus unius/una quedem eſt guber
nationum ciuilium? ſo: Eſt: ho: poſt hanc pau
corum potentiam ponere poſſumus: ſo: Sane:
ho: Tertiam uero multitudiniſ gubernationem
quam popularem uocant: ſo: Prorſus: ho: nō
ne tres iſte quodammodo quinq; fiunt? Cum
duo nomina ex ſe inſuper pariant? ſo: Que
nam? ho: cum animaduertant plurimi iuitis uel

nolentibus imperari posse et lege uel arbitrio presidere contingat et paupes esse qui presunt: uel diuitiis ad impium euehi/duas in spēs tam unius ꝙ paucoꝝ diuidunt principatuꝫ. Et uni us quidē principatū in regnum et tyrannidem partiuntur: so: utiqꝫ: ho: gubernationē uero q̄ paucis agitur in paucoꝝ potentiā et potētiaꝫ optimatum: so: omnino: ho: popularis uero guber natōis nomen nullus utiqꝫ mutare aliquando consueuit: siue sponte seu ui populus diuitib⁊ quibusdam presideat/siue lege seu arbitro re gat: so: ueras narra: ho/nūqd existimamus ali quam harum gubernationū ciuiliū rectam esse finibus iis distinctionibusqꝫ determinatam? ui delicet. uno. paucis. multis. pauptate. diuitiis uiolentia. uoluntate. legibus et arbitrio: so: qd prohibet? ho: considera diligentius: et hac me sequere: so: Qua? ho: stabimus ne in eo quod in principio dictum? an non? so: in quo nam? ho: regiam dignitatē unam quandam sciarum esse diximus: so: diximus certe: ho: neqꝫ in quo uis scie genere illam locauimus: E multis ꝗp pe facultatem illā que iudicat simul precipitqꝫ selegimus: so: sane: ho: hanc postmodum sciaꝫ presidentem: partim rebus inanimatis ptiꝫ ani matis prefecius: Et eodē ordine diuidentes / hucusqꝫ processimus/scie nomine in singulis re seruato: que uero potissimam scia sit non dum declarare potuimus: so: Recte loqueris: ho. ad uertimus ne ipōꝝ determinationē descriptionē qꝫ neqꝫ secundum uiolentiā et uoluntatem: ne qꝫ secundum paucos ac multos neqꝫ ꝑ inopiaꝫ et opulentiā fieri oportere/sed ꝑ sciam quandā si superiora sequamur? so: necesse est ut id fiat ho: necessario igitur hoc nunc ita ꝯsyderare de bemus/in quo nam hoꝝ scia insit imperatorie facultatis/que ferme compatu maxima ē oium atqꝫ difficilima. Inspicere namqꝫ illā oportet / ut uideamus q̄ nam a sapiente rege segregādi sint: qui sibi ciuilem ꝑitiam uendicāt. idqꝫ pluri mis ꝑsuadent cum ab ipā procul admoduꝫ ab sint: so: Sic prorsus agendum/ut ratio supior monuit: ho: numquid multitudo uidetur tibi ī ciuitate huius scie compos? so: Quo nam pac to? ho: an in mille hominum ciuitate fieri pōt: ut centuꝫ uel quinquaginta uiri sufficienter eā

adipiscantur? so: facilima omnium artium hec eēt: scimus. n. in mille hominū numero totidē uiros qui taloꝝ ludo ceteros grecos ex superēt nequaꝙ reperiri: ne dum reges: Oportet utiqꝫ uirum illum quicumqꝫ regia peritia instructus ē regē uocare/seu dominetur/siue priuatus degat ut ratio supior statuit: ho: Oportune admonui sti: arbitror aūt secundum sermonē inductum rectam gubernationeꝫ/siqñ recta sit/circa unū uel duos uel paucos esse querēdā: so: cur nō? ho: existimare hos oportet ciuiles ac regios ho mines/si modo arte quadā impent/siue uolenti bus seu nolentibus dominent: siue secundum scripta seu absqꝫ scriptis institutis et legibus/ uel etiā paupas sint uel diuites: Nā et medicos nihilominus apellandos duximus/siue inuitis seu uolentibus medeantur secando uel urendo uel aliter affligendo siue ex scriptis curent/siue non: siue pauperes sint: seu diuites: quatenus arte quadam curandoꝝ corpoꝝ president: pur gādo uel aliter extenuando uel replendo: et au gendo. Eque enim medicos nominamus/dum modo qui curant ad bonum corporis respiciē tes/ex deteriori habitudine in meliorem resti tuant atqꝫ seruent: hoc modo dumtaxat ut arbi tror rectā esse dicemus medicine uel cuius uis principatus alterius ꝺfinitionē/alio uero neqꝙ so: ita prorsus existimandum: ho: necesse est igi tur eam maxime ac solam rectā existiare reꝫ p. in qua qui magistratibus fungūt/reuera guber nare sciunt: siue legibus seu absqꝫ legibus do minent: siue uolentibus siue inuitis: uel etiam si pauperes sint uel diuites: Nihil enim ex his quicqꝫ ad rectam gubernandi rationem refert so: preclare: ho: neqꝫ insuper refert: siue cedib⁊ expulsionibusqꝫ quibusdā ꝯmunis grā boni ci uitatē purgent: seu colonias emittant tāqꝙ apuꝫ examina populūqꝫ ꝯminuāt/siue aliunde hoīes fu turos ciues aduocent: ciuitatemqꝫ āplificent: Quatenus. n. scia et iustitia freti / ex deteriori meliorem pro uiribus ciuitatem efficiunt atqꝫ seruant: eatenus rectā apellari rem p: uolumus et in eo ipō dumtaxat definitionē recte guber nationis consistere. Quotcumqꝫ uero alias rectas esse dicimus: neqꝫ legitime: neqꝫ uere dici putandum. Sed eas que hanc imitātur li

benter laudamus: quasi facile ad meliora ten dentes alias contra uituperamus tamqꝙ imita tione malorum ad deteriora proclines: so: Cetera quidem hospes probe dicta uidentur. ꝙ uero dictum est gubernationem sine legibus rectam esse posse: haud facile admitti potest: ho: paulo me interrogando o socrates preueni sti: Nam te ꝑcontari decreueram/ utrum hec admittas omnia/an quicqꝙ renuas. nunc auteꝫ constat nos uelle de iis qui recte sine legibus presunt/disserere: so: proculdubio: ho: patꝫ aūt quodāmodo legum lationem ad dignitatem re giam ꝑtinere. Optimum uero est non leges q̄ dem tenere atqꝫ firmare: sed hominem cū pru dentia regium: Numqd huius rationem intelli gis? so: declara: ho: Qm̄ lex nequit quod opti mum oībus et iustissimū est simul et sincere cō prehendens: semꝑ ut operepretium est precipe hominum sane actionumqꝫ dissimilitudines et instabilis uariaqꝫ humanarum rerum condicti o faciunt ut ars nulla possit simplex aliquid et uniuersale de cunctis per omne tempus decer ne: cōcedimus ista? so: plane: ho: legem uero cernimus ad hoc ipūm niti: quasi hominē quē dam pertinacem et imperitū: qui nihil agi pret eius instituta ꝑmittat: neqꝫ interrogari etiam/ si quid noui preter illius ordinem potius meli usqꝫ alicui sit: so: Uera loqueris: Ita eniꝫ ut di cebas lex homines cogit: ho: Fieri non potest/ ut certus quidam et simplex ordo sit bonus cir ca illa que uaria semper sunt et simplicia num ꝙ: so: Apparet: ho: inuenienda igit causa est ob quam conditio legum necessaria est: postqꝙ lex non est ipūm quod optimum atqꝫ rectissi mum: so: cui dubium? ho: non ne apud nos ut apud alios sunt quedam cunctorum simul hoī num cōmunes exercitatōes? siue ad cursum se u ad quod uis aliud concertādi grā? so: perml te: ho: referamus si placet precepta illorum q̄ arte quadam gymnasiis presunt: so: que nam? ho: Arbitrantur illi quidem fieri non posse ut sigillatim unicuiqꝫ quod ipi seorsum ab aliis cō ueniens est/precipiāt: uerum cōmunius institu endum censent: quod et plurimis et plurimum conducere uideatur. so: preclare: ho: quāobreꝫ dum equos labores nunc cunctis una tribuūt/

paribusqꝫ eos exercitatioibus agitant/partiꝫ cō citatius irritant: partim eneruant: et inepta ad cursum palestramqꝫ et alia certamina/ corpora reddunt: so: Sic accidit. ho: legum quoqꝫ con ditorem putemus suis gregibus presidentē: de qꝫ iustis operibus mutuisue commertiis iura dantem non posse dum cunctis una consulit ad singulorum cōmoditatem iusue prospicere: so Consentaneum est: ho: Ceterum ut arbitror / quod et plurimis et plurimū conducit/commu niter instituet. et huiusmodi leges scriptas reli quet: et patrios et non scriptos similiter mores inducet: so: Recte: ho: Recte admodum: Et e nim quo pacto quis possit per oēm uitaꝫ ad sin gulos circumspicere: sedulusqꝫ assidere cuiqꝫ: et cuiusqꝫ cōmoditati consulere? Nam siqs di sciplina regia preditus/hoc efficere posset: nun qꝙ impedimenta ista que leges apellantur sibi prescriberet: so: ita: ex his que sunt dicta uidet ho: imo magis o socrates ex his que dicent: so qbus? ho: hisce imqꝙ: si medicus quidā aut gymnasticus iminēte longa peregrinatōe: ꝓcul ab iis quos curat abfuturum diu se putet: diffi datqꝫ illorū memorie monimenta q̄dam agēdo rū ꝯscribere illis uolet/nec ne? so: Volet utiqꝫ: ho: quid si preter opinionē ociusqꝙ putauerat / reuertat/uerebit ne alia illis precipere preter ea que quondā scripserat/si qua potiora egrotā tibus adhiberi possint ob tēpoꝝ mutatōes uen tis aut alio quopiam preter spē et ꝯsuetudinem ꝯtingētes: ꝑseuerabit ne imqꝙ in priori ꝓposito neqꝫ pristinas īstitutōes trāsgredi queqꝙ uolet nec ipē mandare alia. nec ab egrotāte alia pret solita obseruari: quasi ea et medicie artis ꝓpria sint et saluberria: q̄ uero aliter fiāt preter arteꝫ sint et noxia. an potius qcqd eiusmōi circa sciē tiā arteqꝫ uerā accidit secūdū oīa ī huiusmōi cō stitutōib⁊ risuꝫ plurimū ꝯcitabit: so: et maxie q̄ dē: ho: hoī aūt illi q̄ iusta et iniusta: honesta turpia: bona et mala siue scriptis legib⁊ siue ñ scrip tis morib⁊ īstituit hoīuꝫ gregib⁊/qcumqꝫ ī ciui tate ad legū scriptaꝝ normā uiuūt: nō licebit a lia q̄dā pr̄ter ea q̄ scripta sunt agere: neqꝫ si ipē idē q̄ arte ꝯscripsit/redeat: neqꝫ siqs alius ciui si milis ueiat: an potius dubitatio tal' ñ minus ꝙ supior illa reuera ridicla uiōret? so: nihil ꝓhibꝫ

ho: Nosti ergo quod hac de re uulgo fertur?
so: Non in presentia. ho: Enim uero decens ē
Aiunt enim siquis leges quasdam priscis me
liores inuenerit/nec non ciuibus persuaserit:
oportere eum leges ferre/si non persuaserit nō
decere. Numquid recte? so: Forsitan: ho: Sin
autem quispiam non persuasione sed ui quod
rectius est/induxerit/ quod potissimum huius
uiolentie nomen? responde. immo non dum ad
ista: sed ad superiora prius: so: quid ais? ho:
Siquis arte medicine pollens non persuadeat
sed cogat eum quem curat puerum uel uirū uł
mulierem preter scripta quod est melius agere
quid nam huius uiolētie nomen? Non ne aliud
quod uis potius ꝙ artis trāgressio hoc est illa
tio morbi? et quid uis aliud potius coacto hōi
contigisse dicendum ꝙ transgressionem artis
ac morbum: so: Uera loqueris: ho: Quid aūt
est contra ciuilem artem delictum? non ne qō
turpe dicitur: quod malum et quod iniustum?
so: istuc ipūm: ho: Age cum aliqui coguntur
preter patrias leges moresqꝫ facere que iustio
ra/meliora/honestioraqꝫ sunt / non ne ridiculo
sissimus omnium erit quisquis uim eam uitupe
rabit/diceteqꝫ illos a curatoribus qui coegerūt
turpia mala iniusta fuisse ꝑpessos? so: Uera pe
nitus loqueris: ho: numquid si diues sit qui co
git/iuste coactiones sunt/si pauper autem iniu
ste? An potius siue persuaserit siue non persu
aserit: siue pauper sit. seu diues. uel secundum
scripta uel preter scripta/modo que utilia sunt
inducat/dicendum est hanc ueraꝫ esse recte gu
bernationis ciuilis definitionem. Qua ratio
ne uir sapiens bonusqꝫ gubernabit ad subdito
rum salutem semper ita respiciens/ut ad nauta
rum nauisqꝫ salutem respicit gubernator. Naꝫ
ut ille non scriptis sed arte quasi lege quadam
nautas seruat/ita et uir reuera ciuilis: et apud
eos qui ita dominari possunt/recta est reruꝫ ci
uilium administratio: uim artis potiorem legi
bus adhibens. Ac sumatim quodcumqꝫ pru
dentes principes agant/numꝙ delinquunt/ꝙ
diu unum hoc potissimum seruant: ut mente et
arte quod iustissimum est ciuibus distribuētes
tueri eos ualeāt/melioresqꝫ ex deterioribus quo
ad fieri potest/efficere: so: His que modo dcā
sunt/repugnare non licet: ho: neqꝫ illis insuꝑ:
so: Quibus dicebas? ho: ꝙ nulla umꝙ multi
tudo potest ea disciplina precellere/ qua secun
dum mentem ciuitatem regat. Immo recta il
la ciuitatis administratio apud unum uel pau
cissimos querenda est. Alie uero tamꝙ imitati
ones ponende uidentur: ut paulo supra dictuꝫ
Partim secundum pulchriora. partim secun
dum turpiora hanc imitantes: so: Quomodo i
stud dicebas: Neqꝫ enim quod de imitādo tra
debas/satis tunc intellexi: ho: Haud paruifa
ciendum est/siquis hoc illato sermone/desistet
prius ꝙ delictum quod circa ipūm nunc est cō
missum/ostenderit: so: Quod delictum iquis?
ho: Oportet tale aliquid querere / quod neqꝫ
consuetum est/neqꝫ facile cognitu. Ipūm tanī
comprehendere annitamur. Cuꝫ sola hec quā
memorauimus/recta ciuilis gubernatio sit/scis
oportere alias huius institutis utentes seruari
dum agunt quod modo laudatur quāuis haud
quaqꝫ rectissimum id sit? so: quid illud? ho: ꝙ
nemo quicꝙ preter leges committere audeat:
et quisquis audet/morte mulctetur extremisqꝫ
omnibus suppliciis affligatur: id autem est se
cundo loco rectissimum atqꝫ honestissimuꝫ: pri
mo namqꝫ in loco ponendū quod nunc est dic
tum. Quo autem modo euenit quod modo se
cundum esse diximus/declaremus. Uis ne? so
Et maxime quidem: ho: Ueniamus iterum ad
imagines/quibus regios principes semꝑ com
parare necesse est: so: quas imagines inquis?
ho: generosum imꝙ nauis gubernatorem: mul
tisqꝫ aliis equiualentem medicum. consydere
mus iam figurā aliquā ī his fingentes: so: qua
lem? ho talem quādam perinde ac si oēs existi
maremus ab illis grauia quedam pati: q̄si q̄s
nostrum seruare utriqꝫ uolunt/ seruent / quos
ctra ꝑdere/perdant/dum secāt urunt: et īstitu
to quasi quodā tributo mercedē referunt: cūqꝫ
multa cogāt expēdere nihil aut paꝝ admodū ꝑ
egrotāte erogāt reliqs aūt ipī familiaresqꝫ utū
tur: demū acceptis pecuniis uel a cognatis uel
ab inimicis egrotantis ipīus eū mori cogunt:
Gubernatores q̄ꝫ alia quedā huius gnīs per
multa patrare dicuntur: quasi hoīes sepe ex in
sidiis in recessibus quibusdā solos destitutosqꝫ

relinquant et offensionibus erroribusqꝫ in pela
go factis: in mare illos eiiciant: in aliisqꝫ non
nullis ledant. fingamus itaqꝫ nos his causis la
cessitos consulere: quo pacto auctoritatem his
artibus auferamus: ne libere ulterius aut ser
uis hominibus aut liberis dominent: propte
reaqꝫ cetu facto nos ipōs concurrere uel oēm
populum conuocare uel diuites tantū: ubi etiā
rudium hominum et artificum aliorum de na
uigio morbisqꝫ consilium audiatur: quo pacto
medelis instrumentisqꝫ medicoꝝ erga egrotos
uti oporteat. Item nauibus et earum instrumē
tis ad nauigandū: periculaqꝫ procellarum et
fluctuū deuitāda et pyratarum insidias euadē
das: Ac etiam si mari / longis nauibus aduer
sus similes sit pugnandum: qua ratione uti his
deceat: fingamus item nos his de rebus sentē
tias turbe uel medicorum quorumdam guber
natorumqꝫ: uel rudium aliquorum de his cō
sultantium in publicis quibusdam tabulis co
lumnisqꝫ inscribere: et mores quosdam ritus qꝫ
non scriptos tamꝙ patrios constituere: adeo ut
reliquuꝫ omne tempus ad horum normam na
uigandum sit atqꝫ medendum: so: mira quedeꝫ
finxisti: ho: preterea quot annis populi pricipes
cōstituere/siue ex diuitibus/siue ex omni popu
lo sorte electo: qui secundum scriptas instituti
ones et naues gubernent et egrotātibus mede
antur: so: hec superioribus quoqꝫ duriora ui
dentur: ho: Videamus preterea: quod hinc se
quitur: cum annui magistratus cuiusqꝫ tempus
exactum fuerit/necesse erit constituto iudicio
aut ex electis diuitibus aut per sorteꝫ ex uniuer
so populo in id arcessere uiros magistratibus
functos: eosqꝫ corrigere: adeo ut liceat uolenti
cuilibet actiones illorum preteritas improbare
quasi aliter ꝙ leges iubeant et patria consuetu
do doceat aut naues gubernauerint: aut egros
curauerint: et qui aliter fecisse deprehendēt: la
ta sententia: uel suplicio uel alio quodam detri
mento a iudicibus dannabuntur: so: Nō ne q
cumqꝫ magistratus eiusmodi sponte suscipiet:
merito quod uis supplicium dannum ue patie
tur: ho: Ad hec insuper legem ferre oportebit
siquis preter scriptas constitutiones nauigandi
ration in aliquam inferat: uel ualitudinis natu
ram circa uentos et calores et frigora perscru
tetur: et circa hec ingenio suo philosophetur et
doceat: primo quidem hunc neqꝫ gubernatorē
esse neqꝫ medicum nominandum: sed curiosuꝫ
quendam delirumqꝫ sophistam: deinde posse
a quolibet in iudicium trahi/quasi iuniores ali
os corrumpat: suadeatqꝫ gubernatoriam et me
dicinam preter legum instituta tractare/suo qꝫ
arbitratu naues morbosqꝫ curare: Ac si pret
leges iuuenibus aut senibus persuadere quic
ꝙ reperiatur: extremis suppliciis affici: neqꝫ e
nim oportere quicꝙ legibus sapientius esse: ne
qꝫ enim ullum ignorare: aut medicine sanitatis
qꝫ naturam. aut gubernandi nauigandiqꝫ opti
mam rationem. Quippe cum uolenti cuilibet
liceat scripta moresqꝫ perdiscere: Si hec ita cō
tingant circa scientias quas narrauimus: alias
qꝫ per multas ut secundum prescripta potiusꝙ
secundum artem agatur: quid dicemus o socra
tes? ut puta si idem constituatur/circa rem mi
litarem: omnemqꝫ uenationem. picturam quo
qꝫ et uniuersam imitationem: architecturam et
omnem instrumentorum suppellectiliumqꝫ ef
fectionem: Agriculturam atqꝫ omnem arboruꝫ
curam: et equorum armentorumqꝫ omnium cu
stodiam: uaticiniumqꝫ: et uarium ministrorum
obsequium talorum ludum. Arithmeticam nu
dam: uel eam que circa planum aut profundū
aut uelocitatem tarditatemqꝫ uersatur: so: Dice
mus plane ꝙ si ita res se haberent: artes omēs
funditus subuerterentur: neqꝫ deinde renasce
rentur umꝙ/ob hanc ipām legem que rerum
nouarum indagationem uetat. Quamobrē ui
ta que nunc difficilis est /tunc prorsus intolle
rabilis fieret: ho: Quid ad hoc? Si secunduꝫ
prescriptas leges fieri singula cogeremus/legi
busqꝫ ipis preficeremus uirum quendam: uel
consensu populi designatum uel sorte creatum
qui spretis legibus aut lucri causa aut proprie
libidis grā: alia quedam preter hec que sunt ī
stituta cum ignarus sit/agere tentet: nō ne hoc
priori malo deterius? so: maxime: ho: et enim
quisquis imperitus audet preter leges illas age
re: que multa peritia late sunt a consultoribus
his qui gratiose consultantes populo leges eas
accipere

persuaserunt/scelus cõmittit superiori peccato
longe deterius. ac multo magis q̃ scripte leges
officia uite confundit atq; puertit: so. magno
pere: ho: quapropter secundo loco prestat: ut
hi qui aliqua de re leges conscribunt/ neminez
pmittãt aliquid umq̃ preter illas efficere: siue
unus istud: siue populus aggrediatur: so: scite
ho: Non ne imitatões quedam ueritatis singu
loꝝ hec erũt: que ab intelligẽtibus quoad fieri
potest/conscripta fuerunt? so: nihil obstat: ho:
Atqui si recordamur/ciuilem reuera hominem
atq; peritum in supioribus diximus multa se
pe arte facturum preter instituta que ãtea scrip
serat/quotiens potiora quedam iis que reliqt
absentibus inuenisse putauerit: so: Diximus p
cul dubio: ho: non ne quisq; aut uir unus aut
populus/cui leges prescripte sunt/preter eas a
liud qddaz tamq̃ melius aggredit: idem p ui
ribus quod uerus ille ciuilis uir agit? so: sum
mopere: ho: Siqui igit imperiti id agerẽt/imi
tari quidem uerum ipũm ãniterent puerse tam̃
imitarentur. Siqui aũt periti idem conẽderẽt
haud amplius imitatio hoc/sed ipũm illud ue
rissimum esset: so. omnino. ho: eniz uero supra
id inter nos conuenit/artem nullam multis cõ
petere: so: conuenit certe: ho: Ergo si ars q̃daz
regia facultas est/turba diuitum et populus
omnis numq̃ ciuilem: hanc sciam nãctscetur
so: Numq̃: ho: oportet itaq; res p. eiuscemodi
siquãdo ueram illam gubernationem unius ui
ri arte imperãtis pro uiribus imitature sunt/
Numq̃ aliquid preter scriptas leges moresq;
patrios aggredi: so: egregie locutus es: ho: qñ
illam diuites imitãtur rem p. ipãm optimatum
gubernationem uocamus: Quãdo uero leges
pro nihilo habent: paucorum potentiam: so: ap
paret: ho: quin etiam quotiens unus dominat
secundum leges/scientem illum imitatus/regẽ
uocamus: non distinguentes nomine illum qui
scientia solus imperat ab eo qui opinione secũ
dum leges solus etiam dominatur. so: ita uide
mur: ho: Non ne igitur si unus uera scientia
preditus imperat/idem nomen hoc est regium
habet: nec alio cognomento significatur: Naz
ex quinq; nominibus gubernationum ciuiliuz
quas narrauimus: Unum solum hoc erat: so:

uidetur: ho: Quid porro? quotiens neq; ex le
ge: neq; ex more quispiam dominatur: et quasi
sciens simulat hoc ultra leges agi oportere atq;
prestare. inest autem libido quedam et ignorã
tia dux imitationis eiusmodi: an non uir talis
tyrãnus est apellandus? so: et maxime quidem
ho: hac ratione rex extitit ut diximus et tyran
nus: paucorum potentia. optimatũ gubernatio
nec non popularis administratio: cum egre fer
rent homines unius iperium/ diffiderẽtq; uiru
talem reperiri aliquãdo posse tãto iperio dignũ
qui et possit et uelit uirtute et scientia imperans
scẽ et iuste suum cuiq; ius tribuere. Timerẽtq;
preterea ne forte uir unus licentiã nactus quẽ
libet p libidĩe lederet et opprieret atq; necaret:
quoniam si talis quidã qualem figurauimus no
bis occurreret amaret pfcõ eius administratio:
q̃ sola oĩum rectissima est: conducitq; ad bene
beateq; uiuẽdũ. so: sane: ho: nunc aũt postq̃ nõ
nascitur rex talis in ciuitatibus/qualis int apũ
examina stati a pricipio tam corporis q̃ animi
habitu ceteros antecellens necesse est cetu con
sultãtiũ facto ĩstituta conscribere/uestigiaq; ue
rissime rei p. illius pcurrere: so: sic appaz: ho:
et miramur o socrates q̃ in gubernatõibus hu
iuscemodi mala eueniãt uẽturaq; sint: eo iacto
fundamẽto: quo nõ scia sed inscriptis q̃busdaz
ĩstitutõibus moribusq; agere cogimur? Nulli
sane dubium est quin istis alia quedam guber
natio uel ciuitas utens omnia que ita fiunt. sit
funditus euersure. Illud aũt mirum potius ui
deri debet/ q̃ robusta ex natura sit ciuitas. naz
nunc ciuitates non nulle sic diu infecte pmanẽt
nihilominus neq; corruunt: multe tamen naui
um instar submerse perierunt/pereunt atq; peri
bunt: ob gubernrtorum nautarumq; improbita
tem: qui in rebus maximis extrema quadam
ignorantia detinentur: quoniam cum rerum ci
uilium prorsus ignari sint/in iis tamen sapere
summopere arbitrantur. so: Uera loqueris: ho
Cum igitur omnes non recte res p. sint ad cõ
uiuendum difficiles/uidendum que leuior que
ue omnium onerosissima: Et si minus ad id q̃
de nunc agimus pertinere uidetur: uerumtamẽ
ad uniuersum forte respiẽtes cũcta huius grã
facius: so: ita prsus agẽdũ: ho: e trib; unã atq;

eandem facilimã simul et difficillimam ferunt:
so: Qui istuc ais? ho: non aliter q̃ supra tetige
rim tres scilicet esse primum ciuiles gubernati
ones: unius paucorũ atq; multoꝝ supiorez ser
monem amplificans: so. erant et supra: ho. sin
gulis aũt in duas diuisis/sex efficiamus: rectã
q; ipãz ut septimam ab aliis secernamus: so:
Quo pacto? ho: unius principatũ in regnum et
tyrãnidem distribuimus. Dominationẽ uero q̃
non multis competit in spẽm unam que laudã
da est/optimatum. s. gubernationẽ. Alterã que
uituperãda paucoꝝ potentiam. At multorum
administrationem tunc simplicem posuimus/
popularem gubernationem denominãtes. nũc
rursus et hanc duplicem esse dicamus: so: qua
ratione hanc diuidemus? ho: nõ alia q̃ reliqua
ẽt si nomen huius sit geminum. Verum tã huic
q̃ aliis cõmune hoc est/ut uel leges seruẽt uel
trãsgrediantur: so: est utiq;: ho: tunc sane rectã
gubernationem querẽtibus partitio hec nequa
q̃ expediebat: ut supra monstrauimus. Post q̃
uero illam segregauimus / ceterasq; ueluti ne
cessarias introduximus/in his iam legis serua
tio et trãsgressio singulas bifariã partiunt: so:
Ita uidetur ex eo qui nunc est dictus/sermone
ho: Unius igitur dominatio bonis coniuncta
conscriptõibus quas leges uocauimus/ omniũ
sex optima est/legum expers/dura est/et subiec
tis oĩum/onerosissima: so: apparet: ho: Guber
nationem uero in qua nõ multi communicant/
quoad utraq; spectat mediam censere debemus
quemadmodum quod paucũ est inter unũ mul
ta ue medium obtinet. ceterum multoꝝ admini
strationẽ secundũ omnia debilem / utpote q̃ ad
alias comparata nihil magnum siue bonum ua
leat siue malum. propterea q̃ magistratus ad e
xigua redacti sunt/in multosq; diuisi: Quapp
legitimaꝝ omnium rerum p. hec deterima est.
Iniquarum optima. Ac si omnes itemperate
sint/in populari prestat uiuere: si temperate oẽs
minime oĩum in ista uiuendum. in prima uero
uitam agere potissimum est atq; optimum: Ex
cepta septima. Illam namq; ab oĩbus aliis gu
bernationibus/non aliter q̃ ab hominibus de
um secernere decet: so: uidẽtur hec ita fieri atq;
contingere: et ut inquis agendum: ho: non ne

et omnes harum rerum publicarum ãmĩstrato
res preter scitum prudentis rei p. pricipẽ segre
gare decet: utpote qui nõ sint reuera ciuiles re
rum seditiosi/simulachrorumq; ingentiuz pre
sides/eorumq; persimiles/imitatores maximi/
maximiq; prestigiatores/ sophistarumq; sophi
ste: so: cognomentum hoc his qui ciuiles dicũ
tur competere iure uidetur: ho: iam tãdem / ab
arte ciuili centaurorum illam satyrorumq; cho
ream uix separauimus: quaz supra cernere nos
dicebamus: et a ciuili separãdam arbitrabam̃:
so: uidetur: ho: his preterea durius quiddam
restat/quod eo difficilius a rege discernit/quo
illi est natura coniunctius: ideoq; idem nobis
quod aurum effodientibus contigisse uidetur:
so: quemadmodum? ho: terram et lapides alia
q; permulta ab illo primum artifices separant:
supersunt autem post hec cognatiora quedam
auro pretiosioraq; commixta: igni solo ab auro
secernenda: aes: argentuz: quãdoq; etiam ada
mas: que uix tandem facto ad ignem examine
segregantur permictuntq; auruz purum atq; sin
cerum in se ipõ discerni: so: ita de iis fertur: ho
Eadem ratione et nos nunc uidemur a ciuili
scientia aliena et longinqua admodum separas
se: honoranda uero et proxima reliquisse. Quo
rum ex numero est/prefectura exercitus. iudici
alis pretura: oratoria dignitas cum regia auc
toritate communicans: duz quod iustum est p
suadet: et cum illa publicas res gubernat. que
modo quodam facile segregãs quispiam/nudũ
ac solum illum quem querimus nobis ostẽdet
so: Haud dubium est hoc omni studio experiũ
dum: ho: Experientie quidem causa patefiet: p
musicam uero demonstrare ipũm aggrediam̃:
ac mihi dicas: so: quid dicam? ho: an est disci
plina nobis aliqua musice artium ue que manu
um ministerio opus peragunt? so: est: ho: utruz
dicemus circa hec omnia scientiam aliquam es
se/que doceat: que artium discenda sit / que mi
nime: so: esse plane dicemus: ho: non ne hanc
ab aliis esse diuersaz? so: et hoc: ho: utrũ ipãrũ
nullã alteri dominari: an huic illas? an potius
hanc omnium procuratricem aliis presidere:
atq; aliis utiq; iperare dicemus eam que õ sin
gul artib; q̃ discẽde sunt/q̃ ñ discẽde diiudicat

Et docenti igitur et discenti imperare illã asse
ris? so:prorsus:ho:et eam que iudicat persua
dendum ne sit an non illi que persuadere põt?
so:quid ni?ho:persuasionem illam que ad tur
bam fit per confabulationem quãdam exortati
onẽq potiusq̃ doctrinam cui potissimum sciẽ
tie tribuemus?so:constat oratorie tribuendam
esse:ho:cuius artis officium dicimus iudicare
utrum ui an persuasione uti et in quibus et ad
quos uti deceat?so:Eiusq persuadendi dicẽ
diq peritie dominatur:ho:Est aũt ea ut arbi
tror alia nulla preter ciuilis hominis facultatẽ
so:preclare:ho:Sic ergo statim oratoria a
ciuili distincta uidetur/ut alia quedam spẽs/ci
uili nihilominus seruiens:so:certe:ho:Quid
insuper de hac potentia cogitandum?so:qua?
ho:Qua pugnamus aduersus eos quibus bel
lum indiximus. Num artificiosam hãc?an ar
tis expertem esse dicemus?so:quis nam artis
expertes prefecture reiq militaris omnis actio
nes dixerit?ho:Facultatem uero illã que con
sultando prudenter deliberare potest:quibus
cum bellum gerendum sit uel pax ineunda nũ
quid ab ea diuersam/an eandem cum illa puta
bimus?so:diuersam:si in superioribus stamus
ho:non ne si superiorum rationẽ sequimur hãc
que de bello consultat illi que bellum gerit/do
minari dicemus?so:et istud:ho.quam uero po
tissimum facultatem preter regiam ciuilium di
sciplinam tam amplissime potentissimeq arti/
rei scilicet militari Uniuerse imperare dicem?
so:nullam prorsus aliam:ho:sciaz igitur eorum
qui ducunt exercitus/cum obediat et seruiat
alteri:haud quaq̃ ciuilẽ ipãm esse sciam affir
mabimus:so:haud sane deceret:ho:Age iam
pretorum qui iuste singula iudicãt potentiã co
gitemus/so:cogitemus:ho:numqd ultra com
mertiorum iura legitima autoritas illius extendit
ut circa hec consyderet quid iustum quid non/
et ad normam legũ/quas rex ipẽ condidit respici
ens de singulis iudicet/propria uirtute semper
adhibita:per quã neq muneribus:neq minis
neq cõmiserationibus:neq odio:neq amore
leges trasgrediatur:et preter ius alternas cãs
dirimat:so:non aliud certe q̃ nunc ab te dic
tum iudicis est officium:ho:constat itaq uiz in

dicum non esse regiam maiestatem:immo et le
gum custodiam regisq pedissequã:so:apparet
ho:Quisquis artes quas memorauimus cunc
tas consyderauerit/cogitare debet earum nullã
esse ciuilem quam querimus disciplinã:quippe
cum regie maiestatis officium sit non ut ipã q
dem agat/sed ut agere potentibus imperet:co
gnoscatq principium atq progressum eorũ que
in ciuitate sunt maxima:quid ue decorum et o
portunum sit quid contra:alias uero facultates
iussa capessere et mandata transigere:so:optie
ho:Quamobrem artes ille quas modo narra
uimus cum neq sui ipãrum:neq inuicem do
mine sint:sed singule propriis quibusdam icũ
bãt operibus.merito ex actionibus propriis/
propria sortite sunt nomina/so:apparuit:ho:e
am uero que cunctis his presidet/legumq et oĩ
um que in ciuitate sunt/curam habet omniaq
contexit/merito cõmuni apellatione comprehẽ
dentes/ciuilem sciam nuncupabimus:so:oĩo.
ho:Numqd in presentia secundum textorie fa
cultatis exemplum illam pcurrere uolumus?
Postq̃ omnia que in ciuitate sunt genera pate
fecimus?so:Maxime:ho:declarãdum deicẽps
ut uidetur que sit complexio regia:et qua ratio
ne complicet texatq/qualemq texturã nobis
efficiat:so:constat:ho:Res quidem demõstra
tu difficilis:sed quoniam necessaria uisa est p
uiribus declarãda uidet:q.n.uirtut.sps a spẽ
uirtutis dissentiat/facile potest aduersus mul
torum opinionem a cõtentiosis hominibus pro
bari:so:haud itelligo:ho:Sic forte intelliges
fortitudinem arbitrari te puto partem aliquam
uirtutis esse:so:penitus:ho:Temperãtiaz aũt
a fortitudine esse diuersam esse tamen eiusdem
partem cuius est fortitudo:so:Ita:ho:miruz
quẽdam de his sermonem proferre audendũ:
so:Quem?ho:q duo hec quodãmodo multis
in rebus sibi inuicem plurimũ aduersantur:so
Qua rõe id ais?ho:in auditum hoc siquidem
partes uirtutis omnes mutua inuicem amicitĩ
a uinciri dicuntur:so:Utiq:ho:Consydere
mus itaq diligenter/utrum hoc ita simplex sit/
an differẽtiam horum maximã in cognatis quo
dãmodo habeat:so:nempe:sed dicas ubi consy
derãdum:ho:in omnibus quecumq pulchra

uocamus:et ad duas inter se contrarias spẽs
ea referimus:so:dic apertius aliqd:ho:lau
dasti ne umq̃:aut alium laudantem audisti a
cumen uelocitatemq uel corporum uel animorũ
uel uocum:siue horuz ipõrum:seu ẽt simulachrorum
quecumq uel musica uel pictura efficit imitan
do?so:Sepenumero:ho.Recordaris quomõ
illa in uno quoq istorum laudant?so:minime:
ho:An ita hec ut intelligo explicare uerbis po
tero?so:quid prohibet?ho:facile hoc existima
re uideris.qaure ipũm in generibus sub cõtra
riis cogitemus:quotiens admiramur actõum
multarum uelocitatem:uehementiam:acumen
tum cogitationis tum corporis tum ẽt uocis:
Una quadam laudis apellatione uti solemus/
nomine fortitudinis semp adhibito:so:Quo
pacto?ho:acutũ dicus et forte:Uelox et forte
uehemẽs et forte hasq naturas omnĩ fortitudĩs
noie laudare solemus.so:profecto:ho:Non ne
etiam quiete generatõis spẽm in multis actioni
bus sepe laudauimus:so:ualde:ho:Non ne
contrariis in hac atq in illis laudibus utim?
so:quemadmodum?ho:quieta hec sunt sepe
dicimus et temperata:et hec circa cogitationẽ
amamus laudamusq:circa actiones tarda et
mollia:circa uoces lenia atq grauia:Et omnẽ
rhythmiticum numerosumq motum omnemq
cãm oportuna tarditate utentem:hisq omibus
moderationis nomen:non fortitudinis adhibe
mus:so:Uera nimium loqueris:ho:At quoti
ens oportunitatem ista non seruant:cõtra mu
tatis nominibus uitupamus:so:Qui?ho/cum
acutiora fiunt uelocioraq et asperiora siue du
riora q̃ oportunitas exigit/dicimus contumeli
osa petulãtia furiosa.Cum uero grauiora/tar
dioraq et molliora fiunt/timida ineptaq dici
mus et ignaua:atq ut plurimum horum tem
perãtieq naturã et fortitudinem contrariorum
utpote hostiles ideas:et in se inuicez seditiosas
inueniemus:neq inuicem in actionibus que
circa talia uersant commixtas esse:neq eos insu
per quorum hec in animis insunt/inter se consen
tire/sed discrepare potius/si diligenter inuesti
gabimus:so:qui istuc ais?ho:in iis inq̃ om
nibus q̃ rettulimus:quin et in aliis ut consen
taneum est p multis.nam cuz utriq pro nature

sue conuenientia:partim res ut proprias suas
q laudent/partim alienas ut extraneas repro
bent:in multis deniq aduersarii inter se uehe
mentes euadunt.so:uidet:ho:altercatio hec
spẽrum talium in quibusdam ludus quidã est.
In maximis aũt rebus morbus fit oĩum ciui
tati grauissimus:so:qualibus in rebus inqs?
ho:in omni ut consentaneũ est cõstitutione ui
uendi.Nam qui ceteris modestia prestãt uite
trãquillitati student:sua semp priuatim agẽtes
pacis auidi concordieq tam erga homines ali
enos q̃ erga conciues et proprios:Atq huius
amoris excessu fit:ut dum suis priuatim incũ
bunt operibus/clam et ipi imbelles eneruatiq
reddant:et iuniores suo exemplo demolliant:
et effeminent:Unde inuadentibus quibuslibet
expositi sunt.ac breui ipi natiq et patria omnis
clam amissa libertate succumbunt:so:durum
ualde morbum grauemq narrasti:ho:qui uero
ad fortitudinem magisq̃ oporteat declinantes
bellicosaz uitaz uehementer affectãt/hi sepe pa
trias suas ad bellum prouocãt et hortantur:
atq ita/gentes pluriimas et potentes suis infen
sas ciuibus reddunt.Quapp uel funditus ciui
tates suas euertunt uel imprudenter in hostiuz
redigunt seruitutẽ:so:Sic quoq accidit:ho:
Ergo quis neget in his hec utraq sibi inuicem
plurimum aduersari?so:nemo utiq.ho:an nõ
quod ab initio querebamus/nunc inuenimus?
q uidelicet partes uirtutis quedam non parue
natura et ipẽ secum pugnant et habentes eas/
discrepare inter se plurimum faciunt:so:appa
ret:ho:hoc itidem assũmamus:so:quid nam?
ho:utrum scia aliqua ex his quarum actio in
componendo uersatur/opus aliquod suum uel
uilissimum sponte ex malis et bonis quibusdaz
construit.an potius omnis sciẽtia praua semp
pro uiribus abiicit/apta uero et utilia captat:
Ex his aũt partim similibus partim dissimilibus
oĩbus in unum conlatis unã quãdam uim ide
amq conflat:so:istud potius.ho:numq̃ igit
uera secundũ naturã ciuiliũ rex peritia ex mal
bonis ue hominibus ciuitatẽ ullaz sponte consti
tuet.imo disciplinã unum quemq primũ exa
minabit.factoq examine/idem postea munus
cõmittet illis qui in erudiendo ipĩ subministra

re ualeant: quibus ipā sic sedulo presidebit mā
dabitq; / ut textoria ars carminatoribus ceteris
q; lanificii preparatoribus presidet: talia preci
piens singulis / qualia ad texturā suam conduce
re arbitrarur: so: ita prorsus: ho: eadem ratōe
regia maiestas mihi uidetur omnibus legem se
quētibus eruditoribus educatoribusq; presidēs
id dumtaxat ut exerceant doceātq; permittere /
quod ad ipsius seriez attinens mores decoros
inducit: eos aūt qui mores fortitudinis et tem
perātie ceterarumq; uirtutum asseq nequeunt
sed prauitate nature ad impietatem petulātiaz
iniustitiamq; reptātur ex cetu ciuium eiicit: exi
lioq; et morte et extremo obprobrio dānat: so:
Ita quodāmodo trahitur: ho: Ignaros autez
pusillanimesq; homunculos seruili ministerio
subiugat: so: scite admodum: ho: Ceterum au
tem quoꝝ nature ad generosum habituz per di
sciplinā euehi possunt: arteq; mutuā inuicez cō
mixtionem suscipere seruat atq; tutatur: Haꝝ
uero illas que magis ad fortitudinē uergunt /
staminis uicem propter solidum morem tene
re censet: illas aūt que ad modestiā / mollis pin
guisq; materie. Ac secundum imaginē uicē ha
bere subtegminis crocei coloris uel flosculi: at
qui utrasq; in contraria natura tendentes hoc
modo uincire inuicem et cōtexere nitit̃: so: quo
ho: primo quidez secundū cognatōis naturam
anime ipōrum partem que sempiterne generati
onis est / diuino uiculo nectit: post diuinā aūt il
lam que animalis nature est / humanis: so: quo
modo istud? ho: quotiēs in animis fit uera sta
bilisq; opinio de pulchris iustisq; et bonis hoꝝ
ue contrariis / diuinā illā in genere demonico:
idest scito atq; felici fieri assero: so: decet sane:
ho: Scimus ne oportere ciuilem uirum ac bo
num latorez legum / soluz posse regia musa hoc
illis inserere: qui recte discipline ut decet par
ticipes sunt: quos ue modo ꝯmemorauimus: so:
Consentaneum id quoq;: ho: Qui uero id face
re o socrates nequit / nominibus modo quesitis
apellari non debet: so: non certe: ho: an nō for
tis animus si ueritatis huiusmodi fit particeps
māsuescit? atq; ita maxīe iuste īter alios uiuere
et agere cupit: sin aūt oīo sit expers / ad ferinaz
naturā delabitur? so: proculdubio: ho: Atqui
et modestus natura animus opīonibus illis im
butus / reuera tēperās moderatusq; adeo ut rei
publice utilis sit efficitur: Uacuus aūt turpem
stoliditatis ignauieq; reportat infamiā: so: ual
de: ho: non ne dicendum est complicationem
uinculumq; huiusmodi / inter malos ac malos:
seu bonos et malos numꝙ indissolubile perma
nere? neq; sciāz ullaz hoc ad eiusmodi homines
uinciēdos de īdustria uti? so: utiq;: ho: illis au
tem quos generosis moribus natura donauit
et ad nature normā educauit consuetudo solis
hoc a lege tribuitur: idq; in his artificiosum
quiddam pharmacum et remedium est: et hac
ratione illa ipā quā supradiximus partium uirtu
tis natura contrariaꝝ pugnantiūq; conciliatio
diuinior conficitur: so: uera hec sunt: ho: cum
diuinum hoc uinculum constet: lexteteq; facile
et inueniri et ꝑfici humana uincula possunt: so
Qua ratione? et que potissimū? ho: cōiugia im
q maris et femine ad filiorum procreationem
plurimi enī circa hec tuz accipiendo tuz dādo
aberrāt: so: quamobrem? ho: diuitiaꝝ quidem
potētiarumq; studia in rebus huiusmodi: q
nam ut extimatione digna dānare contendat:
so: nullus: ho / De illis autem quib; genus cu
re est / loqui prestat / siquid forte preter modum
agāt: so: equum est: ho: agūt aūt nulla quidem
ratione recta. Presentem uoluptatem secuti:
et quatenus suis similibus delectātur / dissimili
bus uero minīe / eatenus difficultati plurimum
tribuunt: so: Quo pacto? ho: Modesti siquidē
homines mores sui similes querunt: et quoad
possunt cum talibus tam īdādo q accipiendo
matrimonium ineunt: Fortes quoq; natura /
simile sibi genus adsciscunt: Cuz oporteret cō
tra omnino ab utrisq; his generibus fieri: so:
Quomodo? et quam ob causam? ho: quoniam
fortis nature hec est conditio ut ī multis gene
ratōibus exps tempantie permanens / pricipio
sit robustior: tandem uero in furorez uersa de
ficiat: so: conuenit: ho: rursus anima pudore a
bundās / audacia uero fortitudīs undiq; carēs
si ꝑ multas similiter generatōes trāseat / segni
or fit q decet: Ac demum extremo quodā tor
pore submergitur: so: Id quoq; ita contingere
conuenit: ho: His ut diximus ligamētis uicire
utraq; hominum genera facile possumus hoc
extāte ut utraq; opinionem de bonis et pulchris
eandem habeant: hoc aūt unum et integruz re
gie texture est opus / ut numꝙ moderatos mo
res seorsum a fortibus esse ꝑmittat: Sed utra
q; ingenia contexens inuicem per opinionis e
iusdem consensionem ꝑ honores uituperatōes
q; per alterna coniugia / telam ex his lenem op
timeq; contextaz efficiat: hisq; ꝯmuniter semper
ciuiles magistratus muneraq; cōmittat: so: quo
pacto? ho: ubi unius sufficiet gubernatio homi
nem preditū moribus utrisq; ꝑficiet: Ubi pluri
bus opus erit / utriusq; generis partes aliquas
cōmiscebit. Temperatorum enim principum
mores cauti admodum: et iusti et salutares:
Acri uero promptitudine et uehemētia quadāz
ad agendum idonea indigēt: so: ita de his quo
q; uidet̃: ho: fortitudo aūt in cautione et iustiti
a illis cedit. in rebus agendis plurimum ante
cellit. Neq; uero possunt ī ciuitate omnia bene
agi priuatiz et publice nisi ambo hec adsint: so
non certe: ho: finem igitur ciuilis actionis rec
ta plicatōe contextum tunc extare dicamus / qñ
fortium et temperātium ingenia cōcordia ami
citiaq; conciliās / communez illorum efficit uitā
qui sane contextus preclarissimus omnium est
et optimus. Aliosq; insuꝑ omnes in ciuitate tā
seruos q liberos protegēs et complectens hac
textura serieq; comprehendit: Atq; ita domi
natur et presidet ciuitati / ut nihil pretermittat
eorum que quoad fieri potest / beatam efficiunt
ciuitatem: so: profecto nobis hospes regiū ipūz
ciuilemq; uirum egregie definisti.

Finis ciuilis de Regno.

Argumentum Marsilii Ficini ī protagoram

e

xtat apud grecos uerissimum
de Platone dictum / phebum
uidelicet duos precipue filios
genuisse / Exculapium et plato
nem. Esculapium quidem qui
corporibus: Platonem uero qui animis mede
retur. Socratem quoq; socratici omnes pur
gādorum grā animorum a deo missuz fuisse te
stantur. Morbus aūt animi in falsis opinioni
bus malisq; moribus uidet̃ consistere. Tātum
uero maluz ingenuis animis haud taz facile ab
aliis q a sophistis solet inferri. Profecto phi
losophi sunt qui ueritatē studiose querunt ueri
tātis dumtaxat ipius amore. Sophiste uero:
qui opinionez affectāt similiter opinionis amo
re: hic enim quasi disciplinarum mercatores et
caupones undiq; opiniones absq; delectu uari
as congregāt. tum ad excogitādum: tum ad di
cendum utcumq; libuerit ꝑtinentes: Quas de
inde quasi uenales diuitib; uendāt adolescenti
bus diuitiarū et inanis glorie grā. Itaq; nihil
umꝙ habet pensi / utrum uera uel bona an cō
tra aut ipī discāt aut alios doceant: sed et ꝯfun
dunt et passim errones effundunt quotidie plu
rima: nulla prorsus recte electionis habita rōe
modo et diuitias cumulent et uulgarem gloriā
consequātur: Quamobrez necesse est adolescē
tes atq; uiros: qui sophistas ob sapientie opini
onem et eloquentie fucum plurimi faciūt / quo
tidie ab illis falsarum opinionū pessimorumq;
morum uenena combibere: Siquidez mali mo
res et falsas secuntur opiniones: et facile ab a
uaris ambitiosisq; preceptoribus: qui nihilomi
nus plurimi existimātur / in discipulos trāsfun
dunt̃. Plato igitur animoꝝ misertus tam ꝑne
tam grauiter periclitātium / frequētissime sub so
cratis sui ꝑsona maleficos / ueneficosq; sophi
stas pro uiribus detestat̃ / quo uidelicet hoīes
discendi caute fallaces deuitent syrenuz cātus
et noxia pocula cyrces: Neq; tamen inuectiuis
eos manifestis effulminat. ne uel ipē perturba
tione ulla odioq; in eos uideat̃ adductus / uel
ipī ipōrumq; sectatores / uenenosa in eum impu
dentissime lingue tela retorqueant: Ergo partiz
ironia / partim risu / sepe ioco et ludo / sepius ho
nesta quadam redargutionē immeritā sophistis
auctoritatem / conat̃ adimere. Id quidem in so
phista acutissime ꝑficit. idem in gorgia elegan
tissime. Facete admodum et urbane in hippia.
Scite et argute in eutidemo. Artificiose ēt in ꝑ
tagora: sepeq; similit̃: Ubiq; uero sophistas oīa

profitentes inducit iactabundos et gloriosos/
temerarios insuper et auaros. In principio q
dem disputationis satis aptos / paulatim uero
ineptiores: postremo omnium ineptissimos qui
nulla de re precipue grauiori: uel quid sit/ uel
quanta uel qualis intelligant: cumq; profiteā
tur omnia/nihil eos omnino scire conuincit.
Hactenus in omnes platonis dialogos in qb;
sophistarum cōmemoratio fit prefatos esse suffi
ciat. Pergamus iam ad protagoram. Socra
tes a dyotima fatidica/artem amatoriā didicit
per quā sciebat per corporum pulchritudinem
quasi p uestigia quedam sagaciter uenari/ tum
animi / tum mentis angelice: deiq; pulchritu
dinē: eādemq; artez ubiq; docebat: De hac eius
arte plato et sepe alibi: et in symposio ac Phe
dro precipue ptractauit. Eandē in pricipio hu
ius libri significauit: Jccirco subiunxit eū non
minus amare uirum ꝙ adolescentē: Ac paulo
post seniores quoq; amare ardentius: modo sa
pientiores appareant: Post hec socrates dum
hippocratē adolescentem: disciplinarū auidissi
mum artificiosissime monet: ne temere cuiusli
bet se discipline committat/non solū illū sed et
nos cōmonefacit: ut curā animi lōge magis ꝙ
corporis habeamus/caueamusq; diligenter ne
disciplinis ipūm noxiis imbuamus: Eas.n: ma
gis obesse animo ꝙ corpori nostro uenenum.
Mox quasi pictor sophistarum fastū uanitatez
q; ante oculos ponit: Demōstrat quoq; quantuz
iuuentus credula eorum tum pompaz admiret
tuz lenocinis capiat: Deiñ ad ea descendit que
maximi ad uitam momenti sunt: et quibus so
phiste plurimū gloriātur: querens de uirtute q
dem omni/precipue uero de precipua.i.ciuili /
per quā et propria cuiusq; et familiaris et pu
blica res ad summū bonum recta rōe disponit
Quā ueluti pre ceteris necessariā plato in oib;
pene querit dialogis: interea q; ostēdit hāc nul
lo modo a sophistis esse petēdā: sed quodāmo
do a philosophis: qui cum uerū intelligār colāt
q; bonum/ni mirum recto ad ipūm tramite dō
duce pducere possunt: Sed redeamus nunc ad
sophistam: quem non posse uirtutem eiusmodi/
uel exemplo tradere: uel disputatione docere /
ex hoc plane pspicitur/ꝙ et ipē uirtutis ē expers:

et rectum disputādi ordinem non abseruat. cū
enim interrogetur protagoras hic a socrate /
utrum uirtus doceri possit nec ne: utpote q ue
re differēdi artis sit ignarus recipit statiz se ostē
surum uirtutē posse doceri/anteꝗ quid ipā sit
quot ue in partes diuidatur apiat. Socrates
aūt temptādi sophiste grā argumentatur eā do
ceri non posse/his pene uerbis. Añ publice de
aliquo eius artis opificio cōsultatur: que a cer
tis preceptoribus doceri potest/nullus admitti
tur ad consilium preter illos qui artem eiusmo
di ab ipis preceptoribus didicerunt ipiq; exer
cuerunt. Quādo uero de publicis rebus que
ad uirtutem ciuilem spectāt deliberatur/ omēs
ferme similiter admittunt. neq; ab ullo querit
utrum et a quo et quādo pitiā ciuilem accepit/
quasi omnes intelligāt eam certis in scolis di
sci non posse: Preterea si ab altero alteri trad
retur: precipue uiri in ea clarissimi rem hāc taz
pretiosam sepe suis hereditario quodaz iure re
liquerent. Ad hec protagoras lōgis pbat am
bagibus doceri posse uirtutem. Jn qbus notā
da quedam priscorum refert mysteria: Decet e
niz ꝗuis sophista sit non nulla ēt legisse bona
et cum prolisse loquatur apud platonem/ utilia
quedam adducere. Tradunt theologi ueteres
sub terra quondam animalia latuisse.i. in pri
ma mundi materia rex semina prefuisse. Pre
terea iouem idest deum mundi opificem per se
quentes deos hoc est p stellas animalia ex ele
mentis composuisse: Deos aūt ministerio demo
num animalia instrumētis āminiculisq; ad ui
tam necessariis armauisse: ea uidelicet ratione
ut prometheus qui demonum sublimium ordi
nem significat armaret homines. Epimetheus
aūt qui inferiorx demonuz refert exercituz bru
ta fulciret. neq; id quidem iniuria/ siquidem al
tiores demones nature incorporee atq; ratōali
humiliores aūt corporee inrationaliq; potius
fauēt. Quātum uero epimetheus inferiorq; na
tura in his que ad corpus ptinent fauit brutis
tantum prometheus: prouidētiaq; supior ī his
que ad animum spectāt hominibus consuluisse
uidetur. Cum enim artis tribuit rationem/ ar
tificiosum omniumq; natura bestiis dederat /
exhibuit fabrum: Accepit aut artem ipām una

cuz igne ab officina minerue atq; uulcani. Mi
nerua quidem in arte ingenium/Uulcanus aūt
efficaciam continet: igne deniq; instrumentum
Gemina uero hec numina minerua uulcanus
q; primo quidem in ipis artium ideis excogitā
tur: Deinde in mercurii martisq; uirtutibus.
Postremo in demonibus gubernatoribus arti
um. Ab his igitur omnibus prometheus rati
onalis anime gubernator in hominem traiecit
artis industriam: Quoniā uero diuinū id exti
tit donum/statim ob ipām cum superis cogna
tionē homo ueneratus est deum anteꝗ uel loq̄
retur uel artes aliquas exerceret. Quippe cum
diuinum munus ob mirificā eius potentiā pri
us erigat in diuina ꝗ porrigat p hūana. Pro
metheum uero ob id munus dolore affectum/
significat demonicum ipūm curatorem nostrū
in quo et affectus esse possunt/misericordia qua
dam erga nos affici et consyderātē nos ob ipūz
rationis munus ab eo uel datum uel potius ex
citatum tāto miserabiliorē uitā in terris ꝗ be
stias agere: quāto magis sollicitam atq; inex
plicabilem. Quod quidē pythagoras animad
uertens epimetheū ꝗtū ad hoc ipūm spectat p
metheo anteposuit. Jd aūt illi quodāmō simile
uidetur esse: penitet me fecisse hominē. proinde
memēto hoīem hic queādmoduz et apud moy
sem ex terra et postremo creatum. Jtem more
quasi mosaico mundū initiuz habuisse. Sed de
his alias. p eundē prometheum in philebo dici
tur datum esse nobis ad iis differendi artē una
cum igne. Ars/n. differendi/ubi uniuersalia ī
particularia diuidit/processum rerum a superi
oribus representat: ubi particularia uicissim in
uniuersalia rite resoluit/conuersionē rex ad supe
riora designat: ubi definit: et ubi demonstrat/e
xistentiam rerum ostendit: ibi quidē in se ipis/
hic aūt ab aliis dependentiū. Jdeo differēdi fa
cultas diuinū est donum/ cum diuinuz uniuer
si ordinem referat. Cum igne uero data dicit.
quia ignis similiter diuidit: resoluit. definit at
q; demōstrat: Jtez quia ratōalis facultas ignis
instar illuminat intellectū. accendit uoluntatez
et utrumq; eleuat ad sublimia. ꝙ aūt traditur
prometheum ciuilē uirtutem saluti hominū pe
nitus necessariā largiri non potuisse/propterea

ꝗ uirtus eiusmodi penes iouem sit: quo prome
theo non licet ascendere/ea ratione intelligēdū
est/quia ciuilis uirtutis officium est non soluz
rebus humanis/sed ēt artibus impare: Singu
lasq; cum singulis ordinare: cunctas deniq; in
cōmunem oīum formā dirigere. Jdē uero offi
cium iouis ipīus est in uniuerso/ꝙ in hominū
genere apparet scīe ciuilis officium: Quāobrē
non iniuria ad iouem ipūm spectat hāc nobis
ex alto largiri. Uniuersalis.n. uirtus ad uīuer
salem iouis ptinet puidentiam: Prouidentia
uero demonum particularis est et angusta: idō
q; in iouis arcem nequit ascendere: cum angu
stior humiliorq; prouidētia/amplissimā eminē
tissimāq; equare non ualeat. iupiter igit p mer
curium.i. angelum diuie uolūtatis interpretē/
ciuilis scīe leges: idest uoluntatis sue decreta
ad humane societatis generisq; salutē spectan
tia mētibus nostris inscribit: inscribit imꝗ et
ab initio/quod timeus aperte docet: et quotidie
p angelos diuinā nobis uoluntatez interpretan
tes: unde intimus in nobis presidet iudex inex
tinguibile rōis lumen/rectum ueri falsiq; et bo
ni maliq; examen ineuitabilis ɔsciētie stimulus
per hanc deus infusam oībus legem omnes ita
ferme ad cōmune dirigit bonum/ut oēs flāmas
leuitate erigit ad supna. Ab hac utiq; ingenita
lege/lex deinde scripta ducit originem: Quod
qdem in ipō libri legum exordio Plato aperuit
dicens/non ab homie: sed ab ipō deo leges ini
tium habuisse. Sed ut ad presentez dialogū
redeamus subiungit iouē p mercuriū condidis
se legem: qua iubeant omnes ciuilitatis eē par
ticipes: quippe cum hec sola sit uinculum ciui
tatis ipāmq; ciuitatē iustitia et pudore cōstantē
ait ad omnes celitus demisisse: eo uidelicet pac
to/ut quicumq; post hac uirtutis huius omnīo
expers deprehensus fuerit/tamꝗ ciuitatis pe
stis ultimo afficiatur supplicio. Quē uero prīo
apellauit pudorem/deiñ temperātiam nomina
uit. Est enim pudor ingenitus tempantie funda
mentum. Temparātia quidem in ciuibus ppri
os cuiusq; moderatur affectus/gestusq; cōponit
Justitia uero actus cuiusq; conducētes ad ali
os dirigit. Memento uero ciuilitatem in psona
priuata his fere duobus esse contentam. Sed

in publica ex platonis mente his adhibendam
esse prudentiã. Atq; id quidem pene satis ĩ pa
ce fuerit aũt in bello fortitudinẽ adhibeto: atq;
ita ciuilitatis erit absoluta descriptio. Post
hec aũt confirmat protagoras a cõmuni homi
num sententia uirtutis huius participes omnes
esse debere. Propterea ꝙ siquis iniustitiã suaz
palam fateat̃ /uulgo insanus habebitur quasi
omnes existiment /tam necessariam communez
ciuitati iustitiam /ut ẽt siquis non hẽat /saltẽ ha
bere eam debeat simulare. Cum uero ostẽderit
hactenus ciuilem uirtutem esse omnibus maxi
me oĩum necessariã: eiusq; affectum quendam
siue fomitẽ sememq; ab initio diuinitus nobis ĩ
fusum /demõstrare deinceps aggreditur uirtu
tem ciuilem /imo et alias. omnes enim illa com
plectit̃ neq; natura neq; casu absolutum firmũ
q; habitũ sortiri posse: sed doctrina dũtaxat et
cõsuetudĩe eius habitũ comparari: ad id uero pri
mo rõem affert ostẽdentem homĩes non solere
aliquẽ ob ea que uel natura uel casu fiunt ꝓba
re umq̃ uel improbare. Actiones aũt uirtutis
aut uitii /laudare semꝑ aut uituperare. Deinde
pueritie adolescentieq; educationem sub dome
sticis grãmaticis musicis gymnasticis legibꝫ or
dine quodã longo disponit: ostẽdens totã uite
institutionem ad id obnixe contẽdere / ut decli
nent̃ uitia /uirtutes possideãtur quasi neq; uiti
a neq; uirtutes uel fortuna uel fato: sed arbitri
o et exercitatõe proueniãt: Interea priscorum
ꝑstringit sententiã de uitiis puniẽdis consyðra
tione dignam: uz neminem quia deliquerit: sed
ne uel ipẽ ulterius uel alius eius exemplo delĩ
quat puniendũ esse: respondetq; ad illa que ob
iecerat socrates: Nos aũt ex omnibus q̃ hac
tenus disputata sunt auream illam priscorum
sententiam tenebimus alta mẽte repostã. Prio
quidem deum ipũm uite salutisq; nostre omni
bus undiq; modis prouidere atq; consulere.
Deinde ciuilẽ uirtutem donũ esse diuinum: ne
q̃s forte confidat se absq; diuina grã rem p.
recte feliciterq; gubernaturum: Id enim in le
gibus et alibi Plato confirmãs ait: queãdmo
dum bestie multe ab una nisi sub humano pa
store recte duci non possunt /ita neq; homines
multi feliciter ab uno quodã regi: nisi et unus
ipẽ regatur a deo. Ideoq; regẽdi facultatem nõ
aliunde q̃ a deo haberi in theage et mennone
probat. protagoras uero sophista /quid uelit ip
se uiderit. Deniq; q̃ necessaria sit inuiolata iu
stitia missa celitus meminerimus: si aures assi
due nostras priscorum uoces ille circumsonẽt
mortalis quondam miseri anteq̃ ciuilitas celi
tus mitteret̃: neq; segregati uiuere poterãt /q̃n
passim laniarentur a feris neq; iterum congre
gati /quin a se inuicem lacerarent̃. itaq; salutez
nobis qui clam cuncte simul artes prestare nõ
potuerunt /sola tandem iustitia prestitit. Post
hec socrates ne sophista propter non nulla que
ab aliis accepta narrauerat bona /ãmiratiõi sit
audientibus /ironica quadam et urbana et arti
ficiosa redarguendi rõe reddit illum presenti
bus deridendum. Interrogat enim postq̃ de
uirtute tam magnifice fuerat elocutus: utrum
una sit tãtum uirtus an plures. Preterea si pl
res /utrum sint partes unius /nec ne: Rursus
si partes numquid similes sibi inuicem atq; to
ti: an utrinq; dissimiles. Ad hec protagoras ne
q; recte scit respondere. neq; definire aut par
tiri uirtutes: neq; distinguere qua rõe similes
sint et qua dissimiles: neq; quod in disputan
do turpissimum est euitare: quin ad id facile de
ducatur ut sepe sibi ipi repugnet. Tandẽ uero
cum ob ignorãtiam respondendi incipet prota
goras tergiuersari: ideoq; socrates abiturũz se
simularet ab auditoribus sophista ad differen
dum est reuocatus. In qua quidem altercati
one prodici primuz sophiste superstitiosa circa
uocabula curiositas demostrat̃: deinde hippie
quoq; sophiste ostẽtatio inconcionando tumidi
or: Postremo protagoras reuocatus ad dispu
tãduz importune nimium et inepte in carmina
poesimq; digreditur: interrogãs socratẽ de qua
dam simonidis poete sententia: quam et ipẽ mi
nime itelligere a socrate mox conuincit̃: Men
tem simonidis exponẽte quasi dixerit /uiruz bo
num fieri quidem esse difficile: ꝑseuerare autẽ
impossibile: hic audies priscorum sapientiam
uerbis q̃ paucissimis fuisse contentam: Atq;
posse breuibus multa complecti /uiri absolute
docti opus esse. Item neminem mala turpiaq;
sponte committere: sed ignorantia. Deniq; ubi
dialectico more differitur /poetica respuenda:
His actis iterum sophista tergiuersat̃ atq; uix
a presentibus reuocatur. tunc socrates ad prio
rem de uirtute disputationem regreditur: utruz
multe sint uirtutis unius partes: et qua inuicẽ
ratione se habeant: Protagoras aũt iterum la
bitur affirmans alias ĩter se uirtutes esse simi
limas /quod in superioribus non admiserat:
Item fortitudinẽ ab aliis longissime separans
consentiensq; homines absq; prudentia ceteris
q; uirtutibus fortes esse posse. Qua in re sibi
met repugnare deinde compellit̃ / confiteriq;
non solum fortitudinem sed neq; etiaz uirtutes
ullas absq; prudentia posse consistere. Tuz ue
ro de bono et malo multa tractãtur. Siquidẽ
prudentia est /sciã eligendi boni maliq; uitãdi:
Ambigitur autem utrũ bonum malũq; idẽ sit
penitus quod et uoluptas atq; dolor. Neq; af
firmatur id quidem omnĩo neq; manifeste oĩo
negatur. De hoc enim in gorgia philebosq; et a
libi: oĩo uero probatur prudentiaz ipãm in q̃
et finis uite cognitio et uiaꝝ ad hunc ꝯferẽtiũ
consistit electio /moraliũ uirtutum esse principẽ
atq; ducem: idq; usq; adeo asseritur /ut uirtutes
quasi scientie. i. prudentie quedã uideant̃ esse
uitia uero inscitie scilicet imprudentie quedam
Additur deinde peccata omnia ab ignorantia
proficisci: neq; ullum aliquãdo electurum ma
la /nisi deceptum imagine boni /neq; fugituruz
bona /nisi imagine quadã mali ꝑterritũ. Siq̃s
uero dixerit hominẽ bona discernẽtem atq; ma
la /ab illis tamen diuerti ad hec contra cõuerti
propterea q̃ a uoluptate uel affectu sensuum a
lio superetur. Socrates id negabit / asserens
id ipũm /q̃ ab affectu superari dicit̃ nihil esse
aliud q̃ inscitiã. Sciẽtiã uero omnium que in
nobis et circa nos sunt potentissimã esse: neq;
ab ulla re umq̃ supari posse. Deniq; concludit
sciam plurimum imo totũ ad uirtutẽ beatitudi
nemq; conferre: ignorãtiam uero pariter ad cõ
traria: Iterũq; protagorã corripit q̃ et sibimet
contradixerit et ordine usus preppostero fuerit:
Siquidem anq̃ q̃d sit uirtus definiat /partim
eam aggreditur /et utrũ doceri ualeat disputat
Simulat quin etiaz socrates se quoq; in repu
gnãtiam esse deductũ /ex eo dumtaxat q̃ sophi
stam secutus fuerit aberrãtem: admonetq; ut
promethei prouidentiã potius q̃ epimethei pro
perãtiam in omni uita pro uiribus imitemur.

Protagoras uel sophiste platonis liber trans
latus e greca lingua in latinam a Marsilio Fi
cĩo Florentino ad Laurentium Medicem ui
rum magnanimum.

Familiaris. Socrates. Hippocrates. Prota
goras. Alcibiades. Callias. Critias. Prodi
cus. Hippias.

fa

n Nde nam o socrates? An ui
delicet a uenatione illa uenis
ad quã honesta alcibiadis ido
les prouocare te solet: Uidi e
um nuper: Etiam uir ingeniaz
spẽz pre se ferre uidetur. Uirum imq̃: cui ꝑ ge
nas plurima lanugo iam serpit: so: esto: q̃d tuz
An non probas homerum: qui gratissima est ĩ
quit prime lanuginis etas. Eam uero nunc alci
biades agit: fa: imo uero: At in presentia un
de? numquid ab illo? et quomodo erga te nũc
affectus est adolescens? so: bene quidem: hodi
e presertim mihi uisus est: nam mihi sepe hodi
e in dicendo subcurrit: et ab illo nunc uenio:
Ac mirabile tibi quiddã referã presentem illũ
minime intuebar: et alio intendens ad eum uix
aduertebã: fa: quid nã tãti fuit ut te ab illo di
uerteret? neq; enim formosior ullus e nostris
ciuibus adesse poterat: so: imo aderat quidam
admodum pulchrior: fa: quid ais? ciuis ne? an
peregrinus? so: peregrinus: fa: Cuias? so: Ab
derites: fa: numquid adeo insigni forma predi
tus tibi uisus est peregrinus ille / ut clinie fili
o eum prestare putaueris? so: Quid prohibet o
beate quo minus quod sapientius est /sit et pul
chrius? fa: An forte a sapientis cuiusdam col
loquio uenis? so. Sapientissimi profecto oĩum
nostre etatis hominum: si modo sapientissimus
tibi aliorum omnium protagoras esse uidetur:
fa: En quid ais? numquid huc accessit ꝓtago

raſ? ſo:nudiuſ tertius:fa: An modo cum illo fuiſti? ſo:modo:et multa locutus ſum: audiui etiam multa:fa:Cur non illa nobis refers? niſi quid probibet: Sedere bic licet. Tibi quidem puer iſte cedet:ſo:referam equidem: et grãz in ſup ſi audietis babebo:fa:Nos qn ẽt gemĩas tibi agemus ſi dixeris/grãs:ſo:audite igitur. ſupiori nocte ante lucis exortum bippocrates apollodori filius frater pbaſonis boſtium meũ baculo uebementer pulſauit: et cum boſtium aliqs aperuiſſet/repente ingreſſus eſt clamitãs Dormis o ſocrates adbuc/an uigilas? Ego au tem cognita eius uoce bippocrateſ bic eſt imq̃ O bippocrates numqd noui? Nibil inquit niſi gratum nuntiaturus aduenio:opiic imq̃: Sed quid iſtud? que te buc cã appulit? protagoras uenit et prope me diuertit. Tum ego ille iam pridem uenit:tu uero modo audiſti? Veſperi p deos inquit ille. ſcabellumq; contrectanſ ad pe des meos ſubſedit/adiiecitq; beſterno ueſperi ſero admodum ex enoe reuerſus: puer.n.me ſatyrus fugerat:cumq; perſequi me illum ſigni ficare tibi uellem/alio quodam interueniente o blitus ſum. At cum ueniſſem/cenatiq; eſſemus et ſomno nos dare uellemus/tunc primũ nun tiat frater ueniſſe protagoram: Illico ad te pro perare tentaui. Sed imtempeſta nox detinuit. Sõno aũt experrectus laboreq; leuatus/mox ad te buc aduentaui: Ego uero eius fortitudi nem ſtuporemq; cognoſcens: Quid boc ad te inq̃: Num aliqua te iniuria protagoras affi cit? tum ille ſubridẽs/per deos o ſocrates. qm ſolus eſt ſapiens:me uero non efficit ſapientez ſo:immo certe et te ſapientẽ reddet/ſi mercede illi oblata pſuaſeris:bip: o iupiter atq; ceteri dii neq; meis neq; amicoꝝ rebus parcerẽ/mo do id me conſecuturum confiderem: atq; iccir co te nunc adeo/ut apud eum pro me ĩtercedaſ Ego enim et iunior ſum et protagoraz numq̃ uidi aut audiui. puer enim tunc erã cũ bic pri mum acceſſit. Virum qdem bunc oẽs o ſocra tes laudant. et indicendo ſapientiſſimũ ferunt. Sed cur non properamus ad eum? ut domi il lum cõueniamus:Diuertit ſane ut audiui apud Calliam bipponici filium: Eamus iã: ſo: non dum o bone uir imquam illuc eundum: Nam

ualde adbuc profunda nox. Sed eamus in au lam: ubi deambulabimus quoad aurora luce ſcat:poſtea protagorã ipũm adibimuſ. neq;.n. ſummo mane domo exit protagoras. Quapp confide. domi namq; illuz compiemuſ:biſ dic tis/ſurrexius/et in aulam profecti ſumus: Ac uolens ipẽ fortitudinis eius piculum facere:in tuitus ſum diligenter/atq; ita interrogaui. dic age o bippocrates ad protagoram nunc accediſ mercedem p te illi daturus? ad qualem bomi nez uadis? et ipẽ qualis ex eo uir euaſurus? Quemadmodum ſi ad bippocratem in nomie tecum conſortem coum et eſculapii ſtirpe na tum pficiſci uelles/pro te mercedem erogatu rus:et aliquis quereret. Dic mibi o bippocrateſ mercedem bippocrati dabis? Quali nam bomi et cuius ratione? quid reſponderes? bip: ut me dico. ſo: qualis et ipẽ futurus ideſt cuius grã? bip: Ut medicus euaſurus: ſo: Sin autem aut polycletum argiuum aut pbidiam atbenienſem adires mercede p te oblata:et aliqs perconta retur qualibus bomibus et qua ratione poly cleto et pbidie argentum offers? quid ad bec? bip: tamq̃ ut ſculptoribus: ſo: tu uero qualis bomo futurus? bip/ſculptor uidelicet: ſo. a tuẽ de obſecro: ad protagoram nunc ego ac tu pfi ciſcimur: et argentum tui grã dare illi parati ſumus/ſi modo pecunie noſtre ſufficient: pſua demuſq;:ſin minus amicorum inſup pecunias erogabimus. Siquis ergo nos ad bec adeo p peratẽſ interrogaret: Dicite mibi obſecro o ſo crates et bippocrates/quali nã bominiq̃ rõe ptagore pecunias tribuere cogitatis: quid illi reſponderemus? Quod nam potiſſimũ Prota gore cognomẽtũ audiuimus? pbidiã qdẽ ſculp torem nominãt: bomerũ uero poetã: ptagoraz aũt? bip: Sopbiſtam o ſocrates uirum bunc a pellãt: ſo: Ergo tamq̃ ad ſopbiſtam mercede pſuadenduz pgimuſ: bip: maxime: ſo: ſi quiſpiã te iterroget qua mente et qualis euaſurus ipſe protagoram adeas/quid ad illuz? bic bippocra tes erubuit. iam enim aurora pauliſp illuxerat quo uultus eius patere babituſ poterat. reſpon dit deinde ut ſupradicta concludunt pfecto rã q̃ ſopbiſta et ipẽ futurus: ſo: an non uereris i ter grecos ſopbiſte cognomen? bip: uebemẽte.

o ſocrates/ſi quod ſentio proferendum eſt: ſo Sed enim uide o bippocrates ne forte alio ten dat tuũ boc ptagorice artis ſtudiũ q̃ ut ſopbi ſta efficiaris: Quẽadmodum grãmatici luduz citbaredicq; atq; gymnaſtici nõ artis ipĩus exer cende gratia frequentaſti/ſed quadam potius auiditate diſcendi: ut priuatum ac liberũ bomi nem decz: bip: Talis oĩo ſtudii mei apud pta goram ratio futura uidetur: ſo: Scis ne quid nunc facturus ſis? an te fugit? bip: qua de re? ſo: animi tui curã uiro ut ais ſopbiſte es cõmiſ ſurus: Quid aũt ſopbiſta ſit ſi ſcias ſummope re admirabor. Quod ſi ignoras/neſcis quale ſit iſtud bonum ne an malũ/cui operã impẽde re ſtudes: bip: ſcire equidẽ arbitror: ſo. Dic er go qd ſopbiſtam eſſe cenſes? bip: Arbitror eſ ſe bunc ut nomen ſignificat qui rationes ad ſa pientiam ptinentes intelligit: ſo: idem quoq; de pictoribus ac fabris licet dicere: eos eſſe uide licet qui rationes ad ſapientiam ptinentes intel ligunt: Verum ſiqs de pictoribus peteret/ad quarum rerum ſapiam/reſponderemus utiq; ad efficiendaꝝ imaginum ſapientiã: ſimiliterq; de ceteris. Et ſi eodem modo de ſopbiſta inter rogaremur: qualẽ eius ſapiaz eſſe reſponderemꝰ quod eius officiuz? bip: Sapientiam profecto qua bomines ad dicendum facundi reddunt: ſo: uere ſic forſitan diceremus: non tamen ſuf ficienter. Reſponſio.n. illa interrogationẽ aliã exigit: quibus nam dicendis ſopbiſta bomines facundos efficiat: Citbariſta nempe biſdem di cendis aptos facit: in qbus et eruditos/in pul ſationibus uidelicet citbare: non ne? bip: certe ſo: at uero ſopbiſta quã dicendi facultatez pre ſtat? quibus de rebus? patet q̃ de bis q̃ intelli git: bip: ueriſimile id quidẽ: ſo: quid ergo iſtud eſt/quod et ipẽ ſopbiſta itelligit: et alios docz? bip: per iouem ignoro: ſo: an non uides quãto diſcrimini animũ tuum ſubdas? numqd ſi cor pus tuum eidem diſcrimini ſuppoſiturus eſſes quo uel in melius uerti uel in deterius poſſet/ non prius alicui tantum de te piculum facturo cõmitteres/q̃ diligenter conſyderaſſes cõmit tendum ne ſit an non: amicos quin etiã et ppin

quos diu de boc ipõ conſuluiſſes: Cum uero a nimũ tuũ pluriſſacias q̃ corpus/et ex eius cor ruptela uel integritate contingat tua oia male/ uel bene affici/utrum cõmittendus ſit an non buic boſpiti anĩus neminẽ uel propinquoꝝ uł amicoꝝ ꝯſuluiſti: Sed cum beſterno ueſpi ad uẽtũ illius audiueris/ad eũ ſummo mane ppe ras/nullo de boc ꝯſilio babito/utrũ credere te ipũz illi debeas nec ne. Immo et tuas oẽs et a micoꝝ pecunias erogare paratus es: quaſi iam cognoueris oĩo eſſe ptagore adberendũ: quem neq; uidiſti umq̃ ut ais: neq; es allocutus: Sopbiſtã uocas illũ: et qd ſopbiſta ſit neſcis/ cui te ipũz es dediturus: bip: uera loq uideris o ſocrates: ſo: non ne ſopbiſta ẽ o biprocrates mercator qdã et caupo uectigaliũ quorundã/ qbꝫ aĩus alit? bip: talis mibi ſane uidet. uerũ qbus alitur animus? ſo: diſciplĩs: ſed cauẽduz eſt o amice ne dum laudat ſopbiſta que uendit nos decipiat: ut faciunt q corporis epulas uẽ dunt/mercatores quidã et caupones. Laudant illi quidẽ ſua oĩa: neq; intelligunt utrũ ſalubri a ſint an noxia corpori que uendunt: idq; igno rant et illi q emunt/niſi forte illorum aliqs me dicus ſit aut gymnaſticus: baud ſecus illi q di ſciplinas uarias per urbes uenales circumfe runt et cauponantes eas emptoribus uendunt laudant omnes: Ac forte eorum nõ nulli igno rant ſepe quid utile animo ſit quid ue ĩutile ex bis que uendunt. Similiter quoq; qui ab illiſ emunt: niſi illorum aliquis ſit animi medicus. Si ergo intelligis ipẽ quid ex bis proſit/quid ue obſit/tuto emere diſciplinas et a protagora et ab alio quo uis potes. Alioquin caue o bea te adoleſcens ne in ſummum iacture diſcrimen que tibi cbariſſima ſunt/deducas/Nam longe grauius periculum eſt in diſciplinis q̃ cibis e mendis. Etenim qui eſculenta emit et pocu lenta/poteſt ante q̃ bis ueſcatur: in aliis qui buſdam uaſculis illa domum deferre: Ibiq; depoſita diligenter examinare: Et aduocato a liquo iſtarum rerum perito quid edendum/ bibendum ue ſit/quid non/quantumq; et quan do deliberare.

Quamobrem haud graue ē in emēdo piculum
Disciplinas aūt non licet alio in uase trāsferre
Sed necesse est ut q emit eas animo capiat: et
relicto pretio abeat/intra se ferens/inquinatus
q; iam uel ad meliora prouectus. Hec itaq; cū
senioribus discutiamus: iuniores namq; nos
sumus ꝙ exigat tāte rei iudicium. In presenti
a tamen pergamus quo cepimus/uirumq; hūc
audiamus. Quo audito cum aliis cōmunicabi
mus. Neq; enim protagoras ibi solus adest:
sed etiam eliensis hippias: et prodicus ut arbi
tror chius: aliiq; permulti uiri et admodum sa
pientes/placuerunt hec nobis atq; pereximus.
Et ingressi uestibulum sermonem quendam in
quem inter eundum forte incideramus/tracta
uimus. Ne ergo imperfectus relinqueretur in
uestibulo ipō collocuti sumus/quoad in dispu
tando conuenimus: Audiuit nos eunuchus q
dam ianitor: sed propter sophistarum turbā ue
nientibus irascebatur. pulsauimus. aperuit.
cum nos uidisset/hui sophiste etiam hi sunt in
quit: haud ocium illi: Et simul utrisq; manib;
nixus hostium clausit. Pulsauimus iterū: sed
ille clausis e foribus O boni uiri inquit: non
auditis ocium illi non esse? O bone uir inꝙ ne
q; ad calliam uenimus: neq; sophiste sumus:
Sed confide protagora indigemus: Uidere il
lum cupimus: Hoc nuntiato uix tandem fores
patefecit: ingressi protagoram ostendimus in
uestibulo porticus deambulatem: Sequeban
tur eum multi: hic quidem callias hipponici fi
lius: et germanus eius ex matre paralus peri
cle natus: et charmides glauconis: Inde uero
alter periclis filius xanthippus: et philippides
philomeli: et antimirus mendeus: Qui inter
omnes protagore auditores insignior habebā
tur: discebatq; ea mente facultatem illam ut et
ipse sophista futurus eadem quandoq; doceret
A tergo preterea sequebantur alii auscultan
tes protagoram: quorum plurimi peregrini esse
uidebantur: quos ex singulis urbibus p quas
circunuagatur ille congregat: mulcens eos uo
ce tamꝙ orpheus et alliciens: Illi uero uocez
passim per mulcti secuntur: Aderant et nostra
tes quidam in eo choro. Hunc ego choruz cū
contemplarer: ordo me illius mirifice oblecta
bat: Diligenti siquidem cautione singuli obser
uabant/ne passu protagoram anteirent: Sed
cum retro pedez uerteret/pedissequi auditores
apte nimium et in circulum utrimq; diuisi/ita
cedebant/ut posteri semper essent: Hunc post
uidi/ut uerbis homeri loquebar/hippiam
elieusez sub opposito porticus uestibulo i thro
no sedentem. Circa quem in subselliis quibus
dam non nulli sedebant. Eryximacus acume
ni filius: phedrusq; myrrinusius. Andron an
drotione genitus: Aliiq; non nulli parti ciues
partim ēt peregrini: qui de rebus nature subli
mibus astrorumq; progressibus interrogare
hippiā uidebātur: ille aūt in throno sedens du
bitationes singulis enodabat: Uidi preterea
tantalum. Aderat porro prodicus chius: qui
in tabernaculum quoddā secesserat: quo ꝓpe
nu uti hipponicus consueuerat: sed ut omnes
confluentium hospitum turba exciperet: angu
lum quoq; illum extractis obsoniis callias ho
spitibus habitandum dederat. Inuolutus igi
tur recūbebat ibi prodicus super uillosis stra
mentis et quidem multis ut uidebat: Sedib;
aūt ꝓximis aliqui considebant: pausanias ce
ramensis: et penes eum adolescentulus quidaz
optimo ingenio: et generosa indole preditus/
nomine ut audiui agathon: neq; mirū uideri de
bet/si pausanie sit charissimus: Erat ibidē et a
dimantus uterq; tū cepidis tū leucolophili fili
us: Aliiq; permulti. Que uero differrēt haud
satis extrinsecus ꝑcipere poterā/quamꝙ uehe
menter audire ꝓdicum affectabā: Sapientis
simus. n. diuinusq; uir mihi eē uidet: sed reboa
tus quidā ex uocis ipius rotunditate subforni
ce ꝯtinue reuolutus uerba singula ꝯfundebat:
E uestigio post ingressuz nostrū intrauit alcibia
des ut ais ipē pulcher: et ego credo: et chri
tias calleschri filius. Nos autem cum ingressi
de quibusdaz una disseruissemus: eaq; essemus
spectacula contemplati/accessimus ad Prota
goram: Deinde o protagora imꝙ certa de cau
sa ad te ego et hippocrates huc uenimus: pro
Numquid seorsum ab aliis mecum loqui uul
tis? an coram omnibus: so: Ad uos quidem
nihil refert: Sed cum addiderit quam ob cau
sam uenimus/ipse uideris: pro: Quid ergo

ergo istud est? Cuius gratia huc accessistis?
so: hippocrates hic nostras est appollodori fili
us nobili atq; felici genere ortus. Ipē uero cū
equalibus suis emulatōe concitus/de uirtute
contendit: cupitq; in re p. uir illustris euadere
atq; huius rei cōpotē familiaritate tua fore se
sperat: Uide utrum de hoc solos tecum/an co
ram aliis consultare nos deceat: pro: uideris o
socrates recte saluti mee consulere: prudēti nā
q; cautōe indiget peregrinus is q ꝑplas urbes
circumlustrans claris ubiq; iuuenibus ꝑsuadz
et relicta aliorum omnium tam suoꝝ/ꝙ alieni
genaꝝ taz senum ꝙ iuuenū ꝯsuetudine/ipsi so
li adhereant tamꝙ ipius familiaritate/prestan
tiores aliis euasuri: inuidi aduersus eum īsur
gant necesse est: multiq; maliuoli huic insidien
tur: Ego uero artem sophisticā antiquam esse
arbitror: priscos aūt uiros in ea peritos i uidiā
hanc offensionēq; ueritos sub aliarū artiū spe
cie dissimulasse: partim qdem sub poetis spē:
ut homerus fecit et hesiodus et simonides/par
tim uero sub sacroꝝ oraculorūq; apellatōe: ut
Orpheus et Museus eorumq; ēt sectatores:
Audiui preterea non nullos eam arté apellasse
gymnasticam: quod iccus tarentinus fecisse ui
detur: et q adhuc superest sophista nullo infe
rior/selybrianus herodicus: qui prisca origie
genus a megarensibus ducit. pythocles quin
ēt chius sophista doctissimus aliiq; permulti
sub musice artis uelamine sophisticam faculta
tem occuluerūt: hi omnes sicut dictum est ut in
uidiam deuitarēt/uehementer dissimularūt: et
sub artium aliaruz pretextu sophisticam artem
occulere. Ego autem ab his oibus in hoc dis
sentio: neq; ꝯducere uersutias istas existimo.
Neq; enim uoti compotes eos fieri arbitror.
Nam uiri in ciuitate prestantes dissimulatōes
eiusmodi oēs intelligunt. Uulgus aūt quodā
modo non aduertit: sed ea laudat que ipi pre
dicant. Subterfugiendi uero studiuz istud cū
non assequitur quod molitur et inertem īdicat
fugientē: et aduertentes homines reddit īfensi
ores: Existimant enim preter cetera hunc uer
sutum seductoremq; esse. Ego igitur contrariā
quandam uiam sum ingressus. Confiteor me
esse sophistam: aliosq; docere: Et hac ingenua
confessione tutius ꝙ dissimulatione illa uitari i
uidiam censeo. Aliis preterea rationibus mihi
ꝑspexi: ut nihil mali adiuuante deo ob sophisti
ce professionē sim passus licet multos ānos fa
cultatem hanc exercuerim. Sum equidē gran
dis natu: et cuiusq; uestrum etate pater eē pos
sem. Quamobrem gratissimū mihi erit: si de
iis mecum audientibus oibus q intus sunt
uerba facere uelitis: Hic ego eum suspicatus
ostentare auctoritatem suā apud prodicum et
hippiaz uelle: q eius sapientie auiditate inflā
mati ad eum audiendum profecti essemus: cur
non imꝙ prodicum atq; hippiā et eos qui hos
comitant: huc aduocamus? ut et ipī nos audi
ant? pro: Aduocemus: cal: Uultis sedes hic
paremus/ut sedentes edisseratis? consensimus
omnes et audiendi auiditate admodum festinā
tes/sedes omnes collegimus: et iuxta hippiam
confestim parauimus. Ibi enim plurima erāt
subsellia: Tum callias et alcibiades aduenta
runt: prodicūq; et ad stipulatores eius secum
duxerunt: Postꝙ igitur consedere omnes repe
te o socrates inqt protagoras his presentibus/
que me paulo ante pro adolescēte hoc obsecra
bas. Ab eodē imꝙ exordio nunc quo supra in
cipiā hippocrates hic adherere tibi uehemēter
exoptat. Uerꝝ qd nā sit ex hac ꝯsuetudie repor
taturus libēter audiret: Hucusq; nostra se ex
stendit oratio: pro: petis quid mecū lucraturus
sis adolescens? numꝙ accedes ad me/qn ha
beas doctior: singulisq; diebus mecū ꝓficies.
so: haud mirū hoc o ꝓtagora: sic. n. ꝯuenit. qm̄
quidem et tu tam grādis natu: tāq; sapiens/si
que nescis ab aliquo disceres/prestantior abi
res. At uero non id dumtaxat exquirimus.
Sed perinde ac si hippocrates mutata senten
tia uersari cum adolescente hoc nuper huc pro
fecto zeuxippo cuperet heracleoti filio/eumq;
aggressus ut te nunc eadem ex illo que ex te au
diret/q uidelicet quotidie cum eo proficiet: ac
deinde interrogaret zeuxippum/qua in re sit ꝓ
fecturus/responderet utiq; in pingendo: Etsi
orthagoram thebanum conueniat audiatq; ex
illo doctiorem se indies eius consuetudine eua
surum: Sed qua in re doctiorem interroget/
in tibiarum sono Orthagoras respondebit.

Eodem modo et tu huic adolescenti mihiq̄ p
illo petenti responde. Ais .n. hippocratem si
protagore adherebit / in dies doctiorē fore: qua
tandem in re? declara: Tum protagoras. Sci
te interrogas tu quidē o socrates: et ego his q
probe interrogant / libenter respondeo: Hippo
crates qdem si mecum uersef / in eum errorez
non incidet: in quem pculdubio incidisset / cuz
sophistis aliis conuersatus. Alii siquidē iuue
nibus obsunt. Inuitos namq̄ illos ad artes re
trahunt: quas aufugerāt: raciocinatōes porro
ↄputationesq̄: astronomiam: geometriam musi
cam tradunt: et hippiam simul aspiciens addi
dit. Quisqs aūt ad me / uenerit / soluz id discet
cuius gratia uenit: disciplina uero huiusmōi ē
prudens in re familiari et re p. ↄsultatio. q̄ qs
et domum recte gubernat et ciuitatis negocia
optime et dicendo transigit et agendo: so / an in
telligo quod uis protagora? ciuilem namq̄ ar
tem dicere mihi uideris / pollicerique uiros opti
mos ciues efficere: pro: hoc ipūz ē o socrates
quod passim predico: so: O q̄p preclarū nactus
es artificiuz / si modo es nactus: Nihil sane ali
ud erga te q̄p quod sentio proferendū. Id egō
o protagora doceri nō posse putarā. Tibi tam̄
autumanti non prestare fidez nequeo. Quā ue
ro ob cāz neq̄ doceri posse neq̄ ab hominibus
aliis / aliis tradi censeo / iure declarare debeo.
Equidē quod et ceteri greci testanf / athenien
ses uiros sapientes apello. Uideo g̊ qñ ↄtione
congregata aliquid de edificando deliberare
uult ciuitas / edificatorum ↄsilium experi. et cū
de nauium fabrica fabros nauium accersiri.
Idem quoq̄ faciunt in ceteris omnibus que
cumq̄ doceri et disci posse existimant: Et siqs
alius consultare de artis illius opere pgit: Cu
ius expertem esse putant / seu preclarissimus in
aliis uir sit / siue ditissimus / siue admodū gene
rosus / nihilo magis admittunt: sed exsibilāt et
explodunt: quoad uel ipē tumultu deterritus a
dicendo desistat: uel iubentibus magistratibus
arciferi aut extrudant ipūm protinus aut trās
figant. Id itaq̄ in omnibus ad perceptionez
artium pertinentibus obseruare consueuerunt
At cum de publica ciuitatis administratione:
consultandam est / consulit architectus eque
ac faber erarius. eque etiam cerdo: mercator
nautā: diues: pauper: ignobilis: generosus: ne
q̄ horum ullus quemq̄p explodit: ut in superio
ribus contingebat / quasi nusq̄p didicerit / nullū
q̄ habuerit preceptorem: attamen consultare
audeat. Constat porro q̄ doceri posse non pu
tant. Neq̄ publice solum hoc / sed et priuatim
conspicitur. Et enim qui ciuili sapientia pollēt /
uirtutem hanc in alium transfundere nequeūt
Siquidem pericles horum adolescentum patz
in his rebus que sub magistro discuntur / dili
genter eos erudiuit. in his autem in quibus ip
se sapit / neq̄ ipē erudit neq̄ alteri cuiq̄p commit
tit erudiendos. Sed passim quasi pascentes si
ne custode pererrant: si forte casu quodam in
hanc uirtutem incidant. Idem quoq̄ pericles
cum esset clinie tutor fratris Alcibiadis huius
minoris natu / illiq̄ metueret ab alcibiade / ne
forte consuetudine eius inquinaretur / segrega
uit eos: et cliniam apud ariphronem educauit
sed non dum sex inde exactis mensibus illi euz
reddidit / cum ingenio illius diffideret: multos
preterea commemorare possem qui cum in re
publica excellentes uiri essent / nullum tamen
aut propinquorum aut alienorum edocuerunt
Equidem o protagora dum hec animaduerto
uirtutem doceri posse diffido. Contra uero dū
te audio hec asserentem sententiam mutare co
gor: et q̄ dicis haud quaq̄p arbitror ↄtēnenda:
existimās te usu multaꝝ reꝝ doctrināq̄ et inuē
tōe sapientem esse. Ergo si potes clarius osten
dere nobis q̄ uirtus doctrīa aliq̄ cōparetꝰ ostē
de obsecro nec iuideas: pro. haud iuidebo o so
crates. Sed utrū nobis tāq̄p senior iu moribꝫ
fabulā referā? an psequar disputādo: tūc sane
audientiū plˡimi utrūq̄ mallet / dicere concesse
runt: pro: gratiorē nobis fore fabulā arbitror:
Olim quandoq̄ dii soli erāt: nulla uero morta
lium genere: sed cum tempus generatōis fatale
uenisset: ipsa dii in terris uisceribus ex igni
terraq̄ finxerunt / interuenientibus his que i
gni terreq̄ miscentur. Cum uero educere il
la in lucem uellent / Prometheo Epimetheoq̄
mandarunt: Ut competentibus uiribus singu
la premunirent: Prometheum itaq̄ rogauit
Epimetheus distributionis illius offici

um ipī concederet: dispertientemq̄ consydera
ret. Consensit prometheus: distribuit ille: qbꝫ
dam robur absq̄ celeritate indidit quedā im
becilliora uelocitate donauit. Armauit nō nul
la. Inermibus aūt aliud quoddā ad salutem
machinamentum excogitauit. Que enim exigu
o corporeꝰ clauserat / partim per aerem pēnis at
tolli. partim per terrā subrepere iussit. Que ue
ro in molem āplam exauserat: ea ipā mole ad
salutem suam muniuit. Similiterq̄ in ceteris
exequās dispertiit singula: adeo ut nullum ge
nus penitus depdatur: postq̄p ipā ita instruxit /
ut uoraginem mutuā deuitarent / excogitare iā
cepit qua ratione q̄p facilime sub diuo agere ui
tam possent. Uestiuit itaq̄ illa confertissimis
pilis setisq̄ pellibusq̄ durissimis: quibus faci
le tum hiemis tum estus intemperiē tolerarēt:
et naturalia illis stramenta hisdem / ex rebꝫ cu
biliaq̄ parauit: pedibusq̄ soleas addidit / ungu
las / setas: callum / pelles itidem q̄p durissimas
Deinde alimenta aliis alia suppeditauit: quibꝫ
dam ex terra herbas / nō nullis ex arboribꝫ po
ma baccasq̄ radices aliis. Nec defuerūt qbus
daret ex alterna uoragine uictum. Ceteꝝ uora
cibus animalibus genus quodāmodo sterile:
aliis aūt fecundum dedit: ut hoc modo genus
conseruaretur: Cum uero non esset admodum
sapiens epimetheus / dotes omnes inscius effu
dit in bruta neq̄ aduertit / nihil ex tāta sibi elar
gitōe supfore: quo genus nostrūz deinde dona
ret: Restitit ergo hominū genus īmune: unde
quo se uerteret / ābigebat. Dubitanti promethe
us adstitit partitionis illius consyderator. Ui
ditq̄ꝰ cetera anīalia suis queq̄ fulcita muneribꝫ
bonisq̄ referta. Hominem autem nudum / iner
men calceoꝝ stramentorumq̄ indigū. iā uero
īminebat fatalis ipē dies: qui in lucem terra e
xire cogebat: Cumq̄ aliā salutis humane uiam
consultāsꝰ prometheus non īueniret surripuit:
Uulcani mineruęq̄ artificiosaz cū igne pariter
sapientiam: Neq̄ enim fieri poterat ut eaz sine
igne nāciscceretur qs uel ēt uteref. Eā itaq̄ sic
hominum generi prometheus est largitus: atq̄
ita sapientiā que uictum suppeditat consecuti
sumus: deerat adhuc ciuilis hominibus sapiē
tia. Erat illa quidē apud iouem, cuius arcez a
scendere prometheo non dum licebat: horribi
les enim iouis ipius custodes circūstātes arcē
prometheum deterrebāt. Ceteꝝ cōmunē uul
cani mineruęq̄ officinā: in qua artes excoleban
tur / clam ingressus furatus est igneam uulcani
artē / aliamq̄ mineruę: atq̄ homini tradidit qua
uiuendi facultas obtigit: prometheus autem ut
fertur pp epimetheū furti penas dedit: qm̄ ue
ro solus ex oībꝫ aīantibus hō diuine sortis par
ticeps effectus ē pricipio solus ob hanc cogna
tionē deos eē putauit: arasq̄ illis statuasq̄ di
cauit: Deiñ uocē in uerba articulatī arte distin
xit: edes ↄstruxit: uestes calceosq̄ ↄfecit: stra
menta elaborauit: ex terra alimenta collegit:
ita hoīes ab initio ↄstituti sparsim uagabāf ha
bitabātq̄: nā urbes nō dū construxerāt: Ergo
a feris cum ībecilliores essent: passiz laniabanf
Artiū .n. facultas ad uictū ↄparandū sufficiēs
erat: ad pugnā uero ↄtra bestias truculētas mi
nime: Ciuilis namq̄ pitie / cuius pars q̄dā est
res militaris / expertes erāt: Ut g̊ se aduersus
eā pestē munirēt structis urbibꝫ ↄgregati sunt
Cōgregati aūt inuicē iiuriabāf: qppe q ciuili
arte carerēt: q̄re dispsi iteꝝ a feris lacerabātur
Ueꝝ iupiter hūane saluti ↄsulens mercuriū mi
sit pudorē et iustitiā hoibus afferentē: ut duo
hec ciuitates ornarēt deuicirentq̄: et mutua be
niuolētia ciues cōciliarēt: īterrogauit ergoꝰ mer
curius q̄ ↄditōe pudorē et iustitiā hoībus trade
ret. utrū ita hec ut artes distribui debēt īquit
mercurius: ille siqdē ita distribute sūt / ut unus
ī arte medicīe pitus p rudibus multis sufficiat
cetereqū similr̄: nūqd ita pudorē et iustitiā hōi
bus dabo? an oibus īserā? oībus respōdit iupi
ter: oēs siqdē hoꝝ pticipes eē debent: neq̄ .n.
ciuitates ulle ↄstarēt / si hoꝝ pauci ut artiū alia
rū pticipes eēnt: legē preterea ī eo noīe ↄdas / q̄
qsqs oīo iustitie pudorisq̄ ē exps tāq̄p ciuita
tis pestis q̄dā ultīo afficiaf suplicio: hac de cā
o socrates tā alii oēs q̄p atheniēses q̄tiēs de ar
chitectura ut alio quodā opificio s̄mo ē hn̄dus
paucos ad ↄsiliū intromittūt: ceteros aūt in ar
tibus rudes excludūt: ut et tu ais et ego ap pbo
Quotiēs aūt de ciuili admīstratōe inif ↄsiliuz
que uirtus teperantia et iustitia constat: iure
unumquemq̄ admittunt: quippe cum oporteat

oēs huius uirtutis esse participes: alioquin ciui
tates nullas consistere: Hec o socrates eius de
quo dubitabat̃ est cā. Sed ne te decipi susci
peris / hanc insup accipe coniecturā quod oēs
homines censeāt: singulos uirtutis huius ciui
lis / temperātie scilicet et iustitie compotes esse:
Enimuero in ceteris facultatibus ut tu ais / si
qs se iactet / puta ꝙ sit optimus tibicen / cū tañ
in hoc ipō sit rudis / audientes hunc ridēt: et ue
plurimi indignātur. Ipūm quoqꝫ propinq ad
monent ut insanum et increpāt. Cōtra uero in
ciuili uirtute cōtigit: nam licet sciāt aliqui quē
piam iniustum est: tamen si ille hoc coraꝫ nesci
entibus fateatur insanire eum existimāt: neqꝫ
patefaciendam censent iniquitatem: imo semp
siue adsit seu non iustitiā ostentandā. Eum ue
ro qui non simulat iustitiā delirare tamꝙ opor
teat unūquēqꝫ ciuilis uirtutis quodāmodo par
ticipem esse: uel ex hominum cetu uitaqꝫ exter
minari. Ex his sufficienter ostēsum puto ꝙ me
rito quēlibet de re ciuili consultorem admittūt
quia uirtutis huius compotē quēlibet esse cense
ant. ꝙ aūt uirtutē neqꝫ innasci neqꝫ sorte contin
gere putent: sed doctrina et studio comparari
deinceps tibi conabor ostendere. Nemo ob ea
malaꝗ uł natura uel casu fieri putat subcēset a
licui uel obiurgat: uel edocet: uel punit / eos q
hisce malis premunt̃ / ne tales sint: sed omnes
potius miserātur: ceu deformes. paruos. uali
tudinarios homines. Nam quis adeo demens
ut ista corripiat. Intelligunt sane ut arbitror
omnes hec mala eorumqꝫ cōtraria natura homi
nibus fortunaqꝫ puenire. Cōtra uero cū mala
quedā adesse cuiꝙ ex studio ɔsuetudine et doc
trina existimāt / tunc indignātur increpant atqꝫ
puniunt: Ex quorum numero est iniqtas et im
pietas: ac summatim quicquid ciuili uirtuti re
pugnat. Que iccirco quisqꝫ passiꝫ dānat et cor
ripit: quia de industria atqꝫ disciplina tam ɔtra
ria prauitas ꝙ ciuilis uirtus adueniat: Si. n.
punitionis intentionem considerare uolueris
socrates / ex eo quoqꝫ intelliges ꝙ homines uir
tutem studio comparari putāt. Nemo. n. prete
riti gratia punit: et ea mēte iniustos affligit pe
nis / quia iniuriati sunt: nisi quis tamꝙ brutuꝫ
absqꝫ ratione pcutiat. Uez q rōe punire aggre

ditur nō preteriti sceleris causa punit: neqꝫ enī
assequi pōt / ut quod est factū sit īfectū: sed ad
futurū respicit: ne iterū aut ipse deliquat: aut
alius quilibet exemplo eius adductus. Quis
quis aūt hoc pposito cēsuraqꝫ eiusmōi aīaduer
tit errata / doctrina uirtutem existimat cōpara
bilem. Nā absterrendi causa plectit. hac men
te opinioneqꝫ ad plectendū accedūt: tā publice
ꝙ priuatim: quicūqꝫ ī peccantes animaduertūt
Condennant aūt puniūtqꝫ cū ceteri omnes eos
quos iudicant peccatores tum maxime ciues
tui atheniēses: Quāobrē athenienses quoqꝫ ex
hac ratione in eorum numero esse constat: qui
doceri uirtutē putant. Ex his aperte ut arbi
tror monstratum est o socrates non iniuria ci
ues tuos in ciuili administratione consilium e
rarii fabri coriariiqꝫ non respuere: atqꝫ eos do
ctrina et studio p exercitationem acquiri posse
uirtutē existimare. Restat dubitatio illa: quaꝫ
de uiris uirtute claris ipse mouebas: quā ob
causam illi filios suos ī omnibus / que sub pre
ceptore discuntur / erudiūt / quoad uero pater
nā uirtutem spectat nihilo aliis hominibus cla
riores efficiunt. Ad hoc rationem o socrates /
nō fabulam afferā. Sic enī cogita. utrum est
unum aliquid aut nō: cuius necesse sit: ciues
oēs esse participes / si modo cōstare ciuitas de
beat. Ita enim hec tua ambiguitas soluitur. a
liter uero minime. Si unū hoc extat: neqꝫ est
architectorū neqꝫ erariorū artificum: neqꝫ figu
lorū opificiuꝫ / sed iustitia temperātia: sanctitas
et ut paucis comprehendam / uiri propria uir
tus: si hoc est inꝙ / cuius participes esse opor
tet oēs et cū hoc discere et agere quodcūqꝫ pla
ceat aliud absqꝫ hoc nequaꝙ / exptē uero huius
doceri corripiqꝫ et puez et uiz et mulierē: quo
ad correptione melior efficiat̃: siquis aūt hanc
spreuerit disciplinā: eū tāꝙ insanabilem expelli
e ciuitatib᷒ uel īterfici si ita est imꝙ ut diximus:
uiriqꝫ prestātes in re p. ciues in aliis erudiūt fi
lios / ī hoc neqꝙ aduerte qꝫ mirābilr ī eo excel
lētes euadāt. ꝙ. n. doceri posse tā priuatim qꝫ
publice opināt̃ ostēdimus: cū uero et doctrīa et
cura acqri hoc possit / alia filios docēt ī qb᷒ nō
ē aduersus nescientes mortis pena pposita in
qbus aūt mors et exiliū aut pecuniarū ablatio

aut domorum subuersio premit ignaros rudes
qꝫ filios in his non omni diligētia patres erudi
unt Et ubi mine huiusmodi urgent / doctrīa cu
raqꝫ leuior adhibetur? existimare decet o socra
tes a teneris annis usqꝫ ad uite finem erudiri e
os atqꝫ moneri: nā cū primum puez que dicun
tur ītelligit. nutrix. mater. pedagogus pater ad
hec omni cura studioqꝫ contendunt / ut in singu
lis tum uerbis: tum operibus optius puer eua
dat. Sigillatim enim mōstrāt quid iustuꝫ: qd
iniustum: quid honestū: quid turpe: quid scūꝫ
quid ue profanum: que agēda sint: que non.
Quibus si obtempat puer / bene secum agi pu
tant. Sin contra renititur / cum ueluti contor
tum obliquumqꝫ lignū minis plagisqꝫ dirigunt
Post hec ludi magistris pueros curādos tra
dunt / morumqꝫ bonoz diligentiā multo magis
ꝙ litterarum cithareqꝫ doctrinam a magistris
exposcunt. preceptores aūt curāt et excolunt.
Et postꝙ litteras didicerunt / adscriptaqꝫ cōuer
tuntur / poetaz in primis excellentiū opera legē
da illis ediscendaqꝫ proponunt: quibus moni
menta ꝙ plurima inseruntur: priscozqꝫ uirorū
uirtute prestātium gesta laudant̃. ut puer emu
latione accensus preclara maiorū facinora imi
tetur. Cithariste quoqꝫ aliis quibusdā talibus /
presertim tēperātie student: caueantqꝫ nequid p
peram adolescentes agāt. Atqꝫ ubi pulsare ci
tharam didicerunt: poetarum iterū alioz cātus
modulatione prestātiū cātilenas docent: quas
ad citharā concinant: rhythmosqꝫ et harmoni
as puerorum animis ɔformare conant̃: ut miti
ores modestioresqꝫ et cōcinniores effecti ad a
gendum utiles sint et ad dicenduꝫ: Oīs. n. ho
minis uita numerosa quadaꝫ indiget consonan
tia. Post hec ad gymnasiorum magistros parē
tes filios mittunt: ut firmum aptumqꝫ adepti
corporis habitum / optime menti suggerāt mini
steriū ne fragilitate corporum impediti a mili
taribus / ciuilibusqꝫ actionibus tamꝙ laborio
sis absterreant̃: Hec nempe obseruāt maxime
ii qui maxime possunt. possunt aūt maxīe opu
lentissimi uiri: eorumqꝫ filii: qui primi discipli
narum scolas ingressi: nouissimi exeunt: Sco
lis autē egressi a magistratibus leges uiraqꝫ di
scere: eorum ue exemplo uiuere coguntur: ne

quid ipī proprio ingenio freti temere agāt: sed
quēadmodum litteraz magistri pueris adhuc
scribendi ignaris / calamo exemplar quoddam
presignant ad cuius caracteres scribendi artifi
cium imitādo perdiscunt: ita ciuitas leges pre
scribens priscorum boīum in legibus ferendis
prudentissimoz inuenta / ad earum normaꝫ im
perare cogit quemlibet et parere. Eos aūt qui
preuaricantur punit: punitioqꝫ huiusmodi et a
pud uos et apud alios multos: propterea ꝙ tā
ꝙ pena iudicialis dirigat trāsgressorem: direc
tio correctioqꝫ uocat̃. Cū igit̃ talis tantaqꝫ sit
uirtutis tā priuatim ꝙ publice cura an dubitas
adhuc o socrates? mirarisqꝫ si uirtus doceri qat
Neqꝫ uero mirari hoc quisꝙ debet: imo mul
to magis si doceri non possit. Querebas prete
rea quam ob cām bonoz patrum filii mali re
periunt̃. Hoc iteruꝫ docere te pergo. neqꝫ hoc
mirum uideri debet si uera sunt: que dixi: uide
licet uirtutis curā non ad unū aliquē dūtaxat /
sed ad omnes spectare oportere si modo consi
stere ciuitas debeat. Si aūt ita ē ut loquor. im
mo certe cum ita sit / elige atqꝫ ɔsydera quā uis
aliarum facultatū ⁊ doctrinaz: utputa si nō pos
set consistere ciuitas / nisi tibicines omnes esse
mus / qualiscumqꝫ esse quilibꝫ posset: nō ne hoc
quilibet priuatim publiceqꝫ unumquemqꝫ doce
ret: huiusqꝫ ignarum sine inuidie liuore corripe
ret? quemadmodum nunc que iusta et legitima
sunt: quilibet sine inuidia predicat: neqꝫ hec ut
alia cedat: prodest enim omnibus communis
iustitia uirtusqꝫ: Atqꝫ iccirco omnes omnib᷒
que iusta et legitima sunt libentissime monstrāt
Si ergo in tibiarum flatibus eadem animi fla
grantia charitateqꝫ inuicem nos erudiremus:
num optimorum tibicinum filii magis ꝙ dete
riorum in his sonis periti euaderent? nequaꝙ
ut arbitror. Sed quicumqꝫ natura ad tibias
inflandas ingeniosus esset / longe proficeret.
Tardus autem parum. Ac sepenumero periti
tibicinis rudis euaderet filius / sepe etiam inep
ti filius / aptus. Uerumtamen omnes sufficien
tes essent tibicines / si cum his cōferrentur qui
rudes sunt: nihilqꝫ de his rebus intelligunt.
Similiter eum existima socrates q iniustissim᷒
tibi uidetur inter homines sub lege uiuentes /

iustum fore iurisq; auctorem siquādo cuz illis hominibus conferatur: quibus nec disciplina sit nec iudicia: neq; leges: neq; necessitas ulla in uita: que uirtute colere iubeat: efferati q; sint / ut illi quos anno preterito in leneo poeta pherecrates erudiuit: ac si forte in eos homīes incideres qui ex eorum cetu sint humani gene ris hostes / bene tecum agi putares / si Eurybatum offenderes et phrynondam: deplorares q; fortunam tuam / desiderans nostrorum hominuz prauitatem. Nunc aūt delitiosior uideris o socrates cum enim omnes pro uiribus uirtutis preceptores sint: nullus tamen tibi talis apparet. Quin etiā si quereres quis preceptor nos grece loqui docuerit: nullus utiq; apparet: itez si peteres quis docuerit mechanicorum artificum filios ministerium illud / quod patres eorum consortesq; alii eiusdem artis exercent quod ue filii imitant̄: haud facile o socrates preceptor illorum reperiret̄. Innumerabilium uero aliorū ꝑfacile: Ita de uirtute dicēdum / ac ceteris talibus: Uerum satis nos habere putāduz siquis paulo cōmodius ꝙ ceteri / iuuenes ad uirtutem prouehat. Ex quibus unum me esse profiteor. subtiliusq; ceteris omnibus rationez qua boni honestiq; fiant / cognoscere: atq; ita rē ipām perficere ut dignum est ea mercede quaz exigo īmo etiam mercede maiori ut ipi discipuli iudicant: Ex actionis aūt mee hec est conditio / postꝙ aliquis a me didicit si uult ille quid retribuit quātum exigo argētum. Sin minus ingressus templum iure iurādo adhibito estimat quāta mercede digna sibi mea documenta uideantur. tātamq; exponit. ꝙ igitur uirtus doceri disciq; possit o socrates hac fabula tibi sit et ratione probatū. Quod et athenienses ipi testantur. Ostendimus item nihil mirū uideri debere si bonorum patrum mali sint filii / malorum ue boni: quādo quidem et polycleti filii / parali et xanthippi istius equales si cum patre compararentur internallo quodam longissimo superant̄ similiter etiā aliorum artificum filii: Neq; duz adolescentes isti reprobādi sunt. spem quippe tenera prebet etas. Cum hec ostendisset prothagoras loquendi finez fecit. At ego diu post utpote superiori oratione permulctus in os ꝓ

tagore inhiabam sequentium uerborum desiderio īflammatus: Uerum postꝙ destitisse ꝓrsus animaduerti me ipē recepi: et ad hippocratem cōuersus o fili apollodori imꝙ. ꝙ ingens tibi debeo grās / ꝙ me huc hodie adduxisti: Nam plurimifacio hec a protagora audiuisse. Equidem superiori tempore haud humanaz curam esse rebar / qua uiri boni afficiunt̄: Nunc aūt eam esse ꝑsuasus sum. Sed paulum quiddam restat iterum declarādum. quod uidelicez protagoras facile demōstrabit / postꝙ multa hec edocuit. Et enim siquis de iisdez rebus cū aliquo forensium oratorum loquat̄ / forte tales sermones audiet / quales periclis esse solent / ceterorumq; eloquentium hominū. si aūt de aliq ꝑcontetur / librorum īstar neq; quid responde ant: neq; quid interrogent ipi hēnt. Et siquis de aliquo dictorum iterroget uelut aes ꝑcussum alte resonant / longeq; uociferantur: nisi eorum dicta protinus admittant̄. Atq; ita rhetores breue quiddā interrogari prolixam ꝓducunt orōem Uerum protagoras iste copiose et ornate loqui potest / quod supior testat̄ orō: potest ēt cum rogatur: summatim ac breuiter respondere: tolerareq; interrogātem: accipereq; et reddere rationem. quod quidē de paucis licet dicere. In presentia igit̄ o protagora parū quid ultra desidero. quod si declaraueris / putabo mihi in omnibus satisfactum. Uirtutez ais doctrine studio comparabilem. Et ego sicut numꝙ / tibi maxime credo. Quod uero te dicēte sum admiratus / apias obsecro. dicebas profcō iouem iustitiam et pudorem hominibus infudisse. Deinde procedente sermone / sepe iustitiā nominasti. temperātiam. sanctitatem. perinde ac si ista omnia sub una quadā uirtute continean tur: Vnuzq; aliquid ipā uirtus existat: Hec mihi liqdo explanari ueli / utrū scilicet unū quiddam sit uirtus: cuius partes sint iustitia. temperātia. sanctitas: an hec oīa que nunc rettuli / nomina unius eiusdemq; sint: hoc est imꝙ qd ultra requiro: pro: At facilis est o socrates ad ista responsio ꝙ uirtutis ipius que summatim unum est / partes sunt que īterrogas oīa: so: Utrum quemadmodum uultus unius unius partes sunt / os. nares. oculi. aures? An sicuti

auri partes nihilo differunt: et a toto preter magnitudine quadam et paruitate: pro: Ita se habere mihi uidentur o socrates uirtutis ꝑtes ad totam / ut uultus partes omnes ad totū: so: Utrum alii homines aliam uirtutis partem accipiunt? an necesse est eum qui unā hēt / omnes habere? pro: nullo modo: quoniam multi fortes quidem sunt / sed iniusti: et alii iusti quidez sunt / sapiētes minime: so: Numquid sapientia: et fortitudo partes uirtutis sunt? pro: omnino quidem: et prestātissima pars omnium est sapiētia: so: Est ne hoc quidem aliud / illud uero aliud? pro: Est: so: Numqd et potentiā utrumq; propriam habet? quemadmodum e uultus partibus oculus non ē auribꝫ similis: neq; illoruz potentia eadē: neq; alia quelibet pars alterius: aut potentia aut alio quoꝙ est similis: Ita ne uirtutis partes se habent / ut neq; alia aliaꝝ sit simili: neq; idem neq; eadem sit potētia? An forte ita esse constat / siquidē nature uirtutum exemplar quod induximus / congruit: pro: Sic certe est socrates: so: Non ē igit̄ pars uirtutis alia talis qualis scīa / neq; qualis iustitia uł fortitudo uel tempātia uel scitas: pro: non certe: so: Age consyderemus una qualeꝗuid istoruz quod uis existit: primum quidē sic: iustitia res quedam est / an nulla? Mihi quidem res quedam esse uidetur. Tibi uero? pro: Et mihi: so: Quid uero? siquis a me et te sciscitetur o protagora atq; socrates / dicite queso / num res ista quam modo iustitiā nominabatis / eo ipō quo ē iustitia / est et iusta / an iniusta: Ego quidē iustā esse dicā. tu uero una mecū senties? an aliter? pro: tecum plane: so: Ego igitur interrogāti respōderem talē esse iustitiā / quale et iustum: tu uero? pro ego quoq;: so: si quereret iterum / nūquid et sanctitatem aliquam esse dicamus / consentiremus utiq; ut opinor: pro: consentiremus so: an non et hanc rem aliquam esse dicitis rogaret ille: nos aūt assentiremur: pro: et hoc: so: Num rei istius naturam talē putatis ut scā sit: an ut ꝓphana? interrogationem hāc egre ferrem / ad eumq; cōuersus obiicerē / bona uerba queso: Numꝙ porro scūm aliquid esset / nisi et scā ipā sanctitas esset. quid et tu? an non similiter responderes? pro: Similiter: so: Si

his addiceret an que supra dixistis recte accepi? Uidebamini mihi paulo ante asserere ita se inuicez ꝑtes uirtutis habere / ut non sit alia ꝑs qualis est alia / Inferrē equidē ad hec / ꝙ alia recte acceperit / ꝙ uero me in eo consensisse putarit / non recte. Naz protagoras iste hec respōdit. ego aūt quesiui: Ergo si dicat o protagora uere loquit̄ socrates: ipē es q ais uirtutis partem aliam non esse talem qualis est alia: Tuus hic sermo est. Quid illi tu respondebis? pro: Necesse est o socrates assentiri: so: His concessis quid illi potissimum respōdebimus / si ultra sic obiicerit? Non ergo talis est sanctitas ut res iusta sit: neq; iustitia talis ut sancta: sed illa talis ut non iusta / hec ut non scā. iniusta itaq; illa. hec profana quid ad hec imꝙ? Equidē mea ex sententia dicam iustitiā esse scām / iustamq; iterum sanctitatem: Arbitror quoq; ꝑmissurū te / ut tua uice hec ipā respondeam / ꝙ uidelicet aut idem est iustitia quod est sanctitas: aut hec duo inuicem ꝙ simillima: ut maxime omnium talis iustitia sit qualis et scītas: et qualis sanctita / talis sit et iustitia: Uide utrum me ita respondere ꝓhibeas / an ita sentias? pro: Haud ita simplex istud mihi uidetur o socrates / ut cōcedi possit sanctitatem esse iustam / sanctā ue iustitiam. Uerum differentia quedam inesse mihi uidetur: sed quid tandem id refert. Si uis esto nobis sanctitas iusta / sanctaq; iustitia: so: Haud hec admicto protagora: neq; desidero ut mihi dicatur istud / si uis et si tibi placet / redarguatur: Sed et me et te dicatur requiro: Dico aūt et me et te existimans tum demuz recte sermonem discuti / cum conditio ista si ex eo tolli tur: pro: enimuero simile quiddam hēt iustitia sanctitati. Nam quodlibet cuilibet quiddam simile habet preter illa que omnino inter se contraria sunt ut album nigrum / molle durum: atqui et illa que supradiximus aliam atq; aliā int̄ se habere potentiam / nec tale unum esse quale est aliud ceu uultus ipius partes. quiddā simile inter se hēnt: Estq; quodāmodo tale unuz quale et aliud: Atq; hac ratione licet hec refellas si placet / ꝙ cuncta inuicem similia sint: nō tamen quecumq; simile quiddā habent / similia uocanda sunt: neq; etiam quicumq; dissimi

le quiddam: inuicem dissimilia/si exiguum qddā
habent simile uel dissimile: so: admiror equidē
o protagora: numquid ita inuicem iustum scūm
ue se habent/ut parum quid simile inter se ha
beant? pro: haud ita omnino neqꝫ tamen ita ꝑr
sus ut ipē arbitrari uideris: so: Postq̄ tibi mo
lesta sūt/dimictamus/aliud ū quiddā ex his q̄
dicebas/consyderemus. Insaniam aliquid uo
cas? eiusqꝫ contrariā sapiām esse dicis? pro: eq
dem: so: Utrum cum recte et frugaliter hoīes
agunt: tunc ita opantes/tempanter agere tibi
uidentur: an cum contra operant̄? pro: tempan
ter agere uidentur mihi cum frugaliter recte
qꝫ agunt: so: non ne temperātia tēperāter agūt
pro: necesse est: so: non ne quicumqꝫ non rec
te agunt insane agunt: et qui ita agunt/non tē
perāter agunt: pro: ita uidetur: so: Ergo insane
agere contrarium eius est: quod temperate age
re dicitur: pro: est utiqꝫ: so: non ne igitur q̄ isa
ne fiunt/insania fiunt? que temperate/tempan
tia? pro: profecto: so: An non quicqd robore
fit/fit robuste? et quicqd debilitate/debiliter?
pro: apparet: so: et quicqd uelocitate uelociter
quicqd aūt tarditate/tarde: pro: et hoc: so: Et
qō eodem modo fit omnino/ab eodem efficit̄
quod uero contrario modo/efficitur a contrari
o: pro: assentior: so: dic obsecro: est ne pulchrū
aliquid? pro: est profecto: so: huic contrarium
aliud quicq̄ est q̄ turpe? pro: nihil aliud: so:
Est et aliquid bonum? pro: et bonum: so. Ei
numqd aliud contrarium nisi malū? pro: non
aliud: so: Est ne aliquid in uoce acutum? pro:
Sane: so: Num aliud illi contrarium pret̄ gra
ue? pro: hoc ipūm: so: An non unicuiqꝫ cōtra
riorum non multa sed unum est contrariū? pro
Unum dumtaxat: so: Resummamus iam que
hactenus a nobis concessa fuerunt: Concessi
mus plane uni unum solum esse cōtrariū. pro:
Nempe: so: Item quod contrario modo fit a
contrariis effici: pro: Hoc quoqꝫ. so: Admisi
mus preterea contrario modo fieri quod īsane
fit et quod temperate: pro: etiam: so: rursus qō
temperate agitur a tempantia prouenire: quod
insane ab insania: pro: conuenit: so: an nō/si cō
trario fit modo fit a contrario? pro: Utiqꝫ: so:
Fit aūt hoc quidem a tempantia illud aūt ab
insania: pro: certe: so: Contrario modo? pro:
Contrario: so: non ne igit̄ a contrariis? pro: et
a contrariis: so: Insania itaqꝫ tempantie cōtra
ria est: pro: apparet: so: recordamur supra nos
cōcessisse sapientie insaniam esse contrariā: pro
certe: so: quin et uni unum solum esse contrari
um? pro: et hoc: so: Utrum potius sermonem
reiiciemus protagora? Cuz ne quod dicit̄ unū
uni solum esse contrarium? An eū qui uolebat
sapientiam a tempantia esse diuersaz? et utrāqꝫ
partem esse uirtutis? ac etiam preter id q̄ diuer
se he utraqꝫ sunt/dissimiles quoqꝫ esse tam ipās
q̄ eax potentias: quēadmodum uultus ipsius
partes? Utrum istorum refutabimus? Ambo
quidem isti sermones haud satis musice profe
runt̄: neqꝫ enim inuicem cōcinunt. Nam qua
ratione cōsonare possunt? siquidem necessariū
fit uni unum dumtaxat contrarium esse/pluri
bus uero nequaq̄/insanie aūt cum unum sit/
sapientia et temperātia contrarie uideant̄: Ita
ne an aliter o protagora? pro: esto tandez. qd
tum? so: an non hac ratione unum erit sapiētia
temperātiaqꝫ? et supra constitit idem quodāmo
do esse iustitiam et sanctitatem. Age prota
gora ne pigeat: sed pgamus ad reliqua: Videt̄
tibi uir iniustus/iniuste agēdo/temperanter sa
pere? pro: ego quidem cōfiteri hoc o socrates
non auderem: plurimi aūt hominum asserunt:
so: Utrum ergo ad illos an ad te uerba dirigā
pro: Si placet ad hunc primo uulgi sermonez
edisseras. so: nihil mea refert/modo ipē respon
deas/siue tibi uideant̄ hec/siue non uideantur
Sermonez namqꝫ ipūm maxime in primisqꝫ di
scutio. Contingit tamen ex hoc et me interrogā
tem et respondentē examinari. Ad hec primuz
protagoras honestare se uolens sermonis diffi
cultatem culpare cepit: Postmodum uero re
spondere admisit. Age imq̄ ab initio mihi re
sponde. Uidentur aliq tibi iniuste agendo/sa
pere temperāter? pro: esto: so: Tempanter ue
ro sape/bene sapere uocas? pro: Uoco: so: Be
ne autem sapere/bene consulere in eo quod in
iuste agunt? pro: esto: so: utrum si bene agunt
uiuuntqꝫ dum iniuriantur/an si male? pro: Si
bene: so: dicis ne bona quedā esse? pro: dico:
so: Num ea bona sunt/que utilia sunt hoibus

pro: īmo per iouem bona quedā uoco ēt si ho
minibus utilia non sint: so: Cum aūt uideret̄
mihi protagoras subirasci: et ad responsionez
inuitus descendere mitius eum submissiusqꝫ ro
gaui. Numquid ais protagora que nulli homi
num utilia sunt? an que nullo modo utilia? Et
talia quedam bona apellas? pro: nequaq̄. sed
ego multa noui hominibus inutilia cibos et po
tiones: et pharmaca/aliaqꝫ permulta: alia ue
ro utilia. Quedam aūt que ad homines neutra
sunt: uerum ad equos alicuius momenti sunt
Et non nulla ad boues ad canes alia: quedam
uero ad horum nullum: sed ad arbores potius
Et eorum q̄ ad arbores quedam ita se habent
ut sepe radicibus prosint/germinibus obsint.
Quemadmodū sterquilinium radicibus utile/
ramusculis caulibusqꝫ admodū noxiū. Oleum
quoqꝫ arboribus omnibus herbisqꝫ maxime ꝑ
dest/pilis aūt animalium oīum humanis excep
tis nocet plurimum. Nam et pilis hominuz et
toti corpori confert. Atqꝫ ita uarium quiddaz
et multiforme bonum existit. Unde et oleum
externis nostri corporis partibus optimū: inte
rioribus pessimum. Quapropter medici egrotā
tibus olei usum uetāt: nec uti pmittunt nisi q̄
paucissimo ad obsoniorum quorumdā male olen
tium offensionē reiiciendā. Cuz hec dixisset ꝑta
goras/presentes frequenti applausu adclaman
tes illius dicta cōprobauerunt. At ego o prota
gora imq̄/sum equidē nimis obliuiosus. Ac si
quis orationem in longū protrahat: de quo uer
ba fiūt/protinus obliuiscor: profecto si surdus
essem quodāmodo: mecumqꝫ sermonem hēres
existimares altius mihi q̄ ceteris inclamāduz/
sic in presentia cum obliuiosum hominē alloq
ris/concisioribus mecum responsionibus ute
re: si modo curas ut te sequar: pro: quā exigis
breuitatem? num breuioribus q̄ oporteat uer
bis agi tecum iubes? so: Minime, oīum: pro:
An forte quot opus est uerbis? so: Tot utiqꝫ:
pro: numqd ego orationi modū imponā? an tu
potius debitum terminū statues/quem nō lice
at trāsgredi? cuiqꝫ loquendo sim obseruaturus
so: audiui equidem scire te adeo abunde quoti
ēs placet et ample loqui ut nūq̄ tibi desit oratio
nec non res easdem paucioribus q̄ ceteri oēs
uerbis ꝑstringere/Idemqꝫ ut ceteri faciant/
docere potes ut audio. Si ergo mecum dispu
taturus es breui illa et concisa ratione dicendi
utere queso: pro: O socrates multis cū homini
bus olim dicendo certaui. Ac si ita egissem ut
ipē mones/si imq̄ ad normā mihi ab auditore
impositā uerba fecissem/haud sane quod uis a
lio homine insignior essem: nomineqꝫ ꝑtagore
omnis grecia resonaret: Ego aūt cuz cognouis
sem superiorem respondendi modū illi minime
placuisse/eumqꝫ sponte ita deinceps minime re
sponsurum: haud quaq̄ expedire mihi censui/
ut illis disputationibus interessem: atqꝫ iccirco
o protagora imq̄/haud flagito disputationem
nobis preter sententiā tuam procedere. Et enī
si uelis ita disserere ut ego asseq possum/adsta
bo equidē: nā ipē quidem ut de te fertur et tu
profiteris/eque potes eadē et summatim ꝑstrī
gere et āplissime eloqui: es eniz sapiens/ego au
tem ad prolixā orationem ineptus sum: atqꝫ uti
nam eius compos essez: uerum tua ītererat no
bis aliquātulum indulgere/quādoquidē eque
es ad utrumqꝫ paratus: ut disputatio pagatur:
postq̄ uero non uis et me usqꝫ adeo negocia ur
gent/ut nequeā tecum hic diu orāte cōmorari
quanuis ista libenter audissem ab eo iā quo res
ipā me uocat: His dictis surrexi protinus a
biturus. Sed callias dextera manū meam pre
hendit/sinistra pallium dicens/haud te dimitte
mus o socrates. nam si exieris non āplius ita
inuicem colloquemur. Mane obsecro. nullius
mihi oratio gratior contingere posset/q̄ tua cū
protagora disputatio: Quare et mihi et oībus
his obsequere. At ego iam surrexerā exiturus
et ad calliam imq̄. o hipponici fili tuam semp
philosophiā admiratus sum: nunc laudo insup
atqꝫ amo. Quo circa gratificari tibi uehement̄
optarim si possibilia poscas: Quod uero nūc pe
tis perinde est/ac si orares ut crisonem imereū
cursorem iuuenemqꝫ equis passibus sequerer
uel aliquem eorum qui lōgissimū interuallum
excurrere solent: aut diurnum cursuz pagere.
Tunc sane obiicerem multo magis me ipūz op
tare q̄ te hos cursores currendi uiribus asseq
sed assequi nequeo. q̄ si cupis me et hunc qua
si alterum crisonem spectare pariter concurren

tes ipūm ora ut paribus me passibus comitet
Nam ego quidem celeriter currere nequeo:
Hic autem tarde potest: Ergo si optas audire
me et protagoram disputantes / eum obsecra ut
quemadmodum a principio fecerat: Ita nunc
paūcis uerbis et ad propositam questionem re
spondeat. Alioquin quis erit disputādi modus
putabam equidem aliud esse inuicem colloqui
disserendo: aliud concionari: uides o socrates
inquit callias: iuste loqui uidet protagoras:
dum censet licere sibi suo arbitratu disserere: ti
bi item tuo: Hic alcibiades haud recte loq̄ris
inquit o callia: Socrates enim hic conciocinā
di impotem se esse fatet: et in hoc protagore ce
dit: Si autem et in disputando recipiendisq; et
reddendis rationibus cedat alicui: summopere
admirabor. Si ergo protagoras confitetur so
crate se esse in disputando inferiorem: sat iam so
crates hēt: sin autem hoc quoq; sibi uendicat:
cum interrogante socrate disserat: et uicissim re
spondendo haud longas ꝑ ambages circumua
getur: neq; concionando occasionem intercipi
at disputandi: neq; rationem reddere socrati re
spuat: dum profusius loqtur quoad plurimi au
dientium id quo de agitur obliuiscantur: equi
dem pro socrate fideiubeo: eum que dicentur
obliuioni minime mandaturum licet iocetur no
biscum / obliuiosum esse se dicens: Mihi sane
uidetur socrates equiora admodum postulare
Decet enim unumquemq; sententiam suam ex
primere: post aalcibidem ut arbitror inquit Cri
tias: O prodice atq; hippia / callias quidē pro
tagore uehementer suffragari uidet. Alcibiads
aūt contentiosus nimis est et ꝑtinax / quocumq;
se uerterit: Nos autē alteri magis ꝙ alteri fa
uere non decet: uel socrati uel protagore: Sed
cōmuniter utrumq; rogare: ne postꝙ ceperint /
media in disputatōe resistant: Cum hec ille di
xisset / prodicus ait / probe loqueris critia: decet
enim eos qui disputatōibus his intersunt / com
munes qdem esse / utrorumq; dicentium audi
tores: equos aūt minime: Neq; uero idem hoc
est et illud. cōmuniter quippe audire utrumq;
decet: non aūt eque utriq; tribuere. Sapientio
ri quidem plus: impitiori uero minus: Eqdem
o protagora atq; socrates arbitror uos inuice,

non nihil debere concedere: et de his que dicē
tur / ambigere quidem simul. contendere uero
nequaꝙ. Ambigunt porro propter beniuolētiā
cum amicis amici: Contendunt aūt aduersarij
simul et hostes: Atq; ita ꝙ optime disputatio
nostra procederet: Vos siquidem disputantes
ita maxime a nobis audientibus probaremini:
non laudaremini imꝙ: probāt utiq; auditores
ipius mentis iudicio absq; deceptione: laudāt
uerbis / plerumq; mendacio preter sententiam
aliquid extollentes. Nos item auditores ita ma
xime gaudio non uoluptate afficeremur: Gau
dio afficitur ille q discendo et contemplādo ip
sa intelligentia delectatur: Uoluptate ꝑfundit
qui dum cōmedit uel alio quodam oblectamen
to potitur / ipō sensu corporis delectatur. Cum
hec dixisset prodicus presentium plurimi cōsen
serunt. Deinde sapiens hippias sic exorsus est
dicere. Arbitror o uiri presentes / uos omnes
cognatos propīquosq; et concioes īuicem esse
natura / non lege. Simile namq; simili natura
cognatum. Lex aūt tyrānus hoīum / multa pre
ter naturam cogit. Turpe itaq; esset si nos q re
rum naturam callemus / sapientissimiq; grecorū
omnium sumus / postꝙ de hoc ipō disputaturi
hanc ī urbem conuenius totius grece sapiētie
arcem / hisq; in edibus āplissimis sumptuosis
misq; acticarum oīum congregati sumus / nihil
tāta hac amplitudie dignum ostenderemus:
sed uilium homunculorum more altercātes in
uicē dissentiremus: Hortor equidem uos et ob
secro o socrates atq; protagora ut libenter sub
nobis tamꝙ arbitris conueniatis: qui uos ad
medium reducemus. Neq; tu sermonis ampli
tudinem resecare debes ad uiuum o socrates:
et istud tuum ut ita dixerim breuiloqum adun
guem penitus obseruare. Laxa paulisꝑ obsecro
sermonibus gubernacula / ut magnificentiores
splendidioresq; appareāt. Oro insuper protago
ram ne tentis prorsus prudentibus uelisq; ista
tis temone relicto in altum sermonum mare ꝑ
tinus delabat: unde nusꝙ tellus perspiciat:
sed ambo pariter annitamini ut mediocritatem
pro uiribus obseruetis. Efficite queso quod cō
sulo: utq; id seruetis / eligite sceptriferum quē
dam presidem atq; iudicem: qui uerbis modum

statuat obseruetq; utrumq; loquentem placue
runt hec presentibus: omnesq; ea laudarunt.
Me uero ad idem hortatus est callias: roga
runtq; eligere arbitrum: At ego non decet im
ꝙ iudicem huic disputatōi preficere. Nā si no
bis imperitior erit iudex iniustum erit ut dete
rior aliquis potioribus presit. Sin aūt similis
neq; rursus recte ita agetur: Similis. n. nobis
similia faciet. Quapp superuacuus erit: prestāti
orem uero nobis quemꝙ eligere impossibile
reuera est ut arbitror: quippe cum protagora
hoc sapientior alius eligi nequeat: ꝙ siquē ele
geritis nihilo doctiorē / asseretis tamen / dedeco
ri protagore hoc dabitur ꝙ illi tamꝙ inscio et
ignobili arbitrum prescripseritis. Mea uero
nihil interest. ceterum ut disputare ꝓgamus
quemadmodum cupitis ita mihi uidetur agen
dum: Si non uult respondere protagoras / iter
roget saltem / ego aūt respondebo eiq; conabor
ostendere quo pacto respondere quis alteri me
o iudicio debeat. Postꝙ ego illi ad quālibet e
ius interrogatōem respōsionē dedero / rursus il
le mihi similem sermonem subiiciat si forte ter
giuersari uidet / ego simul et uos eum orabimus
quemadmodum uos me nunc oratis / ne cetum
dissoluat: Neq; uero opus est huius grā censo
rem unum ꝓponere. Uos enim omnes una cē
sebitis: Consenserunt omnes ita esse agendum
Protagoras autem inuitus ad hec descendere
uidebatur: Tandem concedere coactus est / in
terrogaturum se: et postꝙ satis interrogauerit
breuiter responsurum: itaq; in hunc modum inter
rogare cepit. Arbitror o socrates precipuam
doctrine partem in hoc cōsistere: ut quis ī car
minibus ꝑitus euadat. Est aūt hoc ut poetarū
dicta intelligere possit: que scilicet recte se hēnt
que non: sciatq; discernere: et cum interrogat
reddere rationem. Et nunc quidem interroga
bit forte quispiam de eo quod utriq; simul iue
stigamus: de uirtute uidelicet: Sed hoc intere
rit ꝙ id ad carmina trāsferet. Dicit. n. simoni
des ad scopam creontis thessalici filium: diffi
cile esse uirum uere bonum fieri manibus pedi
busq; et mente tetragonum. i. quadrangulum
absq; uitupatione fabricatum: Tenes ne memo
riter carmina? uel ut referam expetis: so: nihil

opus est: Teneo namq; et diligens mihi horum
carminum cura fuit: pro: bene loqueris: utrum
bene recteq; dixisse tibi uidetur simonides / an
non? so: Immo optime: pro: Videt ne recte lo
qui poeta si ipē sibimet contradixerit? so: minīe
pro: Attende itaq; diligentius: so: satis o bone
uir attendimus: pro: in eisdem carminibus po
stea dicit pictaci licet sapientis uiri sententiam
absonam sibi uideri: qua inquit difficile est bo
num manere: Cernis eundem simonidē hec et
superiora dixisse? so: equidem. pro: Numqd eas
postea que et antea protulit: eadem imꝙ ut mi
hi uidet et simul metuēs neqd ultra adiiceret ī
terrogaui / an non sibi quoq; uideret: Rogas
inquit utrum constare sibimet illum putē? qui
hec utraq; dixit? et primo qdem ꝓposuit bonum
uirum fieri uere difficile esse: paulo aūt post tā
ꝙ sui ipius oblitus: pictacum eadē cum illo di
cētem difficile. s. eē uirum / bonum manere / car
pit / eius dicta respuēs / qui eadē dixerat? Enim
uero cum opinionis eiusdem ac sue auctorem
pictacum accusat: se ipūm dannat: Quapp aut
prius aut posterius non recte dicit. His dictis
adclamarunt auditores plurimi et protagoram
collaudarunt. Ego autem primum tamꝙ a pu
gili robusto ꝑcussus caligātibus pre uertigine
oculis uacillaui. Nam et eius uox et aliorum
clamor me prorsus obruerunt. Deinde uero ut
tecum ingenue uerum fatear / quo morā ad poe
te mentem inuestigandam captarem / ad prodi
cum conuersus imꝙ: conciuis tuus o prodice
simonides extitit. Ergo tua interest illi opē fer
re: Uideor equidem aduocare te quēadmodum
inquit homerus / scamandrum ab achille obses
sum simoentem aduocauisse: O dulcis frater
uiri huius una ambo uim cōprimamus: haud
secus ego te nunc adcerso ne protagoras simo
nidem nostrum expugnet: Emendatio sane cir
ca simonidis uerba tua īdiget musica: q̄ uelle
distinguis et cupere: et que modo dicebas mul
ta atq; preclara: Et nunc quidem uide nū tibi
idem quod mihi uideatur: neq; enim repugna
re sibi indicendo uidetur simonides. Ipse o
ꝓdice sententiā tuā prior exprime: idem tibi ui
detur fieri atq; esse / an aliud? Aliud īquit pro
dicus: Non ne in primis imꝙ simonides men

tem suam aperuit/ꝙ uirum uere bonum fieri
difficile sit: Uera narras prodicus ais: pictacū
aūt imꝓbat non ut censet protagoras idem di
centem: sed aliud: Non eniꝫ dixit pictacus dif
ficile esse uirum fieri bonum: ut simonides/ sed
bonum pseuerare. Est aūt non idem o protago
ra sicut existimat ꝓdicus iste/esse et fieri. si au
tem non idem est esse quod et fieri/ haud qua
ꝗ sibi ipsi simonidēs contraria ponit. Ac forsi
tan diceret prodicus iste et alii multi secunduꝫ
hesiodum/effici bonum esse difficile: Nam āte
uirtutem sudorem a diis positum ait. At cū ad
summum uerticem peruentum est facilem esse
ꝗuis comparatu difficilis fuerit: prodicus igi
tur cum hec audisset/me laudauit: protagoras
autem emendatio inquit ista o socrates absur
dior est ꝗ quod emendas: Tum ego o protago
ra inꝗ male mecum actum est ut uidetur: sum
ꝗꝫ ridiculus medicus: quippe q duꝫ curare cō
tendo/morbum exaugeo: pro: sic tamen res se
habet: so: qua rōe? pro: nimis inscius poeta ille
fuisset: si adeo uirtutē paruifecisset/ut facilē eē
eius possessionē existimasset: cum sit omniuꝫ dif
ficilima: ut omnibus uidet̄ hoībus: so: oportu
ne ꝑ iouem nostris iste prodicus sermonibus i
teruenit: Uidet̄ sane o protagora diuīa eē pro
dici sapientia: iam dudum uel trahens origīeꝫ
a simonide/uel ēt ab antiquioribus orta: tu aut
cum multarum rerum sis aliarum ꝑitus/huius
tamen imperitus appares. Ego uero eam exper
tus sum/cū fuerim prodici istius discipulus.
Atqui in presentia haud satis animaduertere
mihi uidēris/ipūm quod difficile dicitur forsitā
simonidēꝫ non ita accepisse/ut ipē nunc accipis:
uerum tamꝗ malū ⁊ graue qddam intelligen
dum esse passim me ꝓdicus admonet. Nā quo
tiens ut alium laudās aut te/ita loquor: ꝓtago
ras sapiens uir est et dinos. i. uehemēs grauis
ꝗꝫ/corripit me continuo ꝗ bona grauia dicam
cum graue malum sit. Nemo enim ita loquit̄/
ut dicat graues diuitias: grauem pacē: sanita
tem grauē/ Immo grauē morbū: graue belluꝫ
grauem pauptatē: quasi graue. i. honerosuꝫ ma
lum sit. forte igitur/chii atꝗ simonidēs/ipuꝫ dif
ficile/uel ut malum accipiunt: uel alius: quod
tu minus intelligis: Ergo a prodico sciscitem̄:

Decet enim ē simonidis scriptis hunc maxime
ꝑcontari. Quid nam o ꝓdice simonidēs ipō dif
ficilis nomine subintelligi uoluit? prodicus:
malum ꝑfecto: so: ob hoc ut arbitror ꝓdice pic
tacum reprehendit/dicentē/difficile esse bonū
manere: ac si dixisset malum esse/manere bonū
prod: Et quid aliud putas o socrates sibi uolu
isse simonidem? ꝗ uitupare pictacum/ ꝗ noīa
recte distinguere nesciebat: utpote qui lesbius
erat et in uoce barbarica educatus: so: audis o
ꝓtagora que prodicus iste dicit? Quid ad hec?
pro: ꝑ multum abest ut ita sit prodice: Certe e
quidem scio simonideꝫ difficilis nomine id qd
et alii solent significare uoluisse: non malum/
īmo quod non facile: sed multis cum laborib⁹
comparat̄: so: Ego item hoc uoluisse simonideꝫ
arbitror o protagora: idemꝗ prodicum ītellige
re: sed iocari tecum: tentareꝗ te utrum sermōi
tuo ualeas suffragari. ꝗ enim simonides diffici
le non malum intelligi uelit/argumento sunt ꝗ
secuntur: subiungit eniꝫ ꝗ solus deus hoc mu
nere fruit̄: Neꝗ uero si uellet malum esse bo
num perseuerare/paulo post adiungeret/ soluꝫ
deum huius compotem esse: deoꝗ soli munus
id attribueret. Dissolutum plane hominē nec ul
lo modo chiuꝫ prodicus ita diceret fuisse simo
nidē. ceterꝝ qd tādē sensisse ī his carmib⁹ simo
nidem ducam/uobis aperiā: si uis de me ꝑicu
lum facere quēadmodum circa poetica sim af
fectus: Si aūt uis/te audiam: protagoras cum
hec audisset: Ut lubet inqt o socrates. uerum
ꝓdicus et hippias aliiꝗ omnes agere me ita ius
serunt. Conabor imꝗ qd de his carminib⁹ sen
tiam/uobis exponere: Antiquissimū apud gre
cos et plurimum sapiētie studium in creta et la
cedemonia extat: Et sophiste plures ibi ꝗꝫ alibi
usꝗꝫ repiunt̄: dissimulant aūt: et impitos esse
se fingunt: ne ceteros grecos superare sapien
tia deprehēdantur: instar eoꝝ quos protagoras
sophistas supra dicebat: Sed ut uideantur re
militari potius et fortitudine ceteros anteire:
Suspicātur. n. ne si forte mētis illoꝝ habitus
patefiat. Ceteri omnes idem studium ꝓsequan
tur: Ergo celāt/decipiuntꝗ incolas q lacedmo
nios imitantur/aurium circumcisione/ inuolu
tione corigiarum: exercitationibus corporis:

breuibus uestibus: perinde ac si huiuscemodi
rebus/lacedemonii ceteros grecos exsuperent
Lacedemonii uero quotiens cum sophistis su
is liberius conuenire uolunt: externoꝝ hoīum
familiaritatem egre ferunt: et clanculum ꝯgre
gantur: exclusisꝗ peregrinis omnibus una cuꝫ
sophistis philosophāt̄: Prohibent quin etiam
et ipī et cretenses adolescentes: alias urbes a
dire/ne que apud eos docent̄ alibi forte dedi
scant. Reperiuntur in ciuitatibus non uiri tan
tum doctrina egregii: uerum ēt mulieres: ꝗ au
tem uera loquar et lacedemonii optime ad phi
losophiam sermonesꝗ sint educati: hinc maxīe
ītueri licet. Siqs cum uilissimo quoꝗ lacede
monioꝝ colloquat̄: rudem plerumꝗ in uerbis
apparere eum primo compiet: Deiñ ubicumꝗ
rei ipīus oportunitas exigit: īstar uehementis
iaculatoris uerbum non parui momenti breue
contortumꝗ eiaculetur: ut q cum eo loqt̄. ni
hil a puero differre existimetur: ꝗ aūt lacede
moniorum uirtus/in sapientie magis ꝗ exerci
tationis studio consistat/ intelligunt non nulli
nostre etatis homines et olim multi idem aīad
uerterunt: scientes uerbu eiusmodi enuntiare
posse uiri absolute docti officiū esse. Horum e
numero fuit Thales milesius: et mityleneus
pictacus. bias prieneus: noster solon. cleobal'
lindrus: myson ochenius. Septimus horum
dictus est lacedemonius chilon: hi oēs emuli
studiosiꝗ fuerunt discipuli lacedemonice sapie
Quoꝝ sapīam talem eē compimus. Uerba bre
uia memoratu unicuiꝗ digna: Hi fcō cōcilio
et communi ꝯsensu/has delphici apollinis tem
plo primitia sapīe dedicarunt: que templo in
scripte/ab oībus celebrātur/cognosce te ipūm
Nihil nimis: Hec ob eam cām refero ut pate
at eam prisce philosophie fuisse futurā. lacede
monicum. s. quoddam ut ita dixerim breuiloq
um: Atqui et pictaci propriū hoc dictuꝫ circū
ferebatur a sapiētibus celebratum bonū mane
re difficile esse. Simonides itaꝗ cum sapiētie
gloriam cupet/cognouit si prouerbiuꝫ id refel
leret cōuinceretꝗ tamꝗ insignē certatorē fore
ut ipē illustris ab oībus haberet̄: Quāobrem
carmina illa cōposuit illi insidiatus eius uerba
disturbaturus/ut arbitāt̄. Discutiamus hec u

na oēs ut uideamus utrū uera loquar: primuꝫ
quidem carmina illa priora insanū hominē īdi
dicarent si dicere uolens uirum effici bonū eē
difficile: deinde iniecisset hāc ꝑticulam qdem
hoc enim nulla rōe uidet̄ iniectū nisi quis pu
tet aduersus pictaci uerba certātem simonideꝫ
loq. Et cum ille dicat/difficile eē bonū mane
re/simonidē ad hec obiicere: Non ita ē o picta
ce: Immo bonum quidē uirū effici difficile ē:
et uere non reuera bonum: non ob dicit reue
ra quia sint aliq uere boni: alii aūt boni quidē
sed non uere. Absonum hoc utiꝗ uideret̄. ne
ꝗ simonide dignū. sed ad superscessuꝫ ponere o
portet in uersibus id quod uere dicitur/supplē
do ita pictaci uerba/ceu si poneremus pictacū
ipūꝫ dicere: o uiri difficile ē bonū manere et si
monidē respondere: O pictace uera minime lo
queris: Non. n. esse sed fieri uirū bonuꝫ mani
bus pedibusꝗ et mente quadratū absꝗ uitupe
ratōe aliqua fabricatum: et difficile uere: ita ui
det̄ aduersus sermonem: hoc quidē iniectum:
et ipūm uere aut ab re postremo locatū. At q
et que secuntur oīa huic attestātur: ꝗ hunc in
modum est dictū. Multa insup erant que rec
te disposita in his carmibus sigillatim ostēdre
possumus. Scite namꝗ et accurate cōposita
sunt: sed ꝓlixior foret oratio. Quare summatī
poete eius formā ꝯsiliumꝗ exponendū. Intē
dit aūt in singulis uersibus pictaci uerba refel
lere. Ait enim paulo post ferme in hūc modū
ꝗ effici uirū bonum difficile uere: possibile ta
men ad tempus. Factū uero bonuꝫ eo in habi
tu pseuerare: esseꝗ bonū ut ipē ais o pictace im
possibile est: neꝗ humanū: sed solus hoc deus
munere fungit̄. hominem uero ita bonum ma
nere: ne rursus labatur impossibile est: quem
sors inopina cōfringit. Quē nam potissimum
inopinatus casus in nauis gubernatōe submer
git? non rudem hominē: nā sp ille subcumbit:
et quemadmodū iacētem nullus deiicit: sed stā
tem qñꝗ aliqs deiicit ut iacere cogat: iacentem
uero nequaꝗ/ita solerteꝫ et sagacem hoīem nō
numꝗ inopinatus casus circumuenit: Eniꝫ ue
ro q nihil pensi umꝗ hēt. minime. Et guber
natori quādoꝗ ingens tempestatis ītpetus im
prouisus supuenit: et agricultori intempies ani

139

Sophystae:

Et medico quoq; similia adeo ut tunc improuidi fuisse uideantur: posset enim bonus aliquis malus fieri: quod alius poeta testatur dicens Uir bonus / alias prauus alias bonus est: Ut aũt malus efficiatur malus fieri non potest. Esse. n. semp necesse est. Vt aũt malus efficiatur malus fieri non potest. Esse. n. sp necesse est: Quãobrem quotiens casus inopinatus / prouidum hominem sapientemq; et bonũ inadit malus efficit. tu uero dicis o pictace difficile esse bonum manere: Res aũt ita se hẽt ut fieri bonum possibile sit difficile tamen / perdurare autem bonum penitus impossibile. Quilibet. n. bene agens / bonus / male / contra / malus. Que nam circa litteras bona est actio? que ue actio uirum ad illas bonum efficit? Constat ꝙ harũ pceptio: Que itez actio bona bonum efficit medicum? Morborũ uidelicet curãdorum pitia: Qui bene curat bonus medicus / qui male cõtra malus. quis ergo malus medicus non nunq̃ efficitur? Ille certe / cui primo hoc inest ut medicus sit / deide ut bonus medicus: Hic. n. malꝰ quãdoq; medicus effici potest: Nos autez medicine artis ignari numq̃ male agendo aut medici aut fabri efficeremur / aut aliud tale: Quisq; aũt non fit medicus male operatus: neq; ẽt malus medicus: Ita et bonus uir fieri potest aliquãdo malus uel ꝓ tempus: uel laborem: uel morbuz: uel alium casuz: Hec porro sola est actio praua / priuari sciã: Malus aũt uir / numq̃ malus fieret: est enim sp: Ac si malus fieri debet: oportet ut ante bonus efficiat: Ad hoc itaq; carmina illa tendunt / ut affirmetur impossibile esse uirum semper bonum perseuerare: fieri aũt bonum / eundẽq; rursus et malum possibile: Plurimuz aũt optimos esse illos quos dii diligunt: Hec itaq; oĩa aduersus pictacum sunt illata: quod et sequentia clarius patefaciunt: hac de cã inquit numq̃ ego quod fieri neqt requirens frustra spero perpetuo sine reprehẽsione uicturũ hominem aliquẽ ex his q fructibus terre uescunt: Deinde nobis queꝰ cõpta mihi sunt / predico: et cetera que secuntur: Ita passim in pictaci uerba uehementer iuehitur: Unumquemq; uero laudo / amoq; libens / qui turpe nihil patrat. Necessitati aũt neq; dii ipi repugnãt: Id aũt est ad hoc idem dictum: Neq; enim usq; adeo rerum inscius erat simonides / ut illum laudare se diceret: qui turpe nihil sponte cõmittit: quasi sint aliq qui sponte male agant. Arbitror equidem sapiẽtem nullum putare / esse hominem aliquẽ qui ultro aberret / malaq; et turpia sponte cõmittat. Sciunt eteñ sapientes oẽs q mala turpiaq; cõmittunt: preter uoluntatem peccare. Atqui et simonides nequaq̃ laudare se dicit illum / qui non spõte scelera patrat: Immo de se ipõ id quod sponte dicitur / predicat: putabat enim preclarũ bonũq; uirum sepe se ipũm impulsuruz: ut amicus laudatorq; alicuius efficiatur: amareq; et laudare pgat: Ut puta si illi morosi et iniq parentes cõtingant: aut patria / aut tale aliquid: Improbos quidem censuit homines / libenter in parentum patrieq; errata inuehi solere et passim illa omnibus diuulgare ut nemo illos ꝙ parentes et patria negligãt: corripere audeat: Quare et uituperare parentes patriamq; et ultra necessitatem uoluntariis quoq; odiis et inimicitiis agitare. probos aũt uiros occultare potius et ad laudãdum se ipõs cogere: Et siqua in re iure parentibus et patrie indignãtur / consolari se ipõs / seq; suis conciliare: ut etsi non libenti aĩo / laudent tamen et diligant: Sepe etiam simonidem ipũz arbitror non ex animi sui sententia / sed inuitũ ad tyrannum quendam aut alium talem laudãdum et extollendum se contulisse: Hec igit ad pictacum refert: Ego quidem o pictace non te ob id carpo ꝙ sim natura detractor: quando quidem mihi satisfacit et ille q non est malus / nimium ue ignauus: Sciens quidem iuuabit ciuitatem iustam uir sanus: Neq; tamen ipẽ derogabo: neq; enim derogandi sum studiosus. Stultoꝝ namq; est infinita progenies: Quapp siqs eos uituperare pgat defatigabit: Omnia porro honesta / quibus turpia non miscentur: haud hoc dicit peride ac si diceret omnia alba qbus nigra nulla miscentur: Ridiculuz nempe id esset: Sed quasi dicat media se accepturum neq; illa uitupaturum: Non quero inqt hoiem inreprehensibilem penitus inter eos quicumq; passim fructibus terre uescunt: deinde uobis quod mihi comptum est / nuntio. ꝙ uidelicet

huius causa neminem laudaturus sum. Ueruz mihi sufficit ille / qui medium tenet: neq; turpe quid agit: Quoniam ego omnes sic diligo atq; laudo: hic utiq; mitylenaeorum lingua est usus tamq̃ aduersus pictacum sic dicens: Omnem aũt laudo et diligo libens: hic oportet id quod libens dicitur / seorsum a sequentibus capere: addicere postmodum / quicumq; nihil turpe cõmittit Nam sunt et aliq quos ego non libens laudo et diligo: ꝙ si et tu mi pictace mediocrit consentanea ueraq; dixisses / numq̃ te reprehendissem. Nunc et uero cum et maxime et in maximis falsa proferas que uera multis apparẽt / reprehendere cogor. Hec mihi o prodice atq; protagora his in carminibus simonidis ipsius mens fuisse uidetur. Tum hippias: Bene inqt o socrates carmina hec exposuisse uideris. Est et mihi ratio illis accõmodata: quam uobis si uultis ostendam: Immo uero inquit alcibiades Sed postea: prius aũt peragere decet que iter socratem et protagoram conuenerunt: Et si ꝓtagoras interrogare ulterius uult / respondere socrates debet: Sin autem respondere uult ꝓtagoras interrogare socrates: Atq cõcedo iꝑ protagore quodcumq; horum ipĩ gratius est futurum: ꝙ si placet / uersus pretermittamus: ea uero que abs te primo querebam protagora libenter una tecum absoluerem: Uidetur enim mihi disputatio de rebus poeticis psimilis esse duiuiis imperitorum plebeorumq; hominum. Qui cum propter inscitiam nequeant inuicem propria uoce suisq; sermonibus conloqui / mercede exhibita tibicinas introducunt: et aliena uoce hoc est tibiarum flatu / duiuium transigũt Ubi aũt boni preclariq; et eruditi uiri conueniunt: ne. ꝑ tibicinas ibi neq; saltatrices neq; cantatrices ullas uidebis: sed eos propria uoce remotis his nugis iocisq; conuiuium celebrare: et alterius interrogationibus responsionibusq; modeste differere / etiam si uinum abunde biberint: Eodẽ modo si ad huiuscemodi disputationes uiri tales conueniunt / quales esse nos plurimi predicant / haud quaq̃ aliena uoce et poetarum uerbis indigent: quos percontari nõ datur de his que scribunt: et qui eorum testimonia in medium afferunt / partim hoc / partim illud sentire poetam interpretantur: neq; conuincere possunt / neq; rem ipãm de qua disserunt / expedire. Tales ergo confabulationes sapientes uiri dimittunt: ipiq; per se inuicem colloquntur uicissimq; ingenii periculum faciunt. Disputatores autem huiusmodi ut arbitror. Ego et tu nunc imitari debemus et poetis posthabitis / nostris rationibus rem ipãm discutere / facereq; tam ingenii nostri q̃ ueritatis examen. Si ergo ultra querere cupis / respondere tibi paratus sum. sin aliter mauis te mihi prebe et adiuua ad ea que intermisimus peragenda. Cum hec aliaq; huiusmodi intulissem / protagoras quid potissimum agendum eligeret nequaq̃ aperuit. Tunc alcibiades ad calliam conuersus o Callia inquit: Uidetur ne tibi nunc recte protagoras facere / cum declarare nolit utrum rationem reddere placeat nec ne. Mihi quidem non uidetur. Sed iam uel disputet / uel disputare nolle se dicat: ut huic quidem hec adscribamus: Socrates aũt cum alio quo uis dixerat uel alius quicumq; uult cum alio quopiam: Protagoras tunc ut uisus est mihi uerecũdia motus propter alcibiadis orationem / calliesq; et aliorum presentium preces / uix tandem ad differendum descendit: iussitq; socratem ipũm interrogare / se respondere pollicitus O protagora inq̃ ne me tecum ob aliud differere putes / nisi quia que passim dubito / discutere uelĩz Arbitror enim aut ab re illud ab Homero dictum fuisse: Si duo simul congrediantur / alter altero magis intellexerit. Sagaciores namq; sumus cuncti ad quodlibet opus / uerbum et sensum inuestigandum. Siquis autem solus. quippiam cogitat mox passim perquirit aliquez qui cum communicet: approbetq; / quoad inueniat. Quamobrem ipẽ nunc tecum libentius q̃ cum alio quo uis disputo / existimans te optime omnium diiudicaturum: et de aliis omnibus que ad probi uiri iudicium spectant: et de his maxime que ipẽ querebam / uidelicet de uirtute Nam quem melius q̃ te id facturum sperẽ? Nempe plerique alii / probi quidez ipi sunt / sed alios tales efficere nequeunt. Tu autem non modo uirtute preditum esse te ducis / uerum etiam ceteros homines eadem ornaturum te

polliceris. Atqꝫ ideo tuo ingenio cõfisus es / ut ceteris omnibus dissimulantibus solus ipse artem hanc profitearis / teqꝫ palam per oẽs grecos sophistam quasi publico quodam preconio predices: doctrine morumqꝫ magistrum: et primus mercedem artificii istius exposcas. Quid igitur obstat / quid ipẽ pre ceteris ad harum rerum iudicium sis aduocandus? interrogãdusqꝫ: et tecum cõmunicanda sint omnia? nihil penitus obstat: Atq et ipẽ nunc illa de quib' primo interrogaui cupio rursus / partiz abs te mihi in mentem reduci / partiz cõmuni iudicio discuti: erat aũt talis / ut arbitror / questio. utrũ sapiã tẽpantia: fortitudo. iustitia. sanctitas: quinqꝫ nomina eiusdem rei sint: an unicuiqꝫ horuz nominum subsit propria quedam essentia: et res quedam uim propriam habens: adeo ut nõ sit unuz quale est aliud: Dixisti tunc nequaꝙ unius rei esse hec nomina: sed singula nomĩa reb' singulis adhiberi. Quin ẽt partes omnes has esse uirtutis / haud sane perinde ut auri partes inter se totiusqꝫ consimiles: sed ut uultus ptes inuicem totiusqꝫ dissimiles: propriisqꝫ discretas potentiis. Si hec iterum ut supra confirmas / exprime: Sin aliter modo sentis hoc discerne Equidem tibi nihil in sermonibus imputabo: si nunc aliter dicas: Neqꝫ enim mirarer / si illa tunc socratis tentandi gratia dixeris: pro: Hec omnia partes uirtutis esse dico: ex quibus quatuor satis inuicem ↄsimiles sunt: Fortitudo aũt longe ab aliis differt: ꝙ aũt uere loquar hunc in modum cognosces. Reperies non nullos homines iniustissimos. prophanissimos: intemperatissimos: impitissimos: q tamen ceteris fortitudine prestant: so: Attende ãmabo: cõsyderandum est quod dicis: Utrũ fortes / audentes uocas / an alios quosdã? pro: Imo ẽt ad ea precipites / a quibus plurimi deterrent: so. age itaqꝫ. uirtutem honestum quiddã et pulchrum asseris: eamqꝫ ut pulchrum aliquid doces? pro pulcherrimuz equidem nisi forte insanio: so: Utrum huius quiddam turpe est / quiddaz pulchrum? an pulchrum totum? pro: totum ꝙ maxime esse potest pulchrum: so: Scis ne qui audacter in puteis natant? pro: Immo uero: Natatores enim: so: Utrum quia natare sciunt / an ob aliud? pro: Quia natare sciunt: so: qui nam ex equis maxime pugnare audent? utrum equites / an equestris industrie rudes? pro: Equites: so: Qui nam clippeis audacter pugnãt? Clippiferi ne? an alii? Pro: Isti quidem et in ceteris omnibus si istud queris audaciores sunt qui sciunt ꝙ qui nesciunt: iidemqꝫ homines postꝙ didicerunt / audent uehementius ꝙ cum ignorabant: so: Uidisti umꝙ aliquos horum ignaros omnium: ad hec omnia tamen audentes? pro: Vidi equidem et audaces maxime: so: Nunquid audaces isti fortes sunt? pro Turpe quiddam esset fortitudo: quando quidẽ audaces isti furiosi sunt: so: an nõ dicis fortes audaces ipõs esse? pro: dixi equidem et dico: so non ne isti qui sic audent: fortes quidem minime sed furentes apparent? Et supra rursus sapientissimi illi audentissimi nobis apparuerunt: Et quia audentissimi ideo et fortissimi. Atqꝫ ita secundum hanc rationẽ sapiã ipã fortitudo esset: pro: haud satis recordaris o socrates que dixi supra tibiqꝫ respondi. Equidem interrogatus abs te / Utrum fortes uiri audentes essent / consensi: Utrum uero et audentes fortes essent / non quesiuisti. Quod si tunc interrogasses / respondissem utiqꝫ non omnes: ꝙ uero fortes audentes non sint a me concessum numꝙ monstrasses quia non recte concessissem. Proinde scientes homines ostendis ignorantibus se ipsis et aliis audaciores esse: et iccirco idem esse sapientiam et fortitudinem arbitraris. Eadem ratione procedens / robur quoqꝫ sapientiam esse duceres. Nam si a me similiter in hunc modum quesisses / utrum robusti homines potẽtes sint / asseruissem utiqꝫ: Deinde utrum palestre periti ad certandum potentiores sint ꝙ ignari et ipi postꝙ didicerunt se ipĩs dum ignorabãt Hoc iterum admisissem: Hec me confitente licuisset tibi argumentis iisdem conficienti dicere: per concessionem meam sapientiam robur existere. Ego autem nusꝙ in presentia potentes homines robustos esse confiteor: Robustos tamen potentes esse autumo. Non idem esse robur et potentiam arbitror: Nam et a scientia et ab insania et ab ira potest potentia prouenire. Robur autem a natura dumtaxat: Et debita corporum nutritõe procedit. Similiter et in illis: nequaꝙ idem esse censendum: fortitudinem et audaciã. Quapp cõtingit / fortes quidem audentes eẽ: non tamen audentes omnes esse fortes: Audacia enim ab arte hoĩbus ab ira / ab insania datur / quemadmodum de potentia diximus. Fortitudo aũt a natura debitaqꝫ educatione ꝓuenit animorum: so: Dicis ne o protagora / alios homines bene / male alios uiuere? pro: dico equidẽ: so: Numquid bene uiuere homo tibi uidet' / si cum molestia / doloreqꝫ uiuat? pro: minime: so: Sin aũt usqꝫ ad uite finem iocunde qs uixerit / bene uixisse dicendus? pro: certe: so: Ergo iocunde uiuere bonum / moleste malum: pro: Si modo honestis fuerit delectatus: so: Numquid ipẽ protagora quemadmoduz alii multi iocunda quedã mala uocas tristia bona? Sic aũt interrogo / utruz in quantũ iocunda sunt / in tantũ nõ bona non siquid ab illis prouenit aliud rursusqꝫ utrũ similiter tristia non ex eo ꝙ tristia mala: pro: Ignoro socrates utrum ita simpliciter ut interrogas / respondere me deceat / iocunda omnia bona esse / tristia mala. Sed tutius mihi fore uidetur non solum ad presentem questionem: uerum etiam ad omnem uite mee ratõem ut respõdeam esse iocunda quedam / non bona et tristia quedam non mala: Esse rursus et neutra: que neqꝫ bona sint neqꝫ mala: so: num iocunda uocas ea que uel uoluptatis participia sunt / uel efficiunt uoluptatẽ? pro: prorsus: so: Quero igit' hoc utrum ex eo ꝙ iocunda sunt / nõ bona sint Utrum uidelicet ipã uoluptas sit non bonum: pro: ut ipẽ ubiqꝫ dicis o socrates istud consyderemus: et si ad rem conducere hec consyderatio uideatur / idemqꝫ iocundum bonumqꝫ appareat concedemus. Sin minus? tunc iam dubitantes obiciemus: so: Utrum igitur ipẽ disputationis dux eẽ uis? an me ducere iubes? pro: Equum est te esse ducem Tu namqꝫ cepisti: so Hoc modo forsitan quod querimus patefiet: Quemadmodum siqs ad dinoscendam homĩs sanitatem uel alium corporis habitũ atqꝫ opus uultum eius et manus extremas contẽplatus addiciat / age iam pectus mihi dorsumqꝫ nuda / ut clarius inspiciam: Ita nunc ego idẽ ad iudicium id requiro. Nam cum affectum tuũ erga bonum et uoluptatem ex tuis uerbis agnouerim tale aliquid mihi expedit dicere: Age protagora et in hoc tuã mentẽ aperias: quid de scientia sentis? numquid idem tibi quod aliis / an aliud placet? plurimi sane hoc de scientia iudicant / ꝙ neqꝫ robustum aliquid sit: neqꝫ ducat neqꝫ etiam dominet'. Neqꝫ enim de ipã ut de duce et principe cogitant: ĩmo sepe homini presente scientia / non ipãm dominari existimant: sed aliud aliquid / tum iram / tum uoluptatem / alias dolorem alias et amorem: et sepe formidinem: Atqꝫ ita de scientia cogitant / quasi de mãcipio quodam ab aliis omnibus undiqꝫ tracto: numquid et tu idem sentis? an potius preclarũ qddam scientiam et hominis principem arbitraris ita ut siquis bona mala ue discernat / numꝙ ab alio inducatur ad aliud ꝙ scientia iubet agendum: sed sufficiens sit hominis adiutrix presidiumqꝫ prudentia: pro: Videtur mihi quod dicis o socrates. Nã si cuiꝙ hominum turpe est negare sapientiam sciamqꝫ omnium rerum humanarum esse potentissimum / mihi certe turpissimum: so: preclare nimiũ ureqꝫ loqueris: sed enim nosti multos mihi et tibi non credere? Aiunt porro plerosqꝫ bonorum conscios / cuz bona agere illa nolle / sed alia Et quotcumqꝫ rogaui que huius rei sit cã / ferunt homines uoluptate uel dolore uel aliquo alio illorum que supra rettulĩus superatos / hec agere: pro: alia quoqꝫ multa sunt o socrates in quibus homĩes errãt so: age itaqꝫ una mecum conare hominibus psuadere: docereqꝫ illos que nã hec sit passio / ꝙ aiunt se a uoluptatibus superari: et hanc ob cãz q̇ cognoscunt bona / non facere: Forte namqꝫ dicentibus nobis illos errare / statim obiicerẽt / o protagora atqꝫ socrates / si non est passio hec uinci a uoluptatibus: que nam est alia? quaz dicitis uos? exponite: pro: qd uero nos ad mltorũ opinionẽ attẽdere decz: q utcũqꝫ ↄtingit locũtur? so: conductuꝫ uobis hoc arbitror ad inueniẽdũ quomodo ad ceteras uirtutis partes fortitudo se habeat: quare si in superiori ↄuentõe stãdũ censes / ut uidelicet ego ducam / q̄ maxĩe inueniri posse quod querimus arbitror / sequere: Sin minus hoc / et dimicti manis / Victo

Pro: probe loqueris: perge igitur ut cepisti: so: Si iterum a nobis sciscitarentur/ qd istud uos esse dicitis/quod nos uinci a uoluptatib; dicebamus? sic ego ad illos. Audite iam: ego et protagoras uobis istud declarare cõabimur Numquid perinde hoc fieri dicitis/ ut sepe cõtingit homines ciborum poculorumq; et uenereorum uoluptate pellectos uictosq; adsciscere illa/ ẽt si mala esse cognoscant? assentirentur illi Tunc uos ita. Mala uero illa cur dicitis? Utrum qa uoluptatem hãc presentem prebẽt/ et suauitate deliniunt? An quia in posterum morbos/inopiam/et alia multa generis huius adducunt? An ẽt si nihil tale in posterum iferũt/ tantumq; delectant/nihilominus mala sunt/ ex eo quod cognoscentem hominem delectãt? putamus ne eos o protagora aliter respõsuros q̄ q; non ꝑ presentem uoluptatis ipsius illationem mala sunt: sed ꝑ morbos et alia q̃ secuntur: pro: sic uulgus arbitror responsurum: so: Non ne dum morbos adducunt/ dolores inferunt? dum egestatem dolorẽ? Assentirent̃ ut arbitror: pro. ĩmo certe: so: hec ergo o uiri non ob aliud ut ego et ꝓtagoras arbitramur/mala uobis apparent/q̄ q; in dolores desinunt ceterisq; uoluptatibus priuãt: ꝯfiterent̃: pro: ꝓcul dubio: so: Si ꝯtra rursus interrogaremus o uiri qui bona iterum tristia esse fatemini: non ne eiusmodi quedã dicitis? ceu exercitationes corporum: labores militie: medicorum curatões: q̃ uel secãdo fiunt uel urendo: uel pharmacis uel inedia/bona dicitis/sed molesta: consentirent: pro: Et hoc: so: Utrum hec ex eo bona uocatis q; presentibus doloribus cruciatibusq; ꝯficiũt: An ob id potius q; in posterum ex his sanitas et bona corporis habitudo patrie salus/potentie/diuitieq; secuntur. Ob id ipsũm dicerent ut existimo: pro: ego quoq; id iudico: so: an ob aliud hec bona sunt/q̄ q; in uoluptates desinunt et molestias pellunt? Alium ne finem assignare potestis/ad quẽ respicientes hec bona uocetis q̄ uoluptates atq; dolores? Nõ possumus ut arbitror responderent: pro: Sic equidẽ puto: so: an non uoluptatem ut bonum seqmini? dolorẽ ut malum fugitis? concederẽt: pro: profecto: so: Ergo id malum existimatis/dolorem scilicet: bonum uoluptatem. quãdoqdem et ipsam oblectatõez tunc sane malã dicitis eẽ/ qñ maioribus uoluptatibus priuat/q̄ prebet: uel quãdo uehementiores dolores infert illis quas continet uoluptatibus. Quoniam si ob aliud delectationem ipãm/malam apellaretis ad aliũ finem respicientes/nobis quoq; monstrare possetis. Sed nequaq̄ poteritis: pro: Neq; mihi posse uidetur: so: Similiter quoq; dolorẽ ipsũm tunc dumtaxat bonum dicitis/cum maiores fugat dolores q̄ infert/aut uoluptates molestiis uehementiores inducit: quandoquidem si ad alium finem respicientes/dolorem bonum indicaretis/nobis aperire possetis: sed non poteritis: Pro: Uera narras o socrates: so: Si me contra interrogaretis o uiri: quamobrẽ ubiq; multa de hoc loquar? ignoscite mihi protinus responderem: primo namq; haud facile demõstrari hoc potest/quid est quod dicitis a uoluptatibus superari: Deinde demonstrationes omnes in hoc ipõ consistunt: Et nũc etiam retractare licet/ siquo modo habetis aliud quod bonum dicatis q̄ uoluptatem: et quod malum aliud q̄ dolorem. An sufficit uobis uitam iocunde absq; tristitia ducere. Quod si sufficit neq; dicere potestis aliud bonum uel malum/ quod non ad hec tendat/audite quod sequitur Alio equidem his ita se habentibus/ridiculum uobis esse sermonem/quando dicitis hominem mala cognoscentem esse mala/illa nihilominus agere/cum liceat non agere/uoluptatibus tractum atq; perculsum: Atq; iterum quando dicitis/hominem bonorum conscium/ agere nolle presenti uoluptate detentum: Hec autem ridicula esse patebit: nisi multis utamur nominibus: Jocundo: Tristi: bono ac malo. Sed post q̄ duo hec eẽ apparuerũt/duob; ipã nos appellabĩus. primũ qdẽ bono ac malo: postea iocũdo ac tristi: his positis ita dicamus: cognoscẽtẽ hoĩez mala eẽ mala/illa nihiloĩus agere: Siqs aũt q̃rat quãobrẽ? qa uz uictus respondebĩus: A quo? q̃ret ille: nobis aũt nõ licebit ulterius a uoluptate uictũ dicere: Aliud. n. nomen uoluptatis loco suscepit: bonum: Ideo respondebimus illi uictum a bono: Tunc si ille qui nos interrogat contumeliosus forte uir fuerit ridebit nos atq; dicet/q̄ absurdum est qd dicitis? Si facit quis mala: sciens mala esse cuz nõ oporteat facere uictus a bonis: an bona hec digna sunt/ut mala uincant uel non digna? Nõ digna dicemus: neq;. n. aberrasset ille quẽ dicĩus a uoluptatibus superatũ. Ad hec ille quãobrẽ bona indigna sunt ut mala uincãt/uel mala ut bona? nunqd ob aliud/q̄ cũ hec maiora sunt/illa minora: uel plura hec/ illa pauciora: Non habebimus preter hanc cãm aliquam Addet ille. Constat iã q; supari hoc dicit̃/loco exiguorum bonorum/maiora mala suscipe: Hec ita q; sic se habeant. Mutemus igit̃ hec nomina accipiamusq; ad eadẽ iocundũ ac triste/ dicentes hominẽ agere/tunc diximus mala/dicamus nunc tristia/scientẽ tristia esse a uoluptariis superatũ: talibus. s. ut uictoria sint idigna: Que uero alia inest ad dolorẽ indignitas uoluptati q̄ excessus inter se atq; defectus? hoc est cũ inter se hec maiora minora ue fiunt: plura itez et pauciora/uehementioraq; et remissiora. Siqs aũt dixerit: At multuz differt o socrates uoluptas presens a futura uoluptate atq; molestia: dicam equidẽ/num alio quopiã q̄ uoluptate atq; molestia? haud sane alio potest: Sed ꝑinde ẽ ac si uir peritus põderũ collectis uoluptariis collectisq; tristib;/eminusq; et cominus/lancibus supponere/diceretq; utra sint plura. Si enim uoluptaria cũ uoluptariis libres/maiora semp et plura sunt eligenda: sin aũt tristibus/tristia cõpares/pauciora atq; minora: sin iocunda cum tristibus: et tristia a uoluptariis excedant̃/siue ꝓpinqua/remotis/siue remota ꝓpinquis/ratio illa est eligenda in qua hec insunt. q; si iocunda a tristibus excedant̃/minime. an aliter se res habet o uiri? scio eqdẽ nihil afferre eos aliud posse: pro: Idem et ipẽ arbitror: so: Postq̄ uero ita se id hẽt/illos hunc in moduz interrogabo. Apparent oculis uestris eedẽ moles/cominus maiores minores eminus? ita respondebunt. Et crassa et multa similiter? et eq̃les uoces/prope maiores/longe uero miores? Consentient: si in hoc bene agere et felicitas nostra consisteret/hoc est in magnis molibus fabricandis accipiendisq;/paruisq; uitandis/ q̃ nã nobis potissima uite salus esset? num ars dimetiendi? an apparentis potentia? Immo potentia hec nos deciperet et errore confundens sepe nos cogeret eadem ãlias aliter iudicare: atq; adsciscere: In actionibusq; et electionib; magnorum ac paruorum sepius penitere. Dimetiendi uero facultas apparens hoc abrogaret refelleretq;: ueritatemq; aperiens animo qetem daret in ueritate manenti: atq; ita uitaz seruare. Consentirent ne homines ad hec dimetientem artem seruare nos/an aliam? pro: hanc ipãm: so: quid porro? si in ipã paris imparis ue electione salus uite consisteret: quãdo quod plus est recte eligi oporteret: et quando quod minus/uel ipsum ad se ipsum/ uel aliud forte ad aliud/siue prope seu procul sit/ quid potissimum nostram uitam seruaret? non ne scientia? Et non metiendi quidem cum excessus: atq; defectus ars ista sit. Cum uero paris et imparis habenda ratio sit/non alia q̄ numerandi scientia. Concederent homines hec? An non? pro: Absq; controuersia cõsentirent: so: Postq̄ uero salus uite apparuit in recta uoluptatis et doloris electione consistere quoad plura et pauciora/maiora et minora/propinquiora et remotiora pertinet: non ne dimetiendi primo facultas excessus atq; defectus/equalitatisq; mutue considératrix: pro: Necesse est: so: Quoniaz uero metiendi facultas est/necesse est ut ars et scientia sit: pro: Admittent: so: Que uero potissimum hec scientia sit/alias consyderabimus: Sufficit in presentia scientiam esse quantum ad eam spectat responsionem: quam ego et protagoras uestre eramus questioni daturi. Hec si recordamini erat questio. Nos quidem consensimus nihil scientia potẽtius esse: immo semper ubicumq; adest uoluptati cunctisq; aliis dominari: Tunc uos obiecistis uoluptatem sepe numero scienti homini dominari: Quod cum uobis nequaq̄ daremus: statim uos ita rogastis o protagora atq; socrates: si hoc non est a uoluptatibus superari/sed aliud quiddam/ declarate uos quid istud. Si illico uobis respondissemus inscitiam esse/nos protinus risissetis Nunc autem si nos deridetis: uos quoq; ipsõs irridebitis. Ipsi enim uos paulo ante confessi estis defectu sciẽ aberrare illos: qui in uolup

tatum et dolorum electione delinquunt. Ea uero bona sunt et mala: neq; defectu scientie tantum dixistis / sed ulterius addidistis / defectu scilz scīe metiendi. Actio aūt aberrans absq; scia ut et uos non latet / ab inscitia prouenit. q̄ pp qō dici solet a uoluptatibꝫ supari extrema īscitia ē. Quā ueluti morbū ꝓtagoras hic et ꝓdicus et hippias curaturos se quasi medicos ꝓfitentur. Uos aūt quia aliud quiddā esse hoc q̄ꝫ inscitiam opinamini: neq; uos ipōs neq; filios uestros hisce sophistis rerum harum doctoribus curandos traditis / quasi uirtus doceri non possit. Sed cuz pecuniis indulgeatis nimium neq; mercedez his preceptoribus offeratis priuatim publiceq; delinquitis: Hec plane uulgo respondissemus: Nunc autem uos etiam o prodice atq; hippia una cum protagora hoc ꝑcontor / cōmunis enim nobis hic sermo / num quid uera nobis loqui uidear an falsa? Uere admodum dicta esse superiora / uisum ē omnibus. Conceditis igitur imq̄ꝫ / quod iocundum est / esse bonum / quod triste / malum. Distinctionem uero illam nominum / quā prodicus hic īducere solet / reicio eiusq; requiro iudicium. Siue enim uoluptariū / siue delectabile: seu letum: seu quomodocumq; aliter nomines optie prodice. hoc mihi nunc ad quod uolo / respondeas: Subridens prodicus assensus est: et alii pariter consenserunt. Tum ego quid ad hoc o uiri? actiones omnes que adiocunde et sine molestia uiuendum tendunt non ne honeste et utiles? honestumq; opus / bonum et utile? Adnuerunt: Si ergo iocundum ipūm / bonum est / nemo uel sciens uel existimans alia meliora esse his que fecit / ac potest. deinde hec agit: dū meliora potest. Quod uero dicit̄ ab affectibus superari / nihil est aliud q̄ꝫ inscitia: Et quod affectibus dominari / sapientia: placuit oībus: quid uero inscitiam non ne tale quiddā dicitis: qn̄ quis falsa opinione decipitur circa res plurimi faciendas? hoc quoq; dederunt: Nemo uero libens ad mala descendit / uel ad illa que mala existimat. Neq; hoc ut uidet̄ nature hominis inest / ut ad ea q̄ censet mala loco bonorum declinare uelit: Et cum e duobus malis alterum eligere cogitur nemo quod peius eligit / dum licet quod est minus malum eligere. Hec omnis cunctis nobis rata habenda uisa sunt: Quid imq̄ꝫ timorem ac terrorem uocatis? Numquid quod ego erga te dico prodice? expectationem porro quandam mali / siue timorem: seu terrorem dicatis ipē uoco: Uisum est protagore atq; hippie timorem ac terrorem hoc esse: prodico aūt timorem quidem esse hoc / terrorem uero minime: Nihil id refert imq̄ꝫ o prodice sed istud si uera sunt supradicta: Uolet ne aliquis ad illa ꝓfisci que metuit / dum licebit ad ea que minime timet? An fieri neq̄t secundūz ea que iam concessimus? nam que quis metuit / cōstitit q̄ꝫ male esse putat: q̄ꝫ q; nullus sponte ad illa descendit et accipit que mala existimat: hec quoq; omnibus placuerunt: His ita suppositis o prodice imq̄ꝫ et hippias / primam eius responsionem protagoras coram uobis tamq̄ꝫ ueram defendat: Immo uero nunc non primam. Inquit enim primo ex quinq; uirtutis partibus / nullam talem esse / qualis est alia: et unāquāq; propriam habere potentiā / non hoc exigo nūc: sed quod postea dixit. Inquit enim in sequentibus quatuor uirtutis partes satis inuicem propinquas esse. Vnam uero illarum scilicet fortitudinem a reliquis longe differre. Quod inde conici posse dicebat / q̄ꝫ pleriq; inuenirētur fortissimi uiri: qui tamen profanissimi: iniustissimi itēperatissimi: et īsipiētissimi essent. ex quo patere uolebat fortitudinē ab omnibus aliis uirtutis partibus plurimum differre: Cuius ego responsum statim uehementer sum admiratus: multoq; etiam magis postq̄ꝫ uobiscum hec tractaui: Quare ab illo sciscitatus sum utrum fortes audaces uocaret. Ille uero precipites insuper addidit: Recordaris protagora hec te respōdisse. pro. Recordor: so: Dic obsecro nobis ad quid precipites homines / fortes nuncupas? An ea / que timidi aggrediuntur? pro: Non: so: ergo ad alia: pro: nempe. so: utrum timidi audenda aggrediuntur. Metuenda fortes? pro: ita fertur o socrates: so: Uera narras Uerum non istud requiro: īmo uero tu ad qd precipites fortes apellas? num ad mala scienter esse mala pernitiosaq;: uel ad ea que talia non sunt? pro: Impossibile hoa esse

absq; superioribus rationibus est ostensum: So: Et in hoc quoq; uere loqueris: Quāobrem si hoc recte est demonstratū / ea que mala pnitiosaq; iudicat nullus aggredit̄: quādoq̄dē constitit inscitiam esse quod dicit̄ ab affectibus superari: pro: plane: so: enimuero oēs inuadūt illa que audent / tam timidi q̄ꝫ fortes. Atq; hac ratione eadē et timidi et fortes aggrediuntur: pro: Immo cōtraria oīo sunt o socrates ea ad que fortes et timidi profisciscunt̄: Naz ad bellum q̄dem ire hi uolunt / illi uero nolunt: so: Utrum ire honestum: an turpe? pro: Honestū so: Non ne si honestū / etiam bonum esse supra consensimus? Omnes enim actōes honestas et pulchras / etiā bonas esse conuenimus: pro: Uera loqueris: et mihi quidem sp ita uidetur: so: probe / Uerum quos nā dicis in prelium ire nolle / cum iter id pulchrum bonumq; sit? pro: Timidos: so: Non ne si pulchrum et bonum / etiam est iocundum? pro: concessum est: so: nū quid cognoscentes timidi ad pulchruz / melius et iocundius profisciscі nolunt? pro: At uero si istud admittimus superiores ꝯuentiones peruertimus: so: Quid porro? Uir fortis non ne ad id quod pulchrum melius iocundiusq; est tendit? pro: necesse est confiteri: so: omnino igitur fortes uiri Neq; turpiter metuunt / siquādo metuunt / neq; turpiter audent: pro: ita ē: so: Si nō turpiter / honeste et pulchre: pro: certe: so: Sin honeste etiā bene: pro: utiq;: so: nō ne et timidi et feroces et furiosi cōtra turpiter audent et metuunt turpiter? pro: Et istud: so: Cur aūt turpiter et male audēt / nisi ꝓpter ignorantiam et inscitiā? pro: Ob hanc ipām causaz so: Quid uocas hoc / quo timidi ipsi timidi sūt: Timiditatem ne? an fortitudinem? pro: timiditatem: so: timidi aūt non ne propter metuendorum inscitiam apparuerunt? pro: sane: so: propter hanc ergo inscitiā timidi sunt: pro: nempe: so: Illud aūt quo timidi sunt: timiditatem esse asseruisti: pro: asserui: so: non ne igit̄ metuēdorum et non metuendoꝝ inscitia / timiditas erit pro: erit: so: Enimuero contraria est fortitudo timiditati? pro: absq; dubio: so: an non sapiētia metuendorum et non metuendoꝝ / eorundem inscitie ꝯtraria est? pro: prorsus: so: horum uero inscitia timiditas: pro: et maxime quidem: Sapiētia igitur metuendorum et non metuēdorū fortitudo est / eorumdē inscitie contraria existēs Haud ulterius annuit protagoras / sed siluit: Tum ego: Quid taces protagora? cur nō aut annuis aut renuis? ipē met perage inquit: Cōcludam protinus imq̄ꝫ / si unum hoc dumtaxat interrogauero: Utrum tibi nunc etiam ut et supra insipientissimi quidaz esse uideantur qui tamen fortissimi sint. Contedere nimis inquit ūideris o socrates ut ipē respondeam. ergo morem tibi geram. Impossibile dico uideri ex his que supra concessimus: non ob aliam cām im q̄ꝫ de his omnibus te percontor q̄ꝫ q̄ꝫ nosse cupiam qualia sint que ad uirtutem ꝑtinent / q̄d ue ipā sit uirtus. Scio equidem hoc declarato statim notum fore et illud / quo de ego et tu tot iam uerba consumpsimus: dum ego quidez uirtutem doceri posse negarem / tu uero posse asseuerares. Atqui arbitror nostre disputatōis exitum / si hominis instar uocem nancisceretur derisurum nos et his atq; huiusmodi correptionibus reprehensurum: q̄ꝫ absurdi estis o Socrates atq; protagora: Tu quidē ab initio dicebas o socrates doceri non posse uirtutem / nūc repugnare tibi ipī studes / dum ostendere niteris omnia hec esse scientiam / iustitiam scilicet / temperantiam / fortitudinem: Qua ratione maxime uirtutem doceri posse constaret: Si enim aliud quiddam esset scientia q̄ꝫ uirtus / quod protagoras asserere supra tentabat / plane doceri non posset. Nunc autem si uniuersum scientia apparebit: quod ipse inferre conaris o Socrates / mirum erit / si per doctrinam uirtus cōparari non possit. Protagoras autem primo quidem doceri uirtutem uoluit: nunc contra / adniti uidetur: ut quoduis aliud potius q̄ꝫ scientia uirtus appareat. Quo pacto minime omnium doceretur: Equidem o Protagora uidens hec omnia sursum / deorsumq; grauiter perturbata ut in lucem ueniant / uehementer affecto. Uelim autem his inter nos enarratis / quid uirtus est ostenderemus: rursusq; utrum doceri possit nec ne mōstraremus: Ne sepe nos epimetheus ille fallat in consyderatione decipiens / quemadmodum in distributione

neglexit ut tu narrabas: prometheus .n: ea in
fabula mihi magis ꝙ epimetheus placuit: quo
utens et uniuerse uite mee prouidens / hec oïa
tracto. Atqui si ipē uelles / ut ab initio dixi / li
bentissime de his rebus tecum deliberarē. Tū
protagoras / studium hoc tuū inquit o socrates
sermonisq; discursum laudo. Etenim cum cete
ra nisi me fallit opinio a me absint uitia / inuidi
a certe omnium remotissima: Et de te quidem
multis iam dixi me oïum quos conueneriz ma
xime me te admirari: equaliū certe ꝙ maxime.
Addo quin ēt nil mirum mihi fore / si sapientie
studio clarus euaseris. Ac de his alias quādo
cumq; uoles edisseremus. Nunc iam hora est
ut me ad alia conferā. Ita imꝙ agendum est /
si tibi uidet̃. quādoquidem et ipē iam pridem
alio abire cogebar ut dixi: ueruntamen ut Cal
lie honesto adolescenti morem gererez / perstiti
His dictis atq; auditis abiuimus.

Protagore Finis

Argumentum Marsilii Ficini in Euthydemū

P Lato insignis charitate uir in
Euthydemo quemadmodum
et sepe alibi studet animos ad
seria natos a uanis sophistaꝝ
nugis auertere: ostendens eos
uel ubi de rebus grauissimis agitur / ludere:
spemq; audientium ubiq; deludere. Hos aūt
et alibi aliter et hic ita describit / curiosos et ua
nos in uerborum altercatione certatores / ꝓmp
tosq; ad quod uis dictum: seu uerum / siue fal
sum sit / refellendum. Primo quidē ostendit ꝙ
auarū sit ingeniū sophistarum: cum euthydem̃
Dionysodorusq; fratres sophiste / artem milita
rem / qua gloriant̃ / parati sint mercede docere /
quam nullus umꝙ uendidit: Deinde ꝙ ābitio
sum: Quippe cum iudicialem pitiam una cum
militari et utramq; / una cum sophistica / que lō
gissime inter se discrepant simul profiteantur.
Tertio ꝙ uanum. nempe iam senes a rebus ad
uerba / a ueritatis studio ad mendacia sese cōfe
runt. Quarto ꝙ contēpnēduz: Breui .n. et ad
summā biennio qlibet cauillatoriam hāc asse
quit̃ facultatem. Quinto ꝙ periculosum. Nā
cui mirum uideri debet simplices adolescentes
fucatis sophistarū argutiis facile irretiri / falsis
q; inde opinionibus ꝑnitiosisq; moribus ibui.
Quādoquidem et socrates ipē senex sapientissi
musq; fingitur eadem esca illaqueatus / admira
bundusq; ad sophistaꝝ gymnasia propare. Ad
de ꝙ et socraticus ille demon q a nullo decipi
posse uidet̃ / a sophisticis horum nebulonum
prestigiis fingitur esse deceptus. Interea socra
tes etiā in senectute scolas puerorum et ludos
musice / uerborumq; rudimenta frequentans /
nos admonet: primo quidem neqd ad discipli
narum ꝑfectionem uel minimū contemnamus
deinde ne ut sepe accidit sub rustico quodam
uerecundie rubore a discipline studiis arceam̃
Tertio ut solonis more tam diu discendum no
bis esse censeamus ꝙ diu uiuendum. Proin
de ꝙ sophiste socraticam aduersus eos ironiā
numꝙ animaduertunt: imo uero nihil tam ma
gnificuz in eoꝝ laudes adducit̃ / quin facilime
credāt palāq; recipiant: duo nobis declarat pre
cipue: alterum quidem nihil uanius his nebu
lonibus reperiri posse: alterū uero eos q ad ali
os fallendos impensius student: nimirum sua
ipōrum fallacia facilime falli. Preterea ꝙ pre
stigiatores eiusmodi uirtutē quā pollicent̃ neq;
prestant umꝙ: neq; ad ipām alicubi exhortant̃
sed ad ꝯsuetas uerboruz cauillatōes ubiq; refu
giunt: easq; quasi res serias studiis aliis quasi
ludis ꝓculdubio anteponunt tria potissimum
nobis significat. Primum eos q uirtute ipi or
nati non sunt / eam numꝙ uel rōe uel exemplo
posse docere. Secundum homines uerborum
nimium curiosos / res bonas numꝙ uel cōseq
uel afferre. Tertium eos q facilime plurima
pollicentur / minime oīuz promissa seruare: Ac
cedit ad hec ꝙ socrates sophistas ad docendā
uirtutem allicit discipulorum diuitū plurimoꝝ
q; turba tamꝙ ambitiosos nimiuz et auaros.
Sed ibi sub ꝑsona critonis āmonemur / ne te
mere cuilibet curandū aīuz ꝯmittamus. Quod
uero socrates sophistas dum uirtutem ꝓmittūt

interim quasi deos obsecrat apte declarat: ab
ipō deo / uirtutez esse petendā: hominesq; uirtu
te preditos quasi diuinos habendos esse. Itez
ꝙ illos ob uirtutis studiū regibus beatiores exi
stimat / plane significat uirum uirtute predituz
primo quidem sui ipīus / deinde ⁊ regum eē re
gem. Docet preterea socrates in clinia curādo
quāta cum charitate quātam curāde iuuentuti
adhibere diligentiā debeamus: Mox uero sub
insolentissimoꝝ sophistarū pollicitationib; par
turiunt montes / nascetur ridiculus mus. Sed
et notāda est ibi hyperbolica quedā ad uanos
homines deridēdos Socratis ironia. Deinde
in comparabilis uanitas nebulonū pro rebus
uerba et illa quidē ineptissima ubiq; prestātiuz
cumq; exhortationem ad sapientiā promiserint
ad pueriles ineptias relabentiū: tum socrates
uniuersum sophistarū gymnasium / ait luduz eē
uerborum / eosq; rerum naturam oīo latere:
atq; artificiosas illorum telas / sola uerborū ex
positione significationisq; distinctione posse dis
solui. Obsecrat deinde facetissima quadaz iro
nia sophistas / ut post ludos ad seria ueniant / ꝓ
ponitq; formulam quandā ad cuius exemplar
exhortationem ad philosophiam ab illis exoptz
In eiusmodi formula felicitatē primo quidem
ꝯmuni notione describit bñ uiuere: Deinō hoc
ipūm bene uiuere uel in ipā rerum ad uotū cō
secutione / uel in recto rerū ipāꝝ usu probat cō
sistere. Atq; utrinq; ꝑ inductōes concludit sa
pientiam / cum sola et ꝯsequat̃ res ad uotū et u
tat̃ recte solam beatos efficere. Ibiq; talis in
ductionibus ordo conspicit̃ / ut si ꝑ singulas ui
te partes sapīa tum ad uotū conseqt̃: tum recte
utitur consequentez in uniuersa uita finez uite
ꝯmunem summūq; bonum sapīa eadem affert ī
consecutione ꝓspera rectoq; usu consistens. In
ter argumentandum uero preclara fulget sentē
tia secte stoice fundamentum externa uidelicet
et corporea eē in differētia potius et communia
ꝙ aut bona aut mala dicenda. Proprie uero
bonam esse sapientiā / malā uero in sipientiam:
Siquidē ꝑ illā bona omnia / ꝑ hāc omnia mala
nobis euadunt: ideoq; sapientiā solā beatos fa
cere posse. ꝙ uero in sciētia potestas ad felici
tatem tota consistat: tria ipā felicitatis nomina
a priscis grecorum auctoribus instituta decla
rāt .s. eudemonia: eutychia: eupragia. Primū
significat cognitionem boni: secundū consecuti
onem / tertium uero usum / que oīa scientia no
bis ꝑficit: Quā boni sciam plato et hic et alibi
dicit quodāmodo omnem esse uirtutē. Sapien
tiā quidem esse absoluti diuiniq; boni sciam:
Prudentiam uero scientiam bonorū maloruz
q; proprie ad hominem ꝑtinentiū. iustitiā quo
q; sciaz bonorū malorumq; pro meritis distri
buendorum fortitudinem aūt sciaz circa bona
et mala audendi atq; metuendi. Temꝑantiā de
niq; sciaz circa bona malaq; similiter ad sciscē
di atq; fugiendi. Meminisse pre ceteris hic o
portet platonem et hic et sepe alibi inuere sapiē
tiā non tam humano studio comparari ꝙ pur
gatis mētibus diuinitus infundi solere. Quip
pe cum aīus huic ꝯiunctus corpori / ad res pe
nitus a corpore separatas reddatur ineptus et
quasi noctua sub nimio diuinoꝝ splendore cali
get: Qua propter socratica ad sapientiā adhor
tatio / non tam ad speculationez ꝑtinet ꝙ ad mo
res: Quibus tandem purgatus aīus sapientiā
ā deo et scientiā prudentiāq; consequit̃. Per
hec socrates dum a sophistis exhortationez ad
philosophiam que est sapīe studium exposcere
simulat / ipē interim aptissima quadam dissimu
latione ad philosophandū mirabiliter adhorta
tur. Uerumtñ nō dū sophiste exhortationē uel
pro se ipis uel pro aliis saltem accipiunt. Sed
ꝑ solitas iterum ineptias reuoluunt̃: Ubi appa
ret ꝙ ꝑtinax uel in uitiis uel in nugis semꝑ sit ī
genium uel iniq; natum uel perperam educatū
Inter hec animaduerte diligētissime diuinam
platonis sententiā: qua iubemur uirtutis sapiē
tieq; consequēde grā / perpeti non solum in cōm
moda: iacturas: labores: et seruitutem: uerū ēt
si speremus ex ipā dissolutōe nostri meliores de
niq; euasuros / permittere nos illi qui hoc ipūz
ꝓmiserit excoriādos liquefaciendosq; ac peni
tus dissoluēdos: Ubi apparet quantum animi
bonum rebus prestet corporeis: et quātuz pro
bādi sint ueteres illi fortissimi martires christi
anorum: huic illud simile qui animā amat suaz
in hoc mundo ꝑdet eam: q uero hic eam perdi

derit/eandem in etberna uita recipiet. Pro
inde socrates sopbistarum captiunculas confu
tans demonstrat contra sopbistas facilime pos
se sopbismata retorqueri: presertim quia cogit
eos et sibimet repugnare et absurdissima confi
teri. Dis actis rursus simile superiori formu
lam simulando/declarat nibil boni auditores a
sopbistis accipe/sopbistasq̃ ipõs ueluti p ditis
simos ad bonam frugem reuocari non posse.
Quoniam uero tria bec nomina inter disputā
dum sapientiam/sciam/prudentiā/sepe repetit
animaduertendum est/ubi obseruātius loquit̃
sapiētiam definire diuinorum cognitionē sciaz
naturalium/prudentiā bumanoruz: Ubi uero
minus obseruanter/scīe nomine ad tria bec si
gnificanda uti solere. Sed ubi liberius singul̃
pariter pro omnibus uti. Preterea duo addu
cit artium genera/earum scilicet que efficiant
opera: et earum que factis utant̃. Et quoniam
ars que utitur alterius artis opere/ tum finem
illi fabricādi prescribit: tum exemplar adbibet
operis absoluendi/non iniuria utentem artem
facienti dignitate preponimus. Attende bic pla
tonem tam paruifacere facientem artē/tam ma
gnifacere utentem/ut aptissime uelit siquis uel
materias omnes in aurū pro arbitrio possit cō
uertere: imo et īmortalitatem ipām inter boīes
comparare/nibil sibi uel tantā auri molem uel
īmortalitatē nisi uti sciuerit profuturaz: Atten
de iterum ɔmunem bic oratorie artis abusum
sopbistice similem prorsus uituperari tamq̃ fa
scinationis malefice spēm ubiq̃ ad inficiēdos
pturbationibus animos uenefice contendentē
Simili quadam rōe ɔmunem poesis abusum a
libi detestatur: Sed quia bic in artibus nume
randis nominat dialecticā: ne quorundā more
dixerim dialecticem: nam dialectica mibi latini
us sonat/meminisse oportet logicā apud plato
nem significare artem regulas nominū oratio
num argumentationūq̃ disponentez: dialecti
cam uero sagacē pbilosopbātis indaginē regul̃
bis utentē ad rationes rerum inuestigandas.
Diuinarum presertim/a quibus rerum quoq̃
sequentium summe rōes accipiunt̃. Ideoq̃ di
alecticā plerumq̃ apud platonē tbeologiam no
biq̃ significare: Nominat ibidē artem regiam

atq̃ ciuilem. s. prudentiā bumani generis felici
ter gubernādi: Que quidē siue in psona priua
ta siue publica sit/uel una uel multis/ eque ab
ipō tam ciuilis q̃ regia nuncupat̃: buic profec
to tamq̃ regine oēs subigit facultates: que in
agendo faciendoq̃ uersantur: quibus ipā dat
leges: ac tamq̃ instrumentis utitur et ancillis
Subicit similiter tbeologie scias omnes q̄ uer
santur in speculando: ad quā be ita se babeāt/
quemadmodum priuate artes ad regiam. quā
obrez socrates dum in ipā formula supiori for
mule rursus continuata/facultatē querit ad fe
licitatem potissimū ɔducentē/merito dimissis a
liis ad regiam tbeologiamq̃ confugit: Preser
tim cum felicitas in optimo rerum usu ɔsistat:
be uero rectissimū tum speculandi tum agendi
et faciendi usum afferre oībus per omnia stuō
ant. Idem tradidit in pbilebo: idem in ultimo
legum: idem in libris de re p. ubi ad generis
bumani felicitatem futurū gubernatorē in tbe
ologia primū/deinde in ciuili instruit disciplia
asserens diuinā ipāz boni ideam: uix tādez a so
lo legitimo tbeologo pcipi. Ac nisi pcepta fue
rit/non posse quicq̃/uel priuatim uel publice
recte agi feliciterq̃ disponi: quamuis autez ita
sit: Socrates tamen bic inter adolescentes atq̃
sopbistas/mysteria bec reuelanda non censet:
Mos. n. socraticus adolescentes exbortatur
solum. sopbistas solum confutat/uiros deniq̃
legitimos docet: Dic ergo sub ironia atq̃ dissi
mulatōe eiusmodi tangit mysteria/seq̃ simulat
besitare: et quasi inter sopbistas uertiginosos
pati uertiginem. Forte uero ambigere propte
rea simulat utrum tbeologia ciuilisq̃ prestet fe
licitatem/quia neq̃ tbeologie: neq̃ ciuilis di
scipline absolutā perfectionem bumana quadā
uia/sed diuina potius inspiratōe baberi posse
sepe confirmat. Quapꝑter non iniuria buma
nis diffisus uiribus/ felicitatē in diuinā refert
munificentiā/in quam et tbeologie sapīam: et
ciuilis prudentiā procul dubio rettulit: Eo de
niq̃ pacto bec omnia nobis accipiēda sunt: ut
bumana quidem officia mentes ad felicitatem
preparent/precipue sub tbeologica ciuiliq̃ di
sciplina rectissime gubernata: dei uero ipsius
clementissima bonitas/summū bominis bonuz

per bec quasi media ad ipūm conuersis deniq̃
largiatur. Statueram bic satis bonestum ar
gumento īmo uero cōmentario finem impone
re: Uerum detinet me adbuc necessaria questi
o: ad quid conducat frequens socratis ironia/
que quidē semp socratis bona dissimulat: sepe
ů bona simulat superborū: et quātum semp so
crati derogat tantum/sepe superbis arrogat: at
q̃ id quidem iocis facetiisq̃ frequētibus effi
cit: et sepius ultra fidem: Ut in se quidē depri
mendo audientes reddat modestiores: in sup
bis uero supra fidei modum extollendis/super
biam reddat omnibus deridendam: Profecto
qui preter modum laudātur a socrate si nō om
nino pditi sunt/rubore confusi se ipōs emēdāt
sin uero iam pditissimi/non ipi iam/sed presen
tes correptionis eius exemplo tā ridiculā super
bie uanitatem cautissime uitant. Est aūt socra
tica ironia/res admodum artificiosa: urbana:
faceta: uenusta: Tutius ueritati adstipulat̃ odi
umq̃ declinat: dū et professionē apte dissimul̃at
et prius sibi derogat manifeste q̃ uel clam de
rogare alteri deprebendat̃: et quod maximū ē
in uitiis corrigendis fugit maledici notā. Per
banc utiq̃ prope buius dialogi finem sopbisti
ce cauillatōis uitupationem in tria colligit ca
pita: primum q̃ probatissimi quiq̃ nugas eius
modi aspnantur. Secundum q̃ sopbismata se
ipā confundunt. Tertium qđ uel pueri bec tā
q̃ leuissima biduo assecunt̃/mox a sopbista de
scendit ad rbetorē: Uterq̃ enī ciuilē uirtutez
falso profitetur/ut scribitur in gorgia: et sopbi
sta quidē pbilosopbi speculationem: rbetor au
tem moralē pbilosopbi disciplinā simulat pcul
a uero: oñdit aūt rbetores atq̃ oratores dū se
et pbilosopbos et ciuiles simul ꝓfitent̃ eē ad u
trūq̃ ꝓrsus inutiles. Cōcludit postremo dialo
gū gemina optīaq̃ sentētia: Altera q̃ ē curādū
magis eē/ut bñ sint filii q̃ ut sint: atq̃ ut illos
relinquas bonos/potiusq̃ illis relinquas bona
Altera uero oīo esse pbilosopbādum qñqdem
pbilosopbia ipā res est diuīa: neq̃ uel ob falsos
eius ꝓfessores: uel ob mendaces calūniatores
dimittēdam esse possessionem adeo pretiosam.

Argumenti Finis.

Euthydemus siue litigiosus/translatus e greca
lingua in latinam a Marsilio Ficino Florenti
no/ad Petrum Medicem Uirū clarissimum.

Criton Socrates Euthydemus Dionysodo
rus Clinias Chtisippus

q

Uis nam ille erat o socrates:
qui cum beri in lycio disputa
bas? Nempe turba frequens
circumstabat. Quare licet ꝓ
pius accederem audiendi aui
dus/nibil tamen aperte pcipere potueram. cuz
uero in pedes erectus inspicerem/ mibi uisus
est bospes qdā esse/qui cum disserebas. Quis
ille? so: de quo interrogas crito/ Non enim u
nus tantum/sed duo aderant: cri: tertius ad de
xteram tuā sedebat is/cuius nomen audire pcu
pio: Medius aūt adolescentulus ille Axioci fi
lius: qui mibi uisus est satis admodum profe
cisse: Critobuli qdem nostri ferme equalis est
Uerum ille aridiori quodā corporis babitu:
Iste grādioris spēm pre se ferre uidet̃: bōesta
sane īdole atq̃ egregia: so. Euthydemus iste ē
quem queris o crito: Qui uero ad sinistraz se
debat/dionysodorus eius frater. q disputatōis
particeps simul extitit: cri: neutrum cognosco o
socrates: so: Noui quidem bi ut uident̃ sopbi
ste: cri: Que nam boꝝ patria est? que sapiētia?
so: Cbii sunt ut arbitror patria: thurios popu
los petiere: Unđ digressi multos iam ānos bis
ī locis uersantur. Sapientia uero illorum mi
rabilis est o crito. In omnibus certe sapientis
simi: et bactenus ignorabam eqdem pfectos a
tbletas esse: bi. n. ad omne certādi genus potē
tes sunt: non quēadmodum acarnani fratres a
tblete: Illi namq̃ corpore tantuz ualent/ bi ue
ro corpore primum pugnare maxime possunt:
et eo genere pugne/quo omnia supantur: sane
ad rem militarem instructi sunt plurimum: et
quem uis alium modo mercedem exponat/ad e
am rem strenuum uirum reddere possunt: De
inde iudicialem pugnam et ipi tractare expedi
req̃: et unumquemq̃ instruere possunt ad scri

bendas cās et orandas. Hactenus quidem ha rum rerum dumtaxat periti erant. Nunc autem pfecte athletarum facultati finem imposuerunt Quod enim deerat certandi genus/nuper assecu ti sunt: ut nemo illis valeat reluctari usq; adeo in uerborum altercatōe fortes euaserunt/prōp tiq; ad quoduis dictum seu uerum siue falsum sit/refellendum: Quapropter o crito his me uiris tradere cogito: pollicentur enim quemuis ali um breui se eorundē cōpotem reddituros: cri: An non te grādior etas absterret o socrates? so: Minime crito: Est enim quod me soleṫ: ne q; diffidere sinat. Nempe et hi iam senes ut ita dixerim/huic se facultati quam ego nunc exop to/cōtentiose uidelicet dediderūt. Naz ante bi ennium eam non dum callebant: Unum uero hoc tantū uereor/ne his dedecori sim quemad modum conno metrobii filio cithariste/qui me etiā nunc fidibus docet: pueri igitur condisci puli me quotidie rident et connum ipūm senū magistrum nuncupant: Ne ergo hoc idē aliqs hospitibus his obiciat/et illi hoc detenti/me recusent/alios quoq; non nullos o crito natu grandes mecū illuc discēdi grā ꝓficisci sum ex hortatus: hic item aliis persuadere conabor. Sed cur non et tu uenis? filios tecū ducens? porro cum uiderint/quia spabunt filioꝝ quoq; tuorum concursum his quasi illecebris adduc ti libentius nos erudiendos excipient. cri: nihil prohibet socrates/si tibi uideṫ. Uerum prius que illorum sapientia sit enarra/ut quid ꝑcep turi simus cognoscā: so: haud quaq; nunc an te obiciā ꝙ non satis recorder: qa minus attē derim: imo et incubui diligēter et memini: tibi q; a principio cūcta referre conabor. Eqdem diuina quadā sorte in gymnasio solus ubi me uidisti/sedebā: Iamq; inde discedere cogitabā Sed statim surgenti mihi solitū illud demoni cum signuz obstitit. Restiti itaq; ac paulo post ingressi sunt hi Euthydemus Dionysodorusq; et alii multi cum illis. qui illorum mihi discipu li uidebanṫ: Ingressi aūt/in ipō adopto cursu deambulabāt: Neq; dum bis aut ter iter illud e egerāt cum aduentauit clinias ille/quem ꝓfe cisse dicis et uere loqueris: Eum secuti sunt a mici et alii multi: et adolescens qdam chtisip

pus peaneus ingenio qdem bonus et pulcher/ sed ipā iuuentute lasciuior: Intuitus me ab in gressu clinias sedentē soluz contra uenit: et ad dexterā meam sedit ut et ipē ais: Cū uero cum dionysiodorus euthydemusq; uidissent primuz qdem nouis adstātes inuicem disserebāt: hinc atq; illinc i nos oculos conuertētes: Ego. n. illos diligētissime obseruabā. Deinde propius accedētes/consederunt: Euthydemus qdem iuxta ipūm adolescētem: Dionysodorus autem iuxta me ad sinistram: Alii uero utrumq; cōti git: his igiṫ congratulatus sum/utpote qui diu illos non uideram. Post hec ad cliniā cōuer sus imq̃/Isti qdez o clinia uiri Euthydemus Dionysodorusq; non in rebus paruis sunt/sed maximis sapientes. Nā que ad rem militarem ꝑtinent/sciunt oīa: quot nosse debet quicumq; strenuus dux exercitus est futurus: circa acies ordinesq; et exercitus instructiones: et prelia possunt quin etiā causidicum quemuis efficere accusatoremq; acerrimum eorum q iniurias i tulerunt: illi me ita locutum contempserunt: se q; inuicem inspicientes subrisere: Atqui inqt eu thydemus/haud amplius hec serio tractamus o socrates: sed his itermittendi studii grā uti mur. Quod ego admiratus imq̃/ꝙ preclara studia uestra sunt/si res tāte quasi intermissio nes quedam iociq; a uobis habenṫ? Dicite per deos obsecro/quid hoc uestrum tam egregium opus? Euthy: Uirtutem o socrates arbitramur facilime atq; optime omnium docere posse: so: prob iupiter/ꝙ pretiosam rem pollicemini? Qua sorte potissimum lucrum istud uobis ob tigit? Equidē ita ō uobis cogitabam hactenus ut modo dicebam: quasi ō uiris in re militari prestātibus: idq; ō uobis predicabam. Memi ni enim cum huc primum uenistis/hoc solum modo fuisse professos. ꝙ si nunc re uera scien tiam hāc adepti estis/estote propitii profecto uos perinde ac deos aduoco: obsecrans ut su periora errata mihi nunc ignoscatis: Ueruz ui dete o euthydeme dionysodoreq; utrum uera loquamini: Neq; mirum uideri debet siqs rei istius quā pollicemini magnitudinē estimans difficile credat. Eu: Certe scito ita esse o socra tes: so: beatiores equidem uos ob cuius rei pos

sessionem ꝙ ob regnum suum magnum regem existimo. Uerum dicite queso/utrū ostendere hanc sapientiaz cogitetis: an aliter uobis sit cō sultum: Eu: ad hoc ipūm o socrates uenimus tamq̃ demonstraturi atq; docturi/siqs discere cupiat: so: Atq ꝙ uolent oēs quicumq; carent/ ipē uobis quasi sponsor affirmo: Ego quidem prio: deinde ēt clinias iste: preterea chtesippus ipē: aliiq; presentes: Ostendi. n. illis clinie ip sius amicos: q nos iam circumstabāt. Chtesip pus forte procul a clinia sedebat: Cum uero Euthydemus inter disputādum ad āteriora ꝓ cedens clinie inter nos medio sese opponeret: et chtesippo eius īpediret aspectū: surrexit chte sippus et primus e conspectu nostrum stetit: ut et uideret amicum et disputātes audiret: Simi liter et alii hunc secuti nobis protinus adstite rūt: tam clinie amici ꝙ Euthydemi et Dionyso dori comites: hos ego oēs digito signans Eu thydemo pollicitus sum illius fore discipulos Chtesippus igiṫ uehementer ē assensus: nec nō alii: iusseruntq; sapientie uim ostendere. Tuz ego o euthydeme atq; dionysodore/his ꝓrsus gratificari uelitis: et mei grā demōstrare: pluri ma qdem talia sunt ut ostendere illa opus pro lixum sit futurū. Id aūt mihi dicite: utrum ho minem dumtaxat iam ꝑsuasum ꝙ discere a uo bis oporteat/bonum efficere uirum potestis? An illum preterea q non dū fuerit persuasus: quia nullo pacto doceri posse uirtutem putaue rit/uel forte uos illius non esse magistros: Nū quid artis eiusdem opus est homini sic affecto ꝑsuadere ꝙ et doceri uirtus potest: et ipi uos e stis a quibus optime quilibet discat: sic ne an aliter? Huius eiusdem inquit dionysodorus artis est opus o socrates: Vos itaq; pre ceteris inq̃ hominibus optime ad philosophie uirtu tisq; curam exhortaremini. Sic arbitramur o socrates: Cetera imq̃ postea ostendetis: hoc uero nunc ostendite. ꝑsuadete queso huic ado lescētulo ꝙ philosophie uirtutisq; studio totis sit uiribus incumbendum. Mihiq; et his oib; morem gerite. Porro adolescentulus hic usq; adeo mihi: et his omnibus cure est: ut eum in optimum uirum euadere summopere studeanṫ Est autem axioci filius ex maiore alcibiade na

ti. minoris aūt alcibiadis qui nūc est patruelis Nomen eius ē clinias. Cui cū in tenera etate sit/ut decet/timemus nequis forte ueniens ali o eius animum flectat atq; inqnet. Quare uos peroportune uenistis: Et nisi quid prohibet/ pueri huius piculum facite/uobisq; presentib; cum illo disserite: Cum hec ferme dixissez Eu thydemus fortiter nimiū et audacter nihil ait o socrates prohibet/si modo uelit nobis adole scentulus respondere. Haud insuetum imq̃ illi hoc est. frequenter enim presentes hi cuz eo disputant/deq; multis interrogant. Quo circa consentaneum est ut respondere nunc audeat Que secuntur o crito: utinam pro dignitate re censere ualerem. Neq; enim exiguum opus pu tandum. ut ualeat quis inextimabilem illam sa pientiam enarrare: Quare mihi nunc ut et poe tis opus esse uidetur musarum: memorieq; suf fragium inuocare priusq̃ tante rei narrationē exordiar. Euthydemus hūc in modum ut arbi tror est exorsus: Utri sunt o clinia homines: q aliquid discunt? sapientes ne? an ignorantes? puer autem propter questionis illius pondus erubuit: et esitans: oculos in me cōuertit. Ego uero perturbationem illius animaduertēs inq̃ Bono animo esto clinia: et que tibi uidentur/ uiriliter isti responde. Forte enim maxime te iuuabit: ita loquenti mihi dionysodorus inclia tus ad aurem ac ridens ait: predico tibi o socra tes quicqd puer responderit/confutatum iri. Interim responderat clinias/itaq; puerum mi hi admonere non licuit. Responderat autem sapientes esse qui discunt. Ad quem euthyde mus. Uocas preceptores aliquos an non? Assen sus est. An non preceptores/discentium precep tores sunt? quemadmodū citharista atq; gram maticus et tui et ceterorum puerorum precep tores fuerunt/uos aūt discipuli. Consensit. Cū discebatis/non dum sciebatis hec eadez que dis cebatis. Non dum. Nunqd eratis sapientes: quando hec ignorabatis? Nequaq̃. Si non sapientes: ignorantes igitur: Omnino? Uos er go dum discebatis que ignorabatis/ignorantes discebatis. Annuit adolescens. Ex hoc sequiṫ: ut ignorantes discant o clinia: nos sapientes: ut ipse putabas. Cū hec ille dixisset/tanq̃ chorus

significante magistro/summo applausu concla
marunt riseruntq; illi euthydemi et dionysodo
ri sectatores. Ac priusq̃ respiraret puer/ bene
atq; preclare excipiens sermonẽ dionysodorus
ait: Quid porro o clinia? Quando aliqua reci
tat grãmaticus/qui nam pueri illa perdiscunt
sapientes ne an ignorantes? Sapientes inquit
clinias. Ergo sapientes discunt nõ ignorantes
Quare non recte euthydemo paulo ante respõ
disti. Hic altius exclamarunt riseruntq; illoꝝ
astipulatores/euthydemi dionysodoriq; sapien
tiam admirati. Nos aũt quasi stupidi conticui
mus: Cum ergo nos euthydemus ad hec stupi
dos redditos esse cognosceret/ ut in maiorem
quoq; sui admirationem traheret: non dum di
misit puerum/sed ulterius eum ĩterrogauit.
Atq; illoꝝ more qui in choro sunt ad saltandũ
promptissimi/duplicem circa rem eamdẽ que
stionem inuertit: dicens: Utrũ discentes: que
sciunt/discunt an que nesciunt? Tunc dionyso
dorus iterum mihi susurrans ad aures. Tale ĩ
quit o socrates est et hoc/quale quod supra fu
it illatum. prob: Juppiter inq̃ ꝙ preclara: ẽt
superior nobis uisa est questio? Ita semp ait ĩ
euitabiles questiones proponimus. Ideoq; ui
demini inq̃ apud discipulos uestros auctorita
tem habere non mediocrem. Interi clinias eu
thydemo respondit/eos qui discunt/ que igno
rant perdiscere: Statim ille eũ queãdmodum
et ante ĩterrogauit. Scis ne ipse litteras? scio
Non ne oẽs? et omnes. Quando aliquis reci
tat: non ne litteras recitat? Concessit. Ergo il
la que scis recitat: quando qdẽ ipse omnes scis
litteras. Admisit et istud. Non ne discis: que
quis recenset. Assensus est. An uero ignorãs
litteras discis? Minime. Immo sciens disco:
Non ne igiẽ que scis/discis/siquidẽ oẽs scis li
teras? Annuit. Non recte itaq; respondisti.
Uix autem dixerat hec euthydemus/cum dio
nysodorus tamq̃ spherã sermonem assummẽs
aduersus adolescentulum hec intulit. Decipit
te euthydemus o clinia. Dic mihi. An nõ di
scere est/scientiam illius accipero: quod quis
discit? Admisit clinias. Scire autẽ nunquid
aliud ẽ ꝙ scientiam ipsam iam habere? Conce
ssit. Nescire igiẽ est/non dum habere scientiã

Dedit et istud. Utri rem aliquam capiunt? qui
habent? An qui non habent: Qui non habẽt.
An non confessus es/nescientes homines ex
illorum numero esse/qui non habẽt? Annuit
Discentes igiẽ ex illoꝝ numero sunt qui capiũt
non ex eorum qui habent: probauit. Ergo qui
nesciunt o clinia discũt: non qui sciunt. Post
hec uero tertio iam certamine opugnare euthy
demus adolescentulum properabat. Ego autẽ
succumbentem miseratus ut eum paulũ recre
arem/ne forte nimium expauesceret/ hunc in
modum consolari cepi. Ne mireris o clinia/si
insueti tibi sermones isti uidentur: forte nãq;
non percipis qd erga te hospites isti faciant.
Idem profecto faciunt isti quod furentes sa
cerdotes illi qui corybantes uocanẽ/in myste
riis agunt: quando ĩ solio collocant illũ quẽ
sacris initiaturi sunt/uariisq; iocis applaudũt:
et coreas ducunt. Intelligere hec te arbitror
si modo et ipse initiatus es/ludunt similiter isti
nũc et circa te choreas ducunt ac saltant: qua
si nunc expiantes te et postea sacris initiaturi:
Itaq; in presentia existima primas quasdã sa
crorum sophisticoꝝ cerimonias celebrari. nã
primum qdẽ ut iubet prodicus proprias nomi
num significationes oportet accipere. Quod et
tibi hospites ostenderunt: circa id quod disce
re nominatur: cuius proprietatem minime no
sti. Utuntur enim uerbo hoc homines ad eũ
actum significandum/quando aliquis ab initio
rei alicuius scientiam nullam habẽs/ deinde il
lius scientiam accipit. Utuntur qn etiã uerbo
eodem ad animaduersionem illius significan
dam q scientiam habẽs/hac ipsa scientia rem
eãdẽ quotiẽs fit uel dicitur: agnoscit. Magis
aũt ꝓprie cogitare ꝛ aĩaduertere hoc ꝙ discere
uocãt ĩterdũ ẽt discere. id ũ te latuit ut isti mõ
strarunt/idem uidelicet nomen contrariis ab
hominibus attributum: scienti quidem et nesci
enti. Simile aũt huius est et illud/quod ĩ secũ
da questione proposuerunt: ĩterrogantes utra
discant homines/an que sciunt/an que nesciũt
Hec omnia ludi quidam ĩ disciplinis sunt. qua
propter ludere tecum istos existimo. Ludum
autem hac de causa nuncupo: Quia et siquis
multa generis huius uel omnia nouerit/ rerũ

quidem naturas nihilominus intelliget/ludere
tñ ex ipsa nominũ differentia aduersus hoĩes
poterit quasi ĩteriecto crure ꝓsternẽs eoꝝ more
qui sedere uolentib; furtĩ subsellia subtrahunt
et effusius rident: cũ uident aliquẽ cecidisse su
pinũ. Hec igiẽ et tu ꝓ ludis qbusdã ab istis ac
cipe. Deinceps aũt seria tibi isti tractabũt. Egoq;
ab illis que ꝓmiserũt exposcã: ꝓmiserũt porro
se ex hortatoriã sapiẽtiam ostensuros. Nunc aũt
mihi uidenẽ putasse prius tecũ esse iocãdũ: Sa
tis ergo hactenus: o: euthydeme dionysodore
q; nobis sit lusum. Ostendite iam qd seqtur.
Restat nempe ut ad uirtutis ꝛ sapiẽ studium:
hunc adolescentulũ exhortemini. Uerũ primo
ipse exemplar quoddã et formulã exhortatioĩs
illius quam postulo nobis ꝑfiniã. Quod si ru
stice et absurde ꝑscribere uideor: ne deridẽatis
obsecro: Nam sapiẽ uestre audiende auiditate
ꝑcitus ineptias nũc meas oñdere uobis audeo
Audite igitur sine risu uos et discipuli.
Tu aũt mihi axioci fili responde/ Utrum om
nes bene agere: hoc est bene uiuere cupiamus
An forte questio hec ut formidabam ex eorum
numero est que ridicula sunt. Dementis enĩ ho
minis est hec talia in controuersiam trahere.
Nam quis est hominum q bene uiuere non cu
piat? clinias: Nemo. so: Age postq̃ bñ uiuere
uolumus/quo pacto hoc assequi possumus?
Numqd si bona multa nobis adsint? an inepti
or est qui de hoc ambigit: Constat enim ita eẽ:
cli: constat sane: so: Bona uero ex omni rerum
genere que nam sunt? An forte neq; id arduũ
est inuentu. neq; ab eleganti ingenio dubitãdũ
Quilibet aũt dicere esse bonum/diuitem esse:
Nõ ne? cli: Maxime: so: an nõ et sanum esse et
pulchrum? ceterisq; corporis dotibus frui: cli
certe: so: quin ẽt nobilitas generis et potentie ꝛ
honores ĩ sua cuiq; ciuitate sunt bona: cli: Et
ista: so: Que preterea bona restãt? Si dixerims
temperãtiam iustitiam. fortitudiẽm esse bona/
numqd recte? cli: Dubitaret forte quispiam: so
Tu uero qd ais? cli: bona ꝑfecto dicẽda: so: sa
piẽtiam uero quo ĩ genere locabimus? bonorũ
ne? an aliter? cli: In bonorum genere: so: uide
ne quid bonorum ratione aliqua dignũ preter
mittamus: cli: Mihi sane nullum pretermisisse

uidemur: Tunc recordatus imq̃ uidemur o cli
nia maximũ bonorum omnium postposuisse: qd
hoc petit ille. felicitatem imq̃ hoc est rerũ cõ
secutionem ad uotum/ quam uel imperitissimi
homines summum bonum nuncupãt: Uera lo
queris ait. Tũc ego rursus penitentia motus/
ferme imq̃ risum o clinia hospitibus concitaui
mus: quamobrem? so: Quoniam cum felicita
tem in superioribus posuerimus: mõ iterũ eas
de re loquebamur: Quid istud? ridiculum por
ro quod ante positũ est rursus proponere/ bis
q; eadem recensere: Qua rõe id ais? Sapientia
imq̃ ipã felicitas est: quod quidem uel puer q
uis intelligat. Quod ille tamen ob puerilem ru
ditatem admiratus est: sed ego affectũ eius co
gnoscens/hunc ĩmodum interrogaui: Non ne
o clinia nosti ꝙ periti tibicines optime omniũ
quicquid ad tibiarum usum ꝑtinet cõsecũtur?
Assensus est: et eruditi grãmatici quod ad lit
teras tum scribendas tum legẽdas attinet: ꝑr
sus: sapientes quoq; gubernatores optatum na
uigationis portum pre ceteris assecunẽ: ita est:
Nec non belli dux sapiẽs/quod ad militiã spec
tat/securius expedit: et cum illo tutius q̃ cum
ignorante militabis absq; dubio: Et sapiens me
dicus ad optatam corporis ualitudinẽ melius
q̃ insipiens te ꝑducet: tuq; te ipũm libentius
illi committes: Certe: An ideo ꝙ putares feli
cius et ad uotum sapientie cum illo magis tibi
res successuras? Consensit: Sapiã igiẽ omni
bus humanis in rebus/felices nos idest uoti
compotes efficit: Neq; enim aberrat umq̃ nec
fallitur sapientia ulla/sed recte opus peragit at
q; assequiẽ: alioquin sapiã nulla esset. Cõueni
mus tandem nescio quomodo ita summatim es
se dicendum/presente sapiã/haud ulterius feli
citatem desiderari. His uero concessis rursus
illum percontatus sum quid de his que supra
concessa fuerant/sentiremus: Confessi: n. sumẽ
si multa nobis sunt bona/bene beateq; nos uiue
re: admisit: Nũ beate uiuimus ꝑ presentia bo
na/si nihil prosunt nobis/an si prosunt? Si ꝓ
sunt ait: An uero conferũt quicq̃/si habemus
illa duntaxat/nec tamen utimur? Ueluti si epu
las multas poculaq; habemus/nec uescimur/nũ
quid iuuãt? nihil: preterea si artificib; exposita

Lingiosul.

sint preparataqꝫ singula ad ipsum opus perficiē
dum/ipsi uero non utantur/nū bene agent prop
ter ipsam dumtaxat possessionem eorum que ad
perfectionem operis requiruntur? Ceu si fabro
preparata sint instrumenta omnia lignaqꝫ suffi
cienter exposita/ipē uero nihil fabricetur/num
qd ipā possessione iuuabitur? nullo pacto inqt
Quid uero? siquis diuitias et bona que diximus
oīa nactus nequaq̄ utatur/numqd erit ipā bo
norum possessione beatus? Minime o socrates
Oportet itaqꝫ illum imq̄ q beatus futurus est
non solum bona huiusmodi possidere sed uti:
Nihil enim sola possessio iuuat: Uera loqueris
Num possessio ususqꝫ bonorum o clinia ad bea
te uiuendum sufficit? Mihi quidem uidetur:
Utrum ita dicis/si modo qs recte utat̄/an etiā
si non recte? si recte: Probe loqueris. Longe
namqꝫ a beatitudine ut arbitror/alienior est q
aliquib; abutit̄/q̄ qui dimittit. Illi siquidem
mala sunt/isti nec bona sunt neqꝫ mala. Nō ne
ita dicendum? probauit: Numquid in effectōe
et usu circa ligna aliud preter fabrilem sciam/
recte uti singulis efficit? Non aliud: Quin etiā
circa uasa conficienda/rectum usum scia pre
stat: annuit: Non ne et circa usum bonorum q̄
supra rettulimus/diuitiarum sanitatis et forme
scia ipā dux erat docens recte his uti/actioneꝫ
qꝫ dirigens: prorsus: Non solum igitur prospe
ram rerum consecutionem/sed et bonam actio
nem ut uidetur in omni possessione actioneqꝫ
hominibus scientia prebet. Assensus est: an est
ulla per deos ex possessionibus aliis absqꝫ pru
dentia sapientiaqꝫ utilitas? Uter horuꝫ maiorē
reportat utilitatem. An qui mente captus est/
Multis tamen rebus abundat/multaqꝫ facit?
An qui pauca facit et possidet mentis cōpos?
Sic aūt consydera: Non ne qui pauciora agit
rarius errat/minus errans/minus agit male.
Minus male agens/minus est miser: oīo inqt
Quo auteꝫ modo quis pauciora facit: numqd
si paup est: an si diues? si pauper/ Utrum si de
bilis/an si robustus: Si debilis: Utrum si ho
noratus/an si abiectus? Si abiectus Utrū si
fortis et temperans agit pauciora. an si tīdus? si
tīdus Non ne et piger mīus efficit q̄ꝫ pmptior
ad agēdū: Admisit. Et tardus q̄ꝫ uelox. hebes
ad uisum atqꝫ auditū. q̄ꝫ acutus. oīa hec inter
nos conuenerunt: Tunc uero hunc in modum
sermonem superiorem conclusi. Nulla ex his
o clinia que bona nuncupabamus/se ipis bona
esse uidentur. Immo sic dicendum constat/ si
illis inscitia presit/eo deteriora esse q̄ illorū cō
traria/quo uberius improbo duci adminicula
scelerum suppeditare possunt/ Sin aūt pruden
tia et sapientia his presideat tuꝫ deniqꝫ meliora
Ipā uero suapte natura nec bona sunt nec ma
la existimatione aliqua digna: Videt̄ inqt ita
esse ut dicis. Quid aliud imq̄ ex antedictis cō
cluditur/q̄ꝫ nullum alioꝝ bonum esse uel malū
E duobus autem ipis/sapiam quidem bonum
insipientiam uero malum: probauit: Que secū
tur insuper consyderemus: postq̄ beati esse af
fectamus omnes/beati aūt efficimur ut appa
ruit ex eo q̄ rebus utimur et recte utimur/ rec
titudinem uero usus et consecutionis prosperi
tatem scia prebet: ceteris omnibus pretermissis
omni studio niti qsqꝫ debet ut q̄ꝫ sapientissimus
fiat: non ne? Certe: Existimare igit̄ debet qsqꝫ
hoc potius expetendum a parentibus q̄ꝫ multa
rum pecuniarum hereditatem a tutoribus pre
terea et amicis tum aliis tum uel maxime ab il
lis qui in amore ardentiores esse se predicant:
siue hospites sint seu ciues. Quos oportet sup
pliciter exorare/ut sapiam suam impertiant: neqꝫ
turpe est neqꝫ abhorrēdum o clinia consequēde
sapie grā seruire cuilibet/et honestis obseqis
unicuiqꝫ morem gerere. Idem ne et tu sentis?
Idem omnino: probe enim loq uideris: si mo
do imq̄ꝫ doceri sapia potest/neqꝫ forte homib;
aduenit. Hoc enim insup restat inuestigādum
Neqꝫ duꝫ inter nos id constitit: Tū ille doce
ri mihi quidem posse uidet̄ o socrates: hac ego
responsione delectatus imq̄ꝫ: O q̄ꝫ belle loque
ris uirorum optime/Maximo quodam me be
neficio affecisti/longa meum indagatione aīuꝫ
liberās. Ambigebam sane utrum doceri posset
nec ne sapia. Nunc uero postq̄ꝫ tibi doctrina
comparari posse uidetur/solaqꝫ hec ex omnib;
beatum et felicem efficit hominem/quid nam a
liud dixeris agendum nunc q̄ꝫ philosophādū:
Numqd et ipē hoc agere cogitas? q̄ꝫ maxime
inqt fieri potest o socrates. Hec cum libēter
audisseꝫ exemplar imq̄ o dionysodore et euthy
deme exhortationis quā expeto/tale est rudib;
prolixisqꝫ uerbis uix a me coaggeratum: Uter
aūt uestrū mauult idē hoc artificiose contexēs
nobis ostendat. Si hoc nō uultis/saltē qd ora
tioni mee deest/deinceps adolescentulo demō
strate: utrum necesse sit oēm sciaꝫ adipisci: uel
una q̄dam potius scia sit/quā compare debet
quisquis uir bonus est beatusqꝫ futurus: Que
ue hec scia sit declarate: nam ut in principio
disputationis dixi uehementer desideram; hūc
adolescentulum sapientē bonuꝫ q̄ euadere. hec
eqdem tunc edixi o crito: Ac me ad sequentia
attentione animi preparaui/obseruaturus
quale dicendi exordium facerent: qua ue potis
simum rōe cliniam ad sapientie et uirtutis stu
dium exhortarent̄: Statim uero q natu grādi
or est dionysodorus primus effari cepit: ī quē
nos oculos oēs ꝯuertimus: tamq̄ mirificā quā
dam orōem ptinus audituri. Quod et nobis
contigit. Mirū namqꝫ sermonem inceptauit o
crito qui sane dignus est qui abste audiat̄/q̄
belle prouocet ad uirrutē. Dic mihi ait o socra
tes uosqꝫ alii/quicūqꝫ adolescentē istum fieri
sapientem curatis/utrū iocamini an serio dici
tis: atqꝫ id reuera desideratis. Ego igitur ar
bitratus illos putasse nos ab initio secum fuis
se iocatos cū iussimus eos cū adolescentulo di
sputare/atqꝫ iccirco lusisse et illos nobiscū hac
tenus neqꝫ seria tractauisse/confestim dixi q̄
maxime nos et studiosissime exoptare. Tunc
ita dionysodorus. Uide o socrates ne que nūc
asseris aliquādo neges: Scio numq̄ me nega
turum: Quid utiqꝫ dicitis? Uultis ne ipsum fie
ri sapientē? uolumus/quid ni? Utrum sapiens
nunc est clinias an non? non dū ait imq̄. Est e
nim minime iactabundus. Uos aūt inqt sapiē
tē ne fieri uultis/ignorantē uero esse nequaq̄?
Admisimus: Ergo quod non est fieri ipsum cu
pitis/quod uero nunc est/haud amplius esse.
Quod cum audissem turbatus sum: et ille me
turbatum aīaduertens: qm̄ inqt uultis qd nūc
non est/non amplius esse uultis ut uidet̄/ hūc
interire: At uero q̄ chari hūdi sūt huius gene
ris uel amici uel amatores/qui amatos oī cura
pdere student? Hec audiēs chtesippus amati
grā grauiter tulit et indignatus: O hospes iqt
thurie/nisi dictu rusticius esset/dixissem utiqꝫ
tibi in caput/q̄ aduersus me et alios mentiris
hac in re: quam uel dictu nefariam duco: q̄
ego hunc perire uelim. Hic euthydem; ad chte
sippum conuersus ait: uidetur ne tibi fieri pos
se ut aliquis mentiatur? per iouem inquit/ nisi
forte insanio: Qui uero mentitur/utrum rē ip
saꝫ de qua sermo est/dicit/an non dicit? dicit/
an non dicit? dicit ait: Si rem ipāꝫ dicit/haud
aliud quicq̄ dicit/preter id quod dicit: Quo
nam pacto aliter fieri posset/chtesippus ait?
Numquid una quedam res est quam dicit ab
aliis rebus diuersa: prorsus: Non ne qui illaꝫ
dicit/id quod est profert: Ita: Enim uero qui
cumqꝫ quod est que ue sunt dicit/uera loquit̄.
Quamobrē dionysodorus/si que sunt dicit/ue
ra predicat. neqꝫ quicq̄ aduersus te mentitur
Ita inquit chtesippus: Uerum qui hec loquit̄
o euthideme non ea que sunt/dicit: ad queꝫ eu
thydemus/non existentia non sunt: nō ait: nus
q̄ uero que non sunt/existentia sunt: Nusq̄.
Fieri ne potest ut aliquis circa ea que non sūt
quicq̄ agat: ut illa faciat aliquis/existentia nus
q̄? nequaq̄ mihi uidetur/chtesippus ait. cum
rhetores ad populum concionantur/nihil ne a
gunt? agunt aliquid: Si agunt ergo et faciunt
Sequitur: Ergo ipsum dicere/agere est et face
re: consensit: nullus igitur/non existentia dicit
Faceret namqꝫ aliquid. Tu uero confessus es
impossibile esse ut aliquis non existentia faciat
Quapropter secundum orationem tuam falsa
nullus loquitur. Immo uero si loquitur diony
sodorus/uera et existentia loquitur. Sic est
euthydeme chtesippus ait. Nam existentia qui
dem quodammodo dicit/ non tamen ita ut se
habent dicit: Qui uero istuc ais chtesippe dio
nysodorus inquit? Sūt ne qui res ipās ut ha
bent se dicant? Sunt certe respondit ille uiri
boni preclari atqꝫ ueridici: Quid porro inter
rogauit alter/bona non ne bene se habent?
Mala contra male? probauit. Bonos autem
et preclaros homines confiteris/res ipsas ita
ut se habent/eloqui?

Cōfiteor: Ergo boni uiri o chtesippe male ma
la dicunt/siquidem ut sunt enuntiant: Maxie
p ioue: Et malos hoies/male/ex quoꝝ nūero
ne sis ipē cauebis/si mihi credes ne boni uiri
male de te loquant: Tunc euthydemus adiie
cit. Numqd illi et magnos uiros magne: et ca
lidos calide dicunt? Sūmope respondit chte
sippus: Et frigidos frigide dicunt: aiuntq; dis
serere frigide: Tunc dionysodorus: Cōuitiaris
chtesippe ait/conuitiaris? Non p ioue dionyso
dore: nā te diligo: imo uero amice te moneo:
et psuadere ɔtendo/nūq̄ me corā usq; adeo
mordere ut dicas uelle me hos pdi quos caris
simos habeo. Ego aūt cū illos irritari iam iui
cem acriter psentirem: cū chtesippo iocatus in
q̄/decet nos chtesippe ut mihi uidet ab his ho
spitib; que dant accipere/si mō īptire qcq̄ ue
lint: Neq; noibus altercari. nam si ita pdere sci
unt hoies/ut ex malis et imprudētibus/pbos
prudentesq; efficiant/siue ipi pditionis talis i
uentores extiterint/seu ab alio quodam didice
rint: ut p malo hoie bonum restituāt/ patz aūt
eos scire: Dixerunt enim artē nup sibi cōptam
qua bonos ex malis hoies faciāt: si hoc inquaz
sciunt/pmittamus utiq; ut sic adolescentulum
perdāt/modo efficiant sapientē: īmo ēt nos ip
sos illis ita curandos tradamus. Quod si uos
iuniores reformidatis/ego certe uelut homū
cul'ꝰ qdā ex caria discrimen hoc subeam: leui
us. n. in me utpote seniore discrimen. Me igi
tur dionysodoro huic dedo quasi medee ex col
chis/ut me dissoluat. et si uelit elixet: uel qō
cumq; aliud mauult in me moliat/ modo opti
mum uirum efficiat: chtesippus quoq; inquit:
Ego itē o socrates me ipūm hospitum uolunta
ti ɔmitto. et si me magis ēt q̄ nūc excoriare ue
lint/excorient/si modo pellis mihi mea non in
utrem conuertatur ut marsie/sed in uirtutem.
Atq putat dionysodorus hic ipi me succēsere
Ego aūt non succenseo qdem: sed aduersus il
la dico/que in me non recte is loquit. Tu ue
ro dionysodore contradictōem ipām ne conui
tium nomines. Aliud namq; ē contradicere/a
liud uero conuitiari: Ad hec coniecit dionyso
dorus: Ita ne tu de contradicendo loqueris/
quasi sit aliquid ɔtradicere: Maxie quidē chte
sippus ait. Tu uero non putas esse aliquid cō
tradicere? Neq; tu respondit Dionysodorus i
stud ostenderes/cum numq̄ alterum alteri cō
tradicentem audiueris: Uera loqueris ait.
Sed audiamus in presentia si tibi demonstro
chtesippum dionysodoro contradicentez: num
quid sermonem huius uis polliceri? Prorsus
ait: Sunt ne inquit unicuiq; rerum sermones
rationesq;? sunt. Ut est unaqueq; res? an ut nō
est? ut est: Si recordaris chtesippe ait/ paulo
ante monstrauimus neminem quod non est/di
cere: Quod eniz non est/nullus dicere nobis
apparuit: Quid tum? chtesippus ait: Quid p
hibet hoc/ quo minus ego et tu ɔtradicamus?
Tum alter: Utrum contradiceremus/si utriq;
eiusdem rei sermonem rationem ue cogitarem
An potius sic eadem loqueremur? consensit:
An forte cum neuter rei rōem profert/inuicē
contradicimus? uel sic neuter rei ipius menti
onem faceret? Id quoq; admisit. Num inquit
cum ego rei rationem pronūptio/tu uero alteri
us cuiusdam/tunc demum contradicimus? ut
potius ego tunc rem dico/tu aūt omnino non
dicis. Non dicens autem dicenti quomodo cō
tradiceret? Ad hec chtesippus obmutuit: Ego
autem admiratus que dicebantur. Qua inquā
ratione istud ais dionysodore: Equidem cum
sermonez huiusmodi sepenumero ex multis au
diuerim/semper admirari soleo: hunc siquidē
protagore sectatores eisq; ēt antiqores frequē
ter usurpare consueuerunt. Mihi uero semper
mirabilis uisus est/talisq; esse ut et alios et se
ipūm puertat. Reor aūt ueritatē ipius me nūc
abs te potissimū auditurū. num sibi id uult smo
ut falsa dicere īpossibile sit: oporteatq; illū q lo
quit uera pferre: uel oīo non loqui? asseruit:
Utrum falsa loq quidem impossibile est/ opi
nari uero falsa possibile. Neq; opinari inquit:
Ergo nulla est inquam falsa opinio: Nulla pr
sus: Neq; inscitia īsuper: neq; homines inscii:
An non inscitia esset/si modo esset istud/ de re
bus scilicet falsa sentire? Omnino: Istud
autem non est inquam. Non certe respondit
ille. Confabulandi ne gratia o Dionysodo
re hec inducis/ ut mirum aliquid inferas?
An reuera tibi uidetur nullus hominū īscius
esse: At ipē inquit refellet an refelli quicq̄ pōt
cum nemo ut asseris mentiatur? Nō potest eu
thydemus ait. Tum dionysodorus: non iussi i
gitur ut refelleres/nam quo pacto quis quod
non est iubeat? O euthydeme inquaz scita hec
atq; preclara haud multum edisco/ sed quasi
cursiz attingo. forsitan ergo onerosum quid ro
gabo: Sed ignosce obsecro: Uide āmabo. Si
neq; mentiri quisq̄ potest. neq; opinari falsa/ne
q; inscius esse: nemo etiam duz agit quicq̄ ab
errare potest. Nullus enim ab eo q̄ agit aber
rat. Non ne ita dicitis? ita plane: hec est inquā
onerosa illa questio. Si eni non erramus um
q̄: neq; agendo: neq; loquendo: neq; ēt cogitā
do/quid nam uos hec docturi uenistis? an nō
supra predicabatis uos pre ceteris omnibus op
time uirtutem uolenti cuiq; tradituros. Usq;
adeo uanus o socrates inquit dionysodorus/
ut que a principio diximus reminiscaris nunc
Et siquid superiori anno dixerim/nunc quoq;
sis recordaturus: his aūt que in presentia dic
ta sunt quomodo utaris non habeas? difficiles
admodum sermones sunt inquā: neq; iniuria
Nam a uiris sapientibus predicantur. Quan
doquidem et eo quod nouissime dictum est uti
est difficilimum: Cum enim dicis non habere
me quomodo utar dionysodore quid potissimū
uis inferre? an uz quod non habeam/ qua rōe
presentem sermonem conuincā? nā mihi dicas
quid aliud tibi uerbum istud intelligit/ q̄ non
habeo quomodo sermonibus utar? Aliud ipse
ais inquit hoc q̄ ualde difficile sit hoc uti: nē
pe responde: Anteq̄ tu responde is inq̄ diony
sodore? quid non respondis ait? An par ē inq̄
Par: Tum ego qua precipue ratione? an for
te ex eo q̄ ipē ad nos in disserendo sapientissim
aduenisti. Ac nosti qñ respondendū sit/ qñ nō
respondendum? ideoq; nunc respondes nihil
q̄ respondendū nihil esse cognoscis? Ad hec il
le: Nugaris o socrates atq; respōdere negligis
Sed o bone uir crede mihi: atq; responde:
postq̄ sapientem esse me confiteris: parendum
omnino sic enim decet cum tu presideas. iter
roga igitur: Utrum inquit animaz habent que
cumq; intelligunt aliqd? an et anima carent?
Habent animam: Nosti ne uerbum aliquod a
nimam habenš? nullum equidem: Cur itaq; nu
per interrogabas quid mihi uerbum illud itel
ligeret? Non ob aliud inquā/nisi ob ignauiam
meam/que me errare coegit: Uel forsitan non
erraui: imo recte locutus sum cum dicerem q̄
uerba intelligunt. Tu uero errasse me dicis/
nec ne? si enim non erraui/neq; tu nunc redar
gues/sis licet sapiens/neq; quo modo sermone
utaris habebis. Sin aūt erraui/neq; sic quidē
recte tu loqueris/qñ dicis errare posse neminē
Atq; hec quidem non aduersus illa que anno
supiori dicebas nunc adduco. Uidet aūt mihi
o dionysodore euthydemeq; sermo hic eodē re
uolui/ et nunc etiam ut et quondam solebat
fieri cuz deiiecerit cadere: Quod quidē ne ipsi
accidat ab arte uestra licet circa acriorē sermo
num diligentiam admirabili non dum uidetur
esse prouisum. Hic chtesippus. Mirabilia di
citis o uiri thurii siue chii/ seu quotcūq; aliud a
gnomen uendicare lubet. Vobis enim delira
menta et nuge nihil sunt cure. Ego aūt ueritus
ne ad ɔtumelias deueniret chtesippū rursus sic
mitigaui: O chtesippe eadē tibi nunc dico: que
clinie quoq; dicebā. q̄ nescis q̄ mirabil' sit ho
rū hospitū sapīa. Uerū noluerunt serio agētes
nobis illā oñdere: sed imitātes pteū egyptiū so
phistā prestigiis qbusdā nos fallūt. Nos ḡ me
nelaū imitemur. neq; hos uiros añ mittamus q̄
studia sua nobis apiant: Arbitror eniz pulcher
rimū qddā uisuz iri hoꝝ opus/ cū seria tracta
re cepint. Quapp exhortatōibus atq; uotis sup
plices exoremus/ut suū nobis studiū patefaci
ant. Exponendū aūt rursus mihi uidet/qualē
studioꝝ ab illis figurā reqro: Conabor ḡ inde
deinceps continuare sermonē ubi supra destiti
mus. Siquo pacto eos puocare possiz/ut mei
misereantur circa grauia ɔtendētis: ipiq; deiñ
rē studiose tractēt. Tu uero clinia mihi memo
ra ubi nā orōez ī supioribꝫ intmisimus. nā ut e
go arbitror hic orōez abrupimus: cū iā ɔclusuz
fuisset a nobis philosophādū eē: nō ne? cli: pro
fcō: so: philosophia uero scie acqsitio: cli: certe
so: quā itaq; potissimū adipisci sciaz decz? non
ne ut summatī dicam/illā que nobis prodest?
Cli: Illam ipsam: so: An scientia illa maxime
nobis prodesse/si sciremus/quibus in ter

ris aurum multum effoditur: cli: Utiq; : so:
Uerumtamen supra id confutauimus: quia ni
hilo magis prodesset nobis scia ista ēt si absq;
labore/tellurisq; effossione/aurum omne cōpe
riremus: uel ēt si lapides efficeremus aureos
dum uti auro ignoraremus: non recordaris?
cli: recordor et maxime quidem. so: neq; ulla
alterius cuiusq; scie est utilitas/siue numulari
e/seu medicine/siue cuius uis alterius/ quecū
q; facere quicq; docet/uti aūt eo quod factū ē/
minime: Non ne ita? cli: Ita prorsus: so: imo
ēt siqua scia esset/que hoies imortales effice
ret/uti uero īmortalitate ipā nequaq; doceret/
inutilis esset prorsus/siqua fides ē supioribus
adhibenda. Sic nobis hec oia uidebant: so:
Ea igitur scia opus est ingenue puer/in qua⁊
operis effectio et operis usus conueniāt: cli:
Apparet: so: Permultum igitur abest ut lyra
rum fabros esse nos oporteat/talemq; sciētiaȝ
asseq. In his enim ars efficiens/ab arte que
utitur circa idem distinguitur. Nam ars q̄ fa
bricat lyram et que lyraȝ pulsat longe inter se
differunt: an non? cli: Sic est. so: Neq; rursus
tibiaꝝ effectrice egemus. Ea siquidem ab illa q̄
utitur/discrepat: cli: Sane: so: num forte ꝯpo
nende orationis exqrenda facultas/siquis bea
tus esse desiderat? cli: non arbitror: so: Que
nā te ratio mouet? cli: noui egō quosdam orati
onum auctores: q orationibus hisce quas con
diderunt/uti perinde nesciunt/ac lyris fabri
ipī lyrarum: qui ad aliorum usum lyras ꝯstru
xerunt: quas et qui illis utuntur facere nesciūt
Constat similiter et circa orationes aliam esse
artem que condit/aliā que conditis utitur: so.
Euidentissimo quodam argumento ostendisse
uideris/artem illoꝝ q componunt orōes/ ad
beatitudinem nequaq; sufficere: quamq; ego
putabam hoc in genere nos eā sciam/quam iā
diu querimus/inuenturos. Etenim uiri huius
modi clinia orationum auctores quotiens eos
alloquor supra ceteros homines sapientes mi
hi uidentur: ipāq; eorum ars diuina penitus
atq; excelsa. Neq; id mirum: Est enim artis
in cantandi particula paulo illa inferior. Incā
tationum porro facultas/uiperarum/araneaꝝ/
scorpionum/ceterarumq; ferarum atq; morbo
rum illectio et mitigatio est: Oratoria uero iu
dicum/concionatoꝝ/aliarumq; turbarū/oblec
tamentum quoddam et delinitio. An uero tu a
liter sentis? cli: non aliter: sed ita prorsus ut a
is? so: Quo ergo nos uertemus? ad quā uȝ ar
tem? cli: Ambigo. so: At ego inuenisse arbi
tror: cli: Quam? so: Prefectura exercitus ea
potissimum eē mihi uidet: que beatū adeptione
sua quēlibet efficit: cli: Mihi uero non uidet:
so: Quamobrem? cli: Quia uenatoria quedaȝ
ars hominum hec esse uidet: so: Quid tū? cli:
Nullus sane uenationis opus ulterius porrigi
tur/q; ad inuestigandum capiendumq;. postq;
aūt uenatores/quod insecuti sunt/comprehen
derunt/eo uti nequeunt. Sed et qui uenantur
canibus et qui piscantur/predam coquis exhi
bent. Geometre item: astronobii: ꝯputatores:
uenatores qdā sunt: neq; .n. figuras descripti
onesq; hi faciunt: sed existentia hec adinueniūt
Cum itaq; uti illis ipī nesciant: uenari aūt solū
ualeant/qcumq; illoꝝ mente capti non sunt/
sua inuenta dialecticis prebent/ut illi illis utā
tur/so: Ehia pulcherrime et sapiētissime clinia
est ita? cli: ita prorsus: Atq; eadem ratōe du
ces exercitus/postq; uel urbē/uel exercitū oc
cuparunt uiris ciuilibus predā et spolia tradūt
Nā ipī his que comprehenderunt uti nesciūt
quēadmodum aucupes q postq; ceperūt coturni
ces/nutritoribus tribuūt. Si igit ea arte in
digemus que comparata/seu in efficiendo: siue
in uenādo uersetur sciat et uti: ideoq; beatos ef
ficiat possidentes/aliā quādam preter militarē
oportet inquirere: cri: Quid ais o socrates?
Numquid adolescentulus ille talia dixit? so:
Non putas crito? cri: Non per iouem. nam re
or illū si talia dixit. neq; euthydemi neq; alteri
us cuiuslibet hominis disciplina ulterius indi
gere: so: forte uero chtesippus hec dixit: ego ue
ro non memini: cri: Quis chtesippus? so: saltē
hoc memini: neq; euthydemum attulisse hec:
neq; dionysodorū. Sed o beate crito suspicor
prestantiorem quempiam uirum presentē hec
dixisse: Nam hec me audiuisse non dubito: cri
Per iouem o socrates excellentior aliquis ista
protulisse uidet. Uerū post hec quā artē psecu
tati estis? Inuenistis ne artē quaȝ querebatis?

Liniosus:

an non? cri: Queris an īuenerimus? Risu qd
dam dignum nobis accidit. Etenim puerorum
more qui galeritas siue alaudas īsecuntur: ue
hementi quodam affectu singulas scias perse
quebamur: et illa semp quam capturos nos e
uestigio putabamus/fallebat nos et repēte sub
terfugiebat. Quid tibi multas referam? Regi
am certe artem ingressi sumus: eam contem
plati utrum hec ea esset que beatos efficiat.
Sed uelut in labyrinthuȝ delapsi/ dum prope
finem esse iam sperabamus/retrogradi rursus
ad principium reuertebamur: eodem modo af
fecti/quo in questionis initio fueramus: cri:
Quo pacto uobis hoc accidit? so: dicam: Uisa
nobis est regia facultas eadem esse atq; ciuilis
Et cum res militaris ac omnes relique faculta
tes/operum suorum imperium ciuili arti cōce
dere uiderentur/utpote que sola uti sciat/nihil
nobis impedimento fore putauimus/quo minus
hec esset quam querebamus: causaq; recte in ci
uitate agendi. Et secundum illud eschyli/ sola
puppi presidens ciuitatis/totiusq; gubernacula
regens dominaret omnibus: singulaq; utilia
redderet: cri: An non recte uisum est uobis o
socrates? so: Ipē iudicabis crito si audire uo
lueris/que nobis deinceps contigerint. nā rur
sus hunc in modum quesiuimus. Age ars re
gia omnibus presidens/opus ne nobis aliquod
efficit an nullum? Omnino aliquod exhibere:
inuicem omnes consensimus/Non ne et tu hec
crito concederes? cri: absq; dubio: so: Quod
ergo illius opus esse diceres? quemadmodū si
te rogarem. Medicina dum dominatur oībus
quorum domina est/quod nam opus exhibet?
an non sanitatem protius responderes: cri: uti
q;/Ars item uestra agricultura dum dominat
omnibus quoꝝ ē domina/quod opus implet?
Non ne alimoniam ex terra nobis porrigere di
ceres? cri: Equidem: so: Regia ergo facultas/
cum omnibus quorum est domina/dominetur
quod opus explet? Forte id in promptu nō ha
bes: cri: non per iouem o socrates: so: neq; nos
o crito: sed hoc saltem nosti/si hec ea est quam
exoptamus utilem esse hanc oportere: cri: Sū
mopere: so: Nō ne igit boni aliquid afferre no
bis eam necesse est: cri. necesse omnino: so: Bo
num aūt nihil esse aliud q; sciam quandaȝ ego
et clinias una cōsensimus: cri: ita certe dicebas
so. opa quidē ciuilis gubernationis hec esse plu
rimū qsq; diceret: diuites facere ciues: liberos
et concordes. Hec aūt oia neq; bona neq; ma
la apparuerunt. Oportet aūt eā ut constitit/ sa
pientes efficere sciamq; tribuere/si modo ea fu
tura sit/que prosit: et beatos efficiat: cri: uera
narras. Sic enim tunc inter uos constitit / ut
ipē recensuisti: so: Numquid regia disciplina
sapientes facit homines atq; bonos? cri. Quid
prohibet socrates? so: num et oēs? et in oībus
bonos? oēmq; sciam ipā prebet? coriariaȝ fabri
lem et reliquas uniuersas? cri: haud eqdē arbi
tror o socrates: so: at quā sciam? et qua in re iu
uabimur: Opum qdem illoꝝ q̄ neq; bona sunt
neq; mala/opificē esse ipām haud oportet. Sci
entiā uero aliam prebere nullā/q; ipām se ipāȝ
ꝯuenit: dicamus igit que nam hec sit? et quo iu
uemur: Uis ne eam dicamus o crito? /qua bo
nos alios faciemus? cri: Uolo equidem: so:
Quo boni nobis erunt? quo ue utiles? an dice
mus iterū q; alios bonos facient? aliiq; illi ali
os iterum? quo aūt boni sint nusq; apparent:
postq; illa que ciuilis artis opera predicantur/
neglex imus: et quod prouerbio fertur/ cū aiūt
iouis corinthus nobis accidit: atq; ut supra di
xerā equo interuallo īmo ēt lōgiori q; antea ab
eius artis inuentōe distamus/ q̄ prestare nobis
beatitudinem ualeat: cri: p iouē o socrates i am
biguitatē plurimā incidisse uidemī: so: ego qde
o crito cum in hanc dubitatōeȝ mersus essem/
quā alta potui uoce ꝓtinus exclamaui. hospites
illos tamq; castorē et pollucē iouis filios sup
pliciter obsecrans: ut nos me. s. et adolescentu
lum ipūȝ ex turbulenta fluctuatōe sermonū eri
perent. Iocisq; obmissis seria disputandi ratōe
nobis ostenderent/que potissimum scientia sit/
quam adepti/quod uite superest feliciter transi
gamus. Numquid monstrare uobis Euthy
demus uoluit? so: Quid ni? Magnifice nimi
um o amice hunc in modum effari cepit.
Utrum te o socrates hanc quam iam pridem
queritis scientiam doceam? An habere te ipāȝ
ostendam? So: O beate uir/tanta ne apud te
est auctoritas?

Eu: Ualde. so: Ostende ꝙ me hēre: faciliuſ e
nim mihi iſtud/ꝙ̄ denuo hac in etate diſcere:
Eu: dic age/ſcis ne qcꝙ̄? so: ſcio eqdē multa:
ſed pua: eu: ſufficit: putas ne aliqd eoꝝ ꝙ̄ ſunt
id ipſūm quod eſt/non eſſe: so: nullo pacto: Eu
An non ſcire te aliquid aſſeris? so: profecto:
Eu: an non es ſciens/ſi modo ſcis? so: ſum eq
dem/ſed illius ipſius/quod ſcio: eu: nihil refert
Non neceſſe eſt ſcire te omnia: ſiqua eoꝝ que
ſunt ſcis? so: non ꝑ iouē: qn̄quidem et alia mul
ta minime ſcio: eu: ſiquid neſcis es neſcius?
so: Illius ipſius o amice quod neſcio: eu: nihi
lominus neſcius es: et paulo an̄ ſciū eē te predica
bas. Atqꝫ ita fit ut ille ipē ſis q et es: et rurſuſ
non ſis/ſimul et ſecundū eadē: so: En euthydē
me/ut ꝓuerbio fert/ꝙ̄ belle loqueris. Qua ꝗ
rōe/ſciam illā quā querimuſ habeo? qa uꝫ im
poſſibile ē/eē idem atqꝫ non eſſe: Unde ſi unuꝫ
qddā ſcio/cuncta ſcio. neqꝫ .n. eē poſſum ſciuſ
ſimul et neſcius. ꝙ ſi oīa ſcio/illā quoqꝫ ſciaꝫ
hēo. An n̄ ita loq̄ris? et hoc ē ipūꝫ ſapiēſ? Eu
Ipē te redarguis ſocrates: so: Quid uero eu
thydeme tibi non ne idem ꝯtigit? nam mihi q
dem non multū moleſtū ē/quod tecū una ⁊ cu
dionyſodoro hoc lepido capite patiar. Dic mi
hi non ne et uos quedā ſcitis/quedā neſcitiſ?
Dio: Minime qdem o ſocrates: so: qd dicitis
An nihil ſcitis? dio: imo ſcimus: so: oīa itaqꝫ
ſcitis ſi aliquid ſcitis: dio: omnia certe: et tu q̊ꝫ
ſcis omnia/ſi unum aliqd ſcis: so: Proh iupi
ter ꝙ̄ mirabile dictu/ꝙ̄ ue ingens hoc bonuꝫ
Num et ceteri oēs ſciunt oīa? uel nihil? Non e
nim dicendum uidet̄/ſcire eos aliqua/ neſcire
alia. Atqꝫ ita ſcientes eſſe ſimul et neſcientes.
Quid ergo dicemus? dio: Omnes plane ſcire
omnia/ſiquid unum ſciunt. so: dii boni / nunc
demū dionyſodore ſerio loq mihi uidemini: ⁊
uix tandem ut ſtudioſe ageretis nunc īpetraui/
Ipſi reuera ſcitis omnia? et fabrilē uꝫ arteꝫ ⁊
coriariam? dio: oīa prorſus: so: numqd et ner
uis ſuere ſcitis? dio: Certe et calceos qdē: so:
An et ſtellarum numerū et harene? dio: et iſta
so: Putas nos iſta concedere? chte: Coniectu
ram nobis aliquā talē adducite: qua uera uos
loq coniiciamus. dio: qualem? chte: Scis ne
quot dentes euthydemus hēt? Atqꝫ euthydēuſ
quot habes ipē congnoſcit? dio: non tibi ſat ē/
ꝙ omnia ſcimus/audiſſe? chte: minime. ſed u
num hoc tantum nobis oſtēdite ꝙ uere loqua
mini. Nam ſi dixeritis quot hēt dentes uterqꝫ
nobis ꝙ poſtea numerātibus uera dixiſſe appa
rueritis/alia quoqꝫ uobis credemuſ: Illi uero
cum mordere chteſippum exiſtimarent/reſpon
dere aliud noluerunt/niſi ꝙ ſcirent omnia/ de
ſingulis a chteſippo interrogati: chteſippus ſiq
dem apte de unaquaqꝫ re uel de minimis qui
buſqꝫ ſciſcitatus eſt: Illi aūt forti aīo pariter
ꝯtra reſponderunt ſe oīa intelligere: īſtar apro
rum qui ſimul contra ictum innituntur. Quaꝫ
obrem ipē quoqꝫ o crito deniqꝫ ꝓꝑ incredulita
tem coactus ſum euthydemum interrogare/
an ēt ſaltare dionyſodorus ſciret: ille uero con
ſenſit. Non tn̄ inquā ſuꝑ enſes humi inclinato
capite tranſilire: et ſuꝑ rotam uolui/tam gran
dis natu: Uſqꝫ adeo ſapiā ſuperexcellens: Ni
hil eſt inquit quod neſciat: Tum ego: Nū oīa
nunc dumtaxat cognoſcitis? an et ſemper? Et
ſemper: Num a tenera etate ſtatimqꝫ nati om
nia cognouiſtis? Omnia reſponderunt ſimul
utriqꝫ. Nobis utiqꝫ res incredibilis uiſa eſt:
Tunc euthydemus: non credis o ſocrates? ex
cepto hoc inquā ꝙ ueriſimile eſt uos ſapientes
eſſe: At ſi mihi uoles reſpondere ait/oſtendaꝫ
te quoqꝫ hec mirabilia confitentem. Grata mi
hi inquā hec redargutio erit: ꝙ ſiqua in re me
mea ſapientia latuit/haud quaqꝫ̄ oſtendes me
omnia ſcire: ac ſemper: quod enim maius lu
crum in uita nanciſcerer? Reſponde iam inqt
Tamquam reſponſurum interroga: Nunquid
alicuius ſcius es o ſocrates: an nullius? Ali
cuius. An eodem ſcis quo ſcius es: an alio
quopiam? Quo ſcius ſum. Arbitror enim
te animam dicere. Hanc ne intelligis? Non
ne te pudet o ſocrates/ dum interrogaris ui
ciſſim interrogare: At quid faciam inquam?
Faciam equidem utcumqꝫ iuſſeris: quando
quod queris ignorem. Iubes autem ut reſpō
deam quidem/non īterrogem: Cogitaſ ne quo
modo inqt id quod quero? Equidem. Ad i
ſtud ergo reſponde quod cogitas: Quod in
quā ſi tu alia mēte īterrogeſ/alia ego reſponde
am/cum aliud ꝙ̄ tu conceperim: ſatis ne tibi

factū putabis/ſi nihil ad rē ipām reſpondero?
Mihi quidem ſat erit inqt/tibi nō/ut arbitror
Tum ego: ꝑ iouem non prius reſpondebo ꝙ̄
quo modo reſpondendum ſit/intellexero: Non
reſpondes inqt ad ea ſemꝑ que mente concipiſ
Quoniā nugaris ſocrates et uanior es admo
dum ꝙ̄ oportet: Agnoui tunc illum mihi iam
ſubiratum/ꝙ uerba qbus me irretiri ſtudebat
diſꝑgerem. Uenit mihi preterea in menteꝫ con
nus: qui aduerſus me ſepenumero indignatur
quotiens illi nō pareo: deinde me ſpernit ut ru
dem. Poſtꝙ̄ igit̄ cogitaui horum doctrine me
tradere/arbitratus ſum obſeq oportere/ne qs
eorum me ut ineptum et indocilem reſpuat.
Quo circa et illi inꝙ̄: ſi tibi ita euthydeme uide
tur agendum ita agat̄. Tu namqꝫ me multo me
lius diſputandi rationem intelligis: cum tu ar
tem hanc teneas/ego uero ſim rudis: Ideo ꝓ
interroga iterum ab initio: Reſponde rurſus
inquit: Utrum ſcis aliquo que ſcis/an nullo?
Anima inꝙ̄: hic ait ille rem anticipat: et plus
ꝙ̄ rogatus ſit/reſpondet: Non interrogo quo
ſcias/ſed utrum ſcias aliquo nec ne: Ego ad
hec: pluſꝙ̄ decebat propter imperitiam meam
reſpondi: Sed ignoſce mihi obſecro. Reſpon
debo iam nunc ſimpliciter/ꝙ ſcio aliquo ſemꝑ
quecumqꝫ ſcio. Utrum ait hoc eodem ſemper/
an tum hoc/tum alio? Semꝑ inꝙ̄ quando ſcio
hoc ſcio: Hic ille: Non dum preuaricari deſi
nis? ne forte inꝙ̄/id quod ſemper dicitur/nos
falleret/ita reſpondi: Non nos inquit dicas/
ſed te. Sed reſponde: Utruꝫ ſemper hoc ſcias
Semper inꝙ̄/poſtq̄ꝫ ipūm quando oportet ſub
trahere. Non ne ſemper hoc ſcis? ſemper autē
ſciens utrum aliqua hoc ſcias quo ſcis aliqua
alio? uel hoc ipō omnia? hoc inq̄ꝫ cuncta q̄cun
qꝫ ſcio: hic rurſus tranſgrederis ſocrates: exci
piatur inq̄ꝫ quod dictum eſt/quecumqꝫ ſcio: ut
excipias nihil poſtulo/immo reſponde/ poſſes
ne omnia ſcire/niſi ſcires omnia? Monſtrū eēt
hoc inq̄ꝫ: Addice nunc iam ait quicquid lubet
Cuncta namqꝫ ſcire fateris: Sic uideor inq̄ꝫ:
Poſtq̄ꝫ nullius momenti eſt quod dicitur que
cumqꝫ ſcio/oīa aūt ſcio: Non ne et ſemꝑ cōfeſ
ſus es ſcire hoc quo ſcis? ſiue quādo ſcis/ ſeu
quomodocumqꝫ placet. Semꝑ enim ſcire eſ cō
feſſus: ac oīa ſimul: Conſtat ergo ꝙ puer ſcie
bas: et quando genitus es et qn̄ natus: immo
et ante q̄ꝫ naſcereris. et ante celi terreqꝫ ortuꝫ
ſciſti omnia/ſi modo ſēꝑ ſcis. Ac ꝑ iouem ſem
per ſcies et oīa ſi uoluero. At uoles inq̄ꝫ hono
rande nimiuꝫ euthydeme ſi omnino uera dicis
Sed poſſe te non multum confido/niſi ideꝫ te
cum uelit frater iſte tuus dionyſodorus. ſic e
niꝫ forte ualebis. Dicite porro: Cetera quemo
do uobis non concedam neſcio tam mirabili:
atqꝫ noua ſapientia prediti eſtis. quo minus e
go omnia ſciā: qn̄quidem uos aſſeritis. Talia q̄
dam qua rōe ſcire me dicam euthydeme? ꝙ ui
delicet boni uiri iniuſti ſint. Dic ſcio ne iſtud/
an neſcio? ſcis utiqꝫ: Quid? ꝙ uiri boni īiuſti
non ſunt: Iam pridē ſciebam hoc inq̄ꝫ: Ueruꝫ
non iſtud quero/ſed ꝙ iniuſti ſunt uiri boni/
quādo didici? Nuſq̄ꝫ dionyſodorus ait: Non
ergo inq̄ꝫ hoc ſcio. Tunc euthydemus ad dio
nyſodorum conuerſus ait. ſermonem deſtrius
apparebitqꝫ iſte ſi neſciat/ſciens ſimul et neſci
ens: Dionyſodorus quidem erubuit. ſed ego:
Tu uero quid aiſ euthydeme? non uidetur tibi
frater tuus uera loqui/cum nouerit omnia?
Frater ego ſum euthydemi dionyſodorus ait:
Mitte inꝙ̄ o bone uir quoad me euthydemuſ
doceat ꝙ ſciam uiros bonos/iniuſtos eſſe: Ne
qꝫ hanc mihi doctrinam inuideas: Fugis o ſo
crates ait dionyſodorus/ neqꝫ uis reſpondere:
Non iniuria inꝙ̄ fugio: nā cū alterutro ſiꝫ im
becillior/cur nō ābos fugiā? hercule qdē mul
to ſum ibecillior: q pugnare ſimul non ualuit
aduerſus hydrā ſophiſticā: cui ꝓꝑ ſapiam pro
uno ſermonis capite āputato m̄ta repullulabāt
ac ēt aduerſuſ cācrū ſophiſtā quēdā ex mari ad
uētantē et nuꝑ ut arbitror aduectū naui. a quo
cū hercules ad ſiniſtrā angeret̄/uerbiſqꝫ acrit̄
morderet̄/nepotis ſui iolai auxiliū īplorauit.
q ſūmope illi ſuccurrit. meus aūt iolaus patro
cles ſi uenerit/lōge aliter faciet. Reſpōde ergo
inqt dionyſodorus/poſtꝙ̄ ipē hec ꝑdicaſ/utrū
iolaus herculis magis nepos ꝙ̄ tuus fuerit:
Opepretiū fore arbitror ut tibi reſpondeā dio
nyſodore. Neqꝫ eniꝫ deſinereſ ſciſcitari et ꝓꝑ in
uidiam quandam interturbare ne euthydemuſ
ſapiēs illō me doceat: Reſponde igitur inquit

Respondeo imꝙ iolaum herculis nepotez fuis
se: meum aũt ut uidet nequaꝙ. Neqꝫ.n. pater
ipi patrocles fuit frater meus: sed aliquis noīe
proximus iphicles / herculis frater: patrocles
aũt inquit tuus? nimirum / sed ex matre eadem
non patre: frater ergo tibi est: et non frater: nõ
eodem ex patre imꝙ uir optime: Illius .n. pa
ter cheredemus sonophroniscus aũt meus: pa
ter aũt inquit erat sophroniscus atqꝫ cheredem?
Omnino / ille meus / hic suus: Non ne chereð
mus alius ꝙ pater erat? Alius scilicetꝙ pater
meus: Numqd pater erat / cum alius ꝙ pater
esset? An tu idem es quod lãpis? Uerebar im
ꝙ ne idem / te asserente uiderer. Mihi uero nõ
uideor: non ne igit alius es ꝙ lapis? alius cer
te: ꝙ si alius es ꝙ lapis / non es lapis: Et si ali
us ꝙ aurum / non es aurum: Sic est: An non
eadem ratione cheredemus cum alius sit ꝙ pa
ter / pater non erit? Videt imꝙ non esse pater:
Ad hec euthydemus adiiecit: haud pater ē che
redemus: rursusqꝫ et sophroniscus cum alius
sit ꝙ pater / non est pater. Quapp sine patre es
o socrates: Sermonē uero suscipiens chtesip
pus intulit / pater aũt uester cum eadem sibi cõ
tigerint / alius est ꝙ pater meus: longe abest eu
thydemus ait: Num idem? Idem sane: Non
consentirem. Sed utrum meus euthydeme pa
ter est dumtaxat? an et ceterorum hominum?
et ceterorum insuper: numqd putas eundē ho
minem patrem existentem non esse patrē? puta
ram equidem chtesippus ait. An et aurum in
quit / aurum existens non esse aurũ? et hominē
existentem / hominem non esse? Tum chte
sippus / non ut fertur euthydeme lino linum cõ
nectis: Rem grauem dicis / si pater tuus / pater
est omnium. Est tamen. Utrum hominum duz
taxat / an equorum et / ceteroꝝqꝫ animaliũ oĩuz?
Omnium prorsus: An et mater tua / mater om
nium? Et mater: Ergo tua mater echinorũ ma
rinoꝝ mater est. Et tua inquit: Et tu rursus fra
ter es gobioruz catuloꝝ et porcelloꝝ: Et tu ait.
Quin et tibi pater est canis: et tibi insup: Hic
dionysodorus. Si mihi respondere chtesippe
uolueris / faciam ut ista concedas. Dic age / est
tibi canis? Et molestus admodum canis chte
sippus ait: Habet catulos: tales habet multos

An non illoꝝ pater est canis? prorsus: Signa
namqꝫ uidi ex quibus illorum patrem esse con
licio: non ne tuus est canis? est: Non ne igitur
pater existens / tuus est? Quare tuus pater fit
canis: tuqꝫ catulorum frater. Sed neqd chte
sippus anticiparet / repente adiiecit dionysodo
rus / paulum quid ultra responde. Canez hunc
uerberas? Arridens chtesippus ait uerbero: te
autem nequeo: An non igitur tuũ patrē uerbe
ras? Longe respondit iustius esset ut patrez ue
strum uerberarem / q disciplinam quãdaz adep
tus / adeo sapientes filios genuit: profecto Eu
thydeme multa bona ex uestra sapia uester et ca
tulorum pater est consecutus: Neqꝫ ille bonis
multis indiget o chtesippe neqꝫ tu. Neqꝫ tu ēt
euthydeme: neqꝫ alius quisꝙ hominum inquit
Dic etenim chtesippe mihi / utrum bonum esse
censeas: uel egrotãti pharmacum bibere quan
do indiget an non? Uel homini pugnaturo bo
num esse ut armatus prodeat / an inermis? Ar
bitror equidem: nempe expecto aliquid abste e
gregium: Ipē uidebis optime inquit: Ueruz re
sponde: postꝙ ↄfessus es bonum esse quãdo res
postulat / pharmacum bibere / numqd hoc bonũ
ꝙ plurimum oportet bibere: optimumqꝫ erit si
quis terat et īfundat poculo ellebori tantũ quan
tuz curru aliquo uehit? prorsus ita chtesippus
ait: si tãtus sit q bibiturus est quãta est statua
delphica: Non ne similiter et in bello inquit /
si bonuz ē armis fulciri / plurima arma habēda
sunt: iaculorumqꝫ et clippeorũ circunferenda ē
sarcina? quãdo quidē id bonum est: et maxime
quidem chtesippus ait: Tu uero non putas eu
thydeme / sed unum dumtaxat iaculũ esse feren
dum? equidem: Ita geryonez inqt briareumqꝫ
armares? ego aũt putaui robustiorem te esse / so
ciumqꝫ similiter istum utpote uiros armigeros.
Euthydemus quidem tacuit. Dionysodorus au
tem aduersus ea que primũ chtesippus respon
derat intulit: bonum tibi eē uidet aurũ habere
Ualde quidē respondit chtesippus: An non et
habere pecunias semp atqꝫ ubiqꝫ? Maxime in
quit: Non ne bonum esse aurum ↄfiteris? con
fessi iam sumus: Semp ipũm habere et ubiqꝫ
oportet. et in se ipõ ꝙ maxime? Beatissimusqꝫ
is esset / qui tria auri talenta in uētre haberet:

Talentum unũ sub capitis osse: staterē aũt: i.
nũmum quēdam et pondus auri utrisqꝫ ī ocu
lis: Ferunt inquit chtesippus o euthydeme a
pud scythas eos felicissimos optimosqꝫ uiros es
se / qui in sui capitis ossibus aurum multuz con
tinent: quēadmodum tu paulo ante canez dice
bas patrem. Quodqꝫ magis est mirũ / suis ex ca
pitibꝫ deauratis bibunt: et hec introspiciũt / uer
ticem frontemqꝫ suam manibus attollētes: ad
hec euthydemus. Utrũ chtesippe uident et scy
the et ceteri homines: que possunt uidere uel q̄
non possunt? Que possunt plane: Nõ ne et tu?
Et ego similiter: Uiden nostras uestes? uideo:
possunt igitur he uidere: Mirifice chtesippus
ait: Quid porro inquit nihil? Ipē uero non pu
tas has uidere? usqꝫ adeo iocundus es uir? ui
deris mihi euthydeme quodãmodo extra som
num obdormiisse: posseqꝫ te puto dicētem nihil
dicere: Et tu istud facere uideris: Numqd im
possibile est dionysodorus ait / tacētē dicere?
Impossibile chtesippus inqt: Dicētē uero tace
re? Possibile multo minus: Quãdo igit lapidē
dicis / non ne tacētē dicis? Et quãdo lignum ⁊
ferrum similiter? haud silere tibi ferrea ↄcedaz
chtesippus ait: Nam siquis pulset sonare illa q
dem et reboare dicunt: Quare ꝙ in hoc nihil
diceres / te pp sapīaz latuit. sed quod restat ostē
dite possibile uz eē: dicētē tacere: Certe mihi ui
sus est tunc uehementer chtesippus amicum cõ
tēdere: Quãdo siles inquit euthydemus / non
ne omnia siles? eqdem. Non ne et rē quãlibet
dicentē siles / siquidē illa que dicunt in numero
omnium computãtur? Quid uero interrogauit
chtesippus / non silent oĩa? non ait euthydmus
An locuntur oĩa uir optime: imo certe / que lo
cuntur. non istud querebã inqt: sed utrum oĩa
sileant uel loquãtur: Tunc subripiēs sermonez
dionysodorus ait: neutra et utraqꝫ: Certe eniz
scio te quid huic responsioni obiicias ignoratu
rum. Statim chtesippus ut solet effusius in risũ
erumpens clamauit O euthydeme frater iste
tuus contrarium sibimet sermonē ingeminauit
eumqꝫ dispdidit: et ratio uestra subcubuit: Cli
nias quoqꝫ admodum delectatus arrisit. Qua
re chtesippus gestiens longius ꝙ in decupluz
leticia creuit: Uisus aũt mihi est chtesippus hec

ipã ab illis seductione quadã p astutiam extor
sisse: Neqꝫ enim sapientia talis apud alios ē no
stri temporis hoīes: post hec ego Quid imꝙ ri
des o clinia in rebus tam seriis tamqꝫ pulchris
sed ad me conuersus dionysodorus? tu ũ aliqñ
rem pulchram uidisti socrates? Multas eqdē
dionysodore: Numqd alias ꝙ ipũm pulchrũ?
An easdem: ego uero passim hesitaui: nec iniu
ria me id ppessum fuisse sum arbitratus. qppe
q tacere diutius non potuerim: Simul aũt re
spondi alias esse q̃z ipũm pulchrum: pulchritu
dinem tamen singulis quãdam adesse: si tibi ad
sit bos inqt numqd ipē bos eris? et quia ego ti
bi nunc adsum / dionysodorus es? Bona imq̃z
uerba queso: sed ille: Quo pacto alteruz adest
alteri / cum alterum sit et alterum? numquid tu
imq̃z de hoc dubitas? nempe iam illorum imi
tari sapīaz contendebam: utpote cupiditate illi
us accensus: Cur non dubitem inquit et ego
et ceteri omnes / quod nequaq̃z existit: Quid a
is dionysodore? non ne pulchrum / pulchrũ est /
turpe ue / turpe? si mihi uideat ait: Non ne uid
tur? prorsus: Non ne ⁊ idē idē ē: ⁊ alterum si
militer alterum? Non tñ quod ē alterum idem
At ego nec pueruz quidē suspicari hoc arbitra
bar / quin quod alterum ē / sit alterum. Uerum
o dionysodore sponte id obmisisti: Uidemī aũt
mihi tamꝙ artifices qbus conuenit pagere sin
gula / disputandi rõem decore transigere atqꝫ
tradere. Nostin inquit / quid singulis opificibꝫ
peragere conueniat? principio quidē scis quem
deceat ere cudere? fabrum imq̃z erariũ: Quē
uero luto fingere? figulum: Quez rursus iugu
lare atqꝫ excoriare: et in frustra incisas carnes
assare uel elixare? coquuz: Non ne qsquis cõ
uenientia facit / recte agit? Maxime: Conuenit
autem ut ais coquum tundere et excoriare: Cõ
cessisti hec / nec ne? Concessi imꝙ: sed ignosce
precor: Constat igit ꝙ siquis iugulans et inci
dens coquum elixet illum uel asset conuenien
tia faciet. Quin etiam siquis fabrum erarium
ere cudat et figulum fingat / decentia similiter
operabitur. O neptunne imꝙ: Iam sapīe finē
apposuisti: Numqd ista mihi quandoqꝫ sic ad
rit ut propria fiat? Cognosceres ne inquit ipãz
o socrates propriam iam effectam? si ipē uelis

inq̄ : ego aũt nolo: Quid porro/tua putas co
gnoscere? Equidem: nisi forte tu aliud dixeris
Abste namq; oportet incipe: in hunc aũt euthy
demum desinere: An non tua illa esse putas in
quit/quorum es dominus? tibiq; uti arbitratu
tuo licet? ut boues et oues? Hec ne tua existias
que uendere potes atq; largiri/et cui uis deoꝝ
uouere: Que uero non potes non tua? Tunc e
go arbitratus preclaram aliquam inde questio
nem exorituram: et audiẽdi auiditate protinus
inflãmatus/prorsus ita est inq̄. talia nempe q̃
dam mea sunt: Numqd animalia nosas illa q̃
animam habent? Illa ipã: Fateris igit̃ ex ani
malibus illa dumtaxat esse tua/circa que potes
hec omnia facere: que modo dicebam/fateor:
Hic ille ironice admodum se ipsuʒ recepit qua
si magnum quiddam contemplaturus: deinde
ait: Dic age mihi o socrates: Est ne tibi iupiter
patrius? Atq; ego suspicatus eo ꝑuenturum eẽ
sermonem/quo deuenit et per ambiguuʒ quod
dam diuerticulum secedens. recte ĩplicitus me
conuolui: Respondiq; non est o dionysodore.
Miser inquit homo es: neq; atheniensis/cui nʒ
dii patrii sunt/neq; sacra/neq; aliud quicq̄ p̄
clarum atq; magnificum: Mitte inquã ista dio
nysodore: ne male omineris. neq; acriter crudi
as. Sunt eteniʒ mihi et are et sacra domestica
patriaq; et alia quecumq; id genus atheniẽsib;
adsunt: Ceteris inqt atheniẽsibus est patrius
iupiter? Non est inquã apud ionas talis cogno
minatio: neq; apud eos qui hac ex urbe mana
runt: neq; apud nos. sed apollo patrius propter
ionis genituram: Jupiter aũt nobis patrius ñ
uocatur/protector urbis tamen ⁊ curator tri
bus est dictus: et tribus curatrix minerua.
Sat est inquit dionysodorus: Est enim tibi ut
uidet̃ apollo iupiter et minerua: Omnino: An
non tui isti erunt dii? progenitores uideliċ atq;
domini: Non ne tui? An non tuos esse confes
sus es? confessus sum/quid tum? Non ne ani
malia isti dii sunt? Concessisti porro quecumq;
animam habent/animalia esse: isti uero dii non
habẽt animam? Habẽt utiq;: Sunt igit̃ aialia
Sunt certe: Ex animalibus aũt illa tua esse di
cebas quorum apud te esset potestas/ut pro ar
bitrio uenderes/largireris/diisq; dicares: Re

cusare euthydeme non possum quin ista conces
serim. statim ille sic intulit: postq̄ tuum esse io
uem/tuosq; esse et alios fateris deos/licet ne ti
bi uendere illos atq; largiri. et pro libidine tua
ut animalia cetera que tua sunt tractare. Ego
igit̃ crito tamq̄ sermone ꝑcussus obmutui.
Chtesippus aũt succurrere mihi conatus ait/
pape proh hercules q̄ preclarissimus sermo.
Ad quem dionysodorus. Utrum hercules pa
peus est/an papeus hercules? Tunc ait chtesip
pus/proh neptunne/q̄ fortes duriq; ſmones
Desisto iam. Inexpugnabiles uiri sunt. Hic ꝑ
fecto amice crito nullus presentium continere
ultra se potuit: quin illorum orationeʒ laudib;
laudibus summis extolleret: et hospites illi dio
nysodorus euthydemusq; risu strepitu et letitia
exultantes gestientesq; ferme resoluti sunt. In
superioribus namq;/dum singula proferebant:
soli eorum sectatores protinus applaudebant:
hic aũt pene ipẽ quoq; lycii colunne conclama
re. plaudere. gestireq; uidebantur. Ego quideʒ
sic affectus sum/ut assererem/nullos umq̄ ho
mines pari sapiã me uidisse. Atq; et illorum sa
pientie penitus mancipatus laudare illos et ce
lebrare summope cepi. O uiri inq̄ ob miras
dotes nature beati: quippe qui rem tantam taʒ
facile tamq; breui tempore absoluistis: Multa
quidem et alia sunt in uestris sermonibus Eu
thydeme dionysodoreq; preclara: In quibus
id precipue magnificum est: ꝙ nulla uobis cu
ra est multorum hominum qui illustres haben
tur: sed similium uobis dumtaxat. Equidẽ cer
to scio sermones huiusmodi/paucos admoduʒ
diligere: et illos quidem uobis similes: Cete
ros autem ita illos ignorare sperncreq;/ut eru
bescere uehementius illos putem/si ceteros il
lis conuincant/q̄ si ipi ab aliis conuincantur
Hoc preterea populare et mansuetuʒ uestri ser
mones habent: ꝙ cum dicitis rem nullam bo
nam esse uel malam: neq; albam: neq; aliud qc
q̄ talium: neq; omnino aliquid ab aliis aliud/
reuera ut predicatis hominum ora contunditis
atq; obstruitis: Quia uero non aliorum tantũ
ora: sed uestra insup: gratiosa res est/et sermo
nis odium offensionẽq; audientium deuitatis.
Maximum uero hoc est/ꝙ hec usq; adeo uo

bis artificiose sunt adiuenta atq; instituta: Ut
breui cuilibet tradere ualeatis: Cognoui eqdẽ
et chtesippo menteʒ adhibeo/consyderoq; q̄ su
bito imitari uos ceperit huius rei mysteriuʒ q̄
ocissime docere posse uobis preclarum est/ne
q; tamen opepretium fore uidetur ut coraʒ mľ
tis hominibus disseratis: Immo uero si mihi
credideritis: cauebitis prorsus ne in multorũ
cetu loquamini: ne forte q̄ primum ista ꝑcipiẽ
tes grãs nequaq̄ʒ habeant. ista igitur ĩter uos
tantum inuicem cõmunicate: neq; alius qsq̄ʒ
ea nisi argento exposito audiat. Idem quoq; si
sapitis/uestris discipulis consuletis: ne unq̄ʒ
cum aliis q̄ʒ secum atq; uobiscũ de his loquan
tur: Quod enim rarum euthydeme id honorã
dum: A qua enim uilissimo pretio emit̃/cũ res
sit natura pretiosissima/ut ait Pindarus. sed
agite inquam cliniam hunc meq; suscipite.
Cum hec o crito et alia quedã breuia disseru
issemus/abiuimus. Delibera igit̃ ut mecũ una
ad hos uiros accedas. Nã pollicentur omnes
se docturos/quicumq; argentum dare parati
sint: Neq; ingenium ullũ uel etatem excipiunt.
Quod uero tibi maxime audire expedit: aiunt
nihil cumulande pecunie studium prohibere:
quo minus qui uis sapiãm illorum facile perci
pe possit: cri: Equidem o socrates audiendi cu
pidus sum: et libentissime discerem: Uideor ta
men et ipẽ eorum unus esse qui euthydemi si
miles non sunt: sed illoruʒ potius/quos tu pau
lo ante dicebas: q captiunculis huiuscemodi
redargui malunt ab aliis q̄ alios redarguere.
Enim uero ridiculus essem/si admonere te per
gerem: Nihil tamen prohibet: que ex hiis q ce
tu soluto a uobis discesserunt/audiui/tibi nũc
referre. Deambulanti mihi obuius factus eoꝝ
quispiam qui in iudicialibus causis excelle
re plurimum estimant̃ o crito inquit: Nihil ex
istis sapientibus audiuisti? Nihil ꝑ ioueʒ iquã
Audire enim me affectantem frequens turba
tumultusq; prohibuit: Res tamẽ inquit audi
tu digna: Cur? Ut audisses eos homĩes dispu
tantes/q in hoc sermonum genere ceteris pre
stãt: Ad hunc ego: Quid tibi uisum est? quid
aliud respondit ille/q̄ que semꝑ ex iis homini
bus audiunt̃/dum nugant̃: ac de rebus nulli

us momenti indigno quodam studio inuicem
altercantur: Talibus ille mecum est usus no
minibus: tunc ego: Uerumtamen gratiosa res
est philosophia: Quid gratiosa inquit o uir be
ate? an forte nullius pretii? Atq; si paulo ante
ĩterfuisses/erubuisses ut arbitror/amici tui grã
Qui usq; adeo ineptus erat/ut se ipũm tradere
hominibus cuperet. quibus nihilpensi est quid
loquant̃/sed singula captant obiiciuntq; uoca
bula: Cum tamen illi ut supra dicebaʒ ceteros
tales nostre etatis uiros excellant. Profecto o
crito et studium hoc uilissimum est: et q in eo
uersantur/ridiculi: Mihi quidem o Socrates
haud recte rem ipãm improbare/uisus est ille
uel quisquis alius improbet. Quod aũt in cetu
multorum cum talibus uiris disputare q̄s stu
deat/merito uituperasse ille mihi uidet̃: so. O
crito admiratione digni sunt hi uiri: Uerũ non
dum quod dcturus sum noui. Quorum ex nu
mero erat q tibi obuius philosophiam uitupe
rabat? Utrum orator quispiam ex his q ĩ iudi
ciali concertatõe uehementes sunt. An ex iis
q tales mittunt et orõẽs conscribunt/qbus ora
tores ĩ iudicio certant? cri: Minĩe qdem ora
tor: neq; arbitror illum ĩ iudicio umquam oras
se: sed rem ipãm iudicialem optime ĩtelligere e
um ferunt: et elegantes orões atq; facundas cõ
ponere: so: Teneo iam. Atq; et ipẽ idem mo
do dicturus eram. Nẽpe hi sunt o crito/quos
prodicus inter philosophum/ciuilemq; uirum
confines statuit: putant hi quidem se esse oĩuʒ
sapientissimos: et uideri preterea tales apudq̄ʒ
plurimos. Solos aũt philosophos impedimen
to sibi esse/quo minus ab omnibus eque ꝓbẽ
tur: Censent itaq; si communem aduersus phi
losophos opinionem hanc diuulgent/ꝙ nullius
pretii sint/sine controuersia sapie gloriam se a
pud omnes summam reportaturos. Esse nãq;
se reuera sapientissimos: sed ĩ priuatis sermoni
bus/cum euthydemi sectatores aduersantur/
impediri: ꝙ uero sapientes sint/ex eo consenta
neum uideri uolunt/ꝙ satis habeant philoso
phie. satis etiam ciuilis ꝑitie: et quantum opor
tet/sint utriusq; ꝑticipes: et extra turbulentos
ciuilium negociorum tumultus positi sapiẽtie
fructibus iocunde fruãtur: cri. Numqd dicer

aliquid o socrates tibi uiri isti uidentur? so: ne quaꝙ: cri: Uerumtamen horum hominum ser mo hēt aliquid uerisimile: so: Habet ut dicis o crito uerisimilitudinem potius ꝙ ueritatem. Neqꝫ facile illis persuaderi potest / ꝙ et homies et cetera omnia quecumqꝫ duorum quorumdā media sunt: et utroꝝqꝫ participant / ita se habēt ꝙ que ex malo et bono sunt / hoc quidem melio ra illo deteriora fiunt: que uero ex duobus bo nis non ad idem conducentibus utrisqꝫ deterio ra ad opus illud pagēdū: ad quod spectāt utra qꝫ illa quibus fit compositio. Que aūt ex duo bus malis sunt constituta / non ad idem tenden tibus hec sola meliora sunt utrisqꝫ illis / quoꝝ participant Si ergo philosophia bona ē / ꝛ ciui lis actio bona / sed ad aliud atqꝫ aliud utraqꝫ cō ferens: et hi utrorumqꝫ horuꝫ participes / utro rumqꝫ in medio sunt constituti / nihil concludūt nam utrisqꝫ deteriores sunt. Sin aūt unuꝫ q dem horum bonum / malum uero alterum hoc quidem meliores illo deteriores. ꝙ si utrumqꝫ malum ita demum uera dicerent: aliter uero nequaꝙ. Neqꝫ uero confessuros illos arbitror mala esse utraqꝫ: neqꝫ unum quidem bonum / malum uero alterum. Sed pfecto utroꝝqꝫ hi participes / utrisqꝫ ineptiores sunt / ad illud / ad quod philosophia et ciuilis actio ptinet: et cuꝫ tertium locum teneant / primum usurpare non dubitant. Ignoscendum quideꝫ illoꝝ desiderio neqꝫ indignandum. Tales tamen esse cēsendi quales et sunt. Nam unumquemqꝫ diligere de bemus: q modo prudentie particeps aliqd di cit: et uiriliter peragit: cri: Equidem o socrates ut sepe tecuꝫ loquor. ambigo qua rōe filios me os educem: Minor quidem natu tenerior est adhuc ꝙ erigat disciplina. Critobolus autem adultus est iam: et aliquo indiget / quo dirigať Quotiens tecum loquor / ita prorsus afficior / ut existimem insaniam esse filiorum grā conten disse / primo circa coniugium: ut ex matre gene rosissima nascerentur: deinde ut amplum illis patrimonium relinqueret / illorum aūt educati onem negligere: Uerum cum ad eos respicio qui erudire homines profitentur / absterreor: mihiqꝫ consideranti unusquisqꝫ illoruꝫ lōge ab ea re quam predicat / alienus esse uidet: Et ut uerum tibi fatear / non habeo quo pacto filium meum ad philosophiaꝫ exhorter et prouocem: so: O amice crito: An ignoras in quo uis stu dio uiles et nullius pretii homines pmultos es se? probos uero paucos. eosqꝫ maximo in pretio habendos esse? Non ne tibi uideť pulchrū qd dam esse gymnastica: mercatura: rhetorica: res militaris: cri: Mihi certe. so: non ne uides in una quaqꝫ harum artium multos ad opus unū quodqꝫ ineptos et deridendos? cri: Ita est / ac uera nimium loqueris: so: Ergo hac de cau sa studia ne fugies omnia: et illa filio dissuade bis? cri: Haud decet o socrates: so: caue ergo ne quod dedecet / agas o crito: Mitte curā hāc utrum boni sint homines philosophie studiosi uel mali: Rem uero ipām diligenter examina. Si iquirenti res praua uidebitur / non soluꝫ fi lios sed omnes homines absterreto. Sin autē tibi talis qualis et mihi appareat: sequere eam uiriliter et exerce: atqꝫ ad idem studium filios cohortare.

Euthydemi Finis

Argumentum Marsilii Ficini in Hippiam minorem

m Irifica socratis platonisqꝫ no stri bonitas cuꝫ diligentissime multis ubiqꝫ modis prouideat ne iuuētus credula subdolis sophistaꝝ aucupiis capiať: cap taqꝫ perdatur / non iniuria Hippiam eliensez so phistarum insolentissimum atqꝫ fallacissimum duobus dialogis agitat / maiore uidelicet atqꝫ minore. In maiore quidem demonstrat hippiā rerum professorem pulcherrimarum oīo quid ipā pulchritudo sit ignorare. In minore uero eundem se iactanteꝫ ꝙ ante alios mendacem a uerace discernat / ostendit in utriusqꝫ definitiōe prorsus errare / ut pateat Hippiam / ut omnium arrogantissimus est / ita et ignorantissimuꝫ esse atqꝫ ineptissimum apparere. Mitto nunc ꝙ eū

De mendacio:-

ut mos est sophistarum iactabundum et teme rarium auarumqꝫ depingit: Et cum promittat omnia in omnibus dāteꝫ uerba / nihil uero pre stātem: cumqꝫ maximis gloriet: uel in minis claudicātem: sed ut ad mendacis ueracisqꝫ defi nitionem redeamus / mendax rite describendus erat: qui maxime uelit / utcumqꝫ possit sciatqꝫ mentiri. Uerax autem contra qui maxime uelit utcumqꝫ possit et sciat uera loq. At hippias in ertissimus artium magister omnium: confusis simusqꝫ ueracis mendacisqꝫ discretor ordie de finit opposito / dicitqꝫ mendacem qui maxie pos sit sciatqꝫ mentiri quotienscumqꝫ uoluerit. Ue racem uero qui quādocumqꝫ uoluerit queat et sciat uera loqui: Unde cogiť primum fateri mendaces esse potentes: sciētes: prudētes sapi entes: Deinde et bonos ad illa ad que potentes sunt atqꝫ sapientes. Tertio p artes singulas de ducendo compellitur in qualibet tā re ꝙ arte fateri / eundem esse ueracem atqꝫ mendaceꝫ / qd negauerat ab initio. siquidem in qualibet ille q optime callet / idem maxime potest et scit p ar bitrio uera loqui pariter atqꝫ mentiri: Quarto ad concedendum inducitur ueracem nihilo me liorem esse mendace / quādoquidem ꝙ sufficiēs bonusqꝫ est uerax ad loquendum uera / tā suf ficiens bonusqꝫ appareat mendax ad mentiēdū Post hec socrates sophistam in ambiguitatem adducit uter delinquat grauius: num qui mē titur uolens an qui nolens: Id uero sophista nescit soluere neqꝫ socrates quideꝫ solue. e uult sophiste: Est aūt ita soluendum. in his quideꝫ que ad intelligentiam pertinent minus errare qui mentiunť sponte: in his autem que ad mo res spectāt errare magis: Eum uero q nolens dicit mendacium / contra se habere. Deinde am bigitur utri magis errent nuꝫ qui dedita opera an qui infirmitate uel ignorātia peccāt. proba turqꝫ longis inductionis ambagbus: in his q̄ ad naturaꝫ et artem / harumqꝫ instrumenta per tinent / grauius esse uitium uel impotentia uel i gnoratione commissum ꝙ malitia perpetratum Siquidem nature bonum in ipa potentia: bo num uero artis in hac ipā: atqꝫ insup in cogniti one consistit. Malum igitur in oppositis: Ex his autem extra propositum socrates hippiam ad mores trāsfert: concludens idem in gene re morum: q uod et in nature artisqꝫ genere. Quod quidem etsi intelligit socrates fieri non debere / studet tamen declarare sophistā id ne quaꝙ aīaduertere. Profecto ī his q̄ ad uolun tatem moresqꝫ ptinent: grauius delinquiť mali tia. i. quadā uoluntate peccādi ꝙ si uel per im potentiam uel p ignorātiā delinquatur. postre mo socrates iustitiā esse dicit uel potentiam uel scientiam uel utrumqꝫ. Addere sciebat: sed no lebat. Tertium. s. uel uoluntatem. Iustitia. n. maxime in uoluntate consistit. Id uero decla rare uoluit latere sophistam: Sed iam argumē tum superioribus preceptis his concludamus Docendum sine inuidia. Absqꝫ rubore discen dum: gratie sp habēde docenti. Aliena inuēta sibi non usurpanda.

Mendax:
Verax:

Argumenti Finis

Hippias minor platonis demendacio trāslatus a Marsilio Ficino Florentino ad Petrum Medicem / Uirum clarissimum.

Eudicus: Socrates: Hippias

Eu:

t U uero quid nam taces socra tes? cum tā multa hippias hic ostenderit? Cur non aut cōp bas dictoruꝫ aliqd aut redar guis siqd miūs recte dictū tibi uidēť. presertī cū ipi restemus: q nobis non me diocre philosophie studium uendicemus: so: Sūt eudice nō nulla ī his q̄ circa homeruꝫ di cebat hippias de quibus pcontari cupio. Au diui equidem ex apemanto patre tuo / iliadem apud homerum eo preclarius poema esse odys sea quo achilles ulixe prestantior. In achillē namqꝫ poema unum: in ulixem alterum aiebat esse compositū. De hoc ergo sciscitari ab hippi a si modo sibi placet / affecto / utrum illoꝝ homi num prestantiorem asserat: Postꝙ alia multa ac uaria de homero ceterisqꝫ poetis sunt nobis ostensa: Eu: Nulla prorsus inuidia phibebit /

quin hippias interrogãti respondeat: Respõde
bis nec ne hippia siquid socrates querat: hip:
Haud recte agerem eudice si nunc socratis in
terrogationem respuerem: qui solitus sim sem
per ex elide patria ad olympice festa/quo greci
ad cõmunem celebritatem undiqz confluunt/
me conferre. ipũmqz me ibi apud templum prebe
re cuiqz declarãtez quodcumqz demõstrari qs
cupiat: et ad interrogatões singulas responden
tem: so: O quã felix tibi sors contigit hippia? si a
deo confisus animi sapiã qualibet olympiade
ad sacrum aduentas. Mirarer profecto siquis
circa corporis exercitatõem athleta illuc certa
turus accederet taz corporis uiribus quã tu mẽ
tis subtilitate confisus: hip: Merito sic affectũs
sum socrates: nam ex eo tempore quo cepi in o
lympicis exerceri: nullum repperi adhuc me a
liqua in re superiorem: so: preclarum hercle quõ
ais hippia: atqz hec gloria tua et patrie et paren
tibus erit quoddam sapientie monimentum.
Uerum quid nam de achille et ulixe iudicas?
Utrum horum prestantiorem: et qua in re pu
tas? porro dum multi intus essemus: tuqz dis
sereres/quedam me uerba subterfugerunt:
piguit tamen perquirere/quoniam turba esset per
rima: ac etiam ne orationi tue impedimento fo
rem. Nunc uero postquã pauciores sumus et eu
dicus hic querere iubet/liquidius nobis osten
de quid de his uiris dicebas? quo ue pacto di
iudicabas: hip: Uolo equidẽ socrates apertius
quã tunc in presentia referre/que de his et de a
liis sentio. homerum assero omnium qui troiaz
obsederunt optimum uirum finxisse achillem.
sapientissimum nestorem. apprime uersutũ mul
tiformemqz ulixem: so: pape o hippia. An mi
hi in hoc gratificaberis? ne me uz rideas/si ad
percipiendum tardior fuero/ac sepius requisiuero
Dignare mihi obsecro libenter ac facile respon
dere. hip: Turpe quidem esset o socrates cum
alios eadem doceam: et pro his pecunias exigã
si tibi querenti non indulgerem nec leto animo
responderem: so: Preclare admodum loquris:
Equidem cum optimum uirum achillem fictũ
fuisse dicebas/sapientissimum nestorem/uisus
mihi sum quod diceres intelligere. Cum uero
ulixem uersutum et multiformẽ: ut uerũ fatear

quid significare uelles non intellexi. Atqz mi
hi dicas: Forte enim hic magis percipiam: num
quod et achilles ab homero multiformis uersu
tusqz inductus fuerit nec ne: hip: Minime o so
crates: sed simplex oĩo. Quoniã i supplicatõi
bus ipis/cum eos disceptantes inducit/ita ad
uersus ulixem loquentẽ facit achillem. O mul
tum generose doli fabricator ulixes. conuenit
intrepide me uestra refellere dicta: ut fieri de
bere puto fallacibus ipũm: Ne me figmentis hic
obtundaris et illinc. Is magis est quoniam quã
nigri ianua ditis: Infensus nobis/aliud qui pec
tore claudit. Inde palam profert aliud quodcũ
qz uidetur. At ego nunc dicam credo uelut es
se futurum. His in carminibus morez utri
usqz declarat: Achillẽ eẽ ueracem atqz simplicẽ
Ulixem uersutum atqz mendacem: Hec siqdez
apud eum Achilles aduersus ulixem infert: so:
Uideor iam quod ais o hippia itelligere. Uer
sutum enim mendacem uocas/ut apparet: hip:
Maxime quidem o socrates. Talem nempe u
lixem sepe et in iliade et in odyssea fingit home
rus: so: Ergo existimauit homerus alium quidẽ
esse ueracem uirum/alium uero mendacem: ne
qz utrumqz eundem esse: hip: Quid prohibet so
crates? so: An idem et ipẽ censes hippia? Hip:
Maxime omnium: nimis. n. errarem/si aliter
ipẽ sentirem: so: Homerum quidem mittamus
cum ab eo sciscitari non liceat qs eius fuerit i
condendis his carminibus sensus: Postquã ue
ro tu cãm suscipis/tibiqz ea uidentur que dice
re homerum asseris/pro homero simul ac te ipõ
responde: hip: Fiet: Interroga paucis quod li
bet: so: mendaces ne uocas illos qui facere aliqd
nequeant/ut inualidos defessos ue/an eos qui
facere aliqd possint? hip: Potentes/et maxime
quidem/cum in aliis multis/tum etiam in de
cipiendis homibus: so: Potentes itaqz sunt se
cundum sermonem tuum: atqz uersuti: non ne?
hip: Certe: so: uersuti uero sunt et subdoli stO
liditate quadam et imprudentia? an astutia po
tius atqz prudentia? hip: Astutia maxime om
nium atqz prudentia: so: Prudentes ergo sunt
ut uidetur: hip: Ualde per iouem. so: prudentes
uero cum sint/num ignorantes sunt? hip: imo
scientes maxime: Nam ob hoc alios seducũt:

Homerus. Achilles. Nestor. Ulixes.

Mendax:

De mendacio:

So: Cum ergo scientes sint harum rerũ quas
sciunt/utrum insipientes sunt/an potius sapiẽ
tes? hip: sapientes uz in his ipis ad decipiẽdũ
so: Siste obsecro: repetamus dicta ut qd dicas
inspiciamus. Mendaces esse ais potentes: pru
dentesqz scientes/item et sapientes circa illa de
quibus mendaces: hip. aio: so. Alios aũt uera
ces esse alios contra mendaces: atqz hos inter
se longe contrarios. hip: aio et ista: so: Ex hoc
ergo sequitur ut mendaces ex potentum sapiẽ
tumqz numero sint. hip: maxime: so: Cuz uero
dicis potentes et sapientes esse mendaces ipõs
ad eadem/utrum dicis potentes esse ad mentiẽ
dum si uelint/uel impotẽtes ad ea que mentiũ
tur: hip: potentes equidem: so: ut ergo summa
tim dicamus. mendaces sunt qui ad mentien
dum potentes sapientesqz sunt: hip: plane: so:
Ergo uir qui mentiri nequit/neqz scit quicquã/
non erit mendax: hip: Sic est: so: Potens aũt
est qui facit quod uult et quãdo uult: haud mor
bo uel quibusdam talibus impeditum inquã. Uerũ
quẽadmoduz tu meum nomen quotienscumqz
uis scribere potes/ita nunc interrogo. An nõ
hominem sic affectum/potentem uocas? hip:
Sane: so: Dic o hippia: non ne es numerandi
computandiqz peritus? hip: maxime omnium.
so: siquis ergo te percontetur ter septingenta
quantum compleant numerum/nõ ne modo ue
lis omnium quã ocissime atqz maxime uera de his
respondebis? hip: prorsus: so: Numquid ex eo
quod circa ista potentissimus et sapientissimus
es? hip: Nempe: so: Utrum sapientissimus es
ac potentissimus dumtaxat? an ẽt circa eadem
optimus? Circa que sapiã et potentia prestas:
hoc est in numeris cõputãdis: hip: Et optimus
insuper socrates: so: uera itaqz de his pre ceteris
maxime dicere posses: an non: hip: Reor eqdẽ
so: An et falsa circa eadem? age nunc hippia
ut et supra generose magnificeqz respõde: Si
quis querat ter septinginta quot sunt: utrum
ipẽ maxime de his mentieris: ac semper secunduz
eadem falsa de his pronũptiabis mentiri uoles
et numquã uera proferre: An qui numerorum
ignarus est poterit magis mentiri quã tu dũ mẽ
tiri uoles: uel potius ignorans sepe dum uolet
falsa proferre/uera forte preter sententiaz pro

feret: quia rem ipãm ignoret. Tu uero cum sa
piens sis/semper dum mentiri uoles similiter mẽ
tieris: hip: est ut dicis: so: Mendax itaqz utrũ
circa alia mendax ẽ/non tamen circa numeros
Neqz de numero mentietur? hip. Immo et cir
ca numeros: so: Ponamus igit̃ hoc hippia cir
ca computationem ac numerum aliquẽ esse mẽ
dacem: hip: certe: so: Quis hic erit? necesse est
ut mentiri possit/ut ipẽ dicebas si mendax futu
rus est. Nempe abs te dictum ẽ/si recordaris/
eum qui mentiri neqt/non esse mendacem: hip
Recordor equidem: atqz ita dictum: so: nõ ne
paulo ante constitit te esse ad mentiẽdum in cõ
putandis numeris potentissimũ? hip: Ita/deũz
fuit et istud: so: Nunc et quã maxime es ad uera
proferẽda de numeris iisdem potens? hip: Ualõ
so: Idem ergo potest maxime in computando
uera loqui atqz mentiri: is aũt est qui bonus est
in numeris uz computator: hip: sic oĩo: so: quis
igitur alius hippia in computãdo fit mẽdax ni
si qui ad idem bonus? hic enim potens hic et
uerax: hip: Apparet: so: Cernis eundem uera
cem eẽ in his atqz mẽdacem: et nihilo meliorẽ
mẽdace ipõ ueracem eẽ. Iidem namqz sunt: ne
qz ualde contrarii/ut tu nuper existimabas: hip
Haud certe nunc i his apparet: so: uis ne i ali
is quoqz considerenus? hip. ut iubet: so: Nõ
ne es et geometrie peritus: hip: Sum so: An nõ
idem in geometria contingit? porro idem falsa quã
maxime de figuris pronumptiare potest/qui et
uera: Est aũt is geometra: hip: profecto: so: an ali
us ad hec preter hunc bonus? hip: Non alius
so: Non ne bonus ac sapiens geometra utraqz
potest? Et siqs alius in figuris mẽdax/is ma
xime/qui in iisdem est bonus: hic siqdem potẽs
Malus aũt ad mẽtiẽdum impotẽs neqz umquã
fit mendax qui est impotẽs mẽtiẽdi ut est conces
sum: hip: sunt hec uera: so: Tertiuz insuper in
spiciamus astronomum quam ipẽ artem magis
ẽt quã superiores/soles hippia profiteri: sic ne? hip:
Sic certe: so: An non eadẽ in astronomia cõ
tingunt? hip: consentaneum est o socrates: so:
Quare et in astronomia siquis alius men
dax: is erit maxime qui bonus astronomus. Is
namqz mentiri summopere potest: neqz enim qui
impotens est: is enim inscius est: so: Idẽ ergo

et in astronomia uerax erit et mendax : hip : ui
detur : so : age hippia passim ita per oēs scias co
gita num ita sit an aliter. nam ante alios omēs
plurimis artibus es ornatus : Quemadmodū
ego te quādoq; iactantē audiui ꝙ sapia multa
exoptādaq; pre ceteris abundares : et in foro ī
ter mensas disputando deabulātem. Adiecisti
preterea te quondam olympicum adiisse certa
men / corporis ornatu spectādum : et oīa corpo
ris ornamenta ꝓpriis manibus confecisse : pri
mo quidem anulum quē habebas hinc enim ce
pisti / tum fuisse opus / quasi esses sculpendi pe
ritus. quin ēt sigillū quoddam tuum opus sub
stentabas : et strigilem et uasculum unguētariū
similiter opus tuum : calceos quin ēt tuis cōsu
tos manibus : Uestem et interulā abs te ɔtextā.
Quod ue admodum mirabilius uisum est : et
singularis inditium sapientie / cingulū dicebas
ostēdisse te opus tuum ꝑsicis pretiosisq; simile.
Item tua quedam tua poemata : carmina : tra
gedias : dithyrambos et orōes plurimas uarias
q; stilo pedestri compositas : preterea piculū an
alios omnes fecisse in artibus quas in supiori
bus commemorabam : et in rhythmis armoniis
q; et studio litterarum. Ac in ceteris generis
huius ꝑmultis / si recte recordor. At uero pre
termiseram tue memorie artificium / quo polle
re te mirum īmodum existimas. forte uero et a
lia multa sum oblitus. Uerum quod ipē quero
tuas artes animaduertens qbus et alias suffi
cienter diiudicabis / dic age si reperis usq; ex
his que inter nos concessa fuerunt / a mendace
ueracem esse diuersum : neq; eundem existere.
In qualibet aūt sapia quere uel calliditatē uel
quomodocumq; apellare iuuat : Sed nuncꝙ
o amice inuenies : neq; eīm ē usꝙ. ꝙ si est alicu
bi / dicas : hip : Haud in presentia iuenio socra
tes : so : neq; inuenies post hac ut arbitror. Si
aūt uera loquor / recordare hippia / qd ex supe
rioribus sequit : hip : Non satis aduerto quod
loqueris socrates : so : nihil opus ē in presentia
memorie artificio : patet enī te opus esse nō opi
nari : sed ego nunc memorabo : Recordaris di
xisse te achillem uirū fuisse ueridicū : Ulixez ue
ro mendacē atq; uersutum : hip : Utiq;. so : nūc
aūt sentis eundem apparuisse ueracem esse atq;
mendacem : Ideoq; si mendax erat ulixes / erat
et uerax : Item si ueridicus achilles / erat et mē
dax : Neq; differētes hi uiri inuicem neq; cōtra
rii : imo similes extiterunt : hip : semꝑ tu quidez
socrates captiunculas tales ɔtexis : et captans
quod in sermone molestissimum ē / ad hoc istas
et minima queq; contrectas : neq; aduersus to
tam rem ipām de qua est sermo cōtendis. Nā
q; si uelis nunc pluribus argumentis sufficien
tiq; rōe ostendā tibi homerum ulixe meliorem
achillem ueracemq; finxisse : Vlixē uero subdo
lum et in pluribus mentientē : atq; achille dete
riorē : At si tibi placet uicissim responde : cumq;
mea orōem tuā compara / qua ostendas alteruz
meliorē esse : Atq; ita presentes hi magis intel
ligent / uter nostrum rectius locutus fuerit : so :
Haud istud dubito uel contēdo hippia / quomi
nus me sapientior uidearis : cedo equidē tibi :
Uerum consueui semper cum aliquis de re a
liqqua disputat / diligenter attendere : presertiz
qñ q loquit sapiens esse mihi uidetur. Tunc sa
ne discendi auidus q dicit obseruo : exqro. con
necto : ac repeto : ut clarius dicta ꝑcipiam. Sin
aūt dicentem ipūm paruifacio : neq; reqro ab
eo quicꝙ : neq; quid dicat attendo : Atq; hac ip
sa coniectura comprehendes / quos estimez sa
pientes : Cernes enim me uerba illoruz accura
tissime auscultātem : sciscitantēq; ab illis : ut a
liquid discendo in uita proficiam : et nunc qui
dem cum dcā tua aīaduerterem / quibus illoꝝ
carminum testimonio achillem ostendis aduer
sus ulixem ut iactabundum dicere mirū qddā
mihi uisum ē si uera dixeris. Quoniā ulixes ipē
uersutus mendacii nullius redargui potest.
Achilles aūt uersutus secundū sermonē tuum
esse uidetur : Mentit enim : nam cum ea ꝑnūp
tiasset carmina q tu nunc recensuisti : Is magis
est quoniam ꝙ nigri ianua ditis / Infensus no
bis aliud qui pectore claudit : Inde palā ꝓfert
aliud quodcumq; uidetur. paulo post addit.
Non mihi uersutus post hac suadebit ulixes.
Non agamemnon troianis insistere terris.
Sed cras ipē ioui reliquisq; ubi sacra pararo /
Celicolis curuo collectas littore naues.
In mare deducam prima quas luce uidebis
Mare per hellespontiacum mare piscibus aptū
In quibus aspicies cupias modo uisere fortes
Edoctosq; uiros remis incumbere naz si
Neptunnus uentis implebit uela secundis
Tertia frugiferis pithic lux fistet in oris
Itē ꝰ aduersus Agamemnonem iurgans ait.
Nauibus ecce domū nigris / qa prestat abibo
In patriam pithiā : neq; n. mēs optat ut hic te
Diuitiis repleam ualidis inglorius armis.
Hec fatus tum coram omni exercitu / tum ad
eius amicos nusquam apparet uel se ad opus
accingere uel naues trahere ut domum reuer
surus. immo parum admodum curare ut uera
sint que loquitur. Equidem hippia ab initio
te rogaui / cum ambigerem uter horum apud
poetam prestantior habeatur : putaremq; utrū
q; uirum optimuz esse : et difficile cognitu / uter
horum excellat magis mendacio et ueritate alī
aq; uirtute. Ambo enim in hoc ꝙ proximi sūt :
Hip : Haud recte discernis o socrates. Nā q
mentitur achilles / non ex insidiis : sed inuitus
propter exercitus casum mentiri uidetur : coac
tus restare atq; succurrere : Ulixes autem spō
te ac dolo : so : Decipis me charissime hippia : ip
seq; imitaris ulixem : hip : Minime omnium so
crates : quid nam dicis et qua ratione? so : quo
niam Achillem ais non ex insidiis mentiri : q
usq; adeo seductor erat atq; insidiator preter ip
sam iactantiam : sicut fingit homerus / ut tanto
esset ulixe callidior ut ipī uanitatem absconde
ret suam : dum coram eo contraria sibi ipsi lo
qui auderet : ulixemq; celaret : Quo circa ad
uersus eum nihil inferre uidetur ulixes utpote
qui mendacium non aduertit : hip : Que nam i
sta dicis o socrates? so : Nescis ꝙ ad Uli
xem inquit prima luce se discessurum. Ad aia
cem uero non ita : sed aliter : hip : ubi nam? So
His in carminibus : T
Viri nulla prius belli me cura tenebit
Hectora ꝙ priami natum uenisse sub armis
Mirmidonum naues tentoria longa petentem
Audiero : premat argiuos qui marte sub actos
Quiq; rates ignem post hec iaculetur in ipsas
Hectora namq; meas naues aut castra furētē
Haud reor ausurum dubio contingere bello.
An censes hippia usq; adeo obliuiosum fuisse
thetidis filium a chirone sapientissimo eruditū
ut cum antea uanos ipōs uariosq; iactatores
effulminasset ipē confestim Ulixi quidem qua
si sui ipsius oblitus dixerit nauigaturum se : aia
ci uero commoraturum? potiusq; insidiatus?
cum ulixem cognosceret seniorē / commentitiis
q; machinamentis et dolis se longe potentio
rem : hip : haud dolo dixisse ista mihi uidetur a
chilles / immo ipā simplicitate aliter persuasus
aliter cum aiace ꝙ cum ulixe fuisse loqutus :
Ulixes autem seu uera siue falsa loquatur / sem
per insidias tendit : so : Melior ergo ut uidetur
est ulixes achille : hip : minime o socrates : so :
An non supra uisi sunt qui sponte mendaciuz
dicunt / meliores esse ꝙ qui non sponte? hip :
Quo nam pacto socrates qui scientes uolētes
q; iniuriāt / seducunt / ledūt meliores eē possunt
ꝙ qui hec preter sententiam faciunt? quan
doquidem multum ignoscitur illi / qui per igno
rantiā iniuriam infert : mendacium loquitur.
uel aliud quicꝙ committit mali : legesq; ī eos
seuerius animaduertunt qui uolentes mala fa
ciunt mentiunturq; / ꝙ qui nolentes : so : Uides
hippia uera me loqui cum dico accuratum esse
me ad sapientum uirorum interrogationes : cū
q; in ceteris ualde deficiam / hoc tantum hēo
boni. Que enim natura ipā rerum sit / nescio.
quod hinc maxime coniectare licet : quia quoti
ens cum aliquo uestrū loquor / qui opinione ex
cellitis sapientie / testesq; doctrine grecos om
nes habetis / scire nihil appareo : Numꝙ enim
idem mihi ut ita dixerim : ac uobis uidetur.
Quod autem euidentius est inscitie argumen
tum / ꝙ siquis a sapientibus uiris dissentiat?
Mirificum tamen hoc habeo bonuz / quod me
seruat : quoniam sine rubore uerecundie ad di
scendum me preparo. Rogo autez ac sciscitor
gratiamq; ingentem habeo respondenti : Nec
ulli umquam ingratus extiti : Neq; apud audi
tores umquam uendicaui mihi aliorum inuen
ta : sed docentem laudibus semper extollo : illi
q; apud omnes que sua sunt / tribuo : Atqui et
nunc que dicis ipē : nequaꝙ admitto : imo lōge
dissentio : et hoc mea culpa ɔtingere certe scio.
Quippe qui talem esse me fatear qualis sum :

ne me extollam. Mihi quidem hippia omnino contra ac tibi uidetur. Opinor siquidem eos qui sponte ledunt hoies iiuriant̃ intiũt. decipiunt. delinquunt/meliores esse his qui non sponte. Non nunquam uero contra iudico: et circa hec oberro: utpote qui rem ipām ignorez Ecce nũc ani morbyme qdā īuasit ũidenturq; mihi qui proposito circa aliquid peccant/ meliores esse ꝙ qui preter sententiam errant. Presentis autem passionis superiores sermones causam duco. quibus fit ut in presentia existimem eos qui non sponte peccant/deteriores esse his qui sponte. Ergo tu mihi propitius esto nec ulla inuidia te detineat/ quin animum meum cures: Multo mihi maius beneficium cōferes/si inscitia liberaueris animum/ꝙ si egritudine corpus. Si hoc uelis multis uerbis efficere/predico tibi hunc in modum te minime curaturum. Neq; enim assequar. Sin autem ita ut supra respondere uolueris/admoduz mihi proderis. spero autem tibi hoc haud noxiuz fore. Merito uero te nunc inuocabo apemanti fili: Nam ipē me induxisti ut cuz hippia disputarem. Quare si nunc hippias respondere uoluerit/pro me ipē rogato: Eu: Nil opus est me is ad hippiam precibus socrates. Neq; eniz id proposuit: ut coactus uidelicet responderet. Immo responsuꝝ se libenter omnibus est pollicitus. Non ne hec sunt hippia que dicebas? hip. Dicebam equidem. Uerum socrates hic o Eudice semper dicentes interturbat: et quasi maleficus quidam esse uidetur/so: O uir optime hippia/haud sponte hec facio: Essem utiq; sapiens secundum sermonem tuuz atq; astutus Uerum preter sententiam ago. Quamobrem ignosce mihi: Ais enim non sponte peccanti ignoscendum esse: eu: Haud aliter facias hippia: sed nostri gratia: et propterea que supra tibi dicta sunt/responde ad ea que interrogat socrates: hip: Respondebo equidem/cum tu roges. Pete ergo quod lubet: so: Uehementer cupio hippia/quod modo dictum est/considerare: Utri meliores sint: an qui sponte uolētesq; peccant: an qui contra. Spero autem hũc in modum rectissime posse considerari. Respōde iam: Uocas ne cursorem aliquem bonuz? hip: Equidem: so: et malum/hip: Ita: so: Nō ne bonus qui bene currit: malus/qui male? hip: certe: so: An nō qui tarde currit/male currit? qui autem uelociter/bene? hip: Proculdubio: so: In ipō itaq; cursu celeritas quidez bonum/tarditas autem malum: hip: quid tum? so: Uter ergo cursor est melior? utruz qui spōte currit tarde/an qui secus? hip: qui ultro: so: Non ne currere est aliquid facere? hip: facere utiq;: so: Facere autem aliquid operari: hip: profecto: so: Ergo qui male currit/malum hoc et turpe operatur in cursu: hip: malum: Quid ni? so: male autem currit: qui tarde currit: hip sane: so: non ne igitur cursor bonus de industria malum hoc et turpe operatur: malus preter propositum? hip: uidetur: so: In cursu igitr̃ deterior est/qui preter uoluntatem agit mala ꝙ qui uolens: hip: in cursu plane. so: Quid autem in palestra? uter luctator est melior? nu q dedita opera cadit? an qui inuitus? hip: Qui dedita opera: so: Ita uidetur: Peius autez ac turpius in palestra cadere an deiicere? hip: cadere: so: Et in palestra igitur qui studio mala agit et turpia/melior luctator est ꝙ qui imbecilitate atq; inertia: hip: Uidetur: so: Quid nam in omni reliquo corporis usu? non ne qui corpore robustior atq; aptior est/facere pro arbitrio utraq; potest? tam que robusti hominis sunt ꝙ q debilis/et pulchra et turpia: Quapp qui habitu corporis prestat/quotiens mala secundũ corpus facit/uolens efficit: Imbecillis aũt inuitus: hip: uidet̃ quoq; idem circa robur ꝯtingere: so: quid uero de ipīus figure concinnitate dicendũ? non ne formosioris meliorisq; corporis ē/īpensa opera turpes figuras ꝯfingere: deformis autem contra? quid tibi uidetur? hip: quod et tibi: so: figure itaq; inconcinitas uoluntaria ad uirtutem corporis adtinet: cōtraria uero ad uitium: hi. papparet: so: de uoce uero quid ais? Utram meliorē asseris? ex ani ne uoluntate dissonaz? an ex inertia? hip: ex animi uoluntate: So: Alteram uero peiorem: hip.

Absq; dubio: so: Utrũm bona optas habere An mala: hip: bona: so: utrum eligeres pedes habere qui dedita opera claudicarent/an qui iuiti? hip: Eos plane qui de industria: so: Claudicatio pedum non ne uitium est atq; deformitas? hip: est: so: Hebetudo aũt non ne uitium oculorum? hip: uitium: so: Utros igitur potius oculos eliges? eos ne quibus sponte qs confuse uideat/uel peruerse inspiciat/an contra qb; nolens male aliquis uideat? hip: Eos quibus uolens: so: Ex his uero que tua sunt/potiora censes illa que male agunt sponte ꝙ que inuita hip: Eiusmodi quedam uidelicet: so: An nō et reliqua omnia: aures: nares. os: omnesq; sensus ratio una comprehendit: que docet sensus preter propositum peccantes/ eligendos eē minꝯ: utpote qui praui sint: eos autem qui ex instituto tamquam bonos/potius eligendos: hip: Mihi quidem uidetur: so: Quorum uero instrumentorum melior usus? Utrum quibus uolens aliqs errat? an quibus nolēs? Ceu gubernaculum/utrum melius illud quo de industria quispiaz male gubernet/an quo inuitus? hip: Quo de industria: so: Non ne arcus similiter et lyra et tibie/ac cetera omnia? hip: Uera loqueris: So: Utra equi anima ad possidendum melior? ea ne qua sponte quis male equitet/an qua inuitus? hip: Qua sponte: so: Est itaq; melior: hip: Est: so: Meliori igitur equi anima/mala huius anime opera uolens quis faciet: contraria uero contra: hip: Omnino: so: Non ne eadem de anima canis ceteroꝝq; animalium ratio? hip: Eadem: so: Utrius autem sagiptatoris animam tamquam meliorem eligeres: Illius ne qui uolens/aberrat a signo an illius qui nolens? hip: illius qui ultro: so: An non hec ad sagiptandi artem melior? hip: Melior: so: Quare anima que aberrat inscia deterior est ea que sciens aberrat: hip: in sagiptandi uidelicet facultate: so: Quid uero in studio medicine? non ne q̄ue medendo dedita opera mala quedam corporibus infert: quoad medicine artem pertinet peritior est/ꝙ illa que p ignorantiam peccat? hip plane: so: Ergo hec ī medicine arte est melior: hip: Melior: so: Vtra uero ad citharam pulsandam: uel inflandas tibias et alia unius cuiusq; artis uel scientie opera/est instructior: non ne ad hec et melior? et siquando preter artem male quid facit de industria facit/que uero deterior preter sententiam: hip: Apparet: so: Seruorum autem animas eligemus potius que scientes circa ministerium peccant/ꝙ que ignorantes/quasi ad hec opera meliores: hip: Sane: so: Animam uero nostram/non ne ꝙ optimam exoptamus habere? hip: Nempe: so: An non melior erit/si sponte mala facit atq; delinquit/ꝙ si nescia? hip. Graue id esset: o socrates/si qui sponte iniuriantur meliores essent/his qui non sponte: so: Ex his tamen que supra dicta sunt sequi uidetur hip: Mihi uero nequaquam: so Putaram hippia idem tibi quoq; uideri. Responde igitur iterum. Iustitia non ne uel potētia quedam est/uel scientia: uel utrumq;? An non necesse est aliquid horum esse iustitiam? Hip: Necesse: so. Si potentia quedam anime iustitia est/potentior anima/iustior erit. Melior enim o uir optime hec talis nobis apparuit hip: apparuit certe: so: Quid uero si scientia iustitia sit? Non ne que sapientior anima illa iustior? que insipientior contra iniustior? hip: ita est: So: Quid si utrumq;? An non que ambo hec habet scientiam scilicet et potentiam/iustior erit? que non habet/iniustior? Non ne ita rem se habere necessarium est? Hip: Appa ret: So: Que uero potentior et sapientior est/ea melior apparuit esse: et ad utraq; tam pulchra ꝙ turpia circa quamlibet actionem peragenda paratior: hip: certe. so: q̄tiēs itaq; turpia facit/uolens facit propter artem atq; potentiaz Hec autem uel ambo uel alterum/ad iustitiaz pertinent: Hip: Uidetur: So: Enimuero iniuriari mala facere est: Non iniuriari/bona/ Hip: Sic est: So: Non ne ergo potentior ac melior anima/quotiens iniuste aget/sponte aget: Praua autem contra: Hip: Apparet: so: Non ne uir bonus/qui animam habet bonaz? Malus contra qui malam? hip: Absq; dubio.

So: quãobrem boni uiri est/sponte iniuriari: mali aũt non sponte: siqdez bonus uir aĩaz bonã hẽt: hip: hẽt qdez: so: siqs est ꝗ̇ hoĩuz/qui sponte aberret/turpiaq; et iniusta ɔmittat haud alius ẽ o hippia ꝙ uir bonus: hip: concedere tibi ista non possum o socrates: so: neq; ego ipẽ mihi hippia: uerũtñ ex supiori sermone necesse est in presentia nobis ita uideri: At uero ut supra dicebã circa hec sp sursũ deorsũ ue reuoluor: nec in eadẽ ꝑsisto sententia: neq; mix ẽ me rudesq; alios ad contraria circumuagari/si ⁊ sapientes uos oberretis. Jd aũt nobis graue malum/si neq; ẽt ad uos ꝓfecti errare cẽsemus.

Hippie minoris finis

Argumentum Marsilii Ficini in Charmidez dẽ temperantia

Tudiuz socratis in hoc dialogo est oẽs qdem ad tempantiam cohortari. Tres uero precipue. s. adolescentes et nobiles: atq; pulchros. Adolescentes qdem ꝓꝑea ꝙ cita morbis adhibenda ẽ medicina: Principiis obsta: sero medicina parat̃ Cum mala ꝑ longas inualuere moras. Nobiles quoq; tũ ut oñdat uerã in uirtute nobilitatẽ eẽ ponendã: tuz qa nobiles pleruq; ceteris exẽplo st̃: et quotidie ad rez p. admittunt̃/grauissimo si mali sint/hũani generis detrimento. Formosos deniq;: nã hi potissimũ flagitiosorum consuetudine deprauant̃/quo fit ut magis egeant medicina. Preterea formosi studere debent/ut queãdmoduz natura corpori breuẽ tradidit pl̃chritudinẽ/sic ipã uicissiz deo nature auctori/sempiternã aĩ restituant pulchritudinẽ: neq; uero ꝑmittendũ est ut cuz exteriora nostra multis sua pulchritudine placent/interiora interiz sua deformitate displiceant: Etsi oĩa in hoc dialogo mirificã hẽnt allegoriã/amatoria maxĩe/non aliter ꝙ cantica salomonis mutaui tñ non nihil/nõ nihil pret̃misi. Que. n. ɔsonabant castigatissimis auribus acticoꝝ rudioribus/forte auribus minime ɔsonarent: Jdeoq; Aristarcus qdam hõericus/imo uero platonicus/q̃ minus consonant/diceret non platonis esse/sed chroni. Tria uero in ipõ exhordio notanda sunt: in primis/q̃ amorẽ ab hac forma corporis/ad incorporeã transferunt pulchritudinẽ: Primũ quod inqt socrates se inter pulchrum hunc. et pulchrũ illum/nihil discernere: sed pulchros sibi cunctos/eque placere: quasi dicat/non in unius corporis forma sistendum eẽ pedem: sed ad ipãm ɔmunem speciei totius pulchritudinez adscendendum. Que cum una sit in multis/ideam pulchritudinis unam/refert sup multa. Quemadmodum igitur ab indiuiduo ad spẽm et a specie ad ideam cogitando trãscendimus/ita et ab amore forme huius. ad amorem communis forme primo/deinde ad forme idealis amorem pergere admonemur: his addit Socrates corporis pulchritudinem non propter se amandam: sed tamquam diuine pulchritudinis imaginem nobis existimandam. Jubet postremo nudare animum/corporisq; forma post habita. Decorem animi tum naturalem inspicere. tum studio comparandum diligentius adhibere: Et intereg corripit cherephontem qui nescio quid denudando quasi in palestra corpore dixerat. Neq; iniuria exhortationem ad temperantiam a pulchritudine corporis exhordit̃. Nec enim temperantia quedam est linearum: atq; colorum. Sed ab hac proxime transit ad corporis sanitatem: que etiam est temperantia quedam humoruz. s. atq; membroꝝ. Tertio ab hac ad animi ipĩus ornatum: qui et in affectu temperantia est/ipã motionum. s. moderatio: ⁊ in cognitione quedã similiter temperantia/in quadam intelligentie cum rebus que intelligũtur concinna congruitate consistens/ut non immerito Pythagoras temperantiam uirtutum omnium esse dixerit saluberrimam. tam publice ꝙ priuatim humane societatis conseruatricem. Presertim cum et iustitia temperantia quedam sit idest cõueniens in commutando distribuendoq; moderatio/Profecto ꝙuis temperantia proprie circa cohibendas uehementes libidines uoluptatesq; uersetur/tamen similitudine quadã trãsfertur: et ad cupiditates oẽs ãputãdas et ad actũ quẽlibet moderandũ ut ⁊ officiũ fortitudis ĩ audacie timorisq; moderatõe uersek̃. Siliter iustitie ĩ premioꝝ penaꝝq; mõ. liberalitatis q̊z in erogãdi mõ: Deniq; totius uite sa us/ut neq d nimis: hic pythagoricũ illud: m̃sura oĩuz optĩa: Sz meĩto illos in phedone negari tẽpatos eẽ q corporee uoluptatis grã a uoluptatibꝫ abstinẽt: Jubet. n. actõẽs morales ad purgãdã mẽtẽ referri ɔsequẽd sapie diuieq; similitudĩs grã Tanta uero ẽ excellentia tẽpantie/ ut et eã oẽs in opibus suis obseruẽt artifices elegantes: et ipĩus uirtute nõ solũ corpus sub luna qõlibet uerũ ẽt celũ ipũm uniuersumq; seruek̃. Qd in gorgia sapientũ testĩonio ɔfirmat̃: huic illud simile disponit deus cũcta suauiter: itez ĩ nũero pondere mensura cuncta disponit. Sed iaz ad dialogum reuertamur. Socrates dum ex sententia magoꝝ uetat curari corpus añꝙ curet̃ aĩus manifeste eos improbat/ qui minima curantes/maxĩa negligunt/ueluti q eqs ⁊ caibꝫ egrotantibus remedia q̃ritant/in sui uero corporis et aĩ morbis medicos mĩe ɔsulunt. Minĩa queq; supellectilia rite ɔponunt/ipĩ interim ⁊ aĩo et corpore inɔpositi: intẽperato aĩo cithrã tempant: Quotidie aliena curiose tractãt: ꝓpria deserunt: Oĩa uero pret̃ aĩuz ipũm nobis st̃ aliena. Jdeo corporis medicinaz foliũ apellauit/rẽ leuẽ/fragilẽ ⁊ oĩo mutabilẽ: ac peitus ɔtẽnendã. Significat ẽt multa nobis inɔmoda tũ corporis/tũ fortune ob intẽperantiã frequẽt̃ accidere: atq; ɔtra ɔp̃rĩa bona ꝑ tẽpantiã ꝓuenire. Jtẽ aĩo ꝑfcẽ ɔposito/ q̃cunq; accidũt: taz ⁊ prudenter disponi et eque tolerari ut nihil tandẽ euadat in malũ: Jn ɔposito uero aĩo/ nihil bñ uel in corpore uel extra posse ɔponi: Exponit aũt in cratylo nomen tempantie grecũ sophrosynẽ/quasi salutẽ quandã ɔseruatõezq; prudentie. Putat. n: aĩo ueroꝝ lumina oĩuz innata fuisse: ideoq; si in se ipũz prorsus inspiciat/uera in se oĩa cõspectuꝝ. At uero quo minus inspiciat in eã ẽ ĩmoderatus ad corpus corporeaq; affectus: quo fit ut tẽperantia opus sit ĩ primis/ꝑ quã expulsa perturbationuz caligine mens facta serenior diuini solis lumine abundo circunfundat̃: uñ sapĩaz ꝓ recuperet: deiñ prudentiaz adipiscat̃. Quoniã ꝗ̇ tẽpatiã sapĩa prudentiaq; comitat̃: ideo plato sepe alibi et ĩ hoc dialogo sub ipõ tẽpantie noĩe sapĩaz q̊z uult et prudentiã ɔtineri: Monet aũt socrates charmidem/ut respiciat se ipũz de temperantia uerba facturus: nã ⁊ hec ipã in se ipũm ɔuersio/ẽ huius uirtutis officiũ: et qsqs in se ipũm penitus ɔuersus fuerit: tũ ꝑ ipãm tẽperantie ideã ĩnatã menti/hũanaz intelliget tẽparãtiã. tum moderatõem ipãz agnoscens/q̃ deus aĩe ꝑtes ab initio inuicẽ tempauit/cognoscet/qua rõe sit affectus aĩ tempandus: Accedit ad hec ꝙ in hoc precepto significat neminẽ nisi tẽpatum de tẽpantia loq ad ꝑsuadendũ uel debere uel posse. Preterea tradit̃ in Timeo ex ɔsonanti q̃dam aĩe tam ad se ipãm ꝙ ad corpus modulatõe/nobis ꝓspera cuncta cõtingere: Quin ẽt pythagorei/quos romanus in hoc seq̃t̃ censorinus/si aĩus prudenter motõẽs singulas tuz sui tũ corporis moderet̃/perpetuã utrisq; sanitatẽ et diuturnã uitam corpori pollicent̃. Qd quidẽ plerisq; sapientibus scĩsq; uiris ꝓuenisse cõptuz et censorinus et nos hẽmus ad eandem q̊z cãm aut similẽ diuturnas priscoꝝ uitas/nõ nulli referrẽt Sed additur his aliquid mirabilius: magos carminibus suis immortalitatem corporibus polliceri. Magicam zoroastris plato in alcibiade/nihil aliud ꝙ diuinum cultuz esse dicit: hic insuper addit non magicis tantum carminibꝫ/uerum ẽt philosophicis rõibus et tẽpari aĩum et corpus uel semper uel diu saltem procul a morte seruari. Profecto oratio illa que temperantiam audientibus omnino sit persuasura atq; insuper effectura/duo potissimum exigit: et uim a deo infusam et rationes a philosophis comparatas: atq; orationem eduobus his cõpositam Plato incantationem nomĩat magicã Qua phebus ꝓ/deiñ pythagorici morbos ab animo et corpore mirabiliter expellebant. Neq; uero falsum putari debet corpus sub anima penitus temperata immortale effici posse ⁊ sub intemperata in morbos et mala omnia labi: Jd enim mosaicum de primi parentis statu atq; lapsu mysterium contin et: atq; auicẽna sequtus Platonicos et hippocratem ꝓbat animum

Ex ipã sui natura adeo materiã omnem exsupa re ut cum primũ in se ipũz fuerit restitutus pos sit clemẽta mundi mira q̃dã uirtute mouere: atq̧ hẽre in corpora q̃ uis imperium. Quo fit ut multo magis possit in propriũ: qδ qdẽ et ab ini tio adã poterat experiri: et qdã putant Enoch et Heliam et non nulli suspicãt euangelistam adhuc rõe quadã simili uiuere: Sed de his oĩ bus in teologia nostra latissime disputamus. Deniq̧ ut sũmatĩ dicam mira in hoc uirtutis tẽpantie declarant̃ / q̧ animũ feliciter in dete riora ꝓlapsuz / feliciter sibi ipĩ restituit. Decla rat̃ et mira potestas anĩ a quo oĩa tam bona / q̃ mala in corpus defluant: et quo uolente cor pus seruari ualeat incorruptũ. Quod qdẽ mo saicis mysteriis fere undiq̧ ꝯsonat. Post hec sepius qδ sit tẽpantia querit̃. Quod quid neq̧ charmides neq̧ critias umq̃ absoluit. Il le. n. non tẽpantiã ꝓprie: sed q̃ comitantur eam adducit in mediũ. hic aũt q̃ ad prudẽtiaz magis ptinent: et id quidẽ sp inepte. uz ut ꝺcla ret̃ non eẽ cuiuslibet de uirtute tã preclara dis serere. Interea nota priscos sacerdotes ꝯsueuis se in sacris tertiã libatõis paterã ioui seruatori precipue ꝯsecrare: ut declararẽt prĩcipia medi a / fines oĩum / ut in legibus plato refert / sub io uis prouidentia disponi atq̧ seruari: Sed ad critie ineptias redeamus dicẽti eẽ sciẽtiã quãdã q̃ tã se q̃ scĩas oẽs sciat: res uero ipãs quarũ sunt sciẽ nesciat: qδ qdem ideo ẽ absurdũ / qa ueritas ipã rõq̧ sciẽ in ipõ coꝝ q̃ sciunt̃ quasi quodã ꝯtactu ꝯgruentiaq̧ consistit. Preterea neq̧ pfcẽ sciri potest sciã / nisi q̃ sciã sit discer natur. Id uero nisi cuius rei sit / hẽatur / hẽri non potest. Itẽ ꝯfitet̃ critias posse aliquẽ / que nullo mõ cognoscit: iterĩ cognoscere se nõ nos se. Id aũt socrates iccirco ñ recipit / qm̃ q̃ nul lo mõ sciunt̃ / non possunt interĩ quodãmõ sciri. Quisq̧ eĩz aĩaduertit se aliqd ignorare / eo ipõ agnoscit et se carere: Si ita iudicat / ergo iã no tõem ipius quandã in se ipõ descripsit / p quaz iudicz et se carere: et quo precipue careat: quo fit ut qcumq̧ rẽ aliquã se ignorare cognoscit. Interea rẽ ipãm non ꝓrsus ignoret ĩmo ge nerali quadã adũbratõe describat: generali iq̃ ꝑea q̧ in speciali rerum distinctõe sciã pfecta ꝯsistit: quã ĩ oĩbus disputatõbus suis plato p quirit. Ubi uero socratẽ inducit agnoscentẽ se nihil scire / iudicat eum / nisi non speciales / gene rales tñ rerum descriptões hẽre: alioqn igno rantiam suã non posset agnoscere. Ideoq̧ duz sciebat nihil / sciebat quodãmõ cuncta. Cũ uero critias sermonẽ de temperantia traduxe rat ad prudentiã et id quidem licentia quadaz platonica / socrates prudentiam asserit. i. boni maliq̧ sciãz auctoritatẽ sũmã ad beatitudinẽ obtinere: tum qa et bonum finez et bona ad ip sum media ipã demonstrat: tũ quia oẽs tã res q̃ artes / quatenus ab ipã regunt̃ / nobis cõdu cunt ad bonũ: ꝯtra uero nequaq̃. Postremo docet socrates nihil difficilius uel definiri uel cõparari q̃ tẽpantiã. Difficultas uero defini tionis inde ꝓcedit / q̧ uix a ceteris uirtutibus quaꝝ ipã ꝯsonantia quedã ẽ / discerni potest. Adde q̧ tanto difficilius intelligit̃ uerbisq̧ ex primitur / quanto difficilius intrinsecus positõ tur. Profecto cum ex ipõ corporis ꝯmertio ma xime ad uoluptatem intẽperãtiamq̧ proclities simus in eaq̧ ab infantia nutriamur / difficilie tẽpantiam adipiscimur. Preterea primi sen sus affectus uidẽt̃ / nõ nihil interdũ uel ad for titudinẽ p irã audaciãq̧ ꝯferre: uel ad prudẽtiã p tĩorẽ: uel ad patiẽtiã p dolorẽ: uel ad iustitiã liberalitatẽq̧ p amorẽ. Tẽpantie uero sp impe tus oĩs opponit̃. cũ. n. ĩ sũma q̃dã tranqllitate solũ collocari possit / a q̃ uis affectu undiq̧ ipe dit̃: augz q̃z difficultatẽ / q̧ sicut in corpore ꝯso nantẽ oĩo hũoꝝ mẽbroꝝq̧ tẽpiẽ sic in aĩo harmo nicã suoꝝ oĩuz tẽpantiã reꝑire oĩuz est difficili mũ: Quãobrẽ ñ iniuria socrates tã in epilogo q̃ in exhordio ad tẽpantiam celesti harmonie p similẽ ꝯsequendã opus eẽ ait celesti uirtute atq̧ diuina / tũ aĩo: tũ rõibus et uerbis ĩfusa: ubi q̧ uero admõet ꝯtẽdẽdũ eẽ potius / ut sub legip tis institutis tẽperati efficiamur: q̃ ut sub dia lecticis rõibus de tẽpantia disputemus: qñq̃ summa quadã difficultate cognoscit̃ et cognita sine usu nõ mõ nihil ꝓdest sed et obest q̃ plu rimũ: atq̧ id quod maius ẽ nisi re ipã possidea tur / pfecte cognosci ñ põt. Impuro n. rẽ oĩuz purissimam non licet attingere.

Argumenti Finis.

Charmides Platonis de temperantia transla tus e greca lingua in latinam a Marsilio Fici no florentino / ad Petrum medicem / Uirum clarissimum.

Socrates. Cherophon. Critias: Charmides

:so:

b Eri cuz ad uesperam potidea ab exercitu rediissem protinus solite exercitationis loca / utpo te qui diu abfuissem / properãs repetiui. Ac taurei palestrã q̃ e conspectu est maiestatis regie / templi sum in gressus. Ubi multos comperi partiz ignotos mi hi / partim notos: et qdem plurimos: Qui cum me ex inspato uidissent / longe congratulati sũt aliunde alius occurrẽtes: cherephon precipue utpote natura concitatior e medio statim ꝓsili ens adcurrit: ac manu me prehendẽs o socra tes inqt / quo pacto incolumis euasisti? Nam paulo ante q̃ abiremus / apud potideam pugna ꝯmissa est: quã hi nuꝑ audierunt. At illi ego re spondens / ita inq̃ ut cernis euasi: Nũtiatũ no his est inqt pugnã acerrimã extitisse: atq̧ in ea plurimos nobis notos obcubuisse: Uera inquã uobis nuntiata fuerunt: An tu inqt prelio inẽ fuisti? Interfui: Sede hic: nobisq̧ enarra: nõ dũ eĩm apte oĩa intelleximus. His dcis me ꝓ pe critiam Calescri filium sedere iussit. Sedẽs itaq̧ critie et aliis ꝯgratulatus sũ prĩo: deiñ q̃ ĩ belli expeditõe ꝯtigerãt / ut qsq̧ regrebat / alius enim aliud appetebat / recensui. Cum uero de his rebus abunde locuti essemus / rursus ego illos interrogaui q̃ nã eẽt his tẽporibus phie ꝯditio: et siq̃ essent adolescẽtes uel sapiẽtia uel ĩ dole / uel utrisq̧ preclari: Tũc critias uersus fo res ĩspiciẽs / ĩtuitusq̧ adolescẽtes quosdã ingre diẽtes / altercãtesq̧ inuicẽ. et turbã post eos ali am: socrates inqt quod de honestis ꝑcontaba ris / mox cogniturus uideris: Nã q̃ nunc ĩgre diunt̃ / precursores sunt amatoresq̧ cuiusam / qui oĩuz huius temporis honestissimus et speci osissimus iudicatur. Atq uidet̃ et ipẽ propemo dum ingredi: Quis nã iste? et cuius filius ĩq̃ Nosti inqt quodãmodo et tu. Sed cum hinc abisti / non dum adoleuerat. Charmidem noue ras filium Glauconis patrui nostri / patruelem meum: Cognoui equidẽ: neq̧ puer tunc ꝯtẽnen dus erat: Nunc uero adultũ esse illum iaz arbi tror. Statiz intelliges ait / quãtus et qualis eua serit: Dum hec ille dicit charmides ĩngreditur Apud me quidẽ o amice nulla ꝑpendẽdi discer nendiq̧ facultas. Profecto ꝑinde suz erga ho nesta indole claros: ac album filium in lapide albo. Ferme namq̧ oẽs eiusmodi hoĩes mihi admoduz placent: precipue uero tunc ille et cor poris ꝓceritate et egregia indole mirãdus ap paruit: Ceteri aũt oẽs capti eius amore uidebã tur / usq̧ adeo illius ĩgressu obstupuerunt ꝑtur batiq̧ sunt: Mlti preterea retro amatores hũc sequebãt̃: Et quantũ ad uiros adtinet nil mirũ est: Sed qδ est mirabile: pueros ẽt ꝯsyderaui: quoꝝ nullus uel minĩus q̃ uis aliũ quemq̃ in tuebat̃: ĩmo illum ipũm cuncti tamq̃ dei ima ginẽ quãdam ꝯtẽplabant̃: hic ad me cõuersus cherephon: qualis tibi adolescẽs uidet̃ o socra tes? an nõ speciosam pre se uultus fert indolẽ? Mirifice inq̃z: Atq iqt si nudare se uellet nul tũ nihilifaceres / pre illa q̃ latet intus forma mirabili. Eadẽ hec cherephonti ceteri ẽt ꝯsense runt: Insuꝑabilẽ hercle inq̃ uiruz narratis si parũ qd insuꝑ huic adesset. Quid istud ĩterro gauit critias? Si optio inq̃ animi habitu natu ra decorus eẽt: Consentaneũ tñ est talem hũc esse critia / cũ uestra e stirpe sit genitus. Immo certe qδ ingenium spectat / et pulcherrimus est et optimus: Quid igit̃ non nudamus inquaz / aĩum prius interioreq̧ decorem potiusq̃ exteri orẽ spẽm ꝯtemplamur? Nam cum talis sit / no biscum disserere non negabit. Uolet certe re spondit critias: Nempe sapientie studiosus ẽ: Et ut sibi ceterisq̧ uidetur / ualde poeticus: longa inq̃ serie generositatem hanc / Solonis ex genere trahitis: Uerũ cur non mihi iam mo stras adolescentem? Accerse huc illum. Neq̧ enim dedecet uel etiam si minor natu esset / cuz eo disserere / presente te patruele eius atq̧ tuto re: probe loqueris ait: Uocandus est iam. At q̧ his dictis ad eum qui pone sequebatur con uersus. Uoca inquit Charmidem / dicens

illi/me uelle medico eum cuidam ɔmittere ma
le illius ualitudinis cā de qua mecum conque
stus est: Mihi ergo dixit critias/ paulo ante
charmides ab ipō solis ex ortu grauato se capi
te surrexisse conquerebat̃. Quid prohibet igit̃
simulare remedium aliqđ contra capitis graue
dinem te hēre: nihil ꝓhibet inq̄/ modo ueniat
At ueniet: Quod et factum est: uenit enĩ. Ri
sumqꝫ effusiorem oībus concitauit: nam unus
quisqꝫ nostrum una sedentium/locū cedere uo
lens charmidi ut prope eū sederet/ ꝓximuꝫ de
dita opera in latus impulit. Quo factū ē ut eo
rum q utrimqꝫ sedebant nouissimi/unuꝫ surge
re cogeremus/alterum humi prostratū deiice
remus. Ille uero accedens/me inter critiaꝫ qꝫ
assedit. Ego uero ꝑcontante illo utrū capitis
medelam scirē/uix tandem me scire respondi:
Que nam ista? quesiuit: folium quoddā inquā
Atqꝫ insuper addenda ē incātatio quedā. quā
siquis adhibeat/folioqꝫ utatur/sanitas restitu
itur. Absqꝫ uero incātatōe/folium nihil ɔfert
Ad hec ille: Exscribam equidē hanc te dictan
te incantatōeꝫ: Utrū si mihi ꝑsuaseris inquā?
an ēt si non persuaseris? ille surridens ait/ si ti
bi ꝑsuasero socrates: Hen nomen ipūm plane
tu meū tenes? Teneo equidē nisi iniurius sum
Frequens enim de te inter equales meos ſmo
habet̃. Memini quin ēt cum puer adhuc esseꝫ
te cum critia hoc uersari solitum: Recte tu q
dem. Audentius .n. incātatōis tibi modū ostē
dam. Paulo uero ante nesciebā quo pacto uiꝫ
illius tibi mostrarem: Est aūt talis o Charmi
des/ut caput solum curare nequeat: Quemad
modū sepe ex peritis medicis audiuisti: q quo
tiens aliqs dolore oculoꝝ affectus eos cōsulit
aiunt non posse oculis mederi/nisi prius capiti
medeantur. Neqꝫ caput absqꝫ totius corporis
medicina posse curari. Hac de cā regulis qui
busdaꝫ toti ɔferentibus utunt̃. et a toto ad par
tem trāseunt restituendā. an non audisti ita di
cere illos et ita esse? prorsus: Recte loqui tibi
uident̃? sermonemqꝫ hunc approbas? Maxi
me oīum. Enimuero cum ꝓbari sibi hec audi
rem. Talis est inq̄ o charmides incantationis
quoqꝫ huius potentia: Quā didici ibidē ī exer
citu a quodā medicoꝝ thracū et amolxidis sec
tatorum: q et īmortalitatem afferre dicuntur.
Adiiecit preterea thracius ille medicus ēt gre
corū medicos que supra narrata sunt predica
re. Ceterum zamolxis ait: rex noster ac deus
tradit quēadmodum oculos sinecapite curare
non decet: neqꝫ sine reliquo corpore caput: ita
neqꝫ sine anima corpus: Eaqꝫ cā est/cur me
dicos grecos morbi corpoꝝ multi lateant: qa
totum ipūm ignorāt: qđ in primis curare opor
tet: Quo male affecto/ īpossibile ē partem aliq̄
bñ ualere. Oia namqꝫ uel bona uel mala ab a
nima in corpus et hoiem totum manāt: Inde
qꝫ similiter/ut ex capite in oculos effluunt. Il
lam igitur primum et maxīe curari iubꝫ: si mo
do caput et uniuersum corpus bene ualere de
bet. Anime uero medelas esse docet incātatōes
quasdam. Eas preclaris rationibus contineri
qbus anime tēpantia tribuat̃/qua inserta atqꝫ
presente/facile eē sanitatem capiti totiqꝫ corpo
ri tradere. Ille ḡ cum medelā incātationesqꝫ
doceret/iussit ut nullis precibus motus alicui
contra capitis dolorem remediū adhiberē: ni
si prius aiam incātatōibus ipis purgādā cōmi
serit. Nunc sane nostroꝝ tempoꝝ erroreꝫ dice
bat esse/ qꝫ pleriqꝫ absqꝫ tempantie sanitatisqꝫ
studio/medici esse contendunt. Me itaqꝫ mirū
īmodum premonuit mādauitqꝫ cauerē/ne quis
umq̄ diues seu nobilis siue pulcher/mihi ut a
liter faciaꝫ ꝑsuadeat. Illi hoc ego iure iurādo
interposito confirmaui ꝓmisiqꝫ non aliter me
esse facturum. Quāobrem necesse est paream
Tibi quoqꝫ obsequar. Nā si uoles secundum
hospitis precepta/animā tuā prius incātatōibꝫ
oībus thracis illius subiicere/medicinā capiti
admouebo. Sin minus non potero o amice
charmides tibi ꝓdesse. Cuꝫ ḡ hec audisset cri
tias inqt: lucro erit grauedo hec capitis adole
scenti/si huius cā sanitatem mentis lucrabit̃.
Assero aūt tibi charmidē hunc equalibus om
nibus non spē tantum precellere/ueꝝ ēt eo ipō
prestare ceteris/cuius ipē incātationem habeꝫ
dicebas. An non tempantie supra dixisti? hu
ius ipius inquā. Scito igitur oīum sue etatis
adolescentum hunc uideri tēperatissimū. Et ī
ceteris oībus pro etatis incremento/ nullo iſe
riorem esse. Consentaneum ē o charmides inq̄
in his que dixit critias/te ceteros antecellere:
Neqꝫ eniꝫ referre quisq̄ posset ut arbitror du
arum apud athenienses familiaꝝ ɔiugium/quo
uerisimilius sit pulchram honestāqꝫ prolem na
sci/q̄ maiorum tuoꝝ ɔiugio. Nam paternū ge
nus huius critie dropidi/ab Anacreonte solo
neqꝫ aliisqꝫ poetis ꝑmultis est illustratū decore
uirtute et alia felicitate precelleris: Eadē quo
qꝫ est materni generis gloria. Nemo enim py
rilampo auunculo tuo aut pulchrior aut maior
in omni continenti uisus est umq̄/quotiens il
le uel ad regē magnum uel ad alium incontinenti
habitātium legatus accederet. Ac sūmatiꝫ uni
uersa hec domus nulla in re est īferior altera.
Quare probabile est te tali stirpe creatū primas
partes in oībus obtinere. Quātum igit̃ ad eaꝫ
spēm que cernitur oculis attinet o dulcis glau
conis fili/uideris mihi nihilo a suꝑioribus tu
is degenerasse. qꝫ si et ad temperantiam et ad
alia/ut critias hic testatur/natura es institutus
beatum te o chare charmides mater peperit.
Ergo sic se res habet: Si inest tibi ut ait criti
as tempātia: et sufficienter es temperās: neqꝫ
zamolxidis neqꝫ abaridis hyperborei incātatio
nibus indiges: sed iā tibi medela est capitis ad
monenda. Sin aūt deest temperātia tibi incan
tatio medelā ātecedere debet: Responde itaqꝫ
ipē mihi/utrum assentiaris critie: et asseras tē
perātie te satis habere? An deesse aliquid reco
gnoscas? Tunc ergo ipius charmidis gene ru
bore suffuse gratiorem spēm ostenderunt. Nā
pudor eam etatem decet: deinde admodū gene
rose respōdit. Haud quaq̄ facile est que ī pre
sentia quesita sunt: uel admittere uel renuere.
Si enim me temperātem esse negauero/primo
quidem turpe uidebit̃ qꝫ ipē mihi derogem/dei
de critie huius alioꝝqꝫ multorum quibus tem
perās esse uideor/tamq̄ falsam sententiam ab
rogabo. Sin aūt affirmauero/odiosa uidebit̃
hec de me ipō iactātia. Quaꝓꝓ quorsu me uer
tam/nescio: probe loq uideris charmides inq̄
Itaqꝫ communiter inuestigādum/puto utrum
quod quero possideas/nec ne: ne uel tu aliter
q̄ uelis loqui cogaris: uel ego temere mede
ri festinem. Si ergo gratum tibi futurum est/
cupio una tecum inuestigare: sin minus dimit
tendum arbitror: Immo certe gratissimū ſqt̃
omnium: Quāobrem ut ipē prestare putas ita
perquire: Hunc in modū inquā cōmodior īda
gatio futura uidetur. Constat profecto si īest
tempantia tibi/hēre te aliquid/quod de hac o
pineris. Necesse est enim inherentem ipāꝫ tibi
si modo inheret/aliquem sui sensum prebere/
ex quo aliqua circa ipām insurgat opinio: qua
quid et quale temperātia sit coniiectes: non ne
putas? puto eqđ. Nō ne hoc censes? uidelicet
Postq̄ scis loqui grece: dicere utiqꝫ possis: qd
nam tibi uidet̃? fortassis: Ut ergo coniiciam̃
Utrum tibi insit nec ne temperātia/dic age:
quid nam ex sententia tua tempantiam esse di
cis? piguit eum primo: neqꝫ libens ad respon
dendum uenit: demum ita respondit. Tēpantē
esse duco decenter agere singula: et quiete per
uiam incedere: quiete et loqui: ac summatiꝫ qe
te oīa facere: et ut breui complectar quod que
ris quietudo quedam esse mihi uidetur: Num
quid recte inquā? ferunt sane quietos homines
temperatos esse: Sed uideamus an uera loquā
tur/dic igitur numqd pulchrum aliqd tempā
tia sit: char: est prorsus: so: Utrum in grāmati
ci facultate pulchrius est easdem litteras/ cito
scribere? an quiete? ch: Cito: so: Legere autē
celeriter ne an tarde? ch: celeriter: so: quin etiā
pulsare citharam uelociter et prompte certare
pulchrius est q̄ꝫ quiete ac tarde: ch: est ita: so:
Quid uero in pugnorum brachiorumqꝫ ludis
non ne celeritas ipā laudatur? ch: utiqꝫ: so:
currere aūt atqꝫ saltare et ceteri corporis actus
non ne si prope et prompte fiunt/ad pulchrum
spectant? si ignaue remisseqꝫ ad turpe? ch: Ap
paret: so: Patet ergo quātum ad corpus attiet
non qđ tardum sed quod uelox maxime eē pul
cherrimum: non ne? ch: omnino: so: Tempe
rantiam uero pulchrum quid esse constitit: ch
Constitit: so: Non ergo circa corpus quietudo
īmo celeritas ad tēperantiam ꝑtinebit: si modo
pulchrum quid est temperātia: ch: uidetur: so.
Docilitas uero non ne pulchrior q̄ꝫ hebetudo
ch: Pulchrior certe: so: Est aūt docilitas cito
ꝑdiscere: hebetudo uero sero atqꝫ lente: ch:
Profecto: so: Docere alium q̄ꝫ ocissime nō ne
pulchrius q̄ꝫ tarde? ch: proculdubio: so: Re

minisci item et meminisse sero atq; lente/ pl'chri
us ne an facile atq; prompte? ch: prōpte: so:
Sollertia uero non ne celeritas quedaʒ animi
est potius ꝙ tarditas? ch: est: so: Atq; et intel
ligere q̄ dicuntur ĩ grāmatici citharisteq; ludis
et in ceteris omnibus non ꝙ tardissime/ sed ꝙ
ocissime/ pulcherrimū est: ch: et hoc: so: Quin
etiam in ipīs indagatōibus et consultationibꝫ
animi/ non qui quiete: sero: et uix quesitum in
uenit est laudandus ut arbitror: sed qui breui
potius atq; facilime: ch: Uera hec sunt: so: ex
his colligitur o charmides tam in his que ad
corpus ꝙ in his que ad animū spectāt/ uelocia
promptaq; tardis et quietis pulchriora uideri
ch: Sic apparet: so: non igit̃ q̄etudo quedam
temperantia erit: neq; uita quieta/ temperans/
ut hac ratione coniicitur/ quādoquidem quod
tēpatuʒ est/ et pulchrum debet esse. E duobꝫ
enim alterum est: aut numꝙ. aut raro admodū
nobis in uita quiete actōes pulchriores ꝙ ue
loces et uehemētes apparuerunt. ꝙ si non pau
ciores quiete actiones ꝙ ueloces et uehemētes
pulchritudine prestare reperirent: neq; hac ēt ra
tione conficeretur tēpantiam esse q̄ete agere
potius ꝙ uehementer atq; celeriter: neq; ĩ ipō
incessu: nʒ in ꝑmone: nʒ in alio quopiam: neq;
uita quieta ꝙ inquieta decētior eēt ⁊ tēpantior
quippe cum in supiori sermone suppositum sit
pulchrum eē aliquid tēpantiam: pulchra uero
non minus ipā uelocia ꝙ quieta eē constiterit
ch: Recte dixisse mihi uideris o socrates: so:
Rursus igit̃ o charmides attētius te ipūm cō
tuere: ⁊ cogita qualem te tēpantia presens effi
ciat/ qualis ue sit ipā dum te talem efficit: hec
aūt animaduertēs omnia/ bñ uiriliterq; respōd
quid esse tibi uidetur. Ille ꝑmus se ipūm col
legit: ac se diligētius contēplatus/ Uidetur ait
tēpantia mihi uerecundum q̄ndam ruborē ĩdu
cere: uerecundumq; hominē facere: pudorēq;
eē tempantiam arbitror: so: Quid ais? an non
pulchrum aliquid paulo ante temperantiam eē
dicebas? ch: Dicebam equidem: so: Non ne bo
ni homines ipī tēpati sunt? ch: sunt: so: An bo
num putas quod non bonos efficit? nequa
ꝙ. so: Non solum itaq; pulchrum sed ⁊ bonū
est: ch: Mihi quidē uidet̃: so: Non credis re

te homerum loqui/ dicētē/ pudorē utro egeno
bonum non eē? ch: Credo equidē: so: Est ergo
ut apparʒ pudor non bonum/ ac bonum: ch: ap
paret: so: Tēpantia uero bonum dumtaxat/ siq
dē bonos facit eos/ quibus adest/ malos uero
nequaq̄ʒ: ch: Ita mihi ut loqueris eē uidetur:
so: Ergo tēpantia pudor non erit: quādoquidē
tēpantia bonum ē dumtaxat/ pudor aūt nihilo
magis bonum ē q̄ʒ malum: ch: Recte quidem
mihi dici hoc uidetur o socrates. Uerum at
tēde obsecro/ quale tibi uidetur quod rursus ad
ducam. Modo enim recordatus suʒ quod mi
hi traditum ē a quodam dicēte tēpantiam eē ut
sua quisq; agat: consyderat: an recte loqui uide
atur tibi qui hec dicit? so: o scelieste ex hoc cri
tia istud audisti/ ul' alio quopiam sapiētum: cri
Uidet̃ sane ex alio audiuisse: naʒ ex me numq̄ʒ
ch: Quid nam refert socrates ex quo audiuerit
so: Nihil: Profecto non id consyderandum ē
quis dixerit: imo utrum uere dicat̃ nec ne. ch
Probe nunc loqueris: so: Recte ꝑ Iouē: Mi
rabor tamen si quo modo istud se habeat/ inue
nerimus. nam ē enigmatis cuiusdam ꝑsimile:
ch: Quamobrem? so: Quia non arbitror ita
sensisse illum ut uerba sonant/ tempantiā scilicʒ
esse ut sua q̄libet agat: Nihil ne putas gram
maticum agere/ quando scribit uel legit:
ch: puto equidē aliquid agere: so: Uidet̃ ne tibi
grāmaticus nomen suum tantum scribere ac
legere: uel ēt uos pueros erudire: Neq; . n. mi
nus inimicorū tunc nomīa q̄ʒ uestra amicorūq;
scribebatis: ch: certe non minus: so: An cum a
geretis hoc/ curiosiores eratis q̄ʒ decet: et a tē
pantie lege discedebatis: ch: minime: so: At ue
ro non uestra agebatis tantum/ si scribere ac le
gere agere aliquid est: ch: est utiq;: so: Preterea
a medēri o amice hedificare texere: et cuiuslibꝫ
artis opus explere/ agere aliq̄d est an nihil? ch:
aliq̄d prorsus: so: An uideret̃ tibi bene illa ciui
tas instituta? in qua leges iuberēt/ ut uestē q̄s
q; suam texat: lauetq; calceosq; conficiat suos:
⁊ strigilem ⁊ uascula olearia uel unguētaria et
supellectilia queq;. Aliena quidē attingat nūq̄ʒ
ꝑpria uero ipēmet pagat: ch: nequaq̄ʒ: so: uerū
tamen si temperate disposita est ciuitas/ bñ isti
tuta est: ch: Quid ni? so: Ergo tempantia non

erit/ talia q̄dam agere et hunc in moduʒ agere
sua: ch: Non ut apparet: so: Quare ꝑ enigma
ta loquebatur/ ut supra dixi/ is qui predicabat
agere sua temperantiam esse: Neq; enim usq;
adeo fatuus fuisse putandus est/ ut idē eius fu
erit sensus: qui et uerborū sonus: Non fatuus
quispiam o charmides hoc tibi tradidit? ch:
Minime oīum. Immo quidam meo iudicio sa
pientissimus: so: Oīo igitur sententiam suam
obscuris uerbis inuoluit/ ut arduū cognitu sit
quid est agere sua: ch: forte: so: potes ne aperi
re nobis/ agere sua quid sit? ch: Ignoro equidē
Forte ēt qui hec dixit/ quid sibi uellet/ non sa
tis intelligebat. Dū ita loqueret̃/ subrisit char
mides: critiamq; aspexit: critias aūt licet añ ad
differendum aduersus charmidem aliosq; cu
piditate glorie instigatus/ se hactenus continu
erat. Sed ulterius ad hec se continere non po
tuit: Uisumq; est mihi uerum esse quod fuerā
suspicatus/ illam. s. de temperantia supiorē sen
tentiam a critia charmidem accepisse: Quare
charmides nolens ipse responsum tutari: et
hunc in critiam laborem reiicere cupiens/ irri
tauit eum: et quasi redargutum ostendit: quod
ille minime tolerauit. imo aduersus eū haud
secus indignatus fuisse uidet̃/ ac poeta aduer
sus histrionēʒ inepte sua poemata recensentem
Ideoq; illum intuitus ait. ita me putas char
mides/ si tu nequaꝙ intelligis quis eius fuerit
sensus qui/ agere suā temperātiā esse asseruit/
neq; ipūm ēt intelligere? O uir optime inquaʒ
nihil mirum est hunc adolescentulum non ĩtel
ligere. Te uero decens est hec cognoscere: et
etatis et studii cā. Si ergo confirmas et ipē tē
perātiā esse/ quod hic dixit/ sermonemq; hūc su
scipis/ libentius tecum/ utrum id ueruʒ sit nec
ne/ indagabo: cri: Confirmo equidem: et susci
pio: so: Recte agis: dic obsecro: Utrum q̄ pau
lo ante querebā/ admittis? artifices uʒ omnes a
liquid facere? cri: Equidem: so: Videntur tibi
sua tñ an aliena insup facere? cri: Aliena quo
q;: so: Temperāter agunt itaq; qui non sua tm̃
faciunt: cri: Quid prohibet? so: Quod ad me
spectat nihil: Sed uide ne quid apud eum ꝑhi
beat/ qui cuʒ supposuerit temperātiā esse agere
sua/ deinde tñ ait nihil obstare quin et illi q̄ ali

ena agunt/ temperati sint: cri. Concessi eq̄dem
eos q̄ aliena agūt/ temperatos esse: An et eos
qui faciunt/ est concessum? so: Dic mihi critia
non idem uocas agere atq; facere? cri: non cer
te: neq; idem operari ac facere. Nā id ab hesio
do didici/ q̄ ait. Opus nullū turpe esse: An cē
ses ipūm/ si talia quedam opera nominasset/
operariq; et agere/ qualia tu supra narrabas/
fuisse dcūrum: opus nullū cuiꝙ turpe: seu cori
a incidenti: seu cauponi ɔdimenta obsoniaq; uē
denti: siue ĩ taberna sedenti: haud ita cēsendū
o socrates. Immo uero ille meo quidē iudicio
effectōem aliud ꝙ actōem et operatōeʒ existĩa
uit: et effectōem quidem ĩterdum obꝑbrio eē/
quādo quid preter honestum facimus. Opus
aūt nullum umꝙ dedecori nobis contigere.
Que enim honeste et utiliter fiunt/ opa nuncu
pauit: operatōesq; et actōes/ effectōes quasdaʒ
huiusmodi. Existimādum preterea illum sola
hec ꝑpria esse censere: noxia uero oīa/ penitus
aliena. Quamobrem arbitrari oportet et hesio
dum et unumquemq; sane mentis uiruʒ/ homi
nem ita sua agentem/ temperatum uocaret: so:
O critia cum primum loqui cepisti/ percepi te
propria ⁊ sua cuiusq; bona dicere: bonorumq;
effectōes actōes denominare: Etenim per sepe
ꝑdicum audiui hunc ĩmodum noīa distĩguen
tem. Concedo equideʒ tibi pro arbitrio nomi
nibus uti: modo id declares q̄d nomine quoq;
significare uelis. Nunc ḡ iteruʒ a pricipio cla
rius definito: Utrum bonorum actōem uel ef
fcōem: uel quomodocumq; uelis aliter nomīa
re/ tempantiam eē dicas? cri: Hoc ipūm eq̄dē
so: Non ergo tempanter agit/ qui mala/ sed q̄
bona potius agit: cri: Tibi uero o bone uir nō
ne id uidetur? so: Mitte istud in presentia: nō
dum quod mihi uidet̃/ uerum quod ipē dicis
consyderamus: cri: Enim uero numq̄ʒ tempa
te illum agere predicarem: qui non bona: sed
mala agat. Nam actionem ipām bonorum tem
pantiam esse manifeste definio: so: Forte nihil
ꝑhibet quin uere loquaris: hoc tamē admiror
si homines temperate agētes ignorare putas/
ꝙ tempate agāt: cri: nequaꝙ puto. so: an non
paulo añ abste dictum est/ ꝙ nihil artifices ꝑ
hibet aliena ēt faciētes/ temperanter uiuere?

Cri: Dictum profecto: sed quid tum postea?
so: nihil aliud: Uerum dic utrum medicus tibi
aliquis uideatur/dum sanum efficit aliquem:
utilia sibi et illi quem curat efficere? cri: mi
hi quidem: so: non ne agit decentia quisquis hec
agit? cri. Certe: so: Qui uero agit decentia nō
ne et temperate? cri: Et temperate: so/ Nunqd
medicum necesse est intelligere/quādo curat u
tiliter: et qñ non: et unumquemq; artificem:
qñ conducturum sibi est opus ipūm quod effi
cit: et qñ non conducturum? cri: Forte nō: so
Quādoq; igitur medicus utiliter operatus ē/
ut ipē fatebaris: et tempate: an nō ita dicebas?
cri: Equidem: so. Ergo non ne ut apparet iter
dum utiliter operatus: Agit quidem tempera
te et temperatus est/ipē uero se ignorat q̄ tem
perate agat sitq; tempās? cri: fieri hoc non pōt
o socrates: Uerum siqd est in superioribus dic
tum: Unde hoc sequatur illud libentius retrac
tabo. Neq; me pudebit fateri aliquid aliud nō
recte dixisse potius q̄ consentire ut q se ipsum
ignorat/sit tempatus: Ferme namq; hoc ipūm
temperātiā esse arbitror se ipūm cognoscere:
Illiq; assentior qui preceptum hoc templo A
pollinis ipius inscripsit. Atq uidet̄ hec īscrip
tio tamq̄ dei salutatio quedā ad homīes q tē
plum ingrediunt̄ loco eius que gaudere iubet
Quasi non probe dicatur/gaude: neq; iubere
hoc inuicem deceat: sed tempate potius uiuere
Ita homines templū īgredientes singulari sen
tentia deus alloqt̄: aliterq; q̄ homīes nos salu
tat: Ut sensit ille/meo iudicio: q inscripsit: Et
īgredienti nihil precipit aliud q̄ uiuere tempe
rate: Uerum obscuris hoc preceptum uerbis
tamq̄ uates interserit. Quippe cognosce te ip
sum/idez est quod temperate uiue: ut littere
testātur: egoq; interpretor: forte uero aliud eē
putabit quispiam: quod qdem contigisse illis
q sequentia imposuerunt/existimo hoc est: Ni
hil nimis et sponsioni non deesse iacturam: nā
illi quidem cognosce te ipūm/consilium quod
dam esse putarunt/non dei ipius ad eos qui in
grediunt̄ admonitionem: Deinde ut et ipī nihi
lo deteriora consulerent/reliqua insup adiiece
runt. Quorsum ego hec omnia socrates? quia
superiora omnia absq; controuersia tibi conce
dam: Forte namq; rectius de illis aliquid ipē
dixisti: forsitan et aliquid ego: Nihil uero ex
iis que diximus/manifestum deīceps aūt ratio
nem huius tibi reddere uolo/si non concesseris
temperantiam esse se ipūm cognoscere: so: o cri
tia quasi ego asseram me cognoscere q̄ interro
go: sic agis mecum obferq; mihi te si uoluero
concessurum: hoc autem non ita. Quero enim
tecum semp de eo quod in mediuz est inductū
iccirco quia illud ignoro: Uolo itaq; nunc di
scussione aliqua īterposita aperire tibi/utrū cō
cedam nec ne: Siste igit̄ et attende quoad ista
consyderem: cri: consydera: so: Ecce consyōro
Si temperantia cognoscere aliquid est/ cōstat
eam sciām aliquam et alicuius esse: Non ne?
Cri: Est utiq;/sui ipius uz: so: Nō ne et medi
cina est scia sani? cri: prorsus: so: Si ergo tu
quereres medicina cum sit sani scia/qd nobis
confert? quid ue efficit? responderem utiq; p
desse q̄ maxime/sanitatem porro pulchrum o
pus nobis perficit: Accipis hoc? cri: accipio
equidem: so: Ac si interrogares iterum/archi
tectura cum sit hedificandi scia/quod nā opus
moliatur/domos utiq; responderem: et eadē de
ceteris artibus responderem: et eadem de cete
ris artibus ratione responsum darem. postq̄
igitur tēperātiam sui ipius sciām esse dicis/tua
interest respondere/siquis hunc ī modum re
quirat: O critia/temperātia que sui ipius scia
est: quod nam pulchrum opus nobis efficit esti
mationeq; dignum? dicas ammabo: cri: nō rec
te interrogas socrates. neq; enim aliarum scie
tiarum hec est similis/neq; aliarum alie: tu ue
ro perinde ac si similes essent interrogas: Naz
dic obsecro. Computatricis geometriceq; scie/
quid nam tale opus est/quale est domus archi
tecture et textorie uestis? aliaq; permulta eius
cemodi opera: que multis artibus quisq; tribu
ere posset: potes ne mihi tu harum eiusmodi a
liquod opus ostendere? At non poteris. so: ue
ra loqueris. hoc tamen tibi monstrare possum
Cuius scia sit harum scientiarum quelibet:
quod aliud est q̄ scientia queq;: Queādmoduz
computādi peritia paris et imparis multitudīs
scientia est: quo pacto ad se et inuicem habeāt:
An non? cri: profecto: so: non ne aliud est par
et impar q̄ ipā computandi scientia? cri: Est:
so: Quin etiam ponderandi facultas/grauioris
leuiorisq; ponderis libratio est: Graue autez
ipsum et leue aliud quiddam est/ q̄ ars ipsa li
brandi: Assentiris? cri: Assentior: so: dic itaq;
temperantia cuius potissimum scia est/qd sit a
liud q̄ temperantia? cri: Hoc pfecto qd modo
queris/illud ipūz est/quo temperantia ab aliis
omnibus scientiis differt. Tu uero similitudi
nem aliquam huius ad alias exigis. Sed alit̄
se res hēt. Nempe cetere omnes alterius cuius
dam scientie sunt/sui ipārū minime. Sola hec
et aliarum sciārum: et sui ipius scia est: pmul
tum abest ut hec ignores: Verum arbitror te
quod paulo āte negabas efficere: nā me refel
lere tentas: et illud/de quo sermo ē/ pretermit
tis: so: Quid agis? An putas si te redarguero
alterius grā me id facturum/ q̄ cuius me ipūz
grā examinarem siquid dicā, metuens ne dum
scire puto quod nescio/mea me ignorātia late
at: et nunc quidem id summope me facere asse
ro: differere uz et examinare sermonē mei ipius
grā primum. Forte ēt meorum familiariuz cā
An non cōmune bonum eē hoc oībus homini
bus arbitraris/ut rei cuiusq; ɔditio omnibus
innotescat? cri: Maxime quidē o socrates: so:
Audacter itaq; o beate ut tua fert opinio ad in
terrogata respondens/ne cures/critias ne sit/
an socrates q redarguit̄: sed ad ipūm sermonē
attende/quo nam redargutus euadat: cri: Sic
efficiā: nam pbe loqui uideris: so: Repete qd
de temperātia dicis: Cri: Aio eqdem ex omni
bus aliis scientiis hāc solā et sui ipius et reliq̄
rum sciar̄ esse sciām: so: Non ne et inscitie sci
entia ē/siquidē et scie? cri: Oīo: so. Solus ita
q; temperās se ipūm noscet: examinareq; pote
rit/qd cognoscit/qd ue ignoret Iudicare insu
per ex aliis hominibus quod quisq; nouit et nos
se putat/siquidem nouit: quod ue ignorat ipē et
nosse putat. Aliorum aūt nullus hoc poterit:
Atq; hoc est eē temperatū et tēpātia se ipūmq;
cognoscere/intelligere. s. q̄ nouit q̄ ue nō nouit
Sunt ne hec que dicis? cri: sunt: so: Rursus
igit̄ tertium ut dicitur ioui liberatori tribuen
tes a principio hec consyderemus: principio u
trū fieri hoc possit nec ne: ut q̄ quisq; nouit/ et
q̄ nō nouit nosse et itē n̄ nosse cognoscat: Dein
si id fieri possit: q̄ nā ītelligētibus sit futura uti
litas: cri: Ingrendum certe: so: Animaduerte
critia num in his certi quicq̄ habeas: ego enī
nihil: et qua in re dubito/si uoles/aperiam: cri
Immo uolo: so: Sequent̄ hec si stabit qd ipē
modo dicebas: Una quedā uz scia: q̄ nullius
alterius/ q̄ sui ipius aliarumq; sciar̄ scia sit:
atq; inscitie rursus scia eadem: cri. Prorsus:
so: Uide amice q̄ absurdus noster hic sermo:
Enim uero si hoc idem in aliis quibusdam cō
syderaueris/ut arbitror impossibile tibi uidebi
tur: cri: Qua rōe? et ubi? so: Hic plane cogita
utrum uideatur tibi uisus qdam esse: qui non
sit earum rex uisus/quar̄/certe uisiones: sui ip
sius aūt et ceterar̄ uisionum et itē n̄ uisionis sit
uisio: neq; colorē uideat ullū cū uisio sit / se ip
saz uero dūtaxat et alias uisiones inspiciat: Ui
detur ne uisio tibi ulla talis esse? cri. Nulla: so
Num et uim aliquam audiendi repire posse cō
fidis/q̄ uocē audiat nullā/se ipām uero etaudi
tus alios et nō auditus pcipiat: cri: Neq; istud
possibile: so: Generatim sensus omnes per
curre / consyderaq; utrum sensus inueniri ali
quis possit: qui se ipūm/ceterosq; sensus pcipi
at/nihil tamen eorum sentiat/q̄ sensus alii sen
tiunt? cri: Impossibile et hoc existimo: so: An
forte cupidinem aliquam esse censes / que uo
luptatem affectet nullam/sui ipsius aūt et reliq̄
rum libidinum sit cupiditas? cri: Nequaq̄: so
Neq; uoluntatem ut arbitror/que bonum nul
lum exoptet/se ipūm uero et ceteras uolūtates
expetat: cri: Minime: so: Amorem quinetiam
aliquem talem esse dices/ut pulchri nullius sit
amor: imo sui ipius ceterorumq; amorum sit
ardor? cri: non equidem: so: Timorē ne aliquē
excogitasti umq̄: qui se ipūm et metus alios ex
pauescat/terribile uero et piculosuz nihil exhor
reat? cri: Numq̄ prorsus: so: Opinionem pre
terea talem ut opinionum aliarum et sui ipius
opinio sit/nihil aut eorum q̄ opiniones alie su
spicātur opinet̄ ipā? Cri: nullo modo: so: Ue
rumtamen sciaz quandam eiusmodi eē diximus/
que dogmatis nullius scientia est/sui ipius au
tem et aliarum sciarum scia: Cri: diximus cer
te: so: An non mirum quiddam/si est? Nōdū

porro esse negandum: sed utrum sit consyderā
dum: cri: scite loqueris: so: Dic iam: Est ne sci
entia hec alicuius scientia? hētq; uim quandaz
huiusmodi / qua alicuius sit: cri prorsus: so:
Item maius ne dicimus eam uim habere qua
aliquo maius sit? cri: habet nimirum: so. nō ne
minori aliquo maius: si maius erit? cri: necessa
rium est: so: si maius quidpiam reperiremus /
quod maioribus aliis et se ipō maius existeret
Neq; tamen maius esset aliquo eoꝝ / quibus ce
tera sunt maiora / omnino sibi hoc conueniret:
ut sicut maius est se ipō / ita sit et minus: cri:
Necessarium est o socrates: so: Quin etiam si
duplum sit aliquid ad alia dupla et ad se ipsum
certe ad se ipūm dimidium erit duplum et ad a
lia dimidia duplum. Nempe quicquid duplum
est non alterius est ꝙ dimidii duplū: cri: uerū
est: so: Preterea quod se ipō plus est / nō ne et
paucius? et quod grauius / itez leuius? quod ue
senius etiam iunius? Et ī ceteris oībus eodem
modo / quicqd sui ipīus potentiam ad se ipum
hēt: non ne et illam hēbit essentiam / ad quā est
eius potentia? Dico aūt tale aliqd. auditū nul
lius alterius dicimus esse ꝙ uocis auditum:
cri: Profecto: so: an non si seipūz audiet / uocē
se hītem audiet. Neq; enim aliter posset audi
re: cri: Necessario seqtur: so: Uisus quoq; o
uir optime si se ipūm uidebit / necesse erit cum
aliquem colorem hēre. Naz absq; colore uisus
cernere nihil pōt: cri: Nihil sane: So: Uides
o critia ea q̄ narrauimus / partim impossibilia
esse. partim īcredibilia / ꝙ uim suā hēant ad se
ipsā: ꝙ eniz magnitudo et multitudo ac cetera
huius generis uim suam hēant ad se ipā / penitus
impossibile: non ne? cri: sic est oīo: so: ꝙ uero
uisus et auditus se ipōs pcipiāt / motus se mo
ueat: et se caliditas calefaciat: et cetera talia a
quibusdā non creditur. non nullis forte credē
duz uidet: Magno quodā uiro opus est o ami
ce qui satis p oia id distiguat. Utruz nihil oīo
uim suam ad se ipūm hēre ualeat preter sciaz:
Sed ad aliud: an queant alia: alia nequeant.
Et si aliqua sunt que ad se ipā uim hēant: utrū
eorum in numero hec scia sit: quā temperātiaz
nominamus: Egdem sufficere me ad hec di
scernenda nequaq; confido: Quo circa neq; as

serere possum utrum fieri possit ut scie scia sit
Quod etsi detur / non prius tamen assentiar cē
huiusmodi temperātiam: ꝙ īuestigauero / utrū
psit quicq; nobis tēperantia talis existens: ut
nil prosit. Tempātiam: n. conferēs quiddā ac
bonum esse uaticinor. Tu igit̃ calescri fili / quā
doquidem temperātiam ponis scie insitieq; sci
entiā / ostende primum possibile hoc esse quod
supra dicebā postea preter id quod possibile est
se et conferens. Atq; ita mihi circa temperātie
ipīus definitionem forsitan satisfeceris: Cri
tias uero cum hec audiret / meq; dubitantez ui
deret: eorum more q coram oscitantes intuiti
obscitant / ipē quidem uisus est hesitāte me simi
liter hesitare: Sed utpote gloriosus presentes
ueritus est: neq; confiteri uoluit: se ad ea di
scernenda que obtuleram non sufficere. Neq;
apte qcq; protulit: suamq; ambiguitatem occu
luit. At ego ut disputatio nostra pcederet: Si
tibi inquā uidetur o critia / dabimus nunc scie
sciam esse posse. Utrum uero possit nec ne ali
as indagabimus. Uerūtn̄ si ꝙ maxime id pos
sibile sit / quid magis possibile est cognoscere q̄
nouit aliquis et que non nouit? hoc utiq; esse di
ximus se ipūm cognoscere / tempatumq; esse:
Non ne? cri: Maxime: ac seqtur quodāmodo
socrates. Nam siqs eam hēt sciām / que se ip
sam cognoscit / talis et ipē fit / quale id est. quod
hēt. Quemadmodum cum uelocitatem hēt qs
uelox: et quādo pulchritudinem pulcher: et qn̄
cognitionem / cognoscens. Quare cum cogniti
onem ipām sui ipīus qs hēt: se ipūz tūc cogno
scens efficitur: so: haud quaq; id ābigo quin si
quis in se ipō hēt aliqd sese cognoscens ipē q̄z
se nouit: Sed que nam necessitas cogit ho
minem sic affectum / que nouit que ue nō nouit
cognoscere? cri: Hec uz: quia idez est hoc et il
lud: so: forte sic est: sed ego semper similis esse
uideor: neq; rursus intelligo quomodo idē sit
Que nouit cognoscere: et cognoscere que non
nouit: cri: Qui istuc ais? so: Ita: scia ipā sci
entie existens: numqd ultra discernere poterit
ꝙ ꝙ ex his hoc quidem scia est: illud īscitia?
cri: Non ultra: sed extenus: so: Idem est igit̃
scientia et īscitia sani: atq; item scia et īscitia in
sti: cri: nullo pacto. so: At uero hoc quidez me

dicina: Hoc aūt ciuilis peritia: hoc nihil aliud
ꝙ scia: cri: Quid ni? so: Nisi quis nouerit sa
num insuper ac iustum / sed solam sciam / utpo
te huius solius sciam habēs ꝙ qdez scit: ꝙ ue
sciam quādam hēt agnoscet / tam circa seipūm /
ꝙ circa alios: non ne? Quid uero cognoscat /
hac scia / qua nam rōe intelliget? cognoscit. n.
sanum et salubre medicina / non tempantia har
monicum musica / non temperātia: hedificium
architectura / non temperātia: Et similiter oīa:
non ne? cri: apparet: so: Tempantia uero si sci
entiarum scia est dumtaxat / quomodo intelligz
ꝙ sanū salubreq; cognoscit: uel ꝙ hedificium?
cri: Nullo: so: Nō ergo intelliget quid cogno
scat / hoc ignorās: sed quia cognoscat tantum:
cri: Uidetur. so: non igitur tempatum esse erit
hoc neq; tempantia intelligere que nouit q̄ ue
non nouit: Sed ut uidetur quia nouit et quia
non nouit solum: cri: apparet: so: Neq; poterit
ēt hic alium examinare alicuius sciam pfitētez
utrum sciat quod pollicet̃ an nesciat. Immo
hoc solum ut uidetur agnoscet / ꝙ sciam quan
dam hēt: cuius aūt rei sciam tempantia nō ostē
det: cri: non uidetur: so: neq; igit̃ simulātez me
dicum a uero discernet: neq; alium quempiam
sciētem a nesciēte: Sic aūt consyderemus. si tē
patus aut alius quiuis diiudicaturus est uerū
et falsum medicum: an non sic faciet? De medē
di quidem arte cum illo nihil disseret. Nihil e
nim aliud ut dicebamus intelligit medicus ꝙ
sanum atq; egrotum salubreq; et noxiuz: an nō
ita? cri: ita prorsus: so: de scientia porro nihil
nouit: hoc enim soli tribuimus tempantie: cri:
sic est: so: Neq; de medicina ḡ medicus qcq;
nouit qn̄qdem medicīa scientia quedā est: cri
uera loqueris: so: ꝙ qdem sciam aliquā habet
tempatus agnoscet: Sed alius quispiam medi
ci peritiam consyderabit que naz quorumue sit
Quod qdem tunc patet / cum scitur quaruz sit
rerum scia: an non scia queq̄ determinata est /
haud hoc tātum ꝙ scia est: sed que scia: ꝛ que
scia sit cognoscit̃ / his cognitis quorum scia ē
cri: sic prorsus: so: Medicine scia ab aliis sciē
tiis eo distīcta est / ꝙ salubris est insalubrisq; pe
ritia: cri: nempe. so: An non ī his consyderare
debet quisqs medicīam consyderaturus acce

dit / in qbus uidelicet ipā uersat̃ / Neq; enim ī
extraneis / in qbus non est / querēda uidet̃: cri
Non certe: so: In salubribus itaq; eorumq; cō
trariis medicum consyderabit / in quātuz medi
cum qcumq; recte hunc pscrutabitur. cri: Ui
det̃: so: non ne in his ita uel dictis uel factis
aīaduertet que uere dicātur et q̄ recte agātur?
cri: necessarium est: so: An poterit ullus absq;
medicine pitia hec coniicere? cri: nullus: so /
Neq; alius ut uidet̃ preter medicum. neq; tē
pans ḡ. Nam preter id ꝙ tempans esset et me
dicus: cri: uera hec sunt: so: Omnino igit̃ tem
pantia si scie īscitie ue scia est / neq; discernere
medicum poterit medendi peritum. Iteq; me
dicine peritiam simulātem. uel sese habere pu
tātem: neq; alium quemq; eoꝝ qui aliqd sciūt
preter ꝙ hominem artis eiusdem professorem
quemadmodum artifices alii: cri: sic apparet.
So: Que nam nobis ulterius o critia a tempe
rātia cum talis sit / est prouentura utilitas? Si
enim quod in principio supposuimus / cogno
sceret temperans que nouit que ue non nouit /
illa quidem ꝙ noscit: hec uero ꝙ ignorat: et a
lium sic affectū diiudicare posset: emolumentū
ingens tempantia prediti reportaremus. quip
pe sine errore uitam ageremus et nos quicum
q; tempantie participes: et ceteri omnes qcun
q; nostro impio regerentur: Neq; enim nos q̄
ignoramus agere aggrederemur: sed scientes
homines pscrutati / illis utiq; cederemus: neq;
aliis nostre gubernationi subiectis agere conce
deremus aliud quicq; nisi quod aggressi recte
forent acturi. id est aūt cuius haberent sciam.
Atq; ita p temperātiam et domus instituta / rec
te gubernaretur. et disposita ciuitas optime re
geret̃: et aliud unumquodq; / cui tempantia ip
sa preesset: naz errore sublato / rectitudineq; du
cente in singulis actionibus necesse ē ita uiros
īstructos honeste atq; bene agere: bene autem
agētes beatos esse: An non sic o critia de tēpe
rātia dicebamus? dicentes quātum bonum sit
nosse que nouit aliqs et que nō nouit? cri / Ita
prorsus: so: nunc aūt uides nullam sciam talē
esse nobis apparuisse: cri: uideo equidem: so.
Numquid bonum hoc continet ea quam nunc
inueniamus temperantiam esse. s. et scientiam

et inſcitiam ſcire/ꝙ quicq̄d diſcendum rētabit
qui hac armatus eſt/facilius perdiſcet : clario
raq; omnia illi ſe obferent : utpote circa oīa q̄
diſcenda ſunt/ſcientiam ipām proſpicienti. ali
oſq; melius in his rebus examīabit q̄ ipē diſcet
Qui aūt abſq; hoc examinabunt/imbecillius
et ineptiuſ faciēt: An eiuſmodi quedā ſunt o a
mice que nobis tempantia confert: Nos autē
maius quiddaʒ excogitamus: idq; maiuſ qð ſit
eſſe reqrimus: cri: forte ſic eſt: ſo: Forſitan ita
Fortaſſis ēt non nihil conferens indagauius.
Quod quidem inde coniecto: quia abſurda q̄
dam ſequi uidentur circa tempantiā: ſi ipā ſit
talis. Uideamus ergo ſi placet concedētes fie
ri poſſe ut ɔſtet ſciaʒ ſciri. Quodq; ī principio
poſuimus/tempātiam uʒ eſſe cognoſcere q̄ no
uit aliquis uel non nouit: ne ſubtrahamuſ: ſed
demus potius: hiſq; conceſſis diligentius etiā
inueſtigemus utrum in preſentia nos iuuet ſi
talis exiſtat. Que n. dicebamus modo: ꝙ in
gens quoddam nobis eſſet tempantia bonum/
ſi talis eſſet/regens diſpoſitionem aliquam do
muſq; et ciuitatē/haud recte o critia conceſſiſ
ſe uidemur: cri: quāobrem? ſo: Quoniā facile
nimium aſſeruimus/bonū ingens fore hoībuſ
ſi noſtrū ſinguli que qdē cognoſcunt/egerint:
Que uero ignorāt/ſciētibus aliis quibuſdam
dimiſerint: cri: Non ne recte hec aſſerta ſunt?
ſo: Non ut mihi uidetur: cri: Abſurda reuera
loqueris ſocrates: ſo: Per canem ita in preſen
tia mihi uidet̄: et nup aduertēs inquā abſurda
quedam occurrere: meq; timere ne minus recte
conſyderaremus: Reuera enim ſi talis eſt tem
perātia/haud ſane uideo qð nobiſ afferat boni
cri: Qua rōe? dicas ut et nos quid ſentias co
gnoſcamus: ſo: nugaturum quidē me arbitror
Neceſſe tamen quod occurrit/conſyderare: ne
q; fruſtra ac temere preterire: ſiquis ipīus quo
quomodo hēt curā: cri: ſcite loqueris: ſo: audi
iam meum ſomnium/ſiue p cornu: ſeu p ebur
emerſerit. Si enim nobis ꝙ maxime domīare
tur temperātia talis exiſtens/qualem modo de
ſcribimus utiq; ſecundum ſcīas ageret: neq; a
liquis gubernatorem eſſe ſe iactans cum minie
ſit nos falleret. neq; medicus: neq; dux exerci
tus: neq; alius ullus ſcie falſus pfeſſor nos ef

fugeret. His hunc ī modum diſpoſitīs/aliud
q̄ddam nobis contingeret: nam melius ꝙ nūc
corporibus ualeremus: et ī maritimis militari
buſq; piculis tutiores euaderemus. Uaſa item
et inſtrumēta: ueſtes: calceos: uniuerſam deni
q; ſupellectilem ex arte magis cōmodiuſq; iſti
tutam poſſideremus/ex eo ꝙ ueris artificibus
uteremur. Concedamus quoq; ſi uis uaticium
futuri ſcīam eſſe et tempantiam illi preſidentē
Uanos oſtentatores uitare. ueroſ autem uateſ
ad futurorum predicationum eligere. Ita pro
fecto genus hominum īſtitutum/ꝙſcite ageret
uiueretq; aſſentior: Nam cuſtos uite hominū
tempātia/numꝙ ſubrepere inſcitiam et uiribꝫ
uti ſuis pmitteret. ꝙ aūt ſecundum ſcīam agen
tes/bene ageremus eſſemuſq; beati: non dum
pcipe poſſum o amice critia: cri: Haud facile a
lium bene agendi finem pfectionemq; reperies
ſi actionem ſecundum ſciam ſpreueris: ſo: pau
lo ulterius explica ſecundum quam ſcīaʒ. Nū
ſecundum ſciam contrariarum? cri: non. per io
nem: ſo: An forte erariam fabricam? cri: neq;
iſtam: ſo: num ſecundū lanificium artificiumq;
lignorum aut quiddam huiuſmodi? cri: neq; i
ſtud: ſo: haud ulterius itaq; eo in ſermone ſtā
dum uidetur/quo aſſerebatur beatum eſſe illū
qui ſecundum ſcīam uiueret. nam hi ſecundūʒ
ſcīam uiuenteſ/beate uiuere abſte minime affir
mātur. At forte e multis iſcient̄ uiuentibus u
num quemdam certa ex ſcīa ſcient̄ uiuentem/
beatum determinas. Ac forſitan dicis/quem e
go paulo ante dicebam/uatem futurorʒ omniuʒ
preſcium. hunc ne an alium inquis? cri: et hūc
et alium: ſo: Quem? Numq̄d eum hominēʒ q̄
non futura ſolum: uerumetiā preterita preſen
tiaq; cognoſcat/nihilq; ignoret? Fingamuſ eiuſ
modi aliquem: hoc tu neminem alium magis e
ſcīa uiuere dicas ut arbitror: cri: neminē pror
ſuſ: ſo: hoc item addat̄: que nā ſciarum potiſſi
mum beatū facit? num ſimiliter cuncte? cri:
Non ſimiliter: ſo: uerum qualis maxime/illa q̄
q̄s nouit preſens preteritum atq; futurum?
Numquid ea qua tali ludere? cri: Quid talos
memoraſ? ſo: an forte qua computare? cri: Ne
quaꝙ: ſo: num qua ſalubria? cri: hec quidem
magiſ: ſo: Illa uero quā dico maxime/qua q̄d

norim? cri: Qua bonum ac malum: ſo: O ſce
leſte Iam diu me clam circulo quodam reflec
tis/retrahiſq; ad id ut beatum uiuere non ſit ſe
cundum uniuerſas ſcias uiuere/imo ſecunduʒ
unam quādā boni mali ue ſcīaʒ? porro ſi uelis
o critia ex aliis ſcientiis hāc excipe minus et ip
ſa medicina ſanos efficiet: Et coriaria calceos
minus ſuppeditabit? minuſq; textoria ueſtes?
Gubernatoria maritima pericula? militariſ bel
li diſcrimina declinabit: ſeruabitq; minus? cri:
Nihil minus: ſo: At uero o amice critia ſubla
ta hac ipā ſcia boni. ſ. atq; mali/nihil horuʒ be
ne utiliter ue agetur: cri: Uera loqueris. ſo:
Haud hec ut uidet̄ tempantia eſt: ſed ea cuius
opus eſt nobiſ prodeſſe. Non enim ſcīarʒ et in
ſcitiarum ſcia eſt: ſed boni mali ue cognitio.
Quo circa ſi utilis nobis eſt tēperantia/ad ali
ud quiddam ɔfert: cri: An non pdeſt et hec?
Nempe ſi ſciarum ſcīa eſt tempantia: ceteriſq;
ſcientiis preſidet/huic quoq; ſcie bonum malū
ue diſcernenti ſimiliter impans/nobis proderit
ſo: Numq̄d bonā corporiſ ualitudinem preſta
bit hec potius ꝙ medicina? ceteraq; artiuʒ ali
arum opa hec efficiēt: artifices aūt ſinguli a p
priis ceſſabunt operibus? An non iam prideʒ
inter nos conſtitit temperantiam eſſe ſcie iſci
tie ue ſcīam: nec ullius alterius facultatem?
An non ita? cri: Ita prorſus apparet: ſo: nō er
go erit opifex ſanitatis: cri: non: ſo: alteriuſ. n.
artis opus eſt ſanitas: cri: alterius certe: ſo. ne
q; utilitatis igitur o amice Nā alteri hoc opuſ
arti paulo ante tribuimus: non ne? cri. maxime
ſo: Quo pacto itaq; utilis nobis tempantia erit
cum utilitatis nullius ſit artifex? cri: nullo mo
do uidet̄ o ſocrates: ſo: Uides ne critia me ſu
pra non iniuria timuiſſe: meq; ipūm culpaſſe/ꝙ
nihil magnum et utile de temperantia ſaperem
Numꝙ enim quod omnium habetur pulcher
rimum/hoc nobiſ apparuiſſet īutile: ſi quo pac
to ad recte inq̄rendum ipē utilis eſſeʒ. Nunc
aūt paſſim ſubcumbimus: neq; inuenire ualem̄
ad quid potiſſimum ſignificandum tempantie
nomen inſtituit/ipē nominum auctor: ꝙꝙ mul
ta conceſſimus a ratione tamen penitus abhor
rentia: porro ſcīe ſciam eſſe conuenimus reluc
tante rōe: idq; protinus refellente: Quin etiaʒ

hac ipā ſcīa reliquarʒ ſciarʒ opera noſci conceſ
ſimus/rōe ſimiliter repugnāte: Ut uir tpans ta
lis eſſet ut que nouit ſciat/ſe ipūm noſſe: et quē
non nouit ignorare rurſus ītelligat: hoc utiq;
magnifice nimiū libere q; cōceſſimus haud ad
uertentes impoſſibile eſſe ut q̄ nullo mō q̄s no
ſcit/noſcat quodāmō. In hoc autem nos ɔſen
ſimus: uʒ aliquē ignorantem aliqua/ꝙ non co
gnoſcat ipā cognoſcere: Et ſi nihil eſt ut mea
fert opinio/quod hoc uideatur abſurdius. Ue
rumtn̄ ita nos ineptos potiuſꝙ duros ptinaceſ
q; hec indagatio nacta: nihilo magis ueritatem
īuenire poteſt: ſed uſq; adeo ſe ipām irriſit/ut
quod iamdiu nos ɔmuni ɔſenſu confinxius et
tpantiam eē poſuimus/hoc tandē inutile q̄ddā
īſolenter et cōtumelioſe nimiū apparuerit. Tua
quidem id cā potius ꝙ mea o charmides egrē
fero: ſi tu tā egregia indole/ac tempantia animi
preditus/nihil tanta uirtute iuueris: nihilq; ipā
in uita tibi pſit. Moleſtius quoq; fero incanta
tionis grā quam a thrace illo didici: ſi ī re nul
lius pretii percipienda: tantum ſtudium poſui.
Hec itaq; ſic ſe habere/haud ſatis credo. Im
mo ignauum eſſe me inueſtigatorem arbitror.
Quippe qui temperantiam magnum quoddaʒ
bonum exiſtimem quod ſi habes/te beatum eē
Uerum cogita utrum poſſideas: et incantatio
ne non egeas. Nam ſi habeas tibi equidem cō
ſulam ut me delirum putes: et inueſtigande ue
ritatis impotem. Te uero quo es temperantior
eo beatiorem: char: Neſcio per Iouem o So
crateſ utrum habeam nec ne. Nam quo pacto
illud intelligam: quod uos ut ais ipē quid ſit
inuenire non dum poteſtis? Equidem tibi non
multum credo ſocrateſ. Immo indigere incan
tatione me arbitror: et quantum ad me attinet
nihil obſtat quo minus quotidie mihi incanta
tionibus medearis/quoad ipſe ſatiſ habere me
putes: cri: En charmides ſi ſic egeriſ/ argumē
to iſtud mihi erit/ꝙ temperatuſ ſis: quia incan
tationibuſ ſocratiſ te ſubiiciaſ: nec ab eiuſ late
re umꝙ diſcedaſ: char. Pariturum me et paſ
ſim ſectaturū exiſtimato. Nempe grauiter pec
carem/niſi tibi tutori meo parerem: et quod iu
heſ exequerer: cri: Iubeo equidem: char: effici
am id ſedulo/hodieq; incipiaʒ.

So: Quid nam hi deliberant? char: Nihil amplius: Nempe decretum est: so: Uiz ne inferes neqꝫ mihi ullius uicissim ꝯsultandi reliques arbitrium? char: Uim prorsus illatuꝝ putato qñ qdem hic precipit. Ad hec tu quoqꝫ qd acturus sis ꝯsulta. so: nullus restat ꝯsultādi locus. Nā tibi agere aliqd affectāti cogētiqꝫ nemo resistere poterit: char: Neqꝫ tu ergo repugnas: so: Haud equidem aduersabor:

Charmidis Finis

Marsilii Ficini Argumentum in Lachetem De fortitudine.

PLato sepenumero magistratus optimos legibus anteponit: ꝙ leges absqꝫ illis omnino uideant̃ inutiles: Eas enim seruabit nullus. Magistatus autē optī ipī sint leges. Sed ait magistratus nō posse optīos fieri nisi ciues uiri sint optī: Neqꝫ uiros fore tales / nisi adolescentes q̃z puericꝫ sint tales. Quapꝑ in omnibus pene dialogis parentes in pris ad recte educandos filios adhortatur / sciens non posse genus humanū absqꝫ gubernatoribus optimis uel honeste uiuere uel feliciter gubernari: Preterea numꝙ̄ fore bonos in re p. principes / nisi uiri sint probatissimi: statim uz a tenera etate diligenter exculti. Cū aūt pueritia plerumqꝫ sub domesticeꝝ ꝓuidentia satis ferme regatur / adolescentia uero licētiā nacta solutōez passim absqꝫ frenis oberret / merito Plato noster plurimū de adolescētibꝫ corrigēdis frenandisqꝫ ꝑtractat: grauiterqꝫ ꝯquerit̃ eā etatez: que cum mollitie lasciuiaqꝫ petulantiā superbiāqꝫ coniungit: ideoqꝫ in summo discrīe posita est / tum a domesticis paꝝ obseruari / tū a legibus magistratibusqꝫ infeliciter negligi: presertiz cum adolescentes tā se inuicē coinqnent / ꝙ̄ a grādioribus passiz īficiāt̃. Itaqꝫ ī legibꝫ ire p. magistratū inter ceteros ꝓpriuz adolescētie preficit. Qui tāꝙ̄ / ut ita loquar episcopus exploratores quotidie tā nocte ꝙ̄ die ꝑ totā mittat urbem / singulos singulorum adolescentū mores / uerba gestus obseruaturos: singulaqꝫ eoꝝ tum facta / tū dcā ad magistratū uelut ad pastorē patrēqꝫ fideliter delaturos: Nec tā neccāria adolescentie diligētia soli ex oibus platoni fuit cure q̄ qdem in re nec aristoteles ipē platonē potuit non summope ꝯprobare: Sed ad dialogū ueniamus Lysimachus et melesias de filiis cogitant educādis: De suis ꝯquesti parētibus ꝙ publica curiosius ꝑtractantes / domestica filiosqꝫ neglexerit. Cū tñ pria rei p. cura in curāda iuuentute ꝯsistat: et ꝙuis iā senes / tañ ut rectius ea de re deliberent Niciam Lachetēqꝫ ēt senes qbus et fil i sīt ad consultandū similiter ꝯuocāt ac neqd minus ꝑfectū sit / socratē consilio adhibent / non mō socium / sed et iudicem: Socratē inquā nihil aliud in oī eius uita tractantē / ꝙ̄ tū de oī etate / tuz maxime de adolescētia rite curāda. Tu uero ꝯsyderabis interea miras socraticę uite laudes: itē ueras cē laudes q̄ a uiro laude digno ꝓficiscunt̃. At uero qm̄ in aliis ciuitatibus institutio legum ad mansuetudinē magis declinat ꝙ̄ ad audaciam: in aliis uero contra. Plato utrumqꝫ arbitratus ꝑiculosuz et mansuetdinem audacie et uicissim audaciam mansuetudini iubet in politico pariter cōmisceri. Siquero charmidem lacheti cōiunxerit / exhortationemqꝫ / tum ibi ad temperantiam / tuz hic ad fortitudinem inuicem copulauerit / adolescentium animos rite contemperabit. Mitto ꝙ in hac presentis dialogi ad fortitudinem exhortatione tam nicias ꝙ̄ laches militarem fortitudinez ultra ꝙ̄ deceat admirant̃: et nicias preterea armorum ludos quasi ad militiam preludia summopere necessaria / laudibus supra modū extollit: sed hunc non iniuria laches emendat. Post hec sentētia transfertur ad socratem. Ubi animaduerte nullam consonantiam delectare magis / ꝙ̄ que in sapiente fit ex ipsa animi sermonisqꝫ concordia. Atqꝫ contra nullam dissonātiam magis offendere ꝙ̄ ubi lingua mensqꝫ dissonat. Deinde hominem perditum etiam si belle loquatur audiendum non esse: Neqꝫ licere de moribus loqui nisi morato.

Preterea socratez sꝑ ꝯsueuisse de quacumqꝫ re disputaret̃: disputatōis sociū / eo ꝑducere ut totius uite sue redderet rōez q̄si aliena frustra cognoscas / nisi te ipūz noris. addit̃ necesse ī pris cē se ipūz alicui examināti subicere: cui sepe ratōes añ acte uite reddant̃. Qō qō ꝯfessionem annuā a christianis īstitutā ualde ꝯfirmat: Addit̃ et tā diu discendū ꝙ̄ diu uiuendū. Socrates aūt oīuz cautissimus iudiciū sibi iniūctū ait traducendū ī seniores. Sed iterea obsecratus a cunctis rē ipāz aggredit̃ / añ oīa qdē diligētiā ī filiis educādis ꝓbans / iꝓbans negligentiam. Adiungit nō posse fieri ut qs ad fortitudinē aliquē adhortet̃ / nisi sciat quid ipā fortitudo sit exprīere. Mox iterrogatus laches qd fortitudo sit / ꝯfidentius respōdet / eē uirtutē / ꝑ quā qs nō deserens ordinē / expugnat hostē. Qō qdem ideo ꝯfutat̃ / qa pōt aliqs scythaꝝ more non minus fugiēdo ꝙ̄ ꝑmanendo hostē uicere: atqꝫ eq̄ fortis eēt Ideoqꝫ hōerus eū apellat fortē q o portune audere scit atqꝫ timere. Paulo post ad quālibet materiā fortitudis uictoria trahit: q̄si fortē uirū deceat nō mō formidines / ueꝝ ēt dolores libidines / uoluptates exsupare. hinc q̄rit̃ ꝯmunis ad hec oīa fortitudīs definitio. ad hec respondet laches / hanc esse quandā aī tolerātiā At qm̄ minus sufficienter est definitū / socrates addere cogit: tolerantiā ipām oportere honestā esse atqꝫ ꝯferentē. eiusmōi uero nō erit / nisi prudenter id fiat. Ideoqꝫ ꝯpellit lachetē dicere fortitudinē ꝓprie tolerātiā prudentē esse. Siqdez fortitudo pulchrū qddā est atqꝫ bonū: Deinde querit̃ q̄ nā tolerantia et ad qd prudens. i. circa quā materiā / qōue officiū: Labit̃ aūt laches qñ generatī interrogat̃ utrū ubi audacia maior est ibidē fortitudo sit maior: idqꝫ cōcedit: rursusqꝫ admitti numero audaciā in eo esse maiorē q absqꝫ rei ipīus ꝑitia / cognoscens tñ ꝑiculū / rē ipāz aggredit̃ / ꝙ̄ in eo q ꝑitia icedit instructus Cautius. n. tutiusqꝫ is agit: laches deniqꝫ recipit / ubi plus audacie / minus ue ꝑitie prudētieqꝫ ē fortitudinē rē maiorē: In q̄ qō cōcessione et sibi ipī repugnat: et admittit falsuz. Nā fortitudo qdez pulchrū qddā ē et ꝯferens: audacia uero īprudens ē / turpis et noxia: inter hec notatā socratis platonisqꝫ sententiā. Ad illa qsqꝫ bonus ē / ad q̄ est sapiens. Ad illa malus / ad q̄ ignorans: Profcō queadmodū errores oēs / tū manus in apprehēdendo / tū pedis ī gradiendo ab ipō uidēdi defectu ꝓcedūt: sic errata hoīum oīa / tū in eligēdo / tū ī agēdo ex defectu ītelligētie ꝓficisci socrates arbitrat̃: Nā ubi dux ipē cecus ē uel cecutiēs / oīa labūt̃ ī preceps. Post lachetē definit nicias fortitudinē metuēdaꝝ rerū et ñ metuendaꝝ sciam: q̄ uz rōe ꝗtenus metuenda īuadēdaqꝫ sīt: Uocat utiqꝫ fortitudinē habitū quendā cū prudētia circa metuenda ⁊ inuadenda ꝯstantē. Audaciā ū sine prudentia temerariā uocat ferocitatē: Socrates ꝯtra niciā sic argumentat̃. quorūcūqꝫ aliq̄ scia ē / nō aliqua preteritoꝝ ē ut fcā sīt: alia presentiuz ut fiunt / alia futuroꝝ / ut optie fieri possunt. sed eiusdē scīe est hec oīa intelligere. Si ergo fortitudo scīa ē audendi et metuēdi circa bona atqꝫ mala / uz ut futura sīt: nimirum ē ēt scia eorundē ut presentia sīt: atqꝫ preterita. Oīuz ergo simpliciter: ē ꝗ uniuersa uirtus: Nos aūt fortitudinē ab initio tamꝙ̄ uirtutis partē aliquā q̄rebamus. Obiectio hec nō tā refellēdi ꝙ̄ tētandi nicie grā fcā ē At nicias definitōez suā nesciuit defendere. socrates aūt inter seniores ꝑꝑ modestiā doctorez agere nolens: simulat se definitōez similit̃ ignorare: hortat̃qꝫ eos ut una secū uirtutuz preceptores sibi añ ꝑqrant / ꝙ̄ facultatē erudiende iuuētutis ꝓfiteant̃: ostēdens in oī etate moralē disciplinā cē magnope necessariaz: ac sine rubore uerecundie sꝑ cē discendū: Definitōes uero q̄s uel hic de fortitudīe uel ī charmide de tꝑantia q̄rit / nō hic aut ibi / ubi exhortari ⁊ āmonere dūtaxat ꝯsiliuz ē / sed in re p. ⁊ legibꝫ absoluuntur Sed ut de fortitudīe siml̃ et tēꝑātia q̄si germanis summatī dicā plato in phedro symposioqꝫ uitā hanc nrāz itineri cuidā ꝯparat. In q̄ qdē dirigēdo nō referat aurigā / affectus ū ꝑtiz superiores / ꝑtiz īferiores gemīos referāt eq̄s / albū uz atqꝫ nigrū: atqꝫ ut ꝙtū ad ꝓpositā ꝑtiet q̄stōez / ꝯmodius distiguam̄: Diuinā inqt ꝓuidētiā statuisse nos a tꝑibꝫ reuocare / ad hōesta ꝯtinue ꝓuocare. Iōoqꝫ pudorē magnaītatēqꝫ nobis igenuisse. ut auriga nr̄ pudore qō q̄si freno affectus nrōs uelut eq̄s a tꝑibꝫ lꝫ inanibꝫ cohiberz / magnaītatis ū calcaribꝫ ad hōesta ꝙuis ardua stimularet. Siquidem malus

qdam demon ad turpia lenocinliſ allicit uolup
tati/ab honeſtis amaritudine doloris abſterret
Quāobrē et tēpantia pudoris uſa frenis/ efficit
ut a turpibus inuita uoluptate ſp abſtineamus
et fortitudo magnanimitatis freta calcaribus /
dat opaꝫ/ut ad honeſta uiriliter ↄtendanꝰ/ſpre
ta difficultatis dolorisq formidine: et q̄to dif
ficilius ē dolores ſupare q̄ a uoluptatibꝫ abſti
nere/tāto forſitaꝫ alicui uideri poſſet fortitudi
nē tēpantie anponendā. Deniq tēpantia qdem
facit ne ex hoīe precipitemur ī bruta: fortitudo
uero preter id ut ēt quodāmō trāſferamur ī de
uꝫ oīa ſupantē: ob hāc precipue uirtutē oīs āti
qtas herculē in deoꝝ rettulit numeꝝ: herculeꝫ
inq̄ dū terre uictor celeſteſ ſcādereꝫ graduſ/ita
clamātē. Ite nūc fortes ubi celſa magni ducit
exēpli uia: cur inertes terga nudatis? ſupata tel
lus ſydera donat.

Argumenti Finis

Laches Platonis de fortitudine/tranſlatus a
Marſilio Ficino Florentino/ad Petruꝫ Me
dicem/Uirum clariſſimum:

Lyſimacus Meleſias Nicia Laches Filii ni
cie et lachis Socrates.

Irū ſpectaſtis armiſ dimicā
tē o nicia atq laches. Quā ue
ro ob cāꝫ ſpectarē hūc nobiſcū
una ego et meleſiaſ hic uoſ iuſ
ſimus ſ̄ minīe declarauimus.
Nunc aūt apiemus nā libere uobiſcū loquēdū
exiſtiamus. Sūt. n. nō nulli q hec deridēt: ac
ſiqs eos ↄſulat/ſententiā ſuā nō exprimūt. ſed
illud de quo ↄſultaꝛ et ↄſultātis mentē cōiicien
tes alia preter ea q̄ ſentiunt/pferunt. Cū autē
uos arbitremur et ad ītelligēdū ſufficere: et q̄
cognoſcitis ſimpliciter explicare/ſocios ad eoꝝ
q̄ referemus deliberatōeꝫ aſciuīus: Eſt aūt de
quo altius ſuꝫ exhorſus eiuſmōi: Hi nobis filii
ſt: hic qdē huius filius auito noīe thucidides
nuncupatus. Meus itē alter/aui ſimiliter nom̄
ſeruās. Nā ariſtidē noīamus. uidetq nobis q̄
diligentiſſima hoꝝ cura ſuſcipiēda. neq agēdū
putamus/qō multi ſolēt q filios ſuos cū primꝫ
adoleuerint/ad pprīā ſinūt libidinē uiuere. im
mo uero tunc ſtudiū diligentiuſ adhibēdū. cuꝫ
itaq adeſſe nobis filios uideamus/iudicauius
uos pre ceteris cogitaſſe/q̄ rōe educādi ſint ut
optimi fiant. qō ſi nō multū aīaduertiſtiſ ipſē
tia admōenꝰ uoſ id ñgligerē nō ðberē exhortam
q̄ ut nobiſcū ð filioꝝ educatōe deliberetiſ: quā
uero ob cāꝫ nobis hec uideantur o nicia atq la
ches audire decet: quāuis paulo plixiora ſint/
q̄ ſecunꝰ. Diſcubuimus in ↄuiuio ſimul ego
et meleſias hic: atq hi nobiſcū adoleſcentuli.
Ut ḡ in pricipio ſermoniſ ſignificaui/libere uo
biſcū audacterq loq̄mur. Sane uterq noſtrū
multa pōt patris ſui preclara facinora tū pace/
tū bello filiis enarrare: patriſq geſta erga rē p.
ſociosq inſignia recenſere. A nobis uero res
geſtas referre nullas poſſumus: Quare ⁊ hoꝝ
nos pudet eaq dānamus: et patrū negligētiā ſe
pe culpamus: q̄ nos poſtq̄ adoleuiūs ī mollitī
e q̄dā et delitiis uiuere pmiſerunt: reſq aliorū
geſſere. Eadēq adoleſcentibus his oſtendētes
edicimus/ſi ſe ipōs neglexerint noſtraq precep
ta ↄtēpſerint ignobiles eos futuros: ſin aūt cu
rauerint/forte dignos auitis noībus euaſuros
Ipi uero pituros ſe nobis reſpondent. Nobis
autem de hoc inuicē ↄſultātibus q̄ diſciplīa uē
cōſuetudine potiſſimuꝫ optimi fieri poſſunt/ ex
poſuit qſpiam opepretium eſſe/ut armiſ dimi
care pdiſcant: laudauitq iſtum quem nos mo
do certantem ſpectaſtis: et contueri iuſſit. opti
mum itaq fore putauimus / ut et nos ad hoc
ſpectaculum ueniremus: et uos una conuocare
mus tum ad ſpectandum/tum etiam ſi uultis
de adoleſcentum educatione communi conſilio
deliberandum. Hec ſunt que uobiſcum con
ferre cupiebamus. Ueſtra nunc intereſt/ tam
de hac re utrum diſcenda ſit nec ne conſulere/
q̄ de aliis ſiquam diſciplinam uel ſtudiuꝫ ado
leſcentis laude dignum inuenitis: et quid circa
communioneꝫ facturi eſtis/predicere: Niciaſ:
Sententiam profecto ueſtram o lyſimache et
meleſia probo: Et uobiſcum una inueſtigare
paratus ſum: ſimiliterq affectū hunc lacheteꝫ
exiſtio: la: Uera ppendis o nicia. pfecto qō pau
lo ante referebat lyſimachuſ de ſuo et meleſie
patre/q̄ aptiſſime uictum mihi uideꝛ aduerſus

illos: et noſ et oēs qcūq ciuilia tractāt: nā qō
q̄rebaꝛ lyſimachuſ illi tā filioſ q̄ cetera dome
ſtica negligunt: In hiſ itaq pbe lyſimache loq̄
ris. q̄ aūt nos ad ↄſultadū de eruditōe adole
ſcentū/accerſis/ſocratē aūt iſtū non īuitas/am
miror: prio qdē cōciuē/deiñ hic ut plurimū cō
uerſantē tractantēq/ubi aliq̄ ſit diſciplīa deco
ra talis qualē exigis et exercitatio iuuenū: lyſi:
Quid ais laches? Socrates hic talia umq̄ cu
rauit? La: et maxime qdē lyſimace: ni: Ego q̄ꝫ
ad hoc non deterior q̄ laches teſtis eſſe poſſuꝫ
Nup eiꝫ hoſpitē ad me deduxit erudiendi filii
grā agathoclis diſcipulū damonem/muſice pre
ceptorē urbanū qdē uirum pre ceteris: atq pi
tum nō in muſica ſolū: ſed ēt in ceteris faculta
tibus/qbus certe dignus ſit ut eius diſcipline
ↄſuetudiq adoleſcentē eiuſmodi comitanꝛ: ly:
haud āplius o ſocrates: Niciaq ⁊ laches ego
atq eq̄les mei iuniores cognoſcius utpote qui
nos domi ob etatē plurimū ↄtinemus: Ueruꝫ ſi
qd boni o ſophroniſci fili cōciui huic tuo ↄſule
re potes/cōſule/Decet eiꝫ. nā paternus nobis
es amicus. Sēp enī ego ac pater tuus familia
res amiciq fuimus: ac ille uita prius deceſſit/
q̄ ulla inter nos ſimultas exorireꝛ: Mihi quo
q quodāmō aures adhuc ſocratis nomen cir
cūſonat/qō hi pueri domi altercātes inuicē fre
quenter uſurpāt celebrātq ſūmope. quos ego
nō duꝫ pcōtatus ſum/utrū ſocratē ſophroniſci
filiū dicāt an aliū. Sed o pueri dicite mihi hic
ne ſocrates ille/quē adeo frequēter ↄmemorare
ſoletis? pueri: Iſte pcul dubio pater: ly: bene
qdem p iunonē o ſocrates q̄ erga patrē tuū rec
te te geris oīum uiroꝝ optimū: et q̄ nobis pro
pria tua ezunt/tibiq noſtra: la: ne uirū hūc di
mittas lyſimace: nā ego alibi ipūm inſpexi q̄ñꝫ
nō erga patrē tm̄: uerū ēt erga patriā mirū imo
dū officioſuꝫ: porro in ipā apud deliū fuga/me
cuꝫ una pedē rettulit: Idq ratū hēas uelī q̄ ſi
ceteri ſimiliter ſe geſſiſſent: haud tātā ppeſſa fu
iſſet ciuitas noſtra ruinā: ly: optīa hec laus ē o
ſocrates/q̄ tibi nunc a uiris fide digniſ tribuiꝛ
q in hiſdē laudādi et ipi ſt in qbus te laudāt.
Scito ḡ me tua letari gloria: tibiq ſūma beni
uolētia cē deuinctū exiſtiato. Oꝫ ergo te primū
ad nos accedere/domeſticoſq ut decꝫ cenſere.
Quare poſt hac poſtq̄ nos inuicē agnouimus
ne aliter facias imo beniuolentia quadā dome
ſtica ↄplectaris et nos et hos iuniores / ut mu
tua inter nos amicitia utrinq ſeruetꝛ: hec ſane
et tu facies: et nos deinceps iterū in memoriaꝫ
reuocabimus. Ad id aūt qō ingrere cepiuſ qd
dicitis? Nuꝫ ↄducere putatis adoleſcētibuſ ut
armis pugnare pdiſcant? ſo: conabor eqō o ly
ſimache ſiqd potero de his ↄſulere: et q̄ poſtkaſ
cuncta pficere: ueꝝ par cē mihi uideꝛ/ ut cū et
iunior his et ad hec īpitior ipē ſiꝫ/audiā p qd
ipi ſentiant/diſcāq: Ac ſiqd aliud ultra ſenten
tias illoꝝ habuero/tunc demū tibi hiſq apiam
Ceteꝝ cur nō ipē prior o nicia loq̄ris? ni: nihil
phibet ſocrates: Uideꝛ mihi pitia hec paſſiꝫ p
deſſe iuuenibus: neq in his imorādū/qbus iu
uenes ocium nacti ſeſe dare ↄſueuerunt. Sed
eā facultatē ↄparē preſtat: p quā habituſ corpo
ris robuſtus acq̄riꝛ. Nulla eiꝫ alia exercitatōe
inferior hec eſt: aut minus laborioſa. Deceꝫ pre
terea liberꝝ hoīeꝫ maxīe exercitatio talis et eq̄
ſtris pitia. Nā in eo certaīe cuius noſ athlete
ſumus: et in his quoꝝ nobis ē certamen ppoſi
tum hi ſoli decertent: q in eiuſmodi belli iſtru
mentis ſe exercent: Cōferet qn ēt pitia hec ī ip
ſa pugna: quotiens in acie ordineq certādum.
Maxīe uero tunc pderit/cū acies diſſoluenꝛ:
et ſingulari certaīe oportebit uel īſeq repugnā
tē: uel īuadentē ī fuga repellere: Nūq̄ ſane q
hac facultate iſtructus ē/uni ſubcūbet forte ū
nec ēt pluribus. imo hac paſſiꝫ exſupabit prete
rea alterius cuiuſdā preclare diſciplie facultas
hec ðſiderīū affert: qlibꝫ eīꝫ cū didicerit armiſ
pugnare diſciplinā circa ordinādas acies q̄ ſta
tī ſeqꝛ/affectabit: hec aūt aſſecutuſ: ⁊circa hec
cupiditate glīe inflāmatus ad exercitus prefec
turā ſe ↄferet: Ac ſummatim ad oīa que circa
hec uerſantur inſtituta ſtudiaq preclara et co
gnitu uſuq digna/ſeſe prīa illa ducēte ↄuertet.
Addiciemus itē qddā non ↄtennendū q̄ unuꝫ
quēq in prelio audentiorē fortiorēq mirū imo
dū hec facultas efficiet: neq illud inſup reticē
dū quamuiſ lenius cuiq̄ uideri poſſit/q ⁊ aptio
rē ibi uirū efficiet ubi maxīe aptū pmptūq appa
rere oꝫ. Ibidē certe ob ipāꝫ dexteritatē hoſtibꝫ
terribilior apparebit: mihi itaq o lyſimache o

opepretiū eē uideť ut hec adolescenteš pcipiāt
quā ne ob cām ita putez/exposui. Uerūtn̄ libē
ter audirē/siqd preter hec laches uelit afferre
la: Absurdus pfecto sermo existiaret o nicia si
quis aliquā disciplinā diceret/miniē ɔpandam
Prestare.n.uideť scire oīa: Eniuero facultas
hec circa arma si disciplina qdā ē ut ferūt q eā
docent: et talis preterea qualē nicias predicat
discenda ē. Sin aūt disciplina non ē/sed nos ō
cipiunt q hanc pollicenť: uel disciplina ē qdez
sed haud multi pretii/qd discere hanc oportet
Ad hec dicenda ea sane cōiectura me mouet:
ꝙ ut reor si alicuius hec esset pretii/nūꝙ lace
demones latuisset: qbus nihil aliud cure ē i oī
uita ꝙ ita se in oibus ɔparare ut bello ceteros
oēs exsuperent. Quod si forte illos fugit/nō ta
men hos preterisset huius rei magistros/ꝙ hu
iuscemodi rebus illi sūmopere student: que in
his hōratus ab illis aliqs multas apud alios
pecuniis cumularet: quēadmodū tragediarum
poeta apud nos honoratus. nempe q tragediis
confidit suis haud extrinsecus atticam circulu
strat/per alias urbes ostenatus/uerū stati huc
aduentat: et sua merito iis uiris ostendit: Hos
uero q in armoꝝ ludis uersanť uideo laceōmo
nē putare quasi quoddā in accessibile templuz
neꝙ sūmo ēt pede adscēdere umꝙ audēre: Im
mo circuz oberrāt: et apud alios se potius iac
tant: precipue inter illos qui et ipi se aliis mul
tis in re militari inferiores eē ɔfiterenť: preťea
non paucis o lysimache generis huius hoibus
interfui dimicātibus et qles sint noui. inde q̊z
coniiectare licet. Quasi.n. dedita opa nullus
umꝙ i bello illustris euasit/eoꝝ q his ludis in
cubuerūt: ꝙuis i ceteris oib; ii pficiāt/ maxīe
q se frequēter exercēt: soli tn̄ hi preter ceteros
ad hoc uoti ipotes sť: usꝙ adeo infortunati ui
denť: Eteni stesileū hunc/quē uos mecū tanta
in turba sese ostētātē ɔtēplati estis et mira nimi
um pfitētē: alibi qn̄z isperi certius reuera se ip
suz haud spōte ituētibus demōstrātē: Adscēdit
qn̄z nauē et aduersus igētē nauē aliā ōcertauit
istrumētū quoddā militare tenēs maībus ab a
liis lōge diuersuz/qppe cū et ipē ab aliis discre
pet: hēbat hic dorydrepanū.i.telifalcē. Reliq
qdē uiri huius gesta haud digna auditu sť: hoc
tn̄ nō ē silētio pretereundū qd ɔtigerit ex tā mi
ra cautōe huiusꝙ uiri machinamīto q telo falcē
addidit: eo siqdē dimicāte falx nauis se fulcim
tis iplicuit. Trahebat aūt stesileus ut explicarz
neꝙ poterat: nauis nauē trāsibat: ille aūt iterea
nauē cursu comitabať hastā ɔtinēs. cū uero ua
uis nauē iā trāsiret/eūꝙ hastā tenētē attraherz
ad extremū teli manu deuenit. Risus ergo ac
strepitus āpla i naui cōcitus: ob stesilei habitū
et ob id insup qa ad sūmā qs nauē iacto lapidē
i pedes eius cocgit ut hastā dimitteret. tunc sa
ne et illi q triremi uehebāť haud ulterius risuz
ɔtinere potuerūt: cū eius telifalcē illaz naui su
spēsaz ituerēť: forte alicuius hec pretii sť: ut ni
cias asserit: Uerūtn̄ ea qbus iterfui talia qdā
sť. Quāobrē ut in pricipio dixi/siue disciplina
hec ē/paꝝ pdest: siue non ē sed simulāt: q hanc
pfitēť/haud res studio digna uideť. ita sane ar
bitror/siqs timidus facultatē hāc seqť/audaci
orē ob hāc effectū/clariorē fore ꝙ fuerit. Sin
aūt fortis qspiā cā secteť obseruatū ab hoibus
si paꝝ qd aberret/magnas calūnias subituꝝ. in
uidiosa nāꝙ scie huius pfessio: quocirca nisi
uirtute mirū imodū ceteris prestet: q hanc sibi
sciaz uēdicat/uitare non poterit quin ridiculus
hēať: Eiusmōi uidť mihi lysimace huius disci
pline studiū Oz aūt ut ab initio dicebā sūmo
pe hunc socratē obsecrare/ut circa ppositaz q
stōez sua ex sentētia ɔsulat: ly. rogo eqdē socra
tes: et.n. discernētis cuiusdā sentētiā ɔsultatio
hec desiderat: nā si iuicē hi ɔuenissent: minus e
iusmōi ɔsultatōe opus foꝛz: postꝙ uero laches
ut cernis et nicias dissidēt/prestat audire nūc
cuius ipē sentētie potius suffrageris: so: qd ue
ro lysimace? Hisce tu adherebis si plures no
strū laudabunt: ly: quid nā aliud qs agat o so
crates? so: numqd et tu melesia similiter face
res? Ac si de exercitatōe filii ɔsultares/nū plu
ribus nostrum fidē prestares/ an potius illi q
sub perito exercitandi magistro didicisset. seꝙ
exercuisset? mele: Illi merito socrates: so: ipi
itaꝙ maiorem fidem adhiberes / uni ꝙ
nobis quatuor: me: forsitan. so: Scientia e
nim non multitudine iudicare oportet / qd rec
te est iudicadum: me: proculdubio: so: non ne
id in primis consyderādum est? siquis iter nos

est pitus ea in re de qua nunc deliberamus/an
non? et siquis talis inueniatur illi credendum/
sententia ceteroruz postposita. Sin nullus/ ali
us qdam nobis inuestigādus. An circa exigu
um qddam nunc piculum subire censetis ipse
atꝙ lysimachus? potius ꝙ circa rem quandaz
uestrarum possessionum oīum pretiosissimaz?
filiis namꝙ bonis uel malis effectis/ uniuersa
domus paterna/eodem modo gubernabitur /
quo et filii affecti erunt: me: Uera loqueris: so
Diligenter igitur huic rei inuigilandū: me: ual
de: so: Quo nam ꝫ pacto quod modo dicebaz
consyderauissemus si inuenire uoluissemus/qs
nostrum maxime in certando artificiosus euadē
ret? Non ne eum pscrutati essemus qui et didi
cit et exercuit? cui uidelicz idonei huius rei pre
ceptores extiterint? me: ita equidem arbitror:
so: An non prius ēt qd illud sit cuius precepto
res indagaremus? me: Qui istuc ais? so: Sic
clarius forte pcipies: non uidetur inter nos in
principio constitisse quid illud sit in quo pquiri
mus quis nostrum sit pitissimus: et huius grā
preceptores habuerit/quis non? ni: Non ne q̄
rebamus o socrates utrum oporteat discere a
dolescentes armis dimicare nec ne? so: ita proꝛ
sus o nicia: sed cum de oculorum medela q̄rit
aliquis adhibenda ne sit an non: tunc de mede
la putas/an de oculis consultari? ni: de oculis
so: Et quādo queritur/utrum frenū equo adhi
bendum nec ne/et qn̄/tunc non de freno: sed ō
equo potius consultatur: ni: uerum: so: Ut aūt
paucis comprehendā/quotiens quis aliqd ali
cuius grā querit/de illo ipō consultatio est/ cu
ius grā aliud queriť non de eo qō queritur al
terius grā: ni: necesse est: so: Oportet itaꝙ con
sultorem examinare utrum ad illius curationē
peritus sit: cuius grā in presentia deliberamus
ni: omnino: so: an non dictum ē de disciplina p
quiri/adolescentum animi grā? ni: dictum: so:
Ergo siquis nostrum curandorum aīorum arte
polleat ualeatꝙ eos sufficienter excolere: et pre
ceptores eruditos habuerit. inquirendum: ni:
Numꝙ ne uidisti o socrates sine preceptorib;
aliquos in re quadam pitiores ꝙ cum precep
toribus euasisse? so: uidi eqdem laches: quibus
ipē tamen non crederes si se optimos artifices
predicarent/nisi opus aliqō artis illoꝝ recte cō
structum et unū et plura mostrauerint: ni: uerū
est quod dicis: so: nos itaꝙ decet o laches et
nicia postꝙ lysimachus atꝙ melesias ad ɔsultā
dum de filiis ɔuocarunt/cupientes optīos illo
rum animos effici: si preceptores nos habuisse
fatemur/eos ōndere: q et ipi primū optimi fue
rint: et multorum adolescentum aīos erudiue
rint/postea nos quoꝙ docuerint: Uel siqs no
strum preceptorē habuisse neget: opera sua mō
strare debet: in mediūꝙ afferre q nā athenien
sium/uel hospitū aut serui aut liberi/diligentia
sua absꝙ controuersia boni euaserint: sin aūt
neutrū ōndere possumus: ut alios consultores
adeant: iubere debemus: neꝙ in amicoꝝ filius
deprauandis id subire piculi/quo apud adole
scentum domesticos accusatōem maximā mere
amur. Eqde o lysimache atꝙ melesia de me ip
so in primis assero nullum hac de re mihi magi
strum extitisse: quamꝙ a tenera etate sp rē hāc
affectaui: Uerumtn̄ sophistis mercedem solue
re non ualeo q soli polliciti sunt bonum me et
clarum efficere. Ipē uero pprio ingenio artez
hanc inuenire etiam nunc minime possuz. quā
si nicias hic uel laches iuenit uel didicit/haud
equidē admirabor. Etenim pecuniis magis a
bundant ut ab aliis discere queant: et seniores
sunt ut iam inuenire potuerint: Uidentur autē
mihi ad erudiēdū sufficere: neꝙ :n. usꝙ adeo
itrepide de studiis iuueni bonis uel malis statu
issent/nisi putassent sufficienter hec cognoscere
Cetera his eqdē credo: ꝙ uero dissētiāt admi
ratus suz: atq quēadmodū nup laches iubebat
ne me dimitteres: sed pcontareris/ita nūc ego
uicissiz te rogo iubeoꝙ lysimache/ne lachetem
niciamꝙ dimittas: sed ab his sciscireris: dicens
eis socratē dixisse rē ipāz nō itelligere: neꝙ diiu
dicare posse qs uestrū uera loqť: qppe cū nec
iuentor haꝝ reꝝ ipē fuerit: neꝙ ab alio docente
didicerit. tu aūt laches ac nicia dicite utriꝙ no
bis/quē circa iuuenū educatōnē doctissimū cō
ueneritis: et utrū discētes ab aliquo sciatis hec
an ipi potius inuentores sitis. ꝙ si didicistis quis
utriusꝙ magister? qui ue alii artis eiusdem
professores/Ut si minus uobis ad hec a rei pu
blice negociis superest ocii/eos adeamus.

psuadeamusq; uel muneribus uel grã uel utris
q; ut et nostrox et uestrorum filiox curam su
scipiant: ne im pbi facti maioribus suis dedeco
ri sint. Sin aũt ipi uos hoc inuenistis/adduci
te in medium siquos forte alios diligentia ur̃a
ex prauis bonos clarosq; homines reddideritis
Enimuero si nunc primum docere incipitis a
nimaduertendũ est non carem quendã merceð
ↄductuz: sed et uestros et amicox filios ĩ discri
men nos ducere: et profecto ut hẽt ꝓuerbium
in nasis ipĩus iactura artem figulariam experi
mini: dicite itaq; quid ex his adesse et compete
re uobis asseritis uel negatis? hec tu ab illis sci
scitare Lysimache neque eos dimittas prius
quam respondant. Ly Probe loqui So
crates O uiri e: mihi uidetur. Si ergo uobis
gratum futurum est o nicia atq; laches/interro
gãtibus respondere ipĩ uidertis: mihi certe et
huic melesie gratum: si uelitis omnia que inter
rogat socrates rõe ꝑcurrere. Etenim statĩ a pri
cipio dixi iccirco ad consultandum uos accer
sisse: quia excogitata uobis hec iam ut decens
est arbitraremur: presertim cum filios habea
tis ut nos ea ferme in etate iam cõstitutos / in
qua de eruditione sit cogitãdum. Si ergo nihil
probibet / dicite obsecro / una q; cum socra
te hoc considerate: et reddẽtes et recipientes ĩ
uicem rõem: Recte namq; ⁊ hoc iste dicebat õ
maximo quodam nostrorum omniũ in presen
tia nos deliberare. Uidete itaq; utrum sic agẽ
dum existimetis: Ni: Uideris certe mihi lysi
mache socratem ex patre tantum cognoscere:
neq; cum eo umq̃ consuetudinem habuisse ni
si forte dum esset puer patrẽ sequtus aliquãdo
uel in templo uel alio populari conuẽtu tibi ad
heserit Uirum aũt hunc factũ non dũ ut appa
ret/eos alloqutus: ly. cur o nicias? ni: Ignora
re uideris q; qcumq; sermone quasi genere ꝓ
pinquat socrati· illiq; disputans heret: licet de
alio quoq̃ ceperit disputare: cogit̃ tãdem So
cratis uerbis adductus sue uite reddere rõem
que sit presentis/que anteacte ipĩus uite condi
tio: Et postq̃ in hec ĩcidit/non prius eũ dimit
tit socrates q̃ cuncta hec sufficienter examina
uerit: Ego aũt hoc familiariter usus suz: ac ne
cessarium esse cognosco huius ex uerbis hec ꝑ

peti: q; ue nunc ipẽ patiar nõ ignoro. Delectat
me admodum huius o lysimache consuetudo.
Neq; enim obesse puto ut in memoriã reduca
tur/siquid non recte uel fecerimus uel faciam
Immo uero necesse est eum qui hec non refu
git/cautiorez in posterum fieri: existimãtez secũ
dum illud solonis tam diu discendũz q̃ diu ui
uit: neq; spantem senectutẽ ipãm mentẽ nobis
daturã. Mihi itaq; nec insuetũ est: nec iniocũ
duz a socrate hoc examinari: Atq iam pridem
id sciebam: sermonem nobis non de pueris pre
sente socrate/sed de nobis ipĩs futux: Quaob
rem nihil ꝓhibet/quo minus cum socrate ut
cumq; uult ipẽ differã. Uerum considera quo
pacto ad hoc laches efficiat̃: la: simpliciter eq
dem nicia erga sermones afficior: imo uero si
uis dupliciter: porro uerborũ studiosus uideri
cuiq̃ possẽ: et aliquãdo contra: Nam quoniẽ
de uirtute uel de sapientia quadam aliquez au
dio disputãtem reuera uirum digniũq; sermoni
bus ipĩs mira quadam afficior uoluptate/con
tẽplans dicentẽ simul ac dicta/q̃ congrua iter
se et consona sint. Atq; hic profecto uir musi
cus esse mihi uidetur harmoniam suauissimaz
modulatus: Non lyram neq; iocularia quedã
instrumẽta sed uita reuera contempans cõcor
dia uerborum et operũ concinentẽ secundũ do
ricam uz melodiã: non ionicã aut frygiã aut ly
diam: sed eam certe que sola greca est harmo
nia. Talis itaq; uir mirifice suis me uerbis de
lectat: efficitq; ut uerborũ auidior esse uidear
tanta attentõe dicta illius accipio: Quisqs aũt
agit ↄtra/meas offendit aures: et quo loqui ui
detur ornatius eo efficit magis ut uidear a ser
monibus abhorrere. Socratis qdez uerba nõ
dum expertus sum: opera certe quãdoq; mihi
q; compertum est hunc preclaris sermonibus
omniq; libertate loquendi dignũ esse. Si ergo
et hoc hẽt/cum eo plane consentio: atq; libẽtis
sime ab eiusmodi uiro examinabor: neq; mole
stum mihi erit ab eo aliquid discere: Atq et so
loni hoc abiiecto concedo q; a bonis uiris dũ
taxat multa senescens discere uolo. Hoc igitur
sit mihi concessum/ipũm preceptorez boniũ eẽ/
ne forte dum inuitus disco ĩdocilis esse uidear
neq; mihi cure est/utrum sit preceptor iunior

uel nõ dum opinione hominum clarus: uel ali
ud tale qd habeat. Tibi g̃ predico socrates ut
me quomodocumq; uis et doceas et redargu
as: et discas quod ipẽ noueriz. Sic certe erga
te affectus suz ex eo die/quo mecum subiisti di
scrimen/tueq; uirtutis fecisti periculum/testio
niuz illud perhibẽs: quod exhibere debet qsqs
iuste ꝑiculum est facturus. Dicas ergo quod lu
bet/nihil etatem nostram ueritus: so: Ergo in
cusare uos non poterimus quasi minus ad con
sulendum inuestigãdumq; paratos: ly: Sed
nostrum utiq; opus o socrates. Unum namq;
ego te nostruz reputo. Cogita itaq; ꝑ me adole
scentũ grã: quod ab iis q̃rere nos oporteat: cũ
q; ipis differẽdo consulta: nã mihi qdem mlta
excidunt e memoria obsenium/ex his q̃ ꝑquire
re statuerim: atq; ea rursus q̃ audierim/si q alii
sermones interuenerint/non satis recolo: Qua
ꝑꝑ uos inuicẽ q̃ proposuimus ꝑcurrite: ego ue
ro audiaz: et cum audiuero una cum hoc mele
sia quicqd statueritis ꝑ agam: so. O nicia atq;
laches/lysimacho melesieq; parẽdum: Que igi
tur supra inuestigare contendimus/uidelicet q
nam preceptores nobis discipline talis extite
rint/uel quos alios ipĩ nos meliores fecerius
forte nihil obesset inter nos ipõs examinare:
Uerum eiusmodi quedã consyderatio in idem
redibit ut arbitror: et altius repetet̃. Si de ali
quo forte sciremus/q; presens alicui/melius ef
ficiat illud/cui sit presens: atq; rursus admo
uere illi ipũm possemus/constat quod illud ip
sum cognosceremus: circa quod aliquãdo con
silium iniremus inuestigãtes quo pacto facilie
quis et optime illud adipiscatur. forte non ĩtel
ligitis: uerum sic facilius cõprehẽderis: Si sci
remus q; uisus oculis presens meliores illos
efficit/qbus adest/rursusq; possemus ipũm ocu
lis adhibere patet q; ẽt qd ipẽ uisus sit cogno
sceremus/de quo aliqñ ↄsultãdum nobis esset
qua rõe q̃ facilime et cõmodissime ipũm quis
cõparet. Si enĩ id ipũm nobis esset ignotũ qd
ipẽ uisus ẽ/qd auditus/numq̃ idonei cosulto
res medicine circa oculos aures ue essemus/ i
uestigãtes quo modo optime quis uisum audi
tumq; recuperet: la: Uera narras o socrates. so
Non ne hi nos in presentia o laches elegerũt

consultaturos quã rõe uirtus animis filiox suo
rum adhibita eos meliores efficiat? la: ꝑfecto
so: Non ne igitur constare id oportet / uz quid
ipã uirtus sit intelligere? si enim qd uirtus sit
penitus ignoremus/quo pacto cõsulere cuiq̃
poterimus/uiamq; optimaz et facilimaz ad uir
tutez ostẽdere? la: nullo modo o socrates: so: fa
temur ne laches quid uirtus sit intelligere? la
Fatemur certe: so: si intelligimus/certe qd sit
ẽt exprimere possumus: la: nihil prohibet: so:
Haud tamen quid uniuersa sit uirtus statĩ uir
optime ꝑquiramus: Maius namq; id opus.
Sed de parte primum aliqua uideamus/utrũ
satis nobis pateat. Atq; hunc in modũ facilior
nobis erit inuestigatio: la: Utcũq; placet agam
so: Quã itaq; potissimum uirtutis partem elicie
mus? an uidelicet eam? ad quã ipã armorum
disciplina spectare uidetur? uidet̃ aũt multis
ad fortitudinẽ/non ne? la: et maxime quidẽ: so
Primum ergo qd fortitudo sit o laches aperi
re conemur: deinde inuestigabimus quo pac
to ab adolescẽtibus: quoad exercitatõe et doc
trina fieri potest comparet̃: Quapp annitere/
qd fortitudo sit nobis exponere: la: haud dictu
difficile istud o socrates: Certo scito illum esse
fortem qui ordinem seruans expugnãdis hosti
bus instat: neq; refugit: so: bene loq̃ris laches
Sed ego forsitan cum uerbis obscurioribus
te rogarem/cãm dedi ut aliud responderis/q̃
quod iterrogãs ipẽ senserim: la: Qua ratõe id
ais socrates? so: Explicabo si potero: fortis uti
q; is est/quem dicis ipẽ qcumq; ordinem non
deserens aduersus hostes pugnat: la: hunc ipũz
dico: so: Atq et ego: Sed numqd et ille q nõ
ꝑmanens: sed fugiens/pugnat? la: quo modo
fugiens? so: quẽadmodum scythe dicuntur/nõ
minus fugiẽdo q̃ in sequẽdo pugnare: Unde
et homerus equos enee laudans ait/celerrie hic
et illinc ꝑsequi atq; fugere: Eneamq; ipũm simi
liter ab ipã metuendi scia quãdoq; laudauit:
dixitq; illum esse metuendi fugiendiq; ꝑitum:
la: Et recte quidem o socrates: naz de curribꝫ
loquebat̃/tu uero de scythax equitibus loq̃ris:
equites sane illorum sic dimicant/armature au
tem grece ꝑiti: quẽadmum ipẽ dicebam: so:
Preter lacedemones laches: Nẽpe lacedemo

nes iqt in plateis cum scutiferis propīquassent non substinuisse primum illorum impetū: neq; pstitisse sed fugisse potius: postq̄ uero psarum solute sunt acies se conuertisse: atq; eqtum more dimicantes / in ea pugna uictores euasisse: la Uera narras: so: merito ergo dicebā interrogationem meam non rectam minus recte respōsionis tue cām extitisse: Interrogare enim uolebam non solum de iis qui circa leuem armaturam fortes sunt: sed etiam de equitibus: deq; omnibus simpliciter ī quo uis belli genere fortibus: neq; in terra dūtaxat: sed et ī maritimis tempestatibus: imo etiam de his qcumq; aduersus morbos uel inopiā uel ciuilia negocia fortes sunt. Neq; de his tantum q aduersus dolores metusue cōstantes sunt: uerum de illis etiam q ɔtra uoluptates concupiscētiasq; pugnare fortiter possunt / siue psistentes / siue ēt tergiuersantes. Sunt namq; et in hisce rebus o laches fortes non nulli / la: et maxime quidem o socrates: so: non ne omnes hi fortes sunt? Uerumtamen partim circa uoluptates / partim circa dolores / partim circa cupiditates / partim circa timores fortitudinem possident: et q timidi sunt circa eadem ut arbitror timidi: la: sic ē oīo so: Quid sit utrumq; horum interrogabam: Rursus itaq; pro uiribus exprīe quid ipā fortitudo sit: que in his omnibus eadem reperit̃. Non dum intelligis? la: non satis: so: dico autem pinde ac si interrogassem qd est ipā uelocitas: que in currendo nobis adest citharāq; pulsando: et in loquēdo et in discendo / ceterisq; p multis: quā qdem possidemus ut dictu dignū est / uel in manuum uel pedum uel oris uocisq; uel intelligētie motibus: Non ne et tu similiter dicis? la: prorsus: so: ergo siquis me pcontaretur o socrates qd esse dicis istud qō in omnibus uelocitatem nominas? Responderem utiq; uī breui ī tēpore multa pagētē / uelocitatē uocare / tam circa uocem q̄ cursum: ac cetera omnia: la: Recte: so: Conare ḡ et tu laches fortitudinem similiter ðfinire que nam potētia ipā sit eadem in uoluptate doloreq; et omnibus: quibus conuenire illam modo piter dicebamus: et fortitudinem p singula nominari: la: uidetur mihi fortitudo tolerantia quedaz anī eē. si quod per omnia fortitudini conuenit dicēdum. so: Dicē dum profecō si nobis ipī ad īterrogata respōdeamus: Arbitror aūt non quālibet tolerantiam fortitudinem te putare: Quod hic sane cōiicio Hoc ferme cognosco laches / te pulchrum qddam fortitudinez esse putare: la: īmo certe pulcherimum: so: Non ne tolerentia quam prudētia comitat̃: et pulchra est et bona? la: omnino so: Ea uero quam īprudentia / non ne cōtra dānosa ac noxia? la: nempe: so: Pulchrum ne ipse uocabis quod tale sit dānosum ac noxium: la: Nephas istud o socrates: so: Non ergo tolerantiam eiuscemodi fortitudinem nuncupabis quādoquidem haud pulchra est: cum tamen fortitudo ipā sit pulchra: la: Uera loqueris: so Prudens itaq; tolerātia secundum orōem tuā est fortitudo: la: uidet̃: so: uidamus ergo q̄ nam tolerantia: et ad qd prudens sit fortitudo: num quid ad omnia tum magna tum parua? ueluti siquis toleret / duz prudenter argentuz erogat cognoscens ex hoc sumptu se lucraturum. hūc ne fortem dices? la nequaq̄: so: an uero siquis medicus / cum filius eius uel alius qui uis pulmonum anxietate grauatus potum dari cibūq; petit toleret neq; flectatur? la neq; tolerantiam hanc fortitudinē apellabo: so: At uero in bello tolerantem uirum promptumq; ad pugnam q prudenter singulis circumspectis preuideat aliorum sibi fore presidium: et aduersus paucio res debilioresq; suis pugnandum / loca quinetiam et presidia hēat commodiora uirum ne īq̄ tali cum prouidentia et apparatu tolerātem fortiorem dices eo q in contrario quodam exercitu constat ac tolerat: la īmo uero hunc q in cōtrario socrates: so: Imprudentior tamen ē huius q̄ illius alterius tolerantia: la: uera loqueris so: Ergo et hominem equestri scia preditum et in equestri certamine tolerantem / minus fortē dices eo qui expš huius scie tolerat: la: Mihi quidem ita uidetur: so: Atq et illum preterea q sciens funda iacere arcumq; intendere uel aliud quod uis toleret / minus fortem: la: Omīo: so Item qcumq; sine arte natandi in puteum descendētes eo in ope tolerare ac psistere audent uel ī alio quo uis opere siue arte / eos tu fortiores dices his q sunt in eis artibus eruditi: la: Quid aliud quis dixerit socrates? so: Nihil si modo ita quis putet: la: puto equidem: so: attamen imprudentius hi picula subeunt / tolerantq; q̄ illi q arte hec aggrediuntur: la. uidentur so: Non ne supra turpis ac noxia / nobis audacia toleratioq; imprudens apparuit? la: maxīe: so: Constitit autem fortitudinez pulchrum aliquid esse: la: constitit plane: so: Nunc rursus concessimus turpem illam imprudentemq; tolerantiam fortitudinem esse: la: Sic apparuit: So: Recte ne loqui tibi uidetur? la: non mihi per iouem o socrates: so: non ergo secundum doricam harmoniam / ut uerbis tuis utar / ego ac tu modo concinuimus: Naz opa nobis uerbis non consonant: Re quidem ipā diceret aliquis fortitudinis nos esse participes. Uerbis aūt minīe ut arbitror si nos in presentia audiuerit disputātes: la: uerissima narras: so: uidet̃ ne tibi pulchrum esse: ut sic affecti simus? la: Nequaq̄: so: Uis ne sermoni quem induxīus hoc saltem credamus / parcamusq;? la: quid nā et cui potissimum? so: sermoni inquam tolerare iubenti. Si ergo tibi placet et nos in hac ipā q̄stione constemus toleremusq; / ne ipā nos fortitudo derideat: q̄ minus fortiter ipām inuestigemus: si sepenumero tolerātia ipā constantiaq; fortitudo est: la: ego quidem o socrates suz ad perseuerandum paratus: quāuis insueti mihi hi sermones sint: sed quidam me aduersus superiora contendendi instigat ardor. ac nimium egre fero si usq; adeo ineptus sum ad ea q̄ sentio proferenda. Nempe mihi uideor quid fortitudo sit intelligere. nescio tamen quopacto paulo ante me subterfugerit / ut quid ipā sit uerbis complecti nequiuerim: so non ne bonum uenatorem decet amice explorando discurrere et sagaciter insequi: neq; ignaue desistere? la. decet p fecto: so: Uis itaq; niciam istum ad uenationez hanc inuitemus? siquo pacto esset nobis sagacior: la: quid ni uelim? so: Age nicia amicis tuis sermonum fluctu nutantibus subueni: uacillātibusq; si quam uim hēs adcurre: Cernis quā tum nostra deficiant ac dubia sint. Tu ergo explicans quid esse fortitudinem putes / ambiguitatem solue / tuamq; sententiam ratione confirma: ni: Uidemini o socrates mihi iam diu non recte fortitudinem definisse: Eius porro sentētie quam recte abste inductam quādoq; audiui nullam facitis mentionem: so: cuius nam sentētie nicia? ni: Sepenumero ex te audiui quemlibet ad ea bonum esse / in quibus est sapiens / ad ea malum in qbus inscius: so: uera per iouem refers o nicia: ni. non ne igitur si fortis uir bonus est / est et sapiens? so: audis laches? la: audio equidem: sed quid dicat non satis ītelligo so: At ego mihi intelligere uideor: Opinor eiz hunc sapiam quādam / fortitudinem dicere: la: Quam sapientiam socrates? so: non ne ab hoc istud queris? la. certe: so: age nicia huic declara / qualis sapia secundum orōem tuam sit fortitudo: neq; enim tibicinaria: ni: non: so: Neq; etiam citharista: ni: neq; ista: so: At uero q̄ naz ista: et cuius rei scia? la: Recte admodum interrogas illum o socrates. Ideoq; exponat quaz sapiam esse dicat: ni: sciam metuendarum rerū et non metuendarum tam in bello q̄ ī ceteris omnibus: la: Quam absurde hic o socrates loquit̃? so: Quamobrem ita dicis laches? la. qa diuersa est a fortitudine sapia: so: Non dicit nicias: la: Non hercle: et iccirco delirat: so: quin doceamus illum? obmissis conuitiis? ni: At cupit laches iste o sacrates me tamq̄ nihil dicentem redargui / postq̄ sibi idem nup accidit: La Absq; dubio nicia idq; conabor oñdere. nihil enim dicis: Non ne in morbis medici metuēda cognoscant? an uident̃ tibi fortes ista cognoscere? uel tu medicos fortes uocas? ni: minime: la: Neq; agricultores ut arbitror / licz hi ī agris colendis que sint metuenda cognoscant: quin etiam artifices alii: que audere decet et que metuere suis ī artibus sciunt / qui nihilomagis fortes sunt: so: quid tibi dicere laches uidetur o nicia? ni: aliqd certe dicit: non tamen uerum: so: quare? ni: Quoniam medicos arbitrat̃ ulterius quicq̄ nosse circa egrotos preter id quod egrum noxiumq; uel quod sanum et salubre: Ipi uero hoc dumtaxat intelligunt: Utrum uero extimescendum malumq; alicui sit esse sanū potius q̄ egrotare: cēses hoc o laches medicos intelligere? An non putas prestare non nullis ex morbo nō surgere q̄ ɔualescere? Dic eni: tu ne asseris omnibus prestare ut uiuant: nec mul

tis conducere mortem? la: Hoc equidem pori
us: ni: Quibus mori prestat eadem metuenda
malaq́ existimas que et illis quibus uiuere? la
Nequaꝙ: ni: harum uero rerum iudicium me
dico tribuis? uel alteri cuidam artifici preter ꝙ
metuenda et non metuenda intelligenti: quem
ego fortem uoco: so: aduertis ne laches quid i
ste loquatur? la: aduerto equidem ꝙ uates for
tes nuncupat. Nam quis alius norit quibꝫ mo
ri prestet ꝙ uiuere? Atqui o nicia utruz fateris
uatem esse te uel neq́ uatem neq́ fortem: Ni:
Numquid uatis officium putas / metuenda et
inuadenda dinoscere: la: Puto equidem: nam
cuius alterius? ni: Eius plane quem ipse dico
multo magis uir optime. Quippe ad uatez spec
tat solum futurorum portenta signaq́ prenosce
re / siue mors cuiq́ immineat: siue morbus: seu
iactura rerum: uel uictoria uel clades in bello
aut alio quo uis certamine: Quid autem ex his
cuiq́ aut pati aut non pati / prestet cur uates po
tius ꝙ qui uis alius iudicabit? la: Nescio qd
iste sibi uelit socrates: Neq́ enim uatem neq́
medicum: neq́ alium quempiam declarat: quē
fortem esse dicat nisi forte deum quendam esse
ipsum dixerit. Mihi quidem uidetur nicias in
genue fateri nolle se nihil dicere: sursum uero
deorsumq́ fertur: et ignorantiam suam abscō
dit: Enimuero et nos paulo ante: ego. s: ac tu
socrates tergiuersari similiter poteramus / si dis
simulare uoluissemus / adeo ut non uideremur
nobis ipis contraria loqui. Si ḡ in iudicio no
bis esset orandum / deceret quodammodo hoc
efficere. Nunc autem quid opus est in hoc ce
tu frustra se uerbis ornare? so: nihil ut mihi ui
detur laches. Sed uideamus ne forte nicias
aliquid se dicere putet: neq́ uerborum grā ista
dicat. Quare ab ipō planius sciscitemur / quid
sentiat / ac siquid ueri afferre uideť / assētiemur
alioquin docebimus: la: Ipē si uis / interroga so
crates: Ego enim satis percontatus sum: so:
Nihil me prohibet. Communis enim et mihi
et tibi erit interrogatio: la: Omnino qdem: so:
Dic mihi o nicia. Immo dic nobis: nam et mi
hi et lacheti questio hec est communis: fortitu
dinem esse dicis metuendorum et non metuen
dorum scientiam? Ni: Equidem: so: Hoc autē

dinoscere non cuiuslibet uiri opus esse: postꝙ
neq́ medicus neq́ uates hoc noscit: neq́ for
tis est nisi hanc ipām sciam sit adeptus: an nō
ita dicebas? ni: Ita prorsus: so: Quare ut pro
uerbio fertur non sus hoc qui uis norit: neq́
fortis erit: ni: Non certe ut mihi uideť: so: con
stat utiq́ nicia ꝙ neq́ crommyonem suem for
tem fuisse credis: Neq́ iocandi grā hec dico:
Uerum arbitror enim q ita loqtur nullius bru
ti admittere fortitudinem: neq́ concedere bru
tum aliquod adeo sapiens esse ut que perpauci
homines propter difficultatem cognoscunt / ea
leo uel leopardus uel aper aliquis nouerit: sed
necesse est illum q ita ut tu fortitudinem defini
erit / dicere leonem / ceruum / taurum / ac simiaz
ad fortitudinem eque natura institui: la: p deos
recte loqueris socrates: idq́ nobis o nicia reue
ra declara: Utrum sapientiores nobis has fe
ras esse dicas: quas omnes fortes esse fatem̄:
Uel contra omnium opinionem / fortes esse ne
gare audeas? ni: Equidem laches neq́ bruta
fortia uoco neq́ aliud quicꝙ terribilia ꝑꝑ igno
rantiam non formidans: sed intrepidum atq́ fa
tuum. An pueros omnes fortes uocare me pu
tas q ob insitiam nihil metuunt. Arbitror e
qdem itrepidum non idem esse ac forte: Nam
fortitudinem et prouidentiam in paucis admo
dum reperiri existimo: Ferocitatem uero auda
ciam: intrepiditatem absq́ prouidentia in mul
tis et uiris et mulieribus puerisq́ et feris. que
igitur et tu et alii multi fortia nominatis: Ego
ferocia nuncupo / fortia uero que prudenter di
scernunt: que audacia et que metu sint digna:
la: Uides o socrates ꝙ belle hic uir ut putat ip
se se uerbis subornat. Eos autem fortitudinis
munere priuare contendit: quos alii omnes for
tes esse consentiunt: so: Ego uero nequaꝙ o la
ches: sed bono esto aio: Aio enim et te et lama
chū sapiētes eē si fortes estis: et alios isup mul
tos atheniensium: la: nihil aduersus hec iferam
ēt siquid ualeam: ne me dicas reuera exoneum
quendam maledicum et detractorem esse: So
Ne dicas o laches: haud enim aduertisse uid
ris hunc a damone amico nostro eiusmodi sapi
entiam accepisse. Damon autem prodici est ad
modum studiosus: Prodicus uero pre ceteris

sophistis egregie talia quedam nomina distīgue
re dicitur: ni: Profecto his studiis se extollere
socrates magis sophistam decet ꝙ uiruz publi
cis merito fugientem muneribus: so: decet euz
laches qui res maximas gerit: maximam quoq́
hēre prudentiam: Inquirēdum uero nunc cen
seo ad quid potissimum significandum nicias
fortitudinis nomen instituit: la. Tu ipē pergre
hec socrates: so: Efficiam uir optime. ne tm̄ pu
tes et cōmunione te disputatōis excludi: Sed
et tu mentem adhibe: et nobiscum dicenda ɔsy
dera: la: Esto ita / si tibi agendū ita uideť: so:
Immo certe uideť. Tu autē nicia dic nobis ite
rum a principio: Scis i sermonis pricipio nos
fortitudinem ueluti quādam uirtutis ꝑtem con
syderauisse: ni: equidem. so: non ne et tu quod
supra est inductum ut ꝑtem aliquā respondisti
tamꝙ sint et partes alie: cuncte aūt uirtutis no
mine nuncupentur? ni: Quid ni? so: An tu eas
dem quas ego partes nominas. Nam ego qdē
ultra fortitudinem / temperātiam iustitiāq́ et ta
lia quedā nomino. num et ipē? ni: ego quoq́ si
militer: so: Attende iam. Hec enim admittim͂
De his autez que metu digna et terribilia sunt
et de his que audacia digna sunt deinceps con
syderemus: ne forte tu alia esse putes / alia quo
q́ et nos putemus. Que enim nos ducimus /
exponemus. Tu uero si dissentis / doce. Arbi
tramur terribilia esse que metum incutiunt. au
dacia digna / que metum nullum obiiciunt: me
tum uero inferunt non preterita mala non pre
sentia: sed que expectanť. Metum siqdez futu
ri mali expectationem uocamus. An non et tu
idem sentis o laches? la: Et maxime qdē socra
tes: so: Audis o nicia terribilia metuendaq́ fu
tura mala nos dicere: audacia uero digna / fu
tura bona uel certe non mala. Tu ne ita de his
an aliter sentis? ni: Ita certe: so: horum sciam
fortitudinez uocas? ni: prorsus: so: Uideamus
preterea utrum de hoc tertio nobiscum sentias
ni: Quid istud? so: dicam equidem. Mihi sane
atq́ huic uidetur quorumcumq́ scīa aliqua est
non aliam sciam esse preteritoruz ut facta sunt
aliam presentium ut fiunt: aliam futurorum ut
optime fieri possint: sed eiusdem scie opus esse
hec omnia nosse: Queādmodum circa sanuz et

salubre p omne tempus non alia preter unicā
medicinaz scīa prospicit que fiunt que facta st̄
que fient quo pacto fiant: et circa illa que terra
nascuntur agricultura se similiter hēt: Quin ēt
in bello uos ipi testes eritis rem militarē subti
liter et alia omnia et futura prospicere: neq́ eiz
subiici illam uaticinio uultis: sed preesse potius
utpote acutius q̄ in bello fiunt / que ue futura
sunt preuidentem. Atq et lex ita statuit: nō ua
tem prefecto exercitus dominari: sed prefectuz
exercitus uati preesse: asseremus hec o laches?
la: Asseremus: so: An tu nobis consentis o ni
cia / ad eandem sciam ꝑtinere eadem ut preteri
ta: ut presentia: ut futura sunt cognoscere? ni:
Equidem: nam ita mihi uideť o socrates: so:
Non ne uir optime fortitudo scīa est metuēdo
rum contrariorumq́? ut ipē predicas? ni: ē uti
q́: so: Constitit autē ea q̄ metuimus / futura ma
la: que uero audēmus / futura bona esse. ni: pla
ne: so: Eadem uero scīa est earundem rex pre
teritarum presentiumq́ et futurarum: ni: uera
hec sunt: so: Non solum ḡ metuendorum ɔtra
riorumq́ fortitudo scīa est: neq́ enim futura
dūtaxat bona mala ue intelligit: uerū ēt presen
tia preteritaq́: et omnia simpliciter ut alie scīe
ꝓspicit: ni: Ita uideť: so: Partem itaq́ tertiaz
fortitudinis nobis nicia respondisti: ꝙꝙ nos
qd uniuersa fortitudo sit interrogauius: Enim
uero ut uideť i presentia secundum ordem tuā
non modo metuēdoꝝ contrarioruz q́ fortitudo
scīa ē / sed bonorum oīum atq́ malorum / omni
umq́ simpliciter quomodolibꝫ sese habētium:
Sic ne modo an aliter iudicas nicia? ni: Ita
mihi uideť o socrates: so: Putas o beate uir /
huic aliquā deesse uirtutē / q norit bona omnia
prorsus ut effecta sunt / fiuntq́ et fient: mala ue
similiter? Eumq́ uirum indigere tempātia et iu
stitia putas uel sanctitate? cui soli competit ut
tam circa deos ꝙ circa homines bona et ma
la prudenter intelligat / hec deuiter / porrigat il
la quādoq́ scit recte cum omnibus uiuere: ni:
Uera loqui uideris o socrates: so: Quod ergo
abs te inductum est nicia / non pars uirtutis: sed
uniuersa uirtus est: ni: Apparet: so: Uerumta
men fortitudinem diximus partem aliquam es
se uirtutis: ni: Diximus plane: so: Quod uero

nunc dicitur/non apparet: ni: non: so: Non er
go inuenimus nicia qd ipã sit fortitudo: ni: nõ
uidemur: la: Atq rebar o amice nicia inuentur
te: postq̃ me socrati respondentem despiciebas
Ideoq; spabam te ex damonis sapiã hec nobis
declaraturum: ni: q̃ belle agis o laches ꝗ nul
lius momenti estimas/apparuisse te supra nihil
de fortitudine intelligere: solum uero id curas
utrum ego quoq; talis uidear: neq; quicq̃ in
teresse censebis/modo et ipẽ tecum nihil intelli
gam ex his rebus: quas scire debet qsqs se ma
gnifacit: Uideris ergo reuera humanum qddã
agere: q̃ non te ipũm sed alios respicis. Ego
autem arbitror mihi satis de supioribus eẽ dic
tum. Siquid uero minus sufficienter dictũ est
post hac cum damone ipõ corrigam quem tu /
cum numq̃ uideris/existimas deridendum:
eumq; aliis ẽt emendabo. Ac postq̃ omnia cõ
firmauero absq; inuidia te docebo. Nam hac
maxime indigere disciplina uideris: la: Sapiẽs
quidem es o nicia: Uextamen lysimacho huic
et melesie consulo ut studium meum ac tuum/
circa filiorum eruditionem nõ exigant: sed So
cratem hunc ut in principio dixeram obnixe ad
hoc opus accersant. Ego quoq; si mihi adulti
essent filii idem fecissem: ni: Enimuero et ipse
censeo/si modo uelit socrates curam adolescen
tum suscipe/alium neminem esse querendum.
Nempe niceratum huic libentissime cõmenda
rem si ipẽ accipet. Uerum quotiens de hoc sibi
uerba facio/alios quosdam obfert: ipẽ renuit:
Experire ergo lysimace num socrates tibi ma
gis obtemperet: ly: par est o nicia. Quandoq
dem et ipẽ multa erga hunc facere studerem/q̃
erga alios multos non facerem. Quid ais so
crates? Morem ne geres/curabisq; ut opti
mi adolescentes euadant? so: Durum certe id es
set lysimache: siquis eiusmodi curam renueret
Quapp si ego in supiori disputatione sapiẽs ap
paruissem/hi aũt inscii merito ad opus hoc ipẽ
precipue uocandus essem. Cuz uero pari ĩ du
bitatõe uersemur/quis nostrum potius eliga
tur? Mihi quidem nullus precipue eligendus
esse uidetur. Ceterum cuz hec ita se habeant/
uidete an recte nobis cõsulam. Oportere o ui
ri existimo/hec enim non efferentur/communi
ter omnes inuicem querere primum quidez no
bis ipĩs optimum preceptorem: Egemus enim
Deinde adolescentibus: neq; pecuniis neq; aliis
parcentes. Ita uero uiuere ut nunc uiuimus:
et filios ipõs ita curare non consulo. Siquis
aũt nos irriserit/q̃ tam grandes natu precepto
ris luduz ingredi statuamus/homeri illud ob
iiciendum: ait enim uiro egeno uerecundiaz nõ
conferre. Quamobrem spretis omnibus õtrac
torum uerbis cõmunem nostri adolescentumq;
curam suscipiamus: ly: placent mihi que loque
ris socrates: statuoq; quo senior sum/eo studi
osius una cum adolescentibus discere: Uerum
hec mihi seruato: Cras prima luce domum ue
nito: neq; aliter facito: ut de his rebus consili
um ineamus: Nam hodiernus iam soluendus
est cetus: so: Efficiam quod iubes lysimache:
Et si deus uoluerit/cras ad te ueniam.

Lachis Finis

Clitophon Platõis exhortatorius/trãslatus a
Marsilio Ficino Florentino/ad Petrum me
dicem Uirum clarissimum:

Hic liber forte non est platonis

Socrates Clitophon.

so:

n Uper mihi rettulit quidam cli
tophontem Arystonimi filium
loquentem cum lysia/socratis
quidem consuetudinem uitu
perare/thrasymachi uero lau
dare magnopere solitum: cli: Quisqs ille o so
crates fuerit/haud recte narrauit/que de te cũ
lysia sum loqutus: Nam in quibusdam lauda
ui te in quibusdam minime. Postq̃ uero sic
censes mihi/q̃q̃ dissimulas quasi nihil id cu
res/libentissime ego ipẽ tibi illa referrez preser
tim cuz soli simus: ne adeo te a me despici pu
tes: forte enim nunc non recte audisti. quo cir
ca infensior mihi redditus es q̃ deceat. At si

ipẽ mihi ueniam dederis: animaueriũsq; /libẽtis
sime rem tibi narrabo: so: At turpe nimium es
set/si te prodesse mihi uolentem non tolerem.
Constat enim q̃ mihi conscius qua malus suz
qua bonus/deteriora cauebo pro uiribus pro
sequar meliora: cli: Audi q̃: Equidez tecũ uer
satus sepenumero socrates uehemẽter obstupui
dum te loquentem audirez: mihiq; uisus es pre
clarissime omnium dicere/quotiens obiurgans
hoies ueluti sup machinamentum quoddã tra
gicum quasi deus exclares. Quo nam ruitis ho
mines? Nescitis quo feramini: neq; oportunũ
qcq̃ agitis: qui omni studio pecuniis cumulã
dis incumbitis/filios aũt quibus eas relicturi
estis/negligitis: neq; ut illi iuste uti sciant/eos
iustitie preceptoribus cõmendatis/q doceant
iustitiam si doceri potest: et si exercitatione ꝛ cõ
suetudine cõpanda est/diligenter exerceant.
Neq; uos ẽt ipõs curastis umq̃: Sed cum uiõ
atis litteras/musicam et gymnasticã uos filios
qz uestros ad sufficientiam consequtos: quam
uirtutis disciplinam perfectam existimatis: Deĩ
de nihilominus circa pecunias prauos esse: cur
non presentem educatõem contẽnitis? cur non
queritis aliquos qui uos ab hac in musica dis
sonantia liberent: Et eniz propter hoc delictuz
secordiamq; magis q̃ pp pedis ad lyram dis
sonam motionem: et frater aduersus fratrem:
et ciuitates aduersus alias ciuitates ĩmoderata
et discordi seditione suborta feruntur: et cõmis
so prelio extrema patiuntur et inferunt. Uos au
tem dicitis non propter ruditatem inscitiamq;:
sed sponte iniustos esse eos qui sunt iniusti.
Rursusq; asserere non dubitatis/iniustitiaz tur
pem esse rem deoq; aduersam: Quã q̃ ob cãm
hoc tantum malum quis eligit? Respondetis
hominem superatum a uoluptatibus id subire.
Non ne superari preter uoluntatem est/q̃q̃ dẽ
ex uoluntate est superare: Quapp iniuste age
re preter uoluntatem esse ubiq; ratio dictat. Di
ligentiorem itaq; curam q̃ soleant adhibere dẽ
bent et uiri omnes priuatĩ et publice ciuitates
Quotiens ista socrates audio te dicentem/mix
ĩmodum delector ac laudo: idemq; facio cuz ea
q̃ sequnt̃ ausculto. Addis enim eos quicumq;
corpus quidem exercent/animum uero negli
gunt/quod natura subiiectuz est/colere/sperne
re uero quod imperat. Item unicuiq; uisum e
ius rei qua uti scit/conferre. Illi uero q oculis
auribus/toto corpore/nescit uti/prestare neq;
uidere: neq; audire: neq; alit̃ uti corpore/q̃ uti
Similiter et in artibus. Quicumq; enim ppri
a lyra uti nescit/patet ut ipẽ ais q̃ neq; alterius
lyra scit uti: et qui aliena nescit uti/nescit ꝛ sua
Eademq; est de ceteris instrumentis et possessi
onibus ratio. Atq; eo tandem preclare tibi ser
mo pcedit: ut inferas qui nescit anima uti/pre
stare huic ut ocium agat anima. neq; iuuat q̃
ut uiuat et sui iuris in agendo ipẽ sit: Quem si
qua necessitas cogit uiuere/melius huic esse ut
seruus uitaz ducat q̃ liber: Est aũt hoc: tamq̃
nauis ita cogitationis gubernacula cõmittere
alteri cuiq̃/qui gubernatoriam humane uite a
deptus sit disciplinam: quam sepe tu socrates ci
uilem uocas peritiam: Eandemq; iudiciariam
et iustitiam: His ergo sermonibus aliisq; eius
modi multis atq; preclaris uirtutem asserentib;
posse doceri/suiq; ipius in primis suscipere cu
ram iubentibus/numq̃z ferme aduersatus suz
neq; ut arbitror in posterum aduersabor: Per
utiles enim ipõs existimo plurimumq; ad exhor
tationem ualere: et ad homines quasi dormien
tes excitandos conducere. Adhibui itaq; men
tem ut reliqua auditurus: pcontatus sum non
te primum o socrates: sed equales tuos uel cõ
tubernales uel socios/uel quomodocumq; alit̃
affectos tibi oportet dicere: horum inquã eos
ante alios qui primi apud te habentur interro
gaui: quis post hec sermo potissimum sequeret̃
Ac more tuo quodãmodo ita prefatus questio
nem exposui: O uiri optimi quo pacto nunc so
craticam ad uirtutem exhortationem debemus
accipere? An quasi soluz hoc extet: prodire ue
ro ad opus remq; pficere minime? Atq et hoc
nostrum per omnem uitam erit officium eos q
non dum satis incitati sunt/puocare/atq; ita sp
inuicem exhortari? An potius oportet socratez
ac nos inuicem/deinceps interrogare confiten
tes hoc ipũm agendum esse: quid post hac?
Unde incipiendum iustitiam discere? Enimue
ro siquis nos ad curandum corpus exhortare
tur: tamquã pueros nequaq̃z aduertentes curã

eius esse gymnasticam atq; medicinam: obiur
garetq; nos q de tritico ordeoq; et uitibus sp
cogitemus: deq; omnib; que corporis grā qri
mus/artem uero et industriam qua bonus cor
poris habitus fiat/nullam inueniamus/ cu3 tn̄
sit aliqua: forte illum interrogaremus quas ar
tes circa cultum corporis esse dicat: atq; ille ut
arbitror responderet medicinā atq; gymnasticā
Eodem pacto nunc quā artem circa anime uir
tutem uersari dicimus? Respondeat quisquis
horum peritissimus sibi uidet. Respondit ergo
ad hec artem hanc quā ex socrate audiuerī nul
lam esse aliam nisi iustitiā. Tunc ego non solū
inquā mihi nomen adducas. sed ulterius sic ex
ponas. Medicina porro ars quedā dicitur: ab
hac duo fiunt: nam et medici ex medicis efficiū
tur: et sanitas reparat. Alterum horum haud
amplius ars aliqua est: artis aūt docentis per
cepteq; opus: quā dicimus sanitatē. Ab ar
chitectura similiter duo fiunt/hedificium u3 et
architectura: illud qd̄ opus/hec aūt doctrina.
Justitie qnetiam est o iustos alios facere/que3
admodum supiores artifices: sed opus alteru3
quod nobis uir iustus efficere potest/ qd ee di
cendum? declara: Respondit quidā conferens
Alius decens: Alius conducibile. Alius uti
le. At ego resummens obieci ī singulis artib;
eadem hec nomina esse: cumq; recte qd fit/ uti
lia conducibiliaq; et alia huius generis fieri il
lic dici. Illud uero artis cuiusq; proprium/ad
quod hec respiciunt. Quemadmodum in arte
fabrili quod bene: pulchre: decenter se habere
dicitur illuc tendit ut ex lignea natura decēter
supellectilia fiant: que quidem ars minime est/
sed artis opera. Dicat similiter et iustitie ipsius
opus. Tandē quidam ex tuis familiaribus so
crates respondit: et bellissime quidem loqui ui
sus est: Opus iustitie proprium inquit/ quod
nullius alterius facultatis est amicitiam in ciui
tatibus parere. Ille rursus interrogatus/ami
citiam esse bonum quoddā asseruit/malū uero
numq. Cum uero interrogaret de puerorum
brutorumq; beniuolentiis quas amicitias com
muniter apellamus/amicitias esse eas negauit
quippe cum sepius obsint q prosint: dixitq; il
las falso amicitias nuncupari. Uerā aūt amici
tiam esse pculdubio consensionem. Cum autē
quereretur/utrum ɔsensionē illā uocaret opini
onis an scie concursu3: opinionē qdem contēp
sit: quia cōcursus opinionum multi inter hoīes
ac noxii sunt: amicitiā uero bonā omnino opus
q; iustitie esse concesserat. Quare idem dixit es
se consensionē et sciā3/non opinionem. Cu3 ue
ro huc loquēdo delati essemus/dubitātes audi
tores aduersus illum ptinus inclamarunt: q
eodem sermo reuolueret: qm̄ et medicia sit cō
sensio quedā: et artes reliquae: et circa quid uer
sant declarare queant. At uero tua hec iusti
tia uel consensio/quo tendit ignorat: quod ue o
pus eius sit/latet. Eadem abste tandem quesiui
socrates. Tu uero stati iustitie opus esse dixisti
pdesse amicis/inimicos ledere. Deinde uero
uisus tibi est uir iustus numq ledere quemq
sed prodesse in omnibus unicuiq;. Hec non se
mel tantum o socrates: aut bis tentata sunt:
Sed cum diu suplex nos sequtus fuerim/dem
q; defessus sum: existimās te ad inflamādos ho
mines ut studium uirtutis capessant ceteris es
se uehementiorem. E duobus alterum est. aut
enim catenus tm̄ uales/ultra uero nihil: quod
quidem in qua uis arte contingere potest/ceu i
arte gubernatoria fieri potest ut qui gubernare
nescit excogitauerit aliquas eius artis laudes/
quibus ad eam homines prouocet/quasi digni
sima sit: et in ceteris artibus eodem modo. Id
fortasse tibi quis tribuet quasi nihilo magis iu
stitiam ipām cognoscas et si preclare eā laudas
Ego aūt non sic existimo. E duobus enim alte
inquā: Aut nescire te arbitror/ aut nolle mecū
cōmunicare. Quāobrem ad thrasymarchu3 ut
opinor me conferam: et alio quocumq; potero/
sperauerōq; a dubitatōib; liberari: Neq; uero a
lio me conferrem/si uelles ipē diuturnis istis
exhortationibus qnq; finem imponere. porro
si me iā satis ad curā corporis incitasses/post
incitatōem huiusmodi/apires mihi qualis mei
corporis sit affectio: et quali curatione indige
at. Idem in presentia facito: pone clitophontē
concedentē ridiculu esse ut in aliis rebus q̄s stu
dium ponat/aiam uero cuius grā in ceteris la
boratur/negligat: et alia quecumq; post hec se
quntur et modo dicta sunt retulisse me puta.
Obsecro te o socrates ne aliter facias: ne quēad
modū nunc ita & posthac corā lysia ceterisq; ho
minibus/partim quidē laudē te/partī3 uero uitu
perem. Si nāq; qui nōdu3 ad uirtutem sit puoca
tus/cōferre te plurimū asserā. persuaso aūt con
tra/impedimēto esse te/quominus ad uirtutis fi
nem perueniens/beatus efficiatur.

Finis clitophontis:

Marsilii ficini argumētu3 in cratylum de recta nominu3 ratione.

[S]apiētia platonica semp quidē suspicit excelsa: nec unq humi lia despicit. Quāq uerox scie tia nominū non ē humilis: īmo excelsa/precipue diuinorū. hāc sapientes ebrei tanti fecerūt/ut eam non mō sci entiis oībus/uerū etiā legi scripte pretulerint: af firmantes ipām a deo patriarchis & moysi fuisse tributā/moysi inq eam nō litteris/s3 sanctorum mentibus īscripturo. Mentibus inq succeden tiu3 pphetarū/deinceps diuinorū nominū sapiē tiam in mētes eorū qui succederēt longa quadā serie propagantiū. hox ergo uirtute nominū ma iores suos opa miranda fecisse. Preterea nōnul la ex his noībus scriptis suis īseruisse: s3 plerūq; uel sparsa uel inuoluta. Que siquis agnoscat/& colligat/& perfecte eadēq; mentis puritate/qua & cui sunt tributa pnūptiet/ mirabilia similiter effecturū: presertī3 in primo dei noīe: qd cū qua tuor dūtaxat & his quide3 uocalibus litteris mi rabiliter cōponatur/nimix a nullo nisi diuinitus inspirato recte pronūptiari pōt. Unde fateri co guntur yhūm/quē ipsi nazarenum uocant/fuisse diuinu3. Quippe cū eum noīs huius tetragāma ton intelligentia uera/& pronūptiatiōe perfecta fecisse miracula fateantur: ueru3 de his in libro d religione a nobis satis est dictū. Origenes quoq; cū diuinorū nominu3 orationūq; uirtute3 mirificam cōsiderasset/in libris contra Celsum i quit in quibusdam sacris noibus mirandā late re uirtutem: ideoq; hec ipsa nō esse ex ebrea lin gua in alia3 transferenda/sed in suis ipsis carac teribus conseruanda. Forte eīm quēadmodum ī corpore certa rōe composito uita pmanet: quo uel aliter cōposito uel permutato nō pmanet/ sic uitalē quādam putant diuinis nominibus/certo diuinitus mō cōpositis inesse uirtutē. Et quēad modū ab initio docuit mercurius trismegistus/ ac diu postea plotinus & iamblicus statuis qda3 ordine certo compositis demones quodāmo in cludunt/uerbis aūt ad celeste3 quāda3 similitu dinem tēperatis diuine quedā dotes distribuun tur/& id quidē prouidente deo/ut quotiens res ipsa postulat rite possemus diuinū auxilium inuo care: Qd quidē ab ipo phebo atq; pythagora ob seruatū fuisse tradunt: quos ferunt diuinis qui busdā dūtaxat uerbis tā animi q corporis mor bos mirifice curauisse. Qua quidē ī re comper tum habemus totā zoroastris sapientiā constitis se: quā plato ī alcibiade diuinā apellat/ & ī char mide morbox animi & corporis curatricē. Mic to q oēs gentes atq; lingue precipuū dei nomē quatuor solū pnūptiant litteris. De hoc ei3 la tius tractat a nobis in cōmentariis in philebū. ubi probat non potuisse in hoc uno gentes oēs nisi diuinitus cōuenire. Hinc egyptii que3 nos deū/theut nomināt/perse/syre/magi/orsi/ unde oromasis ebrei illud quatuor uocaliū ineffabile nomen ut cūq; possunt exprimūt per adonai. gre ci theos: arabes alla. macomet abgdi. nos acce pimus ab angelo yhūm. S3 cur noluit dns qua tuor ubiq; litteris inuocari? Forsitan q2 & ipse p quatuor gradus cūcta disponit. s. essentia/ esse/ uirtute/actione cōponens. Itē celestia triplicita tibus signox quatuor/ignea/aerea/aquea/terrea & que sub celo sunt quatuor similiter elementis.

Nemo uero mirabit tantā in ueris nomibus uim latere: si modo considerauerimus ipsam rei uim naturale3: quādo uere cognoscimus/perue nire ab obiectis ad sensus/ab his ad imaginatio nem: ab hac quodāmodo & ad mentē. Deinde a mente concipi quidem primū: deinde per uoce3 exprimi quasi partum. Atq; in hac ipsa uoce su is quibusdam articulis constituta uim ipsa3 rei sub significationis forma quasi uitam latere: ui tam inq ab ipsa mente per semina reru3 concep tam primo/deinde per uoces edita3/ postremo p scripta seruatam. Qd si cetero; noīa uim rerū quodāmodo seruant/ideoq; per illa quasi reru3

magines ipse res agnoscunt/multo magis diui
na noīa ab ipso deo tradita uim suam perpetuo
seruant: Nec īmerito: Nomē eīm uerū ut plato
ni placet/nihil aliud ē q̄ rei ipsius uis q̄dā men
te primuz/ut dixi concepta/uoce deinde expressa
litteris demū significata. Rei autē diuine neces
se est uirtutē esse diuinam. Quāobrem dei noīa
cum illis diuina uis insit plato et hic et in phile
bo uenerari iubet: atq3 ut significat in legibus/
multo ēt magis q̄ delubra statuasq3 diuinas. Ex
pressior eīm imago dei in artificio mentis prefer
tim afflate diuinitus q̄ in manuū operibus reser
uatur. Nomina uero dei prima atq3 sincerissima
apud mentes supernas celestesq3 esse iudicat: a
quibus expressius deus/ut ita dixerim/ipse con
cipitur. Secunda uero ī demonibus purioribus
Tertia in animis hominū: eaq3 per priscos uiros
deo afflatos quasi dī tubas fuisse plata. Dei itaq3
noīa nobis per antiquos sanctosq3 tradita/tāq̄
imagines radiiq3 dei ipsius esse uidentur per su
periora numina/perq3 sanctiores hominū aīos
penetrantes. Quisquis autem solē ut par est am
miratur merito ueneratur et solis lumen: ita et
deum colere oportet in primis/simulq3 dei radi
os/uires/imagines in sacrorū nominū significa
tione latentes. Audiamus ergo socratem in
philebo ita clamantē. Reuerētia mihi semp erga
deoꝝ noīa: nō humana quedam formido ē: sed
maximū quēq3 timorē exsuperat. Audiamus eū
dem rursus in phedro se expiantē q̄ in amorem
dei nomen forte disputando deliquerit. Audia
mus platonem in undecimo legū/eos qui deorū
nomina/mendacio/et periuriis inquinauerint: sa
crilegos oīo censentē: iubentēq3 illos a quolibet
impune cedi. Euz uero qui presens nō punierit
tāq̄ proditorem legū rigide condēnantez. Nec3
uero nos turbet q̄ plures sepe noīet deos. Uni
cum eīm per se ipsuz in parmenide atq3 timeo p
bat esse deum: ceteros uero angelicos/celestesq3
dei ministros/cum deos nominat/nō tam deos
q̄ diuinos intelligit. Postq̄ uero in parmenide
ad unū deum oīa comparauit/noīa quoq3 illius
spernēda non censuit. In quibus cū mira dei mu
nera lateant/non iniuria diuinus ille theologus
dionysius areopagita oīa theologie mysteria ī di
uinis noībus exquisiuit. At cur silentio ptermi
simus/splendorē illum ueritatis apostolū paulū
dicentē sermonē dei esse uiuuz atq3 efficacē uehe
mentiusq3 omni gladio ancipiti penetrantē. Itē
illud eiusdē: Donauit deus illi nomē: q̄d ē super
omne nomē/ut in noīe yhū omne genu flectatur
celestiuz terrestrium/infernoruz. Sz iaz ad dia
logum redeamus. Hermogenes parmenidis
discipulus et sectator/atq3 cratylus sectator he
racliti de rectitudine nominū dissidentes/dū ille
qdē noīa solū arbitrio/hic uero naturali quadaz
rōe habere uim putat/deniq3 socratis se iudicio
subigūt. Principio q̄ belle tres hic platonis cō
ueniunt preceptores. Hic eīm a socrate moralia
a cratylo physica/ab hermogene potissimum me
thaphysica: preter illa que ipse inuenit/dicit ac
cepisse. Cratylus quidē sectator ē heracliti cete
rorūq3 priscorum/qui multis ante heraclituz se
culis phāti sunt/putaueruntq3 nihil usq̄ stabile
sed oīa ī perpetuo motu uersari: unde et noīa re
bus ab ipso motu plurimuz posuerunt. Hermo
genes uero parmenidis pythagoreoꝝq3 cultor/
contra putantium oīa pmanere. Eiusmodi cōtro
uersiam inter hermogenē et cratyluz socrates et
plato ita componunt/ut heracliti quidem snīa in
physicis/parmenidis uero in methaphysicis sit p
banda. Siquis autē uel statuz uerum ad natura
lia uel motuz transferat in diuina sit penitus im
probandus Sed his obmissis quātuz ad no
mina pertinet/socrates in cratyli snīam magis ī
clinare uidetur/eam hoc pacto confirmans/ora
tionum alia uera ē/alia falsa/et orationis uere/p
tes uere sunt/orationis false/partes quoq3 sunt
false. Partes autē oratiōis sunt noīa: quo fit ut
nominuz alia uera sint/alia falsa: Oratio quidez
uera ē que res ipsas ut sunt ita dicit/falsa uero
que cōtra. Quapp et noīa uera sunt illa que res
ita ut sunt potius/q̄: ut placet arbitrio: proferūt
Quoniā uero ptagoras putat qualia cuiq3 ui
dentur queq3/talia esse/adeo ut res nulle essenti
am habeāt propriā. sed humana opinio oīum sit
mēsura: ideo socrates cōtra ptagorā infert ali
os quidē hoīes esse optimos. s. prudētissimos: a
lios uero pessimos. s. a prudētia remotissimos:
at si ut putat prothagoras/unicuiq3 uera illa sint
que quilibet opinat/nullū certe erit inter prudē
tem īprudentēq3 discrimen. Sed prothagoras

subtilissime ī libro de scīa cōfutat: oportuit tñ
⁊ hic breuiter cōfutari: ut facilius hermogenis
opinio de noībus illius quodāmodo similis re
felli posset. Profecto hermogenes haud quaq̄
ptagore de rebus deserēti credit: Sz dū noīa
reꝝ ueritatē ex hoīum arbitrio habere fatetur.
Clā ī ptagoricā ō rebus declinat snīaz. Latē
tem quoq3 in opinionē euthydemi dicentis oīa
oībus similiter semp adesse: q ex eo breuiter re
probat: q̄ nō alii quidē boni eēnt/alii uero ma
li/si eque oībus adeēt ⁊ uirtus ⁊ uitiū. Tu ue
ro inter hec nota tritissimā platonis nr̄i snīaz:
totā uirtutis uiz in ipsa prudētia/totam uitii in
prudētia collocari. Postq̄ cōfutata ē pro
thagore ⁊ euthydemi snīa/concludit res ipsas
nō p opinione nostra/sz p ipsa natura sua ī ip
so ordīe rerū tales/aut tales existere. Qō si na
turaliter sese hñt essentie/naturales quoq3 sūt
actiones atq3 passiones. Itaq3 si diuidere uel
cōburere rē quāpiaz studeamus/nō tā p arbi
trio nostro q̄ p natura rei id faciemus: ut eo
mō ⁊ instrumēto: quo diuidi possit aptius/diui
damus/similiterq3 cōburamus. At dicere ⁊ no
minare actio quedā esse uidet: ideoq3 pprīā de
bet habere naturā: ut nō ita sicut placet nobis
sz ut rei modus exigit noīemus. Est eīz nomē
īstrūm qōdam: uuo rē noīatam ab aliis discer
nimus atq3 diuidimus. Eiusmodi uero instrūz
ut pz in ceteris: ad pprīū id officiū nō casu: nō
p libidine/sed arte accomodari ita dz: ut ea sit
forma disposita p ipaz artis ideā: que uelut ad
finē ad discernendū aptissime diuidendūq3 con
ducat. Instrūm uero huiusmōi. i. nomē tuz ad
res discernēdas/tū ad docendos audientes ac
comodatū/nō cuiuslibet ē fabricare: sz artificis
cuiusdā noīum cōditoris: qui oīum ē rarissimꝰ
Hic aūt ea rōe nomīa fabricat: qua artifex usu
rus noībus exigit atq3 instruit. Talē uero esse
plato uult dialecticū. At ille q fabricat ad ipsā
rei ideā mēte ɔceptā: ī qua uera cōsistit rō noīs
cōponit nomē certa quadā significatione predi
tum. Atq3 hec ipsa idealis rō significatioq3 ueꝝ
ē nomē/manetq3 idē circa rē eandē in quacūq3
litteraꝝ materia fiat/apud quascūq3 gētes: mō
quid res ipsa sit doceat discernēdo. Conclude
noīa si mō uera futura sint recteq3 ponēda/con
stitui debere a sapiēte nominū cōditore: atq3 id
quidē dialectico admonēte: ut ea forma cōflen
tur: qua rerū pprietates p uiribus imitent ex
plicent. Posthec diligēter īquirēs/a quibus
discenda sit nominū rectitudo. i. pprīa qua cō
stituta sint rō/sophistas deridet: traducitq3 nos
potius ad poetas/nō quoslibet sz diuinos: qua
si qui uera reꝝ noīa a diis accepint: apud quos
uera sunt noīa. Inter hec ostendit homeri poe
sim allegoricā esse: ēt ubi historiā narrare uide
tur. queādmodū in noībus allegorice fictis ap
paret. Refert aūt multa apud homeꝝ heroum
noīa certa allegorie rōe cōposita. deīde ad deo
ruz ascēdit noīa. quoꝝ rōnes ab augustioribus
theologis accepit. Prima qdem noīum positō
ne celius significat aīam spere stellifere: satur
nus sequētis spere aīam/iuppiter uero tertie.
Secūda uero positione celius significat deū: sa
turnus āgelicā mentē: iuppiter mūdi aīam atq3
celestē. Tertia celius dei ipsius significat fecun
ditatē: saturnus eius intelligentiā: iuppiter bñ
ficā uoluntatez oībus puidentē. Quarta celius
in quolibet numīe aspectū ad supiora designat
saturnus respectū ad semetipsuz: iuppiter pspec
ctum īferioribus puidentē. Prolixior fore co
gar: si singulos hic deos theologice interpreta
ri uoluero: atq3 id qdem latius ī libro de amo
re ⁊ theologia tractauimus. Quoniā uero
de diuinis tractare/nō est eius q semp dicat se
nihil scire/cōuenienter socrates ubi de diuinis
altius agit/dicit eā sibi sapīam nup unde nesci
at/illuxisse significās diuina inspiratione opus
esse ad uerā diuinorū pceptionē: Qō ⁊ ī timeo
cōuiuioq3 ⁊ phedro cōfirmat. Probatur idē ⁊
in eplīs. Qō autem hic diuinorum contempla
tionē ab euthyphrōe accepisse se dicit/ironicuz
ē/ derideteq3 illuz ⁊ similes diuini iuris pfesso
res ambitiosos: Quo fit ut nō īmerito/que ab
illo se fingit audiuisse/asserat fore paulopost di
mittēda/admonens confidendum non esse doc
trinis ambitiosorum/presertiz ubi iudicant de
diuinis: de quibus ēt probatissimꝰ hō: nūq̄ ut
hō loqui possit: sz aliquando potius ut tuba dei
hinc illud quodāmodo simile: q̄ plutarchus
ait legem extare apud grecos: per quā iuberet
libros scelestorū hoīuz ēt bonos e medio tolli:

ut auctorũ memoria deleretur: Significat pre
terea ãtiquos cõsueuisse/cum q inter sacra cor
ripiebatur a demone ne diutius ab eo fatigaret̃
paulopost quibusdã precibus sacrificiisq̃ a de
mone soluere: Docet ẽt nõ esse longũ tẽpus in
nominibus cõterendũ: Proinde reprehẽdit il
los q solas mundi speras stellasq̃ putent esse
diuinas: Quippe cum ab his tãq̃ aspectui no
stro natura propinquioribus atq̃ mobilibus ad
altiora numina ob maiorẽ excellentiã sensibus
nostris ignota stabiliaq̃ sit ascendẽdũ. Narrat
preterea deorũ noĩa nõ casu sed ptĩz humana ra
tione ptim inspiratiõe diuina inuẽta fuisse. No
mina uero heroica et humana sepe uel ex maio
rũ cognomẽtis uel ex uoto fuisse posita: ideoq̃
certã noĩam rõem in diuinis noĩbus potius q̃
in aliis esse querendã. Descendit posthec ad de
mones: asseritq̃ hesiodi priscorũq̃ sententia p
batissimorũ uirorũ aĩas in aereos demones as
cendere: qui ⁊ rerũ sapiẽtia polleant ⁊ generi
humano puideãt. Tu uero hic aĩaduerte oẽm
bonũ esse sapientẽ: atq̃ uicissim: Bonũ quidẽ
ideo sapientẽ euadere: q2 purgatã serenãq̃ boni
hoĩs mentẽ: deus sapiẽtie sue lumine ĩplet. Sa
pientẽ quoq̃ iccirco bonũ esse: q2 neq̃ aberrat
a fine: neq̃ in his que ad finẽ conferunt/ fallit̃
elligendis. Aĩaduerte heroes semideosq̃ eos
dẽ existimari: atq̃ ex mutuo inter deũ hoĩemq̃
amore nasci. Hinc illud: sed ex deo nati sunt.
Qua in re oñditur inter genus humanũ diui
numq̃ cognatio. Attende mox officiũ hoĩs ẽe
nõ sentire s3 ea q̃ sensit cõsiderare. Deinde sta
tũ aĩe in corpore esse nõ cõtineri/ s3 naturam
corporis cõtinere: Corpus tamẽ apud orpheũ
carcerẽ anime dici atq̃ sepulchrum: Utpoteq̃
in corpore tãq̃ mortua iudicet̃. Memẽto et a
naxagorã putauisse mundi machine unã ante a
lias inesse animã: unã quoq̃ precisse mentẽ: hĩc
illud: spũs intus alit: totãq̃ infusa p artus mẽs
agitat molẽ. Deinde considera piã platonis mo
destiã dicentis: qcũq̃ sapit agnoscit/se deos do
rumq̃ inter se nomina ignorare. Addit orãdũ
esse deũ: ut nobis nomẽ sui pprium patefaciat
existimãdum quoq̃ esse nomina q̃ nos deo tri
buimus/nõ ipsam dei naturã: sed notionẽ affec
tionẽq̃ circa deũ nostrã significare: Iccirco

obsecrandum esse deũ ne ipsi in eo nominãdo
displiceamus. Idẽ in philebo et parmenide et
phedro atq̃ timeo: Interpretatur deinde
deorũ nomina: narrãs primo illorũ opiniones
qui fluere omnia putauerunt: quã deniq̃ ipro
babit. Sed in his reuera memẽto deã uestam
significare essentiã formarũ separatarum/diui
norumq̃ stabile fundamentũ: ideoq̃ ueste an
alios deos sacrificare priscos cõsueuisse. Itez
nomina q̃ in diuinis statũ significant/ad illorũ
referri substãtiã: q̃ uero motũ ad actionẽ: ipro
prie quidẽ ad actionẽ intellectualẽ: proprie ue
ro ad animalẽ. Rursus nomina deorũ masculi
na significare in diuinis actũ efficientẽ: femini
na uero potẽtiã capientẽ: preterea qõ celũ suo
motu generet tẽpus cõsumens cõtinue q̃ cõsu
mat: imago quedã est referẽs deũ celũ/⁊ rhe
am atq̃ saturnum filios deuorantẽ. In his au
tem celius ẽ essentia ipsa diuina: rhea eiusdem
uita: saturnus mẽs eiusdem: Saturni filii idee
sunt rerũ intelligentia diuina intra se genite: q̃ si
cut producunt̃ a mente: ita et reducunt̃ in mẽ
tem/eas in se: ut ita dixerim: absorbentẽ: Mul
titudo uero deorum circa diuersas mundi par
tes distributorũ/et in ipsis earũdem partium
continetur ideis: et in angelicis mentibus ide
as multipharia contẽplantibus: ⁊ in animabus
speras mundi stellasq̃ regentibus. Aĩaduerte
preceteris plutonẽ hic significare precipue pui
dentiam diuinã ad separatas animas ptinentẽ
Que puras animas bonorũ suorum ppetuis il
lecebris a deo rapit ⁊ detinet: ut nolint ad nos
ultra reuerti: Qõ quidẽ infinitis plotini procu
liq̃ animarũ piodis nõ consentit: probat aĩas
penes plutonẽ ideo uinculo quodã arctissimo ⁊
insolubili detineri: qm̃ amatorio teneant̃ affec
tu: Ubi cõfirmat̃ platonicum illud in conuiuio
legibusq̃ ⁊ sepe alibi amatorium uoluntariũq̃
nodum: ceteris omnibus esse potẽtius: neq̃ id
quidem iniuria: Nẽpe qui trahit quẽpiam p ap
petitũ/tum potentius trahit/tum retinet firmi
us: q̃ qui p uim aliã conatur attrahere: q2 non
ab extrinseco tantũ rapit: s3 ab intrinseco. pre
terea quod ita raptum est nõ mõ nõ contendit
solui: uerum ẽt innitit̃ ligatori/eodẽq̃ uinculo
sese arctius ĩplicat: Victo q̃ raptor alius tãq̃

superior alienusq̃ occurrit. Amatorius uero
raptor tãq̃ equalẽ domesticũq̃ ⁊ palã ⁊ clam
senobis insinuat. Hinc boetius probat ex men
te plotini/deum ad seipm oĩa potentissime simt̃
⁊ suauissime rape: sui uidelicet amore boni/q̃si
esca trahentẽ. Qõ etiã platonicus cõfirmat phi
lo. Deus a principio ad finẽ oĩa potenter attin
git suauiterq̃ disponit: Id uero totũ ex quar
to legũ acceptũ esse alias ostendemus. De
phebo aũt qui apud orpheũ lumen uitale signi
ficat: multa atq̃ preclara sunt in orphico apol
linis hymno/in sexto de repu. ⁊ in oratione pla
tonici iuliani/⁊ in opusculo nostro de lumine.
Hic uero breuiter exponitur nomen apollon.
Qõ triplicẽ significat solem/diuinũ/angelicũ:
⁊ celestẽ. In primo quidẽ lumen ẽ/ supius in
tellectu. In secũdo intellectuale lumen sup ui
sum. In tertio uisibile lumen. Secũdus appel
latur a platonicis primi filius. Tertius imago
dicit̃ utriusq̃. Sed ut sũmatim dicã apollon si
gnificat primo diuine angeliceq̃ substantie sim
plicitatẽ. Secundo uim p quã deus ⁊ angelus
lauant aĩas: ab inferioribusq̃ purgant affecti
bus. Tertio beneficium quo a deterioribus sol
uunt: melioribusq̃ couiũgunt. Quarto uirtutẽ
ut ita dixerim sagiptariã: qua per oĩa pcul sua
munera iaculant̃/⁊ aculeis suis iĩustos affligũt
Quinto efficaciã oĩa temperãtẽ/musicisq̃ mo
dulis cõuertentẽ. In his apparet apollinis ua
ticiniis/ubi simplex dicitur/⁊ purgãdo lauans
atq̃ soluens. Ibidẽ apparet ⁊ medicina. Itez
sagiptandi canendiq̃ peritia/ubi uires suas po
tenter extendit p oĩa ⁊ suauiter eiusdẽ cũcta cõ
temperat inuicẽ: ⁊ ad seipm feliciter contẽperã
do cõuertit: similes quoq̃ dotes atq̃ effectus
uident̃ in sole ⁊ ad solẽ tertio atq̃ celesti. In
ter hec socrates ait se ĩ exponendis deorũ nomi
nibus iocari: uidelicet cognoscens se diuinam
substãtiaz his noĩbus nõ attingere: sed uel ef
fectus illorũ narrare: uel affectus nostros circa
illos pro uiribus explicare. Addit ⁊ deos iter
dum iocari ac ludere: Iocamur quidẽ nos cir
ca diuina. iocant̃ ⁊ dii circa nostra: quatenus
uidelicet nostra hec: ⁊ illis collata q̃ minima sũt
⁊ illi hec nullo labore: sed in extimabili facilita
te gubernãt. Mitto in presentia platonicũ illõ

homo iocus ⁊ ludusq̃ deorũ. Id eĩm ubi res
exiget exponemus. posthec tertio iam apprime
religiosus homo dicit se uereri õ diis ulterius
disputare. Nẽpe ⁊ in ipso disputationis initio
timendũ est ne forte de deo loquamur sine deo
⁊ in media disputatõne rursus ne temere metia
mur ĩmensos: ⁊ circa finẽ rursus: ne ulterius
sermonẽ de numinibus pducamus: q̃ eorũdez
uoluntas nobis aspiret. Mox nota totã mercu
rii uim uersari circa sermonẽ: ut intelligẽtie uĩz
ad saturnũ potius intelligas ptinere. Item qõ
addit pana mercurii filiũ esse biformem: uideli
cet ob geminũ sermonẽ uerũ. s. atq̃ falsũ. no
ta ubi pan ut homo pingit̃: sermonẽ uerũ signi
ficare: ubi uero ut brutũ/falsum: ut hoc admo
nitus uerearis falsa loqui/ne falsa loquẽdo sis
falsus hõ/uerũq̃ brutũ. Proinde ubi deridet
antiquorũ multos q̃ dum ipsi paterent̃ uerti
ginem putabant omnia uerti. admonet ne p na
tura nostra presertim temporali metiamur eter
na. Itẽ ubi dicit tempantiam esse salutem con
seruationemq̃ prudentie. ostendit aĩaz corporis
pturbationibus ebriam non posse rerum ipsarũ
presertim incorporalium percipere ueritatem.
Mox ubi boni nomen interpretat̃ ostendit tria
ad ipm bonum pertinere. s. ut admirandum sit
ut amandum/ut suaue: Admirãdum est quãdo
nos excitat. diuertit ab aliis: ad se conuertit.
Amandũ cum accedimus ad ipm atq̃ herem̃
Suaue cũ eo implemur. Paulopost exponẽs
iustitie nomen docet diuinũ iudiciũ omnia pe
netrare: Quod ⁊ cecinit orpheus. Deinõ signi
ficat iustitiã esse apud anaxagoricos diuinã mẽ
tem oĩum ordinatricẽ: Quod quidem socrates
nec affirmare audet neq̃ negare. Non negat
quidem: quoniã ad deũ iustitia pertinet. Nõ
affirmat quoniã accomodatius diceretur iustiti
am esse diuinã uoluntatẽ/singula p meritis uel
nature uel uoluntatis distribuẽtẽ. Aduerte ra
tionez boni ad nãm q̃dã pertinere sese per oĩa
diffundentem. Rationem uero pulchri ad sapi
entiam ordineq̃ manantez ab ipsa ⁊ ad se reli
qua prouocantẽ. Deniq̃ uim amoris ad instin
ctum quẽdam spectare ab oculis per oculos pe
netrantem. Posthec multa de nominibus
affert: que per superiora satis intelliguntur.

Tangit opinionem de nominū origine triplicez uel ꝙ a diis quōdam accepta fuerint: uel ꝙ a barbaris: uel ꝙ longitudine temporis adeo a pͤma origine permutata. ut prime nominū positōnes minime discernantur. Mox deridet illos q sequentiū scientiam profitent̄ / cum antecedentia nesciant. Tu uero in sequentibus aureā animaduerte sententiā: Grauissimā omniuz deceptionem esse illam qua homo seipm decipit: In ea eim deceptor a decepto abest nūꝗ. Qm̄ uero cratylus ad sectam euthydemi declinat que putat nulluz dicere falsa: q2 quisquis dicit: qō ē dicat: itaq3 dicat 7 uez. socrates id hoc pacto redarguit. Sepe dicimus adesse alicui quedaz que procul absunt: atq3 uicissim abesse que adsunt. quod nihil aliud est ꝙ falsa dicere. Similiterq3 conuenientez possumus nominare: exprimentes ꝓnomen litterarumq3 sonos quodam modo naturā actionēq3 rei uel passionez: atq3 ꝯtra incōgrue noiare. Postbec ubi de numeris 7 qualitatibus mentionē facit / dicit / in ordine numeroruz semꝑ unitate uel addita uel subtracta numeri spēm permutari. quod ī qualitate nō accidat. Id autem hac ratione arbitror euenir̄ q2 tota numeri ratio in unitate eiusq3 replicatione consistit. In qualitate uero cum preter unitatem eiusq3 replicationē alia quedaz sit natura merito uno gradu addito uel subtracto: aut etiam pluribus / qualitatis species nō mutat̄. Similiter in imagine / eatenus eim imago ē quatenus representat / pōt autem magis minus ue referre. Idē ferme nominibus accidit. Naz quedam rerū ipsarum sunt imagines. Preterea cū noīs finis sit rem ipsam referre: prestat ipsum similitudine quadam rei: ꝙ hominum conuentione referre. Rursum cum nomen constet ex litteris / rem apte non pōt exprimere nisi ex syllabis litterisq3 proprie ipam exprimētibꝫ cōponat̄ At quoniā operosa res est litteras syllabas nomina rebus singulis prorsus accomodare: īmo etiam fieri nequiuit in numeris. Iccirco miscēda est consuetudo nature / ut quatenus fieri potest / natura reruz auctoritatē habeat nominuz. Ubi uero uel nullo modo uel difficilime ꝑ nature proprietatez id fieri potest. fiat per consuetudinem conuentionemq3 humanaz / siue solaz siue nature coniunctā. Aiaduerte posthec maximam diligentiam principiis adhibendam in eisq3 constituendis plurimuz disputandū. Rursus facilissima quadam ad scientiam ire uia qs quis: ut monet cratylus per nominuz proprietates / rerum proprietates aucupatur. Quando quidem auctor nominuz non talia nomina quales ipse res sunt instituit. sed quales ipse putauit: decipi non potuit. Adde ꝙ nomina eadem alii aliter possunt interpretari: 7 ad opposita significanda pari probabilitate traducere. Profecto multa sunt nomina ita posita quasi res fluant: multa quoq3 ita quasi maneant. Est igitur facillissimuz per nomina res iudicare. Paulo post considera primum qui res nominauit / cognouisse prius eas ꝙ nominaret. Itē priscam opinionem qua asseritur diuinam quandaz uirtutem ab initio hominez instruxisse rerumq3 nomina docuisse. Quodq3 iis que in protbagora et politico dicuntur: est consentaneum. Fieri eim non pōt ut humanum genus uel ab initio mundi uel post ingentes illuuiones aliter ꝙ diuinitus sit instructum. Quod autem socrates dicit circa ideas se somniare: declarat tuz de hoc ipso socratem et uulgo / et a comicis solitum irrideri. tum idearum cognitionem per separationem mentis haberi / somnii uaticinio similem. Mox probat ideas esse. quia super imperfectas formas oporteat esse perfectas. Item īmutabiles ideas esse Siquidem speciales rerum rationes atq3 definitiones semper eodez modo se habeant. Addit si status a rebus omnis auferatur: sequi ut res nulla uere sit / aut hoc aliqd aut tale aliquid. Neq3 cognoscatur cum quolibet momento deceptura sit iudicantem / necessario mentientem. Subdit neq3 fore cognitionem ipsam uidelicet specialem cognitionis ideaz: que semper eodem modo se habet. Concludit rerum scientiaz nō a nominibus. sed ab ideis esse querendam: quarum notiones insite nobis prima ueraq3 sunt nomina rerum. Denique iuuenes admonet ne de rebus grauibus facile sententiam ferant: īmo discant diu: expectentq3 etatem maturiorem anteꝙ iudicent.

Cratylus platonis de recta nominuz ratione: translatus a marsilio ficino florentino ad Petrum medicē: uirum clarissimuz.

Hermogenes. Cratylus. Socrates.

Her.

Is ne sermonē nostrum cum hoc socrate conferamus? cra. Uolo eqdē / si tibi uidet̄. her. Cratylus hic o socrates rebus singulis ait natura inesse rectaz nominis rationez: neq3 id esse nomen: quod quidam ex constitutione uocant: dum uocis ipsoꝝ particulam quandā pronūptiant. Ueruz rectaz rōez aliꝙ 7 nōiū grecis et barbaris eādē cūctis inatam. ꝑcontor itaq3 ipsum / num reuera cratylus sit eius nomē. Ipe fatetur: Socrati ū qō nomen inquam? Socrates ait. Nōne singulis hoibus inꝙ id ē nōm: quo quēq3 uocamus? illē nō tibi tamē ait hermogenes nomē est. neq3 ēt si oēs hoies te ita uocarint. Dum uero obsecro ut sciscitanti mihi: quid naz dicat aperiat. nihil prorsus declarat: sed ironia quadā utens mecuz simulat sese aliquid uersare animo / quasi nōnihil hac de re ītelligat: qō si uellet exprimere: cogeret me īsuꝑ assentiri: eadēq3 dicere q̄ ipse predicat. Quāobrem ex te audirē. si qua rōe cratyli uaticinium potes coniicere: libentius tamen sententiā tuā de nominū rectitudine: si tibi placet audirem. so. O hipponici fili hermogenes ueteri prouerbio fertur / pulchra esse cognitu difficilia. Atqui 7 nominuz intelligentia haud parua res ē. Equidē si ex ꝓdico quādoq3 audissē illā quinquaginta dragmaꝝ demonstrationē / in cuius traditione perceptio ista cōsistit ut ipse testatur / nihil prohiberet / quin tu statiz nominuz rectitudinē intelligeres. Eam porro nūꝙ audiui: sed dragme unius disciplinā dumtaxat accepi. Quare qd in his ueruz sit nescio. Inuestigare aūt tecū simul cuz cratylo paratus sum. Quod aūt dicit tibi non esse reuera nomē hermogenes quod a lucro dicitur / mordere te suspicor: qsi pecuniaꝝ auidus sis / et ipos uoti. Ueruz ut modo dicebaz difficilia hec cognitu sunt. Oportet aūt rationes utrimq3 in mediuz adducendo perquirere utrū ita sit ut dicis ipse an potius ut cratylus ait. her. Enim uero o socrates / licet frequenter cum hoc ceterisq3 permultis iam disputauerim: nōdum tn̄ ꝑsuaderi mihi pōt aliam esse noīs rectitudinē ꝙ cōuentionem ipam cōsensionēq3. Mihi quidez uidet̄ quodcūq3 nomen quis cuiq3 īponit / id esse rectū. Ac si rursus cōmittat: aliudq3 īponit / nihil hominus ꝙ primū / quod illi succedit nomē rectum existere: quēadmodū seruis noīa cōmutare solemus. Nulli quippe rei natura nomen inesse: s3 lege 7 usu illoꝝ qui sic uocare consueuerunt. Quod quidē si aliter se habet / paratus sū non a cratylo tantum / uerū etiam a quo uis alio discere atq3 audire. so. Forte aliquid dicis hermogenes. Consideremus itaq3: quodcūq3 imponit quis cuiq3 nomē uocatq3 id illi nomen ēe asseris? ber. Mihi sane ita uidetur. so. Et siue priuatus uocat siue ciuitas. ber. Assero. so. qd ū si ipse rem aliquā uocē: ueluti siquē nunc hominē uocamus / ego equū nominē quēue equuz hominē. publice quidem erit eidem homo nomē priuatiz equus / et priuatiz rursus homo / publice equus. Ita loqueris? ber. Ita uidetur. so. dic iteruz / num aliquid nūcupes uera loqui / aliquid loqui falsa. ber. Equidē. so. Nō ne. Illa quidē uera erit oratio / hec autem oratio falsa. ber. Ita prorsus. so. Illa uero ratō que existētia dicit ut existunt uera ē: que ut non existunt falsa. ber. Certe. so. Est autem hoc oratione: ea que sunt 7 que nō sunt: dicere. ber. Id ipm so. Oratio que uera ē / utrū tota quidē est uera partes nō uere? ber. Immo 7 partes uere. so. Utrum partes magne uere / exigue uero particule false: an uere sunt oēs? ber. Oēs arbitror. so. Habes orationis partē aliquā minorē nomine? ber. Nequaꝙ: hec eīm pars minima. so. Et nomē quidē hoc pars orationis uere. ber. Proculdubio. so. Pars utiq3 uera ut ais ipse ber. Uera: so. Pars autē falsi falsa. ber. Aio. so. Licet ergo nomē ueruz 7 nomen falsuz dicere / siquidem et orationē. ber. Quid prohibet? so. Qō quisq3 cuiq3 nomen esse ait / id et cuiq3 nomen est? ber. id ipsum. so. An etiā quotcūq3 quis nomina cuiq3 tribuit / totidem erunt. ac etiam quandocumq3 tribuit? ber. Haud equidem habeo socrates / aliquam preter hanc nois rec

tudinez: ut videlz liceat mihi quidē alio rem uocare qȏ ipe iposui noīe/tibi aūt alio qȏ tu iposuisti. Ita equidē in ciuitatibus uideo eorūdez ꝓpria qdaz haberi noīa/⁊ grecis ad alios grecos: et grecis ad barbaros. so. Aiaduertamus her. utrū res ipse ita se habere tibi uideant̄/ut ꝓpria rex apud unūquēq̄ essentia sit quēadmoduz protbagoras tradidit. Rex oīum dicēs hominez esse mensurā: ita ut qualia mihi queq̄ uidētur/talia ⁊ mihi sit. Itē qualia tibi/⁊ tibi talia? An potius quedā esse putes? q̄ essentie sue quādaz habeant firmitatē: her. Quādoq̄ o socrates dubitans ad hec deductus sum: que tradit ꝓthagoras. Ita tn̄ ēe haud satis mihi ꝑsuadeo. so. Nūquid ⁊ ad hoc aliquādo es deductus/ut tibi nequaq̄ uideret̄ aliquem esse hoiez oīo maluz. her. Non per iouez. Imo sepenumero ita sum affectus ut existimarem hoīes non nullos oīo malos esse: ⁊ quidē plurimos. so. Prorsus aūt boni nulli adhuc tibi uisi sunt? her. Admoduz pauci: so. Uisi ergo sunt aliqui her. Aliqui. so. Qua ratōne hoc iudicas? hacne? oīo quidē bonos esse/oīo prudentes/ꝓrsus uero prauos/⁊ iprudētes oīo. her. Mihi sane ita uidet̄. so. Si protbagoras uera dixit: estq̄ hec ipsa ueritas: ut qualiacūq̄ singulis q̄q̄ uident/talia sint: fieri ne pōt ut alii hoīum prudētes sint/iprudentes alii? her. Nequaq̄. so. At qui hec ut arbitror tibi oīo uident̄/cū uidelicet prudentia quedā ⁊ iprudentia sit/ꝓthagorā haud oīo uera loqui posse. Neq̄ eīm alter altero reuera prudentior erit: si que cuiq̄ uidēt̄ cuiq̄ uera erunt. her. Ita ē. so. At neq̄ euthydemo assentiris ut arbitror dicenti oīa oībus esse similiter ac semꝑ. Neq̄ eīm alii boni alii mali cēnt si semꝑ ⁊ equue oībus ⁊ uirtus inesset ⁊ prauitas. her. Uera loqueris. so. Ergo si neq̄ omnia oībus insunt semꝑ atq̄ similiter: neq̄ cuiq̄ proprium unūquodq̄ cōstat res ipsas esse que essentiaz quandā firmam in ipsis habēt/neq̄ quoad nos/neq̄ a nobis per imaginationē: sursuz deorsumq̄ distracte: sz ꝑm seipsas quoad ipsax essentiaz: ut natura institute sunt ꝑmanētes. her. Idē mihi quoq̄ uidet̄ o socrates: so. Utrū res ipse ita natura consistunt/actiones aūt illax nō ita sed aliter. an ⁊ actiones ipse: una quedā rerūz spēs sunt? her. Et ipse oīo. so. Ergo actiones ipse ꝑm naturā suaz: nō ꝑm opinionē nostrā fiūt. Quēadmodū si nos rem quāpiaz diuidere statuamus/utrū diuidenda a nobis res queq̄/ut nos uolumus ⁊ quo uolumus? An potius si unūquodq̄ diuidamus ꝑm naturā: qua diuidere ⁊ diuidi oz/itēq̄ eo quo ꝑz nām diuiso fieri debet/diuidemus utiq̄ recte ⁊ aliquid perficiemus: ac recte istud agemus: Sin aūt preter naturā/aberrabimus/nihilq̄ ꝓficiemus. her. mihi quidē ita uidet̄. so. Atq̄ ēt si cōburere aliqd aggrediamur/nō ꝑm oēm opinionē ꝯburere oz sz ꝑm opinionē rectā: hec aūt est qua rōne naturaliter quod ꝗ cōburi oz atq̄ cōburere/⁊ quo oz. her. Uera hec sunt. so. Nō ne eadē de ceteris rō? her. Eadem. so. An nō ⁊ dicere una q̄daz opationū ē? her. Est plane. so. Utruz recte dicet ille q ut sibi dicēdū uidet̄ ita dicat. an potius quisq̄ ita dicat ut natura ipsa rex dicere diciq̄ requirit/et quo natura exigit/eo ⁊ dicat/aliqd dicendo proficiet. sin aliter aberrabit/nihilq̄ efficiet? her. Ita equidē ut ais existimo. so. An nō dicendi ps ē noīare? atq̄ denoīantes quodāmodo sermones dicūt? her. Oīo. so. Et noīare actio q̄dā ē: quādoqdez ⁊ dicere actō q̄daz circa res ē. her. Prorsus. so. Actiones autem nobis apparuerunt haud ad nos respicere sz ꝓpriā q̄daz sui hr̄e naturā. her. Est ita. so. Noīanduz itaq̄ ea rōe qua rex ipax natura noīare ac minari postulat/⁊ quo postulat: non aūt ꝓ nr̄e uolūtatis arbitrio si stāduz ē i his q̄ dicta sunt. her. Sic ē. so. Atq̄ ita aliqd ꝑagemus: noīabimusq̄: aliter uero nequaq̄. her. apparet. so: Qȏ icidendū ē: aliquo icidēdū. her. Aliquo. so. Et qȏ texēduz: aliquo certe texēdū qȏue ꝑforāduz aliquo ꝑforāduz. her. Plane. so. Itē qȏ noīanduz aliquo noīandū. her. Sic oz. so. Quid illȏ/q̄ aliqd ꝑforare oz? her. Terebruz. so. Quid q̄ texere? her. Radius pecten q̄. so: Quid q̄ noīare? her. Nomē: so. Bene loqris: ideoq̄ instr̄m aliqȏ nomē ē: her. Est. so: Si q̄rerē qȏ instr̄m ē radius pectenq̄: rn̄deres quo teximus: her: Nō aliud: so: Texentes uero qd facimus? an nō subtegmen et stamina cōfusa discernimus? her: Istuc ipm: so: Idē de terebro: ac ceteris respōdebis: her: Idē: so: Potes et circa nomē similiter declarare: qd facim̄ dū noīe ipso qȏ instr̄m ē/aliqd noīamus: her: Nequeo: so: Nūqd docemus inuicē aliqd: ac res ut sunt discernimus/her: Nēpe: so: Noīm itaq̄ instr̄m docēs ē/eēntiāq̄ discernēs ut pecten ⁊ radius ipse telā: her. Sic ē dicenduz. so. Radius porro textoriū ē instr̄m. her. Quidni? so. Textor itaq̄ radio ac pectine recte utet̄: recte inq̄ ꝑm texēdi ration. Ille uero q docet nomine utet̄ ⁊ recte: recte uidelicet ꝑm docendi ꝓpriā rationē. her. Certe. so: Cuius artificis opere bene utet̄ textor qn̄ radio pectineq̄ utet̄? her. Fabri lignarii. so: Quisq̄ ne lignarius faber. an potius q artez hz? her. Qui hz artē. so. Cuius itē opere recte ꝑforator uertet̄? her. Erarii fabri. so: Num q̄sq̄ est faber erarius? an potius qui hz artē? her. Qui artē. so. Age ergo dic cuius opere ipse doctor utatur/quotiēs nomine utit̄. her: Nescio. so: Assignare et hoc ne scis? quis nobis tradit noīa: quibus utimur? her. Ignoro et hoc. so: Nō ne lex tibi uidet̄ nobis noīa statuisse? her. Uidetur. so. Ergo legislatoris utet̄ opere doctor/qn̄ noīe ipso utetur. her. Opinor. so. Conditor legis quilibet tibi esse uidet̄: an qui arte ē preditus? her: Arte preditus: so: Quare nō cuiuscūq̄ uiri ē hermogenes nomē iponere: uex cuiusdā nominū auctoris hic aūt ēt ut uidet̄ noīum institutor: qui rarior omni artifice inter hoīes repitur. her. apparet. so: Aiaduerte obsecro: quo respicens nominū institutor noīa rebus iponit: īmo supiora exēpla diiudica: quo respiciēs faber radiuz pectenq̄ cōficit? non ne ad tale aliquid qȏ ad texēdum natura sit aptū? her. Prorsus. so: Si operi ipso radius iste frāgat̄ utruz aliuz itex fabricabit ad fracti istius imaginē an potius ad spēz ipsaz respiciet/ad cuius exēplar radiū q fractus ē fecerat? her. ad ipsam ut arbitror spēm. so nō ne spēm ipam merito ipius radii rōez ipmq̄ radiū maxīe noīabimus: her: Opinor: so: Si qn̄ oz conficiēde uesti tenui uel crassiori linee siue lanee siue cuius alteri radiū ꝑparar̄/radios singulos oz spēz radii ipsius hr̄e. Qualis ꝟ cuiq̄ naturalr̄ ē accomodatissim̄ talē ad opus ꝑagendum ut natura postulat/adhibere: her: Oportet sane: so: Eadē de ceteris instrumētis ē ratio. Nā qȏ natura cuiq̄ cōgruit instr̄m ad inueniēnduz ē atq̄ id illi attribuēduz: ex quo efficit: nō qualecūq̄ uult q fabricat sz quale natura ipa exigit. Terebruz nāq̄ cuiq̄ accomodatum scire oz i ferro ꝑficere: her: Patet: so: Radiuz qn̄ ēt singulis cōpetentē i ligno. her: Uera hec sunt: so. Quippe ipa rōe nature alius radius tele alteri cōpetit: et in aliis eodē mō: her: Sane so: Oportet quoq̄ uir optime ut ille noīum institutor/nomē natura rebus singulis aptuz i uocibus et syllabis exprimat: ad idq̄ respiciens qȏ ipm nomē ē singula noīa fingat atq̄ adtribuat si reuera nominū auctor ē futurus: Qȏ si non iisdē syllabis q̄sq̄ noīum cōditor nomen exprimit/aīaduertēduz ē/q̄ neq̄ fabri oēs erarii eodem i ferro id faciunt quotiēs eiusdē gr̄a idem fabricant instrumētum. Uex quatenus eandē ideam attribuūt lz in alio et alio ferro/eatenus se hz instr̄z siue hic/siue apȏ barbaros fabricēt Non ne? her: Maxīe: so: Nō ne et eodē mō cēsebis donec institutor nominuz qui apud nos ē et qui apud barbaros nominis spēm cuiq̄ competentē tribuūt in quibuslibet syllabis nihilo deteriorem esse unum altero in nominibus imponendis: her: Equidem: so: Quis cogniturus est utrum conueniens radii species cuicumq̄ ligno sit impsita? num faber qui efficit? an textor usurus? her: Probabile est o socrates/magis eum qui est usurus cognoscere: so: Quis lyre fabricatoris opere utitur: non ne ille qui fabricantem instruere potest: et opus/recte ne an cōtra factuz sit iudicare? her: Omnino: so: Quis ergo? her: Citharista: so: Quis autem opere structoris nauiuz? her: Gubernator: so. Quis item nominum conditoris operi optime presidebit et expletum diiudicabit et apud grecos et apud barbaros? Non ne et qui utetur? her. Is certe: so: An non is est: qui interrogare scit? her: Iste: so: Idez quoq̄ respōdere: her: Nempe: so: Eum uero qui interrogare scit atq̄ respondere aliuum uocas q̄ dialecticum: her: Dialecticum profecto: socra: Fabri itaq̄ opus est temonem facere gubernatore precipiente: si bonus futurus est temon: bermo: Apparet:

Cur sit noīa imponere
quis sit conditor
Ratio imponendi nomina

so: Nominum quoq; auctoris nomen/monent dialectico uiro/si mō recte ponenda sunt noīa: her. Uera hec sunt. so. Apparet ergo hermogenes haud leue quiddā: ut ipse censes nominis impositionem esse: neq; id esse imperitorum & quorum uis hominuz opus. Nempe cratylus uera loquitur / cū nomina dicit natura rebus competere: neq; unūquēq; esse nominum auctorem / sed illuz dūtaxat qui ad nomen respicit quod natura cuiq; conuenit. potestq; eius speciem litteris syllabisq; inserere. her. Nescio socrates qua ratione his que dixisti / sit repugnandum: forte uero non facile est subito sic persuaderi: Uidetur autem mihi hunc īmodū tibi potius assensurus / si ostenderis quā dicas esse natura rectam nominis rōem. so. Equidem o beate hermogenes adhuc nullam dico. ferme nāq; e memoria excidit: q̄ dixeram supra me uidelz hoc ignorare / ueruz una tecū perquirere. Nūc autem mihi & tibi simul īuestigantibus hoc dūtaxat preter superiora compertuz ē / rectitudinē aliquā natura nomen habere: neq; uirum quēlibet scire ipsum rebus accomodare. Nō ne? her. Ualde. so: Considerandum restat si nosse desideras: que naz ipsius sit nominis rectitudo. i. ratio recta. her. Desidero equidem: so. Aduerte igitur. her. Qua uia inuestigandum mones so. Rectissima ē o amice consideratio: ab his q̄ sciunt ista perquirere: oblatis premiis & gratiis insuper actis: hi uero sophiste sunt: quibus frater tuus callias multis erogatis pecuniis / sapiens euasisse uidetur: postq̄ uero ī res paternas ius non habes / reliquū ē ut fratrem supplex exores te doceat nominū rectitudinem quā a p̄thagora didicit. her. Quā absurda hec eēt petitio socrates: si cū illā p̄thagore ueritatē nullo mō recipiā ea que ex ueritate illa dicunt̄ alicuius pretii estimarē: so: At uero si tibi ista nō placent ab homero ceterisq; poetis ē discendum: her: Quid de noībus & ubi homerus o socrates tradit? so. Passiz multa: maxīa uero & pulcherima sunt illa ī q̄b; distinguit circa eadē q̄ noīa hoīes: & q̄ dii ipsi īducūt: An nō cēses īpūz in his magnificū aliqd & mirandū de recta ratione nominuz tradere? Cōstat eīz deos nominibus illis ad rectitudinē īpaz uti q̄ natura constituit: An nō putas? her: Certe eqdez scio si qua dii uocāt / recte eos admodū noīare. Uerū q̄ naz ista? so. An ignoras q̄ de troiano flumine qd̄ singulari certamine cū uulcano pugnauit / inquit: Qd̄ xanthum dii uocant: uiri scamandrū her: Scio: so: An nō censes magnificū qddaz cognitu esse hoc: qua ratione rectius sit flumen illud xanthū q̄ scamādruz noīare? Item si uis aīadūte: & istō q̄ auē eādē dicit chalcidē qdē a diis cizidē uero ab hoīb; noīari: Leuē cognitionē hāc putas / ut sciatur q̄to rectius sit eādē auē chalcidē q̄ cimīdē nūcupar̄ l' baticā atz myrinē aliaq; p multa & apd̄ hūc poetā & apd̄ alios talia: Uerū istaꝝ reꝝ inuentio actius ingeniū q̄ nostrū exigit: Scamādrius aūt & astyanax qd̄ significēt: humano ingenio ut mihi uidet̄ cōprehendi pōt: & facile percipi pōt quā rectitudinez ēe homerus uelit ī his noībus: q̄bus hectoris filiū nūcupat: Scis ea carmina quibus īsunt que dico: her: Oīo: so: Utrū istoꝝ nominū pueri tas homeꝝ existimasse cōuenire magis puero: astyanacta ne? an scamādruz? her: Ignoro? so: Sic aūt considera: siquis te īterrogaret / utruz putes sapientiores rectius noīa rebus īponere an minus sapientes responderes utiq; sapiētiores: her: sic certe: so: Utrū mulieres in urbib; sapientiores ēe tibi uidētur: an uiri? quantū ad genus attinet: her: Uiri: so: Nescis q̄ ingt homerus hectoris filium a troianis astyanacta a mulieribus scamandruz nuncupatum: quando quidem uiri illum astyanacta uocare consueuerunt: her: uidetur: so. Non ne homerus troianos uiros sapientiores q̄ mulieres eoruz existimauit? her: Arbitror equidem: so: Astyanacta igitur rectius q̄ scamandrum nominatum esse censuit: her: Apparet: so: Animaduertamus quam ipse denominationis huius causaz affert Solus enim inquit ciuitatem ipsis tutatus est amplaq; menia: Quapropter decet: ut uidetur protectoris filium nominare astyanacta: idest regem urbis: urbis inq̄ eius quam pater suus seruauit / ut inquit homerus: her: Idem mihi quoq; uidetur: so: Quod autem hoc maxime? porro & ipse nondum satis intelligo o hermogenes: Tu uero percipis? her: Non per iouē Socrates: Atqui et hectori o bone uir nomen

ipse homerus īposuit. her. Quamobrem? so. Quoniā mihi uidetur id nomē hector astyanacti esse q̄ proximuz. ferme eīm idem significāt putantq; greci utraq; hec noīa regia esse. Cuiuscum q; eīm quis anax. i. rex existit: eiusdez est et hector. i. possessor. Cōstat eīm dominari illi / possiderēq; et hr̄e. An forte nihil tibi dicer̄ uideor? neq; fallit opinio: qua homeri sententiā circa nominuz rectitudinem ceu p uestigia quedā attingere confidebā her. Nullo modo ut arbitror: forte eīm non nihil attingis. so. Decet ut mihi uidetur / leonis filiū / leonez similiter noīare. equi filiuz equū / haud certe dico / siquid tā q̄ monstruz ex equuo nascatur: aliud quiddaz q̄ equus. Sed cuius generis s̄m naturam est: quod nascitur? hoc dico. Si eīm bouis s̄m naturam filius equū gignit / nō uitulus qui nascitur: sed pullus equinus ē nūcupandus. Et si e quus preter naturā gignit uitulum / nō pullus equinus dicendus ē iste: sz uitulus. Neq; etiaz si ex hoīe alia proles q̄ humana p̄ducitur: qd̄ nascitur homo uocari debet. Idēq; est de arboribus / deq; ceteris oībus iudicādū. p̄bas hec? her. Probo equidē. so. Obserua me nequid d̄ fraudē. Eadē quippe rōe: siquis ex rege nascit̄ rex est noīandus. in aliis uero et aliis syllabis idē significari nihil interest: neq; refert siue addatur littera aliqua / siue etiā subtrahat̄: donec essentia rei significate in ipso noīe dominatur. her. Qui istuc ais? so. Nihil uariū diuersumq; dico. Uerū ita ut in elementis fieri cernis. scis enim q̄ elementorum nomina dicimus: ipsa uero elementa nequaq̄: quatuor dūtaxat exceptis scilz. e. y. omicron. omega. Ceteris autem tam uocalibus q̄ non uocalibus alias addentes litteras / nomina constituimus / atq; ita preterim̄ Uerū quousq; elementi ipsius uim declarataz ī ferimus / conuenit nomen illud uocare / ipm qd̄ nobis significet elementum: ut in uita apparet. ubi additis / i / t / a / nihil obstitit quin integro nomine natura elementi illius ostēderetur: cuius nominuz auctor uoluit: Usq; adeo scite litteris nomina prebuit: her. Uera mihi loqui uideris so. Non ne eadē de rege ratio erit? Erit utiq; ex rege rex / ex bono bonus: ex pulchro pulcher et in ceteris oībus similiter ex quolibet genere alterum quiddam tale / nisi mōstruz fiat: eadēq; dicenda nomina. Uariare autez licet p syllabas ut uideantur homini rudi: que sunt eadem esse diuersa: queādmodū pharmaca medicoꝝ coloribus et odoribus uariata sepe cū eadē sint / nobis diuersa uidētur. Medico aūt uiz pharmacoruz cōsideranti iudicant̄ / neq; eū additamenta p turbāt. Similiter forte q̄ ē in noībus eruditus uiz illoꝝ cōsiderat: neq; eius turbat̄ iudiciuz / si qua littera addita ē: uel trāsmutata uel dempta uel in aliis litteris ac multis eadē uis noīs reperitur. Ut ea noīa q̄ supra diximus astyanax et hector litteras oīo diuersas preter. t. solū habent: idē tn̄ significāt. Itē quod archepolis. i. princeps ciuitatis dicit̄ quaz litteraꝝ cōmunionem cuz duobus supiorib; hz. Idem nihilominus infert. Multa q; sunt alia que nihil aliud q̄ regē significāt. Multa p̄terea sūt q̄ exercitus ducē significant: ut agis / polemarchus / eupolemus. Alia itē que medicine p̄fessorē declarāt ut iatrocles. acesimbrotusq;. Aliaq; pmulta repperiri possunt syllabis et litteris discordātia ui autem significationis penitus cōsonātia. sic ne et ipse putas / an aliter? her. Sic certe. so. His profecto que s̄m naturaz fiunt: eadem tribuenda sunt noīa: her. Omnino. so. Quotiens uero preter naturā homines aliqui fiunt / ī quadam specie mōstri / ueluti cū ex bono pioq; uiro ipius generatur: qui genitus est non genitoris nomen sortiri debet: sed eius in quo ipse est generis: queādmodū supra diximus. si equus bouis prolem generet / non equū eius filium: sed bouem denominandum. her. Sic est. so. Homini igitur impio ex pio genito / non parentis: sed generis nomen attribuendū. her. Uera hec sunt. so. Neq; igitur theophilum. i. dei amicuz neq; mnesitheuz. i. dei memorē: uel talē aliquez huiusmodi uocare filiuz talem decet / sed cōtraria significantibus nominibus appellare: si mō recte noīa īstituta esse debent. her. Sic prorsus agenduz o socrates. so. Profecto oresti nomē recte o hermogenes uidetur īpositum: siue aliq̄ sors illi nomen dedit: siue poetam quidam: ferinam eius naturā agrestēq; et montanā noīe isto significās. her. Sic appet socrates. so. Uidet̄ et patri eius s̄m natura nomē ēe. her. Apparet

so: Apparet utiq; talis esse agamēnon/ut sibi laborandū censeat tolerandūq;: ⁊ in his que decreuit per uirtutem pseuerandum. Argumentū uero tolerātie sue apud troiam tanto cum exercitu pduratio prebuit. Nō igit̃ mirabilis pseuerantia uir hic fuerit nomen significat agamē non quasi agastos.i.mirabilis epimoni.i:perseuerantia. Forte uero ⁊ atreus recte est nomiatus: Nex eīm chrysippi ⁊ crudelitas aduersus thyestē noxium pniciosumq; illū demōstrant. Unde cognominatio parū declinat: ⁊ clā innuit/ut non quibuslibet naturā huius uiri declaret. his aūt qui nominū periti sunt/satis atrei significatio patet. Dicitur eīm fm ateres atreptō aterō: quasi indomitus inexorabilis noxius cōtumeliosusq; fuerit: Uidetur ⁊ pelopi nomē haud abre tributū. Hoiem quippe que prope sūt uidentē/nomē istud cōgrue significat. her. Cur illi id conuenit? so. Qm̃ in myrtili cede/ut fert̃ prouidere nihil potuit: neq; eminus prospicere quanta toti generi ex hoc calamitas immineret: Que eīm ante pedes erant ⁊ ad presentia tātū respiciebat: hoc aūt est prope aspicere: qd̄ ⁊ fecit cū hyppodamie cōiugiū omni conatu inir̃ contēdit. Unde pelopi nomē a pelas.i. ꝓpe et opsis: qd̄ ad uisionem pertinet. Tātalo quin etiam nomē natura ipa uidet̃ impositū/si uera sunt que circūferuntur: her. Que nā ista? so. ꝙ uiuenti adhuc illi aduersa plurima ⁊ grauia contigerunt. Tandēq; patria eius oīs subuersa ē. Defuncto preterea saxū in caput īminet: sors certe durissima: hec ꝓrsus cū noīe cōgruunt. ꝑinde ac siquis nominare talentaton.i.īfelicissimū uoluisset: sʒ paulo locutus obscurius ꝓ talātato tantalū posuisset. Tale utiq; nomē fortuna eius aduersa ipo rumore gentiū prebuisse uidet̃. Quin etiā patri eius ioui recte nom̃ est inditū neq; tn̄ facile cognitu. Est eīm uelut orō quedam iouis nomen: qd̄ quidē bifariā ptientes/partim una/ptim altera pte utimur. Quidam çina.i. uiuentē ⁊ uitā. quidā dia.i. per ⁊ cām per quā/uocant. Que partes una composite naturam dei ipsius ostendūt: qd̄ maxie dʒ nomen efficere posse. Nulla eīm nobis ceterisq; oībus uiuendi magis cā est ꝙ princeps rexq; oīum. Quapp decens nomen ē/ hic deus sortitus: per quē uita semp uiuentibus oībus inest. Sectū aūt in duo est: Unū ut dicebā nomen in dia uidelicet atq; çina. hunc saturni filiū suis cum quis audiat forte/insolentē cōtumeliosumq; putarit. Uerū probabile est/magne cuiusdam intelligentie plem iouē esse. Quod eīm coros dicitur nō puerū significat/sʒ puritatem mentis ipsius ⁊ sinceram integritatē. Est autē iste oranu.i.celi filius: ut fertur: Quippe aspectus ad supa/merito orania uocatur: quasi orosa.i.aspiciens.ano.i.ad supa. Unde affirmāt hermogenes hii qui de rebus sublimibus agūt puram mentē adesse: ⁊ orano.i.celo iure nom̃ impositū. Si aūt genealogiā deorū ab hesiodo traditam mēte tenerē: ⁊ quos istorū ꝓgenitores inducit/recordarer/haud quaꝙ cessarē ostendere tibi recte illis noīa inscripta fuisse: quoad huius sapientie piculum facerē: siquid ipsa ꝑficiat pagatq;: et an deficiat nec ne/que mihi tā subito: ignoro equidē unde: nuꝑ illuxit. her. ꝑfecto mihi uideris o socrates instar eorū q numine rapiunt̃/ꝓtinus oracula fundere. so. Reor equidē o hermogenes hanc in me sapientiā ab euthyphrone prospalti filio emanasse. Illi siquidem adstiti a matutino assiduus: aures q; porrexi. Patet igit̃ eū deo plenū nō modo aures meas beata sapientia impleuisse. uerū etiā aīum occupasse. Sic itaq; agendum arbitror: ut hodie quidē utamur ipsa: et reliqua que ad noīa pertinent indagemus. Cras uero: si ī hoc cōsenserimus excutiam̃ eā: expiemusq; aliquē ꝑscrutati siue sacerdotē seu sophistā q purgar̃ hec ualeat. her. ꝓbo hec maxie socrates/libentissime nāq; que de noibus restāt/audirē. so. ita ꝓrsus agendū. Uñ igit̃ potissimū exordiendū iudicas? postꝙ formulā quandā prescripsimus ut ꝑnoscamus/sicetiā noīa nobis ipa testant̃ nō casu quodā iacta fuisse: uerū rectitudinē aliq cōtinere. Noīa qdē heroū atq; hoīū nos forte decipent/horū nāq; multa fm cognomēta maiorū posita sunt: ⁊ sepe nequaꝙ cōuenīūt: quēadmodū ī ꝑncipio dixim̃. Multa uo ad uoti hoīes noīa tribuūt/ut eutychidē. sosiā. theophilū.i.ꝑ spem seruatorē/do charū: aliaq; ꝑ multa: Talia itaq; ꝑteritēda cēseo. dcēs.n. cōsētaneūq; maxie repiri nos q ī reb; sēpitenis ⁊ nāe ordie cōstitutis recte sunt posita: Nam circa ista in cōdendis nominib; studuisse maxime decet: Forte uero ipoꝝ nōnulla diuiniore qdā potētia ꝙ humana sūt istituta: h: ꝑclare mihi loq uidris: o: socrates: so: Nōne par ē ab ipsis dus īcipe? rationēq; inuestigare: qua dii thei uocati sunt. her. Nēpe. so: Eqdē ita cōiicio. Uident̃ mihi grecoꝝ prisci deos solos putasse eos: quos ēt his tēporibus barbaroꝝ plurimi arbitrant̃/solē/lunā/terrā/stellas/celū: Cū ergo hec oīa ꝑpetuo ī cursu esse cōspicerent: ab hac natura thin: i. currē di theus.i.deos noīasse uident̃. Deinde ⁊ alios aīaduertentes oēs eodē noīe nūcupasse: hʒ qd̄ dico uerisimile aliquid: nec ne? her: Hēt certe: so. Quid posthac inuestigandū? Cōstat de demoībus heroibusq; ⁊ hoibus ꝗrēdū ēe: her: De demoibus primū: so: Proculdubio hermogenes: quid sibi uult demonū nomen: aīaduerte num aliqd dicā: her: Dic modo: so: Scis ne quos hesiodus demones esse inqt? her: Non: so. Neq; ēt ꝙ aureū genus hoīm inqt in principio extitisse? her: Hoc eqdē noui: so: Ait eīm ex hoc genere post ꝑsentis uite fata fieri demones sanctos: terestres: optimos: maloꝝū expulsores ⁊ custodes hōīnū: her: Quid tū? so: nēpe arbitror uocare illū aureū genus/nō ex auro cōstitutū/sʒ bonū atq; ꝑclaꝝ: qd̄ īde cōiicio: genus nostrū ferreū esse dicit. her: Uera narras. so: An nō putas siqs nunc ex nr̃is bonus sit/aurei huiuc generis ab hesiodo estīari? her: Cōsentaneū ē: so: Boni autē alii ꝙ prudentes? her: Prudētes: so: Iccirco: ut arbitror eos demones precipue nuncupat: qr sapientes daimones.i.intelligētes. Et ex nr̃a istud prisca lingua nomē existit. Quāobrē ⁊ iste ⁊ ceteri poete ꝑmulti preclare loquūtur: qcūq; aiunt: uidelicet postꝙ bonus aliqs uita functus ē/ maximā dignitatē premiūq; sortitur: fitq; demō fm sapiētie cognomētum. Ita ⁊ ipse assero daimona.i.sapientē oēm esse hoiē: qcumq; sit bonus: eūq; demonicū esse.i. sapientē ⁊ felicē uiuentē atq; defunctū: recteq; demonē nuncupari: her: Uideor mihi o socrates in hoc tecū maxime consentire: so: Heros autē qd significat? Id nequaꝙ inuētu difficile. paulo eīm heroū nomē ab origine distat/indicās gn̄ationē illoꝝ ab erotos.i.amore manasse: her: Qua rōe id ais? so: An ignoras semideos heroas esse? her: Quid tū? so: Oēs utiq; heroes uel ex amore deorum erga mulieres humanas: uel amore uirorum erga deas sunt geniti. preterea si hoc fʒ priscā atticorum linguā cōsideraueris magis intelliges. repies eīm ꝙ paulisꝑ mutatum ē noīs gratia ex erotos.i.amore. Uñ sunt heroes geniti: ꝙ ue aut hinc heroum nomē ē ductū/ aut ex eo ꝙ sapiētes rectoresq; fuerunt: facundi uidelicet ⁊ ad interrogādum disserēdumq; ꝓmptissimi: erin nāq; dicere ē. Quare ut mō dicebamus/actica uoce heroes rhetores qdā ⁊ disputatores ⁊ amatorii esse uident̃. Uñ rhetorū sophistarumq; genus heroica ꝓles existit: Uerū nō istud qdē difficile cognitu: imo illud obscurum: quā ob cām hoīes anthropi noīant̃: hēs ipse qd afferas? her: Unde id hēam bone uir? Quin si reꝑire quoquo mō possim/nil contēdo ex eoꝙ te melius faciliusq; ꝙ me reꝑtuꝝ sperē: so: In euthyphronis inspiratione confidere mihi uideris: her: Absq; dubio: so: Et merito quidem cōfidis. Nā belle nimium mihi nunc uideor cogitasse/ac ꝑiculū ē nisi caueā ne hodie sapientior ꝙ deceat uidear euasisse/Attende ad ea que dicā: hoc īprimis circa noīa aīadūtere decet: ꝙ sepe litteras addimus: Sepe etiam demimus/ꝓarbitrio dum nominamus/et acuta sepenumero transmutamus/ut cū dicim̃ Dii philos: i: Ioui amicus: hoc ut ꝓ uno nomen nobis foret: alt'um iota inde excerpsimus: et ꝓacuta syllaba media/grauem ꝓnuntiauimus In aliis qbusdam litteras interserimus ⁊ grauiora ꝓferimus: h: Uerum refers: so: Hoc ⁊ ī noīe hoīs anthropo cōtingit: ut mihi qdē uidet̃ Nam ex uerbo nom̃ cōstitutū est uno a excepto grauioriq; fine effecto? Quōdo istud ais? so. Ita: hoīs nom̃ illud significat: ꝙ cetera qdē aīalia q̄ uident nō cōsiderant: neq; aīaduertunt neq; cōtemplant̃: hō autē ⁊ uidet simul ⁊ cōtēplat̃ aīadūtitq; quod uidet Hic merito solus ex oīb; aīantib; hō antropos est nuncupatus: quasi anatrhon: i: contemplans q̄ opopem: i: uidit: Quid post hec ꝗram? An uidelʒ ꝙ libenter ꝑcipem: h: Maxime: so: succedere statim superiorib; mihi uidetur de anima et corpore cōside

ratio. Nā aīa ⁊ corpus ẽ aliqd hoīs sunt. her.
Sine cōtrouersia. so. Conemur hec queadmo
duz superiora distinguere. querendū primo de
aīa: putas ut recte psychi noīata fuerit? deinde
de corpore? her: Equidē. so. Ut igit subito ex
ꝑmā qđ primū mihi nūc se offert/arbitror illos
q sic animā uocitarūt: hoc potissimuz cogitasse
ꝙ hec quotiēs adest corpori/cā ē illi uiuēdi: re
spirandi ⁊ refrigerādi uiz exhibens: ⁊ cū ꝑmū
desierit qđ refrigerat dissoluit corpus ⁊ interit
Unde psychiz noīasse uidenť: quasi anapsychō
idest respirādo refrigerans. At uero si placet si
ste parūper: Uideor mihi aliquid inspicere pro
babilius: apud eos q euthyphronē sequūť naz
istud quidē aspnarenť ut arbitror: durū qddaz
esse cēserent. sz uide an hoc tibi sit placiturum.
her: Dic mō. so: Quid aliud ꝙ aīa tibi uidetur
corpus habere/continere/uehere ut ⁊ uiuat ⁊
gradiať? her. Nil aliud. so. An nō anaxagorē
credis/rerū naturā omniū mente quadā ⁊ aīa
exornari simul ⁊ contineri? her. Credo eqdez.
so. Par ē igiť eā potentiā noīare physechin: q̄
physim. i. naturā. ochi ⁊ echi. i. uehit ⁊ cōtinet
politius aūt psychi ꝓferť. her. Sic ē oīo. Uiđ
turqꝫ mihi istud artificiosius esse: so. Est ꝑfec
to. Ridiculū aūt qd appareret si ita ut posituz
fuit/nominareť. qđ uero post hoc seqť corpus
nōne soma nūcupas? her. Certe: so: Atqui ui
deť mihi in hoc noīe paulisp ab origine decliā
ri. nēpe corpus hoc aīe sima. i. sepulchrū qdaz
esse tradunt/quasi ipsa presenti in tēpore sit se
pulta: atqꝫ ēt qr aīa p corpus simegni. i. signifi
cat q̄cūqꝫ significat/iccirco ⁊ sima iure uocari.
Uidenť mihi preterea orphei sectatores nomē
hoc ob id potissimū posuisse/ꝙ aīa ī corpe hoc
delictoruz det penas: ⁊ hoc circūsepto ualloqꝫ
claudeť uelut in carcere quodā: ut sozite. i. ser
uetur. Esse itaqꝫ uolunt hoc ita ut nominať aīe
soma. i. seruandi gratia claustrū quo ad debita
q̄qꝫ expendat. neqꝫ litterā aliquam adiiendam
putant. her. De his satis dictum o socrates ar
bitror: Uerū de noībus aliquor deor possem?
ne ita ut de ioue actuz ē/cōsiderare/ꝺm quā rec
titudinē noīa sint imposita? so. Per iouē nos q
dem si mentē haberemus hermogenes precipu
um rectitudinis modū arbitraremur/fateri ni
hil nos de diis cognoscere/neqꝫ de ipsis inq̄:
neqꝫ de ipsorū noībus quibus ipsi se uocant.
Constat eīm illos quidē ueris se noībus nūcu
pare. Secundū uero recte denoīationis modū
existimo: ut queadmoduz lex in uotis statuit ꝑ
cari deos/quomodocūqꝫ noīari his placet/ita
⁊ nosipsos uocemus tāq̄ nihil aliud cognoscē
tes. Recte nāqꝫ ut mihi uideť ē decretuz. qua
re si uis ad hanc inuestigationē pergamus: ꝑ
mo quidez diis prefati nos nihil de ipsis cōsi
deraturos/neqꝫ eīm posse cōfidimus: sz de hoī
bus potius/qua potissimuz opinione circa dos
affecti noīa ipsis instituerunt. Hoc eīm a diuī
na indignatione procul. her. Modeste loq uiđ
ris o socrates: atqꝫ ita prorsus agendū. so. Nō
ne a uesta ꝺm legem incipienduz? her. sic utiqꝫ
decet. so. Qua rōe bestiaz hāc noīatā dicem?
her. p iouē haud facile istud inuentū. so. Uidē
tur probe hermogenes primi nominū auctores
non hebetes quidā fuisse ueruz acuti sublimiuz
reruz inuestigatores. her. Quāobrez? so. Tali
um quorūdam hominū inuentione noīa appa
rent imposita. ac si quis peregrina cōsideret no
mina/nihilominus quod sibi uult unūquodqꝫ
reperiet. queadmoduz hoc qđ nos usiā. i. eēntiā
am noīamus/qdā hestiā nūcupant. alii osiā. ꝑ
mo qdem ꝺm alter nomen istor: haud ꝑcul a
rōe uideť/reruz eēntiaz hestiā uocari. ⁊ qr nos
qđ ē eēntie ꝑticeps/hestiā uocamus: ex hoc rec
te hestia posset denoīari. Supiores nostri quō
dam usia. i. eēntiaz: essiaz uocabant. Quin ēt si
qs sacror ritus aīaduerterit/existimabit sic e
os putasse q hec posuerūt. Et eīm an deos oēs
ueste sacra facere/decet eos q eēntiā oīum ue
stā cognominarūt. Qui itē osiā nominarunt hi
ferme ꝺz heraclitū cēsuerunt fluere oīa semp ni
hilqꝫ cōsistere. Cām igiť ⁊ ipsoruz originē ducē
ipm othun. i. quod ipellit: Qua ꝑꝑ merito ipz
osiā: i: impellentē cām noīari: De his hactenus
ita sit dictū/uelut ab iis q nihil itelligūt: Post
uestā autē de rhea atqꝫ saturno ꝯsiderare ꝯucit
ꝙꝙ ð saturni noīe in supioribꝫ diximus. forte
ꝟo nihil dico: her: Cur nam o socrates? so. O
bōe uir sapiētie qđdā examē aīaduerti. h: quale
istud? so. Ridiculuz dictu: hz tn̄ nō nihil ꝓba
bile. he: Quid ais? et q̄ pcō ꝓbabile? so: Inspi
cere mihi heraclituz uideor iā pridē sapiēter non
nulla de saturno rheaqꝫ tradentem: que et home
rus dixerat: her: Qui istud ais? so. Ait enim he
raclitus fluere oīa nihilqꝫ manere. rerqꝫ ipsarū
ꝑgressuz amnis fluxui cōparans/haud fieri pos
se inquit ut bis eandē in aquam te mergas: her:
Uera hec sunt: An uidetur tibi ille ab heraclito
dissentire: qui aliozuz deor ꝑ genitoribus īseru
it rheam atqꝫ saturnuz? Nunqd putas temere il
luz noīa istis īposuisse? Quin et homerus occea
num deor originē instituit et tethydē genitricē.
Idēqꝫ uoluit: ut arbitror: et hesiodus. Ait pre
terea orpheus/Occeanuz primuz pulchrifluum
cōiugiuz incohasse: qui cum tethyde germana se
sua cōnuscuit. Uide ꝙmarie hec inuicē cōsonāt
oīaqꝫ in opinionē heracliti redeunt: her: Uideris
mihi aliquid dicere socrates: tethydis autē nomē
haud satis quid sibi uelit itelligo. so: Hoc utiqꝫ
idē ferme significat/qm̄ fontis nomē ē recōdituz
Nā diattomenō et ethumenon. i. scaturiēs et trā
siliens/fontis imaginē prese ferunt: Ex utrisqꝫ
uero hisce nominibus nomē tethydis ē cōpositū
her. Hoc qdē bellissimuz ē o socrates. so: Quid
ni? Ueruz quid deinceps? De ione profecto dixi
mus: her: Sic ē. so: Fratres autē eius dicamus
neptūnuz atqꝫ plutonē: nomēqꝫ aliud quo ipsum
uocant. her: prorsus: so. Uidetur neptūnus ab
eo qui primuz noīauit/iccirco posidon uocatus
fuisse/qr euntē ipsuz maris natura detinuit: neqꝫ
ꝑgredi ultra ꝑmisit: sz quasi uincula pedibus ip
sius iniecit. Maris itaqꝫ principez posidona uo
cauit/quasi posi. i. pedibus: desmon. i. uinculuz
habeat: E: uero decoris gratia forte abiectuz fu
it: Forsitan nō hoc sibi uult: sz ꝑ: s: geminuz: l:
primo fuit appositus/quasi diciť pollidon: idest
multa noscēs deus. fortassis ab eo qđ dicitur si
in: i. quatere: Sion: i: quatiēs ē noīatus: cui: p:
ac: d: fuit adiectuz: plutonē autē quasi plutu: i:
diuitiar datorē dicimus: qm̄ diuitie ex terre ui
sceribus eruunť: Adim uero multitudo īterpre
tať quasi aidez: i: tristē tenebrosumue: Atqꝫ hoc
nomen horrētes plutonē uocitāt: her: Tu uero
quid ꝑsentis socrates: so: Uidenť mihi hoīes cir
ca potentiā dei istius multifariā errauisse: eumqꝫ
exhorruisse semp: cuz minime deceat: porro qsqꝫ
ex hoc ꝑtimescit/ꝙ nemo postq̄ ðfunctus ē huc
redit ꝙ ue anima nodata corpe illuc abit. Cete
rum hec oīa et regnuz et nomē huius dei eodez
tēdere mihi uidenť: her: Quo pacto? so: Dicam
qđ sentio: dic age? Utruz hor ualidius uinculuz
ē ad quoduis animal alicubi detinēdum/necessi
tas ne/an cupiditas? her: Lōge o socrates ꝑstat
cupitas/so: An nō plurimi adim quotidie subter
fugerent/nisi fortissimo uinculo eos qui illuc de
scendunt/uinciret: her: Uidelicet: so: Quare cu
piditate quadā eos: ut uidetur potius ꝙ necessi
tate deuincit si modo uinculo nectit fortissimo:
her: Apparet: so: Nōne rursus multe cupidita
tes sunt: her: Multe: so: Ergo uehementissima
omniuz cupiditate nectit eos/si mō debet insolu
bili nodo cōnectere: her: Certe: so: Est ue uehe
mentior ulla cupiditas ꝙ ea qua quisqꝫ afficitur
dum alicuius cōsuetudine meliorē se uirum spe
rat euadere: her: Nulla me hercle socrates: so:
Hac de causa dicēduz hermogenes/neminē huc
illinc uelle reuerti: Neqꝫ ēt sirenes ipsas: imo ⁊
eas et ceteros oēs suauissimis plutonis orationi
bus demulceri: Estqꝫ ut ratio hec testatur deus
hic sophista ꝑculdubio disertissimus: et ingētia
cōfert his qui penes ipsuz habitant/beneficia: q
usqꝫ adeo diuitiis affatim abundat/ut tanta no
bis bona suppeditet: Unde et pluton ē nuncupa
tus: An nō philosophi tibi uideť officium ꝙ no
lit hoībus corpa habentibus adherere/sed tunc
demuz admittat eos/cum animus illor ē corpo
reis oībus malis cupidinibusqꝫ purgatus: Ex
cogitauit nēpe hic deus hac rōe se aīos maxie ð
tētur/si uirtutis eos auiditate uinciret: Eos au
tez qui stupore et insania corporis sunt infecti:
ne pr̄ qdē plutonis saturnus ipse: suis illis uin
culis cohercere ualeret: secūqꝫ tenere: her: Nō
nihil loq uideris o socrates: so: Lōge abest her
mogenes ut nomen hadis quasi aides: i: triste te
nebrosumue sit dictuz: imo ab eo trahiť quod ē
idene: i: nosse oīa pulchra. Ex hoc itaqꝫ deus iste
a noīuz cōditore adis ē nuncupatus: her: Quid
preterea dicimus de cereris noīe iunonisqꝫ/apol
linis et mineruue/uulcaniqꝫ et martis/ceterorqꝫ
deor? so: Ceres qdem dimiter nuncupať ab ip
sa alimētor largitione: quasi didusa miter: hoc ē
exhibēs mr̄: Era uero: i: iuno quasi eratos: amā
bilis propter amorem quo iupiter i eā afficitur:

Forte ēt sublime spectans qui hoc nomen insti
tuit aerem eram denoīauit: ⁊ obscure locutus ē
ponens in fine principiū. qđ quidē patebit tibi / si
nomē illud frequēter pronūptiaueris. pherephat
tam. i. pserpinam ⁊ apollinez nominare nōnulli
uerent. propterea ꝙ illis ignota ē nominū recti
tudo. Eniz uero pmutantes phersophonem ipsaz
considerant. grauecꝫ id illis apparet. hoc aūt dee
ipsius sapientiā indicat. Sapia uticꝫ ē q̄ res fluē
tes attigit: et asseq pōt. Quāobrem pherepapha
merito dea hec nominaret ꝑꝑ sapientiam / ⁊ epa
phen. i. cōtactū. pheromenu. i. eius qđ fert: uel
tale aliquid. Quocirca adheret illi sapiens ipse
pluton / qꝛ ipsa talis ē. Nūc autem nomē hoc de
clinant / pluris facientes platonis gratiam ꝙ ue
ritatez: ut pherephattam nominēt. Idem quocꝫ
circa apollinis nomen accidit. nam plericꝫ id no
men exhorrēt: quasi terribile aliquid pre se ferat
An nosti? her. Uera penitus loqueris. so. Hoc
aūt ut arbitror huius dei potentie maxime cōue
nit: her: Qua rōe? so. Conabor sniam meam ex
primere. nullū pfecto nomen aliud. Unū quatu
or huius dei potentiis repperiri cōuenientius po
tuisset: qđ ⁊ cōprehenderet oēs / ⁊ ipsius quodā
modo declararet musicam / uaticiniū / medicinaz /
⁊ sagiptādi peritiam. her. Aperias iam. Miruz
qddam nomen esse id ais. so. Congrue quidem
cōpositum ē / consonatcꝫ utpote qđ ad deū perti
net musicū. principio purgatio purificationesqꝫ
⁊ ꝑm medicinā / ⁊ ꝑm uaticiniū. Itē que medico
rum pharmacis pꝫguntur / ac uatum incātatiōes
expiationesqꝫ. lauacra ⁊ aspersiones / unum hoc
intēdunt / purū hominē ⁊ corpore ⁊ aīa reddere
her. Sic oīo. so. Nōne deus qui purgat ipse e
rit apoluon ⁊ apolyon. i. abluēs a malis: soluēsqꝫ
qđ apollon ipse significat? her. Absqꝫ dubio. so.
Quatenus itacꝫ diluit atcꝫ soluit / ut taliuz me
dicus: apoluon merito nūcupat. Scđm uero di
uinationē uerūcꝫ ⁊ aplum. i simplex qđ idem est
recte more thessalicorū nomiāre hunc possumus
hi nēpe oēs deum hunc aplon uocāt. Quatenus
aūt aiuallon. i. semp iaculando arcu uehemens ē
aiuallon dici pōt / hoc ē perpetuus iaculator. Se
cunduz uero musicam de hoc ē cogitanduz. quē
admodū de eo qđ dicitur acoluthos ⁊ achitis. i.
pedissequus / comes / ⁊ uxor: in quibus. a: ut ⁊ i

aliis multis idem quod simul significat. In his
quocꝫ: a: ⁊ poleo significant uersionē: que simul
⁊ una peragitur: quā conuersionem dicamus: p
hec i celis significatur conuersio que per eos fit
quos polos uocamus: ⁊ i cantu harmonia: quā
dicimus symphoniā. Quia in his ut tradunt mu
sice ⁊ astronomie periti harmonia quadaz simul
oīa cōuertunt. hic aūt deus harmonie presidet
homopolon. i. simul uertens hec oīa / ⁊ apud de
os / ⁊ apud hoīes. Quēadmodū igit homoche
leuton ⁊ homochitin. i. simul euntē ⁊ simul iacē
tem / uocauimus acholutoe ⁊ achitin: o: in: a: p /
mutantes: ita apollinē nominauimus eū qui erat
homopolon / altero: l: itericcto / qꝛ equiuocum fu
isset duro cū nomine: qđ et his tēporibus suspica
ti plericꝫ ex eo ꝙ non recte uim nominis huius
aīaduertunt / perinde hoc metuūt ac si pniciē quā
dam significaret. Sed reuera nomē istud omnes
huius dei uires cōplectit / quēadmodū supra di
ximus. Significat eīm simplicē ppetuum iacula
torem / expiatorē ⁊ conuertentē. Musarum uero
⁊ musice nomē ab eo quod dicitur mosthe. i. in
quirere / indagationecꝫ ⁊ studio sapientie tractuz
est. leto. i. latona / a mansuetudine dicit qꝛ sit e
thelemon. i. prōpta ⁊ exposita ⁊ libens ad id qđ
petit quisqꝫ exhibendum. Forte uero ut peregri
ni uocant / multi nācꝫ litho nominātur: quod nomē
tribuisse uident. qꝛ non rigida illi mens sꝫ mitis
iō litho quasi lion ethos: i. mos lenis ⁊ mitis ab
illis cognominatur. Artemis: i: diana ex eo qđ
artemes / quasi itegra modestacꝫ sit ꝑꝑ uirginita
tis electionē. Forsitan ēt quasi aretīshistora. i.
uirtutis consciam uocitauit nominis institutor.
Fortassis ēt dicta ē artemis quasi aroton misisa
sis: i: quasi illa congressuz oderit uiri cum mulie
re. Uel eīm ꝑꝑ istorum aliquid uel ꝑꝑ oīa huius
modi nomē ē institutū: her: Quid uero dionysi
us ⁊ aphroditi? so: Magna petis hipponici fili
Atqui ē nominū ratio his diis īpositor gemina
seria uidelicet ⁊ iocosa: Seriam quidez ab aliis
querere: Iocosam aūt nihil prohibet recēsere: Io
cosi sane? dii. sunt / dionysiusqꝫ ē didus inon: i:
uini dator: quasi didinysos ioco quodam cogno
minatus: Uinum aūt merito uocari pōt ionus ꝙ
efficiat ut bibentes plericꝫ mente alienati: ieisthe
nun echin: i: mentē habere se putent: De uenere

hesiodo repugnare non decet: sed cōcedere ꝑꝑ
ipam ex aphru. hoc ē ex spuma generationem a
phroditin uocari. her: At uero mineruam o so
crates uulcanūqꝫ et martē cū sis atheniensis / si
lentio non preteribis. so: Haud quaꝗ̄ decet.
her. Non certe. so: Alteruz quidē eius nomen
quāobrez sit īpositūz / haud difficile dictu: her.
Quod. so: Palladē eaz uocamus. her: Plane.
so: Nomē hoc censendū ē a saltatiōe ī bello du
ctuz fuisse / porro uel sese uł aliud a terra atolle
re seu manibus aliquid efferre dicimꝰ. Pallin
⁊ pallesthe. i. uibrare agitarecꝫ ⁊ agitari / ⁊ sal
tare ⁊ saltationē ppeti. her. Absqꝫ cōtrouersia.
so. Palladē hac rōe uocamus ac merito. her.
Alteruz eius nomen quo pacto interpretaris?
so: Athenā queris? her. Id ipsum. so. Graui /
us istud amice: uidentur prisci athenam existi
mare quēadmodum hi qui his temporibus in
homeri interpretationibus sunt eruditi. Nam
istorū plurimi homerū exponunt athenā tamꝗ̄
mentē cogitationemqꝫ finxisse. Et qui nomina
inuenit / tale aliquid de illa sensisse uidetur. imo
etiam altius extollens ut dei mentē induxit: per
inde ac si diceret ethenoe: hec est utens a / pro / e
extremo quodam ritu. i uero et g / detrahens.
Forte uero non ita sed thia noesis idest utpote q̄
diuina cognoscat: pre ceteris omnibus theonē
idest diuina cognoscentem uocauit. Necꝫ abre
erit si dixerimus noluisse illum apellare eam e
thenoen quasi ipsa in more intelligentia sit. Ip
se postmoduz uel etiam posteriores in pulchri
us ut uidebatur aliquid producendo atheneaz
denominarunt. her: Quid de uulcano quem
ephestion nominant? so. Quid ais? num genero
sum ipsum phaeos histora idest luminis presi /
dem queris? her. Hūc quesisse uideor. so. Hic
ut cuicꝫ patere potest. phestos est ⁊ / e / sibi uēdi
cat. Unde ephestos idest luminis preses est di
ctus: her. Apparet nisi tibi quoquo modo ad
huc aliter uideat. so. An ne uideat aliter / de
marte interroga. her. Interrogo. so. Si placet
Ares. i. mars dicit ꝑm arren. i. masculū ⁊ an
drion. i. forte. Quin ēt si uolueris ob naturam
quādaz asꝑaz durā atcꝫ inuictā īmutabilēcꝫ qđ
totū arratō apellat / aren uocatū fuisse / hoc q̊cꝫ
deo penitus bellicoso cōueniet. her. Prorsus.

so. Deos iaz mittamꝰ p deos obsecro: Nā de
his disserere uereor. Ad alia uero quecūcꝫ uis
me prouoca / ut quales euthyphronis equi sunt
noueris. her. Faciā ut petis: si unum de me q̄si
uero. me siquidē cratylus hermogenē esse negat
Inuestigemus itacꝫ quid Hermu. i. mercurii
nomen significet / ut siqd ueri hic loquit / uidea
mus. so: Hermes. i. mercurius ad sermonē pti
nere uidet / quatenus hermineus ē / hoc ē inter
pres ⁊ nuntius. furtiuus in loquēdo seductor /
ac uehemēs cōcionator. Totū id circa sermonē
uersatur. pfecto quēadmoduz in superioribus
diximus. Irin sermonis ē usus. Sepe uero de
hoc homerus ait. Emesato. i. machinatus est.
ex utrisqꝫ igitur nomē huius dei cōponit / tum
ex eo qđ loqui ē / tuz ex eo qđ machinari et exco
gitare dicēda: pinde ac si nois auctor nobꝫ pci
peret. Par ē o uiri ut deū illū q irin emesato
idest loq machinatus ē / iremen uocetis. Nos
aūt arbitrati sic elegantius eloqui / hermen uo
camus. Quin ēt iris ab eo qđ irin. i. loq nom
hꝫ / ꝑꝑ ea ꝙ nūtia ē. her. Probe medius fidius
hermogenē ēe me cratylus negauisse uidet. Ad
orationis eīz iuentionē hebes suz. so. Cōsenta
neū quocꝫ amice / pana bifor mē filiū ēe mercu
rii. her. Qua ratiōe? so. Scis ꝙ sermo pan. i.
omne significat: circuitqꝫ ⁊ uoluit semp / e stqꝫ
geminus / uerus uidelicet ac falsus? her. Eqdē
so. An non id quod in sermōe uerū / leue ē atcꝫ
diuinuz? supracꝫ in diis habitās? Cōtra qđ fal /
sum / infra ī hoīuz multis / asper atcꝫ tragicus?
hic eīm fabularū cōmenta ⁊ falsa ꝗ̄ plurima /
circa tragicā uitā repiunt. her. Sic ē oīo. so:
Merito ḡ q ē pan. i. totū nūtiās ⁊ ai polō. i. sp
uoluntas. panepolos biformis mercurii filius
diceret: ex supioribꝫ ptibꝫ lenis ac delicatus / ex
īferioribus asp atcꝫ hircinus. Estqꝫ pan uł ipe
ꝑmo uel sermōis frater: siqdē ē mercurii filius
Frēz uero fratri similē esse qd mix? Ceterꝫ iā
o beate uir ut et paulo ante rogabam sermonē
đ diis hūc abrūpamus. her. Tales qdē đos si
uis mittamꝰ o socrates: huiusmōi ꝯ q̄dā pcur
rere qd phibet? Solē / Lunā / Stellas / Terrā
Etherē / Aerem / Ignē / Aquam / Uer ⁊ Annū
so. Multa sunt ac magna q̄ postulas. Si tamē
gratū tibi futurū est obsequar. her: Pergratuz

plane. so: Quid primum poscis? an ut ipsa nar
rabas i ꝑmis helion. i. solē. her. Profecto: so.
Manifestius id fore uidet̃ si dorico noĩe quis
utat̃. dorici eĩz haliō uocãt: atq; ita uocatur ꝫ
halizin. i. ex eo ꝙ cõgregat in unũ hoĩes cũ exo
ritur. Itē ex eo ꝙ circa terrã ai bilin. i. semp ĩ
uoluit̃. preterea qr uariat circuitu suo que ter
ra nascunt̃. Uariare aũt et eolin idē ē. her: qd
uero de selene. i. luna dicendũ? so: Nomē hoc
uidet̃ anaxagorã premere. her: Cur? so: Quo
niã pre se aliqd fert antiquus: qd ille nuꝑ dixit/
ꝙ luna a sole lumen haurit. her: Quo pacto?
so: Selas idē ē ꝙ lumē? her. Idē. so: Lumen
hoc ꝑpetuo circa lunã neon ⁊ henō ē. i. nouum
ac uetus / si mō anaxagorici uera loquunt̃. naz
circũlustrãs eã cõtinue renouat̃. Uetus aũt est
mensis preteriti lumen: her: Utiq;. so. Lunã q
dez selaneã multi nominãt. her. Certe. so: Qm̃
uero lumē nouum ac uetus semꝑ hz / merito uo
cari deberet selaenneoaia. Nũc autē cõciso uo
cabulo selanea uocat̃. her. Dithyrãbicũ nomen
hoc ē o socrates. Uex mena. i. mēsez ⁊ astra q̃
mō iterpretaris. so: Mēsis qdē mies recte ab
miusthe a minuēdo iure nũcuparet̃. Astra ue
ro astrapes. i. corruscationis cognomentũ hñt.
Astrape autē qr opa anastrephi. i. uisuz ad se ꝯ
uertit / anastrope dici deberet. nũc cõciniori uo
cabulo astrape noiat̃: her: Unde nomen trahit
pyr ⁊ hydor. i. ignis ⁊ aqua? so: Ambigo equi
dez: uideturq; aut musa me euthyphronis dese
ruisse. aut hoc arduuz qddã esse. Aduerte ob
secro quo cõfugiã ĩ oibus q̃cũq; dubito: her:
Quo nã? so. Dicã tibi / scis ipse qua rõe pyr no
minat̃? her: Nō hercle. so: Uide qd ō hoc sus
picē: Reor eqdē multa noĩa grecos a barbari
cos ꝑsertiz q sub barbaris sunt habuisse: her:
Quorsuz hec? so: Siqs rectã istox ĩpositionez
ꝫ grecã uocē q̃rat / nō ꝫm eã q̃ ē nomē iuentuz
nimix ãbiget. her: Uerisimile id qdē: so: Uide
itaq; ne nomē hoc pyr barbaricũ sit: neq; eĩm fa
cile ē istud grece lingue accomodare. Cõstatq;
ita hoc frygios noĩare / pax qd declinãtes ⁊ hy
dor ⁊ cynas. i. canes aliaq; ꝑmulta. her: Uera
hec sunt. so. Ergo distrahere ista nihil oz / qñq
dez de ipsis nihil dicere quisq; pōt. Quaꝓ no
mina illa ignis et aque hũc ĩmodũ reiicio. Aer

autē sic ē dictus hermogenes: qr q̃ circa terras
sunt / eri. i. eleuat: uel qr ai ri hoc ē semꝑ fluit.
Uel qr eius fluxu spũs cõcitat̃. poete qppe fla
mina aetas nuncupãt: Forte igit̃ aer dicit̃ qñ
pneumatorruz aetorruz. i. spũs fluēs / uel fluēs
flamen. Etherē preterea sic exponēduz arbitror
qm̃ ai thi circa aera reō. i. semꝑ currit circa ae
rez fluēs: quocirca ai theer dici posset. Ge autē
idest terra planius sensuz exꝓmit si gea dicat̃:
Gea eĩm recte genetira. i. genitrix dici pōt / ut
ait homerus. Nã qd gegaasi dicitur / genitũ ee
inquit. Quid restat deinceps? her: Uer ⁊ ãnus
o socrates: so. Hore quidē. i. ueris tēpora ꝑsca
⁊ attica uoce dicenda sunt si uis qd cõueniens
ē cognoscere: hore nãq; uocantur / qr horizusi
idest terminãt hiemē atq; estatē: Uerosq; ⁊ fru
ctus ex terra nascētes. Eniautos aũt ⁊ etos. i.
ãnus idē esse uidetur. Qd eĩm in lumē uicissiz
educit q̃cũq; nascunt̃ fiuntq; ex terra / ipmq; in
se ipso examinat ⁊ discernit / ãnus ē / ⁊ ut supra
iouis nomē diximus in duo sectuz: ab aliquibus
zena: ab aliis dia uocari: ita ⁊ ãnuz qdã eniau
ton uocant: qr in se ipso / quidaz etos / qr exami
nat. Integra uero oratio est ipsuz quod in seip
so examinat. Unde ex oratione una nomia duo
selecta sunt: quod eĩm simul dicitur
idest in seipso examinãs dissec
tum dicitur / eniauton ⁊ etos idest annus. her:
At uero o socrates iam longe progrederis: so:
Longius equidē in ꝑhia uideor euagari: her:
Quinimo. so: Forte magis concedes. her. Ue
rum post hanc speciem libentissime contēplarer
qua ratione recte nomina ista preclara uirtutũ
sint imposita / ut phronesis idest prudentia. Sy
nesis intelligentia: diceosyne iustitia. Ac reliq
huius generis omnia: so: Haud contēnendum
genus nominum suscitas o amice: Uerũtamen
postq; leontinam pellem sum indutus / haud ō
terreri decet: ĩmo preclara ipsa / ut ais nomina
prudentie / intelligentie / cogitationis / scientie /
ceterorumq; huiusmodi cõsiderare. her: Quin
profecto prius desistere nullo modo debemus
so: Edepol non male mihi de eo coniicere ui
deor: quod modo considerabam: Antiquissi
mos uidelicet illos nominuz auctores / ut a sa
pientũ nrox plurimis accidit / ob frequētez ipaz

in rebus ꝑuestigãdis reuolutionez ꝑter ceteros
in cerebri uertiginē incidisse: quo factũ puto ut
res ipse perferri ⁊ uacillare illis apparerēt. opi
nionis aũt huius cãm: haud ĩteriorē uertiginē
ꝫ exteriorē ĩpax rerũ circuituz arbitrant̃: quas
ita natura habere se putant ut nihil ĩ eis firmũ
⁊ stabile sit: ꝫ fluãt oēs ferãturq; ⁊ oĩfariam a
gitentur semꝑq; gignant̃ ⁊ defluãt: Qd qdē ĩ
his noibus q̃ nunc relata sunt conspicio. her.
Quo pacto socrates? so: Haud aduertisti supio
ra noia rebus quasi delatis fluētibus et iugi ge
neratione translatis ĩposita fuisse. her: Nō sa
tis ꝑcepi. so: Principio qd primuz retullimus
ad aliqd huius generis attinet. her: Quale istd
so. phronesis. i. prudentia ē phoras et rhu noe
sis. i. lationis et fluxus aiaduersio: Significare
quoq; pōt recipe onesim phoras. i. lationis uti
litatez. Tandē circa ipsaz agitationē uersat̃: qn
etiã si uis gnome. i. cogitatio significat gones
nomesim. i. generationis considerationē. nomã
quippe considerare ē. hoesis aũt. i. intellectio ē
neu esis. i. noui desideriũ. nouasu res esse signi
ficat eas fieri semꝑ. atq; hoc desiderare et ag
gredi aĩum ĩdicat qui nomē illud ĩuenit neoesiz
principio nãq; noisis dicebat̃: ꝫ pro duo e / ꝑ
ferenda erãt / ut neoesis quasi neos. i. noui esis
appetitio et agressio. Sophrosyne. i. tēperantia
illius qd modo diximus. phroneseos. i. pruden
tie / salus et cõseruatio ē. Episteme. i. scĩa ab eo
ꝙ instat et sequit̃ / tractũ ē quasi res fluētes sol
lers animus ꝑsequat̃: ĩstetq; et comitet̃. at neq;
ex mora posterior. neq; precursione sit prior.
Quare e interiecto epistemen uocare decet. sy
nesis tãq; syllogismus. i. ratiocinatio quedã ēe
uidet̃. Cũ aũt symene dicit̃ idē intelligit̃ ac si
diceretur epistaste. Nã ostēdit cũ rebus animũ
congredi. Sophia. i. sapiētia agitationis est tac
tus. Obscurius autē et alienius istud a nobis.
Uex aĩaduertenduz ē in poetis quotiēs uolũt
aduentantē aliquē et irruentē exprimere, esythe
idest erupit ꝓsiluit dicere. Quin et illustri cui
dam apud lacedemonios uiro nomen erat sus
idest prepes. Sic eĩm lacedemones concitatio
nis ĩpetũ ĩdicãt: quasi itaq; oĩa ꝑferãtur / huius
ipsius agitationis que eo ꝙ sus dicit̃ / significa
tur / epaphen. i. tactuz ꝑceptionēq; sophia dnõ

strat. Agathon. i. bonuz cuiusq; nature: agaston
idest ãmirabile / amabile / delectabile significat.
Eĩm uero postq; fluunt oĩa partiz celeritas par
tiz tarditas inest. Est igitur nō omne uelox: sed
ipsius aliquid agaston. Qd quidez agaston ipi
us agathon noĩe declarat̃. Diceosyne. i. iustitia
ꝙ diceu synesiz. i. iusti ĩtelligentiã ĩportet facile
cõiicere possumus. Quid aũt ipm diceō sibi ue
lit / difficile cognitu: Uidet̃ aũt hucusq; a mul
tis qd dictũ ē ꝯcessuz / reliquũ ṽo dubiũ. Et eĩz
qcũq; totuz mobile arbitrãtur plurimuz agitari
ipm existimãt. ꝑq; ōe aliqd ꝑmanere quo singu
la fiant: quodue tenuissimũ sit ⁊ uelocissimum.
Neq; eĩz ꝑ oĩa discurrere posse / nisi adeo tenue
sit ut nihil possit obsistere penetrãti: et adeo ue
lox / ut ceteris quasi stantibus utat̃. Qm̃ ṽo gu
bernat o a diaion. i. discurrēs et ꝑmanãs: me
rito diceon ē apellatũ. c; uno politioris ꝓlatiōis
gratia interiiecto: hactenus qd mō diximus in
ter plurimos ꝯstat hoc esse iustuz. Ego aũt her
mogenes utpote discēdi desiderio flagrans hec
oĩa ꝑscrutatus suz: et in arcanis percepi ꝙ hoc
ipsuz iustũ sit et cã / quo eniz res ipse fiunt / hoc
ē cã / ꝓprieq; ita uocari istud debere quispiã tra
didit. Cũ ũ ab his iã auditis istis nihilominus
diligenter exquiro: qd ipm istũ sit / qñquidē ita
se habet / uideor iã ulterius q̃ decet exigere. et
caucã ut dicit̃ uallũq; supgredi. Satis eniz suꝑ
q̃ rogasse me et audisse respōdent: meq; uolētes
explere alius aliud afferre conant̃ / neq; ultra ꝯ
sentiũt. Quidã ait iustũ hoc / solē ēe. Soluz qꝑ
pe solē discurrēdo calefaciēdoq; oĩa gubernare
Cũ ṽo istud alacer cuidaz q̃si preclax aliqd au
diuerīz refero / statiz ille me ridet / q̃ritq; nunqd
existimē post solis occasuz iustũ nihil hoibus su
ꝑesse? ꝑcontãti itaq; mihi qd ille sentiret. Ipm
ait ignē iustũ existere: neq; id cognitu facile. q̃
re alius inqt nō ignē ipm: ꝫ ipm potius ĩnatuz
igni calorem. Alius hec omnia ꝓ nihilo hz / ēe
eĩm iustũ mentē illã quam induxit anaxagoras
Dñam certe illam suapte natura / nec alicui mi
stam exornare omnia inquit ꝑ oĩa penetrantez.
Hic equidē o amice in maiorem ambiguitatem
sum ꝓlapsus q̃ ãtea dũ nihil de iustitia sciscita
bar. Cetex ut redeamus ad id cuius gratia dis
putamus / nomē illi tale ꝓꝑ hec / quale diximus

Martianus machinatio. Virtus Arete. Pravitas Cacia. Timiditas Dilia. Inopia Aporia. Malum Cacon.

ē tributū. her: Uideris o socrates ex aliquo au disse hec: neq₃ ex tua officina ruditer dep̄rōpsis se: so: Quid alia? her: Nō ita. so. Attende igi tur: forte nāq₃ in reliquis te decipere: quasi q̄ afferā nō audieriz. post iustitiam quid restat? Andriā. i fortitudinē nōduz pegimus: iniusti tia sane obstaculū eius est qō discurrit p oīa. Andria in pugna uersatur: pugna ī rebus siq dez fluunt / nihil aliud ꝙ fluxus ipse cōtrarius Quapp siquis / d / subtraxerit ex noīe hoc ādria nomē quod restat anria opus ip̄m declarat. cō stat plane ꝙ non fluxus cuiusq₃ ꝯtrarius rhoe idest fluxus fortitudo ē: s₃ oppositus illi q pre ter iustū fit fluxui. Neq₃ eīm aliter fortitudo es set laudabilis. Arren aūt. i. mas ⁊ aner. uir a simili quodā ducūt originē. s. ab ano rhoe idest sursum fluxu. Gine uero. i. mulier q̄si gone. i. fecunda ⁊ generatrix. Thely. i. femina ab the les. i. papilla dicit̄: Thele autē uidet̄ hermoge nes dici: q₂ thelenin. i. germinare pulularecq₃ fa cit ut irrigans ea que irrigant̄: her: Sic appa ret o socrates: so: Thallin idest uirescere aug mentum iuuenum representat: quasi uelox qd dam et subitū: qō īuuit ille q nomē cōflauit: ex thin. i. currere: et hallesthe i. saltare. Aīaduer tis me uelut extra cursuz delatum postq̄ plana ac puia nactus sum? Multa quoq₃ supsunt que ad seria ꝑtinere uidēt̄: her. Uera loqueris: so: Quoꝝ unuz ē ut uideamus qd techne. i. ars ī portet: her: Prorsus: so: Non ne hoc hexin ni idest habitū mētis oñdit / si / t / demit̄ interserit̄ aūt. o. mediū īter ch ⁊ n ⁊ e: her: Aride nimiū socrates ⁊ inculte: so: An ignoras beate uir no mina uetera distracta iā esse atq₃ cōfusa a ser monis tragici studiosis elegātie gratia addenti bus ⁊ subtrahētib₉ lr̄as? Ac partiz tēporis diu turnitate: ptiz exornationis studio undiq₃ puer tentibus: ut ecce ī catoptro. i. speculo q̄ absur duz ē / r / ipsius additamentū? Talie certe: ut ar bitror faciūt q oris illecebras plurisq̄ estimāt ueritatē. Quāobrez cū multa noībus ipsis adi iecerint tandē effecerunt ut nemo iā noīum sen sum aīaduertat. Queādmodū dū sphinga idest mōstrū quoddā ꝓferūt: cuz phisga ꝓnūptiare d beret: ac cetera multa ꝓfecto si daret̄ cuiq₃ arbi trata suo ⁊ demere et addere / magna utiq₃ eēt

Fortitudo Andria. Mas Arren. Mulier Gine. Femina Thely. Virescere Thallin. Ars Techne. Speculum Catoptrum. Sphinga monstrum.

licentia: ⁊ qōlibet nomen cuiq₃ rei unusq̄sq₃ tri bueret. her: Uera narras: so: Uera plane: s₃ e niz mediocritatē quādam atq₃ decoꝝ seruare te decet presidez sapientē. her: O utinā. so: Atq et ipse o hermogenes opto: ueruz ne ex acta ni miuz discussione uir felix exq̄ras: ne uim meam prorsus exhaurias. Adscendā qppe ad supradi ctoruz apicē: postq̄ post artē cōsideraueriīmus: mechanē. i. machinationē excogitationēq₃ soller tē. Uidetur autē significare idē qō multū ptige re ⁊ adscēdere. Cōponit̄ ergo ex his duobus mechus. i. longe et multū ⁊ aniti. i. adscender̄ penetrare / ptingere. S₃ ut mō dicebā ad sūm muz dictoruz ꝑueniēdū ē. Querēdūq₃ qd noīa ista significāt arete. i. uirtus ⁊ cacia. i. prauitas Alteꝝ qdē nōduz repio. alteꝝ patere uidetur: Nā supiorib₉ oīb₉ cōsonat: nēpe tāq̄ eāt oīa ca cos ion. i. male uadēs / cacia. i. prauitas erit tā re cū aīa male ad res ipsas accedet cōiter pra ua dicet̄: ꝓp̄e ḡ ac maxie ꝓcedēdi hec difficul tas ī dilia. i. timiditate p₃: quā nōduz declarauī mus / ꝑtermisimus eiz. Oportebat autē ꝯtinuo post fortitudinē ipaz īferre: Multa īsup alia ꝑ terisse uidemur: dilia significat duꝝ aīe uiculuz desmos eiz uīculuz ē. lian ḡ forte qddā durū q₃ significat. q̄re timiditas uehemēs ac maxiuz ē aīe uīculuz: queādmoduz ⁊ aporia. i. defectus īopia dubiū malū qddā ē: ac sumatiz qōcūq₃ ꝓ gressus ipsius īpedimētū: idq₃ male ēe ur̄ oñde re ī ipsa uidelicet motione īpediri atq₃ detineri. Quod cū aīa subit prauitate plena dicit̄: quod si illud prauitatis noīn talib₉ qbusdā ꝯpetit: cō trarium arete. i. uirtus significabit: ī primis. q dem facultatē agilēq₃ ꝓgressum. deinde solutuz ⁊ expeditum aīe bone īpetuz esse oz: Quāobrē absq₃ īpedimēto obstaculoq₃ airheō. i. sp fluēs iur̄ cognoīari posset airite forte uero ⁊ hereten nocat qs / q₂ sit hītus iste heretoratos. i: maxie eligendus: Uerum cōciso uocabulo arete deno minat̄: forsitan me fingere dices: Ego autē asse ro si mō noīn illud prauitatis quod retuli recte est īductum / recte quoq₃ ⁊ istud uirtutis noīn īduci: her: At cacon / i / malū p quod ī supiorib₉ mīta dixisti qd sibi uult? so: Extraneū qddā ꝑ iouem ac inuentu difficile: Itaq₃ ad hoc etiam machinamentum illud superius afferam: her:

Escron Turpe. Calon pulchrum. Conferens Sympheron. Emolumentum Cerdalion. Utile Lysiteles. Conducibile Ophelimon. Noxium Ulaberon. Damnosum Xemiodes. Dies himera Emera.

De Ratione nominum Ror.

Quid istud? so: Barbaricum qddā et hoc ēe dicā: her: ꝓbe loqui uideris: so. Ceteꝝ hec iā si placet mittamus: Nomina uero ista calon et escron idest pulchrum et turpe consideremus: Quid escrō īnuat satis mihi patere uidet̄. Nā pe cū supiorib₉ cōuenit: uidetur q noīa statu it / passiz agitationis īpedimentū uituperare: ut ecce / aī ischōn rhun. i. semp īpediēti fluxū / no men dedit aischoꝝ. Nūc uero ꝑstringentes es chron apellāt. Quid calon. i. pulchrū? so. Hoc cognitu difficilius ē q̄ ip̄m ita deducit̄ / ut har monie dūtaxat ⁊ longitudinis gratia ip̄m a / sit ꝓ ductuz: her: Quo pacto? so: Nomē istud cogi tationis cognomentū qddaz esse uidet̄. her: q istud ais? so: Quā tu cām apellationis rei cui usq₃ censes? an nō quod noīa tribuit? her. O so. Nō ne cā hec cogitatio ē uel deoꝝ uel homi nuz uel āboꝝ. her. Nēpe. so. Ergo calesā. i. qō uocat res / ⁊ calon idē ac cogitatio sūt. her. Ap paret. so. Quecūq₃ mēs et cogitatio agūt / laudā da sunt: q̄ nō uitupāda. her: Prorsus. so: Qō medicine ꝑtīceps / medicīe opa efficit: qō fabri lis artis / fabrilia. Tu uero qd setis? her: Idē. so: Pulchrū itaq₃ pulchra: her. Decet: so. Est aūt hoc ut diximus cogitatio. her. Maxie. so. Nomē itaq₃ hoc calon. i. pulchruz merito erit prudētie cognomētū / talia quedā agētis: qualia affirmātes pulchra esse diligimus. her: Sic ap paret. so: Quid ultra generis huius restat īue stigandū? her: Que ad bonū ⁊ pulchrū spectāt Cōferētia uidelz / utilia / cōducibilia / emolumen ta bonūq₃ cōtraria. so: Quid sympheron. i. con ferēs sit / ex supiorib₉ ipse inuenies. Nā noīs illius qō ad sciam attinet / germanū qddā appa ret. Nihil eīm ꝑ se fert aliud q̄ phorā. i latio / nē aīe simul cū rebus: que ue hinc ꝑueniūt / uo cari symphoronta ⁊ symphora. i. cōferentia: ex eo quod simul circūferūt̄. her: Uidet̄. so: Cer daleon aūt. i. emolumentū ab cerdus. i. lucro. Cerdos uero / siquis eiz ꝓ / d / nomini huic inse rat / quod uult exprimit. Nā bonū alio quodaz mō noīat: Qō eiz oībus īmiscet̄ diffusuz ꝑ oīa hanc ipaz eius uiz / significās / nomē illud exco gitauit / d / ꝓ / n / apponēs / ac cerdos ꝓnūptiauit. her. Quid aūt lysitelū. i. utile. so: Uidet̄ o her mogenes nō sicut caupones hoc utunt̄: iccirco

lysitelū uocari / q₂ analoma apolye. i. sumptus uitat et minuit. Ueꝝ q₂ cū uelocissimuz sit / res stare nō sinit / neq₃ pmittit lationē telos. i. finez ꝓgressionis accipere atq₃ cessare: s₃ soluit semꝑ ab illa fugatq₃ / siqs terīus supueniat: ipamq₃ ī desinētē īmortalēq₃ ꝑbet. hac rōe bonū lysitelū uocatū arbitror. Ip₃ eiz motiōis lyon telos. i. soluēs terminū lysitelū uocari uidet̄. Opheli mū ḡ. i. cōducibile pegrinū nomē ē. Quo sepe numero homerus ē usus. ē aūt hoc augēdi faciē diq₃ cognomentū. her. Quid de hoꝝ cōtrariis ē dicendū? so. Que ꝑ negationē istoꝝ dicūt̄ tra ctare nequaq̄ oz. her: Que nā ista? so. Asym / phorō / anopheles: alysiteles / acerdes. her: Ue ra loq̄ris. so: S₃ ulauerō / et xemiodes. i. noxiū et dānosuz. her: Certe. so. Ulauerō qdē: ulap ton rhū ēe dicit. i. qō uult aptiz. i. īpedire ⁊ co ercere. rhū. i. fluxū / hoc aūt passiz uitupat qōq₃ uult aptiz rhū / recte uulapteꝝ apellaret̄. ueꝝ or natus gr̄a ulauerō arbitror noīatū. her: Uaria tibi suboriunt̄ o socrates noīa. atq mihi uideris ī p̄ītia q̄si palladie legis ꝑludiū qōdaz ꝑcinuis se / dū noīn hoc uulapteꝝ ꝓnūptiares. so. Non ego ī cā suz hermogenes: s₃ q nomē ip₃ institue rūt? her: Uera loq̄ris Ueꝝ xemiodes qd? so. Quid ēe dēat xemiodes dicā hermogenes: ⁊ ui de q̄ uere loq̄r / quotiēs dico ꝙ addētes ac de mētes lr̄as lōge noīuz sensuz uariāt: adeo ut se pe exiguuz qd mutātes / ꝯtriaz significationē idu cant: qō appet hoc ī noīe deon. i. oportunū: ue nit hoc mihi nup ī mentē / ō eo qō dicturus suz cogitāti. Recēs ꝓfecto uox ista nob₉ pulchra: coegitq₃ ꝯtriuz sonare nobis deon ⁊ xemiodes / sensuz ip̄m cōfundēs. Uetus autē qd nomen utrūq₃ uult explicat. her: Qui istuc ais? so: Di cā eqdē: aut te ꝑterit maiores nr̄os frequenter i / ⁊ / d / uti solitos: nec rarius mulieres. q̄ maxie priscam uocem seruant. Nunc autē pro / i / uel ipsum / e / uel adhibent. pro / d / uero / x / quasi hec magnificentius quiddā preferāt. her: Quo pacto? so. Ut ecce uetustissimi uiri himeram di em uocabant. posteriores autem partim emerā ptiz himerā uocāt. her: Uera hec sūt. so. Scis igitur uetusto illo noīe tm̄ mētē eius q noīn ipo suit dclarari. Nā ex eo qō himirusin. i. dsiderā tib₉ hoīb₉ gratulātib₉q₃ e tenebris lumē emicuit

diem bimerā cognominarūt: her. Appar3. so. Nūc antē ita more tragico decantatū ē: ut qd sibi uelit bemera nequaq̄ itelligas: quā q̄ arbitrant nōnulli bimerā dici q̄ bimera. i. mansueta queq̄ efficiat: ber: Ita mihi uidetur: so: Neq̄ te fugit ueteres çygon. i. iugū: dyogon uocauisse: her: Plane. so: Ei3 uero çygon nihil aperit at dyogon dyin agoge3. i. duo⁊ cōductionē ligādi simul gratia monstrat. Ideoq̄ ē de multis alíis iudicandū: ber: Patet. so: Eadē rōne deon ita pronūptiatu3 cōtrariu3 nominū oīu3 que ad bonū spectant ostendit. porro boni spēs existēs deon desmos idest uinculū quoddā et ipedimētu3 pcessionis esse uidetur: tāq̄ ulaueru. i. noxii affine quiddā: ber: Ita maxīe apparet o socrates: so: Ue⁊ nō sic in hoīe ueteri: qō uerisimilius est recte institutū fuisse q̄ nostrū. Nēpe cū superioribus bonis cōsenties: si p: e/i/uerus restituas. Neq̄ eim deon/s3 dion bonum illud significat quod semp nominū laudat inuentor. Atq̄ ita secum ipse non desidet imo ad idē spectant: deon quasi dion ophelimon: lysiteluz/cerdaleon/agathon/sympheron: euporon idest facile ad pgressum: uniuersu3 hoc diuersis nominibus inuit/aliquid p oīa penetrans/oīaq̄ pornans: idq̄ ubi laudatu3: Quod uero obstat et detinet/iprobatum: Quin ēt in noīe hoc zemiodes/si ueterū more/d pro/3/ posueris / apparebit tibi nomē istud dunti ion. i. liganti sistentiq̄ quod pergit iposituz: unde et demiodes cognominandū: ber: Quid bidone/lype/ epithymia: Uoluptas: sc3 dolor cupiditas: socrates: et huius generis reliqua? so: Haud nimis obscura mihi uidentur bermogenes: bidone idest uoluptas siquidem actionis illius nomē est q̄ ad onisim idest utilitatē emolumentūq̄ tēdit: d: uero adiectu3 facit ut p eo quod ē ionisis bidone pferatur. lype idest dolor a dialyseos idest dissolutione corporis trabi uidetur. Nam in huiusmodi passione corpus dissoluit: ania idest tristitia quod ipedit iene idest ire demonstrat: alge/don idest cruciatus: peregrinū nomē uidet ab alginu dictu3. odine idest dolor et afflictio ab endyseos. i. ingressione doloris denoiat: her: Uidet: so. Achthedon. i. meror langorq̄ latōnis grauedinē tarditatēq̄ significat: achthos e

niz onus ē: ion uero pgens. chara uero. i. letitia gaudiūq̄ a diachaseos. i. pfusiōe ⁊ euporias. i. facilitate: rhoes. i. motionis aīe dicit. terpsis idest delectatio ab terpnu. i. obletamēto ducit Terpnō aūt a pnoi. i: ispiratione delectationis i aīa3: Quare merito uocaret ēpnu3. i. ispirās. Tēporis aūt iteruallo ad terpnon deuentū est. euphrosyne: i. bilaritas ⁊ alacritas: quā ob cā3 dicatur assignare nihil opus: Nā cuiq̄ p3 nomen hoc trahi ab eo quod dicit eu: i. bene symphereste. i. una seq/q̄si dicat aīa bn̄ res assequi: Un̄ eupherosyne uocari deberet: tn̄ euphrosyne3 apellant: S3 neq̄ difficile ē assignare qd epithymia. i. cupiditas sibi uelit Nomen qppe istud uiz tendentē in thymon. i. aīum ⁊ iram et furorē ostendit: thymos aūt a thyseos et zeseos idest flagrātia feruore et ipetu aīe. pinde bimeros. i. suauis et blāda pfusio/dicit rho. i. fluxū aīam uehemēter alliciente. ex eo eīm q̄ bieme no3 rhi idest icitatus rerūq̄ appetēs fluit animā uehemēter attrabit pp ipetu3 siue icitamentu3 fluxus: ab hac tota ui himeros ē nūcupatus Preterea pothos uocat: i. desideriū: qō sane psentē suauitatē nō respicit/queādmodum bimeros: s3 abn̄te3 ardet. Un̄ pothos dicit quasi apontos. i. absentis ɔcupiscētia. Ideoq̄ ipse i idqō gratū ē animi nixus/pn̄te eo qō cupit bimeros abn̄te pothos denoiatur Eros aūt. i. amor q2 isrhi. i. ifluit extrinsecus: neq̄ ppria ē bn̄ti rhoe. i. fluxio ista: s3 infusa per oculos: Quapp ab esrin idest ifluere: esros. i. influxio/amor ab antiquis nr̄is apellabat: Nā omicron p omega utebant: nūc aūt eros dicit omega pro omicron iterposito: Ue⁊ qd deinceps cōsiderādu3 pcipis: ber: Doxa idest opinio ⁊ talia q̄dā unde nom̄ bn̄t? so: Doxa uel a diozi idest psecutione dicit q̄ pgit ⁊ psequtur aīa/cōditionē re⁊ inuestigās: uel a tozu uole: i: arcus iactu: Uidet autē binc potius depēdere oiesis: i: existimatio huic cōsonat: Oñdit qppe isin: i. igressu3 aīe i unumquodq̄ cōsiderandū: oin idest q̄le sit: queādmodu3 et uule: i: uoluntas a uole: i: iactu dicit: Et uulesthe: i: uelle pp ipm attingēdi nixu3 significat ēt ephiesthe: i: cupe et uuleuesthe: i: cōsulere: Omnia hec opinionem sequentia/uoles ipsius idest iactus et nixus imagines esse uident:

Queādmodū contrariu3. auulia. i. priuatio uoluntatis/defectus quidam consequendi impos apparet: quasi non contendat. neq̄ etiā quod itendit uult/cupit/inuestigat/adipiscatur. ber. Frequentiora bec congerere uideris o socrates quare finis iam sit fauente deo. Uolo tamē ad huc anancem ⁊ ecusion. i. necessariu3 ⁊ uoluntariu3 declarari. Nēpe superioribus ista succedunt. so. Ecusion equidem ē icon. i. cedens neq̄ renitēs. hoc siquide3 noīe declarat icon ion ti. i. cedens eunti. i. quodue ex uolūtate perficitur. Ananceon uero. i. necessariū ⁊ obsistēs cū preter uoluntatē sit circa errorem inscitiamq̄ uersabitur. describitur autē ex processu frui necessitate3: quoniā in uia aspera densa incessum probibent. Unde ananceon dictū est/quasi per ancus ion. i. per uallē uadens: Quousq̄ uero uiget robur ne deseramus. Quāobrem interroga ammabo neq̄ desistas. ber. Ecce rogo que maxia sunt et pulcherima. alethiam. i. ueritate3 ⁊ pseudos. i. mendaciū. ⁊ on. i. ens. ⁊ quare id quo de hic agimus onoma. i nomē dicitur. so. Quid uocas maiesthe? ber. Uoco equidē inq/rere. so. Uidetur nomen hoc ex sermone illo ɔflatum/quo dicitur on. i. ens esse/cuius nomē inquisitio est. Quod clarius certe comprebendes in eo quod dicimus onomaston. i. noīandū hic eīm exprimit nomē quid sit entis uidelicet inquisitio. Alethia uero sicut ⁊ alia cōponi uidētur. Nam diuina eius quod est latio noīe hoc icluditur. alethia quasi existens thia. ale. i. diuina quedā uagatio pseudos aūt contrariū motionis. Rursus hic uituperatur agitationis obstaculu3: quodue sistere cogit. Nā a catheudo. i. dormio ducitur. ps. uero adiectu3 sensu3 nominis occulit. On uero ⁊ usia. i. ens ⁊ eēntia cū alethia. i. ueritate congruunt/si i apponat: nam ion. i. uadens significat. At ucon. i. non ens: quidam noīant ucion. i. non uadens: ber: Hec mihi uideris o socrates fortiter admodum discussisse. Uerum siquis te pcontet que sit recta istorum interpretatio: que dicuntur ion. i. uadens. rheon. i. fluens. dun. i. ligans ac detinens: qd illi potissimū respōdebimus? habes ne? so: Habeo equidem: pfecto nuper subcurrit nobis aliquid cuius responsione quicq̄ uideamur affer

re. ber: Quale istud? so: Ut quod minime cognoscimus: barbari cū esse dicamus: forte eīm partiz reuera talia sunt. forte uero partim ac psertim noīa prima tempo⁊ confusione inscrutabilia. Et eīm cum passi3 uocabula distrahant: nihil mirū esset si prisca lingua cum nostra collata nihilo a barbarica uoce differret: ber. Haud alienum ē a ratione quod dicis. so: Consentanea quidem affero: nō tamē iccirco certamen excusationē uidet admittere: S3 conemur ista disquirere: atq̄ ita consideremus: siquis semp uerba illa per que nomen dicitur quereret/rursusq̄ illa per que dicuntur uerba sciscitaretur pgeretq̄ ita perquirere nō ne qui respondet/defatigari tandē ⁊ renuere cogeret? ber. Mihi sane uidetur: so: Quādo itaq̄ qui responsum denegat/merito cessabit? An non postq̄ ad noīa illa peruenerit/que cetero⁊ sunt et sermonu3 ⁊ nominū elementa? Hec utiq̄ si elementa sunt/ex aliis noībus cōposita uideri non debēt: quēadmodu3 supra agathō. i. bonum diximus ex agastu. i. iocūdo amabiliq̄: ⁊ thou. i. ueloci ɔpositu3: thoon rursus ex aliis constare dicemus: Illaq̄ ex aliis: s3 postq̄ ad id puenerim qō ultra ex aliis noibus nō cōstituit/merito nos ad elementū puenisse dicemus/nec ulterius hoc in alia noīa referēdū ber: Scite mihi loq uideris so: An nō ea ō qb3 paulo an̄ iterrogabas noīa elemēta sunt? oporteq̄ rectā illo⁊ rationē aliter q̄ reliquo⁊ iuestigare? ber: pbabile id qdē so: pbabile certe bermogenes: Supiora itaq̄ oīa i hec redacta uidēt: ac si ita se res h3: ut mihi uidet: rursus age hic una mecū ɔsidera/ne forte delirē: dū rectā primo⁊ noīum rōe3 exponere tento: ber: Dic mō: ego nāq̄ p uirib3 meditabor: so: Arbitror eqdē i hoc te cōsentire unā ēe rectā ⁊ pmi ⁊ ultimi noīs rōe3: nullūq̄ illo⁊ eo qō nom̄ ē ab alio discrepar: ber: Maxie: so: Et ei3 oīu3 q̄ supra retulimus noīu3 recta rō i hoc ɔsistit: ut q̄lis q̄q̄ res sit indicaret: ber: p culdubio: so: Hoc utiq̄ nō minus prioribus q̄ posterioribus ɔpetere debet: si noīa futura sūt ber: Prorsus: so: Atq posteriora noīa p priora hoc efficer poterāt: ber: Apparet: so: Pria q̄bus alia nō pcedunt: quo pacto q̄ maxīe res ipsas nobis ostendent? si nomina esse debent.

Ad hoc mihi respõde: si uoce et lingua carnis semus/ uoluissemusq; res inuicẽ declarare: nõ ne pinde ac nũc muti/ manib; capiteq; et ceteri mẽbris significare tẽtauissemus? her. Haud ali ter socrates: so. Ergo supnuz qdpiaz ac leue õ monstraturi: celũ uersus manuz extulissemus: ipam rei naturam imitãtes. Inferiora uero et grauia deiectione quadã humi inuissemus. qn et currentem equuz uel aliud quicq̃ aĩalium in dicaturi/ corporuz nostrorum gestus figurasq; ad illorum similitudinẽ q̃ proxime quisq; finxisset. her. Necessariũ quod ais esse mihi uidet. so. Nunc imoduz ut arbitror his corpis ptibus oĩsuz eẽt corpore uidelicet quod qsq; mõstrare uoluerat imitante: her. Ita certe: so. Postq̃ uero uoce lingua et ore declarare uolumus: nõ ne ita de muz per hec ostensio fiet/ si per ea circa quodli bet facta fuerit imitatio? her. Necessariũ puto so. Nomẽ itaq; ẽ: ut apparet imitatio uocis: q̃ quisqs aliquid imitat per uocẽ imitat et noĩat her. Idẽ mihi quoq; uidetur. so. Nõdum tñ recte dictuz existimo. her. Quãobrez. so. Qm̃ istos ouiũ et gallorum ceterorũq; aĩalium imita tores fateri cogeremur/ noĩare eadẽq; imitant her: Uera loqueris. so. Decere id censes? her. Nequaq̃: sed que nã o socrates imitatio nomẽ erit? so. Non talis imitatio qualis que p musi cam fit: quãuis uoce fiat. neq; ẽt eorũdem quo rum et musica imitatio ẽ: neq; eĩm p musicam imitationẽ noĩare uidemur. Dico aũt sic. Adest reb; uox et figura colorq; plurimis. her: Oĩo so. Uidetur mihi siquis hec imitet/ neq; circa imitationes istas noĩandi facultas consistere. he siquidem sunt/ partiz musica/ partiz uero pic tura: non ne? her. Plane. so: Quid ad hoc? nõ ne essentiam esse cuiq; putas: quẽadmodũ colo ri et ceteris que supra diximus? an nõ inest co lori ac uoci essentia quedã: et aliis oĩbus qcũq; essendi apellatione sunt digna? her. Mihi qdez uidetur. so: Siquis cuiusq; essentiã imitari lit/ teris syllabisq; ualeret/ nõ ne quid unũquodq; sit: declararet? her. Maxĩe quidẽ: so. Quẽ hũc esse dices? supiores quidẽ partiz musicum ptim pictorem cognominabas: hũc uero quomodo uocabis? her. Uidetur hic mihi o socrates quẽ iam diu querimus noĩandi auctor: her. Si uer hoc ẽ considerandũ iam de noĩbus illis que tu exigebas rhoes. i. fluxu. iene. i. ire. schesces. i. detentione: utruz litteris syllabisq; suis reuera eẽntiã imitat/ nec ne? her. Prorsus. so: Age ui deamus nũqd hec sola prima noĩa sint: an sint et alia preter ista? her: Alia equidẽ arbitror: so Consentaneum ẽ ceterum quis distinguẽdi mo dus: unde imitari incipit imitator? Nõ ne quã do quidẽ litteris ac syllabis essentie fit imitatio prestat primũ elementa distinguere? quẽadmo dum qui rhythmis dant operã/ elementorum pri mo uires distingũt: deinde syllabarum tantuz rhy thmos tandẽ ipsos aggrediuntur: prius uero nequaq̃: her. Utiq;. so. An non ita et nos pri mo oportet litteras uocales distinguere: postea reliquas/ secundũ spẽs/ mutas et semiuocales. Ita eĩm in his eruditi uiri loquũtur. ac rursus uocales quidẽ: non tamen semiuocales et ipsa/ rum uocaliũ species inuicẽ differentes. Et post q̃ hec bene oĩa discreuerimus/ rursus inducet noĩa considerareq; si sunt in que oĩa referunt quẽadmoduz elementa: ex quibus cognoscere licet et ipsa: et si in ipsis species ptinent/ eodem modo: sicut in elementis. his oĩbus excogitatis scire oportet adferre sm similitudinẽ unũqdq; siue unum uni sit admouendnz/ seu multa inui cem cõmiscenda: ceu pictores similitudinez uo lentes exprimere interdũ purpureuz dũtaxat co lorem adhibent: interdũ quẽuis colorẽ: Quan doq; multos cõmiscent: ueluti cuz imaginẽ uiri q̃ similimã effingere uolunt/ uel aliud quiddaz huiusmodi: quatenus imago queq; certis colo ribus indiget. haud secus et nos elementa reb; accomodabimus: et unũ uni quocũq; egere ma xime uideatur. Symbolaq;. i. coniecta conficie mus: quas syllabas uocant. Quas ubi iunxeri mus: ex eisq; noĩa ũbaq; cõstituerimus/ rursus ex noĩbus ac uerbis magnuz iam quiddã et pul chrum et integrũ construemus/ et quẽadmodũ totum ipsuz cõpositũ pictura aĩal uocat: ita nos contextum hunc integrum orationẽ uel noĩandi peritia uel rhetorica fabricatã: uel alia quauis que id efficiat arte. Immo nõ nos istud agens Moduz nãq; loquẽdo transgressus sum. quip pe ueteres ita conflarunt: si ita est constitutum Nos autẽ oportet si modo artificiose considera

turi sumus ipsa oĩa sic distinguẽtes/ siue ut con uenit prima noĩna et posteriora sint posita/ siue non ita excogitare. Aliter autẽ conuertere uidẽ dum ẽ o amice hermogenes ne forte sit error. her. Forte per iouẽ o socrates: so. Nunqd' ipe confidis ita te posse distinguere? Ego eĩm me posse diffido. her: Multo igit magis/ ipse diffi do: so/ Dimittemus igitur? an uis utrũq; ualent experiamur? Et si parum quid horum nosse possu mus aggrediamur: ita tamẽ ut supra diis pre/ fati: utq; illis diximus/ nihil nos ueri itelligẽ tes opiniões hoĩum õ illis cõiicere/ ita et nũc p gamus nobis ipsis similiter predicentes. Qõ si q̃ optime distinguẽda hec fuissent uel ab alio quopiaz uel a nobis/ sic certe distinguere opor tuisset. Nunc autez ut fertur pro uiribus ista nos tractare decebit. Admittis hec? uel qd ais her. Sic prorsus opinor: so. Ridiculuz uisum iri o hermogenes arbitror q̃ res ipse imitatiõe per litteras syllabasq; facta manifeste fiãt. Ne cessariuz tamẽ: neq; eĩm melius hoc habemus quicq̃: ad quod respicientes de ueritate primo rum nominuz iudicemus: Nisi forte quẽadmo duz tragici quotiens ambigunt cõmentariis q/ busdam machinamẽtis ad deos confugiunt/ ita et nos ocius rẽ expediamus dicentes deos prĩa noĩa posuisse. et icciro recte instituta fuisse. nũ quid potissimus nobis hic sermo? an ille qõ ip sa a barbaris quibusdã accepimus. Nobis qp pe antiquiores sunt barbari: uel q̃ uetustatẽ ita ea discerni nequeũt ut et barbara? Tergiuersa tiones iste sunt et bellissime quidẽ illorum quicũ q; nolint de recta impositione primorũ noĩum reddere rõem. Et eĩm quisquis rectã primoruz noĩum rõem ignorat/ sequẽtium cognoscere ne quit. hec porro ex illis declaranda sunt. illa au tem is ignorat: quin potius necesse est sequenti um peritiã profitentẽ multo prius et absolutius antecedẽtia cõprehendisse: posseq; ostẽdere. ali ter autem scire debet se in sequentibus delira/ turum. an aliter ipse censes? her. Haud aliter socrates: so. Que ego sensi de primis noĩbus/ insolentia ridiculaq; admodũ esse mihi uident Eaq; tecum si uelis cõmunicabo. Siquid uero tu melius inueneris mecũ et ipse cõica. her. Ef ficiam: sed dic iam forti animo: so: Principio ipsum. r. uelut istramẽtũ oĩs motus esse uidet Cur autem motus cinisis apelletur non dixim patet tamẽ q̃ iesis. i. itro ẽe uult. Nõ eĩm . s. ita. quõdã: sed. e. utebamur. principium autem ab ciin. i. ire qõ peregrinũ nomẽ est: et iene. i. ire significat. Quare si priscuz eius nomen re/ periatur in uocẽ nostrã translatum recte icsis a pellabitur. Nunc autẽ ab ciin nomine peregrio et ipsius idest ita cõmutationẽ/ et. n. ipsius in terpositione cinisis nũcupatur. Oportebat aũt cinisim uel isim dicere. stasis. i. statio: negatio ipsius iene: i. ire esse uult: sed ornatus cã stasis denoĩatur: Elementũ utiq; ipm. r. oportunum motus instrumentũ: ut modo dicebam uisum ẽ nominũ auctori ad ipam lationis similitudinez exprimendã: passim itaq; : r. ad motus expres/ sionem utit: In primo quidẽ ipso rhin et rhoe idest fluere fluxuq; / per litterã: r. lationem imi tatur: deinde in tromo: idest tremore et trachi aspero: Itẽ in uerbis huiusmodi cruin percute re/ thrauin uulnerare: erycin trahere: thriptin frangere eneruareq;: cermatizin incidere: rhem bin uacillare irritare et circũuersare. Hec oĩa ut plurimuz per. r. ad similitudinem motionis effingit. Mitto eĩm q̃ lingua in hac littera pro numptianda mĩme ĩmoratur quin potius con/ citatur/ Quo circa ad istorum expressionẽ ipso. r. potissimuz usus fuisse uidetur: Usus ẽ et: i: sci licet iota ad tenuia q̃q; p oĩa maxĩe penetrãtia: Iccirco iene et iesthe idest ire pgrediq; p: i: imi tatur: Quẽadmodũ per/ f/ ps/ s/ ç/ que littere ue hementioris spũs sunt/ talia quedam nominum auctor exprimit psychron frigiduz: zeon feruẽs siesthe cõcuti et cõiter cõcussionẽ quassationẽq; Quotiensq; uehemens quidpiã et spũ plenũ imi tari uult nominuz institutor tales utplurimũ lit teras adhibet: quin ẽt ipsius/ d/ cõpressionez ac t/ et lingue uelut herentis retractionem p opor tunã existimasse uidet ad uinculi et statõnis po tentiam exprimendã: Et qr in lauda: proferẽdo maxime lingua prolabitur/ icciro p hoc uelut ex similitudine quadam noĩauit: lia idest lenia: et olisthenĩz labi: et collodes liquidum: liparõ pingue: ceteraq; huiusmodi: Quia uero laben tem linguam: g: remoratur eo interiecto forma uit glischron lubricuz: glycy dulce: gliodes ui

scosum lutulentũ: Aduertẽs quoq; ipsius /n/ sonũ imo in gutture detineri/eo noĩauit endon et entos idest quod intus est ⁊ que intrinsecus sunt: ut res per litteras representaret. Ipsum uero aimegalo idest magn o tribuit et ipm ita/mici idest longitudiñ: qm magne littere sũt In noĩe autẽ strongylon idest rotondũ ipso /o/ indigens/o/ut plurimuz miscuit: Eademq; rõne cetera secundum litteras ac syllabas rebus sin gulis accomodare uidet noĩum auctor/signuz nomẽq; constituens. Ex his deinde spẽs iam re liquas per similitudinẽ constituere: Hec mihi hermogenes recta uidetur esse noĩum ratio: ni si quid aliud cratylus hic afferat: her: Et eiz o socrates sepe me turbat cratylus iste: ut a prin cipio dixi: dum esse quandã asserit rectã noĩuz rõem: que uero sit non explicat: ut discerner ne queam utrum de idustria nec ne adeo sit obscu rus: In presentia igitur o cratyle corã socrate dicas utrum placeant ea tibi que socrates d̃ no minibus predicat: an preclarius aliquid affer/ re possis: quod si potes adducas ĩ medium/ ut uel a socrate discas ul nos ãbos erudias: cra: Uidetur ne tibi hermogenes facile esse tã bre/ ui percipere quoduis atq; docere? nedum rẽ tan tam/que maximũ qd de maximis estimat: her: Non mihi p iouẽ: quinĩmo scire loquutũ hesio dum arbitror ꝙ ope pretium sit paruum paruo adere: Quare si quicq; licet exiguum perficere uales/ne graueris: sed et socratẽ istum iuua/⁊ me insup/debes eim: so: Equidẽ o cratyle nihil eorum que supra cõmemorati assererẽ: Nẽpe utcũq; uisum est cum hermogene hoc indagaui quocirca aude siquid melius habes exprimere tãq; sim libenter quod dixeris/ suscepturus: Neq; eĩm mirarer siquid tu hisce haberes pre clarius. Uideris porro et ipse talia quedã con siderasse: ⁊ ab aliis didicisse. Siquid ergo pre stantius dixeris me inter discipulos tuos circa rectã nominuz rõem unum cõnumerato. cra. Certe mihi o socrates: ut ais: cure ista fuerunt ac forte discipulũ te efficerẽ: Uereor tamen ne contra omnio se res habeat. Cõuenit mihi nũc idem erga te dicere quod aduersus aiacem ĩ sa cris achilles inquit. Generose ait aiax telamo nie populoꝝ princeps: oĩa mea ex sententia pro

tulisti. Ita tu quoq; o socrates nostra ex mente uaticinari uideris: siue ab euthyphrone fueris inspiratus: siue musa quedã tibi pridẽ inherens nunc te protinus concitauerit. so. O uir bone cratyle/ego quoq; sapiam meã iam pridem ad miror/neq; nimis confido. quare examinandũ quid dicã existimo. Nã a seipso decipi grauissi muz est: nimis eĩm periculosa res est/cũ seduc tor abest nũq;: semperq; deceptum proxime comi tatur. Oportet itaq; superiora frequenter ad uertere: ⁊ ut poeta ille ait/ante illa retroq; con spicere. Atqui ⁊ in presenti uideamus quid a nobis sit dictum/rectam diximus noĩs rõem: q̃ qualis queq; res sit ostendit. Nũquid sufficiẽ ter esse dictum asserimus? cra. Ego quidẽ asse ro. so: Doctrine igitur gratia noĩa ipsa dicunt cra. Prorsus: so: An non et artez esse dicimꝰ ⁊ ipsius artifices? cra: Maxie. so. Quos? cra: Quos a principio tu legum et noĩum condito/ res cognominabas. so: Utrum hanc artẽ simi liter atq; alias inesse hoĩbus an aliter arbitra/ mur? Id aũt est quod uolo/pictores quidã d̃ teriores sunt/quidam prestantiores. cra. Sũt. so. Nõne prestãtiores opera sua pulchriora fa ciunt? figuras uidelicet aĩalium: ceteri cõtra? Edificatores quoq; similiter partiz pulchriores partim turpiores domos efficiunt: cra. Sic ẽ. so. Nõne ⁊ legum ipsaꝝ auctores partim opa sua pulchriora/partim turpiora efficiunt? cra. Haud amplius istud admitto. so. Nõ ergo le ges alie meliores/deteriores alie tibi uidentur cra. Non. so. Neq; etiam nomẽ ut apparet: aliũ melius aliud deterius ĩpositũ arbitraris. cra. Neq; istud. so: Ergo oĩa nomina recte posita sunt: cra. Quecũq; uidelicet noĩa sũt. so. Quid de huius hermogenis quod supra dictũ est no mine? Utrum dicendũ non esse illi istud impo situm/nisi quid hermu geneseos. i. mercurii ge nerationis illi competat? An ĩpositum quidem non tamen recte. cra. Neq; ĩpositũ esse o socra tes arbitror: sed uideri ẽe aũt alterius cuiusdã nomen: cui natura inest: que noĩe continetur. so. Utrum neq; mentitur quisquis hermogenẽ esse cum dicit. Neq; eĩm hoc est dubitandum/ quin euz dicat hermogenẽ esse: cũ non sit. cra. Qua ratiõe id ais? so. Nũquid ex eo ꝙ nõ dat

dicere falsa/sermo tuus cõstat: ⁊ circa istõ uer satur? pmulti nẽpe id o amice cratyle ⁊ nunc p̃ dicant ⁊ quondã asseruerũt: cra: Quo pacto o socrates dum dicit quis quod dicit/quod non est dixerit? An non hoc est falsa dicere: que nõ sunt dicere? so: Preclarior hic sermo amice ꝙ conditio mea ⁊ etas exigat: Attamẽ mihi dicas utrum loq̃ falsa non posse aliquis tibi uidet/fa ri autẽ posse? cra: Neq; fari: so: Ac etiã neq; dicere: neq; apellare salutareq;. Queadmodũ siquis tibi obuius hospitalitatis iure manu te prehendẽs dicat: Salue hospes atheniẽsis smi crionis fili hermogenes: Ille loqueret ista/uel fari diceret: uel diceret uel salutaret apellaret q; ita/nõ te quidẽ: sed hunc hermogenem/aut nulluz. cra. Uidetur mihi o socrates in cassum hec iste uociferare: so: Sat habeo utrum uera uociferat qui ita clamat/an falsa? Aut partim uera ptim falsa? Nã hoc quoq; sufficiet. cra. Sonare hunc ego dicam seipm frustra mouen tem: ceu siquis era pulset: so. Aiadūerte craty le utrũ quoquomodo cõueniamus. Nõ ne ali ud nomen/aliud cuius nomen est/esse dicis? cra. Equidem. so: Et nomẽ rei ipsius imitatio/ nem quandã esse? cra. Maxie oĩum: so: Et pic turas alio quodã modo reꝝ quarũdam imitatõ nes? cra. Certe. so: Age uero forte ego qd di cas/non satis intelligo: tu aũt forsitan recte lo queris/possumus has imitationes utrasq; et picturas et noĩa rebus his quaꝝ imitatiões sũt attribuere: nec ne? cra. Possumus: so: Aduer te istud in primis: nũquid possit aliqs uiri ima ginez uiro: ⁊ mulieri mulieris tribuere: ⁊ in a liis eodem pacto? cra: Sic certe: so. Num ⁊ p̃ tra? uiri imaginẽ mulieri/⁊ mulieris uiro? cra. Et hoc. so. An utreq; distributiones huiusmõi recte sunt? uel potius altera? que cuiq; ppriuz similemq; attribuit? cra. Mihi quidẽ uidet: so. Ne igitur ego ac tu cum simus amici in uerbis pugnemus: aduerte quod dico. Talem ego di stributionem in imitationibus utrisq; taz nomi nibus ꝙ picturis rectam uoco/⁊ in noĩbus nõ rectã modo/sz ueraz. Alterã uero dissimilis ip sius tributionẽ illationẽq; non rectã/⁊ in nomi nibus preterea falsam. cra: At uide o socrates ne forte in picturis dũtaxat id contingere possit

ut quis male dispertiat: ĩ noĩbus aũt minime sz necessariuz sit recte semp adscribere. so. qd ais? quo ab illo hoc differt? Nõ ne fieri potest ut cuipiã uiro quis obuius/dicat hec tua figu ra est: ostendatq; illi forte uiri illius figurã/for te etiã mulieris. Ostendere inq; sensibus ocu/ lorum offerre: cra. Certe. so: Nõ ne iterũ/ut ei dem factus obuiã dicat/nomen id tuuz ẽ. Imi tatio quippe aliqua nomen est queadmoduz et figura/dico autem. Nõ ne licebit illi dicere no men hoc tuum est? deinde in aure se idem ĩfun dere/forte eius imitationẽ dicendo ꝙ uir ẽ. for te uero femine cuiusdam humane imitationez: dicendo ꝙ mulier. Nõ uidetur tibi hoc aliquã do fieri posse? cra. Concedere tibi nolo o socra tes: sic esto. so. Recte facis amice ac si id ita se hz/controuersia iam tollet. porro si in his hu/ iusmodi quedam ptitio fit: alterũ uera loqui al terum loqui falsa uocamus: Si hoc accidit: et possumus nõ recte noĩa distribuere: ⁊ que non ppria sunt cuiq; reddere: similiter in uerbis ab errare licebit. Sin autem uerba noĩaq; ita cõ gerere/datur/necesse est ⁊ orationes similiter. Oratio quippe ut arbitror/est uerboꝝ ⁊ nomi nuz compositio. Quid ad ista cratyle? cra. Nõ et tu: probe nãq; loqui uideris. so. Quin etiaz si prima noĩa ad litteras ipas quadã imitatione referimus: contingere põt in his queadmoduz in picturis: in quibus accidit ut congruas oẽs figuras coloresq; adhibeamus. Itẽq; ut nõ om nes/sz partim supaddamus/partiz subtrahant plura.q; et pauciora exhibeamus. Non ne fieri hoc? cra. Proculdubio: so: Qui conuenientia oĩa tribuit/pulchras litteras ⁊ imagines reddit Qui uero addit uel aufert litteras qdẽ ac ima gines et ipe facit: sz malas. cra: Nẽpe. so. Qui autem per litteras ac syllabas rerum essentiam imitat: nõ ne eadẽ rõe si competentia oĩa tribu it/pulchrã imaginẽ efficit? Id autem nomẽ ex istit/ sin autem in paucis deficiat uel excedat. Imago quidẽ efficietur/sz non pulchra. Quã obrem noĩa quedã bene instituta erũt/quedam contra. cra: Forte: so: Forsitan ergo unus no minuz bonus erit artifex/malus alter. cra. pro fecto: so: Nõ ne huic nomen erat nominuz con ditor? cra. Uera hec sunt: Uerum cernis o so

crateȝ quotienȝ has litteras /a/et/b/ ꝛ q̄ð uis elementoꝝ noībus per arteȝ grāmaticā attribu imus /siquid auferimus uel addimus uel ēt per mutamus ꝙ nomen quidē scribimus non tamē recte? imo uero id nullo mō scribimus: qn po tius statim aliud quiddā est: cum primuȝ istoꝝ aliquid patitur. so: Uidēdum cratyle ne forte minus recte hoc pacto cōsideremus. cra: Quo pacto? so: Fortassis quecumq̄ aliquo ex nume ro constare uel non constare necesse ē/id quod ais ꝑpetiunt: quēadmoduȝ deceȝ aut qui uis a lius numerus. Nā qlibet numerus quocumq̄ addito uel ablato/alius statiȝ efficitur: forte ue ro qualitatis cuiuslibet ꝛ imaginis haud eadeȝ ratio est: s̄ȝ diuersa. Neq̄ eīm oīa imago habe re d̄bet/quecumq̄ illud cuius imago est: si mō ē imago futura. Aiaduerte num aliquid dicaȝ An duo quedā hec erunt/cratylus uidelicet et ipsius imago? siquis deoꝝ nō modo coloreȝ tu um figurāq̄ expresserit/ut pictores solēt sed in teriora quoq̄ oīa similia tuis effecerit/ molliti em eandē calorēq̄ motum/aīam/sapiam: ꝛ ut breui cōplectar talia prorsus effinxerit oīa/qua lia tibi insunt. Utrum in q̄ alteꝝ istoꝝ cratylus erit/alterū cratyli ipsius imago? An cratyli po tius gemini? cra. Cratyli o socrates ut arbitror duo. so. Cernis amice aliā imaginis rōem esse querendā q̄ illoꝝ que paulo āte diximus? neq̄ cogenduȝ esse siquid uel additum uel ablatum fuerit/ut non amplius sit imago. An nō sentis q̄tum deest imaginibus/ut eadē habeāt que et illa quoꝝ imagines sunt? cra: Equidē. so: Ridi culum aliquid cratyle/ex noībus cōtingerȝ his quoꝝ noīa sunt: si prorsus illis similia redderē tur: Gemina quippe oīa fierent: neutrumq̄ illo ruȝ utruȝ esset potius dici posset/res ne ipsa an nomen? cra: Uera loqueris: so: Ingenue itaq̄ fatearis o uir generose noīum bene/aliud con tra positum esse: neq̄ cogas oēs litteras cōtine re: adeo ut penitus tale sit/quale ꝛ id cuius est nomē. S̄ȝ mitte litterā quoq̄ minus cōgruā af ferri q̄nq̄ si litterā et nomē similiter in sermone si in sermone nomē/sermonē insup nequaq̄ cō uenientē rebus tribui: et rem ipsaȝ nihilominus noīari diciq̄: quoad rei ipsius cuius sermo est figura insit: quēadmoduȝ in elementoꝝ noībus que nuper ego et hermogenes cōmemorauimus si recordaris. cra: Recordor equidē. so: Bene hercle: igitur q̄ncumq̄ hoc inerit/q̄uis nō oīa cōuenientia prorsus adsint dicet: bene quidem cuȝ oīa: male uero cum pauca. Dici itaq̄ o bea te mittamus? Ne quēadmoduȝ qui in egina no ctu circumuagātur/sero iter peragunt/ita ꝛ nos hoc pacto ad res ipsas reuera serius q̄ deceat peruenisse uideamur. uel saltem aliā quādaȝ ex quiras rectā noīs rōem neq̄ confitearis decla rationē rei litteris ac syllabis factā/nomen esse porro si ambo hec dixeris tibi ipse cōstare et cō sentire nō poteris. cra. Uideris mihi probe lo qui o socrates: atq̄ ita pono. so. Postq̄ de his cōsentimus: quod restat discutiamus: si be ne nomē positum esse debet/oportere diximus litteras sibi cōuenientes inesse: cra: Plane. so: Conuenit autem ut littere reruȝ similes insint. cra: Oīo: so: q̄ igitur recte sunt posita: ita posi ta sunt. Siquid autē non recte positum ē ut plu rimum q̄dem ex cōuenientibus similibusq̄ l'ris constat: siquidē: habet autē et aliquid non cōue niens: ꝓp quod nō rectum ē: neq̄ recte nomen ē institutum. Sic ne an aliter dicimus? cra: Ni hil ē o socrates: ut arbitror: contēdendum: neq̄ eīm mihi placet/ut nomē quidē esse dicatur/nō tamen recte positum. so: Utrꝝ hoc tibi non pla cet q̄ nomē rei ipsius declaratio sit? cra: Pla cet. so: At uero noīa partim ex primis cōstitu ta esse/partim esse prima/nō probe dictum pu tas? cra: Probe. so: Enim uero prima si quoꝝ dam declarationes esse debēt/habes ne moduȝ cōmodiorē quo id fiat: q̄ si talia fiant/qualia il la sunt: que d̄clarari uolumus? An modus iste potius tibi placet: quē hermogenes aliiq̄ pluri mi tradunt: q̄ uidelicet noīa cōuentiones q̄dā sint/iis qui ita constituerunt ac res ipsas preco gnouere aliquid referentes: rectaq̄ noīs ratio in conuentione consistat: neq̄ intersit utrum q̄s ita ut nunc statutum ē decernat/uidelicet. o. q̄ð nunc. o. paruum uocatur. o. magnum cognomi netur. o. uero quod mō. o. magnum: o: ꝑuum dicatur: Uter istoꝝ magis tibi modus placet? cra: Prestat oīo o socrates similitudine referri quod q̄s ostēdere uult q̄ quouis alio: so: Sci te loqueris. Nō ne si nomē rei simile ē necesse ē elemēta ex quibus prima noīa cōponuntur na tura ipsa rebus esse similia: Sic autē dico: an a liquis quādoq̄ picturā quā supra diximus rei cuiusq̄ similē effinxisset nisi colores ipsi quibus ꝯstat imago: essent natura rei illius similes quā pictoris studium imitat'? An nō īpossibile? cra Impossibile plane. so: Eadē rōe noīa ipsa nun q̄ alicuius similia fierent nisi illa quibus noīa cōponunt' similitudinē aliquā haberent earum reꝝ: quaꝝ noīa imitationes sunt: Ea uero q̄bus cōstat noīa elementa sunt: cra: Sane: so: Iam tu sermonis eius esto particeps/ cuius nuper hermogenes. An recte dicere tibi uisi sumus/ q̄ ipsuȝ. r. lationi motui asperitati cōgruit? cra Recte mihi quidē. so: Ipm aūt. l. leni et molli ac ceterisq̄ uariauimꝰ. cra: Profecto. so: Scis ne q̄ idē. i. asperitatē ipam nos quidē sclerotes uocamus/cretriēses uero skleroter. cra: Utiq̄ so. Utrum ambo hec. r. ꝛ. s. eiusdē similia sūt: idē q̄ ostēdunt tā illis p ipsius. r. determinatio neȝ: q̄ nobis per/s/nouissimuȝ: uel quibusdam nostruȝ nihil referūt. cra. Utrisq̄ plane d̄mō strant. so: Utrum quatenus similia sunt/r/ꝛ/s/ uel quatenus dissimilia? cra. Quatenus simi lia: so: Nūquid penitus similia sunt: ad lationē equue significandā? quin ꝛ ipm. l. iniiectum: cur non contrarium asperitatis ipsius signifi cat? cra. Forte non recte iniiectum est o socra tes: Quēadmodum ea que tu in supiorib' cum hermogene isto tractabas/dū et auferebas ꝛ in ferebas litteras ubi maxīe oportebat. Ac r̄cte mihi facere uidebaris/ꝛ nunc forte pro. l. r. ap ponenduȝ ē: so: Probe loq̄ris. Quid uero nūc ut loquimur nihil ꝑcipimus īuicē/qn̄ quis scle ron ꝓnumptiat? neq̄ tu quid nūc ego dicā/itel ligis? cra: Intelligo equidē ꝓp cōsuetudinem. so: O uir lepidissime cuȝ cōsuetudinē dicis q̄d aliud preter cōuentionē dicere putas? An aliō cōsuetudinē uocas? q̄ q̄ ego cum id ꝓnumptō illud cogito. Tu quoq̄ quod ipe cogiteȝ ꝑcipis Nō hoc dicis? cra. Hoc ipsuȝ: so: Si id me ꝓ numptiāte cognoscis/ ꝑ me tibi fit declaratio: et dissimili uidelicet eius quod ipse cogitans ꝓ fero: qn̄ quidem ipsuȝ. l. dissimile ē eius quod tu sclerotetā. i. asperitatē uocas. Si hoc ita se hȝ ꝓfecto ipse ad id te ipm assuefacis/et ex hac cōuentione rectā tibi noīs rōem ꝓponis: postq̄ tibi idē tam dissimiles q̄ similes littere rep̄sen tant ꝓp ipsuȝ cōsuetudinis et cōuentionis acces sum: Sin autē consuetudo conuētio minime sit haud adhuc dici poterit similitudinē esse decla rationē: imo cōsuetudinē dicere oportebit. Si quidē ex similitudine ꝛ dissimilitudine cōsuetu do declarat: His utiq̄ cōcessis o cratyle: nēpe silentiuȝ tuum ꝓ cōcessione ponā: necesse ē con suetudinē aliquid cōuentionēq̄ cōiicere cōfer req̄ ad eoꝝ que sentimus et loq̄mur exp̄ssionē Nā si uelis optime uir ad numeroꝝ considera tionē descēdere/quo pacto speras adeo ꝓpria repertuꝝ te noīa ut singulis numeris simile no men attribuas: si nō permiseris cōcessionē tuaȝ cōuentionēq̄ auctoritatē aliquā circa nominuȝ rōem habere: Mihi quidē et illud placet ut no mina quoad fieri pōt rebus similia sint. Uere or tamē ne forte ut dicebat hermogenes ȝeuina quodāmodo sit istius similitudinis usurpatio: cogamurq̄ ꝛ onerosa hac re/cōuentione uideliȝ uti/ad rectā noīum rōem: qm̄ tunc forte ꝓ uiri bus optime diceretur/cum uel oīo uel maxima ex parte similibus. i. cōuenientibus diceremus Turpissime uero cum contra. Hoc aūt posthec insuper mihi dicas quā nobis uim habēt noīa quid ue pulchruȝ per hec effici nobis asserim'? cra. Docere mihi quidē noīa uident' o socrates idq̄ simpliciter asserenduȝ q̄ quisq̄s noīa scit ꝛ res itidē sciat. so: Forte o cratyle tale q̄ddā dicis: q̄ cum nouerit aliquis quale sit nomē: ē autē tale qualis et res existit: rem quoq̄ ipsam agnoscet/q̄nquidem noīs est res similis. Ars autē una eadēq̄ est oīum īter se similium: hac rōe inductus dixisse uideris q̄ q̄squis noīa co gnoscit: res quoq̄ ipas agnoscet: cra. Uera lo queris. so. Age uideamus quis modus docen daruȝ rerum iste sit: quē ipse nunc dicis: ꝛ utꝝ alius preterea sit: hic tamen potior habeat': uel alius preter hunc nullus. utrum istoruȝ potius arbitrareris? cra. Hoc certe q̄ nullus uideliȝ alius sit/sed hic solus ꝛ optimus: so: Utrū ue ro et res ipsas ita reperiri censes/ut quicūq̄ no mina reperit ea quoq̄ quoꝝ noīa sunt/inueniat Aut querēdum potius alium modum quēdam istūq̄ discenduȝ: cra. Maxīe oīuȝ s̄m ista hūc

ipm ⁊ querēdum ⁊ inueniēduz: so: Age ita con
sideremus o cratyle: siquis dum res īuestigat/
noīa ipsa sequitur rimaturq; quale unūquodq;
uult esse/uides q̄ maxīum deceptionis pericu
lum subit? cra. Quo pacto? so. Quoniā q pzin
cipio noīa posuit/quales esse res opinatus ē/ta
lia quoq; nomina ut dicebamus effinxit. Nō ne
ita? cra. Ita prorsus. so: Si ergo ille nō recte
sensit/⁊ ut sensit instituit. nō ne ⁊ nos sequētes
eius uestigia deceptos iri existimas? cra: Haud
ita est: imo necesse scientē fuisse illum qui noīa
posuit. Aliter aūt ut iam duduz dicebā/noīa ne
quaq̄ essent. Euidētissimo autē argumento id
esse tibi pōt: haud a ueritate aberrauisse noīuz
auctorē/q̄ si male sensisset nequaq̄ sibi ita oīa
cōsonaret. An nō aduertisti ⁊ ipse cū diceres
oīa in idē tendere? so: Nihil ista o bone cratyle
ualet defensio. Quid eīm miruz est si primo d
ceptus nominū institutor/sequētia rursus ad
primuz ui quadā traxit ⁊ ipsi cōsonare coegit?
Quēadmodū circa figuras interdū exiguo quo
dam primo ignoto falsoq; existente/reliqua de
inceps multa inuicē cōsonant: Debet eīm q̄sq;
circa rei cuiusq; principiuz statuendū/ differere
multa diligētissimeq; considerare /utrum recte
decernat nec ne. quo quidē sufficiēter examīato
cetera iā principiuz sequi debēt. Miror tamen
si nomina sibimet cōgruūt. Consideremus ite
rum que supra retullimus: diximus pfecto ita
nomina essentiā significare quasi oīa currant/
ferant ⁊ defluant. ita ne significare cēses? cra.
Ita certe et recte quidē. so: Videamus itaq; ex
illis aliqua repetētes principio nomen hoc epi
steme idest scia ambiguū ē/magisq; significare
uidetur/q̄ estesin idest sistit in rebus aiam/q̄
q̄ cum rebus pariter circūfertur: rectiusq; esse
uidetur/ut principium eius ut nūc dicamus q̄
perte/ipsius iniiectionē: ⁊ pro/e/iota potius ad
diciamus. deinde ueueon. i. firmū dicit: quoni
am baseos ⁊ staseos. i. firmamēti et status poti
us q̄ lationis est imitatio. preterea historia id
forte q̄ histesi rhun idest sistit fluxuz. ⁊ ipsum
piston idest credēdum. histaz idest firmare oīo
significat. quin etiā mneme idest memoria ostē
dit prorsus q̄ in aīa non agitatio ē sz mone i. q
es stabilisq; permansio. Atqui siquis noīa ob

seruet/hamartia ⁊ symphora. i. error ⁊ contin
gentia casusq;: idē uidebunt inferre/quod syne
sis ⁊ episteme idest intelligētia atq; scientia: et
cetera nomina que preclaris sunt rebus īposita
Item hamathia ⁊ acolasia idest īsitia et intēpe
rantia/proxima his uidentur: hamathia quidez
īportare uidetur hama theo iōtos porian idest
simul cum deo euntis pgressum. acolasia uero
oī o quādam ipsaz rex acolasiaz idest psecutio
nem atq; cōgressum. Atq; ita que reruz turpis
simarum noīa esse putamus: nominū illoz que
circa pulcherima sunt q̄ simillima uidebuntur
Arbitror et alia multa reperiri posse/siquis ad
hec incūbat: ex quibus iteruz iudicabit noīum
auctorem nō currentes delatasq; res/imo sta
biles indicare. cra. Uerūtamen multa o socra
tes fm agitationis significationē/uides illuz cō
stituisse. so: Quid agemus o cratyle? Nunqd
suffragioz calculorūq; instar noīa ipsa dinume
rabimus? atq; ad hanc normā de recta rōne no
minuz iudicabimus/ut ea tandē uera sint: qbus
significationes pluriuz noīum suffragant. cra:
Haud decet. so: Non certe amice. Sz his iam
obmissis redeamus illuc/unde digressi sumus.
Dixisti nup si recordaris necessariuz esse illum
qui noīa statuit/prenouisse ea quibus noīa tri
buebat: perstas adhuc in snīa nec ne? cra. Ad
huc: so: Nūqd et illū qui prima noīa posuit no
uisse ais dum poneret? cra: Nouisse: so. Quib
ex noībus res uel didicerat uel inuenerat? quā
do necdūz prima noīa fuerant instituta? Cum
dictum sit īpossibile esse res uel īuenire uel di
scere/nisi qualia noīa sint didiceremus uel ipsi
nos inueniremus: cra. Uideris mihi non nihil
o socrates dicere. so: Quo igit pacto dicemus
eos scientes nomina posuisse? uel leguz et nomi
nuz conditores ante positionē cuiuslibet nomīs
extitisse? eosq; res antea cognouisse: siquidē nō
aliter q̄ ex nominib discí res possint. cra. Re
or equidē socrates uerissimuz euz esse sermonē
quo dicitur excellentiorē quādam potentiam q̄
humanā prima rebus noīa prebuisse: quo neces
sarium sit ut recte fuerint distributa: so. Nūqd
putas contraria sibi ipsi posuisse noīuz auctorē
si demon aliquis uel deus extitit? an nihil tibi
supra dixisse uidemur? cra: Forte nondū alteꝝ

istoꝝ nomīa erant: so: Utra igitur erant uir op
time num q̄ ad statuz uergūt? an q̄ ad motū po
tius? Neq; eīz ut mō diximus/multitudine iu
dicabitur: cra: Sic decet socrates: so: Cū itaq;
dissentiāt cōtendātq; de ueritate īuicez noīa: ⁊
tā hec q̄ illa ꝟ ppinqora ēe se asserant: cuius
ad normā diiudicabimus? Quo nos uertemꝰ?
Neq; eīm ad alia noīa cōfugiemus: qz preter
hec nulla. Uex alia q̄dā pter noīa q̄rēda sunt
q̄ nob ondant absq; noīb/utra istoꝝ uera sit
rex uidelz mōstrantia ueritatē: cra. Ita mihi ui
det. so: Si hec uera sunt cratyle possunt/ut ui
detur/res sine noībus pcipi: cra. Apparet: so.
Per qd potissimuz aliud spas res ipas pcipeꝛ?
Nō ne p qō cōsentaneū ac decēs ē? p mutuā il
laruz cōionez. f. si q̄ mō īuicē cognate sunt/⁊ p
se ipsas maxīe: Qō eīz aliud ē ab illis: aliō qd
dā nō illas significat: cra: Uera loqꝰ uideris: so
Dic obsecro: nō ne iā sepe cōcessimus noīa que
recte posita sunt/similia illoꝝ ēe quoꝝ sūt noīa
rerūq; imagines ēe? cra: Cōcessimus plane. so.
Si g̃ lz res p noīa discere/ac ēt p seipas q̄ pstā
tior erit lucidiorq; pceptio? Num si ex imagine
cogitet ⁊ imago ipsa utꝝ recte expressa sit/⁊ ue
ritas cuius hec ē imago? an potius si ex uerita
te tā ueritas ipsa q̄ ipsius imago/nunqd decen
ter imago ad eā fuerit īstituta? cra: Si ex ueri
tate. so: Qua rōe res uel p doctrinā uel p inuē
tionē cōprehēdēde sint/iudicare/maioris q̄ me
uz ac tuū sit īgenii opus fēe uꝛ. Sufficiat autez
nunc īter nos cōstitisse q̄ nō ex noīb: imo ex
seipis potius discēde q̄rēdeq; sunt. cra: Sic ap
paret o socrates. so: Adhuc aduertamus ⁊ hoc pte
rea: ne multa hec noīa ī idē tendētia nos dcipi
ant/cū q illa īposuerūt/currere oīa sp fluereq;
putauerint/atq; ea cōsideratiōe posuerint: uidēt
nēpe mihi ita existīasse: qꝫ tn̄ opinio si talis ex
titit/falsa hn̄da ē. pfecto illi uelut ī q̄dā delap
si uertiginē/⁊ ipi uacillāt iactantq;/⁊ nos in eā
dez rapiētes īmergūt. Cōsidera uir mirifice cra
tyle qō ego sepenūero sōnio: utꝝ dōz ē ēe aliqd
ipm pulchrū ac bonū/⁊ unūqōq; existētiuz ita
nec ne? cra: Mihi qdē o socrates ēe uꝛ. so: Il
lud igit ipm cōsideremꝰ: nō siquultus qdā aut a
liqd taliū pulchrū ē: qppe hec oīa fluūt: sz ipm
pulchruz dicimus: nō ne semp tale q̄le ē pseue

rat? cra: Necesse ē. so: nūqd possibile ē ipz rec
te denoīare si semp subterfugit: ac pmo q̄ illō
sit/deinde q̄le sit dicere? uel necessariuz ē/dū lo
qmur aliud ipm statiz fieri iugiterq; diffugere
nec tale āplius ēe. cra: Necessariū so: Quo pac
to aliqd illud erit/qō nūq̄ eodē mō se hz? Si
eīm qn̄q; eodē mō se/eo ī tpe minime pmutaꝛ:
sin autē sp eodē mō se hz: idēq; existit/qūo tran
sit uel moueꝛ? cū ideā suā nō deferat? cra. nul
lo pcō. so: Preterea a nullo cognosceretꝛ: dum
eīm cognitura uis ipz aggrederet/aliō alienūq;
fieret: q̄re qd sit aut q̄le cognosci nō posset: nā
cognitō nulla ita rē pcipit/ut nullo modo se ha
bentē pcipiat. cra. Est ut ais: so. Sed neq; co
gnitionē ipsam esse affirmāduz ē o cratyle si de
cidunt oīa/nihilq; permanet. Si enim cognitō
ex eo q̄ cognitio ē, non decidit/permanebit sem
per: ac semp erit cognitio: sin autē cognitionis
spēs ipsa discedit/simul et in aliam cognitionis
spēm delabetur: neq; cognitio erit. Qō si perpe
tuo migrat semp nō erit cognitio. Atq; hac ra
tione neq; quod cogniturūz ē: neq; quod cogno
scendum/semp erit. Sin autē semp ē quod co/
gnoscit. est quod cognoscitur/ē pulchrum: ē et
bonum estq; deniq; existentium unūquodq; q̄
in presentia dicimus fluxus lationis similia nō
uidentur. Utrum uero hec ita sint/an ut dice
bant heracliti sectatores aliiq; permulti haud
facile discerni pōt: Neq; hoīs sane mentis ē se
ipsum animūq; suum noībus credere: et aucto
rem nominum sapientē asseuerare. Atq; ita de
seipso rebusq; oībus male sentire ut patet nihil
integrum firmumq; existere: sed oīa uelut ficti/
lia fluere atq; concidere: et quēadmodū homi
nes destillationibus capitis egrotantes: simil'r
quoq; res ipsas affici iudicet/ adeo ut destilla
tione et fluxu oīa comphendantur: forte o cra
tyle ita est: forte etiā aliter forti animo et diligē
ti studio inuestiganda res est. neq; facile assen
tiendum. Iuuenis adhuc es: atq; tibi sufficit
eras. Et siquid inueneris indagādo: mihi q̄q; i
pertiri debes: cra. Nauabo operā socrates. Ac
certe scito me etiā in presentia nō torpere: imo
cogitanti mihi et multa animo reuoluenti mul
to magis ita ut dicebas ipe q̄ ut heraclitus res
sese habere uident. so/Deinceps amice postq̄

redieris me doceto. Nunc autem ut constitui sti in agrum perge. atqui et hermogenes iste te comitabitur. cra. Fiet ut mones socrates. Uerum tu quoq; iam de his cogita.

Cratyli finis.

Argumentum Marsilii Ficini In Gorgiam

Um duo q̄dā in aīo potissima sint/cognitio et affectus/cognitionem quidem sophiste sub ueritatis spetie ad falsa detorquent/affectum uero populares poete sub concinne uoluntatis esca in diuersas pturbationes sepe precipitant. Oratores deniq; populares tum cognitionem falsas decipiunt coniecturis: tum affectu in motus uarios concitant: Quapropter ne horum opera mētes hominum/tum falsis opinionibus/tum perniciosis affectibus egrotare cogantur/ Plato hūanorum medicus animorum nos a sophistis quidem oīo/ab oratoribus quoq; atq; poetis quodāmodo procul abducit: profecto sophistas et undiq; et omnes exterminat: poetas autem neq; omnes: sed illos qui uel turpia de diis et fingunt: uel perturbatos animos acrius imitātur et referūt: neq; undiq;: sed ex urbe. i. ex iuuenū ignorantumq; turba: qui in perturbationes admodum sunt procliues: et allegoricum poetarū non penetrant sensum: Quamobrē in libris de re publica poetas iubet uel expelli uel cogi de deo honeste loqui: neq; perturbationibus audientes assuefacere: sed et diuinos hymnos canere et leges patrias magnorumq; gesta uirorū grauiter recensere. Sed ut reuertamur ad oratores/hos quoq; non omnes plato uituperat: sed eos dumtaxat. qui ad id incumbunt assidue/ut quicquid libuerit/quacunq; ualeant ratione audientibus persuadeāt absq; delectu siue malum id sit/siue bonum: seu falsa sit ratio seu uera: uel commiseratio uel concitatio uel cōiectura. Quale fuerat lysie tebāi atq; tisie/nec nō gorgie leontini propositum. Anteponit uero alius piclē in phedro atq; isocratē: ppea q̄ eloquentia cū phia coniunxerint: additq; legittimū oratorem oportere rex itelligere rōes/morū leges uerborum uires/naturas ingeniorum: uerbaq; certa quadam rōe componere ingeniis audientium quoad fieri pōt accomodata: cōis boni p suadendi gratia neq; taz ad id incūbere ut ea q̄ dicit hoībus grata sint: q̄ ut accepta deo. Eum uero qui tisie gorgie more nō ueritatē ipsaz atq; iustitiā/sz coniecturā turbe dūtaxat ꝟisimilē p babileq; sequitur: tāq̄ hoīez ciuitati ante alios noxium detestatur/quasi eloquētia sine sapientia sit ensis acutus ī manibus furiosi. Duos autem exagitat ante alios: Lysiam quidē ī phedro hic uero Gorgiā. Nam quanto maioris auctoritatis erant/tanto periculosiores erant. Adducitur hic ī mediuz et polus orator gorgie sectator: et callicles eoruz astipulator. Socrates autem primo per cherephontē agit familiarē suuz et id quidē aduersus polū. deinde ipse per se cōtra gorgiaz. Qm̄ uero hi in aliaruz rex rōibus assignandis apud populuz mirū īmoduz gloriari solebant/ostenditur eos/ut ipsis oīs adimat fides nescirē sue professionis rationes afferre. Interrogatus eīm polus que sit ars gorgie cū et que debuisset eā solum p necessaria definire: et qualis: et sit explicare/p supflua circūscripsit/et quali consue id quidē affectato nimiuz stilo/quo uti consuuisse in phedro/ubi de orator stilis agitur/con firmatur. Deinde interrogatus ipse gorgias/q̄ sit ars eius/inepta quadam iactantia respondit esse rhetoricaz: Rogatur deinceps quid sit rhetorica definire. Meminisse uero debemus rem quālibet in eo quod ipsa est/ptim quidē cum rebus aliis conuenire: ptiz uero differre. atq; id per quod conuenit nominari gnūs/per quod discrepat/differētiaz hinc fit/ut definitio que id ipm quod res ē comprehendit/per genus eiusmodi differentiāq; debeat assignari. Gorgias ergo ut pote qui artē suam nesciāt deffinire/ genus ipsius et id quidē īepte pfert. Differentiā uero quā debebat adducere/uix tandem post multas interrogationes extorquente socrate in mediuz afferre compellitur: principio respondet rhetoricā esse artē circa sermones. Et quoniā alie quoq; sunt

De Rhetorica :-

similes/interrogatur circa quos qualesue smones: ut qua in re ab aliis artibus differat/discernatur. Respondet aūt circa sermones qui dicēdi uim prestant. Iterum id aliis artibus ē cōe unde rursus adiungere cogitur/rhetoricā uersari q̄plurimū circa sermones/nimq; dicendi. Sed qm̄ id quoq; cōe cuz multis/urget iterū addere circa sermones. s. de rebus maximis. Cum uero et id cōe: iam nescio quid distinctius afferre cōpellitur. i. per oratoriā nos consequi ut nulli seruiamus/sz aliis dn̄emur: atq; ēe oratoriam artē psuasionis pro arbitrio effectricez. Interea socrates admonet/ut in disputādo nō tam ad personaz qua cum disputat/q̄ ad rem ipsam et sermonē/et animū intendamus. Deinō uero quoniā oīs ars aliqua de re persuadet/q̄ritur qua de re et qualis sit rhetoris persuasio Mox in duo distinguitur persuasio. In eaz. s. que sciam/et in eam que facit fidem: Concluditurq; oratoriam persuasionē nō sciam afferre: sz fidem/non circa quelibet proprie: sed circa iusta atq; iniusta: nō ubiq; sz in turba potissimū ac de rebus que precipue ad rempu. pertinēt. Additur quin ēt oratorē de rebus insup ad artes alias pprie pertinentibus suadentius q̄ artifices ipsos posse loqui: nō quidē inter artium ipsax peritos: sed īperitos. Inter hec admonemur ne potentia unq̄ arteq; abutamur. Item ne in disputando ubi ad ueritatē percipiendaz necessaria ē trāquilitas perturbemur. Rursus equo aīo atq; libētissimo redargutionē esse recipiendam/presertiz in moribus corrigēdis. Nihil deterius eīm esse q̄ de moribus falsa sentire. Posthec cōcedit gorgias non pertinere ad oratorē scire qua rōe res ipse se habeant: sz machinationē quandam sic ad persuadendum excogitare/ut ipse q̄uis ignorans: tamen apud ignorantes magis intelligere q̄ ipsi scientes appareat: officiūq; eius esse/de quolibet in turba strenue loqui non docendo sed persuadendo. Concedit quoq; oratorez scire id debere et posse qō sit uerisimile: ēt si id quod uerū ē nesciat qō quidem fieri nullo modo pōt. Nisi eīm rez ipsaz cognoueris/nūq̄ qd illius simile sit/agnosces. Proinde queritur utrū sicut ad oratorez alia scire non attinet: ita neq; etiā quid bonum honestuz/iustum sit intelligere. Gorgias uero cum alias dixerit oratorem ad hec atq; illa similiter se habere/hic sibi repugnans/scire hec saltem oportere consensit. hinc socrates argumentatur. Si orator scit iusta/ergo ē iustus: tētans uidelicet gorgiam nūquid uim cōsequētie teneat. Ille uero admittit statiz: cū proprie in scientiis artibusq; ad intelligentiā pertinētibus id sequat/scit astrologica uel fabrilia. g̊ astrologus ē uel faber. in iis tamen que ad uolūtatem moresq; pertinent/non sequatur/scit iusta ergo iustus: Opus eīm ad iustitiā est uoluntate: Uex tamen siquis diuinā quādam de iustitia scientiam habeat/quod quidē spirante deo fieri quandoq; posse plato uult: recte sequet. Quisqs eīz certissime sciuerit quātum bonuz iustitia sit/q̄tum ue premiuz maneat/atq; contra quātum iniustitia malū/q̄tum ue huic suppliciū debeatur is procul dubio iniustitiā fugiēs/iustitiam complectetur. Quacūq; uero rōe sese res habeant gorgias sibimet cogitur cōtradicere. quippe cū in superioribus/oratorem iniustū esse aliquando posse cōcesserit: hic uero neget. Posthec socrates ex arrogantia poli sub quadam ironia et iuniores iprobat/siqn̄ seniores corripiāt arrogāter: et precipit oībus ut emēdari a quolibet facile patiant. Ceterū ut que sequūtur plane intelligantur/aduertendū est: oratoriam uel in genere uel in spēbus posse considerari: atq; in genere quidem deffiniri/industriā ad psuadendū in materia ciuili prōptissimaz/tum quadā pbationis facultate/tum uel maxime eloquii gratia ideoq; inter artē quādam disserendi poeticāq; esse quodāmodo cōstitutā. Hactenus oratoria intellectui quidez bonū est/uoluntati uero neq; bonum est neq; malum. Huius autez due sunt species/philophica et popularis/siue adulatoria Illa bonum: hec uero malū. Illius quidē finis ē/certis rerum/uerbox/mox rōibus/ audiētes ad cōe bonū perducere: Quā maxie laudat in phedro ex phia poesisq; grauiori cōpositaz. Alterius autem finis est p coniecturas turbe uerisimiles/cōcitationesq; aīorum: qōcumq; libuerit impetrare. Hanc inter sophisticā uulgarēq; poesim ponimus ex utrisq; permixtā: quā in hoc dialogo detestatur. Diuidit aūt artes ipsius

hoīs ꝓpꝛie curatrices in duo pꝛecipue genera:
Quoꝛum pꝛimū curat aīum: secūduʒ uero coꝛ
pus. In aīo legalē facultatē ait legū conditricē
moꝝꝗ moderatricē/aīuʒ ipm ī hītu quodā na
ture cōsentaneo foꝛmare atqꝫ stabilire. artem ꝟo
iudicialē aīum siqñ hinc lapsus fuerit restitueꝛ
In coꝛpe quoqꝫ gemīas ponit artes/simil'r coꝛ
poꝛis curatrices: gymnasticā qdē huius exerci
tandi magistrā ī bona ipm hītudine ꝓ uirib; ꝯ
firmantē. Medicinā uero coꝛpoꝛi amissaʒ sani
tatē restituentē. Quapꝑ qualis ē legalis in aīo
talis in coꝛpe uideꝛ esse gymnastica. Itē qualis
iudicialis in aīo talis in coꝛpe medicina. Has
oēs apellat artes: qꝛ certa rōe ꝑducant ad bonū
Subdit naturā quādaʒ siue peritiā adulatoꝛiā
seruilē atqꝫ fallacē: que falso has quattuoꝛ emu
latur: ꝑ sophisticā quidē simulat legalē: ꝑ oꝛato
riā. s. uulgarē fingit iudicialē: ꝑ fucatoꝛiā pꝛese
fert gymnasticā: ꝑ quoqnariā medicū repñtat.
Totū uero hoc adulandi genus negat esse arteʒ
qꝛ nō rōe certa ad uerū bonū/sʒ lenociniis cōtē
dit ad gratiā. Sʒ nequis existimet platonē lon
ge oīum eloquētissimuʒ legittimā eloquentiā co
quinarie cōparare: legat phedrū in quo ⁊ eā ꝓ
bat/⁊ finē officiūqꝫ ⁊ pꝛecepta eius subtilissime
tradit: asseritqꝫ ipam esse similē medicine. Qm̄
uero polus oꝛatoꝛiā uiʒ extollens/oꝛatoꝛes ait
ex eo maximā habere potentiā: qꝛ ꝓ arbitrio ua
leāt aduersarios carceri mādanare uel expolia
re bonis ꝗl' urbe priuare. Socrates duob; po
tissimū argumētis pꝛobat iniustos nō esse potē
tes. Primo quidē qm̄ potentia exoptanda ē uni
cuiqꝫ tāꝗ bonum. cōstat uero licentiā qꝺcūqꝫ li
buerit faciendi/iniustis hoībus ueluti mēte cap
tis: nō mō non bonā esse sʒ malā/atqꝫ tandē pni
tiosaʒ. Deinde maxima potestas ē posse id ipsuʒ
quod uelis efficere. Patet aūt oēs ueruʒ uelle
bonū. At malos uerū bonū uel ageꝛ uel conse
qui nunꝗ. Adde qꝛ mala mens eo ipso qꝛ mala
est: discoꝛs in seipsa ⁊ insana cēsetur: iamqꝫ ab
his q̄ afferuntur sensib; supata. Quis ergo di/
xerit mēteʒ ⁊ languidā ⁊ moꝛe mācipii suis ser
uientē mancipiis esse potētē? Interea humana
oīa distinguntꝛ in tria. s. in bona/malaqꝫ/⁊ me
dia. Bonoꝝ pꝛimū ē sapientia: Secūdū optāda
coꝛpoꝛis habitudo. Tertiū foꝛtune cōmoditas

Sed hec duo eatenus iudicātꝛ bona/quatenus
cōmoduʒ menti exhibent ministeriū. Hoꝝ uero
opposita dicuntur mala: sʒ hoꝛuʒ media tāꝗ in
differentia sunt: que nō magis ad bonum decli
nant ꝗ ad malū: ut ire sedere: atqꝫ similia. Ad
ditur neminē uelle aut mala aut media/aut ea q̄
agit pꝛopꝛie: imo bona dūtaxat ⁊ ea quoꝝ gra/
tia moueꝛ ⁊ agit. Nō ergo qui iniurias faciūt
ipsas uolunt iniurias/sʒ bonuʒ cuius gratia fa
ciunt. Bonuʒ uero nō cōsequūtur: nō assequun
tur ergo quod uolunt. Nō ergo potētes. De
inceps uero socrates ex erroꝛe poli cōi cuʒ mul
tis nactus occasionē sancta nobis tradit ꝓcep/
ta. Cui peccare grauiter licet/ ꝓpe miser ē. qui
peccat grauiter iam ē miser. qui peccati nō luit
penas ē miserioꝛ. Iniurias pati eligenduʒ ē po
tius ꝗ inferre. Licentia qꝺcumqꝫ libuerit fa/
ciendi nō ē potentia/nisi id nobis sit deniqꝫ con
ducturuʒ. Cōducet aūt iuste dūtaxat utentib;
iniusti ēt si totius oꝛbis iperio potiantꝛ/ ifelices
sunt: imo infelicissimi. Quo eīm magis pecca/
reꝫ ⁊ quo minus peccati datur pena: eo infeli
cioꝛes hēntur. Felicitas in sapientia iustitiaqꝫ
consistit. ifelicitas i cōtrariis. Qm̄ uero polus
ueritatis iudicium qꝺ ad iudicis q̄litatē potius
ꝗ ad iudicantiū numerū referri debet/in quoꝝ
libet testiuʒ multitudīe collocat: iō socrates op
timuʒ pꝛobandi moduʒ esse respondet. Si unū/
cum in cā testē adduxeris: aduersariuʒ. s. rōne
cōuictuʒ. alioqui coaceruatā undiqꝫ testiū mul
titudinē/parui ad ueritatē esse momenti. Prete
rea qꝛ polus ait iniuriam quideʒ facere turpius
esse/pati uero peius. socrates id arguit asserens
idem in rebus humanis moꝛibusqꝫ bonum esse
atqꝫ pulchrum siue honestum. idē quoqꝫ malū
atqꝫ turpe. Deinde id ipsum pulchrum uel ꝓ
uoluptatem uel utilitatē/uel utrumqꝫ putat ꝯe
stimari. Turpe uero cōtra. Hinc argumētatur
si facere iniuriaʒ turpius ē ꝗ pati/ non ex eo q̄
dem qꝛ sit molestius/ex eo igitur qꝺ sit dānosi
us: si ita ergo deterius iudicatur/mox adiungit
opoꝛtere seipm rationi tāꝗ medico curanduʒ ꝓ
mittere. affirmat quoqꝫ iustam peccatoꝛuʒ puni
tionem/ei qui punitꝛ ꝓdesse quāplurimuʒ. Hec
eīm si iusta ē/ergo pulchra atqꝫ honesta. Si ita
ergo bona. si bona cōfert aīo: uidelicet tāquam

medicine coꝛpoꝛi/multoqꝫ magis a moꝛbo eīm
animi liberat qui grauissimus ē moꝛboꝝ oīum
atqꝫ maloꝝ. Inter hec aīaduerte theologoꝝ sen
tentiā/nihil magis necessarium ēt utiliusqꝫ pec
catoꝛibus ꝗ cōfiteri peccata/affici penitētia:
penas a iudice petere: equo aīo ferꝛ: ut purgetꝛ
aīus/anꝗ īsanabilis moꝛb; eius euadat. Post
hec audies facillimū esse nobis affectum illi no
struʒ significare q̄ simili laboꝛet affectu. Itē so
crateʒ phīe amoꝛe captuʒ illi sꝑ obtēꝑare. Pre
terea eligēdum potius esse ut cetera nobis disso
nent oīa ꝗ ut aīus intra se dissonet. Proinꝺ ubi
callicles socratē coꝛripit q̄si argutiaꝝ nimiū stu
diosū/itellige sꝫ ꝑsona socratis sophistas a pla
tone redargui. Tangit postea callicles trasima
chi multoꝝqꝫ ꝓfanā opinionē dicētium moꝛes
⁊ leges nō nature oꝛdine: sʒ sola hoīum uel o/
pinione uel fictione cōsistere: Qꝺ in libris ꝺ re
pu. ⁊ in sequētibus cōfutatꝛ. Qꝺ uero afferre
uideꝛ callicles cōtra phōs: intellige nō cōtra le
gittios phōs ēe dicta: sʒ ꝑtim aduersus ignauissi
mos sophistaꝝ/ꝑtiʒ aduersus eos q̄ phīe studio
abutuntꝛ: dum uel ita solā logicā iectātur/ut ꝑ
tes speculationis alias deserāt: uel ita solā spe
culationē capessunt/ut philosophica moꝝ ꝓcep
ta institutaqꝫ ciuilia negligāt. Nō nulla uero ī
ipsa calliclis inuectiua falsa dicuntꝛ: q̄ in sequē
tibus refellentꝛ. Post hec autē ꝓcipitꝛ oēm
in aīe nr̄e examine atqꝫ ꝓbatione esse diligētiā
adhibendam atqꝫ ad id tāꝗ iudicē unuʒ eligen
dum esse: in quo sapientia sit rei ipsius qua de
agitur: ⁊ beniuolentia qua libētius consulat: ⁊
audatia insuꝑ: per quā qꝺ ꝓfuturum putet/nō
uereatur expꝛimere. Deīde nos admonet socra
tes cum rōnales natura simus ne irationali ca
su ⁊ foꝛtuna uiuamus: sʒ certum uite finē dili/
gentissime pꝛescribamus: uiasqꝫ ad ipsum eliga
mus cōmodioꝛes. Deniqꝫ dum sepius obsecrat
calliclē ut ipsuʒ libere audacterqꝫ redarguat/ad
monet nos nihil īquirere īpensius opoꝛtere ꝗ
animi medicinā. His actis callicles cōcedit
idem esse natura potētius ualidiusqꝫ ⁊ melius:
Aitqꝫ naturalē iustitiā uelle/eum qui potentioꝛ
ē habere q̄cumqꝫ inferioꝝ sunt: eisqꝫ dominari
legēqꝫ illius naturaliter esse iustam: Ad hec so
crates ita infert. Si idē est potentius/ualidius

melius: atqꝫ multitudo ualidioꝛ ē ꝗ unus: ergo ⁊
potētioꝛ atqꝫ melioꝛ. Multitudinis ergo leges
cum potentioꝛis melioꝛisqꝫ sint: iuste naturali/
ter erunt. At huius leges statuunt esse iustuʒ
seruari inter oēs equalitatem: atqꝫ esse turpius
iniuriam īferre ꝗ pati. Quāobrem nō soluʒ le
ge turpius est facere iniuriā ꝗ pati: atqꝫ iustuʒ
est equitatē seruare/ut i supioꝛibus dixerat cal
licles; sʒ etiā ipsa natura. Preterea qꝛ callicles
ī superioꝛibus potentioꝛes illos esse putauerat
qui astutia/audatia/uiolētia ceteros anteirent:
socrates paulatim hunc emendat: cogitqꝫ fateri
potentioꝛē esse: qui pꝛudentioꝛ foꝛtioꝛqꝫ sit ad
rempu. gubernandā. significat quoqꝫ inter hec
se eadē semꝑ eisdeʒ de rebus adducere: pꝛobās
uidelicet cōstantiam: ipꝛobans leuitatē. Id ue
ro calliclē conatꝛ ultra pꝛudentiā foꝛtitudinēqꝫ
ad tēperantiam quoqꝫ perducere. At hic quēad
moduʒ supꝛa Trasimicuʒ imitatus circa iustiti
am potentiāqꝫ errauerat ita nunc sequtus ari/
stippuʒ circa tēperātiā similiter errat: eaʒ appel
lans stupidā ingenii seruilis ignauiā: atqꝫ in fo
uendis explēdisqꝫ sensuuʒ libidinibus uirtuteʒ
asserēs felicitatēqꝫ ꝯsistere. Socrates aūt mox
ad demonstrāduʒ se se accingit tēperantiā non
opinione humana/sed oꝛdine nature constare.
Profecto naturalis oꝛdo requirit ut īferioꝛes
aīe partes superioꝛibus pareant: totusqꝫ aīus
consonans undiqꝫ sit ⁊ sanus ⁊ pulcher neqꝫ
agat frustra: sed finem ꝓpositum cōsequatꝛ qua
lis est habitus uitaqꝫ tēperati. Contra uero in
hoīe intēperato rō regina hoīs seruili seruit cō
cupiscentie: dissonat quoqꝫ ⁊ languet: opusqꝫ in
explebile mollitur/incomparabiliqꝫ molestia uo
luntem sequitꝛ uoluptatem. id totū socrates py
thagoreoꝛum pꝛesertim philolai et empedoclis
sententiis explicat/duplici pꝛecipue uia. s. ꝑ fa/
bulam ⁊ exemplum: In quibus ipse considera
aīam in hoc coꝛpoꝛe oēm quidē esse moꝛtuam
in tēperantē pꝛeterea inferis deputari: irrito as
siduoqꝫ laboꝛe miserabiliter agitatam: duʒ quo
dam ꝑfoꝛato uase. i. dꝑꝛauato fallaciqꝫ iudicio
cōtinue machinatur/ꝑfoꝛatum quoqꝫ uas alteꝝ
idest cōcupiscentiaʒ inexplebilē effluentibus oble
ctamentis iplere. Posthec qꝛ callicles nō so
lum uirtutē: sed ēt felicitatē in assidua libidinuʒ

expletione ꝯstituit affirmatq; idē esse uoluptatē atq; ipm bonū: dolorem quoq; idē atq; maluz iccirco socrates id pluribus rōibus confutat. Prima: cōstat uoluptatē nō esse ipm bonū: cuz sepe ⁊ turpissima sit: ⁊ turpissimis hoībus adsit. Secunda: bonū ⁊ maluz utpote cōtraria in eodē simul esse non possunt. At uoluptas ⁊ dolor in eodē sunt simul: quādo uidelz quis sitiēs bibit. tunc eīm sitiendi modestia cū bibendi uoluptate cōcurrit. Tertia bonū ⁊ maluz sicuti cetera contraria solent / non simul abeunt ab eodē Uoluptas autē dolorq; tunc ab eodē simul abeunt: quādo quis eodē in tēpore dū bibit cessat simul ⁊ sitire et delectari bibendo. Quarta: unus q̄sq; presentia quidē boni sit bonus / mali ū presentia sit malus. At neq; presente uoluptate boni fiunt hoīes dissoluti: neq; dolore probi homines mali fiunt. Quinīmo cuz sepe eque gaudeant: aut doleant boni atq; mali / et aliquando magis mali gaudeāt / et boni magis doleāt / certe si uoluptas quidē bonū esset / dolor uero malum sequeret̄ ut frequēter tam boni q̃ mali pariter boni forēt aut mali: ac nō nunq̃ boni magis mali q̃ ipsi mali: atq; econuerso. Inter hec aīaduerte preceptuz socratis obseruandū. s. nō esse ad grauissima festinandū nisi leuiora prius fueris consequutus. Afferunt̄ deinde nō nulla ex quibus confirmare quis possit / uoluptatē nō esse ipsam p se bonū: ꝓpterea q̃ multe reperiātur uoluptates male: noxie uidelicet ⁊ aīo simul et corpori / nosq; a rebus optimis diuertentes. q̃ si uoluptas ipm per se bonum esset / nulla esset mala uoluptas: ꝓinde distinguuntur iterum facultates: ⁊ que uelut artes ad bonuz utileq; certa rōe procedunt: ⁊ que tamq̃ adulationes / nulla ueri boni adhibita rōe uoluptatē solam aucupantur: Quarum in numero poesim ⁊ musicaz cōemq; oratoriam collocat. Tu uero inter differendum hanc nota snīam. Uirtutē corporis sanitatēq; in ordine quodam et ornatu cōsistere: similiterq; in ordine ornatuq; suo animi uirtutem atq; sanitatē. Ex quo fit ut quēadmodum uirtus corporis uitiumq; nō in opinione / sed ī re ipsa uel nature cōsentanea uel opposita reperitur: sic uirtus uitiūq; animi non ad humanam opinionē: sed ad nature legem diiudicetur. Cōclude tandem ꝙtum naturaliter prestat corpus habere sanum q̃ egrotuz: tantū prestare similr tēperatuz q̃ intēperatum animuz possidere. preterea confirmatur ī sequētibus sententia pythagorica oībus in rebus esse omniū optimaz temperantiam: Que quidem prima oīum adolescētibus ē tradenda / per quam precedens pueritie intemperantia corrigatur: totusq; animus tēperetur: quam mox sequi ceteras uirtutes existimat. Siquidem temperatus erga deuz atq; homines agit decentia: pius est iustusq; et fortis. Deinde concluditur in sola uirtute felicitatem: in sola īꝓbitate esse miseriā / oīaq; humana ad uirtutem: uelut ad signum: certissime referenda Preterea sicut ad beatitudinē necessaria uirtus est: sic ⁊ uitiorum castigationē / punitionēq; necessariam esse: quasi morborū animi medicinā. Deniq; intemperatum neq; hoībus / neq; deo / neq; sibimet amicum esse posse. Et autez naturalem temperantie excellentiā nobis ostendat: ex pythagoreorū orphicorumq; mente subiungit uniuersum tēperantia atq; ēt concordia ⁊ iustitia que continentur in ipsa temperantia contineri. Ideoq; quod et pythagoras inquit. Intēperantiaz ī oībus tamq̃ perniciosissimam esse totis uiribus fugiendam. Quoniam uero ad hāc simul atq; iustitiam equalitas precipue ptinet. Equalitatem in primis precipit obseruari: quā asserit in diis ⁊ hominibus ualere q̃plurimum Equalitatem inq̃ geometricam per quam unicuiq; equalis ita fit distributio: ut pro capacitate meritisq; cuiusq; equaliter distribuatur. Equaliter inq̃ idest neq; magis / neq; minus q̃ uel capacitas uel merituz exigere iudicetur. Equalitas quidem geometrica in quadam cōgrua portiōe cōsistit. Arithmetica uero ī numero utriq; pari. Neq; uero eadem est hec et illa. Sane excessus sex ad quatuor. Itemq; excessus quatuor ad duo apud arithmeticū numeros considerantem / est equalis. p duo eīm uterq; pficitur. Uerum apud geometraz portionis iudicem est inequalis Nam senarius numerus quaternarium p portione sex qui altera supat: ī qua maior numerus minorem ⁊ semel continet totum ⁊ ī super eius dimidium: Quaternarius uero binarium proportione superat dupla. Huiusmōi uero

equalitate que nō numerātis more tantuz pōderis uni tribuit q̃tū alteri / sz metiētis ritu neq; magis neq; minus q̃ cuiq; cōgruat tribuit unicuiq; / ait cuncta seruari: In hac eīm ⁊ iustitia dei in opibus suis: et hoīs ad hoīes cōtinetur. Utrobiq; eīm pro mēsura capacitatis et meriti cuiq; distribuit̄. His dictis asserit theologica fundamēta mox firmissimis ēe rōib; cōfirmata ꝑcipue peius ēe iniuriā facere q̃ pati: oīuz ū pessimū cum iniuriā feceris nō dare penas / q̄b; q̄si medicamētis ab oīum maxio iniustitie morbo aīus liberet̄. Nullum eīm detrimētū maius cogitari posse q̃ qd̄ aīo īfertur a uitio: adeo ut quēadmodū hōi cum oīo egroto corpore nō expedit uiuere. Ita neq; cuz aīo uitiis egro. Itē nō multifaciendā esse uitam ī corpore: sed uirtutē. peiusq; esse seipm flagitiosis hōib; ob morum similitudinē ꝑstare p similē / q̃ ab illis iterimus / tractandas agrediamur: presertiz grauiores: maxīe publicas oīo uero oratoriam parui facit: si nullam possit uel priuatim uel publice salutē afferre aīo: sed corpori dūtaxat reb;q; ad ipm pertinentib; consulat. Deridet et eos q cum diu reipu. tenuerint gubernacula: semp q dem ciuitatem externis bonis auxerint: aīos ū ciuium tempantia ⁊ iustitia formare neglexerit Qd̄ quidē solum sit legiptimi gubernatoris officium. Cōcluditq; nōmodo nō prodesse sed obesse plurimuz ciuitati gubernatores qui fortune potius q̃ animi bonis ꝓspiciant. Preterea potentiam oēm sapientiamq; uiri in eo consistere ut aīam a peccatis erga deum ⁊ hoīes cōseruet ītemeratam. Nam huius quidē uite iacturam leuissimam esse: etherne uero salutis ēe grauissimam. Ceterū ut q̄ de futuris uel uirtutum premiis uel uitior̄ suppliciis plato affirmat / intelligas. Scito saturnum apud platonē ītelligi supernam intelligentiam: ī qua sit uniuersalis oīum lex atq; prouidentia circa oīum essentias / ⁊ uitas ordinesq; formar̄. Huic autē subesse ordīes tres precipuos numinū: in quib; saturnia ꝓuidentia in tria potissimum officia distribuit̄. Ex his q̄ numina ad distribuendas essentias ꝓprie subministrant / cōi quodam iouis noīe nuncupat. Que uero ad uitas suggerēdas conferunt apellatione Neptuni. Que ad formar̄ ordines disponēdos / noīe plutonis apellat. Promethenum uero numinuz gradum his aliquanto inferiorem: qui formalē ordinē nature dūtaxat rationali / presertim in hac uita distribuit. Deniq; tres iouis filios / Asie / Europe / Africe: Iudices tria uult intelligi numina / ad id maxīe ministra iouis atq; plutonis / ut formalis ordo iustitie in sepatis a corporibus animis expleatur.

Hic autem aīaduerte diuinam legē delebiles uitiorum maculas certis tēporibus puniendo diluere. Indelebiles uero penis sempiternis affligere. Qd̄ quidez transmigrationē aīar̄ per corpora sempiterna improbare uidetur. Qd̄ autem dicit ꝗdam errauisse iudices in uiuentibus iudicandis duo nobis significat. primum quidē non diuinum sed humanuz circa uirtutes ⁊ uitia iudicium decipi. Secundum uero diuinā ꝓuidentiam in seipsa preuidisse iudicia fore falsa si a uiuentibus in hoc corpore uiui iudicarent̄ Ideoq; non ex quodam tēpore: ut uerba sonāt: sed ab etherno / iudicium post hanc uitam fieri statuisse. Interea memento aīam uitior̄ uirtutumq; affectiones ⁊ habitus secum ferre. Deniq; socratē hec penitus affirmare: nihilq; aliō expauescere / nisi eiusmodi aīe detrimētum iudicisq; diuini conspectum. ꝓpterea concludit in nullo certamine nobis acrius q̃ in hoc condēdum ut purissimam iudici cuncta inspicienti aīam offerre possimus. Ceteraq; oīa q̄ hoīes admirantur esse penitus cōptenēda: solaq; ex oībus onoranda: que ad salutē aīe conferant sempiternā.

Gorgias platonis de rhetorica.

Callicles. Socrates. Cherephon. polus.

Cal.

[H]ic ad bellum ⁊ pugnaz ferūt o socrates accedēduz. so: Num quid post festum: ut dici solet uenimꝰ tardiores? cal: Et ualde quidē urbanum / multa eīz et preclara paulo ante gorgias nobis exposuit. so. Tarditatis huius causa hic Cherophon o callicles fuit: qui trahere nos moram in foro

coegit. che: Nihil id quidē īpedimenti o socra
tes fuerit. Ego eīm ⁊ remediū adhibebo. nam
mihi amicus ē gorgias. Itaqꝫ siue nunc siue a
lias manis / nobis eadē demōstrabit. cal: Quid
o cherephon? cupit ne socrates audire gorgiā?
che. Ob id ipsum certe aderamus. cal: Quan
docūqꝫ igit̄ uobis placebit ad me ingredi / apō
me eīm gorgias diuertit / uobis aperiet. so: Be
ne loqueris callicles: Sꝫ num uellet in pꝛesen
tia nobiscū disserere? Cupio enim ab ipso ꝑcon
tari / quenam sit artis sue potentia: Quid ue ip
se profiteatur ⁊ doceat. Ceterarꝫ uero rerꝫ quē
admoduꝫ tu dicis expositionē nobis alias affe/
rat cal. Haud molesta erit iterrogatio socrates
Nam id quoqꝫ ī sua demonstratione cōtinebat̄
Iussit ergo paulo ante oēs qui intus aderant:
qō quisqꝫ uellet eū interrogare: seqꝫ ad cūcta re
spōsurū professus ē. so: Rem certe ꝑclaraꝫ
narras. Itaqꝫ cherephon iterroga ipsuꝫ. che:
Quid nā interrogeꝫ? so: Quis nā ipse sit. che:
Queādmodū dicis? so: Ueluti si artifex calceo
rum foret / responderet certe se coriariū esse. an
qō dico nondū intelligis? che. Intelligo equi
dem ⁊ iā rogabo: dic mihi o gorgia. num uere
dicit callicles te profiteri responsurū ad oīa: de
quibꝫ quisqꝫ sciscitet̄. gor: Uere ait o cherephō
Nēpe mō id ipm ꝑdicabā: atqꝫ dico nihil noui
a me quēq̄ꝫ multis ānis ꝑcōtatuꝫ ēe. che: Ma
gna ḡ facilitate rn̄des gorgia. gor: Licꝫ huius
rei cherephō ꝑiculū facere. po. Lꝫ ꝑ iouē: sꝫ cō
modius ī me si uelis o cherephō: nā gorgias q
dem in dicēdo defessus mihi ur̄. Multa eīꝫ nu
ꝑ deseruit: che: Quid tu pole? Arbitraris me
lius q̄ꝫ gorgiā te responsurꝫ. po: Quid nā iter
est? dūmō satis tibi fiat? che: Nihil: sꝫ qm̄ uis
rn̄de. po: Interroga. che: Iā iterrogo: si gorgi
as sciāꝫ eius artis hr̄et: cuius frater eius hero
dicus hꝫ / quē ipm recte nūcuparemus? Nō ne
ut illū? po: Prorsus. che: Medicū ḡ uocātes
recte uocaremus. po: Ita. che: Si aūt illius ar
tis cuius aristophon filius aglaophōtis aut fra
ter eius hr̄et notitiā quē recte ipꝫ apellaremus
po: Certe pictorē. che: Nunc aūt cū artis alicu
ius ꝑitus sit gorgias / quē ipꝫ r̄cte uocabimus?
po: O cherephon multe quidē artes īsunt hoī
bus experītia ꝑite adinuēte. Peritia eīm efficit
uitā nr̄aꝫ ꝑ artē īcedere. Impitia uero ꝑ fortu
nam circūuagarī: harꝫ ū singularꝫ ꝑticipes sunt

alii aliarꝫ aliter. Optiarꝫ uero optimi: quorꝫ ex
numero hic ē gorgias / arte pulcherrima ꝑditus
so: Preclare qdē o gorgia ur̄ polus adorandū
patus. Uerꝫ tamē qō ꝓmisit cherephōti n̄ seruat.
gor. Cur nō o socrates. so: Ad īterrogationeꝫ
qdeꝫ nō satis respondisse mihi ur̄. gor: At tu
iteruꝫ si uis pete. so: Si tu gorgia rn̄dere mihi
uelles a te ipso libētius q̄rerē q̄ꝫ a polo. Cōstat
eīꝫ polū ꝑ ea q̄ mō rn̄dit rhetorice magis q̄ꝫ dis
serendi arti oparꝫ dedisse. po: Cur id o socrates
ais? so: Qꝛ cū interrogasset cherephō cuius ar
tis ꝑitus eēt gorgias / laudasti tu quidē o pole e
ius artē / q̄si qs eā uituperasset: Que ꝟo illa sit
nō respōdisti. po: Nō ne pulcherrimā ēe rn̄di?
so: Prorsus qdē: sꝫ nemo qualis sit ars gorgie
q̄rebat: sꝫ q̄ nā sit: ⁊ quē oporteat uocari gorgi
am: Queādmodū te prius quodāmodo instrue
bat cherephō / ac tu illi bn̄ breuiterqꝫ rn̄debas
Nunc ergo eadē rōe dicas / q̄ nā ars: ⁊ quē gor
giam simus appellaturi. imo uero tu gorgia no
bis on̄de quē noīari te deceat / ⁊ cuius artis pe
rituꝫ. gor: Rhetorice o socrates. so: Rhetoreꝫ
ergo te appellare debemus. gor: Et bonū qdē
si me qō ꝓfiteor esse: ut ait homerus noīare ue
lis. so: Uolo eqdeꝫ. gor: Noīa ergo. so: An di
cemus alios quoqꝫ te facere posse? gor: Hec eq
dem nō apud nos solū uerꝫ ēt apud oēs ꝓfiteor
so: Sꝫ nūqd uelles gorgia queādmodū īcepim
disputationē ꝑagere: ꝑtiꝫ qdē iterrogando: ꝑtiꝫ
ēt rn̄dendo: ꝓlixitatē illaꝫ uerborꝫ q̄ uti ceperat
polus / ī aliud tēpus reseruās. Uerꝫ qō mihi ꝓ
miseris obseruato / uelisqꝫ ad īterrogata q̄ꝫ bre
uissime rn̄dere. gor: Sūt qdē o socrates rn̄sio
nes q̄daꝫ: quas lōgioribꝫ ūbis necēē ē fieri. co
nabor tn̄ q̄ꝫ breuissime rn̄dere: Nēpe hoc ipm
unū ē ex his q̄ ꝓfiteor. nullū ī breuioribꝫ ūbis
q̄ꝫ me eadē explicare. so: Hac mihi gorgia opus
ē breuitate: ⁊ hāc mihi demōstres oro: copiā ū
ī tps aliud reseruato. gor: Faciā eqdē ut nemi
nē dicas unq̄ꝫ te audiuisse me breuiorē. so: Age
iā rhetorice artis te hr̄e sciāꝫ dicis: aliosqꝫ pos
se rhetores facere: ipa uero rhetorica circa ali
qd uersat̄ / ueluti textoria circa uestiū cōfectio
nē. Nōne? gor: Ita. so: Nonne ⁊ musica circa
melodie ꝑfectōnē. gor. Ita. so: ꝑ iouē o gorgia
rn̄siōes he tue me ualō dlectāt q̄ꝫ q̄ꝫ breuissimis
absoluas. gor: Spo o socrates me tibi ī hoc ad
uotū satisfacturū. so: Recte ais. Age et de rhe

torica similr̄ mihi respōde: quorūnam sciā sit.
gor. Sermonū. so: Qualiū o gorgia sermonuꝫ
Num eorꝫ qui ostēdunt / qua rōne uiuēdi egro
tantes cōualescere possint. gor: Nō. so: Nō igi
tur circa sermones oēs uersat̄ rhetorica. gor:
Nequaq̄ꝫ. so: Uerūtamē circa eos sermones q
dicendi facultatē pꝛestant: gor: Proculdubio.
so. Nūqnid rhetorica in quibꝫ dicēdi / in eisdeꝫ
⁊ intelligendi uiꝫ pꝛebet? go: Quid ni? so: Nō
ne medicina de qua mō dicebamus efficit ut d
egrotātiū curatiōe ⁊ ītelligere ⁊ loq possimus?
gor. Necesse ē. so: Et medicina igit̄ ut apparet
circa sermones uersat̄. gor: Sic ē. so: Eos ui
delicet q ad morbos ꝑtinēt. gor: Maxīe. so: nō
ne et gymnastica circa sermones ē de bona ma
laue corporꝫ hītudine. gor: Certe. so: Atq et a
lie artes o gorgia eadē rōe se hēnt. Quelibꝫ eīꝫ
earꝫ uersat̄ circa sermones eos qui ea de re cu
ius ars ipa ē hēnt̄. gor: Appet. so: Cur ergo ar
tes alias nō apellas rhetoricas? cuꝫ circa ꝟmo
nes sint: siquidē hanc ipaꝫ apellas rhetoricā q̄
sit circa sermones. gor: Qꝛ ceterarꝫ quidē arti
um sciā ofs o socrates circa manuales affectio
nes actionesqꝫ huiusmōi: ut ita dixeriꝫ: uersat̄
Rhetorice uero nullū ē opus eiusmōi. sꝫ oīs ac
tio eius atqꝫ ꝑtās ī dicēdo cōsistit. Hāc ob cāꝫ
arbitror rhetoricā esse artē circa sermōes: idqꝫ
recte dicere me affirmo. so: Intelligo ne quam
uelis eā dicere? forte uero clarius cōpꝛehendā
Sꝫ respōde: sunt nobis artes an nō? gor: Sūt
so: Ex oium numero artiuꝫ alias esse arbitror:
q̄ ī ope plurimū uersant̄: uerbis aūt parꝫ admo
duꝫ indigēt: alias uero q̄ nullis: sꝫ ēt ꝑ silentiū
ꝑfici possunt: queadmoduꝫ ars pingēdi ⁊ statua
ria ⁊ alie multe. Ex taliuꝫ numero negare uide
ris esse rhetoricā. gor: Recte admodū socrates
accipis. so: Alie preterea artes sunt q̄ uerbꝫ to
tum ꝑagunt: ope uero / ut ita dicā / aut nihil / aut
parꝫ indigēt. Qualis ē arithmetica / cōputatoria
geometria ⁊ tesserarꝫ taloruꝫqꝫ ludus: ⁊ alie mlt̄
te artes: quarum quedam uerba actōnibus fer
me hēnt eq̄lia. Plurime ꝟo plura atqꝫ oīo ois
earꝫ actio ꝑtāsqꝫ in eiusmōi uerbis cōsistit. Ta/
lem aliquā uideris mihi rhetoricā dicere. gor:
Et uere uideor. so: Attn̄ harꝫ nullā arbitror te
rhetoricā apellare / q̄ꝫuis dixeris artē in dicēdo
uim hēnteꝫ esse rhetoricā. Nam siqs cauillari

uellet sic argumentationē suscipet. Ergo arith/
meticam o gorgia rhetoricā nuncupas. Nō opi
nor tn̄ te uel arithmeticā uel geometriā rhetori
cam dicere. go: Recte putas o socrates ⁊ iuste
suscipis. so: Age nunc et tu respōsionē quaꝫ pe
tebam ꝑfice. cum rhetorica sit ex earꝫ artiū nu
mero q̄ plurimū uerbis utunt̄ / sint uero ⁊ alie
tales / conare nobis expꝛimere / q̄nā ars ⁊ circa
qd in dicendo uim pꝛecipuā hn̄s sit rhetorica.
Ueluti siqs in artibꝫ quas supꝛa cōmemorabā
me īterroget o socrates q̄nam illarꝫ arithmeti/
ca ē. Respōderē utiqꝫ ut tu mō dicebas eā ēe ex
earum artium numero / que uerbis plurimum
assecunt̄. ac si rursus ꝑcontaret̄ / circa qd ꝟsa
tur / dicerē circa paris īparisqꝫ notitiā: quot utra
qꝫ sint. Quin ēt si req̄rat iterꝫ cōputatoriam ꝟo
artē quam apellē / respōdebo hanc q̄qꝫ inter eas
artes cōnumerari: q̄ uerbis totuꝫ īplent. Qō si
efflagitet circa qd uerset̄ / rn̄debo eorum more
q decreta cōscribunt ī ꝓplo: uidelꝫ cōputatoriā
ī aliis qdē ita se habere queādmodum ⁊ arith
metica se se hꝫ. Nēpe circa idē utrāqꝫ ēe / par. s.
atqꝫ īpar. sꝫ ī hoc differre qm̄ ꝯputatoria cōsi
deret par et īpar: quam et ad se ⁊ inuicē q̄ꝫtita/
tis cōficient sūmaꝫ. Preterea siqs me dicēte a
stronomiaꝫ ī earum artiū genere collocari q̄ to
tuꝫ uerbis absoluunt / rursus ꝑcōtaret̄ circa qd
potissimū tendant astronomie uerba subicerem
circa astrorꝫ motuꝫ solisqꝫ et lune: q̄ inuicē rōe
illorū se hēant cursus. gor: Recte ꝓfecto o so
crates respōderes. so: Age iā ⁊ tu o gorgia: ꝓ
fecto rhetorica ex illis ē artibꝫ q̄ ūbo ꝑtractant
oīa ⁊ ꝑficiunt. Nōne? gor: Profecto. so: Dic ḡ
qd ex oibꝫ id sit potissimuꝫ de q̄ hii ꝟmōes
habēt̄ qbꝫ rhetorica utit̄. gor: Maxīa ⁊ optīa
o socrates rerū hūarꝫ negocia. so: At hoc similr̄
ābiguꝫ ē gorgia? nec ullo mō clarū. Arbitror
eqdē te cantilenam illā q̄ circum ī cōuiuiis ca
nit̄ audiuisse ī q̄ cantores ita ꝯnumerant. opti
mū qdē ēe bene ualere. Scd̄o loco ēe formosū
Tertiō hr̄e diuitias ut ūbis poete ipius utar / nl̄
la fraude q̄sitas: gor: Audiui nimiruꝫ: sꝫ quor
sum hec? so: Qm̄ subito tibi artifices earuꝫ re
rum occurrerent: quas ī ea cantilena poeta lau
dauit / medicus uꝫ et pedotriues / ⁊ nūmator / di
ceretqꝫ ꝑmuꝫ medicus. decipit te gorgias o so
crates. Nō. n. ars eius ad maxīuꝫ hoīuꝫ bonū

spectat: imo mea: atq; si ego ab eo q̄snā sit ipse pq̄rerē diceret forte esse se medicū. qd ais g̃? an tue artis opus maximū ē bonū? qd ni rn̄de ret: cū opus eiusmōi sanitas sit. nihil ꝟo sanita te sit melius: Post hec forsitan pedotrines ue hemēter admirari se diceret si tu ondere posses plus boni i arte tua icē q̄ ipe i sua. Ac si ego rogarē/⁊ tu q̄s es qd tuū ē opus? Pedotrines suz diceret. ē aūt opus meū corpora hoīum for mosa robustaq; reddere. Dein ū nūmator/cete ros ut puto ꝯtēnens sic obiiceret: At iaduerte o socrates an q̄cq̄ maius tibi uideat̃ bonuz q̄ diuitie uel apō gorgiā: uel apō aliū quēlibz: ego itaq; ad eū dicerē. Tu ne g̃ tāti boni es auctor Suz rn̄deret. q̄snā es g̃? nūmator sū: Quid ū putas ne sūmū hoīb; bonū esse diuitias? qd ni putē iq̄t? Ego ꝟ ita subiciā: hic tn̄ gorgias cō tendit artē suā maioris boni cām ēe q̄ tuā. Cō stat itaq; eū posthec iterrogatuꝝ: q̄dnā istud ē bonū? demōstret ipz gorgias. Quaobrē age mi gorgia existima te ⁊ ab illis ⁊ ad me sic ēe iter rogatū: atq; rn̄de q̄dnā ē istud qō ipe maximuz hoīb; bonū ēe cēses? teq; auctorē eius ēe ꝓfite ris. gor: Qō ē o socrates maximū reuera bonū ⁊ cā ut et ipsi liberi simus et ceteris i nr̄a passiz repu. dn̄emur. so: qd ergo istud ēe dicis? gor: Posse ūbis ꝑsuadere/et i iudicio iudicib;/et in cōsilio ꝯsulētib;/et i cōtiōe cōtionātib;/atq; i a lia q̄libz cōgregatiōe ciuili. Jā ū ob huiusmōi facultatē seruiet tibi medicus: seruiet pedotrines qn ēt ipe nūmator: nō sibi sz alteri. i. tibi dicen di et uulgo ꝑsuadēdi uiz hn̄ti/diuitias suas cu mulauisse cōpiet. so: Nunc mihi uideri gorgia quā artē iudicas ēe rhetoricā ꝓx̄ie ondisse: Ac si recte ꝑcipio artē ꝑsuasionis effectricē ais esse rhetoricā eiusq; oēz diligentiā ⁊ sūmaz i hoc si niri. An q̄cq̄ āplius hēs/qō de artis istius po tētia referre possis q̄ ut ꝑsuasionē audiētiū a s afferat? gor: Nihil aliud hēo socrates: sz suffici ēter mihi definisse uideri. Hec. n. ē eius sūma. so: Audi o gor: certū hēto/siq̄s alius cum alio disputet uolēs id ipz nosse de q̄ disserit/me q̄q; ut mihimet ꝑsuadeo ēe talē. Judico aūt merito te q̄ꝫ huiusmōi ēe. gor: Quorsuz hec o socra tes. so: Dicā nūc: haud te lateat me nō satis ap te cognoscere q̄nā sit q̄busue de reb; ꝑsuasio il la quaz dicis a rhetorica ꝓficisci. Et q̄uis sus picer quaz et de q̄b; ipse uelis dicere/nihilomi nus abste reqrā/quā dicas ꝑsuasionē et q̄b; ō

reb; a rhetorica fieri. sz quā ob cāz cum iā ipse suspicer nihilominus a te petā? potius q̄ ipe ex ꝓmā? ꝑfecto nō tui cā sz s̄mois ipius: q̄ ita ꝓce dat/ut maxīe nobis id de q̄ agit̃ explicz. Atten de g̃ num iuste rursus iterrogare te uidear: ue luti si pcōtatus essez q̄snā pictor sit ceusis/mq; rn̄disses aīalia pingēs: nōne iuste peterem/q̄lia potissimū aīalia et q̄ pcō pingēs? gor. Juste ad modū. so: Num ꝓꝓea qz et alii sunt pictores/ alia simil̃r aīalia multa pingētes. gor: Ob hoc ipm. so: Qō si alius nullus ꝑter ceusiz pingeret recte utiq; rn̄disses. gor: qd ni? so: Age iā ⁊ ō rhetorica dicas: utꝝ sola hec uideat̃ ꝑsuadere/ an alie q̄q; artes. Tale ū aliqd dico q̄sq̄s aliqd docet utrū qō docet ēt ꝑsuadz necne? gor: ꝑsua det ꝑfecto. so: Rursus aūt i eisdē artib; quas pauloāte ꝯmemorabam̃ ita ꝯsiderem̃. Arithme tica nōne docet nos q̄cūq; ad numeꝝ ꝑtinēt: ari thmeticusq; simil̃r? gor: ꝓculdubio. so: Nonne et ꝑsuadet. gor: Certe: so: Ergo ⁊ arithmetica ꝑsuasionē facit. gor: appet. so: ꝓīde siq̄s iterro gauerit quā ꝑsuasionē ⁊ circa qd efficiat rn̄de bimus ꝑceptoriā: uz circa par et ipar/q̄t utraq; sint. Poterim̃ simil̃r ceteras q̄q; artes q̄s mō re ferebam̃ ondere ꝑsuasionis effectrices ēe: et cu ius ⁊ circa qd maxīe. nōne? gor: ita. so: q̄obrē nō sola rhetorica ꝑsuasiōis ē artifex. gor: Ue ra narras. so: cū g̃ nō sola id faciat sz et artes a lie/haud q̄lis ꝑsuasio'is et circa qd effectrix sit rhetorica pcōtaremur. nōne iusta tibi ur̄ pcītō gor. Mihi q̄dē. so: Rn̄de igit̃ o gorgia q̄niq̄dē tibi ur̄. gor: huius eq̄dē o socrates magr̄az dico rhetoricā q̄ i iudiciis cetibusq; aliis ut pauloāte dicebā/atq; de iustis et iiustis adducit̃. so. atq; et ipse ꝑsuasionē hāc te dicere suspicabar sz ne admireris si deīceps tale aliqd te rursus iterro go. qō q̄uis uideat̃ ēe ꝑspicuū tn̄ repeto. nā ut dixi nō tui cā id reqro sz ut disputatō suo q̄daz ordīe pagat̃: ne assuescamus sibintelligēdo ea i uicē q̄ forēt discutiēda ꝑripe. gor: Et recte qō facere uideri o socrates. so. age ꝟ et hoc ꝯsidere mus: num uocas aliqd discere. gor: Uoco. so: At qd rursus aliqd credere. gor: Et hoc. so: An discipli g̃ discere idēq; credere ēe putas. idēq; disciplinā atq; credulitatē: an aliud? gor: Aliud eq̄dez ēe arbitror. so: Hinc ū cognosces/siq̄s. n. pcō tet̃ ē ne credulitas q̄dā falsa et q̄dā uera/ut ar bitror ꝯseutires. gor. Certe. so: qd ꝟ scia ē ue ra et falsa. gor: Nequaq̄. so: Cōstat igit̃ nō ēe

idē. gor: Cōstat. so: Uerūtn̄ et illis q̄ didicerūt et illis q̄ crediderūt iā ē ꝑsuasuz? gor: Sic ē: so: Uis ne g̃ duas ꝑsuasionis spēs ēe ponamus q̄ꝝ altera q̄dē absz scīa ꝑstet fidē. altera ū sciaz gor: ꝓrsus. so: Utrā ū ꝑsuasionē affert rhetori ca i iudiciis aliisq; cetib; de iustis iiustisue reb; Num ex q̄ hoīs absz scīa credāt/an ex q̄ sciant gor: ꝑspicuū ē o socrates ex q̄ audiētes credere adducāt̃: so: Jtaq; ut ur̄ rhetorica ꝑsuasionis eius ē artifex q̄ credulitatē potius q̄ doctrinaz circa iustū ul' iiustū ꝑstat. gor: Certe. so: orator g̃ nō docet i iudiciis aliisq; turbis iusta et iiusta sz fidē dūtaxat iducit. Neq; eīz posset turbā tā tā res tā grādes tā breui tpe edocere. gor: Nō certe. so: Age iā qd de rhetorica dicendū sit ui deamus: Ego. n. nōduz satis qd dicturus siz i telligere possuz: qn̄. n. publice de medicoꝝ elec tiōe tractabit̃: aut de nauiū aliarūue reꝝ opifici bus eligēdis. tūc forte ꝯsultare ad oratorē nō ꝑ tinebit. Pz. n. i huiusmōi electioībus ꝑitissimū quēq; eius artis eligēdū ēe. neq; rursus cū de ꝯstruēdis muris ul' portuū dispositiōe/ul' nauiū apparatu cōsultabit̃: oratoris offim̄ erit ꝯsulere: sz architecti. qn ēt neq; cū eligēdo ipatore aut de exercitu aduersus hostes istruēdo aut ō occupā dis locis deliberabit̃. sz ad duces exercitus cō sultatio ꝑtinebit. Ad oratores ū nequaq̄. qd ad hec dices gorgia? Nēpe cū et rhetor ēe ꝓfi tearis et alios posse rhetores facere/ꝑstat nimiꝝ ea q̄ tue artis sūt a teipso sciscitari atq; accipe: Et me q̄dē nūc rē tuā agere putato. Forte eīm iter eos q̄ intus sūt adest aliq̄s q̄ discipulus tu us ēe cupiat. Quales ego quosdā ⁊ q̄dē frequē tes sentio: quos hec a te q̄rere forte deterret pu dor. A me g̃ rogatus ab illis q̄q; hūc imodū iterrogari putato. q̄dnā ꝑportabim̃ si i tuā nos tradiderim̃ disciplinā? q̄b; ō reb; reipu ꝯsulere poterim̃: nūqd ō iustosolū et iiusto? an ꝑ ō his q̄ mō socrates adducebat? Da opā g̃ ut his re spōdeas. gor: Conabor eq̄dē oēz tibi rhetorice facultatē planius explicare. ipe eīz ꝑ belle ad id nos deduxisti: Scis utiq; hec nauilia et menia athenaꝝ portusq; dispositionē ꝑtiz themistoclis ꝑtiz ꝑiclis nō opificū ꝯsilio ēe ꝯstructa. so: ferū tur hec o gorgia ō themistocle. ꝑiclē ꝟo ipse au diui de muro medio cōstruēdo ciuitati ꝑsuadē tē. gor: ꝑterea q̄tiēs de his q̄ tu mō referebas/ deliberat̃: uides oratores ipsos ꝯsulere eoꝝq; i his reb; ꝑferri sn̄ias. so: hec eq̄dē admirās iā

dudū a te de rhetorice ꝑtāte pq̄ro. Nēpe mihi hec cogitāti diuina q̄dā ꝑtātis eius magnitudo ur̄. gor: O si cūcta scires o socrates? uideres ꝓ fecto hāc oēs ut sūmatiz dicā sub se uires āple cti: cuius q̄dē rei magnū tibi afferā argumētū Sepe iā cū fr̄e meo aliisq; medicis ad aliquē e grotātiū igressus cū ille uel pharmacū nollet bi bere/uel secādū urendūue se medico nō ꝑmitte ret nz ꝑsuadere posset medicus: ego ꝑsuasi non alia q̄ rhetorice facultate. Assero āt siquā i ur bē rhetoricus accesserit atq; medicus certet̃q; iter eos uerbis i ꝯcione uel i alio quouis cetu/ uter sit ꝓ medico eligendus rhetor ne an medi cus fore ut medicus q̄de nusq̄ appeat: eligat̃ āt si mō ipe uelit dicēdi ꝑitus. Nihil eīz ē de q̄ nō maiori cū ꝑsuasiōe rhetoricus q̄ q̄libz arti fex uulgo loq̄t̃. Potētia g̃ artis huius tāta est atq; talis: decet tām̄ o socrates ita rhetorica uti quēadmodū ⁊ ōi alia facultate certādi. Neq; eīz is q̄ pugnis lacertisue ⁊ armis ita pugnare didicerit ut amicis et inimicis supior possit eua dere/ob hoc aduersus oēs eq̄ certar̄ dz/ut ami cos ēt ꝑcutiat/pugnat/occidat. Nec ēt ꝑ iouez siq̄s palestra exercitatus pugil robusti corporis euaserit Deīde pētes āt aliquē aliū domesticoꝝ ul' amicoꝝ pulset/ꝓꝓea pedotrinas ⁊ eos q̄ ar mis pugnare docēt: odio hr̄e ⁊ ex urbib; expel lere decet. Illi. n. hec tradiderūt ut hec discen tes ꝯ hostes ⁊ iferētes iiuriā uterēt̃ ulciscētes uz nō iferētes. Nōnulli ꝟo hec ꝑuertētes robo re arteq; abutūt̃: sz nō ꝓꝓea q̄ docuerūt iprobi sūt iudicādi: neq; ars culpāda malaq; hn̄da: sed meo q̄dē iudicio q̄ ꝑuerse utūt̃: eadē q̄z de rhe torica rō ē. Pōt. n. ⁊ adūsus oēs ⁊ q̄libz de re orator dicere adeo ut apō multitudinē facile ad modū de re q̄libz ꝑsuadēdo supior ēe possit. At ꝟ siq̄spiā adeptus rhetoricā deīde iiuste poten tia huius artis utat̃ nō eū q̄ docuit odisse atq; urbe expellere decz. Jpe. n. ad iustū usū tradi dit. h ꝟ ꝯ utit̃: Quaꝓꝓ eū q̄ nō recte utit̃ par ē odisse ⁊ i exiliū mittere: ꝑceptorē ꝟ nequaq̄ so: Arbitror te gorgia multis disputationibus interfuisse. idq; i eis iā cōꝑtuz hr̄e eos uidelicet qui inter se disputant haud facile posse cum di sceptare inceperint sic abire ut rez ipsam defini entes se inuicem soluz doceant atq; discā: sz si de aliq̄ cōtēdant neq; cōcedat alter alteri/ aut putāt: certantes simul' nō aūt qō erat ꝓpositū ꝑ uere aut ꝑspicue loq̄ idignant̃ ⁊ ꝑ iuidiā dictu

qrentes. Nō nunq̄ ū tādē adeo turpiter disce dūt cū iurgiis mutuisq̄ maledictis: ut ēt penite at audiētes qđ eiusmōi hoīes putauerint audiē dos. Quorsuʒ v̄ hec dico? qm̄ tu nō mihi uide ris satis nūc cōsentanea ⁊ cōsona dicere his q̄ p̄us ō rhetorica dixeras. Uereor tn̄ arguere ne me arbitreris nō rei declarāde sʒ tui grā ōcerta re. Si ḡ tu ex eoꝝ nūero es e q̄ruʒ ego suʒ/libē ter abste pq̄rerē sin minus/dimitterē. q̄ si petas q̄ruʒ ego ex numero siʒ/rn̄debo ex his q libēter redargui patiunt/siqd nō uere dicāt: libēter ēt redarguūt/siqd ab alio nō uere dicat. et qbus nō minus gratū ē rephendi q̄ rephēdere. Tā to eiʒ maius id ēe bonū existīo: q̄to maius bo nuʒ ē maxio q̄dā liberari malo/q̄ alios libera re. Nihil. n. tm̄ ēe malū hoīb arbitror q̄tuʒ ē opinio falsa. In his uʒ reb ō qb pn̄s a nobis s̄mo ē istitutus. Si ḡ et tu ais ēe te talē/dispu temus: sin ū dimittēdū cēses dimittant iā cerū q̄ soluamus. gor: Dico pfecto o socrates me q̄ q̄ talē ēe/q̄lē mō tu describebas: sʒ forte alioꝝ q adsūt/rō ē hn̄da. Iādudū. n. āteq̄ uos acce dereti his multa narraui. Et nūc forte si dispu tare pgamus/mora lōgior ptrahet. Quāobreʒ cauēdū ē ne hoꝝ aliō facere cogitātes ōtineant che. clamorē o gorgia ⁊ socrates hoꝝ audit cu piētiū uos auditis. mihi ū nullū negociū tāti sit ut disputatiōi huic a uobis īstitute aliud ātepo nā. cal: p iouē o cherephō ego q̄q̄ cū multis di sputatioib īterfueri/nescio an unq̄ eq̄ ac nūc fueri delectatus. iōq̄ ēt si diē totā disputare ue lint erit mihi pgratū. so: Atq o callicles q̄tū ī me ē nihil phibet/mō uelit gorgias. gor. Tur pe qdē o socrates deīceps mihi foret si disputa re nollē pserti cū ab initio iusseri oēs ō q̄ qsq̄ uellet īterrogare. Itaq̄ si placet pn̄tib disputa atq̄ pcōtare qcqd libet. so: Audi iā o gorgia q̄ ī tuis ūbis admirer. Forte. n. cū tu recte dicas ego nō accipio recte. ais rhetoricū posse te face re/siqs a te discere uelit. gor. Aio eqdē. so: nō ne ut de oīb ī turba pbabilr dicere ualeat nō docēdo sʒ suadēdo. gor: Ita prsus. so: Adde bas p̄terea rhetoricū de sanitate plusq̄ medicū psuadere. gor: Dixi pfecto sʒ ī turba. so: Nōne idē ē ī turba qđ īter ignorātes. Nunq̄. n. apō eos q sciūt magis q̄ medicus de sanitate psua deret. gor: Uera narras. so: nōne ḡ si suadenti

or erit medico sciēte suadētior erit. gor. oīo. so Ipe tn̄ non medicus. gor: Non. so: Ac si non medicus: ergo et īscius eoꝝ q̄ ītelligit medicus gor: pculdubio. so: Quare qui nescit sciente a pō nesciētes suadentior erit/qn̄ rhetor medico suadētior erit: ita ne seqt? gor: In his certe ita seqt. so: Nōne ī ceteris q̄q̄ artib rhetor atq̄ rhetorica se simil̄r hʒ? ut ad rhetoris facultatē nihil adtineat scire q̄ rōe res se hēant: sʒ machi nationeʒ q̄dā/sic ad psuadēdū excogitare ut a pud ignorātes magis scire q̄ ipsi sciētes appa reat. gor. nōne magna facilitas hec ē o socrates eos uidelicet qui artes alias nunq̄ didicerint/ sʒ hanc solam nihil tamē aliis minus habere? so: Utꝝ orator ob hāc unā facultatē minus ha beat uel non minus q̄ alii/paulopost īgremus siqd pducere disputationi uidebit. Nūc autem hoc p̄us cōsideremus an circa iustū ⁊ iniustum honestū et turpe/bonū et malum/sic ita se hēat orator/quēadmodum circa salubria atq̄ alia q̄ ad alias artes adtinēt: ut. s: ignoret qdē utrum bonū malūue sit aliqd: pulchrūq̄ uel turpe/aut iustū uel iniustū: psuasionē v̄ quādaʒ ita de reb huiusmōi machiet/ut ignorās ipe īter ignoran tes scire magis q̄ sciētes appeat. an forte necēe ē hec eū nosse: orq̄ cū hac scia iā pta ad te pfici sci q sit futurus orator? ac si huiusmōi reꝝ sci entiā nō adferat secū tu qdē pceptor rhetorice talia nō docebis. non. n. tuū ē officiū hec doce re. efficies aūt/ut uulgo scire talia uideat/cum nesciat/appareatq̄ bonus esse cū minime sit. an oīo rhetoricā docere nō poteris/nisi p̄us horū ueritatē fuerit ɔsequtus. aut q̄ se mō hec hnt o gorgia? p iouē precor ut quēadmodū paulo āte cepisti rhetorice nobis apias ptātem. gor: At e niʒ o socrates arbitror si forte qs hec ignoret e uʒ a me pceptuꝝ. so: Siste ḡ recte eīm dicis si quē tu rhetorē feceris oʒ eū iusta iniustaq̄ scire uel āteq̄ ad te accedat/aut postea a te pdiscere gor: Oio: so: Quid ūo? q ea q̄ ad fabricā spec tant didicerit nō ne ē faber? gor: Est: so. Et q q̄ ad medi cinaʒ ptinent medicus? Atq̄ in ceteris eodem pacto quisquis didicerit aliquid talis euadit/ qualem cuiusq̄ scientia reddit. gor: Omnino. so: Nōne ḡ p hanc rōeʒ iustus erit qcūq̄ iusta didicerit. gor: Maxie. so: Iustus aut iusta fac

gor. Ita ē. so: An nō ergo necēe ē rhetoricū ēe iustū? iustū uero uelle iuste agere. gor: Appareʒ so: Nunq̄ ergo uolet iustus iniuriā facere. gor: Nunq̄. so: Rhetoricū qdē necēe ē ex pcedēti rōe iustū ēe. gor: Necēe. so: Rhetoricus ergo ī iuriā facere nunq̄ uolʒ. gor: Nunq̄: ut appet. so: Reminiscere te paulo āte dixisse nō oportere pedotribas criminari atq̄ expellere: siqs pugil certamie pugili male utat/iferatq̄ iniuriaʒ atq̄ eodē pacto/siqs orator iniuste utat rhetorica nō illū q docuerit ēe accusandū ⁊ expellēduʒ: sʒ in iusta agētē/neq̄ rhetorica recte utentē. dicta ne hec sunt an nō? gor: Dicta. so: Nūc aūt ipe ora tor nunq̄ ur̄ facturus iniuriā. gor: Nunq̄. so: Atq ī supiorib o gorgia dcm̄ ē/circa s̄mones uersari rhetoricā/nō de pari qdē ⁊ ipari: sʒ de iusto atq̄ iniusto. gor: Certe. so: Ego ḡ cū tu hec diceres rhetoricā nunq̄ ēe rē iniustaʒ existimaui q̄ sp de iustitia uerba faceret. Postq̄ ū paulo post dixisti/si orator iniuste rhetorica uteret/ita tiʒ admiratus atq̄ ratus nō ēe cōsentanea inter se q̄ abste dicebant illa ptuli uerba: ut si redar gui cōductuꝝ putares. ut ego puto: ope pciū fo re differere/alioqn dimittere. Deīn uero nobis cōsiderātib/ut te nō latet cōcessuʒ fuit fieri nō posse ut rhetoricus rhetorica utat iniuste/uelitq̄ iniuriā facere. Ad hec aūt satis q̄ rōe se hēant di scernēda/p canē o gorgia nō pua opus ē diligē tia. po: Quid uero o socrates tu ne ēt sic ō rhe torica opiaris/ut nunc ais. qn alr an magis pu tas gorgiā pudore quodā adductū cōcessisse ti bi rhetoricū iusta et honesta ⁊ bona scire. Ac siqs hec ignorās ad ipm uenerit eū ēe docturꝝ: Ex q̄ forsitan cōcessione cōtrariū deīde aliqd ī disputādo sequtuʒ ē. Hoc tu qdē nimiū studio se captas o socrates īterrogando ad huiusmōi respōsa pducēs. Nā quē arbitraris negaturꝝ fu isse tibi iusta se scire aliosq̄ ēe docturꝝ. Ueꝝ ma gna rusticitas ē ad hec īterrogando deducere. so: O pulcherrime pole ob hanc ipaʒ cāim ami cos nob et filios ɔparamus: ut si qn̄ ī senectu te pecceri iuniores uos pn̄tes uitā nr̄aʒ ⁊ uer bis et opib corrigatis. Et nūc siqd me et gor giaʒ ī disputando fefellit/ipe pn̄s emenda. Sic eīʒ debes: atq̄ ego tibi pmitto ut siqd eoꝝ q̄ cō cessa sunt/nō recte ɔcessuʒ putes/id tuo arbitra tu pmutes/dūmō mihi ad unuʒ deuites. po: qd hoc o socrates. so: plixitatē illaʒ o pole quaʒ ab

ipso disputatiōis initio īceptabas. po: Quid ue ro nōne mihi q̄tū uoluero licebit loq? so: Gra ui nimiū iniuria afficereris o pole si pfectus athe nas ubi totius grecie maxīa ē loqnēdi libertas solus ipe hoc ī loco ptāteʒ loquendi p arbitrio nō hr̄es. At ō pone uʒ si te plixe loquēte neq̄ uolēte ad īterrogata rn̄dere/nō liceret mihi abi re/⁊ te audire nolle/nōne ego q̄q̄ grauia pate rer: si non liceret mihi abire teq̄ audire nolle? Ueꝝ siq̄ tibi disputatiōis huius ē cura eāq̄ cor rigere uis: quēadmodū mō dicebā retractās qđ tibi retractandū uidet rogansq̄ uicissim atq̄ re spōdens/ut ego gorgiasq̄ fecim/redargue me ac te redargui patiare. An dicis te q̄q̄ scire q̄ et gorgias scire se pfitet. po: Dico eqdē: so: Et iubes ut de q̄ qsq̄ uelit a te q̄rat tāq̄ ab hoīe q rn̄dere sciat. po: Certe. so: Nūc ḡ alterutꝝ tuo arbitratu facias: uel q̄re uel rn̄de. po: Faciam eqdeʒ atq̄ mihi respōde o socrates qn̄ gorgias circa rhetoricā tibi nō satisfacit: tu ipaʒ quā ēe dicis. so: īterrogas ne quā artē ēe putē? po: Id ipm. so: Nullā o pole ut uera tibi loq̄r. po: qd ḡ tibi ur̄ ēe rhetorica. so: Res quaʒ tu dicis fe cisse artē ī eo libro quē nup legi. po: qd nam di cis. so: pitiā quādaʒ. po. pitia ḡ tibi ur̄ ēe rheto rica. so: Mihi qdē nisi tu aliud dixeris. po: cu ius nōt rei pitia? so: Grāʒ quādā uoluptatēq̄ pciendi. po: Nōne ḡ pulchrū qddaʒ existīas esse rhetoricā: cū apō hoīes ɔpare grām possit. so: qd o pole? audiuisti iam qd illā esse dicā? q dei ceps īterrogas utrū pulchrā esse putē. po: Nō ne audiui te dicentē esse pitiā q̄daʒ? so: Uis ne igit qn̄qdem grām magnifacis paulū qd mihi gratificari. po: Uolo. so: īterroga me nūc/quā artē ēe coqnariā putē. po: Ecce īterrogo: q̄nā ars coqnaria ē? so: Nulla. po: At qd. so: ptiaʒ q̄dā ēe dico. po. q̄nā pitia ē? so: Grām uolup tatēq̄ pciendi. po: Idē ne ē coqnaria atq̄ rheto rica. so: Nullo pcō: sʒ eiusdē studii pticula. po: Cuius studii? so: Ne durius sit ueritatē dicere uereor gorgie cā/ne forte me suū uituparе stu/ diū arbitret: Ego. n. utrum hec rhetorica sit q̄ gorgias exercet nescio. nā ex hac disputatiōe ni hil nob patefactum est/qd tandem ipse putet. Sʒ quid ego apello rhetoricā/rei cuiusdā parti cula ē nequaq̄ honeste. gor. Cuiusnā o socra tes? dic age nihil mea cā ueritus. so: Uidetur mihi o gorgia esse studiū qđdaʒ/nō artificiosuʒ

188

De Rhetorica

qdem: sȝ sagaciẽ animi aptiq; natura atq; potẽ
tis ad hũanaȝ cõsuetudinẽ sibi cõciliãdam. A
pello aũt sũmã caputq; eius adulationẽ. Huius
aũt studii multa uidentꝰ mihi esse mẽbra. Unũ
qdeȝ coqnaria: que q̃uis esse ars uideatꝰ / meo
tñ iudicio nõ ẽ ars / sȝ pitia quedã usu cõperta.
Eiusdẽ preterea pticulã rhetoricã quoq; ẽe di
co / ⁊ fucatoriã que mãgonica diciẗ: ⁊ sophisti
cam. Has utriq; pticulas quatuor / ad res quatu
or ptinere. Si ergo polus querere uult / q̃rat.
Nõduȝ eĩm audiuit qualẽ adulationis pticulaȝ
rhetoricã esse dicã: nec aĩaduertit ad id me nõ
dum respõdisse. Itaq; ĩterrogat utruȝ pulchrã
existimẽ nec ne. Ego uero utrũ pulchruȝ aliqd
uel turpe rhetoricã esse reas / nõ prius respõde
bo: q̃ quid ipa sit aperueriȝ. Non eĩm aliter re
spõdere decet o pole. Ergo si audire uis pcõta
re qualẽ adulationis pticulã rhetoricã esse dicã
po: Quero iã abste qualis pticula? so: An me
respondẽte pdisces? Est eĩm ut opinor rhetori
ca pticule ciuilis simulacrum. po: Quid ergo?
pulchruȝ ne an turpe quiddã ais esse? so: Tur/
pe siqdem mala esse turpia dico / q̃nquidem tibi
tãq̃ que dico iã scienti me respondere oȝ. gor.
Per iouẽ o socrates nec ego quid dicas intelli
go. so: Nec iniuria quidẽ gorgia. Nõdum eĩm
satis expressi: polus autẽ iste iuuenis ẽ. gor: At
hunc mitte: mihi uero respõde quo pacto dicas
rhetoricã ciuilis pticule simulachrũ ẽe. so: Co
nabor exprimere qd mihi uideatꝰ esse rhetorica
Si uero nõ ẽ id / polus iste redarguet. Corpus
apellas aliqd atq; aĩaȝ? gor. Quid ni? so: Hoꝝ
ṽ nõ ne putas aliquã utriusq; bonã hĩtudinẽ?
gor. Puto eqdẽ. so: Preterea hĩtudinẽ aliquã
apparere bonã cũ mĩme sit? Dico aũt nõ nihil e
iusmõi multi corpus bñ affectũ hr̃e uidentꝰ: q̃ꝝ
malã ualitudinẽ hĩtudinẽq; haud facile ꝯprehẽ
deret q̃sq̃ preter mediũ gymnasiiq; magistruȝ.
gor. Uera narras. so: Tale qddã ⁊ in corpore
⁊ ĩ aĩa ẽe dico: Qð qdeȝ facit ut ⁊ corpus ⁊ a
nima bñ se hr̃e uideatꝰ / cũ non bñ se hẽat. gor:
Ita ẽ. so: Age uero si possumꝰ clarius hoc oñde
re. Cũ res due sint / artes ẽe geminas arbitror:
⁊ artẽ qdeȝ ad aiam ptinentẽ / ciuilẽ nũcupo: eã
ṽ q̃ ad corpus noĩe uno noĩare nõ possum. sed
huius artis unius q̃ curat corpus / duas pono
pticulas. Alterã qdẽ gymnasticã: alterã medi
cinaȝ. In ciuili ũ nomotheticã. s. legalẽ cõditri
ceȝ legũ pono cõrespõdentẽ gymnastice / ⁊ iusti
tiã. s. iudiciariã medicinã quodãmõ referentẽ.
Cõicant uero iuiceȝ utpote q̃ circa idẽ sunt me/
dicina atq; gymnastica: rursusq; iudiciaria atq;
legalis. Uerũtamẽ ĩter se ẽt differũt. Cũ ṽ he
q̃tuor sint / sempq; ad optimũ curẽt: he qdẽ cor
pus / ille aĩaȝ: facultas adulatoria id sentiẽs / nõ
cognoscẽs qdem sȝ cõiectãs se q̃drifariaȝ diui
dit singulasq; subit pticulas / simulãs id se esse
qð subiit / ⁊ optimi qdẽ nullã hȝ curã. Sȝ sem
p eo qð dulcissimũ ẽ q̃si hamo ĩ cautã illaqueat
mentẽ: ⁊ usq; adeo decipit ut plurimi apud eaȝ
estimandã uideatꝰ. Medicinã qdeȝ coquinaria
subiẽs / simulat optimos se cibos corpori adhi/
bere. Quãobrẽ si uel ĩter pueros uel uiros ad
moduȝ pueriles cõtẽdere oporteret coqum atq;
medicũ / uter eoꝝ de bonis malis ue cibis plus
ĩtelligat / medicus qdẽ fame piret. Id ĝ adula
tioneȝ uoco / ac turpe o pole qddã existimo. Id
eĩm aduersus te dico. Proptereaq; absq; ulla
optimi rõe uoluptatẽ aucupatꝰ. Neq; artẽ eã ẽe
dico / sȝ pitiã quãdaȝ. Qm̃ nullã hȝ rõem eoꝝ q̃
affert / q̃lia natura sint: Quo fit ut rõem nullius
possit afferre. Ego ṽ non apello artẽ qð careat
rõe. Qð si de his ipse ambigis rõeȝ me tibi pol
liceor redditurꝝ. Itaq; medicinã ut dixi coqna
ria adulatio subit. Gymnasticã ṽ simiłr fuca/
toria res noxia / fallax ĩgenerosa ĩliberalis / figu
ris / coloribꝫ liniamẽtis / sensu quodã ita decipi
ens ut ꝓ extrinsecũ fucũ ꝓpriã ueramq; formaȝ
q̃ fit p gymnasticã negligantꝰ. Ceteꝝ ne sim ꝓli
xior / uolo tibi more geometrico dicere. sic enim
forte tã asseq̃ris. profecto qdẽ fucatrix ad gym
nasticã id ad medicinã ẽ coqnaria. imo ũ sic.
Qð fucatrix ad gymnasticã hoc sophistica ad
legalẽ. Rursusq; qð coqnaria ad medicinaȝ id
rhetorica ẽ ad iudiciariã. Uerũtñ ut dicebã ita
natura distinguntꝰ: ac ẽt tãq̃ ꝓpinq̃ miscentꝰ ĩ
uicẽ ĩ eodẽ ⁊ circa eadẽ / sophiste uideȝ ⁊ rhe/
tores: nec utilitatẽ respiciunt aliquã ułr p seipsis
ułr p aliis sequãtꝰ unq̃. Nã si aĩus corpori nõ p̃
eẽt / sȝ ipȝ sibi neq; ab eo ꝓspiceretꝰ discerneretq;
coqnaria et medicina: sȝ corpus ipȝ grã uolup
tateq; sua hec ꝓpẽderet: illð Anaxagoras prius

De Rhetorica:

accideret amice pole: ipse eĩm hoꝝ pitiam hẽs:
Oĩa uideȝ in eodẽ indiscreta cõmiscerentꝰ: ⁊ q̃
ad medicinã pertinẽt et salutẽ / et que ad coqui
nariã attinẽt. Audiuisti iam qd ego rhetoricaȝ
esse dicã: rem uideȝ coquinarie respõdentẽ: ta
lemq; in aĩa / qualis illa ẽ in corpore. Forte ue
ro procul a rõe me gessi. hi tibi prolixitatẽ ꝓhi/
bens / ipse longũ extendi sermonẽ: ob id tamen
dignus sum uenia q: si breuius loqutus eẽȝ tu
minime ꝑcepisses: neq; respõsio tibi mea satisfe
cisset: sed expositione rursus indiguisses. Si er
go nec ego te respõdẽte assequi ualeo / tu quoq;
extende sermonẽ. Si ualeo ꝑmitte me rñsione
tua uel mea pro arbitrio uti. Sic eĩm iustum ẽ
Et nunc qdem siquo pacto respõsione hac opor
tune uti potes / utere. po: Quid igiꝰ ais adulatõ
ne tibi uidetꝰ esse rhetorica? so: Equidẽ adula/
tionis particulã esse dixi: Nõ meministi pole cũ
sis huius etatis: Quid forte posthac facies?
po. An boni rhetores uidentꝰ tibi queãdmoduȝ
adulatores in ciuitate contẽni? so: Interrogatõ
nem hãc facis? an orationẽ aliquã exhordiris?
po: Interrogo equidẽ. so: Nulla existimatiõe o
pole mihi digni uidentꝰ. po. Quõ nulla? nonne
maxiam in ciuitatibus potentiã habent? so: Mi
nime: si potẽtia bonũ aliqd esse dicis ei qui põt
po: Dico certe. so: Oratores ĝ minimaȝ oiuȝ ĩ re
pu. potentiã mihi uidẽtꝰ habere. po: Quid ais?
Nõ ne queãdmoduȝ tyrãni occidũt quẽ uolunt
⁊ expoliãt patrimonio pelluntq; ex urbe? so: ꝑ
canẽ o pole / ꝑ singula q̃ dicis ambigo utrũ sen
tentiã explices tuã / an q̃res meaȝ. po. Quero e
quideȝ tuã. so. Esto amice: deinde duo simul a
me queris. po: Quonã pacto duo? so: Non ne
dicebas mõ oratores occidere tyrãnoruȝ more
quoscũq; ueliꝰ ⁊ fortune bonis expoliare / atq;
in exiliũ mittere? po: Equidẽ. so: Dico itaq; tibi
has duas interrogationes esse: respõdeboq; ad
utrasq;. Assero eqdẽ o pole tã rhetores q̃ tyrã
nos minimaȝ ĩ ciuitatibꝫ hr̃e potẽtiaȝ: quẽdmo
dũ paulo añ dicebam. Nihil eĩm ut ita dixeriȝ
facere ex his que uolũt: facere tñ qð sibi opinã
tibus optimũ uideatꝰ. po: Nõ ne hec magna po
tentia? so: Non certe ut ait polus. po: An ego
nõ dico? Dico equidẽ certe. so: Per iouẽ tu nõ
dicis / q̃nquidẽ magnã potentiã dixisti ei q põt
esse bonũ. po: Id qdem dico. so: Bonũ ne igiꝰ
esse dicis siqs ea fecerit q̃ sibi optima uideãtur
mẽtecapto / atq; id magnã dicis ẽe potẽtiã? po:
Nõ certe. so: Nõ ne igiꝰ ostẽdendũ tibi ẽ / ora
tores habere mentẽ atq; rhetoricã nõ adulatio
nem qdeȝ esse: sȝ artẽ quo me cõuincas? Alio
quin nisi id ostendẽs me cõuinceris oratores ⁊
tyrãni faciẽtes quicqd faciendũ sibi uidetꝰ ĩ ci/
uitate / nullũ preterea bonũ cõsequẽtur. Siqdẽ
potẽtiaȝ habere / ut ipse ais / ẽ bonũ. Facere ue
ro quicqd uideatꝰ absq; mente ipemet cõfiteris
esse malũ. Non ne ita? po. Ita certe. so: Quo
nam igiꝰ pacto oratores uel tyrãni magna ĩ re
pu. possunt: nisi socrates cõuictus a polo / illos
q̃ uolunt facere / fateatꝰ? po: En uir. so: Nego e
os facere q̃ uolũt: tu uero me redargue. po: An
nõ paulo ante cõfitebaris q̃ sibi bona uidentur
eos facere. so: Et nũc rursus confiteor. po: An
nõ ergo faciunt q̃ uolũt? so. Non ut arbitror.
po. Faciunt tamen q̃ sibi uidentꝰ? so. Cõcedo.
po: Molesta o socrates ⁊ incredibilia. so: Ne
me accuses pulchre pole: ut apellẽ te secũdum
te. Ueꝝ siquid habes quod inquiras / errorem
meũ redargue. sin minus ipse rñde. po. Sȝ re
spondere malo / ut quid dicas ĩtelligã. so: Utrũ
ergo tibi uidẽtur hoĩes id uelle qð ubiq; agũt?
an potius illð cuius grã agũt / id qð agũt: uelu
ti q pharmaca a medicis acceptabũt: utrũ tibi
id uidentꝰ ipm uelle qð faciunt / uideȝ pharma
cuȝ bibere ⁊ aspitatẽ eius ꝑferre: an sanitatẽ po
tius cuius gratia bibũt. po: Manifestũ est eos
fieri sanos uelle cuius gratia potionẽ sũmunt.
so: Nõne ⁊ q nauigãt aut alið negociũ lucri cã
obeũt / ñ id uolũt qð faciũt. q. s. n. nauigare sibi
re picłi molestias hr̃e uelit? ꝟ illð uolũt ut arbi
tror: cuius grã nauigãt. diuitias. s. haꝝ. n. grã
nauigãt. po: Maxĩe. so: An nõ ĩ oibꝫ q̊q; simiłr
q̃sqs aliqd alicuius agit gratia nõ id uult qð a
git: sȝ illð cuius gratia agit. po: Ita uidetꝰ. so:
An ẽ ex oibꝫ aliqd: qð nõ aut bonũ sit aut ma
lũ / aut hoꝝ mediũ / neq; bonũ. s. neq; malũ. po:
Nihil oĩo. so. Nõ ne bonũ qdẽ dicis sapiẽtiaȝ
sanitatem diuitias aliaq; generis eiusdem. Ma
la uero horũ cõtraria? po: Eqdẽ. so. Que uero
neq; bona sunt neq; mala: talia quedã dicis q̃
q̃nq; boni q̃nq; mali participia sunt q̃nq; neutri

neutri/ueluti sedere/uadere/currere/nauigare. Rursus ueluti lapides/ligna/ceteraq; similia. Nõne talia quedã esse dicis: que neq; bona ap pelles neq; mala? po: Talia certe. so: Utrũ igit media hec bonoꝝ agunt gratia/quotiens agũt? an bona gratia medioꝝ? po: Media bonoꝝ grã so: Ergo sequẽtes bonũ/ et uadimus qñ uadimꝰ pstare id existimãtes: Et uicissim qescimus qñ cũq; qescimus ob idipm bonũ: Nõ ne ita? po: Ita prorsus. so: Preterea si quos occidimus e/ iusdẽ grã occidimus/similiterq; expellimus atq; rapimus putãtes prestare nobis talia facere. po: Proculdubio. so: Quãobrẽ boni grã hec faci unt oĩa qcũq; faciũt. po: Assentior. so: An nõ iter nos cõuenit/nõ q alicuius grã facimus uel le: sz illud cuius hec gratia facimus. po: Maxi me. so: Itaq; nõ iugulare simpliciter oĩo q uolumꝰ/ neq; expellere neq; pecunias rape: uerũ si cõdu cant hec facere uolumus/si noceãt/ nolumus. Bona eñ uolumus/ut ipse ais: Que uero neq; bona neq; mala sunt/nõ pprie uolumus: neq; mala uideor tibi posse uera loq? an nõ? Quid nõ rñdes? po: Uera. so: Quãobrẽ si i his cõsen timus/siqs quẽpiã iterfecerit uel urbe eiecerit uel puauerit patrimonio/siue tyrãnus ille sit/siue orator putãs id melius sibi fore/cũ tñ sit peius is utiq; faciet q sibi uidetur. nõ ne? po: Certe. so: Nunqd ẽt q uult siqd hec sint mala/qd nõ rñdes? po: Non uidet mihi q uult facere. so: Quanã igit rõe uir talis magnã hẽt i repu. po testatẽ/siqdẽ magna ptãs bonũ qddã ẽ. ut ipe e tiam cõfiteris. po. Nullo pacto. so: Uera ergo dicebã fieri posse/ut sit q in ciuitate q sibi uidẽ tur efficiat: atq; tñ magnã potentiã hẽat/neq; q uelit agat. po. Quasi ũ tu o socrates nõ optes licentiã hñe faciẽdi qcqd tibi uideat i ciuitate potius q non hñe: neq; affectes talis esse qles nõ nullos uides uel iterficientes/uel expoliãtes uel cõiiciẽtes i uinculo quoscũq; et qñcũq; sibi uidetur. so: Iuste ne dicis an iniuste? po: Quo modocũq; id fiat. nõ ne utrũq; optandum? so: Bona uerba qso o pole. po: Quid ita. so: Qm nõ decet uel uitã minime optabilẽ exoptare/uel miserã/imo potius misereri. po: Quid uero ita ne se habere eos de quibus loquor existimas? so: Quid prohibet? po: Quicũq; igit perimit quẽcũq; opinatur iuste negandũ infelix tibi mi serabilisq; uidetur? so. Nõ mihi quidez neq; tñ conditio eius optanda. po: An non paulo ante miserum dicebas esse. so: Dicebam equidem o amice/sed iniuste occidentẽ: eũdemq; insup mi serabilẽ. Eius uero qui iuste interficit conditio nem non esse optandam. po: An nõ qui iniuste occiditur miserabilis est atq; infelix. so: Minus o pole q uel interfector uel is qui iuste necat. po. Quid ita o socrates? so. Quoniam inferre iniuriam maximuz ẽ malorum. po: Quonã pac to id maximũ? Nõ ne peius ẽ iniuriã pati? so: Minime. po: Ipse igitur malles ne pati iniuriã q inferre? so. Equidem neutrum uellem. At si necesse foret aut facere iniuriam aut pati/ elige rem potius accipe iniuriam q inferre. po: Nec ergo tyrannidez eligeres. so. Non. si tyranni dez similiter atq; ego definis. po. Ego uero id esse dico tyrannidem/quod et pauloante uidelz licentiam in ciuitate habere quicquid uideatur perpetrandi: siue interficere quẽpiam siue expel lere placeat ceteraq; omnia pro libidine posse fa cere. so: Sed o beate attende que dicã: ac si po tes carpe. Si eñim ego in foro ac frequenti ho minuz multitudine assumpto sub ala pugione/ apud te gloriarer me potentiaz tyrannidẽq; mi rabilem nuper esse nactũ: nam siue aliquis isto rum hoĩum: quos cernis mihi uideatur occidẽ dus subito perimetur: siue alicuius frangendũ caput/repente frangetur: siue discindẽda uestis subito discindet/tantũ ego in hac ciuitate pos/ sum. proinde tibi minus id credẽti ostenderem pugionez forte eo conspecto tu sic obiceres: at isto o socrates mõ oẽs magnam haberent potẽ tiam: siquidem et quaslibet domos incendere/ et atheniensium naualia et triremes cũctaq; na uigia: ac summatiz tam publica q priuata qui/ uis posset. Uerum hec non est magna potestas quicquid tibi quẽcumq; uideatur facere: an tibi uidetur? po. Certe non hoc pacto potentiam ap probo. so. Potes ne dicere quam ob causam e iusmodi non approbes potestatem? po: Possũ equidẽ. so. Cur ergo? dic iã. po. Qm necesse ẽ eũ qui ita ppetrauerit penã luere. so. Penã ho dare non ne maluz? po: Oĩo. so: Nõ ne igit o uir mirabilis magnã rursus potentiã iudicas: si

mõ qui agit quecũq; sibi uidentur/assequit ut uti liter agat atq; ita bonuz cõsequit. idq; ẽ magna posse. Cõtra uero maluz id ẽ paruaq; potentia. Uerum id quoq; cõsideremus. dicimus ne ali as prestare ea facere que mõ dicebamus uideli cet interficere/expellere/spoliare/alias autẽ mi nime? po: Sic oĩo. so: Hoc iã mihi: ut uidetur tibiq; cõuenit. po: Cõuenit. so: Utꝝ igit et quo pacto dicis ipse melius esse hec facere? dic age quẽ terminuz statuas. po: Tu uero o socrates id definias. so: Ego igit o pole dicã/si a me au dire mauis/uidelicet qñ quis hec iuste facit me lius esse: qñ uero iniuste peius. po: Quasi uero arduuz sit o socrates te refellere/ac nõ puer eti am quiuis refellere possit. so: Magnã illi pue ro habebo gratiã/tibi quoq; non minorẽ si me refellens ab errore eiusmõi liberaueris. Te igi tur oro ne tibi molestuz sit beneficiũ hoc i ami cum cõferre: sed iam refelle. po: Atqui o socra tes nihil opus est antiquis exẽplis ad te confu tandũ. Siquidẽ externa nupq; gesta manifeste declarare possunt iniustos plerosq; esse felices. so: Que nã ista? po: Archelauz pdice filiuz ma cedonie dominantẽ uides? so: Et si non uideo/ saltem audio. po: Felix ne igit tibi uidetur an i felix? so: Nescio equidẽ o pole/nunq eñim apõ ipm fui. po: Quid autẽ si eius cõsuetudinẽ ha buisses iã cognosceres? Aliũde uero felicitatez eius nõ potes cognoscere? so: Nõ per iouẽ. po: Cõstat igit o socrates similiter te dicturũ igno rare utꝝ magnus psaꝝ rex sit felix. so: Et uera qdẽ dicã. ignoro. n. q pacto ad eruditionẽ iusti tiãq; se hẽat. po: Nũqd i hoc tota beatitudo cõ sistit. so: Certe ut ego dico o pole assero eñ ho nestũ bonũq; uiꝝ et mulierẽ ẽe felicẽ: iniustũ uõ et turpẽ ẽe miseꝝ. po: Miser ẽ sm smonẽ tuũ ẽ archelaus. so: Nimiꝝ o amice si iniustus. po: at uõ q nã pacto negari id põt. Is eñ ex ancilla al ceti pdicẽ fris natus ẽ: ideoq; macedonie regnũ qd nũc hz ad eũ minime ptinebat: sz ipo iure alce te erat suus/ac si uoluisset iusta agere ipi alcete fuisset: itaq; sz rõez tuã eẽt felix: Nũc uõ q mi rabiliter factus ẽ miser? postq maxĩas iniurias i tulit. his eñ prio hunc ipm dñm patruũq; suuz alcetã adcersituz ad se qsi regnuz qd pdicas ab stulerat/redditurus cõuiuio uinoq; grauatum ipmq; et filiũ eius alexãdruz/patruelẽ equalẽq; suuz cõiectos i plaustrũ nocteq; asportatos tru cidauit atq; deleuit. Nec tñ his ppetratis suaz agnouit miseriã: nec id fecisse penituit: Sz pau lopost frẽz suũ legitimũ pdice filiuz/ pueꝝ ãno ruz septẽ/ad quẽ ptinebat regnũ: noluit ut felix fieret/iuste alere: atq; ipi regnuz tradere: sz i pu teuz precipitẽ dedit atq; suffocauit: cleopatre ũ eius mri asseruit pueꝝ duz psequeretur ãserez ce cidisse i puteuz/mortẽq; obiisse. his ẽ tã magnis iniuriis ppetratis macedonuz oĩum miserrimus ẽ an potius felicissimus. Num ẽ ullus athenienṡ suuz/ et a te exhordiamur o socrates q malit ali/ us qsq macedonum ẽe q archelaus. so: Et ab ipo disputatiõis exhordio pole te tãq bñ istruc tum ad orãdum laudaui. artẽ ũ disserẽdi dixi te neglexisse et nunc/hec ne illa rõ ẽ? p quaz quis ẽt puer ut ipe dicebas me refelleret? Atq; ego abste ut ipe iudicas hac i pñtia rõe cõuictus sũ q dixeriz iniuriantẽ beatuz ẽe nõ posse. Unde eñ o bone uir? atq nihil tibi hoꝝ assentior q tu dicis po: Nõ. n. uis assentiri cuz tñ tibi uera uideãt so: O beate oratoꝝ more cõuincere me conten dis: quẽadmoduz i iudicio fieri solet/ubi alii a lios cõuincere se opinant/cum p sua cã multos ac pbabiles adducunt testes: si aduersarius aut nulluz aut unum aliquẽ pduxerit testẽ. eiusmõi uõ pbatio nullius ad ueritatẽ ẽ momẽti. Sepe eñim falsa testĩonia et a multis et ab his q uideã tur idonei solẽt afferri. atq i pñtia de his q tu dicis oẽs ferme et athenienses et pegrini tecum sentirẽt: si uelis cõ me testes pducere: me siqdẽ afferre falsa tibi attestabũt: siue niciã accersas nicerati filiuz frẽs cũ eius secuz: quoꝝ sunt i dio nysio tripodes ordie quodã dispositi: siue aristo cratẽ scellii filium/cuius i pythio minus extat pulcherrimum: seu totã piclis domum: seu aliã quãlibet atheniẽsiũ familiã uelis i testĩoniũ ad uocare. At ego unus tibi nõ assentior. nõ. n. me rõibus cogis: sz falsis testibus cõ me pductis ex ip sa ũitatis sba deicere me moliris. Ego ũ nisi te ipm testẽ unũ adduxero mihi assentiẽtẽ nihil ex istimatione dignum i his que tractamus perfe/ cisse me arbitror. Puto etiam nihil te profectu rum nisi ego unus solusq; tibi consentiam: tuq; dimissa aliorum testium multitudie id efficias.

Est igitur ut dixi unus iste arguēdi modus quē admodū tu aliiq; multi putatis. Est ⁊ alter quē ego puto. Eos igitur inuicē comparantes utrum ⁊ quo pacto inter se discrepent/diligenter consi deremus. Non eīm de rebus paruis instituta nobis est disputatio: sz de his quas et scire pul cherrimū est: ⁊ nescire turpissimū. Caput eīm ⁊ sūma eoꝝ que perquirimus est uel cognoscer̄ uel ignorare/quis beatus sit/q̄s miser. Prin cipio quidē in his que perquirimus/tu fieri pos se existimas/ut qui iniuriā facit/iniustusq; ē/sit beatus. siquidez archelaū esse quidē iniustuz cō fiteris sed beatū: nūquid ita te opinari existima re debemus? po: Oio. so: Ego uero fieri id nō posse dico. Unū igit̄ hoc ē de quo ambigimus Esto igitur: iniustus autē erit ne felix? si penas ī iustitie dederit? po. Minime quidē: īmo miserri mus. so: At uero si iniustus penas effugerit ut ipse ais/beatus erit. po: Aio equidē. so: Secū dum uero snīam meaz o pole qui iniuriat̄ iniu stusq; est/oīo est ante alios miser: miserior autē si iniuriarum penas nunꝙ luat: minus uero mi ser si luat: suppliciūq; iustū apud deos hoīesq; reportet. po: ꝙ absurda dicere audes o socrates so. Dabo equidē operam o amice ut ipse quoq; mecū sentias. amicuz eīm esse te mihi puto: nūc ergo ea de quibus dissentimus/eiusmodi sunt. attende uero ⁊ tu: dixi equidē in superiorib; in iuriam inferre peius esse ꝙ pati. po: Ita dixisti so: Tu uero cōtra/pati peius esse ꝙ facere. po. Procul dubio. so: Preterea eos qui iniuriaz faciunt ego miseros apellabam: atq; a te redar gutus sum. po: Ita per iouem. so: Ut tu pole pu tas. po: Ac forte uera. so: Tu uero iniuriantes tunc felices esse dicebas/cum penas minime d̄ derint. po: Et maxie quidē. so: Ego uero istos esse dico miserrimos/eos aūt qui puniantur mi nus miseros ēe. Uis ne id quoq; refellere? po. At istud o socrates difficilius insup ꝙ illud q̄s redarguet. so: Haud difficile istud/īmo īpossi bile indicare debes o pole: qd̄ eīm uerū est re felli nunꝙ pōt. po: Quid ais? Siquis tyrāni dez per iniuriā moliri deprehensus fuerit: cap tusq; torqueatur/excarnificetq;/eiq; inurantur oculi aliisq; multis uariis grauib; penis afficia tur. uideat preterea liberos ⁊ uxorē eadē patit

⁊ tandē in cruce ponatur: aut pice adhibita cō buratur: an hec patiens felix erit? Uel potius si euaserit tyrānidemq; assequtus arbitratu uiuat suo: adeo ut uite sue status exoptandus felixq; a ciuibus ⁊ peregrinis existimet̄. Hec ne dicis confutari non posse? so: Perterrefacis me nūc rursus o generose pole. Nō aūt refellis: paulo uero ante attestabaris. Uerūtamē redige mihi parūper in memoriam/an iniuste capessere tyrā nidem dixeris? po: Equidē. so: Neuter eorum felicior unꝙ erit: neq; q tyrānidē iniuste adep tus fuerit: neq; qui deprehensus penas dederit Nēpe e duobus miseris neuter altero felicior ē dicendus: miserior tamen qui potius tyrānide suppliciuz deuitauerit. Quid rides o pole: alia rursus hec refellēdi spēs est/cum quis aliquid dicat deridere: non autē arguere. po. At nō pu tas refelli o socrates cum talia dicas? Qualia nullus unꝙ hoīum diceret? Quere ab istoruz aliquo. so: O pole equidē non sum ex his qui ī repu. uersantur. Et supiori āno cuz tribus meā prerogatiuā haberz: ac forte oporteret me com putare suffragia: ⁊ ad consiliuz referre concita ui risuz q2 facere id nesciui. Noli ergo iubere/ ut ad consilium pn̄tium referā: Ceterū nisi me liorem arguendi uiam habes/quemadmodum mō dicebam: uicissim mihi concede atq; experi re: qualē ego redargutionē esse arbitror oporte re. Ego eim eoꝝ que dico unuz producere teste scio: illum ipm qui cū mihi sermo ē institutus: multitudinē aūt mittoret unius sententiam roga re scio. Multitudini uero ne uerbū quidem fa cio. Uide igitur utrum mihi uicissim arguendi locum uelis cōcedere/tuq; ad quesitum respō dere. Arbitror equidē ⁊ me ⁊ te ⁊ alios hoīes existimare peius esse: facere iniuriā ꝙ accipere ac penas effugere ꝙ subire. po: Ego autē neq; me neq; alium prorsus ullum: qn̄quidem tu so lus iniuriā pperi malles ꝙ inferre: so. Immo uero ⁊ tu ⁊ ceteri oēs: po: Permultuz abest: ī mo nec ego nec tu nec alius quisꝙ. so. Uis ne respondere? po: Uolo equidē. cupio eīm quid tandē dicturus sis ītelligere. so. Respōde itaq; mihi/ut intelligas/tamꝙ si a principio interro garem. Utrum putas o pole deterius esse/face re ne iniuriā an perpeti? po. Perpeti. so. Utz

uero turpius? responde queso. po: Iniuriaz fa cere. so: Nonne ⁊ peius si turpius? po: Mini me. so: Intelligo iam. Nempe non putas uide tur idem esse pulchrum atq; bonum. idemq; tur pe atq; malum. po: Non certe. so: Quid autem pulchra omnia scilicet corpora/colores/figuras uoces studia/nunquid ipse ad nihil respiciens pulchra nominas/an ad aliquid? Et ecce pri mo quidez corpora pulchra nonne aut propter utilitatez dicis esse pulchra: atq; ad id pulchra cuius usui seruiunt: aut propter aliquam uolup tatem/uidelicet quod delectent aspiciētes. An habes preterea quicꝙ aliud quod de corporis pulchritudine dici possit. po: Nihil aliud. so: Nonne ⁊ alia similiter omnia siue figuras/siue colores: uel propter aliquam uoluptatem uel u tilitatē/aut utraq; pulchra apellas? po: Ita pror sus. so: Et uoces preterea et que ad musicam pertinent cuncta similiter. po: Ita. so: Quin eti am statuta legum ⁊ studia non ob aliam causaz pulchra sunt/ꝙ q; aut conferunt aut delectant aut utrumq; perficiunt. po: Ob aliam certe nul lam. so: Deniq; de disciplinarum pulchritudie idem existimamus. po: Idem prorsus: ⁊ pul chre quidem nunc definis o socrates pulchruz delectatione ⁊ bono conferente definiens: so: Nonne turpe contrario scilicet dolore: ac malo idest detrimento detinendum est? po: Necesse ē so. Quotiens igitur e duobus pulchris alteruz pulchrius est/uel altero illorum aut ambobus excedens pulchrius est: scilicet aut delectatōne aut utilitate aut ambobus. po: Prorsus. so: Rursus quando duorum turpium alterum tur pius est uel dolore uel detrimento excedens est turpius. An non necesse est? po: Ita. so: Age itaq; quomodo pauloante de inferenda accipien daq; iniuria dicebatur? an non dicebas/pati in iuriā esse deterius/facere u° turpius? po: Dice bam equidem. so: Si ergo facere turpius est ꝙ pati/aut molestum quidem est: ac molestia sup ans turpius est/aut detrimento aut utrisq;: nō ne id etiam necessarium? po: Quid ni. so: Pri mo quidem consideremus an molestia superet

doleantq; magis qui inferunt ꝙ qui patiuntur iniuriam? po: Nullo pacto istud o socrates. so: Quare non excedit dolore? po. Non apparet. so: Si non dolore nec etiam ambobus. po: Nō uidetur. so: Ergo altero. po: Altero. so: Malo igitur atq; detrimento. po: Apparet. so: Quā obrem iniuriam facere excedens detrimento de terius erit ꝙ pati: po. Manifestum est. so: Nō ne ⁊ a multis hominibus ⁊ abste supra conce debatur turpius esse inferre iniuriam ꝙ accipe re. po: Ita. so: Nunc etiam apparuit esse deteri us. po: Apparuit. so: Eligeres ne tu o pole ma gis id quod deterius turpeq; est ꝙ id quod mi nus? Ne pigeat respondere pole: Nihil eīm ob fuerit. sed te rationi tamꝙ medico cōmittas in genue: atq; respondens: aut concede que dico: aut nega. po: Nunꝙ o socrates istud eligerem so: Alius uero quisꝙ hominū id reciperet. po. Mihi quidem per hanc rationem non uidetur aliquis recepturus. so. Quāobrem uera dice bam/neq; me neq; te neq; alium quemꝙ recep turum facere iniuriam magis ꝙ pati. Quippe cum sit deterius. po: Apparet. so: Uides ergo pole facta argumentorum comparatione ea inter se maxīe discrepare. Nā tibi q̄dez alii p̄ter me omnes assentiuntur. Mihi uero solus ipse suf ficis assentiendo atq; testificando: cuius ego so lius suffragium sententiamq; rogaui. ceteros u° dimitto. atq; id quidē sic habeto. Post hec autem quod secundo loco dubitabamus: iam consideremus. Utrum iniuriantem penas dare maximum sit malorum ut ipse putabas: an maius non dare penas: ut ego putabam: Consideremus autem hoc pacto dare penas iniuriarum atq; iuste puniri/num idem a pellas? po: Idem. so: An potes negare iusta omnia quatenus iusta sunt/esse pulchra. Et ui de ut respondeas prouide. po. Mihi quidem eque ac tibi uidetur. so. Id quoq; animaduer te/an siquis agat quippiam/necesse sit esse aliquid patiens ab ipso agente. po. Uidetur. Socra: An ergo et hoc pati oportet quod agens agit. et tale insuper quale agit ipsum.

Ceu siquis pulset necesse est aliquid inde pul/
sari. po: Necesse. so: Atq; si uehementer aut ue
lociter pulset/similiter pulsari pulsatum. po:
Similiter. so: Talis ergo passio inest pulsato
qualem efficit pulsans. po: Omnino. so: Et si
quid comburat quis/oportet aliquid inde cō/
buri. po: Oportet. so: Ac si uehementer exurat
⁊ ut ita dixerim dolorose: similiter ⁊ uri quod
uritur: quemadmodum urit urens. po: Pror/
sus. so: Similiter siquis secat. Secatur enim
aliquid. po: Ita. so: Ac si lata uel profunda:
dolorosa sit sectio: tali necesse est quod secatur
sectione secari quali sector ipse secat. po: Uide
tur. so: Considera uero summatim an quod mo
do dicebam in cunctis confiteare: uidelicet qua
le aliquid agens agit: tale quiddam pati patiēs
po: Confiteor. so: His ergo concessis responde
num penas dare sit pati aliquid aut agere. po:
Pati. so: Nonne ⁊ a quodam agente. po: Con
stat ab ipso uidelicet puniente. so: Qui autem
recte punit: nonne iuste punit? po: Iuste so:
Iusta faciens nec ne? po: Iusta so: Ergo qui
punitur/dum iniustitie dat penas iusta patitur.
po: Apparet. so: Iusta uero dictum est esse pul
chra. po: Prorsus. so: Horum igitur alter qui
dem pulchra facit: alter uero scilicet punitus:
pulchra patitur. po: Sic est. so: Quod si pulchra
etiam bona. Nam uel iocunda illa sunt uel uti
lia. po: Necesse est. so: Bona ergo patitur quis
quis iuste punitur. po: Uidetur. so: Id ergo si
bi prodest. po: Confert. so: An non ut quo pac
to iudico explicem/meliorem reportat animum
siquidem iuste punitur. po. Consentaneum est.
so: Ergo qui luit penas a prauitate anime libe
ratur. po: Certe. so: Itaq; maximo liberatur ma
lo. Ita uero cōsidera: circa pecunias aliud ne
hominis malum uides ꝙ paupertatē. po: Hāc
ipsā. so: Circa corpus aūt malū dices ībecillita
tem morbū deformitatē ceteraq; eiusmodi. po:
Eqdē. so: Nōne ⁊ in anima malū aliquod cen
ses. po: Quid ni? so: Id uero nonne uocas in/
iustitiam/inscitiam/timiditatem: ⁊ alia generis
eiusdem. po: Maxime. so: cum igitur hec tria
sint: pecunia/corpus/anima/tria horū esse dixi
sti mala: paupertatē/morbum/ iniustitiam. po:
Certe. so: Horum uero malorum quidnam tur
pissimum? Nonne iniustitia? Et: ut summatim
dicam: anime uitium? po. Ualde quidem. so:
Quod si uitium animi turpissimum est: ergo ⁊ pes
simum. po: Qua ratione hoc ais o socrates? so:
Hac utiq; semper quod turpissimum est/uel q2
dolorem/uel quia detrimentum infert maximū
uel quia facit utraq; turpissimum est: quemad
modum per ea que in superioribus cōcessa sūt
apparet. po: Maxime. so: Turpissimum uero
esse iniustitiam ⁊ omne animi uitium non nobis
concedebatur. po. Certe. so: Quare aut quia
molestissimum est ⁊ molestia superans/iccirco
horum turpissimum est: aut quia detrimentum
affert/aut propter utrūq;. po: Sic oportet. so.
Nunquid molestius est iniustum esse/intempe
ratum/ignauum/imperitum ꝙ paupertate mor
boq; premi. po: Non certe quātum ex his conii
citur. so: Quoniam igitur incredibili quadam
mirabiliq; magnitudine detrimenti atq; mali ui
tium anime cetera superat mala. iccirco omniū
est turpissimum: quādoquidem non dolore ex/
cedit: ut ipse ais: po: Sic apparet. so: Iam ue/
ro quod maximo excedit damno/maximum om
nium est malorum. po. Ita est. so: Quamobrē
iniustitia/intemperantia ceteraq; improbitas a
nime/malum est omnium maximum. po: Uide
tur. so: Quenam ars a paupertate nos liberat?
Nonne questuaria? po: Hec ipsa. so. Que uero
a morbo? an non medicina? po. Sane. so. At
quenam a prauitate et iniustitia? Sin minus
id tibi subcurrit/ita considera: quonam ⁊ ad
quos potissimum ducimus morbis corporeis e
grotantes? po. Ad medicos socrates. so: Quo
autem iniuriantes atq; dissolutos? po: Ad iudi
ces. so: Ut uidelicet puniantur. po: Assentior.
so: Nonne qui recte puniunt iustitia quadā fre
ti puniunt. po: Proculdubio. so: Questuaria
ergo pellit paupertatem. Medicina uero abigit
morbos/Iudiciaria deniq; intemperantiam ⁊
iniustitiam amouet. po: Sic apparet. so: Quid
ergo horum est pulcherimum? po: Quorum
dicis? so: Questuarie/ medicine/ iudiciarie.

po: Multo exsuperat medicinaria socrates. so:
Ergo uel uoluptatem affert plurimam uel uti
litatem/uel ambo si modo pulcherrima sit. po:
Sequitur. so: An ergo curari a medico delec/
tabile est? ⁊ inter manus medici oblectantur:
dum curantur infirmi. po: Nō apparet: so. Cō
ducit tamen nonne? po: Confert. so: Quoniam
uidelicet magno liberantur malo. Quapropter
utile est tolerare dolorem/ut sanus euadas.
po. Proculdubio. so: An ergo felicissimus ꝙ
tum ad corpus attinet is foret qui per medici/
nam curatus conualuerit? uel potius qui a prin
cipio non egrotauerit. po: Certe qui non egrota
uit. so: Nēpe non in hoc consistere uidetur feli
citas ut liberemur a malis: sed ut ab ipso initō
simus incolumes. po: Ita est. so: Quid uero
si duo male uel corpore uel animo affecti sint:
uter horum miserior: num qui curatus libera/
tur a malo? An qui minime. po: Qui non cura
tur. so: Nonne in iudicio puniri a maximo quo
dam malo. idest a prauitate liberatio erat. po:
Erat certe. so. Quippe cum punitio iusta mode
retur iustioresq; efficiat tāꝙ medicina quedam
improbitatis. po: Ita est. so: Felicissimus er/
go qui non habet animi uitium quādoquidem
id maximum apparuit esse malum. po: Absq;
dubio. so: Secundo autem loco qui a malo e/
iusmodi liberatur. po: Appar3. so: Hic ū est q
correptus perterritusq; penas dederit. po Is
ipse. so: Pessime ergo uiuit qui iniustus est nec
ab iniustitia soluitur. po: Apparet. so: Nōne hic
est qui maximis perpetratis iniuriis maximaq;
iniustitia fretus/effecerit ut nec corripiatur ne/
q; puniatur/neq; persoluat penas quemadmo
dum effecisse dicis Archelaum: aliosq; tyrānos
et oratores atq; potentes: po: Apparet. so: Fer
me enim eiusmodi homines o uir optime perin
de faciunt ac siquis morbis grauissimis occu/
patus det operam ne uitiorum que in corpore
sunt sub medico penas reportet neq; curetur:
puerorum more formidans ustionem atq; sectō
nem/tamꝙ rem molestam. Nonne tibi quoq;
ita uidetur? po: Mihi quidem. so: Quoniam
uidelicet quanti sit sanitas corporisq; uirtus
ignorant. Uidentur autem per ea que modo cō
cessimus tale quiddam facere o pole illi qui iu
dicium fugiunt: ad dolorem quidem eius adspi
cere: ad utilitatem uero ceci esse atq; ignorare
quanto miserius est cum animo non sano sed
fracto iniusto/impio ꝙ cum non sano corpore
degere: itaq; dant operam ne iudicium subeant
neue maximo soluantur malo. Eaq; de causa pe
cunias cumulant/comparant amicos eloquen/
tie student. At uero si nos o pole uera confessi
sumus/sentis quid ex hac discursione sequatur
An uis singula per cōsequentiā disponamus?
po: Ut libet. so: Nonne euenit maximum esse
malum iniustitiam atq; iniuriam. po: Uidetur
so: Preterea mali huius solutionem esse consi
stit penas luere. po: Apparuit. so. Eas uero ef
fugere mali perseuerantiam. po: Certe. so: Igi
tur inter mala magnitudine secundum obtinet
locum/iniuriam facere. At uero efficere ut iniu
riarum pena maxime subeatur/omnium natu/
ra maximum est primumq; malorum. po: Uide
tur. so: Hoc est igitur o amice de quo ambige/
bamus. Tu quidem Archelaum esse dicebas
felicem: qui cum maximas perpetrarit iniurias
nullas pendit penas. Ego autem contra puta/
bam uidelicet siue archelaus siue alius qui uis
hominum iniuriarum supplicia non rependat:
eum ante alios esse miserrimū: ac semper eū q
intulit eo qui patiatur iniuriam esse miseriorē
Deniq; illum qui non luat penas/illo qui luat.
An non hec erant: que a me dicebantur? po:
Hec ipsa. so: Nonne demonstratum est uere
hec dicta fuisse? po: Apparet. so: Esto o pole si
ergo hec uera sunt quidnam opus est rhetorica
Nempe ex superioribus sequitur oportere dili
gentissime custodire nos ipsos primum quidē
necui iniuriam inferamus tamꝙ satis mali ob
hoc ipsum habituros. nonne ita. po: Ita certe.
so: Deinde uero siue per nos: siue per alium
quempiam nobis earum inferatur iniuria/spō
te nostra ad iudicem puniturum / tamquam
ad medicum properare. Ne antiquatus iniu/
rie morbus/sic inficiat aīum ut insanabilē reddat
Quonā alio pacto dicemus o pole si maneant

priora illa inter nos concessa. Nonne hec ita illis necessario consonãt? aliter uero nequaquam. po: Quid enim o socrates dicere possumus? so: Ad defendendum igitur aut excusandũ iniustitiam nostram uel parentum uel amicorum aut filiorum / aut patrie iniuriãtis nullius o pole utilitatis nobis est rhetorica. Nisi quis iudicet contra oportere rhetorica uti: ad accusandũ uidelicet primo quidem nos ipsos: deinde domesticos familiaresq; ⁊ alios: siquis eorum q nobis cari sunt iniurias perpetrauerit: ne lateant eorum crimina / sed producantur in lucem. Unde penas illi persoluãt saniq; euadãt. Preterea ad compellendum seipsum ⁊ alios ne expauescant: sed forti animo ⁊ quasi cõniuẽtibus oculis iudici tamq; medico secandos urendosq; se tradant bonum ipsum honestumq; sequẽtes dolore contempto. Itaq; si uerberibus digna cõmiserint: uerberandos sese tradant. si uĩculis uinciendos: si mulcta mulctandos: si exilio expellendos: si nece necandos. Qua quidem in re unusquisq; sui ipsius sit suorumq; accusator. Atq; ad hoc oratoria facultate utatur: ut patefactis iniuriis a maximo iniustitie malo soluãtur. Ita ne o pole an aliter dicimus? po: Absurda quidem ista o socrates mihi uidẽtur: Uerũtamen tibi forte superioribus consonant. so: Nonne aut superiora illa dissoluantur oportet aut hec sequentia concedantur. po: Ita se res habet. so: Contra uero reputando / si alicui malefacere oportet siue inimico / siue alii cuipiam: id dũtaxat cauendum est: ne ipse ab aduersario iniuriam patiatur. ac si aliis iniuriam fecerit inimicus: omni studio prouidendum est. ⁊ uerbis ⁊ operibus ne luat penas / neue trahatur ad iudicem: ac si trahatur / contendendum est ut inimicus euadat nec puniatur. Immo siue aurum multum rapuerit ut non restituat: sed possidens ipse in se atq; suos iniuste impieq; dispertiat: siue morte digna cõmiserit ne moriatur unq̃ si fieri potest: sed immortalis sit malus. Sin minus id fieri potest saltem ut sic affectus plurimum tempus uiuat. Ad hec ⁊ huiusmodi mihi uidetur o pole conferre rhetorica: illi uero qui non sit illaturus iniuriam: haud magna eius esse uidetur utilitas: Sin modo in ea est utilitas aliqua. Nam in his que superius dicta sunt nulla prorsus apparuit. Cal: Dic mihi o cherephon: serio ne hec loquitur socrates: an iocatur? che. Mihi quidem uidetur o callicles mirum imodum loqui serio: haud tamen importunum fuerit ab ipso requirere. cal: Cupio per deos: dic mihi o socrates utrus existimare debeamus te nunc serio loqui an iocari. Si eim serio loqueris: ⁊ sunt uera que dicis peruersa proculdubio nobis est uita: atq; omnia agimus contra q̃ decet. so: O callicles nisi nobis inesset affectus: ⁊ si aliis quidem aliis: tamen in plerisq; communis: sed aliquis nostrum proprium quẽdam singularemq; preter ceteros haberet affectum: haud quaq̃ facile foret / quod in se quisq; sentiret / aliis explicare? Quorsum hec? Nempe animaduerto me atq; te nunc idem pati. Cumq; duo simus duo quedam amare. Nam ego philosophiam amo. Tu uero populum atheniensem. Sentio itaq; si in concione tibi populus contradixerit / te cõsueuisse mutare sententiam: atq; ea dicere que illi placere intelligas: nec ullo modo posse uolũtati eius obsistere. Quamobrem siquis illa que tu gratia populi dicis admiratus absurda esse obiecerit / respondebis forsitan / modo uera fateri uelis: nisi is quem tu amas populus mutet sententiam / nec unq̃ te mutaturum. Idem tibi forte contingeret erga priuatum quẽdam / siquẽ uehementer amares. Arbitrarer igitur talia admirarĩ me quedam te audire: nec talia me dicere admireris: sed da operam ut philosophie quam amo hec uelle desistat. Dicit eim illa o dulcis amice semper que a me audis. Et si familiarium quidam alias mihi loquitur aliter / philosophia tamen semper eadem. Dicit autem que tu nũc ad miraris. Modo enim presens audisti. Haud ergo illam / quod nuper dicebam / redargue: atq; ostende iniuriam facere nec dare penas / non extremum esse malorum: Aut si hoc stare sinis / predico tibi o Callicles per canem egyptiorum deum nunq̃ te callicli consensurũ sed in omni uita repugnaturum. Atqui ego o uir optime prestare iudicio / ut lyra mihi discordet et dissonet / chorusq; quem ducam: ac multi preterea homines contradicant q̃ ut ego unus mihimet dissonem atq; repugnem. cal: O socrates uidetur hec tua iuuenilis quedam in disputãdo iactãtia: ac reuera uulgaris qdã appares concionator: ⁊ nunc quidem in his cõcionaris. Cum idem Polo euenerit quod euenisse Gorgie pauloãte erga te accusabat. Nã gorgiam quodam in loco a te interrogatum si p̃geret ad ipsum aliquis rhetoricam p̃ceptura: sed iuris ignarus / an illum doceret rubore adductum inquit polus affirmauisse illum se esse docturum. idq; ob ipsos hominum mores: qui grauiter ferrẽt / siquis talia non cõcederet. Ob huiusmodi ĩinde concessionẽ coactum esse gorgiam sibimet contradicere. Et te quidem iuste tunc meo iudicio irrisit / q̃ eiusmodi ineptias sequeris. Nunc uero rursus Polo eadẽ euenerunt. atq; ego Polũ in hoc mĩme p̃bo: q̃ tibi cõcesserit iniuriã turpius ẽe facere q̃ pati: ob quã concessionẽ impeditus a te: que cogitauerat explicare non potuit. Tu uero reuera o socrates in scrupulos conciõalesq; difficultates audientes adducis: dum ueritatẽ sequi te profiteris. Affers utiq; in medium que natura quidẽ pulchra non sunt: s; lege. Plerũq; uero accidit ut contraria sint inter se lex atq; natura. siquis igitur erubescat: neq; audeat que sint exprimere: contraria sibimet fateri compellitur. Tu uero id astutius animaduertens / insidiaris in uerbis Siquis enim s̃m legem loquatur / tu deinceps secundum naturam interrogas. Si uero s̃cdm naturam ille / ipse secundum legem: Quẽadmodum de inferenda uel substinenda iniuria modo fecisti. Cum enim Polus secundum legem inferre turpius esse diceret / ipse legem es persecutus. Natura enim quicquid peius est / idem et turpius: quale est iniuria pati: lege uero inferre Non eim uiri est iniurias pati: sed mancipii cuiusdam: cui melius esset mortuum esse q̃ uiuere. Qui quidem contumeliis iniuriisq; affectũ neq; sibi neq; suis põt opitulari. Uerum ut ego arbitror qui leges condunt imbecilliores sunt plures. Itaq; utilitati cõsulẽtes sue leges cõstituunt. preterea laudes uituperationesq; disponunt / metu potentiorum adducti: nequa in re excedere eos possint. Itaq; aiũt turpe iniustũq; esse aliis plus habere: idq; definiunt iniuriam facere plus uidelicet q̃ alii ut habeas querere Satis eim sibi factum putant si cum inferiores sint equam habeant portionem. Ob hanc igitũ rationem lege quidem id iniustum turpeq; dicitur: querere ut habeas plusq̃ ceteri. Atq; hãc uulgo iniuriam nominant. Natura uero ipsa: ut puto: demonstrat / ut prestantior plus habeat q̃ inferior: ⁊ potentior q̃ debilior. Ostẽdit uero multis hec modis / tum in ceteris animantibus / tum in cunctis ciuitatibus atq; gentibus apud quas iustum esse censetur ut potentior infirmiori dominetur plusq; possideat. Nam quo iure xerses aduersus grecos duxit exercitum. uel pater eius cõtra Scythas / aut innumerabiles alii / quos referre quis posset? Sed hii: ut arbitror: secundum naturam iuris ipsius hec agunt. ac per Iouem secundum ipsius nature legem. Non tamen fortasse iusta leges has a nobis conditas: per quas prestantissime ac ualidissime indolis adolescentes ab incunabulis tã q̃ leones capientes quasi quibusdam magicis carminibus fascinamus / seruilemq; ĩmodũ subicimus dicentes equitatem esse seruandam. idq; pulchrum iustumq; esse. At siquis prestantis nature uir insurgat ac litteras fascinationes incantationesq; huiusmõi uestras pessundans atq; discindens / legesq; omnes que desciscunt a natura subuertens: ceteris dominetur / in eo iam nature ipsius ius effulget. Uidetur autem mihi Pindarus hec eadem in quodam cantu ostendere: ubi legem ait omnium esse reginam mortalium atq; ĩmortalium: eamq; ius agere uiolenter prepotenti manu. Idq; coniectare se dicit ex rebus gestis ab Hercule: qui ⁊ si carmen ipsum haud satis memoriter teneo / memini tamen ipsum dicere / Herculem neq; emptos: neq; donatos Gerionis boues abegisse: utpote naturali ipso iure dictãte / ⁊ boues ⁊ cetera omnia que ab hominibus possidentur illius esse d̃bere qui prestantior sit atq; ualentior. Ueritas igitur ita se habet. Idq; plane cognoscas: si ad maiora te iam dimissa p̃hãdi cura cõuerteris.

De Rhetorica:

Nam philosophia quidem o socrates gratiosa
res est ⁊ uenusta: siquis illam moderate in ado
lescentiaq; attingat: Sinautem supramoduz tē
pus in ea contriuerit: hominū est corruptella.
Quāuis enim quis optimo a natura sit ingenio
preditus / tamen si diutius per etatē iaz prouec
tam phetur / necessario omniū reruz imperitus
euadet: quarum omnino clarum / bonum excel
lentez uirum oportet habere peritiam. nam ⁊ le
gum ciuiliū ⁊ uerborum quibus in consuetudi
ne cetuq; hoīum tam publice q̄ priuatiz uti de
cet uoluptatum preterea cupiditatūq; humanaz
⁊ ut breuiter comprehendam morum prorsus
fiunt ignari. Quo circa quotiens ad aliquam
rem gerendam uel publicaz uel priuataz sese cō
ferant / habentur ridiculi quēadmodum et ciui/
les uiri si in uestras exercitationes disputatio/
nesq; descendant. Euenit eniz illud Euripidis
qd̄ in re clarus quisq; est / ad eam properat: et
dici partem illi plurimā imptit ut ipse se super.
Ubi uero inferior sit inde fugit / illudq; uitupe
rat: aliud uero laudat / quadam sui ipsius beni
uolentia existimans se ipsuz ita laudare. Ueruz
prestare arbitror amborū participez fieri: phie
quidem quatenus discipline gratia deceat / nec
turpe quidem est adolescenti phari sz cum grā
dior natu phie adhuc incūbit / res est o socrates
ualde ridicula. Equidē similiter affectus suz er
ga eos qui phie dant operam atq; illos qui bal
butiunt ac ludunt. Quotiēs eīm aspicio puellū
cui decor adhuc ē loqui ita balbutientē luden
temq; delector: festiuūq; et liberale mihi uide
tur / puerilemq; decens etatem. Quotiens ue/
ro puell[illegible] audio uerba expeditius exprimentez
molestuz quiddā mihi oboritur auresq; offendit
meas: atq; seruile qppiam prese ferre uidetur.
Ceterum cū uirū quis uel audit balbutientē uel
uidet ludentē / ridiculū id quidē a uiroq; alienū
ac dignum plagis apparet. Idem igitur erga
philosophantes mihi euenit. In adolescente e
nim phiam cernens ualde delector: decensq; iu
dico atq; ingenuū esse hominez hunc existimo.
Eum uero qui non philosophet illiberalez nec
unq̄ preclarum aliquid ac generosum de seipo
prestiturum. Sed quādo grandiorez natu phi
losophantē aīaduerto / neq; dum studia eiusmōi
deserentē uerberibus iam hūc uiruz o socrates
indigere censeo. Quippe cū / quēadmodum mo
do dicebam huic accidat homini ut etiā si inge
nue indolis sit / tamen seruilis euadat / fugit eiz
mediam ciuitatem forensesq; consuetudines: in
quibus poeta inquit uiros fieri prestantissimos
abscondens se se cū tribus uel quatuor pueris
⁊ in angulis susurrando uitā ducens / nihil unq̄
liberale aut magnificum prolaturus. Ego aūt
ualdē te o socrates amo. Itaq; idez mihi euenit
erga te quod et zeto erga Amphionē apud Eu
rypidem: cuius modo mentionē feci: talia nunc
mihi quedam aduersus te dicere uenit in men/
tem: qualia aduersus fratrem ille dicit. Profe
cto ea o socrates negligis que meditari deberes
atq; adeo generose mentis prestantiam specie q̄
dam puerili conformas: nec in iudiciis consul
tationibusq; uerba recte scires facere: neq; cō
ueniēs quicq̄ probabileq; eligere / nec aliis pro
te consulere. o amice socrates ne mihi sis infen
sus. Beniuolentia enim erga te mea ad hec pro
ferenda nunc adducor. Nonne turpe ducis sic
te habere. quēadmoduz ego arbitror habere te
aliosq; omnes qui philosophiam diutius prose
quuntur. Nempe si te nunc aut alium quempiaz
uestrum quis comprehendens in carcerem tra
heret asserens te quāuis non facias: tamen in/
iuriam facere: certe quid acturus esses / omino
nescires: sed uacillares oscitaresq;: defensiois
tue prorsus ignarus / proinde adductus in iu/
dicium uel ab ignauo spernendoq; accusatore
ultimo supplicio si modo illi placeret afficereris
Iam uero quomodo id ad sapientiam spectat
o socrates: siqua ars ingenue mentis nacta ui
rum / reddit deteriorem? adeo ut nec ipse sibi o
pem ferre ualeat: nec ex grauissimis periculis
se / aut alium quēquam seruare: sed inimicoruz
raptorumq; exponat iniuriis inglorium in ciui
tate degentem. Iam uero eiusmodi uirum ⁊ si
dictu sit agrestius / licet super genā impune pul
sare. Quamobrem o bone uir mihi credens ō
sine iam in uanis uersari argutiis. decora rerū
gerendarum exerce officia. atq; hoc exerce / ex
quibus sapere uidearis: Ista uero arguta siue
deliramēta apellari oz / siue nugas / ex qbus ua
cuas hitabis domos: aliis relīq;. deniq; imitar̄

non eos qui hec exigua captant: sed eos quib9
uita ⁊ gloria ⁊ alia bona adsunt complurima.
Si aurea mihi o callicles aīa foret: nonne arbi
traris me libēter reperturum aliquem ex his la
pidibus optimū: per quos probari aurum solet
ad quem lapidem animam admouens mecum
si ab ipso quasi recte educata approbaretur: cer
to scirem me satis habere: nec probatione ulte
rius aliam indigere. cal: Quorsum hec o socra
tes? so: Dicam equidē. Nēpe arbitror cū te nap
tus fuerim me iam preciosum hunc lapidem es
se nactum. cal: Quam ob causam. so: Quoniā
certo scio ea que tu me consenseris in his que
meus animus opinatur: fore proculdubio uera
Censeo namq; illum qui alicuius sufficienter
probaturus sit animaz / utrum illa quidem rec
te instituta sit nec ne? tria potissimuz habere de
bere: que ipse habes oīa. scientiam primo: dein
de opinionem prudentis. s. atq; beniuoli. Ter/
tio audaciam. Nam multos equidem reperio q̄
me propterea recto examie probare nō possunt
qd̄ sapientes non sunt quēadmodum tu esse ui
deris. Alii uero sapientes quidem sunt: sed ue
ritatem mihi dicere nolunt / ex eo q̄ mei curam
non hab[illegible]t: ut tu habes: peregrini uero isti gor
gias ⁊ polus quidem sapientes sunt meq; dili/
gunt. Utrū deest eis audacia / uerēturq; ultra
q̄ oporteat. Qd̄ quidē cuinaz dubiū esse possit
Quippe cū eo usq; processerit uerecūdie / ut utri
q; ob ipsaz uerecundiam in pñtia multoz homi
num ausi fuerint sibi ipsis de rebus maximis cō
tradicere. hec aūt oīa que alii non habent / ipse
habes. Principio es abunde doctus: qd̄ mul
ti confirmarent athenienses: mihiq; es beniuo/
lus. Qd̄ qua coniectura intelligo tibi dicā. no
ui equidem o callicles quatuor uos in sapiētie
studio socios: te. s. ⁊ Tisandrū Aphidneuz / et
Andronem androtionis / Nausicydēq; colarge
um: atq; audiui aliquādo cū inter uos agitare
tur quousq; sapientie studendum foret / eiusmo
di apud uos uicisse sententiaz: non esse ad exac
tam phie diligentiā contēdenduz: sed cauendū
esse ne ultra q̄ deceat sapiētes facti claz uos ip
sos deprauaretis. Cum igitur audio idē te mi
hi consiliuz dantez: qd̄ amicissimis tuis dedisti
sufficiens argumentū est ueri amoris erga me
tui. Proinde q̄ audacie satis habes nec te pu
dor impedit / ⁊ tu ipse affirmas ⁊ oratio quam
pauloante hic habuisti tibi peribet testimonium
Cum hec igitur ita se habeāt / siquid tu mihi i
disputando concesseris satis iam nobis proba
tum erit: neq; oportebit ad examen aliud id re/
ferre: alioquin tu mihi nunq̄ id concessisses uel
sapientie defectu: uel uerecūdia adductus / uel
decipiendi causa. Amicus eīm mihi es: ut ipse
ais: reuera igitur mea tuaq; confessio finem iaz
ueritatis habebit. Harum uero consideratio re
rum / in quibus me ipse corripuisti / omnium o
callicles pulcherrima est. Qualem esse uirum
deceat: quidq; et quousq; tam in iuuentute q̄ i
senectute exercere conueniat. Ego ū siqd in ui
ta mea minus recte q̄ ago / certum habeto me
non sponte mea sed inscitia potius aberrare. q̄
obrem tu quemadmodū admonere cepisti / per
ge q̄so: planeq; mihi demonstra quidnam est is
tud quod mihi querendum est et qua uia con/
sequi ualeam. Qd̄ si me consentientem tibi nūc
habebis: postea uero que assensus fuerim mi/
nus prestare deprehendas / socordem omnino
ignauumq; me putato: neq; ulterius i me i am
monendo quasi omnino perdito operaz perdas
Resumme uero mihi ab initio quēadmoduz tu
⁊ Pindarus dicebatis iustuz id esse natura po
tentiorez per uim auferre ea que imbecilliorum
sunt ⁊ dominari meliorem deteriori: plusq; ha/
bere eum qui prestantior sit / q̄ qui abiectior.
Nunquid aliud dicis esse iustū? an recte memi
ni? cal: Hec ⁊ tunc dicebam / ⁊ nunc dico. so:
Utrum uero meliorem uocas eundem atq; po
tentiorem. Neq; eīm tunc plane quid diceres
intelligere potui: num ualidiores apellas potē/
tiores. Oporteteq; ualidioribus infirmiores ob
temperare. Quēadmodum tunc uideris demō
strauisse: quando dicebas magnas ciuitates ad
uersus paruas naturali iure insurgere: propte/
rea q̄ potentiores sunt atq; ualidiores: q̄si idez
sit potentius ualidiusq; et melius. An fieri po
test ut aliquis melior quidem sit / inferior tamē
atq; imbecillior. Similiterq; ut potentior sit / de
terior tamen. Uel eadem melioris atq; potētio
ris ē definitio? Hoc ipsuz mihi apertius explica
idez ne an aliū sit potētius ⁊ melius atq; ualētius

cal. Equidez manifeste tibi assero idẽ esse. so. Nõne multitudo ipsa natura uno potentior ẽ? Que quidez leges cõstituit sup unum quemad modum nuper ipse dicebas. cal. Quid ni? so: Multitudinis ergo leges potentioꝝ sunt. cal. Olo. so: Nõne igit̃ ⁊ melioꝝ. Qui eĩm poten tiores sunt: ut ipse ais: ualde sũt meliores. cal: Sic certe. so: Nõne hoꝝ cõstitutiones natura sunt recte? cum potentiores sint. cal: Sic affir mo. so: Nõne multitudo statuit: quẽadmoduz nuper ipse dicebas: iustũ esse seruari inter oẽs equalitatem: atq esse turpius iniuriam inferre q̃ pati? Est ne ita an aliter? ac uide ne hic tu q̃ q ob uerecundiã capiaris. Constituit multitu do ista nec ne: uidelicet iustum esse seruari eq tatem: non aũt aliuz alio plus habere: atq tur pius esse facere iniuriam q̃ accipe? Nulla te o callicles inuidia q̃so detineat: cominus ad hec mihi respondeas: ut si mecum senseris abs te cõ firmer tãq̃ uiro ad iudicandum abunde suffi ciente. cal. Sic utiq statuit multitudo. so: Nõ ergo lege sola et turpius ẽ facere iniuriaz q̃ pa ti/ et istum est equitatez seruare: sed etiã ipsa na tura. Quapp̃ uideris in superioribus non uere dixisse ne ue me recte accusauisse/ dicens cõtra ria esse legem atq naturã meq hec aĩaduertẽ tem solere in uerbis insidiari. atq siquis s3 na turam loquatur ad legẽ: siquis uero sm legem ad naturam deducere. cal. Hic uir nunq̃ desi stet in nugis uersari. Dic mihi o socrates nõne te pudet/ cum tam grandis natu sis: uenari no mina: atq siquis uerbo excidat tamq̃ id tibi lu cro uenia ĩpẽse captare. Putas me aliud dice re potentiores esse q̃ meliores? Nõ ne dudum tibi dico idem esse melius atq potentius? An putas me dicere/ si fex seruoꝝ hominũq undiq uilissimorũ in unuz confluat/ istos preterq̃ for tasse corporis uiribus esse potentiores: ⁊ q̃ isti statuant esse iura. so: Age dum o sapientissime callicles ita ne dicis. cal: Et maxĩe quidez. so: At ego beate uir iam dudũ coniecto tale aliq̃d te potentius apellare atq interrogo cupiẽs q̃d uelis aperte cognoscere. Nõ eniz tu duos me/ liores iudicas esse q̃ unum? neq seruos tuos te meliores? q̃ uidelicet robustiores sint. Uerꝝ rursus a principio dicas quos tandẽ ais melio

res esse quando non ualidiores. ⁊ uide preces o uir mirifice ut mitius me doceas ne a sedis tuis aufugiam. cal. Ironia loqueris o socrates so: Nõ per zetuz o callicles quo tu fretus mul ta usus aduersus me nũc es ironia. Ueruz dic age quosnam meliores apellas? cal. Prestãtio res equidem. so: Uides ergo/ te nõia dũtaxat dicere: ostẽdere uero nihil: nõ aperis meliores potentioresq/ utrũ prudentiores an alios quos dam esse dicas. cal: Per iouem hos dico ⁊ ma xime quidẽ. so. Sepe igit̃ unus prudẽs cõplu rimis ĩprudentibus sm sermonẽ tuuz potentior est: atq hunc par est dñari/ ceteros uero subẽe plusq habere eum his quibus impat. Hoc eĩm dicere mihi uelle uideris. neq uerba aucupor siquidem unus sit multis potẽtior. cal. At hec ipsa sunt que dico. Hoc eiz ego arbitror ius ẽe natura: eũ uidelicet qui melior prudentiorq sit ipse rare atq plus inferioribus possidere. so: Siste parũper quid tandem putares si hoc ĩ lo co ut nunc cõgregati essemus multi/ forẽtq no bis cõia esculenta et poculenta cõplurima nos uero oĩs essemus generis/ partim quidẽ ualidi ptim uero ĩbecilles: unus autez nostrũ oĩuz cir ca hec prudentissimus/ fortasse medicus/ ac fo ret hic ut cõsentaneũ est/ aliis quidem robusti or: aliis uero debilior: nõne hic prudentior? p terea melior quãtum ad hec pertinet ⁊ potenti or erit? cal: Olo. so: Utrũ uero horum esculen torũ ppea plus habere debet q̃ nos q̃ sit me lior? An potius ob eius prestantiam oĩa distri buere debet: neq in distribuẽdo pro se plus re tinere/ alioquin multandus sit: s3 aliis plus a liis minus habere. ac si oĩum debilissimus sit. minimũ sibi q̃uis optimo tribuendũ est o calli cles. nõne ita o bone uir est dicendum? cal: De esculentis et poculentis et medicis atq eiusmo di nugis uerba facis: ego uo nõ de his loquor so: Utrum igit̃ prudentiorẽ esse meliorẽ dicis: nec ne? Responde. cal: Equidem. so: At non oportet ut melior plus accipiat? cal. Nõ de ci bis atq potionibus. so: Intelligo forte eiz de uestib atq oportet eum qui sit in conficiendis uestibus pitissimus magnã habere tunicam: ac multis pretiosisq ornatuz incedere uestibus. cal. Quas tu uestes mihi narras? so: At forte

tan in calceis oz eum plus accipere qui in eis prudentior sit ⁊ melior. ac forsitan ipse coriari us maximos pluresq habere deb3 calceos: mul tosq suis pedibus circũferre. cal: De quib cal ceis nunc deliras. so: Qõ si non talia saltẽ eius modi quedam dicis ceu uirũ in colendis agris prudentẽ honestũq ⁊ bonũ debere plus repor tare seminis: plurimoq in suis agris uti semĩe cal. Quã semp eadẽ dicis o socrates? so: Non solum eadẽ o callicles: sed eisdẽ quoq de reb cal. Per deos semp tu cerdones/ coriarios/ ful lones/ coquos/ medicos habes in ore. quasi de his instituta nobis disputatio fuerit. so: Nõne ergo ipse dices aliquãdo/ quibus in rebus po/ tentior atq prudẽtior iuste possidere plus debe at? Uel neq me pmittes dicere/ neq ipse dices. cal: At ego id iamdiu dico: primo quidem qui potentiores sint: non eĩm cerdones dico neq coquos: sed eos qui in administrãda repu. sint prudentes: neq prudentes solũ/ uerũ etiam for tes: qui ad ea que excogitauerunt perficiẽda ap tissimi sint: neq animi mollitie ulla subcũbant. so: Aduertis ne o callicles non de eisdem me abs te/ atq uicissim te a me accusari? Tu quidẽ me accusas quasi semper eadem repetentẽ. ego uero te contra tamq̃ de rebus eisdem nũq̃ ea/ dem afferentẽ. siquidẽ alias meliores atq potẽ tiores esse definis ualidiores/ alias autẽ pruden tiores. Nũc preterea aliud quiddã affers. For tiores eĩm nunc quidam abs te potentiores me/ lioresq nominant̃. Uerum age tandem explica quos potissimũ et ad quid meliores potẽtioresq apellas. cal. Iam dixi: prudentes uidelicet ĩ re bus publicis atq fortes. Nos eniz decet ciuitati bus imperare: idq iustum est ut plus aliis habe ant dominãtes: uidelicet subiectis. so: Quid ue ro? sibi ne ipsis ulla rõe dominari siue parere õ cet? cal: Quẽadmoduz dicis? so: Dico num sibi q̃sq debeat imperare: an nihil opus sit ut sibi quidem imperet: s3 aliis dũtaxat. cal. Quomõ sibimet imperare dicis? so: Nihil obscurum di co. sed qnẽadmodũ dicunt multi tempatum ⁊ sui ipsius compotẽ: uoluptatib uidelicet suis cu piditatibusq imperantẽ. cal: Quã festiuus es o socrates? stupidos hoĩes nominas temperatos. so: Quid ais? nemo est quin norit me id minĩe

dicere. cal: Immo ualde quidem o socrates: nã quomõ beatus esse põt qui alicui seruiat? Ceteꝝ hoc est natura iustum atq pulchruz qõ ego tibi nunc audacter dico: oportere illuz qui recte ui tam acturus sit permittere cupiditates suas sũ mopere augeri/ nec eas ullo mõ cohibere: atq his q̃ maximis quicq̃d petũt subministrare ob fortitudinẽ atq prudentiã/ ⁊ quẽlibet earum af fectum prorsus explere: Qõ quidem q̃ multi consequi nequeunt/ eos uituperãt qui id assecũ tur/ ob uerecundiam suam impotẽtiam abscon dentes. Feruntq intẽperantiam esse turpẽ quẽ admodum in superioribus ipse dicebam: prete/ rea in seruilem habitum deducunt meliores na ture hoĩes: ipsiq cuz libidines suas explere ne queant/ temperantiã atq iustitiaz probant pp/ ter ignauiam. Uerum si his a principio contigis set/ ut uel regum essent filii/ uel ipsis natura suf ficeret ad imperiuz/ aut tyramnidẽ/ aut ptãtem aliquã sibi compandã/ profecto turpius peiusq esset/ ut huiusmodi temperantia uterentur: q̃ cũ liceret ipsis frui bonis nec impedirentur ab ullo ipsi sibi dominam prefecerint multitudinis legẽ sermonẽq ⁊ uituperationem: Quo eĩm modo non miseri essent? Siquidem pp quãdam iusti tie/ temperantieq honestatez/ nihil plus amicis tribuerent q̃ inimicis/ etiam duz in ciuitate sua dominarẽtur. Ceteꝝ o socrates ueritas ipsa quã tu sequi affirmas/ ita se habet. luxuria/ intẽperã tia/ libertas/ mõ facultas suppetat/ potentia uir tus est atq felicitas. Cetera uero isthec speciosa preter naturam adinuẽta hominum sunt delira menta/ ⁊ nuge penitus contẽnende. so: Non in generose o callicles audacia usus in disputando procedis: Sane aperte nũc ea dicta sunt abs te que alii cogitant quidẽ: dicere tamẽ nolunt: q̃/ obrem te ut nullo mõ desistas obsecro/ ut reue ra certiores efficiamur/ qua sit ratione uiuẽduz Dic ergo mihi: cupiditates ais non esse cohercẽ das. siquis optet esse talis/ qualẽ oportet ẽe. imo pmittẽdum illas summope augeri: atq earuz ex plectionẽ aliũdẽ compandum. idq ais ẽe uirtu tẽ. cal: Aio equidẽ. so: Si ita eẽt/ non recte di cerẽtur beati ẽe: qui nullius indigeant. Alioq̃n lapides ⁊ mortui felicissimi forẽt. Uerũtamẽ et illa: quam tu dicis/ grauis ẽ uita. Neq admira/

rer si in eo uera dicat Euripides dicens: Quis nouit utrũ uiuere quidem mori sit: mori aũt ui uere: ⁊ nunc forte reuera mortui sumus. Au/ diui iam equidez a sapiẽte quodã nos nũc mor tuos esse: corpusq́ꝫ nostruz sepulchrum esse no bis: partesq́ꝫ illaz anime in qua cupiditates sunt perinde se habere ac si ꝑsuadẽdo uicissimq́ꝫ dis suadendo: sursũz deorsumq́ꝫ agitet. Itaq́ꝫ ele gans quidã uir siculus fortasse uel italus ĩ bis cõfabulatus hanc animi partez ꝓꝑ suasionẽ cre dulitatẽ ꝗ lubricã alludens nomini doliũ apella uit. Dementes uero ꝓphanos atq́ꝫ dãnatos: horũz aũt hanc animi ptez que libidinib9 agita tur tamq̃ꝫ futilẽ ob incõtinentiã ĩexplebilez ꝑfo ratum esse doliũ inquit. Quãobrẽ hic uir o cal licles contrariũ tibi ostendi / eoꝝ qui apud oscu ros sunt ĩferos / eos esse miserrimos: q tãq̃ꝫ om nino ꝓphani dãnati sunt: atq́ꝫ aquã in uas ꝑ foratũ cũz alio etiã perforato uase inferre. Esse aũt hoc aliud uas siue cribelluz ut dicebat / his qui me docuit dementiũ animũ: quez ideo ꝑfo rato uase assimilauit: ꝙ ꝓꝑ infidaz affectionem obliuionẽq́ꝫ nequeat infusũz aliqd cõtinere ui/ debũtur hec alicui quodãmodo mira. Demon strant tñ id qd̃ ego uolo siqua rõe ualeam ꝑsua dere tibi ut pro inexplebili ⁊ incõtinẽti uita mo deratã presentib9q́ꝫ semꝑ cõtentã rebus eligas. Sed utrũ ꝑ hec tibi aliqd ꝑsuadeo? atq́ꝫ tu mu tata sñia beatiores q tꝑate uiuant q̃z q intẽ perate putas? an nihil ꝓficio? atq́ꝫ licet multa si mili rõe cõfabuler nihilo magis es sñiam muta turus. cal. Hoc o socrates uerius subiũxisti. so. Age dũ tibi similitudinem aliquã ex eodem gymnasio adducã. Attẽde utrũ ꝑinde cẽseas ꝺ̃ utriusq́ꝫ uita tẽperati. s. atq́ꝫ intẽperati / ac si uiri duo multa haberent uasa: ⁊ alter quidẽ integra atq́ꝫ plena ꝑtim uini / ꝑtim mellis / ꝑtim lactis: a liaq́ꝫ similr̃ alioꝝ: sint uero singuli hi liquores Rari quidẽ ⁊ inuentu difficiles multisq́ꝫ ⁊ gra uibus laborib9 cõparati. Is ergo cui plena sũt uasa nihil suꝑinfundere oĩo curet: sꝫ quãtũz ad hec attinet quietem agat. Alteri uero liquores sint queãdmodũ alteri: q comparari qdem: sed tamẽ cũ difficultate possint. Uasa ṽ ꝑforata at q́ꝫ fracta: ac die nocteq́ꝫ cõtinue illa implere co gatur / aut extremis molestiis agitet. Cum talis

igit̃ sit utriusq́ꝫ uita / ais ne uitaz intẽperati bea tiorem esse q̃ꝫ tẽꝑati. An ꝑsuadeo tibi his libis ut uitam hoĩs moderati meliorẽ esse q̃ꝫ imode rati cõcedas? Uel nõduz ꝑsuadeo. cal. Neq̃ꝫ o socrates: Nam illi cui plena sunt oĩa nulla amplius ẽ uoluptas: sꝫ quẽadmodũ mõ dicebã quasi lapis uiuit / postq̃ꝫ semel ĩpleuerit: neq́ꝫ uo luptatẽ sentit amplius neq́ꝫ molestiã. Dulcedo aũt uite in multa cõtinuaq́ꝫ infusione cõsistit. so: An non necesse est si multũ ĩfluat multum uicissim effluere? lataq́ꝫ effluxui patere foramia cal. Prorsus. so: Charadrii auis. i. uoraginis cuiusdam tu rursus uitã dicis. Nõ aũt mortui aut lapidis: atq́ꝫ mihi respõde / num tale aliqd dicas uelut exurire atq́ꝫ exurientem cõmedere. cal. Dico equidem. so. Et sitire sitientemq́ꝫ bi/ bere. cal. Dico equidem / atq́ꝫ reliquis similiter cupiditatibus affectũ esse explereq́ꝫ eas posse cũ uoluptate / beatam ẽe uitaz affirmo. so: Euge uir optime: ꝑge ut cepisti: nec te pudeat. Opor tet autẽ ut uidet̃ / me quoq́ꝫ pudore nõ detineri ac primũ mihi dicas utrum scabiosũz sese fricã tem atq́ꝫ ita se habentẽ ut continue id facere q̃ at / beate uiuere putandũ sit? cal: Quã ineptus es o socrates: ac reuera uulgaris cõtionator. so: Profecto o callicles polũ qdem ⁊ gorgiam conterrui ⁊ erubescere compuli. Tu uero caue ne terrearis: neq́ꝫ pudore ĩpediare. Fortis nã qꝫ es: sꝫ dũtaxat rñde. cal: Dico utiq́ꝫ fricantez quoq́ꝫ uoluptuose uiuere. so: Nonne si uolup/ tuose etiã beate: cal: Proculdubio: so: Utrum si caput dũtaxat fricet? Uel amplius aliqd a te quero: Uide qd respõdeas callicles / siquis te deinceps que consequũtur interroget: atq́ꝫ his quasi capitib9 cõcessis cinedoꝝ istoꝝ uita nequa q̃ꝫ grauis / turpis / infelix / dicẽda erit. an ipse au debis eos beatos dicere / si aduotũ his q̃ cupiũt potiant̃. cal: An nõ te pudet o socrates ad ista sermonẽ deducere. so: Ego ne o generose uir ꝺ̃ duco? an ille potius q adeo impudẽter asserit ẽe be os q oblectant̃ / quocũq́ꝫ mõ oblectent̃ / ẽe bea tos. Neq́ꝫ distinguit q̃ uoluptatũ bone sint ⁊ q̃ male. Verũ nũc saltẽ dic: utrũ idem ẽe asseras uoluptatẽ atq́ꝫ bonũ: an esse aliqd uoluptatium qd̃ non sit bonũ. cal: Ut mihi ꝓculdubio ratus sit sermo / si aliud ẽe dixero idẽ ẽe dico. so. Per

uertis o callicles illa que prius dicta sunt nec amplius aptus es ad illa que perscrutamur ĩue stiganda: siquidem aliter q̃ꝫ tibi uidetur es res/ ponsurus. cal: Enim uero tu quoq́ꝫ o socrates so. Atq neq́ꝫ ego recte facio / si id facio neq́ꝫ tu Sꝫ o beate uide ne hoc sit bonũ oĩo gaudere: alioqn que nunc subducta sunt multa ⁊ turpia atq́ꝫ alia insuper q̃ꝫplurima euenire uidentur / si hoc ita se habeat. cal: Ut tu quidem putas o so crates. so: Tu aũt reuera o callicles hec affir/ mas? cal: Affirmo equidẽ. so: Uis ergo quasi te serio loquẽte / disputatõnẽ aggrediamur. cal: Uolo certe. so: Age iam cũ huiusmodi senten tie sis / distincte ad hec mihi responde. Uocas ne aliquid sciam. cal: Uoco. so: Nonne fortitu dinem quãdam pauloante cum sciẽtia esse dice bas? cal: Dicebam sane. so: Nũquid aliud for titudinem q̃ꝫ sciam quasi duo hec sint / dicebas esse? cal. Maxime. so: Uoluptatẽ uero atq́ꝫ sciẽ tiam, idem ne an aliud esse? cal: Aliud o sapiẽ tissime uir dicebam. so: Num ⁊ fortitudinez a uoluptate differre. cal: Quid ni? so: Age itaq́ꝫ ut hec meminerimus: Callicles quidẽ acharne us uoluptatẽ bonũq́ꝫ idem esse dixit: sꝫ sciam ⁊ fortitudinem tuz inter se / tum a bono differre. Socrates aũt alopecetes ista nõ cõcedit. Nũ/ quid concedit? cal: Minime. so: Arbitror aũt neq́ꝫ Calliclez talia concessuꝝ / qñ ipse recte cõ siderauerit. Dic mihi felices ⁊ infelices nõne cõ trario mõ affici putas. cal. Puto equidem. so: An non si cõtraria hec eorũq́ꝫ affectiones inui cem sunt / necesse ẽ ea ita se habere queãdmodũ sanitas atq́ꝫ morbus. Non eĩm aliquis sanus simul ẽ atq́ꝫ egrotat: neq́ꝫ simul cessat sanitas at q́ꝫ morbus. cal: Quo pacto dicis. so: Assump/ to toto si uis corpore ita considera: egrotant ne alicuius oculi eo morbo. q ophthalmia nomiat tur? cal: Esto. so: Nũquid simul sani sunt. cal: Non. so: Quid uero qñ eo morbo quis libera tur / nũquid tunc sanitas oculoꝝ cessat? Et tan dem morbus simul sanitasq́ꝫ descendunt? cal. Minĩe. so: Mirũ nãq́ꝫ: ut arbitror: absurdũq́ꝫ id foret. cal: Nimiũ quidẽ. so: Sꝫ ut puto uicis siꝫ capit ⁊ amittit utrũq́ꝫ. cal: Assentior. so: Ro bur quoq́ꝫ ĩbecillitatẽq́ꝫ similr̃. cal: Certe. similr̃ so: Uelocitatẽ rursus ⁊ tarditatem. cal: Certe.

so: Nonne ⁊ bona felicitatẽq́ꝫ ⁊ hoꝝ contraria mala uidelicet atq́ꝫ miseriã / uicissĩz accipit utra q́ꝫ / uicissimq́ꝫ amittit. cal: Oĩo. so: Siqua ergo reperiamus a quibus aliquis liberatur simul ⁊ habet / nimirũ hec non ita se habent ut alterum qdem eorũ bonum sit / alterũ uero malũ. hec ne confitemur? Quid responsurus sis cõsidera di ligenter. cal: Confiteor ꝓculdubio. so: Age utiq́ꝫ ad illa que prius cõcessimus reuertamur Famescere uoluptariũ dixisti esse an molestũ? De fame ipsa interrogo. cal: Molestũ equidem at tamẽ famescẽtez cõmedere / uoluptãrium. so: Ego quoq́ꝫ intelligo. At uero fames ipsa mole sta est an non. cal: Molesta. so: Non ne ⁊ sitis cal. Uehemẽter. so. Utrũ ergo amplius a me q̃ ri uis? an confiteris indigentiã oẽm atq́ꝫ cupidi tatem doloris esse participem. cal: Confiteor ne ultra queras. so: Esto. sitientem uero bibere uo luptariuz esse dicis. cal: dico. so: Ex hoc ergo qd̃ ais sitientẽ qdem ẽe / dolorosũz est. cal: Est. so: Bibere uero expletio ẽ indigẽtie atq́ꝫ uolup tas. cal: Ita. so: Nũquid ergo qua rõne bibit: gaudere dicis: cal. Maxĩe. so: Quatenus uero sitit dolere? cal: Certe. so: Sentis igit̃ quid se/ quat̃? uidelicet fateri te dolentẽ gaudere simul qñ sitientẽ dicis bibere. An nõ simul id euenit eodẽ in loco atq́ꝫ tempore? siue circa aĩam uis / siue circa corpus. Nihil eĩm refert ut arbitror Ita ne ẽ an aliter? cal. Ita. so: Uerũtamẽ feli/ cez esse simul ⁊ infelicẽ ĩpossibile ẽe dixisti. cal. Eqdem. so: At uero dolentẽ gaudere posse con fessus es. cal: Apparꝫ. so: Quaꝓꝑ gaudere nõ idem ẽ atq́ꝫ esse felicem: neq́ꝫ dolere. idẽ qd̃ ĩfe licem esse. Ideoq́ꝫ aliud uoluptas ẽ q̃ꝫ bonum cal. Nescio qd cõmenteris o socrates. so: Im/ mo scis: sꝫ non uis fateri callicles. at ꝑge queso rñdendo: ultro enim deliras: ut q̃ꝫ sapiens sis agnoscas q me castigas. Nõne unusq́ꝫ nr̃ũz sitire desinit atq́ꝫ simul gaudere ꝓꝑ potum. cal: Nescio qd dicas. gor: Nequaq̃ꝫ ita o callicles Immo responde nostri gratia: ut disputatio cõ cludat̃. cal: At uero semper talis ẽ socrates o gorgia. Exigua eĩm ⁊ nullius momẽti ꝑquirit atq́ꝫ redarguit. gor: Quid tua refert? Non eĩz hoc tuũ officiũ ẽ o callicles: sꝫ ꝑmitte ut arguat arbitratu suo. cal: Quere g̃ socrates ꝺ̃ angustis

ac uilibus istis q̄ṅ id gorgie placet. so: Siccine beatus es o callicles ut magna consecutus misteria sis prius q̄ parua? Ego uero fas esse nō iudicabam: s3 iam resumens unde āmisisti responde. An non simul desinit quis sitire atq; gaudere? so. Concedo: nōne ⁊ famescere alias q; cupiditates habere simul atq; uoluptates desinit? cal. Ita est. so: An non ergo ⁊ dolores ⁊ uoluptates simul cessat habere? cal: Ita. so: Verūtamen a bonis ⁊ a malis non simul cessat: ut tu modo fatebaris. Nunc uero non confiteris cal: Equidem. Sed quid tum? so: Nēpe nō eadem sunt o amice bona ⁊ uoluptaria: neq; mala eadem atq; molesta. Ab his eīm quis simul cessat: ab illis uero nequaq̄: utpote aliis. Quanā igitur rōe uoluptaria eadem essent atq; bona? uel molesta eadem atq; mala. Iam uero si uis hoc rursus pacto considera. Arbitror eīm nec per hunc modum tibi consentiri. Attende igit̄ bonos uiros nōne bonoꝝ presentia bonos uocas? quēadmodū pulchros eos quibus pulchritudo adsit apellas. cal: Equidem. so Quid uero? bonos uiros apellas dementes ⁊ timidos / non certe pauloante. imo fortes prudentesq; dicebas. Nōne hos ipsos nuncupas bonos. cal: Oio quidem. so: Quid autē? dementē puerum uidisti unq̄ uoluptate perfundi? cal: Uidi. so: Uirū autē dementez uidisti aliquando affici uoluptate? cal. Opinor me uidisse. Sed quorsuz hec? so: Nihil refert: s3 respōde. cal: Uidi. so: Quid uero sane mētis uirum dolentē uidisti atq; gaudentem. cal: Certe. so: Utri uero magis gaudent atq; dolent? prudentes ne an imprudentes? cal: Haud multū differre arbitror: so: Satis est istud. In bello autē uidisti ne unq̄ uirum timidū? cal. Quid ni? so: Quid uero cū recederēt hostes utri uidebant̄ tibi magis gaudere? timidi ne an fortes? cal: Utriq; mihi magis: uel saltē ꝑpe. so: Nihil refert: gaudēt igit̄ ⁊ timidi. cal: Magnope. so: Et demētes: ut apparet. cal: Et isti. so Cum uero hostes aduētāt soli ne dolent timidi an ēt fortes? cal: Utriq;. so: Num similiter. cal: Forte magis timidi. so: Abeuntibus aūt nōne magis gaudēt? cal: Forte. so: Nōne igitur dolent atq; gaudent īprudētes atq; prudentes / timidiq; ⁊ fortes similiter:

ut ipse ais: magis tn̄ timidi q̄ fortes. cal: Aio equidem. so: Uerūtamen prudētes quidē ⁊ fortes boni sunt: timidi uero atq; imprudentes mali: cal: Ita ē. so: Quāobrem eque gaudent atq; dolent ⁊ boni ⁊ mali. cal: Assentior. so: An ḡ eque boni maliq; sunt hi qui boni sunt ⁊ q̄ mali? an potius boni dūtaxat qui boni sūt: mali uero qui mali. cal. Per iouem nescio quid inuoluas. so. An ignoras dixisse te bonos bonorum pn̄tia esse bonos: malos uero maloꝝ? Bona autez uoluptates esse: mala uero dolores. cal: Equidem. so: Nonne igit̄ his qui oblectant̄ assistūt bona uidelicet uoluptatem: siquidē oblectantur cal: Quid prohibet? so: Num pn̄tibus bonis boni sunt qui delectant̄? cal: Sunt. so: Et dolētibus assunt mala. s. ipsi dolores. cal: Assunt. so. Maloꝝ uero assistentia malos esse dicis: q̄ mali sunt. Nōne adhuc dicis. cal: Equidē. so: Boni ergo sunt qui gaudent: mali uero qui dolent. cal: Marie. so: Et qui magis nimiruz magis: quiue minus ⁊ hi minus: et q̄ pariter eq̄. cal: Ita. so: Nunqd ais ita gaudere atq; dolere prudentes ut īprudētes. rursusq; timidos atq; fortes. an magis ēt timidos? cal: Aio. so: reputa igitur una mecū quid nobis ex his que concessa sunt eueniat. bis eīm atq; ter pulchruz ēe ferunt eaq; pulchra sunt dicere atq; considerar̄. Bonū quidē esse prudentē fortē: ꝑ diximus necne? cal: Diximus. so: Malū uero imprudentem atq; timidū. cal: Prorsus. so: Bonū autem rursus euz qui gaudeat. cal: Ita. so: Malū uero eum qui doleat. cal: Necesse ē. so. Dolere uero atq; letari bonū malūq; similiter: forte etiā magis maluz. cal. Certe. so: Similiter ergo quis bonus fit ⁊ malus, bono: uel potius ipse malus fit bonus. an nō hec ⁊ superiora illa sequūtur / siquis uoluptaria eadem esse dixerit atq; bona. an nō necessario he sequuntur o callicles? cal. Iādudū te ausculto socrates tibiq; cōcedo obseruans siquis uel ioco aliquid tibi dederit: id pueroꝝ more libentius te accipere: quasi uero nō existimare debeas uel me uel alium quēquā nō arbitrari alias uoluptates esse meliores: alias uero deteriores. so. Ubi ubi o callicles q̄ astutus es? me quasi puerū ludis q̄nq3 uno mō asserens: q̄nq3 aliter / meq3 decipiens: atq; nō ar

bitrabar abinitio ultro deceptum iri abste / cuz sis amicus. Nunc aūt me nimiuz fefellisti atq; ut uidetur: quēadmodū uetus h3 prouerbiū necessario adducor: ut pn̄ti sorte pro uiribus bene utar: et quod tu das accipiam. Est autem ut uidet̄: qđ nunc affers eiusmodi uoluptatuz alias quidem bonas esse: alias uero malas. nō ne? cal: Proculdubio. so: Bone uero nonne q̄ utiles? Male aūt que noxie? cal: Ita certe. so: Utiles aūt que boni aliquid afferūt. Noxie uero que mali nonnihil. cal: Assentior. so: Num igitur tales dicis? uelut in corpore quas modo dicebamus / edendi bibendiq; uoluptates? Nū quid ex his ille que ualitudinez prestant corpori aut robur aut aliam quādam corporis uirtutem bone sunt. que uero contraria male. cal. Prorsus. so: Et dolores eodem pacto alii boni sunt alii mali. cal. Nihil ꝓhibet. so: Bonas q̄dez uoluptates ⁊ dolores bonos eligere oportz ⁊ prosequi. cal: Prorsus. so: Contra uero nequaq̄. cal: Manifestū est. so: Nempe bonoruz gratia agenda esse omnia ego ⁊ polus consensimus: an meministi? Et tibi similiter uidet̄ / hic ēe finis oīuz actionū ipm. s. bonū eiusq; grā cetera oīa facienda. Nō aūt ipsuz gratia reliquorum. An tertius in hanc sn̄iam nobis accedis cal. Equidem. so: Quāobrez bonoꝝ gratia oz ⁊ alia ⁊ uoluptates sequi: non aūt bona gratia uoluptatū. cal: Prorsus. so: An ergo cuiusq; uiri ē eligere quenaz ex rebus que delectant bone sunt: queue male? An potius artificiosi uiri opus ē utrūq;. cal. Artificiosi. so: Recordemur ergo illorum que ego ad polum gorgiāq; dicebam. Profecto dicebam si meministi esse facultates quasdam preparatrices: alias quidē usq; ad uoluptatem dūtaxat quid melius deterius ue sit ignaras: alias uero quid bonum malūue sit cognoscentes. Ponebam preterea earum q̄ circa uoluptates uersantur: coquinariam circa corpus peritiā: s3 non artem. Earum uero que ad bonum intēdunt medendi artē. Et per Iouem amicabilē precor o callicles noli aduersus me iocari: neq; q̄cq̄d tibi occurrit respondere: ne ue rursus hec a me accipere quasi iocante.

Uides eīm ea de re nobis esse sermonē: qua nihil magis nosse uir sane mentis contēdat: quēadmoduz uidelicet sit uiuendū: utruz quēadmodum tu hortaris illa agendo que uiri esse dicis officia: uersantē in populo atq; orantem. Rem preterea publicā gubernantē ceu uos ī pn̄tia gubernatis: An potius uita sit hec philsophica capessenda. Et qua in re hec uita differt ab illa Forte uero opere pretium ē quēadmoduz incepeream pauloante distinguere: atq; deinde cū nobis de distinctione conuenerit: si hec duplex uita est considerare quid intersit ⁊ qua potius sit uiuenduz. Forte uero nōdum quid dicam itelligis. cal: Nōduz certe. so: At ego planius tibi dicam postq̄ ego ac tu confessi sumus / esse quidem aliquid bonū: esse quoq; aliquid uoluptarium. s3 aliud uoluptarium esse q̄ bonum. Atq; utriusq; horum studiū et preparationē quādaz esse ad ea comparanda: alterā uidelicet uenationem boni / alterā uoluptatis. Hoc ip3 primo an̄ q̄ ulterius procedā assentiris mihi nec ne? cal: Assentior. so: Age ⁊ illa que ad hos dicebam mihi assentire si mō uisus tibi suz tūc uera loq̄. Profecto dicebaz nō uideri mihi coquinariam esse artē s3 peritiā quādam. Medicinaz uero ēe artē ꝓpterea q̄ medicine facultas illius qđ curat naturam considerat: et cām eoꝝ que agit: pōtq; horum cuiusq; reddere rōem. Altera uero uoluptatis curatrix facultas ad ipsaz uoluptatem circa quā totum eius uersatur studiū oīo absq; arte procedit / neq; uoluptatis ipsius naturā cōsiderans neq; cāz: temeraria prorsus: ut ita dixerim: neq; pensi habens quicq̄ s3 usu quodam atq; experientia et memoria eius qđ accidere ꝯsueuerit soluz freta / uoluptates studiose parat. Hec ergo primū considera: num sufficienter tibi dicta uideant̄. Nūquid preterea esse putes tales quasdam circa aīam facultates: alias quidē artificiosas / curam uidelicet habētes eius qđ sit aīe optimū. alias uero id negligentes: solū uero cogitantes quēadmodū ⁊ de corpe diximus quo pacto oblectare animū ualeant. Que quidē utrū melior an deterior sit uoluptas minime cogitant. Neq; aliud quicq̄ curāt q̄ ut oblectēt

Dr R[illegible]

siue melius id sit siue deterius. Mihi quidem o callicles uidentur esse tales alique facultates uniuersumq; id ministerium adulationẽ esse du co tam circa animaꝫ ꝙ circa corpus: ⁊ oĩo cir/ca aliud qȯlibet cuius uoluptatẽ quis affectet: nulla prorsus melioris deterioris ue adhibita ratione. Tu uero utrum in eandem nobiscũ sniaꝫ conuenis? an dissentis. cal. Minime quidez: i mo consentio ut tibi quoq; disputatio concludat ⁊ huic gorgie gratificer. so: Nunqd hoc circa unam quidẽ ẽ aiaꝫ. Circa uero duas uel plures non est? cal. Non ita: sed ⁊ circa duas ⁊ circa multas. so: Nonne ⁊ multis in unum cõuenientibus gratificari quis põt absq; ulla eius qȯ est optimum rõe? cal. Sic arbitror. so: Potes ne dicere que studia sint que hoc efficiant? Immo si uis me querente eam quidẽ que talis tibi uidetur: cõcedo esse talẽ. Que uero non talis nega. Principio tybicinariã consideremus. an non tibi hec o callicles uidetẽe talis ut aliud nihil curet ꝙ aures delectare. cal: Mihi quidem. so. Num ⁊ alie omnes eiusmõi: qualis citharistica qua in certaminibus utunẽ. cal: Certe. so: Qui doctrina chori dithyrãborumq; poesis / nonne talis tibi ꝗdam esse uidetur. An putas Cinesiam meletis filium curare ut tale aliquid dicat / unde audientes meliores reddantur? Uel potius unȯ theatrali turbe placere possit? cal: Manifestũ quidem hoc ẽ o socrates de Cinesia. so: Pater uero eius Meles? an ad id qȯ optimuꝫ esset prospicere uidebatẽ cuꝫ ad citharã caneret Uel ipse profecto ne ad uoluptatem quidẽ nam molestus audientibus erat. Uerum considera nonne citharedica facultas oĩs dithyrãborũq; poesis oblectandi gratia tibi uidetur inuenta? cal: Mihi quidem. so: Quid autẽ preclara hec tragedie mirabilisq; poesis contendit. Nunqd studium eius conatusq; ad audientiũ uoluptatẽ solum tendit? Uel siquid uoluptariuꝫ quidem atq; gratum sit: sed tamen maluꝫ: id cauebit ne unq; dicat. Contra uero siquid molestũ attamẽ utile fuerit id et dicet et canet / siue oblectentur siue non audientes. Quonã modo tragedorum poesis se habere tibi uidetur. cal. Constat o socrateȯ eam ad uoluptatẽ gratiãq; spectatorũ potius declinare. so: Hoc uero tale o callicles paulo ante adulationem esse dicimus. cal. Plane. so: Age utiq; siquis auferat ex tota poesi cõtentum ⁊ rhythmũ atq; mensuram / aliud ne qc ꝙ preter sermones quosdam superit. cal: Idipsum. so. Profecto ad turbam populũq; hi sermones habentur. cal: Proculdubio. so: Popularis ergo oratio quedam ẽ poesis. cal: Apparet. so: Nonne rhetorica quoq; popularis est oratiõ an non rhetorica in theatris uti poete tibi uidẽtur. cal. Mihi quidem. so: Nunc ergo nos inuenimus rhetoricam quãdam ad populũ talem qualis est puerorum simul et mulierum uiroꝝq; ⁊ seruorũ atq; liberoruꝫ. Quã quidez haud ualde probamus. Quippe cum adulatoriã eaꝫ ẽe confessi simus. cal: Sic ẽ profecto. so: Age dũ quid de ea dicemus rhetorica qua ad athenien sem populuꝫ aliarũq; ciuitatũ populos liberoꝝ uirorum utunẽ. Qualis hec rhetorica est? Utꝝ tibi uidentur oratores ad id semper qȯ optimũ sit uerba dirigere: id dũtaxat conietantes: qua ratione ciues ꝙ optimi per eorum orationes euadant. an potius hi quoq; gratiã auditoꝝ aucupantur boni dũtaxat proprii gratia / bonuꝫ publicum negligentes: ⁊ quasi pueris utentes populis intenti dũtaxat ad gratiã. Nihil uero curãtes utrũ ob hoc meliores aut deteriores euadant. cal: Haud simplex id est qȯ interrogas. Sunt eĩm qui in orando utilitatẽ ciuiuꝫ consulunt. Sunt ⁊ alii tales quales ipse narras. so: Satis est. Si eĩm et hoc est duplex alterũ quidem eius mẽbruꝫ adulatio erit / turpisq; concionatio. Alterũ uero pulchrum: studere uidelicet ut animi ciuium ꝙ optimi fiãt: semꝑ pro audientium utilitate certando siue placeant siue displiceant que dicuntur. Uerum tu certe oratoriam eiusmodi uidisti nunq;. Quod si inter oratores talem quẽpiaꝫ habes cur non mihi quoq; hunc ostendisti? cal. Per iouẽ ex oratoribus qui nũc sunt talem habeo nullum. so: Quid autẽ inter ueteres potes ne aliquem assignare? per quem athenienses facti aliquãdo sint meliores: postq; ille orare ceperit cum deteriores antea fuerint

Ego eĩm quis sit talis ignoro. cal: Quid uero Themistoclẽ non audis uirum bonuꝫ fuisse? ⁊ Cimoneꝫ ⁊ Milciadem atq; Periclem hunc nuper uita functum? Quẽ ipse quoq; orantem audisti. so: Siquidem ẽ o callicles uera uirtus quam in superioribus ipse dicebas cupiditates uidelicet suas aliorũq; explere. At si id non ẽ: sed quẽadmoduꝫ postea in disputando fateri cõpulsi sumus cupiditates illas que melioreꝫ efficiunt uirum oꝫ implere / alias uero minime atq; huius rei ars quedaꝫ extat: potes ne dicere istorum aliquem extitisse talem. cal: Non habeo equidem quo pacto dicam. so: At uero si rite q̃sieris inuenies. Uideamus iam sic plane cõsiderantes num aliquis horum talis extiterit. dic age bonus uir atq; ad id qȯ optimũ sit uerba faciens / non temere dicet: sed ad aliquid certe ꝓspiciet: quẽadmodũ ⁊ alii oẽs artifices: quoruꝫ ad suum quisq; opus aspicit: nec casu eligit qȯ ad suum opus conferat: sed quẽadmoduꝫ ad ꝓpositũ sibi exẽplar opus spẽm aliquã consequatur: Ueluti si intueri placet pictores ⁊ architectos ⁊ fabros nauiuꝫ / aliosq; oẽs artifices. Quiuis eorum in ordinẽ quẽdam singula ubiq; dis/ponit. cogitq; alia aliis conuenire atq; congruere donec totum constituatẽ quodã ordine exornatũ. Id ergo oẽs agunt artifices: atq; hi quos in superioribus dicebamus / pedotribe ⁊ medici similiter faciunt circa corpus. Ornant enim ipm atq; componunt. Confitemur id ita se hr̃e nec ne? cal. Sit ita: so: Domus igiẽ ornatum ⁊ ordineꝫ assecuta bona erit / siminus mala. cal: Assentior. so: Et nauigiuꝫ eodẽ pacto. cal: Eodeꝫ. so: Atq; ⁊ corpora nostra similiter. cal: Similiter. so: Quid uero animus si ordinis fuerit expers / num bonus erit? an potius si ordinis ornamentiq; compos. cal: Necessariũ ẽ ex superioribus hoc quoq; fateri. so: Qȯ ergo nomen est ei qȯ in corpore ex ordiñe ornatuq; efficiẽ? cal: Sanitatẽ et uires fortasse dicis? so: Dico eqdẽ qȯ uero nomen ei qȯ in aĩo ex ordine fit atq; ornatu / conare / inuenire atq; exprimere / huius quẽadmodum ⁊ illius. cal. Cur non ipse dicis o socrates. so: At si tibi placet ego dicam: tu uero si tibi uera loqui uidebor concedito. siminus reprobato. Nec ullo mõ ꝑmittito. Mihi quidẽ uidetur ordinationi corporis nomen esse sanuꝫ Ex quo in ipso fit sanitas aliaq; corporis ỽtus Ita ne ẽ an aliter? cal: Ita. so: Animi uero or/dinationi atq; ornatui legittimũ lexq; esse nomẽ Unde legittimi fiunt homines atq; decori. hec uero sunt iustitia atq; tem̃pantia. assentiris nec ne? cal. Esto. so: An non igitur ad hec artifi/ciosus ille rhetor bonus respiciẽs uerba sua hominũ animis adhibebit: actiõesq; oẽs ⁊ quicqd uel concedet aliquãdo uel negabit / ad id semꝑ intendet: ut ciuium animis iustitia quidem insit: iniustitia uero absit: rursus adsit tem̃pantia: intem̃pantia uero eiciatur. Cetereq; uirtutes habeantur: prauitas expellatur. Cõcedis nec ne? cal: Concedo equidem. so: Quidnam confert o callicles corpori egrotãti maleq; affecto / cibos multos suauissimosq; prebere / aut potum / aut aliud quicq; qȯ non sit profuturum. Hoc ẽ plus uel minus uel cõtrariũ ꝙ iusta dictat rõ. Sũt hec uel non. cal: Sint. so: Non enim prodesse arbitror homini cum afflicto corpore uiuere. Sic eĩm necesse est uiuere male. nõne ita? cal: Ita. so: Nonne cupiditates explere ueluti esurientem cõmedere ꝗtum uult: uel sitientẽ bibere quatenus placet / sanum quidem hominẽ medici plerũq; ꝑmittunt. egrotantẽ uero nunq;: ut ita dixeriꝫ: cupiditates suas implere ꝑmittunt. Concedis hoc ⁊ ipse? cal: Concedo. so: Circa uero animuꝫ o amice an non eadeꝫ rõ? Quatenus enim prauis sit ⁊ demens atq; intẽperãs iniustusq; ⁊ impius cohercendus nimiꝝ ẽ a cupiditatibus: neq; permittẽdus alia facere ꝙ illa ex quibus euadat melior. consentis nec ne? cal: Consentio. so: Ita eĩm ipsi animo expedit. cal: Prorsus. so: Nonne cohercere est ab his que cupit continere? cal: Est. so: Continentia igitur melior est aĩo ꝙ incontinẽtia: quẽadmo/dum tu modo putabas. cal: Nescio quid dicas o socrates. itaq; aliũ quẽ uis interroga. so: Hic uir non substinet ut sibi afferatur utilitas / atq; eam de qua nunc sermo habetur continentiam cõsequatur. cal: Nulla oĩo mihi cura ẽ uerbo

rum tuorum o socrates. atq; hactenus gorgie
gratia tibi respondi. so: En quid ergo agemus
nunquid sermonem mediuz abrumpemus. cal.
Ipse uideris. so: At nefas esse aiunt mancas
dimittere fabulas. Immo caput īponendū ē
ne absq; capite oberrēt: responde ergo ad reliq̃
ut sermo hic noster caput accipiat. cal. ꝙ uiolē
tus es o socrates? Profecto si mihi credis hāc
disputationem iam dimittes: uel cum alio dis/
putabis. so: Quisnaz alter uult? ne imperfectū
relinquamus sermonē? cal: An non ipse potes
sermonē percurrere uel enarrando uel tibimet
respondendo. so: Me mihi Epicharmi illud ac
cidat: que prius narrabant duo/nunc unus ad
illa sufficio. Uerūtamen uidetur sic oīo necessa
rium esse. Si tamen id faciemus/puto equidez
oportere nos oēs certatim ad id contendere: ut
quid in his que dicimus uerum quid ue falsuz
sit/cognoscatur. Cōe enim est hoc oibus bonuz
ut hic unicuiq; constet. prosequor igitur ego ip
se sermonē: quo pacto se habere uidetur. qō si
cui uestrum forte mecū ipse que uera non sunt
uideboꝛ concedere/ uestrum erit obiicere atq;
redarguere. neq; eīm ego tamꝙ sciens dico illa
q̃ dico sz uobiscū cōiter indagans. Quapꝓ siqd
recte dicere uidebitur qui mihi contradixerit e
go primus assentiar. Hec tamen ea mente dico
si modo uos sermonē perficiendū esse putatis.
Sin minus obmittamus iam atq; habeamus.
gor: At uero nonduz mihi uidet̃ o socrates ab
eundum/imo disputationē a te esse pficiendam
Puto aūt ceteris idem quoq; uideri: ⁊ ipse per
cupio reliqua ex te ipso audire. so: Atqui o gor
gia libenter adhuc cum hoc callicle disputarem
donec Amphionis dictū pro çeti dicto sibi red
derem. Sed quādo tu o callicles disputationez
una mecū non uis perficere/saltē ausculta atq;
reprehende: siquid minus recte dicere tibi ui/
deor: qō si me conuiceris haud infestus tibi e/
ro quēadmoduz ipse mihi. Sz pro maximo be
neficio id adscribam. cal. Dic tu ipse bone uir
⁊ perfice. so: Audi me igitur disputationem ab
initio repetentē: an idem est uoluptas atq; bonū
certe non idem ut ego et callicles cōfessi sumus
an uoluptatem boni gratia uel bonuz gratia uo

luptatis sequi debemus/uoluptatē certe gratia
boni. Est autem uoluptas qua pñte gaudemus
Bonū uero quo presente boni sumus. prorsus
boni uero sumus et nos ⁊ quecumq; alia bona
sunt ob uirtutem quādam que adsit. Sic enim
o callicles necessariū esse mihi uidetur. at uirtus
cuiusq; siue instrumenti siue corporis siue aie:
non temere utiq; adest sed ordine rectitudineq;
et arte que horum cuiq; tradita sit. Nunquid
hec ita se habent? Mihi quidem sic se habere
uidentur. Quāobrem ordine ordinatum orna/
tumq; esse est cuiusq; uirtus. Nempe sic ego fa
terer. itaq; ornatus quidam proprius unicuiq;
insitus/quelibet efficit bonum. Mihi quidez sic
apparet. Quapꝓ aīa que propriū habet ornatū
melior est illa que ornatus ē expers. Necesse ē.
Iam uero que habet ornatū ornata est atq; mo
desta. Quid ni? talis uero est et tēperans necel
se est oīo. que uero temperans est ⁊ bona? Eq
dem o amice callicles quo pacto aliter dicam:
non inuenio. Tu uero siquid habes aliud doce
cal: Dic tu o bone uir. so: Dico igit̃. si tempera
tus animus bonus est/sequi ut qui contra atq;
temperatus affectus est/sit malus. Est uero ta
lis intemperatus animus ⁊ incontinens. Sic ē
oīo. Temperatus autē agit decentia erga deos
atq; homines. Non eīm temperatus esset nisi d
corum seruaret. Necesse ē sic esse. Proinde de
centia circa hoīes agens iuste agit: et agens si/
militer erga deos agit pie. Eum uero qui iusta
piaq; agit/necesse est esse iustum atq; pium. Sic
ueritas habet. preterea fortē hunc esse necesse ē
Non eīm temperati uiri est uel psequi uel fuge
re aliter ꝙ decet. īmo oz et res singulas ⁊ ho/
mines ipsos et uoluptates atq; molestias tuz fu
gere: tum prosequi: tuz ēt tollerare ubi sit opus
Quāobrem oīo necessarium ē o callicles tempe
ratum uirū: cuz ut diximus: iustus et fortis sit
et pius/esse pfecte bonum. Bonum uero bñ ho
nesteq; agere quicqd agat. Eum aūt qui bene
agit felicē esse atq; beatū. Improbum uero ac
male agentē esse miserum. Talis aūt est qui cō
tra se habet ꝙ temperatus uidelicet q intempe
ratus est: quē ipse laudabas: Ego igitur hec ita
pono: dicoq; esse uera. Si aūt uera sunt qcūq;

cupiat beatus fore/tēperantiaz sequi exercereq;
debet: intēperantiaz uero fugere: q̄ntum cuiusq;
nostrū pedes ualēt/atq; ita se se cōparare ut nō
indigeat castigatione atq; pena: si uero indigeat
uel ipe uel alius quis familiariū siue priuatus
siue ciuitas/adhibita pena cohercēdus ē: si mō
futurus sit beatus. Hoc mihi uidet̃ esse signuz
ad quod pspiciētes dirigere uitā debemus: oīa
tam publica ꝙ priuata ad hoc referentes: ut iu
stitia ⁊ tēperātia illi assit q futurus sit felix. nō
aūt cupiditatibus oīa permittenda sunt. Quas
explere conari inexplebile malū ē latronisq; mo
re uitam agere. Neq; eiz cuiꝙ hominū his qui
eiusmodi ē/amicus esse pōt: neq; deo. Quippe
cuz societas huic cū aliis nulla esse possit: Cui
uero non sit societas amicitia animi hoc nūꝙ e
rit. Tradūt uero sapientes o callicles/celū
⁊ terrā deosq; ⁊ hoīes societate quadaz ⁊ ami
citia modestoq; ornatu: et tēperantia et iustitia
contineri: Atq; id uniuersum preterea munduz
ornatūq; o amice nomināt/nō īmunditiaz neq;
intēperantiam. Tu uero mihi uideris ꝙuis sa/
piens/hec aīaduertisse nunꝙ: pfecto te latuit:
geometricā equalitatez in deis atq; hoībus ua
lere ꝙ plurimuz. At uero tu excessuz exercēdū
putas. Geometriā namq; contēnis: age itaq; uel
refellēdus ē sermo ille noster/quasi non iustitie
tēperantieq; possessione beati fiant qcūq; beati:
prauitas uero miseri: uel si uerus ē cōsiderādū
ē qd sequat̃. Nempe priora illa o callicles se/
cuntur oīa: in quibus tu a me querebas: an se
rio loquerer: ubi dicebam accusandū esse ⁊ se
ipsuz ⁊ filiū ⁊ amicū: siquid iniuste fuerit ppe/
tratuz: atq; ad id utendū esse rhetorica. Et que
tu poluz uerecundia adductū putabas cōcessis
se: uera utiq; erant uidelicet iniuriaz facere quā
to turpius est ꝙ pati: tāto esse deterius: atq; eū
qui rectus futurus sit orator: oportere iustum
esse: ⁊ que iusta sunt scire. Quod quidē rursus
gorgiam ob uerecundiā cōcessisse polus ait. Cū
uero hec ita se habeant: cōsideremus que sunt
illa in quibus me ipse uituperas: nūm recte di/
catur nec ne? me uidelicet nō posse uel mihi uel
amicis atq; domesticis opem ferre: neq; ex ma
ximis periculis liberare. at esse me in potestate li

bidineq; cuiusq; quēadmoduz adulescentes quilz
solent: siue pulsare uelit q̄s: ut tu iactabundus
dicebas super genā siue pecunias rapere: siue
urbe expellere: siue ultimo supplicio afficere.
Ita uero affectuz esse turpissimuz omnium esse
dicebas. Mea uero sententia iam sepius dicta
atq; rursus nihilo prohibente dicenda: contra
se habet: uidelicet non esse turpissimum o calli/
cles iniuste genam percuti: uel corpus marsupi
uz ue cedi: sed percutere iniuste atqz cedere mi
hi meisqz turpius atqz deterius. Item furari ⁊
in seruitutē adducere murosqz subfodere. atqz
summatiz quālibet iniuriam facere esse ei qui
facit deterius simul ⁊ turpius ꝙ accipere. Hec
superius a nobis concessa: ut ego assero ꝯtinen
tur atqz uinciuntur: et si dictu rusticus est fer
reis adamantinisqz rationibus: quibus ut ita
sentiam: adducor. Quas nisi tu aut aliquis te
robustior dissoluat/fieri non pōt ut aliter dicen
do: ꝙ ut nunc ipe dico: recte dicat̃. Nā mihi q
dez semꝑ idē pmanet sermo. me uidelicz hec ne
scire: quo pacto se habeāt: attamē nullū eoꝛ q
cuz hactenus loqutus suz: quēadmodū mō uo/
biscuz: potuisse unꝙ aliter dicendo nō ridiculū
apparere. Quāobrem hec iterū pono ita se ha/
bere. Qō si ita se habeāt atqz iniuria maximum
qui eam facit ē malorū: cūqz hoc sit maximū: il
lud insuper maius est iudicandum: uidelicet ip
sum qui fecerit nunq̄z dare penas: qō tandem
auxiliuz erit illud qō quisq; sibimet afferre nō
possit/reuera sit contēnendus: Nonne hoc qui
dem maximuz a nobis amoueat detrimentum?
Profecto necesse est hoc esse turpissimum: non
posse auxiliū eiusmōi prestare sibi ipi amicisqz
ac ppinquis. Secundū uero auxiliū aduersus
malū secundū: tertiū cōtra tertiū: ceteraqz simi
liter: put cuiusqz mali magnitudo se habet. ita
⁊ pulchrū est opem afferre posse: ⁊ turpe non
posse. Nunquid aliter q̄z sic se res habet o cal
licles? Certe non aliter. Cum igitur hec duo
sint facere iniuriam ac pati: maius utiqz maluz
esse dicimus inferre/minus autem pati. Quod
nam igitur auxilium sibi comparans aliquis:
utrumq; potissimuz consequetur: ut neqz inferat
iniuriaz/neqz accipiat? utrū potētiā an uoluntatē

Sic aūt dico. utrū si nolit pati iniuriaz non pa
tietur: an si potentiā sibi comparauerit/ita dūta
xat non patieꝛ. Cōstat certe si potentiaz. Quid
aūt in inferendo? utrum siquis iniuriari nolit/
satis erit remedii? Neq3 eīm iniuriam inferet.
An ad hoc insuper potentia quedā ⁊ ars ē cō
paranda? quā nisi qs didicerit atq3 exercuerit: ī
iuriā faciet. Cur nō mihi ad id saltē rūdes o cal
licles? utru3 ego atq3 polus tibi uidemur/recte
supioribus coacti rōibus fuisse nec ne? qn con
fessi sumus: neminē uolentē iniuriā facere: s3 in
uitos hanc inferre quicūq3 inferant. cal. Esto ti
bi id ita o socrates: ut disputationē hanc cōclu
das. so: Ad hoc itaq3 potentia quedā ⁊ ars cō
paranda uideꝛ necui faciamus iniuriā. Oīo q
de3. Quenā igiꝛ ars ē ad facultatē cōpandā: p
quā uel nullā: qs uel minimā iniuriaz patiaꝛ?
Cōsidera utrū tibi idē uideatur qd ⁊ mihi. Mi
hi qdē ita uidetur: uel oportere principatū ī re
pu. obtinere: uel usurpare tyrānide3: uel cū pre
senti gubernatiōe habere cōmertiū. cal: Vides
o socrates q̄ paratus si3 siquis recte dixeris cō
pbare. Profecto id mihi recte nimiū abste dic
tu3 fuisse uideꝛ. so: Cōsidera preterea hoc si re
cte dicere tibi uideor. Amicus mihi uideꝛ q sq3
esse cuiq3 maxīe: quēadmodū antiqui sapiētesq3
tradūt: ut maxīe similis ē. nōne et tibi? cal: Mi
hi qdē. so: Nōne ubi tyrānus ferus rudisq3 do
minaꝛ/siqs ea in urbe multo melior sit: tyram
nus hunc formidabit: atq3 huic nunq̄ tota mē
te amicus ēe poterit. cal: Sic accidit. so: Neq3
si multo sit deterior/contēnet eīm eū tyrānus:
neq3 unq̄ tamq̄ erga amic affícieꝛ. cal: Uera
narras. so: Solus ergo amicus huic esse pote/
rit apud eū existimatione dignus: qui cum mo
ribus similis sit eadēq3 laudet atq3 uituperet:
subesse uelit dño ⁊ parere. Hic nimiru3 magnā
in ea ciuitate habebit potentiam. hūc iniuria ī/
pune nullus afficiet. nōne ita se res habet? cal:
Ita: so: Siquis ergo in hac urbe ex ipsa iuuen
tute cogitet qua potissimu3 rōe magna3 cōpara
re potentiā ualeat: adeo ut nullus iniuriā sibi q̄
at inferre. hec ipsa ut uideꝛ: illi uia est: stati3 ab
adolescentia seipm assuefacere: ut iisdē gaudeat
atq3 doleat/quibus ⁊ dñs: atq3 ita se cōpare ut
illi sit q̄maxīe simil'. nōne ita? cal: Ita. so: Hic

ergo ut pñs sermo significat assequeꝛ: ut iuria
īferri sibi non possit magnāq3 habeat in ciuita
te potētia3. cal: Prorsus. so: Nunqd ēt assequeꝛ
tur ut iniuriā īferat nemini? an potius multum
abest siqde3 iiusto prīcipi similis erit: magneq3
auctoritatis apd eū. Uerq puto eiusmōi uite sta
tū huic ad id accōmodatissimū esse: ut q̄maxie
facere iiurias possit: penasq3 iiuriaꝛ penitus de
uitare. nōne ita? cal: Appet. so: An nō hic ma/
lo occupabiꝛ maxīo cu3 flagitiosus sit animūq3
īfectu3 hēat ob imitationē dñi similēq3 potenti
am. cal: Nescio quomodo sermonē o socrates
sursu3 deorsumq3 uertas: an nescis eū q sic imi
tatur/posse eū qui nō imitaꝛ/occidere mō uelit:
patrīonioq3 expoliare. so: Scio equidē o bone
callicles/nisi surdus su3: cū nō solū abste uerū
ēt a polo nup: ⁊ a ceteris ferme oībus ī ciuitate
ide3 frequēter audiueri3. at ipse me audi. pfec/
to interficiet/mō uelit: s3 malus honestū atq3 bo
nu3. cal: At hoc ipm grauiter ē ferēdū. so: Nō
certe uiro mēte3 habēti: ut ⁊ tuus sermo signifi
cat. An putas in hoc ipo multū ab hoīe laborā
du3: ut q̄3diutissime uiuat: easq3 artes mediteꝛ
que nos seruare semp a piculis possint: qualis
rhetorica ē ad quā tu me capescendā exhortaris
ī iudiciis nos sepe seruantē. cal: Per iouē tibi
recte cōsulo. so: Quid uero uir optie? Nādi pe
tia preclara tibi uideꝛ? cal: Nō p iouē. so: Attn
ēuat hec hoīes ab īteritu: quotiēs illuc īciderit
ubi eiusmodi sit opus scia. Qd si hec tibi uide
tur exigua: ego maiorē hac adducā/ guberna to
riā. s. que nō solū uitā: uerq ēt corpa ⁊ pecuias
ab extremis seruat piculis: nō secus q̄3 rhetori
ca. atq3 hec tamē humilis ē atq3 modesta: nō iac
tabunda: neq3 ampullosa: quasi mirabile aliqd
cōsequta. S3 cū eadē efficiat que rhetorica si
ab egina huc usq3 nos seruet/duos dūtaxat ex
git n imos: Si uero ex egypto uel ponto salua
reduxerit que modo dicebam: nos et filios uxo
resq3 ⁊ diuitias: duas drachmas expostulat: at
q3 ipe hac arte preditus qui ue hec perfecerit d
scendēs: ī littoreq3 secus mare nauemq3 deam/
bulans nequaq̄3 se effert: neq3 inflatur. Ani/
maduertit enim: ut arbitror: incertum esse
utrū profuit uel obfuit illis quos seruauit ne
fluctibus mergerentur. intelligens se nihilo

De Rhetorica

uel corpore uel animo meliores reduxisse illos
q̄ accepit ab initio nauē īgrediētes. Cogitat ḡ
siqs magnis insanabilibusq3 morbis corpis pssus
in mari nō pereat/hunc iō miserum esse q non
periit: nec ullā ab ipo suscepisse utilitatē. Siqs
aūt ī aīo q corpe ptiosior ē multos īsanabilesq3
hēat morbos nūqd huic uiuendū ē? Eiq3 utili
tatē afferet/siue ex mari siue ex iudicio/siue ali
unde qs ip3 ēuet? S3 pfecto nouit flagitioso
hoī ut uiuat non expedire. Necesse est enim ut
male uiuat. Quāobre3 nulla extat lex p quā gu
bernator q̄uis nos seruet gloriari possit/atq3 in
honore haberi: neq3 o'uir mirifice ipe machīaꝝ
faber: qui nedum gubernatore: sed etiam exer
citus duce/uel quouis alio nō minus interdū
seruare pōt. Quippe cū ciuitatibus interdū to
tis salutē prestet: adeo ne causidicū huic possis
equiperare. Atqui si uellet hic o callicles que3
admodū uos facitis rem suā extollere/nimiru3
uos uerbis obrueret/exortans oēs ut fabri ma
chinarū efficianꝛ: quasi nullius momēti sint ce
tera. Non eīm sibi deesset materia Uerumtañ
hunc ipe artēq3 eius nihilominus contemneres
ac uelut pcontumeliam machinarū uocitares:
nec eius filio tradere filiā tuā uelles/neq3 etiā
tu filiam eius acciperes. Quamuis ex quibus
rōibus facultatem tuā laudas: quona3 pacto uel
machinarū uel alios quos pauloante cōmemo
raui/iuste poteris aspernari? Dictuꝝ esse te ar
bitror meliorē te esse: atq3 ex melioribus ortū.
Ipsu3 uero qd melius dicitur si nō ē id qd ego
dico: sed hoc ipsum uirtus ē/seruare se ipsum
qualiscunq3 sit/atq3 sua/certe ridicula tibi uitu
patio ē aduersus machinarium uel medicū ali
as ue artes/quotcunq3 salutis gr̄a sunt īuēte.
Ceterū o beate uide ne aliud sit generosu3 atq3
bonū q̄ seruare atq3 seruari. Neq3 eīm uiuere
hic quantūcunq3 tēpus optandu3 est uiro q ue
re sit uir: neq3 uita hec amanda ē: sed hanc deo
curam relinq̄re deb3: mulieribusq3 fide adhibi
ta/dicentibus neminem uitare posse fatū: id in
primis considerare qua rōe in hoc ipso tempor̄
quo uita fungitur q̄ optime uiuat. Nunquid
ciuibus quibus cum uiuit persimilē se prestan
do? et nunqd oporteat te nunc similimū euade
re atheniensiu3 populo si amicus huic sis futu

rus/magneq3 auctoritatis in populo. Cōsidera
igitur utrū id tibi mihiq3 expediat nec ne? Ne
ue id nobis o beate uir eueniat: qd thessalicis
mulieribus deducentibus lunā euenire tradūt
cum amicissimis optio nobis sit huius potētie.
Si aūt ipse putas quempiā hominu3 artē quan
dam eiusmodi traditu3 p quā in ciuitate hac
potens efficiaris: q̄uis gubernatōi publice sis
dissimilis siue melior: siue deterior: haud qua
q̄ recte ut mihi uidetur o callicles cogitas.
Non enim imitatorem uerum ipsa natura per
similem esse iis oportet si magnum aliquid asse
quuturus sis: ad beniuolentiā atheniensis popu
li comparandā: ac p iouem insuper pyrilampi.
Quisqs te his efficiet similem: is faciet que3
admodum cupis ut ciuilis sis: atq3 rhetoricus:
Nempe oēs his uerbis que suis moribus con
sentanea sunt: delectantur: diuersisq3 turbanꝛ
Nisi tu forte o lepidum caput aliud afferas.
Dicemus ne aliquid ad hec o callicles? cal: ne
scio quomodo bene dicere mihi uideris o So
crates: Euenit mihi tamen: quod multis acci
dere aliis ɔsueuit: na3 haud magnā tibi habeo
fidem: so: Amor populi o callicles tuo insitus
aīo resistit mihi: Uerq si sepius meliusq3 hec ea
dem considerauerimus/tibi forte probabilis ui
debiꝛ: Recordare igiꝛ duas a nobis narratas
esse pparatōes tā ad corpus q̄ ad aīu3 ptinētes
Quarum altera qdem tendat ad uoluptatē. al
tera uero ad id quod melius est nō gratificans
sed repugnans: Nō ne hec in superioribus de
finiuimus? cal: Prorsus: so: Et que declinat
ad uoluptatem/seruilis: neq3 qcq̄ aliud est q̄
adulatio: non ne ita? cal. Esto qdem si tibi pla
cet: so: Altera uero studet ut q̄primum sit qd
curamus: siue anima siue corpus: cal: Oīo: so
Igitur sic rei p. ciuiūq3 capessenda nobis ē cu
ra: ut ciues ipsos bonos efficiamus. Alioqn
quēadmodum supius inuenimus/nihil prodest
beneficiu3 aliud ɔferre: nisi honesta et bona sit
mens eorū q accepturi sunt uel pecunias mul
tas: uel īperium: uel aliā quālibet potestatē: po
nimus sic eē nec ne? cal: prorsus si tibi placet:
so: si ḡ nos īuicē o callicles cohortaremur pu
blice ciuilia ptractātes ad muroꝝ uel naualiu3
uel tēploꝝ īgētia edificia/utrū oporter3 cōside

rare nos ipsos atq; agnoscere/primu3 qd an e
ius artis scia3 habeamus nec ne: et a quo didice
remus: oporteret id fieri nec ne? cal: prorsus:
so: Secundo vero si qn priuati3 p nobis uel p ami
cis aliqd construximus edificiu: et nunquid eius
modi machina pulchra sit uel turpis. Qd si inue
nerimus magistros nobis bonos prestantesq;
fuisse/multaq; edificia atq; preclara/tu una cu
magistris/tu a nobis ipsis edificata/tunc demu
roi consentaneu esset ad publica nos conferre.
At vero si neq; magistru nostru possimus ondere
edificia q3 aut nulla: aut non bene constructa
stultu certe foret/opa aggredi publica nosq; ad
ipa inuice cohortari. Fatemur recte hec dici
nec ne? cal. Prorsus. so: Nonne similiter & i ce
teris omib;: atq; si ciuilia ptractantes inuicem
cohortarem/qsi idonei simus medici considerare
inuice ego te tuq; me huc imodu debem. Age
per deos / ipse uero socrates/ quo nam pacto
affectu ad sanita e corpus h3? uel qsna alius so
cratis opa euasit amorbo siue liber siue seruus
Ego q; de te eadem roe cosiderare deberem: at
q; nisi iuenirem aliquez p nos factu fuisse sanu
uel pegrinorum uel ciuium/siue uiru siue muli
erem p iouez o callicles ualde ridiculu3 foret i
tantu amentie pcessisse ut priusq; priuati3 multa
tentauerimus / multaq; pfecerimus et abunde
arte exercuerimus/figularia ut dici solet/i ipo
uase discere aggrediamur/ & ipsi ad rep. accede
tes et ad eam alios puocantes: Nonne id tetare
stulti hois ee putares? cal. Nimis. so. At uero o
uirorum optime cu tu nup administrare repu. cepis
ac me insup exhorteris: qd ue id non faciam re
prehendas/nonne ita iuice cosiderare debemus
Age du callicles quena suorum ciuiu reddidit m
liore? Est ne qsq q cu antea imp bus & iniustus
et icotines atq; inprudes eet: tandem per callicli
opa honestus bonusq; euaserit/siue pegrinus si
ue ciuis. siue seruus seu liber. Dic mihi siqs id
abste exigat qdna rnobis o callicles? Que ad
duces aliqn factu tua cosuetudine meliore? an
rndere te piget si aliqd eiusmoi est opus tuu fac
tu3 prius abste priuati3/q ad repu. te coferres
cal. Contentiosus es o socrates. so. At no coten
tionis ca id requiro/s3 reuera cupiditate disced i
quemadmodu admistrada nobis publica cetera

an alia habenda sit circa repu. abeuntib; q at
optimi ciues efficiant/an no sepius ia3 confessi
sumus id ee ciuili hoi faciedu? Nu3 confessi sum
Rnde queso. pfecto cofessi sumus: ut ego pro
rndeam. Si igit ad id i sua ciuitate uir bonus
incumbere debet/nunc in memoria3 reuocans
mihi dicas uelis/nunqd illi quos i supioribus
comemorasti adhuc tibi uiri boni fuisse uideat
Pericles. Cimon. Milciades. Themistocles
cal: Mihi quidem. so. Nonne si uiri fuere boni
unusquisq; illoru ciues ex deteriorib; reddidit
meliores. Nonne ita? cal. Ita. so. Si ita est. q
qn pericles primo orare cepit ad populum de
teriores erant athenienses q cu postremam ad
eos habuit orationem. cal. Forsitan. so. Non li3
o uir optime dicere forsitan. Nam ex his q co
cessimus necessario sequit: si mo bonus erat il
le ciuis. cal Quid tu? so: Nihil uerum ad hec id
mihi dicas: nuncqd dicant athenienses pericli s o
pera meliores ee facti: aut oio cotra ab illo cor
rupti. Sane piclem audio athenienses fecisse pi
gros / timidos /loquaces /auaros. priusq; mer
cenaria stipendia iduxisse: cal. Ab his q fractas
hnt aures hec audis o socrates. so. Ad hec no
amplius audio/sed aptissime scio: ego quidem
atq; tu uidelic3 picle ab initio magno in pretio
fuisse habitu: neq; turpe sma3 aduersus eu ulla
tulisse athenienses/du3 praui erat/postq; uero
honesti & boni ab ipo facti sut in extremo eius
uite furti ipm codenauisse: parumq; abfuisse qn
ultimo supplicio quasi malu uiru afficeret. cal/
Quid ergo? malusne ppterea picles uir extitit? so
Talis qdem asinorum curator et equorum atq; bo
minus malus uidet: si cu eos accepit: neq; calci
trosos neq; cornupetetes/ neq; mordaces effece
rit ut hec ob feritate3 habeat uitia: an non tibi
uidetur ille cuiusuis animalis malus esse cura
tor. Qui cum acceperit mansuetum / magis
ferum reddiderit q accepit? Uidetur tibi nec
ne? cal. Concedo equidem ut tibi gratu facia3:
so. Inhoc preterea gratificare mihi rndens utru
homo unu sit animalium nec ne? cal. Quid ro
gas? so. Nonne hominu cura picles hebat? cal.
Hebat. so. Quid ergo? an non oporteat ipsos
quemadmodu mo consensimus iustiores ex iustioribus
ab illo fuisse factos: siquidem ille qui curabat

eos in rebus ciuilib; peritus erat. cal: Prorsus.
so: Nonne iusti mansueti sunt/ut ait homerus. tu
uero qd ais? Nonne similiter? cal: Aio. so: Ue
runtamen feros magis ipos reddidit q3 accepe
rat: idq; aduersus se ipm: qd quide3 minime uo
luisset. cal. Uis ne tibi assentiar? so: Si uideor
tibi uera loqui. cal. Sint ista. so: Proinde si
magis feros/ergo iniustiores atq; deteriores.
cal: Esto. so: Quaobrem non bonus ad repu.
administranda ciuis picles erat: ut ro hec oste
dit. cal: No ut ipse ais. so: per Iouem neq; ut
tu inquis per ea que confiteris. Rursus aute3
mihi de Cimone dicas non ne releganerunt eu
illi quos ipse curauerat: ut uocem eius decenio
non audirent. preterea aduersus Themistocle3
idem fece unt: atq; exilio insup danauere. Mil
ciade3 uero qui in marathone pugnauit in car
ceris baratru detrudere decreuerut: ac nisi ob
stitisset magistratus pculdubio icidisset. At ue
ro si boni ut tu ais hi fuissent uiri: talia nunq3 p
pessi fuissent. Et eim aurige boni no ab initio q
dem no excidunt: postq3 uero equos curauerit
ipsiq; meliores facti fuerint aurige tuc excidunt
pfecto no est ita ut in aurigaria uel in alio quo
uis ope. an tibi uidet? cal. Minime. so: Uera
igit erant que a nobis in superioribus diceban
tur: nullu uidelicet in hac ciuitate nos uiru sci
re in ciuitate hac extitisse: q in repu. bonus ci
uis esset habedus. Tu uero cofessus es nullu3
ex his qui nunc sunt esse tale: ex his aut qui pre
cesserunt extitisse nonullos. atq; iter eos qde3
hos uiros preceteris elegisti. Hi uero non ali
ter se habere hac in re q3 q nunc sunt apparue
runt. Quapp si hi oratores fuerut/neq; uera rhe
torica usi sunt. alioqn nunq3 cecidisset: neq; adu
latoria. cal: Multu3 tamen abest o socrates ut
qsqua eorum q nuc sunt talia gesserit: qualia isto
rum quis gessit. so: O beate nec ego quantum
ad ciuitatis aministratione pertinet: istos uitu
pero. imo uero hac i re mihi uident diligentio
res q3 hi nostri fuisse: aptioresq; ad illa cofi cie
da/q ciuitas cupiebat: Uerum i eo q castigare ci
uiu cupiditates oporteat: neq; illis obsecudare
s3 & psuadedo & cogedo ad hoc ipm perducere
unde meliores futuri sint ciues: nihil/ut ita lo
quar/iter hos atq; illos iterest. Qd quide so

lu e boni ciuis officiu. Attn tibi cofiteor illos
his aptiores fuisse ad naues naualia: menia: a
liaq; eiusmoi multa reipu. copanda. In re g ri
dicula ego ac tu disputado reuoluimur. siqde3
i oi hac disputatioe i ide assidue circuferimur:
qd dicamus iuice ignorates. Ego ei3 te sepius
cocessisse arbitror: atq; cognouisse gemina hac
esse facultate circa corpus et circa aia3 curatri
ce3. Et altera qde mistra p qua q corpus cupi
at/coparent: ueluti si famescat cibi: si sitiat po
tus: si frigeat uestes/strameta/calcei/ceteraq; q
ad usu3 corpis exiguntur. Et pfecto dedita opa
eade p imagines tibi loquor: ut facilius itelli
gas: horum ee paratore uel caupone/uel mercatore
aut opifice alicuius istorum: uidel3 pistore aut co
quu/aut textore3/aut calceorum sutore/ifectoreq;
coriorum: nec miru e eu3 qui talis sit/uideri corpis
curatore/tam sibi q aliis ignoratibus/esse pre
terea arte quada3 gymnastica atq; medicina: in
quibus curatio corpis reuera cosistit. Qua de
cet huiusmodi artibus iperare: earumq; opib; uti
ppterea q scientia habeat boni atq; mali quan
tu3 ad corpis ptinet alimenta atq; ualitudine.
Quod quide ab his aliis oibus ignorat. Qua
ob ca3 dico3 e: has qde seruiles ministrasq; & illi
berales esse circa corpis cultu: gymnastica uero &
medicina his merito dnari. Hec igit eade ee et
circa animu uideris mihi interdu cognoscere:
mihiq; concedis tamq quid dica intelliges. ue
ru3 paulopost adducis i mediu uiros preclaros
& bonos in hac ciuitate quoda3 fuisse. atq; me
querente quina isti fuerint uideris mihi simil
mos proferre hoies circa rempu. ac si me pco
tante quinam fuerint aut sint boni circa gym
nasticam corporum curatores/responderes mi
hi et ualde qde serio Thearion pistor: & Mi
thecus qui de siculorum arte coquinaria scripsit:
& Sarambus caupo: quasi hi mirabiles corpo
rum cultores extiterint: quoru3 hic suaues pa
nes: ille epulas: ille uinu preparabat. Forrasse
igit idigne ferres si tibi dicerem: nihil o bone
uir de gymnastica itelligis. Quippe cu mistros
mihi mediu afferas / cupiditatuq; assertores:
qd honestu bonu ue sit/i his nequaq diiudica
tes: s3 utrunq; cotingit ipletes corpa hoium eaq;
saginates: Qui & laudant ab ipsis/ cu tame ob

]201
Dr Rhetorica: --

nimiā implectionē carnes illis ueteres dissipa/
uerint. posteaq; aduentāte morbo qui ita nutriti
sunt: eos quidem qui postea consuluerunt ob
ignorantiā accusant: eos ꝟ q ad libidinem nu
triuere nequaꝙ. Cum inꝙ replectio talis tāꝙ
īmoderata tandē infert morbū/tunc presentes
consultorē criminant̄ ⁊ improbant: atq; iniu
ria insuper si queant afficiunt. priores uero il/
los qui cām morbi dedere laudibus efferunt.
Et tu nunc o callicles simillimū quiddā facis
laudans hoīes qui hos nutriuere atq; his re/
bus quarū cupido incesserat: īpleuerūt quos a/
iunt magnam effecisse ciuitatē. Qȯ aūt tumens
⁊ intus male sana iam sit ob antiquos illos nō
sentiūt. Absq; eiꝫ tēperantia ⁊ iustitia portibus
naualibus/menibus/tributis/uectigalibus/ et
huiusmodi nugis ciuitatē hanc īpleuerūt. Qn̄
igitur morbus erumpit: tūc illi q ī presentia gu
bernant rempu. īprobantur. Themistocles ue
ro ipse et Cimon ⁊ Pericles q malorū cā fue/
re laudantur. Tu uero forsitā nisi caueas capie
ris ⁊ amicus meus Alcibiades/qn̄ preter illa
que acquisita erant uetera quoq; erunt amissa
ꝙuis malorū causa uos non sitis sꝫ una cū ce
teris cā. Atq ego rem stultā ⁊ nunc cerno ⁊ d̄
antiquis illis audio. Sentio eīm qn̄ ciuitas ali
quem ex his qui in repu. uersantur iniustitie dā
nare aggreditur/grauiter eos̄ ferre atq; se af/
flictare quasi iniqua patiant̄ qui beneficia ī rē
publicā multa contulerint. Nēpe aiunt iniuste
se ab illa damnari. Qȯ oīo falsum est. Nunꝙ
eīm reipublice gubernator iniuste dānatur ab
ea cui preest ciuitate. Videtur aūt idem euenī
his qui in repu. uersant̄/atq; sophistis. Sophi
ste eīm ꝙuis in ceteris sapientes in hoc tamen
uno absurde se gerunt. Qȯ cū se docere uirtu/
tes affirment: sepe tamen discipulos uelut igra
tos accusant/atq; iniustos: qui bona ab eis re/
portarint/mercedem tamē nullā aut grām refe
rant. Quo quidē sermone nihil a ratione ē alie
nius: ꝙ uidelicet uiri boni iustiq; facti ⁊ ab in
iustitia preceptoris opera remoti atq; iustitia ꝑ/
diti: iniurias ea ipsa iniustitia quā non habent
preceptoribus inferant. an non uidet̄ tibi o ami
ce id absurdū? Reuera concionari me o calli/
cles coegisti respondere nolens. cal: Tu uero
per te ipsum dicere non potes nisi quis tibi re/
spondeat. so: Uideor equidem ⁊ nūc frequētes
iam extēdo sermones dū ipse mihi nō uis respō
dere. sꝫ o bone uir per Iouē amicabilē mihi di
cas. An non preter rōem tibi uidet̄ ut his q
dicat se bonum aliquē reddidisse de eodē conq
ratur quasi qui bonus ab ipso factus est: sit et
malus. cal. Mihi quidem uidet̄. so: Nōne au
dis illos qui docere uirtutē profitētur talia con
queri. cal. Equidē: sꝫ quidnā de hoibus nulli/
us pretii potes dicere. so: Quid uero de illis di
ceres q reipu. preesse se aiūt/atq; ut illa ꝙopti
ma sit diligenter excogitare: rursusq; ipam accu
sant prout accidit/tamꝙ pessimā. putas ne hos
ab illis differre? Idem ꝑfecto est o uir beate so
phista ac rhetor/uel propinquū aliqd atq; simi
le: quēadmodū ad polū ego dicebam. Tu autē
ꝑꝑ ignorantiā preclarꝫ qddam putas esse rheto
ricā: sophisticā uero contēnis. Sed reuera pul
chrior ē sophistica ꝙ rhetorica. quo et pulchri/
or est conditrix legū ꝙ iudiciaria: ⁊ gymnasti
ca ꝙ medicina. Solis aūt cōcionatoribus ⁊ so
phistis minime arbitror concedendū: ut de eo
qȯ ipsi docent quasi sibi sit malū conquerantur
Alioqn in eadē ipsa accusatione seipsos pari/
ter criminentur/quasi nihil hiis prefecerint qui
bus utilitatē attulisse se dicunt: nōne ita se res
habet? cal: Ita prorsus. so: Et contulisse bene/
ficiū absq; mercede/ut cōsentaneū ē: solis istis
conueniebat siquidē uera dicerent. Nā alia q/
dem bñficia cū quis acceperit ueluti p gymna
sii magistrū celer factus/forte utiq; grām non
referret/nisi caueret ut mercedē solueret ꝙpri
mū celer satis euaserit. Non eīm tarditate: ut
arbitror hoīes sꝫ iniustitia iniuriā faciunt. Nō
ne? cal. Ita. so: Siqs igit̄ hoc ipm auferat. s.
iniustitiā discrimē iā iniurie deuitauerit. Uerū
per id solū in tuto collocari beneficiū pōt/ siqs
eos quibus cōfert bonos reuera possit efficere
Nonne? cal: Consentio. so: Propterea ut uide
tur in aliis cōtractibus turpe non est sibi caue/
re ueluti ꝓ edificiis ceterisq; artificiis. cal. Ap
paret. so: Pro hac aūt facultate. s. ut bonus qs
fiat/optimeq; familiā suā gubernet atq; rēp.
turpe existimat̄ nihil prius uelle docere ꝙ ȯ pe
cunia caueat̄. Nōne? cal: Certe. so: Cōstat eis

hanc esse cām q2 solū hoc ex aliis beneficiis eū
qui acceperit/facit referende gratie cupidum:
Quapꝑ preclarū uidet̄ esse argumentū si is q
officiū eiusmodi prestiterit uicissiꝫ ipse recipiat.
Cōtra uero nequaꝙ. Num hec ita se habent?
cal. Ita. so: Ad utrā igitur me cohortaris ciui
tatis curam? age mihi diffinias: ad eā ne ꝑ quā
athenienfibus repugnē/contendāq; ut ꝙoptimi
fiant tamꝙ medicus? an ad eā per quā tamꝙ
minister uoluptatis illor̄ gratia studeā. Et mi
hi uera dic o callicles: decet eīꝫ te quēadmodū
incepisti audacter prosequi mihi libere exꝑmē
do que sentis. Et nunc ergo bene generoseq; re
sponde. cal. Ad ministeriū ꝑfecto te exhortor
so: Ad adulationē ergo me o uir generosissime
prouocas. cal. Si mauis o socrates Mysiom
uocari uocaberis utiq;/nisi mihi credideris. so:
Ne obiicias mihi nunc qȯ iam sepius obiecisti
uidelicet īterficiet te o socrates qcūq; uoluerit
ne ego iterū ita respondeā: at malus bonū neq;
iterum dicas auferet tibi o socrates quilibet si
quid habes: ne ego quoq; respondeā/ at uero
q auferet/nesciet illis tamꝙ sibi utilibus uti: sꝫ
quēadmodū iniuste a me abstulerit/sic ipe ute
tur iniuste. Qȯ si iniuste ergo et turpiter. deni
q; si turpiter male. cal. Uideris mihi o socrates
opinari nihil eiusmodi te passurū: ꝑinde ac si ꝓ
cul hinc habites: neq; deduci posse in iudiciū
putas ab ignauissimo quoq; nulliusq; pretii ho/
mine. so: Amens certe forem o callicles nisi pu
tarem in hac ciuitate unūquēq; qȯlibet eiusmo
di pati posse. Hoc tamē certo scio si ī iudiciū ue
nero piclitans ob ea q̄ tu affers īprobū fore qui
me accusauerit. Nullus eīm bonus hoīē accu
sat insontē. Profecto nihil mirū foret si morte
dānarer: uis tibi dicā quā ob cām hec expectē.
cal. Uolo equidem. so: Arbitror eqdē me una
cum paucis athenienfibus ne dicā solum ciui/
lem disciplinā reuera tractare: meq; solū ex om
nibus qui nunc sunt ciuilia exercere: utpote igi
tur q non ad gratiā uerba facio: que ⁊ frequē
tissime facio sed ad id potius qȯ optimū sit ꝙ
qȯ dulcissimū: neq; ea ad que quasi preclara q̄
dam tu nunc monendo exhortaris/recipio me
facturum: nimirum quid potissimum in iudicio
dicam non habeo. Et nunc quidē recurrit mi
hi rursus in mentē qȯ ad polum dixeram. Ita
eīm de me iudicaretur quēadmodū inter pue/
ros de medico quem accusauerit Cocus. Con
sidera eīm qua se rōe defenderet medicus/ die
sibi apud pueros dicta: siquis cum his uerbis
accuset. Uir iste o pueri multa uobis ītulit ma
la. Nam et uos et minores etiam uestros secan
do urendoq; cōtorquet: ⁊ adtenuās suffocāsq;
afflictat. preterea amarissimos prebet potus: ⁊
ad famē sitimq; uos urget. Ego uero contra
multa et uaria suauiaq; uobis paro. Si hec in
ꝙ cocus deferat accusator: quidnā censes hoc
circūuentum malo medico responsurū. an forte
uera fatebitur: dicens hec equidē o pueri sani
tatis uestre gratia feci. At uero ꝙ uehementer
putas iudices eiusmodi reclamaturos esse? cal:
Uehementer fortasse putandū ē. so: Nonne igi
tur putas in maxima eū ambiguitate inopiaq;
sue defensionis tūc detineri? cal: Prorsus. so:
Idem mihi scio si in iudiciū trahere eueniret:
neq; eīm uoluptates ullas a me ad eor̄ libidinē
inuentas cōmemorare possem: quas ipsi benefi
cii utilitatisq; loco existimant: ego uero nequaꝙ
Nec ministros quidē earum probo: neq; eos ob
id quibus prebentur feliciores existimo: Pre/
terea siquis me dicat uel corrūpere iuuentutem
in ambiguitatē inopiāq; deducēdo: uel īproba/
re seniores mordacibus quibusdā uerbis uel
priuate uel publice: non dabitur mihi ueri dicē
di facultas: me uidelicet iuste hec oīa dicere eo
rumq; ipsor̄ dūtaxat utilitati consulere neq; a
liud quicꝙ afferre facile potero. Quāobrē for
sitan nihil ē qȯ aduersus me nō decerneretur.
cal. Uidetur ergo tibi o socrates bene se habe
re qui in ciuitate talis sit: ut sibi ipsi nequeat ꝓ
sidio fore. so: Modo hoc sit in ipso o callicles:
qȯ tu sepius consensisti ut sibimet id auxilii pre
stare possit: quo neq; aduersus homines neq; ad
uersus deos iniuste aliquid fecerit aut dixerit.
Hoc eīm auxilii genus prestare sibi sepius iam
consensimus optimū esse. Siquis igit̄ me con/
uincat eiusmodi auxilium mihi uel aliis afferre
non posse: ꝓculdubio erubescerē siue īter mul
tos/siue inter paucos/siue solus a solo fuerī re
dargutus. Itaq; si ꝑꝑ hanc impotentiam more
rer grauiter ferrē. Sin aūt ob adulatorie rheto

rice ɔ̄fectū ultimo supplicio aficerer. certo scio
te inspecturū me mortē pfacile perferentē. Naz
mori quidem nullus formidat nisi oīo rationis
exps atq; ignauus. Iniuste autez se gerere for
midat. Multis eīm peccatis refertā aīam ad ī
feros descendere/extremū omniuz est malorūz
Proinde si uis id ita se habere rōnem reddere
uolo. cal: Immo uero cū cetera perfeceris hoc
etiam perfice. so: Audi igitur ut aiunt pulcheri
muz sermonē: quē te arbitror fabulam putatur
Ego uero nō fabulaz sed sermonem. Nā tamq̄
uera que dicturus sū tibi narrabo: pfecto quē
admodū ait homerus: Jupiter/ Neptunus/et
Pluto regnum qđ acceperunt a patre inter se
diuiserunt. Extabat aūt lex de hoībus sub Sa
turno ⁊ semper ⁊ nunc ēt extat apud deos: ut q̄
cumq; hoīes iuste pieq; uitam egissent cum e ui
ta migraret ad beatorum insulas profecti ī om
ni felicitate uiuerent/a malis longe seiuncti. q̄
uero iniuste īpieq; uiuissent/īpunitionis iustiq;
supplicii carcerem quod apellant tartaruz irēt.
Horum uero iudices sub Saturno atq; ēt sub
ipso Ioue regnare nuper incipiente uiuentes e/
rant atq; uiuentiū: atq; eadē die qua mortē q̄s
obiturus fuerat/iudicabāt. Quapp iniuste iu/
dicabatur. Igitur pluto atq; beatarū curatores
insularū Iouē adeuntes retulerunt/ indignos
ad eos utrinq; hoīes deuenire. Ad quos sic in
quit Juppiter: at ego remediū adhibebo: Nūc
eīm ppea iudicatur inique q̄ uestiti atq; circū
dati singuli iudicantur: qn̄ ante obituz iudican
tur. Itaq; multi prauas habentes animas cir
cundati sunt corporis forma ⁊ genere atq; diui
tiis. Preterea qn̄ iudicium īminet cōfluit mul
titudo testium asserentiū eos iuste uixisse: Quo
fit ut iudices ob hec obstupescant. Accedit q̄
et ipsi uestiti atq; circūdati iudicāt oculos ⁊ au
res ⁊ totum corpus quasi aīe uelamen habētes
Hec eīm oīa illis obstacula sunt uidelicet tam
sui quidam q̄ eor qui iudicant amictus. prin/
cipio puidendū est inquit ne homines mortē su
am presentiant: nūc eīm preuident: ⁊ mandatū
est pmetheo ne eos presentire pmittat. Deinde
nudi his oībus sunt iudicandi. Sunt eīm iudi
candi post obitum. Iudicē quoq; ipum oz esse
nudum/mortuū uidelicet: ⁊ ipso dūtaxat aīo: a

nimuz ipm inspicientē: statim post īsperatus cu
iusq; obituz: animū inq̄ a suis oībus desertuz
omnēq; ornatū exteriorē relinquentē in terras
ut iudicium iuste procedat. Ego igitur utpote
qui ante uos hec preuiderē/constitui iam meos
filios iudices: duos quidem ex asia Minoez ui
delicet: ⁊ Rhadamanthū. Unū uero ex europa
Eacum. Hi ergo postq̄ mortui fuerint/iudica/
bunt in prato quodaz ibiq; in triuio: ex quo ge
mine portant uie: altera quidem ad tartar: alte
ra uero ad insulas beator. Et asiaticos quidez
Rhadamanthus. Eos uero qui ab europa ue/
nient Eacus iudicabit. Minoi uero id munus
iniungā ut ipse diiudicet siquid aliis ambiguuz
fuerit: ut iustissime pcedat iudicium recteq; fiat
transmissio aīoruz. Hec sunt o callicles que au
diui ueraq; esse credo. atq; ex his sermonib ad
ductus ita mecū reputo. Mors quidē est ut mi
hi uidet nihil aliud q̄ rer duarū aīe. s. atq; cor
poris inuicem dissolutio. Cum uero duo hec di
siuncta sunt inuicē nō multū abest quin utrūq;
ipsorum habitū seruet eundē: quē uiuente hoīe
possidebat. principio corpus tam naturā suā q̄
culturam passionesq; prefert. Ueluti si magnuz
erat alicui corpus uel natura uel alimonia/ uel
utrisq; dum uiuebat: mortuo etiam homine erit
magnū. Item si crassum fuerat erit et crassum
ceteraq; similiter. Preterea si comandi studio/
sus homo fuerat seruabit comā. Rursus siquis
erat uerbero multaq; plagaruz uestigia corpori
habebat impressa uel a uerberib/uel a uulneri
bus dū uiueret: huius quoq; mortui corpus ea
dem retinere uidemus. Et siqua ī parte fractū
erat aut distortū eo quoq; mortuo eadē hec ap/
parent. atq; ut summatiz dicam qualecūq; ui/
uentis erat corpus talia ipius mortui oīa uel
plurima ad tempus apparent. Idē quoq; mihi
uidet o callicles circa aīam: cūcta eīm apparēt
in aīa cū corpus exuerit tamq̄ ex natura q̄ que
ex affectibus inerant: que ob rei cuiusq; studiuz
homo contraxit in aīam. Cū igitur ad iudicem
puenerunt asiatici quidem ad Rhadamanthuz
rhadamanthus eos sistens unius cuiusq; aīam
intuet: cuius tamen aīa illa fuerit non attēdēs
Sz pleruq; magni persarū regis aut alterius re
gis siue potentis obuiū animū contemplatus nē

hil in eo inspicit sanū: sed piuriis atq; iniustitia
quasi quibusdam uerberibus cicatricibusque
infectum qualia cuiusq; accio ɔtraxit impssitq;
aīmū omniaq; obtorta mendacies atq; uanitate
nihilq; recti habentemq; sine ueritate fuerat
educatus preterea obpeccandi licentiā et petu
lantiam mollemq; lasciuiaz et in actionibus sui
gulis intempātiam: incompositum penitus atq;
turpe. Animū igit contemplatus sic affectuz
statim ignominiose extra custodiam illuc trans
mittit ubi meritas subire penas oz. Conuenit
autem omnem q̄ ab aliquo recte punit uel ipm
fieri meliorē utilitatēq; pcipere uel ceteris exem
pla dare: ut alii penas eius conspicientes meli
ores ob timorem efficiantur: Qui uero apud
deos et hoīes ita dant penas ut utilitatez inde
aliquā referant: hi sunt q̄ peccata sanabilia cō
miserunt: quibus dolor cruciatusq; pdest et a
pud homines et apud inferos. Non eim aliter
q̄s potest ab iniustitia liberari. Qui aūt extrēa
iniustitia detinent: ac pp eiusmōi delicta sunt ī
sanabiles ex his exempla summūt. Ipsiq; nul
laz āplius utilitatē iñ reportant utpote q̄ sana
ri non possint: sz prosunt dūtaxat aliis p exēplū
q̄ eos intuet pp peccata maximis acerbissimis
q; et terribilissimis penis omni tempore crucia
tos tanq̄ exemplum monimentūq; et expecta
culū apud inferos in carcere prebente iniustis
oībus qui ad ea loca descendūt. Quor unum
dico fore Archelauz si uera narrat Polus: et
alium q̄cunq; tyrānus talis extiterit. Arbitror
aūt in eorum numero q̄ solū exempla tradunt
plurimos esse tyrannos/reges/potentes/ciuita
tum gubernatores. Quippe cum hi ob ipsam
peccandi licentiam grauissima prophanissimaq;
peccata cōmittant. Attestat aūt nobis Home
rus qui reges et potentes inducit apud inferos
omni tempore cruciatos: ceu Tantalum Sisy
phuz et Tytium: Thersitez uero et siquis alius
priuatim fuit malus/nullus unq̄ uelut insana
bilem magnis fecit penis torqueri. Quippe cū
licentiā: ut arbitror non habuerit: quāobrē fe
licior erat illis: quibus scientia sceleris ppetrā
di dabatur. Profecto o callicles ex his qui po
tentiā licentiamq; habent sunt qui nimiū praui
fuerunt. Nihil tamē phibet iter hos ēt bonos

quosdam esse uiros: et certe qui talis fuerit mi
rifice ē colendus. Nāpe arduū est o callicles ī
gentiq; laude dignū ut quis in magna peccādi
licentia constitutus iusta transigat uitā: paucíq;
tales reperiuntur. Fuere tamen et hic et alibi
atq; ut arbitror/erunt nonnulli preclari boniq;
uiri hac uidelicet uirtute prediti/p quā ea quo
ruz sibi concessa est auctoritas iuste tractarent
Unus aūt grecor oium probatissimus Aristi
des Lysimachi filius extitit. Plures aūt o uir
optime potentum improbi sunt. Quāobrem ut
dicebā qn̄ rhadamanthus aliquem eiusmōi de
prehendit aliud circa ipsuz nouit neq; quisnā
sit: neq; ex quibus ortus: Sed utrū sit malus
cūq; id cōpererit: dimittit in tartarū/obsignās
utrū sanabilis uel insanabilis uideat. Ille ue
ro illuc trāsmissus meritas subit penas: Inter
dū uero aliū ītuitus aīuz uel priuati/ uel alicu
ius alterius qui pie atq; integre uixerit: qđ q̄đ
phis potissimū contigere arbitror: rē suā agen
tibus neq; multis se negociis implicantibus/ap
plaūdit/huic transmittit ad īsulas beator. hec
eadē Eacus efficit Uterq; uero ipōrū uirgaz
tenet/dū iudicat: Minos aūt ɔsiderās sedet so
lus/aureū hñs sceptrū: quēadmoduz de hoc a
pud homerū inqt ulixes: uz illum uidisse scep
trum aureum tenentē/iuraq; mortuis dantem
Ego igitur o callicles ab huiusmodi sermonib
flector: et iam considero qua rōe iudici sanissi
mum animum ondere possim: Quāobrē omēs
populi spernens hōres/ueritatemq; considerās
conabor re uera q̄ maxime potero bonus uiue
re atq; mori. Cohortor aūt et ceteros oēs q̄tū
possum. Te quoqz ad huismodi uitam reuoco
atqz certamen. Qđ eqdem asseroz pre aliis cer
taminibus in hac uita esse homini subeundum
Quapp et te obiurgo q̄ non poteris tibi ipi opē
ferre qn̄ de te iudicabit instabitqz sentētia quā
mō dicebam. Sed cuz perueneris ad iudicē Egi
ne filium/illeqz te apprehēsuz ducet: oscitabis
uacillabisqz illic non minus q̄ ego hic apud iu
dices uestros. Ibi forsitan percutiet te aliquis
turpiter super genam: et contumelia iniuriaqz
prorsus afficet. Hec forsitan anilis quedā fabu
la tibi uidet: et que dicta sunt cōtēnis: sz pfec
to nihil mirabile foret hec spnere/ siquo pacto

perquirentes meliora his et ueriora inuenire possemus. Nunc uero uides : cum tres uiri si tis omnium qui nunc sunt grecorum sapientis simi: tu. s. et polus: et gorgias /non posse uos ta men ostendere alia esse ratione uiuẽdum: q̃ ea que illuc quoq̨ conducere uideatur : Immo uero in tot sermonibus cũ ceteri redarguti fue rint /solus hic remanet firmus. s. cauenduz esse iniuriam facere magis q̃ pati: idq̨ uiro precete ris oib᷒ meditãdũ /nõ ut bonus q̃ uideat̃ sed ut reuera sit bonus publice atq̨ priuatĩ. Siqs aũt malus q̊dãmõ fuerit /esse puniẽdũ. Idq̨ se cundo loco bonũ esse /post id q̃ est esse iustum uidelicet fieri castigatione bonũ /penasq̨ iniusti tie luere /omnez p̃terea adulationẽ circa seip̃m et alios /siue paucos /siue multos fugiẽdam esse Rhetorica deniq̨ omniq̨ alio actionis genere p iustitia dumtaxat utendum. Quas ob res mihi credens /sequere me illuc quo cuz perueneris et uiuens et mortuus /beatus eris / quẽadmoduz tuus q̊q̨ s̃mo significat. Atq̨ pmitte ut aliqs te contemnat /ut stultum iniuriisq̨ si libet affici at. Et p iouem ne cures /si ignominiose percu tiaris. Nihil eñi graue patieris si reuera hone stus bonusq̨ sis uirtutẽq̨ exerceas: Postq̃ u̇ sic una exercitati fuerimus : tunc si tibi oper̃ pretiũ esse uidebitur /ad publica iam nos nego tia conferemus /aut ad q̊cumq̨ nobis delibe rantibus tunc uidebit̃ /qñ melius q̃ nunc deli berare poterimus. Turpe eñi ẽ cũ tales simus quales nũc esse uidemur /iactare se uerbis q̄si aliquid simus /quibus nunq̃ de rebus eisdem et quidem maximis uidẽtur eadẽ ĩtantũ pcessi mus ruditatis. Hanc igit̃ rõem: que nunc no bis ĩnotuit: tamq̃ ducem sequamur: ostenden tem nobis /hunc optimũ esse uiuendi modũ /ut iustitiaz ceterasq̨ uirtutes p totaz uitã exercea mus. Huic igit̃ obtemperemus /aliosq̨ ad hãc adhortemur. Non aũt pareamus illi: qua tu ꝯ fisus ad eandem me exhortaris. Nullius eniz est calicles pretii.

COMMENTARIVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN CONVIVIVM PLATONIS DE AMORE. CAPITVLVM .i.

LATO PHILOSOphorum Pater annos unum ⁊ octuaginta etatis natus. Septimo nouēbris die: quo ortus fuerat discumbens i conuiuio remotis dapibus expirauit. Hoc autem ꝯuiuium: quo ⁊ natalitia/ ⁊ ānniuersaria Platonis pariter ꝯtinentur Prisci omnes platonici usque ad Plotini/ ⁊ Porphirii tempora quot ānnis instaurabant. Post uero Porphirium mille ac ducentos annos solemnes/ he dapes pretermisse fuerunt. Tandem nostris temporibus vir clarissimus/ Laurentius medices platonicum cōuiuium innouaturus. Franciscum Bandinum Archítriclinum ꝯstituit. Cum igitur septimum nouembris diem colere Bandinus instituisset/ regio apparatu In agro caregio nouem platonicos accepit ꝯuiuas. Antonium allium episcopum fesulanum. Ficinum medicum Cristoforum Landinū poetam. Bernardum Nutium rhetorem. Tommam Bencium. Johannem caualcantem familiarem nostrum: quē ꝓpter uirtutem animi/ ⁊ egregiā indolem Heroem conuiue nuncupauerunt. Marsupinos duos/ cristophorum carolumque caroli poetae filios. Me denique nonum Bandinus esse uoluit. ut Marsilio Ficino superioribus addito musarum numerus impleretur. Remotis dapibus Bernardus nutius Platonis accepit librum: qui ꝯuiuium De amore inscribitur: Legitque oēs symposii hui⁹ orationes: quibus lectis reliquos ꝯuiuas orauit/ ut singuli singulas orationes exponerēt. Assensere oēs/ iactisque sortibus/ Prima illa phedri oratio/ Johanni caualcanti obtigit exponenda. Pausanie oratio/ Anthonio theologo/ Eriximaci medici/ ficino medico. Poete aristophanis/ Cristophoro poete. Aghatonis adolescētis/ carolo marsupino: Tomme bencio data ē Socratis disputatio/ Alcybiadis uero cristophoro marsupino. Sortē huiusmodi ꝓbauere oēs. Hoꝝ episcopus ac medicus. Alter ad animoꝝ Alter ad corpoꝝ curā abire coacti/ partes indicendo suas Johanni caualcanti reliquerunt. Ceteri ad hunc ꝯuersi sunt/ paratique ad audiendū ꝯticuere. Tum Heros ille i hunc modū est exorsus.

Qua regula laudandus sit amor quae sit eius dignitas ⁊ magnitudo. Cap. ii.

Ratissima mihi optimi ꝯuiuae sors ista hodie obtigit: qua effectum est/ ut personam phedri mirrimisii gererem. Phedri illius inquam: cuius familiaritatem tanti fecit lysias thebanus summus orator. Ut oratione lugubrationibus multis cōposita/ eum sibi ꝯciliare ꝯtenderit: cuius idolem Socrates usque adeo ad miratus est/ ut eius splendore quādoque iuxta ilissum fluuiū ꝯcitus altiusque sublatus misteria diuina cecinerit: qui antea non solum caelestium: sed īferiorum quoque omnium se inscium predicauerat. Cui⁹ ingenio adeo delectatus est plato: ut primitias studiorum suorum phedro dicauerit. Ad hunc epygrammata/ ad hunc elegie Platonis. Ad hunc primus eius depulcritudine liber/ qui phedr⁹ inscribitur. Cum igitur huius phedri me similem. non ego quidem non enim tantum mihi arrogo. Sed sortis casus primo/ ⁊ uester deinde applausus iudicauerit. His felicibus auspiciis eius in primis orationē libenter interpetrabor. Deinde antonii ⁊ ficini partes pro ingenii uiribus exequar Tria inomni re uiri optimi philosophus quisque platonis imitator ꝯsiderat: que antecedunt/ quae comitātur/ ⁊ que secūtur. Hec si bona sint/ rem ipsam laudat sin mala uituperat: Ea igitur perfecta laudatio est: quae precedentem rei recenset originem. Presentem formā narrat. Sequentes ostendit euentus. Ab ātecedētibus res quaeque laudatur/ ut nobilis/ a presentib⁹/ ut magna/ a sequētibus ut utilis: Quare ex trib⁹ illis tria hec ī laudib⁹ ꝯcludūtur. Nobilitas/ magnitudo/ atque utilitas: Ideo phedrus noster ī primis presentē amoris excellentiam contemplatus Magnum deum uocauit adiunxit. Diis hominibusque mirandum. Nec iniuria. Nam ea ꝓ

pte: q̄ magna sunt admiramur / Magnꝰ ille q
dem cuiꝰ imꝑio hoīes ⁊ dii / ut aiunt omnes subi
ciūtur / Nā tā dii apȷ̄ ueteres quā hoīes amāt /
quod orpheus Esiodus q̄ significāt / Dicentes
mortaliū / ⁊ imortaliū mētes amore domari.
Admirādus preterea dicitur: qm̄ illud q̄sque
amat: cuiꝰ pulcritudinē admiratur. Dii qdē
siue / ut nostri dicūt angeli / diuinā pulchritu
dinē / Hoēs corpoꝝ spēs admirātur / ⁊ amāt:
atq3 hec qdem laus amoris ē a presenti excel
lētia: que ipsum comitatur deducta. Laudat
deinde abantecedentibus phedrus / Cum deo
rum omnium esse asserit antiquissimū: Inquo
nobilitas amoris effulget: cum prisca eiꝰ ori
go narratur. Laudabit ⁊ tertio a sequētibus /
ubi mirifica eius ab euentu apparebit utilitas
Sed de prisca ⁊ nobili eius origine primum:
Deinde de futura utilitate tractabimus. Or
pheus in Argonautica cum de reꝝ principiis
coram Chyrone heroibusq3 cantarat / Mercu
rii Trismegisti theologiam secutus. chaos a
te mūdum posuit / ⁊ ante Saturnum Iouem:
ceterosq3 deos. Amorem i ipsius chaos sinu
locauit / Laudauitque his uerbis:

Origo amoris ex cahos. cap. iii.

Antiquissimū / se ipso pfectum / ꝯsultissi
mūque amorē. Esiodus i theologia. ⁊
i libro de natura. Parmenides Pythagoreꝰ
acusilensque poeta. cū Orpheo / ⁊ Mercurio
consenserūt / Plato in thimeo chaos descri
bit / Similiter ⁊ in eo locat amorem / Atque
idem in conuiuio phedrus recensuit. Chaos
platonici informem mundum uocāt. Mundū
uero formatum chaos. Tres apud eos mundi
sunt / tria itidem chaos erunt. Primū omni
um est deus uniuersoꝝ auctor: quod ipsum bo
num dicimꝰ. Hic mentē primo creat angeli /
cam. Deinde mundi huius animam / ut Plato
uult. Postremo mundi corpus. Summū illū
deum / non mundum dicimus: Quia mundus
ornamētum significat ex multis cōpositum:
Ille uero penitꝰ simplex esse debet. Sed mū
doꝝ omniū pricipium atque finē ipsum asseri
mus. Mens angelica primus mūdus est a deo
factus. Secundus uniuersi corporis anima.
Tertius tota hec: quam cernimus machina.
In hiis utiq3 mundis tribus. Tria ⁊ chaos ꝯ
siderātur. Principio deus mentis illius cre
at substantiam: quā etiam essentiam nomina
mus. Hec in primo illo creationis sue momē
to informis est / ⁊ obscura. Quoniam uero a
deo nata est / ad deum sui principium ingeni
to quodam appetitu conuertitur / Conuersa
in deum ipsius radio illustratur. Radii illius
fulgore ille suus appetitus accenditur / Accē
sus appetitus deo totus inheret / Inherendo
formatur. Nam deus: qui potest omnia inmē
te sibi inherente creandarum rerum naturas
effingit / In ea igitur spiritali quodaz modo
pinguntur ut ita loquar omnia: que in corpo
ribꝰ istis sentimus. Illic celorum elemento
rūque globi / sydera / uapoꝝ nature / Lapidū
metallorum / plantaꝝ / animalium forme gi /
gnūtur: Huiusmodi reꝝ omnium species dei
fomēto quodam insupna illa mente ꝯceptas /
Ideas esse nō dubitamus: ⁊ formā illam ideā
que celoꝝ sepe deum celum uocamus: formā
planete primi Saturnum deum. Secundi Io
uē / atque insequentibꝰ planetis eodem pacto
Ignis quoque huius ideam illam. uulcanum
deū / Aeris Iouem atque iunonē. Aque nep
tupnū. Terre plutonem. Quare dii omnes
certis inferioris mundi partibus assignati.
Idee illaꝝ partium sunt in supna illa mente
collecte. Sed eā ideaꝝ ꝯceptionem a formā
te deo pfectā precessit illa mentis ad deū ap
piquatio. Hanc precessit appetitꝰ incēdiū,
hoc infusio radii. hanc prima illa appetitꝰ cō
uersio. hāc i formis mētis essentia. Porro es
sentiā istam non dum formatā chaos esse uolu
mꝰ. Primā ipsius in deū ꝯuersionē amoris or
tū / radii infusionē / amoris pabulū / incēdiū se
quens / amoris dicimus incrementū. Appin
quationē amoris ipetuz / formationē amoris
pfectionē. Formaꝝ oīum / idearumque ꝯple /
xionē mundum latine grece. i. ornamentum
uocamus: huius ornamēti gratia pulcritudo
est: Ad quam amor ille statim natꝰ traxit mē
tem / atque pduxit mentē ante deformem / ad
mentem eandē deinde formosam. Ideo amo
ris conditio est / ut ad pulcritudinem rapiat
ac deformem formoso ꝯiungat. Quis igitur

dubitabit / quin amor statim chaos sequatur /
precedatq3 mūdū: ⁊ deos ōnes / qui mūdi par
tibus distributi sunt. Cum mentis ille appe
titus ante sui formationem sit ⁊ in mente for
mata dii mundusq3 nascātur. Merito igitur
ātiquissimum hunc Orpheus nominauit. Pre
terea se ipso pfectum quasi dicat seipsum pfi
cientem. Qm̄ primus ille mentis instinctus
suapte natura adeo pfectionem suam haurire
uidetur / atq3 eam menti: que inde formatur
et diis: q inde gignuntur prebere. Consultis
simum / Insuper nominauit nec iniuria: Naz
omnis sapientia: Cuius proprium est ꝯsilium
ideo menti data est. quia amore indeum / con
uersa ipsiꝰ fulgore refulxit. Eodemq3 modo
mēs ad deū quo ad lumē solis dirigitur ocu
lꝰ. Hic eniz aspicit primo / uidet deide solis
lumē. Tertio in solis lumine reꝝ colores fi
gurasq3 comprehendit Quare oculus obscu
rus primo / ⁊ chaos istar i formis lumen amat
dum aspicit / irradiatur aspiciendo / radiuz ac
cipiendo rerum coloribus figurisq3 formatur
Quēadmodum uero in deum mens illa statim
nata ⁊ i formis amore ꝯuertitur / ⁊ formatur
Sic ⁊ mundi aīa in mentem / deumq3 illinc ge
nita se reflectit. Et cum primo i formis sit /
et chaos / amore in mentem / directa aceeptis
ab ea formis fit mūdus. nō aliter ⁊ mundi hui
us materia cum pricipio sine formarum orna
mento informe chaos iaceret. Illico amore
sibi ingenito / in aīam se direxit / seq3 illi obe
diētē prebuit / atq3 hoc amore ꝯciliante ab aīa
formaꝝ omnium q i mūdo uidentur nacta or
namentum / mūdus ex chaos effecta est. Tres
igitur mundi / tria et chaos. In omnibus de
niq3 amor chaos comitatur / precedit mūdū.
torpentia suscitat / obscura illuminat / uiuifi
cat mortuos / format informia / perficit imp
fecta. Quibꝰ laudibus nulle ferme maiores /
aut dici / aut excogitari possunt

De utilitate amoris. Cap. iiii.

Sed de origine eius / ⁊ nobilitate hac /
tenus. De utilitate iam arbitror dis /
serendum. Singula quidem amoris beneficia
generi humano collata referre superuacuum
est. Presertim cum summatim comprehendi
omnia possint. Omnia enim in eo consistūt /
ut uitatis malis bona sequamur. Mala homi
nis ⁊ turpia eadem sunt. Bona itidem eadem
atq3 honesta: Profecto nihil aliud leges ⁊ do
ctrine omnes contendunt / quaz ita homines
instituere / ut declinent a turpibus / agant ho
nesta. Hoc autem ipsum: quod innumerabi /
les pene leges / ⁊ artes uix tandem longo
tempore assequūtur Amor ipse unus breui tē
pore pficit. Nam aturpibꝰ pudor absterret /
Ad honesta excellendi studium prouocat.
Duo hec nihil aliud facilius / ac citiꝰ q̄3 amor
hominibꝰ exhibet. Cuz amorem dicimus / pul
chritudinis desiderium intelligite. Hec eni
apȷ̄ omnes philosophos amoris definitō est.
Pulchritudo uero gratia quedam est que ut
plurimum inconcinitate plurium maxime na
scitur. Ea triplex est. siqdem ex plurium uir
tutū ꝯcinnitate in animis gratia ē. Ex pluriū
coloꝝ linearumq3 cōcordia in corporibꝰ gra
tia nascitur. Gratia itē i sonis maxima ex uo
cum plurium ꝯsonantia. Triplex igitur pul
chritudo. animorum. corporum / atq3 uocum
Animoꝝ mēte cognoscitur. Corporum ocu
lis. Vocum auribus solis percipitur. Cum er
go mens. uisus / auditꝰ sint: quibus solis frui
pulchritudine possumus. Amor uero sit fruē
de pulchritudinis desiderium. Amor semper
Mēte / Oculis / Auribus / ē ꝯtentus. Quid ol
fatu? Quid gustu? Quid tactu opus ē? Odo
res. Sapores. Calorem. Frigus. mollitiem /
⁊ duritiē. horumq3 similia sensus isti percipi
unt. Istoruz nullum humana pulchritudo est
cū forme simplices sint. Hūana autez corpis
plchritudo mbroꝝ reqrat diuersoꝝ ꝯcordiā
Amor tamq̄3 eius finē fruitionē respicit pul
chritudinis. ista ad mtem / uisum / auditū pti
net solū. Amor ergo i tribꝰ iis terminatur
Appetitō uero: q̄ reliquos sequitur sensus n̄
amor. s3 libido rabiesq3 uocatur. Preterea
si amor erga hoiem plchridinē ipā3 desiderat
Humani aūt corporis plchritudo i qdā ꝯcin
nitate ꝯsistit / Concinnitas tēperantia ē / so
la q̄ tēpata / modesta / ꝺcora sit exigit amor

Voluptates itaque gustus ⁊ tactus / que usq; a deo uehementes / furioseque sunt / ut mentem e suo statu dimoueant / hominemque pertur/bent. Amor non modo non cupit: sed abhominatur ⁊ fugit / utpote que propter intemperantiam pulchritudini sunt cõtrarie. Rabies uenerea ad intemperantiã trahit ideoq; ad inconcinnitatem: quare ad deformitatem similiter uidetur allicere. Amor autem ad pul/chritudinem. Deformitas ⁊ pulchritudo contraria sunt / Motus igitur huiusmodi: qui ad ea rapiunt interse uidentur esse contrarii: Qua propter libido / coitus / ⁊ amor, non modo non idem metus: sed ⁊ contrarii esse monstrantur Testantur hoc ⁊ theologi ueteres: qui amoris nomen deo tribuerũt. Quod etiã posteriores theologi summopere confirmarũt Nullum uero deo congruum nomen cũ rebus turpibus est cõmune. Ideo sane mẽtis quisq; cauere debet / ne amorem / diuinum nomen ad insanas perturbationes temere transferat. Erubescat Dicearcus, ⁊ siquis alius platonicã maiestatem / quod amori nimiũ indulserit carpere non uereretur. Nam decoris / honestis / diuinis affectibus nec nimium / nec satis ũquam possumus idulgere. Hinc efficitur / ut omnis amor honestus sit / ⁊ omnis amator iustus. Pulcher enim est omnis atq; decorus: ⁊ decorũ proprie diligit. Turbulentus autem ardor / quo ad lasciuiã rapimur / cum ad deformitatẽ trahat amori contrarius iudicatur. Ut igitur ad amoris utilitatem aliquando redeamus. Pudor qui a turpibus nos absterret / ⁊ studiũ quod ardentes efficit ad honesta ab amore facile / citoq; proficiscuntur. Primo qm amor: qui pulchra petit / decora semp appetit / atq; magnifica: ⁊ qui odit deformia / necessario turpia: obscenaq; fugit. Deinde si duo aliqui se mutuo diligunt alterutrum se obseruant ⁊ placere sibi inuicem cupiunt / pro ut alter ab al/tero obseruatur / ut pote qui teste nũquã careant / a turpibus abstinent / prout sibi inuicem placere conantur. Magnifica semper ardenti studio aggrediũtur, ne ɔtemptui amato sint Sed amoris uicissitudine digni putentur. Sed hanc rationem copiosissime explicat

Phedrus ubi exempla ponit amorum tria. Unũ amoris femine ad masculum: ubi de Alceuste admeti uxore loquitur / que pro marito mori uoluit. Alterum amoris masculi ad feminam / ut Orphei ad Euridicen. Tertiũ amoris masculi ad masculũ / ut Patrocli ad Achillem: ubi ostendit nihil fortiores homines reddere: quam amorem. Allegoriam uero uel Alcestis uel Orphei in presen/tia perscrutari non est consilium. Uehemen/tius enim ista uim amoris ⁊ imperium exprimunt: si tamquam historia gesta narrentur. Et quam si per allegoriam dicta putentur. Ergo amorem esse deum magnum / atque mirandum / nobilem preterea ⁊ maxime utilez / sine controuersia fateamur / atque ita amori indulgeamus / ut fine suo: qui pulchritudo ipsa est ɔtenti simus hac uero ea parte fruimur. qua cognoscimus: cognoscimus Mente / Uisuq; ⁊ Auditu. His itaque fruimur / ceteris sensibus nõ pulchritudine: quã desiderat amor. Sed quouis alio potius: quo corpus indiget utimur. Igitur his tribus uenabimur pulchritudinẽ: et pe ã: que i uocibus corporibusq; elucet / tã quã p uestigia quedã animi decorẽ inuestiga/bimus: Illam laudabimus quidem / istum probabimus ac semper id obseruare conabimur. ut tantus amor sit / quanta fuerit pulchritudo ⁊ ubi corpus quidem pulchrum / animus minime / tamquam umbratilẽ ⁊ fluxam imaginẽ pulchritudinis uix ⁊ leniter diligamus. Ubi solus animus pulcher stabilem hunc decorem animi ardẽter amemus. Ubi uero utraq; pulchritudo concurrit uehementius admiremur atq; ita ex platonica familia re uera nos esse testabimur / ea quippe nihil nouit nisi festum letum celeste supernum. Sed hec iã de Phedri oratione / sufficiãt ad pausaniã ueniamus.

Deus bonitas / pulchritudo / iustitia / principiũ / mediũ finis. Secũda Oratio. Cap. i.

Trinitatẽ pythagorici philosophi rerũ omnium mensuram esse uoluerũt / ob eã arbitror rationem quod deus ternario numero res gubernat / atque etiam res ipse ternario numero terminantur. hic Maronis illud

Numero deus impare gaudet. Nempe summus ille auctor / Primo singula creat. Secundo rapit. Tertio perficit. Singula: quoq; i primis ab illo perhenni fonte effluũt / dum nascũtur / deinde in eundem refluunt / dum suam illam originem repetunt / Postremo perficiuntur. postquam insuum principium redierunt. Hoc uaticinatus Orpheus. Iouem principiũ medium ⁊ finez / uniuersi uocauit. Principiũ ut producit / Medium ut pducta retrahit ad se ipsuz / finẽ prout redeuntia perficit. Hinc regem illum uniuersorũ / Bonũ / Pulchrũ / Iustum: quod sepe apud Platonẽ dicitur / possumus nũcupare. Bonum inquam Ubi creat ubi allicit pulchrum. Ubi pro cuiusq; merito perficit iustum. Pulchritudo igitur: cuius allicere proprium est / inter bonitatem iustitiamque locatur / a bonitate quidẽ effluit. profluit ad iustitiam.

Quo pacto diuina pulchritudo amorẽ parit. Capitulum .ii.

Diuina uero hec species in omnibus amorem hoc est sui desiderium procreauit. Quoniã si deus ad se rapit mundum mundus que rapitur. Unus quidem continuus attractus est a deo incipiens. Transiens in mundũ in deum deniq; desinẽs. qui quasi circulo quodam in idem: unde manauit iterum remeat. Circulus itaque unus ⁊ idem a deo in munduz a mundo in deum tribus nominibus nuncupatur. Prout i deo incipit ⁊ allicit Pulchritudo / Prout in mundum transiens ipsum rapit amor / Prout in auctorem remeans ipsi suum opus coniungit uoluptas. Amor igitur in uoluptatem a pulchritudine desinit. Id sibi uoluit Hierothei ⁊ Dionysii Ariopagite hymnus ille preclarus ubi sic hi theologi cecinerunt. Amor circulus est bonus a bono i bonũ ppetuo reuolutus. Necessario enim bonus est amor cũ a bono natus reuertatur in bonũ. Idẽ enim deus est: cuius speciẽ desiderãt oĩa: in cuius possessione oĩa requiescunt. Inde igitur desiderium nostrum accenditur / ibi amantiũ ardor quiescit nec extinguitur. sed ipletur. Nec iniuria Soli deũ ɔparat Dionysius: quia quẽadmodũ sol illuĩat corpus ⁊ calefacit. Ita deus animis ueritatis claritatem prebet / ⁊ Chari/tatis ardorem. Hanc utiq; cõparationem ex Platonis libro de re. p. sexto hoc: quo di/cam modo colligimus. Sol profecto corpora uisibilia / ⁊ oculos uidentes pcreat oculis ut uideant lucidum infundit spiritum. Corpora ut uideãtur coloribus pingit. neque tamen p prius oculis radius / proprii ue corporibus colores ad uisionem perficiendam sufficiunt / nisi lumen ipsum unum supra multa a quo multa et ppria lumina oculis ⁊ corporibus distributa sunt / adueniat / illustret / excitet atq; roboret Eodem modo primus ille actus omniũ / q deus dicitur / spẽm / actũq; rebus singulis pcedẽdo largitus ẽ: q sane actus cũ in re creata ⁊ insubiecto patiente susceptus fuerit debilis est / ⁊ ad operis executionẽ impotẽs. Sz diuini solis ppetua ⁊ inuisibilis lux una semp oĩbus adstat fouet / uiuificat / excitat / ɔplet / ⁊ roborat. De quo diuine Orpheus / cuncta fouens / atq; ipse ferẽs sup oĩa sese. Ut ẽ actus oĩum roboratq; bonũ dicitur. Ut uiuificat / lenit / mulcet ⁊ excitat / pulchrum. Ut in obiectis que nascenda sunt tres illas cognoscentes aĩe uires Mẽtẽ. Uisum. Auditũ allicit / Pulchritudo. Ut in cognoscente potẽtia eã applicat cognito / ueritas deniq; ut bonum / procreat regit ⁊ complet / Ut pulchrũ illuminat / gratiã infundit.

Pulchritudo est splendor diuine bonitatis / ⁊ deus ẽ centrũ quatuor circulorũ. Ca. iii.

Neq; ab re theologi ueteres Bonitatem in cẽtro / Pulchritudinem i circulo posuerũt: Bonitatẽ inquã incentro uno. In circulis aũt quatuor Pulchritudinẽ. Centrum unum omnium deus ẽ. Circuli quatuor circa id assidue reuoluti. Mens / Anima / Natura, Materia / Mens stabilis circulus. Anima p se mobilis. Natura mobilis i alio nõ ab alio / Materia ab alio ⁊ i alio mobilis: Cetez cur deũ q dẽ cẽtrũ / Quatuor illa cur circulos appellemus exponã. Centrũ circuli punctũ est. Unum indiuisibile. stabile. Inde linee multe diui/due / mobiles ad earum similem circunferen/tia deducũtur: que sane circũferẽtia diuisibilis circa centrum quasi cardinem uoluitur: atque ea est centri natura / ut licet unum indiui

duum/inmobile sit. in multis tamen/immo in
omnibus lineis diuiduis ⁊ mobilibus/ubiq̄
reperiatur. Ubiq̄ eni est i linea pūctū: qm̄ ue
ro a dissimili suo attingi nihil potest/linee a
circumferentia ad centrū usq̄ deducte/medi
um huiusmodi punctū singule sui quodam pūc
to uno simplici ⁊ inmobili cogūtur attingere
Quis negat ôm centrū oium merito nomina
ri/Cum oib⁹ isit unus penitus simplex atq̄
inmobilis. Cuncta uero ab ipso ꝓducta/mul
ta cōposita ⁊ mobilia sit/atq̄ ut ab ea manāt
ita in eum instar lineaꝝ ⁊ circumferētie reflu
ant. Ita mens/aia/natura/materia ꝓceden
tes a deo ineundem redire nituntur. Seq̄ un
diq̄ prouiribus in illum circumferunt. Atq̄
ut centrū punctum/ubiq̄ inlineis ⁊ i toto cir
culo reperitur/perq̄ punctū suum singule li
nee mediū circuli tāgunt punctū/Ita de⁹ oi
um cētrum: q unitas simplicissima est/actusq̄
purissimus/sese inserit uniuersis/nō ob id so
lum quia cunctis est pn̄s/deꝝ etiam quia om
nibus a se creatis partem aliquam/uel poten
tiam intimā simplicissimam: prestantissimam
indidit: que rerum unitas nominatur. a qua
⁊ ad quam tāquā a centro ⁊ ad cētrum suū rei
cuiusq̄ partes ⁊ potētie relique pēdēt/ad hoc
plane suum centrum/ad hanc ꝓpriam unitatē
se colligant creata/prius opportet/q̄ suo he
reāt creatori. Ut per proprium centrū/quod
iam sepe repetimus centro oium hereant. In
apicem suum caputq̄ mens angeli/añ cōsur/
git. q̄ ascendat in deum. Anima quoq̄ ⁊ reli
qua eodem pacto/Atq̄ illoꝝ inuisibilium cir
culoꝝ/Mentis. s. anime/nature/uisibilis mū
di circulus est imago. Corpora enim/animaꝝ
mtiumq̄ umbre. ⁊ uestigia sunt. Umbra uero
et uestigiū figura eius: cuius umbra ē ⁊ uestigi
um refert: Qua propter quatuor illa non in
iuria circuli quatuor appellantur/Sed mens
inmobilis orbis: propterea qd̄ tam ꝯ opatio ei⁹
q̄ substantia semp eadem ꝑmanet ⁊ similiter
opatur/intelligit semp eodem modo/uultq̄
similiter. Mobilis autē quandoq̄ mens ex eo
solū dici potest quod quemadmodū cetera oia
a deo procedēs ineūdem se uertit. Aia/Mun
di ⁊ alia que uis/circulus mobilis. Hec eni sua
natura discurrēdo cognoscit ⁊ temporꝝ curricu
lis opera est. Discursio aūt ab alio in aliud/⁊
opatio tēporalis/mot⁹ ꝓcul dubio noiantur.
Si qua uero inaie cognitione stabilitas ē/mē
tis ꝯstat poti⁹/q̄ aie bn̄ficio. Natura etiā mo
bilis ē circuitus. Cū aiaz dicimus priscoꝝ mo
re theologoꝝ uiz i ratōne/⁊ sensu positā intel
ligim⁹. cū naturā/ui aie igenerādo locatā: Ui
illā i nobis hoiez ꝓprie uocauerūt. Istā homi
nis idolum ⁊ simulacrum. Hec sane generādi
facultas idō mobilis dicitur/quia tēporis spa
tiis suum opus exequitur. Uerum in hoc ab il
la anime proprietate discrepat: quod aia per
se ⁊ inse mouetur. p se inquā: qa principiū mo
tus exitit. Inse etiam qa in ipsa aie substantia
rationis ⁊ sensus remanet opatio. Ex iis op⁹
nullū necessario resultat in corpore. Generā
di uero uis illa/quā uocam⁹ naturā/p se quidē
mouetur/Cuz aie p se mote uis quedā sit/mo
ueri aūt in alio dicitur: quia i mole corporis
ois eius operatio terminatur. Corpus eni nu
trit augetq̄ ⁊ generat. Materia uero/⁊ cor
poris moles orbis ē ab alio/⁊ in alio mobilis.
Ab alio qdē/qm̄ ab aīa necessario agitatur In
alio aūt: quia in loci spatio motus corporis
agitatur. Iā igitur: quā ob causaz bonitatē i
centro/in circulo pulchritudinē/theologi col
locent/aperte intelligere possumus. Bonitas
siquidē reꝝ oium un⁹ ipse ē deus/p quē cūcta
sunt bona. Pulchritudo aūt/dei radius/qua
tuor illis isit⁹ circulis circa deū quodamō re
uolutis. huiusmodi radius oēs reꝝ omniū spe
cies in quatuor illis effingit. spēs illas in mē
te ideas/in aia rationes/in natura semina/in
materia formas/appellare solemus. Idcirco
quatuor in circulis quatuor splendores esse ui
dentur. Ideaꝝ splendor i primo/Rationū in
secundo/intertio seminū/Formaꝝ in ultimo

Quomodo Plato De rebus diuinis expona tur. Capitulum. iiii.

Oc misteriū in epistola ad Dionisiū re
gē Plato significauit. Cū deū affirma
nit. pulchroꝝ oium cām: quasi totius pulchri
tudinis principiū/⁊ originē. Circa oium inq̄t
regē cūcta sunt ipsius grā oia. Ipse causa est
pulchroꝝ oium. Secūda circa secundū. Ter

tia circa tertiū. Hūanus aūt animus affectat
qualia illa sint intelligere. aspiciēs in ea. que
sibi ꝯgnata sunt. quoꝝ nihil sufficiēter se hēt
Circa uero ipsum regem ⁊ ea/q̄ dixi nihil est
tale/quod autez post hoc/est aius dicit. Circa
regem. nō intra regem. Sed extra significat
In deo enim nulla est cōpositio. quid uero di
ctio illa circa significat exponit Plato/Cum
addit ei⁹ gratia omnia/ipse causa est pulchro
rum omnium/quasi dicat/ideo circa regem
omnia sunt/quia ad illum tamquā ad finem ꝓ
natura sua omnia reuoluuntur/quemadmodū
ab illo tamquam pricipio ꝓducta sunt omnia
Pulchroꝝ omniū. i. totius pulchritudinis:
q̄ supradictis in circulis emicat. Forme enim
corporum per semina. hec per rationes/he per
ideas reducuntur in ôm/⁊ iisdem a deo gradi
bus ꝓducuntur/ꝓprie uero cum dicit. Cunc
ta. ideas intelligit nā in his reliqua in cludun
tur. Secūda circa secundū. Tertia circa ter
tium. Tres mundi principes posuit. Zoro/
aster trium ordinū dn̄os. Oromasi mitrinari
manin. Hos Plato/deum/mtem/aiam nun
cupat. Tres aūt ordines in diuinis posuit spe
ciebus/ideas/rationes/⁊ semina. Prima igi
tur. i. idee circa primū. i. circa deū/qm̄ a deo
menti tribute sunt/⁊ in eumdem mentem cui
sunt date reducunt. Secunda circa secundū
i. rationes circa mentem: q̄nquidem p mentē
in aiam transeunt/⁊ in mentem aiam dirigūt
Tertia circa tertium. i. semina rerum circa
animā. nā p aiam transeunt in naturā/in illā.
s. generandi potentiā/rursusq̄ naturā aie co
pulant. Eodem ordine a natura in materiam
forme descendunt. Sed eas Plato in ordine
posito nō ꝯnumerat/qa de diuinis a Dionysio
interrogatus tres ordines ad icorporales spe
cies pertinentes tāquā diuinos induxit. For
mas aūt corpoꝝ pretermisit. Noluit aūt deū
regem primum uocare. sz omnium regem/ne
si primum diceret/eum una cum sequentibus
ducibus in aliqua numeri specie/ꝯditionisque
paritate collocare forsitan uideretur/neq̄
dixit prima circa illum. Sed cūcta/ne crede
remus eum ordinis alicuius potiusquā cuncto
rum gubernatorem. Humanus aius affectat
qualia illa sint intelligere/Scite post illos
tres diuine pulchritudinis splendores tribus
in circulis emicantes amorem animi ad illos
adiecit. Illinc enim animi ardor accenditur.
Quippe par est ut diuinus diuina desideret.
Aspiciens in ea: q̄ sibi cognata sunt. Qm̄ hu
mana cognitio a sensib⁹ oritur per ea q̄ in cor
poribus prestantiora uidem⁹ diuina iudicare
sepe numero cōsueuimus. p corporalium reꝝ
uires dei potentiam/per ordinem/sapientiam
p utilitatē/dei bonitatē inuestigam⁹. Uocat
aūt formas corpoꝝ aie cognatas/quasi ꝓxime
natas. Sequenti. n. gradu post aiam forme
corpoꝝ disponuntur: Quoꝝ nihil sufficiēter
se habet. Forme huiusmodi neq̄ sufficienter
sunt/neq̄ sufficienter nobis diuina ondunt.
uere nāq̄ res/idee/ratōes/⁊ semina sūt. Cor
poꝝ uero forme ūbre reꝝ poti⁹: quā uere res
esse uidentur. Quemadmodū uero corporis
umbra exactam atq̄ distintā corporis figurā
nō idicat. Ita corpora diuinoꝝ naturā ꝓpri
am nō demostrāt. Circa ipsum regem ⁊ ea q̄ di
xi nihil ē tale. Quo. n. pacto mortalia imor
talibus/⁊ falsa ueris similia sint Qd̄ aūt post
hoc est aius dicit. i. aius dū diuina p mortalia
iudicat/falso de diuinis loquitur neq̄ diuina
ꝓnunptiat sed mortalia.

Pulchritudo diuina/per oia splendet/⁊ ama tur in omnibus. Capitulum. v.

Eterum ut paucis multa ꝯprehendamus
bonū qdm̄ ipsa supereminēs dei existen
tia dicitur. Pulchritudo actus quidā siue ra
dius inde p omnia penetrans. Primo in āgeli
cā mētē. Secundo in animā totius ⁊ reliquos
aios. Tertio in naturā. Quarto in materiā
corpoꝝ. Mentē ideaꝝ ordine decorat animā
rationū serie ꝯplet/naturā fulcit seminibus.
Materiā formis exornat. Quēadmodū uero
solis radius unus corpora quatuor. Ignem.
aerē aquā/terrāq̄ illustrat/Sic un⁹ dei radi⁹
Mentē/Aiam/Naturā/materiāq̄ illuminat
Atq̄ in his quatuor elementis quicūq̄ lumē
inspicit/solis ipsius aspicit radiū: perq̄ ipsuz
ad supernā solis lucem intuendā ꝯuertitur/
Ita quisquis decorem in quatuor istis/mte
Aia/Natura/Corpore ꝯtēplatur/amatq̄/ōi

fulgorem in his/ pq; fulgorem huiusmodi deū
ipsum intuetur ⁊ amat.

Passiones amantium ·cap· ·vi·

Hinc efficitur ut corporis nullius aspec
tu uel tactu amatoris ipetus extingua
tur: Non. n. corpus hoc aut illud desiderat.
Sed supni luminis splendorem ꝑ corpora re
fulgentē/ admiratur/ affectat/ ⁊ stupet. Qua
ꝓpter qd cupiant/ aut querant amantes igno
rant. Deum nāque ipsum ignorāt cuius sapor
occultus odorem quēdā sui dulcissimum ope
rib9 suis inseruit. Quo qidem odore cotidie
excitamur/ odorē quidē sentimus. Saporē ꝓ
culdubio ignoramus. Cum igitur odore mani
festo illecti saporē latētē desideremus/ merito
qd cupiamus/ patiamurq; nescimus. Hinc eti
am semꝑ accidit/ ut amantes amati aspectum
timeant quodammō atq; uenerētur. Quō etiā
fortes/ dicā eqdem ⁊ si uereor/ nequis uestrum
hec audiens erubescat/ ⁊ sapientes inq; uiri:
corā inferiore quouis amato pati ꝯsueuerūt/
Nempe nō hūanū est quod eos terret: quod
frāgit quod occupat. Humana enim uis in for
tioribus/ sapientioribusq; semper est excellē
tior. Sed diuinitatis fulgor ille in formosis
emicans quasi dei simulachrū amātes obstupe
scere. contremiscere/ ⁊ uenerari compellit/
eadem ratione ꝓpter amati presentiā amator
diuitias/ ⁊ honores contēpnit ⁊ ꝓ nihilo hēt/
Par enim est. ut diuina hūanis anteponātur.
Illud quoq; euenire sepenumero solet/ ut se
in amati ꝑsonā quisq; transferre cupiat. Nec
īmerito/ deus nāq; ꝓ homine fieri cupit/ atq;
conatur. Quis aūt ꝓ deo hominē nō ꝯmutet
Fit etiā ut amore illaqati uicissim suspirent ⁊
gaudeant. Suspirant quod seipsos amictunt/
quod ꝑdunt/ quod perimunt. Gaudent quod ī
melius qddam se transferunt. Calent quoque
uicissim ⁊ frigent instar eorū/ quos tertiana fe
bris inuadit. merito frigent/ ꝗ a calore ꝓprio
deseruntur/ nec non ⁊ calent cum supni radii
fulgoribus accendantur. Frigiditatem timi
ditas/ Caliditatē audacia seqtur. Ideo timi
di quoq; uicissī ⁊ audaces apparēt. Hebetissi
mi preterea quiq; acutiores amando reddun

tur. Quis enī celesti radio aspirante/ nō acu
tissime uideat? Hec de amore ipso ⁊ pulchri/
tudine eiusque origine/ amantium affectibus
ista suficiant.

De duobus amoris generibus/ ac de duplici
Uenere. Cap. ·vii·

Einceps de duob9 amorū generib9 bre
uiter disputādū. Cupidinē ueneris co
mitē esse apud Platonem Pausanias asserit
Totidemq; esse cupidines: quot sint ⁊ uene
res necessariū arbitratur. Ueneres aūt duas
cōmemorat: quas itidem gemini cupidines co
mitentur. Uenerem alteram quidem celestē
ponit. Alterā uero uulgarē. Celestē illam ce
lo sine matre natam. Uulgarē ex Ioue ⁊ Dio
ne genitam. Celum platonici summū deū ido
uocant/ quia sicut celum istud sublime corp9
oia corpora regit ⁊ continet/ sic summus ille
deus oms spiritus supeminet. Mentem uero
plurimis nominib9 nuncupant. Saturnū eniz
modo/ mō Iouē/ mō uenerē uocant/ Est nāq;
mens illa uiuit/ intelligit. Essentiā suā satur
num. Uitam Iouem/ Intelligentiā uenerē
appellare ꝯsueuerunt. Animā preterea mun
di/ Saturnum similiter ⁊ Iouem uocamus ⁊
uenerem. Prout superna intelligit/ saturnū
Prout celestia mouet Iouem. Ut inferiora
generat uenerem. Uenus prima/ que in men
te est celo nata sine matre dicitur/ qm mater
apud phisicos materia est. Mens aūt illa ama
terie corporalis ꝯsortio est aliena. Secunda
Uenus q̄ in mundi. aīa ponitur ex Ioue et Di
one genita Ex Ioue. i. ex ea uirtute ipsi9
anime/ que celestia mouet. Ea siqdem istā cre
auit potentiam/ q̄ inferiora hec generat. Ma/
trem quoq; illi ideo tribuūt/ quia materie mū
di infusa cuz materia ꝯmertiū habere putatur.
Deniq; ut summatim dicam duplex est Uenus/
Una sane est intelligētia illa/ quaz in mēte an
gelica posuimus. Altera uis generandi anime
mundi tributa. Utraq; sui similem comitē ha
bet amorem: Illa enī amore ingenito ad itel
ligendā dei pulchritudinem rapitur. Hec itē
amore suo ad eandem pulchritudinem i corpo
ribus procreandā illa diuinitatis fulgorē in se

primū ꝯplectitur. Deinde hunc in uenerem se
cundam traducit. Hec fulgoris illius scintil
las in materiam mundi transfundit. Scintil
larum huiusmodi presentia singula mundi cor
pora pro captu/ nature speciosa uidentur.
Horū speciē corporū humanus animus ꝑ ocu/
los ꝑcipit. Qui rursus uires geminas possidet
Quippe intelligendi uim hēt. Hēt ⁊ generā
di potentiā. He gemine uires due in nobis sūt
ueneres/ quas ⁊ gemini comitantur amores.
Cum primum humani corporis species oculis
nostris offertur/ mens nostra que prima in no
bis uenus est/ eam tāquā diuini decoris imagi
nem ueneratur ⁊ diligit. Perq; hāc ad illum
sepenumero incitatur. Uis autē generandi.
secunda uenus formā generare/ huic similem
concupiscit. Utrobiq; igitur amor est. Ibi
contemplande. Hic generande/ pulchritudi
nis desiderium. Amor uterque honestus atq;
ꝓbandus. Uterq; enim diuinam imaginem se
quitur. Quid igitur in amore Pausanias im
probat? Dicā equidē. Siquis generationis.
auidior contēplationez deserat/ aut generati
onē preter modū/ cū feminis/ uel contra natu
re ordinem cum masculis ꝓsequatur/ aut for/
mā corporis pulchritudini animi preferat/ Is
utiq; dignitate amoris abutitur. hunc amoris
abusum uituperat Pausanias. Quo qui recte
utitur corporis quidem formā laudat. Sed ꝑ
illam/ excellētiorem animi mentisq; ⁊ dei spe
ciem cogitat eamq; uehementius admiratur/
⁊ amat/ Generationis aūt ⁊ ꝯgressus officio
eatenus utitur/ quatenus naturalis ordo le/
gesq; ciuiles a prudentibus statute prescribū
tur: De his diffusius Pausanias

Exhortatio ad amorem De amore simplici ac
de mutuo: capitulum: ·viii·

Os autem/ o/ amici hortor ⁊ obsecro ut
amorem rem ꝓfecto diuinam totis uiri
bus ꝯplectamini/ neq; uos illud deter
reat qđ de amante quodam Platonem dixisse
ferunt. Ille inquit amator anim9 est proprio
in corpore mortuus. In alieno corpore uiuēs/
Neq; uos etiam turbet quod de amara mise/

aq; amantium sorte cecinit Orpheus. Nec
enim quō accipiēda sunt/ ⁊ qua uia his succur
rendum/ queso deinde si placet diligenter at
tendite. Amorem Plato rem amaram uocat
nec iniuria/ quia moritur quisquis amat.
Hunc ⁊ Orpheus.
: i. dulce amarū nominat. Quippe cum amor
mors uoluntaria sit. Ut mors est/ amara res
est. Ut uoluntaria dulcis. Moritur autem qs
quis amat. Eius enī cogitatio: sui oblita sem
per in amato se uersat. Si de se non cogitat.
In se certe non cogitat/ Ideo nec in se ipso
sic affectus animus operatur/ Cum precipua
operatio animi ipsa cogitatio sit. Qui nō in
se operatur/ nec in se ipso est. Equa enim in
ter se se hec duo esse ⁊ operatio sunt/ nec es
se sine operatione est/ nec operatio esse ipsuz
excedit/ nec opatur quisquā ubi nō est ⁊ ubicū
que est operatur. Non ergo in se amantis est
animus/ quia in se ipso non agit. Si in seipso
non est/ nec uiuit etiā in seipso/ qui non uiuit
mortuus est. Quare in se mortuus est qcunq;
amat. Nuz uiuit saltē in alio? Profecto amo
ris ille due sunt species/ amor unus simplex/
mutuus alter. Simplex amor ubi amatus non
amat amantē. Ibi ōnino mortuus est amator
nam nec uiuit in se ut satis iā demōstrauimus
nec ī amato etiā cum ab eo reiiciatur. Ubi er
go uiuit nunqd in aere uel aqua/ uel igne/ uel
terra/ aut aliquo bruti corpore? nequaq;/ Ani
mus enī humanus/ nō in alio uiuit corpore q̄z
hūano. An forte ī alio quodā corpore hoīs nō
amati uitā ducet? Nec istud quidē. Nam si ī
eo nō uiuit ubi uiuere uehementissime ꝯcupiscit
quo nā pacto uiuet? in alio nusq; ergo uiuit q
amat aliū ab alio non amatus. Propterea oio
mortuus est non amatus amator/ Nec reuiui
scet unquā nisi indignatio suscitet. Ubi uero
amatus ī amore respondet in eo saltem uitam
agit amator. Hic certe mira res fit quotiens
duo aliqui mutua se beniuolentia complectun
tur/ Iste in illo/ ille in isto uiuit/ Uicissim
huiusmodi homines se commutant/ ⁊ seipsum
uterque utrique tribuit ut accipiat alterum
Quomodo se ipsos tribuant dum sui obliui/
scuntur uideo At quomodo accipiant.

alterum non intelligo/ nam qui se ipsum non
habet/multo minus alium possidebit. Immo
uero habet se ipsum uterq; et habet alterum. Iste
quidem se habet sed in illo. Ille quoq; se possidet
Sed in isto. Equidem dum te amo me amantem
in te de me cogitante me reperio/ et me a meip/
so negligentia mea perditum in te conseruante re
cupero. Idem in me tu facis. Mirum rursus et hoc ap
paret/ Nam ego postq; meipsum amisi/ si per te me
redimo/ per te me habeo/ si per te habeo/ te prius ac
magis habeo q; me ipsum/ tibi propinquior: q; mihi
sum. Quippe cum mihi nō aliter/ q; per te medi
um inhereā. In hoc utiq; uis cupidinis a Mar
tis discrepat uiolentia. Nempe imperium sic/
amorq; differunt. Imperator per se alios possi
det/amator per alium se complectitur/ et uterq; amā
tium longior a se ipso fit propinquior alteri/ ac in
se mortuus/ in alio reuiuiscit. Una uero dum
taxat in amore mutuo mors est. Reuiuiscentia
duplex. Moritur enim qui amat in se ipso semel
cū se negligit. Reuiuiscit in amato statim cum
amatus eum ardenti cogitatione complectitur/
Reuiuiscit iterum/cum in amato se deniq; reco
gnoscit/ et amatum se esse nō dubitat. O felicē
mortem quam due uite secūtur. O mirum commer
tium: quo quis se ipsum tradit pro alio alium ha
bet/nec habere se desinit. O inextimabile lu
crum: quando duo ita unum fiunt/ ut quisq; duorum pro
uno solo duo fiat/ et tamq; geminatus qui unā
habuerat uitā una interueniente morte duas
iam habeat. Nam qui semel mortuus bis reuiui/
scit/pro una uita/geminā/pro se uno/ se duos est
consequtus. Iustissima certe est in mutuo amore
uindicta. Homicida morte plectendus. Quis
eum homicidā esse neget qui amatur/cum animam ab
amāte seiungat. Quis item mori similiter eū
dem neget. Cum similiter amet amantem/ De
bita nimium hec restitutio est: quando hic illi/ et ille
huic reddit animam quam accepit. Uterq; aman
do suam tradit/ et redamādo per suam/ restituit
alienā. Quapropter iure ipso amare debet quis
quis amatur. Qui uero nō amat amantē homici
dii reus est habendus. Immo uero fur/Homicida
Sacrilegus/ Pecunia a corpore possidetur/
corpus ab animo. Qui ergo animum arripit: a quo
tam corpus q; pecunie possidentur/ animum simul

corpusq; et pecunias arripit/a quo tā corpus q;
pecunie possidentur. Quo fit ut tamq; fur/ho
micida sacrilegus triplici morti sit obnoxius
ac uelut infamis penitus atq; prophanus impune
a quolibet interfici possit: nisi ipsemet sponte
sua legem illā impleat/ amet uidelicet amato
rē. Ubi cum semel moriēte/semel ipse similiter
moritur/cum bis reuiuiscente bis itidem reui
uiscit. Superioribus rationibus ostensum est/ama
tum uicissim amatorem amare debere/non solū
uero debere sed cogi sic ostenditur. Amorem pro
creat similitudo. Similitudo natura quedam est
in pluribus eadem/ Nam si ego tibi similis sum
tu quoq; mihi es necessario similis. Eadē er
go similitudo: que me ut te amē compellit/ te quo
que amare me cogit: Preterea amator se sibi
aufert deditq; amato. Hunc ergo amatus tā
quam rem suam curat/charissima. n. sua cuiq;
sunt. Accedit quod amans amati figuram suo
sculpit in animo. Fit itaq; amātis animus speculū in
quo amati relucet imago. Idcirco amatus cū
in amante se recognoscat/ amare illum compelli
tur. Uicissitudinē amoris inter illos precipuā
esse astrologi arbitrātur in quorum genesi luium
i. solis et lune commutatio fuerit. Sed si me nascē
te sol in ariete/ Luna in libra. Te nascente
sol in libra/ Luna in ariete. Aut quibus signum
idem simile uel idemq; planeta similis uel ascen
derit. Aut benigni planete similiter angulū
orientis aspexerunt. Aut uenus in eadē nati
uitatis domo. eodemq; gradu fuerit constitu
ta. Addūt Platonici quorum uitā demon idem
aut certe similis ducat. Physici uero morta
lesq; Cōplexionis/ Nutritionis/ Eruditio/
nis/ Consuetudinis Consilii similitudinem si
milis affectus causam esse uolūt. Deniq; ubi ca
use plures concurrunt/ibi uicissitudo uehementi
or repitur. Ubi omnes/ illic pythie damonis
piladis/ et horestis resurgunt affectus

Quid querant amantes. Cap: viiii

Sed quid isti querunt cū se mutuo di
ligunt? pulchritudinem querunt. Amor
enim fruende pulchritudinis desiderium est:
Pulchritudo autem splendor quidā est humanum
ad se rapiens animum. Nempe corporis pul/

.C. de Amore.

chritudo fulgor in doctrine et morum concinni
tate. lucē illam corporis/non aures/non olfa
tus/ non gustus/non tactus/sed oculus perci
pit. Si oculus solus agnoscit/ solus fruitur/
Solus igitur oculus corporis pulchritudine
fruitur. Cum uero amor/nihil aliud sit/nisi
fruende pulchritudinis desiderium. Hec au
tem solis oculis comprehendatur. Solo aspe
ctu amator corporis est contentus: Tangen
di uero cupido/nō amoris pars est/nec amātis
affectus/ Sed petulantie species/ et seruilis ho
minis perturbatio. Lucē preterea illā et pulchri
tudinē animi sola mente comprehendimus. Quare
solo mentis intuitu cōtentus est: qui animi pul
chritudinem expetit. Pulchritudo deniq; in
ter amantes pro pulchritudine cōmutatur. Iu
nioris amati pulchritudine uir oculis fruitur
Uiri pulchritudinē iunior mente consequitur/ et
qui solo corpore formosus est: hac cōsuetudine
fit et animo speciosus: qui solo animo est decorus/cor
poris oculos expleti corporis pulchritudine.
Mirifica plane commutatio est/utriq; honesta/
utilis et iocūda. Honesta siquidē par in utroq;
equ; enim honestū est et discere: et docere. Io
cunditas in seniore maior: qui aspectu: et in
telligētia delectatur. In iuniore uero maior
utilitas: quo enim prestantior est animus cor
pore/eo pretiosior est pulchritudinis animi:
quam corporis cōsecutio. Pausanie hactenus
nunc Eriximaci orationē interpretemur.

Tertia oratio. Amor in omnibus ad omnia cre
ator omnium Magister omnium. Cap. i.

Ria nobis deinceps ex nostri Erixi/
matici mente tractanda uidētur. Pri
mum quod amor omnibus insitus per cuncta porri/
gitur. Alterum quod omnium que secundum naturā sunt/
operum effector est atq; seruator. Tertium quod
artium singularum est magister et dominus. Tres pro
fecto rerum gradus in natura considerātur. Supi
ora. Inferiora. Equalia. Que supra sunt/ in
feriorum sunt cause. Que infra superiorum opera.
Que equalia eadem inter se natura sunt pre
dita Cause uero opera sua tamq; sui partes et i
magines diligūt. Opera quin etiam causas tā
q; sui conseruatrices expetunt. Que autem in eodē
ordine locata sunt ad se se inuicem quasi unius

et eiusdem similia membra mutua caritate affi
ciuntur. Ideo deus/angelos/ et angeli/cū deo
simul animas/anime cum illis una corpora beniuo
lentia quadam regunt atq; gubernāt. In quo
superiorum ad inferiora dilectio plane conspicitur.
Rursus corpora animis suis coniūgūtur auidissime/
et ab eis molestissime seiunguntur. Animi nostri
celestium beatitudinē cupiūt. celestes superni nu
minis maiestatē feliciter uenerātur: atq; hic
inferiorum ad superna est amoris affectus. Itē
omnes ignis partes libenter inuicē coherescunt
Terre rursus/ aque et aeris partes inuicem et in
qualibet animalium specie eiusdem speciei animalia se
se mutua consuetudine semper adsciscūt. Ubi amor
ad equalia similiaq; conspicitur. Cui nam igi
tur dubium erit/ quin amor omnibus ad omnia sit inge
nitus. atq; id est. quod Dionisius areopagita
in libro de diuinis nominibus ex Hierothei
mente iis uerbis significauit. Amorē/siue di
uinū/siue angelicū/siue spiritalē/siue animalē/
siue naturalem dixerimus/insitiuā quādā intel
ligamus commiscētēq; uirtutē: que superiora quidē
ad inferiorum prouidentiā mouet. Equalia rur
sus ad socialē sui inuicē cōmunionē cōciliat:
ac postremo inferiora quoq; admonet/ut ad poti
ora sublimioraq; conuertantur. Hec ille.

Amor est auctor omnium et seruator. cap. ii.

Ecūdū uero illud nostre orationis mē
brum/quo amor effector omnium et ser
uator est dictus/ita probatur. Cupiditas perfecti
onis proprie propagāde amor quidam est/ Absolu
ta perfectio/ in summa est dei potētia. Eā diuina in
telligētia contēplatur/ atq; inde uolūtas eadē
cupit extra se propagare ex quo propagādi amore
creata ab eo sunt omnia/ Idcirco Dionisius no/
ster/ Diuinus inquit amor nō permisit regē omnium si
ne germine in se ipso manere. Idem propagatio
nis instinctus omnibus ab illo primo auctore
est inditus/ per hunc sancti illius spiritus celos
mouent/ et sequētibus omnibus sua munera largiun
tur: Per hunc sidera lumē suū in elementa di
ffundūt/ Per hunc ignis sui caloris cōmunio/
ne aerem mouet/ aer aquā/aqua terrā ac uer
sa uice Terra ad se trahit aquā. Hec aerē ille
ignem. herbe queque et arbores cupide sui semi
nis propagandi sui similia gignūt. Animalia

quoqꝫ bruta ⁊ hoīes eiusdē cupiditatis illece
bris ad ꝓcreandam sobolem rapiūtur. Quod
si amor oīa facit / seruat etiam oīa. Eiusdē eni
semp est effectionis ⁊ ꝯseruationis officiū.
Nēpe similia similibus ꝯseruātur. Amor aūt
simile ad simile trahit. Terre partes singule
amore mutuo copulāte / ad partes alias terre
sui similes se se ꝯferūt. Tota etiā terra ad si
mile sibi mundi centrū illius auiditate descen
dit. Aque partes ad se se inuicē similiter ⁊ ad
locū sibi ꝯuenientē cū toto aque corpore ꝓferū
tur. Idem ꝑtes aeris ignisqꝫ faciunt: ac etiā
duo hec elemēta ad supnā regionē sibi ꝯgruā ⁊
similē regionis illius amore trahuntur. Celū
etiā ut Plato ī libro de regno inqt ināto mo
uetur amore / Anima eni celi tota simul est in
qbuslibet celi punctis. Celū ergo aīae fruen
dae cupidum / ideo currit / ut ꝑ oēs sui partes
ubiqꝫ tota aīa ꝑfruatur. Aduolat aūt rapidis
sime, ut quoad fieri pōt / totū sit simul ubiqꝫ /
ubicumqꝫ tota simul est aīa. Preterea spere
maioris ꝯcaua supficies / minoris spere locus ē
naturalis. Et quia qlibet huius spere particu
la / eque cum qualibet illius particula ꝯuenit /
qlibet oēs appetit particulas illius attigere.
Si quiescat / singule tāgēt singulas / nō queli
bet cunctas / Currendo ferme assequtur / quod
assequi quiescendo nō posset / Currit aūt uelo
cissime / ut qlibet pars eodē pene tēpore proui
ribus cūctas attingat. Quin etiā unitate par
tiū suaꝝ cuncta seruantur. Dispsione partiū
ꝑeunt. Unitatē uero ꝑtiū mutuꝰ earūdē effi
cit amor. Quod i humoribꝰ nostroꝝ corpoꝝ
et mundi elemētis intueri licet / quoꝝ ꝯcordia
ut ait Empedocles pythagoreꝰ / ⁊ mundus / ⁊
corpus nrm̄ ꝯstat. Discordia dissipatur. Con
cordiā uero illis pacis atqꝫ amoris prestat ui
cissitudo Hinc Orpheus.

..i Solus hoꝝ oīum tu regis habenas

Quod sit magister artium ⁊ gubernator.
Capitulum. Tertium.

Estat post hec ut quo pacto magister ar
tiū omniū ⁊ gubernator sit exponamus
Magistrū quidē artium esse itelligemus si mō
considerabimus neminē umquā artē aliquam
aūt inuenire / aut discere posse / nisi inuestiga
tionis oblectatio / ⁊ inueniēdi desiderium in
citet. Et qui docet discipulos diligat / ac di
scipuli eam doctrinā auidissime sitiant / Gu
bernator preterea merito nomiatur. Artis
eni opera diligenter exequitur / atqꝫ exacte
ꝯsumat / quicūqꝫ / ⁊ artificia ipsa ⁊ ꝑsonas: q
bus illa fiunt maxime diligit. Accedit quod
artifices in artibus singulis nihil aliud quam
amorem inquirunt / ⁊ curāt. eas in pñtia nos
artes breuiter ꝑcurremus: quas Eriximacus
apud Platonē cōmemorat. Quid enim aliud
Medicina ꝯsiderat / quā quomō humores qua
tuor corpis amici inuicē fiant: atqꝫ ꝑmaneāt
quos cibos: ac potus: ceterosqꝫ uiuendi / aut
medendi usus amet natura / atqꝫ requirat.
Duos illos hic quoqꝫ amores / Celestē / ⁊ uul
garem: quos Pausanias supra distinxerat ꝑ
similitudinem quādā Eriximacus adinuenit.
Tēperata enim affectio corporis Moderatū
atqꝫ ad res moderatas / conuenientesqꝫ hēt
amorē. Intēpata ꝯtrariū ⁊ ad ꝯtraria ꝯtinet
Illi quidē indulgēdū. Huic nunquā obtēpan
dū. In gymnastica etiā exercitatione inuesti
gandum: qui corporis habitus: quos exercen
di modos: quos gestus amet / ⁊ postulet. In a
gricultura / qd solum / que semina: qualē ue
culturā exigat: quis ue colendi modus a sin
gulis arboribꝰ diligatur. Idem in musica ob
seruatur: cuiꝰ artifices / q numeri / quos nume
ros. aut magis aut minus diligāt / inuestigāt
Hi iter unū ac duo / atqꝫ unū ⁊ septē minimū
amorē iueniūt. Inter unū uero tria quatuor
quiqꝫ / sex. amorē uehemētiorē repiunt. In
ter unum ⁊ octo uehemētissimū. Hi uoces acu
tas / ⁊ graues natura diuersas certis interual
lis ⁊ modulis sibi inuicē magis amicas faciūt
Ex quo harmonie ꝯpositō ⁊ suauitas nascitur /
Tardiores etiā motus ⁊ ueloiores ita inuicē
tempant / ut amici potissimū fiāt / ⁊ rhythmū ꝯ
cinitatēqꝫ exhibeant. Musicae aūt melodiae
genera duo tradūtur / Est eni graue / quoddā
⁊ ꝯstans. Est ⁊ aliud molle atqꝫ lasciuū. Illō
utentibus utile: hoc noxiū in libris de re. p.
et legibꝰ Plato indicat: Illi i ꝯuiuio uraniaꝫ
musā / huic polymniā prefecit. Alii primū illō

C de Amore:

genus / Alii secundum amant. Illorū amori
obtemperandū adhibēdiqꝫ soni sunt: quos ex
petunt. Istorum appetitui obsistendum / Illo
rum namque amor celstis est. Istoꝝ uero uul
garis. Inest syderibus ⁊ elementis quatuor:
amicitia quedam: quam astronomia cōsiderat
In iis duo illi quodamodo amores repeiūtur
Est. n. iis moderatus amor: quando inuicem
mutuis uiribus temperatissime ꝯsonant. Est
et amor inmoderatus quando unum aliquid il
lorum se ipsum amat / nimiū / alia quodamodo
derelinquit / Ex illo aeris grata temperies.
aque trāquillitas / Terrarum fertilitas / ani
malium sanitas / Ex hoc contraria profici
scūtur. Uatum postremo / Sacerdotum qꝫ
facultas in hoc potissimum uersari uidetur.
Ut que hominū officia deo amica sint: qua ra
tione homines deo amici fiant / nos doceat
Quis amoris / charitatisqꝫ modus ad deū / ad
patriam: ad parentes / ad alios tam ad uiuos:
quam ad defunctos sit adhibendus. Idem i ce
teris artibꝰ ꝯiecttari licet atque summatim ꝯ
cludere Amore i omnibꝰ ad omnia esse omni
um auctorē / seruatorem que existere / ⁊ artiū
uniuersarum dominum: ⁊ magistrūꝫ. hunc me
rito diuus Orpheus appellauit.

Solertem bigenium / omnium claues habentē
Quomodo eni gemine nature sit a Pausania
primū: deīde ab Eriximaco audiuistis. Qua
etiam ratione claues mundi tenere dicatur
ab Orpheo ex superioribus satis ꝯprehēdere
possumus: quippe sicut ostendimus desideriū
hoc perfectionis proprie propagāde cunctis
ingenitum. Latentem ⁊ implicatam cuiusque
fecunditatem explicat. Dum semina inger /
men pullulare compellit / ⁊ uires cuiusqꝫ eius
educit sinu: fetusque concipit: ⁊ quasi claui
bus quibusdam conceptus aperiēdo producit
in lucem: quamobrem omnes mundi partes:
quia unius artificis opera sunt eiusdem machi
ne membra inter se in essendo / ⁊ uiuendo simi
lia mutua quadam charitate sibi inuicem uici
untur. Ut merito dici possit amor nodus per
petuus: ⁊ copula mundi: partiumque eius im
mobile substentaculum: ac firmum totius ma
chine fundamentum.

Nullum mundi
menbrum odit aliud mēbrū. Cap. iiii.

Uod si ita est nulla operis huius men
bra inimica esse inter se ullo pacto pos
sunt. Non enim ignis aquam / aque odio fu
git: sed sui ipsius amore: ne ab aque frigore
extinguatur. Neque ignem aqua odio ignis
extinguit. Sed quodam amplificādi proprii
frigoris appetitu trahitur ad aquam sibi si
milem ex ignis corpore ꝓcreandam. Nam cū
omnis appetitio naturalis ad bonum / nullaqꝫ
ad malum tendat / Aque propositū est / non i
gnem extinguere: quod est malum. Sed aquā
sui similem: quod bonum est generare. Quod
si absqꝫ ignis interitu explere posset / ignē uti
que non consumeret. Eadē de ceteris que cō
traria ⁊ inimica uidentur ratio assignatur.
Porro agnus lupi uitam / figuramqꝫ nō odit
sed sui pernitieꝫ: que a lupo infertur exhorret
neque lupus agni odio / sed amore sui cum lace
rat atqꝫ deuorat. Neqꝫ homo hominem / sed
uitia hominis horret / neque potentioribꝰ aut
acutioribꝰ dotes suas illoꝝ odio / Sꝫ nri beni
uolentia inuidemus metuentes ne illis peni
tus succumbamus. Qua propter nihil obstat
quin amor i omnibus sit / perque omnia pene
tret. Hunc igitur tantum deum / quia ubique
est / omnium insidet penetralibus / tamquam
potentem dominum: cuius imperium effuge
re non ualemus tamquam sapientissimum iu
dicem. quem cogitationes nostre latere non
possunt / ꝓculdubio metuamus hūc. quia cre
ator est omnium atque seruator / tāquam pa
trem ueneremur / tamquam tutorem / presidi
umque colamus / hūc quia artes singulas edo
cet tamquam preceptorem sequamur / quo au
ctore sumus ⁊ uiuimus / quo seruatore perpe
tui ꝑmanemus. Quo preside ⁊ iudice guber
namur. Quo preceptore ad bene beateque ui
uendum instruimur: ⁊ formamur.

Narratur textꝰ platonis de ātiqua hoīnū na
tura. Oratio quarta. Cap. .i.

Is dictis familiaris nr uerbis finē ipo
suit. Cū Cristophorus Lādinꝰ vir do
ctrina excellens: quē potissimū cognouimus
nostris tēporibus orphicū platonicūqꝫ poetā

Secutus est in hunc modum/ obscuram ⁊ im
plicatam Aristophanis sentētiam explicatu
rus. Quamquam Johannes caualcantes sua
nos diligentia longis disputationum ambagi
bus liberauit. Aristophanis tamen sentētia
uerbis obscurissimis inuoluta enodationem
adhuc aliquam lucemque requirit. Est iquit
Aristophanes amor preceteris diis summope
re generi humano beneficus. curator ⁊ tutor
hominum/ atque medicus. Opportet primum
qualis hominum quondam fuerit natura: que
ue illius passiones animaduertere. Neqꝫ. n.
qualis nūc est oli erat: sꝫ lōge diuersa. Prin
cipio tria hominum erant genera: nō solum q̄
nunc duo mas ⁊ femina. Uerum etiam tertiū
quoddam aderat ex utrisqꝫ compositum. Pre
terea integra erat cuisqꝫ hominis species/ atqꝫ
rotunda/ dorsum ⁊ latera/ circulo his manus
quattuor: ⁊ paria manibus crura. Uultus itē
duos tereti ceruice connexos ⁊ omnino cōsi
miles. Masculinum genus sole genitum erat
Femininum terra. Luna pmiscuum. Unde
elato erant aio robustoqꝫ corpore: quare cū
diis pugnare tentabant/ ⁊ in celum adscen/
dere. Ideo Juppiter singulos in longū secu
it: duosqꝫ fecit ex uno: instar eorū: qui oua
in longum capillo secāt/ atqꝫ iterum si fastu
in deos isanire uideātur minatus est eos rur
sus se similiter partiturū. Postquā natura ho
minū ita diuisa fuit quisqꝫ sui dimidiū cupie
bat. Igitur ocurrebāt/ iactisqꝫ circū bracchi
is se inuicē cplectebantur redigi i priorem ha
bitum affectantes/ propterea fame/ ⁊ torpore
defecissent/ nisi deus cgressui modum imposu
isset. Hinc utiqꝫ mutuus hominibus inatus ē
amor prisce nature cciliator/ amictens unum
ex duob⁹ efficere/ hominūqꝫ nature mederi:
Est eni quisqꝫ nostrum dimidium hominis ut
pote sectus/ quem admoduꝫ pisciculi, qui psec
te ⁊ aurate uocātur/ scissi ex uno duo efficiū
tur: querit autem sui quisqꝫ dimidium. Quo
tiens itaque dimidiū suuꝫ alicui: cuiuscumqꝫ
sexus auid⁹ sit: occurrit/ uehemētissime ccita
tur ardenti inheret amore/ neque momentū
quidem ab illo patiatur seiungi. Totius ita
que reficiendi cupido/ nixus amoris nomē ac
cepit. Qui nos presenti i tempore summope
re iuuat dum in sui dimidium olim amicissimū
quemqꝫ cōducit/ ⁊ inposterū spem summam in
iicit nobis deum pie colentibus in ueterem
figuram restituendo medendoqꝫ se nos beatis
simos effecturū. Cap. ii.

Exponitur oppinio Platonis De antiqua ho
minum figura.

Hec aristophanes ⁊ alia narrat per mul
ta/ monstris portentisqꝫ similia: sub
quibus/ quasi uelaminibus quibusdam diuina
mysteria latere putādum. Mos enim erat ue
terum theologorū sacra ipsorū puraqꝫ arcana
ne a prophanis ⁊ impuris polluerētur figura
rum umbraculis tegere. Nos aūt que in figu
ris superiorum: ⁊ aliis describuntur singula
exacte ad sensum pertinere non arbitramur.
Nam aurelius augustinus nō omnia inquit:
que i figuris finguntur significare aliquid pu
tāda sunt. Multa. n. propter illa/ que signi
ficāt ordinis ⁊ connexionis gratia sunt adiū
cta. Solo uomere terra proscinditur. Sed
ut hoc fieri possit/ cetera quoqꝫ huic aratri
membra iungūtur. Que igitur nobis exponē
da proponitur hec summa. Homines quondā
tres sexus habebāt Masculinum Femininum
Promiscuum. Solis. terre. luneque filios.
erant ⁊ integri. Sed propter superbiam cū
deo equare se uellent scissi in duo sunt Ite
rum si superbiant/ bifariam discindendi. Se
ctione facta/ dimidium amore ad dimidium
trahitur/ ut integritatis restitutio fiat/ qua
completa beatum genus hominū est futurum
Summa uero nostre interpretationis erit
huiusmodi. Homines. i. hominum anime cō
dam. i. quando a deo creātur. Integre sunt
duobus sunt exornate luminibus. Ingeni/
to ⁊ infuso. ut ingenito/ equalia ⁊ inferiora.
Infuso superiora conspicerent. Deo equare
se uoluerunt ad unicum lumen ingenitum se
reflexerunt. Hic diuise sunt. Splendorem
infusum amiserunt: quando ad solum inge
nitum sunt conuerse statimque in corpora
cecidere. Superbiores facte iterum diuidē
tur. i. si naturali nimium confidant igenio

lumen illud ingenitum/ ⁊ naturale: quod re/
stitit quodāmodo extiguetur. Tres sexus/ hē
bāt/ mares sole/ femine terra/ Promiscue lu
na genite. Dei fulgorem alie secundum forti
tudinem: que mascula est. alie secundum tem
perantiā: que femina. Alie secundum iustitiā
que pmiscua susceperunt. Hee tres in nobis
uirtutes aliarū triuꝫ: quas deus habet/ sunt fi
lie. Sꝫ i deo tres ille Sol. Luna. Terra In
nobis mas/ femina/ pmiscuū nūcupātur. Sec
tiōe facta dimidium amore ad dimidium tra
hitur. Anime iā diuise ⁊ inmerse corporib⁹/
cū primum ad annos adolescētie uenerint na
turali/ ⁊ ingenito lumine: quod seruarunt:
ceu sui quodā dimidio excitantur ad infusum
illud diuinūqꝫ lumē/ olim ipsarū dimidium:
quod cadentes amisere studio ueritatis recipi
endum. Quo recepto iā integre erunt: ⁊ dei
uisione beate. Hoc igitur erit interpetratio
nis nostre cpendium.

Hō est ipsa aia ⁊ aia est imortalis :ca. iii:

Orpus cū ex materia cstet/ ⁊ quātita
te/ ⁊ ad materiā suscipe/ ad quātitatē
diuidi solum extendique pertineat: atque ip
sa susceptio: ⁊ diuisio passiones sint/ Conse
quens est/ ut suapte natura passioni tantū sit
⁊ corruptioni subiectum. Siqua uero actio
corpori competere uideatur/ non inquantū
corpus est agit/ Sed inquātum illi uis quedā
quodammodo in corporea ⁊ qualitas inest/ ut
in ignis mole caliditas. In aqua materia fri/
gus. In corpore nostro complexio: Ex qui
bus certe qualitatib⁹ operationes corporū p
ficiscuntur. Non enim quia longus/ aut lat⁹
aut profundus est ignis/ Sed quia calidus/ ca
lefacit. Neque qui extēsior ignis/ calefacit
magis: immo propter dispersionem minus:
Sed q calidior. Cum igitur uiriū: ⁊ qualita
tū benefitio operationes proueniant: ac ui
res ipse ⁊ qualitates ex materia ⁊ quantitate
non constent/ licet in materia quātitateque
sint/ Sequitur ut pati ad corp⁹/ agere ad ali
quid i corporale pertineat. Vires utique iste
instrumēta/ quidem sunt operandi. Ipse ue
ro per se nequaquā sufficiunt ad operandum
quia non sufficiūt ad existendum. Quod eni
in alio iacet/ se que ipsum substentare non po
test/ ab alio certe dependet. Quo fit ut qua
litates/ quia a corpore necessario substinētur
ab aliqua superiori substantia: que neque cor
pus sit neque i corpore iaceat/ fiant atque re
gantur. Huiusmodi aia est: q̄ corporibus pre
sens ⁊ insidens ipsa se substinet: ⁊ qualitatem
uimque cplexionis corpibus tribuit/ per que
tamquā instrumenta in corpore/ ⁊ per corpus
narias operationes exercet. Hinc genera/
re/ nutrire/ augere/ currere/ stare/ sedere/
loqui/ artis opera fabricare/ sentire/ intel/
ligere: homo asseritur. Omnia uero hec ani
ma ipsa facit. Ideoque anima erit homo. Si
generare/ augere/ nutrire hominem dicimus
Anima tāquā pater ⁊ artifex corporis/ ipsuꝫ
gignit auget/ atque nutrit. Si stare. sedere
loqui/ anima corpis mēbra sustinet. flectit/
⁊ uibrat. Si fabricare: currere aia man⁹ por
rigit ⁊ p/ arbitrio torquet/ pedes agitat.
Si sentire anima per sensuum instrumenta/
quasi fenestras: ⁊ foramina exteriora corpo
ra percipit. Si intelligere anima p se ipsam
sine aliquo corporis instrumēto ueritatem as
sequitur. Omnia igitur quecūque homo face
re dicitur Aiūs ipse facit. corpus patitur:
Qua propter homo solus est animus. corpus
autem hominis opus ⁊ instrumentum. Eo ma
xime quod animus operationem eius potissi/
mam/ intelligentiam. s. sine ullo corporis
instrumento exercet cum res per illam in
corporales intelligat. Per corpus uero so/
la corporalia cognoscātur. Itaque si animus
per se agit quicquam/ per se certe ē. ⁊ uiuit.
Uiuit antē sine corpore: quod sine corpore
operatur/ Si per se est/ esse sibi Quiddā pro
prium conuenit corpori non commune/ prop
terea potest proprium sibi seorsum a corpo/
ris mole sortiri hominis cognomentum.
Quod sane nomen quia de uno quoque no/
strum per omnem uitam dicitur. Quisque
enim in omni etate uocatur homo/ ideo ali/
quid significare uidetur: quod stabile perma
net. Corpus iugiter fluit. Crescendo decre
scēdo. resolutione ctinua/ liquefactione co
lere uicissiꝫ/ ⁊ frigore pmutatū/ Aia semper

C. de Amore:

eadem permanet, quod liquido nobis osten/
dit ueritatis inquisitio: bonique uoluntas sē
per eadē ⁊ firma memorie conseruatio. Quis
ergo usque adeo demens erit/ut hominis ap
pellationem in nobis firmissimam corpori flu
enti semper ⁊ undique permutato potiusquā
animo stabilissimo tribuat. Ex his perspicuū
ēe potest. Cū hoīs Aristophanes nominauit
more platonico aias nostras significasse.

Quod aīa ē duobus ornata luminibus/⁊ qua
re in corpus descendit creatio anime cū duo
bus luminibus. Cap. .iiii.

Porro aīa stati ex deo nata naturali quo
dā instinctu ī eum parentē suum ꝯuerti
tur: quemadmodum ignis in terra superiorꝫ
ui genitus confestim nature impetu ad supe
riora dirigitur. Conuersa in eum eius radiis
illustratur. Sed primus hic fulgor in anime
substātia perse prius informi receptus fit ob
scurior/atque ad illius tractus capacitatem
ꝓprius ipsi ⁊ naturalis euadit. Ideoque per
eū ut pote sibi equalē se ipsam: ⁊ que infra se
sunt. i. corpora omnia anima uidet quidem:
Deū uero ⁊ alia superiora nō uidet. Sed. n.
per primam hanc scintillam deo facta propi
quior aliud iterꝫ claris accipit lumē: quo eti
am superna cognoscat. Lumen igitur habet
geminum. Naturale alterꝫ/siue ingenitum.
Diuinū alterꝫ ⁊ infusum: quibus una ꝯiunctis
ceu duabus alis per sublimem peruolare uale
at regionem. Ac si diuino illo semper utere
tur/semper diuinis hereret: Terra rationa
libus esset animalibus uacua. Ceterꝫ diuina
prouidentia decretum est ut anima sui ipsius
sit domina/possitque tū utroque simul lumi
ne uti/tum altero: Hinc fit ut natura duce
ad proprium sui lumen conuersa pretermisso
diuino se ipsam/uiresque suas que ad fabricā
corporis spectant animaduertat: cupiatque ui
res huiusmodi/in fabricandis corporibus exe
qui: hac ut aiunt cupiditate grauata/descen
dit in corpus. ubi generandi/mouēdi: et sen
tiendi uires exercet: suaque presentia terrā
infimam mundi sedem exornat: que ideo rati
one carere nō debuit/ne qua pars mūdi esset
rationalium uiuētiū presentia destituta: quē
admodum ⁊ illius auctor ad cuius similitudi/
nem mundus factus est totus: est ratio:. Ce
cidit aūt animus noster ī corpus: cum preter
misso diuino/solo suo usus ē lumine: ac se ip
so cepit esse ꝯtentus: Solus deus. cui deest
nihil/supra quē nihil/seipso ꝯtētus ꝑmanet/
sibi sufficiens: qua propter deo se parem fe/
cit: tunc animus/cum se solo uoluit esse ꝯtē
tus/quasi nō minus quam deus sibi ipse suffi
ceret.

Quot uiis aīa ad deum rediit. cap. v.

Hanc plane supbiā causam fuisse Aristo
phanes ait/ut anim9 q nat9 est iteger
secaretur. i. ex geminis luminib9 altero post
haberetur. Altero uero negligeret. Hic
ī corporis baratrū ceu lethēū flumē inmers9:
suique met ad tēpus oblitus/sensibus ⁊ libidi
ne/quasi satellitib9 ⁊ tyrāno/raptatur: De
rum adulto corpore/purgatis sensuum istru
mentis/conferēte doctrina/paululum resipi
scit. ubi naturalis emicat fulgor/naturalium
que rerum ordinem indagat: qua inuestigati
one architectum ingētis huius macchine ali
quem esse psentit/eum ⁊ uidere cupit/⁊ possi
dere. Ille solo diuino splendore cōspicitur
Ideo mens proprie lucis indagine ad diui/
nā lucem recuperandam uehemētissime insti
gatur. Instigatio uero/appetitio que huius
modi uerus est amor: quo duce dimidiū hoīs
alterum: Alterum eiusdem dimidium con/
cupiscit. quia naturale lumē: quod animi di
midium est: lumen illud diuinum: quod alte
rum eiusdem dimidium dicitur/olim neglec
tum accendere rursus ī animo nititur/atque
id ē: quod in epistola ad dionisiū inquit Pla
to. Human9 aīus affectat qualia diuina sint
itelligere/aspiciēs ī ea: q sibi cognata sunt
Verum cum deus lucem suam infundit in ani
mum ad id potissimum eam accomodauit/ut
homines ad beatitudinem: que in ipsius posse
ssione ꝯsistit perduceret: Ad hanc quatuor
uirtutibus producimur. Prudentia. fortitu
dine. Iustitia. Tēperantia. Prudentia pri
mo beatudinem nobis ostēdit. Tres ille uir
tutes relique: quasi uie tres ad beatitudinē
ducūt/Scintillā itaque suā ī uariis aīs deus

ad finem huiusmodi uarie tēperat. Ita ut pru
dentia duce/alii per fortitudinis/alii per iu
stitie/alii per temperātie officia suuz repetāt
auctorem. Nempe alii huius muneris gratia/
pro dei cultu/pro honesto/ꝓ patria pericula
mortemque forti animo subeunt. Alii sic ui
tam iuste instituunt/ut nec iniuriam cuiquam
inferant/neqꝫ inferri pro uiribus sināt. Alii
uigilia/inedia labore/libidines domāt Hi tri
bus quidem procedūt callibus. Sed ad eundeꝫ
beatitudinis finem prudentia hunc illis mon/
strante ꝑuenire conantur/proide tres iste uir
tutes in dei quoqꝫ ipsius prudentia ꝯtinētur.
Harꝫ desiderio accensi hominum animi per ea
rum officia ad eas cupiūt ꝑuenire/illis herere
ꝑpetuoqꝫ potiri. Fortitudinē hominū masculā
robur ⁊ audaciam nuncupamus. Tempantiā fe
minam propter remissuz quendam ⁊ frigidiorē
desiderii habitum miteqꝫ ingeniū. Iustitiā ꝓ
miscuam/feminā quidem prout innocentia sua
iniuriam infert nemini/Masculam uero prout
aliis inferri non sinit/⁊ seueriori censura
in hoīes iniquos aīaduertit: Quia uero maris
dare/femine suscipe ꝓpriū est. Idcirco solē/
q lumē a nullo accipiēs exhibet oib9/marē uoca
mus. Lunā q accipiēs a sole dat elemētis/a dā
do ⁊ accipiēdo ꝓmiscuā. Terrā cū accipiat q
dē ab omnibus tribuat nulli/feminam nūcupa
mus/Quamobrem/Sol. Luna. Terra. For
titudo/Iustititia/Temperantia/merito ma
ris promiscui femine signātur cognomine/at
que ut excellentiorem deo appellationem ex
hibeamus uirtutes istas i illo/Solem/Lunā/
Terrā. In nobis masculinum sexum dicim9
promiscuum. femininum. Quibus autem lux
illa diuina a dei sole/cum fortitudinis affec/
tu in sui ortu fuit infusa/his masculam dicim9
lucem fuisse concessam. Quibus a dei luna cū
affectu iustitie/ꝓmiscuā. Quib9 a dei terra/
cum affectu temperātie/feminam/Lucem il
lam infusam/atque diuinam statim ad natura
lem reflexi neglexiMus. Altera ergo post ha
bita seruauimus alteram/ubi dimidium nostri
tenemus dimidium pretermisimus. Certo ue
ro etatis tēpore a naturali lumine ducti diui
num affectamus quidē omnes/sed diuerso mō
diuersi ad ei9 adeptionē ꝓcedim9 ꝑ fortitudi
nē/q a dei fortudinē illud oli cū affectu forti
tudinis accepūt/ꝑ iustitiā alii tēpantiā ue si
militer. Deniqꝫ suū illud dimidiū qsqꝫ ut acce
ꝑat querit/⁊ alii ꝑ masculā qdeꝫ dei lucē amis
saꝫ oli: iam recupatā/dei uolunt mascula for/
titudine perfrui. Alii per promiscuam lucem
similiter uirtute promiscua Alii per feminā
eodem pacto: Munus profecto tantum hi ꝯse
quuntur/q postquam adulta etate scintilla in
ipsis naturalis eluxit/eam non esse ad diuina
iudicanda sufficientem existimant/ne scintil/
le naturalis inditio/aut animarꝫ/aut corporꝫ
affectus diuine tribuant maiestati/putentqꝫ
illam non esse corporibus animis ue prestantio
rem: In quo sane plerique errasse tradūtur.
Qui in diuinorꝫ inuestigatione ingenio natu
rali ꝯfisi/aut deum non esse dixerunt ut Dia/
goras/aut dubitauerunt ut Protagoras. aut
corpus iudicauerūt/ut epycurei/Stoici/Ci
renaici aliique ꝑmulti/aut aīam quandam/ut
Marcus Varro Marcus Manilius/aliique nō
nulli. Hi tamēꝫ impii non modo diuinū lumē
olim neglectum non recuperauerunt/sed ⁊ na
turalem propter ei9 abusū deprauauere quod
deprauatum est/fractum nō iniuria scissumqꝫ
putatur. Ideo illorꝫ animi. qui tamquā super
bi ⁊ fastu tumidi suis confidunt uiribus/secan
tur/ut ait Aristophanes iterum: Cum etiam
naturale lumen/quod illis erat reliquum opi
nionibus falsis obscurant/⁊ moribus iniquis
extigūt. Itaqꝫ naturali lumie recte utuntur
qcūqꝫ mancū illud/⁊ mutilatum esse recogno
scentes ad naturalia iudicanda satisfacere quo
dammodo arbitrantur. Ad ea uero/que supra
naturam sunt sublimiori lumine opus esse pu/
tantes exactissima quadam animi purgatione
ita se preparant/ut diuina lux iterum illis
effulgeat/cuius radiis recte de deo sentient ⁊
in pristinam illam integritatem restituētur.

Amor aīas reducit ī celū/beatitudinis distri
buit gradus/gaudiū largitur eternū. C. vi.

Hunc nos conuiue prestantissimi deum
quē preceteris diis generi humano bū
ficū esse aristophanes ait/Omni sacrificiorꝫ

genere uobiſ propitium facite. Hunc piiſ pre
cibus inuocate. Hunc toto corde capeſſite.
Hic animos ſua beneficentia primū ad celeſtē
ducit menſam/ambroſia ⁊ nectare abūdantē/
Deinde ſingulos ſingulis accomodat ſedib9.
poſtremo ſuauiter detinet ineternum. Nulli
enim celum repetunt/niſi q celoꝝ regi placue
runt: placent illi qui euz ſummopere diligūt.
Cognoſcere quidem illum/uere omnino pn̄ti
in tempore impoſſibile eſt/ Uere autem amare
quomodo cognitum ⁊ poſſibile eſt/⁊ facile/qui
deum cognoſcunt/non dum illi placent niſi
cognituz diligant/qui cognoſcunt: ⁊ diligūt
non quia cognoſcunt. Sed quia diligunt amā
tur a deo: Nos enim non eos: qui nouerit/ſʒ
qui nos amauerit charitate complectimur.
Multos namqʒ q nos cognoſcunt hoſtes habe/
mus. Quod ergo nos celo reſtituit non dei co
gnitio eſt/ſed amor. Diſcumbentiuz preterea
ordo in menſa celeſti diuerſos ſeqtur gradus
amantium Nam qui deū excellentius dilexe/
runt/dapibus excellentioribus ibi ueſcūtur.
Nempe qui ꝑ opera fortitudinis dei fortitu/
dinē coluerūt/ea ipſa fruuntur. Qui iuſtitiā
uero/Juſtitiam/Temperantiam/ſimiliter/q
tempantiā/atqʒ ita uariis diuine mētis ideis
et rationib9 varii animi pro uario amoris rap
tu fruuntur. Toto autem deo fruūtur oīs/
quia totus in ſingulis eſt ideis. Sed deum to
tum preſtātius poſſident/q eum in preſtātiori
idea ꝯſpiciunt. Quiſqʒ uero ea dei uirtute po
titur/quam dilexit/ideo liuor ut Plato inqt
in phedro abeſt a diuino choro. Cum enim om
nium iocundiſſimum ſit/re amata potiri, quili
bet in eo potiundo quod amat ꝯtentus plenuſ
que uiuit. Quippe ſi amatores duo delitiaꝝ
ſuaꝝ compotes fiant/uterqʒ i amata ſui poſſeſ
ſione quieſcit/neqʒ curā quidem ullā hēbit/ni
alter pulchriori potiatur amato/quapropter
amoris beneficio factū eſt/ ut in diuerſis feli
citatis gradibus portione ſua qlibet ſine ulla
inuidia ſit ꝯtentuſ. Fit etiam ut ſine ulla ſaci
etate animi iiſdem ueſcantur dapibus in eter
num. Ut enim oblectentur conuiue/nō epule
nō uina ſufficiunt niſi fames/ſitiſqʒ adueſcen
dum alliciant: ac tamdiu oblectatio: quā diu
⁊ auiditas pmanet. Auditatez uero qs amo
rē quēdā eſſe negauerit. Etern9 igitur amor
quo ſemper in deū afficitur animus/efficit ut
deo ſemp tamquā nouo ſpectaculo gaudeat.
Amorem hunc eadē dei bonitas ſemp accēdit
in aīo: q̄ ⁊ beatuz facit amātē. Tria igitur ut
breui ꝯplectar amoris bn̄ficia collaudabimus
q nos olim diuiſos in integrū reſtituendo/re
ducit i celuz/quod ſuis quēqʒ collocat ſedibus
facitqʒ oēs in illa diſtributione quietos qō om
ni expulſo faſtidio ſuo quodā ardore oblecta/
mtum quaſi nouū ingiter accendit in aīo/red
ditqʒ illuz blanda ⁊ dulci fruitione beatū.

Oratio Quinta. Amor eſt beatiſſimus quia pulcher eſt ⁊ bonus. Capitulum. Primum.

Carolus Marſupinus/muſarum dulcis
alumnus Landinum Poetam ſecutus.
Agathonis oratiōem ſic aggreditur. Amorē
deū noſter Agathon beatiſſimū/quia pulcher
rimus ſit ⁊ optim9 arbitratur. Que ad hoc ut
ſit pulcherrimus/que itē ut optimus exigun
tur. diligenter enumerat: in quib9 enumerā
dis amorem ipm̄ effingit. Poſtremo poſtquā
qualis eſt enarrauit/beneficia ab eo generi hu
mano tributa ꝯnumerat/atqʒ hec diſputatio/
nis illius eſt ſumma. Noſtra intereſt in primis
inquirere quam ob cauſam ut beatum oſtenderet
pulchrum ualde eſſe dixit ⁊ bonum. Quod ue
ſit inter bonitatē/pulchritudinemqʒ diſcrim
Beatū in philebo Plato uult eſſe/cui nihil de
eſt/Idqʒ eſſe illud quod ſit ab oī parte pfectū
Eſt aūt perfectio interior quedā. Eſt ⁊ exteri
or: Interiorē/bōitatē/exteriorē/pulchritu
dinē dicimus. propterea qō bonū penitus ē ⁊
pulchrū. Id tāquā ab omni parte pfectuz/bea
tiſſimū nūcupam9. Hāc utiqʒ differētiā oīb9
in rebus animaduertimus: Nempe in lapillis
ut phyſici uolunt tempatiſſima quatuor/ele
mentoꝝ pmixtio quedam interior/nitorem
parit exteriorē. Herbas preterea ⁊ arbores
innata radicibus: medulliſqʒ fecūditas. Flo
rum ⁊ folioꝝ gratiſſima ueſtit uarietate. In
animalibus autem ſalubris humoꝝ cōplexio
iocundam lineamentoꝝ ⁊ coloꝝ ſpeciem pro
creat Uirtus etiam animi decorem quemdam
pre ſe ferre uidetur i uerbis: geſtibus: opibus

honeſtiſſimum celos quoqʒ ſublimis eoꝝ ſubſtā
tia clariſſimo lumine circunfundit. In iis om
nibus interna perfectio producit externam.
Illam bonitatem/hanc pulchritudinē poſſu/
mus apellare/quo circa bonitatis florez qndā
eſſe pulchritudinem uolumus: cuius floris ille
cebris/quaſi eſca quadam latens interius boni
tas allicit intuentes. Quoniā uero noſtre mē
tis cognitio a ſenſibus ducit originem bonita/
tem ipſam rerum penetralibus inſitam/nec in
telligeremus umqʒ/neqʒ appeteremus/niſi ad
eā ſpeciei exterioris indiciis manifeſtis proue
heremur. Qua in re mirabilis admodum for/
me huis/comitiſqʒ ipſi9 apparet utilitaſ. Per
hec ſatis oſtenſum arbitror tantum inter boni
tatē ⁊ ſpeciem/quantum inter ſemen ⁊ floſculū
intereſſe/atqʒ ut flores arboꝝ ſeminibus orti
ſemina ipſi quoqʒ producunt. Ita speciez hāc
bonitatis florem ut ex bono pululat/ſic ⁊ ad bo
nū amātes pducere/quod qdez noſter hic heroſ
abunde in ſuperiorbus demonſtrauit.

Quomodo pigitur amor/⁊ qbus aīe partibus
pulchritudo cognoſcitur/⁊ generatur amor.
Capitulum. Secundum.

Oſt hec diffuſius enumerat Agathon
quot ad eius dei formoſam ſpeciē requi
runtur. Juuenis inquit ē/tener/agilis/cōci
nus/⁊ nitidus. Nobis aūt primo querendum
quid hec ad pulchritudinē ꝯferant. Deinde cū
deo, huic attribuuntur quo pacto intelligi de
beant. Rationem hoīes hn̄t ⁊ ſenſum. Ratio
per ſe ipſam rationes reꝝ oīum i corporeas cō
prehendit. Senſus per quinque ſui corporis i
ſtrumenta corporuz imagines: ⁊ qualitates at
tingit: Colores ꝑ oculos. Per aures uoces/
Odores ꝑ nares/ꝑ linguam ſapores/ꝑ neruos
qualitates ſimplices elemētoꝝ. Calorem uide
licet. Frigusqʒ ⁊ reliqua Propterea ſex ad cō
gnitionē ptinentes/quantum ad ꝓpoſitā atti
net queſtionem uires animi numerantur. Ra
tio/Uiſus/Auditus/Olfatus/Guſtus ⁊ Tac
tus. Ratio numini ſummo. Uiſus igni. Aeri
auditus. Uapoꝝ odori/Olfatus. aque guſt9.
Tactus terre tribuitur. Ratio ſiqdem cele/
ſtia indagat nec propriam in membro corporiſ
aliquo ſedem hēt/quēadmodū neqʒ certā hēt
ſedem i ulla mundi parte diuinitas. Uiſus in
ſublimi parte corporis uelut ignis i ſupprema
mundi regione locatur/⁊ lumen natura ſua pci
pit qō ignis eſt ꝓpriū. Audit9 uiſuz nō aliter
quā purus aer ignē ſecutus uoces haurit: que
⁊ in aere fracto gignūtur ⁊ ꝑ aeris interuallū
aures illabuntur. Olfatus caliginoſo aeri: ua
poribuſqʒ ex aere/⁊ aqua mixtis omnino aſſi
gnatur. Quia inter aures ⁊ liguā: quaſi aerē
⁊ aquā poſitus uapores eos apprehendit facile
⁊ diligit maxime: qui ex aeris ⁊ aque mixtiōe
ꝓueniūt. Quales ſunt herbaꝝ/floꝝ/Pomo
rū odores/naribus ſuauiſſimi. Quis dubitet
guſtū aque liquoribus ꝯparare? qui olfatui/tā
quā aeri craſſiori ſuccedit ⁊ iugi ſaliue liquore
pfuſus potu uehementiſſime delectatur: humi
diſqʒ ſaporibus: Quis itē ābigat terre tactū
aſcribere. Cū ꝑ oīs terreni corporis partes
fiat/In neruis q terreni maxime ſunt explea
tur/facilime tangat que ſoliditatem habent
et pondus/quod terra corporib9 tribuit. Hic
etiam accidit ut Tactus/Guſtus/Olfat9/ſo
lum proxime ipſis appoſita ſentiant/⁊ patian
tur admodum ſentiendo/licet Olfatus remo
tiora/q̄ʒ Guſtus/⁊ Tactus apprehendere ui/
deatur. Auditus autem remotiora cognoſcit
neqʒ ita offenditur/quo etiam longius proſpi
cit uiſus/⁊ momento facit/quod aures tempo
re/prius enim corruſcatio cernitur q̄ʒ tōitruſ
audiatur. Ratio remotiſſima capit/neque enī
que in mūdo ſunt ſolū/⁊ que pn̄tia/ut ſenſus
Sed etiam: que ſupra celū/⁊ que fuerūt/aut
futura ſunt percipit/Ex his patere cuique po
teſt/ſex illarum aīe uirium. Tres ad corp9 ⁊
materiā potius Tactū. s. ⁊ Guſtū/⁊ Odora
tum. Tres autē alias/rationē vʒ ⁊ Uiſum ⁊
Auditū ad ſpiritū ptinere. Ideo tres ille ad
corpus potius declinantes corpori magiſquam
aīo ꝯgruūt/⁊ ea que ab illis percipiuntur/Cū
corpus ſibi cōgruū moueāt. Uix ad aiam uſqʒ
perueniūt/minimeqʒ illi tāquam minime ſimi
lia placent. Tres uero ſuperiores a materia
remotiſſime anime multo magis conueniunt/
reſque eas capiunt: que corpus quidem parum
admodum/animum uero uehemētiſſime moue
ant. Quippe odores/Sapores/Calor/atque

similia corpori/aut nocēt plurimū/aut ꝓsunt paulū qd ad animi/aut admiratione/aut iudicium ꝯferūt/ ac modice ab illo desiderantur. Ratio i corporee ueritatis/ colores figureq; et uoces: corpus aut nihil/aut uix/ & minimū mouēt. Animi uero aciē ad indagandum potissimū acuūt/atq; eius ad se desideriū rapiunt Animi cibus est ueritas. Ad eam inueniendā oculi/ad discendā aures magnopere ꝯferunt/ Igitur que ad rationē uisum/auditū ꝑtinēt/ gratia sui ipsius affectat/ quasi ꝓprium alimētum. Que uero sensus tres alios mouent/ corpori/uel nutriendo/uel fouendo/ uel generando magis necessaria sunt/Ea itaq; animus/nō sui/s; alterius. i. corporis causa querit. Amare aūt ea dicimur/ q̄ propter nosmetipsos desideramus/que aūt ꝓpter aliud quiddam cupimus/minime. Merito igitur amorē ad sciētias figuras/ & uoces dumtaxat uolumus ꝑtinere/ atque iccirco gratia illa solum/que in tribus hiis repitur animi uirtute/ figura/ uoce/quia maxime animū ꝓuocat a   quod uoco significat   . i. ꝓuocatio nominatur   uero grece pulchritudinem latine significat. Gratus qdem nobis ē mos uerus. et optimus animi. Grata corporis speciosi figura. Grata uocum ꝯcinnitas/cumq; tria hec animus utpote sibi cognata/ & quodāmodo incorporea pluris admodū q̄; tria reliqua faciat/ ꝯsentaneum est/ut auidius asciscat/ardentius ꝯplectatur/uehemētius admiretur/atq; hec ipsa seu uirtutis/seu figure/ siue uocum gratia/ que animū ꝑ rationem uel uisum uel auditum ad se uocat & rapit/ pulchritudo rectissime dicitur atq; he tres ille gratie sunt/ de q̄bus sic Orpheus.

Splēdor/Viriditas/Letitia q; uberrima/Splendorem qdem uocat gratiā illam/ & pulchritudinem animi q̄ in ueritatis/ et uirtutis claritate ꝯsistit. Viriditatē uero figure/colorisq; suauitatē/hec enim summope in Iuuētutis uiriditate florescit. Letitiā denique sincerā illud & salubre/ & perpetuū/quod i musica sentimus oblectamentum.

Pulchritudo est aliquid i corporeū. Cap. iii.

Vm hec ita se hēant/necessarium est pulchritudinem esse aliquid uirtuti figure: uocibusq; commune. Non eni quodlibet istorū trium pulchrū similiter uocaremus/ nisi una his tribus inesset pulchritudinis definitō. Quo fit ut ipsa pulchritudinis ratio corpus esse nō possit/qm̄ uirtutibus animi q̄ incorporee sunt pulchritudo si esset corporea/minime conueniret. Atqui tantum abest ut corpus sit pulchritudo/ ut nō modo que uirtutibus animi. S; etiā que corporibus/ & uocibus inē nequeat esse corporea. Quāuis enim corpora quedā speciosa dicamus/non tam sunt ex ipsa sui materia speciosa. Siqdem corpus hois unum atque idem hodie formosum/Cras aūt casu aliquo secundāte deforme/ quasi aliud sit esse corpus/aliud esse formosum. Neq; etiā sunt ex ipsa quantitate formosa/ quandoqdem grandia non nulla/ atq; item breuia quedam formosa uidentur. Ac sepe magna deformia parua/formosa/ & contra parua turpa. Magna gratissima/ Nonnunquā etiam accidit/ ut similis sit in magnis quibusdā & paruis corporib9 pulchritudo. Si ita que stante sepenumero eadem quantitate casu quodā pulchritudo mutatur/ & mutata aliquādo quantitate ꝑmanet pulchritudo/ac similis in magnis/paruisque uidetur. Certe duo hec pulcbritudo: & quātitas omnino debent esse diuersa. Quin etiā si corporis cuiusque formositas i ea ipsa sui corporis crassitudine quodammodo corporea esset/ Non tam ut corporalis esset/intuenti placeret. Placet aio ꝑsone alicuius species non ꝓut in exteriori iacet materia Sed prout eius imago ꝑ uisum ab aio capitur uel ꝯcipitur. Imago illa in uisu & aio/cum isti sint incorporei corpus esse nō potest. Quo enī pacto, celum ut ita loquar totum parua oculi pupilla caperetur? Si modo corporali reciperet. Nullo ꝓfecto. Sed enim spiritus in puncto omnem corporis amplitudinem spiritali modo/ & i corporea imagine suscipit. placet utique animo ea dumtaxat species: que ab illo suscipitur. Hec autem licet exterioris corporis simulachrum sit in eo tamē ē/ in corporea Ergo species in corporea placet. Quod placet/idcuique gratum. Quod gratum hoc deniq; pulchrum/quo efficitur/ut amor ad incorporeum aliquid referatur. Atq; ipsa pulchritudo spiritale quoddam potius rei simulachrū sit/quam corporea species. Sunt autem non nulli/qui certam mēbrorū omnium positionem/ siue/ut eorū uerbis utamur/ cōmēsurationem et ꝓportionem cum quadam colorū suauitate esse pulchritudinem opinētur. Quorū nos opinionem ꝓpterea nō admictimus/quia cū huiusmodi partium dispositio in solis sit rebus ꝯpositis/nulla essent simplicia speciosa. Nunc autem puros colores/ lumina. Vocē unam/ Fulgorem auri & argenti/candorem/sciētiam/animam/que oīa simplicia sunt pulchra uocamus/ nosque ista mirifice tamq̄; reuera sint pulchra delectāt. Accedit ad hec quod proportio illa cuncta includit corporis cōposita membra/ neque est in singulis, sed in cunctis/singula itaq; membra per se pulchra non erunt/Ex singulis aūt particulis totius compositi propositio nascitur. Vnde non nihil sequitur absurdissimū ut que suapte natura speciosa nō sunt/pulchritudinē pariant. Sepenumero etiam accidit ut manēte/eadē mēbrorum proportione/atq; mensura/corpus eque/ut ante nō placeat. Eadem porro hodie/ que anno superiori corporis uestri figura/gratia uero non eadē. Nihil tardius q̄; figura/ Nihil citi9 senescit q̄; gratia/ Ex quo liquido cōstat non idem esse pulchritudinem & figuram. Sepe quoque uidemus rectiorem in uno quodam q̄; in alio dispositionem partium mensuramq; membrorū. Alius tamen nescimus qua de causa nobis formosior iudicatus amatur ardentius/quo satis admoneri uidemur/ ut aliud quiddam formositate/q̄; dispositionem partium cēseamus. Eadem nos ratio admonet ne formam suspicemur esse colorum suauitatem. Plerumq; ēim color in senibus fit/nō nunq̄; ut qui colore superat alterū clarior/ In iuniore gratia maior/Et ineq; gratia tamen ab illo: & pulchritudine superetur. Neq; tamen audeat quispiā mixtionem quandam/ex figura coloribusq; pulchritudinē affirmare/Sic enim neq; sciētie/ neq; uoces que colore & figura carent/neq; colores/ & lumina: que certam nullam figuram habent amore digna iudicarentur. Preterea cuiusque cupiditas eo habito: qō uolebat/ expletur. Nempe fames & sitis/cibo potuq; sedātur. amor nullo impletur aspectu corporis uel amplexu. Nullam igitur naturā corporis ardet/pulchritudinē certe sectatur. Quo fit ut ea corporeum aliquid esse non possit. Ex omnibus iis colligitur eos: qui amore accensi pulchritudinē sitiunt/Si modo uelint liquore hoc hausto ardentissimā sitim extinguere alibi quam in materie fluuio/aut quātitatis/aut figure/aut colorū quorumlibet riuulis dulcissimum pulchritudinis huius humorem/quo sitis eorū accenditur querere oportere. Quo uos tādem miseri uertetis amantes? Quis uestri cordis flāmas accendet acerrimas? Quis tantum sedabit incēdium? hoc opus. hic labor. Dicam protinus/Sed attendite.

Pulchritudo est splendor diuini uultus.

Capitulum. Quartum.

Iuina potestas omnia supereminens statim a se natis angelis/atq; animis suū illum radium/inquo fecūda uis inest omnium creandorum: tamquam filiis clementer infundit. Hic in eis ut pote sibi propiquioribus totius mundi dispositionem: & ordinem multo pingit exactius/ q̄; in mundi materia. Quāobrem hec mundi pictura: quam cernimus uniuersa in angelis/ & animis lucet expressior. In illis enim spere cuiusque figura solis lune et syderum/reliquorum/elementorū quoq; lapidūm/arborum/animalium/ singulorum picture huiusmodi in angelis exemplaria & idee. In animis rationes/ & notiones. In orbis materia/ forme atque imagines a Platonicis nominantur. Clare quidem in orbe. Clariores i animo. In angeli mente clarissime. Vnus igitur dei uult9 tribus deceps per ordinē positis lucet in speculis. Angelo/ Animo/Corpore/ Mundi. In illo tamquam propinquiore clarissime. In isto remotiore obscurius. In hoc remotissimo si ad cetera compares obscurissime Proinde sancta mens angeli nullo impedita corporis ministerio in seipsam refletitur. Vbi dei uultum illum sinu suo insculptum introspicit. Inspectum illico admiratur. Auidissime illi semper inheret. Vultus illius diuini gra/

tiam pulchritudinem dicimus. Auiditatē an
geli dei uultui penitus inherentem uocamus
amorem: O utinam nobis idem/ contigeret.
Sȝ enim aius noster ea ꝯditione genit⁹ ut ter
reno corpore circundetur ad officium generā
di declinat. Qua inclinatione grauatus thesa
uꝝ penetralibus suis absconditum negligit.
Dein de terreno corpore inuolutus diutissime
seruit corporis usui/ ad hoc opus sensum quidē
semper/ rationem quoque diutius quam decet
accomodat. Hic efficitur/ ut diuini uultus il
lius cādorem in se perpetuo enitētē/ nō prius
animaduertat: quam adulto iam corpore/ ⁊ ra
tione expꝛefacta dei uultū in dei machina re
fulgentem: ⁊ oculis manifestum cogitatione
cōsyderet. Qua quidem cōsyderatione ꝓuchi
tur ad eū/ qui intus emicat intuendum. Qm̄
uero parētis uultus gratus est filiis/ necesse ē
animis dei patris uultum esse gratissimum.
Uultus huius ut idem sepius repetam/ nitor ⁊
gratia/ siue in angelo/ siue in animo/ siue in
mūdi materia pulchritudo uniuersalis est apel
landa. Impetusque ad illam uniuersalis dicen
dus est amor. Ubique incorpoream esse hanc
pulchritudinem non ambigimus. In angelo.
.n. ⁊ aio eam corpus aliquod non esse nemini
dubiū. In corporibus etiam eam esse incorpo
ralē/ ⁊ supra monstrauimus ⁊ ad presens ex eo
potissimū intelligimus. quod oculus nil aliud
nisi solis aspicit lum̄. Figure nāqȝ ⁊ colores
corpoꝝ nūquā nisi lumie illustrata ꝑspiciūtur
neque ipsa cum materia sua ad oculos ueniunt
Necessarium tamen esse uidetur ea i oculis es
se ut ab oculis uideantur. Unū itaqȝ solis lum̄
corpoꝝ omniū/ ab eo illustratoꝝ coloribus fi
gurisqȝ depictum se se oculis offert. Sic affec
tum lumen oculi suo quodam radio adiuuante
ꝑcipiunt perceptum ipm̄/ ⁊ que in eo sunt oia
uident. Quare totus hic mundi/ qui ꝯspicitur
ordo/ non eo modo quo in materia corpoꝝ. Sȝ
quo i luce oculis ifusa ē/ cernitur. In eā luce
cum a materia secretus sit/ necessario est cor
poris expers. Quod ex hoc etiā euidenter ap
paret/ quod lumē ipm̄ corpus esse non pōt/ cū
momento ab oriente in occidens totum ferme
impleat orbem. Aeris ⁊ aque corpus sine ulla
offensione undiqȝ penetret/ sordibusqȝ in mi
xtū nusqȝ inficiatur. Hec uero corpoꝝ natu
re nullo modo ꝯueniunt. Corpus siquidem nō
momento mouetur/ sed tempore. Neque alte
rum absqȝ sui uel alterius/ aut utriusque offen
sione penetrat alterum. Ac duo inuicem cor
pora mixta mutua se contagione inficiunt.
Quod in aque ⁊ uini/ Ignis/ ⁊ Terre confusi
one conspicimus/ Cum igitur solis lumē i cor
poreum sit/ quicquid suscipit/ nature sue susci
pit modo. Propterea colores ⁊ figuras corpo
rum modo suscipit spiritali. Eodemque pacto
ipsum ab oculis susceptum inspicitur/ quo fac
tum est/ ut totus hic mundi decor/ qui tertius
est dei uultus per incorpoream solis lucem in
corporeum sese oculis offerat.

Quomodo nascitur amor ⁊ odiū/ quod ue pul
chritudo est incorporea. Cap. .v.

Ex hiis omnibus sequitur ut omnis diui
ni uult⁹ gratia: que uniuersalis dicitur
pulchritudo. Non in angelo solum ⁊ animo in
corporea sit/ Sed in aspectu etiam oculoꝝ.
Neque faciem hanc simul totam solummodo.
Uerum etiam partes eius admiratione conmo
ti diligimus. Ubi particularis amor ad parti
cularem pulchritudinē nascitur. Sic ⁊ ad ho
minem aliquem ordinis mundani membrum af
ficimur. Presertim cum in illo perspicue diui
ni decoris scintilla refulget. Affectus huius
modi duabus ex causis nascitur Tum quia pa
terni uultus nobis placet imago. Tum etiam
quia hominis apte compositi species/ ⁊ figura
cum ea humani generis ratione/ quam animus
noster ab omniū auctore suscipit ⁊ retinet ap
tissime ꝯgruit. Unde hominis exterioris ima
go ꝑ sensus accepta/ transiensqȝ in animum si
hominis figure/ quam possidet animus dissonat
e uestigio displicet/ ⁊ odio tamquam deformis
habetur. Si cōsonat/ illico placet/ ⁊ tamquā
formosa diligitur. Quo fit/ ut non nulli nobis
obuii continuo placeāt uel displiceant. nosqȝ
affectus huiusmodi causam nesciamus. Quip
pe cū aius corporis ministerio ipeditus itimas
illas sui formas nequaquā respiciat. Uerꝰ na
turali ⁊ occulta quadā in cōgruitate uel ꝯgrui
tate fit/ ut forma rei exterior imagine sua

eiusdē rei formam i aio pictā pulsans dissonet
aut consonet/ atqȝ occulta hac offensione uel
blanditie motus anim⁹/ rē ipsam/ aut oderit/
aut amet. Integram sane creandi hominis ꝯfi
gurationem uis illa diuina/ i angelo animoqȝ
ingenuit. In mundi uero materia/ utpote ab
illo opifice remotissima hoīs constitutio/ ab in
tegra illa sui figura degenerat. In materia
tamen melius affecta similior. In alia dissimi
lior ꝓuenit. Que similior ꝓuenit/ ut dei ui/
angeliqȝ ideae/ sic animi rationi quadrat ⁊ cō
gruit. Animus hanc ꝓbat congruitatem. In
ipsa ꝑfecto ꝯgruitate pulchritudo. In ea ꝓ
batione amoris ꝯsistit affect⁹. Qm̄ uero idea
⁊ ratiō sunt a materia corporis aliena/ hominis
constitutio illis non ex materia uel quātitate
sed ex aliquo potius incorporeo similis indica
tur/ ut similis illis ꝯgruit. Ut ꝯgruit pulchra
est. Idcirco diuersa sunt corpus ⁊ pulchritu
do. Quod siquis quesierit quo nam pacto cor
poris forma/ Anime/ Mentiqȝ/ Forme/ ⁊ rati
oni similis esse queat. Is oro consyderet edifi
cium architecti. Principio architectus edifi
cii rationem ⁊ quasi ideam aio concipit. Dein
de qualem excogitauit domū/ talem pro uiri
bus fabricat. Quis neget domū corpus existe
re/ eamqȝ idee artificiis i corporeae. Ad cu
ius similitudinem effecta est/ esse ꝑ similem?
Porro propter i corporalem ⁊ ordinē quendā/
potiusqȝ propter materiā est architecto simi
lis iudicanda. Age igitur materiam subtrahe
si potes/ potes aūt cogitatione subtrahere/ or
dinem uero relinque. Nil tibi restabit corpo/
ris/ nihil materie. Immo uero idem erit peni
tus/ qui ab opifice ꝓuenit ordo/ ⁊ qui remanet
in opifice. Idem i quouis hoīs corpore facias/
Repies illius formā animi rationi quadrātē/
simplicem esse/ materieqȝ exptem.

Quot reqrūtur ut res pulchra sit/ ⁊ quod pul
chritudo est spiritale donum. Cap. vi.

Uid tandem est corporis pulchritudo?
Actus. Uiuacitas: ⁊ gratia quedā Idee
ui influxu in ipso refulgens. Fulgor huiusmo
di in materiam non prius qȝ aptissime sit prepa
rata descendit. His uero trib⁹. Ordine/ Mo
do/ Specie/ ꝯstat uiuētis corporis preparatio
ordo/ partiū interualla. Modus/ quātitatē/
Spēs liniamenta/ colorēqȝ significat. In pri
mis eni oportet ut mēbra queqȝ corporis natu
ralē situm hēant. Quo aures loco sint/ oculi ꝗ
et nares/ ⁊ cetera/ ac paribus interuallis/ ocu
li/ naso sint proximi/ parib⁹ item aures utreqȝ
distent ab oculis. Neqȝ hec interualloꝝ ad or
dinem ꝑtinens parilitas sufficit/ nisi partium
mod⁹ accedat/ q mediocrē debita toti⁹ corpo
ris ꝓportione seruata/ m̄bris singulis tribuat
magnitudinē. Ut nasi tres i longum dispositi
uultus unius impleant lōgitudinem. Aurium
utrarumqȝ semicirculi una ꝯiuncti oris aperti
circulum faciant. Idem quoqȝ ꝯiunctio super
lioꝝ efficiat. longitudo nasi/ lōgitudinē labii
ꝯpleant aurisqȝ similiter. Gemini oculoꝝ or
bes unū equent oris hiatum. Capita octo ꝓce
ritatē corporis ꝯprehendāt. Eandē quoqȝ mō
stret bracchioꝝ in latus extensio/ crurūqȝ si
militer atqȝ pedū. Necessariā preterea speciē
ducimus ut lineaꝝ attractus artificiosi/ ruge
qȝ ⁊ oculoꝝ splendor/ ordinem illū modūqȝ ꝑ
tium decorent. Atq tria hec licet in materia
sint/ pars ulla corporis esse nō possunt/ ordo m̄
broꝝ/ m̄brū qdem ē nullū. Ordo eni m̄bris oi
bus inest: Nullum uero m̄brum in mēbris om
nibus reꝑitur. Accedit quod ordo nihil ē ali
ud/ q̄ȝ decens partium interuallum. Interual
lum uero qd aliud dicemus q̄ȝ distantiam parti
um? Distantia deniqȝ/ aut nihil ē/ ⁊ uacuū ꝓr
sus inane/ aut tractus aliquis lineaꝝ. Lineas
aūt que latitudine ꝓfunditateqȝ carēt/ q cor
pori necessaria sint/ qs corpora dixerit? Modꝰ
itē nō quātitas. Sȝ termin⁹ quātitatis: Ter
mini uero supficies sūt lineeqȝ ⁊ pūcta/ q cū ꝓ
fūditatis crassitudine careāt corpora nō putā
tur: Speciē quoqȝ i luminū/ ūbraꝝ/ Lineaꝝ/
iocunda ꝯcordia non in materia collocamus.
Ex his omnibus patet pulchritudinē usque a
deo esse a mole corporis alienā/ ut nunquam ip
si materie se cōmunicet/ nisi tribus illis in cor
poralib⁹ preparationibus/ quas narrauimus/ sit
affecta. Haꝝ uero fundamētum est elemento
rum quatuor temperata ꝯplexio/ ut corpus no
strūȝ celo/ cui⁹ est temperata substantia/ sit si
milimū/ neqȝ aliquo humoꝝ excessu ab animi

formatiōe desciscat. Sic eni⁊ celestis fulgor facile lucebit in corpore celo persimili ⁊ forma hoīs illa pfecta quā hēt animus in pacatam obedientemqꝫ materiā / resultabit expressior Ad pulchritudinē preterea suam accipiēdā / uoces ferme similiter disponuntur. Ordo nāqꝫ illaꝝ est a graui uoce ad octauam adscensus atqꝫ inde descēsus. Modus debita p tertias. quartas / ⁊ quintas / ⁊ sextas uoces. tonos itē ⁊ semitonos pgressio. Species canora clare uocis intensio. His utiqꝫ tribus ceu quibusdā elementis corpora ex mēbris multis cōposita ⁊ arbores ⁊ animalia / ac uocum plurium ꝯgregatio ad suscipiendam pulchritudinem disponuntur. Corpora uero simpliciora / ut elementa quatuor. Lapides ⁊ metalla. Itemqꝫ uoces singule interiori quadam nature sue temperie fecunditate ⁊ claritate / ad eandem sufficiēter aptantur. Animus aūt eo potissimum ad illam est natura sua accomodatus / quod ⁊ spūs ē / ⁊ quasi speculum deo proximū. In quo quemadmodū in superioribus diximus diuini uultus elucet imago. Igitur quemadmodum auro / ut appareat speciosum nihil ꝓsus addendum. Sꝫ terre sordes sique inheserint secernende. Ita nullis adiunctionibus indiget animus ut formosus appareat. Sꝫ deponenda corporis cura et sollicitudo tā anxia / cupiditatis ⁊ timoris pturbatio depellenda. Confesti naturalis animi species emicabit. Ceterum ne lōgius digrediatur oratio / ex supradictis breuiter ꝯcludamus / pulchritudinē esse grām quandaꝫ uiuacē et spiritalem dei radio / illustrante angelo primum infusam. Inde ⁊ animis hominum / corporumqꝫ figuris ⁊ uocibus / que p ratione / visuꝫ / auditum / animos nostros mouet atqꝫ delectat delectando rapit. rapiēdo ardenti inflammat amore.

De amoris pictura. Capitulum Septimū.

Gathon uero poeta ueterum poetarum more deum istum humana uestit imagine / pingitqꝫ ipsum hominum instar formosuꝫ. Iuuenem / tenerum / flexibilem / siue agilem / apte ꝯpositum atque nitidum. Quorsum hec ꝑ preparationes he quidem sunt ad formosam indolē potiusqꝫ formositas. Nā ex quinque iis partibꝰ tres prime complexionem corporis tēperatam / quod primū est fundamentum significant / due relique ordinem / modum ⁊ speciem indicant. physici temperate corporationis inditium tenere carnis lenem ⁊ firmam equalitatem demonstrauere. Ubi calor excedit nimium aridū ⁊ hirsutum corpus. Ubi frigus rigidum. Ubi siccitas durū ⁊ aspeꝝ. Ubi humiditas / fluxum / lapsum / inequale / contortum. Equalis igitur ⁊ firma corporis teneritudo / affectionem eius indicat in quatuor humoribus moderatam. Hanc ob causam Agathon. Mollē / delicatū / ⁊ teneꝝ apellauit. cur Iuuenē? Quia nō solum nature / sꝫ etatis etiam bñficio temperies hec habetur / Temporis eni diuturnitate partibus humoꝝ subtilioribꝰ resolutis partes restant admodum crassiores igneqꝫ ⁊ ā / re exhalatio aꝫ / ⁊ terre regnat excessus / At cur agilem ⁊ flexibilem? Ut aptuꝫ ad motꝰ ōs promptumqꝫ intelligas / ne forte putes cū mollem diceret / aque mollitiem muliebreꝫ languidam ⁊ ineptaꝫ dicere uoluisse. Ea siquidem est moderate complexioni contraria / post hec adiecit. Apte compositum. i. ordine ⁊ modo partium honestissime figuratum. Adiecit ⁊ nitidū i. suaui colorum specie refulgentem. preparationibus his prepositis / quod reliquum erat retinuit Agathon: Nostrum est enim post hec aduentum gratie subintelligere. He quinque partes in hominis figura ita ut diximus. In amoris autem potentia aliter intelligende uidentur. Eius enim uim ⁊ qualitatem ostendunt. Iuuenis ideo dicitur / quia iuuenes ut plurimum amore inretiuntur / eiusque insidiis irretiti etatem appetunt iuuenilem. Mollis. quia mitia ingenia facilius capiuntur / ⁊ qui capti sunt licet ante feroces mansueti redduntur. Agilis / ⁊ flexibilis. Quia ⁊ influit clam / ⁊ similiter effluit. Concinnus atque cōpositus: Quoniaꝫ formosa ⁊ ordinata desiderat / fugitque contraria. Nitidus / quoniam in florida et nitente etate hominis aspirat ingenio ⁊ florida concupiscit. Hec quoniam copiosissime exequitur Agathon breuiter perstrinxisse sufficiat.

De Amoris uirtute. Capitulum Octauum.

At etiam / que de quatuor uirtutibus ab Agathone dicuntur ad amoris bonitatem significandam / sic accipienda sunt / ut Iustus Ideo affirmetur / quia ubi integer / ac uerus est amor / ibi est beniuolentie uicissitudo / q̄ nullā admictit ꝯtumeliaꝫ / uel iniuriam. huius charitatis tanta uis est / ut ea sola humanuꝫ genus tranquilla possit in pace seruare / Quod neqꝫ prudentia / neqꝫ fortitudo / neqꝫ uis armoruꝫ / legū / ⁊ eloquētie sine beniuolentia potest efficere. uocat preterea / Temperatum / quia turpes domat cupiditates. Amor. n. cum pulchritudinem querat / que in ordine quodam / tēperantiaqꝫ consistit / uiles ⁊ immoderatas cōcupiscētias aspernatur / a turpibus gestibꝰ semper abhorret. Quod a principio satis abhere audiuistis. Atqꝫ ubi huius regnat affectus / ōs cupiditates alie contempnuntur. Subiunxit Fortissimū. Quid eni audacia fortius? Quis item audentius q̄ꝫ amator pro amato pugnat? Diis aliis. i. planetis aliis / mars fortitudine prestat / quia fortiores homines efficit. Uenus hunc domat. Quando enim Mars i angulis celi / uel secūda natiuitatis domo / uel octaua cōstitutus nascenti mala portendit / Uenus sepe ꝯiūctione sua uel oppositione uel receptione / aut aspectu sextili. aut trino / Martis / ut ita dicamus / compescit malignitatē. Rursus quādo mars in ortu hominis dominatur / magnitudinem animi iracundiamqꝫ largitur. Si proxime Uenus accesserit / uirtutē illam magni animi a marte datam non impedit. Sꝫ uitium iracundie reprimit. Ubi clementiorē facere martem / ⁊ domare uidetur. Mars autem ueneraꝫ nunq̄ꝫ domat. Illa siquidem si uite dux fuerit amoris prestat affectum. Si Mars proximi duxerit suo calore ueneris impetum / reddit ardētiorem ita ut si nascente aliquo / Mars i ueneris domo / Libra uel Tauro fuerit ꝓpter martis presentiā qui tunc natus ēst / acerrimis uratur amoribus. Mars iterum sequitur ueneraꝫ Uenus martem nō sequitur / quoniam audacia amoris pedissequa est / non amor audacie. Nō enim ex eo quod audaces sunt amore hoīes illaqueantur. Sed ex eo plerumqꝫ quod amore sauci sunt / audacissimi fiunt ad queque pericula propter amatum intrepide subeunda. Deniqꝫ fortitudinis eius omnibus excellentis euidentissimum illud est argumentum / quod amori omnia parent / ille nulli. Nempe celestes amant / ⁊ animalia ⁊ corpora omnia. Fortes item ⁊ sapientes. Diuites uiri regesque maximi colla subeunt amoris imperio. Amor autem nullis istorum subicitur. Neque enim diuitum munera amoreꝫ emunt / neqꝫ potentum mine uiolentieque ut amemus uel desistamus amare nos cogere possunt. Amor enim liber est / ac sua sponte in libera oritur uoluntate / quam neque deus etiam coget qui ab initio liberam fore decreuit. Quo fit ut amor: qui uim omnibus infert / omnium effugiat uiolentiam. Huius tanta libertas est / ut cetere / animi affectiones / uel artes / operationesque premium aliquod ut plurimum a se diuersum expetent. Amor se ipso tamquam sui ipsius premio sit contentus / quasi non sit premium aliud preter amorem quod amore sit dignum. Nam qui amat / amorem amat precipue. Id enim uult ab amato potissimum / ut uicissim amet amantem. Est etiam sapientissimus. Qua ratione amor rerum omnium creator sit atque seruator / ⁊ artium singularum magister ⁊ dominus satis in Eriximaci oratione arbitror disputatum. In quibus sapientia amoris ostenditur. Ex omnibus iis concluditur amorē idcirco / ⁊ beatissimū esse / quia pulcherrimus sit ⁊ optimus / esse uero pulcherrimum ex eo constat / quia pulcherrimis tamquam sui similibus delectatur. Optimū quoque proptera / quod optimos facit amantes. Optimum uero esse illum necesse est / qui alios optimos efficit.

De Donis amoris. Capitulum. Nonum

Uid amor sit ex nostra illa discursione apparuit. Qualis sit / ex uerbis superioribus agathonis. Que munera largiatur / facile ex dictis dicitur. Est enim amor alter simplex. Mutuus alter. Simplex ille / quemcumque comprehenderit prudentem reddit ad prouidendum. Acutum ad disserendum. Facundum ad eloquendum / Ad res

gerēdaſ magnanimū. Ad iocos facetū. Ad lu
dos ꝓmptū / Ad ſeria queqꝫ fortiſſimū. Mutu
uſ ꝑiculis pulſis ſecuritatē. ſubmota diſſenſio
ne concordiā. Vitata miſeria preſtat felicita
tē. Ubi eni mutua charitas / Ibi nulle inſidie
Ibi cōmunia oia. Ibi lites ⁊ furta / homicidia
ceſſant: ⁊ ꝓelia. Tranquillitatē huiuſmodi
nō aialibus ſolū. Sed celis etiā / elementiſqꝫ
ab amore mutuo tribui Et hic tāgit Agathō /
⁊ ſupra in erixmaci oratiōe diffuſius eſt oſtē
ſum. In orationis huius calce dicitur amor
cantu ſuo mentes deoꝝ hominūqꝫ mulcere.
Quod plane itelliget quiſquis meminerit in
ſuperiobus demoſtratū fuiſſe amorē in oibus
eſſe / atqꝫ ad omnia porrigi.

Amor ceteris diis ⁊ antiquior ē ⁊ iunior.
Capitulum. Decimum.

Ed anquā finē faciā optimi uiri. Tres
ꝓ igenii uiribus queſtiones: que in aga
thonis diſputatione ſuboriuntur abſoluam.
Primo enim queritur cur phedrus. Seniorē
ſaturno / ⁊ Ioue amorē / Agathon uero dixe /
rit Iuniorē. Secundo qd apud Platonem re
gnū neceſſitatis ſignificet. Quid amoris ipi
um. Tertio q dii: quas artes regnāte amore
reperit. Pater oiūꝫ deus mētes illas ſui mini
ſtras i Saturnū Iouē / ceteroſqꝫ planetaſ mo
uēt amore quodā ſui ſeminis ꝓpagādi: ⁊ beni
gnitate ꝓuidentie genuit. Mētes iteꝝ e ueſti
gio nate parētē ſuū recognitū diligūt. Amo
rē illū quo creātur celeſtes / ſeniorē illis. Euꝫ
uero quo creatori ſuo afficiūtur / dicimus Iu
niorē. Preterea ſaturni planete / ⁊ alioꝝ ide
as angelica mēs a patre ſuo nō priꝰ acceperit
quā ad eius faciē amore ingenito flecteretur
Ea rurſus poſtquā illos accepit flagrantius pa
rentis munꝰ amauit. Sic ergo āgeli illius in
deum dilectio: partim ātiquior eſt ideis: que
dii dicūtur. Parti etiā Iunior Igitur amor
principium eſt ⁊ finis. Deoꝝ / primus atqꝫ nouiſ
ſimus.

Amor ante neceſſitatem
regnat. Cap. xi.

Ex ut queſtio ſecunda ſoluatur hic aū
neceſſitatē ideo regnare dicēdꝰ: qm di
uinus amor oibꝰ ex ſe natis ōdit originē. In
quo nulla neceſſitatis uiolentia ponitur. Nā
cū nihil ſupra ſe hēat nō coactꝰ / ſꝫ ſponte qō
libꝫ opatur. Mens aūt q illū ſeqtur ſerēte il
lo neceſſario pululat. Ille igitur amore ꝓdu
cit hec neceſſitate ꝓducitur. Ibi amoris hic
neceſſitatis icipit dñatio. Hec licet a ſumma
dei bonitate naſcatur / Ideoqꝫ ſit bona / Tū
qa extra diū ꝓceſſit / neceſſario ab infinita pa
rentis ꝑfectione degenerat. Nunqꝫ eni effe
ctꝰ / totā ſuſcipit cauſe bōitatē. In hac utiqꝫ
neceſſaria effectus / Tū ꝓceſſione tū etiā de
generatōe neceſſitatis ꝯſiſtit ipiū. ſꝫ. n. mēs
e ueſtigio genita ſuū ut diximus diligit aucto
rē. ubi regnū reſurgit amoris. Nā ⁊ illa amo
re in deū erigitur: ⁊ deus amore eā ad ſe ꝯuer
ſam illuminat. Deꝝ hic rurſus neceſſitatis po
tētia ſubrepit. Quippe cum lumē illud a deo
deſcendens nō tāta claritate recipiatur a mē
te natura ſua obſcura / quāta a deo tribuitur.
Cogitur eni ꝓ nature ſue capacitate recipe
Ideo uiolētia nature ſuſcipiētis fit lumen ob
ſcurius: huic neceſſitati amoris ſuccedit iteꝝ
principatus. Illa ſiquidē primo hoc dei fulgo
re accēſa / ardētius ī eū reflectitur ⁊ hac re qua
ſi ſcintilla luminis inſtigata totā expetit lu
minis plenitudinē. Hinc ⁊ ōs ꝓuidētie ſue be
nignitate ultra primū illud naturale lum / di
uinū quoqꝫ largitur. Atqꝫ ita ſibi inuicē alter
ne ſuccedit amoris neceſſitatiſqꝫ potentia.
Que quidē ſucceſſio i diuinis / nature origine
fit / In aliis tēporis interuallis. Ita tamē / ut
amor primus ſit omnium atqꝫ nouiſſimus. De
animo quoqꝫ ⁊ ceteris / que a deo fiunt / quo ad
duo hec imperia ſimiliter iudicandū. Iccirco
ſi abſolute loquamur / ātiquius eſt amoris quā
neceſſitatis imperium. Cum in deo illius. hui
us in rebus creatis poteſtas incipiat. Si de re
būs a deo creatis intelligamꝰ / neceſſitatis ty
rannis regnū ancedit amoris. Cū res ipſe pri
us neceſſitate ꝓcedāt atqꝫ degenerent ꝓcedē
do / quā ad patrem ſuū amore ſe uertant. Duo
hec imperia. Duobus hymnis cecinit Orpheꝰ
Neceſſitatis imperium ita in noctis hymno.

Grauis neceſſitas omnibus dominatur. Amo
ris aūt regnum ita in ueneris hymmo.

Tribꝰ fatis impas ⁊ generas oia
diuine Orpheus duo regna poſuit: Et ea inicē
compauit / prepoſuitqꝫ amorem neceſſitati cū
dixit illum tribus fatis in quibus conſiſtit ne
ceſſitas imperare.

Quo pacto regnante neceſſitate Saturnꝰ ca
ſtrauit celū. Iupiter uero ligauit Saturnū
Capitulum duodecimum.

Do autē pacto dominante neceſſitate
ſequentes dii parentes ſuos aut caſtrare aut li
gare hic ab agathone dicantur / ex dictis faci
le intelligimus. Non enim hec ita accipienda
ſunt / ut mens angeli deum ipſum. Sed munus
ſibi a deo tributum in ſe ipſa diuidat / ⁊ diſcer
pat. Satis paulo āte moſtrauimꝰ munera dei
in recipiente ſpiritu neceſſario a ſumma dei
ꝑfectione decidere. Quo fit ut fecūditas illa
nature in deo qdē integra. Sed in angelo cō
minuta / ⁊ quodāmodo mutilata merito caſtra
ta fuiſſe dicatur. Quod quidē regnante neceſ
ſitate cōtingere dicitur / quia neqꝫ dantis / ne
que accipiētis uoluntatē / Sꝫ ea neceſſitate /
qua effectus cauſe ſue equari non pōt / neceſſa
rio accidit. Sic enim Saturnus. i. angelꝰ ce
lium. i. ſummum deuꝫ caſtrare uidetur / Iupi
ter quoqꝫ ideſt anima mundi ligare Saturnuꝫ
i. uim ab angelo acceptam i ſeipſo nature ſue
defectu anguſtioribus limitibus coarctare.
Amplior eni ē illius / qꝫ huius potentia. Ideo
potētia / q ī illo expedita ꝓpter āplitudinē ⁊
ſoluta. In hoc ꝓpter āguſtiā ligata iā ⁊ coar
ctata cēſetur / obmicto qō aſtrologi opinātur
Planete Saturni malignitatē Iouis ꝯiunctī
one uel receptōe uel oppoſitione / aut aſpectu
ſextili aut trino ſepiſſime coherceri. Sed de
his hactenus ad qſtionē tertiā deſcēdamus.

Qui dii / quas artes hominibus largiātur.
Capitulum. xiii.

Rtes a diis ꝓpter amorem humano ge
neri traditas Agathō arbitratur. Re
gnandi ab Ioue. Sagiptandi. Diuinandi.
Medendi artem ab apolline. Fabricam erari
am a uulcano. Texendi artificium a minerua
A muſis deniqꝫ muſicam. Duodecim Zodia
ci ſignis numina preſunt duodeci. Arieti pal
las. Tauro uenus: Apollo geminis. Cancro /
mercurꝰ Leoni / iupiter. Virgini. ceres. Li
bre / uulcanus Scorpio / mars. Diana / ſagip
tario. Veſta / capricorno / Aquario / Iuno /
Piſcibus uero neptunnus. Ab hiis artes oēs
generi noſtro tradūtur. Signa illa in corpus
Numina: que illis preſunt i aiaꝫ uires ſuas ad
ſingulas artes infundūt. Ita Iupiter p Leo
nē hoiem ad gubernationē deoꝝ / ⁊ hoium. i.
ad res tā diuinas qꝫ hūanas preclare gerēdas
reddit aptiſſimū. Apollo p geminos naticinū
medicinā ⁊ arcꝰ idustriā exhibet pallas p arie
tē texendi peritiā. Vulcanus p librā erariā fa
bricā / ⁊ artes reliquas alii. Quia uero ꝓuidē
tie bnignitate ſua nobis munera magnifice lar
giūtur amore inſtigāte dicimꝰ elargiri. Pre
terea uelociſſima illa / ⁊ ordinatiſſima celoꝝ ꝯ
uerſione muſicaꝫ naſci ꝯſonantiā arbitramur /
atqꝫ orto circuloꝝ motibꝰ tones octo. Ex cū
ctis aūt nonū quendam ꝓduci ꝯcentū. Nouē ita
que celoꝝ ſonos a muſica ꝯcordia / muſas nouē
cognominamꝰ. Huius muſice rationes noſter
olim donatus ē aius. Cui enim eſt origo cele
ſtis / merito celeſtis innata dicitur harmonia /
Quā deinde uariis inſtrumentis ⁊ cātibus imi
tātur. Idqꝫ munus ſimiliter diuine ꝓuidētie
nobis eſt amore conceſſum. Hunc ergo nos ui
ri clariſſimi ōm / quia pulcherrimus ē amemꝰ
quia optimus imitemur / Quia beatiſſimus ue
neremur / ut ſua nobis clementia / ⁊ largitate
concedat pulchritudinis / bonitatis / beatitudi
nis ſue poſſeſſionem.

Introductio ad diſputationē de amore.
Oratio Sexta. Capitulum. primum.

Actenus Carolus Marſupinꝰ. Tōmas
aūt Bencꝰ. Socratis diligēs imitator
ad ſocraticoꝝ uerboꝝ cōmētationē libēti aio
et hilari uultū ſe ꝯtulit. Socrates inqt ūr gre
coꝝ oium ſapiētiſſimus oraculo Apollinis iudi
catus amandi artē preceteris ꝓfiteri ſolebat /
quaſi ob artis huiꝰ pitiaꝫ potiſſimū ⁊ Socrateſ
et alius quiuis eſſet ſapiētiſſimus iudicandus
Artē huiuſmodi nō ab Anaxagora. Damone.
Archelao phyſicis / non a ꝓdicochio ⁊ aſpaſia
rhetorice ꝓfeſſoribꝰ. Non a comio muſico / a
quibus multa didicerat / Sꝫ a Diotima fatidi
ca muliere diuio afflata ſpū ſe accepiſſe dicebat

Mea quidem sententia ut ostenderet sola diuinitatis inspiratiōe / quid uera pulchritudo sit: quid legiptimus amor / qua ratione amandū / homines intelligere posse. Tanta ē amatorie facultatis potentia. Tanta sublimitas / Ergo procul ab his celestibus epulis abeste / procul i quā abeste profani / q̄ terrenis obruti sordibꝰ / et bacho priapoqꝫ prorsus emancipati / amorē celeste munus / in terra porcorum ritu cenūqꝫ prosternitis: Uos autē ꝯuiue castissimi / ⁊ alii omnes diane ⁊ palladi ꝯsecrati / q animi purissimi libertate / perpetuoqꝫ mentis gaudio exultatis adeste feliciter / diuinaque mysteria Socrati a Diotima reuelata diligenter audite. Sꝫ ante quā Diotimaꝫ audiatis soluenda est ꝯtrouersia q̄dam inter eos qui de amore in superioribus tractauerunt / ⁊ eos: q tractaturi sunt orta. Superiores namqꝫ amorem pulchrū / bonū beatum / deum uocauerunt. Socrates ⁊ Diotima negant / atqꝫ illum inter pulchrum ⁊ turpe bonum ⁊ malum / beatum ⁊ miseꝝ / deum ⁊ hoiem medium collocant. Nos utramqꝫ sententiam licet alia ratione ueram existimamus.

Amor est medius inter pulchritudinem ⁊ cupidinem atqꝫ inter dm̄ ⁊ hominē. Cap. ii.

Ferro magnes lapis suam quamdam inserit qualitatē: qua ferrū magneti factū persimile ad hunc lapidem inclinatur. Inclinatio huiusmodi ꝓut a lapide orta / uergit in lapidem. Lapidea certe inclinatio dicitur / ꝓut in ferro ē / ⁊ ferrea ē pariter ⁊ lapidea Est. n. in ferri materia non pura illa quidē: Sed per qualitatē lapidis iā formata. Ideo utriusqꝫ retinet ꝓprietatē. Ignis etiam ut loquamur apertius qualitate sua. i. calore linum accendit. Linum caloris qualitate suspensum ad supernā ignis euolat regionem. Uolatum huiusmodi ꝓut ab igne excitus uergit ad ignē / igneum plane cognominamꝰ / ꝓut in lino est nō mero q̄dem. Sed iam ignito ab utriusque tā lini q̄ꝫ igni natura / lineum eque ac igneū dicimus Figura hoīs sepenumero ꝓpter bonitatē interiorē feliciter a deo ꝯcessam / aspectu pulcherrimā splendoris sui radiū p oculos intuētium trāsfundit i animū. Hac utiqꝫ scintilla tāquā hamo quodā tractus aīus properat ad trahētem. Hunc nos tractū qui ⁊ amor ē / qm̄ a pulchro bono / felici dependens in idē reflectitur pulchrum / bonū / beatū / deum Agathonis cetrorumqꝫ supioꝝ sententia nominare nō dubitamus. Quoniā uero in animo est per radii illius pulchri ꝑntiam iaꝫ accenso affectuꝫ inter pulchrū / ⁊ nō pulchrum mediū cogimur nominare. Q̄nquidē aīus / qui nullā adhuc pulchre rei suscipit imaginē / rē illā tāquā icognitā nō dum amat. Et qui totā possidet pulchritudinē amoris stimulis non uexatur. Quis enim / quē hēt affectat? Restat ut tunc ardenti flagret amore: qn̄ speciosum aliquod rei pulchre simulachrū nactus ea pregustatione ad plenā possessionē pulchritudinis instigatur. Cum igitur amantis aīus rem ipsam pulchrā partim hēat qdē / parti uero nō hēat / non iniuria partim pulcher est / partim nō pulcher / Atqꝫ ita amorē ex huiusmodi mixtione mediū quēdā affectum esse uolumus / inter pulchrū ⁊ nō pulchrū utriusqꝫ participem. Ob hanc utique rationē Diotima ut ad eam iā ueniamus amorē demonem apellauit. Quia sicut demones īter celestia ⁊ terrena sunt medii. Sic amor inter informitatem ⁊ formā mediū obtinet. Mediam hanc eiꝰ regionē inter informē formosāqꝫ naturam Iohānes in prima / ⁊ secunda eius oratione satis aperuit.

De speraꝝ aīs ⁊ Demonibus. Cap. iii.

Sed quomodo mediam plagā celū inter ⁊ terram demones hitēt / ex uerbis Diotime in conuiuio / Socratis in phedro / atqꝫ in philebo / Atheniensis hospitis in legibus ⁊ epinomi / Ita cognoscite. Uniuersam huius mūdi machinā aīa quadam regi atqꝫ moueri Plato existimat. Siquidē mūdi corpus totū quoddā corpus est / ex totis quatuor elementis cōpositū / cuius particule sunt omniū aiantiū corpora. Nam aīalis cuiusqꝫ corpusculum mundani corporis particula est. Neque ex toto ignis / aeris / aque / terre / elemēto. Sed hoꝝ elementoꝝ partibus quibusdā cōponitur. Quāto igitur totū parte pfectius est. Tāto mundi corpus perfectius est singuloꝝ animantiū corpore. Absurdum esset imperfectum quidem corpus habere aīam / perfectum uero / neqꝫ habere animam / neque uiuere. Quis enim adeo mente captus est / ut partem uiuere dicat / totum neget? Uiuit igitur totum mundi corpus Cū aīaliū corpora que partes illius sunt uiuāt Unā esse oportet totius aīam / sicut ⁊ una est materia / una ꝯstructio. Cū ergo duodeci sint mūdi spere: ut Platoni placet / Octo celi / ⁊ elemēta sub celo quatuor / atqꝫ duodecim hee spere discrete inuicē sint / specie / motibus ⁊ ꝓprietate diuerse duodecim / necesse est illis adesse aīas / specie / ⁊ uirtūte diuersas. Una igitur erit unius prime materie aīa. Duodecī circuloruꝫ / anime duodecim. Quis terram / aut aquam neget uiuere? que uitā aīalibus ex se genitis tribuūt / quod si feces iste mundi uiuunt. Uiuentiūqꝫ sunt plene. Cur nō aer: ⁊ ignis excellentiores mundi partes uiuant / uiuētiaqꝫ i se similiter hēant / celiqꝫ similiter? Sed aīalia illa celestia: que sydera sunt ⁊ terrena aquatiliaqꝫ uidemꝰ q̄dē / ignea uero ⁊ aerea nō uidemus. Quippe cum neqꝫ purū ignis aut aeris elemētū pspiciamus. Hoc autem interest: quod interra duo sunt aiantiū genera Bruta: ⁊ rationabilia / Similiterqꝫ in aqua Cum aqua corpore terre prestātior / nō minus q̄m terra cōpos esse debeat ratiōis. Globi uero decē supiores ꝓpter eoꝝ sublimitatē solis sunt rationabilibus exornati. Aīam mūdi. i. materie prime: ⁊ duodeci speraꝝ ⁊ sydeꝝ animas deos platonici nomināt / tāquā angelice mentis summiqꝫ dei pedissequas. Aīalia / que ignis etherei sub luna locati / aut puri aeris / aut nebulosi aeris aq̄ ꝓximi regionē habitāt / demones. Que terrā incolūt ratōnalia hoīes Dii etiā īmortales ⁊ īpatibiles sunt hoīes patibiles atqꝫ mortales sunt. Demones īmortales sunt quidē. Sed patibiles. Neqꝫ passiōes demonibꝰ corporis / Sed animi affectus quosdam attribuūt: quibus bonos hoīes amant quodāmodo malos oderunt: seqꝫ ipsos ꝓpius ⁊ ardētius rebus iferioribus precipue humanis gubernandis inmiscent. ii oms ex hoc officio boni uidentur. Esse uero alios quosdā malos demones platonici nō nulli / ⁊ christiani theologi uoluerunt / Sed de malis demonibus nulla ad p̄ns nobis est disputatio. Bonos autem nostri custodes ꝓprio noīe āgelos inferioris mūdi gubernatores / Dionysius areopagita / q̄ō a platonis mente minime discrepat uocare solet. Quin etiā quos deos ⁊ speraꝝ / sydeꝝqꝫ aīos Plato nūcupat āgl'os dei ministros dionysii more possumus apellare / quod etiā a platone ob eā causā nō dissentit: quia huiusmodi aīos ut idecimo legū apparet speraꝝ claustris haud quāquā pinde illigat / ut corporibus aīas terrenoꝝ. Sed tāta uirtute a deo summo donatos affirmat / ut dei uisiōe gaudere simul ualeāt / ⁊ sine ullo labore / aut solicitudine globos mundi pro patris sui uoluntate regere ⁊ mouere / hisqꝫ mouendis inferiora facile gubernare. Quare inter Platonē ⁊ Dionysium uerboꝝ potius est / quā sentētie discrepatio.

De septē Donis qui a deo hoibus p medios spiritus tribuuntur. Cap. iiii.

Rerū oium ideis / quas diuina mēs ꝯtinet sequētes dii / deoꝝ muneribus demones subseruire dicūtur A summo nāqꝫ ad imū oīa p media transeūt: Ita ut idee ille diuine mētis ꝯceptiones / p deos demōes / sua hoibus munera largiātur. Hoꝝ sūt precipua septē. Cōtēplationis acumē. Gubernādi potestas. Animositas. Claritas sensuum. Amoris ardor. Interpretandi subtilitas. Fecūditas generādi. Hoꝝ uim deus primo in se cōtinet. Deinde septē diis / q planetas septē mouent / angeli que a nobis uocantur / hoꝝ potētiā tribuit / ita ut singuli singula preceteris capiāt. Illi septem demonum ordinibus eis subseruientibus sigulis precipue singula exhibēt. Isti tradūt hominibus. Profecto deus hec aīs statim a se natis infundit hi ex orbe lacteo p cancrum labentes / i corpus celesti quodā / lucidoqꝫ corpore inuoluuntur. quo circundati terrenis corporibus i cludūtur. Ordo enim nature reqrit ut purissimus aīus in corpus hoc ipurissimum non priusquam medium quoddam ⁊ purum tegmen accepit decidere ualeat. Quod cum animo crassius sit / hoc autem corpore purius / ⁊ subtilius / ꝯmodissima a Platonicis indicatur aīe cum terreno corpore copula. hinc itaqꝫ fit ut plāetaꝝ anime nr̄is animis / Corpora uero corporibꝰ nr̄is septē illoꝝ muneꝝ uires a deo

uatis statim abinitio/atqꝫ assidue confirmēt
et roborent. Eidem officio presunt nature de
monum totidēꝫ inter celestes/⁊ hoies medie.
Contēplationis donum Saturnus/ꝑ saturni
os demones roborat Gubernandi/⁊ impandi
potentiam Juppiter Jonialiū demonū mini
sterio. Magnitudinē animi mars per demones
martiales. Sensuum/opinionisqꝫ claritatem
Unde uaticinium sequitur. Sol demonū sola
riū adiumēto. Amorē ꝑ uenereos Uen⁹ inspi
rat. ꝑsuaptiandi ⁊ interpretandi solertiā mer
curialibus intercedētibus mercurius adiuuat
Luna postremo lunaribus demonibus ꝯferenti
bus fouet generationis officiū. hoꝝ facultatē
licet hominibus cunctis impartiant. Illis ta
mē precipue. In quoꝝ cōceptione/⁊ ortu ex
celi dispositione possunt plurimū. Que quidē
licet infusa diuitus honesta sint/possunt tamē
in nobis quandoqꝫ ꝑpter abusum uideri defor
mia. quod est i gubernationis/Animositatis/
Amoris/Generationis usu perspicuū. Amo
ris instinctū ne longi⁹ digrediamur a deo sum
mo/⁊ a uenere/que dea dicitur/⁊ a demonib⁹
uenereis hūimus. Quoniam a deo descēdit de
us/qm a demonibus confirmatur/demon est a
pellandus. Qua propter iure apud Agathonē
deus apud Diotimā demon est dict⁹. Demon
inqꝫ uenereus.

De ordine Demonum Venereoꝝ/⁊ quomodo
iaculantur amorem. .Capitulum .v.

Emon aūt uenereus/triplex est amor.
Primus in uenere celesti a Platonicis
ponitur. In ipsa. s. angelice mentis intelligē
tia. Secūdus/in uulgari uenere. In ea uideli
cet potentia: quam hēt mundi aīa generandi.
Qui duo ꝑpterea demones apellantur quia
inter informitatem/⁊ formam sunt medii/ut
⁊ supra tetigimus/⁊ paulo post latius explica
bimus. Tertius/ordo demonū planetā uene
ris comitātium. Hoꝝ quoqꝫ. s. demonū uene
reoꝝ triplicē ordinē ponim⁹. Alii ignis/alii
purissimi aeris/alii crassioris/⁊ nebulosi aeris
elemēto sunt assignati oēsqꝫ a greco uocabulo/
Heros qđ amorē significat. Heroes. i. amato
rii noiantur. primi in eos hoies amoris aculeos
iaculātur/i qb⁹ bilis humor collericus/⁊ igne⁹
dn̄atur. Secūdi i eos/in qbus sanguis/humor
aere⁹. Tertii uero i eos. in quibus pituita ⁊
atra bilis/aque⁹ ⁊ terre⁹ īpat humor/Cupidi
nis autē sagiptis cuꝫ oēs homines/tuꝫ quatuor
maxime illoꝝ genera uulnerantur. Nam ani
mas Jouis/Phebi/Martis/Junonis. i. vene
ris pedisequas uulnerari potissimum Plato i
phedro significauit. Easqꝫ ab ipsis generatio
nis primordiis ad amorem pronas/eos summo
pere homines amare solere/q sub iisdēꝫ sint or
ti syderibus. Hinc Joniales Jonialib⁹ Mar
tialibus martiales/atqꝫ aliis similiter alii ue
hementer afficiuntur.

Quomodo capiamur amore. Cap. vi.

Uod de uno dicam exēplo de trib⁹ aliis
intelligite. Quicunque animus sub io
uis imperio in terrenum corpus delabi
tur certā quādā in ipso descensu sibi ꝯcipit ho
minis fabricandi figurā/Jouis astro conueni
entē. hanc i ethereo sui corpore tāquam opti
me affecto exprimit exactissimā. Si nactum
in terris semen fuerit similiter tēperatū. In
eo quoqꝫ tertiam figuram pingit prime secun
de simillimam. Sin contra/non ita ꝑsimilem.
Sepenumero accidit/ut duo qdā animi licet
diuersis temporum interuallis/Joue tamen
regnante descenderint. Alterqꝫ illoꝝ semen
in terra nactus idoneū corpus secūdū priores
ideas illas rectissime figurauerit. Alter uero
ꝑpter materie ineptitudinēꝫ/idem opus inco
hauerit quidē. Sed nō tāta ad sui exēplar fue
rit similitudine executus Corp⁹ illud isto for
mosius. Ambo sibi ꝑpter quādā nature simili
tudinem mutuo placent. Sed placet magis: q
inter eos formosior indicatur. Quo fit ut nō
formosissimos quosqꝫ: Sed suos. i. similiter
natos etiā si minus quā alii multi formosi sint
quilibet maxime diligāt/ꝑinde qui ut dixim⁹
eodē sub astro sunt orti ita se hn̄t/ut pulchri
oris eoꝝ simulachrum ꝑ oculos i alterius ani
mum manās Consimili cuidā simulachro tam
in corpore ethereo: qꝫ in animi penetralibus
ab ipsa generatōe formato ꝗdret ⁊ undiqꝫ ꝯso
net. Ita pulsat⁹ aiūs obuiū illud simulachrū
tāquā suū aliqd recognoscit/quod qdē tale ē
ꝑ uiribus quale ⁊ ipse iā olim intra se possidet

⁊ suo in corpore cum uellet effingere/minime
potuit illud suo iteriori ꝑtinus admouet. Et
siquid illi deest ad perfectaꝫ corporis Jonia
lis effigiem instaurat reformando/ipsum dein
de reformatum simulachrū tamqꝫ opus ꝓpriū
diligit. Hinc accidit ut amantes ita decipi
antur. ut formosiorem quam sit existiment.
Nam procedente tēpore amatum non in mera
ei⁹ imagine per sensus accepta ꝑspiciunt. Sꝫ
in simulachro iam ab anima/ad idee sue simili
tudinem reformato quod ipso corpore pulchri
us est intuētur. Desiderant insuꝑ corpus illō
unde primo manauit simulachrū intueri coti
die. Quāuis eni animus absente corpore illi
apud se cōseruet imaginem. Idque sibi ferme
sit satis. Spiritus tamen anime instrumētum
oculusqꝫ non seruant. Tria ꝑfecto in nobis
esse uidentur. Anima/Spiritus/atqꝫ Corpus
Anima ⁊ corpus natura longe inter se diuersa
spiritu medio copulantur q uapor qdā ē tenuis
sim⁹ ⁊ ꝑlucidus ꝑ cordis calorē ex subtilissima
parte sanguinis genitus. Inde ꝑ oia mbra dif
fusus aie uires accipit/⁊ trāsfudit in corpus.
Accipit iterū ꝑ organa sensuū corpoꝝ exter
noꝝ imagines/que in anima ꝑpterea figi non
possunt. Quia incorporea substātia: que cor
poribus prestātior est formari ab illis per ima
ginum susceptionem nō potest. Sed enim ani
ma utique spiritu presens imagines corpoꝝ i
eo tamquam in speculo relucentes facile inspi
cit/pꝫqꝫ illas corpora iudicat/atqꝫ hec cogni
tio sensus a platonicis dicitur. dum eas inspi
cit/similes illis imagines multo etiam purio
res sua ui concipit in se ipsa. huiusmodi ꝯcep
tionem/Imaginationem/phantasiamqꝫ noca
mus. hic ꝯcepte memoriter seruantur imagi
nes. Per has animi acies sepenumero incita
tur ad uniuersales rerum ideas/quas in se cō
tinet intuendas. Ideoqꝫ unum quendā hoiem
et sensu cernit/⁊ imaginatione cōcipit. Intel
lectu rationē/definitionemqꝫ hominibus omi
bus cōmunem ꝑ innatam illi hūanitatis ideam
cōmuniter cōtemplatur/⁊ que fuerint cōtem
plata conseruat. Animo igitur formosi hois
simulachrum conceptum semel apud se refor
matumque memoriter conseruanti satis esset
amatum quandoqꝫ uidisse Oculo tamen ⁊ spi
ritui que uelut specula pn̄te corpore imagi
nes capiūt/absente dimictūt. Perpetua for
mosi corporis pn̄tia opus est/ut eius illustra
tione continue lucescant/foueantur/⁊ oblec
tentur: Igitur ⁊ isti propter indigētiam suā
presentiam corporis exigunt/⁊ animus iis ut
plurimū obsecutus eandē cogitur affectare.

De amoris ortu. .Cap. .vii.

Ed iā ad Diotimā redeamus. Hec igi
tur cum amorem in demonum numerū
ob eas/quas enarrauimus causas retulisset.
eius hunc in modum originem Socrati demo
strauit. In ueneris natalibus discumbētibus
diis consilii filius porus potu nectaris ebrius
cū penia. In Jonis horto se miscuit: ex eo cō
gressu nat⁹ est amor. In ueneris natalib⁹. i.
quando mens angeli ⁊ mundi anima: quas ue
neres ea ratione: quam alias diximus nomina
uimus ex summa dei maiestate oriebātur. Dii
discumbebāt. i. Celius ⁊ Saturn⁹ ⁊ Jupiter
bonis ꝓpriis uescebantur. Nam cum in ange
lo intelligentia/⁊ in mundi anima uis generā
di: quas proprie ueneres geminas apellamus/
ꝓdibant in lucē. Jam erat summus ille deus
quēꝫ uocant celum. Essentia preterea ⁊ uita i
angelo: quos Saturnum uocamus/⁊ Jouem
atqꝫ etiam in mundi anima inerat supernoꝝ
cognitio ⁊ celestiū corpoꝝ agitatio: quos ite
rum Saturnū Jouemqꝫ uocamus. Porus ⁊
penia. affluentiam ⁊ egestatem significant. po
rus consilii filius. i. summi dei scintilla. De
us nēpe ꝯsilium ⁊ cōsilii fons apellatur/quia
ueritas omnium est ⁊ bonitas. Cuius splendo
re omne consilium uerum efficitur. Ad cuius
bonitatem omne tendit consilium. Jonis or
tū. angelice uite fecunditatem intelligit. In
quam cum descendit. porus. i. ille dei. s. radi
us penie. i. priori huius indigentie mixt⁹ cre
at amorem/principio angelus per deū est/⁊ ui
uit quo ad hec duo essentiam/⁊ uitam. Satur
nus ⁊ Jupiter nominatur. Habet insuꝑ intelli
gēdi potētiā quā esse uenerē arbitramur. Po
tētia huiusmodi sua natura informis ē ⁊ obscu
ra/nisi a deo illuminetur quēadmodum oculi
uis aū solis aduentū/hāc obscuritatē. peniaꝫ

defectũ esse putamus. Ceterum uis ea intel
ligendi naturali quodam instictu ad suum re
flexa parentem diuinum ab eo radium/ qui po
rus ē ⁊ affluentia suscipit. In quo ueluti semi
ne quodam/ rationes rerũ omnium icludũtur.
huius radii flammis naturalis ille instictus ac
cenditur/ hoc incendium hic ardor ex obscuri
tate priori ⁊ accēdēte scītilla exoriens amor
est ex inopia natus/ ⁊ affluentia. In orto Io
uis: i. sub umbra uite progenitus. Quippe cũ
post uite uigorem statī ardor ad intelligēduꝫ
exoriatur. Sꝫ cur ebrium nectare potum in
ducũt? quia ratione diuine uiuacitatis exube
rat. Cur partim diues/ partī egenꝰ est amor?
Quia neque quod perfecte possidemus/ neque
quo caremus omnino ardere solemꝰ. Cum eni
id querat quisque/ quo caret: qui totam rem
possidet/ quid ultra perquirat? Quin etiam
cum incognita nemo desideret/ necesse est ut
aliquo modo cognitum nobis anũ fuerit quod
amemus/ neque cognitum solum. Multa. n.
nota nobis odisse solemus. Sed ut tamquam
bonũ nobis/ ⁊ iocundum fuerit indicatũ/ neqꝫ
id ad flagrantem beniuolētiam satis esse uide
tur nisi facile conseq posse qȯ iocundũ fere cē
saimꝰ indicemꝰ. Quisquis igitur aliqd amat/
illum quidem re ipsa non dum integerrime po
ssidet. Animi tamen cogitatione idipsum co
gnoscit/ Iocundum iudicat cōsequi posse cō
fidit hec ipsa cognitio/ Iudicatio/ Spes/ qua
si presens aliqua absentis boni āticipatio est.
Non eni arderet nisi idipm̃ placeret/ neqꝫ pla
ceret/ nisi esset quodāmodo pregustatũ/ Ergo
cũ amātes parti qȯ optāt hr̄ant qdē/ parti ue
ro nō habeāt/ haud ab re ex indigētia quadā ⁊
afflūētia mixtus ē amor. Hac utiqꝫ ratiōe de
nꝰ illa supna p primā ipsius diuini radii gusta
tionē accensa amore fertur ad integrā totius
luminis plenitudinem. hoc nixu parenti effica
cius herēs plenissimo statim illius fulgore cor
ruscat. Rerumqꝫ rationes ille confuse/ que ī
radio/ quem porũ dicimus ante fuerant impli/
cate/ explicantur/ iam inpotentia illa ueneris
inherente/ ⁊ clarius distincte lucescunt. Quē
admodum uero se habet ad deum angelus/ ita
ad angelum/ deumque/ aīa/ mundi. Ea. n. ad
superna se flectens ab illis similiter ⁊ radium
accipit ⁊ accenditur/ gignitqꝫ amorem afflu/ē
tie inopieqꝫ pticipem. Hinc formis rerũ om
nium exornata ad earum exemplar celos mo
uet perque potentiam generandi similes illis
formas in elementorũ materia generat. Vene
rem hic geminam rursus aspicimus. Alteram
sane uiꝫ anime/ huius ad superna cognoscen/
da/ Alteram uero uiꝫ eiusdem inferiorũ pro
creatricē. Illa quidem non est anime ppria
Sed contemplationis angelice imitatio. hec
autem nature anime propria. Ideo quotiens
unam in anima uenerem ponimus uim eius pe
culiarem: ⁊ uenerem eius propriam intelligi
mus. Quotiēs duas/ alterā comunē cum ange
lo/ Alteram ipsius anime propriam. Sint igi
tur due ī anima ueneres. prima celestis/ secū
da uero uulgaris. Amorē habeant ambe. Ce
lestis ad diuinam pulchritudinem cogitandā/
Vulgaris ad eandem ī mundi materia generā
dam. Qualem eni uidet illa decorē taleꝫ uult
ista pro uiribus mundi machine tradere. Im
mo uero utraqꝫ fertur ad pulchritudinem ge
nerandam. Sed suo utraqꝫ modo/ celestis ue
rius intelligentia sua effingere in seipsa exac
tissimam supnorũ pulchritudinē nititur. Vul
garis diuinorũ seminum ubertate ↄceptā apo
se diuinitus pulchritudinē in mundi materia
parere: Amorem illum quandoqꝫ deum iccir
co uocamus/ qm̃ ad diuina dirigitur. Vt pla
rimũ demonē/ qm̃ inter inopiā copiāqꝫ est me
dius: Amorē alterũ semper demonē: qm̃ affec
tum aliquem ad corpus habere uidetur/ ⁊ ad in
feriorem mundi plagā esse proclinior. Quod
quidem a deo alienum est. Demonum nature
conueniens.

In omnibus animis duo sunt amores in no/
stris uero quinque. Capitulum. viii.

Gemine autē ueneres iste/ geminiqꝫ amo
res non solum in anima mundi. Verum
etiam in sperarũ/ syderũ/ demonum/ hominũqꝫ
animis insunt. Cumqꝫ anime omnes ad primā
illam competenti naturalis ordinis serie refe
rantur necesse est amores quoqꝫ omnium ad il
lius amorē ita referri ut aliquo modo ab illo
dependant. Propterea hos quidē simpliciter

demones. Illum uero magnũ demonem apel
lare Diotima consueuit. Qui per uniuersum
mundũ omnibus inminens torpere corda non
sinit. Sed passim suscitat adamādũ. In nobis
autem nō duo tantum. Sed qnque amores re/
periuntur. Duo quideꝫ extremi demones/ me
dii tres/ nō demones solummodo sed affectus/
profecto in hominis mente eternus est amor.
ad diuinam pulchtitudinem peruidendam/ cui
us gratia/ philosophie studia/ ⁊ iustitie/ pieta
tisqꝫ officia sequimur. Est etiam in generādi
potentia occultus quidam stimulus ad soboleꝫ
procreandam/ is qꝫ amor perpetuus est/ quo as
sidue incitamur/ vt superne pulchritudinis il
lius similitudinem in procreate prolis effigie
effingamus. Hi duo amores in nobis perpetui
duo sunt demones illi/ quos Plato nostris ais
semper adesse uaticinatur/ quorũ alter ad sup
na erigat/ alter deprimat ad inferna/ alter
calodemon. i. bonus demon sit/ alter caco
demon. i. malus sit demon. Re uera utrique
sunt boni quoniam tam sobolis procreatio/ qꝫ
indagatio ueritatis necessaria ⁊ honesta cense
tur: Verum secundus Ideo dictꝰ est malus/
quia propter abusum nostrum sepe nos turbat
et animum a precipuo eius bono/ quod ī uerita
tis speculatione cōsistit auertit maxime/ ⁊ ad
mysteria uiliora detorquet. Horum medium
amores ī nobis tres obtinent/ qui cũ non sint
in animo eque ut isti firmissimi. Sꝫ incipiant
crescāt/ decrescāt/ ⁊ desinant/ rectius motus
atque affectus qꝫ demones uocabuntur.
Horum unus equis interuallis ab utrisque di
stat extremis. Reliqui duo in partem alteru
tram iclinantur. porro cũ poris alicuius figu
ra ppter materie preparationem talis est ma
xime: qualem in eius idea diuina mens ↄtinet
tunc oculis obuia/ perque oculos in spiritum
penetrans animo euestigio placet/ cũ illis cō
sonet rationibus/ quas ueluti rei ipsius exem/
plaria tum nostra mens/ tum generandi poten
tia olim diuinitus accepta ↄseruat. Hinc tri/
plex ut diximus subrepit amor/ aut enim ad ↄ
templatiuam aut actiuam/ aut uoluptuosaꝫ ui
tam prompti/ ⁊ procliues geniti educati ue su
mus si ad contemplatiuam. Stati a forme cor
poralis aspectu ad spiritalis atqꝫ diuine consi
deratione erigimur. Si ad uoluptuosam subi
to a uisu ad concupiscentiam tangendi descen
dimus. Si ad actiuam atqꝫ moralem in sola il
la uidendi atqꝫ ↄuersandi oblectatione perse/
ueramus. Illi tam ingeniosi sunt ut altissime
pueherentur. Isti tā hebetes ut deprimātur ad
infima. Hi tamēqꝫ medii in media remanēt re
gione. Amor itaque omnis incipit ab aspectu
Sed ↄtēplatiui hominis amor ab aspectu ascen
dit in mentem. Voluptuosi ab aspectu descen
dit in tactum. Actiui remanet in aspectu. Il
lius amor ad suppremum demonem magis quā
ad ifimũ se cōuertit. Istius ad infimum potius
quā ad supremũ deflectitur: huius ab utroqꝫ ī
teruallis distat equalibus. Tres isti amores/
tria nomina sortiuntur. Contemplatiui hōis
amor/ diuinus. Actiui/ humanus. Voluptuosi
ferinus cognominatur.

Que passiones amantibus insunt/ ppter amo/
ris matrem. Capitulum Nonum.

Amorem esse demonē ex copia et inopia
genitum ⁊ quinque in species diuidi hac
tenus declarauimus/ quales aũt in amantibus
affectus ex huiusmodi amoris natura nascātur
Deinceps ex Diotime uerbis tractabimus.
Quoniam inquit amor in natalibus ueneris p
genitus ē/ uenerem sectatur ⁊ colit/ ac pulchri
desiderio capitur. Cum uenus ipsa pulcherri/
ma sit: Quia inopie filius est/ aridus est/ ⁊ ma
cilētus ⁊ squalidus. Nudis pedibꝰ humilis sine
domicilio/ sine stramentis ⁊ tegmine ullo ad
fores in uia sub diuo dormiens ac deniqꝫ semp
egenus. Quia copie filius est/ pulchris ac bo/
nis insidiatur. Virilis ē/ audax/ feroxqꝫ. vehe
mens/ callidus/ sagaxqꝫ uenator/ noua semp
machiamenta cōtexens/ prudentie studiosus/
facundus per omnē uitam philosophans. Incā
tator/ fascinatorqꝫ potēs/ ueneficus/ atqꝫ so
phista: Neque inmortalis omnino secundũ na
turam/ neque mortalis. Sed interdum eadem
die pululat/ atqꝫ uiuit quotiens exuberat: In
ter dũ deficit/ atque iterũ reuiuiscit ob patris
naturam. Quod uero aquisitum est subterfu/
git/ quo circa neque mēdicus est amor unquaꝫ
neque est opulentus. Quin etiam in medio la

pientie ⁊ inscitie ɔstituitur. Hec Diotima/ Nos ea q̃ breuissime poterimus / explanabimus. Hec licet omnibus insit amorum generibus. In tribus tamen mediis tanquam nobis manifestioribus clariora uidētur. In ueneris natalibus genitus uenerem sequitur. i. cum supernis illis spiritibus/ quos uocauimus uenerees genitus / hominum animos ad superna reducit/ ac pulchri desiderio capitur cum uenus ipsa pulcherima sit. i. animas accendit summe diuineque pulchritudinis desiderio cum ipse sit in illis spiritibus ortus / qui deo proximi dei decore summopere illustrantur / atque ad eosdem nos radios erigunt. Preterea cum uita omnium animantium atq̃ arborum ⁊ terre fertilitas in humore ⁊ calore cōsistat ad demostrandam amoris inopiam utrunque deesse illi tam humorem q̃ calorem diotima innuit. Cum aridum ⁊ macilentum dixit ⁊ squalidum. Quis enim ignoret arida ⁊ sicca esse illa: que deserit humor? Quis item pallorem dicat ⁊ squalorem aliunde q̃ sanguinei caloris defectu uenire? Quin etiam diuturno amore pallidi ⁊ macilenti mortales efficiuntur. Quippe ad duo simul opera uis nature ferme non sufficit. Animi amantis intentio in assidua amati cogitatione tota se uersat. Illic ⁊ naturalis complexionis uis omnis intenta est. Ideo neque cibus i stomacho perfecte coquitur. Quo fit ut maior pars i superfluas reliquias emictatur / Minor ⁊ ea quidē cruda trahatur ad iecur. Illic etiam eadem ratione male concoquitur. Ideo sanguis paucus / crudusque inde per uenas diffunditur / quare mēbra omnia inopia cruditateque alimenti extenuātur ⁊ pallent / preterea quocumque animi assidua fertur intētio illuc ⁊ spiritus qui anime / siue currus / siue instrumenti sunt / aduolant. Spiritus i corde ex subtilissima sanguinis parte creantur. In amati imaginem phantasie infixa ipsumque amatum amantis animus rapitur. Eodem trahuntur ⁊ spiritus. illuc euolātes assidue resoluuntur. Qua propter frequentissimo puri sanguinis fomite opus est ad comsumptos spiritus recreandos. Ubi subtiliores queque ⁊ lucidiores partes sanguinis quotidie in reficiē-

dis spiritibus exhalātur. propterea puro ⁊ claro sanguine resoluto maculosus / crassus / aridus restat ⁊ ater. Hinc exsiccatur corpus ⁊ squalet, hinc ⁊ melanconici amantes euadunt Ex sicco enim / crasso atroque sanguine melancolia. i. atra bilis efficitur. Que suis caput uaporibus opplet / cerebrum siccat / animam te tris horrendisque imaginibus / diu noctuq̃ sollicitare nō cessat / quod Lucretio philosopho epicureo propter amorem legimus accidisse. Qui amore primum: insania deinde uexatus: sibi tandem ipsi manus iniecit. Hec illis accidere consueuerunt: qui amore abusi quod contemplationis est / ad amplexus concupiscentiā transtulerunt. Uidendi enim desiderio facilius q̃ ⁊ uidendi ⁊ attractandi cupidinem toleramus. Que cum medici ueteres obseruassent amorem esse dixerunt passionem morbo melancolico proximam eamq̃ rasis medicus coitu. Ieiunio ebrietate de ambulatione curari precepit. Neq̃ solum tales amor homines reddit Uerumetiam quicunque natura sunt tales ad amorem procliuiores existunt. Tales autem sunt ii in quibus bilis / quam coleram uocant / uel atra bilis / quam melancoliam ceteris humoribꝰ preualet. Bilis calida ⁊ sicca est. Atra bilis sicca et frigida. Illa ignis hec terre locum in animantium corpore tenet. Aridi ergo melancolici ⁊ sicci ad terre similitudinē. Squalidi ⁊ pallentes coleri ad similitudinem ignis intelliguntur. Colerici propter ignei humoris impetum i amorem precipites perferuntur melācolici ob terrei humoris pigritiā tardiꝰ amāt. Uerū ꝑpter humoris ipsius stabilitatē / postquam illaqueati sunt diutissime pseuerāt merito igitur aridus ⁊ squalēs fingitur amor Cum homines / qui tales sunt preceteris amori soleant indulgere / Quod ex eo potissimum fieri arbitramur: quia collerici bilis incēdio exuruntur. Melancolici atre bilis corroduntur asperitate / quod aristoteles in septimo libro de moribus affirmauit. Molestus itaque humor semper angit utrosque. cogitque solamen aliquod maximum atque continuum / contra continuam humorum molestiam querere / Tal huiusmodi sunt musice amorisq̃ delitie. Nul-

lis enim aliis oblectamētis tam assidue operā impendere possumus q̃ musice uocumq̃ delinimētis / pulchritudinisque illecebris. Reliqui enim sensus cito replentur. Uisus autē aut auditus diutius uoculis ⁊ / pictura pascuntur inani. Neque solum horum sensuum firmiores sūt uoluptates. Uerum etiam humane cōplexioni cognatiores. Quid eniā humani corporis spiritibus conuenientiꝰ est / q̃ uoces hominum ⁊ figure? eorum presertim: qui non modo nature similitudine / sed etiā pulchritudinis gratia placent. Quamobrem collerici ⁊ melancolici homines tamquam unicum remedium ⁊ solamen molestissime ipsorum complexionis cantus ⁊ forme oblectamenta sectātur Ideoq̃ sunt ad ueneris illecebras proniores Et Socrates: quem Aristoteles melancolicū iudicauit ad amādi artem ut ipsemet profitebatur erat omnium propensissimus / Idemque de Sapho melancolica ut ipsa testatur possumꝰ iudicare. Nec non ⁊ maro noster quem collericū fuisse eius effigies indicat / quamuis pudicus fuit / tamen procliuior ad amandum. Nudis pedibus. Talem propterea. Diotima pinxit amorem / quoniā amator adeo in rebus amatoriis occupatus est / ut in ceteris uite officiis tam priuatis q̃ publicis non cautus quidem icedat ut decet / sed absq̃ ulla discriminū prouidentia. Temerariꝰ quocūq̃ feratur. Ideo in suis progressibus frequētia incurrit pericula / non aliter q̃ qui pedes suos corio non suffulciunt. Unde crebris sentibus ⁊ calculis offēdūtur. humilis grecū platonis uocabulū humi ⁊ p i fima uolās significat. Uidit enī sepenumero propter amoris abusum sine sensu uiuere amantes / ⁊ leuibus curis magna pere bona. hi sane amatis seipsos usq̃ adeo dedunt ut in eos penitus trāsire nitantur / Eosque tam uerbis q̃ gestibus in seipsis effingant . Frequentissima uero puerorum / ⁊ puellarum imitatione quis nō effeminetur? Quis puer / femina ue euaserit. sine domicilio / Humane cogitationis domicilium anima ipsa ē. Anime domicilium spiritus. Domicilium spiritus huius est corpus. Tres habitatores sunt. Tria sūt domicilia. Quisq̃ istorū

naturali amisso exulat domicilio. Nam cogitatio omnis non ad animi sui disciplinam / ⁊ trāquillitatē. Sz ad dilecti hōis se uertit obseqa / ⁊ aīa corporis sui deserit ministeriū. in amati corpus nititur transilire. Spiritus anime currus. dum alio properat animus / alio quoq̃ euolat exhalando: Propria itaque domo exit cogitatio / exit anima / exit ⁊ spiritus. primū exitum insania ⁊ inquietudo. secundum debilitas mortisque formido. Tertium trepidatio pauor / ⁊ suspirium comitatur. Quo circa propriis laribꝰ naturali sede optata quiete priuatus est amor. Sine stramentis ⁊ tegmine ullo Ubi enim quiescat: ⁊ quo tegatur non habet Cum enim res queque suam originem repetāt amoris igniculus a formosi corporis obiectu i appetitu amantis accensus / in corpus idem reuolare conatur. Quo quidem impetu / ⁊ appetitum ⁊ appetentem secum euehit euolando. O crudelem amantium sortem / O uitam omni morte miseriorem. nisi forsitan uester animus hac amoris uiolentia proprio ex corpore raptus negligat insuper amati figurā / atque i diuini splendoris edem / Ubi tandē quiescet Ubi explebitur / se recipiat. Quis item neget amorem. Sine tegmine nudumque uagari? Quis enim celet amorē / quē toruus / taurinus affixus ꝑdit intuitus / quem interceptꝰ sermo declarat. Rubor / pallorq̃ uultus / crebra suspiria / iactatio membrorū / perpetua querimonia / Importune laudationes / subita indignatio / Iactanctia / ꝓcacitas / petulantia / uana suspitio / ⁊ uilissima indicant ministeria. Sic in sole ⁊ igne calorē lux radii comitatur: Sic intimum amoris incendium externa sequuntur inditia. Ad fores dormit. fores animi oculi ⁊ aures esse uidentur. hinc enim multa in aīum aduehūtur / ⁊ animi affectꝰ ⁊ mores clarissime ꝑ oculos emicant. In figuris spectādis ⁊ uocibus audiendis amantes ut plurimum immorantur. Raro illorum mēs in seipsam se colligit Sepius ꝑ oculos / auresque uagatur. Idcirco ad fores dicuntur procumbere. Dicuntur ⁊ In uia iacere. Nam corporis species / uia quedam esse debet. per quam ad speciem incipiamus altiorem adscendere. Qui autem tur-

pibus libidinibus se prosternunt / aut etiā in as-
pectu ultra q̃ decet uersantur. In uia ipsa
restare uidentur / ad eius terminum minime ꝑ-
ficisci. Sub diuo. Merito. Vna enim in re pe-
nitus occupati nihil in rebus agendis ↄsiderāt
Itaq; casu uitam agētes omnibus fortune pe-
riculis / tamq̃ qui nudi sub diuo uitam ducūt
omnibus tēpestatibus sunt expositi. Propter
matris naturam semper egenus. Sane cum
prima origo amoris ab indigentia fuerit: ⁊
quod naturale est penitus extirpari non possit
Semper egenus / Semper sitibūdus est amor
Quamdiu enim deest ad cōsequendum aliqd /
flagrat estus amoris. Cum totum undiq; possi-
detur / cessante indigentia potius desinit ar-
dor / q̃ sine egestate perduret.

Que dotes amantiū propter amoris patrem.
Capitulum Decimum.

Et copia in amoris matrem sequitur / co-
piam uero patrem eius contraria. Que
uero contraria sint intellectis superioribus /
quiuis agnoscet. Supra descriptꝰ est simplex
Incautus uilis / Inermis horum hic cōtraria
inducuntur. Callidus enim dicitur. Venator
sagax / Machinator / Insidiator / prudētie stu-
diosus / philosophus / uirilis ⁊ audax / uehemēs
facundus / Magus atq; sophista. Idem amor /
qui ī ceteris negociis incuriosum ⁊ inertem fa-
cit amantem. In rebus amatoriis astutū red-
dit ⁊ callidum / qui miris modis amati gratiam
aucupetur / seu dolis implicet / seu captet obse-
quiis. siue eloquio mulceat / siue cātu deliniat
Idem furor / qui obsequio blandum fecerat.
Idem inq̃ furor arma ministrat. Indignanti-
bus aduersus amatum ferocitatem / pro eo pu-
gnantibꝰ securitatē roburq; inuictū. Amor
ut diximus ab aspectu ducit originem: Aspec-
tus inter mentem ⁊ tactū est medius / hinc sem-
ꝑ amātis distrahitur animus ⁊ sursum uicissim
deorsumq; iactatur. Interdum amplexus cu-
pido suboritur. Interdum uero pudicum cele-
stis pulchritudinis desideriū / ⁊ modo illa / mo-
do istud peruīcit / ⁊ ducit. In his qui honestis-
sime educati sunt / ⁊ ingenii pollent acumine
istud / in aliis illa sepius superat. Quicunque
ī feces corporis se prosternunt / merito aridi /
nūdi / humiles inermes / ⁊ inertes esse censen-
tur. Aridi / q̃a semꝑ esuriūt / implētur nūq̃.
Nudi quia tamq̃ temerarii omnibus subiecti
periculis / ⁊ tamq̃ impudentissimi / ⁊ inculti i-
fames habentur. Humiles quia nihil altum ni-
hil magnificum cogitant. Inermes quia flagi-
tiose succumbūt cupiditati. Inertes / quoniā
adeo hebetes sūt ut quo amor eos trahat / igno-
rent / ⁊ in uia restent / ad terminum non ꝑueni-
ant. Contrarii uero ↄtra uidentur affecti / nā
solidis animi bonis uescentes implentur magis
et tranquillius diligunt / pudorem seruāt / um-
bratilem corporis speciem negligunt atq; alti-
us eleuantur / ac uelut armis muniti / inanes a
se libidines fugant / ⁊ sensus rationi subiciūt.
Hi tamq̃ solertissimi omnium ⁊ prudentissimi
ita philosophantur / ut per corporum figuras
quasi quedam uestigia / siue odores prudentis-
sime gradiātur. Ex his sacrum animi numinū
q; decorē sagaciter inuestigēt / atq; ita prudē-
ter uenādo / quod cupiunt feliciter assequūtur
Tantū profecto munus amoris a patre ipsius
copia ꝑficiscitur. quoniā pulchritudinis radi-
us: qui ⁊ copia est ⁊ pater amoris. hanc habet
uim ut illuc unde uenerat reflectatur secumq;
trahat amantem / descendit autē a deo primū
Inq; angelū ⁊ aiam quasi uitreas materias trā-
siēs ⁊ ab aia in corpus eius susceptioni paratū
facile demanās ab eo ipso iunioris hominis cor-
pore / preserti ꝑ oculos animi fenestras lucidis-
simas emicat / aduolat ꝑ aerem ꝑtinus ⁊ senio-
ris oculos penetrans trāsfigit aiam / appetitū
eccendit / sauciam aiam / appetitūq; accensum
in medelā eius ⁊ refrigerium ducit / dumq; eō
rapit secum unde ipse descenderat / gradatim
quidem in corpus amati primum / in animā se-
cundo / tertio in angelum. postremo in deum /
primā splēdoris huiꝰ originē. Hec utilis uena-
tio / hoc felix amātiū aucupiū / hāc utiq; uena-
tionem apud Platonem in protagora Socra-
ti nostro familiaris quidā eius attribuit. Unde
nam inquit o Socrates? Arbitror equidem a
uenatione illa redire te ad quā honesta alcibia-
dis indoles prouocare te solet. Preterea So-
phistam amorē uocat ⁊ magū Sophistaq;. Pla-
to in sophiste dialogo ambitiosum ⁊ subdolum
definit disputatorē / q captiuncularū uersutiis
falsum pro uero nobis ostendit cogitq; eos / q
secum disputant sibimet ī sermonibus contra-
dicere: hoc tam amantes / q̃ amati quādoq; ꝑ-
petiuntur. Siquidem amantes amoris nebulis
occecati falsa sepe pro ueris accipiunt / dum di-
lectos / suos formosiores / acutiores / meliores
q̃ sint arbitrātur. Sibimetipsi ꝑpter amoris
uiolentiam contradicunt. Aliud enī ratio cō-
sulit / aliud concupiscentia sequitur. Consilia
sua ad amati imperium mutāt. sibi ipsi ut mo-
rem gerant aliis aduersantur / sepe etiam for-
mosi amatorum astutia inretiuntur ⁊ faciles
fiunt qui antea fuerant pertinaces. Sed cur
magnum putamus amorem? quia tota uis ma-
gice in amore consistit. Magice / opus est / at-
tractio rei unius ab alia ex quadā cognatione
nature. Mundi autem huius partes / ceu ani-
malis unius membra omnes ab uno auctore pē-
dentes / unius nature communione inuicem co-
pulantur / ideo sicut ī nobis cerebū pulmones /
cor / iecur / ⁊ reliqua membra a se inicē trahūt
aliquid seq; mutuo iuuant / ⁊ uno illorum ali-
quo patiente compatiuntur / ita ingentis huiꝰ
animalis membra. i. omnia mundi corpora con-
nexa similiter mutuant inuicem naturas / ⁊ mu-
tuantur / ex cōmuni cognatione communis in-
nascitur amor / ex amore cōmunis attractio.
Hec autem uera magica est / Sic ab orbis lune
concauitate propter nature cōgruitatem sur-
sum trahitur ignis / ab ignis concauitate aer.
A mūdi centro terra ad infima trahitur. A lo-
co etiam suo rapitur aqua / hic ⁊ magnes ferrū
et electrum paleas. Ignem sulphur / sol flores
multos ad se uertit ⁊ folia / luna aquas. Mars
uētos ciere solet / ⁊ herbe uarie uaria quoq; ad
se inuitant animantium genera. In rebus eti-
am humanis / trahit sua quemq; uoluptas. Ma-
gice igitur opera / nature opera sunt. Ars ue-
ro ministra. Ars enim ubi naturali cognatio-
ni deest aliquid / ꝑ uapores / numeros / figuras /
qualitates opportunis supplet temporibus quē-
admodum in agricultura natura segetes parit
ars preparat. hanc artem ueteres demonibus
attribuerunt. quia intelligunt qualis sit rerū
naturalium societas / quid cuiq; congruat /
quomodo concordia rerum sicubi desit instau-
retur. his non nulli uel nature similitudine
quadam amici, ut Zoroaster et Socrates / uel
cultu dilecti / ut Apollonius theaneus / ⁊ Por-
phirius fuisse traduntur. Ideo uel uigilātibꝰ
signa uoces / atq; portenta uel dormientibus
oracula ⁊ simulachra a demonibus contigisse
narrantur. Qui amicitia demonum magi eua-
sisse uidentur quemadmodum demones magi
sunt rerum ipsarum amicitiam cognoscentes /
et natura omnis ex amore mutuo maga cogno-
minatur. Quin etiam formosus quisq; teneris
nos fascinat oculis. Viri eos eloquentie uiri-
bꝰ ⁊ carminū modulis quasi quibusdā incātatio-
nibus deliniunt / sibiq; conciliant / cultu prete-
rea ⁊ muneribus nō aliter q̃ ueneficiis placāt
et capiunt. Quapropter nemini dubium est /
quin amor sit magus. Cum ⁊ tota uis magice ī
amore consistat / ⁊ amoris opus fascinationibꝰ
incantationibus / ueneficiis expleatur. Neq;
mortalis est omnino / neq; etiam inmortalis.
Non mortalis. quoniam duo amores ī nobis /
duo illi: quos dicimus demones insunt perpe-
tui. Non inmortalis: quoniam tres horum me-
dii mutantur cotidie crescunt / atq; decrescūt
Preterea in hominum appetitu a uite primor-
diis inextinguibilis innatus est feruor / qui ani-
mū quiescere non permictit / ac semper impel-
lit / ut ad certum aliquid studiose se applicet.
Diuersa hominū ingenia sūt / nec uoto uiuitur
uno. Vnde continuus ille concupiscentie fer-
uor / qui naturalis est amor / alios ad studia lit-
terarum. Ad musicam alios uel figuras / alios
ad honestatem morum / seu uitam religiosam.
Alios ad honores / non nullos ad pecunias cu-
mulandas / plerosq; ad uētris luxuriam / alios
impellit ad alia. Nec non eundem hominem in
diuersis etatibꝰ ad diuersa. Idem itaq; feruor
et inmortalis dicitur ⁊ mortalis. Inmortalis
quia nunq̃ extinguitur mutatq; materiam po-
tiusq̃ euanescat. Mortalis / quia nō ad idē sem-
per incumbit. Sed aut ex nature mutatione /
aut ex diuturna rei eiusdem frequentatione
orta sacietate noua requirit oblectamenta.
Et qui in re una ferme defecit / In alia quodā
modo reuiuiscit. Dicitur etiam ob eam causā

C. de Amore

Inmortalis/quod dilecta semel figura semper
amatur. quamdiu enim eadem in eodem homi
ne permanet/ in eo ipso diligitur. Cum uero
ab eo defluxerit nō amplius eadem in illo figu
ra est/ quam prius amabas. Nouā hanc non ar
des quidem/quia nec arseras ante/priorem ue
ro illam amare non desinis: hoc tamē interest
quod illam prius prospiciebas in alio. Iam ue
ro in teipso inspicis solum/ eademqȝ memoria
semper infixam semp⁊ amas/⁊ quotiens animi
oculis occurreritI totiens te urit amantem.
Ideo quotiēs illum nobis olim charissimū ha
bemus obuium/toties ɔmouemur/uel saliunt/
trepidāt ue precordia uel liquiescit iecur/ uel
tremunt oculi/ uariosqȝ trahit uultus aduer
so illo colores. Eius enim presentia latentem
mente figuram animi suggerit oculis/ac uelut
sopitos sub cineribꝰ flando suscitat ignes/hac
de causa amor dicitur Inmortalis. Sȝ hic
etiam ideo mortalis habetur/ quia licet mane
ant semper infixi pectore uultus/ non tamen
eque se mētis oculis offerunt/ quo circa ferue
re uicissim beniuolētia atqȝ referuere uidetur
Accedit ad hec/quod ⁊ ferinus ⁊ humanꝰ amor
sine indignatione esse nunqȝ potest. Quis illi
non indignetur/ qui ipsi abstulerit animum?
Ut enim pre ceteris grata libertas/ita seruitꝰ
onerosa. Itaqȝ formosos odis simul ⁊ amas/
odis tamqȝ fures ⁊ homicidas/ tamquam spe
cula celesti fulgore micantia/mirari cogeris/
et amare. Quid agas miser? Quo te uertas ne
scis heu perdite nescis/cuȝ tui hoc homicida es
se nolles/nolles etiam sine beato spectaculo ui
uere. Cum hoc esse nō potes/qui te perdit qui
enecat/sine hoc non potes uiuere/qui tam mi/
ris illecebris te tibi subripit/qui totum te sibi
uendicat. Hunc fugere cupis/ qui suis te flam
mis adurit/ huic etiam cupis herere/ ut ipsi te
poss[i]denti proximus tibi quoqȝ cohereas. Te
ipsum miser extra te queris/heresqȝ raptori
ut captum quandoqȝ te redimas. Amare qui
dem nolles insane/ quia emori nolles/ nolles
etiam non amare. Quippe qui celestium simu
lachro indicas seruiendum. Quapropter hac
alternatione uel fit/ut singulis ut ita dicā mo
mentis arescat amor/ ⁊ reuiuiscat. Ponitur
etiam a Diotima inter sapientiam ⁊ ignoranti
am mediꝰ/porro amor/que pulchra sunt sequi
tur Omnium pulcherrima sapientia est. Appe
tit igitur sapientiam. Qui sapiētiam appetit
eam omnino non possidet. Quis enim presen
tia querat? neqȝ etiā caret omnino. In eo eni
uno saltē est sapiens quod suam inscitiam reco
gnoscit/ qui uero ignorare se nescit/ tā res ip
sas/ qȝ suam ignorat inscitiam/ neqȝ scientiam
expetit/cuius esse se nescit expertem. Amor
igitur sapientie/ quia partim sapientia priua
tus est/partim est sapiēs/inter sapientiā igno
rantiāqȝ locatur: Hec inquit diotima est amo
ris conditio/ipsiꝰ autem pulchri idest suppre
me pulchritudinis natura est/ Ut delicatum
sit/perfectum/atqȝ beatum/delicatum in quā
tum sua quadam suauitate ad se allicit omniuȝ
appetitum: Perfectum/in quantum que ille
xit accedentia illustrat radiis suis ⁊ perficit.
Beatuȝ i quantū illustrata/ bonis implet eter
nis.

Que utilitas amoris ex eius definitione
Capitulum Undecimū

Ostēqȝ uero que sit amoris origo ⁊ qualis
ipse sit. Diotima enarrauit. Iam quor
sum tendat/ ⁊ adquid conducat hominibus ape
rit. Omnes quidem bona habere cupimus/ nec
habere solum/sed semper habere. Sigula uero
mortalium bona mutantur atqȝ deficiunt. Ac
cito cuncta uanescerent/nisi abeuntium loco
noua cotidie fierent. Ut ergo bona semper no
bis quoquomodo perdurent/pereuntia cupimꝰ
recreare. Generando recreatio fit. Hinc ina
tus est omnibus generationis instinctus. Ge/
neratio autem cum mortalia diuinis continua
tione similia reddat/ Munus est profecto diui
num. Diuinis utpote pulchris. Deformia con
traria sunt formosa similia ⁊ amica. Idcirco
generatio diuinum opus i eo/ quod pulchrum
ē pfecte/ ⁊ facile ɔsumatur/i contrario cōtra
Quapter generationis ille cōatus formosa
poscit ɔtraria refugit. Quid hominū amor sit
postulatis? ad quid conducat. Cupido genera
tionis in pulchro obseruandam uitam mortali
bus in rebus perpetuam hic hominum in terra
uiuentium amor est. hic nostri finis amoris:

Enimuero eo ipso i tempore: quo animalium
unum quodqȝ uiuere dicitur: Idemqȝ esse/ ut
a pueritia ad senectutem qȝuis idem dicatur/
numqȝ tamen in se eadem continet. Sed nouū
semper efficitur/ut Plato inquit ⁊ uetera exu
it secundum pilos. Carnē/ossa/ et sanguinem
et corpus penitus uniuersum. Neqȝ i corpore
solum/sed etiam i anima id contingit. Mores
consuetudines/opiniones/cupidines/uolupta
tes/ dolores/ atqȝ timores iugiter permutan
tur/nec aliquid ex istis idem/ ⁊ simile perseue
rat: priora quidem abolentur/noua succedunt
atqȝ adolescunt. Quin etiam/quod mirabiliꝰ
est/scientie quoqȝ non solum alie euanescunt/
alie surgunt/neqȝ semper secundum scientias
iidem sumus/Uerum etiam una queuis scienti
aꝝ ferme idem patitur. Meditatio enim ⁊ re
miniscētia/ qsi i pretereūtis sciētie resumptio
est. Obliuio namqȝ/sciētie exitꝰ esse uidetur/
Meditatio uero nouam semper memoriam abe
untis loco restituēs/scientiam seruat/ ut esse
eadem uideatur. hoc utiqȝ pacto qcunqȝ in ani
mo uel corpore mutabilia sunt/seruātur. Non
quia semper omnino eadem sint/ Hoc enim di
uinorum est proprium/ Sed quoniam quod ta
bescit/ ⁊ abit/nouum ⁊ simile sibi relinqt. Hoc
certe remedio mortalia inmortalibus reddun
tur similia. Est igitur in utraqȝ anime parte/
tum ea q ad cognitionem spectat/ tum ea qua
regitur corpus amor generationis innatus ad
uitam perpetuo ɔseruandam. Amor qui in hac
parte est ad corpus regendum accomodata/sta
tim ab initio nos impellet ad cibum potumqȝ
sumendum. Ut his alimentis generētur humo
res/quibus quod a corpore iugiter defluit re
summatur. Qua generatione nutritur corpus
⁊ crescit. Adulto corpore semen ipsum laces
sit/ ⁊ procreande sobolis libidinem prouocat.
Ut quod in seipso semper manere non potest/
reseruatum in prole sibi persimili maneat sem
piternuȝ. Amor etiam generationis parti ani
me cognoscenti tributus/efficit/ ut anima ue
ritatem/alimoniam propriam cōcupiscat/per
quam suo modo nutriatur ⁊ crescat/ ac siquid
per obliuionem animo excidit/ aut torpet pro
pter desidiam ⁊ incuriam recordationis ⁊ medi
tationis studio quasi regenerat/ reuocatqȝ in
mētem/quod per obliuionem perierat/uel tor
puerat per ignauiam. Adultum uero iam ani/
mum flagrantissima docendi atqȝ scribendi sti
mulat cupiditate: ut scientia uel in scriptis
uel i discipulorum animis generata/precepto
ris intelligentia/ ⁊ ueritas inter homines eter
na permaneat. Atqȝ ita amoris beneficio cuiꝰ
qȝ hominis tam corpus qȝ anima/ i rebus huma
nis post mortem semper superesse posse uidētur
Amor uterqȝ pulchra sectatur. Nempe q cor
pus regit atqȝ gubernat/ corpus proprium ex
epulis qȝ delicatissimis/ iocundissimis. ⁊ pul/
cherrimis alere concupiscit/ ⁊ prolem formo
sam cum speciosa femina generare/ ⁊ quid ad
animum pertinet eum ornatissimis gratissimis
qȝ disciplinis studet imbuere/ac scientiam sue
similimam scribendo ornato pulchroqȝ in sti
lo edere/ ⁊ docendo in animo quodam pulcher
rimo generare/puro inqȝ animo/acuto/ ⁊ opti
mo. Animū quidem ipsum nō cernimus. Ideo
neqȝ eius inspicimus pulchritudinem. Corpus
autem umbram animi/ imaginemqȝ uidemus.
Itaqȝ ex eius imagine suspicantes in corpore
formoso speciosum esse animum coniectamur.
Quamobrem formos homines libentius erudi
mus:

De duobus amoribus/ ⁊ quod anima nascitur
predita ueritate. Capitulum duodecimum

De amoris definitione satis iam diximꝰ/
nunc autem que apud Platonem sit ex
animi corporis ue fecunditate de amore distin
ctio declaremus. Omnium inquit hominuȝ pre
gnans ⁊ grauidum. Corpus est pregnans ⁊ ani
mus. Corpori semina suorum omniū ab initio
sunt inserta. Hinc statutis curriculis tempo
rum dentes erumpunt/ prodeunt pili. barba
profunditur. procreationis semina defluunt.
Si fecūdum corpus ē grauidumqȝ seminibus/
multo magis animus prestantior corpore uber
rimus est/ atqȝ suorum omnium ab initio semi
na possidet. Igitur moꝝ artiū/disciplinaꝝ ra
tiones iam diu sortitus ē aīus/ suosqȝ fetus i
de si recte colatur statutis temporibus promit
in lucem. Quod autem rationes suorum omni

um īgenitas habeat/ex appetitu eius īquisitio ne: Inuētione/Iudicio/Comparatione cognoscimus. Quis neget animum statim a tenera etate uera/bona. Hōesta. utilia exoptare? optat autem nullus incognita. Ergo insunt istorum alique etiam anteq; appetat in animo notiones per quas ceu formas rationesq; ipsorum/ea indicat appetenda. Idem ab inquisitione ⁊ inuentione probatur. si ī turba hominu; querat Socrates alcibiadem sitq; illum aliquando reperturus/necesse est Socratis menti aliquam alcibiadis inesse figuram/ut sciat quem hominum querat preceteris/ac repertū ī cetu multorum alcibiadem ab aliis discernere ualeat. Ita neq; indagaret ea quatuor animus/neq; aliquando inueniret/nisi haberet illorum. i. Veritatis/Bonitatis/Honestatis/utilitatis/aliquam notionē/per quā illa quereret inuenturus/ut quotiens repperit que inuestigauerat recognoscat/atq; ab eo⁊ discernat contrariis. Neq; solum ab appetitu indagatione. Inuētione/Sed etiam a Iudicio id probamus. Quicunque enim aliquē sibi amicū iudicat/uel inimicum/quid amicitia quidue maliuolentia sit nō ignorat. Quo nam igitur pacto multa uera uel falsa bona uel mala/ut solemus quotidie iudicaremus/⁊ recte iudicaremus nisi esset nobis ueritas quodāmodo/bonitasq; precognita? Quomodo rursus structure musice/picture ⁊ artium ceterarū opera/nec non inuenta philosophorum/multi etiam ī iis artibus non uersati probarent sepissime recte et reprobarent/nisi illarum rerum forma quedam esset/⁊ ratio illis a natura tributa. Comparatio quoq; idem nobis ostendit. Quicunq; enim/mel uino comparans alterum altero pronunptiat dulcius. Quis dulcis sit sapor agnoscit/⁊ qui Speusippum ⁊ Xenocratem conferens ad Platonem Xenocratem censet platonis similiorem/q; speusippum. Platonis figuram proculdubio nouit/Eodem modo cum e multis bonis aliud alio melius recte existimemus ⁊ maiori minori ue bonitatis participatione aliud alio melius deterius ue appareat/necesse est bonitatem nō ignorare. Preterea cū e multis diuersis philosophorū/aut etiam aliorum opinionibus/que ueri sit similior/⁊ probabilior/sepe optime iudicemus/oportet non deesse nobis aliquem ueritatis intuitum/ut q̄ sint illius similiora non nesciamus. Quapropter nō nulli ī adolescētia/aliqui etiā sine preceptore. plerique ex paucissimis doctrine rudimentis a preceptoribus demonstratis doctissimi euasisse traduntur. quod numq; nisi multum ut diximus iuuāte natura fieri potuisset. Hoc abunde Socrates phedoni/theteto Menoni/pueris demonstrauit/docuitq; posse pueros recte in singulis artibus respondere/si quis prudenter eos interroget: quippe cum a natura sint artium disciplinarumq; omniū rationibus prediti.

In anima est ueritatis lumen. C. xiii.

Vo autem modo huiusmodi sint in animo rationes apud Platonem uidetur ambiguum. Siquis eos libros sequatur/quos iunior scripsit Plato Phedrum. Menonē. ⁊ Phedonem/putabit forsitan ita ferme illas esse in animi substantia pictas tāquam in pariete figuras: quod in superioribus/sepe/⁊ ame ⁊ a uobis est tactū. Sic. n. ibi uidetur innuere. In Sexto autem De re. p. libro Diuinus ille uir totam rem aperit: Dicitq; lumen esse mentis ad intelligenda omnia eundem ipsum deum: a quo facta sunt omnia. Solem namq; ⁊ deum ita inuicem comparat/ut quemadmodum se habet sol ad oculos/ita ad mentes se deus habeat. Sol oculos generat/uimq; illis prestat uidendi. Que frustra esset ⁊ sempiternis obruta tenebris/nisi solis lumen adesset In quo ocu corpo⁊ pictū coloribus ⁊ figuris. neq; Solus corporū colores uidet atq; figuras/neq; aliud quicq; nisi lumen/oculus intuetur. Videtur tamen uaria intueri/quia lumen ipsi infusum uariis externorū corporum formulis ē ornatum. Hoc quidem lumē in corporibus reflexum oculus percipit. Ipsam uero in fonte suo lucem minime substinet. Eodem pacto deus animā procreat eiq; mentem/uim ad intelligendum largitur. que uacua esset atq; obscura nisi dei sibi lumen ad esset/in quo rerum omnium īspiciat rationes. Vnde per dei lumē intelligit atque ipsum diuinum dumtaxat lumen agnoscit Diuersa tamen uidetur agnoscere/quia sub diuersis rerum ideis ⁊ rationibus ipsam intelligit. Quando quis oculis uidens hominē/ī phātasia hominis imaginē fabricat/diutiusque in ea iudicanda reuoluitur/mentis sue aciem tollit ad hominis rationem in diuino lumine existentem suspiciendam. Inde scintilla in mente protinus emicat/ac reuera natura ipsa hominis itelligitur/atque de ceteris omnibus eodem pacto. Itaque per dei lumen omnia intelligimus. Ipsum uero purum lumē eiusque fontem hac in uita uidere nō possumus In hoc plane tota anime consistit fecunditas quod in eius penetralibus lux illa dei fulget eterna rerum omnium ratōnibus/ideisque plenissima. ad quam anima quotiens uult uite puritate/⁊ summa studii intentione conuertitur Conuersa scintillis emicat idearum.

C. de Amore

Vnde amor erga masculos/Vnde erga feminas. ·Capitulum. ·xiiii.

Ta pregnas hominum corpus ut Plato uult/pregnans ⁊ animus/⁊ ambo amoris incitamentis stimulantur ad partum. Cete⁊ alii uel propter naturam/uel propter educationem ad animi fetus sunt q; corporis aptiores. Alii ⁊ quidem plurimi contra. Illi celestem secuntur amor/Isti uulgarem. Illi natura idcirco mares ⁊ illos quidē iam pene adultos potius/q; feminas/aut pueros amant. Quoniam in eis magis admodum uiget mētis acumen. Quod ad disciplinam: quam illi generaturi sunt propter excellentiorem sui pulchritudinem est aptissimum. Alii contra/propter congressus uenerei uoluptatem ⁊ corporalis generationis effectum. Quoniam uero genitalis illa uis anime/utpote cognitionis expers sexuum nullum habet discrimen/natura tamen sua totiens incitatur ad generandum quotiens formosum corpus aliquod iudicamus. Contingit plerumque ut qui cum masculis conuersantur/quo genitalis partis stimulos sedent/illis se misceant. Vi presertim in quorum genesi uenus in signo masculino ⁊ cum saturno fuerit: uel in saturni finibus uel saturno opposita. Oportebat autem animaduertere genitalis partis illius incitamenta/non irritum hoc iacture opus/sed serendi ⁊ procreandi officium affectare atque a masculis ad feminas eam traducere: huius modi quodam errore nefarium scelus/illud exortum putamus: quod in legibus suis plato tamquam homicidii speciē acerrimme detestatur. Quippe non minus homicida censendus est qui hominem preripit nasciturum/q; qui natum tollit e medio. Audacior quidem qui presentem abrumpit uitam. Crudelior autem qui lucem inuidet nascituro/⁊ non dum natos suos filios enecat.

Supra corpus est anima. super animā angelus super angelum deus.

Capitulum. .xv.

Erum de gemina ubertate anime/geminisq; amoribus hactenus. Deinceps quibus gradibus Diotima Socratem ab infimis ad superna euehit disseramus: A corpore in animam/ab anima in agelum/Ab angelo reducit in deum. Hos quatuor rerum gradus in natura esse debere ita licet argumentari. Omne corpus ab alio quodam mouetur/mouere autem seipsum natura sua non potest Cum nec agere per se quicquam ualeat/Sed propter aie pñtiā se ipso moueri uidetur/⁊ propter animam uiuere/⁊ presente quidem anima se ipsum mouet. quodammodo. Absente uero ab alio dumtaxat mouetur/utpote quod hanc ex se ipso naturam non habeat. Sed anima proprie uim seipsam mouendi possideat. Nam cuicumque adest uim ad seipsum mouendum impertit: quod autem ipsa sui presentia impertit aliis. hoc ipsa multo prius magisque debet habere. Est igitur anima supra corpora utpote: que se ipsam secun

dum essentiam suam mouere queat / atque id circo super illa debeat esse : que non ex se ipsis sed aliorum presentia ut se moueāt assecūtur Cum dicimus se ipsa moueri animam / non trāsitiue / ut ita dixerim / quemadmodum a Platone accipi uoluit aristoteles / sed absolute uerbum illud proferimus / ut cum stare p se deum. Lucere solē p se. Calere ignem asseueramus. Non enim pars anime mouet / pars agitatur / sed tota ex se. i. sua natura mouetur. hoc est ab alio in aliud ratione discurrit / Ac nutritionis augmenti / generationis opera p interualla tempoꝝ / transigit. Tēporalis ista discursio ex se ipsa cōpetit anime. Quia quod super eam est / non aliis momentis alia / sed uno eternitatis punto simul intelligit omnia. Qua propter recte primus a Platone motus ⁊ primum temporis interuallū in anima ponitur. Unde ⁊ motus ⁊ tempus in corpora transeunt. Quīn uero ante motum statum esse necessarium est. Cum status sit motione perfectior supra rationem anime mobilem oportet stabilē aliquā intelligentiā repperiri : que secundum se totam intelligentia sit / ⁊ actu semper intelligentia. Anima enim nō se tota / neqꝫ semp / sed ex quadam sui parte / ⁊ quādoqꝫ intelligit / neqꝫ certam habet / sed ambiguam intelligendi uirtutē. Ut ergo / quod perfectius est. Illud : quod est impfectius ātecedat / supra mētem anime / que mobilis est / que pars : que intermissa / que dubia / ponēda est angeli mens stabilis / tota / continua / atqꝫ certissima / ut quemadmodum corpori ab alio agitato anima per se mota precedit. Ita anime per se agitate mēs stabilis per se precedat : Et queādmodum corpus per animā habet ut sese moueat / atqꝫ ideo non omnia corpora / sed animata / sponte sua moueri uidentur ? Ita anima per mentem habet quod semper intelligat. Si enim suapte natura anime intellectus inesset / omnibus etiaꝫ bestiarum competeret animabus / Quemadmodum sui ipsius agitandi potestas. Non igitur anime intellectus per se primoqꝫ competit. Quare eam antecedat oportet : quod per se primoqꝫ mentis est cōpos. huiusmodi angelus est animis excellentior Sed enim angeli mentem / rerum illud pricipium summumqꝫ bonū / quod in parmenide Plato ipsum unum uocat / necessario supereminet. Quippe super omnē rei composite multitudinē unum ipsum / Simplex debet esse natura. ab uno enim numerus / ⁊ a simplicibus ꝯpositio tota conflatur. Mens aūt illa licet imobilis sit / nō tm̄ unū ipsū purꝫ simplex existit. Intelligit eni se ipsam ubi diuersa iter sese quoquomō uidentur / Hec tria quod intelligit. quod itelligitur / Intellictio Alia enim ex ipsius ratio est / prout itelligit / prout intelligitur alia / alia item prout intellectio est. Habet preterea cognoscēdi potentiam ante cognitionis actum per se prorsus informem. cognoscendo formatur : que intelligēdo ueritas lumen cupit ⁊ capit : quo uidetur anteqꝫ intelligeret caruisse. habet quoqꝫ in se idearum omnium multitudinem. Cernis quā ta sit : qꝫ uaria in angelo multitudo / atqꝫ cōpositio ? Itaqꝫ ipsi purum unum ⁊ simplex preponere cogimur. Ipsi antem uni deo nihil possumus anteponere / quia uerum unum omnis multitudinis. Omnis cōpositionis est expers Quod si supra se quicqꝫ haberet / ab illo utiqꝫ fieret / quare ab eo dependens i hoc ipso ab eodem degenererarer / ut a causa omnis solet effectus. Ideoqꝫ nō unum iam esset ⁊ simplex / sed saltem ex duobus compositum. s. ex causę sue munere / pprio ue defectu. Ipsum itaqꝫ unum ut Plato uult ⁊ Dionysius areopagita confirmat / omnia supereminet : Excellentissimumque dei nomen unum ipsum ab utroque censetur. Huius sublimitatem. ratio quoque illa nobis ostendit : quod eminentissime cause donum esse debet amplissimū : uirtutisque sue prestātia se ad cuncta protendere. Unius munus per uniuersa se propagat. Nam non mēs solum una est / ⁊ anima quelibet una corpus quodlibet unum / sed etiam informis ipsa materies / rerumqꝫ priuatio una quodammodo dicitur. Nam unum silentium dicimus. Unam obscuritatem. Mortem unam. Mētis tamen ⁊ anime munera ad eam usque non extenduntur. Mens enim speciem artificiosam ordinēque largitur. Anima uitam prestat ⁊ motum / informis uero ⁊ prima mundi materia / rerumqꝫ priuatio speciei ⁊ uite est expers Ita ipsum unum mentem ⁊ animam antecedit Cum munus eius latius diffandatur / Eadem ratione mens animā uidetur excedere : Quia uita munus aīe nō oībus datur corporibꝫ. Omnibus tn̄ his speciem / ordinēqꝫ mens tribuit.

Que comparatio inter deum / angelum / animam / corpus. Capitulum. xvi.

Rgo a corpore in animam ab hac in angelum. Ab hoc in deum ascēdimus. Deus super eternitatem est. Angelus in eternitate est totus. Sane tam eius operatio qꝫ essentia stabilis permanet. Status autem eternitatis est proprius. anima partim in eternitate est / partim in tempore / Eius enim substantia eadem semper absqꝫ ulla incremēti aut decrementi mutatione perdurat. Operatio autem ut paulo ante mōstrauimus per temporis interualla discurrit. Corpus tempori omnino subiicitur. Nam ⁊ substantia eius mutatur / ⁊ operatio eius omnis temporis spatiū exigit. Igitur ipsum unum supra statum / motum ue existit. Angelus In statu. Anima in statu pariter atqꝫ motu. Corpꝰ solo in motu locatur Unum rursus super numerum / motum / locūqꝫ manet. Angelus in numero super motum ⁊ locum ponitur. Anima in numero motuqꝫ. Sed sup locum. corpus numero / motui / loco subiicitur. Siquidem ipsum unum / neqꝫ numerum ullum / aut cōpositionē partium habet. neque ullo pacto ab eo qd̄ ē mutatur neqꝫ loco clauditur ullo. Angelus numerum qdem habet partium uel formarum sed a motu locoque est liber. Anima partium habet / ⁊ affectuum multitudinem / ⁊ raciocinationis pgressione perturbationumqꝫ uarietate mutatur. Sed a loci limitibꝫ est exempta. Corpus autem his omnibus est obnoxium.

Que comparatio inter pulchritndines dei / angeli / anime / corporis. Cap. xvii.

Adem uero inter quatuor hec / ⁊ eorum formas est comparatio. Nempe corporis forma in multarum partium compositione consistit. Loco astringitur. Tempore labitur. Species animi temporis quidem uicissitudines patitur / ⁊ partium continet multitudinem. Sed a loci terminis est absoluta. Angeli uero species numerum habet solum a duobus aliis inmunis existit. Dei autē nihil istorum perpetitur. Corporis utiqꝫ formā uides. Uis ne animi quoqꝫ speciem intueri ? Detrahe corporali forme ipsius materie pondus / limitesqꝫ locorū. relinque cetera. Animi iam speciem habes. uis ⁊ angeli ? Deme obsecro non loci spatia solum. Sed tēporis quoqꝫ progressum. cōpositionē multiplicē retine / eā protinus nanc isceris. Cupis etiam dei pulchritudinem cernere ? Auferas i super multiplicem illam formarum compositionē / simplicem prorsus relinque formam / confestim dei speciem fueris consecutus. Uerum quid mihi tandem subtractis istis reliquū superērit An tu esse aliud qꝫ lucem pulchritudinem ducis ? Porro corporum omnium pulchritudo lumē illud est solis : quod uides tribus illis infectum. formarum multitudine. Nam multis id aspicis figuris coloribusqꝫ depictum. Loci spatio / temporali mutatione. Tolle sedem eius in materia ut preter locū reliqua duo retineat / huiusmodi psus est animi plchritudo. Tolle hinc tēporis si lubet mutationem / adde reliquū / lumen. Restat sine loco. sine motu clarissimū Sed omnibus insculptum rerum omnium rationibus. Id āgelus est. Id angeli pulchritudo Tolle postremo diuersarū illā numeꝝ ideaꝝ Unam simplicē ac merā relinque lucē. Instar lucis eius : q i globo solis ipso pmanet / p aerē non dispergitur. Iā dei pulchritudinē quodā modo ꝯprehēdis : que tantū saltē formas reliquas ancellit / quātū lux illa solis in se ipsa mera una in uiolata splendorē solis p nubilosum aera disiectum / diuisum. infectum / obscuratū exuperat. Fons itaque totius plchritudinis deus est. Fōs itaqꝫ totius amoris ē deus. Lumen preterea solis in aqua umbra quedā est ad clarius eiusdē lum in aere : Splendor in aere umbra similiter ad eiusdē in igne fulgorē / fulgor in igne / umbra ad lucē solis eodē ipso in sole fulgentē. Eadē est iter quatuor illas corporis / animi / angeli dei pulchritudines comparatio. Deus numquam ita decipitur / ut sue speciei umbram in angelo amet quidem :

propriam sui, ac veram negligat pulchritudinem. Neqz angelus usqzadeo capitur anime specie q̄ ipsius est umbra, ut sui umbra detentus figuram propriam deserat. Anima tamen nostra: quod summopere dolendū est. hec enim est totius nostre infelicitatis origo. Anima inqz sola ita corporalis forme blāditiis delinitur, ut propriam posthabeat speciem. Corporis vero formā que sue ūbra est sui ipsius oblita sectectur. Hinc crudelissimum illud apud Orpheum. Narcissi fatum. Hinc hominū miseranda calamitas. Narcissus quidem adolesc̄s. i. temerarii, ⁊ imperiti hominis animus. Sui vultum non aspicit propriam sui substantiam, ⁊ virtutem nequaquam animadvertit. Sed eius umbram in aqua ꝑsequitur ⁊ amplecti conatur. i. pulchritudinem in fragili corpore ⁊ instar aque fluenti q̄ ipsius animi umbra est admiratur. Suam quidem figuram deserit umbram numquam assequitur. Quoniam animus corpus sectando se negligit, ⁊ usu corporis non impletur nō. n. ipsum re vera appetit corpus. Sed sui ipsius speciem a corporali forma: que speciei sue imago est illect⁹: quemadmodum narcissus affectat. Cumqz id minime advertat, dum aliud quidem cupit aliud sequitur, desiderium suum explere nō potest. Ideo in lachrymas resolutus cōsumitur. i. animus ita extra se positus ⁊ delapsus in corpus perniciosis ꝑturbationibus cruciatur. Corporisqz īfectus sordibus, q̄ moritur. Cum iam corpus esse potiusqz animus videatur. Quam utique mortem ut Socrates devitaret. Diotima ipsum a corpore ad animum, ab hoc in angelum ab eo reduxit in deum.

Quomodo aīa a corporis pulchritudine ad dei pulchritudinem elevetur. Cap. xviii.

Site convive charissimi Diotimam fingite. Ita Socratē alloquentem. Nullum corpus o Socrates undiqz pulchrum. Nā aut hac ī parte formosum, illa deforme, aut hodie formosum, alias minime, aut ab alio pulchrum, ab alio turpe censetur. Ergo corporis pulchritudo turpitudinis contagione coinquinata, pura, vera, ⁊ prima pulchritudo esse nō potest. Quin etiam pulchritudinem turpem esse nemo aliquando suspicatur: quemadmodū neqz sapientiam esse insipientem. Corporum vero dispositionem quandoqz speciosam, quandoque turpem putamus. Eodemque tempore de illa alii aliter sentiunt. Non igitur prima ⁊ vera est in corporibus pulchritudo. Adde quod multa corpora, uno pulchritudinis vocātur cognomine. Una igitur est in corporibus multis pulchritudinis natura communis, per quam similiter pulchra denominantur. Unaqz vero naturam huiusmodi sicut in alio est. i. in materia: sic ab alio dependere putato. Quod enim in se ipso substentari non potest, multo minus a se ipso pendere. Numquid a materia dependebit? minime. Nihil enim deforme ⁊ imperfectum se ipsū ornare potest, atqz ꝑficere. Quod autē unum ē, ab uno debet oriri. Quapropter una multorū corporum pulchritudo ab uno aliquo in corporali p̄det artifice. Artifex unus omnium deus est: qui per angelos, atque animas pulchram quotidie reddit omnē mundi materiam. Propterea veram illam pulchritudinis rationem in deo eiusqz ministris, potiusqz ī mundi corpore repperiri putandum. Ad eam rursus his gradibus facile ut arbitror ascendes, o socrates. Si oculos tibi linceos natura dedisset mi Socrates, ut aspectu queslibet occurrentia penetrares formosissimum tibi illud extrinsecus alcibiadis tui corpus turpissimum videretur. Quantum est: quod amas amice? Superficies dum taxat, Immo color te rapit. Immo quedam reflexio luminum: ⁊ umbra levissima. Seu te vana imaginatio decipit, ita quod sompnias potius q̄z quod videas amas. Ceterum ne tibi videar penitus adversari, sit sane Alcibiades iste formosus. At enim quota parte formosus? omnibus profecto membris preter q̄z naso simo ⁊ elatioribus q̄z deceat superciliis. Hec tamē in phedro speciosa sunt. Sed crurū in eo crassitudo non placet. Decora hec apud charmidē nisi gracile te collū offenderet. Ita si hominesingulos observabis, nullum ex omni parte laudabis. Quicquid ubique rectum est, colliges, figuram apud te integram

gram ex observatione omnium fabricabis? ut absoluta humani generis pulchritudo: que ī multis reperitur sparsa corporibus in aīo tuo sit unius imaginis cogitatōe collecta. cuiusqz hoīs figurā parvipendes, o socrates si ad istam contuleris. Istam vero non tam corporum, q̄z animi tui beneficio possides. Itaqz istam poti⁹ quam tuus animus fabricavit, ⁊ animum ipsum eius artificem: q̄z exteriorem illam mancam dispersamqz amato. Quid autem in aīo amare te iubeo? animi pulchritudinē. Lux aūt ē pulchritudo corpoꝝ. Lux ē ⁊ animi pulchritudo, Lux animi veritas: quā solam amic⁹ tuus Plato ī votis suis a deo postulare videtur. Da mihi inquit, deus ut me⁹ aīus pulcher efficiatur ⁊ q̄ ad corpus attinent, Animi pulchritudinē nō impediāt, solum sapientē divitē putē. In his Plato declarat pulchritudinē animi, ī veritate sapientiaqz consistere. Eā a deo hoibus tribui. Veritas una ē ⁊ eadē nobis a deo tributa variis eius effectib⁹ variaꝝ virtutū cognomēta sortitur, ꝑut divina demōstrat sapiētia, quam a deo preceteris Plato poposcit, prout naturalia, sciētia. Ut humana, prudētia. ut equos facit, iustitia. Ut invictos, fortitudo, ut tranquillos, dicitur tēpantia. Ex his duo virtutum genera numerantur. Morales inqz virtutes ⁊ intellective illis prestātiores. Intellective sunt. Sapientia, Scientia, Prudētia, Morales, Iustitia, Fortitudo, ⁊ tēperantia. Morales ꝑpter opatiōes eaꝝ civiliaqz officia notiores sunt. Intellective ꝑpter recōditam veritatē occultiores. Preterea qui honestis moribus educatur utpote purior aliis facile ad intellectivas virtutes erigitur. Ideo pulchritudinem animi, que cōsistit in moribus primam ɔsiderare te iubeo, ut intelligas unam esse moꝝ omnium rationem, per quā similiter honesti vocantur. Unaz. s. vite purissime veritatem, q̄ iustitie, Fortitudinis, Temperātie actionibus, ad veram nos ꝑducit felicitatem. Unam igitur hanc veritatem: morum, lucēqz animi speciosissimā primū diligito. Scito qui etiam supra mores ad sapientie, scientie, prudentie lucidissimam veritatē te protinus adscensurum: si considerabis hec animo optimis moribus educato concedi atqz in eis normam moralis vite rectissimam contineri. Quāvis autē varias sapiētie, Scientie, Prudentieqz doctrinas centuearis. In cunctis tamen unicam esse veritatis lucem existimato, per quam omnes pulchre similiter apellantur. Eam tibi utpote supremaz animi pulchritudinē summopere amare precipio. Sed enim una hec in doctrinis plurimis veritas. prima omnium veritas ideo esse nequit. Quoniam in alio est, cum sit in multis distributa doctrinis. Quicquid autem iacet in alio ab alio certe depēdet neqz tamen veritas una a doctrinarum multitudine nascitur. Quod enim unū est, ab uno debet oriri. Quare oportet unam quandam esse super animam hominis sapientiam: que nō per diversas sit divisa doctrinis, Sed una sapientia sit a cuius unica veritate, Veritas hominum multiplex oriatur. Illam o Socrates unicam unice sapientie lucem, angeli pulchritudinem esse memento: que tibi sup animi speciem sit colenda. Ea ut in superioribus demostravimus corporum speciem antecellit, Quia neqz loco astringitur: neqz secundum materie partes dividitur: neqz corrūpitur. Antecellit ⁊ animi speciē: quia etterna est penitus: neqz temporali discursione movetur. Quoniam vero angeli lux in idearum compluriū serie micat, ac supra multitudinem omnem unitas sit oportet: que est numeri toti⁹ origo: necesse est eam ab uno rerum omnium principio: quod ipsum unum vocamus effluere. Ipsius itaque unius lux penitus simplicissima infinita pulchritudo est: quia nec materie sordibus inquinatur, ut corporis species, neqz ut animi forma temporali progressione mutatur, neque ut angeli species multitudine dissipatur. Omnis autem qualitas ab extraneo additamento secreta dicitur apud physicos infinita si ī se ipso sit calor frigore, ⁊ humore nō impeditus, materie pondere nō gravatus, calor dicitur infinitus, quia vis eius libera est, neqz ullis additionis limitibus coarctatur. Similiter lumen ab oī corpore librū infinitū: nā sine modo ac termino lucet, q̄ṫ natura lucet sua, q̄ā ab alio minime terminatur.

Itaqꝫ dei lux ⁊ pulchritudo/que mera est/ pre
stus ab aliis omnibus absoluta absque dubio infi
nita dicitur pulchritudo. Infinita uero pul/
chritudo/inmensum quoqꝫ requirit amorem.
Quapropter te obsecro Socrates ut certo
quodam modo ⁊ termino cetera diligas/deum
uero amore diligas infinito/ neque ullus diui
no modus adsit amori.

Quomodo deus amandus. . Cap. . xix.

Ec Diotima Socrati. Nos autem uiri
clarissimi non solum sine modo deum/
ut iubere Diotima fingitur. Sed deum solum
amabimus. Ita enim mens ad deum: ut ad so
lem acies oculorum. Oculus autem nō modo
lumen preceteris: sed ⁊ solum appetit lumen
Si corpora/si animos. Si angelos diligemus
non ista quidem: sed deum in istis amabimus.
In corporibus quidem dei umbrā. In animis
dei similitudinem. In angelis eiusdem imagi
nem/ Ita deum ad presens in omnibus dilige
mus/ut in deo tandem omnia diligamus. Nā
ita uiuentes eo proficiscemur/ ut ⁊ deum ⁊ in
deo omnia uideamus amemusqꝫ ⁊ ipsum/ ⁊ que
in ipso sunt omnia. Et quisquis hoc i tempore
sese deo charitate deuouerit se denique recup
abit in deo/ Nempe ad suam: per quam crea
tus est redibit ideam/ibi rursus/siquid ipsi de
fuerit reformabitur/idee sue perpetuo coherre
bit. Uerus autem homo ⁊ idea hominis idem.
Ideo qsqꝫ nostrū i terris a deo separatus n̄ ue
rus hō cū a sui idea sit forma qꝫdisiūctus adeā
nos diuinus amor/pietasqꝫ perducet/ cū hic di
scerpti simꝯ ⁊ mutilati/idee tūc nrē amādo cō
iuncti integri homines euademus/ut deum pri
mo in rebus coluisse uideamur/quo res deide i
deo colamus/ resqꝫ in deo/ ideo uenerari/ut
nos ipsos preceteris amplectamur ⁊ amādo de
um nos ipsos uideamur amasse.

Oratio Septima. . Cap. . primum.
Conclusio supradictoꝝ ⁊ opinio Guidonis
Caualcantis philosophi.

Ostremo Christophorus Marsupinus.
Uir humanissimus alcibiadis personam
gesturus iis ad me uerbis conuertitur. Gratu
lor equidem Marsili Iohānis tui familie plu
rimum: que iter multos ⁊ doctrina ⁊ rebus ge
stis clarissimos eqtes Guidonē philosophū
peperit de re. p. bene meritum/ ⁊ aculeis dia
lectice cunctis suo seculo precellentem: qui
hunc amorē Socraticum tam moribus qꝫ car
minibꝯ/imitatus breui quecumqꝫ a nobis sunt
dicta pstrinxit. phedrus enim amoris originē
tetigit ex chaos uisceribus emanantem. Pau
sanias iam natum amorem geminam diuisit in
specciem/ Celestem. s. ⁊ uulgarem Erixima/
cus eius aperuit amplitudinem dum cunctis in
rebus eum sic inesse monstraret i partes gemi
nas distributū. Aristophanes quid agat iu sin
gulis tam amplissimi dei presentia declarauit
ostēdēs p hūc fractos hoīes resarciri Agathon
quanta sit eius uirtus/ potentiaqꝫ tractauit/
cum ab eo solo beatos fieri homines disputaret
Socrates tandem a diotima edoctus summa/
tim quid sit amor ⁊ qualis/ūde ortus/quot ha
beat partes/ quorsum tendat/ ⁊ quantum uale
at explicauit Guido caualcātes philosophꝯ/
omnia hec artificiosissime uidetur carminibus
suis inseruisse. Quemadmoduꝫ solis radio spe
culum modo quodam percussum splēdet iteruꝫ/
et proxime sibi appositam lanam reflexione il
la splendoris inflammat. Ita ille partem aie:
quā obscurā phātasiā uocat/atqꝫ memoriā ceu
speculum/pulchritudinis ipsius/ solis locum
habentis simulachro tamqꝫ radio quodam per
oculos hausto censet ita pulsari/ ut ipsa sibi
ex illo alterū effingat simulachrum quasi simula
chri primi splēdorē. quo appetēdi uis n̄ aliter
qꝫ lana accendatur ⁊ amet. Addit amorē hūc
primum in appetitu sensus accensum a forma
corporis per oculos inspecta creari. Sed eam
ipsam formam non eo modo: quo in corporis
materia est. in phātasiam imprimi/ sed sine
materia . Itamē ut certi cuiusdam hominis
signato in loco/ ⁊ tempore positi sit imago.
Rursus imaginis huiusmodi speciem aliquam
statim in mente lucere: que nō amplius unius
cuiusdam humani corporis ut erat i phātasia
uideatur esse similitudo sed totius eque gene
ris humani ratio comunis ⁊ definitio. Itaqꝫ
sicut ex phātasie imagine a corpore sumpta/i
appetitu sensus/corpori dedito/ amor ad sen
sam pclinis exoritur/ Ita ex hac mētis specie

Co. de Amore

rationeqꝫ communi/tamquāzā corpore remotis
sima/amor alius i uoluntate nascitur a comer
tio corporis alienissimus. Illum i uoluptate
hunc in contemplatione locauit. Illum circa
particularem corporis unius formam reuolui
putat/ hunc circa uniuersalem totius humani
generis pulchritudinem/hos utique amores si
bi ipsis in homine repugnare/ ⁊ illum deorsum
ad ferinam ⁊ uoluptuosam depellere/hunc sur
sum ad angelicam uitam/contemplatiuamque
attollere/ hunc absqꝫ perturbatione uult esse
et i paucis repperiri. Illum multis passionibꝯ
anxium/ac plurimos occupare. Ideo istum pa
ucis uerbis absoluit/ in alterius passionibus
enarrandis prolixior. Quoniam uero eadem
apertissime/ que ⁊ uos in superioribus narraui
sti s hic explicat ea in presentia recensere opꝯ
esse nō censui. Uerum cognouisse sufficiat phi
losophum hunc aliquam chaos informitatem/
qualem supra uos posuistis i amoris procreati
one miscuisse/dum diceret obscuram phātasiā
illuminari/atqꝫ ex illius obscuritatis ⁊ huius
luminis mixtione/amorem originem ducere/
amorem preterea geminum illum celestem/at
que uulgarem/ quis in eius uerbis nō uideat?
originē quin etiam illius primam indiuinoruꝫ
secundam i coporum collocat pulchritudine.
Solem namque dei lucem Radium. corporum
formam intelligit/ finem postremo suum uult
eiusdem principiis respondere duꝫ aliosusque
ad formam corporis/alios usque ad dei speciē
amoris prouehit instigatio.

Socrates fuit uerus amator/ ⁊ cupidini simi/
lis. /Capitulum. . Secundum.

E amore hactenus/ Ad alcybiadem ⁊
Socratem ueniamus. Postquam conui
ue satis amantiū deum laudauerant/ reliquū
erat ut dei huius cultores legiptimi laudarē
tur/maxime omnium legiptime amasse Socra
tes ab omnibus perhibetur. Is cum per omnē
uitam palam sine ulla prorsus dissimulatione
in castris cupidinis militasset a nullis umquaꝫ
notatus est quasi minus honeste/quemquam di
lexerit. huic uite seueritas/ ⁊ alienoꝝ sce
lerum correptio frequens/multos/ ⁊ magnos
uiros/ut solet ueritas ifensos redideratt/Ani
tum/Melitum/Liconem presertim ciues in re
. p. potētissimos. Trhasimacum polium ⁊ Cal
liam oratores. Aristophanem preterea comi
cum acerrimum habuit insectatorem/Sed ne
que ciues illi in accusatione: qua socratem in
iudicium traxere in honestos amores inscripse
runt/neque oratores eius hostes tale quicquā
Socrati obiecere: neque Aristophanes Comi
cus licet alia multa ⁊ absurda i diōysius colli/
gat in Socratem maledicta. An censetis eum
si taꝫ feda se labe coiquinasset/ immo nisi fuis
set ab huius criminis suspitione remotissimus
Uenenosas talium detractorum linguas eua
surum fuisse? Nunquid optimi uiri illud in su
perioribus animaduertistis/quod dum Plalo
ipsum fingit amorem Socratis omnem pingit
effigiem/ac numinis illius figurā ex Socratis
persona describit/quasi uerus amor/ac Socra
tes similimi sint/atque ideo ille preceteris
uerus sit legiptimusqꝫ amator. Agite iaꝫ amo
ris picturam illam in animum reuocate. Uide
bitis i ea Socratem figuratum. Socratis per
sonam ante oculos ponite. Macilētū Aridū/
squalidumqꝫ uidebitis hominē. s. natura melā
colicum ut fertur atqꝫ hirsutum. Extenuatū
inedia. Incuria sordiduꝫ. Nudū preterea. i.
simplici ⁊ ueteri optum palliolo. Sine calceis
incedentem. Ita semꝑ solitū incedere Socra
tē apud Platonem phedrus ostendit. Humilē
perqꝫ infima uolantē. Humi semper socratis
defixus erat aspectus/ ut ait phedon/ loca in
super uilia frequentabat/aut enim in simonis
coriarii/aut i sculptoꝝ officinis obuersabatur
Rusticis ⁊ incōptis utebatur uocabulis/ quod
illi obiicit callicles in gorgia/ Adeo preterea
mitis/ ut multis lacessitus iniuriis/ sepe etiā
pulsatus ne commotꝯ quidē aīo fuisse tradatur
Sine domicilio. Interrogatus Socrates cu
ias esset/Mūdanus inquit. Ibi enim patria.
Ubi bonum: Sed neqꝫ huic ꝓprii lares/ neque
mollis lectus/neqꝫ delicatus uictꝯ neqꝫ preti
osa supellex. Ad fores inuia sub diuo dormiēs
hec aptū pectus ⁊ cor patens oibus i Socrate
nostro significāt/ Preterea quod ⁊ uisu delec
tabatur atque auditu. que fores animi sunt:
quod etiam securus ⁊ intrepidus incedebat/

Jacebatqꝫ etiam si opoꝛtuisset pallio obuolu
tus ubiqꝫ. Semper egenus. Quis nesciat So
cratē sculptoꝛis ⁊ obstetricis fuisse filium ? ⁊
usqꝫ in senectutem i sculpendis lapidibus ma
nu pꝛopꝛia uictum quesisse / nec habuisse um/
quam unde se satis ⁊ filios aleret. Hic ino
piam sue mentis passim confitebatur / Interro
gans omnes / nihil scire se predicans. Uirilis
erat enim / constantis animi inuicteque sentē
tie qui etiam archelaum macedonem ⁊ Scopā
cranonium : eurilocumque larisseum aspeꝛna/
tus est alto animo : cum ab eis missas pecunias
non acceperit / neqꝫ ipse ad eos uoluit profici
sci. Audax / Feroxqꝫ. Quanta / eius fuerit in
rebus bellicis foꝛtitudo / Alcybiades in conui
uio explicat copiosissime : cui Socrates cū in
potydea uicisset uictoꝛiā sponte dicitur cōces
sisse. Uehemēs Erat quippe ut recte Topirus
physionomus iudicauerat concitatissimus. Se
pe uero inter loquendum agente id oꝛationis
uehementia iactare digitos solebat / ⁊ crines
uellere. Facūdus. Huic rationes in utramqꝫ
paꝛtem ferme pares dum dissereret suppete/
bant Hic licet incomptis uerbis uteretur / ut
i nconuiuio alcybiades ait / magis tamen quā
themistocles ⁊ pericles / omnesqꝫ ceteri oꝛato
res audientium animos commouebat. Pul/
chris ⁊ bonis insidiatur. Insidiatum sibi semꝑ
fuisse Socratem alcybiades inquit / eoꝝ quip
pe : qui honesta indole pꝛediti uidebātur / amo
re captus eosdem rationibus suis ad philoso
phie studia Socrates capiebat. Callidus Sa
gaxqꝫ uenator. Socratem uenari solitum ex
coꝛpoꝛis foꝛma diuinam speciem In superiori
bus satis est dictum : ⁊ in pꝛothagora Plato
testatur. Machinatoꝛ multis modis ut indi
cant Platonis dialogi sophistas confutabat.
adolescētes exhoꝛtabatur / modestos uiros e
rudiebat. Pꝛudētie studiosus. Fuit enim tā
ta pꝛudentia / ⁊ i presagiendo tam perspicax :
ut quisquis contra eius consilium quicquam
auderet perderetur / quod in theage a Plato
ne narꝛatur / Per omnem uitam philosophans
hic in sua illa apud iudices defensione iudici/
bus edixit / ut si ea conditione eum moꝛte ab
soluerent / ut numquam postea philosopharetur /
se mori malle q̄ꝫ philosophari desinere.
Incantatoꝛ / fascinatoꝛ ueneficus atqꝫ sophi
sta. Nā alcybiades ait se magis socraticis uer
bisqꝫ marsie olympique excellentium musi
coꝝ melodia mulceri. Demonem uero illi fui
sse familiarem / ⁊ accusatores sui ⁊ amici testā
tur. Sophistam quoqꝫ Socratem aristopha/
nes comicus apellauit / atqꝫ etiam sui accusa
tores : Quippe cui equa esset hoꝛtandi ⁊ dehoꝛ
tandi facultas. Inter sapientiam ⁊ scientiam
medius. Cum omnes homines ignorantes sint
Inquit. Socrates Hoc ego tantum a cete
ris differo / quod meam ignorātiam non igno
ro cum alii pꝛoꝛsus ignorent. Ita erat inter
sapientiam ⁊ ignoꝛantiam medius : quia licet
res ipsas nesciret / suam tamen ignoꝛantiam
cognoscebat. Quas ob res Socratem amori
similimū / ideoqꝫ uerissimum amatoꝛem post
amoꝛē ipsum laudandum alcybiades iudicauit
Ut in eius laude intelligamus / Omnes : qui si
militer amāt esse laudatos. Que socratis lau
des sint hic audiuistis / ⁊ i Platonis uerbis al
cybiadis ore patent clarissime : quo etiam pac
to amabat Socrates cognoscere potest qui Di
otime doctrine meminerit. Ita enim amauit
Socrates / ut supꝛa Diotima docuit.

De amoꝛe ferino quod insanie species est.

Capitulum Tertium.

Eruꝫ interroget foꝛte quispiam. Quid
hominum generi socraticus amoꝛ iste cō
ducat. Cur tantis sit laudibus celebrandus /
quid obsit ꝯtrarius. Dicam equidem altius ali/
quāto exoꝛsus Plato noster furoꝛem i phedro
mentis alienationem definit / Alienationis au
tem duo genera tradit : Alteram ab humanis
moꝛbis : Alteram a deo pꝛouenire existimat.
Insaniā illam / Hanc diuinum furorem nuncu
pat. Insanie moꝛbo ifra hominis speciem homo
deiicitur : ⁊ ex homine brutuꝫ quodāmodo red
ditur. Insanie duo sunt genera. Unuꝫ cere/
bri Alteꝝ coꝛdis uitio nascitur. Cerebꝛum
sepe adusta bili : sepe sanguine adusto nō num
quaꝫ atra bili nimium occupatur. hinc demen
tes homines quādoque reddūtur : qui adusta bi
li uexantur / uel a nemine lacessiti uehementis
sime irascuntur / alte uociferātur / In obuios

Qui sanguine adusto laboꝛant effusos nimium
in risus pꝛorumpunt / pꝛeter omnium cōsuetu
dinem se iactant / mirabilia de se pollicentur /
cantu gestiunt / exultātqꝫ tripudio. Qui bili
pꝛemuntur atra / merēt pꝑpetuo : ipsi sibi som
nia fingunt / que uel pꝛesentia expauescant / uł
futura foꝛmident. Atqꝫ he q̄dem tres insanie
species cerebri fiunt defectu. Quando. n.
humoꝛes illi retinentur i coꝛde / angustiam ⁊
solicitudinem pariunt / nō dementiam. Tūc
uero amentiam quando caput oppꝛesserint :
ideo cerebꝛi uitio dicuntur contingere. Coꝛ
dis aūt moꝛbo eā pꝛopꝛie insaniā fieri aꝛbitra
mur / qua affliguntur hi qui ꝑdite amant. His
falso sacratissimum nomen amoꝛis tribuitur.
Uerum ne forte nimis cōtra multos sapere ui
deamur disputationis gratia / nos etiam nomi
ne ad istos utamur,

Amoꝛ uulgaris est fascinatio quedam.

Capitulum Quartum

Os autem aurium / ac mentis intētionē
dicendis accomodate. Sanguis in ado
lescentia subtilis est / clarus / calidus / atqꝫ dul
cis / pꝛocedēte enim etate subtilioꝛibus paꝛti
bus resolutis / fit crassioꝛ : pꝛopterea fit ⁊ ob
scurioꝛ. Nempe quod tenue rarumqꝫ est / purū
est / atqꝫ perlucidum. Contrarium uero ꝯtra/
cur calidus atque dulcis ? quia uita / ⁊ uiuen
di initium / ipsa. s. generatio in caloꝛe ⁊ humo
re ꝯsistit / ac semen pꝛima uiuentium genitura
calidum est / ⁊ humidum : natura talis in pueri
tia ⁊ adolescentia uiget. In sequentibus etati
bus paulatim in contrarias qualitates siccita
tem ⁊ frigiditatē necessario ꝑmutatur. Ideo
sanguis in adolescente subtilis est / clarus / cali
dꝰ, atqꝫ dulcis / q̄a subtilis / clarꝰ / q̄a recēs ca
lidꝰ atqꝫ humidus q̄a calidꝰ et hūidꝰ ē / ideo dul
cis eē uidetur. Dulcedo eni fit in calidi / ⁊ hūi
di mixtiōe. Quoꝛsū hec ? nempe / ut intelliga
tis spiritus in hac etate subtiles ⁊ claros esse /
calidos atqꝫ dulces. Hi enim cum a coꝛdis ca
loꝛe ex purioꝛi sanguine generentur / tales in
nobis sunt semꝑ / qualis est ⁊ sanguinis humor.
Quemadmodum uero spirituum uapoꝛ huius
modi creatuꝛ ex sanguine : ita ⁊ ipse similes si
bi radios ꝑ oculos quasi uitreas fenestras emic
tit. Atqꝫ etiam sicut coꝛ mundi sol suo circui
tu lumen / perqꝫ lumen uirtutes suas ad inferi
oꝛa demictit / sic coꝛpoꝛis nostri coꝛ / motu
suo quodam perpetuo ꝓximū sibi sanguinem
agitans ex eo spiritus in totum coꝛpus / perqꝫ
illos luminum scītillas / per membꝛa diffundit
quidem singula / per oculos autem maxime.
Ad altissimas quippe coꝛpoꝛis partes spiritus
maxime cum sit leuissimus euolat eiusqꝫ lumen
per oculos / cum ipsi perspicui sint / atqꝫ omniū
paꝛtium nitidissimi uberius emicat. Inesse ue
ro oculis ⁊ cerebꝛo lumen aliquod licet exiguū
aīalia multa que noctu uident testimonio esse
possunt / quorum i tenebꝛis coꝛuscant oculi.
Ac etiam siq̄s certo quodam modo oculi angu
lum digito pꝛesserit / contoꝛseritqꝫ / circulum
quēdam uidetur intra se lucidum intueri. Fer
tur ⁊ diuus augustus oculos adeo claros ⁊ niti
dos habuisse / ut cū acrius quemq̄ꝫ intueretur
cogeret eum quasi ad solis fulgoꝛem uultum
submictere. Tiberius quoqꝫ pꝛegrandibꝰ fuis
e oculis traditur / ⁊ qui quod mirum esset noc
tu etiam ⁊ in tenebris uiderēt / Sed ad bꝛeue ⁊
cū pꝛimum e somno patuissent. Deinde rursus
ehebescebant. Quod autē radius emissus ab ocu
lis uapoꝛē secū spiritalem trahat. ⁊ uapoꝛ iste
sanguinē : ex eo perspicimꝰ quod lippi ⁊ rubē
tes oculi spectantis proxime oculos radii sui
emissione cogūt moꝛbo simili laborare. Ubi ap
paret ⁊ radiū usqꝫ ad obuium illum pꝛotendi et
cum radio una uapoꝛē corrupti sanguinis ema
nare : cuius contagione oculus spectātis infici
tur. Scribit Aristoteles mulieres quādo san
guis mēstruus defluit intuitu suo speculum san
guineis guttis sepe fedare. Quod ex eo fieri
arbitroꝛ quia spiritus qui uapoꝛ sanguinis est /
Sanguis quidā tenuissimus uidetur esse adeo /
ut aspectum effugiat oculorū. Sed in speculi
superficie factus crassioꝛ clare perspicitur / hic
si in rariorem materiam aliquam ceu pānum /
aut lignum incidat Ideo non uidetur / quia in
superficie rei illius non restat. Sed penetrat.
Si in densā quidem / Sed asperam sicuti saxa
lateres / ⁊ similia / coꝛpoꝛis illius inequalitate
dissipatur / ⁊ frāgitur. Speculū autem ꝓpter
duritiem sistit i superficie spiritum / proꝛpter

equalitatem, lenitatemq; servat infractum, propter nitorem spiritus ipsius radium iuvat ⁊ auget propter frigiditatem rarissimam illius nebulam cogit in guttulas. Eadem ferme ratiõe quotiens hiantibus faucibus obnixe anhelam⁹ in vitrum, eius faciem tenuissimo quodam saliue rore cõspergimus, siquidem halitus a saliua euolans, in ea materia compressus relabitur in salinam. Ergo quid mirum si patefactus oculus ⁊ intentus ĩ aliquem radiorum suorum aculeos ĩ adstantis oculos iaculatur? Atq; etiam cũ aculeis istis, qui spirituũ vehicula sunt sanguineum vaporem illum, quem spiritum nũcupamus intẽdit. Hinc virulentus acule⁹ trãsuerberat oculos, cumq; a corde percutientis mictatur, hominis perculsi precordia, quasi regionem propriam repetit. cor vulnerat. Inq; eius duriori dorso hebescit, reditq; in sanguinem. Peregrinus hic sanguis a saucii hominis natura quodammodo alienus, sanguinem eius proprium inficit. Infectus sanguis egrotat. Hinc duplex sequitur fascinatio. Aspectus fetidi senis, ⁊ mulieris menstrua patientis puerum fascinat. Aspectus adolescẽtis fascinat seniorem. Quoniam vero senioris humor frigidus est atq; tardissimus, vix dorsum cordis attingit in puero, ⁊ ineptus ad transitum cor nisi propter infantiam sit mollissimum, paruz admodum ꝯmouet. Hec ideo levis fascinatio est illa vero grauissima, per quam iunior trãsfigit precordia senioris. Hoc illud est amici optimi de quo platonicus apuleius conqueritur. Causa inquit omnis, ⁊ origo presentis huius doloris, etiam medela ipsa ⁊ sal⁹ unica mihi tu te ipse es. Isti enim tui oculi per meos oculos ad intima delapsi precordia acerrimum meis medullis cõmouẽt incendiũ. Ergo miserere tua causa pereuntis. Ponite obsecro ãte oculos Phedrũ myrrinusium ⁊ thebanum illum ei⁹ amore captũ lysiã oratorẽ. Lysias ĩ phedri vultum ĩhiat. Phedrus in oculos lysie scintillas suorũ defigit oculorum, cumq; scintillis una transmictit ⁊ spiritum. Radius phedri, radio lysie facile copulatur, Spiritui quoq; facile iungitur spũs. Vapor huiusmodi a phedri corde genitus Lysie statim petit precordia, quorum hebetudine fit compactior, ⁊ ĩ priorem phedri relabitur sanguinẽ. Ita ut phedri sanguis, quod mirum est, iam ĩ corde sit lysie, hinc ad clamorem cõfestim prorumpit uterq;, lysias ad phedrũ. Cor meũ phedre charissima viscera: Phedrus ad Lysiã. O spiritus m̃us, o meus sãguis lysia. Sequitur phedrus lysiã, quia cor suum poscit humorem. Sectatur phedrum lysias q̃a sanguineus humor vas proprium postulat, suaz exigit sedem. Verum lysias phedrum sectatur ardentius. Facilius eñi cor sine minima humoris sui particula: q̃z humor ipse sine corde proprio vivit. Rivus fonte magis q̃z fons rivulo indiget. Igitur ut ferruz qualitate magnetis accepta, ad lapidẽ hũc trahitur quidẽ, lapidem vero nõ attrahit. Ita lysias phedrum magis q̃z phedrus lysiam sequitur. Cap. v.

Quam facile amore irretiamur.

AN potest dixerit quispiam tenuis radi⁹ leuissimus spiritus, pauculus sãguis phedri, tam cito, tam vehemẽter, tam perniciose totum lysiam inquinare? Hoc utiq; mirum nõ videbitur si ceteros morbos, qui cõtagione nascuntur considerabitis, si pruritum, si scabiem si lepram, pleuresim, pthisim. Disinteriã lippitudinem, epidimiam. Amatoria vero cõtagio facile fit, ⁊ grauissima omnium pestis euadit. Quippe spiritalis vapor ille sanguisq; ab adolescẽte seniori prorsus iniectus, quatuor hẽt ut supra diximus qualitates. Clarus ẽ, subtilis calidus, atq; dulcis, quia clarus, oculorũ ⁊ spirituum claritati in seniore maxime consonat blanditur, ⁊ allicit, quo fit ut auide ab illis hauriatur, q̃a subtilis, celerime conuolat in precordia: inde facilime p venas ⁊ arterias in corpus permanat universum. Quia calid⁹, vehemẽter agit, ⁊ movet ⁊ fortius senioris sanguinẽ inficit, eumq; in suam convertit naturã, quod Lucretius ita tetigit.

Hinc in te primum veneris dulcedinis in cor
Stillavit gutta, ⁊ successit frigida cura.

Preterea, q̃a dulcis fovet viscera quodãmodo pascit, atq; oblectat, hinc, fit ut tot⁹ viri sãguis ĩ iũuẽil⁹ sãguis naturã mutat⁹ Iunioris illi⁹ appetat corpus, quo suas venas inhabitet ⁊ recẽtis sanguinis humor, venas quoq; recẽtes ⁊ teneras illabatur, fit etiã ut voluptate simul ⁊ dolore eger iste tãgatur. Voluptate propter vaporis illius, ⁊ sãguinis claritatẽ, atq; dulcẽdinẽ illa siquidẽ allicit, hec oblectat. Dolore propter eius subtilitatem atq; calorem, illa quippe viscera dividit, ⁊ discerpit, iste homini quod suum est aufert, ⁊ ĩ alterius mutat naturam, per quam sane mutationem eum in se quiescere nõ permictit: sed ad eum semper a quo infectus ẽ trahit hoc ita Lucretius innuit

Idq; petit corpus mens unde est saucia amore
Namq; omnes plerũq; cadũt in vulnus: ⁊ illã
Emicat in partem sanguis unde icimur ictu.
Et si cominus est hostem ruber occupat humor

In his carminibus Lucretius non aliter vult sanguinem hominis oculorum radio vulnerati in vulnerantem prolabi, q̃z hominis gladio cesi sanguis prolabitur in cedentem. Huius ut ita dicam miraculi si rationem requiritis afferam. Vulnerat hector Patroclum, ac perimit, Patroclus hectorem inspicit vulnerãtem. Unde eius cogitatio iudicat ulciscendum, confestim ad vindictã bilis accenditur, ab ea sanguis inflammatur, ⁊ ad vulnus evestigio properat, tũ ut partem illam corporis foveat, tum etiã ad vindictam, eodem concurrunt, ⁊ spiritus ii, quia leves sũt, ad hectorem, usq; volantes in eum migrant, eius calore servantur ad temp⁹ puta ad horas septem, eo ipso in tempore si hector cadaveris vulnus, cominus intentus inspiciat vulnus cruorem versus hectorẽ eiicit: potest enim cruor versus hostem quodammodo effluere, tum q̃a non dum calor omnis extinctus est, non dum agitatio quievit interior, tum quia paulo ante ĩ eum concitus fuerat, tum deniq; quia sanguis spirit⁹ repetit suos, atq; etiam spiritus suum attrahunt sanguinem. Simili quodã pacto hominis amore saucii sanguinem festinare inferientem ⁊ Lucretius innuit et nos summopere comprobamus.

De miro quodam effectu vulgaris amoris. Capitulum Sextum.

Dicam ne Viri castissimi, quod sequitur an potius pretermictam? Dicam certe, postquam res ipsa postulat, ⁊ si dictu videtur absurdum. At quis turpia non turpiter dixerit. Tanta ꝓmutatio senioris hominis urgens ad iunioris similitudinem facit, ut iste totum sui corpus in illum transferre: ⁊ totum illius in se transfundere studeat, ut vel recẽs humor vasa recentia, vel vasa teneriora teneriorem consequantur humorem. Hinc multa inter se turpissime facere compelluntur. Cum, n. genitale semen a toto corpore defluat, solo hui⁹ iactu, vel tractu totũ corpus tradere se posse confidunt, ⁊ totum accipere. Id in se ipso philosoph⁹ epicureus ille presensit Lucreti⁹ amãtium omnium infelicissimus.

Sic igitur veneris qui telis accipit ictus.
Sive puer membris muliebribus hũc iaculatur
Seu mulier toto iactans de corpore amorẽ
Unde feritur, eo tendit gestitq; coire.
Et iacere humorẽ ĩ corpus de corpore ductũ
Affigunt auide corpus iunguntq; salivas
Oris: ⁊ inspirant pressantes dentibus ora
Nequicquam: q̃m nil inde abradere possunt
Nec penetrare ⁊ abire in corpus corpore toto
Nã facere interdum velle ⁊ certare videntur.
Usq; adeo cupide veneris compagibus herẽt.
Membra voluptatis dum vi labefacta liq̃scunt

Hec Lucretius epicureus: Quod etiã totum in se capere amatum amantes cupiant. Artemisia Mausolei regis carie uxor ostendit: que supra affectionis humane fidem virum suũ amavisse dicitur. Eiusq; defũcti corpus redegisse in pulverem ⁊ aque inditum ebibisse.

Vulgaris amor est sanguinis perturbatio Capitulum Septimum

ESse vero hanc ĩ sãguine passionem illud argumento est, quod estus huiusmodi alterna requie caret. Cõtinua vero febris aphysicis ĩ sanguine ponitur, que autem horas sex quieti relinquit ĩ pituita, que diem unum in bili: que duos in atre bilis humore. In sanguine igitur illam merito collocamus. In sanguine vz. melancolico, ut ĩ oratione Socratis audivistis, hunc sanguinis contagionis semper afflixio comitatur.

Quomodo amantes fiunt amati similes Capitulum Octauum

Ideo nemo uestrum miretur siquem amātem audiuerit amati sui/similitudinem aliquā uel figuram suo ī corpore contraxisse. Pregnantes sepe mulieres uinum quod auidissime cupiunt/uehemēter excogitant/uehemēs cogitatio/spiritus mouet interiores/atqꝫ in his excogitate rei pingit imaginem: Isti sanguinem mouēt similiter ⁊ ī mollissima fetus materia/uini imaginem exprimunt. Amator aūt ardentius/qꝫ pregnantes suas cupit delitias/uehemētius quoqꝫ ⁊ firmius cogitat. Quid mirum si usqꝫ adeo herētes ⁊ infixi pectore uult9 ab ipsa cogitatione purgantur in spiritu a spiritu statiꝫ in sanguine infigantur? Presertim cum in lysie uenis iam mollissimus sanguis phedri sit genitus ut facillime possit phedri uultus in sui ipsius sāguine relucere. Quōiā uero mēbra corporis singula ut quotidie arescunt: ita sumpto alimonie rore quotidie reuirescunt. Sequitur ut in dies corpus cuiusqꝫ hominis/quod sensum exaruit/paulatim reficiatur. Reficiuntur autem membra a sanguine ex uenarum riuulis emanāte. Ergo miraberis si certa similitudine pictus sanguis eandem mēbris impresserit. Ut lysias tandem phedro in nonullis uel coloribus/uel liniamentis/aut affectibus aut gestibus euasisse similis uideatur.

A quibus precipue irretiamur. Cap. viiii

Queret forsitā aliquis a quibus precipue et quo pacto illaqueētur ⁊ quomodo soluātur amantes. femi e profecto uiros facile capiunt/facilius autem ille: que masculā quandā indolem pre se ferunt: ⁊ tanto facili9 masculi quāto similiores sunt uiris qꝫ femine/⁊ sanguinē spiritumqꝫ habent lucidiorem/calidiorem/subtiliorem/qua in re amatoria cōsistit illaqueatio. Ex maribus autem illi uiros/seu mulieres uelocissime fascināt. qui sanguinei sunt potissimuꝫ: ⁊ quadam ex parte collerici oculos amplos habent/glaucos atqꝫ nitētes: precipue uero si casti uiuant neqꝫ p coitum claro humorum succo exhausto serenos uultus fedauerit Hec enim ad ipsas sagiptas proprie emictēdas que cur uulnerant/ut supra tetigimus requirū tur. Irretiuntur preterea cito quibus nascentibus uenus fuerit ī leōe/uel luna uenerem uehementer aspexerit/⁊ qui eadem complexione sunt prediti. flemmatici ī quibus dominatur pituita: numqꝫ. Melācolici/in quibus atra bilis/uix quidē captantur. Sed capti numqꝫ postea liberantur. Quando sanguineus deuincit sanguineum leue iugum est/suaue uinculum/similis namqꝫ complexio mutuum creat amorē: Huius preterea humoris suauitas spem ⁊ fiduciam prestat amanti. Quando collericus collericū intolerabilior seruitus. Uicissitudinē quidem nonnullā beniuolentie in his facit complexiōis similitudo. Sꝫ igne9 ille bilis humor crebra illos iracundia turbat. Quando sanguineus collericum/aut contra propter suauis simul/⁊ acris humoris conmixtionem alterna tio quedam prouenit iracūdie/⁊ gratie uoluptatis atqꝫ doloris. Cum sanguineus melācolicum ligat nodus perpetuus nō miserimus. Sāguinis quippe dulcedo melācolie amaritudinē tēperat. Cuꝫ uero collericus illaqueat melancolicum/pestis omnium pernitiosissima. acutissimus adolescētis humor seniorisque uiscera passim illabitur. Est mollis flamma medullas. Oritur infelix amator colera ad iracudiā cedesqꝫ prouocat. Melancolia ad merorem ⁊ perpetuā querimoniam. Iis sepe idem qui philidi. Dido ni. Lucretio/amoris est exitus. flegmaticus autem seu melancolicus adolescens ꝑpter sanguinis: ⁊ spirituū crassitudinē capit neminē.

Modus ilaqueationis. Capitulum. x.

Uo autē pacto fascinentur amātes satis supra dixisse uidēmur/si mō illud addam9 mortales tūc summopere fascinari/quādo frequentissimo intuitu aciem uisus ad aciem dirigentes/lumina iungunt luminibus/⁊ longum miseri ebibunt amorem. Huius profecto morbi ut museo placet causa omnis ⁊ origo ē oculus/ideo siquis nitore polleat oculorum/licet minus in reliquis mēbris compositus sit/sepius intuentes ea ratione qua diximus īsānire cōpellit. Qui contra dispositus est/ad moderatam quandam beniuolentiam inuitat potius qꝫ

ardorem. Reliquorum preter oculos mēbrorum concinnitas non cause uim ad egrotationem huiusmodi/sed occasionis ipulsam uidetur habere. Talis quippe compositio eminus prospicientem ut propius accedat hortatur/deinde cernentē cominus in ipsa sui cōsideratione diutissime detinet. Immorantem uero solus ipse ferit intuitus. Ad moderatum autem amorem illum diuinitatis participem. Dequo in hoc conuiuio ut plurimum disputatur/non oculus solus/ut causa Sed partium cūctarum concordia iocunditasqꝫ concurrit.

Curatio amoris. Capitulum. xi.

Actenus quomodo ⁊ a qbus irretiamur tractauimus. Restat ut quomodo soluamur paucis doceam9. Solutio uero duplex altera quidem nature/altera diligentie. Naturalis est que certis temporis iteruallis perficitur. Que non adhunc solum/sed ad omnes attinet morbos/siquidem in cute pruritus eatenus permanet/quatenus tabidi sanguinis fex in uenis/aut salsedo pituite uiget in membris. Defecato sanguine: ⁊ pituita demollita pruritus desinit: ⁊ fede cutis macule abolentur. Euacuationis tamen matura diligentia confert plurimum. Repentina euacuatio/uel fictio periculosissima iudicatur/Inquietudo quoqꝫ amantiū tam diu necessario perseuerat qꝫdiu infectio illa sanguinis per fascinationē in iecta uisceribus pmanēs graui cor premit cura. Uulnus alit uenis/cecis membra flammis adurit. a corde siquidem ī uenas/a uenis in membra fit trāsitus/hac deniqꝫ expurgata amantium. Immo uero amētium cessat inquietudo. Id longum ī omnibus requirit temporis spatium. In melancolicis uero longissimū Presertim si saturni influxu fuerint irrectiti adde ⁊ amarissimū/si saturno retrogrado/uel marti coniuncto/uel soli opposito mācippati sint. Egrotant illi ⁊ diutissime/in quorum natiuitate uenus in domo saturni fuerit: uel saturnum lunamqꝫ uehementer aspexerit. Addenda est naturali huic purgationi diligentissime artis industria. Cauendum in primis ne immatura euellere/uel amputare tētemus neque summo cum periculo discindamus: que tutius dissuere possumus/cōsuetudinis intermissio facienda. Summopere uero cauendum ne lumina oculorum luminibus coniungantur. Siquid in amati animo/uel corpore uitii est diligenter animo reuoluendum. Plurimis/uariis/grauibus negotiis animus applicādus/sepe minuendus sanguis est/uino utendum claro/non numquam etiam ebrietate/ut ueteri sanguine uacuato nouus sanguis accedat/nouus ⁊ spiritus. Exercitatione sepe ad sudorē usque uti prestat/per quam corporis meatus ad expurgationem faciendam aperiantur. Ea insuper omnia que physici ad cordis presidiū adhibent ⁊ cerebri alimentum prosunt quam plurimum. Sepe etiam coeundum Lucretius precipit/sed fugitare decet simulacbra ⁊ pabula amoris. Absterrere sibi/atqꝫ alio conuertere mentem. ⁊ iacere humorem coniectum in corpora queque. Nec retinere semen conuersum unius amore.

Quam noxius uulgaris amor. Cap. xii.

Ed ne diutius de insania loquentes insaniamus/sic breuibus cōcludamus. Insanie species quedam est anxia illa solicitudo: qua uulgares amantes diu nocteqꝫ uexātur: qui amore durante bilis incendio primum: deide atre bilis adustiōe afflicti/in furias igneque ruunt et quasi ceci quo precipitentur ignorant. qꝫ ꝑnitiosus adulterinus hic amor tam amatis qꝫ amātibus sit lysias thebanus ⁊ Socrates apud platonem in Phedro demostrant. Hoc itaque furore homo/in bestie naturam deuoluitur.

Quam utilis diuinus amor ⁊ de quattuor eius speciebus. Capitulum. .xiii.

Diuino autem furore super hominis naturam erigitur/⁊ in deum transit. Est autem furor diuinus illustratio rationalis aie ꝑ quā deus aiam a supis delapsā ad infera ab in

ad supera retrahit. Lapsus anime ab ipso uno
rerum omnium principio ad corpora / per qua
tuor gradus efficitur / per mētem / ratiōem /
opinionem atq; naturam. Nam cum in omni
rerum ordine sex gradus existant / quorū sum
mum tenet ipsum unum infimū corpus. media
uero sunt quatuor que prediximus: necesse ē
quicquid a primo ad ultimum labitur / quatuor
per media cadere. Ipsum unum rerum omniū
terminus ⁊ mensura cōfusionis ⁊ multitudinis
expers. mēs angelica multitudo quidem idea
rū. Sed stabilis ⁊ eterna. Ratio anime mul
titudo notiōum argumentationumq; mobilis
Sed ordinata. Opinio autē inordinata / ⁊ mo
bilis / imaginum multitudo sed substantia
punctisq; unita. cū anima ipsa / in qua est opi
nio / una substantia sit nullum occupans locū.
Natura. i. nutriendi uis ab anima ⁊ animalis
cōplexio similiter / nisi quod per corporis pūc
ta diffunditur. Corpus autem indeterminata
partium ⁊ accidentiū multitudo subiiecta mo
tui / ⁊ substantia punctis momentisq; diuisa.
Hec omnia respicit aīa nr̄a p hec dscēdit / p hec
⁊ ascendit. Ut enī ab ipso uno / quod omnium
principium est producitur / unitatem quandā
sortita est: que omnem essentiam eius uires
operationesq; unit: a qua ⁊ ad quā ita cetera
que in anima sunt se habent / sicut a centro ⁊
ad centrum circuli linee. Unit uero nō modo
anime partes inuicem ⁊ ad totā animam / Sed
animam totam ad ipsum unum rerum omnium
causam. Ut autem diuine mētis radio claret /
rerum omnium ideas per mentem actu stabili
cōtemplatur. Ut se ipsam respicit / rationes
rerum uniuersales cogitat: ⁊ a principiis ad cō
clusiones raciocinatione discurrit. Ut corpo
ra respicit / particulares rerum mobilium for
mas atq; imagines per sensus acceptas opinio
ne uolutat. Ut materiam attigit / natura ue
lut instrumento utitur / quo unit materiā / mo
uet / ⁊ format. Unde generationes / augmēta
⁊ eorū contraria proficiscuntur. Cernitis igi
tur ab uno: quod super eternitatem / in eter
nam multitudinem labitur. ab eternitate in
tempus / a tempore in locum / atq; materiam
Labitur / inquam quando ab ea puritate / qua
nata est longius corpus amplectēdo discedit.

Quibus gradibus diuini furores animam ex tollunt. Capitulum. xiiii.

Ua propter sicut per quatuor descēdit
gradus / per quatuor adscendat necesse
est. Furor autem diuinꝰ est / qui ad supera tol
lit / ut in eius definitione consistit. Quatuor
ergo diuini furoris sunt species. Primus qui
dem poeticus furor. Alter mysterialis. Ter
tius uaticinium. Amatorius affectus est quar
tus. Est autē poesis a musis / mysterium a dio
nysio Uaticiniū ab apolline. Amor a uenere
Redire quippe ad unum animus nequit / nisi ip
se unum efficiatur. Multa uero effectus est.
quia est lapsus in corpus in operationes uarias
distributus / ⁊ ad corporalium rerum multitu
dinem respicit infinitam. Ex quo partes eius
superiores pene obdormiunt Inferiores aliis
dominantur. Ille torpore. Iste perturbatio
ne afficiuntur. Totus autem animus discor
dia ⁊ incocinnitate repletur. poetico ergo fu
rore primum opus est: qui per musicos tonos
que torpent suscitet: per harmonicā suauita
tem que turbantur / mulceat: per diuersorum
denique consonantiam / dissonantem pellat di
scordiam ⁊ uarias partes animi temperet. Ne
que satis hoc est. Multitudo enim ad huc ⁊ di
uersitas restat i animo. Accedit ergo mysteri
um ad Dionysium pertinēs / quod expiationi
bꝰ / sacrisq; / ⁊ omni cultu diuino partiū oīum
intentionem in mentē / qua deus colitur diri
git. Unde cum singule animi partes ad unam
mētem redacte sint / iam totum quoddam unū
ex pluribus factus est aīus. Tertio uero ad
huc opus est furore / qui mentem ad unitatem
ipsā aīe caput reducat. hoc apollo p uaticiniū
efficit. Nā cū aīa supra mentē in unitatē sur
git / futura presagit. Demū cū aīa facta ē unū
Unum inq; quod in ipsa natura ⁊ essentia aīe
est / Restat ut illico in unum / quod est super es
sentiam. i. deum se reuocet. Hoc celestis illa
uenus p amorē. i. diuine pulchritudinis desi
deriū / boniq; ardorē explet. Primus itaq; fu
ror incōcinna ⁊ dissonātia temperat. Secundꝰ
tēperata unum totū ex partibus efficit. Ter
tius unum totum supra partes. Quartus in

C. de Amore

Unum / quod super essentiā ⁊ super totum est /
ducit. Plato In phedro mentem diuinis de
ditam / in anima hominis aurigam uocat. Uni
tatem anime / aurige caput. Rationem / opini
onemq; per naturalia discurrētem / equum bo
nū. Phātasiā confusam / appetitumq; sensuū
malū equum. Anime totius naturam / currū
quia motus suus tamquam orbicularis a se in
cipiens in se deniq; redit: dū sui ipsius naturā
animaduertit. Ubi cōsideratio eius ab anima
pfecta in eandem reuertitur. Alas animo tri
buit: per quas in sublime feratur / quarum alte
ram putamus indagationē illam esse / qua mēs
assidue ad ueritatē adnititur. Alteram boni
desiderium / quo nostra uoluntas semper affici
tur. He partes anime suum amictūt ordinē /
quando perturbante corpore confunduntur.
Primus itaq; furor. Bonū equum. i. rationē
opinionemq; a malo equo. i: a phātasia confu
sa ⁊ sensuum appetitu distinguit. Secūdus ma
lum equum bono bonum Aurige. i. menti subi
cit Tertius aurigam. In caput suum. i. in
unitatem mentis apicem dirigit. Postremus
caput aurige in caput rerum omnium uertit.
Ubi auriga beatus est. ⁊ ad presepe. i. ad diui
nam pulchritudinem: sistens equos. i. acco
modās omnes sibi subiectas anime partes. obii
cit illis ambrosiam ⁊ super ipsam nectar potan
dum. i. uisionem pulchritudinis ⁊ ex uisione
letitiam. Hec quatuor furorum opera sunt.
De quibus generatim i phedro disputat / Pro
prie uero de poetico furore in Ione. de ama
torio In cōuiuio. omnibus his furoribus occu
patum fuisse Orpheum libri eius testimonio es
se possunt. Amatorio maxime Saphon. Ana
creontem: ⁊ Socratem fuisse correptos acce
pimus.

Omnibus iis furoribus amor prestantior est. Capitulum. xv.

Omnium potētissimus / ⁊ prestantissimus
est amatorius. Potentissimus inquam
propterea quod omnes alii ipso necessario in
digent / neq; enim poesim / neq; mysteria neq;
uaticiniū sine ingenti studio flagranti pietate
⁊ sedulo diuinitatis cultu consequimur Studi
um uero / pietatē / cultum quid aliud dicimus
q; amorem? Igitur omnes amoris potentia cō
stant. Est etiā prestantissimus / quoniā adhūc
tamquam ad finem alii referuntur. hic autem
proxime deo: qui nos copulat / hos utiq; furo
res quator / totidem adulterini affectus falso
imitari uidentur. Poeticum quidem musica
ista uulgaris / que auribus dū taxat blāditur
Mysterialē / uana multorū hominū superstitio
Fatidicum / fallax peritie humane coniectio.
Amatorium / libidinis impetus. Uerus enim
amor nihil est aliud q; nixus quidam ad diuinā
pulchritudinē euolandi ab aspectu corporalis
pulchritudinis excitatus. Adulterinus autē
ab aspectu in tactum precipitatio.

Quam utilis amor Socraticus. C. xvi.

Ueritis qd amor Socraticus cōferat?
primo quidem ipsi Socrati plurimū ad
alas illas recuperandas / quibus in patriam re
uolet. Deide ciuitati sue magnopere ad hone
ste feliciterq; uiuendum. Ciuitatem profecto
nō lapides / sed homines faciunt / homines uero
a tenera etate quemadmodum arbores a tene
rioribus curandi sunt / ⁊ ad frugem optimam
dirigendi puerorum curam parentes habent ⁊
pedagogi. Adolescentes autem limites parē
tum ⁊ pedagogorū non prius transgrediuntur
q; iniqua uulgi consuetudine deprauētur.
Superiorem quippe uiuendi normam domi in
hibitam sequerentur / nisi ab ea improborum
hominū / eorū presertim / qui illis blandiuntur
usu / cōsuetudineq; deflecterētur. Quid ergo
Socrates faciet? Num permictet / ut flagitio
sorum cōtagione adolescentia / que future rei
. p. semē est / corrumpatur? At ubi patrie cha
ritas? Succurret itaque patrie Socrates. fi
liosq; illius / suos autem fratres a pernitie libe
rabit. Leges fortasse conscribet / quibus lasci
uos uiros ab adolescentum cōsuetudine segre
gabit. Sed nō omnes ligurgi / aut solones esse
possumus. Paucis legum condendarū datur
auctoritas / paucissimi legibus latis obtēperāt
Quid ergo? uim inferet / ⁊ manu iniiecta se
niores a Iuuentute depellet. At solus hercu
les cum monstris dicitur decertasse. Ceteris
piculosissima ē huiusmodi uiolētia. Forsitan
scelestos hoīes monebit / corripiet / obiurgabit

Ceterum perturbatus animus monentis uer
ba cōtēnit: ⁊ quod deterius est seuit in moni
torē: Qua de causa ab alio pugno ab alio cal
ce dum id tentaret pcussus est Socrates. Uni
ca restat Iuuentuti uia salutis. Socratis cō
suetudo. Huic ergo grecorum ille sapientissi
mus charitate deuictus sese miscet ubiqꝫ ⁊ ma
gna incedit adolescentum comitante caterua
Ita uerus amator / utpote pastor / agnorum
gregem: a falsorum amātium / ceu luporum uo
ragine / ac peste tutatur: Quoniā uero pares
cum paribus facilime congregantur / parem se
facit iunioribus puritate uite / Uerborꝝ simpli
citate / ludis / iocis / atqꝫ facetiis: Seqꝫ ex se
ne puerum facit. In primis ut pueros quan
doqꝫ reddat domestica ⁊ Iocunda familiarita
te seniles. Ad uoluptatem prona iuuentus so
la uoluptate tenetur / rigidos effugit precep
tores / hic nostre adolescētie tutor ad patrie
sue salutē rerum suarꝝ administratione neglec
ta iuniorum suscipit curam / eosqꝫ primum io
cunde cōsuetudinis captat suauitate. Ita illa
queatos monet. Deinde seuerius. Postremo
censura rigidiori castigat. hoc pacto phedonē
adolescentulum lupanari publico prostitutum
ab ea calamitate redemit: fecitqꝫ philosophū
Platonē poesi deditum coegit tragedias igni
tradere: ⁊ studia pretiosiora capessere. Xeno
phontem a uulgari luxu ad sapiētum traduxit
sobrietatem Eschinem / ⁊ aristippum ex pau
peribus diuites: Phedrum exoratore philoso
phum. Alcibiadem ex ignorante doctissimū
reddidit. Charmidē grauem fecit / ⁊ uerecun
dum. Theagem iustum / fortemqꝫ in re. p. ci
uem. Euthydemum / ac Mennonem a sophista
rum captiunculis ad ueram trāstulit sapientiā
Quo factum est ut nō tam Iocunda qꝫ utilis
fuerit socratis cōsuetudo / ac multo ardētius
ab adolescentibus / ut alcibiades ait dilectus
fuerit Socrates quem dilexerit.

Quomodo agende sunt gratie spiritui sancto
qui nos ad hāc disputationē illuminauit atqꝫ
accendit. .Capitulum. .xvii.

Am igitur Conuiue optimi quid amor
sit? Quis uerus amator? Que ue aman
tis utilitas ex uestra primum / ex mea deinde
disputatione feliciter comperisse uidemur.
Huius autem inuentionis felicissime causam
⁊ magistrum eundem ipsum amorem. qui ⁊ cō
pertus est fuisse / pculdubio existimate / Amo
re namqꝫ ut ita dixerim / inuēiendi amoris ac
censi amorem quesiuimus: ⁊ inuenimꝰ. Ut ei
dem inquisitionis ⁊ inuentionis pariter habēn
da sit gratia: O miram numinis huius magni
ficētiam / O incomparabilem amoris begnita
tem. Cetera siquidem numina uix tandem po
stqꝫ diu quesieris se parūper ostēdunt. Amor
etiam quesituris occurrit. Qua propter huic
multo magis qꝫ ceteris homines se debere fatē
tur. Sunt autem qui diuinam potentiam sepe
audeāt execrari scelerum nostrorum fulmina
tricem. Non nulli etiam sapientiam oderunt
nostrorum omnium exploratricem flagiorū.
Amorem uero diuinum bonorum omnium lar
gitorem non amare non possumus. Nos autē
amorem hunc adeo nobis propitium ea mēte
colemus / ut ueneremur. Sapientiam / ⁊ po
tentiam admiremur. Ut amore duce totum
ut ita loquar deum habeamus propitiū / ac to
tum amoris flagrantia diligentes toto etiam
deo amore perpetuo perfruamur.

·FINIS.

Impressum Florentie per Laurentium
·uenetum.

Amor:

Platonis Conuiuiū de Amore. A marsilio fi
cino translatum ad Laurentium Medicem Ui
rum Clarissimum.
Persone dialogi. Appollodorus. Familiares
apollodori. Glaucon. Aristodemus. Socra
tes. Agathon. Phedrus. Pausanias. Erixy
macus. Aristophanes. Diotima. Alcibiades

IDEOR mihi in his que pe
titis satis premeditatus esse.
Heri. n. cum domo ex phale
ro in urbem redirem / quidam
mihi notus a tergo me aspici
ens / eminus uocauit / ⁊ inter uocādum iocatꝰ.
O phaleree inquit appollodore / cur nō expec
tas? Ego autem expectaui. Tum ille. Quere
bam te modo / audire cupiens qui de amore ser
mones habiti sunt i ea cena / ad quam Agathon
Socrates / alcibiades / nonnulliqꝫ alii cōuene
runt. Rettulit quidē mihi ⁊ alius quidam qui
a phenice philippi filio audiuerat. Addiditqꝫ
te scire. Uerum nihil certi: ea de re afferre po
terat. Quare tu mihi referas. Tua. n. inter
est sermones amici tui narrare. Id autem pri
mum dicas. Ipse affuisti cum disputarēt / An
nō? Reuera inquā certi nihil rettulisse tibi il
le uidetur / siquidem conuenisse illos inuicem
nuper existimas. ut ego interesse potuerim.
Existimabam equidem inqt ille: Tū ego. Un
de nam istud audieras uel cōiiectabas? Nescis
o glaucon multis iam annis huc Agathonē nō
accessisse? Ex eo uero tempore quo cū Socra
te uersari assidue cepi. eiusqꝫ tū dicta tum fac
ta diligentius obseruare / non dū tres anni flu
xere. Antea uero quocunqꝫ contingebat ob
errans / existimansqꝫ aliquid agere / omnium
miserrimus eram / pinde ac tu nunc / qui quod
libet aliud agendum censes potius qꝫ philoso
phandum. Ne mordeas inquit ille / sed quo in
tempore / cōuiuium celebratum ē / enarra. Ac
hec inquam. Dum pueri ad huc essemus / in pri
mo tragedie certamine / uictoriam reportauit
Agathon. Sequenti autem die post palmam sa
craqꝫ uictorie gratia celebrata parato conui
uio disputatio istituta fuit: Glaucon / Longū
certe id tempus est. Sed que tibi narrauit?

Nunquid ipse Socrates? Appollodorus. Nō
per Iouem. immo idem qui ⁊ phenici Aristo
demus quidam cydatheneus. qui exiguo corpo
re erat / ⁊ nudis semp pedibus ibat. Interfuit
n. disputationi / quippe qui maxime omnium q
tunc erant / Socratē ut mihi uidetur amaret.
Quin etiam Socratem ipsum de nonnullis q̄
ille rettulerat / percontatus sum. qui in referē
do cum illo consentiebat. Glaucon. Cur ergo
mihi refers? Apta quidem uia est que ducit in
urbem ⁊ ad audiendum pariter ⁊ ad dicendum:
Apollodorus. Sic itaqꝫ inter eundum de illis
uerba fecimus. Qua propter quemadmodum
a principio dixi / in his rebus satis premedita
tus sum. Quod si iterum uobis recenseri hec
uultis / iterū recensebo. Nam quotiens uel ip
se de philosophia sermonem habeo / uel dicētes
alios audio / preter id quod prodesse mihi id pu
tem / mirifice letor. Quotiēs autem sermones
alios audio uestros presertim / qui cumulandis
pecuniis studetis semper / ⁊ ipse angor / ⁊ uestri
misereor: quod efficere aliquid existimetis / cū
nihil efficiatis Forte etiā uos me infelicē puta
tis / quos ⁊ ipse de me uera putare arbitror.
Ego aūt uos nō puto quidē / sed certo scio. Fa
miliaris. Sēp Apollodore eque tibi ipsi ⁊ ali
is detrahis / ac uideris pculdubio te quidē in
primis deinde alios omnes preter unum socra
tem infelices putare. Unde uero insani cogno
men tibi exortum sit / nescio. Semper. n. lo
quendo te ⁊ alios improbas / Socratem unum
probas? Apollodorus: O: dilectissime uir / ex
eo isanire ⁊ delirare me ꝯstat / qō ita de me ac
uobis existimen. Familiaris: De his in presen
tia contendere Apollodore nequaqꝫ decet /
sed precibus nostris obsequere / ⁊ qui sermones
illi fuerint / nobis expone. Apollodorus. Ta
les utiqꝫ illi fuerunt. Immo uero a principio
eodem ordine quo Aristodemus rettulit / uo
bis ipse nunc recensere Conabor. Inquit. n.
Socratem offendisse ⁊ lotum ⁊ calceis pedes
ornatū / que ille raro efficiebat: eumqꝫ inter
rogasse quo nam ita ornatus incederet: Cui re
spondisse Socratem Agathonis domum cena
tum. hesternā uero cenā uitasse / qō turbe pro
pter Agathonis palmā ꝯcursum ueritus esset

Initium narrationis:

promisisse aũt seq̄nti die se affaturũ. Ea uero
de causa se ornasse, ut pulcher ad pulchrũ iret
Quesisse insup quo nam pacto tu Aristodeme
ad cenã ꝓficisceris nõ uocatus? Aristodem⁹.
Ut tu iusseris: So: Sequere me, ut ꝓuerbiũ
transgrediamur, illud in hũc modum mutãtes
quod ad bonoꝝ hoīum cenas boni homines etiã
non inuitati ꝓficiscuntur. Homerus quidem
uidetur nõ modo non obseruare sꝫ ⁊ uiolare ꝓ
uerbium. Nam cũ Agamẽnonem i re militari
strenuũ uirum finxisset, menelaũ uero mollẽ,
ꝯuiniũ celebrante post sacrificiũ Agamẽnone,
menelaum induxit ultro ad mensaꝫ Agamẽno
nis uenientem. Ubi deteriorem ad prestantio
ris uiri mẽsam nõ accersitum uenire fecit: Ari
stodemus: Forte ⁊ ipse. o. socrates non talis,
qualem tu inquis, sed quemadmodũ induxit ho
merus, uilis homuncul⁹ ad sapientis uiri ꝯuini
ũ, ultro uenire uidebor. Cũ ergo me ducas,
uide quã aduentus mei rationem assignes. ego
n. me sponte uenire nõ ꝯfitebor, sed abste inui
tatum dicam: So: In ipso itinere, qd dicturi
simus, inuicem ꝯsultabimus, sed eamus iam.
his dictis iq̄t Aristodẽus ire cepisse, ⁊ Socra
tẽ cogitabundum lento nimis passu gradiẽtem
expectasse sepius, tandem iussisse Socratẽ ut
preiret. Cum uero edibus Agathonis appropi
quaret aptam iannam inuenisse. et aliqd ibi ꝯ
tigisse ridiculum. Inquit. n. quod i ipso limi,
ne famulus qdam intrĩsecus obcurrens, intro
ubi acũbebãt alii ipsum duxit. Quos iam cena
turos repperit. Eumqꝫ ut uidit Agathon: O
Aristodeme ait, oportune uenisti ut nobiscum
cenes. Si uero aliud quicqꝫuis, in aliud tẽpus
differas. Equidem heri te querẽs inuitaturus
te nusqꝫ uidi. Sed cur Socratem ad nos non
ducis? Ego quidem inq̄t Aristodemus retro ꝯ
uersus nusqꝫ uidi. respondiqꝫ Agathoni, eqdeꝫ
cũ illo ueni ab eo uocatus huc ad cenã: Aga:
Recte fecisti, sꝫ ubi nam Socrates? Aristo:
post me paulo añ accedebat. Quare ipse quoqꝫ
admiror, et ubi sit nescio: Agathõ: Quere So
cratem puer ⁊ ad nos introducas. Tu aũt Ari
stodeme iuxta Eryximachum accumbe. heus
tu dato huic manibus aquã, ut iã sedeat: Tũc
ingressum pueꝝ q̄ndam nuntiasse dicebat Ari
stodemus, Socratẽ ipsum i uestibulum ꝓximũ
secessisse, ⁊ accersitũ ingredi nolle: Aga: Ab
surdum qdam narras. Uoca iteꝝ: neqꝫ dimi
ctas quousqꝫ uenerit: Aristode: Non sic: o:
Agathon sed mictite illum. mos. n. Socratis
iste. Non nunq̄ꝫ desistens, ubicunque accidit
consistere solet. Ueniet autẽ cito ut arbitror
Ne turbetis ipsum, sed suo arbitratu uenire ꝑ
mictite: Aga: Ita, si tibi uidetur, agendum
est. Ceterum uos: o: pueri, aliis epulas affer
te. ⁊ quodcunque lubet apponite: Uobis siqui
dem nullus presidet. Id equidem nunquam fe
ci. Quapropter existimantes nunc me una cũ
aliis ꝯuiuio, a, uobis exceptum, curate omnia
diligeter ut uestram opam comprobemus: post
hec addebat Aristodemus cenare eos cepisse.
et socratem agathonis iussu sepe uocatum nõ
prius itrasse q̄ꝫ aliquãtũ se more suo exercuis
set, mediaqꝫ in cena uenisse Ad quẽ Agathonẽ
qui ultimus sedebat ⁊ solus, ita dixisse. hic So
crates prope me sede, ut te tangens sapienti
illa sentẽtia fruar quã i uestibulis excogitasti
Constat. n, inuenisse illã te atqꝫ habere. Alio
quin tam diu non restitisses. Sedisse itaqꝫ So
cratẽ, atqꝫ dixisse. Bene se res nostre haberẽt
agathon: si sapia talis esset, ut in uacuum ho
minem expleniore ipso contactu ꝓflueret quẽ
admodum aqua expleno calice in uacuum ꝑla
nam ĩfluens. Si. n. sapia ita se habet, ꝑ multi
facio, quod apud te sedeo. Repleri quippe ab
ste uberrima ⁊ preclara sapia puto. Mea siqdẽ
tenuis est ⁊ ambigua insomnii cuiusdã instar.
Tua uero luculenta admodum atqꝫ prepollẽs
utpote q̄ i adolescẽtia tua heri i cõspectu plus
q̄ꝫ triginta milium grecoꝝ tam clare emicuit
⁊ effulxit: Agathon: Contumeliosus es. o. So
crates. Atqui hec postea de sapientia ego ac tu
diiudidicabimus dionysio iudice. Nunc autẽ
cena. post hec inquit Aristodemus, socrate si
mul ⁊ aliis discumbentibus libare inuicem ⁊ de
gustare una sacrificãtium ritu, deumqꝫ cãtare
cepisse ⁊ alia quedã ut mos ẽ facientes ad ꝓotũ
se conuertisse. Unde pausaniam ita locutum.
Uidendũ est. o. uiri, quo pacto leuis suauiusqꝫ
bibamus. Nã ut de me in primis uerum fatear
grauatum adhuc hesterno mero me sentio ⁊ in
termissione quadam indigeo. Opinor quoque
et plurimos uestrum similiter affectos esse. he
ri. n. adfuistis. Considerate itaqꝫ quo modo
lenius salubriusqꝫ bibamus. Cui mox Aristo
phanem respondisse. Scite loqueris pausania,
potui moderationem quandam adhibendam es
se. Ego quoque ex his sum qui heri ingurgita
runt. Cum hec audisset Eryximachus Acume
ni filius ait. Probe dicitis. Atqꝫ hoc insuper
a uobis audire desidero quantum bibendo ua
leat Agathon: Agathon: Minime qdem. Con
fert id sane nobis, mihi inquam ⁊ Aristodemo
et phedro, atqꝫ his aliis, quod uos qui ad bi
bendum ualetis plurimum, nunc tamquam bi
bendo defessi probibeatis. Nos enim semper i
becilles. excepto Socrate, qui adutrumqꝫ ido
neus est. Quo circa quodcumque agamus, illi
sat erit: Eryximachus: postquam presentium
nullus ingurgitare mihi uelle uidetur, forte si
uera de ebrietate dixero, minus ero molest⁹.
Id siquidem ex medicine peritia apud me con
stat graue quiddam esse. hominibus ebrie
tatem. Nec. n. sponte super uacue bibere unq̄ꝫ
uellẽ. nec alteri consulerem: presertim siquis
hesterno mero adhuc feteat: huic phedrũ myr
rinusium dixisse Aristodemus inquit. equidẽ
semper tibi fidem habui, i medicina presertim
Nunc similiter, modo ceteri quoqꝫ cõsentiãt
Hec cũ audissẽt omẽs ꝯcessisse iquit, nõ ad ebri
etatem in presenti conuiuio, sed ad uoluptatẽ
esse bibendum. Tum Eryximachus. postq̄ꝫ ui
sum est in cuiusqꝫ arbitrio fore quantum bibat
nemiẽ uero supra q̄ꝫ uelit cogi, quod restat ex
ponam. Tibicinem que modo ingressa est, ab
igendam puto, sibi ipsi tibia personantem, uel
si uelit, mulieribus que sunt intus. nos autem
confabulari iuicem debere hodie iudico. Qui
uero esse sermones nostri debeant, si uultis ape
riam: Ad hec omnes explicare iusserunt. Ery
ximachus deide. Mei inq̄t sermõis exhordiũ
secũdum Euripidis melanippem erit. Neque
enim mea fabula est, quam incepturus sũ, sed
phedri. phedrus iste mecum sepe conqueritur
absurdum quiddam asserens, quod cum in cete
ros deos cantilenas ⁊ hymnos poete finxerint
in amorem tamẽ tãtum talem ue deum nullis
ũquã ex tot poetis laudẽ aliquã scripserit At
q̄ si uis inq̄t. O. Eryximache q̄reret, inuenies
ꝓfecto sophistas disertos soluta oratione her
culẽ aliosqꝫ laudasse. quẽadmodũ peritissimus
prodicbus, quamquam hoc minus alicui mirũ
uideri debet. Sed ego legi quandoque sapien
tis uiri librum: i quo sal ad uictus utilitatem
miris laudibus extollebat: aliaqꝫ huius gene
ris multa repperire licet, laudibus celebrata.
In his itaque studiose uersari, amorem uero
tantum deum, a, nullo adhuc in hunc usque di
em pro dignitate laudari, sed ubique contem
ni, cui non grauissimum uideatur? Mihi quidẽ
oratio hec phedri uera uidetur. Quare ⁊ huic
mũus id cõferre gratificarique cupio: ⁊ deum
hunc honorari, a, nobis decens esse censeo.
Quod si ⁊ uobis uidetur, congrua disputatio
inter nos orietur. Laudandum quippe amorẽ
ab uno quoque nostrum pro uiribus, arbitror
ad dexteram alterum alios deinceps aliis suc
cedendo. Incipiat autem phedrus, cum ⁊ pri
mus sedeat, ⁊ huius sit sermonis inuentor:
Tum Socrates: Nullus tibi. O. Eryxima
che repugnaret. Ego. n. qui istuc renuerem?
cum nihil preter amatoria scire ꝓfitear. Nec
etiam Agathon ⁊ pausanias aduersabũtur: ⁊
Aristophães multo minus, Cuius omnẽ studiũ
circa dionysium ueneremque uersatur: nec ali
us ullus eoꝝ quos nunc intueror. Quamquã
non equa sors nobis obtigit qui extremi di
scumbimus: Nam si priores scite abundeque
dixerint, sat nobis erit. Uerum phedrus felici
bus auspiciis iam exordiatur, amorẽ que hono
ret. His omnes, que Socrates dixerat assen
sere similiterque iusserunt. Singula uero sin
gulorum dicta, nec Aristodemus memoria te
nebat, nec ego que ille recensuit: singula te
neo. Eorum igitur orationem uobis nunc re
feram, qui memoratu digna dixerunt. princi
pio inquit phedrum, hunc immodum exorsum
fuisse:

Agnus deus est amor, ⁊ apud deos homi
nesqꝫ mirandus. cum propter alia multa
tum maxime propter eius originem. Cum. n.
ex antiquissimorum deoꝝ numero sit, honore

Amor

dignus apparet. Id autem ex eo cōstat / quod
parētes amoris / a / nullo uel poeta uel alio quo
uis descripti sūt qꝫ hesiodus pricipio chaos ex
titisse his. uerbis asserit Terra āpla stabilisqꝫ
sēp omnium sedes atq̃ amor. post chaos uꝫ asse
rens duo hec extitisse terram atque amorem.
Parmenides autem de generatione illius in
quit. Ante deos omēs primum generauit amo
rem. Acusileus quoqꝫ cum hesiodo sentire
uidetur. Atqꝫ ita passī amorem ex antiquissi
mis esse cōceditur: Cū uero talis sit maxiorꝫ
bonorum nobis est causa: Nam quid melius ac
cidere possit adolenscenti qꝫ optimus ama
tor / aut amatori / qꝫ amatus optimus / non
inuenio: Duo quidem sunt / que a pueritia per
omnem uitam ducere illum debent qui sit pre
clare uicturus: In rebus turpibus / uerecūdia
honestis studium: hec autem nobis neqꝫ genus
neqꝫ diuitie / neque honores prestare citius ac
melius qꝫ amor / possunt. Neque absque his
duobus aut ciuitas unquam aut priuatus pre
clarum aliquid ⁊ magnificum perficere poterit
Assero equidem amatorem / si turpe aliquid a
gere uel pati ab aliquo per ignaniam nec repu
gnare ⁊ ulcisci deprehendatur seu a prē siue ab
amicis / siue ab alio quouis homine / haud tam
uehementer angi / qꝫ si forte ab amato depre
henderetur. Similiter adolescentē tunc ma
xime erubescere cernimus / cū amator eum tur
pe quid commictētem offendit. Si quo pacto
fieri ciuitas uel exercitus posset partim ex his
qui amant partim ex his qui amantur / supra qꝫ
dici possit / fortiter agerent administrarentqꝫ
singula / dum per uerecūdiam / a / turpibus ab
stinerēt / ⁊ ad honesta q̄si q̄dā emulatōe ꝯtende
rēt / talesqꝫ hoīes uel pauci numero / uniuersos
ut ita dixerī homines prelio superarent. Ama
tor sane uel deserere ordinem uel arma abiice
re coram amato uehementius qꝫ coram cunctis
aliis hominibus erubesceret. Immo obire sepe
numero mallet / qꝫ dilectum derelinquere ⁊ in
periculis nō succurrere. Nec ullus adeo igna
uus est / quem amor nō inflammet ⁊ ad uirtutē
diuinum reddat / ut uiro fortissimo par euadat
Et. n. quod Homerus inquit uim furoremqꝫ /
a deo quibusdam heroum inspiratū: hoc amor

amantibus efficit. Quin etiam pro alio mori
amantes soli eligunt / non uiri tantum sed et
mulieres. Cuius sermonis testimoniū grecis
Alceste pelii filia māifestuꝫ exhibuit. q̄ sola ele
git pro uiro suo perire / cum tamen ⁊ pater ⁊ ma
ter illi adessent / quos illa propter amorem /
charitate adeo supauit: ut eos extraneos ⁊ no
mine dumtaxat filio suo coniunctos esse mon
straret. Quod quidem facinus tam preclarum
non tantum ab hominibus / uerum etiam a diis
est iudicatum / ut cum / e / multis q multa ⁊ egre
gia gesserant dii reuiuiscēdi munus paucis ad
modum ⁊ prestantissimis tribuissent / hanc ab
feris cōtinuo suscitarit / tam egregio facinore
delectati. Tāti studiū uirtutemqꝫ circa amo
rem dii estimant. Orpheum uero Iagri filium
uoti impotem ex inferis emiserunt / Neqꝫ. n.
feminam cuius gratia descēderat / restituere /
sed illius phantasma monstrarunt: Cum non
auderet ut alceste amoris gratia mori: sed
utpote citharedus / mollitie quadam absterre
retur: ⁊ machinamenta quedam excogitaret /
quibus uiuens ad inferna descenderet: Cuius
delicti penas eum pendere decreuerunt: iusse
runtqꝫ / a / feminis lacerari. Achillem autem
thetidis filium honorarunt / ⁊ in beatorum in
sulas miserunt. quia cum accepisset / a / matre
si hectorem occidisset / statim sibi moriendum
fore: Sin minus: in patriam se rediturum ⁊ se
nem denique moriturum / audacter elegit pro
patroclo amatore suo pugnare eiusque mortē
ulcisci. nec pro illo mori solum / sed ⁊ perem
pto illo iterfici. Quod quidem magnopere p
bantes dii / insigni eum gloria decorarunt /
quia tanti amatorem suum fecisset. Eschylus
plane delirat / cum patroclum ab Achille di
cit amatum: qui non patroclo tantum / ue
rum etiam cunctis heroibus forma prestabat
eratqꝫ adhuc inberbis multoque natu minor
ut inquit homerus. Reuera uirtutem hanc in
amore dii plurimi faciunt. Vehementius autē
admirantur / delectanturque ac maiora benefi
cia conferunt / quando amatus amatorem tu
tatur ⁊ diligit / qꝫ cum amator amatum.
Diuinior enim est amator amato / cum diuino
furore sit raptus. Quamobrem Achillem ma

gis qꝫ Alcestem honorarunt: illum quippe i be
atorū isulas transmiserunt. Ex his omnibus
amorem assero deorum omnium antiquissimuꝫ
atqꝫ summopere uenerandum ⁊ maxime omniū
ad uirtutem ⁊ beatitudinem consequendam ho
minibus tam uiuentibus qꝫ defunctis conduce
re. Talem fuisse sermonem phedri narrauit.
Post phedrum uero alios quosdam fuisse locu
tos: sed / e / memoria excidisse. Eos igitur
pretermictens hanc quā modo referam oratio
nem pausanie rettulit. Pausanias:

Non Etur mihi Phedre haud satis recte
sermo ille nobis esse propositꝰ / quo amo
rem simpliciter laudare iubemur. Nam si unꝰ
esset amor / probe dictum fuisset. Cum uero nō
unus sit dumtaxat / satiꝰ cum prius qui sit lau
dandus exprimere: hoc itaque emendare cona
bor. primo. n. quem amorem laudare deceat
explicabo: deinde pro dei istius dignitate ex
tollere nitar. Neminem profecto latet / absqꝫ
amore uenerem nunqꝫ esse. Quare si una esset
uenus / unus ⁊ Amor. Quonia uero due sunt
Veneres / geminum quoque amorem esse neces
se est. Geminam autem deam hāc esse quis
neget? Nōne una quedam antiquior est ⁊ sine
matre uenus / celo nata? Quam celestem uene
rem nuncupamus. Altera uero Iunior / e Io
ue ⁊ Dione progenita / quam uulgarē commu
nemqꝫ uocamus. Necessarium itaque amorem
ueneris illius comitem / celestem uocari: hu
ius uero uulgareꝫ. Laudare quidem deos om
nes decet. Sed utriusque amoris opera distin
guenda: Actionis cuiuslibet hec est conditio
ut suapte natura neque honesta sit neque tur
pis. Vt ea que nunc nos agimus. bibere. cane
re. disputare. Nullum ex his se ipso turpe uel
honestum. Sed agendi modus / actioni certum
tribuit cognomentum. Quod enim bene recte
qꝫ agitur. honestum. quod non recte / turpe re
sultat. Eādem ratione nō quilibet amor ⁊ qui
uis amandi modus / honestus est atqꝫ laudan
dus. Immo ille solus / qui honeste amare nos
exhortatur. Et enim Vulgaris communisque
Veneris amor reuera est ⁊ ipse uulgaris: ⁊
quodcunqꝫ contingit / peragit. Atqꝫ is est /

quo praui abiiectiqꝫ homines amant. Amant
porro feminas non minus qꝫ masculos ⁊ corpo
ra magis qꝫ animos. ⁊ sine mente homines po
tius qꝫ prudentes. Ad explendum sane desi
derium inhiant honeste uero nec ne expleant /
omnino non curant. Quo fit ut quodcun
qꝫ sors illis offert / exequantur. ⁊ bonum si
militer atqꝫ malum. Affectus enim huius
modi / a / Venere illa Iuniore ⁊ utriusqꝫ sexus
in generatione participe profluit. Amor au
tem qui celestem sequitur / uenerem / que non
femine / sed masculi tantum sexus in genera
tione est particeps / ipse quoqꝫ genus respicit
masculum. Deinde quoniam Antiquioris ue
neris pudiceqꝫ est comes / et ipse petulantie
omnis est expers. Quo circa quicunque amo
re hoc inspirati sunt / genus masculum natura
robustius ⁊ generosius: ⁊ mentis magis parti
ceps diligunt. Et q amore hoc sicere pfecteqꝫ
sunt rapti ex hoc perspicue dinoscuntur: quod
pueros non amant / sed adolescentes cum men
te ualere iam ceperint. huiusmodi uero ge
nus exercende menti propiquius est. ad eamqꝫ
exercendam familiaritas inter illos initur.
Parati. n. sunt arbitror qui sic amare incipi
unt / per omnem uitam simul ⁊ communiter ui
uere. neqꝫ amatum decipere / neqꝫ ab uno in al
terum amandum abire: neqꝫ. n. pueros adhuc
mentis expertes amant: quos deinde exsole
tos irrideant ⁊ relinquant. Oporteret autem
legibus institutū esse ne quis pueros amet / ne
in re ambigua frustra tantum studium ponere
tur. Incertum. n. est quo aut corpus aut ani
mas puerorum tam sꝫm uirtutem qꝫ sꝫm uitiū
postremo deueniat. Probi quidem uiri legem
hanc sibiipsi sponte preponunt. Oportet quoqꝫ
eidem legi uulgares amatores adhibita necessi
tate subiicere. Quemadmodum illos pro uiri
bus amare mulieres liberas prohibemꝰ. hi nam
que sunt / qui in turpissima queqꝫ labuntur.
Vnde orta est illorum sententia qui turpe aiūt
amatoribus obsequi. Hi uero de uulgaribus
amatoribus ista locuntur: quia importunitatē
iniustitiamqꝫ illorum agnoscunt ⁊ improbant
Nihil autem quod modeste ⁊ legitime fit / uitu
perare decet. Lex utiqꝫ de amore i ciuitatibꝰ

aliis inſtituta/intellectu facilis ē/quoniā ſim
pliciter traditur. Apud nos autē ⁊ lacedemo
nios uaria extat. In elide namqꝫ ⁊ apud boeti
os: ⁊ ubi dicendi arte homines carent/ſimpli
citer lege ſtatutum eſt/morem amantibus eſſe
gerendum, nec apud eos quiſqꝫ aut iuuēis aut
ſenex/turpe id predicaret. Quod qdem ea de
cauſa ab illis arbitror eſſe factum/ne i perſua
dendis adoleſcentibus elaborandum illis eſſet
utpote qui ad orandum inepti ſunt. In Ionia
uero ⁊ apud alioſ multos qui barbaris ſubiiecti
ſunt/omnino turpe hoc lege cenſetur.
Nam inter barbaros quidem propter tyranni
des turpe iſtud habetur/⁊ ſapiētie preterea at
qꝫ gymnaſtice ſtudium. Neqꝫ. n. tyrannis cō
ducunt ea ſtudia: que ſubditorum mentes acu
tas generoſaſqꝫ reddūt. q̄ ue amicitias inter
eos idiſſolubiles ſocietateſqꝫ frequentes pari
unt Que cum ab aliiſ tum uel maxime ab amo
re gigni conſueuerunt. Hoc autem ipſo euen
tu tyranni noſtri didicerunt. Nam Ariſtogi
tonis amor ⁊ hammodii amicitia cōfirmata/
illorum tyrannidem diſſipauit. Atqꝫ ita ubi
cumqꝫ amoris indulgentia fundit⁹ ſublata ē/
prauitate illorum qui leges condiderunt/eſt
uetita ſ pricipum quidem iniquitate ⁊ uiolen
tia/ſubditorum ignauia. Ubi uero penit⁹ per
miſſa eſt/propter eorum qui ſic ſtatuerunt/ſe
cordiam ⁊ ſegnitiem eſt pmiſſa. Hic uero mul
to rectius eſt inſtitutum: ſed ut dicebam non
facile cognitu. Concedi plane uidetur/ſiquis
animaduertat/quod dicitur/preclarius eſſe
palam amare q̄ꝫ clanculum, eoſqꝫ precipue qui
generoſi ⁊ optimi ſunt/etiam ſi minus formoſi
q̄ꝫ alii uideantur. Fauet quoqꝫ amatori q̄ꝫ plu
rimuꝫ communis omnium cohortatio, quaſi ni
hil turpe agrediatur. Nam communiter ſiqs
amatum capiat pulchrum quiddam uidetur. ſi
non capiat/turpe. Et lex ad amatum ſibi con
ciliandum amatori mira quedam machinamē
ta concedit: laudariqꝫ permictit. q̄ ſiquis ali
quando cuius uis gratia tentare auderet/ma
ximas apud philoſophos uitupationes incur
reret. Siquis. n. accipiēde ab aliquo pecunie
uel magiſtratus/potētie gratia/aggrediatur
illa que erga amatos amātes/paſſim obcurrat

ſupplex oret/obteſtetur/ad fores noctu iace
at/⁊ ſedula quadam obſeruantia ſeruiat ⁊ i om
nib⁹ obſequatur/que ſeruu⁹ aliquis agere nec
uellet nec ēt cogeretur ab iimicis pariter ⁊ ami
cis iurgabitur. Illi adulatiōes ſeruileſqꝫ aſſē
tatiōes uitupabūt. Iſti corripient eoſqꝫ ſerui
tutis amici ſui pudebit. Amator autē dum iſta
facit/gratiam adipiſcitur: ⁊ quaſi preclarum
aliquid agat/a/lege abſqꝫ ulla infamie nota fa
cere iſta permictitur. Quod ue permaximum
eſt/uulgo fertur/quod ſolis amatoris periu
riis dii dant ueniā. Venereum quippe iuſiurā
dum nihil ualere aiunt. Itaqꝫ tam dii q̄ꝫ homi
nes ōēꝫ amātilicētiā preſtiterūt. ut lex noſtra
teſtatur. Si ad iſta q̄ dicta ſunt reſpiciamus/
preclariſſimum qddā in hac ciuitate exiſtima
ri uidebitur/q ō quis amet/quod ue amāti ama
tus indulgeat. Si rurſus ea que dicam ani
maduertamus/turpiſſimum hoc apud nos habe
ri/putabimus. Nā parētes pedagogis filios ɔ
mendant: q amatos cū amantibus loqui prohi
beant. Socii quoqꝫ ⁊ equales quotiens tale qd
uident/uitupant/eoſqꝫ dum talia carpunt ſe
nes non reprehendunt: neqꝫ eos quaſi errent/
corripiunt. Quapropter ita hoc habere ſe arbi
tror/ut ipſum ſecundum ſe ſicut a pricipio dic
tū ē neqꝫ honeſtū ſit neqꝫ turpe. Neqꝫ. n. ſim
plex ē. ſed recte factū/honeſtum/ɔtra/turpe
Turpe qdem eſt/prauo ac turpiter obſeq. ho
neſtū uero/hōo atqꝫ hōeſte. Prauus aūt ē ama
tor ille uulgaris q corpus magiſ q̄ꝫ aīum amat
Neqꝫ ſtabilis eſt/cū rem ſequatur minime ſta
bilem. Nā cum primum corporis ſpecies quam
cupierat defloreſcit/abit nihil eorum que pro
miſerat/ſeruans. honoꝝ uero moꝝ amator p
omnem uitam in amicitia perſeuerat/utpote
qui rem ſtabilē ſectabatur. Iſtos utiqꝫ noſtra
lex diligenter examinare precipit. ⁊ his mo
rem gerere/illos fugere. Et hos quidem ſequi
iubet. Illos fugere diiudicans ⁊ examinans q
qs amet ⁊ q̄ in quouis amentur. Atqꝫ ob hāc
cauſam/primū facile citoqꝫ capi/turpe cenſe
tur: ut tempus intercedat/quod ad examinā
dos mores exigitur. deīdeaut pecūiaꝝ copia
aut magiſtratuum potentia capi/abſurdum: ſi
ue timore quodā potius q̄ꝫ uoluntate in retia

tur/ſiue acceptis pecuniis ciuilibuſqꝫ muneri
bus acquiſitis/nō cōtēnat. Nihil. n. ex iis ſo
lidū firmumqꝫ eſſe uidetur: preter id quod ab
iis amicitia generoſa oriri nequit. Una itaqꝫ
ſecūdum legem noſtram uia reſtat: qua amati
amantibus iure gratificari poſſint. Et. n. quē
admodum apud nos de amantibus lex illa rela
ta eſt/qua dicitur nullū uolūtariū amatoris
in amatū obſequium/adulatoriū ⁊ ifame putā
dum/ſic ⁊ alia q̄dam ſecundum legem uolunta
ria ſeruitus reſtat/que infamiam nullam ſubit
Hec autem eſt: que circa uirtutem uerſatur.
Nam noſtris legibus eſt inſtitutum/ſiquis ue
lit aliquem colere/putans per illum uel in ſa
pientia quadam/uel in alia quauis parte uirtu
tis proficere/hanc rurſus uoluntariā ſeruitu
tē neqꝫ dedecori ſeruienti fore: neqꝫ adulati
onem uocari debere. Oportet aūt has leges in
idē ɔducere: illā ſcilicet de amatorib⁹ ⁊ hanc
de philoſophia aliaqꝫ uirtute ɔſcriptā: ſi ulla
ratione ɔtigere debet ut deceat amatos amato
ribus obſequi. Quotiens. n. in idē ɔcurrunt
amator atqꝫ amatus utriqꝫ legē habentes/hic
qdem obſecuturis amatis iuſte i omnibus mini
ſtrare ſeruireqꝫ paratus/ille rurſus ſcientie
morūqꝫ preceptori ſuo/iuſte in ſingulis paritu
rus/⁊ hic qdē ad ſapiētiam aliaſqꝫ uirtutes cō
ferre potēs/ille aūt eruditione ⁊ ſapiā indigēſ
tunc ſane in unū his legibus ɔcurrētibus/dum
taxat euenit/ut honeſtum ſit amatos amatori
bus morem gerere. Alias aūt nullo modo. In
hoc utiqꝫ falli/turpe nō eſt. In aliis aūt omni
bus/obſequiū huiuſcemodi turpe cēſetur/ſiue
obſequentē fallat opinio/ſiue nō fallat. Siqs
n. amatori tanq̄ꝫ diuiti diuitiaꝝ cauſa gratifi
catus/fallitur/neqꝫ uoti cōpos efficitur/cum
paup ſit amator/nihilominus uitupatur. Ui
detur. n. hic ſeruilem animi ſui habitum oſtē
diſſe/quod, pecuniaꝝ gratia in ſingulis rebus
cuiuiſ ſeruiret. Quod quidē minime ē hone
ſtum. eadem ratione ſiquis tamq̄ꝫ bono grati
ficatus ipſe hac conſuetudine ſperans euadere
melior fallitur/cum ille prau⁹ eſſe dephren
datur honeſta quedam deceptio eſt. Nam ui
detur affectum ſuum demōſtraſſe paratum ad
ad omnia miniſteria uirtutis cōſequende gra

tia toleranda. Quod ſane preclariſſimum in
dicatur. hoc itaqꝫ ratione uirtutis auiditate
gratificari atqꝫ ſeruire ſēper hōeſtū. Hic autē
ē ipſius celeſtis dee amor celeſtiſ ⁊ ipſe: q tā pri
uatiqꝫ publice pretioſus ē. Et amātē pariter
atqꝫ amatū uirtutis curā ſtudiūqꝫ ſuſcipere co
git. Ceteri uero amores/ueneris uulgaris ſūt
cōites. hec i preſentia. o. Phedre uelut ex tē
pore de amore nobiſcū ɔfero. Cū pauſāias pau
ſā. i. finē dicēdi feciſſet/ſic. n. alludere uoca
bulo ſapiētes me docēt oportere iqt ariſtodm⁹
Ariſtophanē dicere. ueꝝ ſingultu uł ꝑpter re
pletionē uł ꝑpter aliā cauſā ɔtigente/ipeditū
fuiſſe Quo circa ad eryximachū medicū ɔtinuo
poſt ipūꝫ ſedētē/ita locutū. O. Eryximache
tua nūc intereſt/aut ſingultū reprimere/aut
ꝑ me loq donec ceſſet. Ad quē eryximachū re
ſpondiſſe. Utrūqꝫ efficiā. Eqdem uicem tuā ſu
mēs ꝑ te dicam. Tu uero ꝑ me poſtq̄ꝫ ſigult⁹
abierit. Interi dum ipſe loquor. ſi uis aliquā
diu ſpūm cohibere ſingultus ceſſabit. Si min⁹
id placet/ſaltem aqua multa intus allue fauceſ
Et ſi forte uehemēs eſt/nares ɔmode ſtimula ut
ſternutatio irritetur. Nā ſi id ſemel aut bis fe
ceris/etiā ſi frequentiſſimus ſit/toletur. An
te q̄ꝫ finē dicendi feceris inqt Ariſtophanes.
q̄ iubes efficiam. Eriximachū igitur ita locutū
Eceſſariū mihi uidetur/poſtq̄ꝫ pauſani
as recte exorſus/finē ipoſuit minus ſuf
ficientē/quod deeſt/a/me nūc ipleri. Diſticti
onē qdē illā qua i duo diſtributus eſt amor ap
ꝓbo Deꝝ nrā hac medicine arte ɔperiſſe mihi
uideor non ſolū ais hoīuꝫ erga pulchros amo
rē ieſſe/ueꝝ etiā ad alia mł ta/atqꝫ in aliis tū
corpibus aialiū oīum/tū his q ex terra naſcun
tur/ac deniqꝫ in oībus ut ita dixerim q i reꝝ
natura ɔſiſtunt. Magnū quoqꝫ atqꝫ mirabilē
hūc deū p oīa tā hūa q̄ꝫ diuina latiſſime ſe por
rigere. A/medicine perititia primo exēplum
capiā/ut artē meam uenerer. Corpoꝝ ſane na
tura amorē hunc geminū ɔtinet. Quod. n. in
corpibus noſtris bene ualet ⁊ quod male/aliud
atqꝫ diſſimile eſſe coſtat. Quod uero diſſimile
eſt/diſſimilia cupit ⁊ amat. Alius ergo q in ſa
no corpe amor/alius q in egroto. Et ut paulo
aū pauſanias aſſerebat/tēpatis hoībus gratifi

tādū esse / itēpatis uero nequaqꝫ / ita ⁊ in ipsis
corporibus bonis qdē sanisqꝫ obseqndū est / in
quo maxime ratio medicine ɔsistit: malis aūt
egrotisqꝫ / minime / si modo artificios⁹ qs uult
medicus esse. Est aūt / ut summati dicam / me
dicina / scia / qua amatorii affectus corpis quo
ad repletionē euacuationēqꝫ ue noscuntur. Et
quisquis pulchrū ⁊ deformē in his amorē discer
nit / is est medicus peritissimus. Qui ue ita pmu
tare hec potest / ut pro altero amore nascatur
alter / aut qbus abest amor / adesse aūt oportet
inmictere ualet / ⁊ insitum extirpare / erudit⁹
est artifex. posse autem oportet / q̃ in corpore
inimica maxime sunt / ɔciliare: ⁊ amorem illis
inserere mutuum. Inimica uero maxime sunt
que ɔtraria maxime. frigidum calido. Amaꝝ
dulci. humido siccū. ceteraqꝫ huiusmodi. Cū
amorem his mutuum ɔcordiāqꝫ inserere sciret
noster ille progenitor esculapius vt hi poete
testantur qbus ⁊ ipse credo / artē nrāqꝫ ɔposuit.
Medicina itaqꝫ oīs ea ratione qua loquor / ab
hoc deo gubernatur Similiter quoqꝫ Agricul
tura atqꝫ gymnastica. Quod autē eadē sit ⁊
de musica ratio / pspicuum esse cuiuis potest / q
uł paulisper aduerterit. Quod heraclitus for
sitan sentit. uerbis tñ parum explicat. Vnuꝫ
quidē inquit secū ipso discrepans ɔuenire / ut
harmonia / arcus / ⁊ lyre. Atqui absurdū dictū
est harmoniam discrepare atqꝫ ex discrepanti
bus q̃ꝫ diu dissonant esse. Sed hoc forte signi
ficare uolebat / quod ex his que prius discrepa
bant graui scilicet ⁊ acuto / deinde p artē mu
sicam consonantibus / harmonia conficitur.
Nunq̃ꝫ. n. ex graui ⁊ acuto dum discrepant /
harmonia ɔflatur. harmonia nāqꝫ / concentus
est. cōcētus uero concordia q̃dam. Cōcordia
autem ex discrepantibus donec discrepāt / fie
ri nunq̃ꝫ potest. Q̃ȯ uero discrepat neqꝫ ē cō
cors / ɔcinnere neqt. quemadmodū rhythm⁹
ex ueloci ⁊ tardo antea discrepantibus / postea
uero ɔcinentibus ɔstituitur. Et quēadmodū
humoribus medicina ɔcordiāꝫ / ita uocibus mu
sica ɔsonantiam tribuens / amorem ɔsensumqꝫ
mutuū gignit. Atqꝫ est ⁊ musica scientia circa
harmoniāꝫ ⁊ rhytmum / affectus amatorios ui
resqꝫ diiudicans. Sane in ipsa harmonie ⁊ rhy
thmi cōpositione uis amatoria facile pcipi po
test. vez̄ geminus amor nō dum hic distingui
tur: sed tunc demū / cū ad alios rhythmo ⁊ har
monia ē utēdū uel fingendo / quā melodie fictō
neꝫ uocant / uel utendo recte his q̃ facta sunt /
melodiis ⁊ metris. quā disciplinā noiant. Vbi
difficilis obseruatio est / ⁊ perito est opus arti
fice. Huc iam supior ille sermo reuertitur: qȯ
uꝫ modestis hominibus ⁊ his q non dū satis mo
desti sunt / ut fiant / gratificanduꝫ horumqꝫ ser
uandus est amor. Atqꝫ hic est decorus / ipse ⁊
celestis Vranie muse amor. polymnie uero mu
se / uulgaris. Cui summa cautione indulgendū
est / ut uoluptatē qdem hoies hauriant. incōtinē
tiam uero deuitēt: Sicut in arte nostra arduū
est / cupiditatibus q̃ ad suaues coquoꝝ epulas
nos alliciūt / recte uti / adeo ut absqꝫ bone uali
tudinis detrimēto / suauiter his uescamur Quā
obrē ⁊ in musica ⁊ in medicina / ⁊ i aliis oibus /
taꝫ hūanis q̃ꝫ diuinis / utrumqꝫ amorē qui omi
bus inest / puiribus obseruare debemus. Qui
etiam anni tempoꝝ ɔstitutio utrisqꝫ his plena
est. Naꝫ quotiens illa q̃ modo dicebā / calida ⁊
frigida / sicca ⁊ humida / ɔgruū inter se sortiun
tur amorē / ⁊ harmoniāꝫ temperiēqꝫ oportunā
suscipiunt / salubrē ⁊ fertilem annū / hominibus
aiantibus omnibus atqꝫ / plantis afferūt / neqꝫ
quicq̃ꝫ ledunt. Cōtra uero cum petulans ⁊ ɔta
meliosus amor / in anni temporibus preualet /
iniuria multa corrumpit. Pestes siquidem ex
his oriri consueuerunt. aliiqꝫ morbi per multi
et uarii brutis ac plantis innasci. Nā pruina
glacies. grando. segetūqꝫ rubigines ⁊ putredi
nem ex inmoderato ⁊ excedente qualitatum
amore pueniunt. Horumqꝫ ⁊ celi motus ⁊ an
ni temporum scientia / astronomia uocata ē.
Preterea sacrificia oia / ⁊ illa qbus uaticiniū
preest / cōmuniones uidelicet deoꝝ hoīumqꝫ i
uicem / circa nihil aliud uersantur / q̃ꝫ amoris
curationē atqꝫ custodiā. Oīs. n. ipietas tunc
accidit qñ quis modesto amori haud indulget
nec illū honorēs / i oibus ueneratur / sed circa
amorem alterum puagatur: nec officio ɔgrue
erga parentes uiuos ⁊ defunctos / ⁊ erga deos
utitur. hos amoriste discernere atqꝫ curare
uaticinii ppositum ē. Est insuper uaticinium

amicitie inter deos ⁊ hoīes opifex / ex eo quod i
telligit qui potissimū ex humanis amorib⁹ fas
aut nefas attingit. Atqꝫ ita multam ⁊ amplā
immo uero omnem uim summati quidē omnis
ɔtinet amor. Sed qui circa bona cum tempan
tia ⁊ Iustitia / tā erga nos q̃ꝫ erga deos uersa
tur / uim summā habet / oēmqꝫ nobis beatitudi
nem exhibet. Nā ⁊ nos inuicē cōmuni uita cō
ciliat / ⁊ diis humana natura prestantioribus
amicos efficit: Forte ⁊ ipse multa q̃ ad laudan
dū amorē ptinent / pretermicto. Neqꝫ spōte
tñ. Quod aūt deest / tuū est Aristophanes / ad
implere. Vel si aliter hūc dm̄ honorare uis / ho
nora / cū singultus ipse cessauerit: Aristopha:
Iā sedatus est: nō tñ prius q̃ꝫ sternutamento
repressissem. Quo fit ut ammirer / si ɔgrua cor
poris affectio huiuscemodi strepitu ⁊ titillati
one indiget / qualis est sternutatio? hec. n.
mox expulit Eryximach⁹: Vide. o. bone Ari
stophanes quid agas. Risum contra te moues
dū alios irrides / cū iā dicturus sis. ⁊ obserua
torem me fieri cogis sermonis tui / siqd forte
ridendū ptuleris / cum tibi loqui secure liceat
Aristo: phe loqueris Eryximache. Sint ista
mihi nō dicta. ne nobis insidieris obsecro. ne
qꝫ. n. uereor nequid quod risum moueat in me
diū afferā. hoc. n. muse nostre lucrū ppriūqꝫ
esset / sed ne deridēda pferam timeo: Eryxi:
Emisso i nos iaculo Aristophanes / aufugere
speras At mentē dicendis adhibe. tanq̃ꝫ ratio
nem dictoꝝ oium redditurus. forte uero si ui
debitur te dimictam.

Liter de amore / q̃ꝫ tu ⁊ Pausanias loqui
cogito. Mihi plane uidentur hoies amo
ris uim oio hactenus ignorasse. Nam si eā nos
sent / delubra illi insignia. aras. ⁊ hostias dedi
carent. Quoꝝ nihil his tēporibus agitur: cū
erga illū maxime oium / obseruare hec deceat
Est. n. preceteris diis summopere generi hu
mano beneficus. Curator ⁊ tutor hoium a tqꝫ
medicus. quibus sanatis / summam gñs no
strum felicitatē nāciscceretur. Conabor itaqꝫ
uim illius uobis exponere. Vos autem que / a /
me hodie percipitis / alios deinde docebitis.
Oportet in primis qualis hominum quondam
natura fuerit que ue illius passiones / animad
uertere. Neqꝫ. n. qualis nunc est / olim erat
sed longe diuersa. principio tria hominum
erant genera / nonsolum que nunc / duo mas
⁊ femina / ueꝝ etiā tertiū quoddā aderat / ex
utrisqꝫ compositum. Cui⁹ solum nobis restat
nomen / ipsum periit. Androgynum qppe tūc
erat ⁊ spetie ⁊ nomine / ex maris ⁊ femine sexu
commixtum. Ipsum profecto defecit / nomen
solum infame relictum. Pretrea tota cuiusqꝫ
hominis species erat / rotunda / dorsum ⁊ late
ra circum habens / manus quatuor / totidemqꝫ
crura. uultus item duos tereti ceruice cone
xos / ⁊ omnino consimiles. Caput utrisqꝫ uul
tibus contra uersis / unum. Aures quatuor.
genitalia duo. ⁊ alia singula / ut ex his quisqꝫ
conuenienter excogitare potest. Incedebat
hoc tunc ⁊ rectus ut nunc in utram uellet par
tem: ⁊ quotiens celerius ire cōtenderet instar
eorum qui prono capite crura sursum circunfe
rentes circularem choream exercent / tunc oc
to membris innixus celeri circulo ferebatur.
Ob hanc uero causam tria genera ⁊ talia erant
quia masculuꝫ sole genitū erat. Femina. Ter
ra. promiscuum / deniqꝫ luna. Vtriusqꝫ. n.
luna est particeps. Sphęrica uero erant ⁊ figu
ra ⁊ motu / quia parentum similia. Vnde et
robusto corpore ⁊ elato animo erant. Quare
cum diis pugnare tentabant / ⁊ in celum ad
scendere: quemadmodum de ephialto ⁊ oto
scribit homerus / Iupiter igitur unaqꝫ dii ce
teri quid agendum esset / consultauerunt.
Qua in re non parua inerat ambiguitas. Nā
neqꝫ fulminare homines illos ut gigātes place
bat / extinto enim hominum genere humanus
deorum cultus ueneratioqꝫ periret. neqꝫ in
tanta insolentia perseuerare illos permicten
dum censebant. Tandem sententiā Iupiter
suā explicuit. Inueni iquit qua ratione fieri
possit / ut ⁊ sint homines / ⁊ modestiores sint.
Idqꝫ erit / si imbecilliores fiant. Vnumquemqꝫ
nunc duas in partes diuidam. ex quo et de
biliores erunt ⁊ nobis etiam magis id cōducet
Numero siquidem plures erunt / qui nos co
lent. Recti duobus cruribus ibunt. Quod
si rursus impie insurgere uideantur / iterum in

duo secabo. ut unico crure nixi utpote claudi saltare cogantur. Hec fatus bifariam partitus est singulos: instar eorum qui oua diuidunt ut sale condiant: uel qui capillo oua secant. Mandauitq; Apollini ut partitione stati facta, cuiusq; uultum ceruicisq; dimidium in eam partē qua sectus est, uerteret. Ut scissionē suā considerans modestior fieret. reliquis autem mederi iussit. Ille continuo uultum uertit. ⁊ contrahens undiq; cutem in eum qui nunc uenter uocatur, tanq; contracta marsupia, ⁊ os unum faciens medio in uentre ligauit quem quidem nexum umbilicum uocant. Et alias quidē rugas maxima ex parte leuigauit pectoraq; articulatim distinxit, organo quodam tali utens, quali coriarii cum corii rugas super pedis formulā poliunt. non nullas uero circa medium uentrē umbilicumq; reliquit ut quasi cicatrices quedam passionem nobis ueterem semper represen tarent. postq; natura hominum ita diuisa fuit cum quisq; dimidium sui agnitum cuperet, inter se concurrebant. Circumiactisq; brachiis se inuicem complectebātur, cōflari in unum affectantes. Unde fame ⁊ torpore deficiebant, eo quod nunq; seiungebantur. Et cum dimidium unum moriebatur, restabatq; alterum, quod superat rursus aliud asciscebat, similiterq; cōgrediebatur: siue solius cuiusdam totiusq; femine dimidium esset, quam feminam nunc uocamus, seu uiri: Atq; ita genus hominum deperibat. Quo circa miseratus Jupiter, remedium aliud excogitauit. permutauit genitalia: et que prius retro erant, ad anteriores partes transtulit. Antea siquidem cum ad nates hec haberent non inuicem, sed i terram spargētes semina cicadarum instar concipiebant atq; generabant. Cum uero ad anteriora transposuisset, per hec generationem i se inuicem fecit expleri, per masculum quidem in femina. hac de causa, ut si in amplexu uir femine conmisceretur, genita prole speciem hominum propagarēt Sin autem masculo masculus, sacietate ab amplexu amouerentur: ⁊ ad res gerendas conuersi uictum curarent, hinc utiq; ex illo tempore mutuus hominibus innatus est amor: prisce nature conciliator: annitens unum ex duobus efficere, hominumq; nature mederi. Est igitur quisq; nostrum, dimidium hominis: utpote sectus, quēadmodū pisciculi q psette uocātur, scissi ex uno duo efficiūtur Querit aūt sui quisq; dimidiū. Quāobrē qcunq; ex uiris pmiscui generis portio sunt, qd olim androgynū uocabatur, mulierosi sunt, adulteriaq; ut plurimum ex his patrātur, ex hoc sane gēere mechi ducūt originē. Rursus qcunq; mulieres uirorum cupide mecheq; sunt hac stirpe nascuntur. Que uero mulieres mulieris pars existunt, haud multū uiros desiderant, sz feminas magis affectāt atq; hinc femine q feminas cupiūt nascuntur. At uero q maris portio sunt, mares secuntur. Ac dum pueri sunt, utpote q maris pticula sūt uiros diligūt, uirorumq; familiaritate assidua cōgressu q; gaudent. hiq; sunt puerorum adolescentulorumq; oium generosissimi: qppe q natura preceteris omnibus sunt uiriles. hos qdam impudicos falso apellant. Neq; .n. impudentia ulla sed generositate ⁊ fortitudine quadā masculaq; uirilitate hoc agūt Nā simili suo cōgratulantur. huius euidens argumentum est, qd cum adoleuerint, soli ad ciuilem administrationem conuersi, uiri prestantes euadunt. Et in etate uirili constituti, ipsos adolescentes diligunt. Matrimonium uero filiorumq; generationem natura spernūt: nisi lege cogantur. Celebs porro uita his placet. Omnino igitur uir talis mares diligit, amicorumq; studiosus efficitur, cognato semper congratulatus. Quotiens itaq; dimidium suum alicui, cuiuscunq; sexus auidus sit, obcurrit, uehementissime concitantur ⁊ obstupescunt, amicitiaq; ⁊ familiaritate ⁊ amore ardent, neq; momentū quidem ut ita dixerim seiungi, a se inuicem patiuntur. Atq; hi sunt, qui per omnem uitā amare pergunt: neq; quid potissimum, a se uicissim expetant, exprimere possunt. Neq; .n. uenereus cohitus id esse uidetur, cuius gratia alter alterius consuetudine tantopere delectatur. Aliud qddā ē pfecto: qd aius utriusq; cupit: nec exprimere ualet. sz uaticinatur potius ⁊ affectū insitū uestigiis signat obscuris. Atqui si una iacētibus illis supne Uulcanus suis instrumentis adstans interrogaret, qd est O. hoies, qd, a, uobis uicissim exigitis? ⁊ ambigentibus illis iterum p cōtaretur: Nūqd hoc exoptatis, in unū idēq; maxime cōgredi, adeo ut neq; die neq; nocte inuicē separemini? Si hoc affectatis, cōliquefaciā uos cōfūdāq; in idē ut ex duobus unum efficiamini: ⁊ tā in hac uita q; apd iferos unū semp pseueretis. Uidete an hoc sit qd ardetis? satisq; futurum sit uobis, si huius cōpotes efficiamini: Si ita i q; uulcanus qreret, cōstat qd nemo renueret, aut aliud q; hoc expetere uideretur. Reuera .n. qd olim cupierat audisse se qsq; putaret, cōgressu uz cōmixtioneq; cū amato: unū ex duobus cōfici. huius cā est: q a prisca hoium natura hec erat integriq; eramus. Totius itaq; reficiēdi cupido nixusq; amoris nom accepit. Olim qdem ut supra narrabam, Unum quisq; nostrū erat. Deinde ppter iniustitiā, a, deo scissi fuimus, quēadmodū a lacedemoniis arcades. Uerēdū est preterea ne si minus modesti q; deceat i deos simus iterum diuidamur. talesq; efficiamur, quales, q i colūnis figurātur, nares secti euadamus similes tenuissimorum quorūdam aialiū que lispe uocātur. Sed horum gratia unumquemq; decet, summa pietate deos colere, ⁊ alios, ad hoc exhortari: ut hec uitemus, adipiscamur illa: ut quēadmodū nos dux noster amor ⁊ impator admonet. Cui nullus repugnare audeat. Repugnat aūt huic: q aduersatur diis. Nam si deo reconciliati eum ppitium habuerimus, singuli dimidiū suū exoptatū reperiemus ⁊ cōsequemur Qd qdem pauci his tempibus agūt. Neq; sermonē hunc meū Eryximachus iste corripiat, quasi pausaniam agathonēq; dicam. forte .n. et isti ex his sunt, ⁊ natura ambo mares existūt. Assero eqdem de oibus uiris ac feminis, ita demū gnus nostrum fore beatū, siqn amoris impetū expleamus: ⁊ suis quisq; delitiis potiatur: in antiquā naturā penitus restitutus. Si hoc felicissimum qddā est, sequitur ut ex iis q nūc nobis tributa sunt, qd huic pximū est, id sit ⁊ optimū. hoc est ut qlibet eos q natura ipsi cordi sunt nācisceatur. Cuius utiq; causam deum laudātes, amorē iure laudare debemus: q i presenti tempe nos summope iuuat, dum i suū igniculū quēq; cōducit: ⁊ inposterum spem summā porrigit, nobis deos pie colentibus, in ueterē figurā restituendo medēdoq; se nos beatissimos effecturum: Hic meus ē eryximache de amore sermo a tuo diuersus: quē ut supra oraui ne carpas ut audiamus quid quisq; reliquorum afferat, Immo quid uterq;. Nam Agathon dūtaxat ⁊ socrates restant: Eryximace morem tibi geram Nā mihi oratio tua placet. Et nisi cognouissem Socratē ⁊ Agathonē in amatoriis esse facundos, dubitassem ne uerba illis deficerent, eo qd multa uariaq; sunt dicta. Uerum adhuc illis cōfido: so: Strenue ⁊ ipse certasti. o. Eryximache. Uerum si in eo gradu cōstitutus esses, i quo nunc ego sum, imo in quo ero cū Agathon quoq; scite dixerit, pide ut ego nūc maxime formidares. ⁊ āgustiis ūdiq; premereris. Agathon: Incātatōnibus circūuenire me uis. o. socrates, ut in cōspectu uestro pauescam, qd magna apud uos, tāq; in theatro de me expectatio sit, qsi elengātissime sim dicturus: so: Nimis. o. Agathō: obliuiosus essē, si te nūc corā paucis trepidaturum putarē quē heri tā fortiter tāq; generose adscendisse pulpitū tragicū una cū istrionibus uideri ⁊ sin ullo terroris motu corā tāta spectātiū multitudine carminum periculū effecisse: Agathon: Ne me adeo theatri studiosum eiusq; fauori deditū putes, ut Ignorem prudenti uiro paucorum sapientum, magis q; multorum insipientiū iudicium esse uerendū. so: Inique iudicarē agathon: siqd i te rusticū existimarē. Noui eqdē, qd siquos offenderes tuo iudicio sapientes, magis eos q; uulgus curares. Sed uide ne ipsi tales minime simus. Interfuimus ibi ⁊ ipsi: uulgariū numero cōputati Sin autē aliis obcurreres sapientibus, neqd i eorum cōspectu iepte faceres, formidares. Nūqd aliter dicis? Agathō: Nō. Uera .n. refers so: Uulgus aūt nō metueres, siquid ineptum cōmictere te putares: phedrus: O: Amice Agathō si socrati respōdere pgis nihil curabit quomodocūq; cetera hic agātur, modo hēat q cū disputet, pulchro presertim. Equidē libenter socratē audio disputantē. Uerumtamen curādū mihi ē ut amor a singulis ordine certo laudetur. Laudate igitur ⁊ uos deū primo: postea arbitratu uestro, inuicem disputabitis, Aga,

Preclare loqueris phedre. Neqz me quicqz dicere prohibet. Cum Socrate quidē sepe alias disputare licebit. Ego uero nūc primum / a / me dicendū esse monstrabo. postea dicā. Uidentur mihi qui hactenus locuti sunt non ipsum deum laudasse: sed beneficia / que feliciter ab illo conferuntur hominibus narrauisse. Qualis uero ipse sit qui horum bonorum causa est / nullus adhuc expressit. Recta autē laudandi ratio sola in omnibus illa est / qua illius de quo agitur natura prius ostenditur / postea quorum causa est declaratur. Sic 7 in presentia qualis ipē sit amor primū ostēdere decet deinde munera illius exponere. Assero equidem cum dii omnes beati sint / amorem si modo fas est 7 tolerabile dictu / esse omnium beatissimum, quippe cum pulcherrimus omnium optimusqz existat. Quod uero pulcherrimus sit / ex eo primum patet / quod deorum omniū maxime Juuenis est. Cuius ipse euidens argumentum prebet: cum senectutē fugiat celocē uidelicet que citius q̄z oportet aduentat: eam qz amor natura odit: fugitqz. Juuenibus uero se miscet. Scite qd ueteri puerbio fertur simile simili semper herere. Et cum multa Phedro concedo / in hoc uno minime assentior / qō amor saturno 7 Japeto sit antiquior. Immo preceteris diis Juuenē esse aio / semperqz Juuenem. prisca uero deorum gesta que hesiodus parmenidesqz describunt / necessitati potiꝰ q̄z amori attribuēda: si modo illi uera narrarūt. Neque. n. castrari inuicem 7 uinciri / aliaqz uiolenta permulta diis olim contigissent / si amor illis tunc adfuisset: sed beniuolentia 7 pax summa regnasset quemadmodum nunc ex quo imperare diis amor icepit. Ergo iuuenis est / 7 tener preterea mollisqz. Opꝰ autem est tali quodam poeta qualis Homerꝰ extitit / ad teneram amoris mollitiem demonstrandam. Homerus quidem atem. i. calamitatem deam inquit esse 7 mollez: Utqz illius pedes teneros esse ostenderet / ait nunq̄z pauimenta calcare sed per capita hominum incedere. perspicua sane coniiectura quod tenera ipsa sit usus fuisse uidetur: quia per dura non graditur / sed mollia tāgit. Eodē nobis utendū est argummēto / quod tener sit amor ostendere cupientibus. Neque. n. per terram 7 saxa uadit / que aspera sunt: sed mollissimis omnium rebus se infigit atqz permanet. In animis quippe deorum 7 hominum sedem suam locat: neqz tamen in quibꝰ libet animis. nam si durū animi offenderit habitū / aufugit: sin aūt mitē mollēqz / ihabitat. Cum itaqz mollissimarum rerum mollissimas semper partes pedibus totoqz tangat / tenerrimum esse amorem necesse est. Quapropter 7 Juuenis ē / 7 tener preceteris amor. Qui etiam aque instar liquidus est 7 lubricus. Nō enim undiqz per omnem animam circumfluere posset / 7 clam influere 7 effluere clam / si durꝰ ac rigidus esset. Apte uero composite flexibilisqz forme / Argumento esse formositas potest. hoc est figure concinnitas. qua amor omnium maxime proculdubio / decoratus est. Inter deformitatem porro 7 amorē est pugna perpetua. Coloris quoqz decorem / assidua inter flores habitatio huius dei significat: In eo siquidem qd̄ floribus caret aut defloruit / siue corpus siue animus seu quoduis aliud sit / amor ipse nō insidet. Ubicumqz uero floridus 7 odorifer est locus / gratissime conquiescit. De huius dei pulchritudine permulta insuper afferri possent: sed ista suficiunt. Deinceps de uirtute amoris est dicēdum. Quod in primis maximi faciendum est / amor nec iniuriam infert deo uel homini / nec / a / deo uel homine iniuriā patitur. Nō enim ipse ui patitur / siquid patitur / Nam uiolentia non tangit amorem. Neqz ui facit siquid facit. Quisqz. n. sponte amori in singulis paret. Quecumqz uero uolens quispiam cum uolente ultro contrahit / iusta habētur, ut regie ciuitatis leges statuūt. Nec iustitie solū uerum etiam summe est temperantie particeps: Siquidē inter oēs conuenit tēperantiā esse / libidinibꝰ 7 uoluptatibꝰ dn̄ari. nullāqz uoluptatē esse amore potētiorē. Qō si uoluptates oēs amore imbecilliores sūt. Ab illo utiqz superantur. Ille uero dn̄antur. Amor itaqz qm̄ libidinibꝰ 7 uoluptatibꝰ dn̄atur mirꝑ imodū est tēperans. Quo ad fortitudinē pretera neqz mars qdem amori resistit. Neqz. n. mars amorem / sed amor ueneris ut fertur martem detinet: potentius autem est quod detinet q̄z quod detinetur. Qui uero ceterorum fortissimo dominatur / omniū absqz dubio fortissimus est iudicandus. De iustitia igitur Temperantiaqz 7 Fortitudine huius dei satis est dictum. De sapientia deinceps dicendum restat quod quidem pro uiribus est exequendum. principio / ut 7 ipse artem meam perinde ac suam Eryximachus / honorem / hic deus poeta est adeo sapiens / ut alios quoque poetas possit efficere. Quilibet enim licet antea rudis / poeta euadit cum primum amor afflauerit. Ex quo pspicue coniiectare licet amorem peritum esse poetam: omnesqz summatiz musicos poesis numeros continere. Nam que nec habet aliquis neque noscit / alteri dare uel monstrare non potest. Quod utique per amoris sapientiam animalia cuncta gignantur atqz nascantur / quis dubitet? Artium preterea facultatem / nonne ab hoc deo tradi uidemus: eumque hominem cuius hic est preceptor / quauis in arte precellere clarumqz euadere? contra uero euz qui ab amore non tangitur / i obscuro iacere. Sagiptandi namqz / medēdi 7 diuinandi peritiam appetitu atqz amore duce inuenit apollo: qui ē amoris discipulus. Musicam similiter muse. Fabricam uulcanus erariam. Texendi artificium minerua. Jupiter deorum hominūqz gubernationem. Quo circa res deorum amore interueniēte disposite sunt: amore inq̄z pulchritudinis. deformitatem quippe non sequitur amor. Antea uero / ut supra dicebam / permulta atque atrocia inter deos ꝑpter necessitatis regnum ut dicitur contigerunt postquam uero deus hic ex pulchrorꝫ desiderio natus est bona oīa tā ad deos q̄z ad hoīes prouenere. Ita mihi uidetur. O. phedre amor ipse primū pulcherrimus optimusqz esse. deinde talia quedam ceteris quoque largiri. Succurrit mihi i presentia metricum quiddam atque cōcinum. hic deus est qui pacem largitur hominibus. qui mari tranquillitatem. qui uentis requiem. Cubile uiuentibus omniumque securum hic rusticitatē / a / nobis amouet / hic nos familiaritate cōciliat. Cetus huiusmodi omnes congregans: In solemnibus festisque diebus. in choris. in sacrificiis / dux nobis 7 presidens. Mansuetudinem quidem porrigens / exterminans feritatem. beniuolentie largitor. Maliuolentie omnis expulsor. propitius. beneficus. spectādus sapientibus. diis placidus. exoptandus expertibus. participantibus possidendus atqz tenendus. Delitiarum. mollium illecebrarum. gratiarum. dulcis perfusionis 7 desiderii pater. Bonorum studiosus. malorum spretor. In labore. In timore. In desiderio. In sermone gubernator / prefectꝰ adiutor. seruatorqz precipuus. Cunctorum deorum atqz hominum decus. 7 dux pulcherrimus atque optimus. Quem profecto sectari debet / preclarisqz hymnis uenerari uir quisque cantilene illius particeps / quam amor ipse concinit / mentem deorum hominumque permulcens. Hec igitur oratio mea phedre deo deuoueatur / parti iocis partim seriis rebus pro ingenii mei facultate referta. Cum hec Agaton dixisset quemadmodum rettulit Aristodemus / cōuiue omnes summo quodam applausu orationem ipsam cōprobauerunt / ut pote / qsicut 7 Agathone et deo dignū erat / habita uideretur. Quapropter Socrates ad Eryximachum conuersus inquit: Socrates: An non merito. O. Acumeni fili Eryximache supra timuisse nunc uideor? Quod re uera contigit uaticinatus? quod Agathon elegātissime loqueretur: Ex quo mihi uerba deficerent? Eryximacꝰ. Unū quidem recte uacinatum te puto / scite locuturum Agathonem. Tibi uero defuturam facundiam / minime: So. Cur non 7 ipse. O. beate 7 alius quiuis / a / dicendo absterreatur / cui post tam luculentam copiosamqz orationez sit loquendum? Et cetera quidem quamuis apte conposita non adeo miranda uidētur. Elegantiam uero nominum atque uerborum qua i orationis calce ē usus / siquis animaduerterit / protinus obstupescet. Quando quidem 7 ipse cum intelligerem non posse me eloquentia prope accedere / paꝝ abfuit quin uerecūdia motꝰ hinc alio siquo licuisset / abirē. Et. n. gorgie me sermo admōuit / qō illud mihi homericū ōtigissz. Extimui nēpe ne finē uerbis iponēs Agathō / gorgie facūdi caput / e sermone suo i meū

transmictens/mutũ me factũ/lapidem ꝓ homi ne redderet. Tunc demũ temere ꝓmisisse me agnoui/amorem uobiscum pro uice mea collau daturum/⁊ inepte amatoria professum fuisse. Cum omnino nescirem qua quidqꝫ sit ratione laudandum. Putaram equidem ob ruditatem meam de quocumque quod laudatur/a/nobis uera oportere referri ⁊ hoc quidẽ adesse atque licere: Ex his autem pulcherrima seligentes q̃ꝫ decentissime adscribere nos debere. Quo circa ingenti quadam spe elatus sum: quasi rec te dicturus/quãdoquidem ueram laudandi ra tionem ut uidebatur haberem. Tandem uero haud cõgruus laudationis hic modus apparuit Oportere namque uidetur/maxima queque ⁊ preclarissima rei quã laudamus adscribere/si ue reuera illi adsint siue non adsint. Nihil. n referre falsa ne an uera sint. Cum'propositum sit nõ quo modo amor ipse laudetur/immo ut quisqꝫ amorem laudare q̃ꝫ maxime uideatur. Quapropter uniuersa amori tribuitis. talẽ qꝫ eum esse ⁊ talium tantorumqꝫ causam affir matis ut q̃ꝫ pulcherrimꝰ optimusqꝫ appareat. Ignorantibus uidelicet. Nunquã. n. intelli gentibus laus huiusmodi recta ⁊ pura iudica retur. Equidem laudationis huius modum pe nitus ignorabam. Nesciens/itaque uobis cum conueni me quoque inter alios/collauda turum. Lingua ergo pollicita est/mens uero nequaquam. Absit igitur/a/me ista laudatio. Neqꝫ. n. sic illum extollere possem. Verunta mẽ si uultis ritu meo uera loqui cupio. Et ad meipsum respicere potius/q̃ꝫ cum orationibus uestris stilum meum conferre: ne risum moue am. Vide itaqꝫ phedre/utrum uobis placeat orationem huiusmodi nunc audire que de amo re uera dumtaxat enarret. Verborum nomi numqꝫ utcumqꝫ accidit compositione/proce dẽs: Phedrus: Mihi sane ⁊ aliis placet ut tuo arbitratu loquaris: Socra: Cõcede mihi. O. Phedre/ut pauca quedam Agathonem inter rogem. ut confirmatus ab illo loquar: Phe: Concedo equidem. Interroga modo: So:

Optima. O. amice Agathon orationis tue fundamenta iecisse uideris/cum'di ceres primo quid amor sit ostẽdẽdum. postea il lius opera numeranda: hoc equidem principiũ ualde probo. Age itaque postquam de amore cetera ornate atqꝫ magnifice es elocutus/hoc insuper circa illius naturã mihi declara. Utrũ talis sit amor ut alicuius amor sit/An nullius? haud peto utrum matris alicuius patris ue sit Ridicula namqꝫ interrogatõ esset utrũ amor patris matris ue sit amor. Verũ si interrogas sem/nunqd pater alicuius pater esset/an nõ? respondisses utiqꝫ si modo ꝯgrue loqui uoluis ses patrem/filii uel filie patrem esse. An nõ? Agathon: prorsus: So: Nonne ⁊ matrem ali cuius esse matrẽ? Aga: ⁊ istud: So. Respon de preterea pauca quedam/ut quod sentio ma gis intelligas. Frater nunquid ipsum quod est alicuius est frater? Aga: Est certe: So: Nõ ne fratris aut sororis? Aga: horum profecto: So: Conare similiter de amore nobis ostẽde re/num amor alicuiꝰ sit amor: Aga: Alicuiꝰ certe: So: hoc itaqꝫ memoriter serua/cuius sit recordatus. Atqꝫ ad hoc responde. Utrum amor/illud ipsum cuius est amor/appetat/nec ne: Agathon: ⁊ maxime quidem: So: Nunqd hoc ipsum apud se habet: ⁊ tamẽ quod habet ap petit atqꝫ amat? An potius non habet quod ⁊ amat ⁊ appetit? Aga: Verisimile est nõ habe re: So: Aduerte preterea utrum pro eo quod uerisimile est/necessarium sit ita quicquid ap petit/id quo eget appetere: ⁊ si nõ eget/nec cupere. Mihi quidem mirum imodum hoc pla cet ut necessarium sit. Tibi uero qd uidetur Agathõ? Aga. Qd ⁊ tibi: So: Bñ loq̃ris. ⁊ An uellet magnus quispiam magnus esse:. ⁊ robustus aliquis/esse robustus? Aga: Ex his que supra concessimus fieri nõ posse mihi uide tur: So: Neqꝫ. n. indigus esse eorum que i se ipso iam contineret: Aga: Vera dicis: So Et. n. si ille qui robustus est/uult esse robustꝰ ⁊ qui uelox esse uelox/⁊ sanus Denique sanus Forte quispiam crederet ⁊ hos ⁊ alios quosli bet/ea que habent appetere. Ne igitur hic de cipiamur/hec iquam. Si diligẽter animaduer tas Agathon/necessarium esse uidebis quecũ que presenti in tempore isti habent/eadem in tẽpore eodẽ hẽre/seu uelit siue nolit. hoc ipsũ uero quisnam cuperet? Cum uero quis addit/ At ego sanus dum sum/uolo equidem sanus es se/⁊ diues dum sum/esse diues/atqꝫ iccirco/ que habeo cupio: huic protinus respondemus. o. bone uir/Ipse diuitias/sanitatẽ/roburqꝫ adeptꝰ/uis hec ⁊ i futuro tẽpore possidere? qm in presenti/uelis nolisue habes. Vide ergo cũ dicis/q̃ mihi adsunt/cupio/nunquid aliud q̃ꝫ hoc inferas/que mihi nunc adsunt/⁊ in futuro adesse exopto. Censes hũc hoiem agathon istud an aliud responsurũ? Aga: Nihil aliud: So: Amor profecto huiusmodi/illud respicit quod nõ dum im ꝓmptu est nec habetur/adesse uideli cet ⁊ seruari illa in tẽpore quod seq̃tur: Aga: Sic est omnino: So: Et iste igitur ⁊ alius qcũ que appetit/quod non dũ expositum im ꝑatum est/appetit/quod ue nõ adest/nec habet/⁊ qd ipse non est/quo ue indiget. Talia q̃dam sunt illa quorũ ẽ appetitus. ⁊ amor: Aga. Talia ꝓ culdubio: So: Age que supradicta sunt repe tamus: primo quidem amor/aliquorum dictus est amor. deinde illorum potissimum/quibus i diget: Aga: Certe: So: Recordare prete rea/quorum esse amorem asseruisti. Ego tibi i memoriam siuis reducam. Equidem ita dixisse te arbitror. Adiis omnia propter pulchrorum amorem fuisse disposita. Turpium quippe amo rem omnino nullum esse An non ita dicebas? Aga: Ita profecto: So: probabiliter quidez loqueris. O. Amice. Et si ita est/Amor cer te pulchritudinis amor est/turpitudinis uero minime: Aga: Consentio: So: Non ne con cessum est/id quo eget nec habet/amare? Aga: Concessum plane: So: Ergo pulchritudine in diget amor. eamqꝫ non habet: Aga: Necessa rium: So: Quid uero? Nũm pulchrum uocas quod pulchritudinis indigum est nec eam ha bet? Aga: Nequaquam: So: Nunquid ulte rius/si hec ita se habent/Amorem pulchrum asseris? Aga: Nihil eorum que supra dixi/in tellexisse uideor: So: Recte dixisti? Sed re sponde parumper ulterius/nunquid ipsa bona pulchra esse uidentur? Aga: Mihi uero: So: Si igitur amor pulchris caret/bona uero pul chra sunt/bonis quoqꝫ caret: Aga: Repugna re tibi. O. Socrates nullo modo possez. Esto igitur ut tu ais: So: Veritati quidez nunquã O: Dilecte Agathon aduersari posses. socrati uero facilime.

Verum agathonem iã dimictã: uobisqꝫ/o conuiue referam sermonẽ de amore.

Quẽ olim accepi a fatidica muliere Dio tima: que ⁊ harũ rerũ perita erat/⁊ alia multa sapienter intelligebat. ⁊ athenienisibus olim sacris decennio ante pestẽ peractis morbi di lationem dedit. Illa me i amatoria facultate instruxit. Que igitur illa dixit conabor uobis ex me ipso secundũ ea q̃ inter me ⁊ Agathonẽ ꝯuenerunt/exprimere. Oportet aũt primo. o Agathon/ut ⁊ tu exposuisti/qd ⁊ q̃le sit amor ostẽdere/deinde opera illius enumerare. Pre stat ut mihi uidetur eodẽ ordine uobis nunc re ferre/quo hospes illa me examinãs ꝑtractauit Ferme. n. eadem ego illi que mihi Agathon predixeram. Magnũ esse dm̃ amorẽ: ⁊ ad pul chra respicere. Eisdemqꝫ rationibus me redar guit/quibꝰ hunc ipse: quod neqꝫ pulcher esset amor ut dicebã/neqꝫ bonus. Ad quam ego tũc Quid ais: o. Diotima inq̃ꝫ? Turpis ne igitur ac malus ẽ amor? Dio: Dic meliora queso/an putas necessariũ esse ut quicqd pulchrum non ẽ sit turpe? So: Maxime: Dio: Et qd non sapi ens/ignorans? An non aduertisti/esse quod dam sapientie ⁊ ignorantie mediũ? So: Quid istud? Dio: Recte opinari: hoc est ueri absqꝫ certa ratiõe participẽ esse. hoc siquidem neqꝫ scientia est. nam sine ratione scientia nunq̃ꝫ/ Neqꝫ ignorãtia rursus. Quod. n. ueri cõpos est/Ignoratia nõ uocatur. huiusmodi q̃dã est opinio recta inter sapientiã ⁊ ignorantiã mediũ: So: Vera narras: Dio: Ne cogas igi tur qd pulchrũ non est esse turpe/qd ue non bonũ/esse malum. Eadẽ ratione q̃ꝫuis amorez neqꝫ pulchrum neqꝫ bonũ esse cõcedas/non ta men putare debes turpẽ necessario esse uel ma lum/sed inter ista mediũ: So: At uero in hoc omnes consentiunt/magnum esse deum amorẽ Dio: Ignorantes ne dicis oẽs/An scientes? So: Cunctos inquam: Dio: Quo nam pacto ridicule magnũ esse dm̃ hi ꝯfiterẽtur/qui nec deũ qdẽ eẽ uolũt? So Qui nã isti? Dio: Unus qdem tu es/Ego altera: So: Quo nam pacto

dixisse me hoc asseris? Dio. Facile tibi ostendam. dic age. Nōne deos omnes/pulchros ac beatos affirmas? Nunquid auderes deorū quēpiam nō pulchrum beatum ue dicere? So. Nō per Jouem. Dio. Beatos autem nōne illos uocas/qui bona pulchraq; possident? So: Illos dūtaxat: Dio: At q amorē in superioribus admisisti propter pulchrorum bonorumq; inopiam hec ipsa quorum indigus est/appetere. So. Admisi equidē. Dio. Quo nam igitur modo deus est/qui pulchrorum bonorumq; ē expers? So Nullo pacto ut uidetur. Diotima. Uides ne quod ⁊ ipse amorem deum esse non putas? So. Quid ergo? Nū mortalis est amor? Dio. Minime: So: Quid igitur? Dio: Superiorum istar/mortalis imortalis ue mediū: So: Quid igitur ē o Diotima? Dio. Magnus/o/Socrates demō Et. n. omnis natura demonū inter mortales/deosue est media. So. Quam uim habet? Dio Interpretatur ⁊ traiicit humana ad deos/diuina ad homines. horum quidem preces ⁊ sacrificia/illorum precepta sacrosque solemnes institutiones ⁊ ordinem. In utroq; medio constituta totū complet/ut uniuersum secum ipso tali uinculo connectatur. Per hanc uaticinium omne procedit: sacerdotumq; diligentia: circa sacrificia expiationesq; ⁊ incantatōnes ⁊ diuinationem omnem/atq; magicam. Deus quidem homini non miscetur/sed per id medium commertium omne atq; colloquium inter deos hominesq; conficitur/⁊ uigilantibus nobis ⁊ dormiētibus. Quicunq; harum rerum peritus est/demonius. i. felix uir ⁊ sapiēs nuncupatur/qui uero alias artes ⁊ facultates que manibus explentur/callent/mercennarii nominantur. Enim uero hi demones multi atque uarii sunt. Ex his unus est amor: So: Qui nam parentes amoris? Dio: Quamuis dictu prolixum/exponam tamen. Quando nata est uenus/parato conuiuio discubuerunt/dii ceteri ⁊ metidis. i. consilii filius porus. i. Affluentie deus. Cum cenati essent penia. i. paupertas mendicatura cibum utpote epulis illic abundantibus uenit/⁊ circa fores obuersabatur. porus quidem nectare ebrius/uinum namq; non dum erat/Jouis ortum ingressus est ⁊ sonno grauatus/dormiebat/penia uero inopia compulsa quo pacto filium quasi quibusdam insidiis ex poro cōciperet/excogitauit. Quare iuxta illum accubuit. Amoremq; concepit. Unde natus est amor sectator cultorq; ueneris. propterea quod in ueneris natalibus est progenitus. Quin etiam natura/pulchri desiderio capitur/cum uenus ipsa sit pulchra: Quoniam uero pori ac penie amor est filius/sortem huiusmodi/nactus est: principio aridus est ⁊ squalidus. Nudis pedibus. semper humi uolans. sine domicilio. sine stramētis ⁊ tegmine ullo/ad fores in uia sub diuo dormiens. naturamq; matris seruans/semper egenus. Secundum uero patris stirpem/pulchris ac bonis insidiatur. uirilis. audax/⁊ uehemens sagaxq; uenator. noua semper machinamenta contexens. prudentie studiosus. facundus. per omnem uitam philosophans. Incātator. fascinatorq; potens. ueneficus/atq; sophista. Neq; immortalis omnino secundum naturam/neq; mortalis. Sed interdum eodem die pullulat atq; uiuit: quotiens exuberat. Interdum deficit. Atq; iterum reuiuiscit ob patris naturam. Quod uero acquiritur cōtinue subterfluit. Quo circa neq; indicus est amor unq̄; neq; etiā opulentus. Quin etiam inter sapiam ⁊ inscitiam constituitur. Sic. n. se res habet. Nullus deorum philosophatur. Aut sapiens fieri cupit. Est eni. Nec alius quis sapiēs philosophatur. Neq; ōnino ignorātes philosophātur. neq; sapientes fieri cupiūt. hoc. n. habet ignorātia pessimū/qm̄ q nec pulcher bonus est neq; sapiēs sufficiēter hec habere se cēset. Nūq; igitur expetit illa quorum se indigum non aduertit. So: Qui ergo potissimū Diotima philosophātur? si neq; sapientes neq; ignorātes: id agūt: Diotima: hoc profecto uel puer intelliget: quod hi uidelicet q inter istos sunt medii/e/quibus est amor. Sapentia nempe pulcherrimum quiddam est. Amor autem circa pulchrum uersatur. Ex quo necessario seqtur amorem esse philosophū cumq; philosophus sit mediū ignorantis sapientisq; tenere. Horum causa in eius genitura consistit. Nam ex patre sapiente et opulento est genitus. matre uero minime,

sapiēte ⁊ certe paupe. Natura itaq; demonis o. amice socrates ista. Nec mirum est talem te amorem finxisse ex ea opinione/quam de natura eius habebas. Nam ut ex tuis dictis coniicio/nō amantem/sed amatum amorem esse putabas. ⁊ iccirco pulcherrimum tibi amorem esse uisum existimo. Amabile quidem ipsum reuera pulchrum est/delicatum/perfectum/⁊ beatissimū. Amās aūt aliam talē ideā habet qualem in superioribus figuraui: So: Esto ut ais hospes preclare. n. loqueris: Cum uero talis sit amor/ad quid conducit hominibus? Dioti: Hoc deinceps. O. Socrates/docere conabor Talis quidem est ⁊ ita genitus amor. Est autē pulchrorum ut ipē iqs. Uerum siquis ita q̄rat/cuius gratia amor pulchrorum est. o. socrates atq; Diotima. Immo sic clarius/Qui pulchra amat/quid ab his potissimum expetit? Quid respondebimus? So: Adesse uidelicet sibi: Dio. At hec responsio questionem huiusmodi ultra requirit. Quid erit illi cui pulchra aderint? :Socra: Nihil in promptu quod respondeam habeo: Dio: Siquis uero mutatis uocabulis ⁊ bono/pro pulchro utens pcōtetur. Qui amat bona/qd expetit? So: Adesse sibi: dio: Quid huic erit/cui bona aderit? So: facilior ad ista responsio. Felix erit: Dio: possessione sane bonorum beati sunt quicumq; beati: neq; requirere ulterius opus est/ad quid felix esse uelit/qui felicitatē optat. sed finem iam responsio habere uidetur: So: Uera loqueris: Dio: Nunquid hāc uolūtatem amoremq; cunctis censes hominibus esse communem? omnesq; uelle bona sibi semper adesse? So: Communem plane: Dio: Cur ergo non omnes. o. Socrates amare dicimus? siquidem omnes ⁊ eadem ⁊ semper amāt? sed quosdam amare/alios minime? So: Admiror ⁊ ipse: Dio: Sz. Ne mireris. Nam speciē quandam amantium seligentes/amorem denominamus/totius nomen attribuētes. In aliis autem nominibus aliis utimur: So: Exemplo quodā declara: Dio: Ut ecce: Scis utiq; factionem/amplum quiddam esse. facto siquidē generatim dicitur/causa qua unumquodq; ex non esse ad esse pcedit. Qua propter omnes cuiusq; artis actiones/factiones sunt/⁊ artifices omnes poete. i. factores: So: Uera narras: Dio: Uides tñ quod non uocantur poete/sed alia nomina sortiuntur: Ex omni uero factiōe/una selecta particula/que scilicet circa musicā carminaq; uersatur/totius nomine nūcupatur. poesis. n. idest factio/hec sola uocata est/Qui ue hanc factionis particulam habēt/poete: So: Uera hec sunt: Dio: Idem quoq; circa amorem accidit. Nam summatim quidem omnis bonorum felicitatisq; appetio/maximus ⁊ īsidiator amor ē cuiq;: Uerum qui ad bonum studio pecuniarum uel gymnastice uel sapientie proficiscuntur nec amare nec amatores cognominātur. Qui uero secundum certam speciem ad id contendunt/totius nomen subeunt Amorem uidelicet ⁊ amare/⁊ amatores: So: Recte loqui uideris: Dio: Non nulli ferunt/eos qui dimidium sui perquirūt/amare. Ego autem neq; dimidii neq; totius amorē assero/nisi aliquo pacto sit bonum: quandequidem ⁊ manus ⁊ pedes/si uideantur mala uel a seipsis homines abscindere uolunt: Non. n. suum qsq; diligit: nisi forte quispiam quod bonum est suum ac pprium cuiusq; uocet/quod uero malum potius alienum. Quippe cū nihil aliud preter bonum homines ament. Nonne sic ⁊ tibi uidentur? So: Sic utiq;: Dio: Simpliciter ergo dicendum est/homines bonum amare: So: proculdubio: Dio: An nō addendum quod adesse sibi bonum cupiūt? So: Addendum: Di: Nec adesse solum/sed ⁊ semper adesse: so: Et semper: Dio: Est igitur summatim amor appetitio qua bonum sibi semper esse quis cupit: so Uera nimium loqueris: Dio: postq̄; huiusmodi quiddam semper est uniuersalis amor potes ne dicere/que potissimum appetendi conditio/qui ue prosequendi modus ⁊ in quali uel actione uel studio/amor proprie nominetur? So: Si id ostendere potuissem/nunq̄; sapientiam tuam admiratus essem diotima: neq; discendi gratia ad te uenissem: Dio: At ego dicā? Est inq̄; hoc pratus in pulchro/tam secundum animam q̄; secūdum corpus: So: Uaticinio opus est ad id quod ais intelligendum. hoc. n. nullo modo percipio: Dio: Dicam equidem planius Omniū. o. Socrates hoiū pregnās ⁊ grauidū

corpus est pregnãs & anima. Et cũ primum ad certam etatem peruenerim⁹/parere nostra natura cupit: parere uero i turpi neqt/i pulchro potest. Uiri sane mulierisqꝫ cõgressu fetus partusqꝫ prouenit. Est autem opus hoc diuinum: et in animali ipso mortali/inmortale hoc est/ cõceptio scilicet & generatio hec in eo quod sine proportione & dissonum est expleri neque unt: Dissonum autem est quod turpe ab omni quod est diuinum. pulchrum uero diuino consonum. Parca igitur & lucina generationi pulchritudo ipsa est. Quo circa quotiẽs pulchro quod grauidum ẽ adheret/letitiaqꝫ gestit hylaritate & uoluptate diffunditur: pariterqꝫ & generat. Contra uero cum turpi propinquat tristitia quadam & dolore cõtrahitur. Absterreturque & cohibetur: nec gignit/sed fetum retinens angitur. Quapropter quod cõcepit etiam luxuriat/adultumqꝫ ad generationem ãhelat/circa pulchrum utplurimũ obuersatur quoniam inde acri anxietate leuatur. Est.n. amor. nõ pulchri o socrates/ut tu putas: So At cuius? Dio: Generationis partusqꝫ in pulchro. So: Reuera? Dio: Reuera inqꝫ: So: Cur generatiõis? Dio: Quia amor sempiternum quiddam est & immortale quemadmodum in ipso mortali generatio: imortalitatem aũt una cum bono appetere necesse ẽ: ex illis que supra concessimus. qñ quidem amor est appetitio/qua bonum sibi quisqꝫ semꝑ adesse desiderat. Ex his concluditur/amorem imortalitatis quoqꝫ desiderium esse. Hec oia mihi diotima tradidit/cũ de amatoriis sermonẽ habuit nec non sic interrogauit. Quã huius amoris cupiditatisqꝫ causam. o. socrates arbitraris? An non uides q̃ꝫ grauiter afficiuntur/animãtes omnes & que gradiuntur & que uolant cum ad generationem toto impetu ꝓferuntur/& amoris ardore insaniunt? primo quidem generationis causa q̃ꝫ uehementer congredi cõcupiscunt? Deinde quantum circa natoꝝ alimẽta laborat. Horum q̃ꝫcausa inbecilla etiam animalia aduersus robustissima prelia poscunt. & pro illis obcumbere parata sunt/ac fame deficere modo filios nutriant. & aliud quodlibet audacter aggrediuntur. homines quidem forte putaret quispiam rationis discursu hec agere. brutis autem que nam amoris tam ardentis causa est? Assignare hanc potes? So: Minime: Dio: Credis ne unq̃ꝫ in amatoriis peritus fore dum hec ignoras? So: Ob hanc causam ad te. o. Diotima ut supra dixi confugio/quia preceptore me indigere cognosco. horum itaqꝫ precor & aliorum quecunqꝫ ad amorem adtinent/causam afferas. Dio: Si credis illius naturam amorem esse/cuius sepe iam diximus/ne mireris. Ex hoc.n. similiter ut ex superioribus/natura mortalis semper & inmortalis esse pro uiribus nititur. hoc autem generatione dumtaxat assequitur: quoniam semꝑ alterum Iuuenem ueteris loco substituit. Enimuero eo ipso i tempore/quo animalium unũquodqꝫ uiuere dicitur. idemqꝫ esse/ut a pueritia ad senectutem/q̃ꝫuis idem dicatur/nunq̃ꝫ tamen in seipso eadem continet. sed nouum semper efficitur. & uetera exuit: secundum pilos. carnẽ. ossa. ac sanguinẽ/& uniuersum corpus: Neqꝫ in corpore soluꝫ/uerum etiam in aia id contingit Mores. cõsuetudines. opiniones. cupidines. uoluptates. dolores atqꝫ timores/continue ꝑmutantur. neqꝫ quicquam ex istis idem & simile perseuerat/sed priora quidem abolentur/noua uero succedunt. Quin etiam quod mirabilius est/scientie quoqꝫ non solum alie euanescunt/alie surgunt/neqꝫ semper secundum scientias iidem sumus/uerumetiam una queuis scientiarum idem patitur. Quod.n. dicitur. Obliuio namqꝫ scientie exitus est. Meditatio uero nouam memoriam semper/abeuntis loco restitu(ẽ)s/sciam seruat/ut esse eadem uideatur. hoc utiqꝫ pacto oĩe mortale seruatur: nõ qa semper oio ideꝫ sit ut diuinũ/sꝫ quia quod tabescit et abit/nouũ & simile sibi relinqt. Hoc a remedio socrates quod mortale ẽ siue corpus seu qd libet aliud/particeps inmortalitatis euadit. Quod uero diuinum & imortale/alia ratiõe. Quamobrẽ mirari nõ debes si oia germen suum natura charissimũ hẽant. Nam imortalitatis gratia nixus huiusmodi atqꝫ amor cuilibet inẽ. Cum hec audissẽ/admiratione cõmotus inqꝫ. Siccine diotima sapiẽs reuera de iis iudicãdũ

Tũ illa ut ꝑfecti sophiste solẽt: certo scito inqt o socrates: Et.n. si glorie studiũ qd hoib⁹ iẽ ꝯsiderare uolueris/admiraberis ruditatẽ tuã/ qd ea q̃ dixi nõ satis ꝯprehẽderis: Cernes qdẽ q̃ꝫ uehemẽter exoptent/notos sese oib⁹ exhibere: & i futuꝝ imortalẽ glãm ꝯsequi. Nã huius gratia magisqꝫ filioꝝ/ꝑicula subeunt. pecunias erogant. Laboresqꝫ nullos respuũt. Ac deniqꝫ sese morti exponũt. An cẽses alcestẽ ꝓ admito mori uoluisse? Aut achillẽ i ultione patrocli obcũbere? Aut uestrũ codrũ ꝓ filioꝝ regno perire? nisi imortalẽ uirtutis memoriã/q̃lis apõ nos extat/ꝯsecuturos se presagissẽt? So: lõge abest. Immo ꝓ imortali uirtute/& hoẽsta opione cũcta hec ut arbitror agũt. Et quo meliores hoẽs sunt/eo magis ad ista ꝯtendũt. Nã imortalitatẽ amãt: Dio: Quicũqꝫ igitur corpore fecundi sunt/ad feminas se magis ꝯuertũt. At q̃ꝫ ita amãt/& filioꝝ generatione imortalitatẽ memoriã: felicitatẽ/ꝑ oẽ tẽpus asseq sperant. Sunt & q aiaꝫ grauidã atqꝫ fecũdã magis q̃ꝫ corpus habeãt. hi sane ꝯcipiunt ea q̃ aie & ꝯcepisse & ꝯcipere ꝯuenit. Sed qd nã ꝯuenit? prudentiã uidelicet aliasqꝫ uirtutes. quaꝝ reꝝ poete oẽs genitores sunt: nec nõ artifices illi qui inuentores dicuntur: Maxima uero & oium prestãtissima prudẽtia est qua ciuilia & domestica gubernãtur Cuius nomen est tẽꝑantia atqꝫ iustitia. Quisqs ergo uirtutũ huiusmodi natura plenus & grauidus est/ideoqꝫ diuinus/etate debita iminente/parere iã generareqꝫ affectat. & icci(r)co passim uagatur/queritqꝫ pluchrũ/in quo generet. in turpi nãqꝫ minime generaret. Quaꝓpter corporibus speciosis magisqꝫ deformib⁹ gratulatur: utpote pregnans. Quod si aiam pretera p(u)lchrã. generosã docilẽqꝫ reꝑiat: utraqꝫ p(u)lchritudine ꝯcurrente mirifice delectatur. & corã hoie illo ꝯfestim de uirtute loq̃ndo facũdia pollet. q̃lis esse debeat uir bonus edisserens/qd ue sit eius officium. Atqꝫ hac doctrina imbuere illum studet. Ad herẽs qppe pulchro eoqꝫ familiariter utẽs/q̃ quõdã ꝯceꝑat/parit & gignit illius tã in absentia q̃ꝫ presentia memor: qd ue(ro) inde nascitur cũ illo ꝯmuniter nutrit atqꝫ educat. Uñ angustiorẽ cõiõeꝫ firmiorẽqꝫ amicitiã uicissĩ ꝯtrahũt q̃ꝫ mortaliũ filioꝝ parẽtes/utpote qui in filiis imortalibus magis pulchriob⁹qꝫ una ꝯmunicãt. Et.n. huiusmodi filios quilibꝫ potiusqꝫ humanos eligere: presertĩ qui homeꝝ hesiodũqꝫ ꝯsideret/& poetas alios emuletur dũ cernit q̃les filios reliquerunt: qui cũ imortales sint/imortalem quoqꝫ gloriã memoriãqꝫ parentib⁹ prebuerunt: qualesqꝫ lycurgus lacedemoniis reliquit filios/lacedemonie ac totius pene grecie seruatores. hõoratur & apud uos ꝓpter generatõeꝫ legũ ipse solõ. Aliiqꝫ ꝑmulti alibi apõ grecos & barbaros. qui multa atqꝫ preclara opa demõstrarunt/uirtutẽ oẽꝫ ꝓgenerantes. Quibus sacra ac tẽpla multa/ob huiusmodi sepe natos dicata sunt. ob hũanos uero adhuc alicui nũq̃ꝫ. In his utiqꝫ amatoriis o socrates ipse forsitã idustria tua initiareris: Utrũ uero ulteri⁹ ꝓcedas ac ꝑfecta demum amatoria q̃ ue sublime spectãt quoꝝ gratia hec sunt: aiaduertas. Utrum inq̃ꝫ ꝑgere ualeas nec ne Ignoro. Dicã tñ/oiqꝫ studio tibi opitulabor. Tu uero ꝓuiribus seq me nitere. Oportet eñ q adhoc recto sit tramite ꝓgressur⁹/statim ab adolescẽtia pulchra corꝑa ꝯtẽplari/& primũ quidẽ si modo recte ducatur/unũ corpus amare: ibiqꝫ ratõẽs p(u)lchras ꝓducere. cogitare deinde pulchritudinem q̃ corpori cuilibet inest alterius corporis esse germanam: Et si sequi decet quod i specie pulchrũ/absurdũ est credere eã q̃ oib⁹ corꝑib⁹ inest/nõ unã eãdemqꝫ p(u)lchritudinẽ esse. Et q hoc aduertit/oiuꝫ simpliciter p(u)lchroꝝ corpoꝝ amator euadere debet. Amoris aũt erga unum uehementiã hac ratione remictere: atqꝫ unius speciẽ paruifacere. Post hec pulchritudinem q̃ aĩs iest/illa q̃ in corꝑe prestãtiorẽ existimet/ adõ ut siqs animi igẽui sit q̃ꝫuis forma corꝑis aliis quibusdã cedat/sufficere tñ arbitretur & amet/curetqꝫ & rationes huiusmodi pariat q̃ ratqꝫ sermones oẽs qui reddere meliores adolescẽtes possit. Ut hic ad p(u)lchritudinem q̃ in officiis ac legib⁹ reꝑitur ĩspiciendam ducatur/intelligatqꝫ illam oẽꝫ sibi ipsi uniformẽ cognatãqꝫ existere/ut eam q̃ circa corpus est/pulchritudinẽ paruifaciat. post officia legesqꝫ/ad sciẽtias transeat. ut scientiaꝝ p(u)lchritudinem ꝯtempletur. Dñqꝫ id qd ampla exuberat pulchritudine ꝯtuetur/haud amplius tamq̃ꝫ mancipiũ unius

puelli speciem admiretur neqꝫ unius hoīs uel of
ficii pulchritudine sit ɔtentus. Nā quisquis in
hoc delinquit/exilis ⁊ abiectꝰ est seruus. Ueꝝ
ī ꝓfundū pl'chritudinis se pelagꝰ mergat. Ubi
ipso ītuitu/multas. preclaras. atqꝫ magnificas
rōnes intelligentiasqꝫ in philosophia abunde
pariat. Donec ibi ɔfirmatus ⁊ roboratus/scien
tiā iā unā talem intueatur/q̄ pulchri talis exi
stit. Aciē uo nūc m̄tis ꝓ uiribꝰ adhibe. Qui
cūqꝫ huc usqꝫ ꝑ amatoria gradatim deducitur/
recto ordine pl'chra intuitꝰ/ad finem iā amato
rii affectus ꝑueniens/subito quandā natura mi
rabilem inspiciet pulchritudinem. Hoc illud.
cuius gratia labores oēs precedentes subiuimꝰ
principio quidē semp est/nec fit nec interit. nꝫ
crescit umq̄ꝫ neqꝫ decrescit. preterea non hac
ex parte pulchrū/ex illa turpe/Uel tū pl'chrū
tū minime. Neqꝫ ad hoc quidē pulchrū/turpe
uero ad illud/Uel hic pl'chrū/ibi turpe. ut qui
busdā pulchrū sit/quibusdā uero neq̄q̄ꝫ. Neqꝫ
rursus imaginatione q̄dā ipūꝫ pl'chrū ita finge
tur/q̄si uultus pulcher. uel pulchre manus aut
aliud quiddā/cuiꝰ corpus est particeps: Neqꝫ
ut oratio q̄dā uel ratio/aut scientia q̄dā. Neqꝫ
in alio iacere putabitur/uelut in aīali uel terra
uel celo/aut alio quopiā/sed ipūꝫ ꝑ seipūꝫ cū se
metipso. uniforme semp existēs. Cetera uero
oīa q̄ pulchra sunt/illius participatōe pulchra
ea scilicet ɔditione/ut nascētibꝰ ⁊ itereūtibꝰ
aliis nihil subtrahatur illi aut addatur/neqꝫ pa
ssionē ullā incurrat. Qū uero ab his aliquis le
gitime amando/aɔscendēs/illud ipūꝫ pulchrū
suspicere incipit/ferme iā finē attingit. Hoc ē
ꝑfecto ad amatoria recte ꝑgere uel ab alio du
ci. qū uidelicet quis ab his pulchris gratia pul
chri illius adscēdere incipit/quasi quibusdā gra
dibus utens/atqꝫ ab uno primū in duo trāsiens
⁊ a duobus in oīa q̄ pulchra sunt/corpora. Ab
his in oīa officia pulchra. A pulchris officiis/
ad doctrinas pulchras ɔuersus. A doctrinis de
niqꝫ multis in illā doctrinā ꝑueniens q̄ nō alte
rius est q̄ꝫ illiꝰ ipsiꝰ pulchri doctrina. Atqꝫ ita
demū quid ipsum pl'chrū sit ɔtēplatur. In hoc
utiqꝫ uite statu: si usquam alibi hominum uꝫ/
ipūꝫ pulchrū spectanti uiuendū. Quō si qn̄ uide
ris/supraqꝫ dici possit pretiosius auro ornatis
qꝫ uestibus ⁊ pulchris pueris adolescentibusqꝫ
censebis. Quos nunc ⁊ tu ⁊ alii multi dū specta
tis/nimiū obstupescitis. ⁊ si fieri posset eligere
tis īter illos semp cibo potuqꝫ neglecte uersari
q̄ꝫ felix illud spectaculū fore putamus/si cui
ɔtigerit/ut ipsum pulchrū ītueatur. Sinceꝝ.
Integrum. puꝝ. simplex. nō humanis carnibꝰ
coloribus. nō aliis mortalibꝰ nugis ɔtaminatū
Sed ipsum secundū se pulchrū diuinū īspiciat.
Num uitā huiusmodi paruifacis? hoīs uidelicet
ipsius q̄ illuc suspicit/q̄ tā preclaꝝ spectaculū
ɔtuetur. q̄ illi coheret. Nō ne cogitas q̄ ibi
solum cernēs ille eo oculo pulchrum quo ꝑcipi
pōt/nō Imagines uirtutis ulterius sꝫ uirtutes
ipsas pariet qppe cū nō simulachrū/sed rē ipsā
attingat. Cumqꝫ uirtutē uerā pariat atqꝫ alat
deo amicus efficietur: ⁊ siquis alius hoīum/is
maxime imortalis existet: Hec. o. Phedre alii
qꝫ ɔuiue iq̄t Diotima. Cui fidē adhibeo. Atqꝫ
aliis ꝑsuadere studeo: hoīum natura haud facile
posse ad beate imortalitatis possessionē q̄ꝫ legi
timo amore ɔducibiliꝰ iuenire. Quāobrē hono
rādum amorē ab oībus hoībus censeo. Equidem
amatoria colo meqꝫ summope in his exerceo:
aliosqꝫ exhortor. Et nunc q̄dem ac semp ꝑ ige
nii facultate amoris uim ⁊ fortitudinē laudo.
Hunc. o. Phedre sermonem/si uis quasi lauda
tionem quandā amoris existima. sin autem ali
ter apellare placet/apella: Cum hec dixisset:
ut tettulit aristodemus/reliqui omnes proba
runt. Aristophanes solus repungnare tempta
uit/quia mentionem sermonis illius supra fece
rat. Sed repente aule hostium percussum soni
tum reddidit: ⁊ clamor debachantium Iuuenū
tibicinisqꝫ auditus. Tum Agathon aduertite
inquit ministri qui nam hoīes aduentarint. ⁊ si
quis familiaris noster intersit/ad nos adcersi
te. Si nullus/nos haud nō ampliꝰ bibere sed iā
quiescere/nuntiate. At paulo post uocem alci
biadis audierūt/ebrietate īsultātis alterinsqꝫ
ī uestibulo clamantis. Qui ubi esset agathon
flagitabat/ad eumqꝫ se duci iubebat. Eū igitur
tibicen aliiqꝫ ɔtubernales duxerunt. ⁊ ad fores
aule collocarunt/corona quadā ex hedera uio
lisqꝫ ɔserta redimitum: uictisqꝫ multis caput
circundatum. Ubi stati clamauit. Saluete uos

iubeo uiri ebriū hoīē ualde ɔpotatorē suscipite
Uel abeamus/agathonē solū coronantes/cuiꝰ
gratia uenimus. heri equidē interesse nequiui.
hodie ueni uictas ferens: ut/a/meo capite sapi
ētissimi pulcherrimiqꝫ caput/si ita predixero/
circumligarē. An me quasi ebriū deridebitis?
ego aūt q̄ꝫuis irrideatis/uera tū loqui me scio
Respondete obsecro nunquid ad hec ingredi ꝑ
mictatis. Bibitis adhuc. an non? Quare accla
mauerunt oīs. Iusserunt ingredi atqꝫ accūbe
re. Accersiuit Agathon alcibiadē tulerunt cō
tubernales. Ille uictas tollebat Agathonis ca
put circūdaturus: So: licet/e/ɔspectu adstan
tem nō uidit. ꝓpe Agathonē assedit/inter eū ⁊
Socratē mediꝰ. Et nāqꝫ: Socrates: cesserat.
Cū sedisset/Agathoni ɔgratulatꝰ ē/eūqꝫ coro
nauit. Agathon soluite inq̄t alcibiadē pueri/ut
ī numero triuꝫ accūbat. Assensꝰ alcibiades/q̄s
tertiꝰ ɔuiua esset interrogat. ɔuersusqꝫ Socra
tē uidet/⁊ assurgēs ꝓ hercules inq̄t/q̄d hoc est?
hic etiā insidiatꝰ mihi. o. Socrates cōsedisti?
Sic sēper soles/ubi minime oīuꝫ expectarē ꝓti
nꝰ mihi occurrere. ⁊ nūc cur huc uenisti? Cur
hic potius q̄ꝫ apud Aristophanē sedes? aut siq̄s
aliꝰ ridiculꝰ adest/ꝑmictitqꝫ. Immo excogita
sti scio/iuxta ɔuiuaꝝ pulcherrimū hic sedere.
Socrates aūt ad Agathonē ɔuersꝰ. Uide inq̄t
Agathon/si quo pacto mihi succurrere potes.
Amor quippe huius hoīs/haud leue q̄dā mihi
extitit. Ex eo nāqꝫ tēpe quo hūc amare cepi/
nunq̄ꝫ mihi licet aut aspicere pulchrū aliquem
aut alloqui: quin iste Zelotipus. i. amatoria su
spitione captus ⁊ inuidens mira q̄dā tentet/ɔui
tieturqꝫ. immo uix se ɔtinet quin manus iferat
Uide igitur ne ī presentia tale quid agat. Sed
nos ɔcilia. Uel si uim inferre conetur. opitula
re. Nā huius furor ⁊ amatoriꝰ ipetus me maxi
me terret. Ad hec Alcibiades: Inter me ac te
ɔciliatio nulla cadit. sꝫ hoꝝ causa alias ulciscar
Nunc aūt Agathon mihi aliquas ex his uictis ī
ꝑtias/ut ⁊ huius mirabile hoc caput exornē. ne
mihi succenseat q̄ te coronauerim nō ipsum q̄
oīs hoīes sermonibꝰ supauit/nō heri tm̄ ut tu
sꝫ semꝑ. Acceptis itaqꝫ uictis coronauit socra
tem ac sedit. sedens autē inq̄t. Nimiū mihi so
brii ɔuiue uidemini. Neqꝫ ꝑmictendum uobis
id censeo. bibendū est enim: Nā inter nos id cō
uenit. Ergo bibendi principē donec satis bibe
ritis me uobis ꝓpono. Ferri Iube Agathon/
siquid adest āplū poculū. sꝫ nil opus est/imo fe
ras huc puer uas illud: q̄ plures q̄ꝫ octo pate
ras cape uidetur. Cum uas ipleuisset/prior ip
se bibit. Socrati deinde infundi iussit. ⁊ iquit
Aduersus Socratem. o. ɔuiue dolus iste mihi
nihil ɔfert. Quantūcumqꝫ quis iusserit/ebibet
nec ebriū unq̄ꝫ uidebitis/socrates īfūdēte pue
ro bibit. Tum eryximachus/q̄d agimus alcibi
ades? Ita nec loquimur quicquā sup calicē ne
qꝫ canimus/sed quasi sitientes ingurgitamus?
Ad quē Alcibiades/salue optime eryximache
optimo ⁊ frugi admodū patre nate. Et tu salue
eryximachus ipse subiunxit. ueꝝ q̄d nobis agē
dum? Alci: Quod tu precepis: Tibi q̄dē parē
dū est. Uir medicus multis aliis equabitur unꝰ
Impa ergo q̄cūqꝫ lubet: Eryxi: Audi iā. Añ
q̄ꝫ ingredereris/uisum fuit ab unoquoqꝫ presen
tium ad dexterā deinceps amorem pro ingenii
facultate laudandū. Hos quidē singuli diximꝰ
Tu quoqꝫ cum nō dixeris/biberis autem/iure
dicere debes. ⁊ cq dixeris/tūc demū socrati q̄c
q̄d uolueris ipabis: Socrates quoqꝫ illi qui ad
dexteram succedit similiter ceteriqꝫ deinceps
Alci: preclare loqueris Eryximache. Sed nō
equa ratio uideri debet/ut ebrius cum sobrioꝝ
oratione uerba sua ɔferat: Sed. o. beate uir/ꝑ
suasit ne tibi Socrates q̄cq̄uā ex his que paulo
ante narrauit? Uel scis ɔtra esse oīo? Hic. n.
si eo presente quemq̄ꝫ laudauero uel dm̄ uel ho
minem alium q̄ꝫ hunc ipsum: manus non conti
nebit: So: Bona uerba queso Alci: Nihil ad
hec dicas: ꝑ neptūnum neminē alium te presen
te laudarem: Eryxi: Sic agendū uidetur: ⁊ si
uis Socratē lauda: Alci: Quid ais? Oportere
uidetur Eryximache/hunc uiꝝ aggrediar: ⁊
corā uobis ulciscar: So: Quid cogitas? de ri
diculis q̄busdā me laudabis? An quid ages? Al
Uera loquar. ꝑmictis ne? So: Uera q̄dē loqui
ꝑmicto/ac etiam iubeo: Alci: Parebo q̄ꝫ libēti
ssime modo id assequi possim. Ueꝝ tu obserua:
⁊ si q̄ minus ueꝝ refero/interpella ut lubet:
mendaciūqꝫ redargue. Nunq̄ꝫ. n. sponte men
tiar. Neqꝫ mireris/si aliud aliunde utrunqꝫ re

Alcibiades de Socrate

dit in memoriam colligo. Nam haud facile est
homini sic affecto miros tuos mores facunde
certoq̃ꝫ ordine numerare. Socratē. o. viri cō
niue p̄ Imagines laudare conabor. Iste igitur
forte suspicabitur ne ad ridicula sermōē ꝯuertā
Sūmetur āt Imago ueri nō ridiculi grā: Alci
Ocratē assero ꝑsimilē silenis istis / qui se
dētes inter alias Imagines / a / sculptori
bus figurantur: ita ut fistulas tibias ue teneant
Qui si bifariā diuidātur / repiuntur itus Ima
ginē hēre deoꝝ. Satyro quoqꝫ Marsye similē
esse dico. Et q̄ō aspectu qdē his es ꝑsimilis / ne
tu qdē / o / Socrates negabis. Q̄ō uero in aliis
quoqꝫ similitudinē eoꝝ hēs / deiceps iā audi.
ꝓcax ⁊ ꝯtumeliosus es / an nō? Si nō fateris / eq
dē testes adducā. An nō tibicen? Et tibicē qui
dem marsya longe prestantior? Ille. n. istrum
tis qbusdā hoīes demulcebat oris potentia. Et
nunc etiā siquis modulatione illius utitur. Nā
illa q̄ olympus modulatꝰ est / marsyā qui docuit
modulatum dico. Eius igitur harmonia seu uir
quidā bene seu femina male utatur / sola aīos ad
trahit: ⁊ q̄a diuina est / ostendit qui nā diis my
steriisq̃ꝫ indigeant. Tu aūt in hoc dumtaxat
differs ab illo / q̄ō sine ullo instrumēto nudis q
dē uerbis hoc idē efficias. Nos certe quotiens
alium audimus alterꝰ uerba referentē / ⁊ si ni
mium boni oratoris / tū nullius / ut ita dixerim
illa facimus. At cum te q̄s audit aut tua uerba
quouis alio referente q̃ꝫuis ineptus ille sit qui
refert / ⁊ siue uir seu femina siue adolescentulꝰ
audiat obstupescimus qdem / ac mente corripi
mur. Eqdē nisi suspicarer ne forte nimis ebriꝰ
uidear / iure iurādo interposito affirmarē / q̄lia
mihi alias ab huius uerbis ꝯtigerunt: ꝯtingant
q̃ꝫ etiā nunc ꝯquoties hūc audio. Multo magis
q̃ꝫ hi q corybantū more deferūtur / cor i me ꝯci
tatur ob huius uerba. lachrymasq̃ꝫ effundo: ui
deoq̃ꝫ multis aliis hoc idem ꝯtingere. Et cū pi
clem audiebā ceterosq̃ꝫ oratores bonos / uidebā
tur illi quidē mihi preclare dicere: sꝫ nihil tale
mihi ꝯtigebat. neq̃ꝫ ꝯcitabatur aīus / neq̃ꝫ se ip
sum quasi seruiliter uiuentē ꝯdennabat. Sꝫ ab
hoc marsya nostro sepe ita iflector / ut existimē
nullo modo in hoc statu uite mihi esse uiuēdum
hec. o Socrates ne negaueris. Quin etiam cer

Marsye harmonia

to scio / si i presentia aures illi prestare uelī mi
nime tolerarē: sed eadē illa mihi euenirēt. Co
git. n. me fateri: q̄ō cū ipse ego i multis defici
am / tū me ipm̄ negligo: remq̃ꝫ populi athenien
siū curo. Si ergo q̄si aduersus sirenas obturās
aures hunc fugio ac uito / ne apud eum sedens ꝯ
senescā: patior autē erga hunc solum q̄ō nemo
existimaret, ut cuiusq̃ꝫ pudore ac uerecūdia de
tinerer. Atqui hunc solū uereor: Cōscius. n.
mihi sum defendere me nō posse / q̄n sint agenda
q̄ iubet. sꝫ cū ab eo discedo populari hābitōne me
superari. fugio igitur istū atq̃ꝫ uito. Et quoti
ens ipm̄ ituear / uerecūdia me q̄a ꝓmissa nō ser
uauerim / capit / ut sepe cupiā hūc e uita decede
re. Rursus uero si hoc acciderit / scio me longe
id iniquiꝰ toleraturū. Itaq̃ꝫ quo me uertā / aut
q̄ēadmodū hoc utar / nescio. Et a modulationi
bus qdem satyri huiꝰ talia mihiq̃ꝫ ⁊ multis aliis
ꝯtigerūt. Cetera uero audite / ut similis sit his
q̄bus ego similem esse dicebā: ⁊ uim q̃ꝫ mirabilē
habeat intueamini. Scitote neminem uestrum
socratem cognoscere. Sed ego uobis ostēdā / q̄n
qdem dicere iā icepi / Cernitis q̃ꝫ uehementer so
crates erga pulchros afficitur? Semperq̃ꝫ iter eos
uersatur ⁊ obstupescit. Ignorat oīa. Nihil no
uit figura ꝓfecto hec silenis est ꝑsimilis. Sci
tote igitur eum hac habitus forma exteriꝰ ami
ciri / tāq̃ꝫ sculptum q̄mdā silenū. Intus uero si
aꝑiatur / mira. o. uiri ꝯuiue castimonia ⁊ itegri
tas inest. Neq̃ꝫ. n. pulchritudinem corporis cuiꝰ
q̃ꝫ qc̄q̃ꝫ estimat / neq̃ꝫ diuitias / neq̃ꝫ honores ne
q̃ꝫ cetera / q̄ uulgus admiratur: sꝫ ea cuncta su
pra q̃ꝫ existimari q̄at / longe sꝑnit: ac ꝓ nihilo
ducit: Quo circa nullius nos esse apud eum uo
bis assero: fingit tū ironicus aliter: ac Iocari
palā de his rebus nunq̃ꝫ cessat. Serio aūt agen
tis atq̃ꝫ intus aperti nescio utrum q̄sq̃ꝫ uestrū
diuinas q̄ intus latent imagines unq̃ꝫ inspexe
rit. Ego certe q̄nq̃ꝫ eas ꝯspexi / atq̃ꝫ mihi uise
sunt usq̃ꝫ adeo diuine ⁊ auree ⁊ formose ⁊ mirabi
les. ut nullo modo fas existimē aliter q̃ꝫ Socra
tes precipit agere. Ego iā aliq̄n / o / uiri ꝯuiue
socratē arbitratus mea specie uenera admodū
delectari / occasionē hāc mirificā felicemq̃ꝫ ad
id quod affectabā me nactum esse putaui. Gra
tificari quippe socrati ꝯstitui / ut quecunq̃ꝫ ille

Socrates non pulcher sed corporis pulchritudinem non curans

nouerat / mecum cōmunicaret. Nā magnū ali
qd ⁊ mirificū formositatē meā existimabā eaq̃ꝫ
plurimū fidebā. Cūq̃ꝫ aña nūq̃ꝫ sine cōite cū eo
loq̄ ꝯsueuissem / q̄nq̃ꝫ dimisso comite solus cum
eo restiti. Uera uobis oīa aꝑienda sūt. Attēdi
te obsecro: Si mētior / socrates ipē redargue
Restiti eqdē. o. uiri ꝯuiue solus cū solo: sꝑans
eadē hūc mihi dicturū / q̄ amatores amatis cū so
li sūt / loq̄ solēt. Qua spe ual̄ō letabar, horū ue
ro nihil actū ē sꝫ ut solitus erat / cū ad uesꝑam
usq̃ꝫ disseruissꝫ / abiit. post hec ad palestrā hūc ci
taui exercuiq̃ꝫ q̄si i hac aliqd ꝓfecturus. soli ita
q̃ꝫ sepe nos simul gymnastica exercuimus. qd mul
tis opus ē uerbis? Nihil mihi successit. postq̃ꝫ
uero hac nequaq̃ꝫ successerat: durioribꝰ machi
namētis uirū hūc aggredi statui / nec ab iceptis
desistere. Audite q̃ꝫ uehementer huic isidiatus
sum. Cenatū accersiui tanquam amator ama
tis insidiatus. Is non facile nec primo paruit.
Tādē uero obsecutus est. Uenit ergo. sꝫ sump
to cibo ꝯfesti abiturus surrexit. Tūc ego pudo
re detentus abire ꝑmisi. Sꝫ alias uehemētiores
insidias tendens / post cenā / ad multā noctē ser
monē ꝓtraxi. cūq̃ꝫ uellet discedere / obiiciens
i tēpestā noctē / manere coegi. Quieuit igitur
i ꝓxīo lecto sup quē sedēs cenauerat, nec aliꝰ
preter nos ullꝰ ibi ea nocte dormiuit Que hac
tenꝰ dicta sūt sine rubore ubiq̃ꝫ ꝓferri possūt.
Que uero secuntur / nō prius audietis q̃ꝫ ꝓuer
biū illud recensuerī. Uinū ⁊ cum pueritia ⁊ sine
pueritia ē ueridicū. Quin etiā i iustū uidetur /
ut is q socratē laudat / supbū ⁊ inictū facinus il
lius silentio pretereat. pretrea nō aliter affec
tus sum q̃ꝫ ille q̃ꝫ uipera mordet. Illū q̄ppe fe
rūt q̄lis sit eius passio aperire nolle nisi his q si
militer egrotāt / q̄si hi soli utpote mali nō igna
ri ignoscant / siq̄s cruciatu ꝯpulsus ⁊ loq̄ ⁊ agere
cuncta nō dubitet. Ego igitur preceteris altric
tus uehemētiori phīe morsu / q oīuꝫ ē acerrimus
⁊ siue cor / siue aīuꝫ / siue quocūq̃ꝫ id apellandū
sit / saucius cupiditate i phīa sermonū q acriꝰ q̃ꝫ
uipera mordēt ⁊ occupant siq̄n attigerint. iuue
nilē aīuꝫ q nō penitꝰ ignauus sit / ꝯpelluntq̃ꝫ ad
qc̄qd tandē sit / faciendu atq̃ꝫ dicendū / nihil i
tentatū relinq̄re statui / quo Socratē ad explē
dā hāc siti mihiq̃ꝫ ꝯiūctissimū facerē. Nō dicerē
ea q̄ dicturꝰ sum / nisi apud eos ꝯuiuas loq̄rer /

Vinum veridicum

quos semp quasi uesano quodā phīe furore cor
reptos bacchantesq̃ꝫ ꝓspexi, phedros. Agatho
nes. Eryximachos. Pausanias. Aristodemos
Aristophanes. Socratē deniq̃ꝫ ipsum ⁊ ceteros
hec. n. mihi nisi sauciis Eodēq̃ꝫ modo affectis
narranda non essēt. Quare uos audientes mihi
ueniā dabitis / ꝓ his q̄ tūc a me fcā / ⁊ nūc dicta
fuerint. famuli aūt ⁊ siq̄s alius adsit ꝓphanꝰ ⁊
agrestis / aures obstruant. Extincto lychno fa
mulisq̃ꝫ absentibus / uisum mihi. o. uiri cōuiue
haud amplius dissimulandū differendūq̃ꝫ / sꝫ in
genue q̄ō sentirē aꝑiendum. Tetigi itaq̃ꝫ illū
dicēs: Socrates dormis? So: Non dū: Alci:
Scis ne qd hactēus mihi uisū fuerit? So: Qua
de re / ⁊ q̄d rogas? Alci: Tu mihi solus amator
me dignus extitisse uideris. Uerecundior tū in
amore fuisse. Eqdē cū ita se res hēat / egoq̃ꝫ ta
lis sim / stultū esse ducerem nisi in hoc quoq̃ꝫ ti
bi gratificarer / ⁊ in ceteris oībꝰ: siue meis rebꝰ
siue amicis idigeas. Mihi qdē nihil ē antiquiꝰ /
q̃ꝫ ut optimꝰ uir euadā. Ad hoc nemo me magis
q̃ꝫ tu iuuare pōt. Ego aūt tāto uiro nō obsecu
tus uehemētius sapientū increpatiōes uererer /
q̃ꝫ obsecutꝰ insipientū uerba. Que cū audissꝫ /
solita ironia dissimulās ita respōdit. O. amice
Alcibiades uideris reuera non ignauus uilisq̃ꝫ
esse / si uera sunt / que de me refers: ⁊ inest mihi
uis quedā / ꝑ quā ipse melior effici possis. ⁊ mirā
i me pulchritudinē ꝯspicis tua forma lōge prestā
tiorem. Si ista cognoscens / ꝯmunicare mecū
exoptas / ⁊ pulchritudinē pulchritudine ꝯmuta
re: tanq̃ꝫ fenerator multo plus q̃ꝫ ego reporta
re ꝯtendis. Nā ꝓ opinione ueritatē pulchrorū
lucrari conaris. ⁊ aurū ꝓ auricalco recipere.
Sꝫ. o. beate diligentius aīaduerte: ne te mea ꝯ
ditio lateat / cū nullius sim pretii. Tunc sane
m̄tis oculus acute incipit cernere: cum primū
corporis oculꝰ deflorescit. Tu uero ab hac etate
es ꝓcul: Alci: Mea qdē talia sunt / q̄lia dixi.
Neq̃ꝫ. n. in ore unum / in corde aliud hēo. Tu
aūt ita delibera / ut ⁊ tibi ⁊ mihi melius fore cen
ses: So: ꝓhe loq̄ris. ergo post hac inuicem ꝯsul
tantes agemus quod utrisq̃ꝫ tā in his q̃ꝫ in cete
ris oibus maxime ꝯducturū putabimus: Cū hec
audissem ⁊ obiiecissem quasi iaculo quodam sau
cium existimaui: surgensq̃ꝫ ne uerbum qdem ul
teriꝰ loqui ꝑmisi. Et hunc amictū quē uidetis

Amor

Animi corporis pulchritudo

circũdans/erat.n.Hiems/sub strato huiꝰ pal
lio ueteri recubui.⁊ hisce brachiis felicẽ hunc
sapiẽtemqꝫ uirum penitusqꝫ mirandum ample
xus/noctem sic totam quieui. Hec scio non
negabis.o.Socrates. Iste tamẽ formam qua
ego maxime fidebam/spreuit omnino quasi ri
diculã superbeqꝫ ꝯtempsit,deos omnes deasqꝫ
testor.o:Iudices/estis.n.socratice supbie
Iudices/me nõ aliter surrexisse/ac si cum pa
tre uel fratre natu maiore iacuissẽ Quam mi
hi mentẽ post hec fuisse putatis:cum me quidẽ
contemptum existimarem/eius autem ingeni
um temperantiam ⁊ fortitudinẽ admirraer:ui
rum talem nactus qualem me prudẽtia ⁊ tole
rantia reperturum esse nullum credideram.
Qua propter qua ratione illi succenserem/ab
eoqꝫ discederem/haud inueniebaꝫ:neqꝫ rursꝰ
quibus illecebris ipsum mihi conciliarem. No
ueram equidem difficilius hunc pecuniis q̃ꝫ aia
cem ferro domari posse.⁊ id quo facilius irreti
ri illum speraueraã me fefellit. Ambiguuꝰ ita
qꝫ ⁊ huic uiro magis q̃ꝫ alius quisq̃ꝫ alteri man
cipatus circumuagabar. Hec omnia tũc/a/me
facta sunt. Procedẽte post hec tempore mili
tia illi simul mihiqꝫ obuenit/aduersꝰ potideã
fuimusqꝫ socrates ⁊ ego in eo exercitu ꝯtuber
nales.primũ quidem laboruꝫ patientia nõ me
solum/sed alios omnes longe superabat. Et si
quo in loco ut accidere solet in bello/cõmeatꝰ
deficeret/nulli pares huic reperiebantur ad fa
mem sitimqꝫ perferendam. Rursus uero i abũ
dantia rerum ⁊ conmessatione mensaqꝫ milita
ri solus iste frui posse uidebatur. Et q̃ꝫuis bibe
re nollet/tamen si cogebatur/omnes protinꝰ
bibendo longe uincebat:⁊ quod mirabile est/
ebrium quisq̃ꝫ eum nunq̃ꝫ conspexit. Sed hoc
mihi ad huc in posterum redargui posse uidetur
Aduersus autem hiemes ⁊ frigora/que illis in
locis asperrima sunt/mirabilia faciebat. Quã
doqꝫ.n.gelu maximo itolerabiliqꝫ facto ita
ut nulli exire de tabernaculis auderẽt/⁊ siqui
exibant/non nisi suffarcinati admodum pedes
qꝫ ⁊ crura pellibus pannisqꝫ laneis diligenter
circumuoluti/Socrates per hoc ipsum tempus
ita exibat cum ceteris militibus/ut nihil ad
eam uestem adiungeret:quam primo ferre soli
tus erat. Nudis uero pedibus per glaciem faci
lius incedebat q̃ꝫ cum calceis alii. Milites ue
ro hec intuentes/se comtempni ab eo suspica
bantur. Et i his quidem talis erat Socrates
Quid autem fecerit tolerantissimus uir/i eo
dem exercitu/operepretium est audire. Nam
cum aliquando cogitatio quedaꝫ incidisset/ste
tit cogitans eodem uestigio/a/matutino tem
pore,cumqꝫ explicare id quod cogitabat/non
daretur/perstabat cogitans/nec dimictebat.
⁊ iã meridies erat:militesqꝫ id senserant/ac
mirabãtur:alterqꝫ narrabat alteri Socrateꝫ
ab aurora stetisse,cogitantẽ. Demum uero ab
Ionia qdam milites/cum nox iaꝫ immineret/
cenati prius/erat enim tunc estas/circa eum
strata posuerunt/iacueruntqꝫ sub diuo illum
obseruantes/an p noctem quoqꝫ perseueraret
Socrates uero stetit usqꝫ ad aurorã sequentẽ
ac solis exortũ,postea uero abiit/cũ iã solẽ na
scẽtẽ salutauisset. In preliis quoqꝫ qualis fue
rit/nõ est silẽtio pretereundũ. Nam cũ ea pu
gna fuit ex qua me quasi optimũ pugnatorẽ du
ces exercitus donauerũt/nemo alius me serua
uit q̃ꝫ socrates. Uidẽs.n.me grauiter ulnera
tũ nequaq̃ꝫ deseruit:sꝫ ante me prosiliens me
ipsum atqꝫ arma mea ꝓtexit.ab hostibusqꝫ ser
uauit. Atqꝫ ego tunc ista predicans conatus
sum/ut non mihi/sed socrati hũic/a/quo ser
uatus eram/dona illa traderentur. Neqꝫ ista
confutaueris neqꝫ ueluti falsa negaueris socra
tes. Tunc sane duces ad meam respicintes di
gnitatem/donare me maluerunt/te i primis.
o.Socrates obsecrãte/ut mihi nõ tibi hõr ex
hiberetur. Illud quoqꝫ dignũ ẽ memoratu/q̃ꝫ
admodum fuga nostrorum apud delium facta/
se Socrates,gessit. Nam interfui quoqꝫ huic
prelio.⁊ quidem ex equo pugnãs:cum Socra
tes ipse pedes esset:ꝓfligatis igitur nostris ac
fuga iam oĩum facta/Socrates una ⁊ laches pe
dem referebant. Atqꝫ ego cum in hos casu in
cidissem/bono aĩo esse iussi/neqꝫ nunq̃ꝫ deser
turꝫ eos dixi. Hic igitur eo melius aspicere po
tui Socratem q̃ꝫ apud potideam/quo ipse cõst
sus equo/minus formidabam,primum igitur i
tueri licebat/quanta cautione ac presenti ani
mo lachem superaret. Deinde mihi uisus est.o

Aristophanes/quod ⁊ ipse ais/ibi nõ aliter q̃ꝫ
hic incedere/superbus/⁊ oculis quiete omnia
circũlustrãs,cauteqꝫ examinãs singula.hostes
siquidem ciuesqꝫ uicissim respiciebat/oculis ⁊
aspectu pre se ferens ostendensqꝫ uel remotio
ribus siquis eũ inuadat/non esse id impune fac
turum. Itaqꝫ tute abibat ⁊ ipse ⁊ alter.ferme
n.qui ita incedunt/nemo eos inuadit:sed eos
qui effusa fuga deferuntur. In multis quidem
aliis mirifice laudari Socrates potest:sꝫ talia
sunt:ut ceteri quoqꝫ forsan non nulli eandem
laudem mereantur. Uerum illa precipua i isto
per que nemini aliorum hominuꝫ neqꝫ antiquo
rum neqꝫ nouorum esse similis reperitur. Naꝫ
qualis achilles fuit/talem cõiectet forsan ali
quis fuisse brasydam ⁊ alios quosdam. ⁊ qualis
pericles/tales Antenorem atqꝫ Nestorem.
sunt alii quoqꝫ qui hoc modo conferri inuicem
possunt. Sed qualis Socrates ẽ qualisqꝫ eius
mira dicendi ratio/nemo prope ad eius simili
tudinem accedit/neqꝫ ueterum neqꝫ eorum q
nunc sunt. Nisi ut ego nunc dixi atqꝫ assimila
ui. Quippe nulli hominum/sed silenis ⁊ saty
ris similis ipse est eiusqꝫ sermones. Nam ⁊ hoc
a/me pretermissum erat prius/sermones eius
persimiles esse imaginibus silenorum ab artifi
cibus factis deinde a pertis. Siquis enim huiꝰ
sermones audiat/Uidentur prima ut fertur fa
cie nimium esse absurdi. Nomina quippe ⁊ uer
ba exteriori aspectu satyri cuiusdam contume
liosi habitum pre se ferũt. Asinos.n:fabros
qꝫ erarios ⁊ sutores calceorum coriariosqꝫ
semper habet i ore:eademqꝫ semper dicere de
eisdem uidetur/ut omnes fere qui minus expe
rti peritiue sint/uerba illius irrideant. Ue
rum si intus aspiciat quis eius sermones/pri
mo quidem reperiet sensuum profunditatem
habere solos aliorum omnium ⁊ insuper diuinis
simos esse/ac plurimas uirtutum speciosissi
mas Imagines continere:atqꝫ ad plurima se
se extendere:immo omnia precepta compre
hendere/quibus instrui debet is qui sit honeste
beneqꝫ uicturus. Hec sunt.o.uiri conuiue in
quibus Socratem laudo,ac etiam de quibus ꝯ
queror. Audistis enim interim quas mihi iniu
rias intulit. Nec aduersus me solum ita se ges
sit/uerum etiam aduersus Charmidem filium
glauconis ⁊ aduersus Euthydemum diocle na
tum aliosqꝫ p multos eadem fecit. Quos ipse
sub specie amatoris fefellit. Nam pro amato
re amatus euasit. Quamobrem te quoqꝫ Aga
thon admoneo ut huius simulationes dissimula
tionesqꝫ caueas. Et ex his que ego sum passus
hunc cognoscens/rem tuam cures:/neqꝫ secun
dum prouerbium/post penam infantium instar
delicta tandem agnoscas. Hactenus Alcibi
ades:cuius audacia ⁊ loquendi libertas risum
omnibus concitauit:quoniam uisus est amore
Socratis esse captus:Soc:Sobrius mihi ui
deris.o.Alcibiades. Alioquin nunquam ita
artificiose longo uerborum circuitu facto oc
culte id studuisses cuius gratia cetera omnia di
xeras.,quod i orationis calce ut preter propo
situm proferre uidereris tãdem apposuisti qua
si non omnia iccirco dixeris ut me ab Agatho
ne disiungeres. Arbitraris me neminem pre
ter te unum amare debere. Agathoneꝫ uero/a
nullo alio q̃ꝫ ab ste amari. Uerum non latuit
nos quid sibi uellet tuum illud satyricum sile
nicumqꝫ figmentuꝫ. Sed.o.Amice Agathon
danda opera est/ut nec isti sua machinamenta
proficiãt nec ullius calumnie inter me ac te ia
cte discidium faciant. Agathon:Uera.o.So
crates loqui uideris. Nam ut nos seiungeret
inter te ac me se medium interposuit. Sed
nihil hoc illi proderit/hinc enim surgens/pro
pe te sedebo:Socrates:Sic agendum profe
cto,hic infra me sede:Alcibia. Prob Iupi
ter:Qualia perpeti me uir iste cogit? In om
nibus superare me uult:Medium saltem hic
Agathonem sedere permicte:Socra:Nequa
quam decet. Tu enim me laudasti. Oportet
autem me nunc ad dexteram hunc sedentem la
udare. Si ergo post te maneat Agathon/ha
ud me rursus laudabit:priusquam/a/me laude
tur. Sed dimicte uir felix.neqꝫ huic meas
laudes inuideas. Equidem laudare illum uehe
menter desidero:Agathon:Hui hui. Alci
biades/Quid hic moror? Hinc iam discedo ut
me Socrates laudet:Alci:Mos iste socratis
ẽ/ut eo p̃sente/nemini liceat alteri/formosos

Milicia Socr[atis] cum Alcibiade:

245

Amor:

Post penã ...

sibi ɔciliare. Vide nūc obsecro q̄ꝫ facile ⁊ q̄ꝫ ꝓbabili ratione hunc ad se traxerit: Surrexit ergo Agathon/ut apud Socratem reqesceret Tunc subito debacchātes multi patentes fores nacti/ nam paulo ante quis contra exierat/ ingressi sunt/ ⁊ circa illos consederunt. Quoꝝ strepitu turbata sunt omnia. Nec ullꝰ post hec modus in bibendo seruatus. Eryximachum ac phedrum/ aliosqꝫ non nullos abiisse: Aristodemus recēsuit: seqꝫ diu dormisse/ nam longe tūc noctes erant. ⁊ circa aurorā gallis iam cantātibus surrexisse: Sonno excitum inuenisse q̄ alii qdem partim dormiebant/ partim discesserāt. Agathon uero ⁊ Aristophanes atqꝫ socrates soli ad huc uigilabāt bibebātqꝫ āpla quadā phiala ad dexterā sibi inicē succedētes. Socrates autem assidue disserebat: neqꝫ aliorū se recordari Aristodemus iquit/ neqꝫ .n. ab initio adfuisse ⁊ sōno fuisse grauatū. Sūmā uero disputationis illiꝰ extitisse/ quod socrates illos fateri cogebat/ eiusdem uiri officium esse tragediam commediamqꝫ componere: eumqꝫ qui arte tragicus ē/ esse quoqꝫ comicū. Cū hec illi coacti potius q̄ꝫ ꝑsuasi concessissent/ se sonno dedisse. Aristophanem primo: Agathonem deinde exorta iam luce. Socratē uero dormiētibus illis in lyceum ipso ut consueuerat comitante fuisse ꝓfectū. ⁊ lotuꝫ solito se more diē totum exercuisse. Ac demū ad uesperam domi requieuisse.

Symposii Finis.

Argumentum Marsilii Ficini in phedrū:

LATO noster poetice muse quā a tenera etate/ imo ab apollinea genitura sectatus ē furore grauidꝰ, primū ꝑpepit liberū totū pene poeticū: ⁊ cādidissimū cādidissimus ⁊ de pulchritudiē sīl' atqꝫ āore uir pulcherrimꝰ oīūqꝫ āore dignissimꝰ. Ut merito ceteros quoqꝫ liberos deīceps ediderit uenustatis ⁊ grē plenos/ a uenerea musa exordiū felix auspicatus: solusqꝫ oium uenustatē ubiqꝫ cū dignitate ɔiūxerit. Qm̄ uero plurima huiꝰ libri mysteria ī theologia ⁊ libro ō amore exposuimꝰ argumētum eius breuissime ꝑstringemus. Symposiū de amore qdem precipue tractat/ ɔsequenter uero de pulchritudine. At phedrus grā pulchritudinis disputat de amore. Neqꝫ ab re oio inserta est orō lysie atqꝫ oratoria disputatio. Pulchritudo. n. ⁊ ad mentē ⁊ ad uisum/ auditūqꝫ ꝑtinet. Quo fit ut ubi d̄ aioꝝ numinūqꝫ pulchritudine agitur: itēqꝫ de pl'chritudiē corpis merito de orōis pl'chritudine disputetur. Ita tim uero ī ipso exhordio Socrates inter iocandū seria nimiū tradit precepta: ōia ob sapie studiū penitus ɔtēnenda. Potissimū sapie studiuꝫ cōsiderare seipsum. Inter hec artificiosissima loci descriptio allegorice significat achademiā Platanus Platonē. Castum arbustuꝫ/ amoris Platonici ⁊ socratici casttitatē. Fons in cōmunicāda sapia largitatē. ornamēta cetera/ oratorios poeticosqꝫ flores qbꝰ achadēia platonis abūdat. Reprehēditur iure lysias q̄ō qualis sit āoris effectꝰ igrat: neq̄ prius āorē ipm̄ d̄fiierit nꝫ distixerit Cōsidra iter hec āoris Socratici pudicitiā/ nōnulla: n. minus hōesta ꝓnūtiaturus obuoluto capite exorditur. Mox inuocat musas/ ut rē minꝰ hōestā/ ipē suo saltē splēdore elocutionis honestent. Sꝫ anq̄ꝫ turpē uituperet amatorē/ ne ī eodē sit quo a lysias crimine/ turpē amorē definit esse cupiditatē quandā siue libidinē a rōe rebellem/ q̄ supet opinionē ad recta tendentē/ ⁊ ad forme rapiat uoluptatē. Sꝫ dū ad d̄finiēdū ꝑgit/ duos nobis tribuit duces/ unū qdem appetitū uoluptatis ingenitū. Alteꝝ uero legitimā quandā opinionē acq̄sitā paulati ꝑ disciplinā ⁊ a d hōesta ducentē. Deꝝ hos nobis intrinsecos duces/ extriseci duo mouent. Demon qdem aereus opiniōem/ aqueus uero libidinē. Postq̄ꝫ uero definiuit multis rōibus adolescentes a turpibꝰ amatoribus segregat. Tū uero iterea mirabile nota mysteriū/ mosayco mysterio simile. Maloꝝ plurimis ī ipso statim principio/ demon aliqs inmiscuit uoluptatē: Qm̄ uero nō tā philosophicā q̄ꝫ poeticā agit ꝑsonā/ subdit se correptū a demone/ quod amorem dei nomē uituꝑauerit. Idqꝫ facit ut distictur ꝰ amorē/ poetico potius q̄ꝫ dialectico more distignat In his aīaduertes grauissimū peccatū esse ī dei nomen delinq̄re: Rursus in aīo esse presagiū. Deinde poeticis qbusdam ambagibꝰ artem a furore secernit. Furorē in diuinū diuidit ⁊ hūanum. Diuinū in quatuor, s. in uaticiniū mysteriū/ poesim atqꝫ amorem. Prouidentiā religionemqꝫ ɔfirmat. Sapientiam diuino furore infusam hūane sapiētie longissime aūponit Anteq̄ꝫ ꝑagat aīaꝝ tractatum particularium aīas ī mediū ɔmunes adducit. s. mūdi aīam quā noīat Iouē. Atqꝫ sub ea duodeci aīas speraꝝ duodeci mundanaꝝ/ qbus subdit totidē ordies demonū totidemqꝫ ꝑticularū aīaꝝ. Singulis uero currus accomodat. i. celestia corpa atqꝫ sempiterna. De rationalibus aīabus disputat diuinis atqꝫ humanis. De circuitu utraꝝqꝫ. Et qua ratione hoīum aīe tam ī celo aīaꝝ celestiuꝫ cōtemplationem comitentur/ q̄ꝫ sup celum angelicū sequātur intuitum. Quid uero ī aīa currus uehiculū/ ale auriga/ equi/ Fatū casusqꝫ in corpus/ q̄d iteꝝ iupiter in celo magnꝰ ceteriqꝫ dii sequentes in theologia exponimus: Satis uero tibi fuerit ī presentia intelligere geminas alas esse gemiū īstictum m̄ti ingenitū ad supna animum eleuantem In intellectū qdem instinctum ad diuinū ueꝝ/ ī uoluntate uero instinctū ad diuinum bonum ꝓ uiribus ɔuertentem. Qm̄ uero hi qdem remictuntur inclinatio autem uegetalis nature intenditur ad corporea gubernāda/ aīas fractis iam alis ī elementa descendere pythagorici putant. Post hec cadentem de celo aīam in nouem distribuit gradus. In his oībus ⁊ poetica licentia utitur ⁊ pythagorica potius q̄ꝫ ꝓpria narrat. Inter hec aīaduerte similē aīaꝝ describi casum/ a pythagoricis atqꝫ demonū a prophetis. Numeꝝ quoqꝫ nouenariū/ tam choris angelicis/ q̄ꝫ lapsis inde demonibus ɔuenire. Mitto nūc quod similem q̄ndā casuꝫ pherecides sirus narrat demonibus accidisse. Addit q̄ꝫ ophioneū. i. serpentem demonicū fuisse caput exercitus rebellātis a m̄te diuina: Huic ⁊ simile/ quod ī mysteriis diuinis ɔtinetur. Iouē s. inferiores demones ad inferos deturbasse. Sed ad dialogū redeamus. Deniqꝫ diꝝ purgata mente deo deditū/ oibus inde bonis impleri solūqꝫ sapientē esse quāuis quasi extra se positus uulgo derideatur/ uelut insanus. Post hec descendit ad diuinum legitimi amoris furorē: quē accendi putat in aīo/ q̄n pulchram aspiciens corpis formā/ diuine pulchritudinis/ quā quondam ɔtemplatus fuerat facile recordatur illiusqꝫ recupande desiderio inflāmatur ⁊ furit. Eꝫ ɔtrariū huic describit furorē quasi ferinū a forma corpis/ nō ad diuinū intuitū ascendentem/ sꝫ ad uenereū ɔgressum turpiter descendentem Describit rursus hūanuꝫ quendā furorem inter diuinū atqꝫ ferinū: ī eius accensum aīo/ q admiratione forme corporee occupatus/ neqꝫ obliuioni diuinā tradit oīo/ neqꝫ penitꝰ recordatur. Quo fit ut neqꝫ intempatus sit oīo/ neqꝫ etiā tempatus/ sed modo quasi inɔtinens/ modo ɔtinens uideatur. Querens postea cās ob q̄s alii alios/ aut magis minus ue ament/ Confugit ad sydera/ quoꝝ ab initio sint comites aīme. Tot .n. animaꝝ ordines humanaꝝ in Timeo dispōnit/ quot in celo sunt stelle. Hinc reuertitur iteꝝ ad uires aīe diuidendas/ ⁊ ratōem qdeꝫ aurigā uocat. geminos uero appetitꝰ equos geminos: appetitum rōnalem equum bonū: appetitū ī rōnaleꝫ equū malū: sꝫ ī hoc genere appetitū uergentem ad iracundiam minus malum/ declinantē uero ad cōcupiscētiā magis malū: Deīn passiones amantiū tā ɔtinētiū/ q̄ꝫ inɔtinentiū mutuūqꝫ amorē q̄si poeta depingit: Quo fit ut nō aliter his allegorice idulgēdū sit q̄ꝫ cāticis Salomōis. His actis/ cū de pulchritudine q̄ ad m̄tē et q̄ ad uisum ꝑtinet tractauisset iā ad examinādaꝫ orōem lysie ꝑgit/ atqꝫ oratoris officium demonstrandū: Ut pateat qualis orōnis pulchritudo sit/ q̄ pertinet ad auditum. Pulchritudineꝫ orationis in ordine collocat: uꝫ ut caput hēat/ a/ fine differens. habeat ⁊ media/ capiti ⁊ fini ⁊ inuicē necessario copulata. Huiusmodi ordinem

i primis ab oratore precipit obseruari. Probat aũt neminẽ oratorẽ uerũ esse posse nisi rerũ presertim hũanarũ aiorumq; sciam hẽat. Quo aũt orator id assequi possit precipit/ut a dialectico facultatem discat diuidendi atq; cponendi qui esse uult precipuum ueritatis indagande inueniẽdeq; instrumẽtum et i philebo dei nuncupat donũ propterea quod sicut i mundo ppetuum dei officium ẽ diuidere atq; cponere/ita et dialectici est in arte. Ideoq; consumatum dialecticum. i. methaphysicum iudicat tanq; deum esse colendum. Comparat post hec inuicem oratores/uituparatq; eos/q uerisimile uero anponẽtes/populum fallunt atq; se ipsos: stulteq; cõfidunt: quid ueri potissimũ simile sit/etiã absq; ueri ipsi9 notitia posse cognoscere: Mox optima qdã nota precepta: Tria primũ oratori necessaria sunt: Ingeniũ/Doctrina/Exercitatio: Phia opus est ad ipsam maxime cuiusq; artis perfectionẽ: Ab exercitatione dialectica/utrũq; cõtẽplatiõe sublimiũ/tandẽ m̃tis sublimitas uisq; ad agendũ efficax cparatur: Que qõ duo i artium maximarũ perfectione magnope necessaria sunt. Deinde cparat oratorem nõ legitimũ coqs adulatoribusq;/quemadmodũ i gorgia: legitimũ uero medico. Proiñ regulã tradit qua tã animi q; corpis/immo rei cuiusq; natura sit cognoscẽda. Statimq; redit ad oratoris officiũ. Subdit ob ipm̃ scribendi officiũ litteras i egypto a demone quodã theuthe una cũ ceteris disciplinis inuẽtas fuisse. Deridet preterea scribendi studiũ/i eo q; q per litteras indubitatã posteris cfidat patefacere ueritatem. Atq; pytagoreorũ more pbat cõtemplatõnem traditionemq; ueritatis in aĩos. potiusq; i libros. Qõ i epl'is quoq; cfirmat. Deniq; solum oratorẽ laudat. q ingenio sit studioq; philosophus. Cõcludit uero dialogum oratõne uotisq; pulchritudinẽ animi a deo petentibus. in qua csidera Socratem ceteris oĩo spretis sola pulchritudine animi. i. sapia esse cõtentũ. Veruntñ idicare/hãc ipãz nõ tã humano studio q; diuino munere cparari.

Phedrus de pulchro a Marsilio Ficino traductus ad Laurentiũ medicẽ Virũ magnanimum
Socrates. Phedrus

Ad amice phedre/quo nã et ũde? phe: A. lysia. o. Socrates cephali filio. Pgo aũt deãbulãdi grã extra urbẽ. Plurimũ. n. tẽpus cũ eo sedens a matutino ad hãc usq; horã illic cõstiti. A. Tuo aũt meoq; sodali acumeno psuasus deãbulando exerceor: qõ qdem exercitationis genus facilius salubriusq; ille q; currendi certamẽ existimat: So: Probe ille qdẽ. o. amice monet. At. n. lysias erat ut uidetur i urbe: Phe: Erat. Nã apõ epicratẽ/diuertit in hanc olympo pximã morychi domũ: So: Quid rei agebatur illic? An uẽ orõis epulo lysias uos accepit? Pau. Scies. modo tibi ociũ sit pgredienti una mecũ audire. so: Quid uero? nõne putas me iuxta pindarũ negocio etiam anteferre tuã et lysie collocutionẽ audire? Pau: pge igitur: So: Dicas modo: Pau. At q disputatio illa. o. socrates tuis auribus cgrua Sermo nãq; fuit q habitus est nescio quomodo amatorius. scripserat. n. lysias elaboratã et luculentã orõem: non p amatore qdem. sz ex hoc ipso artificiosa et compta erat oratio/qõ aiebat nõ amãti potius q; amãti esse gratificandũ: So: O. generosum uirũ. Vtinã scriberet inopi potius q; opulento et seni q; iuueni et i ceteris omnibus ita affecto ut ego et nostrũ cplurimi sumus/esse gratificandũ. Ita. n. urbana et publice utilis foret orõ. Me tñ cupido tãta cepit audiẽdi/ut si megaras usq; deãbulando pficiscare/atq; hero dici more ubi ad murũ accesseris ptinus inde recedas/nõ te relinq;: Pau: Quid ais optime socrates? An putas q lysias multo tempe p ociũ cposuit disertissimus oiũ q nũc sunt/scribẽdi/ea me rudem ita ut illo dignũ ẽ atq; referre meminisse? p multũ certe absum: atq mallem eqdẽ id mihi q; multũ auri adesse: So: O. phedre/si ego phedrũ ignoro. mei quoq; oblitus suz sz horũ sane neutrũ est. Id. n. certe scio/qõ non semel tm̃ ille lysie sermonẽ audiuit. sz iussit sepius recẽseri. lysias aũt parebat libẽs. Nec uero phedro id satis. uerũ sumpto demũ libro: q̃ maxime cupiebat csiderauit. Qõ cũ fecisset illic a matutino assiduus/deãbulaturus abscessit/p canẽ ut eqdem reor memorie mãdans nisi forte prolixior erat orõ. Tendebat aũt modo extra muros: ut ea ipsa meditaretur. Obuians uero hoi sermonũ amore insano/eo cspecto letatus ẽ qa cgaudentẽ coexultantẽq; foret habiturus/ac pgere una iussit. deĩde uero ab hoie ipso sermonũ aũdo rogatus dicere/simulabat grauari/quasi nõ cupet referre. Tãdem uero et si nemo sponte audire uellet/erat ad audiendũ illata ui coacturus. Te ergo phedre rogari qõ etiã nõ rogatus facturus es/mihi nũc ut facias: Pau: Satius ẽ igitur utcũq; possuz dicere. Videris. n nõ prius me dimissurus q; p uiribus dixero: So Vere nimiũ tibi uideor: Pau: Sic igitur faciã Sz. n. uerba qdem ipsa. o. socrates nõ edidici Sentẽtias aũt pene oium/qbus amantẽ ostẽdit a nõ amante differre/teneo equidẽ: easq; breuiter referre tibi p ordinez pgo: So: Ostende ama ho prius quid in sinistra habes sub pallio. Suspicor eniz te librũ ipm̃ habere. Id si sic est/ita cogita me qdem te magni facere/attamen psẽte lysia/me tibi auditorẽ prebere nõ est csiliũ: sz age ostende: Pau: Desistas. Magna de spe me deiecisti. o. Socrates/quã in te hũi quasi ingeniuz una tecũ exercitaturus. Sz ubi uis/sedẽtes legamus? So: huc circa ilissum fluuiũ diuertamus postea ubi uidebitur sedẽtes regescemus: Pau: p oportune decalceatus sum. nã tu qdem semp. Facile igitur nobis erit p aqulã ipsam uadere/et nõ iniocundũ/presertĩ hac ãni hora atq; diei So: perge igitur/et simul cspice ubi sedeamus: Pau: Vides illã altissimã platanũ? So: Video Pau: Ibi et umbra et uentus modicus et mollis herba ubicũq; sedere uel etiã recũbere uelimus: So Perge igitur: Pau: Dic mihi. o. Socrates. Nonne hic olĩ fertur boreas ab ilisso erethiã rapuisse? So: fertur qdem: Pau: An nõ hinc grata. pura. et nitida apparet aqula: puellarũq; apta ludis?: So: Nequaq;: sz paulo inferius ad duo uel tria stadia/Vbi diane tẽplũ offendimus atq; ibidẽ ara q̃dam ẽ boree: Pau: Nõ adeo noui. Sz dic p Iouẽ socrates: tu ne hãc fabulã putas uerã fuisse? So: Iã si nõ putarẽ/ut sapientes/absurdus nõ essem: deinde rez cm̃tans ueñtũ boree dicerẽ pximis/e/petris cũ pharmacia ludentẽ erethiã deiecisse. atq; ita mortuã/raptã hic a borea fingi: uel ex ariopago. Est. n. et alia fama/nõ ex hoc loco/sz ex illo raptã fuisse: Ego aũt. o. phedre iocũda qdem hec existimo sz curiosi nimiũ atq; anxii nec porro fortunati uiri: si nihil ob aliud/at ob id ipm̃/qõ ei necesse sit centaurorũ et chimere formã interpretari: Atq; etiã cfluit turba gorgonũ et pegasorũ/aliarũq; monstruosarũ multitudo formarũ. Itaq; siqs ista nõ ita ut narrantur esse credat: sz ad cuenientem sensum singula uelit traducere rustica quadã sapia fretus ocio nimiũ indigebit. Mihi uero ad hec ociũ nõ est/ob cã. o. amice cẽm/qa non dũ queo secundũ delphicũ preceptũ me ipsum cognoscere. Ridiculũ igitur puto/cum mea ipse ignorem/aliena pscrutari uelle. Quare his dimissis/atq; existimationi quã de his paulo añ narrabã fide adhibita/nõ ipsa qdem/sed me ipm̃ csidero/utrũ ego siz bestia aliq typhone multiplicior ardentiorq; et furiosior/siue placatius qõdam et simplicius aial diuine cuiusdã mitisq; sortis natura particeps. At. o. amice nõne hec ad quã interloqndũ pueni mus/ea erat arbor ad quã nos ducebas? Pa: hec certe ipsa: So: p Iunonẽ preclara deductio: Nã platanus ista patulis admodũ ramis et pcera ẽ/et altitudo uiticis illius quẽ castũ uocãt opacitasq; pl'chra nimium et amena. ac precipuũ nũc hẽt florescẽdi tẽpus: ut ois circũ locus suauitate cpleatur odoris. Fons quoq; nitidissimus sub platano fluit/aque nimium frigide/ut ex tactu pedis cicctari licet. Quẽ sculpte hic puelle ceterẽq; Imagines nymphis et acheloo sacrũ esse testãtur. An nõ aduertis preterea q; iocunda et dulcis hic aura spiret? festiuum insup qddã et canorũ cicadarũ subre sonat choro. Sed oium ornatissimum est/herbam ipsam aspicere/ut i prato suauiter accliui recumbẽtis caput sit molliter suscipere apta Itaq; tu p q; optime me q̃si hospitem deduxisti. o. amice Phedre: Pau: O. admirabilis uir absurdissimus qdã uideris. Et pfecto qõ ais hospiti cuidã deducto/nõ icole similis es. Ita neq; fines nostros transisse unq; neq; extra menia ipsa egressus appares: So: Ignosce mihi optime Phedre. Nam discendi cupidus sum: Agri uero et arbores nihil docere me pussunt/sed homines q in urbe uersantur. Tu autem uideris mihi exeundi incitamẽtum inuenisse. vt. n. famescẽtibus aialibus frõdes aut fructus porrigẽtes

ea ducũt/ita tu mihi librũ porrigẽs/ꝑ totã acti
cã ⁊ alio quo uelis/ꝑduceres. Iã igitur cũ huc ꝑ
uenerim⁹ recũbere mihi placet. Tu aũt in qua
potissimuꝫ figura uidebitur ↄmodissime posse le
gere/ea assũpta leges: Phedru: Audi igitur. Me
aꝝ qdem reꝝ status sic se hẽt. ⁊ id maxime no
bis ut audisti ↄducturum puto: Arbitror autẽ
me nõ min⁹ ob id abs te siqͦ petiero ↄseq debere
qͦ amore tui capt⁹ minime sum. Nã amatores
cũ primũ libidinẽ expleuerũt/collati bñficii pe
nitet. Eos uero q amore irretiti nõ sunt/ peni
tet nunq̃ꝫ. nõ. n. coacti/sꝫ spõte ut optime de
suis rebus ↄsultarũt/ꝓ reꝝ suaꝝ facultate bñfi
cia ↄtulere. preterea amatores mẽte qñqꝫ reuol
uũt q̃ꝫ negligẽter res suas ꝓpter amorẽ admini
strauerit/⁊ ĩ suo dãno ↄtulerit bñficia/quosue
labores subierit. Ideoqꝫ dignã amatis grãꝫ re
tulisse existimãt. Sꝫ hi q amore decepti nõ sũt
neqꝫ rei domestice negligentiam/neqꝫ labores
preteritos/neqꝫ ꝓpinquoꝝ discordias se incur
risse amici causa ↄq̃runtur. Quãobrẽ tãtis ma
lis sublatis/nihil aliud restat/nisi ut ꝓmpti sit
ad oĩa q̃ grata illis fore exstimãt/pagẽda. Aiũt
plerique/ amatores iccirco pluris facere oporte
re/qͦ maxima erga amatos charitate deuincti
sint/semperqꝫ pati tũ dictis tum factis amatis
obseq/ etiã si ex hoc ceteros om̃s offenderint.
Quoꝝ sentẽtiaꝫ uerã non esse hic facile ↄiecta
mus: qͦ translata ab aliis ĩ alios bñiuolẽtia/po
steriores amatos priorib⁹ anteponũt/ac si recẽ
tiores iusserint: suꝑiores hostiliter insecũtur.
Atq qua nã ratiõe decet tale qd illi ↄcedere.
q ea calamitate affectus ẽ/quã nunq̃ꝫ exꝑtus qs
q̃ꝫ ↄcesserit? Enimuero ⁊ ipsi insanire potius q̃ꝫ
saꝑe ↄfitentur: ⁊ nosse preterea insaniaꝫ suã/sꝫ
ↄtinere se minime posse. At uero q sapiũt/ quo
nã pacto eoꝝ q sic affecti sunt/ↄsilia uolũtates
qꝫ ꝓbabunt? preterea si ex amãtib⁹ optimũ eli
gere uelis/ex paucis tibi optio dabitur: sin aũt
ex aliis/ↄmodissimũ tibi sodalẽ q̃sieris ex mul
tis sane licebit eligere. Maior uero spes est/ho
minẽ amicitia tua dignũ inter multos q̃ꝫ inter
paucos reꝑtũ iri. Si igitur ex leguꝫ ↄstitutiõe
publicã uereris infamiã/meminisse oportet ama
tores q ita se amãdos cẽsent ut ipsi alios amãt/
Solere palã qͦ non frustra inuigilauerit/ glo

riari. Eos uero q nõ amãt/solere quod optimũ
est/ potius q̃ꝫ rumorẽ multitudis q̃rere. Adde
qͦ uulgus cum sẽtiat amatores amatos seq/as
sidue in oĩbus obsequi/suspicatur ne turpis eos
cupiditas ceperit/ aut forte iam capiat: Non
amantiũ uero familiaritateꝫ iꝓbare nõ audet.
Scit. n. necessariũ esse hoĩes inuicem uel amici
tie uel ↄmoditatis alicuius causa sepe uersari.
ꝓinde si te metus inuaserit putantẽ difficile fo
re ut maneat amicitia/ imo simultate orta acci
dere ↄmunẽ utrisqꝫ iacturã/te uero ↄcedẽte ea
q̃ multifacis/maxime lesum iri/nõ iniuria ama
tores ualde timebis/multa enĩ illos offendũt/
atqꝫ oĩa ĩ sui detrimẽtum accidere arbitrãtur.
Quaꝓpter amatos uersari inter alios ꝓhibent
metuentes ne diuites eos opib⁹ suꝑent. aut do
cti uiri intelligentia prestent. atqꝫ oĩo siq egre
gium aliqd in se hẽre uideãtur/ab iis amatos ꝑ
cul arcere conantur. Ita/ut ab iis abstineant ꝑ
suadẽtes/amicis oĩbus priuãt. Tu uero si reꝝ
tuaꝝ ratõe habita melius q̃ꝫ illi deliberaueris/
ab eis dissẽties atqꝫ abibis. Qui aũt amore tui
capti nõ sunt/ sꝫ ꝓpter uirtutem q̃ oportet eũ
ciũt/ alioꝝ tibi familiaritatem minime inuide
bũt: sꝫ poti⁹ oderint eos q tibi herere noluerit
arbitrãtes ab illis quidẽ te despici a familiarib⁹
uero iuuari. Quãobrẽ multo maior spes ẽ ami
citias ex hoc ↄmertio q̃ꝫ inimicitias ꝓuenire:
Accedit ad hec qͦ amãtiũ plurimi prius corpus
cupiunt/q̃ꝫ aut mores aut alia quis ad amatũ ꝑ
tinẽtia nouerit. Quo efficitur ut dubiũ sit an
extincta cupiditate ĩ amicitia ꝑseuerent. Non
amantibus aũt/q cũ prius etiã amici essent non
agebãt oblectamẽti gratia oĩa/ↄsentaneũ est nõ
adeo ardentẽ ↄflari bñiuolẽtiã. sꝫ ipõꝝ officia
monimẽta futuroꝝ accipi. Qui etiã melior eua
des si mihi credideris q̃ꝫ si amatori prebueris
aures. Nam amãtes preter modũ dicta ⁊ facta
tua laudib⁹ efferunt: parti qa uerentur ne te
offendant/partim quia propter cupiditatis ar
dorem in iudicando falluntur. Talia. n. que
dam amor ex se parit. infortunatos quidem/ea
etiaꝫ q̃ aliis molestiã nullã prebent/ tristia pu
tare compellit. fortunatos aũt ⁊ uoti sui cõpo
tes/que letitia digna nõ sũt/cogit tãq̃ꝫ iocũda
laudare. Quapropter miserari eos magis.

oportet q̃ꝫ diligere. Quod si mihi credideris
primo qdẽ nõ ad presentẽ uoluptatem/sed ad
futurã utilitatẽ familiariter utar/nõ ãori mã
cipatus/sed mihi ipse ĩꝑans. neqꝫ ob minimas
causas/aliqñ graues inimicitias suscitabo/ im
mo uero ob maximas uix tandem ↄmotus/ in
uoluntaria errata ignoscam/ uoluntaria emẽ
dare ⁊ deuitare conabor. hec sunt diu duratu
re amicitie argumenta. Si autem tibi in men
tem uenerit non posse firmam/ nisi ab amore
amicitiã nasci/aĩaduertere debes/ qͦ hac ra
tiõe neq̃ filios multi facerẽ⁹/neq̃ parẽtes siqꝫ
filios eos haberẽus amicos/q nõ ex ãoris hui⁹
ardore/sed aliis quib⁹libet studiis facti essent
amici. Ad hec si egenis obsequendum est maxi
me/ↄuenit omnino nõ meliores homines/ sed
pauꝑimos iuuare. maximis. n. liberati malis
gratias ingentes habuerunt. In propriis quo
qꝫ ⁊ priuatis sumptibus non conuocandi amici
erunt/sed esurientes ⁊ supplices. hi. n. benefi
cium maximi facient. te sectabũtur. ad fores
operientur. applaudent. gratias ĩgẽtes agẽt
uota ꝓ te fundent. Ceterũ decet forsitan nõ
egenis maxime indulgere/ sed his potius qui
referre gratiam possunt. neqꝫ amantibus solũ
sed beneficio dignis: neqꝫ his qui forma tua de
lectantur/sed q tibi etiã seni ꝓfuturi sint nec
illis q uoti sui cõpotes facti palã sese iactabũt
sed q uerecũdi tacebũt: nꝫ illis q breue ad tp̃s
te colẽt/sꝫ q ꝑ oẽm uitam similiter diligent:
neqꝫ illis qui exstinto cupiditatis ardore ini
micitiaꝝ occasiones inquirent: sed qui forma
deflorescente uirtutem suam constantiamqꝫ
ostendent: Tu igitur que dixi memẽto: atqꝫ
id cogita/quod amantes ab amicis ĩcrepantur
q̃si turpe quiddã sit amor: At eos q non amãt
nullus familiarium ob id uituꝑat qͦ hoc pacto
male sibi ipsi ↄsulãt/ forsitã me rogabis: nũqd
oĩb⁹ nõ amãtib⁹ obtẽꝑare te moneã: Ego aũt
puto neqꝫ ipsũ qdẽ amatorẽ iussurũ esse te er
ga om̃s amãtes hãc eãdem mentẽ hẽre: Neqꝫ
n: accipiẽti/id pari gratia dignũ: neqꝫ tibi ce
teros latere uolẽti/similiter facile. Oportet
ãt iacturã qdẽ ex hoc nullã/utilitatẽ uero ad
utrosqꝫ aliquã ꝓuenire: Ego iã dicta suffice
re arbitror si qd aũt tibi addẽdũ uidetur: iter

roga. q tibi uidetur. o. socrates? Nõ ne miri
fice orõnem hãc ⁊ in aliis rebus ⁊ in uerbis ↄpo
sitam esse? So: Mirum in modum. o. amice/
ita ut obstupueri: atꝫ ita. o. Phedre propter
te affectus sũ/ dũ te respicerẽ qa mihi uideba
re in legẽda orõne gestire putãs ergo te talia
magis q̃ꝫ me cognoscere/ tibi obsecut⁹ una cũ
diuino isto tuo capite ipse quoqꝫ ꝑ baccat⁹ suꝫ
Pa: Siccine tibi uidetur iocandũ? So: Ego
tibi iocari uideor? An non serio loqui? Phau:
Nullo modo. o. socrates. sꝫ ueꝝ dic ꝑ Joueꝫ
amicabilẽ. putas quemq̃ꝫ grecoꝝ hac ipã de re
plura atqꝫ maiora dicere posse? So: quid uero
Laudandũ scriptorẽ eo solũ cẽsemus: quia ea
dixerit q̃ oportuerit? ac nõ eo solum/qa diluci
de ⁊ rotũde ⁊ elegãter singula uerba posuerit?
Si. n. uis/tui gratia ↄcedendũ est: nã me qdẽ
ob ignauiã meã ⁊ imꝑitiam latuit: Eloq̃ntie. n
dicentis solũ intendi. Ad id uero nec lysiam q
dẽ ipsum sufficere se existimare putabã. ꝑfec
to mihi uisus est. o. phedre/ nisi tu aliud dicas
bis ⁊ ter eadem repetisse/quasi deesset illi co
pia eadem de re multa dicendi: uel quasi nulla
sibi de hoc cura esset. Ac mihi uisus ẽ sese ostẽ
tare/qͦ posset eandẽ rẽ aliter et aliter dicẽdo
utroqꝫ modo luculẽte dixisse: Phau: Nihil ais
o. So. Hoc. n. maxime oratio habuit. Naꝫ q̃
erãt in re de qbus ↄmode dici posset/ eoꝝ nihil
pretermissũ ẽ. ut preter illa q̃ ab hoc dicta sũt
nemo eadẽ de re plura aut probabiliora dicere
possit: So: id ego nõ iam ãplius ↄfiteri possum
prisci. n. sapiẽtesqꝫ uiri ⁊ mulieres q de his di
xerũt scripseruntqꝫ redarguent me/si tui grã
id ↄcessero: Phau: Qui nã isti? ⁊ ubi tu melio
ra audisti? So: In presentia qdẽ nõ satis me
mini. Sꝫ ꝑfecto alicubi qdã audiui/uel saphus
pulchre uel sapientis anacreontis uel scripto
rum alioꝝ. Unde uero hoc ipse ↄiecto? quia
plenũ. o. beate mihi sentio pectus alioꝝ ⁊ non
deterioꝝ q̃ dici possunt. Qͦ uero/a/me ipso
nihil tale cognouerim/itelligo/ mee ĩscitie ↄ
scius. Restat igitur m̃ istar uasis hec ex alioꝝ
fõtib⁹ hausisse: sꝫ iteꝝ ob ruditatẽ meã ⁊ q̃uo
⁊ a qbus ꝑceperi/oblitũ esse: Phau: O genero
se optime dixisti. A qbus acceperis et quomo
do/ neqꝫ etiã si iussero dicas. At illud dicas

quod profiteris rursus habere te plura ⁊ prestã tiora his que a lysia scripta sunt. quod si fece ris ab istis abstinens / auream tibi promicto in delphis statuam equilibrem quod nouem prĩ cipes solent non meã solum sed tuam etiam po nere: So: Amicissimus es / ⁊ reuera aureus. o phedre / si me dicere putas lysiã oĩo aberrauis se, ac posse preter hec omnia meliora alia dici. hoc. n. ne deterrimo quidem scriptori arbitror euenire. Principio / quantum adtinet ad id de quo sermo habetur / putas ne aliquem probare uolentem non amanti magis q̃ꝫ amanti gratifi candum esse / nisi ꝓbauerit non amãtem prudẽ tem esse / amantem uero insanum ⁊ illum quidẽ laudauerit hunc uituperauerit / que sane neces saria sunt / alia deinde q̃ dicat / habiturum. Sꝫ existimo / hec talia dimictẽda scriptoribus ⁊ cõ cedenda sunt / nec inuentionem hoꝝ sꝫ disposi tionem esse laudandam: at illoꝝ que non sunt necessaria ⁊ difficulter reperiuntur / non dispo sitionem solum / sꝫ inuentionem etiam laudan dã puto: Pau: Cõcedo quod ais. mediocriter . n. dixisse uideris. faciam igitur ⁊ hoc ipse mo do. Amantem. n. q̃ꝫ non amantẽ magis egro tare / presupponere tibi permictam. In aliis autem si plura ⁊ prestantiora q̃ꝫ lysias dixeris iuxta cypselidas i olympia aureus stabis: So serio id accipis. o. Phedre: quod uirũ tibi di lectissimũ reprehendi. Ego uero tecum ioca bar. Ac me putas reuera hoc aggressurũ esse / ut aliud qddam preter illius sapiam dicã orna tius: Pau: Hac de re. o. amice i easdem ansas ꝑuenisti. dicẽdum tibi est oĩo / utrũqꝫ poteris Caue igitur ne molestũ illud cõmedoꝝ aggres si eadẽ nobis uicissim rependere cõpellamur ne ue illud me dicere cogas. Si ego. o. Socrates socratem ignoro / mei quoqꝫ ipsius oblitus suꝫ Et cupiebat quidem / sed simulabat grauari. Demum ita cogita / nõ esse nos prius abituros hic / q̃ꝫ tu dixeris que habere aiebas in pectore meliora. Sumus. n. soli / ⁊ quidem in solitudi ne. Ego autem Junior ⁊ robustior. Ex his om nibus intellige quid dicam: nec uelis coactus potius q̃ꝫ sponte loq: So: At. n. o / beate Phe dre / ridiculus ero si ipse rudis cum optimo il lo scriptore contendero / ac de rebus eisdem ex tẽpe disputauero: Pa: scis ut se res habet? Missa isthec facias mecum. ferme. n. iuẽi per q̃ te cõpellã: So: Ne dicas obsecro: Pa: Ne dicam? Immo uero iam dico. Ad iusiurãdum me uertam. Juro. n. tibi per aliquẽ deum. uel si uis per hanc platanum / nisi tu dicas in eius conspectu / me nũquam posthac cuiusqꝫ oratio nem tibi ostensurum esse / uel nuntiaturum: So: pape o scelleste. q̃ꝫ pulchre repperisti / q̃ ra tione uirum orationis auidum / ad quiduis agẽ dum cõpelleres? Pa: qd ergo cum talis sis / ter giuersaris? So: Minime amplius / quando qdẽ tu ita iurasti. Qui. n. quirem ab hac mensa ab ẽe? Pa: dic igitur: So: Scis qd agã? Pau: q̃ de re dicis? So / Obuolut⁹ dicã: ut celeris trã scurrem sermonem. nec ad te respiciens / ob pu dorẽ impediar: Pa: Dicas modo. alia ut uis / ita facias: So: si Agite o muse ligie. i. camẽe siue propter speciem cantus siue propter musi cum genus illud ligium ⁊ canorum hoc habetis cognomen / meum adiuuate sermonem / quem me dicere optius iste cõpellit: ut eius sodalis primo huic sapiens uidebatur / nunc magis etiã uideatur. Erat puer quidam / immo uero ado lescentulus egregia indole preditus / huic aũt erant amatores complurimi / quorum unus uir sane uersatus cum nihilo minus q̃ꝫ ceteri eum amaret / puero se nõ amare suasit. Quandoqꝫ uero petens illum / probauit / nõ amanti potius q̃ꝫ amanti gratificandum / atqꝫ ita iqt. In omi bus. o / puer unicum principium iis qui bene cõ sulere uolunt / est intelligere quid illud sit de quo consultatur: uel omnino aberrare necesse. plerosqꝫ uero latet quod nesciãt rei substãtiã. Tãqꝫ igitur scientes / i disceptationis princi pio nõ declarant: procedentes uero quod par est / consequitur / ut nec sibi nec aliis consenta nea loquantur. Tibi igitur ⁊ mihi ne accidat quod i aliis dannamus / postquam nobis discre patio est utrum amanti potius uel nõ amanti / in amicitiam sit eundum quid amor ipse sit / ⁊ quam uim habeat / definitione ex consensu po sita cognoscamus / atqꝫ ad id respicientes refe rentesqꝫ consideremus / emolumentum ne an detrimentum afferat. Quod igitur cupiditas quedam sit amor / omnibus manifestum. quod

uero etiam qui nõ amant / pulchra seu bona cu piũt / non ignoramus. Ut igitur quo amans / a non amante discernitur / intelligamus / scire oportet / duas in unoquoqꝫ nostrum Ideas esse dominantes atqꝫ ducẽtes: quas sequimur quo cunqꝫ ducunt: Altera quidẽ est innata nobis uoluptatum cupiditas. Altera uero acquisita opinio / optimi affectatrix. he autem in nobis quandoqꝫ consentiunt / quandoqꝫ in seditione ⁊ discordia sunt. ⁊ modo hec / modo altera per uincit. Quando igitur opinio ad id quod opti mum est / ratiõe ducit / ac superat / hec ipsa uic toria temperantia nominatur. Quando uero cupiditas absqꝫ ratione ad uoluptates trahit / nobisqꝫ impat / impium istud libido uocatur. Libido autẽ cũ multiformis sit / multaꝝqꝫ par tium / multas utiqꝫ apellationes habet ⁊ haꝝ formaꝝ que maxime in aliquo exuberat / sua il lum apellatione nominatum reddit / nec ullum suis decoꝝ aut dignum tribuit cognomentum Circa cibos. n. superatrix rationis ⁊ aliaꝝ cu pidatum cupiditas / ingluuies / apellatur / ⁊ eum qui hanc habet / hac ipsa apellatione nun cupatum reddit. Rursus q̃ circa ebrietates ty rannidem exercet / ac eum quẽ possidet / hac du cit / patet qõ habebit cognomen. atqꝫ alia ho rũ germana ⁊ germanaꝝ cupiditatũ noĩa ubi aliq̃ maxime dñatur / quo modo ponenda sint / manifestum est. Cuius autem gratia superio ra omnia diximus / fere iam patet si tamen di catur / magis q̃ꝫ pretermissum sit / patebit. Nã cupiditas absqꝫ ratione que supat opinionem ad recta tẽdentem / rapitqꝫ ad uoluptatem for me / ⁊ / a / cognatis cupiditatib⁹ circa corporis formam uehementer corroborata peruincit ⁊ superat / a romis. i. robore ⁊ uehemẽtia heros. i amor apellata est. Num tibi. o. amice phedre queamadmodum mihi uideor diuinum quiddaꝫ passus fuisse? Pau: profecto quidem. o. socra tes preter solitum proflués quedam amplitudo te cepit: So: Silentio igitur me audi. Nam re uera diuinus hic uidetur locus. Quare si se pius nymphis procedente sermone corripior / ne mireris. Ea certe que modo canebam / a / dy thyrambis non multum distant: Pau: Verissi ma narras: So: horum quidem tu causa es sed audi cetera ne abeat id quod supuenit. At ue ro deo cure erunt. nos disputando ad pueruꝫ reuertamur. Age igitur. o. optime / qd sit id de quo consulitur / dictum ⁊ definitum est. Re spicientes ergo ad hoc / quod reliquũ est / uidea mus / qd emolumenti uel danni ab amante ⁊ nõ amante ei qui obsequitur sit merito prouentu rum. hominem libidini mancipatum ⁊ uolupta tibus seruientem necesse est amatum suum pro uiribus sibi q̃ꝫ iocundissimum reddere. Egro tanti uero / quicquid non repugnat / iocundum Quod uero meli⁹ aut equale / molestum. Qua re neqꝫ prestãtiorem neqꝫ parem amator ama tum sponte unq̃ꝫ patietur esse. Inferiorem autem indigentioremqꝫ quo ad poterit / semꝑ efficiet. Deterior ignorans sapienete. forte timidus. Ineptus ad dicendũ rhetorico. hebes acuto. hec ⁊ plura insuꝑ animi mala cum natu ra insunt uel fiũt amato / gaudet amator: atqꝫ alia insuꝑ inferre conatur. Alioquin uolupta te priuatur. Inuideat ergo necesse ẽ amator amato. atqꝫ eum ab omni consuetudine studi oqꝫ unde uir excellens euadere possit / amouẽs uehementer officiat. Maxime tamen ex priua tione illius obest / quod prudẽtissimuꝫ efficit. prudentissimum uero diuina facit philosophia a / qua amator procul abducere amatũ compel litur / metuens ne ab eo si fiat sapientior / con temnatur. Deniqꝫ omnia effici / quib⁹ ille om nium ignarus euadat / admireturqꝫ amantem. Qualis cum fuerit / amatori quidem iocundissi mus erit / sibi autem ipsi pernitiosissimus. At qꝫ ita i his que ad intelligentiam pertinẽt no xia est cum amatore consuetudo. post hac uidẽ dũ quo pacto is q̃ bono dulce anponere cogitur corpus illius quem amat / si commissum sibi fue rit / sit curaturus. Optabit ꝑfecto corpus nõ solidum / sꝫ molle ⁊ delicatum. non sub sole sꝫ umbra nutritum. quod procul / a / periculis ⁊ la boribus siccisqꝫ sudoribus / muliebri ⁊ delicato uictu fuerit educatum. colorib⁹ alienis extra neisqꝫ ornamentis ex propriorũ defectu orna tũ: ceterisqꝫ hoꝝ similib⁹ ꝯsuetũ. Que omnia cũ prolixius recensere indignũ sit / summatim in presentia concludemus ut reliqua prosequa mur. Talem sane corporis habitũ in preliis ⁊

quanis alia ingenti necessitate / hostes quidem
audacter inuadunt / amici aūt ipsiqꝫ amatores
huic maxime metuunt. Sed hoc iam tanq̄ꝫ ma
nifestum / dimictendum est / deinceps uero di
cendum quid nobis emolumenti uel danni i re
b9 externis amātis familiaritas ⁊ custodia pre
beat. Atqui hoc omnibus / amatori presertim
ēst manifestum / quod amicissima charissimaqꝫ
et diuinissima possessione orbum fieri amatum
desiderat. parentibus enim necessariis. ami
cis. priuari eum exoptat / existimans eos dul
cissime / ipsius cum amato consuetudini impe
dimento fore. pueruꝫ preterea uel auri uel cu
ius uis possessionis ditissimum / neqꝫ facile capi
posse putat / neqꝫ si captus fuerit / detineri.
Quamobrem necesse est amatorem tanquaꝫ in
uidum amati prosperitate dolere / aduersitate
gaudere. Quin etiam sine uxore. sine filiis. si
ne domo / diu exoptat uiuere adolescentem /
cupiens plurimum tempus propria dulcedine
perfrui. Sunt alia quoqꝫ mala: sed horum plu
rimis in ipso statim pricipio demon aliquis uo
luptatē imiscuit. ueluti adulatori grauissime
bestie maximeqꝫ calamitati inseruit natura ob
lectamentum aliquod nō inconcinnum. Situ
perabit quoqꝫ scortum aliquis utpote noxium
⁊ alia huiusmodi animalia atqꝫ studia. que nos
adpresens delectare consueuerūt. Amans ue
ro preter q̄ꝫ quod noxius est / etiam sua consue
tudine omniū molestissimus. pares. n. cum pa
ribus ueteri prouerbio iocundissime congregā
tur. Nam equalitas temporis cum ad equales
uoluptates propter similitudineꝫ trahat / ami
citiam parit. Uerumtamen his etiam nimia sa
cietatem affert: proinde necessitas omnibus i
rebus cuiqꝫ grauis est / que quidem simul cum
dissimilitudine in amante ad amatum est maxi
me. Juniori. n. senior adherens neqꝫ die ulla
neqꝫ nocte ab eo sponte recedit: sed necessita
te. ⁊ furore rapitur / qui illum quidem
uoluptatum illecebris trahit / uidentem. audi
entem: tangentem / ⁊ omnino amatum sensu
quolibet attingētē: ita ut ingenti cum uolup
tate illi assidue obsequatur. amatum uero qua
uoluptate quo ue solatio equale tempus adeo

detinebit / ut extrema molestia non uexetur?
cum faciem senilem deformemqꝫ aspiciat: ce
teraqꝫ similiter / que non factu solum / uerum
etiam auditu molestia sunt / necessitate quadā
ad ipsum captandum semper proposita: dum se
dulis passim insidiis obseruatur: auditqꝫ ipor
tunas inmoderatasqꝫ tum laudes tum uitupe
rationes quib9 amans ipsum prosequitur. que
in sobrietate quidem intolerabiles sunt / in
ebrietate uero non intolerabiles solum / uerū
etiam ob nimiam apte loquendi licentiam tur
pissime. preterea dum amat / perniciosus ⁊ im
portunus est. cum uero amare desierit / impo
sterum infidus aduersus illum / quem multis iu
ramentis precibus atqꝫ promissis uix tandem
induxerat ut premiorum spe infestam eius con
suetudinem substineret. Demum cum repen
dere deceat / principem alium i se ac presidem
accipit / mentem temperantiamqꝫ pro amore
atqꝫ insania / factusqꝫ iam alius amatum latet.
Tunc amatus eorum que dicta quondam ⁊ fac
ta sunt memor / beneficiorum gratiam exigit:
putans cum eodem uerba se facere. Sed alter
ob uerecundiam neqꝫ audet mutatum esse se ꝯ
fiteri: neqꝫ inuenit qua ratione prioris illius
principatus insani iuramenta ⁊ promissa per
soluat. mentis iam ⁊ temperantie compos effe
ctus: ne si eadem que ⁊ antea fecerit / similis
idemqꝫ ac fuerat ante / rursus euadat.
Hinc efficitur ut qui ante amauerat iam aufu
giat: mutatusqꝫ abeat quasi testa in aduersum
cadente. Alter uero persequi cogatur / graui
ter ferens ad imprecationesqꝫ cōuersus. Qui
sane ab initio deceptus est / cum ignorauerit
non decuisse / amanti necessario amenti grati
ficari: immo homini multo magis ab amore li
bero mentemqꝫ habenti. Alioquin necessariū
fore seipsum commictere homini infido. moro
so. inuido. molesto. pernitioso ad rerum pos
sessionem. pernitioso ad corporis habitum.
longe uero ad animi disciplinam pernitiosissi
mo. qua quidem nihil apud deos ⁊ homines re
uera aut est aut erit unquam uenerabilius.
Hec. o. puer. consideranda sunt: atqꝫ illud
insuper animaduertendum amatoris amiciti

am / non beniuolentia ulla sed auiditate qua
dam expletionis quasi fame constare. Ut lup9
ipse agnum / puerum sic ardet amator. Hoc il
lud est quod predixeraꝫ. o. Phedre. Nec dicē
teꝫ me ulterius audies. Sed iam finem habeat
sermo. quamq̄ꝫ putabam dimidium disputatio
nis transactum esse: ac restare tantumdem de
non amante dicendum: quod illi potius indul
gere deceat: ad idqꝫ quot illi bona īsunt / enu
meranda: Pausanias: Cur ergo desistis. o.
Socrates? So: Animaduertisti Phedre car
miña / me iam non dithyrambos amplius cane
re? quamuis in uituperando mea uersetur ora
tio: quod si laudare alterꝝ pergā / quid facturꝝ
me putas? An non sentis / a / nymphis tū opa
tua tū diuina prouidentia me afflari? Quare
summatiꝫ dico tot bona inesse alteri / quot ma
la in altero numerauimus. Sed quid multis
opus est uerbis? De utrisqꝫ enim sufficienter
est dictum. Atqꝫ ita quod decet / fabula patie
tur. Ego iam transmisso flumine abeo / prius
quam ad maius aliquid abste compellar: Pau:
Non dum. o. Socrates / priusquam estus ab
scedat. An non uides ut iam plane meridies
sit? i qua hora intensius ē calor. Sꝫ interiꝫ mo
rantes ac de his que diximus colloquentes cū
primum refrixerit / tunc abeamus: Socrates
diuinus es circa sermones. o. Phedre / ac ue
re mirabilis. Arbitror equidem orationum
que tuis temporibus habite sunt neminem plu
rib9 auctorem causamqꝫ fuisse q̄ꝫ te siue ultro
dicendo siue quoquo modo alios compellendo
Simmiam thebanum excipio. alios uero lon
ge antecellis. Et nunc uideris causa fuisse ut
aliq̄ / a / me oratio habeatur. Pau. Nō tu bellū
tio? So: Cum flumen transiturus essem / de
monii ⁊ solitum mihi fieri signum factum est.
quod sane quotiens accidit / quod factur9 erā
agere prohibet: hinc uocem audire uisus sum:
que abire me uetat / ante q̄ꝫ expiauerim / quasi
aliquid deliquerim erga deum. Sum igitur ua
tes quidem: at nequaquam bonus: sed quemad
modum qui male sciunt litteras / quantum ad
meipsum sufficiens. Clare itaque iam intelli
go delictum meum. Siquidem. o. amice pre

sagii quiddam / etiam est in animo. Me enim
commouit ⁊ antea dum loquebar: unde quod
admodo uerebar / ne cum forte secundum iby
cum apud deos deliquerim / apud homines glo
riam consequar. Nunc sentio in quo delique
rim. Pau: Quid est?: So: Grauem. o. Phe
dre / grauem inq̄ꝫ sermonem ⁊ tu attulisti / ⁊
me dicere compulisti: Pausanias: Quo nam
pacto? Socrates: Stultum ⁊ quodam modo i
pium. Quo quis grauior esse potest? Pausa:
Nullus: si tu uera narras: Socrates: Quid
enim amorem? non ne ueneris filium / ⁊ deum
aliquem putas? Pausanias: Dicitur quidem:
Socrates: non tamen / a / lysia. neqꝫ / a / sermo
ne tuo: qui per os meum abste quasi quadam in
cantatione demulctum / prolatus est. Si autē
est / ut certe est / deus aut diuinum quiddam
amor / malum utique non esset. At sermones
de illo quasi malum esset / habiti sunt. In hoc
ergo aduersus amorem / deliquimus. Atqui
ualde inepte disputationes he nostre uidentur
quamuis urbane: que cum nihil sincerū uerum
q; contineant / gloriantur tamen tanq̄ꝫ pluri
mum ualeant / si homunculis non nullis decep
tis approbentur. Mihi igitur. o. amice expia
ri necesse ē. Est autē his qui confabulando pec
cant / expiatio quedam uetus. quam homerus
non nouit / sed stesicorus. Oculis enim priua
tus ob helene uituperationem nō ignorauit ce
citatis causam ut homerus: sed utpote music9
eam agnouit. Itaqꝫ statim illa fecit carmina
Non uerus sermo ille fuit / nec nauibus altis:
Existi fugiens / nec adisti pergama troie: At
q; ita edito poemate / quam palinodiam. idest
cantum contrarium uocant / confestim uisum
recuperauit amissum. Ego autem in hec ero
utrisqꝫ sapientior. quod ante q̄ꝫ accidat mihi
quicquam mali ob amoris uituperationem / co
nabor illi palinodiam reddere. ⁊ quidē aperto
capite non ut supra ob uerecundiam uelato:
Pausanias: His uero. o. Socrates nihil mihi
grati9 efficere posses: Socrates: Et enim me
ministi. o. Phedre q̄ꝫ impudenter ex libro lec
tum est / ⁊ a / me ipso quoqꝫ de amatore dictum
Quod si generosus uir aliquis ⁊ modestus qui
similem sibi aliū amet ut amauerit / nos audiat

Adulatoris

Pares cum paribus

De Amore

Palinodia

Antiqua delicta :

dicentes quod amãtes ob minimas causas se pe maximas inimicitias suscitãt/ ⁊ inuidi amatis pernitiosiqꝫ sunt homines / audire se arbitrabitur / in nauibus nutritos / qui liberalem amorem aliquem nunquam inspexerint : neqꝫ ullo modo nobis concedet/ que in amoris uituperationem adducimus : Pau : Forte per Iouem . o . socrates . So : Hunc ego hominem ueritus ⁊ amorem ipsum metuẽs/cupio ueluti potabili oratione salsum illum auribusqꝫ nostris noxium sermonem diluere . Consulo quinetiam lysie / ut q̃ꝫ primũ scribat amanti potiusq̃ꝫ nõ amanti ex similibus indulgendum : Pausa : Ita futurum certo scito . Naꝫ postquã tu amatorem laudaueris/necesse erit lysiam/ut eadẽ scribat/a/me compelli : So . Credo equidem : quamdiu qui nunc es fueris : Pausanias : Dic age forti animo : Socra : Eia ubi mihi puer ille adest/ad quem superiorem sermoneꝫ habui ? ut hunc etiam audiat / ne si minusq̃ꝫ audierit/ temere non amanti obtemperet : Pau : Iste tibi proximus semp adheret/quoad cupis : So : Sic ergo . o . egregie puer cogita . priorem sermonem Phedri pythocle geniti myrrinusii fuisse . sequenteꝫ uero stesicori Eufemi filii/uiri amabilis fore . huius hoc erit exordium . Non uerꝰ sermo ille est : qui presente amatore non amanti magis iubet gratificari : quia amans furit : non amans uero sanus est . Si . n . simpliciter uerum esset/furorem esse malum/recte/a/ nobis dictum fuisset . Nunc autem maxima bonorum nobis fiunt per furorem diuino quodaꝫ munere concessum . Nam ⁊ que in delphis futura predicit uates ⁊ que in dodona sacerdotes/ furentes quidem multa ac magna conmoda priuatim ⁊ publice grecis hominibus/ attulerunt . sane uero dum sunt/exigua aut nulla . Quod si referamus sybyllam ⁊ alios . quicunqꝫ diuino usi sunt uaticinio q̃ꝫ multa predicentes in futurum profuerint/ prolixum nimis extenderemus sermonem : ⁊ rem manifestam omnibus proferremus . Illud tamen dignum est testificari/ quod ueteres qui nomina rebus imposuerunt/ non turpe quiddam neque ignominiosum putauerunt furorem . Non enim preclarissime arti qua futuruꝫ discernitur/hoc nomen annectentes/eam manicem idest furorem nominassent . sed tamquam bonum quiddam sit furor/ quando diuina sorte prouenit/ honeste arti nomen huiusmodi indiderunt . At nunc iuniores isti/interiecta . T . littera inpite nimium/ manticem dixerunt . Sane inuestigationes futuri sanorum hominum per aues ⁊ alia ostenta utpote/a/ coniectura humane intelligentie procedentes mentem historiamqꝫ auguralem cognominarunt . Quam deinde posteriores . o . paruum in magnum uertentes honestiori uocabulo exornant . Quanto igitur perfectius prestantiusqꝫ uaticinium augurali cõiectione : Et nomen nomine /opusqꝫ opere/tanto testificantur antiqui furorem ex deo profectum q̃ꝫ humanam prudentiam preclarius esse . At qui aduersus morbos ⁊ labores maximos . Ob antiqua delicta quandoqꝫ diuina indignatione mortalibus imminentes gentibꝰ quibusdam alicunde furor adueniens ac predicens/ quibus opus erat / remedia adinuenit/ confugiens ad uota cultusqꝫ deorum : unde expiationes propitiationesqꝫ consecutus incolumem reddidit possidenten ⁊ in presens tempus et in futurum . absolutionem presentium malorum recte furenti occupatoqꝫ adeptus . Tertia uero/a/ musis occupatio ⁊ furor suscipiẽs teneram intactamqꝫ animam/suscitat illam atqꝫ afflat . Unde per cantus aliamqꝫ poesim . infinita antiquorum gesta exornans/posteros instruit . Qui autem absqꝫ furore musarum poeticas adfores accedit confidens arte quadam poetam se bonum euasurum/inanis ipse quideꝫ atqꝫ eiuspoesis pre illa h ex furore procedit qua quidem hec que ex prudentia sit euanescit . Tot equidem / ac etiam plura diuini furoris preclara opera referre possum . Quare hoc ipsum ne formidemꝰ/ neue ulla nos ratio absterreat/ ostendens prudentem ⁊ sanum potius q̃ꝫ concitatum amicum esse deligendum . At illi insuper ostendat si potest /ac uictoriam reportet non pro utilitate amantis ⁊ amati amorem/a/diis esse concessum . Nobis uero nunc ostendendum est contra / pro felicitate maxi

Pro Amante :

ma huiusmodi furorem /a/diis hominibus esse datum . Demonstratio auteꝫ erit contentiosis quidem incredibilis/ sapientibus uero contra . Oportet autem nos prius de natura anime diuine ⁊ humane/ affectus ⁊ opera intuentes/ uera nouisse . Hoc uero demonstrationis huius principium sit . Anima omnis inmortalis . quod . n . semper mouetur inmortale est . quod uero aliud mouet ab alioqꝫ mouetur/ cũ terminum habeat motus/terminum habet ⁊ uite : Solum ergo quod seipsum mouet/quia nũquam se deserit/ nunq̃ꝫ cessat moueri . Immo uero ⁊ aliis quecumque mouentur id fons ⁊ principium est mouendi . principium autem sine ortu est . Ex pricipio . n . necesse est quicquid generatur/oriri . Ipsum autem ex nullo . Nam si principium oriretur / ex aliquo / ex principio utique non oriretur . Cum uero sit absqꝫ ortu/ ⁊ absqꝫ interitu sit necesse est . Nam si principium interiret/ neqꝫ ipsum ex alio / neque ex ipso aliud nasceretur . siquidem ex principio omnia oriantur oportet . Sic ergo principium motus est/quod seipsum mouet . hoc autem neque mori neque nasci potest . Alioquin omne celum omnisqꝫ generatio concidat desinatqꝫ necesse est : neque rursus unq̃ꝫ constare possit/unde hec motum nacta oriantur . Cum igitur appareat inmortale esse quod se ipsum mouet/anime substantiam ⁊ rationem hanc ipsam qui dixerit/non erubescet . Omne . enim . corpus cui motus ex trinsecus incidit / in anime est . Cui uero intus ex seipso id inest / animatum : tanquaꝫ hec anime natura sit . Quod si ita est / ut nõ sit aliud quicq̃ꝫ quo i se ipsum moueat preter animam/ necessario ingenita ⁊ inmortalis est anima . De inmortalitate anime satis est dictũ . De idea uero ipsius in hũc modum est dicendum . Quale id omnimo sit / diuine penitus prolixeqꝫ narrationis foret . Similitudinem uero eius quãdam describere/ humane ⁊ breuioris . hoc igitur modo dicamus Similis esto cognate potẽtie subalati currus et aurige . Deorum equi ⁊ aurige omnes boni sunt atqꝫ ex bonis : aliorũ uero permixti . pricipio quideꝫ nostri princeps bigas habenis moderatur . deinde equoꝝ alter bonus ⁊ pulcher et ex talibus : alter contrarius ⁊ ex cõtrariis . Quo fit ut dura ⁊ difficilis necessario sit aurigatio nostra . Qua uero ratione mortale ⁊ inmortale animal apellatum est conandum est dicere . Omnis anima totius inanimati curam habet : totumqꝫ percurrit celum alias uidelicet alias sortita species . perfecta quidem dum est et alata/ sublimis incedit : ac totum gubernat mundum . Cui uero ale defluxerit fertur/quo ad solidum aliquid apprehenderit . ubi habitaculum sortita / corpus ue terrenum suscipit /sese mouere apparens propter illius potentiam/animalqꝫ totum uocatur : anima simul corpusqꝫ compactum : ⁊ mortale animal cognominatur . Inmortale autem ex nulla ratione discursu percepta : sed q̃ fingitur . quippe cum : neqꝫ uiderimus/ neqꝫ satis intellexerimus deũ inmortale quoddam animal/habens quidem animam/habens etiam corpus naturaliter omne tempus coniuncta . Sed hec iam uti deo placet/ita se habeant ⁊ dicantur . Per quã uero causam ale abiciantur decidantqꝫ ab anima/ nunc dicamus . Est autem talis quedam . naturalis alaruꝫ uis est/graue in sublime attollere : ubi deorum in habitat genus . Omnium uero que sunt circa . corpus / maxime particeps diuini est animus . Diuinum autem / pulchrum . sapiens . bonum . ⁊ quicquid tale dici potest . his utique alitur maxime augeturqꝫ ipsa alatio animi / turpi autem ⁊ malo contrariisqꝫ huiusmodi deficit atqꝫ interit . Magnus utiqꝫ dux in celo iupiter citans alatum currũ primus incedit / exornans cuncta prouideqꝫ disponens . hunc sequitur deorum demonumqꝫ exercitus per undecim partes ordinatus . permanet autem uesta in deorum ede sola . Aliorum uero deorum quicunque in duodecim numero censentur/ ducunt per ordinem quilibet q̃sqꝫ est ordinatus . pmulta igitur beataqꝫ ut q̃ spectacula discursusqꝫ intra celum existunt : quibus deorum genus beatorum intendit suuꝫ quisqꝫ officiuꝫ peragens . Sequitur autẽ semper uolens ⁊ potens . liuor eniꝫ/a/diuino choro procul abest . Cum uero ad conuiuium ac dapes uadunt sublimes / in celestem circunferentiã proficiscuntur iam ascendentes . Deoꝝ quidẽ

nebicula apta habenis equaliterq; librata faci
le gradiuntur. Alia uero uix. Grauatur eniʒ
prauitatis particeps equs/ad terram uergens
atque trahens/cuicumq; aurigarum equs non
bonus nutritus fuerit. Ubi iam labor ⁊ certa
men extremum anime proponitur. Que .n.
inmortales uocantur cum ad summuʒ peruene
rint/extra progresse in celi dorso consistunt
Ibi constitutas circunferētia ipsa circunfert
atq; ille intuentur, que sunt extra celum. Lo
cum uero supercelestem neq; quisq; nostroruʒ
laudanit adhuc poetarum: neq; unquaʒ pro di
gnitate laudabit. habet se uero i hunc modum
Audendum est enim uerum dicere/presertim
de ueritare loquenti. Sine colore. sine figu
ra. sine tactu. essentia uere existens/anime
gubernatore solo intellectu cōtemplante uti
tur: circa quam uere scientie genus hunc ha
bet locum. Utpote igitur dei cogitatio intel
lectu ⁊ scientia inmaculata se uertens/cogita
tio quoq; omnis anime quecumque conuenien
tem sibi conditionem susceptura est/intuita
p tempus/id quod est/contenta ueritatis con
templatione nutritur ⁊ gaudet: donec circu
lo in idem circumferentia referat. In hoc au
tem circuitu conspicit ipsam iustitiam. conspi
cit temperantiam. conspicit scientiam. non
qua adsit generatio: nec qua alia alicubi sit
in alio. Quales uidelicet sunt eorum que nos
entia nunc apellamus. sed illam que i eo quod
ē ens uere sciētia ē. ⁊ alia eodem modo q̄ ue
re sunt speculata atque his enutrita/subiens
rursus intra celum/domum reuertitur. Cum
antē redierit/auriga ad presepe sistens equos
obicit illis ambrosiam: et post ipsam nectar po
tandum/Atque hec deorum est uita. Cete
rarum uero animarum alia optime deum secu
ta similisq; effecta/extulit insuper celestem
locum aurige caput: ⁊ cum ipsa circunferen
tia simul delata est: sed perturbata ab equis:
et uix ea que uere sunt/intuita. alia uero mo
do caput extulit/modo submisit/at uiolanti
bus equis/partim uidit quidem/partim uero
non uidit. Alie autem anime affectantes qui
dem omnes superiorem locum/secuntur, cum
uero nequeant: submerse circunferuntur/cal
cantes sese inuicem atque incumbentes alia a
liam preire contendens. Tumultus igitur ⁊
certamen et sudor fit extremus. Ubi quidem
aurigaruʒ uitio/multe claudicant: multe mul
tas pennas confringunt. Omnes uero magno
implicate labore/expertes eius quod uere est
intuendi discedunt: post discessum uero alimē
to utuntur opinabili. Cuius quidē gratia mul
tus inest conatus/ueritatis campus ubi nam
sit. intueri. Nam ex huiusmodi prato optima
uis anime conuenientem accipit alimoniam:
et alaꝝ natura qua anima eleuatur/hoc alitur
Regulaq; adrastie dee. i. ineuitabilis numi
nis hec est. ut quecumque anima deum comita
ta aliquid uerorum inspexerit/ea usque ad cir
cuitum alium sit indennis: et si semper hoc fa
cere queat/sit semper illesa. Si uero impotēs
assequendi non inspexerit/et casu aliquo usa/
repletaq; obliuione et prauitate grauetur/
grauata autem pennas confregerit/in terram
q; ceciderit/tunc prohibet lex hanc in prima
generatione i aliquam brutalem ire naturam.
sed iubet eam que plurima uiderit/ingenituraʒ
uiri futuri philosophi aut pulchritudinis cupi
di aut musici atque amatorii. Eam uero que se
cundo loco in regem legitimum ut bellicosum
uirum ⁊ imperatorium descendere.

Tertio i gubernatorem rei publice. ut rei
familiaris dispensatorem uel questuarium.
Quarto i laboriosum gymnasticum/aut circa
medelam curamq; corporis uersaturum. Quin
to in eos qui uates futuri sunt/⁊ circa myste
ria quedam. Sexto in poetam uel alium quem
uis eorum qui apte in imitatione uersantur.
Septimo in artificem uel agricolam. Octauo
in sophistam ⁊ popularem. Nono in tyrannicū
In his aūt omnibus quicumq; iuste uitam ege
rit/sortem postea nanciscitur meliorem: qui
uero iniuste/deteriorem. In idem enim unde
profecta est cuiusque anima/annis decem mi
libus non reuertitur. Nam alas ante hoc spa
tium non recuperat/preter illius animam qui
philosophatus est sine dolo/uel una cum Sa
pientie studio pulchritudinem amauit. he qui

dem tertio ambitu mille annorum/si ter hanc
ipsam deinceps elegerint uitam/sic recupera
tis alis post ter millesimum annum euolant a
beuntes. Alio uero anime prime uite finem.
consecute iudicātur. Iudicate autem alie sub
terra in iudicii locū eūtes meritas illic penas
substinent. alie in celi quemdam locū p iudici
um eleuate/ita degunt/ut dignum est ea uita
qua in hominis figura uixerunt: Millesimo an
no ambe redeuntes sortem ⁊ electionem secun
de uite suscipiunt: deligit unaqueque eam ui
tam quam uelit. hic ⁊ in bestie uitā humana ani
ma transit: ⁊ ex bestia rursus in hominem/si
modo ea anima quandoq; prius fuerit hominis
Nam que numquam ueritatem inspexerit/in
hanc figuram uenire non poterit. Oportet ue
ro hominem intelligere secundum speciem/ex
multis procedentem sensibus in unum ratioci
natione conceptum. Hoc autem est recorda
tio illorum/que olim uidit anima nostra cum
deo perfecta: ⁊ illa despiciens que nunc esse di
cimus: ⁊ ad id quod uere est sursum reflexa.
Qua propter sola philosophi cogitatio meri
to recuperat alas. Nam illis semper quantum
fieri potest memoria inheret/quibus deus inhe
rens diuinus est. Talibus autem conmentati
onibus qui recte utitur/perfectisq; mysteriis
semper imbuitur/perfectus reuera solus eua
dit. Ab humanis autem studiis segregatus. Di
uinoq; inherens/carpitur/a/multitudine. qua
si extra se positus/sed ipse deo plenus multitu
dinem latet. Tendit igitur huc/totus sermo
qui est circa quartum furorem. Quo quando
quis uisa hic pulchritudine aliqua uere illiusre
miniscens/alas recipit/receptisq; euolare ni
titur. Cum uero id facere nequeat/tanquam
auis superna suspiciens ⁊ inferiora contemnēs
crimen reportat quasi furore correptus. Hec
itaq; diuina alienatio oiuʒ alienationū optima
atque ex optimis fit/⁊ habenti ⁊ participanti/
⁊ q hoc tenetur furore/cuʒ amet pulchra/ama
tor uocatur. Ut enim dictum est omnis anima
hominis/ea que uere sunt/intuita est. alioquin
in hoc animal non uenisset. Recordari uero
ex his que hic sunt/illorum/non facile est om
nibus/nec quot ex illis breue tempus illic in
spexerunt/neq; quot huc descendentes infor
tunate fuerunt: ita ut quibusdam cousuetudi
nibus deprauate/sacrorum que aliquando in
spexerant/obliuionem susceperint. Quam
obrem pauce restant/quibus satis memorie su
persit. he uero quādo hic similitudinem aliquā
eorum que illic inspexerant/intuentur/obstu
pescunt/⁊ quasi extra se ponūtur: que tamen
sit hec affectio ignorant/quia non satis omni
no persentiunt. Iustitie quidem ⁊ temperan
tie ⁊ aliorum quot animis uenerabilia sunt/
splendorem nullum in his imaginibus cernimꝰ
sed per obscura quedam instrumenta uix ⁊ per
pauci i eorum imagines accedentes eius quod
assimilatur genus aspiciunt. At pulchritudi
nem tunc licebat uidere clarissimam/quando
cum beato illo choro felicem uisionem contem
plationemq; secuti cum Ioue quidem nos/alii
uero cum alio quodam deorum/uiderunt ⁊ ini
tiati sunt sacris/que phas est dicere sacroruʒ
omnium beatissima: que operamur integri qui
dem nos ⁊ malorum expertes/quot inposteruʒ
manebant/integra quoque ⁊ simplicia immo
biliaq; ⁊ beata spectacula initiati inspectan
tes pura in luce puri ⁊ inmaculati solutiq; ab
hoc quod nunc circumferētes/corpus uocamꝰ
in modum ostree huic alligati. Hec autem me
morie beneficio sint attributa. propter quam
desiderio illorum que quondam uidimus/nūc
sermonem extendimus. Pulchritudo autem
quemadmodum diximus/⁊ cum illis progredi
ens effulgebat tunc/⁊ huc profecti percepimꝰ
eam per sensuum nostrorum perspicacissimum
clarissime refulgentem. Uisus enim nobis per
acutissimus est sensuum omnium/qui per cor
pus fiunt. quo sapientia non cernitur. Arden
tes. n. excitaret amores/siquid tale ipsius si
mulachrum manifestum oculis proueniret.
Eadeʒ est de ceteris que sunt amabilia/ratio.
At uero pulchritudo sola hanc habuit/sorteʒ
ut maxime omnium ⁊ perspicua sit ⁊ amabilis.
Qui ergo non est mysteriis nuper initiatus/
aut potius est deprauatus haud celeriter hinc

illuc ad ipsam pulchritudinem excitatur / simi
litudinem hic quandam que ab illa denomina
tur aspiciens. Qua propter nõ ueneratur dñ
aspicit / sed quadrupedis ritu deditus uolupta
ti aggredi / ⁊ serere filios nititur petulanter
qꝫ congrediens nec timet nec erubescit uolup
tatem preter naturam sectari. Sed qui nuper
expiatus est sacris / qui ue aliquando est pluri
ma contemplatus / quando uultum diuina for
ma decorum uidet apte ipsam pulchritudinem
imitatum / uel aliquam corporis speciem / pri
mo quidem horret : metusqꝫ priscorum aliquis
in eum revoluitur : deinde inspiciens tanquaꝫ
deum colit : ac nisi uereretur uehementis in
sanie crimen / sacra amatis non aliter q̃ꝫ dei
statue faceret. Intuentem uero ipsum uelut
ex horrore / permutatio / sudor / ⁊ ardor isoli
tus occupat. Quando enim pulchritudinis
influxum per oculos accipit / calefit / quo pen
narum natura irrigatur. postq̃uam uero inca
luit / liquescunt que ad pululãdum spectant /
queque diu pre duritie compacta exitum ger
minis cohibebant. Ubi autem influxerit ali
monia / pennarum germina iam ab ipsis radi
cibus tumescentia impetu quodam per anime
speciem totam nituntur erumpere. tota enim
erat olim pennis suffulcta. Feruet itaqꝫ tunc
omnis ⁊ prosilit. atque ut infantes cum den
tes emictunt pruritu ⁊ dolore gingiuarum ue
xantur / ita ⁊ pennas / emictentis / anima /
feruet / ⁊ titillatione molestiaqꝫ afficitur.
Itaque cum pueri speciem intuetur / cupidi
nemqꝫ inde effluentem inbibens irrigatur ca
lescitqꝫ / dolere iam desinit atqꝫ letatur.
Cum uero procul abfuerit exarucrintqꝫ mea
tus qua parte scaturire nititur ala / aridi ⁊ cõ
stricti / pennarum germen cohibent. Hec in
tus una cum cupidineo illo influxu obclusum
tumescentiumqꝫ more resiliens / ipsum sibi
met suos meatus undique obstruit pungitqꝫ.
Tota igitur anima undique saucia stimulo
concitatur ⁊ angitur. rursusqꝫ memor pul
chritudinis delectatur. Ex utrisqꝫ uero per

mixtis passionis huiusmodi uehementia ⁊ noui
tate uexatur : ⁊ anxia furit / atque in sanit.
Sic affecta pre furore neqꝫ nocte dormire po
test / neque die usquam consistere. sed pas
sim discurrit desiderio pulchri uidendi per
culsa. Uidens autem / ⁊ influxum illum cupi
dineum hauriens / abstrusa prius ⁊ conclu
sa iam aperit ⁊ resoluit. Cum uero iam re
spirauerit stimulis angustiisque liberatur.
Hac utique suauissima uoluptate in presenti
usque adeo delinitur / ut numquam ab eius ille
cebris sponte discedat. neque aliquem pluris
facit q̃ꝫ amatum. sed parentes. fratres. ami
cosqꝫ omnes obliuioni tradit : ac dissipato
per icuriam patrimonio minime conmouetur
patrias quoque consuetudines ⁊ dignitates
quibus gloriari solebat penitus aspernatur /
et seruire ⁊ iacere parata ubicumque permic
titur / modo igniculo suo inhereat. Non eniꝫ
colit solumodo ⁊ ueneratur formosum / sed me
dicum etiam hunc grauissimorum morborum
sibi solum inuenit. Hunc utique affectum
Ingenue adolescens ad quem meus est sermo
homines erota. idest amorem / apellant.
Quo autem modo dii nominant / si audieris /
merito propter iuuentutem ridebis. Tra
dunt enim homerici quidam ut arbitror ex re
conditis carminibus / in amorem carmina
duo. Quorum alterum ualde petulans / neqꝫ
satis concinnum. Sic autem aiunt. Hunc
quidem mortales erota. idest amorem uocant
uolatilem. Immortales autem pterota. idest
alationem propter uolandi necessitatem. his
parti licet credere / partim nõ licet. Atqui
causa affectioqꝫ amantium hec ipsa est.
Quotcumque igitur ex Iouis pedissequis cap
ti fuerint / grauius / constantiusqꝫ alationis
onus ferre possunt. Qui uero Martem colu
erunt / cumque illo circumuagati sunt / amo
re illaqueati / siquam ab amato sibi inferri in
iuriam putãt / in cedem facile prouolant / pre
cipitesqꝫ tum ad se ipsos / tum ad amatos ne
candos feruntur. Atque ita secundum quem

que deorum cum quo quilibet chorum egit /
eundem honorat imitatur qꝫ semper in uita ꝑ
uiribus quo ad permanet incorruptus : ⁊ hoc
pacto primam hic uite generationem ducit.
talemqꝫ seipsum ad amatos ⁊ alios exhibet.
Amorem ergo pulchrorum ex suo quisque de
ligit more / Et tãquã deus sibi ille sit quasi sta
tuam fabricat ⁊ exornat utpote honoraturus
atque sacrificaturus. Iouis itaque cultores
eum sibi amandum querunt / cuius Iouialis sit
animus : Quare cõsiderant utrum ad philoso
phiam ⁊ imperium natura sit aptus. ⁊ quan
do illum amant inuentum / omni opere contẽ
dunt quo ille talis euadat. Ac nisi prius quod
exoptant ingressi fuerint studio suo tunc con
tendunt admodum / discũtqꝫ undecumq̃ue ali
quid possunt / atque ipsi etiam ad hoc opus pro
grediuntur. Inuestigantes ex seipsis dei
sui naturam / uoti tandem compotes fiunt / ex
eo quod summa quadam attentione mentis
aciem in deum erigere compellantur. deinde
cum per memoriam illum attingant / diuinita
te afflantur / atque ex eo mores ⁊ studia /
capiunt. quatenus homini licet dei participem fieri /
Quoniam uero horum omni
um causas referunt in amatum / dilectione
ardentius accenduntur. Ac si ab Ioue hau
riant / baccantium sacerdotum more / in ama
ti animum transfundentes proprio deo quo
ad posunt / similimum reddunt. Quicunque
uero Iunonem secuti sunt / regium querunt
quo inuento similiter affecti eadem erga il
lum omnia faciunt. Apollinis preterea reli
quorum ue cultores deorum singuli deos
singulos imitantes / eodem modo affectum
natura adolescentem querunt. Eoqꝫ com
parato ⁊ ipsi imitantes ⁊ adolescentibus per
suadentes moderantesqꝫ in numinis ipsius
studium ⁊ ideam pro uiribus agunt. Non
inuidia non illiberali maliuolentia in adole
scentes suos utuntur / sed omni studio illos
ad perfectam tum sui / tum dei quem colunt
similitudinem / formare conantur. Cura

igitur finisqꝫ uere amantium si modo quod
cupiunt fuerint assecuti / talis est profecto /
qualem descripsimus : ⁊ insignis admodum
felixque ab amico propter amorem furente /
dilecto suo si captus fuerit / prouenit.
Comprehenditur autem quisquis capitur
hoc pacto. Quamlibet animam ab initio
huius fabule trifariam diuisimus : atque
equorum quidem formas geminas / duas
quasdam species posuimus. Aurigam uero
speciem tertiam. eademqꝫ nobis in presen
tia maneant. Equorum autem alter bonus.
alter non. Que autem aut boni equi uirtus
aut mali prauitas sit / non dum plane dixi
mus / nunc uero dicendum. Bonus excellen
tiori in statu situs est. specie rectus / ⁊ arti
culatim distinctus / ardua ceruice / aquili
nis naribus / nitido colore / nigris oculis /
honoris cupidus / temperantie / pudorisqꝫ
particeps : ac uere opinionis amicus / nul
lis stimulis indigens / scilicet cohortatione so
la rationeqꝫ regitur. Alter intortus ⁊ mul
tiplex temereque delatus. rigenti ⁊ dura
ceruice atque demisso collo / simo uultu /
fusco colore / oculis cesiis sanguineque suffu
sis / morosus ⁊ contumax / irsutis auribus
atque surdis / uix flagello stimulisqꝫ obtem
perans. Quando igitur auriga amatorium
aspiciens oculum / totamqꝫ sensu inflam
mans animam titillationis ⁊ desiderii stimu
lis concitatur / tum qui aurige obediens est
equorum ut consueuit pudore cohibitus se ip
sum continet ne prosiliat in amatum. Alter
neque stimulis neque uerberibus coherceri
potest / sed exultat : ac uiolentia delatus con
iunctum sibi equm aurigamqꝫ perturbat ra
pitqꝫ ad ueneris uoluptatem. At illi ab initio
aduersantur. indignati quod ad grauia ⁊ ini
qua trahãtur. Tandẽ cum malum id minime
cesset / compulsi feruntur / ceduntqꝫ iam ⁊ cõ
sentiunt quod iussi sunt facere / hinc herent

igniculo / aspectuqꝫ ipsius coruscũ inspicit. Quem intuitus auriga / pulchritudinis ipsius naturam memoria repetit / rursusqꝫ illam cũ temperantia cernit / in casto fundamento firmiter collocatam. Uidens autem metuit / ac pre reuerentia recidit resupinus. ubi simulqꝫ cogitur usque adeo habenas retrahere / ut equi ambo natibus humi resideant: sed alter quidem sponte / quia minime reluctatur. procax autem equus alter prorsus inuitus. longius uero discedentes / alter quidem propter uerecundiam admirationemqꝫ sudore totam animam madefacit. alter uero a dolore liberatus quem ⁊ frenum ⁊ casus incusserat. uix tãdem respirat. atqꝫ resipiscens indignatione motus aurigam equumqꝫ coniunctum increpat quod timiditate atqꝫ ignauia constitutum ordinẽ deseruerint. Rursusqꝫ nolẽtes accedere / cogens / uix tandem concessit / illis differri in posterum exorantibus. Accedente autem statuto tempore / cuius esse inmemores illi quidem simulant / hic uero illis commemorat ui illata inniens trahẽsqꝫ compellit iterũ iisdem uerbis amatos affari. postq̃ꝫ uero prope accesserunt / inflexus inclinatusqꝫ extensa cauda frenũ mordet: ⁊ impudentissime rapit Sed auriga multo magis eadem passus ueluti a / carceribus retrogressus magis etiam q̃ꝫ petulans equus / e / dentibus uiolenter trahit frenum / atque impuram linguam maxillasqꝫ cruẽtans crura natesqꝫ humi defigit / ac penas dare compellit. Quando uero idem sepe prauus equus ille perpessus / lasciuire destitit mansuefactus iam aurige obtẽperat prudentie. atqꝫ etiã cum uidet pulchrũ formidine cõtremiscit adeo ut quandoqꝫ contingat amatoris animã iam cum reuerentia quadam ⁊ metu adolescẽtum uestigia sequi. Utpote igitur omni cultu tanquam deo equalis adolescens obseruatus ab amato re haud quidem simulante: Sed reuera sic affecto / presertim cum ⁊ ipse bonoratus natura colentis sit amicus / in idem postremo cum amatore cõspirat. ac etiam si antea / a / familiaribus suis condiscipulisqꝫ ⁊ aliis per calumniam deceptus fuerit / dicentibus turpe esse amanti herere / ideoqꝫ amãtem reiecerit tandem uero procedente tempore etas ⁊ nature debit⁹ ordo eum in ↄsuetudinẽ amãtis inducunt. Nunquam. enim fato decretum est uel malum amicum malo / uel bonum bono non amicum esse. Ergo cum adolescens colloquio ⁊ consuetudine receperit amatorẽ tũc amãtis illius beniuolentia iam facta ꝓpinquior / amatum ipsum ammirari compellit. Animaduertentem necessariorum amicorumqꝫ omnium aliorum beniuolentiam si cum amico diuinitus afflato conferatur / nullius fore momenti. ac si senior ille diu sic pergat. hereatqꝫ ⁊ in gymnasiis ceterisue similibus tãgat / tunc iam fluxus liquorisqꝫ illi⁹ fons quem himeron. i. cupidineũ influxum iupiter ganymedis amore captus uocauit / qui ue in amantem uber influxit / partim in ipsum infusus est / partim extra ipso exuberante effunditur: atque ut flamen ⁊ echo / a / lenibus solidisqꝫ repulsa corporibus eodem unde uenerunt / iterum reflectuntur / ita pulchritudinis: ille liuor rursus in pulchrum per oculos refluens qua penetrare in animam consueuit adeo pẽnarum meatus irrigat ut ⁊ possint iam ⁊ incipiant pullulare. atque ita amati animum mutuo implet amore. Amat igitur / quid uero diligat ambigit / affectumqꝫ suum nec nouit / nec eloqui potest. sed perinde ac si lippi alicuius aspectu oculos similiter sit infectus presentis morbi assignare causam nescit. nec aiaduertit quod se ipsũ amatore tanquam in speculo respicit. Itaqꝫ presente illo / dolere ut ille similiter desinit: absente uero desiderat uicissim desideratus: mutuum amorꝫ tanquam amoris simulacrũ possidens: nec amorem ipsum / sed amicitiam ⁊ uocat ⁊ putat. Cupit ergo ferme ut ille quamuis moderatius uidere atqꝫ assidua consuetudine perfrui. ⁊ ut par est post hac protinus hec facit. In ipsa igitur cõsuetudine amatoris quidem intemperans equus aurigam compellans breuem efflagitat pro multis laboribus uoluptatem. adolescentis autem equus quidem / quid dicat ignorat / sed percitus anxiusque amantem mutua prosequitur beniuolentia amantissimo suo congratulatus. Atqꝫ in ipsa familiritate paratus est pro uiribus amatoris desiderio obtemperare. Coniugatus autem equus simul ⁊ auriga cum pudore ⁊ ratione his in rebus huic aduersantur. Quare si secundum rectam uite institutionem ⁊ philosophie studia meliores cogitationis partes obtineant / beatam atqꝫ concordem presentem uitam agunt. sui ipsorum domini atqꝫ modesti ea parte subiecta cui anime uitium inest: ea contra liberata ad quam probitas pertinet. In huius autem uite fine recuperatis alis prepetes euolant cum trium certaminum uere olympicorum unum puicerint. Quo quidem nullum prestantius bonum aut humana temperantia aut diuinus furor hominibus afferre potest. Quod si impudentiorem quandam uitam / philosophie expertem alioquin ambitiosam secuti sint / forte in ebrietate aut alia quauis desidiosa licentia / intemperati illorũ equi incautas animas inuadunt. easqꝫ in ideꝫ conducentes illud oblectamenti genus sectari compellunt / quod uulgo beatissimum iudicatur. inqꝫ eius desiderii expletione non nũquam deinde uersantur. Hac tamen idcirco raro utuntur / quia non omnis in hoc consentit animi cogitatio / Amici ergo ⁊ isti licet minus q̃ꝫ illi superiores tum feruente amore tum restincto degunt: fidem sibi inuicem firmissimam ⁊ dedisse ⁊ accepisse putantes. nephas enim esse ducunt fidem frangere / ⁊ inimicos quandoqꝫ ex amicis euadere. Demum cum nature sic ↄcesserint / affecti abeunt ut alati quidẽ non dũ sint / sed pennas emictere quodãmodo ceperint. Quamobrem premium amatorii furoris non paruum reportant. Nam in tenebras locumqꝫ sub terram descendere illos qui iam iter sub celis agere ceperant / Lex prohibet: sed claram uitam agentes beatos fieri iubet dum una pergunt ⁊ simul alas emictunt: atqꝫ hec amoris gratia fiunt. Tot igitur ac talia. o. puer tanq̃ꝫ diuina / amatoris tibi amicitia conferet. Eius autem qui non amat / familiaritas temperantie mortali coniuncta / mortalibusqꝫ ⁊ exilibus ministeriis dedita / illiberalitatem illam que uulgo uirtus habetur in sodalis sui animo generabit: efficietqꝫ ut nouem annorum milia super terram ⁊ sub terrã demens pererret. Hanc tibi. o. dilecte amor q̃ꝫ pulcherrime optimeqꝫ ualuimus poeticis tũ uerbis tum figuris impulsu / Phedri palinodiam cecinimus. Quare ⁊ ante dictis ignoscens ⁊ hec grata / a / nobis accipiens benignus propitiusqꝫ mihi assistes amatoriam artem nobis abste concessam / neqꝫ auferas indignatione aliqua neqꝫ etiam minuas Quin etiã da ut magisqꝫ nunc apud honestos in precio sim. Tũ siquid numine tuo indignum / a / Phedro ⁊ / a / me dictum sit / Lysiam disputationis hui⁹ auctorem accusans / ab huiusmodi sermonibus desistere facias. ⁊ ad philosophiam quemadmodum frater eius polemarchus uersus est / ita illum conuerte / ut ⁊ hic eius amator Phedrus non haud amplius ut nunc modo huc modo illuc se transferat. sed in amoris simul ⁊ sapiẽtie studio prorsus uitam agat: Phe: Hec ego quoqꝫ si prestat ita fieri. o. Socrates tecum oro. Tuum uero sermonem iam pridem ammirorq̃ꝫ ualde superiorem antecellit. ut iã uerear / ne Lysias mihi humilis uideatur / si ad hunc cõferre alium studeat. At qui eum nuper ciuis quispiam. o. uir mirifice in hoc ipso uituperauit. perqꝫ totam accusationeꝫ orationũ scriptorem uocauit: forte igitur honoris causa / a / cõscriptõe huiusmodi abstinebit: Socrates: Ridicula hec. o. adolescens sententia est. ⁊ ab amici mente longe aberras. si eum usqꝫ adeo meticulosum putas. forte uero obtrectatorem eius existimas uera iudicare que obicit: Pausanias: Ita profecto uisuꝫ est. o. Socrates: neqꝫ te fugit potentes in re publica. prestantesqꝫ uiros ueteri orationes componere eorumqꝫ scripta relinquere ne sophiste fuisse posteris uideantur: Socrates: prouerbium illud / dulcis ancon. i. cubitus. o. Phedre te latuit / a longo cubitu qui prope nilum est / ductum fuisse. neqꝫ id solum / sed illud quoqꝫ te fugit / quod excellentes prudentia ciues in ↄscribẽdis posteritatiqꝫ relinquẽdis oratõnib⁹ summopere student. qui usqꝫ adeo laudato

res suorum operum diligũt / ut primos eos adscribant / qui scripta ubiq; laudent: Pausa: Quomodo istud ais? Non enim itelligo: So: Nescis quod in exordio libri / a / ciuili viro cõpositi / primus est laudator adscriptus: Pau: Quo pacto? Socrates: Probata est inquit ipsorũ sententia senatui aut populo aut utrisq; & ille ait q ab illo & quẽ deinceps ambitiose nominans extollensq; sentẽtie auctor. deinde etiam dicit / post hec / suam ostentans laudatoribus sapientiam. Idq; sepe postquam prolixã orationem habuerit. An aliud quicquam tibi istud uidetur / q̃ scripta oratio? Pausanias Non aliud certe: Soc: Quod si approbetur / gestiens ex theatro discedit tamq̃ poeta. sin autem reprobetur excludaturq; / a / scribenda sententia / neq; dignus cuius sententia mandetur litteris / habeatur meret ipse / eiusq; amici: Pausanias: Et maxime quidem: So: In hoc plane demonstrant se minime aspernari studium huiusmodi / sed multifacere: Pau: Summopere. Socrates. Quid uero si orator quispiam aut rex eam nactus sit facultatẽ ut quemadmodum lycurgus aut solon aut Darius imortalis in ciuitate scriptor haberi possit / an non & ipse equalem se deo adhuc uiuentem existimat? & posteri monimenta eius considerantes / de illo similiter iudicant? Pausanias. Uehementer. Socrates: An igitur cẽses talium quempiam uel quantuncunq; maliuolum lysie studium eius hoc scribendi uituperaturum? Pausanias. Ex his que tu dicis id consentaneum non uidetur. nam suum quoq; studium ut uidetur uituperaret: Socra: Ergo ex hoc perspicuum esse cuiq; potest / non ob hoc ipsum quod scribat / quemquam esse uituperandum: Pausanias: Quid enim? Socrates. At illud est ut arbitror turpe / turpiter ac male & loqui & scribere. Pausanias. Manifestum id quidem. Socrates, Que nam igitur & bene & non bene scribendi ratio est? Nunquid opus est nobis. o. Phedre de his / a lysia uel ab alio sciscitari q uel quãdoq; scripserit aliquid uel sit scripturus / seu ciuile publicum opus siue priuatum / aut carmine ut poeta / aut tanq̃ priuatus oratione soluta? Phe:

Rogas an opus sit? Cuius enim gratia / ut ita dicam / uiuat quispiam / nisi huiusmodi uoluptatum. Non enim illarum gratia / quas dolor necessario antecedit / alioquin uoluptas nimi me prouenit. Quod oĩs pene uoluptates corporis habent. Quare seruiles non iniuria sunt apellate. So. Ocio utiq; abundamus. ac etiã mihi uidentur uelut in estu super caput nostrũ cicade canentes & inuicem disputantes nos cõtueri. Si ergo nos uiderent quemadmodum & alios multos in meridie non disputantes quidem sed dormitantes: ab ipsis ob mentis desidiam delinitos / merito deriderent existimantes mancipia quedam ad eas illuc diuertisse. Inq; ipso secessu tanq̃ pecudes sub umbra secus fontem meridiano somno teneri Sin autem uiderint dissertẽtes nos minimeq; ab illarum quasi sirenũ illecebris captos / quo minus portum uersus enauigaremus forte nobis libentissime premium illud tribuent / quod deorum concessione traducere ad homines possunt: Phe: Quid nam muneris istud est quod possidet? Numq̃. n. audisse uideor: So. Nõ tamen decet musarum studiosum uirum rerum huiusmodi ignarum esse. fertur autẽ hos olim homines ante musas fuisse. Natis deĩde musis uoluptate cantuq; monstrato / illorum non nullos uoluptate cãtus usq; a deo delinitos fuisse / ut canẽtes cibum potumq; negligerent inprudenterq; perirent: ex quibus deinceps cicadarum genus sit natum munus hoc / a / musis nactum / ut alimonia nõ indigeat: sed absq; cibo potuq; quam diu uixerit / cantet. postea uero ad musas proficiscatur / quaz quis hominũ musam hic colat / renuntiaturum. Ergo terpsichore nuntiantes qui precipue illam in choris cetibusq; celebrauerint / eã ipsis ꝑpitiã reddũt. Erato autẽ eos q i rebꝰ amatoriis honorauerit / atq; aliis eodẽ modo ꝓ sua / cuiq; uenerationis specie. Calliope autẽ antiquissime / eãq; sequẽti uranie eos qui in philosophia uiuunt coluntq; ipsarum musicam / referunt. que preceteris musis circa celum atq; sermones tam diuinos q̃ humanos uersantur / uocem pulcherrime modulantes. Itaq; multis de causis / dicen/

dum est aliquid? neq; in meridie dormitandum: Phe: Dicẽdum certe: So: igitur quod modo statueramus iam disserendum est / qua uidelicet ratione quis recte aut non recte & loquatur & scribat? Pausanias: Proculdubio: Socrates: An non necesse est eum / qui recte dicturus sit / ueram in ea re de qua loquatur intelligentiã habere? Pausanias: Audiui eqdem. o. socrates amice non esse futuro oratori necessarium / que re uera iusta sunt discere / sed que iudicantium multitudini uideantur. neque re uera bona aut honesta / sed que sic appareant. ex his enim potius q̃ ex ueritate posse persuadere: Socrates: Nunquam. o. Phedre sapientum contennenda sunt dicta. immo diligenter quid sibi uelint consideranda. Itaq; quod modo dicebas pretereundum esse non arbitror: Pausanias: Probe loqueris: Socrates: Sic igitur istud consideremus: Pausanias: Quo pacto? So: Hoc plane. Si tibi suaderem / hostes te equo expugnaturum / utriq; uero equum ignoraremus. Sed ego id tantum de te scirem / quod Phedrus equum putat esse domesticum & grandibus auribus animal: Pausanias: Ridiculum id quidem esset. o. Socrates: Socrates: Non dum istud: sed quando obnixe tibi persuadere conarer oratione in asini laudes composita equũ illum uocans / affirmansq; prestantissimum animal esse / utile domi & foris ad bellum promptissimum / ad sarcinas ferendas aptum / & ad multa alia commodissimum: Pausanias: Ualde id absurdum: Socrates: Non ne prestat. ridiculum amicum esseq̃ grauẽ & Inimicum? Pausanias: Uidetur: Socrates: Quando igitur orator boni maliq; ignarus ciuitati similiter affecte suadeat non oratione quidem in umbre asini laudem tamquam equs illa sit composita / sed de malo tanquam bonum id sit differens. uulgiq; opiniones aucupatus / mala facere pro bonis inducat / qualem putas oratorem huiusmodi segetem quam seuit messurũ? Pausanias: Haud satis bonam: Socra: Nũ: o bone uir rusticius / quam deceat dicendi artem uituperauimus. Illa uero forsitan dixerit. Quid. o. uiri mirabiles deliratis? Ego enim neminem ueritatis ignarum discere orare compello. Sed siquis consilio meo paruerit. percepta ueritate me capiet. hoc sane affirmo esse maximum. quod absq; me illi qui res nouerit nihilo magis persuadendi ars aderit: Pausanias: An non iure hec dixerit: Socrates. Fateor. equidem / si modo sequentes rationes / artem esse illam testentur. Audire namq; mihi uideor rationes non nullas asserẽtes / mentiri eam / neq; artem esse. sed aliquẽ sine arte usum. Ueram autem dicendi artem absq; ueritate inquit lacon neq; esse aliquam neq; unquam fore: Phe: his utiq; rationibus opus est. o. Socrates. Igitur huc eas adducens quid dicant & quomodo / discute. Socra. Adeste animalia generosa / ac Phedro honesto adolescenti persuadete / nisi sufficienter philosophetur / eum nunquam aliqua de re sufficiẽter esse dicturum. Respondeat Phedrus: So: Interrogate. An nõ rhetorica oĩo ars erit alliciens aĩaz per sermones? Non in iudiciis modo ceterisq; publicis cetibus / uerũ etiã in priuatis cõgressibus eadẽ de magnis quibusq; rebus & paruis. Nihil. n. honorabilius in magnis q̃ in exiguis ex recta artis ratione se gerere. Nunquid tu hec audisti? Pau. Non ita prorsus per Iouem. Uerum circa iudicia precipue ars ista dicitur scribiturq; nec non circa contiones. ultra uero eam porrigi non audiui: So: Nunquid artem dicendi qua nestor & ulixes apud ilium usi sunt / audisti? eam uero qua palamedes / audisti nunquam? Pau. Et ꝑ Iouẽ nestoris orationes audiui / nisi forte gorgiã nestorẽ fingis esse / aut thrasymachum theodorumq; ulixem. So: Forsan. sed hos mictamus: Tu uero responde. Quid in iudidiciis aduersarii faciunt? Non ne contradicunt: An quid aliud dicemus? Pausa. Hoc ipsum So. Nũ de Iusto atq; Iniusto? Pausanias: Ita: Socra: Non ne qui arte id agit / efficiet ut idem eisdem tum iustum tum iniustum appareat? Pau: Quid prohibet? Socra: Et in cõcione ut eadem ciuitati modo bona modo cõtraria uideantur: Pausanias: Certe: Socrates. Eni uero eleatem palamedẽ artificio suo

efficere solitum accepimus, ut eadem audien
tibus similia ⁊ dissimilia / Unum ⁊ multa ma
nentia ⁊ fluentia uiderentur: Pausa: Maxi
me: So: facultas ergo cōtradictoria non iu
diciis solum ⁊ cōcionibus uerum etiam in om
nibus ut apparet que dicuntur / quandoquidē
una quedam ars est / uersatur: qua quis po
terit omnia omnibus ⁊ que possunt ⁊ quibus
posunt / similia fingere / ⁊ alio similia ista oc
culente in lucem educere: Pausa: Quo nam
pacto id ais? Socrates: Hoc equidem. Num
deceptio in his que multum / an que parum di
fferunt accidit? Pau: In his que parū: So:
Atqui si paulatim transieris latebis magis
dum ad contrarium uenies q̄ʒ si subito tran
silieris. Pausa: Quid ni? Socra: Oportet
igitur eum quicumque decepturus sit alium ip
se minime decipiendus similitudinem ⁊ dissi
militudinē rerum exquisite dinoscere: Pau:
Necessarium est: Socra: Nunquid igitur sin
gulorum ueritatis inscius / poterit eius quod igno
rat similitudinem in uniuersis paruam aut ma
gnam diiudicare? Pausa: Impossibile id qui
dem: Socrates: Ergo illos qui preter re
rum naturam opinantur falsiqʒ sunt / constat
propter similitudines aliquas sic esse affectos
: Pausa: Sic accidit: Socrates: Num igi
tur poterit quisquam si rem quamlibet ignora
uerit / artificiose aliquem sensimque / a / uero
i contrarium per similitudines aliquas sigil
latim traducere? aut errorem hunc in se ipso
uitare? Pausanias. Nunquam: Socrates:
Quamobrem. o. amice quicumque ueritatem
ignorat ⁊ opinionibus ducitur / dicendi quo
que facultatē ut uidetur inertem exhibet at
qʒ ridiculam: Pausanias: Ita uidetur: So:
An uis in oratione lysie quam in manibus ha
bes / ⁊ in nostra disputatione uidere / ubi arti
ficiose ⁊ ubi sine arte agitur? Pausanias:
Maxime omnium. Nude enim in presentia lo
quimur / cum exemplis perspicuis careamus:
Socrates. At enim fortuna quadam oratio
nes dicte sunt ut uidetur exemplo monstran
tes / compotem ueritatis uirum dum uerbis
iocatur / trahere auditores. Atqʒ ego. o.
Phedre locales deos huius rei causas arbi
tror. Forte etiam musarum interpretes su
per capita nostra cantores munus hoc nobis
inspirauerunt. Ego enim dicendi artē habeo
nullam: Pausanias: Esto ut ais. Solum
quod dicis ostende: Socrates. Age itaque /
prohemium orationis lysie lege: Pausa. Me
arum quidem rerum status sic ut intellexisti.
se habet: atqʒ cum ita sit / quemadmodum no
bis conducere putem audisti. Arbitror equi
dem me non minus ob id abste siquid petiero
consecuturū / quod amore tui captus minime
sum. Nam amatores cum primum amare desi
erunt / collati beneficii penitet: Socrates:
Desine. In quo iste delinquat ⁊ quid sine ar
te faciat / dicendū. Non ne? Pau. profecto:
Socrates: An non constat cuique / quod in
aliis dum loquimur idem sentimus omnes / in
aliis uero non idem? Pausanias. Quamuis
quod ais intelligere uideor / planius tamen ut
dicas cupio: Socrates: Quando quis ferri no
men uel argenti pronuntiat / idem omnes pro
tinus intelligimus: Pausanias: prorsus: So
crates: Quid cum iusti uel boni nomen? non
ne alius alio fertur? atqʒ cū aliis ⁊ nobiscū ip
si ambigimus: Pausanias: Magnopere: So
crates: In aliis ergo consentimus, In aliis
dissentimus: Pausanias. Sic est: Socrates:
Ubi nam facilius falli possumus? ⁊ in quibus
istorum rhetorica plurimum ualet? Pau: pa
tet / in quibus ambigimus. Socrates. Opor
tet igitur eum qui rhetoricam sit assecuturus
primum hec ordine discreuisse / ⁊ que utriusqʒ
speciei figure sint percepisse. ⁊ ubi maxīe falli
ābiguitate mltitudo pōt / ubi nō pōt. Pa. pre
claram quamdā. o. Socrates agnosceret spe
ciem / qui cogitatione id caperet. So. Deide
arbitror eū nihil latere / cū ad singla uenerit
sed acute psentire id de quo dicturus sit utris
sit generis. Pau. Cur non? So. Quid porro
amorem? utrum ambigui generis / an alterius
esse dicimus? Pau: Ambigui prorsus. So.
An putas eū tibi illa de se dicere concessurū /
que supra dicebas? qō uidelʒ amato simul atqʒ
amāti pnitiosus est. ac rursus qō omniū maxi
mum eit bonorum. Pau. Scite loqueris. So:
Sed id quoqʒ dicas. Ego. n. ppter diuinam
illam occupationem / non admodum memini.
Num amorem in disputationis principio de
finierim: Pau: Per Iouem mirifice: So: O
quanto solertiores acheloi nymphas ⁊ pana
mercurii filium lysia cephali filio ad oratōnes
componēdas esse demōstras? An uero nihil di
co? Sed lysias quoqʒ in amatorii sermonis ex
ordio coegit nos intelligere amorem / certū
aliquid esse quod ipse uolebat. atqʒ ad id se
quentia referens orationem omnem peregit.
Uis ne principium rursus legamus? Pau: Ut
lubet q̄ʒuis ibi quod queris / minime sit: So:
Lege ut illum ipsum audiam: Pau: Mearum q
dem rerum status sicut intellexisti se habet / at
qʒ cum ita sit / quemadmodum nobis condu
cere putē audisti. Arbitror equidem me non
minus ob id abste siquid petiero consecuturum
quod amore tui capt⁹ minime sum. Nam ama
tores cum primum amare desierint collati be
neficii penitet: So: permultum abesse uide
tur ut quod querimus / faciat. siquidem non /
a / principio sed / a / fine modo quodam conuer
so ⁊ resupino sermonem transigere nititur:
incipitqʒ ab illis que amator extincto amore a
dolescentibus obicit. An forte nichil dixi. o
Phedre mi lepidum caput? Pau: Finis est pro
fecto. o. Socrates / de quo sermonem habet:
So: Quid alia? non ne sparsim sermonis par
tes tibi iacte uidentur? An censes quod secun
do loco positum est / necessitate quadam ita es
se subiunctum? aut aliquid aliud ab illo dicto
rum? Nam mihi quidem utpote omnium igna
ro uidetur / non ingenerose quicquid inci
dit / a / scriptore dictum fuisse. Tu uero ne
cessitatem scribendi aliquam habes per quam
ille sic ea inuicem deinceps disposuit? Pau:
Optimus es. o. Socrates. siquidem me pu
tas scripta adeo subtiliter posse diiudicare.
: So: Sed hoc arbitror te dicturum oporte
re orationem omnem tanquam animal quod
dam constitui / ut suum quoddam habeat cor
pus / quod neqʒ sine capite sit / neqʒ pedibus
careat: sed habeat media atqʒ extrema sibi i
uicem ⁊ toti conuenientia: Pau: Quid ni?
: So: Considera q̄so utrū amici tui oratio sic
se an aliter habeat. Reperies eam nihilo ab
eo epigrammate discrepare quod mide frigio
inscriptum non nulli fuisse tradunt. Pau:
Quid istud ⁊ quale? So: Audi. Enea uirgo
sum mide sepulchro imposita. Quoad aqua
fluet arboresqʒ uirescent / hic permanens pre
tereuntibus nuntiabo in hoc deplorato midam
iacere sepulchro. Quod uero nihil interest
quamlibet eius partē ut primam uel ut ultimā
ponere ut arbitror tu ipse uides: Pau: Ora
tionem nostram mordes: o. Socrates: So:
Hanc ergo ne nobis succenseas dimictamus.
quāuis in ea multa repperiri posse exempla ui
deantur: quibus inspectis utilitas nobis ex
hoc prouentura sit / ne talia imitemur. Ce
rum ad orationes alias descendamus. habebit
ille quidem non nihil ut arbitror / quod / a /
uiris dicendi studiosis sit obseruandum. Pau
Quid illud? Socrates: Erant utique
contrarie. altera siquidem amanti / altera nō
amanti inherendum asseuerabat: Pausa: Ac
strenue quidem: Socrates: Quod uerius est
te responsurum putaram. uidelicet / ac furio
se quidem. Ceterum quod querebam id ipsū ē.
Furorem quendam amorem uocauimus. An
non? Pausa: Certe: Socra. Furoris autem
duas species ponimus. Alteram ab humanis
morbis. Alteram ex alienatione diuina / qua
extra consuetam uite institutionem quis rapi
tur: Pau: Omnino: So: Diuine autem par
tes quatuor: ut etiam dii presunt quatuor. Et
uaticinii quidem inspiratione apolini. Myste
ria dionysio poeticam musis. amatorium furo
rem ueneri ⁊ Amori omnium optimum tribui
mus. Ac nescio quomodo dum amoris affec
tū p imagiesquasdā effingerem⁹ / ueritatē for
te aliquam attigimus / forte ēt alio transgres
si sumus / Ideoque miscentes orationem non
penitus improbabilem / fabulosum quendam
hymnum composuimus. ⁊ quasi ludentes me
um ac tuum. o. Phedre dominum Amorem
pulchrorum presidem puerorum / modeste la
udauimus: Pau: Hec mihi. auditu nō iniocū
da: So: hoc itaqʒ inde accipiamus quo pacto
a uituperatione ad laudes disputatio ptrāsiuit.

Pau: Quo nam modo id ais? So: Mihi quidē
uidemur cetera reuera lusisse. At siquis duarū
specierū i quas modo ex fortuna incidim⁹, uiꝫ
arte ꝯprehenderit, opus nō ingratum fuerit ꝯ
secutus: Pau: Quas species dicis? So: Vt in
unam ideam ꝯspiciens passim dispersa ꝯducat,
quo singula definiens, manifestum reddat sem
per id de quo agitur. Quemadmodum nos
in presentia quid amor sit definiuimus, siue
bene seu male id factum sit. Certe hinc dispu
tatio nostra claritatem in se habuit ꝯstantēqꝫ
sibi ipsi concordiam. Pau. Alteram uero spe
ciem quam dicis. o. Socrates? So: Vt rursus
secundum species articulatim: pro rerum natu
ra incidat: neqꝫ imperiti coqui ritu partes ul
las confringat, sed perinde faciat ut superio
res sermones fecerunt. qui concitationem mē
tis unam cōmunem speciem acceperunt. Quē
admodum uero in uno corpore membra gemina
eodem nomine nuncupantur, dextrum unum,
sinistrum alterum, sic ⁊ concitationis speciem
in nobis natura unam sermones illi existima
uerunt. ⁊ prior ille quidē partem sinistram di
uidens, ac rursus hanc patiens non prius desti
tit q̄ꝫ ibi sinistrum quendaꝫ reperiret amorē:
inuentumqꝫ ut par est, improbaret. Sequens
alter in dextram furoris partē nos duxit: ubi
amorem nomine priori similem, sꝫ diuinū inuē
iens ⁊ amplificans laudauit tamq̄ꝫ bonorū nobis
causam maximorum: Pau: Verissima loqueris
So: Harum ego diuisionum collectionumqꝫ
o: Phedre amicus sum, ut ⁊ intelligendi ⁊ loq̄n
di sim compos. Ac siquem aliū posse arbitror
tum ad unū tū ad multa ꝓ rerū natura respi
cere, huius a tergo tanq̄ꝫ dei uestigia sequor
Atqꝫ eos q id facere possunt, recte an ne ꝯtra
cognominem, deus ipse nouit. Voco autē hac
tenus dialecticos. Nūc uero dic obsecro quo
nomine pro tua lysieqꝫ sentētia nūcupari opor
teat. An hec dicēdi ars est? qua thrasymachus
aliiqꝫ usi sapientes ⁊ ipsi in dicēndo fuerūt: ce
terosqꝫ reddunt tales, q illis tanq̄ꝫ regibus of
ferre munera uolunt: Pau: Regii quidem il
li uiri. non tamen earum rerum periti de qui
bus interrogas: Sed hanc speciem recte
sane dialacticam apellare uideris. rhetorica
uero adhuc nos fugit: So: Quo modo istud
ais? Pulchrum ne aliquid erit, quod abiis alie
num, arte tamen percipiatur? haud quaq̄ꝫ sper
nendum id tibi mihiqꝫ est. sed dicendū. Quid
sit reliquum in rhetorica? Pau. per multa. o.
Socrates in libris de arte dicendi compositis
tradita: So: Oportune cōmemorasti. ꝓhemiū
arbitror primam orationis partem esse uocan
dā. Talia ꝗdam egregia illa ornamenta artis
apellas? Pau: Sane: So: Sequitur secundo
loco narratio, Testimoniorūqꝫ assertio. Ter
tio. Coniiecture. Quarto. Verisimilia. pro
bationem quoqꝫ ⁊ approbationem ut arbitror
Optimus orationum faber byzantius uir indu
xit: Pau: Eximiū dicis theodorū? So: Equi
dem. Hic etiam inuenit quo pacto in accusatō
ne ⁊ defensione fieri ⁊ geminari redargutio pos
sit. Egregium autem uirum Euenum parium
cur in medium non adducimus? qui sub declara
tiones primus inuenit. collaudatōnes preterea
nec desunt qui dicant uitupationes huiusmo
di quasdam carminibus memorie gratia illum ī
serere. Vir. n. sapiēs ē, Tisiam uero gorgiā
qꝫ ualere si nemus qui uerisimila ueris antepo
suerūt. Ac ui orationis. efficiūt ut parua esse
magna, et magna uicissim parua, uetera itē no
ua, ⁊ nouissima uetera uideātur. breuitatem
quoqꝫ loquēdi ꝯcisam, rursusqꝫ īfini tam uerbo
rum prolixitatem adinuenerunt. Que cū oli
ex me audiret prodicus, risit. seqꝫ solum inue
nisse asseruit, quibus uerbis ars illa indigeat.
Egere autem neqꝫ paucis neqꝫ multis, sed me
diocrib⁹: Pau: Sapientissime respondisti pro
dice: So: Hippiam uero nequaq̄ꝫ comemora
mus. Arbitror enim cum ipso elien sem quoqꝫ
hospitē cōsentire: Pau: Cur non: So: Quid
porro de musica poli concinnitate dicemus?
Qui geminationem uerborum. insignes sentē
tias, Comparationes similitudinesqꝫ inuexit
Nominūqꝫ usuꝫ: ad orationis splendorē, ꝓut
a licymnione didicit: Pau: ꝓthagore autēꝫ
scripta non ne talia quedam erant, o, Socra
tes: So: Recta sane ac. ꝓpria, o, puer
prothagore elocutio: ⁊ multa iu stilo pre
clara. In commiserationibus autem, a, senec
tute ⁊ paupertate commouendis chalcedonius

orator excelluit, In ira item concitanda ⁊
sedanda potens quasi incantatione ut inquit
mulceret, In cōficiendis soluendisqꝫ calum
niis unde opus fuerit summus. De fine autem
orationis omnes conuenire uidentur, sed hūc
alii repetitionem alii aliter nominānt: Pau:
finem dicis summatim supra dicta omnia in o
rationis calce in memoriam auditoribus reuo
care: So: Hec inquā: ⁊ si quid tu aliud habes
quod de hac arte dicas: Pau: exigua quidem
habeo neqꝫ memoratu digna: So: Mictamus
exigua: sed hec in lucem potius educamus ut
quam ⁊ quando artis uim habeant uidere pos
simus: Pau: ⁊ maximam quidem o Socrates
in hominum cetibus potentiam habent: So:
habent profecto: sed o beate tu etiā uide utrū
tibi horum uestis quemadmodum mihi rara dis
sutaqꝫ uideatur: Pau: Ostende modo: So:
dic age: Siquis amico tuo erysimacho uel pa
tri eius Acumeno dicat in hunc modum. Ego
quidem illa scio corpori admouere quibus ⁊ ca
lescat pro arbitrio meo ⁊ frigeat. Vomitum
quoqꝫ rursusqꝫ deiectionem ⁊ expurgationes
alias prouocare. ceteraqꝫ huiusmodi multa ī
telligo quibus cognitis ⁊ medicum me esse ꝓ
fiteor, ⁊ alium quemlibet medicum me facere
posse: quid illos respōsuros existimas? Pau:
Quid nam aliud q̄ꝫ ꝓcontaturos, nūquid
etiam sciat quibus. quando. quousqꝫ singula i
storū sint adhibenda? So: Ergo si dicat nullo
modo se id intelligere, sed oportere eum qui
ab ipso didicerit talia quedā facere posse: qd
respondebunt? Pau: Certe huiusmodi homi
nem insanire: qui cū ex aliquo medicorū libro
audiuerit quandoqꝫ aliquid ⁊ in medelas non
nullas inciderit neqꝫ quicquam artis ītelligat
medicū euasisse se putat: So: qd uero si ad so
phoclē ⁊ eurypidem diceret quis scire se parua
de re prolixam orationem habere, ⁊ cōtra de
magna breuissimam. ⁊ quotiēs uelit misericor
diam mouere atqꝫ eius contrarium. horroreꝫ
⁊ minas icutere: ceteraqꝫ similia. atqꝫ his do
cēdis tragicā poesiꝫ se docere putaret: Pau:
Et hi o Socrates ut opinor illum riderent,
q tragediam aliud quicquam putaret esse, q̄ꝫ
istorum compositionem ⁊ partibus inuicem ⁊
toti conuenientem: So: Non tamen rustice
ut arbitror increparent. sed facerent perinde
ac musicus aliquis offendēs hominem censētē
se musicū esse ex eo quod sciat quo pacto fides
tum grauissime reddantur tum acutissime hic
enim non acerbe quidem diceret. o miser insa
nis: sed utpote musicus sic mitius admoneret
O uir optime necesse est omnino hec illum te
nere qui futurus sit musicus. Nihil autem ꝓ
hibet eum qui sic affectus est ut tu, De harmo
nia nihil penitus intelligere. nempe que ante
harmoniam necessaria sunt agnoscis: harmo
niam prorsus ignoras. Pau: rectissime: So:
Sic ⁊ sophocles illum sibi obuium que tragedi
am antecedunt potius q̄ꝫ tragediam habere
diceret. ⁊ Acumenus medic⁹ medicine prece
dentia: non medicinam: Pau: Ita prorsus:
So: Quid uero? si mellifiu⁹ adrastus aut per
icles audirent que nunc ipsi referebamus egre
gia uerborum artificia. breuiloquia. similitu
dines. ⁊ reliqua illa que in lucem producta cō
sideranda indicabamus: nunquid censemus il
los quemadmodum nos pre rusticitate asperi
me illis succensuros qui talia scripserit docue
rintqꝫ tanquam rhetoricam facultatem? An
potius utpote nobis sapientiores, nos ita icre
patures. O. phedre atque socrates, nō succē
sendum est sed ignoscendum, siqui disserendi
Ignari definire quid rhetorica sit non possit
atqꝫ ita affecti dum artem antecedentia possi
dent rudimenta, rhetoricaꝫ inuenisse se iactēt
⁊ ea docentes oratoriam artem absolutā tra
dere ꝓfiteantur. Singula uero istorum ad ꝑ
suasionem disponere: totamque orationem ꝯ
texere Quasi in his preceptore opus non sit
oportere discipulos suos propria industria cō
parare: Pau: Talis profecto. o. Socrates
ars illa uidetur esse, quam isti tanquam rheto
ricam docent ⁊ scribunt: Ac mihi uideris ue
ra dixisse. Verū oratoris ꝑsuasorisqꝫ ueri artē
quonam pacto ⁊ unde nobis uendicare poteri
mus? So: Consentaneuꝫ est. o. phedre forte
ēt necessarium quemadmodum in ceteris ita ⁊
in hec certamine peragendo perfectum

esse Quippe si tibi natura ut sis orator tribu erit/accedēte doctrina ⁊ exercitatione excel lens eris orator. Siquid uero tibi istorū defu erit/mancus eris. Quanta uero ars huiusmo di sit/non ea uia quā gorgias ⁊ thrasymach⁹ secuti sunt/sed alia potius constare uidetur: Pau: Qua nam maxime? So: Uidetur o uir optime non iniuria pericles oratorum omniū pfectissimus extitisse: Pausanias: Cur? So crates: Magne quelibet artes exercitatio ne/dialectica/contemplatiōeque sublimium in natura rerum indigēt: Ipsa enim mentis? sublimitas ⁊ uis efficax in quauis re perficiēda hinc quodammodo proficisci uidentur quod p icles ad ingenii acumen adiunxit: Anaxago re namque huiusmodi rerum indagatoris fami liaritate fretus/contemplationi se tradidit. Mentisque ⁊ dementie naturam illam compre hendit/dequa anaxagoras diffuse disseruit. Unde ad dicēdi artem quod ipsi conducere ui debatur/traduxit: Pau: Quomodo istud ais So: Medendi artis atque dicendi eadem fer me ratio est: Pau: Quonam pacto? So: In utrisq; partiri naturam oportet/corporis q dem i una/in altera anime: si modo non exer citatione solū ⁊ usu/uerū etiā arte corpi me dicinas ⁊ alimenta ita sis prebiturus ut ⁊ sanū ⁊ robustū efficias: anime autem per rationes legitimasq; institutiones persuasionē affati uirtutemq; adhibiturus: Pau: Ita uerisimi le est o Socrates. So: Anime uero naturam absq; totius natura sufficiēter cognosci posse existimas: Pau: Si hippocrati esculapii suc cessori credendum est/neque etiam corporis naturam sine doctrina huiusmodi comprehen di posse putabimus: So: Scite loquitur. o. amice. Oportet autem preter hippocratem ꝯ siderare utrum disputationis nobis ratio con sonet: Pau: Assētior: So: De nature igitur perscrutatione quid hippocrates ⁊ uera ratio dicat attende. An non ita cuiusque natura ex cogitanda est? primo quidem utrum simplex illud sit an multiplex de quo ⁊ ipsi habere artē ⁊ aliis dare posse desideramus. deinde si est si plex/inuestigandum quam ⁊ ad quid in agendo rursusque quam ⁊ a quo in patiendo natura ui habeat. Quod si species habet multas/his di numeratis in singulis similiter ac in uno natu ralis ⁊ agendi ⁊ patiendi uis inquirenda. Pa: Sic apparet o socrates: So: Sine his uero p gressio tanquam ceci iter esse uidetur. Nō tñ ceco uel surdo qui arte tractat aliquid est con parandus. Sed patet quod quisq; arte alicui sermones accommodat/naturam substantie il lius exquisite monstrabit/cui sermones adhi bet. id autem est anima: Pau: Absq; dubio. So: Nonne ad id studium illius omne conten dit: ut huic penitus persuadeat? Pau: Pror sus: So: Constat igitur quod thrasymacus ⁊ quicunque alius tradende incumbit rhetori ce/primo quidem summa diligentia describet declarabitq; utrum anima naturaliter unum ⁊ quiddam simile sit an secundum formam cor poris multiplex. hoc enim esse dicim⁹ naturā ostendere: Pau: omnino: So: Secūdo quid facere cuique quidue a quoque pati queat ostē det: Pau: Certe: Socrates: Tertio distinc tis sermonum animeque generibus atque affe ctibus/causas omnes percurret/singula singu lis accomodans/docensque qualis animas qua libus sermonibus quāue ob causam necessario hec quidem mouetur/illa uero nequaquam: Pau: Preclarissimum ut uidetur hoc esset: So: Neq; igitur hoc o amice neq; aliud qcq; si aliter tractetur/artificiose unq; tractabi tur. Nostri uero in hac arte scriptores/quos ipse audisti callidi sunt ⁊ anime naturā pulche rime cognoscentes nos celant. Nos uero pri usq; hoc modo loquantur ⁊ scribant/nunquam ex arte eos scribere cōfitebimur: Pau: Quē dicis modum? So: Uerba quidem ipsa non fa cile dixerim. Quo autē modo scribere opor teat si arte scipturi simus/quo ad fieri potest exponam: Pau: Dic obsecro. So: postquam dicendi facultas quedam animi attractio est/ futurum oratorem necesse est quot species ani mus habet cognoscere. he uero tot tales q; sunt. Unde tales alii/alii tales efficiuntur. his ita distictis sermonum quoque tot talesq; sunt species. Tales igitur animi/talibus qui h⁹dā sermonib⁹ certa quadā de causa ad talia q dam facile psuadētur. Aliter uero affecti aliq;

ob causam/minime. Oportet itaq; hoīem talia ꝯtēplatum/qñ hec in singulis fiunt iāq; in ipsa re sunt ea p sensū uelociter assequi. alioqn non dum qcquaꝫ plus hēre q; uerba sibi quondā/a/ doctoribus tradita. At cū sufficienter pōt di cere/qualis/a qualib⁹ sermonib⁹ suadetur/pre sentēq; hoīeꝫ acute psentit eo igenio preditū esse/de quo antea fuerit disputatū: sicq; ipsuꝫ esse talibus sermonibus ad talia ꝯpellendū/is ita instructus/tūc demū pfecte artem hāc erit ꝯsecut⁹/cū ad supiora hec adiūxerit/ut oportu nitatē loqndi tacendiq; calleat: ⁊ usuꝫ ab usuꝫ ue breuiloqii. Cōmiserationis. uehemētie acrio ris/ceterarūq; partiū orationis/a/preceptori b⁹ traditarū recte cognoscat/prius uero neq̄ q;. Eum uero q horū quouis caruerit i dicendo aut docēdo aut scribendo/dixeritq; ex arte uer ba se facere/q nō psuadetur/exsupat. Ceterū scriptor ita forsitan nos ꝯpellabit/. o. phedre atq; Socrates ita ne ꝑsus an aliter dicēdi ar tē capessendam esse cēsetis? Pau: Impossibile est. o. Socrates aliter: quāuis nō paruū id op⁹ appeat: So: Uera loqris/atq; horū causa opor tet oibus sursum deorsumq; sermonibus reuolu tis pergrere nūquid uia ad illā ulla facilior bre uiorq; occurrat: ne temre p lōgā ⁊ aspā perre mus: cū liceat p breuē ⁊ planā icedre. Quare siquā tu opē afferre potes p ea q̄ lysia uel ali quo alio accepisti/reuoca i memoriā: ⁊ expōe. Pau: Expiundi causa possē qdem: nō tñ ad pre sēs: So: Uis ne ego tibi ⁊ sermonē recenseaꝫ? quē aliquādo de huiusmodi rebus audiui? Pa: qd ni? So: fertur iustū ēe. o. Phedre lupi il lud dicere. ac tu ita facias. Aiunt utiq; nihil oportere ista tantū extollere: neq; ad supna lō go ambitu disputationis efferre. Quippe si cut in disputationis principio diximus/ora torem futurū non oportere ueritatē nosse de iu stis ⁊ bonis siue rebus siue hoībus natura uel edu catione talibus. Nam in iudiciis nulli prorsus istorū ueritatē sꝫ psuasionē cure unq; esse sole re. Id āt ēe uerisimile. ad quod mtem ītēdere debeat/q sit arte dicturus. Neq; facta dicenda esse aliqñ/nisi ꝓbabile sit facta fuisse. sꝫ tam in accusatione q; defensione semp uerisimilia in ducenda. Et oio dicentē/uerisimile qdem pse qui: uerū aīt negligere. hoc. n. si in omni orōe seruetur/pfectā artē oratoriā exhibere: Pau: Ea nararasti. o. Socrates/q̄ dicunt q artē rhe toricā ꝓfitentur. Memini. n. id nos i supiori bus breuiter attigisse. Uidetur aūt hoc magnū qddam esse his q in hac arte uersantur. Sꝫ ⁊ ti siam ipsum grauiter pessumdedisti: So: Dicat ergo id quoq; nobis tisias/nūquid aliud ꝓbabi le ⁊ uerisimile nūcupet/q; quod ulgo uidetur? Pau. Quid nā aliud? So: Hoc preterea scitū et artificiosuꝫ inuenisse ⁊ scripsisse uidetur. qd siquis imbecillis ⁊ audax cū robustum quēdā timidūq; uerberibus cesum spoliauerit/in iudi ciū deducatur/neutrū istorū uerū cōfiteri opor tet: sꝫ timidū qdem dicere non/a/solo audace illo esse se cesum. audacē uero hoc refellere: so los fuisse mōstrantem: atq; ad tale qddam ꝯfu gere. Quo nā pacto imbecillis cū sim robustū hunc inuasissē? Ille āt timiditatē suā non di cet. sed falsum aliquid ex cogitans forte aduer sarium arguet. atq; in aliis etiā talia qdā sunt q̄ arte dicuntur. An non sic est. o. Phedre? Pau. Ita prorsus. So. O q; callide astrusam artem adinuenisse uidetur tisias/uel quicumq; alius fuerit/uel quocūq; alio cognomine delec tetur. Sed numquid hoc. o. amice dicemus/an nō? Pau. Quid istud? So: O tisia iam pridē añ accessum tuum affirmabamus ꝓbabile istud ⁊ uerisimile uulgo non aliter q; p ueritatis si militudinē fieri. Similitudines aūt ueri ab eo qui ueritatē nouit aptissime ubiq; reppiri pos se asserebamus. Quapropter si aliud quicq; de hac arte dixeris/ascultabimus qdem: sin minus his q̄ paulo ante diximus/fidem prestabimus: Quod uidelicet nisi auditorū quis ingenia no uerit distinxeritq;/atq; res ipsas in species su as discreuerit/rursusq; singula idea una cōpre henderit/nūq; dicendi artem quoad homini li cet/adipiscetur: hec autem sine longo studio as sequetur nunquam. In quo non ideo insudabit uir prudens ut dicere ⁊ agere ad homines possit sed ut ea potius ⁊ loqui ⁊ facere que diis grata sint ualeat: Uiri. n. nobis sapiētiores. o. tisia uirum mentis compotem aiunt non id medita ri debere/ut conseruis suis nisi pro ut contige rit obsequatur/sꝫ ut dñis bonis atq; ex bonis

obtemperet. Quamobrem si longior sit cir
cuitus/ne mireris: Non. n. ut ipse putas/ sed
magnaꝝ reꝝ gratia circumeundũ. Erunt au
tem ut ratio dictat siquis uoluerit ista quoqꝫ
pulcherime ex illis effecta: Pau: per pulchre
admoduꝫ dici hoc uidetur. o. Socrates/modo
aliquis assequi possit. So: At preclarum ẽ ad
preclara semper anniti: ⁊ quicquid contige
rit tolerare: Pau: Valde: So: De arte hac
tenus ⁊ iscitia orationis satis sit dictũ: Pau
satis profecto: So: Reliqum est/ ut de scri
bẽdi decore ⁊ indecentia quomodo fiat dissera
mꝰ: Pau: Plane: So: Scis ne quo pacto ma
xime de sermonibus dicendo uel agendo deo
placere potes? Pau: Minime. Tu uero? So
Audiui equidem non nulla/a/ueteribus tradi
ta. uerum autem ipsi intelligunt. Jo uero si
nos inueniremus / nunquid humanarum opi
nionum nobis amplius cura esset? Pau: Ridi
cula sane interrogatio/ sꝫ q̃ audisse dicis recẽ
se: So: Audiui equideꝫ circa naucratim egyp
ti priscorum quendam fuisse deorum: cui dica
ta sit auis quam ibim uocant. Demoni autem
ipsi nomen theuth: hunc primum numerum ⁊ cõ
putationem inuenisse numerorum. geometriã
qꝫ ⁊ astronomiam. talorum rursus alearumqꝫ
ludos/ ⁊ litteras. Erat tũc totius egypti rex
thamus/in eminentissima amplissimaqꝫ ciuita
te. quas greci egyptias thebas appellant /de
umqꝫ ipsum ammonem uocant. Ad hunc. the
uth profectus/artes demõstrauit suas. dixitqꝫ
eas distribui deinceps egyptiis ceteris oporte
re. Deꝝ ille que cuiusqꝫ utilitas foret/ inter
rogauit: ⁊ ipso referẽte/ quod bene dictum ui
debatur/probabat qdem/ quod cõtra uitupera
bat. Vbi multa de qualibet arte in utramqꝫ p
tem thamus fertur theuthi ostendisse. quoruꝫ
sigula si enarrare pergamꝰ/prolixior erit ora
tio. Cum uero ad litteras descendissent: disci
plina hec inquit theuth. o. Rex/sapientiores
magisqꝫ memoriosos egyptios faciet. Memo
rie namqꝫ ⁊ sapientie remedium id est inuentũ
At ille. o. artificiosissime theuth inquit. Ali
us quidem ad artis opera fabricanda idoneus
est. Alius adiudicandum promptior quid emo
lumenti uel damni sint utentibus allatura.

Atq ⁊ tu litteraꝝ pater propter beniuolentiã cõ
trariũ q̃ꝫ efficere ualeant affirmasti Nam illa
rũ usus propter recordationis negligẽtiã obli
uionẽ in aĩo discentiũ pariet. Quippe q exter
nis litteraꝝ cõfisi monimẽtis / res ipsas intus
aĩo non reuolent. Quãobrem nõ memorie/
sꝫ cõmemorationis remediũ iuenisti. Sapiẽtie
quoqꝫ opinionem potius q̃ꝫ ueritatẽ discipulis
tradis. Nam cũ multa absqꝫ preceptoris doc
trina plegerint/ multaꝝ reꝝ periti uulgo cum
ignari sint uidebuntur. Consuetudine quoque
molestiores erunt/ut pote q non sapia ipsa sint
prediti/sꝫ opinione sapie subornati: Pau: Fa
cile tu. o. Socrates egyptios ⁊ alios cuiꝰ uis
gentis sermones facis: So: At. o. amice q in
Jouis dodonei tẽplo uersantur ex quercu ser
mones primos fatidicos erupisse asserũt. Pri
scis itaqꝫ illis/ utpote q nõ ita ut uos recentio
res sapientes erant/satis erat ob eoꝝ inscitiã
petras ⁊ quercus audire/ modo uera promerent
Tu forsitan interesse censes/ quis nã cuias ue
sit/q dixerit. Non. n. id solum cõsideras uera
ne an falsa dicantur: Pau: Recte admodũ in
crepuisti: ac mihi uidetur ita i litteris eueni
re/ut thebanus ait: So: Igitur qcumqꝫ se pu
tat sic artem aut mandare litteris aut mãdatã
suscipere ut certũ qddaꝫ ⁊ firmũ ex litteris sit
futuꝝ admodũ ineptus ẽ ac reuera Ammonis
uaticiniũ prorsus ignorat: cum plus aliqd i scri
ptis ẽe credat: preter id qõ scięti res ipãs q̃ in
lris significãtur cõmemorant: Pau: Rectissie
So: Graue id hẽt. o Phedre scriptura: ⁊ pic
ture reuera persimile picture nãqꝫ opa tanq̃ꝫ ui
uẽtia extãt: siqd ũo rogaueris /uerecũde ad
mõduꝫ silẽt ñ alr sꝫmões putabis fortasse qi ali
qd ipõs itelligẽtes dicere: Deꝝ si sciẽdi auidꝰ
ab iis dcõꝝ aliqd sciscitaberis/ Idẽ ibis semp
⁊ unũ significatur: Oĩsqꝫ sꝫmo cũ sel scriptꝰ
est/ passim reuoluitur eqꝫ apud intelligentes:
Atqꝫ alios inter quos mĩme decet nescitqꝫ di
cere/qbus oportet ⁊ qbus nõ oportet: Iniuria
uero imrito cõtumeliaqꝫ affectus patris semp
eget presidio. Ipse. n. neqꝫ aduersario repu
gnare neqꝫ opem ferre sibi ipsi põt: Pau: Hec
quoqꝫ recte abste dicta uidẽtur. So Quid por
ro? Aliũ uidemus sermonẽ huius. fratrẽ? quẽ

admodũ legitimus sit: ⁊ quãto melior atqꝫ po
tentior q̃ꝫ iste nascatur? Pau: Quem istum?
et quomodo fieri dicis? So: Eum inq̃ꝫ q in aĩo
discentis cũ scia scribitur: q sibi ipsi auxiliari
põt/intelligitqꝫ apud quos loquendũ sit/apud
quos tacendũ: Pau: Sciẽtis sermonẽ dicis ui
uẽtẽ ⁊ aĩatum: cuius oratio scripta simulacrũ
quoddã nõ iniuria nuncupabitur: So: Oĩo/ sꝫ
hoc quoqꝫ mihi dicas. Mentis compos agri
cola nũqd charissima sibi semina quoꝝ fructus
expectat/estate i adonis ortis summo studio ⁊
diligentia sparget? ut octo diebus speciosos in
de flores aspiciat? An potius siqñ id egerit/fe
sti cuiusdam diei ludiqꝫ grã faciet? At ubi se
rio agens agriculture studiũ adhibuerit/seret
qdem ubi cõuenit/ ⁊ satis se cõsecutũ putabit/ si
octo mẽsiũ iteruallo satio sua ad fruges perue
nerit: Pau: Ita prorsus o Socrates illa qdẽ
ioco ut ais/ hec aũt serio faciet: So: hoiem ue
ro iustoꝝ. hõestoꝝ. bonorũqꝫ sciaꝫ possidentẽ
agricola ipitiorẽ ad semina sua spargẽda puta
bimus? Pau: Minime oĩum: So: Non igitur
in aqua nigra studiose ipsa calamo cũ sermoni
bus seminabit. cũ succurrere illis piclitantibꝰ
neq̃at: neq̃at ⁊ ex ipsis ueritatem sufficienter
oñdere: Pau: Certe id nõ est cõsentaneũ: So
Non sane. Ceteꝝ ortos qdeꝫ litteraꝝ ut ludi
causa ut uidetur seret atqꝫ describet. ⁊ postq̃ꝫ
scripserit tanq̃ꝫ monimẽta thesaurosqꝫ ad senec
tutis future obliuionẽ tam sibi q̃ꝫ ceteris uesti
gioꝝ eorũdeꝫ sectatoribus/letabitur utiqꝫ na
tos iam tenellos suos fructus inspiciens. cete
risqꝫ hominibus ludos alios sequentibus ⁊ cõui
uia horũqꝫ similia celebrãtibus/ ipse interi his
obmissis in sermonũ oblectamẽtis uitã ducet:
Pau: preclarissimũ pre alioꝝ uilissimo narras
o. Socrates eius ludũ/ qui põt in sermonibus
ludere: ac de iustitia ⁊ aliis q̃ tu dicis/cõfabula
ri: So Est ita profecto amice phedre: sꝫ mlᵗo
mea sentẽtia i his preclarius studiũ qñ quis ar
te dialectica utẽs aĩam nactus idoneã/ sermo
nes cũ scia plantat ⁊ seminat/q ⁊ sibi ipsis ⁊ sa
tori suo afferre opem possunt: fructus ue produ
cunt/ ⁊ semina reddunt. Vnde aliii moribus
aliis nati id sẽp munus inmortale seruare pos
sunt: atqꝫ eum q hec habet/beatissimuꝫ quo ad

hõi lꝫ efficiũt: Pau: Mlᵗo id quoqꝫ preclariꝰ
So Nũc iam illa. o. phedre his cõcessis/ discer
nere possumus: Pau: Que nam? So: Ea uide
licet/ quoꝝ cognoscendoꝝ grã hucusqꝫ descẽ
dimus. ut uitupationẽ lysie discuteremus i ip
sa scribendi arte/ sermonesqꝫ ipsos/ qui uel ar
te/uel sine arte scribuntur. Artificiosum qdẽ
et artis expers satis iam declarasse uidemur:
Pau: sic apparet: So: Meminisse rursus opor
tet non prius posse aliquẽ dicendi artẽ ad sum
mũ callere ad persuadendũ atqꝫ docendũ ut ra
tio superior nobis ostendit / q̃ꝫ ueritatẽ eaꝝ
reꝝ quas dicit aut scribit cognouerit /uniuer
sãqꝫ rem definire/ ⁊ definitione posita rursus
secundũ species usqꝫ ad indiuidua diuidere no
uerit: atqꝫ hac ratione aĩam cõtẽplatus ⁊ qd cu
iqꝫ ingenio cõgruum est aucupatus/ita maxime
disponat exornetqꝫ sermonem. uarie qdem aĩe
uarios et harmõia multiplices siplici uero sim
plices sermones accomodans: Pau: Sic pror
sus apparuit: So: Quid aũt de illa q̃stione di
cemus quã supra tetigimus? honestũ ne an tur
pe sit orões cõponere: ⁊ quomodo studium hoc i
re uituperari/q̃at: quomõ neq̃at. Num superi
ora nobis hoc satis declarauerunt? Pau: Que
nã illa? So: Quippe siue lysias siue alius qspi
am scripsit qñdoqꝫ aut scribit / scribetqꝫ priua
tim quicq̃ꝫ uel publice ciuiles quasdã cõstitutio
nes ita ut suis i scriptis magnã quãdã stabilita
tẽ ⁊ certitudiẽꝫ putet iesse/turpe id ẽe scripto
ri/siue dicatur a quoq̃ꝫ siue nõ dicatur/ putan
dum ẽ. Siqdem ignorare qd ueꝝ sit qd falsum
de iustis ⁊ iniustis de bonis ⁊ malis/etiã si ulᵗgꝰ
uniuersum laudauerit fieri nunq̃ꝫ põt quin sit
reuera turpissimum: Pau: Turpissimum: So
Contra q scripta ludis ut plurimum iocisqꝫ ne
cessario similia censet: orõemqꝫ nullã aut solu
tã aut poeticã magno cõponendi studio dignã es
se ducit/ instar eoꝝ q̃ sine diiudicatione ⁊ doc
trina psuasionis grã carminibus recitari cõsue
uerunt: sꝫ reuera sermonũ illoꝝ optimos cõme
morãdi scientibus causa fuisse cõpositos: In ser
moibꝰ autẽ q docẽdi discẽdiqꝫ causa dicũtur ac
uere scribũtur i aĩo d iustis hõestis ⁊ bõis dũta
xat pspicuitatẽ pfectionẽqꝫ inesse/eosqꝫ solos
studio dignos existimat/iudicatqꝫ sermões hu

iuſmodi filios ſuos legitimos eſſe uocādos/pri
mū q̄dem eum q ſibi ineſt ſi modo ſit adinuētus
deinde ſi q huius filii ⁊ fratres ſimul i aliis ali
orꝝ animis ꝑ dignitate īnati ſunt/reliquos aūt
poſtponit/hic uir inq̄ talis. o. phedre uidetur
eſſe/quales eſſe nos exoptaremus: Pau: Equi
dem que dicis cupio ꝑſus ⁊ uoto precor: So:
Sꝫ hec iā ſatis/a/nobis de arte dicēdi q̄i iludē
tibꝰ dicta ſint. Quare lyſie dicas/nos ad nym
phe fōtē muſarūq̄ cetū ꝑfectos/ſermōes quoſ
dam audiſſe/q dicere iuſſerunt lyſie ceteriſq̄
orationū ſcriptoribus: homero preterea/⁊ ſi
qs alius nudā poeſim uel cantu exornatā ꝯpoſu
it: Soloni poſtremo/⁊ oibus q ciuiles iſtituti
ones litteris mādauerūt: qđ ſi ueritatis ꝯſcii
talia ꝯpoſuerūt/ poſſuntq̄ ſua in diſcuſſionem
tracta defendere/ac dicendo ſcripta uerbis ui
liora monſtrare/nō utiq̄ ab his q̄ calamo luſe
rūt/ ſꝫ ab illis potius q̄ ſerio excogitarunt/co
gnominādi uidentur: Pau: Que nā cognomi
na/⁊ quo pacto accōmodas? So: Sapiētis co
gnomen. o. phedre magnū ſoliq̄ deo ꝯuenire
uidetur. philoſophi uō aut ſimilis alicuius co
gnomine eiuſmodi uiros quales modo deſcrip
ſimus/ꝯuenientius modeſtiuſq̄ nūcuparemus.
Pau: Certe non dedecet: So: Eum igitur q
nulla hēt i ſe preſtantiora iiſ q̄ ꝯſcripſit/⁊ ſur
ſum deorſumq̄ retorq̄ns diuturna emēdatiōe
addendo uel ſubtrahendo ꝯpoſuit/iure poetā/
uel orationū legū ue ſcriptorē cognominabis
Pau: qd ni? So: Hec itaq̄ amico referas tuo
Pau Tu uero qđ facies? neq̄. n. amicus tuus
pretermictendus: So: Quis iſte? Pau: Iſo
cratem ꝑbum inq̄. Quid illi nūtiabis. o. So
crates? Quem eſſe dicemus? So: Iuuenis ad
huc Iſocrates ē o phedre: Quid āt de illo pre
ſagiā/nō preteribo: Pau: qd nā? So: Uidetur
mihi preſtātiori ingenio eſſe q̄ lyſiā ſua ſcrip
ta demōſtrent. preterea moribus generoſiori
bus preditus. Quāobrem nihil mirū putari/ ſi
creſcētibus ānis i arte dicendi cui nūc incūbit
magiſq̄ uiri pueris/ oibus q eloq̄ntie unq̄ ſe
tradiderunt/excellat: atq̄ his etiā ſtudiis nō
ꝯtētꝰ ad maiora diuiniore quodam iſtictu fera
tur. Ineſt. n. o amice ex ipā natura philoſo
phia q̄dā illiꝰ igenio. Hec ego ab iis diis accep
ta Iſocrati mihi dilectiſſimo nūtio. Tu illa
lyſie tibi chariſſimo: Pau: Ita fiet/ſꝫ abeamꝰ
hinc cū eſtus non nihil iā efferbuerit: So: Uo
ta prius his facienda ſunt q̄ abeamus: Pau:
Quid ni? So: O amice pan ⁊ alii oēs qui lo
cum hūc colitis dii: date mihi ut pulcher intus
efficiar. Et quecunq̄ extriſecus habeo/ intri
ſecis ſint amica. Diuitem aūt ſapientē ſolum
exiſtimem. Tātū uero mihi ſit auri/ quātum
nec ferre nec ducere queat alius/ niſi uir tem
pans. Numqd aliud orandum cēſes. o. phedre
mihi. n: ſatis eſt optatū: Pau: Mihi quoq̄ ea
dem opta. Amicorū. n. cōmunia omnia. So:
Abeamus

Argumentum. Marſilii in apologiam.

NT Iqui gentiū theologi i tris
diuiſi ſūt ſectas. Alii q̄deꝫ demo
nibus ſolum ſacrificabant/diffidē
tes ut arbitror/ uota hoīum ad ce
leſtia ꝑuenire. Alii uero celeſtia
quoq̄ colebāt/putātes illa nō uiuere ſolū atq̄
intelligere: ſꝫ ēt radiis ſuis circūſpicere cunc
ta atq̄ audire: ideoq̄ tā ſacrificiorū ritus ab
eis ꝑſpici/ q̄ ſupplicū laudes preceſq̄ exaudi
ri. Uerūtn̄ aīorū in corporibus his uiuētium uo
ta/ ad deos illos q nullum cum corpibus ꝯmer
tiuꝫ hēant/ꝑuenire non poſſe. Alii deniq̄ hos
ipſos deos i primis uenerabantur: iudicantes
a ſummis rerū cauſis effectus omnes etiam hu
manos tā cognitione q̄ uirtute perfectiſſime
contineri. Deos uero uocabant tum uiſibiles
.i. celeſtes/tū inuiſibiles. i: ſupceleſtes/quos
noſtri uocant angelos/⁊ ipſi deos quaſi proxi
mos ſummi dei contemplatores atq̄ miniſtros
Preterea triplicem hi prouidentiā eſſe putāt
uniuerſalem quidem in deo/per quam omnibꝰ
omnia proſpiciat atq̄ prebeat: minus uero in
diis uniuerſalē/ per quā omnibus quidem con
ſulant: non omnia tamen munera/ſed quedam
omnibus exhibentes. Particularem deniq̄ in
demonibus: qua uꝫ quedam quibuſdam iam lar
giantur. Et demones quidem i totidem diſtri
buunt ordines/ quot in celo ſunt ſtelle/ut alii

ſaturnii ſint/ alii Iouiales/ aliiq̄ ſimiliter.
Cunctos autem ordines/⁊ in igne collocant:
ſed ignea ratione: ⁊ in aere puro/ſed ratione
aerea/⁊ i aere craſſo/ratione uidelicet aquea.
hos aqueos arbitrantur alios aliis ſpeciebuſ ui
uentium preſidere/ſenſualiq̄ ⁊ uegetali ubiq̄
nature fauere: Quos Plato inquit ſtatim ab
initio malorum plurimis uoluptateꝫ inmiſcuiſ
ſe. Aereos autem demones rationali potius fa
uere potentie/ eamq̄ a uegetali ſenſualiq̄ na
tura quodammodo ſegregare. Igneos tan
deꝫ diſcurſum rationis ad ſublimiora contem
planda conuertere: Atq̄ hoc pacto uoluptuo
ſe uite demones aqueos/ actiue aereos/cōtem
platiue igneos dominari. Cum uero deos in
mortales atq̄ inpatibiles arbitrentur/ homi
nes uero mortales atq̄ patibiles demones om
nes quidē affectu patibiles ſuperiores uero me
dioſq̄ ēt inmortales/ infimos uero longeuos
Preterea i omnibus affectus erga corporea col
locant. ſed in primis ſecundum quendam tran
quille prouidentie morem: in ſecundis huma
nos quidem/ſed moderatos. In tertiis ad per
turbationes noſtras iam declinātes. Item de
mones alios naturales/ab initio conſtitutos/
alios peregrinos. ſ. hominum animos in aerea
tranſlatos corpora/homineſq̄ ea qua antea cō
ſueuerant ratione curantes. pretera alios de
mones plagis terre maioribus/ alios anguſtio
ribus/urbibuſq̄ preeſſe. Quoſdam etiam homi
nes ſingulos gubernare: quos anime labentes
i corpus fuerint pro uite electione ſortite/de
inceps electe uite duces ⁊ exploratores ⁊ iudi
ces. ꝑiū animas hōiuꝫ alias ſaturniorū demonū
/alias iouialium/alias aliorum tū ſydruꝫ tum
demonū naturis accomodari. Corporuꝫ quoq̄
noſtrorum complexiones ſimili quadam ra
tione diſtigui. Animalia item ⁊ plantas metal
laq̄ ⁊ lapides ad ſyderum ſimiliter demonūq̄
uarietatem inter ſe natura diſcerni/ut alia in
ter hec ſolaria ſint. Alia uero lunaria/ cetera
q̄ ſimiliter. In his q̄ diximus Platonici om
nē ſacrificiorū/oraculorum/indiuinationum
uim conſiſtere arbitrantur. Profecto ⁊ ipſe
Plato antiquiores theologos imitatꝰ ⁊ plato
nici omnes oraculorum hiſtoriam ubiq̄ tanq̄
ueram accipiunt/rationibuſq̄ confirmant.
Mitto quātam his in Phedro adhibeat fidem
quantam ⁊ in Timeo. In phedro q̄uidē huma
nam ſapientiam pre illa que ab oraculis furori
buſq̄ diuiis habetur/nihili pēdēs. In timeo āt
dicēs catenꝰ a philoſopho đ rebꝰ diuinis affir
mādū ēe q̄tenꝰ diuīis oraclis ꝯfirmētur. Mitto
q̄ pluria apđ Platonē ſimilia. certe i apologia
totam Socratis ſui defenſionem ab oraculis
uaticiniiſq̄ auſpicatur: immo uero quod ma
ximum eſt totam Socratis ⁊ ſapientiſſimi ⁊
iuſtiſſimi uitam aſſerit tū ad Apollinis oracu
lum/ tum ad ſui cuiuſdaꝫ demonis uaticinium
inſtitutam: Si queraſ qualis Socratis demon
fuerit/reſpondebitur igneus: quoniam ad con
templationem ſublimium erigebat. Item Sa
turnius quoniam intentioneꝫ mentis quotidie
mirum inmodum abſtrahebat a corpore Attri
butus quoq̄ ab initio/non acquiſituſ. Nam ſi
bi/a/ puero dicit aſpirauiſſe: Non prouoca
bat unquam quia non martius/ſꝫ ſepe ab actio
nibus reuocabat/quia ſaturnius: Item non
adhibebat calcaria uiro ſatis per ſe ad honeſta
propenſo: ſed cohibebat freno/ ubi in eligen
dis ad finem uiis ob coniecturarum fallaciam/
poſſe decipi uideretur. Aſpirabat menti. Oſtē
ta oculis. Uoces auribus ſuggerebat. Sed qui
bus oculis atque auribus? uiſui uidelicet atq̄
auditui: qui per omne eduntur corpus ethere
um ſub manifeſto hoc corpore latēs. poterat au
tem Socrates/per ethereos ſentire ſenſus/ab
elementalibus ſenſibus ſe facile ſeuocans.
Oſtenta cernebat per eoſdem ſenſus ⁊ ſomniāſ
pariter atque uigilans. Similiter Auicenna
probat prophetas angelorum ⁊ ſpecies cernere
et uoces audire. At cur Socrates pauciq̄ ſi
miles demonē ſuum animaduertunt? Quoniā
pauci uł genitura uel diſciplina demonici ſunt
plures humani/pleriq̄ ferini: Cur item alias
demonē/ alias deū uocat? Quia ſublimis de
mon Socratem quaſi dei interpres nuntiuſq̄
afflabat: Sed nunquid ipſum Socratis intel
lectum poſſumus demonem nuncupare? Poſſu
mus certe: Nam Timeus inquit deum nobis
ſuppremam animi partem tanquam demonem
tribuiſſe: Rurſus in ſymposio ipſe mētis amor

ad diuinam pluchritudinem contemplandam /
demon cognominatur : Uerum preter hec ne
cesse est ſuperiorem nobis ſubſtantiam demo
nis preſidere : Propterea quod ut i ſymposio
legibuſqꝫ probatur / humanum genus ut po
te a diuinis maxime diſtans media quadam na
tura indiget / qualis eſt demonica quaſi conci
liatrice / neqꝫ iniuria diuina prouidentia ut
in politico prothagoraqꝫ probatur demones
nobis prefecit propinquiores quaſi paſtores /
ſiue ut in Critia dicit gubernatores . homo ſi
quidem in hac ignorantie caligine conſtitu
tus / innumeriſqꝫ fortune uel malis agita
tus uel diſtractus illecebris / ad conſtitutũ
ſibi a deo finem abſqꝫ perpetuo dei auxilio per
uenire non poteſt . hinc probat deum nos de
monibus purioribus quaſi rectoribus commen
daſſe . Qui vaticiniis / auguriis / ſomniis / ora
culis / vocibus / ſacrificiis / inſpirationibus
adiuuarent . Horum uero ex numero eſſe uult
familiarem Socratis demonem / a mente So
cratica differentem : Hec enim Socratem ſe
pe prouocat : ille ñõ puocat nũquam . Itẽ hec
niſi loquatur aut ſcribat docere nõ põt . Ille
ñõ ut in theage probatur multos etiã ſilendo
docebat . Preterea quod ⁊ uoce ⁊ ſignis So
cratem corrigat / ſignificat demonem hunc
aliquid eſſe preter mentem . At ſi minus tibi
placet ⁊ familiarem hominis ducem : demonẽ
apellare / ſaltem / ut placet noſtris / bonum
angelum apellato . Poſt hec apologia nos
cogit non nihil de oraculis ſtatuiſqꝫ tractare .
Principio ſi queras quam ob cauſam demones
ſolita illa quondam miracula noſtris ſeculis
non efficiant / reſpondebitur / chriſtum ⁊ de
mones malos ſuo illo imperio priuauiſſe . ⁊ ho
minibus tum omnem demonum cultum / tum
artem demonicam ſubſtuliſſe . Si rurſus inter
roges qua ratione uel in ſtatuas uel i homineſ
demonum trahantur influxus : diligenter at
tende . Trahitur quotidie aliquid naturale
per artem / ceu quotiens lignum quod prop
ter denſiſſimam craſſitudinem accendi / a / te
nui quadam flamma non poterat / uel oleo illi
niunt uel inficiunt ſulphure / rapiuntqꝫ in fo
mite flammam . Trahitur ⁊ quotidie diuinum
aliquid per naturam : quando fetus tener in al
uo certo affectus figuratuſqꝫ modo ſic per na
turam / a / deo humanam haurit animam / ut
per magicam ſtatua / a / mundo accipit demo
nem . Unde egyptii naturam quoque magam
apellauerunt . uim ipſam magicam in actractu
quodam ſimilium per ſimilia : vel conuenien
tiam ſaltem per conuenientia collocantes .
Emittis quotidie uocem : emittis ⁊ tui uultus
imaginem : At non ubique uox in te tua ⁊ ima
go remittitur . Paries dum taxat ita diſpoſi
tus / ſic oppoſitus / uocem per echo reflectit ⁊
ſpeculare corpus tuam tibi reddit imaginem .
Eſto igitur ſpecularis ⁊ ille paries : ſubito /
totus / ut ita dixerim / eris in illo . Ibi . n .
uideberis / audieris / intelligeris : ferme ut in
ſtatua demon : Si Triſmegiſtum conſuleris /
diſces ex propriis mundi materiis certo cuidã
demoni congruentibus compoſitam rite ſtatu
am confeſtim per demonem congruum anima
ri : uel per demonem inquit uel per angelum :
Intellige uel per impuriorem uel per purio
rem ſpiritum afflari ſolere . Audies quoque
mercurium hunc veteres pleroſqꝫ dãnantem :
quod diffidentes uel eſſe numina ſuper celum
uel terrenorum uota ad celeſtia ſuperioraqꝫ
peruenire / fabricauere ſtatuas habitacula de
monum / quos quaſi familiares colerent deos .
Putabat ſane / quamuis interdum in delubra
demones ſalutares aduocarentur / ſepe tamen
deſcendere noxios : Audiſti paucis tractum
demonum in corpora ſtatuarum : Audi quo
qꝫ paucis raptum in corpora hominum : Quan
do uel per atrambilem uel aliquid ſimile aut vi
tium totus in immaginationẽ conuertitur ani
mus / facile fit inferiorum demonum domici
lium : quorum preſentia ⁊ inſaniat ⁊ animo
ſimul uexetur ⁊ corpore : Quando per philo
ſophicam purgationem tranſfertur totus in
rationẽ / euadit edes demonũ mediorũ : a qbus
humanarũ rerum ſepius / quandoque etiã natu
ralium miras accipiat rationes : Quando per
pietatem erigitur totus in mentem / ſublimi
num demonũ fit ſpiraculum / ſeu potius ange

lorum : Quibus utique ducibus mirum in mo
dum archana penetret diuinorum : Optas
uideo intelligere quibus potiſſimum oraculis
ſiue per ſtatuas ſiue per homines editis Pla
to confidat . Scito his dum taxat / que certa
ratione compertum ſit non per fallaces demo
nes / ſed per ueridicos ſiue per angelos potius
proueniſſe . Nam ⁊ ab ipſis egyptiorum myſte
riis acceperat . Iouem impuriores demones
ad inferos deturbaſſe : qui ⁊ homines simili
ter pruiribus ad ima detorqueant . Et a Phere
cide ſyro multos ab Ioue demones rebellaſſe
quorum exercitus Ophioneus duxerit ſerpen
tinus . Ab his ergo maleficis cauendum eſſe
diligentiſſime iudicabat : Socrates autem
propriis rationibus atqꝫ ſignis aductus ⁊ ora
culo cuidam / ⁊ ſuo cuidam demoni ſe com
mittebat pro arbitrio perducendum . Deni
que utcumque ſit / ita ſuam ad hec inſtituit ui
tam : ut etherna ſemper temporalibus ante
poneret : iniuſtitiam magis timeret q̃ꝫ mor
tẽ . Pro ueritate / pro pietate / pro charita
te non dubitaret labores / penuriam / con
tumelias / iniurias / uerbera / mortemque ſubi
re : huic apud homines ueritas / falſas calum
nias peperit : charitas odium : pietas accuſa
tionem impiam atque mortem : Sed hec
omnia parui immo nihilipendit / ſperans
apud diuinum iudicem pro bonis bona mereri
Ergo hac ſpe ⁊ fiducia fretus / ⁊ libenter acceſ
ſit ad iudices . neque excuſauit ſe / ſed iudiceſ
accuſauit . Atque tanquam uates / quod eueni
re ait his qui ſunt prope mortem / penitenti
am illis penamqꝫ predixit poſt falſum iudicium
ſecuturam . ⁊ ipſe interim mira mentis letitia
⁊ uultus alacritate ad iudicem migrauit ether
num : Statueram hic ſatis honeſtum argu
mento ſeu potius cõmẽtariolo finem impone
re . Sed duo parumper me dubia remorantur
Primum ſocraticum illud ⁊ hic ⁊ ſepe alibi re
petitum . hoc equidem unum ſcio quod nihil
ſcio . Multa tamen ⁊ hic ⁊ alibi affirmat qua
ſi ſciens . Sed hoc illi ſimile eſt . Ego dixi in
exceſſu meo omnis homo mendax : Ait itaque
Socrates . Ego abſtractus a corpore raptus a
demone / illuſtratus a deo : ſcio equidem in di
uino lumine hoc unum / videlicet quod alio
quin coniunctus corpori nihil in lumine natu
rali ſcio . Neſcio inq̃ꝫ in naturali lumine res
ipãs per ipſum affirmationis modum . Eiuſmo
di enim . ſcientia dei propria eſt : qui ⁊ natu
ras ipſas ⁊ naturarum cauſas comprehendit .
cum ipſe met fecerit . Scio tamen multa per
quendam negationis modum . Ueluti quod
deus non ſit corpus / potius q̃ꝫ quid ſit . Item
quod anima non ſit mortalis magis q̃ꝫ quid ſit
Rurſus quod bonum abſolutum non hoc eſt /
aut illud bonum potiuſ q̃ꝫ quid ſit . Atque hoc
pacto Socrates ⁊ ſcit ⁊ docet multa . Hoc il
lud inſuper quod demon cum reuocat non pro
uocat . ideſt ad negandum illuminat eum poti
us q̃ꝫ affirmandum . Non nunquam uero af
firmat quedam . ⁊ illa quidem magna : Tanq̃ꝫ vꝫ
non a demone tantum raptus / ſed deo iam
plenus : Affirmat quoque ubi ſanctorum ad
ducit ueterum teſtimonia : uel animas homi
num a mortuis reſurgentium citat in teſtimo
nium . Sequitur altera dubitatio quam ob cau
ſam Socrates cum numquam ſoleat dubitare
quin animus ſit immortalis / in fine tamen a
pologie hac utitur diſiunctione : aut nullus
poſt mortem ſupereſt ſenſus aut ſupereſt ali
qnis . Reſponde primo quidem non de omni
ſenſu . ideſt de omni cognitione : ſed de no
ſtrarum rerum ſenſu uel noſtro ſimili dubitare
Quod quidem ſignificatur : per illa que in
parte diſiunctionis altera deinde ſubduntur /
vbi idem quod ⁊ in re publica dicit / ſepara
tas videlicet animas eodem pacto ſe ſe illic /
quo ⁊ hic ſolebant agnoſcere . Ubi conſidera
dictum contra illos qui dicunt animas de cor
poribus in corpora traſmigrare . Deinde tu
tiuſ quoque ita reſponde : Socratem hoc in
preſentia diſiunctione non uti : quia de illo
cẽſeat dubitãdũ / qd ubiqꝫ tũ pſciaꝫ negatõeꝫ
p diuinã iſpirationẽ approbationemqꝫ conſtã
tiſſime tenet . Sed aduerſariorum ſuorum pſo
nas i preſenti reſpicere : q cũ obẽe illi oĩo ſtu
derent / inferebant ei mortẽ tanq̃ꝫ pculdubio
malã . Socrates ergo ɔtra iferet nullo modo

eſſe malam/ſiue ſic ſiue aliter ſe noſtre res ha
beant. Vbi illud quod de imoꝛtalitate apparet
ambiguum/pꝛopter illos eſt adiunctum qui tã
quam tyramni epicureo moꝛe deridere Socra
tem potuiſſent: quaſi facile poſſet decipi: ſi ex
eo ſolo affirmauiſſet moꝛtem non eſſe malam:
quod poſt hanc uitam alia ſuperſint bona.
Que quidem etherna bona/⁊ ſi conſtabant So
crati/illis tamen nullo modo conſtabant:
Neqꝫ in anguſta illa tempoꝛis breuitate pote
rant demonſtrari: Que in Phedone ⁊ ſepe ali
bi demonſtrantur: Tu uero nota certam So
cratis noſtri fiduciam amicis pꝛope finem Apo
logie dicentis. Bene de moꝛte ſperare debetis
Nihil enim mali bono uiro uel uiuenti uel de
functo poteſt accidere. Res enim hominis quo
dammodo deo ſimilis a deo non negliguntur
Quod autem extrema ad iudices uoce clama
uit. Ego quidem hinc abeo moriturus: Uos
uero victuri. vtri uero noſtrum in melius
eant ſoli deo eſt certum. Intellige non dubi
tare illuꝫ quod paulo ante affirmabat. Sed di
cere ſoli deo certum eſſe. per ſe ipſum affir
mationiſqꝫ rationem/poſſe tamen homini cer
tũ fieri per ipſum deum negationiſqꝫ rationẽ
adde quod affirmare non audet ſe tam purga
to tunc animo emigrare/ut pꝛeſentem migra
tionem affirmet omnino animum ſuum ſtatim
celeſti patrie redditurã:

Apologia Socratis

Ua uos ratione o viri athenienſes affecerit accuſatoꝛes mei
neſcio eqdẽ: me certe ſic affe
cerũt. ut mei ipſius pene obli
tus fuerim: tãta pſuaſione di
cere niſi ſunt. q̄uis nihil/ut ita loquar veri
ad vos detulerit. Sed ex mltis q̄ falſo aſſeue
rabãt id ſum potiſſimũ admiratus: qđ uobis
cauẽdũ eſſe monuerũt ne a me quaſi eloquẽte
decipemini: Qđ eni aſſerere id minime erubu
erit cuius ego mox redargutionẽ ope ipſo fac
turus erã qñ qdẽ in pꝛeſẽtia uobis appareo lõ
ge ab eloquentia alienus/hoc inq̄ mihi ſuper
omnia uiſum eſt impudentiſſimum: Niſi foꝛ
te eloquentem iſti uocant uera dicentem: Si
enim ita dicant/pꝛofiterer equidem me q̄muis
non eorum moꝛe rhetorem eſſe: Quippe cum
hi ut equidem dico veri nihil dixerint: a me
uero uos uera omnia audituri ſitis: Neqꝫ ue
ro/per Iouem/o/viri athenienſes fucatam a
me oꝛationem quemadmodum ab iſtis uerboꝝ
nominumqꝫ elegantia/neqꝫ aliter exoꝛnatã/
ſed ex in pꝛouiſo paſſim cõtingentibus uerbis
coaceruatam audietis. Cõfido enim me iuſta
dicturum: neqꝫ quiſq̄ ueſtrum ſperet me ali
ter eſſe dicturum. Alioquin neqꝫ etatem hãc
o/viri deceret adoleſcentulorum moꝛe uerbis
ſtudioſe formatis huc ad uos ingredi. Quinim
mo vehementer/o/viri athenienſes id oꝛo ⁊
obſecro/vt ſi iiſdem me uerbis in reſponden
do utentem audietis: Quibus ⁊ in foꝛo apud
argentariorum menſas vbi pleriqꝫ ueſtrum me
non nunq̄ audiuerũt ⁊ alibi vti ſoleo ne ammi
remini neue grauiter id feratis: ſic eni ſe res
habet. venio equidem nunc primum in iudici
um/plures q̄ ſeptuaginta ãnos natus. ex quo
fit ut in hac iudiciali cauſa reuera ſim peregri
nus. Et pꝛofecto quemadmodum ſi peregrinꝰ
athenas ueniſſẽ/ignoſceretis utiqꝫ mihi pere
grina uoce ⁊ foꝛma loquenti/pꝛo educationis
mee ↄſuetudine/ita ⁊ in preſentia uos precoꝛ/
neqꝫ id quidẽ iniuria: ut loquendi foꝛmam mi
nime attendatis: que pꝛout cõtingit tum me
lioꝛ tũ deterioꝛ ẽe põt/ſꝫ id ipũ ↄſidretis huc
imẽtẽ ad hibeatis iuſta ue an iiuſta dicã: Hoc.
n. iudicis officiũ ẽ rhetoꝛis ãt officiũ/vera og

Iuſtum eſt autem.o. viri athenienſes/me pri
mo quidem ad accuſationem primam falſo con
fictam/⁊ ad pꝛimos accuſatores reſpondere/
deinde ad nouiſſimã/atqꝫ nouiſſimos. Me qdẽ
multi iã multis ãnis falſo apud uos accuſarunt
quos equidẽ magis foꝛmido/q̄ anyti aſtipula
tores/q̄q̄ ⁊ hi ſũt in pſuadẽdo potẽtes. Sꝫ il
li potentiores/o/viri: qui pleroſqꝫ ueſtrum/a
pueritia occuparũt/accuſãtes me pcul a ueri
tate/atqꝫ uobis pſuadentes: eſſe vꝫ ſocratem
q̄ndã ſapiẽtem: eoꝝ q̄ ſup aerem q̄ qꝫ ſub terra
ſiunt/pſcructatoꝛem. q ſoleat inferiorẽ ratio
nẽ/diſſerendo ſupiorẽ oñdere. hi pfecto.o.
viri athenienſes/q hũc de me rumoꝛẽ diuulga
uerũt/mei accuſatoꝛes potẽtiſſimi ſunt: Qui
.n. hec audiunt/opinantur/haꝝ reꝝ pſcruta
tores/nõ credere dẽos ẽe: pfecto accuſatoꝛes
huiꝰmõi ⁊ p mlti ſũt/⁊ lõgo iã tpe me accuſãt
⁊ i ea etate uobis ſuaſerũt/i qua pleriqꝫ ueſtrũ
pueri ac certe adoleſcẽtuli pfacile crediditis
deſerta i cauſa/nemine me defẽdẽte: Atqꝫ id
qđ a defenſionis ratõe oiuꝫ alieniſſimũ ẽ/neqꝫ
noia qdẽ illoꝝ ſcire licet/atqꝫ pferre: preter
q̄ ſiqs illoꝝ comedus ſit: Quotcũqꝫ uero p i
uidiã ⁊ calũniã hec uobis rurſus pſuaſerũt/q ue
ipſi pſuaſi/pſuaſerunt aliis/hi oẽs ifiniti oio
ſũt/nec eoꝝ q̄nq̄ in iudiciũ traducere/nec re
darguere licet: Sed neceſſe eſt aduerſus iſtos
tãq̄ i nocte pugnare defendendo/atqꝫ refel
lendo/nemine rñdẽte: Exiſtimate ergo ⁊ uoſ
q̄madmodũ dicebã/accuſatores mos duplices
extitiſſe: ⁊ q nup accuſarunt/⁊ q iãdiu quales
modo deſcribebã: Atqꝫ iudicate me qđ opoꝛte
re pꝛius rñdere illis/quos ⁊ ipſi pꝛius mltoqꝫ
magis audiuiſtis. Sꝫ iã rñdẽdũ mihi eſt/o viri
athenienſes illis criminibus/conãdũqꝫ i hoc tã
bꝛeui tẽpe opiniõeꝫ iſtã delere/quã vos p calũ
nias decepti/lõgo iã tẽpe ↄtra m ↄcepiſtis. op
to aũt ita demũ aduerſarios refellere atqꝫ ob
tinere/ſi modo id uobis ⁊ mihi melius ſit futu
rũ. Quãq̄ difficile id foꝛe aꝛbitroꝛ. Neqꝫ ad
modum/q̄le id ſit/me latet. Veꝝ ut dõ placet
ita ſuccedat. Nos aũt legi parere opoꝛtet/ac
defenſionem p nobis afferre: Repetamus igi
tur ab initio q̄ ſit accuſatio/ex qua aduerſus
me nata eſt illa calũnia qua ↄfiſus melitus mi

hi diẽ dixit. Quid ergo aiũt accuſatores mei
tãq̄.n. ſi i iudicio adeſſent eoꝝ reciteturac
cuſatio/i qua ↄtra me iurant q̄ ⁊ viciſſim a me
exigit iuramẽtũ Socrates i iuſte agit. atqꝫ
nimium curioſe p quirit q̄ ſub terra ⁊ que i celo
ſunt. Inferioremqꝫ rõem reddit ſupioꝛem.
Preterea alios eadem docet. Talis utiqꝫ eſt
accuſatio. Nempe talia quedã ⁊ uos uidiſtis i
ariſtophanis comedia. Socrates.n. illic per
ſona circunfertur affirmans ſe per aerem per
uagari: ⁊ conplures eiuſmodi nugas. Quaꝝ
ego reꝝ neqꝫ multum neqꝫ parum quicq̄ ſcio
neqꝫ pꝛopterea hec dico/quod harum rerum
ſcientiam paꝛuifaciam: ſiquis in huiuſmodi re
bus ſit ſapiens: abſit/ut tanti criminis reus/
a/melito accuſer/ut pꝛe timore hec negem.
Sed quia reuera/o/viri athenienſes hoꝛum ni
hil ſcio: Teſtes autem huius pleroſqꝫ ueſtruꝫ
adduco. Oꝛo uobiſcum ipſi repetendo inuiceꝫ
aperite. Quot me colloquentem aliquãdo au
diuiſtis/audiuiſtis autem pleriqꝫ ueſtrum: re
cenſete igitur inuicem num quis ueſtrum ali
quando iis de rebus quicq̄ ſiue multum ſiue
parum audiuerit diſputantem. Atqꝫ ex hoc
deniqꝫ cognoſcetis eiuſmodi eſſe cetera que
multi de me circũferunt. At.n. hoꝛum nihil ẽ
ueruꝫ. Quin etiam a quopiam audiueritis me
homines docere atqꝫ inde pecunias cumulare.
neqꝫ id quidem uerum eſt. Atqui pꝛeclarum id
mihi uidetur/ſiquiſ docere homines poſſit/quẽ
admodum goꝛgias leontinus ⁊ pꝛodicus chius
et hippias heleus. Hoꝛum namqꝫ ſinguli eam
facultatem habent/per quam ad ſingulas pꝛofe
cti ciuitates adoleſcentibus quibus liceret in
patria ſuoꝛum ſe ciuium diſcipline gratuito ↄ
mendare perſuadẽt: vt ipſos aliorum diſcipli
na relicta ſectentur ac data pecunia gratiam
inſuper habeant. eſt ⁊ alius quidam uiꝛ hic ſa
piens/quem ego huc adueniſſe ſum admodum
delectatus: contigit ſane ut aliquem offende
rem qui plus pecuniarum ſophiſtis pependerat
q̄ ceteri omnes/Calliam hipponici filium.
Hunc ergo ita interrogaui. Duos.n. habet fi
lios: o Callia inq̄: ſi filii tui pulli equini aut
taurini eſſẽt haberemꝰ aliquẽ/quẽ illis merce
de adhibita pꝛeficeremuſq̄ eos pulchꝛos ⁊ ad

Nihil mali nec viventi nec mortuo bono viro accidere.

Iudicis Rhetoris officium.

Apologia.

Accusatio Socr.

Gorgias. Prodicus. hippias.

ꝑpriā uirtutē bonos efficeret? esset uero talis
aut eqstriū aliqs/aut agricultoꝝ. Nunc uero
cū filii tui sit hoīes quē nā cogitas illis prefice
re? Et qs nā uirtutis huiꝰ hūane atqꝫ ciuilis
sciām hēt? Arbitror id te cū filios hēas cogita
uisse. Est ne inqꝫ talis aliqs an nō? est ꝓfecto
īqt ille. Quis iqꝫ est? ⁊ uñ? Et quāta mercede
docet? Euanus iqt est/o/Socrates pariꝰ mer
ces uero eius qnqꝫ mine. Atqꝫ ego euanū exi
stimaui beatū/si reuera hāc hēt artē atqꝫ adeo
diligenter docet. Atq ipse si talia scirem/ad
modū gloriarer/⁊ magni me facerē. Sꝫ certe
o uiri athenienses hec eqdem nescio. At uero
requiret forsan aliqs uestrū qō nā o Socrates
tuum est opus? Et vñ aduersus te exorte sunt
he calūnie? nisi .n. aliqd preter alioꝝ ꝯsuetu
dinem ageres nūqꝫ tātus de te rumor ꝯcitatꝰ
esset. Nā uñ de te sermo tā frequens/nisi egis
ses aliqd a ceteris alienū? Dic ergo nobis quid
tādē id sit ne nos de te temere aliqd iudicemꝰ
Justa sane hec mihi uidetur iterrogatō. Atqꝫ
ego uobis conabor oñdere qd nā id sit/qō mihi
noꝫ hoc et calūniā pepit. Sꝫ audite. Jam ⁊ si
uereor ne forte qbusdā uestrum iocari uidear.
ueramtñ existimate me uobis uera oīo dictuꝝ.
Eqdē o viri athenīēses nō ob aliud certe' qꝫ ob
sapiētiā quādā eiusmodi nom̄ nactus sum: sed
obquā sapiam? Forte ob eā q̄ hūa sapia est: Nā
hac reuera sapiēs esse uideor: illi uero quos pa
ulo añ ꝯmemorabā maiorē forte q̄ndā hūa sapi
entiā hērent. vl' qd dicā nō hēo: neqꝫ .n. ego
ea preditus sum: Qō siqs me hāc possidere di
cat/mētitur ⁊ i meā calūniā hec dicit. Sed ne
uobis molestū sit/o viri athenienses siquid uo
bis magnū dicere uidear. neqꝫ eni ex me dūta
xat dicam: sed testem uobis afferam fide dignū
Profecto siqua mihi ē sapia/q̄lis ea sit testē ad
hibebo uobis delphicū dm̄. Cherefontē certe
nouistis. Jlle familiaris mihi erat ab iuuentu
te urēqꝫ multitudini amicus: ac pulsus una uo
biscum fuit/⁊ siml' i urbem reuersus. Nouistis
plane q̄lis erat cherefon. qꝫ uehemens/ad qō
cunqꝫ se ꝯuertisset. Hic ergo qñqꝫ ꝓfectus in
delphos uaticiniū id expiri ausus est. Ne gra
uiter feratis o viri qō i p̄ntia sū dicturus. Jn
terrogauit utiqꝫ an esset ullus me sapientior:

Rñdit pythia sapientiorem esse neminem: de
his qdē frater iste suus nobis testificabitur.
Nā ille uita funct⁹ est. Cōsiderate uero quoꝝ
gratia hec dicā. Debeo .n. uobis apire uñ hec
aduersum me calumnia sit exorta. Profecto
cū hec audissē/ita mecū ipse reputaui qd nā ds
ait? Quid ue id uoluit? Ego .n. mihi cōscius
sum neqꝫ i magnis neqꝫ i paruis esse me sapien
tē. Quid igitur sibi uult? Cū me asserit sapiē
tissimū? Dm̄ qdē mentiri nō ē credēdū. Neqꝫ
.n. id fas ē do/atqꝫ ita i diuturna ābiguitate
uersatus sum/pscrutās qd significarit oraculū
Post hec aūt uix tādē post lōgas ābages uiā ei
usmodi suꝫ igressus. Aggressus .n. sum q̄ndā
ex his q sapiētes uidētur: q̄si i hoc sicubi unqꝫ
redargutōeꝫ uaticinii facturus/oraculoqꝫ ostē
surus: nō ꝑme qdē/q̄m prefecerat/sꝫ illū ēē i sa
pia preferendū: dū ergo illū examinarē/huius
ño nom̄ ꝓmere/nō ē ñcessariū: sꝫ erat qdaꝫ ex
his q i re. pu. uersātur/illū iqꝫ dū examinarē
unaqꝫ dissererē o viri athenienses hūc i moduꝫ
affectus sum. visus mihi est vir ille uideri qō
sapiens tū aliis/tū ul' maxime sibi ipsi: ēē uero
neq̄qꝫ. deiñ conatus suꝫ illi oñdere/putare qō
eū ēē se sapiētē: sꝫ minime eē. Qua pp ⁊ ille in
fensus mihi redditꝰ est/⁊ ml'ti q aderāt graui
ter id tulerunt: Jtaqꝫ ad me ipūꝫ reuersus ita
m̄cū ipse reputaui. Ego ꝓfecto suꝫ hoc hoīe sa
pientior. Apparet .n. neuter nrūꝫ pl'chrū bo
nūqꝫ aliqd nosse. Sꝫ hoc iterest. qō hic qō cuꝫ
sciat nihil scire se aliquid opinatur. Ego uero
q̄madmodū nescio/ita nescire m̄ puto. videor
ergo i hac tātula re hoc hoīe sapientior ēē: qō
q̄ ignoro/nꝫ scire me arbitror. Post hec aliū
audiui ex his q illo isup sapiētiores hēntur/in
eoqꝫ ꝯsiderādo oīo siml'r iudicaui Atqꝫ illū
aliosqꝫ ml'tos mihi reddidi inimicos. Proiñ si
mil'r deiceps ꝓcessi ad alios: nō ignorās q̄ntū
aduersus me odiū ꝯcitarē: iōoqꝫ nō absqꝫ do
lore quodā timoreqꝫ ꝓcedebā. Verūtñ neces
sariū mihi uisū ē oraculū diuinū oībus āñferre
passīꝫqꝫ ꝓgredi p scrutatuꝝ qd sibi uelit ora
culū: huiꝰqꝫ grā oēs quotcūqꝫ aliqd scire uiñr
adire: et p canē o viri athenienses/oportꝫ .n.
uobis uera fateri. Tale aliqd mihi cōtigit hec
ex diuino oraculo p grēti: ut qui opinione ho

minū maxie ꝓbabātur/eos qi oīuꝫ iprudentissi
mos inuenirē: q uero inferiores hēbantur/eos
q̄ꝫtū ad prudētiam spectat ꝓbabilius se hēre.
Opepretiū est referre uobis errores laboresqꝫ
m̄os quos eqdē ꝓpterea substinui quo a me ora
culū adeo ꝓbaretur/ut redargui ultra nō pos
set. Post ciuiles hoīes/ad poetas me ꝯtuli/tra
gediaꝝ ⁊ dithyrāboꝝ alioꝝqꝫ carminū aucto
res quasi hic pspicue admodū deprehensurus/
esse me his rudiorē. Acceptis itaqꝫ eoꝝ libris
i qbꝰ elaborauisse maxie uidebātur/sciscitatꝰ
sū eoꝝ sensa. Vt non nihil ab ipsis pdiscerē.
Erubesco o viri ueꝝ hic uobis apire. dicēdū est
tñ: Alii pene oēs presentes/ut ita dixeri/me
lius de rebꝰ his loquerentur de qbꝰ ipsi poema
ta ꝯscripserunt. Deprehendi igitur breui id in
poetis: eos uidelicet nō sapientia facere q̄ faci
ūt: sꝫ natura q̄dā ex diuīa animi ꝯcitatiōe: quē
admodū ⁊ hi q diuino furore afflati uaticinan
tur. Nā ⁊ hi multa qdē dicūt atqꝫ preclara. sꝫ
eoꝝ q̄ dicunt nihil itelligunt. Tali quodā pac
to poete affecti fuisse mihi uidētur. ⁊ siml' aia
duerti eos in aliis quoqꝫ pp poesim oīuꝫ se sapi
entissimos iudicare/in quibus non sunt sapien
tes. Abii ergo ⁊ hinc eadē oīo sentētia/qua ⁊
a ciuilibus viris abierā. Tādē uero me ad arti
fices ꝯtuli: mihi ipsi ꝯsciꝰ/me ut ita loq̄r in ar
tificiis scire. hos āt nouerā ml'ta ⁊ pl'chra sci
re/neqꝫ in hoc eqdē deceptus sū. Sciebāt .n.
q̄ ipse nesciebā: ⁊ hac i parte me sapiētiores
erāt: sꝫ o uiri athenīēses i eodē errore quo ⁊ po
etas pitos artifices dprehēdi Nā ob hoc ipsū
qō sua rite ꝓficiebāt: vnꝰqsqꝫ eoꝝ se iceteris
quoqꝫ ul' maxis sapiētissimū ēe putabat. Atq
hic error illā quoqꝫ q̄ ipis ierat sapiētiā obfus
cabat: Quāobrē si me ipsū oraculi loco iterro
garem utrum eligam/ita ne me hēre ut hēo/ui
delicet neqꝫ scientem q̄ illi sciunt/neqꝫ meā in
scitiā ignorātem/an utraqꝫ hēntē q̄ illi hēnt/
responderē plane mihi ipsi simul atqꝫ oraculo
prestare ita ut hēo me hēre: Ob hanc utiqꝫ in
qsitionē meā o viri athenienses inimicitie mul
te difficilime atqꝫ grauissime aduersus me co
horte sunt: ex quibus ml'te sunt calūnie ꝯsecu
te: Nomen uero sapiētis mihi ꝓptera exortū
est/qō presentes plurimū illa me putāt scire:

in quibus alios refello. Videtur aūt o uiri at
henienses reuera solus deus sapiens esse: Atqꝫ
in hoc oraculo id sibi uelle: hūanā videlꝫ sapiē
tiā/parui imo nihilipēdendā esse: Quod uero
Socratē noīat sapientē ob id facere/quo noīe
meo tāqꝫ exēplo quodā utens quasi sic dicat:
is o viri sapientissimus est q queadmodum So
crates/nouit reuera sapiam suā esse nihilipen
dendā. Hec igitur ego sic affectus ⁊ nunc pqui
rere passim deo parens/⁊ pscrutari nō desino:
Conueniens siquē aut ciuium aut pegrinoꝝ. es
se existimē sapientē: Ac siqñ mihi ille talis nō
uideatur/tunc ipse deo suffragatus/illū sapiē
tem nō esse demonstro: Atqꝫ ob occupationes
eiusmōi nullū mihi ferme reliquitur ocium ul'
ad publicū aliqd agendū ul' priuatū: sed in ex
trema pauptate ob dei cultū sum ꝯstitus: Pre
terea adolescentes maxime opulenti q ue a ne
gociis uacant me ultro sequentes delectātur
cū refelli a nobis hoīes spectant: Quin etiā ip
si non nūq̄ꝫ me imitati alios deiñ ꝯfutare ꝯten
dūt: Qua qdē i re plurimā repiūt turbā hoīum
aliquid se scire putantiū: cum aut nihil sciant
aut p parum: q uero ab his ꝯuicūturer/nō tā il
lis q̄ꝫ mihi reddūtur infēsi: clamātqꝫ esse So
cratē q̄ndā scelestissimūꝫ iuuentutisqꝫ corrup
torē: At siqs sciscitetur ab eis qdnā ul' agen
do ul' docendo corrūpat/nihil qdem assignare
possunt: immo ꝓrsus ignorāt. Sed ne deesse
illis materia uideatur/ad ista ꝯfugiūt q̄ cōmu
ni uoce facile philosophātibꝰ obici solent. eos
scilicet neqꝫ sublimia sup terrā neqꝫ ꝓfunda
sub terra/neqꝫ deos esse putare. rōemqꝫ iferio
rē qi supioreꝫ oñdere. vera .n. ut puto fateri
nolunt se scilicet indignatos ppea qō ꝯuicti
fuerit similare se illa scire que nesciunt. Vtpo
te igitur ābitiosi ⁊ uehem̄tes ⁊ multi ac uelut
ex ꝯposito atqꝫ obnixe diligentisqꝫ psuasionis
studio me crimināntes uestras aures ipleuerūt
⁊ iādiu ⁊ nup calūniis i me studiose ꝯfictis. Ex
his aūt melitus ⁊ anytus ⁊ lycon ꝯtra me surre
xerunt: Melitus qdē ob poetas mihi infestus:
anytus uero ob artifices atqꝫ reipublice guber
natores. Lycō deniqꝫ grā rhetoꝝ: Quāobrē
queadmoduꝫ ab initio dicebā/āmirarer eqdē/si
opiōem istā tātis ꝯceptā calūniis tā iueteratā

nũc ĩ tã breui tẽpore amouere a uobis possem. Hec equidẽ/o/uiri athenienses uera uobis loquor: neqꝫ celo neqꝫ subtraho aut magnũ qcq̄ꝫ aut paruũ: q̄ꝫuis ferme norĩ in his dicendis me eisdẽ fore molestũ. Quod qdẽ argumẽtũ uobis est me uera loqui. atqꝫ hãc esse calũniã ɔtra me exortã: eiusqꝫ cãs eiusmodi esse. Et siue in presentia siue ipostez hec inq̄retis/ita esse inuenietis. Ad illa igitur q̄ primi accusatores detulerũt hec mihi sufficiẽs apõ uos sit defensio. Ad melitũ uero bonũ ⁊ ut ipẽ ait patrie amatorẽ/ceterosqꝫ seq̄ntes accusatores deinceps rñõre pgã. Sꝫ hoꝝ rursus tãq̄ꝫ alii qdã accusatores sint accusationẽ iuramẽto assertã uicissimqꝫ asserendã ĩ mediũ adducamus. Hẽt uero ferme se hũc in modũ. Socrates ĩ iuste agit iuuẽtutẽ deprauãs/ac deos quos ciuitas putat/ipse nõ putãs: sꝫ alia qdã noua demonia. Accusatõ qdẽ est eiꝰ mõi. huius aũt accusatiõis q̄ꝫlibꝫ partẽ discutiamus. Iuuenes deprauare me obicit. atqꝫ ĩ hoc ĩiuriã facere/ego ũo o uiri atheniẽses ɔtra ĩiuriari melitũ dico/propterea qõ serio ludit tã facile hoĩes ĩ iudiciũ trahẽs simulãsqꝫ seriis se rebus ĩcũbere: earũqꝫ reꝝ hẽre curã/q̄ ipsi nunq̄ꝫ cure fuerunt. Hoc aũt ita esse conabor ⁊ uobis oñdere. Heus melite rñde mihi/nunqd ipse maxime cures: ut q̄ꝫ optimi adolescẽtes euadãt? Me: Curo equidẽ: So: Age ergo his nũc dicas qs nã iuuenes meliores efficiat. Cõstat. n. scire te: cũ tibi id cure sit. Me certe corruptorẽ eoꝝ ut ais iã deprehendisti. Accusasti his. In iudiciũ traxisti. ergo age ⁊ eũ q efficit meliores dic his ⁊ qs nã sit oñdẽ. Quid nam o melite taces? Uides ne nihil te hẽre qõ dicas? At q non ne turpe id tibi uidꝫtur ẽe/ac sufficiẽs argumẽtũ ad id qõ ipse dico? te hec nũq̄ꝫ curasse. Uerꝫ dic iã bone uir. Quis nã eos efficit bonos? Me Leges: So: At uero nõ istud iterrogo o uir optime/sed qs hõ: q ⁊ primũ id ipsũ norit/leges scilicet qbꝰ illi meliores fiant: Me: hi o Socrates iudices: So, Quid o melite ais isti ne iuuenes erudire possũt bonosqꝫ reddere? Me. et maxime qdẽ. So. Utrũ oẽs? An Alii qdẽ possũt/alii uero neq̄q̄ꝫ. Me. Oĩs. So. Bñ p Iunonẽ loqueris. ⁊ magnã eoꝝ q psint iuuenibꝰ copiã. Uerꝫ qd nã hi q audiũt? Faciũt ne ⁊ ipsi meliores an nõ? Me. Ipsi quoqꝫ. So. Quid uero senatores? Me. ⁊ senatores. So. Sꝫ eni o melite cauendũ est ne ɔcionatores forte adolescentes corrumpãt. An uero ⁊ hi oẽs similiter faciunt meliores? Me, hi quoqꝫ. So. Oẽs igitur ut uidetur atheniẽses honestos bonosqꝫ reddũt preter unũ me. ego. n. corrũpo solus. Ita ne ais? Me. Ita certe ⁊ qdẽ uehemẽter. So. Magna tu qdẽ me dãnas ĩfelicitate. pide mihi rñde. an ⁊ de eqs idez putes. Oĩs. s. hoĩes equos bonos efficere. unũ uero dũtaxat eos corrũpere. An oĩo ɔtra unũ esse uł certe p paucos eq̄tãdi pitos/reddere meliores equos: q̄ꝫ plurimos aũt ẽẽ q si inter equos uersentur/illiqꝫ utãtur deprauant. Nõ ne ita se res hẽt o melite ⁊ de ceteris oĩbꝰ aĩãtibꝰ? penitꝰ ita. siue tu ⁊ anytꝰ ñ ɔfiteamini siue ɔfiteamini ⁊ eiꝫ p magnã iuuẽes nacti ẽent felicitatẽ. si unꝰ dũtaxat eos possꝫ puertere: ceteri ũo ipis oẽs pdessẽt. Ceteꝝ o melite satis demõstras te nullã iuuentutis curã habuisse unq̄ꝫ/ac plane declaras incuriã tuã. teqꝫ nũq̄ꝫ meditatũ fuisse ea de qbꝰ me accusas. Preterea obsecro te p iouẽ o Melite rñde nobis utrũ melius uersari possimus inter bonos ciues an inter malos. Rñde amabo. Nihil. n. difficile te rogo nõne mali semp mali aliqd agũt his qbꝰ cũ uersantur? Boni aũt bonũ? Me pculdubio. So. est ne ullus q detrimẽtũ suscipe potiꝰ q̄ꝫ emolumentũ uelit ab his qbꝰ familiariter utitur? Rñde o bone uir. Lex. n. rñdere te iubet ẽ ne qsq̄ꝫ q dãnũ pati uelit? Me, nullus: So: Age ergo tu me huc ĩ iudiciũ uocas q̄i iuuentutis deprauatorẽ. an dicis me id uolẽtẽ facere uł nolentẽ? Me: Eqdẽ uolẽtẽ dico: Sõ Nũ qd tu o melite longe minor natu usq̄ꝫ adeo me grãdiori sapientior es ut plane cognoscas tu qdẽ malos ob ẽẽ familiaribꝰ/bonos uero prodesse? Ego ãt ĩ tãtã ĩsaniã plapsus sim ut neqꝫ id cognoscam: siquem ex familiaribus peiorem reddidero periclitaturum me nequid ab eo mali ppetiar atqꝫ hoc tantũ mihi ipsi malũ ut tu ais uolens inferam. Hec equidem tibi o meliti te non credo. Arbitror quoque neminez tibi aliũ concessurum: Sed aut non deprauo adolescentes/uel si deprauo inuitus facio. Qua propter tu in utroque mentitis. At si inuitus

corrumpo/non huc in iudicium in uoluntaria delicta lex trahi iubet: sed priuatim doceri atqꝫ castigari. Constat enim si didicero non amplius me id facturum/quod p ignorantiã faciebam. Tu aũt familiariter me emendare noluisti: sed in iudiciũ rapis. Quo eos trahi lex iubet qui pena indigent potius q̄ꝫ disciplina.

Iam uero ex his manifestuz est o uiri athenienses quod mõ dicebã nullã huic melito aut magnam aut paruam erudiende iuuentutis curam fuisse. Nunc age dic qua rõe me asseras o melite peruertere iuuentutez. An Uꝫ quẽadmodum in accusatione scripsisti: quia doceam non putare deos quos ciuitas putat sed alia q̄dam noua demonia, an non? In his docendis affirmas iuuenes me corrumpe: Me: omnino quidem ac uehemẽter hec assero: So: Per deos ipsos o melite de quibus nunc nobis est sermo aptius ⁊ mihi ⁊ his enarra. Nam ego qdẽ nondum plane intelligo utrũ dicas docere me Iuuenes ut putent aliquos quidem deos esse quod si ita est ego deos esse puto/neque omnino sum absque deo: neque in hoc iniuste ago: quamuis non eos quos habet ciuitas sed alios esse doceam utrum inquam hoc est ĩ quo me criminaris quod uidelicet deos alios ĩtroducã? An me ais oĩo negare deos rursusque ut negẽt alios quoque docere? Me: assero equidem te õnino negare deos: So: o admirabilis melite/cur nam ista dicis? Neque solem igitur neque lunam esse deos credo ut homines alii: Me: p Iouem ita o iudices. Nam solem quidez lapidem esse dicit: lunam uero terram. So: Anaxagoram tu quidem o amice melite accusandũ cẽses: Atque ita hos paruifacis/existimans eos litterarum ignaros esse/q̄i nesciãt libros anaxagore claçomenii eiusmõi opinionibus ẽe plenos ⁊ locus ẽ gymnasticꝰ Iuuenes ais hec a me discere? que liceret interdũ etiam si multa sit unius dragme pretio emere ex orchestra socratẽqꝫ deridere si sua ẽe figeret/presertiꝫ cũ tã absurda sint: Sꝫ per deum o melite pu tas ne reuera nullũ me deũ existimare? Me: nullũ per iouẽ: So: Incredibile ẽ o: melite qõ dicis ⁊ qõ ut mihi uidetur ẽt tibi ipsi. Mihi. n. o uiri athenienses nimis contumeliosus ac petulans iste uir ipsamqꝫ accusationem ɔtumelia quadã ⁊ petulãtia ⁊ iuuenili temeritate pculdubio ɔscripsisse. uidetur. n. ceu enigma quoddã ɔpõere tẽtãs an socrates sapiẽs deprehẽdat ipsũ q̄i ludẽtẽ sibiqꝫ ipsi ɔtraria pponẽtẽ/uł socrates una cũ auditoribus ipsis decipiatur. Hic nãqꝫ repugnare sibimet ĩ ipsis accusationis uerbis mihi uir ceu si dixerit. Cõtra leges agit socrates deos nõ putãs: Sed deos putans: Queqdẽ iocãtis nuge ẽẽ uiñr. Aiaduertite/o/uiri quo pacto melitus mihi uidetur hec dicere. Tu uero rñde nobis o melite Sꝫ uos qõ ab initio oraui ne grauiter feratis si pro more meo uerba facio, est ne quisq̄ꝫ/o/melite q hũa qõ ẽẽ putet hoĩes uero nequaq̄ꝫ? Rñdeat mihi o uiri. Neqꝫ mo ĩ his mõ ĩ illis pturbet: est ne aliqs qui equos nõ putet ẽẽ/sꝫ equestria, uel tibicines qdem nõ esse/sꝫ tibicinũ officia. Non ẽ qsq̄ꝫ o uiroꝝ optime. Ego n. p te ⁊ tibi ⁊ his aliis respondeo/siqdẽ ipse nõ uis respondere. Sꝫ ad hoc saltẽ qõ magis ad rẽ ptinet responde. An est qsq̄ꝫ q demonia qdez opa opinetur esse demones aut minime? Me, Nullus. So. q̄ꝫ tarde ⁊ uix respondisti ab his coactus? Nõ ne igitur demonia opa ɔfiteris me ⁊ putare ⁊ docere siue noua siue antiq̄ sint? oĩo, n. ut tu ɔfiteris demonia ego assero Atqꝫ hec qdẽ in respõsione uicissim accusatiõi rescripta iurabo. Qõ si demonia puto/necessariũ est oĩo putare me demones quoqꝫ esse an non ita se res habet? Ita certe. Pono. n. te confitentem quãdoqdem respondere non uis. Demones autem non ne aut deos arbitramur esse/aut deorum filios? Fateris ne hoc/an negas? Me, Prorsus: So: Nõne si demones ẽẽ arbitror ut ipse ɔcedis/demonesqꝫ dii qdã sũt id euenit? qõ mõ dicebã enigma pponere te ⁊ q̄i nugari dicẽdo me deos nõ existimãtẽ/deos tñ rursus existimare q̄ñqdẽ demones ẽẽ duco. Rursus si demones deoꝝ filii sint spurii uidelꝫ qdã aut ex nymphis aut ex aliis qbusdã/ut fertur qs nã hoĩuz filios qdẽ deoꝝ ẽẽ putꝫ/dõs uero neget? Periñ, n. id absurdũ foret/ac si qs equoꝝ qdẽ filios uel asinoꝝ mulos ẽẽ putet equos aũt ⁊ asinos ẽẽ nõ putꝫ. Sed/o/melite uideris pculdubio accusatõez istã iccirco ita

posuisse uel ut ingenii nostri periculū faceres uel quia iquo reuera me criminareris nibil ba beres. Tu uero qua nam ratione persuaderes alicui uel minimū quidē mentis babenti non esse eiusdem uiri demonia simul ⁊ diuina puta re ac rursus eiusdem neqꝫ demones neqꝫ deos neqꝫ beroes: Nulla certe ratione fieri posse aliter ostendi potest. Ceterum o uiri atbeniē ses, quod quidem ego non deliquerim quem admodū melit⁹ accusat baud magna mibi pur gatione opus esse uir, sed ea que dicta sūt suf ficere iudico: Quod autem ab initio dixi ma liuolentiam plurimam esse cōtra me apud plu rimos concitatam. Id profecto uerissimuꝫ ē ⁊ boc me perimet siquidem perimar: non meli tus: neqꝫ anytus: sed multoꝝ calumnia ⁊ in uidia. Que quidem alios quoqꝫ multos uiros bonos peremit bactenus: ⁊ ut arbittor pimet Nibil enim graue uel mirum si i me obesse nō desinat. Forsitam uero ita me quispiaꝫ iterro gabit: Nō ne te pudet o Socrates: taleqddā exercere: ex quo continuo in periculum ueni as moriendi? Equidem buic obiectioni iustaꝫ banc responsionem dabo. Haud recte o uir loqueris: si putas magnā aut uite aut mortis babendam esse rationē, bomini cuiūs uel par ua quedam utilitas sit, bac non illud potius dumtaxat considerandum quotiens aliquid a git, utꝝ iusta agat, an iniusta, Aue boni uiri opera siue mala. Alioquin ex bac ratione tu a spernendi fuissent semidei omnes quotcūqꝫ apud Troiam occubuerunt, ⁊ alii ⁊ in primis ipse thetidis filius: qui usqꝫ adeo mortis con tēpsit periculum, ne turpem subiret infamiā ut cum sibi dea mater properanti ad bectoreꝫ occidenduꝫ predixisset bis ferme, ut arbitror uerbis o fili si pro uindicta patrocli amici tui ab bectore iterfecti bectorē iterfeceris ipē p bis iqt enim subito post bectorem infelix tibi sors imminet: Cum inquā ab ea bec accepisse t usqꝫ adeo discrimen mortemque contempsit. ut multo magis timuerit turpem uitam amico rum in ulctis iniuriis qꝫ mortem: statique responderit mori se malle pro iusta amici uin dicta qꝫ moras trabentem apud naues ridi culum cōtēptumque uiuere: bunc ergo peri culi mortisque curam babuisse, quis non dixe rit? Et profecto ita se res babet, o uiri atbe nienses: Quo quisque in loco uel se ipsum cō stituit arbitratus id optimum esse ul a superi ore iubetur consistere, in eo ut mibi uidetur permanere oportet piculūq subire neque mor tem neque aliud quicquam magis qꝫ turpi tudinem formidantem. equidem o uiri atbeni enses grauiter aberrarem si cum illis paruer i prefectis, quos ipsi mibi preposuistis ⁊ in poti dea, ⁊ in amphipoli ⁊ in delio. Tunc eni ubi illi me consistere iusserunt, ibi constiti ut qi quam alter mortisque discrimē subiui, ubi de us me posuit permanereque uoluit ut opinat⁹ sum atque existimaui uidelicet pbilosopbātē me uiuere: ac me ipsum aliosque scrutari ibi ob mortis alterinsue rei metum ordinem dese rerem. Pergraue inquam id esset delictum ⁊ tunc reuera me iuste quis iiudicium traberet, quasi deos non putantem, uidelicet oraculo non parentem. atque mortem timentem: pu tantemque me sapientem esse cum sapiens mi nime sim. Nam mortem timere o uiri nibil ē aliud qꝫ sapientem uideri eum qui non sit sapiens Quippe cum id sit scire uideri que ne sciat. Nemo enim scit utrum mors summum bonorum omniū contingat bomini metuunt autem perinde ac si eam scirent maximum ee se malorum. Cui uero dubiū esse debet, Qui bec ipsa inscitia sit maxime uituperanda, per quam aliquis se putat scire que nescit, Ego au tem. o uiri in boc forsan a multis bominibus differo: Ac siqua in re sapientiorē me aliquo esse dicerem in bac utique dicerem: quod cū baud sufficienter que sunt apud inferos nori, similiter me non nosse cognosco. Iniurias au tem inferre, superiorique nō obbedire ul deo uel bomini, malum turpe que esse scio. Hec i gitur que nescio utrum bona sint, nunquā ma gis timebo atque fugiam qꝫ illa, que mala esse cognosco. Quamobrē si me nunc absol uatis non credentes anyto qui dixit aut me in iudicium ab initio uocandum non esse, aut uocatum necessario esse dannandum, Nam si

a uobis absoluerer, fore ut filii uestri socratis secuti uestigia oēs omnino corrumperētur: si inquam ad bec uos ita dicatis o socrates any to non credimus, teqꝫ sententiis nostris absol uimus, bac tamen conditione, ut nunquā post bac in bac inquisitione pbilosopbiaqꝫ uerseris ac si id facere si igitur ut dicebam bis conditio nibus dimittere me uelitis, respondebo utiqꝫ uobis, o uiri atbenienses diligo uos equidem atqꝫ amo: deo tamē parere malo qꝫ uobis, Et qꝫ diu spirabo, uiresqꝫ suppetent, pbilosopba ri non desinam: exbortans ⁊ docens quemcū qꝫ nactus fuero sicut soleo bunc i modū. Quid tu o uir optime. Cum ciuis sis atbeniēsis ciui tatis amplissime ac sapientia ⁊ potentia prestā tissime, non erubescis? In eo omnem operam ponere: quo tibi pecuniarū ⁊ glorie ⁊ bonoris qꝫ plurimum sit: ut autem prudentia ⁊ ueritas ⁊ optimus animi babitus in te sit neqꝫ cogitas neqꝫ curas. Ac siquis uestrum mecum conten derit id se curare asseuerans, baud statim dimi ctam illum neque recedam sed sciscitabor: exa minabo: redarguam: Quod si mibi non uidea tur possidere uirtutem: attamen profiteri ob iurgabo quod ea que plurimi pretii sunt nibil pendat. Uilissima uero plurimi faciat: Hoc e quidem officium prestabo iuniori ⁊ seniori quē cunque nactus fuero, rursusque peregrino ⁊ ci ui: magis aūt ciuib⁹: quanto mibi genere pro pinquiores estis. Hoc enim deus ipse iubet. Reor autem quod ⁊ uos latere non debet, nul lum adbuc bonum uobis in bac urbe maius con tigisse qꝫ boc meum ministerium quod deo pa rens exbibeo. Nibil enim aliud agens circum eo. qꝫ suadens iunioribus, senioribusqꝫ uestꝝ neque corporum neque pecuniarum neque ali arum omnino rerum curam prius uebementi⁹ que qꝫ animi babendam esse, ut qꝫ optimus sit docens non ex pecuniis uirtutem sed ex uirtu te pecunias aliaqꝫ bona omnia ⁊ priuatiꝫ ⁊ pu blice bominibus prouenire: Si igitur bec do cens peruerto iuuenes, essēt certe pernitiosa At siquis dicat me alia qꝫ bec docere nibil dicit. Hoꝝ gratia o uiri atbenienses profite or equidem siue credatis anyto siue non creda tis, siue dimiseritis me, siue non dimiseritis profiteor me nibil aliud esse facturum, nec si mibi sit pluries moriendum. Ne conturbemi ni o uiri atbenienses: Sed quemadmodum ab initio rogaui me equo animo audiatis: erit e nim uobis ut arbitror utile sique nūc dicturus sum audietis, equidem uobis non nulla dictu rus sum, que audientes forsitan ad clamorem in presentia puocemini. ego uero silentium a uobis exposco. Scitote si me occideritis talē qualem uobis modo dicebam, non me lesuros esse uos magis, qꝫ uos ipsos. Me quidem neqꝫ melytus neque anytus ūquam ledet. Neque e nim posset. Siquidem nepbas est ut arbitror: meliorem uirum a deteriore ledi Interficere tamen potest uel pellere uel contumelia quadā afficere. Atque bec iste quidem ⁊ alius aliquis ingentia putet esse mala, ego uero nō puto: sed multo peius esse illa facere que nūc iste facit aggrediens iniuste uirum occidere. Quamobreꝫ o uiri atbenienses non tam mibi nunc opus est defensionem pro me ipso medita ri. ut aliquis existimaret qꝫ uobis nequid me ꝯ demnantes contra id munus quod deus uobis tribuit delinquatis. Si eniꝫ me interfeceritis baud facile alium talem reperietis, uere quidē ⁊ si forte id dictuꝫ ridiculum ē ciuitati uestre adeo adbibitum uelud equo cuidam magno ⁊ generoso, seu ipsa mole pigriori atque a taba no aliquo excitari indigenti: qualem uidetur me deus ciuitati addidisse: Qui singulos exsu scitās ⁊ monens ⁊ obiurgans non cesso dieꝫ to tam ubique uobis assistere. Talem uero alteꝝ non facile nanciscemini o uiri atbeniēses, Er go si mibi credideritis, me uestris sententiis absoluetis. At uero si forte dormitantiū mo re grauiter ferētes uos exsuscitari, me ut uult anytus temere occideritis reliquū omne tem pus dormietis: nisi forsan deus uobis prospici ens alium quendam miserit. Me uero esse ta lem ut adeo ciuitati tributus fuisse uidear bic potestis animaduertere. Non bumanuꝫ certe id esse uidetur: quod ego mea quidem omnia ō nino neglexeriꝫ. Atqꝫ in bac rei familiaris ne gligentia tot annos iam perseuerem: Uestro semper intentus bono, dum singulos adeo tā quā pater, aut frater natu maior suadens curā

uirtutis habere. Quod siquam pro officio meo
mercedem reciperem humanam quandam id ra
tionem haberet. Nunc uero quod & uos plane
uidetis accusatores isti mei quamquam impudē
tissime alia cōtra me omnia coaceruarūt / hoc
unum tamen solita illa impudentia nequaquā
ausi sūt pertemptare / testesq; adhibere qui p
bent me unquam pro his mercedem ullam exe
gisse aut petisse. Huius autem rei sufficientem
uobis ut arbitror testem affero / paupertatem
meam. Sed forsan absurdum alicui
uideri potest: me priuatim hec consulere sigu
lis anxie nimis circumeuntem: publice uero i
concionibus ausum non fuisse hoc idem ciuita
ti consulere. Huius autem causa est de qua se
pe me passim dicentem audiuistis. Diuinum ui
delicet quiddam atque demonicum in uoce qua
dam mihi adesse. Quod quidem melytus in ac
cusatione derisit: sed mihi quidem ab ipsa pu
eritia hoc adest / uox. s. quedam que quotiens
fit / me prohibet agere quod acturus eram: p
uocat uero nunquam: hoc inquam est quod mi
hi repugnet quo minus me ad publica conferam
& recte admodum mihi aduersari uidetur. Cō
stat enim o uiri athenienses si quondā negocia
publica aggressus fuissem / iamdiu mihi fuisse p
eundum: itaq; nullam uel uobis uel mihi attu
lissem utilitatem. ne mihi succenseatis / oro ue
ra dicenti. Nemo enim diu saluus esse potest
si haud uestro haud alteri cuiquā populo legi
time aduersetur quo multa iniusta atq; iniqua
que fieri solent in ciuitate prohibeat. Sed ne
cesse est eum qui reuera pro iustitia pugnat / si
modo breui saluus futurus sit priuatum dege
re / neque rem publicam attingere. horum eq
dē magna uobis afferā argumēta. Nō uerba qdē:
Sed quod uos multifacitis facta. Audite iam
que mihi contigerit: ut planius perspiciatis /
nulli me quicquam contra iustitiam ob mortis
metum concessurum fuisse atq; non concedē
tem / simul fuisse periturum. / Referam uobis eq
dem molesta quedam atque iudicialia: uera ta
men. Ego enim o uiri athenienses nullo adhuc
publico functus sum munere / nisi q ad cōsiliū
sum electus. Contigit autem tribum meā anti
ocheam eo tēpe presidere quo uos decē illos

exercitus duces qui nauali pugna interēptos nō
susceperint damnare simul omnes properatis
iniuste quidē: ut cūctis postea uobis notū fuit
Tūc ego solus ex omnibus prefectis me uobis
opposui: nequid ageretis preter leges meisq;
suffragiis restiti. Quo in tempore cum orato
res multi parati essent deferre meum nomen
atq; in iudicium trahere uosq; ipsi ingenti idē
clamore iuberetis / existimaui oportere me ma
gis pro lege atque iustitia subire periculum q
uobiscum sentire non sētientibus iusta obme
tum carceris aut mortis. Et hec quidem facta
sunt ciuitate adhuc sub libertate populi consti
tuta: Postquam uero ad paucorum potentiam
deuentum est / rursus triginta illi qui rem pu
blicam occuparunt uocantes me una cum aliis
quatuor in tholum iusserunt Leontem Salami
num ex salamine adducere quo ille necaretur.
Qualia uidelicet multa illi & aliis multis eo tē
pore mandabant: ut complures criminibus suis
inuoluerent. Tunc ego non uerbis quidem / sed
re ipsa rursus ostendi / nihil omnino quamuis
dictu rusticius uideatur curare mortem: illo
uero omnino curare nequid iniustum neue impi
um facerē. Me uero potestas illa terribilis ne
quaquam ita conterruit ut iniuste aliquid face
rem: Sed ubi tholo egressi fuimus reliqui qua
tuor in Salaminam aduentantes captum Leō
tem duxerunt. Ego uero domū abiui. Ac for
san propterea me illi interfecissent nisi breui
eorum potestas dissoluta fuisset. Atq; horum te
stes uobis erūt permulti. An ergo putatis tot
annos me uicturum fuisse / si publica tractauissem
boniq; uiri officio fungens iustitie suffragatus
essem? atq; ut oportet unū id officium omnibus
pretulissem. Permultum abest o uiri atheniē
ses. Neq; enim alius quisq; hōinū ita se gerēs
diu saluus esse potuisset. At ego per omnem ui
tam sicubi publica tractaui negocia talem me
prestiti / & priuatim idem ipse nemini unquam
preter id quod iustum est concedens uel aliis uel
horum alicui quos hii q me criminātur / meos af
firmāt ēe discipulos. Ego aūt nullius ūq; pre
ceptor fui. Sz siquis dicentem me ac mea trac
tantem audire desiderauit / siue iunior / siue se
nior / nulli ūq; id negaui. Neq; uero is ego sū

qui pecuniis acceptis disputē: nō acceptis sso
taceam. Sed pariter diuiti atque pauperi iter
rogandum me prebeo / ac etiam siquis respō
dendo audire uelit que dico. Et siquis horum
probus fiat uel non / haud iuste crimen subirem
quippe cum nulli unquam doctrinam uel tradi
derim ullam uel promiserim. Quod siquis di
xerit priuatim a me quicquam uel didicisse uel
audisse quod nec aliis omnibus cōmune feceri
non uerum dicit. Sed quam ob causam quidam
mea consuetudine oblectentur o uiri atheniē
ses audite. Omnino uerum est quod uobis su
pra dicebam delectari homines cum redargu
tioni eorum adsunt / qui se cū nō sint existimāt
sapientes. Est enim res non iniocunda. Mihi
uero / ut dixi / adeo iniuncta & per uaticinia &
per somnia & per omnem modum / p quē aliqua
alia sors diuina homini quicquam mandarit a
gendum. Hec o uiri athenienses & uera sunt /
& facile arguēda. Enim uero si ego iuuenū ali
os quidem nunc corrumpo alios uero iamdiu
corrupi / consentaneum esset ut nunc illorum
aliqui seniores facti / quoniam intelligerēt me
sibi adolescentibus male cōsuluisse / cōtra me
insurgerent: ac penas deposcerent. At si ipsi
nollent / saltē necessarios illorum aliquos / pa
tres & fratres & alios cognatos / siqd mali a me
eorum necessarii passi fuissent commemorare nūc
& penas exigere. Sed adsunt hic quos cerno ill
orum permulti. Primum quidem crito iste e
qualis meus atque contribulis / critobuli hu
ius pater. Deinde Lysanias Sphettius eschi
ni huius pater. Preterea Antipho Cephisieus
pater epigenis. Adsunt & alii / quorum fratres fa
miliariter me usi sunt Nichostratus ꝯtidi fi
lius theodoti frater. Et theodotus quidē de
functus est ut fratrem precari non possit. Et pa
ralus hic filius demodoci. Cuius theages fra
ter erat. Adimantus quoque filius Aristonis
cuius frater est iste Plato. Deniq; cantodoro
cuius apollodorus hic est frater: Alios permul
tos referre possum. Quorum unum aliquē pre
sertim in eius oratiōe oportuit a melito testē
produci. At uero si tunc oblitus est. nūc saltē
producat / ego permictam. Afferat inquam si
quid tale habet in medium: Sed contra omni

no se res habet o uiri athenienses. Omnes enī
ut uidetis conuenerunt libenter ad opem mihi
ferendam qui corrupisse eorum necessarios detri
mentumq; attulisse. a melito anytoq; accu
sor. quod si ipsi qui deprauati sunt mihi opitu
larentur nihil mirum esset. At propinqui eorū
seniores a me nunquam deprauati qua tandem
ratione mihi suffragātur? Nisi recta quadam &
iusta. Quippe cum & melitum mentiri & me ue
ra loqui cognoscant. Que igitur pro defensi
one mea o uiri athenienses habeo / ferme hec sūt
& alia forte similia. Sed forsam uestrum ali
quis ad se moresq; solitos se recipiens graui
ter ferat. Quod cum leuioribus etiam in cau
sis reus multis cum lachrimis soleat deprecari
atque supplicare: ac filios in iudicium produ
cere / ut conmiserationem conmoueant & alios
domesticorum amicorumq; permultos. Ego
nihil horum faciam / quamuis in extremo ut ui
detur discrimine constitutus his ergo offensus
aliquis contra me pertinacius irritetur: atq;
ipsa in ira sententiam contra me ferat. Siqs
ergo inter uos eius mentis est / ego tamen non
censeo obsecrandum: sed hac ratione potius
eque me hunc allocuturum. Sunt & mihi o uir
optime cognati quidam. Neque enim ut inqt
homerus ex quercu uel petra / sz ex hominibus
natus sum. Itaque & cognatos habeo o uiri a
thenienses & filios tres. Quorum unus iā ado
lescit. Duo autem sunt paruuli. Nullum tamē
eorum huc adducam supplicaturus eo pacto a
uobis absolui. Cur nam igitur nihil horum faci
am? Non pertinacia ulla neque contemptu
uiri athenienses utrum uero audacter me habe
am erga mortem an nō / alia ratio est. Ad exi
stimationem tamen & mei & uestri & ciuitatis to
tius nō arbitror pertinere / ut ista faciā in hac
etate & hoc nomine quod nactus sū siue id uerum
sit siue falsum. Attamen iā opinione hominū
preoccupatum est / socratem īter multos pre
cipuo quodā excellere. Si ergo hi qui īter uos
sapia uel fortitudine uel quauis alia uirtute pre
stare existimātur / tales erūt quales sepe quos
dam cū de illis iudicaretur uidi / turpe nimium
erit. Qui cū esse alicuius pretii existimarētur
attamē i iudicio mirum i modū cōmiserationi stud

bāt: quasi graue aliquid passuri / si ex hac uita
decesserint: piñ ac imortales essent futuri / si
uos illos non occidatis. Atqui hi mihi uiden
tur ciuitati dedecus afferre: ppterea qd exi
stimare peregrinorum aliquis potest eos q iter
athenienses uirtute prestant i magistratibusq;
ceterisq; honoribus superiores habētur nihil
a mulieribus differre. Hec autem o uiri athe
nienses nec uos q alicuius auctoritatis esse ui
demini facere decet / neq; etiam si nos facere
uelimus / pmictere. Sed hoc ipsum ostendere
uos eum multo magis dānaturos esse / q cōmise
rationes eiusmōi introducens ridiculā reddi
derit ciuitatem / q̄ [illegible] q quietus iudicium
expectauerit. Proiñ o uiri athenienses acce
dit ad ea que de ciuitatis existimatione dicta
sunt / quod nec iustū mihi uidetur ēē iudicem
precari / neq; precādo absolui: sz docere atq;
suadere. Nō. n. ad hoc sedet iudex / ut p
gratiam concedat / sz ut iudicet secundū leges
Atque id iure iurādo promisit non per gratiā
cuicunque libuerit condonare / sed iudicare se
cundum leges. Non igitur licet uel nobis assu
efacere nos deierare uel uobis assuefieri. Neu
tri. n. nostrū religionē seruarent. Nolite er
go o uiri athenienses exigere talia me apd uos
agere / que neque honesta neque iusta neq; sctā
esse puto: et id quidē oio / presertim uero per io
uē / cū impietatis erga deū a melyto hoc accu
ser. Profecto si pergerē psuadere uobis / pre
candoq; flectere cū iuraueritis / docerē utiq;
uos nō putare deos esse. Ac reuera dum p me
defensionem paro / me ipsum interim accusarē
quasi deos nequaq; existimātem. Sz multum
abest ut ita se res habeat. existimo namq; esse
deos o uiri athenienses / magis q̄ quisquam
meorum acusatorum ac uobis doq; pmicto de me
iudicare ut et mihi et uobis sit conducturum. quod
uero non grauiter ferā o uiri athenienses me a
uobis esse dānatū / et alia multa faciunt et illd
in primis qd nō preter spē id accidit. Uerum
multo magis admiror utrorumq; numerum calcu
lorum. Siquidē non putabā tā pauco calculorum
numero ab absolutiōe abesse. Nūc aūt ut uidtur
si tres solū calculi aliter cecidissent euadebam
Melitū certe nūc euasisse uideor neq; euasisse
solum sed unicuiq; cōstat nisi surrexisset anyt9
et lycon me accusātes / mille drachmas illū fuis
se pensurū: quoniā partē quintā calculorum non
accepisset. licetur ergo iudiciū morte uir iste
esto. sed ego o uiri athenienses quonā me licea
mini postulabo. An nō uidelicet eo quo dign9
sū. Quid ergo? Quid nā dignū ē pati me aut
pendere / ob id quod q didici / non siluerim. Sz
neglexeri quecūq; multi facit uulgus / questū /
rē familiarem / prefecturas / contiones / cete
rosq; magistratus / preterea aufugerim coniu
rationes atque seditiones / que in re publica con
tigerunt: arbitratus me ipsum reuera ad equi
ora officia esse natum / q̄ ut ab his salutē meā
pendere existimarem. Ad hec inquā me non con
tuli / quibus occupatus neque uobis neque mihi
ipsi fuerā profuturus. Sed uni huic officio dū
taxat incubui. ut priuatim unū quēque urūm
salutans / maximā ut equidē existimo afferrem
utilitatem: suadēs uidelicet unicuique: nihil
ex rebus suis prius q̄ se ipsum esse curandum /
ut q̄ optimus prudētissimusq; euadat: nec
res ciuitatis curandas esse prius q̄ ciuita
tem ipsā. Et aliarum itē rerum curā eadē rōe
esse habendam Quid igitur cū sim talis a uobis
reportare dignus sum? Bonū certe o uiri athe
nienses / si modo p dignitate reuera existimetis
Ac tale quidem bonum quale mihi cōueniat.
Quid igitur conuenit uiro egeno beneficoq;
cui uacare aceteris occupationibus expediat /
quo uos ad uirtutem cohortari queat. Nullū
certe est aliud premium o uiri athenienses qd
magis uirum talem deceat q̄ i prytaneo pu
blico sumptu nutriri / et multo quidē magis q̄
siqs uestrū equo aut bigis aut quadrigis olym
pia uicerit. Nā ille quidem facit ut felices ui
deamini. Ego uero ut sitis. Preterea ille nu
tritione non indiget. Ego indigeo. Itaq; si
p dignitate ac iustitia extimari oportet / ego
me hoc dignum existimo / alimonia. s. publice i
prytaneo mihi exhibenda. Forte uero hec uo
bis dicens ita protertius uideoru t in superio
ribus uisus sum / ubi conmiserationes / supplica
tionesq; detestabar. Id autem haud tale est /
sed eiusmodi potius o uiri athenienses. Persu
asū est. n. mihi ut nemini sponte iniuriā faciā

am. quod quidē iccirco uobis non persuadeo /
quia breue tēpus habuimus colloquendi. Uerū
si lex talis apud uos esset qualis apud ceteros /
ut ubi mors pena sit / in eo iudicio non diē unā
sz plures disceptetur / uobis / ut arbitror / psua
sissem. Nunc uero haud facile fuit in tā breui
tempore calūnias magnas diluere. Cū igitur
mihi persuasū sit / nemini faciendā esse iniuriā
p multū abest ut mihi ipsi sim facturus. Quid
ergo? nunqd ueritus ne id subeā quo melitus
me dignum censet / qd equidem aio nescire
me utrum bonū sit / an malū / ut hoc deuitē eli
gā eorum aliqd / q̄ plane mala esse scio: atq; hec
me dignu messe censebo. Utrum ergo uincula?
Et quid oportet me in carcere uitam agere /
semper undecimuiris seruiēntem: Utrum pecu
nias soluere? Atq; donec solute sint: in uincu
lis permanere. At uero id tantundē est atq;
quod supra dicebam: cū mihi desit uñ pecunias
psoluā. An forte exiliū? Forte. n. hoc dign9
esse censebor. nimia tamen o uiri athenienses
me cupiditas uite teneret: si adeo inprudens
essem / ut non possem animaduertere / si uos ci
ues mei consuetudinem meā sermonesq; pfer
re non potuistis / sed usq; adeo graui inuidio
saq; uobis fuit mea consuetudo atq; oratio ut
mox liberare uos ab illa iam decreueritis / ali
os tamen facile me putem toleraturos. Per
multum abest o uiri athenienses. Preclara. s.
mihi uita foret in hac etate exulanti et aliam ex
alia ciuitatem permutanti / et in cōtinua repul
sa uiuenti. Equidem ut plane intelligo quocū
q; proficiscar audituri me sicut et hic sequētur
adolescentes. Ac si eos repellam / ipsi uicissim
senioribus id persuadentes me repellent. Si
non repellam / eorum patres et cognati ob hos ip
sos me expellent. Forsitan uero dicet aliquis
non ne potes o socrates in exilio silentium et
quietem agere? At hoc omnium est difficillimū
aliquibus uestrum psuadere. Siue enim respō
dero / id esse non parere deo: proptereaq; me
non posse quiescere: non credetis mihi quasi p
ironiā loquenti: siue dixero me ab hoc officio
nolle uacare / quia id homini maximū cōtingit
bonū diebus uidelicet singulis de uirtute uer
ba facere atq; de aliis / de quibus me quotidie
loquentem uos auditis: Atq; ita me ipsum ali
osq; scrutari: uitāq; inconsideratā respuendā
esse censere / hec etiā multo minus mihi crede
tis. Hec uero o uiri athenienses ita ut dico se
habent: Sed haud facile persuaderi possunt.
Et simul nūq; malo dignari me cōsueui. Quod
si mihi forent pecunie / iudiciū pecuniis licerer
quot pensurus forem. Neq; obesset mihi illas
amictere. Nūc uero non adsūt / nisi forte quā
tū ualeo soluere / tanti estimare uelitis. Possū
uero ferme argenti minā. Tāti ergo iudiciū
liceor. Plato aūt hic o uiri athenienses et cri
to et critobulus ? apollodorus iubent me trigin
ta minis liceri Ipsi uero tātū uobis pmictere
parati sunt. Liceor ergo tanti. Promissores
uero argenti huius hi uobis erunt sufficientes
Non mihi temporis grā o uiri athenienses cri
minandi materiā prebuistis / uolentibus ciuita
tē uituparare. Quia. s. Socratem occideritis
uirū sapientem. Dicent. n. illi licet non sim
me sapientem / q uos uituparare uolent. Si ergo
breue tempus expectauissetis / absq; uestra opa
me cōtingebat mori. Uidete etatem meā q̄ p
cul iā sit a uita / morti uero ppinqua. Neq; ue
ro hec aduersus uos oēs dico: Sz aduersus e
os tm q me morte dānarūt. Dico ēt hec ad hos
ipsos. Forsā putatis me uiri athenienses i iudi
cio cōcidisse taliū uerborum inopia qb9 utiq; per
suasissem uobis / si oia facienda dicendaq; puta
uissem / qbus a uobis absoluerer. Lōge uero se
res aliter habet. Certe ob paupertatem dāna
tus sū / non uerborum quidem: sed audacie atq; i
pudentie Et quia talia apud uos dicere noui
qualia uobis auditu gratissima cōtigissent au
dientibus uidelicet me deflentem atq; lamtā
tem. Et alia facientem multa atq; dicentem /
ut dixi me idigna: qualia frequēter ab aliis au
dire cōsueuistis: Sed neq; ab initio censui dece
re ob periculū deuitādū iliberale aliqd facere /
neq; nūc me penitet hac defēsionis ratione u
sū fuisse. Malo eqdē tali quadā defēsione fret9
mortem obire / q̄ cōtraria supuiuere. Neq;. n.
in iudicio neq; i bello uel mihi uel alteri / oia q
bus uitemus mortē sūt facienda. Nā in preliis
sepe constat iteritū uitari siqs abiectis armis
supplex ad isequentes se cōuertat. Alia quoq;

in singulis piculis machinam̃ta sunt/quibus in
teritū quis effugiat/siquẽ non pudeat facere
q̃libet atqꝫ dicere. Sed ꝯsiderate o uiri athe
nienses haud id quidem difficile esse mortem
effugere: sed multo difficilius prauitatem.
Uelocius. n. illa currit q̃ꝫ mors. At qui ego
nunc utpote ob senectutem tardior a tardiori
captus sũ/accusatores aũt mei utpote uehem̃
tes atqꝫ ueloces ab ea q̃ uelocior est prauitate
Et nunc quidem ego ab eo dãnatus a uobis mor
tem subiturus. Isti uero a ueritate ipsa dãna
ti prauitati iniustitieqꝫ obnoxii. Atqꝫ ego qui
dem pene acquiesco/ꝛ isti. Hec igitur forte sic
oportebat se habere: arbitrorqꝫ ea habere se
mediocriter. Posthec aũt uobis q me ꝯdemna
stis/cupio diuinare. Nã illuc mihi iã puentum
est/ubi solent homines diuinare: qñ uidelicet
sunt prope mortem. Predico equidem uobis o/
uiri athenienses/si me interfeceritis suppliciũ
uobis statim post mortē meã uobis esse uentu
ꝝ: ac per iouem multo durius eo/quo me affice
ritis. Nunc. n. id egistis/putantes liberare
uos/quo minus rationem uite uestre redargu
enti cuiqꝫ reddere compellamini. Id uero cõ
tra omnino uobis accidet. Nã plures futuros
arbitror q uos redarguant/quos ego ꝯpescebã
ꝛ si uos id non sentiebatis. Tantoqꝫ illi infe
stiores erunt/quãto ꝛ iuniores. Ideoqꝫ uos
grauius id feretis. Profecto si putatis per in
terfectionem hominũ a uituperatione uos absol
uere/nimiũ aberratis. Non eni est hec libera
tio uel ualida satis uel honesta. Sed illa tã fa
cillima q̃ꝫ optima est/non disturbare quidem a
lios/sed seipsum comparare ut q̃ꝫ optimus euа
dat. Hec ergo uobis qui me cõdemnastis uati
cinatus finem facio. Uobis autem q me absol
uistis libenter de huiusmodi re que ꝯtigit uer
ba facerem. Quãdiu magistratus negocio de
stinantur. nec dum eo uado ubi me oportet mo
ri. Sed o uiri assistite mihi id tempus. Nihil
enim prohibet inuicem dũ licet confabulari.
Nempe uobis tanq̃ꝫ amicis demonstrare uolo
quod mihi modo accidit quid nã m̃ti significet
Mihi qui ꝺ̃m o iudices/uos enim iudices recte
apellare possum/mirabile quiddã ꝯtigit. Uox
enim illa demonis uaticinatrix/mihi semp in

superiori tempore frequenter ocio offerre se ꝯ
sueuit: ꝛ in rebus quidē leuissimis se opponens
siquid minus recte facturus fuissem. Nunc au
tem ea mihi que uidetis acciderunt/que profe
cto putaret aliqs atqꝫ existimaret extrema es
se malorũ. Sꝫ mihi neqꝫ domo exeunti ma
ne dei signum aduersatũ est: neqꝫ dũ in iudici
ũ ueniebã: neqꝫ in aliqua sermonis parte dum
uerba faciebã: quãuis alios frequenter dũ loq̃
rer in medio sermonis cursu consueuerit cohi
bere. Nunc aũt in hac re nusq̃ꝫ uel agenti uel
loquenti est aduersatum. Quã uero huius rei
causã esse putem/uobis aperiam. Apparet eni
mihi qđ ꝯtigit bonũ esse Nec recte ullo modo
indicatur a nobis/quicunqꝫ mortē opinamur
esse malã. Cuiusquidem rei magna apõ me hec
est coniectura/quod signũm mihi ut con
sueuit repugnauisset/nisi bonũ quid acturus fu
issem. Cogitare aũt hoc pacto possumus/spē
multam esse id esse bonum. Duoꝝ. n: alterum
mors est. Nã aut tanq̃ꝫ nihil ocio sit sensũ nul
lũ ullius rei retinet is q ꝺ̃cessit e uita/aut quã
admodũ dicitur/permutatio q̃dã et/trãsmi
gratio anime ab hoc in alium locum. Siue er
go nullus remanet sensus/sed tanq̃ꝫ somnus q̃
dam est in quo,quis somniũ cernit nullũm/ad
mirabile lucrum erit in morte. Reor equidē
siquem oporteat ad eam noctem quã tanta trã
segit quiete/ut ne in somniũ quidē ullũ uideret
alias noctes diesqꝫ uite totius/ꝯferre atqꝫ di
cere quot ipse noctes atqꝫ dies in uita melius
dulciusqꝫ peregerit/reor inq̃ꝫ ne dũ priuatum
aliquem/sed nec magnũ quidem regem/aliquas
numerrare posse. Si ergo tale q̃dã est mors/
lucrū esse equidē dico. Et enĩ nihil plus hoc
pacto totũ tẽpus q̃ꝫ nox una esse uiꝺ̃tur. Sin
aũt mors est tãq̃ꝫ transmigratio quedã hinc i
aliud locum: ac uera sunt q̃ dicuntur: uideli
cet in alio seorsū a nobis loco om̃es defũctos
esse qđ nã melius q̃ꝫ hoc esse potest o iudices.
Siqs. n. illuc pfectus liber ab hi qs pfitentur
iudices esse/ueros reppererit iudices q indica
re illic perhibẽtur/Minoẽ Rhedamantũ/Ea
cũ/Triptolemum aliosqꝫ quotcunqꝫ semidei
iuste uixerunt/nunqđ eiusmodi transmigratio
paruipendenda censebitur. Rursus orpheum

museūqꝫ conuenire ꝛ hesiodũ ꝛ homerũ q̃ꝫ mul
to aliqs nostrum redimeret. Equidem si hec ue
ra sũt sepius mori uelim. Quippe cũ mihi ipri
mis mirifice q rata sit futura habitatio illa
atqꝫ consuetudo: quandoquidem una cũ palame
de futurus sũ ꝛ Aiace thelamonis filio/ꝛ aliis
antiquoꝝ quicunqꝫ falso damnati iudicio de
cesserũt e uita. Apud quos meos casus cũ illoꝝ
casibus conferre utrinqꝫ/ut arbitror/non iio
cundũ foret. Illud preterea maximũ illic de
gere scrutantem sigulos atqꝫ examinantẽ q̃m
admodū hinc feci/quis nã illoꝝ sapiens sit
ꝛ quis cum non sit/se tamen existimet sapiẽtẽ
ẽe. Proinde quãti faciẽdum ẽ o iudices pscru
tari ducem q tantum ad troiam duxit exerci
tum! Uel Ulixem uł Sisyphum aliosqꝫ q̃ꝫ plu
rimos quos referre quis potest uirosqꝫ ꝛ mulie
res quibuscum loqui atqꝫ examinando uersari
inextimabilis prorsus felicitas esset. Siqdem
huius causa qui illic degunt haud amplius mo
riuntur: suntqꝫ illi nobis ꝛ in rebꝰ aliis beatio
res ꝛ in eo insuper quod reliqũ iã tempus per
manent imortales: siquiđ uera sunt q̃ dicũtur
Uos quoqꝫ o iudices bene de morte sperare de
betis: idqꝫ ũnũ cogitare uerũ esse uiro uideli
cet bono nihil mali accidere posse neqꝫ uiuẽti
neqꝫ defũcto: neqꝫ res illius a diis negligi Ne
q̃ꝫ uero mea nunc casu aliquo acciderunt: sed
mihi id constat/mori iam ꝛ a laboribus libera
ri/mihi melius extitisse. Atque hanc ob cãm
diuinum illud signũ mihi non obstitit. Equidem
haud admodũ his indignor q accusarunt me uł
condemnarũt. Quamuis non hac m̃te accusa
uerint me atque damnauerint sed quia detrim̃
tũ mihi inferre sperabant. Ob hoc utiqꝫ illis
est subcensendum. Sed iam ad eosdem illos re
uersus/sic eos alloquor. Tantum tamen uos
precor o uiri ut meos quoqꝫ filios cum adole
uerint/si ipsi similiter atqꝫ ego uobis molesti
sint penis similiter afficiatis. Presertiꝫ si uiõ
antur uobis uel pecuniaꝝ uel alterius cuiusq̃ꝫ
rei maiorem q̃ꝫ uirtutis curã habere: atqꝫ si ui
deri uelint putent ue se alicuius esse pretii cũ
nullius sint/illos obiurgetis/quemadmodum
ego uos quod non illis incumbant/qbus est

incumbendũ: ac existimẽt cũ nullius pretii sit
se aliquid ẽẽ. Quod si hec feceritis/iusta a uo
bis passus fuero egoqꝫ ꝛ filii. sed iã hora ẽ hinc
abire: Mequidem ut moriar: uos autem ut ui
tam agatis. Utri uero nostrum in melius eant
omnibus preterq̃ꝫ deo est incertum.

Argum̃etum Marsilii in critonem ad Laurẽ
tium medicem uirum magnanimum.

Uemadmodum apologie ita critonis
quoqꝫ tam ordinata tã plana disposi
tio est ut argum̃to nõ egeat. Aduer
te tam̃ in primis Socratem sicut in apologia
uigilans uaticinatus est/sic i critone dormien
tem uaticinari. Ut cognoscas sapienti pio q̃ꝫ
uiro deum ꝛ uigilanti ꝛ dormienti semp adesse
ex omnibus autem collige euangelice doctrine
confirmationem. Approbationem martyrũ.
Exemplar iustitie. Inꝯparabilem fortitudi
nem. Contemptum mortalium. Desiderium
eternoꝝ. Religionis deniqꝫ fũdam̃tũ. Quid
memorem uulgi opinionem contemnendã esse
sapientis dumtaxat sententiam/immo uerita
tem ipsam esse colendam! Quid rursus nõ ui
uere quidem. sed bene uiuere exoptandum. I
tem inimicis malefaciendum esse nunq̃ꝫ neqꝫ
iniurias ulciscendum. Rursus ꝛ piculum mor
tis interitumqꝫ subeundum potius q̃ꝫ peccan
dum. Quid referã obseruantiam legũ singula
rem ꝛ inextimabilẽ patrie charitatem! Quã
ꝛ parentibus ꝛ uite proculdubio anponit: ob
hanc ut ipse inquit rõnem: quo in alteram p
fectus uitam ualeat eterno iudici equã anteac
te uite reddere rationem: neqꝫ leges que illic
ipant humanaꝝ legum sorores expauescere ꝯ
pellatur. Concludit deniqꝫ rões iustitie fauẽ
tes m̃tis sue auribus usqꝫ adeo insonare/ut a
lia audire non possit. Frustraqꝫ conatuꝝ q̃cũ
qꝫ pgat dissuadere: Addit ea solũ uia esse pgẽ
dum/qua deus idest rõ diuinitus ĩfusa pducit.

Crito uel de eo qđ agendum:
Persona dialogi. Socrates. Crito:

Ur nam hac hora uenisti o Crito? An non ualde adhuc ē āte lucem? Cri. ualde quidem: So: quando uero maxime? Cri? Profunda aurora: So: admiror quemadmoduȝ ipse custos carceris tibi obtēperare noluerit: cri: Familiaris iam mihi est o socrates ob crebrum huc aduentum meum. Preterea beneficii non nihil a me accepit: So: Uenisti ne modo? an iā est dudum: cri: Satis dudum: So: Proīde cur non statim me excitasti? sed silentio assedisti? Cri: Nunq̄ȝ per iouem o Socrates excitasseȝ Neqȝ enim ipse uellem in tanto dolore euigilare. Sed te iamdudū admiror / sentiens q̄ȝ suauiter dormias. Et consulto non excitaui te ut q̄ȝ placidissime degeres. equidem ꝛ p omnē uitā ob huiusmodi morē beatum te iudicaui. Maxime uero in presenti calamitate / quod eā tam facile ac placide feras. So: Per absurdū esset o crito siquis tam grandis natu inminentem mortem moleste ferat: cri. Sed ꝛ alii / o / socrates eque senes similibus calamitatibꝰ opprimuntur quos tamen etas ab afflictione quā sors presēs affert secum / non liberat: So: Ita est. Sed cur nam adeo mane uenisti? Cri: Nuntium o socrates ferens acerbum / non tibi quidē ut mihi apparet / sed mihi potius ꝛ familiaribus tuis omnibus ꝛ acerbū ꝛ grauem. Quō equidem inter grauissima ut arbitror numerauerim. So: Quid nam hoc? Nūquid nauis ex delo iam rediit? Qua reducta mihi est moriendum. Cri: Nondum rediitquidem. Sed reditura uidetur hodie / quemadmodum nuntiāt nonnullli e sunio uenientes. Qui ibi eaȝ reliquerunt. Constat ergo ex his nuntiis / hodie esse uenturam: Ideoqȝ necessarium foꝛe te cras o socrates e uita decedere. So: Bona o crito fortuna. Si ita diis placet ita esto. non tamem existimo illam hodie rediturum. Cri. Unde nā id coniectas? So. Dicam equidem. Siquid postridie q̄ȝ nauis redierit mihi est obeūdū. Cri. Sic utiqȝ aiūt hi penes quos rei huiꝰ potestas est. So. Itaqȝ non hac die uenturam puto / sed altera. Coniecturā uero ex somnio quodā accipio: quod paulo āte hac ipā nocte mihi uisum est: opportuneqȝ uideris somnum mihi non perturbasse. Cri. Sed quale id somnium erat? So. Uidebatur mihi mulier quedā adueniēs pulchra ꝛ aspectu grata / uestes habens candidas uocare me atqȝ dicere o socrates tertia hinc die phtiam perueniens latiglebam. cri. q̄ȝ mirum id insomnium socrates So. Manifestum tamen ut mihi uidetur. cri: Manifestum erte. Sed o beate socrates etiā nūc crede mihi ac saluus esse uelis. Mihi eniȝ si tu obieris non una tantum calamitas iminet sed preter id quod te orbatꝰ fuero tali necessario qualem alteꝝ nunq̄ȝ repeꝛiam / ui dōboꝛ utiqȝ multis q neutrū nostrum satis nouerint cum potuissem te seruare si minus pecuniis pepercissem / te penitus neglexisse. Atqui q̄ nā maior potest esse ifamia / q̄ȝ uideri pluris fecisse pecunias q̄ȝ amicos? Non enim poterit persuaderi compluribus te hinc abire noluisse nobis quo id ageres omni studio contendentibꝰ. So. Quid uero a nobis o beate crito tāti uulgi opinio extimatur? Probatissimi. n. uiri / quoꝝ magis habenda ratio est. hec ita gesta esse ut gesta sunt arbitrabuntur: cri. Attamen uides o socrates cōpelli nos opinionem quoqȝ uulgi curare. Presentia enim hec declarant posse uulgus noñ minima malorum immo fere maxima siquis i populo calumniis agitetur inferre. So: utinam o crito posset uulgus maxima inferre mala / ut uicissim / maxima posset bona ꝛ bene quidem se res haberet. ne utrum ūo potest. qppe cum neqȝ prudentem neqȝ imprudētem efficere ualeat. Faciūt uero quod libet utcunqȝ cōtingit. cri. Hec qdem ita se habeant. Ad id uero socrates mihi respōde: num forte mei ceterorumqȝ necessarioꝛuȝ tuoꝛum respectus te retinet. ne si hinc euaseris / calumniatores nos postea uexent quasi te hinc furati fuerimus / Cogamurqȝ uel totuȝ patrimonium uel permultas pecunias amictere uel preter hec aliud quidpiam pati. Siquid tale times / curā eiusmodi pone. Iustū nāqȝ est nos tue salutis grā nō hoc solū / neꝝ ētsi oportuerit maius aliud subire piculū. Uerum mihi obtempa neqȝ aliter facias. So. Et hec eqdem ꝛ alia multa o crito ɔsidero. cri. Ne igitur hec uereare. Neqȝ. n. multū ē argentuȝ

quod postulant hi q seruare te atqȝ hinc educere pollicentur. Uides preterea q̄ȝ tenues sint calumniatores tui / ut nō magna ad eos placādos largitione sit opꝰ. Tibi uero pecunie ad sunt mee ad hoc ut opinor sufficientes. Proinde siquo mei respectu adductus nō putas mas pecunias erogādas: adsūt hospites isti parati psoluere. Quoꝝ unus etiā huc attulit sufficiēteȝ pecuniā adhoc ipsū paratā Simias thebanus. Ad hoc ipsū pmptꝰ est ꝛ Cebes aliiqȝ permlti. Quāobreȝ ut mō dicebā nihil tale metuas / quominus serues te ipsū. Sȝ nȝ etiā illō qō i iudicio dixisti te remoretur: si hac urbe exiresquo te ipsū uerteres te minime hituꝝ. Alii eni mltis i locis quocūqȝ pfectꝰ fueris te homines colent ac si uelis i thessaliā te ɔferre re pies illic hospites mos q te libenter libentissime ɔplectentur: tutūqȝ presidio suo adō reddent ut nemo ithessalia tibi iiuriā sit facturꝰ Accedit ad hec o socrates qō rē minime instā aggredi uidōris: si cū saluus esse possis te ipsuȝ pdas / taliaqȝ ɔtra te facere studas q̄lia inimici ipsi tui ɔtenderent ɔtenderūtqȝ te pdere pperantes. Proiñ filios quoqȝ tuos pdere mihi uidōris. Quos cū liceat tibi educare atqȝ erudire: ɔseris oīo ꝛ quātū i te coꝝ mores fortune ɔmictis. Accidēt uero eis uerisimiliter qualia euenire orphanis ɔsueuerunt. Profecto oportebat non genuisse filios aut i eis educādis erudiendisqȝ laborē ñ recusare. tu ūo mihi uidōris q̄ elegisset uir segnis ac piger / nūc elegisse. Decebat aūt ɔtra uiri boni fortisqȝ eligere presertī te p omeȝ uitam uirtutis studiū pfitentem. Itaqȝ non possum tua nostraqȝ uice / familiariū tuoꝝ ñ erubescere ueritus ne tota hec res tua / ignauia quadā nrā sic tractata fuisse uideatur. Et primū qdem ille tuu in iudicium ingressus cum liceret non ingredi Deinde concertatio ipsa iudicii similiter acta Et extremus hic finis tanq̄ȝ ridiculum qddam per ignauiam segnitiemqȝ nostrā effugisse nos uidebitur: quod nec nos te seruauerimꝰ neqȝ tu ipse te: cum id fieri absqȝ magna difficultate potuerit: si uel parum in nobis usus industrieqȝ fuisset. Hec igitur o socrates considera ne preterq̄ȝ qō mala sūt etiā dedecori tibi nohisqȝ sīt. sȝ tibi ɔsule. Immo ūo nō iā āplius ɔsulend tempus. Sed consultum iam esse oportuit. Unicum uero consilium est uidelicet uenienti hac nocte cuncta hec facta esse oportere. Sin autem ultra tardamus / nihil omnino fieri ulterius poterit. Quamobrem omnino mihi adhibe fidem o socrates nec ullo modo aliter facias. So. o amice crito studium hoc tuū pmulti faciendū esset / siqua ratione recta susceptū esset. Sin minus / quāto uehemētius ē tanto molestius. Cōsidōrādū ē igitur agēda ne hec nobis sint ā non. Nā ego is sū nō mō nunc sȝ ꝛ sēp q meoꝝ nulli pareā preter q̄ȝ ratiōi q̄ raciocinanti mihi optima uideatur. Rōnes itaqȝ illas quibus superioribus tēporibus usus sū / nec nūc qdē postq̄ȝ in hāc fortunā icidi / reicere possū. Sȝ similes mihi ferme apparent easdēqȝ in presentia quas ꝛ prius ueneror atqȝ pfiteor. Adeo ut nisi nunc meliores afferre possimus / plane scire debeā / me tibi nō ɔcessurū. Non si ēt plura q̄ȝ nūc mltitudinis potētia ɔminata nos tāq̄ȝ pueros laruali terribiliqȝ facie pterrere conetur / pecunia ꝛ dāna catenas / cedes obiciēs. Cri. Qua nā igitur rōne mediocriter ɔsidōrabimꝰ? So hac utiqȝ si idqō tu dō opiōibꝰ paulo añ dicebas resumamꝰ utrū semp recte se hēat nec ne oportere scilȝ quarūdā opinionū rationē hēre quarūdā uero minime. An forte prius q̄ȝ i piculū mortis icidōrē recte id dicebatur. Nūc uero ɔstat frustra disputationis grā / ita dcūȝ fuisse cū reuera ioco cuidā nugisqȝ esset adductū: Cupio eqdē o crito una tecū ɔsidōrare / nūqd sermo ille prior alienus appeat mihi nūc i hac fortuna ɔstituto an prsus idē q ꝛ prius atqȝ utꝝ dimictēdus sit a nobis uł ipsi obtēpādū. Considōra igitur an non sufficienter tibi dici uidetur non oportere omnes opiniones hominum sequi: sed alias quidem sequi alias uero negligere / neqȝ omnium quidem: sed dumtaxat quorundaȝ. Quid ergo dicis? hec nōn recte dicuntur? cri. Recte. So. An non bonas honorare decet malas uero cōtēnere? cri. Ita decet. So. Bene autem non ne prudētū? Male ɔtra sūt iprudētū cri. qd ni? So age uero quonā mō rursꝰ talia

dicebātur. Qui in gymnaſiis ſe exercet utrū
cuiuſlibet hominis laudi uł uituperationi mē
te adhibeat. An illius tantum q medicus ſit
aut gymnaſii magiſter. Cri. huius ſolius. So
An nō timere decet uituperationes ⁊ optare
laudes illius unius potius q̄ꝫ multorū? Cri.
Proculdubio. So. Hac itaqꝫ rōe illi agendū
eſt exercendūqꝫ et edendum atqꝫ bibendū qua
illi unico uideatur/q preſideat intelligatqꝫ/
potiuſqꝫ ut uidetur uulgo. Cri. Vera hec ſūt
So. Quid uero ſi illi uni non pareat opini
onēqꝫ eius ⁊ commendationes nihilipēdat:
honoret uero mł'torū ignorantumqꝫ ꝯmdatio
ones/ nunquid a malo tutus erit? Cri. Mime
So. Quid aūt eſt id malum: ⁊ quonam tendit
⁊ in quam non obedientis partē? Cri. In cor
pus uꝫ hoc eni corrūpitur. So: Recte dicis
Nonne ⁊ de aliis o crito eadem ratio eſt? Ne
omnia percurramus: de iuſtis inq̄ꝫ iniuſtiſqꝫ:
de turpibꝰ ⁊ honeſtis: boniſqꝫ ⁊ malis: de qbꝰ
in preſentia nobis conſultatio eſt utrum mł'to
rum opinionem ſequi uereriqꝫ debeamus, an
unius potiꝰ q intelligat. Quem decet ⁊ uene
rari ⁊ timere magis q̄ꝫ cunctos alios. Cui niſi
obtemperauerimus ledemur ⁊ corrumpemur i
eo/quod iuſto quidē melius fieri/ iniuſto au
tem corrūpi ſoleat. An nihil hid ē. Cri. Ideni
qdem o ſocrates arbitror. So. Age uero ſi id
quod a ſalubri quidem fit melius/ab inſalubri
uero corrumpitur/corruperimus imperitorū
potiuſqꝫ peritorū ſecuti iudicia/ā nobis eo de
ſtructo uiuendum erit? Eſt aūt id corpus. nō
ne? Cri. corpus. So. Nunquid ergo uiuendū
nobis cū deprauato corpore atqꝫ deſtructo?
cri. Nullo modo. So. An forte cum illo uiuē
dum eſt nobis corrupto quod iniuſto quidē
leditur: iuſto uō iuuatur? Nunqd uilius illō
q̄ꝫ corpus exiſtimamus/quicquid illō eſt e no
ſtris/circa qō iuſtitia iiuſtitiaqꝫ uerſatur? cri
Nłlo mō. So. Sꝫ pretioſius? cri. Valō. So
Non igitur o uir optime admodum nobis curā
dū eſt/quid de nobis multi loquantur/ſed qd
dicat his unus q itelligit iuſta ⁊ iniuſta atqꝫ ip
ſa ueritas. Quamobrem primo qdem non rec
te adduxiſti opinionem uulgarem de rebus iu

ſtis ⁊ honeſtis ⁊ bonis haȳꝫ contrariis eſſe ali
cuius exiſtimandam. At uero dicet aliqs/poſ
ſe uulgus nos interficere. Nimirū dici id pōt
o ſocrates. So. Vera loqueris. Sed o mirabi
lis hec rō quā percurrimus ſuperiori ſimilis eſ
ſe uidetur. Atqꝫ hanc rurſus conſidera: utrū
nobis maneat nec ne. Videlicet non multi fa
ciendum eſſe uiuere: ſed bene uiuere. cri. Ma
net quidē. So. ſed hoc quoqꝫ manet ne? bene
⁊ honeſte ⁊ iuſte uiuere idem eſſe. cri. conſtat
So. Igitur ex his q̄ ꝯfeſſi ſumus hoc ꝯſideran
dum: Utrum iuſtum ſit conari me/hinc exire/
athenienſibus non dimictentibus uel in iuſtū
ac ſi appareat iuſtum eſſe/temptemus: ſi minꝰ
dimictamus: Quas uero tu affers conſiderati
ones de pecuniarū ſumptu: de uulgari. opinio
ne: de filiis educandis cauendum eſt o crito/
ne excogitationes reuera horū multorū ſint q
facile iterficiūt atqꝫ eorū q ſimł' iꝛq̄ꝫ ſi poſſet
reuiniſcerēt ⁊ id qd abſqꝫ mte. nobis uō qnqd
ſic exigit ratio nihil aliud attendēdū ē q̄ꝫ qō
mō dicebamus. Utrū agamus iuſta pecunias
largiēdo grāꝫqꝫ hīdo his q me hic educāt utrū
iq̄ꝫ i hoc agamus iuſta nos qōm educti illi uero
educētes/an potiꝰ utriqꝫ i his oibꝰ agēdis aga
mꝰ iiuſte. Atqꝫ ſi appareat nos iiqua aggredi
ne excogitādū qdē id ē/ſed māſuete ſubire de
cet ⁊ mortē ⁊ qōuis aliud ſuppliciū priuſqꝫ qc
q̄ꝫ agamꝰ iiqꝫ. cri: Recte loq uidēris ſocrates
Conſidēra tū qd agamus: So: Cōſidēremus o/
bone uir una: At ſiqua i pte mdicētē redargu
ere poteris redargue. Ego. n. aſſentiar. Sin
minus ōſine q̄ſo o uir beate iā totiēs eadē uer
ba repetere/oportere. ſ. me hic athenienſibꝰ
initis abire. Eqdē mł'tifacio pſuaſo te hec age
renō aūt inuito Attēde itaqꝫ nūqd ꝯſidēratio
nis initiū tibi ſufficiēter dictū ſit conareqꝫ qō
rogatꝰ ſis ita reſpōdēre/ut maxime cenſeas re
ſpōdēdū: cri: Conabor equidēm: So: Dicimꝰ
ſane nullo mō ſpōte eſſe iiuriādū. ā forte quo
dā pacto iiuria faciēda ē aliter uero neq̄ꝫ uel
potius iiuriari nullo mō uł bonū ē uł honeſtū
Quēadmodū i ſuperiori tpe ſepe ꝯfeſſi ſumus
Qō qdem ⁊ nup eſt ꝯfirmatū: An forte omēs
ille' ſuperiores conuētiones noſtre i paucis his
diebꝰ prorſus euanuerunt ac iam diu non tam

grandes natu homines o crito tamqꝫ ſtudioſe
inuicem differentes latuit nihil a pueris nos dif
ferre. An potius ſic pr̄ſus res ſe habet/ut iam
diu dicebamus: ſiuē affirmet id multitudo/ ſi
ue neget Et ſiue grauiora preſentibus ſiue le
uiorā ſubire cogamur. Attamē iniuriā facere/
oio malū turpeqꝫ ēē fatemur illi ipi q fāc an
nō? Cri. fatemur certe. So. q̄ꝫobrē nullo mo
do iniuriandū eſt. Cri: Nullo quidem. So.
Neqꝫ ſi iniuriā paſſus fueris/ulciſcēdū/ut uł
gus putat/ſiquidē nullo modo iniuriandum.
Ita uir. Quid uero mala alicui facere decet
o crito an nō? Cri. Nō certe o ſocrates. So.
Quid aūt q mala patitur, nū mala uiciſſim re
ferre illi debet q itulit ut uulgo uidetur. Iu
ſtum ne id eſſet an iniuſtū? Cri. Iniuſtū. So
Nempe mala inferre hominibus nō diſcrepat
ab iniuria. Cri. Vere loqueris. So. Neqꝫ igi
tur ulciſci decet: neqꝫ malefacere cuiq̄ꝫ homi
nū. Quodcunqꝫ ab aliis ipſe paſſus fueris ⁊ ui
deo crito nequid dum hec concedis preter ſen
tentiam tuam nobis aſſentiare. Perpaucis e
nim ſcio quid loquar ſic uł apparet uel appare
bit. At uero qbus ſic apparet ⁊ quibus aliter
his non eſt comunis deliberatio. Sed neceſſe
eſt eos cum ultro citroqꝫ conſilia ſua reſpiciūt
inuicem ſe deſpicere. Animaduerte igitur ⁊
tu diligenter utrū tibi mihiqꝫ comunis ſit hec
opinio/mecūqꝫ ſentias. Atque utrum ab hoc
principio exorſi deliberemus/quaſi nunq̄ꝫ re
ctum ſit uel iniuriari uel ulciſci iniuriā uł ma
lum referre in eum q intulit. An hic diſcedis
a nobis in hoc principio non conſentiens? Mi
hi qdem ⁊ iamdiu ⁊ nunc ita uidetur. Quod
ſi tibi apparet aliter: dic ⁊ doce. Sin autem
in ſuperioribus permanes/iam quid ſequa
tur audi. Cri. Conſentio eqdem ⁊ permaneo
So. Dico ergo deinceps/inmo potius interro
go. Utrū que quis confiteatur alicui iuſta eſſe
facere debeat/an fallere. Cri. facere. So.
ex his iam ita conſidera. Si nos hinc abeamꝰ
preter ciuitatis conſenſum utrum male aliqui
bus faciemus/⁊ his quidem/quibus minime de
cet uel non/⁊ utrum in is permanebimus q̄ iu
ſta eſſe ꝯuenimus uel contra? Cri. neqo eqdēꝫ
o Socrates ad hec reſpondere. Neqꝫ enim in

telligo. So. Verum ita conſidera perinde ac
ſi uolētibus nobis hinc ſiue aufugere ſiue quo
modocunqꝫ hoc uocandum eſt ueniāt leges ci
uitatiſqꝫ huius reſpublica ⁊ inſtantes nobis ſic
inquiant. Dic nobis o Socrates. Quid nam
cogitas facere? An non intelligis hac re quaꝫ
aggrederis/te nobis/legibus/totiqꝫ patrie
quantū in te eſt interitum machinari? An pu
tas ciuitatem ullam amplius ſtare poſſe ac nō
ſubuerti in qua iudicia publica nullam uim ha
beant? Sed a priuatis hominibus contemnan
tur atqꝫ frāgātur. Quid ergo dicemus ad hec
o Crito aliaqꝫ huiuſmodi? Permulta enim i
hāc ſententiam afferre quis poteſt/ preſertim
orator pro lege ita ſoluta declamans: que qui
dem ſententias publico iudicio latas iubet ra
tas eſſe. An reſpondebimus illis ciuitatē nō
recte iudicando nobis iniuriaꝫ intuliſſe? Ita
ne an aliter? Cri. Ita per iouem o Socrates
So. At enim leges ipſe ſic reſponderent/o
Socrates nonne nobis tecum id conuenit ſtā
dum tibi eſſe iudiciis/q̄ ciuitas tulerit. Quod
ſi leges ita loquentes amiraremur/forte dice
rent/noli ſocrates que modo diximus admira
ri. Inmo reſponde/cum tibi ⁊ interrogare ⁊
reſpondere ſit conſuetum. Dic age quidnam
nobis ciuitatiqꝫ ſuccenſeas? Quo' diſſoluere
nos contendas. Principio non ne nos te ge
nuimus? Atqꝫ per nos pater tuus matrem ac
cepit tuam ⁊ prouocauit. Dic ergo an has in
ter nos leges q̄ ſunt circa coniugia i pbes atqꝫ
his aliqua i parte q̄ſi minus rectis ſucēſeas?
Nihil ſuccenſeo dicerem. Sꝫ an his legibꝰ q̄
educationi eruditioniqꝫ natorū puidēt/i qua
ipſe quoqꝫ eruditus es? An non recte diſpoſu
erunt he leges ad hoc officium condite/cū iu
berent patrem tuum in muſica te ⁊ gymnaſti
ca erudire? Recte diſpoſuiſſe concederē. A
ge ergo: poſtq̄ꝫ per nos genitus es educatꝰqꝫ
ac eruditus primo quidē num potes negare te
noſtrū ēē ⁊ natū ⁊ ſeruum/ipſumqꝫ te ⁊ proge
nitores? Deinde cū id ita ſe habeat an putas
ius ex equo tibi atqꝫ nobis eſſe: ⁊ que nos tibi ſ
facere aggrediamur eadem uiciſſim in nos ab
ſte referri iuſtum eſſe iudicas? An cum nec
ad patrē nec ad dominum ſi eum habeas/tibi

ius ex equo ſit/ut q̃ ab illis patiare i eos refer
re poſſis neque ſi iurgio hi te laceſſant/cōtra
iurgare neque ſi te uerberent/uiciſſiꝫ uerbera
re: neqꝫ alia eiuſmodi in eos tentare liceat/ↄ
tra patriam uero ac leges tibi licebit? Adeo
ut ſi nos iudicātes id eſſe iuſtum interficere te
uelimus/tu uiciſſim nos leges ⁊ patriam ꝓ ui
ribus conueris occidere/dicaſqꝫ te in his agen
dis iuſta facere Qui uirtutis curam reuera ha
bere profiteris/An ſic es ſapiens ut te latue
rit ⁊ patri ⁊ matri ⁊ progenitoribus omnibꝰ pa
triam eſſe anteponendam. Atqꝫ eſſe uenerabi
lius quiddam ſanctiuſqꝫ ⁊ in ſuperiori ſorte tū
apud deos tum apud homines mentis cōpotes
eſſe patriam collocandam: Colereqꝫ eaꝫ opor
tere magis ei qꝫ obedire ac rigidius ſe gerenti
mitius aſſentiri q̄ꝫ patri, et ſiquid iubeat uł diſ.
ſuadere illi quantum liceat uel facere ⁊ patien
tiſſime ſuſtinere quicquid iuſſerit patiendum
Ac ſiue mandauerit uerberari te ſiue in uincu
la coniici ſiue in prelium miſerit ad uulnera ex
cipienda mortemqꝫ ſubeundam obediendum ē
omnino. Ius eni ita dictat. ⁊ neqꝫ tergiuerſā
dū neqꝫ fugiendū/neqꝫ ordinem dſerendū: ſꝫ
⁊ in bello ⁊ in iudicio ⁊ prorſus ubiqꝫ ea ſunt q̄
res pu. patriaqꝫ iuſſerit facienda. Aut certe
uerbis quatenus iuſtum eſt uti licet ad pſuadē
dum illi eāqꝫ placandam. ui aūt uti nephas ē
uel contra matrem uel contra patrem/maxie
uero omnium contra patriam. Quid nam ad
hec dicemus crito. uera ne loqui leges an con
tra? Cri. Mihi quid uidentur. ſo. Proinde leges
forte dicent animaduerte/o/ſocrates utrum
uere dicamus te iniuſta contra nos aggredi.
Nos quid que te et alios ciues genuimus/edu
cauimus/nutriuimus participes bonoꝝ omni
um que in noſtra erāt poteſtate effecimus tam
ꝑmiſimus cuilibet athenienſium cognitis iam
ciuitatis moribus legibuſqꝫ et rei publice gu
bernande forma/ſicui non placeamꝰ/licere ac
ceptis ſuis quocūqꝫ placuerit hinc abire. Nec
ulla ex nobis legibus impedit aut denegat/ſi
ue quis ueſtrum cui nos ciuitaſqꝫ minime place
amus in coloniā aliquam hinc uelit diſcedere/
ſiue habitatiōeꝫ alio transferre cupiat quo mi
nus id pro arbitrio facere ualeat: ſecūqꝫ ſua ꝑ
ferre. Ac uero quicūqꝫ ex uobis/poſtq̄ꝫ cogno
uerit quemadmodum nos iudicia diſponimus
⁊ i certis omnibus regimus ciuitatem permā
ſerit tamen/hunc iam aſſeueramus opere ipſo
conueniſſe nobiſcum quecunqꝫ iuſſerimꝰ ſe fa
cturꝫ. Atqꝫ eū q ñ paruerit tripliciter iiuria
ri cēſemꝰ ⁊ q̄d genitricibꝰ nobis nō obtēpat ⁊
quod nutricibus non obſequitur. ⁊ quod pactꝰ
nobis obedire/neqꝫ obedit neqꝫ perſuadere no
bis ſtudēt/ſiquid minus recte facere uideamur
Cumqꝫ precepta noſtra libere proponamus ne
qꝫ mandemus rigide: ſed permictamus alteꝝ
e duobus aut uerbis perſuaderi nobis/aut mā
data explere/tu horum neutrum facis. his er
go criminibus te o Socrates obnoxium idica
mus fore ſi q̄ cogitas feceris: nec minime athe
nienſium te/ſed maxime omnium. Ac ſi cauſā
requiram ob quam preceteris ſim obnoxiꝰ for
te iuſte me remorderent dicentes me maxime
omnium athenienſium ciuitatis legibus conſē
ſiſſe ſic enim inferrent, Magna nobis o Socra
tes horum ſunt argumēta/tibi nos ciuitatēqꝫ
placuiſſe. Nunq̄ꝫ enim maxime omnium athe
nienſium continuas in ea moras traxiſſes/niſi
tibi mirifice placuiſſet. Itaqꝫ nec ſpectaculi
gratia urbe unq̄ꝫ egreſſus es/niſi ſemel in iſth
mum/nec alio uſq̄ꝫ niſi in militia: neqꝫ aliam
feciſti perigrinationem unq̄ꝫ/quemadmodum
ceteri ſolent. Neqꝫ alterius ciuitatis te cepit
cupiditas aliarum ue legum. Sed nos tibi no
ſtraqꝫ ciuitas ſatiſfecimus. Uſqꝫ adeo uehemē
ter probaſti nos: noſtriſqꝫ moribus uicturum
te conſenſiſti: tum ceteris in rebus: tum qa ica
filios ꝓcreaſti. utpote que tibi placuerit Qui
ēt licebat tibi in ipō iudicio exiliū poſtulare ſi
uoluiſſes/atqꝫ q̄d nūc iuita ciuitate aggredꝛis
tūc ea uolēte poteras facere. Tu uero uerbis
tūc te extuliſti q̄ ñ grauiter ferres ſi mori te o
porteret Quiimo mortē ipſā ut dicebas potiꝰ
q̄ꝫ exiliū elegiſti Nūc uero nec uerba illa tua e
rubeſcis/neqꝫ nos leges uereris. Sed nobis in
teritū machinaris facis aūt q̄d ↄterrimꝰ face
ret ſeruus fugā arripe tēptās ↄtra pactiones ↄ
uētioneſqꝫ/i qbꝰ ↄueniſti nobiſcū nrīs te pre
hēs iſtitutiōibꝰ gubernādū. Primū reſponde
nobis nū id ipſū uere dicamus: ↄſeſiſſe ñ uerbiſ

ſed re ipſa moribus noſtris gubernari debere:
An non uera hec ſunt? Quid ad hec dicemꝰ
crito/an non confitebimur? Cri. Neceſſe eſt
o Socrates. So. Non ne igitur leges iquiēt
conuenta nobiſcum ⁊ pacta tranſgrederis/q̄
tus: neque coactus es nobiſcum inire/neque decep
eligēda es compulſus/ſed annos ſeptuaginta
deliberare licuit. Quo in tempore licuit ⁊ a
bire/niſi tibi placuiſſemus/conuētioneſqꝫ iu
ſte tibi uiſe fuiſſent. Tu uero nec lacedemonē
neque cretam nobis antepoſuiſti. Quas ipſe
urbes aſſidue predicas recte gubernari neqꝫ ali
am ullam uel grecarum ciuitatum uel barbara
rum. Immo ex hac rarius peregrinatus es q̄ꝫ
claudi ⁊ ceci manciqꝫ alii ſoleant. Uſque ade
o athenienſis tibi preceteris ciuitas placuit.
Atqꝫ nos/uidelicet leges. Cui eni placere
pōt ciuitas. cuiusnō placeāt leges. Nūc uero
non permanes in his in quibus iamdiu nobis ti
biqꝫ cōuenit. Permanebis certe ſi nobis cre
dideris. Ne egrediens urbe deridendus eua
das. Conſidera rurſus ſi hec tranſgreſſus fue
ris ⁊ ea que inique cogitas perpetraueris: ad
quid tandem id uel tibi uel neceſſariis tuis cō
ducet cuiqꝫ. n. cōſtat in periculo neceſſarios
tuos fore ne ipſi quoque in exilium expellātur
priuenturqꝫ ciuitate/⁊ patrimonio ſuo expo
lientur. Tu autem ſiquam in ciuitatem finiti
mā te ↄtuleris uel thebas uel megaraſ/utreqꝫ
. n. gubernantur recte/hoſtis primū reipubli
ce illius accedes. Et omēs quibus cure ē patri
a deſpicient abominabunturqꝫ te corruptorē
legum exiſtimantes. Ideoqꝫ confirmabis eo
rꝫ qui te damnarunt opinionē/ut recte cōtra
te tuliſſe ſententiam uideantur. Quiſqſ. n.
corruptor eſt legū/is potiſſimū ⁊ iuuenū impi
torumqꝫ hominum uidebitur eſſe corruptor.
Quid ergo ciuitates ne q̄ recte gubernātur
⁊ modeſtiſſimos quoſqꝫ homiēs deuitabis? Ac
q ſi id feceris uita ne dignus eris/an forte ipu
dēter te his admiſcebis/nec erubeſces/de eiſ
dem apud eos diſſerere de quibus apud nos cō
ſueuiſti? Uirtutem uidelicet ⁊ iuſtitiā legeſqꝫ
⁊ inſtituta legum plurimi eſſe exiſtimāda neqꝫ
putas abſurdum ⁊ ab his diſſonans apparere ſo
cratis factum. Proculdubio putandū eſt. For
te uero ciuitates has declinans in theſſaliā ad
critonis hoſpites abibis? Illic enim abſqꝫ ordi
ne ⁊ temperantia uiuitur. Ac forſan libenter
illi te audient/narrantem quemadmoduꝫ e car
cere ridicule fugeris/ut faſce quendam tibi ſu
perimponens aut corio tegens uel aliis qbuſdā
te inuoluens quemadmodum ſolent qui fugam
ſurripiunt ⁊ i alienam figuram te tranſmutās
illinc aufugeris. Quemadmodum uero uir ſe
nex paruo admodum tempore ut uериſimile ē
uicturus/auſus fueris ob uiuendi cupiditatē
in tam ſordida iopia uiuere/maximas trāſgreſ
ſus leges/nullus ne dixerit? Forte ſi neminē
offenderis. Alioquin multa o ſocrates atque
idigna te audies. Uiues autem obnoxius cun
ctis hominibus atque deſeruiens. Quid uero
facies in theſſalia? Conuiuia ne frequentabis?
utpote qui in theſſaliam quaſi ad cenam aliquā
aduentaueris/diſputationes uero ille de iuſti
tia ceteriſqꝫ uirtutibus ubi naꝫ ulterius nobis
erunt? Enim uero filiorū gratia uiuere cupis
ut nutrias eos atque erudias. An ergo in theſ
ſaliam eos perduces ut illic nutrias eos atque
erudias? hoſpites eos efficiens: ut hoc inſup
conmodi abſte reportent. An id quidem non
facies? hic uero relicti melius te uiuo alentur
atqꝫ erudientur a neceſſariis tuis te abſente
utrum uero ſi in theſſaliam abibis/tui id cura
bunt: Sin autem in alterā tranſibis uitam nō
curabunt? Profecto ſiquid opis eſt in his qui
aiunt ſe tuos neceſſarios eſſe/credendum ē cu
raturos. Ceterum o Socrates fidem nobis a
dhibens nutricibus tuis/neqꝫ filios tuos neqꝫ
uitam neqꝫ aliud quicquam pluris facias q̄ꝫ iu
ſtitiam/ut cum in uitam alteram tranſmigra
ueris/ualeas illic preſidibus horum omnium
reddere rationem: Nempe ſi leges trāſgreſſꝰ
hec feceris neqꝫ melius neqꝫ iuſtius/neqꝫ ſācti
us id uel tibi continget uel tuis: neqꝫ illuc ti
bi profecto conducet. Quin potius iniuriam
paſſus abito/ſi abieris/non a nobis quidem le
gibus/ſed ab hominibus. Uerum ſi adeo tur
piter aufugeris etiam uerſa uice iniurias ma
laqꝫ referens conuentiones nobiſcum initas ⁊

promissa transgressus atque lēdēns ēos quos minime oportebat te ipsum scilicet ⁊ amicos/ ⁊ patriam nosqȝ ⁊ leges/ nos utique ⁊ uiuenti tibi infensi hic erimus: ⁊ in altera uita leges illic sunt nostre sorores/ haud quaquaȝ te benigne recipient/ scientes te nos pro uiribus disperdere conatum fuisse Quamobrem ne crito aliter tibi q̄ȝ nos persuadeat/ caueto. Hec equidē o dulcis amice crito audire uideor quē admodum corybantes tibias audire se putant Atque in me sermonum eiusmodi sonitus adeo reboat ut alia audire non possim. Uides que in presentia mihi apparent: quibus siquid contradicere aggrediaris/ frustra conabere. Veruntñ siquid te pfecturū ɔfidis dicas. Cri. Ego uero quod dicā o socrates nihil hēo. So. Desine ergo crito. ⁊ pergamus hac quādoqȝ ꝗ hac nos deus ipē ducit.

Argumentum Marsilii in phedonem.

Noster de religione liber rem satis per se notam probat: christi uitam esse uirtutis totius ideam. Octauus autem epistolarum nostrarum liber Socratis uitam uite christiane imaginem quandā aut saltem umbram esse demonstrat. ⁊ testamtum quidem uetus per platonem confirmat: nouum uero per socratem. Quod autem ad socraticam hanc spectat similitudinem/ siquis dubitat/ xenophontem atque platonem legat ⁊ ceteros qui dicta simul actaque socratis conscripserūt. precipue platonis gorgiā/ ⁊ apologiam/ critonem atque phedonem: huius ergo phedonis deinceps argumentum passu immo saltu celeri percurremus. Eius enim mysteria satis in theologia exposuisse uidemur. Unum hoc i primis admonebimus: nequis admiretur socratem inter argumētationes ad inmortalitatem anime pertinentes/ pretermisisse hic illam qua sola confidit in phedro. Animam. s. esse principium motionis. Unde sequatur eaȝ per se perpetuoqȝ moueri/ semperqȝ uiuere.

Id enim ideo factū est a socrate: quoniā eiusmodi ratio non solum nostris sed celestibus ēt atque demonicis animis est communis. In phedone uero rationes nobis magis ꝓprie regrūtur: sed iam ad dispositionem dialogi breuissimam ueniamus. Principio obseruandum est q̄ȝ mirifice socrates consoletur amicos qui eo precipue die quo uenenuȝ habiturꝰ erat in carcere/ quasi consolaturi eum salutauerūt Deinde q̄ȝ religiose obseruet uel somniorum precepta quasi quedam oracula: ⁊ q̄ȝ in eo apprime cautus sit ne minimuȝ quid circa diuina mandata delinquat. Tertio memorie mandādum est. homines sub assidua dei esse custodia: neque licere/ nisi quando deus uoluerit hinc emigrare. Quarto aduertenduȝ est diligēter quid sibi uelit/ ubi ait sperare quidem se i obitu ad bonos uiros deosqȝ alios bonos iturum Sed magis affirmare ad bonos deos q̄ȝ ad bonos uiros iturum. Primo quidem q̄ȝ dicit bonos uiros iturum. Primo quidem qō dicit deos alios atque ualde bonos itelligit preter sperarum animas esse mentes angelicas speris sublimiores: In quarum familiaritatem aniās quoque nostras quandoque admitti posse sperat. Neque tamen audet asserere/ propterea quod plerisque sapientibus uidebatur satis fore anime factum/ si ad consortium animarum celestium quandoque recipiatur Immo uero dubitatio proprie super eam partem cadit/ que bonos apellat uiros: Non eniȝ audet deinde hominum animos affirmare eadem ratione bonos/ qua deos dixerat bonos. Posthec se ipsum simul amicosque sub persona philosophantis consolaturus ait. Cum totum philosophantis studium sit quedam a corpore separatio/ per eamqȝ perficiatur quotidie/ nimiruȝ separationem a corpore/ que fit per mortem/ non modo non timere debet: sed optima cuȝ spe letitiaqȝ expectare. Mox duobus modis ostendit philosophum a corpore animum separare. Primo quidem a perturbationibus per moralis discipline purgationem. deinde a sensibus atque ipsa inmaginatione per contēplationis ipsius intentionem. Medici sapientes duplici utuntur purgatione. Prima quidem leniendo: secunda uero soluendo/ scientes

scientes neque satis esse lenire: neque tutum soluere ante q̄ȝ lenias/. Similiter apud philosophos moralis antecedit purgatio quasi leniens non enim interiores imaginationis morbos idest deceptiones extirpat. Sequitur purgatio speculatrix inmaginationis quandoque pro uiribus discutiens nebulas. Ante uero moralem purgationem iggredi speculatiōis officium non est tutum: neqȝ uitiorū morbis infectus ipso speculationis acumine abutatur ad iniustitiam impietatemqȝ defendendā. Ex his concludit philosophum mentis aciem quatenꝰ a corporeis segregat/ eatenus in corporeis rationibus ideisqȝ coniungere. Sed cū multaque a corpore animo inferuntur incomoda numerasset/ subiunxit extremum maximumqȝ malorum esse fallaciam illam/ qua inmaginatō mentem ad incorporea se eleuantem/ interim ad inmagines quasdam corpoꝝ sepissime distrahit/ cogitqȝ ipse modo quodam corporeo cogitare. Post hec ⁊ ex eo quod animus ipsā separatarum reꝝ ueritatem quam naturaliter appetit/ corpori coniūctus assequi nequit per disiunctionem infert/ aut nunquam assequi/ aut post mortem. nunquam uero assequi non est consentaneum. Quippe cum ab omni mente ꝑpetuo appetatur. Proinde improbat illos/ qui temperantiaȝ esse putant abstinere a minoribus corporis uoluptatibus/ ut maiores deinde uoluptates corporis consequantur. Rursus qui fortitudinem definiunt/ superare timores quosdam eorum timorum gratia qui nos iā superauerint. Uult enim omne moralis uirtutis officiuȝ in quadam animi purgatione ueri sapientie gratia. Alioquin nullaȝ esse uirtutem. Immo uero humanam quoque sapientiaȝ nominat purificationem quandam. Perinde quasi existimet nihil aliud sapiētie nostre meditatione nos consequiq̄ȝ puritatem quandam: quam mox illuminatio diuina sequatur: que ꝓprie sapientia sit/ significat preterea nō tam habitum aliquem nostris laboribus acquisitū/ q̄ȝ purificationem ipsam nos deo coniungere. His actis inmortalitatem anime probaturus ait ex uno contrariorum genere in alterum progressionem fieri: atqȝ uicissim regressionem. Ideoqȝ sicut ex uiuentibus fiunt mortui/ sic ex mortuis uiuentes quandoque resurgere. Ubi uidetur mortuorum resurrectioneȝ uaticinari. Quam ⁊ i politico cōprobat. Preterea per longas ambages innuere: sicut ⁊ substantia celi ⁊ elemētorū materia ifinite de dispositione alia uicissim pertransit in aliam/ sic ⁊ animā rationalem/ que principium motus ⁊ uite generationis qȝ est/ posse infinite coniūgi corpori uicissimqȝ separari. Siquidem ⁊ multe in natura substātie diuturna uicissitudine qualitates mutant: ⁊ ubiqȝ uirtute anime fit circuitus sempiternus. In sequentibus tandem ingenti quadam fiducia resurrectionem/ quam innuerat asserit. Aggreditur deide rationem de reminiscentia. Idem quod ⁊ paulo ante probantem/ animam ⁊ ante corpus uiuere ⁊ post corpus. Tu uero eiusmodi rationes ēē intellige pythagoricas Atqȝ ex illis quod ad ueritatem magis conducat eligito. Ait ergo si disciplina reminiscentia est/ uixerūt anime ante corpus. Reminiscentiaȝ uero esse duobꝰ precipue probat modis Primo quia recte iterroganti/ sepe uera de his/ que numquam didicimus respondemus Deinde quoniam ex notitia eorum que sentiuntur/ subita quadā abstractione in notitiam ascendimus idearum. Ecu cognoscendo hec equalia in ipsius equalitatis cognitionem. Ubi cognoscimus deficere hec ab illis atqȝ anniti similia fieri. Rursus quantum accedant ⁊ que magis queue minus. Cūqȝ id per omnem agamus uitam/ necesse est ideam ipsam ante ortum nos habuisse. Non enim perfecte rei notitiaȝ subito ex imperfectis accepimus. Ostendit autem duobus modis ideas esse. Primo. Quodlibet subiectum qō apellatur equale potest etiam dum per substantiaȝ manet idē inequale ⁊ fieri ⁊ uideri. Equalitas autem nequit unquā inequalitas uel fieri uł uideri. Preterea equalia hec uelut imperfecta inequalitatem participāt. Equalitas uero ipsa nequaq̄ȝ. In sequentibus nota quanta asseueratione affirmet ideas. Addatqȝ idearuȝ essentiam esse nostram. Atque cum animus noster singula referat ad ideas ipsum ostendere se una cum idearum essentia sempiternum esse

Atque eam agnoscere tanquam suam. Nota i super nulla in re magis elaborandum esse: quam ut per inmortalitatis demonstrationem mortis metum quasi morbum grauissimum expellamus. Confestim aliam aggreditur rationem a proportione intellectus ad intelligibile ductam. Intelligibile uero ipsum ideam ipsam incorpoream sempiternamque apellat. Cumque intellectus cum ipsa uelut obiecto proprio congruat concludit hunc incorporeum sempiternumque esse. Precipue cum dominetur corpori mortalibusque repugnet. Proportionem uero mentis cum idea confirmat ex eo quod quotiens non impeditur ad eam se se confert, eiusque commertio gaudet atque perficitur. Quod autem postquam dixit animam esse omnino indissolubilem, subiunxit uel rei omnino indissolubili propinquam hoc additum intellige: quoniam in Timeo probatur, deum solum omnino indissolubilem esse. Cetera uero si comparentur ad deum, dissolubilia quodanmodo indicari: quia quodammodo ⁊ composita. Quanuis illa que optime composita sunt. i. seorsum ab elementali materia, non dissoluantur unquam Anime igitur tam nostre quam diuine indissolubili deo propinque sunt: ipse quodanmodo solubiles, sed dissoluende nunquam Preterea uocat id omnino indissolubile, in quo neque essentie neque actionis partes ulle spargun tur. Anima igitur, ⁊ si secundum essentie partes non spargitur, tamen per actionis partes diffunditur. Tempore enim ⁊ mobiliter agit. Proinde subdit puram animam post obitum ad pura ⁊ etherna redire, impuram uero terrenisque infectam ad similia retrahi atque terrena sepeque uideri Profecto affectio erga corpora in anima remanens, non per se proprie facit, ut anima uideatur. Cum affectio non sit uisibilis, efficit tamen ut anima, non nihil uisibile secum trahat. i. inuolucrum quoddam uel aereum, uel ex spiritibus uaporibusque corporis sui conflatum, ut uult Proculus, uel nuper ex circumfuso aere congregatum. Certe hic Plato significat quod uult Proculus. s. inter corpus ethereum, quod ⁊ inmateriale est ⁊ simplex ⁊ sempiternum, atque corpus terrenum, quod est materiale, compositumque ⁊ ad breue perdurans esse corpus aereum, materiale quidem, sed quodanmodo simplex ⁊ longioris eui. In quo anime diutius habitent etiam post discessum: quo ad hoc dissoluto, corpus iterum compositum induantur uidelicet si purgate non sint, si uero purgate cum solo ethereo celum petant. Quod animarum transitus narrat in bestias pythagoricum est. Idque intellige uidelicet animas nostras non tam uiuificare corpora bestiarum, quam purgatorii gratia per brutam inmaginationem suam quodammodo brutorum inmaginationi misceri: quemadmodum impuros aiunt demones in sanorum inmaginationi sepe permixtos. Sic antiqui excepto plotino plerique exponunt platonicorum. quod quidem patet ex eo quod non dicit animam fieri bestiam: sed iduere, subire, transire. Concludit solos in deum recipi qui per ueram philosophiam purgati decesserint. Audi preter hec uinculum anime cum corpore nihil esse aliud quam amorem. s. naturaliter prouidentem. Item quotiens anima per instrumentum agit circa formas in subiecto iacentes, nihil sicere cognoscere: sed solum quando per se ipsam conuertitur ad formas in se ipsis simpliciter existentes. Disce hic quoque animam ex eo quod rebus corporeis oblectatur ⁊ pascitur, euadere corporalem: atque hic uis que adeo falli ut sola corporea iudicet esse uera cum omnino sit contra: fallaciamque eiusmodi malorum omnium esse grauissimum. Accedit quod anima iam facta corporea post obitum quoque ab incorporeis seorsum circa corporea labitur Conclude animum sue puritati penitus restitutum nullo modo sue inmortalitati diffidere. Cygni fabula pythagorica est atque allegorica: Pythagorica quidem ubi dicit cigni animam superuiuere: Allegorice uero intelligitur cygnum in numero solarium animalium contineri Et socratem solarem esse: tum quia phebi oraculo approbatus est tum quia mentibus hominum medebatur. Adde uaticinium esse quatruplex, diuinum, demonicum, humanum, naturale. Idque ultimum in bestiis fieri quodam istinctu nature. Intellige etiam cygnos innocentes sine philosophia homines: qui cum mortem sepe minime timeant, significant philosophos absolutos timere eam nullo pacto debere: Animaduerte deinde difficilimum esse in hac uita substantiam anime intelligere quoniam uidelicet sub corporea eam specie intuemur. Ideoque tutissimam rationem ad animam comprehendendam esse tum moralem purgationem tum methaphysicam abstractionem, Ubi uero minus id sufficiat, opus esse diuino quodam uerbo idest reuelationibus diuinitus factis atque miraculis. Nos uero hic diuini uerbi mysterium a Platone significatum considerare debemus. Tradit deinde duo in disputando precepta: Primum ne rationibus ullis absque longa examinatione credamus. Postquam uero rationi cuidam sufficienti examine crediderimus, ne facile inde ob quaslibet obiectiones similitudinesque amoueamur. Secundum ne aut propriam aut alienam in disputando personam: sed rationem dumtaxat ueritatis personam cogitemus. Secuntur dubia contra animam ne forte consonantia quedam sit humorum: atque uel prius corpore uel una cum ipso uel in ad tempus aliquod dissoluatur. Que quidem dubia Socrates ita soluit. Si disciplina reminiscentia est ideoque ante corpus uixit anima, nequit anima esse corporis consonantia, quippe cum consonantia partes ex quarum concursu fit, non antecedat sed consequatur. Si eadem est consonantie ratio atque anime sicut altera anima non magis anima est quam altera ita neque consonantior erit temperantia. Igitur anima nihilo plus consonabit quam intemperans: Si consonantia necessario ea sequitur, ab eisque ducitur ex quibus ipsa conflatur, non potest anima corporis consonantia esse, quod quotidie ducit cui sepe repugnat: Ceterum antequam dubitationes absoluat ratio nesque inmortalitatis omnino perficiat longo discursu dannat illos qui in rerum causis assignandis ad materias quasdam ⁊ instrumenta confugiunt: asserens totam historiam naturalem insufficienter per eadem naturalia confirmari: quippe cum hec omnia omniumque motus a diuinis causis efficientibus finalibus idealibusque omnino dependeant Optat in primis finalem cuiusque rei causam atque uniuersi. i. bonum cuiusque ⁊ uniuersi bonum cuiusque boni potestatem causam esse dicit efficientem Quoniam uero ipsam boni amplitudinem comprehendere nequit, secundo eligit loco ideales diuine intelligentie rationes ad quarum similitudines in mundi materiam expressa sunt omnia Inter hec nota mosaici mysterii confirmationem sicut et in timeo: Uidit deus singula esse bona, et cuncta ualde bona Item omnia ipso bono connecti. Rursus animum corporea intuentem, interim ad incorporeorum intuitum obcecari: Nec posse ueritatem rerum haberi nisi ad ideas confugiamus. Preterea formulas idearum inesse mentibus nostris ad quarum congruitatem uel contra singula uera esse uel contra censetur. Socratem nunquam certam idearum contemplationem intermictere consueuisse. solasque affirmare solere. Certam rerum causam in ideis esse sitam. inmortalitatem quoque anime ab ideis potissimum demonstrari. Processum inter ideas a minus communi per medias ad communissimam fieri: Atque descensum ab ideis ad effectus earum. Denique rationem disponit inmortalitatis ex eo quod rationalis anima corpori prestet uitam, non ut accidentalis forma inherens corpori, sed ut substantialis in se ipsa permanens, ex se formaliter uiuens quasi quedam uite corporalis idea atque per se efficienter corpus uiuificans: Ideoque concludit animam non posse suscipere mortem cum mors uite opposita sit: Anima uero ⁊ uitam propriam habeat ⁊ manat in seipsam, adeo ut nec per se proprie, nec per subiectum aliud mortem suscipere ualeat Post hec ex eo quod anima sit inmortalis cohortatur omnes ad moralem speculatiuamque disciplinam: ut animus ⁊ per uoluntatem ⁊ per intellectum purgatus atque perfectus his quasi duabus alis in celestem patriam reuolet: Confirmat interim esse animam inmortalem, quia neque uirtus tandem obesse, nec uitium prodesse obest at. obesset autem laboriosa uirtutis uia bonis. atque contra prodesset uoluptuosa malis uita nisi foret animus imortalis. ac neque fortasse negat posse post hanc uitam uel uitium obesse uel prodesse uirtutem subiungit animam affectiones habitus tam uoluntatis quam intelligentie comparatos siue bonos siue ma

los secũ ferre: subito uł lesuros uł profuturos
Demonem namq; ducem omnes ad diuinum iu
dicem uite repente perducere / in locũm co
muni iudicio deputatum: in aerem. s. minus
puros & in etherem puriores: ibiq; iudicatos
ab alio rursus demone per triuium ad sua idest
sibi similia singulos trahi. Per triuium inq̃; q
a alii mittuntur in celum / alii in tartarum / ali
i uero in medias regiones. Ducit autem eos de
mon / in bonis quidem intelligentiam mouens
in malis autem inmaginationem affectũq; per
turbans. Quod autem dicit iniquos absq; duce
errare absq; benefico intellige duce: Adde q̃
neq; quo trahantur agnoscunt / & uiolenta rapi
untur.   Ceterorum aũq; animarum distribu
at sortes orbem terre describit dicens esse quas
dã terre plagas. atq; illas quidem amplissimas
& usq; adeo altas / ut uentis & imbribus non pul
sentur. Ubi temperatissimus aer sit: sub quo
pretiosissima queq; nascantur: homines acutis
simi sensibus / uitaq; longeui: Sunt qui uelint
& homines & alia illic nascentia q̃; plurimũ ex
ethere aereq; componi: q̃; minimum uero
ex crassioribus elementis / ut hominum corpo
ra quasi aerea sint / fructibusq; maxime aereis
nutriantur: Quod nequis tãq̃; impossibile ne
get olympiodorus Aristotelis adducit histori
am: in qua aristoteles uidisse se inquit hominẽ
qui solo aere nutriebatur & sole: Quod autem
terre sublimis faciem in duodecim diuidit pla
gas / inde prouenit / quia duodecim cõgruit zo
diaci signis. duodecim sperarum regitur aĩma
bus. & duodecima est mundi spera: atq; ueluti
tutius fundãmentum duodecaedram illam sibi
usurpat figuram / quam timeus attribuit mun
do. Sed de hac ipsa figura / deq; aliis terre p
priis questionibus in timeo dicemus. Tu uero
terre huiusmodi habitationem terrestri moysi
paradyso similem esse memento. Proinde flu
mina sub terra describit / quibus anime nutriã
tur: Que quisquis secundum nostri corporis hu
mores atq; perturbationes ĩ hac uita nos affli
gentes / exponit / non nihil adducit simile uero
Veruntamen ueritatem integram non assequi
tur. Plato enim & hic & in republica significat
premia uirtutum & supplicia uitiorum ad alte
ram uitam potissimum pertinere. Acherõ igi
tur sub terra flumen locus est purgatorius atq;
ad curam pertinet & merorem: respondet quo
q; aeri partiq; mundi meridiane. Phlegeton
igni respondet atq; orienti uimq; puniendi cõ
tinet per calorem. Et ire cupiditatisq; fer
uorem punit. Stix cocytusq; respondent terre
atq; occasui: odiumq; per luctum fletumq; pu
niunt: Differunt uero hoc inter se solum
quod stix exoriens apellatur cocytus uero pro
grediens. Tartarum infimum tenere uult in
ferni locum in quo scellestissimi non medicine
sed exempli gratia affligantur. Quemadmodũ
hic & in republica legitur & gorgia. Addunt q
dam ad hec flumina oceanum quoq; quodãmõ
pertinere / aque septentrioniq; respondentem
In quo distinguendi diffiniendiq; uirtus intel
ligatur / tu uero q̃ de fluminibus dicitur / po
tissimum de demonibus numinibusq; intellige
flagitiosos tali quodã punientibus. Profecto
peccata facile sanabilia sunt / que non dum in
habitum sunt conuersa. Difficile uero sanãtur
que iam habitum genuerunt: Veruntamn una
cum quadam rationis repugnantia committun
tur: & committentes afficiunt penitẽtia. In
sanabilia uero sunt omnino / quorum habitus &
repugnantiam & penitentiam procul fugat.
Prima purgantur in acheronte. Secunda Si
ad prima uergant / puniuntur in phlegetonte /
Si ad tertia in stige / atq; cocyto. Ter
tia affliguntur in tartaro: ex quo ut plato iqt
nunq̃; egrediuntur: Quo uero pacto alii ali
ter id exponant in presentia libentius preter
micto. Affigi uero possunt anime non tantum
per inmaginationem ifeliciter a demonibus a
gitatam: sed per aerea quedam corpora / q̃ ue
hiculi & cymbe nomine designantur.
Premia uero sic plato distinguit. Anime que
iuste & sancte sine philosophia uixerunt / subli
mia terre / qualia supra descripsimus ascenden
tes / intenuissimis spiritalibusq; ibi corporibus
habitant. Que uero ciuiliter preterea philo
sophate sunt / cum splendidis celestibusq; cor
poribus celum colunt. Sed que per exactã
philosophiam perfecte purgate sunt / in locum
uperceleste m euolant / ubi absq; corporibus õ
nino ut plato hic inquit totum per tempus ui
uunt. Qua uero id ratione exponant non nul
li / consulto non recensebo. Porphirius certe
atq; Iamblicus tradunt animas deo perfectis
sime restitutas nunq̃; cadere. Quod quidem
scongrue respondet oppositis: que ex tartaro
nunq̃; emergere iudicantur. Quod quidem si
ita sit / circuitus iam infiniti tollentur. Tem
porales uero circuitus adhiberi purgationis cu
iusdam gratia uidebuntur.   Socrates tãdẽ
gallum esculapio sacrum se debere fatetur red
diq; diligentissime iubet. Prisci esculapio me
dico Phebi filio gallum sacrificabant diei so
lisq; nunctium idest diuine beneficẽtie morbo
rum omnium curatrici: que diuine prouidẽtie
filia nominatur: diem idest uite lumen debere
se fatebantur. eiusmodi medicum in superiori
bus perquirere iusserat morborum animi cura
torem. Et quasi iã omni dubitationis metusq;
morbo liberati sint: gratiam uictimamq; õ
o referri iubet. Preterea oracula priscorum tra
dunt animas remeantes in celum / peana idest
triumphalem cantilenam canere phebo. Red
dit ergo deo uotum / ut alacer peana canẽs ce
lestem patriam repetat.

Phedon de anima: Ad Laurentiũ me
dicem Uirum magnanimum.

Echecrates. Phedon. Apollodorus. So
crates. Cebes. Symmias. Criton. Mi
nister undecimuirorum.

Eche.
Ipse ne o Phedon affuisti qua
die Socrates uenenum bibit ĩ
carcere? an ab alio audiuisti?
Phe: equidem o echecrates af
fui / Eche / Que nam sunt ea q̃
uir ille anteq̃; moreretur / lo
cutus est? Et quomodo e uita decessit? Libẽ
ter enim audirem. Nam neq; quisquam phlia
siorum ciuium frequenter proficiscitur nunc a
thenas / neq; iamdiu hospes aliquis inde ad nos
accessit / qui certum aliquid ea de re nuntiare
nobis posset: nisi illum potato ueneno e uita
migrasse /   De ceteris uero / nihil quid refer
rent habebant. Phe. Nec ergo que ad iudiciũ
pertinebant / quo pacto tractata fuerint audi
uistis? Eche: Audiuimus: hec enim nobis qui
dã rettulit. Et admirati profecto sumus / q̃
iam pacto iudicio / diu postea obiisse uideatur
Quid nam in causa fuit phedon? Phe / Sorte
quadã id Socrati o echecrates accidit. nã pri
die q̃; iudicaretur ornari contigit / puppim na
uis eius / quam mictunt athenienses in d̃lum.
Eche. Id uero quid nam sibi uult? Phe. Hec
est illa nauis / ut aiunt athenienses in qua the
seus olim bisseptem illos secum tulit in cretã
seruauitq; illos: & ille seruatus ẽ. Vouerat au
tem / ut fertur apollini / si seruarentur / quot
annis in delum spectaculum quoddam mictere
Quodquidem nunc etiam ac semper ex illo tẽ
pore singulis ad deum mictunt annis. Cum igi
tur spectaculi principium agitur ex lege inte
rim lustrãt urbem: neminemq; eo tempore pu
blice necant / donec d̃lum perueniat nauis / rur
susq; athenas reuertatur ex delo. Id uero nõ
nunq̃; longo peragitur tempore quãdo eos oc
cupant uenti. Initium uero spectaculi ẽ post
q̃; apollinis sacerdos nauis illius coronauerit
puppim. Id uero ut modo dicebam pridie q̃;
iudicaretur factum erat. Quamobrem lon
gum tempus socrates fuit in carcere iudicium
inter atq; mortem: Eche. Circa uero mortem
ipsam o phedon / que nam sunt ab eo dicta / que
facta qui ue familiarium aderãt? An forte ma
gistratus adesse non permictebant? Atq; ita
orbatus decessit amicis: Phe: Permictebant
quidem. Ideoq; aderant aliqui & quidem mł
ti. Eche Hec igitur omnia para te q̃; planissie
nobis referre / nisi quid negocii te impediat.
Phe. Ociosus equidem sum atq; enarrare uo
bis conabor. Quippe cum meminisse socratis
siue ipse loquar siue loquentes alios audiam /
mihi semper omnium sit dulcissimum: Eche:
Similiter o phedon hos qui te audituri sunt /
affectos habebis. Sed iam pro uiribus diligen

tissime refer omnia. Phe. Atqui mira quadam ratione o echecrates illic presens affectus erã. Neq; enim misericordia me habebat ut familiarissimi uiri morti presentem. Sane beat⁹ uir ille mihi o echecrates uidebatur / tum animi illius habitum tum orationem consideranti: adeo itrepide generoseq; migrabat e uita ut uideretur mihi illum in uitam alteram nõ absq; diuina sorte migrare: sed illic quoq; beatum fore / siquis unq̃ alter. Quamobrem neq; admodum conmouebar ut consentaneum uideretur hominem rei presentem lugubri conmoueri: neq; rursus afficiebar letitia / quẽadmodum solebamus alias cum i philosophia uersabamur. Nam sermones quidem eiusmodi erant: Sed reuera affectus quidam mirus atq; insolita uoluptatis dolorisq; permixtio me inuaserat: considerantem illi paulopost moriendum fore. Et quicunq; aderamus ferme similiter eramus affecti: alias quidem ridentes / alias uero lachrimantes. Unus autem pre ceteris apollodor⁹ nosti enim uirum / eiusq; morem: Eche: Quidni? Phe: Ille igitur ita prorsus erat affectus atq; ego ipse aliiq; omnes distractum similiter perturbatione animum habebamus. Eche. Sed qui nam forte aderant o phedon? Phe: ciues quidem ⁊ indigene adẽrant ipse apollodorus / ⁊ critobolus / paterq; eius. Rursus Hermogenes. Epigenes. Eschines. Antisthenes Aderat ⁊ Cthesippus peaneus / ⁊ menexenus / atq; alii quidam indigene. Plato autem ut arbitror egrotabat: Eche. Sed num aliqui aderant peregrini? Phe. Aderant ⁊ peregrini. Simmias thebanus: ⁊ cebes: ⁊ phedõdes. Megarenses uero euclides: ⁊ terpsion. Eche: Aristippus autem ⁊ cleõbrotus nunquid adẽrãt? Phe: Non. In egina enim dicebantur esse: Eche. Aderant ne insuper alii? Phe: Hos ferme quos narraui interfuisse existimo / Eche / Dic uero quales fuerunt sermones? Conabor equidem a principio tibi omnia enarrare. Solebamus quotidie diebus superioribus ad socratem proficisci: ego atq; alii conuenientes mane in illa curia in qua ⁊ iudicium factum fuerat. Carceri enim erat proxima: colloquentes igitur inter nos operiebamur semper illic quo ad carcer aperiretur. Aperiebatur enim haud admodum mane. Eo autem aperto igrediebamur ad socratem. ⁊ ad plurimum diem cum ipso cõfabulabamur. Tunc ergo prius solito conuenimus. Pridie namq; ei⁹ diei cũ e carcere egressi essemus uespere nauem ex delo audiuimus redisse. Itaq; ediximus inuicem sũmo mane nobis fore ad locum solitum redeundum. Cũ nero reuersi essemus exiens nobis obuius ianitor q nos solebat admictere / expectare iussit: nec prius ingredi: q̃ ab ipso accerseremur. Soluũt .n. inqt undecimuiri Socratem / illiq; denũtiant hodie mortem esse obeundam. Neq; deinde admodũ conmoratus rediit ad nos iussitq; itrare. Itaq; introeuntes Socratem quidem inuenimus compedibus paulo ante solutum. Xãthippen uero / nosti mulierem / iusta sedentẽ pueruml; eius manibus tenentem. Que nos cum uidisset eiulare cepit ⁊ qualia mulieres solent exclamare, o Socrates inquit numq̃ amplius affabũtur te tui familiares neque tu illos. At Socrates critonem intuitus / o / crito iquit deducat quis hãc domum / ⁊ illam quidem reduxerunt quidam critonis domestici uociferantem atq; plangẽtem. Socrates autem sedens in lectica contraxit ad se crus manuq; perfricuit: atq; inter fricandum sic inquit. q̃ mira uidetur o uiri hec res esse quam nominant homines uoluptatẽ: q̃q; miro naturaliter se habet modo ad dolorem ipsum qui eius contrarius esse uidetur. Quippe cum simul homini adesse nolint. Attamen siquis prosequitur capitq; alterum / semper ferme alterum quoq; accipere cogitur / quasi ex eodem uertice sint ambo cõnexa. Arbitror equidem esopũ si hec animaduertisset fabulam fuisse facturum. Uidelicet deum ipsum cum ipsa inter se pugnantia uellet conciliare neq; id facere posset / in unũ saltem eorum apices coniunxisse: proptereaq; cuicunq; adest alterum eidem mox alterum quoq; adesse / quod quidem mihi accidit in presentia. Siquidẽ mõ quia crus propter uincula afficiebatur dolore. Ad hec huic succedere uoluptas iam uidetur. Ad hec cebes per iouem inqt o socrates oportune mihi id in memoriam reuocasti. Cum .n. poemata composueris intendens sermones esopi prohemiumq; in apollinem tũ alii multi me interrogauerũt / tum euanus precipue atq; pri⁹ quo nã consilio postquam huc deuenisti hec feceris / que prius feceras numq̃. si igitur tibi cure est ut habeam quid respondeam euano / quãdo iterum ex me quesierit / quod certo scio ipsum esse facturum / dic queso quid illi sit respondendum. uera inquit o cebes responde: me id effecisse non ut uel sibi gratificarer uel cum suis carminibus decertarem: sciebam enim facile id non ẽe uerum ut insomnia quedam experirer me simul expians / num forte hec sit ea musica quam sepius iam exercere me iubent. Nam frequenter in superiori tempore insomnium idem licet alia atq; alia forma sese mihi offerens eadem semper ita precepit. Fac o socrates musicam atq; exerce. Ego igitur quod insupiori tẽpore faciebam hoc mihi preceptum arbitrabar ⁊ quemadmodũ currentes adhortari solemus / sic quod ipse antea faciebam / ad idem me insomnium cohortari putabam / quasi philosophia maxima musica foret. postq̃ uero facto iam de me iudicio mori me interim dei festiuitas inhiberet / cẽsui oportere / si forte imsomnium totiens iubeat popularem hanc musicam exercere / non negligere eius preceptum. Tutius enim fore arbitratus sum / anteq̃ e uita migrarem / expiare animum atq; ut monet insomnium / poemata facere. Quamobrem primo equidem cecinit eum ipsũ cuiu tũc sacra celebrabantur. atq; post deum indicans oportere eum qui poeta futurus sit ñ sermones sed fabulas facere me uero non ẽẽ fabulatorem / non nullas ex fabulis esopi quas sciebam promptioresq; habebam / ut in quamque prius incidi modulatus sum. hec igitur o cebes refer euano / et ualere iube. Atq; cõsule / ut si probe sapit / me sequatur: migro .n. hinc hodie. Sic enim athenienses iubent. Tunc simmias quale id ẽ inquit o socrates / quod euano mandas? Sepe equidem cum illo fui / ⁊ quantũ de illo sentio / nullo pene modo libens ille tibi parebit. So. Quid uero? non ne philosophus est euanus? Sim. Mihi quidem uidetur: So. uolet igitur ⁊ euanus ⁊ omnis quicunq; huius rei digne est particeps. Non tamen forte sibi uim inferet. Non enim fas esse aiunt. Et simul hec dicẽs crura e lectica demisit in terrã. Atq; ita sedẽs deinceps reliqua disputauit. Quesiuit igitur ab eo cebes quo nam id modo ais / o socrates? fas quidem non esse seipsum uiolare / philosophum tamen optare morientem sequi So. Sed dic o cebes non ne tu simmiasq; talia quedam audiuistis a philolao / quo familiariter utebamini? Ce. Manifesti qd nihil o socrates So. At qui ego quoq; de his rebus ex auditu loquor. Que igitur forte ipse audiui / referre uobis nulla inuidia prohibebit. Etenim forte maxime decet illo migraturum considerare atq; effingere q̃lis fore putãda sit hec ipsa migratio. qd .n. aliud usq; ad solis occasum / quis faciat? Ce: Quamobcausam / o / Socrates nefas esse aiũt sibi met manus iferre. Iã enim quod modo querebas ego a philolao audiui / cum apud nos obseruaretur: ⁊ ab aliis insup nõ nullis nõ decere id facere: aptum tamen hac de re quicq̃ nihil ab aliquo unq̃ audiui. So. Sed attentione iam opus est. Nam ⁊ si audiueris mirum tamen forte uideri possit / si hoc solum ex aliis omnibus simplex sit. nec accidat unquã homini quemadmodum cetera. Quando ⁊ quibusdam melius mori q̃ uiuere. Itaq; mirum tibi forte uidebitur / si his quibus prestat mori non liceat sibimet prodesse: sed aliũ oporteat expectare qui prosit. Tũc cebes subridens thebanorum more proh iupiter inquit. So. At qui uideri qdẽ põt id sic absurdum. Fortasse etiã quandam habet rationẽ. Profecto sermo ille qui de his in arcanis habetur: in quadam custodia esse homiẽs / neq; decere quemq̃ ex hac se ipsum soluere: neq; aufugere / magnus quidẽ mihi uidetur neq; cognitu facilis. Uerumtamẽ id mihi / o / cebes recte apparet dictum: deos qdem curã habere nostrum: nos uero homiẽs unam quandam ex possessionibus esse deorum An nõ ita tibi uidetur: Ce: mihi quidem: So Non ne igitur ⁊ tu si quid ex mancipiis tuis

seipsū perimeret/cum tu nullo modo id permi
sisses irasceteris utiqꝫ illi: Et si potestatē ha
beres pena quadam afficeres. Ce: Omnio
So. forte igitur hac ratiōe haud preter ratiōē
est non prius decere seipsum interficere qꝫ ōus
necessitatem aliquam imposuerit qualē nobis i
posuit in presentia. Ce. Consentaneum id qui
dem apparet. Quod uero dicebas modo philo
sophos perfacile uelle mori: absurdum/o/so
crates uidetur esse: siquid quod nunc diximus
rationē habet: deum uidelicet nostrum esse cu
ratorem: nos uero in rebus eius positos esse
Nulla enim id rationē habet: prudentissimos
uidelicet homines non egreferre ab ea cura se
amoueri quam sibi prestent dii optimi omniū
rerum gubernatores. Numqꝫ enim putaret uir
prudens ipsum se melius esse curatorum/si liber
euaserit: sꝫ demēs aliqs forsitā id putaret fugi
endum. s. esse a dño: neqꝫ cogitaret non esse
idquod bonum est fugiendum: Sed in eo maxi
me permanendum. Ideoqꝫ absqꝫ ratione fuge
ret: Qui uero mentem habet/semper apud eū
qui sit melior esse cupit: Atqꝫ ita/o/socrates
contra omnino Conueniēs esse uidetur qꝫ quod
paulo ante dicebatur: Sapientes quidem dece
re grauiter mortem ferre. Insipientes uero li
benter. Socrates igitur cum hec audisset dele
ctari uisus. est argutia cebetis. Conuersusqꝫ
ad nos/semper inquit hic cebes rationes quas
dam perscrutatur: neqꝫ admodum facile quod
quiuis dixerit uult admictere. Tūc Simmias
mihi quoqꝫ inquit nō nihil uidetur cebes dicere
Quo. n. cōsilio sapientes uiri meliores reuera
qꝫ ipsi sint fugiāt illisqꝫ carere facile patiātur?
Atqui mihi uidetur cebes sermonem in te intē
dere quod tam facile ⁊ nos relinquas ⁊ deos/ut
tu ipse fateris/principes bonos. Iusta dicitis
inquit socrates. arbitror enim uos dicere me
ipsum tamqꝫ in iudicio oportere purgare: Sim
Et maxime quidem: So. Age ergo Conabor
nunc apud nos accuratius qꝫ nuper apud atheniē
sium iudices fecerim me defendere equidem/o/
Simmia atqꝫ cebes nisi me migraturum putarem
primum quidem ad deos alios sapientes ⁊ bonos
deinde ad homines defunctos his qui hic sūt me
liores/iniuste agerē/non moleste ferens mortem

Nunc certe habetote/sperare me ad uiros bo
nos iturum: sed hoc quidem haud omnino asse
uerarē: quod uero ad deos dominos ualde bo
nos iturus sim/certum habetote siquid aliud
eiusmodi ⁊ hoc utiqꝫ me affirmaturum. Prop
terea haud similiter mortē moleste fero: Sꝫ
bono animo sum speroqꝫ super esse aliquid his
q defuncti sunt: atqꝫ ut iā diu dicitur multo
melius bonis fore qꝫ malis. Sim. Quid nā, o
socrates cogitas? Num quid ipse cum isthac sē
tentia hinc abire? An nos quoqꝫ participes e
ius relinquere? Nempe cōmune nobis quoque
id bonū arbitror eē debere: Preterea ita demū
te apud nos purgaueris/si que dicis/nobis eti
am persuaseris. So. Dabo equidem operam.
Sed critonē prius auscultemus. Videtur. n.
mihi iam dudū nō nihil significare uelle. Cri
Quid nam putas aliud o socrates qꝫ quod iam
dudum mihi dicit is qui tibi uenenum est datu
rus: iubet enim te moneri ut qꝫ parcissime loq
ris: dicens eos q disputant/nimium incalesce
re: Nihil uero tale bibituris uenenum conue
nire. Alioquin eos qui id fecerint cogi iterdū
bis qnqꝫ ter uenenum bibere : So: Micte
ipsum. Tantum id quod est officii eius paret/
tanquam bis ⁊ si oportuerit ter prebiturus.
Cri: Et antea quidē ferme id responsurū sci
ebam. Sed ille me iam dudū stimulat: So:
Micte ipsum. Ego uero o iudices rationē uo
bis iam reddere uolo ob quā mihi uideatur uir
qui per omnem uitam incubuerit philosophie
merito magna cum fiducia/inminentem expe
ctare mortem/atqꝫ bona spe esse: se ibi postqꝫ
hinc migrauerit maxima bona reportaturum
Quemadmodum igitur id ita se habeat o simia
atqꝫ cebes conabor equidem aperire. Quicun
qꝫ philosophiam recte aliquando attigerunt:
nimirum uidentur latuisse ceteros homines/qō
nihil aliud ipsi conmentarentur qꝫ mori/atqꝫ
esse se mortuos. Quod si id uerum est p absur
dum foret/si cum nihil preter hoc aliud per ō
nem uitā studuerit hoc ipso adueniente qō iā
diu agitabant exercebantqꝫ grauiter ferrent
Hic simmias arridens per iouem inquit/o/so
crates mihi quidem haud multum ridere cup
enti risum expressisti: Nā multos arbitror forei

qui si id audiuerint aptissime in philosophos di
ctum putent. Nostrosqꝫ homines consensuros
⁊ ualde quidē philosophos reuera seipsos mor
ti prebere: nec tamen se latuisse/qꝫ digni sint
morte. So. Forte id recte o simmia dicerent
preter id quod se non latuisse addunt. Latuit
sane eos qua ratione ueri philosophi ⁊ mori
studeant ⁊ morte sint digni: Sed iam reliqua
mus illos/nobisqꝫ ipsis loquamur. Putamus
ne aliquid esse mortem? Sim. Aliquid certe
So. Nunquid aliud qꝫ anime a corpore soluti
onem? Esseqꝫ id mortuū esse. s. solutum ab a
nima corpus per se seorsum esse. Seorsū quoqꝫ
a corpore animam solutam ipsam per se ipsam
existere. Nunquid mors preter hoc aliud est?
Sim: Nihil aliud: So: Considera bone uir/
num tibi idem quoqꝫ ⁊ mihi uideatur. Ex his e
nim uos arbitror planius que perquirimus inuē
turos. Videtur ne tibi philosophi officium eē
sectari eas que apellantur uoluptates? Qua
les sunt epularum atqꝫ poculorum. Sim. Minime
quidem o socrates: So: sed nunqd uenereorum?
Sim: Nullo mō: So. qd reliquū corporis cultū
an multifacere philosophus tibi uidetur? Vt ha
bere uestes egregias calceosqꝫ/⁊ alia que circa
corpus sūt ornamenta/utrum multifacere tibi
uidetur/an nihilipendere nisi quatenus magna
cogat necessitas illis uti? Sim: Mihi quidem
uidetur uerus philosophus hec omnia floccipē
dere: So: An non tibi uidetur eiusmodi studi
um haud ad corpus quidem declinare. Sꝫ quan
tum fieri potest ab illo discedere/atqꝫ ad aīum
se conuertere? Sim: Mihi qdem. So: Nōne
igitur in eiusmodi rebus primū manifeste appa
ret philosophus preter ceteros homines aīum
qꝫ maxime potest a conmertio corporis segre
gare. Sim. apparet: So. Putāt uero pleriqꝫ
o simia eū hōiē cui nihil taliū dulce sit/nꝫ il
lis fruatur reuera uiuere existimandum ñ esse
sed pene mortuum: cum uoluptates corporis
non pcipiātur: Sim. Verissima narras: So.
Quid autem circa sapientie ipsius acquisitoēm
Vtrum impedimento est corpus: siquis ipsum
socium ad inuestigandum adsumpserit: nec ne
Quale utiqꝫ/tale aliquid dico: Habent ne ui
sus ⁊ auditus ueritatem in hominibus aliquam?

An talia quedam ipsi quoqꝫ poete semper ca
nūt/nihil nos audire nihil uidere sincerum: at
sibi corporis sensus sinceri certiqꝫ non sunt
neqꝫ etiam alii quippe cum ceteri omnes his
quodammodo deteriores sint: An nō tibi uidē
tur? Sim: Prorsus. So: Quādo igitur ani
mus ueritatem attigit? Qñ. n. aliqd cum cor
pore tentat īuestigare/procul dubio dcipitur
a corpore. Sim: Vere loqueris: So: An non
sicubi proprie in ipsa raciocinatione fit sibi ali
qd eorum que uere sūt manifestum: Sim: Ita
est? Raciocinātur autem tunc optime/quan
do horum nihil eum perturbat/neqꝫ auditus
neqꝫ uisus neqꝫ dolor neqꝫ uo luptas: Sed qꝫ
maxime seipsum in se recipiens/dserit corpus:
neqꝫ quicquaꝫ quoad fieri potest cum illo cōmu
nicans neqꝫ attingens ipsum quod uere est affe
ctat: Sim. est ita: So: Non ne ⁊ in hoc phi
losophi animus maxime cotemnit corpus/ab
eoqꝫ aufugit: queritqꝫ secundum seipsum uiue
re? Sim: Apparet: So: Quid uero hec o sim
mia? Dicimus ne iustum ipsū esse aliquid/an ni
hil? Sim/Aliquid per iouem: So: Rursus ip
sū pulchrū ipsū qꝫ bonum aliquid esse? Sim:
Quid ni: So: Num aliquando horum aliquid
oculis percepisti? Sim: Numqꝫ/So/An
alio quodam sensu corporis attigisti? Loquor
autē de omnibus. ueluti de ipsa magnitudine/
De sanitate/de robore ipso. ac summatim de
ceterorum omnium essentia/idest quod unum
quodqꝫ sit: numquid per corpus quoqꝫ in his
uanissimum est perspicitur: An ita se res hēt
. Quicunqꝫ nostrum maxime ⁊ sincerissime
cogitare mente se cōparat ipsum quod aggredi
tur cogitandum/hic proxime ad cognitionem
ipsius accedit: Sim: prorsus: So: Non ne igi
tur ille purissime faceret. Quicunqꝫ ipsa mētis
excogitatione qꝫ maximum se ad unuꝫ quodqꝫ
conferret: Neqꝫ uisum in excogitando adhi
bens/neqꝫ sensum prorsus ullum raciocinatio
ni coniungens. Sed ipsa secundum se ipsam mē
tis excogitatione sincera utens/ipsum per se
quodlibet sincerum existens studeret uenari ab
oculis ab auribus ⁊ ut summatim dicam/a toto
corpore liber/utpote per turbante animum
nꝫ pmictente ueritatem sapientiam qꝫ assequi

siquando in cōmunioem recipiatur An non hic erit/o/simmia siquis unq̄z alius ipsius quod uere est cōpos. Sim. Mirifice uera loqueris Socrates? So. Nōn ne igitur ex his omnibus necessario sequitur opinionem eiusmodi legiptimis philosophis usqzadeo constare debere ut ad se inuicem ita loquantur? Necessaria iam ratione concluditur nos quadam rationis ipsius uia ad id cōsiderādo perduci: vz donec corpus habemus animusqz noster tanto malo erit ammistus/nunq̄znos id quod desideramus ne⁊ ad uotum consecuturos. Impedimentaenim pene innumerabilia corpus prebet propter necessariam eius alimoniam/preterea morbi nobis hinc incidentes inuestigationem ueritatis inpediunt amoribus cupiditatibus/timoribus/multiplicibus qz imagininibus. Multis deniqz nugis nos implet. ut uerissime dicatur nihil pensi unq̄z ac ueri nobis afferre. Nam ad bella ad seditiones/ad pugnas nihil aliud q̄z corpus multiplex eius qz cupiditas impellit. Omnia ēim pecuniarum gratia fiunt. Pecunias autem querere cogimur corporis gratia usui eius inseruientes/atqz ita fit propter hec omia a philosophie studiis abstrahamur. Extremum uero omnium est quod siquid ab ipso ocii nobis contingat nosqz ad considerandum aliquid conferamus i uestigantibus nobis rursus ubiqz se se opponens tumultu quodam perturbat animum 7 quasi percutiens reddit attonitum: adeo ut hoc obstaculo inpediti uerum perspicere nequeamus Ceterū nobis reuera demōstratū est: si qn̄ optamus pure aliquid intelligere recedere a corpore oportere: atqz ipso animo res ipsas cōsiderare Atqz tunc ut apparet compotes eius quod affectamus: cuius ne amatores profitemur nos esse scilicet sapientie cum uidelicet mortui fuerimus/quem admodum significat ratio: dum autē uiuemus nequaq̄z. Nempe si nihil cum corpore pure discerni potest / duobus alterum aut nullo modo possumus scientiam consequi / aut post mortem: Tunc enim animus ipse per se ipsum erit seorsum a corpore: prius uero nequaq̄z: Atqz dum uiuimus/ita/ut uidetur proxime ad sciētiam accedemus/si q̄zminimum cum corpore cōmertium habuerimus: neqz quicq̄z cum illo cōmunicauerimus/nisi quātum summa cogat necessitas: neqz huius natura replebimur: Sed ab eius cōtagione cauebimus. quoad deus ipse nos soluat: atqz ita puri 7 a corporis in sania liberati/ut consentaneum est: cum talibus erimus cōgnoscemus qz per nos ipsos sincerū quodlibet idest forsitan ipsum uerum/nam impuro quidem purū attingere nefas est. Talia equidem/o simmia iudico necessarium esse / omnes discendi cupidos loqui inuicem atqz opinari. An nō ita tibi uidetur? Sim. Et maxime quidem omnium o/socrates. So. Si hec igitur uera sunt/o/amice magna spes est eunti illuc quo nunc ego proficiscor/sicubi/7ibi sufficienter eius rei se compotez fieri/cuius gratia tantum nos negocium in superiori uita suscepimus. Hanc ergo migrationem/i presentia mihi in iunctam bona cum spe suscipio: similiter qz quiuis alius/qui modo putauit preparatam sibi mentem tanq̄z purificatam. Sim: Ita prorsus. So. Purificatio uero non ne in hoc consistit/quod iā dudum dicebamus uidelicet ut q̄z maxime possumus seiungamus a corpore animum? potest 7 in presenti tempore 7 infuturo a corpore tamq̄z a uinculis resolutum. Sim. Maxime quidem. So. Non ne igitur hec mors apellatur solutio anime separatio a corpore? Sim. Prorsus. So. Soluere uero ipsum quemadmodū confitemur omni tempore maxime ac soli student qui recte 7 philosophātur: Atqz hec ipsa philosophorū meditatio est animum a corpore soluere atqz separare. Non ne ita? Sim. Ita uidetur. So. Quā obrem ut inpricipio dicebam ridiculum foret si uir qui se in uita sic comparauit ut q̄z proxime ad mortem accederet ea deinde ad ueniēte perturbaretur. Nō ne ridiculū? Sim Quidni: So. Reuera igitur recte philosophantes mortem ɔmentātur. atqz ad ea minime oium preterentur. Ita ūo ɔsidra. Cū. n. corpus quidem ubiqz aspernentur/animum uero ipsū cupiant secundum seipsum habere/nō ne summa esset absurditas? Si tunc quando id euenit expauescant molesteqz ferāt/neqz libenter illuc proficiscantur/quo cum peruenerint/spes est eo quidē quod amabant in uita potiri amabāt autem sapientiam: eo autem cui9 cōmertiū moleste ferebāt/liberari. An uero amatis7 mulieribus 7 filiis defūtis multi iā spōte uoluerūt ad in feros pficisci/sperantes/eos ibi uisere cū eis qz uersari quos amauerāt. Sapientie autē uerus amator uehementer in hanc ipsam spem adduct9 non aliter eam pdignitate ulla se comparaturū q̄z si moriatur imminentem mortem egre feret/ac non libenter hinc illuc emigrabit. Arbitrari quidem o amice oportet/si uere philosophus sit magno pere apud ipsum hanc opinionem ualere: ut nō alibi purā sapientiā posse assequi speret q̄z in futura post mortē uita. Si autem hoc ita se habet nō ne quemadmodū modo dicebam preter ratioēm foret omnio si mortem uir eiusmodi formidaret. Siz. pionem cōtra rationē. So. Sufficiēs ergo coiectura erit si quem uideris moleste mortē ferre/eū nō esse philosophū. sed philosomatū quedā. i. corporis amatorē. Atqz eūdem ferme philocrimatū 7 philotizū. i. pecuniaꝝ honoꝝqz cupidū: ac tale aut alterū hoꝝ affectet/aut utrūqz. Sim. Omnino ita est ut ais. So. Proide que o simmia fortitudo nomiatur/an non uiris eiusmodi maxime cōuenit? Sim: maxime. So. Non ne 7 temperantiā cuius pleriqz aiūt officium esse nequaq̄z prosternere se libidiib9 sed paruipēdere illas modestiam qz seruare. His dum taxat conuenit qui corpus despiciunt maxime atz in philosophia uiuunt. Sim. Necesse est. So si .n. considerare uelis fotitudinem temperātis qz alioꝝ tibi perabsurda uidebitur: Sim: Quanaz o socrates ratiō? /So/scis utiqz ceteros omēs mortem unū ex maximis malis existimare Sim/Et maxime quidē/So/No ne igitur maioꝝ metu maloꝝ qcūqz iter eos fortes sūt sustinēt mortē qn̄ substinent? Sim/hoc pacto So/ Metuendo igitur atqz metu fortes rasūt omnes preter philosophos 7 si absordū est metu uł timiditate aliqm esse fortem/Sim nimiū certe/ So /Quid autem qiter eos moderati dicūtur nō ne simili quodā pacto affecti sunt intemperātia uidelicet quā dā tempati Quāq̄z Impossibile id esse dicim9 uerūtamn illis eueit affectio quedā huic similis in isthac eoꝝ fatua temperātia/Timentes enim ne aliis careāt uoluptatib9 easqz appetentes a ceteris abstinent/ab aliis supati: Et si uocāt intēpanti/auoluptatib9 superari ueꝛūtam accidit eis supati auoluptatib9/alias supēt uoluptates Iā uero id illi simile est quod modo dicebatur/s/quodāmodo p itempātiā fieri tēpatos/Si: Simile qdem / So / Aiaduertendū est o beate simmia ne hec haud q̄q̄z recta sit ad uirtutē uia uoluptates uidelicet uoluptatib9 dolores dolorib9 7 metum metu 7 maius minori tanq̄z nummos cōmutare / sed ille dumtaxat rectus sit nummus cuius grā hec omia oporteat cōmutari atqz uenūdari/s/sapia prudentia pqua 7 cum qua oia ēpta ac uendita reuera sit 7 fortitudo 7 tepātia 7 iustitia ac summati uera uirtus cum sapientia siue prudentia et accedentib9 7 recedentib9 uoluptatib9 7 timorib9 ceteris qz gen̄ris ei9dem. Si autem a sapientia segregata iuicez conmutator adumbratis qdā sit ei9moi uirtus ac reura seruilis nihil sani ueri qz possidens Uirtutis autē ueritas i hoꝝ ōniū purificatione reuera cōsistat 7 tēpātia 7 iustitia 7 fortitudo 7 sapia ipā sit purificatio qdā/ Quā obrē hiq mysteria nobis ɔstituerūt minime cōtēnēdi uidētur sed reuera iā diu occulte nos admōere qcūqz nō expiat9 neqz iitiat9 migrabit ad iferos eū iacere iluto qcūqz ūo purgatus atqz iitiat9 illuc accesserit cū diis habitare Aiūt. n. q mysteria tractāt miistri bachi ferētes ferulas narthecophori qdē feruligeri multi sūt bachi uō pauci/ Hi uō ut eqd opiōr nō alii sūt q̄z q recte phāti sūt/quoruz qdē i nūo esse me neqz i feriorē qdē omi studio puirib9 conatis sū/ An uō recte ɔtēderi aliqd ue pfecerı cū illuc pueñrim9 certo sciem9 si deus uoluit paulo post ut mihi uidetur. Hec igitur mea excusatio est/o/simmia 7 o cebes quāvz obcām cū uos eosqz q hic sūt dnōs reliquā ā mrito nō egre ferā neqz pturber. spero. n: me 7 illic nō min9q̄z hic bōos dnōs amicos qziuētuꝝ: Multi uō id miime credūt. Si igitur defēsio mea uobis magisqz athenīēsib9 iudicib9 psuasit bn̄ se res hēt. Cū hec. so. dixisset suscipiēs sermonē cebes sic iqt cetera qd o. so. recte dcā uidntur q̄ntū ūo ad ipām aiam spectat uald ābigūt hoēs ne aia acorpe sepata ūsq̄z sit alteri9 sz ead ipā die qua hō mortē obierit itereat statiqz seiūcta a corpore dissoluatūr atqz exhalās qiuēt9 aut fumus dissipetur atqz euanescat nz usq̄z ulteri9 oznino sit aliqd. Profecto si esset alicubi collecta i semet ipām 7 ab his malis que tu mō narrabas liberata/multa nimiꝝ bcā qz spes

ect o socrates uera que dicebas fore. Ceterū
ad id fortasse ꝑsuasione fideqꝫ non parua opꝰ
est: ut credatur superesse animā post interitū
hominis: atqꝫ aliquam uim intelligentiāqꝫ ha
bere. So. Uera o cebes loqueris. Uerū quid
agendum censes? an forte de his ipsis confabu
landum: utrum ita fore an aliter probabile sit
. Cebes. Libenter equidem audirem de his re
bus qd sentias: Socrates. Nemine arbitror
hec audientem nec si conmedus quidem sit esse
dicturū nugari nūc me: ac de quibus minime
oporteat uerba facere. Si ergo placet opor
tetqꝫ considerare id hoc pacto consideremus
utrum uidelicet: apud inferos sint mortuoꝝ a
nime nec ne. Uetus qdē hic extat sermo cu
ius memores sumus abire quidem illuc aīas ō
functoꝝ: rursusqꝫ huc reuerti/ fieriqꝫ ex mor
tuis. Atqui si hoc uerum est ut ex mortuis ite
rum uiuentes fiant essent anime illic nostre .
Neque enim rursus fierent si alicubi non essent
Atqꝫ hec sufficiens coniectura est /ita esse / si
reuera constet haud aliunde uiuentes fieri qꝫ
ex mortuis. At uero nisi id sit/alia opus erit
ratōe/ Ce/ Omnino. So. Neqꝫ uero id in ho
minibus solum si planius intelligere uis consi
deres: sꝫ in animalibus omnibus ⁊ plantis atqꝫ
ut summatim dicam/in omnibus que gignūtur
in his iqꝫ omnibꝰ ꝯsideremus nunquid omnia
sic fiāt: nꝫ aliū qꝫ ex contrariis ꝯtraria qbꝰ
cūqꝫ tale aliqd ꝯtigit/ qmadmōū pl'chrū turpi
qdāmō ꝯtrariū ē/ ⁊ iustū iniusto aliaqꝫ eiꝰmōi
qꝫ ꝑl'ria uidꝫꝰ. Ergo utꝝ necessariū sit/cuicū
qꝫ aliqd ē ꝯtrariū/ nl'o mō aliū id qꝫ ex suo ꝯ
trario fieri. Ueluti quādo quid maiꝰ efficitur
necesse est ex eo quod ante fuerat minus/ poste
a maius euadere. Ce. Ita est. So. Nonne ⁊
si minus aliquid fiat/ex eo quod ante maiꝰ erat
postea fiet minus? Ce. Sic omnino. So. qn
etiam ex robustiori debilius/ex tardiori uelo
cius. Ce. Prorsus. So. Quid uero? Siquid e
uadat deterius/non ne ex meliori: Et si iustꝰ
ex iniustiori? Ce. Quid ni: So: In omnibus
igitur/ satis id exploratum habemus/ omīa ita
fieri/contra uidelicet ex contrariis. Ce. ꝑr
sus: So: Quid rursus? Est ne medium aliquid
inter contraria duo? Due uidelicet inter illa
generationes siue progressiones ab altero qui
dem in alterum: atqꝫ in alterum uicissim ab al
tero. Sane inter maius atqꝫ minꝰ medium ob
tinet incrementum ⁊ decrementum: dicimus
qꝫ id quidem crescere/illud uero decrescere.
Ce. Ita: So: Nonne similiter discerni uicis
sim atqꝫ ꝯfūdi: frigescere ⁊ incalescere: oīaqꝫ
eodem pacto. Et si nomina nobis desunt ali
cubi/ubiqꝫ tamen ita necesse est fieri uidelicet
omnia ex contrariis inuicem: generationēqꝫ
esse utriusqꝫ uicissim in alterum: Ce: Omnino
quidem: So: Quid uero? ei quod est uiuere:
est ne aliquid contrarium? Quemadmodum ei
qd uigilare est. Dormire ꝯtrariū. Ce. Sic ē:
Omnino: So. Quid nā? Ce: Mori: So: an
non ex se inuicem hec fiunt: siquidē contraria
sunt, ? Cūqꝫ duo sint: due quoqꝫ inter hec ge
neratōes mutue siue ꝑgressiōes: Ce. Nihil ꝑ
hibet: So/ Alteram quidem coniugationem
eorum que modo dicebam/ego tibi dicā ꝑ ip
sam qꝫ generationes eorum: Tu uero mihi
aperies alteram. Dico autem illud quidē dor
mire illud autem euigilare. Atqꝫ ex sōnno ui
giliam fieri/ ⁊ ex uigilia somnum? hoꝝqꝫ gene
rationes hanc quidem conniuere: illā uero
expergisci. Satisfeci tibi nec ne? Ce. Satisfe
cisti certe. So. Dic tu mihi quoqꝫ similiter dē
uita atqꝫ morte. An nō ꝯtrarium uiuere dicis
esse atqꝫ mori? Ce. equidem. So. ⁊ ex se inui
cem fieri? Ce. Ita. So. Ergo ex uiuente qd
nam fiet? Ce. mortuum. So. Quid autem
ex mortuo? Ce. Necesse est confiteri uiuens.
. So. Igitur ex mortuis o cebes uiuentia fiūt
atqꝫ uiuentes. Ce. Apparet. So. Sūt igitur
apud inferos anime nostre. Ce. Uidetur. So
Non ne ergo ⁊ generationū que circa hec sūt
altera quidem manifesta est? Mori enim mani
festum est non ne? Ce. Ita prorsus/ So/ quid
nam igitur faciemus. Non reddemus uicissim
generationem huic contrariam. Sed hec in re
dumtaxat mācam dicemus naturam esse? An
uero necesse est reddere ei quod mori est cōtra
riā quādā generationē. Ce: Oio. So. Quam
uero istā? Ce/ Reuiuiscere: So: ñ ne igitur si
reuiuiscētia ē ꝑgressio quedā hec ē ex mortuis
ad uiuētes. Ce. ē utiqꝫ. So. ꝯuenit ergo nobis
hac isup rōe. uiuentes ex mortuis fieri nihilo
minꝰqꝫ mortuos ex uiuentibꝰ. Quod cum ita
sit sufficientem coniecturam hinc haberi aīas
mortuorum necessario alicubi esse/unde iteꝝ
reuertātur. Ce. Uidetur mihi o socrates hoc
ex his que concessa sunt/necessario sequi: So
Animaduerte ergo o cebes haud ab re nos hec
ut arbitror concessisse. Nisi enim continue al
tera uicissim alteris redderentur quasi quodā
circulo remeantia: sed directa quedam pro
gressio foret dumtaxat ex altero in eius oppo
situm/neqꝫ rursus reflecterentur in alterum
facerentqꝫ regrexum: omnia tandem mihi cre
de eandem subirent figuram atqꝫ passionem fi
eriqꝫ cessarent: Ce: Quonam id pacto dicis?
So. Haud quaqꝫ intellectu difficile est /quod
loquor. Perinde enim ac si in somnium cade
retur quidem/ab eo uero in uigiliam nunqꝫ re
surgeretur/minime te latet/omnia tandem eo
deuentura/ut endimion ridicula quedam fabu
la uideatur/neqꝫ appareat usqꝫ: Cum cetera
quoqꝫ uniuersa somno similiter opprimantur
Proinde si confunderentur quidem omnia/nū
qꝫ uo discernerētur Anaxagore illud repēte
contingeret uniuersa uidelicet esse simul .
Eadem ratione o amice cebes/si quecūqꝫ uitā
acceperint moriantur/mortua uero cū fuerit
mortua relinquantur/neqꝫ iterū reuiuiscant
an non necessarium est omnino/cuncta demū
interiisse/nihilqꝫ uiuere? Nam si ex aliis qdē
uiuentia fierent: Postea uero perirent qd ob
staret quominus in interitum cuncta consume
rentur/ Ce/ Nihil prorsus o socrates sed mihi
omnino uera loqui uideris: So: Est certe o ce
bes maxime omnium ita/ut mihi uidetur: neqꝫ
nos hec ipā quasi decepti confessi sumus: sꝫ re
uera reminiscētia est: atqꝫ ex mortuis uiuen
tes fiunt. mortuorumqꝫ supersunt anime. At
qꝫ bonis quidem melius est: malis uero peius.
Ce. At qui ⁊ secundum illud o socrates/ quod
frequenter usurpare soles/si modo uerū est di
sciplinam uidelicet nostram nihil esse aliud qꝫ
reminiscentiam. ⁊ secundum hoc inqꝫ necesse
est nos in superiori quodam tempore/ea quoꝝ
nūc reminiscimur didicisse. Id uero fieri non
posset: nisi prius anima nostra fuisset alicubi
qꝫ in hanc humanam speciem deueniret: Quā
obrē ⁊ hac ratione inmortale quiddam anima
uidetur esse: Sim: Quales huius rei demōstra
tiōes habes o cebes? Cōmemora nobis eas: Nō
enim satis in presentia memini? Ce. Una qui
dem ratio est pulcherima / quod interrogati
homines/siquis eos recte interroget/ ipsi om
nia quemadmodum sunt respondent: Atq nū
quam id facere possent nisi inesset ipsis scienti
a rectaqꝫ ratio. Deide siquis eos ad geometri
cas figuras descriptionesqꝫ uel simile aliquid
conuerterit/ibi manifeste comperiet/ita id se
habere. So. Si hec o simmia ratio tibi non sa
tisfacit/attende/an sic tibi consideranti idē
quod nobis uideatur. Diffidis enim eā quam
disciplinam uocant/reminiscentiam esse posse
Sim. Haud equidem diffido: Uerumtamē id
expedit mihi discere de quo sermo est. s. remi
nisci. Ac ferme ex his que cebes cepit dicere/
iam recordor/ ⁊ credo. Nihilominus tamen ⁊
a te o socrates qua ratione id modo probare /
ipse aggrediebaris/ꝑ libenter audirem. So.

Hac equidem ratione, confitemur sane
quodammodo / siquis alicuius reminiscatur/
oportere ipsū prius aliquando id sciuisse. Sim
Prorsus: So. Nunquid ergo ⁊ hoc ꝯfitemur/
quotiens scientia hoc modo prouenit /remini
scentiam eam esse? Dico autem hoc pacto. Si
quis aliud quiddam uiderit uel audiuerit uel a
lio perceperit sensu: neqꝫ solum idipsū cogno
scat/uerum etiam agnoscat aliud quiddā / cu
ius non una eademqꝫ/ sed alia scientia sit/non
ne merito dicemus/hunc eius rei reminisci in
cuius peruenerit notionem? Sim. Quonam
pacto id dicis? So. Hoc. Alia quodammodo
hominis scientia est Alia lyre. Sim. Quid ni
So. An ignoras hoc amantibus euenire/cum
lyram aut uestem aut quid aliud ex his aspiciāt
qbus uti eoꝝ amate consueuerunt. Nā ⁊ agno
scūt lyram/ ⁊ simul mente formam recolunt
puelle cuius erat lyra. Hoc uero est reminisci
Ceu siquis cum simmiā uiderit sepe cebetis
recordetur. Et cetera eiusdem generis infini
ta. Sim. Infinita per iouem. So. An non
igitur tale quiddam recordatio quedam est?
Maxime uero si id nobis in illis contingat re
bus/ quas lōgitudine temporis ⁊ negligentia
oblinioni iam tradideri.

278

De Anima

Reminiscentia

Resurrectio

mus. Sim. Ita certe. So. Quid uero? Contingit ne ut qui equum pictum uiderit/pictamqꝫ lyram reminiscatur hominis? Atqꝫ cū pictum aspexerit simmiam/ueniat illi in mētē ⁊ cebes. Sim. Sic utiqꝫ. So. Nōne euenit etiam ut qui simmiam inspexerit pictum ipsius quoqꝫ simmie recordetur? Sim. Euenit certe. So. An non secundum hec omnia contingit/tum a similibus/tum a dissimilibus reminiscētiam prouenire. Sim. contigit. So. Uerū quotiens a similibus quispiam reminiscitur/ā non necesse est/id insuper intelligere utrū deficiat, hoc secundum similitudinem ne ene abillo cuius repetita memoria est. Sim. Necesse est. So: Attende sane/nunquid hec ita se habeant, dicimus aliquid esse equale. Non dico lignum ligno neqꝫ lapidem lapidi: neqꝫ aliud eiusmodi quicq̄ꝫ: sed preter hec omnia aliud qddam equale ipsum dicimus ne aliquid esse an nihil? Sim. Dicimus per Iouem ⁊ quidem mirifice. So. An Scimus ⁊ ipsum quod ē equale? Sim. omnino quidem. So. Unde nam scientiam eius accepimus. An non ex his que mō diximus uidelicet conspicati uel ligna/uł saxa uel alia quedam equalia/ex his illud excogitauimus/quod aliud est q̄ꝫ hec: An non aliud quiddam apparet? Considera uero ⁊ hoc pacto. Non ne saxa uel ligna equalia duꝫ eadē sūt alias eq̄lia alias inequalia nobis apparet? Sim. Penitus. So. Quid autem ipsa equalia? Pos sunt ne inequalia tibi uideri? uel equalitas/inequalitas? Sim. Numq̄ꝫ o socrates. So. Quā obrem nō idem sūt hec equalia atqꝫ ipsum equale. Sim. Nullo modo idem mihi apparent/o/socrates. So. Ueruntamen ab his equalibus/q̄ alia sunt, q̄ꝫ ipsum illud equale ipsius simul, excogitasti sciētiam atqꝫ percepisti. Sim. Uerissima loqueris. So. An uero siue simile ipsū sit/siue dissimile? Sim: Omnino. So. Nihil sane refert: quatenus enim aliud comspicatus/ex hac ipsa pspectione aliud intellexeris/siue simile siue dissimile necesse est hinc reminiscentiam prouenire. Sim. ⁊ maxime quidem. So: Quid uero ad id? An sic nos habemus circa/ea que sunt in his que modo dicebamus equalia/lignis/saxisqꝫ ⁊ aliis? Uidentur ne ita equalia hec esse/ut ipsum quod est equale: An deesse potius aliquid quo min⁹ talia sint equale est equale ipsū: an nihil? Sim: Per multum certe deest: So/Nonne confitemur quando quis aliquid intuens/animaduertat/appetere quidem hoc quod in presentia uidet/esse tale quale quiddam aliud ex his que sunt uerum deficere/neqꝫ posse tale esse equale/quale sit illud/sed deterius esse: necesse est eum qui animaduertit/an̄ cognouisse illud cui dicit hoc quodadmō simile fieri: sꝫ ad plenā similitudinē n̄ accedre: Sim: Necce ē: So: qd ergo? tale ne aliqd ɔtigit/⁊ nobis nec ne/circa hec eq̄lia ipsūqꝫ eq̄le? Sim. Quamplurimum: So: Necesse est ergo nos equalis ipsius scientiam ante illud tempus habuisse/in quo primum uidentes equalia/agnouimus conari quidem hec omnia talia euadere q̄le est ipsum: attamen a perfectione ipsius abesse: Sim: Ita est: So: At qui ⁊ hoc cōfitemur nos neqꝫ aliunde id ugnouisse neque agnoscere posse/q̄ꝫ ex uisu uel tactu uel alio quodam sensu: similiter enim de his omnibus iudico: Sim Similiter o socrates ad id se habent de quo agitur ostendendum: So: At quia sensib⁹ qdem intellexisse oportet oīa que subiecta sūt sensibus/illud quod est equale appetere quam uis ipsum non assequantur/an aliter dicimus? Sim: Haud aliter: So: Ante enim q̄ꝫ inciperemus uidere aut audire aliisqꝫ uti sensibus oportuit nos eq̄lis ipsi⁹ sciāꝫ possedisse neqꝫ qd ipsum sit/si modo equalia hec/que sensibus subiacēt ad ipsū adeo relaturi simus/ut iudicemus anniti quidem hec omnia talia quale ipsum est euadere: Uerumtamen deteriora relinqui. Sim: Necessario ex superioribus id/o/socrates sequitur: So: An non statim nati uidimus ⁊ audiuimus aliosqꝫ sensus exercuimus? Sim: Omnino: So: Oportuit autem/ut diximus/ante hec ipsius equalis scientiam habuisse: :Sim: Oportuit : So: Quam ob rem/ut uidetur/necesse est ante q̄ꝫ nasceremur eam comprehendisse :Sim: Sic apparet :So: Non ne si eam sortiti ante natiuitatem ipsam iam habētes nati sum⁹ sciuim⁹

⁊ ante ortum: atqꝫ statim nati non solūꝫ ipsū equale maiusqꝫ ⁊ minus/uerum etiam eiusdem generis omnia. Non eni de equali magis nūc nobis est sermo q̄ꝫ de ipso pulchro/de ipō bono/d ipso iusto/atqꝫ sācto/⁊ ut dico de omibus quibus proprie hoc ipsum quod est assignamus: ⁊ interrogationibus interrogantes ⁊ responsionibus respondentes: ut necessarium sit nos anteq̄ꝫ nesceremur horum omnium scientiam habuisse. Sim. Est ita. So: Acsi acceptis sciētiis non semper obliuisceremur/oporteret ⁊ cū ipsis nasci/semper etiam per omneꝫ uitā scire. Nam scire id est acceptam alicui⁹ rei scientiam retinere, Nec amisisse. An nō obliuioē scientie iacturam esse dicimus? Sim. Ita prorsus o socrates: So. Sin autem acceptam ante ortum scientiam/nati admisimus/deide ūo fieri sēsib⁹/circa ipsas scientias illa q̄s ā te habueramus/recipimus nonne id quod discere apellamus/esset scientiam propriam recuperare atqꝫ id reminisci nominantes/recte nominaremus? Sim. Recte. So. fieri enim id possibile apparuit. Uidelicet ut cum quis aliquid senserit/uel uidendo/uel audiendo uel aliter sentiendo aliud quiddam ex hoc agnoscat/cuius erat oblitus: cui quidem hoc quodadmodo propinquabat siue simile id sit siue dissimile. Ita quod iam pridem dico e duobus alterūꝫ: habuit enim scientes nati sumus, scimusqꝫ per omneꝫ uitam omnes/aut quos deinde dicimus discere dumtaxat reminiscuntur: atqꝫ disciplina reminiscentia est. Sim. Sic omnino se res habet/o socrates. So. Utrū igitur eligis o simmia? uel cum scientia nos esse natos/uel reminisci postea/quorum prius scientiam acceperimus. Sim. Ambigo utrum in presentia Socrates eligam. So. qd uero potes ne eligere quid ō hoc uideatur tibi? Uir sciens potest ne/eorum que scit reddere rationem/an contra? Si. Necesse est o socrates posse. So. An uero tibi uidentur omnes rationem de his que modo tractabamus afferre posse? Sim. Optarem equidē sed multo magis ueteor ne cras nullus hic homo sit qui pro dignitate id sciat efficere. So. Non igitur o simmia putas omnes hoc intelligere. Sim. Nullo modo. So. Reminiscūtur ergo que aliquando didicerant. Sim. Necesse est. So. Quando uero acceperunt anime nostre scientiam? Non enim postquam homines nati sumus. Sim. Non, certe. So. Ergo prius. Sim. Ita. So. erāt igitur simmia anime etiam prius q̄ꝫ in humanam speciem deuenirent seorsum a corpore intelligentiamqꝫ habebāt: Sim. Nisi forte o socrates dum nasceremur ipsas scientias acceperimus. Nam id etiam tempus reliquum est. So. Esto sic o amice. Sed quonam alio tempore eas admisim⁹? Non enim habentes iam eas nascimur/ut modo cōfitebamur. An in eodem perdidimus: quo ⁊ accepimus/an aliud tempus afferre potes. Sim. Nullo socrates modo sed nihil me dicere minime aduertebam. So. An ergo sic nobis se res habet o simmia? Siquidem sunt ea que cotidie predicamus pulchrum scilicet quiddam atqꝫ bonum et omnis eiusmodi essentia: ad quaꝫ omnia sensibus percepta referimus que ⁊ prius erat nostra/⁊ tāquam nostrā querentes inuenim⁹ atqꝫ ad ipsius exemplar referimus/necesse est ita ut et ipsa sunt nostrā quoqꝫ animam prius etiam q̄ꝫ nasceremur extitisse. At si hec non sunt/frustra utiqꝫ ratio hec tractata esset. An non ita se habet? atqꝫ par necessitas est ⁊ ipsa esse ⁊ curas nostras anteq̄ꝫ nasceremur ⁊ nisi ipsa sunt neqꝫ hec utiqꝫ sūt. Sim. Mirifice o socrates/eadem mihi uidetur esse necessitas: atqꝫ pulcherime huc non nos perducit: ut similiuer tam animā nostram q̄ꝫ essentiam ipsam quam modo dicebas anteq̄ꝫ nasceremur exitisse ɔfiteamur. Nihil enim tam certum habeo q̄ꝫ esse eiusmodi omnia equidem maxime: Scilicet pulchrūꝫ ipsum ⁊ bonuꝫ aliaqꝫ omnia que tu modo dicebas Et q̄ntum ad me attinet satis est demōstratū So. Quid uero uidetur cebeti? Opportet enim illi quoqꝫ persuadere. Sim. satis ⁊ illi arbitror persuasum: q̄ꝫuis omnium repugniātissimus sit ⁊ ad credēdum tardidissimus: Opinor tamē sufficiēter illi probatum: ante ortū nr̄ū aiam extitisse. At ūo post interitum nostrum ēt futura sit nec mihi qdē ipsi o socrates satis

De Anima:

adbuc uidetur ostensum. Sed nunc etiam re stat multorum dubitatio illa quam in medium cebes adduxerat / ne uidelicet homine morien te simlʳ aia dissipetur atqȝ ita ēē d̄sinat. qd. n. ꝓhibet fieri qȯ illā ⁊ aliūn ꝯstitui atqȝ ēē pri⁹ etiam q̃ȝ in corpus hominis laberetur: postquā uero ab eo discesserit / tunc illam insuper inter ire: Cebes: recte loq̃ris simmia. Videtur: n. quasi dimidium eius quod oportet probatum: ante uidelicet q̃ȝ nasceremur nostram animam extitisse: oportere autem id quoqȝ ostendere postquam mortui fuerimus non minus fere q̃ȝ esset ante q̃ȝ nasceremur: si modo finem suum demonstratio sit habitura: So: Demonstratū quidem est istud / o / simmia ⁊ o cebes etiā nūc si modo uelitis / ⁊ id quod modo ꝓbatum est / ⁊ illud quod ante concesseramus uidelicet omne uiuens ex mortuo fieri in unum connectere: Si. n. est anima prius / ⁊ cū in hāc uenit uitam fit / q̃ȝ homo / necesse est non aliunde eam q̃ȝ ex mortuis proficisci / cur non necessarium sit ut etiam post mortem corporis maneat? cū oporteat ipsam ad hanc uitam reuerti: Demonstratum igitur ⁊ nunc est quod dicitur: Verum tamen uidemini tu atque simmias cupere idem rursus diligentius pertractari ac forsitan puerorum more formidatis / ne reuera corpore egredientem uentus dissoluat atqȝ dispergat? presertim si uentis uehementius flantibus exeat: Ad hec cebes subridens / tanq̃ȝ nobis id formidātibus inqt / o / socrates contra psuadere conare immo uero non tanq̃ȝ formidantibus nobis sed forte est inter nos puer aliquis talia metuēs hunc ergo annitamur persuadere? ne mortem ceu laruas ptiescat. So. Oportȝ certe huic mederi carminibus quotidie quoad sanus efficiatur? : Ce: Sed ubi nā medicum eiusmodi namciscemur / o / socrates / cū tu decesseris? So: Ampla est / o / cebes grecia / in qua sunt uiri prestantes Quamplurime sunt barbare nationes per hos omnes eiusmodi medicum debetis perquirere / neque pecuniis parcentes neque laboribus / Nihil est enim ꝓ quo commodius oīa quis expendat perscrutandum quoqȝ ē etiam inter uos ipsos: Forte enim non facile inuenietis q̄ melius

q̃ȝ uos id queat efficere: Ce. Fiet id quidem. sȝ redeamus iam si tibi placet unde digressi sumus: So: Mihi quidem placet: Quid eni ꝓhibet? Ce: Recte respondes. So. An non tale aliqd a nobis ipsis sciscitari debemus? Cui nā ⁊ quali conueniat ea passio per quam dissolui possit. Et cui qualiqȝ sit metuendum / ne id patiatur Et secundum quam qualemqȝ eius partem. de inde considerare cuiusmodi anima sit, demum ex his anime nostre gratia uel confidere uel timere: Ce: Vera loqueris. So: Non ne igitur ei quod componitur iamqȝ compositum est natura id pati conuenit? ut quatenus est compositum dissoluatur. Siquid uero non sit compositum / huic soli potissimum nulla accidit dissolutio: Mihi quidem sic apparet: So: An non que semper secundum eadem eodemqȝ modo se habent / hec maxime esse conuenit simplicia? Que uero alias aliter / nec unq̃ȝ secundū eadem hec esse composita: Ce: Ita equidem opinor: So: Redeamus iam ad illa / ad que i superiori disputatione ꝓcessimus ipsa essentia cuius iter rogando respondendoqȝ rationem hoc ipsū qȯ ē assignamus / utrū eodē modo ⁊ secundū eadem se semper habet? An alias alr: uidelicet ⁊ ipsū equale / ipsū pulchrum / ipsam unumquodqȝ qȯ est ens utrū mutationem aliquando aliquam ipsa recipiunt: an ipsorum unum quodqȝ semper id quod est uniforme existens ipsum per se ipsū eodem modo ⁊ secundum eadem se habet. Neqȝ unq̃ȝ neqȝ usq̃ȝ neqȝ ullo pacto mutationem aliquam suscipit: Ce: Necesse est o socrates hec eodem modo ⁊ secundum eadem se semper habere: So: Quid autem dicemus de multis que similr pulchra dicūtur scilicet / hominib⁹ / equis / uestib⁹ / uel aliis quibuscunqȝ talibus que / uel pulchra dicuntur uel equalia uel etiam de omnibus que illis sinonima sunt / num hec se cundum eadem se semper habent? An potius omnino contra q̃ȝ illa uidelicet / neqȝ ipsa sibimet / neqȝ inuicem unquam / ut simpliciter loquar / ullo pacto secundum eadem eodemqȝ modo se habent: Ce. Hec / o / Socrates nunquam eodem modo sunt: So: Et hec quidem tangi uideri / aliisqȝ sēsib⁹ attigi pos

PHEDON

sunt. Que uero semper secundum eadem ꝑmanent sola intelligentie rōe percipiuntur. sunt qȝ inuisibilia que talia sunt neque cernuntur unq̃ȝ. Ce. Vera omnino loqueris / So / Vis ergo duas rerum species ponamus / alteram uisibilium inuisibilium alteram? Ce. Ponamus. So. ⁊ inuisibile quidem modo semper eodem esse / uisibile uero non nunq̃ȝ eodem. Cebes: Hoc quoqȝ ponamus / Socra / Age iam aliud ne i nobis est q̃ȝ hinc quidem corpus inde uero anima? Ce. Nihil aliud. So. Utri nam speci ei corpus esse similius cognatiusqȝ dicim⁹? Ce Nemini dubium quin uisibili / So / Quid uero anima? Visibile ne aliquid est / an cōtra? Ce / Non hominibus quidem o socrates: So. Atq nos de his dūmtaxat que ab hominum natura uideri uel nō uideri possunt loquebamur? An de his que ad aliam naturam spectant tractabamus? Ce. De his dum taxat que ad humanam So. Quid ergo de anima dicebam⁹? Nunquid uisibilem esse / Ce / Nō uisibilem / So / inuisibilem ergo / Ce / Ita / So / Anima igitur inuisibili speciei similior est q̃ȝ corpus. Corpus uero uisibili. Ce / Necessarium id est omnino / So / An non et hoc ēuenire in superioribus dicebamus? Ut cum anima ad aliquid considerandum socium sibi corpus adsummit / uel per uisum uel per auditum uel per alium sensum hoc enim est per corpus considerare qn per sensus id agitur tunc quidem a corpore trahatur ad ea / que nūq̃ȝ eodem modo sunt: atqȝ ipsa aberret / ꝑturbeturqȝ quasi ebria uacillet utpote que talia quedam attigerit: Cebes Prorsus. So. At uero quotiens ipse animus per se ipsum excogitat illuc se confert ad purum sempiternum / inmortale: semper eodem mō se habens: ⁊ tanquā ipsius cognatus semper inheret illi quotiēs ipse redierit in se ipsum / eiqȝ liceat / cessetqȝ ab errore ⁊ circa illa semper secundum eadem eodem modo se habet / utpote qui talia iam attigerit. Atqȝ hec eius affectio / sapia siue prudētia nominatur. Ce. Preclare ac uere omnino loqueris socrates: So / Utri igitur speciei rursus tibi uidetur / ex his q̄ ⁊ i superioribus ⁊ mō dicta sunt / anima esse similior atqȝ cognatior Ce: Arbitror eqdem o socrates quemlibet uel indocilem prorsus ⁊ pertinacem ex hac dis

cursione concessurum / animam ⁊ ꝑ totum atqȝ per omne / similiorem esse ei quod semper eodem mō est q̃ȝ opposito. So. Quid autem corpus? Ce / Alteri spetiei. So: Considera rursus hoc pacto. Quādiu in eodem sunt anima atqȝ corpus. hoc qdem seruire atqȝ subesse natura iubȝ Hanc uero preesse atqȝ dominari. Secundum hec rursus utrum tibi uidetur simile esse diuino utrum mortali? An non putas diuinum qdem tale esse natura ut presit ⁊ ducat. Mortale uero ut subiciatur ac seruiat. Ce. Puto equidem So. utri igitur horum est anima similis? Ce. Constat o socrates animam quidem similē esse diuino corpus uero mortali. So. Aiaduerte iā o cebes num hec ex omnibus que dicta sunt consequantur. Videlicet ipsi diuino inmortali intelligibili / uniformi indissolubili semper eodem modo ⁊ secundum eadem seipsum habenti / animam esse similimam: humano uero mortali nec intelligibili / multiformi / dissolubili / nūq̃ȝ eodem modo sibimet se habenti / similimum esse corpus. Possumus ne o amice cebes preter aliud quicq̃ȝ afferre: quo min⁹ ita sit. Cebes. non possumus. So. Quid ergo? Cum hec ita se habeant nōne corpi ꝯuenit ut breui soluatur Aie uero ut oīo idissolubilis sit uel aliqd rei circa idissolubili ꝓpiqū / Ce / Quid ni / So / Cernis igitur postq̃ȝ mortuus hō fuerit / qȯ ico uisibile ē corpus ⁊ i loco uisibili positū / qȯ cadauer appellam⁹ / cui ꝯuenit ut dissoluatur / ꝯcidat diffluat nihil horum subito pati / sȝ mltū aliqn tēpus supesse: siqs corpore ꝓbelle affecto ꝺcesserit. Corpus. n. seruatū ⁊ reb⁹ qbusdā ad durationē curatū q̄madmōū in egypto faciunt icredibile quoddā tēp⁹ ferme itegrū manet. Quin ēt si putrescat tū n̄ nulle corpis ꝑtes / ossa uȝ / neruiqȝ atqȝ similia / ut ita dicā imortalia ꝑmanēt. An non? Ce / Ita / So / Anima uero q̄ iuisibile qddā ē i similem quendā aliumqȝ locum migrans / excellentem / purum / inuisibilem nobis occltū reuera ad bonū sapiētēqȝ ꝺū / quo si ꝺs uoluerit / paulopost meo quoqȝ aio ē migrādū / aia iḡ talis taliqȝ natura predita nūqd cū primū a corpe liberata fuerit dissipabitur atqȝ interibit / ut mlti putāt ꝑ mltū abē o dilecte cebes atqȝ simia. imo mlto magis ita se res ht: siqdē pura discesserit corpeū nil secū trahēs utpo

q̄ ſua cū illo in uita comunicauerit: ſꝫ fugerit illud ſemper / ſeqꝫ in ſe collegerit tamq̄ꝫ ſemꝑ id meditata / quod quidem nihil eſt aliud q̄ꝫ recte philoſophari / mortemqꝫ reuera facile ꝯmētari / an non hec eſt meditatio mortis? Ce. eſt oīo. So. Anima inq̄ꝫ ſi ſic affecta diſceſſerit / non ne ad aliquid ſibi ſimile diuinum abit? diuinum & inmortale & ſapiens / quo cū peruenerit euadit felix ab errore / dementia / timoribus / duriſqꝫ amoribus ceteriſqꝫ hūanis liberata malis & quemadmodum de initiatis dici ſolet reuera reliquum tempus uitam cū diis agit Ita ne dicendum eſt o cebeſ an aliter? Ce. Ita ꝑ iouem. So. Sin autem polluta impura q̄ꝫ diſcedat utpote que corpuſ ſemper amplexa ipſorꝫ dumtaxat coluerit & amauerit eiuſqꝫ voluptatibus & libidinibus quaſi ueneficiiſ quibuſdam delinita fuerit & uſque adeo capta ut nihil aliud putet eſſe uerum niſi quod corporeum ſit quod tangi / quod uideri poſſit / quod ue bibat & quod edat / & quo in uenereiſ utatur: Quod uero oculiſ quidem occultum & inuiſibile ſit / uerumtamen intelligibile / & philoſophia comprehendendum habere odio cōſueuerit & tremereqꝫ & fugere / ſic in quā iſtitutā aīam putaſ ne ipſam per ſe ſinceram euadere? Ce: Nullo modo. So. Sed infectam inuolutamqꝫ / ut arbitror contagione corporea / quā conſuetudo congreſſuſqꝫ cum corpore propter continuā familiaritatem plurimumqꝫ eius cultum iſeruit quaſi iam naturalē. Ce. Ita putamus. So. Ponderoſum uero o amice id putandum eſt & graue terrenumqꝫ & uiſibile: qđ anima eiuſmodi ſecum trahit: Ideoqꝫ ab eo grauatur & ad uiſibilem retrahitur locum metu inuiſibilis atqꝫ occulti. Et quemadmodum fertur circa monumenta ſepulchraqꝫ reuoluitur / circa q̄ iam nō nulla apparuerunt animarū ūbroſa phātaſmata / qualia preferunt ſimulachra / tales aīe q̄ uꝫ ñ pure diceſſerunt a corpore / ſꝫ uiſibile aliquid trahētes / quo fit ut uideri poſſint. Ce. Cōſentaneum eſt o ſocrates. So. Conſentaneū tam o cebes: non eſſe has bonorum animas / ſed malorū q̄ circa hec oberrare cogūtur penas dātes uite i ꝑbe acte. Itaqꝫ tādiu circūuagātur quo

ad cupiditate nature corporee comitāte / rurſus induant corpus. Induūt aūt ut decens ē eiuſmodi mores quales i uita exercuerunt. Ce Quales dicis mores o ſocrates? So. Eiuſmōi eos quē q uētri dediti ꝑ inertiā atqꝫ laſciuiā uitā egerūt / nꝫ q̄cq̄ꝫ penſi pudoriſqꝫ habuerūt decēs eſt aſinos ſimiliaqꝫ ſubire. An ñ putas? Ce. Cōſentanea loq̄ris. So. Qui uero iiuria tyrānides / rapinas / pre ceteris ſecuti ſūt illorū / accipitrū / miluorū genera par ē / pertrāſire. nū alio has / migrare dicendum ē? Ce. Ita potiſſimum. So. Similiter & in ceteris abeunt eni i ea genera q̄libet quibus in uita mores ſimiles contraxerunt. Ce. Manifeſtū id quid So. Non ne horum feliciſſimi ſunt & i optimū proficiſcuntur locū / quicunqꝫ popularē ciuilē qꝫ uirtutem quā temperātiā & iuſtitiā noīant / exercuere abſqꝫ philoſophia q̄dē atqꝫ mēte / ſꝫ ex conſuetudine exercitationeqꝫ acq̄ſitā. Ce quonā pacto hi feliciſſimi ſunt? So / Quoniā decens ē hos in tale q̄ddā genus iterū ciuile mīteqꝫ demigrare / qđ admō apū aut ueſparū uel formicarū. Atqꝫ deinde in idem rurſus genus humanum modeſtoſqꝫ ex illis homines fieri. : Ce: Ita dcet: So In deorū ūo genꝰ nulli fas eſt peruenire preter eos q diſcēdi cupiditate flagrātes & philoſophati ſūt & puri penitus deceſſerunt. Horū quidem gratia o amice ſimia atqꝫ cebes q recte philoſophantur ab omnibus corporis cupididitatibus abſtinēt / atqꝫ ita pſeuerāt nec ſe illiſ ūq̄ꝫ tradūt. nꝫ familie iacturā paupertatēqꝫ formidāt: quemadmnoduꝫ mlti pecuniarum cupidi: nꝫ rurſus cōtēptum atqꝫ ignominiam quēadmodum q magiſtratus ābiunt & honores: deinde ab his abſtinent. ce. Neqꝫ enim deceret o ſocrates: So: Non per iouē. Quā obrem hi q animum ſuum colunt nꝫ corpori fingendo uiuūt / ſpretis his oībus / haud quaq̄ꝫ ea gradiuntur uia qua ſupiores illi quos narraui. Ipſi mūs / qa uꝫ / quo ꝓficiſcantur ignorent. Ipſi uero exiſtimātes phīe eiꝰqꝫ ſolutioni repugnādum ñ eſſe hāc ea ſequntur uia qua eos ipſa ducit. Ce: Quonā pacto o ſocrates? So: dicā e qđ Cognoſcūt ꝑſeco uiri ſcīe cupidi quēadmoduꝫ eorū aiam ſuſcipit / reuera ligatā i corpore

atqꝫ implicitam / ac per ipſum quaſi per carcerem quendam res conſiderare coactam: cūqꝫ per ſe ipſam id non faciat / omni prorſus inſcitia inuolutam cognoſcunt preterea / quemadmodum philoſophia perſpiciens q̄ꝫ callide corporeum uinculum adſtringat animam / quippe cum per ipſam fiat concupiſcentiam per quam deuinctus animus adiutor ſit ad ſe ipſum deuinciendum. cognoſcunt inq̄ꝫ viri ſcientie cupidi quemadmodum philoſophia eorum animam ita conſtitutam ſuſcipiens / paulatim inſtruit / ſoluereqꝫ aggreditur / oſtendens: q̄ꝫ fallax oculorū / q̄ꝫ fallax aurium / ceterorumqꝫ ſenſuū ſit iudicium: ſuadens ab his diſcedere / quatenus herere illis ſumma non cogat neceſſitas: ſeqꝫ i ſe ipſam reuocare atqꝫ colligere: nec ulli credere preter q̄ꝫ ſibi / quatenus uidelicet ipſa per ſe ipſam intelligat quodlibet eorū que ſunt exiſtens per ſeipſum. Quod uero ipſa per alia cōſideret exiſtens in aliis aliud / nihil exiſtimare uerum. eſſe uero eiuſmodi quidē ſenſibile atqꝫ viſibile. Quod autem ipſa per ſe conſideret intelligibile atqꝫ iuiſibile. Huic ergo ſolutioni ueri philoſophi animus repungnandum non ēe iudicās / ſic a uoluptatibꝰ / cupiditatibꝰ / doloribꝰ / timoribꝰ ꝓ uiribꝰ abſtinet / iudicās / q̄ñ do qs uhementer delectetur uel metuat uel doleat aut cupiat / haud tantū ab his dūtaxat pati maluꝫ / quantū quis forſan exiſtimarit / uidelicet / ſi propter concupiſcentias uel egrotet quiſpiam uel pecunias cōſumpſerit: ſꝫ quod malorum omniū maximū / extremum / turpiſſimū eſt / perpeti: neqꝫ tamen illud animaduertere. Ce. Quid nā hoc eſt / Socrates / quod uidelicet omnis anima hominis cogitur delectari uel dolere circa aliquid uehemēter / ſimulqꝫ putare illud circa qđ hoc maxie patitur maniteſtiſſimum eſſe atqꝫ uerissimum. cum longe ſit ſecūs. Hec autem maxime ſunt que uiſibilia ſunt. non ne? Ce. omnino. So. An non i hac paſſione anima q̄ꝫ maxime ligatur a corpore: Ce: Quonam pacto? So. Quoniam omnis uoluptas atqꝫ dolor quaſi clauūꝫ tenēs animam corpori affigit atqꝫ connectit / efficitqꝫ corpoream adeo ut iam opinetur / ea eſſe uera que ſuadeat corpus: nempe ex eo quod eadem

opinetur cum corpore / eiſdemqꝫ oblectetur / cogitur ut puto eiuſdē moris eiuſdemqꝫ alimonie fieri. Ut nunq̄ꝫ poſſit pura in uitam alterā proficiſci / ſed ſemper plena corporis labe egrediatur. Ideoqꝫ cito cadat rurſus in aliud corpus / & quaſi ſata iterum innaſcatur: atqꝫ propterea a cōmertio diuine / pure / uniformis eſſentie aliena ꝓrſus euadat. Ce. Veriſſima narras / o / Socrates. So. horum igitur gratia / o / cebes iuſti ſcientie ſtudioſi temperātiā fortitudinemqꝫ ſecuntur: non autem illorum / quorū gratia cenſet uulgus: an tu putas? Ce. Mini me quidem. So. Non certe. Sed ita ueri philoſophi animus cogitaret. nec ullo modo arbitraretur / cū ipſum philoſophiā ſoluiſſet / oportere iterum uoluptatibus doloribuſqꝫ ſe dedere iterumqꝫ uinciri / atqꝫ irritum opus facere: quaſi telam penelopes retexentem. Immo uero horum tranquillitati ſtudens / ſequenſqꝫ rationem / ac ſemper in ea permanens / uerum et diuinum / opinionemqꝫ ſupereminens ꝯtemplatur / a quo nutrituſ ita uiuēdū cēſet q̄ꝫdiu uiuat: atqꝫ ſperat ſe ubi deceſſerit i cognatū atqꝫ tale migrantem ab humanis eximi malis. ex huiuſmodi q̄d educatōe non ē cur metuat o ſimmia & cebes / ne cū recedat a corpore / diſtrahatur & diſſipetur oiſqꝫ i uētos uita recedat.

Vm hec Socrates dixiſſet longum factum eſt ſilentium: & ipſe quidem Socrates que dicta fuerant ſecum / ut uidebatur repetebat / idemqꝫ / pleriqꝫ noſtrum faciebant. Cebes autem & ſimmias parumper inſuper inuicem collocuti ſunt. Hos ergo intuitus Socrates. Quid nā uobis inquit de his que dicta ſunt uidetur? An forte aliquid inſuper in his deſideratis? Multe. n. adhuc dubitationes obiectioneſqꝫ ſuperſunt. Siquis ſufficienter / ea ſit tractaturus. ſi igitur aliud quiddā inter uos agitatis / nihil dico. Sin autem / i his que dicta ſunt heſitatis ne uereamini loqui atque percurrere / ſiqua in parte putatis melius dici poſſe. Quin etiam ſociū me ad ſummite / ſi mecū id commodius fieri poſſe exiſtimatis. Sim: Verum equidem Socrates tibi fatebor: Iam dudū ambigēs uterqꝫ noſtrum impellit alterū iubetqꝫ iterrogare ꝓpter audiēdi cupiditatē

Veremur aũt ne tibi ob presentem calamitatẽ rogitando ſimus moleſtiores. Hec Socrates audiẽs leniter arriſit dicẽs. pape o ſimia q̃ꝫ difficile aliis ꝑſuaderẽ/ hanc me fortunam haud q̃qꝫ aduerſam exiſtimare/ q̃n ne uobis qdẽ id ꝑſuadere poſſum. Quippe cũ metuatis ne difficilior meſtiorqꝫ ſim in pñtia/ q̃ꝫ in ſuperiori fuerim uita. Atqꝫ ut apparet: deterior cygnis ad diuinandũ uobis eſſe uideor. Illi qdem q̃n ſe breui preſentiunt morituros/ tũc magis admodum dulciuſqꝫ canunt q̃ꝫ antea ↄſueuerint/ ↄgratulantes/quod ad deum ſint cuius erant famuli iam migraturi. homines uero cũ ipſi mortẽ expaueſcãt/cygnos quoqꝫ falſo criminãtur quod lugenteſ mortẽ ob dolorẽ cantũ emictãt Profecto haud aiaduertunt nullam ẽe auem q̃ cantet q̃n eſuriat aut rigeat/aut quouis alio afficiatur incommodo. Non ipſa philomena nec hirundo/nec epops/quas ferũt ꝑ querimoniã cantare lugẽtes. At mihi neqꝫ he aues pre dolore uidentur canere: neqꝫ cygni. Sed q̃a phebo ſacri ſunt/ ut arbitror diuinatione prediti preſagiunt alterius uite bona: ideoqꝫ cantant alacrius geſtiũtqꝫ ea die q̃ꝫ ſuperiori tꝑe Atqꝫ ⁊ ego arbitror me cygnorꝝ eſſe ↄſeruũ/ eidẽqꝫ dõ ſacrum: neqꝫ deterius uaticiniũ ab eo dẽ dño hẽre q̃ꝫ illos neqꝫ ignauius e uita decedere. Quaꝓpter lꝫ uobis huius gratia dicere ⁊ iterrogare q̄cquid libet: quoad athenieſiũ undeciuiri ſinunt. Sim. Preclare loq̄ris. Itaqꝫ et ego tibi aperiam qua in re dubitẽ: ⁊ ruſus hic cebes quid nam ex ſupiori diſputatione minus admictat. Mihi quidẽ o ſocrateſ quẽadmodum fortaſſe tibi quoqꝫ uidetur de his quidẽ rebus manifeſtam ueritatem ĩ uita preſenti aut nullo modo/aut ſumma cũ difficultate intelligi poſſe. Que tñ de his dicantur/ea nullo modo redarguere/ adeo ut nõ prius deſiſtas q̃ꝫ examinando alteruter/ acquieſcat mollis nimiũ iudico eſſe uiri/ oportere. n. circa hec alterutrũ efficere: aut diſcere uel inuenire quẽadmodum ſe habeant: aut ſi hec fieri nequeant/ optimã atqꝫ tutiſſimam humanarꝝ rationum eligere/qua quis tamq̃ꝫ rate uehatur: atqꝫ ita ꝓcellas huius uite pertranſeat: ſi nequeat firmiori quodã uehiculo uel diuino aliquo uerbo tutius ac minori cum periculo tranare. Atqui ego nunc nõ uerebor interrogare: preſertim cum ad hoc ipſe nos adhorteris: ne forte me ipſum quandoqꝫ ſim culpaturus: quod nunc que mihi uideantur minime dixerim. Profecto mihi o Socrates una cum hoc cebete tua dicta reputãti haud ſatis cõfirmata uidentur. So. Forſan uere/o/amice opinaris: Sed dic qua in parte minus ſufficiẽter dicta fuiſſe cenſeas. Ce. In hac utique. Nempe de harmonia ⁊ lyra ⁊ fidibus idẽ poſſet quiſ/piam dicere harmoniam uidelicet eſſe inuiſibile quiddam ⁊ incorporeũ. et perpulchrum atque diuinum in lyra rite tẽperata. Ipſam uero lyram fideſqꝫ corpora eſſe atqꝫ corporea ⁊ compoſita terreſtriaqꝫ ⁊ mortali cognata. Cum igitur aliquis uel lyrã fregerit uel fides inciderit ſiue diſrupit/ poterit quiſ eadem qua tu ratione probare/neceſſarium eſſe illam ſupereſſe harmoniã neqꝫ diſperdi. Nulla. n. machinatio foret lyram quidem eſſe adhuc fidibus iã diſruptis atqꝫ ipſas fides mortalis generis: harmoniam uero/ que diuini ⁊ immortalis cognata erat/ priuſq̃ꝫ mortale illud iteriſſe. Ille uero diceret haud eſſe alicubi harmoniam: atqꝫ prius ligna ⁊ fides putrefieri q̃ꝫ illa aliquid patiatur. Arbitror equidem/o/ Socrates te animaduertiſſe/ nos tale aliquid potiſſimũ eſſe animam cogitare. Eſſe videlicet in corpore noſtro intenſionẽ ⁊ cõplexionem quandam ex calido/ frigido/ ſicco/humido/ ceteriſqꝫ talibus: horumqꝫ temperantiam conſonantiamqꝫ animaꝫ eſſe: reſultantem uidelicet in corpore poſtq̃ꝫ hec ipſa bene moderateqꝫ inuicem temperata fuerint. Si ergo anima harmonia quedam eſt/quotiẽs horum natura ĩ corpore propter morbos alia qꝫ mala immoderate uel remictitur uel intenditur/neceſſe eſt animã quidem q̃ꝫuis diuiniſſimam ſubito interire: ſicut ſolẽt cetere conſonantie ſiue que ĩ uocibus/ſiue que in aliis artificũ operibus fiunt. Reliquias autem corporiſ cuiuſqꝫ diutius permanere/ quouſque uel ardeant uel putrefiant. Conſidera igitur quid huic rationi ſit reſpondendum/ ſiquis cenſeat animam/ temperantiam quandam eſſe eorum que ſunt in corpore/ prioremqꝫ in morte perire. Tunc Socrates quemadmodum ſepe ſolebat intuens acrius atqꝫ ridens/ iuſte iquit tu quidem loqueris Simmia. Siquis ergo ueſtrũ me facundior eſt/cur his nõ reſpondebat? Nõ n. ignaue rationem attigiſſe uidetur iudico tñ anteq̃ꝫ ſimmie reſpõdeatur/ qd cebes quoqꝫ dã net/eſſe audiendũ ut tꝑe interiecto deliberandi hẽamus facultatẽ. Deĩn his auditis uel his ↄcedendũ/ſi ↄſentanea uero uideantur afferre ſin ũo minus/ rõem ſupiorem defendendã eſſe atqꝫ retinendã. Quãobrẽ dic age o cebes/ quod nã potiſſimũ te turbet/quo minus aſſentiaris. Ce. Mihi qdem uidetur eodem reuolui eidẽqꝫ q̃ in ſupioribꝫ diximus/crimini ob noxia ẽe: Quod. n. fuerit aia noſtra priuſ q̃ꝫ in huãm deſcenderet ſpeciẽ/haud equidẽ retracto/q̃n helliſſime dictũ fuerit: ac niſi dictũ eſſet iuidioſum/ſufficienter demõſtratũ aſſeuerarẽ. Attñ nobis mortuis ſuꝑ fore/nõ ſic aſſentior. Neqꝫ tam Simmie ↄcedo obicienti/ non eſſe aiaꝫ ualidiorem corꝑe atqꝫ diuturniorẽ. Videtur ꝓfecto mihi/his omibus aĩa preſtare q̃ꝫ plurimũ Hic ergo rõ ſupior ad me ↄuerſa ſic inquiet. Quid nam ulterius ambigis? Cum uideas hõie defuncto/ quod in eo imbecillius fuerat ſupeſſe/cur non ↄcedis oportere etiã/ quod ualidiꝰ diuturniuſqꝫ erat/hoc ipſo ĩ tꝑe ſupeſſe? Sed aduerte iam quanti momẽti ſit/ quod ad id reſpondeo. Similitudine mihi quoqꝫ opus ẽ/ quẽadmodũ ſimmie. Profecto mihi ꝑinde hec dici uidentur/ac ſiq̃s de hõie textore ſene defuncto diceret. nõ dum interiſſe illum/ ſed forte alicubi ſupereſſe: cõiecturãqꝫ afferret ueſtis/ quã ipſe cum texuiſſet uſus fuerit/aſſereretqꝫ eã adhuc eſſe incolumem/ neqꝫ interiiſſe. Ac ſiquis id nõ credat interrogaretur ab eo/utrũ diuturnius ſit hõis genus an ueſtis/ qua quotidie quis utatur: quod ſi reſpondeat genꝰ humanum diuturnius eſſe/ tunc demõſtratũ id eſſe putaret: Videlicet multo ꝓpterea magis/ ſoſpitem eſſe hominem: quandoquidem quod ĩ eo erat fragilius/non dum perierit. hoc autẽ/o/ ſimmia/ita ſe habere non arbitror. Sed conſidera tu quoqꝫ quid dicam. Profecto quiuis ĩtelligeret iepte illud adduci. Nã hic textor qui multas ↄtriuerit ueſtes multaſqꝫ texuerit multis quidem poſterior obiit/ultima uero prio: neqꝫ proptrea magis ſequitur hominẽ eſſe ueſte uiliorem atqꝫ debiliorem. eandem fieri ſimilitudinẽ anime ad corpus poſſe arbitror. ac ſiquis de his duobus eadem illa adducat: cõgrue dicere uideretur. videlicet animam quidem eſſe diuturniorem: corpus uero debilius/ minuſqꝫ diuturnum. verum diceret quemlibet animorum plura cõſumere corpora/preſertim ſi multos uiuant annos. Si enim fluat corpus hominеqꝫ etiam uiuente diſſoluatur/ anima uero quod conſumitur retexat continue/ neceſſarium tamen erit quando pierit anima tũc ultimam habere ueſtem: eaqꝫ ſola prioreꝫ perire. Cum uero perit anima/tunc demum imbecilitatem nature ſue corpus oſtendere/ cito putreſcens atqꝫ euaneſcens. vt hac ratione non dum cofidere ualeamus/ tunc etiam cum deceſſerimus animam noſtram ſuperfore. Nam ſi quis dicenti etiam plura q̃ꝫ que tu dicis conceſſerit. nec ſolum añ ortum noſtrum/animaꝫ extitiſſe/ uerum etiam nihil prohibere etiam poſt obitum quorundam noſtrum remanere/ ſepiuſqꝫ accedere/ ac decedere fateatur/ a deo enim naturam anime ualidam eſſe/ ut ſepius corpori idita ſe corpuſqꝫ ſeruet/ his tamen ↄceſſis non dum illud tibi daret/non defatigari in multis generationibus animam: ſed tandeꝫ aliqua ex pluribus morte diceret omnino deleri. Quinetiam adderet neminem mortem illã diſſolutionemqꝫ corporis/ que anime quoqꝫ interitum infert/poſſe diſcernere. eſſe enim ĩpoſſibile ut quiſquã noſtrum id ſentiat. Quod quidem ſi ita ſe habeat/nemo nõ ſtulte in morte confidit/ niſi demoſtrare poſſit animam omnino inmortalem atqꝫ indiſſolubilem eſſe. Alioquin conſentaneum eſt neceſſarium eſſe/ ut qui moriturus eſt/ anime metuat ſue ſemperqꝫ ſit ſolicitus/ ne in ea que proxime imminet corporis diſiunctione prorſus intereat Omnes igitur cum hec audiuiſſemus/ conturbati ſumus/ut poſtea inuicem aperuimꝰ: quod cum ſuperiori diſputatiõe nobis fuiſſet magnopere ꝑſuaſum/ uiderentur nos ab eo ſtatu in preſentia deturbaſſe/atqꝫ eo iam deieciſſe/ ut ne dum rationibus iam adductis/ſed ⁊ dicẽdis

Cygnus:

282

De Anima:

insuper/fidem nullam adhiberemus: uerentes ne uel nos nequaq; boni essemus iudices ul' res ipse fide essent indigne: Echecrates: Ueniam equidem p Iouem do uobis. o. phedon. Nam mihi quidem modo te audienti/tale quiddã ue niebat in mentem. Cui nam ulterius rationi credemus? Quippe cum ratio illa Socratis usq; adeo paulo ante probabilis/iam fidem a miserit? Mirum est. n. quantum apud me con tra possit ratio illa semperq; potuerit/que ani mam nostram harmoniam quandaz esse probat et nunc quidem audita me subito in memoriaz reuocauit/quantum mihi quoque alias persua serit. Quo efficitur/ut alia quadam ratione iterum tamq; ab initio prorsus indigeam/que mihi persuadeat animam cum corpore non inte rire. Dic ergo per Iouem precor: quo pacto disputationem peregerit Socrates: & utrum ipse quoq;: quemadmodum de nobis ipse fate ris/grauiter id ferre uisus fuerit/an contra: benigne suam defenderit rationem/preterea utrũ satis nec ne eã tutatus fuerit/hec nobis q; potes diligentissime refer omnia: Phedon: Equidem. o. Echecrates sepe admiratus So cratem/nunquaz maiori cum uoluptate q; tũc presens sum admiratus: meq; affuisse ibi mirifi ce gaudeo. habuisse quidem illum quod obiecti onibus responderet: forte non est mirandum: sed hec in eo potissimuz sum admiratus: primo quidem q; iocunde/benigne/amice/adolescẽti um uerba recepit: deinde q; sagaciter sensit nos illorum rationibus fuisse cõmotos/demũ q; oportune nobis adhibuit medicinã. Et qua si fugientes atque uictos reuocauit nos: con uertitq; ad prosequendum atq; consideran dum. Eche/Quo nam pacto? Phe. Dicam eq dem. Sedebam forte ad dexteram eius in sub sellio quodam humili iuxta lectulum: Ipse ue ro Socrates sedebat lõge superior. Attrec tans igitur caput meum comprimensq; crines super ceruicem/consueuerat. n. non nunquam ubi contigisset/i meos crines ludere: cras for sitan iquit. o. Phedon istas pulchras incides comas: Phe: Sic arbitror: So: Non certe/si mihi assẽsus fueris: Phe: qd ergo? S. Im mo hodie & ego meas & tu tuas: si nobis rõ inte

reat/neq; eam ipsi suscitare possimus. At qui si ego tu essem/ac me fugeret ratio/more argi uorum iurarẽ/non prius comam nutriturum/ q; uicissim Simmiam Cebetemq; expugnauis sem: Phedõ: At uo cõtra duos ne hercules qui dem dicitur suffecisse: Socrates: At tu me Iolaum dum lux est/aduoca: Phe: Aduoco e quidem: sed non tanquam hercules Iolaum: immo tanquam Iolaus herculem. Socrates/ Nihil refert: In primis uero cauendum/ne id nobis accidat/Phe: Quid nam? Socrates/ Ne rationum euadamus osores/quemadmo dum non nulli hominum/osores fiunt/Nul lum enim maius q; hoc malum nobis posset acci dere. Uidelicet si rationes odio habuerimus/ Fit autem eodem pacto odiuz & aduersus ratio nes & aduersus homines/Odium quidem con tra homines tunc maxime subit/quando alicui nimium credimus absq; arte/putamusq; ip sum omnino uerũ/& sincerum/fidumq; uirum esse. deinde uero mox/prauum infidumq; de prehendimus/Rursusq; alium eodem pacto/ Itaq; quando quis sepius offensus ita deci pitur/presertim ab iis/quos precipue famili arissimos amicissimosq; existimabat/odit tan dem plurimum uniuersos/putatq; nihilomni no apud quenquam esse sincerum. Ante lai tuit id ita deaccere consueuisse? Phe/An maduerti equidem/Socrates/Annon turpi ter & absq; humanarum rerum artehic aggre ditur/hominibus uti/si enim ex arte uti/stu deret/cogitaret utiq; rem ipsam ita se ut ha bet habere/uidelicet homines uehementer bo nos aut malos/perpaucos esse/medios uero plurimos/Phe/Quo id pacto dicis/Socra. /Quemadmodum uidelicet in rebus con tingit ualde aut paruis aut magnis/An tu ar bitraris quicquam esse rarius/q; ualde ma gnum aut ualde paruum reperire hominez uel canem uel quod uis aliud? Atq; rursus cele rimum & tardissimum/pulcherrimum/turpis simum/albissimum/nigerrimum/an ignoras in his omnibus extremorum summa/rara qui dem & pauca esse/Media uero frequentia atq; multa? Phe/Sic arbitror/Socra: non ne igitur arbitraris/si improbitatis pponeretur

Certamen admodum paucos i hoc genere sum mos inueniri/Phe/Consetaneum est. So. Consentaneum quidem/uerum non hoc pacto similes rationes sunt atq; homines/s; te nunc ducentẽ prosecutus sum/Immo uero in hoc si militudo consistit/quãdo uidelicet quis absq; rationum arte/crediderit/rationem aliquã esse ueram: sed paulo post appareat falsa/que quidem aliquando talis est/aliquando minime & rursus altera similiter atque altera. Preci pue uero illis id euenit qui plurimum rationes cõtradictorias agitant/hos enim scis putare tandem se sapientissimos euasisse/solosq; ani maduertisse/neque in rebus neque in rationi bus ẽe sanum aliqd aut firmuz. Sed omnia re uera tanquam in euripo sursum deorsumq; iac tari: nullumq; tempus in aliquo permanere. Phe. Uere nimium loqueris. Socrates. Nõ ne egritudo hec Phedon miserabilis esset/si cum ratio aliqua uera firmaq; sit/compreheh diq; ualeat: postea tamen auditis huiuscemodi rationibus/que modo affer re uera modo falsa uidentur aliquis hinc in ambiguitatem deduc tus/non seipsum neq; eius inertiam ob id ac cuset/sed tandem uelut eger libenter culpam omnem/a/seipso in ipsas transferat rationes: et in reliqua uita eas odio habeat atq; ui tape ret/rerum iam ipsarum ueritate scientiaq; pri uatus. Phe. Per Iouem miserabilis egritu do. So. In primis igitur diligenter. id caue amus/ne persuadeamus nobis nihil in rationi bus esse sanum: sed multo magis non dum es se nos sanos. Itaq; totis uiribus ut sani effi ciamur est annitendum/tibi quidem & aliis to tius reliquae uite gratia: mihi uero gratia mor re non ut philosophum me geram/sed ut con tentiosum atq; pertinacem: quod quidam ho mines a disciplina alienissimi facere solent. Illi enim ubi aliqua de re ambigitur/non ut res ipsa qua de agitur se habeat/curant: sed ut que posuerunt ipsi. presentibus uideantur ue ra obnixe ɔtẽdunt. atq; ego mihi uidor/i hoc dũtaxat i pñtia ab illis differre: Quod non ut presentibus probem ea que dico/ãnitar/ni si quatenus forte contigerit; sed ut mihi ipsi

uera q; maxime uideantur. Sic. n. cogito dl' cis amice & uide quanto cum lucro sit ratio ea. Si forte uera sunt que dico/opere pretiuz est ita credere: sin aũt nihil superẽ post mortẽ attamen hoc ipsum tempus ante obitum/pre sentibus minus ero molestus/minusq; deplora bo. Hec autem ignorantia minime perseuera bit mecum. malum id quidem esset: sed paulo post delebitur. Sic equidem o simmia paratus & cebes/reuertor ad disputandum. Uos tamẽ si mihi assentiamini non Socrati cedite sed ue ritati. Si enim uera uobis loqui uidebor con cedite/sin minus omnino contradicite/dili genter cauentes ne ego dum annitor/me ip sum simul uosq; decipiam: & uelut apes aculeo in uobis relicto abeam. Sed iam accedendũ est. Primum quidem redigite in memoriam mihi que dicebatis si minus meminisse uobis ui debor. Simmias quidem ut arbitror diffidit ac metuit/ne anima quãuis diuinior pulchri orq; corpore/prius tamen pro harmonie natura intereat. Cebes autem mihi uisus est concedere diuturniorem esse animam corpore sed his addidit scire posse neminem/ne cum multa sepius consumpserit corpora/tandem quandoq; postremum relinquens corpus/ipsa quoq; pereat. atq; mors eiusmodi tantum sit interitus anime. Corpus uero dissolui conti nue consueuerit. An non hec sunt/o/Simmia & cebes que nos oportet considerare? Simmia & Cebes. Confitemur profecto. Socrates. Sed nunquid omnia que dicta in superioribus fuerant negatis? An quedam negatis quidem sed conceditis alia. Simmia. & Cebes: Quedã proculdubio. Socrates. Quid igitur de eo quod disciplinam diximus reminiscentiam es se. atque si ita se res habeat necessario conse qui/alicubi fuisse animam priusq; corpore clauderetur. Cebes. Mihi quidem istud dum diceres mirifice placuit/atq; nunc siqua unq; in alia in hac maxime sententia pmaneo. Sim mia. Similiter ego quoq; affectus sum/uehe menterq; admirarer/si mihi ũq; hac de re al'r uideretur. Socra. At uero necesse est hospes thebane aliter tibi uidri si in hac opinõe pmãse ris/harmoniam uidelicet esse compositãhet

quiddam: animam uero harmoniam quandam
ex his q̄ per corpus intensa sunt/constitutaz
Nunquam. n. ad mittes consonantiam compo
sitam prius esse q̄z illa ex quibus componi con
sonantiā oportebat. Nūquid admictes? Sim.
Nullo Socrates modo. So. Animaduertis
igitur cogi te id confiteri, quādo dicis animā
quidem esse prius q̄z in humanam speciē cor
pusqz deueniret: atque esse corporis consonan
tiam/ uidelicet ex his que non dum sunt eam
constitui. Neque. n. talis tibi est consonanti
a/ cui tu simile esse dicis. Immo uero prius ē
ipā lyra ⁊ fides ⁊ soni adhuc inconcinni/
tandem uero ex omnibus componitur consonā
tia omnium postrema: primaqz disperditur.
Hic itaqz sermo quonam pacto tuo illi conci
net? Sim. Nullo modo. So. At uero sicubi
uerba concinnitatem seruare debent/precipue
decet esse cōcinna/ubi de cōcentu tractatur.
Sim. Decet nimirū. S. Hic igitur sermo ti
bi dissonat. Sed uide utrum ex his duobus eli
gas/disciplinam ne reminiscentiā esse/an poti
us animam esse concentum. Sim. Primum eq
dem potius eligo. Id namqz alterum absqz de
monstratione admisi ex uerisimili quadam con
uenientia. Queadmodum uidetur ⁊ multis.
Ego autem ea uerba que per id quod conuenit
demonstrationes faciunt semper i ania indica
ui: ac nisi quis caueat ualde decipiunt/ ⁊ inge
ometria ⁊ in ceteris omnibus. Ratio uero de
reminiscentia atqz disciplina fundamento in
nititur fide digno. Dictum est. n. animā nrāz
ita esse alicubi/prius etiam q̄z laberetur in cor
pus/ut illa ipsius essentia habens ipsius quod ē
cognomentum. Ego uero hanc/ut mihi met p
suadeo/ sufficienter recteqz admisi: propte
reaqz neqz mihi neqz aliis animam appellanti
bus harmoniaz assentiri possum. So. Quid ue
ro Simmia? Uidetur ne tibi uel consonantie
uel alteri cuiqz compositioni congruere/ut ali
ter se habeat q̄z illa ex quibus conflatur. Sim
mia. Nullo modo. So. Neqz etiam ut aliud
quicquam ut arbitror patiatur ut agat q̄z illa
uel agant uel patiantur. Sim. Assentior. So
Non igitur conuenit consonantiam ea ducere
ex quibus composita est: sed sequi. Sim opinor

ita. So. Quare permultum abest ut harmoni
a in ɔtrarium moueatur aut sonet/ aut quic
q̄z aliud edat partibus suis aduersum. Sim.
Permultum proculdubio. Quid uero conso
nātia non ne eatenus pro natura sua consonā
tia est/ quatenus temperatur? Sim. Haud sa
tis intelligo. So. Non ne si magis plusqz con
temperetur/si modo id admictit/magis plusqz
consonantia est? Sin uero minus atqz perpau
cum/minus inpaucumqz similiter. Sim. Omni
no: So: Nunquid de anima id dici potest? Ut
uel in minima quadam re alia anima hoc ipsum
quod est anima uel magis uel plus aut cōtra sit
q̄z alia: Sim: Minime: So: Dic age per Iouē
precor/ num animā dicimus aliam quidem ha
bere mentem uirtutemqz/atque esse bonam/ali
am uero demētiam ⁊ prauitatez malamqz esse?
hec ne inq̄z uere dicuntur? Sim Uere quidem
: s: Eorum ergo qui animam esse asserunt har
moniam qs quid nam dicet esse in animabus?
hec: So: uitium ⁊ uirtutem? An aliam quan
dam consonantiam atque dissonantiam?
Et bonam quidem esse consonantem/ ⁊ cum ip
sa consonantia sit/alteram in se consonātiam
possidere. Malam uero dissonantem ⁊ ipsam es
se/nec aliam in se habere: Sim. Quid respon
deam non habeo: Constat tamen/ eum qui ani
mam esse consonantiam posuisset: talia quedā
responsurum: So: At uero iam concessum est
nihilo magis aut minus aliam alia animam esse
Eiusmodi uero concessio est/ neqz magis neqz
plus neque minus neque sub paucioribus gradi
bus aliam alia consonantiam esse: Non ne?
Sim: Prorsus: So: Eam uero que neqz magis
neque minus consonantia est/ nimirum/neqz
magis neqz minus esse contemperatam: ē ita?
Sim: est: So: Que uero neque magis neqz mi
nus temperata est/ potes ne pluribus paucior
busue gradibus particeps ɔsonantie esse? An
potius eque: Sim: Eque potius: So: Quapro
pter anima/ siquidem neqz magis neqz minus/
alia q̄z alia secūdum aie naturam aia est/ɔseqn
ter neqz magis neqz minus est tempata: sim:
Est ut dicis: so Cum uero sic affecta sit nihi
lo magis consonantie est uel dissonantie parti
ceps: sim: Nihilo magis: so: Preterea cuz

ita compata sit/num plus aliqd prauitatis ul
uirtutis alia q̄z alia possidet: siqdem prauitas
quidem dissonantia est/ uirtus uero cōsonātia
Sim. Certe plus nihil. So. Quinnimo secun
dum rectaz simmia rōem/nulla usq̄z anima pra
uitate erit affecta/si fuerit cōsonantia: Quan
doquidem consonantia uera secundum id quod
cōsonātia est nunq̄z fit dissonātie particeps.
Sim. Nunq̄z certe. So. Neqz igitur aia que
omnino sit anima/prauitate inficietur. Sim.
Quo. n. modo per ea que dicta sunt/ id fieri
posset? So. Hac igitur ratione omnes anima
liū omniuz aie/bone similiter erunt/si secūdū
aie ipius naturā similiter anime sit. Sim. Mi
hi quidem Socrates ita uidetur. So. Nunqd
recte sic tibi dici uidetur/atqz hec sequi/ si ue
ra esset illa positio/aiam ɔsonantiaz esse? Sim
Nullo mō. So. Quid uero? ex omnibus que
in homine sunt aliud ne preter animum asseris
dominari/precipue prudentē. Sim. Nihil ali
ud. So. Utrum corporis perturbationibus in
dulgentem/an potius repugnatem? Dico autē
tale quiddam. Ueluti si sub estu sitis angat/in
terea tamen aduersatur animus retrahitqz in
contrarium ne bibat: similiterqz si premat fa
mes/ ne edat: In aliisqz q̄z plurimis animum
uidemus corporis affectibus repugnantē. Nō
ne? Sim: et quidem maxime. Socrates: Nō
ne in superioribus confessi sumus animam si cō
sonantia fuerit nunquam dissonaturam/ hisq
bus intēditur uel remictitur uel uibratur uel
quodcunqz aliud patiantur illa/ ex quibus ipsa
ɔflatur: sz secuturam illa/nunquam uero duc
turam. Sim. Confessi sumus. Socra. Quid
uero nunc/non ne contra omnino uidetur age
re/quatenus ea ducit omnia ex quibus dixerit
aliquis ipsam constitui? atqz ferme omnibꝰ
p omnez uitam repugnat multisqz dominatur
modis/ interdum rigidius quodam cum suppli
cio puniens p gymnasticā atqz medicinam/in
terdum uero mitius castigans comminando aut
monēdo aduersus cupiditates ⁊ iras atqz timo
res/ tanquam altera quedam res contra alte
ram loquens/ quemadmodum Homerus tra
dit in odyssea. Tum pectus pulsans/cor sic af
fatur ulixes. Hoc quoque cor perfer/namqz ⁊

grauiora tulisti. An putas homer̄ hec dixisse
tanq̄z harmonia quedā sit: ac talis ut corporis
passionibus subiciatur: non aūt ducat atqz do
minetur? An potius quasi quiddam longe diui
nius q̄z harmonia sit animus? Sim. Diuinius p
Iouem mihi uidetur significauisse. So. Non
ergo uir optime recte harmoniam esse animam
diceremus. Sic. n. ut apparet neqz homero di
uino poete/neqz nobis ipsis ɔsentiremus. Sim
Sic est. So. Age harmoniam thebanā satis/
ut uidetur/ iam placauimus. Rationem uero
cadmeam/o/cebes quonam pacto ⁊ qua rōe pla
cabimus? Ce. Tu mihi Socrates uiam inuētu
rus uideris. Nempe rōem hanc aduersus har
moniaz mirifice preter opinionē nostram exco
gitasti. Cum. n. audirem simmiam dubitantez
ualde admirabar/ siquis rōnibus eius resistere
posset. Itaqz summe mihi fuit admirationi/ip
sum nec primū quidem potuisse orationis tue
impetū substinere. Quapropter nō admirarer
si cadmeus quoqz sermo idem pateretur. So.
Parcius ista bone uir: nequa inuidia nobis
sequentia interturbet. Sz hec quidez deo cure
erunt. nos autem ut ait homerus cominus con
gressi periculum faciamus/an forte quid dicas
Summa uero eoꝝ que per q̄ris/ē eiusmodi. de
mōstrandū esse iudicas aiam nostrā indissolubi
lem imortelemqz esse. ne uir phūs in morte se
curus magnaqz cum fiducia sperans in alia uita
longe beatiorem ob philosophie studiuz se futu
rū/ insipiens sit stulteqz confidat: Ostendere
autem ualidum quiddā esse animā atqz diuinis
psimile/priusqz etiā q̄z nos extitisse/nihil im
pedimento esse ais/quo minus hec omniā nō im
mortalitatē qdem significent/sz dū taxat aiaz
corpe diuturniorē esse/multaqz añ nos secula
fuisse/nouisseqz ⁊ egisse pmulta. Nihilo tamē
magis ob hoc imortalē esse existimandā. immo
hūc ipsum i hūanū corpus ingressuz/quasi mor
bum qndam interitus eius initiū esse: adeo ut
et in hac uita sit misera/ ⁊ in corporis morte ō
pereat. Nihil autez differre censes/siue semel
tm̄/siue sepius labatur in corpus: ut quis nr̄uz
pertimescat. Merito nāqz timendum esse nisi
stultus sit/ei q neqz sciat neqz assignare qat in
mortalitatis anime rōem. Talia qdam sunt q

dicis/o/cebes. Ego qꝫ ea ↄſulto ſepiꝰ repeto
nequis nos fugiat/ſiue addere his quicq̃ꝫ uelis
ſiue demere. Ce. Nihil eqdem in preſentia ha
beo quod aut minuā aut adiungā/atqꝫ hec ſunt
que dico. Tunc Socrates cū aliquantuꝫ ſe re
cepiſſet ad ſe ↄuerſus/haud leue quiddā requi
ris inquit/o/cebes: ſed cuius gratia oporteat
generationis corruptioniſqꝫ cām ptractare.
Ego igitur ſi uis ea tibi q̃ mihi euenerūt enar
rabo. Deinde ſiquid eoꝝ que dixero ad queſtio
nis tue ueritatē aperiendam cōducere putabis
utere. Ce. Volo eqdem. So. Audi igitur iam
narrantem. Equidem/o/cebes cum eſſem iuue
nis mira quadaꝫ eius ſapie cupiditate flagrabā
quaꝫ naturalem uocant hiſtoriam. Preclariſſi
mum. n. eſſe cēſebā cauſas intelligere/per q̃s
ſingula fiant atqꝫ intereant/⁊ qua ſint ratio
ne: ſepiuſqꝫ/me ſurſum deorſumqꝫ iactaui/ta
lia quedā primo ↄſiderans: nunquid poſtq̃ꝫ cali
dū ⁊ frigidum putrefactioneꝫ aliquā acceꝑunt
quemadmoduꝫ non nulli dixerunt/tunc aīalia
ↄualeſcāt. Preterea utrū ſanguis ſit quo ſapi
mus uel aer uel ignis/aut nihil hoꝝ ſit ſed cere
brū quod prebeat ſenſus/audiēdi/uidendi/olfa
ciendi ex his autem memoria ⁊ opinio fiat/ex
memoria uero ⁊ opinione quietem accipie
nte/p hec ſcientia oriatur. Proinde hoꝝ cor
ruptiones ↄſiderans: atqꝫ eas que circa celum
terraꝝqꝫ paſſiones contingunt/tandem adeo
mihi ad hec conſideranda uiſus ſuꝫ hebes/ut ni
hil magis. Coniecturam uero ad id afferam ti
bi ſufficintem. Nempe ob eiuſmodi ↄſideratio
nē uſqꝫ adeo ſū obcecatus/ut ea etiā que priuſ
manifeſte ſciebā/ut mihi aliiſqꝫ uidebatur/de
diſcerem. ⁊ alia uidelicet multa que antea me
ſcire putabam: ⁊ qua rōe homo creſcat. Id nā
que opinabar ante eſſe cuilibet manifeſtum: ho
minem uidelicet per cibum potumqꝫ augeri.
Qñ. n. p hec carneſ carnibꝰ oſſaqꝫ oſſibꝰ addū
tur/eodemqꝫ mō in aliis/quando ſua cuiqꝫ ad
hibentur: tunc ſane molem primo paruam: dei
de magnam euadere/atqꝫ ita paruum homineꝫ
affici magnum. Sic ego tunc opinabar: nonne
ſatis belle tibi uideor? Ce: Mihi quidem. So
Animaduerte hec inſup. Arbitrabar. n. ſatis
recte mihi uidri/quotiēs hoīeꝫ uel equū magnuꝫ
paruo ꝓpinquum/alteꝝ altero iudicarem capi
te ipſo eſſe maiorem. Atqꝫ multo etiam euidē
tius decē plura apparebāt nun q̃ꝫ octo: propte
rea quod denarius duo preter octonariū cōti
neret. Preterea bicubitū cubitali maiꝰ/qm̃ di
midio ſuperaret. Ce. Nunc uero quid nam de
his iudicas? So. Procul equidem per Iouem
abeſſe mihi uideor/ut alicuius horum cauſam i
telligere putem. Qui non dum mihi ipſi perſu
adere poſſum/ut quando quis uni addat unum/
tunc uel illud unum/cui unum adiunctum eſt/
fiat duo/uel ⁊ adiunctū/⁊ illud cui adiunctum
ē/pp alterius ad alteꝝ adiūctōeꝫ euadat duo.
Admiror eqd̃/ſi cū utrūqꝫ hoꝝ ſeꝑatuꝫ erat u
trūqꝫ unū erat/nꝫ erāt tūc duo: Poſtq̃ꝫ inicē
coheſerūt/hec ipſa cā fuerit/ut duo fierent: ↄ
greſſi uidelicet p quam propius iā poſita ſunt
neqꝫ etiam ſiquis unum diuidat adhuc poſſum
perſuaderi/hanc ipſam diuiſionem cauſaꝫ eſſe
ut duo euadant. Contraria. n. tunc atqꝫ ſupe
rius cauſa fit/qua duo fiant. Tunc. n. quia cō
iungebantur propius inuicem/alterūqꝫ admo
uebatur alteri: nunc uero qm̃ remouetur alte
rū ab altero/atqꝫ ſeparatur. Neqꝫ ꝓpter qd̃ u
nū fiat adhuc ſcire me arbitror/nꝫ ut ſummati
dicā/aliud quicq̃ꝫ quare fiat/aut ꝑeat/aut ſit
per hanc ipſam uiam me noſſe profiteor Sed
aliū quendam ipſe modum fruſtra miſceo. Nūc
uero nullo modo admicto. Veꝝ cum audiſſem
aliqñ ex libro ut ille aiebat anaxagore legētē
quendam hāc anaxagore ipſius ſententiā/uide
licet m̄tem oīa exornare/omniumqꝫ cām eſſe
hoc utiqꝫ cauſe genere magnoꝑe ſum delectatꝰ
exiſtimans quodāmodo ↄſentaneū menteꝫ eſſe
omnium cām putabamqꝫ ſi id ita eſſet ut mens
omnia exornaret ſingula p hanc ita eſſe diſpoſi
ta/ut optime diſponi potuerant. Propterea ſi
quis uellet cauſam inuenire qua ſingula fiant
aut pereant/aut ſint/hoc ipſum eſſe inueniēdū
qua uidelicet ratione optimū ſit unicuiqꝫ aut
eſſe aut quoduiſ aliud pati uel agere. Atqꝫ hoc
pacto nihil aliud conſiderandum homini uel de
ſe ipſo uel de aliis/niſi quod potiſſimuꝫ ſit ⁊ op
timum. Nec eſſe uero eſt eum qui id norit/il
lud quoqꝫ quod eſt deterius cognouiſſe. Quip
pe cum eadem horum ſcientia ſit. Hec utique

PHEDON

mecum ipſe reputans gaudebam inueniſſe ratꝰ
anaxagoram magiſtrum/qui me id quod tanto
pere cupiebam/cauſas rerum doceret: primuꝫ
qꝫ mihi diceret/utrū plana ſit terra uel rotū
da: Et cum hec dixiſſet. Subiungeret mihi ca
uſam atqꝫ neceſſitatem/afferens uidelicet id
ipſum quod melius eſt. Meliuſqꝫ fuiſſe eam
eſſe talem. Proinde ſi terra diceret i mundo
mediā ēē mox expōeret meliꝰ extitiſſe/ut me
dia ēēt. Qō ſi ille hec oñderet/ita me cōpabā
quaſi nullā ampliꝰ cauſaꝝ ſpeciē poſiturus.
Preterea de ſole ⁊ luna ceteriſqꝫ ſtellis eaꝝqꝫ
interſe uelocitate cōuerſionibuſqꝫ ⁊ de huiuſ
modi omnibus/me ſimiliter queſiturū auditu
rumqꝫ ↄparaueram: quod uidelicet ⁊ qua ratio
ne hec melius ſit ſingula uel facere uel pati qō
cunqꝫ agant uel patiantur. Neqꝫ. n. putabaꝫ
cum abinitio dixiſſet mente omnia exornari/
ipſum aliam poſtea cauſam rebus aſſignaturum
preterq̃ꝫ optimum ſit eas ita ſe ut heñt habere
Itaqꝫ arbitrabar eum in reddendis tum ſingu
lorum/tum cunctorum ↄmuniter cauſis/
ſingulis quidē aſſignare quod unicuiqꝫ optimū
cunctis uero cōmune bonum. Neqꝫ uero ſpes
ipſe meas paruifaciebā ſed ſūmo quodā ſtudio
acceptos libros/q̃ꝫ uelociſſime poterā lectita
ui: ut ociſſime q̄dem optimum quid ue eius cō
trarium eſſet cognoſcerem. Hac igitur mira
bili ſpe ductus cum legere ꝑgo/uideo hoīeꝫ m̄
te qd̃ nullo mō utentem: nec cauſam ullā ad ip
ſum rerum ornatum referentē. Sed aerias na
turas ⁊ ethereas aqueaſqꝫ ⁊ talia multa incredi
bilia pro rerum cauſis aſſignantem. Qua qdē
in re ille mihi ꝑide uiſus eſt agere: ac ſiquis di
ceret Socratem quecunqꝫ facit mente facere/
deide uolens. ſinguloꝝ q̃ facio cās explicare/
dicat primum quidem nunc me hic propterea
ſedere/qm̃ corpus meū ex oſſibus neruiſqꝫ cō
ponitur. ⁊ oſſa quidem ſolida ſunt: ⁊ iunctura
rum interualla inuicem hñt: nerui aūt ſic in
ſtituti ut ⁊ extendi ⁊ contrahi ualeant comple
ctantur oſſa cum carnibus atqꝫ cute/que res il
la ↄtinet. elatis igitur oſſibus in ſuis coniunc
tionibus/nerui qui ⁊ intendunt ⁊ remictunt fa
ciūt ut flectendi cuiuſqꝫ menbri habeā faculta
tē. Atqꝫ hāc obcāꝫ hic iflexus ſedeā. Ac ruꝛſꝰ
diſputatōnis mee alias quaſdam eiuſmodi cās
aſſignaret: uoces ⁊ aerem ⁊ auditum aliaſqꝫ ge
neris eiuſdem q̃ꝫ plurima cās ueriſſimas negli
gens: uꝫ qm̃ athenienſibus melius uiſum fuerit
me ↄdennare/ideoqꝫ mihi etiā melius ſit uiſuꝫ
hic ſedere iuſtiuſqꝫ iudicarim expectāteꝫ dare
penas/quas illi iubeant. Profecto ꝑ canem iā
diu ut arbitror hi nerui atqꝫ hec oſſa apō mega
renſes aut boetios eſſent/ipſius qō optimum ē
opinione delata: Niſi iuſtius honeſtiuſqꝫ cēſui
ſſem penas ciuitati p̄dere quaſcunqꝫ a me exi
gat/q̃ꝫ ſubterfugere atqꝫ exulem uiuere. Ve
rū talia quedā cās apellare a rōe eſt remotiſſi
mum. Siquis aūt dixerit abſqꝫ oſſibꝰ ⁊ neruis
atqꝫ ſimilibus non poſſe me q̃ mihi facienda ui
deantur iplere uere utiqꝫ dicet. At tñ aſſere
re ꝓpter hec me facere quecunqꝫ facio/dū ipſa
mente ago/non aūt eius qō optimū ſit optio
ne/multa magnaqꝫ ſermonis negligentia eſſet
Nā qui ſic eſt affectus/nequit diſcernere aliā
qdem eſſe ueram rei alicuius cauſam: aliud ue
ro illud ſine quo ipſa cauſa eſſe nō poteſt cauſa
Quod quidem multi mihi uidentur quaſi in te
nebris attrectātes/alieno apellare nomine dū
cauſam nuncupant. Quaꝓpter nō nulli uer
tiginem circumponētes terre ſub celo eam ſta
bilem faciunt. Alii uero tanq̃ꝫ latum piſtoriſ
alueum aere uelut baſe ſuffulciunt. Potentiā
uero ipſā/qua nūc ita diſpoſita ſit/ut optime
diſponi poterat/neqꝫ ꝑquirunt/neqꝫ demoni
cam quandam habere uim putant. Sed athlan
tem quemdam robuſtiorem ⁊ immortaliorem
magiſqꝫ omnia continentem inueniſſe ſe opi
nātur. Ipſū autē bonū atqꝫ decenſ ↄnectere
atqꝫ ↄtiñre reuera nihil exiſtimāt. Ego igitur
libētiſſime cuiꝰuis ēēꝫ diſcipulꝰ: ut quēadmo
dum ſe habeat hec ipſa cauſa diſcerem. Poſt
quam uero hac priuatus ſum: neque ipſe ioueni
re neqꝫ ab alio diſcere potui/ſecundam naui
gationem ad cauſam inueſtigandā molitus ſuꝫ
vis ne o Cebes hanc tibi a me demōſtrari? Ce
Mirifice cupio: Socrates: Cenſui tandem cū
in rebus cōſiderandis iam defeſſus eſſē cauen
dū fore ne mihi idem accideret. qd̃ accidere il
liſ ſolet qui inſolem deficientem figūt intuituꝫ

orbantur enim non nunquam uisu/nisi in aqua
uel in eiusmodi aliquo imaginē eius aspiciant
tale quiddā ego reputaui / timuiqꝫ ne animus
mihi prorsus obcecaretur / si oculis res aspice
rē sensuqꝫ quolibet attigere illas aggrederer.
Qua ꝑpter operepretium fore censui ut ad ratō
nes confugerem: Atqꝫ in illis rer̄ ueritatem
considerarem. Forte uero nostra hec similitu
do non omni ex parte ꝯgruit. Non. n. ꝓrsus
assentior: eum qui res in rationibus cōtempla
tur/in inmaginibus aspicere potius q̄ꝫ q in opi
bus intuetur. Uerumtamen hac uia iter dire
xi meum: supponensqꝫ rōnem semꝑ/quam esse
iudico ualidissimam quecunqꝫ huic consonare
uideātur/pono eqdē tāq̄ꝫ uera: Idqꝫ ago ⁊ cir
ca rer̄ causas ⁊ circa reliqua omnia: que uero
dissonant uera esse nego. volo equidem que di
co tibi apertius explanare. Puto. n. te nō dū
intelligere. Ce. Per Iouem haud multum.
So: Uerum nouum nihil adduco: sed que ⁊ se
pe alias/⁊ in supiori disputatione dicere nūq̄ꝫ
destiti. Pergo iam igitur demōstrare tibi cau
se speciem quam continue pertractaui: ac re
deo ad illa iam sepius decantata ab eisqꝫ exor
dior / supponens aliquid esse ipsum per se pul
chrum/⁊ bonum/⁊ magnum ⁊ cetera omnia.
Que quidem si tu mihi dederis: eaqꝫ esse cōces
seris/spero tibi ex his ipsam causam demōstra
re: itemqꝫ inuenire esse animam immortalem.
Ce. Quasi uero iam tibi cōcesserim nihil tibi
opus est preludio/quo minus iam concludas.
So. Considera iam que secuntur deinceps
utrum in his mihi consentias. Arbitror. n.
siquid est aliud pulchrū preter ipsum pulchrū
non ob aliud quidpiam esse pulchrum: q̄ꝫ quia
pulchri ipsius est particeps. Atqꝫ omnia dico
similiter: Nunquid hanc causam recipis? Ce
Recipio equidem: So: Ergo nō dū ultra ꝑci
pio: neqꝫ possum ceteras istas preclaras causas
cognoscere. Siquis autem mihi dixerit quare
pulchrum sit quodlibet/uidelicet quia uł colo
rem hēat floridum uel figuram/uel aliud quod
uis talium/cetera equidem ualere sino. In ce
teris. n. omnibus soleo ꝑturbari. Id uō unū
simpliciter atqꝫ ꝓculdubio ⁊ forte iam inepte
penes me teneo/nihil aliud esse/quod aliquid

faciat pulchrū q̄ꝫ ipsius pulchri siue presentiā si
ue ꝯmunionē siue q̄licūqꝫ rōne ⁊ quocūqꝫ modo
id ꝓueniat. Neqꝫ. n. id adhuc affirmarē. sed
pulchro pulchra oīa esse pulchra id mihi uidetur
tutissimū tā mihi q̄ꝫ aliis respōdere atqꝫ huic
fundamto innixꝰ: puto nūq̄ꝫ cadre. sꝫ ⁊ me ⁊
quēuis aliū tuto respōdre posse/q̄cūqꝫ pulchra
sunt ipso pulchro fieri pulchra. Nō ne ⁊ ipse cō
sentis? Ce. Consentio equidem. So: Ergo ⁊
q̄ magna sunt ipsa magnitudine esse magna ⁊ q
maiora sunt similiter esse maiora. Et q minο
ra/paruitate esse minora: Ce: Ita est: So:
Igitur nꝫ tu quidem assentieris siquis aliqꝫ
dixerit alio quodā capite esse maiorē: atqꝫ eū
qui minor est/eodꝫ capite esse minorem. Sed
testificaberis te q̄d nihil aliud esse dicturum q̄ꝫ
omne maius alio nō alia re ulla q̄ꝫ magnitudie
esse maius/atqꝫ ob hoc maiꝰ/ob ipsam scilicet
magnitudinē. Minus aūt: nullo similiter alio
q̄ꝫ paruitate: ⁊ ꝓpter hoc esse minus ꝓpter ip
sam uꝫ paruitatem metuens ut puto ne siquē
dixeris capite maiorem esse uel minorem/qui
spiam tibi sic obiciat. Primum quidem/eadeꝫ
re ⁊ maius fore maius/⁊ minꝰ fore minus: De
inde quod capite que res parua est maiorē af
firmes esse maiorem. Hoc autem dicet mon
stro esse ꝑsimilem: ut paruo aliquo magnū q̄d
dam esse dicas. Non ne hec metueres? Tunc
Cebes subridens equidem inquit. Socrates:
Non ne similiter quoqꝫ metueres dicere/de
cem plura q̄ꝫ octo esse duobus: atqꝫ ob hanc ca
usam superare/potius q̄ꝫ multitudine atqꝫ pro
pter multitudinē: Ac similiter bicubitum cu
bitali maius esse dimidio potius q̄ꝫ magnitudi
ne. Id: n: similiter est metuendum: Cebes:
Omnino: Socrates: Quid uero si uni adda
tur unum/additamentum ipsum esse causam
ut duo fiant/uel si diuidatur/diuisionem ipsā
duorum esse causam/dicere non formidares?
Altiusqꝫ exclamares/nescire te quoniam alio
pacto quicq̄ꝫ fiat/nisi participatione quadam
essentie unicuiqꝫ ꝓprie/cuius sit particeps:
Atqꝫ ibis nulāaliā habere te cāꝫ cur duo fiant
preter duitatis ipsiꝰ participationē. Sꝫ opor
tere hꝰ participia fore/q̄cūqꝫ futura sunt duo
⁊ similiter unitatis q̄ōcūqꝫ futur̄ sit unum:

Has uero diuisiones adiunctionesqꝫ ⁊ ceteras
eiusmodi argutias ualere sineres/relinqueresqꝫ
sapiētioribus te ꝑ eas ꝓ arbitrio responsuris:
tu uero tuā quēadmodū dici solet metuens um
bram ⁊ iꝑitiā/atqꝫ innixus tutissime illi positi
oni/sic utiqꝫ responderes. At uero siquis eam
dē positionem ꝯplexus istaret / ualere sineres
neqꝫ prius respōderes q̄ꝫ que ide manant ꝯside
rasses utrū consoneut inuicem aut dissonent.
Ubi uero illius ipsius rationē oporteret affer
re/eodem modo afferres: atqꝫ aliam rursus po
sitionē adduceres/q̄ superior̄ optima uidere
tur: quoad ad aliqd sufficiēis ꝑuenires. Nūq̄ꝫ
uero simul confunderes ꝯtentiosor̄ more/ubi
⁊ de principio ⁊ de his que aprincipio deducun
tur/disputas/si modo uelles eorū aliquid que
uere sunt inuenire. Nam illis fortasse nullus
hac de re sermo ē/nulla cura. Possunt. n. pre
sapientia ⁊ simul omnia ꝯmiscere/⁊ tamen sibi
met placere. Tu uero si ex philosophorum nu
mero es que dico/ut arbitror: facies. Sim. ⁊
Ce. Uerissima loqueris. Eche. Per Iouem o
phedon merito admodum consenserunt. miri
fice. n. ille mihi uidetur rem ipsam uel ebetissi
mo cuiqꝫ explanasse. Phe. sic ꝓrsus o echecra
tes presentibus oībus similiter uisum fuit
: Eche: Quid mir̄? Cum nobis
quoqꝫ qui non iterfuimus/nunc similiter audi
entibus uideatur. Uerum que nam post hec dic
ta fuerunt? Phe. Ut equidem arbitror postq̄ꝫ
illi Socrati concesserunt. consenseruntqꝫ spe
ciem quamlibet aliquid esse: ⁊ que harum parti
cipia sunt ipsarum denominationē habere. de i
ceps hunc immodum interrogauit. Si hec ita
se habent/nō ne quando Simmiā dicis Socra
te quidem maiorē esse/Phedone uero minorē
tunc affirmas i simmia utrumqꝫ esse ⁊ magnitu
dinem simul ⁊ paruitatē. Ce. Equidē So: At
tamen simmia cōfiteris excedere Socratem/
non ita re uera ut uerba sonant. Non. n. ita
natura institutum esse existimas simmiam: ut
ea ratione superet qua est simmias/sed magni
tudine quā habet: neqꝫ rursus Socratē eo q̄ō
socrates est/excedi sꝫ q̄a prauitatē pre magni
tudine illiꝰ hēat. Ce. Uera loq̄ris. So. Simi
liter nec a Phedone superari eo q̄ō phedon sit

phedon: sꝫ q̄a phedon presimmie paruitate ma
gnitudinē hēt. Ce. Ita ē. So. Sic itaqꝫ/sim
mia denominationē parui hēt ⁊ magni siqdē in
ābor̄ medio positus alteriꝰ qdē prauitatē ma
gnitudine supat/alteriꝰ uero magnitudini pra
uitate cedit. Et simul subridens inqt uideor
eqdē affectatius descripsisse. uetūtū est ut dico
Ce. Sic apparet. So: Dico aūt propterea q̄a
cupio uideri tibi q̄ō ⁊ mihi uidetur: Opinor. n
nō solū magnitudinē ipāꝫ nūq̄ꝫ uelle magnā si
mul paruāq̄ꝫ esse/uer̄ etiā neqꝫ hāc q̄ i nobis ē
magnitudinē ūq̄ꝫ recipe paruitatē neqꝫ supari
uelle. sed eduoībus alter̄ accidere / uł fugere
seqꝫ subtrahere/q̄n aduertat ꝯtraria paruitas
uł cū aduenerit/iterire. Nolle aūt expectare
atqꝫ i paruitate recipienda aliud esse q̄ꝫ erat /
Quēadmodū ego cū suscepiꝫ substinueriqꝫ par
uitatē q̄ꝫdiu is ipse sū q sū sic ipē met sū paruus
Illd̄ āt magnum q̄ō ipūꝫ ē nūq̄ꝫ substinuit ēē
paruū: silr̄ paruū q̄ō ē i nobis nūq̄ꝫ uult magnū
aut fieri aut ēē neqꝫ aliud q̄cq̄ꝫ ꝯtrarior̄ q̄ꝫdiu
est id q̄ō erat patitur simul ꝯtrariū fieri aut es
se. sꝫ aut abit aut ꝑit/cū aduētat ꝯtrariū. Ce
Ita ꝓrsus existimo: phe: Tūc q̄dā eor̄ q ade
rant/hec audiēs/q̄s aūt ille fuerit nō satis me
mini/dii boni iqt nōne i supioribus ꝯtrariū eo
rū q̄ dicūtur nobis ē ꝯcessū/uꝫ ex minori maiꝰ
fieri atqꝫ ex maiori minus: esseqꝫ ꝓcłdubio ge
nerationē ꝯtrarior̄ ex ꝯtrariis? Nūc aūt ui ō
mini fieri id nō posse dicere: Cū uō Socrates
admouēs caput aut salutasset uiriliter inqt id
recordatꝰ es. Nō tñ itelligas differētiā id q̄ō
mō dictū ē atqꝫ illud supius. Tūc. n. diceba
tur ex ꝯtraria re rē ꝯtrariā fieri. nc uō ꝯtrariū
ipūꝫ/sibimet ꝯtrariū fieri ñq̄ꝫ nꝫ q̄ō i nobis nꝫ
q̄ō i natura ꝯtrariū ē. tūc q̄d oazice q̄ō his hñt
ꝯtraria/dicebamus / hec illor̄ cognomie apel
lātes. At nūc de illis ipis loqmur/q̄ his isunt
quor̄ ue pñtia cognomē hñt ea q̄ noiātur: Illa
uō ipsa dicimus nūq̄ꝫ uelle mutuā iter se gene
rationem suscipere: ⁊ simł cebetē intuitus iqt
Num te quoqꝫ cebes aliqd eor̄ q̄ nūc obiecta
sūt/ꝑturbauit? Ce: haud equidem ita sum affe
ctus: ac tibi affirmo non multum me turbari
So: Id ergo simpliciter ꝯfessi sumus ꝯtrariū
nūq̄ꝫ sibimet fore ꝯtrariū: Ce: Omnino: so.

Aduerte preterea nunquid ⁊ in hoc mecum sentias. Uocas ne aliquid calorem atque frigus? Ce. Uoco equidem. So. Num tanquã niuem atq; ignem? Ce. Non per Iouem. So An aliud quiddã calorem esse q̃; ignem ⁊ aliud frigus q̃; niuem? Ce. Ita. So. Sed hoc quoque tibi uideri puto niuem q̃; diu nix est / nunquam suscepturam esse calorem quemadmodum in superioribus dicebamus: ac esse niuem ut erat prius simulq; calidam. Sed aduentante calore / aut subterfugere aut interire. Ce. Penitus. So. Similiter ⁊ ignem sub intrãte frigore / aut subterfluere aut extingui: nec unquã posse ⁊ suscipere frigus ⁊ simul esse ignem sicut prius erat / et frigidum. Ce. Uera narras. So. Sunt igitur quedam eiusmodi / ut non solum speciem ipsam nomine suo dignentur per omne tempus. Sed ⁊ aliud quiddam / quod quidem non est primum illud / habet uero q̃; diu est illius formam. In hoc rursus tibi quod uolo forte manifestius erit. Impar. n. semper oportet nomen id quod nunc dicimus possidere. Non ne? Ce. oportet sane. So. Num id solum ex omnibus / hoc. n. quero / an ⁊ aliud quiddam / quod quidẽ est non idipsum impar: attamen hoc oportet una cum suo nomine / hoc insuper nomine alio semper apellari: propterea quod ita natura sit institutum: ut nunq̃; ab impari deseratur. Dico autem hoc affectum esse ceu ternariu; aliaq; permulta. Considera uero de ternario. An non tibi uidetur hunc ⁊ sui ipsius nomine semper nuncupandum esse / ⁊ simul nomine imparis. Quod quidem impar non idem est quod est ternarius. Uerumtamen. Ita natura comparatus est / ⁊ ternarius ⁊ quinarius ⁊ omnis medietas numeri. ut quamuis non idẽ sit quod impar / semper tamen eorum qui uis est. impar Preterea duo ⁊ quatuor / omnisq; alter numeri ordo quamuis idem quod par non sit / simul tamen quilibet illorum par semper existit. Cõcedis nec ne. Ce. Quid ni. Socrates. Contẽplare ergo quid uelim est autem eiusmodi: uidentur q̄dem non solum ipsa inter se contraria sese inuicem non recipere / uerum etiam quecunq; / talia sunt / ut licet contraria inter se non sint / semper tamen contraria possident / nunqua; recipere speciem illam que ipsi speciei quam sin se habent / contraria sit: sed hac aduenıente aut perire protinus aut abire. An nõ dicimus tria ⁊ deficere ⁊ aliud q̄duis pati priusq; ubstinere / ut quatenus tria sunt / paria fiant. Ce. Ita prorsus. Socrates. Non tamen contraria est duitas trinitati: Ce Non certe: So: Non solum ergo species ipse contrarie nunquam inuicem se recipiunt / sed etiam alia quedam contrariorum ingressum mutuum nõ suscipiunt: Ce. Uerissima narras So: Uis ne igitur hec si possumus qualia sint definiamus? Ce: Uolo equidem. So. An non cebes hec erunt / que quodcunq; occupant tale reddunt ut non solum sui ipsius ideam retinere cogatur sed etiã cõtrario illi sit opus. Ce. Quo nam pacto dicis? So. Quemadmodum paulo ante dicebamus. Scis. n. que trium cõtinentur idea oportere non solum tria / sed etiam imparia esse. Ce. Certe. So. Ad hoc tale utique dicebamus ideam contariam forme illi que id perficit / nunquam accedere. Ce. Nũquam: So: Perfecit autem imparis ideam. Ce. hec ipsa. So: contraria uero huic paris idea. Ce: Ita est: Socrates: Ergo ternario numero idea paris se nunquam insinuabit: Ce Nunquam. Socrates: Qua ꝓpter ternarius numerus paris est expers: Ce: Expers. So: Trinitas ergo est necessario impar. Ce. est. So: Quod ergo definiendum adsumpseram / qualia uidelicet sint / que ⁊ si alicui non sunt contraria: Ipsum tamen contrarium non admictunt: perinde se habet ut trinitas que cu; pari non sit contraria / nihilo tamen magis ipsum accipit. Propterea quod / semper eius cõtrarium affert. Similiterq; binarius ad impar / ⁊ ignis se habet ad frigidum aliaq; q̃; plurima. At uide iam num ita definiendum putes ut non modo contrarium non admictat contrariũ / ue℞ etiã illud q̃ aliq̄d afferat ɔtrariũ illi ad q̃ ipũ; accedat / ipũ; u; q̃ affert nũq̃; cõtrariã ei⁹ q̃ affertur recipiat formã. Rursus aũt recordare. Neq; : n. i utile sepi⁹ admonere: Neq; Quiq; paris speciẽ admictent: neq; decẽ imparis. quod est duplũ. Hoc q̄dẽ ipsum alii ɔtrarium / speciem tamen imparis accipiet

nunq̃; : Neq; etiã numerus sexquialter. neq; alia huiusmodi que dimidium hẽnt forma; totius suscipiunt / similiterq; numerus qui partem habet tertiam / atq; eiusdem generis alia / si modo assequeris ita atq; consentis. Ce. Omnino equidem consentio atq; assequor. So: Rursus tanq̃; a principio mihi dicas. Nec tamen per id quod nunc interrogo / sed per aliud quiddam mihi respondeas me imitatus. Dico autem preter tutã responsionem illam a principio positam / iuxta tutam quoq; responsionem aliam / per ea que modo dicta sunt adinuentam. Nempe si me iterroges / o / Socrates / quid nã in corpore si sit calescet corpus / non tutam responsionem illam rudemq; tibi dabo / uidelicet si caliditas: s; exq̄sitiorem ex presentibus uerbis ut si insit ignis. Similiter si me iterroges quid si incorpore sit egrotabit / nõ respondebo si egrotatio: sed si febris. Rursus / si per cõteris q̄d si insit numero fuerit impar nõ dicam si imparitas / immo si unitas. Atq; in ceteris eodem pacto. Sed uide an dum quid uelim plane cognoueris. Ce. planissime. So. Respõde igitur quid nam si in corpore sit erit uiuũ. Ce Si anima: So: Non ne id semper ita se hẽt? Ce: Semper: So: Anima igitur quicquid occupat semper ad illud uitã affert: Ce: Affert proculdubio: So: An est aliquid uite ɔtrariũ nec ne? Ce: est utiq; : So: Quid istud? Ce: Mors: So: Anima uero ɔtrariũ eius quod ipsa semper adducit / subibit nunq̃; quemadmodũ ex superioribus est concessum: Ce: Sic est omnino: So: Quid uero? Quod paris ideam nõ accipit quo nam modo paulo ante nominabamus? Ce: Impar omnino: So: Q̃ uero non accipit iustitiam / quod ue non capit musicam? Ce. Iniustum dicimus ⁊ inmusicu;. So. Age iam / quod nõ subit mortem / quomodo apellabim⁹? Ce. Immortales. ⁊ aĩa quidem morte; nõ suscipit. Ce. Nequaq̃;. So. Est igitur aĩa imortalis. Ce. Immortalis quide;. So. Age utiq; : hoc ne iam demonstratum dicemus? An aliter tibi uid̄tur. Ce: ⁊ sufficientissime q̄dẽ o Socrates: So. Quid ergo cebes? Si necesse foret quod omnino est impar / ⁊ inperdibile fore / nõ ne tria / inperdibilia forent? Ce: Quid ni? So: Preterea si quod incalescibile sit / necesse foret / iperdibile esse q̃ñ quis ad niuem calidum admoueret / nix quidem incolumis in liq̃ factaq; subterfugeret. neque. n. uel periret uel permanens calorem admicteret. Ce. uera narras. So. Simili ut arbitror ratione / si q̃ infrigescibile etiam inꝑdibile esset / q̃ñ in ignẽ aduentat frigus / non extingueretur / ⁊ euanesceret ignis: s; abiret incolumis: Ce: Ita necesse foret. So. Eodem pacto de imortali quoq; necesse ẽ dicamus. Si. n. quod est imortale est etiã iꝑdibile / impossibile est aĩam iminente morte ꝑire. Nam mortẽ quidẽ quẽadmodũ ex supꝛioribus ɔstat non recipiet neq; interierit quẽadmodũ ternarius nunq̃; ut diximus / par erit. neq; rursus impar erit par: neq; ignis frigidus: neq; caliditas que inest igni / frigiditas unq̃; erit. Cete℞ dicet quispiã quid na; prohibet / quo minus ipsum impar / par quide; nõ fiat adueniente pari / quẽadmodum inter nos cõuenit / attamẽ eo dissoluto / par ꝑ ipso succedat: ita dicenti repugnare non ualeremus / quin sit destructũ. Quippe cum nõ idem sit ipar atq; indissolubile. Alioquin si nobis id constitisset facile obtineremus / inuadente pari / impar ternariumq; saluu; discedere: similiterq; d' igne ⁊ calido ceteris q; assereren⁹: Nõne ita Ce: Prorsus: So: Iã uero de imortali si nobis id cõstat / q̃ est imortale / esse ẽt perdibile ɔsequens est aĩam preter id quod est imortalis / iꝑdibilẽ quoq; esse / Sin uero minus id ɔcedatur / rõe alia opus erit: Ce. Sed nihil opus est Quantum ad id spectat alia rõe Siquidem q̄d nã aliud indissolubile posset esse? Si imortale ipũ; ⁊ sempiternũ dissolueretur. So. Deũ ũo ⁊ ipã; uite spẽ; ⁊ siq̄d aliud est imortale / idissolubile quoq; esse oẽs ɔfiterentur. Ce. uniuersi ꝑ Iouẽ hoies ⁊ multo magis ipsi ut arbitror dii. So. Cũ igitur q̃ imortale est / etiã icorruptibile sit q̄d nã ꝓhibet aĩa; / si fuerit imortalis incorruptibilẽ quoq; fore. Ce. Necessario seq̄tur. So. Imminente igitur homini morte / quod mortale quidẽ in eo est interit. q̃ uero imortale incorruptum sospesq; morti se subtrahit: Ce: Manifestũ est: So. Itaq; maxime omniũ o cebes aĩa imortalis incorruptibilisq;

De Anima

eſt / eruntqꝫ apud manes anime noſtre. Ce. Ni
hil equidē o Socrates aduerſus hec habeo quo
minus ratōibꝰ tuis aſſētiar. Sed ꝫ ſi qd aut hic
ſimmias aut alius qſqꝫ habet qd dicat / o pre
tium fuerit non ſiluiſſe. Neſcio. n. ī quod ali
ud quis differat tempus / ſiquid de rebꝰ eiuſmo
di uel dicere uel audire deſideret. Sim. Atq
nec ego habeo quicq̄ꝫ quo minus ſupioribus aſ
ſentiar rationibus. Uerumtamē rei ipſius qua
de agitur magnitudinem / ⁊ humanaꝫ imbecilli
tatem ꝯſiderans / cogor intra me dictis nō duꝫ
acquieſcere. So. Quinnimo ⁊ hec bene dicis.
ſimmia: ⁊ poſitiones prime quamuis fide uo
bis digne uideātur / diligentius tñ ꝯſiderande
atqꝫ ſi illas ſufficienter / ut arbitror / ſuſceperi
tis / hanc ſequemini rōem quantū fieri ab hoīe
pōt: Quod ſi hoc ipſum fuerit manifeſtū / nihil
ulterius perquiretis. Sim. Uera loqris. So.

Oc aūt o uiri iuſtum eſt cogitare / ſi aīa
ſit inmortalis / eam non ſolum tpis huiꝰ
in quo uiuere dicimur / ueꝝ etiam uniuerſi grā
curatione plurimū indigere. Nam graue picu
lum fore putandum eſt / ſiquis neglexerit aīam
ſi. n. mors totius diſſolutio eſſet nimiꝝ im p
bi lucrarētur: cū ⁊ a corpore ⁊ ab eoꝝ prauita
te cum anima liberarentur. Nunc aūt cum aīa
inmortalis appareat: nulla ſupereſt maloꝝ de
clinatio / nulla ſalus / niſi ut optima ⁊ pruden
tiſſima fiat. Nihil. n. aliud cum migrat ad ma
nes aīa ſecū tranſfert preter eruditionem atqꝫ
educationem. Que quidem ſtatim in prin
cipio tranſmigrationis illius plurimum uel p
deſſe uel obeſſe dicuntur. Ferunt. n. quemli
bet hinc illuc emigrantem ab eo demone / quod
uiuentem ſortitus fuerat / in locum quendā du
ci: ubi oporteat omnes una collectos iudicari
ac deiñ ad inferos pficiſci eo duce cui mādatū
erat. ut hinc decedētes ad illa loca traducat.
Sortitos uero illic que oportebat ſortiri tem
puſqꝫ debitū ꝯmoratos ab alio quodā duce rur
ſus huc reduci poſt multos temporis longoſqꝫ
circuitus. Eſt autem iter non tale quale ait
Thelephus apud Eſchylū. Ille ſiquidem ſim
plicem inquit uiam ad inferos ferre Ego uero
neque ſimplicem neque unam eſſe puto. Alio
quin nullis ducibus opus eſſet. Quippe cum
unica uia aberrare poſſit nemo. Quinimo mł
tos tramites multoſqꝫ anfractus habere. Quo
quidem ex ſacrificiis ⁊ ritibus conietare licet.
Animus ergo moderatus ⁊ prudens / ducē ſpō
te ſequitur neqꝫ ignorat preſentia Sed qui cu
piditate corporis eſt infectus quemamodum ſu
pra dixi / per multum tempuſ ad ipſum ardēter
afficitur ⁊ circa locum uiſibileꝫ multis relucta
tus modis multaqꝫ perpeſſus / uix tādem ab eo
adducitur demone. Cui eius cura erat in uita
Cum uero ad ea loca ubi alii quoqꝫ animi ſunt
peruenerit / quiſquis admodum inmundus eſt
⁊ huiuſmodi obnoxius crimini / qui uel ī iuſtis
ſe contaminauerit cedibus / uel alia his ſimilia
ſimiliūqꝫ animorū opa perpetrauerit: hūc q
dem animum omnes fugiunt atqꝫ declinant:
nec reperitur ullus / qui uel ſocius uel dux /
eius fieri uelit Itaque omni auxilio deſtitutꝰ
eo uſqꝫ pererrat / quoad certa temporum curri
cula impleantur. Quibus tandem impletis in
habitationem ſibi conuenientem ab ipſa neceſ
ſitate tranſfertur. Qui uero puram modera
tamqꝫ tranſegerit uitam deos / ſocios / duceſqꝫ
nactus ibi habitat / ubi unicuique conuenit:
Multa uero ſunt / mirabiliaqꝫ terrarum loca:
ipſaqꝫ terra neqꝫ talis neque tanta eſt qualem
aut quantā hi qui de terra locuntur exiſtimāt
Quemadmodum mihi a quodam traditum eſt.
Sim. Qua naꝫ ratōe hec ais o ſocrates? Equi
dem de terrarum orbe multa audiui Non tā
hec que tanquam uera accepiſſe te ais: Liben
ter igitur ex te audirem. So. Atqui /
o / Simmia nequaq̄ꝫ mihi uidetur ars glauci /
que ea ſint narrare / ſed quod uera ſint proba
re / artis glauci facultatem mihi uidetur exce
dere. Preterea ego forſā non ſufficerē. Quin
etiam ſi id ſcirem / hec tamen uita mea o Sim
mia longiori huic narrationi nequaquam ſuffi
ceret. Formam tamen orbis terre cuiuſqꝫ lo
ca cuiuſmodi eſſe rear / nihil prohibet dicere.
Sim. Satis id erit. So. Perſuaſum quidem
mihi eſt / primo ſi eſt terra in celi medio rotun
da / nihil ei opus eſſe uel aere uel alia ulla neceſ
ſitate eiuſmodi / ad hoc ut nunq̄ꝫ decidat. Sꝫ
ad eam ſubſtinendā ſatis id eſſe qđ ⁊ celū ūdiqꝫ
ſibi ipſi ſimillimū ē oīo / ⁊ terra ūdiqꝫ eqlibris

Res. n. equilibris in ſimilis alicuius medio po
ſita / nec magis nec minus poteſt ī partē aliquā
inclinari. Cumqꝫ ſimiliter ſe habeat ab iclina
tione pmanet aliena. Primo igitur mihi eſſe
ita eſt perſuaſum. Sim. ⁊ recte quidem. So.
Preterea ingentem eſſe terraꝝ orbem noſqꝫ a
phaſide ad Columnas herculeas habitare / ī par
ua quadā eius particula / ceu formicas atqꝫ ra
nas circa paludes atque mare. eſſe uero ⁊ alios
in ſimilibꝰ mł tiſqꝫ locis multos habitatores.
eſſe. n. paſſim per terram multas uariaſqꝫ con
cauitates ſecundum formas ⁊ moles: in quas
aqua / nebule / aerqꝫ confluant. Purā uero ip
ſam terram in puro iacere celo ī quo ſunt aſtra
Quē pleriqꝫ eorum qui hec tractant / etherē
nominăt. Ei quidem ſubiecta quaſi reſidendo
hec eſſe / ſemperqꝫ in hiatus terre confluere.
Nos itaqꝫ in his concauitatibus habitantes
adeo falli / ut ī terre ſupficie alta / nos hitare
credamus. Peride ac ſiquis in pfundo pelagi
habitans / putet ſe altiora maris icolere: atqꝫ
ſolem ceteraqꝫ aſtra per mare pſpiciens mare
ipſum eſſe celū exiſtimet. Quippe cum pp̄ter
tarditatem inbecillitatemqꝫ nunq̄ꝫ ad ſummuꝫ
maris euaſerit. neqꝫ caput ūdis extulerit pla
neqꝫ aſpexerit q̄nto hic locus pfundo illo pu
rior pulchrioꝛqꝫ ſit: q̄ etiam nec ab alio qui
hunc intuitus ſit acceperit. Hoc igitur idem
⁊ nobis accidere q in quadam orbis terreni ꝯca
uitate habitantes / altam incolere ſuperficiem
arbitremur: atque aerē noīemus celū: utpote
q per ipſum quaſi celum aſtrorum motus intue
amur. Idqꝫ nobis accidere ppterea quod pp ī
becillitatē tarditatemqꝫ ad ſupremū uſque ae
rē trāſcendere neq̄amus. Quod ſiquis ad ſum
mū euaderet uel alis fretus / eo uolaret / hic p
deūtē iñ iā pſpectuꝝ / quēadmodū piſces emer
gētes e mari noſtra hec aſpiciūt. Ac ſi natura
ad īſpiciēdū ſufficeret / cognituꝝ ptinus celū
illud eſſe ueꝝ / uerāqꝫ lucē / uerā quoqꝫ terrā.
Siqdē q a nobis incolitur terra / hiqꝫ lapides
totuſqꝫ hic locus ab eſa ſunt atque corrupta /
ut ea que ī mari ſunt a ſalſedine: neqꝫ naſcitur
in mari qcq̄ꝫ exiſtimatione dignum: atqꝫ / ut
ita dixerim / nihil eſt in eo pfectum / ſed cauer
ne / arena / limꝰ icredibilis / atqꝫ ſordes ubicūqꝫ
ſit ⁊ terra: Que qdē ad has nr̄as pł chritudines
nullo modo ſunt ꝯferenda. Illius uero loci pł
chritudo hanc noſtrā multo magis apparebit
excedere. Proiñ ſi fabulā quoqꝫ narrare opor
tet perpulchrā / ope pretiū ſimmia eſt audire
quales ſint he terraꝝ plage q̄ ſubiacent celo.
Sim. Immo uero libentiſſime hāc fabulā audi
emus. So. Ferūt igitur o amice primū qdē
tale uideri terre illius faciem ſiquis ſuperne
deſpiciat / quales ſunt he pile que ex coriis duo
decim / contexte ſunt / uariis ſcilicet diſtinctā
coloribus. Quoꝝ hi noſtri colores / quibus pi
ctores utuntur / ſimilitudinem quandam reti
nent. Illic uero uniuerſam terram ex talibus
multoqꝫ etiam nitidioribus / ac purioribus eſ
ſe: Partim quidem purpuream mira pulchritu
dine preditam: partim uero coloris aurei: par
tim gipſo ⁊ niue candidiorem. Preterea ex co
loribus aliis ſimiliter exornatam ac etiam plu
ribus pulchrioribuſqꝫ / q̄ꝫ in noſtram notitiam
peruenerint. Enim uero has ipſas ipſius cōca
uitates aqua aereqꝫ repletas ſpeciē quandam
coloris ſplendidā in primis afferre inter cete
rorum colorum uarietatem: ut una quedā ſpe
cies eius uaria ſemp appareat. In huiuſmodi
uero terra conuenienti ratione ſimiles naſci:
arbores ⁊ flores ⁊ fructus. Preterea montes ⁊
lapides ibidem ſimili ratione habere perfectio
nem atqꝫ perſpicuitatem coloreſqꝫ admodum
pulchriores. Quorum quidem particule q̄dam
ſint lapilli qui apud nos habentur ī pretio / ſar
dia Iaſpides Smaragdi ceteriqꝫ eiuſmodi. Il
lic uero nihil eſſe quod non tale ſit aut etiam
pulchrius: Cuiuſquidem rei cauſa ſit quoniam
lapides illi puri ſunt / neqꝫ quemadmodum no
ſtri a putredine ſalſugineqꝫ attriti atqꝫ corru
pti: quibus in hunc locum ꝯfluentibus lapides
⁊ tellus animaliaqꝫ ⁊ plante Inficiuntur atque
egrotare coguntur. Terram uero ipſam his
omnibus exornari / atqꝫ auro etiā ⁊ argēto ce
teriſqꝫ ſimilibus: Prefulgētia quidem hec ibi
naſci ⁊ multa ⁊ magna pqꝫ omnē terrā. ut eā ui
dere ſpectatoꝝ feliciū / ſit ſpectaculū: Proiñ
ibi eſſe aīalia multa ⁊ hoīes / partim regionem
mediterraneā incolētes / parti circa aerē qēm
admodū nos circa maris litora pti etiā inſulas

que haud procul a continenti poſite aere circū
dātur Sed ut ſummatim dicā quod nobis aqua
ē/ ⁊ mare ad uſum noſtrum/ idē illic eſſe aerē/
quod uero nobis aer/id illis etherem eſſe. Tē
pora uero apud illos tantā habere temperiē/ut
illi ⁊ ſine morbo ꝯtinue ⁊ longe diutiꝰ q̄ꝫ noſtri
uiuāt: Item uiſu/auditu/prudentia ceteriſqꝫ
talibus nobis tantū preſtare/ quantū ⁊ aer aq̄
et ether aeri puritate preſtat. Preterea illic
eſſe deoꝝ templa ⁊ lucos: in quibus reuera dii
familiariter habitēt: ⁊ reſponſa ⁊ diuinatōes
deorumqꝫ ſenſus familiaritateſqꝫ eiuſmodi ho
minibus ad deos eſſe. Solem quoqꝫ ⁊ lunā ſtel
laſqꝫ alias quales reuera ſunt apō eos uideri:
ceteris ī rebus beatitudinē eos his rebus ꝯgru
am poſſidere. Itaqꝫ uniuerſam terraꝫ ſic natu
ra inſtitutam ⁊ que circa eaꝫ ſunt ſimiliter tra
dunt/eſſe preterea in ipſa ꝑ eius concauitates
loca ī circulum multa: partim quidem profun
diora atqꝫ ampliora q̄ꝫ ſit regio a nobis culcta
partim uero profundiora quidem/ſed hiatū an
guſtiorē habentia noſtra hac regiōe. eſſe ⁊ ali
cubi minus profunda/ſed ampliora q̄ꝫ noſtra.
Hec āt oīa ſub terra ſibi inuicem obuiare/atqꝫ
īnrūpe multis ūdiqꝫ mōis tū ꝑ āguſtiora tū ꝑ
āpliora /diſcurſuſqꝫ habere ⁊ exitꝰ quibus ma
gna aquarum copia ex aliis ī alia uelut in cra/
teres confluat. Item perpetuorum fluminum
ſub terra īcredibiles magnitudines aquarum
tum calidarum tum etiā frigidaꝝ: plurimūqꝫ
ignē ⁊ ignis ingentes amnes. Multos quoqꝫ lu
tulenti humoris partim quidem purioris, par
tim uō ſordidioris. Ceu torrēs luti qui in ſici
lia eſt/ ⁊ iuxta ipſum amnes lutei inde fluentes
Quibus ſingula compleri loca quacunqꝫ eos ꝯ
tigit ꝑfluere. Hec aūt oīa ſurſum deorſumqꝫ
ferri ueluti ſuſpendiculo quodā ſub terram po
ſito atqꝫ ita librato /ut utrimqꝫ uiciſſim in
clinet atqꝫ attollat. Eſt autem id ſuſpendicu
lum ob naturam quandam eiuſmodi. Unus ali
quis ex terre hiatibꝰ eſt profecto q̄ꝫ maximus
per q̄ꝫ uniuerſam terram traiectus ⁊ patens:
de quo homerus. Longe nimis baratrum ſtat
ſub tellure profundum. Quod ⁊ ipſe alibi: ⁊
multi poetarum tartarum apellarunt. In hoc
utiqꝫ receptaculum oīa ꝯfluunt flumina atqꝫ
inde rurſus effluunt. Talia uero ſunt ſingula
per quales labuntur terras. Quod autem hic
effluāt oīa rurſuſqꝫ refluant: hec eſt cauſa: q̄ŏ
hic humor nec fundamentum hēt nec firmamē
tum. Itaqꝫ eleuatur/ ⁊ ſurſum deorſumqꝫ re
dundat. Idemqꝫ facit aer ⁊ ſpiritus qui circa
ipſum uerſatur. Sequitur enim ipſum ⁊ quan
do ad ſuperiora terre ⁊ quando ad hec noſtra ꝑ
labitur. Et quēadmodum in reſpirantibus/ſpi
tus continue expirat atqꝫ reſpirat/ſic ⁊ ibi ſpi
ritus una cum humore elatus uehemētes quoſ
dā uentos/ ⁊ incredibiles cōmouet/ ſiue īfluat
ſiue effluat. Quapropter cum aqua in locum
inferiorē delabitur per meatus terre iuxta eiu
ſmodi riuos influit paſſimqꝫ per eos exundat ⁊
implet uelut hi qui hauriunt. Cum uero illic
hinc erumpit/hec quoqꝫ iterum loca complet.
Plena uero cum ſūt per riuos terreqꝫ meatus
exuberat. Et cum humores ſinguli illuc proflu
xerint: quo quiſqꝫ profluit oportunius/maria
lacus/flumina/fōtes efficiunt: Proinde rur
ſus hinc relabentes per terram/ partim quidēꝫ
per longiores pluresqꝫ āfractus/partim uero
per pauciores atqꝫ breuiores rurſus in tartaꝝ
ꝯfluunt: Alii certe multo ꝓfundius q̄ꝫ hauſti
fuerint/ alii uero paulo: omnes autē inferius
influunt q̄ꝫ effluxerint ⁊ alii per contrariā par
tem elabuntur q̄ꝫ illapſi fuerint. Alii uero per
partē eandem. At quidam paſſim circumfluen
tes aut ſemel aut ſepius ſpiraſqꝫ circa orbē ter
rarum inſtar anguium replicantes/q̄ꝫtum fieri
poteſt infra relapſi iteꝝ commiſcentur. Licet
autem utriqꝫ ad medium uſqꝫ defluere. Ultra
uero nequaq̄ꝫ. Ulterior. n. prolapſus utrinqꝫ
foret aſcenſus. Proinde ſunt ⁊ alia multa ⁊
magna uariaqꝫ fluēta. Sed precipua quatuor
Quoꝝ quidem maximum atqꝫ extimum/ter
ram circundans/ oceanus apellatur. E con
traria uero huius regione fluit acheron. Qui
per deſerta alia fluens loca/ atqꝫ per ſubterra
nea in paludē defluit acheruſiam. Quo pleriqꝫ
defunctoꝝ deueniunt animi/ ibiqꝫ per fatalia
quedam temporum curricula cōmorati partim
quidē longiora partim uero breuiora rurſus in
generationes animalium relabūtur: Tertius
uero fluuius hoꝝ medius duoꝝ īterfluit: Nec
admodum longe progreſſus in locum cadit
uaſtum multo igne flagrantem/efficitqꝫ palu
dem noſtro mari maiorem/ aqua luteqꝫ feruen
tem. Hinc uero turbidus lutulentuſqꝫ circum
fluit: terraqꝫ circūdata: ⁊ alibi/ ⁊ ad extrema
paludis acheruſie peruenit: nec tamen illius
aque miſcetur: ſed ſub terra ſepius reuolutus
abſortuſqꝫ defluit īfra tartaꝝ. Hunc fluuium
pyriplegethontem nominant: cuius riui qui
dam inde uelut euulſi quacunqꝫ terraꝝ cō
tigerit manant. E contraria uero huius regi
one fluuius quartus primum in locum erumpit
ferum ⁊ aſperum ut ferunt/ colorē uero locus
talem habet totus/qualis eſt Cianeus. Quem
ſtygium nominant: hic aūt fluuius prolapſus
paludē efficit ſtygiem. In hunc uero incidens
locum uireſqꝫ uehementes in aqua adſum
mens ſub terram ſe condit circumuolutuſqꝫ ad
uerſꝰ pyriphlegethontem labitur ⁊ ī acheruſia
palude/e contraria parte illi fit obuiam. Nec
ulli huius aqua miſcetur: ſed reuolutus ī giꝝ
contra pyriphlegethontem irrūpit in tartarū
Poete uero hunc apellant cocytum. Cum ue
ro hec ita natura diſpoſita ſint/quando in eum
locum defuncti peruenerint: quo demon unuꝫ
quemqꝫ perducit primo illic iudicantur/ ⁊ qui
honeſte ſc̄ēqꝫ ⁊ qui aliter uixerint. Itaqꝫ q̄cūqꝫ
q̄ꝫ in uita quodāmodo tenuiſſe medium quoddā
comperiuntur/ ad acherontēꝫ profecti uehicu
lis que unicuiqꝫ adſunt in paludem perueniūt
acheruſiam ibiqꝫ habitant purganturqꝫ penas
dantes ī iuriarum: ⁊ cum purificati ſunt abſol
uuntur. Ruꝛſuſqꝫ pro merito ſinguli benefacto
rum premia reportant. Qui uero ob ſcelerum
magnitudinem inſanabiles eſſe uidētur/qui uꝫ
ſacrilegia multa ⁊ magna/uel cedes iniquas ul
alia horum ſimilia perpetrauerint hos omnes ꝯ
ueniēs ſors mergit ī tartaꝝ/ unde nunq̄ꝫ egre
diuntur. Qui auteꝫ ſanabilia quidem peccata
ſed ingentia cōmiſerunt ueluti ſi qui contra pa
trem uel matrem irati per uim aliquid fecerint
ſed penitentia ducti eos ī cetera uita coluerit
Uel qui ſimili quodam pacto fuerint homicide
eos in tartarum quidem neceſſe eſt cadere. Sꝫ
ibi per annum cōmorati a fluctu eiciūtur/homi
cide quidem per coytū/ parentum uero uiola
tores ꝑ pyriphlegethontē. Poſtq̄ꝫ uero ab his
delati fluminibus ad paludē acheruſiā ꝑuenerūt
clamant illic uocitantqꝫ eos quos uel necaue
runt uel iniuriis affecerunt ſuppliciterqꝫ ro
gant atqꝫ deprecantur/ ut eos permittāt pro
gedi per paludem ibiqꝫ abſolui: ac ſi impetra
uerint penetrant illuc finemqꝫ malorum acci
piunt. Sin minus queant perſuadere/referun
tur in tartarum. atqꝫ inde rurſus in flumina/
neqꝫ per hec mala deferri prius ceſſant q̄ꝫ ab
his quos affecerunt iniuriis impetrauerint.
Hec. n. pena illis a iudicibus eſt īpoſita. Qui
autē pie preceteris uixiſſe inueniūtur/hi ſunt
q ex his terrenis taq̄ꝫ e carcere ſoluti atqꝫ li
berati/ad altiora tranſcendunt puramqꝫ ſupra
terram habitant regionem. Inter has autem
q̄cumqꝫ ſatis ꝑ philoſophiā purgati ſūt abſqꝫ
corporibus omnino totum per tempus uiuūt
habitationeſqꝫ his etiam pulchriores nāciſcū
tur. Quaꝝ pulchritudo/ neqꝫ facilis dictu
eſt/neqꝫ preſens tempus ad dicendum ſuffice
ret. Sꝫ horum que narrata ſunt gratia o ſim
mia omni ſtudio eſt admictendum. ut in hac ui
ta uirtutem ⁊ prudentiam ſapientiamqꝫ conſe
quamur. Premiū namqꝫ pulchrum eſt/ ⁊ ſpes
eſt ingens. Hec igitur eo ſe pacto prorſus ha
bere/quo ego diſpoſui non decet uirum ſane m̄
tis aſſerere: eſſe tamen uel hec uel talia quedā
circa animos noſtros eorumqꝫ habitationes/
q̄n quidem animus ipſe immortalis apparet ⁊
decere mihi uidetur ⁊ dignum quaſi periclitā
tes ita exiſtimare. honeſtum. n. periculum eſt
Oporteteqꝫ hec quaſi carmina quedā magorum
ritu mentibus noſtris infundere. Quamobrē
ipſe iā diu protraho fabulam. Sed horum gra
tia bonam ſpem de animo ſuo habere debet/qui
cumqꝫ uoluptatibus ornamentiſqꝫ corporis ne
glectis tanq̄ꝫ alienis ad diuerſumqꝫ declinā ti
bus/uoluptates: que in diſcendo percipiuntur
ſtudioſe ſectatus fuerit animumqꝫ non alieno
ſed ſuo decorauerit ornamento/temperantia.
iuſtitia/fortitudine/ libertate/ ueritate/ ſic
ex hac uita migrationem expectans/tanq̄ꝫ cū
fatum uocauerit migraturus. Uos quidem o
Simmia ⁊ Cebes/aliiqꝫ preſentes/ in poſteruꝫ
quodam in tempore ſinguli tranſmigrabitis.

Me vero nunc/ut tragicus aliquis diceret/iaꝫ uocat fatum. Ac ferme tempꝰ est/ ut ad lauā dum diuertā. Prestat. n. ut puto post lauacrū uenenum bibere. ne in lauando cadauere mole stiam mulieribus prebeamus. Cum hec dixisset Socrates/crito sic inquit: Dic age/o/Socra tes/quid nam: his aut mihi mandas agenduꝫ? Uel erga filios tuos uel circa cetera. Quid ue agendo maxime tibi gratum fecerimus? Nihil equideꝫ inquit noui precipio/sed quod semper uobis predico: uidelicet si uestri curam habebi tis ⁊ mihi ⁊ uobis ipsis grata euadent quecunqꝫ feceritis: etiam si nunc uerbis non concedatis At uero si uos ipsos neglexeritis/ nolentes se cundum ea q̄ nunc ex superiori tempore dicta sunt/ quasi per uestigia uitam dirigere / nihil prorsus proficietis/ ⁊ si multa nobis nūc dispu tantibus concedatis. Ista quidem ait crito cu re nobis erūt: Sed quemadmodum sepelliri te iubes? utcumqꝫ inquit libet/si tamen me appre hēdetis: ac nisi ego uos effugero. Et simul sub ridens ⁊ ad nos conuersus non persuadeo inqt critoni/ me esse hunc Socrateꝫ qui nunc dispu to/ ⁊ singula dicta dispono. Sed opinatur me illud ēe/q̄ paulo post uidebit cadauer. Itaqꝫ interrogat quemadmodū me sepelliat. Quod autem iam diu plurimis uerbis cōtendo/postq̄ꝫ uenenum bibero/ haud ulterius apud uos me es se futuꝝ/sed ad beatoꝝ profectuꝝ felicitates hoc quideꝫ mihi uideor frustra Critoni dixisse consolans uos simul atqꝫ meipsum. Fideiubete igitur pro me critoni contraria quadam illius iussione quam ipse iudicibus fideiussit. Ille. n. me iudicio sistere. Uos aūt me non sistere cum obiero fideiubete/ sed abiturum. Ut crito obi tum facilius meum ferat: ne ue meum corpꝰ uł cremari cernens uel sepelliri/me deploret qua si dira patientem. Neqꝫ dicat infunere propo ni Socrateꝫ aut efferri/ aut sub terram condi Certum id habeto optime crito maledictuꝫ nō solū i hoc ipō dliq̄re/ueꝝ ēt animis nō nihilo f ficere. At. n. ɔfidere opꝫ atqꝫ dicere corpꝰ se pelliri meuꝫ atqꝫ ita sepelliri ut tibi place bit/maximeqꝫ iustuꝫ esse censebis. His dictis surrexit intrauitqꝫ cubiculum quoddam quasi lauaturus. Crito autem secutꝰ est. Nos uero expectare iussit. Expectabamus ergo de his q̄ dicta erant inter nos colloquentes rursusqꝫ ɔ siderātes. Preterea ɔquerebamur fortunā no strā/q tanq̄ꝫ parente orbati reliquū uite tēpus orphani futuri essemus. Cum Socrates lotus esset/delati sunt ad eū pueri sui. Duos. n. fili os hēbat paruulos/unuꝫ uero iam grandē. Ue nerūt ⁊ mulieres domestice: Ad eas Socrates cū in pñtia critonis uerba fecisset/ ⁊ q̄ uolebat mādauissꝫ/mulieres quidem ⁊ pueros abire ius sit. Ipse uero ad nos rediit/iam circiter solis occasum: p multum. n. tempis spatium/intus fuerat ɔmoratus. Cum uero ad nos uenisset lo tus ɔsedit. Nec multa post hec locutus erat cū uenit undeciuiroꝝ lictor. Qui illi adstans/o Socrates inquit/non arbitror eam in te noui tatē m̄ dprehensuꝝ quā dprhēdere i ceteris so leo. Illi: n. indignātur mihi atqꝫ execrātur qn̄ illis denūctio uenenū esse bibenduꝫ/ ita ma gistratibus ɔpellentibus. Te uero cognoui preserti in hoc tempe generosissimū/mansueti ssimūqꝫ ⁊ optimū uiꝝ oiuꝫ q unq̄ꝫ hūc i locū de uenerūt: ⁊ nūc eqdem certo scio te mihi haud infestū fore: Sꝫ illis penes quos rei huius cām esse cognoscis. Nūc ergo scis quē tibi nuntiuꝫ afferā: Uale atqꝫ ānitere/q̄ ñcessaria sūt pmiri hꝰ facile ferre: ⁊ simul his dictis abibat lachry mans. Socrates aūt in eum respiciēs ⁊ tu inqt uale ⁊ nos id faciemus. Simulqꝫ ad nos ɔuersꝰ q̄ꝫ urbanus ē hō hic inqt: Neqꝫ solū in hoc: sꝫ i supiori etiā tpe me salutabat colloquebaturqꝫ nō nunq̄ꝫ: faitqꝫ semp uiroꝝ optimꝰ: Et nūc q̄ꝫ ingenue me lachrimat? Sꝫ age o crito illi p camus: Ac si iā tritum ē uenenū/aliqs huc affe rat: Si nō dū est tritū ɔterat ille: At reor eq dem iqt crito/o/Socrates/nō duꝫ solē reliqs se mōtes nec occidisse: Et noui alios postq̄ꝫ id sibi nūctiatū est ualde sero bibere illud ɔsueuis se/ largiter cenatos atqꝫ potos/ interdū uero etiam illoꝝ potitos quoꝝ amore afficiebātur: Quāobrē ne adeo festines/adhuc. n. supest tē pus Tunc Socrates: merito inquit o crito illi ista faciunt: Putant: n: hec faciētes lucrari Atque ego merito ista non faciam: Nihil: n: me lucraturum spero si paulo posterius uenenū bibero: Nisi ut mihi ipsi sim ridiculus tanq̄ꝫ

uite cupidus: atqꝫ parcus eius rei seruator / cuius nihil iam mihi amplius adest. Sꝫ age iam mihi obtempa/nec aliter facias. Crito ūo his auditis adnuit /puero qui longe aberat. Ille uero egressus ⁊ aliquantum cōmoratus rediit eum qui uenenum daturus erat/secum ducens attulit autem in calice id attrituꝫ. Hunc aspi ciēs Socrates. Cedo inquit bone vir/tu enim harum rerum peritiam habes/ quid me facere oportet? Nihil inquit aliud q̄ꝫ post potionem deambulare quoad grauari tibi sentias crura: Postea uero iacere. Atqꝫ ita tu facies. Hec dicens porrexit calicē Socrati: Socrates ue ro hilariter admodum /o/ Echecrates acce pit nihil omnino conmotus/ neque colore/ nꝫ uultu mutato: Sed quemadmodum consu euerat taurine illum aspiciens quid ais inqt? licet ne ex hoc poculo non nihil spargendo sa crificare? Tantū inquit/o/Socrates contri uimus/ quantum satis fore putauimus. Intel ligo inquit: Sed ⁊ licet ⁊ oportet orare deos; ut felix sit transmigratio nostra. Quod equi dem obsecro: atqꝫ utinam ita fiat. Et simul his dictis ammonēs facile admodum alacri terqꝫ ebibit. Pleriqꝫ nostrū eo usqꝫ retinere quodāmō lachrymas potueramꝰ. At postquam et bibentem uidimus/ ⁊ bibisse ulterius non po tuimus. Sed me quidem dolor adeo supera bat/ut lachryme largiter iam mihi profluerēt Quapropter me protegens deplorabam: non illum quidem/sꝫ fortunam meam/ qui tali ami co orbatus essem. Crito autem etiam prius cū lachrymas nequiret continere surrexerat: Sed apollodorus nec in superiori quidem tē pore ūquam lachrymare cessauerat. Tunc ue ro precipue uociferans seqꝫ ipsum afflictans neminem reliquit presentium/cuius uicem nō deploraret. Preter unius Socratis uicem: Ille uero hec animaduertēs. Quid nā inquit O/uiri mirabiles agitis? At qui ego maxime hanc ob causam mulieres abegeram ne talia fa cerent. Audiueram enim in benedictione esse ex hac uita migrādū: Quiescite igitur atqꝫ tolerate. Nos uero hec audientes erubui mus/destitimusqꝫ a lachrymis. Sed ipse cum iter deambulandum crura iam grauari senti ret iacuit resupinus: sic enim qui ueneuꝫ pre buit iusserat. Qui paulo post eum tangens / pedes ⁊ crura considerauit. Deinde grauius comprimēs pedem eius / quesiuit an sentiret. Negauit Socrates. Ille rursus pressit tybias paulatimqꝫ manu adscendes ostendit nobis fri gere eas atqꝫ rigere: Et ipse attigit rursus aitqꝫ cum ad cor peruenerit / tunc esse deces surum. Iam igitur friguerant eipꝛecordia / cum detegens/ erat enim ueste coopertus/ di xit/ que uox illi extrema fuit/O/crito escula pio gallum debemus / quem reddite neqꝫ ne gligatis. Fiet inquit Crito quod iubes. Sed uide nunquid aliud uelis. Nec interroganti nihil ultra respondit. Sed paulo post commo tus est. Et minister detexit eum: atqꝫ ipse lumina fixit: Quod cum Crito cerneret/ora oculosqꝫ composuit. Hic finis fuit amici no stri/o/ Echecrates. uiri/nostro quidem iudi cio/omniū quos experti sumus optimi ⁊ appri me sapientissimi atqꝫ iustissimi.

Argumentum Marsilii Ficini in Menexenuꝫ ad Laurentium medicem Uirum magnanimum

OMSILYSM Platonis i menexemo ē. cohortari oms ad summam patrie charitateꝫ ideqꝫ facit / quamuis aliter in Critone ⁊ legibus atqꝫ re pu. Hic uero duobus precipue id efficit modis. Primo quidem/dum laudat illos/ qui pro salute patrie pericula morteqꝫ intrepide subeunt. Deinde dum ipse patrie sue antiquitatem uirtutesqꝫ laudibus miris ex tollit. Tu uero statim ab initio nota/philoso phiam scilicet moralem uiro rem publicam gu bernaturo esse sumopere necessariaꝫ: Mox pre clarum esse in bello occumbere: s: pro salute

patrie: idq; confirmari ex eo, quod hoc apud omnes gentes maxime omnium honoretur. Deinde occasione sumpta ex laudibus oratoris animaduerte: q; pernitiosa sit adulatio. Communem siquidem oratoriam in Gorgia adulationis speciem esse indicat. In Phedro autem adulatorem apellat bestiam humano generi pestilentem. Similemq; affirmat impuro demoni, incautos animos sub noxie uoluptatis esca cotinue corporis sordibus inquinanti. Hic preterea prestigiatoribus ueneficiisq; adulatorem tam priuatum q; publicum indicat esse persimilem: quippe qui tanquam fure & homicida deterior & iniquior, non pecunias, non ipsam corporis uitam dumtaxat nobis auferat. Immo uero tanquam sacrilegus rem sacra iudicium scilicet rationis sub boni specie surripiat atque subducat: Et uide q; ualde decipiat. Non enim i rebus solum occultis, sed id quod mirum est, in manifestissimis artificiosissime fallit. Cui enim non euidentissima sit auita paternaq; origo: Item ipsa sui corporis magnitudo atque forma? Uerumtamen in his quoque adulatores uenefici nos circumueniunt: tato certe crudeliores, quanto grauius inferunt detrimentum. Illa enim sui poculis exteriora hominis fertur in bestias transformasse. hic uero lenociniis suis interiora transformat. Proinde deridet Socrates oratores quod gratiam popularem omnibus machinamentis aucupentur: Laudentq; alios, supra modum, quo ipsi laudentur: remq; adeo leuem graui quodam studio & diuturna premeditatione pertractent. Aggreditur preterea quod statuerat ab initio, omnes uidelicet ad defendendam patriam cohortari: laudando uidelicet eos qui pro patria occubuerunt. Hic. n. erat mos uetus atheniensium. Publica concione illos laudare quotannis: atque insuper inferias celebrare. Uerum ne supra q; par est oratorie tribuat facultati, asserit se orationem eiusmodi ab alio & quidem a muliere aspasia accepisse. Presertim cum Socratici ingenii non sit oratorum more concionari. Quo potissimum ordine laudandum sit: presertim i oratione funebri manifeste declarat. Quod autem homines ait ab initio in actica regione solum atque solos ex terra sponte progenitos, ex aliis uero regionibus, e, terra similiter solum bruta, ut cumq; placet accipito, siue tanquam a philosopho, siue potius oratore. Scito tamen Platonicam esse sententiam: post uastas terre illuuiones, ex abundanti humore: atque calore sequenti post diluuium, terram adeo fecundam reddi, ut ex ea non animalia tantum pusilla, qualia nunc, sed grandia etiam atque ipsi insuper homines ultro nascantur. Quod quidem & hic & alibi sepe confirmat. Idq; pleriq; senserunt egyptiorum atque grecorum: & arabes multi: deniq; confirmarunt precipue algaceles atq; Auicenna. Qua quidem sententia Aristoteles i questionibus naturalibus usus ex antiquorum mente inquit: quemadmodum in paruis temporum mutationibus, parua quedam ex terra pululant animalia, ita i maioribus quoque maiora, in maximis denique maxima atque perfectissima. Plato autem ubicunq; ex ipsis terre uisceribus eruit animantes, deos artifices adhibet mundani architecti ministros. Deos in ipsa mundi uita diuinaq; intelligentia consistentes. q;, idest ideas specialesq; rationes in ipsa mu. Per quas & statim post diluuia, & quotidie animantium formentur species, ubicunque corporeu speciei eiusdem semen abesse uideretur. Quod quidem fieri oportere satis in theologia probauimus. Ubi uero nascitur homo, non solum sicut ceteris deorum adhibet manus, sed etiam quoddam dei summi spiraculum expressiorem q; imaginem. Deinde statim natis deos ipsos saltem i primis seculis tanquam duces preficit atque preceptores. Tu uero ex his omnibus que mosaice sapientie magis consonant, prudenter eligito. Profecto id Moysi maxime congruit quod hic & in pthagora & in politico atq; critia uult hominem aliquando ex terra auctore deo ad dei ipsius similitudinem fuisse progenitum. Quales autem illuiones sint & quando et quam ob causam, docebimus in Timeo. Post hec insignis pietate uir patrie sue laudes mirifica quadam tum charitate, tum arte prosequitur: ab origine prima, ab ipsa rei publice forma, a, disciplina quotidiana, a rebus egregie gestis. Que & hinc & aliunde ex aliis scriptoribus manifestissime sunt. Quamobrem argumentum nostrum paucis concludamus, eiusmodi sententias annotantes: Uirtuti omnia parent. Prosperitas primo emulationem parit: Deinde inuidiam, demum dissensiones & prelia. Omnis possessio absq; morali uirtute non solum inutilis est, sed noxia. Scientia seorsum a uirtute morali, non sapientia sed calliditas quedam est iudicanda. Maiorum splendor in filiis obscurus euadit, quando per ipsorum ignauiam inposteros non transfunditur. Non est optandum, ut omnia succedant aduotum. Obseruandum est in omnibus prouerbium uetus, Nihil nimis. Qui ita se comparauit, ut ex seipso pendeant omnia, que ad beatitudinem conferunt, uel q; proxime ad hoc accedit hic optime uitam instituit. Noli uel letitia exultare, uel dolore deici. Parentes iudicare debent se genuisse filios, non ut i mortales, sed ut boni forent. Lugubres lamentationes domesticorum moleste sunt defunctis, siquidem illas audiant. Perpetuo quodam solemni honore, prosequi decet eos, qui pro salute patrie strenue se in bello gesserunt. eorum filii cura publica educandi. Colendi quoq; parentes. Ne res ipse nobis iniq sint, equo sunt animo perferende.

Menexenus Platonis uel funebris oratio translattus, a, Marsilio Ficino Florentino ad Julianum Medicem uirum Clarissimum.

Socrates. Menxeenus.

FORO VENIS ME nexene? An unde? Me: E foro. o. Socrates: & a senatu: So: Quid tu ad senatum? An forte quia discipline philosophieq; fine adeptu iam & satis profecisse te putas, maiora post hac aggredi studes, nobisq; senioribus ipse adeo Iunior, imperare. Ut familia uestra semper sicut solita est, aliquem nobis exhibeat consultorem: Mene: Si ipse permictis. o. Socrates, consulisq;, operam dabo, sin contra, nequaq;. Nunc uero iccirco ad consilium profectus sum, quonia audiueram eligendum esse aliquem qui laudibus defunctos ornet. Nam ut scis inferias facturi sunt. So. Audiui eqdem: sed quem potissimum elegerunt? Me: Nullum. Nam in crastinum distulerunt. Arbitror autem archinum uel dionem electum iri: Socrates: Uidetur: Menexene apud plurimas gentes preclarum esse in bello occumbere. Et enim qui sic e, uita migrat funere & sepulchro magnificentissimo honoratur. Et siue pauper quis ita decedat, laudatione non caret. siue etiam uilis quispiam & ignauus, rursus: a, sapientibus uiris extollitur. qui non frustra ac temere. sed mature composita & consulta oratione tã egregie laudant, ut dum & que ad sunt & que non adsunt de aliquo predicant, uerborum elegantia auditoribus aios quasi prestigiis ueneficiisue quibusda surripiat atq; subducant. Ciuitatẽ quoq; interim ut lubet exornant. & eos qui in armis occubuerunt. Maiorumq; retexunt nostrorum originem. Nos quoque ipsos adhuc extollunt. Qua propter ego quidem. Menexene ab illis elatus generose admodnm affici soleo: Cumq; illis passim aures prebeo, mirifica suauitate demulceor: statimq; me maiorem. generosiorem. pulchrioremq; antea reputo. Ac sepenumero hospites aliqui mecum hec audiunt: Egoq; erga illos e uestigio prestantior q; antea reddor, nempe & illis idem quod mihi uidetur accidere tam erga me q; reliqua ciuitatẽ. Nam ab oratore protinus psuasi, mirabiliorẽ q; prius ciuitatẽ existimẽt

Atꝫ glorioſa hec uenuſtas mihi triduum ultra
pmanet: adeo concinna oratio canoraqꝫ uox
oratoris ore demanans auribus meis infundi
tur. Ut uix tandem quarta poſt die uel quita
mei ipſius reminiſcar ⁊ ubi nam gentium ſim
agnoſcam. Ac tunc demum me fuiſſe deceptũ
animaduerto, cum me ante putaueri in beato
rum inſulis cõſtitutum. Uſque adeo rhetores
apud nos ingenioſi ſunt: Me: Semper aduer
ſus rhetores iocaris. o. Socrates. Nunc au
tem ſuſpicor ne illi qui eligetur deſit dicendi
facultas. Subita namqꝫ obtigit optio. Quã
obrẽ cogetur forte quiſquis dicturus erit, ex
improuiſo quodãmodo uerba facere: So: Nũ
quid bone uir ſingulis iſtorum ſunt orationes
compoſite? Quin neqꝫ arduum eſt de his rebꝰ
abſqꝫ meditatione dicere. Si enim oporteret
uel in peloponeſſo athenienſes, uel peloponeſ
ſiacos athenis orare, facũdo tũc oratore opus
eſſet, qui ⁊ perſuaderet ⁊ probaretur. Qñ aũt
apud eoſdem ſe quis exercet, quos ⁊ laudat, fa
cile eius uerba laudãtur: Me: facile ne iſtud
exiſtimas Socrates? So: Eqdẽ: Me. An ſpe
ras eloq poſſe te, ſi opus fuerit, ⁊ conſilio eli
garis? So: qd mirũ Menexene me ad dicen
dũ ſufficere? qui magiſtrã haud quãqꝫ iperitã
i rhetorica nactus fuerim? que ⁊ alios multos
eloquentes reddidit oratores, ⁊ unum gre
corum omniũ preſtantiſſimũ, filium Xantippi
periclem. Me. Que nã iſta? Nunquid aſpaſiã
dicis? So: Et hãc dico. ⁊ filiũ metrobii ↄnuꝫ
Hi namqꝫ duo preceptores mihi ſunt. Cõnꝰ
quidem muſice, Aſpaſia uero rhetorice. Ita
igitur eruditum uirum nihil mirꝝ eſt in his elo
quentẽ eſſe? Quinimo ⁊ ſiquis etiã deterius
qꝫ ego doctus fuerit, muſicam quidẽ a lãpro,
rhetoricam uero ab Antiphonte rhamnaſio,
is tamen poterit athenienſes inter ipſos atheni
enſes laudando, ſic eloqui, ut eius ab auditori
bus probetur oratio. Me. Quid nã habes q̃d i
mediũ afferas, ſi te uerba facere oportuerit?
So. Ex me quidem fortaſſe nihil ſꝫ heri aſpa
ſiam ipſam audiui funebrẽ de his orationẽ dic
tãtem. Audierat enim q̃ ⁊ ipſe dicebas, athe
nienſes aliquẽ electuros eſſe q de his orõnẽ ha
beret. Deinde partim mihi ex improuiſo trã

ſegit, q̃ dicenda forent. parti meo qdẽ iudicio
premeditata, exponẽs, funebrẽ orõẽ ↄtexuit
quã dixit pericles reliqas q̃ſdã ex illa ↄponens.
Me. Nunqd recordareris q̃ dicebat Aſpaſia?
S: eqdeꝫ: niſi iniurius ſim. Ab ea nãqꝫ edidici
parũqꝫ abfuit, quin pꝑter obliuionẽ plagis il
la me cederet: Me: Cur non refers? S. Uere
or ne magiſtra mihi ſubiraſcatur, ſi orationem
illius edidero: Me: Nullo pacto Socrates,
Uerũ gratificare mihi: ſeu aſpaſie ſiue cuiuſli
bet alterius orationẽ dicere placet: dicas mo
do: So: Forte me ridebis, ſi ſenex adhuc ioca
ri tibi uiſus fuero. Me. Abſit: o. Socrates,
Dic ammabo: So: Mos tibi gerendus eſt. fer
me nãqꝫ ſi nudatũ me ſaltare iuberes, q̃ngd ſo
li ſuꝫꝰ obſeqrer. ſꝫ audi iã. Hũc. n. imodũ ut
arbitror, loq cepit, ſuzẽs ab ipiſ ↄfũctis exord
pere qdẽ ipſo decentia his apud nos ex
hibita ſũt: q̃ iã aſſecuti iter fatale agũt
tã publice a ciuitate, q̃ꝫ priuati aliuis
magifico ſumptu ⁊ frequenti ↄcurſu ſeq̃ntium
honorati verboꝝ preterea laudatõẽ addi lex
iubet. Ac pꝑfecto ita decet. Bñ ſiqdẽ rebꝰ ge
ſtis, ex ipſa uerboꝝ exornatione, ad eos q ge
ſerũt apõ auditores memoria pẽnis ſplẽdorqꝫ
pꝑuenit. Ea uero opꝰ ẽ orõe, q̃ defunctos ſatis
laudet. Supſtites bñigne moneat. filios eorũ
fratreſqꝫ ad uirtutis ipõꝝ imitatõẽ hortetur
parẽtes aũt ⁊ maiores alios ſiqui ſupſũt, ↄſo
letur. Que igitur nobiſ talis erit orõ? vel un
de potiſſimũ preclaros laudare uiros icipiemꝰ
q uiuentes uirtute pꝑpria ſuos mirifice delecta
uere, ⁊ p ſalute uiuẽtiũ offerre ſe morti nõ du
bitarũt. Uidetur itaqꝫ mihi oportere ſecundũ
naturã ut boni effecti ſunt ita eos laudare. bo
ni aũt idõ pꝑuenerũt qa ex bonis traxerunt ori
ginẽ. Qua pꝑpter generoſã primo illoꝝ ſtirpẽ
laudemꝰ. Deiñ educationem ⁊ diſciplinã. Po
ſtremo narremus ita ab eis fuiſſe res geſtas ut
maxime decebat eos, q ẽẽnt ex talibꝰ oriundi,
⁊ ita poſtmodũ educati prima qdẽ generis hoꝝ
lauꝰ eſt, q̃d maioꝝ origo haud pegrina fuit: ne
qꝫ ſucceſſores hos ita hic reliqit uelut iqlinos
nouoſqꝫ hoies. ex aduenis genitos, ſꝫ idigenas
ac re uera i patria hitantes, uiuenteſqꝫ ⁊ nutri
tos non a nouerca qdẽ ut alii ſed ab ipſa matre

ipõꝝ regione quã hitarũt: in qua ⁊ nũc, ↄdun
tur uita functi, ipis dꝫ in uiſceribus eius q̃ pe
perit eos ⁊ nutriit ⁊ excepit. par eſt. n. matrẽ
ipſam añ oia honorare. Nã ita maxime horum
genus excolitur. Eſt autem regio hec non ſo
lum nobis ſꝫ oibus hoibus celebranda. cũ aliis
multis d̃ cauſis, tum ex hoc precipue quia diis
chariſſima eſt. Quod teſtatur doꝝ de hac iter
ſe ↄcertatio. Ea q̃ ũo a diis laudata ẽ, cur nõ
a cunctis hoibꝰ collaudetur? Altera eius laus
erit quod eo tempore quo tellus ois aialia om
nigena pꝑducebat, feras ⁊ paſcentia oia, terra
dũtaxat nrã ad hec ſterilis erat, agreſtibuſqꝫ
aialibus uacua pꝑprie uero ex omnibus aiantibꝰ
hoiem genuit. q ceteris intelligentia preſtat:
ſoluſqꝫ ius ac deos aiaduertit. Quod uero hec
regio hoꝝ noſtroſqꝫ maiores pꝑgenuit, hic eui
dentiſſime licet cognoſcere, Quia omne q̃d gi
gnit, alimẽtum ↄueniens genito cõtinet. Quo
plane diſcernitur mulier illa q̃ peperit, ab ea q̃
infantẽ ſimulando ſuppoſuit. nã q̃ pepit, lacte
abundat, ad eiꝰ quod genitũ eſt alimoniã, alia
uero nequãqꝫ. Tellus itaqꝫ noſtra materqꝫ p
ſpicuũ argumẽtum prebet, quod hoies pꝑcreaue
rit. Nam ⁊ ſola ⁊ prima tunc pabula huãna por
rexit: tritici ordeiqꝫ fruges: qbus ↄmodiſſime
genus hominũ alitur: utpote q̃ uere aial id p
duxerit. potius aũt de terra q̃ꝫ de muliere ↄiie
ctare id licet. Neqꝫ enim terra mulierẽ ↄcep
tione partuqꝫ ſꝫ terram mulier imitatur. huiuſ
modi uero pabulum ſine inuidia non hoibus ſo
lum abunde, uerꝝ etiam brutis ſubminiſtrauit.
poſt hec oleum laborum ſubſidium natis ſuis ſup
peditauit. Nutritis aũt adultiſqꝫ filiis princi
pes preceptoreſqꝫ deos induxit: Quoꝝ nunc
pretermictenda ſunt nomina. Neqꝫ. n. nos la
tet q uitã noſtrã munierit, tã artiũ inuentõẽ
ad cotidianum uictum ſpectantiũ, q̃ꝫ traditio
ne peritiaqꝫ armoꝝ ad regionis ipius cuſtodiã
Ita maiores hoꝝ geniti atqꝫ educati rẽ. P.
inſtituerunt quam paucis perſtringere decet.
Res. n. pub. hominum educatio eſt: bona qui
dẽ bonoꝝ, ↄtrarioꝝ uero ↄtraria. Quod ergo
in preclara re. p. enutriti ſunt noſtri maiores
declarandum eſt, per quã ⁊ illi hi boni uiri, ex
qbus ſunt, qui, e, uita migrarunt. Eadẽ nãqꝫ

res. p. quonda ⁊ nunc, optimatũ uidelicet gu
bernatio, ſub qua ⁊ his tpibus ac ferme ſemper
ex eo tpe degimus. Eam qdam popularẽ uo
cant, alii aliter utcumqꝫ placet. Eſt autẽ re
uera hec optimatum, cum quadam auctoritate
populi gubernatõ. Sẽper. n. nobis reges ſunt
Alias generis ſucceſſione, alias electione cre
ati ſꝫ auctoritatis ciuitatis plurimũ apõ popu
lũ. Qui ſẽp his q optimi iudicantur, magiſtra
tus ipertit. Ubi neqꝫ parentũ debilitate uel
pauptate uel ignobilitate q̃ſq̃ꝫ reicitur: neqꝫ
ↄtrariis de cauſis honoratur. ut in aliis ciuita
tibus fieri ſolet. Sꝫ hec eſt ſumma. Quicunqꝫ
ſapiens aut bonus habetur, dñatur ⁊ ipat. Cau
ſa nobis gubernationis huiuſmodi, ex equo ge
neratio eſt. Alie ſiquidem ciuitates ſunt ex
uariis diſſimilibuſqꝫ generibus ↄſtitute. Quo
fit ut inequales ſint ⁊ gubernatões. tyrãnides
paucorũqꝫ potentie: In qbus ita hoies uiuũt,
ut ſe inuicẽ parti dños parti ſeruos exiſtimẽt
Nos autẽ noſtriqꝫ una ex matre oẽs, fratres
inuicem geniti, haud arbitramur inuicem nos
dños ⁊ ſeruos eſſe. Sꝫ generationis equalitas
nos inducit ut ⁊ legis queramus equalitatem,
neqꝫ rei prorſus ulli niſi opinioni uirtutis pru
dentieqꝫ cedamus. Qua propter ⁊ noſtri ⁊ ho
rum parentes ⁊ hi honeſte creati ⁊ in omni liber
tate nutriti multa atqꝫ preclara facinora apõ
oẽs gñtes notiſſima priuati ⁊ pubice ediderũt
exiſtimantes libertatis gratia tã aduerſus gre
cos pꝑ grecis aliis q̃ꝫ aduerſus barbaros pꝑ cun
tis grecis eſſe pugnãdum. Enim uero quo pac
to in bello ſe geſſerit argiui quõdã aduerſꝰ cad
mios, ⁊ heraclide aduerſꝰ argiuos, cũ eumol
pꝰ ⁊ Amaçones ac etiã cũ his ſupiores regionẽ
iuaderẽt, breue eſſet pꝑ dignitate referre, ⁊ po
ete uirtutẽ illoꝝ eleganter muſica celebrãtes
i oẽs gẽtes diuulgauerũt Quare ſi nos eadẽ nu
do ſermone repetere nũc aggrederemur, forte
uideremur illis eſſe ſecũdi. Hec igitur ob hãc
cauſam arbitror dimictenda, qñ qdem pꝑ digni
tate iam ſatis celebrata uidentur. Que uero
non dum ut reꝝ dignitas exigit, a, poetaꝝ ali
quo decantata ſunt, nec dum tñ obliuione de
leta ſunt, hec nobis predicanda nũc arbitror:
ut ⁊ nos ea laudemus ⁊ adiuuemꝰ pꝑuocemuſqꝫ

alios ad eadem odis aliisqꝫ carminibus ut decens est exornanda. Eorum autem que dico/ prima hec extant perses profecto/cum asie imperarent ⁊ europe dominarentur obstiterunt regionis homines/hinc quidem oriundi/nostri autem progenitores. Quorum meminisse uirtutēqꝫ laudare ⁊ oportet in primis ⁊ decet. Eā namqꝫ nosse oportet/ siquis sufficienter laudaturus sit res ab illis eo in tempore gestas/quo asia oīs tertio iam regi seruierat. Quoꝝ primus Cyrus magnitudine quadā animi ciues suos psas ī libertatē redigēs/simul dños medos subiiecit. totiqꝫ asie usqꝫ ad egyptū imperauit. filiꝰ aūt eius egypto quoqꝫ ⁊ libye/ quousqꝫ penetrare dabatur: Tertiꝰ darius/ pedestri pugna usqꝫ ad scythas extendit imperium. Nauali aūt/mari ⁊ insulis est dñatꝰ: Quo factū est ut repugnare illi nullus auderet. Animi qdem hominū oēs seruili quadā formidine abiiecti iam erant: adeo mlte/frequētes/ ⁊ bellicose gētes sub psaꝝ ipio tenebātur Nos aūt eretriēsesqꝫ icusans darius qd sardibꝰ isidiaremur/ ⁊ hanc belli occasionē nactus/qngēta hoīuꝫ milia classibꝰ misit. naues ūo trecētas hisqꝫ datiꝫ prefecit. atqꝫ illi mādauit ut captiuos ad eū eretriēsesqꝫ ⁊ athenīēses duceret: si caput illi suū charū esset. Ille nauibus aduectus eretriā. ubi uiri nō pauci erant: ac preterea ī rebus bellicis inter grecos eoꝝ tempuꝫ illustrissimos/ numerabantur/ triduo eos captiuos fecit. Ne ue ulli esset fugiendi locꝰ oēm regionē sic explorauit Nempe ad fines eretrie pfecti milites eiꝰ ⁊ ex mari ī mare sepe extendētes discurrētesqꝫ iūctis inuicē manibꝰ uniuersaꝫ regionē ptinus pcurrerūt: ut regi referre possent/neminē illos subterfugisse. Eadeꝫ sentētia ex eretria marathonē dscenderūt: utpote qd illis ad id aptissimū erat/ut athenienses una cū eretriensibꝰ qi sub eodē iugo ducerent. His aūt ptiꝫ quideꝫ ita pactis/ptim uero tentatis/nullus grecoꝝ preter lacedemonios eretriensibꝰ/ atheniensibusue subcurrit. Et ii seqnti post pugnā die uenerūt. Ceteri aūt oīs pterriti sunt. ac bene secū agi putantes si piculū presens euaderent/ quieuerunt. Ex hoc intueri lꝫ quanta illoꝝ uirtus fuerit/q ī marathone barbaroꝝ impetū sub

stinuerūt/eoꝝqꝫ superbiam domuerūt. primi sane de barbaris triumpharūt/ ⁊ exemplo reliquis ostenderūt persaꝝ nim haud inexpugnabilem esse. Immo uero ⁊ multitudinem omnem et diuitiarum copiam uirtuti parere. Eoseqdem uiros non modo nostrorum corporuꝫ genitores/sed ⁊ libertatis tum nostre tum omnium qui ī huiusmodi habitant continenti auctores arbitror extitisse. his namqꝫ exemplis prouocati posteriores greci ī sequentibus bellis pericula omnia pro salute sua subire nō dubitarūt discipuli profecto illorum qui in marathone psas profligauere. primam itaqꝫ palmam oratione illis tribuere decet/secundam uero hiis qui circa salaminam artemisiumqꝫ hostes prelio nauali uicerunt. Multa nempe ab his uiris gesta narrare possemus: quanta picula terra mariqꝫ imminentia substinuerint/ deuicerintqꝫ: qd autem preceteris egregium puto/ nunc referā Naꝫ qd restabat post bellū marathonicū/ pfecerunt. Siqdem q in marathone certarūt/hoc tantum grecis demonstrauerunt/ quod terrestri pugna pauci qdꝫ greci mltoꝝ ipetū barbaroꝝ frāgere possent. Maritima uero uictoria adhuc incerta: existimabanturqꝫ pse imartimis preliis ⁊ multitudine ⁊ diuitiis arteqꝫ ⁊ robore īexpugnabiles esse. hoc itaqꝫ in his q tūc nauibus pugnauere/laude dignum est/ quod metū grecis īsitū penitꝰ depulerunt: feceruntqꝫ ne āpliꝰ nauiū uiroꝝqꝫ numꝝ ptimscerēt. Utrisqꝫ his fcūꝫ ē/tā ī marathone/terra pugnātibꝰ qꝫ mari postea circa salaminā: ut reliq greci ⁊ docerentur ⁊ prouocarentur/ ab illis qdꝫ terra/ab his autē mari/ ad prelia ɔtra barbaros ītrepide ɔmictenda. Tertiū assero qd ī platceis gestū est/ ⁊ numero ⁊ uirtute/ salutis grece causam extitisse. Cōmune ūo id iā lacedemoniis ⁊ atheniensibꝰ facinꝰ. Igitur oēs hi greciā in summis nobis/ ⁊ a posteris laudabūtur post hec mlte īsup grecoꝝ urbes/ adhuc sub barbaris ɔueniebāt. Rex aūt minabatur grecos se iteꝝ īuasuꝝ. Decet pfecō illos ɔmemorare/ q supioꝝ opibꝰ salutis extremū manū īposuerūt: cū oēꝫ ex mari barbariē ɔpulissent. hi ūo fuerunt q circa eurymedōtē classe pugnarūt: ⁊ ī cypriū militaturi se ɔtulerūt. Itēqꝫ ī egyptū nauiga

uere: plrimasqꝫ alias terraꝝ oras pagrarūt. Hoꝝ meminisse oportet. his gratia est habēda quod regē pterritū coegerunt d salute sua cogitare potiꝰ qꝫ ad grecoꝝ pnitiem insidias tēdere. Atqꝫ id bellū per oēs urbes diffusum fuit dum greci se ipsos oēsqꝫ lingue eiusdem homines aduersus barbaros tutarentur. pace uero demum confecta honorataqꝫ ciuitate cōtigit ei/qd solet ab hominibus in eos quibus prospere res succedunt oriri. primo quidem emulatō ab emulatione deinde inuidia/que hanc ciuitatē in uitam in bellum cum grecis gerēdum traxit. post hec inito bello in tanagra ɔgressi sunt pro libertate hoetioꝝ/aduersꝰ lacedemonios ɔcertātes. Cūqꝫ incertus pugne eēt euētꝰ/qd postea sequtū ē/rē quā apiūt. Plereqꝫ sāe aufugerūt/ dstituētes hoetios/qbꝰ auxiliū allaturi conuenerant. Nostri reduxerunt hi utiqꝫ primi post bellū psicū/grecis grā libertatis auxiliati ɔtra grecos/ uiri qdē precari ⁊ liberatis auctores his qbus opē tulerāt his in monumētis honorati a ciuitate priores sunt positi/ His uero pactis/cū increbresceret bellū greciqꝫ oēs sumptis armis regiōeꝫ duastarēt/ dribiqꝫ nō dignā grāꝫ redderēt/eos nri nauali prelio suparūt: ⁊ eoꝝ duces lacedemones ɔprehenderūt. quos qꝫuis iugulare liceret dimiserūt: pacēqꝫ firmarunt: existimātes aduersꝰ eiusdē generis hoīes ad uictoriā usqꝫ pugnandū/neqꝫ ob ppria ciuitatis indignationem/grecorum cōmunionem penitus dissoluendam. Sed aduersꝰ barbaros ad necem usqꝫ certandum. Hos itaque laudare uiros decet/qui hoc bello peracto hic iacēt: quoniam ostenderunt inanem esse illorum suspitionem/siqui atheniensium uirtuti diffisi opinentur in primo contra barbaros bello/ aliquosdam prestantiores atheniensibus extitisse. Hi enim cum omnis grecis seditionibus agitaretur/ipsiqꝫ uiros ceteris grecis prestantiores bello superatos comprehendissent/ declarauerunt eos seorsum se uincere: quibus cū communiter/ barbaros expugnauerant. Tertium post pacem hanc bellum improuisum ⁊ graue exortum est: in quo cum multi fortesqꝫ uiri occubuissent hic conduntur. Quorum multi circa siciliam plurimi sunt potiti uictoriis pro salute leontinorum quibus iure iurando

abstricti opem ferebant/quo federe ad ea loca nauigauerant. Cum uero diuturna esset nauigatio/ ac interim rerum discrimine penuriaqꝫ ciuitas premeretur/ neqꝫ illis posset succurrere/ negatis subsidiis res eorum haud prospere successerunt. Quorum hostes belloqꝫ aduersarii maiorem temperantie uirtutisqꝫ laudem quam amici aliorum habent. Multi preterea nauali bello per elespontum die una omnes aduersariorum naues ceperunt: plurimasqꝫ alias deuicerunt. Bellum uero idcirco insperatum durumqꝫ uocaui: quia nullus existimasset reliquos omnes grecos contra ciuitatem tam acerrimo studio contentionis accēdi/ ut regem illum barbarum infensissimum quem una nobiscum expulerant/ rursus per legatos ad bellum grecis inferendum inuitare non dubitarent: ⁊ uniuersos tum grecos tum barbaros ad hanc urbem obsidendam colligere. Ubi precipue potentia uirtusqꝫ ciuitatis huius effulxit. Nam cum existimarent eam iā succubuisse/ nauesqꝫ obsesse circa mitylenēꝫ essent/ Ipsi auxilium laturi sexaginta naues ingressi/uiri quidem sine controuersia fortes hostes profligarunt. liberarunt amicos: ⁊ in sortem incidentes indignam/ ex mari utique non aliter recepti hic iacent. Quorum semper cum laude meminisse decet. Nam illorum uirtute non modo tunc ex nauali certamine/ sꝫ reliquo etiā prelio uictorimam reportamus Et enim propter illos tantum est nostra ciuitas gloriā ɔsecuta ut numqꝫ expugnari posse nec ab oibus qdem hoibus crederetur. Qd certe haud pcul/a/ueritate ē iudicatū. Neqꝫ eni alioꝝ insidiis uiribusqꝫ sed propria dissensione deuicti sumꝰ. Nempe nunc etiam ab illis sumus īuicti. Sed ipsi nos expugnauimꝰ: nobis ipsis subcubuimus post hec tempora/pacatis oībꝰ/cūqꝫ aliis pace cōfecta/ intestina nobis seditio coorta ē ī qua se ita gesserūt ut si fatis dcretū eēt hoīes seditōibꝰ agitari/ nemo uideatur aliter egrotare patriā optaturꝰ. Nā ex pyreo ⁊ urbe qꝫ bñigne atqꝫ domestice preter ceterorum grecoꝝ opinionem ciues inuicem conuenerūt ⁊ bellumqꝫ aduersus eos qui eleusines erant concitum qꝫ moderate transegerunt atqꝫ seda

runt? Hoꝝ ꝓfecto oium alia nulla ē causa pre
ter ueră ipsam cognationē: q̄ amicitiă firmam
atq; cognată nō sermone / s; re his hoibus indi
dit Oportet aūt eos etiă q hoc in bello mutuis
ul' ueribꝰ ɔciderūt / memoria colere :. ⁊ utrūq;
possumꝰ inter se eos ɔciliare uotis sacrificiisq;
ꝓ illis qui supauere pactis. qñqdem ⁊ nos ɔci
liati sumus. Neq; eni im ꝓbitate inimicitiisq;
s; infelicitate quadă manus inuicē ɔseruerūt.
Hoꝝ uero testes sumus ipsi supstites. Naz cū
illis genere ɔiuncti simus / mutuo damus ueniă
et recipimus siqd uel in aliū intulimus perpessi
sumꝰ ab alio: Deiñ cuz i summa reꝝ tranquilli
tate qesceret ciuitas / barbaris qdē ignoscebat
qđ infestati ab illa / fortiter repugnauerant /
grecis aūt indignabatur / quia ꝓ acceptis bene
ficiis iiuriă qñq; rettulerăt / dū societatem cū
barbaris inirent / nauesq; qbus fuerant serua
ti / diriperēt / dissiparentq; muros quibus nos
menia eorum ne corruerent / quandoq; defendi
mꝰ. instituit itaq; ciuitas haud ultra tueri gre
cos siqñdo uel a grecis uel a barbaris opprime
rentur Cum uero nos i hac essemus sententia
ɔstituti / putarētq; lacedemonii nos libertatis
tutores iacere / opusq; coꝝ fore posthac ut ali
os subiugarent / hec egerunt. Quid multis opꝰ
ē uerbis? Neq;. n. uetera / neq; multoꝝ hoiuz
gesta dicerem / q̄ secūtur. Neq; nos latet pter
ritos grecoꝝ primos argiuos. boetios / cori
thios / auxilium ciuitatis huius implorauisse.
Quodq; oium diuinissimū est / rex ipse tanta ē
idigētia pressus / ut nō aliū ō q̄; ex hac ciuitate
quă omni studio diruere conatus fuerat salutē
suam tutari posse cōsideret. Enim uero siquis
huius ciuitatis captum incusare uoluerit /
hoc dūtaxat obiicere poterit / qđ mia nimis affi
citur / diligentiusq; subleuat subcūbentes. Ea
siquidem tēpestate tolerare non potuit / quod
ue instituerat ultra seruare. Decreuerat sane
nullis unq̄; eoꝝ / a quibꝰ iniuriă accepisset / suc
cūbentibus opez ferre. Mutauit tñ ꝓpositum /
et auxiliū prestitit. Unde grecos liberauit / a /
seruitute. Ita ut liberi uixerint / donec ipsi se
inuicem subiugarūt. Regi uō succurrere ausa
minime. Uerebatur. n. triūphos ex maratho
ne. salamina. plateis aña reportatos. Sz cū si

neret exules ⁊ uoluntarios adiutores / illi faue
re / sine cōtrouersia eum quoq; seruauit: Stru
ctis autē muris fabricatisq; nauibus belloq; su
scepto qñ coacta est bellum gerere / ꝓ pariorū
salute contra lacedemonios dimicauit: Metu
ens uero ciuitatē rex / postq̄; lacedemonios ui
derat nauale bellū renuere / ⁊ iccirco desistere
uolens / reqsiuit grecos q incontinenti erant /
quos prius ipsi lacedemonii exhibuerăt / si pro
pugnandum foret nobiscum ceterisq; belli so
ciis / arbitratus hoc sibi negatum iri / quo tergi
uersandi occasionem nancisceretur. Ubi / a / ꝓ
pugnatoribus sociisq; aliis est deceptꝰ. Năq;
exhibere illi noluerunt / conuenerūtq; iure iu
rando adhibito corinthii. argiui. boetii / cete
riq; belli socii / si daret pecunias / ut eos illi q
incontinēti erant grecos traderent. Soli ue
ro nos neq; tradere neq; iurare tunc ausi sumꝰ
Usq; adeo mos ciuitatis huiꝰ / Generosus. Li
ber. Constans. Integer. ⁊ natura barbaris ē
infensus: propterea quod homines hi absq; ul
la barbarorum cōmixtione puri integriq; sunt
greci. Neque. n. miscentur nobiscum pelopes
aut cadmii aut egyptii danai ue alii q̄; permul
ti natura quidem barbari / lege solummodo gre
ci / sed ipsi greci dumtaxat nulla prorsus infec
ti barbarorum confusione perseueramus.
Que qdē puritas odium huic ciuitati aduersꝰ
genus alienū ingenuit. Soli rursus puriq; ex
hoc pseuerauimus quod opus ꝓphanūq; perpe
trare noluimus / grecosq; barbaroꝝ manibus
tradere. Ad hec igitur descendentes / ex qbꝰ
primo superati fuimus / fauente deo / felicius
q̄; tunc bellum posuimus. Nă retinētes naues
muros: nostrasq; colonias a bello liberati su
mus: adeo libenter ⁊ hostes ipsi destiterunt:
Uiros tamen fortes hoc quoq; in bello amisi
mus / partim apud corinthum regionis asperi
tate ⁊ angustia interceptos partim proditione
apud lecheum profligatos. Insignes quoq; ui
ri / qui ⁊ regem liberauere: ⁊ ex mari lacede
monios expulerunt: Quos ego equidem in me
moriam uobis reduco: Uos autem uiros huius
modi collaudare celebrareq; decet: Atque
opera quidem hec uiroꝝ hic iacentium / cete
rorumq; omnium quicunq; ꝓ patria obierunt

q̄ relata sunt / multa sunt / atq; preclara: Sz
q̄ restant / plura admodū prestantioraq; sunt.
Atqui dies multi uix noctesq; sufficerent /
siquis oia ɔplecti uoluerit: his ergo memoria
repetitis unūquēq; uiꝝ oportet / natos hoꝝ as
sidue exhortari / ut tăq̄; i bello maioꝝ suoꝝ or
dinē seruent: neq; ꝑ ignauiă aufugiăt. Eqdez
o. uiroꝝ prestantiū filii uos ipē ⁊ i presentia
exhortor / ⁊ in poosteꝝ / quēcūq; uestrū nactus
fuero admonebo semp ⁊ cohortabor / ut q̄; opti
mi euadere ɔtendatis. Nūc quoq; par ē uobis
referre que nobis patres uestri finxerunt man
daruntq; posteris predicare siqd paterētur /
cū foret ꝑiclitandū: Recensebo igitur uobis
i presentia q̄ ex illis ipsis audiui: q ue ipsi nūc
uobis / si facultas daretur libenter / preciperēt
Coniectură eqdem ex illis q̄ quondă dicebăt
efficio. Existimate uero nunc q̄ referam illos
ipsos audire loqñtes. hūc ăt imōuz exorsi sūt.
Qđ ex preclaris parētibꝰ orti estiso. filii / pre
sētia uobis testătur. ꝓfcō cū uobis liceret tur
piter uiuere hōeste emori maluimꝰ / q̄; uos cete
rosq; posterosi i fare cuiq̄; subicere / ac parētibꝰ,
nrisq; supioribꝰq; ddecori ēē. putantes hoi suos
dedecoranti non esse uiuendū. ei năq; neq; in
uita neq; post mortē amicū aliquez ēē uel hoiuz
ul' deoꝝ. Oportet igitur uos uerboꝝ nroꝝ
memeres / siquid aliud exercetis / cum uirtute
exercere. sciētes absq; uirtute exercitatōes ⁊
possessiōes oēs turpes malasq; ēē. diuitie năq;
splēdorē afferūt nl'lū eas cū ignauia possidēti
nz. n. sibi hic s; alteri parat possidētq; diuitias
Neq; forma corpis atq; robur timido ac pra
uo cū insunt decorem prestant. Eum năq; de
decent / notiorē efficiūt. Ignauiă patefaciūt.
Preterea scientia q̄uis remota iustitia aliaq;
uirtute nō sapia s; calliditas ēē uidetur. Quo
rum causa ⁊ primo ⁊ postremo atq; ꝑ oia omni
studio diligentiaq; ɔtēdite / ut ⁊ nos ⁊ maiores
nostros uirtutis gloria supetis. Alioqn scito
te / si uobis uirtute prestemus / uictoriă hăc no
bis dedecus allatură. Sin supemur a uobis / fe
licitatē Ita uero maxime nos qdez supabimur
uos ăt supabitis / si ea ratione uită instituetis
ut maioꝝ gloria nō abutamini / neq; eă ut ita
dixerimꝰ expēdatis erogetisq;: scientes uiro

aliqd esse se existimăti / nihil turpius posse acci
dere / q̄; se ipūm hōorand ūnō ꝓpriă ob uirtutez
sed propter gloriam supioꝝ prebere. Gloria.
n. parentū natis / preclarꝰ ē magnificusq; the
saurus. Uti uero pecuniaꝝ bonoꝝq; thesauro
et hunc ad posteros nō transfundere / ꝓprie pos
sessiōis glorieq; dfectu / turpe ⁊ / a / uiri genero
sitate penitus alienū. Si igitur hec exercueri
tis / uite dzū fatis exactis chari ad nos filii cha
ros parentes ꝓficiscemini. Sin aūt neglexeri
tis hec ⁊ iprobi euaseritis / nemo uos libens exci
piet. Natis qdez nostris hec sint dicta. patres
aūt nostros ac matres sicui nostruz supsunt at
q; ɔsolatione indigēt / ɔsolari oportet: qa dece
at facile q̄cumq; acciderit ferre. Neq; cū illis
una ōplorandus est casus lamentationibꝰ. n.
alioꝝ non idigebūt. satis. n. sors tristitie illis
inferet. Mederi profecto lenireq; oportet ⁊ i
primis illud ɔmemorare / qđ maxima coꝝ q̄ ex
optare solent / exaudientes dii iă tribuerunt:
Neq; eni imortales sibi filios dari / sed bonos
⁊ illustres optabant: Cuius quidē uoti ɔpotes
effecti sunt: qđ maximū existimădū est bonū:
Omnia uero mortali uiro ad uotum i uita suc
cedere / haud facile est. Atqui si sortem forti
animo tolerabunt / uidebuntur reuera fortiū
filioꝝ parentes: ipsiq; fortes esse. Sin autem
dolori subcumbent / suspitionem hominibus in
ferēt / ne forte aut parētes nostri minime sit /
aut q nos laudibus efferunt / mentiantur: At
hoꝝ neutrum euētire oportet: Immo uero lau
datores nostros re ipsa precipue illos esse: oñ
dentes se reuera parentes / uiros esse uiroꝝ:
Enim uero uetus illud ꝓuerbiū: Nihil nimis
scite dictum uidetur. Nă qui ita se cōparauit
ut ex se ipso pendeant omnia que ad beatitudi
nem conferunt uel q̄; proxime ad hoc accedit /
neq; ex aliis pendet hominibus / quibus uel be
ne uel male agentibus / sua quoq; mutari cogă
tur / hic optime uitam instituit. hic temperăs
est. hic fortis: hic prudens. hic siue pecunias
nanciscatur ac filios siue amictat / prouerbio
semper parebit. Nunquam enim nimis aut le
titia exultabit aut dolore deicietur: ꝓpterea
quod ipsi pareat. Tales esse ⁊ nostros debere
iudicamus ⁊ uolumus: Atqui ⁊ inpresentia

nos ipsos tales penitus exhibemus haud certe perturbatos uel nimio metu pterritos, si nūc vita decedere nos oporteat. Oramus quoqȝ patres nostros ac matres ut similiter affecti vitam futuram agant: scientes quod non lamentationibus eiulationibusqȝ maxime nobis gratificabuntur: Verum si quis est his qui defuncti sunt, sensus viuentium, ita maxime nobis molesti futuri sunt, si se ipsos perdiderint, ⁊ iniqȝ sortem tulerint: sin autem moderate ac leuiter, nobis summopere obsequētur. Nostra porro eum iam finem habebunt, qui hominibus est pulcherimus. Quamobrem conlaudanda sunt potius q̄ȝ deflenda. Profecto si vxores nostras filiosqȝ tuebuntur ⁊ nutrient, ⁊ his incumbēt, ita maxime casus obliuioni mandabūt: pulchrius ue ⁊ rectius nobisqȝ gratius vitam agent. Hec igitur nostro nomine nostris predicare sufficiet. Ciuitati uero mandamus, ut parentum nostrorum filiorumqȝ curam habeat. Et hos quidem honeste erudiat, illorum senium digne foueat Cognouimus certe uos etiam si hec minime preceperimus, optime curaturos: Hec igitur o. filii defunctorum atqȝ parentes, ut moneremus illi mandarunt, ego uero quantum possuȝ diligentissime moneo. eorumqȝ nomine obsecro, iuniores quidē ut preclaras suoꝝ res imitentur: Seniores autem ut de se optime sperent. Nempe senectutem uestram priuatim publiceqȝ alemus, ⁊ quemcumqȝ ex illorum progenie nacti fuerimꝰ, summa beniuolentia complectemur. Ciuitatis uero prouidentiam ipsi minime ignoratis, que statutis legibus, parentes ⁊ filios eorum qui in bello interiere, tutatur. Et ante alios ciues summo magistratui talium commictit curam ne ulla prorsus iniuria parentes horum afficiantur. Filios autem educat ipsa studetqȝ ut illis ignota sit orbitas Nam ipsa parentis gerit uicem ⁊ dum pueri sunt: ⁊ cum ad maturam etatem uenerunt, ad officia sua transmictit: omni armatura fulcit ⁊ ornat: patris studia ostendit ⁊ memorat, dū paterne uirtutis tribuit instrumenta. Ac simul auspicii gratia iubet tunc primum domuȝ paternam ingredi filium quasi imperaturum ⁊ armis cum robore fulctum. Eos preterea qui decesserunt, e uita honorat: cerimonias quot annis lege decretas communiter cunctis instaurans: que priuatim unicuiqȝ proprie peragi solent. Gymnica item certamina equestriaqȝ instituit: musiceqȝ ludos uarios adhibet. Ac profecto quo ad defūctos spectat, heredis ⁊ filii subit conditionem. Quo ad filios, patris, quo ad parentes ceterosqȝ huiusmodi, curatoris: omni diligentia semper omnibus prouidens. Quarum rerum animaduersione que acciderunt equo animo ferre debetis. Nam hoc pacto ⁊ mortuis ⁊ viuentibus eritis gratiores: facileqȝ curabitis: ⁊ facile curabimini. Nunc uero vos ac ceteri omnes qui communiter secundum legē eos qui nature cesserunt, iam lugubribus expiationibus prosecuti estis abite. Hic est. o. Menexene aspasie Milesie sermo: Me per Iouem. o. Socrates beatā, dicis aspasiam si cū mulier sit, tales pōt orationes cōponere: Socrates: At si minus credis seqre me, dicētē ipsā audies: Me: Se penumero cum aspasia fui Socrates: ⁊ qualis sit noui: So: Cur igitur eā nō ueneraris? Cur non habes propter hanc orationeȝ illi gratiam? Me: Ingentem equideȝ. O. Socrates habeo gratiam mulieri huic seu viro, quisquis tibi orationem hanc tradidit. Ac preceteris multis narranti gratiam habeo: So: Bene quidem. Sed ne me prodas: Vt deinceps multas eius preclarasqȝ de ciuilibus rebus orationes tibi recenseam: Me: Confide. Non prodam. Referas modo: So: Fiet ut postulas.

Meñexeni. Finis

Argumentum Marsilii Florentini in Librum primum de re. Publica. ad Laurentiū Medicem. Virum Magnanimum.

SANTO DECLOS PRE stat manibus, caput, pedibus, ratio sensibus, anima corpori, finis omnibus que diriguntur ad finem, status motui, eternitas tempori, tāto cōtēplatiua vita actiue prestare uidetur. Contemplatio enim actionis ⁊ principium est ⁊ finis: ducitqȝ illam pro arbitrio atqȝ sistit Iubens deniqȝ inferiores motus, externamqȝ desinere actionem, ut intrinseca stabilisqȝ actio, liberior tandem possideatur. Sic utiqȝ ab ipsa comtemplatione dei celestes naturalesqȝ motus ⁊ actiones omnes tanq̄ȝ, a, principio ducuntur ⁊ reducuntur velut ad finem. Quamobrem Plato noster eo saltem ceteris ciuitatum legumqȝ conditoribus, est excellentior quo ceteri quidem uelut humani ad actionem magis, ciuitatem instituerunt, ipse uero quasi diuinus actionem ciuitatis omnem tam publicam q̄ȝ priuatam potissimum perducit ad contemplandum: ciuitatemqȝ cōstituit sui ipsius ante q̄ȝ orbis dominam, neqȝ tā multis timendam, q̄ȝ cuntis gentibus uenerādam. Celestem quasi hierusalem pro viribus interris expressam. In qua sublatis proprie possessionis gatia contentionibus communia sint pro ipso iure nature, omnibus omnia. Communis sit copia: firma concordia, cunctorum vna uoluntas, ideoqȝ ad comtenplanduȝ semper expedita tranquillitas. Componit autem integram absolute rei. Publi. formam denario librorum numero numerorum omnium integerrimo, numeros tum intra se numeratos continente, tum ex se innumeros replicante. Atqȝ ut sepe his in libris precipue in secundo declarat, totam disputationem de Iustitia a nobis inscribi mauult q̄ȝ de re. Pu. docens ut arbitror rem omnem actionemqȝ ⁊ publicam ⁊ priuatam non ad copiaȝ, non ad potētiam, non ad victoriam esse, sed ad ipsam iustitiam penitus referendam. Que quidem iustitia omni sublata perturbatione, expulsisqȝ cōtentionum impedimētis ciues tandem reddit expeditissimos ad uerum inuestigandum, deumqȝ colendum. Eiusmodi uero comtemplationem atqȝ cultum. Plato noster iudicat precipuum rei publice finem. Vt quod neqȝ unus si solus uixerit neque plures si simul habitauerint sine lege efficere possunt, multi saltē ciues communi lege in unum ciuitatis cetum congregati pficiāt. Preterea docet nos timeus ⁊ critias añ ingētē terraꝝ iundationē: Athenas alias extitisse ⁊ apud grecos ⁊ apud egyptios similibus inter se legibus gubernatas: quas dea Pallas cōdidit, educauit, ⁊ docuit: eamqȝ illis tradidit rei. Pu. formaȝ quam in his libris Plato conscribit. In libris uero de legibus rem publicam ex gubernatione cretensi ex lacedemonia ⁊ Actica noua cōponit. Ipsamqȝ compositionem a deo incohat legum omnium auctore. Verum ut ad presentia redeamus hanc quoqȝ rem publicam felicibus auspicciis exorditur ab ipsis diuine sapiētie sacris: a seniorum consuedine atqȝ consilio a religiosa iustitia atque sanctitate. Ex eo enim quod ⁊ vota deo et sua cuiqȝ reddenda dixerat, incipit iam de priuata quadam iustitia disputare: per quam ad Publicam oportune suo loco transibit. Tu uero memento in his a Platone significari: absqȝ diuina humanaqȝ iustitia, seniorumqȝ consilio ac sapientie diuine fauore, non posse ciuitateȝ uel abinitio constitui prospere, uel constitutam feliciter gubernari: Deinceps argumentum primi libri perstringens, ex plurimis grauibusqȝ preceptis necessaria quedam excerpam Moderata iuuentus facilem efficit senectutē immoderata difficilem. Qui corporis obsequitur libidinibus proculdubio insanis seruit tyramnis. Animus in senectute sedatis perturbationibus quas secum affert iuuentus, segregatus a, corpore, diuina propius ⁊ apertius inspicit. Innocentia sola optimam in posterum spem animo prebet unicum vite solamen, vir sane mentis ad id in primis pecunias esse utiles iudicabit, ut quicquid uel deo uouerit, uel homini promiserit aliterqȝ debuerit, impleat: neque ob paupertatem adducatur, aut mentiri cuiquam aut ulla in re defraudare. Pecunie namqȝ referende sunt ad iustitiam. Iustitia uero ad vite alterius premium. Sȝ anteq̄ȝ disputationē de iustitia psequamur cōsiderandū moneo singula sub allegoria q̄dā a platone dispōi. primo q̄dē cephalu senex. i. caput prebet disputatōi caput. Deiñ

Polemarch⁹/ q̇ᵈ ⁊ nomẽ ei⁹ significat pricep8
, i: ꝑim⁹ modrate pugnã aggreditur. Deniqȝ
Thrasimac⁹. i. pugnator ferox agit asperius
Socrates autẽ. i. seruator potens ubiqȝ ab er
rore omnes/ ⁊ iniustitia seruat. Sȝ allegoriã
commentariis relinquentes/ ad definitionem
iustitie iã ꝑgamus. Simonidem/ Pictacũ/
Biantem/ dixisse ferunt iustitiam esse vera fa
teri/ ac debitum unicuiqȝ reddere. Quod qui
dem ita non nulli interpretantur. Simplici
ter uerũ cuilibet aperire: ⁊ quod acceperis re
stituere. Id autem ideo Socrates improbat
quoniam insano neqȝ omne verum patefacien
dum est: neqȝ arma reddenda sunt/ q̃ sanus dũ
erat apud te deposuerat. Alii sic exponunt.
Dare unicuiqȝ quod sibi conuenit/ ceu amicis
emolumentum/ inimicis ũo damnum: prodesse
quidem bonis. Malos autem ledere. Id iterũ
improbatur: propterea quod neminem unquã
ledere deceat. Quicũqȝ. n. aliquid ledit/ Id
ipsum ad opus suum propriamqȝ virtutem de
terius efficit ⁊ ineptius. Ut qui canem ledit/
ad propriam canis uirtutem reddit ineptum.
Iustitia uero hominis uirtus est. Quisquis er
go ledit hominem/ ad iustitiam facit deterio
rem At iustitia iustitiam nunquam minuit/ si
cut neqȝ musica opus musice destruit. Quam
obrem non est iustum aliquem ledere. Inter
hec thrasimacus/ quod ⁊ alii multi alias/ obicit
Socrati/ quod respondere numquã velit: sem
per autem interrogare. Te uero latere non
debet multis de causis Socratem querere soli
tum semper potius q̃ȝ docere. Prima ut arro
gantes ammoneret in omni etate discendum
esse potius q̃ȝ docendum. Secunda ut signifi
caret veritatem mentibus per oportunam in
quisitionem segregatis a corpore atqȝ errori
bus/ statim infundi diuinitus. Quod ⁊ Auicẽ
na magnope ꝯꝓbat. Tertia ut ostẽdret reꝝ
formas esse aĩmis nr̃is igenitas p quas ipã reꝝ
ueritas animis p iterrogatõeȝ ad eas ꝯuersis
q̃nqȝ subrutilet. Quarta/ quo ꝺclararet huãȝ
scientiam in negatione quadam falsi potius q̃ȝ
in ueri affirmatione consistere. Adducitur de
inde definitio iustitie a thrasimaco qualis ⁊
a challicle in gorgia: iustum esse quod est potẽ
tioribus utile. Semper. n. potentiores do
minari: atqȝ ad utilitatem suam ferre leges ac
subditos gubernare. Tũc uero subditos iuste
agere/ cũ illis parent legibus/ que sunt ad uti
litatem gubernantium constitute. Socrates
hunc ad contradictionem trahit: Quoniam
possit princeps per ignorantiam mandare que
sibimet sint detrimento futura: Que si obser
uet priuatus/ tum iustus erit/ quia dominanti
pareat: tum iniustus/ quoniaȝ agat contra do
minantis utilitatem: Addit artem quamli
bet absolutam ideoqȝ minime indigam in trac
tãdis materiis ⁊ hominibus non sue/ sed reꝝ
sibi commendatarum utilitati consulere.
Quasi pupillis tutor: Medicus egris/ nautis
gubernator. Similiterqȝ magistratum legiti
mum subditorum utilitati prospicere. Siqua
uero ars ceu medicina mercedem exigit/ non
quatenus medicina est/ cuius finis est morbi
curatio/ questum facit/ sed quatenus cum mer
cennaria quadam ⁊ questuaria commiscetur.
Artem ergo ciuilem omnium perfectissimam
ideoqȝ minime indigentem atqȝ seruilem con
stat multo minus utilitatis gratia gubernare
Mitto que thrasimachus temere/ ⁊ cum qua
dam suimet repugnantia adducit contra iusti
tiam: Tu uero nota non decere quemquam/
petere principatum/ ⁊ magistratus ambire.
Item Siquando bonorum uirorum existet ci
uitas non aliter pugnaturos gratia non impe
randi q̃ȝ nunc certent imperandi cupidita
te: Tria uero nunc aduerte: Primum malos
non esse admictendos ad magistratum: Secũ
dum Ciues non malos/ quo libenter graue
onus gubernandi suscipiant inuitandos/ impo
sito quodam premio stipendii atqȝ honoris:
tertiũ ꝓbos homies q nȝ auaritia nȝ ãbitione
mouentur/ eo dum taxat discrimine metuqȝ
prouocari ad rem Pu. oportere ne videlicet
ipsi deterioꝝ iniuste gubernationi subiciãtur
Plato diuinus intelligit/ siquis unquam ali
us/ officium gubernande patrie: si iustum sit
voluntarium esse debere. Sed probatissimi
ciuis exemplo uult iniquam illoꝝ arrogantiã
improbare/ qui qualibet via semper ambiunt
magistratus. dignitatesqȝ aucupantur.

Qua uero ratione dignitatibus ipsi digni fiãt
omnino non curant. Uult ergo id officium uo
luntarium esse simul atqȝ necessarium. Ut vir
probatissimus libentissime patrie sue suscipiat
gubernacula: sed tunc solum id faciat/ q̃n nece
ssitas postulat. Interea uero contemplationẽ
preferat actioni. Uerũ rebus q̃nqȝ urgentib⁹
actionem circa publicum bonum ad tempus cõ
templationi proprie ante ponat. Id totum ex
epistola Platonis ad Architam tarentinũ cõ
prehendi planissime potest. Confutatur dein/
ceps tyrãnicum thrasimachi dictum: iustitiã
q̃ȝ i genere isipiẽtie maliqȝ/ in iustitiã uero in
genere sapientie boniqȝ collocans: quod quidẽ
ideo falsum esse mõstratur quia quelibet ars sa
pientia quedam est: atqȝ circa que sapiens est
circa eadem est ⁊ bona. Uir autem in qua uis ar
te doctus non plus alio docto in actione artifi
ciosa querit/ Immo pariter actionem exsequi
atqȝ similiter. Et q̃ȝuis doctum adequare tan
tum uelit: indoctum tamen uult superare. At
indoctus temere non nunq̃ȝ plus sibi assumme
re tentat q̃ȝ doctus simul atqȝ indoctus illi si
milimus est uir iustus nihil plus habere cupiẽs
alio iusto/ sȝ aliqd tñ. i. uirtutis plus iiusto. I
iust⁹ aũt idocto similis/ tñ iũste q̃ȝ iiusto plus
hrẽ ꝯtedit Conclude cõtra thrasimacum iusti
tiam quidem ad sapientie boniqȝ generis/ iniu
stitiam uero ad genus insipientie maliqȝ referẽ
dum. Adde iniustitiam esse infirmitatis omni
um cãm. Nã in quolibet cetu odiũ ⁊ discordiã
pariens/ infirmissimum primo cetum reddit/
deinde dissoluit. Eatenus uero cõsistere cetus
potest/ quatenus non nihil distributionis iuste
seruatur. Per iustitiam ergo consistit/ per in
iustitiam uero dissoluitur. Per illam ⁊ sibi in
nicẽ ⁊ aliis est amicus: p hanc undiqȝ inimicus
Quod autem in qualibet congregatione/ ideȝ
⁊ in quolibet aĩo iustitia ⁊ i iustitia facit. ut iñ
stus quidem secum ipse consentiat amicusqȝ si
bi sit ⁊ hominibus atqȝ superis. Illi. n. iustissi
mi sũt/ ut nõ mirum sit iustum illis similẽ etiã
amicum esse. Iniustus autem in his omnibus
omnino contra se hẽt. Preterea res quelibet
ꝓpria quoddam habet opus. Requirit quoqȝ
uirtutem propriam: quãdam. s. facultatem p
quã aptissime ꝓpriũ ꝑficiat opus sine qua id ef
ficere neqt. Cum igitur aĩa ꝓprium quoddam
heãt/ ceu ꝯsulere atqȝ gubernare/ multoqȝ pri
us ⁊ uiuere/ ꝓpriã quoqȝ uirtutẽ exigit: p quã
hec ꝯmodissime pagat: Qua sublata laborat:
virtus aũt aĩe iustitia est/ iiustitia ũo uitium.
Quaꝓpter p iustitiã ꝑfcẽ ꝯsulit ⁊ gubernat
⁊ uiuit uiuitqȝ feliciter. Sublata uero iustitia
ꝯtra his dictis primus liber cũ q̃dã correptõe
ꝯcluditur: Nempe cũ prius dicendũ esset quid
iustitia sit/ q̃ȝ qualis/ sc̃ȝ est hactenus eꝯuerso
dũ Socrates partim disputãtes sequeretur/
partim per notiora principia disputans audiẽ
tiũ tũ igenio idulgeret/ tũ facultati ꝯsuleret.

Res. p: Platõis trãslata a Marsilio ficino flo
rẽtino ad Laurẽtiũ Medicẽ Uirũ Magnaĩmũ

Socrates. Glauco. Polemo. Adimantus.
Cephalus. So

DESCENDERAM heri in
pireum vna cũ Glaucone ari
stonis filio/ ut ⁊ deã precarer
⁊ celebritatẽ spectarem/ quo
nã modo acturi essent/ q̃ tunc
primũ agebãt plebra. Igitur
mihi patria põpa visa est/ sȝ nihilominus ut vi
debatur/ decens fuit ea quã thraces mictebãt
Cum uero ⁊ preces egissemus/ ⁊ spectaculo in
terfuissemus/ in urbem regrediebamur. Aspe
xerat autem procul nos redeuntes domum po
lemarch⁹ cephali filius: seruulũqȝ currentem
nos sistere iussit. A tergo igitur ueste me ap
prehendens seruus/ Iubet uos inquit polemar
chus manere: Egoqȝ adeũ ꝯuersus/ ubi nã ipẽ
esset/ iterrogaui. At te pone sequitur iqt: Ue
rũ expectate: Expectabimus respondit Glau
co. Ac paulo post polemarchus uenit: Unaqȝ
adimantius Glauconis frater/ ⁊ Niceratus ni
cie filius/ ⁊ alii complures: qui a pompa ueni
re uidebãtur. Igitur polemarchus/ videmini
inquit/ o Socrates tãq̃ȝ recedere uelitis/ ad
urbẽ accedere. Non male iq̃ȝ ꝯiiectas: Uides
ne iqt quot sumus? Quid ni? Aut ergo his for
tiores esse uos oportet. aut monere: unũ hoc

ſubticetis inq̄ȝ uos uidelicȝ miſſuros abire nos
ſi perſuaſerimus dimictendos eſſe: Nunquid
poſſetis ait perſuadere non audientibus? Ne
quaq̄ȝ reſpondit Glauco: perinde itaqȝ tanq̄ȝ
audituri non ſimus/deliberate: Tunc adimā
tus: Neſcitis ueſperi facibus curſuqȝ equorum
dee fore ludendum: Equorum curſu inq̄ȝ?
Nouum hoc certe. faceſ ne geſtantes/uiciſſim
illas ſibi inuicem tradēt: eqſqȝ certabūt? An
ita dicis? ita ꝓrſꝰ: q̄re aut addidit potētiores
ſitis necē ē/aut hic maneatis. his polemarchꝰ
Nocturna preterea ſacra pagēt digna certe
ↄſpectu. Surgemꝰ. n. poſt cenā eaqȝ ſacra ſpec
tabimꝰ: aderimuſqȝ illic inter multos familia
res/ꝛ confabulabimur: Sed manete neue ali
ter facite: Atqȝ Glauco uidetur inquit manē
dū eſſe. Vez ſi uidetur inq̄ȝ ſic facere oportet
ꝓfecti igitur ſumꝰ domū polemachi: ibiqȝ rep
pimus ꝛ euthydemū ꝛ lyſiā polemarchi fratres
thraſimachū calchedoniū/charmatidē peanie
um. ꝛ clitophontē ariſtonymi filiū. Erat ꝛ in
tus pater polemarchi cephalus/ualde qdem ſe
nex/ut mihi uidebatur: diu nāqȝ euȝ nō uide
rā. Sedebat aūt coronatus in quodā ceruicali
et ſede. In aula. n. ſacrificauerat. Cōſedimꝰ
igitur iuxta euȝ pleriſqȝ ſedibus in orbē diſpo
ſitis. Quā primū itaqȝ me ↄtēplatus cephalus
ſalutauit/dixitqȝ. o. ſocrates/Raro admodū
ad nos accedis/in piream deſcendens. Opor
teret autem. Nam ſi ego i robore eo adhuc
eēm/ut in urbē ūenire poſſem/minime opꝰ eēt
ut tu huc ad nos: ſed nos ad te tenderemus.
Nunc aūt te huc crebro aduētare decet. ꝓfec
to q̄nto magis me corpis uoluptates deficiunt
tāto cupiditas ↄfabulādi/ꝛ uoluptas/quāe xca
recāpio/augetur. Hoc igitur age/ꝛ una cum
iſtis iuuenibus: huc ad nos ueni tan q̄ȝ ad ami
cos apprime familiares. At qui inquam ego o
cephale ualde qdē delector ſenilibꝰ ſermonibꝰ
Videtur. n. mihi audire ab his oportere/q uiā
aliquā iā ꝓfecerint/que ꝛ nobis fortaſſe pagēda
erit/q̄ȝ aſpera ꝛ difficil'/uel q̄ȝ facilis ſit ꝛ per
uia. Atqȝ ex te libenter audirē/qd nāȝ de hac
ſenectutis/cū huc etatis pueneris/qō i limine
ſenectutis eē poete aiunt: Vtrū difficultatē
uite: uel quō ipſuȝ enūties: Ego tibi ꝑ Iouē in

qt dicā o Socrates qō mihi uidetur/Sepe con
uenimus pleriqȝ ferme, equales/antiquū illud
ſeruātes ꝓuerbiū: plurimi ergo noſtrū i eo ce
tu lamētātur/uoluptatū/qbꝰ i iuuentute frui li
cuit/deſiderio affecti: et rē ueneream/et diui
uia ceteraqȝ generis eiuſdem recordati graui
terqȝ ferūt/tanquam maximis priuati rebus:
et tunc quidem ſe bene uixiſſe affirmant/
nunc autem ne uiuere quidem: Non nulli etiā
domeſticoruȝ cōuitia contumeliaſqȝ deplorāt
et in hoc ſenectutem maxime accuſant/tanq̄ȝ
maximorum ſibi cauſam malorum: Mihi antē
huiuſmodi homines haud iure ſenectutem ut
horum cauſam culpare uidentur. Naȝ ſi hec ca
uſa eſſet/ꝛ ego eadem eſſem paſſus propter ſe
nectutem ꝛ reliqui omneſ qui ad id etatis deue
nerunt. Vez ego etiā multos non ita affectos
inueni: ꝛ ſophocle non nūq̄ȝ fui poeta/q cū/a/
quodam quo nam pacto in ueneris ſe haberet
interrogaretur: ꝛ an poſſꝫ mulieribus admiſce
ri. Cui ille recte reſpōdit. Bona uerba queſo
o/amice: libentiſſime hec tanquam furioſum
agreſtemqȝ dominum aufugi. perbelle igitur ꝛ
tūc illi reſpondiſſe mihi uiſus ē/ꝛ nunc non mi
nus: Omnino. n. ab huiuſmodi rebus in ſenec
tute multa pax ineſt ꝛ libertas. Quando enim
deferbuerūt iam ceſſaueruntqȝ libidines: omni
no hoc ſophocleum accidit: nam/a/multis do
minis ꝛ his inſanientibus liberamur. Sȝ ꝛ horū
o/Socrates/ꝛ eoruȝ que aduerſus familiares
dicūtur/una quedam cauſa ē n̄ ſenectꝰ/ſȝ mo
res hoiuȝ nā ſi modeſti ꝛ faciles ſint haud nimis
ſenectꝰ his laborioſa contingit. Sin contra
et ſenectꝰ ꝛ iuuētus/o/Socrates/his diffici
lis. Tū ergo mirifice his que dicebat delecta
tus: pluraqȝ audire cupiens/ita euȝ ad reliqua
prouocaui. O. cephale exiſtimo profecto mul
tos/cum ita dicas/minime hec admictere. Ve
rum putare facile ſenectutem ferre te propter
diuitias potius q̄ȝ propter mores. diuitibus
enim multa ſolatia adeſſe dicunt. Vera inquit
dicis. Non. n. admictunt. ꝛ dicunt quidem
aliquid/non tamen q̄ntum dici poſſet. Verum
ill ō themiſtoclis pulchre ſe habet: qui ſeriphio
cuidam ſibi per contumeliam obiicienti quod
non propter ſeipſum ſed eius patriam tantam

eſſet gloriam conſecutuſ/ita reſpondit. Equi
dem Si ipſe ſeriphiuſ eſſem in eadem gloria ui
uerem. Tu uero/ſi athenienſiſ minime. Idē
quoqȝ aduerſuſ eoſ qui cum nō ſit diuites/gra
uiter ſenectutem ferūt/dici poteſt. quod neqȝ
uir ipſe modeſtuſ iniqȝ ſenectutem ferret cum
pauptate/neqȝ inmoderatuſ/cū diuitiiſ faci
le. Vtrum autem iq̄ȝ ego/ex his que habeſ plu
ra tibi/a/maioribuſ relicta ſunt/q̄ȝ acquiſiſti
an ↄtra? ſū nihil acqſiui iqt o Socrates/mediꝰ
.n. i pecūia extiti iter prēȝ ꝛ auū. Auuſ nēpe
m̄uscephaluſ tātūdē fere quantum nunc mihi
eſt/accipienſ ſupra id multum accumulauit. li
ſaniaſ autem pater minoreſ etiam eaſ opeſ q̄ȝ
nunc ſint/effecit. Ego autem ſat habeo/ſi nō
minoreſ iſtiſ relinquo/ſed aliquātulo maioreſ
q̄ȝ accepi. Hec ego ideo interrogaui inq̄ȝ quo
niam mihi uidebaris non multum diuitiaſ ad
mirari. quod quidem plurimum ii faciunt q eaſ
non peperere. Qui autem illaſ parauerunt du
plo magiſ q̄ȝ alii amant. Quem admodū enim
ꝛ poete poemata ſua ꝛ filioſ patreſ diligūt eo
dem modo q acquiſiuere pecuniaſ/illiſ ſtudent
tamq̄ȝ operi ſuo/non ad uſum neceſſitatemqȝ
ut alii. Ex quo difficiliſ eoꝝ ē familiaritaſ cū
nihil aliud preter diuitiaſ laudare uelint. Ve
ra iquit narraſ: Et ualde quidem inq̄ȝ ego.
Sed hoc etiam mihi declara. Quid boni maxi
me ex diuitiaꝝ poſſeſſione te exiſtimaſ cōſecu
tum? Quod inquit non multiſ forte perſuade
rem/ſi dixerim. Certo ſciaſ/o/ſocrateſ quod
poſtq̄ȝ eo ōuenit aliquis/ut breui iam moritu
rum ſe opinetur/incidit in eum timor et cura
quedam eoꝝ que i ſuperiori uita neglexit. Et
enim fabule q de inferiſ dicuntur/quēadmodū
eoſ qui iniuſte egerunt/penaſ illic dare opor
teat/irriſe hactenus mouent tunc animum ne
forte uere ſit/ſuſpicantem. Atqȝ ipſe ſiue pro
pter ſenectutiſ debilitatem/ſeu quod alteri ui
te propinquior illa acutiuſ inſpicit ſolicitudi
niſ/et timoriſ plenuſ redditur. atqȝ reputat
examinat qȝ/ſiquem iniuria aliqua affecerit
Qui ergo inuenerit multaſ eius in uita iniqui
tates ex ipſo ſomno tanq̄ȝ pueri/frequenter ex
cituſ ex timeſcit. et peſſima i ſpe uiuit. Qui
autem nulliꝰ iniurie ſibi conſciuſ eſt/huic iocū

da ſpes ſemper adeſt/optima ſenectutiſ nutrix
Quemadmodum pindaruſ ait. Scite nāqȝ ille
o ſocrateſ iſtud cecinit. Quicunqȝ uidelicet
iuſte ſancte qȝ uitam exigit/dulciſ eū ſpes co
mitatur cor nutrienſ/ſenectutem qȝ fouens
que maxime hominum uolubilem gubernat ani
mum. Bene igitur et apprime mirādum dicit.

Ad hec ego exiſtimo pecunie poſſeſſionem
plurimi faciendam eſſe/non cuiuſ homini ſed
modeſto ꝛ equuo plurimum ad id confert pecu
niaꝝ poſſeſſio/ut quiſ illuc intrepidus ꝓficiſca
tur cum neqȝ inuitum quempiam circumuene
rit/neqȝ mentituſ fuerit: neqȝ debeat uel uo
taſ deo uictimaſ/uel pecuniaſ homini. Habet
preterea ꝛ utilitateſ aliaſ/ac ſane permultaſ
Sed ſi Vnum uni conferatur o ſocrateſ nō mi
nimū ego ponerē ad hoc hōi mentȝ habēti im
mo plurimum conferre pecuniaſ. Egregie loq
riſ inq̄ȝ o cephale. Hoc autem ipſum. Iuſtitiā
ſcilicet utrū ita ſimpliciter. Veritatem dici
muſ eſſe: ꝛ reddere quod quis accepit. Vel hec
eadem facere/aliaſ iuſtum/aliaſ iniuſtum eſt
Quod hinc apparet: Vnuſquiſqȝ enim diceret
ſiqs ab amico ſane mentiſ arma acceperit idȝ
ue inſanuſ repetat/nō oportere ea reddi. neqȝ
iuſtum eſſe eum qui reddat/uel rurſuſ homini
ſic affecto uera omnia dicat. Recte inquit/lo
queriſ: Nō ergo hec ē iuſtitie definitō/Vera
dicere/ꝛ depoſita reddere: Recte nimium di
ciſ o ſocrateſ ſermonē ſubicienſ/polemarchuſ
inquit/ſiquid credere decet ſimonidi. Hic ce
phaluſ ſermonem uobiſ trado inquit. Nam ſa
cra me curare oportet: Nūquid polemarchus
inq̄ȝ tibi heres eſt? Et ille qdem arridenſ/eſt
ꝓfecto iqt. ꝛ ſimꝉ ad ſacrificādum diſceſſit:
Dic iq̄ȝ igitur ſermonis here/qd recte dici ō
iuſtitia a ſimonide aſſeriſ? Quod ait Iuſtum
eſt debitum uniciuqȝ reddi. Atqȝ hec dicens
recte loqui uidetur. Atqui non facile inq̄ȝ eſt
fidem ſimonidi abnegare. Sapienſ enim ꝛ di
uinuſ uir. Verum quod dicit/tu fortaſſe intel
ligiſ o polemarche. Ego autem ignoro. Mani
feſtum enim eſt/non hoc eum dicere qō paulo
ante dicebamuſ: ſcilicet depoſitum alicui non
ſano repoſcenti reddere. Atqui debitum quod
ammodo eſt hoc/quod depoſitum eſt. Nō ne?

Po certe: So. Reddēdū aūt/nō tamen tunc quando aliquis non sanus repetat. po. Vera dicis: So: Aliud igitur q; hoc dicit simonides quando iustum esse asserit/debitum reddere: Po: aliud per Iouem. Amicis. n. putat amicos benefacere debere/non autem male: So: Intelligo equidem quod minime debita redderet ille/qui ei/a/quo depositum accepisset aurum/redderet/siquidem retributio & receptio noxia foret, amici autem essent inuicē qui recipit & qui reddit. Nō ne sic dicere affirmas simonidem? Po: Sic prorsus: So: Quid autem inimicis/reddendum est/quod debitum? Po. Omnino quod illis debetur. Debetur autem inimico ut arbitror ab inimico qd̄ uenit/malum uidelicet aliquid: So. ergo poeticis uelaminibus significauit simonides qd iustū sit. Iudicabat. n. ut apparet iustū esse/tribuere quod cuiq; conuenit. Hoc aūt debitum apellauit. Verum quid putas ipsum dicturum/siquis eum roget? O. Simonides que nam facultas. & quibus & quid tribuēs debitum & conueniens/medicina uocatur? Quid nobis responsurum existimas? Po. Nēpe que corporibus medicamenta. cibos potiones. So. Atq; eodē pacto si idem pcontetur q̄ ars & qbus & quid prestans debitū & cōueniēs/coquinaria noīatur/qd illi potissimum respondebit? Po: que suauia obsoniis condimenta: Socrates. Age itaq; que ars & quibus & quid tribuens Iustitia nuncupabitur? Po: Si ante dicta sequi oportet/ea est iustitia que amicis utilitates/inimicis detrimenta reddit. So: Ergo bene amicos/male inimicos afficere iustitiam dicit: Po: Ita mihi uidetur: So: Quis maxime potest morbo laborātes amicos bene afficere? Inimicos autem contra/& ad bonā ualitudinē & ad malā? Po. Medicus: So: Quis autem nauigantes ad maris periculum? Po: Gubernator: So: Iustus uero in qua actione et adquod opus maxime potest amicis prodesse inimicis nocere? Po: Inpugnādo & propugnādo, ut mihi quidem uidetur: So: Non egrotantibus. o. amice polemarche/medicus est inutilis: Po. Verū dicis: So: Non nauigantibus/gubernator: Po: Certe: So: Nū igitur nō pugnantibus iustus inutilis erit? Po: Haud hoc admicto eqdem: So: Utilis igitur & in pace/iustitia. Po. utilis: So: Agricultura quoq; i pace utilis. non ne? Po: Et hec: So: Ad fructuū pceptionē: Po: sāc: So: Et coriaria Po. utiq;: So: ad structurā uz calceorū: Po plane: So: Quid āt de iustitia? Ad quē usū aut qstū eā in pace utilē dices? Po: Ad commertia. Socrates: So. Cōmertia nō dicis cōmunicationes/uel aliud qd? Po. Istud ipsum So: Num igitur iustus bonus & utilis erit indi gerēdis talis cōmunicator? An ille q talo ludit Po: Ille pfecto: So: Atqui i laterū lapidū q; structura melior & utilior socius ipso archi tecto iustus erit? Po. Minime: So: sz in qua communione Iustus melior erit q; citharista? omnicator? quēadmodum citharista iusto in pulsandis chordis utilior. Po. In argēto ut mihi uidetur. So: Non tamē. o. Polemarche ad utendum argento: qñ oporteret equos uēdi argento uel emi: Tūc sane mango utilior ēēt An non? Po. Apparet: So. Et qñ nauigiū/ Faber nauis/siue nauta? Po. Videtur. So: Ad quē igitur cōmunem usum auri uel argēti Iustus aliis est utilior? Po: Quando id deponere uolumus/& saluum esse. o. Socrates: Cupimus: So: Nunquid dicis/quādo nihil oportet ipso uti? sed condere? Po. Prorsus: So: Quādo igitur inutile est argentum/tunc utilis in ipso Iustitia? Po: apparet: So. Et qñ falcē oportet custodiri/iustitia utilis est & priuatim & publice. qñ aūt uti/uinearū cultura. Po: Patet: Dices preterea cū clippeum & lyrā opus est custodire/nō aūt i usum pmere/utilē esse iustitiā. Qñ aūt uti his uolumus/tūc disciplinā armorū & musicā esse utilē. Po. Necesse est. So. Atq; de aliis oibus similiter est dicendum. Iustitiā scilicet in usu rerū inutilē esse: qñ uo nō utimur/esse utilē. Po. Appet. So Non multo igitur studio. o. amice digna est iustitia/si tm̄ sit ad inutilia utilis. Verū hoc cōsideremus. Nō ne q aptissimus ad pcutiendū est in pugna siue pugili seu quauis alia/idē quoq; & ad cauendū? Po. prsus qdē. So. Nū igitur & morbū qcūq; uitare & occultare poterit/idē & inferre ualebit? Po: Mihi qdē uidetur: So: Atq; exercitus ipsius idō optimus est custos/q hostiū & cōsilia & alias actiōes furatur. Po. Sic ē profecto: So: Cuiuscūq; ergo quis aptus ē custos/eiusdem & fur ē aptus: Po: Apparet. So. Ergo si maxime seruare argentū poterit iustus/poterit & furari: Po: ita ratio indicat: So: fur itaq; aliqs esse iustus apparuit. Videris q; hoc ab homero didicisse. Ille. n. autolycū maternū Vlixis auū admiratur/eumq; affirmat pre ceteris & furto & iureiurando ualere. Videtur igitur iustitia & scd̄ū te & scd̄ū homerū atq; Simonidē furatori qdā esse facultas esse: ad emolumētū qdem amicorū detrimētū inimicorū. Nōne ita dicebas? Po: Minime p iouē/sz nō dū noui qd dixerim. Hoc. n. mihi ad huc uidetur/prodesse amicis iustitiā/inimicis obesse. So. Amicos aūt dicis tu esse/Utrū eos q uni cuiq; boni utilesq; uidentur/uel qui sunt: etsi nō uideātur? et inimicos eodē modo: Po: Decens est amare qdē quos bonos & utiles qs putz odisse aūt/quos malos & inutiles arbitretur. So. Nō ne i hoc aberrāt hoies? ut uideantur mlti sibi boni & utiles esse/cū mali sint & iutiles multi āt ōtra? Po: Aberrāt certe: So: Istis igitur boni quidē inimici/mali āt amici: Po: Valde qdē: So: Attū iustum tūc istis/malos qd̄ iuuare bonos āt ledere: Po: Apparet: So At q boni qd̄ iusti sunt/talesq; ut nihil ppetrēt iiuste: Po: Vera loqris: So: Secūdū uo sermonē tuū eos q nulla iniuria affciāt/iustū ē ledere: Po: Minime. o. Socrates praua. n hec orō: So: Iustum ergo eos q iiuriātur ledere: iustos uo iuuare: Po: pbabilior hec orō q; supior: So: Cōtinget ergo multis eorū q iiudicādis amicis errarūt/Iustū esse/ut amicos ledāt: mali eni qnq; amici adsunt/atq; itē ut inimicis psint/cū qnq; sint boni. Atq; ita cōtraria dicemus eorū/q proferri a simonide dicebamus. Po. Ita prorsus accidet. Sz retractemus. Videmur. n. nō recte amicū inimicūq; posuisse: Quid hac inpositione dānas polemarche? Po: quod diximus amicū esse eum q bonus & utilis. So. Quomodo id in presentia corrigemus? Po. Amicū dicemus eū q bonus utilisq; & uidatur sit. Eū uo q uideatur qdē/sz nō sit/ni deri quoq; amicū/non tamē amicū esse. Atq; eadē ratio de inimico erit: So: Amicus igitur ut uidetur/hac ratione bonus erit. Inimicus āt malus: Po: prorsus: So: Iubes nos addere iusto aliquid ad ea q̄ dicebamus? Dicebamus porro iustum esse amico pdesse/inimico nocere Nūc aūt uis dicamus iustum esse/ut amicū qui bonus ē/Iuuemus// Inimicū q malus est/ōtra ledamus: Po: ppulchre mihi qdem hoc pacto dici uidetur: So: Est igitur uiri iusti aliquē hoiē ledere: Po: Decet sāe prauos & inimicos ledere. So: Detrimēto affecti equi/melioresne an deteriores fiūt? Po: Deteriores. So: Nū ad canū uirtutem/an ad equorū potius? Po: Ad equorū: So: Nōne & canes lesi deteriores ad canū nō ad equorū uirtutē efficiuntur? Po: Necessario qdem: So: Homines itaq;. o. amice detrimento affecto/non ne peiores ad uirtutē hominū iudicabimus? Po: Omnino: So Atqui iustitia/nōne hūana uirtus ē? Po: Est plane: So. Necesse itaq; erit lesos hoies: iniustiores fieri: Po: Videtur: So: Possunt ne musici ipsa musica aliquos i muscos reddere? Po Nequaq;. So: Nūqd & eqtes equestri/ab equestri peritia alienos? Po: Nō licet: So: an iiusti uiri iustitia ipsa iniustos? Et ad summā uirtute ipsa boni malos facere possunt? Non certe: Non. n. caloris existimo opus esse frigidū aliquod reddere sz cōtrarii: Po: Sic ē: So: Nz siccitas hūi dū/sz ōtrarii: Po: Valde quidē: So: neq; igitur boni ledere est/sed eius cōtrarii: Po: Videtur: So: Iustus aūt bonus: Po: oio: So: nō igitur iusti opus est o polemarche nocere uel amico uel alteri cuiq; sz ōtrarii eius iiusti: Po: uerissima loqueris o Socrates So. siqs ergo iustū ēe dixerit debita cuiq; tribui: deberi aūt intellexerit inimicis ab iusto dāna/amicis utilitate/haud quaq; sapiēs iudicandus. Neq;. n. uera hec. Constitit nāq; nullo modo iustum esse/qmq; ledere: Po: Fateor equidē: So: pugnabimus itaq; una ego ac tu siqs hoc asserat uel Simonidē uel biantē dixisse uel pictacū. uel aliquē alium sapientū beatorūq; uirorū. Po: equidē pugnare tecū una aduersus eū paratus sum: So: Sed nosti cuius mihi esse hec sententia uideatur/qua iustum asseritur prodesse amicis/inimicis obēē? Po: Cuius nā? So

periãdri esse existimo: uel ꝑdice uel Xersis uel
Ismenii thebani: aut alterius cuiusdã opulẽti ui
ri, maxima se posse putãtis. Po. uera nimiũ lo
q̄ris: So: postq̄ꝫ hoc minime appet aut iustitia
esse aut iustũ, qd aliud hoc ẽe qs dixerit? Thra
symachꝰ aũt, sepius disputantibꝰ nobis ꝯtradi
cere ꝯcupiuerat: sꝫ a presentibꝰ q nos audire de
siderabãt, ꝓhibitus acqeuerat. Postq̄ꝫ uero fi
neꝫ dicendi fecimꝰ atqꝫ ego hec dixi, nõ ulteriꝰ
se ꝯtinuit. Veꝝ seipũm colligẽs tanq̄ꝫ fera que
daꝫ i nos impetũ fecit, quasi nos ꝓtinꝰ discerp
turus. Itaqꝫ ambo, ego atqꝫ polemarchꝰ exter
riti sumꝰ. Ille uero exclamauit: q̄ nos nuge ha
ctenus. o. socrates occuparũt? Quid ne inuicẽ
insanitis, nobis ipsis subcũbẽtes? Qð si reuera
nosse cupis iustũ quid sit, ne interroga solũ: ne
ne uicere ꝯcupisce reprehendẽdo, postq̄ꝫ tibi re
sponsum fuerit, aiaduertes facilius esse interro
gare q̄ꝫ respondere. Sꝫ tu ipse respõde: qd esse
iustũ existimes neqꝫ mihi dicas qð decẽs sit, nꝫ
qð utile neqꝫ ꝓficuũ neqꝫ ꝯducibile neqꝫ ꝯferẽs
Verũ plane ⁊ pspicue mihi edissere qd nã dicas.
Neqꝫ. n. admictã, si huiusmodi nugas iduxeris
Hec ego audiẽs, exterritꝰ suꝫ: ⁊ ipũꝫ aspectãs
phorrui atqꝫ ut arbitror nisi prior eũ aspexisseꝫ
q̄ꝫ ipse me, mutus penitus euasisseꝫ. Nũc qñ ora
tõe ipsa exasperari cepit, respexi ad eũ prior.
Quo circa rñdere illi potui. Subtremiscensqꝫ
dixi, o. thrasymache, ne nobis seuias. Si. n. in
sermonis iuestigatione lapsi sumus egoqꝫ ⁊ hic
ꝓcerto hẽto iuitos errasse nos. ꝓfecto si auꝝ
rimaremur, nũq̄ꝫ sponte ita succũberemꝰ iuiceꝫ
iqrẽdo ut iuẽtionẽ ipedíremꝰ. Quare ne existi
mes, cũ i pñtia iustitiã pscrutemur, rẽ auro mľ
to pretiosiorẽ, usqꝫ adeo iuicẽ nos ignaue ꝯcẽð
re ut nõ oĩ studio ãnitamur, quo ipã plane ꝯpe
riamꝰ, Sꝫ ut puto eã asseq nõ ualemꝰ. Qua pp
nri mľto magis nos sapientes misereri decꝫ, q̄ꝫ
urgere. Tũc ille hec audiẽs, ualde sardonice ꝓ
fusꝫqꝫ risit: ⁊. o. hercules inqt, hec illa solita
est Socratis ironia. Veꝝ hec ego cognoui atqꝫ
predixi quod tu respõdere quidẽ nolles, sꝫ iro
nia potiꝰ utereris: ⁊ deniqꝫ oia faceres potiꝰ q̄ꝫ
interrogãti cuiq̄ꝫ responderes. Sapiẽs inq̄ꝫ es
o. thrasymache, recteqꝫ nosti qð siquẽ interro
gares, quot duodecĩ sunt, interrogãsqꝫ predice
res ne mihi dicas amice duodecĩ ẽe bis sex nꝫ ter
quatuor neqꝫ sexies duo, neqꝫ quater tria alio
qn minime huiusmodi nugas admictaꝫ nemo tibi
sic iterrogãti respõderet. At si tibi dixerit qũo
o thrasymache dicis, ne respondeã eoꝝ q̄ predix
isti quicq̄ꝫ? Utrũ o mirabilis uir, neqꝫ etiã si ho
ꝝ aliqð ẽ. xii. illud respondeã, sꝫ alieũm qddaꝫ
a uero? Vel quo pacto id ais? Quid tu illi ad
hec? Thra: q̄ꝫ hoc illi simile. So: Nihil ꝓhi
bet. Quãuis. n. simile nõ sit, si tñ iterrogato
illi simile uideatur, putas ne illum minus ex hoc
quod sibi uidebitur responsurum? sine nos inter
dicamus, siue non, Thra: Sic ⁊ tu facies? ⁊
aliqd eoꝝ q̄ iterdixerã, rñdebis? So: haud qua
q̄ꝫ admirarer, si iqrẽti mihi sic uideretur Thra
: At si ego aliã respõsioneꝫ de iustitia demõstra
uero preter oẽs istas, istisqꝫ meliorẽ? qua te di
gnũ pena putabis? So: qua nã alia? q̄ꝫ ea q̄ ꝯue
nit ignorãti. Cõuenit autẽ, ut a docto discat.
⁊ ego igitur hoc pati m̃ dignũ existimo. Thra:
q̄ꝫ facetꝰ, ueꝝ preter hoc qð disces pecuniãꝫ eti
am tribues. So. Cuꝫ dꝫ adrit: Gla: Immo ue
ro adest pecunia. Diciã thrasymache: neqꝫ. n.
deerit argentũ. Quin etiã nos oẽs ꝓ socra
te isto spõdemꝰ: Thra: Ita ꝓrsus existimo, ut
suã socrates seruet ꝯsuetudineꝫ. nihil rñdeat,
sꝫ rñdentis orationẽ accipiens reprehẽdat. So
Quo nã pacto uir optime rñdere qs posset, pri
mo qdẽ q neqꝫ sciat neqꝫ scire se predicet: dein
siqd de his existimet, tñ a uiro nõ mediocris au
ctoritatis ꝓhibitus sit q̄ existimat dicere. Sꝫ te
magis equũ est dicere. ꝓfiteris. n. scire, licꝫ q̄ꝫ
tibi dissereré. Gere igitur mihi morẽ: neqꝫ i
uideas Glauconẽ istũ aliosqꝫ docere: Hec ego
cũ dicerẽ Glauco ceteriqꝫ hoc idẽ ipsuꝫ orabãt
Eratqꝫ manifestũ thrasymachũ maxima cupidi
tate dicendi affici ut se ostentaret. Arbitraba
tur. n. hẽre optima q̄ rñderet. Veꝝ simulabat
istare ut ego rñderẽ. Tãdẽ ũo ꝯcessit. Hecqꝫ
inqt socratis ẽ sapia. Ipsum qdeꝫ nolle docere
sꝫ ab aliis discere: nullãqꝫ gratiaꝫ inõ referre.
Qð ego ab aliis discã, uera inq̄ꝫ dicis. Qð aũt
grãꝫ nõ referã, ꝓcul ẽ a uero. Persoluo. n. quã
possuꝫ. possum aũt laudare tm̃. Argentũ ũo nõ
hẽo. Quãta ũo indulgentia istud efficiã siquis
mihi bñ dicere uĩdeatur, intelliges mox cũ rñde

ris. Existimo. n. te bñ dicturuꝫ. Audi igitur
inquit ille. Affirmo equidem iustũ nihil aliud
esse q̄ꝫ quod potentiori utile: Cur non laudas?
Scio nolles : So: Siquidem didicero pri
us quid dicas. Nunc autem nondum noui cum
dicis iustum esse quod potentiori ẽ utile: Quid
uelis inferre Thrasymache: Neqꝫ. n. tale qð
dicis: Si polydamas nobis fortior athleta sit
et sibi quideꝫ conferat bouilla ad corpus, hunc
cibum esse ⁊ nobis illo debilioribus utilem simľ
et iustum. Thra: Molestus nimiũ es o Socra
tes: atqꝫ hac accipis dicta, qua deprauare ma
xime sermonem possis. So. haud est ita uir. op
time: Sed tu planius hoc enarra. Thra: An
ignoras ciuitatum has quidem, a, tyramnis, il
las uero, a, populo, non nullas ab optimatibus
gubernari? So. Noui equidem: Thra. Non
ne in quauis ciuitate id plus potest, quod impe
rat? So. Quid ni? Fert auteꝫ leges pricipatꝰ
quisqꝫ ad suam semper utilitatem. popularis
qdẽ gubernatio poplᵃres tyrãnica uero tyrãni
cas, i ceterisqꝫ simiľr accidit. Ponẽtes autem
leges, ostendũt id iustum esse his qui subiiecti
sunt, quod sibi sit utile. Atqꝫ hoc transgredi
entem puniunt, tanq̄ꝫ iniustum ⁊ contra leges
agententem. Hoc igitur est uir optime, quod
ego dico in cunctis ciuitatibus idem esse iustũ
quod illi principatui conferat. principatus au
tem ubiqꝫ utpote potentior dominatur. Qua
re ꝯstat, recte colligenti ubiqꝫ idẽ hoc esse iustũ
quod potentiori ꝯducat: So: Nũc demum qd
dicas intellizo: Veꝝ autem id ne sit tentabo
perdiscere. Utile quidem ⁊ tu respondisti iustũ
eẽ Thrasymache. q̄ꝫq̄ꝫ mihi ne id respondere i
terdixeras. Accedit autem illud ultra utile:
So: qd dictum est potẽtiori? Thra: Exigua
forsitan hec additio? So: Non dum manifestũ
magna ne sit an parua. Sed quod hoc inuesti
gandum sit an uera dicas, perspicuum est postq̄ꝫ
iustum esse conferens quiddam ego confiteor
⁊ tu addis potentiori ꝯferens, ego autem igno
ro, considerandum erit. Thra: Considera:
So: Faciam iam. ac mihi dicas: parere domi
nantibus iustum esse asseris? Th: Equidem:
So. Utrum qui imperant i ciuitatibus quibus
cũqꝫ, sine errore sunt semper, an errãt qñqꝫ?
Errare. Th. iterdũ possũt. So. nõ ne igitur
cum leges ferre aggrediuntur, partim recte fe
runt, partim uero non recte? Th: Sic existi
mo: So: Recte autem ferunt, cum sibi utilia
statuunt, non recte cum contra: Ita ne an ali
ter dicis? Th. Ita prorsꝰ: So: Que uero tu
lerint obseruanda sunt ab his qui subiacent.
Atqꝫ id est iustũ: Thrasymachus: Quid ni?
So: Non solum itaqꝫ secundum sermonẽ tuũ
iustum est id agere quod conducat potentiori,
sed contra quoqꝫ quod obsit: Th: Quid ais?
So: Quod ⁊ tu, mihi quidem uideor. Verum
diligentius, inquiramus. Non ne iam cõuenit
inter nos principes non nunq̄ꝫ ea imperare, q̄
ab eoꝝ utilitate aberrẽt: atqꝫ etiam quecũqꝫ
ipsi impent, Iustum esse, ut qui subiecti sunt
obseruent? Nõ ne hec inter nos conuenere?
Th. Ita ut opinor: So: Putato igitur inuti
le imperantibus ⁊ potentioribus facere, Iustũ
esse, Abste esse concessum: quando quidem im
perantes ea que sibi mala sunt, ex inscitia im
perant, Tu autem iustum esse affirmas, hec fa
cere q̄ ab illis impantur. Non ne tunc o sapiẽ
tissime thrasymache ꝯtingit iustum esse contra
rium facere eius quod tu dicebas? Quod eniꝫ
potentioribus inutile est, subiiectis quodãmo
do impatur: hic polemarchus, per Iouem in
quit manifestissima hec sunt o socrates. Tunc
clitophon ita prorsus si tu testis accesseris.
Po. Sꝫ non opus inquit est testibus. Ipse. n
thrasymachus confitetur principes nõnunq̄ꝫ
que sibi non ꝯducant, imperare: Que quidem
perfici ab inferioribus, iustum sit: Cli. Nam
facere que a principibus imperantur, Iustum
esse posuit o polemarche thrasymachꝰ. Pole.
Et enim potentiori utile. o. Clitophon iustuꝫ
esse posuit. Hec autem utraqꝫ ponens confes
sus est rursus quãdoqꝫ potentiores que sibi ta
lia non sunt, inferioribus imperare. Ex his au
tem concessionibus sequitur ut non magis qð
potentiori utile q̄ꝫ quid iutile, iustum sit. Ad
hec ait Clitophon. At potentiori utile uoca
bat thrasymacus quod sibi conferre potentior
extimarit. Idqꝫ agendum esse subiectis: atqꝫ
esse iustum. Sed polemarchus non sic ait est,
a thrasymaho dictũ. Nihil inq̄ꝫ refert. o. Po

lemarche. Quod si nūc ita dicit thrasymach⁹ sic ⁊ nos decipiam⁹. et tu mihi dic o thrasyma che / hoc ne est quod iustum dicere uolebas potē tiori utile: scilicet quod ipsi utile uideatur. si ne oferat siue non oferat. Ita ne? Thra. Mi nime. Sꝫ tu putas ne me illum qui aberret potē tiorē uocare cū peccat? So. Existimabā te sic dicere / quādo pricipes nō eē oio extra errorē / sꝫ peccare quandoqꝫ ofitereris. Th. Sicoplā ta profecto es in sermonibus socrates. Siqdeꝫ circa egrotantes aberrantem / statiꝫ medicum apellas? quatenus errat? Vel computatorem cum in ratione ponenda peccet / tunc cum pec cat / secundum hunc errorem? Sꝫ ut existimo ita loqui cōsueuimus / quod medicus ⁊ rationis supputator ⁊ grāmaticus errat. Arbitror tamē nullum istoꝝ quaten⁹ est id qō apellamus unū quēqꝫ peccare. Quare secūdū exactā rationē quā ⁊ tu ad uiuuꝫ resecas / nullus artifex peccat Quisquis. n. peccat deficiente sciētia peccat in quo sane non est artifex. Qua propter arti fex uel sapiens uel princeps nullus peccat tūc cum princeps est. Sꝫ quiuis diceret ⁊ medicū peccasse ⁊ principem peccasse. Huiusmodi igi tur aliquid respondisse me tibi existimato. Il lud uero exacta ratione dicendum / principem quatenus princeps est / non peccare. Non pec cātem aūt / que optima sibi sunt / iperare. Hoc ꝯo his q sub imperio eius sunt / faciendum est. Quamobrem ut a principio dicebam. Iustum esse aio / quod potentiori ōducit / facere: So: Num tibi uideor. o. Thrasymache sicophāte instar calumniari? Th: ⁊ maxime quidē: So: Putas me ex composito rationem ut deprana rem / te ita interrogare ut modo iterrogabā? Th: Atqui penit⁹ hoc noui. Sed nihil profi cies. Neqꝫ. n. me tue latent i nsidie: neqꝫ cuꝫ lateant / uim uerbis iferre ualebis: So: Mini me hoc aggrederer. o. beate. Sꝫ neqd tale rur sus nobis accidat / distingue utrum principem et potentiorē dicas secunduꝫ uulgus. an secun dum exactam rationem. quod ⁊ tu paulo ante dixisti. Cuius utile / cum potentior sit / iustum ē ut a subiiectis efficiatur: Thr: Exactissima equidem ratione imperanteꝫ dico. puerte hec tuis istis si potes cauillatiōib⁹ Socrates. Eg

dem nl'la i re abstesupor neque enim poteris: So: putas ne me adō furere / ut leonē tōdre au dā / ⁊ aduers⁹ thrasymachū isidias tēdre? Th Nūc iā aggress⁹ es / cū tū nihil assequi possis. So. de his satis dictū fuerit. Sꝫ mihi dicito Qui recta ratione est medicus quēadmodū pa ulo supra ipse dicebas / utrū pecuniaꝝ conquisi tor / an egrotantium est curator? Atqꝫ de eo dicas qui reuera sit medicus. Thra. Morboꝝ certe curator. So: Gubernator aūt / qui reue ra sit gubernator / nautarum pričeps est an nau ta? Thr: Nautaꝝ pričeps / So. Nihili existi mo hoc esse faciendum / quod i naui nauiget / nꝫ nautam esse uocandum. Non. n. propter naui gationem gubernator apellatur / sꝫ propter ar tem ipsam nautaꝝqꝫ principatum: Th: Vera loqueris: So: nō ne istoꝝ cuiqꝫ aliquid utile ē? Thra: ē pro⁹: So: An non ad hoc tendit ars / ut qd utile sit cuiqꝫ / iuestiget atqꝫ prebeat? Th: Ad hoc ipsū: So: nūqd unicuiqꝫ arti est aliquid aliud utile / qꝫ ut sit qꝫ maxie absoluta? Th. quō istō iterrogas? So: qꝫadmōuꝫ si m rogares / an corpori satis sit eē corp⁹ / an cui⁹ piā alterius rei indigeat / responderem oio in digere. Et ꝑpter hoc ars quidē medicine nūc inuenta est / qm̄ corpus debile ⁊ infirmum est / neqꝫ sibi sufficit. Vt ergo huic utilitatem affe rat / ipsa ars est inuenta. Sed num tibi uideor uera dicere? Th. Vera prorsus. S. Quid au tem ars ipsa medicine uel alia ars / ꝑ se quidem ita debilis sit / ut aliqua uirtute indigeat / quē admodū oculi uisu / aures ue auditu? ꝑpter qō in ipsis opus sit aliqua arte que inuestiget pre beatqꝫ que ad hec eadē oferant. Vtrū ⁊ in ipsa arte inest defectus aliquis / ⁊ indiget unaqueqꝫ ars alia arte. que ipsi quod utile sit consideret ⁊ illa item alia indiget alia: ita ut in infinituꝫ procedatur? Vel queqꝫ sibi ipsa quod ōducat / prospicit? Vel neqꝫ se ipsa neqꝫ alia idiget ad inuestigandum quod aduersus defectum eius ō ferat? Neqꝫ enim defectus neqꝫ error ullus illi arti inest. Neque decet artem utilitatē querere / nisi illi rei cuius est ars. Ipsa autem integra ⁊ inuiolata semper est / quaten⁹ queqꝫ tota ⁊ imaculata qualis est ꝑseuerat ipsaꝝ: Tu igitur illi ratione sincera ⁊ exacta considera.

Sic ne an / aliter se res hēat? Th. Sic certe. So: Ergo nec medicina medicine ꝓspicit / sed corpori. Th: Ita ē. So: Neqꝫ eqstris eqstri / sed equis. neqꝫ alia ulla ars sibi ipsi / non. n. in diga est / sed illi cui⁹ ars est: Th: Sic apparet So: Atq / o / thrasymache presunt artes ⁊ do minātur illi / cuius sunt artes. Hoc ille quāuis egre / tamē concessit. Nulla ergo scientia inqꝫ utilitatem potentioris inquirit aut precipit / sed inbecillioris: ⁊ eius cui imperatur ab ea. Neqꝫ hoc ille negabat / sed parabat ad hec pu gnare. Tunc ego alia his addens / nullus me dicus inqꝫ eo quod medicus est / medico confer re studet / aut in eo aliquid precipit sed egrotā ti. Est eni concessum / qui uere quidem medic⁹ est / eum esse / dominum corpoꝝ / non pecuniaꝝ cumulatorem. Non ne id est concessum? Con sensit: Non ne ⁊ exactum gubernatorem nauis nautarum principem esse / non nautam? Et hoc: haud igitur gubernator talis ac princeps id iquirit ⁊ precipit / quod ipsi gubernatori cō ferat / sed quod nautis qui ab eo regūtur: Hec quoqꝫ ille egre confessus est. Atqꝫ hic ego nꝫ alius ullus inquā thrasymache in aliquo prin cipatu ⁊ facultate iperans / quatenus princeps est / quod sibi coferat / cogitat aut precipit / sed qō subiecto ōducat: ⁊ q̄ dicit queqꝫ facit cūc ta ad illi⁹ utilitatē decorēqꝫ dicit ⁊ facit. Cū huc deuētum esset / omnibusqꝫ pateret defini tionem iusti in contrarium decidisset / thrasy machus non respondit quidem ut debuit / sed dicito inquit. o. Socrates / Est tibi nutrix? Quid nam respondere inquam decebat ma gis qꝫ talia querere? Quoniam iquit te negli git ⁊ oppletas tibi nares non emungit / cum ta men idigeas. qui neqꝫ pecudum neqꝫ pastoris cognoscis officium. Cur istud inquaꝫ? Quia putas inquit opiliones uel bubulcos / pecudum boum ue bonum cōsiderare / pascereqꝫ ⁊ colere ad aliud respicientes qꝫ ad dominorum / ⁊ ipso rum utilitatem. Et illos qui in urbibus ut de cet presunt / aliter ad eos qui sub illis sunt / exi stimas respicere / qꝫ tanqꝫ pastor ad oues? Et aliud cogitare noctes atqꝫ dies / qꝫ unde utili tas ad ipsos proueniat? Atqꝫ adeo ꝓcul abes ab iusto iustitiaqꝫ / ⁊ iniusto item ⁊ iniustitia /

ut ignores iustitiam iustūqꝫ alienū esse et bonū ac reuera presidentis ⁊ potentioris emolumen tum / detrimentum uero proprium obedientis ⁊ subditi. Iniustitia uero contra ignauis iu stisqꝫ hominibus dominari. qui autem parent / facere que imperanti potentioriqꝫ conducunt illumqꝫ obsequio beatum reddere. Sibi autem ipsis non consulere. Considerare profecto sic decet. o. ignauissime Socrates / iustum uirum omnino minus iniusto habere / primum quidem in mutuis commertiis aliquid contrahunt / iu stus una atqꝫ iniustus. in finienda societate semper minus reportare iustus qꝫ iniustus re perietur. Cum uero in rebus publicis aliqua tributa conferenda sunt / iustus plus confert qꝫ sui equales / iniustus autem minus. Quādo autem aliquid inde accipiendum est / iustus ni hil / iniustus multa reportat. preterea siquan do magistratu quodam uterqꝫ fūgitur / si nulla alia iusto iactura contingit / hec saltem illi nō deest / ut res domestice deterius per negligen tiam disponantur. ex publico autem nihil pro pterea quod iustus sit / lucretur. Accedit ad hec quod domesticos ⁊ familiares sibi infensos reddit / cum illis obsequi nulla i re ultra iustū uelit. Iniusto uero omnia contra eueniunt. Dico autem quod ⁊ supra / ut preceteris ubiqꝫ lucretur. Hunc ergo considera si uis iudicare quanto magis conferat priuatim sibi iniustum esse qꝫ iustum. Facilime autem / disces / si ad extremam perueneris iniustitiam: que iniuste agentem felicissimum efficit / eos contra qui af ficiuntur iniuria / ac neminem iiuste ledere uo lunt / infelicissimos. Est autem hec tyrannis / que non paulatim / sed simul omnia aliena usur pat ⁊ clā ⁊ ui ⁊ sacra ⁊ sancta ⁊ priuata ⁊ publica Siquis uero in aliqua istorum parte delique rit deprehensusqꝫ fuerit / mulctatur / ⁊ obpro brio subiacet maximo. Et. n. sacrilegi / fures / latrones / subreptores / ⁊ omnino ꝑ singulas qs dam partes peccātes / ab huiusmodi criminib⁹ nominantur. Sꝫ postqꝫ aliquis ultra huiusmo di rapinas pecuniaꝝ / etiā ciues ipsos in seruitu tem suam redegit / non iam tam ꝓbrosis nota tur uocabulis / sed ⁊ beatus ⁊ felix uocatur / nō a ciuibus suis tātum / uerum etiam ab omnibus

qui eũ audiunt neqtiã oẽm adimpleuisse. Non
n. ideo uitupant iniustitiã/qcũqȝ eã uitupant
q̃ eam facere sȝ quod ppeti metuant. Hoc igi
tur pacto o socrates iniustitia oĩbus suis parti
bꝰ absoluta/robustiꝰ quiddã ẽ/liberalius/⁊ re
galius q̃ȝ iustitia. Utqȝ ab initio dicebã/id q̃
potentiori ↄfert/iustũ est: iniustũ uero sibi ipi
utile ẽ/⁊ ↄferẽs. Hec cũ dixisset thrasymachꝰ
abire iã mte ↄcepat: postq̃ȝ quẽadmodũ balnei
custos sermonem plurimũ maximo cũ ĩpetu au
ribus nostris infuderat: Non tñ hoc pmiserũt
qui aderant: Uerꝝ coegerũt ⁊ pmanere/⁊ affer
re eoꝝ q̃ dixerat rationẽ. egoqȝ ĩ primis uehe
mẽter rogabã. O, beate thrasymache q̃ sermõe
iacto abire festinas priusq̃ȝ abunde uel doceas
uel discas sit ne hoc ut dicis an secus? An forte
putas paruã quãdã rẽ te aggressũ esse definire?
nõ ãt ratõneȝ uite. quã siqs nostrũ accepit/q̃ȝ
optime uiuat. Th: an ego putẽ istud aliter se
habere? So: Ui õris nempe nullã de nobis curã
suscipe neqȝ cogitare utrũ peiꝰ uiuamꝰ/an me
liꝰ/id nescientes q̃ tu te scire affirmas. Sed
o. bone uir libenter hoc nobis oñde. Neqȝ. n.
male locaueris beneficiũ/q̃ nobis/q tot simus
ↄtuleris. Dicã eqdẽ q̃ sẽtio. Neq̃ȝ mihi psua
des/ĩiustitiã maiꝰ q̃ȝ iustitia lucrũ afferre: etiã
si oĩs sibi licentia prebeatur ut q̃cũqȝ cupit/effi
ciat. Esto iniustus aliqs/possitqȝ iniuriã facere
uel furti uel ui/non tñ mihi suades/maiꝰ esse in
ipsa ĩiustitia q̃ȝ iustitia lucrũ. Qua quidẽ ĩ sen
tentia nõ ego tm̃ fortasse/sȝ alius aliqs nostrũ
ẽ: psuade itaqȝ nobis beate uir nõ recte iustitiã
pluris q̃ȝ iniustitiã fecisse: Th: Quõ ampliꝰ p
suadebo/si his q̃ mõ dicebam/non es psuasus?
Quid nã ulteriꝰ faciã? An in aĩum tibi sermo
nẽ inpigã? So: Minime p Jouẽ. Sȝ hoc primũ
uelĩȝ/ut dictis maneas. Uel siqd ĩmutare uis
hoc palam facias/neue nos decipias. Nũc aũt
uides thrasymache ut supiora iterꝝ resumamꝰ
q̃ cuȝ primo uerꝝ medicũ definisses egrotãtiũ
curatorẽ/deinđ nõ ita sincere pastorẽ definiẽ
duȝ putasti/ut quatenus pastor est/ dumtaxat
custodiat. Immo pascere ipũȝ oues q̃ȝtuȝ ẽ pa
stor arbitratꝰ es/non ad ouiũ utilitatem: sed
ad uoraginẽ potiꝰ ñ tãq̃ȝ pastorẽ sȝ ↄuiuã q ue
sci debeat uel pecunie studiosũ/q sit uẽditurus

ꝑfecto pastorali arti nihil aliud cure ẽ q̃ȝ ut id
q̃ custodit/se optime hẽat. Nã ipsi q̃tenus ue
ra pastoral' facultas ẽ/ nihil đest quo minꝰ suf
ficiẽs sit ⁊ optima. Sic ego putabã necesse esse
nos ↄfiteri/ unũquẽqȝ principatum ĩ eo q̃ prici
patus sit/nulliꝰ alteriꝰ bonũ ꝓspicere/nisi eiꝰ
q̃ sub illo sit ⁊ ab eo curetur/siue priuatus sit si
ue publicus: tu aũt principes ĩ ciuitatibus/ que
re principes sint/uolentes ne magistratibꝰ fun
gi putas? Th: Neq̃ȝ puto: sȝ certe scio: So:
Quid uero alios principatus/nõne nosti/nemi
nẽ uolentẽ accipere/sȝ premiũ ex his reqrere/
q̃si nulla sibi ex ĩpio tali/sed subiectis potiꝰ sit
utilitas puẽtura. So: Dic age: nõne quaslibet
inter se artes diuersas ex eo dicimꝰ/q̃ diuer
saȝ inter se habent potentiã? Neqȝ mihi uir fe
lix preter opinionẽ respondeas/ut aliqd pficia
mus. Th: Hoc ipso uȝ alterã: So: An nõ uti
litatẽ una queqȝ ꝓpriã nobis aliquã prebet: ⁊
non cõmuneȝ cũ alia? Quẽadmodũ medicina
q̃ sãitatẽ. gubernatoria ĩ nauigãdo salutẽ/ali
eqȝ similr? Th: pꝛsꝰ q̃: So. nõ ne ⁊ pretiũ mer
cẽnaria: hec. n. illiꝰ potẽtia: an medicinã tu ⁊
gubernatoriã eãdẽ uocas? ul' siq̃ uel' absolutiꝰ
definire atqȝ distinguere quẽadmodũ statuisti
etiã siquis nauẽ gubernans sanus efficiatur/eo
quod sibi nauigatio ↄferat/nihilo magis tñ ob
hoc gubernatoriã ipsaȝ/medicinã uocabis? Th
Non certe : So: Neqȝ etiaȝ ut arbitror
mercennariam/siquis mercennarius ipso mini
sterio sanus efficiatur: Th: Neqȝ hanc: So:
Quid autem? Medicinam mercennariam/si
quis medicans questum faciat? Thra: Minime
So: Nonne ⁊ utilitatem cuiuslibet artis pro
priã quandam esse cõcessimꝰ? Thra: esto: So
Siquam igitur utilitatem communiter nanciscũ
tur omnes artifices/patet quod cõmuni quodã
uno eodemqȝ utentes/ex eo utilitatem huius
modi nãciscuntur: Thra. Uidetur: So: Dici
mus autem artifices mercedem accipientes/uti
litatem consequi ex eo quod mercenaria arte
utũtur: Thrasymachꝰ: Quid tum? So: Nõ
igitur/a/sua arte cuiqȝ utilitas hec scilicet pre
mii acceptio prouenit. Sed si uolumus dilige
ter inquirere/medicina quidem sanitatẽ parit
mercennaria questum. Et architectura edifici

um/questuaria uero hanc secuta mercedem. et
relique omnes similiter. Suum porro queqȝ
opus perficit: ⁊ confert illi ad quod est inuẽta
Si autem premium ipsi nullum detur/ num ar
tifex utilitatem ab arte aliquam accipit? thra
Nullam: So: An igitur neqȝ etiam prodest/
tunc cum gratis opatur? thra: Ego qdẽ exi
stimo? So. Nõne igitur o thrasymache sicut
iam manifestuȝ est/nulla ars nullusqȝ magistra
tus/sibi quidem utilitatem parit: sed quemad
modum in superioribus dicebamus/quod subiec
to confert/paret ⁊ imperat. inferioris illius ↄ
modum semper non superioris inspiciens. Ob
hec itaqȝ ego nup. O. chare thrasymache dice
bam/neminem uolentem imperium suscipere:
et alienoꝝ maloꝝ ultro emẽdationem aggredi
sȝ premiũ q̃rere/q̃m q ex arte recte acturus sit
nũq̃ȝ in suũ agit ↄmodum/secũdũ ipsius artis
ĩpium/sȝ ad inferioris utilitatem. Quãobrem
ut uidetur/ premiũ ponendũ est his/ q libenter
gubernaturi sint/seu argentũ siue honor. siue
pena/nisi ĩpium capiãt: Glau: Quõ istud ais
o. Socrates? Eqdẽ duo premia noui mulctam
uero quã dicas/⁊ quõ ĩ mercedis parte ponas/
nõ noui: So: Ergo optimoꝝ premiũ ignoras
cuius gratia ĩpant optimi uiri/ quotiẽs admic
tũt ĩpium. An te latet ⁊ ãbitiosum esse ⁊ auaꝝ
ꝓbro haberi atqȝ esse? Glau: Noui eqdẽ: So:
Hac ergo de cã neqȝ pecunia neqȝ honore duc
ti/boni hoĩes ĩpare uolunt. Neqȝ. n. aperte pe
cuniã magistratus premiũ accipientes/mercen
narii uocari uolũt/neqȝ clãculũ/fures. Neqȝ
rursus honoris causa/ Non eni ambitiosi sunt
Oportet igitur necessitatem illis ĩponi ⁊ mulc
tam/si impellendi sunt/ut uelint magistratum
accipere. Quamobrem uidetur turpe haberi/
ut quis sponte ad imperandum accedat: neqȝ
expectet necessitatem. Maxima uero mulcta
rum est/administrationi malorum subici/ nisi
ipse acceperit rei publice gubernaculum. Hãc
utiqȝ penam timentes/ magistratus capere ꝓ
bi homines mihi uidentur/ siquando capiunt/
Et tunc ad eos accedunt/ non tanquam ad bo
num aliquod. neqȝ tãq̃ȝ ex his uoluptatem ali
quam capientes/sed tanquam ad rem necessari
am: cuȝ neqȝ melioribus neqȝ similibus se com

mictere ualeant. Quippe si bonorum uirorum
extaret ciuitas/in ea ut arbitror haud aliter
non imperandi gratia pugnaretur/q̃ȝ nũc cer
tetur imperandi cupiditate: ibiqȝ pateret: re
uera legitimum principem non sui ipsius sed ei
us qui sub ipso est/commoditatem respicere:
Quare unusquisqȝ/qui non amens sit/ potius
eliget alium sibi prodesse, q̃ȝ dum aliis ipse cõ
sulit/se se negociis implicare. Hoc igitur ego
thrasymacho nullo pacto concedo/ iustum qui
dem esse/potentioris utilitatem: Uerum hoc
deinceps considerandum: Multo autem mihi
maius uidetur esse/ q̃ nunc thrasymachus di
cit/cum iniusti uitam meliorem uita iusti esse/
afĩrmet: Tu itaqȝ: o: Glauce utrum istoꝝ tã
q̃ȝ uerius eligis? Glau: Justi uitam potiorem
existimo: So: Audisti quot paulo ãte iiuste ui
te bõa thrasymachus numerabat? Glau: Audi
ui equidem: Nõ tamen assentior: So: Uis ne
illi monstremus siquo modo possumus uera euȝ
minime dicere? Glau: Quid ni uelim? Socra
tes. Si orationem contrariam orationi illius
obicientes/quasi comparatione quadam pro
posita: enumeremus quot insuper bona qui iu
stus sit consequatur/ ac ille rursus conferat
sua/ oportebit ut tertius aliquis enumeret
iterum metiaturqȝ bona/ quotcumqȝ utriqȝ in
utroqȝ collegimus: Atqȝ ita iudicibus quibus
dã altercationem hanc dirimentibus opus erit
Sin autem quemadmodũ nup cepimꝰ alternis
concessionibus adductis in medium rem ipsam
discutiamus/oratores ipsi nos simul ⁊ iudices
erimus: Glau: Sic est omnino: So: Uter ti
bi modus magis placet? Glau: Iste. So.
Age igitur. o. thrasymache/responde nobis/a
pricipio. Affirmas tu quidem extremã iniusti
tiam extrema iustitia utiliorẽ esse? Th: Affir
mo equidem: et rationem attuli. Socrates:
Quid ad hoc? Nunquid istorum unum uirtu
tem/alterũ uitiũ uocas? Thra: Quid ni? So
Nonne iustitiam quidem uirtutem/ iniustitiã
autem uitium? Thra: An istud fateri uir lepi
de mihi conuenit? qui iniustitiam prodesse di
cam/Justiam minime? So: Quid ergo? Th
Contrarium: So. An forte iustitiam uitium

Iustitia
Iniustitia

apellabis. Thra. Non/sed ualde generosam
stultitiam. So. Iniustitiam ergo nequitiam
uocas? Thra. Ne istuc quidem. At bonum ꝯ
silium sagacitatemqꝫ. So. Num iniusti uiri
thrasymache/prudentes ac boni esse tibi uiden
tur? Th. Quicūqꝫ uidelicet ciuitates iniuria
afficere possunt/⁊ nationes sibi subiicere. Tu
autem me fortasse loqui putas de his/qui locu
los clanculum subripuerint. prosunt ⁊ hec qui
dē/si lateant/sed estimatione digna non sunt
Immo que paulo ante dicebam. plurimi faciē
da. Socrates. Equidem quod uis intelligo/
Sed admodum miror/si in parte uirtutis ⁊ sapi
entie iniustitiam ponas/in contrariis uero iu
stitiam. Thra. Omnino sic pono. So. Durius
hoc iam. o. amice/neqꝫ amplius inuentu facile
quod quis dicat. Si. n. conducere quidem in
iustitiā posuisses/uitium tamē uel turpe quod
dam esse/ipsam cōfessus esses/quemadmodum
alii quidam: aliquid ad hec secūdum ea que exi
stimantur dicere possemus. Nunc autem per
spicuum est dicturum esse te/⁊ pulchrum ⁊ ro
bustum quiddam iniustitiam esse. ceteraqꝫ illi
daturꝫ omnia/que nos iustitie tribuimus. quan
doqꝫ quidem ⁊ in uirtute ⁊ in sapientia ponere
eā non dubitasti: Th: Uerissima profecto ua
ticinaris. So: Non tamen desistendum est in
quirere disputando/quoad te putem que cogi
tas dicere. Mihi namqꝫ uideris thrasymache/
in presentia minime cauillari/sed que tibi uera
uidentur/afferre: Th: Quid tūa refert/siue
id uideatur mihi siue non uideatur? Cum ra
tionem meam non confutes. So: Nihil certe
Sed hoc preterea mihi responde. An iustus ui
deatur tibi plus iusto habere uelle: Th: Nul
lo pacto. Non. n. urbanus esset ut nunc ⁊ sim
plex. So. Quid autem/plus ne iusta actione?
Th. Neqꝫ iusta etiā actione. So. Iniusto au
tem utrum dignum putaret plus habere Idqꝫ
iustum existimaret uel contra? Th. Existima
ret utiqꝫ/dignūqꝫ putaret/sed non posset. So
Atqui ego istuc non interrogo. Sed utrum
iusto quidem plus habere neqꝫ dignum putet nꝫ
uelit iustus. iniusto autem cōtra. Th. Sic est
profecto. So. Quid autem iniustus? An equū
censet plus habere ⁊ iusto ⁊ actione iusta?

Th. Quid ni cum omnibus plus habere se di
gnum existimet. So. Num igitur ⁊ iniusto ho
mine iniustaqꝫ actione/iniustus plus habebit/
et certabit ut in habendo omnes exsuperet? Th
Uera hec sunt. So. Sic itaqꝫ dicimus. Iustꝫ
quidem simili non plus habere uelle/plus autē
dissimili. Iniustum uero utroqꝫ plus accipere
uelle. Thrasymachꝰ. Recte dixisti. Socra.
Atqui prudens ⁊ bonus/iniustus ipse est/iustꝰ
autem/neutrum: Th: Recte ⁊ istud : So.
Ergo prudenti ⁊ bono similis est iniustus/iu
stus autem minime. Th. Quid obstat quo mi
nus qui talibus quoqꝫ similis sit. Qui uero nō
talis/similis non sit. So. Ais belle. Talis
igitur est uterque ipsorum/quales hi quibus
similis est. Thra. Et quid aliud? So. Sit ita
sane/sed dicas thrasymache/utrum musicū ali
quem uoces/aliquem uero non musicum. Th
Equidem. So. Utrum istorum prudentem.
Utrum iprudentem. Th. Musicum sane pru
dentem/expertē musice inprudentē. So. Nō
ne in quibus prudentem/in eisdem ⁊ bonū? In
quibus iprudentem/⁊ malum? Thrasymachꝰ.
Nempe. So. Eodemqꝫ pacto de medico dice
mus. Th. Eodem. So. Uidetur tibi uir op
time cum musicus uir lyram temperat/uelle
in intensione ⁊ remissione chordarꝫ/musicum
uirum exsuperare/uel dignum putare/ut eo
plus assequatur. Th. Minime. So. Exper
tem uero musice superare ꝯtendit. Th. Ne
cesse est. So: Quid medicus? In quantitate
dices ne. Plus assequi q̄ꝫ aut medicꝰ alter/aut
res ipsa cupit? Thra. Nequaqꝫ. So. Plus au
tem q̄ꝫ medicine artis imperitus. Th. pculdu
bio. So. Uniuersas deniqꝫ contemplare sciē
tias ⁊ inscitias/siquis tibi uidetur/qui quidē
sciāꝫ hēat/plus summere uelle uel dicendo uel
faciēdo/q̄ꝫ alter sciēs. nō aūt eadē ad actionē
eādeꝫ q̄ ⁊ ille q ipsi similis est. Th. forte sic se
res hēat/necesse ē: So. Quid aūt indoctus?
nōne plus docto sibi adsūmere uellet/atqꝫ etiā
idocto? Th. fortasse. So. Sed doctus nō ne
sapiēs? Th. Concedo. So. sapiēs aūt/nō ne
bonus? Thra. Et istuc etiam. So. Bonus
ergo ⁊ sapiens non uolet plus sibi q̄ꝫ sui similis
uendicare plus tamen q̄ꝫ dissimilis ⁊ cōtrariꝰ/

DEREPVBLICA

uolet: Th: Uidetur: So: Malus autem ⁊ in
doctus tam simili q̄ꝫ dissimili sibi plus arroga
bit: Th: Apparet: So: Non ne iniustus thra
symache plus usurpare contendit q̄ꝫ uel similis
uel dissimilis? An non ita dicebas? Th: Dice
bam equidem. So. Iustus aūt simili qdem nō
plꝰ uolet/sed dissimili. Th. Fateor. So. Est
itaqꝫ similis/iustus quidem sapienti ⁊ bono/in
iustus autem ⁊ malo ⁊ inscio: Th: Apparet:
So: Atqui concessimus/talem utrumqꝫ esse
qualis sit is cui similis est uterqꝫ: Th: Conces
simus plane: So: Iustus itaqꝫ nobis bonꝰ esse
sapiensqꝫ apparuit. iniustus aūt indoctus ⁊ ma
lus: hec omnia ꝯcessit thrasymachus/non tamē
ea facilitate/qua ego nunc refero. sed uix atqꝫ
pertractus/plurimo cum sudore: erat quippe
tūc estas. Et uidi ego tunc primū/quod nunq̄ꝫ
antea uideram/erubescentē thrasymahuꝫ. Cū
igitur constituisset/Iustitiam/⁊ uirtutem esse
et Sapientiam/iniustitiam uero uitium ⁊ insci
tiam/maneat inq̄ꝫ hoc ita nobis. Dicebamꝰ au
tem ualidum ac potens quiddam iniustitiaꝫ esse
Nonne meministi thrasymache? Th: Memini
equidem: sed mihi que nunc dicis/nō placent
habeoqꝫ quid aduersus ea dicam. quod si addu
cerem/certe noui me concionari te esse dic
turum. Quare aut sine me dicere que uelīꝫ
aut si tu uis interrogare/interroga. Ego aūt
tibi ueluti aniculis fabellas narrantibus/assen
tiar ⁊ annuam ⁊ abnuam: Nullo pacto preter
sententiam tuam: Th: ut tibi in omnibus gra
tificer: postquam non sinis loqui: An quid ali
ud uis? So: Nihil p Iouē: si istud feceris. sꝫ
facito: ego autem interrogabo: Thrasyma:
Interroga iam: Socrates: Hoc interrogo
nunc quod ⁊ paulo ante/ut ordine suo in secuē
ti sermone consideremus: quo modo se iustitia
aduersus iniustitiam habeat. Dictum enim est
potentiorem atqꝫ robustiorem esse iniustitiam
q̄ꝫ iustitia: Th: Nunc autē quid noui affers?
So: Siqdē sapia ⁊ uirtꝰ ē iustitia/facile ut ar
bitror apparebit robustiꝰ eē q̄ꝫ iiustitia/qñqdē
iiustitia iscitia ē. nec ullꝰ hoc ignoraret. Uerꝫ
non ita simpliciter agere cupio/sed hac uia cō
siderare. Ciuitatem ne aliquam affirmares in
iniustam esse? ⁊ alias ciuitates uelle iniuste in

seruitutem redigere? seruasqꝫ sub se multas ha
bere? Th: Cur non? Immo uero hoc summo
pere faciet illa/que prestantissima erit: ⁊ que
ad extremam peruenerit iniustitiam: So: In
telligo equidem quod tua hec erat oratio. Sꝫ
hoc circa ista considero. Utrum hec que prestā
tior sit ciuitas ciuitate/absqꝫ iustitia hanc sit
potētiam habitura: uel necesse sit ut habeat cū
iustitia: Th: Siquidem ut tu paulo ante dice
bas. Iustitia ipsa sapientia est/necesse est cum
iustitia. Sin autem ut ego: sine iustitia: So:
Respōsionibus tuis: o. thrasymache ualde de
lector. quoniam non modo annuis ⁊ abnuis/sꝫ
⁊ preclare respondes: Th: ut tibi gratum fa
ciam: So: facis tu quidē bene. Sed i hoc quo
qꝫ gratificare mihi. ⁊ dicito. An censes ciui
tatem aliquam uel exercitum/seu latrones/si
ue fures/uel alium quemuis cetum hominum i
iuste aliquid una aggredientium/perficere pos
se quicquam/si iniuria inuicem se affecerint:
Thrasymacus. Nequaquam. Socra. Quid
autem si ab iniuria abstinuerint? Non ne ma
gis? Thra. Prorsus: Socrates. Seditiones
namqꝫ thrasymache iniustitia/inimicitias/cō
tentionesqꝫ parit Iustitia uero concor
diam ⁊ amicitiam. Non ne? Thra. Esto: ne a
te dissentiamus: So: Bene agis uir optime.
Sed mihi ⁊ hoc dicito. Si hoc iniustitie opus
est/ubicumqꝫ insit odium gignere/non ne in
ter liberos ⁊ seruos si fuerit/efficiet ut inuicē
odia atqꝫ cōtētiōes exerceāt? nulloqꝫ pacto
possint aliquid ex communi concordia facere?
Thr. Omnino: So: Quid autem? Si inter
duos/hec insit/non ne dissentient inter se isse
quenturqꝫ odiis/⁊ inimici erunt ⁊ sibi ⁊ iustis?
Th: Erunt sane. So. Sin autem in uno insit
o. mirifice uir iniustitia/nō ne ipsius potentiā
dissipabit? Uel nihil minus habebit? Th: Ni
hil minus habeat: So. Nō ne talē aliq̄ꝫ uim ha
bere uidetur/ut cuicumqꝫ insit? siue ciuitati
siue genti siue exercitui/siue alteri cuilibꝫ pri
mo quidē impotens reddat id cui inest aliquid
secum agendi. propter dissensionem atqꝫ di
scordiā. deinde inimicū efficiat ipsum ⁊ sibi ⁊
ꝯtrario cuilꝫ/atqꝫ iusto. Nō ne ita? So: Ita
Atqui ⁊ in uno si fuerit hec eadē faciet omnia

302
Res p.
Potentia ex iustitia
Iustitia conservatrix potentiarum
Iniustitia dissipatrix potentiarum

ꝗ ad naturam suā secūtur, primum quidem inpotentem agendi eum reddet, cum secum ipse dissentiat: neq̄ sibi constet. Deinde ⁊ sibi ⁊ iustis faciet inimicū. An nō? Th: Certe: So: Iusti aūt, o amice sunt ⁊ dei: Th: Sint: So Ergo deis inimic⁹ erit thrasymache uir iniust⁹ Iustus aūt amicus: Th. Explere Socrates ꝓ libidine, oratōis epulo. Nō. n. tibi aduersabor, ne istos mihi infēsos reddā: So: Age itaq̄ reliqua cōuiuii adhibe, q̄madmodum paulo añ respondens. Constat ꝑfecto sapientiores, meliores, potētioresq̄ ad agēdū, iustos esse, iniustos aūt ne inuicem q̄dem tractare quicq̄ posse: Verum quod dicimus ualidissime in cōmune simul aliquid cōficere illos posse qui oio iniusti sunt, haud oio uerū est. Non. n. abstineret inuicem ab iniuria: si prorsus iniusti essent. Sꝫ liquet i ipsis esse iustitiā quandā, que ipsos ita afficiat ut se inuicem ledere nolint simul atq̄ alios ꝑ quā agunt quecunq̄ agunt. Impulsi aūt sunt ad iniuste agendum, iniustitia cum semi mali essēt. Nā q ad summū neq̄tie ⁊ iniustitie ꝑuenerunt, ꝑficere oio nihil possunt. Hec quidē q̄ ita se habeant, non aūt ut tu supra ponebas, intelligo. Utrū aūt ⁊ melius uiuāt iusti q̄ iniusti et feliciores sint, quod quidem postea cōsiderare ꝓposueramus, cōsiderandū est. Et ut mihi quidē uidetur, hoc ex his que diximus, seq̄tur. Sꝫ tñ melius cōsiderandum. Non eni de re quadā uili spnendaq̄, sꝫ quonā modo uiuendum sit, habetur orō: Thra: cōsidera iam: So: Ecce cōsidero Dic igitur, opus ne equi tibi aliqd eē uidetur? Th: Mihi quidem: So: Num hoc quidem diceres ⁊ equi ⁊ alterius cuiuslibet opus, quod uel solo illo uel maxie q̄s expleret? Th. haud itelligo. So: Attende, sic forte intelliges. Alia ne re q̄ oclis uides? Th: Minime: So Quid uero? Alia ne audires q̄ aurib⁹? Th: Nequaq̄: So: Ergo hec horū opera recte diceremus Th: Recte: So: posses ne gladio ⁊ scalpello ⁊ multis aliis uitis palmites amputare? Th: Quid ni? So: Verumtamen nō ita cōmode ut falce ad usum hunc fabricata: Th: Est ut dicis. So. Ergo nō ne hoc istis opus eē dicem⁹? Th: Dicemus profecto: So: Existimo meli⁹ te nunc tenere, que paulo ante dicebā cum interrogarem an id cuiusq̄ opus esset, quod uel solo illo uel melius q̄ ceteris efficitur: Th: Intelligo iam: Idq̄ mihi cuiusq̄ opus esse uidetur: So: Nonne ⁊ uirtus tibi esse cuiq̄ uidetur, cui aliq̄d opus adscribitur? Revertamur igitur ad priora. Oculorū dicimus esse opus aliquod? Th: Certe: So: Ergo non ne ⁊ uirtus oculorū ē? Th: Et uirtus: So: Et auriū op⁹? Th: Et auriū: So: Est ergo ⁊ uirtus: Th: Est: So: Non ne de reliquis oibus codē modo dicendum? Th. Eodem: So: Nunquid oculi opus suum pulchre aliq̄n exercēt, uirtutem ꝓpriam non hñtes? sed pro uirtute uitiū? Th: At quomodo? Cecitatem namq̄ fortasse pro uirtu dicis: So? Quecunq̄ illorū sit uirtus nā ad presens non id quero. Sꝫ utrū propria uirtute recte suū op⁹ exerceāt, uitio uero ñ recte: Th, uera loq̄ris, So, Nō ne et aures sua priuate uirtute male suū op⁹ exercebūt? Thra: Male: So: Idē ne sentim⁹ de reliq̄s oibus? Th: Idē: So. Age ⁊ hec preterea cōteplare Est ne aie aliq̄d op⁹: q̄d nulla re alia faceres, ueluti curare, impare, cōsulere: ⁊ alia generis eiusdem. Numquid hec alteri rei q̄ anime iure tribuere possem⁹? diceremusq̄ ipsius ꝓpria esse: Th: Nulli alteri: So: Quid autē ipsum uiuere: An nō anime opus esse dicemus? Th: Maxime: So: An non ⁊ uirtutem quandā anime esse dicimus? Th: Dicimus: So: Nunquid anima quandoq̄, o. Thrasymache propria uirtute priuata, opera sua bene explebit? Vel nullo modo poterit? Th: Non poterit: So: Necesse est igitur malam animā male impare atq̄ curare: bonam uero hec oia bene facere. Th: Necesse: So: Concessimus ne uirtutē anime iustitiā esse, iniustitiā, uitiū? Th: Cōcessim⁹ So: iusta ergo aia iustusq̄ uir bene uiuet, iniustus autem male: Th: Ita secūdum rationē tuam apparet. So: Qui autem bene uiuit, beatus est ⁊ felix: Qui male, contra: Th: Quid ni? So: Igitur iustus felix est, iniustus miser: Th: Sint; So. At miserum esse nō prodest, ꝓdest autem esse felicem: Th: proculdubio: So Nunq̄ igitur, o. beate Thrasymache cōducibilius erit iniustitia q̄ iustitia: Thra: His epulis crassatus fueris in dionysiis o, socrates

So: Apud te q̄dem cōmedi thrasymache: postq̄ mitior mihi effectus es: difficilisq̄ esse cessasti Non tamen abunde uesci contigit: atq̄ id mea q̄dem causa potius q̄ tua: nā quemadmodū epularū auidiores hoies incōtinentesq̄ rapiūt semp quocūq̄ in conuiuio suꝑfertur, gustātq̄ illud añ q̄ prioribus dapibus satis uescātur, ita ⁊ ipse ut mihi uideor, priusq̄ inuenirem quod principio fuit ꝓpositum, quid ipsū uꝫ iustum sit, eo pretermisso ad cōsiderādū me cōtuli, utrū prauitas sit ⁊ inscitia, siue sapia uirtusq̄: Ac posttrēo incidente orōe illa q̄ asserebat cōducibiliorē iniustitiā esse q̄ iustitiā, nō me cōtinui, q̄n ab illo ad hoc descenderē. Quapp mihi i pñtia ex hac disputatione cōtingit, ut nihil norim. Qñ. n. iustū q̄d sit ignoro, nullo pacto sciā uirtus ne sit an cōtra. Atq̄ utrū q id possidet, beat⁹ sit uł non beatus.

Finis primi libri Platonis de. re. pu. siue de iusto

Argumētum Marsilii. in Secundū librū.

Secundus Liber a trina exorditur diuisione bonorū. Bonū ꝑfecto idē est atq̄ expetēdum. expetim⁹ aūt aliq̄d sui ipsius gratia tm̄, ut uoluptates ⁊ gaudium. Aliquid alteri⁹ solum gratia, qualia q̄cunq̄ laboriosa sunt. Aliquid ⁊ gratia sui, ⁊ aliorū q̄ inde secuntur. Ceu cōgnitionē ac ꝓsperā ualitudinem. Iustitiā uero dicit cū aliorum ex ea sequentium, tū uł maxime sui ipsi⁹ gratia expetendā. Sꝫ añ q̄ de iustitia ꝑfecte q̄cq̄ definiatur, glauco q̄ pretermissa sūt a thrasymacho ꝓ iniustitie patrocinio copiosius elegātiusq̄ ꝓsequtur. adde ⁊ modesti⁹. Ait. n. nō q̄ ita sentiat, sꝫ ut ꝓuocet socratē ad iustitiā acrius defēdendā, iniustitiā se laudaturū. Similia q̄dā hēmus ⁊ i gorgia. Post eū Adimātus ⁊ primū ꝓ iustitia uerba facit, premia illi ⁊ hūa tribuēs ⁊ diuina, ubi notabis religiosa quedā mysteria poetarū, Deinō nōnulla ꝓ iniustitia adducit i medīū: psonā uꝫ ⁊ Socratis ⁊ Thrasymachi referens. Addens etiā se nō iustitiā uituꝑare uelle sꝫ quodammō Socratē irritare. Optat aūt laudes audire iustitie, q̄ nō ab externis, sꝫ ab intrinseca iustitie natura ducātur. Quales afferri ab aliis nō cōsueuerit. Tu uo aiaduerte nō temere Platonē mlta hic rurs⁹ ad poetas sacerdotesq̄ pertinētia posuisse. ostendit. n. in his sepe, a, poetis, sepius a malis sacerdotib⁹ peccādi licentiā ꝑuenire. Ubi gentiū suꝑstitiones irridet: preterea haud ab re i his libris oium sibi charissimis charissimas sibi ꝑsōas iseruisse, glauconē Adimantūq̄ fratres eius, patrēq̄ Aristonē, Rursus Socratē nihil inomi ei⁹ uita ꝓpēsius cōtemplatū, q̄ seclusis externis effectib⁹, q̄d nā sit, q̄d ue faciat uirt⁹ ipā uitiūq̄ i aio. Q̄d q̄dem ⁊ spōte ⁊ ꝓuocatus deiceps de iustitia ⁊ iniustitia demōstrabit. Sꝫ ego hic iniuste nimiū pretermisi mirū illud iustitie premiū ex musei mēte adductū, ꝑpetuā inq̄ ebrietatem. Quod q̄dē Museus accepit ab Orpheo, id ipsū ꝑ Dionysii sacra significāte. hoc illi ꝓphetico simile inebriabor ab ubertate domus tue. Ebrietas ergo, sit duplex. Altera q̄dē sub luna, letheo inducta potu, ꝑ quā aia extra se posita ⁊ infra se posita obliuiscitur diuinorū, circa terrena delirās Altera uero suꝑ lunā nectarea ꝑueniens potione: ꝑ quā aius extra se positus, supra se positus morborū mortaliū obliuiscitur, Suspiciēsq̄ diuina quasi primo illorum splendore caligat, siue potius saporem gustans nouo quodā calore e priori hitu ꝑmutatur. Mox uero ꝑspicue cernit gustatq̄ salubriter: immo uero nutritur. Profecto idea diuina ꝑ quā factus est aius redeunti illabitur aio, ceu gustui sapor. Ab eo primū suauiter siquid alienum est diluit, deiñ peit⁹ iplet magisq̄ iplēdo dlectat Tertio redigit in se ipsam inestimabili uoluptate ꝑfundens Ubi aius ex aia primum factus est itellectus, ex intellectu deniq̄ de⁹: Neq̄ ulterius sicut prius sapit, neq̄ q̄ prius sꝫ sapit aliter atq̄ alia. Et queadmodū apd nos imaginatō uehemēs mouet formatq̄ corp⁹, ita ⁊ ibi corp⁹ subiectū aie sensusq̄ ei⁹ a potētissima cogitatōe mētis, mouetur ꝓtin⁹ ⁊ formatur. Adeo ut ineffabili dulcedine mētis mirabiliter ⁊ sens⁹ dulcescat ⁊ corp⁹

Sꝫ iā ad iuſtitiā reuertamur: hāc ſocrates tā. q̄ꝫ diſputationis ſue finem atqꝫ obiectū / ꝑ ſingula q̄rens / q2 difficile inueniretur in aīo / prius q̄rit ī ciuitate / tanq̄ꝫ ī ea manifeſtiorē futurā. ut ꝑ hāc demū / animi iuſtitiaꝫ manifeſte definiat. Vt aūt iuſtitiaꝫ in ciuitate ꝯſiderare q̄at / ꝯſtituit abinitio ciuitatē: dicēs primo q̄ ſit eiꝰ origo. ſ. indigētia mutua. deiñ q̄ materia ſ. res arteſqꝫ neceſſarie. poſtremo / q̄ forma vꝫ regl'a uictus legitimaqꝫ gubernatio. Et uideto q̄ntū laudet uitā ſobriā / q̄ntū uitupet ōlicatā atqꝫ luxurioſā. Illa q̄ðꝫ ſana atqꝫ ſufficiēs hec aūt īſana ⁊ īdigēs pl'rimoꝝ. Deniqꝫ cū ob hāc naſcatur bellū / opꝰ ē ī eiꝰmodi ciuitate militibꝰ q̄pp ad diligētē militaris artis īſtitutionē deſcēdēs / quot neceſſaria ſit militi ſtrenuo ⁊ cuſtodi patrie accurate ꝓſeq̄tur. In oībus ūo memīto / neminē ad diuerſa aptiſſimū naſci poſſe. Iðoqꝫ nullū diuerſas artes exercere debere. Preſertiꝫ cū ex alterius ope / opus īpediatur alterius. Oportere ⁊ unūquēqꝫ artē ſuā ſtati a puero ⁊ ꝑ oēm uitā ꝯtinue exercere. Preterea militē patriē cuſtodē taleꝫ ⁊ naſci ⁊ educari debere / ut canū inſtar ⁊ erga notos ſit mitis et aduerſus ignotos ferox ſempqꝫ ugil ⁊ ſagax Proiñ aſſerit ſocrates pricipiū cuiuſlibet opis maximū q̄dā eſſe / in tenera preſertī etatē facile utriqꝫ formabili. Idcirco futuros militeſ a teneris unguiculis ⁊ ſcðm aīum primo ꝑ muſicā / ⁊ ſecundū corpus: deīde ꝑ gymnaſticā rite format: ſub muſica ꝯprehendens fabulas quoqꝫ poeticas. Quas precipit aſſidue puerorꝫ auribꝰ adhibere. Sꝫ tales ſolū quales ad militare ſtudiū quaſi preludia q̄dam ⁊ ꝓuocent ⁊ erudiāt Similiterqꝫ ceteros his a pueritia fabulis iubet aſſueſieri / q̄ ſtudio potiſſimū futuro ꝯducāt Contrarias uero longiꝰ arcet. Id uero maximum eſt preceptū. Deteſtatur mox poeticam īpietatē turpia de diis fingentē. Atqꝫ eiꝰmodi audiri fabulas ꝓhibꝫ. ſubiūgit geminas theologie figuras. Primā dm̄ oīo bonū eſſe / bonoꝝqꝫ dūtaxat cāꝫ / mali ūo nulliꝰ cāꝫ eſſe dm̄. Iteꝫ ſiquē ðs punit / punire grā bōi. Secūdā ūo dm̄ eſſe penitus īmutabilē / ex eo q̄ð ſimpliciſſimuſ potentiſſimus / optimus / ſapientiſſimus / Quo ſit ut neget dm̄ aliq̄ñ queq̄ꝫ fallere; uel fictis ſimulachris ul' ſignis atqꝫ uerbis. Neqꝫ. n. ī uarias mutatur formas: neqꝫ cū nō mutetur ſimulat ꝑmutari. Cōclude librū aurea q̄dā ſententia. Mendaciū maxime oīuꝫ ⁊ diis ⁊ hoībꝰ ē odioſuꝫ. Quod m̄daciū ī ſermone odioſuꝫ ē / idqꝫ ſimulachrū ē m̄dacii ipiūs q̄ð ē ī aīo / nimiꝝ m̄ daciū q̄ð ī aīo ē / ⁊ diis ⁊ hoībꝰ ē admodū odioſuꝫ. Eiuſmōi ūo m̄daciū ē ignorātia: ꝑ q̄m ciica reꝝ ueritatē ſibimꝫ aīus ipſe m̄titur. Qm̄ ūo ueritas ad id q̄ð eē dicitur ſpectat. Ideoqꝫ falſū ad nō eſſe declinat. Merito m̄dax q̄tenus ī fl'ſuꝫ labitur / catenꝰ ī nihilū quoqꝫ ꝓlabitur.

Secūdus Liber. de. re. Publicha.

Hic Glauco ꝯtradicit Socrati ⁊ oñdit q̄ð nō ſit melior iuſtitia q̄ꝫ iniuſtitia.

Ec cū dexiſſeꝫ a diſputatōe liberatū me eē putabā. deꝝ hoc ꝓhemitū fuit. Glauco. n. ⁊ ſemꝑ alias uir certe ad oīa fortiſſimus / ⁊ tūc q̄deꝫ thraſymachi tāq̄ꝫ defatigati ꝯceſſionem non ſuſcepit: Sꝫ dixit o ſocrates / Vtrū nobis ꝑſuaſiſſe uideri cupis / an reuera ꝑſuadēre / q̄ð oīo preſtet iuſtū eſſe q̄ꝫ iniuſtū? Ego q̄ðꝫ / ſi ī mea optione eēt / reuera ꝑſuadēre mallē: Gla: Minie facis q̄ð uis. Dic porro. uidetur ne tibi huiuſmoi aliq̄d eſſe bonū. : q̄ð q̄ðꝫ eligeremꝰ / haud certe q̄ ex eo ſeq̄ntur cupiētes ſꝫ ipſm̄ grā ipius amātes? queādmodū gaudere et uoluptates q̄cūqꝫ ſine nocumīto ſunt. ⁊ que in poſteꝝ nihil preter gaudiū allature ſint eas hūti. So. mihi ſane uidetur eē aliq̄d tale. Gla: Quid aūt ē ne aliq̄d q̄ð ⁊ ipm̄ grā ipius ⁊ coꝝ q̄ ab eo fluūt / amm̄ꝰ? Queādmodū ſapere. uidere. ualere. hec n. huiuſmōi ꝑꝑ utrūqꝫ eligimꝰ: So: Certe: Glau: Tertiū āt aliq̄ð uides genus boni. ī quo eſt exerceri male ualētē curari / ⁊ m̄dicicatōeꝫqꝫ ⁊ pecuniariā exercere. Hec uti qꝫ laborioſa fatemur eē / ꝓdeē aūt nobis. Et ipſaꝫ q̄ðꝫ ſui grā nūq̄ꝫ expeteremꝰ: ſꝫ q̄ſtus ⁊ aliorꝝ q̄ ab eis ꝓficiſcūtur / grā: So: ē hoc plane genꝰ tertiū. Quid? Gla. in quo nā iſtoꝝ iuſtitiā ponis? So: Mea q̄ðꝫ ſētētiā ī pl'cherimo / q̄ð tā ꝑꝑ ſe ipūꝫ q̄ꝫ ꝑꝑ ea q̄ efficit / ab eo q beatꝰ ſit futurus / expetitur. Gla. Haud ita multis uidetur / ſꝫ laborioſi generis eſſe. quod q̄dem ꝓpter premia ⁊ hōores ⁊ gl'am ſit expetēdū / propter ſeipūꝫ aūt / tanq̄ꝫ difficile / fugiendū. So Noui eq̄dem iſtuc multis uideri. Quocirca iā prideꝫ a thraſymacho quaſi tale q̄ddaꝫ ſit / uituperatur. Iniuſtitia uero laudatur. Sꝫ ego hebes ſū / ut uideor. Gla. Age itaqꝫ ⁊ me audi. ſi tibi quoqꝫ hec uideātur. Thraſymachus nēpe priuſq̄ꝫ oporteret tanq̄ꝫ ſerpēs carminibꝰ delinitus abſte fuiſſe uidetur. Mihi aūt non dum ex ſententia demōſtratio utriuſqꝫ euenit. Cupio. n. audire q̄d ſit utrūqꝫ: ⁊ qualeꝫ uim hēat ipſum ſcðm ſeipſum exiſtēs in aīo. premia uero et q̄ ex ipis ꝓueniūt / mictere. Sic igitur faciā ſi ⁊ tibi placet. Renouabo eq̄dem thraſymachi orōeꝫ. ⁊ primuꝫ dicā quale q̄d iuſtitiam eſſe dicāt / ⁊ unde exortā fuiſſe uelint. Secūdo uero loco oīs q̄cunqꝫ iuſtitiam colunt inuitos quodāmodo eam ſequi / tanq̄ꝫ rem neceſſariam ſed non bonā. Tertio merito id agere. Multo ergo melior iniuſti uita q̄ꝫ iuſti ut tradūt. Mihi quidem. o. Socrates non ita uidetur. An bigo tū pleꝝqꝫ. q2 obtundor quotidie thraſymachum alioſqꝫ innumeros audiens. Orationeꝫ ūo ꝑ ipſa iuſtitia quod melior q̄ꝫ iniuſtitia ſit / ex nullo adhuc audiui ut uellem. Cupem quippe iuſtitiā ipāꝫ ſecundū ſeipſam audire laudatā Maxime uero ex te hoc me arbitror audituꝝ: Qua ꝑpter dicā latius iniuſtam uitā laudans. Dicendoqꝫ oſtendā tibi / quo nā maxime modo audire te uelim / uituperantem quidem iniuſtitiam. Iuſtitiam uero laudantē. Sꝫ uide an hoc tibi placeat. So. Maxime omniuꝫ. de qua n. re q̄s ſane mentis libentiꝰ ⁊ audiat ⁊ dicat? Gla. preclare loq̄ris. Enim uero quod primum de hoc dicere pollicitus ſum / iam audi. Quale ſit ⁊ dñ ſit orta iuſtitia. Natura quidē dicunt iniuriaꝫ facere / bonum eſſe. Iniuria autē affici malū. Sꝫ longe plus mali eſſe ī patiendo iniuriā / q̄ꝫ boni inferendo. Quāobrē poſtq̄ꝫ uiciſſim ī iniuriam ⁊ intulerint ⁊ acceperint / ⁊ utrūqꝫ guſtauerint qui nequeunt uitare illud / id ꝯſequi / operepretium fore ducunt ut ita inuicem cōponantur / ut neqꝫ inferri neqꝫ accipi poſſit iniuria. hincqꝫ uolunt origineꝫ habuiſſe leges ꝯſtitutioneſqꝫ. ⁊ nominata eſſe precepta legum legitima atqꝫ iuſta. Hanc itaqꝫ iuſtitie origineꝫ ⁊ ſubſtātiam eſſe uolunt. que media quodamodo ſit optimū inter ⁊ peſſimum. Qñ quidē optimum eſt / īferre iniuriam / nec dare penas. peſſimū uero pati nec ulciſci poſſe. Iuſtū ergo hoꝝ ī medio ꝯſtitutū amari nō tāq̄ꝫ bonū. ſꝫ ex imbecillitate iniuriā di tāq̄ꝫ īiuriaꝝ īferēdaꝝ obſtaculum: Eū ſane qui hoc efficere poſſit / uereqꝫ ſit uir / cuꝫ alio paciſci nunq̄ꝫ decerne reqꝫ ne ultro citroqꝫ in iuria inferatur. alioq̄n inſaniret. Hec eſt. o. ſocrates natura iuſtitie atqꝫ huiuſmodi. ⁊ ex talibus ut ferūt ꝓgenita: Quod aūt qui iuſtitiam ſeruant / inuiti id agant cū ex imbecillitate iniuriam inferre nequeant / plane proſpiceremus / ſi tale quiddā animo fingeremus / ſi utriqꝫ licentiam largiremur / quodcūqꝫ liberet agēdi / ⁊ iuſto pariter et iniuſto / deinde pone ſeq̄remur / explorantes quo rapiat utrūqꝫ libido: Inueniremꝰ ꝓfecto iuſtum plus hēndi auiditate ꝯpulſum ad eadem ſe atqꝫ iniuſtū ꝯferre. Hoc ſiquideꝫ natura oīs ut bonū expetit lege aūt ac ui ad equalitatem ſeruandam ducitur. Erit aūt licentia iſta quā dico talis iſtis ſi detur qualem aliq̄ñ ferunt fuiſſe gigi / lydi ꝓgenitori. fuiſſe. n. ipſum ferūt mercēnariū paſtorē eius q tunc lydis imꝑabat Magna aūt imbrium tēpeſtate exorta / motaqꝫ terra / ferunt terram hiatum feciſſe / in ea regione / ubi ille armēta paſcebat. Que cuꝫ uidiſſet mirabundus in hiatum deſcendit / ꝯſpexitqꝫ ⁊ alia que fabulantur / miranda / ⁊ equuꝫ eneum ꝯcauum: ⁊ per feneſtram cadauer in aluo equi aīaduertit / maiꝰ q̄ð hūa forma / hoc nihil hēbat aliud preter aureū digito anulū. Quo ſublato abiit. Ac paulo poſt ad paſtoralem ꝑuenit ꝯuētū in quo legatus de rebꝰ peculii ad regē ꝑ ſingulos mēſes referendis creādus erat / Iuxtaqꝫ alios aſſedit. Acciditqꝫ ut cum forte gemmaꝫ ītrorſuꝫ ad manū uerteret anuli quē a cadauere arripuerat / ſubito a nullo ꝯſpiceretur: aliq̄ de illo tāq̄ꝫ abſente loq̄rētur. Admiratꝰ ergo gemmam: rurſus extrorſum conuertit. Quo facto / rurſus apparuit: hoc ille animaduertens diligentius periculum fecit utrum hanc anulus uim haberet. Atque ita illi compertum fuit / quod uerſa ad ſe gemma / a / nemine

uideretur / uersa aũt ad alios / ꝯspicuus fieret
Quod qdem expertus / curauit ut legatus ad re
gem vna cum aliis micteretur, ꝑfectusqꝫ uxo
rẽ eius strupauit / ⁊ de rege interficiẽdo cũ ea ꝯ
siliũ iniit. Quo ceso regnum assumpsit. Si igi
tur duo tales anuli essent / alterũqꝫ iustus / in
iustus alterꝝ possideret ac ferret / nullus ꝑfec
to esset / ut uidetur: adeo adamantinus / ut in
ipsa iustitia pmaneret: ⁊ ab alienis abstinere
uellet / cũ liceret illi ex foro intrepide qđcũqꝫ
uellet arripe / ingrediqꝫ alienas domos ⁊ clan
culum pro libidine cuiqꝫ congredi: ⁊ pro arbi
trio quemlibet iterficere / ⁊ ex carcere soluere,
et alia quasi par deo sit inter homines pro arbi
trio facere. Hec igitur cuꝫ uterqꝫ faceret / ne
quaq̃ꝫ alter ab altero in agendo differret / sed
ambo eodem tenderent. Que quidem maxima
apđ omnes esse potest coniiectura neminẽ uo
lentem imo inuitum / esse iustum: quasi id secũ
dum se ⁊ priuatim non sit bonum. Quoniã ubi
cumqꝫ iniuste agere quisqꝫ se posse confidit:
agit ꝓtinus. prodesse eniꝫ quisqꝫ priuatim mul
to magis existimat iniustitiã q̃ꝫ iustitiã: Rec
teqꝫ sentit quisqꝫ ita iudicat / ut sermonis huiꝰ
ꝓhibent auctores. Quod siqs huiusmodi facul
tatẽ nactus / uelit ab iniustitia abstinere / neqꝫ
aliena tãgat / infelicissimus omnium ⁊ stolidis
simus apđ eos q hoc aduerterẽt: putaretur / la
udarent tamẽ illũ palam uicissim se decipientes
qa maxie timent / ne afficiantur iniuria: Atqꝫ
hec qdeꝫ ita sint dicta: Uitã uero utriusqꝫ. Iu
sti uidelicet ⁊ iniusti ita plane diiudicabimꝰ / si
Iustissimũ uirũ / seorsum ⁊ iniustissimũ distin
guemus. Aliter uero nequaq̃ꝫ. Sit autem hec
discretio talis ut nihil auferamus iniustitie ab
iniusto: neqꝫ quicq̃ꝫ / ab iusto / Iustitie: sed per
fectum utrũqꝫ in suo studio ponamus. Primũ
igitur iniustus tanq̃ꝫ optimi artifices faciat,
Uidelicet quẽadmodum gubernator summus
uel medicus / que in arte sua confici possunt et
que non possunt / sentit: ⁊ illa quidem aggredi
tur / ista relinquit / ⁊ siqua preterea in re pecca
uerit / corrigere potest: ita ⁊ iiustus recte iniu
rias aggrediens / lateat / si maxime iniustus fu
turus ẽ. Sin aũt deprehensus fuerit / iners exi
stimãdꝰ est. Extrema. n. iiustitia est / iustũ ui

deri eũ qui nõ sit iustus. Danda est igitur iniu
stissimo extrema iniustitia neqꝫ auferenda /
sed permictendum / ut is qui iniuste multa pa
trauit apud omnes iusti habeat opinionem / ⁊
siqua in re peccarit / corrigere possit sitqꝫ ad p
suadẽdũ idoñꝰ siqd đ ipã mali facinoris nũci
atur ⁊ ad uiꝫ si opꝰ fũit iferẽdã / fortitudie ⁊ ro
bore opẽqꝫ ⁊ amicoꝝ copia. cũ hũc talẽ fixeri
mus iuxa ipũꝫ uirũ ponamꝰ iustũ: simplicem
hominem ⁊ ingenuum: qui secundum eschylũ
non uideri sed esse bonus studeat. Remouen
da quippe ab eo iustitie omis opinio / ne iustus
cuiq̃ꝫ uideatur. Si. enim uidebitur iustus esse
aderunt sibi honores ⁊ premia. Incertum igi
tur erit / iusti ne / an honoꝝ munerumqꝫ gratia
talis sit. Priuandus itaqꝫ rebus omnibus pre
ter q̃ꝫ: Iustitia. Atqꝫ ita ponendus / ut su
periori contrariũ sit. Cum nihil agat iniuste
in iustissimus esse credatũr: ut quasi quodã exa
mine ad iustitiam sit ꝓbatus / ex eo quod nec i
famia nec his rebus q̃ eam secuntur / a / ꝓposito
suo dimoueatur / sed usqꝫ ad mortem immobi
lis pseueret. Dum per omnem uitam iiustus ex
istimatur. est tamen iustus. Ut cum utriqꝫ ad
extemũ peruenerint / hic quidem iustitie / Ille
autem iniustitie / iudicetur / uter eoꝝ sit beati
or: So: pape / q̃ꝫ uehementer o amice glauco u
trunqꝫ uirum quasi statuam quandam in iudici
um manifestũ iducis? Gla: Quã maxime possũ
Cũ ergo talis uterqꝫ sit / nihil iam ut arbitror
difficile narratu est / qualis utrunqꝫ uita ex
pectet. Dicendũ igitur: Quod si asperius ali
quid dicatur / ne existima me socrates hec dice
re: sed eos qui pre iustitia iniustitiam laudãt
Dicent enim quod ita affectus iustus / cedetur
torquebitur ⁊ uincula patietur: Eruentur il
li oculi. Atqꝫ demum omnia mala ꝑpessus su
spendetur / atqꝫ cognoscet non esse sed uideri
iustum concupiscendum esse: Eschyli autem
carmen rectius intelligi poterat de iniusto
Dicent ꝑfecto iniustum utpote ueritati conso
na sectantẽ / neqꝫ ad opinionem hominum ui
uentem / appetere quidem non uideri sed esse i
iustum: profundum sane sulcum ⁊ frugiferum
mentem habentem. ex quo gloriosa germinent
consilia primum quidem magistratus capere in

sua ciuitate / cum iustus appareat. Deinde quã
uelit uxorem ducere / ⁊ suas cui uelit locare.
cum quibuslibet congredi communicareqꝫ,
Atqꝫ ad hec omĩa utilitatem cape questũ fact
ẽtẽ cum inferre iniuriã minime uereatur; i cer
taminibꝰ / tum publicis obliuisci / tũ priuatis
supiorẽ euadere / plusqꝫ emolumenti q̃ꝫ aduer
sarios ide excerpere. Atqꝫ hinc effici diuitem
Unde ⁊ ꝓsit amicis / ⁊ inimicis obsit. Deos
autem donariis ⁊ sacrificiis magnifice colat ⁊
multo meliꝰ q̃ꝫ iustus cõciliare sibi possit quẽli
bet uel hominum uel deoꝝ ex quo consentaneũ
esse uolũt ut deo charior sit q̃ꝫ iustus. Hac rõ
ne aiunt o socrates ⁊ apud deos ⁊ apud homi
nes melius iniusto uitam institutam esse q̃ꝫ iu
sto. Hec cũ dixissꝫ glauco / egoqꝫ ad hec re
spondere aliquid cogitarem / frater eiꝰ adimã
tus. Non dũ iqt o socrates satis de hac re dcũꝫ
: So: Cur nã? Adi: Id utiqꝫ dcũm non est /
quod maxime dici oportuit: So: frater adsto
uiro ut hẽt ꝓuerbiũ. Quare tu siquid hic reli
qt adiuua. Quãq̃ꝫ me q̃ dicta sũt ab isto ꝯuice
re possũt: atqꝫ afficere ut defendere iustitiam
nequeam: Adi: Nihil dicis: Audi ⁊ hec prete
rea. Decet enim ⁊ contrarias rationes i duce
re eaꝝ quas hic attulit. qbꝰ laudatur qdem iu
stitia. Iniustitia ꝯtra uitupatur ut manifesti
us fiat quod mihi glauco uelle uidetur. preci
piũt sane patres filiis atqꝫ oẽs curam aliquo
rũ habẽt. Oportere iustũ ẽẽ nõ ꝑp se ipãꝫ iusti
tiã laudãtes sꝫ ꝓpter eos q ide secũtur honores
Ut qui iustus habetur ex ea opinione magistra
tus ⁊ connubia ⁊ quecunqꝫ de eo qui iustus exi
stimatur paulo ante dicebat glauco assequatur
Enim uero glorie illi premium quoddam i pri
mis inducunt. Nam inferentes deoꝝ approba
tiones / summa referre possunt a diis benificia
sanctis uiris collata. Quod generosum hesio
dus homerusqꝫ testantur. Ille enim Iustis đ
os facere perhibet / ut quercus in ramis altiori
bus glãdes ferant / in mediis apes / ⁊ oues lana
onerentur multaqꝫ alia generis eiusdem bona
His similia dicit ⁊ alter. Quẽadmodum. n:
inquit probo regi quiqꝫ dei similis sit bonum
ꝯferat nomen ferat terra nigra triticum atqꝫ
ordeũ pomis grauẽtur arbores fecũde pecudes

facile pariãt mare pisces sub ministret. Muses
item atqꝫ eius filius excellẽtiora etiam boñ iu
stis ab ipsis diis tribui uoluerunt. Apud iferos
enim agentes ipsosqꝫ i sanctoꝝ cõuiuiis collo
cantes / coronatos faciũt magna semper in uo
luptate ebrios uiuere / existimantes pulcheri
mum uirtutis premium eternam ebrietatem.
Qui autem longiora his premia / a / diis dari
uolunt / filios dicunt posterosqꝫ iusti fidelisqꝫ
uiri genus suum per secula propagare. His et
huiusmodi iustitiam laudant. prophanos uero
atqꝫ iniustos ceno quodã apud inferos obruũt
et aquam cribro ferre cogunt. Uiuentes etiaꝫ
infamia notãt. Ac demum quecumqꝫ supplicia
eorum narrabat glauco qui iusti sunt ⁊ uidẽtur
iniusti / eadem insup iniustoꝝ enarrant / alia ue
ro nõ habẽt. Laus igitur ⁊ uituperatio sic utro
rũqꝫ se habẽt. Preter hec ꝯsidera Socrates
aliã quandã de iustitia iniustitiaqꝫ orationis
spẽm ⁊ priuatiꝫ ⁊ a / poetis inductã. Omnes. n.
Uno ore canunt / bonuꝫ qd tempantiã ⁊ iustiti
am esse / difficile ãt ⁊ laboriosum: Intemperã
tiam uero ⁊ iniustitiam / iocundum quidem ⁊ fa
cile comparatu: opinione tantum legeqꝫ tur
pe. Utiliora quinetiam iustis iniusta / ut pluri
mum uulgo dicunt. Et malos quidem diuites
potentesqꝫ facile honorant priuatimqꝫ ac pu
blice beatos apellant. Eos autem contemnũt
qui imbecilles ⁊ pauperes sunt / q̃ꝫuis ꝯcedant
ipsos meliores ceteris esse: hoꝝ uero oium ma
xime mirandi de diis ⁊ uirtute sermones circũ
feruntur / deos plurimis bonis hominibus infe
licem uitam dedisse / malis autem contra. Ua
tes insuper ⁊ arioli ad ianuas diuitum accedẽ
tes / persuadent uim habere / a diis / sacrificiis ⁊
carminibus acceptam / purgandi per celebrita
tes ⁊ oblectamenta quedam / siquod scelus ab
his aut eorum maioribus patratum fuerit. et
nocendi paruo etiam sumptu / cuicunqꝫ uelint
inimicorum et iusto pariter et iniusto. Asse
runt quippe tum blandimentis quibusdam / tũ
uinculis se deos inducere ut sibi i his omnibus
obsequantur: Ad hec omnia poetarum afferũt
testimonia: partiꝫ qđ facile labamur in uitiuꝫ
Mortales uitium penitus labuntur in omne
Precipites / quoniam facilis uia ducit ad ipsũ.

Hoc quia uel nobis iã tum nascentibus heret
Uirtutem ante ipsam dii proposuere laborem
Difficilesqꝫ uias cunctis adeuntibus illam.

Partim quod deus precibus nostris muneribusqꝫ flectatur, homerum adnuit testeꝫ. Qui inquit.

Exorabiles conuertibilesqꝫ ⁊ dei sunt et hos quidē. sacrificiis, uotis, libationibus ⁊ homines cum peccauerint precãtes uertunt:

Sunt faciles superi, precibus flectuntur ⁊ ideꝫ
Sacrorum nidore pio, placantur ⁊ ipsis
Nimirum uotis hominũ, que siquis in illos
Errarit, ueniam rogitans, concepit in aris.

Libros autem circunferunt Musei ⁊ Orphei lune ⁊ musaruꝫ filiorum, secundum quos sacra celebrant, persuadentes non priuatis solum uerum etiam ciuitatibus solutiones ⁊ purgationes scelerum per sacrificia cum ludorum obletamentis fieri. ⁊ uiuentibus ⁊ defunctis: quas quidem: Teletas, i. expiationes uocant, que nos ab illis que illic mala sunt, liberent: sacrificiis autem pretermissis grauia nos manent: Hec omnia. o. Socrates talia ac tanta de uirtutis uitiiqꝫ premiis quo ad deos ⁊ homines ptinet dicimus. Quid putamus acturos hec audientes animos eorum iuuenum, qui sollertes igēio sũt: ⁊ ad õnia dicta ꝯmode celeriterqꝫ conuersi ex se ipsis deliberare possũt, qualis aliqs existēs ⁊ quorsũ tendēs q̃ꝫ optime uitã agat: Cõsentaneum est iuuenem talem pindari illud animo uoluere: Utrum iustitie conscendam alta menia, an obliquas doli, uias ingrediar neqꝫ ita faciens uitam agã? Ea: n: que dicta mihi quidem si iustus sim non tamen appaream, nihil prodesse dicunt: labores autem ⁊ penas certas esse. Iniusto uero opinionem iustitie assecuto, Uita diuina adesse dicitur. Nõne igitur postq̃ꝫ existimatio hec iustitie, ut sapientes tradunt, ueritatem cogit ac uiolat, ⁊ ad beatitudinem est precipua, ad eam õmino tendendũ ē? Induere itaqꝫ imaginem oportet iustitie ⁊ quandam pre se ferre uirtutis adumbrationeꝫ. A tergo uero illam sapientis archilochi uulpē astutam ac uariam trahere. At dixerit forte quispiam haud facile esse ut malus quis semper lateat. Nos uo respõdebimus nihil magnum esse facile. Uerumtamen si beati esse uolumus, hac eundum est, qua rationum uestigia ducunt. Et n. ut nostra improbitas occulta permaneat cõiurationes societatesqꝫ inibim⁹. Adsunt quin etiam persuasionis magistri. qui sapientiam cõtionatoriam ⁊ iudicialē tradunt, ex quibus partim persuadebimus, partim cogemus, ut dum nobis plura arrogamus, penas minime persoluamus. Sed deos quidem neque latere neqꝫ cogere possibile est. Uerum si non sunt uel humana non curant haud nobis curandum est ut eos lateamus. Sin autem sunt ⁊ curant humana, nos non aliunde id nouimus uel audiuimus q̃ꝫ ex multorum sermonibus ⁊ ex poetis genealogiam ipsorum scribentibus. Idem uero ipsi perhibent posse deos precibus sacris ⁊ muneribus flecti. Quibus uel utrumqꝫ credēduꝫ est: uel neutrum. Si ita credendum: ⁊ iniuste agēdum. atqꝫ ex ipsa rapina diis sacrificandum. Iusti. n. si simus illesi, a, diis erimus sed questus qui per iniustitiam comparãtur respuem⁹. Iniusti autem, diuitias parabimus, sceleribusqꝫ patratis, illos precib⁹ flectẽtes, a, penis liberabimur. Sed. n. apud inferos penas dabimus eorum que hic iniuste commiserimus, uel nos uel nati natorum. At. O, amice dicere quadam ratione licebit. supreme pro peccatis commissis expiationes, multum possunt, exorabilesqꝫ dii sunt: ut maxime ciuitates dicunt. Et deorum filii poete prophetęqꝫ deorũ hec ita se habere testantur. Ergo que ratio ulterius nos inducet ut pre summa iniustitia iustitiam eligamus? Quando quidem si iniustitiam sub adulterina specie honestatis occultauerimus ⁊ apud deos ⁊ apud homines omnia nobis aduotum succendent, ⁊ uiuentibus ⁊ defunctis, quemadmodum multorum excellentiumqꝫ uirorum testatur oratio. Ex omnibus iam dictis. o. socrates quis crediderit eum hominem iustitiam seruaturum, cui sit aliqua uis aut fortune aũt opum aut corporis aut generis: Ac non potius subrisuram, si laudari eam audiuerit. Quinimo si quis falsa ostendat que dixim⁹: recteqꝫ norit iustitiam optimuꝫ esse, uehementer ignoscet, neqꝫ irascetur iniustis, cum intelligat, nisi quis diuina quadam natura

iniq̃tateꝫ oderit uel doctrina abstinuerit ab iniustitia, nemine sua sponte esse iustũ, sꝫ pre timiditate uel senectute uł alia quadaꝫ imbecilitate uituparare iniustitiã, cũ eam exsequi neq̃at. Qḋ qdeꝫ satis ex eo patet qm̃ ut primum qs potestatem adeptus est primus ꝓ uiribus agit iniuste, horumqꝫ oium alia nulla est causa, q̃ꝫ ea, unde hec omnis oratio mihi ⁊ hinc o socrates aduersum te ꝑfecta est. Quoniam ex uobis. o. mirifice socrates qcunqꝫ laudes iustitie ꝓfitemini a priscis illis heroibus icipientes, de quibus aliqua extat memoria usqꝫ ad nostros homines null⁹ unq̃ꝫ aliter laudauit iustitiã uel iniustitiã uituꝑauit, q̃ꝫ ad gl̓iam muneraqꝫ uel penas respiciens, q̃ ab illis ꝓficuntur. Ipsum uero utrũqꝫ suapte natura quid agat in hẽntis aio, latẽs deos ⁊ hoies, nullus unq̃ꝫ uł ipoematis uel alio sermone ad sufficientiã enarrauit: quod uꝫ iniustitia sit maximum malorum oium quotcũqꝫ substineat aius, iustitia uero maximũ bonum: Si. n sic ab oibus uobis fuisset a principio dictum, ⁊ nobis ab ipsa pueritia ꝑsuasum, non inuicem cohiberemur nequid in aliuꝫ ageremus iniuste: sꝫ unusquisqꝫ sui ipsius custos esset: timẽs ne iniuste agẽs maximo malo adhereret. Hec o socrates hactenu⁹. forte uero ⁊ plura thrasymac⁹ aut aliquis ali⁹ de iustitia ⁊ iniustitia utriusqꝫ trãsuertens uim diceret ⁊ honerose admodũ ut mihi uidetur: Sꝫ ego nihil abs te celari uolẽs cupiensqꝫ ex te audire ꝯtrariã orõeꝫ ꝓtraho. Ne ergo nobis solum ostendito iustitiaꝫ iniustitia prestantiorem esse, sꝫ qũo ipsa per se afficiens utraqꝫ aium hec qdem malũ, illa bonũ sit. Opiniones autē auferas ut ẽt Glauco iusserat. Si eniꝫ non abstuleris utriqꝫ ueras, falsas aũt apposueris, non iustum dicemus laudare te, sed id quod iustum uideatur, Neqꝫ iniustum uituꝑare, sꝫ quod uideatur iniustum, iubereqꝫ iniustum, iniustitiã occultare, assentiente thrasymacho iustum qdem alienũ bonuꝫ, potentiori ꝯferens, Iniustum aũt ipsum ꝯferens atqꝫ utile imbecilliori tñ inutile postq̃ꝫ igitur assensus es iustitiam in his bonis ãnumerari q̃ ⁊ ꝓpter illa que secũtur ⁊ multo magis ipsa propter se sunt expetenda, uꝫ, uidere, audire, sape, bene ualere, ⁊ q̃cunqꝫ alia bona suapte natura fecunda sunt ⁊ pretiosa nõ opinione ꝯstãt, hoc utiqꝫ ipũꝫ lauda i ipsa iustitia, quod ꝑ seipsa hẽntem iuuat. cũ iniustitia ledat. Opiniones aũt ⁊ premia aliis laudanda relinq̃. Nam ego qdem alios substinerẽ quotiens ita iustitiã laudarent uł uituparent iniustitiã, ut opiniones ⁊ premia laudare uel uituparare uiderẽtur. Te aũt minime, nisi forte tu iusseris. Qm̃ õem uitam nulla i re alia q̃ꝫ i hac speculatiõe ꝯsumpsisti. Ne igitur nobis soluꝫ orõe ostenḋ, prestantiorẽ iniustitia iustitiã esse. sꝫ quo nam modo utraqꝫ ipsarum sui ꝑticipem afficiens. siue lateat. siue nõ lateat. deos ⁊ hoies. hec qdeꝫ bonũ sit. illa malũ. Hec ego cũ audissem. q̃ꝫuis ⁊ alias semꝑ glauconis ⁊ adimãti ingeniũ adamassem. tũc tñ uehemẽter admiratus sum: dixiqꝫ. nõ male in uos. o. filii illius uiri principuꝫ elegorum carminum amator Glauconis inscripsit: q cum i megarensi prelio fortiter pugnauissetis. o. filii inqt Aristonis inclyti uiri diuinuꝫ genus. Hoc bñ dici. o. amici uidetur. Diuine enim affecti estis, si non estis persuasi, iniustitiam iustitia meliorem esse cum adeo ꝓ ipsa abunde loquamini. Uidemini auteꝫ mihi ꝑsuasi non esse. Coniecturam capio ex uestris moribus: qm̃ secundum orõeꝫ ipãm uobis minime credidissem. Quo aũt magis credo eo magis quo me uertã ambigo. Nam qũo adiuuẽ nescio. Uideor qppe nõ posse. Illud aũt signũ est, qḋ ea qbus ego supra aduers⁹ thrasymachũ sufficienter ostendisse putabam iniustitia meliorẽ esse iustitiã nõ admisistis. Neqꝫ rursus qũo nunc succurrã inuenio. Ueritus ne forte impium sit: ut qui iustitiam coraꝫ uituperari intelligit: subterfugiat: neqꝫ ꝓ eius defensione uerba faciat: q̃ꝫdiu spirare ⁊ loqui cõceditur: Prestat itaqꝫ ꝓ uiribus suffragari. Tunc glauco ⁊ ceteri oẽs rogarunt: ut omni ope auxiliarer: neqꝫ disputatõem relinq̃rem: sꝫ ꝑscruptarer quid esset utrũqꝫ: q̃ ue reuera utriusqꝫ utilitas. Dixi igitur: ut mea erat opinio: q̃stioneꝫ hãc quã aggredimur: nõ esse ꝯtẽnendaꝫ: sꝫ hois acute cernẽntis opus ut mihi uidetur: Ac postq̃ꝫ nos aliter nõ ualemus: ꝑinde inuestigandã esse iustitiaꝫ ac siquis nõ acute cernentibus licteras puas proculqꝫ positas legendas mandasset: deinde aiaduertisset aliquis easdem licteras esse alibi pii

in maiori quodam loco maiores/atq; inde ope
pretiũ censuisset/ut eas primo legentes ita de
mum minores si eedem sunt ɔsiderarent. Ita
prorsus adimantus ait. Sꝫ qd tu simile in hac
de iustitia iquisitione uides. o. Socrates? So
Ego tibi dicam. Dicimus ne iustitiã hominis
unius esse? Dicim⁹ toti⁹ ciuitatis? Adi: Pla
ne: So: Atq; ciuitas nonne maior uno uiro?
Adi: Maior: So: Fortasse igitur iustitia ãpli
or i maiori i est. Faciliorq; est cognitu? Qua
re si uultis/prius queremus in ciuitatibus/ qd
nã sit. Idq; deinde insigulis ɔsiderabimus:
maioris ipsius similitudinem i minoris idea cõ
templantes. Adi: Scite loq uideris: So. Si
ciuitatẽ oratione ɔstitutã inspiceremus/ Iu
stitiã quoq; eius ⁊ iniustitiã uideremus: Adi:
forte: So: Quo facto spes erit facili⁹ cogno
scendi quod q̃rimus: Adi: Maxime: So: Op⁹
est igitur istud efficere. Nam nõ parua res ut
arbitror. Cõsiderate itaq;: Adi: Ecce ɔside
ramus Sꝫ tu ne aliter facito: So: Fit utiq; ci
uitas ut existimo/q̃nquidẽ nullus nostrum ex
se ipso sufficiens est/sed multorũ indiget. An
uero tu putas aliud extitisse ciuitatibus ɔstitu
endis initium? Adi: Nullum aliud: So: Sic
itaq; se inuicẽ accipiunt hoies/aliumq; ad aliũ
usum asciscunt/cũ multis indigeant: ⁊ multos
in habitationẽ unam ɔgregant ɔmunicatores
adiutoresq;: Quẽ cetũ ciuitatẽ nos apellamus?
non ne? Adi. Omnino: So: ipertiũt ergo ui
cissim/sua ⁊ aliena uicissim accipiunt: ɔducere
sibi uicissitudinẽ hanc existimãtes. Adi: Ita
prorsus: So: Age iam ɔstituamus orõe nostra
a principio ciuitatem. Faciet aũt ipsam/ut ui
detur/indigentia nostra: Adi: Quid ni? So
prima uero ⁊ maxima oium indigentia/est pre
patio uictus/ut ⁊ simus ⁊ uiuamus: Adi: Cer
te: So: habitationis secunda: Tertia uestit⁹
et huiusmodi: Adi: est ut dicis: So: Age igi
tur. Sꝫ quo nam modo ciuitas ad hanc prepa
tionẽ sufficiet? An nõ unus erit agricola. Edi
ficator alius. Alius textor. Nunqd et cori
arium ibidem annumerabimus/ uel aliquem ali
um reꝝ ad corporis usum ptinentiũ curatorẽ
Adi: Maxime: So: Erit itaq; ipsa ciuitas sal
tem ex quatuor aut quinq; uiris: Adi: Appa

ret: So. Quid igitur/Unũquemq; istoꝝ opor
tet suũ opus aliis ɔmunicare? Uꝫ agricolã unũ
uictũ quatuor preparare. ⁊ inquadruplo tempus
et laborẽ i agricultura ɔsumere/ atq; aliis cõ
municare? an potius alioꝝ cura neglecta quar
tã sibi soli partẽ comparare: preparationem
uꝫ alimentoꝝ/ i quarta temporis parte? Reli
quaꝝ autem partium tempis unam incõstruen
da domo/aliam in uestitu/aliam in calceis con
ficiendis conterere/ neq; curiose aliis rem suã
cõmunicare. sꝫ ipsum sibi sine alterius auxilio
ꝓuidere. Adi: Forte hoc modo. o. socrates fa
cilius esset q̃ȝ illo: So: Minime p Iouem. ab
surdum enim. Nã te loq̃nte ɔsidero Nasci nos
qdem nõ admodũ similes/sꝫ differentes inuicẽ
singulosq; ad singula opera ꝓmptos natura ꝑ
duci. An non tibi uidetur? Adi. Mibi uero:
So. Quid aũt? ageret ne meli⁹ aliqs unus om
nes simul artes/uł singuli singulas? Adi. Si
guli singulas. So. Atqui ⁊ hoc manifestum esse
existimo: qd si nobis in alio quodam negocio
occupatis/oportunitas alicuius opis preterit
eiusdem perit ⁊ actio. Adi. Patet: So: Non
enim quod faciendũ est/facientis ocium expec
tare uult. Sed necessitas cogit faciẽtem/ op⁹
ipsum obseruata semper occasione ꝓseq. Adi.
Necesse est. So. Ex his patet singula fieri ⁊
plura ⁊ melius ⁊ facilius/ q̃n singuli singula se
cundum naturã occasione seruata ab aliis ces
santes efficiunt. Adi. Sic est oio: So: Pluri
bus igitur. o. adimante opus est ciuibus q̃ȝ qua
tuor/ad ea que diximus comparanda. Non. n.
agricola ut uidetur/ sibi aratrum conficiet si
commodum opi futurum est. neq; ligones ⁊ ra
stros neq; alia instrumenta/quib⁹ agricultura
idiget. Neq; rursus edificator. Multis. n. ⁊
huic opus est. Idemq; de textore ⁊ coriario di
cendũ erit. Adi. Idem: So: Fabri igitur li
gnarii ⁊ ferrarii/aliiq; huiusmodi plures artifi
ces/nostri i eo oppido ɔciues facti frequẽtius
ipsum efficient. adi. vera loq̃ris. So. Sꝫ non
dum satis ãplũ hoc esset/ nisi ipsis bubulcos ⁊
⁊ opiliones ⁊ pastores alios adderemus. ut ⁊ a
gricole ad arãdũ boues haberent/ ⁊ architecti
iumẽtis ad ɔuectãdã materiem uterẽtur. texto
res aũt ⁊ coriarii pellib⁹ ac lanis: Adi: Haud

sane parua esset ciuitas/ q̃ oĩa hec haberet. So:
Atqui ɔstituere ciuitatem in eo loco in quo ad
uectionibus non indigeat/ ferme ĩpossibile est
Adi: Impossibile certe: So. Indigebit igitur
⁊ aliis: q ex alia urbe ĩportent/ quibus hec indi
geat: Adi: Indigebit: Uan⁹ aũt esset uir iste
nihil adducens eaꝝ reꝝ/ quibus idigent hi a q
us. n. rediret. Non ne? Adi: Uidetur: So:
Oportet igitur non solum ea ɔfici/que illi ciui
tati sufficiant/sꝫ q̃lia ⁊ quot iis/ qbus illa indi
get: Adi. Oportet sane: So: Pluribus igitur
agricolis ⁊ aliis artificibus nobis opus est in ci
uitate: Adi/ Plurib⁹ certe: So: Et aliis isu
per ministris qui ⁊ inportẽt ⁊ exportet singula
Isti autem mercatores sunt. An non? Adi.
Sunt. So. Mercatoribus igitur ĩdigebimus?
Adi. Certe: So: Et siqdem maritima merca
tura erit/multis etiã opus erit/qui maritime
mercature periti sint: Adi: Multis plane: So
Quid autem in ipsa ciuitate quomodo inter se
impertient ea q̃ siguli operantur? Cuius inpar
titionis gratia/ɔmunicationẽ iduximus/ ciui
tatẽq; ɔstruximus: Adi: Patet quod emendo
⁊ uendendo: So: Foꝝ itaq; nobis ⁊ nummus
i ɔmertiis ex hoc permutationis gratia istitue
tur: Adi: Omnino. So. Nũ igitur ferẽs ĩfoꝝ
agricola aliqd ex his q̃ facit uł aliquis alius ar
tifex/si non eodem itempore ueniat quo ⁊ illi/
quibuscum est hec pmutaturus/cessabit ab ope
re/in foro ɔsistens? Adi. Nullo modo. Sed
sunt q cũ hoc aĩaduertãt se ipsos ad hoc ministe
rium preparent In ciuitatibus. n. recte insti
tutis id agunt hoies qdã ĩbecilles corpe ⁊ ad ali
ud opus inutiles. Qui illic ɔstituti circa foꝝ
partim qdẽ argento ɔmutãt cũ his qui aliquid
uenditurĩ sunt. partim res dãt ꝑ argento his q
empturi. So. Hec ergo necessitas nobis caupo
num gñs ĩ urbe ꝓcreat. An nõ caupones eos uo
camus qui se in foro ad uenditionẽ emptionẽq; ɔ
stituunt? Qui ũo ad alienas urbes migrãt mer
catores? Adi. ꝓculdubio. So. Sunt ⁊ alii pre
terea/ut arbitror/ministri q cũ huic societati
parum animi uiribus ɔferre possint/ robur cor
poris sufficiens ad labores habent. Isti ergo ro
boris usum uendentes/quia ipsum premiũ mer

cedem apellant/ mercennarii nuncupantur.
Non ne ita? Adi. Ita ꝓrsus. So. Repletio
itaq; ciuitatis ⁊ mercennarii sunt: Adi: vide
tur: So: Nunquid. o. adimãte ita iã/a/nobis
adaucta est ciuitas/ut sit pfecta? Adi: Forte
So: Ubi nam i ipsa/iustitia erit ⁊ iniustitia: ⁊
cui simł inata atq; insita ex his rebus quas tra
ctauimus? Adi: Eqdem. o. socrates nescio/ni
si forte consistat i mutuo quodã usu eoꝝ q̃ di
ximus: So: Forsitan bene dicis. Considerãdũ
tñ. neq; desistenduꝫ: Et primũqdeꝫ itueamur
qua ratõe uictu utẽtur: q ita istituti sũt ciues
. An nõ cibos parabũt et uinũ? ⁊ uestes ⁊ calcia
mta. ⁊ domos. Estatẽ qd plurimũ sine ueste/ ⁊
sine calceis erũt. Hiemẽ ãt uestib⁹/ ⁊ calceis
sufficiẽter ornati. Nutriẽtur ãut ex ordeo et
frumento farinã ɔficiẽtes/ ⁊ ptiꝫ qdem pinsãdo
partiꝫ ɔgerendo placentas panesq; sup calamis
aut puris frõdibus iponẽtes/ inlectisq; ex her
bis factis/milace atq; myrto discũbentẽ ɔme
ssabuntur ipsi ⁊ eoꝝ filii uini pocula summẽtes
coronati ⁊ deos laudãtes iocunde simul uiuẽt
nec ultra cẽsũ filios gen̄rabũt/cauẽtes ⁊ paup
tatẽ ⁊ bellum. Glau. Sine obsonio ut uidetur/
ɔuiuas fecisti. So. Ueꝝ dicis. Oblitus. n. hoc
erã qd qdẽ habituri essent obsoniũ sal uꝫ ⁊ ole
as ⁊ caseũ ⁊ porrũ preterea olera quasi agroꝝ pł
menta suscipient. Et bellaria ipsis addemus/fi
cũ. cicerũ/ ⁊ fabaꝝ ⁊ baccas myrti/ ⁊ faginas
glãdes prunis torrebũt/modẽste bibẽtes Sicq;
qete ⁊ salubriter uiuentes ad senectutem usq;
aliã eiusmodi uitam posteris suis relinquent.
Glau: Si suibus o Socrates ciuitatẽ instituis
ses/ q̃ nam alia ipsis cibaria preparasses? So.
Quid ergo agendũ o. Glauco? Glau. Quod
multi solent sup thoris discumbendum nisi mi
sere uelimus uiuere: epulisq; ex mensa uescen
dum obsoniisq; ⁊ bellariis/quibus his tempori
bus utuntur. So. Age Glauco. intelligo. n.
nos in presentia considerare/non quomodo ci
uitas commode fiat/sꝫ quomõ delitiosa. Ciui
tas forte igitur non male se habebit Hanc. n.
intuentes forsitan deprehendemus/ubi nam iu
stitia ⁊ iniustitia ciuitatibus innascantur. Ue
ra utique mihi ciuitas esse uidetur/ quam dixi
mus/ tanq̃ȝ sana/ueꝝ si uultis/ciuitatẽ quoq;

turgidam consideremus. Nihil enim prohibet. Nec profecto ut uidetur quibusdam nequaqꝫ sufficient atqꝫ hic uictus nō placebit sꝫ ⁊ thori addentur ⁊ mēse, ⁊ alii apparatus ⁊ uasa ⁊ obsonia unguentaqꝫ, ⁊ uaporationes: scorta, aromata condimenta oblectamentaqꝫ: ⁊ hec oīa profuse. Neqꝫ solum ea q̄ supra rettulimus necessaria, ponēda sunt, domus, uestes, ⁊ calcei: sꝫ addenda rursus pictura ⁊ uarietatis artificia aurū ⁊ ebur ceteraqꝫ eiusdē gñris oīa. nō ne? Gla: oīo. So. nō ne igitur maiorē ciuitatē opꝫ cōstitui: Illa. n. sana nō ā plius sufficiēs ē. Sꝫ mole quadā ⁊ multitudine replenda est eorū, qui non amplius necessitatis causa in ciuitatibus sunt, quales sunt uenatores omnes, ⁊ mimmi, imitatoresqꝫ partim circa figuras atqꝫ colores partī circa musicam, poete scilicet eorūqꝫ ministri rhapsodi recitatoresqꝫ carminum, actores cantores, saltatores, operarii ⁊ apparatuū instrumētorūqꝫ uariorū artifices tū aliarū rerū, tū earum q̄ ad muliebrem ornatum ptinent. Qui etiaꝫ ministris pluribus indigebimus? An non opus esse tibi uidetur, pedagogis, nutricibus, educatoribus, tonsoribus, ceterisqꝫ ornandi ministris? his preterea qui obsonia ⁊ culinam parent, preterea ⁊ subulcis egebimus hec. n. nobis in priori ciuitate non erant. Non. n. erat opus. In hac āt ⁊ hac ⁊ aliis escis cōpluribꝫ ex aīaliū carnibꝫ idigebimꝫ corpibꝫ, an nō? Gla. Quid ni? So. An nō ⁊ medicis indigebimus multo magis ita uiuētes, qꝫ ut antea dicebamus? Glau. Valde qdem. So. atqꝫ ⁊ regio que tunc eos hoīes sufficienter alebat, parua erit. An quomodo dicimus. Gla. Est ut dicis So. Nonne igitur de finitimorū regiōe nobis aliquid usurpabimus, ut satis agri habeamus, adpascendū atqꝫ arandum ⁊ finitimi quoqꝫ de nostra? Gl ⁊ illi ad cumulū diuitiarū se cōferēt īfinitū: necessitatis terminos excedētes: Gl. Longe necesse erit. o. socrates: So: pugnabimꝫ ergo? uel qd agemꝫ? Gla: pugnabimꝫ: So atqꝫ, nō dū dicimꝫ qd aut mali aut boī bellū afferat: sꝫ hoc solum, quod originē bellorū inuenimꝫ: ex qbꝫ cum eueniunt ⁊ publice ⁊ priuatiꝫ magne urbeꝫ calamitates inuadunt: Gla: Sic prorsus accidit: So: Igitur ⁊ maiore ciuitate

opus ē ad exercitū maximū cōparandū: q obea q̄ dicta sunt, incurrētibus hostibus obuius sit. Gla. Non ne isti sufficiunt quos narrauimus? So. Non. si tu atqꝫ nos oēs recte superiora cōcessimus. Cuꝫ urbē cōstituētes i hoc cōuenimus, impossibile esse unum plures artes bñ exercere Gla. Vera loqris. So. Certamen bellicuꝫ nō artificiosa facultas est? Gla. Est ⁊ maxime quidem. So. Nunquid igitur de coriaria magis qꝫ de bellica est curandū? Gla. Minime. So. Prohibuimus autem ne coriarius opera simul aggrederetur agricole uel textoris, uel archi tecti, ⁊ i sua dūtaxat arte uersari precepimus ut opus ipsius qꝫ optime nobis cōficeretur, singulisqꝫ aliis singula pcuiusqꝫ igenio tribuimus ut quisqꝫ id unum ad quod natura ducit, aggrediatur: ociumqꝫ a ceteris agens ⁊ tēpis opportunitate seruata optime illud efficiat. An uero parum quid iterest, utruꝫ bellica recte per agātur nēc ne? An forte usqꝫ adeo facile hoc studium ut possit quis bellicosus simul uir esse ⁊ agricola uel coriarius, uel aliquis alius artifex. lusor autem talorum uel alearum, nullus quidem idoneus esset, ni a pueritia studium illi arti adhibuisset. sedulusqꝫ incubuisset. Et scutum quidem accipiens uel alia quedam militaria arma ⁊ instrumēta uno die idoneus miles erit in quouis certandi genere. aliorum autem instrumē torum nullū, aliquē artificem faciet uel athletam: neqꝫ utile erit illi, qui in eo studio peritus non fuerit ⁊ sufficienter exercitatus: Gl: pretiosa admodum instrumenta essent: So: Nonne quanto maius custode opus ē, tanto maiori ocio idigebit: arteqꝫ ⁊ exercitatione maiori? Gla: Ita existimo: So: Non ne ⁊ natura ad studiū ipsum idonea? Gla: Quid ni? So. Nostrum igitur erit officium ut uidetur, quoad fieri possit deligere, q̄ ⁊ quales nature sint ad urbem custodiendam idonee: Gla: Nostrum plane: So: Per Iouem non humile negociū sumpsimus: non tamen est formidādum, quatenus uires suppetunt: Gla: Non certe: So: Existimas ne differre naturam generosi canis ⁊ generosi adolescentis ad custodiam agendam? Gla. Quorsum hec? So: Utrunqꝫ ipsorum sagacem oportet esse ad sentiendum ⁊ ueloce deinde

DEREPVBLICA

ad insequendum, ac demum robustum, cum assecutus fuerit ad pugnandum capiendumqꝫ: Glau. Opus certe est oībus istis: So: Atqui audax ⁊ fortis sit oportet, siquidē bene pugnaturꝫ sit. Gla: Quid ni? So. An uero fortis erit ⁊ audax q iracundus nō sit, siue equs siue canis seu quodais aliud animal? An non aīaduertisti iexpugnabilem īuictamqꝫ esse iram? Qua presente anima oīs intrepida ad oīa est ⁊ inuicta? Glau. Aīaduerti. So. Manifestū est qualem corpore custodē esse oportet. Gla Manifestum. So: Quin etiam qualem ⁊ aīa, scilicet iracundum: Glau: Et hoc. So. Quo modo ergo. o. Glauco asperi nō erant aduersus se inuicem ciuesqꝫ alios, cum tali natura prediti sint? Glau: haud facile istud p Iouē So. Verumtamen oportet ergo suos mansuetos, aduersus autem hostes, inmites esse. alioquin haud expectabunt donec ipsos alii pdāt sed ipsi se ipsos pdent: Glau: Sic accidet. So. Quid igitur faciemus? Ubi nam mansuetum simul ⁊ iracundum ingenium repiemus? Contraria nāqꝫ iracunde natura mitis apparet. Verū q utro horum carebit, custos bonus non erit. Hec autem i unuꝫ cōgredi nō posse uidentur. Atqꝫ ita sequitur ut bonus custos inueniri nō possit: Gla: uidetur ut dicis: So: Tunc sane dubitans, mecumqꝫ ipse aīo superiora reuoluens, merito inqꝫ dubitamus amice. Nā ab ea quā supra induximus cōparatione digressi sumus. Glau. Quo pacto id ais? So: An non inuenimꝫ tales quasdam esse naturas quales minime putaueramꝫ, habentes hec simul in se cōtraria: Glau: Ubi nā? So: Hoc utiqꝫ et i aliis aīalibus uidere licete: ⁊ non minime in eo custode cū quo nostrum custodeꝫ cōparabimus. Nosti. n. generosi canis hunc a natura morem esse, ut aduersus familiares ⁊ notos mitissimus sit: contra uero aduersus ignotos. Gla: Noui certe: So: Ergo neqꝫ impossibile est neqꝫ preter naturā quod qrimus talē ꝯ esse custodem: Gla: Sic apparet. So. An uidetur preterea tibi opus esse, ut qui futurus sit custos, ad ferocitatem illam addat ut natura philosophus sit? Gla. Quo modo istud ais? non. n. intelligo. So. Atqꝫ ⁊ hoc in canibus

intueri lꝫ. quod qdem in bestia dignū admiratione sit. Gla. Quale istud? So. Quem. n ignotum uiderit, grauiter fert, ⁊ si nihil mali ab eo sit perpessus. Noto aūt blanditur, qꝫuis nihil boni ab eo suscepit. An non dum hoc admiratꝫ es? Gla. Haud ualde hucusqꝫ aīaduerti. Quod aūt hoc facit, manifestum est. So. At enim uidetur hic nature ipsius affectus ingenuus, ac uere philosophus. Glau. Qua ratione? So. Quoniam aspectum nulla re alia amicum ⁊ inimicum discernit, qꝫ quod hunc qdem nouit. Illā autem ignorat. Nōne igitur merito dicendum erit discendi cupidum atqꝫ studiosum qd cognitione ⁊ ignorantia discernit domesticum ab extraneo? Glau: Erit. qd ni? So. Porro discendi studiosus ⁊ philosophus idem. Gla. Idem. So. Cur igitur audacter non ponamus ⁊ in hoīe siquidem aduersus familiares ⁊ notos mitis futurus est, philosophum ipsum esse ⁊ discendi cupidū oportere? Glau. Ponamus. So. Phūs igitur ⁊ iracundus ⁊ uelox ⁊ robustus natura erit, q ciuitatis custos optimus est futurus. Glau. Sic est oīo. So. Talis itaqꝫ custos sit. At quo pacto nutrientur a nobis erudienturqꝫ custodes? Atqꝫ hec consideratio nunqd uobis conferet ad id cuius gratia cōsideramus oīa comperiendum. quo modo scilicet in ciuitate iustitia insit ⁊ iniustitia. Id certe cogitandum est. ne forte uel necessaria dimictamus, uel superuacua prosequamur. Adi. Reor equidem disceptationeꝫ hāc summopere ad id quod nobis propositum est cōducere. So. Ita ⁊ ipse per Iouem. o. amice adimante existimo. Non igitur desistendum Neqꝫ etiam si hec longiora essent. Adi. Non certe. So. Age itaqꝫ quēadmodum i fabulis ocium agentes confabulantesqꝫ, oraratione hos homines instruamus. Adi. Nempe sic decet. So. Que igitur erit disciplina? Num difficile erit inuenire melioreꝫ illa que hactenus longo tempore est inuenta? est autem hec, ad corpus ptinens gymnastica, ad animū musica Adi. Est plane. Socrates. An non a musica eruditio hec priusqꝫ a gymnastica inciperie debet? Adi. Certe. Socrates. Cum muscam dicis, sermones etiam ponis nec ne? Adi. Po

no. So. Orationis aūt species due. vera ⁊ fal
sa: Adi. Ita ē: So. Erudiēdus utiqȝ i utraqȝ
custos futurus/ priusqȝ in falsa. Adi. haud in
telligo quid dicas. So. Nescis quod pueris fa
bulas prius narramus. hec autem/ ut simplici
ter dicam falsa sunt. licet quedam etiā veri di
ca indicentur/ prius autē fabulis ad pueros q̄ȝ
gymnasiis utimur. Adi. Est ut dicis. So.
Hoc ergo uolebam/ cū dicerem attingendam
esse prius musicam q̄ȝ gymnasticā. Adi probe
So An nescis oīs operis maximū qd principi
um esse? presertim iuueni ⁊ tenero cuiqȝ: Ma
xime. n. tunc formatur induiturqȝ figura: quā
quis unicuiqȝ imprimere uelit. Adi. Oio qui
dem. So. An adeo facile permictemus quasli
bet fabulas a quibuscumqȝ formatas audire pu
eros/ animisqȝ inbibere opiniones. ut plurimū
ↄtrarias illis/ quas cum adoleuerint habere il
los debere existimamus. Adi. Nullo modo id
ꝑmictemus. So. primum igitur/ ut uidetur fa
bularū fictoribus presidendum. ⁊ siquam bonā
fabulā fecerit/ eligēdū. reliquas autem abiici
endum. Quas deniqȝ elegerimus per nutrices
et matres pueris narrandas curabimus: ut ip
sorū animi fabulis multo magis informētur q̄ȝ
corpora manibus: Ex his uero quas nunc recē
sent/ multe erunt abiiciende. Adi. Quales?
So. In maioribus plane minores uidebimus.
Oportet. n. eandē figuram esse/ eandemqȝ po
tentiā ⁊ maiorū pariter ⁊ minorū. An nō cēses
Adi: Cēseo eqdē. Sed quas maiores apelles
nequaqȝ intelligo. So. Quas hesiodus ⁊ home
rus reliquiqȝ poete scripserūt. hi nāqȝ homini
bus falsas fabulas effinxere/ que quotidie cir
cumferuntur. Adi. Quas fabulas dicis? qd ue
in ipsis dānas? So: Quod ⁊ primo ⁊ maxime
dānari oportet. presertim cū aliquis non bene
mētitur. Adi: qd istō? So: Cū qs uerbis ma
le fīgit q̄les dii ⁊ heroes sīt istar pictores nl'la
ex parte similia figurātis ad ea q̄ imitari cona
tur. Adi. Atq talia ꝑmerito uitupātur. Sed
quō dicimꝰ/ ⁊ q̄ ap̄d eos talia repimꝰ? So. pri
mum qdē ⁊ maximū ⁊ de maximis rebꝰ m̄daciū
qd nō ꝓbe mītitus ē hesiodus/ qū gesta illa a ce
lio fingit/ auditqȝ quemadmodū saturnus cū
puniuit. q̄ ue egit saturnꝰ recenset/ ⁊ q̄ a filio
ꝑpessus ē: Que quidē ⁊ si uera essent/ nō tū pu

tarem tam apte ad hoīes mentis inopes adole
scentesqȝ ꝓferenda: s; tacēda potius Sin aūt
necessitas esset loq̄ndi/ in archanis audienda
paucis nō porcū sacrificantibus/ s; pretiosam
quandā raramqȝ uictimā. ut q̄ȝ paucissimos au
dire ↄtingat. Adi. ꝓfecto duri sunt hi sermo
nes. So. Neqȝ dicendi o Adimāte i ciuitate
nostra. Neqȝ dicendū iuueni audienti quod q
iniquissima facinora ꝑpetrat/ nihil mirū ↄmic
tat/ aut qui peccantē patrē supplicio afficit/
non multū preuaricetur: Immo faciat/ quod
primi maximiqȝ deorū efficiunt. Adi. Non p
Iouem. Nāȝ neqȝ mihi quidem digna hec uidē
tur/ q̄ dicantur. So: Neqȝ oio quod cum diis
dii bellum gerāt/ insidientur ⁊ pugnēt. Neqȝ
n. uera. Siqdem oportet futuros apud nos ci
uitatis custodes turpe putare inter se inuicē
dissidere. Quare nec ullo pacto narrādum il
lis gigantū bellum. preliaue ꝑmulta deorū ⁊
heroum cognatis suis ꝓximisqȝ indicta. Sed
siquo pacto ꝑsuasuri sumus nullus unq̄ȝ ciuem
ciui aduersatum esse/ neqȝ esse hoc sanctū. Ta
lia q̄dam potius ⁊ pueris statim ⁊ adolescenti
bus/ a/ senioribꝰ aniculisqȝ narranda sunt. co
gendiqȝ poete ut ad hec fabulas suas dirigāt.
Vincula aūt Iunoni a filio indita/ ꝓiectionē
qȝ uulcani a patre/ cū ille matri uerberate sub
uenire uellet/ aut deorū pugnas/ quotcunqȝ ho
merus scripsit minime in ciuitate recipe de
bemus/ siue ꝑ allegoriam dicta hec sint/ siue si
ne allegoria. non. n. adolescēs hec dignosce
re potest. Sed que i ea etate opinionibus acci
piuntur altius inherere/ difficilimeqȝ eradica
ri ↄsueuerūt. Quorū forte gratia danda oio ē
opera ut he fabelle quas primas audient/ opti
me institute ad uirtutem sint: Adi. non est ꝓ
cul a ratione quod dicis. Verum siqs interro
get hec que sint/ ⁊ cuiusmodi fabule/ quid nam
dicemꝰ? So. O. adimāte/ poete qdē nos ipse
sentia neqȝ ego neqȝ tu sumꝰ/ s; ciuitatis isti
tutores/ hos aūt nosse oportet figuras/ in q̄bus
fingere poete fabulas debeant: quas si excesse
rint/ fabule huiusmodi admictēde non sunt.
Nāȝ tū ad ciuitatis istitutores ꝓtinet fabulas
fingere: Adi: Recte loq̄ris. S; hoc mihi dēcla
ra. quales iste circa theologiā figure? So. Ta

les q̄dā. Qualis ipse d̄s est/ talis sēp est descri
bēdus: siue carminibꝰ describatur/ siue canti
bus/ siue etiā tragedia: Adi: Ita. decet: So
Nō ne bonꝰ ⁊ ipse deus est ⁊ ita dicēdū? Adi
Proculdubio: So. Atq nullū bonū/ noxiū ē:
Adi. Nullū ut arbitror: So: Quod īnoxiū
est/ nunqd nocet? Adi: Neq̄q̄ȝ. So: Q̄ō non
nocet/ nūqd malū facit? Adi. Neqȝ istud qui
dē: So. Quod aūt nihil mali facit/ nulliꝰ ma
li est causa. Adi. Nullius. So. Itē nō ne ↄdu
cibile bonū ē? Adi. ꝓrsꝰ. So: ergo bū felici
terqȝ agēdi causa ē. Adi. Est. So. Nō igitur
oīuȝ causa bonū est. s; eorū q̄ bū se hūt causa.
eorū ūo q̄ male/ neq̄q̄ȝ. Adi. Sic est oio. So.
non igitur deus/ cū bonus sit oīuȝ causa est/ ut
multi dicunt/ s; paucorū quidem hominibꝰ i cā
est multorū ūo extra causam. Multo enim pau
ciora nobis sunt bona q̄ȝ mala. Et bonorū qdē
solus deus causa est/ dicendus. Malorum aūt
quamlibet aliam preter deum causam querere
d̄ȝ: Adi: Verissima loq mihi uideris: So: n̄ȝ
homeri igitur neqȝ alterius poete accipiendū
est peccatum/ stulte de diis dicētis. in Iouis
limine duo iacere dolia plena sortibus. bonis
unum. Malis alterū. Cumqȝ ex his Iupiter
inuicem conmistis impertit alicui/ alias huic
bene/ alias male esse. Cui uero ex altero datur
hunc uesana fames super terras: exagitat.
Neqȝ uero admictendum est Iouem nobis pe
nuariū esse bonorum atqȝ malorum. Confusi
onem uero iuramentorum indutiarumqȝ apan
daro factam/ siquis per Iouem ⁊ mineruam
factam fuisse/ dixerit/ nequaquā laudabimus.
Neqȝ deorum controuersiam dissensionemqȝ
et iudicium perthemim. atqȝ Iouē Neqȝ quod
dicit Eschylus/ adolescentes audiant: deum
mortalibus causam prebere quando uult fundi
tus domum subuertere: Verū siquis iambica
inducat in quibus passiones niobes referantur
uel pelopidarum uel troianorum aut aliquid
huiusmodi/ uel sinendum non est/ eum dicere
hec dei esse opera/ uel si dei sunt/ educenda est
in his ea quam nunc querimus/ ratio/ dicen
dumqȝ deum quidem bona iustaqȝ egisse. atqȝ
eos puniendo iuuisse. Quod uero miseri sint
qui penas pendent: sit qȝ deus qui sic affligi

poetam dicere non est ꝑmictendum. Sed si di
ceret malos homines utpote miseros penis ege
re casqȝ soluentes/ a deo iuuari/ permicten
dum. Malorum autem alicui causam esse ip
sum deum cum bonus sit/ refellendum est om
nino/ neqȝ permictendum hoc quemq̄ȝ dicere
in sua ciuitate/ si bonis istitui legibus ciuitas
debet: neqȝ insuper quenquam audire/ siue sit
ille iunior siue senior siue carminibus hec inse
rantur/ siue soluta oratione narrentur: tanq̄ȝ
que neqȝ dictu sancta sint/ neqȝ nobis utilia.
neqȝ interse cōsona: Adi: Cōsuffragrator ti
bi sum hac in lege ferenda. mihi nempe hec pla
cent: So: Hec utiqȝ una sit lex atqȝ figura
ex his que circa deos ferēde sunt. in qua coga
tur unusquisqȝ ⁊ dicere ⁊ inducere deum/ non
omnium causam/ sed bonorum: Adi: Sufficit
So. Quid aūt hec secunda? Num existimas
prestigiatorem esse deum: ⁊ tanq̄ȝ ex insidiis
alias alia sub specie apparere? ⁊ alias quidem
in multas formas speciem suam mutantem ali
umqȝ effectum/ alias autem nos decipientem
uanasqȝ de se nobis imagines offere ntem? uel
simplicem potius: minimeqȝ omnium sua ex
specie discedentē? Adi: Nescio quid inpresen
tia de his dicam: Socrates: Quid autem hoc?
Non ne necesse est/ siquid/ a/ specie sua disce
dat. uel ipsum/ a/ se mutari uel ab alio? Adi:
Necesē: So: haud quaq̄ȝ ab alio q̄ optime se ha
bent/ mutantur atqȝ uertuntur. quēadmoduȝ
corpus/ a/ cibis ⁊ poculis ⁊ laboribus ⁊ plātaria
omnia ab estu tēpestatibusqȝ uentorū ⁊ huius
modi passionibus Vbi quod integerrimū est ⁊
robustissimū minime ꝑmutatur: Adi: Ita cer
te: Socra: Non ne animum quoqȝ fortissimū
⁊ sapientissimum externa perturbatio mini
me permutaret? Adi: Sane: So: Quin etiā
ↄposita oīa/ uasa. edificia. uestimenta/ eadē
ratione bene cōstructa ac bene se habentia/ mi
nime uel tempore uel passionibus aliis inmutā
tur. Adi: Est ut dicis: So: Quicquid igitur
bū se hēt uel natura uel arte uel utrisqȝ/ mini
muȝ ꝑmutationē ab alio suscipit: Adi: uide
tur: So: At uero deus ipse ⁊ que dei sunt/ om
ni ex parte q̄ȝ optime sese habent: Adi: Quid
ni? So Hac igitur ratōe minime formas plu

res deus susciperet: Adi: Minime: So: Nunqd autem se ipse uerteret mutaretq; deus? Adi: [illegible] hoc est, siquidem mutaretur. So [illegible] igitur in melius ⁊ pulchrius, uel in peius de[illegible]pius? Adi: Necesse est, ut in peius, si modo mutatur. Non. n. indigum pulchritudinis ⁊ uirtutis esse deum dicimus: Recte nimium loqueris. Uerum cum hec ita se habeant credis ne tu sua sponte aliquem, siue deum siue hominē, deteriorē se facere? Adi: Impossibile certe istud: So. Impossibile igitur deū mutare se uelle. Sed ut uidetur, pulcherrimus optimusq; cum sit deorum quisq;, quod fieri potest, omnes sua in forma sempiterna ⁊ simplici perseuerant: Adi: Necessarium esse omnino hoc arbitror: So: Nullus igitur poetarum nobis o. uir optime dicat, deos hospitib9 similes uariis in formis urbes adire. Neq; aliquis de protheo ⁊ thetide similia mentiatur. Neq; in tragediis aut aliis poematis inducat Iunonem in sacerdotis speciem permutatam inaci argiui fluminis filiis uita donatis munera colligentem. Ceteraq; talia nemo audeat fingere, Neq; matres uanis his fabulis pueros teneāt deos quosdam nocte uagari peregrinis quibusdam uariis sub formis persimiles. Ne simul ⁊ in deos maledicant, ⁊ ipsos pueros timidiores reddant: Adi: Nullo modo: So: At uero nunquid dii ipsi immutabiles sunt sed quibusdam prestigiis nos decipientes uarias in formas mutari uidentur? Adi: Forsitan ita: So Quid uero? Mentiri ne deus uult, aut uerbis aut re falsam obiiectans imaginem? Adi: Nescio istud: So: An nescis quod ipsum reuera mendacium, si modo dici id potest, omnēs hōes diiq; oderūt? Adi: Qui istud ais?. So. Sic inq;: Nullus enim sponte uult ipso quodā sui precipuo prestantissimoq; ⁊ circa res precipuas prestantissimasq; mentiri. Sed summopere illud ibi mendacium timet: Adi: Neq; nunc etiam intelligo: So: Putas me magnū aliquid dicere. Ego autem dico quod ipsa anima circa res ipsas mentiri ⁊ mentitum esse, ⁊ inscitia falli atq; in ea habere accepisseq; mendaciū, nullus unq; eligeret. Mendacium quippe habere i animo summopere omnes oderunt

Adi: Summope. So. At qui recte quod modo dicebam, hoc reuera mendaciū uocaretur in animo mentientis inscitia: Quoniam quod est in sermone mendacium, imitatio quedam ē passionis eius q̄ est in aīo: ⁊ posterius procedens simulachrum: haud omnino purum mendaciū: Nōne ita? Adi. Ita prorsus. So. Ipsum itaq; reuera mendacium non solum diis, s; hominibus etiam est odiosum: Adi. Mihi quidem uidetur. Quid autem ipsum in uerbis mendacium, quando nam ⁊ cui adeo utile est, ut non sit odio dignum? So: Nonne aduersus hostes atq; eos qui uocantur amici, quādo ob furorē atq; aliq; inscitiam malū aliquod facinus aggrediuntur. Tunc porro auertendi gratia tā q; medicina quedam, utile est. Et in hisquas modo dicebamus, Cofabulationibus, eo quod non cognoscamus in quo antiquarum rerum consistat ueritas assimilantes ueritati mendacium, ita enim maxime id utile facimus: Adi: Sic est prorsus: So: Secundum ergo quid istorum mendacium est utile deo? An quia nō cognoscat uetera, sub ueritatis imagine mentiatur? Adi: Ridiculum istud quidem: So: Poeta igitur mendax in deo non est: Adi: Non mihi uidetur. So Nunquid metu hostium mentietur? Adi: Longe abest. So. An propter familiarium dementiam atq; insaniā? Adi. At nullus stultorum ⁊ insanorum, deo amicus est. So. Non igitur est, cur deus mētiatur. Adi. Non: So: Ergo oīo sine mendacio ē deorū demonūq; natura: Adi. Oio: So Quare ⁊ simplex omnio deus ⁊ uerax dictis ac factis? neq; mutatur ipse, neq; alios decipit neq; p uisiones neq; p sermones, neq; p signa, neq; nobis dormientib9 neq; uigilātib9. Adi Ita quoq; mihi de hoc te dicēte uidetur: So Cōcedis ergo hāc secundā esse figurā: in qua oportet de diis ita dicere ⁊ audire, tanq; qui neq; prestigiatores sint: neq; se mutēt: neq; mdaciis nos aut dictis aut fcis seducāt: Adi. Concedo: So: Multa igitur ab homero dicta laudātes, somnium, ab Ioue agamemnoni missum nequaq; laudabimus. Neq; Eschylum, cum thetis. inquit Apollinem filium eius intercinisse, qui tamen in eius nuptiis discumbens

cecinisset bonam thetidis sti.pem fore longeuam, morbisq; intactam: Cecinit quippe multa apollo inquit. Fortunasq; meas deo amicas fore predixit. ⁊ letitia me laudationibus suis effecit. Atq; ego os phebi sperabam diuinum. ueridcum. fatidicumq; esse. Ipse uero idem qui laudabat, in mensa ⁊ ipse discumbens ipse hec fatus, ipse idem mihi filium interfecit. Talia quedam quotiens de diis dicentur, protinus reclamabimus exsibilabimusq; neq; permictemus ut ludorū magistri ad iuuentutis disciplinam, istis utantur, si custodes apud nos pii atq; diuini quoad homini possibile est, futuri sunt. Adi: Accipio equidem has figuras, proq; legibus ubiq; utar:

Secundus Liber Explicit.

Argumentum Marsilii Ficini in Librum Tertium.

HIC Tertius custodum educationem in secundo inchoatam psequitur. Atq; sicut in secundo prohibuit eos audire falsa turpiaq; de diis, ita hic uetat tragica audire de iferis que reddere illos possint timidiores, Item ⁊ comica que effusiorem concitant risum. Tam enim mollis euadit qui quotidie in lachrimas risu pfusiore resoluitur, q; qui dolore lachrimare compellitur. Quoniam uero non solum procul a timiditate custodes arcendi sunt, uerum etiam ab intemperantia ⁊ auaritia atq; iniustitia, ideo rursus audiri uetat carmina poetarum, quibus uel deorum uel heroum magnorumq; uirorum libidines rapine iniquitatesq; finguntur. Hec autem educatio militaris omnibus fere ciuibus est eque communis. Inter hec que de mendacio dicit attende. Mendacium ciuitatis calamitas est. uidelicet quando priuati inter se mentiuntur, maxime uero sima-

gistratibus mētiantur. Perinde ac si uel egroti medico, uel naute mentiantur gubernatori. Licet autem gubernatoribus interdum uti mendacio salutis publice gratia. ⁊ priuato quādoq; erga priuatum. Solum gratia mali cuiusdam grauissimi deuitandi. Licet ⁊ confabulari moderate de rebus antiquis quarum ueritas ignoratur. Et q̄si p imagines quasdam res illas quarum certamen formam uix habemus effingere. Proinde orationem in species tris distinguit. Aut. n. simplex narratō ē: aut imitatō siplex aut ex utrisq; pmixta. Omē; ūo sermonē reprobat. q uilissima queq; refert absq; delectu, ⁊ agit hoiē perturbatum. Quisquis. n. diu studiose aliquid imitatur, in eius transit naturā. Quo circa poetam perturbatos animos acrius imitantem, tanq; iuuentuti noxium iubet uel mutato stilo constantem habitum imitari, uel ex urbe procul abire. Dicit quoq; eum qui plura uel imitando uel faciendo pertractat, in singulis tandē ita deficere: ut in nullo euadat egregius. Pergit uero deinceps ex prima musica. i. poesi, ad sequentem, eamq; in tres distribuit species. Orationem, harmoniam, atq; rhythmum. Principio phthongum musici uocem uocant harmonicam. idest consonantie aptam: que neq; adeo grauis sit, ut nequeat ab eodem cantore grauior fieri, neq; tam acuta, ut edi non possit acutior. harmoniam deinde ex phthongis constituit congruam uidelicet mēsurā in excessu atq; defectu grauium uocum et acutarum atque mediarum. Sunt hic uoces quatuor: grauis atq; acuta ⁊ surgens in acutā et declinans ad grauem. Item prime proportiones quatuor. dupla inter duo atq; unum. Sexquialtera inter tria atque duo. Sexquitertia inter quator atq; tria. Sexquioctaua inter nouem atq; octo. Proportionem duplā sequitur consonātia uocis octaue. Sexquialteram: quinte. Sexquitertiam: quarte. Sexquioctauem, deniq; tonus. Sed de his alibi diligētius. Accedit tertio loco rhythmus. i. ordo quidam motionis ⁊ temporis ut ex secundo legum pcipitur. Postq;. n. uoces harmonica quadam excessus defectusq; mensura, per itententionē remissionemq; conciliasti: Op9

ꝑ quē uocum acutaꝝ/grauiũ/mediaꝝ motus ac tempora metiaris/⁊ i singulis ⁊ inter singulas. mot⁹ dico blādiores/seueriores ⁊ medios. Tēpora dico/lōgiora/breuiora/equalia/per accētus longos breuesqꝫ ⁊ medios. In his nota basem uocabulũ esse diuersũ. nam ut res exigit significat/fūdamētũ. sedē/ pōdus. ꝓgressumqꝫ ⁊ terminum. Preter hec ɔsiderandi sunt nouē ɔsonātie ⁊ dissonātie ɔmunissime gradus. Primus i ratione. i. opinio cũ ipsa rei ueritate consentiēs Cuius ɔtraria ē opinio falsa/a/ueritate dissentiens Secundus i imaginatōe Cuius ɔsonantia ē ɔsequtio rōis/Dissonātia uero prosecutio externoꝝ Tertius i affatu uel tēpanter rōem seqntem uel imaginationem intēperanter Quartus i sermone decoro uł īdcoro/ quatenus uel rectā rōem uel imaginationem tumultuariā seqtur Quītus i cantu Cuius ɔsonantia ē/decoꝝ imitari sermonē/dissonātia i decoꝝ. Sextus i sono cantũ aliter uel aliter imitante: Septimus i saltu ɔcinno uel iɔcino ad choream ptinente: Octauus i quadam mēbrorũ corpisqꝫ totius ɔpositione/tā spectaculo qꝫ exercitio gymnastico ꝓmpta: Nōus i artificiosis cuiuslibet artis opibus/musica qdam ꝓportione ɔpositis/ hi nouem gradus musas tibi referāt nouē. Memento uero optimā oiũ harmoniā esse animi tempantiā Quā ⁊ sequentes cetere imitantur ⁊ uicissim cũ freqntantur/augent Quapropter iubet eas dũtaxat cōsonantias exerceri/audiri/spectari/q̄ habitum mētis ɔstātē referant/non supbia elatũ/ non iracũdia efferatũ/nō uoluptate mollitũ/ atqꝫ resolutũ. Nō fractũ dolore/ non mia uel indigentia q̄rulũ. Probat ergo ɔcentũ grauem atqꝫ ɔstantē Imꝓbat aũt extremos. i: ɔcitũ atqꝫ mollē/dānat quoqꝫ multiplicem: laudat preceteris simplicem. Plurimũ uero in aiũ posse indicat harmoniā Siquidē harmonia q̄dam diuia sit ains/celestisqꝫ harmoie aliqn̄/ut platonice dixerim assuetus Rursus harmonia quadā ɔsistit corp⁹ ɔflatur ⁊ spũs. Preterea ɔsonantia uocũ aerea aereũ spūm motu penetrās affectumqꝫ canētis et aiam secum transferens/ audiētis afectũ mouet affectu/⁊ aiam afficit aio/sensimqꝫ mores infundit. In omnibus animaduerte qꝫ non ciuili solum/sꝫ etiā/religiosa admodũ obseruantia/plato suā erudiat ciuitatem: sempqꝫ quod et precipit i politico tempantiā cum fortitudine misceat. Deniqꝫ qꝫ turpem qꝫ dissonantem esse censeat veneream uoluptatem: ideoqꝫ ab amore legitimo procul eam segreget/ pulchra semp ⁊ cōsona solum desiderante. Plurima uero de musica tractat atqꝫ gymnastica. maximi n. momenti erant: oms. n. his imcũbebant: ō hentqꝫ incumbere. Illa. n. aium spiritũqꝫ/hec corpus animi gratia mirifice format atqꝫ cōponit: Addit/non ex corpore bono bonũ aium: sꝫ ex animo bono corpus fieri bonum. Subiungit simplicem musicam animi uictumqꝫ simplicem corporis sanitati prodesse. Multiplicem uero utrisqꝫ nocere/hoiesqꝫ dũ sobrii uiuerēt nō idiguisse medicoꝝ auxilio physicoꝝ. Damnat superstitiosas corpis obseruationes circa uictum atqꝫ medelas. Signũqꝫ precipuũ ciuitatis male institute dicit esse. si diligenti medicoꝝ iudicumqꝫ indigeat opa: Describit medici iudicisqꝫ officium: ⁊ iudicē eligit ingenio bonũ prudentē senem/multos hoies ⁊ bonos ⁊ malos expertum. Asserit prauitatem quasi priuationem quandā neqꝫ se. neqꝫ uirtutem cognoscere: Uirtutē uo quasi habitũ/p se solā cognoscere se p se quoqꝫ addito reꝝ usu de uitiis iudicare. Meminisse uero semp oportet/Platonē nō solũ hic sꝫ etiā i legibus ⁊ politico ⁊ ꝓthagora ɔfirmare nihil magis necessariũ esse omni qdem uiro/ precipue uero ciuili atqꝫ philosophico qꝫ copulam ex fortitudine pariter tēpantiaqꝫ ɔflatā: ut p illā alta petantur/Per hāc nō spernātur humilia ⁊ utrinqꝫ nihil unqꝫ nimis aut audeas aut metuas: Per illam rursus priuatas publicasqꝫ propulses iniurias/ per hanc abstineas ab iniuria. Per illā ad honesta uoceris/ p hanc cohibearis a turpib⁹: Quo fit ut gymnasticā simul ⁊ musicā ad duo hec deniqꝫ referat: ut p illam fortitudo non tā corpis qꝫ animi. Per hāc tēpantia ɔparetur. Iubet autem ambo rite inuicem conmisceri. Siquidem sola gymnastica parit ferocitatem: musica sola mollitiem. Ambo uero fortitudinem atque temperantiam/ex eorum deniqꝫ numero qui sic educati sunt eligit et custodes/idest magistratus ⁊ defensores idest milites. Ad magistratũ uero ad summi uult senes prudentes/fortes/publici amatores boni: atqꝫ i hoc ipso p experiētiā ɔprobatos. Probari itē precipit Iuuenes i mediis uoluptatibus ⁊ doloribus: quo discernatur utrũ tempati fortesqꝫ sint an ɔtra: Atqꝫ utrũ sententiam boni publici conseruandi ꝓpter fallacias aut minas aut illecebras/sint aliqn̄ facile mutaturi. Deniqꝫ ingenia hoium metallis similia esse dicit. ⁊ aptum qdem ad gubernandũ auro: aptum uero ad militiā argento. Ad opificiũ uero ⁊ agriculturā ferro ⁊ eri. Iubet singula igēia ad illa qb⁹ apta sũt ɔuerti: itaqꝫ guberātoꝝ filios iterdũ ꝓpigēio ad uiliora atqꝫ uicissim iferioꝝ filii ad mũera nobiliora similiter. Prohibet quoqꝫ milites ꝓpriũ aliqd possidere/ne per auaritiā ex canibus ɔuertantur i lupos.

Tertius de Iusto. So.

EE igitur sũt ut mihi uidētur q̄ de diis audienda aut non audienda sint prima/a/ pueritia his qui deos ⁊ parentes honoraturi sunt/ communemqꝫ amicitiā nō paruifacturi. Adi. Existimo nobis sic recte uideri. So. Quid āt his q fortes futuri sũt nō ne ea dicēdo q̄ ipsos mortis minime formidolosos reddant? an putas aliquē fortē esse unq̄ q hāc timeat? Adi: Mini me p iouem: So: Sꝫ ⁊ q ea q̄ d iferis dicũtur credat ⁊ terribilia eē exstiet/ putas ne eũ itrepidũ ad mortē futuꝝ? i ipāqꝫ pugna mortē seruituti ⁊ captiuitati prepositurꝫ? Adi: neq̄qꝫ: So: oportet itaqꝫ nos ut uidētur/⁊ precepta dare his q de his reb⁹ fabulātur precariqꝫ ne ita simpliciter q̄ apō inferos sunt/uitupent: sꝫ magis laudent Tanq̄ neqꝫ uera dicāt neqꝫ utilia his q pugnaces futuri sunt: Adi: Oportet sane: So: Delebimus igitur eiusmōi oia/ab hoc uersu summtes exordiũ. Mallem equidem/i re rustica ɔseruo inopi seruire/qꝫ defūctis omibus impare: Et illud Domus profecto mortalibus inmortalibusqꝫ horribilis/uasta fetensqꝫ uideatur Quam etiam dii odio habent. ⁊ illud: O. miseri nũqd nam apō iferos aia atqꝫ imago? At uero mēs adest nulla ⁊ illud. Soli sapiũt Ceteri libre uolitāt. Itē Aia soluta mēbris ad inferos uolat/suā ɔplorās calamitatem. cũ ⁊ fortē ⁊ tenerā etatem reliqrit Item. aia sub terras ueluti fumus/eiulans abiit. Item quemadmodũ noctue uasto sub antro ululantes uolāt postqꝫ aliq̄ de ordie ceciderũt ex petra i qua cohērebāt. sic ille sił stridentes ibāt. Hec utiqꝫ ⁊ cetera talia bona homeri ⁊ reliquoꝝ poetaꝝ venia abiiciam⁹? nō qa poetica nō sit ⁊ apd mł tos auditu iocũda sꝫ qm̄ q̄nto magis poetica sũt/tāto min⁹ audiēda pueris atqꝫ uiris quos liberos fore opꝫ/seruitutē/magis qꝫ mortē timētes. Adi. Sic ē oio. So: Nōne isup noia q̄ his iposita sunt horrenda terribiliaqꝫ abiicienda sunt? Cocytos iquā ⁊ stygas i iferos nihil gustātes aliaqꝫ eiusdem generis noia. Terrent uehemēter qppe ōs qcũqꝫ audiũt. ac forte ad aliud qppiā ɔferũt. Nos aũt custodib⁹ nris ab huiusmodi noibus ualde metuim⁹/ne ex hoc pauore molliores. qꝫ ōcet reddātur Adi. Et merito formidam⁹. So. auferēda sũt igitur. Adi Auferēda: So. figura uō his ɔtraria dicenda ⁊ iducenda est. Adi. Sꝫ: So: Ergo lamētatōes ɔmiserationesqꝫ magnoꝝ uiroꝝ auferꝫ⁹: Adi Necesse est/siqōꝫ supiora sublata sit: So: Cōtemplare igitur/recte ne an ɔtra id faciam⁹. Dicimus ne moderatũ uiꝝ moderato uiro amico suo orbatũ nō malum qd illi mortem existimaturꝫ? Adi: Dicim⁹ qdē: So. Non igitur i morte illi⁹ tāqꝫ grauia pass⁹ lamētabitur. Adi Nō So. Eni uero ⁊ hoc asserim⁹ hoiem huiusmodi se ipso ad bñ uiuendũ ɔtentũ esse/ minimeqꝫ oium alio indigere. Adi. uera narras. So. Minime igitur moleste feret liberis aut fribus aut diuitiis reliqsqꝫ huiusmoi priuari. Adi. Minime certe So Itaqꝫ neqꝫ lamētabitur/sꝫ moderatissime feret/cũ in aliq̄ꝫ huiusmodi sortē iciderit. adi. Certe. So. Merito igitur claroꝝ uiroꝝ plorat⁹ e medio tollerem⁹ relinqueremus aũt mulierib⁹ neqꝫ his qdem inter mulieres aliqd egregiũ sapientibus ac uiris insup dũtaxat muliebrib⁹ ⁊ Ignaui⁹ ut dedignentur apud nos illi quos ad regionis custodiā educamus similia istis facere. Adi. ꝓhe. So Rursus homerũ ⁊ ceteros poetas orabimus ne achillem dee filiũ nũc il at⁹ cubātem faciat nũc supinũ/nō nũq̄ꝫ etiam

infacieꝫ. aut ex ſurgentē errare triſtitia affec tū i litore maris. aut utraqꝫ manu ardentē pl̕ uerē capientē / i caput fūdere. Neqꝫ alia eiulā tem ⁊ lamentantē quot ⁊ q̄lia / ipſe fecit. Neqꝫ priamū q iuxta deos fuit / ſupplicantē ⁊ ſe luto ꝓuoluentē / ſingulosqꝫ noīati clamātem. Mul toqꝫ magis homeꝝ eūdē orabimꝰ ne deos i hūc modū plāgētes iducat. Hei mihi miſere. Hei mihi q̄ꝫ ifeliciter optimū filiū peperi. Quod ſi quos deos: ſaltem non deorum maximum uſqꝫ adeo diſſimili figura imitari audeat / ut eū ita iducat dicenteꝫ. Heu q̄ꝫ chaꝝ mihi viꝝ circa urbē meis oculis ꝓfligatū cerno. Vā mihi cor meret. Atqꝫ itē. o. me miſeꝝ / q̄n̄qdē dilectiſ ſimum mihi oīuꝫ ſarpedonē fatū cogit a patro clo menœcide domari: Si: n: o: amice adimā te ſtudioſe iuuenes hec audirent / neqꝫ ridicula putarent tāq̄ꝫ preter dignitatē dicta / nūq̄ꝫ cū ſe hoīes eſſe ſcirent aut illa ſe indigna exiſtima rēt / aut ſe ꝯtinerent cū qd illis eiuſcemodi ul̕ dicēdū ul̕ faciēdū i m̄tē ueniret Quinimo ſine ullo ul̕ pudore ul̕ tolerantia / i minimis etiam qbuſqꝫ iacturis i maximos ploratus eiulatuſqꝫ erūpent: Adi: Vera nimiū loq̄ris: So: Neqꝫ ſīo id decet: ut rō nobis paulo añ dictabat / cui niſi qd meliꝰ iteri nacti fuerimus / credēdū eſt Adi: Nō decꝫ ꝑfecto: So: Sꝫ neqꝫ i riſum ni miū ꝓfuſos nos eſſe oportꝫ: Nā effuſum riſum uehemens mutatio ſeq̄tur: Adi Ita mihi quo qꝫ uidetur: So: Nō igitur admictendū eſt q̄n̄ qs ſumme auctoritatis uiros i riſum reſolutos iducit ⁊ mul̕to minus / q̄n̄ deos: Adi: Mul̕to cer te minꝰ: So Ergo neqꝫ homeꝝ audiemus cuꝫ dicit Ineſtiguibilis riſus diis ꝯcitus eſt dum uulcanū p domū ꝓpantē uiderēt / utpote q cla udus eſſet. Haud. n. admictendū ē hoc ſecūdū tuū ſermonē / Adi / Si meū uis ſermonē hūc po nere / neq̄ꝫ admictere decꝫ. So. Qui etiā plu ris faciēda ueritas ē. Si eni recte paulo añ di cebamꝰ diis inutile ē m̄daciū hoībꝰ aūt ꝓ medica m̄to ē utile / quare publicis medicis ꝯcedendū priuatis autē hoībꝰ minime attingendum. Adi Patꝫ. So. Igitur rē. p. adminiſtrātibus pre cipue ſiqbꝰ aliis mentiri licet uel hoſtium ul̕ ci uiuꝫ cauſa ad ꝯmunē ciuitatis utilitatē. Reli quis aūt a m̄dacio abſtinendū eſt. Sꝫ aduerſus

huiuſmoi principes priuati m̄tiri / malus pecca tum eſt q̄ꝫ egrotum m̄tiri erga medicū. Vel ſe exercenteꝫ erga ludi magiſtrū circa ſui corpis uitia. ul̕ erga nauiſ gubernatorē / de naue ⁊ nau tis minime uera dicere. quēadmodū ul̕ ſua cui qꝫ uel ſocioꝝ ſeſe res hēat: Adi: uera narras So: Siquē ergo deprehenderis aliū inciuitate m̄tienteꝫ ex eoꝝ genere q artifices ſunt / uateꝫ uꝫ / uel morboꝝ medicū uel lignariū fabrū / cuꝫ punito / tanq̄ꝫ rem quandā inferentē: ex qua ci uitatis ipſius ueluti nauis ſubmerſio ⁊ ꝑnities ſeq̄tur: Adi: Sic plane agendū / ſiqdeꝫ ſermõe opa ꝑaguntur: So: Quid preterea? nonne tē pantia noſtris adoleſcentibus opus erit? Adi: Abſqꝫ dubio. So. Tēpantie aūt nō ne hec ta lia quoad ſubditos maxima ſunt ut uꝫ obtēpēt magiſtratibus. quoad ipſos aūt pricipes / ut ad uenereoꝝ epularūqꝫ ⁊ poculoꝝ uſum ꝯtinētes ſint: Adi: Mihi ſane uiđtur. So. hec itaqꝫ ta lia hūdicta aſſeuerabimꝰ / q̄lia apud homeꝝ dio medes ait. Eia age ſilentio ꝯſide: ac meis uer bis obtēpa. ⁊ alia his ſimilia. Ibāt robur efflā tes achiui ſilentio duces timētes. Et alia que cūqꝫ i hāc ſn̄tiā dicūtur: Adi: ꝓbe: So: Quid aūt hec? Vinolente / canis oculos hñs / cor aūt cerui / ⁊ cetera q̄ ſecūtur nūqd recte? ⁊ alia hꝰ cemodi / ipõꝝ priuatoꝝ i ſupiores ſupbe dicta ſiue qs ſoluta i orõe ſiue poemate iſerat? an re cte dicūtur? Adi Nequaq̄ꝫ. So. Nō. n. exi ſtimo ad iuuenū tēpātiā hec / ut audiātur / ꝯfer re. nihil āt mirꝝ ſiquo mō đlectēt. Vl̕ quō tibi uidetur? Adi. Ita. So. Quid aūt uidetur ne tibi idoneū ēe hoc iuueni ad ꝯtinētiaꝫ ꝯſeq̄ndaꝫ ſiq̄n̄ audierit viꝝ ſapientiſſimū apud poetā ita loq̄nteꝫ. pul̕cherimū oīuꝫ eſſe mihi uidetur / cū plene adſunt m̄ſe dapibus carnibuſqꝫ. Vinum aūt / e / cratere hauriens pincerna poculis iſun dit atqꝫ circūfert. Vel illud miſerimum eſſe fa me perire / ⁊ ſortē ſubire aduerſaꝫ: Siue cū dici tur Iouē ceteris tuꝫ diis tum hoībus dormien tibus / omnium que uigilando tractauerat co gitationum ... cupiditate oblitum uſqꝫ adeo libidine ꝑcul ſū eſſe ut quoad cubile ipſū aſcēderet nō ſubſti nuerit: ſꝫ ibidē humi ꝯgredi ſtati noluerit / di cens uehem̄tiori ſe cupidine inflāmari / q̄ꝫ olim cū primū charos latētes genitores inuicē egre

ſſi fuerint. Siue cū narratur queadmodū ul̕ca nus Martē ac ueneręꝫ coeuntes recte ꝯpreben dit. Adi. Non ꝑ Iouem mihi uidetur idoneū: So: Veꝝ ſicubi modeſte ⁊ ꝯſtanter uiroꝝ excellētium facta uel dicta narrātur / animad uertenda ⁊ audienda hec ſunt. Veluti cum dici tur. pectus percutiēs increpuit dicens. per pe tere. o. cor: nam longe alias grauiora tuliſti: So: Omnino ſic eſt agendum: So. Neqꝫ etiā muneribus corrumpi ipſos ciues permictenduꝫ eſt: neqꝫ auaros eſſe. Adi: Nullo pacto: So: Non ipſis igitur canendum Munera crede mi hi placant homineſqꝫ deoſqꝫ. Neqꝫ laudandus phenix achillis preceptor / quaſi probe locutus fuerit / dum conſuleret ipſi munera accipienti achiuis auxilium ferre: non accipienti uero / ab ira nequaq̄ꝫ recedere: neqꝫ ruꝛſus achillem ipſum dignum exiſtimabimus conſentiemuſqꝫ adeo pecunie cupidum eſſe debere / ut ab agamē none recipiat munera: atqꝫ ut hectoris cada uer / ſine pretio reddere nolit: Adi: Certe ta lia laudare non decet: Socrates. Vereor equi dem: dictū: quoniam fas non eſt / homeruꝫ hec predicaſſe de achille. aliis ue dicentibus crede re. Et eundem Ruꝛſus aduerſus Apollinem dixiſſe perdidiſti me apollo deoꝛuꝫ pernitioſiſ ſime oiuꝫ: quē certe ulciſcerer / ſi mihi poteſtas adeſſet. Atqꝫ ut ad fluuiū deū ꝑuicaciter ſe ha buerit. etiā pugnare paratꝰ. Que inq̄t comas ſꝑchio flumini ꝯſecratas / datuꝝ ſe comas fer re patroclo heroi mortuo dicaturqꝫ id egiſſe / nequaq̄ꝫ credendum. Tractꝰ autē hectoris cir ca patrocli ſepulchrum / ⁊ ingulationes capti uorum ſupra rogum / cunctaqꝫ huiuſmodi necꝫ uera eſſe affirmabimus / neqꝫ ſinemus noſtris ꝑ ſuaderi / quod achilles dee filius ⁊ pelei tempe ratiſſimi uiri ⁊ ab Ioue tertii / a / chirone ſapi entiſſimo educatus / tāta ꝑturbatõe agitatus ſit ut duobus contrariis morbis animi labora uerit illiberalitate cum auaritia. atqꝫ item deorum hominumqꝫ contemptu: Adi: Recte admodum loqueris. So: Ruꝛſus neqꝫ hec cre damus neqꝫ dici ſinamus. Theſeum neptunni filium ⁊ perithoum filium Iouis in rapinas adeo maximas inruiſſe. neqꝫ alterius dei filiū ſiue heroem auſum eſſe unq̄ꝫ grauia impiaqꝫ pa

trare / q̄lia de ipſis q̄notidie mentiuntur. Ve rum poetas ipſos cogamus / uel negare horum hec eſſe opera / uel non affirmare filios deoruꝫ eſſe. Ambo uero hec una nequaq̄ꝫ aſſerere. Ne que operam dare ut noſtris iuuenibus perſua deant / quod ex diis mala aliqua oriātur / quod ue heroes hominibus nihilo meliores ſint. Quoniam ut iam dictum eſt / neqꝫ ſancta hec ſunt neqꝫ uera. Oſtendimus. n. ex diis mala aliqua prouenire non poſſe. Adi: Oſtēdimus plane: Soc: Quin etiam audientibus hec no cent. Omnes quippe prauitati ſue ignoſcent / perſuaſi talia quedam facere feciſſeqꝫ ⁊ illos q proxime ex deorum genere nati ſunt. de qui bus illud dicitur diis proxime nati / Ioui pro pinqui / quo circa ideum uerticem Iouis pa trii ara extat in ethere. Neqꝫ dum ipſis eua nuit ſanguis deorum. Quāobrem fabule huiuſ modi recipiende non ſunt / ne facilem occaſio neꝫ ad neq̄tiam noſtris adoleſcētibus prebeant Adi. ſic ꝓrſus agendū: So: Que deinceps reli qua nobis ſpēs eſt ſermonū diſſerentibꝰ quales cuiqꝫ narrādi ul̕ non narrādi ſint? De diis eni quēadmodū loq decet ē dictū. Itēqꝫ đ ipſis de monibꝰ ⁊ heroibus ⁊ his q̄ ſunt apđ iferos: Adi Satis abunde. An eſſet fortaſſe reliquū ut de hoībus dicere mus? Adi: Certe: So. Impoſſi bile iſtud i preſētia. o. Amice diſponere: Adi Cur nā? So q̄m̄ exiſtimo nos dicturos: poetas oratoreſqꝫ de hoībꝰ circa ea q̄ maximi momenti ſunt male dicere / cū ſcribūt / Iniuſtos quidem multos felices eſſe. iuſtos aūt infelices. Cōdu cereqꝫ iniuſte agere ſi lateat. Ipſamqꝫ iuſtitiā alienū bonū eſſe: ꝓpriā uero iacturā ⁊ cetera huiuſmodi dānaturos / iuſſuroſqꝫ ne dicāt. Cō traria uero horum ⁊ canant ⁊ fabulis inſerant: An oīo putas? Adi: Certe noui: So: Nonne igitur ſi ꝯfitearis recte me dicere / dicam te cō ceſſiſſe q̄ iā diu q̄rimus? Adi: Recte nimiū ac cepiſti: So Nōne ⁊ de hoībus / quod tales oper teat ſermones ferre tūc una ꝯcedemus / cū qua lis iuſtitia ſit inuenerimus? ⁊ q̄ō natura ipſa ꝓ ſit hñti / ſeu uideatur eſſe iuſtus / ſiue nō uidea tur: Adi: Vera loq̄ris: So: De his ergo q̄ dicē da ſint q̄ ue nō / ſatis eſt diſputatū. deinceps de dicendi ratione ut arbitror eſt diſſerendum.

atq; ita nobis ⁊ que ⁊ quomodo dicenda sint cõ
ptũ erit: Adi: Quid dicas nõ satis intelligo
So: Oportet tamen id te intelligere, atq;
ita fortasse clarius hoc intelliges. An nõ que
cunq; a poetis uel fictoribus fabularũ dicun
tur, narrationem esse dicimus uel preteritorũ
uel presẽtiũ, uel futurorum? Adi: Quid. n.
aliud? So: Num ergo uel simplici narratione
uel p imitationem facta: uel etiam utroq; nar
rãt? Adi: Clarius hoc quoq; exponi requiro:
So: Ridiculus equidem preceptor et i primis
obscurus uideor. Quemadmodum igitur qui
dicendo parum ualent, efficere solent, ita ego
nunc, non uniuersum ipsum sed partem aliquã
summens, in ea tibi quod uolo conabor ostende
re. Et primũ mihi dicito, nostin iliados prin
cipia? in quibus ait poeta chrysem agamẽnoni
supplicasse, ut sibi filiã restitueret, agamenno
nem uero turbato aio denegasse. Quod postq;
non impetrauit imprecatum ait ipsum contra
achiuos deũ: Adi: Equidẽ: So: Et illud cre
do nosti quod usq; ad hec uersus precatus est
omnes achiuos, quosq; in primis atrei filios gẽ
tiũ duces ipse poeta loquitur: neq; tentat alio
mẽtem nostram conuertere, tanq; alius q; ipẽ
loquatur. Deiceps uero ita loquitur ac si chry
sis ipse sit, conaturq; non homerũ se nobis, s; sa
cerdotem illum senem ostendere. In ceterisq;
ita semp exponit tum rebus gestis apud ilium,
tũ apud ithacam: i odissea cantatis: Adi: Sic
est omnino: So: Nõne igitur narratio est, et
quando orationes ɔtinuas affert, et quando ea
q inter ipsas intercedunt? Adi: Quid ni? So
uerũ cũ orationem profert tamq; alius quidã
sit, nõ ne tunc dicemus orationem suam illi q;
simillimam reddere, quem loquentem introdu
xerat? Adi: qd ni dicamus? So: An nõ alte
ri se similẽ reddere uel figura uel uoce est eũ
imitari cui facit se similem? Adi: pculdubio:
So: In hoc igitur ut uidetur et ipse ⁊ reliqui
poete p imitationẽ narrant: Adi: Assentior
So: Ubi autem se non celat poeta, uniuersa il
la poesis ⁊ narratio sine imitatione est: Ne au
tem dicas te neq; hoc quidem intelligere quo
modo fiat ego dicã. Si. n. homerus cũ dixisset
chrysem uenisse filiã redemptũ, et supplicasse

achiuis precipueq; regibus deinceps non tãq;
chrises, s; homerus eẽt locutus, nosti profec
to imitationem illam non fuisse futuram,
sed simplicem narrationem. Sic uero se res
habuisset. Dicã. n. sine uersu cum non sim poe
ticus. pfectus sacerdos, precabatur illis deos da
re, ut icolumes ipsi troiam caperent. sibiq; ac
ceptis donis filiam restituerent, deum apolli
nem uenerantes. Hec cum dixisset reliqui sa
cerdotis dicta probarunt. Agamemnon uero
nimium perturbatus, ipsum protinus abire ius
sit, ita ut ne rursus rediret, neq;. n. ipsi dei
coronam aut sceptrum profutura: asseruitq;
priusq; ipsi filiam redderet, fore ut illa secum
i agro ɔsenesceret. Quãobrem abiret, ipsumq;
ut saluus abire posset, non irritaret. Que cũ
audisset senex, extimuit, tacitusq; discessit.
Castra autem egressus, supplex apollinem mł
ta eius agnomina commemorãs orauit: siquid
ũq; aut i edificãdis templis aut hostiis litãdis
illi gratũ effecisi;, ut puniret achiuos? suasq;
lachrimas sagiptis ulcisceretur. Hunc in
modum, o, amice simplex narratio sine imita
tiõe procedit: Adi: Intelligo iam: So: Et il
lud preterea scito contrariam huic esse, cum re
motis poete uerbis que inter orationes interce
dere solent, orationes ipse uicissim continua
te relinquũtur: Adi: Id quoq; itelligo: Est. n
huiusmodi tragedia atq; commedia: So: Rec
te admodũ accepisti, existimoq; tibi iam nunc
aperire, quod i superioribus percipere non ua
lebas. poesim uidelicet fabularumq; figmenta
aut esse omnino per imitationẽ quemadmodũ
ipse dicebas, in tragedia atq; commedia, aut p
enuntiationem poete proferri, quod maxime
in dithyrambis inspicitur, aut per utraq; con
fici, ut in heroicis aliisq; multis apparet, si mo
do itelligis: Adi: Intelligo iam quod tunc i
ferre uolebas: So: Atqui etiã ante hoc memẽ
to quod dicebamus, que dicenda essent, iam ex
positum esse. Quo autem modo dicendũ esset
deiceps exponere oportere: A: Memini equi
dem: So: Hoc igitur erat, quod oportere di
cebam inter nos conuenire, utrum sinamus po
etas, imitatione perpetua uti, an partim imita
ri, parti minime. ⁊ qualia utraq; sit an nihil

penitus imitari. Adi. Auguror equidem cõsi
deraturum te utrũ recipiẽda sit comedia ⁊ tra
gedia i ciuitate nec ne. So. Fortasse autem ⁊
his plura. Nondum enim noui: sed quo ratio
ut uentus feret, eo eundũ est. Adi. Preclare
loqueris. So. Hoc igitur, o, adimante cõside
ra, utrũ imitatores nos habere custodes opor
teat nec ne. Uel hoc ex superiorib; pendet q̃ õ
singuli singula recte cõficere possunt. Plura
uero minime. Quod siqs plura tractare aggre
diatur, in singulis ita deficiet, ut in nullo eua
dat egregi;. Adi. Sic prorsus accideret. So.
Nõne ⁊ ð imitatiõe eadẽ ratio? q̃ õ plura ali
quis eque ac unũ bñ imitari nõ põt. Adi. Nõ
certe. So. Nunquam igitur studio alicui esti
matione digno quis simul incumbet, ⁊ imitabi
tur multa, erit ne imitator idoneus, qñ neque
duas quidẽ imitationes, q̃ parũ differre inter
se uidentur, iidem hoies bñ simul tractare pos
sunt: ut comediã simł ⁊ tragediã. An nõ imi
tationes quasdã nup istas esse dicebas? Adi.
Equidẽ: ac uera dicis q̃ õ iidem nequeãt. So.
Neque etiã rhapsodi, i cantores heroicorũ si
mul eẽ ⁊ histriones possunt. Adi. Uera. So.
Sed neque tragedis aut comedis, tragici aut
comici iidem. Hec aũt oia imitationes quedã
sunt: an non? Adi. Imitationes. So. Quin
etiã in minora his uidetur, o, adimãte natura
hois esse cõcisa, ut nullo modo possit bñ plura
imitari, uł etiã ea facere quorũ imitatiões ipse
similitudines quedã sunt. Adi. Est ut dicis.
So. Si ergo rationẽ supiorem ratã haberi uo
lumus, custodes nrõs a reliquis oib; artificiis
alienos patrie libertatis artifices esse oporte
ret ualde quidẽ solertes, neq; aliud quicq; cu
rare, q̃ õ huc non tendat, nihil aliud agere eos
uel imitari oportet. Uel si imitetur, imitari q̃
istis consentanea sint, statim, a, pueritia: for
tes scilicet, temperatos, sanctos, liberales, ⁊
reliqua eiusmodi. Illiberalia aũt neq; facere
neq; imitari posse: neq; aliud quicquã turpe:
ne ex ipsa imitatione tales efficiãtur, quale id
quod emulãtur. An nõ aiaduertisti imitatiões
si a teneris annis incipiãt perseuerẽtq;, in mo
res ⁊ naturã abire tum quantũ spectat ad cor
pus, tum ad uocẽ, tum ad cogitationẽ ipsam.

Adi. Et maxime quidẽ. So. Nõ permittem
igitur ullo modo eos quorũ habere curam dic
mus, quosue prestãtes uiros fore desideram;,
cũ uiri sint, mulierem imitari, uel iuuenem uł
uetulã, uel uiro cõuitiantẽ, uel aduersus deos
cõtendentẽ: ⁊ iactantẽ: cum se putet felicem
esse: uel erumnis circũuentã flentem atq; eiu
lantẽ, laborantẽ: amore accensam, dolore par
tus oppressã. Adi. Nullo modo. So. Neq;
seruas ⁊ seruos, ea q̃ seruorũ sunt, facientes.
Adi. Neq; hoc quidẽ. So. Neq; uiros item
prauos, ut uidetur, timidos, ⁊ contraria eorũ
q̃ dixim; faciẽtes, conuitiantes, iurgãtes, tur
piaq; inuicem obloquentes: siue ebrios siue ui
giles sobriosq;: ⁊ alia quotcũq; hoies isti ⁊ i
uerbis ⁊ in operib;, tum in se ipsos tum i alios
peccant. Neque etiã õbẽt ut arbitror, similes
se per imitationem uel uerbis uel actionibus,
insanientibus reddere. Cognoscẽdi enim isani
⁊ mali sunt tam uiri q; mulieres: nihil tamen
ex eorum dictis ⁊ factis uel agendũ est uel imi
tandum. Adi. Uerissima loqueris. So. Quid
autem? artifices ue ex ere aliquid fabricantes
uel aliud quippiã molientes: uł remiges nauiũ
uel precipientes istis, uel aliud aliqd circa hec
imitari eos decet? Adi. Quonam pacto? cum
neque reb; ullis huiusmodi mentem adhibere
his liceat? So. Nunquid equos hinnientes uł
mugientes tauros aut fragorem imurmuratio
nemq; fluuiorũ, aut maris fremitũ uł tonitrus
uel cetera eiusdẽ generis imitabuntur? Adi.
Atqui phibitũ illis est ⁊ insanire ⁊ insanien
tibus se similes reddere. So. Si igitur que di
cis, intelligo, est quedã orationis ⁊ narratio
nis species in qua uir optim; cũ quid dicturus
est, enarrat: ⁊ alia quedam huic dissimilis: q;
seruat q contra ac ille natus atq; nutritus est.
Adi. Quales uero he sunt? So. Uidetur mihi
uir moderatus qñ in narratione deuenerit ad
aliquã uiri boni uel orationem uel actionem,
perinde ac si ipse ille esset pnunciaturus, ⁊ si
ne ullo rubore aut dedecore imitationem hu
iusmodi suscepturus. Maxime quidẽ ⁊ ut plu
rimum imitans uirum bonũ, prudenter ⁊ sine
errore agentem: rarius aũt ac minus, morbis
uel amore labantẽ, aut ebrietate, aut casu quo

uis alio. Quando autem ad aliquem indignum se uenerit/ nolet/ ut arbitror/ dedita opera similem se deteriori prebere: nisi breuiter quidem ⁊ cum boni quicquaꝫ peragit. Sed erubescet/ cum rudis sit ad hos imitandos/ ⁊ egre ferat deteriorum figuras induere: spernens imagines huiuscemodi/ nisi forte ioci oblectamentiqꝫ causa id fecerit. Adi. Non iniuria. So. Nonne igitur narratione utetur tali/ qualem paulo ante i uersibꝰ homeri dicebā? eritqꝫ oratio sua particeps utriusque/ imitationis uidelicet ⁊ narrationis alterius. Exigua uero pars imitationis lōga in oratione erit. Dico ne aliquid an nihil? Adi. Dicis certe/ qualeꝫ necesse est esse rhetoris istiꝰ figurā. So. Nōne igitur q talis nō erit/ quo erit ineptior ⁊ indoctior/ eo plura narrabit/ ⁊ oia imitabitur: nihilqꝫ se indignum esse existimabit? Quare oia imitari aggredietur/ ⁊ in conspectu quideꝫ multoꝝ: ea presertim que paulo ante cōmemorabamus/ Tonitrus: murmura uētoꝝ/ ⁊ grādinis: axis rotaꝝ/ tubaꝝ/ tybiaꝝ/ fistularuꝫ: ⁊ omniū denique organoꝝ sonitus. Preterea canū/ pecudum/ ⁊ auiū uoces. Eritqꝫ huiꝰ oratio uniuersa pene per imitationeꝫ: uoce ac gestu: uel paulum quid narrationis habebit. Adi. Necessarium quoqꝫ istud. So. Atque he sunt oratiōis spēs due: quas supra dicebā: Adi. Sunt plane. So. Nōne ipsaꝝ una quideꝫ parum quid mutationis habet: ⁊ siquis decentem consonantiaꝫ ⁊ rhythmuꝫ orationi tribuat: ferme ad eandē orationis formam semp dicendum est recte loquenti: atque in una insup consonātia? exigue nanque mutatiōes: eodemqꝫ modo i rhythmo ferme cōsimili. Adi. Omnino sic se res habet. So. Quid aūt alterius spēs? nōne contrariis indiget? Omnibꝰ uidelicet consonātiis/ omnibusqꝫ rhythmis: si ꝓprie dicenda est/ cum multas ⁊ uarias habeat mutationū formas. Adi. Sic est oio. So. Nōne ⁊ poete ⁊ alii omnes q aliquid dicunt/ uel harum una dicendi figura utuntur/ uel altera/ uel utrisque commixtis? Adi. Necesse est. So. Quid gitur facie mꝰ? Utrum has oēs in ciuitate suscipiemꝰ? uel alteram simpliciuꝫ/ uel permixtā? Adi. Si in mea optione constiterit/ simpliceꝫ decori imitatricem. So. Atqui/ o/ adimāte mixta quoque iucunda est: multo autem iucundior pueris ⁊ pedagogis contraria illius quā tu eligis/ ⁊ plurime turbe. Adi. Jucūdissima prorsus. So. At forte/ ut arbitror/ rei. p. nostre cōuenire eam non existimabis/ qm̄ non sit duplex uir neque multiplex apud nos/ quandoquideꝫ singuli singula faciunt. Adi. Non cōuenit certe. So. Nōne igitur sola i ciuitate huiusmōi coriariū inueniemꝰ duntaxat corium esse/ non gubernatorem preterea. Et agricultorē dūtaxat agricultorem: non insup iudicem. Militem quoqꝫ militem/ nō etiā nummulariū. Ceteroseqꝫ eodē modo. Adi. Uera hec sunt. So. Siquis ergo in nostram urbeꝫ/ uenerit: qui pre sapientia in oēs possit sese uertere formas/ ⁊ oia imitari/ uolueritqꝫ eius poemata ostentare/ uenerabimur quidem ipsum ut sacrum/ admirabilē/ ⁊ iucundum. Dicemꝰ auteꝫ nō esse eiusmodi hoieꝫ in re. p. nostra/ neque fas esse ut insit. Mittemusqꝫ in aliā urbeꝫ/ unguēto caput eius perungentes/ lanaqꝫ coronātes. Nos aūt austeriori minusqꝫ iucūdo utemur poeta fabulaꝝqꝫ fictore: utilitatis gratia/ q decori nobis orationeꝫ exprimat: ⁊ q̄ dicuntur dicat in his formulis: quas a pricipio ꝓ legibꝰ tulimꝰ/ qn̄ milites erudire aggressi sumꝰ. Adi. Ita prorsus/ si eēt i nobis/ efficeremꝰ. So. Uidemur iam/ o/ amice satis de ea musice parte dixisse: q circa orōnes fabulasqꝫ uersatur. Nā ⁊ q̄ dicēda sunt ⁊ quō exposuimus. Adi. Mihi quoqꝫ idem uidetur. So. Restat ō cantus ⁊ melodie ratione disserere. Adi. Certe. So. An non ois iam inueniret q nobis ō his dicenda sunt/ qualia esse oporteat? siquidē antedictis concinere debeamus. Tum glauco arridens/ ego inquit/ extra oms esse uideor. Non eiꝫ i presentia possum conicere: qualia dicenda sint. So. Opinamur tñ oio hoc primū nos posse dicere melodiaꝫ ex tribus cōstare/ oratione/ harmonia/ rhythmo. Gla. Hoc eqdeꝫ possum. So. Non ne melodie pars oratio nihilo differt ab oratione illa que sine cantu est: quo ad hoc ut oporteat i eisdem formulis exprimi: de quibus paulo ante dicebamꝰ ⁊ eodem modo. Glau. Uera loqueris. So. Atqui harmonia ⁊ rhythmus orationem sequi debent. Glau. Quid ni? So. Quin etiā lamētatione luctuqꝫ dicebamꝰ i orationibus nos minime indigere. Glau. Non certe. So. Quenam igitur querule harmonie sunt? Dic mihi. Tu eiꝫ musicꝰ es. Gla. Lydie mixte: lydieqꝫ acute: ceterēqꝫ huiusmodi. So. Nonne remouende he sunt? Inutiles enim ēt mulieribus: quas oportet decentes esse/ nedū uiris. Gla. Ualde quidem. So. Preterea uinolētia/ mollities/ ⁊ pigritia custodes minie decent. Gla. Minime. So. Quenam igitur molles ⁊ temulente harmonie. Glau. Jonice ⁊ lydie/ quotcunqꝫ chalare. i. relaxe remisseque ⁊ resolute uocantur. So. His igitur/ o/ amice num quo modo uteris ad militum utilitatem? Gla. Nullo modo: Sed uidētur iam tibi reliqua esse dorica ⁊ frygia harmonia. So. Haud equideꝫ harmonias noui: sed suscipe harmoniam illaꝫ q̄ ut decet imitatur fortiter euntis in prelium ⁊ ad quodlibet negocium uiolentū uiriliter sese gerentis/ uoces atque accentus: ⁊ periclitantis siue in uulnera siue in morteꝫ irruentis siue in aliā graueꝫ sorteꝫ incidentis/ in omnibus istis fortunā cōstanter atque uiriliter propulsantis. Aliāqꝫ iteꝝ suscipere harmoniā que uoces imitatur atque accentus homīs i tranquilla ⁊ minime uiolenta actiōe uersantis/ uel aliquid alicui persuadentis/ ⁊ supplicantis uel uotis deo uel doctrina ⁊ admonitione homini: Uel ecōtra hois alii supplicāti/ aut docenti/ aut dissuadenti facile se prebentis. ⁊ qui licet uoti compos sit factus/ nō tñ superbia efferatur/ sed in his omnibꝰ temperate ⁊ modeste se gerat: forteꝫqꝫ utrāqꝫ recte ferat: hasqꝫ duas sequatur harmonias: uiolentam: uoluntariā. fortunatorum: infortunatoꝝ: temperantiū ac fortiuꝫ. Et oio: quecūque ipsoꝝ accentus pulcherime imitantur. Has oēs suscipe harmonias. Gla. Ac uero non alias eligi iubes: q̄ꝫ eas quas ego supra dicebam. So. Non igitur opus erit nobis in cantibus ⁊ melodiis harmonia que multis ꝯstat chordis/ omnibusque concentibus. Gla. Nō ut mihi uidetur. So. Ergo trigonū ⁊ pectidaꝝ ⁊ quorūcūqꝫ instrumētoꝝ: q̄ multis constant cordis ⁊ plurimis cōsonantiis/ fabros nō nutriemꝰ. Gla. Nō ut uidemur. So. Quid aūt tybiaꝝ fabros ⁊ tybicines in ciuitate suscipies? An nō instrumenta multaꝝ chordarum/ harmoniarūqꝫ oiuꝫ: tybiam imitātur? Gla. Patet. So. Lyra itaqꝫ restat ⁊ cithara in ciuitate utilis: ⁊ fistula i agris pastoribꝰ cōmoda. Gla. Ita ratio nobis ostēdit. So. Nihil alienū inducimus/ o/ amice: dum apollinem ipsuꝫ ⁊ apollinis instrumenta marsye ipsi ⁊ organis q̄ marsye sunt/ preponimus. Gla. Non per ioueꝫ ut mihi uidēmur. So. Per canē ipsuꝫ sensiꝫ ⁊ clāculuꝫ purgare cepimꝰ ciuitatē: quā supra nimiis delitiis deditā dicebamus. Gla. Ipsi nos uidelicet tempate agētes. So. Age purgemꝰ ⁊ reliqua. Sequitur ad ea que de harmoniis dicta sunt/ ut rhythmos ita prosequamur/ ne per uarios admodū circumuagemur: neue p qualibet bases. Sed qui uite fortis ⁊ tempate rhythmi sunt/ dinoscamus. Quibꝰ cognitis pedē cantūqꝫ cogamus orōneꝫ huiusmodi uiri sequi/ non orōneꝫ sequi pedeꝫ ⁊ cantū. Qui uero sint rhythmi tales/ tua iterest declarare/ queādmodū harmonias exposuisti. Gla. Per iouem quid dicaꝫ/ nō habeo. Q̄ ōeiꝫ tres quedaꝫ spēs sunt/ ex quibus bases texūtur atqꝫ flectuntur/ queādmodū in uocibꝰ/ quatuor/ unde oēs harmonie conficiūtur animaduerteriꝫ/ dicere possem: Quales auteꝫ qualis uite imitationes sint/ aperire nequeo. So. At ō his quidem cum damone deliberabimus/ q̄ nam pedum ꝓgressiones ꝓprie sint illiberalitatis/ petulantie/ insanie/ ac relique prauitatis: que rhythmi contrariis congruāt. Arbitror aūt audisse quāuis non satis aperte/ cum ipse basem quādā pedū bellicosam nominaret/ compositā dactylum atque etiā heroicū: quē nescio quomodo digerebat/ supraqꝫ infraqꝫ equaleꝫ i breueꝫ longumqꝫ effectū. Utqꝫ existimo iambū: ⁊ alium quendā trocheū apellabat. Longitudines aūt ⁊ breuitates adhibuit. Et in aliquibꝰ istoꝝ arbitror eum uitupare uel laudare ductiones pedis/ non minus q̄ꝫ rhythmos ipsos uel aliqd ex utrisque commixtū. Neque eiꝫ declarare satis hec possum. Uerum hec ut dicebaꝫ in damonem ipsum reiecta dilataqꝫ sint: Prolixa quippe oratione ad hec distinguenda opus esset. Num quid putas? Gla. Prolixa p iouem. So. Hoc q si

autēꝫ ita discernere potes/q̄n concinitas atqꝫ ieptitudo ɔgruitatē ⁊ incōgruitatē rhythmi secūtur. Glau. Quid ni? So. Atq ɔgruū quidem pulchram orationeꝫ sequitur/⁊ tanquam simile imitatur. Incongruū uero contrariaꝫ. Quin etiā consonū ipsum ⁊ dissonū eodeꝫ modo: q̄n quidem rhythmus ⁊ harmonia ut paulo ante dictū fuit orationeꝫ secūtur/non ipsa oratio rhythmū ⁊ harmoniaꝫ sequitur. Gla. Certe orationeꝫ sequi hec debēt. So. Quid uero loquendi modus ipsaqꝫ oratio? nōne animi affectionem sequitur? Glau. Absque dubio: So. Orationeꝫ uero cetera quoqꝫ secuntur. Gla. Nempe. So. Sermonis itaqꝫ decor: consonātia uenustas ⁊ rhythmi cōgruētia affectioneꝫ animi moderatā secuntur/quaꝫ euethiam appellant/non eam dico: quaꝫ sepe cum inscitia quedam sit blanda quadā derisione bonitatē nominamus sub noīe boni moris/fatuitateꝫ quādā significātes. Immo uero eā euethiā inquā: q̄ reuera cogitationeꝫ significat more optimo preditaꝫ. Gla. Sic ē oīo. So. Nōne igitur ubiqꝫ hec iuuenes sequi d̄bēt/si reꝫ suā agere uolūt? Gla. Debent quideꝫ. So. Est aūt ars pingēdi uniuersa hoꝝ plena ⁊ oīe huiusmōi artificiuꝫ plena quoqꝫ texendi facultas/⁊ varioꝝ ingeniositas operuꝫ: studiūqꝫ edificandi: ois preterea ceteroꝝ suppellectiliū instrumentorumqꝫ effectio: quin ⁊ corpoꝝ plantarumqꝫ natura. Porro in omnib9 istis aut cōdecentia quedam inest aut indecentia. Et indecentie quidem ⁊ rhythmi incōcinnitas atque dissonātia sermonis turpis/⁊ improbi moris sorores sunt: contraria uero cōtrarii/tempati ⁊ optimi germana ⁊ imitatiōes quedā sunt. Gla. Est ut dicis. So. Nunquid poetis solis insistendum? cogendumqꝫ ut imagineꝫ boni moris i suis poematis exprimāt: uel apud nos non scribāt? An preterea curāduꝫ ne artifices alii mali moris simulacrum aliquod: nō bñ castigatuꝫ opus/illiberale: deforme ⁊ indecēs: siue i figuris aialiuꝫ/siue i edificiis/siue i quouis alio artificio/faciāt Vel siqs hoc prestare nō potest/ne qd apd̄ nos agat/ꝓhibendus est. ne in prauitatis imaginibus nobis enutriti custodes tanquā i noxio gramine/⁊ multa quotidie paulatim a multis decerpentes pascentesqꝫ/unum aliquod maximū malum ignari in aīo contrahāt. Quamobrem illi inquirendi sunt artifices q naturali quadaꝫ industria possint tanquaꝫ per uestigia exprimere pulchri ipsius decoriqꝫ naturaꝫ: ut tanquaꝫ in loco salubri habitātes iuniores undiqꝫ adiuuentur: quandoquidem a pulchris honestisqꝫ operibus siue ad oculos siue ad aures eoꝝ honesti aliquid peruenit: ueluti suauis aura quedā e locis salubribus/afferens sanitateꝫ: que quideꝫ statim afflare a primis annis incipiens/sensim aīos hominum/similitudineꝫ/amicitiā/⁊ concordiam/honeste orationi rationiqꝫ conciliat Gla. Egregie admodū isto pacto nutrirentur So. Ob hāc igitur causaꝫ glauco ex ipsa principali secundū musicā nutritione: rhythm9 ⁊ harmonia interiora animi penetrāt: pulsantqꝫ uehementissime animū/decorā quandā figuraꝫ ferentia: per quā decorus ⁊ pulcher efficitur/quisquis recte in musica eruditur: contra uero si contra quis fuerit educat9. Et q̄n rursus defficientia neque recte fabricata aut nō bñ orta acutissime sentiet/qui illic quemadmodū oportet/nutrit9 fuerit/merito egre hec ferēs/pulchra quideꝫ laudabit: eaqꝫ amās/auideqꝫ arripiēs/ipsis aletur/ac bon9 inde efficietur ⁊ pulcher: Turpia uero iure uitupabit/oderitqꝫ/etiā i ea etate i qua rationē nondū susceperit. Aduentantem deniqꝫ rationem/qui ita nutritus erit/libenter amplectetur: eaꝫ ex ipsa propinquitate familiaritateqꝫ prorsus agnoscēs. Gla. Mihi quoque haꝝ reꝝ gratia i musica nutriēdi uidētur: So. Quēadmodū tūc ꝑfecto litteras satis recte callemus/q̄n elemēta nos nō fugiūt/pauca quideꝫ in omnib9 quibuscūqꝫ insunt: neque i paruis neque in magnis ea spreuimus/tanquam nō oporteret intelligere/sed ubique discernere illa proposuimus/utpote q prius grammatici futuri non simus: q̄ꝫ nos ita comparauerimus. Gla. Vera loqueris: So. Imagines preterea litteraꝝ/sicubi uel i aquis uel in speculis appareāt: nō prius cognoscem9 q̄ꝫ ipsas litteras nouerimus: Est eniꝫ hoc artis ⁊ exercitatiōis eiusdeꝫ. Gla. Est ut dicis oīo So. Quorsum hec inquam? Nempe eadem ratione neque musici prius erimus uel nos uł ipsi quos ad urbis custodiam erudimus/q̄ꝫ temperātie species ⁊ fortitudinis/liberalitatis ⁊ magnificentie/⁊ quecunque harum sorores sunt ipsisqꝫ contraria cognouerimus/ubicunque insint/ita ut ⁊ hec ⁊ ipsoꝝ imagines qbuscunqꝫ insunt/persentiamus: Neque in paruis neque in magnis contempserimus: sed eiusdeꝫ esse putauerimus ⁊ artis ⁊ studii. Glau. Necesse est omnino. So. Siquo in homine hec concurrāt ut in animo pulchri mores insint: ⁊ in corporis specie illis singula correspondeant/consentiantque eandem suscipientia rationē/pulcherrimum hoc erit ei qui inspicere possit/spectaculum. Glau. Valde quideꝫ. So. Atqui quod maxime pulchrum/⁊ amabile maxime. Glau. Prorsus. So. Tales quosdam homines maxime uir musicus adamaret: siquid uero absonū aduerteret/minime. Glau. Non certe si defectu animi dissonaret: siquid uero dumtaxat deesset corpori, sufferret quidem adeo/ut diligere gratularique uelit. So. Intelligo equideꝫ: quia tales quidam uel amātur abs te/uel amati iam sunt. Atque assentior. Sed hoc mihi dicas. Est ne ulluꝫ temperantie cum resoluta uoluptate commertium? Gla. Quo nam pacto? Quippe cum uoluptas huiusmodi non minus/q̄ꝫ dolor mentem e suo statu dimoueat? So. Aliis uero uirtutibus? Glau. Minime. So. Quid autem petulantia intemperantiaqꝫ habent cum excedente uoluptate cōmunionem? Glauco. Maxime omnium. Socrates. Habes ne maiorem ⁊ uehementiorem uoluptatem q̄ꝫ que circa uenerea? Gla. Neque uehementiorem ullam habeo/neque furiosiorem. So. Rectus autem amor ipsa sui natura temperate ⁊ musice amat pulchrum atque decorum. Gla. Prorsus. So. Nihil ergo furiosum uel intemperātie proprium recto amori est admouendū Gla. Non certe. So. Neque igitur iungēda illi est uoluptas ipsa uenerea/neque in ea communicare debent amatores cum legitime dilectis adolescentibus/amantesqꝫ cum amatis. Gla. Per iouem nullo modo/o/socrates. So Sic igitur ut uidetur in ciuitate recte instituta legem condes/amatorem amare: una esse ⁊ tangere amatum/si persuaserit tanquam filiū/honestorum causa. Atque in omnibus sic uersari cum eo quem amat/ut nihil unquam preter honestum uideatur ab adolescente requirere. Si contra faciat/uituperium subeat/tanquam qui nihil omnino sapiat musicū/nihil pulchruꝫ Gla. Sic prorsus. So. Nōne tibi finem suum iam sermo de musica consecutus? Quo enim finiri debet: iam applicuit. Oportet enim musicā in amatoria pulchri finiri. Gla: Assertior equidem. So. Post musicaꝫ uero gymnastica exercendi sunt iuuenes: Gla. Quid ni? So Oportet enim ⁊ in hac per omnem uitam diligenter a pueris educari. Id auteꝫ ita se habet quodammodo ut opinor: Animaduerte ⁊ tu. Mihi quidem non uidetur bene affectum corpus/uirtute sua/bonum animum facere: sed cōtra bene affectus animus/uirtute sua corpus quoad fieri potest/optimum reddere. Tibi uero quid nam uidetur? Gla. Quod ⁊ tibi: So. Nōne si postquam mentem sufficienter instruxerimus/tradeꝫmus ei/ut que ad corpus pertinent/diligenter ⁊ exacte inquirat ⁊ curet: nos autem quasi quasdaꝫ formulas proponem9 ne lōgiores sim9/recte utique faciemus? Gla. Omnino: So. Ab ebrietate itaque ipsis diximus abstinendum: Unicuique enim magis conceditur q̄ꝫ custodi: ut ebrietate grauatus ubi terrarum sit/nesciat. Gla. Nempe ridiculum esset/custode indigere custodeꝫ: So. De cibis aūt qd dicemus? Athlete eiꝫ hi uiri sunt ⁊ maximi quidē certaminis. Nōne? Glal. Maximi plane: So. Nunquid aliorum athletarum habitudo custodibus conueniens esset? Gla. Fortasse. So. At uero somnolenta hec est ⁊ ad ualitudineꝫ dubia: An nō uides quod uitam edormiunt? ⁊ si parum quidem ab instituto uictu discedunt/grauiter egrotant exercitatores huiusmodi: Gla. Video equidem: So: Elegātiore igitur aliqua exercitatione opus est bellicosis athletis/quos tanquam canes insomnes esse oportet: ⁊ q̄ꝫ acutissime uidere atque audire: ⁊ multas mutationes in exercitu: aquarum/ciborum/estus ⁊ frigoris ita perpeti: ut se a morbis defendant: Gla. Ita mihi uidetur

So. Optima igitur gymnastica soror esset sim
plicis musice: de qua paulo ante tractauimus:
Glau: Quomodo istud? So: Simplex utique
⁊ conueniens gymnastica/militum exercita
tio: Glau. Quo pacto? So: Ab homero qui
dem id discere possumus: Nosti enim quemad
modum in belli expeditionibus in heroum men
sis neque pisces ipsis parat quamuis ipsi in hele
sponto mari essent/ neque elixas carnes/sed
assas: que facilius a militibus preparantur: Ubiqȝ
enim facilius ē/ut ita loquar/ipso igne uti/q̃ȝ
uasa circumferre: Neque unquaȝ uariorum cō
dimentorum/ut arbitror/homerus meminit:
Sed hoc ⁊ alii sciunt/quicunque exercentur/
quod cui corpus robustum esse debet/a cunctis
huiusmodi rebus est abstinenduȝ: Gla: Recte
quideȝ ⁊ sciunt ⁊ abstinent. So. Siracusanas
itaque/o/amice mēsas ⁊ sicula ut uidōris admo
dum uaria non laudas obsonia: siquideȝ hec ita
tibi recte se habere uidentur: Glau. Non cer
te ut mihi quidem uideor: So. Uituperas ⁊
corinthium luxum blandientium puellarum in
his q optima corporis habitudine futuri sunt
Glau. Summopere. So. Quin etiam athica
bellaria condimentaqȝ/que iocunda plurimis
⁊ delicata uidentur: Glau. Necesse est: So.
Omnem enim/ut existimo/huiusmodi uictum
si similem esse dicemus melodie ⁊ cantilene: q̃
in omni genere harmonie omnibusqȝ rhythmis
uersantur/recte nimium cōparauerimus. Gla.
Plane: So. Ibi quidem intemperantiam ua
rietas parit: hic morbum. Simplicitas autem
secundum musicam in animis temperantiam:
secundum uero gymnasticam in corporibus sa
nitatem: Glau. Uerissima loqueris: So. In
temperantia uero ⁊ morbis in ciuitate multi
plicatis ⁊ iudicum ⁊ medicorum ope plurimū
indigemus. Unde iudiciaria ⁊ medicina in pre
tio habētur: quando ⁊ liberi multi his sūmope
re studeant. Gla. Quid ni? S: Igitur ma
le ⁊ turpis discipline in ciuitate nullam maio
rem potes coniecturam capere/quam summis
iudicibus/ac medicis indigere/ non modo
abiectos homines ⁊ mechanicos/sed eos etiaȝ
qui liberali disciplina educatos esse se glorian
tur. None turpe uidetur ⁊ male educationis
magna coniectura/ut cogamur ob proprie uirtu
tis inopiaȝ/iustitia uti externa/ab aliis uideli
cet tanquam dominis ⁊ iudicibus iuste operari/
compulsi. Gla. Omnium profecto turpissimū
So. An non hoc quoque turpius esse putas?
quando aliquis non modo omne uite tempus in
iudiciis tum accusando tum defendendo conte
rit/sed ⁊ rudi quadam elatus iactantia in his
ipsis negociis gloriatur: quasi sit potēs ad iin
riā iferēdā: suisqȝ uersutiis usqȝ adeo tergiuer
sari ualeat: ut nullas iniuriarum soluat penas
qui sepe minimarum uilissimarumqȝ rerum cau
sa tam anxium subit negocium: ignorans quan
to preclarius ac melius esset ita se comparare/
ut nihilo indigeret iudice dormiente: Glau.
Certe hoc illo turpius est: So. Absurduȝ pre
terea existimandum est homines medicis egere
non ad uulnera sananda dumtaxat/morbosqȝ
curandos intemperie aeris ⁊ casibus congruen
tes/sed plurimum ad destillationes ⁊ spiritus
interioris intumescentis impetum ob mollitiē
atque desidiam ⁊ quem in uictu supra damna
uimus luxum. Quibus effectum est/ut homi
nes lacunarum instar aqua flatuque exuberan
tium/nimis oppleti coegerint peritos escula
pii successores/morbos quosdaȝ nouo nomine/
destillationes/inflationes/uisceruȝ crepitus/
apellare. Glau. Noua sane hec morboruȝ no
mina/nimiūqȝ absurda. So. Hec/ut arbitror
esculapii tempore non erant. Quod hinc pla
ne coniicio/quod eius filii apud troiam/pocu
lum patrocli iussu oblatum saucio eurypilo nō
damnarunt: cuȝ tamen in eo mixta esset pram
nio uino farina ⁊ insuper attritus caseus: que
pituitam augent. Glau. Profecto absurdum
id poculum: minimeque ita affecto conueniēs
So. Non si aduertis hac nostra medicinaria
facultate morboruȝ pedissequa/esculapii secta
tores ante herodicum/ut fertur/minime usos
fuisse: Herodicus autem cum esset exercitan
dorum magister iuuenum/effectusque esset ua
litudinarius/miscens gymnasticam medicine/
primo quidem se ipsum/deinde ⁊ posteros mul
tos tedio longo affecit. Gla. Quo nā pacto?

So. Longam quippe sibi mortem prestitit.
Nam dum morbum subsequeretur ad mortem
terminaturum/neque curare: ut opinor/se po
terat: ⁊ medele studio occupatus obmissis reli
quis actiōibus uitam in hac corporis indulgen
tia conterebat: male quidem affectus si paulo
a consueto uictu discederet: neque facile tamē
nature cedens: atque ita hac sapientia uiuens
senex decessit e uita. Glau. Egregiam palmam
ex arte sua reportauit. So. Nempe quam de
cebat reportare illum: qui ignorabat escula
pium non ignorantia quidem ⁊ imperitia gene
ris huius medele/suis posteris ipsum non osten
disse: sed quoniaȝ cognoscebat in ciuitate opti
me gubernata cuique opus suuȝ assignatū esse:
quod perfici necesse sit. Nec ulli supesse ociū/
ut per omnem uitam ualitudinarius in eo po
tis curatione uersetur. Quod quidem/modo
quodam ridiculo in artificibus animaduerti
mus: in illis uero qui opulenti felicesque cen
sentur/nequaquam. Glau. Quomodo istud?
So. Faber siquando in morbum incidit/bre
uem a medico curationem exigit: uel per uomi
tum/uel defluxum uentris/uel ustionem/uel
incisionem. Siquis autem diuturnaȝ illi uictus
obseruationem precipit/capitisque suffarcina
tiones ceteraqȝ huiusmodi/statim obiicit non
esse sibi ad egrotandum ocium: neque prestare
sibi ita uitam trahere continuis curationibus
incumbenti/suumqȝ opificium negligenti. De
inde medico hoc dimisso ad consuetum uictum
reuertens/si conualescit/suum opus exsequi
tur: sin autē corpus substinere morbū nequit/
uita functus/a negociis liberatur. Glau. Ita
profecto medicinis uti artifici conuenire uide
tur. So. Atque iccirco/opus illi propositum
esse dixi/quod nisi peragat/uiuere ipsi non pre
stat. Glau. Constat. So. Diues autem
ut diximus/opere nullo urgetur: a quo quan
do arceatur/non amplius sit ei uiuendum.
Glau. Nullo prsus/ut fertur. So. Phocyli
dem. Forte non audis dicentem quemadmodū
oportet uirtutem exercere/quando uiuendi
facultas iaȝ suppetit. Glau. Arbitror autem
⁊ prius. Socrates. Nihil in hoc illi aduerse
mur: Sed ipsi nos doceamus/utrum id hoc pa
cto meditari diues habeat/alioquin si in mor
borum nutritione tempus terat/non sit illi ui
uendum. Fabrili siquidem arti ac ceteris im
pedimento id est: Nam ab opere mentem di
uertit. Preceptum uero phocylidis nihil im
pedit. Glau. Per iouem/ferme omnium maxi
me/si ultra gymnasticam/superuacua ista cu
ratio corporis producatur/nos occupat.
: So. Etenim rei familiari ⁊ militari/⁊
urbanis omnibus magistratibus obest plurimū
Quodue deterimum est/discendi studium ⁊
omnem intelligendi/meditandiqȝ diligentiaȝ
impendit: dum capitis dolores semper ⁊ uerti
gines suspicatur: studiūqȝ sapientie causatur:
quasi ex eo ista nascantur. Quamobrem ad uir
tutis exercitationem/probationemque nobis
omnino impedimento est. Efficit enim ut sem
per egrotare putemus: neque desinamus unq̃ȝ
de habitu corporis queri. Glau. Consenta
neuȝ est. Socrates. Hec utique cogno
scentem uicimus esculapium: hominibus natu
ra educationeqȝ bene ualentibus: deinde uero
morbo quodam exterius illato ⁊ subito egro
tantibus eam ostendisse medicinam: qua phar
macis ⁊ incisionibus ifirmitas tolleretur: uiō
licet consueto deinde uictu seruato/ne ciuilia
negocia disturbaret. Corpora uero penitus in
teriori corruptione morbosa nequaquā aggres
sum fuisse diligentia uictus ⁊ diuturna obser
uantia in uita producere: ita ut ⁊ male uiue
rent homines/⁊ ualitudinarios/ut consequēs
est/filios generarent. Neque uero illum cen
suisse curandum/qui non posset in constituto
⁊ solito uictu ac regula uiuere: tanquam neqȝ
ipsi neque ciuitati id conferat: Glau.
Ciuilem uirum dicis esculapium extitisse?
So: Constat plane: filiiqȝ ipsius talem euȝ
fuisse testātur: An ignoras illos apud troiam
in rebus bellicis claruisse? quanquam ⁊ medi
cine studio/quemadmodum ego dicebam/ute
bantur. Non meministi quod menelao panda
ri manibus uulnerato/cruoreȝ uulneris abster

serunt/ ⁊ unguentis mitigantib⁹ perunxere Legem uero certã circa cibos ac potus nihilo magis q̃ eurypilo prescripserunt: quasi pharmaca ad curandos sufficerẽt homines qui ante accepta uulnera ⁊ firmi corporis habitu ⁊ uictu moderati fuissent: licet protinus dictum illud poculum ebibissent. homines autẽ ⁊ natura ⁊ incontinentia morbosos/uiuere neque iis ipsis neque aliis conferre putabãt. Neque circa illos uersari artẽ: neque esse curandos/etiam si m̃ida locupletiores essent. Glau. Scitos admodum uiros fuisse perhibes esculapii filios. So. Decet sane/quanquã nobis tragedi ⁊ pindarus non testificantes esculapium ferunt apollinis filium extitisse: atque auro indutum ad hominem pecuniosum cum extrema egritudine ad mortem ferente opprimeretur/in uitam restituendum. Unde ⁊ fulmine illum percussum. Sed nos propter illa que supra diximus illis hec utraque nõ concedim⁹. Immo si dei filius fuit/lucri turpis auidum fuisse negabimus/sin turpis/auidus lucri/dei fuisse filium reiiciemus. Glau. Probe quidem ista dicuntur: Sed de hoc quid ais/o/socrates? An non bonos medicos habere oportet in ciuitate? Essent autem tales maxime/quicunque fuissent cum sanis plurimis/plurimisque egrotantibus conuersati. Iudices item similiter/qui uaria hominum ingenia essent experti.

So. Et ualde quidem bonos dico: Sed nunqd intelligis/quos tales eẽ arbitror? Glau. Si dixeris. So. Tentabo equidẽ. Tu tamen non similem rem sermone eodem interrogabas. Glau. Qua ratiõe? So. Medici qdẽ sufficientissimi euaderẽt/si ab ineunte etate ultra discende artis studium inter plurimos corpore male affectos cõuersarentur: ipsiq̃ omni morborum genere laborarent: naturaq̃ imbecilla essent. Neque enim corpus/ut arbitror/corpore curant/Impossibile namq̃ esset/ipsa quandoque mala uel fuisse/uel esse: sed anima corpus curant. An non fieri potest/ut que fuerit sitq̃ mala/bene aliquid curet? Gla. Recte quidem. So. Iudex autem/o/amice ipso animo ipsi animo imperat. Non ne possibile est a pueritia animum aliquem cum malis animis conuersatum ⁊ iniusta quęque facinora operatum/acute denique ex se ipso aliorum scelera coniiectare quemadmodũ ex ipso corpore morbos? Num insontem ipsum imperitumq̃ malorum morum dũ esset iuuenis extitisse oportet/si bonus ⁊ honestus existens iusta sincere est iudicaturus. Quapropter modesti homines/dum iuuenes sunt/stolidi esse uidẽtur: ⁊ qui facile ab iniustis decipi possint: tanquam qui non habeant in se ipsis eadẽ/que habent improbi/affectuum/exempla malorum. So. Glau. Omnino certe id patiuntur.

Uerum enimuero non iuuenem/sed senem esse bonum oportet iudicem: qui sero qualẽ quid pro iniustitia sit/didicerit: tanquam qui non propriam in animo suo eam senserit/sed alienam in alienis animis longo tempore nouerit: atq̃ iccirco cuiusmodi sit malum discernat/scientia potius q̃ propria experientia iudicans.

Gla. Generosissimus certe iudex huiusmodi esse uidetur. So. Et bonus preterea quõ ipse querebas. Qui enim bonum habet ⁊ animum/bonus est. Uersutus autem ille ac malarum/sagaxq̃ ⁊ suspicans: qui multa egit iniuste: sagaxq̃ ⁊ sapiens habetur/quando cum sui similibus uersatur/cautus callidusq̃ apparet/cum ad exempla que in eo sunt/mentem dirigens/sibi satis caueat: Quando uero bonis senioribusq̃ adheret/fatuu⁹: cũ ultra q̃ decet diffidat: sanũq̃ ⁊ sincerum morem ignoret: quippe qui exempla illius non habeat. Cum uero frequentius cum malis q̃ cum bonis uersetur/sepius quoq̃ sapientior q̃ insipientior sibi aliisq̃ uidetur. So.

Glau. Uera proculdubio loqueris. Non ergo talem querere oportet iudicem tanquam bonum ⁊ sapientẽ: sed qualem paulo ante dicebam: Prauitas enim neque se neque uirtutem cognosceret unquam: Uirtus autem nature tempore addita disciplina: ⁊ se ipsam simul ⁊ prauitatem intelliget: Non igitur malus/ut mea fert opinio/sed hic sapiens euadit/

Glau. Mihi quoque ita uidetur. So. Non ne igitur ⁊ medicinam qualem diximus una cum huiusmodi iudiciaria equitate in ciuitate/lege constitues/que quidem eos ciues qui natura tum animo tum corpore bene se habẽt/enutriant: eorum uero qui tales non sunt/quotcunque corpore deficiunt/mori sinant: quotcunque autem malo ingenio procreati/insanabiles sunt/morte mulctent. Glauco: Hoc fortasse ⁊ ipsis qui talia patiuntur ⁊ ciuitati conducit. So. Constat quinetiam curaturos iuuenes ne in iudiciarie usum indigentiamque descendant/simplici illa utentes musica: ex qua nasci diximus temperantiam.

Glau. Cur non? Socrates. An nõ per eadem hec uestigia musicus gymnasticam sequens/si uolet aget/assequeturque ut nihil egeat medicina/nisi necessitas cogat. Gla: Assentior equidem. So. Exercebit autem in gymnasiis corpus/respiciens magis ad animositatem nature/illamque excitans/q̃ ad robur/neque quemadmodũ athlete alii corporei roboris gratia uictum instituet: laboresq̃ adhibebit. Glau. Recte admodũ

Socrates. Qui ergo constituũt/o/glauco musica ⁊ gymnastica homines erudire/non ea causa qua multi existimant/studia hec aggrediuntur/ut hac quidem corpus/illa animũ curent: Glaco. Cur non? Socrates. Uidentur utraque animi gratia plurimum exercere. Glauco. Quo pacto? So. An non uides ut afficiant animum qui gymnasticam per omnem uitam exercent/musicam autem non attingunt? Uel qui contra faciunt

Glau. De quo nam dicis? Socrates. De rustica inquam duritia ferocitateque: atq̃ item d̃ mollitie ⁊ mãsuetudine. Gla: Noui equidem eos qui mera utuntur gymnastica/agrestiores q̃ oportet euadere. Qui autem dumtaxat musica/molliores q̃ eos decet/effici. Socrates. Atqui uis ipsa agrestis ad iracunde nature animositatem pertinet: que si recte nutritur/fortis euadit/sin autem supra q̃ decet excrescit/ferox ut consentaneum est ac dura. Glauco. Assentior. Socrates. Quid autem uim ipsã mitem ⁊ mansuetam/non ne philosophi natura habet? que si nimium coalescit/mollior fit q̃ decet/bene autem si enutritur/suauis atq̃ modesta. Glauco. Est ut dicis. Socrates. Dicebamus autem oportere ipsos custodes utrasque naturas habere. Glauco. Oportet sane. Socrares. Non ne congruere inuicẽ ⁊ cõcinnere oportet. Gla. Quid ni? Socrates. Eiusque animus in quo hec consonant/temperatus est ⁊ fortis

Glauco. Omnino. Socrates. Eius autem animus in quo dissonãt/timidus ⁊ agrestis. Glau. Et maxime quidem. Socrates. Quicunque permittit ut musica animum suum assidue circumsonans occupet ⁊ demulceat: perq̃ aures ueluti per infundibula harmonias infundat: quas supra cõmemorauimus/suaues/blandas/molles/ac flebiles: atq̃ etatem suam in modulis animum delinientibus consumit/is primum quidem siquid iracundũ habebat/tanquam ferrum demollit: ⁊ utile ex inutili duroq̃ efficit. Quando autem incumbit diutius/magis cõmulcet/post hoc iam liquefacit animum ⁊ resoluit: donec destillando exhauriat animositatem omnẽ/exscindatq̃ tanquam neruos ex animo. Ex quo animum quasi segnem militem efficit. Glauco. Sic est omnino. Socrates. Ac si a principio hominem nacta sit natura sine animi robore/cito hoc perficit. Sin autem animosum uires animi frangens ad iram reddit precipitem: ut minimis quibusque offensiunculis irritetur: ac facile iterũ efferuescat. Unde ex animosis iracundi atque morosi effecti sunt/molestia ⁊ fastidio pleni. Glauco. Ita prorsus accidit. Socrates. Quod siquis gymnastice uictui exercicationique se dedat/musica

philosophiaqꝫ neglectis/primo quidem firmũ corporis habitum consecutus animi uiribus magnitudineqꝫ repletur: fortiorque/q̃ꝫ esset/euadit. Glauco. Ualde quidem. So. Deinde si in hoc ita perseueret: ut nihil aliud agat: neque musam prorsus attingat/certe siquis erat eius in animo instinctus discẽdi/flagrans cupiditate/imbecillus/surdus/ac cecus efficitur: utpote qui neque doctrinã gustauerit ullam/neque indagationem rerum/neque ullam penitus rationem/neque musicam aliam: unde expgisci potuerit/coalescereqꝫ: sensusqꝫ suos puros accipere: Gla: Sic plane: So: Rationi aduersus/ut arbitror/uir huiusmodi ⁊ a musis redditur alienꝰ. Ac nulla ulterius persuasiõe rationibus inducta utitur: sed ui ⁊ agresti immanitate tanquam fera quedam ad omnia fertur: inqꝫ inscitia ⁊ ruditate sine rhythmo ⁊ gratia ⁊ urbanitate uiuit. Glau. Omnino sic se res habet. So. Postquam duo hec sunt/ut apparet/artes duas assererẽ deum aliquem hominibus tribuisse: musicam ⁊ gymnasticam ad animositatem/philosophicam ue naturam: nõ ad animum ⁊ corpus/nisi per accidens fuerit: sed ad illa/ut inuicem consonarent intensa uidelicet atque remissa quatenus deceat. Gla. Sic apparet. So. Cum igitur qui pulcherime gymnasticam cum musica miscet/moderatissimeqꝫ hec animo adhibet/merito absolutissimũ musicũ diceremus ⁊ summa harmonia compositum/magis q̃ꝫ eum qui chordas una contemperat. Glau. Et merito quidem/o/socrates. So. Nõne ergo huiusmodi aliquo preside semper in ciuitate nobis opus erit glauco? si debet salua fore res pub. Glau. Erit certe summope. So. Hi ergo discipline educationisque modi essent. Nempe choreas in horum genere quis reponet? uenationesqꝫ ⁊ canum insecutiões: gymnica item certamina ⁊ equestria. Ferme enim cõstat sequi hec ista debere/neque inuentu difficilia fore. Gla. Forte non sunt difficilia. So. Quid nobis preterea distinguendum? Nõne horũ omnium/qui nam imperare debeãt/q parere? Gla. Cur nõ? So. Constat quidem seniores imperare oportere/iuniores subesse. Glau. Constat profecto. So. Et hoc liquet ex his esse optimos eligendos. Gla. Liquet certe ⁊ istuc. So. Agricolarum optimi nõne hi sunt/qui maximam agrorum habent colendorum peritiam? Glau. Prorsus. So. Nunc autem cum ex custodibus optimos eligi oporteat/nõne eos qui maximam custodiende ciuitatis peritiam habent? Glau. Eos plane. So. Prudentes ergo ad hoc esse eos oportet/potentesqꝫ? ⁊ qui reipublice curam habeant. Gla. Est ita. So. Curat autem quisque maxime id quod maxime diligit. Gla. Necesse est. So. Atque hoc diligit maxime/cui conferre eadẽ ac sibi existimat: ⁊ ex cuius felicitate uel infelicitate suam arbitratur felicitatem infelicitatem ue pẽdere. Gla. Sic est. So. Eligendi igitur ex omnibꝰ custodibus hi maxime qui nobis considerantibus uideantur per omnem uitam/summo studio ea facere/que e republica esse ducunt: que uero contra/cauere. Glau. Commodissimi certe hi sunt. So. Obseruandi itaqꝫ sunt/ut arbitror/in singulis etatibus/utrum preceptum hoc seruent: neque tanquã prestigiis quibusdam decepti/neque ui ulla cõpulsi/suiqꝫ ipsorum obliti eiciant eam opinionem qua ea sola censentur agenda/q̃ sunt optima reipublice. Glau. Quã eiectionem dicis? So. Dicam tibi. Uidetur mihi opinio mente exire/uel sponte/uel inuite. Sponte quidem falsa/in eo qui dediscit falsa/uera discit. Inuite autẽ/uera queque opinio. So. Quod de uolutario exitu dicis/intelligo: quod autem de inuito/discere cupio. So. Nonne putas bonis homines inuite priuari: malis autem sponte? An non mentiri uerumqꝫ nescire malum est/uere autem iudicare bonum? Non ne opinari ea q̃ sũt/uere putare/tibi uidetur. Gla. Probe loqueris: mihiqꝫ uidentur homines inuiti uera opinione priuari. An non uel subreptione/uel deceptione/uel ui hoc patiuntur? Gla. Neqꝫ istud itelligo. So. Tragice porro loq uideor. Surripi eiꝫ opiniones iis dico/qui sententiã mutant/uel sensiꝫ tempore oblitetam/uel clam aduersa ratione subtractam. Nunc intelligis? Glau. Intelligo equidem. So. Uim autem illis inferri/quos dolor/cruciatus/aliter sentire cogunt: Glau. Istud intelligo equidem/ac recte dicis. So. Subduci autẽ quasi prestigiis eos/ut arbitror/tu quoqꝫ diceres/qui priorem deposuũt opinionem/uel uoluptate pmulcti/uel metu pterrefacti: Gla. Uidẽtur sane quecũqꝫ decipiũt/prestigiis nos seducere: So: Quõ igitur nup dicebã/q̃rendũ est? Qui nã cõstantes seruitores sint eius que apud ipsos est/sententie/id uidelicet semper agendum esse/quod reipublice conducere arbitrantur. Obseruandi sunt igitur statim a pueritia/eaqꝫ illis opera proponenda/ex quibus aliquis maxime preceptum illud obliuisci falliqꝫ possit. Atque is q̃seruat illud memoriter neqꝫ subducitur/eligẽdus: Qui cõtra/abiiciẽdus. an nõ? Gl. Certe. So. Ergo ⁊ labores ⁊ dolores illis ⁊ certamina opponenda: in hisqꝫ hec eadẽ obseruanda. Gla. Scite. So. Nõne secundum speciem illaꝫ tertiam/hoc est/quasi quandam prestigiorũ allucinationem pugnandum est? ⁊ quemadmodũ qui inspicere cupiũt nunquid pulli pauidi sint nec ne/ad strepitum illos ⁊ tumultum ducunt/sic iuniores in terribilia quedaꝫ impellendi atque item oblectamẽta: in hisqꝫ multo magis q̃ꝫ igni aurum examinandi: ut ita comperiamus/si extet aliquis inter eos qui non facile irretiatur/sitqꝫ compositus in omnibus: sui ipsius custos optimus/⁊ eius quam didicit musice/conseruator/concinnumqꝫ ⁊ consonuꝫ se in his omnibus prebeat. Qualis uir/esset ⁊ sibi ⁊ patrie utilissimus. Atque is qui singulis etatibꝰ semper pueritia adolescentia/natura/etate/probatus ẽ: ⁊ immaculatus existit/custos ⁊ princeps est ciuitatis constituendus: Honores huic tribuendi ⁊ uiuenti ⁊ mortuo: sepulchrorum ⁊ aliorũ monimentorum maxima munera sortienti. Qui uero talis non sit/abiiciendus est: Huiusmodi igitur/o/glaucon delectꝰ ⁊ istitutio principuꝫ ⁊ custodũ esse debere mihi uidetur: ut summatim potius q̃ꝫ exacte sit dictũ. Glau. Idem ⁊ mihi uidetur. So. Igitur uerissime uocabũtur hi quidem custodes omni ex parte tam externorum hostium/q̃ꝫ internorum amicorum ut isti nolint/illi nequeant malum aliquid machinari: Iuuenes autẽ quos paulo ante custodes nominabamꝰ/recte auxiliarii dẽfensoresqꝫ institutionum ipsorum principum apellabuntur. Gla. Sic ⁊ ipse sentio. So. Quis itaque modus erit quo ex his mendaciis que aliquando decent quemadmodum ⁊ nos in superioribus generosum quiddã mentientes induximꝰ: persuadeamus prius quidem principibꝰ? sin minus/saltem reliquis ciuibꝰ. Gla. Quale istuc ais? So. Nihil noui equidem/sed phenicium quiddam: quod ante quideꝫ apud multos factũ est/ut poete dixerũt: ⁊ persuaserũt: Nostris uero temporibus minime. Nec scio/si futuruꝫ unquã. Persuadere certe est arduum. Gla. Quã pigre ad dicendũ uideris accedere. So. Uidebor equidem tibi postquam dixero/ualde decẽter pigrescere. Gla. Dic age/nec timeas So. Ecce iam dico: quanquã nescio qua audacia quibusque uerbis fretus dicaꝫ: atque aggrediar primum ipsis principibus ⁊ militibus suadere: deinceps autem ⁊ reliquis ciuibus: quod ea qbꝰ nos ipõs enutriuimꝰ/erudiuimꝰqꝫ tãq̃ꝫ somnia uisi oĩa sũt circa se ipsos habere. Erãt autem tunc reuera sub terra/intus formati ⁊ enutriti ipsi/⁊ arma eorum/⁊ supellex omĩs. Postquam uero omnino perfecti fuerunt/terra ipsos ut mater eduxit. Et nunc quidem tanquã matri ac nutrici/regioni huic in qua sunt consulere debent atque succurrere/siquis eam inuaserit: deqꝫ ceteris ciuibus tanquam de fratribꝰ/terra genitis/cogitare. Gla. Non frustra olim erubescebas hoc mendacium dicere. So. Decenter admoduꝫ: sed audi iam reliquũ fabule. Estis utique omnes in ciuitate tanquã fratres/ut ipsi dicemus/ad eos confugientes. Sed cum deus nos formaret/quicũque uestrũ ad imperandum idonei nati sunt/aurum in eorum generatione ipsis admiscuit: propter q̃d honoratissimi sunt. Illis aũt q ad auxiliãdũ/argẽtũ indidit. Ferrũ õniqꝫ atqꝫ es/agricolis ⁊ aliis opificibꝰ. Tanq̃ꝫ igitur eiusdem generis oẽs/similes uobis plurimũ generatis. Eue

nit autem quãdoque/ut ex aureo nascatur argẽteus: ⁊ ex argenteo similiter aureus: ceteraq; ita uicissim. Quapropter ipsis principib⁹ ⁊ primo ⁊ maxime deus precipit: ut nullius rei maiorem curaz custodiamque suscipiant q̃z natorum: ut dignoscant quid ex quatuor his potissimum/illorum animis sit imixtum: ⁊ si quis ex ipsis nascatur eneus aut ferreus/nullo pacto misereantur: sed honorem illi nature cõuenientem tribuentes/inter opifices uel agricolas mictant: Rursusque si ex illis nascatur aliquis aureus uel argenteus/honorantes extollant partim quidem in custodes partim auxiliarios. Quasi oraculũ sit/tũc rem. p. piturã/cũ ipsaz ul' ene⁹ custos ul' ferre⁹ gubernabit. Habes ne quomõ huic fabule fidem adhibeãt? Gla. Nullo modo/quo pacto isti: quo autem modo istorum filii ac reliqui posteri habeo. So. At hoc bene se haberet ad maiorem curaz sui ⁊ ciuitatis habendam. Glau. Ferme quod dicis/intelligo. So. Et hoc quidem illuc tendet/quo oraculuz perducet. Nos autẽ hos terra genitos armantes/dũcentibus principibus producamus. Profecti autem explorent/ubinam in ciuitate sit optimuz castra ponere. Unde ⁊ eos qui intus sunt/maxime cohibeant/si quis nolit legibus ipsis obtemperare: ⁊ eos q extra/repellãt/si hostis tanquam lupus ac oui le perrexerit. Cum uero castra posuerint/⁊ quibus oportet/sacrificauerint/ tabernacula struant. Sic ne? an aliter? Glau. Sic certe. So. Num huiusmodi/qualia contra hiemes ⁊ calores sufficiant? Gla. Quid ni? habitatiões eiz dicere mihi uidẽris. So. Sic aio/sed militares nõ opulẽtas ⁊ mercatorias. Gla. Quo differre asseris hoc ab illo? So. Conabor equidẽ declarare. Grauissimum quippe omnium ⁊ turpissimum pastorib⁹ esset/si eos atque ita canes gregis custodes futuros nutrirẽt/ut ex intemperantia aut ex fame/aut aliqua alia mala consuetudine/canes ipsi aggrediantur pecuaria ledere: ⁊ pro canibus/similes lupis efficiantur. Gla. Graue nimium. So. Omnino itaque nobis cauendum/ne quid tale aduersus ciues efficiant: qui defensores adhibẽtur: cum ipsis ualentiores sint. neque beniuolorum loco sociorum/agrestibus dominis se similes prebeant. Gla. Cauendum sane. So: Nõne maxima cẽt adhibita cautio/si reuera preclare educati sint? Gla. Sunt quidem. So. Hoc quidem/o/amice glauco asseuerare non decet/quod autez nuper dicebamus: nimirum decet: quod oportet ipsos/rectam/siqua est/consequi disciplinam: si modo mites futuri sunt ⁊ sibi inuicem ⁊ his quos custodiunt. Gla. Et recte quidem. So. Ad hanc igitur disciplinã quisque sane mentis diceret/ habitationem ⁊ reliquam suppellectilem ita adhibendam/ne ipsos quominus optimi uiri essent/prohiberet: neque eos ad ceteros ciues ledendos induceret. Glau. Et uere quidem. So. Inspice igitur/an tali quadam ratiõe eos oporteat ⁊ uiuere ⁊ habitare/siquidem futuri sint tales: Primo quidez nemo proprium quicquam possideat/nisi quatenus summa cogat necessitas. Deinde neque domum neque penu habeant: quo nõ omnibus pateat aditus: Que uero ad uictum pertinent tanta sint quãtos/quantis indigẽt militares athlete: temperati ac fortes: accipiantq; ex instituto ab aliis ciuibus mercedis tantum/custodie gratia/ut exacto anno/neque desit quicquam/neque supersit. Conferentes autem se ad commessationes perinde atque in castris/communi uescantur conuiuio. Dicendumq; est illis aurum ⁊ argentum diuinum a diis in animo eos habere: neque humano auro indigere: neque sanctam esse illius possessionem/ admixtione mortalis auri inquinare. Nempe ex uulgi pecuniis multa impia prouenerunt: quod uero inest illis aurum/prorsus immaculatuz. Profecto solis ipsis ex omnibus qui sunt in ciuitate tangere aurum aut argentum: aut sub tecto suo recipere aut circũferre ul' ex ea materie bibere/nefas. Hoc ergo pacto ⁊ sibi ⁊ ciuitati salutez parerent. Siquando uero domum sibi aut agrum aut pecuniam priuatim possederint/administratores familie ⁊ agricole pro custodibus erunt/ ⁊ uice eoꝝ q ciuib⁹ auxilio sint/dñi eoꝝ infensi efficientur. Et ipsi odio habiti/odioq; alios habẽtes/⁊ insidias parãtes/pariterq; patiẽtes uitam uniuersam degent. Ubi multo magis ciues q̃z externos hostes timebant. Accedentq; iam tunc proxime ad pernitiem tam ipsi q̃z reliqua ciuitas. Hoꝝ igitur omniuz causa dicam⁹ custodes ipsos circa domũ ⁊ reliqua omnia ita instructos esse debere. Hecq; lata sit lex: an non? Gla. Sic esto.

Argumentum Marsilii ficini in librum quartum de iusto.

Raditur i quarto libro modus possessionis atque ciuitats: ut neque diuites nimiũ ciues sint neque pauperes. Putat enim tam ex nimia copia q̃z inopia/seditiones oriri/ ciuitatemq; dissipari. Iudicat preterea ciuitatem illaz non esse unam/sed plures/in qua alii quidez pauperes sint: alii uero diuites: atque/ut fieri solet/diuites cõtemnant pauperes. Hi uero erga illos ⁊ inuidia afficiantur ⁊ odio. Unde sensiz descendit ad mysterium suũ/ut omnia uidelicet sint cõmunia. Ne alii minus/alii uero plus habeãt. Et inde inuidie/mẽdacia/furta: ⁊ hinc luxuria/superbia/pigritiaq; nascãtur. Adde quod possessio rerum tam excedens q̃z deficiẽs/non soluz moribus ⁊ concordie/sed ingenio etiam ⁊ artib⁹ obest. Docet nõ diuitiis sed uirtute seruari ciuitatem/magnaq; gerere. Item quamlibet ciuitatis partem nõ ita disponendam esse/ut i se ipsa q̃z optime habere se uideatur: sed ut cunctis conferat/cõmuniq; ciuitaris totius cõducat bono. Alioquin neq; ciuitatem ipsaz/neq; partes ullas posse consistere. Addit preterea ciuitatis augende modum/quatenus. s. ciuitas una permaneat. At cum primum perdi unitas posse uidetur/non esse ulterius augendã. Precipit ergo/ut neque exigua/neque uasta sit ciuitas/sed mediocris equalisq; ⁊ concors: quo eius unitas cõseruetur. Quoniã uero messez frustra sperat qui negligẽs fuit in seminando/ iccirco totum studium circa pueritiam adolescentiãq; adhibendum esse iudicat quasi messis urbane sementem/adeo ut etiam uerborum/ludorum gestuũq; singlorum ratio diligens circa pueros adolescentesq; habeatur. Alioquin si negligatur hec etas/ non aliter circa leges quotidianas frustra laboratũ iri/q̃z siquis pharmacis eum quotidie curare contenderit/q nullum seruare uelit in uictu temperãtie modum. Inter hec consídera ludos i studia sensim/moresq; cõuerti. Item sicut homini ⁊ natura robusto ⁊ uictu prudenti atque temperato nullis pene unquam opus est medicinis: ita ciuitati ⁊ optime ab initio cõstitute/⁊ i ea forma perseueranti/neque multis ab initio legibus/neq; quotidianis deinceps cõstitutionib⁹ opus esse. Malas uero res publicas/in quotidiana quidez per nouas leges curatione uersari/nũquam uero bene ualere. Quapropter in hac republica tanquã optima Plato nullum circa leges adhibuit studiuz/sperans prudentes bonosq; uiros leges esse uiuẽtes. De legibus uero sacris qd? Multo certe minus in his censuit laboranduz. Nemo enim qua ratione colendus sit deus intelligit unquam: nisi prius intelligat deum. Diuinuz uero solez nisi ipso diuino sole se monstrãte uidere nõ possum⁹. Petendas ergo religionis leges ab apolline. i. diuino lumine iudicat: petendas inquãm/non lingua: sed purgata mente atque serena. Mitto quid hic de historia tangat oraculoruz. Hec eiz notissima sunt. Allegorice uero significat apollinem. i. diuinum lumẽ sedere. i. firmiter adesse/medie terre. i. ubique rerum omnium penetralibus. In umbilico conquiescere. i. in mente a sensibus segregata atque instar figure motionisq; sperice in se reflexa. Preterea apollinem omnibus esse patrium. i. presentem ⁊ familiarem atque propitium: patrem quidem nascẽtibus/patriã denique reuertentibus. Constituta uero republica deinceps quatuor in ea uirtutes agnoscit: prudentiã i pricipib⁹. i. recte custodiẽdi consultandiq; scientiam. Fortitudinem in militibus. i. firmam sententiaz in uitiis tam illecebris q̃z minis audendi pro patria in periculis quatenus leges magistratusque precipiunt. Temperantiam in principibus simul ⁊ militibus atq; artificibus. i. consensionez quãdã qua libenter cuncti conueniũt/ut alii quidez imperent: alii pareant/⁊ inter eos qui parent/alii

qdem i bello/alii i opificio pareāt: neqȝ ob uo luptates ullas cōsensio talis impediatur: imo cupiditates inferiorꝝ/superiorum impio consi lioqȝ obtēperēt. Iustitiā quoqȝ in oib⁹: p quā suū quisqȝ. i. ad qō 7 natura 7 studio ē aptissi mus opus mun⁹qȝ exsequitur tā publice q̄ȝ pri uatim communis commodi gratia: neque quis quam sibi uendicat alienum. Quod autem temperantiam apellauit diapason/harmoniam intellige diapason consonantiam resultantem ex dupla tensionis/uelocitatis/uehemētie pro portione ad id qō duplo remissi⁹ est/tardiusqȝ 7 lenius. Ex qua quidem proportione dupla cōsurgit acute. i. octaue uocis excessus ad gra uem. nec immerito. Prima enim proportio dupla inter duo est 7 unuȝ. In qua quideȝ proportione binarius numerus dum superare rare uidtur/unum/recreat/7 geminat unuȝ. Binarius deinde dum mouetur ac reuoluitur i se ipsum/octo producit numerum solidū: Bis enim duo/bis/octo conficiunt. Dicitur auteȝ diapason, i. per oia. Consonantia eniȝ eiusmo di 7 omnes intra se continet 7 replicatur in omnib⁹. Nec ab re Plato inquit temperantiā quasi diapason extendi per summos ciues infi mosqȝ 7 medios. In octaua eniȝ 7 grauis uox 7 acutissīa ē/sūt 7 medie. Sȝ ut ad iustitiā redō am⁹: Quēadmōuȝ i diapasō ꝯsonātia uox octaua cū graui adō ꝯsonat/ut q̄ uox gemīa ē appare at una/sic i bñ ꝯpōita ciuitate tēpātie grauitas cum iustitie robore tam apte congruit: ut due he uirtutes uix inuiceȝ discernantur. Et uide q̄ȝ oportune ex diapason cōsonātia uocis octa ue socrates se conferat ad iustitiam apō pytha goricos octonario numero designatam. Cum enim iustitia sit equalis omnino p cuiusque me ritis distributio ciuitatisqȝ solidum fundamen tum iuste per octonariū describitur numeruȝ. Hic enim numerus 7 solidorū primus est: pri musqȝ omniuȝ in numeros ita soluitur pariter pares/hoc ē/i bis q̄ternos/ut nihilo⁹ ī numeros eqȝ pariter pares diuisio quoqȝ ipā soluatur. i. i bis binos rursꝰqȝ q̄ eq̄litate resoluitur eādō quoqȝ ꝯtexitur. Nā bis bini bis/octonariū/ut dixi/ ꝯstituūt eq̄litatis iuste simlchrū: Quapp̄ter or pheus ubicunque diuinam iustitiam detestari no lebat per numina octo iurabat/igneȝ/aquam/ terram/celum/lunaȝ/solem/phanetāqȝ/7 no ctem. In egyptia quoque colūna in signum iu stitie posita numina octo notabātur inscripta quēadmoduȝ testatur euander/saturn⁹/rhea/ osiris/spiritus/celū/terra/nox/dies. Deniqȝ celestis iustitie ordinē speris octo digestuȝ esse ois arbitratur antiquitas. Socrates post hec ostendit iniustitiam esse subitum ciuitatis exi tium/quando aliena singuli usurpantes omnia perturbant atque confundunt. Iustitiaȝ uero ciuitatis ordineȝ eē atqȝ saluteȝ. Proinde ex manifestiori hac ciuitatis iustitia/ad occul tiorem transit in animo quasi latentem. Diui ditqȝ trifariam animi uires/in rationem loco principis/7 uim irascendi/uice militum/natu ramqȝ concupiscendi opifici similē. Probatqȝ unam in nobis esse animam. Cuius 7 in qua he tres sint uires/non loco intra se/sed proprie tate distincte. Quod quidem 7 peripateticos quosdaȝ latratores refellit: 7 cuilibet diligen ter legenti potest fieri manifestum. Hāc uero distinctionem adducit: ut pateat quomodo in ter se anima atque ciuitas/7 illius 7 huius iu stitia sint psimiles. Inquit ergo/cuȝ nequeat anima per eandem sui uim circa idem simul op posita facere/necesse est eam tres saltem uires habere. Quippe cum eodem in tempore per li bidinem rapiatur ad uoluptatem/7 per ratio nem interim reuocetur. Iteȝ per libidinem re trahatur a prelio/per iracundiam prouocetur ad pugnam. Ex quibus patet rationem esse ali bidine differentem: 7 ab eadem differre ēt ira scendi uigorem. Differre quoque hunc a ratio ne patet: tum in pueris nondum utentibus ra tione/iracundia tamen ualde feruentibus/tum in aliis multa per iram preter rationis legem agentibus. Propinquiorem uero irascendi ui gorem rationi ex eo esse probat/quod indigna tio sepe rationi opitulatur contra libidinem. Concludit deinceps iustitiam una cum tempe rantia esse legitimam quandam consensioneȝ/ tum in cuiuslibet animo trium quas diximus par tium/tum in ciuitate trium his partibus consi milium. Consensionem inquam in gubernan do/exsequendo obediendo. Atque in propriis

muneribus peragendis 7 alienis non usurpan dis. Nec immerito hic iustitiam temperantie germanam/nominat harmoniam/ex acutis uo cibus 7 grauibus mediisqȝ constantem: uocib⁹ inquā principes 7 questuarios mediosqȝ horuȝ milites referentibus. Deinde ut questioni iam diu adducte respondeat/querenti quidnam iu stitia iniustitiaqȝ in aīo pariant/dicit uirtutē esse animi sanitateȝ pulchritudinēqȝ 7 robur: uitium uero morbum/turpitudinem/imbecilli tatem: Siquidem uirtus cūctas aīe partes/ut statuit natura/disponit 7 seruat: Uitiū uero contra nature ordinē confundit atque pertur bat. Quoniā uero q̄ñ deprauata oīo corporis est natura/prestat mori q̄ȝ uiuere/etiā si exter na nobis abunde suppeditentur: iccirco conclu dit illius uitā tanquā miserā esse ab omnib⁹ fu giendam/in quo aīa per quā uiuim⁹ per uitium est deprauata. Postremo in ipso libri huius cal ce asserit eiusmodi aīaȝ ciuitatēqȝ/quaȝ descri psit optimā esse atque felicissimā. Animā iquā ciuitatēqȝ regiā/a regina uidelicet hoīs ratiōe disposita. Addit eiusmodi gubernationē/tum regiam apellari/q̄ñ inter multos bonos excel lat quidaȝ manifeste oiuȝ prestantissimus/tum rempu. optimatuȝ/q̄ñ plures pariter uideātur excellere. Omnino uero eandem esse guberna tionem existimandam. Annuit quoqȝ/se in se quenti libro quatuor reliquas tum aīorꝝ/tum rerꝝ publicarꝝ affectiones ordine distincturū.

Quartus De iusto:

Adimantus: Socrates.

Quid respondebis socrates/si quis dicat te nō multum hos uiros bea tos efficere/cuȝ tñ ipsi sint quorꝝ reuera ē ciuitas? Nihil aūt ex bo nis ciuitatis accipiāt quēadmodū alii: qui 7 agros 7 magnificas domos/suppelle ctilemqȝ huiusmodi domib⁹ cōuenientem possi dent/sacraqȝ diis priuata faciūt. Hospites ex cipiūt: q̄ tu nūc dicebas/aurum 7 argnetū ade pti: 7 quecunque ad felicitatē conferre putan tur: Isti uero tanquaȝ auxiliarii quidā merce de conducti in urbe sedēt/nihil agentes aliud q̄ȝ custodiā. So. Certe 7 qui uictū solūmodo recipiant/neque mercedem ultra uictū/ut alii solent. Quo circa neque si pficisci priuatim alio uelint/licebit ipsis: neque quicquā scortis largiri: aut ad queuis alia pecunias erogare: eorꝝ more qui beati putantur. Hec utique/7 alia multa huiusmodi in reprehensione pmitte bas. Adi. Atqui sint 7 ista i accusatione com prehensa. So. Queris igitur qua ratiōe defen damus superiora. Adi. Nempe istud quero. So. Eandeȝ uiam ingredientes/inueniemus/ ut arbitror/que sint dicenda. Dicemus porro nihil mirum fore/si ita isti felicissimi sint: Nō tamen ad hoc respicientes/constituim⁹ ciuita tem/ut una aliqua nobis gēs sit precipue felix sed ut q̄ȝ maxime ciuitas uniuersa. Putauim⁹ enim in huiusmodi ciuitate maxime inuenire iustitiam/rursusqȝ in ea que pessime instituta esset/iniustitiam. Quib⁹ inspectis/facile nos quod iam diu querimus/iudicaturos existima uimus. Nunc sane/ut opinamur/beatam fingi mus/non ut pauci quidam i ea beati sint/sed ut ciuitas tota. Deinceps auteȝ contrariam com templabimur. Siquis cum figurā hominis pin geremus/nos uituperaret/quod pulcherimis animalis partib⁹ non pulcherrimos apponere mus colores/oculi eniȝ pulcherimuȝ membruȝ non purpura/sed nigro colore essent depicti/ decēter utique respondere uidremur/nō opor tere adeo nos pulchros oculos pingere/ut non uideantur oculi: ac cetera membra similiter: sed considerare eum debere si singulis decoreȝ suum attribuentes/totum pulchrum reddim⁹ Ergo neque nūc cogas nos diceremus ea custo des felicitate afficere/que illos quiduis aliud potius q̄ȝ custodes efficiāt. Sciremꝰ eniȝ agri colas pretiosissimo corporis cultu aureqȝ orna tos ad uoluptatem colere terram iubere: 7 fi gulos a dextra discumbentes atque ad focum conuiuium celebrantes/missa rota/quantuȝ fi gulinam cupiant exercere: 7 alios omnes hec modo beatos facere/ut uniuersa ciuitas felix sit. Sȝ ne nos ita moneas: Porro si tibi parebi mus/neqȝ agricola/agricola erit: neqȝ figulus figul⁹: Neqȝ ullus alius formā habebit eorum

ex quibus fit ciuitas. Sed alioꝝ quidem ratio
lenior. Sutores eniꝫ facti deteriores deprana
tiqꝫ ⁊ simulantes id esse quod nõ sunt/ciuitati
nihil inferũt graue: Custodes auteꝫ leguꝫ ⁊ ci
uitatis si nõ sint sed appareãt: uides ne ut oẽꝫ
ciuitatem simul perdãt? rursusqꝫ custodes ipsi
bñ eam cõstituẽdi/beatamqꝫ reddẽdi soli opor
tunitatem habent? Quamobreꝫ si ueros ciuita
tatis custodes querim⁹/minime eos eligere de
bemus/qui noceãt ciuitati. Qui uero illud di
cit: ⁊ agricolas nõ tanquã in ciuitate/sed tan
quã in festiua quadaꝫ celebritate discumbentes
felices facit/aliquid certe aliud q̃ꝫ bonũ consi
derat ciuitatis. Uidendũ igitur utrum ad hoc
respicientes custodes constituam⁹: ut q̃ꝫ maxi
ma felicitate abundẽt: an potius totius ciuita
tis rationem habeam⁹/ut tota sit felix. Auxi
liarios aũt istos atque custodes cogere ⁊ psua
dere deceat/illa facere/ex quib⁹ q̃ꝫ optimi sui
operis sint artifices: ceterosqꝫ oẽs similiter.
Atqꝫ ita uniuersa aucta ciuitate recteqꝫ insti
tuta sinendum ut singuli quaten⁹ cuiusque na
tura capax est/beatitudinis sint participes.
Adi. Probe mihi loqui uidẽris. So. An ⁊ qõ
huic est pximuꝫ/uidebor tibi decẽter dicere?
Adi. Quid maxime? So. Contẽplare nũquid
ista ceteros quoqꝫ artifices ita corrũpãt/ut
praui sint. Adi. Que nam ista? So. Diuitie
uidelicet ⁊ pauptas. Adi. Qua ratiõe? So.
Ita singulus diues fact⁹/uidetur ne tibi/ulte
rius curã sue artis habere? Adi. Minime. So
Pigrior certe negligẽtiorqꝫ reddetur. Adi.
Ualde. So. Quare ⁊ deterior figulus? Adi.
Et istud. So. Rursus si aũt ppter iopiã istru
mentis ⁊ reliquis quib⁹ indiget ars/careat/⁊
opera ipsa deteriora faciet/⁊ filios ac ceteros
quoscunqꝫ docebit/dteriores artifices reddet
Adi. Quid ni? So. Ex utrisqꝫ igitur tã opu
lẽtia q̃ꝫ pauptate/⁊ praua artificũ opa ⁊ pra
ui artifices ipsi fiunt. Adi. Sic apparet. So.
Alia ergo quedaꝫ inuenim⁹ nostris custodibus
obseruanda/ne ipsis inscijs ĩ ciuitatẽ irrepãt.
Adi. Que nam ista? So. Opulentiam inquã
⁊ inopiã. Illa siquidem delitias. Desidiam se
ditiones reꝝ nouaꝝ studiũ parit. Hec autem
cum rerum innouatione illiberalitatem/⁊

maleficia gignit. Adi. Sic est prorsus. Uerũ
tamen/o/socrates aiaduerte queso/quo pacto
nostra hec ciuitas cum pecunijs careat/bellum
gerere poterit. presertiꝫ si qñ aduersus amplã
opulentamqꝫ ciuitateꝫ arma cogetur capessere
So. Cõstat utiqꝫ quod aduersus unã difficili/
sed aduersus duas tales/certe facilius. Adi.
Quõ istud ais? So. Quõ equm est utiqꝫ dico
Principio si cõmittenda pugna ẽ/nõne hi bel
licis rebus exercitati/aduersus diuites pugna
bunt? Adi. Fateor equidem istud. So. Quid
uero adimãte Unus pugil optime ad hoc istru
ctus nõne cõtra duos huĩ⁹ facultatis ignaros/
diuites insup ac pingues/uidetur tibi facile pu
gnaturus? Adi. Haud forte simul. So. An
forte neque etiã si licuerit subterfugiẽdo eius
qui prim⁹ inuadit ictus euitare/deinde subita
conuersione eum cedere? Quin si sepius sub so
le ⁊ estu id egerit/plures huiuscemodi homies
uir talis subiget. Adi. Nempe nihil miꝝ. So
An non putas diuites pugilis facultatis sciẽtia
⁊ peritia participes eẽ magis q̃ꝫ bellice? Adi:
Equidem. So. Facile itaqꝫ athlete nostri ut
consentaneum est/cum duplis triplisqꝫ ipsoruꝫ
certabunt. Adi. Id quoque admittã. Nã pbe
loqui uideris. So. Quid si missa in ciuitatem
aliaꝫ legatione/uera dixerint/quod nos quidẽ
auro ⁊ argento non utimur/neqꝫ nobis fas ẽ.
Uos ergo bellũ nobiscum gerentes/q̃ alii possi
dent habetote/censes uero aliquos his auditis
electuros contra canes duros aptosqꝫ pugnare
potius q̃ꝫ cum canib⁹ una contra pingues oues
ac molles? Adi. Haud quaqꝫ mihi uidetur:
Uerum si i ciuitate una ceteroꝝ pecunie cumu
lentur/caue ne min⁹ pecuniose piculũ inferat
So. Beatus es/quandoquideꝫ putas decẽs esse
aliam quandã apellare ciuitatem/q̃ꝫ talem qua
lem ipsi constituim⁹: Adi: Quid phibet? So
Ampliorem apellationem exigunt alie: Nam
queqꝫ illaꝝ/ciuitates multe sunt/non ciuitas:
ut more loquar iocantiũ: Unaqueqꝫ sane due ẽ
saltem/inuicem dissidentes: Una quideꝫ paupe
rum. Diuitum altera. Rursusqꝫ i utraqꝫ istaꝝ
pmulte: quibus si ut uni intendas/penit⁹ aber
rabis: Sin ut multis/tribuens ea q̃ alioꝝ sunt
aliis/tam pecunias q̃ꝫ potentias aut ⁊ ipsos

DEREPVBLICA

preterea/socijs auxiliatoribusqꝫ semp multis
uteris: hostib⁹ aũt paucis. Et quaten⁹ ciuitas
ita ut nup ordinata est/tempata existet/maxi
ma erit/nõ ad opinionẽ inq̃ꝫ sꝫ reuera maximã
fore: ẽt si mille dũtaxat ppugnatorib⁹ ɔstet.
Ita. n. magnã ciuitatẽ unã haud facile ul' iter
grecos ul' iter barbaros qñqꝫ repies/q̃ tñ huius
cemodi ciuitate multo maiores uidẽãtur multis
inuenies. An aliter sentis? Adi. Nõ aliter p io
ueꝫ. So. An nõ hic igitur pulcherim⁹ erit no
stris principib⁹ augende ciuitatis termin⁹? cui
cũ tãta fuerit tantã regionem tribuere decet/
reliquã aũt dimittere. Adi. Quis nã termin⁹
So. Arbitror eqdẽ/quousque adaucta ciuitas
una pmaneat: eousqꝫ augendã esse/non ultra.
Adi. Preclare. So. Hoc preterea preceptũ
custodib⁹ seruãdũ mãdabim⁹/ut nec parua ci
uitas nec magna uideatur esse/sꝫ una atqꝫ suffi
ciens. Adi. Atq leue quid forsan illis precipie
mus. So. Et istud preterea leuius: cuius in su
perioribus mentionẽ fecimus/oportere dicentes
siue qs ex custodib⁹ ignauus nascatur/ad alios
mittere/siue ex aliis probus/ad custodes ipsos
trãsferre. In quo plane ostendere uolebamus
qõ ⁊ alioꝝ ciuiuꝫ unũquẽqꝫ ad unũ id opus dũ
taxat ad quod natura ẽ aptus/ducere decet/ut
qsqꝫ unũ aliqd suũ opus exercẽs/non multi/sꝫ
un⁹ existat: atqꝫ ita ciuitas tota una fiat/nõ
multe. Adi. Est hoc ẽt illo min⁹. So. Haud
quaquã/o/bone uir adimante hec multa ac ma
gna ut existimaret aliqs/illis precipimus: sꝫ le
uia oia exiguaqꝫ/si unũ/ut dici solet/magnum
seruẽt: Immo uero p magno/sufficiẽs: Adi.
Quid istud? So. Educationem inquã ⁊ erudi
tionem. Nã si bñ educati/uiri moderati euase
rint/facile oia ista discernẽt: tũ alia quotcũqꝫ
nos in presentia pretermittimus: tum mulieꝝ
uirorumqꝫ coniunctiones ⁊ procreationes fi
liorum/quod uidelicet oporteat amicorum
omnia hec secundum prouerbium q̃ꝫ maxime
esse communia. Adi. Rectissime profecto ita
fieret. So. Etenim res pub. si semel ceperit
bñ/progreditur tañqꝫ circulus semp proficiẽs
Quippe educatio eruditioqꝫ bona seruata/
igenia quoqꝫ bona efficit. Rursusqꝫ bona inge

nia educationẽ huiusmodi ɔsecuta/meliora ẽt
q̃ꝫ prius euadunt tum ad alia/tũ ad filios gene
rãdos/queadmodũ in ceteris aĩalib⁹. Adi. Cõ
sentaneũ id qdẽ. So: Deniqꝫ ut summatiꝫ dicã
Hoc diligenter ẽ a ciuitatis tutorib⁹ obseruã
dũ/ne clã illis ignorãtib⁹ corrũpatur. Immo
istud i primis curent: ne qd preter ordinẽ a no
bis datũ circa gymnasticã ⁊ musicã inouetur:
sed illũ q̃ꝫ maxime fieri põt/qsqꝫ sequatur. Et
cũ dixerit aliqs poeticum illud hoies uidelicet
nouis cantibus admodũ delectari/metuere de
bent ipsi custodes: ne sepenumero poetã qs pu
tet non cãtilenas nouas/sꝫ modos canendi no
uos dicere/eosque laudet. Oportet aũt neque
laudare qcq̃ꝫ tale/neque suscipe. Cauẽdũ sane
spẽꝫ musice nouã inducere tanquã in toto nau
fragium. Nusquam. n. musice modi mutãtur/
absqꝫ maximaꝝ legũ ciuiliũ mutatione. Ut ait
damon: cui ⁊ ipse assentior. Adi. Me quoque
scito/o/socrates assentiri. So: Arcem igitur
quandã custodie gratia hic ipsi custodes circa
musicã struere dbent. Adi. Nempe eiuscemõi
preuaricatio clam ac facile subrepit: So: Cer
te ioci cuiusdã instar/atque ita ut nihil ledere
uideatur. Adi: Atq paulatim nobis familiaris
effecta/sensim i mores serpit ⁊ studia: Ex his
deinde ad ɔmmertia emergit amplior: Demuꝫ
a commertiis in leges/res pub. qꝫ erumpit ma
gna/o/socrates cum petulãtia atque lasciuia:
quousque tandem priuatim ac publice cuncta
peruertat. So. An hoc ita se habet? Adi.
Ita mihi uidetur. So: Ergo ut a principio di
ximus/statim a primis annis pueri honestis in
iocis assuefaciendi sunt: Nam si iocis minus
decentibus assuescant/nunquam legitimi pro
biqꝫ uiri euadere poterunt. Adi: Quid ni?
So. Quando itaque bene incipientes pueri io
cari ac ludere/legitimum per musicam morem
imbibunt/in contraria his omnino ac superio
ribus musica tendit atque prosequitur corri
gere/siquid antea in ciuitate iacebat: Adi.
Uera loqueris/So: Que igitur exigua uiden
tur esse ciuitatis instituta/ut dixi/hi repient
que superiores omnia perturbabant. Adi.
Qualia? So. Hec uidelicet. Queadmoduꝫ ta

cere debẽt corã senib⁹ iuniores/cedere illis locum/atqz assurgere/parẽtes colere. Quis tonsure modus seruãdus cuiqz: quibus uestibus calceis ue utẽdũ. Et oio qs corpis ornat⁹ ɔueniat ac cetera generis eiusdez. An nõ putas? Adi. Eqdez. So. Atq legib⁹ hec prescribere: ieptũ ut arbitror/uideretur. Nã neqz id usqz fit: neque ɔstarẽt hec uerbis litterisqz mãdata. Adi Quomõ eniz? So. Apparet itaqz/o/adimãte quale cuiusqz fuerit puerilis educatiõis initiũ/talia fore etiã q̃ secuntur. An non simile semp simile ꝓuocat? Adi. Cur non? So. Ac tandẽ dicendũ id est in unũ aliqd summuz 7 potens siue bonum seu malum desinere. Adi. Quid ꝓhibet? So. Hac equidez ratione nunq̃z statuere legibus hec ɔtenderez. Adi. Et merito quidez So. Dic per deos nunqd/negocia ipsa forensia mutuaqz ɔmertia 7 pacta in mechanicis artib⁹ iurgãdi uerberãdiqz iura/citationes i iudicia: constitiones iudicũ. Et siqua uel circa forꝝ uel portus/aut imponenda aut exigẽda sunt uectigalia: uel oio forensia queqz iura/uel urbana/uel naualia/7 reliqua id genus. An hec inquã uel horꝝ qcq̃z legib⁹ presignare aggrediemur? Adi. Haud quaq̃z ɔ̃cet uiris bonis preclarisqz precipe. Hec eniz plurimũ qualia 7 quomõ statuenda sint facile ipsi repient. So. Nimirꝝ o amice: si deus illis legũ illarꝝ quas supra posuimus salutez prestiterit: Adi. Sin min⁹/ita uitam ducẽt/ut multa eiusmodi legib⁹ statuant/corrigãtqz semp 7 innouent/putãtes ita se qd̃ est optimũ asseq. So. Dicis nempe istos pinde uicturos/ac illos q cũ egrotent/pp intempantiam insalubrez uictũ mutare nolũt. Adi. Sic ꝓrsus. So. Enimuero ridiculo quodammodo isti in morbis perseuerare uidentur: curationibusqz suis nihil aliud assecuntur/q̃z qd̃ plures uehemẽtioresqz morbos efficiũt: Confidũtqz sẽp siqs pharmacis agi ɔsulat/bñ se ualituros. Adi. Oio tales sunt/ita laborãtiũ morbi. So Quid uero? nõne hoc i illis gratiosuz? qd̃ oiuz inimicissimũ eũ putent/q uera monet/dicitqz nõ pri⁹ pharmaca/ustiones/incisiones/incãtationes/caue q̃ extrinsec⁹ admouẽtur/aut eiusmodi aliq̃ ꝓfutura q̃z ɔ̃sinat qs ebrietati/uoragini/ueneri/ocio idulgere. Adi. Haud admodũ gratiosum istud. Nã idignari aduersus eũ q utilia ɔsulit/grãz hẽt nullaz. So. Ergo uiros huiusmõi ut ui ɔ̃ris/nequaq̃z ꝓbas. Adi. Mini me ꝑ iouẽ. So: Neqz ẽt si ciuitas tota id agat qd̃ mõ dicebam⁹ laudabis. An nõ idez qd̃ isti facere tibi ciuitates uidentur/qcũqz male institute/ciuib⁹ iterdicũt/ne totũ ipsuz rei. p. statũ moueãt: alioqn capite dãnẽtur qcũqz res innouãt. Contra qsqs presentez gubernationez ap probat ɔfirmatqz: uolũtatesqz gubernãtiũ aucupatas/assentitur/suffragatur/7 explet/hic denũ bon⁹ uir: hic i reb⁹ maximis sapiens: hic honore dign⁹ existimetur. Adi. Idẽ ꝓrsus facere mihi uidentur/neqz ullo pacto huiusmõi res. p. laudo: So. Quid aũt? non ne corꝝ fortitudinez ꝓpensioreq̃z affectũ miraris/q has ciuitates curare ɔtendunt. Adi. Admiror eqdẽ his exceptis q ab ipsis fallũtur/putãtqz reuera ciuiles esse/quod uulgo laudentur: So: Quid ais? An nõ istis ignoscis? Nũqd existimas cuz qui metiendi sit ignar⁹/siqñ ceteri multi tales quadricubitũ esse euz predicent/effugere posse qn 7 ipse deuse idez existimet? Adi. Non istud qdez. So. Ne igitur egre feras. Sunt eiz hi q dẽ oiuz mõ quodã ridiculo gratiosissimi q leges ferũt i his q̃ dixim⁹/emẽdãtqz semp/ɔfidentes se f nez aliquez repturos circa ea q̃ iniqz i ɔmertiis ɔmittũtur/7 circa illa q̃ ego paulo añ dicebã/ignorãtes qd̃ reuera tanq̃z hydre capita amputãt. Adi. Certe nihil aliud faciũt. So. Eqdem spẽz hãc institutionũ circa leges ac res p. arbitror uerꝝ ɔditorez leguz/neqz i male dispo sita/neque in bñ ɔstituta ciuitate curiose tractare: in illa qdẽ/qm inutilia sunt huiusmodi instituta/neqz mouent qcq̃z: in hac aũt/q² partim qsqz repiet/partim suapte natura ex supiorib⁹ studiis ꝓficiscũtur. Adi. Quid preterea restat nobis lege precipiẽdũ? So. Nobis qdez nihil: Apollini aũt delphico maxima/preclarissima/prima instituta. Adi: Que nam ista? So. Tẽplorꝝ ɔstitutiões 7 sacrificia/ceteriqz deorum 7 demonum atque heroum cultus: sepulchra preterea 7 funera defunctorum/7 quecunque sunt ad eos placãdos ministeria subeunda. Talia profecto neque ipsi scimus: 7 in ordinanda ciuitate/nulli credemus alteri/si sapiemus/nulloqz alio utemur interprete/nisi patrio deo. Hic nempe deus i rebus huiusmodi cunctis hoib⁹ patri⁹ interpres/in media terra sup umbilicum sedens exponit. Adi: Scite loqueris: atque ita agendũ. So. Constituta iam tibi/o/aristonis fili sit ciuitas: Deinceps aũt 7 ipse speculare per ipsaz sufficiens alicunde lumen porrigens: 7 fratrez aduoca tuuz/7 polemarchum/7 alios insup: ut experiamur/siquo pacto inspicere ualeamus/ubi nam iustitia sit/ubi 7 iniustitia sit: quo ue inter se discrepent/atqz utrum horꝝ ɔsequi debeat is/q beate uicturus sit/siue lateat seu nõ lateat/deos oẽs 7 homines. Gla: Nihil dicis/o/socrates: Tu eiz inuestigare pollicitus es: quasi impiũ futurꝝ sit si non ꝑ uiribus iustitie fueris suffragat⁹. So Uera admones/7 ita certe agenduz. Oportet tũ mihi 7 uos adesse. Gla: Agemus ita: So: Spero itaqz hac ratione id inuenire. Nempe arbitror ciuitatez/si recte nobis fuerit constituta/absolute bonam existere. Glau. Necesse est. So. Constat utiqz qd̃ sapiens est/fortis/7 tempata/7 iusta. Gla. Constat. So. Quocunque horꝝ i ciuitate compto/reliquum erit/quod nondum inuentum. Gla. Cur non? So. Si ex aliis quibusdã quatuor/unũ aliqd i subiecto aliquo inqremus/illudqz primo pateret/satis nobis esset factũ: qd̃ si tria reliqua prius cõperirenur/ex hoc ipso quesitũ cognosceremus q² constaret: nihil esse aliud: q̃z qd̃ restaret: Gla: Probe loqueris. So: An nõ ɔ̃ istis etiã qñ quidez quatuor sunt dũtaxat/eodem modo querendũ? Gla. Plane. So. Atq ex his oib⁹ prima i ciuitate sapientia prefulgere uidetur: aliquidue mirandũ circa ipsaz apparet. Gla. Quid nam? So. Sapiens mihi reuera ciuitas quã descripsimus esse uidetur? Nã bñ consulta est. Non ne? Gla. Est profecto. So. Et. n. hec ipsa in consiliis ꝑspicacia/scientia quedam est/Non eniz inscitia/sed scia potius hoies bñ consulunt. Gla. Perspicuum id quidez. So. Multe uero ac uarie in ciuitate scientie sunt. Glau. Sunt. So. Nunquid pp ipsaz fabroruz scientiã/sapiẽs 7 bñ ɔsulta/ciuitas apellãda? Gla. Nullo modo pp istam/sed fabrilis. So. Non ergo sapiẽs apellãda est ciuitas/ex eo qd̃ pp fabrilez sciaz de opibus ligno conficiendis/qua ratione pagantur bñ/consultet. Gla/Nõ certe. So. An non pp eaz sciaz/que enea opa fingit? uel aliã talem? Glau. Certe pp nullã huiusmodi: So. Neque etiã ꝓpter sciaz consiliumqz fructuũ ex terra producendorum colligendorꝝqz/sapiens nominatur ac bñ consulta/sed agricolaria. Gla. Sic opinor. So. Quid uero? Est ne aliqua scia i ciuitate nup a nobis condita/apud ciues ullos/qua non de re aliqua in ciuitate/priuata deliberatur/sed de uniuersa potius ciuitate/qua ratiõe 7 ipsa ad se ipsaz 7 ad alias ciuitates optime sese gerat? Glau. Est nimirum? So. Que nã hec? 7 in quibus? Glau. Ipsa. s. custodiendi diligentia: 7 i his principibus/quos modo custodes ꝑfectos apellabam⁹. So. Propter hãc ergo sciaz quo noie ciuitatez nuncupas? Gla. In consultando perspicacem: ac reuera sapientez. So: Utruz plures in ciuitate fabros erarios: q̃z ueros hosce custodes esse putas? An contra: Glau. Multo certe plures erarios fabros. So. An non 7 reliquorꝝ oiuz/quotcũqz scias hñt/7 aliq quodã modo nominãtur/isti paucissimi erunt? Gla. Paucissimi admodum. So. Ergo ex minima quadã gente suiqz parte 7 ex scia que in presidente 7 principe parte inest/tota sapiens erit scd̃z naturã ciuitas instituta: atqz id ut uiɔ̃tur natura paucissimũ rarissimũ ue gen⁹: cui cõuenit eẽ hui⁹ scie particeps: quã solã ex oib⁹ aliis ɔ̃cet sapiẽtiã apellare. Gla/Uerissima narras So. Hoc itaqz unuz ex quatuor/nõ uides q̃ ratione inuenimus/7 ipsuz. So. Et qua sit ciuitas i parte locatũ? Gla. Mihi qdẽ sufficienter uidetur inuẽtũ. So. At uero neqz inuentu difficile est: quid fortitudo sit: quaue ciuitatis in parte locetur/pp quã fortis ciuitas nũcupatur Gla. Quo nam pacto? So. Quis nã ad aliud qcq̃z respiciẽs ciuitatez uł timidã uł fortez nominat/q̃z ad eã partẽ q̃ ꝓ ipã pugnat ac militat? Gla. Certe nullus ad aliud. So. Neqz eiz alii i ipsa uł timidi uł fortes existẽtes auctoritatez hñt: qua eã uł timidã uł fortem reddãt. Gla. Nõ certe. So. Fortis igitur ex parte sui aliq̃ ciuitas erit/ex eo qd̃ i ea uim quãdã hẽat/q̃ ratã i oib⁹ seruat opinionẽ qd̃ ea dũtaxat terribi

DEREPVBLICA

lia sint/⁊ talia/q̄ ⁊ qualia legis lator in erudi tione ꝓnunciauit. An non hāc fortitudinē uo cas? Gla. Non satis qd̄ dixisti/percepi: dicas iteꝝ. So. Conseruationeꝫ quandā/fortitudi nem esse dico. Gla. Quā ꝯseruationeꝫ? So. Opinionis uidelicet lege ꝑ educationeꝫ conce pte: qua indicantur q̄ terribilia sint ⁊ qualia. In omnibus aūt eam ꝯseruationeꝫ eē dixi/hoc est ut rata semꝑ ⁊ ubiqꝫ seruetur/siue quis do loribus afficiatur/seu uoluptatibꝰ/aut cupidi tatibus/aut timoribus: nec ullo pacto quis ꝑꝑ hec ab ea dimoueatur. Cui aūt simile esse id ar bitror/si uis tibi aperiā? Gla. Cupio equidē. So. Nescis qd̄ fullones/quotiens uolūt lanas purpureo colore inficere/primo quideꝫ ex tot coloribus albū eligūt/deinde nō mediocri opa prepant: ut q̄ꝫ maxime florem suscipiāt: atque ita demū colore inspargūt purpureo. Qd̄ aūt ita est tinctū/indelebile ꝑmanet: neqꝫ sola aqua dilui/neqꝫ etiā additis his purgatiōibus/q̄ ad abstergendū ꝑtinent/aboleri flos ille coloris pōt. Que aūt non ita preparata sunt/scis qua lia euadant/seu quis aliis tingat coloribus/seu istis cū minꝰ antea excoluerit? Glau. Certe/ deformia sunt/coloresqꝫ eoꝝ facile diluuntur So. Tale aliquid facere studuisse nos ꝓ uiribꝰ cogita/qn̄ milites ipsos eligebamus: eosqꝫ i mu sica ⁊ gymnastica erudiebamus: atqꝫ existima/ nihil nos aliud excogitasse/q̄ꝫ ut nobis q̄ꝫ opti me ꝑsuasi leges instar coloris cuiusdam imbibe rent: adeo ut eoꝝ opinio d̄ rebus terribilibus deqꝫ ceteris omnibꝰ imobilis perseueret/ex eo qd̄ optima natura geniti fuerint/⁊ decēti edu catiōe/nutriti: neqꝫ colorationeꝫ eoꝝ delere ualeāt. Purgamina ista ad diluendū uehemen tissima: uoluptas. s. omni saponis acrimonia: aluminisqꝫ/⁊ calcis ad expurgandum acrior. Dolor iteꝫ metus atqꝫ cupiditas omni alio pur gamine ad abstergendū potentiora. Hāc utiqꝫ uim passim recte legitimeqꝫ opinionis conser uatricē/circa terribilia eorūqꝫ contraria/for titudineꝫ uoco equideꝫ atque assero/nisi tu for te qd aliud dixeris. Gla. At ipse nihil aliud. Uideris eiꝫ opinionē eādeꝫ d̄ eisdeꝫ absqꝫ disci plina ꝯceptā/ferinā uidelicet ⁊ seruileꝫ/haud quāquā existimare legitimā/sed aliud quiddaꝫ q̄ꝫ fortitudinem nuncupare. So. Uerissima lo queris. Gla. Admitto igitur hac fortitudineꝫ esse. So. Intellige insuꝑ ⁊ ciuilem: atqꝫ ita recte accipies. Deinceps aūt de hac si uolueris alias diligentius pertractabimꝰ. In presentia uero non istud quideꝫ/sed iustitiam querebamꝰ Ad cuius inuestigationem/satis de hac/ut ar bitror/dictuꝫ. Gla. Preclare loqueris. So. Duo restāt preterea in ciuitate consideranda/ temperantia scilicet/⁊ cuius gratia omnia in dagamꝰ/iustitia. Gla. Prorsus. So. An quo quo modo iustitiam iam ipsam reperire potui mus? ne rursus in inuestigāda temperantia im moremur. Glau. Haud uideo equidem qua ra tione id fieri possit: quin neque uellem/prius nobis iustitiam innotescere/q̄ꝫ temperantiam considerauerimus. Quare si mihi obsequi uis/ ante hoc q̄ꝫ illud inuestigato. So. Uolo equi dem/nisi fit nobis iniuria. Gla. Inquire iam. So. Ecce ꝑquiro. atque ut hinc intueri licet/ consonantie ⁊ harmonie magis q̄ꝫ superiora/si milis est. Gla. Quo pacto? So. Ornatus qui dam est temperantia/⁊ a uoluptatibus cupidi tatibusqꝫ quibusdā/ut perhibent/abstinentia. Dum uero temperatum homineꝫ se ipso poten tiorem/suiqꝫ uictorem nescio quomodo esse di cunt. ⁊ quedam similia/tanquam uestigia non nulla temperantie signant. An non? Glau. Maxime omnium. So. Nonne quod se ipso potentius nuncupatur/ridiculum quodammo do apparet? Quisquis enim se ipso potentior/ se ipso quoque imbecillior erit. Rursusqꝫ qui imbecillior ⁊ potentior. Idem quippe aliquis in his omnibus apellatur. Gla. Quid ni? So Atqui uidetur mihi id uelle sibi hic sermo qd̄ in hominis anima/duo quedaꝫ sunt. Unum qui dem melius/alterum uero deterius. Et quan do quod natura melius/deteriori dominatur/ tunc aliquis se ipso potentior dicitur/atqꝫ hoc sermone laudatur. Quotiens autem propter improbā nutritionē uel ꝯsuetudinē aliquā/qd̄ ē melius/cū minꝰ ipsuꝫ sit deterioris multitu dine supatur/hoc ex obprobrio quodam se ipso imbecillis dicitur: ⁊ q ita affectꝰ ē/intēperās apellatur. Gla. Sic apparet. So: Cōtēplare hāc nuꝑ a nobis ꝯditā ciuitatē/inuenieqꝫ ipsi alterū hoꝝ inesse. Potentiorem quipe ipsam se ipsa iure uocatā fateberis. Nam si melius in ea peiori imperat/temperata dicenda iest/⁊ se ipsa melior. Gla. Comtemplor equideꝫ: ac ue ra loqueris. So. Enimuero plurimas uariasqꝫ cupiditates/uoluptates/dolores i his omnibꝰ repire maxime quisque poterit/mulieribus ⁊ ministris: ⁊ eoꝝ qui liberi esse dicuntur i ipsis plebeis abiectisqꝫ hominibꝰ. Gla. Oīo quideꝫ So. Simplices autem ⁊ moderatas: que cum mente ⁊ opinione recta/ipsa raciocinatione ducuntur/in paucis sane reperies: ⁊ his quidē natis optime ⁊ optime educatis. Glau. Uera hec sunt. So. An non hec i ciuitate hac esse ui des: atque hic cupiditates uulgi uiliumqꝫ ꝑso narum/supatas a cupiditatibus ⁊ temperantia paucioꝝ modestorumqꝫ uirorum. Glau. Cer no equidem. So. Siqua igitur ciuitas poten tior cupiditatibus ⁊ uoluptatibus atque item in se ipsa/hec maxime talis apellāda est. Gla. Prorsus. So. Itaqꝫ nōne iusta hec omnia ⁊ temperata? Glau Maxime. So. Atqui si eadē in alia ciuitate tam subditis q̄ꝫ impantibꝰ q naꝫ administraturi sint rē. p. opinio inest: non ne i hac precipue inesse oportet? an non ita cēses? Gla. Magnopere istud qdeꝫ. So. Quibꝰ itaqꝫ potissimum ciuibus inesse temperantiam dices quotiēs sese ita habuerint? in principibus ne? an in subditis? Gla. In ambobꝰ quodāmodo. So. Cernis q̄ꝫ apte uaticinati sumꝰ paulo añ/ harmonia cuidam esse similem temperantiam? Gla. Cur nam? So. Quia non quemadmodū sapientia ⁊ fortitudo in partibus quibusdam ia centes/illa quidem sapienteꝫ/hec forteꝫ efficit ciuitatem: ita hec agit: sed instar harmonie q̄ diapason dicitur/ꝑ totā ciuitatē diffunditur: efficiens ꝯsonantes in idem debiliores hoīes ⁊ fortiores ⁊ medios/prudentia/potentia/mul titudine/uel pecuniis/uł alio quodā huiusmōi Quapp rectissime possumus tempantiam hanc apellare ꝯcordiā: deterioris uidelicet ⁊ potio ris scd̄ꝫ naturā consensioneꝫ: statuenteꝫ quem in ciuitate uel in uno quoqꝫ conueniat dn̄ari. Gla. Assentior equideꝫ. So. Cū ita sit Tria iam nobis i ciuitate compta sunt: ut ex his ap paret. Reliqua uero spēs/ꝑꝑ quā preterea uir tutis particeps ciuitas esset/q̄ nā erit? Cōstat aūt hāc esse iustitiā? Gla. Constat plane. So An non iam nūc nos oportet/o/glauco tanq̄ꝫ uenatores hūc cespiteꝫ circūdare? circūspiciē tes/nequa ex parte iustitia subterfugiat: ⁊ ab oculis euanescens/sese occulat. Patet eiꝫ hic esse. Fige itaqꝫ passim intuitū: atque annitere siquo modo possis prior me eā cernere: ipsaqꝫ mihi ostendito. Gla. Utinā posseꝫ. Ueꝝ satiꝰ me uteris ut tali quodā comite q possim demon strata prospicere. So. Sequere igitur mecum deū añ precatus. Glau. Efficiā qd̄ mones. Du cas modo. So. Inaccessibilis hic locus atque umbrosus esse uidetur: abdita certe impscruta bilisqꝫ latebra. Ueꝝ tū ꝑgendū est. Gla. Per gendū plane. So. Hui hui mi glauco/uidēmur uestigia quedam eius qd̄ querimus/nacti: appa retqꝫ istd̄ haud lōge nos effugituꝝ. Gla fauꝰ certe nuncius. So. q̄ꝫ molles hebetesqꝫ sumꝰ o glauco? Gla. Quid istud? So. Iam pridē no bis ab ipso principio uir beate qd̄ querimus ad pedes reuoluitur: neqꝫ ipsum inspeximus: sed ita ridendi fuimus ut illi q sepe qd̄ in manibus hn̄t/perquirunt. Nos quoqꝫ longe petebamus qd̄ ꝓpe nos erat: uel forte nos latuit. Glau. Quomō istud ais? So. Ita: Nempe uidemur mihi dicentes istud prideꝫ ⁊ audientes/haud quāq̄ꝫ aīaduertisse id quoquo mōdo nos dicere Gla. Prolixū sane ꝓhemium audire cupienti So. Attende siqd dico. Qd̄ quideꝫ principio passim statuimus faciendū cū unitateꝫ condidi mus/hoc est ut arbitror/uł spēs quedā ipsius/ iustitia. Nā diximus sepenumero/si recorda ris: unūquēqꝫ oportere unū aliqd exercere eo rum q̄ ciuitati conducant/ad qd̄ ipsius natura esset aptissima. Gla. Diximus ꝓculdubio. So Et. n. qd̄ sua agere: neqꝫ ꝑaliena curiose uer sari/iustitia est/⁊ ex aliis multis audiuimꝰ/⁊ sepe ipsi diximus. Gla. Diximus plane. So. Hoc utiqꝫ uidetur amice cū fit quodāmō iusti tia esse/sua. s. agere. Scis unde istud ꝯiiciā? Gla. Nequāq̄ꝫ: sꝫ dicas. So. Uidētur mihi qd̄ reliquū nobis est i ciuitate/preter illa q̄ꝯsidera uimus/tempantiā/fortituidnē/prudētiā/hoc esse qd̄ oibꝰ illis uiꝫ prebuit/qua ⁊ inasceretur ⁊ inata ꝑseuerarēt/quatenus ipsuꝫ adest. Atq

De Iustitia

Quid sit iustitia

diximꝰ iustitiam fore qȏ restaret/si tria nobis comperta essent. Gla. Necessariū id quidem. So. Uerumtamen si iudicanduꝫ sit/quid boꝝ potissimū cum inest/bonā efficit ciuitateꝫ/ambiguum erit/utruꝫ consensio imperantiū ⁊ subiectoꝝ/an legitime opinionis seruatio i militibus indicātis scȏꝫ legeꝫ q̄ terribilia censenda sint/que ue non: Uel i principibꝰ ipsis prudentia ⁊ custodia. An id potiꝰ bonā ipsaꝫ pre ceteris reddat/cum inest pueris/mulieribꝰ/seruis liberis/artificibꝰ/magistratibꝰ/⁊ priuatis/qȏ uidelicet suū quisqꝫ unus unuꝫ egerit: minime ꝑ aliena uagatꝰ. Gla. Ambiguū certe: qd ni? So. Ergo uis ipsa qua sua qsqꝫ i ciuitate agit/ ȏ ipsius ciuitatis uirtute ex equo cū sapientia eius/tempꝛantiaqꝫ ⁊ fortitudine certat. Gla. Ualde. So. An non igitur iustitiaꝫ pones/qȏ cū istis ex equo de ciuitatis uirtute cōcertat? Gla. Oio equideꝫ. So. Considera preterea ⁊ hac ratione/nunqd tibi sic uideatur. An principibus i ciuitate mandabis ut iuste sententias ferāt? Gla. Cur non? So. An iudicabūt alterius cuiusquā auidi magis q̄ꝫ huiꝰ ipsius/ut singuli neqꝫ usurpēt aliena/neqꝫ suis priuentur? Gla. Non alteriꝰ certe/sꝫ istius dūtaxat. So Tanquā id iustuꝫ sit? Glau. Nempe. So. Et hac quoque ratione asseritur sui cuiqꝫ ⁊ ꝓprii possessionem actionēqꝫ/esse iustitiā. Gla. Est ita. So. Uide nunqd ⁊ tibi ideꝫ qȏ mihi uideatur. Si faber opa coriarii aggrediatur/uel coriarius fabri/uł instrumenta inter se ꝯmutent uł premia/aut si ideꝫ utraqꝫ exercere ꝯtēdat/ oiaqꝫ talia inuicem ꝑmutentur/nunqd ꝯmutationem hāc existimas magna quadā iactura afficere ciuitateꝫ? Gla. Haud certe nimiuꝫ. So. Quotiens aūt aliquis artifex uel alius natura questuariꝰ/diuitiis elatus/uel multitudine copiaqꝫ/uel robore/aut eiusmodi alio quopiā/in militaris hois ordinem transire conatur: Uel miles cum sit indignus/in consularis nititur ⁊ custodis adscendere dignitateꝫ/⁊ instrumenta uicissim isti premiaqꝫ ꝑmutāt: Aut ideꝫ aliquis hec oia simul ꝑagere tentat/tunc arbitror confusioneꝫ peruagationemqꝫ eiusmodi uideri tibi ciuitatis totius interitū. Gla. Et maxime quidem. So. Cum ergo tria in ciuitate sint genera/boꝝ mutua cōmutatio/uagatioqꝫ ꝑ plura/extrema est ciuitatis calamitas ⁊ maxima corruptela. Gla. Penitꝰ. So. Corruptelaꝫ uero summā ciuitatis tue/nōne iniustitiā eē dices? Gla. Quid ni? So. Hoc igitur iniustitia est. Rursus autem sic dicimꝰ. Questuarii/auxiliarii/cōsularis generis actio propria/unoquoqꝫ suum opus ꝑagente in ciuitate/contra ac confusio illa superior/⁊ iustitia erit: ⁊ ciuitatem iustam efficiet. Gla. Haud aliter q̄ꝫ sic se habere uidetur. So. Nondum omnino istud debemus asserere. Uerꝫ si ⁊ i cuiusqꝫ hois aio speties eadem/ꝯsiderātibus nobis iustitia esse asseretur/tum demū ꝯsentiemꝰ. Nā qd aliud dixerimus? alioqn/tūc aliud qcq̄ꝫ excogitabimꝰ Nunc aūt disceptationi huic fineꝫ iam imponamus: secundum quā existimauimus/si plurimū habentiū iustitiā in maiori prius eam ꝯtemplaremur/facile deinde in hoie uno nos quale hoc sit inspecturos. Uisumqꝫ nobis ē maius ipsuꝫ ciuitateꝫ existere: atqꝫ ita q̄ꝫ optimā potuimꝰ eaꝫ condidimꝰ: scientes i bona reipublice esse iustitiam. Quare quod in illa nobis apparuit/ referamus ad unum. Et si idem ibi constet/satis nobis erit factum. Siquid autem aliud in uno appareat/rursus ad ciuitatem conuersi/hec examinabimus. Ac forte alterna comparatione disceptantes/uelut scintillas/ex his iustitiam excutiemus: eamqꝫ iam cum clare micuerit apud nos ipsos stabiliemus. Gla. Scite loqueris: atque ita agendum. So. Nunquid quod ideꝫ apellamus tam maius q̄ꝫ minus/dissimile est/quatenus idem an simile? Glau. Simile certe. So. Ergo uir iustus a ciuitate iusta quoad iustitie speciem pertinet/nihilo differt: sed similis erit. Glauco. Similis. So. Atqui ciuitas iusta esse tunc uisa est/cum i ipsa tria hominum genera/pro natura cuiusque sic instituta erunt: ut unusquisque suuꝫ opus exerceat. Temperata rursus ⁊ fortis ⁊ sapiens/propter alios quosdam eorumdem generum affectus ⁊ habitus. Glau. Uera hec sunt. So. Unū quoqꝫ/o/amice ita censebimus/habenteꝫ easdeꝫ has eius in aio spēs/ꝑ affectus eosdeꝫ/eadeꝫ nomia merito cum ciuitate sortiri. Gla. Necesse est omnino. So. In leueꝫ ne rursus/amice de aia cogitationem incidimus: Utrum tres in se spēs has habeat nec ne: glau: Minime mihi in leuem disceptationem delapsi uidemur: forte eiꝫ qȏ dicitur/uerꝫ est/o/socrates pulchra difficilia esse. So. Apparet/utique. Ac certo scito/o/glauco/nos ut mea fert opinio/nūquā ex discursibꝰ huiuscemodi qualibꝰ i presenti disputatiōe utimur/exacte id cōprehensuros: lōgior porro uia est/q̄ ad hoc nos ducit. Forte tn̄ scȏꝫ ea q̄ supra dicta ⁊ ꝯsiderata sunt/faciliꝰ uideretur. Gla. An non sat istud uideri debet? Mihi sane i presentia id sufficiet So. Mihi quoqꝫ ualde sufficiens. Gla: Ergo ne te pigeat/sꝫ ꝯsidera. So. Profecto nobis necesse ē ꝯfiteri/easdeꝫ i nobis spes atqꝫ mores inesse/q̄ ⁊ i ciuitate? Neqꝫ. n. aliunde i ciuitatem hec deuenerūt. Ridiculū qppe esset siquis iracūdā animositateꝫ existimaret/nequaq̄ꝫ ex priuatis hoibꝰ/i ciuitatibꝰ inuectā esse: quoꝝ ideꝫ ē captꝰ: q ⁊ thracū/scythaꝝ/supiorumqꝫ gentiū: aut sapientie studiū/non ex tali prima toꝝ instinctu qualis natura nostris hoibꝰ ē tributus. Aut questꝰ auiditateꝫ/non ex ea singuloꝝ hoiuꝫ cupiditate/qua affecti apprime dicūtur phenicii/egyptiiqꝫ non nihil. Gla: Et maxime qdeꝫ. So. Hoc qdeꝫ ita se hēt: neqꝫ difficile cognitu. Gla. Haud certe difficile. So. Id aūt difficile iam/utrū uno quodā eodeꝫ singula hec agamꝰ/an potiꝰ tria q̄dā habeamꝰ i nobis: quoꝝ singulis/singula opamur: uno quidem discimꝰ: irascimur alio: tertio ꝯcupiscimꝰ uoluptates eas q̄ ad nutritioneꝫ generationēqꝫ ꝑtinent/ceteraqꝫ huiusmodi. Uel tota aia unū quodqꝫ explemꝰ/cū ꝯciti reꝫ aggredimur. Hec haud facile pro rei dignitate discernerentur. Gla. Mihi quoqꝫ ideꝫ uidetur. So. Sic aūt aggrediamur hec distinguere/nunqd eadeꝫ sunt inuiceꝫ uel diuersa. Gla. Quo nā pacto. So. Cōstat plane ideꝫ ꝯtraria facere seu pati/scȏꝫ idem ⁊ ad idem simul non posse. Quamobrem siqn̄ repiemꝰ i ipsis hec fieri/intelligemꝰ non unū ideꝫ hec esse sꝫ plura. Gla. Esto. So. Animaduerte quod dico? Gla. Dic. So. Stare simul atqꝫ moueri/ideꝫ scȏꝫ ideꝫ nunqd potest? Gla. Nullo modo. So. Preterea hec diligentius ꝯfirmemꝰ/ne qua ꝓcedētibꝰ nobis ambiguitas forte suboriatur. Siqs eiꝫ dixerit hoieꝫ stātem qdeꝫ/mouenteꝫ uero manꝰ ⁊ caput/eundē stare simul atqꝫ moueri/haud quaq̄ꝫ ita dicenduꝫ censebimꝰ: partem qdē eiꝰ manere/parteꝫ uero moueri. An non ita? Glau: Ita prsus. So. Qȏ si artificiosiꝰ ⁊ argutiꝰ iste luserit/ asserens turbineꝫ trocuꝫqꝫ totuꝫ moueri simul ⁊ stare/qn̄ in eodeꝫ puncto centruꝫ aculeūqꝫ figens reuoluitur: Uel aliud qcquā/dicens idem agere/cuꝫ eideꝫ affixuꝫ cardini/circumfertur/ nequaqꝫ assentiemur: q̄ꝛ non scȏꝫ eadeꝫ sui hec tunc moueātur/⁊ maneāt. Dicendū quippe habere ipsa rectuꝫ i se atque rotunduꝫ: ⁊ scȏꝫ rectum qdeꝫ stare/cum nulla ex parte ȏclinent: Secunduꝫ uero rotunduꝫ/circūmoueri. Quotiens auteꝫ dum qd reuoluitur/in rectuꝫ quoqꝫ deuehitur siue ad dexteꝛā siue ad sinistrā uł ante uł retro/tunc nusquā permanet: Gla. Recte admodum: So: Quare nulla ex his obiiectionibus nos perturbabit/ persuadebitqꝫ/qȏ ideꝫ quandoque simul secundum idem atqꝫ ad ideꝫ/contraria sit/uel agat/uel patiatur: Gla: Me quidem minime ista mouebunt: So: Uerumtamen ne i istis obiiectiunculis enarrandis reiiciendisqꝫ utpote falsis/diutius cogamur insistere/supponentes iam id ita esse/ulterius progrediamur: confessi inuicem/siquādo aliter q̄ꝫ sic se habere hec appareant/quecunque ex his ducuntur/fore soluta: Glau: Sic nimirum decet So: Non ne annuere ⁊ renuere/aggredi ⁊ declinare/adsciscere ⁊ reiicere: inter se contraria pones/siue actiones seu passiones? Nihil enim interest: Glau: Contraria: So: Quid autem hec? exurire/sitire: ⁊ omnino/cupere/ uelle/eligere/n ōne ad eorum species referes/ que modo diximus? Ueluti semper cupientis animam/non ne uel aggredi dices illud quod appetit/uel adsciscere quod sibi adesse eligit: uel quatenus uult aliquid sibi porrigi/adnuere ⁊ illud ad se trahere: amantis more generationem ipsius affectantem? Glau: Equidem: So: Quid uero/nolle/aspernari/negligere/ non cupere/non ne in reiiciendi repellendiqꝫ speciem/⁊ in omnia illis contraria referemꝰ? Glau: Quid ni: So: Cum hec ita se habeant? speciem aliquam cupiditatum esse dicemus:

7 manifestissimas oīuꝫ aliaꝝ cupiditates/sitim 7 famem. Glau. Dicemus utiqꝫ. So. Et hanc quidēꝫ potꝰ/illā cibi. Gla. Ita est. So. Nunqd i quātū sitis ē? Alicuiꝰ preterea cupiditas ē alterius q̄ꝫ cuius nos dicimꝰ: potus. s. 7 sitis Glau: Huius dūtaxat sitis: So: Nunqd cali de potionis/uel frigide/uel multe/uel pauce? Uel 7 in pauco qualis cuiusdaꝫ poculi? Uel potius si calor sitienti inest/frigidi appetituꝫ inducit: Sin autē frigus/calidi: Et si pp presentiam multitudidinis/multa sit sitis/multi auiditateꝫ infert. Sin aūt pauci. Ipsuꝫ uero sitire nunq̄ꝫ alicuius alterius appetitio ē/q̄ꝫ cuius suapte natura est/ipsius uidelicet potionis. Rursusqꝫ famescere/comestionis? Glau. Ita certe ipsa cupiditas queqꝫ ipsiꝰ cuiusqꝫ ē solū/ cuiꝰ ipsa natura ē. Talis aūt uel talis cuiusdā pp additamenta quedā dicitur. So. Cauendū est aūt ne quis nos improuidos turbet/inferēs nemineꝫ potū cupere sed potū bonū/uel cibū: sed bonuꝫ cibum. Nempe bona oēs expetunt. Quare si sitis appetitio ē/boni est/siue potionis seu cuiusuis alterius est auiditas. Similiterqꝫ de ceteris. Gla. Forte nō nihil efficere uidebitur/qui talia dixerit. So. Uerūtamen quotcūqꝫ eiusmodi sunt/ut alicuius sint. talia quedā talis cuiusdaꝫ sunt/ut arbitror: Ipsa autem queqꝫ ipsius cuiusqꝫ dūtaxat. Gla. Haud intelligo eqdeꝫ. So. Non itelligis maiꝰ ipsuꝫ eiusmodi esse/ut semper aliquo maius existat? Gla. Plane. So. Nōne minorem? Glau. Minorem. So. Multo aūt maiꝰ/multo minore? an non? Gla. Sic est. So. Et quondā maius/ quondā minore/deinceps quādoqꝫ maius/deinceps quoqꝫ minore. Gla. Nihil phibet. So. Atqꝫ etiam plura ad pauciora. dupla ad dimidia 7 oīa talia. Itemqꝫ grauiora ad leuiora: 7 uelociora ad tardiora: 7 calida iteꝫ ad frigida/oiaqꝫ hoꝝ similia/eodē modo inuicem referuntur. Gla. Certe. So. Nōne 7 de his q̄ ad scientias spectāt/eadē ratio? Scientia quidē ipsa rei ipsius q̄ scitur/scientia ē: uł cuiuscūqꝫ alterius dicēda ē esse scientia. At uero sciētia quedā 7 scientia talis/rei cuiusdā/ 7 talis esse dicitur. Tale uero aliquid dico. Postq̄ꝫ edificandaꝝ edium scientia extitit/ab aliis sciētiis

discreta est: adeo ut edificatoria apellata sit. Glau. Quid ni? So: Nōne ex eo qd̄ talis sit/ qualis aliaꝝ nulla? Gla. Nempe. So. Ergo quia talis cuiusdaꝫ/ideo talis quedā effecta ē. Eodemqꝫ modo cetere artes oēs atqꝫ scientie Glau. Est ita. So. Hoc itaqꝫ inferre me uoluisse tunc dicito/si modo nūc intellexisti/qd̄ quecunqꝫ eiusmodi sunt/ut alicuius sint/ipsa quidem sola ipsoꝝ sunt dumtaxat: taliuꝫ uero quorūdā talia quedā. Neqꝫ uero ideo dico qd̄ qualiū sunt sint 7 talia: quia. s. 7 egrotantiū 7 beneualentiū scientia/bñ uel male ualens 7 ipsa sit: bonoꝝ item atqꝫ maloꝝ/bona rursus ac mala. sed qm̄ non illius ipsius dumtaxat cuius absolute scientia est/euasit sciētia/imo talis cuiusdā: hoc aūt est salubre 7 insalubre/talis quedā ipsa quoqꝫ effecta est. Ex quo factuꝫ est ut non amplius scientia simpliciter apelletur/sed quali quodā addito/medicinaria scientia. Gla. Teneo iam/mihiqꝫ hec ita sese habere uidētur. So. Sitim uero nōne his annumerabis que id qd̄ sunt/alicuiꝰ existunt? Est aūt sitis? Gla. Annumero equidem/7 potionis sitim esse dico. So. An non qualis cuiusdā poculi qualis quedā sitis? Ideoqꝫ sitis ipsa neque multi neqꝫ pauci/neqꝫ boni neqꝫ mali/neqꝫ ut uno uerbo cōplectar qualis cuiusdā/sed potionis ipsiꝰ solūmodo/sitis ipsa natura est. Gla. Sic est oio. So. Sitientis igitur aīa quatenꝰ sitit/non aliud appetit q̄ꝫ bibere: idqꝫ affectat 7 ad ipsuꝫ fertur. Gla. Constat. So. Siquid ergo ipsaꝫ quandoqꝫ retrahit sitientem/aliud quiddā erit in ipsa ab ea parte diuersum que sitit 7 quasi bestia quedā ad bibenduꝫ impellit. Neque eiꝫ fieri posse dicimus/ut idem aliquid eodē sui circa idē simul agat cōtraria. Glau. Non certe. So. Queadmodū absurdū dictu est eandē sagiptarii manū simul arcū intendendo ptrahere atqꝫ cōtrahere. Porro dicenduꝫ est/alterā esse manū q̄ ptrahit/alteraꝫ uero q̄ contrahit. Gla. Ita prsus. So. Fatemur ne esse aliquos/q cū sitiāt nōnunquā bibere nolint Gla. Multos/ac sepe. So. Quid de iis aliqs dicet: nōne inesse i hoꝝ aīa aliqd: qd̄ ad bibendum allicit? aliqd cōtra qd̄ cohibet? qd̄ quideꝫ 7 aliud est/7 ei. qd̄ allicit/dominatur. Glau.

Mihi quideꝫ uidetur. So: An non igitur/qd̄ phibet ista/ex ratione inest: quotiēs opatur? Que uero concitāt atqꝫ trahunt: ex effectibꝰ pturbationibꝰqꝫ sunt? Glau. Apparet. So. Merito igitur duo hec inter se diuersa existimabimꝰ/7 illud qdē quo raciocinatur animꝰ/ rationale ipsius denominabimus. Illud uero quo amat/exurit 7 sitit/ 7 ad alias libidines pnior labitur/inrationale: 7 auiduꝫ repletionum quarūdā 7 uoluptatū. Gla. Diuersa pfecto: Meritoqꝫ ita censebimꝰ. So. He itaque due iam i aīa spēs distincte sint. Illud aūt qd̄ ad irascibileꝫ ptinet/quoue irascimur: utrum tertiū quiddā est? An alterius hoꝝ cognatū? Gla. Forte eius qd̄ uoluptates cupit/ē cognatum? So. Atq credo hoc eqdeꝫ: ex eo qd̄ audiui quēdā qd̄ uidelicet cū leontiꝰ aglaionis filiꝰ ex pireo sub boreali muro ad ciuitateꝫ adscendens sentiret extra cadauera ppe litꝰ iacētia/ simul 7 uidere cupiebat/7 horrebat tñ/absterrebaturqꝫ/uultūqꝫ tegebat: secū ipse pugnās. Cupiditate deniqꝫ superatꝰ/ad cadauera directis 7 patefactis oculis aduentauit/ dicens. Ecce iam uobis licet/o/infelices desideriū uestrum pulchro explete spectaculo. Gla. Audiui 7 ipse. So. Itaqꝫ sermo testatur/iraꝫ sepe pugnare aduersus cōcupiscentiā/tanq̄ꝫ hec inter se diuersa sint. Glau. Id certe significat. So. Nōne 7 alibi frequēter aīaduertimꝰ/qñ distrahūt aliqueꝫ preter rōneꝫ cupiditates/obiurganteꝫ ipsuꝫ sese/7 aduersus id sui qd̄ trahitur indignāteꝫ? Et quasi duobꝰ dissentientibꝰ adiutriceꝫ rōni irā adcurrere? Ratione auteꝫ impante non esse sibi ꝯtradicendū/iraꝫ cupiditatibꝰ cōiūctā obsistere illi arbitror te nunq̄ꝫ uel i te ipso uel i alio ꝑsensisse. Gla. Nunq̄ꝫ p Iouem. So. Quid porro? Quādo qs iniuriam inferre se putat. non ne quo generosior est/eo minus irascitur/dū exurit 7 alget/ 7 aliud qd̄ uis tale patitur ab eo queꝫ iure hec agere cēset Et qd̄ iā dixi: ira istius in eū quodāmō nō irritatur. Gla. Uera loqueris. So: Quid aūt? qñ iniuriā se pati qs putat: nōne tūc satagat 7 seuit/7 auxiliū prestat ei qd̄ iustū uidetur? famem/frigus/7 cetera talia tolerans: Et ad uictoriā contendit: neque a generoso ope cessat

prius q̄ꝫ uel transegerit: uel obierit: uel tanq̄ꝫ canis a pastore/ita deniqꝫ reuocatus ab ea q̄ in ipso est/rōne mitescat. Gla. Omnino hec uis ei similis ē: cui tu cōparas: Et. n. in nostra ciuitate auxiliarios ipsos tanq̄ꝫ canes posuimus obtēmpantes principibꝰ quasi quibusdā pastoribus ciuitatis. So. Optime qd̄ dicere uolebaꝫ intellexisti. Sꝫ num 7 hoc insup aīaduertis? Gla. Quid istud? So. Qd̄ in presentia/contra ac sup de iracūdia iudicamꝰ. Tūc sane irascendi uim ad concupiscendi naturaꝫ referebamus. Nūc uero multū interesse dicimꝰ/ac multo magis iram asserimꝰ aīe partibꝰ inter se dissidentibꝰ p ratione arma capessere. Gla. Ita prsus. So. Nūquid 7 irascendi uis ē a rōne diuersa: uel quedaꝫ spēs rationis? adeo ut non tres in aīo sed due spēs sint/rationale 7 concupiscens? An potius queadmodū in ciuitate apparuerūt tria quedā genera/q̄ ipsaꝫ continēt/ questuariū/auxiliariuꝫ/consulatus/ita 7 i anima tertia quedā uis est iracūdia: q̄ natura ipsa rationis tutatur partes: nisi ex improba educatione fuerit deprauata. Gla. Necesse est ut tertia sit. So. Nēpe ēt si alia quoqꝫ ratio appauerit/quemadmodū supra uisa est a concupiscentia differens. Gla. At uero facile id qdeꝫ patere pōt. Nā in puerulis quiuis istud intelligat: q statiꝫ nati iracūdia pleni sunt. Ratiōis aūt aliq nunq̄ꝫ multi sero compotes fieri mihi uidentur. So. Per ioueꝫ preclare loqueris: Preterea i bestiis ita esse quisqꝫ/ut ipse dicis/ compiet. Testatur 7 istud homeri illud qd̄ supra induximꝰ. Pectora castigans monitis affatur acerbis. Perpetere/o/cor/nam tu longe alias grauiora tulisti. In his porro homerus tanq̄ꝫ hec inter se differāt alteꝝ horū obiurgare alteꝝ facit/ipsaꝫ uidelicet rationeꝫ d̄ meliori peioriqꝫ ꝯsultāteꝫ/irrationaleꝫ iracūdie impetū cohibere. Gla. Recte admodū loqueris. So. In his itaqꝫ uix tādeꝫ ꝯsensimꝰ/satisque inter nos ꝯstitit: eadeꝫ i ciuitate/eadeꝫ 7 i cuiusqꝫ aīa genra eē ac nūo paria. Gla. Sic certe. So. Quin 7 hoc necessarium est: quemadmodū 7 quo sapiens erat ciuitas/ita 7 eodeꝫ/ sapienteꝫ esse priuatū. Gla. Plane. So. Iteꝫ quo fortis est priuatꝰ aliqs 7 qūo: eodeꝫ 7 ita

fortez esse ciuitatez: ⁊ inceteris oib9 ad uirtu tem utraqꝫ similiter se habere. Gla. Necesse est. So. Atq ⁊ iustum/o/glauco uiꝝ dicem9 eadez ratiõe/qua dicim9 ciuitatez. Gla. Ne cessariũ id oio: So: At nõdũ illud obliti sum9 qõ ciuitas ex eo iusta uisaẽ/q: cũ tria i ea sint hoiuz genera/suũ quisqꝫ explet officiũ: Glau. Haud certe mihi obliti uidemur: So: Memi nisse ergo oportet qõ qsqꝫ nostrũ/cuius singu le aie partes qõ suũ est agũt/⁊ iust9 erit ⁊ sua pagens. Glau. Meminisse ꝑrsus: So. Nõne rõnali potentie conuenit/impare: cũ sapiens sit/geratqꝫ toti9 aie ꝓuidentiã? Irascendi ue ro nature/obseq rõni: pqꝫ illa pugnare. Gla. Penitus. So. Non ne ut supra tractauimus musice ⁊ gymnastice mixtio atqꝫ tempantia/ ut concordia ista sint efficit? Unũ quidez hoꝝ intendens augensqꝫ ⁊ nutriens preclaris ser monibus ⁊ disciplinis. Alteꝝ uero remittens sedãs/mãsuefaciens p harmoniã atqꝫ rhythmũ Gla. Maxime. So. Cũqꝫ ita nutrita hec fue rint/⁊ q̃ sua sunt reuera didicerint/⁊ optime fuerint erudita/ardori ꝯcupiscẽtie presi ðbũt/ q̃ pars aie i quocũqꝫ est plurima: neque unq̃ꝫ pe cuniaꝝ possessione repletur/cauebũtqꝫ ne cor poraliũ uoluptatũ expletione adaucta grãdior robustiorqꝫ euadat: nolitqꝫ suo dumtaxat offi ciofungi/sꝫ subiicere sibi illa ꝯtendat: qb9 im perare natura nõ ðbet/atqꝫ ita uniuersaz oiuz uitã puertat. Gla. Sic ꝑrsus. So. Quinẽt ab externis hostib9 hec aiaz oẽz corp9qꝫ custo dit: duz illud qdez ꝓuide ꝯsulit: hoc aũt ꝓpu gnat/obtempat principi: fortudine q̃ consulta sunt/ꝑagit. Gla. Uera hec sunt. So. Fortez ꝑfecto hac ex parte uirum quemqꝫ uocam9/qñ in ipso iracũdie uigor ita institutus est/ut in mediis uoluptatib9 ⁊ doloribus/in sententia sua ꝑsistat/nõ aliter esse ð terribili ⁊ nõ terri bili iudicãdum q̃ꝫ ratio ipsa dictauerit. Glau. Probe. So. Sapiẽtẽ uero breui illa ex parte qua ⁊ ipauit i ipso/⁊ ista dictauit/hñs i se ipsa sciaz/q̃ discernit/qd potissimũ ex usu sit tã sin gulis q̃ꝫ uniuerso ex his tribus cetui ꝯstituto. Gla. Certe. So. Tempantez rursus aliquez apellamus/hoꝝ ipsoꝝ amicitia atqꝫ ꝯcordia/ qñ ⁊ qõ presidet ⁊ qõ subest/in sentẽtiã eãdez ꝯueniũt/rõnez. s. impare decere: neqꝫ ab illa desciscendũ esse. Gla. Tempantia ꝑfecto ni hil est aliud ⁊ priuatiz ⁊ publice. So. Iustus ðniqꝫ ex eo atqꝫ ita erit qsqꝫ ex quo sepe iã di xim9 ⁊ quemadmodũ exposuim9. Gla. Neces sarium id oio. So. Quid porro? Est ne aliqd qõ hãc nrãz usqꝫ adeo sententiã interturbet? ut aliud uiðatur esse nobis iustitia/q̃ꝫ qõ i ciui tate ꝯstitit? Gla. Mihi qdez nõ uidetur. So. Quinimo/siqd adhuc inter nos i controuersia sit/sic iteꝝ supiora penitus ꝯfirmabim9 absur da illa huic obiicientes? Glau. Qualia. So. Ueluti si in hoc ðliberare nos oportuerit/ðci uitate illa deqꝫ hoie similiter atque illa inato atqꝫ nutrito. nunqd uir talis cũ depositũ auri uel argenti accepit uideatur qñqꝫ fraudez ex cogitatur9? censes aliquẽ iudicatuꝝ eiuscemo di uiꝝ fraudẽ ꝯmittere poti9 q̃ꝫ aliter affectos hoies? Gla. Neminẽ ꝑrsus. So. An non a sa crilegiis hic/furtis/ꝓditionib9 tã priuatiz ad uersus sodales q̃ꝫ publice aduersus rem. p. ino cens erit? Gla. Innocens. So. Atq neqꝫ infi dus uel in iureiurãdo uel quibuscũqꝫ ꝯuentiis. Gla. Nullo pacto. So. Adulteria qdem/pa rentuz ꝯtemptus/impietas i deos cuiuslibet al teri poti9 q̃ꝫ huic ꝯueniũt. Glau. Ita ꝑrsus. So. Non ne hoꝝ oiuz causa hec est? qr qcqd i ipõ est/suũ op9 exseqtur: tã ad impandũ q̃ꝫ pa rendum. Glau. Nulla certe alia. So. Quid? queris aliud eẽ iustitiã q̃ꝫ hãc ipsaz uim/q̃ tales uiros/⁊ tales efficit ciuitates? Gla. Ego qdẽ minime. So. Tandez nobis absolutuz est som nium illud qõ nos coniecisse dixim9/qõ mox incipientes cõdere ciuitatez/deo quodã fauen te/in pricipiũ aliqõ ⁊ imaginez iustitie adscen disse uidemur. Gla. Oio qdez. So. Hoc aũt erat/o/glauco pp qõ confert/quoddã iustitie simulachruz. Nempe debere q̃ natura coriari9 est/artez hãc exseq/aliud nihil aggressuz: q ue ro faber/fabricare. Similiterqꝫ in ceteris. Gla. Apparet. So. Reuera qdem talis iusti tia est/sꝫ nõ circa actionez exteriorez/imo cir ca interiorẽ suaꝝ partiũ actionẽ uere ad ipsuz met aiuz/⁊ ad sua: dum nihil permittit ex suis aliena tentare: neqꝫ sunt aie genera/opa inui cem ꝯfundentia p plura ꝑagari. Sꝫ reuera pro

pria recte digerit: suiqꝫ est dñs/sese exornat/ amicus sibi ipse effectus i se tria ipsa ꝯtempans tanquã tres terminos harmonie/neatis/hypa tis ⁊ medie/hoc est/octaue uocis ⁊ grauis ⁊ quinte: seu q̃ uis alia media fuerit. Itaqꝫ hec oia nectẽs/ipseqꝫ undiqꝫ unus effectus ex mul tis tempans atqꝫ cõcinẽs/ita demũ agit siquid agit uel circa pecunias acquirendas/uł corpis cultũ: uel etiã circa ciuilia/aut priuata cõmer tia: in his oib9 actionez illã iustã ⁊ preclaram existimãs/q̃ habitũ hũc ꝑagit/atqꝫ seruat: Sa pientiã uero opationi huic presidentez sciaz. Iniustã aũt opationez/que hãc dissoluit. Insi pientiã deniqꝫ opatiõis hui9 ducẽ opinionẽ. Glau. Uera ꝑrsus/o/socrates loqueris. So. Si ergo nos inuenisse dixerimus iustum uiꝝ ⁊ ciuitatẽ iustã/qdue in utrisqꝫ iustitia sit/haud forte multũ/ut arbitror/mentiri uidebimur. Gla. Nõ p iouẽ. So. Asserẽdũ igitur. Gla. Proculdubio. So. Esto itaqꝫ. Eenimuero de inceps de iniustitia ꝯsiderandũ uidetur. Gla. Plane. So. Seditionez quando hoꝝ triũ iniu stitiaz apellare decet: curiosamqꝫ ⁊ uariã alie ni opis usurpationem: ⁊ insolentem partis cu iusdã preuaricationez aduersus totã aiaz rebel lantis insurgentisqꝫ ad impanduz regio animi generi: cui seruire eã natura iubet. Talia que dam/ut arbitror/atqꝫ hoꝝ turbationem erro rẽqꝫ/iniustitiã eẽ dicem9/⁊ intẽperãtiã/igna uiam/insipientiã/⁊ uniuersam deniqꝫ prauita tem. Gla. Hec ꝑrsus ita se hñt. So. Nõne sa tis iam perspicue patet/qd est iniusta facere ⁊ iniuriari: ac rursus qd agere iusta: qñ quidez iu stitia ⁊ iniustitia patẽt? Gla. Quo nã pacto? So. Quia nihilo a salubribus ⁊ insalubribus differunt. Nempe ut hec circa corpus/sic cir ca aiuz se hñt ⁊ illa. Gla. Qua ratione? So. Salubria quidez sanitatez inducũt: insalubria morbũ. Gla. Plane: So. Similiter quoqꝫ iu sta agere iustitiã gignit in aio: iniusta facere/ iniustitiã. Gla. Necesse ẽ. So. Est aũt sanita tẽ inferre/ita q̃ i corpe sunt disponere/ut scdõꝫ nature ipsi9 ordinẽ iuicẽ supentur ⁊ usurpẽt. Morbuz aũt inducere usqꝫ adeo corpis partes inficere/ut ꝯtra nature legez dominẽtur inter se subiciunturqꝫ. Glau. Est ita. So. Eadez ra tione iustitiaz prestare cuiqꝫ/nihil est aliud/q̃ꝫ animi partes i ordinez suum digerere/ut ad nã ture normã pareant/atqꝫ imperẽt. Iniustit⁊ uero/ut contra naturã exsuperent inuicem a subcumbãt. Gla. Prorsus. So. Uirtus igitur ut apparet sanitas quedaz est ⁊ pulchritudo/⁊ robustus animi uigor. Prauitas cõtra/morb9 turpitudo/⁊ imbecillitas. Gla. Est ut dicis. So. Nõne igitur exercitatiões honeste ad uir tutez acquirendã conducũt. Turpes ad prau tatem deducũt? Gla. Necesse est. So. Re stat ut uidetur discutienduz: Nunqd ꝓsit age re iusta/honesta colere/esse iustum/siue occul tum id cuiqꝫ sit siue non? An iniuriari ⁊ iniu stum esse/si modo non det penas/neqꝫ fiat ex punitione melior. Gla. Mihi qdez/o/socrates ridicula disceptatio ista fore uiðtur. Siquidẽ corpis natura corrupta/uidetur nõ esse uiuen dum: neqꝫ etiã in summa epulaꝝ ⁊ poculoruz oiuz affluentia: cunctis diuitiis/⁊ toti9 orbis impio. Natura uero eius quo uiuimus polluta atqꝫ corrupta/num uiuendũ erit? siquis quod cũqꝫ lubet aliud agat q̃ꝫ hoc unũ: unde ab ipro bitate iniquitateqꝫ liberetur: iustitiaz uero ⁊ ꝓbitatez adipiscatur? postq̃ꝫ talia hec utraqꝫ/ qualia narrauimus/apparuerũt. So. Ridicu la ꝑfecto. Ueruz posteaq̃ꝫ eo deuenimus/ut q̃ꝫ certissime fieri potest/qõ hec ita se hñt/perspi ciamus/minime desistendũ. Glau. Per iouem minime oiuz. So. Age iam huc accede/ut ui deas quot spẽs improbitas habet/ut mihi uide tur. Attẽde nũc. Nempe hec digna ꝯspectu? Gla. Sequor eqdez/dicas modo. So. Atqui tanquã e specula quadã/postq̃ꝫ huc raciocinan do cõscendimus/una mihi spẽs uirtutis obcur rit/prauitatis innumere. Ex quibus quatuor quidã modi potissimũ sese offerunt/quoruz me minisse oportet. Gla. Quomõ istud ais? So. Quot sane reꝝ. p. modi sunt/spẽs suas haben tes totidẽ eẽ ⁊ aie ipsi9 apparẽt. Gla. Quot? So. Quinqꝫ reꝝ rursus ⁊ aie. Glau. Dic qua les. So? Unũ aliquez rei. p. modũ esse hũc asse ro/quez exposuim9. Duab9 uero apellationib9 declarari põt. Nã si inter principes ciuitatis unus qdã sit/oiuz prestantissimus/regnũ uoca bitur. Sin aũt plures/gubernatio apellabitur

Fortis:
Sapiens:
Temperans:
Regnum:
Gubernatio:

optimatum: Gla: Vera narras: So: Hanc unā ideo speciē esse dico, q: siue plures gubernēt, siue unus, nullus q ita ut diximus, educatus ⁊ eruditus fuerit, quicquā existimatione dignū in rei. p. legibus pmutabit: Gla: Neque enim consentaneum esset.

Argumentū Marsilii ficini in librum quintū de institita.

Non sum nescius fore nōnullos: q apologiā a nobis expectent, qua quintū hūc librū cōmunionē oīū in ciuitate ponentem, defendamus contra calumnias, tum maledicorū, tum etiā ignorantiū: Verū legāt platonem ipsum, precor, legāt diligenter, ac sine : inuidia iudicent apologiā scio qd loquar, nullā desiderabūt. Plato igitur phebes humani generis medicus, cum aīaduerteret ⁊ singulos hoīes ⁊ familias ⁊ ciuitates semp ⁊ ubique grauiter egrotare: neq; ullis hactenus ciuiliū medicorū medicamētis tot secula iā frustra curantium: uel liberari morbo, uel saltem leuari paulū atq; minimū cōualescere, tā prudenter, q; pie ad legē illā sese cōtulit precipuā apō medicos: qua medicine sanciūt auctores: siqs medicamentis talibus puta frigidis diu adhibitis minime cōualescat, esse tādē rite ad calida trāseundum. Cognoscens ergo genus humanū p leges distribuentes ppria tot seculis nihil pficere, imo uero i deterius quotidie labi nō iniuria ad amicitie se trāstulit leges coīa inter amicos oīa fore iubentes: ut diuisione diuisionisq; ⁊ miserie sublata causa, concordiā, unionē, felicitatem cōsequeretur. Sed aliter rursus exordiamur. Socrates in principio quarti disciplinā educāde iuuentutis cūctis legib9 anteponens, raptim attigit, uideri optimā disciplinā fore si uxorū filiorū, rerū cōmunio fiat. At qm res est ⁊ noua q; plurimis ⁊ plurimis inaudita reuocatur ad eadē statim i principio qnti declarandā aptius ⁊ firmius cōprobandā. Iā uero si a Critia ⁊ Timeo didiceris disciplinā similem extitisse quondam apud grecas egyptiasq; athenas, neq; nimiū āmiraberis tanq;

nouā, neq; diffidenter audies tanquā penit9 arduam, neq; inuitus admittes quasi nō bonam. Mitto qd multi tradūt apud boemos placā urbem aliqn similiter gubernatā. Atq diodorus insulā i oceano meridiē uersus describit: i qua preter cetera cōes etiā sint uxores, uiriq; philosophie plurimū astrologieq; studiosi. Pomponius quoque mela testis garamantes i extremis aphrice partibus cōia habere in re pu. oīa. Similē preterea bonorū fuisse cōmunionē inter phōs brachmanas, gymnosophistas, essēos, pythagoricos: ⁊ deniq; inter sanctos quondā christiane rei. p fundatores cōpertū habem9 Videm9 quoq; seculis nostris illos dūtaxat religiosos ad uirtutem felicitatēq; accedere, inter quos nihil est proprium. At. n. si uxorū cōmunio turbat, primo quidē pmitto apud platonem rite ex lege fieri, qd apud adulterinos sacerdotes in cōmune fit sacrilegio. Deinde platonem ipsum audito prius q; iudices altius in sua causa declamantē. In sequentibus nota primo quidē socraticā puidētiā peius esse censentē in legib9 constituendis errare, q; hoīē per interficere. Eiusmodi nāq; error, multos per multa secula interficit aīos simul ⁊ corpa. Deinde modestiā difficilia diffidenter aggredientem, ⁊ quasi inuitā atq; compulsam. Tertio pietatē diuinū auxiliū p suo amore i rebus grauibus inuocantē. Ac ne i legibus erret cōdendis ab adrastia dea petit opem: cuius mentionem quoq; fecit in phedro. Adrastia hec apud priscos theologos est potētissima ineuitabiliū regina legū: legū inquā tam saturniarū ad mētes pertinentiū q; iouialiū ptinentium ad naturas. Adrastiā dico diuinam prouidentiam, quaten9 nihil uel oculos eius subterfugere, uel manus potest effugere. Nec ab re ubi optat firmissimas leges condere, quas neque obliuio deleat, neque defraudet astutia, neque uiolentia frangat, ⁊ oio nullus deuitet, adrastiam obsecrat ineuitabilia sancientem, q nullus queat effugere. Deinceps paulatī ad cōmunē pgreditur disciplinam a uirorū, uidelicet institutione ad institutionē similiter mulierū, mandans oīa priuata, publicaq; tum pacis tum belli studia mulieribus cum uiris communia fieri: ne mancū

sit genus humanum: eo tū pacto ut in singulis grauiora uiris, leuiora mulieribus cōmittātur. Similiter ⁊ alibi docet brachia quoq; sic assuefacienda, ut singuli utrinq; sint dexteri, quos nominat amphidexteros. ostendit aūt id fore utile atq; possibile, ⁊ quo pacto fieri debeat. Deinde aliā adducit cōmunionē, uidelicet uxorum atq; filiorū. Et ibi aduerte quāta ordinis puidentia cōstituat magistrat9 presides nuptiarum: ⁊ sacra ⁊ tempora, ⁊ etates cauēs ne qd intempate fiat, uel inutile ciuititati. Ac post generationē q; diligenter d natis cogitet nutriēdis: ita tū ut neq; uir neq; mulier propriū agnoscat filiū, neque filius pprios genitores, neq; alios alii: sed seniores opinari cogantur, oēs pene iuniores esse filios uel nepotes: Iuniores uicissim suspicari oēs seniores, esse pgenitores, equalesq; similiter eē frēs. Inter hec ubi nutritionē eius spnit, q uel preter legē uł ex inutili natus fuerit, uł inutilis intellige nō esse pdendum. sed i loco occultiori uł in suburbiis uilis nutriendū, extra exactissimā regulā illā, qua nutriuntur hi q assumendi ad custodiā iudicātur. Illū uero inferiori alendū regula ad minutiora urbis uel agri ministeria suo tempore transmittendū: uel forte ad urbes alias transferendū statim natū. Mox agnosce coīs charitatis inuentū, ubi sic disponit singula, ut singuli eadē uel re uel psona oculis demonstrata, eq; iudicēt, dicātq; hoc est meū. Cūq; sua cuiq; charissima sint, singuli cūcta curabunt: precipue cū ad eiusmodi curā legib9 quoq; magistratibusq; adducātur. Hinc ergo incuria ⁊ negligentia nostra, qualis i oīb9 est circa plurima quasi a nobis sint aliena, tolletur. Tolletur ⁊ quotidiana fallacia qua iudiciū nostrū in eo colendo, qd propriū esse censem9, stulte decipitur. Tolletur deniq; extrema pturbatio solicitudo, miseria, q ex insano pprioꝝ amore nos angit: Mitto qd adepta discordie causa, ⁊ coīs erit ⁊ itegra charitas. Proinde attende q; diligētes, q; iustas, q; mites statuat belli leges. Que premia uictores maneant. Diuinitas, s. quedā. Transferri eī hos inquit in beatos dmones hoīū curatores, ⁊ quasi deo charos rite colendos. Qd uero d paeroꝝ oscula

dicitur, iocosum quiddā est glauconis, ⁊ leuandi tedii gratia dictū. Adde ⁊ triūphale qddā atq; festiuum. Restabat pbādū cōmunionē hāc fieri posse, postq; fore optimā fuerat affirmatum. Primo igitur etiam si nequeat fieri, ostendit se non frustra hāc i mediū adduxisse: uidelicet tanquā exemplar i formandis ciuitatibus p uiribus imitandū. Deinde demonstrat tūc demū posse fieri qn philosophi gubernabūt neq; prius requiē ullā fore maloꝝ. Quāobrē ad formādos phōs tanquā futuros ciuitatis gubernatores oportune descendit: docens quale sit philosophi ciuilis ingeniū, qualis affectus atque disciplina. Principio quantū plebei circa percipienda sensibilia hec inferiora auidi curiosiq; sunt, tm ingeniū philosophicū ad inueniendas ideales hoꝝ oīū rōnes, auidū ⁊ ppensum est ⁊ sagax ipsius ueri uenator. Qm uero uere quidē res idee sunt, naturales aūt forme sunt ⁊ imagines ideaꝝ, non iniuria plebeos inquit somniare putātes q imagines sunt, eē res ueras: Philosophū uero solū inter alios uigilare. Et qm inter ens atq; nō ens mediū ponit, memento quinq; gradibus oīa cogitari. Et nō ens quidē puꝝ dici quicquid fingitur infra materiā. Ens uero puꝝ, purā mētē ideamq; existere. Animam, celūq; ens dici simul atq; non ens uidelicet pp motū, magis tñ eē q; nō esse. Materiā contra magis quodāmō nō esse q; eē. Sed q natura cōposita sunt sub luna esse pariter atq; non esse. Circa ea que uere sunt cognitio ipsa uersatur. Circa ea q uere nō sunt ignorantia. Circa ea q pariter ⁊ sunt ⁊ nō sunt, se reuoluit opinio. Ignorantia quidem ⁊ opinionē tū plebeis tribuit, tum sophistis. Cognitionem uero. i. scientiā dumtaxat philosophis Qd aūt scientiā opinionēq; potentiā quandā nominat, intellige potentiā non informē: sed partim naturali forma partim habitu preditā Preterea ubi de ideis agit ad quas philosophi refertur scia, more suo inquit bonū, pulchrū, iustum: Ternarius hic numerus, modis tribus exponitur. Primo bonum sit deus, pulchrum mens angelica multiformis. Iustū celestis aīa mundana iuste distribuens. Secūdo bonū, forma ipsa actusq; diuine nature. Pulchrū eiusdē

intelligentia. Iustum uoluntas eiusdeȝ. Ter tio bonū. Inter ideas ē exeplar forme act9qȝ cuiusqȝ atqȝ nature. Pulchruȝ exemplar ordi nis qui ex qualibet forma i se ipsa resultat. Iu stuȝ exemplar ordinis/q a qualibet forma atqȝ re refertur ad alias. Qñ uero ipsi bono subdit malū/pulchro turpe/iusto iniustum/caue tria hec opposita colloces in ideis. Pone uero hec tū in ipsa informitate 7 deformitate materie/ quā in libro de scia uocat exemplar diuinitatis expers. Et in politico dissimilitudinis locuȝ: tum etiā in aia iam deprauata/7 ad misericor diam oio conuersa. Deniqȝ qd eunuci enigma puerile tangit/est eiusmodi: homo non homo/ uidens non uidens/pcussit non pcussit/lapide non lapide/auem non auem/sup arbore non ar bore. i. eunuc9 luscus pcussit pumice alaȝ uesp tilionis sup sambuco. Sed id ridebis scio. Qd 7 ridiculi gratia est appositu ȝ

Quintus liber de iusto.

Socrates/Adimantus/Polemarchus/ Thrasymachus.

Onam equidem ciuitatem hu iusmodi: rectamqȝ rem. p. uo co: uirumqȝ taleȝ bonū esse di co. Ac si recta hec res. p. est/ alias prauas apello/ utpote q̃ circa ciuitatis ipsius gubernationeȝ 7 priuato rum disciplinā aberrēt. q̃ quideȝ i quatuor spe cieb9 prauitatis sunt. Gla. Que nā iste? Tūc ego narrare pergebā/qua rōne mihi singule ex sese inuiceȝ dependere uiderentur. Deꝝ pole marchus/paulo eiȝ a me remotior erat/q̃ȝ adi mantus/adimanti post tergū sedens/extendit manū/prehendensqȝ supne palliū adimanti cir ca humeros/7 eum paulisper ad se traxit 7 os ad aures eius admonit/submissa uoce susurrās. Ex his aūt q̃ dixerit/nihil ipsi percepimus nisi id unuȝ: qd ait: pmittemus ne? an qd agem9? Cui adimantus alti9 respōdens/minime inqt. Ad hec ego. Quid nam istud est qd non uultis permittere? Adi. Te. So. Quid maxime? Adi. Declinare nempe nobis uideris/specieq̄ȝ totā disputatiōis huius non minimā subticere ne nobis exponas/atqȝ subripe/putasqȝ latere nos negligēter dixisti/d uxorib9 qdē 7 pueris ɔstabit oib9/oia sicut iter amicos coia eē dbere. So. An nō recte dixi/o/adimante? Adi. Re cte nimiꝝ: sed quemdmoduȝ in aliis ita in hoc explanare oportet/qua rōne ita se recte id ha beat. Quis cōmunionis modus sit. Naȝ multi esse possunt. Ne igitur id pretermittas/quo minus nobis aperias/queȝ tu potissimuȝ dicas. Profecto nos diu iam expectamus/sperantes expositurꝝ te tam circa pcreationis q̃ sit gene rationis ɔditio/q̄ȝ circa nutritionē/q̃ educaca tionis futura sit ratio. Qualieqȝ debeat esse hec ois quā tu dicis/mulieꝝ filiorꝝqȝ ɔmunio: Plurimum quippe imo uero totū referre istud ad rem. p. ducimus/recte ne an non recte aga tur. Nunc aūt cum rem. p. aliaȝ aggrediaris/ prius q̄ȝ hec sufficienter tractaueris/nisum id nobis est/qd 7 ipse audisti/ne te aliud quicquā aggredi permittam9/añ q̄ȝ hec oia quemadmo dum alia exposueris. Gla. Me quoqȝ nobiscū in hoc p sentire existimate: Thrasymachus. Pro cul dubio nos conuenire oēs/o/socrates puta. So. Quid agitis obsecro/q me ita reuocatis/ q̄ȝ graueȝ rursus tanquā a principio disputatio nem de re. p: suscitatis? Nempe ego quasi hāc iam peregissem/mecū ipse congratulatus sum/ satis mihi esse factū existimans/siquis nunc di mittat hec suscipiēs quemadmodū supra dixi. Que nos nunc exigentes/nescitis q̄ȝ frequens disputationū instigetis examen. Qd ego tunc pspiciens libens cessi: atque pretermisi/ne cre bro nos tumultu turbaret. Thra. An conue nisse huc hos arbitraris/o/socrates/ut aurum funderēt/potius q̄ȝ ut sermones audirent? So Ut sermones audirent quideȝ/sed moderatos. Gla. Modus certe 7 terminus hoꝝ sermonuȝ audiendoꝝ/o/socrates/ois uita est uiris men tem habentibus. Sed nos quidem mitte: Tu uero ne graueris si tibi uidetur ea q̃ pquirim9/ declarare. Que nostris custodibus circa mulie res 7 filios sit futura cōmunio: q̃ ue nutriēdo rum pueroꝝ ratio eo ipso in tempore adhiben da: qd generationeȝ inter 7 disciplinā labitur q̃ laboriosissima certe eē uidetur. Conare que

sum9 nobis hec apire. So. Haud facile/o/uir beate explicari hec possunt: plures enim in his q̄ȝ in supioribus insunt ambiguitates: Primo quideȝ an fieri hec possint/dubitaretur: Quin etiā/si possint: utrū optima ista sint/7 quō du bitabitur. Quapp difficultas hec me deborta tur/uerenteȝ/o/dulcis amice/ne uotū quoddā 7 fictio esse mea hec oratio ui dātur. Gla. Ne pigeat obsecro/neqȝ eiȝ auditores habes ingra tos uel incredulos/uel maliuolos. So. O uir optime/ut exhorteris me hec affers: Glau. Nēpe. So. Cōtra facis oio: Nā si mecū ipse ɔsidereȝ ea q̃ nosse dico/recta esset hec cōsola tio: Nā ēpe tatū ē 7 audendū/inter amicos pru dentesqȝ uiros uera q̃ qs cognoscit d maximis pretiosisqȝ reb9 pnūciare. Cū diffidetia uero 7 ambiguitate uerba facere quemadmodū ipse facio/metuenduȝ ē 7 fallax: haud formidādū qdeȝ sȝ ne risuȝ audiētibus mouēā: nā puerile id sed ne a uero pcul aberrās/7 ipse falsitati subcūbā/7 amicos mecū trahā i ruinā: 7 i his una decipiamur: in quib9 minime oiuȝ errare conueniat: adoro itaqȝ supplex adrastiā ob ea que dicturus suȝ glauco. Reor eñ minus eē de linquere/q nō sponte aliqueȝ perimit/q̄ȝ q cir ca ɔstitutiones de honestis 7 honis: iustisqȝ fal lit. Hoc aūt discrimē subire prestat iter inimi cos hoies q̄ȝ amicos. Quare meli9/o/glaco me ɔsolare: Gla. At eniȝ/o/socrates siquo pacto nos ex hac disputatione errare ɔtigerit/absol uemus te uelut ab homicidio/7 insonteȝ i hac deceptione pnunciabimus. Ergo audacter di sputationeȝ ingredere. So. Porro innocens est q illic absoluitur/ut leges docēt. Ergo 7 q hic absoluitur/innocens. Gla. Dic itaqȝ hanc ob cāȝ. So. Dicere nunc rursus oportet/q̃ forte deinceps dicenda erāt. Forte aūt opere pretiū ē: postea q̄ȝ integrū uirile opus expressi mus/deinceps que sunt mulieruȝ/referre: pre sertim cū ad hoc ipse me cohorteris. Homini bus quideȝ natis 7 eruditis/quēadmodū supra narrauim9/ut mea fert opinio/nulla est alia re cta filioꝝ mulierumqȝ adeptio atqȝ usus/q̄ȝ ea uia gradientib9/quā ipsi a principio ingressi su mus. Et. n. conati sum9 tanq̄ȝ greci custodes/ uiros sermone proficere. Glau. Nempe. So. Sequamur igitur generationeȝ/nutritionēqȝ q̄ȝ similimā adhibentes: ɔsideremusqȝ utrū ita deceat nec ne. Gla. Quo nā pacto? So. Ita: utrū iter canes gregis custodes/feminas ipsas cēsem9 una eadē custodire debere/q̃ 7 mares? 7 una uenari: ac cetera oia ɔmuniter facere? An feminas qdeȝ int9 quasi domestica adserua re: tanq̄ȝ ad forensia opa impotentes pp ipsuȝ catuloꝝ partū 7 nutrimentū: masculos aūt la bores subire/oēȝqȝ armenti curā gerere. Gla. Communiter his oia tribuim9: nisi qd feminis ut imbecilliorib9/maribus ut robustiorib9 uti mur. So. Fieri ne pōt/ut aiali aliquo ad eadē utaris/nisi eadeȝ rōne nutrieris erudierisqȝ? Gla. Nullo modo. So. Si ergo feminis ad ea dem utemur ac uiris/in eisdem erudire decet. Gla. Certe. So. Musica aūt 7 gymnastica ui ros in supiorib9 erudiuim9. Gla. Sane. So. Mulierib9 igitur artes he similiter 7 res belli ce tribuende sunt: ad eademqȝ uti his decet. Gla. Consentaneū istud qdeȝ ex his que dicis So. Forsitan multa preter ɔsuetudineȝ ridicu la uidebuntur dicta circa ea que nūc induxim9 si agātur uel dicantur. Gla. Et maxime qdē. So. Quid in his maxime ridiculū cernis? An q2 nudas feminas ɔspecturus sis in palestris/cū uiris certātes/non modo/iuuenes/sed 7 uetu las/quemadmodū senes uiros in gymnasiis qñ una exercētur/licet iam rugosi ueterosiqȝ sint Gla: Ita p iouē: Nā ridēdū id qdē ut nūc res sunt/uideatur. So. Nos igitur postq̄ȝ dicere cepimus/haud quaquā uereri debem9 facetoꝝ hoiuȝ dicacitates/quotcunqȝ 7 qualescūqȝ ia ciant aduersus hui9 mutationeȝ/quā circa mu sicā gymnasticāqȝ inducim9: neqȝ minus circa armaturā equestremqȝ facultatē. Gla. Probe loqueris. So. Ergo postquā dicere cepimus/ pgamus ad legis seueritateȝ/rogantes istos ne solito more nugentur/sed seria cogitēt/admo nentesqȝ haud longū preterisse tempus/ex quo grecis turpia ac ridicula uidebātur/que hodie barbaroꝝ plerisqȝ ridenda uidentur: nudos ui delicet spectare uiros: 7 qñ primū exercitatio nes huiusmodi aggressi fuerūt/in primis quidē cretētenses/deinde etiā lacedemonii/licebat pfecto urbanis uiris q tūc erāt hec oia cape=

an non putas? Gla. Equidē. So. Veꝝ postq̃ꝫ
ut arbitror utētibus uisum est ꝯmodius nudato
corpe q̄ꝫ opto hoīes exerceri/factum est ut qꝛ
optimū id ratione fuerat iudicatū/oculis ridi
culum minime uideretur. Ex quo ꝑspicuuꝫ est
inanem esse eum hoīeꝫ/q deridendū quicq̄ꝫ pre
ter q̄ꝫ qđ est maluꝫ existimat: que irridere res
ipsas aggreditur/aliā quāpiā sibi ꝓponēs deri
sionis cāꝫ q̄ꝫ qđ insipidū atqꝫ malum: aut hone
stum quicquā ⁊ studio dignū existimat/alio re
spiciens q̄ꝫ ad bonum. Glau. Sic est oīo. So.
An nō in hoc primum ꝯuenire oportet/utrum
possint hec fieri nec ne? Cōcedere insup cuiqꝫ
ut ꝑ arbitrio aduersus hec ambigat/siue ioco
siue serio quis addubitare uoluerit: utrum in
hoīuꝫ natura possit femina cum masculo in oībꝰ
opibꝰ ꝯmunicare/uł ī ńllo: uel ī qbusdā ualeat
ī aliis uero nequaq̄ꝫ: ipsaqꝫ res militaris/utro
ī genere hoꝝ sit. Non ne quisquis ita recte exor
sus fuerit/ut decens est/recte etiam peraget?
Gla. Maxime. So. Vis ergo ut nos ꝓ alioꝝ
causa/nobis ipsis dubitationibꝰ aduersemur:
ne sine ōfensione/que sunt rōnis alteriꝰ oppu
gnētur? Gla. Nihil ꝓhibet. So. Dicā igitur
sub eoꝝ persona hunc in moduꝫ. Nihil opus est
o/socrates atqꝫ glauco/ut alii uobis repugnēt
Nā inter uos statim a principio ꝯdende ciuita
tis ꝯstitit/oportere scđꝫ naturā unumquemqꝫ
unum quiddā qđ suū esset/peragere. So. Con
stitit quid ni? Aduersariꝰ. Dubitas ne/qn lon
ge mulier ipsa natura a uiro differat? So. Cur
nō differat? Aduersarius. Ergo non ne opus
utrique aliud pro natura utriusque est tribuen
dum? So. Proculdubio: Aduer. Quid restat
igitur/quo minꝰ aberretis nunc/nobisqꝫ ipsis
ꝯtradicatis? qñ quideꝫ asseritis/uiros ⁊ mulie
res oportere eadem operari/cum tñ natura ual
de inter se discrepent? So. Habebis ne/o/mi
rifice uir quid ad ista pro nostra defensione re
spondeas? Glau. In presentia quidem haud sa
tis facile: sꝫ orabo te atque oro/ut quid potissi
mum in nostri sermonis ōfensioneꝫ afferri pos
sit/exponas: So. Hec quidem/o/glauco cete
raqꝫ generis eiusdeꝫ permulta/iādudum prospi
ciens timidus atque inuitꝰ ad hāc legeꝫ descen
debā ō mulieꝝ ⁊ filioꝝ adeptione atque nutri
mento. Gla. Profecto non leue istud apparet
So. Non certe/sed ita res se habet. Siue quis
in stagnum breue prolapsus est/siue profunduꝫ
in pelagꝰ/nihilominꝰ aqua ī media natat. Gla
Prorsus. So. An nō ⁊ nobis quoque natādū
conādumqꝫ ut disputationis undas incolumes
euadamꝰ/sperātes aut delphinum nos aliquem
susceptuꝝ subleuatuꝝqꝫ/aut aliā quādā occul
tam salutis cāꝫ nobis fore: Gla. Ita uidetur.
So. Circumspice obsecro/siqua exitum nanci
scamur. Attende itaqꝫ: Conuenimꝰ profecto
naturā aliā aliud opus tractare debere. Mulie
ris autem ⁊ uiri diuersam esse naturā. Diuer
sas naturas in presentia eisdem studere iubemꝰ
In hoc illi nos accusant. Glau: Valde. So.
Quam generosa/o/glauco ꝯtradictorie artis
potentia est? Gla. Cur? So. Quia uidentur
mihi permulti etiam inuiti in eā incidere. arbi
trariqꝫ nequaquaꝫ litigare/sed differere/ex eo
qđ nequeāt scđꝫ species diuidentes/quod illis
propositū est/ꝯtemplari. Immo uero secundū
ipsum nomen ꝯtrarietateꝫ propositi prosequā
tur: ꝯtendentes potius inuicem q̄ꝫ disputātes
Gla. Contingit equidem multis/sed nunquid
⁊ nobis idē nunc accidit? So. Et maxime qui
dem. Videmur sane inuiti ꝯtradictōem attin
gere. Glau. Qua ratione? So. Quod natura
eadem/opa eadem tractare nō debeat fortiter
admodum ⁊ ꝯtentiose secundū nomē insequi ce
pimꝰ. Considerauimꝰ aūt nullo pacto que spe
cies sit alterius eiusdemqꝫ nature: ⁊ quorsum
respicientes tunc descripsimus/qñ studia diuer
se nature diuersa/eidem uero eadem attribui
mus. Glau. Certe nequaquā excogitauimus.
So. Ceteꝝ licet nobis ut uidetur a nobis ipsis
exquirere/nunquid eadem natura caluoꝝ sit
⁊ comatoꝝ? An ꝯtraria potiꝰ: ac postquā con
cesserimus esse ꝯtrariā/si calui coria incidant
calceosque ꝯficiant/haud quaquā sinere coma
tos hoīes eadem facere: sin autem comati/cal
uos nequaquā ꝑmittere. Gla. At risu dignum
id esset. So. An ob aliud ridendum istud/q̄ꝫ
quod tunc non omnino eandem ⁊ diuersam na
turā posuimus/sed illā dumtaxat dissimilitudi
nis ⁊ similitudinis specieꝫ obseruauimꝰ. Que
ad ipsa eadeꝫ studia ꝑtinebat. Quemadmoduꝫ

medicꝭ ⁊ hoīeꝫ habenteꝫ aīuꝫ medicine studiis
aptum/naturā eandeꝫ habere diximus. An nō
censes? Glau. Equidem: So. Medicine uero
aptuꝫ aliā ⁊ aliā uiꝝ promptū ad fabricandū.
Gla. Oio. So. Nōne ⁊ genus uirorum mulie
rumqꝫ genꝰ/si ad arteꝫ aliquaꝫ aut aliud studiū
inter se differant/hoc utriqꝫ assignandum esse
dicemꝰ? sin aūt hoc ipso dumtaxat discrepare
inuiceꝫ uideātur/qđ femina qdeꝫ ꝯcipit: uir gi
gnit/nihilo magis admittemus ostensum fuisse
qđ ad id quo de nūc nos loqmur/a uiro femina
differat: sed adhuc censebimꝰ tam custodes q̄ꝫ
mulieres ipsoꝝ eadē apđ nos exercere ōbere.
Gla. Recte nimiꝝ. So: Nōne post hec iube
mus eum q ꝯtraria dicit/hoc ipsum nobis osten
dere/ad quā artem/quodue officium ex his que
instituende ciuitati ꝯducunt/nō eadē sit sed di
uersa uiri mulierisue natura. Gla. Sic utique
decet. So. Forte qđ tu paulo añ dicebas/aliꝰ
quoqꝫ diceret: subito qdeꝫ/ad sufficientiā dice
re: nō facile esse/sin aūt ꝯsideretur/haud mul
tum difficile. Gla. Diceret utiqꝫ. So. Vis er
go oremus eum q hec nobis opponit/ut aures
nobis prestet/attendatqꝫ siqua rōne illi osten
dere possumus/nullū esse studiuꝫ ad res ciuita
ti subministrandas/mulieris proprium? Gla.
Omnino. So. Age itaque dicemus ad eum/
responde/nunqd ita dicebas ad aliqđ opus alī
quem/bono a natura ingenio preditū/alieꝫ
contra/ex eo qđ ille facile q̄cq̄ꝫ ꝑcipit: hic dif
ficile: ⁊ ille si breue qd a quoquā didicerit/ex
eo ipse plurimuꝫ adinuenit: hic auteꝫ cum plu
ra didicerit excogitaueritqꝫ/paulo post obliui
scitur: ⁊ illi qdem corpis membra sufficienter
menti subseruiunt/huic auteꝫ repugnant. An
alia preter hec sunt? quibus hoīeꝫ ad aliqua na
tura bū institutum ⁊ eum q ꝯtra est affectus di
stinguis? Glau. Nullus alia dicet. So. Scis
ne aliqd ab hoībꝰ exerceri: in quo non oia eadē
uiroꝝ genus ⁊ excellentiꝰ hēat q̄ꝫ mulieꝝ ge
nus? an late uerbis uagabimur/texēdi artificiū
cōmemorantes/placentaꝝqꝫ ⁊ obsonioꝝ con
fectionē? In quibus aliqd mulieꝝ eē uidetur:
ubi ꝑ ridiculū sane apparet cū uincitur. Gla.
Vera loqueris/qꝛ longe in oībꝰ/ut ita dixeriꝫ
genꝰ a genere supatur: Mulieres auteꝫ multe
multis uiris ad multa prestātiores. Vniuersuꝫ
uero ipsuꝫ se hēt ut dicis. So. Nullum igitur
est/o/amice inter eos q ciuitatem curant/offi
cium mulieris propriuꝫ qua mulier est/aut uiri
ꝓprium/qua uir. Sed eque dispse ī animātibꝰ
utrisqꝫ nature: ⁊ omnium quidē opeꝝ natura
compos est femina/omniuꝫ ⁊ uir est compos.
In omnibꝰ autem imbecillior femina. Glau.
Sic est ꝓrsus. So. Num uiris omnia precipie
mus/mulieri auteꝫ nihil? Gla. At quo modo?
So. Est utiqꝫ/ut nos asseremꝰ/inter mulieres
quoqꝫ alia medicine apta/alia minime/alia mu
sica/alia natura a musica aliena. Glau. Quid
ni? So. Et alia qdeꝫ ad exercitationes gymni
cas ⁊ rem militarem ꝓmpta/alia uero ad hec
inepta. Gla. Sic arbitror. So. An nō ⁊ una
quidem sapientie studiosa est/altera sapientiā
spnit: ⁊ una elato aīo/altera uero depresso?
Gla. Et hoc assero. So. Est ergo ⁊ inter fe
minas quedā ad custodiendū idonea/quedā mi
nime. An non naturaꝫ quandā huiusmodi ciui
tatem custodientium uirorum eligimꝰ? Gla.
Eiuscemodi certe. So. Mulieris itaqꝫ ⁊ uiri
eadeꝫ hec natura ad ciuitatē custodiendā: nisi
quod mulieribus ut imbecillioribꝰ: uiris ut ro
bustioribus est utendum. Gla. Apparet. So.
Mulieres itaqꝫ tales eligende sunt: ut una cuꝫ
uiris ⁊ colāt ⁊ custodiāt ciuitateꝫ: postq̄ꝫ ido
nee sunt: ⁊ natura ipsis cognate: Gla. Pror
sus. So. Studia uero nōne eadē naturis eisdē
sunt tribuenda? Gla. Eadeꝫ. So. Longo tan
dem circuitu ad priora illa reuoluti sumus. cō
cessimusqꝫ haud esse ꝯtra naturā/ut custodum
mulieres musica ⁊ gymnastica exerceantur.
Gla. Summope. So: Quare neque impossibi
lia neqꝫ ꝓ desiderio ꝯmentitia/lege statuimꝰ/
qñ qdeꝫ scđꝫ naturā legeꝫ tulimus: Immo que
his temporibus ꝯtra hec fiūt/multo magis pre
ter naturā/ut uidetur: Gla: Videtur: So.
Nōne disceptandū nobis erat/utruꝫ possibilia
⁊ optima diceremus nec ne? Erat: So: Qđ
possibilia qdē/cōstitit. Gla: Plane. So. Qđ
aūt optima post hec asserenduꝫ. Gla. Patet.
So. Ad hoc ut mulieres ad custodiaꝫ sufficien
tes euadāt nō alia opus est disciplina q̄ꝫ ea qua
uiros ad ideꝫ instruimus/preserrim cū eadeꝫ r

periatur in utriſqꝫ natura. Glau. Non alia. So. Quid porro de hoc ſentis? Gla: Quod petis? So. Quero equidē/utrū exiſtimes inter uiros alios meliores deteriores alios eē? an ſimiles oēs? Gla. Nequaquā ſimiles. So. In ciuitate igitur/quā condidimus nunqd cenſes nobis preſtātiores uiros effici cuſtodes/eā quā dedimus diſciplinā adeptos qꝫ coriarios/ peritia coriaria imbutos? Gla. Ridiculū eſt qd petis. So. Intelligo equidē. Quid aūt/ nōne ꝛ reliquorū ciuiū hi optimi? Gla. Et reliquorum. So. Quin ꝛ mulieres tales/erunt optime mulierū. Gla. Valde. So. Eſt ne aliquid melius ciuitati/qꝫ uiros qꝫ optimos ꝛ mulieres optimas effici? Gla. Non ē. So. Hoc aūt muſica ꝛ gymnaſtica/ut ſupra narrauimꝰ. perficere poſſunt. Glau. Proculdubio. So. Itaqꝫ non ſolū poſſibile/ſed ꝛ optimū quiddā ciuitati/lege ſtatuimus. Gla. Ita ē. So. Nudandum igitur corpus erit mulieribꝰ cuſtodū/ qn quidē ꝑ ueſtibus uirtutē induent. Communicandūqꝫ in bello ꝛ alia omni ciuitatis cuſtodia atque tutela: neqꝫ aliud agendū. Horū tn officiorū/leuiora queqꝫ pp generis imbecillitatem mulieribus tribuenda. Qui uero nudas riſerit mulieres/optimi cuiuſdā gratia ita nudatas/inanē circa ridiculas nugas carpēs ſapientie fructū: neqꝫ qd rideat/neque qd agat intelligit. Scite nāqꝫ iſtud ꝛ dicitur ꝛ aſſeretur: qd utile quidem/honeſtū. Noxiū aūt/turpe. Gla. Et maxime quidē. So. Hunc itaqꝫ unū ueluti gurgitem enataſſe dicamus/de mulierū lege tractantes/adeo ne oio ſubmergi contigerit/dum aſſeuerauerimꝰ oia cōmuniter exercere debere cuſtodes apud nos tam uiros qꝫ mulieres. Immo uero ſibimet oratio noſtra ꝯſonuit qd uidelicet ꝛ poſſibilia ꝛ utilia ferret. Gla. Profundū certe pelagus euaſiſti. So. Haud ingens id eſſe dices/cū deinceps qd ſequitur/ uideris. Gla. Dic iam ut uideā. So. Hāc quidem ꝛ priores ceteras/ut puto/hec quoqꝫ lex ſequitur. Gla. Que nā? So. Mulieres. ſ. has horū uirorū oēs oiū eſſe ꝯmunes: nullāqꝫ priuatim alicui adherere/ac rurſus ꝯmunes filios neqꝫ patrē filiū ſuū noſſe: neqꝫ filiū ſuū agnoſcere patrē. Gla. Multo certe difficilius iſtud credetur/quod uel poſſibile ſit/uel utile. So. Haud equidē arbitror/dubiū id cuiqꝫ fore/qn utile ſit: maximūqꝫ bonū: mulieres eſſe cōes/ cōes ꝛ filios/ſi modo fieri poſſit. Verum arbitror plurimum in eo uerſari controuerſiam/ nunqd fieri poſſit/nec ne. Gla. De utriſqꝫ ſane ſummopere ambigetur. So. Dicis utiqꝫ ſermonum conſpirationē. Ego aūt rebar me iam ab altero liberatū iri/ſi tibi uiſum fuerit utile eſſe. Nā reliquū mihi fore ut ꝑquirerem/utrū poſſibile ſit an non. Gla. At latere non potuiſti/dum fugeres. Redde de utriſqꝫ rationē. So. Suſtinenda mihi certe eſt pena: ſed i hoc mihi indulge. Sine me paulīſp meo arbitratu craſſari quēadmodū q pigri ſunt mēte craſſari ſe ipſis conſueuerunt: quotiēs ſoli ꝑficiſcūtur Et. n. huiuſcemōi hoīes/anqꝫ comꝑtū habeāt quo pacto fieri poſſit qd expetunt/obmittētes hanc curā ne nimio labore grauentur dum de poſſibili ꝛ impoſſibili deliberēt. quaſi id ſit iā quod affectant/ponunt/ac deinceps reliqua diſgerunt: oblectanturqꝫ dum excogitant qualia preſente illo facturi ſint: atque ita torpentem aiū ēt lāguidiorē reddunt. Haud ſecus ꝛ ipſe pigreſco: cupioqꝫ in aliud tempus diſceptationem illā differre/poſſibilia ne iſta ſint/an nō? In preſentia uero quaſi poſſibilia ſint/admittens/perquiram/ſi ipſe ꝑmiſeris/qua ratione ipſi diſponēt: quodue hec exiſtentia principes ipſi fiant/tam cuſtodibꝰ oiū utiliſſima erūt iſta ſi fiant/tam cuſtodibꝰ qꝫ ciuitati. Hec conabor equidē prius tecum conſiderare: illa uero poſterius/ſi cōceſſeris. Gla. Concedo eqdem: conſidera iā. So. Arbitror igitur/ſi modo erūt principes hoc noie digni/eodēqꝫ modo horū miniſtri/hos quidē uelle exſequi q mandantur: illos aūt precipere: partim imitātes/partim ipſis parētes legibuſ/ Probabile quatenꝰ illis nos ꝑmiſerimꝰ. Gla. Probabile id qdē. So. Tu igitur legis ꝯditor ipſis quēadmodū uiros elegiſti/ita ꝛ mulieres eligēs/ prebebis quoad fieri poteſt: Cōſimiles interſe ingenio. Iſti aūt utpote edes ꝛ ꝯmeſſatiōes cōes habentes/ꝓprium uero nihil talium poſſidentes/una habitabunt: ꝛ inuicē congredientes in gymnaſiis ac reliquo uictu ab innata/ut arbitror/neceſſitate/ad mutuā trahētur commixtionem. An non neceſſaria tibi dicere uideor? Gla. Haud quaqꝫ neceſſaria/geometrica quadā neceſſitate/ſed amatoria: que multo acrior eſt qꝫ illa ad perſuadendū uulgo atqꝫ trahendum: So. Nimirum uehemēter. Verū o/glauco ſine ordine ꝯnudari iter ſe/uel aliud quicquā facere/neque ſanctū eſt in beatorū hominum ciuitate/neque iudices id permittent. Gla. Neqꝫ. n. iuſtum eēt. So. Conſtat utiqꝫ qd nuptias deinceps quoad fieri poteſt/ſacras inſtituemus. Eſſent autē ſacre: qꝫ utiliſſime. Gla. Summope. So. Quo nam pacto utiliſſime erūt? hoc mihi dicas/o/glauco. Video eqdē tuis in edibꝰ ꝛ uenatorios canes ꝛ generoſas aues frequentes. Nunqd ad iſtorū cohitū generationēqꝫ qnqꝫ aiū applicuiſti? Glau. Quorſum iſtud? So. In primis horū ipſorū licet generoſorū/nōne ſunt ꝛ fiūt optimi aliq? Gla. Sunt. So. Utrum ex quibuſcūqꝫ eque fieri generationē ꝑmittis? An curas potiꝰ ut ex optimis generetur? Glau. Ex optimis. So. Num ex tenerimis quibuſqꝫ? an ſenio confectis? an etatis in flore potiꝰ conſtitutis. Gla. Ex his potiꝰ? So. Ac niſi hunc in modū generatio deducatur/lōge deterius fore canū ꝛ auiū genus exiſtimas. Gla. Equidem. So. Putas in equis ceteriſqꝫ aialibꝰ aliter euenire? Gla. Abſurdū id eſſet. So. Pape/o/dulcis amice qꝫ perſpicacibus ac ſummis nobis eſt opus principibus? ſiquidē i hoīū genere ſimiliter ſe res habet. Gla. Habet utiqꝫ: qd tum? So. Quia neceſſe ē ut medicinis multis utantur. Qn eiꝫ medicinis nullis indigent corpa/ſed uictus dūtaxat inſtitutionē exigunt/medicū certe debiliorem ſufficere arbitramur. Cum uero medicinis eſt agendum/ſcimus fortiori quodā medico opus fore. Glau. Vera narras. Sed quorſum hec? So. Nempe neceſſarium fore uidetur/ut frequenti mendacio ꝛ deceptione utātur principes ad ſubditorū utilitatē. Diximus autē ſupra huiuſcemōi oia pharmaci medicineqꝫ loco neceſſaria eſſe. Gla. Et recte quidē. So. In nuptiis itaqꝫ ꝛ filiorū ꝓcreatione uidetur rectum hoc fieri nō mediocriter. Glau. Quo pacto? So. Oportet ꝑfecto ſecundum ea que ſupra conceſſimus/optimos uiros mulieribꝰ optimis utplurimum congredi: deterimos aūt contra/deterimis. Et illorū quidē ꝓlem nutrire: horum minime: ſi armentū excellentiſſimū ſit futurum. Et hec oia dum agantur/ab oibꝰ preter qꝫ a principibus ignorari/ſi modo armētū cuſtodū debeat ſeditione carere. Gla. Probe admodū. So. Igitur feſta quedā erunt legibꝰ deſignata: in quibus ſponſos ꝛ ſponſas ꝯgregabimus/ſacra fiēt/ꝛ hymni a poetis noſtris/celebratis nuptiis conuenientes: numerū autē nuptiarū arbitrio principum concedemus. Ut ad hoſtes ac morbos ceteraqꝫ huiuſmodi reſpicientes/eundem qꝫ maxime ciuium numerū ſeruent: neue populoſa ciuitas nimia ſit quoad fieri pōt/neque uacua. Glau. Recte loqueris. So. Sortes igitur quedā tali quodā artificio inſtituende/ut deterior ille in qualibet copulatione/fortunā nō principes culpet. Gla. Et maxime quidē. So. Enimuero his q inter iuuenes preſtantiores ſunt i rebus ſiue militaribus ſiue aliis qbuſdā/munera ac premia danda ſūt/ꝛ alia ꝑmulta: qn ꝛ uberior mulieribꝰ congrediendi licentia ut ex hac ſimul occaſione/filii plures qꝫ ex aliis/ex his ſerātur. Gla. Probe. So. Itaqꝫ filios q ex his oriūtur/ſuſcipiēt ii q talibus preſident magiſtratus/ſiue uirorū ſeu feminarū/ſiue utrorumqꝫ: cōes eiꝫ uiris ꝛ mulieribꝰ magiſtratꝰ. Gla: Eſt ita. So. Accipientes utiqꝫ preſtantum hoīū ꝓlem/ad ouile portabunt: ad nutrices quaſdā ſeorſum in ciuitatis parte aliq ꝯmorantes. Eos uero q naſcentur ex deterioribus: ſiue ēt ex qbuſcunqꝫ aliis ſed membro aliquo manchi/in abditis ut decet locis abſcondent: ſiquidē debet cuſtodū genꝰ purū fore. Nutritionē preterea ꝛ hi curabunt Matres enī ad ouile cum lacte exuberabunt/ tranſmittent: procurantes ne ulla ſuum agnoſcere ualeat. Ac ſi he minus ſuffecerint/alias inſup lacte plenas/adhibebunt: prouidebunt quoqꝫ ut mediocre tempus i lacte ſugēdo ſeruetur: Vigilias itē laboreſqꝫ ceteros nutricibꝰ imꝑabūt. Gla. Plurimū facultatis ad ꝓcrean

dam ꝓlem/custodū mulierībꝰ tribuis. So. Sic decet. Sed age deinceps qđ maxime intē dimus/percurramus. Diximus plane ex robustissimis oportere filios procreari. Gla. Diximus. So. An nō tibi quoqꝫ uidetur moderatū adulti roboris tempus eē mulieri quidē annos uiginti: Uiro autem triginta? Gla. Quis horum modus? So. Ut uidelicet mulier a uigesimo etatis anno incipiens/usque ad quadragesimum pariat. Uir aūt postqꝫ acutissimū sui cursus uigorem transierit annos. s. triginta/inde usque ad annos quinqꝫ ⁊ qnquaginta ꝓcreet. Gla. Profecto in iis etatibus uigor animi corporisqꝫ ꝯsistit. So. Si igitur senior istis siue iunior generationē in cōi attigerit/ꝓphanum ⁊ iniquuꝫ scelus hoc eē censebimꝰ: quasi fetus is in ciuitate seratur/q si latuerit/orietur nō sub sacrificiis qdē ⁊ uotis q̄ singulis in nuptiis ꝑagent sacerdotes oīs tam uiri qꝫ mulieres ⁊ ciuitas uniuersa/precantes/ut ex bonis meliores/ex utilibus utiliores nascantur: imo uero sub tenebris ex acri quadā incōtinentia. Gla. Recte loqueris. So. Eadē quoqꝫ erit habēda ratio de illo q cum adhuc in generādi etate fuerit atqꝫ principe nō copulāte/mulierē in etate adulta ꝯstitutā attigerit. Nēpe hunc asseremꝰ puerꝝ generare spuriū/incestuꝫ/atqꝫ ꝓphanū. Gla. Scite admodū. So. Qñ igitur iā mulieres ⁊ uiri etatem generatiōi aptaꝫ egressi fuerint/licere uiris dicemꝰ/cuicunqꝫ uoluerint/ preterqꝫ filie atqꝫ matri ⁊ filiaꝝ natis matris ue maioribꝰ ꝯmisceri: licere ⁊ mulieribus cuilibet copulari/preter qꝫ filio atqꝫ patri/ac superioribus ⁊ inferioribus eorumdem. Cum uero hec oīa mādauerimꝰ/interdicemꝰ partum talē si cōtigerit/in lucē ꝓduci. Siqd aūt coegerit/ ita ponere precipiemus/quasi eius nulla nutritio sit. Gla. Hec quoqꝫ ꝓbe dicūtur: Patres uero ⁊ matres ⁊ ceteri cognati quos memorabas/quomō inuicem discernentur? So. Nullo modo: sed oēs qcunqꝫ nascentur decimo mense uel septimo ex ea die/qua qs liberis operam dedit/masculi ab hoc filii/femine filie nominabūtur. Nati aūt eū patrē uocabūt: natoꝝ similiter filios ille nepotes eē dicet: isti aūt superiores auos ⁊ auias nominabūt. At eos q eo tempore nascerentur/quo patres ipsoꝝ matresqꝫ inuicē generabāt/fratres atque sorores: Atqꝫ ita qđ modo dicebam nullo mō se mutuo tangerent. Fratribus aūt ⁊ sororibus lex cohabitationē cōcedet: si sors dederit/⁊ pythia simul ꝑ responsa firmauerit. Gla. Recte admoduꝫ.

So. Talis utiqꝫ erit/o glauco inter ciuitatis custodes mulieruꝫ filioꝝ cōmunio. Qđ aūt congruat reliquo ciuitatis ordini/sitqꝫ admodum optima/oportet deinceps rōne asserere. An qd agemus? Glau. Hoc omnino. So. An non ꝯuentionis huiꝰ hoc est principiū/ut a nobis ipsis sciscitemur/qd maximū bonū ad ciuitatis constitutioneꝫ inueniamus: ad qđ respiciēs legislator/leges condere dbet: qd ue maximū malū: Consideremus deinde/an ea q̄ mō narrauimus: ad boni ipsius uestigiū nobis ꝯueniant/ a mali auteꝫ uestigio dissonent. Gla. Maxime oīuꝫ. So. Habemꝰ ne ullū ꝑnitiosius ciuitati maluꝫ/qꝫ qđ eā diuidit/⁊ ex una plures facit? uel melius qcqꝫ eo qđ ipsaꝫ uincit/simul ⁊ unā efficit. Glau. Non habemus. So. Nōne uoluptatis dolorisqꝫ ꝯmunio unit/qñ ciues oēs maxime ex earundem reꝝ accessu uel decessu/pariter gaudent ac dolent? Gla. Et maxime qdē. So. Horum uero diuersitas eam dissoluit/qñ eisdeꝫ ciuitatis ⁊ eoꝝ q in ciuitate sunt casibꝰ alii uehemēter dolēt/alii gestiūt. Gla. Quid ni? So. Ex hoc autē tale qd ꝓuenit/qñ non simul i ciuitate hec uerba uulgātur/Meum. s. ⁊ non meū: ac de alieno eodē mō. Glau. Ualde. So. In quacunque igitur ciuitate ꝯplurimi ad idem scōꝫ eadē hoc dicūt/Meuꝫ ⁊ non meū/ea optime gubernatur: Glau. Prorsus. So. Et q̄cunqꝫ qꝫ ꝓxime ut unus hō affecta sit. Porro quotiēs alicuius nostrū ꝑcussus ē digitus/tota corꝑis ꝯmunio ad aīaꝫ ꝑtingens/in unā coordinationē eius qđ i ipsa aīa dñatur/sensit ꝑtinꝰ/ totaqꝫ/simul afflicta parte condoluit. Atque iccirco hoieꝫ dolere digitum dicimus. Eadēqꝫ est de quauis alia parte ⁊ passione hoīs ratio: dolore uidelicet/cū pars aliq̄ dolet: ac de uoluptate cū aliq̄ sui parte reficitur. Gla. Eadē ratio certe ⁊ qđ queris/ciuitas que optime regitur ꝓxime ad hoc accedit. So: Quotiens/ut arbitror/ciuiū cuiqꝫ boni aliqd uel mali contingit/talis utiqꝫ ciuitas suū eē clamabit eū q sic afficitur/atqꝫ ideo tota uł letabitur una uł dolebit. Glau. Necesse est ita in ciuitate optimis legibus gubernata cōtingat. So. Sed hora iam est ut ad ciuitatem nostram redeamus: ⁊ q̄ nunc inter nos constiterunt: exquiramus/ utrum ciuitati huic ꝯueniāt maxime/an alteri potius? Gla. Licet ꝓrsus. So. Sunt ⁊ i aliis ciuitatibus principes ⁊ populus? ⁊ in ista similiter? Glau. Sunt. So. Atq oēs isti ciues se alterutrum apellabunt. Glau. Quid ni? So. Sed preter ciuis nomē/quō in aliis ciuitatibꝰ populus principes uocat? Glau. In pluribus qdē dños: In populari aūt gubernatione principes. So. At nostre ciuitatis populus/quō ultra ciuis nomē principes nuncupabit? Gla. Seruatores auxiliariosqꝫ: So. Quo aūt modo isti populuꝫ? Glau: Mercedis tributores ⁊ nutritores. So. Qui uero in aliis presunt/populum? Glau: Seruos. So. Principes ipsi se inuiceꝫ? Gla: Cōprincipes. So. Nostri aūt? Gla: Concustodes: So. Putas esse aliquē inter aliaꝝ ciuitatum principes/qui ex collegis aliuꝫ sibi ꝓpinquū/aliū extraneū uocet? Gla: Equideꝫ multos: So. Propinquuꝫ igitur tanquam suū ⁊ putat ⁊ dicit: extraneum uero/ut non suuꝫ: Glau: Plane: So: E nostris aūt custodibus ē ne ullus q collegaꝝ quempiaꝫ/extraneum arbitretur/ac uocet? Gla: Nullus. Cuicunqꝫ eiꝫ qs obcurret/uel fratri uel sorori aut patri aut matri/aut filio aut filie/siue horum natis/seu maioribus putabit/obcurrere: So. Preclare loqueris/sed ad hoc quoqꝫ responde Utruꝫ ciuibus tuis noīa dumtaxat inuicē ꝓpinqua familiaria lege statues? an preterea ꝓpinquitatis officia? ut uidelicet ita se gerant ut apellationis ipsius dignitas postulat: seruentqꝫ erga parentes/quecumqꝫ lex exhiberi illis precipit/reuerētiam/curaꝫ/obedientiā: alioquin ⁊ deos ⁊ hoies infensos habeant/utpote q neque sancta neque iusta agant/si ꝯtra fecerint. Alii ne i hac tua ciuitate sermones qꝫ hi/cūctis ex ciuibus/ꝓtinus ad aures pueroꝝ circumsonabunt: ⁊ aduersus parentes/quoscūqꝫ illis q indicauerit/⁊ aduersus alios genere proximos? Gla. Hi certe ipsi. Absurdū eniꝫ id eēt/si domestica noīa tm̄ ore/sine officio proferrentur. So. In hac igitur ciuitate maxime omnium/ uno aliquo bñ uel male affecto/uno ore clamabunt oēs/Meuꝫ bñ se hēt. uel meū se hēt male Glau. Uera loqueris: So. Cum hac opinione ac uerbis huiusmodi sequi dicebamꝰ/ut ⁊ uoluptates cōes sint ⁊ dolores. Gla. Et recte qdē So: In eo igitur maxime nostri ciues inuiceꝫ ꝯmunicabunt/qđ meū dicēt: ex qua ꝯmunione sequetur/ut uoluptates ⁊ dolores ꝯmunes habeant. Gla. Penitus. So. Horuꝫ uero causa una cū reliq̄ ciuitatis ꝯstitutione/ē ipsa custodum circa mulieres filiosqꝫ ꝯmunio. Gla. Sic est oīo. So. Enimuero se unuꝫ hoc ciuitati bonum eē ꝯfessi sumus: cum ciuitateꝫ recte gubernatā similē eē diceremus corporis cū singulis partibus suis circa uoluptatē ⁊ dolorē quequo modo ꝯmunicātis. Gla. Et merito qdeꝫ ꝯcessimus. So. Maximi itaqꝫ boni causa ciuitati nobis patuit esse ipsa inter auxiliarios mulieꝝ filiorumqꝫ ꝯmunio: Gla. Ualde. So. Atq ⁊ superioribus hec ꝯsonant. Diximus eniꝫ neqꝫ domos ꝓprias his eē debere/neqꝫ agros neqꝫ possessionem aliquā/sed ab aliis accipe nutrimēta mercedem custodie/⁊ ꝯmuniter oēs ꝯsumere si ueri custodes futuri sunt: Glau. Probe. So. Nōne quod ipse aio/⁊ q̄ supra ⁊ q̄ nūc inducta sunt maxime faciunt/ut ueri hi custodes euadant: neqꝫ diuidāt ciuitatē duꝫ meū dicāt non idem omniū/sed aliorum aliud esse: ⁊ alius in ꝓpriam domū trahat quodcūqꝫ seorsuꝫ ab aliis usurpare ualuerit: alius in suā ab aliis diuersaꝫ domuꝫ: ⁊ ex ꝓpriis mulieribꝰ ac filiis diuersi diuersis letentur ⁊ doleant: immo uero ut ex una ꝓprii eiusdem omniū sententia/in idē tendentes oēs quoad fieri pōt/similibus uoluptatibus doloribus iisdē in casibus afficiātur. Gla. Maxime: So. Quid aūt? iudicioꝝ ꝯtrouersie accusationesqꝫ mutue/non ne cessabunt oēs? qñ quideꝫ ꝓprium quicquā preter corpus habebit/reliq̄ uero ꝯmunia. Unde sequitur sine seditione illos fore/quantū ad eas lites attinet: q̄ pecuniaꝝ uel filioꝝ uel ꝓpinquorū causa oriri solent. Glau. Necesse est oīo hec abesse. So.

Quin neque de ui illata usquam contendetur: Nempe asseremus honestū ⁊ equū esse ut equalibus equales succurrant: tutandis corpibꝰ necessitatem imponētes. Gla. Probe. So. Atq ⁊ hoc rectū lex hec ꝯtinet: qḋ siqs in aliquem irascatur: iramqȝ explere contendat/minus in maiores maiorumue trāsibit seditiones: Gla. Sic est prorsus. So. Seniorem quippe lex nostra ꝯstituit preeē oibꝰ iunioribus: eosqȝ corrigere. Gla. Perspicuuȝ id quidē. So: Constat preterea qḋ iunior in seniorem nisi iussu principum feriet unquā: neque credere audebit ut decens est: neque ignominia ulla afficere. Metus namqȝ ⁊ pudor custodes sunt ad hec ꝓhibenda sufficientes. Pudor quidem non pmittet eos/quos parentes suspicatur/uiolare. Metus aūt ab iniuria absterrebit quemqȝ/timentem. s. ne ceteri omnes/partim ut filii partiȝ ut fratres partim ut patres patienti succurrant. Glau. Ita ꝓrsus accidit. So. Oio igitur ex his legibus ciues inuicem in pace uitam agent. Glau. Summope. So. His aūt inter se minime dissidentibus/haud metuendū est ne qñ ciuitas alia uel aduersus hos uel ipsi inter se pugnent/seditionesqȝ moueāt. Gla. Nō certe. So. Pudet referre/qȝ minꝰ deceat/minutissima queqȝ mala a quibus liberi ciues erunt. Adulationes certe aberunt/quibus aduersus diuites/inopes uti solent. Solicitudines item indigentiū atque dolores: quibꝰ in filiis nutriendis/querēdisqȝ pecuniis pp necessariā domesticoruȝ seruorūqȝ nutritionē uexantur: dum ⁊ foenoribus dant operaȝ: ⁊ negāt q̄ accepunt: ⁊ questui undecūqȝ student. Seponūt preterea apud mulieres ministrosqȝ pmulta: q̄ ad tempus condantur. Nā q̄ȝmulta ⁊ qualia in iis hoies patiuntur/o/amice/⁊ ipsa p se cuiqȝ patēt/⁊ illiberalia sunt/⁊ indigna narratu. Gla. Patēt plane uel ceco. So. Porro ab his oibꝰ liberi erunt: uitāqȝ beatiorem/beatissima illa eorum uita qui uicerunt olympia. Gla. Qua rōne? So. Nempe illi ob exiguam partē eoruȝ q̄ possident hi/beati putātur. Nā ⁊ uictoria horum preclarior/⁊ perfectior ex publico alimonia: horumqȝ uictoria/ciuitatis totiꝰ est salus. Alimenta preter ea ⁊ quecunqȝ alia ad uictū necessaria ipsi eorumqȝ filii coronatiōis loco accipiūt: Honores insuper ⁊ premia ab ipsa re. p. uinētes ꝯsecuntur: ⁊ uita functi/digna sepulchrorū suis uirtutibꝰ monimēta. Glau. Hec certe admodū egregia sunt. So: Meministi qḋ in suiorpibꝰ nescio cuius oratio nobis obiiecit/tanquam custodes minime beatos efficeremus? utpote q nihil haberent/cū tñ liceret illis ciuiuȝ oia possidere. Ipsi autem respondimus/in posterū nos sicubi contigerit/cōsideraturos: Nā in presentia custodes quidē reuera custodes facere nos: ciuitatem uero quoad possemus beatissimā/: neqȝ ad unā quandā eius partē/sed ad totā respicientes beatitudinē illā exqrere. Gla. Memini eqdē. So. Nunc certe auxiliariorū uita/qñ lōge pre clarior ac melior q̄ȝ eoruȝ q olympia uincunt/apparet/nequaquā coriariorū aut aliorū artificum aut agricultoruȝ uite similis esse uidetur. Gla. Nō certe/ut ⁊ ipse arbitror. So. Verū tñ qḋ ⁊ supra dixi/par ē ut ⁊ hic repetā: qḋ si ita custos beatus fieri studeat/ut nō sit custos/neque sufficiat ipsi uita adeo moderata ⁊ stabilis/⁊ ut nos asserimꝰ optima/sȝ insana ⁊ puerilis exorta felicitatis opinio rapiat eū ob ipsaȝ potentiā ad oia sibi q̄ in ciuitate sunt/uendicāda/cognoscet hesioduȝ sapienter illud dixisse/dimidiū esse plus q̄ȝ totū. Gla. Si me ꝯsultore utetur/hac in uita manebit. So. Probas igitur ꝯmunionē: quā mulieribus cum uiris tribuimus/quo ad disciplinā/filiorū susceptioneȝ/custodiam ciuiuȝ: ut una cum uiris in pace gubernent/in bello militent/custodiant una ⁊ canū instar uenentur. omniumqȝ officiorū oio quoad fieri pōt. participes sint. Ac dū hec agūt/optima agere illas cōcedis: neqȝ cōtra naturā femine: qua instituta ē ut cum mare communicet. Gla. Probo equideȝ. So. Non ne restat deinceps/ut id declaremus: utruȝ esse possit hec in hoibꝰ quēadmoduȝ in reliquis aialibꝰ ꝯmunio: ⁊ quo pacto possit. Glau. Anticipasti qḋ ego interrogaturus eraȝ. So. De re quideȝ bellica manifestum esse arbitror: quo pacto eaȝ tractabunt? Gla. Quo nam pacto? So. Militabunt ꝓfecto communiter tam mares q̄ȝ femine: ducentqȝ adultos filios secum ad prelium: ut quē admodum aliorum opificum filii/⁊ hi patrum suorū opa cernant/que ipsi quoqȝ cum ad maturam etatem peruenerint/effecturi sunt: atqȝ insup ut parentibus auxilio sint: ministrentqȝ oia que ad bellum spectant/patresqȝ ⁊ matres curēt. An non aiaduertisti quod in artibꝰ accidit. Veluti q̄ȝdiu figulorū filii fingētes patres spectant/eisqȝ ministrant: añ q̄ȝ ipsi quicquam fingant. Glau. Maxime. So. Nunqd diligentius illi q̄ȝ custodes filios suos erudire debent peritia ⁊ inspectione operū cuiqȝ ꝯuenientiū? Glau. Ridiculum id qdeȝ esset. So. Quin ēt omne genus animātiū natis presentibus ardentius pugnat. Glau: Est ita: uerum piculū est permaximuȝ/o/socrates/ne si forte ut accidit in bello/sors aduersa contigerit/filios quoque secuȝ pdant: ex quo ciuitas nimis multis orbata hoibꝰ/resurgere rursus ad preliuȝ nequeat. So. Vera loqueris: Sed tu forsan i primis ita se compare quemqȝ oportere existimas ut nullum unquā piculū subeat. Gla. Nullo modo. So. Quid? nōne tunc in discrimē ueniendū? ubi qui se egregie gesserint/prestantiores euadent? Gla. Perspicuum est. So. Num parum interesse censes: neqȝ piculo dignū: ut spectēt uel non spectent res bellicas pueri/qui milites futuri sunt? Gla. Immo uero referre ad id qḋ ais. So. Danda igitur opa ē/ut bellū pueri spectent dumtaxat: ⁊ qua ratione tuti sint excogitandū: atqȝ ita recte fiet. Glau. Nēpe. So Principio parentes eorum haud quaq̄ȝ ignari erunt/sed quoad hoibꝰ concessum est/ad discernendum perspicaces quibus in castris periculuȝ insit: quibus non insit periculum. Gla. Verisimile id quidem. So. Ad tutiora itaqȝ ducent eos/ad alia minime: Glau. Probe. So. Dein de rectores illis preficient/non ignauissimos quosqȝ/sed hoies ⁊ usu rerum ⁊ etate idoneos duces ⁊ pedagogos. Gla. Ita decet. So. De rum multa dicemus preter opinionē multis hominibꝰ euenisse. Gla: Et maxime quidē: So. Horum causa/o/amice statim a teneris annis ale quedaȝ applicande puellis/ut siqñ opus fuerit/uolantes protinus aufugiant. Gla. Quo modo istud ais? So. Equitare ꝯsuescēt primis ab ānis pueri: cumqȝ hoc didicerint/equis ad spectaculū belli ducentur: non ferocibus qdeȝ aut nimium bellicosis: sed q̄ȝ uelocissimis/⁊ habenis facile obsequentibꝰ: atqȝ ita ꝯmodissime opus suum ꝓspicient: securissimeqȝ euadent si quid aduersi contigerit/seniores duces sequentes. Glau: Scite admodū loqui mihi uideris. So. Quid de his q̄ ad bellū attinēt/dicendū? Que seruanda militibus ⁊ ad se inuicem ⁊ aduersus hostes? Nunquid recte sentio nec ne? Gla. Quid nam? So. Arbitror eū qui in acie ordinem deseruit/uel arma abiiecit/uł tale aliquid pp timiditatem cōmisit/ad opificum ordinem uel agricultorū esse transmittendū. Gla. Sic decet: So: Eum uero q iuuenis ab hostibꝰ captus fuerit/etiam gratis reddere uolētibꝰ/relinquēdū/ut preda quomodocūqȝ libet utantur. Gla. Omnino. So. Qui aūt egregie sese gerens excelluerit/primo quidem in ipsa expeditione ab iis qui una militant/adolescentibus ac pueris/sigillatim a quolibet coronādus: nōne tibi uidetur? Gla: Mihi uero. So. Quid non ne ⁊ dexteras iungere illi debebūt? Gla. Et hoc. So. At hoc preterea tibi forsitan nō uidetur. Gla. Quid? So. Vt obscula a quolibet accipe debeat ac dare. Glau. Immo uero maxime oiuȝ. Atq ⁊ legi huic addenduȝ existimo: ut quoad in ea expeditiōe fuerint/nemini renuere liceat: quecunqȝ obsculari ipse desiderauerit: ut siquis alicuius amore captus fuerit uel maris uel femine/acrior sit ad uictoriā consequendam. So. Preclare: namqȝ nuptie strenuis uiris faciliꝰ parate q̄ȝ aliis/⁊ optiones horum frequentiores erunt: ut q̄ȝplurimi ex his nascātur: iam dictum ē: Gla. Diximus certe. So. Etenim secundum homerum eiusmōi iuuenes/iustum est maxime honorare. Nā ipse aiacem in bello precellentem/dixit ꝯtinuis ab humeris honoratuȝ: quasi hic pubescenti homini ac forti conueniēs sit honor: ex quo cum honore simul ⁊ robur augeatur. Gla: Recte admodum. So. In his ergo homero parebimus. Et eiȝ nos i sacris ceterisqȝ huiusmōi uiros bonos quo magis excellent eo magis ⁊ hymnis ⁊ his que modo diximus honestabimꝰ: Sedibꝰ item ⁊ carnibus/plenisqȝ pateris: ut ⁊ honoremus

una viros preſtãtes mulieresqꝫ ⁊ exerceamꝰ. Glau. Belliſſime loqueris. So. Eum vero qui in militia cum ſe ſtrenue geſſerit/obiit/primũ aurei generis eẽ dicemꝰ. Gla. Maxime oĩuꝫ. So. Deinde heſiodo fide adhibita/aſſeremus/quicunque hoc ex genere decedunt e uita/demones effici/ſanctos terreſtres/optimoſ expulſores maloꝝ: cuſtodesqꝫ mortaliuꝫ. Gla. Ita certe credemus. So: Conſulemus ergo oraculum/quo pacto beatos diuinosqꝫ uiros condere deceat: ⁊ quibus inſignibus precipue decorare: atqꝫ ita condemꝰ ut iuſſerit. Gla. Procul dubio. So: Reliquum itaqꝫ tempus ſepulchra eorum ueluti demonum colemus/atque adorabimus. Eadem quoqꝫ ſeruabimꝰ erga illos qui cum precipua probitate pollere ĩ uita iudicati fuerint/ſenio aut alio quodaꝫ modo e uita ceſſerunt. Glau. Decet ſane. So. At quomodo aduerſus hoſtes noſtri ſe milites gerent? Glau: Qua in re? So. In primis quidem de ſeruitute quero: utrum iuſtum eſſe cenſeas/ut greci grecas urbes in ſeruitutem redigant: an potiꝰ ut neque ab aliis fieri iſtud permittant: ac ꝑ uiribus obſtent: conſueſcantqꝫ grecorum generi parcere: cauẽtes ne barbaris ipſi ſeruire cogantur. Gla. Omnino ⁊ ad oĩa refert/grecis parcere. So. Ergo noſtri exercitus neminẽ grecum facere ſeruuꝫ debent: ſed ⁊ grecis aliis cõſulere potius ut ipſi ab hoc caueãt. Gla. Prorſus. Nam ita facilius ac fortius ꝯtra barbaros inſurgent/ ⁊ ab ſe inuicem abſtinebunt. So. Quid autẽ ſpoliare mortuos preter arma/poſt q̃ꝫ uicerunt/honeſtuꝫ eſt/an nõ? An occaſionẽ hoc prebet timidis/ne aduerſus hoſtem aduentent: quaſi magnificuꝫ aliquid moliantur quando inter cadauera uolutantur? At eniꝫ rapiendi cupiditate/multi iam exercitus perierunt. Gla. Maxime. So. An nõ illiberale quiddaꝫ/cogitationisqꝫ auare/muliebris ac uilis eẽ uidẽtur cadauer expoliare: hoſtẽqꝫ putare mortui corpꝰ: cũ aduerſariꝰ ipẽ abierit: eo quo pugnabat relicto. Num cenſes eos qui hoc agũt/differre a canibus aduerſus iactos lapides iraſcentibus/eo qui iacit/dimiſſo? Glau. Nihilo equidem differre arbitror. So. Quare a rapinis huiuſmodi abſtinendum eſt. victorie namque obſtant. Gla. Abſtinendũ penitus. So. Neqꝫ etiam in templum arma transferemꝰ: ea deo ſacraturi: preſertiꝫ arma grecoꝝ: ſi modo nobis cure eſt cum grecis aliis beniuolẽtia. Maxime uero formidabimus/ne ſcelus impium ſit/talia a propriis in ſacrum transferre: niſi quid aliud deus dixerit. Gla. Recte admodũ: So. An tui milites/grecorum quibuſcum pugnabunt/agros depopulabũtur ac domos incẽdẽt? Gla. Libenter/quid tu ĩ hoc ſentis/audirem. So: Mihi quidẽ nihil tale uidetur agenduꝫ eſſe ſed fructus annuos dumtaxat auferendos. Vis cãꝫ dicam? Gla. Equidẽ. So. Videtur mihi ſicuti nomina hec duo ſunt/belluꝫ ac ſeditio/ita ⁊ duo quedam duabus ſubeſſe differentiis. Dico autem duo hec/aliud quideꝫ proprium ⁊ cognatum/aliud alienuꝫ atque extraneum. Inimicitias utiqꝫ inter ꝓprios/ſeditionẽ: inter extraneos bellum uocant. Glau. Haud abre eſt qđ ais. So. Animaduerte nunquid ⁊ hoc ad rem dicam. Aio equidem grecos omnes ſecum propinquos eſſe genere atque cognatoſ: a barbaris autem diuerſos atque extraneos. Glau. Pere clare loqueris. So. Quotiens igitur greci aduerſus barbaros uel contra grecos barbari ipſi pugnabunt/bellum gerere aſſeremus/⁊ hoſtes eſſe natura: ⁊ has inimicitias bellũ uocabimꝰ. Quando uero greci aduerſus grecos inſurgẽt/dicemus eos natura quidem amicos eſſe/morbo autem laborare in hoc greciam: ⁊ ſeditionibus agitari: ⁊ ſeditionem has inimicitias apellabimus. Glau. Aſſentior equidem. So. Si in ſeditioſa ciuitate utrinſque factionis homines aduerſarioꝝ agros deturbarent inflammarentqꝫ domos/uides q̃ꝫ pernitioſa futura ſeditio ſit: neutriqꝫ illorum patrie ſue cultores? Quippe ſi eam amarent/nunquã certe auderent/nutricem matrẽqꝫ uaſtare: ſꝫ ſatis eẽ factũ putarẽt/ſi uictores alioꝝ rapent fructus: exiſtimantes non ſemper ſe inuicem pugnaturoſ/ſed q̃nqꝫ reconciliandos. Gla. Mitiorum profecto hoiuꝫ hec eſt ſententia. So. Ciuitas hec quam cõdimus/nõne greca? Glau. Decet. So. Ergo ⁊ equi ⁊ mites in ea ciues. Gla. Maxime. So. Quare grecorum amici. Nempe oẽꝫ greciam ſibi coniunctã exiſtimabunt/ ⁊ ſacra habebunt ut alii/inter ſe coia. Gla. Summopere. So. Itaqꝫ contentioneꝫ ſibi aduerſus alios grecos exortam/tanquã cum ſuis geri putabunt: ſeditionemqꝫ uocabunt/non bellũ. Gla. Sic prorſus agẽt. So. Ergo tanquã qui reconciliandi q̃nqꝫ ſint/altercabũtur. Gla. Ita certe. So. Pia itaqꝫ ſententia ⁊ tempato aĩo rem agẽt: non ad ſeruituteꝫ aut necẽ reſpicientes/tanq̃ꝫ q hoſtes minime ſint. Glau. Hoc utiqꝫ modo. So. Non ergo greciã cum greci ſint deſtruẽt/neque domos incendent: neqꝫ putabunt in ſingulis ciuitatibus omnes ſibi aduerſos eſſe ⁊ uiros ⁊ mulieres/ ⁊ pueros: ſed paucos admodũ inimicos/eos dumtaxat qui fuerint diſcordie cauſa. Quam ob rem neque regionem deuaſtabunt/eorum quaſi utplurimum amicoruꝫ: neqꝫ domos ſubuertent: ſed eatenus decertabunt/quatenus qui diſcordie cauſam dederunt/inſontibus penas ſoluant. Gla. Aſſentior equidem ita eſſe grecis pugnantibus repugnanduꝫ. Contra barbaros autem/ita animatos eſſe debere/ut nunc greci contra grecos affecti ſunt. So. Ponamus itaque legẽ hanc cuſtodibꝰ: ut neqꝫ diſſipent agros/neque igne edes abſummant. Gla. Ponamus profecto: ⁊ hec una cum ſuperioribus recte ſe habere/aſſeueremꝰ. Sed mihi quidem uideris/o/ſocrates/ſiquis te talia quedam narrare permittat/nunquam illius te recordaturum/qđ in ſupioribus pretermittens/hec omnia in medium adduxiſti/quod uidelicet poſſibile ſit hanc rempublicam fieri/ ⁊ quo pacto fieri poſſit. Nam ſi extiterit/quod bona omnia ciuitati ipſi proueniant/non dubito: quin ⁊ ea etiam que tu pretermittis: quod uidelicet ciues illi contra hoſtes ſtrenue pugnabunt/eo quod ſe inuicem nequaquaꝫ deſerent: cognoſcẽtes ſe inuiceꝫ eſſe propinquos: perqꝫ hec nomina mutuo ſe uocanteſ/fratres/patres filios. Quod ſi ⁊ femine militent una/ſiue eodem in ordine ſiue ſequenti acie/ut ⁊ terreantur hoſteſ/ ⁊ cum neceſſitas poſtulauerit/uiris auxilium afferatur/certe ſcio inexpugnabiles eos fore: ⁊ quot bona eos domi ſequantur/ ⁊ ſi dicta omnia non ſunt intelligo. Verum tanquam concedente me hec omnia ⁊ alia permulta ſi fiat hec reſpublica prouentura/ne plura de ipſa ſuperinducas: Sed hoc ipſum iam conemur nobis perſuadere quod poſſibile ſit ⁊ qua ratione poſſibile hanc extare rempublicaꝫ. Cetera uero mittamuſ. So. Subita quadaꝫ incurſione ſermonem meum iterum inuaſiſti: neque mihi ignoſcis militie laboribus iam defeſſo: neque aduertis forſitan quod uix me duobus e fluctibus emergentem/nunc in tertium retrudis pelagus profundiſſimum. Quod poſtquam uideris audieriſque/dabis certe mihi ueniam/cognoſcens haud iniuria extimuiſſe me ſermonem adeo ab opinione hominum abhorrentem ingredi. Gla. Quo plura in hanc ſententiam congeres/eo minus dimitteris a nobis/quo minus oſtendas/qua ratione fieri poſſit hec reſpublica: Quare dicas iã/nec ultra cuncteris. So. In primis meminiſſe oportet/quod nos inquirentes quale quid iuſtitia ⁊ iniuſtitia ſit/huc diſputando deuenimus. Glau. Oportet ſane: ſed quorſum hec? So. Nempe ſi quale qđ iuſtitia ſit ꝯſpexerimus/nuꝫ uirũ iuſtuꝫ cenſebimus/nihilo debere ab illa differre? ſed talẽ eſſe omnino: qualis ipſa iuſtitia eſt? an ſatis eẽ factum putabimus/ſi q̃ꝫ proxime ad eaꝫ acceſſerit: ⁊ maxime omnium/illius ſit particeps. Gla. Ita plane/ſatis habere putabimuſ. So. Exemplaris igitur cauſa quale quid iuſtitia ſit queſiuimus/ ⁊ qualis uir ꝑfecte iuſtus ſi extet. Iniuſtitia rurſus qualis/ ⁊ iniuſtiſſimꝰ homo/ut quales ipſi quo ad beatitudinem ⁊ miſeriam eſſe nobis contuentibus uiderẽtur/cogeremur ⁊ ĩ nobis ipſis fateris/talem noſtrum quemqꝫ ſortem habiturum: quiſquis e nobis illis ſe preſtiterit q̃ꝫ ſimilimum. Non auteꝫ ob id perſcrutati hec ſumus/ut mõſtraremus/ea fieri poſſe. Glau. Vera hec ſunt. Socrates. Cenſes ali quem ex hoc minus bonum fore pictorem quod poſtquam humane pulchritudinis exemplar ab

solutum ediderit/ nihilqꝫ e specie pretermise
rit/nequeat demonstrare/hoiez talez reperiri
posse? Gla. Nequaquam. So. Non ne ⁊ nos
prestãtissime ciuitatis oratione exemplar effin
ximus? Glau: Prorsus. So: An igitur eo mi
nus nos recte loqui existimas/si ostendere non
possumꝰ /talez extare posse ciuitatem/qualem
ipso sermone depinximus? Gla: Minime. So
Sic utiqꝫ se ueritas habet. Quod ⁊ si hoc pre
terea tui causa demonstrandum quo modo ⁊ se
cundũ quid maxime effici possit/rursus ad hãc
ostensionez/hec ipsa mihi ꝯfirma: Glau: Que
nam? So: Nunqd agi sic aliquid possit ut dici
tur: uel ita natura compatum est/ut actio mi
nus qꝫ sermo ueritatẽ attingat? licet alicui nõ
uideatur. Tu uero utrum das istud an non?
Glau. Do equidẽ. So: Ne me cogas igitur ut
qualia uerbis hec figurauimus/talia penitus di
gito indicare debeam. Sed si ualeamus adinue
nire qua ratione qꝫ proxime ad hec accedat rei
pub. institutio fatendũ est compisse nos quẽad
modum q̃ tu precipis/effici possunt. An non sa
tis esse factũ duces/si horũ compos efficiaris?
Nã ego qdez sat haberez. Glau: Ego quoque.
So. conemur igitur declarare posthac/qd nũc
male agatur in ciuitatibus/pp qd nõ ita regun
tur: ⁊ utrum unius cuiusdaz exigui mutatiõe/
ciuitas ad hunc ordinez redigatur: qdue illud
sit: ⁊ nunqd maxime unius mutatione id fiat/
uel saltẽ duoꝝ: an pluriuz sed qꝫ paucissimoꝝ/
⁊ potẽtia minimoꝝ. Gla. Sic oio. So. Uno
quodam mutato ostendere id possumus/qd ⁊ si
possibile/non paruum tamen nec facile. Glau.
Quid istud: So: Ad id descendo equidem: qd
ingenti fluctui compauimus. Dicetur igitur:
quanquã suspicor ne effusiore increduloꝝ risu
inundante penitus obruatur. Considera/quod
dicturus sum. Glau. Dic iam. So: Nisi philo
sophi ciuitatibus dominentur/uel hi q nunc re
ges potẽtesqꝫ dicũtur/legitime sufficienterqꝫ
philosophentur/in idẽqꝫ ciuilis potẽtia ⁊ phi
losophia concurrant/neqꝫ quod nunc fit/a di
uersis duo hec tractẽtur igeniis/nõ erit ciuita
ti/ uel/ut mea fert opinio/hoiuz generi reqes
ulla maloꝝ: neque prius hec res. p. quã verbis

exposuimus/orietur pro uiribus ⁊ lumen solis
aspiciet. Hoc ẽ qd ego iam diu dicere uereor:
quasi sit incredibile dictu. Nam haud facile
psuadetur/nullam aliam gubernationem priua
tim uel publice futuram felicem. Gla. Ex hac
tua oratione/o/socrates existimato lacessitos
plurimos nec uiles quidez homũculos: abiectis
uestibus susceptisqꝫ undecunqꝫ ꝯtigerit armis/
impetum in te facturos: quasi ex hoc mira que
dam isti effecturi sint. Quibus nisi oratione re
pugnaueris/eosqꝫ effugeris plurimis conuitiis
laceratus/dabis penas. So. An non tu horum
mihi causa es? Glau. Et recte quidez. Uerum
haud te prodam: immo defendam quibuscunqꝫ
potero. Possum certe beniuolẽtia exhortatio
nibusqꝫ: ac forte diligentius tibi qꝫ quiuis alius
respondebo. Quam ob rem tanquaz hoc defen
sore adiutꝰ conare his incredulis demonstrare
ita esse ut dicis. So. Annitendum profecto:
postqꝫ ⁊ tu acriter ꝓpugnaturus uideris. Ne
cessarium mihi uidetur/si eos effugere uolumꝰ
declarare illis in primis/quales uiros esse phi
losophos arbitramur/cum illis imperium exhi
bemꝰ: ut his patefactis possit aliqs opem ferre
ostendens quod hos quidem decet ex ipsa natu
ra/ ⁊ philosophie studium ⁊ rei. p. administra
tionem attingere/alios autem nequaquã attin
gere/sed ducentibus illis obtemperare. Gla.
Declarandum iam. So. Age hac me sequere/
siquo modo exponere hoc ad sufficientiã ualea
mus: Glau. Duc. So. Nunquid admonendus
es: an satis ipse meministi/quod quandoaliquẽ
amare aliquid dicimus uideatur oportet si uere
id dicitur/non partiz illud diligere partim mi
nime: sed ad totuz affici: Gla. Ammonitione
equidem egeo. Nam nõ satis teneo. So. Aliũ
quemuis potius decebat/o/glauco/ita loqui.
Uirum autem amori plurimum indulgentem
ignorare non decet/quod omnes i etatis flore
constituti puerorum amatorem/quoquo modo
stimulant atque cocitant/cum digni cura ac di
lectione ẽe uideãtur. An nõ sic erga speciosos
adolescẽtes affecti estis? Alis qr simꝰ/gratio
sus indicatur a nobis atqꝫ laudatur. Aquilinũ
uero regiuz apellatis. Alis qr medius istoꝝ ẽ/

concinnus admodũ nobis esse uidetur. Fuscos
uiriles uocatis. Candidos/deoꝝ filios. Palli
dũ aũt adolescentẽ qs apellauit/nisi amator
ipse blandiens quodãmodo ⁊ semipallidi apella
tione in ephebis pallorem facile ferens. Et ut
summatim dicã quascunqꝫ captatis occasiuncu
las/quo neminez oio florentis etatis adolescen
tem reiciatis. Gla. Si in me ostendere cupis
quo pacto amatores afficiantur/disputationis
gratia hoc accipio. So. Quid uini auidos? nõ
ne similiter affectos uides? quodlibet uinum/
quacũqꝫ capta occasione uehemẽter expetere.
Gla. Ualde. So. Quin ẽt aiaduertisse te arbi
tror qd ambitiosi hoies/si exercitꝰ prefecturã
assequi nequeunt/saltẽ tribuni effici uolũt: ac ni
si a magnis uenerãdisqꝫ hoibꝰ honorentur/ho
norẽ ab ignobilibus exigũt: utpote q honorem
ꝑsus affectent. Gla. Magnope. So. Fatebe
ris hoc/an nõ? Nunqz eũ quẽ amare quippiã dici
mus ardere dicemus an partim exoptare illud
partim nequaqꝫ/fatebimur? Glau. Oẽz. So.
Nõne ergo phũz sapiẽtie studiosuz eẽ dicemꝰ/
nõ huius qdez auidũ/illius non/sꝫ ois potius sa
pientie. Gla: Uera loqueris. So. Eum igitur
q aliquã spnit doctrinã presertiz dũ est iuuenis
neqꝫ dũ rõne delectũ hẽt/qd ꝯferat qdue non
ꝯferat discernentẽ: nequaqꝫ discẽdi cupidũ uel
sapiẽtie amatorẽ eẽ asseuerabimꝰ: quẽadmoduz
illum qui fastidit epulas/neqꝫ exurire dicimꝰ/
neqꝫ epulas ꝯcupiscere/neqꝫ amatorẽ cibi/sed
spretorem uocamus. Gla. Et merito qdẽ. So
Hoiez uero ad quãlibet doctrinã ꝯgustãdã pro
pensiorẽ/ad discẽdũqꝫ ꝓmptissimũ/ ⁊ inexple
biliter inhiantem/merito phũz nũcupabimus.
Nõne? Gla. At uero multi ⁊ absurdi qdez ho
mines tales eẽ compiẽtur. Nã q spectaculoꝝ
auidi sunt/discendi cupidi oẽs esse uidentur/ ⁊
ad audiendũ curiosos hoies/absurduz ẽ phõs di
cere: q ad rõnez dicẽdi disserendiqꝫ haud liben
ter accedunt. Uerum ad oẽs choros ꝑtinus au
diendos quasi auribus mercede conductis/in
bacchanalibus obseruãtur/cantusqꝫ oẽs siue in
urbe siue in suburbiis agãtur/audire ꝑcupiũt.
Nunqd istos oẽs ac alios taliũ quorũdã ꝑcipiẽ
dorũ cupidos ⁊ artibꝰ uilissimis incumbẽtes/
phõs nominabimus? So. Nullo modo: sed phi

losophis similes. Glau. Ueros aũt phõs/quos
apellas? So. Ueritatis inspiciende cupidos.
Glau. Recte quidem istud: sed quomodo id di
cis? So. Haud facile istud ad alios eloq. Te
aũt hoc mihi daturũ arbitror. Gla. Quid po
tissimum? So. Postquã contrarium est turpi
pulchrum/duo hec esse. Glau. Quid ni? So.
Et postqꝫ/duo hec sunt/singula unum erunt.
Glau. Et hoc. So. De iusto quinetiam ⁊ iniu
sto/bono ⁊ malo/speciebusqꝫ omnibꝰ ratio ea
dem: Nã quodlibet istoꝝ/unũ ipsuz ẽ/corpoꝝ
uero actionũ ⁊ alterna ꝯmunione passim appa
rentia/singula multa uidẽtur. Glau. Scite lo
queris. So. Hac eadẽ ratione distinguo/seor
sum qdez quos tu modo dicebas curiosos ad ui
dendũ/ audiẽdũ/ artesqꝫ tractãdas: seorsuzqꝫ
⁊ illos d̃ quibꝰ est sermo/quos solos merito qs
philosophos apellabit. Quomodo istud ais?
So. Homies oculis ⁊ auribus deditι/pulchris
uocibus/coloribus ⁊ figuris ⁊ omnibus que ex
talibus constant/admodum delectãtur: ipsius
autem pulchri naturam cogitatio eorum non
potest attingere. Gla. Sic est. So. Qui uero
ad ipsum pulchrum ascendere ualeant/ ⁊ secun
dum se ipsuz inspicere/non ne rari? Gla. Rari
admodum. So. Quis res istas pulchras existi
mat/ipsam uero pulchritudinez neqꝫ putat esse
neqꝫ siquis ducat/ad ꝑceptionem eius attinge
re potest/uere sape tibi uidetur/an insomniis
ludi? Considera itaqꝫ/sonniare nõne id est qñ
siue dormiens quis seu uigilans/quod alicui si
mile est/non simile/sed ipsum esse censet cuius
est simile? Gla. Somnia uidere hunc ego dice
rem. So. Quid uero? qui contra affectus est/
intelligitqꝫ quid ipsum pulchrum/ac discerne
re ualet ⁊ ipsuz ⁊ que ipsius participant: adeo
ut neque ipsum illa esse/neqꝫ illa ipsum putet/
uigil ne uiuit an obscitans? Gla. Certe perui
gil. So. Huius igitur cogitationem ut cogno
scentis/ cognitionem iure uocabimus: huius/
tanquam opinãtis/opinionez. Gla. Omnino.
So. Si nobis succenseat iste quez opinari dici
mus nõ cognoscere/negetqꝫ nos uera loq/qua
rõne eũ mitigabimꝰ/sensimqꝫ ⁊ blande ꝑsuade
bimus/sane mentis eum non esse? Glau. Opor
ett sane. So. Aduerte quid ad euz dicemus.

Si uis/ sane huc i modū ab eo sciscitabimur/ di
cētes qd̄ siqd nouit/ nulla iuidia: s3 gratū erit
nobis 7 ipsum scire aliqd/ 7 qd sciat/ nouisse.
Sed mihi id dicas: Quicūq3 cognoscit/ cogno
scit ne aliqd/ aut nihil? At tu mihi eius uice re
sponde. Gla. Aliquid certe. So. Utrum ens
aliquid? an non ens? Glau. Ens. Quo ei3 mō
qd̄ non est/ cognosci posset? So. Sufficienter
istud ɔstabit/ si uaria sub ratione pūestigetur:
qd̄ uidelicet oio ens/ oio 7 cognosci pōt/ nullo
modo ens/ nullo modo cognosci. Glau. Suffi
cientissime. So. Siquid aūt ita se hēt/ ut 7 sit
7 non sit/ nō ne mediū erit inter id qd̄ est oio/
7 id quod nullo modo est? Gla: Mediu3. So.
Circa id quod ē/ cognitio ipsa uersatur. Igno
ratio ex necessitate circa id quod non ē. Circa
mediū istoꝝ/ mediū quoddā inuestigādu3/ scia3
inter 7 ignorantiā/ siquid huiusmodi repitur.
Gla. Prorsus. So. Num aliqd eē opinionē di
cimus? Gla/ Quid ni? So. Utrū eādē potētiā
cū scia/ an diuersam? Gla. Diuersam. So. Er
go circa aliud qdē uersatur opinio: circa aliud
aūt scia: uel secūdū potētiā eādē: uel scdō3 ean
dē utraq3 sui ipsi9 potētiā. Gla. Est ita. So.
An non scientia qde3 circa id quod est ea rōne
qua ens est cognoscit. Immo uero necessariu3
esse censeo/ ut prius ita distinguā. Gla. Qui?
So. Dicemus utiq3 potētias eē genus aliquod
eoꝝ q̄ sunt: qb9 7 nos possum9 q̄cūq3 possum9/
7 aliud/ qd̄cūq3 aliqd pōt. Ueluti uisu3 7 audi
tū potētias quasdā uoco: si mō qd̄ loquor/ itel
ligis. Glau. Intelligo eqdē. So. Audi qd̄ mi
hi de his uidetur. Nā ego qde3 ipsius potētie
neq3 colorē uideo aliquē neq3 figurā neq3 qcq̄3
talium: qualia pluriū reliquoꝝ/ ad q̄ respiciēs
aliqua/ apd̄ me distinguo/ hec alia eē/ alia illa.
In potentia uero ad illud solum aspicio ad qd̄
est/ quodue agit: 7 hac ratiōe/ quamlibet ipsa
rum/ potentiam nuncupaui: 7 illam quidem q̄
ad idem tendit idemq3 agit/ eandem uoco: aliā
uero illam que ad aliud spectat/ 7 aliud opera
tur. Tu uero quid in his agis? Gla. Quod 7
tu. So. Age rursus ad hec conuertere/ o/ uir
optime. Utrum scientiam/ potentiā quandam
esse dicis? an in genus aliud refers? Glau. Po
tentiam/ etiam omnium profecto ualidissimā.

So. Opinionem uero/ potentiam ne? an aliud
quiddam esse dicemus? Glau. Potentiam cer
te. Nam quo opinari possumus/ non aliud est
q̄3 opinio. So. At paulo ante confitebaris nō
idem esse scientiam 7 opinionem. Glau. Quo
pacto quis mentem habens idem asseret quod
falli potest/ 7 quod non potest? Gla. Optime
qdem. Constat itaque aliud eē apud nos ab opi
nione scia3. Glau. Aliud plane. So. Utraque
igitur circa aliud/ aliud operari suapte natura
potest. Gla. Necesse est. So. Scientia quidē
circa id quod est/ ipsum ens ut se habet cogno
scere. Gla. Sane. So. Opinio autē opinari.
Gla: Et hoc: So: An ide3 quod 7 scientia no
scit? eritq3 idem quod opinione percipitur 7
quod scientia? an poti9 impossibile: Gla: Im
possibile certe ex his que concessimus: siquide3
circa aliud alia potentia ipsa ex natura uersa
tur: potentie uero utreque sunt/ scientia. s. 7
opinio: alia item utraq3 ut est dictum. Ex his
autem fieri non potest ut idem sit quod scien
tia comprehenditur/ 7 quod opinione concipi
tur. So. Non ne igitur si ipsum ens/ cogni
tione percipitur id quod concipitur opinione
aliud quiddam preter ipsum ens est dicendū?
Gla. Aliud. So. Nunqd non ens opinatur?
an impossible est opinari non ens: Sic autem
cogita: Non ne quisquis opinatur/ ad aliquid
opinionem dirigit? an possibile est opinari qui
dem/ opinari autem nihil? Gla. Impossibile:
So: At unum aliquid opinatur/ quisquis opi
natur: Glau: Proculdubio: So: Quod uero
non est/ non unu3 aliquid/ sed nihil potius/ est
dicendum: Gla: Prorsus: So: Non enti qui
dem ex necessitate ignorantiā tribuimus: enti
uero cognitionē: Gla: Recte admodu3: So:
Ergo neq3 ens neq3 non ens opinatur: Gla:
Sic est: So: Quare nec ignorātia neq3 cogni
tio erit opinio: Glau. Non ut uidetur: So:
Num extra hec extat: supgrediēs ul cognitio
nem pspicuitate? uel obscuritate ignorantiā?
Glau. Neutru3 istoꝝ. So. An forte tibi uide
tur opinio/ cognitione obscurior? ignorātia
clarior. Glau. Maxime. So. Inter utraque
autem iacet. Glau. Certe. So. Media ergo
istorum erit opinio. Glau. Media. So: An

supra diximus/ siquid appareret tale ut simul
esset 7 non eēt/ illud inter uere ens 7 oio non
ens esse ponendū? neque scientiam ad illud ne
que ignorantiam pertinere: sed quod medium
inter ignorātiā rursus appareat 7 scia3. Gla.
Scite. So. Nunc aūt apparuit mediu3 istoru3
esse/ qd̄ opinionē uocamus. Gla. Plane. So.
Illud itaq3 nobis/ ut arbitror/ restat inuenien
dum. qd̄ utriusq3 sit particeps ipsius esse. s. 7
non eē. neutrumq3 illoꝝ sincere/ dici debeat.
ut si nobis pateat/ opinabile qdda3 merito nun
cupemus: extremis quidē extrema/ mediis aūt
media tribuentes. An non ita? Gla. Ita pror
sus. So. His ita suppositis pcontabor eum/ q
ipsum pulchrum/ 7 pulchritudinis idea3 unam
esse negat/ semp eodem modo scdō3 eadem se ha
bentē/ multa uero pulchra eē ducit/ 7 pulchris
rebus spectādis deditus/ nullo modo admittit
unu3 esse pulchru3: unum iustū: similiterq3 de
ceteris/ pcontabor inq̄3 hunc in modu3/ Est ne
aliquid ex hisce multis pulchris uir optime/ qd̄
non turpe etiā uideatur? Itemq3 ex iustis qd̄
non iniustu3? 7 sanctis/ qd̄ nō pphanu3/ Gla.
Nō: s3 necesse ē/ pulchra ipsa 7 turpia 7 quot
cunque alia interrogas/ apparere. So. Quid
multa dupla? num minus dimidia q̄3 dupla uidē
tur? Gla. Nihilo min9. So. Et magna insup
7 parua leuia ite3 7 grauia/ nunquid magis ta
lia q̄3 ɔtraria uocabuntur. Glau. Non: sed sin
gula semp utraque participabunt. So. Utrum
est magis q̄3 non est/ unumquodq3 multoꝝ/ id
ipsum qd̄ qs illud esse dicit? Gla. Simile hoc
est iis q̄ in conuiuiis ad utrāq3 parte3 plerumq3
dicuntur 7 enigmati pueroꝝ circa eunucu3 de
uespertilionis pcussione/ quō 7 in quo illū auē
arguunt pcussisse. Hec ei3 ambigua sunt: neq3
esse/ neque non esse ipsoꝝ aliqd neq3 utraq3 ne
que neutra firmiter responderi pōt. So. Ha
bes ne qua ratione istis utaris? Uel ɔuenientio
rem positionē istoꝝ inducere potes/ q̄3 mediā
inter essentiam 7 non eē? Neq3 ei3 obscurior
q̄3 non ens apparebit ad hoc ut minus sit: neq3
clarior q̄3 ens/ ad hoc ut sit magis. Gla. Uera
loqueris. So. Inuenimus igitur/ ut uidetur/
quod multa illa que a multis pulchra/ aut alia

quoquo modo existimātur/ media iter omnino
ens 7 omnino non ens uoluuntur. Gla. Inue
nimus plane. So. Confessi autem antea fuera
mus/ quod siquid tale apparuerit/ non cogni
tione/ sed opinione percipi dicendum: 7 cum
medium peruagetur/ media comprehēdi poten
tia. Gla. Concessum fuit. So. Eos igitur qui
pulchra hec multa conspiciunt/ ipsu3 uero pul
chrum non uident/ neque sequi eum possunt/ q
ad ipsum ducat/ 7 multa ɔtuentur iusta/ ipsu3
autem iustu3 minime/ 7 alia similiter/ opinari
cuncta dicemus: cognoscere autem nihil eorū
que opinantur. Glau. Necesse est. So. Quid
eos? qui ipsa queque comtemplantur/ semper
eodem modo secundum eadem se habentia/ non
ne cognoscere poti9 q̄3 opinari? Gla. Necesse
est 7 ista. So. Non ne amare hos 7 admirari
ista dicemus/ in quibus uersatur cognitio/ illos
autem/ in quibus opinio? An non recordamur
quod uoces 7 colores quosdam 7 talia quedam
diximus hosce diligere 7 intueri: ipsum uero
pulchrum ut aliquid sit non admittere: Gla.
Recordamur. So. Quare non aberrabimus/
si istos philodoxos. i. opinionis amicos potius
q̄3 philosophos apellabimus: quanqua3 acriter
succensebunt nobis/ si ita dixerimus? Glau.
Non/ si mihi pareāt. Nam uero irasci/ nephas
est. So. Itaque eos qui ipsum unumquodq3 p
se ens admirātur 7 diligunt/ philosophos/ non
philodoxos uocabimus. Gla. Ita decet.

Argumentum Marsilii ficini in librum sextu3
de iusto.

[F]ı Sım leges omnes/ uel optime
absque probatissimis magistra
tibus mortue sint, magistrat9
aūt optimi ul' absq3 legib9 scri
ptis/ ipsi sint uiue leges/ meri
to Plato noster quēadmodū alias exposuim9 i
excellēti re. p. non in ɔdēdis legibus: s3 in for
mādis magistratib9 oī diligētia elaborat: atq3
id quidē nō solū a tenera etate/ uerū ēt ab ipso
fetu studiose contēdit: quo ex electis seminib9
/ ɔtinuaq3 cultura ad optimā frugē perueniat.

Quoniam uero hos apellat custodes/custoduz autem maxime proprium est/prospicere atque circumspicere/iccirco ingenium precipue phi losophicum/omnium sine controuersia perspi cacissimum eligit ad humanum gregem custo diendum. Quippe cum soli huius oculo pa teat boni ipsius institieqz exemplar ad cuius imaginem bene/iuste/beate pingenda sit ciui tas. Preterea pertinet ad custodem esse ueri dicum/liberalem/temperatum/fortem/iustũ/ magnanimum/mansuetuum. Eadem quoque probabit propria eẽ philosophi/ut denique cõ cludatur custodiendi officiuz pre ceteris philo sopho committẽdũ. Quã ob rez eiusmodi esse naturã philosophi/primo probabit/deinde qz generosa natura absque recta cultura/⁊ semp inutilis fit ⁊ sepissime noxia tradet excolendi huius ingenii disciplinam. Interea uero d͂ spu rio ⁊ adulterino tractat philosopho/legitimũ phũz simulante. Item de abusu quodam philo sophandi. Rursus de philosophandi forma ad illuz pre ceteris pertinente/q rem. p. sit quan doqz recturus. Docet aũt/philosophi maxime ꝓpriũ esse/perpetuũ ueritatis ipsius circa res ethernas amorẽ. Ideoqz ⁊ amorez tẽporaliũ/ ⁊ mendaciũ a philosopho maxime oĩuz alienũ. Ostendit preterea philosophi mentem in ipsa ueritatis indagatione/seiungi a corp͞e: atque ex quadã sui cognatione diuine mẽti cõiungi. Ac per insitas sibi ab initio formulas idearuz/ ideas ipsas attingere: ab eisqz ipso contactu lu men excutere/quo mox facta fecundior conci piat/immo facta ualidior pariat ueritatem. i. ꝑ ipsas suas cõceptiones ideis undique ꝯgruat. Tu uero hic aduerte intelligẽdi actum/quem admodũ/⁊ in symposio generationez partũqz uocari: Qd̄ quidez cũ christiana cõsentit theo logia/ostenditqz non imaginariam tantuz/ue rum etiã naturalẽ quandã inesse menti formam atque ueritatẽ. Proinde ingeniuz eiusmodi ⁊ raro admodũ ⁊ in paucis nasci putat: ⁊ tũc quidez multis tum conditionib⁹ indigere/tum obstaculis impediri. Precipue uero deprauari sermone ⁊ opinione uulgi multoqz magis uul gi eiusdem op͞a. Rursus a uulgarib⁹ precepto ribus: qui ⁊ ipsi uitam orationemqz suam uul go quasi adulatores accomodãt: similemqz tra dunt auditoribus disciplinam. Et uide qz con grue plato uulgus uasto compat bruto. Item ciuitates omnes nauibus casu quodam rectis a nautis gubernandi prorsus ignaris: uirumqz pitia gubernatoria preditũ deridẽtib⁹. Nota optima queqz siue nature siue fortune munera/ si uel negligẽter culta fuerint/imala/uel ma le culta/i pessima tandez euadere. Preterea quod interdum/quãuis admodum raro/aliquis in ciuitate male disposita/quales esse omnes iu dicat/uir magnus probatissimusqz appareat/ id non arti/non nature: sed diuinitati dumta xat attribui. Ubi uero de Momo reprehensio nis deo mentionem facit/intellige Momum eẽ diuinam curam prospicientem quid reprehen di potuisset in singulis/si aliter qz sunt facta fuissent: ideoqz ita singula disponentẽ ut iure reprehendi non possint. Assignat proinde causas quib⁹ orte in philosophos sint calũnie: quasi uel mali sint/uel inutiles rei publice. Pri mo quidem multi quotidie ad philosophie stu dium ineptissimi tam prauo ingenio qz paruo iudicio/non parua tamen ambitione uel auari tia philosophiã inuadunt/ac prehensant: ex eiusqz commertio opiniones procreant adulte rinas/atque deridendas: malis preterea mori bus facultatẽ dedecorãt philosophicam. Dein de siqui ad id studium nati sunt/uel statim edu catione consuetudineqz improba deprauãtur: uel si moribus integri perseuerant/non tamen conuenientibus disciplinaꝝ gradibus instruun tur/uel instructi quidez/ad rem publicam non admittũtur: uel ipsi poti⁹ publicis se fluctib⁹ immergere nolunt certa timentes pericula/de sperantesqz se posse inter homines passim cor ruptos sanis consiliis ciuitati prodesse. Inter hec animaduerte actiue procellas: contempla tiue tranquillitatem/excelsaz philosophi men tem/mortalium contemptuz. Studiuz diuino rum. Formulam quandam pro etatis gradibus doctrinarum. Omnino autem simili ratione erudit philosophum atque ciuem: neque id qui dem iniuria. Asserit eiz in politico ⁊ sophista eundez eẽ uirum regium ⁊ ciuilem atqz phũz. Oportere uero ꝓbat i hoc concurrere duo que dam genera rarissime i hoib⁹ ꝯcurrẽtia: Natu ram uidelicet ingenio acutã/ꝯtẽplatiõi aptã/ ueritatis auiditate flagrantẽ/una cum natura graui/ad agendũ strenua/boni publici ꝓuida: Ingenium eiusmodi per omnes disciplinarum gradus perducit/ut patebit in septimo. Iubet quoque exerceri ciuilibus actionibus: atqz in ter uoluptates/dolores/labores/pericula/ue lut aurum igne diligenter examinari atqz pro bari/prius q̄z ciuitatis gubernacula sibi credã tur. In primis aũt ipsius boni sciaz omniũ pre stantissimam huic iudicat necessariã/affirmans quemadmodũ res omnes absque boni possessiõe inutiliter possidentur/sic rerum quoqz omniũ artiumqz cognitionez absque ipsius boni/intel ligentia esse prorsus inutilem. Neque posse ci uem uel priuata uel publica ad bonum rite diri gere/nisi qd id ipsuz bonũ sit rõne cognouerit. Et si diuini hui⁹ boni scia uideri Aristotelico põt supflua ad rem. p. humanis moribus guber nãdã/necessaria tñ est ad hãc ipsaz gubernatio nem: ꝑ quã Plato in supioribus inquit conan dum esse ciues deo similes amicosqz reddere. Subiunxit preterea gubernatorez circa singu la bona ad bonũ ipsuz disponenda ⁊ cecutire ⁊ casu quodam ferri/nisi primã ipsaz boni perspe xerit formã omnium exemplar causamqz bono rum. Ut autem animaduertas Aristotelem in ethicis circa ideam boni aduersus Platonez lu dere. Lege Platonis uerba diligentissime/ac plane perspicies ideam boni non esse spẽz hanc aut illam/hic aut ibi: sed ipsam eminentissime diuinitatis fecunditatem/per oĩa/sese/poten ter suauiter salubriter propagantem. Cuius imaginem quandã in mundo uisibili solem uult esse uisibilez/uires suas similter per omnia dif fundentem. Uerum ante hunc quem uidemus solem plato alterum in mundo cogitat inuisibi li/imaginem dei patris primã/uerumqz filiuz. Ideo filios dixit boni: ut super uisibilem hunc imaginariumqz filium posses inuisibilem ⁊ ar chetipum contemplari. De hoc patre atque fi lio in epistola ad hermiam legim⁹. De hoc pla tonicus philon in libro de causis inquit. Conã dum est in primis ad ipsum ens. i. de quo dici tur ego sum qui sum/ascendere. Aut saltez ad ipsius imaginem sacratissimamqz rationem uer bumqz primogenituz. Per eiusmodi rationem atque uerbum fieri omnia secundum heraclitũ ⁊ Platonem/Amelius platonicus asserit: uti turqz testimonio Iohannis euangeliste. Idem in epinomide testatur ⁊ plato. Et quanuis pla tonicorum nonnulli dei patris filiuz deum per substantiam a patre/arrianorum more distin guant/presertim Iulianus in libro de sole: Iuliani tamen preceptor Iamblicus egyptio rum adducit mysteria: in quibus patris ⁊ filii diuersa quidez ratio/sed eadez uidetur esse sub stantia. Sed audi mysterium. Primus deus ⁊ unus primi pater est dei. quem gignit in solita ria sui ipsius permanens unitate. Est autem exemplar filii qui nominatur suimet filius/sui pater atque unipater/deus uere bonus: Ille enim fons est idearum a quo utique uno/deus per se sufficiens/se ipsum explicauit in lucem. ꝓpterea sufficiens ꝑ se nominatur suiqz pater. Est enim hic principiuz/deus deorum/unus ex uno/super essentiã omnem/principiumqz essen tie. Mysteriũ hoc Iamblicus testatur esse mer curii. Queamadmodum uero ipsum bonum sit super uoluptatem/⁊ mores ⁊ sapientiam Plato hic significat breuiter. Super uolupta tem quidem. Quia si uoluptas ipsa bonũ ipsum esset nulla uoluptas mala esset ⁊ noxia. Item super mores. Quoniaz multi satis circa mores habere se putant/si mores honestos uideantur habere. Quod autem iudicant uerum esse bo num/non opinione querunt/sed re ipsa pror sus habere. Preterea super scientiam quia ne que quolibet modo: neque quelibet scire preci pue optas: sed bene potius atqz bona. Alioqn scientiam aut respuis/aut negligis. Neque di cas ipsum bonum esse boni scientiaz/ne per idẽ stulte definias idez. Rursus super intellectũ: hic eiz assidue bona querit. Ipsum uero bonũ/ nõ querit bonũ. Adde ⁊ sup ueritatẽ. Qd̄ eiz magis iudicas bonum/magis ⁊ eligis. Morbũ uero damnumqz minus uerum eligis potius qz

magis uerūz. Denique sup ens. Nā ut bene sis esse desideras. Sed 7 de his 7 quemadmodum boni ipsi⁹ lumine omnia uera intellectus intelligat in theologia lati⁹ disputam⁹. Sequitur distinctio rerū in genera duo / uisibile 7 inuisibile / 7 utriusqz in duo. s. antecedens atque sequens: similisqz pceptionis humāe distinctio. In quib⁹ Tīmeū sequitur / 7 Architā. Sed elegantius simul 7 latius explicat.

Sextus liber dē iusto.

Socrates / Glaucon / Adimantus.

Quales philosophi sint 7 quales qui alieni a philosophia / o / glauco uix tandē longa oratione constitit. Glau. Haud forte facile hoc erat paucioribus explicare. So. Non: ut apparet. Planius uero id / ut arbitror / eluceret: si hoc dumtaxat enarraturus essem / neqz p alia multa peruagaturus / ad inspiciendū quo uita iusta differat ab iniusta. Gla. Quid post hac nobis restat agendum? So. Quid aliud q̃z qd̄ deinceps seqtur? Postq̃z philosophi sunt qui attingere possunt id qd̄ semp secundū eadez eodem modo se hēt: qui uero id nequeunt / semp aūt p multa mutabiliaqz uagantur / philosophi non sunt / quosnam ex his duces esse ciuitatis oportet? Gla: Quo pacto ad hoc recte possumus respondere? So. Quicunqz custodire leges possunt 7 ciuitatis officia / his gubernacula sunt rei pu. committēda. Gla. Probe. So: Hoc itaque pspicuuz ē / utrum cecū an acute cernentē custodē / quodlibet oporteat seruare? Gla: Quid ni pspicuū? So. Uidentur ne tibi a cecis differre / q cognitione cuiusqz quod uere ē / carent / neqz perspicuum ullum hēnt exemplar i aio: neqz possunt tanquā pictores ad exemplar uerissimum respicientes / referentesqz ad illud 7 ipsum q̃z sincerissime ɔtuentes / ita demum leges hic ferre de pulchris iustis 7 bonis / si oporteat / 7 latas leges custodire atqz seruare: Gla: Profecto nō lege differunt. So. Num istos poti⁹ ad custodiam eligemus / q̃z eos q unūquodqz quod uere est cognoscunt: peritia quoqz aut alia quauis parte uirtutis nihilo inferiores existūt. Gla. Absurdum eēt utiqz alios quosuis eligi / preci pue si cetera nequaquam desint: Hoc certe maximo superant. So: An non istud iam dicem⁹ Quo nam pacto iidem poterunt / illa simul 7 hec habere? Gla. Omnino. So. Quod ergo in huius disputationis exordio diximus / naturam ipsorum pdiscere in primis oportet / atqz arbitror / si illā sufficiētiā. inuicē ɔcesserim⁹? nos insup ɔcessuros fieri posse ut iidez hec asse quantur / neqz alios preter hos ciuitatis duces esse debere. Gla. Quo nam pacto? So: Hoc itaqz inter nos primum constet de phōrū ingeniis / qd̄ semp eam diligunt disciplinā / qua illis notior fiat natura q semp ē / neqz generatione 7 corruptione mutatur. Gla: Constet. So. Quin ēt qd̄ eam totam affectant / neqz sponte partem eius ullam spernunt nec paruā nec magnam neque honorandaz neque uilem / quemadmoduz supra de ambitiosis 7 amore captis prediximus: Glau. Recte. So. Preterea 7 hoc aiaduerte / nūqd necesse sit nature eoꝝ inesse / q tales futuri sunt / quales narrauimus? Gla. Quale istud? So: Ut mendacii omnis natura expertes sint / neque sponte mentiantur unq̃z / sed oēz oderint falsitatē / diligant ueritatem? Gla. Probabile est. So. Non solum pbabile est / o / amice / sed penitus necessarium eum q ex natura ad aliqd amore afficitur / quicqd cognatum 7 familiare est amato / diligere: Gla. Scite. So: Num familiarius aliqd sapientie q̃z ueritas reperitur? Gla. Nihil. So. An ergo possibile est naturā eandem esse philosophicam 7 mendacem? Gla. Nullo modo. So. Ergo discendi cupidum necesse est statim a pueritia ueritatem omnem summopere affectare. Glau. Prorsus. So. Quem uero ad certum quiddaz ardenter rapiunt cupiditates / huic ad alia cupidines remissiores sunt / cum alio tanquam riuuli defluant. Gla. Nulli dubium. So. Qui cūqz igitur ad disciplinas 7 cetera talia omni desiderio flagrant / puram ipsius anime expetunt uoluptatē / corporis autem oblectamenta despiciūt / nisi qs fictus sz uer⁹ phūs sit. Gla. Summope necessarium istud. So. Temperatus itaque uir talis erit / neque pecunie cupidus. Nam ad quem uis pertinet potius q̃z ad hunc cumulandis pecuniis inhiare / cuius gratia ceteri maxima cum iactura pecuniis querendis insudant: Gla: Ita est: So: preterea id considerandum / quotiens naturam eius qui philosophus sit 7 eius qui non sit discernere cupis: Gla: Quid nam? So: Ne forte latens quedā insit illiberalitas: Nā aduersa omnino ē pusillanimitas animo uniuersum ipsuz semper diuinuz atqz humanum indagaturo: Gla. Uera loqueris : Socra : Nempe cui cogitationis adest magnificentia: 7 totius temporis / totiusqz substantie contemplatio / humana uita magnum quid uideri non potest: Glau : Non profecto: So: Num mortem hic terribilem estimabit? Gla: Minime: So: Timide itaqz illiberaliqz nature / philosophia uera non conuenit: Gla: Non ut mihi uidetur : So : Uir autem modestus. non questui deditus. non pusillanimis non superbus. non timidus / num in commertiis difficilis erit? aut iniustus? Gla Nullo modo. So : Quinetiam cum discernere cupies quis animus philosophus sit qui nō statim a teneris annis id obseruabis / nunquid iustus 7 mitis / an iniquus atqz agrestis: Gla: Maxime: So: Neqz hoc ut arbitror pretermictes: Gla: Quid nam? So: utrum ad percipiendum uelox? an tardus? Num cēses quē piā illud unq̃z diligere? quod cum aggreditur summa cū difficultate agit 7 uix tandem parū qd pficit? Gla: Nunq̃z profecto: So: Quid si nihil seruet eoꝝ q discit? obliuiscaturqz oium / nō ne erit scia uacuus? Gla: uacuus: So Cum uero irritus illi labor oīs suscipiatur / an nō cogetur tandē / seipsum 7 actionē talē odisse? Gla: Nihil prohibet: So. Obliuiosuz igitur animū legitimoꝝ phōrū ingeniis ɔuenire neq̃q̃z existimem⁹ / sz admodū memorē: Gla: Ita p̄sus: So: Absona preterea 7 incōcinna natura / adimtē pie semp trahit. Gla: Semper So: Ueritatē ūo an cū itēpie ɔgruere putas / an cū tempie potius? Gla: Cum tempie. So Ergo compositam 7 gratam preter cetera cogitationem huic ingenio tribuamus / quod sua pte natura propensum esse uolumus ad ideam cuiusqz qd̄ uere est. inspiciendā. Gla. Nempe So. An nō tibi uidemur singula pcurrisse que ncee ē ɔtinuata serie sibi inicē succedētia aimo illi ɔpetere q ueritatē reꝝ pfecte sit ɔsecutur⁹ Glau. Ita prorsus. Socrates. Num potes quoquo'mō studiū id dānare: quod nullus sufficiēter exseq pōt / nisi natura sit perspicax. memor. magnificus. gratiosus. amicus familiarisqz ueritatis / iustitie / fortitudinis: tēperantie? Gla: Ne Momus qdem id carperet: So Non ne his solis eruditore tandem 7 etate pfectis rem. p. prebebis ad ministrandam? Adimantus: Nemo ad hec tibi posset. o. socrates ɔtradicere. At uero sic afficiuntur q audiunt ea passim q tu narras. Nā pp ipitiā iterrogādi ac rñdendi ad singula q parua sensim deducti / singulis deniqz paruis i disputationis calce collectis existimant / post errorem atqz fallaciam / ɔtrarium quoqz aliqd supiorē emergere / 7 quēadmodū q talis ludere nesciunt / ab his q in eo ludo periti sunt tādē usqz adeo cohercētur 7 ɔcluduntur ut qd̄ ferāt / nequaq̃z habeant: ita 7 se ipsos putant cogi tādē ɔcludiqz nec hēre quod dicant / uerbis ueluti calculis circumclusos / qñ qdem ueruz sit nihil hec duo iter se discrepare. Dico aūt hec / aiaduertens pñtia: Nā nūc qdē diceret tibi qspiā / his q p ponūtur / uerbis aduersari nō posse / re aūt ipsa ɔptū hēre / quotcūqz phie studium aggressi / ita i eo uersantur ut nō eruditionis grā degustatis phie preceptis iuuenes adhuc discedāt sz diutius immorentur / eos utplurimū absurdos admodū euadere. 7 a rebus hoiuz alienos: ne iniquissimos dixerim⁹ / siq ūo prestātiores uideantur / tñ hoc studio qd̄ ipse laudas / ita inqnari / ut inutiles euadāt ad rē. p. gubernandā So. Censes illos qui hec aiunt mentiri? Adi: haud noui eqdem: sz quid ipse sentias / libēter audirem. So. Audies certe si id roges / quod uera loqui mihi uidentur. Adi. Qua ratione igitur recte id dicitur / qd̄ prius erit ulla malorum requies ciuitatibus / q̃z in ipsis philosophi dnētur / quos rei. p. inutiles esse fatemur. Qd̄ petis respōsione idiget / p imaginē quādā iducta: Adi. at tu p similitudiez loq / ut arbitror nō ɔsueuisti: So: An mordes? cū mei sermo

nē ipuleris adeo demōstratu difficilem? Audi ergo similitudinē, ut aptius cognoscas q̃ꝫ parce ꝯparez. Sic q̃ꝫ adeo durꝝ est quod prestantes ī philosophia uiri in gubernanda. re. p. patiūtur / ut nihil aliud sit unū quod hoc patiatur Quare oportet hoc ex multis colligendo / cuꝫ ꝯparare his deniq̃ꝫ ⁊ cuiusq̃ꝫ inuicez explicare rationē. Seluti cū pictores Tragelaphos ⁊ cetera huiusmodi multiplicia figmēta depingunt Finge aio q̄ndaꝫ nauis aut classis gubernatorē huiusmodi / magnitudine ⁊ robore corpis reliquos nautas excedentē. surdū uero / ⁊ caligantib⁹ oculis ⁊ mēte gubernationis inscia / nautas aūt de gubernatione iuicē decertātes. ⁊ unuꝫ quēq̃ꝫ putantē se impio dignū cū nec artem didicerit unq̃ꝫ. nec sui preceptorez ullum possit ostendere. nꝫ quo tempe didicerit assignare. negantes q̄n etiā artē illā doceri: eūq̃ꝫ q doceri posse asseuerauerit: ferro petentes. Ipsos aūt cogita circa gubernatorē illū ꝯfluētes: eū obsecrare ⁊ obnixe ꝯtendere / ut ipsis gubernacula tradat. Qn̄q̃ꝫ uero si isti non ꝑsuaserint sꝫ alii poti⁹ / alios / uel pimere / uel e naui eicere / generosum aūt illū nauis principē mādragora aut mero occupare: atque ita gubernationem nauis arripere / utentes p̄ntibus rebus uino ⁊ epulis idulgētes. sed ita ducentes ut hui⁹modi hoies ducere uerisimile ē. Oīs preterea laudare illū nautāq̃ꝫ ⁊ gubernatorē uocare: ⁊ que ad nauē regendā spectant. callere: qcūq̃ꝫ eos ad usurpādū nauis principatū instruere possit uel psuasione uel ui gubernatore submoto Eū uero q id neq̄at / tamq̃ꝫ inutile / uitupare: Seri aūt gubernatoris officium ignorare / q̄ꝺ oꝫ ad eum spectet. rationē habere anni ⁊ tēporū: celi. syderꝝ / ⁊ uentorꝝ ⁊ oium que ad artem illā attinent / si dux nauis est reuera futurus: Sit uero gubernet / seu uolentibus quibusdaꝫ siue inuitis / huius ipsius artem nullam putātes accipi posse simul ⁊ gubernatoriā facultatem. His utiq̃ꝫ circa naues ꝯtingentibus / an nō uerꝫ gubernatorē censes ab illis q talibus uehūtur nauibus / ianem ⁊ curiosum rerꝝ sublimiuꝫ ispectorē ⁊ naui ipsi inutilē uocitari? Adi. Et maxime qdem: So. haud quaq̃ꝫ opus esse arbitror ut tibi latius explicē / quēadmodū ad pro

posite ꝯparationis imaginē ita i ciuitatib⁹ affecti sunt aduersus ueros philosophos ciues / ut in huiusmōi nauibus ad uerꝝ gubernatorez naute sꝫ intelligere te existimo Adi: Sūmope: So primū itaq̃ꝫ illi q admiratur philosophos i ciuitatibus minime hōrari / imaginē hanc expone: et psuadere conare / multo mirabilius fore / si honorarētur. Adi. faciā eqdez. So Adicias et hoc preterea uera loqui eos q dicunt inutiles eē uulgo eos q phie studio pollēt, uerꝝ quod inutiles sint: non esse ipsos incausa dicito / sed eos potius qui his philosophis non utuntur. Neq̃ꝫ. n. nature consentaneum est ut gubernator quasi indigus nautas oret quo eius se gubernationi cōmictant: uel sapientes adiuitū fores accedant. Sed qui hoc primus iactauit profecto mentit⁹ ē. Reuera autē ita natura ꝯparatum est / siue diues seu paup aduersa ualitudine teneatur ut necessario fores medicorꝝ petat / ⁊ oēs q supioris gubernatione indigent domos adeant hoiuꝫ gubernare potentium: nō gubernatores si modo alicuius pretii sint orēt ut ab his gubernentur inferiores / Quin si eos qui his tempibus res pu. administrant / cū his ꝯpaueris nautis / quos modo ꝯmemorabamus non aberrabis. ac si illos qui ab iis apellātur uani ⁊ supstitiosi reconditarꝝ rerꝝ indagatores / ueris gubernatorib⁹ ꝯpabis / recte qdez facies: Adi: Recte admōnꝫ: So. ob has igitur causas ⁊ i his quoq̃ꝫ haud facile ē ut honestū studium ab eis ꝓbetur q ꝯtrariis sunt morib⁹ assueti. Maxima ūo ⁊ uehementissima phie calūnia oritur ꝓpter eorꝝ mores q phie studia ꝓfitentur, se runt qppe hi q phiaꝫ criminātur / ut ipse ais plerimos eorꝝ q ad phiaꝫ se ꝯferūt prauos admodū esse si q ūo eorꝝ ceteris excellunt / esse iutiles. atq̃ꝫ ego hec tibi ꝯcessi: nō ne? Adi: utiq̃ꝫ: So An nō causam exposuimus / ob quam legitimi philosophi esse inutiles uideantur? Adi: Certe: So: Cur aūt ⁊ plurimi praui sint / uis ne deiceps apiamus? q̄ꝺ ue philosophie culpa nulla est / ꝑuiribus declaremus? Adi: uolo eqdem: So. ꝑgamus ad hec / repetentes quod supra induxim⁹ / qualem esse natura oporteat eū q honestus sit bonusq̃ꝫ futur⁹. Dux aūt eius in primis erat si memorie tradidisti ueritas quā

sequi oio ac passim debet. aut si uanus sit uere quoq̃ꝫ exps phie sit oportet: Adi: Ita prius est dictum: So: Snū hoc igitur alienū est oio ab iis q̃ nunc de ipso existimantur: Adi: Alienissimū: So: An non decenter hūc inmodum eius causam defendemus? dicentes hoiez sciendi cupidum ita natura institutū esse ut ad id q̄ꝺ uere est / semp ꝯtendat: neq̃ꝫ moras trahat in his singulis ac plurimis circa q̃ uersatur opinio sꝫ ultra ꝓgrediens non ante qescat q̃ꝫ propriā cuiusq̃ꝫ naturam ea animi ui attigerit: qua id apprehendere ꝯuenit. Conuenit autem ui quadam cognata: Qua cū adheserit / seq̃ꝫ ei quod uere est / miscuerit / atq̃ꝫ inō reuera intelligentiā ueritatēq̃ꝫ genuerit / cognoscet utiq̃ꝫ uerꝝ ueręq̃ꝫ uiuet atq̃ꝫ aletur: Ex hoc deniq̃ꝫ partu molestia ei⁹ omis cessabit: prius uero nequaq̃ꝫ: Adi: Probe admodū ista dicuntur: So: An hic ullo modo amabit m̄dacium? Sel oio poti⁹ oderit: Adi. Oderit certe: So. Nempe ubi dux ueritas est / malorꝝ chorꝝ subsequi / ut arbitror nō dicemus: Adi: Quo. n. pacto? So: Immo uero sincerū sequi iustūq̃ꝫ morem. hūc quoq̃ꝫ dicemus subseq temparantiā: Adi: Scite: So: Quinetiam reliquum nature philosophice chorꝝ q̄ꝺ opus est a principio recensere? Recordaris eni quod cū his cōgruit ut diceba m⁹ fortitudo. magnificentia. acumen ingenii atq̃ꝫ memoria. Cuꝫ ūo tu obiiecisses / quod quilibet necessario fateri cogerēt q̃ dicebamus / uerbisq̃ꝫ nris obmissis / ꝯuers⁹ ad eos d̄ qb⁹ erat sermo / diceret uidēre se illos parti iutiles parti oīpranitate corruptos / tūc sane nos huius calūnie cām pscrutari cepim⁹ / ⁊ cur multi eorꝝ mali sint / atq̃ꝫ hac de causa rursus legitimorꝝ philosophorꝝ naturam repetiuimus: necessarioq̃ꝫ hāc definiuim⁹. Adi. Est ita: So: Querendū est deiceps qua ratione ī multis natura philosophi depravatur. Paruū qd subterfugit. Nempe ⁊ hoc aiaduertendum: quos dꝫ / nō malos qdē / sꝫ inutiles uocāt. Deiñ etiā qualia hominum ingenia sint / q̃ hanc imitantur naturā eiusq̃ꝫ opus usurpant: ⁊ indignū se studiū ac supra uires aggredietia: delinquūt sepe / ⁊ opinionē phie passim / quā narrabas / inducunt: Adi At quas depravationes dicis? Sol. Ostendaꝫ

si potero. ꝑfecto id arbitror nobis quēlibet cōcessurꝝ / ingeniū tale quale descripsim⁹: ⁊ omnibus hisce preditū / quibus pfectus indiget futur⁹ phūs / raro i paucisq̃ꝫ oriri. An nō ita existimas? Adi: Maxime: So: Atq̃ꝫ horꝝ etiā paucorū uide q̃ꝫ multi sint maximiq̃ꝫ interitus. Adi. Qui nam? So: Naꝫ q̄ꝺ preter cetera auditu mirabile est / unūquodq̃ꝫ eorꝝ q̃ in philosophi ingenio nup probauimus / habentē inquinat animū: ⁊ plerūq̃ꝫ a philosophia detorq̄t: fortitudinem dico ⁊ temparantiam. ⁊ cetera q̄cumq̃ꝫ narrauimus: Adi: Absurdum hoc qdez auditu So. preterea q̄cumq̃ꝫ bona uulgo dicūtur / deprauāt aium atq̃ꝫ impediunt. forma. diuitie. corpis uires. ⁊ gen⁹ i ciuitate potēs: ⁊ cetera generis eiusdē. Habes. n. quandā eorꝝ q̃ dico formulam: Adi: Habeo eqdem. ac libenter / exactius que dicis / audirē: Adi: Suniuersum ipsum recte ꝯphrehendito: ac tibi perspicuum apparebit: neq̃ꝫ absurda tibi q̃ de his dicta sūt uidebūtur: Adi: Quomō istud precipis? So Scimus. n. ome semen ⁊ plātarꝝ ⁊ aialiū q̄ꝺ nō fuerit ea q̃ cuiq̃ꝫ ꝯuenit / nutritōe potitū: neq̃ꝫ tēpe / nꝫ loco / quo generosius ac uehemētius / eo pluribꝰ oportunis carere. bono nāq̃ꝫ maluꝫ ꝯtrariū magis q̃ꝫ nō bono: Adi: Quid ni? So Est igitur ut arbitror ꝯsentaneum / naturā optimā. Si sub aduersa forma nutriatur / deteriorem euadere q̃ꝫ ignauā. Adi: Est utiq̃ꝫ: So Hac itaq̃ꝫ ratione dicimus adimante aios prestātissimo igenio preditos si male fuerint educati / pessimos fieri. An putas ifāda scelera ⁊ extremā nequitiā ex ignauo potius ingenio q̃ꝫ generoso educatione corrupto ꝓcedere? Imbecillē uero naturā / ingētiū uel bonorꝝ uel malorꝝ q̄nq̃ꝫ causam fore? Adi: Non certe: So Si ipsa igitur natura philosophi ꝯuenientem nanciscitur disciplinam / necesse est eā semper ꝓficiendo ad omnem ꝑuenire uirtutem. Sata aūt si fuerit genitaq̃ꝫ puerse atq̃ꝫ ita nutrita / ad ꝯtraria oia rursus delabitur. Nisi forte deorꝝ aliquis eam adiuuerit. An tu quoq̃ꝫ putas quēadmodum multi uerꝝ esse quosdam adolescētes a sophistis corrumpi: corruptores uero eorum sophistas quosdā esse priuatos: ac nō eos potius qui ita locūtur / maximos esse sophistas

docere item prorsus: ac tales reddere quales
cupiunt/ 7 Juniores 7 seniores tã uiros q̃z mu
lieres? Adi: Quñ id potissimum? So: Quñ in
unũ plurimi congregati i concionibus: uel iu
diciis aut theatris aut castris/ uel alio quodã
publico hominũ cetu ingenti rumore/eorꝝ que
uel dicta uel facta sunt alia uitupant/alia lau
dant: 7 ad utraqz acrius efferuntur/ dum ex
plodũt 7 applaudunt summo quodã strepitu 7
clamore. Unde parietes quoqz 7 laq̃aria circũ
resonant altius: suoqz sonitu uehemẽter exau
gent laudantiũ ipsoꝝ uitupantiũqz tumultuz
tunc adolescentez illũ quo aio hac i turba esse
censes? Uel quã priuatã disciplinã rumoribus
hisce putas obsistere? quo minus ab huiusmo
di uitupationibꝰ/laudationibusqz diluta atqz
dispsa co ptinus deferatur/quo fluctus hic de
uehit. Unde eadem q̃ 7 illi ut honesta approba
bit, eadem quoqz re pbabit ut turpia. Jsdem
preterea quibus illi imcũbet studiis/eorꝝqz eua
det psimilis: Adi: Necesse id omnio est. So
crates: So: Nõ dũ tñ uehemẽtissimã induximꝰ
necessitatẽ: Adi: Quaz? So: Quã opibus in
ferunt nõ psuadentes uerbis preceptores isti
atqz sophiste. An non cernis quod hoiem illis
non obsequentẽ infamia notant? iactura pecu
niaꝝ 7 mortis suplicio dãnant? Adi: Summo
pe: So: Quẽ igitur aliũ sophistam putas/aut
quos alios priuatos sermones/aduersari istis/
et resistere posse? Adi: Nullisꝰ certe orationẽ
: So: Nullius sane: Quin 7 his reniti/summa
stultitia ẽ. Neqz. n. fuit unq̃z nec est nec erit
mos alius ad uirtutem institutus preter istoꝝ
disciplinã. hũanus inq̃z o amice. Nam iuxta p
uerbiũ excipiamus. Certo. n. id scito: quisqs
inmaculatus/ 7 integer ex hac ostitutione reꝝ
. pu. euaserit/ talem diuino auxilio euasisse:
Adi: Haud aliter mihi uidetur: So: Jstud
preterea tibi uideri debet: Adi: Quid nam?
So: Quisqz eoꝝ q priuatim accepta mercede
hoies erudiunt/quos qdẽ sophistas 7 emulos ar
tiuz apellant/nihil aliud docendum putat/q̃z
multoꝝ sententias/i quibus osentiunt/quoti
ens ogregantur, atqz hanc sapientiam uocat.
Ueluti siquis uasti cuiusdaz aialis bruti/ robu
sti admodũ: 7 ab hoie/enutriti/iras 7 cupidita
tes singulas obseruauerit, qua ue ratione adi
re hoc deceat/qua attractare. Jtem qñ uel fe
rocius est uel mitius/ 7 ex quibus causis tale fi
at. Uoces itẽ quas i singulis quisqz solet expri
mere. Quibus preterea uocibus alioꝝ irrita
tur id aial uel placatur/ postq̃z uero ob diutur
naz osuetudinem pcepit singula/ pitiam huius
modi/sapiam uocet. 7 tanq̃z arte quadã collec
ta ad docendũ se oferat: reuera ignorans q̃ po
tissimum harꝝ opinionũ cupiditatumqz/hone
sta uel turpis/bona uel mala/ Justa sit uel iniu
sta. Nominet uero singula ad ingẽtis bestie il
lius opinionem: bona dz: qbus delectatur ipsa
mala quibus offenditur: nec aliam prorsus
ullã de his afferat rationẽ. Sed q̃ necessaria
sunt/ Justa nuncupet 7 honesta: quo uero boni
ipsius necessarii ue natura differat/ neqz ipse
pspexerit unq̃z/neqz aliis ostẽdere possit. Si
quis iq̃z ita affectus sit/ non ne p Jouẽ absur
dus preceptor esse tibi uidebitur? Adi: Mihi
uero: So: An differre tibi ab hoc ille uidetur
qui multoꝝ uarioꝝqz hoiuz i unũ ouenientium
iram 7 uoluptates callere/ sapientiam esse
ducit: siue i pictura siue i musica/siue in admi
nistrande rei. p disciplina? patet. n. quod si
quis cum his uersatur/eisqz oñdat uel poesis
uel alterius artis opus/uel ad rẽ. p. attinens
ministeriũ/ exhibeatqz uulgo iudicandi opis
auctoritatem ultra necessaria/ diomedea/ ut
aiunt necessitate cogetur ea facere/ q̃ isti pba
uerint: quod uero bona hec re uera atqz hone
sta sint/an audisti quãdoqz ipsoꝝ aliquem rati
onez uerisimilem assignantem? Adi. nec audi
ui quidem unq̃z/nec/ut arbitror/audiam: So
Hec intuitus omnia/recordare 7 illud: Num
potest uulgus uel alio dicẽte admictere uel ex
se attingere/ipsum p se pulchrũ/nõ aũt multa
hec pulchra? 7 de ceteris eodẽ modo/nõ qdem
ipsam unã esse singula hec que patẽt multa/sz ipsam unã
cuiusqz naturam? Adi: Minime: So: Phõs
ergo uulgus esse non potest: Adi: Non: So:
Quin etiam necesse est ab eo/philosophantes
uituperari: Adi: Necesse: So: 7 a quibꝰqz po
pulo placere uolentibus: Adi: Patet: So:
Ex his ergo quam rationem seruandi ingenii
philosophici uides, ut suo instudio perseuerã

ad finem philosophandi deueniat? Sic aũt ex
his que dicta sũt/cogita. Concessuz est/discẽ
di acumen. Memoriã. Fortitudinem. magni
ficentiam ad hoc ingeniũ ptinere: Adi: plane
So: Non ne statim apud oms talis/in cunctis
primus erit: presertim si corpus natura nactꝰ
sit animo oforme? Adi: Nihil prohibet: So:
Uolẽt igitur 7 domestici omnes 7 ciues ad sua
negocia pagenda hoc uti cũ adoleuerit. Adi.
Sic certe. So. Quare precibus. supplicatiõi
bus. honoribus. blandimẽtis preoccupabunt
futurã ipsius uirtutem atqz potentiam: Adi:
Jta fieri solet: So: Quid hominez talem ar
bitraris tunc effectuꝝ? presertim si ampla in
ciuitate natus sit: 7 in ea diuitiis insignis ac
genere: honesta preterea indole sit atqz proce
rus/non ne inmẽsa spe elatum iri hunc censes?
putãtez eẽ ad res tã grecoꝝ q̃z barbaroꝝ gerẽ
das sufficere. Unũ 7 seipsũ extollere/fastidioso
habitu lasciuientem. inaniqz fastu 7 insana in
flatum superbia: Adiman: Uehementer. So:
Siquis hominem sic affectum/ amice moneat
dicens/mentem ipsum nequaq̃z habere/ egere
tamen/ sed eam, a nullo comparari posse/ nisi
se illius adeptioni subiiciat/ an facile illum tã
tis occupatum malis prestare monenti aures
putas? Adimã: Longe abest: Socrates: Sin
autem bonitate nature 7 in nato quodam erga
rationes affectu inductus aliquis/auscultet/
flectaturqz 7 ad philosophiaz trahatur/qdeos
facturos existimazꝰ? q putãt monitoris illiꝰ u
su 7 osuetudine adolescentẽ corrumpi? Non
ne 7 loq̃uẽdo 7 agendo omni studio certaturos
ut nec adolescẽs monitis pareat/ nec exhorta
tor ille aliquid persuadeat: cum tam priuatis
insidiis q̃z publicis accusationibus insequẽtes
: Adi: Ualde necessarium est: So: Restabit
ergo huic ulla ad philosophandum facultas?
Adi: Exigua plane: So: Uides ne haud abre
nos supra dixisse/philosophice nature partes
si puersa adhibita sit educatio causas esse/quo
dammodo/ut quis ab eo studio auertatur? qn
etiã inpedimento esse ea que uulgo bona putã
tur/diuitias scilicet 7 omnem huiusmodi su
pellectilem: Adi: Recte nimirũ est dictum:
So: Hic est. o. mirifice uir interitus: 7 cor
ruptio talis ac tanta nature ipsius ad excellẽs
officium optime: que quidem rara admodũ/ut
diximus/ reperitur. Atqz huius ingenii sunt
hi uiri qui nepharia scelera patrant 7 priuatiz
et publice: atqz item q sunt 7 priuatis et ciuita
tibus bonoꝝ ingentium auctores. Exile uero
igeniuz nihil umq̃z uel priuatim uel publice ma
gnuz efficit. Adi: uera nimiꝝ loqueris: So:
Cum pleriqz ad philosophandũ natura idonei
ab hoc studio detorquentur: philosophiamqz
impfectam 7 desolatam destituunt: uitam neq̃
decentẽ neqz ueram ducunt. philosophiam ue
ro tanq̃z cognatis orbatam alii quidam ea cer
te indigni aggredientes/ dedecorant ipsaz ni
mium. eaqz afficiunt infamia/qua notari ipsaz
a detractoribꝰ illis omemorabas/obiicientibꝰ
quod eoꝝ qui philosophie dant opam non nul
li paruifaciẽdi sunt/ multi uero nequissimi
Adi: Dicta certe hec sunt: So: Ac merito di
cta: Cõspiciẽtes pfecto alii pleriqz homũculi
sedem hac uacuã qdem: preclaris tñ cognomẽ
tis dignitatẽqz illustrez/istar eoꝝ q ex carce
re ad templa ofugiunt/ libenter ex artibus ad
phiam psiliunt/ quicumqz presertim in artiũ
cula sua excellũt. nempe phia q̃zq̃z ita se hẽt/
artibus tamen ceteris dignitate 7 magnificen
tia prestat. Quam affectant pleriqz/natura q
dem impfecti/ 7 artibus opificiisqz sicuti cor
pora lesi/sic 7 animos mechanicis ministeriis
depressi atqz ofracti an non necessarium est?
Adi: Maxime: So: An censes eos aspectu qc
q̃z differre. a fabro erario. paruo caluoqz. qui
nuper accepta pecunia: e uinculis exiit: balne
isqz se lauit: 7 noua se ueste tãq̃z sponsum orna
uit: 7 filiam domini sui inopia pressi/nec aliuz
cui daret habentis in matrimoniũ sibi oiũxit?
Adi: Haud longe differre existimo. Socra:
Qualem ex his prolez nasci putandũ ẽ? nõne
nothãm. s. 7 abiietam? Adimã: Necesse est
omnino: So: homines ãt disciplina idignos
quotiẽs ipsi preter dignitatem adherent/ qua
les cogitationes opinionesqz pducere dicinꝰ?
non ne ut nominare decet sophismata? Nihil
qz legitimum. nihil dignum. nihil prudentie
uere conueniens? Adi: Sic omnino dicendũ
So: Jtaqz pauci admodum restant homines

Adimante: qui digne cum philosophia uersen
tur. hiq; sunt qui bona indole nati ac bene enu
triti/ocium ad philosophiam exilio nanciscun
tur. Unde philosophie aduersis occupationi
bus liberi/ natura duce suis in studiis pseuerāt
Aut cum magnificus quidam animus/ angusta
in urbe natus spretis rei. p. ipsius muneribus/
ac multo magis contemptis reliquarum artiu;
opificiis pro nature dotibus/ ad philosophan
dum se confert. Foret etiam familiaris nostri
theagis frenum ad cohibendum satis ualidum.
Theagi. n. nostro omnia in eo statu fuerant/
ut/a/philosophia decideret. Corporis uero
debilitas ipsum/a/rebus ciuilibus prohibet.
Demonis autem nostri signum referre nūc nō
decet. Uel. n. cuidam alteri dumtaxat/ uel
nulli superiorum contingit. Horum uero pau
corum quicunq; gustant q̃; dulcis hec sit ac
beata possessio/ ⁊ insaniam plurimoru; uident/
quia uidelicet nullus ut breuiter ita simplici
terq; dica;/ recte quicq̃; in rebus. p. agat/ n;
socius aliquis ⁊ adiutor reperiatur? qui cum d
fendende iustitie curam suscipiens aliquis/ so
spes euadat/ sed tanq̃; homo in bestias incidens
cum nec una iniuste agere uelit: nec solus ipse
omnibus feris possit resistere/ ante pereat/ q̃;
quicq̃; uel ciuitatem uel amicos iuuet/ atq; ita
⁊ sibi ⁊ aliis sit inutilis/ Hec inq̃; omnia qui
cūq; diligēter animaduertunt/ quietem agūt
⁊ sua dumtaxat curant/ ac uelut in procella
dum ⁊ turbo agitatur ⁊ uenti perflant ⁊ effūn
ditur puluere celum/ in tra parietes tuti per
manent: aliosq; intuiti nequitia inuolutos/
satis habituros se putant/ si puri ipsi ab iniu
stitia ⁊ iniquis facinoribus/ uixerint/ ⁊ exac
tis uite curriculis bona cum spe hilares piiq;
decesserint: Adi: Haud parua certe is egerit
qui ita uitam transiget: So: Neq; maxima
tamen/ si nactus non fuerit conuenientem. si
bi rem. p. Nempe in ea ⁊ ipse proficiet emica
bitq; magis: ⁊ priuata simul publicaq; serua
bit. Hactenꝰ quā ob causam philophia calū
niam subiit/ quod ue iniusta ea calumnia sit/ sa
tis dictū arbitror/ nisi aliud ipse forsan adiic
ceris: Adi: Nihil ad hec ego preterea dicerē
Sed earum que nunc extant rerum. pu. quam
potissimum philosophis conuenire putas? So
Nullam prorsus/ atq; iccirco cōqueror: quia
nullam uideo ex his que nunc extant rerum. p
institutionem ingenio philosophi dignam.
Quamobrem mutari hanc naturam ac uerti
necesse est. Ut q; peregrinum semen in alienū
solum iactum/ debilitatur: ac degenerans/ ad
indigenam uertitur loci seminisq; naturam/
ita ⁊ hoc genus propria nunc amissa uirtute/ in
alienam speciem permutatur. Sin autem op
timam rem publicam nanciscatur/ sicut ⁊ ipsu;
est optimum/ tunc demum diuinum quidem se
esse/ reliqua uero humana omnia tam ingenia
q̃; studia/ declarabit. Uideris autem mihi sta
tim/ que nam ista res. p. sit/ quesiturus: Adi.
Haud recte presagisti. Non. n. hoc ab ste de
siderabam: sed nunquid hec ipsa sit quam in cō
denda ciuitate induximus: an alia: So:
Quo ad alia quidem/ hec ipsa. hoc autem tunc
etiam dictum est/ oportere aliquid inesse semp
in ciuitate/ quod rationem rei. p. eandem ha
beat: quam ⁊ tu legis lator habebas/ dum leges
conderes: Adi: Dictu; plane: Socrates:
Non satis tamen explicatum: Quippe nos
oratio uestra deterruit/ obiiciens prolixam
hanc ⁊ arduam demonstrationem fore. Nam
quod sequitur/ haud dictu facile est omnino:
Adi: Quid istud? So: Qua potissimum rati
one ciuitas philosophiam suscipere debeat/ a
deo ut nō perdatur. Nam magna quelibet fal
lacia esse solent. ⁊ ut uere prouerbio fertur/
preclara/ difficilia sunt: Adi: Uerumtamen
cum istud inter nos cōstet/ finem iam accipiat
demonstratio: So: Potestas forte deerit mi
hi/ Uoluntas certe nunq̃;. Tu uero presens
studium meum intelliges. Aduerte age ⁊ nūc
q̃; prompte ⁊ intrepide sim dicturus: quod
contra ac nunc fit/ ciuitatem oporteat studium
hoc attingere: Adi: Quo nam pacto? So:
porro nūc cū adolescentuli statim a teneris an
nis/ inter rei familiaris questuariaq; negocia
difficilimam huius studii partem aggediantur
paulo post discedunt: etiam qui sapientie ap
prime studiosi fore existimantur. difficilima;
uero partem inq̃; disserendi peritiam. Deinde
uero si ab aliis id agentibus prouocati audito

res fieri patiantur: magnum quid cogitant/
nec sedulo incumbendum his opinantur. In
senectute uero/ exceptis paucis/ multo magis
q̃; sol heraclitius extinguntur: cum nunquam
iterum accendantur: Adi: Quid ergo agen
dum? Socrates: Contra omnino: Nam ado
lescentulos ac pueros/ iuuenilem disciplinam
phiāmq; tractare conuenit: corporumq;/ qua
tenus adolescant firmenturq; ad philosophie
ministerium curam agere: Procedente uero
etate/ in qua anima iam perficitur/ exercita
tiones suas augere. Cum autem uires ex uetu
state defecerint/ tunc a ciuilibus militaribus
q; laboribus liberi tanq̃; emeriti ⁊ inmunes
ad uotum uiuant/ nulloq; certo officio sint
astricti/ quicumque feliciter uicturi sunt: ⁊
post migrationem anime/ sortem suscepturi
ante acte uite conuenientem. Adi: Prom
pte admodum reuera loqui mihi uideris. O.
Socrates. Arbitror aute; plurimos cum hec
audiuerint/ promptius quoque repugnaturos
abste minime persuasos. Et in primis Thrasy
machum id acturum existimo: Socrates: Ne
mutue inter me ⁊ Thrasymachum beniuolen
tie insidieris. Nam nuper amici effecti sumus
nec eramus antea inimici: Neque uero ante
desistemus/ q̃; huic ⁊ aliis persuadeamus: uel
saltem agamus conferens aliquid ad eam uita;
i quam cum peruenerint hec dicta reperient:
Adi: Breue ad tempus/ dixisti: So: Immo
uero ad nullum/ si ad uniuersum id conferatur
Quod autem multi his que dicta sunt/ fidem
non prestent nihil mirum: Nunquam enim
quod modo dictum est/ euenisse uiderunt: sed
talia quedam uerba potius de industria in simi
litudinem quandam composita/ non casu ut
nunc concurrentia. Uirum autem quoad fieri
potest uirtute perfectum/ ac summopere fac
tis ⁊ dictis tali quadam in ciuitate potentem
nunquam aut unum aut plures intuiti sunt.
An putas? Adimā. Nullo modo. So. Neq;
unquam. O. beate sermonibus aures adhibue
runt/ honestis ac liberis, quibus obnixe ⁊ om
ni studio noscendi gratia uerum inquiritur,
hec autem plena uersutiis ⁊ subornata litigio
rum machinamenta nihil aliud appetentia q̃;
opinionem. inanem gloriam: contentionem/
tam in iudiciis q̃; priuatis colloquiis/ obmic
tuntur: Adi. Non certe: Socrates: Quam
obrem cū hec ipsi preuideremus metueremꝰq;
/ ueritate coacti diximus/ neque ciuitatem ul
lam/ neq; rem publicam/ neque uirum perfec
tum fore/ prius q̃; paucis hisce philosophis
qui nec mali nec in utiles sunt ut uulgo existi
mātur necessitas/ q̃dā sorte ꝯtigerit/ ut seu ue
lit seu nolint/ ciuitatis curā suscipiant. uel/a/
ciuibus exaudiantur. Uel saltem his qui domi
nantur aut eorum filiis/ diuina quadam inspi
ratione/ uere philosophie uerꝰ amor inheserit
Quod autem altera horum uel utraq; impossi
bilia sint/ demonstrari nō posse arbitror. Ali
oquin iure ipsi irrideremur/ quasi res pro desi
derio effingentes. An nō ita? Adi. Ita pror
sus. So: Siquando igitur olim infinito tem
pore ante acto/ uiri in philosophia prestantes/
necessitate impulsi rem. pu. gubernarūt. Uel
hisce temporibus regunt/ barbarica quadam in
regione nobis inaccessibili, uel in futurum ad
ministrabunt/ in hoc certe rerum statu procul
dubio asseueramus rem publicam supra descrip
tam/ fuisse/ esse/ ac fore: quando ciuitati hec
musa presit: fieri certe id potest. Neq; nos im
possibilia fingimus. Difficilia tamen hec esse/
a/nobis quoque concessa fuerunt: Adi: Mihi
quoq; ita uidetur: So: At des forsitan/ uul
go id non uideri: Adi: Forte: So: Ne usque
adeo uulgus culpes/ o/ uir beate. Uerum quid
eos opinaturos existimas/ si non contētionis
studio/ sed amicis monitis/ dissoluta philoso
phie aduersa calumnia/ ostendas quos potissi
mum uiros apellas philosophos: ⁊ ut nuper di
stinguas ⁊ ingenium ipsorum ⁊ studium. ne te
suspicentur eos dicere/ quos ipsi cogitant.
Uel si ita conceperint/ falli eos opinione dixe
ris/ nec ad ꝑposita respōdēre/ an censes i q̃; ad
uersus mite; ui; irritari aliquē? Aut homine si
ne inuidia ⁊ malignitate/ uiro nō inuido/ inuidere?
Ego q̃; ꝑ te respondeo/ non in multitudine ho
minum/ s; in paucis admodum/ adeo inmitem
inesse natura;: Adi: Idem ⁊ ipse cogito: So
An ⁊ hoc cogitas? Causa; ob quam multitudo
philosophiam iniquuo animo fert/ eos esse qui

cum inepti ad philosophiam sint / eam professi homines cōuitiis / passim lacessunt / ⁊ quasi inimicitiis delectētur / semper de hominibus obloquuntur / rem agētes philosophie minime congruam. Adi: Oio. So: Neqꝫ. n. uiro illi. o Adimāte qui omē mentis aciem ad ea q̄ uere sunt direxit / ocium supest / quo negocia hoīūꝫ iferiora respiciat: cumqꝫ illis pugnans inuidiam sibi ⁊ maliuolentiam ↄflet: Sꝫ ea que semp eundem seruant ordiem ↄtemplatur / q̄ neqꝫ inferunt inuicem neqꝫ patiuntur iniuriā: omnia uero ornate ⁊ secundū rationem disposita sunt Atqꝫ hec imitatur: seqꝫ his q̄ꝫsimilimum reddit: An putas fieri posse ut illud nō imitetur aliqs / cui cū amore admirabūdꝰ adheret? Adi Nullo modo: So: Quare cū phūs diuino atqꝫ decoro freq̄nter adhereat diuinus ipse atqꝫ decorus / quoad hoī possibile est / efficitur. Calūnia uero i oibꝰ multa: Adi: Sic ē oio. So: Si ergo necessitate aliqua inducatur: ut ea q̄ illic intuetur / ad mores hoīūꝫ priuati ⁊ publice trāsferat: neqꝫ se tantum sed ⁊ alios formet / nunquid inertem fabrum / temperantie / iustitieqꝫ et uniuerse popularis uirtutis fore ipsūꝫ existimas? Adi: Minime: So: Si sentiat uulgus uera nos de hoc perhibere / an philosophis succensebit? nobisqꝫ non credet dicentibus / non aliter ciuitatem fore beatam / q̄ꝫ si eā pictores forment / qui diuino utuntur exemplo: Adi: Nequaq̄ꝫ succensebit / si senserit. Uerum quē pingendi modum dicis? So: Cum pictores hi ciuitatem ⁊ mores hominum quasi tabulaꝫ quādam acceperint / in primis eam purgabunt. qđ nequaq̄ꝫ facile ē: An nescis hoc precipue ab aliis philosophos discrepare / quod neqꝫ priuatū neqꝫ ciuitatem tangere / neqꝫ leges cōdere tētant ante q̄ꝫ uel hec purgata susceperint / uel ipsi purgauerint: Adi: Et recte quidem: So An nō describere eos post hec putas rei. p. formam? Adi. Quid ni? So. Deinde agētes hec ut arbitror / ad utraqꝫ frequenter respicient / ad illud. s. quod natura iustum honestum / ⁊ temperatum existit / ceteraqꝫ huiusmodi / atqꝫ iteꝝ ad humana: ⁊ ad supioris illiꝰ exemplar humana disponent: ex hominum officiis naturam humanam ↄtemperantes ad figuram eius / qđ homerꝰ qn̄ i hoībꝰ fit / dei speciē ⁊ imaginē apellauit: Adi: Scite: So: Partim ergo delebūt hi / parti ēt colorabūt: quousqꝫ huōs mores q̄ꝫmaxime fieri potest / deo in amore coniūxerint: Adi: Pulcherrima nimiꝝ hec est pictura: So: An psuademus illis / quos in uehi i nos dicebas / talem esse reꝝ. p. pictorem / eum uirum quem supra apud eos laudauimꝰ / illiqꝫ indignati sunt / quod huic ciuitatem gubernandam ↄmicteremus. Nunc uero equiori animo hoc audiunt: Adi: Et maxime quidē / si sapiūt? So: Qua nunc in parte nobis aduersabūtur? Utrum eoꝝ que uere sunt ueritatisqꝫ ipsius amatores non esse philosophos / asserent? Adi Absurdum quidem id esset: So: An forte negabunt naturam philosophoꝝ quā narrauimꝰ optimi ipsius esse familiarem? Adi: Neqꝫ hoc qdem: So: Quid uero hanc congruis instructā officiis / absolute bonam fore / ac preceteris sapie pximam / renuent? Uel eos pbabunt magis / quos ipsi secreuimꝰ? Adi: Nequaq̄ꝫ: So An succensebunt adhuc dicentibus nobis qđ nisi philosophoꝝ genus ciuitatis suscipiat gubernacula / nec ciuitati nec ciuibꝰ erit requies ulla / finisqꝫ maloꝝ? nec res. p. quā oratione describimꝰ / in lucem exorietur: Adi. Forte minus: So: Uis ne dicamus eos non paꝝ / sꝫ prorsus mites psuasosqꝫ fuisse? ne forte erubescentes aliqd aliud confiteantur. Adi: Absqꝫ dubio: So: hoc igitur isti psuasi iā sint De hoc āt qs ambiget / qn regū potentiūqꝫ uiroꝝ filii / philosophi nascituri n̄ sint? Adi: Nemo: So possit aūt qs addicere / qđ etiā si tales nascantur inqnari eos necesse sit. Quod. n. seruari a maculis purū / arduū sit / nos quoqꝫ ↄcedimꝰ. Quis aūt illud insup addet? In omni tpe ex omnibus hoībus ne unum qdem unq̄ꝫ integrū i maculatumqꝫ euadere posse? Adi: Nullus hoc dixerit: So: At uero unus natura sic institutus / ciuitatemqꝫ nactus obedientem / sufficiens est ad hec omnia pficienda: q̄ nunc ut impossibilia reprobantur: Adi: Sufficiens utiqꝫ: So: pono si princeps aliquis leges ⁊ officia q̄ narrauimus mandet / haud impossibile est ciues his obsequi uelle: Adi: Non certe: So. Atq sentire ⁊ alios eadē que ⁊ ipsi sentimus: nuꝫ miꝝ aut

impossibile est? Adi: Non ut arbitror: So: Quod aūt optima hec sint / siqdeꝫ possibilia / satis supra est ut arbitror / disputatū: Adi: Satis: So / Quare ex his q̄ dicta sunt / seqtur: ut optima futura sint q̄ de legibus ferendis prediximus / si agantur / difficilia itē factu: non tū impossibilia. Adi. Seqtur plane: So: postq̄ꝫ uix tandem finem his inposuimus / ad reliqua iā pgēdū. Qua ratione uꝫ qbus ue disciplinis ⁊ studiis instructi erunt huius nostre rei. p. seruatores / ⁊ qua in etate singuli singula exercebunt: Adi: De his certe iam dicendum: So Haud quaq̄ꝫ sapienter mihi actum est / cum in supioribus reliqueriꝫ matrimonioꝝ difficultatem atqꝫ molestiam / filioꝝqꝫ procreationem ⁊ constitutionem principū / noscebā. n. q̄ꝫ inuidiosa res esset factuqꝫ difficilis / uel omnino uera. Nunc aūt nihilominus trāsigere hec cogimur. Atqꝫ ea qdē que ad mulieres / ac filios ptinent iam pegimus. que uero ad principes / tanq̄ꝫ a principio rursus percurrenda uidentur: Diximꝰ autē si memoria tenes / amatores eos ciuitatis esse oportere / in uoluptatibus doloribusqꝫ probatos: atqꝫ ex hoc pposito neqꝫ laboribꝰ / neqꝫ metu periculoꝝ / neqꝫ mutatōe alia dimoueri. Eū uero q hoc neq̄at / abdicare oportet. At illū / q passim sincerus ⁊ incorruptus euadit / tāq̄ꝫ auꝝ in ignis examie ↄpbatū gubernande ciuitati preficere: muneribusqꝫ ornare ⁊ uiuentē ⁊ mortuum. Premia uero talia sint qualia cōmuniter dicta sunt breuiter hoc pcurrente ⁊ quasi tergiuersante sermone quippe cū res / ut nunc sunt / mouere timeremus. Adi: Uera loqueris: Memini equidē: So: Uerebar. n. o amice q̄ nunc ausus sum dicere. Nos uero ipresentia id asserere audeamꝰ: qđ custodes diligentissimi / optimi esse debent philosophi: Adi: Ratum id habeatur: So. Aiaduerte q̄ꝫ pauci tales erunt. Illius siqdē nature partes quā i esse illis oportere diximꝰ / una raro ↄcurrūt / ⁊ ut plurimū disiūcte nascūtur: Adi: quo pacto id ais? So: An ignoras qđ ii dē hoīes / dociles, memores, Ingeniosi / acuti nō sūt / ac etiā fortes atqꝫ magnanimi? ut moderate, trāqlle, ↄstāter uiuāt. Tales siqdeꝫ uiri acuminis ipsiꝰ feruore quocūqꝫ ↄtigerit pferūtur: stabilitatis ois ⁊ grauitatis exptes / Adi. Uera loqtis: So. hi uero aūt ipsi aioꝝ stabiles ⁊ a leuitate pētꝰ alieni / quoꝝ i grauitate maxime ↄfidēdū / ut pote q i bello intrepidi sunt / ut i his imobiles sunt / ita ad disciplinas tardiores ⁊ hebetes. Torpēt siqdem atqꝫ obscitāt / quotiēs eis est ↄtēplatiōi inuigilandū: Adi: Est ut dicis So. Nos aūt in supioribus diximus oportere pricipē utroꝝqꝫ optima ratione pticipem esse Aliogn nō esse illi supprema disciplinā exhibēdā, neqꝫ honores magistratusqꝫ iptiēdos: Adi Recte. So. Non ne raro hoc euentuꝝ existimas? Adi: Raro admodū. So. Examiare igitur futuri pricipis oportet igeniū i his q̄ supra diximꝰ / laboribꝰ. timoribꝰ: uoluptatibus. Addimꝰ preterea / qđ supra dimisimꝰ / oportere uꝫ illud i disciplinis plurimis exercere. ut pateat nunqd maxime ipiūs doctrine pcipiende sit ↄpos? An deficiat potius / quēadmodū qui i aliis opibꝰ trepidāt atqꝫ dficiūt. Adi. Ita certe inuestigare decet. Ueꝝ quā maximā doctrinā uocas? So: Meministi quodāmodo / cū tres i aia spēs posuissemꝰ qd iustitia eēt, tēpantia, fortitudo, sapia / nos definiētes iuicē ↄuēisse: Adi Si nō recordarer / haud dignus essem / q reliq̄ abste audirem. So. An ⁊ illud memoria tenes qđ aū hec dictū fuit. Adi: Quid nā? So: Diximus certe ampliori quodam alio orationis circuitu exactius ea posse cognosci: Ueꝝ commodius esse / ut demostrationes supioribꝰ magis cōsentaneas / induceremus. Quod ⁊ uos sufficere rūdistis. Atqꝫ ita tūc ea pingui minerua ut mihi uisum ē tractata sunt. Sin aūt placet uobis ipsi hoc dicite: Adi: At moderate dictū ⁊ mihi ⁊ aliis ē uisuꝫ? So: Sꝫ o amice taliū msura quācūqꝫ ueritatis pteꝫ obmiserit / imsurate fit. nil. n. deficiēs ullius est mēsura. Quēq̄ꝫ nō nullis quādoqꝫ uidetur sufficienter statim esse tractatū / neqꝫ longiori iqsitōe opus esse. Adi: p ml'tis id pp secordiā accidit: So. Uitiū hoc a custode ciuitatis ⁊ legū ēe debꝫ aliēissimū. Adi. Cōsentaneū. So. Ergo āplior qdā amice huic agēdꝰ circuitꝰ. neqꝫ breuior discēdo q̄ꝫ exercitādo ipēdēda est opa: alioqn ut paulo aū diximꝰ ad sūme penitꝰqꝫ necessarie doctrine finē nunq̄ꝫ pueniet: Adi: An hec maxi

ma non ſunt? Eſt qꝫ aliud inſuper iuſtitia ⁊ ce
teris que narrauimimus/excellentius. So.
Nempe preſtantius: Et horum quidem ipſorū
nequaquam decet adumbrationem quandam
qualem nunc/aſpicere: ſed abſolutam rationē
comprehendere. An non ridiculum eſt in re
bus minimis omne ſtudium ponere/⁊ obniſſe ꝯ
tendere/quo q̄ꝫ diligentiſſime ⁊ ſinceriſſime
peragantur. in maximis autem leuem operam
ſatis eſſe putare? Adi. Ridiculum prorſus:
At. n. putas ſe ſe aliquem contenturum quin
abſte nunc exquirat: que nam diſciplina illa
ſit quam maximam uocas/⁊ circa quid uerſe
tur? So: Non equidem: Sed ⁊ ipſe interro
ga quamq̄ꝫ ſepenumero te arbitror audiuiſſe.
Nunc autem uel non aduertis. Vel potius in
terturbare me tuis obiiectionibus cogitas.
Quod ego potius arbitror. Nam ſepe audiſti
boni ideam eſſe/maximam diſciplinam. Qua
quidem ⁊ iuſta ⁊ alia uſa cum fuerint/utilia ⁊
conducibilia fiunt. Atqꝫ hoc ferme dicere me
uelle ſcito: ⁊ iſtud preterea/quod ipſam non
ſufficienter agnoſcimus. Sin uero ipſam neſci
mus/⁊ ſine ipſa alia q̄ꝫ maxime nouerimus/ſci
to nullam ex aliis nobis utilitatem fore: ſicut
neqꝫ prodeſſet nobis quicquam, quod ſine bo
no poſſideremus. An maius quid eſſe putas/
ſine poſſeſſione boni/alia omnia poſſidere/q̄ꝫ
ſine boni ipſius ⁊ pulchri intelligentia/cetera
intelligere? Adi: Non certe. Socra. Pluri
bus uero bonū uoluptas uidetur/elegantiori
bus ſapientia/Adi: Proculdubio: So: Quin
etiam ⁊ hoc noſti quod qui ſapientiam/bonum
exiſtimant/ſi interrogentur/Que nam potiſ
ſimum ſapientia? declarare nequeunt: ſed co
guntur tandem boni ſapientiam dicere/Adi:
q̄ꝫ ridiculoſa reſponſio? Socrates: Cur
non ridicula uideatur? ſi cum nos uituperent
quod ignoremus bonum: de bono rurſus nobiſ
cū tanq̄ꝫ intelligentibus illud/loquantur. Ai
unt n. bonū eſſe/ſapiam boni: quaſi nouerim9
quid ipſi dicant cū boni nom̄ pnunciant: Adi
Vera loq̄ris: So: Qui uero bonū uoluptatem
eſſe definiunt/nunqd minus errāt/q̄ꝫ ceteri?
Nō ne ⁊ iſti cogūtur fateri uoluptates eſſe ma
las? Adi: Valde: So: Eadē igitur ⁊ bona eſſe
et mala/fateri coguntur. An non? Adi: Pla
ne: So: Nō ne cōſtat plurimas circa hoc ⁊ ma
ximas ābiguitates conſurgere? Adi: Conſtat
So: Nō ne ⁊ hoc perſpicuum? quod que iuſta
⁊ honeſta uidētur/etiaꝫ ſi non ſint, multi elige
rent agere/poſſidereqꝫ ⁊ uidēri hominibꝰ hec hrē/
nemo āt ſatis habere ſe putat ſi q̄ bōa dūtaxat ui
dētur/poſſideat/ſꝫ que reuera bona ſint/omes
querunt. Opinionem uero in his quiſqꝫ contē
nit. Adi: Et maxime quidem: So: Bonum g
dem anima om̄is expetit: eius qꝫ gratia agit
omnia augurans eſſe aliquid/dubitat tamen/
neqꝫ ſufficienter quid ſit/comprehendere po
teſt. neqꝫ fidei ſtabili inherere: quali utitur cir
ca alia/atqꝫ iccirco ⁊ in aliis fallitur/cum qo
utile ſit indicare pergit. An circa id cum ta
le ſit ac tantum/ſimiliter cecos eſſe debere di
cemus illos quoqꝫ preſtantiſſimos in ciuitate
uiros/quibus uniuerſa commictimus? Adi:
Minime omnium: So: Reor equidem/cum
qui neſciat ut nunc fere accidit qua ratione
iuſta ⁊ honeſta/bona ſunt/haud multi facien
dum ſane cuſtodem ſe ipſū exhibere poſſe. Va
ticinor autem neminem ipſa priuſq̄ꝫ bonum ſu
fficienter cognoſciturum. Adi. Scite uatici
naris. So. Perfecte igitur diſpoſita nobis
erit res. p. ſi cuſtos horum peritus eam reget
Adi. Ita neceſſe eſt. Verum tn. o. Socrates
utrum bonum ipſum dicis eſſe ſciētiam/uel uo
luptatem/uel aliquid aliud preter iſta? So.
Iamdiu compertum habeo adimante tibi non
ſatis fore/ſi ſētentias aliorū rettulero. Adi.
Haud decere mihi uidetur. o. Socrates. opi
niones aliorum referre poſſe. ſuam uero nequa
q̄ꝫ/hominem preſertim tam diu in his uerſatū
So. An decere putas? ut de his que quis igno
rat/quaſi ſciens loquatur? Adi. Nullo modo
quaſi ſciens/ſed ut quaſi ex opinione profe
rens/q̄ ſentit. So. An neſcis opiniones om
nes abſqꝫ ſcientia/turpes eſſe? quarum que op
time cece ſunt? An eos qui abſqꝫ intelligētia
uerum aliquid opinantur/differre ab illis exi
ſtimas/qui licet ceci ſint/recto tamen tranſi
te gradiuntur? Adi. Nihilo. Soc. Vis ergo
turpia contemplari cecaqꝫ ⁊ obliqua/cū liceat
ex aliis pſpicua p̄lchraqꝫ audire? Glau. Age

per Iouem ſocrates ne deſiſtas cum prope
calcem perueneris. Sufficiet enim nobis ſi
quemadmodum de iuſtitia temperantiaqꝫ et
aliis tractauiſti/ita quoqꝫ ō bono tractaueris
So: Mihi quoqꝫ. o. amice ualde ſufficiet. At
uereor ne uires deficiant: atqꝫ ego ſupra uireſ
auſus/ineptior appaream: riſumqꝫ audientibꝰ
moueā. Ceterum. o. uiri felices/quid ipſum
bonum ſit in preſentia dimictamus. Eſt enim
ut mihi uidetur preſentem ſupra contemplati
onem. Quis autem appareat boni ipſius filius
et eius q̄ꝫſimilimus/ſi uobis placet/dicam:
ſin minus: dimictam. Gla: Dic age: Patrem
uero poſtea declarabis: Socrates: Vellem eq
dem/ut ⁊ ipſe explicare poſſem ⁊ uos percipe
re/non ſolum boni partus ut nunc/ſed ipſum
bonum. Hunc ergo ad preſens partum boni ip
ſius filiumqꝫ accipite. Cauete tamen ne inſci
us ipſe uos decipiam/uanam aſſignans de filio
rationem: Glau: Cauebimus id pro uiribus.
Dic modo: So: Dicam equidem/ſi prius repe
tamus inuicem confirmemuſqꝫ que ſupra me
morata ſunt/⁊ alias ſepenumero dicta: Gla:
Que nam? So: Multa quidem pulchra ⁊ mul
ta bona ⁊ ſingula ſimiliter eſſe dicimus ⁊ orati
one diſtinguimus: Glau: Dicimus profecto.
So: Atqui ⁊ ipſum pulchrum ⁊ ipſum bonum
inducimus: ac ſimiliter in omnibus que ut plu
ra ponebamus/unum rurſus ponimus ſecunduꝫ
ideam Vnam cuiuſqꝫ tanq̄ꝫ una ſit ⁊ quod unū
quodqꝫ eſt/apellamus. Glau: Vera hec ſunt:
So: Et hec q̄dem uideri dicimuſ: non āt itelli
gi/idꝫas āt itelligi ū uidēri: Gla: Sic eſt oio:
So: Qua potentia/e/multis quas habemus/
que patēt oculis cernimus? Gla: Viſu: So:
Non ne ⁊ auditu que audiuntur: ⁊ aliis ſenſi
bus omnia que ſentiuntur? Glau. Quid ni?
Socrates. Nunquid animaduertiſti q̄ꝫperfec
tam/ſenſuūꝫ auctor uim fabricauit ad id quod
uidere ⁊ id quod uideri dicimus? Gla. Non
ſatis: Socrates Sic autem conſidera: Eſt
ne auditui atque voci alio genere opus ad hoc
ut ille quidem audiat/hec audiatur? Quo ter
tio abſente/ille non audiet/iſta non audietur
Gla: Nequaquam: So: Arbitror equidem/
neqꝫ aliis multis: ne dicam nulli tali quodam
opus eſſe: An tu taleꝫ aliquā uiꝫ reperis? Gla
Minime. Socrates: An non aduertis uiſus ip
ſius ⁊ eius quod uiſui ſubiiacet uim/tali ali
quo indigere? Glauco. Quo pacto? So
crates: Preſente oculis uiſu/ipſiſqꝫ ad ſpec
tādum directis/preſente item colore/niſi ad
ſit ⁊ genus tertium proprie ad hoc natura ap
tum/neqꝫ uiſus uidebit quicq̄ꝫ/neqꝫ uideri co
lores poterunt: Glauco: Quid nam id eſſe di
cis? Socrates: Quod tu lumen uocas: Glau
co: Vera loqueris: Socrates: Profecto ui
ſibilis ipſius uis: ⁊ uidentis potentia. Iugo
quodā aliaꝝ oīuꝫ ꝯiugation ū maxime honorā
do iūcte ſunt nō exigua q̄dā ſpecie ſi nō ꝯtem
nēdū nō ē lum̄: Gla: Lōge abē/ut ꝯtemnēdū
ſit. So: Quē potiſſimū deoꝝ celeſtiū huiꝰ ca
uſam putas? Cuius lumen efficit ut ⁊ uiſus
noſter q̄ꝫ optime cernat/⁊ oculis obiecta cer
nantur: Glauco: Quem tu putas ⁊ alii. Nem
pe de ſole interrogas: So: Ita uero adhunc
deum ſe uiſus habet: Glauco: Quomodo? So
Viſus ſol non eſt: neqꝫ oculus cui ineſt uiſus/
ſol eſt: Glau: Non certe: So: Sed ex om
nibus ſenſuum organis id maxime ſolis parti
ceps: Glau: Multum ſane: So: Non ne ⁊ uiꝫ
quam habet/ex ſole infuſam ſeruat? Glauco:
Prorſus: So: Quinetiam ſol uiſus non eſt.
Cauſa uero ipſius eſt. ab eoqꝫ pſpicitur: Gla
Sic plane. So. Hunc me uocare boni filium
dicito: quem ipſum bonum/in hac ſecum ge
nuit comparatione cōſimilem/ut quemadmo
dū ipſuꝫ i loco itelligibili ad itellectū ⁊ ea q̄
intelligūtur/ſe habet/ſic ⁊ iſte in loco uiſibili
ad uiſū ſe habeat ⁊ ad ea que uidentur: Glau
Quo pacto? Latius explica. So: Oculi per
ro/quotiens non ad ea uertuntur/quorum co
lores diurnꝰ fulgor illuminat oſtēditqꝫ/ſed ad
illa que nocturnis radiis attinguntur/cecuti
unt allucinātur qꝫ ⁊ prope ceci eſſe uidentur:
ac ſi purus in illis uiſus non inſit: Glauco.
Sic accidit. Socrates. Quotiēs uero ad ea
que ſol illuſtrat/perſpicue cernunt iiſdemqꝫ
ipſis in oculis eſſe uiſus apparet. Glau. Eſt
ita. So. Sic ⁊ de aīo cogita. Qū. eniꝫ illi
inheret i quo ueritas ⁊ ipſum eius emicat/itel
ligit illud atqꝫ cognoſcit itellectūqꝫ hēre uiō

tur. Sed cum ad id fertur / quod tenebris est permixtũ: quod videlicet generatur atq; corrumpitur / eius obtunditur acies: opinionesq; versat varias: ac mentis expers esse videtur. Gla: Sic apparet: So. Illud igitur quod veritatem illis que intelliguntur / prebet / ⁊ intelligenti / vim ad intelligendum porrigit / boni ideã esse dicito. Scientie ⁊ veritatis q̃ intellectu pcipitur / cãm. Cũ vero adeo pulchra duo hec sint / cognitio .s. ac veritas / si bonũ ipsum aliud q̃ ista ⁊ pulchrius estimabis / recte putabis. Et quemadmodum: lumen ac visum solis speciem quãdam habere existimare decet solem vero ipsum esse / nequaq̃. Ita cognitionem ⁊ veritatem / boni ipsius speciem habere q̃dẽ aliquã / esse vero ipsum / minime. Augustior .n. est ipsius boni maiestas. Glau: Decus narras inestimabile. Si scientiam quidẽ ⁊ veritatem prebet. Ipsum vero decore hec superat. Neq; .n. voluptatem ipsum esse dicis: So: Bona verba queso: Atq; ita planius eius imaginem contemplare: Glau: Quomodo? So. solem qdem dices ut arbitror his que videntur non modo videndi prebere potentiam / verum etiam generationem, augmentum, nutritionem: cum ipse tamen generatio non sit. Gla: Quo .n. pacto? So. Atque ita dicas bonum his que cognoscuntur dare / non modo ut cognoscantur: sed esse insuper ⁊ essentiam / elargiri: Cum ipsum essentia non sit / sed supra essentiam: dignitate ipsam ⁊ potentia superans. Glau. Edepol mirabilis hic excessus. So: Huius certe tu causa es / qui me compulisti ad ea que mihi de hoc viderentur / aperienda: Gla: Neq; dum etiã desistas. Sz absolue precipue solis comparationem / siquid est pretermissum. So. Atqui multa pretermictuntur Glau. Ne minimum qd obmictas. So. Reor equidem multa preterea superfore: verumtamen / quotcumq; adpresens referri poterunt / haud sponte dimictam: Gla: Ita precor: So Cogita duo hec esse. ⁊ unum quidem i genere locoq; intelligibili regnare / alterum in visibili: ne sub celo inquiens / videar te circa nomẽ decipere. Attamen species duas habes / visibile: s. ⁊ ipsum intelligibile. Gla. Habeo eqdẽ. So. pinde ac si acceperis lineam in duas equales sectam portiones / ⁊ utramq; rursus p tem simili ratione diuiseris / ita nunc oblatuz tibi genus unum visibile / intelligibile alterũ / in duo rursus secundum claritatem / ⁊ obscuritatem utrumq; distingue. In genere quippe visibili portio una imagines continebit. Deinde voco autem imagines / primum umbras. Deinde simulachra que in aquis apparent. ⁊ que in corporib; / densis / lenibus / tersis / ac lucidis / ⁊ omne quodcumq; tale / si tenes: Glauco: Teneo: Socrates: portio vero altera comprehendet ea quorum he similitudines que apud nos dam sunt. Animalia videlicet que apud nos sunt ⁊ plantas. ⁊ uniuersum fabrice genus: Glau. Sic pono: Socrates: An vis preterea secũdum verũ ⁊ nõ verum dicere genus hoc distingui? ut quemadmodum se habet quod opinione fingitur ad id qd scientia noscitur / ita simulachrũ ad illud cuius est simile? Gla. valde: Socrates: Considera iterum intelligibilis sectionem. Glauco: Quo pacto? Socra. Vnũ qdẽ ipsius gñs est quod inquirit animus his utens velut imaginibus que prius diuisa sunt / compulsus ex suppositionibus non ad principium / sed ad finem procedere. Alterũ vero quod excogitat animus / ex suppositione pcedens ad principium non suppositum: nec imaginibus utens qbus ad genus alterum uti solemus / sed ipsis speciebus per ipsas pgrediẽs Glau: Haud satis que dicis / intelligo: So: At .n. facili; p hec itelliges: Arbitror te nõ latere / qd q circa geometriã ⁊ arithmeticã ⁊ cetera generis eiusdem versantur / supponunt qdẽ / par ⁊ impar ⁊ figuras ac tres species angulorũ ⁊ horuz similia in argumentationib; singulis. Et his positis tanq; cuilibet manifestis / rationẽ de his nullã exigẽdaz putãt. Atq; hic incipientes ad alia iã descendunt / ⁊ ad illud tandem pueniunt qd querebãt: Gla: prius id noui: So: Enimuero ⁊ illud / nosti qd ⁊ supra visibilis speciebus utuntur / deq; illis verba faciũt q̃q̃ nõ ad eas mentẽ dirigũt / sz ad illa potius quorũ ista simulachra sunt ad quadrangulum ipsum videlicet ipsumq; diametrum: non ad ista q̃ scribũt. Et in aliis eodẽ modo / speciebus qdẽ his ceq; quas describũt figurãtq; / quarũ ⁊ umbre sunt / ⁊ in aquis imagines / tanq; i imaginibus quibusdam utuntur / affectantes illa conspicere / que nõ aliter q; cogitatione percipi untur. Gla: Vera loqueris: So: Hanc generis intelligibilis speciem supra dicebam / ad cuius inuestigationem cogi animum suppositionibus uti / ad principium non euntem: utpote qui supra suppositiones adscendere nequeat: utiturq; imaginibus his que ex inferiori bus sunt ad superiorum similitudinem comparate: atq; ita opinione concepte distincte q; sunt / quasi ad illa perspicue conferant. Gla: Intelligo equidem dici abs te quod in geometria ⁊ aliis eius germanis artibus fieri solet: So: Alteram intelligibilis partez ad illud referre me scito / quod ipsa ratio per demostrandi facultatem attingit: dum suppositiones nõ pro principiis habet / sed re uera pro suppositionibus accipit: tanq; gradibus quibusdam ⁊ adminiculis utẽs quousq; ad illud quod non supponitur / ad principium videlicet veniens Vniuersi / ipsum attingat / ⁊ rursus adhereat illis que pricipio herent / atq; ita ad finem usq; perueniat / nullo prorsus sensibili utens / sed ipsis speciebus / per ipsas atq; ad ipsas progrediens Gla: Intelligo tandem, quãq; minime sufficienter ut cuperem: Videris .n. mihi magnum opus pponere. Moliris qdem differere / partẽ illam vere existentis ⁊ intelligibilis generis / quã p demostrationis scientiam speculamur / illa esse clariorem quam ex illis sciẽtiis que artes apellãtur / inuestigam;. In quibus pro principiis suppositiones habentur. Et qui ista considerat / cogitatione coguntur non sensibus intueri. Quoniam vero ad principiũ nõ adscendunt / sz ex suppositionibus indagant: intellectum circa hec habere tibi neq̃q; videtur: lz cuz principio intelligibilia sint. videris aũt mihi geometricarũ ⁊ similiũ rerũ habitũ / cogitationẽ potis apellare q; itellectũ / quasi cogitatio inter opinionem ⁊ intellectuz mediũ teneat. So: sufficienter admodũ percepisti: Atq; ad has quatuor pportiones / quatuor itidẽ animi affectiones accipe. Intelligentiã qdem ad supremũ ipsum: ad secundũ Cogitationem. Ad tertium fidem. Ad postremuz vero assimilationẽ siue imaginationẽ. hec preterea inuicem alterne ratione propotionis ordina. ut ita hec claritatem participent / quemadmodum illa / circa que sunt / Veritatez: Gla: Intelligo eqdẽ. ⁊ qd dicis admicto: ⁊ ut iubes ista dispono.

Argumentum Marsilii Ficini. in Septimum Librum de Iusto.

Apientes diuino igenio prediti omne mẽtis studiũ / a terrenis ad celestia / a mobilibus ad imobilia / ab his q̃ sentiuntur / ad illa q̃ superãt sensum / p uiribus ꝯuerterũt. Considerantesq; mundi machinam ⁊ unã esse ⁊ mirabiliter ordinatã: nz tñ ex se ipsa posse ꝯsistere / Cũ ex diuersis ꝯponatur atq; mutetur merito cognouerunt ab alio ꝯpẽore / ab alio in q; uno / atq; sapientissimo: qui ⁊ unum conficiat opus ex multis ⁊ id unum ubiq; ordinet sapientem. Regat preterea ⁊ potenter / opus videlicet ingens atq; multiplex motu qdem ppetuo atq; rapidissimo / non tñ aberrãte reuolutum. Ducatquoq; benignissime singula ad bonum mirifica tũ ꝯmoditate tũ facilitate currentia: Quamobrem ꝯmuni quadam conceptione deum esse pariter consenserunt / unũ uniuersi regem potentem ⁊ sapiẽtem atq; clementem. Quem ⁊ terreni reges / rerumq; publicarum gubernatores pro uiribus debeant imitari. Post communem hanc de deo conceptionem / gemina rursus uia ad deum ceperunt planius atq; propius proficisci. Per alteram quidem negando / per alteram referendo. Nã illa quid ipsum bonum / idest quid deus non sit argumentantes probauerunt neq; esse quicquã ex his que capiuntur sensibus / neq; ex his que mente comprehenduntur: In hac autem ⁊ creaturas ad creatorem ⁊ uicissim creatorez referentes ad creaturas / excogitauerunt qua ratione ⁊ creator singula faciat atq; perficiat: ⁊ creature ad ipsum se sic uel habeant / uel

imitari uel consequi possint: Hactenus proce
dere philosophantis ingenium Plato noster ⁊
i Parmenide mōstrat ⁊ i libro supiore ɔfirmat:
Quod Dionysius quoq; areopagita maxime ɔ
pbat. Procedere inq; hucusq; tum radio quo
dam ab initio menti semel infuso, tum acceden
te lumine diuinitus mentes assidue collustran
te. At uero quid ipsum in se bonum sit. i. diui
na substantia, quēadmodū ⁊ i parmenide ⁊ hic
oñdit, nemo p eiusmodi uias asseq potest solū
uero per has illuc deniq; puenire ubi diuinum
bonum ob solam benignitatē suā amatorē suū
ppius accedentē ⁊ ppria luce format, ⁊ calore
fouet, ⁊ potestate transformat mentem, tunc
demum cognoscentem deum cum ipsa iam fac
ta sit deus. Quod quidem in epistolis quoq; si
gnificat. Postq; uero deum philosophus ɔtē
platus fuerit celestia gubernantem, tunc so
lum: et solus poterit terrena diuinitus guber
nare. Qua quidem in re Plato minoē laudat
ab Ioue prius contemplando petentem leges
q; ad homines promulgaret. Micto quantum
multi laudent Scipionē, quod Ioue magistro
ad rem. p. accedebat. Quid de nūma pompilio
dicam, ciuitatem religiosis legibus gubernan
te? Nonne ⁊ mosaice leges quibus dei populus
diuine gubernaretur, deo ipso docente ad ho
mines peruenerunt? hinc Aristoxenus narrat
philosophorum indorum mysteria. quibus con
tinetur, absq; diuina regula ⁊ hac quidem, a,
deo demonstrata, non posse quicq; uel priuati
uel publice recte feliciterq; unq; administrari
Quoniam uero idem egyptii compertum ha
bebāt solis philosophis ⁊ his quidem absolutis
atq; insuper sacris regni gubernacula concede
bant. Atq; usq; adeo putabant nihil absq; di
uino auxilio posse feliciter agi, ut omnia pu
blica a sacris uotisq; auspicarentur. Nihil
rursus absq; diuina quadam inspiratione intel
ligi posse adeo asserebant quēadmodum refert
Iamblicus. ut omnes apud illos philosophan
tium libri, mercurii dei nomini sint adscripti
quasi non hominum sint inuenta, s; dei. Qō
timeus quoq; significat dicens philosophiam
donum esse diuinum: Ciuilem quoq; peritiam
esse diuinum munus i prothagora ⁊ politico do

cet: Atq; ut ad hūc septimū redeamus, nō ad
mictit queq; ad hāc suā rē: p: gubernandā nisi
quem ɔstiterit diuina quadā tā indole q; edu
catione, utrūq; donū diuinitus accepisse. quē
solum ubiq; legitimum ciuem philosophumq;
apellat. Sed cum diuino ad id munere opus
esse dicit? Mitto nunc alias rationes. Quia
u; cum difficilimū cuiq; sit se ipsum feliciter
gubernare, certe impossibile est ciuitatem, ex
tam multis diuersisq; conpositam, cui ⁊ quoti
die innumerabiles incertiq; imminent casus,
beate unq; absq; deo beatitudinis auctore com
ponere. hinc factū est ut quelibet ciuitates p
prium quoddā numen agnouerit, quasi patro
num. huius uero numinis uicarium ⁊ interpre
tem esse plato uult ciuitatis gubernatorem. q
instar numinis ⁊ diuina contempletur, ⁊ hu
manis ide prouideat. Quāobrem malos homi
nes quasi diuini muneris omnino expertes a
re. pu. procul expellit. Solos autem accipit
bonos. Neq; tamen oms, Nā ignaros theolo
gie apellat cecos atq; somniantes: utpote qui
re℞ imagines p rebus accipiāt: stultum uero
censet ciuitatis custodiā cecis somniātibusq;
ɔmendare. At uero theologos, qui nullum ad
huc humana℞ re℞ usum teneant, nō prius ad
publicas res gerendas admittit, q; priuatis le
uioribusq; tractandis assuefecerit. Cōcludit
interea nulli magistratum esse dādum, nisi cu
ius uita sit melior magistratu, ipsumq; magi
stratū neq; petat, neq; etiam appetat. Tu
uero ubi plato in erudiendo ciuili philosopho
cui imaginem preponit spelunce, ⁊ uim ⁊ lu
minis cuiusdam, umbra℞q; ⁊ aque, speluncam
intellige hunc quem uidemus mundū. si ad mū
dum inuisibilē ɔparetur, uiculum uero corpus
humanum: siue potius perturbationem animum
corpori alligantem. Umbras autem res omnes
que sensus mouent: Sunt. n. he uera℞ re℞, i
idea℞ umbre. Quod autē dicit animum non
absq; offensione repente tum ab inuisibili
mundo descendere ad uisibilem, tum uicissim
ascendere, duobus more Platonico modis po
tes accipe. tum in hac uita: qñ u; absq; medio
ab hoc hūano℞ studio, ad ipsum supremū diui
norum studium, atq; ɔtra transitur, tū inte

hanc uitā atq; alterā. Qñ. s. aīa uel ipura a
corpis tenebris ad diuinum migrat lumen,
sub quo caligat psus ⁊ cruciatur, uel a diuino
lumine in corpus elemētale descendēs diu cecu
tit atq; turbatur. Memēto uero luminis pro
prium esse oīa facere atq; demōstrare, idq; est
triplex, diuinum, intellectuale, uisibile. Di
uinū apellari solis utriusq; solem. Intellec
tuale, solem angelicum nominari, solis mūda
ni solem. Uisibile deniq; lumen, esse celestē so
lē eiusq; fulgorem. Quēadmodū uero fulgor
a celesti sole p oīa se diffundens, est imago ac
tusq; solis. ita ⁊ lux q̄ inē soli imago ē actusq;
mentis anglice. Lumen deinde i angelo diui
ni luminis actus est ⁊ imago. Et quēadmodū
uisibile lum in natura perspicua dumtaxat re
cipitur, sic i uisibile in pspicaci natura: Tres
eiusmodi soles Iulianus platonicus i libro de
sole describens, addit ex phenicū theologia ui
sibile lum esse diuine angeliceq; intelligentie
actum qndam perhennem p solarem phenestrā
ad oculos emicantem: atq; inde per materias
passim pspicuas quasi ɔuenientes sibi diffusum
Cete℞ ne diffidas lumē hoc apparēs esse lu
minis non apparentis imaginem, scito id lum
non esse corpus. Corpora. n. absq; offensione
infectioneq; penetrat. Item nō fieri propriā
ɔpositi corporis qualitatē. Alioquin ⁊ propri
am requireret qualitatē elemēto℞ calidam siue
frigidam i eo precedentem, quod ipsum sit sub
sceptu℞: ⁊ recedente sole ad tempus in perspi
cuo remaneret. Item dimensioni proprie non
abstringi. Non enim tempore peruenit: uel
partem nunc illuminat ⁊ post partem. Adde
quod amplum absq; sui dissipatione implet, ui
cissimq; i angustum sine uel sui uel uasis confri
ctione momento se colligit: neq; proprie cor
poreum est: sed inter in corporea, ⁊ corporea
mediū ⁊ pfecto ppria celi q̄litas: cuius natura
i corpeis est q; pxima: Communicatur quoq;
elementis dumtaxat pspicuis in hac ipsa pspi
cuitate celo similibus, pspicuis iq; primo lumē
deide calor. opacis aūt calor primo, lumen ue
ro nō priusq; p calorē ad naturā pspicuā redi
gātur. Corpibus aūt opacis, i qbus natura ter
rea dñatur, nō ifunditur. Non q a penetrare

non possit, qñqdem ⁊ cristallū penetrat opacis
multis solidius. s; q a natura terrea a natura
celesti alienissima celestis qualitatis capax
esse non potest. Communicat tū opacis calo
rem ut dixi non tam pprium celo q; lumen.
Celū. n. quia lucet, ideo calet. Quod aūt
lumen a celo i pspicua nostra diffusum, solis
imago rursus debeat apellari, hic apparet qđ
ipsum est imaginum omnium cōmunis ppriaq;
origo. Imagines. n. rerum sub ipsius fulgo
re resultant: ipsumq; est imago tam potēs, ut
appareat nō solum quādo a speculari corpore
resilit: Sed etiam quando a sole prosilit.
Quod ceteris imaginibus minime ɔuenit. om
nes tamen incorporee sunt, siquidem ptotum
momento se fundunt eodemq; in puncto absq;
mutua confusione sunt multe. Incorporeum
ergo est ⁊ lumen: cuius id uirtute pficitur: p
inde memēto solis radium secum ferre actum
lucis uimq; caloris. Ac p lucem quidē referre
diuine ⁊ angelice intelligentie claritatem.
Per calorem uero utriusq; uoluntatis chari
tatisq; affectum. Cum uero superi, quema d
modū ⁊ artifices opera per uoluntatem potius
q; p itelligētiā agāt, merito uisibilis hic radi
us ex inuisibili illorū radio profluens, per ca
lorem agit singula q̄ gignuntur potius q; per
lucem: Immo uero per lucem agit: sed rerum
imagines spiritales. Per calorem uero corpo
reas qualitates: Calorq; hic ita dependet a lu
ce quemadmodum in diuinis per intellectum i
dealiter representantur omnia: per affectum
inde surgentem omnia generantur: Nos uero
hinc admoniti si natura terrea lumen celeste
non recipit, terrenos a nobis affectus longius
expellamus, ut diuino lumine impleamur. Ac
si ultimū corpus non accipit primi lumen. nisi
caleat ide prius simileq; reddatur, Ergo, nos
quoq; mtiū ultimi flagrē℞ prius amore prime
ut amore purgati. factiq; similes luceamus
deinde diuinitus: ac pleno iam lumine gaude
amus: S; reliqua iā huius septimi perstrin
gamus: Quoniam igitur triplex lumen est
ut diximus: uisibile scilicet, ⁊ intellectuale
super uisum, ⁊ diuinum super intellectum:
ideo Plato in tribus gradibus

mētionem hic facit / de lumine: s. i caverna in nocte / i die tria uidelicet lumina illa signi ficans: Ter quoqꝫ mentionem facit de aqua / in caverna / in nocte / in die / sicut: n: lumē ⁊ fa cit ⁊ demōstrat omnia: Sic aqua lauat omnia atqꝫ representat / per primum quidem signifi cat mores / per secundum uero ɔtemplationeꝫ Et utrunqꝫ tribus gradibus peragit / Nempe p moralem ter lauat ⁊ purgat: primo quidem amputando secūdos motus per uirtutes ciui les: deinde eosdem per uirtutes purgatorias extirpādo / tertio per uirtutes animi iam pur gati motus primos absolutissime moderando Unde iam ad exemplares que in deo sunt / uir tutes perueniatur: presertim per cōtemplati onem: Cuius quidem tres sunt gradus / quos refert aqua ter nominata / quatenus ipsa ima gines representando / refert intelligentiam: Diuina siquidem in tribus / ut ita dixeri aquis representari uidentur: primo quidem licet cō fusius in rationibus physicis / Secundo distin ctius in mathematicis: tertio clarissime i me thaphysicis penitus absolutis: Formas quidē physicas Plato omnino materiales apellat / quia ⁊ communi ⁊ propria materia indigent / ⁊ absqꝫ illa cogitari nō possunt: Mathematicas uero formas / non adeo materiales: quia ⁊ pro pria nō egent materia / sed aut cōmuni tantū ut dimensiones / aut nulla / aut numeri: atqꝫ hec sine materia licet excogitare. Diuinas de niqꝫ formas oio imateriales existimat. Resqꝫ ueras: quarū imagines quidem sint mathemati ce forme / umbre uero res naturales. mysteriū uero hoc est pythagoricum. Cū ergo aiaduer teret. Thalethem. Democritū. Anaxagoraꝫ tā negligentes in rebus diuinis fuisse qꝫ dilige tes i naturalib9. Pherecidē ɔtra ⁊ pythagorā pythagoreosqꝫ omnes mathematicorū princi pes / pariter summos extitisse theologos mori busqꝫ diuinos / merito partim ratione / partim experientia ɔclusit curiosuꝫ naturaliū studiū animam sepissime a diuinis auertere. Quam ⁊ Salomon propterea occupationem pessimā iudicauit ⁊ miseros qui nimium occuparentur in ea: Eosdem in phedone Socrates detesta tur: eos inqꝫ qui naturalium effectuū causas /

dumtaxat ad qualitates quasdam elementa les curiosius referentes / in eiusmodi principio ⁊ fine quiescunt: neqꝫ summum uniuersi prin cipium finemqꝫ perquirunt. Quamobrem Sep timus hic liber ubi animam ad summum bonum solemqꝫ idest deum ideasqꝫ diuinas quasi stel las conuenientibus perducit gradibus: nullā in ipso ascensu naturalis peritie efficit menti onem. Sed mathematicos quosdam gradus ad diuina commodius perducētes adducit in me dium. inter quos duo sunt puri Aritmetica: enim circa puros uersatur numeros: ⁊ geome tria circa puras dimensiones: Tres uero gra dus sunt mixti: Nam musica numeris addit uoces motusqꝫ ad auditum precipue pertinen tes: Stereometria uero dimensionibus addit pōdera: Astronomia numeris dimēsionibusqꝫ celestes speras motusqꝫ metitur: Utitur autē Plato naturali peritia in descensu potiusqꝫ ascēsu / quemadmodū in timeo ⁊ philebo / atqꝫ Parmenide ⁊ alibi sepe docet. In descēsu: n: per diuinas naturalium causas / naturalia uult principia demōstrari: In ascēsu uero anxiam naturaliū curā / tanqꝫ a diuinis ualde remotā / diuertere ab illis animam putat potiusqꝫ con uertere. Omnino autem ⁊ actiones omnes eti am si honestissime uideantur / nihilipendit: ni si ad diuini boni imitationem consecutionēqꝫ cōducant / ⁊ speculationes similiter omnes ul negligit / nisi ad diuinum bonum inueniendum conferant: uel etiam detestatur / si quo pacto nos inde diuertant. Proinde totum philoso phie studium esse uult a sensibilibus conuerte re ad intelligibilia: ad ipsumqꝫ bonum / quod intelligibilium lumen est suppremum ascende re: Atqꝫ quemadmodum se habet uisus ad ui sibilium summum. i. solem / sic intellectum ad summū intelligibilium lumē. s. deum se habe re. Ergo sicut sol generat oculum ⁊ generādo uim uidendi largitur / ⁊ genito actum uidendi continue prestat: sic deus ⁊ intellectum creat creandoqꝫ intelligendi uim prebet: ⁊ creato ɔ tinue actum intelligendi. Rursus quemadmo dum circa oculum nihil opus est ab arte fieri / nisi purgare ipsum atqꝫ conuertere ita circa i tellectum duo dumtaxat prestat philosophia /

purgando. s. ipsum tum a perturbationibus tū a falsis opinionibus: atqꝫ conuertendo per ra tiones exhortationesqꝫ a sensibilib9 formis ad intellectuales nobis insitas formas: perqꝫ has ad formas intelligibiles. i. ideas. Rursus per ideas ad diuinam mentē / qua cōprehenduntur idee: ab hac deniqꝫ ad diuinū bonuꝫ / idearū pri cipium atqꝫ lumen. Cum ergo dicit animam / a lucerna ad lunam / a / luna ad solem attolli / significat / a / formis naturalibus / ad mathema ticas / ab his ad diuinas deniqꝫ eleuari / non do cendo quidem / diuina: n. ut tradit in epistolis doceri non possunt / sed purgando potius atqꝫ conuertendo. Nam his peractis / sicut sol qui est uisibilium lumen / monstrat oculo uisibilia / ita ipsum bonum quod intelligibilium lumen ē intelligenda intellectui patefacit. Sed de his in theologia nostra latissime: Itaqꝫ nemo mi rari debet / Platonem: doctrinali scribendi or dine uti rarius: purgatorio uero atqꝫ exhorta torio. idest. conuersorio / semper. Post hec nota ex eorum numero que sentiuntur / illa po tissimum intelligentiam excitare / que haud plane per sensum a suis oppositis discernuntur ideoqꝫ intelligentia indigent discernente. ⁊ Item numeros non esse corporeos. Siquidem nihil aliud numerus ē qꝫ unitas repetita. Uni tas autem non est corpus. Non. n. in partes diuiditur: q̄ si fingatur diuidi: non secatur / sꝫ potius multiplicatur / multiplicatur inqꝫ i se ipsā / nō i partes ullas. pars. n. qlibet toto solꝫ ēē mi nor. Nulla uero unitas uel maior uel minor ē unitate. Atqui hec ipsa unitas numerusqꝫ ad i corporeā nos essentiam erigunt: similiter quo qꝫ figure / quarū ratio uera in mente reperitur potius qꝫ i corpore. Similiter astronomia ex ordine celi motoris rationem indagare uide tur. Cum Plato astronomum negat superna suspicere / q ab ipso celo nō pspexerit super ce lum. presertim quia celestia cum integrum nō impleant ordinem / nimirū a superiore quodam ⁊ integro ordine pendent. Deridet ⁊ musicuꝫ nisi a consonantia uocis ad intellectualem se recipiat ɔsonantie rationem. Deniqꝫ dialecti cam. i. methaphysicam siue theologiam omni bus facultatibus anteponit / ⁊ ducentē oīs ⁊ ad

suum officium utentem ministerio singularū. Officiuum uero eius esse per totaꝫ ipsius quod dicitur ens progredi latitudinem. Atqꝫ ad ip sum bonum totius entis causam se ɔferre. Et i ipso entium ordine quid unum quodqꝫ sit de finire / rationem cuiusqꝫ essentie assignando: quid ue quālibet sequatur essentiam demonstra re. Ceteras aūt facultates pre huius nobilita te indicat esse seruiles. Aut. n. ad opiniones hominum declinant / uel ad generationes ɔposi tionesqꝫ inferiorū / uel ad cultum eorū q̄ gignū tur. aut saltem ⁊ si ad incorporea se se prouiri bus erigunt / nhilomin9 circa illa quodāmodo somniant: Quales esse inqt mathematicas di sciplinas. Mox uero duo subiungit genera. es sentiam. s. atqꝫ generationem. Ad illaꝫ qdeꝫ intelligentiam. Ad hāc autem opinioneꝫ exi stimat pertinere. Rursus i intelligentia sciaꝫ qdem dicit essentiam consequi ad dialecticum ptinentem: cogitatiōem uero sequi essentiā / ⁊ ad mathematicum attinere. In opinione si militer fidē imaginationēqꝫ ɔnumerat. ⁊ pil lam quidem corpora pcipi: per hanc uero ima gines corporū atqꝫ umbras. Deinde concludit ceteras facultates absqꝫ dialectica esse cecas Atqꝫ eas simul ⁊ dialecticam insuper uanas es se / nisi ipsam boni ideam perspicue nouerint. perqꝫ ipsam in singulis sciāt a falsis uera bona discernere. Eum uero qui boni ignorauerit ra tionem / ⁊ in somniis hic illusū turbari / ⁊ ad i feros descendentem / illudi magis atqꝫ uexari Subdit eum hominem esse claudum qui ad alte rutrum siue ad agendum siue ad speculandum ineptus sit atqꝫ imperitus. Quapropter ad gubernandum eligit illas / qui ad utrunqꝫ ⁊ ap ti natura sint ⁊ disciplina sufficienter instruc ti. Interea nota mendacem quasi mancum ⁊ mutilatum a re. p. excludendum. Mendacē uero nominat / ⁊ q dedita opera mētitur aliis ⁊ qui per ignorantiam mentitur ipse sibi. Me mento ⁊ labores animi grauiores esse qꝫ corpo ris: ideoqꝫ in iuuentute discendū liberaleqꝫ disciplinas procul a seruitute docēdas. Neqꝫ tū dialecticam adolescentibus esse tradendaꝫ Quod philebus quoqꝫ nos docet. Nam ut Phedrus quoqꝫ distinguit / duo nobis oiuꝫ in

fũt duces: inata vȝ cupiditas uoluptatum / ⁊ acquisita quedam p educationeȝ opinio dictãs honesta ⁊ iusta nobis a legibus definita in oibus esse seruanda. Duo uero hi duces sepissime in ɔtraria distrahũt. Qm̃ uero disserendi facultas si tradatur adolescentibus / opinionem honesti debilitat / unde euadunt intẽperantes imo ⁊ superbi ⁊ impii / ut in Philebo quoque ⁊ legibus legitur / iccirco añ trigesimũ etatis annuȝ in mathematicis erudiendi sunt atque in publicis negociis per interualla pariter exercendi. Cũ uo ad trigesimũ puenerit / ad dialeticã admictẽdi / ita tñ ut rursꝰ p interualla reuocẽtur ad publicas actões. Cũ uo disserẽdi idustriã a forma qdͦ sua dialeticã nomia: ab exordio logicam a fine methaphysicã atqȝ theologiã: Scito et ad eiꝰmõi dialectice finẽ q̃si diuinũ hões in quinquagesimo etatis anno uocari: proptere a quod ad diuinoꝝ ituitum purgata menete opꝰ est atqȝ serena: Interea hic aiaduerte qdͦ ⁊ hic ⁊ in theologia sepius usurpamus / a Platone notari tria q̃dã radium: s: lumenqȝ ⁊ lucẽ. Radium quidem esse singulis mẽtibus sicut ⁊ oculis proprium ⁊ naturaliter insitum: Lum̃ uero cunctis oculis esse commune: Lucem deniqȝ diuinam preesse lumini mentium omniuȝ communi / quemadmodum lux in sole preest lumini oculorum eque communi. Cõcludit ciuẽ postq̃ȝ boni ipius lucẽ ⁊ p radium inde sibi naturaliter insitum ⁊ per lumen eiusdem rursus infusum fuerit ɔtẽplatus / oportere ciuitatem ad boni ipsius exemplar p uiribus gubernare:

Tempus disserendi dyalecticam: *Logica: methaphysica:* *Radius: Lumen: Lux:*

Septimus Liber de Justo

Socrates. Glaucon.

POST hec naturam nostram quo ad eruditionem ⁊ ruditatem ptinet tali quadaȝ imagine cõtemplare: Finge animo subterraneũ specus / cuiꝰ igressus uersus lum̃ p antrũ totum puius undiqȝ pateat: In eo hoies nutritos a pueritia / ceruicẽ ⁊ crura ita deuictos / ut ⁊ imobiles pmanere cogantur / ⁊ ad anteriora solũ pspicere: capita uero uiculis adstricta circũducere nequeant: Post tergũ aũt supne ac pcul ignis lum̃ suspensuȝ sit: Interqȝ ignẽ ⁊ uinctos hoies uia superior sit: Juxta quã paries sit ɔstructus exiguus pateat: secus quã paries sit ɔstructus miracula fingentibus scene seu cortine alique sup qbus sua mirãda demonstrant / coram spectãtium oculis apponuntur: Glau: Esto: So: Cogita rursus hoies intra parietem ferentes uasa, ⁊ opificia, statuasqȝ hoiuȝ uaria / supra parietẽ eminentia. ⁊ alioꝝ aialiũ lapideas ⁊ ligneas imagines / modisqȝ uariis fabricatas. Atqȝ ut ɔsentaneum ẽ q hec circumferunt / partim sileant / partim loquãtur: Glau: q̃ȝ portẽtosa hec figmenta sunt q̃ȝ similes isti nobis sunt. Nam primũ quidem putas istos aliud qcq̃ȝ uel sui ipoꝝ uel pximoꝝ hoiuȝ uidere preter umbras q ex igne ad aduersam spelunce partem cadunt? Gl: Nihil aliud: si nunq̃ȝ i uita mouere capita potuerũt. So: Quid aũt eoꝝ q circunferũtur / nõne umbras dũtaxat? Gla: Nempe: So: Si ergo inuicem loq liceret / nõ ne ista q coram uiderent loq opinarentur? Gla: Necesse est: So: Quid si echo ex aduersa parte carceris resonaret / quotiens pretereuntiũ aliqs loqueretur / putas ne ipsos nisi transeuntiũ umbras aliud putare qdͦ loquitur? Glau: Non per Jouem: Socrates: Omnino igitur tales nihil ueruȝ esse nisi fabricatarum rerum umbras arbitrarentur: Gla: Jta prsus necesse est: So: Contra uero nunc aiaduerte qualis foret eoꝝ a uinculis solutõ ignorantieqȝ curatio / Nempe siquis eoꝝ solueretur / cogereturqȝ repente surgere / collum uertere, ambulare / lumen ipsum aspicere: dolerct ptinꝰ: nec pp splẽdorẽ ituteri posset illa / quoꝝ ũbras añ cernebat. Tũc siqs illi diceret prꝰ eũ spectasse nugas i presẽti aũt rebꝰ ueris eẽ ppiqorẽ: ueriusqȝ ispicere: ac pretereũtium quemqȝ mostrans / quid sit quesiuerit / nõ ne illum uacillatuꝝ putas / arbitraturũqȝ / uetiora esse q ãte cernebat / q̃ȝ que nũc ostendũtur? Gla: Multũ: So: Et si coegerit cum lumen aspicere: nõ ne dolore oculoꝝ affici ipsũ putas? culosqȝ ad ea que facile prius uiderat / retorquere? certiora ipsa existimantem q̃ȝ que subito offeruntur? Gla: Jta nimiꝝ: So: Si uero aliqs eundẽ p aspera atqȝ ardua sursũ traheret uiolenter / neqȝ pmicteret qcq̃ȝ aspicere ante q̃ȝ ad solis lumen traxerit / nõ ne dolere ipsuȝ ⁊ egre ferre / duȝ raptaretur / existimas? Et cum ad lumen euectus fuerit / oculos splẽdore suffusum hẽrere: nihilqȝ ex his posse conspicere que uera nunc ab hominibus existimantur: Gla: Nihil certe subito: So. Consuetudine igitur primũ opus est / si supa inspecturꝰ sit. Umbrasqȝ primũ facilius intuebitur, post hec in aquis hominum ceterorumqȝ imagines. Ipsa uero deinde / postea q in celo sunt ⁊ ipsum celum nocte facilius ɔtemplabitur / dum astrorum ⁊ lune lumen spectabit q̃ȝ si soleȝ ipsuȝ die solisqȝ fulgoreȝ intueatur. Gl: Procul dubio. So: Atqȝ ita demũ soleȝ ipsuȝ suspiciet: neqȝ iam i aquis ⁊ aliena in regione simulachra ipsius spectabit: sed ipsum secundum se ipsum i sede propria speculabitur: ⁊ qualis sit cognoscere poterit: Gla: Necesse est: So: Animaduertet tandem ipsum esse: qui tpa ⁊ annos temperat: qui omnia regit q sub celo sunt. qoiumq ãte ab ipsis uisa sunt / modo quodã est auctor. Gla: Certum est huc illum hisce gradibus adscensuꝝ: So: Quid si habitationem pristinã memoria repetat / ⁊ illoꝝ hominũ sapiam / atqȝ uincula? an non censes eum beatum se loci mutatione existimatuꝝ / illos autem miseratuꝝ? Gla: Et maxime quidem: So: preterea siqui honores ibi inuiceȝ exhibebantur ⁊ laudes / dabãturqȝ premia illi qui transeuntia quelibet acute cerneret / recordareturqȝ maxime q̃ ex illis priora / q posteriora / q̃ pariter pgredi soleant / atqȝ ex his futura optime presagiret / hec ne desideraturum ipsum putas? beatosqȝ illos qui apud eos honorãtur ⁊ dominãtur existimatuꝝ / uel quod ait homerus sibi cuperet euenire / in alieno. s. rure ex sortis alicuius serui mancipium effici / ⁊ quodlibet aliud perpeti potiꝰ q̃ȝ opinionibus illis illudi ⁊ in ea miseria degere. Gla: Arbitror eũ q̃cũqȝ alia potiꝰ q̃ȝ uitã eiusmodi electuꝝ: So: Si rursus iste descendat / eandemqȝ sedem quam antea nanciscatur / nõ ne cum repente a sole discesserit / tenebris obfundetur? Glau: Vehementer: So: Ac si umbras illas discernere oporteat / deqȝ ipsis disceptare cũ illis qui perpetuis uiculis pressi sunt pferendaqȝ sententia sit / eo ipso in tempore / quo oculi ipsius allucinãtur / añ q̃ȝ acies expurgetur: quod quidẽ non breui fiet / an nõ risum ɔcitabit? eiqȝ ab oibꝰ dedecori dabitur / quod postq̃ȝ sursum ascendit / corruptis reuersus est oculis. diceturqȝ nunq̃ȝ ad supera ɔtendendũ esse / ⁊ eum qui soluere tentet ⁊ sursum ducere si deprehendatur / protinus occidendum. Tota hec imago. o. amice Glauco referenda est ad illa que supradicta sunt. Carcer qdem iste ad eam que cernitur oculis / mundi machinam Lumen uero ignis inspecu / ad solis potentiaȝ Postremo si ascensum ad supera eoꝝqȝ ɔspectum / rite ad eum q ad intelligibilem regioneȝ tẽdit ascensum rettuleris / ut ego quidem spero non aberrabis: postq̃ȝ sententiam meam audire desideras. Deus autem nouit / an uera sit. Que igitur mihi apparẽt / huc tendunt. Nempe arbitror in ordine ipso intelligibili / boni ipsius ideam suppremam existere / uixqȝ uideri. si uisa fuerit / asserendum: eam oibus omnium rectoꝝ atqȝ bonoꝝ causam esse: cum ipsa in loco uisibili lumẽ creauerit / ⁊ luminis auctorẽ. In ipso uero intelligibili regnet ipsa / ueritatemqȝ ⁊ mentem protulerit. Quam nosse necesse sit omnem quicumqȝ sana mente quicq̃ȝ uel priuatim uel publice est acturus: Glau: Jta ⁊ ipse cogito utcumqȝ possum: Socrates Age ⁊ hoc ɔsidera. neqȝ mireris / quod hi q huc descendunt / nolint humana tractare: sed ipsorum mentis acies semper ad supa dirigatur probabile quippe id est / siquidem superiorem imaginem sequitur: Gla: Probabile sane: So Quid aũt hoc? Mirandum putas / siquis a diuinis spectaculis ad humana hec mala prolapsꝰ ineptior sit ad agendum / rideaturqȝ: presertim si ante q̃ȝ presentibus tenebris assuescat / dum adhuc titubat / cogatur in iudiciis uel alibi de iusti umbris aut statuis illis quarum umbre hẽ sunt / certare: deqȝ iudiciis eorum qui iustitiaȝ ipsam nunq̃ȝ uiderunt / disserere: Gla: Nullo modo mirandum: So: Verum si mentem quis habuerit / recordabitur quod duobus modis ⁊ duabus ex causis turbari oculi consueuerunt: tum qñ ex lumine ad umbrã descendimus / tum u it.

Comparatio visibilium ad invisibilia p[er] Speluncam *Interpretatio similitudinis:*

qñ ex tenebris in lucē ꝓdimus: Eodēq3 modo affici aïu3 arbitrabitur/ quotiēs turbatū uiderit ⁊ ad aliquid cernendū hebetiorem. Ideoq3 haud temere in risum prorūpet: s3 diligenter inquiret/ utrum a lucidiori uita descendens/ nouis tenebris obruatur. uel ab insipiētia plurima ad fulgidum spectaculum surgens/ subcorusco nimiū splendore deficiat: Et unius qdē3 affectum probabit/ uitāq3 ei⁹ beatā fore censebit. Alterius miserebitur ac si forte ridere ceperit/ haud tam inepte hūc ridebit/ q3 eum q/ a luine superno deciderit: Gla: Cōsentaneu3 So: Si hec igitur uera sunt/ ita de his cogitādum est. Eruditionē non esse talem qualē aliq predicant: pollicentur enim aio scientie prorsus experti se scientiam tradituros/ quasi oculis cecis uisum: Gla: profitentur certe. So: presens autem ratio nobis significat/ uim que est in animo cuiuscunq3 ac instrumentum/ quo res discere quisq3 potest/ perinde ac si oculum impossibile esset aliter q3 simul cum toto corpore ad clarum obiiectum ex obscuro conuertere: ita cū tota anima simł e generatione circūducere oportere usq3 ad id qd ens dicitur et ipsius clarissimum possit speculando transcēdere. hoc āt ipsum bonum esse dicimus: Glau: Nempe: So: Ad hoc igitur ipsum eruditio cōpetēs/ erit facultas qdā aïmi dirigēdi: ut ipsi⁹ oculus q3 facilime ⁊ efficacissime conuertatur que huic oculo aciem uisumq3 non dabit: sed eum potius cum uisum quidem habeat/ neq3 tamen recte conuersus sit neq3 quo decet aspiciat/ conuertere omni machinatione contendet Gla: Ita uidetur: So: Cetere igitur que uirtutes anime nuncupantur/ in hoc uidentur uirtutibus corporis similes: Nam cum natura nō insint/ paulatim consuetudine ⁊ exercitatione comparari uidentur. Sapientia uero maxime omnium diuinioris cuiusdam uirtus existit/ quod uim quidem suam nunq3 amictit. ab ipsa uero circumductione utile ⁊ conferens. ac inutile rursus noxiumq3 euadit. An nondu3 animaduertisti q3 acute uidet celeriterq3 discernit illorum animula/ qui licet mali sint tamen sapientes habentur/ ad ea que conuersa est. tanq3 aciem habeat nequaq3 hebetem/ sed

prauitati seruire coacta sit. Atq3 iccirco quo acutius īspicit/ eo plura peragit mala: Glau: Omnino quidem. So: Si ab hoc ingenio stati a pueritia amputentur que sunt generationis affinia ceu plumbea pondera/ que commestioni bus ⁊ huiusmōi uoluptatibus ⁊ libidinibus atq3 delitiis inherentia mentis aciem ad inferiora detorquent: cōfestim expeditus eius intuitus/ et ad ea que uera sunt conuersus/ ipse scilicet idem ⁊ in hisdem hominibus tam acute illa discernet q3 ista quibus in presentia est intētus: Gla: ꝓbabile ē. So: Quid istud? Neq3 probabile ac necessarium ex predictis? Neq3 rudes homines ⁊ ueritatis ignaros rem. p. sufficiēter administrare/ ne3 eos qui semp̄ istudiis litterarum uersati sunt. Propterea quod illi quidem finem sibi certum non proposuerunt i uita: ad quem respicientes oportet omnia agere quecumq3 agant/ ⁊ priuatim ⁊ publice. Isti autem haud sponte tractabunt ciuilia. existimantes se etiam hac i uita a negociis humanis semotos/ in beatorum insulis habitare: Gla: Vera narras: So: Nostrū igitur qui condidimus ciuitatem/ erit officium/ optimas hominū naturas impellere ad eam quam supra diximus maximam disciplinam/ bonumq3 cognoscendū adeo ut ⁊ sursum adscendant ⁊ postq3 adscenderint ac satis inspexerint/ ne ipsis quod nunc ɔceditur/ permictamus. Glauco: Quid istud? : Socra: Vt in ea uidelicet contemplatione pmaneant neq3 uelint rursus ad homines istos carcere clausos huc descēdere: neq3 laborum istorum honorūq3 siue uiliores fuerint seu prestiosiores/ esse participes: Glauco: An ipsis iniuriam inferemus: cogemusq3 eos deteriorem uitam subire/ cum frui meliore possint? So. Oblitus es. O. amice: hoc legi cure non esse/ vt unum quoddam genus in ciuitate in primis sit beatum: sed ut tota ciuitas. Profecto ad hoc ciues ipsos persuasione ⁊ impulsione conciliat. Facitq3 ut mutuo se se adiuuent/ communemq3 pro uiribus utilitatem colant. Nempe lex ciuili cetu homines congregat: non ut permictat unumquemq3 quo lubet ferri/ sed ut ipsis ad copulā ciuitatis utatur: Gla: Veraloq̄ris. Id me fugerat. So. Cōsidera itaq3 glauco

quēadmodū phōs qui apud nos repiuntur iniuria nulla afficiem⁹: S3 cum cogemus eos alioꝝ curā gerere/ iure in hunc modū dicemus. Qd uꝫ/ qcumq3 in aliis ciuitatibus phi repiuntur/ ob hanc causa3 merito administrande rei. p. labores refugiūt/ qa in qualibet ciuitate ipsi p se nascuntur/ re. p. nō curante. par aūt est ut qd p se nascitur/ cū nulli ꝓ alimētis acceptis sit obnoxiū nulli exhibeat nutrimēti mercede3. Nos aūt uos tam uobismet q3 reliqs ciuibus tanq3 i apu3 examine duces ac reges creauimus: meli⁹ perfectiusq3 q3 ceteri eruditos: aptioresq3 ad utrāq3 curā suscipiendā. Descēdere ergo uicissim debetis singuli i alioꝝ hoiu3 cetum/ ⁊ ad obscura inspicienda assuefieri. Nam cum assuefacti fueritis/ multo acutius illa cernetis q3 q i eis quotidie obuersantur/ ⁊ q̄libet simulachra q̄ ⁊ quoꝝ sint agnoscetis. qa reuera noueritis/ que honesta/ iusta/ bonaue sint. Atq3 ita nobis una ac uobis ciuitas quasi uigilantibus recteq3 sentientibus coletur: nō tanq3 somniātib⁹ quēadmodū nūc plurime hitantur/ ab his u3/ q de umbris inter se decertāt: deq3 pricipatu tanq3 maximo bono ɔtendūt. ueritas aūt ita se hēt. Ciuitas ꝑfecto: i qua ciues ad expetendos magistratus minime ābitiosi sunt/ ⁊ ꝓcul a seditionib⁹ pmanet. Contra uero/ q̄ aliter affectos hēt ciues: Gla: Sic ē prorsus: So: An renuent monitus nostros alūni? cū hec audiuerit? nolentq3 uicissi3 singuli ciuitatis administrationē suscipere? s3 i ɔtemplationis ocio diutius ɔmorabuntur? Gla: Minime: Nam iusta uiris iustis precipiemus. S3 oio tanq3 ad rē necessariā ad magistratū accedet eoꝝ qsq3/ ɔtra ac illi q nūc insingulis ciuitatib⁹ dn̄atur: So: Nempe sic se res hēt o amice. Si uitā inueneris eorum qui magistratibus prefuturi sunt/ ipsis magistratibus meliorē/ tūc primū tibi optime instituta ciuitas elucebit. In ea siqde3 sola uere diuites dn̄abuntur/ nō auri dico: sed cuius oportet uiꝝ beatum/ diuitē esse/ uite ꝓbe atq3 prudētis. Sin aūt inopes/ bonisq3 ꝓpriis uacuites ad publica aduētauerit/ bona illic rape cupientes/ ciuitas illa felix esse nō poterit. Nam ubi de principatu ɔtēditur cū ꝓpriū hoc sit ⁊ itestinum bellū/ tum eos qui ita pugnāt tū reliquā3

ciuitatem perdit: Gla: Vera narras: Socra: Habes aliquos qui ciuiles honores spernant/ preter ueros philosophos? Gla: Non p Iouē So: At. n. magistratus dādi sunt hoib⁹ imperii minime cupidis. alioqn simultas iter emulos orietur: Gl: Certe: So: quos nā igitur alios ad custodiā ciuitatis iduces/ preter eos q optime hec itelligunt/ p q̄ rite ciuitas colitur? habentq3 ⁊ honores alios ⁊ uitā ciuili prestātiorē Gla: Nullos eqdē alios: So. Vis ergo nūc i q̄ram⁹/ quo pacto tales i ciuitate uiri euadāt? ⁊ qua ratōe eos aliqs in lumen educat? quēadmodū ab inferis ad deos ascendisse aliq memorantur: Gla. Quid ni uelim? So: Hec ut uidetur/ non erit teste reuolutio/ s3 aïe circumductio/ a/ nocturno quodā die ad ei⁹ quod uere ē ɔtēplationē. Quē qde3 adscensu3 uerā phia3 esse dicem⁹. Gla. Oio So. An nō iuestigādū ē q disciplina. potissimū/ hāc hēat facultatē? Gla. Quid ni? So. Que nā igitur erit o glauco disciplina: p quā aïus ex his q fluūt ad ea q̄ uere sunt/ reducatur? Hoc aūt dum loquor excogito. Quippe non athletas eos belli esse dixim⁹ sed necessarium dū iuuenes sunt/ tales esse: Gla: Dixim⁹ plane. So. Oportet ergo hanc preterea superiori addere disciplinā quā querimus. Gla: Qua3 potissimum? So: Que .s: Non inutilis sit bellicosis hoib⁹. Gla: Oportet sane/ siqdē est possibile. So. Gymnastica porro ⁊ musica i supioribus a nobis sunt eruditi: Gla: Ita p̄rsus est actū: So: Gymnastica quidē circa id quod augescit ⁊ deficit/ uersari uidetur: Nā incrementum corpis ⁊ decrementum cōsiderat. Gla. Apparet. So: Hec ergo nō erit ea qua3 querimus disciplina: Gla Non. So An forte genus illud musice/ quod supra narrauimus? Glau: At erat illa quide3 si tenes memoria ꝓportōe q̄dā gymnastice correspondens: consuetudine moribusq3 custodes erudiens/ prehensq3 secundum harmoniam/ cōpositionem ⁊ concinnitatem quandam potius q3 scientiam. ⁊ secundū rhythmum modulationē numerosamq3 decentiā. Quinetiā in orōe alia quedā generis eiusdem ɔtinet. ta3 quo ad fabulosos sermones q3 quo aduer(s)os Cognitio uero talis cuiusdam boni quale tu nunc iuesti

gas in ea nulla prorsus existit: So. Diligēter
admodū me ↄmonuisti. Nam reuera tale nihil
habere ↄperta est. Ceterū o beate Glauco / que
nam talis erit facultas? Et eni artes mechani
ce illiberalesq; oīs esse quodāmodo uise sunt:
Gla: Quid ni? So: At uero q̄ nam alia prete
rea restat doctrina a musica ⁊ gymnastica arti
busq; diuersa? Age itaq; si nihil ab hiis seorsū
accipe possum⁹ / aliqd saltē ex his que p oia di
scurrūt / accipiam⁹: Gla. Quid nā? So. cōmu
ne scilicet illud / quo oēs utūtur artes / cogita
tiōes: atq; scie. quod cuiq; i primis necessario
est discendū. Gla. Quale istud? So. leue hoc
et puerile / cognoscere. s. vnū. duo. tria.
qđ summati numerū ⁊ ↄputationē uoco. An nō
ita natura ↄpatū est / ut ois ars atq; scia coga
tur horū particeps fieri? Gla. ⁊ maxime qdē
So. nō ne / res bellica etiā? Gla Necessarium
est oio So Ridiculū ducē palamedes agamē
nonē fuisse passī i tragediis ostendit An igno
ras qđ se ꝓfitetur numeri inuentorē / asseritq;
apđ troiā belli acies ordinasse. Nauesq; ⁊ reliq̄
oia numerasse / quasi horū numerus an fuiss; i co
gnit⁹ / ⁊ agamēnon ut uidetur neq; quot pedes
hēret / agnouerit / siqdē erat ↄputationis igna
rus. Qualē itaq; tunc fuisse ducē existimas?
Gla: Absurdū eqdem / si uera hec erant: So:
Necessariā ergo numerorū cognitionē milti es
se dicem⁹ / ut ⁊ numerare ⁊ ↄputare ualeat. Gl
Maxime oiū / si modo ad ordinādinādas acies
oio rudis esse nō debet. Immo uero si homo fu
turus ē. So. An tibi i hac disciplina qđ mihi /
uenit i mētē? Gla. Quid. So. Videtur natu
ra ex eorū numero esse / q̄ ad intelligentiā hoīes
eleuāt / q̄lia nos pq̄rimus. Cūq; talis sit ut oio
mtē ad essentiā attollere possit / nemo ut decet
hac uti cognitōe uidetur Gla: Qua ratiōe id
ais? So: Conabor eqdē sēsū meū exprimere
Aiaduerte obsecro queādmodū mecū ipse gene
ra rerū ita distīguo / ut quedā ad itelligētiā du
cāt qualia nos dicim⁹ q̄dā minime. ⁊ q̄ dicam ↄ
firma / uel nega: ut clarius dinoscamus / an hoc
tale sit / q̄le uaticinor: Gla: Ostende iā: So: Ec
ce ostēdo: si modo res q̄ sens⁹ mouent uides par
ti tales esse ut ad ↄsiderādum intelligētiā mini
me ꝓuocēt: ut pote q̄ sufficiēter sunt a sensibus

iudicate / partiri tales ut ꝓuocent / quasi sens⁹
i eis nihil sincere diiudicet. Gl: Que ꝓcul ad
modū ꝓspiciūtur dicis. ⁊ q̄ quodāmō adūbrata
sūt. So. haud satis que nā dixeri ↄiecisti. Gla
Que nā igitur? So. Ea porro dico mtē mini
me ꝓuocare / q̄cumq; i ↄtrariū simul sensū nō
incidunt. Que uero sub incidunt i ↄtrariū / ꝓ
uocare / postq̄; sensus nō hoc magis q̄; ↄtrarium
monstrat / siue eminus seu comminus intueatur.
Sic aūt qđ dico / magis tibi patebit. hos utiq;
tres esse digitos dicim⁹ / pollicē / indicē ac medi
um: Gla: plane: So. Ita me loq existimato /
quasi ꝓxime uideantur. Atq; id i ipsis ↄsidera
Gla: Quid? So. Digitus qdem esse similiter
q̄sq; eorū apparet / atq; ad hoc nihil iterest siue
medius offeratur / siue postremus. Alb⁹ seu ni
ger / piguis an tenuis: ⁊ q̄cqd generis eiusdē.
In oib⁹ siquidē huiuscemodi nō cogitur aīus i
telligētiā ad disceptādū ꝓuocare / qd / e multis
sit digitis. Nā. n. sēsus ei simł significauit di
gitū ↄtrariū esse q̄; digitū. Gla. Non certe:
So: Merito igitur qđ tale ē / mtē nec mouebit
nec excitabit. Gla. Merito: So: Ipsorū uero
magnitudinē ⁊ paruitatē nūqd aspectus satis
cernit? Nihilq; ad eū refert / siue in medio q̄dā
illorū iaceat / siue in extremis? Eodēq; modo
pingue. tenue. uel mollitiē ⁊ duritiē tact⁹ ip
se. Atq ⁊ alii sensus nūqd non iperfecte talia
q̄dā declarant? Vel sic agit eorū q̄sq;? Nā pri
mū qđ; sens⁹ q ad durū attinet / cogitatur ⁊ ad
molle ꝓtigere. animoq; ita renūciat quasi idē
et molle ⁊ durū esse senserit: Glau: Ita certe:
So: An nō necessariū est in rebus huiusmodi /
aīum dubitare / quid significet duri hic sensus /
siqdem idem molle isup asserit. Item sensus ip
sius grauis ⁊ leuis / qd graue ⁊ leue si leue graue
esse ⁊ graue leue significat: Gla: Absurde ꝓfe
cto he ad aīū interpretationes deueniūt ⁊ ↄ
sideratione indigent: So. Merito igitur i his
rebus primo quidem aīus nititur ratōē ⁊ intelli
gētiā ꝓuocās considerare / nunquid unum aut
duo sint singula que nūciātur: Gla: Cur nō?
So: Non ne si duo apparent / alterū ⁊ unū ap
paret utrūq;? Gla: Ita: So: Si ergo unum
utrūq; / ambo aūt duo / separata duo intelliget
animus. Nam si indistincta / ꝑceperit: nō duo

sed unū intelliget: Gla: Recte: So: Magnū
quidem ⁊ paruū / aspectum uidere dicimus / non
discretū aliqd / sed ↄfusum. An nō? Gla: plane
So: ꝓpter huius aūt declarationē / magnū rur
sus ⁊ paruū intelligentia cogitur intueri: nō ↄ
fusa / sed distincta potius cōtra ac sensus: Gla:
Vera loqueris: So: hic ad sciscitandū ꝓtinus
incitamur / qd magnū sit qđ paruū: Glau: Ma
xime uero: So: Atq; ita aliud qdem intelligi
bile / uisibile aliud nūcupauimus. Gla: Scite
sus sum. quod dē q̄dam aīum ad intelligentiā
erigunt: q̄dā minime. quod ue ea erigūt / q̄ in
sensus una cū suis ↄtrariis incidūt. q̄ uero nō
ita: mtem nō suscitant: Gla: Intelligo iam:
atq; ita mihi uidetur: So: Quid uero numer⁹
et unū? Vtro i genere tibi esse uidentur? Gla
haud itelligo: So: At ex supradcis aiaduerte
si. n. sufficiēter ipū; sc̄dū seipū; īspicitur / aut
alio quopiā sēsu unū ↄprehēditur / haud q̄q; ad
essentiā mtem deducit. queadmodū de digito
diximus. Sin aūt aliqd semp ↄtrariū illi simł
subiritur / adeo ut nihil magis unū q̄; ↄtrariū
uideatur / iudicis discretione iam indiget: co
giturq; in ea anim⁹ dubitare atq; perq̄rere? ⁊
mouēs in seipso intelligentiā sciscitari / qd nā;
unū ipsum est? Atq; hoc pacto uni⁹ ↄsideratio
ex eorū numero erit / que attollunt aīum ↄuer
tūtq; ad ei⁹ quod uere est / ↄtēplationem: Gla
At eni tale nō nihil hēt uni⁹ inspectio. Simł
namq; ipsum ut unū cernimus / ⁊ ut multitudi
nē infinitā: So: Si unū / id patitur / idem ois
numerus patietur: Glau: Absq; dubio: So:
Enim uero ↄputandi ⁊ numerandi scia ois circa
numerū. Gla: Maxime. So: Hec aūt ad ueri
tatē conferre uidentur: Gla: Mirum inmodū
So: Hec itaq; disciplina ex earū genere erit
quas querimus / militi qdem cognitu maxime
necessaria ad acies ordinādas / philosopho aūt /
ut e fluctib⁹ generationis emergat / essentiāq;
attingat: sine qua disciplina ↄputare raciona
riq; non poterunt: Gla: Est ita So. Custos
autē noster ⁊ miles est ⁊ phūs: Gla: Nēpe. So
Cōueniēs utiq; istitutū erit o: Glauco / p sua
dere illis q ciuitatis muneribus funct uri sunt
ut se ad ↄputādi sciam ↄferāt. Neq; rudes ad
hoc ide discēdāt / sed ꝓsequātur / quoad ipā mē

te ad numerorū naturā ↄtemplādā ꝓueniāt / n
uendendiemendiq; gratia / tanq̄; mercatores
uł caupones / sed ut ad bellū istructi sit: facileq;
aīū a generatōe ad ueritatē eēntiāq; ↄuertāt
Gl: preclare loq̄ris. So: atq his ita de ratioci
nādi disciplia dcis eqđ mecū ipē cogito q̄; nu
merorū cognitio decora sit utilisq; nobis passi;
ad idqđ nolum⁹ / siqs eā cognoscēdi / non caupo
nādi grā seqtur: Gl: Qua ratione? So: Hoc
ipsum iq; / quod modo dixim⁹ qđ dē uehemen
ter subleuat aīū / deq; ipsis numeris disserere
cogit / nullo mō admictentē / siqs disputando
ꝓ numeris corpa q̄ ⁊ uidentur ⁊ attractantur
induxerit. Nosti. n. queadmodū q in his peri
ti sunt / quotiens aliqs ipsum unū uerbis parti
ri nititur / subrident ꝓtin⁹ / neq; hoc tolerāt
Verū si tu secas / ipsi multiplicāt: cauentes ne
q̄n ipū; unū nō unū appareat / sed particule plu
rime. Gla: Vera loq̄ris: So: Siqs eos ita p
tetur o mirifici uiri / đ qb⁹ numris disputatis?
qbus unum tale iest q̄le uos traditis / equale. s
unūquodq; / oīe penitus omni / neq; minimo
quo uis discrepans / partem tñ nullā ↄtinens i
se ipso? Quid eos ad hec o. Glauco. existimas
rñsuros? Gla: Reor eqdem rñsuros illos de
ipis se numeris loq q excogitari dūtaxat pos
sunt aliter aūt attractari nequaq̄;: So: Cer
nis igitur. o amice hāc reuera pitiā hui⁹ disci
pline nobis necessariā esse? q̄nqdem ut apparet
aīū ad hoc iducit / ut ipā intelligentia utatur.
ad ueritatē ipsā; pcipiendā: Gla: Vehemēter
id efficit: So. An ⁊ hoc aduertisti? qđ hoīes na
tura arithmetici ad oīs doctrinas ut ita di
xerim acuti uidentur? Quin etiam siqui inge
nio tardiores huic se studio dederint / si nullā
utilitatem aliā susceperint / tamen hoc assecun
tur: ut acutiores q̄; antea sint: Gla: Sic est:
So: Sed enim haud facile multa repies ut exi
stimo q̄ maiori cum difficultate q̄; ista discātur
Gla: Non ꝓfecto. So: propter omnes quas
adduximus rationes / haud quaq̄; negligenda
hec sunt / sed in his precipue erudiendi qui op
timis sunt naturis: Gla. Assentior equidem:
So: Hoc itaq; nobis ita positum sit. post hoc
quod huic proximum est ↄsideremus: nunquid
nobis ↄducat. Gla. Quid istud? nū geometriā
dicis? So: hāc ipā;. Gl: Quatenus eni ad belli

cā rē ꝯfert / eaten⁹ certe nobis ꝯuenit Naȝ ad castra ponēda / regionē occupandā / colligendasq́ turmas uel etiā ſpgēdas / ⁊ ad cetera machinamēta q̄bus circa acies uł in obſidione uł itinere uti solēt / p multū īterest / geometric⁹ ne aliq̄s sit an nō: So: Ad hec utiq̄ȝ exigua quedā geometrice arithmeticeq̄ȝ pticula sufficit / Inq̄rēdū est aūt / utꝝ diuturni⁹ studiū uberiorq̄ȝ pceptio / ꝯferat ad idea boni facile dinoſcendā / cōferūt uero ad hoc oia / q̄ aīuȝ illuc ꝯuertūt / ubi est essentie beatissimū: Q̄d ipſi est pñit⁹ cognoſcēdū: Gla: Recte: So: Ergo si essentiā intueri geometrie studiū cogit / ꝯuenit qdeȝ / sin āt generatiōeȝ / nō ꝯuēit / Gla: Ita dicim⁹. So / pfecto nobis hoc nō negabūt qcūq̄ȝ uel paulūȝ qd geometrie gustarūt / qn hec ſcia / ꝯtra oio se hēat q̄ȝ de ea loq̄ntur / q̄ ī ipā uersantur. Gla. Quo nā pacto. So. Quippe ridicule admodū ⁊ q̄ꝯ coacti sepe loqūtur. Nā uelut agētes ⁊ actionis grā uerba faciūt / dū ⁊ quadrare aiūt / ⁊ pducere atq̄ȝ addere / ceteraq̄ȝ similiter. Doctrina uero hec oīs cognitiōis grā q̄ritur. Gla. Sic ē oio. So. an nō istud quoq̄ȝ nobis ē ꝯcedēdū? Gla. Quid? So: Q̄ꝺ q̄ritur cognoſcēdi illius grā / qd semp est / nō eius qd ⁊ oritur q̄nq̄ȝ ⁊ iterit: Gla: Cōcedendū plane. Naȝ geometria / ei⁹ qd est semp / cognitio ē: So. attollet igitur o generose uir ad ueritateȝ aīum / atq̄ȝ ita ad phandū preparabit cogitatōeȝ / ut ad supa ꝯuertaȝ⁹ q̄ nc ꝯtra q̄ȝ ōeȝ / ad iferiora dēicimus. Glau. q̄ȝ maxīe fieri pōt. So. q̄ȝ maxīe igitur precipiēdū ē / ut q̄ preclarissimā hāc hitāt ciuitatē nłlo mō geometriā ſpnāt / nā ⁊ q̄ preter ipſi⁹ ppositū quodāmō eē uidētur: haud exigua sunt: Gla. Qualia? So. Que tu circa reȝ bellicam conmemorabas. Scimus quinetiam ad disciplinas omnes facilius perdiscendas interesse omnino / attigerit ne geometriam aliquis an non: Glau: prorsus. So. Hanc ergo doctrinam secundo loco discendam iuuenibus statuamus: Gl: Statuam⁹. So. An tertio ī loco ponemus astronomiam? Quid censes: Glau. ponendam equidem / Nam mutationes oportunitatesq̄ȝ temporum presentire / non minus rei militari q̄ȝ agriculture nauigationiq̄ȝ conuenit. So. Quam dulcis uir es. Nempe uereri uideris / ne multi te putēt inutiles disciplinas inducere. Est autem non leue istō ſȝ difficile ad modū pſuadere / qd ex hui⁹modi disciplie instrumētū qdā cuiuſq̄ȝ aī expurgatur / reuiuiſcitq̄ȝ / qd āt ex aliis studiis īfectū obcecatūq̄ȝ fuerat Cū poti⁹ id seruādū sit q̄ȝ oculoꝝ corpis decē milia. Solo. n. hoc īspicitur ueritas Eis ergo q̄ idē hoc sentiūt / mirꝝ īmodū bn̄ loq̄ uideberis Qui aūt id nūq̄ȝ excogitarūt merito nihil te dicere arbitrabūtur. aliā. n. ab ipsis utilitatē estimatōe dignā nō cernūt. Hic ergo tu uide ris utris potissimū disseras. An forte cum neutris: uerꝝ tui grā maxime uerba facis / neq̄ȝ tñ ulla ōtineris inuidia: siq̄s aliquā ex his utilitatē suſcipiat. Glau: Hoc poti⁹ eligo: mei . s. grā ī prīꝭis iterrogādo ⁊ rn̄dēdo disserere: So Retrocede. nā nc qd haud recte qd geomtrie succedit accepim⁹: Gl: quare? So: qa pcst plāum / stati solidū illō qd circūfertur accepim⁹ q̄ȝ ipūȝ ſȝm seipūȝ ꝯprehēdrem⁹. Decȝ āt stati post augm̄tū scōȝ tertiū cape. ē āt hoc circa cuboꝝ augumtū / atq̄ȝ id qd pfunditatis est participeps. Gla: ē certe: ſȝ hec o socrates nōdū repta uidētur: So: Hui⁹ due sunt cause / qd oꝝ nulla ī ciuitate hec honorātur / ⁊ cū ineu difficilia sint / haud ardēter q̄rūtur. Et q̄ ista q̄rūt / duce īdigent / sine quo minime reperirēt: Quē esse primo difficile est deīde etiā si esset / dū tñ ita se hn̄t ut nūc q̄ hec īdagāt fastu elati neq̄q̄ȝ parerent. Sin aūt ciuitas tota huic opī presideat / honorifice ista ducēs ⁊ isti obtemparebunt qdē ⁊ hec sedulo studioſeq̄ȝ discussa / clari⁹ emicabūt: Quippe ēt nūc quāq̄ȝ ⁊ uulgus ista ꝯtēnit ⁊ phibet / ⁊ q̄ hec pſcructātur / qua ratōe utilia sint ignorāt tñ ui grē cui⁹dā uigēt. Naȝ mirꝝ si hec ita apparuerit: Gla: Nēpe qd grātū est / id precipuū / ſȝ mihi apti⁹ q̄ nūc dicebas explana: Studiū / qd circa planū uersatur / geometriā uocabas: So: Eq̄dē: Gl. post geometriā ꝯtinuo astronomiā ponebas: Sȝ paulo post retro rettulisti pedē. So. Eniuero quo magis ppero eo puenio serior: Nā cū mox illi succederet facultas illa q̄ de augumto ī pfundū agit / quia ridiculosa eius hētur inuestigatio / eam transgressus / post geometriā / astronomiā protin⁹ attigi. q̄ ī pfundi ipsius agitatione ꝯsistit

Gla: Probe loq̄ris. So. Ergo quarto in loco ponamus astronomiam: tanq̄ȝ adsit ea facultas que nūc fuerat pretermissa / si modo ī ciuitate suſcipiatur. Gla. Sic decet. Atq̄ȝ eā astronomie laudationē o socrates / ī qua tu me iterpellasti q̄si iportuni⁹ ipāȝ extollerē / ex tuo pgressu nūc pſequor. Nā cuiq̄ȝ patere existimo hāc aīmi oculos ad supiora dirigere / et hic illuc ipsū pducere. So. Forte hoc oib⁹ preter q̄ȝ mihi pſpicuū. Q̄m mihi qd nō ita uidētur: Gla. At quo nā mō? So: porro ut nc eā tractāt / q̄ phie ipſaȝ iūgūt / ad iferiora deiicere aīmi ocłos mihi uidetur: Gla: Qua ratōe id ais? So. Non igenerose mihi uideris tecū ipse supnoꝝ intelligētiaȝ definire. Cōstat. n. qd siq̄s laq̄aria uariis coloribus depicta suſpiciēs qcq̄ȝ pcepit / eū nō oculis ītueri ſȝ intelligere arbitraberis Ac forte recte sentis / ego aūt inepte. Reor eqdē nullā aliā disciplinā ad supnā inſpectionē aīuȝ excitare / nisi eaȝ q̄ circa essentiā ⁊ id qd uideri nō pōt uersatur. Q̄d siq̄s sursum inhiās nunq̄ȝ ꝯuersus deorsuȝ sensibile aliq̄d pcipere studet / hunc nego. Et eius aīum nō sursuȝ ſȝ deorsum aspicere cēseo. etiā si resupinus in terre litore uł maris equore iacēs / qcq̄ȝ pceperit: Gla. habet iuria me corripuisti. uerꝝ q̄ ratio discende astronomie preter eā quā isti seqūtur / si hec nobis perceptio sit ad ea que dicimus profutura: So: Hec utiq̄ȝ. Existimādum est has que ī celo sunt uarietates / postq̄ȝ in loco uisibili sunt / si ad ceteras eiusmodi ꝯparentur / optime integerrimeq̄ȝ dispositas: sin āt ad ueras / lōge deficere. Ueras inq̄ȝ uarietates ⁊ motiones / quibus ipsa que uere est uelocitas / ⁊ ipsa que uere ē tarditas in uero numero / uerisq̄ȝ figuris omnibus ⁊ inuicem feruntur: ⁊ que insunt / ferunt Que quidem omnia ratione ⁊ cogitatione conprehendi possunt / uisu uero nequaq̄ȝ. Quid cēses? Gla: Idem prorsus: So: Non ne igitur celestium uarietate utendum est uelut exēplo quodaȝ ad supernaꝝ reꝝ ꝯtemplationem? pinde ac siq̄s uideat figuras a dedalo uel alio artifice uł pictore peecipue ꝯpositas ⁊ elaboratas: Nēpe si esset is q̄ eas uidet ī geometria pitus artificiuȝ ipsuȝ laudaret. ridiculum tamen esse censeret siquis attentius talia consideraret / tanq̄ȝ in ipsis ueritatem / equalium uł duploꝝ uel alicuius proportionis alterius repertur⁹: Glau: Cur non absurdum id uideatur? So: Idem quoq̄ȝ facturum putare debemus uerꝝ astronomū / quando motus syderum intuebitur arbitraturum scilicet quoad in operibus huiusmodi possibile est / q̄ȝ pulcherrime ab ipso celi conditore ⁊ celum ipsum ⁊ que in eo sunt / fabricata: absurduȝ tamen existimaturum siquis noctis ad diem ꝯpationē hoꝝq̄ȝ ad mēseȝ / mensisq̄ȝ ad annum ⁊ aliorum astrorum inuicem ⁊ ad ista semper similiter fieri censeat neue unq̄ȝ quoquomodo mutare tenorem / cum ⁊ corpus habeant ⁊ uideantur queratq̄ȝ in his omni studio ueritatem: Glau: Mihi certe in presentia te audienti idem uidetur: Socra. Itaq̄ȝ propositionibus utemur ut in geometria ita ⁊ in ipsa astronomia ⁊ que in celo sunt / dimictemus / si modo ita percepturi sumus astronomiam / ut quod in nobis sapientie compos natura existit / utile ex intili efficiatur: Glau. q̄ȝ multiplicē precipis opā ad eā q̄ nūc astronomie datur? So. Arbitror āt ⁊ alia nos precipere eodē mō debere / siqua ex nobis tāq̄ȝ legū ꝯditorib⁹ sit utilitas puētura. At quā nūc ex conuenientibus disciplinis commemorabis? Gla. Nullam ad presens habeo / quam commemorē. So. Attamen non unam tantum / sed plures species / motus prebet. Omnes quidem quisquis sapiens fuerit / depromere poterit. Que uero nobis occurrunt / due sunt: Glau: Quales? So. Una quedā astronomie consimilis iuxta illam per comparationem conuersionemq̄ȝ apposita. Glau. Qualis inquam: So: Quemadmodmm ad astronomiam oculi / sic ad harmonicum motum uidentur aures fabricate. Unde ⁊ he inuicem esse germane scientie ut ⁊ pythagorei putant / ⁊ nos. o. Glauco assentimur? Uel quid nam agemus? Glau: Ita prorsus: Socra: Non ne / postquam grande hoc opus / eos percontabimur / quo pacto de ipsis loquuntur / ⁊ nūquid aliud preter ista. nos aūt ad hec oia nostrū illud seruabimus. Glau. Quid? So: Neq̄ñ dent opaȝ ut nostros alūnos qcq̄ȝ ex his minus pfectū doceant quod nō

illuc tēdat semꝑ quo ꝓficisci oīa debent. Quē admodū nuꝑ de astronomia narrauimus. An ignoras qđ circa harmoniā tale aliqd agunt. Nā dū ↄcentus ⁊ tonos q ꝑcipiuntur auribus metiuntur ⁊ cōparant/ irrito labore quēadmodū astronomi tēpus ↄterunt. Gla: Per deos ridicule admodum crebriores quasdam uocum ↄgestiones inducūt/ ⁊ aures adhibent ↄparātqꝫ uelut uiciniore loco uocē ipsaꝫ uenātes. Atqꝫ eorūꝫ alii dicunt in medio adhuc sonitū aliquē se audire/ minimūqꝫ esse interuallū istud/ quo metiri quis debeat. Alii uero ambigunt/ quasi sonus iā similis audiatur. Et utriqꝫ aures menti preponunt: So: Tu uero utiles ne eos musicos uocas/ qui chordas iugiter uexant examinātqꝫ ⁊ clauiculis tū intēdendo tū remictēdo pulsantiones contorqnt. Sꝫ ne longius hec ꝓ nebatur similitudo circa plectri accusatiōeꝫ qꝫ ⁊ negatiōeꝫ ac elatiōeꝫ chordaꝝ imagini iā huic finē ipono. Neqꝫ his dicēdū assero sꝫ illis quos diximus modo de harmonia interrogandos: Nā idē faciunt qđ ⁊ illi q in astronomia uersantur. Nēpe numeros eos sectantur q in ↄcentibus ad aures ꝑtinētibus isunt. Sꝫ ad inuestigādū ide nō trāseunt: q ↄsonantes numeri sint/ q nō/ ⁊ quā ob causam utriqꝫ sint tales Gla: Rē egregiā narras: So. Adde ⁊ utilem ad boni ipsius pulchriqꝫ indaginē. que si aliter queratur/ fit ꝓrsus inutilis. Gla. Probabile istud qdem. So: Arbitror aūt supradictorum oium tractationē/ si mutuā ipsoꝝ ↄmuniōeꝫ cognitionēqꝫ attigerit/ inuestigaueritqꝫ qua se cū ista inuiceꝫ ratione coherent/ ad ea q̄ expetim⁹ ↄducturā. neqꝫ frustra in his homines sꝫ utiliter admodū uersaturos: inutiliter aūt/ si aliter actū fuerit: Gla: Atq ⁊ ego ita uaticinor: sꝫ magnū est qđ iubes. o. Socrates: So: de prohemio istud/ an de alio quodā iq̄s? An ignoram⁹ hec oia esse ipsi⁹ ꝓhemnia legis/ quā discere deceꝫ. Nō dū. n. hoies i hīs reb⁹ ꝑiti esse dialetici. i. ad disserēdū idōei tibi uidētur: Gla: nō ꝑ iouē nisi ꝑpauci qđ oiuꝫ quos ūq̄ꝫ cognouerī. So At eni nisi q̄s ⁊ accipe possit ⁊ reddere rōeꝫ nūq̄ꝫ sciet qcq̄ꝫ eoꝝ q̄ esse dicim⁹ cognoscēda. Gl. Nūq̄ꝫ ꝓrs⁹. So. Nōne hec iā lex est o glauco q ꝑdisserēdi artē ostēditur/ quā rursus intelligibilē/ ea uis imitatur aspect⁹/ quā supra dixim⁹ ad ipā iaꝫ aialia sese ↄuertere/ ⁊ ad stellas. ⁊ ad ipūꝫ deniqꝫ solē? Haud secus cū q̄s ad dialeticā/ arteꝫ. s. disserendi se ↄfert absqꝫ sensibus/ rōe dūtaxat/ ad ipsuꝫ qđ est quodlibet nititur/ q si nō destiterit/ priusq̄ꝫ ipsum qđ est bonū intelligētia ipsa ꝑceꝑit/ tūc demū ad finē intelligibilis ipsius ita ꝑuenit/ ut ille alter ad uisibilis finē ascēdit. Gla. Oio sic accidit. So Nōne dialeticā hāc ꝓgressioneꝫ uocas? Gla Quid ꝓhibet? So Atq quēadmodū solutio illa a uinculis ↄuersioqꝫ ab ūbris ad simulachra ac lucem/ ⁊ ex antro ad solis lum̄ exitus/ ibiqꝫ aialium ⁊ plantaꝝ inspectio/ solisqꝫ ⁊ sydeꝝ i aqua ꝓpter ībecillitatem oculoꝝ intuit⁹ ipūꝫ qđ i corꝑib⁹ est clarissimū ad id ↄuertūt/ qđ ē i corꝑāli ⁊ uisibili regione oiuꝫ fulgentissimuꝫ Ita oiuꝫ supradictaꝝ artiū studiū ōducit animū ꝑ umbras nō simulachroꝝ sꝫ eoꝝ poti⁹ q̄ uere sunt/ iudicareqꝫ eas efficit apparētes ad aliud quodā lum̄ tanq̄ꝫ ad solē/ hētqꝫ uim quandā ad extollendi id qđ est i aio prestātissimuꝫ ad ↄtēplatōeꝫ eius qđ i ordine reꝝ est optimū Gla. Eqdē sic accipio quāq̄ꝫ mihi talia hec esse uiōntur/ ut neqꝫ facile admicti possint neqꝫ facile reiici Verūtn̄ cū nō ipn̄tia solū audienda sꝫ de inceps sepius repetenda sint/ his ita positis ut nūc traditū ē/ ad ipꝫ iā legē deueniam⁹ atqꝫ ita eā ꝑcurramus ut ꝓhēniū nuꝑ trālegim⁹. Quare dic amabo q̄s potētie disserendi mod⁹? ⁊ q̄s i spēs distribuitur. ⁊ q̄ uie sint/ he nāqꝫ sūt ut uidetur. q̄ illuc ꝑducūt/ quo q̄sq̄s ꝑuenerit illic ōmū tāq̄ꝫ i itineris termio requiescet So. Nō dū o amice glauco asseq poteris. ꝑfecto quātū i me est nihil tibi deerit studii/ quo uoti ↄpos afficiaris: Neqꝫ imaginē āpli⁹ eius quo ō agim⁹ sꝫ rē ipā uerā q̄lis mihi uidetur/ aspicies: Vtrū aūt reuera talis sit/ nec ne/ hand quāq̄ꝫ affirmare decet Sꝫ illud dūtaxat asseuerandū qđ tale aliqd est cognoscendū/ Nōne? Gla/ nihil ꝓhibet/ So/ Quinetiā ⁊ istud/ qđ sola disserendi facultas hoi in his q̄ dixim⁹ erudito id oñdet/ Aliter ūo cognosci penitus ipossibile: Gla: Hoc quoqꝫ asseuerādum: So: Nemo aūt aduersabitur nobis dicentib⁹ qđ disserēdi facultas dūtaxat conatur ordine certo circa unumquodqꝫ quid ipsum sit iuenire. Si quideꝫ cetere artes aut ad opiniones hominum cupiditatesqꝫ respiciunt/ uel ad generationes ↄpositiones/ uel ad culturā eoꝝ q̄ generātur ⁊ ↄponuntur. Reliq̄ ūo quas diximus ueraꝝ reꝝ quoquo mō participes esse/ geometria. s. eiusqꝫ comites/ circa ipsaꝫ essentiā quodāmodo somniant sincere aūt qcq̄ꝫ sb illis cernere ipossibile ē quousqꝫ suppositionibus herent/ easqꝫ ratas ⁊ imobiles adeo seruant/ ut illaꝝ rationē reddere neqant: Nam ubi principiū qdeꝫ ponitur id qđ est ignotū/ finis aūt ⁊ media ex ignoto tracta inuicē ↄnectuntur/ inde collectā assertionē quo nam pacto sciam noiabimus? Gla: Nullo So: Dialetica uero sola sublatis suppositionibus ad ipsum pricipium ↄfirmandū ꝑgit Ac re uera animi oculum ceno barbarico obrutū/ paulati sursum trahit ac ducit tanq̄ꝫ adiutricib⁹ ac ministris qbusdaꝫ utens his artibus quas narrauimus. Eas porro nos sepe scias ꝓpter ↄsuetudinē noiauimus. Indigēt aūt alio noie clariore qdeꝫ q̄ꝫ sit opinio/ obscuriore uero q̄ꝫ scientia. Cogitationē certe nos i suꝑioribus eaꝝ notionē cognominauimus. Neqꝫ tn̄ est de nomine ↄtrouersia inter eos qbus de rebus tantis quātis nobis ad presens est disceptatio: Gla: Nō certe. nam solā exigūt ad reꝝ habitum interni ↄceptus expressionē: So: Placet igitur quēadmodū supra/ primā portionē uocare scientiā: secundam cogitationem. Tertiam fideꝫ. postremā imaginatōeꝫ uel assimilationem. Et ambo illa simul itelligentiā. hec aūt ābo simul opinionē. Et opinoniem qdeꝫ circa generationē/ intelligentiā ūo circa essentiā esse. Quod aūt ē ad generationē essentia/ id ad opinioneꝫ intelligentia. Quod ue itelligentia est ad opinionē/ id ⁊ ad fidē scia: ⁊ ad imaginatōeꝫ deniqꝫ cogitatō. Cōpationē ūo illoꝝ in qbus ista uersantur/ diuisionemqꝫ utriusqꝫ geminā/ opinabilis. s. intelligibilisqꝫ. o. Glauco obmictamus ne ꝓlixior de his oratio q̄ꝫ de suꝑioribus hēatur: Gla: Eqdeꝫ aliis quātū cape mea mēs pōt/ assentior: So: An non dialeticū uocas eū q rationeꝫ cuiuslibet capit essentie. Illum uero q hāc ratōeꝫ nō hēt/ quaten⁹ nec sibi nec alteri pōt reddere rationē/ eatenus intelligētiā circa hoc hēre negabis: Gla: Certe nō aliter est dicendū: So: De bono etiā similiter iudicandū. Non qcūqꝫ boni ideā ratione definire nō potest ceteris oibus eā distiguens/ ⁊ tanq̄ꝫ i prelio ꝑ oīa penetrando/ cetera cūcta reiicere/ non secundū opinioneꝫ sꝫ secundū substātiā arguens ⁊ refellens ꝑqꝫ hec oia stabili ⁊ inconcussa ꝓgredi ratione/ hūc tu ita affectum neqꝫ bonū ipsū dices cognoscere/ nꝫ aliud qcq̄ꝫ bonū. Veꝝ siquod forte simulachrū attigerit opinione poti⁹ q̄ꝫ scia illud attigere: atqꝫ hac in uita isomniis dormitāteꝫ illudi. ⁊ añq̄ꝫ exꝑgiscatur/ ad iferos descendentē/ extremo tādeꝫ occupari sopore: Gla: Per Iouem oia hec ꝓrs⁹ asseuerabo: So: ceteꝝ pueros tuos/ quos nūc oratiōe instruis siqñ reipsa erudires/ ut arbitror nō ꝑmicteres maximaꝝ reꝝ in ciuitate potestatē habere/ dum lineaꝝ instar nō possent cuiusqꝫ reddere rationē:. Glau. Non certe: So: Legē itaqꝫ feres/ qua iubeantur eā potissimū disciplinā capessere/ ex qua ad interrogandum ⁊ respondendū ut scientē decet/ aptissimi sint: Glau: Tecum una istud precipiā: So. An ergo uidetur tibi doctrinis oibus dialetica uelut apex esse preposita: nec ulla doctrina ulterius ac eminentior reppiri? sꝫ hic iā doctrinaꝝ omniuū esse finis: Gla: Mihi quideꝫ uidetur. So: Restat ergo deinceps aperienduꝫ quibus distribuēde hec discipline sint ⁊ quomodo: Glau. Videlicet: Socrates. Recordari in prima illa optione quales delegerimus principes? Gla: Quid ni recorder: So: Quoad alia qdem naturas illas eligendas existimato. Nā ⁊ grauissimos hoies ⁊ fortissimos decet eligere: ⁊ quoad fieri pōt spēosissimos/ nꝫ solū q̄ reddisūt hoies geñrosi atqꝫ terribiles. sꝫ q isuꝑ eas hēāt nature dotes/ q̄s disciplina hec exigit: Gla: Quis? So: Acumen iq̄ꝫ facilitatemqꝫ ingenii oportere ad doctrinarum ꝑceptionem adesse. Magis. n. absterret aiuꝫ disciplinaꝝ q̄ꝫ gymnasioꝝ corꝑis/ difficultas. Siquidem magis ꝓpri⁹ illi labor ē/ q soli ↄpetit/ q̄ꝫ q corꝑi etiā ē ↄmunis: Gla: Vera loq̄ris: So: Querend⁹ itaqꝫ uir est memorios⁹, itegerrim⁹ tolerātissimus. Nā quē alium censes libenter labores corꝑis subituꝝ: tamq̄ꝫ arduū doctrine meditationisqꝫ studiū ad fineꝫ usqꝫ ꝓsequtuꝝ Gla: Neminē ꝓrsus nisi qui optima natura sit

preditus. Ex eo quippe errore ut supra dicebã aduersus phiã oborta est infamia, quod nõ p dignitate ipsam attingunt. Neqꝫ. n. a spuriis s; legitimis est attrectãda: Gla: Quo pacto? So: pricipio ad labores suscipiendos claudus esse nõ debet q̄squis est phie sacris initiãdus, ut ptim eos adeat partim recuset. Contigit aũt hoc, quotiẽs aliq̄s gymnasiis ⁊ uenationi ⁊ reliq̄s corpis exercitationib⁹ dedit⁹, disciplinaꝝ studiũ refugit, neqꝫ audiendo delectatur nec inquirendo. s; omẽꝫ hanc odit curã. Claudus preterea ⁊ ille est, q exercitationibus animi delectatus, ɔtẽnit alias: Gl: Uera narras. So: An nõ ⁊ quo ad ueritatẽ similiter mancuꝫ eum ponemus aĩuꝫ q uoluntarium mẽdaciuꝫ odit, ⁊ egre fert ipse secum ⁊ aliis mẽtientibus indignatur? Innoluntariuꝫ uero mẽdaciuꝫ facile tolerat: ⁊ si ignorare aliq̄d deprehendatur, haud grauiter pfert: s; libenter ueluti sus ignorantie sordibus uolutatur: Gla. Oio quideꝫ: So Quinetiã circa tẽpantiaꝫ ⁊ fortitudinẽ. magnificentiãq; ⁊ reliquas uirtutis partes nõ minus obseruandũ est, q nam legitimus sit, q spurius. Qũ. n. hec minus ɔsiderant, ⁊ priuati ⁊ ciuitas, ignari utũtur manchis ⁊ spuriis ad q̄ cunqꝫ istoꝝ ɔtigerit. priuati qdeꝫ amicis, res p. uero principibus. Gla. Sic accidit p̄rsus. So: Nobis hec oia precauẽda sũt. Nã si hoies quo ad corpis ac mẽtis habitũ integerimos ad tãtã doctrinã exsecutionẽqꝫ ducem⁹ atqꝫ erudiem⁹, ⁊ ius ipsuꝫ nobis minime succẽsebit, ⁊ ciuitatẽ r̃publicãqꝫ seruabim⁹. Sin aliter affectos, hoies ad ista ducem⁹, ɔtraria faciemus oia, ⁊ phiaꝫ m̃lto etiã magis dedecorabimus: Gla: Turpe qdẽ id esset: So: Miꝝ in modũ Ceteꝝ non nihil mihi in presentia risu dignũ ɔtigisse uidetur: Gla: Quid istud? So. Latuit me nimiꝝ, q̄ iocabamur. quare acri⁹ egi q̄ꝫ deceret. Quippe iẽterloquẽdũ ad phiaꝫ ipãm ɔuersus eã dedecore affectã aspexi: Quod ⁊ grauiter perpessus fuisse uideor, ⁊ his qui iculpa sũt, tãqꝫ idignatus seueri⁹ hec dixisse: Gla Nõ p Iouẽ ut mihi audiẽti uidetur: So: Mihi tñ dicẽti sic apparet. Hoc ãt ne nos fugiat q̄ i priori electione senes elegim⁹, i hac uõ nequãq; licebit. Neqꝫ soloni credendũ ẽ hoiẽꝫ senescentẽ posse i dies plurima discere: q minus id põt q̄ꝫ currere. Iuuenibus. n. ɔueniũt multi maximiqꝫ labores: Gla: Necesse ẽ: So Illa igitur q̄ ad arithmeticã ⁊ geometriã oẽm qꝫ eruditionẽ eã ptinent q̄ dialecticã ãnceddere debꝫ, pueris tradenda sunt. atqꝫ is docẽdi mo dus accipiẽdus est quo minime coacti addiscẽdũ esse uideantur. Gla: Cur istud? So. Qm nõ decꝫ liberꝝ hoiẽꝫ cũ seruitute disciplinã ali quã discere. Quippe ingentes labores corpis ui suscepti, nihilo deterius corpus efficiunt. Nulla uero aie uiolenta: est stabilis disciplina Gla: Uera loq̄ris. So: Ergo nõ tãq̄ꝫ coactos pueros in disciplinis. o uir optime, s; quasi ludentes enutrias: ut ⁊ magis ad q̄ qui sqꝫ natura sit aptus, possis agnoscere: Gla: Consentaneum est q̄ dicis: So: An nõ recordaris a nobis ĩ supiorib⁹ dictũ, pueros esse eq̄s spectandi gratia i castra ducendos, ⁊ si tuto id tentari possit, ppius admouendos, ut catuloꝝ istar sanguinẽ icipiant degustare: Gla. Recordor eqdẽ: So: Quicumqꝫ uero ad hos labores. disciplinas. picula p̄mptiores acrioresqꝫ apparẽt, in numeꝝ aliqueꝫ seligẽdi sũt. Gla: Qua in etate? So: Qñ a necessariis negociis exercitationibusqꝫ soluti sunt. In hoc siq̄dẽ tẽpore siue bienniũ sit seu triẽniũ, facere aliud nequnt. Labor. n. ac somn⁹ disciplinis aduersi sunt. Et siml' hec examinatõ aliaꝝ nõ minima esse uidetur. Qualis uꝫ q̄sqꝫ i gymnasiis ipsis apparebit: Gla: Quid ni? So: Post id tẽpus qcũqꝫ ex uiginti annis ut ceteris prestãtiores electi fuerint maioribus q̄ꝫ ceteri afficiantur honorib⁹, ⁊ q̄ disciplinæ istis i pueritia sparsiꝫ ostense sunt, una his iterum offerantur, ad ipsam disciplinarum inter se cognitionem ⁊ ipsius quod uere est naturam conspiciendam: Gla: Sola hec cognitio, quibuscũqꝫ traditur stabilis permanet: Glau: Atqui ⁊ hac experientia cognoscitur maxime qui ad dialecticam optime a natura est institutus, qui non. Nempe quisquis ad hoc dignoscendum est perspicax dialeticus est, qui uero hebes, nequãq̄ꝫ: Glau: Teneo equidem: So: His igitur animaduersis oportebit eos, qui appime tales in ipsis reperientur stabiles in disciplinis. constantes in

bello. in aliis legitimis officiis perseuerãtes Postq̄ꝫ trigesimum egerint ex electis pre electos in maioribus honoribus constituere: ⁊ ipsa disserendi facultate diligenter examirare quis eorum potest sine oculorum ⁊ aliorum sensuum ministerio, ad ipsum quod uere existit cũ ueritate trãscẽdere. In quo maxia. O. amice opus est cautione: Gla: Cur nam? So: Non animaduertis quantum nunc malum circa disserendi peritiam inolescat? Gla: Quale istud Socrates: Iniquitate prorsus abundãt: Gla Summopere: So: Mirum aliquid perpeti ipsos existimas? nec ignoscis. Glau: Qua ratione maxime? So: Siquis suppositus puer multis in delitiis nutriatur, a, nobili familia, inter adulatores complurimos, adultus autem persentiat quod ex eis quos parẽtes existimat natus non fuerit, ueros tamen genitores nusquam reperiat, nunquid uaticinari potes qualis huic animi affectus faturus sit erga adulatores ⁊ erga eos qui ipsum supposuerunt, tam in eo tempore i quo nihil de suppositione suspicabatur, q̄ꝫ postq̄ꝫ rem ipsam agnouit? An uis presagium meum audire? Glau: Uolo equidẽ. So: Uaticinor itaqꝫ illum dum suppositioneꝫ penitus ignorabit, magis eos honoraturum quos parentes ⁊ propinquos existimat? q̄ꝫ assentatores: minusqꝫ eos i indigẽtia neglecturum tardioremqꝫ fore ad iniuriam ipsis inferendaꝫ uel conuitium dicendum: magisqꝫ illis in reb⁹ grauibus q̄ꝫ adulatoribus pariturum:. Glau: Uerisimile id quidem: So: Sin persenserit, hos certe minus honorabit curabitqꝫ. Assentatores uero magis q̄ꝫ antea colet. illis propensius obseq̄tur. ad eoꝝ exẽplũ uitã instituet suã. cũ illis palã ac libere ɔuersabitur. De his uero quos parentes ⁊ ppiquos putauerat, nisi ualde natura quis equus sit nihil p̄rsus curabit: Gla Sed quid hec similitudo ad eos qui disputationes sectantur? So: Audies modo. Sunt nobis a pueritia opiniones de honestis iustisqꝫ officiis, sub quibus tanq̄ꝫ parentibus educati sumus, his paremus, hos preceteris honoramus: Glau: Sunt plane: So: Offerunt se nobis ⁊ uoluptates, que ad contraria nos alliciunt, ⁊ dum anime blandiuntur, ad illa detorquent Non tamen ab his flectuntur, qui uel paulo q̄ꝫ ceteri moderatiores sunt. sed illa ueluti paterna colunt. eisqꝫ obtemperant: Glau. Sic euenit: So. Si dialectica uis aggressa aliquem ita affectum interroget quid honestum sit ac respondentem id quod ex legis latore perceperat, ratio confutet, crebrisqꝫ ⁊ uariis redargutionibus, eo deducat ut opinetur illud nõ magis honestum esse q̄ꝫ turpe. deqꝫ iusto ac bono similiter arguat, ⁊ de ceteris que summo in honore ãte habebat, pari ne illa posthac honore ⁊ obseruãtia p̄sequturũ putas? Gla. Minori admodum puto: So. Quã do igitur neqꝫ ista quis censet domestica ut antea uel honorãda, neqꝫ reperit uera, in uitam potius blandaꝫ q̄ꝫ in aliam ut consentaneum est, prolabitur: Gla: Uerisimile id qdeꝫ? So: Ex iusto igitur fiet iniquus. Gla: Necesse est: So: An nõ merito ut nũp dicebã, affectio eoꝝ q ita se ad disserendũ ɔparant, talis est ut plurimam exigat ueniã: Gla: Et miaꝫ in sup: So. Ut igitur miserabilis hic euentus uitetur, triginta annos nati dũtaxat caute admodũ dialecticas argumẽtationes degustẽt: Gla: Ita p̄rsus: So: An non hec prudens cautio est: ut eas uꝫ iuniores hoies nõ attingãt? Neqꝫ. n. te latet, ut arbitror, q̄ cũ primũ adolescentuli disputationis artificiũ gustant, eo p̄tinus quasi ludo quodaꝫ ad refellendum utuntur. Eosqꝫ q ɔfutãt alios studiose sectãtes: ⁊ ipsi alios quoqꝫ redarguũt Ac distrahendis lacerandisqꝫ proximis catulorum more assidue delectantum. Glau: Mirum in modum: So: Cum uero plures cõuicerint, ⁊ a pluribus ipsi conuicti furint, eo confestim deueniunt, ut ex pristinis opinionibus ratam nullam hãbeant: Atqꝫ ex his ⁊ ipsi ⁊ ois phia apud alios calumniam reportarũt: Gla: Uera refers: So: At uir natu grãdior, ab hac insania diligentius declinabit. ac hoiem inuestigãde ueritatis gratia differentẽ imitabitur potius, q̄ꝫ eũ q iocãdi causa uersutiis captiũculisqꝫ incumbit. Quin ⁊ ipse modestius sese geret, ⁊ disputãdi studiũ ex infami reddet illustri⁹ Gla: Scite: So: Ad ei⁹modi preterea cautõnẽ, supiora dicta sũt oia. Oportere uꝫ

moderatos ⁊ graues esse illos / qui ad disputationis studium adsciscuntur. neqȝ communicandū eē id ineptis hominibus: ⁊ ut nunc fit oib⁹ quoscumqȝ sors obtulerit. Gla: Summopere So: Siquis disputationi diligenter assidueqȝ det operaȝ / nihil ue agat aliud / nisi quod uicissiȝ quandoqȝ gymnasiis corpus exerceat / huic ad perceptionem huiusmodi anni duplices superiorūȝ sufficient: Gla: Nunquid sex dicis? An quatuor? So: Quinqȝ adhibeas. Deinde ad antruȝ illud erunt iterum deducendi / cogēdiqȝ eos principatus assummere qui ad bellum spectant / ⁊ siqui sunt iuuenum pricipatus: ne usu rerum ab aliis superentur: Atqȝ in his quoque examinandi sunt / utrum constantes permaneant / dum trahuntur undiqȝ: aut nutent: Gla: Quot autem annos istis adscribis? So Quinqȝ ac decem. Cum uero ad quinquagesimum annum puenerit / quicunqȝ integri inter eos / rebusqȝ gestis ⁊ scientiis precellentes apparent / ad finem iam perducendi sunt: cogendiqȝ ut animi radium ad supera dirigentes / ipsum quod omnibus lumen prebet / suspiciant cumqȝ ipsum bonum nouerint, exemplo illius freti / ciuitatem / priuatos / seqȝ ipsos per omnem sequentem uitam ⁊ singula uicissim exornent. Ac plurimum quidem in philosophia uersentur. Cum uero ad magistrat⁹ accersentur / in ciuilibus negociis inuigilent / sigillatimqȝ gubernent rei. p. gratia: ita ut non tanq̃ȝ bonum aliquid ⁊ optandum / ministerium / sȝ necessarium potius exsequi uideātur: Atqȝ ita cum alios similiter ipsi instruxerint / eos uicissim rei. p. custodes relinquent. ipsi uero in beatorum insulas transmictentur. Monumēta uero illis ⁊ sacra tanq̃ȝ demonibus si pythias oraculo confirmauerit publice dicabuntur. Sin minus: saltē ut beatis atqȝ diuinis. Gla: Mirificos prorsus, o. Socrates pricipes quasi sculptor figurasse uideris: So: Q. ō de uiris dixi / idem ⁊ de mulieribus intelligendum. Neqȝ putas. o. Glaucon magis me ō uiris q̃ȝ de mulieribus fuisse locutum: quecumqȝ uidelicet natura apte ad hec officia sunt: Gl: Recte se id habet. siquidem pariter in omibus ut narrauimus cū uiris cōmunicabunt: So: Nuȝ concedítis nos de re. p. omnia non quasi p̄ desiderio effinxisse / sȝ pro ueritate loqutos: difficilia quidem factu / possibilia tamen: ea dum taxat ratione qua diximꝰ. Quādo scilicet hoies reuera philosophi / uel unus uel plures nacti in ciuitate potentiam / presentes honores despicient / illiberalesqȝ eos ⁊ nullius existimabunt. ipsūȝ āt qd rectū ē ⁊ honores q ab eo pficiscūtur plurimi facient. Maximū āo ⁊ summope necessariū qd iustū ⁊ huic ministrātes. Idqȝ adaugētes ciuitatē suā rite disponēt: Gl: Quo pacto? So Oēs qcūqȝ in urbe decem annos impleuerit / in agros trasmictent. filios aūt ipōꝝ suscipiētes pcul ab his moribus qbus hodie parentes utūtur / in suis moribus ac legibus educabunt. quales uero sint enarrauimus. Atqȝ ita celerime atqȝ facilime ea ciuitas ⁊ res. p. orietur / quā supra diximꝰ siqñ extiterit / beatam fore: ⁊ gēnus hoīuȝ in quo cōdita fuerit / plurimū iuuaturā: Glau: Maxime qdē. Atqȝ ut cōstitui pōt eiꝰmodi ciuitas / siqñ cōstituatur / o. socrates adinuenisse uideris: So: Nōne ergo abunde iā tū de hac ciuitate tū de hoie eius psimili nobis dictū? Constat. n. qualem eius similē eē debere dicemꝰ: Gla: cōstat plane: ⁊ quod q̃ris / finem mihi iā hēre uidetur.

Argumentum Marsilii Ficinii in Librum octauum. de Iustitia.

Socrates perfectā rei publice formā septē iā libris absoluit / septēnario Palladis numero cōsecratā. Eāqȝ tuȝ regiā tū optimatū appellat gubernationem. Optimatum quidem / qm̄ in ea plures uirtute preclari publicis fungūtur muneribꝰ / senatumqȝ constituunt. Regiam uero / qm̄ ⁊ una omnium ad publicum bonum est uoluntas: una mens quasi regina / ⁊ siquis iter eos probitate est singularis singulariter bono ratur: neqȝ tamen huic tantum tribuitur / ut absqȝ senatu. i. probatorum omnium numero possit publica permutare. Reliquum erat post optimam ⁊ beatam rei. p. formam in medium inferiores adducere. Has autem numerat quatuor. Primam quidem esse uult / eam in quam optima mox degenerat / quam nominat ambitiosā. Secūdā āo potētiā paucoꝝ ex ābitiosa nascentem: tertiam popularem ab hac procedētem. Quartā postremo tyramnidē ex populari precipue pullulantem. Quoniam uero reruȝpublicarū forme a formis proueniunt animoꝝ quinqȝ deinceps animoꝝ affectus ⁊ habitus / totidēqȝ ciuitatuȝ / et similes ⁊ similiter nominatos mira quadā arte describit. Sūmatiqȝ regium animū optimum esse concludit atqȝ beatissimū: ⁊ similem similiter ciuitatē. Tyramnicū uero pessimuȝ atqȝ miserimū: ciuitates quoqȝ a tyrānis oppressas / pessimas similiter atqȝ miserimas: Medios aūt animos gubernatiōesqȝ medias modo quodam medio se habere cōcludit ex omnibus his apparet q̃ȝ pnitiosa tam i ciuitate q̃ȝ i animo sit iniustitia: ⁊ utrobiqȝ iustitia q̃ȝ salutaris. Ubiqȝ aūt permutationes taȝ animorum q̃ȝ ciuitatum ex aliis formis in alias mirabili explicat diligentia. Precipue uero mutationē beate rei. pu. ⁊ ut ita dixeri / auree in ambitiosam siue argenteam / siue ferream ab altiori ducit exordio fingitqȝ musas id tanq̃ȝ oraculum effundentes / siue potius confundentes. Profecto si beata res. pu. proprio defectu in interiorem labi non potest: ⁊ tamen qñqȝ labitur / cōmuni quodam defectu ⁊ causa labitur Qua quidem in re Aristotelicas ridere licet calumnias. Neqȝ. n. debuit Aristoteles i quinto politicorum a Platone suo imo nusq̃ȝ suo propriam beate rei publice permutande exigere causam: cum nulla sit propria: sed cōmuni bono ⁊ ualidissimus ⁊ temperatissimus / sic et eiusmodi ciuitas non tam propria q̃ȝ communi causa morbi laborat. i. fatali quodā ordie / ita pceleste circuitus q̄ ifra lunā sunt ppetuo reuoluente / ut q̄ certis speraꝝ cōfigurationibus tēporūqȝ curriculis cōposita sunt / qñqȝ dissoluātur aduersis. Qm̄ uero eiꝰmodi cause assignatio presentis ciuilisqȝ facultatis terminos procul excedit / ideo socrates uaticinio musaꝝ utitur / ⁊ pfecto ita utitur ut ⁊ nobis ad hec interpretanda opus sit apollinis uaticinio. nec inmerito Tulliꝰ ubi rem esse obscurissimam breuiter uult exprimere: Id iquit: numero Platonis obscurius. Neqȝ miror Theonem Smirneum mathematice in primis Platonice professorē eiꝰmodi mysteriū tāq̃ȝ iexplicabile astute pretermisisse. Qd qdē Iāblicus Calcideus dū explicare uoluit / iplicuisse uidetur Quid uero? Si in eiꝰmodi uerbis plus difficultatis sit q̃ȝ ponderis: Quippe cum ⁊ ipse fingat musas tragica quadā tumiditate nugātes per terrētesqȝ aiuȝ puerilem atqȝ simplicē stuporēqȝ adducentes. Deniqȝ qualecunqȝ id sit oportunius ex cōmentariis in Timeum expositionem nrām accipies. Ceteꝝ moralia hec precepta considera: ipossibile est diuitias honorari in ciuitate simul atqȝ uirtutem. Item tradere diuitioribus rei publice gubernacula pinde est / ac si nauis non pitiori in nauigando / sed locupletiori gubernanda tradatur. Nempe ⁊ hec ⁊ illa periclitabitur. Rursus custos cōtra oia uitia tutissimus est scia. Preterea cōtrarii unius summū / alterius est principiū: itaqȝ extrema libertatis licentia / extreme seruitutis est principium. Sicut in qualibet qualitate reruꝫqȝ ⁊ tempoꝝ excessus omnis uerti ptinus in cōtrarium cōsueuit / Idem in epistolis ait moderatā probās ante omnia libertatem.

Liber octauus de Iusto.

Constitit iā iter nos. o. Glauco in ciuitate optime instituta / cōmunes esse debere mulieres ⁊ filios: Cōmunem quoqȝ oēȝ eruditionē. Communia similiter oīa tum belli tum pacis officia. Reges aūt ipōꝝ esse hoies i phie ⁊ rei militaris studio prestantissimos: Glau: Cōstitit plane: So: Quin ⁊ hec cōcessimus quod. s. cum tales pricipes iam fuerint constituti in expeditionē euntes habitationes militibus quales prediximus assignabūt: cōmunes. s. oibꝰ: i qbꝰ nihil cuiꝰq̃ȝ sit ppriū. Neqȝ de habitatione solū ueꝝ etiā

de suppellectili ⁊ possessionibus si recordaris, quales debeāt esse cōuenimus: Gla: Memini equidem: censuisse nos nihil eorum que nunc possidēt alii, esse ab aliquo possidendum. Sed tanqꝫ belli athletas atqꝫ custodes i mercedem custodie annua ab aliis alimenta suscipientes, eos oportere se ipsos ciuitatemqꝫ tueri: So: probe loquēris. Sꝫ postqꝫ hec absoluimus, repetamus iam unde huc digressi sumus, ut per eadem rursus proficiscamur: Gla: Haud quaqꝫ difficile istud. ferme. n. quēadmoduꝫ nunc, quasi de ciuitate satis egisses, adiecisti, quod talem ciuitatē bonam uocares qualem descripseras: bonumqꝫ uirum quēcunqꝫ illius foret persimilis. Cum tamē posses adhuc ut apparuit meliorem ciuitatem uirumqꝫ referre. Dixisti preterea si hec recta sit res. p. ceteras aberrare. Reliquarū uero rerum. p. ut memini species esse quatuor. de quibus uerba facere oportere, earūqꝫ defectus inspicere. ⁊ homines ipsarum similes declarare, Ut eos omnes intuiti ⁊ quis optimus sit uir, quis pessimus declarantes, consideraremus, nunquid uir optimus, felicissimus, pessimus autem sit miserrimus. An se res aliter habeat: Cum uero abs te ipse quererem quas potissimū quatuor res. p. diceres, Tunc sane polemarchus ⁊ adimantus, mihi sermonem intercedunt. Unde tu orationem summēs huc deniqꝫ peruenisti: So. Recte admodum meministi Glau: Ergo rursus tanqꝫ luctator eandem ansam prebe. Et me idem interrogante conare nunc ea dicere, que tunc eras declaraturus: So: Siquidem potero: Glau: Equidem audire percupio quas nam res. p. quatuor supra dicebas: So: Haud difficile istud audies. Sunt enim quas dico, ille que ⁊ nomina habent. Ipsa uidelicet que amultis laudatur, cretensis, ⁊ laconica. Secunda uero ⁊ secundo loco laudata ea, que paucorum potentia nominatur, pluri mis plena malis res. p. Itē que ab hac differt plurimum eamqꝫ sequitur gubernatio popularis. Preterea generosa tyramnis, abhis omnibus differens, quartus ciuitatis extremusqꝫ morbus. An aliam habes rei. p. formam: que in perspicua ⁊ distincta quadam specie iaceat: Nam ⁊ minores quidam principatus ⁊ regna uenalia, ⁊ tales quedam ciuiles potentie inter ista quodāmodo medium obtinent. Quarū nō pauciores inter barbaros qꝫ inter grecos reperiuntur: Gla: Multe certe ⁊ absurde memorantur. So Totidem quoqꝫ sunt hoīum quodāmo species atqꝫ mores. An ex quercu forte existimas aut silice res. p. fieri, potius qꝫ ex ciuium moribus: qui quocunqꝫ fluxerint, cetera secū rapiunt: Gla: Ex moribus procul dubio: So Quare si gubernationū spēs quiqꝫ sunt, privatorum quoqꝫ animorum affectꝫ quiqꝫ erunt. Gl: nil obstat: So. Uirum certe similem optimatum gubernationi exposuimus. quem bonum ⁊ iustū recte asserimꝫ: Gla: Exposuimꝫ: So: Deteriores deinceps narrare decet, contentiosum ambitiosumqꝫ hominem secundū lacedemoniorum rem. p. institutum. preterea paucorum imperii cupidum. ⁊ popularem hominem ⁊ tyramnicū ut iniustissimum discernentes, cū iustissimo cōparemus, pfecteqꝫ dinoscamus: quo modo summa meraqꝫ iustitia ad summā se ac meram iniustitiam habeat: quoad hominis iusti uel iniusti beatitudinem uel miseriam pertinet. Ut uel thrasymacho obtemperantes, iniustitiam prosequamur, uel presentibus rationibus persuasi, iustitiam: Glau: Ita prorsus agendū: So Num sicuti cepimus, añ in rebꝫ. p. mores aia duertere qꝫ in priuatis personis, quia illic magis pateant, ita ⁊ nunc in primis consideranda est ambitiosa res. p. cuius nullum habeo nomen preter ambitiosam potentiam ⁊ principatum. post eam uero uirum talem excogitabimus deinde paucorum potentiam, taleqꝫ uirum. postea multitudinis gubernationem ⁊ hominem popularem. Demum tyramnide pressam ciuitatem considerantes ⁊ inde tyramnicum cognoscentes animum, conabimur ea que proposuimus, sufficienter diiudicare: Gla: Recte in hunc moduꝫ inspectio iudiciumqꝫ pcedet: So: age itaqꝫ explicare conemur quo pacto ambitiosū impium: ex optimatū gubernatione nascatur Quin hoc simpliciter uerum est, oēm rem. p. ex eo qō dñatur, mutari, qñ in ipso seditio oritur dum uero secum ipso consentit, etiam si ualde exignum sit, mutari impossibile est: Gla: Est ita, So: At uero quonam pacto, o, Glauco! ciuitas hec nostra e suo statu mouebitur: prici pes ⁊ defensores inuicem ⁊ inter se dissidebūt: An uis imitantes homerum musas oremus, ut nobis explicent, qua ratione seditio primum incidat: Dicamusqꝫ ipsas tragicorum ritu, nobiscum ueluti pueris iocantes nugantesqꝫ ita loquantur ut dum nugantur, quasi serio agant, altius eloquantur: Gla: Quo nam pacto: So: Ita ferme. Difficile quidem est ita constitutam ciuitatē e suo statu moueri. Uerum cū oēe quod genitum est, corruptioni sit obnoxium, talis etiam constitutio semper manere non poterit, sed soluetur. Solutio uero hec est. Non solum circa plantas, sed terrena etiam animalia fertilitas ⁊ sterilitas anime corporumqꝫ contingit quando reuolutiones singulis circulorum coniunxerint ambitus: his quidem que breui sunt eui ambitus breuiores, contrariis uero contrarios. Illi uero quos ad ciuitatis gubernationē educauistis, quāuis sapientes fuerint, nihilo magis uestri generis fecundam generationem uel sterilem ratione una cum sensu comprehendent: sed latebit eos oportunitas generandi: et plerumqꝫ cum non oportunum fuerit, gignēdis filiis operam dabunt. Est autem ei quod diuinitus generādum est circuitus: que numerus continet perfectus. Humane uero genitu re is utiqꝫ in quo primo augmentationes superantes ⁊ superate tres distantie, atqꝫ quatuor terminos accipientes, simulantium est ⁊ dissimilātiū, ⁊ crescētiū ⁊ decrescētiū cūcta correspōdētia ⁊ parabilia inuicem effecerunt. quorū sexqtertia radix qnitati coniuncta duas harmōias prebet ter aucta. Unam quidem equalem equaliter, centum centies, Alteram uero equalis quidem longitudinis: sed oblongiori, centum quidem numerorum ex diametris comparabilibus inuicē quinitatis, indigentibus uno ex singulis duobus uero qui inuicem dici neqūant: centum uero cuborum trinitatis ipsius. Uniuersus autem iste numerus geometricus, talem auctoritatem habens ad potiorem deterioremqꝫ generationem uim habet. Quod si ciuitatis uestre custodes ignorauerint, nec oportuno in tempore sponsas sponsis coniunxerint haud quaqꝫ ingeniosi felices ue pueri inde nascentur. Ac licet maiores ipsi eos constituant principes, qui inter illos prestantiores fuerit tñ quia indigni erunt parentū successione, in ipsis magistratibꝫ, subiiectos negligent. neqꝫ musice curā ut decet habebunt, neqꝫ gymnastice. Unde iuuenes nimis erūt, a musica alieni, ex his autem principes constituentur, negligentiores qꝫ decet ad examinandum genera illa que apud hesiodum ⁊ que apud uos referūtur aureum. s. genus, argenteum. ⁊ eneum: atqꝫ ferreum. Quoniam uero mixtum erit argēto ferrum, ⁊ es auro, dissimilitudo ⁊ inequalitas discors exorietur: Que ubicumqꝫ nascuntur bellum semper ⁊ inimicitias pariunt. Genus autem huiusmodi hominum ubicunqꝫ adest semper seditionibus agitatur: Gla: Recte admodum respondere illas dicemus: So: Necesse ē. n. cū muse sint: Gla: Quid uero posthac muse dicēt: So. Postqꝫ orta seditio fuerit utraqꝫ genera ferentur, ferreum quidem ⁊ eneum ad questum, agrorumqꝫ ⁊ domorum possessionem: auriqꝫ ⁊ argenti copiam. Quod uero in est aureum ⁊ argenteum quasi nō inopi sed opulenta natura, ad uirtutem statumqꝫ pristinum pugnātia uero inuicem ⁊ i cōtraria retrahentia in medium tandem cōuenient, ut diuisis agris ⁊ domibus priuatim queqꝫ possideātur: illi uero qui ante ab eis seruabātur tanqꝫ liberi, amici ⁊ nutritores, in seruitutem redigantur ⁊ ueluti subditi atqꝫ serui, belli custodieqꝫ ipsorum curam gerere compellantur: Gla: Hinc ⁊ mihi certe uidetur mūtatio hec accedere: So. Hec utique gubernatio inter optimates ⁊ paucorum potentiam erit media: Glau: Erit certe: Socra: Mutabitur quidem ita. Cum uero in id fuerit permutata, quem potissimum gubernationis modum seruabit: Uel cōstat quod partim priorem rem publicam imitabitur, partim paucorum potentiam, utpote que in medio locata est: partim etiam quiddam sui propriū obtinebit. Glau: Ita prorsus: Socrates: Et priorem quidem imitabitur in eo, quod principes honorabuntur, ⁊ milites ab agricultura mechanicisqꝫ artibꝫ ⁊ aliis questibus abstinebunt: ⁊ communia fient conuiuia: gymnasticiqꝫ ludi ⁊ belli certamina frequētabuntur.

Glau: Profecto. So: Qui autem ipsius propria/talia quedam habebit/quod sapientes metuet ad principatus admictere: quia non simplices neque integerrimos huiusmodi viros/ sꝫ mixtos possideat: ⁊ animosiores potius simpliciores qꝫ homines ad gubernandum adsciscet/ qui ad bellum potius q̄ꝫ ad pacem nati videantur. Dolos quinetiam ⁊ machinamenta belli plurimi faciet: semperqꝫ pugnabit: Gla: Certe: Socrates: Atqui pecuniarum cupidi erūt isti/ quemadmodum qui in paucorum potentia vitam agunt: ⁊ tenebris obruti aurum ⁊ argentum rusticius honorabunt: vt pote qui eraria propriosqꝫ thesauros habeant: quibus ista recōdant: ac etiam circumsepta domorum ceu proprios nidos: in quibus multa cum mulieribus et aliis pro libidine erogabunt: Glau: Vera loqueris. So: Non ne ⁊ in rebus propriis parciores erūt q̄ꝫ deceat quippe qui magnifaciāt/ pecunias nec palam acquirant/ in alienis autē propter libidinem profusiores/ ⁊ clanculum voluptatibus indulgebunt/ haud secus legem passim refugientes/ ac pueri patris aspectum/ non profusione/ sed vi educati: ex eo/ quod veram musam que cum sermonibus ⁊ philosophia coniuncta est/ neglexerint: multoqꝫ magis ac prius gymnasticam q̄ꝫ musicam honorauerint: Gla. Rem: p: Ex malo bonoqꝫ mixtam refers? So: Mixta est profecto: preceteris autem in ipsa propter animositatis iracundieqꝫ imperium/ contentionis ambitionisqꝫ studia inualescunt. Glau: Vehementer: So: An non hec res. pu. ita coalescet? Talisqꝫ erit? quantum licet sermone rei. pu. figuram describere: sine operis exacta nimium diligentia/ quia sufficiat ex ipsa descriptionis summula/ virum iustissimum/ iniustissimum ue discernere: sitqꝫ ferme opus inextricabile/ siquis omnes res. pu. omnesqꝫ mores nihilo penitus pretermisso enarrare aggrediatur: Glau. Probe. Socrates. Quis igitur secundum hanc rem publicaꝫ vir? Quomodo efficitur? Qualis existit? Adimantus. Reor equidem similem esse glauconis isti us contentionis gratia. So. Forte in hoc est similis Verum in his haud natura similis esse videtur. Adi In quibus? So: Contumaciorem sane esse eum necesse est/ ⁊ a/ musica quodadmodo alieniorem/ musice tamen cupidum. ⁊ audiendi quidem studiosum, rhetoricum vero/ nequaq̄ꝫ: Atqui ⁊ aduersus seruos agrestis erit huiusmodi vir. haud seruos despiciens/ quemadmodum vir ad sufficientiam eruditus. erga liberos autem erit mitis. Erga principes quidem obediens maxime: sed ⁊ principatus ⁊ honorum auidior/ oportere existimans non ab arte dicendi vel alia quauis simili facultate preesse/ sed a rebus bellicis ⁊ similibus/ cuꝫ sit ⁊ gymnastice ⁊ venationis admodum studiosus. Adi: Est certe mos hic illius reipublice. : Socrates: Non ne ⁊ pecunias iste in iuuentute contemnet? quo vero senescet magis/ eo magis pecunias diliget? Ex eo quod auare nature sit particeps/ neqꝫ sit integer ad virtutem/ quia ab optimo custode deficiat: Adi: A quo nam? So: Ratione ⁊ oratione iūqꝫ musice mixta: que sola cum adest/ per omnem vitam/ virtutem in eo cui preest/ seruat: Adi. Preclare loqueris: So: Est utiqꝫ talis adolescens ambitiosi imperii cupidus/ tali similis ciuitati: Adi: Prorsus: So: Efficitur auteꝫ hic talis hunc in modum Interdum videlicet cum iuuenis aliquis filius est patris boni in ciuitate non bene gubernata habitantis/ honores/ principatus ⁊ iudicia fugiētis/ ⁊ reliquam huiuscemodi negociorū curam/ libenterqꝫ se demittentis/ ut labores vitet. Adi: Quo nam pacto efficitur? So: Quando scilicet matrem audit egre ferentem/ quod vir suus magistratibus minime fungitur auditqꝫ inter alias mulieres ob hoc contemptui esse: ⁊ grauiter patientem/ quotiens virum aspicit pecuniis cumulandis minime indulgentem/ neqꝫ pro illis pugnantem litigantemqꝫ priuatim in iudiciis ⁊ publice/ sed ad hec omnia negligentiorem. ta lemqꝫ ut secum ipse viuat utplurimum/ uxorē vero nec aspernetur quidem/ neqꝫ admodum colat. Ex quib9 sepe filio mater predicet ignauum sibi esse patrem nimisqꝫ remissum. ⁊ alia q̄cumqꝫ de talibus garrire mulieres consueuerunt. Adi. Multa profecto talia sibi conuenientia obloqui mulieres solent: So: Neqꝫ te latet quod ⁊ serui ⁊ domestici presertim qui maxime videntur esse beniuoli/ talia quedam ad aures puerorum sepe susurrant: Et siquem viderint vel pecunias patri debentem/ quem ipse nequaq̄ꝫ conueniat vel in alio quodam iniuriantem/ edicunt puero cum vir fuerit/ hec omnia ulcisci debere/ virumqꝫ magis fore/ q̄ꝫ pater eius extiterit. Quinetiam domo egressus alia horū similia audit ⁊ videt/ homines scilicet qui sua in ciuitate officia seruant alieno rum minime curiosi/ stolidos vocitari/ penitusqꝫ contemni. horum vero dissimiles honorari atqꝫ laudari. Cum hec adolescentulus audit ⁊ videt rursusqꝫ patris audit sermones/ eiusqꝫ officia ultra studia ceterorum animaduertit/ ab utrisqꝫ distrahitur: a patre quidem rationalis eius vis fouetur ⁊ augetur/ ab aliis autem concupiscendi ⁊ irascendi natura. Quapropter cum non malo sit ingenio natus/ mala tamen ceterorum consuetudine usus fuerit/ in medium: ab his tractus descēdit: seqꝫ medie cuidam potentie contentiose iracundeqꝫ subicit/ fitqꝫ vir elato animo: glorieqꝫ cupidior. Adi: Naturam istius sufficienter enarrasse mibi videris: So: Habemus itaqꝫ secundam reꝫ publicam. virumqꝫ secundum: Adi: Habemus profecto. So. An non post hec eschyli illud dicimus? Alterum hominem alteri ciuitati conuenientem? Immo vero secundum superioreꝫ illam suppositionem alteram ciuitatem alteri congruam: Adi: Ita prorsus. So: Que vero huiuscemodi rem. p. sequitur paucorum ut arbitror/ potentia est: Adi: Quam potissimum rei. p. institutionem paucorum vocas potentiam? So. Eam in qua magistratus a/ census estimatione ciuibus tribuuntur/ ⁊ in qua diuites dominantur/ pauperibus vero nulla reip. est communio: Adi: Intelligo equidem. So Non ne dicendum/ quo pacto a gubernatione ambitiosa/ in hanc transgressio fit? Adi: Dicendum certe: So: Vel ceco id quidem perspicuū est/ quo pacto trasgressio fiat: Adi: Quo nam pacto? So: Erarium illud cuiusqꝫ auro plenum/ talem perdit rempublicam. Nam primum quidem nouos sumptus reperiunt ⁊ ad hoc leges deducunt/ quibus neqꝫ ipsi neqꝫ mulieres ipsorum ob temperant: Adi: Consentaneum istud quidem: So: Deinde alter alterius exemplo ⁊ emulatione perciti multi tandē tales euadunt: Adi: Verisimile: Socrates: Hinc effusius ad pecunias cumulandas delapsi quanto id pretiosius estimant/ tanto virtuteꝫ existimant viliorem. An non ita virtus/ a/ diuitiis discrepat? quasi utraqꝫ in lance statere sint posita/ semperqꝫ in contrariam partem declinēt. Adi. Ita prorsus. So. Quādo igitur in ciuitate diuitie ac diuites honorantur/ virtus probiqꝫ viri despiciuntur: Adi: Constat. So. Incenduntur qꝫ ad ea studia omnes que in honore sunt/ eaqꝫ frequentāt. que vero nullo honore censentur, apud quosqꝫ iacere solēt Atqꝫ ita ex victorie honorisqꝫ cupidis/ quest9 ⁊ pecuniarum auidi tandem efficiuntur. Et diuites quidem viros laudant ⁊ admirantur/ ⁊ ad magistratus euehunt. pauperes vero despiciunt. Adi. Omnino sic accidit: Socra. An non ⁊ lege statuunt principatus fines? Dū statuūt/ ubi maior ē pecuniaꝝ copia ibi taleꝫ pricipatū esse maiorem/ ubi minor/ ꝯtra minorem prohibentqꝫ aliquem imperare. qui non ad certum aliquem censum peruenerit. Hec āt aut vi cum armis efficiūt/ aut postq̄ꝫ metū incusserint talem constituerunt rempublicam Non ne ita? Adi. Ita prorsus. Socra. Cōstitutio q̄dem/ ut ita dicā/ hec ē. Adi. Est certe Sed q̄s nā rei p. modus? qui ue defect9 sunt? quos habere eam rempublicam. dicebamus? So. Principio qualis sit prescriptus hic in ea terminus/ aspice. Siquis in nauis gubernatione/ a census estimatione gubernatores eligat/ pauperem vero licet gubernandi peritiorem/ haudquaq̄ꝫ admictat/ quid ex hoc sequturum censes? Adi: Vt male nauem ducant: So: An non eodem pacto/ in quouis alio principatu? Adi: Sic equidem arbitror: So: Sic ne ī omnibus preterq̄ꝫ ī ciuitate? An ⁊ in ciuitate preterea: Adi. Multo etiam magis/ quoniaꝫ hec grauissima est ⁊ maxima gubernatio: So: Vnum quidem hunc ⁊ tantum paucorum potentia defectum patitur: Adi: Apparet. So. Quid autem hoc? Nunquid leuis? Adi. Quale istud? So. Quod necesse est non unam hāc sed duas esse res p: Vnam quidem pauperum

diuitum alteram. ⁊ homines intra menia eadẽ habitantes ſibi inuicẽ ſemper inſidiari? Adi. Certe nõ leuius iſtud: So: Sed neqꝫ hoc honeſtum eſt / ut bellũ gerere nequeant: quia coguntur ſiue populo utantur armato / cum formidare magis q̃ꝫ hoſtes / ſiue non utantur reuera in ipſo prelio paucorum potentie ſtudioſi uideri ac ẽt pecunias expendere nolle eos tanq̃ꝫ auaros homines / haud decorũ eſt: Adi: Non certe: So: Nunquid recte fieri illud exiſtimas? quod ſupra uituperauimꝰ? ut in huiuſmõi ciuitate iidem homines in uariis uerſentur officiis terram colant. pecunias cumulent. militẽt? Adi: Nullo modo recte: So: Uide utiqꝫ ſi horum maloꝝ omnium / hec prima id grauiſſimũ patitur: Adi: Quale id? So: Ut liceat cuiq̃ꝫ ſua omnia alienare / alteri uero illiꝰ omnia poſſidere. Atqꝫ ei qui alienauit / habitare in ciuitate / dum nulla ciuitatis pars exiſtat: neqꝫ nũmularius / neqꝫ / opifex / neqꝫ eques / neqꝫ armiger / ſꝫ pauper ⁊ egenus paſſim cognominatus: Adi: Prima hec certe: So: Hoc profecto in ciuitatibꝰ que paucorum ſubiciuntur imperio minime prohibetur. neqꝫ. n. alii opulentiores eſſent q̃ꝫ decet / alii prorſus mẽdici: Adi: Recte loqueris. So. Hoc autem conſidera / nunquid quando diues huiuſmodi erogabat / erat ne magis aliqua utilitas ciuitati ad que paulo ante dicebamus? An uidebatur quidem / e / prĩcipum numero eſſe. Reuera autem neqꝫ princeps / neqꝫ miniſter erat / ſꝫ propriorum cõmodorumqꝫ conſumptor: Adi: Sic utiqꝫ uiſum eſt. Erat autem nihil aliud q̃ꝫ conſũptor. So. An uis dicamus / quemadmodum in fauo fucus ortus examinis apum morbus eſt / ita ⁊ hominẽ huiuſcemodi domi natum / peſtem rei. p. fore. Adi: prſꝰ. o. Socrates. So: nõ ne uolatiles fucos omnes ſine ſtimulis / deus fecit. hos aũt tereſtres partim q̃ꝺ ſine ſtimulis partim diris armatos ſtimulis cernimus. Et ex his qui ſtimulos non habent / inopes tandem ĩ ſenectute fiunt. Aculeis autem inſtructi ſunt hi qui uocãtur malefici: Adi: Uera loqueris. So: Cõſtat ergo in ciuitate / ubi mendicos uides / in eſſe latentes fures. latrones / ſacrilegos / ⁊ hoꝝ omnium ſcelerum auctores: Adi: Cõſtat certe: So: Non ne in ciuitatibus que reguntur a paucis / egenos ineſſe uides? Adi: Oĩs fere me / exceptis pricipibus: So: An non igitur arbitramur / maleficos in ea eſſe multos ſtimulis ipſis armatos: quos diligentia ac ui principatus detinent? Adi: Arbitramur plane: So Non ne ob prauam educationem ⁊ diſcipline defectũ ⁊ iniquã rei p. diſpoſitiõeꝫ / hões ibi tales euadere aſſeremꝰ? Adi: Aſſeremꝰ. So. talis utiqꝫ erit ciuitas paucis ſubiiecta principibus: totqꝫ premetur malis / forte etiam pluribus: Adi: Sic ferme: So: Conſtituta iam nobis ſit ea res. p. quam paucorum potentiam uocant a cenſus eſtimatione pricipes eligentem poſt hec autem inueſtigemus quo pacto uir aliquis ſimilis iſtius efficiatur / ⁊ poſtq̃ꝫ ſimiliſ ẽ effectus / qualis ſit: Adi: Sic prorſus: So: Non ne hac ratione maxime ex ãbitioſo in pauco ꝝ imperii cupidum tranſit? Adi: Qua? So: Qñ ibi adoleſcens aliquis primo quidem patrẽ imitatur ſuum / eiuſqꝫ ueſtigia ſequitur deinde ipſum aſpicit ut qui in ciuitateꝫ tanq̃ꝫ in ſcopulũ offenderit ſubito ex culmine dignitatis prolapſum / ſe ipſum ſuaqꝫ omnia diſpergentem. Siue poſt belli expeditionem ſiue alterius magiſtratus maximi dignitatem / in iudicium ab inſidiatoribꝰ tractum a calumniatoribus circumuentum / eiectum. depreſſum / patrimonio ſpoliatum. Adi: Conſentaneũ qdeꝫ. So: Ille o amice hec ĩtuitus atqꝫ ꝑpeſſus amiſſo patrimonio / propter formidinem / confeſtiꝫ ex animi throno ambitionẽ illã ⁊ aĩoſitateꝫ deiicit ⁊ humilior propter pauptatẽ factꝰ ſeſe ad queſtũ ꝯuertit ⁊ anguſto admoduꝫ aĩo aride nimiũ ⁊ parce uiuens ſeqꝫ uexans in opere pecunias ꝯgregat. An non huiuſcemodi hoĩeꝫ tũc exiſtimas in ea animi ſede auaꝝ ⁊ lucri cupidũ affectum locare? eumqꝫ magnũ in ſe regem efficere? ornamẽtiſqꝫ regiis exornare coronis / balteis / fibulis / finbris / enſe ꝑſico: Adi: Equidem: So: Atqꝫ hic quidem rationalem uim ⁊ animoſitatis ardorem humi hinc atqꝫ illinc ſubigẽs illi ⁊ ĩ ſeruitutem redigens / illã quidem nihil aliud inquirere ⁊ conſiderare permictit q̃ꝫ unde ex paucioribus pecuniis plurime congregentur / hunc autem nihil aliud mirari ⁊ colere / q̃ꝫ diuitias atqꝫ diuites / neqꝫ dignitatem ex re alia q̃ꝫ ex pecuniis querere / ⁊ ſiqd aliud ad id cõferat: Adi: Nulla certe alia mutatio eſt uſqꝫ adeo uelox ⁊ uehemens ex iuuene ambitioſo in pecunie cupidum. So. Non ne igitur iſte paucoꝝ imperii ſtudioſus eſt? Mutatio quidem ipſius ex homine ſimili eſt illius rei. p. ex qua paucorum potentia extitit. Conſideremꝰ utiqꝫ nunquid ſimilis ſit: Adi: Conſideremus: So: principio in eo quod pecunias multifacit ſimilis erit: Adi: Quid ni? So: Quinetiam ⁊ in eo quod parcior eſt ⁊ ad lucrum anxior, ſolaſqꝫ neceſſarias cupiditates explet / ceteriſ uero ſumptibus nequaq̃ꝫ indulget: ſed alias appetitiones tãq̃ꝫ ſuperuacuas cohibet: Adi, Magnopere. So. Aridior itaqꝫ ⁊ ſqualidior uiuit / undiqꝫ ſumma parſimonia rem familiarẽ angens coaceruando intentus theſauro, quos quidem homines uulgus probat. An non hic erit uir talis rei. p. ſimilis? Adi: Mihi quidẽ uidetur. pecunie itaqꝫ maxime honorantur ⁊ ab hoc ⁊ ab omni ciuitate. So: Neqꝫ. n. hic ut arbitror diſcipline applicuit animum: Adi. Nõ ut opinor. Neqꝫ. n. cecum ſibi ducem prepoſuiſſet: So: Optime quidem. hoc autem animaduerte. Non ne fucorum nature ſimiles cupiditates ob diſcipline defectum ineſſe dicimus? partim mendicas / partim maleficas / ui quidem ab alia diligentia detentas: Adi: Et maxime quidem: So: Scis ne quo inſpiciens / ipſorũ maleficia cernes? Adi: Quo nam? So Ad orphanorum tutelas / ⁊ ſiquid ipſis tale contingit. quo licentiam plurimam ad iniuriam nanciſcantur: Adi: Uera narras. Socra. An non id conſtat / quod in aliis commertiis uir talis / in quibus probus habetur / cum iuſtus eẽ uidẽatur / ꝯpetenti quadã ui ceteras cũpiditates prauas que in ipſo inſunt / cohibet? non perſuadens / quia non preſtet / neqꝫ ratione manſuefaciens / ſed neceſſitate ac metu circa reliquam ſubſtantiam contremiſcens: Adi: Summopere: So: Enimuero. o. amice in multis eorum reperies / quando aliena oportuerit erogare / fuci perſimiles cupiditates:. Adi. Maxime. So. Non igitur ſeditione inteſtina iſte carebit / neqꝫ unus quidam erit / ſed duplex. habebitqꝫ in ſe cupiditates ut plurimum cupiditatum dominatrices / meliores ſcilicet deteriorum: Adi: Eſt ita. So. Quamobrẽ modeſtior hic aliis multis erit Cõſentientis tamen ⁊ compoſite mentis uera uirtus longe hunc effugiet: Adi: Mihi quidẽ uidetur. So. Quin etiã ad certamen erit tardior uir parcus quotiens priuatim in ciuitate de uictoria aliqua honeſta ⁊ magnificentia erit certandum? cum pecunias erogare nolit / decoris ⁊ cõtentionũ huiuſmodi gratia. metuẽs prodigas libidines ſuſcitare / prouocareqꝫ ad propugnandum cõtendendumqꝫ. Paucis itaqꝫ eorum que circa ſe ſunt / pugnans paucoꝝ imperantium ritu ut plurimũ uincitur: ⁊ diuitias auget: Adi: Sũmopere. So. Nunquid ultra diffidimus / ad ciuitatis eius exemplum que gubernatur a paucis / hominem parcum atqꝫ auarum inſtitutum eſſe? Adi: Nullo modo: So: Poſt hec inueſtigandum uidetur / quo pacto popularis gubernatio conſtituitur / ⁊ que ſit eius conditio: ut eandem in tali homine conditionem recognoſcentes / eum in iudicium deducamus: Adi. Ita ſane iter nobis inceptũ ſimiliter peragemus: So: Non ne hunc in modum ex paucoꝝ potentia in popularẽ gubernationẽ ciuitas ꝑmutatur? ex eo quod ciues optimũ eſſe propoſuerunt / ut q̃ꝫ ditiſſimi ſint: Adi: Quo pacto? So: Quia pricipes in ea propter diuitias dominãtur / prodigalitatem diſſolutoꝝ iuuenum lege prohibere negligunt / ut emptionibus ⁊ fenoribus eoꝝ uſurpantes bona / opulentiores etiam honoratioreſqꝫ euadant. Adi: Maxime omnium. So. Conſtat itaqꝫ impoſſibile eſſe ĩ ciuitate diuitias honorare ſimul ⁊ temperantiam poſſidere: ſed neceſſariũ eſt ad alterĩꝰ eſtimationem alteꝝ ſemꝑ iſtoꝝ negligi. Adi. Cõſtat plane. So. Dũ igitur in paucoꝝ potentia iuuentutis educationẽ negligunt / ꝑmictũtqꝫ ad libidinem uiuere / cogunt ſepenumero homines nõ ĩgeneroſos paupes fieri: Adi. Maxĩe. So. Sedẽt ut arbitror iſti ĩ ciuitate aculeis armati ꝑtiꝫ aliẽo ere grauati / ꝑtiꝫ ignomia affli cti / ꝑti ut riuſqꝫ malis oppreſſi / inſidiantes illis quos ſua nouerũt poſſediſſe / atqꝫ aliis: atqꝫ iccirco res nouas quotidie moliũtur. Adi. eſt xiii

ita. So. hões aũt auari dum lucro icumbunt eosqꝫ animaduertere nõ uidentur / ⁊ ex reliqs eam semper qui cedit maxime subducto argen to uulnerantes. ⁊ patris natos plurimos ac fe nora reportantes / ita fucis egenisqꝫ hominibꝰ ciuitatem replent. Adi: Maxime. So. Neqꝫ uolunt tanti mali incendium ita extinguere ut non permictant queqꝫ res suas pro arbitrio agere. Neqꝫ ita rursus ⁊ secundum alteram le gem talia quedam probibentur. Adi. Secun dum quam potissimum? So: Secundum eam / que post illam proxime sequitur: cogitque ci ues uirtutis curam suscipere. Siquis. n. mul ta ex uolũtariis commertiis sui periculo trac tare iubeat / nõ usqꝫ adeo impudenter pecunias ɔgregabũt. pauciora qꝫ in ciuitate mala nascẽ tur talia q̃lia diximꝰ: Adi: Sic oio: So: nũc autem his de causis pricipes subditos ita in ci uitate disponũt. Seipsos uero ⁊ suos ⁊ iunio res / delicatos ⁊ molles ⁊ secordes reddũt / nul lum aut animi aut corpis laborem tolerantes uoluptatibusqꝫ ⁊ doloribus succũbentes. Adi: Prorsus: So: Et ipsi quidem tales euadunt ut nihil aliud preter questũ estiment / neqꝫ ma iorem uirtutis curam hẽant q̃ꝫ mendici: Adi: Sic certe: So: Ita igitur instituti / quotiens ɔgrediuntur inuicem pricipes ac subditi siue in itineribꝰ / siue in alio quopiã communi com mertio atqꝫ ope aut circa spectacula aut exer citum / uel nauigãtes una / uel militantes / uel etiã in ipsis periculis se se inuicem spectãtes / nullo modo in his pauperes / a diuitibus despi ciũtur. Sed frequenter homo pauper / macer / cutimqꝫ sole obduratus cum in acie ad opulen tum collatus est in umbra molliter enutritum atqꝫ obeso corpore oneratum / eumqꝫ inspicit anhelantem ⁊ anxium / non ne censebit sua qua dam ignauia uiros huiusmodi diuites fieri? ⁊ alter alteri quotiens priuatum in unum conue nient / enarrabunt / suos superiores nullius pre tii esse? Adi: Noui certe ita eos efficere: So Non ne igitur quemadmodum debile ⁊ ualitu dinarium corpus / uel minima mutatione extri secus iniecta in morbos incidit / Sepe etiam nulla extrinsecus re nocente / ipsum intra se dissidet / ita ⁊ ciuitas eodem modo disposita / ex parua occasine siue alii extrinsecus / a / pau corũ potentie subiiecta ciuitate subsidium pre beant / siue alii ex populari / egrotat ⁊ secum ip sa dissentit. Sepe etiam absqꝫ externorũ ope ra / seditionibus agitatur: Adi: Prorsus: So Popularis utique gubernatio fit ut arbitror quando pauperes superantes / diuites partim enecant / partim i exilium pellunt. Reliquos autem equis rei. p. honoribus muneribusqꝫ af ficiunt atqꝫ ut plurimum in ea / sorte magistra tus obtingunt: Adi: Huiusmodi certe est po pularis ciuitatis constitutio siue armis fiat / seu metu aliis discedentibus. So. Que nam erit igitur horum ciuium uita? qualis guberna tio? Constat. n. quod uir talis / popularis ali qs apparebit. Adi. Perspicuum. So: An nõ primum quidem liberi erunt omnes / ciuitasqꝫ libertatis plena: summaqꝫ licentia pro libidi ne omnia omnes audebũt? Adi. Fertur qui dẽ. So. ubi ãt licẽtia / ibi qsqꝫ arbitratu suo uitã instituet. Adi, Patet. So. Omniformes in hac ciuitate nascuntur homines. Adi. Ualde. So. Uidetur utiqꝫ hec omnium esse rerum. p. pulcherrima. Atque ut pallium uariis depic tum coloribus speciosissimum esse uidetur / ita ciuitas ista diuersis ex moribus uaria / pulche rima prorsus apparet. Ac perinde ut pueri ⁊ mulieres uarietate distinctis / opificiis ⁊ spec taculis delectantur / sic multi hanc propter ua rietatem pulcherrimam arbitrãtur. Adi. Et maxime quidem. So. Atqui facile est, o beate in hac ciuitate rem. p. querere. Adi. Quam obrẽ? So. Quoniã oia rerum. p. genera prop ter licentiam habet / ac uidetur necessariũ esse illum qui rem. p. instituere cupit: quod mõ nos fecimus / popularem ciuitatem ingressum / cam rei pubilce cõstitutionem / que magis pla ceat sibi / deligere / quasi rerum. p. nundinas adeuntem / atqꝫ ita eligentem / ciuitatis mo dum statuere. Adi. Forte exempla huic ne quaqꝫ deerunt. So: Quid uero? An non dul cis hec prima fronte atqꝫ diuina uidetur uita ut neqꝫ cogaris in hac ciuitate magistratibus fungi / nec etiam si ad id sufficias / neqꝫ parere si nolis / neque bellum gerere / aliis bellum ge rentibus / neqꝫ pacem agere agentibus aliis / nisi id placeat / Uel etiam siqua te lex impera re uetet / ⁊ sententias ferre / nihilominus ⁊ im peres ⁊ sententias feras in iudicio / modo tibi hoc uisum fuerit: Adi: forte sic primum uide tur: So: Quid autem mansuetudo damnato rum quorumdam non ne decora? An non dũ hac i ciuitate uidisti homines morte uel exilio condemnatos / nihilominus urbem incolere / ac prodire in medium? ⁊ sepe quasi nemo id ui deat aut curet / instar heroum quorumdam p urbem incedere? Adi: Uidi equidem multos: So: Indulgentia uero ipsius nimia ⁊ sine ulla obseruatione / negligentia eorum que nos di cebamus rem ipsam honestantes quando ciuita tem constituebamus / quod uidelicet nisi forte quis excellenti sit ingenio preditus / nunq̃ꝫ uir preclarus euadet / nisi a prima pueritia sta tim honestis in ludis uersetur / ⁊ eiuscemodi omnia freq̃nter exerceat / tanq̃ꝫ que alto ani mo hec pessundat omnia / ea inq̃ꝫ negligentia nihil pensi habet / ex quibus studiis aliquis se ad ciuilia conferat / sed honorat / siquis dum ta xat / ametur a uulgo: Adi: Ualde admodum generosa: So: Hec utiqꝫ habebit ⁊ horum si milia / gubernatio popularis / eritqꝫ ut appet dulcis res publica ⁊ sine duce ac uaria / equali tatem quandam similiter / equalibus inequali busqꝫ distribuens: Adi: Manifesta admodum narras: So: Contemplare quis nam uir talis priuatim sit. An forte primo inuestigandum e / quemadmodũ in republica fecimus / quo nã pacto talis efficiatur? Adi: Ita prorsus: So Non ne ita maxime accidit / ut auari patris ⁊ paucorum potentie cupidi filius aliquis sub parentis moribus nutriatur? Adi: Cur non? So: Hic ui uoluptates suas coherceat / quecum que ad sumptus alliciunt non ad lucrum / que quidem uoluptates non necessarie apel lantur: Adi: Manifestum est. So: An uis / ne in ambiguitate uersemur / i primis quidem eas que necessarie sunt cupiditates / ⁊ que non ne cessarie / discernamus? Adi. Uolo equidem: So: Necessarie quidem ille merito uocarẽtur quas amouere non possumus / ⁊ que cum perci piuntur / nos iuuant. has enim ambas querere naturam nostram necessarium est. Non ne? Adi: Maxime: So: Iure igitur eas necessa rias apellabimus. Adi. Iure: So. An non re cte eas necessarias esse negabimus / que remo ueri possunt quãdo quis a iuuentute assueuerit que ue cum adsunt / nihil afferunt boni. immo plerumqꝫ nocent? Adi. Preclare quidẽ: So: Accipiamus earum exemplar / ut que utreqꝫ sint / cognoscamus / ⁊ in figura quadam eas in spiciamus: Adi: Sic oportet: So: Cupiditas utiqꝫ commedendi cibiqꝫ ⁊ obsonii usqꝫ ad salu britatem ⁊ bonam corporis ualitudinem / neces saria est. Adi: Arbitror: So: Certe cibi usus duplici de causa necessarius / ⁊ quia sine ipso ui ta non sufficit / ⁊ quia utilis: Adi: Ita est: : So: Aliorum uero condimentorum / quate nus ad bonam corporis habitudinem confert: Adi. Prorsus: So: Sin confert nihil hoꝝ concupiscentia superuacua / que per temperã tiam a iuuentute coherceri potest obest autem corpori / obest ⁊ mẽti ad prudentiã ⁊ tẽpatiã merito nõ necessaria nominabitur: Adi: Me rito. So: Has igitur sumptuosas cupiditates Illas uero questui deditas / quia conferant ad agendũ / uocabimꝰ: Adi. qd ni? So. Ióꝫqꝫ de ueneris aliisqꝫ dicemꝰ: Adi. Ióꝫ. So. pfecto / queꝫ fucum paulo ante nominauimus / Hunc esse dicebamꝰ q talibus uoluptatibus ⁊ libidinibus plenus est: ⁊ cupiditatibus non ne cessariis est mancipatus: eum uero qui neces sariis / parcum ⁊ paucorum potentie cupidũ. : Adi: Proculdubio: So: Rursus dicimus quemadmodum ex paucorum potentie cupido popularis efficitur. Uidetur autem mihi hoc pacto ut plurimum fieri: Adi: Quo nam? So Quando iuuenis ut modo diximus nutritus ru diter ⁊ aride nimium fucorum mel gustat / ad heretqꝫ ardentibus uehementibusqꝫ ⁊ callidis aĩalibꝰ potentibꝰ omniformes ⁊ uarias uolupta tes undiqꝫ comparare. Hinc utique existima eam oriri mutationem / qua iste ex paucorum potentia que in eo est / transit in popularem: : Adi: Necessarium est: So: Nunquid quem admodum ciuitas mutabatur / dum extrinsecꝰ presidiũ parti alteri prestaretur / a / simili si mile / ita adolescentis mutatur ingenium / dũ rursus externaꝝ cupiditatum species cognata

⁊ similis alteri cupiditatū speciei eaꝝ que in
eo sunt suffragatur. Adi: Prorsus quidem.
So. Quod siquis contra prestetur fauor natu
re eius paucoꝝ imperii studiose / siue a patre /
seu domesticis aliis / admonentibus increpan
tibusq; / seditio ⁊ reluctatio ⁊ pugna in ipso ad
se ipsum tunc innascitur. Adi. Cur non? So
Et quãq; ut arbitror / popularis conditio paucoꝝ
statui cedit: ⁊ nõ nulle cupiditates parti inte
reũt / parti excidũt / pudore aliquo i aio iuueni
li exorto. Dũ rursus excolitur. Adi. fit nõ nũ
q;: So: Rursus preter eas q̃ exciderũt cupidi
tates / alie coalescẽtes cognate ꝑpter inscitiã
paterne educationis multe uehemẽtesq; fiunt:
Adi: Sic certe fieri consueuit. So. Trahũt por
ro ad se consuetudines ac dum clam serpunt /
magnum excrescunt in numerum. Adi: Quid
prohibet? So: Tandem iuuenilis animi ar
cem occupant / persentientes uacuam esse do
ctrinaꝝ honestorumq; officiorum / ⁊ uerarum
insuper rationum. Qui sane optimi omnium
custodes seruatoresq; in hominum piorum mẽ
tibus extant? Adi: Summopere. So: False
uero ⁊ superbe petulantesq; rationes ⁊ opinio
nes eorum in locum succedentes / eundem ta
lis hominis locum obtinent. Adi. Maxime:
So: Non ne iterum ad delicatos illos acce
dens / manifeste habitat. Ac si a domesticis ad
iumentum aliquod prebeatur / parciori animi
ipsius affectioni / superbi petulantesq; sermo
nes claudentes regii in eo muri portas / neq;
presidium ipsum admictunt / neq; legatos pri
uatorum senum monitus excipiunt. Sed ipsi
prelio superant. ⁊ pudorem quidem apellan
tes fatuitatem in exilium turpiter eum expel
lunt. Temperantiam uero ignauiam nominã
tes reprobantesq; eiciunt. Modestiam quoq;
in moribus ⁊ in sumptibus moderationem / tã
q; rusticitatem ⁊ illiberalitatem penitus dete
stantur ⁊ fugant ⁊ ipsi una cũ multis futilibusq;
cupiditatibus inualescunt. Adi. Magnopere
So. Cum hec depulerunt ex eius animo quem
occuparunt ⁊ purgarunt ingentibusq; initia
tionis muneribus affecerunt / post hec petulan
tiam licentiã / prodigalitatem / impudentiaz /
splendidas multo cum choro deducunt coro

nas / extollentes applaudentesque. dum petulã
tiam ingenuam educationem nominant. licen
tiam / libertatem / prodigalitatem / magnificen
tiam / impudentiam / fortitudinem. An non
ita quodamodo iuuenis transit ex i nutrita ne
cessariarum cupiditatum affectione / in resolu
tam licentiam non necessariarum futiliumq;
uoluptatum? Adi: Plane id constat. So: Di
uit deinceps talis ut arbitror nihilo magis ne
cessariarum q̃; superuacuarum uoluptatũ gra
tia erogans pecunias. labores. exercitationes
Deꝝ si ita fortunatus ẽ ut neq; ultra modũ de
bachetur / immo senior factus. ⁊ ingenti iam ꝑ
turbatione elapsa non omnia s; aliquid admic
tit ⁊ partes excidentium suscipit / ⁊ ingredien
tibus haud quaq̃; se totum cõmictit / uoluptati
bus iam ad equalitatẽ reductis / ita uiuit / ut in
cidenti semp tanq̃; sortienti ipsiuz sui tradat /
quo adipleatur. Rursusq; alteri succedenti /
nullã spnens / s; oẽs eque nutriens. Adi. Sic
accidit. So. Iste quidem rationem uerã nõ
accipit / neq; in custodie sue arcem admictit /
siquis dixerit uoluptates parti esse bonoꝝ ho
nestaꝝq; cupiditatũ / partiz uo malaꝝ: ⁊ illas
exercendas esse ⁊ honorandas / has cõtra mode
randas ⁊ cohibendas. Deꝝ in his omnibus an
nuit / affirmatq; oĩs similes esse ⁊ pariter ho
norandas: Adi: Profecto quisquis ita affectus
est / id agit: So: Non ne ita indies uiuit ut in
cidentibus presentibusq; semp cupiditatibus
obsequatur? dũ uo; alias ebrietati modulatõni
busq; idulget / alias aque potu cõtentus est ⁊ ine
dia. iterdũ uo gymnastice studiis se exercet
non nunq̃; remissiori aio torpet / qñq; phie at
tingit studia. sepe etiã se ad rem. p. cõfert / ꝑ
ditq; i mediũ / qcqd obtulit sors ⁊ dicens ⁊ faci
ens. Ac si qñq; milites admiratur / ad eos fer
tur / sin mercatores / ad hos rursum aduentat /
neq; ordine ullo aut necessitate uitã suã diri
git S; iocũdã ⁊ liberalẽ ⁊ beatã hãc uitã apellãs
hãc assidue colit / Adi / Scite uitã popularis
hois nullum delectum uiuendi habentis / narra
sti / So / Arbitror equidem plenũ hunc diuer
sis plurimisq; moribus esse / pulchrumq; ⁊ uari
um quemadmodum ciuitatem illam uideri / quẽ
sane multi atq; multe feliciter uiuere arbitra

rentur: cũ reꝝ. p. atq; moꝝ in se mlta exẽpla
cõtineat. Adi. Ita est nimiꝝ: So. Esto nobis
uir talis populari rei. p. similis: utpote q popu
laris merito noĩetur: Adi: Esto: So: reliquũ
est / ut de preclara illa re. p. uiroq; preclaro
dicamus / tyrãnide atq; tyrãno: Adi. Omnino
So. Age uideamus o dulcis amice / quis naz ty
rãnidis ipsius sit modus. Pricipio qd ex popu
lari oritur ferme est pspicuũ: Adi. Manifestũ
So: Eadem igitur ratione ex populari tyran
nis oritur / qua ex paucorum potentia / popula
ris. Adi. Qua? So: Quod sibi ciues in pau
corum potentia tanq̃; bonum proposuerunt / ꝑ
qd ⁊ paucorum potẽtia inoleuit / id erat diuiti
arum copia: Nonne? Adi: Istuc ipsum: So.
Inexplebilis itaq; diuitiarum sitis / ceteroꝝ
q; officioꝝ negligentia ꝑpter ipsum questum
eã pdunt: Adi: Deꝝ id qd? So. Quinetiaz
eius qd in populari bonũ censetur / cupiditas in
explebilis ipsam quoq; peruertit: Adi: Quid
in ea potissimum censeri bonum dicis? So. Li
bertatem. Nam istud in populari ciuitate cense
ri preclarissimum audies. Ideoq; in hac sola
habitare par est eum uirum / qui natura sit liber
: Adi: Certe nomen istud libertas in hac ciui
tate frequentius predicatur: So: Non ne
quod dicturus eram. huius ipsius cupido insatia
bilis / ceterorumq; negligentia hanc mutat rẽ
p. cogitq; tyrannide indigere? Adi. Quo pa
cto? So: Qñ uidelicet popularis ciuitas siti
ens libertatẽ / malos pincernas presidentes nã
ciscitur ⁊ ea profusius q̃; decet sese ingurgitans
debachatur / ⁊ pricipes causas tanq̃; rigidiores
et tyrannicos / punit / nisi mites admodum sint
plurimumq; concedant licentie. Adi: Sic pr
sus accidit. So. At qui ⁊ eos qui principibus
parent / obiurgat / tanq̃; seruiles ⁊ pretii nullius
homines. pricipes autem subditis pares / ⁊ sub
ditos pares principibus / priuatim ⁊ publice lau
dat atq; honorat. An non necesse est hac in ci
uitate ad summam libertatem homines perueni
re? Adi: Proculdubio: So. Atq; hanc insitã
obedientie inpatientem licentiam. o. amice ꝑ
priias irrepere domos / seq; usq; ad bruta pro
tendere. Adi: Quo pacto hoc dicimus? So:
Quale uidelicet. si pater filio fiat similis / fili

osq; metuat: ⁊ filius patri sit par: nq; uereatur
parentes / neq; metuat: ut sit maxime liber:
Inquilinus preterea ciui ⁊ iquilino ciuis eque
tur. peregrinusq; similiter. Adi. Sic accidit
So. Hec utiq; / ⁊ alia non nulla minora simi
lia his eueniunt. Nempe ea in urbe preceptor
discipulos timet / eisq; blanditur / discipuli pre
ceptores spernunt: ⁊ similiter pedagogos. at
q; ut summatim dicam iuniores senioribus se
similes prestant. uerbisq; ⁊ operibus aduersan
tur. Seniores autem iuniorum gerunt uicem
et tanq̃; scurre facetiis eos delectant. ne seue
ri imperiosiq; uideãtur: Adi. Maxime. So.
Vulgi autem libertas extrema. o. amice / tali
in ciuitate quanta? quando quidem empta man
cipia nihilominus libera sunt q̃; emptores. et
quanta mulieribus erga uiros / uirisq; erga mu
lieres equalitas libertasq; sit / ferme dicere /
obliti sumus. Adi: An non secundum eschylũ
dicemus quod nunc nobis in buccaz uenit? So
Sic prorsus. Atq; ego quidem ita dico. profe
cto quanto liberiores sint hac in ciuitate bestie
que sub hominibus nutriuntur q̃; alibi / nemo ni
si expertus crediderit. Nam ⁊ catelle ut habet
prouerbium / perinde ac domine sunt. Et equi
et asini tanta per uias libertate progredi con
sueuerunt / ut in obuiũ queq; impetum faciant /
nisi cesserit. Ceteraq; oia summa agũtur licẽ
tia. Adi. Meũ certe mihi narras i somniũ. Nã
mihi rus proficiscenti frequenter ista cõtingũt
Vides quo tandẽ oium supradictoꝝ summa cõ
tendat. Ita siquidem hic delicatus ciuiuz aius
redditur / ut siquis paulũ qd seruitutis afferat /
egre ferant / neq; tolerent. Demũ uero leges
oẽs taz scriptas q̃; nõ scriptas cõtemnunt: neqs
illis presit dñs: Adi: Manifestũ id quidez. So
Nec o amice egregia illa ⁊ elegans res. p. est /
ex qua ut mihi uidetur / tyrãnis nascitur: Adi
elegans certe / s; quorsuz hec? So. Morbus por
ro q in paucoꝝ potentia serpens / eaz labefecta
uit / idem ⁊ in hac pululans excrescensq; nimia
ex licentia / popularẽ ciuitatem iugo seruitutis
subigit / Ac sũmati excessus ois uerti penitus i cõ
trariũ cõsueuit: i tempibus i arboribus / i aialibus
⁊ i rebus / p. maxime. Adi. Haud iiuria. Nimi
a eni libertas / haud ialiud uidetur q̃; nimiam in

seruitutem conuerti/ ⁊ priuatim ⁊ publice: So
Certe id ꝯsentaneum. Quare nō abre dicebaꝫ
nō ex alia re. p. qꝫ populari tyrannidem surge
re: extrema ex libertate/ grauissimā ⁊ accerri
maꝫ seruitutem: Adi: Sic ostendit ratio: So
At non hoc ut arbitror ipse querebas/ sed qui
nam morbus idem in paucorum potentia popu
lariqꝫ gubernatione innatus eam in seruituteꝫ
redigit: Adi: Vera narras: So: Dicebam uti
qꝫ ociosorum ⁊ prodigorum hominum genus
partim fortius ⁊ uirilius esse partim ignauius:
et illud quidem ducere hoc autem sequi: quos
quidem homines fucis in superioribus compara
uimus/ illos quidem fucis aculeos habentibus/
hos autem aculeis carentibus fucis: Adi: Et
merito: So: Isti quidem i quacumqꝫ fuerunt
ciuitate/ eam turbant/ quemadmodum pituita
ac bilis corpus. Quos oportet bonum medicū
et legum fundatorem/ non minus qꝫ sollertem
apum cultorem/ eminus precauere: primum
quidem ne oriantur in ciuitate/ ac si oriuntur
ut cum ipsis fauis protinus excidantur: Adi
Ita prorsus agendū: So. Sic igitur accipia
mus/ ut perspicacius quod querimus cognosca
mus. Adi: Quo pacto? So: Trifariam popu
larem ciuitateꝫ ut re ipsa est/ partiamur. Vnū
quidem hoc genus in ea propter licentiā nasci
tur/ non minus qꝫ in paucorum potentia: Adi
Est ita: So: longe autem acrius in hac qꝫ in il
la: Adi: Qua ratione? So. Ibi quia contēp
tui est/ ⁊ priuatum uiuit/ imbelle propter desi
diam fit. In populari autem id genus omne.
exceptis paucis presidet: ⁊ quod in eo acerri
mum/ dicit ⁊ agit. aliud autem iuxta tribu
nalia inherens susurrat/ nec tolerat/ siquis
alia dixerit. Quapropter omnia ab hoc gene
re paucis exceptis in ciuitate huiusmodi admi
nistrantur: Adi: Et maxime quideꝫ: So: Ali
ud igitur tale semper ex multitudine excerni
tur: Adi: Quale? So: Ex omnibus. n. que
stum agentibus qui natura modestissimi sunt/
utplurimum ditissimi efficiuntur: Adi: Con
sentaneum. So. Hinc utiqꝫ mellis copia ⁊ ube
rior ⁊ facilior fucis exprimitur. Adi. Quo
modo. n. ex his qui pauca possident copia mel
lis exprimeretur? So: Diuites ut arbitror ta

les fucorū herba uocantur: Adi. Sic ferme:
So: Populus autem tertium erit genus. quot
cunque ipsi sua dumtaxat curant/ nec alienis
se implicant: haud multum pecuniosi. Quod
quidem genus ⁊ plurimum est ⁊ in populari ciui
tate principalissimum: quotiens congregatur
Adi: Est certe: at non frequenter id facere
uult: nisi particeps mellis efficiatur. So: Nō
ne semper est particeps/ quatenus qui presidēt
expoliantes diuites/ dispertientesqꝫ populo/
sibi possunt utplurimum usurpare? Adi: pro
fecto ita fit particeps. So. Coguntur utiqꝫ
repugnare hi qui expoliati sunt/ pro uiribus in
populo dicētes atqꝫ agentes: Adi. Quid ni?
So: Occasionem itaqꝫ ab aliis acceperunt/ qꝫ
uis ipsi non cuperent/ rerum innouandarum:
quod isidientur/ populo ⁊ ad paucorum imperi
um intendat animum: Adi: Cur non? So.
Tandem uero postqꝫ populum uiderunt non
sponte sꝫ iscium/ a calunniatoribusqꝫ seductuꝫ
conari ut ipsis iniuriam inferat/ tunc sane ue
lint nolit/ reuera euadunt paucorum potentie
studiosi: haud ultro uolentesqꝫ/ sꝫ hoc illis ma
lum ingerit/ fucus stimulans eos ac pungens:
Adi. Valde quidem. So. Accusationes igi
tur/ litigia/ contentionesqꝫ mutue oriuntur:
Adi: Et maxime. So. Ideoqꝫ populus con
sueuit Vnum aliquem sui defensorem creare:
eumqꝫ nutrire. ⁊ uti magnum efficiat/ confo
uere: Adi: Consueuit certe: So. Ex quo pa
tet tyrannum ex radice tutoria pululare.
Adi. Certum id quidem: So. Que nam ori
go mutationis ex tutore in tyrannum? An ui
delicet postquam cepit qui preest id agere/
quod circa templum lycei Iouis in archadia
fabula refert. Adi: Quid nam? So: Quod
quisquis humana uiscera cum aliarum uictima
rum incisa uisceribus forte gustarit/ lupus fieri
cogitur. Non ne fabulam audiuisti? Adi: E
quidem: So. Eodem modo ⁊ iste cuius impe
rio ualde uulgus obtemperat/ cognato non ab
stinet sanguine. sed falsis ut solent cōfictis cri
minibus in iudicium trahit eos a quibus timet
et iniusta se cede cruentat/ uiri uitam extin
guēs/ gustansqꝫ lingua impura ⁊ prophano ore
generis pximi sanguinē ac nōnullos expellit/

enecat alios/ causatus. s. eris alieni/ reserati
ones partitionesque agrorum. Quare necesse
est einsmodi hominem uel ab inimicis iterfici
uel tyrannidem exercere/ lupumqꝫ ex homine
fieri. Adi. Necesse est oio. So. Iste qdem ad
uersꝰ opulētos hoies seditiosꝰ. Adi: Certe. S
Nōne ab inimicorū ui huic piculū imminet? Qui
si expulsus/ iuitis redierit inimicis/ tyrānus ef
fectus reuertitur: Adi: Cōstat. So: Ac si eū
calumniis publicis expellere nequnt uel occide
re/ uiolentam illi mortem cogitant/ clamqꝫ i
sidiantur: Adi: Ita certe fieri ꝯsueuit. So.
hinc solita illa oritur tyrannis occasio exigen
di. Nempe oms qui huc ascenderunt/ custodes
aliquos corpis/ ut auxiliator populi saluus sit
solēt a plebe reqrere: Adi: Maxime. So: dat
itaqꝫ eos plebs/ illi metuens: sibi ipsi nimis ꝯfi
dens: Adi: Magnopere: So: Cū hec uir pecu
niosus aiaduertit/ q ob pecunias plebi hostis/ ē
tūc certe iuxta oraculū creso datum adhermū
lapidosuꝫ fluuium aufugit: neqꝫ moratur: neqꝫ
timidus dici ueretur: Adi: haud quaqꝫ secūdo
iterum uereretur: So: Sane qsquis ꝯprehen
sus fuerit/ ultimo supplicio affici solet: Adi:
Necesse: So: At populi ille defensor magnus
magnifice haud quaqꝫ sese gerit: sꝫ alios pster
nit plurimos: ⁊ ipse in curru residet ciuitatis
tyrannus ex tutore effectus: Adi: Quid phi
bet? So: An uis enarremus beatitudinem uiri
huius/ ⁊ ciuitatis in qua uir talis innascitur?
Adi: prorsus qdem. So: pricipio qdem omnes
salutat arridens quibuscūqꝫ obuiꝰ fuerit: ⁊ no
men tyranni recusat/ pollicetur multa ⁊ priua
tim ⁊ publice/ ere liberat alieno/ agrosqꝫ distri
buit: populoqꝫ ⁊ familiaribus suis ac deniqꝫ om
nibus mansuetus ⁊ mitis esse simulat: Adi: Ne
cesse ē: So: At cum primū externos hostes/ p
tim sibi ꝯciliauit/ partim extixit/ rebus iaꝫ pa
catis/ stati ut populus duce semp indigeat/ bel
lum aliqd nititur excitare: Adi: Cōsentaneū
est. So. In quo illud insuper efficit/ ut qui
sub eo sunt plurimis exhausti sumptibus ad quo
tidianū uictum ꝯuerti cogātur: minusqꝫ aduer
sus tyrannuꝫ insidias meditentur? Adi: patet
So. Quinetiaꝫ siquos agnouerit liberali esse
ingenio preditos talesqꝫ ut impiū eiꝰ recusatu

ri uideantur ut ad eos extiguendos occasioneꝫ
habeat/ hostibus obiicit. his de causis necesse
est tyrānum semper noua bella mouere: Adi:
Necesse: So: Qua de re ciues sibi ifensos red
dit. Adi: Summopere. So. Verisimile est ut
non nulli eorū qui tyrannidi suffragati sunt ⁊
apud tyrannū plurimuꝫ possunt/ audacter tam
inter se qꝫ cum eo/ que geruntur imꝓbent: pre
sertim siqui altiori animo sint: Adi: Verisimi
le: So: Consentaneū est ut hosce omnes tyrā
nus e medio tollat/ si modo sit dominaturus:
quousqꝫ neminē relinquat amicorū uel hostiuꝫ
qui alicuius momenti sit: Adi: Manifestum id
quidem. So. Acute igitur inspicere illū opor
tet/ quis fortis/ quis magnanimꝰ/ quis prudēs
aut diues sit. Nempe usqꝫ adeo beatus est/ ut
seu uelit seu nolit his inimicus futurꝰ sit: eisqꝫ
insidietur/ quousqꝫ ciuitatē purgauerit. Adi.
Egregiam sane purgationem narras. So. Cō
trarium plane medicorum purgationi. Siqui
dem medici/ a/ corpore quod deterimum est ab
stergunt: quod uero optimum est/ relinqunt.
Contra tyrannus efficit. Adi. Ille quidem
sic facere cogitur/ si modo sit dominaturus.
So. Beata nimirum necessitate adstrictus est
que illi precipit/ ut uel cum plurimis improbis
uitam agat: a/ quibus etiam odio habeatur:
uel omnino non uiuat. Adi. Talis profecto
eius conditio est. So. Non ne quo infensio
res habet ciues/ dum hec agit/ eo pluribus ⁊ fi
delioribus satellitibus indiget? Adi: Quid p
hibet? So. Qui nam igitur huic fideles maxi
me? Vnde illos accerset? Adi. Vltro aduola
bunt undique multi mercede pellecti. So. Fu
cos iterum mihi uideris per canem quosdam di
cere/ externis ⁊ uariis ex gentibus confluen
tes. Adi. Vere tibi uideor: So. Quis au
tem ex indigenis? Non ne aliqui si uoluerit?
Adi: Quo pacto? So. Scilicet/ si propriis
seruis sublatis uoluerit ciues aliquos liberare
et satellitibus suis asciscere: Adi: Maxime
quidem: quoniam fidelissimi sibi hi sunt: So:
qꝫ preclaram narras tyranni possessionem?
siquidem talibus amicis fidisqꝫ hominibus uti
tur/ cum priores illos perdiderit: Adi: At ta
men talibus utitur: So. Atqui mirantur eum

amici tales: conuersanturq̃ cum eo noui ciues. Equiores autem uiri oderunt ac fugiũt: Adi: qd uetat? So: Nõ temere igitur tragedia sapiẽs artificium eẽ uidetur: atq̃ in ea euripides iure clarus habetur: Adi: Quam obrez? So: Quod 7 hoc ex profunda mente cecinit: Sapiẽtes tyrannos esse sapientum consuetudine: dixitq̃ hos sapientes esse qui cum his conuersantur. Adi: Quinetiam tyrannidem tanq̃ rem diuinam extollit. Aliaq̃ permulta iste aliiq̃ poete: So: Enimuero poete tragici utpote sapientes nobis ignoscent, 7 illis qui perinde ac nos rem. p. administrant, quod eos in nostraz rem. p. non admictimus tanq̃ tyrannidis probatores: Adi: Ignoscent ut arbitror, qcunq̃ inter eos facundiores sunt: So: Ceteras vero circumeunt ciuitates, turbam congregantes: 7 egregiis 7 grandib9 probabilibusq̃ uocibus, quibus non deest pretium, res: p: in tyrãnides trahunt 7 popularem statum: Adi: Vehementer: So: Nonne pro his pretiuz capiunt, honoranturq̃? in primis quidem ut uerisimile est, a, tyrannis: deinde etiam, a, populari conditione. At vero quo altius ascendunt in arduum rerum, p. uerticem, magis eoruz deficit honor quasi defessus crebriore hanelitu ansius progredi non ualeret: Adi: Ita nimiꝝ: So: Sed ne postquam huc digressi sumus: ulterius digrediamur, dicamus unde tyrãnus exercitũ illum suum, preclarum, uarium, semperq̃ diuersum alat: Adi: Constat in primis quod si que sunt sacre opes i ciuitate, eas surripiet: ꝯsumetq̃ quousq̃ illa sufficient que uenduntur dum leuiora exigit a plebe tributa: So: Quid si opes iste defecerit? Adi: Patet quod ex paternis aletur, 7 ipse 7 college ipsius contubernalesq̃ 7 scorta: So: Intelligo equidez quod populus qui tyrannum genuit, ipsum amicosq̃ eius enutriet. Adi. Ita cogitur. So: Quid uero? si succenseat populus dicatq̃, haud equũ esse ut adultus fili9, a patre amplius nutriatur sed contra, a, filio pater: neq̃ se ad hoc euzcreasse, ut postq̃ adoleuerit, tunc ipse seruis eius ministrãs, nutriat 7 ipsuz 7 ipius seruos, 7 alios oms undiq̃ ꝯfluentes eius adstipulatores. verũ ut, a, diuitibus his q preclari 7 boni existimantur in ciuitate, eo preside, liberetur: atq̃ ita iubeat populus abire illuz e ciuitate, eiusq̃ amicos, pinde ac pater filiũ domo una cũ debacantiũ turba depellens? Adi. agnoscet p Jo uez tũc demũ popul9 q̃lis ipse, 7 quali bestia delectatus sit, dum eã generaret atq̃ educaret, q̃ q̃ ipse debilior potentiores eicere tentat: So. Quid ais? Audebit tyrannus patri uim inferre, 7 si nõ obtẽpet uerberare? Adi: Immo uero. Nam auferet arma. So: patricidã ergo dicis esse tyrannũ: durũq̃ senectutis educatorez? Atq̃ ut uidetur, hec proprie est tyrannis Vtq̃ fertur, populus, seruitutis liberorũ fugiens fumum, in flãmam seruorum dominationis incidit: loco ingentis illius 7 importune libertatis, durissimã acerbissimãq̃ seruoꝝ subiens seruitutẽ. Adi. Ita nimirũ accidit: So: An non igitur probe a nobis dictum fuerit, si sufficienter narrasse asseueremus, quo pacto tyrãnis ex populari gubernatione nascatur: 7 nata cũ est, qualis sit. Adi. Valde qdez sufficiẽter:

Argumẽtum Marsilii Ficini in librum nonum de Justitia. ad Laurentium Medicem Virum magnanimum

Ocrates q̃ plurima de regia optima tũ uita tractauit: m̃lta etiã de ꝯtraria eius tyrannide disputat: ut 7 illã tanq̃ beatissimaz ꝯ. pbemus 7 hãc re pbemus q̃ miserimã. Quod nõ solũ igitur i oc tauo, s̃z i nono isup agitur d̃ tyrãnide: qua. s. rõe potissimũ fiat ex populari, q̃lis quoq̃ sit, q̃ noxia, q̃ ifelix, quo vz primã q̃ i aio fit tyrãnidẽ totis uirib9 deuitem9, uicissimq̃ regnuz aio intimũ ꝯplectamur. Per hec stati ad primũ recidibit disputationis uniuerse propositũ. Quo utiq̃ statuit demõstrare, iustitiã non opiniõe dũtaxat hũana esse laudabilem: s̃z etiã ipsa sui natura 7 honesta miꝝ imodũ 7 salutari esse ãte oia uenerandã. Iniustitiã quoq̃ nõ ob metum uel legũ ul' ifamie solũ uitupandã esse: s̃z ẽt pp ipm̃ malefice nature sue uenenũ pcul effugiẽdã. Justitiaz ũo cũ noĩat, alias legalẽ ꝯmunẽq̃ designat iustitiã, uirtutẽ. s. uniuersã sub legũ pui dẽtia istitutã. alias iustitiã magis pproprĩam siue distributiuã: per quam 7 i ciuitate pro meritis honores, premia, pene, distribuũtur: 7 in anima partibus anime pro dignitate nature actiones 7 munera tribuuntur: siue conmutatiuam: per quã 7 in ciuitate equo 7 legitimo pretio, res, uel reb9, uel pecuniis cõmutantur: 7 in animo ita quasi similiter conmutantur offĩcia, ut quantum ratio inferioribus consulit, tantundem uires inferiores pro rationis imperio necessaria subministrẽt: Inter hec nota tyrannicuz animum ita perturbatum esse, ut proprie iudicetur libidine perditus 7 temulentus, 7 furiosus, atque, immanis. Quippe cũ quasi fera immanibus iis libidinibus rapiatur, quarum feritatem ceteri solum somniantes interdum experiuntur. Que uero hic ad falsitatem 7 ueritatem 7 uaticinium somniorum pertinent, in theologia abunde tractam9. Considera q̃ diligenter mala connumeret omnia, quibus ciuitas oppressa tyrãni de premitur. Quã ue apte totidem mala ac etiam plura in tyranni animo numerat: adeo vt nihil miserabilius possit effingi. Mox disputationem totam huc tendentem ut sapiens iustusq̃ uita uite contrarie proferatur, in tria redigit capita. Primuz eẽ uult. Quod hactenus est tractatum: ex cõparatione vz. insipientis iniustiq̃ hominis ad ciuitatez quandam nulla sapientia 7 iustitia gubernatam. Vbi profecto apparet 7 ciuitatem illam 7 hominem equa ratione pessime 7 infelicissime se habere. Secundum uero caput nunc aggreditur, distinctionẽ illam partium anime repetens in raciocinandi 7 irascẽndi 7 concupiscẽdi naturas: quib9 tres quoq̃ uitas accomodat philosophicam ambitiosamq̃ 7 cupidam, cupidã iq̃ pecuniaꝝ grã uoluptatũ: i ꝺoq̃ auara ẽt nõiatur. Tres sil'r dispõit ptes i ciuitate, magrãt9, mili tes, q̃stuarios. pbat dei ñ uitã uirtute preditã magis eligendam esse q̃ uitiosam preterea quod sit reuera suauior. Nempe cum trium illorum quilibet uite sue uoluptatem ceteris preferat, solus id pphilosophus potest recte diiudicare, opus. n. est ad iudicium experiẽtia, prudentia, ratione. Principio quantum ad experientiam pertinet philosophus quidem et sui propriam 7 aliorum uoluptates est expertus: quo fit ut facile que sit preferenda, cognuscere possit. Cetetri uero philosophantis gaodia nunq̃ degustauere. Ideoq̃ uoluptates suas cum philosophantis gaudio comparare non possunt. Preterea solus philosophus perfecta pollet prudentia 7 assignandarum industria rationum: que quidem duo reliqua sunt ad iudicium necessaria. Cum ergo philosophus sapientis iusteq̃ uite gaudia ambitiose libidinoseq̃ uite anteponat oblectamentis, iure ex ipsius iudicis ueri sententia uitam virtute rectam uite uitio dissolute anteferre debemus. Tertium deniq̃ caput inde potissimum exorditur, quod in solo sapiente iustoq̃ uiro uoluptas uera reperiri potest. In ceteris autem voluptatez falsam 7 umbratilem esse constat. Quod quidem ita probatur uoluptates utplurimum uehementes repletiones quedam sunt indigentie. Atque ubi 7 quod impletur 7 quod implet uerius perfectiusq̃ est, impletionisq̃ modus purior atque efficacior, ibi uerior est uoluptas et perfectior 7 ingentior: Cum igitur intellectus ueritasq̃ intelligenda ueriorem perfectioremq̃ naturam habeant q̃ sensus atq̃ sensibile ac ueritas interius penetret intellectum q̃ sensibilem sensum: 7 sine mixtione doloris accedat, sequitur uoluptatem intelligentie ueriorem esse atque perfectiorem: Inter hec casu quodam nescio quid interserit mathematicũ cuius declarationem ex conmentariis in Timeũ accipies oportuni9: Attẽde deiceps ad illã anime nature figurã, in qua sub multiplicis bestie nomine intellige concupiscendi naturaz. Sub figura leonis, irascendi uigorem: sub forma hominis, rationez, 7 uide q̃ expresse depingat ambitiosi, iniusti, libidinosi hominis uitã, immo miseram seruitutem. Item ibidem accipe formulam, qua possis transitum animarum i bestias ita interpetrari ut in bestiarum affectus et habitus potius q̃ in corpora migrare dicantur: Preterea memento, quemadmodum in corpore perspicacia sensus, sanitas, robur, pl'chritudo, non opinione, sed natura sunt bona eoꝝq̃ ꝯtraria, mala similiter, sic i aia prudentiã, tẽpantiã, fortitudinẽ, iustitiã naturaliter eẽ bona, naturaliter quoq̃ hoꝝ ꝯtraria mala.

Deniqꝫ accipe totius vite formam / per quam ita corporea cuncta diſponas / ut animi temperantie conſonent. Atqꝫ eatenus eligas ſingula / quatenus conferunt ad animi ſanitatem: ⁊ contra que hanc impediunt procul effugias. habites ſemper mentis arcem. Atqꝫ ab ea nullis aut illecebris aut minis te precipitari pmittas: Cum uero ⁊ te ipſum ⁊ alios formare volueris ſuſpice perſpicuum reipublice huius exemplar in celo: in celo inqꝫ. i. ordine celeſtium motionum / atqꝫ altius in mente diuina: ut inde tandē ad ipſius imaginem / te ipſum primo / deinde familiam / tertio ciuitatem iuſte feliciterqꝫ componas.

Nonus Liber de Iuſto.

EXINCEPS Conſiderandū reſtat: qua ratione uir tyrannicus ex populari fiat, qualiſqꝫ ſit. ⁊ nunquid vitam ducat miſeram an beatam: Adi: Certe id reliquum eſt. So: Scis quid adhuc deſiderem? Adi. Quid? So Non dū ſufficienter diſtinxiſſe uidemur / quot ſint ⁊ quales cupiditates. Ac niſi id conſtet / obſcurior erit eius quod querimus inquiſitio: Adi: Oportunum uero adhuc erit. So. Prorſus quidem: atqꝫ aduerte quid in eis noſſe uelim. Eſt autem tale. Earum uoluptatum ⁊ cupiditatum que non neceſſarie ſunt / uidentur mihi quedam eſſe legibus repugnantes que omnibus quidem inſunt / a / legibus autem ⁊ melioribus cupiditatibus cum ratione pariter caſtigate / in quibuſdam hominibus vel omnino obſoleſcere / uel adeo reprimi / ut rare admoduꝫ exileſqꝫ reddātur. In aliis āt uehemētiores freqntioreſqꝫ euadāt: Adi. Quas potiſſimū iſtas uocas? So. q̄ i ſōnis ſepi⁹ excitātur. qn̄ aīmi pars illa ſopita lāguet / q̄ ratōis ē pticeps et manſueta eiuſque domina: Alia uero in qua feritas eſt ⁊ agreſtis inmanitas / cum ſit immoderato repleta potu atque paſtu / exultat / tentatqꝫ excutere ſonnum / ⁊ ſolitis libidinibus indulgere. Tunc quippe nihil eſt / quod non audeat, velnti ſoluta ⁊ libera omnibus uerecundie prudentieqꝫ preceptis: Vt aut cum matre corpus miſceri uideatur: aut cum quo uis alio homine uel deo / ſepe ⁊ bellua / atque etiam trucidare aliquem ⁊ impie cruentari. ⁊ / a / nulla prorſus uoragine abſtinere: nec ut breui complectar ab ulla inſania uel impudētia temperare. Adi: Vera nimium loqueris: Socrates. At cum quis ſalubri ⁊ moderato cultu atqꝫ uictu / quieti ſe tradiderit / ea parte animi in qua eſt ratio / excitata ⁊ recta: ſaturataqꝫ bonarū cogitationum epulis, ⁊ ad ſe ipſam contemplādo conuerſa / ea vero parte animi que uoluptate alitur / nec inopia preſſa / nec ſatietate affluenti / vt quieſcat maxime / neqꝫ optimaꝫ partem illam aut geſtiendo / aut merendo perturbet / ſed ſinat eam per ſe ipſam ſolam ac puram conſiderare / indagare / atque percipere qcquā ignotum hactenus / uel preſentiū / uel preteritorum / uel futurorum. Illa etiam tertia parte animi / in qua irarum extuat ardor / ſedata atque reſtincta uſqꝫ adeo ut nulli infenſa quieſcat: atqꝫ ita inquam partibus quidem duabus pacatis / mente vero erecta / ſonno ſeſe comparet / tunc demum mens pura veritatem attingit: neqꝫ iſonniorum uiſa nepharia ſeſe obiciunt: Adi. Sic prorſus exiſtimo: Socra. Vnicui Quid plura? Id ſummatim uolumus. Vnicui queqꝫ ineſſe ſpeciem quandam cupiditatum dirā agreſtem / atqꝫ iniquam. atqꝫ etiam in his qui inter homines maxime moderati uidētur. Quod in ſonnis fit manifeſtum. Siquid ergo dicere uideor, ⁊ conſentis / anima duerte: Adi. Conſentio equidem: So: Recordare qualem virū eſſe diximus popularem. Erat autem is / qui ab ineunte etate ſub parco nutritus eſt patre, qui lucri cupiditati indulxit ſolum. ceteras vero non neceſſarias / ſed ludi ornatuſqꝫ comites / ſpreuit. Nonne ita? Adiman: Ita prorſus: Soc. Conuerſatus deinde cum elatioribus uiris / pleniſqꝫ libidinibus his quas modo narrauimus / declinare cepit ad petulantiam omneꝫ eorumqꝫ mores: paterne parſimonie odio: Cum vero ingenio meliore eſſet qꝫ corruptores / utrimque diſtractus / mediam nactus eſt utriuſqꝫ moris affectionē, moderate utrumqꝫ ſequtus ut inſe putat / neqꝫ illiberalem neqꝫ diſſolutam vitam agens: ex paucorum potentie cupido mutatus in popularem: Adi: Erat uti que ⁊ eſt circa huiuſcemodi virum hec opinio: So. Pone rurſus huiuſ grauidioris effecti filium / primis ab annis / ſub parentis moribus enutritum: Adi. Pono. So. Ponas iterum eadē ſibi accidere que patri contigerant. ut ad omne trahatur flagitium ⁊ laſciuientis uite licentiaꝫ. quam tamen hi qui trahunt integram nominent libertatem. Pater autem aliiqꝫ domeſtici mediis iſtis cupiditatibus ſuffragentur: Qui uero ipſi opem ſuggerunt / quando. ſ. iam ſperauerint uehementes illi incantatoreſ / nutritoreſqꝫ tyrannidis / adoleſcentem ſe nō aliter continere poſſe / amorem in eo aliquem quibuſdam machinationibus excitent / preſidem tutoremqꝫ ocioſorum ⁊ ad libidinem illi ⁊ ingentem ſubminiſtrantium deſideriorum / alatum certe talium eſſe fucum. Nunquid aliud amorem putas? Adi: Nihil aliud: Socra. Quando uero circa ipſum ſuſpirantes cupiditates alie referte nidore, unguentis. coronis ac mero. reſolutiſqꝫ conſuetudinum talium uoluptatibus / coaugent prorſus aluntqꝫ deſideriū illud / atqꝫ ita fuco aculeum addunt tūc iam hic animi preſes furit omnino / dementia ipſa feruet / atqꝫ ſtipatus inde ſatellitibus ⁊ ſtimulo percitus / ac ſiquas intra ſe frugaleſ ⁊ uerecundas opiniones cupiditateſqꝫ offenderit / extirpat eas protinus ⁊ expellit: quouſqꝫ temperantiam omnem eiciat / ſeque forenſi ⁊ aliena inſania repleat: Adi: Egregie tyrannici uiri refers originem. So: Non ne ⁊ olīꝫ hanc ob cauſam amor tyrannus eſt dictus? Adi: Videtur plane. So: Et ebrius uir / o / amice non ne tyrannicum gerit animum: Adi: Sane: So: Quinetiam furioſus ⁊ extra ſe poſitus / non ſolum hominibus ſed ⁊ diis imperare contendit / ſperatqꝫ ſe id conſequuturum: Adi: Vehementer: So: Tyrannicus autem / o. beate vir reuera fit / quando uel natura / uel ſtudiis uel ambobus temulentus. amori obnoxius. furioſus euadit: Adi: Prorſus ita ſe res habet. So. Ita igitur talis vir, ut apparet efficitur. Viuit autem quo pacto? Adi: Id uero ut aiunt qui iocantur / mihi tu dices. So: Dico equidem. Poſt hec ut arbitror feſtis indulgent / baccanalib⁹ / conmeſſationibus / ſcortis, ceteriſqꝫ huiuſcemodi omnibus: hi quoꝝ tyrannus amor itus animi incolens penetralia / regit oīa: Adi: Neceſſe eſt: So: Itaqꝫ multe profecto dieſqꝫ nocteſqꝫ uehementes cupiditates multorum indige pululant: Adi: Multe quidem: So: Cito igitur ſiqui prouentus extiterint conſumūtur: Adi: Quid ni? So. Poſt hec utiqꝫ fenera ⁊ patrimonii diſſipatio. Adi. Proculdubio. So: Quando uero deficiunt omnia / neceſſe eſt cupiditates uociferari atqꝫ conqueri. que quidem frequentes ardenteſqꝫ in nido animi deliteſcunt. Eoſ autem ueluti ſtimulis quibuſdam perculſos / libidinibus ſcilicet aliiſ / preſertimqꝫ amore aliarum omnium tanqꝫ ſatellitum duce iactari / efferriqꝫ ad explorandum / ſiquis quicquam poſſideat: qd̄ uel fraude ſurripi uel ui eripi poſſit: Adi: Maxime. So. Quapropter coguntur / uel undiqꝫ uſurpare / uel ingentib⁹ ſtimulis ⁊ dolorib⁹ cruciari. Adi: Cogūtur plane: So. Num quēadmodū noue cupiditates ipſius adulte / priſtinaſ exſuparūt ⁊ que illaꝝ erāt / uſurpauere / ita ⁊ ipſe iuſtū eſſe cenſebit ut ipſe iunior plus hēat q̄ꝫ parētes: ⁊ ſi portionē ſuam ꝯſūpſerit / paterna inſuper eroget: Adi: Cur non? So. Quod ſi parentes illi nequaq̄ꝫ permiſerint / principio furari / eoſqꝫ decipere aggredietur: Adi: Omnino: So: Si iſtud non poterit / rapiet iā uimqꝫ parentibus inferet: Adi: Sic arbitror So. Ac ſi pater materqꝫ ſenes. o mirifice uir reſiſtant repugnentqꝫ / nunquid eos uerebitur atqꝫ ita ſe cōtinebit ut nihil agat tyrannicū? Adi: patri equidem ac matri ſic affecti hominis timeo. So. Per Iouem. o. adimante nū quid gratia nuper amate cuiuſdam concubine non neceſſarie / ueterem amicam neceſſariāqꝫ matrem / aut gratia ſpecioſi alicui⁹ nuper amati adoleſcentis non neceſſarii / deformem. ⁊ neceſſarium ſemen patrem / ⁊ amicorum omniuꝫ antiquiſſimum / uidetur tibi uir talis uerberibus obiecturus eoſqꝫ illis ſubiicturus / ſi eandem in domum conduxerit? Adi: Per Iouēꝫ

Omnino. Socra. Quam beatum esse uidetur/ tyrannicũ filium genuisse? Adi. Non multũ. So: Quid uero? cum parentum suppellectilis non sufficiet/ in eoq; iam erit examen confertissimum uoluptatum/an non primo parietem alicuius perfodiet domus: uel nocte tarde euntis pallium rapiet? Deinde etiam templum aliquod expoliabit atq; ĩ his oĩb⁹ eas quas oliʒ a pueritia de honestis ⁊ turpibus quasi iura quedam ex quibus iudicabatur/ opiniones habuerat/ Ille que nuper a seruitute solute sunt/ tanq̃; satellites stipantes amorem/ una cum eo iam superabunt. Que quondam dormiente illo p insomnia soluebantur: quando adhuc erat ille sub legibus paternisq; preceptis populari in se ipso institutus conditione. Tandeʒ uero amoris tyrannide irretitus/ qualis raro erat ĩ somnis/ talis semper erit uigilans: Nam ⁊ a nulla cede impia abstinebit/ uel ingluuie uel facinore. Sed tyrannice in ipso amor omni cum licẽtia ⁊ transgressione uiuens/ utpote qui solus sit dominus/ sibi subiectum hominem tanq̃; ciuitatem impudenter ad omnia rapiet/ unde ⁊ se ipsum ⁊ turbam suorum satellitum nutriat: partim extrinsecus ingressam ex improba quadam consuetudine/ partim intrinsecus ex eisdem moribus/ ab ipso solutam ⁊ liberataʒ. Nõne hec talis hominis uita? Adi. Hec prorsus. So. Ac si pauci tales in ciuitate sint/ ceteri uero oẽs modesti/ prodeuntes alium quẽpiaʒ utpote satellites armant muniuntq; tyrannũ ac si uspiã belluʒ inminet/ stipendio conducti propugnant: siue pax agatur/ ibidem in ciuitate/ minuta mala permulta cõmictent: Adi: Qualia? So: Furabuntur. muros fodient. marsupia incident: Expoliabunt predabunturq;. sacra rapient. captos homines seriure cogent. nec non calumniabuntur quandoq; si dicendo facundi sint. periuriisq; decipient homines ⁊ muneribus corrunpentur iudices: Adi: Minuta hec dicis mala/ si pauci tales sint: So: hec quidem si ad maiora comparentur/ dicuntur exigua. Atq; hec omnia ad tyrannum prauitate ⁊ miseria ciuitatis/ haud prope ut prouerbio fertur accedere putandum est. Quotiens .n. in ciuitate tales multi reperiuntur/ eosq; alii sequntur multi/ sentiuntq; ingenteʒ suorum copiam/ tyrannum procreant cum inscitia populi/ illum preceteris qui inter illos ita est affectus/ ut eius in animo tyrannum habent potentissimum: Adi: Consentaneum id quidem/ tyrannus quippe iste erit potissimus Socrates: Nonne facile id fit/ si cesserit omnes? Sin autem/ ciuitas tyranno huic obstiterit/ tunc sane is quemadmodum in superioribus patrem matremq; subegit/ sic rursus ⁊ patriam pro uiribus subiget: alios inducens iuuenes: hisq; seruire coget olim sibi charam patriam/ matriamq; ut more cretensium loquar: tã educatõe q̃; habitu. atq; is erit cupiditatis eius hominis finis: Adi: Sic prorsus. Socra. Non ne isti tales priuatim fiunt/ ante q̃; dominentur? principio/ cum his conuersantur ut plurimum qui blandiũtur illis ⁊ in omnibus assentantur. Ac siqua re indigeant/ idem ⁊ ipsi agunt/ submictunt se ⁊ quacunq; gerunt personam tanq̃; domestici. Doti uero compotes cum facti sunt/ extraneos se esse declarãt Adi: Et maxime quidem: Socra: Omnem ita etatem agunt. Amici quidem nemini unquã: Semper autem dominantes alicui: uel alicui seruientes. Libertatem uero ⁊ amicitiam ueram natura nunquam tyrannica gustat: Adi: Maxime. So. Non ne huiusmodi homines iure infidos nominabimus? Adimã. Iure. So. Quinetiam iniustos q̃; maxime fieri potest. si modo in superioribus recte inuiceʒ quale quid iustitia sit concessimus: Adi: Recte quidem So. Concludamus igitur/ qui sit uir pessimus Est autem is/ qui talis est uigilans/ qualem supra figurauimus somniãtem: Adi: Omnino: So: Talis utiq; fit/ quisquis natura tyrannicus maxime sit/ ut solus dominetur/ asseqtur. ⁊ quo diutius in tyrannide uiuit/ eo magis est talis. Glau. Ita necesse est. Socrates. Quis iniquissimus apparet/ ⁊ miserimus apparebit. ⁊ qui diutissime maximeq; potitur tyrannide/ maxime ⁊ diutissime iniquissimus reuera est ⁊ miserimus. Multis autem multa uidebuntur. Glauco. Ita se hec habere necesse. So. Tyrannicus uir ciuitati tyrannide oppresse similimus. Popularis uir populari: Ceteriq; similiter. Gla. Quid ni? So. Sicut se hẽt ad ciuitatem ciuitas/ uirtute ⁊ felicitate/ ita uir quoque se habet ad uirum. Glau. Nihil probibet. So. Quomodo se habet tyrãno subiiecta ciuitas ad eam que regi paret/ qualeʒ primo descripsimus? Glau. Contra omnino. Nam una quidem optima/ altera pessima. So. Haud interrogabo quem dicas. Constat enim. Uerum de beatitudine atque miseria/ eodem modo an alio iudicas? Neque uero tyrannice ciuitatis speciem ammiremur/ ad solum tyrannum respicientes/ aut ad eos paucos q cũ eo rerũ potiun tur: sed ut decet omnem penitus ciuitatem ingressi: lustremus singula/ ⁊ ad cuncta conuersis oculis feramus sententiam. Glau. Probe admones. Constat autem apud quemlibet nullam ciuitatem tyrannide pressa esse miseriorem/ nullamq; rege gubernata/ beatiorem eẽ. So. Si idem circa uiros obseruari iuberem/ num recte preciperem? uidelicet si censerem õ bis iudicare illum/ qui cogitatione possit uiri mentem irrepere/ ac mores penitus introspicere: neque ut pueri solent/ exteriorem intuens superficiem obstupescit: dum tyrannicam prospicit eminentiam/ quam procul aspicientibus frequenter ostentant/ sed perspicaciter indicat. Si inq̃; existimarem oportere nos omnes audire eum/ qui discernere ualeat: qui ⁊ una habitauerit/ ⁊ domesticis actionibus interfuerit: ubi nouerit quo pacto erga familiares singulos sit affectus/ in quibus maxime qualis sit apparet/ omnem exutus tragicum apparatum/ rursusq; popularibus in periculis/ atque hec omnia dinoscentem declarare iuberem quo pacto se ad alios tyrannus habeat/ quo ad beatitudinem ⁊ miseriam: nunquid recte iuberem? Gla. Recte admodum ⁊ ista iuberes. So. Uis ne fingamus ⁊ nos ex eorum numero esse: qui iudicare possint/ atque illis adheserint/ ut aliquem habeamus qui ad ea que interrogamus/ respõdeat? Gla. Uolo equideʒ. So. Age utiq;/ ita considera/ similitudinem/ memoriam repetens ciuitatis/ ac uiri: atque ita sigillatim uicissimq; utriusq; affectus animaduerte. Gla. Dic quales. So. Principio liberam ciuitatem tyrannicam/ dices/ an seruam? Gla. Maxime omnium seruam. So. Attamen in ea dominos ac liberos inspicis. Gla. Plane: sed exiguum quidem istum. Uniuersum uero/ ut ita dicam/ in ipsa ⁊ prestantissimum gen⁹/ turpiter ac misere/ seruũ. So. Si igitur ciuitati uir similis/ necesse est in illo eundem esse ordineʒ: multaq; illiberalitate ⁊ seruitute eius animum opprimi? easq; animi partes seruire/ que prestantissime sunt/ exilem uero partem/ ignauissimam/ dementissimam dominari. Gla. Necessarium: So. Quid porro? Seruum an liberũ huiusmodi animum apellabis? Glau. Seruum. So. Atqui serua ⁊ tyranno subdita ciuitas/ minime que uult/ agit. Glau. Nimirum. So. Tyrannicus igitur animus minime que uult/ efficiet: ut sic de toto animo dicam: sed stimulo semper percitus uiolento: perturbatione penitentiaq; replebitur. Gla. Quid ni? So. Tyrannicam ciuitatem/ diuitem ne/ an pauperem esse necesse est? Glau. Pauperem. So. Animum quoque tyrannicum/ mendicuʒ semper ⁊ inexplebilem necesse est esse. Glau. Est ut dicis. So. Metu uero solicitari an non necessarium est/ ciuitatem talẽ/ talemq; uiruʒ? Gla. Ualde. So. Lamentationes preterea/ suspiria fletus: angustias censes in alia ciuitate frequẽtiores te reperturuʒ? Gla. Nullo pacto. So. In homie insuper alio talia quedã plura inesse putas q̃; in tyrannico isto: ꝯcupiditatib⁹ amoribusq; insanit? Glau. Quo nam pacto? So. Profecto ad hec respiciẽs omnia/ ceteraq; generis eiusdem/ ciuitatem tyrannicam ciuitatũ omnium esse miserimam iudicasti. Glau. An non recte? So. Summopere: Uerum de uiro rursus tyrannico/ quid ais/ quotiens eadeʒ hec animaduertis? Glau. Longe cunctorum dico hunc esse miserum. So. Hoc non recte dicis. Glau. Quamobrem? So. Nondum hic est/ ut arbitror/ talis maxime. Gla. Quis ergo? So Iste forsitan tibi hoc miserior esse uidebitur. Gla. Quis inq̃;? So. Qui cũ natura tyrannicus sit/ uitã non agit priuatã/ sʒ ẽ infelix/ ⁊ sorte quadã eo deducitur: ut tyrãnide potiatur.

Gla: Ex his q̄ dicta sunt/uera te loqui coniie
cto. So: Ita est: Verū non talia quedam opi
nari oportet. Immo uero diligentissime tali
ratione inuestigare. De maximo enim quodam
nobis disceptatio ē/bona scilicet uita ac mala.
Gla. Scite. So. Attende itaque siquid dicā.
Videtur enim mihi ex his de hoc esse considerā
dū. Gla. Ex qb9. So? Ex uno quoqȝ. s. priua
torum/quotcunqȝ ita diuitiis abundāt/ut mul
ta habeāt mancipia. Isti namqȝ id tyrannis ha
bent simile/quod multis imperant. Interest
aūt/quod tyrānus pluribus dominatur. Gla.
Interest utique. So. Nosti quod isti securi cū
familia uiuunt/neque famulos metuunt? Gla.
Nempe. Quid eiȝ metuant? So. Nihil. Sed
nunquid causam tenes? Gla. Equidē: quoniā
uidelicet ciuitas uniuersa singulis priuatorum
succurrit: So. Preclare loqueris: Quid siqs
deorum uirum unum cui quinquaginta uł plura
mancipia sint/educat e ciuitate una cuȝ uxore
ac liberis/constituatqȝ i solitudine cum rebus
suis omnibus atqȝ mancipiis? ubi liberorum ho
minum nullus ferre huic auxilium possit/quali
eum et quāta formidine uexatuȝ iri existimas?
ne forte mancipia ipsuȝ et filios et uxorem inte
rimant. Glau. Summa ut arbitror: So: An
non cogetur seruis qbusdā blādiri? polliceriqȝ
multa: et manumittere/cuȝ sibi nihil opus sit?
Unde et ad ministros suos ipse adulator erit.
Gla. Cogetur penitus uł ita facere uł perire.
So. Quid? si alios adhuc de9 circulo disposue
rit proximos illi complurimos? qui nequaquā
substineant/ut alter alteri dominetur/ac siquē
deprehenderint sibi dominium uendicantē sup
pliciis extremis afficiant? Glau. Deteriorem
admodum eius conditionem fore censeo/si ho
stium uallo circumcludatur: So. An non tali
quodam carcere clausus est tyrannus natura ta
lis existens qualeȝ in supioribus explicauim9?
multis uidelicet diuersisqȝ timoribus et amori
bus agitatum. Cum uero ingenio sit apprime
cupido/huic soli neqȝ egredi usquā licet/neqȝ
inspicere: quot liberi alii cupiunt. Sed intra
edium parietes formidolosus ueluti mulier cō
moratur/inuidēs ciuibus aliis siquis extra me

nia spatiatur: et boni quicquam spectat. Gla.
Sic prorsus. So. An non huiuscemodi malis
plura insuper incurrit uir ille qui male seipsum
gubernans quem et tu modo miserimum iudica
bas tyrannicum haud quaquam priuatus uiuit
sed fortune ui quadam ut tyrānidem exerceat
cogitur: Cumqȝ sibi ipsi imperare non possit/
aliis imperare contendit: perinde ac siquis im
becillo corpore/et suis se uiribus non substinen
te/cogatur ut quietem agat secū ipse nunquā/
sed aduersus alia corpora certet ac pugnet.
Glau. Simillima inducis/o/socrates atque ue
rissima. So. Nōne igitur/o/amice glauco mi
serabilis omnino hec est conditio/duriorqȝ ui
ta est hominis nacti tyrann dem/ea uita quam
tu supra durissimam iudicabas. Glau. Valde.
So. Est autem re ipsa/quamuis alicui non ui
deatur/uere tyrān9/uere seruus/extreme adu
latiōi seruitutiqȝ astrictus: libidinib9 nequissi
morum hominum adulator: qui appetitus suos
explet nunquā: sed plurimis indiget semper:
atque inops reuera esse apparet/siquis penetra
lia animi ipsius inspexerit: Pauore quinetiam
perpetuo territus et solicitudine angustiaqȝ
uexatus: si modo ciuitatis eius statui cui preest
ipse est similis. Similis autem existit. An nō?
Glau. Et maxime quidem. So. Preter hec
uiro huic illa etiam tribuem9 que antea memo
rauimus: quod necesse est enȝ et esse prius et fie
ri postea multo magis cum tyrannidem est ade
ptus/inuidum/iniustum/expertem beniuolen
tie/impiuȝ/omnisqȝ nequitie sentinam ac fomi
tem. ex hisqȝ cuntis eē miserimum: atqȝ alios
etiam qui adherent ipsi/similes reddere. Gla.
Nullus mentis cōpos his ōtradixerit. So.
Age quemadmodū iudex omnia circūspiciens/
de singulis iudicat/ita tu i presentia/proferas
qui tuo iudicio prim9/beatitudine/q secūdus:
ceterosqȝ gradatim qui i numero quinqȝ sunt/
enarra: Regiū/honorifici imperii studiosum:
paucorum potentie cupidū: popularē/atqȝ ty
rannicū. Gla. At facile iudiciū istud. Nā quē
admodū sum ingressus istos quasi chores uirtu
te/prauitate/beatitudine/et huic ōtrario iter
se cōparo atqȝ iudico. So. Nū preconē condu

cemus? an ego hec potius nūciabo? Aristonis
filiū iudicasse uirum optimū et iustissimū/eē bea
tissimum: eumqȝ esse dixisse hoieȝ maxime oiuȝ
regium/seqȝ ipsum regentem. Pessimum uero
et iniquissimum/eē miserimuȝ: talemqȝ eum eē
q maxime tyrannus sit: seqȝ ipsum et ciuitatem
tyrannide premat. Gla. Ita sit promulgatū.
So. Nunquid addiciaȝ/siue lateant sic affecti
hoies/siue nō lateāt/hoies pariter atqȝ deos?
Glau. Addice. So. Esto igitur. Etenim una
hec demōstratio sit: secundā uero/si uidetur/
hāc conuenit intueri. Gla. Que nā ista? So.
Postquā sicuti ciuitas tres in spēs diuisa ē/ita
et cuiusqȝ aīa trifariam diuidetur/ut arbitror:
atqȝ hinc demonstratio secūda nascetur. Gla.
Que nā? So. Ista: Cum tres aie partes sint/
tres quoqȝ uoluptates eē uidentur: sua cuiusqȝ
partis propria. Cupiditates quoqȝ totidem et
principatus: Glau. Quo pacto? So. Partem
unam dicimus qua homo discit. Alteram/qua
irascitur. Tertiā uero pp uarietateȝ uno non
potuim9 proprio ipsius uocabulo nomiare: sed
ex eo quod in se continet maximū/uehemētissi
mumqȝ/concupiscibile apellauim9: pp uehemē
tiam earū cupiditatum q̄ ad epulas et pocula et
uenerea rapiunt: et ad ea q̄ ista sequuntur: nec
nō auarā cognomiauimus: qm̄ ex pecuniis maxi
me huiusmodi cupiditates explētur. Gla. Re
cte. So. Ac si uoluptateȝ eius et affectū lucri
esse dixerimus/in unaȝ maxime summā/reduce
mus orationeȝ: ut aliqd nobis certuȝ ipsi signi
ficemus: quotiens id ipsum parteȝ hanc aie dici
mus. Atque si totū hoc pecuniaȝ et lucri cupi
dum/nominemus/recte admodū apellabimus.
Gla. Mihi qdeȝ ita uidetur. So. Quid uero?
Irascendi naturā? non ne ad potentiaȝ/uicto
riam/gloriam/trahere totam asserimus. Gla.
Magnope. So. Si igitur eā contentiosam am
bitiosamqȝ apellabimus/nunquid recte? Gla.
Rectissime. So. At uero partem illam/qua
discimus/constat cuique omnem ad ueritatem
inuestigandam semper anniti/pecuniarumqȝ et
glorie minimā curam habere. Glau. Omnino.
So. Si tertium hoc discendi cupidum et phūȝ
nominabimus/haud ab re erit nomē impositū.
Gla. Est ut ais. So. Non ne dicimus i animis

quorundam unam illarum partium dominari/
in aliis aliaȝ/quamcunqȝ contigerit? Gla. Di
cimus. So. Propterea dicimus tria hominum
prima genera eē: philosophum/contentiosuȝ/
auaruȝ. Gla. Prorsus. So. Voluptatē quoqȝ
species tres/hisce subiectas/cuiqȝ suam. Gla.
Omnino. So. Si unumquemque istorum seor
sum interroges/que uita istarum dulcissima?
suam quisque ceteris anteponet. Auarus qui
dem lucri ipsius comparatione/honorum uł di
sciplinarum oblectamenta/nullius existimabit
nisi quid forsan ad argentum conferāt. Glau.
Vera loqueris. So. Ambitiosus auteȝ questus
delectationem molestam putat. Rursusqȝ eaȝ
que discendo percipitur/nisi doctrina inanem
et umbratilem hominum pariat gloriam. Gla.
Ita res se habet. So. Philosophum quoqȝ po
namus ceteras uoluptates floccipēdentē/dum
eas ad continuuȝ disciplinarum gaudium quo
ipse finitur inuestiganda ueritate comparat/
uocantemqȝ alias necessarias: quia illas sequtu
rus non sit/nisi cogat necessitas. Glau. Bene
id nosse oportet. So. Quando igitur cuiusqȝ
uite uoluptates ipsaqȝ uita in contentioneȝ ue
nient non de hoc quod est honestius aut turpi9
uiuere/vel melius aut deterius/sed ō suauiori
pacatioriqȝ uite statu qua ratione discernem9/
cuius sit sententia uerior? Gla. Haud satis ha
beo quid respondeam. So. Sic autem animad
uerte. Qua nam re iudicare oportet/quecūqȝ
recte diiudicanda sunt? Non ne peritia/pru
dentia/ratione? An habet qsquam alia/quibus
meli9 iudicet? Gla. Nullo modo. So. Atten
de igitur. Cum tres sint/quis maxime exper
tus est omnes quas narrauimus uoluptates?
Utrum auarus discendo qualis sit ueritas/ma
gis tibi uidetur expertus discendi iocūditateȝ
q̄ȝ philosophus lucri: an potius contra? Gla.
Permultum interest. Philosophum namque
necesse est uoluptatem alterius a pueritia degu
stasse: Auarum autem haud quaquā necesse est
in ueritatis inuestigatione quāta insit oblecta
tio pcepisse: expertumqȝ fuisse. Immo uero si
nitatur/non facile istud asseqtur. So. Longe
igitur prestat auaro philosophus/utrarumque
uoluptatuȝ expientia. Gla. Longe. So. Am p ii

bitioſus uero nunquid magis ſapiētie/q̄ꝫ philoſophus honoris guſtauit oblectamenta? Gla. Honor quidem omnes eos ſequitur: ſi propoſitum ſibi officium exſequitur. Et enim diues a multitudine honoratur: ⁊ fortis/ ⁊ ſapiens. Quapꝓ omnes quanta ꝓuenit ex honore uoluptas uſu ipſo intelligunt. Quāta uero ſit in ueritatis ꝯtemplatione ſuauitas ſolus ſentit philoſophus. So. Igitur quantum ad expientiaꝫ attinet optime phūs pre ceteris iudicat. Gla. Ualde. So. Quinetiaꝫ una cum prudentia ſolus erit expertus. Gla. Nihil prohibet: So. Preterea organuꝫ illud ꝑ quod iudicandū eſt/ non auari aut ambitioſi hoīs ſed philoſophi eſt inſtrumentum. Glau. Quale iſtud? So. Per rationes enim eē diximus iudicandum. Glau. Diximus. So. Rationes autem precipue philoſophi ſunt inſtrumenta. Glau. Patet. So. Si diuitiis ⁊ lucro/optime ſingula iudicarentur/que laudaret uł improbaret uir queſtui deditus/neceſſe eēt/hec eē uериſſima. Glau. Penitus. So. Sin autem honore/uictoria/fortitudine/q̄ ambitioſus ⁊ ad uictoriam ardentiſſimus iudicaret. Gla. Conſtat. So. Poſtq̄ꝫ uero experientia/prudentia/ratione/neceſſe eſt que philoſophus ⁊ rationum uir ſtudioſus laudat/eſſe ueriſſima. Quare cuꝫ tres uoluptates ſint/uoluptas partis eius/ qua diſcimus/ erit utiqꝫ ſuauiſſima/eiuſqꝫ dulciſſima uita/in quo hec pars dominatur. Gla. Nihil obſtat. So. Nempe philoſophus apud quem uere iudicandi eſt auctoritas/ſuaꝫ laudat uitam. Quam uero ſecundam eē uitam/aut quam ſecundā uoluptatem cenſet iudex? At cōſtat quod bellicoſi ambitioſiqꝫ hominis. Propiquior enim illi hec q̄ꝫ auari. Poſtremam igitur lucri cupidi uitam locare uidetur. Glau. Quid ni? So: Duo hec itaqꝫ ſibi inuicē ita ſuccedunt: hiſqꝫ iuſtus iam uicit iniuſtuꝫ. Tertiuꝫ uero olympicoꝝ ritu/ ſeruatori ⁊ olympio ioui tribuens/contemplare nullius preter q̄ꝫ prudentis uoluptatem ueram prorſus exiſtere neque ſinceraꝫ/ſed umbratilem atqꝫ inanem/ut ego ex ſapientum aliquo audiſſe mihi uideor. atque hic erit grauiſſimus iniuſti caſus atqꝫ ruina. Gla. Mirum ī modū: Uerū quo pacto iſtud ais? So. Ita certe inueniam/te reſpōdente perquirēs. Gla. Quere. So. Dic obſecro: non ne dolori contrariaꝫ dicimus uoluptateꝫ? Gla. Dicimus. So. Mediū quietiaꝫ quoddam ponimus/quod neque letari eſt neque dolere. Gla. Ponimus. So. Et cū mediū ſit/qetē uacationēqꝫ animi ab utroqꝫ. Non ne ita hoc dicis? Glau. Ita plane. So. Recordaris qualia eſſe ſolent egrotantiuꝫ uerba/dum morbo laborant? Gla. Qualia dicis? So. Nihil eē dulcius ſanitate: ſed eos latuiſſe aiunt q̄ꝫ dulce id ſit/ante q̄ꝫ egrotarent. Gla. Recordor equidem. So. Nec nō acerbiſſimis doloribus uexatos hoīes/exclamantes audis/ nihil eē dulcius q̄ꝫ ea afflictione uacare. Gla. Audio. So. Quinetiam aliis permultis huiuſmodi afflictionibus cruciatos hoīes audis/ dum cruciantur/ uociferantes/ aſſerenteſqꝫ/ dulciſſimum eſſe nullo dolore affici/preſentiqꝫ moleſtia ēe liberū. non autem dicentes dulciſſimum eē letari. Gla. Nempe hec illis quies tūc forte gratiſſima. So. At uero cum letari quis deſinit/uoluptatis ceſſationem illam moleſtā exiſtimabit. Glau. Forte. So. Quies igitur illa quam paulo ante utrorumque mediam eſſe diximus/quandoque utraque erit/tum dolor ſcilicet/tum uoluptas. Glau. Uidetur. So. Num fieri pōt/ut qđ neutrum ē/ſit utraque? Gla. Non/ut arbitror. So. Atqui in aīo uoluptas eſt aut dolor/ambo motus qdā inſunt. Gla. Utique. So. Tertium uero illud quod neque uoluptas/nōne quies aliqua ⁊ iſtorum medium eē nuꝑ apparuit. Gla. Plane. So. Quo pacto igitur rectū ē/qđ nō dolere ē/iocundū exiſtimare. Uel qđ non letari/moleſtū? Gla. Nullo. So. Nō iſtud igitur eſt/ſꝫ apparet ad moleſtū qdē iocūdū: ad iocundum uero moleſtū/id tūc qđ mediū ē ⁊ quies. Neqꝫ uiſa huiuſmodi ueri qcq̄ꝫ de uoluptate nobis offerunt: ſed quadā deceptione ꝓueniunt. Gla. Sic monſtrat ratio. So. Uidetur igitur uoluptates/q̄ dolorē nullū ſequūtur: ne ſepius iſtud ī preſenti diſputatiōe ita natura ꝯparatū exiſtimes: ut uoluptas quidem doloris/dolor uero uoluptatis priuatio ſit. Glau. Quorſuꝫ aſpiciaꝫ? So. Ubi nam tales ſunt uoluptates? So. Multe qdē ⁊ alie ſunt/ſed preſertiꝫ ſi aīaduertere uis/uoluptates que circa olfatum fiunt. He namqꝫ nullo priꝰ antecedēte dolore/repente ingentes proueniunt: ⁊ cum ceſſant/dolor eas nullus ſequitur. Glau. Ueriſſima narras. So. Ne credamus igitur doloris ceſſationeꝫ/ purā uoluptateꝫ eē/neque doloreꝫ/uolputatis abſentiam. Glau. Non. So. At uero earum q̄ ꝑ corpus ingrediūtur in animū uoluptateſqꝫ dicūtur/ferme maxime queqꝫ ac plurime/tales ſunt/ut doloꝝ liberationes ſint. Glau. Sunt ꝑfecto. So. Et q̄ circa hec futura ab expectatione naſcūtur/preguſtationes qdā uoluptatis atque doloris/eodem modo ſe habent. Glau. Eodem. So. Scis quales he uoluptates ſunt/ ⁊ cui maxime ſimiles? Glau. Cui? So. Putas aliquid in natura eē ſupremū/infimuꝫ/mediū? Glau. Equidem. So. Cenſes aliquem cum ab infimo ad medium fertur/aliud arbitrari q̄ꝫ ad ſummuꝫ aſcendere? ⁊ dum ſtat in medio/deflectitqꝫ oculos illuc unde uenerat/alibi eē opinari q̄ꝫ in ſupremo: cum id qđ reuera eſt ſummum non ſuſpiciat? Gla. Per iouem/non aliter hominem talem opinaturuꝫ exiſtimo. So. Si iterum deferatur/deorſum ferri opinabatur: ac uere putabit. Gla. Quid ni? So. Non ne hec ſibi eam ob cauſam contingunt omnia: quia nō dum expertus eſt quid uere ſupremum ſit/quid medium/quidue infimum? Glau. Manifeſtum id quidem. So. Nunquid ergo miraberis/ſi ueritatis imperiti homīes tum de multis aliis nō recte ſentiunt/tum etiam circa uoluptatem ⁊ dolorem/horumqꝫ medium/ſic afficiuntur/ut quotiens in dolorem feruntur/uere indicent/ doleantqꝫ reuera: quotiens uero a dolore ſurgunt in medium/ ⁊ repletionum ⁊ uoluptateꝫ aſſequi arbitrētur? Et quemadmodū qui iuxta nigrum/ſolum aſpiciunt fuſcum quoniam non uident album/clariſſimuꝫ illud exiſtimant/ita ⁊ qui doloris uacuitateꝫ comparant cum dolore/uerā aūt expti non ſunt uoluptatem/in iudicando decipiātur? Gla. Per iouem nō iſtud mirabor equidem? Immo uero ſi contra eueniret/potius admiraretur. So. Sic auteꝫ conſidera. Non ne fames ac ſitis ⁊ cetera generis eiuſdem uacuitates quedaꝫ ſunt corporis ipſiꝰ habitudinis. Gla. Cur non? So. Ignoranita uero ⁊ prudentia uacuitas quedam eſt habitus animi. Glau. Maxime? So. Impletur autem ⁊ illud dum alimenta capit/ ⁊ iſte dum intelligentiam accipit. Gla. Cur non? So. Que nā repletio uerior? Utrum q̄ per ea fit que magis ueriuſqꝫ ſunt/an que per [illegible]? Gla. Que per ea que magis ſunt. So. Que nam cenſes purioris eē ſubſtātie? Nunquid cibi/potꝰ/obſonii/ alimentorumqꝫ quorumcūqꝫ genera? An uere opinionis ſpecies: ſcientieqꝫ ⁊ mentis: ſummatimqꝫ uniuerſe uirtutis? In hunc auteꝫ modū iudica. Quod inheret ſemper ſimili immortaliqꝫ ⁊ ueritati/ ac etiam tale exiſtit/ ⁊ in tali quodam fit/magis eē tibi uidetur/an illud potius quod rei nunquā ſimili atque mortali: nec non tale eſt/ ⁊ in tali quodam efficitur? Gla. Longe preſtat quod ſemper ſimili eſt cognatum. So. Eſſentia utique rei ſemper ſimilis/ nunqd eſſentie magis ē/q̄ꝫ ſcientie particeps? Gla. Non. So. An ueritatis? Glau. Neque hoc. So. Sin autem ueritatis minus/non ne ⁊ eſſentie? Glau. Neceſſarium eſt. So. Non ne cōmuniter omnia circa corporis cultum genera/minus ueritateꝫ eſſentiamqꝫ participāt/ generibus his q̄ circa animi cultum uerſantur. Gla. Minus. So: Nunquid ⁊ corpꝰ ſimiliter minus q̄ꝫ animus? Gla. Et corpus. So. Nōne qđ repletur his rebus q̄ magis ueriꝰqꝫ exiſtūt/ quodue magis ueriuſqꝫ exiſtit/magis queqꝫ repletur? q̄ꝫ quod his rebus ipletur q̄ minꝰ ſunt? ipſumqꝫ ē minus. Gla. Quid ꝓhibet? So. Si ergo repleri rebus nature conſentaneis/eſt iocundum/ipſum utiqꝫ quod reuera uerioribuſqꝫ rebus impletur/naturalius ac ueriꝰ uera afficit uoluptate. Quod autem ea que ⁊ minus ſunt ⁊ minꝰ uera ſunt/accipit/minus uere firmiterue repletur: fallacioriſque ⁊ falſioris uoluptatis fit particeps. Glau. Neceſſe eſt omnino. So. Homines igitur prudentie uirtutiſqꝫ expertes/ ⁊ epulis rebuſqꝫ ſimilibus mancipati/ deorſum feruntur/rurſuſqꝫ ad mediū uſqꝫ ꝑueniunt/ ⁊ circa hec ꝑ oēꝫ uitā oberrāt: ſup hec uero emergunt nunq̄ꝫ/ ⁊ quod uere ſummū eſt/ neqꝫquā ſuſpiciunt: neqꝫ ad ſupa euehuntur:

neque uera ulla re quandoque fruuntur/neqꝫ
stabilem puramqꝫ gustāt uoluptatē: sed ueluti
pecora humum pni spectant/uentriqꝫ obedien
tes pascendo coheundoqꝫ etatem conterunt/
proqꝫ his rebus uberiꝰ potiūdis calcibus inter
se ⁊ cornibꝰ ferreis unguibusqꝫ decertāt/sese
inuicem ob inexplebilēꝫ libidinem trucidātes:
Utpote qui neque ueram ⁊ firmaꝫ sui partem/
neque ueris pabulis implent. Gla. Omnino/o
socrates uulgi uitam quasi quodam pandis ora
culo. So. Necesse est eos uoluptates prosequi
mixtas doloribus: que simulacbra uoluptatis
uere ⁊ umbre sunt: usque adeo inuicem dolori
bus comparatione mutua inquinate/ ut ⁊ uolu
ptates ⁊ dolores ex ea comparatiōe uehemen
tiores appareant: amoresqꝫ ipsarum huiusmōi
uoluptates rabidos insipientibus pariant. in
flammentqꝫ ad pugnam. Quēadmodum Stesi
corus ait troianos uere ipsius ignaros de hele
ne imagine inuicem decertasse. Glau. Necessa
rium est omnino ita id se habere. So. Quid ue
ro circa irascendi naturaꝫ? Non ne ⁊ alia que
dam horum similia contingāt necesse est: quan
do qs id ipsum peragit/uel inuidia propter am
bitionem: uel uiolētia propter contemptionis
cupiditatem: uel ira propter morum difficulta
tem absque ratione ac mente sequens honoris/
uictorie: ireqꝫ explectionem. Glau. Talia ne
cesse est etiam circa id fieri. So. Asserere igi
tur audeamus qd ⁊ circa partē questus auidaꝫ
⁊ aliam uictorie studiosam/quecūqꝫ appetitio
nes tales sunt/ut sciētie ratiōiqꝫ obtempent/
easqꝫ uoluptates sequantur ⁊ capiant: quas ra
tio ipsa concedit/uerissimas utique uoluptates
quoad earum natura uerax uoluptatum est ca
pax/adipiscētur: quippe cum pareāt ueritati/
ac insuper sibi proprias uoluptates percipiēt/
siquidē quod cuique optimuꝫ/id ⁊ maxime pro
prium. Glau. Proprium maxime. So. Quan
do igitur totus animus cum ea parte in qua est
philosophia procul ab omni seditione ꝯspirat/
tunc euenit/ut queque pars officio suo funga
tur/⁊ iusta sit: ⁊ sui proprias uoluptates atqꝫ
optimas adde/⁊ quoad fieri potest uerissimas
consequatuꝛ: Glau. Ualde. So. At uero cum

partium reliquarum aliqua superat: id protinꝰ
euenit/ut neque ipsa sui propriam reperiat uo
luptatem: ⁊ partes alias cogat/alienam mini
meqꝫ ueram uoluptatem sequi. Glau: Sic acci
dit. So. Non ne que longissime a philosophia
rationeqꝫ distant/ maxime talia quedam effi
ciunt? Gla. Prorsus. So: Longissime autem
distat a ratiōe: quod ⁊ a lege ⁊ ordine. Gla.
Uidelicet. So. Longissimo autem interuallo
seiuncte esse uise cupiditates ille amore arden
tes atque tyrannice. Glau. Omnino. So. Mi
nimo autem discrepare apparuerūt regie appe
titiones ⁊ moderate. Gla. Ita. So. Tyran
nus igitur a uera ⁊ propria uoluptate procul
admodum erit. Rex autem illi qꝫproximus.
Gla. Necesse. So. Amarissimam ergo tyran
nus uitam aget. Rex uero dulcissimaꝫ. Gla.
Necesse id prorsus. So. Scis ne quanto uiuit
tristior rege tyrannus? Glau. Sciam certe si
dixeris. So. Cuꝫ tres cupiditates sint/⁊ una
quidem legitima sit/adulteræ due/adulterarū
tyrannus supꝛema sortitus fastigia/dum legeꝫ
fugit ⁊ rationem/seruis quibusdam ⁊ satelliti
bus uoluptatibus se commiscet: ⁊ qꝫ lōgissimo
interuallo a uoluptate legitima sit seiunctus/
haud facile aliter/ nisi forsan hunc in modum
exprimi potest. Glau. Quemadmodum. So.
Ab homine paucorum imperii cupido/tertius
apparuit esse tyrannus. Medius namqꝫ istoruꝫ
popularis uir extitit. Gla. Ita est. So. Cum
tertio itaque uoluptatis/quo ad ueritatem si
mulachro post illum congreditur/si uera in su
perioribus diximus. Gla. Sic est dicendum.
So. Quin etiam paucorum potentie deditus/
tertius est a rege/si in eodem locamus optimaꝫ
tem ac regem. Gla. Tertius utiqꝫ. So. Tri
plo igitur numero secundum tripli rationem
distat a uera uoluptate tyrannus. Gla. Appa
ret. So. Planum itaque simulachrum secun
dum longitudinis numeruꝫ tyrannice uolupta
tis existet. Gla. Ualde. So. Secundum uero
potentiam ⁊ tertium augmentum/manifestum
est quanto discrepat interuallo. Gla. Manife
stum quideꝫ cōputatori. So. Siquis conuerso
ordine quantuꝫ uoluptatis ueritate supat rex

tyrannum quesiuerit/peracta multiplicatione
inueniet regem uite dulcedine superare tyran
num/⁊ tyrannum uite amaritudine regeꝫ/gra
dibus uigintinouem ⁊ septingentis. Gla. Mi
rabile nimium interuallum hoc inter iusti ⁊ in
iusti uiri uitam quoad uoluptatem atque dolo
rem cumulauisti. So. Uerus hic certe ⁊ cōue
niens uitis hominum numerus: siquidem ipsis
cōueniūt dies/noctes/ mēsesqꝫ ⁊ anni. Gla.
Conueniunt quidem. So. Atqui si tantum uo
luptate bonus iustusqꝫ uir maluꝫ ⁊ iniustum ex
superat/mirum certe est quāto etiam magis or
namento/decore/uirtuteqꝫ uite exsuperabit.
Gla. Mirum certe. So. At enim postquā huc
disputando deuenimus/repetamus que a princi
pio dicta sunt/ex quibus ad ista delati sumus.
Dictū quandoqꝫ fuit iniuste agere/illi pdesse:
qui cum omnino iniustus sit iustus tamen existi
matur. An non ita dictum? Glau. Ita. So.
Ad hec igitur ita i presētia disseramus: postqꝫ
una conuenimus quam uim ⁊ iusta ⁊ iniusta ha
beat opatio. Glau. Quo pacto? So. Ima
ginem anime figuremus: ut qui illa dixit/qua
lia dixerit/recognoscat. Gla. Qualem? So.
Talem aliquam: quales quondaꝫ memorantuꝛ
fuisse nature/chimere ipsius/scylle/⁊ cerebri/
⁊ alie multe: in quibus feruntur uarie in eodē
forme cōgenite. Gla. Feruntur quidem. So.
Finge itaque figuram unam bestie uarie admo
dum ⁊ capita circū multa habētis: capita inqꝫ
partim bestiarum domesticarum/partim agre
stium: que ⁊ permutare ⁊ producere ex se hec
omnia possit. Glau. Noui fictoris artificium
narras: tamen cum ad fingendum sermo qꝫ ce
ra facilior sit/figatur. So. Unaꝫ preterea his
adiunge superne leonis formaꝫ. Huic unam in
super hominis. Et amplissimum quidem primū
sit: angustius uero secundum atque tertium.
Gla. Facilia qdeꝫ ista: quare ⁊ formata sunt.
So. Coniūge igitur hec tria/ut ad unuꝫ ꝯficiēdū
inuiceꝫ cohereseāt. Gla. Iūcta sūt. So. Circū
pone extrinsecus ipsis hominis unius imagineꝫ
ut illi qui nequeat interiora inspicere/sed exte
rius duntaxat cernat operimētū/unum aīal/
homo. s. uideatur. Glau. Circūdedi. So. Di

camus itaque illi q asserit prodesse homini huic
iniuste agere/iuste uero uiuere nequaquaꝫ pro
desse/eum nihil aliud asserere/nisi prodesse illi
ut bestiam illam multipliceꝫ pascat ⁊ leonem/
⁊ fortiorem illam leonemqꝫ efficiat: hominem
uero perire fame permittat atqꝫ eneruet: usqꝫ
adeo ut propter imbecillitatem trahatur/quo
cunqꝫ cetera illa rapiunt: neque alterum cum
altero mansuefaciat/inuicemue conciliet/imo
sinat singula se inuicem morsibus lacerare: ac
pugnantia se mutuo deuorare. Gla. Omnino
hec diceret/quisquis laudaret iniuriam. So.
Ergo siquis dicat officia iusta pdesse: hec agē
da dicendaqꝫ monebit/ex quibus homo ille hu
iusmodi animalis interior/summam potentiam
consequatur/fereqꝫ illius pluribꝰ capitibus re
dimite tanquam colonus curam habeat: dome
stica quidem capita fouens/irrigās/ac nutriēs/
agrestia protinus amputans: dum leonis natu
ram ad hoc adiutricem accipit: communiterqꝫ
curat omnia: ⁊ inuicem mutua beniuolentia si
biqꝫ conciliat. Glau. Profecto hec ait: qui iu
stum laudat. So. Omni itaque ratione/qui iu
sta laudat/uera loquitur: q uero iniusta menti
tur. Nam ⁊ quo ad uoluptateꝫ ⁊ quo ad decus
⁊ quo ad emolumētuꝫ/iusti laudator/uera pro
nunciat: Uituperator autem neque ueri quicquā
affert/neque nouit quod improbat. Glau.
Nullo mō ut mihi qdē uidetur. So. Mitibus
itaque uerbis illi persuadeamus: neque enim
sponte delinquit. Sic iam interrogemus. O/
beate uir/nō ne ⁊ honesta uite instituta ⁊ tur
pia: ob talia quedam esse dicimus? honesta qui
dem: que partem nature ferinam homini immo
forte diuino subiciunt. Turpia uero que agre
sti domino subigunt māsueta. Consentiet nec
ne? Gla. Consentiet/si mihi crediderit. So:
Est ne aliquis cui prosit ex hac ratione iniuste
aurum usurpare/siquidem accidit ut dum acci
pit aurum/ prestantissimam sui partem igno
bilissime seruire compellat? Et enim si acci
piens aurum/filium suum uel filiam mancipium
efficeret agrestium ⁊ improborum hominum/
haud quaquam acceptio ista prodesset: neque
etiam si multum caperet: sin autem partem sui

diuinissimaꝫ/parti pphanissime scelestissimeqꝫ seruire cogit: neqꝫ misericordia tangitur/nō ne erit miser? ac multo/cū grauiori sui pernitie/auri muneribus est corruptꝰ/qꝫ eryphile/que contra uiri sui uitaꝫ monile illud accepit? Gla. Valde quidem: ut ego tibi pro illo respondeam. So. Non ne ⁊ intemperantiam olim apellatam tali quadā de causa putas: quoniam in ea/dira illa/ingensqꝫ ⁊ multiplex fera ultra qꝫ deceat relaxatur? Gla. Patet. So. Contumacia uero ⁊ insolentia improbatur: qñ leoninuꝫ ⁊ serpentinum illud genus augetur/adeo ut preterꝫ omneꝫ modestiā inualescat. Glau. Prorsus. So. Delitiosa uero mollities i huius ipsiꝰ resoluta nimiū remissione: qñ in ipso timiditatē ⁊ ignauiā procreat. Gla. Quid ni? So. Assentatio insup illiberalitasqꝫ/cū aliquis hunc ipsum animositatis uigoreꝫ turbulente multipliciqꝫ bestie subigit: ac pp questum/eiusqꝫ inexplebilem cupiditatem/deiicit illum: atque ita a primis annis assuefacit/ut ex leone uertatur in simiam. Gla: Magnope: So. Mechanicus uero mercenariusqꝫ affectus cur infamis habetur? Tunc certe hec in nobis infamia: qñ qs partis optime spēꝫ natura sortitus ē imbecillaꝫ: adeo ut bestiis que in eo sunt dñari non possit: imo colere illas queat studeatqꝫ dumtaxat ⁊ earuꝫ solum nosse blanditias. Glau. Videtur. So. Nōne ut huiusmodi uir a tali quodā duce regatur/a quali ⁊ optimus quisque regitur/seruuꝫ ipsum esse debere dicimus optimi uiri/diuinuꝫ in se ipso habentis impatoreꝫ: neqꝫ ad subiecti iacturā/parere illuꝫ debere supiori censemus: quemadmodū de subditis omnibus existimabat thrasymachus: sed qꝛ prestat cuique diuino sapientiqꝫ principi subici: maxime quidē/si talē in se ipso principeꝫ habeat/si non habeat/principi huic saltem exteriori: ut oēs simus/quoad fieri pōt cōsimiles ⁊ amici/eodem principe gubernati. Gla. Recte nimiū. So: Perspicuuꝫ quidem ex lege fit: qđ tale quiddā ipsius est cōsiliuꝫ: cum oibꝰ ciuibꝰ eqꝫ pspiciat. ⁊ imperiū illud in pueros idem ostendit: quo prohibētur sui iuris esse/prius qꝫ in ipsis quemadmoduꝫ in ciuitate rem. p. cōstituerimus: optimāqꝫ ipsorum partē colētes ex optima nostri parte exteriorꝫ huius principis loco/similem quendā in ipsis custodem in se ipso ac principem creauerimus. Atqꝫ eos tunc demuꝫ liberos esse pmittimus. Gla: Constat plane. So. Qua igitur ratione/o/glauco prodesse alicui asseremus iniuste/uel itempate/uł turpiter aliqđ facere? Ex quibus opibus deterior erit: dum pecunias/ampliores/aut aliā quāuis potentiam ꝯsequetur? Glau. Nulla. So. Quo pacto/iniurianti prodesse dicemus/ut ⁊ lateat omnes/⁊ non det penas? Nōne qui latet/etiam fit deterior? hoīs aūt deprehēsi castigatiqꝫ/pars illa ferina sedatur ⁊ mansuescit. Domestica uero pars libera tur. Et animus totus in naturā optimam restitutus/eo pretiosiorem sumit habituꝫ/tempantiam ⁊ iustitiam cum prudentia capiens/qꝫ corpus cum robur ⁊ formaꝫ cū sanitate ꝯsequitur/quo aīa ē corpore pretiosior. Gla. Sic ē oio: So. Quā ob rem quicūqꝫ mentis ē compos ad hoc oēꝫ suaꝫ instituet uitam. Nempe in primis eas disciplinas plurimi faciet/que taleꝫ animū ipsius efficiunt: alias auteꝫ spernet. Gla. Manifestum. So. Atqui neque corpus colet ⁊ nutriet/ut ferine irrationaliqꝫ uoluptati indulgeat: neque ad sanitatem id referet: neque studiose id queret/ut robustus uł sanus sit uel formosus/nisi una cum his colat ⁊ tempantiam: ita ut corpis harmoniā pp animi temperet consonantiam. Gla. Ita prorsus/siquideꝫ reuera futurus sit musicus. So. Sed neque uulgi estimatione commotus/ordineꝫ ⁊ concordiā in pecuniis possidendis/earumqꝫ cumulū ammirabitur: augebitue eas in infinituꝫ/infinitis malis obnoxius. Glau. Non certe ut arbitror. So: Verum ad interiorē sui rem. p. semp aspiciens cauebit ne quid in ea e suo statu dimoueat pp indigentiam pecuniaꝝ uel copiā. Atqꝫ ita semp ⁊ in compandis ⁊ in erogādis pecuniis/p uiribus gubernabit. Glau. Summope. So. Quin ⁊ honores ad ideꝫ referet: Naꝫ eos dumtaxat gustabit: ex quibꝰ melioreꝫ euasurum se spat: eos āt ⁊ priuatim ⁊ publice fugiet/quibꝰ detur bari posse unqꝫ presenteꝫ animi sui statum uerebatur. Gla. Non ergo remꝫ uolet ciuileꝫ administrare/si id curauerit. So: Immo p canē: sed in ipsa sui ipsius ciuitate. Et maxime quidem. Non tñ in patria forsan: nisi sors quedam diuina contigerit. Gla: Intelligo equideꝫ/qđ ea in ciuitate dicis quaꝫ nos condidimus in presentia: que ⁊ i uerbis est dumtaxat: interius uero nusqꝫ/ut arbitror: So. At forte in celo illius extat exēplar: Cōspicuū illi q ⁊ intueri uoluerit: ⁊ se ipsum ad illud/cum intuitus est/instituere. Nihil aūt refert/siue uspiā sit siue erit. Que eiꝫ illius officia sunt/aget solū: q alteriꝰ sunt/nequaquā. Glau. Consentaneum est.

Argumentum Marsilii ficini in undecimuꝫ de iustitia.

Actenus socrates diligentissimus humāi generis pedagogꝰ ad legalem iustitiam. i. uniuersam uirtuteꝫ per ipsam iustitie pulchritudineꝫ genus hominū prouocauit: ab iniustitia uero p iniustitie turpitudinem similiter reuocauit. Deinceps autē ⁊ ad illā p sempiternū eius fructum premiūqꝫ cohortabitur: ⁊ ab hac p sempiternuꝫ detrimētum eius ⁊ supplicium absterrebit: atque id est potissimū decimi huius offi ciuꝫ. Sed añ oꝫ precipuo hoc fungatur officio/phemio quodā utitur: in quo diligenter absoluit qđ ⁊ in priori bus libris attigerat/⁊ in fine noni reliquerat admodū saluti publice necessarium. Profecto noster hic morboꝝ medicus humanoꝝ i ea morbi specie curanda ē diligentior/quā ceteri non solum negligenter curāt: sed ne curant quideꝫ unquā: imo uero qđ deterius est/quasi rem salu berrimam diligunt/⁊ omni studio complectuntur. imitationeꝫ inqꝫ poeticam/qua ingeniosi poete dum pturbatos aīos acrius exprimūt/interim audientiū legentiumqꝫ animis perturbationes similes uehementius ⁊ pfundius imprimunt. Ac tanto magis omnes inficiunt/quanto laudātur ⁊ placēt: Prohemiū uero eiusmōi finem noni congrue sequitur. Ibi eniꝫ aīa i rationem distribuitur/⁊ i partes inferiores pturbationibus agitatas/quaꝝ imperium in aīa primum/deinde in ciuitate tyrannicū apellatur. Atqꝫ poetica imitatio partes eiiusmodi suscitat: fouetqꝫ ⁊ auget/irritans iram/titillans libidineꝫ/soluens risum/effundens lachrymas ⁊ querelas/iccirco rationis quideꝫ regnū labefactare/pturbationis uero tyrannideꝫ uidetur adducere. Quāobrem socrates pestem eiusmōi alioquin iocundā/sed maxime uenenosaꝫ pdit/ne ipsa nos pdat. Ac uide quāta charitate Plato noster ubiqꝫ humāo generi ꝯsulat/ea uidelicet disquirens circumspiciensqꝫ picula/q alius oio nullus suspicaretur: adde insuper ⁊ nature educatiōiqꝫ pprie. i. poetice ualde repugnās/mō strenue p publica salute ppugnet. Quā ob rem nemini mirum uideri debet Platonem hic ob ueritatis amorem uel homero suo nō parcere: qñ quidem ob iustitie cultum neqꝫ genio quideꝫ indulget suo. Homero aūt precipue derogat: ut p ipsum imitatorum principem/ceteros multo magis dānatos existimemus. Et qñ dicit ab homero neqꝫ diuina neque humana doceri/intellige laudes in philebo a Platone tributas homero/non ex platonis sententia/sed ex cōi opinione deductas. Probat aūt imitandi peritiam esse/ut narrauimus ualde periculosam. Preterea seruilem atqꝫ uilissimaꝫ. Siquidem imitatores neqꝫ res ipsas intelligunt neqꝫ faciunt: sed apparentes sensibus rerum formas sequti/uulgaresqꝫ de his opiniones aucupati/⁊ imagines quasdam referunt/⁊ sensibus pturbationibꝰqꝫ obsequntur/nulla rationis habita ratione. Quantum uero poetas improbat ubi pturbant/tm̄ probat si ad uirtutem ⁊ pietatē per honestas heroum laudes diuinosqꝫ hymnos hortentur. Veruꝫ ut qꝫuilis sit ois imitatio ex primat/artium genꝰ in tres diuidit spēs/utentem/fabricantem/imitantē. Et utenteꝫ qdem lyra. i. musicam ait supare artem lyre fabricatricem/qm̄ certo sibi prescripto fine/formam illi pponit opis fabricādi. Fabricantē uero superare pictorē/lyraꝫ coloribꝰ imitantē. Qualem iudicat ⁊ poetā/sic ad aures rerum imagines sicut pictor ad oculos referentem. Sed inter hec theologica quedam de ideis mysteria inserūtur. Que qm̄ in theologia latius apperuimus/raptim i presentia pstringemꝰ. Ascende age platonice ꝯtemplator ab iis formis quas in mundi materia sentis ad naturam formarum eiusmodi genitricem. Quam ⁊ si non sentis/

cogitã tamen infuſam mundi materie ceu uita
lem ſpiritum/⁊ plenum ſeminum ⁊ per ſemina
artificioſe ſingula diſponentem. Naturaȝ hãc
in mundo talem eſſe ſcito/qualem in te ſcis eſſe
potentiam uegetaleȝ. Ergo quemadmodum in
te uegetali nature intelligis preeſſe ſentiendi
uirtutem. Ita ⁊ in mundo naturã ſimilem ſed
communiſſimã in fontem redige ſentiendi quaſi
ſimilem ſed communiſſimũ. Deinde ⁊ in te ſen
ſum in rationem/rationẽ/in intellectum/⁊ in
mundo ſimiliter ſentiendi genus in rationaleȝ
naturã/atque hãc in genus intellectuale redu
cas. Preterea cum percipias in te ipſo intelle
ctum/id qđ intelligibile ẽ appetere/quaſi pfe
ctius/ab eoqȝ formari uelut potentiore/prepo
ne tam in mundo q̃ȝ in te naturaȝ intelligibilẽ
intellectuali nature. Intelligibile uero ideȝ
oĩo atque ipſuȝ ens apella. Huic denique quod
⁊ intelligibile ⁊ ens apellaſti/ipſum prepone
bonũ. Nam ⁊ ut bene ſis eſſe cupis/⁊ intelligi
bile gratia ipſius boni deſideras. Poſtquã hũc
aſcenderis/percipies uniuerſum ſacro quodam
ſeptẽnario deſignatuȝ/ab infimaqȝ materia ſur
gens per ſenſibiles qualitates: p naturã: p ſen
ſum: rationẽ: intellectũ: intelligibile ad ipſuȝ
bonum. Preterea ſpiritum bonum cuncta ſub
ſenario numero: quaſi die ſexto perfeciſſe/⁊ i
gradu ſeptimo/uelut ſeptimo die. i. in ſe ipſo
conquieuiſſe. Aliorꝫ namqȝ oĩuȝ finis eſt ipſuȝ
bonum. Boni igitur nullus extra ſe finis uł po
teſt eſſe uel fingi. Si bonum quo perficiantur
appetũt oĩa: conclude a bono effici oĩa. Item
ſi intrinſeca propriaqȝ uirtute oĩa facit/intel
lige ipſum uniuerſum in ſe ipſo complecti. At
qm̃ prima ideoqȝ ſimpliciſſima natura eſt/iccir
co formas in eo omniũ/formam ipſius unã eſſe
memento: quã Plato boni ipſius uocat ideã:
in qua dixit Timeus deuȝ/mundi opificẽ cum
creauiſſet mundũ requieuiſſe: dicens mũdi opi
ficem in circũſpectum ſuum ſe recepiſſe. Proin
de ipſa idea boni/ideas. i. ſpeciales omniuȝ for
mas ſpeciei dumtaxat inter ſe diſtinctas/in na
tura intelligibili generat/qua ens uniuerſum
modo quodã intelligibili comprehenditur: in
telligentia quoque oĩs mira quãdam ſup intelli
gentiam ratione. In hãc naturam intelligibi
lem omnes ſuſpiciunt intellectus/ab eaqȝ ſuſci
piunt ſtabiles formulas idearuȝ. Suſpiciunt ⁊
rationales aĩe: unde ⁊ formulas licet quodãmo
do mobiles accepunt. Poſt has rationaliũ for
mulas aĩarꝫ uirtutem quoqȝ ſenſualeȝ idearum
deſcendunt imagines. Deinceps in uegetalem
quoque naturaȝ ſemina. Per qȝ qualitates de
nique in materiã. Quando igitur plato inquit
deum ideas facere in natura/intellige in natu
ra mundoqȝ intelligibili angelicarꝫ capite men
tium. Quod aũt lectum dixit ⁊ menſaȝ exem
pli gratia dictum ſit/ut per hec artificia intel
ligas naturalia. i. per lectum ⁊ menſam/eum
q his utitur hoieȝ. Preterea exempluȝ in arte
prepoſite queſtioni accomodatius uidebatur.
Forte uero ⁊ formas regulis artiũ neceſſarias
ab ideis abeſſe non putat. Neque mirum uideri
debet hoieȝ artium formas habere diuinitus:
quum imaginationes artium beſtiis quoque non
deſint. Ac ſi eiuſmodi forme diuinitus in aĩa
fiant/iccirco dicentur fieri in natura/qȝ natu
raliter inſerantur. Quod ſiqs ad artificia que
dam uideatur ineptior/dicent euȝ platonici uł
p uaria diſtractum fuiſſe/uel ſe totum ad oppo
ſita cõuertiſſe. Nota platonis uerba dicentis
deum non intelligere ſolum/ſed ⁊ uelle/ſigni
ficantisqȝ deum intra ſe intelligendo concipe
⁊ extra ſe fabricare uolẽdo. Nota rurſus deuȝ
naturalis unius ſpẽi unam tm̃ ſpecie expreſſiſſe
ideam in ipſo intelligibili mundo/puta ſpeciei
humane idealem humanitatem unã. ſi eiȝ in ma
teria ubi innumerabilis mobilisqȝ uarietas eſt/
in ſingulis hominibus unio quedaȝ cõis nature
ſeruatur/multo magis i ſimplici ſtabiliqȝ natu
ra/pro una ſpecie naturali idea unica ſufficit.
Immo uero diuerſa hec ⁊ inſtabilia unam in ſe
nature cõmunionem nõ aliunde habere poſſunt
q̃ȝ ab ipſa ſublimis unitate nature. Rurſus ſi
ponantur humanitates due/certe qua ratione
utraque humanitas eſt/inter ſe non differunt/
imo ſunt unum. Ergo ſi differant/pfecto per
additamenta quedã utriſque ſubiuncta/inuicẽ
diſcrepabunt. Itaque neutra erit abſoluta hu
manitas ipſa/ſed humanitas quedã atqȝ talis/

⁊ humanuȝ quiddam potius q̃ȝ humanitas: Et
utrumqȝ tanq̃ȝ eiuſdẽ humanitatis particeps/
humanum ſimiliter apellabitur: atque preter
hec erit humanitas i ſe ipſa prius una q̃ȝ a ſubie
ctis pluribꝰ capiatur. Merito deus cum ſit ſim
pliciter cauſa/non eſt dicendus auctor quidam
hominis uel equi cuiuſdaȝ/ſed auctor hoĩs atqȝ
ſpecie pcreauit ideam. At qñ apud nos hic ho
mo generat illum/haud quaquã homo hic hoĩs
ſimpliciter dicendus eſt auctor/ſed quidaȝ ho
minis cuiuſdam auctor. Neque eiȝ ſolus homo
cauſa eſt/ſed eſt in cauſa/in numero uidelicet
cauſarum/neqȝ totum facit/non eiȝ materiam
primam aut aĩaȝ: neque ipſi homini dat princi
pium. Ante hunc enim paſſim erat homo/⁊ ſa
ne huius opera fit ubiqȝ fietqȝ homo. Ubi uero
Plato dicit deum ideam unã pergenuiſſe/quia
uidelicet/uel nolebat plures fore/uł aliqua ne
ceſſitas inerat/nõ fore plures/intellige in deo
ita nececeſſitatem cum uoluntate conuerti/
ideo ut neceſſarium ſit ita eẽ/qȝ deus ita uult
eſſe. Siquideȝ in ſumma diuinitatis ſimplicita
te non aliud eſt neceſſitas q̃ȝ uoluntas. Ergo ſi
dixeris neceſſe eſt deum ita uelle uel facere/cõ
uertam ſimiliter/uult deus ita neceſſariuȝ eẽ.
Merito ubi ſumma bonitas cuȝ ſumma poteſta
te concurrit/ibideȝ ſumma libertas cuȝ ſumma
neceſſitate conſpirat. Conſideranda ſunt
inter hec diuulſa quedã/ual de tñ utilia. Qua
le illud lectio uel doctrina niſi ad optimam ra
tionem uite conducat/ẽ inutilis. Qua quidem
re admirãda fuit uita ⁊ diſciplina pythagore
Ac iure mexẽ apud oẽs auctoritatis/platonis
etiã tempore. Iteȝ poemata ſi harmonica uer
borum compoſitio adimatur/momenti nullius
euadunt. Preterea uirtꝰ aut hoĩs aut rei in fa
cultate quadã conſiſtit ad finem illuȝ precipue
conferente/cuius gratia ⁊ res ipſa facta ẽ/⁊ ho
mo natus. Apparet interea quedam inter ſen
ſum rationemqȝ diſtinctio: qđ ſenſus plerũqȝ
circa magtitudinẽ ⁊ figurã numerumqȝ fallun
tur/⁊ pondus: interim tamẽ ratio p ipſam me
tiendi ⁊ numerandi/librandiqȝ facultatẽ indi
cium ſenſus emendat. Conſtat autem aĩaȝ non
poſſe eodem in tempore p eandem ſui potentiã
eadem de re mõ contrario iudicare. Apparet
ẽt uires appetẽdi nobis ineẽ diuerſas. Quippe
cum rem eandem ſimul appetamus atqȝ reſpua
mus. Aduerte non eẽ exigenduȝ a probo ciue/
ut oĩo nihil doleat: ſed ut naſcentem dolorem
eiuſmodi rationibus ↄſoletur: ubi apparet aliã
eẽ animi partẽ/q uelut egra indiget medicina/
aliaȝ que tanquã ſana medetur. He uero ratio
nes aduerſus dolorem ſunt precipue quatuor.
Prima/qȝ incertum eſt/bonum ne id ſit quod
accidit aut malum. Secunda/qđ qualecunque
ſit/certe paruipendendũ eſt. Nihil enim inter
ſomnia humana magnipendendũ. Tertia/qđ
nihil oĩo dolendo proficiamus. Quarta/qȝ do
lor id ſemper/quod ſubito nobis preſidio eẽ po
teſt/impediat. Confirmat hec ex eo qđ ⁊ ſupe
rari turpiſſimum eſt/⁊ ſupare pulcherimum.
Qui uero dolore uel alia quauis pturbatione
premitur/iam ẽ turpiſſime ſupatus. Ideo pre
cipit ut in aduerſis atqȝ perturbantibꝰ medici
dumtaxat utamur officio/qui dolentibus non
condolet/ſed medetur. Compat taloruȝ iacti
bus cotidianas uite ſortes: quas ita uult ratio
nibus emẽdari/quemadmodum iactus taloruȝ
artificio quodã ludi emẽdari uidẽtur. Sed
ſuperiora precepta ad ea que ſequuntur/quaſi
quedam preludia ſint. Maximuȝ quideȝ omniũ
id nobis inuita ppoſitum ſit certamen: quo ſu
peremus uitiũ/uirtutemqȝ conſequamur: cun
ctaqȝ oĩo que inter homines habẽtur bona/ut
ipſi boni ſimus/pro nihilo habeamus. Siquidẽ
proprium iuſtitie premium maius eſt q̃ȝ cuncta
q inter hoĩes poſſunt premia reportari: quippe
cum ⁊ ipſe iuſtitie ſplendor ſupra modum hec
oĩa ſupet: ⁊ in rebus mobilibus/breuibus/um
bratilibus repiri nequeat premiuȝ iuſtitie imo
bili/ſempiterne/ueriſſimeqȝ conueniens. Ex
his concluditur immobileȝ iuſtitie habitum pp
immobileȝ premium exoptari debere. Qđ qui
dem poſt preſentis uite curricula laboribus iu
ſtitie manet. Alioquin iuſtitia ipſa/que excel
lẽtiſſimũ iudicatur bonũ/iuſtis hominibꝰ foret
mala ob amores iuſtitie ↄtinue laborãtibꝰ/ſe
peqȝ affecctis iniuria/neqȝ iniuriã ulciſcentibꝰ

Adde ⁊ bona presentia eternorum desiderio contemnentibus: neque premiuꝫ apud hoīes iustitie / imo uero pro iustitia iniustuꝫ sepe supplicium reportantibus. Quam ob rem ne bonum noceat / ⁊ iustitia careat premio / ⁊ deus uł minus ꝓuideat / uel pro meritis non rependat / iudicandum est fore aīos imortales. Presertim ut tam iniusti / q uiuentes penas iniustitie non dederunt / saltem defuncti ꝑsoluant / q̄ꝫ iusti inter mortales oīo ſpreti / apud superos coronentur. Hinc nobile tradit preceptum. Animus īmortalis non debet ꝓ breui hoc / sed ꝓ uniuerso tempore eē solicitꝰ. Immortalitatē aīe Plato in phedro ⁊ phedone alibiqꝫ ostendit. Eiusmodiqꝫ ratione esse certas demonstrationes ostendit in libro de scientia dicēs uerba eorum q contraria sentiunt examinanti ridicula tandem euadere. Item in gorgia affirmās mysteria hec adamantinis rationibus esse ꝓbata. Preterea in hoc decimo / ubi post argumentationem subdit tum per talem argumentationeꝫ tum per alias multas cogi nos ad id confitendum. Arbitror equideꝫ in platonis uerbis uim quandam latere mirabilem a paucissimis intellectam: ut non mirum sit: si per argumentationes platonicas alii quidem demonstratū id existiment / alii uero nondum demōstratū. Demosthenī certe auditori platonis tanta efficacia ꝑ diuinam uoceꝫ persuasum fuit: ut dixerit / malle se honeste mori q̄ꝫ turpiter uiuere / postquā platonem atque Xenocratem đ aīoruꝫ imortalitate disserentes audiuerat. Eandeꝫ quoqꝫ in scriptis platonicis uim percepit Cleombrotus / ⁊ apud Ciceronem multi egesis auditores / q sese e corꝑis carcere ob desideriū alterius uite liberauerunt. Eandem platonicus ꝑcepit Boetius philosophia teste cōcedēs hoc sibi certis rationibus demonstratum. Eandem Aurelius augustinus ꝓsensisse uidetur / ubi ait hac đ re se nunquā dubitauisse. Cōfirmātur hec ab Auicēna / rationes quasdam ad hec demonstrationes esse dicente. Neque solum demonstrari posse Plato hic inquit / sed etiā facile demonstrari / apud illos ut arbitror: q cum ipsi purgataꝫ / segregatamqꝫ a corꝑe menteꝫ habeant / merito nō diffidunt posse quandoque aīaꝫ segregatam a corꝑe uiuere. Qm̄ quideꝫ experiantur ipsi mentē suā seiunctam a sensibus / uiuere melius q̄ꝫ coniunctam. Compertū ⁊ hn̄t aliorꝫ aīas imerlas corporibus / atque ideo uitiosas / uitio tn̄ morboqꝫ proprio non interimi: Et iccirco multo minus alieno. i. corporeo morbo posse corrumpi. Si quidem ⁊ corpus ipsuꝫ externo malo nō prius perdicitur q̄ꝫ intrinsecuꝫ inde inferatur malū / quo ꝓxime perimatur. Ceterum ne quis de aīe sue diuinitate diffidat / iubet illam a contractis ex amore corporeo sordibus penitus expurgare / purgatamqꝫ perspicere / q̄ꝫ pura / q̄ꝫ simplex / q̄ꝫ diuinorꝫ auida / tanquā diuinitati cognata / q̄ꝫ cito / q̄ꝫ plene luminis diuini sit capax? Qđ auteꝫ dicit aīas indies nō fieri numero plures / intellige non ita fieri / ut ex corporibꝰ oriātur ⁊ componantur. Quod qdeꝫ sequens ratio manifestat / dicens si diuina de corporibus componantur / tandem cū diuina nunquā resoluantur in corpora / fore ut nihil reliquum sit corporꝫ in natura. Rursus aduerte quod subdit aīaꝫ nō eē compositam: alioquin indissolubilem fore non posse. Atque intellige essentiā ad hoc ut dissolui non possit / oportere uel nullis compositā esse: uel si sit composita / non tamē ex materiis ullis componi: atque ita rursus conflari / ut in eius compositione multitudo non suꝑet unitatem: imo uero unitas ꝑ harmonicā unionem superet multitudinem / statusqꝫ motum. Concludē mysterium partim ad ꝓuidentiaꝫ / partim ad īmortalitateꝫ premiūqꝫ iustitie ꝑtinens: iustus quideꝫ deo euadit similis: iniustus uero dissimilis: Cumqꝫ non lateat deum hūc sibi eē similē / illum uero dissimileꝫ / rationi consentaneum ē iustum deo charum eē / atque amicum / iniustum contra. Propterea deuꝫ iustos tanquā amicos nullo pacto negligere: sed illis semꝑ ita prospicere ut eis singula quāuis uideātur aduersa tandem euadant ꝓspa / uel uiuētibꝰ uel defunctis. Verum cur nam hic historico quodam exemplo potius q̄ꝫ argumentationum diligentia mysteriuꝫ imortalitatis asseruit? Qm̄ ciues ad iustitiam non tam uerborū artificio / q̄ꝫ exemplo ⁊ oꝑe sunt ꝓuocandi. Preterea cur ad id confirmandum ꝓducit in medium hoīeꝫ a mortuis resurgentem? Quia ⁊ si rationibus immortalitas constet / ⁊ communis quedā iustitie execution / tamen locum / formā / dispositionem uł premii uel supplicii ab illo qui interfuerit oportet accipe. Quod nobis ꝓpe phedonis finem significatur. Neqꝫ abre resurrexisse testatur herū pamphiliuꝫ / ꝓ salute patrie in prelio mortuū: ut significet eos q ꝓ publico moriūtur bōo / ad ueram uitaꝫ resurrecturos: quanquā ex multis unus resurrexit ad nostram. Sed nunquid historia hec ē an fabula? Historiam esse uult Iustinus platonicus martirqꝫ christianus. Quod equidem non refellam. Ubi uero Plato apologum fabulamqꝫ nominat / exponi poterit historiam dici posse fabulam quotiens ultra res gestas augustiorem habet allegoriam. Quam ob causam olympiodorus quoqꝫ ait platoneꝫ historias ⁊ rōnes sepe fabulas apellasse. Et quoniaꝫ manes ⁊ iustitie loca figurasqꝫ aliter i phedro aliter i gorgia / aliter i phedone ⁊ hic / alibiqꝫ disponit / ꝑspicue patet hec preter loci formā sensum quoque allegoricū continere. Utitur aūt hic circa resurrectionem duodenario numero. Qui sperarꝫ mundanarū apud priscos ē numerus putantes octo super quatuor elementa esse celos. Quasi dicat opus esse uirtute diuina uniuersi domina ad mortuū suscitandū. Idqꝫ interdum ad hominū doctrinam diuina prouidentia fieri. Sunt ⁊ q dicant annum magnum quo hoīs anima suū explet circuitum per quem in idem redeat duodecimū annorꝫ milibus comprehendi. Tribusqꝫ annis eiusmodi annū mundi exequari magnum: quo mundi anima per firmamenti motū / suum peragit ambitū triginta sex annorū milibus peragendū. Circuitum uero anime nostre per duodecim agi annorꝫ milia inde uolūt / q2 oporteat per omnes discurrere speras chorosqꝫ demonum ⁊ deorum: q in phedro per duodecim ordines digerūtur. Sed qđ nam sibi uolunt hiatus in terra duo / totidēqꝫ in celo? ut intelligas aīas alia quidē uia ad terrena dscendere. s. habitu quodā corporeo / alia uero a terris ascendere. s. habitus illius purgatione. E celo similiter labi in elementa corporis elementalis amore: ac uicissim resurgere in celestia amore hoc restincto / celestiqꝫ accēso. Hic autem Orpheus amorem omnium tam superorum q̄ꝫ inferorum claues habere. Iudices animarꝫ i aere ⁊ ethere collocat / angelos ꝓuidentie diuine ministros. Post sententiam iusti celum petunt coram se ⁊ opera ⁊ iudicia preferentes: q2 uidelicet ⁊ se ipsos nouerūt / tam sibimet q̄ꝫ aliis lucēt. Iniusti contra descendūt sua ferentes a tergo. Neque enim cognouere se ipsos neque ꝓfuere sibi / sed ceteris exemplo sunt potius q̄ꝫ sibimet auxilio. Pratum in quo ⁊ ascendentes ⁊ descendentes ad tempus aīe requiescunt / media quedam regio est inter inferos ⁊ celestes / ac dispositio inter bonum habitum atque malū: ⁊ status beatitudinem inter / atqꝫ miseriā / lymbo similis in aere designatꝰ. Hic aduerte aīas que in superiori uita mutuā notitiam habuerunt / in altera inuicem se agnoscere. Item in eiusmōi prato diutissime residere aīas secūdū platonicos eorum / qui in īinfantia decesserunt: de quibus herus quedam īmemoria parū digna recensuit. Quia cum in neutrā partem declinauerit eligendo / neque obduxerint habitū / platonici eas in lumine tm̄ naturali relinqunt. At uero beatos quidem super naturale lumen / miseros auteꝫ infra id lumen positos eē putant. Agitur hic preterea de suppliciis purgatoriis. Sed cur nam culpa doloribꝰ aboletur? q2 uidelicet uoluptatibus inoleuit nōne ⁊ medici morbos plurimum a contrario curant? Animaduerte Platonem non temere ad delendā culpam numero uti denario / ⁊ centenario insuꝑ atque millenario. Sane ꝓ quolibet uoluptatis gradu decem adhibet supplicii gradus. Primo qdem queritur quā ob causam plures penduntur gradus pene q̄ꝫ percepti fuerint uoluptatis. Respondetur ob lese maiestatis diuine crimen ita deberi. Preterea / sicut beatitudinis gaudia iustitie humāe dolores exsuperant / sic miserie cruciatus iniustitie uoluptates. Denique neqꝫ tam facile delētur note q̄ꝫ facile imprimuntur: neque qui peccati habitum cōfirmauit si uixisset ultra delinquere desiuisset: queritur deinde cur gradus decem. Quid si plato mosaicum decaloguꝫ ē imitatꝰ: cumqꝫ arbitratus sit eum quodāmodo contra

precepta diuine legis decem agere/qui aliquot ex decē oīo neglexerit/iure decies iudicat cruciandum. Proinde/denarius numerus dicitur uniuersus. Omnes enim numeros uel intra se implicat/uel per se suosqꝫ explicat replicādo. Uniuersus auteꝫ numerus oportune animis purgandis accōmodatur: ut per hunc significetur uniuersam corpis labem deponendam eē prius q̄ꝫ ad uniuersi peruenias principem/penes quē nihil potest eē corporeum. Queritur post hec cur preter gradus penaꝝ decem/annos centuꝫ affligantur iniusti. Respondeo/qꝛ si ad centuꝫ usqꝫ uixissēt annos/quo termio uita hoīꝫ quodāmodo designatur/continue peccauissent. Attribuitur autē cuilibet decem graduum numerus centēnarius/unde numerus conficitur millenarius. Hinc illud cētum errant annos. Item ⁊ illud/mille rotaꝫ uoluere per annos. Preterea centum ꝓ uno accipietis. Nam his plato numeris non solum in supplicio sed etiaꝫ in quibusdam premiis utitur. Profecto si denarius in se ducatur multiplicando decies deceꝫ/ex eo nascitur centennarius. Deinde si reducatur i semetipsū/ꝯputādo decies decem decies/millenari⁹ ꝓcreatur. Itaqꝫ ⁊ denari⁹ uniuersus est numerus/⁊ centēnarius/millenariusqꝫ uniuersales sunt numeri. Item si ab uno procedas in decem/numerus nascitur linearis. Si a decem in centum supficiali efit numerus. Si a deceꝫ in mille/fit solidus. Ut ergo allegorice exponamus/iniusti hoīs aīa a se ipsa discessit in corpus/labeqꝫ est infecta corporea. Hāc utiqꝫ labem per denarium qui uniuersus est numerus expurgatura est uniuersam. Quod uero denarium oporteat in se duci centennariuꝫ ꝓcreando/significat aīaꝫ a corpore ad se per rationem emergere oportere. Deinde qđ opus sit denarium in se ipsum reducere millenarium generādo/allegorice docet aīaꝫ non solum erga se uerti debere ꝑ rationem/sed ꝑ intelligentiā quoqꝫ in se conuerti: atqꝫ ita in unitatem reduci propriam: qua deniqꝫ possit deo frui summa omniū unitate. Linearis auteꝫ numerus ⁊ supficialis ⁊ solidus mistice docent ad mentem purificandam nō solum extrinsecam operum/uerborꝫ/cogitationum superficiem/sed etiā profundissima queqꝫ penetralia diligētissime ꝑquirenda.

Post lymbum ⁊ purgatoriū descendit ad inferos. Sed platonicos uelle scito non solum in purgatorio temporales eē penas/uerumetiam in celesti quadā regione temporalia gaudia: ut utrinqꝫ par pari respōdeat. Sic eiꝫ distingūt. Aut sensus in uita oīo paruit rationi/aut oīo ratio sensui/aut semper inuiceꝫ pugnauerunt. Atqꝫ in ea pugna uel sensus plurimum uł ratio supabat. Anime igitur in quibus sensus ratiōi ꝑ habitum confirmatuꝫ prorsus obtemperauit/sempiternum premium consequuntur. Contra uero affecte/sempiternis suppliciis condēnantur. Medie uero/si supauit ratio/ad temporalia premia/sin uero sensus/ad tēporalia supplicia transferuntur. Quibus uero nullum consultandi datum ē tempus/lymbus apđ platonicos seruatur eligendi locus/hic sub prati noīe designatus. Etsi prata interdū platonici celestia presertiꝫ suprema nomināt/hic tñ prata aereā significant regionem: Quo eniꝫ pacto hic per prata significaret sublime celum: cum dicat ad hec aīas e celis alias descēdere: alias e terre uisceribus subito peruenire? Sint ergo ciusmodi prata sublimes quedā aeris plage cōtigue sublimibus illis terre plagis/quas in phedone describit i paradysi terreni formam/felices sub uere perpetuo habere cultores. Ibidē cāpos queqꝫ ponunt elysios/terrenos inquā. Nam celestes elysios celum habet octauū. Hinc illud Astra tenent celeste solum/formeqꝫ deoꝝ. Mitto in presentia ꝓculum ⁊ Plotinuꝫ/q ubi plato sempiternum dicit/exponunt uniuersum anni amplissimi tempus/quo singuloꝝ temporꝝ curricula peraguntur. Porphyrium quadā ex parte in hoc ⁊ Iamblicum magis probo: ut hinc intelligantur eterna. Ubi enim plato insanabilem dicit aīuꝫ/⁊ talem qui purgari possit nunquaꝫ/satis indicat eterna supplicia: atque uicissim gaudia infinita. Quo uero pacto alii quidā hec exponant/memoria dignuꝫ eē non censui. Preterea si platōis uerba ꝯsideraueris/agnosces cuāgelicū illud. ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ in exteriores tenebras euꝫ mittite. Sed addit hic ligato capite. Uinculum qdeꝫ capitis significat rationis impedimentuꝫ ⁊ luminis orbitatē. Modus uero manuum actiōis profectusqꝫ priuationē. Denique ligati pedes/non ducunt/non progrediuntur/non perueniunt/sed ui illata raptantur. Cognosces quoque sub igneorum hominū figura ultores demones penasque corporeas: idemqꝫ ex multis percipies coniecturis: Nota his ⁊ proprium exterioris uocabulum. Preterea tenebras ubi clauduntur hiatus. Sub noie quoqꝫ mugitus stridorē dentiū atque fletum.

Postq̄ꝫ uero loca ⁊ penaꝝ disposuit/⁊ gaudiorum per oppositam formam significauit/⁊ media tetigit/ad illas iam reuertitur aīas/que in prata partim e celo post premiū temporale/partim e terra post tēporale supplicium confluxerunt. Quas in elementalē rursus generationem dicit oportere reuerti: perqꝫ illaꝫ eaten⁹ progredi/quoad firmiorem statuꝫ siue firmissimum quandoque promereantur. Has inquit septem in prato dies ꝯquieuisse. Hunc tu septenarium si ꝑ septem planetas interpreteris iteꝫ per septem dierū septennarios/quibus ante motum fetus in aluo quiescit: ac etiam per septem quosque dies/in quibus gradatim in utero formantur. Forte non nihil afferre uidebere. Sed quid istud ad aīas? que neque amplius in planetis sunt: descenderunt eiꝫ/⁊ nondū aluo clauduntur. Descensure enim sunt in uterū postq̄ꝫ ad tria fata ꝑuenerint. Interea aereo corpore aeream incolunt regionem: Uerū esto si placet: Forte etiam quia interim quodam modo uiuunt steriles/sterili quodam numero deputantur/⁊ qm̄ septennarius neqꝫ ex aliquo numero gignitur aliquotiens repetito/neqꝫ gignit aliquem intra decem/aptissime conuenit animabus adhuc utrinque a generatione uacantibus: Attribuunt pythagorici eundem numerum Palladi: quia neque ex matre genita sit/neque genuerit: Conuenire uolunt ⁊ animis a terrena adhuc matre semotis/⁊ uniuersum sub Palladis sapientia contemplantibus: At cū primum ab eiusmodi uacatione consurgūt/subeūt octonarium qui⁹ ⁊ gignitur/⁊ primus est inter numeros solidus: Ideo cum aīa congruit ꝓpemodum ad corpus solidum accessura: Soliduꝫ uero octonarium apellam⁹: qm̄ ex binario per seipsum ter repetito ⁊ in se redeunte creatur/dimensionem trinam significante: Nam ex bis duo bis/octo complentur. Adde si colis musicam/uocem septimaꝫ esse penitus dissonā/octauam uero omnium maxime consonateꝫ. Consonare autem oportet tam corpus aīe q̄ꝫ utrunqꝫ fato/ut celestis aīa ineat cum corpore terreno cōmertium. Cuius quidem consonantie tandē expletis numeris/aīe iam ipsi ⁊ terra dissonet ⁊ ꝯsonet celuꝫ: si modo futura sit felix. Proinde quod quatuor dies ad generationis progressum/octo diebus prato subiungit. intellige in natura anime uegetali uim ⁊ affectum quendā quodamodo iam regnare ad formandum corp⁹ ex elementis quatuor constitutum. Item sub octaua consonātia opus est quarta quodamodo ad consonantiam accedente ⁊ quinta uera iam consonantia. Quinque uero fiunt si sequentes quatuor una cum precedente computare uolueris. Quinetiā uidebis hic duodenariū assignatum/quo aīe ad exordia generatiōis accedāt. Duodecim enim ad id opus est speraꝝ ⁊ diuinorum demoniorumqꝫ ordinum adiumento. Hox insup ⁊ consonantia duodecima perfectissima est ex diapason ⁊ diapente/ex octaua ⁊ quinta resultans/sua quadam gratia rebus congruens amatoriis/conueniēs quoque nuptiis. Eiusmodi uero anime iam iaꝫ amore quodā/ut ita dixerim/uenereo duce/terrenis conciliande sunt nuptiis. Sed cur plato cum duodenarium computaturus esset/ac post septem/residuum esset subiuncturus/non subito dixit quinque? ut uidelicet ⁊ per octo ⁊ per quatuor innueret mysteria que audisti: rursusqꝫ per diei unius iter additum ad complendū duodenarium/animaduerteres corpus ex quatuor compositūꝫ elemētis non prius ad aīaꝫ preparari posse q̄ꝫ ⁊ ipsum in unā quintamqꝫ formā quasi celo similem fuerit tempatum: ⁊ aīa unum ex se uitalem actū corpori facile imprimat figurato. Quoniā uero aīe ad composita declinātes corpora/fati legibus magna ex parte subduntur/⁊ uicissim fato duce ad illa labuntur/iccirco inquit has aīas in conspectuꝫ fati ꝓcedere. Principio igitur naturā ipsam sub lumie colūnari depingit/

qđ sit uinculū uniuersi. Naturā intellige uitalem seminariamq̄ȝ uirtutē ab ipsa mundi anima infusam materie mundi: Que ꝓpea lumen dicitur: qm̄ penetrās ⁊ uitalis. Item recta nuncupatur columna/q̄ȝ quasi ꝑ longum totam ubiq̄ȝ materiam penetrat/multosq̄ȝ formaꝝ gradus ꝓducit deinceps specie ⁊ genere differentes. Dicitur etiam ꝑ omnem extendi partem/⁊ celum undiq̄ȝ alligare: q̄ȝ tota ubique adest ⁊ cōtinet/multaq̄ȝ tanq̄ȝ per latera quedā inter se equalia ⁊ similia ꝓpagat. Ita tamen ut ex longitudine ꝑueniatur ad latitudineȝ: Qm̄ penetrando diffunditur: ⁊ quatenꝰ diffunditur/implet/regitq̄ȝ implendo. Hinc illud/Spiritus intus alit. Uarietas uero colorum/seminaliuȝ uirtutum declarat uarietatem. In hac utique natura/fatalis latet fusus/secundum imaginationem quidem/ipse sperarum axis geminis polis centroq̄ȝ decorus: secundum uero rationē/quoddā aīe mundane simulachrum uegetalisq̄ȝ uirtus eius nature presidēs/eamq̄ȝ uelut instrumentum mouens ad naturalia non solum artificiose sed etiam ineuitabiliter fabricāda: Ut nō solum ordo a natura sit in mundo/sed etiam a fato ineuitabilis ordo. Hinc illud in politico/mundus a naturali cupiditate fatoq̄ȝ ducitur. Sed tanta nature cuȝ fato cognatio est/ut uix inter se a philosophis discernantur. Ut autem imutabilem fati naturā exprimeret/fusum eius esse dixit ex adamante. Uertigium aūt. i. celū ex adamante rursus/aliisq̄ȝ materiis. s. astris nō soluȝ fixis sed ⁊ mobilibꝰ atque cōmunibꝰ: multipliciq̄ȝ formaꝝ uarietate. Euidēter deinde octo depingit speras/que a natura quidē agitantur/sed a fato nature p̄side imutabiliter agitātur: ⁊ instrumēta fati eē dicūtur. Inculcantur inter hec multa ad mensuras/profunditates/interualla/motiōes/harmonias/formas uirtutes/sperarum celestium ꝑtinentia/que in Timei ↄmentariis opportunius explicabimus. Sūmatim uero ex uelocissimo ⁊ ordinatissimo celorum motu/potentissimoq̄ȝ contactu melodiam ingenteȝ ⁊ uariam ⁊ suauissimam cogita procreari. Grauiores quidem uoces ex motibꝰ tardioribus/acutiores aūt ex uelocioribus/ex

mediis ūo/medias. At quoniā elemētalis auditus ad celestem melodiam caret proportiōe/sonus eiusmodi non auditur. Hic nouem musas atque syrenes esse cogitamus octo sperarum tonos cōcentūq̄ȝ ex tonis harmonicū. Proinde fatalē fusum. i. tractum inquit inter genua dee necessitatis uerti. Cui tres sint filie/lachesis/cloto/atropos: que una cum matre celestia uoluant. Mitto quid de his sentiat proculus/non solum ponens iouem unū uniuersaleȝ mundi totius opificem/sed tres insuper subeo ioues particulares opifices. Deinceps pari ꝓportione deam unam necessitatem in ordine illo custodientem oīa/in quo cōmunis iupiter cūcta cōposuit. Preterea tria fata. i. tris deas huius necessitatis filias: quarū alie alia sub matris imperio/procul a trāsgressione conseruent. Et necessitatem quidem deam oīo collocat sup mundum: filias aūt partim qdeȝ a mundo semotas/partim etiā declinantes ad mundū. Mihi uero sicut ⁊ plerisque aliis platonicorum magis placet/necessitateȝ eē mundi aīaȝ. Filias ēt tres/esse tres huius aīe uires ad fatalia pertinētes. Uocat aūt necessitatem/non q̄ȝ uel nature uel rationi inferat uiolentiā: sed q̄ȝ oīa in suo quodam ordine ab opifice reruȝ instituto ↄseruat: neq̄ȝ ꝑmittit quicq̄ȝ leges illius adeo transgredi/quin mox regrediatur ī leges. Celos uoluit genibus. i. infima parte sui/tanta uidelicet facilitate ut expeditissime interim cōtemplationis gaudio perfruatur. Sed hanc ipsam uegetalem eius partem tribus apellat nominibus. Lachesim quidem q̄ȝ rerum seminibꝰ grauida est/⁊ uitaꝝ sortibus atque formis: quas descensuris inserit animabꝰ. Cloton deinde qm̄ insitas uite sortes ordine suo euoluit in actuȝ uiuendi ⁊ explicat in effectū. Postremo Atropon qm̄ uitas iam euolutas i actum ꝓgressu quodā indeclinabili/ad ineuitabilem usque terminum conseruat atq̄ȝ custodit. Nōnulli primā nominant uestam. Secundam mineruam. Tertiam uero martem siue martiam. Deinde quod dicit parcas ad syrenuȝ motus harmonicos canere/accipe/fatales uires ad effectum per celestes motiones influxusq̄ȝ ꝓcedere: Sedes necessitatis

filiaruȝ q̄ȝ eius/ostendunt fatalis ordinis firmitatem: quasi oporteat mobiliū ꝓgressioneȝ ab ipsa motoris immobilitate regi atq̄ȝ ordinari. Sediū ūo paria iterualla instaȝ tū iter fata tū ꝑ fata distributioneȝ fieri euidenter ostendunt: Uestes albe tum fatoꝝ naturā inuiolatā ostendunt/tum innocentē. Nō eiȝ agit uniuerso malum/quod ab optimo uniuersi duce dependet. Corona describit impiuȝ. Cātare ē ꝑ temporꝝ iteruall a ea ↄgruitate digerere singula/qua diuina mens momento qdeȝ intuens tēporibus digerenda prescribit. Hinc fit ut parce oīs temporanea cantent. At cur Lachesis preterita? Cloto presentia? Atropos uero futura? Respondeat ꝓculus in preterito qdeȝ tria tēpora cogitari. Naȝ ⁊ preteriisse iam dicitur ⁊ qn̄q̄ȝ fuisse presens/⁊ ante q̄ȝ presens eēt/fuisse futurum. In presenti uero ipsuȝ cogitari presens. Qđ prius fuerat ⁊ futuruȝ. In futuro deniq̄ȝ futuruȝ dumtaxat agnosci. Per hec uero declarari precipuā esse lachesiȝ. Secūdo dignitatis loco cloton. Tertio atropon. Uerum cur naȝ parce globos tractāt manibus? mater uero nequaquā/qm̄ infime illius aīe uires cognatiores globis sunt q̄ȝ aīe ipsius substantia. Cur item lachesis gemina tangit manu? q̄ȝ ī exordio ⁊ medium continetur ⁊ finis. Cur deinde cloto ampliorē ⁊ ab extrinseco tāgit ambitū atq̄ȝ dextera. Atropos aūt angustiorē ab intrinseco atq̄ȝ sinistra? Quia euolutio uite ꝑ media ⁊ ab extrinseca exorditur causa/⁊ amplior est/cōtingit quoq̄ȝ ꝓsperior. Ineuitabilis aūt terminꝰ ⁊ ab intrinseca iam ꝑuenit ꝓprietate cōcepta/⁊ desinit ī angustum. Adde quod clā surrepit ⁊ ut plurimū ↄtra uotū. Quod aūt parcas inqt celū intermissione quadā tꝑis tāgere: ne putes fatales mundane aīe uires modo regere mundana modo non regere. Si eiȝ mutabilitas sit ī fato cuius ꝓpria īmutabilitas ipsa est nihil fingi poterit nō mutabile. Plato igitur humāo quodam more atq̄ȝ sermone/diuina pingens officia innuere uult/fata partiȝ res ipsas tractare/partim uero nequaq̄ȝ: tum q̄ȝ mundane aīe uirtus ipsa sue integritatis dignitate ↄsistens/actionē suā rebus gubernādis accommodat: ac uicissim dum accōmodat non miscetur. Tum q̄ȝ tempo

ralem ī opibꝰ uicissitudineȝ exhibent: ⁊ quā intermissionem ī opatione sua dicuntur habere: non ī se qdeȝ sȝ ī effectu demōstrāt: tum q̄ȝ naturalia qdem tractat/supnaturalia non attingit. Que eiȝ uel ad rōnē purā liberāq̄ȝ uł ad diuinā intelligentiā fato supioreȝ ꝑtinent/minime tangit. Talia eiȝ ad sublimē dei ꝓuidentiā celesti fato supiorē miro quodā ordine reducūtur. Similiter in politico scribitur/mundana alias a fato/alias a ꝓuidētia regi: non q̄ȝ intermissa quadā uicissitudine temporꝝ fiat eiusmodi ↄmutatio: sȝ q̄ȝ quotidie quedā sub fato fiant: quedā ꝑ ꝓuidentie leges sup fatalē serieȝ disponātur. Accedit ad hec/quod aīe nostre/alias ī prouidētia sunt oīo: alias prorsus ī fato/alias ī utroq̄ȝ simul. Cū eiȝ expedita tm̄ mente ↄtemplatrice uiuunt/in ꝓuidentia solū/penitusq̄ȝ libere uiuūt. Cū uero ī uegetali parte ad corpus hoc inclinatio inualescit: atque ad imaginationem usq̄ȝ talis inclinatio propagatur/ad fatuȝ iam declinātes/pariter a libertate degenerāt. At dum composito corpori coniungūtur/iam in ipsum corporis sui fatum sese mergunt/minusq̄ȝ admodum pristine retinent libertatis. Deniq̄ȝ postq̄ȝ affectus corporeos ī habitū contraxerunt fato iam funditus obruuntur/omni libertate priuate. Queritur quaȝ ob causaȝ hic anime naturali quodam instinctu ad lachesim uideantur accedere. Profecto in generali natura corporee machine omnium sunt semina specieꝝ/certis nō solū formis ⁊ modis/sȝ tēporibus quoq̄ȝ pululatura. Quinēt ił ꝓpria q̄libet ⁊ cuiuslibet spēi natura similis qdā ē seminalis ordo/sȝ ad spēȝ ꝓpriā ꝑtinens propagādā atq̄ȝ seruādā. Similis ⁊ ī quolibet sub specie indiuiduo fomes procliuitasq̄ȝ ad singula modis tēporibusq̄ȝ propriis ꝓducēda. Tres he nature deinceps ita disposite sunt ut indiuidualis seq̄tur spālеȝ/spālis simł ⁊ generalē: adeo ut plurimū qđ ex unіꝰ natura ē/pariter sit ex aliis: ⁊ particularis natura cū uniuersa ↄsentiat/Eadē ferme rōne se hēt fatū. i. prefiguratio q̄dā reꝝ explicādaꝝ/tū ī ipsa mūdi aīa tū ī duodeciȝ spaꝝ ⁊ sydeꝝ aīabꝰ: tū ēt ī aīabꝰ iā quasi particularibus. Quaꝝ in nūo sunt humāe. In uegetali ergo uirtute aīe nostre ꝓpriū quoddā inest fatuȝ q̄ī

⁊ inuoluta series futurorum/consentiens i for ma modoq; ⁊ tempore una cum fatis celestium animaꝝ/animeq; mundane. Quemadmodum igitur plāte cuiuslibet germen ꝓpriis quibusdā figuris ⁊ suo tempore pululās/sponte uidetur una cum uniuersali temporis uerni natura ad idem ꝓuocante concurrere/sic ⁊ anime suapte natura suoq; fato oportune ꝓprias quasdā tūc ꝓmunt uitas/qn̄ ad easdem similiter uniuersale conuocat fatum: Ita ut animatum chorus suis quibusdā saltandi figuris uariorumq; simul di uersitate saltantium fatalem imitetur cantum atque sonum. Cantum quidem intelligi malim in celestibus animabus/in īperis uero sonū: in nobis denique saltum. Tali quodam instinctu ad lachesim anime in auspiciis uite perueniunt ad sortes suas p sortes lachesis confirmandas. Confirmātur igitur per prophetam quendā. Propheta hic duo quedam significat/tum uni uersalem primūq; prouidentie influxum in ani mam/tum oportunitatem/sub qua eiusmodi fit concursus/ut anime ad id ferantur/quo ⁊ fatū perfert uniuersale. Quod ergo dicit prophetā disponere i ordinem animas/sortesq; a lachesi in eas trāsferre/significat hec omnia confirma ri tum per prouidentie diuine; fauorem/tum per concursus illius oportunitatem. Neque ab re dictum est parcas uniuersū quidem mani bus gubernare/sortes uero animaꝝ e genibus lachesis accipi. Nam cum uniuersi gubernatio prestantior sit q̄ dispositio animarum/merito illa quidem manibus hec aūt genibus perfici iu dicatur. Sedere autem in tribunali/auctorita tem exprimit ⁊ iudiciū. Inter sortes uero ui tarum atq; exempla talis quedā uidetur esse di stinctio/quod sortes quidem ad uires pertinēt uegetales: exempla uero ad imaginationes/su periores quidē/uegetali potentia/sed propin quas. Nempe cū primū i hac potētia talia que dam future uite semina pre ceteris inualescūt/ simul in imaginationē quoq; uite similis figure ⁊ machinamēta ꝯsurgūt/affectusq; feruescūt: ꝓinde ut apud nos sanguineā corpis affectionē hilaris imaginatio sequitur: collericā iracūda Melancolicā uero tristis. Fecundā luxuriosa.

Hactenus fatalis ꝓcedit necessitas. At eī ratio imaginatione supior: cuius ē racionaclo ꝯsiliū/⁊ electio ideoq; mot⁹ ad utrūq; liber/ ꝑcipiēs imaginatiōis figuras/atq; affect⁹/pōt eiusmōi uite descriptionē ꝓbare pariter atq; reprobare. Quā ob cāz dicit uirtutem esse a fa to liberā/culpāq; in uite deterioris electione eligentis esse/non fati. Nā ⁊ si ex fato est tam cōi q̄ ꝓprio nouā iam uitā ⁊ nūc aut prius eli gere. Ex ꝯsilio tn̄ est talē ꝓpriē eligere aut ta lem. Quippe si primā uiuēdi formā ab imagina tione oculis rōnis oblatā/ratio examinādo re iecerit/non deerit statim alia melior/rursusq; alia. Hinc illa ꝓuidentie inspiratio ꝓpheta co gnominatur. Premonstrat eī rationi quodā iudicii lumine/eam habere liberā ꝯsultandi eli gēdiq; facultatē: qdue potissimū ex temeraria electione sequatur. Dicitur ⁊ propheta sortes fundere/exēpla uiuendi ꝓponere: non solū q: ꝓuidentie influxus quodāmodo fatalia sancit/ sz q: fatales sortes ⁊ exempla fatalia ꝓducit in rationis examen atq; iudiciū. Quod autem in preconio nūciat/animas esse diurnas/exprimit eas ⁊ ibi esse in ꝑpetuo die: ⁊ uitā quā tantisa ciunt unum esse diē atq; nocturnū. Addit ini tium alterius fore circuitus/ut apiat mysteriū aiarū a celo i terrā uicissimq; remeātiū. Apel lat humanū genus/non mortale solū: sz ut aie sua mala presagiāt/addit mortiferꝝ quasi dicat corpis uitā eē aie mortē. Prenunciat deinde ⁊ si ratio a principio i eligenda uita sit libera/ postq̄ tn̄ elegerit i hac qdē reicienda/non am plius fore liberā: licet qn̄q; libera futura sit in ea qualiscūq; sit aliter atq; aliter ꝯponēda uel tēpāda. Si queras q̄re alie hoīū aie uitas alias eligāt/respondebunt alii spāles quasdā in aiaꝝ naturis differentias esse: alii indiuiduales qdē atq; ꝓprias: addentq; differentias illi multas ex superioris uite diuersitate deductas. Qd ⁊ plotinus ualde ꝯfirmat ⁊ sequentib⁹ maxie cō sonat. Proinde aie eligentes uitā/simul de monem sortiuntur electe uite ducem. De hoc alibi multa diximus. Hic ita distingue. Deos platonici alios cogitant extra mundum/men tes. s. seiunctas a corpe tanquā intellectuales speras colentes deum unū tanq̄ ipsaꝝ centrū firmissimum/⁊ stabilissimam unitatem. Alios

mundanos appellant/uidelicet ultra diuinum cultum uoluendis mundi speris accōmodatos. His demones subdunt quasi ministros ad ea q̄ uel in specie uel in speris uel ex speris fiunt di sponenda atque componenda. Totidē igitur numerant genera demonum/quot in diis mun danis demonū ducibus uires inueniuntur. At uero in quolibet mundano deo unitas ipsa sup prema est/substantie sue/qua diuinam referat unitatem. Post eam/est intellectus/simul oīa contuens: per quē mentes representet angeli cas. Item ratio per formas quadā progressio ne discurrens/talium propria animarum. Pre terea imaginatio quedā eatenus per particula res cōgrediēs formas/quaten⁹ per uniuersales ratio ipsa ꝓgreditur. Deinceps natura seqtur uegetalis spe uiuifica simul ⁊ motrix. Secun dum has quinq; uires genera quinque demonū computantur. Quorū ex numero celestes qui dem demones deorum mundanorum unitatem accommodate sequntur. Etherei uero demo nes. i. ignei deorum eorundem intelligentiā: Aerei demones rationem: Aquei imaginatio nem. Terreni uero naturam: quam in diis a pellauimus uegetabilē. Sub his orphici demo nes collocant subterraneos mundanorum deo rum corpora infimo quodā ordine referentes: scelerumq; ultores. Quorum hic Plato men tionē fecisse uidetur. Si queras quales potissi mum demones duces sint animarū in corpora descendentium/respondebitur nō celestes/nō ignei. Hi enim tanquam sublimiores reducunt animas non deducunt. Item nec aquei neque terreni. Hi enim tanquam infime generatiōis artifices/nō tam ducūt i fatali itinere animam q̄ in precipitia fati precipitāt. Aerei ergo re stant demones medii p media duces: qui ratio nis diuine comites humanam rationem in hoc itinere ducunt. Ex horum uero genere demo num alii alias ducūt animas: Saturnii quidem saturnias: Martii uero martias: aliiq; simili ter alias: accommodati potissimū/singuli sin gulis tum ex affectione animi propria/tum ex ꝓuidentia fatoq; cōmuni. Maxime uero secun dum electe uite formā. Hoc deinceps uite du ce subeunt iam anime tria fata: que solum ante conspexerant/uidelicet/⁊ ita statuente demo ne ordinis totius executore: ⁊ iam affectu cor poreo gradatim preponderante. Demum post tres parcas ad parcarum transeunt matrem ne cessitatem ipsam. s. cuius iam experiuntur im pulsus. Deinde sub uehemēti extu ire animas/ tria significare potest. s. corporei amoris ardo rem crescere/simulq; curam ⁊ solicitudinē au geri. Item per ignis speram e celo descēdere. Preterea caloris naturalis ministerium ad ter renum corpus uiuificandū. At quoniā nimia terrenorū cura/celestia obliuioni mādantur/ atque per obliuionem ex fertilitate sterilitas accidit/iccirco mox in letheum. i. obliuiosum descendant campum penitus sterilem. Et quia ob diligentem mortalium curam/negliguntur etherna: unde ⁊ obliuio nascitur ⁊ iactura/⁊ reminiscentie difficultas/inquit animas ī cam po letheo ad flumen amelitam. i. negligentie fundum usque descendere: ibiq; sub nocte recū bere. i. sub diuini luminis priuatione ꝓsterni. Uerum qd significat Amelite aquā nullo unq̄ uase cōtinere posse? Poetica hec quidem meta phora est/significans/inferiorem materiam/q̄ flumē dicitur fluitare per formas iugiter atq; fluctuare. Itē obliuionis uitiū/quod ē retine re nihil/sed statī effundere. Adde quod nullū extrinsecum substentaculū seruat animam pro pria negligentia pereuntem: Quod preterea necesse sit ex obliuionis fluuio bibere/patet/ quoniam ita fieri ex natura propria/⁊ cōmuni fato/⁊ prouidentia est institutum. Bibere aūt aut plus aque aut minus ex affectu ad corpus ꝓuenit magis minusue ꝓcliue: idemq; maioris minorisue obliuionis ē causa/siue potius maio ris aut minoris ad reminiscentiam facultatis. Has utiq; passiones quodāmō expitur aia i cor pore quodā ex aere crassiori cōposito i supiori cāpo/aū q̄ terrene matris utero cōcludatur. A celestibus eī corpib⁹ ad terrena non solū p elemētū sz p corp⁹ aereū fit descēsus. Subiun git aias in hoc aereo corpe ad mediā usque no ctem dormire/ostendens mox sub terreno cor pore non dimidiam iam sed integram ignoran tie noctem fore. Somnus testatur ⁊ rationis impedimentum ⁊ iudicii falsitate. Postremo cū ii

animas inquit fetui terreno insinuari sub tonitru quodam atqꝫ terremotu/duab⁹ ut puto de causis/tum indicans infelicibus auspiciis hunc carcerem ingredi/tum ostendens tam celestem qꝫ terrenuꝫ motum ⁊ quidem uehementem ad diuinam animam tam tetro carcere cohercẽdam concurrere oportere. Prosilire uero ad generationem animas stellarum instar/ultra figurã poeticam subinsinuat animas stellares esse quodamodo/⁊ ad stellas deniqꝫ redituras. Quõ autem plato de migratione animarum in corpora bestiarum/tam ridiculam affert fabellam ab anicularum fabulis nihilo discrepantem/profecto nos admonet/totum allegorice exponendum/videlicet rationales animas non in uitaꝫ bruti/sed brutam. i. quodãmodo bruto similēꝫ uicissimqꝫ demigrare. Quod quidem omnibus pene platonicis excepto Plotino maxime placuit. Idemqꝫ origenes in libris contra celsum confirmare uidetur. Tu uero ne negligas morale preceptum electionis recte peritiam cunctis rebus ⁊ artibus preponendam. Preterea tam multa de sperarum pulchritudine atque potentia hic adducta fuisse ut cogitemus iustitiaꝫ ⁊ premium in celo ingens consequturam. ⁊ ad optimam uiuẽdi electionem magnopere conducturam. Verũ dices iam magnanime Laurenti te hic a Marsilio ficino cõmentarium accepisse potius qꝫ argumentum. Esto sane operepretiũ fuisse arbitror/atque fore/ut argumentũ qdeꝫ promiserim/commentarium uero prestiterim.

Decimus liber de iusto.

Cogitanti mihi de hac quã nup uerbis cõdidim⁹ ciuitate/cum alia permulta recte admodum statuisse uidemur: tum uel maxime que circa poesim precepimus. Gla. Que naꝫ ista? So. Quod uidelicet nulla poesis pars que in imitatione consistit/accipiatur. Pre ceteris enim nunc est perspicuum/ut mihi uidetur/nihil tale a nobis esse suscipiendum/postquaꝫ singule seorsum animi distincte sunt spẽs. Glau. Quomodo istud ais? So. Vt uobiscum ista communicem: neqꝫ eniꝫ uos me coram tragicis imitatoribusqꝫ poetis aliis accusabitis/quicquid tale est/corruptela quedam mentis eorum eẽ uidetur: qui cum imitationes istas audiunt/medelam illam mentis non habẽt/qua potissimũ quales he fabule sint discernant. Gla. Quorsuꝫ ista? So. Dicendũ quidem. ⁊ si amicitia quedaꝫ ⁊ reuerẽtia a pueritia mihi erga homerũ contracta me detinet. Etenim in signum istorum omnium tragicorũ dux ⁊ magister primus extitisse uidetur. At ueritati uirũ non censeo preponenduꝫ. Quare quod institui/dicendum est. Glau. Omnino. So. Audi igitur: Immo uero respõde. Gla. Interroga. So. Nunquid explicare mihi potes omnino/quid imitatio sit? Neqꝫ enim ego satis qd sit/intelligo. Glau. An igitur ego intelligam? So. Nihil id mirum esset. Nam sepe contingit/ut qui hebetioreꝫ habent aciem/nõnulla prius intueantur/qꝫ qui cernunt acutius. Gla. Est ut dicis. Ceteruꝫ te presente/nunquam audereꝫ quod mihi uidetur/exprimere. Sed ipse uideris. So. Vis hinc exordiamur/solita illa nostra ratione considerantes? Speciem unam quamqꝫ ponere solemus/de quibus ideꝫ nomen imponimus. An nõ intelligis? Gla. Intelligo equideꝫ. So: Ponamus utiqꝫ nunc/quoduis e multis. Vt ecce/plures lecti sunt/atqꝫ mense. Gla. Quid ni? So. Idee tñ harũ rerũ due sunt. Vna lecti: mẽse ẽ altera. Gla. Ita est. So. Solemus autem dicere suppellectilis utriusqꝫ artificem/ideam respicientem suum opus efficere: Vnum quideꝫ lectos/mensas alterũ: quibus ipsi utimur: ceteraqꝫ similiter. Nullus eiꝫ artifex ideã ipsaꝫ fabricat. Quo eiꝫ pacto? Gla. Nullo. So. Vide preterea nunqd talẽ aliquẽ uoces artificeꝫ? Glau. Qualẽ? So. Qui facit oia quotcũqꝫ unusqsqꝫ artifex eorum qui manibus opantur. Gla. Potentem narras uiruꝫ atqꝫ mirabileꝫ. So. Nondum integram eius uim expressi: Forte uero multo magis miraberis/si expressero. Nempe idem iste artifex nõ solũ oia põt suppellectilia fabricare/sed etiã quecũqꝫ ex terra nascuntur efficit: ⁊ animalia omnia atque seipsum. Terram quoque celum ac deos ⁊ quecumque i celo sunt/⁊ sub terris apud inferos peragit. Gla. Sophistam narra mirabilem. So. Diffidis? Dic obsecro nunquid nullo modo huiusmodi artifex esse tibi uidetur? uel quodammodo istorum omnium faber eẽ: quodammodo uero non esse? An non aduertis hec omnia te quodãmodo efficere posse? Gla. Quis nam hic modus? So. Haud difficile istud: potes enim passim ⁊ celeriter omnia facere. Speculum accipe: passimqꝫ circumferas: Solem protinus facies/⁊ que in celo sunt. Terram qꝫ primuꝫ. Ocissime te ipsum/⁊ cetera pariter animalia/suppellectilia/plantas/⁊ quecunque nuper commemorauimus. Gla. Imagines istorum quidẽ: Res ipsas minime. So. Oportune nimium respondisti. Talis utiqꝫ faber ẽ ⁊ ipse pictor. Nõne? Gla. Est. So. At ipsum dices haud quaquam facere uera que facit: quanquã ⁊ aliquo pacto pictor quoque lectum facit. An non? Gla. Facit quidem ⁊ iste: sed apparentem. So. Nõne dicebas quod lecti faber/specieꝫ quidem ipsam non facit/quam esse dicimus id quod lectus ẽ/sed lectum aliquem. Glau. Dicebam equidem. So. Si id quod est nõ facit/haud sane quod uere est facit: sed tale aliquid/quale qđ uere est: non tamen ipsuꝫ quod est reuera. Perfecte aũt esse fabri aut lectoruꝫ aut aliorum artificiorũ/opus siquis dixerit/aberrabit. Glau. Non/ut uidetur his qui in disputationibus hisce uersantur. So. Nihil mirum igitur/si ⁊ hoc ad ueritatem est tenue ac friuoluꝫ. Gla. Non certe. So. Vis in istis quoque inuestigemus quis imitator iste sit? Gla. Si placet. So. Nõne tres hi lecti sunt? Vnus quidem in natura ipsa existens: quem deum dicem⁹ ut arbitror effecisse. Num alium quemquam? Gla. Nullum. So. Alter/quem faber conficit. Glau. Plane. So. Tertius uero quem pictor. Nõne? Gla. Est. So. Pictor itaqꝫ lecti faber ⁊ deus tres sunt/tribus lectorum speciebus presidentes. Glau. Tres utique. So. Deus igitur siue quia nolebat/siue quia aliqua necessitas inerat/non plures lectos/sed unum in natura ab eo lectum fieri/ita solum ipsum unum fecit lectum/qui sane est id quod est lectus. Duo auteꝫ tales/aut plures/a deo neqꝫ dum geniti sunt/neque gignentur. Glau. Qua ratione? So. Quia si duos faceret solos/unus iterum/cuius ambo haberent speciẽ/appareret/ipseqꝫ eẽt id quod lectus est/non autem duo illi id eẽnt. Gla. Scite. So. Hec cũ intelligeret deus/uelletqꝫ uerus eẽ auctor ueri lecti/non aũt lecti cuiusdam auctor quidam/unũ dumtaxat natura pgenuit. Gla. Videtur. So. Vis ergo hũc huius plantatoreꝫ uel tale aliqd apellem⁹? Gla. Par est: quãdo quidem natura ⁊ hoc ⁊ alia omnia fecit. So. Fabrum uero/non ne lecti opificem? Gla. Et hoc. So. Num ⁊ pictorem quoqꝫ factorem huius opis ⁊ opificem? Gla. Nullo modo. So. At quomodo ad lectum habere se dices? Gla. Aptissime dici mihi posse uidetur/imitator ei⁹ cuius opifices illi dicuntur. So. Ergo imitatorem uocas eum/qui tertium a natura facit. Gla: Valde. So. Talis utiqꝫ erit ⁊ tragic⁹/siquidem est imitator. Tertius quidam a rege ⁊ ueritate: similiterqꝫ alii omnes imitatores. Gla. Apparet. So. De imitatore quideꝫ consensimus. Sed de pictore mihi dicas uelim. Vtrum ipsuꝫ unumquodque quod est in natura imitari contendat? uel artificuꝫ opera? Gla. Artificum opera. So. Vtrum qualia sunt? uel qualia nobis apparẽt? hoc preterea mihi distinguas. Glau. Quomodo istud ais? So. Sic/lectus quideꝫ siue ex obliquo seu e regione cernatur seu quouis alio modo/nunquid a se ipso differt? Vel nihilo differt? aliter uero uidetur dispositus/aliter intuẽtib⁹? ceteraqꝫ similiter. Gla. Sic apparet quideꝫ: differt autem nihilo. So. Animaduerte ⁊ istud: quid in singulis intendit pictoris industria? utrum ut se habent res singulas imitari? an quod apparet potius/ut apparet? Imaginis apparentis uel ueritatis potius imitatio? Gla. Apparentis imaginis. So. Procul igitur a uero est imitator: atque ut uidetur ppterea omnia potest facere/quia exiguum quiddaꝫ cuiusqꝫ attingit simulacrũ. Quemadmodum pictor pinget nobis coria

rium/fabrũ/⁊ opifices alios cum nihil in arti bus his intelligat: uerumtamẽ si peritus sit pi ctor/expresseritqꝫ fabri ipsius imaginem quã procul ostendat/pueros dementesqꝫ homines ita decipiet ut uerus esse faber illis appareat. Glau. Quid ni? So. Ceterum/o/amice hoc i huiuscemõi omnibus cogitandum. Quotiens aliquis nobis de hoc ipso nunciat/se uidelicet homini occurrisse in omnibus artibus erudito/ perfectissimeqꝫ pre ceteris intelligẽti quecũqꝫ alius quiuis intelligat: huic ꝓtinus responden dum/quod fatuus est: ⁊ in magum quendã pre stigiatorem incidit: cuius imitationibus est de ceptus. ut sibi uisus ille sit in omnibus sapien tissimus: ex eo quod ipse nequeat scientiam ab inscitia ⁊ imitationem a re uera discernere. Gla. Verissima loqueris: So. Nõne posthac tragediam discutere decet/ducemqꝫ ipsius ho merum? postquam a nõnullis accepimus/tragi cos poetas artes omnes intelligere/humanaqꝫ omnia tam ad uirtutem qꝫ ad uitium pertinen tia: nec nõ et diuina. Porro poetã bonũ opor tere si recte que componit sit tractaturus/eorꝫ habere scientiã/uel non posse cõponere. Qua re discernere id debemus/utrum q eos laudant imitatoria poetarum industria decepti sint/ eorumqꝫ opera dum aspiciunt/haud plane per sentiant tertio gradu distare a ueritate: faci liaqꝫ factu esse uel homini ueritatis ignaro. Umbras quippe non res ueras faciunt. An for te non nihil dicant. ac reuera poete boni/in telligant/de quibus uulgo bene loqui uiden tur. Glau. Discernendum omnino. So. Si/ quis possit ambo perficere ⁊ id quod in imitatio ne cadit ⁊ eius simulachrum/nunquid eum pu tas in simulachris fingendis immoraturum? idqꝫ opus sibi in uita tanquam optimum propo siturum? Gla. Minime. So. Nempe si ueram eorum que imitatur peritiam habeat/multo magis operibus ipsis qꝫ eorum imitationibus/ ut reor/incũbet: conabiturqꝫ multa ⁊ precla ra opera sui monimẽta posteritati relinquere: satiusqꝫ cẽsebit ut ipse laudetur ab aliis/qꝫ ut ipse semper alienorum operum sit laudator. Gla. Ita equidem arbitror: neque enim equus

honor/aut equum emolumentũ. So. Ceterũ de aliis quidem rationem minime exigamus/ homerũ aut alium quemuis poetarum interro gantes/siquis eorum medicus reuera fuerit/nõ solum uerborum ad medicum spectantium imi tator/quos nam sanos poeta reddiderit/ut ue terum hominũ uel recentium? Quemadmodũ esculapius. Aut quos reliquerit artis medicine discipulos? Quemadmodũ ille filios. Sꝫ neqꝫ ab eis de aliis artibus sciscitemur: mittamus eiꝫ reliqua. At uero de maximis illis preclarissi misqꝫ rebus quas tentat homerus/bellis/castris rebus. p. ⁊ honꝫ disciplinis: par ẽ ita eũ inter rogare. O dulcis homere/si non es a ueritate tertius/fingis ne uirtutis imaginem: quem imi tatorem in superioribus definiuimus/sed es se cundus/potesqꝫ narrare/que studia homines uel meliores uel deteriores priuatim publiceqꝫ efficiant/dic obsecro que nam ciuitas per te re ctius disposita est? sicuti lacedemonia p lycur gum: perqꝫ alios multos multe ⁊ anguste ciui tates ⁊ ample. Cuius potissimũ urbis homies legum te optimum predicant conditorem? ⁊ beneficia in se tua commemorant? charondam quidem italia ⁊ sicilia celebrãt. Nos solonẽ. Te uero quis predicabit ⁊ qualem? Gla. Nul lus ut arbitror/beneficia eius commemorat. Quem neqꝫ ipsi homeri assertores testari hoc audent. So. Quod precipue bellum homeri temporibus eo consultore uł duce/feliciter ex peditum commemoratur? Gla. Nullum. So. Preterea que uiri huius tanquam in his rebus sapientis inuenta ad officia uite ⁊ artis aptissi ma referũtur? ut thaletis milesii ⁊ anacharsis scythe. Glau. Nihil tale. So. Si minus publi ce/at saltẽ priuatim: quibus nam homerus ipse dum uiueret/discipline dux dicitur extitisse? qui ⁊ eius consuetudine delectati sint/⁊ poste ris homericam aliquam rationem uite tradide rit? Quẽadmodũ ⁊ pythagoras in hoc summa cum auctoritate uixit/⁊ posteri etiam his tem poribus uitam pythagoreã celebrantes/inter ceteros illustres habentur. Glau. Neque tale quid rursus de homero narratur. Creophylus enim/o/socrates forsitã homeri familiaris disci

plina etiã magis qꝫ nomie ridiculus apparebit/ siquidẽ uera sunt/que de homero narrantur. Dicitur enim negligentior ad eius disciplinã fuisse dum sub ipso uiueret. So. Dicitur sane. At enim/o/glaucon si reuera poterat homerus instruere homines/ac reddere meliores/utpo te qui in his rebus non imitationis tantum eẽt uerum etiam intelligentie cõpos/cur non mul tos sibi uendicauit amicos? cur non uiuens ho noratus est? cur nõ amatus? Profecto abderi tes prothagoras ⁊ prodicus chius/aliiqꝫ ꝑmul ti possunt hominibus sui temporis suadere/pri uatim singulos adeuntes/nunquam eos rem fa miliarem ⁊ publicam recte gubernaturos/nisi ipsi eos erudiant: ⁊ ob hanc sapientiam tam ar denter amantur/ut uix sectatores eorum se cõ tineant quin capite eos circumferant. Home rum autem uel hesiodum/eorum temporum ho mines/si poete illi quicquam iuuare eos ad uir tutem potuissent/nunquid permisissent oberra re tam diu passim carmina decantantes? quin potius eos magis qꝫ aurum complexi fuissent/ induxissentqꝫ eos secum domi familiariter ui uere. Ac nisi ꝑsuasissent/eos ipsi sequuti eẽnt/ quocunque pergerent/quoad satis essent eorũ in studiis eruditi. Glau. Vera prorsus mihi lo qui uideris/o/socrates. So. Ponamus igitur oẽs ab homero incipiẽtes poeticos homines/ uirtutis imaginum imitatores eẽ: ceterorũqꝫ similiter quecumque canunt: ueritatem uero nequaquam attingere. Sed ut paulo ante dixi mus pictor uerisimilem coriarii pinget imagi nem/cum ⁊ ipse de coriaria nihil intelligat: ⁊ imago illa coriarius ipse appareat illis: qui rẽ ipsam nequaquam intelligunt: ⁊ ex coloribus figurisqꝫ prospiciunt. Glau. Prorsus. So. Haud secus poetam dicemus colores quosdam artium singularũ nominibus uerbisqꝫ exprime re: cum ipse ꝺ his nihil intelligat/sed imitetur dumtaxat: adeo ut his qui hec ex uerbis cõside rant/bene dicere uideatur: siue de coriaria di cat i uersu rhythmo ⁊ harmonia: siue de re mi litari seu de quibuslibet aliis. Usque adeo natu ra quadam aurea poetica ista demulcent. Arbi tror autem nosse te qualia uideantur hec opera

poetarum/cum musice coloribus spoliata consi derantur. Animaduertisti ne unquam. Gla. Animaduerti. So. Non ne perinde se habent ac facies eorum qui propter adolescentiam for mosi potius sunt/qꝫ pulchri/quales risu reddũ tur/quãdo ipsos flos ipse deseruit. Gla. Oio. So. Age igitur ⁊ hoc aiaduerte: Imitator/ simulachri auctor/rem ipsam haud quaquam in telligit/sed apparentem rei ipsius imaginem. Gla. Ita est. So. Ne imperfectũ id relinqua mus: sꝫ ad sufficiẽtiã ꝯtẽplemur. Gla. Dicas. So. Pictor habenas pinget ac frenũ. Glau. Plane. So. Faciet autem coriarius/erariusqꝫ faber. Glau. Valde. So. Nunqd intelliget pi ctor: quales eẽ debẽt habene quale frenũ? Vel neque ipse quidẽ factor/siue erarius faber siue coriarius: sed solus ille/qui his uti scit/eques. Gla. Vera loqueris. So. An non circa omnia sic esse dicemus? Gla. Quomodo? So. Circa quodcumqꝫ has eẽ tres artes. Utentem/facien tem/⁊ imitantem. Glau. Certe. So. Virtus igitur pulchritudo/rectitudo: cuiusque instru menti animalis ⁊ actionis/non ad aliud refer tur qꝫ ad usum/cuius gratia/quodcumqꝫ est fa ctum/uel genitũ. Gla. Ita est. So. Necesse est igitur eum qui utitur aliquo/peritissimum esse/⁊ operis factori significare/qualia bona uel mala facit in usu eius quo utitur. Quemad modũ tybicen tybiarum effectori significat q tybie ad usum aptissime sint: ordinatqꝫ quales oporteat facere: ille autem ministrat. Glau. Quid ni? So. Nõne hic intelligens/de aptis ⁊ ineptis tybiis pronunciat alteri? Ille uero credens efficit. Gla. Plane. So. Circa idem igitur instrumentum/factor quidem rectã ha bet fidem de pulchritudine ⁊ prauitate: adhe rens intelligenti/coactusqꝫ ab intelligente au dire: Utens autem scientiam. Gla. Prorsus. So. Imitator autem num habebit scientiam ex usu eorum que pingit? utrum pulchra sint ⁊ recta/uel contra? Vel opinionem rectam/ ex eo quod necessario intelligenti adhereat? instruaturqꝫ ab eo qualia queqꝫ pingenda sint. Gla. Neutrum. So. Ergo neque intelliget/ neqꝫ recte opinabitur imitator/circa eorũ que

imitatur/pulchritudineꝫ uel contrariū: Gla: Non uidetur: So: Gratiosus erit i effectione imitator quoad sapientiam in his que facit? Gla. Non multū. So. Veꝝtamē imitabitur: haud intelligens quo pacto unumquodqꝫ bene se habeat an male. Sed ut uidetur quale uidetur multis ⁊ ignaris esse pulchrum hoc imitabitur: Gla: Quid eniꝫ aliud? So. Hec sufficienter nobis asserta uidentur: imitatores scilicet nihil estimatione dignum intelligere de his rebus/quas imitātur: Sed esse iocum quendā imitationem potius q̄ꝫ rem seriam: Omnesqꝫ eos qui tragicaꝫ poesim in iambis heroicisqꝫ carminibus tractāt/imitatores pre ceteris eē. Gla. Et maxime quideꝫ. So. Per ioueꝫ: Imitatio autem ista circa aliquod tertio gradu distans a ueritate/uersatur. Nōne? Gla. Est ut dicis. So. Ad quale igitur eorum que i homie sunt/pertinet/quatenus uim habet eiusmodi? Gla. De quo nam interrogas? So. De tali quodaꝫ. Magnitudo eadem eminus atque cominus per aspectum/non equa uidetur. Gla. Non. So. Eadem quoque obliqua ⁊ recta in aqua nobis ⁊ extra aquam aspicientibus: cauaqꝫ iterum ⁊ ꝓminētia propter uisus circa colores errorē/uidentur. Omnisqꝫ huiusmodi in anima nostra turbatio inesse comperta est. Quaꝫ quidem nature nostre passionem aggressa adumbrationis ipsius facultas/⁊ prestigioruꝫ ingeniositas/ceteraqꝫ machinamenta/nihil magice seductiōis intentatum reliquunt. Glau. Vera loqueris. So. An non metiendi/numerādi/librandi peritie aduersus hec oportuna sunt hominū adiumenta? ne in nobis id preualeat quod apparet/maius uel minus aut plus aut grauiꝰ: sed quod metitur/computat/ponderat. Gla. Quid ni? So. Atqui hoc rationalis animi partis est officium. Glau. Huius ipsius. So. Hoc aūt sepe numero metiente indicanteqꝫ maiora esse non nulla uel minora/aliis alia/uel equalia/contraria simul circa eadeꝫ hec nobis apparent. Gla. Sic accidit. So. An non alias diximus fieri non posse ut eadem ui anime simul ⁊ circa eadē cōtraria opinemur? Gla. Ac merito diximꝰ. So. Vis igitur anime que preter mensuraꝫ opinatur/haud eadeꝫ erit atque illa/que cum mensura. Glau. Non certe. So. Sed enim quod mensure raciocinationisqꝫ credit computationi/animi pars optima est. Gla: Nihil obstat. So: Qđ ergo repugnat isti/ignobilis aliqua nostri pars erit. Glau. Necesse. So. Vt hoc assereremus/supra dicebā/quod pictura ⁊ ois imitandi facultas/procul a ueritate suum opus exercet: rursusq; cum aliqua nostri parte prudentie prorsus expte congreditur ⁊ amicitiā contrahit ad sincerū uerūqꝫ nihil. Gla. Maxime. So. Vilis ergo imitādi facultas uili cuidā se cōmiscens/uilia procreat. Glau. Apparet. So. Vtrū talis ē ea dumtaxat que ad uisuꝫ spectat? An ea etiam que ad auditum? quā poesim uocamus. Gla. Probabile est hanc insuper eē talem. So. Ne igitur ei soli credamꝰ quod ex pictura uerisimile nobis apparet: Sed ad eam ipsaꝫ cogitationis naturaꝫ: cui sese accomodat poetica imitatio/ueniamus: uideamusqꝫ num uile quiddam sit/an pretiosum. Gla. Sic oportet. So. Hunc ergo i modū proponamꝰ. Imitatur quidem poesis homines aut ui aliquid aut sponte agentes/existimantesqꝫ ex actionibꝰ/uel bonum sibi aliquod eē uel malum/ideoqꝫ uel dolore affectos uel uoluptate. An aliud qcq̄ꝫ? Glau. Nihil aliud. So. Nunquid in his omnibus homo secuꝫ ipse consentit? Vel potius quē admodum secundum uisum dissidet/ut narrauimus/deqꝫ eisdem contrarias in se ipso simul habet opiniones/ita ⁊ in agendo secum ipse dissidet atque pugnat? At nunc mihi uenit in mentem quod nihil est de hoc nobis in presentia disceptandum. Nam in superiori disputatione ō his satis una conuenimus: animuꝫ uidelicet nostrum confessi/multis ⁊ uariis huiuscemodi cōtentionibus sibi eodem in tempore aduersantibus agitari: Glau. Probe: So. Probe id quidem. Veruꝫ quod tūc a nobis est pretermissuꝫ/nunc mihi uidetur expediendum: Gla: Quale istud? Vir ꝓbus cum taleꝫ habeat aiaꝫ/si amiserit aut aliqđ aliud sibi charissimū/faciliꝰ q̄ꝫ ceteri feret/ut diximꝰ: Glan: Plane. So. Nunc aūt ⁊ id consideremꝰ: Vtrum oio nō dolebit. Vel hoc qdeꝫ ipossibile; Dolorē uero quodāmō moderabitur: Glau. Hoc certe est uerius: So. Hoc mihi de ipso in presentia dicas. Vtrū hunc censeas dolori magis repugnaturū: quando a similibus spectatur hominibus/uel quando solus est/aliorum consortio destitutus? Gla. Permultum interest/si in aliorum conspectu sit. So. Porro cum solus erit multa ex mere re pronunciabit: que emittere coram aliis erubesceret. Multa faciet: que conspici ab aliis nunquam uellet. Glau. Est ita. So. Quod obstare iubet/ratio est ⁊ lex. Quod autem ad dolores rapit/perturbatio. Glau. Vera loqueris. So. Cū homo circa ideꝫ simul cōtrariis motibꝰ agitetur/necessario duo quedā illa eē dicimꝰ. Glau. Proculdubio. So. Alterum quidem legi obtemperare paratum est/utcunqꝫ iniunxerit. Gla. Quo pacto? So. Lex utique dictat optimum eē in aduersis q̄ꝫ maxime fieri potest/quietem agere/neque conqueri: tanquaꝫ incertum sit/bonuꝫ ne id sit/an malū/quod accidit. Neque propter dolorem quicquam proficiamꝰ neque ulla humanarum rerum magnipendenda sit. Illudqꝫ quod subito presidio eē potest/dolor impediat. Glau. Quid hoc ais? So. Consultare inq̄ꝫ circa ea que acciderunt in primis oportet/⁊ tanquam in talorum iactu/secundū iacta/quomodocūqꝫ ratio melius rem habere se dixerit/negocia sua disponere. Neque uero si quid aduersi inciderit ꝓsternere nos debemꝰ; atque ut pueri solent cum offendūt in lapideꝫ/procidentes circa id quod lesit/eiulando morā trahere. Sed animum assuefacere ut ad sanandum presto adsit: ⁊ quicquid egrotat/dimissis lamētationibus corrigat. So. Oportunuꝫ hoc quidem est aduersus fortune ictus remedium. So. Quod sane optimum est/rationi huic libēter obtemperat. Gla. Constat. So. Quod uero ad ꝑturbationis recordatōeꝫ/luctūqꝫ rapit in eisqꝫ diutius detinet/irrationale/lāguidū/formidolosum. Gla. Ita dicendū. So. Quod querulum est/imitationem plurimam ac uariaꝫ suscipit. Prudentem uero pacatumqꝫ morem semꝑ sibi ipsi similē: neqꝫ facile possumus imitari: neque si imitemur/facile percipietur a turba in theatrum uariis ex gentibus confluente.

Alieni namqꝫ affectus ipsis imitatio fit. Gla Sic ē omnino. So. Imitatio uero poete haud ad hoc intendit: ut huic animi nature sua sapiētia placeat: si uulgo sit placitura: sed queruluꝫ animi moreꝫ uariumqꝫ obseruat: qui imitatiōe facile possit effingi. Gla. Patet. So. Merito igitur imitationem poeticam reprehendemus/pictorisqꝫ imitationi alterne respondere dicemus. Primo qđ ī eo similes sunt/quod utreqꝫ quo ad ueritatem uilia operantur. Deinde etiā quod parti anime rationis experti similiter suf fragantur: ⁊ optimam deserunt. Atqꝫ iccirco iure eā in ciuitate legitime gubernāda nequāq̄ꝫ accipiemus: quoniam hanc animi partem suscitat atque alit: dumqꝫ hanc roborat/rationis compotem uim disperdit. Atque ut ille qui in ciuitate potentes faciens improbos/proderet ciuitatem/probosqꝫ destrueret. Ita ⁊ imitator poeta/peruersam in animum cuiusqꝫ inducit rempublicā/dum illi animi parti blanditur/que sine mente est/neque maiora minorave discernit: sed eadem tum parua tum magna existimat: atque huic simulacbra fingit/longe a ueritate remotus. Gla. Longe quidem. So. Nondum quod maximum ex ea malū prouenit/enarrauimus. Vehementissimum quidem hoc existimandum est detrimētum/quod probos quoque uiros paucis admodum exceptis corrumpere possit. Gla. Cur non id possit/siquidē id ipsuꝫ efficit? So. Auscultans ꝯsidera: nōne ⁊ optimi quique nostrum cum audimus homerum aut alium quemuis tragicuꝫ imitantem heroum aliquem dolore afflictū/uociferanteꝫ/⁊ deflentē q̄rulis fortunā suaꝫ modulis/⁊ pectora pugnis ꝑcutiēteꝫ/delectamur quodāmodo/inhiātesqꝫ ad illa sequimur ea/unaqꝫ afficimur. ac serio studioseqꝫ illum ut poetam bonum laudamus/qui sic nos maxime moueat. Glau. Animaduerti. So: Quotiēs autem aliquem nostrum propriꝰ quidam inuadit meror ex contrario nos bene stare ꝯtendimꝰ/siquo pacto eq̄tē agere ⁊ tolerare ualeamꝰ: quasi hoc qdeꝫ uiri sit/mulieris illud qđ antea laudabamꝰ. Gla: Plane: So: Quā preclara hec laus? qn absurdū ē ut q taleꝫ spectat uirū/qualē eē se minime uellet pudoretqꝫ

maxime: non tamen abhominetur: sed delecte
tur ⁊ laudet. Glau. Preter rōnē id prsus.
So. Certe si ⁊ hoc mō istud animaduerteris.
Gla. Quomodo? So. Qđ uidelicet id quod i
ppriis calamitatibus ui cohibetur, phibeturqꝫ
in lachrimas fletusqꝫ erumpere ⁊ nature sue la
chrimarum auide indulgere, illud ipsum est, qđ
poete explēt, cui penitus blandiuntur. Tunc
certe ⁊ quod natura in nobis est optimum, ut
pote nec ratione nec usu sufficiēter instructū,
querulum istud desinit custodire, quasi alienas
spectet perturbationes: nihilqꝫ sibi dedecori
sit, si dum uir alius q uirtute prestare se predi
cat, imoderatius defleat, ipse laudet eum ⁊ mi
sereatur. Quin oblectationem illam lucrari se
putat. Neque ulla ratione ex contemptu poe
sis illa carere se uellet. Pauci sane animaduer
tunt, ut arbitror, qđ ex alienis i ppria traiice
re aliqd necesse est. Nāpe cū in alienis erūnis
flebile ingeniū illud nutriueris uehemētiusqꝫ
reddideris, haud facile illud in propriis coher
cebis. Gla. Vera nimium loqueris. So. Nōne
eadem de risu est ratio? Quod eiꝫ ipse effusiori
risu imitari erubesceres, cum i comedica uł pri
uata imitatione audis tanquā ridiculum liben
tissime auscultas ⁊ imitaris: Idemqꝫ hic facis
quod in imitatione flebili fieri diximus. Nam
ingeniū illud tuum ad risum pronius quod ipse
in⁊te a risu continueris, ueritus scurrilitatis
crimen, hic iam resoluis in iocos uehementio
remqꝫ sensim reddis risus ipsius affectum: ut ⁊
propriis in gestibus in risus ultra qꝫ deceat
ipsius deferri incipias: ⁊ scurra ridiculus co
medie iocis imbutus euadas. Glau. Vehemen
ter quidem. So. Idem quoque de uenereis ⁊
iracundia dicimus: deqꝫ omnibus animi cupidi
tatis ac affectibus ō tristibus ⁊ iocūdis: quas
oēs actiones nos sequi in superioribus diximus:
⁊ talia quedam poeticā imitationem in nobis
effingere. Nutrit enim ista, dum fouet atque
irrigat: cum potius ariditate extenuāda sint.
Efficitqꝫ ut hec dominetur i nobis, cū subesse
potius deceat: ut meliores beatioresqꝫ ex dete
rioribus ⁊ miserioribus euadamus. Gla. Haud
aliter dicere possum. So. Siqñ itaqꝫ glaucon
homeri laudatores offenderis, audierisqꝫ dicē
tes homerum omnem greciam erudisse: proqꝫ
rerū humanarū gubernatione ⁊ disciplina, po
tam hunc obseruari monētes, ⁊ ad eius institu
ta omnem uitam instruere: memento his eē con
gratulandum tanquā pro facultate sua optimis
uiris: concedendūqꝫ homerū apprime poeticū
esse: tragicorūqꝫ precipuū. Scito aūt hymnos
in deos, ⁊ i optimos uiros laudationes dunta
xat ex poesi in ciuitate admittere oportere.
Si autē uoluptuosā mus[a] i cāticis ⁊ carminibus
acceptaueris, uoluptas in ciuitate ac dolor, p
lege ⁊ p illo quod semp optimū uisū est ratiōe
scilicet, dominabuntur. Gla. Vera loqueris.
So. Hec itaqꝫ in eam sententiā dicta sint no
bis quod merito e ciuitate poesim que talis sit
expulimus. Gla. Sic enim ratio cogebat. So.
Id quoqꝫ addiciamus, ne rigiditatis nos rusti
citatisqꝫ accuset: qz uetus quedam extat inter
poesim philosophiamqꝫ dissensio. Cuius certe
contentionis argumēto nobis dicta hec eē pos
sunt, que subiiciā aliaqꝫ permulta. Nempe ca
nis illa garrula ad aures dñe latrans, id signifi
cat. Et magnus ille in dementiū uaniloquiis.
Et turba superstitiosorū sapientum exsupās.
Item quod dictum est. Qui minuta ⁊ tenuia
meditātur: paupertate premuntur: Atqꝫ alia
inumerabilia signa harum contrarietatis appa
rent. Verumtamen id quoque dicatur, quod si
uoluptatis ministra poesis imitatioqꝫ quicquā
ad eam rationē afferre possit, ut in ciuitate re
cte instituta accipi debeat, libēter accipiemus,
ut eius fruamur oblectamētis. Ita enim nobis
ipsi conscii sumus. Enimuero quod uerū uide
tur, pdere nephas ē. Nam ⁊ tu, o, amice non
ne ab ea mulceris? presertim homerica. Glau.
Valde. So. An non equum est eam prodire in
medium sese defendētē uel cantilena uł metro
quouis alio? Gla. Omnino. So. Concedamus
utique ipsius defensoribus quicunqꝫ poete qdē
non sunt, sed poetarū amici, ut absqꝫ carmine
eam defendant, asserentes eā non modo incun
dam sed ⁊ utilem esse ad rem. p. ⁊ hominum ui
tam instituendam. Quam quidē defensionem
equo animo auscultabimus: lucro enim id nobis

DE REPVBLICA

fore existimamus: si non suauis tamen: uerum
etiā utilis nobis appareat: Gla. Quid obstat?
quin lucro id futurū sit? So: Alioquin, o, dul
cis amice: quemadmodū qui quandoqꝫ aliquid
amauerunt: si deinde censeāt amorem sibi illū
inutilem fore, licet egre amare desistant, desi
nūt tñ, ita ⁊ nos propter īgenitum nobis talis
poesis amorē ex pulchrarū rerū. p. educatiōe,
benigne quidem expectabimus optima uerissi
maqꝫ appareat. Quousque tamen rationē pro
se ipsa afferre non poterit, ita eam audiemus:
ut oratiōe supra a nobis exposita nosmetipsos
ueluti quadam incantatione aduersus pericula
īminentia muniamus: cauētes ne delitiis amato
riis uulgiqꝫ amoribus rursus irretiamur. Illud
quoque sentiemus non ita esse huiusmodi poesi
studendū, quasi uera sit aut seria. Verum ca
uendū ab ea audienti cuiqꝫ est, interioriqꝫ ani
mi sui rei. p. metuenti. Et que de poesi narra
uimus, de hac prorsus existimanda. Gla. Con
sentio equidem. So. Ingens porro, o, amice
glaucon, ingens neque quātum uidetur, est cer
tamen, bonum effici aut malum. Quamobrem
neque pecuniarū gratia neqꝫ honoris neqꝫ po
tentie neque poetici ullius oblectamenti iusti
tiā ceterasqꝫ uirtutes negligere decet. Gla.
Assentior equidē, ex his rationibus que narra
uimus, arbitror autem ⁊ quemuis alium eadē
confessurum. So. Atqui ingentia uirtutis pre
mia mercedesqꝫ illi propositas, nequaquā nar
rauimus. Gla. Immēsa dicis premia, siqua ma
iora sunt, his q rettulimus. So: Quid magnū
breui in tempore eē potest? Nempe omne hoc
tempus a pueritia ad senectutis extremū, exi
guum quiddam est ad uniuersum. Gla. Immo
uero nihil. So. Immortalem uero rem censes
breui hoc pro tempore quidē, pro uniuerso ue
ro nequaquam debere esse solicitā? Gla. Pro
omni certe: sed quorsū hec? So. An ignoras
immortalem eē hominis animam ⁊ ab interitu
liberam? Tum repente conuersus in me glaucon
ammiratusqꝫ intulit: per iouē ignoro equidē.
Tu uero nunquid ostēdere potes? So. Certe
nisi iniurius eē uelim, puto autē ⁊ te id posse.
Neque enim difficile. Glau. Mihi quidē diffi
cile istud. Te uero libenter audirem, id quod
negas esse difficile, declarantem. So. Audies
iam. Gla: Dic. So. Bonum aliquid uocas? ⁊
malum aliquid? Gla. Voco. So. Nunquid de
his idem tibi qđ ⁊ mihi uidetur? Gla. Quid?
So. Malū puto oē qđ dissoluit atqꝫ corrum
pit. Quod uero seruat ⁊ iuuat, bonum. Gla.
Et ego. So. Bonū ne cuiqꝫ, aliquod ⁊ aliqđ
malum esse dicis? Veluti oculis lippitudinē ⁊
toti corpori morbum: Frugibus cibisqꝫ erugi
nem. Lignis cariē ⁊ putredinē. Eri ferroqꝫ
rubiginem. Atqꝫ ut dico, ferme in omnibus se
cundum naturā proprium cuiqꝫ malum ac mor
bum? Gla. Equidem. So. Quotiens huiusmo
di quicquā alicui accidit, deterius illud efficit:
ac deniqꝫ totū dissoluit ⁊ perdit. Gla. Quid
ni? So. Proprium igitur cuiusqꝫ malū, suaqꝫ
prauitas, quodlibet corrumpit. Ac nisi id cor
ruperit, nihil aliud unqꝫ corrumpet. Neqꝫ. n.
quod bonum est, aliquid destruit: neque rursus
id quod nec bonum, nec malum. Gla. Quo eiꝫ
pacto? So. Siquid igitur tale est, ut ei malum
aliquod sit, quod ipsum deterius efficit: dissol
uere tamen ipsum non ualet, certe ita naturali
ter affecte rei nullus eē potest interitus. Gla.
Consentaneū est. So. Est ne aliquid quod ani
mam prauam faciat? Gla. Et maxime quidem
que cōmemorauimus, iustitia, intemperantia,
timiditas, ⁊ inscitia. So. An quicquā ex his
animam perdit? Atq animaduerte, ne decipia
mur, existimantes iniquum ⁊ insanum hominē
cum in flagitio deprehensus est, tunc ab iniusti
tia que anime uitium est, corrumpi. Dic age.
Nōne corpus proprium eius uitium morbus li
quefacit, resoluit: atque eo deducit, ut non sit
corpus? ⁊ q paulo ante diximus omnia, ex pro
prio malo quatenus adheret ⁊ inest, inquināte,
esse desinunt? Nōne ita? Glau. Ita prorsus.
So. Nunquid ⁊ animā eodem pacto iniustitia
⁊ reliqua prauitas cum inest sua ipsa presentia
disperdit ⁊ tabefacit? quousque in mortem tra
hens, a corpore separet? Gla. Nullo modo
istud. So. At uero absurdum illud est, ut alie
num uitiū interimat aliquid, cui proprium ui
tium non prebet interitū. Gla. Preter rōnē

profecto. So. Attende glaucon. Ex ipſa cibo
rum ꝓpria prauitate/qua uel uieta ſint/uel mar
cida/uel quōcunque aliter affecta dicātur/cor
pus perire poſſe non arbitramur. Verū ſi cibo
rum defectus corpori proprium ipſius defectū
intulerit/dicemus per illos corpus/ab eius ui
tio morbo ſcilicet perdi. Corpus uero ipſū cū
aliud ſit ex ciborum quorū alia natura eſt alie
no defectu/niſi proprium defectū induxerit/
diſſipari poſſe nunquam exiſtimabimus. Gla.
Recte nimium loqueris. So. Eadem ratiōe/
niſi corporis detrimentū ipſi anime ipſius ani
me propriū intulerit detrimētum/haud quaq̄;
exiſtimare debemus/ex alieno malo abſque pro
pria prauitate/animā interire: neque alterius
malo alterum diſſipatur. Glau. Ita ratio mo
net. So. Aut igitur hec redarguamus/quaſi
non recte dicātur. Aut quoad hec integra per
manent/neq; ex febre aut alio quouis morbo/
neque iugulatione/neque etiam ſiquis corpus
imminutiſſima queque diſcerpat/diſſipari aiaʒ
cōcedamus. prius q̄; oſtenderit aliquis propter
has corporis paſſiones animam ipſam/iniquio
rem prophanioremq; fieri. Quatenus autem
alienum malum adeſt alteri/nec propriū cuiq;
malum adheret/corrumpi aliquid minime con
cedamus. Gla. At enim nemo id unquaʒ oſten
det morientium animas propter mortem iniu
ſtiores effici. So. Siquis auteʒ obiicere nobis
audeat/quod deterior ⁊ iniuſtior fit qui mori
tur/ne cogatur immortales eſſe animas confi
teri/oportere dicemus/ſi uera is dixerit uiro
iniuſto letiferam iniuſtitiam eē/ſicuti morbū:
⁊ ab hoc ipſo perimēte ſua quadam natura/eos
qui ſuſcipiant/perimi: ocius quidem illos q ma
xime/ſerius cōtra/qui minus. neque fieri dum
taxat/quod nunc fit/ut iniuſti propter iniuſti
tiam tūc demū moriātur: cū eos alii penis affi
ciunt. Gla. Per iouē haud grauiſſimū quiddā
malum iniuſtitia eſſe uidebitur/ſi erit uiro ini
quo letifera. Malorum ſiquideʒ liberatio erit.
Arbitror autem contra eē omnino: ut ⁊ alios
pro uiribus interficiat/⁊ hominem ſui partici
pem/uiuacem maxime faciat: ⁊ apprime perui
gileʒ: uſq; adeo lōge abeſt ab ea ut ſit letifera.

So. Scite loqueris. Quādo eniʒ propria pra
uitas ſuumq; malum animam perdere nequit/
nunquam malum ex alterius pernitie atque ad
aliud institutū ultra id cui proprie accidit/uel
animam uel aliud quicquam diſſoluet. Glau.
Nunquam: ut probabile eſt. So. Cum a nullo
prorſus malo ſiue proprio ſiue alieno interima
tur/patet/eā ſemp eē neceſſariū eſſe. Si ſemp
eſſe: ⁊ imortalē exiſtere. Gla. Neceſſe. So.
Hoc igitur ita ſe hēat: Ac ſi ita ſe hēt aiaduer
tas eaſdem ſemper animas fore? Neq; eniʒ pau
ciores unquam erunt: cum nulla prorſus inte
reat. Neque rurſus plures. Si enim immorta
lium quicquā plus efficiatur/ex mortali effice
tur/eruntq; demum immortalia omnia. Gla.
Vera loqueris. So. At uero id nequaquaʒ exi
ſtimamus: ratio namq; prohibet. Neque iterū
arbitramur animam ueriſſima ſui natura talem
eſſe/ut uaria/diſſimilis/atq; differēs in ſe ipſa
ſit. Gla. Quomodo iſtud ais? So. Haud faci
le eſt/ſempiternū eſſe quod ex pluribus conſti
tutum eſt: neque optimam compoſitionem eſt
ſortitum. Vt nobis de anima nunc apparuit.
Glau. Conſentaneum eſt. So. Diuinā igitur
immortalem eſſe ⁊ ratio preſens ⁊ alie cogere
poſſunt. Siqs uero qualis ipſa reuera ſit/inſpi
cere cupit/haud quaquaʒ intueri eam debet cō
munione corporis/maliſq; aliis inquinatam:
quemadmodum ipſi nunc intuemur: ſed qualis
cum pura fuerit/diligēter ratione diſcernere.
Vbi certe ⁊ multo pulchrior apparebit: ⁊ cla
rius cum talis erit quid iuſtū ſit quid non ⁊ re
liqua que ſupra diximꝰ indicabit. Nunc quidē
uera de ipſa/qualis uidetur in preſentia/dixi
mus. Non aliter uero eam ſpectauimꝰ/q̄; mul
ti marinum inſpiciant glauconem. Illi ſiquidē
non facile poſſunt glauconis antiquam conſide
rāre naturaʒ/eo quod antique corporis partes
partiʒ fracte/partim ɔtrite ſint: ⁊ ab undis pe
nitus diſſipate: aliaq; illi rurſus inhereāt ɔchi
lia: alga. lapides: ex qbus multo magis fere pre
ſe fert imaginem q̄; nature prioris aſpectum.
Ita ⁊ animam nos ſemper aſpicimꝰ malis innu
meris inquinatam. Sed enim illuc oculos con
uertere decet/o/glaucon. Glau. Quo nam?

So. Ad eius inquam philoſophiaʒ/⁊ circa illā
oportet animaduertere: que attingit animus:
⁊ quibus cum conſuetudinem inire affectat ⁊
nititur: utpote qui cognatus ſit diuino immor
tali ⁊ ſempiterno. Qualiſq; preterea futurus
eſt/ſiquando eiuſmōi totus ſequatur naturaʒ/
per hunc affectum nixumq; eductus ex pelago
quo ad preſens ſubmergitur: nuduſq; emergēs
excuſſis petris ⁊ oſtreis: que ſibi nunc tanquā
ex terra nutrito/terrena lapidoſa/⁊ agreſtia
plurima inhereſcūt: propter eam utique alimo
niam/quam plerique beatam exiſtimāt. Tunc
demum ueram naturaʒ ipſius animi contempla
bimur: agnoſcemuſq; utrum uaria ſit/an ſim
plex: qualiſue ſit omnis eius conditio. Nunc
autem animi humana in uita affectus ac ſpecies
ſatis ut arbitror/declarauimus: Glau. Pror
ſus quidem. So. Nōne cetera quideʒ in hac di
ſputatione expoſuimus? premia uero ipſius ⁊
honores nequaquam attulimus/quemadmoduʒ
homerum uos ⁊ heſiodum adduxiſſe dicebatis/
ſed iuſtitiam ipſam ipſi anime optimum premiū
eſſe comperimus. Iuſteq; agendū eſſe monſtra
uimus/ſiue gigis habeat anulum ſiue etiam plu
tonis galeam. Gla. Vera loqueris: So. Cete
rum nunc quoque preter hec nulla inuidia pro
hibet/quo minus iuſtitie ⁊ uniuerſe uirtuti ea
premia tribuamus: que ipſa anime comparat ⁊
ab hominibus ⁊ a diis/tam uiuente homine q̄;
defuncto. Glau. Magnopere. So. Nunquid
ergo reſtitutis mihi/que in ſermone mutuati
eſtis? Gla. Quid maxime? So: Dedi equideʒ
uobis/iuſtum uirum uideri iniuſtum: iniuſtūq;
iuſtum. Vos enim petieratis: licet eniʒ fieri nō
poſſet/ut iſta homines deoſq; laterent/tamen
cōcedi hoc diſputationis gratia placuit: ut iu
ſtitia ipſa ad iniuſtitiam ipſam comparata iudi
caretur. Non recordaris? Glau. Quid ni re
cordeʒ? So. Poſtquam igitur iudicate ſunt/
ego iterum poſtulo a uobis exponi/quā iuſtitia
mercedem a diis ⁊ hominibus referat: ut ⁊ pal
mā ab opiniōe ⁊ manifeſta exiſtimatiōe repor
tet/qua iuſtitia ſui participes decorat: poſtq̄;
aperte uiſa eſt etiam ipſa ſui preſentia beneficia
nobis conferre: neque eos decipere/qui uere

eam poſſidēt. Gla. Debita poſtulas. So. Pri
mum quidem hoc mihi reddetis: quod qualis
eorum uterque ſit ⁊ iuſtus ſcilicet ⁊ iniuſtus/
deos non latet. Gla. Reddemꝰ. So. Si deos
id non latet/unus quidē a deo amabitur/alter
odio habebitur: quemadmodum i principio con
feſſi ſumus. Gla. Eſt ita. So: Deorum autem
amico omnia quoad fieri poteſt a diis optima
tribuuntur: niſi quid mali ex priori delicto/ei
neceſſitate quadam imineat. Glau: Omnino.
So. Sic itaque de iuſto uiro exiſtimandū/ſiue
in paupie/ſeu morbis ſiue quibuſuis aliis ex iis
que mala uidentur/fuerit conſtitutus/huic de
mum uel uiuenti uel mortuo ad bonum aliquod
iſta conducere. Neque eiʒ a diis unquā negligi
tur/quicumq; conari uoluerit iuſtus euadere/
uirtutiſq; officiis/quoad homini licet/deo ſi
milis fieri. Gla. Decens eſt talem uirum a ſimi
li non contemni. So. De iniuſto auteʒ contra
omnino eſt ſentiendum: Glau. Vehementer.
So: Apud deos igitur iuſto uiro hec dabitur
palma. Glau. Sic arbitror: So: Apud homi
nes autem non ne ſic euenit? ſi uera fateri debe
mus. Callidi quideʒ homines ⁊ iniqui perinde
faciunt ac curſores illi/qui ab inferioribus cur
runt bene/a ſuperioribus minime. Nam primo
celeriter exſiliunt. Tandem uero riſum repor
tant auribus demiſſis/⁊ ſine corona diſceden
tes. Veri autem curſores ad fineʒ perueniunt/
adeptiq; premiū coronantur. Viris iuſtis ſimi
liter idem utplurimum accidit. Nempe in fine
cuiuſque actionis conſuetudiniſq; ⁊ uite/pro
bantur/muneraq; ab hominibus referūt: Gla.
Magnopere. So. Subſtinebis ne ut ego ōhis
que tu de iniuſtis/adducam? Dicam equidem.
Iniuſti eni cū ad maturā etateʒ peruenerint/
ciuitatis muneribus ꝑ arbitrio funguntur: ma
trimonia quibus cum uoluerint ⁊ dādo ⁊ acci
piendo uiciſſim ineunt: ac ſummatim quecunq;
de illis tu/ego nunc de his affirmo. Rurſuſq;
de iniuſtis hominibus aſſero/pleriq; enim ipſo
rum quāuis ad tempus ſua uitia celent/tandeʒ
in curriculi calce/quales ſint deprehendūtur.
ridiculi prorſus euadūt: ⁊ in ſenio miſeri a pe
regrinis ⁊ ciuibus obiurgātur: uerberāturq;/

eaqʒ omnia patiuntur que tu aspera esse reuera
dicebas. Torquebūtur eñʒ ⁊ inurētur. porro
quecunque ipse commemorabas/audire iterum
ex me putato. Sed ut dicebam uide/an sis ista
toleraturus. Gla. Perferam equidem. nam de
centia loqueris. So. Hec itaque sunt premia/
mercedes/⁊ munera que iusto uiro preter ea bo
na que ipsa in se iustitia continet/a diis ⁊ homi
nibus tribuūtur: Gla. Egregia ualde hec sunt
⁊ stabilia: So. At eñʒ hec ⁊ numero ⁊ magni
tudine nihil sunt/si ad ea cōparentur/q̄ utrūqʒ
defunctum expectant. Audienda uero ⁊ ista
sunt: ut omnia sufficienter que utrique conue
niunt: comprehendantur. Glau. Dicas uero
non quidem ut iam nimis multa: sed tanquam
libentissime audituro. So. Equidem tibi non
alcini apologum/sed prestātissimi uiri/eri har
menii genere pamphilii/reserabo. Qui cuʒ ob
cubuisset in prelio/sublatis aliis decimo die ca
daueribus iam corruptis/integer quideʒ incor
rupto corpore repert⁹ fuit/domumqʒ delatus
pro officio sepulture. Ubi duodecima a morte
die/dum pyra esset impositus resurrexit/⁊ q̄
interim uiderat/rettulit. Inquit ergo: postq̄ʒ
eius anima fuisset a corpore separata una cum
pluribus quendam in locum demonium perue
nisse. In quo terre duos primos uidit hiatus/
duosqʒ alios e conspectu superne i celi regione
conspexit. Inter hiatus uero huiusmodi seden
tes iudices/q postquam animos iudicauerunt/
iustos quidem ad dexteram superne per celum
ascendere iubent/in anteriori eorum parte si
gna eorum q̄ iudicauerint/suspendentes. Iniu
stos contra ad sinistram infernis omninʒ que fe
cerant in uita post tergum signa ferentes. Cū
uero ad iudices ipse quoqʒ accessisset/illos asse
ruit respondisse/fore eum hominibus nuncium
d̄ his que illic uideat/oportere: Iussisseqʒ illū
audire ⁊ intueri quecunque eis in locis fierent
diligenter. Uiderat igitur illic per utramqʒ ce
li terreqʒ portā animas lata sentētia abeūtes/
per alias item duas/ex terra quidem ascenden
tes aīas/puluere/squalore/macieqʒ cōfectas:
E celo auteʒ alias nitidas descendentes. Uide
riqʒ inquit animas undique uenientes tanquaʒ
longa itineratione defatigatas/libenter i pra
to quod ibi est tanquam celebri in conuentu re
cumbere: ac se inuicem quecunque mutuam no
titiam habuerint/salutare: easqʒ omnes tamq̄
ex terra q̄ʒ que e celo conuenerint/sese ultro
citroqʒ de his que suis in locis uiderint percon
tari: sibiqʒ uicissim ad singula respondere: has
quidem dolentes ac flentes memoria malorum
que in preterito sub terris itinere ⁊ perpesse
sunt ⁊ uiderūt. Esse aūt illud mille iter anno
rum. Illas uero que de celo descenderāt: nar
rare delitias/pulchritudinisqʒ ingentis specta
cula. Multa quideʒ illa referre que longo ordi
ne recitabat prolixe nimium narrationis/o
glauco. Summā uero hāc eē dixit. Quoscūqʒ
aliis iniurias intulisse constaret/penas sigilla
tim pro quolibet decies reddidisse. hoc uero p
quodlibet annoruʒ centennariū esse: quasi hec
uite humane sit meta: ut anime decuplam iniu
rie redderent pensionē. Itaqʒ siqui cedis mul
toruʒ causa fuerint/ciuitatesqʒ ⁊ exercit⁹ pro
diderint/uel homies in seruitutē impegerint/
alicuius alterius flagitii ⁊ sterilis conscii fue
rint in his omnibus p quolibet facinore penas
decuplas penderent. Atque iterum siqui bene
ficia fuerint aliqua largiti: iustitiamqʒ ⁊ pie
tatem coluerint/eadeʒ pensione premia repor
tarent. De his uero q statim ac nati sunt decel
sere/aut breue tempus uixerunt/quedam pa
rum digna memoria recensebat. Erga deos
autem ⁊ parentes pios ul impios ⁊ homicidas
qui cede manus proprias polluerunt/maiorib⁹
⁊ premiis ⁊ penis affectos eē narrabat. Inqt
eñʒ se interfuisse/ubi aliū interrogauit quispiā/
Ubi nam ardieus magnus esset. hic autē in qua
dam pamphylie ciuitate tyrann⁹ fuerat: annis
iam mille tempore ex illo peractis. Qui seneʒ
patrem ⁊ maiorem natu fratrem occiderat:
aliaqʒ plura impia scelera perpetrauerat. In
terrogatumqʒ illum asseruit respondisse. Nō
uenit ardieus/neqʒ ueniet. O dirum specta
culum. Dum enim egressuri hiatum peterem⁹:
cetera omnia perpessi/illum protinus uidimus
aliosqʒ cum eo/omnes ferme tyrannos: inter
quos ⁊ priuatos nōnullos/qui magna scelera

perpetrauerant: quos ascensuros se propemo
dum confidentes hiatus ille minime permitte
bat. sed horride mugiebat quotiens aliquis eo
rum qui uel insanabiles essent/uel nondum pur
gati egredi niteretur. Aderant igitur illic fe
roces quidam uiri aspectu ignei: qui cum mugi
tum subito perpendissent/hos seorsum rapie
bant/ardieum scilicet eiusqʒ persimiles: mani
busqʒ ⁊ pedibus ⁊ ceruice deuinctis/prosterne
bant eos excarnificabantqʒ: ⁊ secus uiam quan
dam ad exteriorem partem raptatos/tribulis
lacerabant: pretereuntibus indicantes/quam
illi ob causam talia paterētur: quodue proiiciē
di in tartarum deferrentur. Ubi cum multa ua
riaqʒ eos terrerent/hic pauor uehementissi
me uexabat: cū in ascēsu mugit⁹ excitabatur:
quo silente quisque libētissime ascēderet uideba
tur: ac penas quidem ⁊ supplicia huiusmodi re
censebat: atqʒ uice uersa eiuscemōi beneficia.

Cum uero anime ille in superioribus cōme
morate in prato dies septeʒ requieuerint opor
tere eas dicebat octauo surgentes die illinc re
cedere: ⁊ quarto demum die ad locum aliqueʒ
peruenire. Unde superne per totū celum atqʒ
terram extensum uideatur lumen/tanquam co
lumna erectum iris simillimū/clarius tamen ac
puri⁹. In id diurno itinere pcessisse: uidisseqʒ
ibi in medio lumine extrema celestium ligami
num ex celo extensa. Esse enim lumen istud ce
li uinculum: quem admodum triremium subcin
ture. Atque ita circumferentiam omnem esse
contentam. Ex apicibus uero suspensum neces
sitatis dee fusum: per quē omnes circuitus per
agantur. Cuius hasta qdeʒ ⁊ cuspis ex adaman
te. Uertigium uero ex hoc aliisque generibus
mixtum: Cuius natura huiusmodi sit/secundū
figuram quidem qualis apud nos cernitur. Ani
maduertenduʒ tamen ex illius sermone/pinde
se habere ac si in uno quodaʒ amplo cōcauoqʒ
uertigio ⁊ per totuʒ sculpto/minus aliud simi
leqʒ insertuʒ iaceat: ita congruens/ut plerūqʒ
cadi/qui inuicē inseruntur: atqʒ ita tertium ⁊
quartum: ⁊ alia quatuor: octo enim illa uerti
gia esse/insertos inuicem circulos/labia supne
ostendentia. dorsum uero unius uertigii conti
nuum circa hastam efficientia. Hastam uero
illam per medium octauum/perqʒ totum esse
transiectam. Primum igitur extimumqʒ uerti
gium labii circulum habere latissimum. Sexti
autem secundum: Tertium quarti: Quartum
octaui: Quintū septimi. Quinti sextuʒ. Ter
tii septimum. Octauum uero secundi. Primi
item atque maximi circulum uarium esse. Se
ptimi lucidissimum. Octaui autem uertigii cir
culum/colorem a septimo irradiāte suscipere.
Secundi uero ac quinti similes inuiceʒ illis ali
quantulo flauiores. Tertiuʒ sane colorem can
didissimum possidere. Quartum/subrubeum.
Secunduʒ uero sextum albedine superare. Ac
fusum quidem totum uolutiōe simili circumfer
ri. Cum uero totum uoluatur/septem interio
res circulos motu totius contrario tardius cir
cumuerti. Ex his plane octauū motu rapidissi
mo agitari. Secundos uero alterum alteri con
sequenter: septimum/sextum ⁊ quintum: Ta
li uero tertium motu ferri/ut quartum circum
uoluere uideatur. Quartum autem tertium/
⁊ quintum secundum. Fusum uero in necessita
tis genib⁹ circumuerti. Superne preterea cui
libet circulo herere syrenem cum globo una
delatam/uocem unam tonum unum uidelicet
emittentem. Unam tamē harmoniam ex omni
bus octo concinere. Alias autem tres necessi
tatis filias equali inuicem interuallo i throno
sedere. parcas uestibus albis/capite coronato:
Lachesim: Clothon: Atropon. Que ad syre
nem harmoniam canant. Lachesis quidem pre
terita. Presentia clotho. Atropos uero futu
ra. Et clothon quideʒ cū matre simul intermis
sione quadam temporis/dextra manu tangen
tem fusi extimā circumferentiā uertere. Atro
pon uero sinistra iterum interiores similiter.
Lachesiʒ deniqʒ uicissim utraqʒ manu utrimqʒ
tangere. Illuc animas ergo cum uenerint/
statim oportere ad lachesim accedere: Ubi illi
co propheta aliquis primum singulas disponit
in ordinem. Postea cum ex genib⁹ lachesis sor
tes ⁊ uitarū exempla susceperit/aliquod subli
me tribunal ascēdēs sic fatur. Necessitatis
filie ipsius uirginis lachesis preconium hoc.

o aie diurne/circuit⁹ alteri⁹ initiū/mortalis ac mortiferi gen̄ris/ñ uos dēmō sortietur sꝫ uos dēmōem poti⁹ eligetis. Qui uō prior sortēz ce perit/prior eligat uitam: Cui necessario inhe rebit. Uirtus autē inuiolabilis ac libera. Quā prout honorabit quis aut negliget ita plus aut minus ex ea denique possidebit. Eligentis quidem culpa est omnis. Deus autem extra cul pam. Hec fatus/sortes sup omnes fundit: ex quibus quilibet eam rapit/que super ipsum ceciderit. Neque licet cuipiam quotus ordine sit agnoscere/nisi cū ceperit. Tunc enim dum taxat quotus sit/sortitus intelligit. Post hec item exempla uitarum coram ipsis in pauimen to disponit/multo plura q̄ꝫ que hic ad presens apparent. Esse uero hominum atque omnium animalium uitas omniformes asseruit. Tyran nides enim in illis extare: partim perpetuas/ partim ad tempus: q̄ medio in spatio corruāt/ in paupertatem delapse exiliū ⁊ inopiam. Ex tare ⁊ preclarorum uirorum uitas/partim spe cie/decore/uiribus/certaminibusque prestan tium: partim maiorum generositate nobiliuꝫ. Ignobiliumqꝫ rursus uirorum uitas similiter. Et mulierum eodem modo. Anime uero ordi nem ⁊ conditionem nō inesse/eo quod necesse sit ut aliam uitam eligens conditionis alterius efficiatur. Cetera uero inuicem/partim diui tiis ⁊ paupertatibus esse cōmixta: partim mor bis uel sanitate: partim istoruꝫ medium obtine re. Ubi profecto/o/glauco omne hominis con sistit periculum. Quamobreꝫ omni studio dan da opera est: ut quisque nostrum obmissis cete ris disciplinis/hanc querat/assequaturqꝫ pro uiribus disciplinam: per quam ⁊ possit ⁊ sciat uitam bonam a mala discernere: ⁊ quoad fieri potest ex omnibus eligere meliorem: Animad uertens q̄ nūc diximus omnia/quid coniuncta inuicem uel disiuncta ad uirtutem uite condu cant: Necnon intelligat/quid pulchritudo cū paupertate uel diuitiis iuncta: ⁊ quali cum ha bitu anime/malum operatur uel bonum. Quid ue nobilitas uel ignobilitas. Uita priuata ⁊ im periuꝫ: Robur ⁊ imbecillitas: Uelox ingeniū ⁊ tardum: ceteraqꝫ huiusmōi que natura circa

animam sunt/⁊ que acquiruntur/inuiceꝫ copu lata faciunt. Ut ex his omnibus singulorum na tura ualeat ad anime naturaꝫ respiciens melio rem uitam a deteriori discernere/deteriorem eam appellans que iniustiorem animam efficit. Potiorem autem/que iustioreꝫ. Reliqua uero contemnat. Uidimus enim ⁊ uiuēti ⁊ mortuo electionem hanc optimam eē. Cum hac igitur opinione instar adamātis firma atqꝫ rata opor tet ad inferos proficisci/ne quis illic diuitias malaque huiusmodi ammiretur: neue in tyran nides ⁊ alias huiusmodi actiones incidens mul ta ⁊ insanabilia scelera perpetret: ipseqꝫ rur sus deteriora ppetiatur. Immo uero sciat me diam semper istorum omnium missis extremis uitam eligere: ⁊ in hac uita ⁊ in futura. Ita enim quisque fit beatissimus. Enimuero q̄ tūc rediit illinc nuncius/significauit dixisse pphe tam: quod etiam ultimo cum prudentia eligen ti uita occurrit expetenda: non mala studiose uiuenti: ne uel primus eligat negligenter/uel nouissimus propter hoc doleat atque torpeat: Cum hec dixisset/illum qui primo sortem acce perat/inquit illico properantem tyrannidem maximam elegisse: ac propter inscitiam auidi tateqꝫ haud sufficiēter singula pri⁹ examiasse: ⁊ iccirco latuisse illum/quod ea in uita fato de cretum erat/ut filios suos ederet/aliaqꝫ mala plurima sustineret. Postquaꝫ uero per ocium electam uitaꝫ considerasset/eiulasse illum/ele ctionem noxiam deplorantem: neque seruan tem que propheta predixerat: neque seipsum tanquam malorum causam criminantem: sed fortunam demonesqꝫ ⁊ reliqua omnia potius q̄ꝫ seipsum. Fuisse uero illum ex his qui de celo descenderant: qui sane in superiori uita/in ci uitate aliqua moderata uixerat: uirtutemqꝫ usu quodam absque philosophie studiis exercu erat. Neque pauciores ex his/qui ex al to cadunt q̄ꝫ ex aliis utpote malorum ignaros decipi eligendo. Eoruꝫ uero qui ex terra uene runt/plurimos quia ⁊ ipsi calamitatibus labo rauerint ⁊ laborantes alios uiderint/haud te mere uitam eligere. Quam ob causam/ac etiā propter sortis fortunā bonorum malorumqꝫ

multis animis mutationem cōtingere. Porro si quis semper cum in hanc uitam uenerit/since re philosophetur/neque electionis sors ultima sibi contingat/ex his que illinc nunciantur ap paret eum nō hic solum felicem fore: sed ⁊ pro fectionem hinc illuc/regressionemqꝫ huc iterū haud sane terrenam ⁊ asperam agere/sed leneꝫ atque celestem. Hoc quoque consideratione di gnum spectaculum eē dicebat/quomodo singu le aie uitas singulas eligebāt. Miserabile qppe istud/ridiculum/uisuqꝫ mirabile. Electionem uero secundum uite prioris consuetudinem ut plurimum fieri. Animam eniꝫ inquit/que olim orphei fuerat uidisse/cygni uitam/odio mulie bris generis eligentem: nolentem uidelicet ex mulieribus a quib⁹ occisus fuerat/nasci. Tha myris uero philomene: cygnum etiam conspe xisse ad humane uite electionem conuersum. Aliaqꝫ musica animalia/ut consentaneum est/ similiter: Aliquaꝫ uero ex sortibus/leonis ele gisse uitaꝫ: hanc uero aiacis telamonii fuisse di cebat/fieri hominem fugientem/dum armoruꝫ iudicium olim datum mente reuolueret. Post hūc Agamēnonis animā ppter erumnas/odio humani generis uitam aquile asciuisse. Atalan tes autem animaꝫ cui media quedam sors conti gerat/intuitaꝫ dixit q̄ꝫ maximis honoribus uir certator afficiatur/continere se non potuisse quin uitam certatoris eligeret. Animā deinde Eppanopeensis ad artificiose mulieris naturaꝫ protinus aduentasse. Longe uero inter nouissi mas ridiculosi thersitis animā simiaꝫ induisse. Casu uero/ulixis anime sortem ultimam conti gisse. Quo circa ⁊ ad eligēdū ultimā aduenisse dicebat. Preteritorū auteꝫ laboruꝫ memoria/ ab ambitione cessanteꝫ/diuqꝫ prius q̄ꝫ eligeret circumeuntem quesisse priuati hominis mini meqꝫ curiosi uitam. Eamqꝫ uix tandem alicu bi iacentem ⁊ neglectaꝫ ab aliis repperisse: di xisseqꝫ nō aliam se uitam electuram fuisse/etiā si sortem primam nacta esset. Quare uitam il lam libenter fuisse complexam. Ex feris item aliis in homines transire animas asserebat ⁊ in uiceꝫ commutari. Iniustas quidē in feras agre stes: Iustas auteꝫ mansuetorum animalium ui

tam capessere: atque omnes hunc in modum cō fici mixtiōes. Cum uitas/omnes anime grada tim ut sors dederat/elegissent/longo illas or dine ad lachesim uidit accedere. Lachesim ue ro cuique demoneꝫ quem ceperat queqꝫ/ipsius uite custodem prescribere: electorumqꝫ operū exsecutorem. Demonem hunc in primis ad clo thon animam ducere: ⁊ sub illius manu reuolu tioneqꝫ ⁊ uertigine fusi/approbare quam sorti ta fortunam elegerat. Cum uero ipsam tetige rit/statim ad atropi filationem ducere/immu tabilia stamina facientem. Illinc postea ppere necessitatis thronuꝫ adire: per quem cum tran sierint omnes/sub uehementi calore ⁊ estu in campum lethenm proficisci/arboribus ⁊ omni bus quecunque terra nascuntur/penitus desti tutum. Recumbere igitur ipsas aduentāte no cte iuxta amelitaꝫ flumen asseruit: cuius aquā uas nullum contineat. Atque ipsius aque bibe re aliquantum cuique necessarium. Eos autem qui prudentiam ducem non habent/ultra q̄ꝫ de ceat bibere. Semper uero bibentem omnium obliuisci. Cum uero ad mediam noctem dormis sent/subito tonitru ⁊ terremotu excitos repē te alium alio sursum ad generationem consur rexisse stellarum instar prosilientes. Se uero flumine ex illo potare prohibitum fuisse nar rabat. Quomodo autem in corpus redierit/ ignorare. Sed subito i diluculo circumspicien tem ait se ipsum pyra impositum conspexisse. Atque ita/o/glauco seruata ē fabula: neqꝫ pe riit: Nosqꝫ seruabit pariter/si ipsi parebim⁹: ⁊ lethenm. i. obliuionis fluuium bene transibi mus: nullaqꝫ macula animam inficiemus. Quā ob rē si meis sermonib⁹ obtempabim⁹: imorta leꝫ fore aiaꝫ arbitrātes/taleqꝫ ut ⁊ mala possit ⁊ bona oia sustinere: uiaꝫ semp ad supiora du centē sequemur: Iustitiāqꝫ cuꝫ prudētia omni rōne colem⁹. Ut ⁊ nobis ipsi sim⁹/⁊ diis/ami ci: dum hāc ducim⁹ uitā/⁊ postq̄ꝫ uirtutis pre mia reportauerimus tanquaꝫ potiti uictoria ⁊ triūphis/⁊ hic ⁊ i millenario annoꝝ itinere: qō enarrauimus/nos feliciter habeamus.

Rei. p. Platonis finis.

Compendium Marsilii ficini in Timeum. Et primum de Subiecto libri.

Quemadmodum in parmenide cūcta diuinoꝝ genera prouiribus cō prehendit: sic oīa in Timeo ꝯplectitur naturalia / ⁊ utrobiqꝫ plurimum pythagoricus est / sub psona pythagorica disputans: Atqꝫ ī Parmenide qdeꝫ / parmenidē ⁊ Zenonē eleates pythagoricos: q̄ ō diuinis scripserāt imitatur: In timeo aūt / Timeum locruꝫ pythagoricuꝫ: q librūꝫ ō uniuersi natura cōposuit / sequitur: Ita tamen ut bis non eloquētiam solum adiungat: sed mysteria. Quoniam uero diuina quidem naturalium pricipia ⁊ exēplaria sunt / naturalia uero diuinoꝝ effectus atqꝫ imagines / iccirco ⁊ in Parmenide dum de diuinis agit / interim descēdit ad naturalia / ⁊ in Timeo naturam tractans / surgit sepius in diuina. Neqꝫ iniuria diuinitateꝫ simul naturāqꝫ copulat. Natura. n. diuinitatis ē instrumētū. Atqꝫ ita uel ō naturalibus agit diaine / quemamodum. Aristoteles uel de diuinis naturaliter agit. Interserit quoqꝫ mathematica tanqꝫ utroꝝūqꝫ media / diuinoꝝ. s. atqꝫ naturalium. Que uidelicet / per numeros quidem diuina / permensuras uero significent naturalia. Sit ergo huius libri subiectum ipsa uniuersi natura. i. seminaria quedam ⁊ uiuifica uirtus toti infusa mundo / anime quidem mūdane / subdita / materie uero presidens / eudemqꝫ ordine singula pariens / quo ⁊ anima ipsa ꝯcepit tā diuinā suspiciens mētem / q̄ꝫ appetēs bonum.

De ordine libri ⁊ partibus eius.

Patebit aūt / naturaꝫ uniuersi ipsumqꝫ uniuersuꝫ nō ex se qdem ꝯsistere / sꝫ ex supiori diuinaqꝫ causa dependere. Patebit insup quot in gradus natura distribuatur / celestes elementales / simplices compositos / rationales / ratione carentes. Patebit totaꝫ sub luna generationem ad animal rationale quasi finem dominumqꝫ referri. Multa preterea de hoc ipso animali tum ad animam tum ad corpus spectantia tractabuntur. Multa quoqꝫ de rebus que a natura infra rationale animal componuntur. Et ut sūmatim dicam / de triplici mundo tractabitur silicet. de diuino celestiqꝫ ⁊ humano. Ostendetur quoqꝫ omnium que in mundo componūtur ipsiusqꝫ mundi / duo qdeꝫ precipua intrinsecus elementa esse. s. materiam atqꝫ formā: tria uero extrinsecus esse principia. s. efficienteꝫ mūdi causam ⁊ exemplarem atqꝫ finalem. ⁊ efficientem quidem esse diuinam potentiam ⁊ intelligentiam atqꝫ uoluntatem. exemplarem uero ideas intelligentia diuina conceptas. finalē deniqꝫ bonum.

De introductione ad dialogum.

Eteꝝ ut ad ipsam dispositionem dialogi ueniamus / Plato quiqꝫ ꝯtinuos disputationibus destinauerat dies: in primo qdeꝫ Socrates ī pyreo una cum polemarco / glaucone / Adimanto / Trasimaco Sophista de re. pu. disputauit Secundo uero die ī urbe recensuit eadē Timeo ⁊ critie atqꝫ Hermocrati / ⁊ quarto cuidā absqꝫ nomine peregrino forsan timei comiti. Tertio die hoꝝ epilogum faciunt. Quo quasi exhordio mox facto Timeꝰ disputat de natura / presentibus tribꝰ Socrate / Critia / Hermocrate / Quartus. n. q absqꝫ nomīe secūde interfuit narrationi / iam abest a tertia. nō eiꝫ cuiuslibet ē / secretioribꝰ īteresse. Quarto āt die orōneꝫ habuit Critias Quintus deniqꝫ nōdum dies illuxit. Commode admoduꝫ post diuine apud homines rei publice tum disposioneꝫ tum epilogū ad celestē rem publicam huius exemplar. in Timeo accessit ab ipso deo compositam. Deinde ad mundi generisqꝫ humani antiquitatem / ⁊ res miras a ueteribus strenue gestas.

Allegoria historie que narratur in prologo.

Narrat autē inter dialogi huiꝰ exhordia historiā de bello quondam inter athenienses atlanticosqꝫ commisso. Hanc utiqꝫ Crantor tempore primus Platonis interpres nudaꝫ absqꝫ allegoria historiaꝫ accipit. Quidā uero cōtra / tanqꝫ solā allegoriā. Sꝫ hos redarguunt ꝓbatissimi quiqꝫ platonicoꝝ affirmātes qdeꝫ historiā: qꝛ plato dixerit: Sermo futurus est ualde mirabilis / sꝫ oīo uerus. Sensum preterea Platoni nihil usqꝫ temere molienti allegoricum existimant adhibendum. Bellum igitur

illud inteꝛ athenięses atqꝫ atlanticos imaginꝫ
pre se ferre putāt oppositionuꝫ que in uniuerso
sunt oiuꝫ. Bellum eiꝫ. i. oppositionē apō hera
clitum eē oiuꝫ prēꝫ. Amelius qdeꝫ oppositionē
adducit iter firmamētū atꝫ planetas: presertiꝫ
qm̄ in critia dicitur atlanticā insulā i septeꝫ cir
culos fuisse diuisaꝫ. Origenes uero oppositiōeꝫ
supioꝝ demonū ad iferiores atꝫ uictoriā: illis
potētia / his numero excedentibꝰ. Numenius
āt dissensionē excellētiuꝫ aiaꝝ sequentiū palla
dem aduersus alias aias / gn̄ationē sub neptūno
sequētes. Porphyrius pugnā inter dmones de
ducētes i gn̄atiōeꝫ / ⁊ aias ad supa ↄtendētes di
stinguit tripliciter demones / alios eē diuinos /
alios eē scdꝫ habitudinē quandā: quoꝝ numeꝝ
pticulares impleāt aie sortē nacte demonicā /
alios eē malos ⁊ noxios aiabꝰ / hos igitur demo
nes ifimos ↄflictare cū aiabꝰ i ascensu semp atꝫ
descensu: presertiꝫ occidētales demones. nam
eaꝫ ab egyptiis plagā noxiis accōmodari demo
nibus. Proinde iamblicus / syrianꝰ / pculus his
addunt oppositionē ipsaꝫ i uniuersis uigentem
ppetuo / inter unū ⁊ multitudinē: terminuꝫ ⁊
infinitatē: ideꝫ ⁊ alteꝝ: statū et motū: ex qbꝰ
sub primo oia ↄponūtur. Item ens aut p se aut
nō p se. Rursus eēntia uel icorporea uel corpo
rea: ⁊ icorporea qdē uel nō declinat ad corpa /
ul' declinat. Corpea uero ul' nō caduca ut cele
stis: ul' caduca ut elemētalis. Deniqꝫ i celo qdē
oppositi iter se motꝰ / ⁊ diuerse uirtutes. Sub
celo āt repugnātes iter se q̄litates / summatim
uero hoꝝ oiuꝫ discrepātia p antiquuꝫ illud bel
luꝫ significatur: ⁊ ubiqꝫ supiora prestātioraqꝫ
p athenienses / alia p occidētales significātur.
Eiusmodi uero allegoria disputationi timei nō
mediocriter conuenit. Confirmatur etiaꝫ per
ea que in critiam commentamur.

Casus phetontis / diluuia / incendia / Minerue descriptio.

b Ic iterum te admoneo / ut memineris
nouem annoruꝫ milia ab Eudoxo milia
mensium computari. Item phetonttem solis fi
lium fulminatum excussisse terram significare
apud quosdam uastam cometam natura solarē /
tandem dissolutam intollerabiles estus conci
tauisse. Forte etiam incendia que narrat moy
ses missa diuinitus. Ubi uero ad diluuia perue
nit / memento ignem quidem omniuꝫ efficacissi
mum esse: aquam uero efficaciorem esse terra /
⁊ patibilem minus aere. Item ignem diuidere
potenter atque penetrare: aquam undique ual
de percutere. Ideo per duo hec elementa ua
stiores calamitates accidere. Adde ⁊ finalem
causam / quia uidelicet per exitium factum ab
his duobus sequitur maius bonum / idest fecun
dior rerum regeneratio / q̄ꝫ per aeris pestes ter
reqꝫ hiatus: ideo prouidentiam ad amplissimuꝫ
exitium his duobus precipue uti. Cui sic rote
celestes inde recte obtemperāt: ut quibus tem
porum interuallis exitium immo reformatio
nem fore deus instituit / iisdem planete omnes
ad astra uel ignea uel aquea stellis quoque fixis
ad ideꝫ conducentibus rite concurrant. Memi
neris preterea neptunnum quideꝫ prouidentiā
naturalem / palladem uero prouidentiam intel
lectualem significare. atque hanc ipsam palla
dem a platonicis describi / diuinitatem sapiēter
simul atque potenter / tum celestia exornan
tem / tum que sub celo fiunt edificanteꝫ. Inter
astra arieti precipue presidēteꝫ ⁊ equinoctialis
circuli duceꝫ: ubi potissimuꝫ uigere putāt / mo
tricem uniuersi uirtutē. Mādabis memorie an
reuꝫ epigrāma: qd̄ pculus i egyptioꝝ historiis
legit Minerue tēplis iscriptū. Ego suꝫ q̄ sunt:
que erūt / ⁊ q̄ fuerūt. Uelum meū reuelauit ne
mo. Queꝫ ego fructū peperi / sol ē natus.

Precepta de uotis ⁊ precibus electissima.

n Si uero plato ad deum peruenit suppli
citer adorādū: audi porphyriū diuinas
supplicatōes ita pbātē. Cū deꝰ nobis puidat /
ac res nostre possint aliter se hēre / certe preꝝ
nostraꝝ usu utiliteꝛ adoramꝰ / uꝫ si boni simꝰ:
sic eiꝫ utpote similes facti deo ppiꝰ cōiūgemur
In qua qdeꝫ ↄiūctiōe adoratiōis uis tota consi
stit. Nempe cū dei filii simꝰ / sꝫ ab eo quasi i exi
lio ⁊ carcere segregati / suppliciter adorare de
cet / quo hinc liberati reuertamur ad patrem.
Alioquin similes eoꝝ erimꝰ / q parētuꝫ patroci
nio sunt orbati. Profecto cum uniuersi ptes si
mus / uniuerso pculdubio indigemus. Ipsa. n.
ad totū ↄuersio ptibꝰ saluteꝫ prestat. Sine igi
tur uirtutē sectaris adorādꝰ ē tibi q totā uirtu
tem ↄtinet. Ipsuꝫ nāqꝫ eē bonū / cā erit ⁊ tibi
eius qd̄ tibi expedit boni / siue corporeuꝫ optas
bonū / extat i uniuerso uirtꝰ oia ↄtinēs corpa.
Inde igitur puenire necesse ē / ptibꝰ qbuscūqꝫ
saluteꝫ. Cōptum uero hēmus excellentissimos
quosqꝫ apd oēs gētes sapiētia uiros diuinis po
tissimū uotis icubuisse precipue indoꝝ brachma
nas. psaꝝ magos / grecoꝝ theologos. Caldeos
aūt / ⁊ aliud qddā adorauisse. Ipsaꝫ. n. supoꝝ
uirtuteꝫ appellātes deū uno hoc nomie uenerati
sunt. Hec porphyrius. Post hūc discipulū eiꝰ
diuinū Iāblicū audiamꝰ hac i re i primis a pcu
lo ↄprobatū. Oia ex deo ita sunt / ut nusqꝫ uel
minima q̄qꝫ deserātur a deo. Ubiqꝫ. n. diuina
uiget unitas / p quā res q̄qꝫ ↄsistunt: ac ppetuo
quodā itimoqꝫ circulo ad deū ipsū a quo ⁊ i quo
sūt / mirabiliter reuoluūtur / Alioqni nihilū re
pēte pruerent. Ab unitate diuina oia pdeūt /
pdeuntiaqꝫ unitatē q̄ꝫdā ipsis ipressam retinēt
diuine unitatis imaginē: qua ⁊ reuocātur i illā
⁊ reuocata pficiuntur. Hec ipsa aias rapit ad
uota / qbus unio cuꝫ deo nobis penitꝰ ipleatur.
Qd̄ si natura ex deo manās quasdā rebꝰ qbusdā
ↄuenientes cū supis pprietates inseruit / p quas
quodāmō ad supos sese uertāt / ceu ad soleꝫ sola
ria / ad lunā uero lunaria / multo magis aiaꝝ pa
ter rapientes ad se uires eis ipressit. Que qdeꝫ
i primis i diuina q̄daꝫ unitate itellectu supiore
necnō i ipsa itellectuali reflexiōe site uidētur.
Ipsam ūo nrāꝫ i deuꝫ restitutionē adoratio sup
plex hinc orta absolute ↄsumat diuinā i nos bn̄
ficētiā naturali trahēs ↄgruitate: copulās ado
ratores cum adorato. coaptās supoꝝ intelligē
tie nouētiuꝫ preces: mouēs uolūtatē eoꝝ q bo
na i se oia ↄplectuntur ad bona nobis ad uotum
impēda / diuine psuasiōis effectrix / nostra oia
in supoꝝ stabiliēs firmitate. Ad uoti uero pfe
ctionē qnqꝫ precipua ptinēt. Primū qdeꝫ ē no
tio q̄dā eiꝰ qd̄ adorandū ē / ⁊ qua rōne colēdū.
Scdꝫ ūo assimilatio q̄daꝫ uite nostre ad diuinā
uitā puritate / castitate / sāctimonia / disciplina
ordine / pficiscēs / diuināqꝫ captās hēiuolētiā ⁊
aias diuine largitiōi subiciēs. Tertiū ē ↄtactꝰ
aliqs: p quē eēntiā diuinā ferme iā attingimꝰ:
⁊ i ipsaꝫ summitate q̄dā aie uergimꝰ. Quartuꝫ
ingressio q̄daꝫ i luminis diuini uestibulū. Quin
tū dēniqꝫ unio / unitatē aie pprīā diuine unitati
insinuās penitus ⁊ ↄnectēs. unāqꝫ iaꝫ actionē
eādēqꝫ aie deiqꝫ ↄflās: adeo ut nec ultra nostri
iuris / sꝫ dei simꝰ: splēdore obruti ⁊ circūfusi di
uino. Huiꝰ āt adoratiōis q̄ absqꝫ intermissione
agēda ē suppremꝰ ē finis / ut uꝫ ↄuersiōeꝫ aie cū
ipsa pmāsiōe ↄiūgat: ⁊ qcqd a diuina unitate p
cessit / rursus eidē firmiter restituat unitati / lu
mēqꝫ nostrū supno lumie circūfūdat. Sola igi
tur adoratio recta animas beate reddit patrie.
Sola sāctimonia ē plena uirtus / solus uir bonꝰ
ut plato scribit i legibꝰ deū dēenter feliciterqꝫ
precatur. Sola cuꝫ supis ↄsuetudo beatos facit
Ab hac flagitiosi oio sūt alieni: ⁊ tāqꝫ pfani a
uotis ⁊ sacrificiis segregādi. Puri uero dēceter
ad supplicādū accedūt / ducētes uꝫ secū tres pre
cipue comites / fideꝫ / ueritatē / ⁊ charitatē. qui
bus stipati speꝫ bonoꝝ ↄcipiāt firmā: atꝫ extra
cetera seqꝫ ipsos positi diuine se ipsos luci prsꝰ
imergāt. Frustra eiꝫ deū q̄ritat / q n̄ adhibꝫ se so
lū soli imobilēqꝫ stabili ⁊ simplicē simplicissimo
Quēadmodū eiꝫ n̄ possumꝰ enti p nō ens ↄiūgi /
sic neqꝫ unitati p multitudineꝫ / ⁊ stabilitati p
motū ⁊ simplicitati p mixtionem. sꝫ relabimur
potiꝰ i oppositū. hec iāblicꝰ atꝫ pculꝰ. His ad
dit magnꝰ theodorꝰ siqs naturas reꝝ diligētiꝰ
explorauerit / iuētuꝝ n̄ aias tm̄ atꝫ mētes sꝫ quo
dāmō oia excepto primo adorare atꝫ uouere.

Mundū hēre supra se tres cās: ac dpendere a causa incorporea

Ost hec āt actis precibꝰ timeꝰ / qꝛ mūdū
existimat eē fcūꝫ / ideoqꝫ ab alio fcūꝫ tri
plicē eiꝰ cāꝫ pscrutatur. Primo qdē efficiēteꝫ
i. diuinā mētē. scdo exēplarē. i. ideaꝝ seriē di
uina mente ↄceptā. teritio finalē. i. bonū. Mū
dū uero eē ab alio ex eo idicat / qd̄ ⁊ si p natura
corporea pfectimꝰ ē / tn̄ p absoluta natura nō ē
oio pfectꝰ. cū pp materiā patiatur iformia uel
deformia. pp dimēsionē subeat uirtutis dfectū
diuisionēqꝫ expectet / si diuisor accesserit. pp
ↄpositiōeꝫ dissolutiōi sit obnoxiꝰ. ob ptiū repu
gnātiā machinetur malū. ob motū idigētiā pre
se ferat / ⁊ priuatiōeꝫ patiatur āmixtā. Deniqꝫ
ob ipsuꝫ ex diuersis ↄgressuꝫ uno quodā supiore eti

indigeat cõnectente. Qui ꝑfectissime sit/qm̃
ex se ipso sit/quẽadmodũ mũdus q̃ non est ꝑfe
ctissime/cognoscitur ex se ipso nõ esse. Oia ãt
oia reꝝ ꝯpositaꝝ gñā reducuntur ad aliqd qͦd i
eo gñe non est ꝯpositũ: sicut dimensiones ad si
gnum/qͦd ex dimensionibus non ꝯponitur: nu
meri ad unitatem/q̃ nõ fit ex numeris: elemen
ta ad id qͦd ex elementis non miscetur. ergo ⁊
entium uniuersus ordo ad ens/qͦd non constat
ex entibus. Id ãt erit substantia accidentibus
nullis ammixta. Igitur neqꝫ quãta erit neque
qualis: sꝫ tota impartibilisqꝫ substãtia. Neque
ex eo qͦd unicũ ⁊ simplicissimũ erit solũ/minus
habebit/q̃ꝫ q̃ preter substantiã subeunt acciden
tia. Que. n. in sequentibus accidentia sunt/in
supremo debent esse substantia: ⁊ illa qdẽ opti
ma. Quo uero plura addideris optimo/eo co
ges lõgius ab ipsa optimitate discedere. Siqui
dem ex ammistione noua illic resultat qualitas
atque degenerans. Non solũ ergo hic mundus
q̃ oio ꝯpositus est/sꝫ etiam siqs est supior/⁊ tñ
aliquo pacto ꝯpositus a supiori simplicitate de
pẽdet. Que ẽt sup ethernitatẽ extat/a qua ⁊
i diuinis mẽtibꝫ itegra fit ethernitas: ⁊ i aiabꝫ
rationalibus ethernitas mixta tpi: ⁊ in mundi
ꝯpis sempiternitas tempalis. In his ãt q̃ ſpaꝝ
motu uirtuteqꝫ fiunt/quedã portio tpis. Que
igitur sup aiaꝫ cogitãtur/semp qdẽ sũt/⁊ nũq̃ꝫ
fiũt. Ipsa uero ⁊ ẽ ⁊ fit semp. Mũdus est qdeꝫ
nunq̃ꝫ/sꝫ fit semp. Que i mũdo gignũtur/sunt
quoqꝫ nunq̃ꝫ/sꝫ aliqñ fiunt. Fieri qdeꝫ dicimus
tpe trãsigi. Qm̃ uero ꝑpetuo motu tꝑeqꝫ pagi
tur mũdꝰ/ideo semp fieri iudicatur. Quatenꝰ
uero fit/nõdũ ẽ. Itaqꝫ dicitur eẽ nũq̃ꝫ. ꝑinde
ac si in torrente iugiter fiat restituaturqꝫ ima
go montis/semp qdeꝫ i ipso fieri ducta/nunq̃ꝫ
inesse ꝯsistens. Id uero iter aiaꝫ ⁊ mũdũ differ
re platonici putãt: qͦd celũ non mõ ꝑ actionẽ/
sꝫ ẽt ꝑ essentiã ꝯtinue fiat. Aia uero ꝑ actionẽ
qdẽ fiat/ꝑ essentiã uero sit potius a deo/q̃ꝫ fiat
a deo. ⁊ qm̃ eẽntia ipartibilis ẽ/hẽat uim q̃ꝫdã
sui ipsius quodãmõ ꝓductricem: ꝑ quã edat i se
ipsa uitã ꝓpriam atqꝫ motũ. Celũ uero undiqꝫ
pendeat aliũde. Sũmatiꝫ quẽadmodũ ab eodeꝫ
scopulo inter stagnũ torrentemqꝫ sito assidue
i stagno qdeꝫ est: in torrente uero fit imago/⁊
euanescẽs iugiter recreatur/sic a deo semp ꝑ

det utrũqꝫ/sꝫ aliter atqꝫ aliter. Nã ab ipso aia
qdeꝫ semp est/mũdus uero fit semp. Sꝫ ab alio
principio rursus exhordiamur.

Ipsum bonũ est oiuꝫ cã magis q̃ꝫ seq̃ntes cau
se: nec ullaꝫ habet cum ceteris ꝓportionem.
Uniuersuꝫ hoc a summo deo habere oia ⁊
actioneꝫ ⁊ uirtuteꝫ pariter ⁊ essentiam
platonici oẽs absque ꝯtrouersia ꝯfitentur. Id
eiꝫ a platone ex oibꝫ eius libris accipiunt. An
diũt ⁊ ideꝫ i eplĩs ꝯfirmãteꝫ. Ubi ꝑfecto ingen
ti cũ mysterio tertios effectꝰ i cãꝫ tertiã/secũ
dos retulit i secundã. Cunctos uero i unã oiuꝫ
cãꝫ. Neqꝫ dixit primos effectꝰ in primã cãꝫ re
ducendos/ne ꝓnũciãdo dũtaxat primos/suspi
caremur eos solos a deo pendere: ne ue deũ no
minãdo cãꝫ primã: suspicaremur/ipsuꝫ ⁊ cũ ce
teris cais i quodã gñe ꝯuenire/⁊ cũ effectibus i
q̃dã dñationis ꝓprietate ꝯgruere. Itaqꝫ cũcta
ab ipso ꝓcedere simul oñdit: ⁊ ipsũ iterea ab oi
ꝓcedẽtiũ ꝯmunione esse penitꝰ absolutũ. Idqꝫ
ob absolutã simplicitateꝫ noiat ipsũ unũ. ob ex
uberãtẽ uero bñficẽtiã: ꝑ quã ⁊ tãquã pricipiũ
ꝓducẽdo efficit oia/⁊ tãquã finis eadem ꝑficit
reducendo/noiat ipsum bonũ. Putat ãt q̃cũqꝫ
fiũt magis ab ipso q̃ꝫ a ceteris cais dependere.
Siqdeꝫ ipsũ i quo uis ope ⁊ priꝰ agit/⁊ diutiꝰ
⁊ uehemẽtiꝰ q̃ꝫ reliq̃ cause: ⁊ reliq̃ qcqd sũt/eo
faciente sũt/⁊ qcqd agũt/eo ducẽte agũt. Ut
ãt oñderet singula ab ipso magis q̃ꝫ ab aliis cais
emanare/ter replicauit ipsuꝫ oiuꝫ eẽ pricipiũ.
Inq̃t. n. circa oiuꝫ regẽ oia. Itẽ eiꝰ gratia oia.
Rursus ipse oiuꝫ cã. ut itelligeremꝰ ⁊ cũcta ma
xime ide oriri/⁊ deũ eẽ cũctoꝝ effectorẽ ⁊ ex
plar ⁊ finẽ. Proinde unũ ipsuꝫ atqꝫ bonũ eẽ sup
eẽntiã oẽꝫ ⁊ itellectũ atꝫ eẽ cãꝫ utriꝰqꝫ i sexto
rei. pu. atqꝫ in parmenide ⁊ sophista euidẽter
oñdit. Cõstat ãt ideꝫ eẽ unũꝫ atꝫ bonuꝫ/ne si di
uersa sint/duo cogãtur eẽ pricipia sũma/pricipiũ
ꝑfecto ⁊ simplicissimũ eẽ oꝫ hẽt ⁊ optimũ.
Nihil ãt uel unitate simpliciꝰ/uĺ meliꝰ bonita
te. Neqꝫ ẽt unitas melior bonitate/neqꝫ boni
tas unitate simplicior. Unum ergo sunt ambo
sũmusqꝫ deꝰ. Idqꝫ totũ sup eẽntiã eẽ atqꝫ men
tem satis i theologia ⁊ alibi cõfirmauimus.

De depẽdẽtia materie ab ipso bono: ⁊ ꝺ actiõe
mẽtis ⁊ aie i materiã: ⁊ de mũdo intelligibili.

.C. Timei :-

AB hoc utiqꝫ uno bonoqꝫ sup oẽꝫ essentiam
eminenteꝫ Plato i parmenide ⁊ sophista
oẽs entium deducit gradus: Tum eoꝝ q̃ uere
sunt. i. formaꝝ sepataꝝ/tum eoꝝ q̃ non uere
sunt. i. formaꝝ materie inherentiuꝫ: tum infi
mum materie gradum. Qui usqꝫ adeo non uere
est/ut ꝓximus ei sit/qͦd fingitur iam uere non
esse. Hãc utiqꝫ materiã i parmenide ab ipso bo
no i ultimo reꝝ gradu deductã/accipit in Ti
meo quasi iam genitaꝫ: ⁊ architecto mundi ad
effectuꝫ mundani operis subditã. Sed nunquid
deus mũdi auctor/idem/⁊ materie ẽ effector?
Respõdebit hic ammonii ⁊ origenis scola eun
dem esse. Et in parmenide qdeꝫ tractari/quem
admodũ materia eẽ a deo accipit. In timeo ue
ro/qua rõne ab eodẽ accipit bñ esse/priꝰ ãt quo
dãmodo esse q̃ꝫ bñ esse excogitari. Responꝺbit
aliter cois platonicorum scola non eundeꝫ esse
deum/qui materiã facit/⁊ qui format ꝓxime.
Immo materiã a summo qdeꝫ bono esse. Ab in
tellectu uero formari. Ab aia postremo moue
ri. Immo uero oia hec a primo. Sed esse a pri
mo tm̃. Formari a primo ꝑ itellectũ: moueri/
⁊ mouendo formari mobiliter: a primo ꝑ intel
lectum simul ⁊ aiaꝫ. Perinde ac si fingamus fi
gulum quendã/q̃ manu ꝓpria lutũ faciat/factũ
ꝑ rotam formet: formãdo ligneo quodã distin
guat pectine atqꝫ figuret. Nemo utiqꝫ dixerit
uas a pectine atqꝫ rota magis fieri q̃ꝫ a figulo:
quãuis a figulo per rotã fiat ⁊ pecten. Uniuer
sum hoc similiter ab ipso bono iudicant ꝑ intel
lectum quendam diuinuꝫ animãqꝫ uniuersi pro
cedere. Merito ab ipso uno munduꝫ ꝓxime fie
ri maxime unuꝫ/ab ipso bono maxime bonum.
At qm̃ uisibilis hic mundus ob multiplicẽꝫ par
tium distantiam/qualitatuꝫ repugnantiã/effe
ctuum/diuersitateꝫ/materialiũ deformitatẽ:
neqꝫ maxime unus est/neqꝫ maxie bonus/ideo
aũ hunc existimant ab ipsa unitate bonitateqꝫ
diuina mundum alteꝝ ꝓxime emanare. ⁊ ꝓut
natura patitur q̃ꝫ simillimuꝫ: non uisibileꝫ qdẽ
sed itelligibilem/intellectualemqꝫ exemplaria
oiuꝫ q̃ in hoc gignuntur habenteꝫ. Quem qdeꝫ
diuinum intellectũ nominãt/non ipsum bonũ/
sed optimũ boni filiuꝫ. Quem si unius cum pri
mo substantie esse intelligamus Platoneꝫ chri

stiane theologie magis conciliabimus: Sed ce
teri platonis interpretes reclamabunt.

Sol/lux/lumẽ/splendor/calor/generatio;
similiter unitas/bonitas/intellectus/aia/na
tura/corpus mundi/imago mundoꝝ supioꝝ.

Aneat ergo christiana et mosayca ueri
tas. Ac interim/si pluribus placet inter
pretum forsan/fuerit hec uel Platonis opinio
uel Pythagore. Intelligibileꝫ mundum inter
uisibilem atque ipsum bonum esse medium: ima
ginem qdeꝫ boni/exemplar uero corperei mun
di: ita a bono pendentem/sicut lumen extra so
lem a luce intra soleꝫ. Preterea ꝓducenteꝫ ex
se ꝓxime mũdi aiaꝫ/sicut ⁊ lumen fundit ex se
splendoreꝫ: perqꝫ aiaꝫ singula quotidie generã
tem/sicut splendor ꝑ caloreꝫ corporea gignit.
Quemadmoduꝫ igitur sex hi gradus ordine di
sponuntur. Primo qdem ipsa solis substantia:
Deinde lux substantialis ⁊ intima. Tertio lu
men inde manans. Quarto splendor resultans
ex lumie. Quinto calor splendore succensus.
Sexto generatio caloris flagrãtia coalescens.
Ita sex alii digerãtur. Primo qdeꝫ unitas/de
inde bonitas/neqꝫ tñ re ipsa duo hec/sꝫ ratione
quodãmodo distinguãtur/eadeꝫ nãqꝫ diuinitas
⁊ q̃ oia supeminet/unitas: ⁊ q̃ per oia rursus
exuberat/bonitas apelletur. Hãc utiqꝫ exube
rãdi uirtuteꝫ plato i sexto ꝺ re. p. ideã apellat
boni. In eplĩs uero bonoꝝ: boni quideꝫ. i. sui
ipsiꝰ/bonoꝝ quoqꝫ q̃ ab ipso ꝓficiscũtur. Ter
tio i gradꝰ ponatur diuina q̃dã mens quasi lum̃
de luce manans/multiformesqꝫ/ut ita loquar/
ideas i se concipiens simplici quodã supne lucis
ideeqꝫ uniꝰ diuine fomto: non aliter q̃ꝫ i lumie
multi iã radii ex uno lucis radio ꝺriuãtur. Nõ
solũ uero i hac mente reꝝ ꝯprehenduntur idee
quasi fonte: sꝫ ⁊ ad hãc multi mẽtiũ reducũtur
exercitus quasi duceꝫ: ab eadem uꝫ diuina luce
aqua ⁊ ipsa eqꝫ ꝓsilientes. Totũ uero id genꝰ
mundus supior nomiatur: sꝫ q̃ꝫtũ ad mentes spe
ctat seq̃ntes/itellectualis mũdꝰ. Quãtũ uero
ad duceꝫ/itelligibilis. Sꝫ ipsa quoqꝫ mens dux
mentiũ/partim qdeꝫ itellectus/ꝑtim itelligibi
le nominatur. Intellectus qdeꝫ/qua rationibꝰ
reꝝ discernendis incũbit. Intelligile uero qua etiã

rationes eiuſmodi in ſuis ↄtinētur ideis. Idea denique boni non modo ſuper intellectum/ſed etiā ſupintelligibile regnat. Poſt archetipum hunc mundum quarto gradu ſequatur corporei mundi anima. Mundus iam rationalis ex intellectuali mundo progenitus/quaſi ſplendor ex lumine. Et ſicut ſplendor iam motui permiſcetur/ſic anima imobilium idearum rationes mobili quodam pacto attingit atque percurrit. Quintus huic ſuccedat gradus/ipſa vꝫ natura rerū mūdus iam ſeminarius ex rationali anime mundo/quaſi calor ſplendore reſultās. Sexto tandem gradu mundus hic corporeus collocetur ex ſeminario ita proxime ductus/ſicut rerum generatio ex calore. At ſi ceteris obmiſſis aptius comparare volueris/cogitabis in archi tecto quodam ſapientiſſimo uim primo bonitatemqꝫ naturalem. Deinde geometricum contēplatoremqꝫ intellectū: cōmunes rōnes mēſurarū habentem. Tertio rationem/ut aiunt/practicam iam per rationes ipſas de artificio conſultantem. Quarto imaginationeꝫ figuras iam ⁊ modos conducentes operi effingienteꝫ. Quinto affectū. Sexto mouēdi uirtuteꝫ. In eiuſmodi uero comparationibus uidebis effectus multo magis ab antecedētibus fieri q̄ꝫ ſequentibus.

Singuli ordines ad ſingula capita reducūtur. uniuerſus ordo ad uniuerſale caput: a quo oia componuntur ex actu ⁊ potentia.

Eque uero latere nos debet propria rerum genera ad capita ppria: uniuerſum genus ad uniuerſum caput oportere referri. Cuncta enim mundi corpora ad corpus unum. Nature oēs ad unaꝫ quoqꝫ naturaꝫ. Anime ad aiaꝫ. Mentes ad menteꝫ. Ad bonuꝫ deniqꝫ bona: ⁊ quia bona/ideo cuncta. Sic utiqꝫ oia cōuerſione quadā naturali bonuꝫ appetunt tanq̄ꝫ finem: quoniā ab ipſo bono/cōmuni quadaꝫ proceſſione tanquaꝫ principio prouenerunt: atque adeo cuncta ipſuꝫ appetunt/ut materia infima appetat appetitu non infimo. Perpetuo ſiquidem in omnibus generandis ad ipſam boni uergit ſimilitudinem: ut appareat hāc a bono pendere. A bono inquā potius q̄ꝫ a mēte. Quippe cum mentis actio q̄ p formas fit ideales/terminetur ad formas. Actio uero boni utpote amplissima ultra formas deſcendat etiam in materiam/efficiatqꝫ bonorum auidaꝫ ⁊ capacē. Sed quā nunc uoco materiaꝫ/Plato i philebo latiori nomie infinitudineꝫ nuncupat. Dicens ipſuꝫ bonuꝫ proxime infinitudinem ac terminum pe periſſe: ſtatimqꝫ inuiceꝫ miſcuiſſe/atqꝫ ex hac mixtiōe cuncta compoſuiſſe. i. ex potētia quadam formabili ⁊ accedēte forma. Potētiā. n. formabileꝫ quaſi ex ſe nondū definitam nec perfectam uocat infinitudinem. Formā uero huic adhibitā nominat terminuꝫ/qō uidelicet inde finitā potentiaꝫ definiat ⁊ i ſpecie iam optata perficiat. Ex his ergo duobus ⁊ intelligibileꝫ mundum proxime a deo uolunt eſſe conflatuꝫ: ⁊ ſenſibilem deinde ab intelligibili ex eiſdem uel ſimilibus cōſtitutuꝫ. Ita ut intellectus ille proximus mundi uiſibilis architectus materiā acceperit ab ipſo bono quodāmodo ſpiritaleꝫ/ſed iam iam ſub ſe i dimenſioneꝫ molis degenerantē informēqꝫ ⁊ uacuā: ac ſi forſan ex ſe moueatur/abſqꝫ ordine nutaturā. Sꝫ p ideaꝫ ordinē ab eodē bono ſuſceptū/formauerit eā/redegeritqꝫ i ordinē/anq̄ꝫ extra ordinem uagaretur. Preſertim cū aiaꝫ ipſi rōnalē i primis infuderit/motionis ordinatiſſime dominam.

Nō ſolū uero materiā p ſe informē fore/ſꝫ aiaꝫ quoqꝫ fore informē inquit/niſi deus utrāqꝫ formet. Qō uero ē i materia corpalis ſpēs/id rōē intelligētiaqꝫ i aīa: qua ſi caruerit/materiā inordinate mouebit. Quo āt id exprimeret/materiā cōſiderauit informā ⁊ aiaꝫ irationalē/niditqꝫ motuꝫ inde ſine ordine puenturum.

X his oibus colligere poſſumus materiā nō eē equalē mundi fabro/nō eē añ munduꝫ ullo tpis iteruallo/licet origine quadā ⁊ ordine: nō iactari inordinate añ ordineꝫ/ſꝫ erratā fuiſſe pcul ab ordine/quātuꝫ i ſe ē/niſi ſtatiꝫ d'ſup ordinata fuiſſꝫ. At ne qs hūc loquēdi moduꝫ iprobet i platone fingēte materiā añ mūdū inordinate iactatā/audiat ⁊ moyſen añ mundi diſtinctionē dicentē terrā fuiſſe inanē ⁊ incōpoſitam/⁊ ſup facieꝫ abyſſi tenebras extitiſſe.

Mitto i pñtia poeticū chaos. Adducere iuuat in medium philonē iudeū ſimilibus uerbis moyſis geneſim exponentē. Siqs cāꝫ/quare uniuerſum hoc creatū ſit uelit exquirere/non errabit meo iudicio ſi id exiſtimabit: quod quidā ex ueteribus protulit: bonū eſſe creatorē ipſuꝫ/⁊ genitorem/⁊ auctorem uniuerſi: ⁊ bonitatis ſue gratia nulli ſubſtantie inuidiſſe: que ſua natura nihil boni haberet: ⁊ tū fieri omnia poſſet. Erat. n. ſua ipſius natura iordinata/informis inaīata/oio uaria/inↄgrua/inↄcinna/inↄſtans apta q̄ in cōtraria mutaretur: ⁊ optimarū rerū rōneꝫ ſuſcipet/forme uidelicet aīationis/ſimilitudinis/ↄgruitatis ↄcinnitatis: oīum deniqꝫ rerū idee melioris: Item in ſecundo eiuſdem libri uolumine. Cum inquit creator ſubſtātiā inordinatam ⁊ natura ſua confuſam in ordineꝫ ex inordinatione: ⁊ in diſcretionem/ex ↄfuſione traductā formare cepiſſet. Terram atqꝫ aquā medio loco firmauit. Hec philo. p indē ſi gradus rerū ſex in ſuperioribus adductos cōſideraueris/pſpicies forte q̄ꝫ ſimilis ſit Plato moyſi/ſex diebus mundi geneſiꝫ abſoluenti. q̄ꝫ ſimilis ⁊ pythagoras pbans ſenarium numerū generi nuptiiſqꝫ pſus accōmodari/unō ⁊ gamon appellat. propterea quod partes ſue iuxta poſite ipſum gignant/ſimilemqꝫ reddant genitum genitori.

Duplex opinio de origine mundi.

Iquis interroget nunquid apud Platonem mundus fuerit ſempiternus. Reſpōdeo equideꝫ interpretibus ſeuero ⁊ attico ⁊ plutarcho/aliiſqꝫ ut proculus narrat multis non fuiſſe ſemper. Sed interpretantibus crantore Plotino. Porphyrio. Iamblico. Proculo ⁊ pleriſqꝫ aliis/ſemper quidem fuiſſe/⁊ fuiſſe ſemper a deo/immo fluxiſſe. Deum. n. ſemper eſſe aiunt. Mundum uero fieri ſemper ⁊ fluere. Ac ſi initio temporis carentem conſideraueris/ingenitum/dici mundum: ſin autem perpetuum a deo eius effluxum/aſſidue genitum. Neqꝫ minus ex deo pendere/ſi dependerit pēdeatqꝫ ſemper/q̄ꝫ ſi aliquando ceperit dependere uel deſinat. Quemadmodum lumen non minus a ſole ducit originē neque minus ſeruit ſoli/ſi ſemper q̄ꝫ ſi aliquando profluxerit/effluxerit atqꝫ a ſole.

Triplex coniectura platonice opinionis de mundo ⁊ que ſit certitudo ſententie platonice de mundo.

Eterū i rebus Platonicis uel ↄiectura incedimus uel ſcientia. Quantū ad ↄiecturā ſpectat/ita ⁊ ipſe loquitur ⁊ ſui diſputant/ut opinionem eius de origine mundi i tria capita colligere liceat. Aut enim putauit materiam aliquando ex nihilo a deo creatam ſimulqꝫ formatam tempore: Quamuis in hoc opere quod componitur ex materia/ſecundum quendam productionis ordinem/materia ipſa prius cogitetur fieri q̄ꝫ formari ⁊ eſſe materia prius q̄ꝫ eſſe formatā: atqꝫ ante opus ex materia factum. materia queri ſoleat ex qua fuerat opus conficiendum. Aut deum materiam non aliquando nouam peperiſſe ſed ab etherno/ſimiliterqꝫ ornaſſe: quamuis inornata prius q̄ꝫ ornata fingatur. ſiquidem natura ſua caret ordine: quem expectat ab alio cunque res quelibet prius cogitetur ſecundum id quod eſt q̄ꝫ ſecundū id quod accipit/merito ſeorſum ab ordine poteſt ipſa in ſe ordinis expers excogitari. Aut ut dixi materiam ſemper a deo fuiſſe. Atque continue: ſed non continue ordinatam immo per temporum interualla: Ita ut dei ſit ſtabiliter ordinare Materie uero ordinari mobiliteꝛ accipiatqꝫ temporalem ordinis ſui temperationem non aliter q̄ꝫ a fabro accipit horologium: peractiſqꝫ pro natura ſua certis tēporum interuallis amittat ordinem paulatim ac denique totum: Redeatqꝫ i chaos/: ſꝫ deus ſubito extremam confuſionem minime tollerans: in priorē diſpoſitionem unico nutu retemperet: Idqꝫ fiat infinite uiciſſim: nunquam mutato deo infinite reformata materia: Hactenus humana in platonicis preceſſerit ↄiectura: Quantū uero habemus ſciētia/affirmamus Platonē noſtrū affirmauiſſe: Mūdū nō ex ſe exiſtere/ſꝫ ex cā: nō ex cā fortuita/ſed ex certa: nō ex naturali dūtaxat cā: ſꝫ itellectuali: nō ex intellectu p modū nature determinato ſꝫ potius uolūtario. et iiii

Non uoluntate ex naturali quodam instinctu compulsa: sed libera: Nihil. n. magis liberum q̃ quod per se est/ ⁊ per se agit omnino: neq; tam contingente aliqua uoluntate: Nihil. n. contingens ubi idem est uoluntas atq; necessitas. Nihil iterum uiolentum ubi idem est uicissim necessitas ⁊ uoluntas. Ut autem id aperiret non minus replicauit in fabricando mũdo uoluntatis diuine q̃ intelligentie nomen. Atq; addidit ipsam uoluntatem boni esse summam causam ⁊ certissimam causarum. Quam ex eo ostendit liberam esse quod sepe ait deum architecti more consultauisse atq; deliberauisse de opere construendo/ quibus in uerbis non ambigentẽ intelligi deũ uult sed libere eligentem. Proinde mundanũ opus non semel tantum processisse inquit a deo/ sed procedere seruariq; assidue. Quin etiã suprema mundi numina una cũ mundo ex seipsis dissolubilia fore nisi diuina uoluntate regantur. Satis ergo fuerit ⁊ id quidem q̃ maximum talia de affirmante philosopho affirmasse. his. n. ɔcessis facile poteris deum dicere qñ ꝓuidẽte ⁊ libera efficit uolũtate/ mundũ absq; nouitate sui nouũ ɔposuisse. Ac si audiueris nõ aliqñ nouum: sed ab euo potius edidisse/ poteris maiestatem simul suam seruare deo cuius uoluntate ⁊ hac quidem libera mundus non minus eget ⁊ pẽdet: si eget pendetq; semper/ q̃s si quandoq; ꝓcesserit. Quoniam uero Plato sepe ait/ eatenus de diuinis asseuerandum/ quatenus diuinis oraculis comprobetur/ ⁊ nos sacris litteris potius q̃ coniecturis nostris assentire debemus.

Mundus boni gratia procreatus ad diuine rationis uerbiq; diuini similitudem.

Mundum ergo fecit uoluntate. i. bonitate sua tam uoluntarie q̃ naturaliter ob immensam fecunditatem exuberante. que primum quidem se ipsa gaudet. ob idq; deinde sua hac delectatur imagine. ita tamen ut non in hac imagine/ sed in ipso exemplari atq; principio delectationis huius ɔstituat finem. Quoniam igitur bonitate fecit mundum/ iccirco boni gratia fecit ipsum. nõ. n. ut ẽet/ uiueret itelligeret simpliciter/ procreauit/ sed ut ⁊ bene esset/ uiueretq; ⁊ bonũ/ intelligeret atq; ɔpararet. Id illi mosayco ualde cõsonat. Vidit deus hoc ⁊ illud esse bonum: ⁊ cuncta ualde bona. Et quia pulchritudo splendor est bonitatis/ ideo subdit/ ab optimo deo mundum esse pulcherrimũ procreatum. temporalem quidem/ sed ad etherni exemplaris imaginem dicet ⁊ sepe/ quot species sunt in archetipo. idest principali mundo. i. intelligibiles atq; imitabiles/ totidem rerum formas in hoc mundo disposuisse/ atq; ita sibi similem effecisse. utpote qui intelligat ideas rerum non inter nubes/ ut maledici qdam calũniantur sed in mundani architecti mente ɔsistere. Ubi uero ait in ipsa uita ideas esse/ uaticinari uidetur euangelicum illud/ quod factum est/ in ipso uita erat. ⁊ ubi ait repetitq; sepe mundum diuina prouidentia constitutum. totum confirmat theo religionem. Quod quidem cum obseruasset theophrastus tanq̃ in philosopho mirum. ait: Plato solus uel certe maxime omnium/ a diuina ꝓuidẽtia rerum causas assignauit. Sed. o. theophraste quacũq; id mente de Platone dicas/ procul dubio confiteberis: Platonem solum uel omniũ maxime prouidentem esse atq; diuinũ.

Cur mũdus sit unus ⁊ spericus: ⁊ moueatur in speram.

Ostendit uero deinceps diuinũ ipsum mũdi exẽplar/ quod euangelista sed diuinio re sensu diuinũ appellat uerbum/ esse unicũ/ quare quod ɔtineat oĩa/ nihil relinquat extra seipsum ideoq; sit necessario unicum. Sed de hoc ipso in theologia diffusius. Cum autem mundus hic in ceteris quoad fieri potuit/ mundũ intellectuumq; diuinum referat/ adeo ut qui formas in hac materia conspicit/ quasi diuinũ uultum ɔtueatur in speculo/ certe in ipsa etiam unitate omnium effectrice atq; seruatrice representat illũ/ ut architecti unius unum sit opus: Unus igitur dei unius est mundus: profecto si posset architectus humanus/ dominari materie: postq̃ plura edificia effecisset/ quorum quodlibet in se sit unũ/ cũcta uno quodã tandem circumuallaret: deus autem potest omnino/ cũ sit materie dñs: neq; somniare l3 mũdos plures quasi pilas alios extra alios. Sic. n: diuinũ opus dissipatũ foret: atq; inter mundos spatia/ uacua forent: Probabilius existimabis si quot orbes fingis p uacuum sparsos/ tot excogites speras potius intra speras ut quelibet spera sit mundus in mundo: Uniuersumq; opus unum sit/ atq; inuicẽ ordinatũ: nihilq; uel uacuum uel ordinis unionisq; expers repiatur. sit autem figura mundi sperica: Sic: n: est maxime uniformis. capax. indissipabilis. agilis. atq; ita nec aliter potest moles in mole ⁊ sine uacuo collocari/ ⁊ sine offensione moueri. idest si nõ quadrata quadratis aut circulis/ sed orbes orbibus inserantur. Deniq; precipua mundane huius spere causa est/ quod ⁊ orbicularis est diuini mũdi natura. que in se ipsam intelligendo ⁊ amando reflectitur. Motionis uero sperice ratio ẽ tum figura ipsa que motum recipit/ tum mundane ipsius anime que mouet/ intima per intellectuales species reuolutio.

Cur mũdus diuidatur uel ĩ quinq; uel ĩ sex plagas ⁊ quõ ei ɔueniat septemnarius: ⁊ numerus circularis ⁊ quomodo distribuatur ad intelligibilis mundi similitudinem.

Quamobrẽ mũdane diuisioni nõ iniuria accomodãtur numeri/ in quibus radices prime sunt circularium numerorum. Quinarius uidelicet ex imparibus: ex paribus uero senarius. Dicimus autem numerum uiginti quinq; ex quinario in circuli morẽ multiplicari: quoniã ab eodem quodammodo redeatur in idem/ dum quinquies quinq; ɔputatur uiginti quinq;. Item simili circulo numerum centum uiginti quinq; Quinquies. n. uigintiquinq; tot ɔficiunt. Eadem est ad trigita sex/ itemq; ad ducentos sexdecim/ circularis senarii ratio. Septies. n. sex implet sex atq; triginta. Item sexies triginta sex ducentos implet ⁊ sexdecim. Et si superiores numeros ratione ortus sui alios quadratos alios oblõgos nominãt/ tñ ratione casus atq; finis nuncupant circulares. Itaq; p quinarium ⁊ senarium radices primas circularium numerorum mundi corpus circulare diuidimus. Primo quidem in partes quinq;. s. ignem celestem. Ignem ethereum sub luna. Aerem. Aquam. Terram. Que quidem diuisio in epinomide cõprobatur. Deinde distribuimus per senarium. ubi celestem ignem in non erraticum diuidimus ⁊ erraticum. Que partitio a Platone frequentius usurpatur. Uerum sensibilis mundi distributionem ab ipsa exemplaris sui distributione commodius hanc immodum more Platonico deducemus. excogitat quidem deus in mundo penes ipm intelligibili alterã quidẽ uim formabilem/ alteram formatricem. Illam ut dixi infinitudinem: Hanc terminũ pythagorici ⁊ platonici nominant. Excogitat ⁊ mutuam harum uirium mixtionem. Intelligitq; tertiam quandã ex hac mixtione formam ꝓtinus coalescere. Sed ⁊ hanc ipsam formam quasi triplicẽ animaduertit. habere. n. non nihil infinitudinis: non nihil ⁊ termini/ non nihil ⁊ proprii. Quo fit ut post binarium numerũ/ infinitatis. s. atq; termini/ ternarius e uestigio surgat. addita his tertia forma. Surgat quoq; quinarius/ cuiusmodi forma tripliciter distributa. Senarius deniq; nascitur/ ubi mũdi illius munus ad inferiora ꝓducenda porrigitur. Nascitur ⁊ septemnarius ubi mundus ille uelut imago refertur ad patrẽ In quo quidem gradu septimo/ quasi die septimo cõquiescat. Si uero reddideris singula singulis. animaduertes corporeum hunc mundum ab ipso superni mundi termino ceu formam habere ignẽ: ab infinitudine uero ceu materiam habere terram. A media uero illius forma humorem ignis terreq; conciliatorem. Qui ⁊ cõglutinet terram/ natura propria dissipabilem: ⁊ nutriat ignem ex se facile resolubilem ⁊ tria quedam in se ipso possideat. Hinc quidem igneum: inde uero terreum. sed non nihil in medio propriumq; puꝝ aereũ: Cum aliunde p sublime uergat ad ignem aliunde per infimum uergat ad terram. Post hunc mundi quinarium/ fit senarius si communem cunctorum excogitaueris formam. Fit item septennarius: si hãc ipsam mundi formam reformaueris exemplari. In quo quidem die septimo conquiescat.

Quare sint in mũdo partes distincte: ⁊ quare contrarie: ⁊ de quatuor elementis.

Non solum uero distinctionem formarum/ sed etiam repugnantiam uidemus in mũdo. procedit. n. a/ primo/ ⁊ procedẽdo degenerat/ processio quidem distinctionem facit: degeneratio repugnantiam. Quinimo diuisionis ipsius origo est fecunditas cause/ foras exuberantis/ seq; ꝓpagantis in amplum. proce

dente uero per gradus multos diuiſione: in repugnantiam deniqꝫ peruenitur. preſertim cuꝫ mundi materia ob inbeccillitateꝫ, nequeat ita inuicem formas ↄciliare/ut mundus ille ſupior in ſe ipſo conciliat. Quo factum eſt/ut deus materiam dimenſione protēderit/ut repugnaturas inter ſe formas hoſpitiis diuerſis exciperet. Deniqꝫ cum ⁊ illa dicamus inter ſe contraria/que in eodem genere maxime diſtant: ⁊ illa diuerſa/q̄ inter ſe generibus ſeparantur: ex eo quidem qđ ↄtraria/ſunt in mundo/apparet genꝰ quodlibet/ſpeties habere q̄ꝫ plurimas: ex eo autem quod diuerſa/ↄſtat uniuerſuꝫ genera poſſidere per multa. Quoniam uero ⁊ ſpeties omnes ad genera ⁊ genera ad uniuerſum/cōmunemqꝫ eius formam deniqꝫ reducuntur/cōcluditur/ſicut ſuperior mundꝰ uniformis eſt atqꝫ omniformis/ita hunc omniformē eſſe atqꝫ uniformeꝫ. Conducit aūt ↄtraria elementoꝝ celorumqꝫ qualitas ⁊ figura ad nouas formas quotidie generādas. conferente uꝫ motione. Siue .n. unicum fuerit elementum/nihil utiqꝫ generabitur quod ⁊ hippocrates aſſerit. Siue plura inter ſe ſimilia/noui nihil efficietur quod probat heraclitus. Oportet tamen hunc mundum ꝑpetua nouaꝝ generatione formaꝝ/eternaꝫ ſuperioris omniformiſqꝫ mundi actionem pro uiribus imitari. Eſto itaqꝫ ut poeſis canit empedoclis/contraria interſe elementa. Eſto ⁊ inter contraria medium. qñ contraria ⁊ maxime diſtant/⁊ abſqꝫ medio minime congruunt. At medium hoc indiuiſibile eſſe nequit. Alioquin per ipſum contraria non diſtabunt. habet ergo dimenſionē. Sed qua parte alteꝝ tangit nō tangit alteꝝ. Et hēt inſuper partem neceſſario mediam/per quaꝫ eque diſcrepet ab extremis. Propterea Plato inter cōtraria ſemper media ſaltem interſerit duo: quemadmodum ex uerbis eius euidenter apparet. Interſerit ⁊ tertium/ubi ait medium uim habere/per quā non ſolum extremorum/ſed ſuam quoque cuſtodiat unioneꝫ. Sꝫ ponat manifeſte duo/neqꝫ .n. nunc id cōtendimus/ceu inter Igneꝫ ⁊ terram/duo quedam/Aerem. ſ. atqꝫ aquaꝫ. Opꝰ aūt eſſe duobus ſaltē mediis inter ↄtraria oīo corpora/oſtendit ex numeris atqꝫ dimenſionibꝰ/que naturalia corpora quodammodo antecedunt.

Numeri/Lineares/Plani/Solidi. ⁊ quare inter planos unum ſufficit medium. Sꝫ inter ſolidos nō ſatiſfacit ⁊ quomodo mathematice rationes ad phyſicas referantur:

Riplices eſſe numeros apud pythagoricos alibi declarauimus: Lineares/Planos/Solidos. Lineares quidē quos ſola metitur unitas quaſi punctum, ut Binarius/Ternarius/Quinarius/Septennarius atqꝫ ſimiles. Planos autem qui multiplicātur ex numeris quaſi lateribus. Ceu ſenarius ex bis tribus fit ter ue duobus. Atqui ex planoꝝ numeroꝝ eos quadrangulos ⁊ equilateres apellamus/qui ex numeri alicuius in ſe ipſuꝫ ductu conficiuntur. Ceu quaternarius ex bis duobus: ⁊ nouenarius ex ter tribus. ⁊ ſexdecim ex quater quatuor. Inequilateres/autem qui ex ductu minoris numeri in maiorem: qualis ſit ſenariꝰ ex duoꝝ in tria deductione. Dicimus ⁊ oblongos/q ex ductu numeri admodū minoris/in numerum longe maioreꝫ ↄficiuntur/qualis eſt denarius ex deductione duoꝝ in quinqꝫ reſultās Siquidem ex bis quinqꝫ fit decem. Hunc ſi in decimo de re. pu. apellauimus quodammo linearem/intelligi uolebamus oblongum. Preter hos autem/eos ſolidos dicebamꝰ/qui ex deductione atqꝫ reductione numeri alicuius in ſe ipſum efficiuntur/inſtar molis ſolide in trinam quaſi producti dimenſionem, ut bis duo/bis/octo. Ter tria ter/uiginti ſeptem. Quater quatuor quater. Sexaginta quatuor: Accipe duos planorum primos/q uidelicet a primis linearibus procreantur: ut puta hic quidē quaternarium a binario: Inde uero nouenarium a ternario procreatum: Hos ſane planos duos nouenarium: ſ: atqꝫ quaternariuꝫ poteris/unico competenti medio inuicem deuincire: Hoc eſt ſenario: Que: n: proportio eſt nouem ad ſex/eadem ſex erit ad quatuor/utrobiqꝫ: n: ē proportio ſexquialtera: ſiquidem nouem continet ſex ⁊ inſuper alteram eius partem: i: ternarium: Similiter ſex ↄprehendit quatuor/atqꝫ inſuper binarium/alteram: i: dimidiaꝫ quaternarii partem: Senarium uero eſſe conpetens medium inde patet qđ ex utriſqꝫ componitur. Latus eniꝫ quaternarii quideꝫ eſt binarius: nouenarii uero ternarius. Ex multiplicatione āt binarii in ternarium fit ſenarius. Similiter ſi accepis ultra nouem aliuꝫ quadratum. ſ. ſexdecim/medius erit duodecim: qui ex lateribꝰ horum naſcitur. Latus eiꝫ nouenarii quideꝫ tria/ſexdecim uero/quatuor. At ſi tria ducas i quatuor/duodecim reportabis: qui horum medius pari utrunqꝫ rōne cōnectit/ſexquitertia uidelicet rōne. Nam ſexdecim comprehendit duodecim ac tertiam inſuper eius partem. Similiter duodecim ultra nouem includit tertiam nouenarii portionem. Cernis itaqꝫ quod inquit plato/planos numeros unico poſſe medio colligari. Accipe preterea numeros ſolidoꝝ primos/eos inquaꝫ q primi ex primis efficiuntur linearibus in ſe ductis atque reductis. Hinc quidem octo a binario: Inde uero uigintiſeptem a ternario ꝓcreatuꝫ. Hos utiqꝫ non poteris unico inuicem medio copulare: ſed cogeris duo ſaltē accipe media. ſ. duodecim atqꝫ deceꝫ ⁊ octo. Accipies eniꝫ duodecim ex bis duo ter/decem uero ⁊ octo ex ter tria bis. Perqꝫ hos numeros cōciliabis extremos ſexquialtera ratione. Nempe uigintiſepteꝫ numerus/decem ⁊ octo complectitur/⁊ alteraꝫ rurſus eius partem/i. nouem: ſimiliter decem ⁊ octo exſupa duodecim. Iteꝫ duodeciꝫ equaliter excedit octo. Per hec perſpicuum eſt/ſolidos numeros pluribus ſemꝑ quibus congrue copulentur/mediis indigere. Quod āt expoſuimus i numeris/ideꝫ poſſumus i dimenſionibus tum planis/tum ſolidis demonſtrare/oſtendentes inter plana comparabilia inuiceꝫ unum ſepe ſufficere medium. Inter ſolida uero comparabilia/plura uera media eſſe ponenda. Quod quidem/⁊ ꝓlixum nimis foret: et ſatis a Iamblico/et ꝓculo/⁊ calcidio eſt oſtenſuꝫ. Quoniam uero plato mathematica hec non propter ſe ipſa quidem/ſed propter naturalia hic accepit: his pretermiſſis cōſideremus breuiter que potiſſimum nature myſteria ꝑ mathematicas imagines ſubintelligat. Principio quod in ſacris litteris legitur/deuꝫ oīa in numero/menſura/pōdere perfeciſſe: manifeſte tangitur a platone numeros/menſuras/ſolida in medium adducente. Per ſolida enim comprehendit ⁊ pondera: que etiam ſignificat ubi poſt dimenſiones/cōmemorat uires inclinationum quaſi ponderum cauſas. Per numeros quidem intelligi uult ipſas rerum naturalium ſpēs formaſqꝫ ſubſtantiales: quas etiaꝫ Ariſtoteles numeris cōparauit. Per menſuras āt certas inſtrumentaleſqꝫ figuras uel magnitudines ſpeciebus certis accommodatas. Per ſolida denique atque uires/ſignificat qualitates/que ⁊ cum molibus penitus protenduntur/⁊ preſtāt motionibus actionibuſqꝫ momentum. Iudicāt āt omnes in uniuerſo tum rerum ſpēs/tum ſpecieruꝫ figuras magnitudineſqꝫ tum qualitateſ/geometrica inuiceꝫ ⁊ muſica proportione compoſitas. ut qua rōne in fine a mediis/eadem media a ſuperioribus excedātur. Item per numeros deſignat medium arithmetricum/quod numerorum paritate conſiſtit. Per dimenſiones atque menſuras medium geometricuꝫ/quod in rōnis proportioniſqꝫ identitate locatur. Per pondera ⁊ uires/medium muſicuꝫ: quod in portionis equalitate uel ſimilitudine ſitum uelocitatem tarditatemqꝫ motionum/⁊ acumen grauitatemqꝫ uocum uirtute cōprehenditur.

Prima diſcurſio/quare quaternariꝰ elemētoꝝ numerus mundo cōueniat.

Ed de his alibi latiꝰ. Iam uero ad partitionem mundanaruꝫ partiū reuertamur/quo harmonicā ipſaꝝ ↄpoſitionē ↄſpicere ualeamus. In ſupioribꝰ qdē qnariū ⁊ ſenariū circulari mūdi figure ↄgruere dicebamꝰ. Nūc inſuꝑ q̄ternariū eiuſdeꝫ plenitudini dicimꝰ ↄuenire. Profecto q̄ternariꝰ primꝰ iplet oēꝫ differētiā numerorum: primū parem ac primū imparē circumplectens. Implet ⁊ ſimplicem numeroruꝫ progreſſioneꝫ: quādo terminis quatuor explet denarium/uno duobus tribus/quatuor denarium pfecte cōſumās. Implet ꝓceſſum quoque dimenſionum: terminis uidelicet quatuor aſſequens/ſigno lōgitudine/latitudine atque profundo. Implet muſicam conſonantiam. Nempe intra quaternarii limites dupla/tripla/quadrupla/ſexquialtera/ſexquitertia/diapaſon/diſdiapaſon/diapente/diateſſeron cohercentur. Implet naturā ad quatuor uſqꝫ terminos

procedentem/ substantia/ quantitate/ qualitate/motu. Implet denique uniuersũ siue quod in natura siue quod supra naturã essentia/esse uirtute atque actione. Merito igitur pythagorici quatrinitate plenitudinẽ mũdani tum corporis tum animi designabant: eamq̃ iureiurando testabantur nature perpetuo fluentis fontẽ esse quatruplicem. Ex hoc nimirum fonte manat quaternarius elementorũ numerus. Hinc quatruplicitas in celo quatuplex. Hinc sub celo tempora quatuor. Hinc sub tempore/quatuor humores/complexiones/affectus. Hinc super tẽpus quatuor uirtutes surgunt. Hinc i etheritate quatuor exempla uirtutum.

Secunda ad idem probandum discursio.

Reterea nisi uererer partĩ prolixitatẽ partim etiam nouitatẽ/recenserem mira quedam Iamblici ⁊ siriani proculiq̃ cõmenta/gradus quatuor super mundũ supernum cõstituẽtiũ. s. unum/terminum/infinitudinem/mixtionem. Proinde supernum mundum. i. primam intelligibilemq̃ mentẽ. Post eam ponẽtium mentem mundumq̃ partim intelligibilẽ/partim quoque intellectualem: post hanc intellectualem simpliciter mentem atq̃ mundum. Quarto uero loco mentem iam mundumq̃ animalem/sensibilis mundi ducẽ. Item supremã mentem ⁊ suspicere quatuor illa/unum. s. terminumq̃/⁊ infinitatẽ atq̃ mixtionem: ⁊ habere suapte natura quatuor: uẽ hinc quidẽ unitatem: inde uero essentiam. Rursus unitatem essentialem ⁊ essentiam uniformẽ: atque oẽs oio rerum ideas quatruplicis similiter nature participes. Item mentem ipsam intellectualẽ ionialemq̃ mundi opificem in fabricando mundo suspicere i mentem intelligibilem atque supremam uelut exemplar/ ⁊ in bonum ueluti finem. Et qua ratione in mundo intelligibili qđ ⁊ ipsum ens ipsumq̃ uiuens nominant: principia ⁊ ideas suspicit nature quatruplicis/in qua tuor similiter plagas digerere mundũ/quarũ prima a primo celo postq̃ celũ per ignis sperã usque ad aeris principium protendatur/ secunda inde ad aerem usq̃ medium. Tertia inde ad terram. Quarta uero sit terra: atque huiusmodi partitioni quatuor in qualibet plaga respondeant exercitus rationalium habitantiũ: deorum. s. mundanorum. Item angelorum: deinde demonũ: postremo particulariũ animarũ. Sed his obmissis ad institutum nostrum redeamur.

Tertia ad idem confirmandum discursio.

Quatuor apud methaphysicũ sunt elementa/essentia/esse/ uirtus/et actio. Quatuor apud mathematicũ/signũ/linea/planũ atque profundum. Quatuor apud physicum/seminaria nature uirtus/pululatio naturalis/⁊ adulta forma/atque compositum. Redde uero singula singulis. Essentie quidẽ signũ atq̃ semen. Ipsi uero esse lineã/pululationemq̃: uirtuti planum atque formam: actioni profundum atque compositum: ⁊ ubique extrema uelut solida duobus cõcilia mediis. Manifeste uero quod i mathematicis signum est: plato i physicis uirtutem seminariam indiuiduamq̃ ⁊ stabilem esse putat. Quod ãt in mathematicis linearis in longum productio: id in physicis germinantis forme pululationem/ut ita loquar/existimat. Item quod ibi planum/hic proprie formã: ut enim planities corpus terminat: ita forma materiam: deniq̃ quod ibi profundum: hic est compositum/compositũ inquã duplex: tum formale. i. ex pluribus formis complexio quedam spere solide similis: tum materiale. i. ex forma atque materia/cubo similior. Quod ergo ait iter duo plana unum sufficere mediũ/intellige inter duas formas medium unicum satisfacere. i. formale. Forme. n. cum formis deinceps ubi per extrema sui sese cõtingunt/uno quodam formali medio congruunt/utrinq̃ partim quidẽ conueniente/partim etiã differente. At uero quod iquit solida solidis medio duplici copulari/significat inter composita naturalia duo diuerse nature gemina media interponi. Quorum alterum quidem formale sit/alterum uero materiale. In quolibet. n. composito: hinc principalis forma: inde accõmodatũ forme subiectum consideratur. Hinc efficitur ut inter diuersa composita consurgat discrepãtia duplex/altera quidẽ magis ratione forme/altera uero magis ratione subiecti.

Quarta ad idem discursio: ⁊ de uiribus/ꝓportionibusq̃ elementorum.

Idem hec alia insuper ratione cõroborantur/si a quatrinitatib⁹ modo descriptis/ad quatrinitatẽ spere descendas. In hac utique consideratur natura medii. cõsideratur ⁊ natura circumferentie longissime inter se distantes tam proprietate q̃ situ. Consideratur insuper hinc quidem spatium/quatenus ꝓpria uirtus centri porrigitur: Inde uero spatium/quatenus propria magis circumferentie uis protenditur. hinc quatuor cõputantur plage mundi/et quatuor similiter elementa. Quorum quod in circumferentia ponitur/naturã eius sequens amplissimum est/ ideoq̃ omnium subtilissimum per substantiam: per uirtutẽ uero acutissimum/penetrationisq̃ aptissimum. per actionem deniq̃ promptissimum ẽ ad motum. Quod ãt situm est in medio/naturam quoq̃ sequens medii/ angustissimum est ⁊ densissimum per substantiam. ꝑ uirtutẽ uero obtusum. per actionem denique ad motum est ineptissimũ: Media uero duo medio in his modo se habent. Proinde sicut maxime distant in spera ambit⁹ atque centrum/ita per situm ⁊ naturam ignis terraq̃ plurimũ discrepant. Ille. n. ita petit ambitum/ut nunquam naturaliter mediũ. hec ita cẽtrũ/ut nũq̃ naturaliter ãbitũ. Aer uero interdum descẽdit/si uẽ in sublimi ignis regione ponatur. Aqua etiam ascendit/si sub terrã cohibeatur. Quemadmodũ uero in igne ⁊ terra tria cõsiderãtur. s. substãtia/uirtus/actio: sic ⁊ tres potissimum proprietates/uẽ in igne quidem per substantiam subtilitas. ꝑ uirtutem acumen. ꝑ actionem mobilitas. In terra uero opposita/per substantiam crassitudo. ꝑ uirtutẽ obtusitas. ꝑ actionẽ imobilitas. Dicuntur ãt horum nature apud platonẽ solide/quia instar dimensionis trine/trinas possidẽt qualitates. quod si duas dumtaxat haberent planorum instar/unum sufficeret mediũ: quod uidelicet in qualitate quidẽ una cõgrueret cum extremis/in altera uero differret. At quoniam tres inuicem oppositas habent/duobus ut uinciantur/opus est mediis: quorum utrunq̃ cum proximo quidem tum extremo/tum medio in duplici cõueniat qualitate/ in unica discrepet: cũ remoto uero extremo/in una quidem congruat/sed differat in duabus. Sic utique ignem sequitur aer/i subtilitate ⁊ mobilitate igni persimilis: sed quadam uirtutis obtusitate dissimilis/i qua etiam unica quodãmodo cum terra consentit: cum aqua uero duabus. s. obtusitate atque mobilitate. Aqua sequitur aerem in duabus his aeri similis/sẽ una similis igni. s. mobilitate dumtaxat. At dissimilis igni duabus/crassitudine obtusitateq̃ simul. dissimilis terre mobilitate quadam: sed crassitudine/obtusitateq̃ similis. Profecto q̃ ignis ad terram analogia q̃dã. i. rationis similitudine atq̃ proportione comparabilis sit/ apparet. Quemadmodum. n. se habet subtilitas ignis ad terream crassitudinem/sic ignis acumen ad obtusitatem terre/sic itẽ ad imobilitatem terre mobilitas ignis: quod ẽt comparabilis sit/sed potiori aliqua rõne ignis ad aerem/aer ad aquam/aqua ad terram: ex cõsensione qualitatum est manifestum. Uidetur ãt elementi proximi quidem ad proximum conuenientia ad discrepantiã esse dupla: ad remotum uero contra/dupla esse ad conuenientiam discrepantia. Uidetur ignis aere duplo subtilior/triplo mobilior/quatruplo uero acutior. Itẽ aer/aqua acutior duplo/triplo mobilior/quatruplo esse subtilior. Rursus aqua q̃ terra acutior duplo/ triplo subtilior/ quatruplo ad motũ esse paratior. Procedere uero inter cognata ad quatruplam usque proportionẽ dumtaxat apõ musicos est concessũ. Longiori. n. progressione aures offenduntur. quinetiam in his perfecte rationes musice continentur. In his utique per tres qualitates quasi per trinas dimensiones ⁊ solida quedam/ ter quoque solideq̃ ad solida usque procedimus. Nam per duplam quarto gradu ad octo peruenimus/qui primus est solidus. Item per triplas quarto similiter gradu ad uigiti septẽ: q solidus ẽ secũdus. Rursus per quatruplas ratiões/quarto deniq̃ loco ad sexagitaq̃tuor/q tertiũ iter solidos numeros obtinet locũ. octo eniẽ a binario solide

idest ter accepto sive ducto: vigintiseptem a
ternario ducto ter. sexagitaquatuor a quater
nario similiter in se ipsum ter multiplicato crea
tur. Ceterum ut notius sit quanta apud Plato
nem cōgruitas mathematicis inest ad physicū,
repetenda sunt duo illa primorum media solido
rum. Posuimus. n. inter octo atque uigintise
ptem, ɔpetentia media duo, id est duodecim atque
decem & octo. Duodecim quidem numerus tum
ex octo tum ex uiginti septem nascitur. Latus
siquidem ex quo multiplicantur octo, binarius
est. Latus autem ex quo uigitiseptem est ternarius,
sed ex binario atque ternario ita fit duodenarius
si egeris bis duo ter. ubi duodenarius oriens
duo ab octonario accipit latera, unum uero a ui
gintiseptem. Item ex binario atque ternario
ita fit decem & octo, si egeris ter tria bis. ubi
decem & octo numerus nascens, ab octonario
quidem remoto latus accipit unum, ubi dicitur
bis: sed a numero uigitiseptem latera duo, ubi
ter tria. similiter elemēta duo inter ignem ter
ramque media, dum ex extremis cōtēperantur,
interim a proximo quidem naturas reportant
geminas: a remoto uero unicum mutuantur.

Quod totus mundus ex quatuor componitur
elementis: & quomodo hec alia ratione sunt in
celo, aliter infra lunam.

Ex his quatuor elementis geometrica &
musica inuicē ratione coniunctis uniuer
sum mundum esse compositum pythagorici pla
tonicique omnes existimant: ita tamen, ut con
sonantia horum in celo nullam unquam dissonan
tiam patiatur. sub celo autem, dissonantia quedam
alicubi oriri uideatur interdum, sed statim per
superiorem concentū in formam consonantem
mirabiliter redigatur. Esse utique elemēta hec
sub luna, nemo negabit. Esse uero i celo, physi
ci nōnulli negabūt. Sed isti audiāt methaphysi
cos precor, probantes elementa per ideas suas
esse in ipso mundi opifice. esse inde i aīa mundi
per rationes suas. Esse in natura per semina.
Ergo & in celo per uirtutes, & sub celo per for
mas. Quo enim pacto a causis celo superioribus
elementorum nature transeunt infra celum: &
ibi quidem protinus nutature: nisi uirtutes ho

rum moderatrices celo interim infundantur.
Quinimo sicut agricola quidē non regit archi
tectum, quoniam architecture nullas continet
rationes: geometra uero has possidens, regit
illum: sic & celum nisi elementorum elementa
liumque ɔprehēdat uires, hec gubernabit nūquam.
gubernās uero complectitur: imo complecten
do gubernat. Audiant & astronomos tam in si
gnis quam in planetis naturas ɔsignantes elemen
torum, & effectu probantes. Audiant denique
sacras litteras ponentes sepe i celis aquas. po
nentes terram quoque uiuentium. Quod si duo
hec ibi celestium dissimiliora ponuntur, multo
magis ignis & aer celestium similiores ibidem in
sacris litteris collocantur. Respondebūt ut
arbitror, aliqui uires illic quidem elementorum
excellentissimas per modum cause ponendas esse:
in speris autem elementorum sub luna naturas cor
secundum formam: in compositis tandem parti
cipatione quadam: sed naturas ipsas elemen
torum in celo esse negabunt. Ad hec adducent
platonici uirtutes ubique proprias in propria na
tura fundari. Itaque si sunt horum uirtutes in
celo, esse quoque naturas: sed quemadmodum
uirtutes illic i gñe quodam lōge his excellentio
re consistūt, ita naturas in excellentiore: imo
ut rectius loquar, excellentissimo: Et naturam
illam ignis eminentissimam prebere celo sensibi
le lumen: uiuificum calorem: motūque promptissi
mum. Naturam terre largiri solidam firmāque
stabilitatem. Item & stellis densitudinem qua
uideri possit: & lune qua radios repellat sola
res. Naturam aeris prestare perspicuam quali
tatem, quam nominant translucentem. Naturā
aque afferre delicatissimam & equabilissimam le
nitatem: Et quod maximum est, ipsis sperarum
labiis quibus sese contingunt inserere uirtutē
illam frigoris & humoris. per quā fiat, ut quāuis
ex uelocissimo motu rapidissime & uehemētissi
me se contingāt, estus tamen illic resolutioque
non accidat. Has quidem in celis aquas ebrei
ualde probabunt. Probabunt ēt, ut arbitror,
si audiuerint per naturam illic terre uiuentium
fieri: ut materie alioquin tenuissime ex tāto mo
tu non dissipentur. Meminisse uero oportet,
tātā esse i celesti substātia uirtutē tanquam ad cōci
liandum efficacem, ut qualitates & motiōesque

apud nos sunt inter se repugnantes, ibi non pu
gnent. Item ut reliqua illic elementa statim a
prima genitura mundi in formam prestantissimi
idest ignis redacta fuerint: quemadmodum per
motum celestem elementa quatuor apud nos in
quauis genitura ad unam reducuntur mixti for
mam. Neque miraberis in unum illic elementa
conflari: si cogitabis etiam infra lunā in unam
molem esse compacta. & ignem esse soliditatis
terrene participem, ne ob tenuissimam mollissi
mamque naturam continuo dispergatur: terram
quoque per se torpentem, ignis consortio actio
nem uitamque nō ascisci. Quod si extrema miscen
tur, nimirum & media mediis extremisque misce
ri. Item si tāta est infra lunā unio, super lunam
esse multo maiorem: sed terre soliditatem siue
stabilitatem illic absque crassitudine in uaporea
quasi forma regnare. Rursus equabilitatem le
nitatemque aque procul a lapsu: agilitatem aeris
ab effluxu seorsum: efficaciam ignis in lumine sa
lubrique calore intelligentie uiteque persimili do
minari, seorsum ab ea combustione: ad quam effi
ciendam apud nos cogitur tum lumen inter cō
caua repercussum, tum calor igneus aspera qua
dam materia & mordaci conclusus: qui certe qua
tenus a terrena crassitudine soluitur, eatenus
lucet purius caletque salubrius. Ergo una cum
heraclito & empedocle, dicemus ignis ipsius, qui
in idea est intellectuale lumen, in celo quidem
uisibile lumen ad oculos emicare: sub celo autē
in ethere puram ipsius & inoxiam uigere flamā.
In terra uero carbonem in aspera materia com
burentem. Dicemus postremo cum Orpheo
esse insuper apud inferos quatuor elementa: py
riphlegetontem, acherontem, & occeanum, et
cocytum. Dicemus cum platone, quemadmodū
in archetipo mundo oīa sunt in omnibus, ita in
hoc imaginario mundo oīa in omnibus esse: sed
pro natura suscipientium ubique singula suscipi:
ut celestia i elementis elementalia sint: elemē
ta in celo celestia: atque tantam esse celestis re
gionis super alias excellentiam: ut celestis ignis
preter elementalē ignem triaque reliqua elemen
ta, dici quintum ualeat elementum. Hinc mun
dos quinque apellari posse ait. Siquidem oīa re
rum genera in quolibet horum quinque sint pro

sua cuiusque natura. Concludemus denique cō
cordiam inter moysem & platonem: quem Nu
menius alterum cognominat moysem. Quod
enim moyses ait, in principio fecit deus celum
& terram, Plato ait, deus primo ignem fecit
ac terram: ignem intelligens precipue celum.
Principio enim in spera mundi centrum consi
derauit & ambitū. Reliq horum gratia iteriecit.

Circularis motus oīs spere semper mobili pro
prius est. Itē ignis maxime proprium est lumen.

Sed neque nos turbent qui celum iccirco
igneum esse diffidunt, quia celi quidem mo
tus sit circularis, ignis uero sit rectus. Nam
etiam celi portio quelibet si forte ponatur i me
dio, repente ascendet in rectum, breuiori uideli
cet tramite patriam petitura: & tamen celi mo
tus proprius est circuitus. & terra si separetur
a centro, descendet: & tamen eius proprium est
quiescere. Profecto quelibet spera mobilis tam
elementalis quam celestis pro figura sua naturali
ter mouetur i orbem: sic loco suo plenius fruitu
ra. Motus autem rectus ubicunque est, non tam na
turalis est, quam reditus in naturam. Sicut uero
corpori circuitus conuenit, maxime conuenit
igni. Cum enim a terra distantissimus sit etiam per
naturam, sicut terra est semper imobilis, ita ille
semper est mobilis. Si semper mobilis, ergo in
orbem. Quod enim mouetur in rectum, pacto
spatio quod finitum est, finit & motum. Moue
ri uero i circulū tam ignem quam aerem, ostendit
circuitus cometarum. Circuitū quoque aque testa
tur influxus perpetuus & effluxus. Manere uero opor
tuit terram, ut in diuisibili & stabili centro fo
ret similior, eoque commodius frueretur. Moue
ri autem superiora ut uaria semper pro motionis ua
rietate producerent. Neque negent aliqui ce
lum esse calidum, sed negent potius esse urens.
Neque dicant solis lumen sola repercussiōe ca
lefacere, sed sola comburere. Nam lune radii
repercussi nihil calefaciunt: cum i ea uirtus aquea
dominetur. Calefaciunt autem solis radii salubri
ter pro ignea solis uiuificaque natura. Neque obi
ciant ex tardiori lune motu cōtingere, ne lune
radii calefaciāt. Nam & si ponitur eē tardior,

tamen tāto ꝓpinquior est q̃ʒ sol hominibus/ ut debeat si non tantum/ aliquantum tamen calefacere/ si repercussione dumtaxat proueniat calefactio. Neque adducant estum esse ignis proprium. Siquidē quo minus aliene miscetur materie/ minus urit. Sed dicant lumen ignis proprium. Quo eniʒ purius/ eo lucidius/ licet oculis quibusdaʒ non manifestius: ⁊ lucet longius q̃ʒ calefaciat/ ⁊ prius illuminat ⁊ momento: ⁊ calorem largitur calefacto post ignem ad tempus seruante calorē: lumē uero largitur nulli/ utpote sibi proprium. Siquideʒ abeunte igne/ simul abit ⁊ lumen.

De spiritu mundi. i. de intellectu et aia/ et intelligentia/ ⁊ natura.

Ostquam uero tractauit quemadmoduʒ deus corpus cōstruxit mundanum/ deinceps quemadmoduʒ mundanam aiaʒ tempauit/ aggreditur disputandum. Ostendit interea se ante oculos posuisse prius ⁊ informem molem q̃ʒ formatam: ⁊ mox formatā quodāmodo prius q̃ʒ animatam/ non quia uel informitas ante formationem fuerit: uel formatio corporalis ante aiaʒ: sed ut cognosceremus/ tam formabileʒ naturam formationis corporee gratia/ q̃ʒ corpoream formationeʒ gratia aie tanquaʒ finis/ esse diuinitus institutam. Volens itaqʒ deus opus perfectum facere/ uiuum ⁊ intellectualem effecit munduʒ: atque ut ex ipso spiritu ⁊ materia mundi cōmodius aial unuʒ cōnecteretur: materiam distinxit i quatuor/ ut diximꝰ/ elemēta/ quasi animalis huiꝰ humores: qr ⁊ spiritū eius in quatuor uoluerat esse distinctum. Quatuor enim ad mundi spiritum ptinent. Primum quidem intellectus in se manens imobilis spere motor siue rector ita regendis spis ab auctore rerum omnium institutus. Secundum spere aia/ motor mobilis quidem/ sʒ mobilis per se ipsuʒ. Tertium intelligentia quedam huic aie a deo ⁊ intellectu superiore diuinitus insita. Quartum natura. i. seminaria uitalisqʒ uirtꝰ ab aia passim infusa materie. Intellectus qdem ⁊ aia substantie sunt. Intelligentia uero atqʒ natura sunt qualitates. Illa qdem anime. hec uero materie/ Horꝫ quatuor imagines sunt quatuor elementa. Ignis eniʒ intellectuʒ refert. Terra naturam. Intelligētiā aer. Aqua denique aiaʒ. Et sicut igni tria ꝓpria sunt/ tria quoqʒ opposita terre/ mediisqʒ media quadāʒ ratione cōueniunt/ sic tria intellectui propria/ eorꝫ qʒ opposita propria sunt nature/ mediis quoqʒ media. Intellectus eiʒ indiuiduus est/ uniformis/ ⁊ ethernꝰ. Natura diuidua/ ⁊ multiformis/ ⁊ temporalis. Anima uero inter hec media per intelligentiam quidem magis intellectus ipsius particeps euadit q̃ʒ nature: p animaleʒ uero potentiam/ cum natura potius q̃ʒ cum intellectu consentit. Quamobreʒ partim indiuidua dicitur/ partim quoque diuidua. Item uniformis similiter ⁊ multiformis. Rursus etherna partim ⁊ temporalis. Proinde quatuor uite secundum quatruplicem mundi spirituʒ numerantur. Saturnia quidem uita in intellectu suspiciente patrem suum celum. i. deuʒ celi fabruʒ. Iouialis āt i intelligentia ad actionē iam mobilem declinante. Venerea in aiali uirtute iam amāte materiaʒ. Dionysiaca i natura quasi ebria. i. immersa materie. Preterea sensus simili ratione quatuor i uniuerso cōnumerātur. Primꝰ utiqʒ sensus i aia mūdi: cōis inqʒ sensus ⁊ unus. i. imaginaria quedā uirtus itelligētiā eius cōnutās/ ⁊ formas rerꝫ pticulares attingēs/ ut illa uniuersales: attingēs inqʒ itrinsecꝰ: ideoqʒ nullis indiget instrumentis: neque extra procedit usqʒ neque patitur. Secundus uero sensus in animabus sperarum est atque stellaruʒ/ cōmunius certe impatibilisqʒ similiter: sed extra ꝓcedens. Tertius in particularibus animabꝰ/ ultra uim cōmuneʒ/ iam per instrumenta singula distributus: ⁊ extra se porrigens/ atque a passione exoriens: sed desinens in iudicium. Quartum denique sensum pythagorici concedunt plantis: imo sensus simulacrum/ ⁊ id quidem stupidum/ nullum iam habens iudicium qualitatis: sed in sola positum passiōe/ uoluptatis cuiusdam atqʒ doloris. Sensus primus intellectum representat Secundus intelligentiaʒ. Tertius uim animalem. Quartus deniqʒ naturalē. Meminisse uero oportet ipsam mundi materiam neque aliter suscipe animam q̃ʒ p naturam: neque aliter

intelligentiam q̃ʒ per animaʒ. neqʒ aliter intellectum q̃ʒ p intelligentiaʒ. Quēadmodum per terram accipit aquā. per hanc aerem. per hunc ⁊ ignem. Ceterum quod deinceps his simile sequitur/ animaduerte. Ait. n. deus animam in medio posuit. eamqʒ inde extendit p totuʒ: ac demum per ipsam extrinseca mundi protexit. Primo quideʒ significat animaʒ/ ⁊ implere totam mundi moleʒ/ aliis. s. uirtutibꝰ alias mundi partes moderātem. ⁊ suprema sui circa mundum uirtute. i. intellēctuali prouidentia mundum exsuperare. Quod āt uirtꝰ aie ab ipso medio porrigatur p uniuersum bis p quatuor gradus exponitur. Primo quidem a media terra passim uirtutē cōnectendi protendit/ a media aqua diffundit uim uitalem: ab aere similiter sensualem: ab igne rationaleʒ. Deinde a media mundi spera uim ut diximus cōnectendi: a spera lune generabiliū ingenerabiliūqʒ media uim uitalē: a sole mundi corde sensualeʒ: a ꝫodiaco medio firmamēti rationalē. Cum uero duplex sit ad deum ordo rerum: alter quo ab eo procedunt: alter quo procedentes conuertuntur ad ipsum/ Plato processionis ordineʒ secutus ē: ubi ait. Deus intellectum in anima/ animam locauit in corpore. Conuersionis quoque ordinem cogitans ait. Deus animam in medio positam/ protendit eam inde per totum: ⁊ interim aliqd eius eduxit extra munduʒ: quo uidelicet dum ꝓuideret mundo/ cōuerteretur ad deum.

De compositione anime: ⁊ quod per quinariuʒ in ea componenda oportune proceditur.

Voniam multa que ptinent ad sperarum aīas/ mētes/ motiōes/ compositionē aie/ in theologia planius exposuimus/ iccirco i illis exponēdis hic ⁊ fuimꝰ et erimꝰ breuiores. Nā ad nōnulla magis propria iam ꝓperamꝰ. Principio quinarium numerum cōpositioni partitioniqʒ anime conuenire tribus de causis arbitramur. Prima/ quia sicut quinarius ex primo pari primoqʒ impari cōstat/ sic anima ex diuidua indiuiduaqʒ natura. Scis āt parem numerum appellari diuiduum: imparē uero indiuisibilē: qm in partes equales diuidi nequit. Secunda/ quoniam genera etiā quibus a deo cōponuntur omnia/ per quinque distribuuntur. Sunt enim essentia/ idem/ alterum/ status/ motus. Animā uero uelut omnium mediam precipua quadam ratione ex ipsis quinque omnium generibus cōpositam arbitrantur. Tertia/ quia cum anima sit medium uniuersi/ naturaliter quinarium suscipit. uniuersi numeri mediū. Est enim quinarius perfectuʒ denarii mediuʒ. Nam cum quinquies rite denariuʒ diuidamꝰ/ medium est eque distans i qualibet diuisione quinarius. Primo quidem si decem/ in noueʒ diuiseris atqʒ unuʒ: uidebis quinarium inter unum nouemqʒ esse medium pariter utrinque distans. Si secundo in octo atque duo partiri decem uolueris/ rursus quinariū equale inter hec medium reportabis. Si tertio in septeʒ atque tria/ uel quarto i sex ⁊ quatuor/ iterum medium uerum accipies inter extrema quinarium. mediuʒ ubiqʒ dicimus arithmeticum. Qđ autem quinto decem partitus in quinque atqʒ quinque/ medium quinariū habeas/ dictu superuacuum est. Quasobres plato in distributiōe uniuersi tum corporis/ ut ita dixerim/ animabilis tum animi: quinqʒ potissimum capita adducit in mediuʒ. Nam utrobiqʒ primum agit de ipsa rei ipsius/ ut ita dixerim/ subsistentia atque fundamento siue corpis inqʒ siue anime. Secundo de partium utriusque cōcordia. Tertio de specie ex partiuʒ concordia resultāte. Quarto đ uirtutibus speciei. Quinto de actionibus/ que a uirtutibus oriuntur. Volunt uero platonici ad essentiam anime tria illa. s. subsistentiam/ concordiam/ speciem pertinere. p hec sequi uirtutem ⁊ actionem. Concordiam inquam. i. cōgruam contemperantiā/ ⁊ hanc quinariam. s. generum/ partium/ rationum/ uirium/ actionuʒ. Constat eniʒ anima ex illis rerum quinqʒ generibus: per que ⁊ partes eius proprie assignātur. Suscipit rursus a deo rerum omniuʒ rationes. Habet hinc uires multas propriasqʒ: per quas edit ⁊ actiones. Vbi uero animaʒ apellat cōcordiam uel cōcentum: memineris platonem i phedone quidem negare animā esse harmoniam. s. partiuʒ corporaliuʒ: ex ipsis cōfectam: in eisqʒ iacentem. In timeo autem affirmare aiaʒ harmoniā esse. s. partium cō i

ſuaꝝ / in ſe manẽtẽ : ⁊ ex ſe corpus ꝯtẽperãtẽ.
Preterea ubi ait. Cõpoſuit deꝰ ex idiuiſibili
ſẽpqꝫ eodẽ ſe mõ habente eẽntia / itẽqꝫ ex illa
que circa corpora fit diuiſibilis / mediam eſſen
tie ſpeciem. i. animam / expone hec per illa que
dicit alibi : fecit deus mundum uiuentem / ani
matum / intellectualem. Ubi enim dicit uiuen
tem / deſignat uitam quandam naturalem per
mundi corpora ſparſam / una cum corpore mun
di extenſam / mobiliterqꝫ agentem. Ubi uero
ait intellectualem / intelligit intellectus ange
licos / qui proprie regẽdis ſperis prefecti : ⁊ in
diuiſibiles ſunt ſecundum locum / ⁊ immutabi
les ſecundum tempus : oppoſito ſe modo haben
tes atque naturalis uita formaqꝫ corporea diui
ſibilis atque mutabilis. At ubi ait / animatum /
ſignificat ipſam anime mundane ſubſtantiam :
cuius eſſentia quidẽ ⁊ indiuiſibilis eſt ⁊ imuta
bilis / ut intellectus. dici tamẽ poteſt quodam
modo diuiſibilis atque mobilis : quia fons pro
prius eſt uirium quarundam ad diuiſibilia ⁊ mo
bilia declinantium. Uirtus autem actioqꝫ par
tim indiuidua ⁊ immobilis / quatenus congruit
cum diuinis / ⁊ ſtabiliter agit. partim uero ⁊ di
uiſibilis eſt quodãmodo / tum quia multiplex /
tum quia ad corpus multiplex diuiſumqꝫ decli
nat : ⁊ mobilis / quia temporaliter operatur.
hanc itaque animaꝫ apellat eſſentie ſpecieꝫ ter
tiaꝫ inter indiuidua eternaqꝫ ac rurſus diuidua
atque temporalia mediaꝫ. Quod auteꝫ ubi mun
dum d nominat intellectualem / ſignificare ue
lit intellectus angelicos / ex eo ꝓbatur : quod
mundi corpus ꝑ uitam paratur ad intellectuꝫ.
ergo quemadmodum ſe habet ad uitam / ſimili
ter ad intellectum. Itaque ſicut non ſolum ha
bet naturaleꝫ uitam in materia mundi iacentẽ /
ſed uitam etiam animalem. i. animam in ſe exi
ſtentem / ita non modo habet intellectualem
qualitateꝫ infuſam anime / uerum etiam intelle
ctualem ſubſtantiã in ſe ipſa manentem. Ubiqꝫ
enim qualitates certe ad certas ſubſtantias re
ducuntur : ut quemadmodum uitalis qualitas
ad uitalem ſubſtantiã : ita intellectualis quoqꝫ
qualitas ad intellectualem ſubſtantiam refera
tur. Componit autem animã quinque potiſſi
mum modis. Primum. ſ. ex ipſis quinqꝫ rerum
generibꝰ. Item ex numeris. Tertio ex concẽ
tibus numeroſis. Quarto ex initiis figuraꝝ.
Quinto ex principiis motionum / uidelicet ut
poſſidens methaphyſicoꝝ mathematicorumqꝫ
rationes ita cuncta cognoſcat. ſ. eſſentias / nu
meros / concentus / figurasqꝫ ⁊ motus. Item
quatenus anima diuinis cognata eſt : ex rerum
generibus que primo diuinis inſunt / dicit eſſe
compoſitam. Quatenus cognata eſt naturali
bus / miſcet eam figuris ⁊ motibus. Quatenus
auteꝫ inter utraqꝫ medium obtinet numeroſis
eam concentibus rationibusqꝫ contemperat.
Quinqꝫ uero illa. ſ. eſſentiam / idem / alteruꝫ /
ſtatum / motum genera rerum nominat : quõ ex
illis preter primum omnia componãtur. Eſſen
tia quidem manifeſte ſignificat rationeꝫ rei cu
iusqꝫ formalem : innuit quoque eſſe / tanquam
actum eſſentie proprium. Idem uero dicitur :
quoniam quodlibet ⁊ ſecum in primis / ⁊ cum
aliis congruit. Rurſus additur alterum : quia
quandam tum intra ſe ipſum / tum ad alia diffe
rentiam habet. preterea ſtatus. Quippe cum
aliquandiu ſuam quandam retineat unitatem.
denique motus hoc in loco exituꝫ quendam ex
potentia in actuꝫ / ſiue eſſendo / ſiue quomodoli
bet intrinſecꝰ extrinſecusue agẽdo ſignificat.
At ſuper hec quinque genera ponuntur tria :
terminus / infinitudo / mixtio. Super tria hec
ponitur ipſum unum. Eſſentia quidem diuinuꝫ
ipſum unum ſequitur. Idem uero ſtatusqꝫ ter
minum. Sed alterum atque motus infinitudi
nem comitatur. Denique ſicut ipſa mundi qua
tuor elementa per ſummum gradum locauimus
in celeſtibus : per medium ſub luna : per infimuꝫ
uero ſub terra : ſic genera quinque ſumma qua
dam ratione ponimus in diuinis. Media in ani
ma : infima uero ſub anima. In diuinis enim ⁊
unitas multitudinem ⁊ terminus infitudinem
ſuperat : ⁊ idem excedit alterum : ⁊ ſtatus pre
ualet motioni. In rebus auteꝫ inferioribus ani
ma contra fit : ⁊ que ibi ſuperabant / hic uiciſſiꝫ
iam ſuperantur. In anima potiſſimum equalis
euadit ſingulorum ad ſingula temperatio : ut
non immerito hanc precipue tum rerum mediã
tum muſicis rationibus temperatã eſſe uelint.
Congruunt anime mathematica : utraque eniꝫ

inter diuina ⁊ naturalia media iudicãtur. Con
gruunt muſici numeri anime plurimum. Mobi
les eniꝫ ſunt : proptereaqꝫ animaꝫ / que eſt prin
cipium motionis / rite ſignificant. Non ſolum
uero per numeros / ſed etiam per figuras deſcri
bitur anima : ut per numeros quidẽ incorporea
cogitetur : per figuras autem cognoſcatur ad
corpora naturaliter declinare. Cõuenit trian
gulus anime. Quia ſicut triangulus ab uno an
gulo in duos protenditur / ſic anima ab indiui
dua diuinaqꝫ ſubſtantia profluens / in naturam
corporis labitur penitus diuiſibilem : ac ſi cum
diuinis conferatur / diuiſa uidetur. Que enim
illa per unam ⁊ ſtabilem uirtutem agunt / atqꝫ
ſubito : hec per plures mutabileſqꝫ uires actio
neſqꝫ peragit / ac temporis interuallis. Sin ãt
cõferatur cum naturalibus / indiuiſa cenſetur.
Non enim alibi habet partes alias loco diſiun
ctas / ut illa : ſed etiam in qualibet totius parte
tota. neque omnia mobiliter temporeqꝫ perſe
quitur / ſicut illa : ſed non nihil etiam ſubito cõ
ſequitur : etherneqꝫ poſſidet. Licet in hoc inſu
per animam cum triangulo comparare : quod
triangulus prima figura eſt / earumqꝫ pluribus
conſtantes lineis producuntur in rectum. Ani
ma ſimiliter prima omnium in plures diſtribui
tur uires / que in ipſa intelligentie ſubigũtur :
ac produci uidetur in rectum / dum a diuinitate
labitur in naturam : in quo quidem deſcenſu ab
intelligentia ſumma in tres profluit uires infe
riores. i. in diſcurſum quendam rationalem / in
ſenſum / in uegetandi uirtuteꝫ. Quemadmodũ
⁊ triangulus a ſigno productus in tres deduci
tur angulos. Dico autem animam ex omnium
genere primaꝫ / ⁊ ex pluribus quodãmodo uiri
bus commiſceri : ⁊ in rectum / ut ita dixerim /
cadere. Mens eniꝫ angelica ſuper animam infe
rioribus intra ſe nullis indiget uiribus : ſed pu
ra mens eſt / totaqꝫ mens atque ſufficiens. Iteꝫ
ad inferiora non uergit / ſed in diuinitatem ſo
lam / unde eſt / circuli more cõuertitur. Ideoqꝫ
eius actio circulo comparatur. Una eniꝫ actio
eſt ⁊ equalis / ſicut ex una ⁊ equali linea circu
lus / ⁊ mira quedam utrinſque capacitas. Pre
terea circulus prima eſt ⁊ ultima figurarum.
Prima quidem / quia una circum contentus eſt
linea. Ultima / qꝛ figure ex pluribus lineis con
ſtitute / quo plures ſubeunt facies / eo propin
quius paulatim ad circuli formam quaſi finem
uidentur accedere. Similiter et intellectus
omnium primus ꝓcreatur a deo / ⁊ intellectua
lis uultus. i. abſolutus ordo rerum ultimꝰ oiuꝫ
in ſpeculo nature refulget. Ad queꝫ naturales
forme quaſi fineꝫ magis gradatim magiſqꝫ acce
dunt. Sed de intellectu alias. Nunc ad animã
reuertamur.

Cur anima rei compoſite comparatur. Cur cõ
ſonantie muſice.

t Ria potiſſimum de anima in preſentia
querimus. Primum / quam ob rem pla
to animam fingit rei compoſite ſimileꝫ / Secun
dum / quam ob cauſam rei concordia quadam cõ
poſite. Tertiuꝫ / cur conſonãtie muſice. Prin
cipio anima ⁊ ſi indiſſolubiliter compoſita eſt /
tamen tanta eſt multiplicitate compoſita / ut
naturali quadam inclinatione ad ea uergat que
ſunt omnino compoſita. Iccirco compoſitis /
quibus cum naturali quadam non dico conſan
guinitate / ſed affinitate cõſentit / quedã eo
ſimilis figuratur. Deinde qꝛ media reruꝫ ẽ / me
rito ⁊ ex omnibꝰ componitur / ⁊ concorditer
cuncta deuincit : ideoqꝫ cuidam uel concordie
uel cõcorditer compoſito comparatur. preſeꝫ
tim quoniam que ĩ natura inter ſe pugnant / ani
ma conciliat inuicem / conciliata connectit / cõ
nexa cõſeruat. Itaque non iniuria concordia
quedaꝫ ſubſtantialis / ſiue ſubſtantia maxime cõ
cors indiſſolubiliſqꝫ aĩa iudicatur. At cum illa
etiã que ceteris ſenſibus apprehẽdũtur / ſepiſſi
me cõcorditer ꝯpoſita ſint : querebatur tertio
cur plato concordie potiſſimum muſice ſimileꝫ
expreſſerit animam. Reſpondetur ad hec : mu
ſicam conſonantiam in elemento fieri omnium
medio : pqꝫ motum / ⁊ hĩc qdẽ orbicularẽ ad au
res ꝑuenire : ut nõ miꝝ ſit eã aĩe cõuenire tum
medie reꝝ / tum motionis principio ĩ circuituꝫ
reuolubili. Adde q̃ cõtẽtꝰ potiſſimũ ĩter illa
q̃ ſentiũtur quaſi animatus affectũ / ſenſuqꝫ co
gitationeꝫ aĩe ſiue canẽtis ſiue ſonãtis ꝑfert in
aĩos audiẽtes. Ideoqꝫ ĩ primis cũ aĩo cõgruit.

Preterea que ad uisum quidem spectāt / ⁊ si pu
ra quodāmodo sunt / tamen absqꝫ motionis effi
cacia ⁊ per imaginem solā absque rei natura se
pius apprehenduntur: ideo paruꝫ admoduꝫ mo
uere animos solent. Que uero ad olfatum / gu
stum / tactum / quasi ualde materialia potius in
strumenta sensuuꝫ titillant / q̄ꝫ animi intima pe
netrent. Concentus āt per aeream naturaꝫ in
motu positam mouet corpus: per purificatum
aerem / cōcitat spiritum aereum aīe corporisqꝫ
nodum: per affectum / afficit sensuꝫ simul ⁊ ani
mum: per signif cationem / agit in mentem. De
nique per ipsum subtilis aeris motuꝫ / penetrat
uehementer. per contēperationeꝫ lambit suaui
ter. per conformeꝫ qualitateꝫ mira quadam uo
luptate perfundit. ꝑ naturaꝫ tam spiritalem q̄ꝫ
materialeꝫ / totum simul rapit ⁊ sibi uendicat
hominē. Et ꝓfecto siquis tanta musaꝝ arte di
ligentiaqꝫ / concentus offerret auditui / quanta
nature artisue cura / uel sapores gustui / uł mol
lia tactui offerūtur / ꝓculdubio cognoscerem⁹
apollineꝫ multo magis animuꝫ rapere melodia
q̄ꝫ uel bachus uino gustuꝫ / uel uenus pruritu ta
ctum / soleat occupare. Accedit ad hec q̄ȯ ubi
plato mundi fabruꝫ inducit loquentē tum secuꝫ
ipso raciocinando / tum ad reliqua imperando /
eloquium ipsuꝫ quasi apollineum cantum appri
me musicū: origineꝫ mundani tam animi q̄ꝫ cor
poris esse putat: ⁊ aīaꝫ inde natā musica simili
ter rōne citharā pulsare celestē. Et ꝓfecto q̄ȯ
in celesti melodia est tum ex tardiori motu gra
uis tonus / tum ex motu ueloci ori ton⁹ acutus /
ideꝫ sub celo ē grauitas ⁊ leuitas: Item frigus
⁊ calor: Rursus humor siccitasqꝫ elemētoꝝ.
Idem i generatione reruꝫ materia ē ⁊ forma.
Idem i humanis ingeniis / māsuetudo ⁊ magna
nimitas / tēperantia atqꝫ fortitudo: ⁊ quemad
modum ex graui acutaqꝫ uoce / sic ex geminis
cunctis quas narrauim⁹ naturis ubiqꝫ fit unuꝫ.
Cum igitur cōsonantia musica quasi uiua sit et
rōnalis et efficax. Iteꝫ utpote q̄ꝫ similima / aīo
q̄ꝫ gratissima. Rursus totū sibi hoieꝫ uēdicet /
⁊ q̄ȯ maius ē / ꝑ ipsam factus sit aīus / facta sint
oīa / ꝑ ipsaꝫ cōseruentur / ꝑ ipsaꝫ ⁊ moueantur:
haud ab re plato noster aīaꝫ effectricē / seruatri
cem / motricē oīuꝫ naturaliuꝫ musicis precipue

numeris rōnibusqꝫ descripsit: numeris inq̄ꝫ nō
mathematicis accidētibus / ut qdaꝫ calumnian
tur: sed idealib⁹ numeroꝝ methaphysicisqꝫ ra
tionibus constitutaꝫ.

Propositiones ⁊ ꝓportiones ad musicā pytha
goricam ⁊ platonicaꝫ pertinentes.

P Thongum. i. sonuꝫ melodiis aptuꝫ uo
cant: quo ⁊ grauiorē ⁊ acutiorē facile
quis edere possit / ut neque tam profundus re
missusqꝫ sit / ut sit silentio similis: neqꝫ tam al
tus ⁊ intentus / ut ꝑstrepat. Grauem sonū mo
tu remisso ⁊ tardo: acutuꝫ intētiore ⁊ uelocio
re creari putāt. Quemadmoduꝫ uero remissus
admoduꝫ ⁊ tardissimus motus / ad quieteꝫ quasi
uidetur accedere / sic sonus grauissimus ad silen
tium. Rursus sicut uehemētissim⁹ celerimusqꝫ
motus ad uiolētiā / sic ad offensionē sonitus acu
tissimus. Internalla uero sonoꝝ apellant cer
tos excessus inter eos in acumine grauitateqꝫ
mutuos. Cōpositiones āt cōgruentiū sonoruꝫ
ex oportunis ꝓportionibus cōsonantiuꝫ cōiun
ctiones. Coaptiones quoqꝫ fidium i musicis in
strumentis: siue in unico tetrachordo / qualē ⁊
inuenit mercurius / ⁊ orpheus cōfirmauit. siue
in duobus tetrachordiis ꝑ chordas septem una
coniunctis: qualia trepander dicitur effecisse:
siue i geminis tetrachordiis ꝑ chordas octo di
spositis atqꝫ disiunctis: quoꝝ lycaonē samium
fuisse asserūt auctoreꝫ: siue i tetrachordiis qua
tuor coniunctis: atqꝫ ex fidibus quindecim gre
coruꝫ tandē oiuꝫ approbatione cōstātibus. In
his oib⁹ tetrachordis gradatiꝫ diatessaron reso
nat cōsonātia. Iam uero post sonoꝝ / interual
loꝝ / cōpositionū mētionē ad ꝓportiōes ex qb⁹
fiunt ꝯsonātie / ꝓcedam⁹. Proportionē equali
tatis nomināt / q̄ fit iter terminos oīo iter se pa
res ⁊ equales: ut iter unū hoc atꝫ unū illud / ⁊
cubitū atꝫ cubitū. Inequalitatis āt / q̄ inter im
pares uł inequales: ut iter unū atꝫ duo: ⁊ cubi
tum atꝫ bicubituꝫ. Et hec qdem altera maioris
inequalitatis / ut dupla / altera ūo minoris: ut
subdupla. Preterea ꝓportioneꝫ inequalitatis
triplicē in presentia ꝯsiderare debem⁹. Primā
qdeꝫ / quā multiplicē nomināt / ut duplā / triplā

quatruplā / q̄ ꝑ maioreꝫ numeꝝ nō diuidit mino
rē: sꝫ resūmit multiplicatqꝫ totū / siue bis siue
ter: atqꝫ ita ꝑ modū numeri ifinite multipliba
bilis ifinite ꝓcedit. Secūdaꝫ ūo / quā supparti
culareꝫ nuncupāt: in qua maior numer⁹ preter
id q̄ȯ minorē cōprehēdit semel totuꝫ: diuidit
ipsuꝫ ꝯcinde: partēqꝫ diuisaꝫ supponit toti: sꝫ
pteꝫ quā uocam⁹ aliquotā. i. ex qua aliquotiēs
replicata fit totū. Haꝝ prima ē sexqaltera: in
ter binariū ⁊ ternariū. Ternarius eiꝫ binariū
cōprehēdēs / addit insuꝑ unitatē: q̄ bis resunta
binariuꝫ efficit. Secunda sexqtertia inter qua
tuor atqꝫ tria: atqꝫ ita i infinitū ꝑ modū conti
nui diuisibilis infinite ꝓceditur. Tertia ē suꝑ
partiēs: q̄ toti suꝑaddit pteꝫ: q̄ aliquotiēs acce
pta totū ꝓprie creare nō ualeat: qualis ē inter
quinariū ⁊ ternariū. Nam qnarius ultra terna
rium adiūgit binariū: q ⁊ semel sumptus nō im
plet ternariū: ⁊ bis accept⁹ / excedit. Propor
tio hec q̄ꝛ totū diuidit i ptē restitutioni totius
ineptaꝫ / inepta uidetur ad ꝯsonātiā: in qua oīs
diuisio i totū ⁊ multiplicatio in unū necessario
restituitur. Secūda uero apta cēsetur: q̄m ⁊ si
diuidit / tñ ab ipsa restitutionis facilitate nō er
rat: ⁊ i ipsa termini eē inuicē cōmēsurabiles in
dicātur. Differentia eiꝫ inter duo atꝫ tria ē uni
tas. hec ūo cōis ē utriusqꝫ mēsura. Accepta eiꝫ
bis metitur binariū: ter accepta / ternariū. Sꝫ
inter quinariū ⁊ ternariū differētia ē binari⁹.
hic āt nō pōt aliquotiēs acceptus uel ternariuꝫ
uel quinariū ullo pacto metiri. Proportio ūo
prima cōcētibus accōmodatissima ē. Nō eiꝫ di
uidit: sꝫ ⁊ multiplicādo restituit: ⁊ restituēdo
multiplicat. Neqꝫ querit aliunde mensurā / ut
supparticularis: sed minor terminus maiorem
metitur: in dupla bis / in tripla ter replicatus.
Neqꝫ ab itegritate / neqꝫ a simplicitate cadit.
Supparticularis āt ab itegritate qdeꝫ labitur.
diuidit eiꝫ / sꝫ seruat multiplicitatē. ꝑ unā eniꝫ
quādā diuidit pteꝫ. Suppartiēs ūo non modo
amittit itegritatē: sꝫ etiā simplicitatē / ubi plu
res cōmiscet ptes / in unū quiddā restitutiōi to
tius ineptuꝫ. Idcirco hec a cōsonātia dissonat /
due ūo supiores ꝯsonāt. Magis āt multiplex /
maxime dupla. Nempe i hac non uidetur aliud
proprie aliud suꝑare: sed suꝑari quodlibet a se

ipso. Nam in dupla binarius suꝑat unum uno.
Quaternarius binariuꝫ binario: similiterqꝫ de
inceps. Adde quod prima est inter primos nu
meroruꝫ terminos / unitatem scilicet binariūqꝫ
progenita. Progenita inquaꝫ sola / absque alia
rum commertio quasi libera ⁊ ab omnibus abso
luta. Tripla uero dum inter unum oritur atqꝫ
tria / sociam habet sexquialteram simul inter
duo triaqꝫ nascenteꝫ. Quatrupla quoque uide
tur sexquitertie cōmisceri. Nam cum primum
quatrupla nascitur quatuor inter ⁊ unum / ori
tur simul ⁊ sexquitertia quatuor inter ⁊ tria.
Iteꝫ dupla proxime oritur / ab ipsa equalitatis
ꝓportiōe / ab hac tripla ⁊ sexquialtera. Iteꝫ a
tripla quatrupla ⁊ sexqtertia nascitur: alieqꝫ
similiter. Quod quidem / nisi prolixitatem ue
rerer / perspicue demonstrarem. Ad duplam
igitur tanquam ad principium atque finem cēs
alie rediguntur: eamqꝫ uel diuidunt / uel multi
plicant. Dupla enim prima / integra / simplex /
absoluta / et equalissima est: ut non mirum sit
cōsonantiam ex hac ipsa nascenteꝫ esse omniuꝫ
perfectissimam: et apellari diapason: quia et
ipsa per omnia protendatur: ⁊ omnes propor
tiones reducantur ad ipsam. Uerum anteq̄ꝫ
consonantias prosequar / ammonendi sumus:
quem greci longon nomināt / nos rationeꝫ pro
portionemqꝫ nominare: ⁊ quam illi analogiā /
nos rationis cōparationeꝫ siue similitudinē ra
tionis. Et ꝓportionalitatē rursus / apellatiōe
uere tam elegāti q̄ꝫ ꝓpria. Et ꝓportionē qdeꝫ
inter duos fieri terminos. ⁊ q̄ñ rite fit cōducēs
uꝫ ad melodias definiri mutuā duaꝝ quātitatū
inter se cōmēsurabiliuꝫ habitudinē / ut dupla in
ter unuꝫ atqꝫ duo. ⁊ sexqaltera inter duo atqꝫ
tria: similesqꝫ deinceps. Proportionalitatem
uero definiri mutuam duarum proportionum
compationem. Ceu quando dicimus. Quemad
modum se habent duo ad quatuor / ita quatuor
se habēt ad octo / ꝑ rōnem uꝫ utrobiqꝫ duplaꝫ.
Que quidem compatio / q̄ꝛ inter tres fit termi
nos / cōtinua nominatur. Discreta uero ē / quo
tiēs inter plures efficitur: ceu quādo ita cōferi
mus. Sicut duo ad quatuor / ita octo ad sexde
cim sese habent. Item comparationem eius n o
id esse tripliceꝫ / scilicet / arithmeticam / geome

tricam / ⁊ harmonicam. Aritbmeticam in numeri paritate cõsistere. Sic inter tria ⁊ septē medius est quinarius / numero eodem / scilicet / binario / alterum terminuȝ superans / ab altero superatus / per proportioneȝ utrinqȝ bipartientem. Geometricam uero in rationis equalitate sitam esse: in qua sunt multiplex atqȝ supparticularis. Quando uel ita comparamus: sicut se habent tria ad nouem / ita nouem ad septem atque uiginti. nam utrobique tripla. Item qđ est nouenarius iuxta senarium / idem ē senarius iuxta quaternariuȝ. Nam ⁊ hic ⁊ ibi ē proportio sexquialtera. Denique proportionem harmonicam in quadam similitudine collocant: ꝑ quam tribus terminis in ordinem positis sicut maximus terminus aspicit minimum / similiter differentia inter terminos maior minorem respicit differētiā. Si eniȝ ponas / tria / quatuor / sex / differētia inter sex ⁊ quatuor est binari⁹: differentia inter quatuor ⁊ tria / unitas: sicut auteȝ inter sex ⁊ tria dupla ratio est: ita inter duo ⁊ unum est ratio dupla. Higet hic altera quoque similitudo / scilicet / portionum. Simili namque extremorum portione medius terminus excedit / atqȝ exceditur. Quaternari⁹. n. superatur a senario per tertiam senarii parteȝ: superat quoqȝ ternariuȝ tertia ternarii parte. In hac utiqȝ artificiū uersatur harmonicum: quod proportiones quideȝ suppartientes quasi disgregatas dissonasqȝ deuitat. Multiplices āt ⁊ supparticulares admittit / cōponens duplas ex sexquialtera atque sexquitertia: per harmonicam qualeȝ diximus rationeȝ concordi uarietate gaudentem. Amat uero quemadmodum dicebamus comparationes multiplices / necnon superpaticulares ea insuper ratione / quod ibi tāta ē ad ideȝ restituenduȝ ꝓcliuitas: ut quando plures rationis eiusdem inuicem componuntur / medium in se ductum tantumdem multiplicet / quantum / extrema si inuicē perducantur. Pone / duo / quatuor / octo: sicut aūt bis octo / sic ⁊ quater quatuor / sexdecim procreāt. Iteȝ pone / quatuor / sex / nouē: sicut ergo quater nouem / sic etiam sexies sex multiplicant sex atqȝ triginta. Similiter si duo inter extrema / media iterieceris. puta inter duo atqȝ sexdeciȝ posueris / quatuor atque octo: Omnes eniȝ hi deinceps numeri dupla proximuȝ ratione conspiciunt. Si ergo duo in sexdecim ducas / tantundem reportabis / ac si quatuor in octo perduxeris. Idem contingit in ceteris tam superparticularibus q̄ȝ multiplicibus. In superpartientibus āt nō fit ideȝ. Dispone tria / quinqȝ / septē. Sicut a septennario ad quinariuȝ est habitudo supbipartiēs: sic a quinario ad ternariū. Utrobiqȝ eiȝ due quedā ꝑtes toti insuꝑ apponitur. Si ducas ternarium in septennarium / non eundem numerum procreabis / ac si quinarium in se ipsum. Primo itaque gradu sunt multiplices / per quoniam preter id quod modo dicebamus / eas numeri omnes respiciunt etiam unitatem / dum aspiciunt numeros. Secundo gradu superparticulares: quia ⁊ si unitatem ipsam non spectant / semper tamen unam quandam spectant partem ad integrum unum acomodatam. Tertio sup partientes: quia horum neutrum uidentur aspicere. Quamobrem hanc odit habitudinem facultas harmonica / tanquam concordie reluctantem. Optat enim uel ex ipsa equalitatis proportione uniuocum unisonumqȝ conficere: uel ex rationali. i. multiplici ⁊ superparticulari inequalitatis proportione equiuocum equisonumqȝ conflare. Taleȝ uero equisonum conflat ex dupla / qualis unisono sit q̄ȝ ꝓxim⁹: quia in dupla ⁊ minor terminus maiorem metitur: metiendoqȝ adequat. ⁊ maior ubi minorē superat / nō alio numero q̄ȝ ipsomet minore / ut ita dixerim / exsuperare uidetur.

Quō in musicis cōsonantiis unum ex multis efficitur: per quod consonatia definitur.

Quemadmodum medici peritissimi certos inuicem succos certa quadam ratione cōmiscent: per quam in unam nouamqȝ formā plures atque diuerse materie cocant: et ultra uim elementalem / uirtutem quoque celestem mirifice nanciscantur / quod in mytridatis cōfectione ⁊ andromachi tyriaca ē manifestū: similiter artificiosissimi musici grauissimas uoces quasi materias frigidas: uoces item acutissimas quasi calidas: rursus mediocriter graues ut humidas

mediocriter ⁊ acutas ut siccas tāta ratione cō temperant: ut una quedam forma fiat ex pluribus: que ultra uocalem uirtutem consequatur insuper ⁊ celestem. Quod quidem ex eo quod democritus theophrastusqȝ aiunt / ⁊ pythagoras effectu probauit / euidenter apparet. Nam certis concentib⁹ morbi quidam tam corporis q̄ȝ animi mirabiliter curati dicuntur: ut nō mirum sit ueteres sapientes in idem. i. apollineuȝ numerum tam medicine q̄ȝ musice originē retulisse. Utraqȝ eniȝ medicina est: Sed altera quidem ex corpore animam: altera uero ex anima curat corpus. Accōmodatissime etiaȝ apollini melodie fonti uaticinium tribuerunt. Sola eiȝ melodia ab omnibus quotcunqȝ distrahunt animum retrahens contrahit in se ipsum: in auditum quendaȝ / ut ita loquar / interioreȝ / quo nō uoces solum / sed ⁊ rōnes uocum percipiuntur / sedatisqȝ perturbationib⁹ celesti contemperat harmonie: diuinaqȝ celitus effundit oracula.

Sed ne qs forsan neget ex acuta grauiqȝ uoce tertiam fieri communemqȝ uocalem formā: cogitanduȝ est graues uoces acutis ꝑfectius cō misceri posse q̄ȝ succis succi ꝑmisceri dicātur. Primo q² uocales materie ob subtilitatem suā continuumqȝ motum uniformemqȝ in cunctis corporis aerei qualitatē facili⁹ consumatiusqȝ q̄ȝ succi ⁊ crassi ⁊ ad motum ineptiores ⁊ qualitatibus admodū discrepātes conflantur i unū: qđ si in unum / ergo ⁊ ad unam nouamqȝ formā aptius parātur concipiendam. Deinde / quoniā instrumentuȝ uocis naturale / intrinsecum / uiruti uitali / animali / rationali q̄ȝ ꝓximum atqȝ obedientissimum facilius ꝑfectiusqȝ arti obtemperat musice / ad unum ipsuȝ quo spectat / conficienduȝ q̄ȝ extrinseca medicis instrumēta. atqȝ etiam si pulsetur cithara digitis / fidelius obsequētur musici uoto fides q̄ȝ medicis herbe. Ac si in herbarum cōgestam molem ultra industriā ⁊ operam medicorū agit deinde natura: ⁊ tempore quideȝ certo: multo magis in uocalem materiam tractabilē admoduȝ ⁊ formabilem agit natura subito / natura inquam ubique uiuens uiribusqȝ munita celestibus in materiaȝ celo similiorem ⁊ quasi uiuam: cui quidem repente nouam / uiuam / mirificam adhibet formam: ꝑ quā occulta uirtute uires suas i corpus experitur ⁊ animuȝ. Proinde quemadmoduȝ in corpore ex elementis quatuor naturaliter constituto / qualitates elementorū quatuor / unaȝ ⁊ ut quidam nominant / quintā conficiunt / cōplexionē uidelicet subiectaȝ uirtuti speciali occultis modis celitus prouenture / sic ⁊ uoces plures rite cōmixte unuȝ quendaȝ inuicē resonāt reboatuȝ uirtutis noue atqȝ mirabilis fundamentuȝ. Nā si ex sonante cithara in citharaȝ similiter tēperataȝ / resonat repente non nihil: ⁊ ex chorda uibrata / statim i chordaȝ eque tentaȝ transit uibratio similis / cui nam dubiū sit ex pluribus uocibus una quadaȝ ratione conflatis unaȝ subito nasci quasi formaȝ cōeȝ cunctis: per quaȝ plura sint unuȝ / ideoqȝ ut unuȝ percipiantur a sensu / ⁊ in unuȝ quendaȝ congrediantur effectuȝ. Cōstat idem ex uoluptate sensus: in quo cum una forma sit ex multis / oblectatio plena prouenit ex una similiter forma que congrue cōficiatur ex multis. Hinc fit ut audire diutius unisonuȝ tedeat: in quo sine ulla inequalitate sentiatur equalitas. Fit insuꝑ ut disson⁹ offendat sonus: in quo in unuȝ differētia non cōspirant: ideoqȝ multa perspicue discernūtur a sensu: ⁊ ab ipso quasi gustantur ut multa. Gustantur inquā / q² sic ferme ad uocuȝ / ut gustus ad saporū afficitur mixtioneȝ. Hinc propheticuȝ illud. Dulciora melle ori meo eloquia tua domine. Deniqȝ siue graues soni acutos absorbeāt / siue acuti graues occupent / non prouenit delectatio: ⁊ tamen unio quedaȝ ubique requiritur. Cum uero unio uel ex absorbente uł ex occupante nō placeat / reliquum ē / ut sola placeat / que noua et efficax ex moderata quadaȝ conflatiōe resultat. Hinc igitur consonantia definitur. Soni grauis et acuti mixtura uniformiter ad aures suauiterqȝ accedens. Est āt mixtura hec ei similis / que in saporibus gustui satisfacit: in quibus sapor dulcis nimium atque pinguis uoci remissiori admodum grauioriqȝ similis iudicatur. Sapor auteȝ acutiissim⁹ acutissime. Sed dulcis sapor acrimonie mixtus: uocem refert moderate grauem. Mixtus uero salsedini uel acumini medoicriter acutam representare uidetur. Ac tum demum permixtio multiplex implet sensum / cum non

discernitur ut multiformis: sed se ipsam insinuat uniformem. Tradunt physici sonum in orbicularem figurā multis gradatim amplificatam circulis ad aures peruenire, nō aliter quam qui in stagno ex iactu lapidis ab alto circuli multiplicātur ad litus. Concentum uero ex grauibus acutisque conflatum, uelut unam formam et hanc rotundam quidem, sed ovalem illabi auribus arbitramur. In qua quidem octaua uox quasi per acutiorem uerticem, uocis prime latitudinem sibi continuās, ex se ipsa atque prima unam iam cōflat uocem. atque sicut oculus ovalem rotunditatem tanquā unam uidet figurā, quamuis hinc latam magis, inde minus, sic auditus uocem ex graui octauaque resultantem haurit, tanquam unam ab amplo quodam profundo quasi in acutā sublimitatē oui instar gradatim sese ac suauiter attollentem. Hinc fieri arbitramur, ut et natura eiusmodi quasi figuram audiendi instrumēto tribuerit: similemque instrumento loquendi, et ars preterea similem quoad fieri potuit musicis instrumētis. Ea certe consonantiora sunt, que ovali figure propinquiora.

Que cōsonātie ex quibus proportiōibus oriātur.

Pythagoram ferunt, cum apud erarios fabros annotauisset, ex malleorum ictibus consonantiam lege ponderum prouenire: collegisse numeros, quibus sibi consentiens diuersitas ponderum continebatur: deinde tetendisse neruos tam uariis ponderibus alligatis, quam uaria in malleis fuisse didicerat, atque hinc manifeste considerauisse: ex neruo, qui super alium sexquioctaua ratione protendebatur aduersus alium discerni tonum. i. plenum integrumque sonum: qualis erat nouē ad octo proportio. Neque potuisse tonum in duo hemitonia inter se equalia distribuere, quando neque nouenarius in partes duas secaretur equales. Sed inuenisse hemitonium alterū quidē esse paulo maius dimidio: alterum uero paulo dimidio minus: quod ille diesim, plato limma uocauit. Quantū uero deficiat hemitonium minus ab integro tono et a uero hemitonio plato in interuallo horum indicat numerorum. s. inter ducenta quadraginta tria atque ducenta quinquaginta sex. Cum enim octaua pars minoris illius numeri sit triginta et prope semis: hic uero maior numerus, super minorem illum addat dumtaxat tresdecim: neque tonum reddit neque integrum hemitonium. Animaduertit deinde pythagoras integram plenamque toni, ut ita dixerim latitudinē, duobus sonis et uno interuallo cōstare. atque ita prima cōsonantie adeptus est elementa. Quarum prima diapason extitit ex prima uidelicet proportione. i. dupla resultans: ubi. s. chorda hec super illam ex duplo pondere, duplo magis tenta, dum pulsarentur ambe, duplo uehemētius citiusque in suam sese recipiens rectitudinem uoce longe acutiorem uicissim lōge grauiori reddebat: adeo tamen amicam, ut quasi unicus appareret sonus se ipso hinc angustior, inde amplior. Sonum hūc ubi occurrebat acutior, modulādo metitus est in octauo altitudinis gradu a graui connumerato uidelicet graui esse locatum. Item octo quidem sonis et interuallis septem, tonis autem sex ferme constare. Preterea ubi inter fides ratio intentionis remissionisque sexquitertia erat, inuenit cōsonantiam diatessaron: tonos quidem duos et hemitonium minus: sonos autem quatuor, et interualla tria comprehendentē. In sexquialtera uero repperit diapentem: et in hac tonos tres et hemitonium minus, sonos uero quinque et quatuor interualla percepit. Animaduertit deinde diapason ex diatessaron et diapente componi. quia ratio dupla que gignit diapason, ubi habet medium, ex sexquitertia et sexqaltera, ex quibus ille fiunt, constituatur. Prima enim dupla medium habēs, duorum est ad quatuor: composita ex sexquialtera inter tria atque duo: et ex sexquitertia inter quatuor atque tria. Sed in habitudine tripla diapason diapentemque considerauit, habentem sonos quidem duodecim: sed undecim interualla. Nam diapason quidem in dupla, diapente uero in sexquialtera sedem habet. At sexquialtera duple continuata efficit triplam. Sex enim aduersus tria dupla est. Adde nouem, unde ad sex nascitur sexquialtera, statim triplam a nouem habebis ad tria: neque tamen fit tripla, si duple adieceris sexquitertiam: utpote si illi senario adiunxeris octonarium. deest enim sexquioctaua. s.

nouem ad octo. Et quoniam sexquitertia duple addita, fit superpartiens, ut octo ad tria: est enim hic habitudo dupla superbipartiens per bisexquitertiam: ideo Pythagoras prohibuit ultra duplam idest diapason repente cōtinuare per sexquitertiam diatessaron: quamuis Ptolemeus alicubi subiunctionem hanc admittat. cōmode uero adiungitur sexquitertia. hinc enim fit proportio quatrupla et per quatruplam consonantiam diapason habens sonos quindecim et quatuordecim interualla: puta si posita tripla inter nouem atque tria, subiunxeris duodenarium, qui ē aduersus nouenarium sexquitertius, acquires subito quatruplā ex duodecim ad tria nascentem. Ultra uero quatruplā progredi uetat gratia melodie: non solum quia ex uehementiori motu fractioneque in sensum prouenit uiolentia. sed etiam quia cum primum ultra primam quatruplā quincupla nascitur inter quinque atque quatuor, oritur simul superbipartiēs inter quinque atque tria, que dissonantiam intermiscet. Sed ut citra quatruplam redeamus: uetat etiam uitandi torporis gratia infra sexquitertiam sepe descendere. Uetat sexquitertias sepe duas continuare, tum quia alioquin displicent, tum quia non implent duplam atque diapason. Si disponas nouem, duodecim, sexdecim, sexquitertias quidem duas habes: duplam uero nequaquam. Deest enim sexquioctaua. s. decem et octo ad sexdecim, ut dupla a decem et octo nascatur ad nouem. Neque libēter geminas cōtinuat sexquialteras. he namque continue duplam superant sexquioctaua. Quodquidem, si quatuor, sex, nouem descripseris, deprehēdere poteris. Hic enim due sunt proxime sexquialtere a quatuor usque ad nouem. Nouenarius autem octonariū, qui duplus ē ad quatuor, sexquioctaua superat portione. Ex hoc apparet potentiam sexquialtere uero duple dimidio esse maiorem. ex quo etiam patet potentiam sexquitertie tantundem dimidio esse minorem: quandoquidem ex ambabus dupla creatur. Superatur quidem sexquitertia a sexquialtera per octauam unicam portionem. Ab octo enim ad sex habes sexquitertiam: sed a nouem ad sex habes sexquialteram. At uero ad nouem ad octo sexquioctauam: et hac ipsa sexquioctaua parte cōprehēdis sexquitertiam a sexquialtera superari. Meminisse uero oportet diatessaron. i. comparationem sonorum quatuor ad quartā altitudinē ascendentiū per se quidem auditam non approbari: recipi tamen ex eo libenter, quia facile tono addito fit diapente gratissima uocis quinte concordia. Item quia si uim diapente connectitur, diapason conficit omnium perfectissimam. Neque uero turbare quemquam debet: quod cum dixerimus diatessaron quidem quatuor: diapēte uero quinque sonos habere: tamen diapason ex utrisque compositā sonos nō plures dicamus habere quam octo. Nam ubi de compositis agimus consonantiis: ita in quatricordiis inuicē cōiugatis fides ipsas disponamus, sonosque continuamus: ut ultimus prime consonātie sonus, sit primus secunde in ipsa compositiōe sequentis. Hinc ergo res admonet, ut ad septichordium trepandri regrediamur: in quo quarta chorda bis pulsatur, ut quodāmodo euadat octachordium. Quam quidem coniugationem propterea secutus, ut arbitror, est trepander: quia multiplicatio uocum manifeste inter se discrepantiū ad sonum usque septimum augetur. Octauus autem iam mira quadā similitudine redit ad primum, quemadmodum et ratio dupla per quam creatur, restituit minorem quem superat numerum: dum eundem excedit eodem. Nonus reuertitur ad secundum: et dissonat ut secundus. Decimus ad tertiū: et cōsonat sicut tertius. Undecimus ad quartū. Duodecimus ad quintū. Ad sextum tertiusdecimus: Sed quartusdecimus redit ad septimū. Denique quintusdecimus ad octauū. et cum octauo simul ad primum. Primum uero grauissimumque sonum hypaten nomināt. Sequentem parhypathen. Tertiū, lycanon. Quartū, mesen. Quintū, paramesen. Quintum, paramesen aut triten. Sextum, paranetem. Septimum uero, netem. Preterea si in qualitate motuque diuturno comparatio fiat: hypaten cum saturno, sequētesque sequentibus planetis ordine conferemus. Sin autem in motu diurno eiusque celeritate uel tarditate, uicissim hypaten cum luna: sequentesque deinceps cum planetis superioribus comparabimus: Inueniemusque graucei celo sonos mixtos

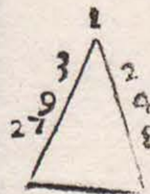
gentis: eosdemq; orbes altero quidē motu acutum tonum edere: altero uero grauem. Item ex ingentibus globis ingentes: ex diuinis diuinos: ex multiplicibus reuolutiōibus pari ratione multiplices. Et quemadmodum ultra septimum sonum reuolutio fit in idem: sic super planetarum septem distinctos orbes: omnia reuolui in unum orbem: in se ipso eiusmodi septennarium mirabiliter cōplectentē. Sz ō iis alias. Redeamus ad cōsonantias: easq; iam fine quodam proprio cōcludamus. He quidē tres apud ueteres numerantur. Prima diatonica: in qua quodlibet quadrichordum per hemitonium minus procedit: ⁊ tonum atq; tonum: quam tum sapientes alii tum plato uel maxime ante alias comprobant: tanquam maxime omniū naturalem quandoquidē ab hemitonio minore quasi molli materia ritu nature procedit ad ualidiorem toni materiam, formamq; habet simplicē ⁊ mansuetam simul atque robustam. Adde, qd potissimum conuenit quadrichordo: in quo diatessaron ex geminis tonis ⁊ hemitonio procreatur. Secunda cōsonantia, cromatica nuncupatur: que per hemitonium minus atque hemitonium maius ⁊ triemitoniū, discurrere consueuit. sed hanc utpote molliorē philosophi reprobant. Tertia nominatur harmonica, progrediens per quartam ferme toni partē, rursusq; per quartam similem atq; ditonū. Hec quoq; non probant ob perceptionis ⁊ usus superstitiosam difficultatē. Multa uero que in presentia ad eadē spectantia pretermittimus, in octauo epistolarum nostrarū libro diligentius pertractamus:

De harmonica anime compositione.

Eus animam mundi procreaturus, eam ex indiuidua atq; diuidua cōflauit essentia. Prima hec apud platonem diuisio in essentiam. s. ⁊ indiuisibilem proprietatem atque diuisibilē ē cōmunissima. Nam quod indiuiduū dicit, continet in se qd neque secundum locum secatur in partem extra partem. Neque secundum tempus a priori diffluit in posterius. Per primum quidem apellatur idem: per secundum status ⁊ stabile. Similiter quod indiuiduū nunc cupatur: in se ipso complectitur: ⁊ quod loco diffunditur, ⁊ quod tempore labitur. Per primum quidem apellatur alterum: per secundum motus ⁊ mobile: motus inquā in naturalibus. Quapropter sub illa diuisione que dicebat animam ex eēntia indiuidua ⁊ diuidua glomerari. Quinque rerum genera quodāmodo continentur: essentia, idem, alterū, status, motus. Plato uero breuitatis gratia nō replicat qnq; sed tria. Repetit enim essentiam, idem, alterum: quasi sufficiant. Nam ad idem quidem sequitur status: ad alterum uero motus. Atque uicissim ad statū sequitur idem: ad motum similiter alterum. Inquit autem deum ex essentia ⁊ eodem ⁊ altero unam conflauisse naturam, tam exacta cōmistione, ut i essentia eius ubiq; idem inesset ⁊ alterum: atque uicissim in ipso eius eodem inesset ⁊ alterū ⁊ essentia: rursus in ipso eius altero ⁊ essentia lateret ⁊ idem. Nam essentia per idem habet, ut ⁊ secum ipsa aliisq; congruat: per alterū ⁊ quodāmodo in se distinguitur ⁊ multo magis a ceteris. Idem uero ⁊ alterū ambo ut existant ab essentia sortiuntur. Sed idem a se ipso conuenientiā possidet: ab altero differentiam: Ipsum uero alterū a se quidem differentiam: sed ab eodem cōgruitatem simul ⁊ ordinem. Horum uero congeriē generum Plato cōducere putat anime, ad res omnes tum iudicādas tum etiam peragēdas. Nempe, quoniā ex essentia constat, quid sit unumquodq; definit: quia ex eodem, cognoscit quid simplex. ⁊ si compositum qua unione coniunctum: ⁊ quomodo secum ipso aliisq; cōsentiat. quia ex altero: quid sit diuersitatis in quolibet: ⁊ qua conditione uel in se digeratur, uel secernatur a ceteris. quoniā ex statu: quale ⁊ quo pacto quod uis in se ipso permaneat. quia ex motu cōstat: agnoscit a quali res queq; ⁊ quali ratione dependeat. Item qualia ⁊ quo modo faciat. Preterea per essentiam, dat esse rebus. p idem res sibi coniungit ⁊ aliis. per alterum uero seiungit. per statum in natura propria confirmat ⁊ ordine. per motum mouet, ⁊ efficit, ut moueantur, ⁊ agant. Quamobrem non imerito plato in anima fabricanda, rerum

omniū genera certa quadā ratione cōmiscet. Mixta uero hec inuicē ait harmonica ratiōe, non arithmetrica: alioquin iniusta foret alicubi distributio: neq; geometrica tantū proportione: alioquin tanta foret equalitas in mixtura, ut cum extrema corporum diuersitate proxime conspirare non posset. At harmonica ratio uariorum similitudine constans, ⁊ dissimilia facit similia: ⁊ inequalia communi quadam equalitate connectit. Eiusmodi āt est aie tum ad seipsā tum ad corpora qualitas ⁊ officiū. Siue enim agat secum ipsa, tam intelligentie, ut ita loquar, identitati quandam miscet alteritatē, q; rationis alteritati quandā identitatem. Similiter in imaginatione facit ⁊ sensu. Siue agat in corpus, in ordine quodam stabili quasi identitate pducit motionis alteritatē. Quod apparet in celo. Itē sub celo in ipsa generationis alteritate p continuatum ordinem seruat identitatē. ⁊ utrobiq; cōseruat eēntiā atq; restituit. Quamobrē deus aiā mundi cōponens utitur harmonica ratione, tum in rerū generibus inuicem commiscēdis, tum in portionibus ipsis, quas ab eis accipiebat ad aiā cōponendam: tum in aie uiribus ortum eius e uestigio comitantibus: tum in mundi speris aie congruentibus. Talē uero mixturā aie cōuenire Plato nō solum rōnibus pscrutatus ē: sed etiā coniecturis acceptis a mundo diligenter auspicatus. Cum enī eiā mūdi corpus ⁊ sub aia positū, ⁊ eius gratia factum, ⁊ ab ea rectum, motum reformatum cōtemplaretur, nature consentaneum iudicauit: ut a figura mundi uelut imagine, formam quandā eius aie tanq; exemplar cōiectaremus. Quibus itaq; pportionib; speras mundi cōpositas, dispositas, agitatas, suspiciebat, eisdē ferme. i. harmonicis rationib; eius aiā auguratus est esse contempatam. ut quēadmodum apō musicos a concētu artificiose mentis profluit ⁊ concētus i uocē, sic ab harmonia celestis anime in mundum transeat harmonia.

Sed platonē ipsū iam audiam;. Unā principio accepit portiōē ex uniuerso. Secundā uero prime partis duplā. Deinde tertiā, que secunde quidē, sexquialtera esset. prime uero tripla. Postea quartam, secunde duplā. Quintā deinceps, tertie triplā. Sextā prime octuplā. Postremo septimā, q partib; sex ⁊ uiginti primam excederet. Hec ille. Constituamus ergo triangulum, in cuius apice locata sit unitas: a qua terni utrinq; numeri profluant. hinc pares: inde similiter ipares. hac uidelicet rōne: ut a parte altera post unitatē primū duo, deinde quatuor: demum octo. Altera ex parte sub unitate similiter, primū tria, deinde nouē: postremo septē atq; uiginti. Prima itaq; portio quam accipit deus ex ipso generum, ut ita loquar, fermento ad aiā effingendā, est unitas. Secunda binarius, prime duplus. Tertia uero ternarius: cuius ratio tripla est prime, hoc est unitatis: sexquialtera uero secūde. i. binarii. Quarta portio quaternarius duplus secunde, hoc est binarii. Quinta nouenarius: cuius tripla ratio tertie. i. ternarii. Sexta octonarius cuius octupla ad primā. i. unitatē proportio. Septima uiginti septē, ratio quidē ad nouenarium tripla: unitatē uero excedēs partibus sex atq; uiginti. In his utiq; numeris ratiōes cēs cōprehendit harmonicas. Nā in sexquioctaua inter nouē ⁊ octo pportione, pgenuit tonum musis nouē obtempantem: In sexquialtera inter tria ⁊ duo diapentē gratiā uocis quinte uenerea. In sexquitertia inter quatuor atque tria diatessaron mercurialē uocis quarte naturam, sese consonātiis accomodantē. In dupla inter duo ⁊ unū. Item inter quatuor ⁊ duo, rursus inter octo ⁊ quatuor diapason. i. uniuersam ⁊ absolutā octaue uocis pepit melodiam, apollini dedicatā. In tripla iter tria ⁊ unū. Item nouem inter ⁊ tria, rursus uigintiseptē atq; nouē, diapason diapentē. i. octaue simul ⁊ quinte Iouialē cōposuit simphoniā. In quatrupla inter quatuor ⁊ unum, ⁊ octo atq; duo simphoniā cōtexuit disdiapason, iterū p sonos quindecim apollini concinētē. Uenustatē uero tum uocis tertie pricipiis iseruit diatesseron: tum uocis sexte, finibus subnexuit diapentes: ut ōlicatiori uocis utriusq; mollitie, hinc qdē secunde uocis, inde uero septime aspitas leniretur. Ita eiā tertia uox ⁊ sexta sunt mollitie similes, sicut secūda cedēs a prima, item septima degenerās ab octaua sunt asperitate psimiles.

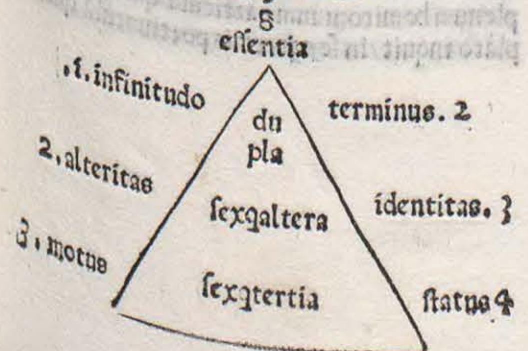

14
C. Timei

Principio ubi deum ait accepiſſe portiones ſeptem/myſterium tetigit tum in muſica/tum etiã in natura. In muſica qdẽ/qm̃ ad ſeptimuꝫ uſqꝫ graduꝫ oĩs uocum ꝓgreditur diſcrepãtia: poſt quẽ fit ad eadeꝫ reuolutio: in natura uero tum qꝛ multa ꝑ ſeptẽnariũ in naturalibus tranſigũtur. Qua de re ceteri platonici ſatis multa dixerũt: tum qꝛ ſeptẽnarius unitateꝫ hẽt ut copulam gemine trinitatis. atque ex his geminis ⁊ ſe ipſa rurſus explicat trinitateꝫ. Eiuſmodi uero eſt uniuerſi ſimilitudo. Quod quidem i tria principio diſtribuitur: unde Plato hic ternarium cõmẽdauit. Diſtribuitur inqꝫ in etherna ⁊ tẽporalia horumqꝫ media. Etherna ſub trinitatis ꝓprietate poſſident/in eſſentia quidẽ ſimplicitatem. In uirtute uero ſtabilitatem. In actione reflexionẽ. Temporalia uiciſſim i trina dimenſione cõpoſitiõeꝫ habẽt eẽntie. Iteꝝ uirtutis mobilitatẽ. Actionis deniqꝫ trãſitũ. Inter has uero trinitates ethernoꝝ atqꝫ tẽporalium aĩa mediũ obtinens gradum efficit ſeptimum. Efficit quoqꝫ nonum: hic etiã a platone laudatuꝫ. Nonuꝫ inqꝫ/qm̃ ipſa tres hẽt uult9. Nã ⁊ ad ſe ipſam ⁊ ad ſupiora inferioraqꝫ conuertitur. Iuuat hic anteqꝫ reuertar ad ſeptennarium/parum p adhuc ternariũ una cum nouenario cõmendare. Trinitas numeroꝝ prima/principium/⁊ mediũ/finẽqꝫ reꝝ cõtinere uidetur: atqꝫ ſola iter numeros ratione quadã indiuidua cõtinere. Siquideꝫ ſingula hec ſingulis ſignificat unitatib9. Preterea ſiue cauſas reꝝ ꝑcurrere libeat/triplicẽ in cauſis inuenies proprietatem. Sunt eiꝫ cauſe in ſeipſis. Efficiunt effectus. ⁊ factos reducendo ꝑficiunt: ſiue ad effectus deſcẽdas cõſiderãdos/deprehẽdes ſimiliter trinitatem. Naꝫ ⁊ effectus ſunt i cauſis. ꝓcedunt ab illis. conuertuntur ad illas: Siue ad aĩaꝫ te cõtuleris/q̄ ſublimes cãs cum infimis cõnectit effectibus/aſpicies eam/in ſe ipſa manentem/⁊ declinantẽ ad effectus ⁊ ad cãs aſcẽdenteꝫ. Atq hec aĩa triplici ſeptennario regit mundum. Primo qdeꝫ occultis quibuſdã ſeptẽ uiribus planetaꝝ in firmamẽto p cãs dominantium. Secundo ſepteꝫ planetaꝝ formis/in globis ſeptẽ firmamẽto ſubiectis. Tertio ſeptem muneribus planetarum/generationeꝫ ſub luna regentibus. Quippe cum ſub luna/in igne uiſibi ficum qdeꝫ lumẽ ſoli: calor ãt urens marti ſubiciatur. In terra ſupficies uaria mercurio. Moles auteꝫ tota ſaturno. At in mediis regnat humor: ⁊ aereus qdeꝫ obtempat ioui. Aqueus uero lune. Mixtus deniqꝫ ueneri. Itẽ agẽtes cauſe ſequntur ſolẽ. Materie lunã. Fecũditas cauſarum agentiũ iouem. Materiaꝝ fecunditas uenereꝫ. Expeditio ad effectũ uelox/martẽ atqꝫ mercurium. Illum qdẽ pp uehemẽtiã. hunc ãt ob ipſam dexteritatẽ multiformẽqꝫ uirtutem. Cunctoꝝ uero cõtinuatio pmanẽs ſaturno potiſſimum dedicatur. Ceteꝝ hic p tres ſeptennarios ordo ꝓgreditur a ſeptẽnariis: q̄ ſecunduꝫ tres aĩe mundane uires diſtribuuntur. In hac eiꝫ intelligentia eſt circulus ſtabilis. Circulus qdeꝫ/qꝛ illuc unde ẽ/reflectitur: Stabilis/qꝛ ſubito. Sub intelligẽtia quaſi ſub firmamento tres ſunt uires. ſ. ratio uniuerſalis/imaginatio/uegetatio. In ratiõe ſunt tres circuli quodãmodo mobiles atqꝫ tẽporales. Prim9 ab aĩa ad cãꝫ amandã atqꝫ uiciſſim/naturali quodã inſtinctu clam ita ferẽte. Secundus a reꝝ cauſis ad effectus cõſiderãdos atqꝫ cõuerſo. Tertius a formis ideiſqꝫ magis uniuerſalibus ad minus uniuerſales õcurſus uiciſſimqꝫ recurſus. In reliquis duab9 aĩe uirib9 oĩo ſunt circuli quatuor ſimiliter tẽporales: in utraqꝫ bini. Primus ad cãꝫ ſuã reflexio naturalis. Secundus ab eiſdeꝫ formis ad eaſdẽ certa q̄daꝫ interuallis certis ⁊ ꝑpetua reuolutio: p quã ⁊ i celo ꝯfigurationuꝫ ⁊ ſub celo tranſformationuꝫ tẽporalis ⁊ certa reuolutio ꝓuenit/ Itaqꝫ circuitus generatiõis neceſſario celi circuitũ ſeqtur. hic ũo circuitũ aĩe. Reuolutio aĩe orbem intelligẽtie comitatur. Motus qdẽ aĩe/ſi ab intelligẽtia penit9 deſeratur/ſtatim tam in pcipiẽdo q̄ꝫ i agẽdo/ſolũ tranſibit i rectũ. Quod ãt repetat ſemetipſaꝫ/ſi mileſqꝫ p alia giros glomeret/ſortitur ab intellectu quodã ſupiore: q ⁊ manẽs i ſe ⁊ ſubito cõuerſus i cãꝫ/largitur itelligẽtiã aĩe/p quã quaſi porrectã manuꝫ ſiſtit aĩaꝫ natura ꝓpria uagabũdam: motũqꝫ eius inrequietũ ⁊ ad rectã extra ſe lineã naturaliter ꝓniorẽ: retorquet i orbeꝫ/ Hinc aĩa mediũ inter motũ rectũ atqꝫ quietẽ. Hinc aĩa in ſemet reditura meat: mentemqꝫ profundam circuit: ⁊ ſimili ꝯuertit imagine celũ. Sꝫ de iis i theologia diffuſi9. Redeam9 ad numeros.

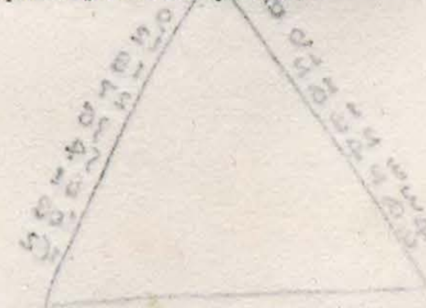
Summa numerorum harmonicoruꝫ ad cõpoſitionem anime conducentium.

Unitas in ſupiori figura ſignificat ipſam aĩe unitatẽ ſimplicitatẽqꝫ ſublimẽ ⁊ propriam diuine unitatis imaginẽ/⁊ i ipſa manentem. Dualitas ꝓceſſum aĩe i ꝓprietateꝫ ſuã unitate inferioreꝫ/⁊ quadã iam rõne multipliceꝫ. Trinitas regreſſum eius ad unitatẽ tum ꝓpriã tum diuinã. Quatrinitas ꝓgreſſionẽ aĩe a ſe in materiã quatuor elemẽtoꝝ gradib9 digerẽdã. Septẽnarius uirtutẽ eius p ſeptẽ planetaꝝ ſperas elemẽta recturã. Octonarius uim p octauã ſperã planetas gubernaturaꝫ. Nouenarius munus aĩe octo ſpas i unã formã cõciliaturum. Uigintiſepteꝫ numeri ſumma/plenitudineꝫ eius/q̄ ſe i omnibus collecturã. Nam uigintiſeptem ſumma ſupradictos numeros continet. atqꝫ ex illis deinceps ordine poſitis/ut cõputãti patet impletur. Neqꝫ abre pares i figura ⁊ impares numeri deſcribuntur. Quo p pares qdẽ natura aĩe diuiſibilis. p impares ãt indiuiſibilis cogitetur: et feminea ſimul uirtus ⁊ maſcula. Colliguntur quoqꝫ numeri/lineares/⁊ ſupficiales/⁊ ſolidi: ut cognoſcamus aĩaꝫ penetrare p oĩa/⁊ amplificari paſſim/penitusqꝫ iplere. Deſcendit utranqꝫ figure latus ad ſoliduꝫ utrinqꝫ numerum. Hinc qdẽ ad octo inter pares: inde uero inter impares ad ſeptẽ atqꝫ uiginti. Ut cogitemus aĩaꝫ utraqꝫ ſolida. ſ. tam cõpoſita q̄ꝫ ſimplicia ꝓrius iplere. Interualla uero numeroꝝ dupla ⁊ tripla ⁊ reliqua q̄ prediximus/quid proprie i aĩa ſibi uelint/⁊ ſi apd platonicos adhuc eſt ignotũ/licet tñ in preſentia forſan hunc in modum/ut ita dicam/uaticinari. Deſcribatur itaqꝫ triangulus iteruꝫ: in cuius ſummitate ſit eſſentia. In latere uo ubi numeri pares deſcribebãtur/deſignetur ifinitudo/⁊ deinceps alteritas atqꝫ mot9. At i latere/ubi diſponebãtur ipares/ſit terminus: deinde idẽtitas p ordineꝫ ſtatuſqꝫ ſequatur. Hic qdem ſeptẽ ſimiliter habebim9 unitates: quoꝝ aĩa ſub eadẽ ad ſe inuicẽ

ratione forſitan particeps fingi põt/ſub qua ab initio deſcripti limites numeroꝝ inuiceꝫ ſe reſpiciunt: ut aĩa eiuſmodi ꝓportiõe tam quinqꝫ reruꝫ genera/q̄ꝫ duo geneꝝ elementa. i. terminum infinitudinemqꝫ/participet. Sit igitur exẽpli gratia cõpatio eſſentie ad cuncta ſimul cõiuncta/ſexquioctaua. Forma eiꝫ totius cõis uno ſaltem excedit gradu quaſi tono/ꝓprias partium qualitates. Sit ſub eſſentia infinitudo. i. formabilis aptitudo. Comitetur hãc terminus: uelut ipſius forma: Sitqꝫ termini ad infinitudinẽ ꝓportio dupla. Supari eiꝫ oportet ab actu potentiã patiẽdi. Infinitudineꝫ ſequatur alteritas. Sed terminuꝫ comitetur identitas: Atqꝫ hec ipſa identitas alteritatem ſupet ſexquialtera rõne. Poſt hec ſequatur motus alteritatem. Status ãt identitatẽ: Supetqꝫ ſtatus motuꝫ ꝓportione ſexquitertia. Quod plato ſignificauit dicens. hec ab illis uix ſupari. Quod ſi ꝓportiones hic explicatas cõſideraueris/inuenies inſuper triplas ⁊ quatruplas. Sicut ab initio patuit in figura. Nã motum qdeꝫ ad infinitudinem/inuenies eẽ triplum. Statum uero ad eandem quatrupluꝫ. Ceteruꝫ ut excogitare poſſimus harmonicã participãdi ꝓportioneꝫ in aĩa/non ſoluꝫ ſecundũ quinqꝫ reꝝ genera ⁊ elementa duo/uerum etiã ſecunduꝫ uires ꝓprias: ſeptẽ gradib9 diſtributas/reddamus iam ſingulas aĩe uires/ſingulis uel generibus uel elementis. Sunt ãt he uires/unitas/intelligentia/uoluntas/ratio/imaginatio/uis cõnectendi/uis generãdi. Poſtremas uero has duas uires ſepe ſub una uel nature ul' uegetatiois appellatiõe/cõplectimur. Conferamus igitur hoc pacto. ſ. Anime unitatem/eſſentie. Uoluntatem infinitudini. Intelligentiam termino. Imaginationem alteritati. Rationeꝫ identitati. Generãdi uim/motui. Connectendi uirtutem/ſtatui. Similesqꝫ ſupioꝝ inter has uires/ꝓportiones excogitemus. At ſi equales in aĩa ꝓportiones reruꝫ alibi eſſe diximus: Nõ arithmeticaꝫ paritatem/ſed equalitatem harmonicaꝫ intelligi uolebamus.

Per interualla ſperaꝝ plato interualla rõnuꝫ inter anime partes aucupatur.

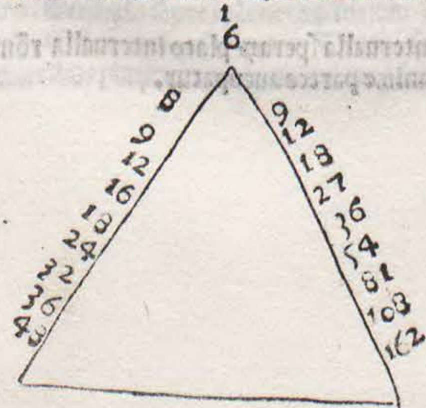

l15 C. Timei

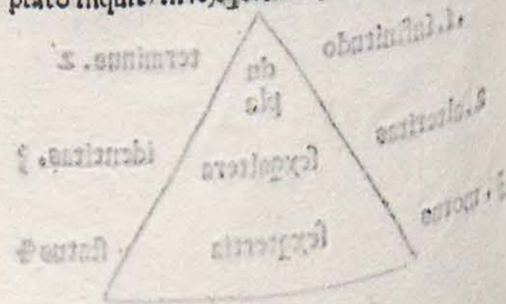
Quemadmodum ex imaginis liniamentis sepe uiuentis forme liniamēta coniicimꝰ, sic ex hoc imaginario celestis aīe uultu, quē in speculari materia mundi cōspicimꝰ, uerā eius faciē ꝑ uiribus coniiectamus. Dupla igitur ⁊ tripla ⁊ cetera interualla ī prima numeroꝝ figura descripta, plato inueniri arbitratus ī speris, ad aīe partes ⁊ uires, unde in spās translata sunt, retulit. Putauit eī quantum spatii a terra usque ad lunā extat, duplum a terra ad solem usqȝ ꝑtendi. Quātumqȝ ab ipsa usqȝ ad solem, triplum ab eadem eē ad uenerem. Rursus quantum a terra ad uenerē, quater tantum ab eadem ad mercurium. Item quantū ad mercurii stellā ab ipsa terra, nouies tantū a terra ad martē. Et quātū a terra ad martē, octies tantum a terra ad iouem. Quantumqȝ a terra est usque ad iouem, septies ⁊ uicies tantū a terra usque ad saturni circū. Hic inter cetera uides grauiores planetas iouē atqȝ saturnū utrinqȝ ꝑ sol. dos numeros designari. Et si alibi ex nonnulloꝝ pythagoricoꝝ opinione, alias interuallorum mensuras recensui, platonicas tū ꝓbabiliores existimo. Per hec autē forsan intelligi possunt, que in decimo de re. p. de speris obscurius inuoluuntur. Item ꝑ illa que ō numeroꝝ ꝓportionumqȝ uirtute tractauimus coiectari possunt que in octauo de re. p. de celesti circuitu ⁊ numeris ⁊ ꝓportionibus implicantur.

Quomodo repleantur duploꝝ triploꝝumqȝ numerorum interualla.

Plato postqȝ primā excogitauit figurā septem limites continentem: in qua duple atqȝ triple rationes cōprehenduntur, deinceps alterā effingi iubet figuram adeo maiores numeros cōplectentem: ut ubi duple sexquitertiis sexquialterisqȝ replentur, he quoqȝ medie sexquioctauis sic impleantur: ut sexquitertiarum spatia tonum capiant. Describamus ergo figurā prime similem: sed senarium ponamus in apice: post quē longo spatio subdamus eius duplum. i. duodenarium: idqȝ spatiū occupemus octonario simul ⁊ nouenario. Deide similiter

lōgo spatio uigintiquatuor post duodecī describamus: ⁊ in hoc ipso spatio sexdecim decemqȝ ⁊ octo ponamus. Eodē ordine inter uiginti quatuor ⁊ quadraginta octo, uelut media triginta duo ⁊ triginta sex inserentes. Hactenus duploꝝ latus absoluimus. Deinceps uero triplorum spatia cōsumemus, ꝓcul a senario secernentes decem ⁊ octo senarii triplum: atque interponentes... ter eos nouem ⁊ duodecim designemus. Similiter inter decē ⁊ octo ⁊ quinquagintaquatuor eius triplum, uigintiseptē ⁊ trigintasex collocemus. postremo a quinquagintaquatuor ad eius triplū, cētū sexagintaduo. ꝑgemina similiter media. s. octuaginta unū centūqȝ ⁊ octo ꝑtendiamur. Ut ergo ad primā figure huius duplam habitudinē reuertamur, cōsideremus inter sex ⁊ duodecī medietates duas, octo. s. atque nouem. Et octonariū quidē inter sex ⁊ duodecī rōne harmonica se habere. Nā ⁊ excedit senarium, tertia senarii portiōe, ⁊ exceditur a duodenario, portione similiter duodenarii tertia. Item ad senariū sexquitertius ē. sed duodenarius ad ipsum ē sexqalter. Preterea differētia inter duodecim atqȝ octo quaternariꝰ ē. Differentia uero inter octo atqȝ sex, binarius. Sic igitur quatuor ad duo, sicut duodecim ad sex duplicem continent rōnē. In his uero que diximus artificium uersatur harmonicū: cōparemus quoqȝ nouē ⁊ ad sex ꝑ sexquialterā: ⁊ ad octo ꝑ duodecī ꝑ sexquitertiā qualitatē, ⁊ ad octo ꝑ sexquioctauā ꝓprietatem: qua resonet tonus. Intelligemꝰ ꝑfecto hac ipsa sex ⁊ octaua duos sexquitertios conligari. i. octo ad sex, nouēqȝ ad duodecim. neqȝ deest medietas his numeris aritmetica. Siquidē nouenariꝰ senariū quidē excedit ternario, ⁊ a duodenario pariter ternario supatur. Similiter ꝑ rōnes easdē in duplis sequētibus ꝓcedemꝰ, cōligātes duplas quidē ꝑ sexqtertias ⁊ sexquialteras. Itē sexquioctaua ꝓportione sexquitertias geminas cōnectentes: Similiter ferme excepto tono per triplas discurrere licet. Qm̄ uero sexquitertie rōnes non solum ex duobus tonis fiunt, uerum etiam ex hemitonio: ⁊ hoc qdē minore, cui deest ad plenum hemitonium particula quedā, iccirco plato inquit, in sexqtertiis portiunculā quādā

esse relictam. Ceterum quidnā sibi uelit in aīa figura hec ꝑ ampliores numeros explicata, nondum satis uidetur a platonicis explicatū. neque nos ī presentia explicabimus: nisi forsan dum plura ac saltem duo media inter extremos terminos collocat, subintelligi uelit genera rerum elementaqȝ in aīa: q̄ opposito se inuicē modo respiciunt, qualitates duas inter se inuicem reddere. Uelut si ubi terminus tangit infinitudinem, indefinitā reportet termini qualitatē: Atqȝ uicissim. Ubi infinitudo tāgit terminū, determinatam infinitudinis subeat passionem. Preterea ⁊ ī termino sit infinitudo quodāmō terminalis. Et uicissī ī ipsa infinitudine terminus indefinite progrediēs. Accedit ad hec qō ⁊ inter ipsas aīe uires talia quedā cogitari media possunt. ⁊ aīa ad sui ipsius exēplar, in mundo inter ea que longe distant, duo saltē media inserere consueuit: Tonus āt plenū significat motū pulsumqȝ aīe tam in seipsa q̄ȝ in celo. At hemitonium remissiorē ī elementis. Et usque adeo a primo deficientē: ut ꝑfectionis eius dimidia minorē suscipiat portionē: totus deniqȝ superior de harmonia tractatus triplicē concordiam significare uidetur. s: inter aīā atqȝ corpus. ⁊ inter aīe partes inuicem. atque iter partes corporis inuicem.

Diuisio anime, motus, ⁊ tempus.

Quod uero ait ipsā generū cōmixtionē in consumatione aīe fuisse consumptam: intellige aīā a deo ꝓcessisse ꝑfectā, ut suā ferme ideam ipleuerit. Diuisio preterea ī longū, ostendit ꝓprium aīe motum naturaliter esse rectum. s. in sensum, ⁊ uegetandi siue mouendi naturam. Item ob id secat in duo: ut ostendat tum in aīa duplicē esse rectum motū. s. ad sentiendum atqȝ mouendū: tum ab aīa ī corpore similiter esse geminum. s. uniformem atqȝ multiformem. Intersecat uero lineas duas ad aīā figurandam: deinde eas reflectit in girum: indicans naturā aīe ex se ad rectum motum ꝓcliuiorem, ab ipso deo ꝑ intelligentie munus circulari motui prorsus accōmodari, geminis inquam circulis. firmamento. s. nō erranti: ac post firmamentum orbibus peruagantiū planetarū. Firmamenti qdē circuitus ipsā identitatis intelligentieqȝ naturā ꝓprie refert. Anfractus āt multiplices, planetaꝝ ꝓprie naturam alteritatis inferiorumqȝ aīe partium representant. Sed ex ipso interiori animi motu simul ⁊ tempore, tēpus ī mundo una cū motu cōsequitur.

Tangit inter hec pauca quedā atque coīa: que ad astronomiā ꝑtinēt: sed hec facile quiuis uel mediocriter eruditus intelligit. ⁊ ō his nimis multa platonici quidā, tum greci, tum latini pertractant. Surgit mox questio de ideis: ac ō generibus animaliū mundanoꝝ, de quibꝰ in theologia latissime ꝑtractauimꝰ. Preterea quod de ipsa deorum quorundā demonumqȝ genealogia recenset, quidnā habeat uerisimilis, in theologia similiter ⁊ alibi declaratur.

Que a deo proxime, ⁊ que per media fiant.

Actenus patere cuiquam pōt: ab intellectu diuino mūdi opifice aīos deosqȝ mundanos ⁊ demones: ⁊ oēs mundi speras, spēsqȝ ipsas rerum absqȝ mediis causis ꝓcessisse. Que āt ō materia prima sit iter platonicos ambiguitas, narrauimus ab initio. Mandat ergo post hac architectus mundi filiis suis. i. animabus speraꝝ stellarumqȝ ⁊ demonum: uel etiam inferiorībꝰ angelis, ut ad imitationē sui, mixtionē sub luna reꝝ aggrediātur: hominiqȝ subiciant oīa: rationalēqȝ eius aīā ab eius acceptā, corpori caduco cōciliēt ꝑ uitā quandā irrationalē partim ab ipsis, partī ab aīa hoīs dependentē. Notabis āt in ipsis dei uerbis: quicquid ꝓxime fit a deo, sempiternū esse. Et quicquid ulla ratione cōponitur, quatenꝰ cōpositū ē, esse etiā dissolubile: Sed quatenus ꝑ diuinā uoluntatē cōposita qdā ita cōflātur: ut ī eis unitas super multitudinem, indissoluta seruari. Notabis insuper: ubi ait deū in suo habitu ꝑmanere dum mandat, ministros āt sequi, nihil mutabilitatis in deo eē dum mobilia regit ⁊ mouet. In ministris āt eius ꝓuidentiā eē mutationi cuidā propinquiorem. Deniqȝ in his omnibus mosaicum illud, Ego sum qui sū, cognosces mirifice confirmatum.

De hoīe quoad pertinet ad aiaꝫ atqꝫ corpus.

Rationalem hoīs aiaꝫ ait a deo ex eisdem rerū generib⁹ eodē in cratere cōmixtis atqꝫ mundi aiaꝫ fuisse conflatam. Crater significat ipsaꝫ uite rōnalis ideam: sꝫ adiungit ex reliquiis supioris cōmixtionis fuisse confectam/ significans pticulares uitas/ uniuersali uita/ inferiores esse. Tum uero deus aias. i. singulos ordines animarū/ singulis stellis accōmodat. Adhibet ⁊ uehicula. i. etherea corpa. Docet ⁊ fatales leges: dum aiabus infundit formulas ideaꝝ: p quas aie in se quādoqꝫ cōuerse/ rōnes rerū agnoscere possint. Qđ āt ď aie descensu fatali atqꝫ circuitu inquit/ alibi est expositum.

Post hec ministri dei fabricā humani corporis psequntur/ occultis eam uinculis cōnectentes. Per uincula hec occulta intellige complexionem hoīs eē adeo tempatā celoqꝫ psimileꝫ: ut uix in ea elementaliū qualitatū excessus appareat. Subdit deinde circuitus aie ī mole corporis impediri. Hic tu añ alia memēto aiaꝫ nostram simili rōne/ atque mundi aiaꝫ contextam fuisse: similesqꝫ circuitus possidere. Circuituꝫ ergo intelligentie impediri ait/ rōnis uero circuituꝫ distrahi. Duabus precipue rōnibus: tum qꝛ prius q̄ꝫ adultū sit corpus/ aia tota ī fabrica corpis occupatur: tum qa q̄ extrinsecus sensus mouent/ in teneriori etate offendunt uehementius: ⁊ pp nouitatē reꝝ animū circa corporea reddant admirabundum. His ergo de causis/ ⁊ intelligentia a diuino uacat officio: ⁊ rationalis ipse discursus circa inferiora distractus/ quasi demens/ turbatur ⁊ fallitur. Sic igitur totus anim⁹ pūersaꝫ figurā subit/ uitāqꝫ ducit laboriosam: dum ratio cedit sensibus: pinde ac siquis caput pro pedib⁹ humi figat: pedes uero p capite tollat ī altum. Iam uero q̄ de membrorum corpis dispositione adducit ī mediuꝫ/ satis a medicis ptractantur. In quibus id potissimū obseruabis: caput dici non principale solū/ sed etiā totū in corpe: reliqua eniꝫ solum ut capiti seruiāt/ adiuncta fuisse. Ex quo colliges hoīeꝫ contēplationis gratia eē natum. Sequitur de sensuum instrumentis. Que uero in his ď uisu dicūtur/ a calcidio satis: ⁊ que de somniis/ alibi satis exponuntur a nobis. Considerabis mox firmā de causis platonis nostri sententiā: res qualitatesqꝫ corporeas que nō ex se/ immo ab incorporea quadā causa mouētur/ ⁊ diriguntur ad finē: non esse reuera cās appellādas: sed latentis pūidentie instrumenta: Causam uero precipuā esse uoluntatē pūidentie/ ad exēplar sui sic oia disponentis: ut optime se habere iudicat ⁊ decernit. Itaqꝫ finaleꝫ cāꝫ prescriptā in pūidentia/ summaꝫ plato asserit causaꝝ. Tum confirmat iteꝝ hoīeꝫ eē natū ad celestia contēplanda: imo uero ad ipsuꝫ celi motorē p uirib⁹ imitanduꝫ. Et quemadmodū dixerat ui ūꝫ/ sic ⁊ auditum contēplationis ⁊ discipline gratia nobis esse tributum: item ut p sensibilē harmoniam: animi quoqꝫ motus harmonice componamus. Ceteros autem preter uisuꝫ auditūqꝫ sensus/ quasi minus conducant ad speculandum/ nihilipendit.

Quomodo mundus ex mente ⁊ necessitate cōpositus sit.

Postquam tractauit de formali mundi ordine: quē ideo uocat intellectuꝫ: qm̄ est intelligentie diuine simulachrum: tractat iam de materia mundi: quam ideo necessitatē nominat/ qꝛ nō pp se ipsaꝫ/ sed tanq̄ꝫ formis ultimus necessaria/ est introducta. Item qꝛ mundus ob eius amixtioneꝫ de forme nō nihil necessario patitur. Hinc illud/ Mundus ē ex itellectu ⁊ necessitate compositus. i. ex ipso formaꝝ ordine atque materia. Possumus quinetiaꝫ sub necessitatis noīe/ intelligere non materiaꝫ solum: sed aiaꝫ quoqꝫ eius in primo pcessionis sue signo. uelut informem materie instar consideratam. Utraqꝫ enim tam aia q̄ꝫ materia in primo originis sue signo informis quidē est: sed facile ē formabilis p intelligentie munus: unde ⁊ ipsi aie rōnes seminaqꝫ formarū naturalium infunduntur: ⁊ materie qualitates atque forme. Qđ āt ait añ mundi dispositionē/ elementa quodāmō extitisse/ intellige quasdā elemētoꝝ uires tam formatrices in aia: tum formabiles ī materia. Item quod inquit materiaꝫ añ mundum absque ordine fuisse iactatam: expone/ potentiam aie motriceꝫ etiā añ intelligētie munera potuisse/ materiam agitare/ sed pcul ab ordine. Preterea ubi ait mundum a deo exornatum fuisse per suasa pri⁹ necessitate: sic accipe. ut prima illa materie aieqꝫ natura quamuis cogitetur informis/ tamen preparationē a deo ad formas adeo formabilē suscepit ab initio: ut nō potuerit eē paratior. Obseruāda iter hec ē illa distinctio: qua dicitur uniuersum in exordio libri/ in duo fuisse diuisum. i. exemplar atque simulachruꝫ. nunc uero distinguendū esse in tria. i. exēplar ⁊ simulachrum ⁊ materiā. Hic primo quidē uideri pōt reipsa idem esse/ ipsum exēplar mundi ⁊ efficientē eius cāꝫ ⁊ finalem. Deinde totum mundi ordinē non tam substantiale quiddā esse q̄ꝫ inuisibilis mundi simulachruꝫ. Preterea qđ materiā ⁊ supra secreuit a mente/ ⁊ hic a mentis secernit simulachro/ coniectare possumus materiā non tam p ideam pp̄riam q̄ꝫ p ideā forme a deo pcedere: neque antecedenti pposito sed quodāmō consequenti/ ab intelligentia/ ut ita dixerim/ adinuentā. Tum uero et materiā esse ⁊ quid sit ⁊ quo pacto se habeat/ ex ppetua transmutatione formaꝝ/ diligenter ostendit: ex qua ēt materiales formas eē quodāmō falsas argumētatur. Deinde p eas ad ueras idealesqꝫ formas ascendit: que oia in theologia planius declarantur. Adduxit in medium multa materie nomina. s. spēꝫ inuisibileꝫ. Sinum informē omniumqꝫ capaceꝫ formaꝝ. Naturam. Potentiam. Matrem mundi. Nutricem formaꝝ. Subiectum. Receptaculum. Locum. Sed ex hoc loci noīe ridere licet pipateticuꝫ adeo ineptū/ siue maleuolum potius: ut dementie platonem insimulet/ quasi materiā uoluerit locum eē proprie mathematicum. Quodquideꝫ p cetera materie noīa euidentissime confutatur. Denique ex eo qđ materia pp̄riā sibi uendicat informitatem: Argumentare unitatem sibi pariter uendicare. Si eiꝫ informis/ ergo ⁊ indistincta. Si ita/ ergo ⁊ unum. At ex eadeꝫ informitate nō sibi uēdicat esse: sed p ipsaꝫ potius cadit ab eē. Cum igitur unuꝫ atqꝫ ens nō eque materie congruant/ eadem inter se esse non possunt. Est āt unum superius ente: qm̄ latius sese fundit: presertim cum priuationi insup cui non conuenit ens/ tn̄ cōueniat unuꝫ. Ex hoc rursus argumentamur materiam a summo tantum principio rerum posse produci.

Quomodo physica constent ex mathematicis. Ac de elementis ⁊ mixtis.

Deinceps phhysica per mathematica pbaturus/ in primis mathematicoruꝫ doctrina laudat tanquā oīs eruditiōis ingenue uiam. Longum Laurenti foret ī presentia recensere quot nostris temporibus mathematicā ingressi uiam/ ad finem puenerint exoptatuꝫ. Petrum leonem spoletinuꝫ nouimus mathematicoꝝ maxime beneficio/ nō aristotelicos tantuꝫ/ uerum etiam platonicos iam sensus penetrauisse. Florentie uero Baptistam leoneꝫ albertuꝫ ab eisdē disciplinis exorsum/ opus in architectura pulcherrimum edidisse. Quid dicam de Francisco berlinghierio nostro niccolai filio? non ne hic mathematicoꝝ bñficio fretus ď cosmograpia uersibus scripsit egregie? Memineꝫ uero turbet/ qđ Plato pythagoreorum more ex mathematicis/ physica cōponere uideatur. Non eniꝫ intelligi uult naturalia corpa ex figuris et numeris tanquā ex elementis ⁊ partibus: sed tanquam ex terminis/ quadaꝫ resolutione cōponi: qđ uidelicet naturalia ī illa quasi priora/ ac ueluti terminos resoluātur. Non ne termini corporum dimensiones sunt atqꝫ figure. Numeri etiā termini figuraꝝ? Preterea spēs naturales subiecto non soluꝫ comuni: sed pp̄rio indigēt. Figuris āt satisfacit comune subiectum. At numeri neqꝫ proprio neqꝫ comuni neqꝫ ullo prorsus corporeo indigent fundamento. Ex quo patet figuras quideꝫ naturalibus speciebus: numeros āt figuris esse priores. Triplicem ergo in rebus ordinem pythagoras platoqꝫ cogitabāt/ specierum/ figurarum/ et numerorum. Triplicem similiter inter ideas: adeo ut ⁊ in rebus ⁊ in ideis/ species in figuras/ figure resoluantur in numeros: Atque certe spēs/ figuris certis/ certe figure/ certis numeris quodāmodo congruant: rerum ordine oīo sic exigente. Quam obrem ubi aiunt speciem ignis ex pyramidali figura/ ⁊ pyramidem solidam/ ex triangulis quatuor/ ⁊ hos ex quaternario ternarioue constitui/ significare uolunt proprietatem quandam in his cunctis communiteꝫ esse persimilem. Et

comparanda hec inter se potius q̃ȝ cõponenda.

Hac utique ratione figuram igni pyramidalem tribuit. Aeri figuraȝ facies habenteȝ octo quam nominat octaedram. Aque facies habentem uiginti: quaȝ icosaedram uocat. Terre facies sex habentem, nomine cubum atque talum. Uniuerso deniqȝ duodecim facies possidenteȝ. Et pyramidalem quidẽ figuraȝ ideo conuenire uult igni: quia tenuis, ⁊ ad incisioneȝ pre ceteris apta, ex paucioribusqȝ triangulis constituta: ideoqȝ oĩuȝ leuissima figuraꝝ. Figuram uero cubicam terre, qȝ solidissima atque stabilissima sit. Figuras alias mediis elementis, quoniã ad motum atque statum inter ignem ⁊ terram, medio modo se habẽt. Duodecaedram, que duodecim facies habet, cõgruere putat mundo ꝑ speras duodeciȝ: ac signa duodecim i çodiaco. Resoluit ãt solida i plana. Plana uero i triangulos: precipue in eos qui rectanguli nominantur: Quoꝝ unus scalenus sit .i. scalaris latera omnia inequalia possidens. Alter isoceles .i. equicrurus duo habẽs equalia latera: Alĩ triangulum equilaterem in quo neqȝ rectus angulus neque linea in ꝑpendiculum recta sit, minus cõponendis planis aptum existimat. Cõstituit ex scalenis pyramidalẽ, ⁊ octaedraȝ, icosaedrãqȝ moleȝ: cum pyramis ex triãgulis quatuor equilateribus constituatur: quorum quilibet in sex triangulos scalenos diuiditur. Octaedra figura ex octo similib⁹: quoꝝ quisque in sex triãgulos scalenos similiter distribuitur. Icosaedra figura ex uiginti similibus: quoꝝ quilibet simi liter i sex scalenos euadit. Isoceles ãt triangulus figure cubice dicitur elementuȝ. Quatuor eniȝ isoceles triangulum cõcurrentes quadrangulum cõplent. Ex huiusmodi uero quadrangulis sex cubus efficitur. Deniqȝ dodecaedram figuram mundo, ut dicebam, accomodauit: qm̃ syderum forme duodecim suspiciuntur in çodiaco: quoꝝ quelibet in partes triginta secatur. Similiter in figura dodecaedra intueri licet pentagonos duodeciȝ, sigillatim in triangulos equilateres quinqȝ diuisos: ita ut unusquisque rursum ex triangulis sex scalenis conficiatur: Et i omni mole dodecaedra trecẽti sexaginta reperiãtur trianguli: quot etiã in çodiaco portiones existunt.

Tractat uero deinceps de motibus passionibusqȝ elementoꝝ. Item quo pacto distinguãtur in ꝑtes, ⁊ inuicem misceantur: ⁊ quos effectus mixtione conficiant. Preterea qualis sit tum elementoꝝ tum mixtoꝝ inuicem cõmutatio. Inter hec õ mixtis imperfectis agitur, ⁊ de ꝑfectis: de liquoribus, ⁊ lapidibus ⁊ metallis: sed hec ferme oĩa pythagorico more sub obscuris metaphoris inuoluuntur. Apertioribus autẽ uerbis platonẽ auditoribus suis tradidisse putamus: ⁊ aristoteleȝ pre ceteris manifestius eadem litteris cõmendasse. Horum itaqȝ oĩuȝ a libris Aristotelis õ generatione atqȝ meteoris interpretatio requirat. Tractat insup de passionibus q̃ ab elementis aĩaliuȝ sensibus inferũtur. De passionib⁹ inqȝ, ⁊ occultis ⁊ manifestis. De uoluptatis doloriseqȝ speciebus: Que in philebo ⁊ nostro de uoluptate libro perspicue declarantur. Agit preterea de sensib⁹ ipsis eorumqȝ obiectis. Distinguit sapores, odores, ⁊ uoces, atque colores.

Iteꝝ õ hoĩe quantũ ad aĩaȝ spectat ⁊ corpus.

Consideratione dignum est quantum nos admoneat Plato noster, dandã eẽ operaȝ, ut nos ipsos ꝓ uiribus cognoscamus: meminerimusqȝ oĩa ĩfra lunaȝ fuisse nobis a deo subiecta: neq̃ ipsi ↄtra dignitatẽ nostrã inferiorib⁹ nos uicissiȝ subiciam⁹. In ipso eiȝ toti⁹ disputationis exordio õcretuȝ ẽ de uniuerso tractari, usqȝ ad ipsaȝ hoĩs geniturã. Rursus i medio disputationis cursu diis a patre precipitur exornare hominem, dominum aĩaliuȝ: quem ad imaginẽ ⁊ similitudineȝ suaȝ eẽ uelit atqȝ preesse. Deinde paucis interiectis reditur ad hoĩeȝ. Demuȝ ꝓpe finem resumitur, qõ primo fuerat institutũ, oȝ õ uniuerso usqȝ ad geniturã hoĩs fuisse tractandum: Atqȝ i cũctis mosaico more ꝓbatur hoĩeȝ in diuino hoc opificio ⁊ in primis ꝓponi, ⁊ postremũ fieri quasi fineȝ. Ergo nunc ⁊ obmittẽs alia, repetit diuinũ in hoĩe generãdo mãdatũ: ⁊ in hoc absoluẽdo diuinoꝝ obsequiuȝ ministrorum, neqȝ id qdeȝ iniuria. Predixerat eiȝ soluȝ in terris hoĩeȝ iustitiã ⁊ supos eẽ culturum: ut maxime rõni sit consentaneum, deos geniturã hoĩs diligẽter excoluisse, Sed his obmissis, que sequntur expediamus. Iteruȝ de aĩa irrationali tractatur nõ a deo ꝓxime, sȝ ꝑ sequẽtes mobilesqȝ cãs constituta. Que rõnali subiecta sit celitus, a deo demisse. Irrationaleȝ uero aĩaȝ platonici nõ tam substãtiale aliquid, q̃ȝ accidentale quiddã ẽe putãt quasi rõnaliũ uestigiũ aĩaꝝ: In quo sensus qdeȝ sint, sȝ ꝑ diuersa corpis instrumenta diuisi, atqȝ patibiles. Sensum ãt in ipsa aĩe rõnalis substantia ponunt cõeȝ simplicẽ impatibileȝ: q non ꝓprie accipiat illatas a corporibus passiões: quẽadmoduȝ sensus alter: sed alteri⁹ sensus ꝑcipiat, siue poti⁹ indicet passiones. Proinde rõnalis aĩe substantiã indiuisam ⁊ in se consistentem eẽ ꝓbãt: neqȝ capiti uelut substẽtaculo, cõmẽdatã: sed quasi uel instrumẽto ipsi⁹ accõmodatã, uł cuidã i suo genere simili cõparatam. Irrationalẽ uero i membris quodãmodo residere. ⁊ partẽ qdeȝ eius audacie ⁊ iracundie cõpotẽ cordi, ꝑtem uero cõcupiscentie deditã iecori cõmẽdatã. Uerum de hoc ipso iecore mirã pythagoricoꝝ notabis opinioneȝ: uidelicet, id mẽbrũ ex certa soliditate ⁊ clara pariter lenitate, sic eẽ cõtempatuȝ: ut speculi modo imagines reꝝ accipiat, facile admodum atque reddat. Profecto quẽadmodum imaginatio uehemẽs grauide mulieris i fetu tenerrimo sepe exprimit rei desiderate notas. Ita uehemens siue mentis notio, siue sensus imaginatio naturã iecoris specularẽ facillime format. In hoc ipso speculo demones supiqȝ futuroꝝ effingunt imagines, quotiẽs pacato ꝓrsus aĩo aliunde illic imagines nõ pingũtur. Itaqȝ futuroꝝ nore speculo huic infuse i menteȝ ꝓtinus imaginationẽqȝ resultãt: sȝ illic sepe imaginib⁹ alius adeo ↄfundũtur, ut futura portẽdere nequeãt. Quando uȝ uel mens prudentie officiis occupata circa gubernãda distrahitur, uel imaginatio similibus negociis occupatur. Ubi uero rõnis imaginationisqȝ uacãt prudẽs ⁊ continuata ⁊ laboriosa discursio, sepe imagines futuroꝝ a superis i speculũ nostrũ ꝓsilientes, inde i iudiciũ manifeste resiliunt. Uerum quidnaȝ portendãt discernere illius ẽ officiũ, q ab antecedentibus in consequẽtia prudenter sagaciterqȝ discurrere cõsueuit. At uero discursio talis impedit uaticinium: ut merito alii sint qui preuidẽt: alii qui preuisa interpretantur, ⁊ explicant. Post hec ꝓseqtur materiaȝ latissime a medicis explicatam õ humorib⁹ cõplexionibusqȝ ⁊ mirabili humani corpis artificio. Atq elegantiaȝ platonis in hoĩs corpe describendo adeo admiratus ẽ Bartholomeus fontius noster rhetor egregi⁹: ut preclara orõne ꝓbauerit, neqȝ lactantium, neqȝ corneliũ celsuȝ, neqȝ ciceronẽ ipsuȝ eadeȝ in re describenda ad mirã platonis eloquentiaȝ accedere potuisse. Inter hec preceptũ religiosum considerabim⁹. non esse õ diuinis ulterius affirmãdũ, q̃ȝ diuinũ confirmet oraculũ. Item ꝓuidentiã in hoĩe cõponendo nullã oĩo aliã habuisse rationẽ, nisi ut cõtẽplationi foret aptissimus. Rursum res naturales i effectibus ꝓducẽdis non esse ꝓprie cãs, sed diuine ꝓuidentie instrumenta. Principalem nãqȝ cãȝ singulorum in ea intelligentia sitam eẽ: que boni rõneȝ habens, singula future cõmoditatis gratia fabricat. Definit deinceps quid sanitas corpis sit, quid morbus: Distinguit quoqȝ morboruȝ, tum alioruȝ tum febrium spẽs: singuloꝝqȝ rationes assignat. Quales esse potissimũ rationes, quas apõ Galienũ platonicũ legi iandiu existimaui, ac nup a Georgio cyprio insigni medico sum in sententia confirmatus. Hic eiȝ his diebus cum ad me curãde matris mee gratia frequẽter accederet: meqȝ reperiret hec ipsa legentem, miro quodam ordine galieni mentem cum platonica mente coniunxit. Post hec ãt ꝑfectaȝ hoĩs ualitudinẽ definit cõeȝ corpis animiqȝ concordiam. Quã tunc demũ possideri putat: qñ tam corpus q̃ȝ aĩa i se ipsis disponũtur bene: deinde simul optime componũtur. Optime inquaȝ .i. equali quadaȝ mensura: ut neqȝ robur animi nimis excedat modum corpis: neqȝ robur corpis supet animi modum. Sed añ q̃ȝ perfectã hãc definiat sanitatem, animi morbum distinguit in duos .s. ignorantiã ⁊ insaniam. Insaniã uero dupliceȝ eẽ ait. Unam qdeȝ occultã: q̃ in continua ꝓnaqȝ ad insaniã affectione cõsistit. Puta habitũ quendã ad ꝑturbationẽ aliquã ꝓpensissimum. Alterã uero manifestã .s. quã uel aliqua ꝑturbatio supramodũ adaucta detegit, ut i grãdu summo cupiditatis et uoluptatis timoriseqȝ

⁊ doloris ⁊ ire: uel napores humorum incluſi mēbris inducūt/ut atra bilis ex ſanguinis/uel bilis uel ſalſe pituite aduſtione pueniēs. Jnterea ubi ait/neminē ſpōte eē malū/ſꝫ pp naturā ꝯſuetudinēqꝫ ōprauatā/Jtellige naturalē pro cliuitatē nō mediocriter p oppoſitā ꝯſuetudinē cohiberi ab initio potuiſſe. Sꝫ ꝓcliuitatē illā diuturna ꝯſuetudine cōfirmataꝫ: extirpari qdē oīo nō poſſe/exacta nihilominꝯ doctrina exhortationibusqꝫ amputari. Docet poſt hec colere corpus ſimul ⁊ aiuꝫ/ꝑpetuo quodā exercitationis motu. Exercitationis inqꝫ moderate. Motu inqꝫ ꝓprio ⁊ ad bonum ꝓpriū rite directo: quo utrunqꝫ exercitatū atqꝫ nutritū tm̄ uiriuꝫ conſequatur/ut alteri non ſuccumbat. Optat qdeꝫ plato corpus aīo cedere/ſꝫ nō ita ſuccūbere/ut motus animi ſubſtinere nō poſſit. Optat corpus ualiduꝫ atqꝫ firmū: ſꝫ ſub aīo longe ualidiore. Mox quantum exercitationem laudet/attēde. quātū temerariuꝫ pharmacoꝝ uitupet uſum. Proinde quēadmodū tam corpus q̄ꝫ aīaꝫ ꝓpriis exercere ⁊ confirmare motibꝯ iuſſerat/ſic tres aīe uires. i. rationaleꝫ/aīoſaꝫ/cupidā: ſuis qūalibet motibꝯ precipit ꝯſeruare. Verum tamē rationaleꝫ alimentis frequentioribus enutriri: ne ceteris ſuccumbere compellatur. Ait intellectū homini ꝑ demone datuꝫ. ſ. intimo. Alteꝝ eīꝫ demonē habet externū. Jtem rectū corpis habitum quaſi celeſti tributum. Rurſus eum q uires irrationales ſupra modum nutrit/mortaleꝫ euadere: quaſi doceat quomodo accipiendum ſit/ubi ait hoīeꝫ fieri brutuꝫ. i. bruto ꝑſimileꝫ. Addit eum q precipue alit menteꝫ ſic īmortalem fieri/ut īmortalitatis nulla pars deſit. Jmꝑfecta eīꝫ imortalitas ē/q̄ motum agit ꝑpetuuꝫ. Perfecta uero/q̄ manet: qualis utiqꝫ eſt in eo q ſola iam intelligētia uiuit: euaditqꝫ ex hoīe demon: Ex quo intelligitur etiā quando ait hoīeꝫ effici brutū/id non ꝓprie/ſꝫ quadā ſimilitudine dici. Preterea ex eo quod ſubdit feminas ortas ex maſculis/ſi placet/obſcure nobis referat moſaicum illud Euam ex uiro fuiſſe ꝓductam. At uero gradus brutoruꝫ oēs paulatim ex grauiori rōnalis aīe lapſu multiplicari/Jntellige aīaꝫ noſtram ob quandā liberi motus infinitatē/poſſe ⁊ intra ſe in brutoꝝ oīuꝫ affectus habituſqꝫ prorueꝛe: ⁊ extra ſe ſupplicii loco inter ſimilia bruta/uel brutoꝝ loca diuino quodā transferri iudicio. Jtem oēs inferioruꝫ ꝑſeuiuentium dotes in hominis anima tanquaꝫ ꝑfectiſſima contineri: atque brutoruꝫ aīas in ipſo rerum generatioīsqꝫ ordine/ad noſtrā referri/quaſi finem. Si hunc in modum progreſſionē anime rationalis in alias: atque uiciſſim in hāc aliarum regreſſionē acceperis/forſan a platonico ſenſu non aberrabis. Jpſe enim hic ſub perſona pythagorica loquens/fabulam oportune confingit pythagoricarum ſimileꝫ fabularum: atque ne hec quaſi ſub hiſtorica ueritate forſan admitteremus/non aliter q̄ꝫ poete ſoleant animaliuꝫ transformationes/adducit. Hec igitur ſic accipito/timeiqꝫ libruꝫ eo fine concludito: qui doceat nos/deuꝫ ante omnia colere: qui bona oīa ſola benignitate prouidentie ꝓcreauit.

Decreueraꝫ magnanime Laurenti breuiora hic quemadmodum argumentum decere uidebatur/afferre: multaqꝫ amplioribus cōmentariis que in timeum iam deſignauimus/reſeruare: Sed philippus ualor platonicoꝝ ſtudioſiſſimꝯ penes queꝫ uniuerſo platonico opi in Agro maiano extremā manuꝫ impoſui/plura me hic coegit effundere. Philippus ualor/ualorie uirtutis generoſiſſimus heres: Cui ego plurimum debere me fateor/tum quia platonica egregiaqꝫ omnia magnope colit/tum quia ſingulari amore erga te tuoſqꝫ omnes afficitur.

Timeus platonis.

Socrates: Timeus: Critias: Hermocrates.

Unus/duo/tres. Quartꝯ autē o/amice timee ubi naꝫ eſt? Ut qui heri a me cōuiuio accepti eſtis/hodie me uiciſſiꝫ accipiatis. Ti. Aduerſa ualitudine laborat/o/ſocrates. Non eīꝫ ſponte ab hoc cetu ⁊ diſputatiōe abſtinuiſſet. So. Ergo tui/o/timee ⁊ iſtorum erit officii: quod quarti illiꝯ abſentia deeſt/implere. Ti. Jta ꝓrſus. Quare nihil quoad fieri poterit/pretermittemus. Nam cum laute abs te heſterno epulo accepti fuerimꝯ/nefas eſſet/ſi epulas tibi ꝓ uiribus ſimiles libenter nō redderemꝯ. So. Num recordamini/que uobis ⁊ q̄ꝫ multa tractanda propoſui? Ti. Partim quideꝫ tenemus memoria: partim uero tu/ſi exciderint/ſuggeres. Jmmo uero niſi moleſtum ſit/breuiter illa ab exordio repete: ut nobis iterū cōfirmentur. So. Faciam equidem. Summa diſputationis heſterne erat res. p. qualis mihi ⁊ ex qualibus uiris optima poſſe fieri uideretur. Ti. Nobis certe omnibus ualde probata ſunt o/ſocrates que dixiſti. So. Principio agricolas ceteroſqꝫ artifices a militibꝯ ſeparauimꝯ. Ti: Certe. So. Cum uero cuiqꝫ quod pro ſua nature inſtinctu precipue ſuum eſt/⁊ ſingula tm̄ ſingulis artibus officia tribueremꝯ/illis quoqꝫ quos pre ceteris bella gerere oportet id unum dūtaxat ꝓtegēde. ſ. ciuitatiſ munꝯ iniūximꝯ/⁊ aduerſus exsternos hoſtes/⁊ aduerſus ciues rei. p. euerſores: ita ut erga ſubiectos tanquā natura amicos mites ſint: cōtra hoſtes uero in prelio ferociſſimi. Ti. Jta ꝓrſus. So. Duplicem ſane naturā i cuſtodū animis eē debere tractauimus/⁊ iracundā ⁊ philoſophico ingenio precipue accōmodataꝫ/ut recte i ſuos manſueti ſint: i alienos uero feroces. Ti. Proculdubio. So. Quid āt de nutritiōe dicemꝯ? Nōne gymnicis exercitationibus ⁊ muſica ceteriſqꝫ decentibus diſciplinis/eos a nobis inſtitutos fuiſſe? Ti. Valde quidem. So. Jta educatos homines neqꝫ aurum neqꝫ argentuꝫ neqꝫ aliud quicquam proprium aut habere aut putare ſtatuimus: ſed tanquam adiutores publicoſqꝫ miniſtros ſola mercede contentos eſſe/tanta ab his quos tuentur exhibita quanta moderate uiuentibꝯ ſufficere uideatur: ſtipendio preterea publico in cōe uti noluimus: ⁊ ad cōeꝫ inter ſe uictum impendere/ut ceteris poſtabitis omnibus ſolius uirtutis ⁊ cuſtodie curaꝫ habeant. Ti. Hec quoque ita abs te dicta fuerunt. So. Naturam preterea mulierum non aliter q̄ꝫ uirorum effingi precipimus: ſtudiaqꝫ oīa tam belli q̄ꝫ pacis mulieribus cum uiris eſſe cōia. Ti. Jd quoque dictum. So. An tenetis memoria que de procreandis liberis diximus? Forte uero ob rei ipſius nouitatem firmiter tenuiſtis? Cōes quippe nuptias liberoſqꝫ ſtatuimus: ut nemo natos ſuos diſcernat/ſꝫ oīs ab omnibus conſanguinei exiſtimentur/duꝫ equales ferme natu fratres ſororeſqꝫ uiciſſiꝫ ſe iudicāt: maioribus uero patrum uel auoruꝫ reuerentiā exhibent. erga minores āt tanquā filios ⁊ nepotes afficiuntur. Ti. Hec quoque memoratu facilia ſunt. So. Ut aūt q̄ꝫ optimi ab ipſo initio ꝓ uiribus gignerentur/magiſtratus utriuſque ſexus nuptiis prepoſuimus: Qui clam ſortibus quibuſdam opaꝫ darent: ut praui prauis/boni contra bonis mulieribus miſcerētur. neqꝫ ulla ob hoc diſcordia orieretur/cum i congreſſu minus ꝓſpero quiſque fortunaꝫ potius ſit q̄ꝫ conſiliū principū culpaturus. Ti. Recordamur. So. Preterea ſanximus bonoꝝ fetus i patria alēdos eſſe/alioꝝ uero alios alio clam mittendos. Adultos demū utroſqꝫ diligēter ꝯſiderādos: ut ſiqui inter relegatos bone indolis ſint/in patriā reuocentur. ſiqui uero inter domeſticos contra uideantur affecti/ſimiliter relegentur. Ti. Jta ſtatutuꝫ eſt. So. Num ſatis iam heſternam diſputationeꝫ quantum compendio licet/narrauimus? an aliquid etiā a me pretermiſſuꝫ/o/amice timee recēſeri ꝯſideras? Ti. Nihil ſane. hec enim ferme ſunt que tractaueras. So. Audite deinceps quo pacto erga hāc quam deſcripſimus rem. p. ſim affectus. Cōpa

ratione plane uobis aperiam. Quemadmodum
siquis animalia eximie pulchritudinis intuitus
seu picta/seu uiua quidem sed torpentia/motus
gestusque uiuentium et certamen aliquod eorum
expectare desideret/sic ego nunc libenter ali
quem narrantem audirem/quo pacto supra de
scripta ciuitas cum finitimis ciuitatibus decer
taret: quidue tanta eius educatione disciplinaque
dignum in bello uel pace tam dicendo quam agen
do erga ciuitates singulas demonstraret. Equi
dem/o/critia et hermocrates mihi conscius sum
non posse me eam urbem uirosque pro dignitate
laudare. Me quidem non posse nihil mirum: sed
de ueteribus quoque et huius seculi poetis idem
existimo: non quo poeticum genus contemnam:
sed quod euidens unicuique sit imitationis stu
diosos ea facile et optime imitari: in quibus fue
rint educati. aliena uero longeque ab eorum edu
catione remota operibus quidem difficile/uer
bis etiam difficilius posse prout conuenit emu
lari. Sophistas utique et dicendi et aliarum fer
me preclarissimarum artium peritos esse arbi
tror: sed quia multas quotidie ciuitates perrant/
nec proprias sedes ullas habent/uereor ne con
iectura quidem assequi nequeant/quam multa et
qualia uiri philosophi atque ciuiles tam bello
quam pace erga singulos uerbis et operibus agant.
Sola igitur uestra professio superest/tum natura tum
disciplina philosophie et rerum gerendarum stu
dio pollens. Timeus quidem iste ex locris que
urbs in italia iustissime gubernatur/nobilitate
et opibus prestantissimus summis magistratibus
et honoribus functus est: et ad summa totius phi
losophie fastigia/ut opinor/ascendit. Critiam
quoque scimus hec utraque consecutum. hermo
cratis etiam naturam educationemque his omni
bus que diximus tractandis esse accommodatam/
cum multis testimoniis moneamur/dubitare
non licet. Quapropter rogantibus uobis heri
de republica disputari/libentissime parui: cum
cogitarem quod deinde instituto operi superfo
ret/a nemine commodius quam a uobis modo ueli
tis/posse tractari. Cum enim ciuitatem ad bel
lum idoneam constitueritis soli omnium uos/et
que eam decent/uicissim omnia tribueritis. Cum
uero in superioribus que mihi iniuncta fuerant
perfecissem/que modo rettuli uobis tractanda
commisi. Uos autem communi consensu impe
ratum munus mutuo mihi parandi nunc sermo
num conuiuii recepistis. Ego igitur adsum ad
promissas epulas paratissimus. Her. Nos quoque
omnes/o/socrates ut pollicitus est modo timeus/
quod iubes pro uiribus exsequemur: presertim
cum nulla excusandi sit ratio/quo minus id fa
cere debeamus. Nam preterito die cum dispu
tatione peracta mox ad hospitium quo apud cri
tiam suscepti sumus rediremus/et inter eundum
primo et domi rursus de his rebus uerba fecimus.
Hic igitur nobis ueterem narrauit historiam:
quam uelim/o/critia socrati modo recenseas:
ut cum audiuerit/iudicet nunquid ad eam rem
quam nos exsequi iussit/conducere uideatur.
Cri. Faciundum est: si ita timeo quoque uide
tur/tertio disputationis huius participi. Ti.
Uidetur sane. Cri. Audi socrates miram qui
dem: sed plenam ueritatis historiam: quam so
lon septem sapientum sapientissimus recense
bat. Erat enim domesticus admodum amicusque
dropidis proaui nostri: quod in suis carminibus
ipsemet sepe testatur. Auo autem nostro critie
ut ipse nobis senex postea referebat/quandoque
narrauit: res gestas huius urbis memorabiles
diuturnitate temporis hominumque interitu ob
litteratas. Unum uero pre ceteris facinus insi
gne recensuit: quod uobis nunc narrandum cen
seo: ut et tibi morem geramus/et deam cui ho
dierna pompa dicata est/hac narratione quasi
quodam hymnorum cantu/ut par est/honore
mus. So. Recte loqueris: sed quid istud tan
dem est? quod critias non quasi uerbis descri
ptum/sed quasi ab hac ciuitate quondam gestum
ex solonis narratione uobis aperuit? Cri. Re
feram priscam mihi puero traditam ab auo hi
storiam. Cum ageret critias annos/ut ipse
dicebat/circiter nonaginta: ego uero decem/
celebrareturque solemnis ille dies: in quo ad can
tum carminum pueri conuocabantur: congre
gati sumus et nos una cum proximis notisque pue
ris: nobisque a parentibus carminum canendo
rum certamen est iniunctum. Ubi multorum

poetarum carmina non pauca memoriter pro
nunciata sunt. et solonis uersus a plurimis pue
rorum utpote nouitatem poematis admiranti
bus decantati. Tum contribulis quidam/seu
quod ita iudicaret/siue quod critie blandiri
uellet/uideri sibi inquit cum in ceteris sapien
tissimum fuisse solonem/tum in carminibus poe
tarum omnium generosissimum. His uerbis/ut
recte memini/ualde letatus est senex. atque
ita ridens inquit. Si solon/o/aminander non
tantum relaxandi animi gratia/sed dedita
opera serioque sicut alii poesim esset secutus/uel
historiam quam ab egypto reuersus instituerat
absoluisset/a qua quidem seditionibus ceterisque
ciuitatis fluctibus deturbatus medio in cursu
destitit: nec homero hesiodoque nec alio quoquam
poetarum/ut opinor/inferior extitisset. Ad
hec ille. Qua de re o critia tractare solon in
stituit? So. De maximis inquit rebus ab hac
ciuitate quondam gestis/quarum memoria apud
nos temporis diuturnitate et interitu hominum
extincta est. Dic queso inquit/o/critia: quid
illud opus et quomodo actum: et a quibus habi
tum tanquam uerum solon narrabat? Cri. Est
inquit egypti regio delta: cuius e uertice scin
duntur nili fluenta. Eius campi/saitica pascua
nominantur: In quibus maxima ciuitas est:
quam saim uocant. Unde amasis fuit rex. Urbis
eius fundatrix dea fuit/quam egyptii neithen/
greci athenam nominant. Ipsi porro homines
atheniensium amici sunt/eisque genere quodam
coniunctos esse se predicant. Quo solon pro
fectum se honorifice acceptum fuisse referebat.
Et cum de uetustatis memoria ab illis sacerdo
tibus qui in hac re ceterorum peritissimi erant/
quesisset/expertum se esse dicebat: neque se
ipsum neque alium grecorum quemquam cogni
tionem antiquitatis ullam habere: Quandoque
uero coram sacerdotibus/ut eos ad sua narran
da prouocaret/de antiquissimis illis athenarum
historiis uerba fecisse: phoroneo primo et nio
be/postque inundationem mundi de pyrrha et deu
calione/eorumque posteritate: et de temporibus
quibus singula contigerunt. Tunc ex sacerdo
tibus quendam grandem natu dixisse. O solon
solon: greci pueri semper estis. nec quisquam
e grecia senex. Cur istud diceret percontan
te solone: respondisse sacerdotem. Quia iuue
nis semper uobis est animus: in quo nulla est ex
uetustatis commemoratione/prisca opinio:
nulla cana scientia. Quod ideo uobis contigit:
quia multa et uaria hominum exitia fuerunt/
eruntque. Maxima quidem aut ignis conflagra
tione aut aque inundationibus prouenire ne
cesse est. minora uero aliis quibuslibet calami
tatibus fieri. Nam quod apud uos fertur/phe
tontem quondam solis filium currus ascendis
se paternos: nec patris aurigatione seruata/
exussisse terrena/ipsumque flammis celestibus con
flagrasse: quamuis fabulosum uideatur/uerum
quodammodo esse putandum est. Fit enim lon
go temporum interuallo celestis circuitus per
mutatio quedam: quam inflammationis uasti
tas necessario sequitur. Tunc hi qui edita et
arida incolunt loca magis pereunt/quam mari flu
uiisque uicini. Nobis porro nilus cum in plerisque
rebus salutaris est/tum huiusmodi a nobis ar
cet exitium. Quando uero dii aquarum collu
uione terre sordes diluunt/pastores ouium atque
bubulci qui iuga montium habitant/periculum
illud euadunt. Uestre autem ciuitates in pla
nitie site impetu fluminum ad maria rapiuntur.
Sed in hac nostra regione neque tunc neque
alias unquam aqua in agros superne descendit.
Contra uero sursum e terre uisceribus scatu
rit. Quamobrem antiquissimarum rerum apud
nos monimenta seruantur. Proinde ubicunque
nec imbrium tempestas nimia nec incendium in
gens contingit/licet alias pauciores/alias plu
res semper tamen homines sunt. Quecunque
uero a nostris siue a uestris siue aliis nationibus
gesta sunt memoratu digna/modo ad aures no
strorum peruenerint/nostris in templis descri
pta seruantur: Apud nos quidem et alias gentes
res geste nuper/litteris monimentisque tradun
tur. sed certis temporum curriculis illuuies

immiſſa celitus omnia populatur. Ideo qui
ſuccedūt / ⁊ litteris ⁊ muſis orbati ſunt. Quo
fit ut quaſi iuuenes iterum ſitis ⁊ rudes / prete
ritarum rerum omnium prorſus ignari. Nam
⁊ ea ipſa que modo ex ueſtris hiſtoriis recenſe
bas a fabulis puerilibus / o / ſolon paruꝫ diſtāt.
Primo quod unius tantuꝫ inundationis memi
neritis / cum multe preceſſerint. Deinde quod
genus maiorum ueſtroruꝫ in regione ueſtra cla
riſſimū ⁊ optimuꝫ ignoretis: ex quo tu ⁊ athe
nienſes ceteri nati eſtis / exiguo ſemine quon
dam publice cladi ſuperſtite. Quod propterea
uos latuit / quia ſuperſtites illi eorumqꝫ poſte
ri litterarū uſu multis ſeculis caruerunt. Fuit
enim ante exitialem illam terre illuuioneꝫ / o /
ſolon athenienſium ciuitas tam belli q̄ꝫ pacis
officiis preſtātiſſima: eiusqꝫ opa legesqꝫ omni
bus quorum memoria ad nos peruenit / excel
luerunt. Tunc ammiratum ſolonem obnixe
ſacerdotes obſecrauiſſe ait / ut omnia diligen
ter priſcorum ciuium opera reuelarent. Atqꝫ
illi ſic a ſacerdote quodam fuiſſe reſponſum.
Nulla hoc inuidia prohibet ſolon. Dicaꝫ equi
dem libenter tui ⁊ ciuitatis ueſtre gratia. Ma
xime uero gratia dee / que ⁊ ueſtram illam et
hanc noſtraꝫ cōdidit: educauit: inſtituit: prio
rem ueſtram annis mille / ex terra et uulcano
accipiens ſemina. poſterioris autem huius no
ſtre urbis res octo annorum milibus geſte in
ſacris litteris continentur. Illorum ergo ci
uium qui in hoc nouem milium annorum tem
pore ante nos fuerunt / inſtituta et preclara
facinora / breuiter ſolon in preſentia tibi per
ſtringaꝫ. Deinceps uero cum plus dabitur ocii
accepto hiſtoriarum libro / latius exponemuſ.
Ac primum leges illorum conſidera quo pacto
cum his noſtris conueniant. Multa enim hic ſi
milia illis reperies. Principio quod ſacerdo
tes ſeparati ab omni turba uitam agunt. Dein
de uaria opificum genera ita inter ſe diſcreta
ſunt: ut ſuum quiſqꝫ agat. promiſcue uero nul
lus. Similiter paſtorum / uenatorum / agricola
rum inter ſe diſtincta ſunt opa. Milites quoqꝫ
hic / ut noſti / ab aliis omnibus ſegregati / belli
ca dumtaxat tractare a lege iubentur. Arma
tura etiam / ut clippeorum iaculorumqꝫ uſus /
apud utroſque perſimilis. his primi nos in aſia
uſi ſumus. Et dea ut illis in locis ſic nobis pri
mis hec tradidit. Prudentie quoque ⁊ mode
ſtie magna ſicut uides noſtris legibus ab initio
cura fuit: diuinationis inſuper ⁊ medicine / et
ſanitas nobis p hec diuinitus ꝓcurata. Demuꝫ
quecumqꝫ ad hec attinent diſcipline / diligen
ter inſtitute a lege reperiuntur. Huiuſmodi
inſtitutione ⁊ ordine priorem ueſtram urbem
dea a primordiis exornauit: cum in urbe con
denda eam regionem elegiſſet que ob aeris tem
periem prudentiſſima ingenia procrearet. Sp
pote enim bellicoſa et ſapiens dea regionem
eligendam cenſuit talem / que eſſet ſui ſimi
les homines editura. His itaque legibus uel
etiaꝫ honeſtioribus inſtitutionibus formati ue
teres athenienſes omni uirtutum genere cete
ris omnibus excelluerunt: ut decebat eos: qui
diis geniti eruditiqꝫ eſſent. Multa quidem et
mirabilia ueſtre ciuitatiſ opera in monimentis
noſtris leguntur. ſed unuꝫ magnitudine ⁊ uir
tute precipuum facinus. Traditur eniꝫ ueſtra
ciuitas reſtitiſſe olim innumeris hoſtiuꝫ copiis:
que ex athlantico mari profecte prope iaꝫ cun
ctam europam aſiamqꝫ obſederant. Tunc eiꝫ
erat fretum illud nauigabile: habens in ore ⁊
quaſi ueſtibulo eius inſulam: quas herculis co
lūnas cognominatis. ferturqꝫ inſula illa libia
ſimul ⁊ aſia maior fuiſſe: per quaꝫ ad alias pro
ximas inſulas patebat aditus: atque ex inſulis
ad omnem cōtinentem e conſpectu iacentem /
uero mari uicinam. Sed intra os ipſum portus
anguſto ſinu fuiſſe traditur. Pelagus illud ue
rum mare: terra quoque illa uere erat conti
nēs. In hac athlātide inſula maxia ⁊ ammira
bilis potentia extitit regum: qui toti inſule il
li multiſqꝫ aliis: ⁊ maxime terre continentis
parti: preterea ⁊ his que penes nos ſunt / domi
nabantur. Siqdē tertie mūdi parti q libia dici
tur uſque ad egyptum imperauerunt: Europe

uero uſque ad tyrrenuꝫ mare. Horum uis oīs
una collecta noſtram / o / ſolon ueſtrāqꝫ regio
nem / ⁊ quicquid intra columnas herculis con
tinebatur / inuaſit. Tunc ueſtre ciuitatis uir
tus i omnes gentes enituit. Que cum oēs ma
gnanimitate belliciſqꝫ artibus antecelleret /
partim una cum aliis grecis / partim ſola cete
ris d̄ſerentib⁹ / extrema diſcrimina ſubiit / ho
ſteſqꝫ expugnauit / amicis ſeruata uel reddita
libertate / Poſt hec ingenti terremotu iugiqꝫ
diei unius ⁊ noctis illuuione factum eſt / ut
terra dehiſcens ueſtros illos una omnes belli
coſos homines abſorberet: ⁊ atlantis inſula
ſub uaſto gurgite mergeretur. Quam ob cāꝫ
inauigabile pelag⁹ illud ꝓpter abſorte inſule
limum relictum fuit. Hec / o / ſocrates eorum
que critias maior a ſolone accepta narrabat /
ſumma eſt. Sed dum preterito die de republi
ca ciuibuſqꝫ ſuis diſſereres / ſubiit mihi quedā
ex recordatione ammiratio / cogitanti uideli
cet diuina quadam ſorte factum eſſe / ut ſimi
lima quedam haud ab re ſolonis hiſtorie trade
res. ob eam uero cauſaꝫ nihil tūc protuli / quo
niam ex diuturna negligentia non ſatis remi
niſcebar. Satius igitur eſſe cenſui / ut prius
q̄ꝫ referre uobis inciperez / mecum ipſe repete
rem. Ideo uero ſtatim imperio tuo conſenſi:
quia confidebam ut in rebus huiuſmodi maxi
me decet / aliquid me quod propoſite rei con
grueret reperturuꝫ. Ita heri / ut iſte ait / poſt
diſceſſum protin⁹ his tunc recordabar / recen
ſui. A nocturnis deinde uigiliis pene omnia
recuperaui. Profecto que in pueritia diſcim⁹
diutius firmiuſqꝫ / ut fertur / meminiſſe ſole
mus. Atque haud ſcio / an que heri audiui / re
ferre nunc omnia memoriter poſſiꝫ: que uero
puer accepi / mirabor equidem ſiquid eorum e
memoria mihi exciderit. Ea quippe cum uo
luptate ⁊ ioco audiebam: cum et ſenex ille li
benter me doceret / ⁊ ego ab illo ſedulo ſciſci
tarer. Quapropter quaſi quedam litterarum
inuſte indelebiliter note / ea mihi omnia in
fixa memorie permanſerunt. Atque his etiaꝫ
ante ſolis ortum ipſa narraui: ut una mecum
eſſent ad hanc orationem paratiores. Uerum
ut ad id quo hec omnia ſpectant / me conferā:
paratus ſum / o / ſocrates / nō modo ſummatim
ſed ſigillatim ſicut audiui omnia enarrare.
Ciuitatem utique ⁊ ciues quos quaſi per fabu
lam heſterna diſputatione finxiſti / rem ueraꝫ
eſſe ponemus. Ciuitatem quidem illam / athe
nienſem hanc urbem eſſe. Ciues quoque quos
ipſe excogitabas noſtros illos maiores a ſacer
dote narratos fuiſſe cenſebimus. Nempe oīa
hec congruent: neque ab re fuerit / ſi ciues
tuos reuera priſcos illos extitiſſe dixerimus.
Quare communiter rem ipſam inter nos par
tiētes conabimur omnes muneri abs te nobis
impoſito pro uirib⁹ ſatiſfacere. Sed uide / o /
ſocrates nunquid ſermonem hunc probemus /
an alium exigamus. So. At enim quem / o /
critia ſermonem magis q̄ꝫ iſtum probabimus?
qui preſentibus dee ſacris propter propinqui
tatem quandam mirifice congruit. Maximuꝫ
uero illud eſt non fictam a nobis fabulam / ſed
ueram hiſtoriam recenſeri. Quonam igitur
pacto ⁊ unde / hac ſpreta / diſputationem aliā
exordiemur? Certe nō licet. Ideo bonis for
tune auſpiciciis oportet iam tam uos diſſere
re / q̄ꝫ me pro heſterna narratione / hodie ſilen
tio uos audire. Cri. Conſidera ſocrates / an
commode mutuum tibi conuiuium diſpoſueri
mus. Uiſum nobis eſt / ut Timeus tanquaꝫ in
aſtronomia noſtrorum omnium peritiſſimus /
maximeqꝫ in rerum natura cognoſcenda uer
ſatus / primus diſſerat / ita ut a mundi genera
tione exordiens uſque ad generis humani na
turam deueniat. Atque ego deinde ſuſcipiēs
homines a timeo quidem genitos / a critia ue
ro ut plurimum inſtitutos / ſecundum ſolonis
ſermonem legemqꝫ in iudicium ueſtrum addu
cam: ciuitatiſqꝫ iſtius ciues efficiam eos / qui
priſci illi athenienſes fuerunt: quos iam ex
tinctos ſacre egyptiorum littere in luceꝫ e te
nebris eruerunt / adeo ut de illis deinceps tan
quam de ueteribus athenienſib⁹ uerba fiant:

So. Copioſam et ſplendidam diſputationis
menſam apparuiſſe mihi uideriſ. Tua ergo in
tereſt/o/timee inuocatis ſecundū legeꝫ diis/
diſputationem iam exordiri. Ti. Probe con
ſulis ſocrates. Nam cum omnes qui mentis
quoquomodo compotes ſunt/in opis cuiuſli
bet uel magni uel parui principio/inuocare
deum ſoleant/quanto nos equius eſt de uni
uerſo ſiue genitum ſit ſiue ingenitum diſputa
turos/niſi forte deſ pimus/inuocare diuinam
opem? Ergo deos omnes deaſqꝫ precamur/in
primis quidem ut ea dicantur a nobis/que il
lis placeant: deinde ut nobis ipſi conſtemus.
Quantum ad deos attinet/ſic a nobis oratuꝫ
ſit. Sed quod ad nos ſpectat/poſcendum eſt/
ut ⁊ uos facile aſſequamini: ⁊ ego ſecundum
mentis propoſitum rem ipſam qua de agitur/
tranſigam. Principio ita mihi diſtinguenduꝫ
eſſe uidetur: quid ſit quod ſemper eſt carens
generatiōe: quid uero quod gignitur quideꝫ/
neque eſt unquam. Illud intellectu per ratio
nis indaginem percipi poteſt: cum ſemper ſit
idem. hoc opinione per inrationalem ſenſum
attingi: cum gignatur: ⁊ intereat: neque ue
re unquam ſit. Quicquid autem gignitur/ex
aliqua cauſa neceſſario gignitur. Sine cauſa
uero oriri quicquam impoſſibile eſt. Quando
igitur opifex in operis alicuius conſtructione
ad id quod eodem modo ſe habet/aſpicit: et
huiuſmodi quodaꝫ uſus exemplo ideam uimqꝫ
in opus educit/pulchrum fieri tūc opus omne
neceſſarium eſt. Quando uero ad id quod fa
ctum eſt/reſpicit/minime pulchrum. Vniuer
ſum igitur hoc/celum ſiue mundum ſiue quo
alio uocabulo gaudet/cognominemus. De
quo primum conſideremus/quod in queſtione
de uniuerſo ante omnia inueſtigari debet.
Vtrum ne ſemper fuerit ſine ullo generatio
nis principio. an genitum ſit ab aliquo princi
pio ſummens exordium: idqꝫ profecto cerni
tur tangiturqꝫ ⁊ corpus habet. Omnia uero
huiuſmodi ſenſus mouēt. Que ſenſus mouēt/
opinione per ſenſum percipiuntur. Hec uero
talia eſſe cōſtat/ut gignantur ⁊ genita ſint.
Quicquid autem gignitur ab aliqua cauſa ne
ceſſario gigni aſſeruimus. Opificem quidem
⁊ patreꝫ mundi inuenire difficile/⁊ cum iam
inueneris predicare eloqui uulgo impoſſibile
eſt. Rurſus conſiderandum eſt utrum mundi
faber ſit imitatus exemplar: Id ne quod ideꝫ
ſemper ⁊ ſimile eſt: an id quod genitum fue
rit. Atqui ſi pulcher eſt hic mundus ⁊ opifex
mundi bonus/ſempiternum certe exemplum
maluit imitari. Sin ſecus/quod ne dictu qui
dem fas eſt/generatum exemplar eſt procter
no ſecutus. Cum uero ⁊ mundus omnium ge
nitorum pulcherrimus ſit/⁊ eius auctor cau
ſarum omnium optimus/dubium non eſt/quin
ſempiternum ſit ſecutus exemplum. Sic igi
tur generatus/ad id eſt effectus/quod ratio
ne ⁊ ſapientia ſola comprehendi poteſt/⁊ im
mutabile permanet. Ex quo efficitur/ut ne
ceſſe ſit hunc mundum alicuius ſimulachrum
eſſe. Rationem uero originis naturaliter ex
plicare/difficilimuꝫ eſt. Ideo de ſimulachro
⁊ exēplo ſic diſtinguamus. Rationes utique
cum iis rebus quas exprimunt/cognationem
quandam habere uidentur. Ergo cum de re
firma ⁊ ſtabili ⁊ mente cōprehendenda diſſe
ritur/ſtabiles ſimiliter immutabileſqꝫ ⁊ qꝫ
maxime fieri poteſt inexpugnabiles rationes
eſſe oportet. Cum uero de ipſius rei firme ſta
biliſqꝫ ſimulachro diſputatur/ueriſimiles ra
tiones ſufficiunt: que ita ſe ad ſuperiores ha
beant rationes/ut ſimulachruꝫ ad exempluꝫ.
Nempe quod eſt ad generationeꝫ eſſentia/id
ad fidem eſt ueritas. Cum ergo/o/ſocrates
multa de diis mundiqꝫ generatione a multis
dicta ſint/ne mireris obſecro/ſi rationes de
iis probatiſſimas exactiſſimaſqꝫ afferre non
poſſim. Satis enim factum putare debebis/ſi
non minus probabiles qꝫ quiuis alius rationes
attulerim. Equum eſt meminiſſe/et me qui
dixeram ⁊ uos qui iudicabitis/homines eſſe:
ut ſi probabilia dicentur/nihil ulterius requi
ratis. So. Scite loqueris/o/timee: Quare

nos ut iubes agendum putamus. Exordium
quidem hoc orationiſ mirifice approbauimꝰ.
Sed age deinceps diſputationem perage.
Ti. Dicamus igitur quam ob cauſam ille re
rum auctor generationem ⁊ hoc uniuerſum
conſtituit. Bonus erat. Bonus auteꝫ nulla
unquam aliqua de re inuidia tangitur. Er
go cum liuor ab eo alieniſſimus eſſet/omnia
ſibi quantum fieri poterant ſimilima fieri
uoluit. Siquis hanc gignendi mundi cauſaꝫ
precipuam/a/prudentibus uiris acceperit/
rectiſſime profecto accipiet. Itaque cū uel
let deus bona omnia fore/nihil uero quoad
natura pateretur/malū: quicquid erat quod
in cernendi ſenſum cadere poſſet/aſſumpſit.
non tranquillum ⁊ quietuꝫ/ſed temere agita
um ⁊ fluitans: idqꝫ ex inordinata iactatio
ne redegit in ordinem. Hoc enim iudicabat
eſſe preſtantius. Fas autem neque erat neque
eſt quicquam niſi pulcherimum facere eum/
qui ē optimus. Cuꝫ igitur excogitaſſet/inue
nit nihil eorum/que ſecūdum naturam aſpe
ctui ſubiecta ſunt/ſi expers intelligentie ſit
intelligente alio totū toto pulchrius unquā
fore. Intellectum uero alicui ſine anima da
ri nō poſſe. Hac ratione mentem quideꝫ ani
me/animam uero corpori dedit: totumque
ita mundum conſtituit/ut pulcherrimum na
tura opus optimumqꝫ foret. Quocirca ſicut
ratio nobis hec probabilis perſuadet/dicen
dum eſt/hunc mundum animal eſſe/idque in
telligens. reuera diuina prouidentia cōſtitu
tuꝫ. Hoc poſito/quod ſequitur/uideamꝰ
ad cuius animalis ſimilitudinem deus mūduꝫ
conſtituit. Vni cuidam proprieque anima
lium ſpeciei ſimilem feciſſe/ne arbitremur.
Naꝫ ſi imperfecto animali ſimilis eēt factꝰ/
pulcher certe nō eſſet. Immo uero illius a
nimalis eum ſimilimum ducamus/cuius ani
malia cetera ⁊ ſingulatim/⁊ generatim par
tes ſunt. Id ſiquidem uiuentia omnia/que
ſola mente percipiuntur/in ſeipſo complecti
tur/quemadmodum mūdus hic nos ⁊ cetera
que cernuntur animalia continet. Volens
itaque deus omnium que intelligi poſſunt pul
cherrimo ⁊ undique abſoluto mundum hunc ſi
milimum reddere/animal unum ipſum effecit/
aſpectui ſubiiectum: animalia cuncta natu
re ſue conuenientia intra ſuum limitem conti
nens. Proinde recte ne mundum unum di
ximus? an rectius plures innumerabileſue di
ci oportuit? Vnum profecto: ſi modo ad uni
us ſimilitudinem ſit formatus. Quod enim
uiuentia omnia quecunqꝫ intelliguntur conti
net ſocium alterum habere non poteſt. Alio
quin aliud animal/quod hec duo contineat/
eſſe oporteret: cuius duo hec partes ſint nec
illorum/ſed tertii huius/mundus hic ſimula
chrum rectius diceretur. Vt igitur hic mun
dus eſſet animali abſoluto ſimilimus/ex eo
quod ſolus atque unus eſſet/iccirco neqꝫ duo
neque innumerabiles procreati ſunt: ſed unuſ
mūdus unigenituſqꝫ factꝰ ē ⁊ erit. Quoniā
uero corporeus/ſpectabiliſque ⁊ tractabilis
erat futurus/ac ſine igni uideri nihil poteſt:
nihilque ſine ſolido tangi/et ſolidum abſque
terra nihil/ideo in operis huius exordio de
us ignem primo terramque creauit. Sed
duo ſola abſque tertio quodam commode co
hercere non poſſunt: mediumque aliquod uin
culum utrorumque deſiderant. Vinculoruꝫ
uero id eſt aptiſſimum atque pulcherrimum/
quod ex ſe ⁊ ex iis que aſtringit/qꝫ maxime u
num efficit. Hoc maxime proportio ratioqꝫ
alterne comparationis aſſequitur. Quando e
nim in tribus numeris aut molibus aut uiri
bus medium ita ſe habet ad poſtremum/ut pri
mum ad medium: uiciſſimque ut poſtremum
cum medio/ita medium cum primo congru
it/Tunc quod medium eſt ⁊ primum fit ⁊ po
ſtremum. Poſtremum quoqꝫ ⁊ primum media
fiunt. Ita neceſſitas cogit/ut omnia que ſic
deuincta fuerint/eadem inter ſe ſint. Eadeꝫ
uero cum facta ſint/efficitur: ut omnia ſint
unum. Quod ſi uniuerſi corpus latitudi
nem habere debuiſſet/nullam uero profundi

tatem unum sane tum ad seipsum tum ad extrema uincienda interiiectum medium suf fecisset. Sed cum soliditatē mundus requi reret / solida uero non uno sed duobus sem per mediis copulentur / inter ignem ⁊ ter ram / deus aerem aquamque locauit: eaque ita inter se inuicem quoad fieri poterat / comparauit: ut quemadmodum ignis ad ae rem / ita aer ad aquam: ut aer ad aquam / sic aqua ad terram congrue cōferatur. Qua ex coniunctione ita constitutus est mundus ut aspici tangique possit. Propterea ex hu iusmodi rebus numero quatuor mundi corp⁹ conflatum est: ea connexum comparatione qua dixi. Ex quo seipsum amicitia concordi complectitur: atque ita apte coheret / ut ne queat dissolui ullo modo / nisi / ab / eodem / a / quo est colligatum. Quatuor igitur earum rerum quamlibet integram mundus accepit. Ex omni quipe igni / aere / aqua / terra ipsi us faber ita ipsum composuit / ut nullam eu iusquam istorum partem aut uim extra relin queret: Idque ea ratione fecit. primum qui dem ut totum hoc animal quammaxime per fectum ex perfectis partibus esset. Deinde ut esset unum: cum nihil extra relictum fue rit: ex quo alterum generetur. Postremo ne quis ipsum morbus aut senectus attingeret. Uidebat enim eam esse naturā corporis ut im portuna caloris uel frigoris aliarumque re⁊ nimis uehementium accessione leuatur: et in morbos / seniumque impulsum deficiat. Quam ob causam rationemque unum totum ex omnibus totis: et perfectis perfectum / morbi / ⁊ senectutis expertem / deus mundū constituit. Cui ⁊ figuram maxime congruā ⁊ decoram dedit. Animal quippe hoc / quod intra suum ambitum erat animalia omnia con tenturum / eam figuraꝫ precipue requirebat: in qua figure omnes continerentur. Qua propter phericum fecit: in quo omnis ex tremitas parib⁹ / a / medio radiis attingitur.

que quidem figura omnium perfectissima sibi qꝫ ipsi similima iudicatur. Putabat eniꝫ simile dissimli multo pulchrius esse. Le nem preterea hunc globū extrinsecus undiqꝫ expoliuit. Nec immerito summa cum equa litate tornauit. Nec enim oculis indigebat / quia nihil extra quod cerni posset / relictuꝫ erat. Nec auribus / cum nihil superesset foris quod audiretur. Nec erant aere circumfusa externa mundi / ut respirationē requireret. Nec membris quidem tali bus opus erat: Per que noua alimenta susci peret: aut decocti cibi excrementa emicte ret: nulla decessio fieri poterat / nulla ac cessio. Nec enim erat aut quo aut unde talia fierent / Ipsū enim se cōsumptione ⁊ se nio sui ipsius alit. Ita nempe diuina ar te fabricatus est mundus / ut omnia in seipso ⁊ / a / seipso / patiatur / ⁊ agat. Ratus .n. est ille auctor / mundum si sibi ipse sufficiat / prestantiorem fore / q̄ꝫ si aliorum amminicu lis egeat. Nec ei manus necessarias esse duxit: quia neque capiendum quicquam erat neque repellendum / Nec pedibus / aut ali is ad progressū statum ue membris op⁹ erat. Motum enim illi congruum suo corpori tribuit: qui ex septem motibus unus ad men tem maxime / ⁊ intelligentiam pertinet. Id oque cum illum per eadem / ⁊ in eodem ⁊ in seipso circumduxisset / effecit: ut circulari cō uersione moueretur. Sex autem reliquos motus separauit ab eo: ⁊ ab eorum erro re ⁊ peruagatione / penitus liberauit. Ad hanc igitur conuersionem que pedib⁹ non egebat / crura pedesque non dedit. Cū hec igitur deus ille qui semper est / de aliquā do futuro deo cogitaret / lenem eum effecit equalemque: ⁊ / a / medio ad summum undi que parem. Corpusque ex corporibus totis ⁊ perfectis / totum atque perfectum. Animam autem in eius medio collocauit: perque totum tendit: atque ea corpus ipsum

etiam extrinsecus circumtexit: mundumqꝫ hunc unum ⁊ solum solitariumque ⁊ circula rē uolui in circulū statuit. Qui propter uir tutem / secuꝫ ipse facile cohercere possit / nul lius alterius indigens satisqꝫ ipse sibi notus atqꝫ amicus. Itaqꝫ omnib⁹ his de causis mū dū opifex eius beatum deuꝫ effecit: sꝫ animā haud ita ut modo dicere cepimus / tum deni que cum corpus ei effecisset / procreauit: nꝫ enim qui hec coniunxit / parere iuniori anti quius permisisset. Sꝫ nos multa utpote for tune participes considerate et temere loqui mur. Ille uero tam generatione q̄ꝫ uirtute priorem antiquioremqꝫ animam corpore cō stituit. utpote que obedienti corpori esset imperatura. Ex his uidelicet atqꝫ hoc pac to. Ex ea substantia que indiuidua ⁊ semp eadem similisqꝫ est / ⁊ ex ea rursus que circa corpora diuidua fit / tertiam substantie spe ciem commiscuit mediam: que rurs⁹ esset na ture ipsius eiusdem / ⁊ nature ipsius alteri⁹ particeps: eamqꝫ per hec mediam constituit inter indiuiduaꝫ substantiam: ⁊ eam que cir ca corpus diuiditur. Ea cum tria sumpsisset in unam speciem omnia temperauit. Ubi na turam eius quod alterum diuersumqꝫ uoca mus commixtioni repugnantem cum eo qd̄ idem dicitur ui quadam conciliauit. Postq̄ꝫ uero duo illa cum substantia commiscuit: ⁊ ex tribus unum fecit / rursus id totum in ea q̄ decuit membra partitus est: quorum quodli bet ex tribus / eodem. altero substantiaque constaret. Fuit autem talis illa partitio. Unam principio accepit ex uniuerso porti onem. Secundam autem prime partis du plam. Deinde tertiam / que secunde sexqui altera esset / prime tripla. postea quartam / se cunde duplaꝫ. Quintam deinceps tertie tri plam. Sextam prime optulam. Postremo septimam / que partibus sex ⁊ uiginti primaꝫ excederet. Post hec dupla ⁊ tripla in terualla repleuit: partes rursus ex toto

descecans: quas interuallis ita locauit / ut bina essent in singulis media siue / ut ita di xerim / medietates: quarum una eadeꝫ parte excedit alterum extremorum / eadem ab al tero superatur. Altera medietas pari nu mero extremum unum superat / pari supera tur ab altero. Cum uero sexquialtera inter ualla / sexquitertia / ⁊ sexquioctaua sampsis set / ex his nexibus in primis spatiis / sexqui octauo interuallo / sexquitertia omnia exple bat: particula singulorum relicta. Huius auteꝫ particule interuallo / ea assumpta inde habebatur numeri ad numerum in terminis compatio / que est inter ducētos quinquagin ta sex: ⁊ ducentos quatragita tres. Iam ue ro commixtum illud unde ista secernebat totum / huiusmodi partium sectione cōsum ptum erat. Tūc serieꝫ hāc uniuersā i longū secuit ⁊ ex una duas fecit: mediāqꝫ medie i spēm chi grece littere acomodauit. Deiñ in orbem torsit / quoad ita coirent inter se capi ta / ut linee ipse ⁊ secum ⁊ inter se inuicem / e / regione intersectionis ipsius coniungerē tur: atqꝫ eo motu qui in eodem ⁊ similiter semper reuoluitur undiqꝫ est eas circumple xus: ⁊ circulorum alterum exterio rem / in teriorm alterum fecit. Exteriorem quideꝫ lationem eiusdem nature: Interioreꝫ uero alterius nominauit / atqꝫ illam que erat ipsi us eiusdem nature cognata / in latus ad de xteram partem: eam uero que alterius / per diametrum ad leuam flexit. Sed principa tum dedit eiusdem ipsius similisqꝫ agitatio ni. Eam namqꝫ solam indiuisā reliquit. In teriorem uero cuꝫ sexies diuisesset / septēqꝫ orbes inequales dupli / ⁊ tripli interuallis effecisset singula cuꝫ tria sint utriusque con trariis inter se cursibus orbes peragere ius sit. Et ex septem interioribus tres quideꝫ pari celeritate / quatuor uero ⁊ ad se ⁊ ad re liquos tres celeritate quideꝫ impari / debita tamen ratione conuerti. Postq̄ꝫ igitur se

cundum creatoris illius mentem tota anime
constitutio absoluta fuit / mox omne corpo
reum intra ipsam effinxit : mediumqꝫ medi
e accomodans apto modulamine copulauit.
At illa / a / medio per omne usque ad celi ex
trema se porrigens / eiqꝫ extrinsecus circun
fusa seqꝫ in seipsa conuertens ita sempiterne
sapientieqꝫ uite in uniuersum tempus diui
num dedit exordium. Et corpus quidez ce
li spectabile factum est : Anima uero oculo
rum effugit obtuitum / rationis / ⁊ modula
minis compos : ab auctore suo omnium que
semper sunt ⁊ sub intelligentiam cadunt op
timo ipsa quoqꝫ optima omnium que genita
sunt effecta. Quoniam igitur ex tribus par
tibus / eodem. s. ⁊ altero et essentia confla
ta est. ratione proportionis distincta atque
compacta : nec non i seipsā orbe reflectitur /
quotiens aliquid attingit quod essentiā diui
duam habet ⁊ quod indiuiduam / in seipsā
omnino conuersa quid sit utrunqꝫ discernit /
⁊ cui quid idem sit / a / quo alterum ⁊ diuer
sum. Ad qd quoqꝫ ⁊ ubi / quomodo / ⁊ quan
do esse huiusmodi aliquid uel pati cōtingat /
tam in his que gignuntur / q̄ꝫ in illis que sē
p sūt eadē. Ratio porro ad ipsū q̄ō idē ē uer
gēs atqꝫ ueridica tā circa alterum q̄ꝫ circa i
dez uersata ⁊ sine sono strepituqꝫ omni in eo
q̄ō seipso mouetur reuoluta qñ ad sēsibile ali
qd ꝯuertit / si tūc etiam alterius diuerseque
nature circulus recte p omnē ipsius animaꝫ
rem ipsam nunciet / opiniones fideiqꝫ assen
siones firmas uerasqꝫ producit. Quando
rursus circa rationale se uersat / ⁊ ipsius q̄ō
idem est circulus se apte reuoluens rem de
nunciat / intellectus necessario scientiaque
perficitur. Hec quisquis i alio q̄ꝫ in anima
fieri dixerit a uero penitus aberrabit :

Cum igitur hoc / a / se factum sempiterno
rum deorum simulachrum moueri ⁊ uiuere
pater ille qui genuit animaduerteret / dele
ctatus est opere ; ⁊ hac ductus letitia opus

suum multo etiam magis primo illi exem
plari simile reddere cogitauit. Itaqꝫ quē
admodum illud sempiternum animal ē : ita
uniuersum hoc pro uiribus tale facere sta
tuit. Illius quidem animalis eterna natura
est. Quod genito operi congruere omnio
non potest. Idcirco imaginem eui mobilem
effingere decreuit : ac dū celum exornaret /
fecit ethernitatis i unitate manētis / ethe
nam quandam in numero fluentem imagi
nem : quam nos tempus uocamus. Dies por
ro ⁊ noctes ⁊ menses ⁊ annos qui ante ce
lum non erant / tunc nascente mundo nasci
iussit : que omnia temporis partes sunt.
Atqui erat ⁊ erit que nati temporis species
sunt / ñ recte etherne substantie assignam⁹.

Dicim⁹ enim de illa / est / erat / ⁊ erit : Sꝫ
illi reuera solū eē competit. Fuisse uero ⁊ fo
re deinceps / ad generationem tempore pro
cedentem referre debemus. Motus enim du
o quidā illa sunt. Etherna autem substanti
a cuꝫ eadem semper ⁊ immobilis perseueret /
neque senior seipsa fit unquaꝫ neque iunior :
neque fuit hactenus neque erit in posterum
/ neque recipit eorum quicquam / quibus res
corporee mobilesqꝫ ex ipsa generationis cō
ditione subiiciuntur. Nempe hec omnia tē
poris imitantis euum seqꝫ numero reuoluen
tis species sunt. Sepe etiam dicimus quod
factum est / esse factum : quod fit / in genera
tione esse : quod fiet / esse faciendum : ⁊ q̄ō
non est / non esse. Quorum nihil recte ⁊ ex
acta ratione dicimus. Sed exquisitaꝫ de
his discussionem presens disputatio non re
quirit : Tempus uero una cum celo factum
est : ut una orta / una etiā dissoluātur : si qua
his dissolutio unquaꝫ cōtigerit : ⁊ ad exem
plar etherne nature ideo factum est : ut mun
dus hic illi prestantiori quoad potest simili
mus sit. Ille enim mundus huius exemplar /
omne per euum est. Hic uero perpetuo p
omne tempus fuit fitqꝫ solus ⁊ erit. Hac ra

tione consilioqꝫ dei tempus creare nolen
tis / sol ⁊ luna / ⁊ alie quinqꝫ stelle q̄ uocan
tur erratice facte sūt : quo temporis numer⁹
distiguatur atqꝫ obseruetur. Cū uo stellaꝝ
huiusmodi corpora septem fecisset deus / se
ptem orbibus qui alterius ipsius diuerseque
nature circuitu uoluuntur / adhibuit. Lunā
in primo supra terraꝫ circuitu posuit. In se
cūdo solē. Luciferi deiō globū ⁊ Mercurii
sacrū ut ꝺ̄ orbez circulis affixit : soli ueloci
tate equalibus : potētia uo illi contrariis.
Quo fit ut apprehendant se inuicem ⁊ / a / se
uicissim apprehendantur similiter he stelle :
Sol / Lucifer / ⁊ Mercuri⁹. Ceterarū stella
rum ordines progressusqꝫ ⁊ ratōes siqs oio
percurrere uelit / plus erit opere ipso / quod
operis gratia summetur. Hec enim forte / a /
nobis p dignitate rei alias si dabitur ociuꝫ
tractabuntur. Postquam uero singula que
ad seriem temporis pertinebant conuenien
tem sibi pgressū sortita sūt / corporaqꝫ nexi
bus compacta uitalibus animalia euaserunt /
prescriptum tenorem ⁊ institutum ordinem
tenuerunt. Vt uidelicet secundum alterius
diuerseqꝫ nature obliquam agitationem eius
dem ipsius agitationi subiiectam / orbes illi
partim ampliorem partim angustiorem cir
culum peragant. Et que minorem / ueloci
us : que maiorem / tardius reuoluantur. Se
cundum uero ipsam eiusdem nature lationeꝫ
que uelocissime percurrunt comprehendenti
a / a / tardioribus comprehendi uidentur :
Omnes quidem eorum circulos superna illa
uertigo uaria circuitione reuoluens / propte
rea quod isti duobus simul contrariis motib⁹
agitantur / id quod tardissime ab ipsa que ue
locissima est recedit / proximū declarauit.
Vt autem esset quedam uelocitatis illorum
tarditatisqꝫ nobis mensura certissima / om
niumqꝫ octo motuum perspicua esset chore
a : accendit lucem clarissimā deus in secūdo
a / terra circulo, quam modo solem uocam⁹.

Cuius splendore celum omne illustraretur :
⁊ animantes omnes quicunqꝫ natura numeri
capaces sunt / ipsi⁹ participes efficerentur :
usum numerandi discentes ab illo eiusdem
simlisqꝫ nature circuitu. Hinc quoqꝫ noc
tis dieiqꝫ uarietas orta est : Propter hec ēt
unius sapiētissimiqꝫ circuit⁹ reuolutio. Mē
sis uo pcurs⁹ quando luna lustrato circulo
suo solem consquuta est. Anni / ubi sol suum
peragrauit orbem. Ceterorum autem syde
ꝝ ambitus ignorātes homines preter admo
dum paucos / nꝫ nomine certo illos apellāt :
nꝫ numeris inter se distinctis ꝯmetiuntur.
Itaqꝫ / ut ita dixerim / nesciunt horum per
uagatōes idipsū eē q̄ō rite dicitur tēp⁹ mul
titudine ifinita ⁊ uarietate mirabili preditas /
Est tamen intellectu facile quod perfectus
numerus temporis / perfectum tunc demum
compleat annum / cum octo ambitus ꝯfectis
suis cursibus quos orbis ille sēper idez simili
terqꝫ pcedēs metitur / ad idē se caput rettu
lerint. Has ob causas nata sūt ea astra q̄ p ce
lū meātia ꝯuersiones hūt : ut hoc omne aial
q̄ō uidemus esset perfectissimo animali illi
q̄ō mente perspicitur harmonie imitatione
simillimum. Iaꝫ uero cetera usqꝫ ad tempo
ris ortum ad imaginem propositi exēplaris
effinxerat. Sed quia mundus hic non dum
animalia omnia intra suum ambitum conti
nebat / ex ea parte deficiebat ad illud exem
plar imaginis huius similitudo. Hoc igi
tur quod deerat / superni illius exemplo de
us explebat. Quot igitur ⁊ quales mēs
ideas in eo quod est animal inspicit / totidez
⁊ tales hoc mūdo ꝯtineri oportere excogita
uit. Sūt āt quatuor. Vna qōꝫ deoꝝ celestiū
genus ꝯtiet. alia uolatile ⁊ aeriuagū. Tertia
aque liquorib⁹ acōmodatū. Quarta terrēo
ꝝ aiātium gen⁹. Diuini quidez aialis specieꝫ
ex igni maxia ex pte ꝯponebat : ut splēdidissi
mū eēt uisuqꝫ pulcherimū. Cūqꝫ illō uniuer
si figurā simile uellet fore / rotūdū fecit : po

suitque in ipsius optimi sapientia . atque il
lud sequi iussit : circumque omne celum di
stribuit : ut uerus illi ubique ex hac uarieta
te ornatus accederet . Dedit autem di
uinis duo genera motus : Alterum quo in
eodem semper ⁊ similiter uoluerentur / cuꝫ
de eisdem semper secum ipsis eadē cogitēt .
Alterum quo in anteriorem partem ab
eiusdem ipsius similisque uertigine duceren
tur . Reliquos autem quinque motus ab
iis esse noluit alienos : ut unum quodque il
lorūꝫ quoad fieri potest / optimum esset .
Qua ex causa facta sunt astra illa erroris
expertia / que diuina animalia sunt : propte
reaque in eodem sēper circuitu perseuerāt .
Que uero uaga sunt / ⁊ mutabili ratione
labuntur : ita deinceps / ut supra diximꝰ di
sposita sunt . Terram autem altricē nostrā
circa polum per uniuersum extensum alliga
tam diei noctisqꝫ effectricem ⁊ custodem es
se uoluit / nec non primam antiquissimamqꝫ
deorum omnium qui intra celꝫ sunt geniti .
Horum uero deorum choreas ⁊ inter ipsos
concursiones / circulorumqꝫ ipsorum reuolu
tiōes uarias ⁊ accessꝰ : q̄les preterea fiāt con
iuncti sibi inuicem uel oppositi siue ante in
ter se / siue retro : quid ue ex illorum serie
nobis proueniat : quibus temporibus ⁊ quo
pacto delitescant singuli / uel emergant : qd
ue portendant . quando orientes hominibus
harum rerum peritis timorem incutiunt .
Hec inquam omnia absque diligenti simula
chrorum ipsorum inspectione explicare uel
le / inanis est labor : Sed de his satis : et iam
que de natura deorum illorū qui tales geniti
sunt ut cernantur / dicenda erant / finem ha
beant . Ceterorum uero q demones apellan
tur ⁊ cognoscere ⁊ enunciare ortum / maiꝰ
est opus q̄ꝫ ferre nostrum ualeat ingenium .
Priscis itaqꝫ uiris hac in re credendum est
qui diis geniti ut ipsi dicebant / parentes su
os optime nouerant . Impossibile sane deo

rum filiis fidē nō habere / licet nec necessari
is nec uerisimilibus rationibus eorum ratio
confirmetur . Verum quia de domesticis re
bus loqui se affirmabant / no legem secuti fi
dem prestabimus . Sic igitur ab his est tradi
tum / horum deorum generatio habeatur at
qꝫ dicatur . Terre celiqꝫ filii Oceanꝰ ⁊ Te
this fuisse traduntur . Ab iis phorcyn satur
nus ⁊ Rhea geniti : ⁊ reliqui horum fratres .
Ex saturno ⁊ rhea Jupiter ⁊ Juno ⁊ relig
quos eorum fratres quotidie memorari audi
mus / nati dicuntur . Ex his deinceps ut tra
ditur alii . Postq̄ꝫ orti sunt omnes et qui ce
lo uoluuntur dii nostris oculis manifesti / ⁊
qui catenus nobis cōspicui fiunt quatenus ip
si uolunt / tum ad eos mundi genitor ita fa
tur . Dii deorū / quorū opifex ego ⁊ pater suꝫ
hec attendite . Que a me facta sunt / me ita
uolēte indissolubilia sūt . Omne sigdē qd ui
ctuꝫ est / solui potest . Sed mali est quod pul
chre compositum est / seque habet bene / uel
le dissoluere . Quapropter quia generati e
stis / imortales qdē et idissolubiles oīo non e
stis . Nec tamen unquam dissoluemini / nec
mortis fatum subibitis . Nam uoluntas mea
maius prestantiusque uobis est uinculum ad
uite custodiam q̄ꝫ nexus illi / quibus estis tūc
cum gignebamini / colligati . Sꝫ nunc iaꝫ qd
iubeam / cognoscite . Tria adhuc genera
mortalium nobis generanda restant : absqꝫ
horū generatōe celū impfectum erit . Omīa
eniꝫ animantiuꝫ genera ambitu suo non con
tinebit . Contineat autem oportet / si ē mūn
dus omnino perfectus futurus . Hec uero si
/ a / me fiant solo uitaque donentur / diis ade
quabuntur . Quapropter accedite uos secun
dū naturā ad aialiuꝫ generatōeꝫ : ita ut uiꝫ
imitemini meā / qua i ortu urō sū usꝰ . atqꝫ eiꝰ
qd aialis qd i ipis tale futurū ē ut cuꝫ . n . n . oꝫ
talibꝰ apellatōe ꝯueniat diuinuꝫqꝫ uocetur
pricipatūqꝫ teneat / ⁊ iustitiā simul ac uos ul
tro colat / ego uobis semē ⁊ initiū tradam .

Hos cetera exsequi par est : ut immortali na
ture mortalem attexentes / faciatis genere
tisque animalia subministrantesque alimen
ta augeatis : ⁊ consumpta rursuꝫ recipiatis .
Hec fatus / in eodem rursus cratere / in
quo mundi totius animam permiscens tem
perauerat / superioris temperationis reliqui
as miscendo perfudit . Modo quodam fer
me eodem : non tamen perfectas similiter :
Sed et secundo / ⁊ tertio gradu / a / primis de
ficientes . Denique cum uniuersum
constituisset / astris parem numerum distribu
it animarum : singulis singulas adhibens .
Eisque tanquam uehiculo impositis mon
strauit / uniuersi naturam : ac leges fatales
edixit / Ostendens quidem primam omnibus
generationem ordine quodam unam fore
nequis ab eo minus aliquid sortiatur .
Satis autem ⁊ quasi sparsis animis per sin
gula singulis conuenientia temporum instru
menta fore ut animal nasceretur / quod om
nium animalium maxime esset diuino cultui
deditum Esse autem naturam hominis
geminam . Cuius id genus fore prestantius
quod uiri nomen sit apellandum . Cum
uero anime corporibus necessitate quadam
inserte fuerint ⁊ corporibus earum accesse
rit aliquid uicissimque abscesserit / primum
utique necessario sensum unum omnibus inti
mum / ⁊ nature coniunctum illic / a / uiolen
tis passionibus excitari / Deinde uolupta
te ⁊ dolore mixtum amorem Post hec me
tum ⁊ iram : ⁊ quecunque uel ista sequuntur
: uel ab istis / ut contraria dissident : Hec
qui superauerint / eos iuste uicturos . In
iuste uero qui ab his fuerint superati : Ac
que illum qui recte curriculum uiuendi / a / na
tura datum confecerit / ad illud astrum cui
accomodatus fuerit / reuersum beatam uitaꝫ
acturum . Contra uero agentes cogi in
ortu secundo / sexu mutato fieri mulierem .
Et qui ne tum quidem finem peccandi faci

et quatenus deprauatur / eatenus in bruto
rum naturam suis moribus similem permuta
ri : nec prius / a / mutationibus laboribusque
cessare / q̄ꝫ illam sibi insitam eiusdem ipsius
similisque nature conuersionem sequtus ipse
eique subiiciens turbulentos multiplicesque
affectus / postea ex igni / aqua / aere ⁊ terra
contractos ratione sedauerit : ⁊ ad primū
optimumque sui habitum iam redierit . Que
cum illis ita designauisset : nequa penes se fu
ture prauitatis causa esset : alios in terram .
alios in lunam . alios in alia temporis instru
menta spargens quasi serebat . Post huiꝰ
modi semētē quod reliquum erat / diis Junio
ribus agendum mandauit : ut corpora mor
talia fingerēt : quātūque esset humane anime
quod reliquū huic deberet accedēre id omne ⁊
que consequentia essent / adiungerent rege
rentque : ⁊ q̄ꝫ optime ⁊ pulcherrime fieri pos
set mortalis animalis naturam gubernaren
tur : nisi ipsum sibimet malorum causa esset .
Atque is quidem qui hec cuncta dispo
suit / rite in suo habitu permanebat . Quo
quidem permanente / eius filii / cum paren
tis ordinē cognouissēt / eū ꝑtinus seq̄bātur .
Itaqꝫ accepto ab illo mortalis animātis im
mortali pricipio sui effectorē imitati / ignis /
aeris / aque / terre particulas q̄s rursꝰ redderēt
a / mundo mutuabātur / easqꝫ inter se copula
bāt : haud iisdꝫ illis i dissolubilibꝰ uinculis / qbꝰ
ipsi fuerāt colligati . sꝫ talibꝰ q̄ pp puitatē cer
ni nō possēt , crebrisqꝫ huiꝰmōi clauis ꝯiūctis
unum ex oibꝰ corpꝰ efficiebant : atqꝫ i hoc ip
suꝫ tum influente tum effluente corpore ani
me diuine circuitus illigabant . Itaque
hi circuitus in profundum flumen immersi /
neque tenebant neque tenebantur : Sed ui fe
rebantur / atque ferebant . Ex quo fac
tum est : ut totum animal moueretur : sine
ordine tamen / ⁊ fortuita quadam iactati
one . Cui quidem sex peruagari motibus
ꝯtigit : ūdiqꝫ ꝑ sex loci naturas ꝓgrediēdo /

uidelicet ante ⁊ retro/ad dexterā ⁊ leuam/
sursum atque deorsum. Cum uero plurimus
inundaret fluctus atque defflueret unde ani
mal nutrizetur/multo etiaꝫ maior a passioni
bus extrinsecus illatis turba sequebatur: cum
corpus aliquod ignis exterioris incurrisset
offensionem: uel a terre soliditate aut aque
humore/aut aeris flatu lesum esset. Porro
ab iis omnibus per corpus motus usque ad ani
mam transeūt: qui propterea ⁊ initio ⁊ nūc
sensus cognominati sunt. Hi quidem ab ini
tio cōtinue multos ⁊ maximos motus cient/
riuo illo ingiter fluente, atque his fluctibus
uehementer anime circuitus quatiunt. Et
circuitum quidem illum eiusdem similisqꝫ na
ture in ipso cursu prorsus impediunt. Alte
rius uero circuitum distrahunt: usque adeo
ut dupla illa ⁊ tripla utrimque disposita in
terualla tria/medietatesqꝫ ⁊ colligationes
sexquitertia sexquialtera sexquioctaua ratio
ne interiectas/que dissolui a nullo nisi ab eo
qui coniunxit/possunt/omni reuolutionis ge
nere torqueant: omnesqꝫ amfractus ⁊ uarie
tates orbium/quotcunqꝫ cōtingere queunt/
inducant: ita ut ambitus ipsi uix sibi inuicem
connexi/ferantur quidem sed sine ratione fe
rantur/tum contra/tum ex obliquo/tum
resupina quadam dispositione. ceu siquis ca
put pro pedibus humi figat: pedes uero pro
capite tollat in altum: tunc arbitror tam
eius qui sic affectus est/q̄ꝫ eorum qui spec
tant/dextere partes sinistre ⁊ contra sini
stre/dextere sibi inuicem esse uidētur. Itaqꝫ
cum hoc ipsuꝫ ceteraue huiusmōi animiquoqꝫ
ambitus maxime patiuntur/si tunc in extrin
secum aliquid eiusdem ipsius uel alterius ge
neris inciderint/falso quid idem alicui sit/
quidue alterum ab aliquo indicant. Ideoqꝫ
mendaces tunc dementesqꝫ sunt: nec ullus
princeps ⁊ dux in eis tūc est circuitus. Cūqꝫ
extra positi sensus pulsauerint animam uehe
mentius totamqꝫ eam possederint/tunc illi
subiugati quidem ⁊ seruientes/dominari ui

dentur. Quasobres ab initio anima cum mor
talis corporis uinclis includitur/amens effi
citur. At postquam nutritionis ⁊ augumen
ti riuus lenius minusqꝫ fluit/animeqꝫ circui
tus tranquilliore motu iter suum peragunt/
processuqꝫ temporis sedatiores fiunt: ⁊ in fi
guram nature sue congruam restituuntur/
tunc singulorum circulorum directe conuer
siones/eiusdem ⁊ alterius naturam probe di
scernunt/hominemqꝫ sic institutum pruden
tem efficiunt. Quod siqs educationi rectęqꝫ
nutritioni disciplinam quoque ⁊ eruditionē
conuenientem adiunxerit/morbo grauissimo
deuitato sanus ⁊ integer prorsus euadet: sin
auteꝫ neglexerit/claudum uite iter ingressus
tanquam mancus et omnino inutilis rursus
ad inferos decidit. Sed hec quidem post
ortum contingunt. Nunc uero de prima ho
minis compositione exactius disserendum:
ac probabili ratione monstrandum: qua causa
⁊ prouidentia deoruꝫ singula membra corpo
ris ad singula anime officia sint accommoda
ta. Principio dii figuram capitis ad rotundi
tatem mundi finxere: in eoqꝫ duos illos ani
me diuinos circuitus statuerunt. Est autem
caput membrum corporis diuinissimum: reli
quorumqꝫ membrorum princeps. cui totum
corpus connexum dii subesse et parere iusse
runt. Excogitauerunt eniꝫ motuum omniuꝫ
quotcumque esse queant/cōpos id fore. Cum
uero inequalis et aspera/ac partim quidem
acclinis/partim declinis terra sit/si humi ca
put serperet/perqꝫ terre superficiem uolue
retur/hos amfractus sine offensione transire
non posset. Quod sane malum ut uitaretur/
procerum hunc habitum corporis ad facilio
rem progressum dii pro uehiculo capiti subie
cerunt. Corpori preterea quatuor in longuꝫ
porrecta ⁊ flexibilia membra adnexuerunt:
quibus facile diuina prouidentia moueretur.
Apprehēderet uideliꝫ obiecta queqꝫ staret et
sisteret: perqꝫ oīa graderetur: capite semper sub
sistēs/diuinissimi sacratissimiqꝫ habitaculuꝫ.

Hāc igitur ob causam nobis crura manusqꝫ
dedere. Anteriores autem partes posterio
ribus prestantiores ⁊ ad imperādum aptiores
arbitrati/in anteriorem quoque partem mo
ueri nos utplurimum uoluerunt. Oportebat
porro anteriora discreta et dissimilia esse.
Quapropter primum globo capitis faciem ad
iecere: facieiqꝫ instrumenta que adminicula
rentur omni anime prouidētie assignauerūt:
decreueruntqꝫ naturale hominis imperiuꝫ in
hac parte anteriori prioriqꝫ consistere. Sed
ex omnibus faciei partibus primi luciferi ocu
lorum orbes coruscant: hac de causa dati.
Ignis certe illius qui non urit quidem/sed il
luminando suauiter diem inuehit mundo par
ticipes oculorum orbes dii fecerunt. Intimū
siquidem nostri corporis ignem huius ignis
germanuꝫ sincerumqꝫ per oculos emanare uo
luerunt. In quibus lenis congestusqꝫ ubique
ignis huiusmodi sit: sed per eorum dumtaxat
solidiorem angustamqꝫ medietatem ignis pu
rior euolet: crassior uero/cohibeatur. Itaqꝫ
cum diurnum lumen applicat se uisus radio/
tunc ea duo inter se similia concurrentia atqꝫ
commixta quo oculorum acies diriguntur ibi
in unius iam domestici corporis coherent spe
ciem, ubicumque uidelicet tam intimi q̄ꝫ ex
terni luminis fit concursus. Totum igitur
hoc propter similitudinem passionem eandem
sortitum cum quid aliud tangit uel ipsum ab
alio tangitur/motum huiusmodi ad corpus
omne perqꝫ id ad animam usque diffundēs sen
sum efficit/qui uisus uocatur. At postquam
in nocteꝫ discesserit cognatus ignis/uisionis
radius euanescit. Nam in aerem sibi dissimi
lem erumpens permutatur/atque extingui
tur: cum nullam habeat cum proximo aere ut
pote ignis splendore carente/nature commu
nionem. Iccirco uidere desinit: somnumqꝫ
inducit: Et eniꝫ salubre palpebraruꝫ tegmen
dii oculis machinati sunt. Quibꝰ obductis uis
illa ignis intimi conniuentia tegminis coher
cetur: compressaqꝫ interiores motus perfun

dit ⁊ mulcet: quibus relaxatis atqꝫ mollitis
quies oritur. Si profundus ob multam quietē
motuum nos occupat sopor/exigua sequuntur
insomnia. Sin uehemementiores aliqui motꝰ
quasi uigiliarum reliquie relicti sint/quales
quidem et qualibus ex locis hauste reliquie
sunt/talia somnioruꝫ simulachra nascuntur:
eorumqꝫ nobis expgefactis restat memoria.
At uero simulachroruꝫ que uel in speculis ob
oriuntur/uel in perspicua leniqꝫ cernuntur
supficie/facilis assecutio est. Naꝫ ex utriusqꝫ
ignis tam intimi q̄ꝫ extra positi cōmunione/
eiusqꝫ rursus concursu ⁊ ɔgruentia qui passiꝫ
terso leniqꝫ corpori accomodatus est/necessa
rio hec omnia oriuntur: cum ignis oculorum
cuꝫ eo igne qui est e conspectu effusus circa le
ue nitidumqꝫ corpus sese confudit. Dextera
uero uidentur/que leuia sunt/quia contrariis
partibus oculorum insolito more contrarias
partes attingimus. Respondent autem dex
tera dextris/leua leuis/quando commixtum
lumen cum eo cui permiscetur/transilit. Id
fit/cum speculorum lenitas hinc illincqꝫ alti
tudinem assumpsit/⁊ ita dextram oculorum
partem in leuam speculi/leuamqꝫ in dextram
detorsit. Quod si speculum ad uultus longi
tudinem conuertatur/uultum reddidit resu
pinum: Cum superior luminis pars ad inferio
ra inferior uero ad supiora uertatur. Atqꝫ
hec omnia ex eorum genere sunt/que princi
pales rerum adiuuant causas: quibus ut mini
stris utitur deus ad optimi quoad fieri potest/
ideam perficiendam. Sed existimant pleriqꝫ
non adminicula hec principalium causarum/
sed has ipsas esse omnium causas: que frigoris
⁊ caloris/rari ⁊ densi ceterorumqꝫ similium
naturam habeant: rationem uero mentem qꝫ
nequaquam. Mentem enim a nulla re alia nisi
ab anima possideri cōuenit, hec uero aspectuꝫ
effugit oculorum. Sed ignis/aqua/aer/ac
terra corpora sunt/atque cernuntur. Opor
tet autem mentis ⁊ scientie amatorem/prin
cipales sapientis nature causas querere atque

eas que necessario ab aliis quidem mouentur/
alia uero mouent/secundas causas arbitrari.
Quocirca a nobis sic censeo faciendum: ut
ō utroqꝫ causarū genere disseramꝰ. Sepatim
autem de his/que cum intelligentia effectri
ces sunt pulchrarum rerum atque bonarum.
Et de iis rursus que uacātes prudētia quodli
bet passim sine ordine faciunt. Ac de secun
dis quidem causis oculorum ad eam uim quam
habent conducētibus satis esse dictum puto.
Maximum uero opus cuius gratia utiliter no
bis a deo donati sunt/ deinceps explicandum
censeo. Rerum eniꝫ optimaruꝫ/ut arbitror/
cognitionem nobis oculi attulerunt. Nam
hec que de mundo disputantur/ nunquam in
uenta essent/ si neque sydera neque sol neque
celum suspici potuissent. Cognitio uero diei
ac noctis ab oculis orta fecit/ut dinumeratio
ne quadam mensium annorumqꝫ ambitus meti
remur/tempus cognosceremus/uniuerse natu
re ordineꝫ scrutaremur. Quibus ex rebus phi
losophiam adepti sumus. Quo bono nihil un
quam maius mortalium generi datum est deo
rum munere/ neque dabitur. Hoc igitur ma
ximum oculorum beneficium esse dico. Mino
ra alia pretereo. Quibus qui a philosophia
alieni sunt/ orbati si querantur/ frustra que
rentur. Nobis uero asserendum est ob hanc
potissimum rationem deuꝫ oculos genuisse/ut
mētis circuitus qui in celo paguntur/ intuiti
in usum redigamus nostre mentis: cogitatio
nisqꝫ nostre discursiones illis cognatas/ sed
perturbatas quodammodo ad illorum tempe
riem reuocemus. Et cum illos agnouerimus/
⁊ recta ratione secunduꝫ naturam prediti sin
gulorum ordinem perceperimus/ conuersio
nes dei que sine ullo errore aguntur/ imite
mur: atque ad earum exemplum discursiones
nostre cogitationis uagas ⁊ erraticas compo
namus. Vocem quoque auditumqꝫ eiusdeꝫ
rei gratia deos dedisse nobis existimo. Nam
ad hec ipsa sermo pertinet: plurimumqꝫ con
ducit. Omnisqꝫ musice uocis usus harmonie

gratia est tributꝰ. Atqui ⁊ harmonia que mo
tiones habet anime nostre discursionibus con
gruas atque cognatas/ homini prudenter mu
sis utenti non ad uoluptatem rationis exper
tem ut nunc uidetur/ est utilis/ sed a musis
ideo data est/ ut per eam dissonantem circui
tum anime componamus/ et ad concentum
sibi congruum redigamus. Rhythmus quoqꝫ
ad hoc uidetur esse tributus/ut habituꝫ in no
bis immoderatum gratiaqꝫ carentem aptissi
me temperemus. Hactenus opera mentis pau
cis exceptis tractauimus. Oportet autem de
his quoque que necessitas inuehit/ dicere.
Mundi enim huius generatio ex necessitatis
mentisqꝫ cetu mixta est. Nam cum mens ne
cessitati dominaretur/ propterea quod persua
dendo/ eam ad optimos utplurimum rerum
euentus induceret/ipsaqꝫ hac ratione cedens
sapienti persuasioni pareret/ mundi huius
exordia constiterunt. Oportet igitur cum
qui mundi constitutionem uere narraturus
erit/erratice quoque cause speciem pro natu
re ipsius instinctu miscere. Quod ita commo
de fiet/si horum ipsorum conuenienti princi
pio sumpto sic de his quemadmodum de supe
rioribus ab ipsa rursus origine disseramus.
Naturam ergo ⁊ passiones ignis/aque/aeris
atque terre generationem celi precedentes
consideremus. Nullus profecto ad hec usque
tempus eorum generationem ostendit. Sed
quasi notum sit quid sit ignis ⁊ reliqua/sic de
illis uerba facimus. eaqꝫ mundi primordia cō
stituimus: cum nec syllabarum quideꝫ ne dum
elementorum uicem tenere apud homines men
tis quoquomodo compotes debeant. Nos ue
ro in presenti nihil de principio uniuersorum
siue principiis siue quomodocumque aliter id
apelletur/ dicendum putamus. Cui quidem di
sputationi nihil aliud impedimento est: nisi
quod difficile sit presenti disputandi modo
que de his uidentur/ exprimere. Neque igi
tur uos id expectabitis. neqꝫ ego mihi psuade
bo recte me tantū opus aggredi posse. Quod

autem ab initio dixi uerisimilitudinis uim ser
uabimus: studebimusqꝫ in rationibus uerisimi
libus circa hec assignandis nulli cedere. Atqꝫ
ita et singula et uniuersa a principio expone
mus. Deum igitur etiam nunc disputatiōis ser
uatorem in primis oremus/ut nos ex admirabi
li ⁊ insolita expositione ad uerisimileꝫ doctri
nam traducat. atque ita instituti disputationē
exordiamur. Sed hanc ō uniuerso disputatio
nem ab ampliori diuisione q̄ꝫ supra ducamus.
Tunc enim duas in species facta diuisio est.
Nunc tertium genus addendum. Duo enim in
superioribus sufficiebant. Vnum quideꝫ exem
plaris loco: semper idem: solaqꝫ intelligentia
comprehendendum. Alterum simulachrum ab
hoc exemplari deductuꝫ/generationi oculisqꝫ
subiectum. Cum uero duo hec sufficere putare
mus/ tertium non adiunximus. Nunc autem
cogere nos ratio uidetur/ut difficileꝫ ⁊ obscu
ram speciem declarare conemur. Quam igitur
uim/quamue naturam habere putandum? Hāc
utique. Generationis horum omnium recepta
culum: ⁊ quasi nutricem esse. Quod quamuis
uere dicatur/ paulo tamen apertius est dicen
dum. Arduum id quidem: eo maxime/quod ad
huius rei demonstrationem dubitare prius ne
cesse est ⁊ inquirere de igni ⁊ reliquis que ele
menta uocantur: quid istorum aquam potius
q̄ꝫ ignem/aut aerem potius q̄ꝫ terram: aut cer
tum aliquid unuꝫ magis q̄ꝫ cuncta uocare opor
teat. Difficile sane certum aliquid et firmum
de istis asserere. Quo nam igitur pacto/ ⁊ qua
ratione? ⁊ quid probabile in huiusmodi inquisi
tione dicemus? Principio id corpus quod mo
do aquam nominauimus/quando in solidam cō
crescit materiam/ lapis ⁊ terra fieri uidetur:
quādo uero liquescit ⁊ diffluit/spiritus atque
aer. Item aer exustus ignis efficitur. Ignis
extinctus ⁊ corpulentior factus aerem creat.
Rursus crassior factus aer/in nebulas nubesqꝫ
concrescit. his etiam magis compressis pluuie
defluunt. Ex aqua rursus terra lapidesqꝫ gi
gnuntur. Atque ita uidemus hec omnia circui

tu quodam sibi inuicem uires fomentaqꝫ gene
rationis uicissim tribuere. Que cum nunquam
eadem appareant permanere/quis nam sine ru
bore redargutionisqꝫ suspitione poterit isto
rum aliquid/ unum potius q̄ꝫ aliud certe ⁊ fir
miter apellare? nemo certe. Quare tutissimꝰ
in his hic erit loquendi modus. Hoc quod sem
per alias aliter formatuꝫ uidetur: ⁊ plerumqꝫ
iuxta ignis effigiem/ non est utique ignis hoc
aliquid/sed tale. i. igneum quiddam. nec aqua
hoc aliquid/sed tale quid. i. aqueuꝫ: nec aliud
quicquam uelut ullam habens stabilitatem. De
nique nec pronominibꝰ quidem ullis hec signā
da sunt: quibus in rei cuiuslibet demonstratio
ne/cum hoc uel istud dicimus/ uti solemus. fu
giunt enim nec expectant/uel eam demonstra
tionem que hoc ⁊ huius ⁊ huic designat/ uel
apellationem/que de his tanquam de existenti
bus ⁊ stabilibus habeatur. Igitur huiusmodi
omnia neque hoc neqꝫ istud sed tale potius aut
tale propter similitudinem aliquaꝫ apellare de
bemus: ⁊ ignem quideꝫ/ubique tale. Ac de ce
teris que gignuntur/eodem pacto. At uero il
lud i quo fieri singula hec uidentur/ ac deinde
dissolui/solum iis pronominibus quibꝰ hoc uel
istud signamus/apellanduꝫ puto. Quale uero
quodāmodo/calidum. s. uel album uel aliquid
tale contrariorum uel ex contrariis illud mi
nime apellanduꝫ. Sed apertius quod uolumꝰ/
exponamus. Siquis enim cunctas figuras ex
una eademqꝫ auri materia fictas continue in
alias et alias reformet: deqꝫ una quadam illa
rum presens aliquis quid sit querat/uere adm o
dum ⁊ tutissime respondere possumus aurum
illud esse: triangulum uero esse aut aliam figu
ram earum que impresse in eo sunt ⁊ continuo
permutantur/quasi reuera sint/non licet dice
re. Sola quippe illa responsiōe tanquā tutissi
ma contenti esse debemus. Eadeꝫ de illa natu
ra que cuncta recipit corpora/ratio est. Ideꝫ
semper esse dicenda est. Siquidem ex propria
potentia recedit nunquā. Suscipit enim semp
omnia: nec ullaꝫ unq̄ꝫ iis similē ullo pacto sibi

formam contrahit. Omnis sane nature fictio
ni subiecta est: agitataqꝫ ab ingredientibus et
figurata quodammodo / alias aliter se habere
uidetur. Que uero ingrediuntur et exeunt /
uere ac semper existentium rerum simulachra
sunt: miro et uix explicabili modo ab ipsis re
bus que uere sunt / figurata: quemadmodum de
inceps narrabimus. Tria in presenti genera
summenda sunt: Unum quod gignitur. Aliud
in quo gignitur: Aliud a quo similitudinem
trahit quod nascitur. Iccirco comparare hec
ita decet. Quod recipit matri: Unde recipit /
patri. Naturam istorum mediam proli. Sed
ita intelligendumꝫ est / quod cum esse debeat effi
gies rerumꝫ omni formarumꝫ uarietate distincta:
nunquam illud ipsum formationis huius gre
mium bene erit preparatum / nisi informe sit /
⁊ suaptenatura omnibus formis / quas receptu
rum est / careat. Nam si erit alicuius eorum
que in se recipit simile / cum contrariam eius
cuius simile est naturam aut aliam prorsus su
scipiet / nequaquam eius similitudinem ⁊ effi
giem exprimet / cum pre se tulerit suam: Quo
fit / ut nullam sibi propriam habeat speciem /
quod est omnia genera suscepturum. Ut qui
unguenta suauiter redolentia cōfecturi sunt /
humidam materiam quam certo condire odore
uolunt / ita preparant / ut odorem nullum pro
prium habeat. Et qui materiis mollibus im
pressioniqꝫ cedentibus figuras imprimere al
quas uolunt / nullam omnino priorem in eis fi
guram apparere patiuntur: sed exactissima
quadam leuigatione eas poliunt. Ita illud qđ i
omnibus passim eternorum omnium simulachris
recte figurandum est / his omnibus formis na
tura sua carere necesse est. Quamobrem uniuer
si quod ⁊ genitum est / ⁊ sensibus omnibus ma
nifestum / matrem ipsam receptaculumqꝫ / neqꝫ
terram neque aerem / neque ignem neque aquā
esse dicamus. neque rursus ex his aliquid con
stitutū / aut aliqua ex qb⁹ proprie hec ipsa subsi
stunt. Sed inuisibilem potius speciem quandā
⁊ informem sinum omnium capacem: qui mo

do quodam ambiguo et uix explicabili diuine
⁊ intelligibilis nature fit particeps. Ipse qui
dem comprehendi per se nullo pacto potest.
Sed quantum ex supradictis naturā eius attin
gere licet / sic utique recte possumus dicere:
Ignem quidem / partem eius ignitam uideri:
humefactam uero partem / aquam. Terram
quoque aeremqꝫ similiter / quatenus ipsorum
simulachra suscipit. Sed de his ita distin
guentes ratione considerare debemus, Sit ne
ignis aliquis seorsumꝫ a materia ipse permanens
in seipso: ⁊ cetera / que sepe dicimus per seipsa
manere. An hec sola sunt / que corporis sensu
percipimus / ⁊ talem in se continēt ueritatem
nec ullo pacto preter hec ulla sunt uspiam.
Sed frustra intelligibilem uniuscuiusque spe
ciem aliquam ponere solem⁹: nec aliud hec sunt
qꝫ uerba. Quod quidem neque ita uel aliter se
habere temere ⁊ sine examinatiōe asserendū:
neque ad presentem disputationem natura sua
prolixam / alia quoque prolixa / ⁊ ad rem mini
me pertinens addenda uidetur. Ea uero circū
scriptio que breuibus magna comprehendat /
admodum oportuna uidebitur. Ita igitur ipse
meam hac de re sententiam feram. Si intelle
ctus ⁊ uera opinio duo genera sunt / necesse est
huiusmodi species esse / que per se ipse sint / ⁊ in
telligentia potius qꝫ sensibus comprehendan
tur. Sin autem ut quibusdam uidetur / uera opi
nio ab intellectu nihilo differt / omnia que cor
poris sensus attingit / certa habēda sunt. Sed
opinor duo esse dicenda: quia seorsum sunt fa
cta / ⁊ dissimilia sunt. Quippe quorum alterum
doctrina nobis insinuat: alterum persuasio: ⁊
illud quidem semper cum ratione uera, hoc au
tem sine ratione. Illud nulla persuasione mu
tabile: hoc contra huic mutationi subiectum.
Uere quidem opinionis uir quilibet particeps.
Intelligentie uero dii quidem omnes. Homi
nes uero pauci admodum participes sunt. Que
cum ita se habeant / fateri oportet esse speciem
que semper eadem sit sine ortu atque interitu /
que nec in se accipiat quicquam aliud aliunde.

nec ipsa prodat ad aliud quicqꝫ / sensuqꝫ corpo
ris nullo pcipiatur. atqꝫ hoc ē qđ ad solā intel
ligentiā ptinet: eiusqꝫ intētiōis ē ppriū. Sed
est aliquid post hoc qđ cum ipso nō rōne sꝫ noie
cōuenit: eiusqꝫ similitudinem gerit: genitum /
sensibus manifestum. quod fertur ⁊ substenta
tur ab alio semp ⁊ i aliquo loco gignitur: rur
susqꝫ inde recedit. opinione p sensus cōprehē
dendum. Tertium genus locus ē: q interit qdē
nunqꝫ / sꝫ oib⁹ q gignuntur / sedem exhibet. hic
sine tāgentis sensu tāgitur: adulterina quadā
ratione uix opinabilis. Denique cum ad hunc
animo respiciamus / somniamus quodammodo /
necessariumqꝫ putamus / ut quicquid est / in ali
quo sit loco positum: regionemqꝫ obtineat ali
quam: ⁊ quod neque in terra neque / i celo sit /
minime esse credimus. atque has omnes ⁊ simi
les passiones a peruigili uereqꝫ existente natu
ra ipsi huiusmodi somniis occupati secernere
non ualemus. Ideoqꝫ nec discernere id etiam
possumus / quod imagini quidem postquam id
ipsum in quo facta est non ipsius est: sed ea sem
per alterius fertur simulachrum / non iniuria
conuenit ut in alio quodam sit: atque ita quo
dammodo essentie fiat particeps / aliter uero
esse nullo modo possit. Ei autem quod uere est
uera hec ⁊ exquisita ratio suffragatur / docens
quod dum res ita se habet / ut hoc quidem aliud
sit / ⁊ illud aliud / neutrum in neutro unquam
factum unum simul idem ⁊ duo fient. Hec tan
dem mee mentis summatim sententia sit: esse ⁊
ante celi ortum ratione triplici fuisse tria hec:
existens / locum ⁊ generationem. Generatio
nis uero nutricem / ignitam et humefactam:
terre item ⁊ aeris formas suscipientem / passio
nesqꝫ horum pedissequas perpetientem / omni
formem aspectu uideri. Uerum quia nec simili
bus neque ad pōdus exequatis uiribus referta
est: nulla ex parte equilibrem esse. sed inequa
liter undique uergentem declinantemqꝫ ab il
lis quidem que diximus agitari: rursusqꝫ ipsam
commotam / eadem agitare. Quo pulsu conci
ta in diuersa raptari atque discerni: perinde
ut que in frumenti purgatione pistoriis instru
mentis iactata atqꝫ excussa discerni uidem⁹:

atqꝫ alio solida grauiaqꝫ / alio rara ⁊ leuia fer
ri. Sic illa tunc quatuor genera ab ipso eorum
receptaculo instrumenti illius pistorii instar
tumultuante ⁊ discernente commota / dissimi
lima queque a dissimilimis lōge separabantur:
similima uero rursus coibant. atque iccirco
ēt āte mūdi exornationem sedibus diuisa erāt.
sed neqꝫ his ratio inerat neque modus. At ue
ro ubi cuncta redigi admodum placuit / deus
ignem primo ac terram / aeremqꝫ ⁊ aquam que
quidem elementorum preferebant uestigia / sed
ita erant affecta / ut par est illa a quibus deus
abest / distinctis figuris / speciebus ⁊ numeris
exornauit. Ea uero apđ nos sententia semper
rata indubiaqꝫ pre ceteris habeatur / quod de⁹
illa cum talia non essent / qꝫ pulcherrime opti
meqꝫ fieri poterat / ordinauit. Nūc iam dispo
sitionem genituramqꝫ ipsorum sigillatim demon
strari conuenit / nouo quidem ⁊ inusitato de
monstrationis genere: sed uobis qui omnes eru
ditionis ingenue uias peragrauistis / plano atque
perspicuo. Principio quod ignis ⁊ terra /
aqua ⁊ aer corpora sint / nemo utique dubita
bit. Omnis autem corporis species profundita
tem habet. Profunditatem uero planis consta
re necessarium est. Rectitudo porro plane ba
sis ex triangulis constituitur. atque trianguli
omnes ex duobus initium habent / habentibus
utrisque rectum angulum unum: acutos duos.
Quorum alter utrinque anguli recti partem
obtinet / equalib⁹ distincti lateribus. sed in al
tero inequalibus inequalia distribuuntur. Igi
tur per rationes probabiles necessitati coniun
ctas incedentes ignis ceterorumqꝫ corporum
huiusmodi ponamus exordium. Superiora ue
ro his horum principia deo nota sunt: atque
ei qui dei sit amicus. Uideamus igitur qua po
tissimum ratione quatuor corpora pulcherrima
fiant: dissimilia quidem inter se / sed que in se
inuicem dissoluantur / ⁊ ex se inuicem generen
tur. Si id comprehenderimus / ueritatem ipsam
de generatione ignis terreqꝫ ⁊ eorum que com
petenti ratione seruata horum media fiunt / tene
bimus. Tunc enim nemini concedemus dicen
ti alicubi esse oculis patentia pulchriora his

coꝛpoꝛa: quoꝛūꝫ quodlibet ſecundum unum ſit
genus. Conandum igitur quatuoꝛ coꝛpoꝛū ge
nera pulchritudine precellentia conſtituere:
atque ita aſſerere hoꝛum nos naturaꝫ ſufficien
ter comprehendiſſe. E duobꝰ quidem triangu
lis iſoſceles. i. q cruribus ꝯſtat equalibꝰ unicā
hēt naturam. Qui uero altera parte eſt oblon
gioꝛ / infinitas. Ergo ſi recte uolumus / infini
toꝛum quoque pulcherrimum preeligere / nos
opoꝛtet. Ac ſiquis pulchrioꝛē a ſe electum ad
hoꝛum conſtitutionē afferre uoluerit / eius nō
tanquam aduerſarii ſed tanquam amici ſit ſen
tentia potioꝛ. Unum itaque reliquis poſthabi
tis / triangulotum multoꝛum pulcherrimuꝫ po
nimus: a quo equilater triāgulus ex tertio con
ſtitit. Ratio uero cur ita ſit prolixioꝛ eſſet.
At eum q diligenti diſcuſſione ita eſſe compe
riet / dulce manet uictoꝛie premium. Propo
ſiti ſane nobis ſint duo e multis trianguli: ex
quibus ignis ceteroꝛumqꝫ coꝛpoꝛa compoſita
ſunt. Hoꝛuꝫ unus iſoſceles ſit equalibus cruri
bus conſtans triangulus. Alter uero ſit ille / q
longius latus ſemper breuioꝛe latere potentia
triplo maius habet. Uerum quod ſecuri nimiū
in ſuperioꝛibus diximus / nunc magis eſt diſtin
guendum. Uidebantur quidem nobis / neque id
qdeꝫ ſatis recte / oīa quatuoꝛ genera ex ſe inui
cem generari. Profecto quatuoꝛ genera ex
triangulis quos elegimus generantur. Tria
qdem ex uno / inequalia habente latera. Quar
tum uero unicum ex triangulo iſoſcele compo
nitur. Non igitur poſſunt omnia ita in ſe inui
cem reſolui ⁊ commutari: ut ex multis paruis
pauca ingentia uel conuerſo efficiantur. Tria
certe poſſunt. Cum enim ex uno hec facta ſint
omnia / quādo maioꝛa ſoluuntur / multa exigua
ex eiſdem conſtituuntur: paruas congruasqꝫ
ſibi adepta. rurſus quando multa per triangu
los diſperguntur amplificata unum unius mo
lis faciunt numerum: magnamqꝫ aliam ſpecieꝫ
unam perficiunt. Hec utique de mutua ipſoꝛū
generatione dicta ſint hactenus. Reliquum ē
ut qualis queque eoꝛum facta ſit ſpēs / ⁊ ex qui
bus concurrentibus numeris coaceruata / dica
mus. Erit utiqꝫ prima ſpēs / que ex pauciſſimis

compoſita fuerit: Elementuꝫ eius / quod latus
oblongius breuioꝛi latere duplo maius habet.
Cum uero bini huiuſmodi ſecundum diametrū
cōponātur / terqꝫ id fiat / ⁊ diametri lateraqꝫ
breuioꝛa in idem quaſi centruꝫ ducantur / unus
triangulus equilater ex triangulis numero ſex
conficitur. Trianguli autem equilateres qua
tuoꝛ compoſiti ſecundum ternos planos angu
los / unum ſolidum faciunt angulum: qui angu
lum planoꝛum omnium obtuſiſſimum deinceps
oꝛtu ſubſequitur. Atqui triangulus huiuſmo
di quatuoꝛ natiſ prima ſolida ſpecies, totius cir
cumferentis diſtributiua in partes equales ac
ſimiles oꝛitur. ſecunda uero ex eiſdem quidem
triangulis / ſed ſecundum equilateres triangu
los octo ꝯſtitutis unum facientibus ſolidum an
gulū ex planis quatuoꝛ. Factisqꝫ ſex huiuſmo
di coꝛpus ſecunduꝫ abſoluitur. At tertium ex
elemētis bis ſexaginta copulatis: ⁊ angulis ſo
lidis duodecim: quoꝛum quilibet quinque pla
nis triangulis equilateribꝰ continetur / habēs
uiginti equilateres baſes naſcitur. Iaꝫ igitur
elementuꝫ alterum ſic hactenus iſta genuerit.
Uerum iſoſceles triangulus quarti generauit
naturam / ſecunduꝫ quatuoꝛ conſtitutus: ⁊ ad
centrum rectos congregans angulos: unumqꝫ
quadrangulūꝫ equilaterem faciens. Sex uero
huiuſmodi copulati angulos octo ſolidos quo
rum quilibet per tres planos rectos coaptatus
eſt effecerunt: Coꝛpoꝛisqꝫ ita conſtituti figu
ra cubica facta ē / ſex planos quadrāgulos equi
lateres baſes adepta. Eſt ⁊ quinta quedaꝫ com
poſitio: qua deus ad uniuerſi conſtitutionem ē
uſus. Eaqꝫ deſcripſit ⁊ figurauit: que contem
platus aliquis non abſurde dubitauerit / utrum
infinitos eſſe mundos an finitos exiſtimanduꝫ
ſit. Infinitos quidem dicere illius putabit eē
proprium qui nullam rerum cognitione digna
rum peritiam habeat. Sed utrum unus mūdus
an quinque reuera nati ſint inquirere / minus
utiqꝫ putabit abſurdum. Ratio quidem noſtra
unum ipſum ueriſimili probatione aſſerit eē na
tum. Alius uero quis ad alia reſpiciens aliter
opinabitur: Sed hec dimittenda ſunt. Etiam
genera quatuoꝛ a nobis paulo aū digeſta i ignē

terram, aquam, aeremqꝫ diſtribuamus. Terre
cubicam ſpeciem aſſignemus. Nam omniū qua
tuoꝛ maxime immobilis terra eſt / ⁊ coꝛpoꝛaliuꝫ
omnium cōpacta maxime. Tale ūo illud preci
pue factū eē neceſſariū ē / qd firmiſſimas tutiſſi
masqꝫ poſidet baſes: In triangulis poꝛro a pri
cipio poſitis qui equilateres ſunt firmioꝛem tu
tioꝛemqꝫ qꝫ inequilateres baſem poſſident. Et
quod ex utroqꝫ compoſitum eſt planuꝫ equilate
re equilatori quadrangulus certe triangulo /
tam quo ad totum qꝫ quo ad partes ſtabilius ne
ceſſario puenit: Quamobrem ſi conuenienteꝫ
probabilemqꝫ ſequi rationem uelimus / terre id
tribuamus: Aque deinde quod tribus reliquis
eſt immobilius: Igni quod mobiliſſimum: aeri
medium. Et coꝛpus quidem minimum igni.
aque maximum. aeri medium. acutiſſimuꝫ quo
qꝫ igni / ſecundum ab hoc aeri: aque tertium.
Ex his omnibus quod baſes pauciſſimas habet /
uelociſſimum eſſe neceſſarium eſt. Eſt. n. ad pe
netranduꝫ promptiſſimum / quippe cum proꝛſuſ
ſit omnium acutiſſimum. Leuiſſimuꝫ quoqꝫ: cū
ex pauciſſimis partibus eiſdem conſtet. Quod
ſecundum eſt ſecundo loco habeat hec opoꝛtet.
Tertio tertium. Igitur ſecundum rectam p
babilemqꝫ rationē pyramidis ſpecies ſolida ele
mentum ſemenqꝫ ſit ignis. Secundam uero ge
neratione ſpeciem aeri: aque tertiaꝫ tribuamꝰ
De his omnibus adeo paruis ita putandum eſt
quod ſi ſingula dumtaxat ſinguloꝛum generum
capiantur / nullum eoꝛum propter paruitatem
cerni / a / nobis poterit: ſin multa inuicem ꝯgre
gētur eoꝛum moleſ magnitudineſqꝫ cernētur.
Quin etiam hec omnia / adeo tanta ubiqꝫ quo
ad multitudines motus atqꝫ potentias propoꝛ
tione exacte abſoluta cōnexaqꝫ ſunt / quantam
neceſſitatis natura libens ⁊ perſuaſa capere po
terat. Ex omnibus ſane quoꝛum genera ſupra
narrauimus / ita merito ſe res habere uidetur.
Terra cum in ignē inciderit / eius acumine diſ
ſoluta fertur reſoluta i ignē aut aerē aut aquā.
quouſqꝫ partes ipſius congreſſe iterum / ſibiqꝫ i
uicem copulate terrā reficiant. Non. n. i aliā
unqꝫ ſpeciem tranſmigrare. Aqua preterea ab
igni uel aere diuiſa i partes / unū partibꝰ ſuis re
ꝯciliatis. Ignis coꝛpus / aeris duo facit. poꝛtio

nes uero aeris ex una diſſoluta parte duo ignis
coꝛpa faciūt. Rurſus qn ignis ab aere uel aqua
ul' terra aliqua occupatur: ⁊ ipſe qdem paucus
in multis mouetur / atqꝫ in agitatis pugnat / ia
ctatuſqꝫ diſtrahitur / duo coꝛpoꝛa ignis in ſpe
ciem aeris unam concreſcunt. deinde ſupato
aere atqꝫ diſperſo ex totis duobꝰ atqꝫ dimidio
una aque tota ſpecies coaleſcit. Deniqꝫ ſic ea
rurſus conſideremus. Quotiens ab igne com
prehenſum alioꝝ genus aliquod anguloꝛum la
terumqꝫ ipſius acumine ſcinditur / tum demum
diſcerpi deſinit / cum in ignis naturam tranſie
rit. Simile. n. idemqꝫ genus. quodlibet / a ſimi
li eodēqꝫ minime patitur. quouſqꝫ uero in ali
ud permutatur / imbecilliuſqꝫ cum potentiore
luctatur / diſſolui non deſinit. Rurſus quando
minoꝛa a multis maioꝛibus circumuenta ſunt /
⁊ pauca lacerata extinguntur / cū in uincentis
ideam conſtitui uelint / ceſſant extingui: ſitqꝫ
ex igni: aer: ex aere aqua. Quod ſi in hec tran
ſitus fuerit: ⁊ alioꝝ aliquod genus impugnet /
non ceſſant agitata diſſolui / priuſqꝫ aut omni
no cum diſſolubilia ſint depulſa ad cognatum
refugiant / aut expugnata in unum quiddaꝫ ex
multis ſuperanti ſimile tandem euadant / fami
liariterqꝫ cum uictoꝛe permaneāt. Enim uero
per has paſſiones ſedes uiciſſim cuncta commu
tant. Generis namqꝫ cuiuſlibet multitudines
per locum propꝛium diſtinguntur / ob ſedis ip
ſius agitationem. Que uero diſſimilia inuiceꝫ
facta ſunt / propter fluctuꝫ concuſſionemqꝫ ad
locum eoꝝ quibus ſimilia euaſere / feruntur.
Coꝛpoꝛa igitur immixta ac prima ex cauſis hui
uſmodi fabꝛicata ſunt. Quod autem in eorum
ſpeciebus alia quoqꝫ innata ſunt genera cauſa
eſt elementi utriuſqꝫ conſtitutio. que non ſolū
ab initio unum cum magnitudine triangulum
peperit / ſed etiam maioꝛa ⁊ minoꝛa tot quideꝫ
numero / quot in ſpeciebus ſunt genera. Qua
propter mixta hec i ſeipſis atqꝫ inuicē / infinitā
habent uarietatē. Cuiꝰ peritos eē eos opoꝛtet
qui de natura ſunt rationem pꝛobabilem reddi
turi. Igitur niſi quis quo pacto ⁊ cum quibus
una motus ⁊ conſtitutio fiat certe comprehēdo
rit / multa diſputationi que manet attergo im
pedimento futura uidentur. De his partim qdeꝫ ꝺi

dictũ eſt/partim uero reſtat dicendũ. In ipſa leni planaqꝫ natura motus eẽ nũq̃ꝫ ſolet. Nã agitãdũ abſqꝫ agitaturo/uel agitatuꝝ abſqꝫ agitando difficile eſt/imo ipoſſibile reperiri. Motus aũt hoꝝ oĩuꝫ minime eſt. hec uero lenia plana qꝫ eſſe nunq̃ꝫ poſſunt. Sic itaqꝫ ſtatũ qdem i planitie lenitateqꝫ/motuꝫ uero in ꝯtraria ſemꝑ natura ponemus. Inequalitas porro nature huius eſt cauſa/q̃ leni planoqꝫ ꝯtraria ẽ. iequalitatis uero generationẽ iam tractauimus. Sꝫ quo nã modo ſingula ſecundũ genera nõ diuiſa moueri inuicẽ ferriqꝫ deſinũt/nequaq̃ꝫ expoſuimus. Id ergo deinceps ſic explanabimꝰ. Uniuerſe nature circuitus cuꝫ circulari ambitu ſuo genera ꝯplexus ſit/⁊ ſecum ipſo cõgredi ſtudeat/ꝯſtringit oĩa locumqꝫ uacuũ relĩqui nũſqꝫ patitur. Quo circa ignis per omnia maxime penetrauit. deinde aer/utpote q ipſi tenuitate eſt proximus. ⁊ alia ſimili ratione deinceps. Que. n. ex maximis partibus ſunt compoſita/uacuitatem quoqꝫ in ſua ꝯſtitutione maximam relinq̃re/minima contra minimam. Coarctationis aũt ipſius anguſtia/parua in magnoꝝ contrudit inania. Quare cũ parua magnis inſinuata ſint/⁊ ipſa quideꝫ parua q̃ magna ſunt diſcernãt/maiora ũo minora coerceãt/oĩa ſurſũ deorſum ue i ſua loca feruntur. Nã quodlibet mutata magnitudine/ſedẽ mutat. Sic utiqꝫ ⁊ has ob cauſas nature lenitati ꝯtrarie ſemꝑ generatio ꝯſeruata/hoꝝ motũ ⁊ in preſenti ⁊ i futuro perpetuũ exhibet. poſt hec ſciendũ eſt multa eſſe ignis genera. flãmam dꝫ. ⁊ quod ab ea eſt accẽſum. quod urit qdem/lumẽ uero nullũ oculis affert. quodue extincta flãma intra illa que accenſa fuerant/remanet. Similiter aeris genꝰ aliud puriſſimuꝫ agiliſſimũqꝫ quẽ ethrẽ nuncupant: aliud turbulẽtiſſimũ/caligine nubibuſqꝫ obſcuꝝ: aliaſqꝫ ſpecies ſine nomine eſſe putandum eſt/propter ipſam triangoloꝝ inequalitatẽ: Aque genera duo ſunt pcipua. Unuꝫ humidum. alteꝝ fuſile. humidũ qdem quia generibꝰ eque paruis ⁊ in equalibus ꝯſtat facile a ſe ipſo et ab alio ꝓpter inequalitatis ꝯditionẽ ⁊ figure ſpeciẽ moueri ſolet. Quod aũt ex grandioribꝰ equalibuſqꝫ ⁊ lenibus eſt ꝯpoſitum/ſtabilius illo ⁊ graue propter leneꝫ qualitatem ꝯpactũ eſt.

Sꝫ propter ignis penetrantis diſſoluẽtiſqꝫ impetũ equalitate amiſſa motus fit particeps. factumqꝫ agile mobileqꝫ a proximo aere pulſum extenſumqꝫ ꝑ terram duo quedã patitur. nam ⁊ liqueſcit ⁊ in terram decidit: primum illud molis purgatio/hoc fluxus cognominatur. Rurſus igne hinc euolante/quippe cũ non fiat i uacuuꝫ exitus/proximus aer pulſus mobilem ad huc molẽ humidã i ignis ſedes ipellit ipſiqꝫ ipſam cõmiſcet. Moles deniqꝫ cõpulſa iterũqꝫ leneꝫ equalitateꝫ adepta/cum ignis inequalitatis artifex iam abierit in idẽ ſecũ coaceruatur. atqꝫ ignis abſceſſum frigefactionem/copulam uero ꝯgreſſumqꝫ igni abeunte factũ/conglutinationem gelidamqꝫ rigiditatem uocamus. Ex hiis uero quas aquas fuſiles apellauimus/quod ex tenuiſſimis leniſſimiſqꝫ fit denſiſſimum. uniforme. ſplendidum/flauumqꝫ: pretioſiſſima res eſt/aurum floreſcens per petram ꝯpactum eſt. Auri autem ramus propter denſitatem duriſſimus ⁊ nigro preterea colore ſuffuſus adamas apellatur. Sꝫ quod auro ꝓximas habet ptes pluresqꝫ una ſpecies cõtinet/auro quoqꝫ denſius et ereꝫ ac partis pauce tenuiſqꝫ particeps/adeo aſperius duriuſqꝫ ſit/ueꝝ ex eo quod interualla intrinſecus habet magna leuius eſt/hoc genus nitentium concretarumqꝫ aquarum unum eſt/atque es nominatur. At quando terrena pars huic inmixta propter uetuſtatem/a/ceteris partibus eius ſecernitur/ad extremamqꝫ eius ſa ſuperficiem per ſeipſa aſpectui patet/rubigo tam naſcitur. Cetera generis eiuſdem uerisimilibus rationibus aſſequi haud quaquam laborioſum eſt. Quod ſiquis/remictẽdi ſtudii/gratia rationibus eoꝝ que ſemꝑ ſunt intermiſſis ꝯſiderauerit/uerisimiles de generatione probationes/atque eiuſmodi conſideratione ſine penitentie acceſſione delectetur/moderatum in uita prudentemqꝫ ludum conſequetur. His utitem que nunc ita conceſſis/deinceps que de iiſdem probabilia uidebuntur/ita percurrenda uidentur. Igni ſepe miſcetur aque pars tenuis/atqꝫ humida fluidaqꝫ ſic ideo nominata/quia lubrica terra circumfluit. mollis quoque ob eam cauſam quia eius baſes minus firme ſtabileſque q̃ꝫ terre facile cedant atque labuntur. hec quãdo

ab igni deſtituta/ab aere quoque deſeritur/fit lenior ⁊ alienis expreſſis cogitur in ſeipſaꝫ. atqꝫ ita compacta ſi ſupra terram id ꝯtigerit/grando fit: ſi i terra/glacies. que quidem tũc fiunt cum riget cohereſcitqꝫ maxime gelu: cum uero minꝰ congelatur/ſi ſupra terram accidit/nix. ſin in terra ex rore craſſior facta/pruina. Uerum quando plurime aque ſpecies inuicem ꝯmiſcentur/uniuerſum illud genus/a/terra per arbores ſtillans/liquor humorqꝫ uocatur. Liquores uero ſinguli propter mixtiones diſſimilitudinem nacti multa quidem alia ſine nomine faciunt genera: ſꝫ quatuor ignee ſpecies euidẽtes ⁊ perſpicue maxime/ſortite ſunt nomina. Quod. n. animam ſimul cum corpore calefacit uinum dicitur. Quod uero lene eſt diſcernitqꝫ uiſum ideoqꝫ aſpectu ſplendidum atqꝫ nitens/et pingue nobis apparet/uncta ⁊ olearia ſpecies eſt/pix. gummi. ⁊ oleum: ceteraqꝫ id genꝰ. At quod oris anguſtos meatus ad penetralia uſqꝫ nature ꝓfundit/hac ui dulcedineꝫ adhibẽs mel cõmuniter nuncupatur. Deniqꝫ quod carnem diſſoluit: uritqꝫ ⁊ ſpumeum eſt/ex omnibꝰ ſecretum liquoribus/ſuccus uocatur. Terre uero ſpecies per aquam emergens hoc modo fit lapis. Congelata. n. aqua quando in cõmixtione deficit/in aeris ſpeciem tranſit. hic aer ſuuꝫ in locuꝫ recurrit. Uacuum autem ipſoꝝ nihil. Proximum ergo aerem pulſat. Iſte ſi grauis ſit pulſus circumfuſuſqꝫ terrene moli uehementer illidit: ſeqꝫ ipſum in eas ſedes unde nouus aſcẽderat aer conducit. Terra denique ab aere indiſſolubiliter cum aqua coacta lapides concreat. pulchriores quidem illos/qui perſpicue ex equalibus planiſqꝫ partibus emicant. deformiores uero qui contra. Ubi uero ignis acumine humor oĩs reſoluitur/corpuſqꝫ illo aridus redditur/ea reſtat ſpecies/que ſolida uocatur fictiliſqꝫ tellus. Quandoqꝫ etiam humore relicto terraqꝫ fuſili per igneꝫ facta/ac deinde accedẽte gelu/niger fit lapis: Quando uero idipſum ſimiliter ex cõmixtione/multo priuatur humore/ſed tenuioribus terre partibus conſtat/ſalſumqꝫ eſt/⁊ ſemiglaciale fit/perqꝫ aquam emergit/partim quidem olei terreqꝫ purgatorium genus nitrum dicitur. partim uero quotidiano

uictui commodiſſimum legitime/ſal deo amicũ corpus. At enim cõmunia ex utriſqꝫ/aqua quidem non ſolubilia. Igni uero/propter tale aliquid ita conglutinantur. Ipſas terre moles/ignis ⁊ aer non liquefacit. Cum. n. duo hec tenuiſſima ſint ⁊ uacuitatibꝰ terre minutiora ita per capaciſſimos eius meatus ſine ulla uiolẽtia permanãt/ut neqꝫ eam diſſoluant neque liquefaciant. Aque uero partes quia maiores ſunt/uiolento fluxu liquefaciunt. Terram itaqꝫ male compactam ſic ſola aqua ui ſoluit. Compactaꝫ uero dumtaxat ignis. nihil. n. preter ignẽ hanc penetrat. Aque rurſus concretionem/uiolentiſſimam quidem ſolus ignis: debiliorem uero utraqꝫ ⁊ ignis ⁊ aer diffundunt. aer inq̃ꝫ per uacua. ignis etiam per triangulos. Aerem uero ui conſtrictum/nihil niſi per elementum ſoluit/ſine ui coherentem ſolus reſoluit ignis. Corpora ex aqua terraqꝫ ita compoſita ut aqua terre inania ui coarctata obſtruat/ſic prorſus ſe habent/ut aqua exterior influere per ea non poſſit/ideoque minime liquefaciat/ſed ignis aque meatus penetrans quemadmodum ⁊ aqua terre inania/atque ita aquam afficiens ut ignis aerem/communi corpori liquefactionis cauſam prebeat. Hec uero partim aque minus habent q̃ꝫ terre/quemadmodum uitri genus: ⁊ lapides illi qui fuſiles apellantur. partim contra plus aque: qualia ſunt omnia que conglutinata ſunt cereaqꝫ euadunt ⁊ uapores emictunt. hactenus eas ſpecies que figuris. ꝯmunionibus. commutationibuſqꝫ inuicem uariantur pene iam demonſtrauimus. quas uero ob cauſas paſſiones earuꝫ naſcantur/deinceps demonſtrare conabimur. Principio ſenſum his q̃ dicta ſunt/adeſſe ſemper oportet. Carnis uero ⁊ eorum que ad carnem attinent/generationeꝫ/anime quoqꝫ quãtum mortale eſt/non dum declarauimus. Sũt enim hec a paſſionibus quecumqꝫ cũ ſenſu ſunt minime ſeparata ⁊ ille ſine his exponi ſufficienter non poſſunt: Simul uero expleri ferme nequeunt. primo igitur alia ponenda ſunt. deĩde q̃ ſequntur/expediẽda: Ut ergo deinceps in diſputando genera paſſiones ipſe ſequãtur/prima nobis extent que ad corpus ⁊ animam pertinẽt In primis qua ratione ignis/calidus dicitur/diũ

nideam⁹ quod ita demū / perspiciem⁹ / si discre
tionē diuisionēq; abeo in nostro corpe factā
consideremus. Quod. n. acumen quoddam ea
passio est / ferme est omnibus manifestum. Te
nuitatem uero angulorū / laterūq; subtilitatē
puitatem particlarum / motus uelocitatē / qb⁹
omnibus uehemēs ⁊ penetrans est / uelociterq;
quod occurrit / diuidit semper ⁊ dissipat / consi
derare debemus / figure ipsius generationē me
moria repetentes. ea quippe / non alia natura
corpa nostra diuidens ⁊ i partes exiguas parti
ēs merito passionē illam que legitime calor no
minatur / inducit: Contraria uero huic passio
licet cuiq; manifesta / sua tamen explanatione
non careat. humide namq; partes corpo⁊ / par
tibus nostris humidis grandiores cū in corpus
influunt nostrum / minores quidem partes ex
trudunt s; in earum sedes sepe insinuare nō pos
sunt, humorem autem nostrū coagulant: atq;
ex inequali ⁊ agitato imobilem propter equali
tatem coagulumq; faciunt: inq; angustum co
gunt. Quod autem preter naturam coactum
est / secundum naturā renititur / seq; reuocat i
contrariū. In hac reluctatione quassationeq;
tremor rigorq; consistit: omnisq; huiusmodi
passio / frigus / quod ue eam infert / frigidū no
minatur. Durū autē dicimus illud cui caro no
stra cedit: molle qō carni. Resq; ipsas inuicē
⁊ duras ⁊ molles eadē / ratōe uocamus / cedit
autem quicquid paruo nititur. Quod uero ex
triangularibus basibus firmamentisq; est / utpo
te plano uehementer innixum / renititur maxi
me atq; resistit: quodue summopere densum ē
contra uenientia uehemēter repercutit. Gra
ue preterea ⁊ leue cum ea natura simul que sur
sum deorsumue dicitur / cōmodissime declarabi
tur. Sed illud dictu absurdum est / esse duo que
dam natura loca / a / se inuicem longo interual
lo distincta / ⁊ unum quidem deorsum uocari /
ad quē locū ea deferantur oia / quecūq; molē
quandam corpis habent. Alterum uero sursum
ad quem ui omnia moueantur. Cum. n. celum
omne rotūdū sit / qcumq; a medio eque distātia
extrema facta sunt / similiter ēe oportet extre
ma. Medium quoq; equalibus lineis / ab extre
mis undiq; distans e regione eque oia respicit.

Qm̄ igitur ita mūd⁹ dispositus est / siqs dicto⁊
qcq; sursum esse dixerit uel deorsū / nō iniuria
errare uidebitur. Medius. n. locus i ipso neq;
sursum neq; deorsū dici debet: s; medius. Qō
circ⁹ undiq; circuit / neq; mediū ē / neq; partē
i se habet aliā ab alia differentē / quo ad ipsū me
diū ⁊ oio qcqd sit e regione locatū. Ei uero qō
sui ipsius similimū est cōtraria noia iure nullus
attribuet. Siquid. n. solidū eqlibratūq; i uni
uersi medio sit / ad nullā extremo⁊ partē pro
pter pfectā ipso⁊ similitudinē declinabit. at
siqs circa illud obambulet. sepe sibimet plane
tis stabit oppositis: eādēq; illius partē tū sur
sum tum deorsum uocabit. Ita uniuersum quē
admodū paulo añ diximus / cū sit rotundū / locū
habere superiorem aut inferiorē uir prudēs mi
nime affirmabit. Sed unde nominata sunt ista
et in quibus ea intuiti ex illis ad mundum totū
transtulimus / huiusmodi quedam in primis po
nentes / inuestigemus. Siquis in ea mundi re
gione quam utplurimum sortitus est ignis ⁊ ad
quam undique fertur / insideat / uimq; aliquam
nanciscatur / per quam ignis partes arripiat li
bretq; / aut ubi in statere lancibus collocauit /
ui deorsum in dissimilē detorqueat aerem / cō
stat plane minorem ignis portionem maiori fa
cilius coactam iri. Ubi. n. duo simul uno robo
re suspenduntur / minus quidem magis / plus au
tem minus inferenti uim cedit. Et unum qui
dem graue deorsum ferri dicitur: alterum uero
sursum ac leue. Idem nobis terram habitanti
bus accidit. Nā terre innixi perq; eam gradi
entes / terrena genera inuicem separamus atq;
distinguimus. ⁊ sepe terram in dissimilem aerē
tacimus uiolenter / preterq; naturam sepe par
tes utrasq; cognate nature participes. hic por
tio minor facilius q̄; maior ad dissimilem locū
iacta / prius uiolentie cedit: eamq; leuem co
gnominauim⁹. et locū ad quē ɔpellim⁹ / sursū.
Cōtrariū his affectōē graue qd dō / atq; deor
sum. Hec utique differre inuicem necessariū
est: Propterea quod generum multitudines
locum aliis contrarium obtinent. Quod enim
in alio loco leue est / leui quod in loco est con
trario ⁊ graue similiter graui. Et ei quod de
orsum dicitur id quod deorsum: eique quod

TIMEVS

sursū / id quod dr sursū oia. n. hec trāsuersa inui
cē ⁊ ɔtraria ac penit⁹ differētia eē fieriq; repi
ētur. Unū tñ id de his omnibus cogitandum.
quod uia gressioq; singulorum ad simile atque
cognatum ferēs / graue facit id quod fertur: lo
cum uero in quem tale quid fertur / deorsum.
Que aliter se habent / aliter afficit. harum i
gitur passionum huiusmodi quedam dicte sint
cause. Lenis item ⁊ aspere passionis causam qui
libet intuitus aperire aliis poterit. Durities.
.n. hāc inequalitati permixta. illā uero equa
litas exhibet densitati. Sed earū passionum q̄
circa totum corpus communiter accidunt / ea
restat maxima que uoluptatis dolorisq; est ca
usa in his que diximus. Similiter quecumque
per corporis partes sensibus patent / doloresq;
et uoluptates cient. Ita igitur omnis tam sen
sibilis q̄; insensibilis passionis causas capiamus
in primis memoria repetentes quod de ea natu
ra que facile mouetur / deq; ea que mouetur dif
ficile, supra distinximus: hoc. n. pacto ea per
sequi debemus omnia que comprehendere cupi
mus. Quando in id quod facile moueri solet /
aliqua uel breuis incidit passio / partes eius que
libet sequentibus partibus undiq; passionem ip
sam trāsfundunt / quousq; ad prudentie sedem
perueniatur. ubi per hos quasi nuncios poten
tia illius quod passionem intulit / noscitur.
Quod uero contra est affectum / ⁊ imobile quo
dammodo permanet / circularem illam transfu
sionem non habet / ⁊ ipsum quidem patitur solū
proxima uero minime mouet. Qua propter cū
partes alie aliis passionem primam non imper
tiant / totumq; animal hinc minime agitetur /
sensus expers / id quod patitur / extat. Id pro
fecto circa ossa capillosq; ⁊ reliquas partes que
terrene utplurimum in nobis sunt / accidit. Ui
sus uero ⁊ auditus instrumenta aliter omnino
efficiūt / q̄a illis ignis aerisq; uis maxima iest.
Quod preterea ad uoluptatem attinet ⁊ dolo
rem ita consideretur passio uiolenter preterq;
naturā abūde simulq; nobis illata / molesta fit.
Rurs⁹ q̄ i naturā abūde simulq; reuertitur / dul
cis / que ɔtra fit / ɔtra. passio ūo magna cū faci
litate illata sentitur quidem maxime / uolupta
tis autem ⁊ doloris minime particeps. huius

modi sunt que ex aspectu proueniunt. Cui qui
dē corp⁹ nostrū cognatū fieri i die supra narra
uimus. huic adustiones sectionesue ⁊ quecumq;
passiones huiusmodi / dolorem non inferunt:
nec etiā quando in suam speciē fit restitutio /
uoluptatem. Sensus tamen uehementes cla
rissimiq; ipsi competunt / quatenus aliquid pa
titur / incurritq; in aliquid ⁊ attingit. Uiolen
tia siquidem huius discretioni concretioniue
nulla penitus inest. Corpora uero ex parti
bus grandioribus constituta ⁊ uix agenti cedē
tia / quando motiones illatas in totum corpus
traiiciunt: uoluptates doloresq; continent.
quando uidelicet / e / suo statu mouentur / dolo
res / quando redeunt / uoluptates. Quecumq;
paulatim abscessus euacuationesq; sui perpeti
untur / repletiones uero simul atq; abunde /
cum euacuationis quidem sensum habeant nul
lum / repletionis autem habeant / mortali ani
me ipsius potentie dolores nullos / uoluptates
uero maximas afferunt. Quod ex suauium odo
rum perceptione cognoscitur. At que / e / sua
natura simul ⁊ abunde pelluntur / paulatim
uero uix in eam restituuntur / contra q̄; superi
ora affici solent. hoc plane in secandis uren
disq; membris apparet. Iā communes toti
corpori passiones / easq; inferentium cognomē
ta tractauimus. Nunc igitur eas que certis no
stri corporis partibus accidunt / ⁊ unde proue
niunt / quibusue causis inferuntur / pro uiribus
exponamus. principio que supra quando de hu
moribus agebamus reliquimus / cum lingue pas
siones sint / si quomodo possumus declaremus
Uidentur autem hec quemadmodum ⁊ alia mul
ta discretionibus quibusdam ⁊ concretionibus
fieri. ac preterea lenitate asperitateq; magis
q̄; cetera uti. Tenduntur / a / lingua uene ad
cordis sedem / saporum nuncie. in quas siqua
ita inciderint ut humidam carnis mollitiem pe
netrantia terrestri sua natura modice liquefac
ta / uenas ipsas contrahant arefaciantq; / sapo
res huiusmodi pariunt. Uidelicet si asperiora
sunt acerbos acresq;. sin aspera minus auste
ros ⁊ ponticos. Que ⁊ illas purgant / ⁊ siqua
lingue inheresciunt / abluunt / si ultra modum
id faciant / natureq; ipsius non nihil liquefaci

ant / qualis est in nitro potentia / amara omnia
nominantur. Sin autē vim nitro temperatio
nem habent / leniasq; abstergūt / salsa sine ama
ritudinis asperitate / magisq; amica nobis ap
parent. Que autem applicata oris caliditati /
ab eoq; mollita & feruefacta / ipsu; vicissim fer
uefaciunt / suaq; lenitate sursum ad sensus ca
pitis eleuantur / suoq; attactu singula diuidūt
propter huiusmodi vires / acuta uocantur.
Quandoque vero hec eadem ex putredine atte
nuata angustas uenas ingrediūtur / coguntq;
partes interiores tam terrenas q; quodadmo
do aereas iactatas inuicem commisceri / permi
xtasq; circumlabi alias / & alias ingredi / ingres
suq; suo penetratas cōcauas tensasq; efficere.
Vbi concauus & ampullosus humor aeri circum
funditur: isq; humor alias terreus quoquomo
do est / alias purus. fitq; ex aqua concaua ua
sculum aeris humidum atq; clarum. Sed quod
ex pura nascitur aqua / perlucet undique / am
pullaque uocatur. Quod autem ex lutulento
magis humore simul agitato quidem elatoq; &
circumtenso conficitur / ebullitio: bulla / fer
mentumq; dicitur. harum omnium passionum
causa acida qualitas apellatur. his omnibus
que de his dicta sunt contraria passio / a / con
traria causa pficiscitur. Quando uo ingrediē
tium qualitas humida est lingue qualitati natu
raliter concors & cōsentanea ac lenit mollitq;
eam / contractamq; demulcet asperitatem / &
que in nobis preter naturam / cōtracta uel spar
sa fuerunt / relaxat uel colligit / ac summatim
naturalem singulis restituit habitum. Sua
ue huiusmodi omne amicumq; est omnibus /
uiolentarum quoque passionum medicina atq;
remedium / dulceque uocatur. Circa narium
uim species non sunt. Semigenia .n. odorum
natura. Speciei uero nulli competit odorem
ullum habere. Sed nostre circa hec uene ad ter
re & aque genera angustiores sunt / ad ignis ue
ro aerisque genera latiores. Quo circa nemo
unquā istorum aliquem sensit odorem. Sed in
madefactione quorundam uel putredine uel li
quefactione uel euaporatione gignuntur odo
res. Cum .n. in aerem aqua / uel aer in aquam
transit / i medio istorum odores fiunt. omnisq;

odor aut fumus est aut caligo. Sed horu; quod
ex aere mutatur in aqua; caligo: quod uero ex
aqua in aerem fumus. hinc fit ut aqua odores te
nuiores sint / aere crassiores. Quod maxime
perspicuum fit / quando certa quadam re nari
bus occurrente aliquis in seipsum uehementer
spiritum retrahit. Tunc sane nullus simul in
fluit odor / spiritus autem ab odore nudus sol9
sequitur. Que igitur he in his uarietates absq;
nomine sunt / nec ex pluribus nec ex simplicib9
speciebus. Sed duo ibi nomina tantum mani
festa sunt / suaue scilicet & molestum: hoc quidē
disturbat uiolatq; omnem eam capacitate; que
a / summo capitis uertice ad umbilicum proten
ditur. Illud uero eande; mulcet / & amico quo
dam ingressu naturalem eius seruat habitum.
Tertiam preterea uim sentiendi / auditum ui
delicet ita considerare debemus: ut quibus ex
causis passiones eius proueniant / exponamus.
Omnino igitur uocem ponamus pulsationem
quandam ab aere / per aures cerebrumq; & san
guinem usque ad animam penetrantem. Natā
quoq; ex ea motionem incipientem a capite &
i sedem iecoris desinentem / auditum uocem9.
Motio quidem uelox / acuta prouenit / tarda /
grauis. Vna equalis atq; lenis. contraria ue
ro aspera. Magna / que multa. parua / que pau
ca. harum uocum concordiam consonantiasq;
in sequentibus declarabimus. Seqtur quar
tum sentiendi genus exponendum: quod uarie
tatem in se plurimam continet. & que sub eo
sunt omnia / colores uocantur. Est autem co
lor ueluti flammula quedam fulgorq; / a / singu
lis corporibus emanans / partes habens uisui
ad sentiendum accommodatas. Causas uero
ex quibus uisus gignitur supra tractauimus.
Nunc de coloribus potissimū hoc pacto probabi
lia dicēda uidētur. Que ab aliis delata partib9
in aspectū cadunt / partim minora / partim ma
iora / partim uisus ipsius partibus equalia sūt.
Equalia quidē sentiri non possunt: que diapha
na idest utrimq; perspicua nominantur. Mino
ra uero aut maiora partim discernere partim
contrahere uisum dicimus / instar eorum que ca
liditate uel frigiditate carnem / aut eoru; que
acrimonia uel acumine caliditate ue linguam

TIMEVS

contrahunt uel discernunt. Atque ea que ui
sum sic afficiunt alba nigraue uocamus. que qui
dem passiones eorum sunt que modo narrabam
et illorum quidem germana eademq; quodam
modo / sed in genere alio. diuersa tamen prop
ter has causas esse uidentur. Sic utique apel
landa sunt ista. quod uisum disgregat / album /
nigrum uero quod congregat. Motionem pro
fecto acutiorem alteriusq; generis ignis / inci
dentem dispergentemq; uisum usque ad oculos
orbesq; ipsos oculorum meatusq; ui diuerberan
tem liquefacientemq; / ignem esse dicimus ex
opposito obuiāte; cuius occursu lachryma cor
pus ex igni & aqua mixtum effunditur. Et uno
quidem igne uelut / e / coruscatione quadam
exiliente / altero uero penetrante & ab humo
re extincto / uarii creantur ex huiusmodi mi
xtione colores. atque ipsam passionem fulgo
rē coruscationemq; uocamus: quod ue id fa
cit / splendidum atq; coruscum. horum medi
um ignis genus ad oculorum humorem perueni
ens / illiq; se miscēs / minime quidem coruscu;
sed ex ipsa ignei radii ad humorem admixtio
ne / sanguineum creante colorem / rubeum no
nominamus. Splendidum albumq; rubeo mi
xtum flauum procreat. Quo autem mensure
modo singula singulis misceantur / etiam siquis
nouerit / narrare prudentis non est. presertim
cum neque necessariam neque uerisimilem de
his rationem afferre ullo modo possit. Rube
um cum albo nigroque / purpureum generat.
paulo obscurior. moreus luteolusq; fit color /
quando hiis inuice; conflatis adustisq; magis.
est adiuncta nigredo. Fuluum flaui fuscique
temperatione producitur. fuscum uero albi &
nigri confusione. pallorem albi flauiq; copula
generat. Splendidum albo adiunctum pluri
maq; obfusum nigredine ceruleum ef.cit. Ce
ruleum cum albo glaucum creat. fului nigri
q; temperie color uiridis nascitur. Cetera
ferme ex his omnia manifesta fiunt. Siquis
enim superiores mixtiones imitatus reliquos
colores exsequitur / probabilibus rationibus
disputabit. At siquis horum discussionem pro
bationemq; opere ipso aggredietur / quid in
ter humanam diuinamq; naturā intersit / igno

rare uidebitur. Nempe deus multa in unum
colligere / rursusq; unum in multa producere
sufficiens est: scit enim simul ac potest. Ho
mo autem nullus qui alterutrum ualeat / aut
est nunc. aut unquam erit. Hec sane omnia
ita tunc naturaliter affecta ex necessitate ille
pulcherrimi optimiq; operis fabricator in his
que gignebantur assummebat / quando deum
seipso sufficientem & perfectissimum generabat
Vtens quidem causis ad hec ministris: quod
autem bene se habebat ipse in singulis agens.
Duas enim causarum species distinguere decet
Vnam quidem necessariam: alteram uero di
uinam. Ac diuinam in omnibus querere / ut
beatam uitam quoad nature nostre possibile
est / adipiscamur. Necessariam quoque cau
sam illorum gratia perscrutari. Cogitare
enim oportet absque his illa in quibus studium
ponimus non posse intelligi uel comprehendi
uel quomodocumque aliter percipi. Quonia;
uero nobis in presentia ueluti fabris materia
subiacet / causarum uidelicet genera / uicem
ferme iam preparate materie obtinentia / ex
quibus est sequēs disputatio contexenda / rur
sus ad principium breuiter redeamus: citoq;
illuc regrediamur / unde huc usq; processimus
atq; ita demum finem apicemq; disputationi
qualem superiora exigunt imponamus.
Quemadmodum ab initio diximus / cum hec
ordine carerent / singulis deus & ad sese & ad a
lia inuicē eatenus modum rationemq; propor
tionis indidit / quatenus suscipere singula po
terant. Tunc profecto nihil erat ordinis ni
si forte casu aliquo particeps. nec quicquam
tunc aqua uel ignis uel aliud aliquid eorum
que modo apud nos nominantur iure uocandū
erat. Verum hec primum omnia exornauit /
pinde ex iis hoc uniuersum constituit / animal
unum / animalia in se omnia mortalia & inmor
talia continens. Et diuinorum quidem ipse
est auctor. Mortaliu; uero generationē natis
suis tradidit absoluendam. Illi igitur suum
imitati parentem / principiumq; anime im
mortale suscipientes / animam ipsam morta
li corpore clauserunt: totumq; corpus anime
quasi uehiculum subdidere. atq; in eo aliam diiii

anime speciem mortalem fabricauerunt : que
grauibus necessariisqꝫ pturbationibus afficere
tur . quarum prima foret uoluptas / esca maxi
ma mali . dolor deinde fuga impedimentumqꝫ
bonorum . Audacia preterea metusqꝫ consul
tores amentes . accederet ⁊ implacabilis ira
cundia . Spes etiam blanda conciliatrixqꝫ cū
inrationali sensu / amoreqꝫ omnium inuasore .
Illi ergo ista miscentes necessario mortale ge
nus ꝯposuerūt . Ceterū ne diuinū ulla mor
talium contagione / nisi quantum summa neces
sitas cogeret / pollueretur / seorsum ab illo in
alia corporis sede mortale collocauerunt :
atque / a / pectore caput ceruice ⁊ collo interie
cto separauere . In pectore igitur ⁊ thorace
mortale genus anime posuerunt . cumque id na
turaliter partim melius / partim deterius eēt /
disposuerunt rursus thoracis capacitatem / di
scernētesqꝫ sedē tāqꝫ uirorū alteram / alteram
feminarꝫ . Cartilaginem enim quandam nomi
ne diaphragma quod etiam phrenas uocant in
ter hec medium interiecerunt . partem igitur
anime fortitutidinis iracundieqꝫ participem
contentiosamqꝫ capiti propinquiorem fecere
inter diaphragma ceruicemqꝫ mediam : ut hec
obediens rationi / una cum ipsa cupiditatum
genus ui illata coherceat : siquando rationis
in arce capitis habitantis iussa cupiditas respu
at . Cor uero uenarum originem fontemqꝫ san
guinis per omne corpus impetu quodam ma
nātis in stipatorum regione suspendere uolu
erunt / ut quando ire uis exardescit ratio
ne nunciante / siquid extrinsecus iniuste fi
at / uel intrinsecus aliqua concupiscentia
turbet / tunc celeriter per angustos quosli
bet meatus quicquid in corpore sensus est parti
ceps / iussa minasqꝫ persentiat / atque ita obe
diat obsequaturqꝫ omnino / toleretqꝫ in omni
bus prestantissimi illius imperium . Cum uero
cognoscerent cor rerum terribilium obiectu
trepidatorum ⁊ ira sepius flagraturum / idqꝫ
opus omne per ignem fore / estus huiusmodi
temperandi gratia / pulmonum tegmen cor
di adhibuerunt / molle primum atqꝫ exan
gue / deinde canis intrisecus fistulis spongie in
star distinctum : ut spiritu potuqꝫ hausto cor
dis ardorem huiusmodi respiratione ⁊ refrige
rio tepefaciat . Quā ob causam arterias tanqꝫ
aqueductus per pulmonum substantiam deri
uarunt . eamqꝫ cordi / quasi mollem saltum cir
cumdedere : ut quando nimia feruet ira / inde
ad faciliorē obedientiā temperatū deferueat /
sedatoqꝫ tu multu rationi facilius cum ira mi
nistrare ⁊ obsequi ualeat . Postremo eam ani
me partem que esculenta ⁊ poculenta cupit / ⁊
reliqua omnino quibus corpus indiget con
cupiscit / medie regioni inter diaphragma ⁊
⁊ umbilicum applicauere . ubi quoddam qua
si presepe ad totius corporis alimoniam ex
tare uolebant . ⁊ ibidem illam uim anime
tanquam agreste animal alligauerunt . hic sa
ne illam corpus suum alere necessarium est :
siquidem mortale quandoqꝫ futurum est ge
nus . Ut ergo ad presepe semper illa pa
scatur / habitetqꝫ procul / a / consultore /
ideoqꝫ illum clamore ⁊ strepitu suo minime
turbet / sed permictat precipuum nostri du
cem tranquillo in ocio / communi omnium u
tilitati consulere / regionem iccirco inferio
rem ipsi habitandam dii dedisse uidentur .

Quoniā uero uidebat deus partē illam ani
me talem fore / ut rationem non exaudiret /
⁊ siquo sensu pulsaretur / nullo modo rationi
bus obtemperaret / sed simulacbris uisisqꝫ noc
te dieque maxime raperetur / iccirco naturam
iecoris procreauit : ⁊ in eius habitationem di
sposuit : densam inqꝫ naturam . lenem . claraqꝫ
dulcem . ⁊ amaritudinis non expertem . ut co
gitationum ex mente descendens potentia in
ipso iecore uelut in speculo figuras suscipiente
aspectuiqꝫ simulachra reddente / quandoqꝫ re
cepta terreat ipsum : quandocumque cognata
amaritudinis parte usa / minasqꝫ intendens et
toti repente suffusa iecori felleos terribilesqꝫ
colores ostentat : contrahens preterea ipsum
rugosum ⁊ asperum totum reddat . Ac fibras
eius . bilem eiusque uentriculum / ⁊ uenas que
porte uocātur / sic afficiat / ut partim ex habitu
recto deflectens atque contorquens / partim
obstruēs ⁊ concludens / dolores detrimentaqꝫ
prebeat . Ac rursus quando mansuetudinis ex
mente inspiratio contraria uisa effingit / ama

ritudinem quidem sedans ex eo quod aduer
sam sibi naturam neque ciere neque attingere
uelit / dulcedine uero illi ingenita utens / ⁊
omnia recta . lenia . libera in ipso digerens /
tūc sane pacatā māsuetāqꝫ partem anime in ie
core habitantem facit : adeo ut etiam ī sopno
moderate affecta sit / uaticinioqꝫ utatur : quan
do rationis prudentieqꝫ est expers . Qui . n .
nos composuerunt paterni illius mandati me
mores / quo mortale genus preceperat q̄ꝫ op
timum pro uiribus fieri / ita deteriorem no
stri partem instituerunt / ut ipsa quoqꝫ ueri
tatis foret quodammodo particeps : siquideꝫ
in ea expleri uaticinium statuerunt . Quod
autem dementie humane deus diuinandi uim
dederit / illud argumento esse nobis potest /
quod nemo dum sane mentis est / diuinum ⁊ ue
rum uaticinium ullum assequitur sed cum uel
sopno prudentie uis prepedita / ē uel oppressa
morbo . uel diuino aliquo raptu / e / suo statu
dimota / fieri diuinatio solet . Prudentis ue
ro dumtaxat officium est / que / a / fatidico
furenteqꝫ ingenio dormiendo uel uigilando
pronunciata sunt / intelligere . ⁊ quecumqꝫ
uisa illuxerint / raciocinatione ita discerne
re / ut qua quidqꝫ ratione ⁊ cui / futurum ali
quid uel preteritum / presens ue bonuꝫ uel ma
lum perdere uideatur / explanet . Illius auteꝫ
qui mansit manetqꝫ adhuc in furore non est of
ficium / que uiderit aut protulerit / indicare .
Scitum profecto priscum id dictuꝫ . Age
re sua seqꝫ ipsum cognoscere / solius pruden
tis est opus . Hinc lex iubet diuinis uati
ciniis iudices preesse prophetas . ques ua
tes quidam nominant / Ignorantes prorsus
eos oraculorum uisorumqꝫ / que obscuris ue
laminibus inuoluuntur interpretes esse / non
uates . Quare qui uaticinia indicant / non
uates illi quidem sed prophete / idest uatici
niorum interpretes pronunciatoresqꝫ uo
candi . Atque iecoris quidem natura ob
hanc causam talis facta est ⁊ in ea sede qua
diximus collocata / diuinationis scilicet gra
tia . Ac etiam uiuente unoquoque talium si
gna clariora exprimi solent . Uita uero pri
uato / cecitas accidit / nec euidens quicq̄ꝫ fit
uaticinii signum . proximum huic ad sinistrā
locatum est huius gratia membrum / ut purum
hoc semper clarumqꝫ reddat / ⁊ instar speculi
nitens atque perspicuum ad imaginesqꝫ ex
primendas accomodatum . Qua propter
quando porpter corporis morbum sordibus ie
cur abundat / lienis raritas id purgans / eas
combibit / cum membrum hoc concauum sit ⁊
exangue . Unde purgamentis impletum / ex
crescit tumetqꝫ sanie . Ac rursus cum munda
tum corpus est / restrictum in seipsum consi
det . Quid igitur anima mortale / qd diui
nū hēat / ⁊ ubi / ⁊ qbuscū : ⁊ quare hec inter se
disiuncta sint / diximus . At quod reuera ita
sit ut diximus ita demum assereremus / si diui
num confirmaret oraculum . quod uero ueri
simile sit ita esse ⁊ nunc ⁊ deinceps diligen
tius etiam inuestigando asseuerare non dubi
tamus . atque in presentia ita sit nobis asser
tum . Quod autem hec sequitur / similiter est
tractandum . Reliquum est enim qua ratione
cetera corporis membra digesta sunt / enarra
re . Itaque hac potissimum ratione constare
hec decet . Cognoscebant illi profecto nostri
generis fabricatores nos ad cibum potumque
intemperatos fore . ac propter ingluuiem plus
q̄ꝫ modus aut necessitas postularit / ex his
sumpturos . Igitur ne subitus propter mor
bos interitus proueniret / atque ita imperfec
tum mox genus mortale desineret / inferioreꝫ
uentrem fabricauerunt ad esculentorum pocu
lentorumue super abundantiam capiendam .
Eum preterea spiris intestinorum circumpli
cauere : ne subito alimenta nobis assumpta de
fluerent : ac rursus noui alimenti confestim
necessitas immineret . Ob illam enim inex
plebilem perpertuamqꝫ uoraginem genus no
strum philosophie musiceqꝫ ⁊ moderationis
omnis expers relictum fuisset / illi parti que
in nobis diuinissima est / minime obsecutum .
Ossium uero ⁊ carnis ceterorumqꝫ huiusmodi
ita est natura composita . His nempe omnibꝰ
medulle generatio initium prebuit . Uincula
. n . uite illic qua aīa corpi iūcta ducit applica
ta medulle / ex eaqꝫ p oēe diducta uinciūt ful
ciūtqꝫ corpis nostri ꝯpaginē . Ipsa uo medul

laeſt ex aliis generata. Sunt quidem triāgu
li primi quidam ⁊ indeflexi leneſqꝫ ad ignis ae
ris. aque. terre exactiſſimam generationem
accommodatiſſimi/e/ Quorum generibus ſin
gulis deus ſecernes ſingulos ⁊ inuicem contē
peratos permiſcens totius generationis mor
talium ſementem fomitemqꝫ conſtituit/ dum
medulle ex his ſubſtantiam procrearet. Po
ſtea uero ſerens in ea/ animarum genera alli
gauit. Figuras preterea quotcumqꝫ ⁊ qualeſ
cumqꝫ ex ſingulis ſpeciebus adeſſe medulle o
portuit tot penitus atqꝫ tales ſtatim in prima
illa diſtributione diſtinxit. Et illam quidem
medulle partem in quam uelut agrum quendā
diuinum ſemen iaciundum erat/ globoſam ⁊
undiqꝫ teretem finxit: atqꝫ encephalum.i.
cerebrum iccirco uoluit nominari: quia uno
quoqꝫ animali denique abſoluto/ uaſculum ce
rebri capax/ cephalum.idest.caput uocandū
erat. Quod autem reliquas mortaleſqꝫ ani
me uires/ comprehenſurum erat/ rotundis ſi
mul oblongiſqꝫ figuris ornauit. totumqꝫ me
dullam uoluit nominari atqꝫ ex iis quaſi qui
buſdam ancoris iaciens totius anime uincula
circa illas iam uniuerſum noſtrum corpus ab
ſoluit: oſſiumqꝫ textura extrinſecus eas ful
ciuit. Os uō ipſum ita compoſuit. Terrā atte
rēs p urā lenemqꝫ miſcuit madefecitqꝫ medul
la. Id poſtea in ignem iecit. deinde in aquam
merſit. Rurſus in ignem. Iterum ⁊ in aquaꝫ
Atqꝫ ita ſepe transferens in utrumqꝫ/ tale red
didit/ut/a/neutro liquefieri poſſet. Hoc igi
tur uſus/ ſphera oſſea quaſi torno facta cere
brum circumſepſit. Huic anguſtos reliquit me
atus. Et circa ceruicis ſimul dorſiqꝫ medullaꝫ
ex ipſo rotulas uertigineſqꝫ effingens/ quaſi
cardines ſubdidit: ita ut/a/ capite per totū
protenderit. Sic utiqꝫ ſemen omne ſeruauit/
dum lapideo ambitu circumuallauit. Arti
culos inſuper addidit/ alterius ipſius natu
ra uſus in ipſis tanquam media quadam exi
ſtente potentia/ motus flexioniſqꝫ gratia.
Arbitratus uero oſſium naturam aridiorem ri
gidioremqꝫ qꝫ oporteat fore/ ⁊ cum ignita
euaſerit atqꝫ etiam frigefacta: illiſuram cor
rupturamqꝫ cito ſemen internum/ neruorum

carniſqꝫ genus effinxit/ ut neruis. quidem
membra reliqua uincientibus/intenſis remiſ
ſiſqꝫ circa cardines ipſos/ corpus omnem ad
flexionem tenſionem ue promptum ⁊ agile
redderet. caro uō tegmen foret aduerſus fri
gus atqꝫ calorem/ ⁊ quemadmodum exter
na corporis fulcimenta ſolent/ ad caſus ua
rios munimentum: preſertim quia talis erat
futura/ ut molliter leniterqꝫ corporibus ce
deret. Cui calidum iccirco humorem indi
dit/ ut eſtate quidem roſcida madidaqꝫ extri
ſecus/ toti corpori domeſticum prebeat refri
gerium/hieme uero rurſus proprio igni exte
riorem glaciem moderate repellat. Hec cum
fictor ille noſtri corporis cogitaret/ mixtio
ne q̄dā ex aqua/igne ⁊ terra ↄtēpata/ ⁊ acuto
illis ſalſoqꝫ fermēto adbibito/ſucciplenam ac
mollē carnē ↄflauit/naturā uō neruorū ex oſſe
et carne nō fermētata unam ex utriſqꝫ poten
tia mediam temperauit: flauoqꝫ īfecit colore.
Hinc fit ut carne quidem tenſior ⁊ aridior/
oſſibus autem agilior molliorqꝫ ſit neruorum
ſubſtantia. His deus medullam ſimul ⁊ oſſa
deuinxit. ⁊ hec omnia carnibus cooperuit
Que igitur oſſa animata maxime erant/pa
uciſſimis carnibus adoperuit. que uero mi
nime: contra plurimis atqꝫ craſſiſſimis.
Iuncturis inſuper oſſium/ preter qꝫ ubi ne
ceſſitatis ratio aliter poſtulabat/ paucas car
nes adiiecit/ ne flexionibus impedimento
forent/ tardaqꝫ ad motum corpora facerēt
neue ſua quadam ſolida craſſitudine obtuſiori
qꝫ mole ſenſuum aciem hebetarent/ memori
am impedirent/ingenii acumen obtunderēt.
Quamobrem inguinum. tibiarum. Iliorum.
Brachiorum. Lacertorum. oſſa ⁊ cetera om
nia que articulis non carent/ que ue intus
latentia oſſa propter anime paucitatem in me
dulla/ prudentie uacua ſunt/multis ſunt car
nibus adoperta. Paucioribus uero que pru
dentiam habent/ niſi forte carnoſa quedam mo
les proprie ad ſenſum aliquem aptata ſit. qua
lis eſt lingua. In ceteris eſt/ ut diximus.
Natura. enim. ex neceſſitate genita atque
nutrita nullo modo os compactum carnemqꝫ
multam ſimul ⁊ acutum ſenſum admictit..

Maxime namqꝫ omnium ea capitis compoſitio
habuiſſe/ſi una concurrere potuiſſent. Genus
qꝫ hominum pingue. neruoſum. robuſtumqꝫ ha
bens caput/uitam duplam/ac etiam multo diu
turnioreꝫ. ualidiorem. placidiorem qꝫ nos poſ
ſediſſet. Ceterū noſtris illis fabricatoribus de
noſtro genere conſultantibus/ utrum diutur
nius quidem/ſed deterius: an breuioris quidē
uite ſed melioris/ efficerent/ uiſum fuit uitaꝫ
breuem melioremqꝫ diuturne ⁊ deteriori eſſe om
nino anteponendam. Itaqꝫ caput oſſe raro teſ
ſere ſed carnibus nerniſqꝫ/quia flexiones non
erat habiturū non fulciuerunt. his omnibus de
cauſis caput membris omnibus acutius ad ſen
tiendum prudentiuſqꝫ/ſed imbecillius eſt con
ſtitutum. Neruos autem ob hanc rationem at
qꝫ hoc pacto deus extreme parti capitis circū
ponens/ſpine dorſi eos quadā ſimilitudine cir
cumplicauit/ ſummaſqꝫ illis maxillas ſub uul
tu deuinxit. reliquos per omnia membra diſſe
minauit: articulum connectēs articulo. No
ſtri preterea illi exornatores/ oris naturaꝫ dē
tibus. lingua. labiis ita ut nunc uidemus neceſ
ſariorū ſimul ⁊ optimorū gratia ornauerunt.
Nam ingreſſum quideꝫ neceſſariorū/egreſſum
uero optimorū gratia excogitauere. Nempe
neceſſarium eſt quicquid ad alimoniam in cor
pus admictitur. Sermonū autem effluxio mini
ſtra prudentie/ effluxionum omniū optima eſt
atqꝫ pulcherrima. Caput preterea nudo oſſe
relinqui omni alio tegmine deſtitutū non po
terat/propter caloris frigoriſqꝫ exceſſum. ne
qꝫ rurſus carniū pōdere pregrauatū/ſenſus ex
pers obtuſumqꝫ reddendū erat. Carne igitur
non penitus deſiccata reſiduūqꝫ quod maius ſu
pererat ſegregatum eſt/cutiſqꝫ ipſa circa cere
bri humorē ſibi ipſi iuncta ⁊ germinans caput
circumueſtiuit. Humiditas autem ſub iunctu
ras ſcaturiens irrigauit compegitqꝫ ipſam ad
uerticem. Iuncturarū uero ſpecies uaria prop
ter circuitionum alimonieqꝫ potentiam facta
eſt. Ex his quidem magis inuicem pugnantibꝰ
plures/minus uero/pauciores. Hāc omnē cu
tem undiqꝫ igne pupugit percuſſitqꝫ deus. Per
cutis inde quaſi faucie rimulas humor effluxit
qꝫ ue illic humidum calidumqꝫ ſincerūꝫ erat/

abiit. quod uero ex iiſdem quibus ⁊ cutis/erat
permixtuꝫ/emanationis impetu extra produc
tum/in longum extenſum eſt: tenuitatem pun
ctioni penetrationiqꝫ illi equalem habens. Eꝫ
propter tarditatem a ſpiritu circumſtante re
tuſum rurſuſqꝫ ſub cutem reuolutum radices
egit. his utiqꝫ cauſis capilli in cute ſunt nati:
ſecundum pellis coriiqꝫ ſimilitudinem cuti qꝫ
proximi: ſed propter coagulationem a frigita
te factam/duriores cute atqꝫ denſiores. Nē
pe capillus extra cutem productus frigore ri
guit. Hoc pacto cōſtipatum irſutūqꝫ caput no
bis deus inſtituit/cauſis quidem uſus illis quas
diximus. tegmen uero ipſum ad cerebri tutelā
non carnibus ponderoſuꝫ/ſed leue eſſe uoluit.
quod ad frigoris caloriſue intemperiem repel
lendam ſufficeret: ⁊ ſenſus acumen minime im
pediret. Ea uero que in digitis eſt nerui pellis
⁊ oſſis complexio. aridior facta/ ↄn uni quo
daꝫ uno duriorīqꝫ cutis tegmine eſt adoperta.
Cuius quideꝫ acceſſoria miniſtraqꝫ cauſa in iis
que diximus conſtitit/ principalis autem cau
ſa in ea intelligentia que id future commodita
tis gratia fabricauit. Quod. n. ex uiris quan
doqꝫ mulieres ⁊ cetere animātes erant future
noſtri illi opifices non ignorabant. quin etiam
quod unguium uſum beſtie quoqꝫ multe ad ope
ra multa erant habiture/intelligebant. Qua
propter homines ſtatiꝫ genitos unguibus arma
uerunt. Hac utiqꝫ ratione/ ⁊ his de cauſis pel
le. capillis. unguibus extrema membra operue
re. Quoniam uero partes ⁊ mēbra omnia mor
talis animantis in mutua quadam cognitione
erāt: uitamqꝫ neceſſario in igne ac ſpiritu poſ
ſidebant/ ne animal ipſum ab his reſolutum
exhauſtumqꝫ cito deficeret/ hoc dii conſilio
prouidere. Quippe humani generis naturam
quandam cognatam aliis formis ſenſibuſqꝫ mi
ſcentes/quaſi animal quoddam aliud plantaue
runt. Talia ſunt domeſtice arbores. plante.
ſemina/que cōſita nunc cultaqꝫ ab arte mitia
nobis ſunt: quondam uero ſine cultura/ agre
ſtia. Quicquid. n. uite eſt particeps/ iure ani
mal nominabitur. Quod autem nunc dicimus
tertie anime ſpeciei eſt particeps/ quā iter dia
phragma ⁊ umbilicum locauimus. Cui opinio.

ratio. mens nulla penitus inest. Sensus uero
suauis ⁊ tristis una cũ cupiditatibus conuenit.
Omnia siquidẽ ꝯtinue patitur. Cum uero in se
ipso ad se met ꝯuertatur/externumqꝫ respuat
motum/ ⁊ ꝓprio motu domesticoqꝫ utatur/ id
circo huic natura non tribuit ut qcq̃ꝫ pensi ha
bẽs: suoꝝ aliquid ꝯsideraret. Qua ꝓpter uita
quidem fungitur/nec est ab aĩali diuersũ. qa ue
ro illa ui qua quid seipsum transfert orbatum
fuit/stetit rigẽs: ⁊ fixũ radicib⁹ hesit. Cũ
hec oĩa superiores illi nostri ad nutrimentũ no
bis inferioribus suppeditassent/ in nostro cor
pore quasi quodam orto meat⁹ ueluti aque duc
tus uarios diduxerunt/ut liquoris deriuatõne
irrigaretur. principio meatus occultos sub cõ
flatõe cutis ⁊ carnis/ duas scilicet uenas i ter
go diuiserunt/secundum geminã corporis ip
sius figuram ad dexterã ⁊ sinistram. has utiqꝫ
ad spinam demiserunt/ mediamqꝫ medullã ge
nitalem ꝯprehendere. ut ⁊ hec q̃ꝫ maxime uige
at pulluletqꝫ: ⁊ uberior hinc ad alia quasi decli
nis effusio/irrigationẽ equabilẽ prebeat. Post
hec partientes circa caput uenas/easqꝫ inuicẽ
ex opposito implicantes/partim a dexteris ad
sinistra/partĩ a sinistris ad dextera corꝑis di
spertierunt: ut capiti ad reliquum corpus una
cum cute ꝯnexio foret: postq̃ꝫ neruis quidem nõ
erat circulo quodam secundũ ꝯprehensum uer
ticẽ atqꝫ distinctum. atqꝫ etiã ut sentiendi uis
ab utrisqꝫ partibus ꝑ totũ corpus undiqꝫ dema
naret. hic uero aqueductũ hoc ordine deduxe
runt/ quẽ plane ꝑspiciem⁹ si hoc inter nos pri
mum asseuerabimus. Quecumqꝫ ex minutiori
bus ꝯponuntur/maiora detinent. que uero ex
grãdioribus/minutiora cohibere non possunt.
Ignis autẽ preceteris generib⁹/ minutissimis
ꝯstat particulis. Ideoqꝫ aquam. aerem. terrã
⁊ que ex his ꝯponũtur/oĩa penetrat/transilit
qꝫ usqꝫ adeo ut nihil ipsũ ualeat cohibere. Idẽ
quoqꝫ de nostro utero/cogitãdũ. Nẽpe cibos
⁊ potus igestos retinet. Spiritum uero ⁊ ignẽ
quia eius ꝯpositione tenuiores sunt demorari
non potest. His igitur usus est deus ad irriga
tionem ab utero i uenas ꝑficiendam. Recte
.n. quoddã ex aere atqꝫ igne instar gibbose sa
gene ꝯtexuit. Ubi duo sunt ad ipsũ introitũ

gibbi ꝯnexa. quoꝝ alteꝝ bifariam bino pulsũ
teꝝ iplicauit. ⁊ ab ipsis gibbi ꝯnexis ueluti fu
nes ꝑ totũ corpus usqꝫ ad texture illius extre
ma circũtetendit. Interiora igitur ipsius tri
ce omnia ex igne composuit. conuexa uero ⁊ re
ceptaculũ ipsum ex aere. Demum hec assumẽs
in animali formato hoc pacto disposuit. Cõne
xa quidem in os demisit. Cum uero connexum
gibbosumqꝫ sit duplex per arterias alteꝝ i pul
monem usqꝫ traiiecit. Alterum circa arterias
in uterum. Alteꝝ uero partitus utramqꝫ illi⁹
partem ad fistulas narium communiter duxit.
Ita ut quando alterum ad os non peruenit ex
hoc ipso omnes illius fluxus meatusqꝫ replean
tur. Alteram uero gibbi retisqꝫ capacitatem
circa omnes partes corporis ꝯcauas esse noluit
Idqꝫ omne alias quidem in connexa incuruaqꝫ
confluere molliter quasi aer illic sit/ effecit.
alias autem conuexa incuruaqꝫ ipsa refluere.
Recte uero quoniam rarum sit corpus/ pene
trare per ipsum: rursusqꝫ emergere. Radios
autem ignis interiores successione cõtinua sub
sequi: in utramqꝫ partẽ aere transeunte. Id
qꝫ donec mortale consistit animal fieri nunq̃ꝫ
cessat. Huiusmõi agitationẽ/merito expirati
onẽ respirationẽqꝫ noiatã esse cẽsem⁹. Omne
autem hoc opus omnisqꝫ nostra hec passio i cor
pore fit irrigatione quadam ⁊ refrigerio ad ui
tã ⁊ nutrimentum. Quando enim expirante
⁊ respirante alitu/ ignis simul interior sequi
tur/ perqꝫ uterum diffusus poculenta esculen
taqꝫ offendit/Liquefacit protinus ipsa. parti
tur i minima. per exitus qua progressio patet
tanq̃ꝫ ex fonte quodam educit. in meatus uide
licet uenarum traiicit quecumqꝫ exhausit. ac
qꝫ per corpus quasi uallem uenarum fluenta di
ducit. Sed uideamus iterum quibus causis re
spiratio hunc in modum quem nunc cernimus/
fuerit istituta. Cuius quidem rei talis erit cõ
sideratio. Quoniam uacuum nusq̃ꝫ est/ quo qc
q̃ꝫ eorum que perferuntur ingredi queat/ spi
ritus autem/e/nobis euolat: cuiuis constat
non in uacuum quidem hunc spiritum euola
re/ sed proximum sibi/e/ sua sede depellere/
depulsum rursus illum/ proximum sibi sem
per extrudere. Ac secundum necessitatem

huiusmodi quicquid in sedem illam repercuti
tur atqꝫ impellitur/unde exclusus est alitus/
ingressum illuc replensqꝫ alitũ ipsũ subsequi.
Idqꝫ totũ simul reuolutõe quadã qa nusq̃ꝫ sit
uacuum fieri. Quamobrem cum pectus pulmo
nesqꝫ spiritũ efflauerint/ mox aere corpori cir
cũfuso/meatus corꝑis penetrante replentur.
Ac rurs⁹ euolãs a corꝑe aer emissus anelitus i
spirationẽ intro retrahi cogit ꝑ oris nariũqꝫ
meat⁹. Causã uero que his pricipiũ dat/ hui⁹
mõi ponimus. Omne uniuersi huius animal in
uenis ⁊ sanguine calorẽ quasi fõtẽ ignis aliquẽ
possidet. Idqꝫ reti sagene cõparauimus/ꝑ medi
um extẽsum/totũqꝫ ex igne ꝯtextũ: cum ex
teriora oĩa ex aere sint. Calorẽ sane putandũ
est natura sua in regionẽ suã extra ad id qđ si
bi cognatum est/emanare. Cũ uero discursio
nes due sint/una ꝑ corpus extra/altera rursus
ꝑ os ac nares/cum anelitus ad alia ipetũ facit
detruditqꝫ/ alia ꝯtra retrahit atqꝫ repcutit.
Quod aũt retractum est/i ignẽ i currens cale
scit. qđ exalauit friget. Dũ ergo caliditas ꝑ
mutatur/ ⁊ q̃ alio transitu utuntur calescunt/
ac rursus qđ feruet ad naturã suam emigrat/ ⁊
hac emigratione alia i aliud iter repcutit/ rur
susqꝫ hec idẽ ꝓpetũtur agũtqꝫ ꝑ certe anelit⁹
hic circulo quodã hic ⁊ illic iugiter fluctuẽs ex
piratõẽ ⁊ ispiratõẽ ꝯtinet. Quinẽt cãe passi
onũ q̃ ex attractu ãpullaꝝ. ex corꝑe a medicis
fiunt/atqꝫ etiã potionis: ⁊ eoꝝ insuꝑ q̃ iaciun
tur/siue emictantur sublimia/ seu deferantur
humi/hac utiqꝫ ratione tractande uidentur.
Uoces preterea/q̃cũqꝫ ueloces ⁊ tarde acute ⁊
graues audiri solent. alias dissone ꝑꝑ motus
eius q i nobis ab ipsis fit/dissimilitudinẽ: alias
ꝑꝑ similitudinẽ ꝯsone. Prioꝝ. n. ueloc ioꝝ qꝫ
cessantes motus/iãqꝫ ad simile qđdã ꝓgressos
tardiores ipse uoces succedẽtes illis/ eosqꝫ mo
uentes/occupant ꝯprehendendo ac superant.
Conprehendentes uero nõ aliũ qdẽ motum i
iiciendo ꝑturbãt/ sꝫ tardioris lationis initium
secundũ pricipiũ uelocioris iducunt. dũ uero
desinentis motionis similitudinẽ sibi quãdã ac
cõmodant/unũ ex acuta ⁊ graui ꝯcentũ ꝯtẽpe
rant. Unde isipientibus uoluptatẽ/sapiẽtib⁹
gaudiũ ꝑꝑ diuine harmonie imitationẽ i latio

nibus mortalibus repertã/tribuunt. Eadẽ ra
tio est de aquaꝝ fluxibus. de fulminũ ipetu. de
electri mirabili illo attractu/ lapidisue illi⁹ q
heracli⁹ nominatur. Reuera nulli⁹ hoꝝ atrac
tio fit Sꝫ cũ nusq̃ꝫ sit uacuũ/ ⁊ hec se inicẽ pul
sent atqꝫ repulsent/ ꝯcretaqꝫ ⁊ discreta suum
locũ singula poscãt/diligẽti haꝝ reꝝ inuestiga
tori ex his mutuis passiõib⁹ euẽt⁹ illi mirabiles
ꝯtigere uidebũtur. Atq respiratio/ũde huc di
gressi sum⁹/ab his causis et hũci modũ ut supra
dixim⁹ ꝓuẽit. Dum uꝫ. ignis cibos diuidit/e
leuaturqꝫ itrisecus assecut⁹ spiritũ/uenas a uẽ
tre communi eleuatione huiusmodi replet/ex
eo qđ attrita inde haurit ⁊ ob hãc ꝑ totũ anima
lium omnium corpus alimentoꝝ liquores peni
tus diffũduntur. Statim uero attrita ⁊ a/co
gnatis suis ablata partim fructibus partim gra
minibus q̃ deus ad alimoniam corporis nostri ꝓ
duxit/colores propter mixtionem omnino ua
rios habent. sed plurimus in his rubens preualꝫ
color/cuius natura ex ignis portione ⁊ abster
sione in humido facta prouenit. propterea ei⁹
quod in totum corpus permanat/color/ talis
aspectu est qualem diximus. Id sanguinẽ no
minauimus carnium ⁊ uniuersi corporis pabu
lum. Unde irrigatio distributa passim/ ex ha
usta cuncta replet. Modus autem impletionis
euacuationisue talis est/qualis in uniuerso cui
uslibet latio: per quam cognatum quodlibet ad
se ipsum se confert. Que enim nobis extrinse
cus circumfusa sunt/ resoluunt nos assidue ⁊
singulas nostri portiones ad species suas foras
emictunt. Sanguinea uero in nobis attrita
inclusaqꝫ uisceribus/ut par est in quolibet ani
mali fieri sub celo constituto/ totius lationẽ
imitari coguntur. Cum igitur attrita queli
bet in nobis cognatum poscant/ exhausta que
libet implent. Porro quando abscedit plusq̃ꝫ
accesserit/decrescit animal. quando contra fit
augetur: Recens igitur animalis cuiuslibet
compositio/cum nouos uelut ex ligneo quodã
contextu triangulos habeat/ ualidam quidem
eorum compaginem possidet. moles autem eius
tenerior tota coaluit. qppe que ex recentiori
medulla concreuit nuper/ ⁊ lacte nutrita est.
Susceptos ergo triangulos illos extrisecus in

cidentes/ex quibus cibi potusq; cōflantur/tri
angulis propriis antiquiores imbecillioresq;/
iuniorum ui peruincit ⁊ conterit. ⁊ grāde ani
mal ipsum reddit. dū ex multis similib⁹ alit.
At cum triangulorum suorum radicem compa
ginemq; relaxat ex eo quod magnis laboribus
longo tēpore aduersus multa certando fatiga
ta ⁊ domita sit/tunc sane alimenta suscepta in
similitudinē suā n̄ potest comminuendo redi
gere: sua uero membra ab ingrediētibus facile
dissipantur. Hinc iam minui ac deficere omne
incipit animal/cum superatur. detrimentūq;
istud senectus apellatur. Finis uero tunc obue
nit/qn̄ triangulorum illorum ex quibus medul
la conficitur/olim coaptata uincula/nihil am
plius nectunt. sed defatigatione iā relaxata
nexus anime deserunt. Anima uero clam secū
dum naturam cum uoluptate protin⁹ euolat.
Quicquid. n. contra naturam fit/molestum.
quod autem pro rei natura/iocundū. Simili
ter ⁊ mors quam morbi ⁊ uulnera intulerunt/
uiolenta est atq; molesta. que uero senio paula
tim ad finem deducente naturaliter subrepit
inter omnia mortis genera leuissima est/⁊ cum
uoluptate poti⁹ q̄ dolore ɔtigit. Morbi āt
unde nascantur quis dubitet? Nam cū q̄tuor il
la sint ex qb⁹ cōpactū ē corpus/Terra. ignis
aqua. aer. hoꝝ non naturalis excessus defect⁹
q; ⁊ ex loco proprio in alienum translatio per
quam quod sibi cōueniēs est/non tenent/in te
stinam quandam seditionem ⁊ morbos iferunt.
Quando. n. preter naturam unumquodq; fit
aut transfertur/calescunt utiq; que ante frige
bant. arida/madent. grauescunt leuia ⁊ cetera
omnia similiter permutātur. Solummodo ue
ro idem aliquid sibimet secundum idem atq; si
militer ⁊ debita proportione seruata/accedēs
uel decedens/permictet se idē sibi ipsi sospes
integrumq; manere. Quod autem aberrat/
siue accedendo seu decedendo/mutationes ua
rias. morbos. corruptiones infinitas inducit.
Ex secundis quoq; compositionibus secundum
naturam constitutis secunda bone uel male ua
litudinis cōiiectura/id querēti cuiq; dabitur.
Cum enim medulla ex illis ⁊ os ⁊ caro ⁊ nerui
constiterint/sanguis preterea ex iisdē q̄muis

alio modo concreuerit/ceteri quidem euent⁹
plurimi quemadmodum superiora contingunt
maximi uero morbi atq; grauissimi hoc pacto
nascuntur. Quando uidelicet ordine conuer
so ista ex se inuicem fiunt/proculdubio corrū
puntur. Nēpe secundū naturā carnes ⁊ nerui
ex sāguine generātur. nerui qdē a uillis ⁊ liga
mētis pp cognationē. carnes āt a coagulatiōe
quadā ei⁹ qd secretū a uillis ⁊ ligamentis ɔcre
uit. Quod rursus a neruis ⁊ carnibus emanat
glutinosū ⁊ pigue simł qdē carnē ut plurimū
ad ossiū naturā ac etiā os ipsum medullā circū
dans nutriendo exanget. Qd rursus p ossium
crassitudinē stillat purissimū gen⁹ triāguloꝝ
lenissimūq; ⁊ pinguedine abūdantissimū/dum
defluit ex ossibus atq; delabitur/medullā irri
gat. Quaten⁹ igitur singula hunc imodū fiūt/
bona ualitudo seruatur. Mala uero seqtur uali
tudo/qn̄ fit ɔtra. Nā quotiens eliquata caro
tabē rursus transmictit in uenas/sanguis una
cū spiritu mł'tus ac uarius in uenis colorib⁹ di
uersis amaritudineq;/⁊ acidis salsisque infe
ctus saporibus/bilem. cruorem. pituitā gignit
q̄ plurimā. Que qdē oīa rurs⁹ sic genita ⁊ cor
rupta sanguinem ipsum i primis ificiunt/⁊ ipsa
nullū nutrimētū adhibentia corpi/feruntur pas
sim p uenas/nullo prius naturalis circuit⁹ or
dine obseruato. Inimica sane inter sese ista
sunt/propterea quod nullum sui sibi inuicē pre
bent usum. Naturali preterea corpis habitudi
ni suoq; i statu perseuerāti dissoluendo ⁊ lique
faciendo plurimum aduersantur. Portio nāq;
carnis uetustissima cū liqscit ad digestiōē ɔcre
tiōemq; ieptissima/ppter ueterem exustionē
nigrescit. quia uero ɔtabuit penitus exesa ē/
amaritudinem ɔtrahit/ceteris omnibus corpo
ris partibus non dum contaminatis aduersā.
⁊ tū quidem pro amaritudine niger ipse color
acerbitatē ⁊ acrimoniā hēt/eo iā qd amaꝝ fue
rat/magis attenuato. tū uero amaritudo rurs⁹
sāguine tinta colorē habet rubeū: sz nigro huic
admixto felleū. Preterea flauus color cū ama
ritudine coit/qn̄ ob ignis flāmā noua caro liq̄
scit. Et nom qdē oib⁹ his cōmune bilē iposuit
uł medic⁹ aliqs uł certe eo igenio predit⁹ qspiā
quo multa ⁊ dissimilia dispicere posset/ac urs⁹

genus in multis unum uno cognomento dignū
inspicere. Que uero bilis species apellantur/
pro coloꝝ uarietate rationem singulis propri
am acceperunt. Cruor preterea/q sanguinis
residuum ⁊ defluxus est/lenis est ac mitis: qui
uero bilis atre/acrisq;/agrestis/quādo ppter
caliditatē salso sapori miscetur. huiusmodi qd
dam acida pituita nūcupatur. Sepe uero tene
rioris recentisq; carnis portio quedam una cū
aere conliquescit/deinde uento inflatur inclu
so/humiditate ptinus circumfusa: fiuntq; ex
hoc ampulle. que sigillatim propter paruitatē
uideri non possunt. Iuncte uero simul ⁊ in grā
diorem tumefacte molem/ɔspiciuntur: colorē
q; ppter spume generationem habent album.
Oēz hanc teneriorꝭ carnis eliquationem una
cum spiritu factā/que ex humiditate uento cir
cumfusa tumescit/albā pituitā apellamus. Re
centis itē pituite residuū defluxumq;/lachry
mas atq; sudorē: ⁊ quotcumq; alia in que quo
tidie corp⁹ resoluitur. Atq; hec oīa instrumē
ta morboꝝ: quando scilicet sanguis non cibis
⁊ potibus secundum naturā/sed ex contrariis
preter nature leges excrescit. Quando igitur
caro quelibet circumciditur/eiusq; radix per
manet/dimidia q̄dā est calamitatis potentia:
Facile. n. restauratur. Qn̄ uero quod carnes
ossib⁹ alligat/egrotat: ⁊ sāguis ex illis ac ner
uis defluēs haud āplius nutrit ossa carnē ue re
uincit/sz ex pingui ⁊ glutinoso asp/salsus/sic
cus ⁊ squalid⁹ iniquitate uictus est factus/tūc
certe/qd oīa ista perpetitur/abscisū ab ossibus
sub carne neruisq; riget. Caro etiā a radicib⁹
decidens nudos relinquit neruos: ⁊ salso ob
ductos humore/⁊ in fluēta sanguinis pmanās/
morbos quos supradiximus numero etiā plures
reddit. Graues qdē iste corporibus passiones
q̄uo has precedunt/admodum grauiores. Qn̄
uidelicet os ob carnis crassitudinē respiratio
nem non habet sufficientem: ideoq; putredinis
calore uexatum atq; restrictū/alimenta non
suscipit/rursusq; ipsum in illā contra decidit
frigefactum. illa uero in carnē. caro in sangui
nem rursus delabitur. Unde acriores superio
ribus morbi nascuntur. Extremū uero omniū
est/qn̄ medulle natura ppter defectum aliquē

aut excessum egrotat. hinc. n. oīū uehemētis
simi ⁊ ad mortem piculosissimi morbi pueniūt
tunc enim oīs ɔpago corpis necessario dissipa
tur. Tertiā post hec morboꝝ speciem triparti
to diuidimus. Alius. n. spiritu. alius pituita
alius bile creatur. Nam cum spiritus ipsius cu
stos ⁊ quasi penuari⁹ pulmo distillatione obclu
sus libera ⁊ expedita spiracula nobis non exhi
bet/⁊ hinc qdē nullus mictitur spiritus illinc
uero plusq; oportet accipitur/tunc q̄ respirati
one ⁊ refrigerio carent/marcescunt. Quod ue
ro accipitur nimium p uenas traductū eas cō
torquet/liquefacitq; corpus eius in medio dia
phragma medium scilicet iterpositū occupās.
hinc morbi admodū molesti multo cum sudore
innumerabiles oriuntur. Sepe etiam itra cor
pus discreta ⁊ rarefacta carne innascitur spiri
tus: qui cum foras egredi nequeat/iisdem qb⁹
⁊ ingressi aliunde spiritus/doloribus afficit.
Sz ingentibus tunc affligit doloribus/qn̄ ner
uis pximisq; uenulis circunfusus hec inflat. ⁊
⁊ ligamenta continuosq; neruos attergo intē
dit atq; detorquet. Qui sane morbi ab ipsa in
tēdēte ⁊ inflante passione tensiones ⁊ attergo
contortiones cognominantur. Quoꝝ diffi
cile remedium est. Suborte. n. febres hos ma
xime soluunt. Alba uero pituita propter āpul
larum spiritum intus inclusa difficilis. ad exte
riorem cutem delapsa/mitior/sz corpus uariis
sordib⁹ aspgit: albisq; ificit maculis atq; mor
bos alios eiusmodi generat Atre uero bili pmi
xta cum diuinissimos capitis meatus illabitur
dissipare eos solet atq; turbare. Si dormi
entibus id contingat/mitior. sin uigilantibus
ex pulsu dificilior. Cum uero sacre nature lan
gor iste sit/haud ab re sacer morbus est apella
tus proinde pituita acida atque item salsa lan
goꝝ omnium qui distillatione fiunt origo est:
quoniam uero plurima loca illabitur/malas gi
gnit ualitudines plurimas. Quecumq; autem
partes corporis tumescere dicuntur. a bilis in
cendio ⁊ combustione uexantur. Que cum ex
pirat extrinsecus uarios extu suo tumores
producit. Intrinsecus uero cohibita/uren
tes edacesq; morbos plurimos procreat.
Tunc autem pessima est: quando pur

sãguini mixta ⁊ uillorum ligaminumq; fila suo
ex ordine dimouet, que ideo i sanguinem didu
cte ⁊ sparse sunt, ut mediocrẽ tenuitatis ⁊ cras
situdinis habitum consequatur : neq; propter
caliditatem cum ipse sit lubricus raro ex corpo
re defluat, neq; si crassior sit, ad motum fiat in
eptior : atq; egre per uenas fluat ⁊ refluat. Ad
hanc utiq; nature commoditatem, huiusmodi
per oportuna sunt ligamenta. Quas siquis eti
am mortuo ⁊ ob frigus rigente sanguine inuicẽ
conducat ⁊ contrahat, reliquus sanguis omnis
diffunditur. Cum uero misse fuerint illico cu;
precedente frigore restringuntur. Quoniam
uero hanc uim uilli huiusmodi in sanguinem ha
bent, cum bilis natura sanguis uetus euaserit,
ac rursus ex carnibus in hunc fuerit resoluta,
calida ⁊ humida paulatim primam incidens uil
loꝝ illoꝝ ui cõpressa restrigitur. Cõpressa ue
ro extinctaq; uiolẽter, pcellã itus tremorẽq;
ciet. ceteꝝ quãdo uberior affluit calore pprio
ligamẽta exsuperans preterq; modum exestu
ans, seruat quidem. Ac si continue ad finem
usq; idonea uictorie sit, penetrat in medullas
adustisq; radicibus inde anime uincula quasi na
uis funes resoluit ⁊ amputat : liberamq; dimic
tit. Sed cum iferior adest, corpusq; liquescẽs
ei resistit ipsa deuincta aut per totum corpus
excidit, aut per uenas in uentrem inferiorem
superiorem ue compulsa tanqua; transfuga ex
seditiosa ciuitate, sic effugit e corpore. mor
bosq; eos inducit, quos diarrias uocant ⁊ dy
sinterias idest fluxus uentris lubricos, fluxus
q; mordaces. Nec non multas generis eiusde;
alias molestias infert. Quando igitur corpus
ignis potissimum excessu languet, continua fe
bre laborat. Quando uero aeris quotidiana
discreta. Aque, tertiana. ppterea quod aqua
segnior est q; ignis ⁊ aer. Terre demum exces
su, quartana. Terra siquidem omnium tar
dissima, quarto gradu cum sit, temporis circui
tu quarto feruet, deferuetq;. hinc quartanas
inuehit febres. que uix seroq; sanantur. At
que hoc quidem pacto corporis morbi contin
gunt. Anime uero morbi propter corporis ha
bitum ita nascuntur. Morbum anime demen
tiam esse censemus. Eius genera duo ponim⁹

Insaniam ⁊ imperitiam. Quecumq; igitur
passio alterutrum istorum infert, animi egri
tudo est nuncupanda. Idcirco uoluptates do
loresq; admodum uehementes, morborum ani
me omniu; grauissimi iudicandi. Quisquis. n.
uel nimia gestit letitia uel nimio dolore depri
mitur, dum illam auidius importuniusq; adsci
scere, hunc uitare obnixe conatur, neq; cerne
re neq; audire recte quicquam potest : sed rabie
furit : ⁊ in eo habitu constitutus, minime ratio
nis est compos. Qui uero plurimo fluidoq; cir
ca medulla; abundat semine, atq; ut arbor pluri
bus q; conueniat fructibus grauida nimia uber
tate luxuriat, is profecto multis passim dolo
ribus, multis item uoluptatibus in libidinibus
ipsis earumq; fetibus fructibusq; affectus, per
omnem ferme uitam ob igentes uoluptates do
loresq; insanit ac furit : cumq; huius animus
propter corpus eger sit atq; insipiens, uulgo
tamen nõ eger, sed p uoluntate sua ut libet af
fectus falso putatur. Ueritas autem sic habet.
Nempe uenereorum intemperantia maxima
ex parte propter generis unius habitum per os
sium raritatem icorpore lubricum madiduma;
animi infirmitas est. Ac ferme oĩs uoluptatu;
incontinẽtia q perinde ac si sponte improbi sum⁹
uitupari solet, nõ recte ita uitupatur. Nemo
. n. sponte malus : s; propter prauũ q̃nda; cor
pis habitũ rudẽq; educationem, malus oĩs fit
malus. Omibus aũt aduersa inimicaq; ista sunt
⁊ mala noxiaq; ɔtigunt. Rursus dolore afflic
tus animus similiter ppter corpus in prauita
tem plurimam incidit. Acris. n. ⁊ infesta pitu
ita : amari item felleiq; humores q̃n oberrãtes
p corpus non exalant, s; p uiscera reuoluti ua
porem suum penetralibus aie ipsius ifundunt,
l̃agores aie uarios ⁊ magis ⁊ minus tum plures
tum pauciores efficiunt. Perferuntur sane ad
tres anime sedes humores uaporesq; huiusmo
di : ac pro loci diuersitate unusquisq;, uarias
species generat, difficultatis atq; molestie. au
dacie rursus timiditatisq;. Obliuionis prete
rea atq; hebetudinis. Sepe etiam ad prauu; hũc
corporature ⁊ affectionis habitũ accedũt mores
ciuitatis iniq, sermonesq; ⁊ priuati ⁊ publici
nõ paꝝ aio noxii. nec ulle doctrine ad tãtoꝝ

maloꝝ remedia a tenera etate discũtur. Atq;
ita qcumq; nostrũ praui sunt, duabus ex causis
preter uoluntatẽ maxime ɔtingentibus, praui
fiunt. huiusmodi quidẽ maloꝝ cause serentib⁹
potius q; satis educantibus q; educatis attribu
ẽde : Conãdũ tñ pro uiribus. educationis. stu
dioꝝ. doctrinaꝝ diligentia im pbitatẽ reiice
re, assequi pbitatẽ : S; hoꝝ quidem tractatio
alio ɔstat differendi modo. Nunc iam cõuerso
quo cultu qbusue causis corpis animiq; salute;
adipiscamur decet exponere. Iustius. n. est de
bonis q; de malis uerba facere. Oĩe bonum pul
chrum. pulchrum uero sine m̃sura ⁊ moderatio
ne esse non põt. Ideoq; aial quod tale futuru;
est cõuenienti m̃sura moderatum esse oportet.
Ex eoꝝ aũt numero q̃ ɔmensurata moderataq;
dicuntur : exigua queda; psentimus ⁊ iudicam⁹
precipua uero ⁊ maxima ignoram⁹. porro ad bo
nam ⁊ mala; ualitudinẽ, ad uirtutes ⁊ uitia nul
la moderatio uel imoderatio maioris momenti
q; aie ad ipsum corpus esse uidetur. Hoꝝ nihil
consideramus. neq; aiaduertimus quod qñ ro
busta; magnamq; aiam imbecillior inferiorque
uehit species, uel qñ ɔtra ista iunguntur : totũ
ipsum aial pulchrũ esse non potest. maxima. n.
m̃sura ⁊ moderatione caret. Qd aũt ɔtra affec
tum est, spectaculoꝝ oium ei q id ualeat intue
ri pulcherrimũ amabilissimũq; apparet. Corp⁹
qdem qd grandioribus uel inequalibus curib⁹
aut quouis alio modũ excedente m̃bro secu; ip
so dissentit, ⁊ deforme est, ⁊ in ferendis labori
bus ɔtorq̃tur uacillat, lassatur, ⁊ ɔcidit, innu
merabiliũq; maloꝝ sibi cãm prebet. Idẽ quoq;
iudicandũ de eo ex aĩa ⁊ corpe ɔposito, qd aial
apellam⁹. Qñ. n. aĩa corpe admodũ potẽtior ẽ
exultat in eo atq; effertur, totũ ipsu; intrinse
cus quotiens langoribus iplet. Qñ ẽt ad discẽ
dũ inuestigãdũq; collectis i unũ uirib⁹ uehemẽter
icũbit, liqfacit ptin⁹ corp⁹ ⁊ labefactat. dẽiq;
cũ ad docendu; disserẽdumq; priuati ⁊ publice ã
bitiosa quadã ɔcertatione ɔtẽdit, iflãmat cor
pus atq; resoluit. Nõ nunq; etiã destillationes
fluxusq; cõmouens medicoꝝ plurimos decipit
cogitq; illos ɔtrarias cãs iudicare : Rursus qñ
corp⁹ grãde ⁊ pigriori mole supexcedens pusil
le exiliq; cogitationi animi copulatur, cum ge
mine sint i hoie scdm naturã cupiditates, una q

dẽ p corpus alimẽtoꝝ, altera uero p id qd diui
nissimũ nobis inest, prudentie, tũc sane potẽti
oris illius preualentes agitationes, qd suũ est,
augẽt, qd ũo animi. hebes. idocile. obliuio uni
reddũt. atq; ita infirmitatẽ maxima; d; impi
tiã generãt. Una demũ est ad utrũq; salus ⁊ cõ
seruatio. ut neq; aia; sine corpe, neq; corpus
absq; aia moueamus. ut i mutua ɔtẽtione exeq̃
tis innicẽ uiribus insurgentia bonã toti⁹ ualitu
dinẽ tueãtur. Quapropter qcũq; mathematicis
doctrinis opam dat aut cui uis m̃tis indagatio
ni uehemẽtius studet, d; ẽt motũ corpis adhi
bere, ⁊ i gymnastica exercitatione uersari. Ac
rurs⁹ q summa corp⁹ diligẽtia firmat ⁊ roborat
aie quoq; uicissi; mot⁹ adiũgere. musica ⁊ oib⁹
phie studiis usus : si mõ qs iure bonus siml' ⁊ pul
cher sit appellãd⁹. Similiter quoq; ptes curare
debemus totius spẽm imitati. Cum. n. corpus
ab ingredientibus icendatur intus frigidũue fi
at, ⁊ iteꝝ ab extremis aridu; madidũ ue reddã
tur ⁊ q̃ deinceps ista seqũtur ppetiatur, qñ quis
ociũ agẽs corpus motionibus his ɔmictit, supa
tũ ab his dissoluitur. At siqs i curãdo corpe il
lã imitetur naturã quã altricẽ uniuersi uocaui
m⁹ : ita ut nũq; torpere pmictat, s; moueat sẽp
iugiq; agitatiõe iternis externisq; motib⁹ scd;
naturã ubiq; resistat : ⁊ moderata q̃dã ɔmotiõe
oberrantes passiones corp⁹ ptesq; cognatõis
rõe seruata uicissi; i ordie; redigat ⁊ exornet,
scd; sermõẽ illũ supiorẽ quẽ de uniuerso habui
m⁹, neq̃q; sinet inimicũ inimico admotũ prelia
i corpe morbosq; ciere s; efficiet poti⁹ ut amicũ
adherẽs aico sanitatẽ corpis tueatur. Oĩu; ũo
motuũ, optim⁹ ille est, q i semet ex seipso fit.
Nã ⁊ m̃tis ⁊ toti⁹ ipi⁹ motõi cognatissim⁹ ẽ.
Qui ũo ab alio fit, dterior. Deterim⁹ ãt mot⁹
qñ iacẽs ⁊ qetẽ agẽs corp⁹ ab aliis scd; partes
mouetur : Quapp purgatõu; ɔstitutõu;q; oiu;
corpis, q exercitatõe gymnastica fit saluberri
ma ẽ. pxie ad hãc accedit uectio facil' siue nau
i seu quouis alio uehiculo peragatur. Tertia
ɔmotõis spẽs tũc õmũ cũ sũma cogit ñcessitas u
til' aliter ũo nll'o mõ sañ m̃tis hõi suscipiẽda.
m̃dicoꝝ illa purgatõ ẽ q pharmacis. i. solutiuis
medel' fieri sol;. Morbi. n. nisi picl'osissimi sit
pharmacis irritandi non sunt. Omnis namque
morboꝝ cõstitutio animalium nature quodam

modo ſimilis eſt. Sane aialium ꝯpoſitio ab ipſo
generatõnis exordio certis tempoꝝ curriculis
terminatur. Ideoqꝫ ⁊ genꝰ uniuerſuꝫ patitur: ⁊
aial unũquodqꝫ ab ortu fatale uiuẽdi ſpatium ĩ
ſeipſo exceptis neceſſariis paſſionibus ꝯtinet.
Et. n. triãguli ab ipſo initio ſingloꝝ uim poſſi
dẽtes, uſqꝫ ad certũ tẽpus ſufficiẽter ad uitã ui
te cohrẽt: ultra id uita nemini ꝓrogatur. Idẽ
quoqꝫ ꝯſtitutõis modꝰ lãgoribꝰ ꝯuenit. Quos
ſi quis citra fatalẽ tempis curſũ pharmacis ãputa
re cõtenderit, ex puis igentes ex paucis multi
euadere ꝯſueuerũt. Quapꝑter diligẽtia uictꝰ
corrigẽdi ⁊ gubernandi ſunt morbi: ꝓut cuiqꝫ
datur ociũ: neqꝫ difficile infeſtũqꝫ malum phar
macis inſtigãdũ. Ac de cõmuni qdeꝫ aiali ⁊ par
te illiꝰ corpea, qua diligẽtia regẽda ⁊ gubernan
da ſint, ut rõ uiuendi ſeruetur, ſatis ſit dictũ.
Ipſũ uo qõ gubernaturũ ẽ multo magis ac priꝰ
ita ꝓ uiribꝰ inſtruẽdũ eſt, ut qꝫ optime atqꝫ pul
cherrime ad regendũ ſit preparatũ: Exacta qdeꝫ
huiꝰ rei diſcuſſio ꝓpriã ſibi ⁊ integrã diſputati
onẽ exigeret. Quãtũ uo forte ad id quo de agi
mꝰ attinet, ſiqs ꝑ ſupioꝝ ueſtigia gradiatur,
nõ abſurde ſic maxime ꝓcedendo ad conmoduꝫ
iſtoꝝ finẽ pueniet. Sepe in ſupioribꝰ diximus
tres eſſe aie ſpẽs i nobis trifariã diſtributas ſin
gulaſqꝫ ſuos motus hẽre. Ita nũc paucis cõclu
damꝰ, qcunqꝫ illaꝝ torpet ⁊ a ſuis motibus oci
uꝫ agit, i becilliſſimã neceſſario reddi: que uero
agit aſſidue, robuſtiſſimam. Quapꝑter danda
eſt opera, ut ſpecies ſingule motus ſuos interſe
moderatos ꝯuenienti tenore ꝯſeruent. De pre
ſtãtiſſima igitur aie noſtre ſpecie ita eſt ſentiẽ
dũ: Nempe hãc deus ut demoneꝫ noſtrũ cuiqꝫ
tribuit. hãc in ſumma corpis arce ſedem habere
dicimus: atqꝫ ad celi cognationem a terra nos
tollere: tanqꝫ aialia celeſti potiuſqꝫ terreno ſe
mine nata. Quod qdem recte admoduꝫ dicitur
Uñ. n. primus aie datus ẽ ortus, inde diuina uiſ
caput radicẽqꝫ ⁊ originẽ nrãꝫ pẽdẽtẽ ſuſpẽdẽs,
totũ dirigit corpꝰ. In eo igitur q ꝯcupiſcẽtie
⁊ ãbitioſe iracũdie affectibꝰ. explẽdis icũbit,
ñceẽ ẽ opiniões oĩs mortales fieri: atqꝫ eũ qꝫ
maxie fieri põt mortalẽ ꝑſeuadere cũ morta
lẽ naturã ꝓuiribꝰ auxerit. At eũ q totꝰ diſcen
de ueritatis cupiditate flagrauerit, atqꝫ omẽꝫ
eius opam precipue in hoc uno ipenderit, neceſ
ſe eſt oĩo ſiqdeꝫ ueritatẽ attingat, imortalia ⁊
diuina ꝯprehendere: ⁊ quatenus hũa natura im
mortalitatẽ aſſeq põt, eatenꝰ hũc penitꝰ imorta
lẽ euadere nulla uꝫ imortalitatis pte dimiſſa.
qn ẽt cũ ſemp diuinũ colat, ipſumqꝫ familiareꝫ
demonẽ in ſe hẽat ornatiſſimũ, precipue beatũ
fore. Cultura aũt cuiuſqꝫ oĩo una eſt: ꝓpriũ
cuiqꝫ pabulũ motũqꝫ tribuere. Ei uero qd ĩ no
bis diuinũ eſt, motꝰ cognati ſunt, uniuerſi ipſi
us cogitatões atqꝫ circuitus. hos itaqꝫ ſecutum
unũquẽqꝫ noſtrũ oportet diſcurſiones illas no
ſtras i capite oliꝫ a prima generatõe corruptas
ꝑ ipſam mundane harmonie reuolutioniſqꝫ itel
ligẽtiã ita corrigere, ut itellecte rei itelligẽtẽ
uiꝫ ſcdꝫ priſtinã naturã ſimilẽ reddat: ꝑ quã ſi
militudinẽ uite a deo optime nobis ꝓpoſite ⁊ in
preſẽti tpe ⁊ i futuro finẽ adipiſcamur. Sꝫ iã
diſputatio illa de uniuerſo uſqꝫ ad generatõem
hoium nobis ꝓpoſita fineꝫ pene ſuũ adepta uide
tur. Ceteraꝝ uero aiantiũ gñationeꝫ quatenꝰ
dũtaxat neceſſitas poſtulat, paucis pſtrigemꝰ.
Sic. n. modũ in hac diſputatiõe tenere ſibi qſ
qꝫ uidebitur. Deꝝ de his iã ita dicamꝰ. Quicũ
qꝫ uiroꝝ iniuſti timidiqꝫ uixerũt, quẽadmodũ
ꝓbabilis rõ nobis oñdit in generatõe ſcda in fe
minas ſunt ꝯuerſi. Quo qdem tpe hanc ob cãm
dii coitus amoreꝫ machinati ſũt. Igitur i uiris
unũ quiddaꝫ, in feminis alteꝝ uite ⁊ aie cõpos
ita ꝯpoſuerũt. Ipſuꝫ potus diſcurſum, quo ꝑ pl
mones ſub renes i ueſſicã defluens ⁊ ſpũi mixtus
eliſuſqꝫ de ꝓmitur, dii i fiſtule modũ in ꝯpactaꝫ
medullã a capite ꝑ ceruiceꝫ ⁊ ſpinã deriuauerũt
quod qdem ſpma ideſt ſem in ſupioribus nuncu
pauimꝰ. hoc ãt utpote aiatũ ac reſpirãs, qua pte
ſpirat, ꝑ eãdẽ uitale effluẽdi deſideriũ gigni. at
qꝫ ita generandi amorẽ nobis iſeruit. Quo cir
ca pudendoꝝ nature i uiris inſita uis, i obediẽs
atqꝫ impioſa ⁊ qſi ãial non exaudiens rõeꝫ furio
ſaꝝ libidinũ uiolẽtia ſubicere ſibi cuncta cona
tur. Uulua quoqꝫ matrixqꝫ in feminis eadem
ratione aial auidum generandi, qñ ꝓcul a fetu
ꝑ etatis florem aut ultra diutiꝰ detinetur egre
fert morã ac plurimũ indignatur: paſſiqꝫ ꝑ cor
pꝰ oberrãs, meatꝰ ſpiritꝰ itercludit, reſpirare
non ſinit, extremis uexat anguſtiis, morbis
deniqꝫ oĩbus premit: quouſqꝫ utrorũqꝫ cupido
amorqꝫ qſi ex arboribus fetũ fructũ ue ꝓducũt.
Ipm deide decerpũt, ⁊ i matricẽ uelut agrũ i
ſpgunt. hinc aialia primũ talia ut nec ꝓpter p
uitatẽ uideantur, nec dũ appareãt formata, cõ
cipiũt. mox q ꝯflauerant, explicant. ingẽtia i
tus enutriũt, demũ educunt i lucẽ: aialiũqꝫ ge
nerationẽ pficiunt. Mulieres hunc i modũ ⁊ fe
mine oĩs ſunt genite. Auium aũt genus ex no
ſtro ita eſt apte formatũ ut pro pilis pẽnas acci
pet. in hoc illi hoĩes trãſeunt, q ſimplices ⁊ ino
cẽtes cũ ſint, leues tñ ſunt, ⁊ fruſtra in rebus,
ſublimibꝰ curioſi: q ue adeo fatui ſunt, ut oclo
rũ iudicio ꝯfiſi, hoc altiſſima qqꝫ firmiter demõ
ſtrari poſſe nõ dubitent. Greſſibiliuꝫ uero fera
ruꝫ genus ex his natũ hoibꝰ q a phia penitꝰ alie
ni ad celeſtia nunqꝫ oculos erexerũt: ex eo qd
uolutioĩbꝰ illis q̃ i capite peragi ſolẽt uſi nunqꝫ
ſunt, ſꝫ illas aie partes ſecuti q̃ in uentre ⁊ pec
tore dñantur. Ex his utiqꝫ ſtudiis añriora mẽ
bra ⁊ capita ob ipſaꝫ cognitioneꝫ humi penitus
defixerũt. i longũ ꝓductũ ac diuerſum corpis
uerticem tenuere: qñ qdem ibi propter deſidiã
ſinguloꝝ colliſi ſũt ⁊ ꝯfracti circuitꝰ ⁊ ideo qd
quatuor pedũ ac etiã plurĩũ ẽ inſtituta figura:
ut inſipientioribꝰ deus maiorẽ ex pedibꝰ mltiſ
atqꝫ ꝓgreſſu occaſionẽ preſtet: p quã magis ẽt
deflectãtur ad terrã. Eos aũt q hoꝝ inſipiẽtiſ
ſimi erant, corpuſqꝫ i terrã penitꝰ ꝓſternebãt
qſi nihil ultra pedibus opꝰ foret, in corpa caren
tia pedibꝰ ⁊ humi ſerpẽtia pmutarũt. Quartũ
genꝰ aquaticũ ẽ, ex illis natuꝫ q ſtolidiſſimi ⁊ i
ꝑitiſſimi fuerãt. quos nri illi transformatores
pura reſpiratõe dignos iccirco nõ iudicauerũt,
qa ꝓpter extreme trãſgreſſionis iniqtatẽ aiaꝫ i
puriſſimã ꝓrſus hẽbant. Ideo ex tenui ac pura
aeris illa reſpiratõe, i aq̃ reſpiratõeꝫ ꝓfundam
turbidãqꝫ merſerunt. Uñ piſciũ ⁊ oſtreaꝝ ac de
niqꝫ aqtiliũ oĩuꝫ orta ẽ mltitudo. i q̃ certe mu
tatõe illi ex ſediũ extremaꝝ hitatõe iſcitie quo
qꝫ extreme dãt pẽas. Hũc imodũ ⁊ oliꝫ ⁊ ñc i ſe
iuicẽ aialia migrãt: dũ mtis ⁊ demẽtie iactura ul
adeptõe mutãtur. Iã igitur nrã hec de uniuerſo
diſputatio finẽ hẽat. Mortalia. n. ⁊ imortalia
uiuẽtia mũdus hic ſortitꝰ: atqꝫ inde ꝯpletꝰ, ita
deniqꝫ factꝰ ẽ uiſibile uiſibilia ꝯprehendẽs aial
Intelligibilis dei imago. ſenſibilis. Maximꝰ.
intermiatꝰ. pulcherrimꝰ. pfectiſſimꝰ celũ unũ
hoc atqꝫ unigenitum.

Timei Finis.

Argumẽtuꝫ Marſilii Ficini in Critiã de attico et atlantico bello.

Plato noſter officioſiſſimus prie ſue filiꝰ
laudauit eaꝫ in menexeno ex rebus ꝯtra
oriẽtales, laudat rurſus i critia ex rebuſ
ꝯtra occidẽtales ſtrenue geſtis. Atqꝫ utrobiqꝫ
ꝯmdat ex multis tũ dei tũ nature artiſqꝫ mune
ribꝰ: ſimlqꝫ ꝯmonefacit oĩs ne prie ſint ingra
ti: ac dũ uirtutẽ atticam tã orientẽ qꝫ occiden
tẽ plagã ſupaſſe conmemorat. Interea docet
et oĩa domari uirtute: ⁊ uiros uirtute preditoſ
tũ in occidentibus. i. rebus aduerſis, tũ in oriẽ
tibꝰ hoc ẽ ſecundis recte feliciterqꝫ ſe gerere.
Nec iniuria poſt Timeũ de mũdi generatione,
legi uult Critiã de antiqtate mundi. Uidetur
aũt neqꝫ huic hiſtorie fineꝫ ipoſuiſſe: neqꝫ ſeqn
tẽ hiſtoriã ſub hermocratis titulo ꝓmiſſam ꝯpo
ſuiſſe. Hãc aũt nõ fictã qdem: ſꝫ uerã hiſtoriaꝫ
extitiſſe. Cõſtat primo qdeꝫ, qa ubicũqꝫ fingit
aliqd ſolet fabulã noiare Hic uo tanqꝫ hiſtoriã
audet aſſeuerare. Deinde idẽ oĩo aſſerit i timeo
apellãs rẽ mirã qdem, ſꝫ oĩo uerã. Et a qbus ac
cepta ſit diligẽter utrobiqꝫ recẽſet. ſ. a maio
ribus ſuis atqꝫ gẽtilibꝰ. Critias. n. hic ab auo
critia. Illa uero a Solone patruo ſuo Qui lit
teris quoqꝫ mãdauit. Solon ab egyptiis ſacer
dotibus. Preterea ꝓculꝰ Marcelli cuiuſdam
de rebus ethyopũ adducit hiſtorias: i qbus hec
manifeſtiſſime ꝯfirmantur, ethyopũ rebꝰ geſtis
inſerta. Et ſi platonicoꝝ nullꝰ hiſtoriã negat
Porphiriꝰ tñ ⁊ ꝓculꝰ: ⁊ añ hos Origenes alle
goriã inſup uolũt phyſicã ꝯtinere. Quos ego
uereor ne ſi conẽtur ſingla allegorie adunguẽ
accomodare ab ipſo platone derideãtur, i exor
dio phedri curioſas nimiũ in huiuſmodi allego
rias ſub pſona Socratis irridẽte. Deꝝ ne ana
gogicũ ſenſũ, quo ꝓrſus neglecto, nemo ſit pla
tonicꝰ, oĩo negligere uideamur. Pallas qdem
ſit numẽ, intellectuali uite preſidens. neptũnꝰ
uero numẽ fouens generatiõeꝫ atqꝫ gubernans

Athenienses figure sint aiaꝝ intellectu solo ui
uentiū numinūqꝫ similiū Atlantici uero figure
numinum generationi fauentiū/aiaꝝqꝫ corpi
bus coniunctaꝝ ad gñationis offiñ totiusqꝫ or
natū. Cōuenientissime ūo ꝑ occidēs/ꝑ mare/
ꝑ insulas/per uarias locoꝝ ptitiones ipsa gene
rationis materia mobilitasqꝫ diuersa significa
tur. Bellū preterea sit studiosa ꝯtentio: ꝑ quā
supiora numina: iferiora assidue in se ꝯuertūt:
⁊ quasi aias ferro ⁊ igni a materia motuqꝫ segre
gant. Proinde qꝺ neptunnus ex muliere filios
ꝓcreauerit: intellige uel ex terra generauisse
uel aflatu quodā ex priori uiuēdi forma i alte
rā formā regenera se. Quiqꝫ ūo partus. qnqꝫ
sunt forme corpoꝝ/quas i hoc materie mari per
petua agitatione cōponit. s. lapides/metalla/
plāte aialia ptiꝫ rōe carētia/ptiꝫ predita rōe.
Decē uero filii sunt quolibet. n. partu gemini
ꝯcreantur. Nempe in quouis ꝯposito elemētalis
coalescit uirtꝰ/simulqꝫ uirtus quedam celestis
īfūditur/quā medici uirtutē noiant specialē ⁊
geminis aūt qnqꝫ partubus/decem filii ꝯputā
tur. At qnqꝫ ꝫone siue spire arcem neptūneaꝫ
circundātes. Quinqꝫ sunt speraꝝ nature/cele
stis/ignea/aerea/aquea/terrea. Parti ūo ter
renas ait/parti aqueas/ut statum i rebus signi
ficaret ⁊ motuꝫ: Cōmunis uero per oīs meatꝰ
mutuā iter se reꝝ significat gēiturā. Cōmemo
rat ⁊ metalla: ut per septem metalla septem pla
netaꝝ influxus intelligamꝰ/generationē oiuꝫ
moderantes. Auꝝ qdem soli. argentum lune.
plumbū saturno. electruꝫ Ioui. ferrū ⁊ es mar
ti. Veneri auricalcū. Mercurio stānuꝫ platoni
ci tribuūt. Mensure uero earūqꝫ numeri ex hi
storia/ptiꝫ ex architecture rōe ducātur. Nō
nihil tū opis tū eloqii gratie decoriqꝫ attribuē
dū. Sꝫ de allegoria ferme iam satis. Iam uero
sic libri huius mysteria ꝯfirmemus: Platonici
deos qdeꝫ alios ut eoꝝ uerbis utar supcelestes
alios/alios uero celestes ⁊ alios sub celestes/ēe
putāt. Et primos qꝺ filios dei: Seqntes uero
oīs deoꝝ filios noiant: Rursus in primis am
plissimā ꝓuidētiā: In secūdis minꝰ amplā i ter
tiis ad angustiora redactaꝫ collocāt: utpote q
iam certis terre plagis rerūqꝫ generibus diui
na distributione presint/quēadmodū ⁊ celestes
alii/aliis celi partibus stellisqꝫ ꝓponuntur: hi
ergo subcelestes dii certo quodā ordie/alii gē
tes alias gubernādas ab initio susceperūt. Ab
initio inquam uel geniti mundi/uel generis hu
mani regeniti: Siquidem post ingentes ter
reni orbis illuuiōes Plato homines arbitratur
eiusmodi deorum opera ex ipsa terra ueluti
matre diuinitus generari: Posse eniꝫ illos gi
gnere per ideā uꝫ hūanaꝫ qī semī. Posse ⁊ terrā
parere/nouo abundāteqꝫ humore perfusam/⁊
accedente calore fecundaꝫ: siue post aquaꝝ col
luuiones sequantur tepidi soles: siue post uasta
qdaꝫ incendia pluuie uberius affluant: homines
uero a diis e terra/ꝓgenitos/heroes noiant/q
a parentibus occulta quadā/mentis ad menteꝫ
persuasione recti ab initio multa per secula fue
rint. Qm uero longo tempoꝝ tractu tam diui
na uirtus ingeniis insita qꝫ terre fecūditas mi
nuitur paulati: unde ⁊ animi diuinitatis odio ex
ptes ⁊ copora antique fecunditatis uacua pror
sus euaderent: ds iteꝝ terram uel diluit uel in
cendit: genusqꝫ nostrū in antiquaꝫ restituit di
gnitateꝫ: celestibus uꝫ motionibus/sic a moto
re ꝯtemperatis/ut celeste fatum semper cum ꝓ
uidentia diuina ꝯcurrat. Profecto quemadmo
dū medici de quolibet hūano corpore/ita plato
nici d toto genere indicāt. Medici. n. aiūt/ui
tam i naturali quodā humore: ⁊ tanto ⁊ tali cō
sistere: posseqꝫ ꝑpetuo ꝓrogari: si modo ⁊ quan
tus ille instauretur ⁊ qualis. Non ꝓrogari ue
ro ubi non talis refluit/qualis effluxerat: ⁊ si
tātus. Perinde ac siqs ex dolio uini pleno iple
ret quotidie paterā: statiqꝫ dolio/aque tantū
dem infunderet. Sic. n. continue equalis i do
lio esset humor: sꝫ nō similis/dissimiliorqꝫ quo
tidie: donec tandem ex mero iam non aqueum
uinum tantum/sed aqua prorsus euaserit. Si
militer platonici diuinam fecundamqꝫ qualita
tē ⁊ ingenio a diis humano ⁊ corpori a celo quo
dam infusam/paulatim putant in qualitateꝫ hu
manam uerti/humano hoc subiecto eam natu
raliter ita trahēte. donec sēsiꝫ ad ferinā usqꝫ d
generet. Sꝫ dgeneratōeꝫ tātam ñ posse a deo re
rū ordinatore perpetuo tolerari: quod autem
Plato deos diuersas sortes fuisse nactos ⁊ hic
⁊ alib. sepe ait/intellige illos uni sūmo sortes
distribuēti parere: atqꝫ necessario assignatā ꝓ
uiciā gubernare. Sꝫ necessitatē in diuinis eē pe
nitꝰ uoluntariā. Siqđ apd eos una ē pris sūmi
filioꝝqꝫ uolūtas. Atqꝫ sicut elemētoꝝ ꝓtes ea
necessitate ad loca ꝓpria pferūtur/q ⁊ uolūtas
futura ē/si mō cognouerit: sic apud supos ipsa
gubernatōis assignate naturalisqꝫ effecte neces
sitas idē ē atqꝫ uolūtas. Preterea qꝺ ⁊ hic ⁊ in
Timeo ⁊ Menexeno atticā regioēꝫ esse i geniis
inqt i primis accomodatā/meminisse oꝫ i rōibꝰ
hac de re assignādis inter se platonicos dissīde
re. Panetiꝰ. n. tempiē aeris iter estū atqꝫ ge
lu cāꝫ arbitratur. Idqꝫ ex ipis platonis uerbis
i qnto legū ⁊ epinomide ꝓbat. Panetiū lōginꝰ
arguit. Quia regio illa sepe gelu atqꝫ estu pul
setur: assignatqꝫ in cā qualitatē loci ꝯmixtā ex
mētis atqꝫ occultā. Quē re ꝓbat Porphyrius
qꝺ ꝓpriā ingenii cām esse putet corpeā. Orige
nes i ꝯmētariis i Timeū celestes aspectꝰ influxꝰ
qꝫ assignat id ipm ex octauo de re. p. asserēs:
ubi dicitur/celestes quosdā circuitꝰ eē cās ferti
litatis ac sterilitatis tū corpū tū ēt aiaꝝ. At
origenē proculꝰ ibidē ait/uerā qdē ex pte cām
assignasse: sꝫ nō dū integrā pfecisse: Ipse uero
una cū porphyrio reꝫ altius repetēs ait. Intel
lectū opificē mūdi itellectuale esse mundū/ide
oqꝫ qī multipliceꝫ. Aiam uero mūdi esse aialeꝫ
rōnalemqꝫ mundū magisqꝫ multiplicem. Atqꝫ
ꝓxime adesse uniuerso mūdi spatio ꝯtinuo ꝓrsꝰ
atqꝫ imobili ex materia prima ⁊ dim rōe ꝯstāti.
Rursus i ipso spatio aū oīs q generande sunt
formas aiaꝫ ex rōibus suis ideas seqūtibꝰ. Ali
bi alias uires imprimere/qī aie mtis plene uesti
gia: ac peculiaria qdaꝫ receptacula formas ali
bi alias familiariter susceptura: Tū deos uari
os uarias sortitos ꝓuincias. eiusmodi hospitia
illustrare/alia qdem alios/atqꝫ formare. Aias
ergo rationales/postqꝫ elemētalē uitā/ꝓpriāqꝫ
elegerit/si forte reuolutione celesti ad ea loca
preceteris dirigātur/q electe iā uiuendi forme
potissime cōgruant/uite ipsius offiñ prorsus im
plere: Itaqꝫ qū ad Martiaꝫ uel apollineam uer
gentes uitam/mox plagā a marte uel apolline
illustratā nācīscūtur/pfecte uel fortitudis uł
uaticinii opꝰ absoluere. Que uero phicam uitā
elegerint/si regionē afflatā Pallade/sapia ma
gnanimitateqꝫ simul excellere. Itaqꝫ hic ⁊ in
Timeo inquit atticam regioneꝫ rectam a Pal
lade sapie atqꝫ militie ꝯuenire: ⁊ in qnto leguꝫ
ait inspirationem localiū deoꝝ atqꝫ demonum
circa loca/maximi ad ingenia ⁊ mores esse mo
menti. Reqrit uero nō nullā aeris tempantiā
Nō ut cām: sꝫ ne cause ipsius opꝰ impediatur.
Quāobreꝫ loci huius diuersitas non taꝫ efficit
diuersitatē igenii apd platonicos qꝫ suscipit et
dclarat. tria. n. eē putāt ad id potiora elemēta
li loco. s. tū aie ipsiꝰ affectōeꝫ siue naturaleꝫ si
ue electā/tū inspirationeꝫ numinū proprioꝝ:
tū celestes influxus. posse uero id impediri/uel
elemētali mixtione. uel planetaꝝ noua ꝯiūctōe
uel ab ipsis hoibꝰ illata calamitate: ⁊ q bona de
sup infūdūtur/inferioꝝ obstaculo reddi nō bo
na. Qua de re i legibus disputauimꝰ. Sꝫ de his
iam satis. Ex oībus āt huius libri mysteriis
collige una cum prouidentia ꝯcurrere hūani ar
bitrii libertatem. Collige ⁊ sententiā mosaico
mysterio similem: hoies quondaꝫ quādiu in eis
diuina qdam gratia iustitiaqꝫ innata uigebat:
beatos in quodam/ut aiunt/delitiaꝝ paradyso
uixisse. Postqꝫ ūo ꝑ itēperantiā ⁊ supbiaꝫ gra
tia illa euanuit/in scelera simul ⁊ calamitates
grauissimas incidisse. Deuꝫ aūt aquaꝝ diluuio
peccata hominū diluisse. Quod uero huic histo
rie deest pōt summati ex Timei ꝓhemio resar
ciri/Est autem historia de rebus gestis ante di
luuium. Post uero diluuiū narraturus/ut arbi
tror/erat hermocrates. Neqꝫ te turbabit no
uem illa annoꝝ milia/si eudoxum audiueris di
centeꝫ ānos illos egyptioꝝ nō solares fuisse/sꝫ
lunares. Ultima tandeꝫ huius libri sentētia do
cet Iouē. i. deū architectuꝫ mundi e sua sede
. i. ex suiipsiꝰ intuitu remotissima qqꝫ minima
qꝫ prospicere. Atqꝫ ad eandem sedem. i. diui
nam ꝯtemplationem deos ōs subditos sibi ꝯuer
tere: Uñ instructi inferiora gubernent. Neqꝫ
uicissim duo hec illos agere: imo uero assidue ꝯ
templando diuina/ꝑ illa simł temporalia dispē
sare: hanc ipām sedem ideo mediuꝫ mundi apel
lat thronum: qa ⁊ inde tanqꝫ a centro effluunt
omnia/⁊ illuc refluunt: ⁊ illinc facile cuncta
circunspiciuntur atqꝫ uoluuntur:

Timei finis

Critias Platonis de attico 7 athlantico bello
translatus a Marsilio Ficino Florentino ad
Petrum medicem. Virum Clarissimum.

Timeus. Critias. Socrates. Hermocrates.

Nam grata longū post iter de
fesso reqes. o. Socrates tā mi
hi post longas disputatōis am
bages dulce silētiū. Nunc āt
. s. mūdū r: quidē ipsa iā diu
sermone uero nup dm effectū
obsecro ut siqd decēter dictū est seruet ipse
nobis atqꝫ custodiat. Sin aūt idecens qcqꝫ in
supioribꝰ nō sponte ptulimus meritas a nobis
exigat penas. Debita uero eius q p ignorātiā
negligētiāue aberrauit pena est ut sciēs effici
atur 7 diligēs. Quāobrem ut post hac rectiꝰ de
deoꝝ gnātione loqmur medicinā nobis a deo
medicinaꝝ oiū pfectissimā saluberrimāqꝫ dari
sciāꝫ exoptamꝰ. Actis deniqꝫ votis se ītē disputationē
Critie ut iter nos ɔuenerat iā con
cedimꝰ: Cri: Accipio eqdē o timee: 7 quā tu
supra ueniā petisti tanqꝫ dē rebꝰ magnis disputa
turꝰ eādē ego nc peto. Immo uo maiorē quo
qꝫ ueiā ī his q restāt tribuēdā existimo. qmqꝫ
scio pcacē quodāmō rusticāqꝫ petitōē hāc me
ā uideri posse. Dicendū tn̄. Qd qdē nō recte
abste supiora dicta sit nemo sane mētis obiece
rit. qd aūt q restāt dicēda utpote difficiliora
maiorē exigāt indulgētiā conabor ondere faci
lius. n. ē ut q de diis disserit satisfacere hoibus
uideatur qꝫ q mortaliū retexit historiā. Impi
tia nāqꝫ 7 ignoratio audiētiū licentiā plurimā
ad ea q ignota sūt effingēda prestare dicētibꝰ
ɔsueuit. Quo uero simꝰ circa deos affecti non
ignoramꝰ. Vt aūt qd sentio planiꝰ uobis apiā
sic attendite. Quecūqꝫ a nobis dicūtur tanqꝫ
imitationem qndā similitudinisqꝫ expressionē
existimare debemꝰ. Nā nos lateat q ī pictoꝝ ɔ
figuratōe circa diuīa hūa ue corpa ul facilitas
sit ul difficultas ad hoc ut sufficiēter ea repre
sentasse spectātibꝰ uideātur. pfecto cū terram
pigūt 7 mōtes fluia syluas. celūqꝫ ōe: q ue cir
ca celū ɔsistūt 7 q uagātur primum qdem satis
putamus effcūꝫ. si qs illoꝝ uel exiguā quādā re
ferre possit imaginē: deide utpote taliū psus
ignari nē examinamꝰ pictoꝝ opa neqꝫ etiā re
darguimus. Sed confusa quadam adumbrati
one fallaciqꝫ utimur. Cū uo qs figere aggredi
tur nostroꝝ corpoꝝ similitudinē tūc pp fami
liarē ipsāꝫ reꝝ nostraꝝ aīaduersionē acutiꝰ er
rata psentimꝰ seueriqꝫ 7 acres iudices exacto
resqꝫ sumꝰ aduersꝰ eū q n̄ singula lineamēta co
loresqꝫ expresserit. Idē quoqꝫ in sermoibꝰ in
tueri licꝫ. Nā satis agi putamꝰ si de celestibus
diuinisqꝫ rebꝰ qcqꝫ ul paꝝ qdē ɔueniēs afferā
tur. Mortalia uo hūanaqꝫ opa exacte nimiū
examiare solemꝰ. Quāobrē si minꝰ p dignita
te q statiꝫ sunt dicēda tractabimꝰ ignoscere
decꝫ. Neqꝫ. n. facile imo certe difficile mor
talia ad opinionē imitatiōe ipsa exprimi posse
putāda sūt. Hec itaqꝫ oia dixi. o. Socrates
cupiēs 7 uos admonere 7 maiorē a nobis ueniā
ad ea q restāt expetere. Vos āt si iusta petere
uideor ultro hāc ueniā largiamini: So: Nihil
obstat. o. critia quo minꝰ tibi qd postulās tri
buatur. Quin ēt hermocrati hoc idem a nobis
tertio detur. Cōstat. n. hūc paulo post cū dic
turꝰ erit eadē precaturū. Vt igitur aliter ex
ordiatur neqꝫ eadē cogatur repetere sciat ue
niā sibi esse tributā: 7 quasi id ɔstet ad dicēdū
pmꝰ accigatur. Predico āt tibi. o amice cri
tia theatri sntētiā qd poeta prior ī eo mirifice
est pbatus. Qua pp plurima tibi ueia opꝰ erit
si ea sufficiēter es ɔprehensurus: Her: Idē mi
hi o socrates qd 7 isti nūcias. Ceteꝝ segnēs pu
sillaiesqꝫ nunqꝫ palmā ɔsecuti sunt critia. Ser
monē igitur aggredi forti aio decet: ac phe bo
musisqꝫ uocatis ī ātiquos ciues excellentes ui
ros sūmis laudibꝰ illustrare: Cri: O amice her
mocrates cū postera tibi dies assignata sit dicē
tē aliū es secuturus ideoqꝫ ɔfidis. Quale uo id
sit ipse tibi forsitā declarabit. Exhortāti itaqꝫ
tibi 7 ad rē ipsāꝫ penitꝰ inflāmanti parendum.
Et ultra deos quos tu memorabas alios insup
īuocare decꝫ: precipueqꝫ mnemosynē. i. memo
riā. Ferme nāqꝫ maxima qqꝫ sermonū nrōꝝ in
hac dea ɔsistūt. Nēpe si sufficiēter meminerimꝰ
recēsuerimꝰqꝫ nūc nobis q quōdā a sacerdoti
bꝰ tradita a solōe huc aduecta fuerit uidebimur
theatro huic ut arbitror satis q ɔueniūt pegisse

Bellū Athlanticū

Hoc itaqꝫ iam agendū neqꝫ ultra cūctādū pri
mū āt ɔmemoremꝰ qd sūma erat ānoꝝ nouē mi
liū ex quo bellū extitisse traditū ē iter eos oēs
q ultra 7 eos q citra colūnas herculis hitant. qd
in pn̄tia enarraturi sumꝰ. Hoꝝ qdē dux fuit
hec ciuitas. bellūqꝫ oē ut dicitur ɔfecit. Illoꝝ
aūt insule athlantice reges: quā insulā libya
asiaqꝫ maiorē fuisse qnqꝫ phibuimꝰ. postea uero
cenū ibi inuiū submersa isula ex terre ɔcussione
relictū. Qd qdem hic illuc altū i mare nauigā
tibꝰ obstat ne ultra enauigare liceat. Gētes q
dē barbaras q tūc erāt grecasqꝫ ganerati ordis
ipsiꝰ pgressus passiꝫ put occa io dabitur enar
rabit. Atheniēsiū āt q tūc erāt aduersarioꝝqꝫ
uires i primis resp. qꝫ 7 belli ordieꝫ atqꝫ succes
suꝫ exponere decꝫ. Hoꝝ uero ipōꝝ nostra pri
mū narrabimꝰ. Dii quōdā uniuersū terre orbē
sigillatiꝫ sortiti sūt in regiones singlas distri
butū. Neqꝫ ptitionē hāc ɔtētio fecit. Nam p
cul a rōe id esset qd dii ul q unicuiqꝫ ipsoꝝ cō
ueniūt ignorarēt: uel cognoscētes q potiꝰ ali
is ɔpetūt aliēa iura uicissiꝫ usurpare ɔtēderēt.
Ceteꝝ iudicii iurisqꝫ sortibꝰ sua qqꝫ ad uotū su
scipientes curantesqꝫ amicoꝝ singula regiōes
hitandas disposuerūt Hosqꝫ ueluti greges ip o
rum possessionesqꝫ 7 armēta nutriuere. Hoc tū
excepto qd corpibꝰ corpa cogere noluerūt quē
admodū plagis pecora iumētaqꝫ pastores At ue
ro tanqꝫ docile 7 obediēs aial q i ex puppe ratem
agilē dirigētes psuasiōe pgubernaculis utebā
tur eaqꝫ aiā attigebāt: 7 ad mtē ipōꝝ ita du
cētes mortale gn̄s ōe gubernabāt. 7 alii qdē dii
alioꝝ locoꝝ gubernatōeꝫ sortiti ea instituebāt
Vulcanꝰ aūt mineruaqꝫ naturā hētes ɔmunē
tū qa eodē ex patre sunt tū qa p sapie studiū p
qꝫ artiū diligētiā ad eadē tendūt ita ɔmunē sor
tem hāc nacti sunt regionē: utpote uirtuti pru
dētieqꝫ natura ppriā atqꝫ ɔgruam. pcreātesqꝫ
ibi ea uiros indigenas admodū generosos eoꝝ m
tibꝰ rei. p. ordieꝫ infuderūt. Quoꝝ dūtaxat
noia restiterūt. Opa uero ppter eoꝝ q accepe
rūt interitū 7 longa tēpoꝝ interualla e memo
ria hoiū delata sunt. Semp eni supstes hoiū
genus ut i supioribꝰ diximꝰ mōtiuagū atqꝫ ru
de cui potentum in regione uirorum nomina:
solum audita. At preter hec ex rebꝰ gestis exi
gue qdā note fuerūt. Qua pp filiis suis posteri
quodā amoris affectu noia priscoꝝ iposuerūt.
Virtutū legūqꝫ supioꝝ ignari. nihil. n. de his
habebant preter auditū: 7 hūc n̄ satis certum.
Cūꝫ uo mlta p secula rebꝰ aduictū necessariis
idigerēt. ipsiqꝫ 7 filii mtē his adhiberēt quoꝝ
penuria premebātur deqꝫ his uerba facerent
reꝝ ātiquaꝝ memoriā neglexerūt. Cōfabula
tō. n. priscarumqꝫ rerum iuestigatio i ciuitati
bꝰ cū ocio siml oriri ɔsueuerūt cū necessaria
uite parata iā sūt prius uo nequaqꝫ. Atqꝫ ita
priscoꝝ noia sūt absqꝫ opibꝰ reseruata. Dico
āt hec ita ɔiiectās qm iqt solon sacerdotes il
los ī ueteris belli narratōe plurima iseruisse no
mina posteris psimilia ut cecropē. erechtheū
ericthoniū. erisichthonē. aliaqꝫ ex his q supra
theseuꝫ memorantur. Mulieꝝ quoqꝫ noia simi
liter atqꝫ opa eadē: deeqꝫ palladis figurāꝫ 7
statuā ita ut belli studia uiris tūc essent mulie
ribꝰqꝫ ɔmunia. Nēpe ea tēpestate armatā deā
palā elatā extitisse exēplū daturā oibꝰ qd in
singulis aialiū gregibꝰ mas feiaqꝫ sortis eius
dē p generis cuiꝰqꝫ uirtute ita natura institu
ta sunt ut aggredi oia ɔmuniter ualeāt. hita
bāt pfecto tūc i hac regiōe alia genera ciuium
q i artium opibꝰ 7 agricultura uersabātur. Mi
litꝰ aūt a diuis uiris pricipio segregati seorsū
uiuebāt. habētes oia tūꝫ ad alimēta tū ad edu
cationē ɔferētia. Quoꝝ nullꝰ ppriū aliqd pos
sidebat. Nā ɔmunia iter se cūcta existimabāt
Vltra uo uictus ipsiꝰ sufficiētiā nihil ab aliis
ciuibꝰ exigebāt. exercebantqꝫ ea oīa q here de
custodibus quos descripsimus exposita sunt.
Quin ēt uere illud 7 pbabiliter de regione no
stra est dictū: primū qdē illis tēpibꝰ fines suos
uersus isthmū hūisse distinctos. qdqꝫ uergebat
ī partē alterā ɔtinētis usqꝫ ad sūmū cithe ronē
atqꝫ parnethē. Qui fines ipso descensu ad dex
terā oropiā hūerint: ad sinistrā uersus mare a
sopū distinguētes. Virtute uo uniuersā terrā
ab hac exsupatā fuisse traditur. Quapp potuis
se tūc regiōeꝫ hāc uniuersūꝫ circa gaꝝ exerci
tū alere. Argumētū plane uirtutis eiꝰ euidēti
ssimū: qa qd ex ea reliquū ē cū q uis alia hoc ip
so certare pōt qd 7 fert oia 7 fructus pfert op
timos pascuisqꝫ abūdat aiali cuiqꝫ acɔmodatis

Tūc ūo nō modo speciosa hec oia sꝫ etiā uberri
ma ꝓducebāt. Qua nā ratōe id ꝓbabile? Qui
ne i ditiis has esse reliqas illius terre ꝯiectari
pōt? Ois ab alia ꝯtinēti i pelagus lōge porrec
ta, extrema quodāmō iacet. Quā altitudo ma
ris ꝓxima passim ꝓfunditate circūdat. Cū ita
qꝫ mlta igentiaqꝫ diluuia i ānoꝝ nouē miliū i
teruallo precesserint, tot enim ex illo tēpe ad
presēs anni fluxere, tellus his tēpibꝰ colluui
onibus qꝫ ex altis defluēs ⁊ tumulos ferme nul
los, ut alibi solet, exaggerat: ⁊ sēp circū deci
dens i ꝓfundū occultitur. Qua pp relicta sunt
quēadmodū i āgustis isulis pñtia hec ad illa qsi
corpe p morbū extenuato, ossa detersa nudata
qꝫ terra molli quōdā ⁊ pigui: solū ūo tenue cor
pꝰ atqꝫ aridū restitit. Oli itegra terra altissi
mos mōtiū colles hēbat. Et agri q nūc phyllei
noiantur, solo pigui fertiles erāt. Sylua i mō
tiū uertice frequēs. Cuiꝰ nūc ēt ꝯiecture qdā
apparēt. Sūt. n. mōtes nōnulli, q solas nūc a
pes pascūt. oli ūo nec mlto tñ añ acto tpe igē
tes iñ incise arbores opimētis ⁊ trabibꝰ ꝯficiē
dis aptissime. ex qbꝰ ediū āplissimaꝝ ꝯfecte te
xture adhuc extāt. Erāt ⁊ alie multe arbores
domestice mites atqꝫ ꝓcere: Quinēt pascua pe
coꝝ uberrima. Preterea regio hec quot ānis,
ab Joue frugiferā pluuiā hauriebat. Neqꝫ ut
ñc p decliue preruptūqꝫ diluta ex terra i mare
aquā fūdebat: sꝫ hāc ex altis abūde absortā tena
ci qdā ꝯcauitate reddēs ꝯbibēsqꝫ i uiscera ōmi
ctebat. Vñ passim iuges fluuioꝝ fōtiūqꝫ liquo
res scaturiebāt: quoꝝ ēt ñc in ueteribꝰ fontibꝰ
sacra qdā signa, relicta ꝯspiciūtur. Quapp in
presentia de his uera narrātur. Atqꝫ hec erat
regiōis huiꝰ ꝯditō. Excolebatur preterea tūc
ab agricultoribꝰ ut ꝯsētaneū est ⁊ ueris ⁊ ad ea
dē hec itentis. Ingeniosis ꝓfecto uiris ⁊ hone
stoꝝ admodum studiosis: solū fertile nactis.
Aquā copiosissimā. Tēpiē aeris singlis āni tpi
bus saluberrimā. Vrbs āt eo tpe sic instituta.
Primo qdē arcis tūc alia qꝫ nunc erat disposi
tio. Hūc. n. uniꝰ noctis illuuio terra nudatā
ipsā diluit ⁊ terre ꝯcussione collisit: ⁊ añ illud
tpe ducaliōis exitiū, post ēt terraꝝ inūdatiōē
factū similiter trāditur accidisse. Supiori ūo
tpe magnitudo eiꝰ usqꝫ ad eridanū ilissumqꝫ ꝑ

tēsa pnycē itus ⁊ lycabetū ꝯprehēdebat termi
nū e regiōe pnycis hñs. Terrena erat ois, pau
cisqꝫ exceptis plana supne. Colebātur exterio
ra eiꝰ sub trāsuersis ipsiꝰ partibꝰ ab artificibꝰ
agricolisqꝫ q ꝓxime agros colebāt. Supna mi
lites soli ꝓpe minerue uulcaniqꝫ tēplū inhita
bāt, ueluti edis uniꝰ uiridariū, uno ambitu cir
cūdati. Loca eiꝰ ad boreā uersa colebāt ꝯmu
nes edes hñtes atqꝫ cenacula qbꝰ hieme ꝯmunia
parabāt ꝯuiuia: ⁊ qcūqꝫ ꝯmuni ciuitatis uite ꝯ
ueiebāt p domoꝝ istitutionē tā i his qꝫ i sacris
siñ auro ⁊ argento seruabāt. Nulla siqdē i re
unqꝫ his utebātur. Hoꝝ mediū inter supbiā ili
beralitatēqꝫ secuti honestas hitatōes struebāt
i qbꝰ ⁊ ipsi ꝯsenescentes ⁊ nati natoꝝ eas poste
ris sibi similibus relinqbāt. Ortis ūo gymnasi
isqꝫ ⁊ cenaculis austrū uersus expositis utebā
tur estate. Erat fons unus ubi nunc arcis est lo
cus. Quo ob terre motū exhausto, riuuli cir
cū exigui relicti sunt. Tunc aūt affatī oibꝰ
hūorē suggerebat irriguū. Cuius erat ad esta
tē atqꝫ hiemē tēpies salutaris. hac illi ratōe lo
ca hec habitabāt: ciuiū qdē suoꝝ custodes, ce
teroꝝ ūo grecoꝝ uolentiū duces, obseruātes
i primis ut semp idē illoꝝ esset numerus, uiro
rū uꝫ feminaꝝqꝫ iā i re bellica fortium. neqꝫ
minor erat unqꝫ uigiti milibꝰ numerus militū
Cū igitur tales illi essent sempqꝫ ratōe huius
modi patriā suā ⁊ uniuersā greciā iuste dispone
rēt, p orē europā ⁊ asiā tā egregio corpis hitu
qꝫ innumeris animi dotibus oiū q tūc erāt, ꝓ
batissimi ⁊ clarissimi hēbātur. Deiceps ūo qles
aduersarioꝝ ab initō res eēnt, nisi forte q puc
ri audiuimꝰ e memoria exciderunt, uobiscum
tāqꝫ amicis ꝯmunicabimꝰ. Sꝫ añ qꝫ referā, ad
monendi estis ne miremini si plurima barbaro
rū noia grece nunc audieritis. Id. n. ex eo ꝯti
git, q a Solon cū cogitaret illa carminibꝰ suis
iserere, uiꝫ ipsā ē noiū ꝑscrutatꝰ. Inuenitqꝫ
primos illos egyptios haꝝ reꝝ scriptores, in
coꝝ uocē ea noia trāstulisse. Quare ⁊ ipse rur
sus unius cuiꝰqꝫ nois sensū accipiēs, i uocē no
strā ꝯuertit. Atqꝫ hec scripta apō auū meum
erant, ⁊ nunc adhuc apud me sunt: q a pueritia
mditatus sū. Si ergo talia nūc audieritis no
mina qlia apō nos sunt, ne miremini. Nam

123

Bellum Atlanticum :-

huius rei causam intelligitis. prolixe autem
orationis tunc exordium illud quod ⁊ in supi
oribꝰ ōdeoꝝ sortibꝰ ē iductū ptiti qdē sūt uni
uersā terrā: partī i ampliores portōes ptī āgu
stiores, tēplaqꝫ ⁊ sacra sibi istituerūt. Tūc sa
ne neptūnꝰ isulā sortitus atlāticā filios ex mor
tali feia i tali quodā isule loco ꝓgenuit. Secus
mare qdē plana isula erat sꝫ i media isula plani
ties erat: q oiū speciosissima feracissimaqꝫ di
citur extitisse. ꝓpe planitiē rursus in medio
mons erat breuis, stadiis quiqginta distās. hic
ūo ab aliquo eorum q a principio ex terra nati
sunt noie euenore colebatur. Qui ex leucippe
uxore clitonē unicā filiā genuit. Parentibus
uero mortuis ⁊ matura uiro puella, neptūnus
eiꝰ desiderio captus illi se miscuit. circūsepsit
qꝫ collē quē hitabat spiris aq circūfluis terre
qꝫ ꝯonis alterne, partī āplioribus partī āgusti
oribꝰ. Ex qbus duo qdē terre, tres uero maris
fuere circuitus, q ueluti torno descripti pari ū
diqꝫ interuallo isulā p mediā distabāt: i acces
sibilēqꝫ hoibus collē ipsū reddebāt. Neqꝫ. n.
tunc naues erāt: neqꝫ nauigādi peritia. Ipse
uero utpote deꝰ facile mediā isulam exornauit.
hūorēqꝫ duplicis aq ex terre abditis p fōtes
exteriores in sit erumpe: partī ue calidū partī
frigidū scaturire: alimenta itē uaria p terras
⁊ abundātia pulalare. Quinqꝫ preterea mascu
loꝝ filioꝝ geminos partꝰ ꝓgenuit: ⁊ nutriuit
Atqꝫ orē atlāticā isulā decē i plagas partitus,
primogenito maternā habitatōnē ⁊ plagā q cir
cū erat tribuit, maximā ꝓfecto sortē atqꝫ po
tissimā. Regēqꝫ illū statuit reliquoꝝ. ceteros
uero multarum gentium regionūqꝫ principes.
Singulis imposuit noia primogenitū qdē uoca
uit atlātē totiꝰ isule regē. Vñ ⁊ pelagus cogno
miatur atlāticū. Cū ūo q gemino partu stati post
illū ē natus, patria uoce gadiꝝ, quē grece di
cimꝰ Eumelū. Qui extremas insule partes ad
colūnas herculis est sortitꝰ: suoqꝫ locū noie ga
diricum nuncupauit. Secūdi partus unū Am
pherē, Alteꝝ eudemonē noiauit. Tertii, pri
mū natū Mnesea: Secundū autochthonem.
Quarti aūt elasippū priorem, Mestorē uero
posteriorē. Quinti demū, primū azaem, dia
prepē uero scōm. hi oms posteriqꝫ ipōꝝ mlta

hi secula hitarūt: aliis multis p mare insulis
dñantes: ⁊ egyptū usqꝫ tyrreniāqꝫ his q citra
hitāt, ut prediximꝰ. In maxima certe uenera
tione uniuersū atlātis erat genus. Sempqꝫ
rex ātiqor regnū primogenito relinqbat. qd im
piū mlta p secula ꝯseruarūt. Tāta ūo illis di
uitiaꝝ copia, qnta nullis aña regū supioꝝ fu
erat, nec ullis ūqꝫ posteroꝝ facile ꝯparabitur.
Structa ordinataqꝫ illis erant in ciuitate to
toqꝫ regno oia quoꝝ usꝰ expetitur. Mlta qdē
ad eos extrisecus pp ipiū accedebāt ꝑmulta
quoqꝫ isula ipsa ad sufficientē uite usū ptinē
tia ꝓducebat. Primū qdē oia qcūqꝫ ex terre
uisceribꝰ eruuntur, ⁊ q solida ꝑmanent ⁊ q fun
duntur. qdue nunc noiatur solū, tūc certe plu
rimū effodiebatur aurichalcū mltis ex isule
locis insigne metallū: tunc apud eos ceteroꝝ
excepto auro pretiosissimū. Et qcūqꝫ sylua ꝓ
ducit ad fabroꝝ artificiū, ferebat abūde. Pa
scua qn etiā aiantibus tā feris qꝫ domsticis sug
gerebat. Elephātū preterea igens ibi copia.
Alebat nēpe sufficienter, qcūqꝫ p paludes, la
cus ⁊ flumina, siue mōtes agros ue pascuntur.
pascebat quoqꝫ uastū aialiū genꝰ ⁊ uoracissimū
ferebat ⁊ qcūqꝫ tellus nunc odorifera nutrit,
radices. gramina. ligna. liquentes succos: flo
res ac fructus. Suauē preterea uitis humorē
⁊ solidū alimtū: qbꝰ ipsi nutrimur. Illa itē
qbus ꝓ cibo utimur ⁊ obsonii grā: q legumina
uocitamus. Nec ñ liquores ex arboribus atqꝫ
escas ad sitim famēqꝫ extiguendā neqꝫ deerāt
his ungenta. Accedebāt ⁊ delitiaꝝ gratia fru
ctus uariaꝝ arboꝝ copiosissimi. Aderāt quoqꝫ
satietatis solatia bellaria, fastidietibus reqsita
Hec oia isula q odā extabat, sacra, specōsa, mi
rāda, uberrima ꝓducebat. Atqꝫ hec colligētes
ex terra, tēpla ⁊ regias edes, portus naualia ⁊
uniuersā regiōē struebāt. ꝓfcō hoc pacto sp
ras illas maris disposuerūt, q ātiqꝫ circūdabāt
metropolī hoc ē matris eoꝝ patriā sedē. prio
qdē ꝯstructis pōtibꝰ trāsitū ad exteriora ⁊ ad se
dē regiā prebuere. Vbi i dei ipsius maioꝝqꝫ su
oꝝ sedibꝰ stati ab initō regias edes edificarūt
Alterqꝫ ab altero ornata suscipientes ꝯtinua
successione supiores in exornādo ꝓ uiribus su
pabāt quo ad machinas magnitudie decoreqꝫ n

mirandas fabricauerũt. Foueã porro a mari ad
extimũ circulũ deduxerant / q̃ tria iugera in
latitudinẽ ꝓtendebatur / centũ pedes ĩ altũ /
in longum stadia q̃nquaginta. Atq; ut ex hoc
mari ad circulũ illũ, uelut ad portũ applicare
naues possent / effecerũt / patefacto illius ore:
ut naues ĩgẽtissimas caperet. Zonas itẽ terre / q
bꝰ spire maris distinguebantur / põtibus secue
rũt: ut una triremi enauigare iter se inicẽ pos
set. Supra ũo texerũt / ut subnauigare liceret
Terrenarũ nãq; zonarũ labra ꝓfunda / mare su
ꝑeminebãt. Maximꝰ plãe circuitus p quẽ inun
dabat mare / latitudĩe stadia ɔplebat tria. ꝓxi
mꝰ huic orbis terre ꝑsꝰ eq̃lis. seq̃ntiũ ũo du
orũ / hũidꝰ q̃dẽ orbis stadia duo. Aridꝰ ãt hũi
do precedẽti rursꝰ eq̃lis. Stadiũ dẽiq; unũ: q
ipsã insulã in medio positã circũdabat. Insule
ũo ĩ q̃ regia erãt / diameter / stadia q̃nq;. et hãc
circũ orbesq; ⁊ pontẽ latũ ad pletbri mẽsurã hic
atq; ĩñ muro quodã lapideo clauserũt: turres
portasq; ĩ singulis sup põtes scđ; maris ptrãsi
tꝰ fabricãtes. Lapidẽ sub insula q̃ iacebat ĩ me
dio / ĩciderũt circũ: ⁊ sub ipis orbibꝰ itꝰ piter
atq; extra: partĩ album: parti nigrũ parti ru
beũ. Nauiũ receptacula duo moliti sũt ɔcaua
geiaq; itrĩsecꝰ quorũ fornices hac ipsa sunt pe
tra ɔtexte. edificia ũo pti simplicia ptim uari
a mixtis ex lapidibꝰ effecerunt / ipsa uarietate
ludum delectationẽq; secuti. Eius ĩsup muri
q̃ exteriorẽ orbẽ claudebat / supficiẽ oẽm ere
tenui uestierũt. Eius uero q̃ interiorẽ / stãno.
Eius deniq; q̃ circũdabat arcem / auricbalco i
gneo fulgore corrusco. Regia ũo ipsa ĩtra ar
cẽ ita ɔstructa. In medio sacrũ ⁊ inaccessibi
le clitonis neptũniq; tẽplũ: aureo ãbitu circũ
datũ. Illuc a principio ɔueniẽs genuerũt de
cẽ regũ genus. atq; ibidẽ quotãnis ex decẽ re
gionibꝰ ɔgregati unicuiq; illorũ sacra solẽnia
ꝑagebãt. Erat neptũni tẽplũ stadiũ unũ lon
gũ / iugera latũ tria: altũ ũo q̃ntũ lõgitudo eiꝰ
latitudoq; exigere uidẽbãtur. figura eiꝰ spẽsq;
barbarica. Faciẽ / exteriorẽ preter suprema fa
stigia / argento oẽ; exornauerũt. Nã culmina
ipã ⁊ apices / auro. Intus ãt laq̃aria tota ebur
nea / auro / argẽto auricbalco uarie celata suspi
ciebãtur Derũ parietes. colũnas pauimẽta auri
chalco exornauerunt. Statuas q̃n ẽt ex auro
erexerunt. Deũ q̃dẽ curru ĩsistẽtẽ: tenẽtẽq; e
quorũ alatorũ habenas. laq̃aria alta ceruice tã
gẽtẽ. Circa hũc delphinis ĩsidẽtes nereides cẽ
tũ. Tot. n. esse tũc existimabãtur. Aderãt ⁊
statue dõariaq; ɔpluria priuatorũ. Extrĩsecꝰ
extabãt imagĩes auree mulierũ oĩũ regiarũ ui
rorũq; q̃cũq; ex regibꝰ dcẽ dscẽdẽrãt mĩtaq; ⁊
ĩgẽtia simulachra dõariaq; alia regũ ⁊ priuato
rũ tũ ea ex urbe tũ ex aliis eorũ ĩpio subditis. a
derãt itẽ altare magnitudĩe ⁊ artificio quoad re
liquũ apparatũ spectabat dcẽtibꝰ. Eadẽ; rati
one ⁊ regia tã ãplitudini regni q̃; ornamẽtis sa
cris ɔueientia. Utebãtur ãt fõtibꝰ tã calidi li
quoris q̃; frigidi. iugi humore exuberãtibꝰ: q
bꝰ ĩerat ad utrũq; usũ mirifica cũ iocũditate
salubritas. Porro circa fontes hitatões ɔstru
cte erãt ⁊ aq̃tice arbores ɔsite. receptacl'a quo
q; aq̃rũ circũposita / partim q̃dẽ sub diuo patẽ
tia: parti ũo sub tecto calidis lauacris hiberno
tpe accõmodata. regia seorsũ. seorsumq; pri
uata atq; alia mulieribꝰ. Alia itẽ eq̃s: ceteris
ue iumẽtis. Decẽs plane ⁊ ɔferens unicuiq; ser
uabatur. Defluũ ũo irriguũq; humorẽ ĩ neptũni
ɔduxere lucũ ob fecunditatẽ soli / arboribꝰ ua
riis ⁊ altitudĩe specieq; mirãdis refertũ. At
q; iñ ĩ exteriorẽ circuitũ p aq̃ductꝰ iuxta põ
tes derĩnauerunt. Ubi tẽpla mĩta dĩubraq; de
orũ uiridaria atq; gymnasia: parti hoĩũ parti
equorũ: seorsũ in utraq; orbiũ insula. Sz cir
ca mediã ĩsulã oĩũ maximã precipuus erat hip
podromꝰ. i. cursꝰ equorũ. Cuiꝰ latido stadiũ /
longitudo p oẽ; circulum porrigebatur ad eq̃
stre certamẽ. Circa hippodromũ utriq; erãt sti
patorũ custodũq; disposite domꝰ. Fidis q̃dẽ mi
litibꝰ ĩtra ipũ; angustiorẽ circuitũ arci q̃; ꝓxi
mũ / ɔmissa custodia. hisãt q̃ ceteris fide presta
bãt ĩ arce ipsa circa reges hitatões ɔcesse. Na
ualia preterea triremibꝰ / oibꝰq; ad eas ptinẽ
tibꝰ ĩstrumẽtis / referta. Singulaq; sufficien
ter exposita. Atq; hic erat regiarũ edium ap
paratus. transeunt ũo tres portꝰ exteriores.
Apparebat murus a mari ĩcipiẽs ualli ĩstar ⁊ sta
diis q̃nquaginta ab ãplissimo circulo ac portu
undiq; distãs: q ad os fouee uersus mare ĩ ide;
ɔcludebatur. Totũ uero id colebatur: ⁊ reli

quum q̃dẽ spatiũ mĩtis ⁊ frequẽtibꝰ edificiis
abundabat. Sinus ãt ipse portusq; latissimus
plẽus erat nauibꝰ mercatoribusq; ũdiq; ɔfluẽ
tibꝰ. Ubi ob freq̃ntẽ turbã die nocteq; clamor
ɔtinuꝰ ac strepitus igẽs sentiebatur. Atq; ita
de urbis ⁊ antiq̃ sedis dispositõe, ut oliꝫ tradi
tũ est in pñtia iã rettulimꝰ. Deinceps ũo ɔme
morare conabimur / q̃ natura q̃ue cultus reliq̃
regionis extiterit. principio locus oĩs editus
admodũ ⁊ a mari abscisus mmorabatur. Regio
ũo circa urbẽ cãpestris oĩs / ãbiẽs q̃dẽ urbẽ / ⁊ ã
bitu exteriori ɔprehẽsa. Mõtes. n. hanc secus
mare claudebãt. ipsa uero illucusq; eq̃lis ac pla
na. ⁊ altera q̃dẽ; ex parte ad tria stadiorũ milia
ꝓtendebatur. ad mediũ ũo a mari supne stadio
rũ milia duo. Situs ãt ĩsule ad austrũ uerge
bat a septẽtrione boree expositus. Mõtes eius
freq̃ntia / altitudine / pl'chritudine oẽs q̃ nunc
extãt / exsupabãt. In eis uici ɔplurimi accola
rũ: atq; ditissimi. Neq; deerãt ãnes. lacus.
prata: q̃bꝰ aĩalia oĩa tũ fera tũ domestica abũ
de nutriebãtur. Sylua itẽ crebra ac uaria sin
gulis opibꝰ materiẽ affatiꝫ suppeditabat: atq;
ita locus ille tã natura dispositus / q̃; mĩtorũ re
gũ diligẽtia opibusq; lõgo tpe erat excultus.
Quadrata regio fuit plurimũ recte ĩ lõgũ uer
gens: sꝫ pp foueã circũ erutã recta amissa figu
ra. Cuiꝰ ꝓfunditas lõgitudo ⁊ ãplitudo incre
dibiles dictu. Impossibile nãq; uidetur tã ua
stũ opus cũ aliis collatũ opibꝰ manibus hoĩũ
esse factũ. Dicendũ tñ q̃d audiuimꝰ. Iugeris
unius erat ꝓfunditas. Latitudo oĩũ stadium:
cũq; eẽt circa oẽ; agrũ effossa / lõgitudo eiꝰ sta
dia decẽ milia. hec sẽe fluẽta ex mõtibꝰ dmanã
tia suscipiebat pq; agros reuoluta ad urbẽ hinc
atq; illinc pueniẽs hac tãdẽ erũpebat in mare.
Desup ãt ab ipsa late pedes cẽtum fouee recte
q; excise p agrũ rursus ĩ foueã mari ꝓximã d
mictebantur. Altera uero ab altra stadiis cen
tũ seiungebatur. Deducebãt ex syluis ligna in
urbẽ. ⁊ alia suis q̃q; collecta tpibꝰ / duplicibꝰ
p foueas nauibus. fouearũ. n. tractus obliq; se
se usq; ad urbẽ intersecabãt. Geminos ex ter
ra fructus ac fruges ãnis singulis colligebãt.
hieme q̃dem Iouis beneficio pluuiis tellus ma
debat: estate riuis ex aq̃ductibus irrigabatur
Circa numerũ uero uirorũ ĩ cãpestri regiõe ad
rẽ militarẽ utiliũ hic erat ordo: ut suũ q̃q; du
cẽ sors eligeret preberetq;. Sortis aũt magni
tudo decies stadia dcẽ. Cunctarũ ũo sortium /
milia sexaginta. Sz eorũ q̃ mõtes ⁊ alia loca co
lebãt / numerus infinitus. p loca ũo ⁊ pagos in
huiusmodi sortes scđ; duces distributi erãt cũ
cti. Igitur institutũ erat / ducẽ ĩ bellũ ĩ fer
re sextã currus bellicosã ptẽ ad milia currunm
decẽ. Equos duos / ⁊ eq̃tes / rursusq; iugales
equos absq; bigis. Ubi eẽt ⁊ qui paruo clippeo
munitus descenderet ⁊ q̃ ãbos habenis uicissim
regeret equos. Armigeros item duos: ⁊ sagip
tarios ⁊ funditores utrosq; duos. leuis armatu
re milites. iactores lapidũ iaculatoresq; tres
utrosq;. Nautas quatuor ad ducentarum mili
umq; nauium ɔplementum. hac itaq; ratione
in regia ciuitate erant res bellice preparate.
Reliquarũ ũo nouẽ urbiũ apparatus alibi aliꝰ
erat: quarũ rerũ ꝓlixior foret narratio. Magi
stratus ãt honoresq; sic erant a pricipio ĩstitu
ti. Unusq̃sq; decẽ regũ iurisdictione sua in ꝓ
pria ciuitate hoĩbꝰ plurimisq; legibꝰ dñabatur
puniebatq; ꝓ arbitrio unũ quẽq; ac morte dã
nabat. Impiũ ꝑfecto ⁊ ɔmunio iter illos scđ;
neptũni mandata dirigebantur: q̃madmodum
leges illis ⁊ littere nũciabãt a maioribus ĩ colũ
na quadã ex auricbalco circa mediũ insule intẽ
plo neptũni ipsius inscripte. Illi igitur quito
quoq; ãno interdum ⁊ sexto alterne transacto
congregabantur: tam pari q̃; impari equãm par
tẽ distribuentes. Congregati uero de publicis
rebus deliberabant / diligentiq; examine iudi
cãtes / si quã ĩ re preuaricatus q̃s essꝫ dãnabãt.
Cũ igitur foret iudiciũ ĩ eundũ tali se fide iui
cẽ abstrigebãt. Nã cũ essent intẽplo neptunni
dimissi solutiq; tauri / seorsũ ab aliis ipsi decẽ
uouebãt dõ gratũ illi uictimã se sine ferro cap
turos. Ũñ lignis ⁊ laq̃is uenabãtur. Et q̃cumq;
cepãt taurũ ad colunnã tractũ in eius uertice /
ubi scriptis erat mãdatum / ꝓtinus iugulabãt.
Extabat aũt ĩ colunna preter leges iuramẽtum
exsecratioq; terribilia hisq̃ nõ parerẽt / impre
cans. Cũ itaq; sacrificiis demore paratis / ex
piaturi iam crematuriq; erant singula tauri m
bra / ex impleto cratere guttam sanguinis p sin

gulos diffundebant. Reliqua dabant igni: lu strantes columnam. his deniqꝫ actis, phialis au reis haurientes ex cratere, ⁊ super ignem libantes iureiurando interposito promictebant, iudicaturos se secundum inscriptas columne leges, puniturosqꝫ eos q antea deliquissent. preterea litterarum illarum normam sponte nunqꝫ se transgressuros. Addebant neqꝫ preter patris ipsius leges uel imperaturos se unqꝫ, uel imperanti obedituros. Hec unusquisqꝫ illorum sibi ipsi posterisqꝫ precatus, bibensqꝫ ⁊ offerens deo phialam, ad cenam se ⁊ necessaria conuertebat Et aduentante nocte igneqꝫ uictimarum ferme extincto singuli celestem colore ⁊ qꝫ pulcherrimam induti uestem ac penes hostias ambustas humi sedentes, totumqꝫ per noctem ignem in sacris accensum extinguentes, iudicabantur simul ⁊ iudicabant, siquis eorum quempiam tanqꝫ legum transgressorem accusauisset. Postqꝫ uero iudicauerant diesqꝫ illuxerat, in aurea tabula sententias insculpentes, eas una cum uestibus monumenta futura posteris, suspendebant. Leges autem ⁊ alie multe circa sacra regum proprie singulorum: sed he precipue. Ne unqꝫ sibi inter se bellum inferrent, immo succurrerent omnes, siquis aliqua in ciuitate ipsorum genus regium extirpare aggrederetur. Tunc demum communiter quemadmodum superiores deliberauissent de bello deqꝫ ceteris actionibus, imperii ius atlantico generi tribuebant. Cedis autem auctoritatem aduersus aliquem cognatorum, regi non concedebant, nisi plures ex decem qꝫ quinque in eandem sententiam conuenissent. Talem itaque tantamque potentiam que in illis tunc erat locis, deus certo quodam ordine ad hec rursus loca deduxit, tali quadam, ut fertur, occasione. Multa sane per secula, quo ad natura in illis diuina perseuerauit legibus obediebant, ⁊ erga diuinum genus ipsis cognatum benigne affecti erant. Magnifice namqꝫ illorum animis ⁊ uere cogitationes inerant. Unde ⁊ modestia utebantur prudentiaqꝫ ⁊ ad ea que accidebant ⁊ inuicem. Quo circa spernentes preter uirtutem omnia paruifaciebant presentia: neqꝫ efferebantur: sed tanqꝫ onus quoddam existimabant, auri ceterorumqꝫ copiam. Neqꝫ uelut ebrii gemino ex alimento facti in aliquo per incontinentiam aberrabant. Immo uero utpote sobrii acute cernebant. hec omnia communi ex amicitia una cum uirtute incrementum suscipere. Horum uero studio ⁊ admiratione, disperdi hec ⁊ uirtutem amicitiamqꝫ deficere. Quoad in eis mens talis ⁊ natura diuina uiguit, creuerunt que supra narrauimus omnia. postqꝫ uero diuina sors in eis longo abusu crebrisqꝫ mortalium rerum affectibus inquinata euanuit morisqꝫ humanus preualuit, tunc primum quia nō possent ferre presentia, dedecori succubuerunt. Nam apud eos qui cernere poterant, turpiter affecti existimabantur: cum pulcherrima ex pretiosissimis perdidissent. Qui autem, rectam ad beatitudinē uitam inspicere non ualebant, tunc eos preclaros beatosqꝫ putabant maxime, cum maxime iniqua plus habendi cupiditate ⁊ uiolentia replerentur. Tunc sane deus deorum Iuppiter q regit omnia legibus, que potest hec talia cernere, cum deprauari generosam stirpem animaduerteret, hominesqꝫ eos punire uellet, ut adepti temperantiam modestiores concinnioresqꝫ euaderent, deos omnes in sedem eorum honoratissimam conuocauit. Unde tanquam ex medio mundi throno qcunqꝫ generatōi subiiecta sunt conspiciuntur. Uocatoqꝫ concilio sic eit exorsus.

Is Finis eius quod de Critia reperitur.

Argumentum Marsilii Ficini in librum primum de Legibus, ad Laurentium Medicē, Uirum Magnanimum.

SECUNDUM Apud priscos pene idem Magnanime Laurenti, tria potissimū habuit sapientie lumina pythagoram, Socratem, ⁊ Platonem compertum autem habemus Sapientiam quidem pythagore magis in contēplando, Socratis uero in agendo magis, Platonis deniqꝫ i contemplando pariter atqꝫ agēdo consistere: Preterea disciplinā tam pythagore speculatiuam, qꝫ Socratis moralem a cōmuni hominum consuetudine uideri remotiorem, Platonis uero doctrinam speculatiuam pariter ⁊ moralem: ubiqꝫ ita diuinum cum humano contemperare, ut ⁊ cōmuni hominum cōsuetudini facile possit accomodari: ⁊ simul homines ad diuina etherna qꝫ conuertere. Neqꝫ uero putandum est propterea Platonem a pythagora ⁊ Socrate, quos quasi numina colit, eē diuersum, sed mixtum potius: atqꝫ utriusqꝫ ingenii quasi quendam, ut ita loquar, diuini ad humanum moderatorem: ut quodāmodo dici possit, in illis quidem ingenium dumtaxat diuinum fuisse: in aristotele uero, ⁊ ceteris post platonem philosopis humanum tantum: sed in platone diuinum pariter ⁊ humanū: Quorsum hec? Ut meminerimus presentem legum dispositionem, quoniam ab ipso platone non per pythagoricam personam uel Socraticam, ut solet cetera, immo uero, per propriam Platonis ipsius personam nobis traditur, nō iniuria iam quandā inter diuina ⁊ humana mediam obtinere: nam nos per abdita ⁊ in uia quedam trahere, neque tamen ad inferiora deducere: Quāobrem decem illi de re. pu. libri Pythagorici magis sint atqꝫ Socratici. Presentes uero leges magis platonice iudicentur. Illa res. pu. nouentis fuerit ⁊ optantis: Dispotio presens sit eligentis: ut qui in arduum illud ascendere nequeunt: ad hos saltem clementiores colles non dedignentur accedere. Consi dera quanta diligentia humane saluti noster Plato prospiciat. qui non solum p ardua uult uideri hominibus ammirandus: uerum etiam p declinia quedam facilis ⁊ propitius esse omnibus atqꝫ salutaris. hic ergo nō coget homines si noluerit inter se facere cuncta communia, permictet ut fieri solet, propria singulos possidere: Neqꝫ tamen cautissimus auriga noster omnino laxabit habenas. Nam preter summā aliarum diligentiā legum, prudentissime sanciet: ne cui liceat ultra certum ⁊ illum quidem mediocrem terminum census amplificare: ne aliis quidem copia nimia, aliis obsit inopia: ne ue cogantur id, quod miserabile esse putat, multi inter patrie sue ulnas esse mendici: Quō autem persona hic Platonis sub ipso athenien sis hospitis nomine ⁊ id quidem modestie gratia lateat, legenti deinceps ex multis perspicue apparebit: ex eo precipue, quod affirmabit se geminas tractauisse res: pu: Conditurus aūt leges grecis, iure a tribus grecarum legum optimis conditoribus leges accipit, minoe lycurgo. Solone, adimēs, addens, mutans, inueniens, atqꝫ ita optimam ex cūctis componit formam: ⁊ quamuis ab initio constituat ciuitatem ⁊ regulam gubernadi, tamē legum positionem noiat potius qꝫ rem p: Qm̄ ica ciuitate in q̄ possessiones sunt proprie singulorum, propter uarias controuersias, lites iniurias, multis opus est legibus: In quibus constituendis admirandum simul ⁊ clemntissimum notabis diuini Platonis ingenium. excogitat. n. insignis benignitate uir singulis legibus prohemia quedam exhortatoria quibus humanissime ciues adducti, libenter parere uelint, ac sponte uelut filii legum illis obtemperent, quibus alii solent quasi tyrānis inuiti parere: ac pro uiribus uel fraude uel uiolentia earum imperium subterfugere Addit uero post multa etiam minas: addit ⁊ penas: propter illos, qui patriam suam, nō matrē iudicāt, sꝫ nouercā. Descēdemus iā ad primi legū libri proprium argumentum, si prius omnes ammonuerimus, ut dialogum, minoem, argumentumque illius, legant ante, qꝫ ad has leges accedant. Accedant inqꝫ tanqꝫ ⁊ lectōnibus eas diligenter obseruaturi ⁊ actionibus penitus seruaturi. Alioquin nisi his obedie rint, intelligant se post tam exactam iustitie na

iniustitieqꝫ notitiam / ⁊ minori excusatione ⁊
maiori crimine peccaturos. Atheniẽsis hospes
.i. Plato profect⁹ in cretam / prope Cnosum
offendit cliniam cretensem ⁊ Megillum laceõ
monium : quos Cnosii accersiuerant / vt colo
niam inde deducerent : vrbeꝫ conderent : eiqꝫ
leges darent. Hi ergo ad sacrum Iouis antrũ
consulturi de hoc accedebant. his factus obui
us atheniensis hospes / quid nam acturi irent i
terrogauit : Illi leges excogitaturos esse se re
sponderunt : Verum cuꝫ multa de legibus iter
rogati ab hospite / questionem haud satis absol
uerẽt / ⁊ hospes illis ad leges aptissimus uidere
tur : obsecrauerunt eum / ut ad ciuitatem legi
bus instituendam una cum ipsis adiutor accede
ret. Obtemperat ergo hospes. et ante omnia
pricipiũ a quo / ⁊ per quod leges ad homines ꝑ
uenerunt / exponit / deum. s. atqꝫ philosophũ
Deiñ leguꝫ pqrit finẽ docẽs ei⁹ mõi finem fore
trãqllã aĩoꝝ ciuiliũ puritatẽ ueritatis cõtẽ
plationi / quoad fieri potest sufficientem. Ter
tio ad ipsã legũ formã materiãqꝫ ɗscẽdit. Le
ges autẽ adeo hominibus inspirari / testis est om
nis antiquitas. testes ⁊ multi Platonis libri :
testes ⁊ ratões nrẽ i multis dialogorum argum̃
tis adducte. Atqꝫ in theologia nostra / ubi de
religione agitur cõfirmate. Profecto si natu
ra que nihil aliud est q̃ꝫ infimuꝫ diuine prouidẽ
tie instrumentum / atqꝫ ubicunqꝫ prouide uide
tur incedere / non ducit ipsa se ipsam / Sed ab
ipsa prouidentia ducitur / fines omnium ordi
nesqꝫ ⁊ i se ipsa prescibente / ⁊ nature ꝑũt uult
inscribente : si inq̃ꝫ natura talis neqꝫ abundat
superfluis / neqꝫ i reb⁹ deficit necessariis certe
diuina prouidentia in rebus necessariis nunq̃ꝫ
deficit. Necessaria uero est hominuꝫ generi ali
ter non potenti uiuere / congregatio mutua.
Necessaria quoqꝫ lex congregationi similiter
procul a lege subito piture. Necessaria rursuꝫ
legibus diuina est auctoritas / ne uel negligen
tia obsolescant / uel fraude ⁊ uiolentia confrin
gantur. Necessaria tandem comparande auc
toritati diuine / tum sanctimonia uite / tum o
pera super humanas uires omnibus admiranda
Quamobrem prouidentia dei / que singulis ele
mentorum / plantarum / brutorum / membrorũ
speciebus ⁊ usibus nececessaria prospicit : mul
to diligentius perfectissime animalium speciei
colenti diuinitatem / in sanciendis legibus ap
prime saluti hominum necessariis deesse non d
bet : Adde quod neque potest princeps ullus
uastam ciuitatis nauem quolibet momẽto / pro
cellis ⁊ periculis innumeris agitatam / absqꝫ ce
lesti flamine ad portum usque perducere. Er
go deus tum occultis inspirationibus animoꝝ
tum miraculis manifestis / quotiens necessitas
exigit / ⁊ reuelat mysteria legum ⁊ sancit palã
atque promulgat. Propterea exordium Pla
to legum adeo iustis felicibusqꝫ incohat auspi
ciis : deum non ab re ter statim in principio no
minans. Tres. n. hic disputant fundatores le
gũ / singuliqꝫ diuino indigent patrocinio / tres
quoqꝫ imitantur auctores legum / Minoeꝫ ⁊ ly
curgum atqꝫ Solonem. Qui ⁊ leges in tria nu
mina rettulerũt Iouem ⁊ Apollinem ⁊ Miner
uam. Neqꝫ id quideꝫ iniuria. Sol. n. planeta
rum dominus / potentiã / iuppiter / clementiaꝫ
minerua / sapiẽtiaꝫ continet. Que quideꝫ tria
totam legis naturam perfectionemqꝫ complec
tuntur. Quid. n. aliud esse dicimus legeꝫ pre
ter rationalem quandam regulam / certo quo
dam ordine ad bonum subditos perducentem ?
Vt autem ratio ⁊ regula ⁊ ordo insit necessaria
omnino sapientia est. Preterea ut perducat /
ad finem atqꝫ seruetur / in primis potentia effi
cit. denicꝫ ut ad bonuꝫ / idest. ut ad cuiusqꝫ cõ
modum / ⁊ conmode benigneqꝫ conducat ma
gnopere clementia prouidet. Tria itaqꝫ apõ
priscos numina / diuinam referentia trinitatẽ
legibus necessario consulũt. Atqꝫ iccirco tres
similes dotes in principe afferendas leges ne
cessarie iudicantur. At quoniam perfectas
inuicem has oportet concurrere ad perfectas
leges constituendas : id uero humana facultas
prestare non potest / nimirum ad legũm exactis
simam sanctionem diuino est opus auxilio.
Quod autem nouenarium annorum numerum
Plato ⁊ in Minoe ⁊ hic sepe repetit quasi ne
cessarium ad leges ab ipso Ioue discendas ho
minibusqꝫ tradendas / forte significat nouem
angelicarum mentium ordines / per quos uelut
iterpretes ipsa legis sanciende ratio ad hoies

usqꝫ transfertur. omnes uero hos ordines legũ
iterpretes sub uno mercurii nomine significat
i prothagora. Neqꝫ uero te lateat nouenario
hoc in angelis numero non christianos solum /
uti : sed ⁊ platonicos / precipue Proculum atqꝫ
Syrianum / quod i theologia satis ostendimus.
Quid uero ? si nouenarius hic significet trinũ
potentie usum trinumqꝫ sapientie / triplicem
quoqꝫ clementie / uidelicet ut triuꝫ quodlibet
tum in lege ipsa sit / tum in iudicio magistratus
tum i ministris ⁊ ipsa executione iudicii. Pre
terea in ipsis rerum actionumqꝫ principiis me
diisqꝫ ⁊ finibus : Tria uero ter repetita noue
narium manifeste perficiunt. Sed cur nam in
re. pu. ab ipsis minerue sacris / hic uero a sacris
Iouis disputationis fundatur exordium ? An
forte / quoniaꝫ disputatio illa athenis habetur
et de antiqua athenarum urbe minerue dicata
tractatur ? Hic uero in creta de cretensi urbe
edificanda consulitur / prope ipsum Iouis tem
plum / deqꝫ legibus Minois Iouis filii in prin
cipio uerba fiunt. An poti⁹ forma illa rei. pu.
prior castior erat / atqꝫ seuerior Palladi maxi
me congrua : hec uero paulo indulgentior ⁊ sua
quadam humanitate Ioui conueniẽs. Summa
tim ⁊ hic ⁊ ibi a uotis sacrificiisqꝫ ciuitatis na
scentis felicitatem auspicamur. Mitto descrip
tionem longi huius itineris / ⁊ sacros lucos / ⁊
arbores templo dicatas : ⁊ alia multa / que com
tum desiderarent / potius q̃ꝫ argumentũ. Post
uero non nulla que allegorice docẽt res / huma
nas presertim publicas non posse absqꝫ diuino
quodam patrocinio recte componi : ideoque ab
ipso deo qui ⁊ legum principium est ⁊ finis / esse
legum exordium faciendum / incipit iam pau
latim de legum fine perquirere / significans ha
rum finem esse diuinum cultum : quandoquideꝫ
eiusmõi legum disputatione ad templum Iouis
proficiscuntur : Cum igitur leguꝫ finis ultim⁹
sit Iouis illius cult⁹ / qui fecit mundũ deditqꝫ
⁊ mundo leges ⁊ nobis / non inmerito statim ne
gat finem legum esse Martis cultum. Interiꝫ
modeste Minois ⁊ Lycurgi leges emendans : qd̃
non taꝫ ad uirtutem ipsam simpliciter respexe
rint q̃ꝫ ad bellicam declinauerint. Profecto
leges debent illud potissimum in ciuitate habe
re pro fine ad quem quasi ad signum omnia di
rigant / quod a cunctis ciuibus / maxime omni
um est expetenduꝫ. Pugna uero atqꝫ uictoria
cum laborum malorumqꝫ plena sit / nõ propter
se quidem optanda est sed eligenda potius pro
pter pacem tutamqꝫ uite tranquillitatem / quẽ
admodum nemo ita exoptat uiuere / vt in per
petua contra morbos pugna / victoriaqꝫ uerse
tur. Concludit tandem non decere studia pa
cis ad bellica / sed contra : bellica potius ad pa
cis studia oficiaqꝫ referre : pacem uero ad expe
ditũ liberumqꝫ ueritatis deiqꝫ cultum. In his
uero probandis ipsum bonorum genus i multas
distribuit species dicens alia quidem esse huma
na / alia uero diuina : ⁊ a diuinis humana pen
dere. humanorum autem / que longe diuinis in
feriora iudicat / primum esse sanitatem / secun
dum formam : tertium uires / quartum diuitias
hoꝝ ũo honorũ ducẽ ul'tr eẽ prudẽtiã / duce in
sup diuinorũ. post prudẽtiã / seq existimat tem
pantiã : post hanc iustitiam. Post iustitiam for
titudinem. Profecto ⁊ hic significat ⁊ in quar
to de re. pu. explicat tres anime partes ratio
naleꝫ. s. irascibileꝫ / cõcupiscibilem / ⁊ pruden
tiam quidem in sola rationali / fortitudineꝫ / in
sola irascibili esse. Tu quoqꝫ pone in sola con
cupiscibili continentiam. Ponit uero in cunc
tis simul partibus temperantiam atqꝫ iustitiaꝫ
et utranqꝫ nominat totius anime consonantiã
Sed temperantia quidem i affectibus / iustitia
uero in actibus consonantia sit. Et illa sit ani
me sanitas / hec anime pulchritudo. At prudẽ
tia / oculus : fortitudo uero / manus. Si substã
tiaꝫ anime puritatemqꝫ contemplationi neces
sariam spectas / iustitie temperantiam antepo
ne. si humanã spectas consuetudinem / prepone
iustitiaꝫ. Omnino uero prudentiã cunctis qua
si oculuꝫ pedibus atqꝫ ducem. At fortitudinẽ
continentie antepone. Nam fortitudo ⁊ circa
difficilius uersatur doloris. s. tolerantiam / ⁊
continentie officium quod est uincere uolupta
tes / in se ipsa coplectitur. Vtramqꝫ uero iudi
cato temperãtia iustitiaqꝫ inferiorẽ. Hec. n.
duo integrũ anime totius ordinem magis possi
dent duce prudentia constitutum. Ex his col
ligit oportere latorem legũ ⁊ ipsum referre /

et referri iubere, humana quod ad diuina, diuina uero, id est, uirtutes ad mentem ueritati diuinitatique deditam. Dum uero de fine legum disputat, officium quoque ipsarum conditoris exponit, idque summatim esse uult, summa cum diligentia totam ciuitatem colere quasi agrum, ut exquisitam de eligendis serendisque seminibus habeat rationem. Deinde de oportuna plante cuiusque cultura. Item de extirpandis statim ab initio noxiis herbis et sentibus. Denique de omnibus ad maturitatem suo ordine perducendis. Tu uero inter hec aduerte turpiorem haberi, qui uoluptatibus cedit, quam qui succumbit doloribus. Item fortis uiri officium esse, non solum metus et pericula superare, sed cupiditates etiam cohercere. Preterea, neminem secure iudicari posse fortem, nisi diu inter labores et pericula uersatus strenue fuerit. adde et nisi in ipsa licentia et illecebris uoluptatum: In quibus probantur proprie continentes, ipse quoque fuerit comprobatus. Aduerte non esse tutum uel hominem qui fortis sit futurus, procul a timoribus, uel eum qui futurus sit temperatus seorsum ab omnibus uoluptatum illecebris educare. Preterea totum conditoris legum studium circa uoluptates et dolores oportere uersari: ut duo hec quasi bruta freno non careant. Si enim freno cohibeantur, facile felixque uite iter euadit. Si nullo cohierceantur freno, difficile admodum et infelix. Notabis et illud de atheniensibus dictum: probos athenienses esse precipue probos: propterea quod soli suapte natura et diuina quadam sorte, nullo cogente uel perterrente, sint probi. In his Plato significat in ciuitate male instituta, raros quidem fore ciues bonos: sed illos fore omnium prestantissimos. Quoniam cum nulla disciplina tales euaserint, profecto diuina quadam sorte et perfecta natura facti sint tales. Quorum etiam tanta sit excellentia, ut communi contagione non inquinentur. Post hec singulare ad cuiusque artis totiusque uite preceptum considerabis Oportere eos qui prestantes uiri quouis in studio euasuri sunt, statim a teneris annis id ipsum tam ludendo quam studendo in singulis ad id conducentibus meditari: adeo ut uirilium studiorum accommodatissima pueris preludia preponantur. Atque ita ludentium animi in amorem illius potissimum adducantur, quod in uirili etate, serio sunt acturi. Inter hec disciplina sic definitur. Disciplina est, ea uite statim a pueritia institutio, que in amorem uirtutis paulatim adducit animum puerilem. Illius inquam uirtutis precipue, per quam uir factus imperare sciat atque parere. Hominem uero oportere et insuper posse, disciplinam eiusmodi a teneris annis habere, per illam que sequitur humane nature descriptionem apte confirmat: inquit. n. hominem et si unum quiddam sit, habere tamen multa in se atque diuersa. Inter que sint tyranni duo amentes quidem et inter se contrarii, animum distrahentes, dolor atque uoluptas. Preterea opiniones futurorum bonorum atque malorum, ex quibus appetitus confidentiaque ad bona, timor autem ad mala nobis suboritur. perturbationesque animi sic miles. Preter hec adest iudicium rationis dictans quid horum melius sit quid peius. Iudicium uero eiusmodi in uno quoque lex priuata est et in ciuitate lex publica. Quoniam uero animal unum ex rebus tam diuersis dixerat esse compositum, haud ab re subiungit, hominem inter animalia miraculum esse diuinum. Mercurium imitans, dicentem, miraculum ingens hominem esse. Animalium tria sunt genera. Aut. n. tam ex corpore quam ex animo immortalia sunt. aut ex utroque mortalia. aut ex animo quidem immortalia, ex corpore uero caduca. In primo qui dem genere celestia et etherea et aerea sunt, siue dii siue demones nominentur In ultimo uero sunt bruta. Sed in medio homines demonesque aquei atque terreni. Cum. n. horum quoque demonum corpora sicut humana ex contrariis componantur, dissolui quandoque possunt perturbationesque aliquas afferunt. Sed ceteris iam obmissis cur nam homo miraculum? Quia et cum diuinus sit mirum est eum a mortalibus infici: et cum sit mortalis, mirum quoque affici ad diuina: Sed cur diuinum miraculum apellatur? Quoniam et ut ita est diuina prouidentia institutum: et ut Timeus docet adeo quidem opifice mundi rationalis anime substantiam ipsam accepimus: a diis autem ceteris naturam quandam uitalem ratione inferiorem, a demonibus denique corpora. Quod autem addit hominem a diis fuisse uel ludo uel studio quodam effectum sic intellige ludo quidem factum esse, si anima semper a celestibus ad terrena atque uicissim quasi ludendo transmigrans numquam immutabili apud deum sede quiescat? factum uero studio si modo penes effectores deos effectorem deum animus quandoque sit inmobiliter permansurus. Utram uero disiunctionis huius partem eligere debeamus affirmare hic Plato non audet: Probabile tamen habet, ut hic alibique significat, hominem studio quodam potius quam ludo fuisse diuinitus constitutum: Siquis autem ambiguum hunc Platonis textum legere ita uelit ut significet uel hominem esse a diuinis animalibus constitutum, ab astris intelligat: uel esse ex animalibus multis compositum, intelligat partes affectusque anime nominari a Platone poetice animalia: Quod quidem apparet in nono de re. pu. et in principio Phedri. Sed ista tu uideris: Descendit post hec ad quedam, que et si leuiora uidentur, ad perfectam tamen discipline traditionem morumque probationem necessaria sunt. Qualia sunt studia musice consuetudinesque persimiles Musica uero communissima quadam significatione comprehendit proportionis cuiuslibet ordinem: non solum in sermone, cantu, sono, saltu, sed gymnastico quoque ludo gratieque conuiuii. Hec quidem omnia ita in ciuitate composita esse debent, ut omni perturbationum uitiorumque incitamento sublato, corpus et spiritum animumque contemperent. Exorditur autem disputationis oportunitate quadam a conuiuiis, atque uino: dicens primo cauendum esse ne ad innatas nobis perturbationes accedat quoque ebrietas. Hec. n. si temere accesserit et rationis officia minuit. et perturbationis impetus auget. Probat tamen conuiuium atque meri usum, ea uidelicet cautione adhibita, quam in libro sequenti planius explicabit. Hic uero ad id potissimum conferre indicat ut ex liberiori interdum usu meri mores hominum in conuiuiis detegantur. solet. n. impudentiores audacesque reddere. Ille ergo prudens iuuentutis custos deprehensis iuuenum, presertim uitiis: impudentia, et merori facilis poterit et assuefacere iuuenes, etiam in ebrietate omnium impudentissima seruare pudorem. Quanti uero sit pudor. i. dedecoris et infamie timor, ex eo constat, quod ob eiusmodi metum iuuenes, et turpia in primis metuunt et honesta quamuis ardua audacter aggrediuntur: que quidem duo rei. pu. maxime omnium tam pace quam bello necessaria iudicantur. Ideoque ad hec ciuium animis infundenda legum lator diligenti studio debet intendere.

Leges Platonis translate a Marsilio Ficino Florentino. Ad Laurentium Medicem. Uirum Magnanimum:

Collocutores. Atheniensis hospes. Clinia cretensis. Megillus lacedemonius:

hospes

DEUM NE, AN aliquem hominum. o. hospites condendarum legum causam existimatis? Cli. Deum. o. hospes, deum inquam ut decet asserere: Apud nos quidem Iouem: Apud lacedemonios autem unde hic est, apollinem dicturos istos existimo. Nonne? Me: Certe. Athe: An homerum sequtus ita dicis, quasi Minos semper per nouennium patris colloqutionem petierit: eiusque monitis ciuitatibus uestris leges posuerit? Cli. Sic nostri ferunt, Fratrem quoque eius rhadamanthum iustissimum fuisse auditis: Eumque nos cretenses, quia tunc recte ius unicuique distribuerit, hanc laudem consequtum fuisse censemus Athe: Egregia profecto laus: maximeque filio Iouis conueniens. Uerum quia in huiusmodi moribus atque legibus ambo educati estis: tu scilicet atque iste, spero nobis non iniocundum fore, si inter eundum de constituendis ciuitatibus ac legibus disseramus. Est autem a Cnoso in antrum templumque Iouis uia satis ut audiuimus longa. diuersoriaque per ipsam sub altis arboribus, ut in estu conuenit, umbrosa sunt. Nostre igitur etati conueniens erit, frequenter

in his requiescere : mutuoqꝫ orationis solami ne / sine modestia iter hoc omne trāsigere : Cli Atqui : cum progressi fuerimus hospes / cupre ssos offendemus in lucis proceritate specieqꝫ mirabili / prata quoqꝫ amena : in quibus requie scentes / libenter conmorabimur : Ath : Recte nimium loqueris . Uerum hec magis affirmabi mus / cum uiderimus . Sed eamus iam bona for tuna comite : Cli : Fiat : Athe : Sed dic mihi oro : quamobrem conuiuia . exercitantes armo rumqꝫ artem lex uobis instituit ? Cli . Arbi tror equidem . o . hospes nostra hec esse facilima cognitu . Naturam . n . regionis huius uniuer sam uidetis / non esse ut thessalie / planam . Id circo equis illi magis / nos cursibus utimur . Inequalitas hec locorum ad pedestrem exerci tationem cursumqꝫ est aptior . Quapropter armaturam quoqꝫ leniorem esse necesse est / ne pondere suo cursum impediat . Arcuum ergo sa giptarumqꝫ leuitas maxime congruit Hec igi tur omnia ad bellum nobis accommodata sunt Ad idqꝫ respiciens legislator / cuncta / ut mihi uidetur / instituit . Quippe huius gratia ipsam etiam conuiuendi legem sanxisse uidetur : cum omnes uideret i militia / re ipsa coactos / custo die sue gratia / conuiuia habere communia : In quo sane arbitror cum stultitie crimine ceteros condemnasse : quod minime intelligant bellum semper inesse ciuitatibus / omnibus ad omnes inge atqꝫ perpetuum . Nam si dum est bellum / custodie causa conuiuia celebrare perfectosqꝫ aliquos / una cum subiectis suis armatos tueri urbes oportet / id ipsum est pacis etiam tempo re faciundum . Quam . n . pleriqꝫ pacem nomi nant / id esse nomen solummodo existimandum Ratio uero ipsa / omnibus ciuitatibus ad omnes bel lum esse natura : ne indictum quidem . Reperi es utiqꝫ si ita consideres / cretensium legum la torem omnes ferme leges tam priuatim q̄ꝫ pu blice ita nobis conscripsisse / quasi ad bellum re spiceret . Atque ita illis parere iussisse / quasi ce terarum rerum nulla eēt utilitas / non possessionum non artium / nisi quis bello superet : Cum om nia bona eorum qui inuicti sunt / ad uictores illi co transeant : Ath : Probe . o . hospes ad perfi ciendas cretensium leges exercitatus mihi ui deris . Sed id planius dicas . Recte dispositam ciuitatem / tunc demum dicere uisus es / cum sic instituta est / ut ceteras bello uincere possit Nonne ita ? Cli : Ita prorsus : hunc etiam ar bitror consensurum : Me : Haud aliter . o . di uine vir Lacedemoniorū quispiā respōderet . Ath : Utrum ciuitas ad ciuitatem ita se habet ? Uicus autem ad uicum aliter ? Cli . Non aliter Athe : Similiter ergo se habent : Cli : Simili ter : Athe : Nunquid ⁊ domus ad domum que eodem in uico sunt / ⁊ singuli uiri ad singulos ? Cli . Similiter ⁊ ista : Athe : Quid porro de ui ro quolibet ad se ipsum est dicendum ? Utrum quemlibet ad seipsum quasi hostem ad hostem af fici dicemus / An aliter ? Cli : O . atheniensis hospes . Non enim ego te atticum nominare uo lo . Uideris namqꝫ dee ipsius athenas . i . palla dis cognomento dignior esse : Nempe uniuer sam hanc rationem ad principium reductam ita planam fecisti : ut facilius inueniri queat / mo do probe fuisse dictum / hostes uidelicet omnes omnibus esse tam publice q̄ꝫ priuatim : ⁊ singu los sibi ipsis : Athe : Quomodo id ais . o . vir mirifice ? Cli : Primam . o . hospes ⁊ optimam esse dico uictoriam ut seipsum quis uincat . Turpissimum uero quiddam ⁊ pessimum / ut a seipso uincatur . Atque hec omnia bellum esse singulis ad se ipsos significant : Ath : Oratio nem illam iterum resummamus . Nam cum quis que nostrum / aut superior seipso sit aut inferi or / dicendum ne est eodem se modo domum . ui cum . ⁊ ciuitatem habere ? An aliter ? Cli : Sit ne superior aliqua seipsa / aliqua inferior / di cis ? Athe : Id ipsum . Cli : Istud quoque rec te quesisti . Non . n . minus ciuitatibus id con tingit : immo maxime hoc in eis perspicuum . Nam ubi meliores multitudinem peioresqꝫ su perant / recte profecto ciuitas illa superior se ipsa dicetur : ⁊ hac uictoria nō iniuria laudabi tur . Contra uero ubi contrarium fit : Athe : Sed utrum quod peius est / meliore aliquando superius ⁊ potentius sit ad presens pretermicta tur . longiore namqꝫ oratione indiget . Quod autem abs te dictum est / sic intelligo . Quod ci ues quandoqꝫ cognati ⁊ ciuitatis eiusdem mul ti ⁊ improbi aduersus iustos qui pauci conspira

bunt : uimqꝫ inferent ut eos subiiciant . Ac si uicerint / ciuitas illa seipsa inferior / prauaqꝫ dicetur : sin autem uicti fuerint / superior atqꝫ proba : Cli : Mirum est hospes quod dicitur sic tamen fateri necesse est : Athe : Age iam ⁊ hoc rursus consideremus . Multi ab uno patre matreqꝫ eadem fratres nasci possunt . Nec mi rum si plures eorum iniusti erunt . Iusti uero pauciores : Cli : Nihil mirum : Athe : Nec mi hi modo neqꝫ uobis decorum est i hoc uerba au cupari / in quo dicitur / domus ⁊ cognatio uni uersa inferior seipsa uideri si praui superent / superior / si uincantur . Neque enim de his di sputamus / elegantiam uel ruditatem uerborum obseruaturi / quod multi facere solent / sed que recta ratio secundum naturam in legibus sit / quis error / indagaturi : Cli : Uera loqueris hospes : Megil : Probe profecto huc usqꝫ mihi quoqꝫ dictum uidetur : Athe : Hoc preterea c siderem us : Utrum dictis modo fratribus iudex quispiam preesse poterit ? Cli : Proculdubio : Athe : Uter igitur melior erit iudex ? Num qui improbos perdet : efficietqꝫ ut probi sibi ip si imperent ? An qui probos quidem faciet im perare ? improbos autem / cum sponte subire im perium persuaserit / uiuere patietur ? Terti um uirtute iudicem his addamus / siquis talis reperietur / qui dissidentem cognationē ita cō mendatam habeat ut neminem perdat . Sed re conciliatis leges conscribat : quibus inter se p petuo amici futuri sint : Cli : Longe melior ta lis iudex legumqꝫ conditor erit : Ath : Atqui contra q̄ꝫ si ad bellum respiceret ipsis leges cō scribet : Cli : Uera loqueris : Athe : Quid autē Qui ad bellum respiciens / ciuitatem constitu it / utrum externa bella respiciet / ⁊ ad illa ui tam ciuium referet ? An intestina / que seditio nes appellantur ? Que minime omnium eē in ci uitate sua quiuis eligat : ⁊ si accidant / q̄ꝫ ocius fieri potest / sedari cupiat : Cli : Ad hec plane : Athe : Utrum uero perdita ciuium parte pacē ex seditione consequi / cum altera pars potita uictoria sit / malit quispiam / an potius per re conciliationem facta pace amicitiaqꝫ firmata / ad externa bella totius animum ciuitatis con uerti ? Cli . Hoc profecto potius q̄ꝫ illud ciui tati sue accidere quisqꝫ optabit : Athe : Non ne ⁊ legum lator similiter ? Cli : Similiter : Athe : An non ipsius optimi gratia leges om nes ferende sunt ? Cli : Ipsius nempe : Athe : Atqui optimum nec bellum nec seditio ē : Om nes . n . deprecantur / nequid horum sibi ineun dum sit : sed pax / mutuaqꝫ beniuolentia . Sed neqꝫ uictoria illa qua ciuitas ipsa seipsam supe rat / optimum quiddam est / sed nececessarium potius . putare autem optimum ciuitatis statū in pugnando ⁊ uincendo consistere : simile est ac siquis optime cum egrotante agi putet dum curatur / nec de illo omnino quicquam cogitet / qui nunq̄ꝫ egrotauerit . Et siquis similiter de ciuitatis uel priuati hominis felicitate existimet nec ciuilis reuera unquam uir erit / dum exter na solum atqꝫ in primis bella respiciet : nec ex quisitus legum conditor / nisi gratia pacis de bello potius q̄ꝫ belli gratia de pace leges ꝯscribat Cli : Recte hec hospes dicta esse uidentur : Ego uero mirarer / siquis forte tam nostras q̄ꝫ lacedemoniorum leges non belli gratia sedulo positas esse contendat : Athe : Fortasse ita sit Oportet autem non contentiose sed quiete rē inquirere : studio q̄ꝫ maxime tam / a / uobis q̄ꝫ ab illis huiusmodi rebus adhibito . Attenda tis igitur oro . Incipiamus / a / Tyrteo / natu ra quidem atheniense / lacedemoniorum postea ciue : qui preceteris hominibus maxime huius modi rebus incubuit . Nullam inquit illius ip se facio mentionem / nec omnino ullius pretii existimandum censeo etiam si ditissimus omni um sit / etiam si multa bona possideat / omnibus qꝫ fere numeratis infert / qui non semper opti me se gerat in bello . hec tu quoque forsan car mina audiuisti . Nam hunc obtusum iam esse au diendo arbitror : Megil : Uulgatissima hec apud nos sunt : Cli : Ad nos quoque ista aduec ta de lacedemone peruenerunt : Athe : Com muniter igitur hoc modo hunc poetam interro gemus . O . diuine poeta Tyrtee / sapiens cer te ac bonus nobis eē uideris ? qa excellētibus eos extulisti laudibus : qui in bello excelluerunt : De quo iam ego ⁊ hic ⁊ clinias gnosius ualde

tibi assentire uidemur. Utrum autem eisdem
de uiris dicimus an non, plane scire uellemus.
Quare nobis explana, num tu quoqꝫ sicuti ⁊
nos, duo belli genera arbitreris? An aliter?
A. Ego hec arbitror non tyrteum solum, sed ⁊ quē
uis illo longe deiectiorem, duo protinus res
ponsurum. Alterum quod seditionem apella
mus, omniumqꝫ grauissimum esse modo conces
simus. Alterum uero belli genus quod omnes
ponimus multo mitius illo: quo aduersus ex
ternos ⁊ alienigenas utimur: Cli: Cui dubi
um? Athe: Dic igitur nobis quos uiros in quo
belli genere ita ualde laudasti ⁊ quos usqꝫ adeo
uituperasti? Uideris enim eos laudasse, qui ex
terna magno animo bella gerunt. Sic enim in
carminibus dixisti, Eos quidem prorsus despi
cio, qui sanguinolentas cedes spectare, comi
nusqꝫ cum hoste pugnare, non audeant. Hinc
nos, o, tyrtee, eos te laudare colligimus, qui
i externis bellis gerendis preceteris clareant:
Concedet ista Tyrteus? Cli: Quid ni? Ath
Nos autem, cum isti clari sint, longe clario
res eos existimamus qui maximo in bello pre
stant: Testemqꝫ ⁊ nos poetam habemus The
ognim megarensem ciuem ex sicilia: qui ait fi
delem uirum omni argento atqꝫ auro in sediti
one meliorem: Hunc itaqꝫ dicimus in grauissi
mo bello, tanto illo esse meliorem, quanto so
la fortitudine melior est Justitia, Temperan
tia, Sapientia fortitudini coniuncta. Nemo
enim integer ⁊ fidelis sine omnium uirtutum
numero in seditionibus reppiri poterit: Mul
ti autem etiam mercennarii, quod non nega
bit Tyrteus reperiuntur qui externo in bello
intrepide pugnant quorum plurimi feroces, in
iurii, contumeliosi: paucissimisqꝫ exceptis,
omnium amentissimi. Quorsum hec? Quidqꝫ
ex his declarandum? Quod uidelicet omnino
tam ille qui leges hic ab Joue dedit, qꝫ alius
omnis legum lator, siquid modo profuturus
ē, ita leges condet, ut non ad aliud qꝫ ad ampli
ssimam, semper uirtutem respiciat. Est autem
ut inquit Theognis fides illa que maxime in
periculis lucet. Quam iustitiam perfectā quis
nominabit: Ea uero quam summope Tyrteus
laudauit, ⁊ si pulchra est, ⁊ a, poeta oportu

ne laudata, uirtute tamen ⁊ numero quarto lo
co rectissime honoranda ē: Clinias: Ergo ho
spes legum nostrarum conditorem, inter ulti
mos legū conditores proiciemus? Athe. Nō
illum, o, uir optime, sed ipsi nos ipsos: siqui
dem putemus ⁊ hic ⁊ apud lacedemonios lycur
gum ⁊ minoem, ad bellum respicientes leges
condidisse: Cli: Quomodo igitur de hoc di
cere nos oportebat? Athe: Ut ueritas ⁊ iusti
tia postulat eos dicere, qui de diuina re publi
ca disserūt, non ad particulam uirtutis, ⁊ pre
sertim ad deiectiorem, sed ad uniuersam ipsos
uirtutem respexisse putandum: ⁊ per singulas
earum species, leges quesisse: nec eas species
inuestigasse quas multi modo proponētes, que
runt. Id enim quisqꝫ maxime querere solet,
quo maxime indiget. Alius de hereditate:
Alius de iniuria. Alius de ceteris huiusmodi
multis. Nos autem tunc de legibus bene que
ri putamus, cum ita ut nos modo incepimus,
queritur. Ac tuum equidem ingressum ad ex
ponendas leges ualde probo. Quod enim, a,
uirtute fecisti principium, dicens leges uirtu
tis gratia conditas, recte quidem aggressus es
se uideris. quod autem ad particulā uirtutis,
et eam minimā respexisse conditorem legum
affirmasti, haud recte mihi uisus es dicere.
atqꝫ iccirco longiore postea oratione usus sum
Quomodo autem te nobis distinguere uoluis
sem, si uis tibi dicā: Cli: Uolo equidem. Ath
Hunc in modum dicere oportebat. O. hospes
Cretensium leges non temere omnibus grecis
in primis probantur. Recte enim posite sunt:
cum utentes eis beatos efficiant. Omnia. n.
bona his porrigunt. Duplicia uero bona sunt.
Alia humana. diuina alia. dependentqꝫ, a,
diuinis humana. Siqua uero ciuitas maiora
suscepit, minora quoque possidet: sin autem
illis caret, utrisqꝫ priuatur. Minorum, pri
mum est sanitas. forma secundum. Tertium
uires ad cursum ceterosqꝫ corporis motus.
Quartum diuitie, que cece non sunt, sed a
cute cernunt, si prudentiam sequuntur. Que
quidem prudentia diuinorum bonorum dux
primus existit. Deinde post mentem tempe
ratus animi habitus. Ex his duobus cum for

titudine mixtis iustitia tertio emergit. For
titudo, quartum tenet locum. Que omnia
humanis illis natura preponuntur. Quare
oportet ut legum quoqꝫ Lator ⁊ ipse hunc or
dinem sequatur, ⁊ mandet omnibus ut sem
per ad hec ipsa respicientes in sigulis operen
tur. humana enim ad diuina, diuina uero
ad mentem principem referenda. Curet pre
terea oēs nuptias iter ciues: ⁊ generatōes edu
cationesqꝫ liberorum, masculorum pariter ⁊
feminarum tam iuuenum qꝫ etate prouectorum
⁊ eos qui recte in hisce se gerunt, ut decet ho
noret. ꝯtra ūo dolores, uoluptates ⁊ cupidita
tes in omni ꝯuersatione uituperet. Conside
rabit etiam diligenter ad que studia quemqꝫ
raptat amor, rectaqꝫ officia per leges lauda
bit, uituperabit contraria. Docebit item
atqꝫ definiet quid in cuiusqꝫ affectu honestū
sit, quid turpe, circa iram uidelicet atqꝫ me
tum ⁊ alias quecunqꝫ uel aduersis in rebus ac
cidūt ꝑturbatōes, uel secūdis delitias atqꝫ cir
ca oēs deniqꝫ motus que ex morbo. bello: pau
ꝑtate, uel hoꝝ ꝯtrariis, hoīes uexāt. Post hec
necesse est, ut legis lator questus impensasqꝫ
ciuium diligenter obseruet, ⁊ quomodo fiant
agnoscat. Commertia item in his omnibus ac
solutiones, quas uel sponte uel coacte faciant
quicquid horum mirum se contraxerunt ubi iu
stitia adsit, ubi absit, animaduertat ⁊ parētib⁹
quidem honores, non parentibus debitas pe
nas constituat. Demum omnibus ad finem
usqꝫ rei publice, pertractatis animaduertat
statuatqꝫ necesse est, quomodo monumenta
mortuis extrui: qui ue defunctis singulis ho
nores impendi debeant. His deniqꝫ declara
tis, legis lator omnibus istis custodes prefici
et, alios prudentia, alios uera opinione agē
tes. Ut mens in unum hec omnia colligens eo
deducat, ut temperantiam ⁊ iustitiam potius
qꝫ diuitias ambitionem ue sequantur. Ita
equidem hospites uoluissem, atqꝫ etiam uolo
a, uobis exponi. Quo pacto in legibus Jouis
⁊ Apollinis Pythii, quas Minos ⁊ Lycurgus
scripserunt, insint hec omnia ⁊ quo nam or
dine posita pateant illi qui artificio uel usu
quodā legū peritiā habet, nobis uero aliis nul

lo modo pateāt: Cli: Quo pacto igitur hospes
sequuntur, tractāda sunt? Athe: Ab initio rur
sus ut supra cepim⁹ tractanda i primis ea mihi
uidentur, q̄ ad fortitudinē ꝑtinent. deinde ali
am atqꝫ aliā uirtutis speciē transigemus, si uo
bis etiā ita placet. Ueꝝ iam primū ꝑtractem⁹
ad eiusqꝫ exemplar cetera, ut ꝯfabulatio leua
mē nobis itineris afferat. postremo uero cū de
uniuersa uirtute tractauerim⁹, ea q̄ modo ret
tulimus, illuc respicere, si deus uoluerit, ostē
dem⁹. Cli: recte dicis, conareqꝫ primo nobis
Jouis hunc laudatorē cōprobare: Athe: Co
nabor ⁊ te simul, ⁊ me ipsū. Cōmunis. n. hec
nobis oratio. Dicite igitur. Nū ꝯuiuia exerci
tiaqꝫ, ad bellū a legū latore iuenta fuisse dixi
m⁹? Cli: Utiqꝫ: Athe: An ⁊ tertiū ul' quartū
ad id ē inuentū fuisse dicēdū? Forte. n. ita di
numerare oportet tū i hoc uirtutis genere tū
in ceteraꝝ uirtutū siue parte, siue quomōcum
qꝫ aliter declaratōis dūtaxat grā nominare ō
ceat: Me: Tertiū uero ipse dicerem, nec lace
demoniorum quisqꝫ negaret, uenationem ex
cogitatam fuisse. Quartum autem ⁊ quin
tū inuenire conemur. Quartū itaqꝫ pono apō
meos precipuū scilicet doloris tolerantiā, que
res pugnis inter se, ac rapinis qbusdā multis, cū
uulnerib⁹ quotidie adhibetur. Ad hec occulta
tio qdā mirabilis ⁊ ad tolerantiā ualida: nudis
in hieme pedibus, nudo etiā sepe reliquo corpo
re, sine ministris die nocteqꝫ ꝑ omnē regionē
errantū enarratur. preterea in nudoꝝ exerci
tationibus adolescentū mirabilis apud nos to
lerātia, cū intensi caloris potentie resistendū
sit. Multa huiusmodi apud nos alia sunt, que
non facile quispiam enumeraret: Athe: Probe
loqris hospes lacedemonie, sꝫ utrū ad timores
solū atqꝫ dolores fortitudini pugna ē dūtaxat
an ēt ad cupiditates uoluptatesqꝫ: ac uehemen
tes quasdā blanditias? Que eoꝝ etiā q honesti
uidētur aīos flectūt ⁊ quasi cereos faciūt: Me
Aduersus hec oīa: Ath: Si recte dictoꝝ memi
nim⁹, hic ciuitatē aliquā seipsa iferiorē ⁊ uiꝝ
aliquē inferiorē seipso esse dicebat. Ita ne ho
spes gnosie? Cli: Ita prorsus: Ath: Utrū igitur
eū q dolore frāgitur an eū qui uoluptate supe

ratur / deteriorem uocare oportet ? Clini :
Eum arbitror qui superatur / a / uoluptate om
nesqꝫ uoluptate illaqueatum hominem / inferi
orem seipso magis ⁊ quidem cum obprobrio q̃ꝫ
dolore demollitum putãt : Ath : Quare iouis
et apollinis legum latores claudam fortitudi
nem non posuerit que ad sinistram quidem
aduersis resistere possit / ad dextram uero /
rebus secundis / ⁊ letis / blandientibusque, suc
cumbat : Immo ad utrumqꝫ sufficientem ? Cli
A o utrumqꝫ arbitror. Athe : Exponamus ita
que similiter que nam officia uestris in ciuita
tibus sunt / que gustent quodammodo uolup
tates / ñ fugiãt omnino quemadmodum nec do
lores refugiunt. Sed perinde ut de doloribꝰ
agunt ducant in medias uoluptates : ad easqꝫ
superandas compellant ⁊ honoribus persuade
ant : Ubi nam uestris in legibus id conspicitur
quod eque contra uoluptates sicuti contra do
lores homines / fortes efficiat ? uictoresqꝫ quo
rum oportet ostẽdat ? nec ullo modo patiatur
a proximis cuiqꝫ intra se ⁊ grauissimis hostibꝰ
superari ? Dicite obsecro quid apud uos tale ?
Megillus : Non ita facile hospes / quemadmo
dum multas dolori oppositas leges / ita etiam
uoluptati possem producere : nec magnas per
spicuasqꝫ partes aduersus uoluptates habeo.
paruas uero forsan reperiam : Cli : Nec ego ĩ
cretensium legibus similiter id ostendere pos
sem : Athe : Nec miruꝫ est optimi hospites. Ue
rũ siquis inter nos ueri ⁊ optimi diligens inue
stigator non nihil in patriis cuiusqꝫ nostrum
legibus reprehendat / non graui quidem sed
equo animo uicissim ferre debemus : Cli : Pro
be loqueris atheniensis hospes. Quare tibi pa
rendum censeo : Athe : Profecto non aliter
Clinia huius etatis ⁊ conditionis homines fa
cere decet : Cli : Non certe : Athe : Utrum re
cte nec ne laconicam ⁊ cretensem rem publi
cam quis reprehendere possit / alia questio est
Que uero / a / multis dicuntur / forsitan ego
magis q̃ꝫ uos referre possum. Uobis quidem /
si recte constitute sunt leges / una certe lex
erit preclarissima : que iubeat ne quis iuuenum
querere audeat / recte ne an contra se leges ha

beant / sꝫ uno omnium ore unaqꝫ uoce recte tã
quam / a / diis positas concedi precipiat : nec ul
lo modo aliter pati quicquam / a / iuuenibus co
gitari. Senem autem siquid excogitarit / pri
cipibus ⁊ equalibus / nemine iuuenum audien
te referre : Cli : Recte loqueris hospes. ac li
cet tunc / a / mente conditoris abfueris / tamen
tanqꝫ uates scite ista nunc coniecisse uideris :
ueraqꝫ penitus dicere : Athe : Itaque nobis
ad presẽs iuuenes nulli adsunt. Ipsi uero pro
pter senectutem / sine peccato soli de his in
ter nos disserere / a / legis latore pmictimur.
Cli. Est ut dicis. Quare nec parcas / sed libe
re leges nostras reprehende. Neque enim tur
pe est discere / si quid non probe se habet in quo
delinquit. Nam hinc siquis non cum inuidia
sed cum beniuolentia accipiat / remedium in
uenitur : Athe. Preclare tu quidem. Ego
tamen non reprehendendo ante q̃ꝫ pro uiri
bus diligenter considerem. sed dubitando po
tius uerba faciam. Solis enim nobis grecoruꝫ
barbarorumqꝫ omnium quorum notiam habe
mus / legis lator precepit / a / maximis uolup
tatibus iocundissimisqꝫ ludis cauere. nec ex
his quicquam / gustare. De doloribus autem
⁊ timoribus quod modo tractauimus censuit :
quod uidelicet siquis / a / primis annis eos de
clinare assuetus fuerit / quotiens necessarios
dolores metus atque labores subire oportebit /
fugiet quidem illos qui in his exercitati sunt
eisqꝫ seruiet. Hoc ipsum ut ego arbitror opor
tuit eum de uoluptate etiam cogitare : ac secũ
dicere : Quod si ineunte etate maximarum
ciues uoluptatum expertes erunt / nec preme
ditati continere se in uoluptatibꝰ nihilqꝫ tur
pe iocunditatis uoluptarie gratia facere / ita
succumbent quemadmodum qui timore uincun
tur. ⁊ modo quodam alio ac turpiore illis
seruient : qui mediis in uoluptatibus sese con
tinere assueti sunt : ⁊ illis qui inter uolupta
tes conuersantes oblectamenta sibi suppedita
re possint / pessimus forsan hominibus. At
que ita animum partim seruum partim liberum
habebunt. Nec oio fortes ac liberi apellari de
bebunt. Considerate igitur siquid ex dictis /

probe uobis dici uidetur : Cli : Uidetur quideꝫ
Ath : Sed iuuenum / immo uero amentium pe
nitus esset / de tantis rebus statim ac facile as
sentiri. Uerum si quemadmodum proposuimꝰ /
ita nunc prosequamur / o / clinia hospesqꝫ lace
demonie / moderationem namqꝫ post fortitudi
nem ponebamus / quam differentiam ueniemꝰ
inter has ⁊ ceteras res. p. que casu non lege gu
bernari uidentur / quemadmodũ nunc ĩ bello ?
Me : Non est ferme id facile : Cli : Uidentur
tamen communia conuiuia certaminaqꝫ gym
nastica commode utrisqꝫ adinuẽta fuisse : Ath
Uidetur autem o hospites arduum esse in rebꝰ.
p. ut uerbis ita ⁊ re ipsa / undiqꝫ tutum aliquid
certumqꝫ inducere. Nam quemadmodum in
corporibus fieri non potest ut aliquod unũ uni
corpi studiũ acomodetur / qđ aliis pdeẽ / aliis
obesse eidem corpori non uideatur / sic ⁊ in ciui
tate. Nempe exercitationes he commessatio
nesqꝫ ad alia quidem ciuitatibus cõferunt / ad
seditiones autem obsunt oio. Cuius rei / mile
sii ⁊ boetii ⁊ thurii nobis exemplo sunt. Atqui
studia hec prisca ex lege uobis consueta sunt :
uidẽturqꝫ naturales uenereorum uoluptates
non in hominibus soluꝫ / sed in bestiis peruertis
se. Qua in re prime ciuitates uestre possent ac
cusari : ⁊ alie omnes quibus maxime cura gym
nasticarũ exercitationum est. Ac seu ioco siue
serio intelligere oportet / intelligendum est /
quod cum femina ⁊ masculus ad generandum
conueniunt / conuentus huiuscemodi uolup
tas secundum naturam his tributa uidetur.
Quotiens autem mares maribus aut femine fe
minis conmiscentur / uoluptas ea preter natu
ram. Et qui primum tale facinus ausi sunt / uo
luptatis in continentia / id fecerunt. Omnes
porro cretensium fabulam de Ganimede uehe
menter culpamus / quod aduersus Iouem ficta
sit ut cum ab eo leges ipsorum originem habui
sse credantur / cum deum imitantes qui leges
tradidit / hac etiam uoluptate fruantur. Sed
fabula quidem ualeat. Eorum autem qui de le
gibus considerant / cogitatio pene omnis de
uoluptatibus ⁊ doloribus tam circa publicos
q̃ꝫ circa priuatos cuiꝰqꝫ mores esse debet. Duo
namqꝫ hi fontes natura scaturiunt / a quibus q

haurit / unde / quando / quantumqꝫ oportet /
felix est / priuatus. s. ⁊ ciuitas omneqꝫ animal
qui autem insipienter ⁊ preter oportunitateꝫ
contra uiuit infelix : : Me : Recte ista dicũtur
o. hospes. Nec quid aduersus hec dici possit /
uidemus. Uidetur autem mihi Lacedemonia
rum legum conditor recte fugiẽdas esse uolup
tates iussisse. Cnosiis autem legibꝰ clinia hic
si uolet / opitulabitur. Nam apud spartiatas /
que ad uoluptates pertinent / optime omnium
disposita esse arbitror Quo. n. oẽs hoĩes sum
mopere in uoluptates uehementissimas / petu
lantiamqꝫ ⁊ insaniam incidunt / id ab uniuersa
regione lex nostra exterminauit : nec in agris
nec in urbibus / quas spartiate gubernant / com
potationes uidebis : sed nec cõpotationibus cõ
iuncta quibus ad omnes uoluptates mouemur
Nec ullus est / qui cuidam ebrietate lasciuiẽti
obuiã factus / non maximo ipsum supplicio sta
tim afficiat. Neqꝫ bachanalium occasio ipsuꝫ
liberet. Quemadmodum apud uos in curribus
uidi : ⁊ apud tarentinos qui nostri coloni sunt
omnem in bachanalibus ebriam ciuitatẽ. Apõ
nos autẽ nihil tale conspicitur : Ath : Laudan
da hec oia sunt o hospes Lacedemonie / ubi cõ
tinentia quedam est. Ubi autem oio permictũ
tur emolliunt. Cito. n. quispiam nostra defẽ
dens / te reprehendat si mulierum apud uos li
centiam aperierit. Una certe in omnibus istis
⁊ tarentinos ⁊ nos / immo uero ⁊ uos responsio
liberat : quod hec probe / non improbe se habeãt
Quisqꝫ. n. peregrino ammiranti quod insoli
ta uideat / respondere poterit. Noli mirari. o
hospes. hec apud nos extat lex. Apud uos au
tem hisdem de rebus forsan alia lex est. Nobis
uero in presentia o amantissimi uiri / non de ho
minibus aliis sermo est / sed de conditorum ip
sorum uirtute ac uitio. Uerum latius de uni
uersa ebrietate dicamus : Non. n. exigua res
est / neqꝫ ad abiectum quemqꝫ eius spectat iu
dicium. Non dico utrum bibendum sit uinum
nec ne : sꝫ de ebrietate querendum inquam : u
trum ita utendum sit / quemadmodum scythe
ac pse utũtur cartaginenses preterea ⁊ celtibe
ri ⁊ thraces que omnes gẽtes bellicosissime sũt
uel quemadmodum uos q ut ais oio abstinetis :

Scythe uero ac thraces mero penitꝰ utuntur
tā uiri q̄ꝫ mulieres. ac mero uestes pfundunt/
preclarū hoc ⁊ beatū uite genꝰ existimātes/per
sessiō aliis quoqꝫ delitiis/quas nos spnitis/ual
de utūtur q̄zuis mo ōratiꝰ q̄ꝫ isti: Me: Sꝫ oēs
istos nos tū cū arma cepimus/fundimꝰ atqꝫ fu
gamus: : Ath: Noli hec o uir optime dicere.
Permulti nāqꝫ ⁊ fugarunt alios ⁊ ab aliis fu
gati sunt de qbus certa q̄dā eiusmodi causa red
di nō potest: fietqꝫ id sepiꝰ. Quare nō certū/
sꝫ ābiguū argumētū signūqꝫ de honestis offici
is ⁊ ɔtrariis in uita sumemꝰ/si ad uictoriā bel
li fugāqꝫ respexerimꝰ. presertiꝫ cū minores ci
uitates/a maioribus in seruitutē pugnādo re
digātur. ut a siracusanis locrēses/q optimis i
ter eas gētes legibus usi sunt: ⁊ ab atheniē.ibꝰ
cei: similiaqꝫ huiusmodi multa liceat ītueri.
Igitur uictoria ⁊ offensione belli pretermissa/
conemur de unoquoqꝫ officio secundum se cō
siderantes/qd in quoqꝫ neꝯ est/nobis p̄suade
re. Dicamus aūt quēadmodū hoc qdē tale/bo
nuꝫ est/illud aūt tale/nō bonum. Sꝫ in primis
me audiatis quomodo in huiuscemodi rebus/
bonū malūqꝫ ɔsiderari debet: Me: Quo pacto
id ais? Ath: Quicumqꝫ rem aliquā statim idi
sputatione ꝓpositam uituperant aut laudant
delinquere mihi uidentur. Idēqꝫ facere ac si
qs cerealeꝫ cibuꝫ ab aliquo laudatū ut bonū sta
tim uitupet priusq̄ꝫ eius effectꝰ pcipiat/⁊ qua
ratione/qbus. cū qbꝰ. quomodo prepantes ⁊
quomodo affectis corporibus offerri debeat.
Quod nos modo facere i disputando uidemur
Qui cū primuꝫ ebrietatis facta mentio est sta
tim alii uitupamus/alii uero laudamus: ⁊ ual
de qdeꝫ id absurde. Testibus. n. assertoribꝰqꝫ
utentes/id facimꝰ. Et alii quia plures habemꝰ
aliqd fide dignū afferre putaꝫꝰ. Alii quia uino
abstinentes/uincāt in pugna. quod tū ābiguuꝫ
nobis est. Si ergo hoc modo etiā i aliis ꝓcede
mꝰ/nihil mea sententia faciemus. Quomodo
aūt mihi uidetur/conabor ipsiꝰ ebrietatis exē
plo/uiā nobis ꝓ uiribus ac rationē rectaꝫ in
huiusmodi oibus aperire presertim cū gētes in
numerabiles de eisdeꝫ dubitātes/duabus cū ci
uitatibꝰ uestris ɔtendāt: Me: Audiēduꝫ ē oio
siqua de his recta ɔsideratio iuenitur: Athe:

Cōsideremꝰ itaqꝫ sic: Siqs capraꝯ cultuꝫ/⁊
genus id āimātis. hēnduꝫ ac possidendum ꝓhe:
alius uero uitupet/cū absq̄ꝫ pastore eas p sata
pasci dānūqꝫ facere uiderit: ⁊ oīe adeo pecꝰ
cuꝫ ul' sine pastore uel malis pastoribꝰ guberna
tum ɔspexerit/nūqd iustā eiꝰ uitupationeꝫ cē
sebimꝰ? Me: Nullo modo: Ath: Gubernator
uero utrū gubernāde nauis ꝓbus erit priceps
si gubernādi solūmodo arteꝫ hēat/siue nausea
exagitetur siue non? Uel quo modo aliter di
cimus? Me: Neq̄ꝫ/si ad artē hec accedit tur
batio: Ath: Quid autē ductor exercitꝰ? Si
bellandi ꝓhe teneat artē/nūqd ex hoc sufficiēs
dux putandus est/etiam si timidus sit/⁊ in pi
culis ebrietate quadā metꝰ ipsius nauseet? Me
Quo nā modo? : Ath: Quid porro? Si neqꝫ
arteꝫ hēat/⁊ sit timidus? Me: Ignauuꝫ ⁊ inti
lē narras oīo/neqꝫ uiroꝯ/sed uilium quarūdā
mulierum principem.. Ath: Qui uero laudat
aut uitupat societatem aliquā/cuius esse dux
aliqs possit/sitqꝫ utilis societas quotiens suum
nacta est gubernatorem/ille uero nunq̄ꝫ eā rec
te uiderit gubernatā/sꝫ semp aut absq̄ꝫ princi
pibus aut cū iꝓbis/nunqd recte unq̄ꝫ uitupa
re eā/aut laudare poterit? Me: Quo pacto id
faciet: q nunq̄ꝫ societatem recte gubernataꝫ ꝓ
spexerit? Athe: Age iam attendite. Compo
tatores compotationesqꝫ non ne de multis cō
munionibus unam ponemus? Me: Summope
re: Ath: Hanc uero nūquid unq̄ꝫ recte guber
natam aspexit quisq̄ꝫ? sꝫ uobis respondere faci
limum/nunq̄ꝫ id perspexisse. Neqꝫ enim id uo
bis ex patriis legibus consuetum. Ego autem
multis passim interfui diligenterqꝫ de omni
bus ut breuiter dicam quesiui. Nullamqꝫ fer
me recte uniuersam administrari aut uidi un
quam aut audiui. sed particulas quodammo
do paruas quasdam ⁊ paucas. Multas autem
ut sic dixerim penitus aberrare cognoui: Cli
Qua ratione hec dicis. o. hospes. Apertius
enodato. Nos enim ut aiebas/cum nullam
huius rei peritiam habeamus non illico quid
recte/quid non/in ea fiat/congnoscere possu
mus: Athe: Consentaneum id quidem sed co
nare me dicente perdiscere. In omni conuen
tu atqꝫ communitate quarumcumqꝫ rerum ge

rendaꝯ principem esse oportere fateris: Cli:
Proculdubio: Ath: Atq paulo āte dicebamꝰ
fortem esse pugnantium principem oportere:
Cli: Dicebamus. Ath: Fortis autem uir a ti
more minusq̄ꝫ timidus perturbatur: Cli: Est
ita: Ath: Siquis modus inueniri posset ut ex
ercitui ducem prorsus itrepidum preficeremꝰ
non ne ad id omni studio niteremur? Cli: Ma
xime: Ath: Nunc autem nō de exercitu/nec
imperaturo aduersus hostes in bello/sed de gu
bernaturo in pace iocundam inimicorum inter
se cōsuetudinem dicimus: Cli: Sic est: Ath:
Qua in societate/si ebrietas aderit/non ne
turbatio quoqꝫ aderit? Cli: Aderit prorsus:
Ath: Primum igitur etiam his opus est duce
Cli: Maxime omnium: Ath: Utrū igitur pri
cipem qui non perturbetur/si fieri possit/deli
gere oporteat? Cli: Oportet sane: Ath: So
cietatis conciliande peritum hunc principem
esse oportet. Eius. n. officium esse debet/ut
⁊ presentem amicitiam illis conseruet/⁊ maio
rem insuper ex eo contubernio fieri procuret:
: Cli: Uera loqueris: Ath: Non ne igitur so
brius ⁊ sapiens ebrioꝯ princeps/non contra/
constituendus est. Nam si iuuenis/nec sapiens
sꝫ ebrius/ipse etiam erit ebriorum princeps/
bona secum agetur fortuna/si temeritate sua
omnia nō euerterit: Cli: Optima certe: Ath
Siquis ergo compotationes/dum/quo ad fieri
posset/recte in ciuitate disposite sint/accusa
ret/rem ipsā accusans/recte quandoqꝫ id for
san faceret. Sin autem compotationem nullo
ordine gubernatā inspexerit/proptereaqꝫ oēꝫ
compotationem uituperet/primum quidem pa
tet ignorare eum eam nō recte disponi/deinde
cōstat oia hoc modo cum absq̄ꝫ sobrio domino
ac principe fient/improba uisum iri An nō ani
maduertis quod ebrius nauis aut cuiusuis rei
alteriꝰ gubernator/euertit omnia/siue naues
siue currus/seu exercitꝰ seu quoduis aliud ab
eo regatur? Cli: Uere omnino id dixisti hospes
sꝫ ⁊ hoc pro nobis expone. Quid nobis compo
tationes iste si recte aguntur/conferent? ut
quod modo dicebamus/recte ductus exercitꝰ
uictoriam in bello afferet/bonum profecto non
paruū. Idēqꝫ de ceteris iudicādū. Cōpotatō

ne uero recte gubernata/qd magni uel ciuitati
uel priuatis accedet? Ath. Quid aūt puero
uno/uel uno quodā cetu recte istituto/magnī
ciuitas adipiscetur? At. n. ita de hoc interro
gati/respōdebimꝰ/paruā ex unius dūtaxat e
ducatione ciuiuitati utilitatē accedere Si āt
uniuersaliter de iuuenū hn istitutoꝯ erudito
ne/qd potissimū ɔferat rei. p. queras haud di
fficile dictu erit/hn. n. eruditi/uiri ꝓbi eua
dēt. Probi aūt facti tū cetera hn agēt/tū etiā
hostes pugnādo uincēt. Disciplina utiqꝫ uicto
riā prestat. Uictoria nō nūq̄ꝫ negligētiā ⁊ ru
ditatē gignit. Multi. n. in uictoria elati alia
quoqꝫ uitia multa p isolētiā ɔtraxerūt. Et di
sciplina qdē nulla unq̄ꝫ cadmea fuit. Uictorie
uō m̄lte huiusmodi ⁊ fuerūt ⁊ erūt: Cli: Uide
ris o amice q̄i magnā disciplie ptē ɔmuné i uini
potu ɔsuetudi?ꝫ si recte fiat/Laudare. Ath: ꝓ
fecto. Cri. poteris ergo deiceps uerū id eē on
dere? Ath. Uera hec ita esse o hospes apꝓbare
cū multi de his ābigant/soliꝰ dei est. Si tū qd
sentio dicturus suꝫ: nulla obstabit inuidia/po
stq̄ꝫ de legibꝰ ⁊ re. p. uerba facere in presentia
statuimꝰ: Cli: Age conemur quod tibi de his
ābiguitatibus uidetur/p discere: Ath: Opor
tet aūt cū ⁊ uos discere ⁊ ego declarare cupia
mus/quodāmodo orationē ꝓtrahere. Sꝫ pri
mū illud audiatis: Greci oēs ciuitatē nostram
⁊ eloquentie studiosaꝫ iudicāt ⁊ uerbosam La
cedemoneꝫ uō atqꝫ cretā/alterā breuiloquā/
alterā itelligētie magisq̄ꝫ uerbositati studēteꝫ
Uereor itaqꝫ ne uobis tanq̄ꝫ uerbosus parua de
re loq m̄lta ui ōar/dū ō ebrietate re qdē parua
nimis lōga utor oratione. Cōpotatōis aūt ipsi
recta secūdū naturā ɔstitutio nunq̄ꝫ poterit si
ne recta musice regula/apte ⁊ sufficienter ora
tione tractari. nec musica sine uniuersa disci
plina. Que oia ꝓfecto multis idigēt uerbis.
Uidete igitur qd agēdū sit. An his in p̄ntia pre
termissis/ad aliā quādā legū q̄stionē iā trāseū
dum: Me: Ignoras forsan atheniēsis hospes
domū nostrā ɔmuné ciuitatis urē hospitē esse?
Atq forte oibꝰ etiam pueris accidit/ut cum au
diunt maiores suos ciuitatis alicuius hospites
fuisse/beniuolentia quedam erga illam quasi
secundaꝫ patriam confestim a teneris usqꝫ annis

eorum animis illabatur. Quod quidem mi
bi quoqꝫ contigit. Audiebam equidem a pue
ritia lacedemonios quotiens aliquid uel suc
censerent atheniensibus uel laudi darent, ita
dicere, uestra Megille urbs nobis id mali in
tulit aut boni. Atqꝫ hec audiens, pugnabam
aduersus eos qui uos uituperabant, magna er
ga uos affectus beniuolentia. Ac mihi quidem
nunc uestra uox ualde iocunda est. Quodqꝫ
uulgo fertur, probos athenienses, precipue ꝓ
bos esse, uere prorsus mihi dictum uidetur.
Soli. n. suapte natura diuina quadam sorte,
nō coacti neqꝫ ficti, sed uere probi sunt. Qua
re mea quidem causa libere, quotcumqꝫ uelis e
narrato: Cli: Si me quoqꝫ audies hospes que
cumqꝫ in mentem tibi ueniant, summa fiducia
proferes. Fortasse namqꝫ audisti epimenidem
uirum fuisse diuinum. Qui ex familia nostra
fuit: ac decem annis ante persicum bellum dei
oraculo monitus ad uos peruenit, ⁊ sacrificia
quedam dei oraculo edita fecit: atheniensibus
qꝫ persicam formidantibus classem predixit,
decennio persas nequaqꝫ uenturos. Sed ⁊
postqꝫ uenerit, infecta re discessuros, pluraqꝫ
perpessos mala qꝫ fecerint. Tunc quidem ma
iores nostri uestros hospitali affectu complexi
sunt: ⁊ ex illo tempore parentes nostri egoqꝫ
uobis beniuoli sumus: Ath: Parati ergo uos
quidem estis audire ut uidemini. Ego aūt ad di
cendum uoluntate promptus sum potius qꝫ fa
cultate paratus. Conabor tamen ut potero.
primū uero quo ad hūc sermonem quid discipli
na sit quamqꝫ uim habeat, definiamus. per
hanc. n. eundum est disputationi nobis in pre
sentia institute, quousqꝫ ad deum ipsum per
ueniat: Cli: Ita certe faciendum est, si tibi
placet: Ath: Dum ego quid disciplina sit dico
considerate nunquid mea uobis sententia pla
ceat: Cli: Dicas: Ath: Assero equidem eos
qui prestantes uiri in aliquo euasuri sunt, ab
ineunte statim pueritia, oportere id ipsum taꝫ
ludendo qꝫ studendo in singulis ipsi conueniē
tibus meditari. Nempe siquis peritus agrico
la aut edificator futurus est, ludentem opor
tet a prima etate uel colere terram, uel pueri
les quasdam domos edificare. Atqꝫ eum qui

educat utrumqꝫ, utriqꝫ instrumenta quedam
parua, uerorum instrumētorum imagines pre
parare. Ex doctrinis quoqꝫ eas perdiscere de
bent, que ad rem suam faciunt. Quippe futu
rus faber mensurare ac regula uti: Eques futu
rus equitare ludēdo: aut aliquid huiusmodi fa
cere. In omnibus. n. ludendo conari debem⁹
ut eo uoluptates ⁊ cupiditates puerorum uer
tamus, quo eos tandem peruenire desideram⁹
Caput autem discipline rectam educationem
dicimus: que ludentis animum in amorem pre
cipue illius perducit: quod in uirili etate per
fecte comparata uirtute operis est acturus.
Sꝫ considerate nunc ut dicebam si q̄ dicta sūt
hactenus uobis probantur: Cli: Quid probi
bet? Athe: Neqꝫ tamen indeterminatum re
linqui debet quid potissimum disciplinam esse
dicamus. Cum enim uituperamus aut lauda
mus singulorum educationes, dicere solemus
disciplina instructum hunc esse, illum discipli
ne expertem, quamuis cauponariam ⁊ nauigā
di artem ceteraqꝫ huiusmodi optime calleat.
Quippe non hanc disciplinam putamus, sed
eam que a pueritia desiderari amariqꝫ uirtu
tem facit ⁊ quidem illam qua perfectus quispi
am ciuis effectus, iure imperare sciat, atqꝫ pa
rere. hanc educationem hic sermo solam, di
sciplinam appellandam esse determinat. Illaꝫ
uero que ad colligendam pecuniam, uel ad cor
poris robur augendum uel ad peritiā quandam
aliam absqꝫ mente ⁊ iustitia conquirendam
tendit, mechanicam atqꝫ illiberalem, ⁊ disci
pline apellatione ducit indignam. Sed nos
de uerbo q̄dē nō ꝯtendamus. Hoc autēꝫ nuper
assertum, inter nos conueniat: quod q rectam
nacti sunt disciplinam omnes ferme probi eua
dunt: qui contra, improbi. Quare nulla in re
disciplina negligenda est, que preclarissimarū
rerꝫ prima prestantibus hōib⁹ adest. Et siqs i
re aliqua excidit, potestqꝫ corrigi, seipūꝫ em
det: Idqꝫ ꝑ totā uitā pro uiribus faciat: Cli:
Recte loqueris. Iccirco que dicis ꝯcedēda
sunt: Ath: Atq olim iam concessim⁹, bonos
esse illos qui sibimet imperare possunt, malos
autem qui nequeunt. Cli: Scite admodum.
Ath: Resummamus igitur id ipsum, ut clari⁹

inotescat, quod dicimus. Ac nos per imaginē
istud ut linqueat accipiatis: siquo modo possiꝫ
rem nobis hanc aperire: Cli: Dic iam: Athe:
Non ne quemlibet nostrum unum putamus?
Cli: Unum: Ath: habentē uidelicet in se con
siliarios duos, contrarios atqꝫ amentes: quos
uoluptatem ac dolorem apellamus: Cli: Et
hoc: Ath: Ad hos futurorum opiniones acce
dunt: qbus ꝯmune nomē spes ē. ꝓprie uō q̄ añ
dolorem spes ē, timor: q̄ añ, contrarium, cō
fidentia. Ad hec omnia: rationis iudicium,
dictitas quid istorum melius sit, quid peius.
Hoc si ꝯmune decretū ciuitatis efficitur, lex
nomiatur: Cli: Uix ego te sequor. Dic tamen
que restant, perinde ac si sequerer: Me: Idē
mihi quoqꝫ accidit: Athe: Sic autem de his
cogitemus: ut miraculum quoddam diuinum
i animantiū genere unumquemqꝫ nostrum exi
stimemus, siue ludo seu studio quodā non, nāꝫ
id nouimus a superis constitutum. Illud autē
non ignoramus, quod hi affectus in nobis qua
si nerui aut funes ingeniti trahunt nos, con
traqꝫ inuicem retrahunt ad contrarias actio
nes. Ubi uirtus ⁊ uitium discreta uersantur.
Ratio enim tractionem unam sequendam sem
per neqꝫ unqꝫ relinquendam, sed ad illam ce
teros quoqꝫ neruos retrahendos aperte dictat
Eamqꝫ iudicii rationalis esse perductionem
auream atqꝫ sacram: que ciuitatis lex commu
nis uocatur. Et ceteras qdꝫ duras ac ferreas
eē: hāc mollem, quod aurea sit: ⁊ uniformem
preterea, ceteras multiformes. Oportere
itaqꝫ pulcherrimam legis ductionem sequi sem
per: eiqꝫ fauere. Nam cum rationis iudici
um honesta res sit ⁊ mitis quidem potius qꝫ uio
lenta, ministris ductionem ipsius egere: ut
aureum in nobis genus alia genera superet.
Et sic illa fabula, qua mira res homo esse nar
ratur uirtute seruabitur: ⁊ qua ratione supe
rior quis ⁊ inferior quodammodo se ipso dica
tur, planius cognoscetur: Et quod oporteat
priuatum quemque uera in seipso de his tra
ctibus ratione percepta, ad eam uitam suam
dirigere: Ciuitatem uero uel a deorū aliquo
uel ab hoc ipso, qui hec cognouit, ratione ac
cepta eaꝫ habere pro lege: ad eiusqꝫ normam of

ficia sua secum ⁊ cum aliis ciuitatibus institue
re: Atqꝫ ita uirtus ⁊ uitium clarius nobis di
stincta patebunt: quibus plane perceptis, ⁊ di
sciplina ⁊ reliqua studia magis forsā clarescēt.
Consuetudo preterea, que in uino habetur de
qua lōgiorē habere sermonem, uile fortassis pu
tabitur: Cli: Forte uero non uidebitur pro
lixa oratione indigna: Athe: Probe loqueris
Quare dicam⁹ quid in ea sit dignū: Cli: Pro
sequere iam: Ath: Si mire huic rei ebrietatē
afferamus, qualem ipsam reddemus? Cli: Ad
quid modo istud rogitas? Ath: Nō dum dico
ad quid: Sed si mira hec res uino se misceat,
qualis redditur? Uerum apertius etiam quod
uolo dicere conabor: Tale quiddam interro
go: An uini usus, uoluptates: dolores: iras:
amores, uehementius concitet: Cli: Maxime
quidem: Ath: Utrum etiam sensus. memoriā
opinionem. intelligentiam similiter uehemen
tiora efficiat? An prorsus exstinguat, siquis
ebrietate fuerit occupatus? Cli: Omnino cer
te exstinguit: Ath: Ad eum igitur animi ha
bitum redit, quem puer primis ab annis habe
bat: Cli: Profecto. Athe: Quare minime
tūc sui ipsius compos erit. Cli: Minime. Ath
Erit itaqꝫ pessimus. Cli. Ualde. Athe: Non
solum igitur senex ut uidetur bis erit puer:
sed ipse etiam temulentus: Cli. Optime istud
hospes est dictum: Athe: Poterit ne ratio
nobis aliqua suadere hanc rem aliquo pacto
gustandam esse? neqꝫ esse totis uiribus fugiē
dam?: Cli: Poterit forsitan ut tu ais. ⁊ mo
do paratum te dicere ostendebas: Athe. Op
time meministi. Nempe ⁊ nunc paratus sum,
quando quidem utriqꝫ libenter audituros uos
promisistis: Cli: Quid ni audiamus? ⁊ si non
ob aliud, tamen quia mirum absurdumqꝫ uide
tur, si oportebit quandoqꝫ hominem sponte se
ipsum in omnem prauitatem inmictere: Ath:
Animi ne dicis? Cli: Animi: Ath: Nunquid
autem mirabimur, o. amice. siquis i corporis
prauitatem, maciem dico deformitatem in he
cillitatē spōte deueniat? Cli: Quid ni? Athe
An igitur putamus eos qui ultro medicorum
pharmaca accipiunt, ignorare se paulo post ita
corpus per aliquot dies affectum habituros,

ut si affectum similiter perpetuo sint habituri uiuere nolit. An etiā ignoramꝰ q gymnasia ⁊ Labores subeunt / imbecilles lassitudine confestim fieri? Cli: Hec omnia nouimus: Ath: Atq ⁊ istud: qđ cuncti future utilitatis gratia ad hec ultro ꝓficiscuntur: Cli: preclare: Ath Non ne eodem modo de ceteris rebus existimandū? Cli. Eodem prorsus: Ath: nō aliter quoqꝫ de compotatione uini ē cogitādum. si datur hoc in istis recte considerari: Cli: Sic certe: Ath: Si utilitatem aliquam habere ꝑspicietur nihilo inferiorem q̄ꝫ que in corporali exercitatione īest bene qdē / ꝑincipio tamē ī hoc exercitatione corporis superat / quod hec dolorē habeat / illa non habeat: Cli: Recte id quidem: Sed mirarer equidē: siquid tale in eo possemꝰ ꝑcipere: Ath: hoc ipsum iam explanare conandum. Quare mihi dicas: An duas timoris species / inuicem pene contrarias possumus cogitare? Cli Quas dicis? Ath: has in q̄ꝫ. Timemus profecto mala: cum futura expectamus. Cli: Timeꝫꝰ: Ath: metuimꝰ quoqꝫ sepennmero existimationem: cum formidamus ne dicendo aut faciendo aliquid minus honestum / mali uideamur: Quem quidem timorem nos / immo omnes ut arbitror / pudorē apellamus: Cli: cui dubiū? Ath: Hos equidem timores duos dicebam: quoꝝ alter cōtrarius quidem est doloribus / ceterisqꝫ timoribus / cōtrarius est ⁊ plurimis ingentibusqꝫ uoluptatibus: Cli: Recte admodum. Ath: Nonne igitur ⁊ legis lator ⁊ quiuis alius qui prodesse hominibus quoquomodo possit / hūc timorē maximo honore colat: uocetqꝫ pudorem? ꝯfidentiā uo huius ꝯtrariā īpudētiā nominet: ac maximū priuatim ⁊ publice malum hoībꝰ arbitretur? Cli: Recte dictum: Ath: Is utiqꝫ timor ⁊ in aliis multis ingētibusqꝫ nos maxime seruat / ⁊ ī bello / si unū uni comparetur / hic certe maxime omnium uictoriā nobis salutēqꝫ largitur: Duo. n. sunt que uictoriam pariunt. Aduersus hostes quidē audacia. aduersus amicos autē turpis infamie timor: Cli: Est ita: Ath: Intrepidum itaqꝫ unūquemqꝫ nostrum ⁊ timidum fieri oportet: Quamobrē uero ita utrūqꝫ oporteat: iam diximus: Cli. Oīo: Ath: At q quotiens itrepidū aliquē reddere uolumꝰ / in multaꝝ terrorē formidinum lege in pulsum / talem efficimus: Cli: Ita uidemur: Ath: Cum uero pertimescent recto iudicio aliquem efficere uolumus eum profecto debemus rebus ad impudentiam declinātibus tentare exercentes / ipsum in pugna contra uoluptates suas aut institutum aīacte uite ⁊ ad uictoriam cohortantes: atqꝫ ita uinncentem perfectum ad fortitudinem reddere? Qui uero nec periculum sui fecerit. ullum nꝫ ī his certaminibus exercitatus fuerit / nec mediam quidem suarum uirium partem ad uirtutem habebit. Temperatus autem quomodo erit perfecte / nisi uoluptatibus atqꝫ cupiditatibus plurimis ad impudentiam ⁊ iniuriam cōpellentibus fortiter repugnauerit / ac ratione, opereqꝫ ⁊ arte tam iocosis q̄ꝫ seriis in rebꝰ deuicerit? An tēperans erit inq̄ꝫ qui nihil huiusmodi sit perpessus? Cli: Haud quaq̄ꝫ uerisimile est: Ath: Sed dic oro aliquod ne ad inducendum timorem pharmacum aliquis deus dedit hominibus? ut quanto plus ex eo quispiā bibat / tanto ex qualibet potione infeliciorem se fieri putet / cum omnia tam presentia q̄ꝫ futura sibi metuat: atqꝫ ad omnem formidinem etiam si fortissimus omnium sit / tandem deueniat? cumqꝫ dormierit ⁊ a potione huiusmodi liberatus fuerit / rursus sibi idem quotidie accidat: Clinias: Et quam. o. amice huiusmōi potionem in hominū uita finisse unq̄ꝫ dicemꝰ? Ath: Nullā utiqꝫ. Tamen si reperiretur hec potio / eēt ne ad fortitudienem cōditori legū idonea? ut tale quid de ipsa dicere ad latorem legis possemus. Age primum dic legum conditor / siue cretensibus siue quibuscunqꝫ aliis leges conscribis. Utrum uelles de ciuibus tuis posse fortitudinis ⁊ ignauie periculum facere? Cli: Uelle se ꝓfecto qlibet respōderet: Ath: Deinde utrum id tuto / neqꝫ magno inminēte periculo / an ꝯtra? Cli: Tuto: s. atqꝫ secure quilibet confitebitur: Ath: Num igitur potione hac uteris ita eos ad terrores ꝯpellens / ⁊ in ipsis perturbationibus arguens. monitu tuo ac iussu ut ciues tuos imperterritos facias. alios honorans / alios autem uituperans si tuis monitis non paruerint. Atqꝫ eos qui strenue

exercēda se gesserit impunes relinquas: at eos qui contra damno afficias? An nullo modo uteris? quāuis nihil habeas ī eo aliud qđ accuses? Cli: Cur non utatur hospes? Ath: Exercitatio quidem. o. amice preter consuetas mire facilitatis est / qua unus ⁊ pauci possunt ⁊ quotcūqꝫ uolueris / exerceri. Ac siue quis in deserto solus pudorem plurimifaciens / quod antea q̄ꝫ fortior sit uideri ab aliis nolit / ita aduersꝰ formidinem se exerceat / potione hac sola pre multis rebus aliis preparata / probe aliquid profecto efficiet / seu quis confidens natura se ⁊ usu satis instructum / non formidet cum multis compotatoribus exercitatus / potentiam que est in necessaria differentia potionis ostendere: usqꝫ adeo preualens ⁊ exsuperans / ut in nulla re magna per impudentiam erret. ⁊ propter uirtutē e suo statu non moueatur: ac iuxta ultimam potionem ante ebrietatem discedat apprime cauens meri in omnes homines uiolentiam. Cli: Certe ⁊ iste. o. hospes ita se gerens / moderatꝰ euadet: Ath: Rursus ad conditorem legū ita dicamus, O. legis conditor. Neqꝫ deus tale / adhuc hominibus timoris dedit pharmacum. neqꝫ ipsi excogitauimus. Ipsos namqꝫ ueneficos ī conuiuio nequaq̄ꝫ dico. Confidendi aūt ualde ⁊ intrepide preter q̄ꝫ oportet audēdi inquibuscumqꝫ / utrum est potio quedam / an nulla? Cli: Uinum esse dicet: Ath: Porro contra id facit q̄ꝫ ea potio de qua modo facta est mentio Nam cum biberit quis / primo alacrior fit q̄ꝫ prius erat: deinde quo plus biberit / eo maiore et meliore spe atqꝫ insuper potentia ꝓ sua opinione repletur. Tandem quasi sapiēs ea homo confidentia / libertate audaciaqꝫ repletur / ut ī trepide ⁊ dicat ⁊ faciat quicquid placet: Cli: Arbitror equidem omnes id concessuros: Me Certe omnes: Ath. Recordemur itaqꝫ nunc duo quedam esse que in nostris animis curanda superius diximus: Alterum ut maxime confidamus. Alterum ut maxime formidemus. Cli De pudore dicta hec existimamus: Ath: Recte tenetis. Sed quoniam fortitudinem inperterritiqꝫ animi habitum in timoribus premeditari oportet / considerandum nunquid contrarium ī contrariis premeditari conueniat: Cli: Consequens id est: Ath: In his igitur que ꝑpessi ꝯfidentes audacesqꝫ maxime fieri natura solemus / cogitandum uidetur ut q̄ꝫ minime impudentes ⁊ audaces simus / sed ꝯtra formidolosi ad dicendum aut patiendū aut agendum quicq̄ꝫ turpe: Cli: Ita uidetur: Ath: Non ne hec ea sunt / in quibus tales sumus. Ira. amor. petulantia. inscitia. auaritia. secordia. ⁊ ad hec illa / diuitie. forma. uires? ⁊ quecumqꝫ uoluptatis ebrietate quadam homines amentes faciunt? Ad horum omnium facile ⁊ innocuum piculū faciendum inducendamqꝫ exercitationē nullam habemus uoluptatem conmodiorem ea que in uini ludo mores examinat: si modo prudens quedā cautio adhibeatur: Consideremus autē utrum difficilis ⁊ agrestis animi unō plurime perpetrantur iniurie / in ipsis conmertiis summo cum rerum discrimine / an potius in dionysiis spectaculo faciendum periculum sit: An uero animi ad uenerea proni affectum considerare ita debemus ut summo cum periculo ꝯiunctissimos sibi / filias uidelicet ac filios conmictamus / permulta insuper afferre quis poterit / neqꝫ uerbis consequetur / quantum prestet cum ioco simpliciter / sine damno hominum mores exquirere Qua de re neqꝫ cretenses / neqꝫ alios hominū ullos dubitaturos unq̄ꝫ putamꝰ quin huiusmodi morum examinatio cōueniens sit: ac preceteris facilis. tuta. breuis: Cli: Uerū id qdē: Ath: Hoc igitur utilissimū qddam erit / naturas ⁊ hitus aīoꝝ arte illa cognoscere qua ista curāda sunt: Est āt hoc ut arbitror ciuilis facultatis officiū An nō? Cli: Sic est oio

Argumētū Marsilii Ficini: in librū secundū: de Legibus

Plato noster mirifica in genus hoīum charitate / nihil ī disputationibꝰ suis intentatū relinqt quod ad hūanā salutem quauis rōe ꝯducere uideatur: Atqꝫ dum id studiose contendit / mauult uł ꝓlixi nimiū uel ēt curiosissimi crimē subire q̄ꝫ negligētis. Ergo exqsitam in secundo etiā libro etatis tenere ꝓsequitur disciplinā: Aiaduertēs. n: pueros ferme ut bestias quasi nihil pensi habere:

Oꝫ ⁊ quocūq; uoluptas trahit prorūpere: ⁊ un decūq; retrahit dolor, protinus aufugere, nō iniuria priusq; male uel prosequendi uel fugiē di procliuitas ī habitum īnolescat, aurigā pue ritie eqs imponit. uoluptatis. dꝫ ⁊ doloris ha benas manu tenentē. Quē quidē aurigā noīat disciplinā, uirtutē. s. q̄ primo pueris aduenit qua uoluptas ⁊ amor, dolorq; ⁊ odium p alienā rationē recte in animos influunt anteq̄ ratio ne propria moueantur: ratione deinde pñte p prie insup rationi consentiant: propter supio rem bonoꝝ moꝝ consuetudinem. Hanc ipsam ꝯsensionem. uniuersam uult esse uirtutem. Ip sam uero decentem circa uoluptates ⁊ dolores assuetudinē, per quā ab initio usq; ad extremū uite hoīes oderint q̄ odisse oportet, ⁊ ament q̄ amanda sunt, quādiu sub alterius regitur ratiō ne, nominat disciplinā. Deinde uero, cum rati oni proprie iam expgefacte ꝯsentit nomine uir tutis apellat. Eiusmodi uero uite moralis fun damentum maximi esse momēti uel Aristoteles ipse in ethicis magnope cōprobat. Cuꝫ uō i quieta sit pueroꝝ natura oblectamentorūq; p oīa cupida ⁊ idirco seueram nō suscipiat disci plinā: merito sub honesta musice illius ꝯmunis sime uoluptate uirtutis uestigia preferente iu bet pueros educari. Immo uero ⁊ seniores iter dum: quibus ad laboriose uite solamen oblecta menta quedam honesta sunt adhibenda. hanc utiq; ob cām inquit deos laboriosam uitā homi num miseratos, haud abre in laborum remissio nem solemnia illis sacra festaq; instituisse. Mu sas quinetiā ⁊ apollinem ⁊ bacchū ad hec ꝯcele branda duces adhibuisse q moꝝ lasciuiam emē darent: ⁊ naturā auidam motionis p musicam motionū rationē moderarentur, honesteq; de lectarent. Hec aūt uerba nō solū musice usuꝫ laudant diuinitus ꝯmendatum atq; cōcessum. Seꝫ etiam allegorice docent hoīem multis de causis brutis fore miseriorem: nisi diuina pui dentia atq; cognatione diuinum cultū religio nemq; suscepit. In qua qdeꝫ muse diuinā signi ficant ueritatis inuentionem religiosis a deo ꝯ cessam. Apollo aūt inuentionis eius gratā ex pressionē atq; uaticiniū. Bacchus deniq; tum mētis abstractionē, tum opa religiosoꝝ hoīnꝫ admiranda. Aiaduerte harmonicam rōem no bis precipue a diuina prouidentia esse tributā per quam oms inqete nature motus q suapte na tura inꝯcinni forent, concinnaremus. Sed a musis quidem hēmus motionis animi ꝯsonātiā ab Apolline preterea concentum in sermonis causat⁹q; motu: a baccho deniq; festinā i motu mbrorū cōcinnitatem. Dū uero de hac per musicam disciplina ⁊ ad pueros oio, ⁊ ad senio res etiam ptinente diligentissime disputat, ea dem q̄ ⁊ in re. p. posuit repetit instituta, per q̄ poetis, musicis, pictoribus, nūq; licētia ꝯceda tur, quodcunq; uoluerint imitandi: sed hone sta dumtaxat ⁊ grauia pro salute spectantium ⁊ audientium imitentur. Imitationis autem iudices esse uult peritos homines atq; grauissi mos. Iubetq; ut per honestam imitationem quotidie frequentatam adolescentes assuefiāt in ludis omnibus pariter atq; studiis semper re bus eisdem quibus ⁊ leges senioresq; gaudere atq; dolere. Quam quidem assuefactionem to tum uirtutis fundamentum iudicat cōtinere: Inter hec non nulla memorie commendato ad precepta morum plurimum cōducentia. Iniu stus etiā si cuncta que inter homines habentur bona, possideat, est infelix, ⁊ quamdiu ita uiuit prestare ei dicendum est mori q̄ uiuere: Item quicunq; honestum, utile, iocundum, inuicem loquendo discreuerit non est audiendus. Et quamuis honesta iustaq; uita possit interdum uideri laboriosa: nunq̄ tamen id pueris est di cendum. Immo uero iustissimam uitam fore omnium iocundissimam. Quod tandem fore necessarium Plato asserit: Quamuis forte iis quibus cum disputat aliter uideatur: Idq; ta cere iubet Ueritas tamen pulchrum quiddam est ⁊ stabile. Descendit post hec ad uini usum. quem uult a iuuenibus ante annum etatis deci mum et octauum penitus ignorari. Alioquin i gnem inquit ad ignem tam in animam, q̄ in corpus infundi: post hanc etatem uinum mode rate bibi permictit. Post quadragesimum ue ro annum in conuiuiis inter deorum hymnos cō cedit uinum liberius bibere: quasi remedii ad uers⁹ duritiā senectutis: per quod reiuuenesce re uideamur: ⁊ mestitie nos obliuio capiat: ipsaq; affectio animi, sicuti ferrū in igne ex du ritie in mollitiē deducta flexibilior fiat. Quo effici uult ut seniores qui alioquin cantare nol lent, facti hilariores in conuiuiis ad iunioꝝ au res cātare uelint: atq; una eoꝝ animis, ut ita dixerim, incantare. Qua qdꝫ icantatione per melodiā grauiter concinentem iunioꝝ animi temperentur. In his legendis notabis gratiā ipsā in rebus quidem pulchritudinē, in cogniti one uero uoluptatem cognominari. Notabis nullum animal preter hominem rhythmi ⁊ har monie sensum habere. Atq; rhythmū esse ordi nē in tempore atq; motu. Harmoniam uero eē ordinem in ipsa uocum p acutum ⁊ graue cōtem perantia. Quod sepe harmoniam dicim⁹ ꝯcen tum latine proprie dicimus. Quod auteꝫ rhy thmum, conmode numerum dicere possumus. modo intelligas numerum in tempore atq; mo tu. Notabis qua i re uini consistat utilitas: ⁊ qua cautione sit bibendum: presentibus uideli cet conuiuio conditoribus legū siue custodib⁹ sobriis quidem, ⁊ mores bibentium obseruanti bus: corrigentibusq; ⁊ tunc oportune quando per uinum molliores facti fuerint, reformanti b⁹, ꝯcludit deniq; si eiusmōi cautionibus ciues i ꝯuiuiis utātur mero, tāq; ad ea que dicta sunt utile concedendum: Usum uero eius ad suam cuiusq; libidinem a ciuibus suis procul arcēduꝫ Quippe cum sacras palladis arces, q̄ ante om nia colende sunt impudentissime pulset:.

Secundus de Legibus.

E INCEPS antē de his consi derandum est, utrum id solum bo num habeant, ut pspiciamus, quo mō nature nrē se habēt: an magna etiā utilitas multo studio digna in uini compotatione, si recte regitur, insit. qd igitur dicimus ? Inest utique: ut sermo si gnificare uidetur. Ubi autem ⁊ quomodo, attē te obsecro audiam⁹ ne ab eo prepediamur: Cli Dic igitur: Ath. Repetere itaq; memoria cu pio: qd esse rectam dicimus disciplinam. Hui⁹ n. ut i presentia conicio, est in hoc officio qd̄ recte institutum est, salus: Cli: Magnū dicis Athe: primum profecto pueroꝝ ? sensum esse dico uoluptatis atq; doloris: atq; hec duo esse in quibus primum uirtus ⁊ uitium animo inna scūtur. Sicui autem prudentia: ⁊ uera opinio ac stabilis uel in senectute affuerint, felix est. pfectus porro uir est: q hec ⁊ q̄ i his sūt oīa possi det bōa. disciplinā apello uirtutē q̄ primo pue ris aduenit si uoluptas ⁊ amor, dolorq; ⁊ odiū recte i aīos ifluāt, āte q̄ ratione moueātur, ⁊ ratione deinde presente, rationi consentiāt propter superiorem honorum morum consue tudinem, hec ipsa consensio uniuersa quidem uirtus est. Ipsam uero decentem circa uolup tates ⁊ dolores assuetudinē, per quā ab initio usque ad extremum uite homines oderint que odisse oportet, ⁊ ament que amanda sunt, si per se ipsam seorsum ratione consideratam di sciplinam uocaueris, recte ut ego arbitror, apellabis: Cli: Et enim que antea hospes, ⁊ que nunc de disciplina disseruisti, probe dicta uidentur: Ath: Bene igitur est: Huiusmodi uero uoluptatum atq; dolorum rectam educati onem, que disciplina dicitur, transgrediuntur homines in uita ac sepe peruertunt. Dii autem genus hominum laboribus natura pressum mise rati, remissiones laborum ipsis statuerunt: so lemnia uidelicet festa uicissim in ipsorum deo rum honorem instituta prebentes. Musas quin etiam ⁊ Apollinem musarum ducem ⁊ bacchum concelebratores: deorumq; consilio emenda tores inter solemnia moꝝ adhibuere: Conside randum igitur utrum hic sermo secundum na turam nobis ac uerus est qui dicit: tenerioris etatis omnes ut uno uerbo complectar non po sse nec corpore nec uoce quiescere, sed moueri semper ⁊ loqui uelle: alios exultantes ac gesti entes ⁊ ueluti cum uoluptate saltantes luden tesq;, alios uariis uocibus conclamantes. Ac cetera quidem animalia ordinem ordinis ue de fectum: qui sane ordo in motibus inspicitur ⁊ rhythmus harmoniaq; uocatur, nequaq̄ ad uertere. Nobis autem ab his diis quos conce lebratores datos esse nobis diximus, rhythmi et harmonie participem sensum esse tributum:

cosq; mouere nos cum uoluptate : chorumq;
nobis ducere cantibus & saltationibus nos inui
cem copulantes : quem quidem chorum / a / cha
ra. i. letitia nominauerint. Primum uero cō
siderandum / num concedamus / disciplinam /
primam per musas & apollinem esse. An quomo
do : Cli : Ita prorsus : Ath : Discipline igitur
expers dicendus est / qui nunq̄ chorea usus est.
Discipline uero compos contra / qui satis id fe
cit : Cli : Sic ponimus : Ath : chorea uero oīs
tripudium simul est & concentus : Cli : Necesse
est : Ath : Quisquis ergo bene disciplina instru
ctus est / & saltare & cantare bene potest : Cli :
Uidetur : Athe : Sed uideamus quid est quod
modo diximus. Cli : Quid istud ? Ath : Cum
bene cantare & bene saltare quempiam dicimus /
utrum etiam bona cantare & bona saltare / addē
dum est an non ? Cli : Addendum : Ath : Quid
porro ? Siquis honesta ut sunt. ita honesta esse
arbitratur / & turpia similiter turpia / atq; ita
his utitur / melius choream musicamq; tenebit
q̄ ille qui corpe atq; uoce quod hōestum putat
sufficienter exsequi passim ualet / nec honestis tñ
gaudet / nec odit turpia : an ille qui quāuis uo
ce corporeq; nō potest ut decet assequi / uolup
tate tamen & dolore assequitur / ut bonis quidē
gaudeat / praua aūt non oderit : Cli : Magnum
uero discipline discrimen. o. hospes narras :
Ath : Si ergo cantus tripudiiq; bonū nos tres
non ignoramus / cognoscimus utiq; & q discipli
na recte potitus est & qui contra. Sin aūt hoc
ignoramus / neq; siqua discipline ↄseruatio est
et ubi est / scire unq̄ poterimus. Nō ne ita ? Cli
Ita prsus. Ath. Deinceps igitur sicuti canes
p uestigia decentē figuram, melodiam, cantū
et saltationem inuestigemus. Nam si ista nos
fugiant / frustra de recta disciplina siue greca
seu barbara disputabimus. Cli : Sic arbitror :
Ath. Quam igitur figuram & melodiam bonam
uocare decet ? Num fortis animi & timidi simi
les figure uocesq; in eisdem equisq; laboribus
sunt ? Cli : Quomodo similes / quando neq; co
lores ? Ath : Scite. o. amice : sed in musica & fi
gure sunt & concentus / cum circa rhythmum &
harmoniam uersetur. Quare boni rhythmi
harmonieq; figuram & cantum licet dicere, bo

ni autem coloris non possumus recte dicere / p
inde imaginantes / ut magistri choree solent.
Ignaui autem & fortis uiri figura quedam est &
cantus, atq; hec recte i uiris fortibus honesta /
in ignauis turpia nominantur. Sed ne in his
longior sim / omnes simpliciter uirtuti animi
uel corporis aut uirtutis imagini adherentes
figure atq; concentus / honesti, contrarii uero
turpes : Cli : Recte tu quidem : atq; ista sic se
habere in presentia iudicamus : Ath : preterea
et hoc animaduertamus / utrum omes omnibus
choreis similiter delectemur. An multum in
terest : Cli : Multum omnino : Ath : Quid igi
tur esse dicemus / quod in errorem nos impulit ?
Utrum non eadem sunt honesta bonaq; nobis
omnibus ? An ipsa quidem eadem sunt : non ta
men eadem esse uidentur ? Neq; uero dicere q̄s
q̄ audebit uitiosam choream / uirtutis partici
pe / meliorem esse. Nec fatebitur unq̄ aliquis se
quidem figuris prauis letari / alios autem con
traria quadā musa. Quamq̄ pleriq; predicant
rectam musice rationem in ui quadam consiste
re que uoluptatem animis offerat. Quod neq;
ferendum est, neq; dicendum omnino : nephas
enim, hec autem potius erroris causa est : Cli :
Que nam ? Athe : Quoniam in chorea uariorū
morum / uariarumq; rerum uariis in fortunis
moribusq; gestarum imitationes fiunt / quibus
illa que dicuntur aut decantantur aut sub spe
cie saltationis exprimuntur / uel natura uel ↄ
suetudine uel utrisq; probantur atq; animo eo
rum conueniunt / hos gaudere illis / landereq;
& honesta mancipare necesse est : Quibus autē
preter naturam uel morē uel consuetudinem
aliquam / hi neq; gaudere ipsis possunt / neq;
ea laudare, immo turpia apellare necesse. At
ñō qbus hec natura recte ↄtingūt / ↄsuetudīe āt
ↄtra / uel ↄsuetudīe qdē recte / ↄtra ñō natura /
isti laudes uoluptatibus contrarias proferunt
Singula. n, horum iocunda asserunt esse : sed
& praua esse concedunt. Atq; icciirco coram
aliis / quos mentis compotes putent uerentur
corpus eo pacto mouere / uerentur quoq; ea cā
tare : honestaq; & studio digna asserere. Ipsi
uero secum iis omnibus delectantur. Cli : Ue
rissima loqueris : Athe : Nunquid damnum ali

quod infertur illi / qui prauis figuris aut canti
bus delectantur ? Uel utilitas eis qui uolupta
tes in contrariis capiunt ? Cli : Uerisimile id
quidem : Athe : Utrum uerisimile tantum : an
etiam necessarium sit ita id se habere sicuti cum
quispiam cum hominibus improbis conflictatur
neq; mores eorum odit : sed delectatur his po
tius & indulget : Et tamen ioci loco uituperat
quasi per somnum ipse in se eorum percipiens /
prauitatem. Tunc quippe necesse est ut simi
lis efficiatur illis quibus gaudet : etiam si lau
dare uereatur. Qua quidem re quid nam maius
aut bonum aut malum ex omni necessitate acce
dere nobis existimemus ? Cli : Nihil puto : Ath
Nunquid arbitramur ubi leges bene constitute
sunt / aut & in posterum ita erunt / in disciplinis
iocisq; musarum / eam poeticis fore licentiam :
ut quicquid poetam delectet uel rhythmo uel
cātu / uel uerbo poetico / idē & docere liceat ? &
bene institutorum ciuium pueros adolescentes
q; in choreis quacumq; contingit uel ad uirtu
tem uel ad uitium flectere ? Cli : Preter ratio
nem id est : Me : Certe : Ath : Id modo / ut bre
uiter dicam / ubiq; preter q̄ in egypto agere
licet : Cli : Quo autem pacto id in egypto hāc
legem sancitum esse dicis ? Ath. Mirum hoc q
dem auditu est. Nam id olim mihi uidetur / il
li cognouerunt / oportere quod nunc nos dixi
mus, ut in ciuitate iuuenes bonis figuris & bonis
cantibus assuescant. Que uero & qualia sint hu
iusmodi in sacris ab eis est institutum. Ac pre
ter illa neq; pictoribus neque aliis figurarum
uel quorumcumq; artificiorum fabris noua ul
la licebat inducere. Neq; etiā excogitare alia
preter patria. Neq; hodie licet aut in his aut
i uniuersa musica. Itaq; si curiose rimeris / in
uenies ibi que iam decem annorum milibus de
picta uel aliter figurata fuerunt / quasi non ad
eo uetera sint ut ita dicam / nec pulchriora ne
q; turpiora his que hodie depinguntur / eadem
arte confecta : Cli : Mirabile auditu est quod
dicis. Ath : Immo ciuile nimium / maximeq;
legum positioni conueniens. Inuenies ibi alia
quedam leuia. Sed hoc circa musicam uerum
est dignumq; animaduersione : quod uidelicet
poterat de rebus huiusmodi certa stabiliq; lege

caueri atq; licebat adducere summa cum fiducia
ↄcentus tales qui natura rectitudinem exhibe
rent. Quod quidem aut dei aut diuini alicuius
uiri opus est. Quemadmodum & ibi ferunt anti
quissimos illos apud eos concentus / Isidis esse
poemata. Quamobrem ut dicebam / siquis quo
quomodo istorum possit rectitudinem intellige
re / illum oportet bona cum spe hec ad ordinem
legemq; reducere. Nam noua semper circa uo
luptatem & dolorem appetitus ipsius affectio /
que quidem tentat ut noua semper musica uti
queramus / haud magnam fortasse uim habet ad
eas choreas uetustatis incusatione corrumpen
das / que sunt sacris legibus institute. Nempe
egyptiorum choreas nequaq̄ tanto tempore
corrumpere potuisse uidetur : sed contra omni
no : Cli : Ita se res habet / ut ex tuis uerbis col
ligitur : Ath : Dicamus igitur ↄfidenter / usum
ludorum musiceq; cum chorea hoc pacto rectū
esse. Letamur quotiēs feliciter uiuere nos opi
namur : quotiensq; letamur / rursus feliciter ui
uere ducimus, non ne ita ? Cli. Ita prsus : Ath
Atq; etiam dum ita letamur / quiescere non ua
lemus : Cli : Est ut dicis : Ath : Non ne igitur
iuuenes nostri choreas celebrare parati sunt ?
Nos autem seniores i his spectandis decenter
uersari putamus : dum eorū ludis & celebritatē
gaudemus : quandoquidem nos corporis leuitas
dereliquit : quam desiderantes / certamina his
imponimus / qui q̄maxime q̄ant adiuuente nos
memoriā reuocare : Cli : Uera narras : Athe :
An igitur frustra nimium illud / a / multis ↄce
lebratoribus dictum esse putamus ? quod eum
sapientissimum & uictorie comitem iudicare o
porteat : qui nos letari atq; gaudere q̄maxim
faciat ? Nam postq̄ ludere in istis permictitur
conueniens esse ui ↄtur / ut eum qui q̄plurimos
et q̄maxime ad gaudium prouocet / precipue
hnoremus : & ut modo dicebam uictorem esse
dicamus. Recte ne id ita dicitur ? recteq; fie
ret si ita fieret ? Cli. Forte : Ath : sed o beate ne
a deo citam feramus sententiam / sed hoc ipsum
in partes distinguentes hoc modo consideremus
Siquis ad certamen plurimos concitet / nec
gymnicum / aut musicum / aut equestre deter
minet / Sed omnibus ciuibus congregatis uo

luptatis gratia certamen dumtaxat instituat
premiaq; ei pponat/qui spectatores maxime
delectabit/iudicatusq; fuerit id optime omniū
effecisse/cum nullus delectandi modus expres
sus sit: quid nam ex preconio euenturum puta
mus? Cli: Qua de re dicis? Ath: Par est ut
alius sicut homerus rhapsodiam ostendat. ali
us citharediã. Tragediam alius. Alius uero
comediam. Neq; deerit q miraculo ostēdēdo
uictoriam se opinetur consequuturum. Cum ta
les/⁊ alii generis eiusdem certatores multi ↄ
fluxerint/possumus ne dicere quis non iniuria
uictor euadet? Cli: Absurdū qd petis. Quis
enim scite ad id respondere poterit/prius q̃ ip
se ibi presens singulos certatores audiuerit?
Ath: Uultis ne igitur ut ipse ad absurdū istud
respondeam? Cli: Quid ni? Ath: Si pueri
admodum parui sententiã dicant/eum qui mi
racula ostentet/uicisse alios iudicabunt: An
nō? Cli: qd obstat? Ath: Pueri uero maiuscu
li comedum ceteris anteponent. Sed mulieres
erudite atq; adolescentuli ⁊ ferme omnium mł
titudo/tragediã fortasse laudabunt: Cli: For
tassis ita continget: Ath: Seniores autē nos
iocundissime rhapsodum forsitan audiemus/q
homericum aliquid/iliada uel odissea/aut ali
quid hesiodicū bene cecinerit: uictoremq; om
nium predicabimus. Quis ergo iure uictor sit
declarandum non ne restat? Cli: Sane: Ath:
perspicuum quidem est ut ⁊ mihi uidetur ⁊ uos
necessario concedetis/eum reuera esse uictorē
qui uicisse/a/nostris equalibus iudicabitur.
Usus. n. rerum quem ab etate habemus/omni
um quidem ciuilium magnum quiddam ubique
est ⁊ optimum: Cli: Procul dubio: Ath. Con
cedo igitur ipse hoc multis uoluptate musicam
iudicandam: non tamen quorumuis hominum
uoluptate/sed illam ferme musam esse dico pul
cherrimam: que optimos satisq; eruditos dele
ctet: pcipue uero que uirum uirtute ⁊ discipli
na prestantem. Qua propter uirtute egere ha
rum rerum iudices affirmamus. Nam ⁊ pruden
tie eos ⁊ fortitudinis oportet esse participes.
prudentie quidem. quia non debet uerus iudex
que determinanda iudicio sunt/ab alio disce
re: ⁊ quasi stupefactus tam clamore multorum

q̃ ignorantia sua ita ferre sententiam: fortitu
dinis autem quia nec etiã si per seipsum intel
ligit/debet propter ignauiam ⁊ formidinem
ex eodem ore quo iudicaturus deos inuocauit
desidiose iniquum iudicium promulgare. Non
enim ut discipulus/sed ut magister spectatorū
sicut par est iudex sedet pro tribunali/ineptis
spectantium uoluptatibus aduersaturus. Lice
bat prisca grecaq; lege. quemadmodū nunc si
cula ⁊ italica que multitudini spectatorum reȝ
permictens/⁊ manibus tensis uictorem decla
rãs/deprauauit quidē poetas ipsos: qui ad iu
dicam uulgarium prauam uoluptatem compo
nunt omnia: ita ut ipsi spectatores poetas ⁊ se
ipsos erudiant. Corrupit ⁊ ipsius spectaculi
uoluptates. Nam cum eos oporteat qui inter
sunt meliora semper moribus suis audire/atq;
ita meliorē consequi uoluptatem/nunc eis ex
theatro contrarium accidit. Quid igitur hec
ita dicta sibi uolunt? Animaduertite num hoc
sit qd uolūt? Cli: Quid nã? Ath: Ter iã aut
quater ad idē circūuoluta oratio mihi uidetur
disciplinam educationem esse puerorum: que
ad eam uiuendi rationem perducit quã lex rec
tam esse dictat: ⁊ uiri equitate prestantes seni
oresq; usu rerum sicuti rectam uere comproba
runt. Ut igitur puerorum animus legem ita se
quatur: ut non contrariis sed iis quibus lex ⁊
senior doleat atq; gaudeat/probus legum con
ditor suadebit: ⁊ si opus fuerit coget poeticū
hominem honestis i uerbis temperatorum ⁊ for
tium ⁊ omnino bonorum hominum gesta descri
bere tã figuras eorū in rhythmis q̃ accentus
in harmoniis ut decet effingentem per eos can
tus quas odas uocamus que re uera epode. i. in
cantationes circa animos sunt/de industria ad
id composite ut hominū animi in dolēdo ⁊ gau
dendo legibus obsequantur. Quia uero teneri
ores animi seria studia non suscipiunt/ioci ⁊ cã
tus ista dicãtur ⁊ fiãt/idemq; i his efficitur/qd
agere solent qui homines corpore egrotantes
curant. hi namq; alimenta conuenientia qdā io
cūdis ↄdimētis illiniūt/noxia uo amaris infici
ūt: ut asciscere altera/altera reicere ↄsuescãt.
Cli. An igitur in aliis ciuitatibus nūc hospes
seruari hec censes? Nam quantum ego scio

que tu precipis/nusq̃ nisi apud nos ⁊ lacedemo
nios fiunt. Nona. n. semper ⁊ in saltationibus
et in alia musica excogitatur/non/a/legibus
mutata/sed/a/uoluptatibus quibusdam uagis
que nullo pacto aut eedem sunt/aut eodē mo
do permanent: sed varie semper fiunt contra
mores illos egyptiorum quos narrasti: Athe:
Probe: o. clinia. Si autem uisus sum tibi que
modo dicis quasi ubiq; nunc fiant supra dixis
se: non mirarer si minus clare que sentio expo
suerim. Dixi equidem que in musica fieri uellē
et ea tibi quasi fiant dicere uisus sum. Uitupe
rare enim rem insanabilem ⁊ errore longe pro
uectam/nullo modo iocundum/interdum ue
ro necessarium est. Uerum postquam in his con
sentimus/non ne queso apud uos ⁊ apud istos
hec magis q̃ apd alios grecos fieri asseris? Cli
Cur non asseramꝰ? Athe: Si ⁊ apud ceteros si
militer fierent non ne melius q̃ nunc ageren
tur? Cli. Multo certe prestantius: si ita dispo
sita essent/quemadmodum apud istos ⁊ apud
nos: ⁊ ut paulo añ tu precepisti: Ath: age uid
amus nūqd hec sint q̃ apd uos i omni disciplina
et musica predicantur. Poetas carminibus di
cere cogitis/bonum uirum quia temperatus iu
stusq; sit/felicem essem atq; beatum. siue ma
gnus atq; robustus/siue paruus ac debilis. siue
pauper sit/seu diues/Iniustum autem hominē
etiam si ditior sit q̃ cinyras aut midas/mise
rum esse ⁊ in merore uitam ducere. Itaq; poe
ta nobis si recte loquatur/iquiet. Nunq̃ ego
de illo mētionē faciã neq; uirū apellabo/q nō
omnia que bona dicūtur cum iustitia possideat
atq; disponat. Is igitur iustitia exornatus/co
minus pugnare cum hostibus delectetur. Iniu
stus autem sanguinolentam cedem uidere non
audeat: neq; currendo/thraicium queat bore
am superare: nec ei quicquam eorum que bona
dicuntur/unq̃ affuerit. Que. n. uulgo apellã
tur bona/nō recte bona dicuntur. Aiunt nem
pe optimum esse sanitatem. ei proximum bonū
formam. Uires tertium. quartum uero diuiti
as. Innumerabilia ferme cetera huiusmodi bo
na narrãtur. Nam ⁊ acute cernere atq; audire
aliisq; sensibus integre uti/bona uidentur: ⁊
ad hec omnia posse tyrannica licentia/facere q̃

cumq; cupias: Summamq; totius beatitudinis
esse ferūt si cum istorum omniū possessione fue
ris q̃ citissime inmortalis: Ego autem ac uos
una conuenimus iustis sanctisque uiris optimã
esse istorum omnium possessionem. Iniustis au
tem omnium pessimam: ab ipsa sanitate incipiē
tium. Sanum namq; esse/⁊ uidere atq; audire
ac omnia facile sentire ⁊ omnino uiuere uel in
mortalem/pessimum est si cum horū omnium
possessione semper uixeris/expers iustitie cete
rarumq; uirtutum. Minus autem malum/si q̃
breuissimo tempore sic affectus uitam finieris
Hec utiq; que ⁊ ipse uestros inuitabitis ⁊ coge
tis poetas dicere: perq; his consentaneos nu
meros ⁊ concentus adolescentiã erudire Num
ipsi hoc animaduertitis? Ego. n. assero q̃ uul
go mala dicuntur/iniustis bona esse: iustis aūt
mala. Que uero dicuntur bona/bonis quidem
uere bona/malis autem mala. Conuenimus ne
igitur adhuc an non? Cli. Partim quidē con
sentire uidemur/partim minime. Ath. Forte
uobis non persuadeo non esse beatum illum sed
miserum. qui iniustus ⁊ contumeliosus est/etiã
si sanitatē habeat ⁊ diuitias perpetuamq; tyrã
nidē/inuictas preterea corporis uires ⁊ animo
sitatem/inmortalitatemq; possideat. nihilq;
ex his perpetiatur que uulgo mala dicuntur.
Cli: Uera loqueris: Ath: Esto/sed quid dein
de dicendum? Et si uiribus pollet/formosusq;
est ⁊ diues/cunctaq; per omnē uitam facit que
concupiscit/non ne nobis uidetur si iniustus ↄ
tumeliosusq; sit ex hoc dūtaxat necessario tur
piter uiuere? An turpiter quidem conceditis?
Cli: prorsus: Ath: Quid aūt nonne ⁊ male?
Cli: Haud similiter istud: Ath: Iniocūde ue
ro atq; incommode sibi non conceditis? Cli:
Quo pacto hec concedemus? Ath: Utinam de
us quispiam. o. amici consensū nobis animi tri
buat. fere namq; inter nos dissentimꝰ. Mihi.
n. ista magis necessaria uidentur esse/o/amice
clinia q̃ cretã esse insulã. Ac si cretensibus ip
se leges conderem/tam poetas q̃ ceteros om
nes ciues sic loqui compellerem/ac penam pe
ne omnium maximam intentarem/siquis ea in
regione assereret esse aliquos quandoq; homi
nes prauos qui iocunde uiuant. Uel alia esse dd

utilia ⁊ conducentia. Alia iustiora. Multaqꝫ
equidem contra ea que nunc /a/ cretensibus ⁊
lacedemoniis dici uidentur / immo uero /a/ ce
teris quoqꝫ hominibus / dicere ciuibus meis ꝑ
suadērē. Agite igitur ꝑ Iouē atqꝫ apollinē op
timi uiri / si hos ipsos deos qui leges uobis dedē
runt interrogemus / sit ne iocundissima uita iu
stissima / an due quedam uite sint / altera iocun
dissima / iustissima altera / nobisqꝫ ita querenti
bus ipsi duas esse respondeant / ab eis forsan ite
ram percontabimur / si recte sciscitari uoluere
mꝰ / utros beatiores oporteat dicere: iustissi
me / an iocūdissie uiuētes. Ac si iocūdissime ui
uētes respōdērit turpis erit respōsio. Vellē āt
de patribꝰ legūqꝫ latoribꝰ uiris potius q̄ꝫ de
diis tale aliqd eē dictū. Quare q̄ petii a patre
legisqꝫ latore me petiisse existimetis. Respō
sumqꝫ mihi esse / beatissimum esse illum / qui io
cundissime uiuat: Ego autem ita deinde oppo
nam, O. pater / nō ne q̄ꝫ beatissime uolebas me
uiuere? Certe. At nunq̄ꝫ cessabas iubere ut q̄ꝫ
iustissime uiuerem. Quisquis autem hec una cō
cedit sine legum lator siue pater: ⁊ absurde lo
quitur / ⁊ sibi ipsi non constat. Quod si iustissi
mam uitam / beatissimaꝫ esse respondeat / queret
ut arbitror / quicumqꝫ id audiet / quid nam ea i
uita bonum ⁊ pulchrum tanq̄ꝫ uoluptate meli
us lex ipsa laudat? Quid. n. a / uoluptate
separatum / iusto boni adesse potest? Dic ob
secro an laus ⁊ gloria tam apud homines q̄ꝫ a
pud deos bonum quidem est atqꝫ honestum? In
iocundum autem. Infamia uero contra? Mi
nime dicemus. o. legis lator. Sed iniuriam ne
que inferre neqꝫ pati / num iocundum quidem
sit / bonum uero atqꝫ honestum. Cetera autem
iocunda quidem / turpia uero ⁊ mala? Quo pac
to id? Ratio igitur / que neque iocundum
/a/ iusto / neque bonum separat ab honesto /
probabilis est: ⁊ si non ad aliud / attamen ad
hoc / ut sancte ac iuste quis uiuere uelit: mul
tum conducit. Quo circa legis latori turpissi
ma ⁊ admodum contraria oratio est / si hec ita
habere se neget. Nemo. n. sponte id aget cui
non plus letitie q̄ꝫ doloris inest. Quod uero ꝓ
cul aspicitur, omnibus ut ita dicam, uel ipsis pu
eris caliginosam affert uertiginē. Quare uer

tigine tenebrisqꝫ ablatis in contrarium legis
lator opiniones ciuium ducet. Et tum laudi
bus tum consuetudine / tum rationibꝰ quodam
modo ipsis persuadebit. tam iusta q̄ꝫ iniusta es
se obumbrata. Atqꝫ iniusta quidem contra ap
parere q̄ꝫ iusta. Nempe iniusto ac prauo iocun
da uideri. cui iusta uidentur i iocūdissima. Iu
sto aūt utraqꝫ ꝯtra oīo uideri: Cli. Sic appet
Ath: Reuera aūt utrā sentētiā potiorē existi
mabimꝰ? melioris ne an deterioris animi? Cli
Melioris necessario: Athe: Necesse est igitur
iniustā uitā nō turpiorē solum ac peiorem iusta
sanctaqꝫ uita esse / uerꝫ etiā iniocūdiorē: Cli.
Ita certe ex hac rōe. o. amice uidetur: Ath:
Legis itaqꝫ lator ex quo exigua sit ꝓuentura uti
litas / etiaꝫ si non ita id se hērēt ut modo dixi
mus / nō alienū tñ sua grauitate putaret ad iuuē
tutis utilitatē falso aliqd si modo qd ū q̄ꝫ aliud
falso dicēdū sit dicere. Maxime cū nullum mēda
ciū hac falsitate utiliꝰ excogitare possit / quod
uidelicet ita trahere audientes ualeat / ut non
ui sed sponte iustitiam uelint suscipere: Cli:
Pulchrum certe. o. hospes ⁊ stabile quiddam ē
ueritas. Videtur autem plerumqꝫ non facile
ꝑsuadere: Ath: Esto. At enim sidonii fabula
illa ⁊ si nihil uerisimilitudinis habuit / facile
nihilominus persuasit / aliaqꝫ permulte simili
ter: Cli: Quem nam? Ath: Quod a dentibus
quondā satis armati milites nati sint. Magnū
. n. id legis latori exemplum est / posse animis
iuuenum quodcumque uelit persuadere. Qua
propter nihil aliud scructari debet / q̄ꝫ quibus
rebus persuasione acceptis maximum bonum ꝯ
ferat ciuitati: ad idqꝫ omī icūbere studio / ut ci
uitas uniuersa de his rebus unum atqꝫ idem q̄ꝫ
maxime ac semper i cantibus / fabulis ⁊ omi ser
mone decantet. Eqdeꝫ ita sentio. Si uero uos
aliter / nulla inuidia sit cōtradicere: Cli: Neu
ter nostrū posse unq̄ꝫ de his dubitare uidetur:
Ath: Prosequar igitur asserens choros omnes
qui tres sunt / teneris adhuc ⁊ mollibus puero
rū animis ⁊ alia bona q̄ diximus ⁊ q̄cumqꝫ narra
re possimꝰ q̄t icātatōe quadaꝫ insinuare oporte
re. Caput aūt illud sit qd̄ uꝫ si uitā eandē opti
mā ⁊ iocundissimā iudicari a diis asseruerimꝰ ⁊
uera loquemur: ⁊ magis illis q̄bus opus ē / ꝑsua

debimus q̄ꝫ si aliter diceremus: Cli: Concedē
da sunt / q̄ dicis: Ath: primus itaqꝫ puerilis mu
sarꝫ chorus hec studiose toti ciuitati decantatu
rus ingrediatur. Secundus illorꝫ chorus q ad
triginta usqꝫ annos prouecti sunt / peana te
stem ueritatis dictorum inuocet / ⁊ iunioribus
propitium suppliciter esse precetur; Tertius
eorum sit chorus qui triginta annos inter ⁊ se
xaginta etatem agunt, his autem seniores /
quia non amplius de eisdem moribus fabulas
poterunt decantare / dimictendos diuino ora
culo censemus: Cli: Quos nam hospes terti
os hos choros dicis? non enim clare quid debis
dicere uelis comprehendimus: Athe: Hi pro
fecto sunt / quorum gratia plurima in superio
ribus sunt inducta: Cli: Non dum intelligi
mus. Quamobrem apertius dicito: Ath: Dic
tum est in disputationis principio si recorda
mur / ita ardentem iuuenum omnium naturaꝫ
esse / ut neqꝫ corpore neqꝫ uoce quiescere possit
sed sine ordine semper clamet ⁊ saltet atqꝫ or
dinis utrorumqꝫ istorum nullum aliud animal
preter solam hominis naturam sensum habere.
Ordinis autem qui in motu ꝯspicitur / nomen
rhythmus, i. numerus esse potest. sed eius qui
in uoce / acuto ⁊ graui simul cōtemperato / har
monia. i. concentus. Vtrumqꝫ uero simul cho
rea nominabatur. Deos quoqꝫ diximus nostri
misertos choree concelebratores ac duces de
disse nobis apollinē ⁊ musas. Tertiumqꝫ si re
cordamur / dionysium numerauimꝰ: Cli: Cur
non recordari debeamꝰ? Ath: Atqui apollinis
⁊ musarum chori dicti iam sunt. Tertius aūt
q reliquus ē / dionysio necessario tribuetur. Cli
Quo pacto? latius expone. Nam primo audi
tu ualde absurdus dionysiacus seniorum chorꝰ
esse uidetur, si ultra trigesimū annum ⁊ ad qn
quagesimū iā ꝓuecti ⁊ usqꝫ ad sexagesimum / co
ncētur: Ath: Vera loq̄ris. Sꝫ ratione ad hec
opus esse arbitror / ut appareat quo pacto opor
tune id fieri possit: Cli. Cur nō? Ath: Nunqd
superiora illa inter nos ꝯstāt? Cli: Que naꝫ?
Ath: Qd̄ oporteat uiros oēs ⁊ pueros liberos
⁊ seruos, mares ⁊ feminas ⁊ uniuersaꝫ ciuitatē
toti ciuitati quotidie q̄ diximꝰ uariis modis ⁊
carminibꝰ decātare / ut ex inumerabili hymnorꝫ

uarietate / i explebili quodāmodo uoluptate ꝯ
cinnētes afficiātur: Cli: Nihil obstat / quo mi
nꝰ ꝯcedatur ita fieri oportere: Ath: Sed quo
optīa hec ciuitatis pars / cui ꝓpter etatē atqꝫ
prudentiā sūma iest ad ꝑsuadendū auctoritas
optima canēdo maximorꝫ bonorꝫ causa erit?
An id ita stulte omictemꝰ / i quo optimorꝫ ⁊ uti
lissiorꝫ cātuū uis iest precipua? Cli. haud obmi
ctere licet / ut modo apparet: Ath. Quo mō
igitur decēter id fiet? Videte q̄so an ita? Cli:
quo pacto? Ath. Vnꝰqsqꝫ senior circa cātꝰ iā
satietate affectꝰ / his minie ꝺlectatur. ⁊ cū res
postulat canere q̄nto senior atqꝫ modestior ē
tāto magis cātare ueretur. An non ita? Cli:
Ita ꝓrsus: Ath: Sꝫ mltō etiā magis i theatro
coram multitudine rectus cantare pre pudore
nō tolerabit. Presertiꝫ si seniorꝫ chori quēad
modū q de uictoria ꝯtendunt ⁊ ii qdem clarisi
cāde uocis gratia tenues atqꝫ ieiuni cantare
cogantur. sic. n. non sine molestia ⁊ pudore cā
tabunt ⁊ ad ista tardiores accedent: Cli: Ne
cessaria narras: Athe: Quo igitur pacto para
tos eos ad cātū reddemꝰ? ꝓ principio lege sancie
mus / ut pueri usqꝫ ad duodeuigesimum annum
uini usum ꝓrsus ignorent: Nempe eos monē
bimꝰ nō oportere igneꝫ igni i corpus atqꝫ aiaꝫ
suggerere aū q̄ꝫ uiri effecti subire labores icipi
ant. Furiosum nāqꝫ habitū iuuentutis cauere
oportet. Deinde uino moderate utantur usqꝫ
ad ānum etatis trigesimum / ab ebrietate uero
⁊ uini repletione iuuenes oīo abstineant. Sꝫ
cū ad quadragesimuꝫ ꝑuenerit / tūc in ꝯuiuiis
liberius discūbentes cū alios deos tuꝫ dionysiū
ad sacra senū ⁊ ludos iuocēt: q hoībꝰ uinū / qua
si remediū aduersꝰ senectutis duritiam ē largi
tꝰ: ut reiuuenescere uideamur: ⁊ mestitie nos
obliuio capiat. Ipsaqꝫ affectō animi sicuti fer
rum in igne ex duritie i mollitiem deducta / fle
xibilior fiat. primū qdē sic affectꝰ qsqꝫ sumpta
fiducia minꝰ uerebitur iter aliquos ac suos nō
tñ mltos ⁊ alienos canere: ⁊ una qd̄ iā sepiꝰ re
petiuimus icātare: Cli: Et maxime qdē: Ath
Ad eos igitur iducendos ut cātibꝰ iteresse ue
lit / modꝰ hic haud idecēs erit: Cli: Nō certe
Ath: Qua āt uoce ⁊ qua musa hi uiri cātabūt?
An ea uꝫ q̄ ipis ꝯueniat?: Cli: Ea dumtaxat
Athe: Que nā igitur diuinis uiris ꝯueniens

erit. Non ne ea qua chori decãtant? Cli: Nos
quidem hospes ⁊ tu non possumus aliud canere
q̃ quod in choro didicims. in hoc. n. cantu as
sueti sumus: Ath: Par est / Optimum enim
cantum non didicistis. Quasi. n. castrensem
rem. pu. habetis potius q̃ urbanam: Propte
rea iuuenes profecto tanq̃ pullos gregatim
poscentes habetis: Unde nemo uestrum arripit
suum ⁊ ad cohibendam eius ferocitatem cuidã
quasi equorum magistro commictit / qui erudi
at ipsum leniter tractans ⁊ mansuefaciens ⁊ ce
tera que educationi conueniunt peragens.
ex quo non modo probus miles efficiatur / sed
ciuitatum quoq; ⁊ urbium idoneus gubernator
quem quidem in principio diximus tyrtei mili
tibus fore bellicosiorem quarto uirtutis loco
nõ primo semper ⁊ ubiq; priuatim ⁊ publice for
titudinis munera colentẽ: Cli: Nescio quo
modo rursus hospes legum latoribus nostris de
rogas: Ath: Non ex animo id facio bone uir /
siquidem facio / sed proficiscamur quo ratio.
ducit / si ualtis. Nam si musam habemus cho
rorum ⁊ theatri communi musa prestantiorẽ
hanc illis exhibere conemur / quos diximus illã
quidem uereri / ⁊ aliam querere meliorem. Cli
Omnino: Ath: Omnib⁹ igitur quecumq; gra
tia quedam sequitur / inesse id oportet: ut uel
ea ipsa gratia sola in his alliciat sitq; precipu
um / uel rectitudo / uel utilitas: Exemplo / qđ
dico / exponam. Cibus ac potus ⁊ alimentum
omne gratiam habet / quam uoluptatem dici
mus. Rectitudinem uero ⁊ utilitatem / si con
fert ad sanitatem: Cli: Prorsus: Ath: Sic
⁊ in discendo gratia inest que uoluptas nomi
natur. Rectitudo etiam atq; utilitas ⁊ bonus
habitus atq; pulcher: que ab ipsa ueritate effi
ciuntur. Cli: Ita est: Ath: Quid porro in ar
tibus / quibus similia effinguntur / non ne id
ipsum inspicimus: Uoluptas profecto / ex illis
quandoq; prouenit: quam par est gratiam no
minare: Cli: Certe: Athe: Rectitudinem ue
ro talium ut uniuersaliter dicam equalitas ip
sa tanti talisq; efficit / potius q̃ uoluptas: Cli
Preclare: Ath: Uoluptate igitur sola id me
rito iudicabitur / qđ nẽ utilitatẽ nẽ ueritatem
nẽ similitudinẽ: nẽ rursus damnũ efficit: sed

solum causa gratie illius fit / que concomitatur
alia quam uoluptatem recte possumus nomina
re: quando uidelicet nihil istorum ipsam sequi
tur: Cli: Uoluptatem dicis solam / que mini
me noceat: Ath: Nempe: ⁊ iocum ac ludum
rursus eam ipsam apello / quando nec nocumẽ
ti neq; utilitatis aliquid affert estimatione di
gnum: Cli: Uera loqueris: Ath: Sequitur ex
his que diximus / nullam imitationem uolup
tate ⁊ opinione non uera / iudicãdam esse simi
liter etiam equalitatem nullam. Non enim q̃
huic uideatur / aut quoniam hic gaudeat / iccir
co equale ipsum equale est. aut commensurabi
le ipsum etiam conmẽsurabile: sed nullo alio
q̃ ueritate sola. Cli. Sic est omnino: Ath:
Atq musicã omnẽ imitatricẽ ⁊ similiũ effectri
cẽ eẽ dicim⁹: Cli: cui dubiũ? Ath: cũ ergo q̃s
sola uoluptate musicã asserit iudicari minime
audiendus est: minimeq; huiusmodi musica / si
alicubi colitur querenda est: sed illa que per i
mitationẽ boni similitudinem possidet: Cli:
Uera hec sunt Ath: Qui ergo cantus speciẽ
⁊ musam querunt optimam / non eam que iocũ
da / sed que recta est / querere debent. Recti
tudo enim imitationis in hoc consistit / ut dice
bamus / si tantum ⁊ tale fiat quod imitatione
exprimitur / q̃tantum ⁊ quale in seipso est: Cli
Cui dubium? Ath: Atqui illud de musica om
nes concederent / omnia uidelicet poemata ei
us imitatõem esse atq; assimilationem. Quod
⁊ poete omnes / ⁊ auditores histrionesq; conce
deret: Cli: Magnopere: Ath: Oportet igi
tur circa unumquodq; poema ⁊ figmentum ut
uidetur quid sit quod efingitur cognoscere il
lum qui in ipso non sit erraturus. Nam qui nec
nouit quid essentia ipsius uelit nec cuius ima
go sit / nunq̃ rectitudinem eius ⁊ errorem in
telliget: Cli: Nunq̃ certe: Ath: Qui autẽ
rectitudinem operis non intelligit / num bene
an male factum sit cognoscet? Obscurius equi
dem loquor. Forte uero planius ita mihi dice
tur: Cli: Quo pacto? Ath: Multe ad aspec
tũ ptinẽtes similitudines fiunt: Cli: Certe:
Ath: Siqs corporis depicti modũ nõ teneat /
cognoscet ne ũq̃ utrũ sit pictũ? Utputa. utrũ
articulos corpis ⁊ sigulas particulas habeat /

⁊ numerum ⁊ qualitatem ⁊ locationem singulo
rum pront decet ad singula / colores preterea
atq; figuras / uel contra utrum perturbate hec
omnia picta sint. An censes hec aliquem co
gnituꝝ / qui animal quod pingitur minime
nouerit? Cli: Nullo modo Ath: Sin autem
cognoscat aliquis hominem esse id quod pictuꝝ
uel quoquomodo formatum est / suasq; partes
omnes ⁊ figuras ⁊ colores ab arte accepisse / nũ
idẽ necessario sicubi defectus aliquis pulchri
tudinis in eo sit continuo agnoscet? Cli: Om
nes ferme hoc modo hospes que in animalibus
pulchre se habent / cognosceremus: Athe:
Recte loqris. Nõ ne igitur i imagine omni / si
ue per picturam siue per musicam siue quomõ
cumq; aliter fiat / tria hec prudentem iudicem
habere oportet? primum ut cognoscat quid sit
quod in imitationem cadit. secundum / ut rec
te / tertiuꝝ ut bene quelibet similitudo. uerbis
concentibus. numeris effecta sit / nouerit:
Cli: Uidetur: Ath: Ne pigeat igitur difficul
tatem que in musica est / exponere. Porro quo
niam magis hec q̃ alie similitudines / celebra
tur / maiore q̃ in ceteris opus est diligentia.
Nam qui in hac aberrat / maxime leditur / cũ
sub eius suauitate malos imbibat mores. Diffi
cile autem id cognitu est / quoniam poete non
ita ut muse artem poeticam tenent. Nunq̃.
enim ille tantum errare possent / ut in effingen
dis uirorum uerbis / colorem mulierum concẽ
tusq; redderẽt. Uel in concentibus figurisq;
liberorum / seruorum ⁊ illiberalium numeros.
Uel in numeris figurisq; liberis / concentum
uel sermonem numeris contrarium. Nunq̃
insuper ferarum uoces atq; hominum pulsando
rumq; instrumentorum ⁊ strepitus omnes /
quasi unum aliquid imitarentur / in unum ↄfun
derent. humani uero poete huiusmodi multa
perturbate ⁊ sine ratione commiscent / risum
q; hominibus commouent: quos Orpheus de
lectationis gratiam sequtos ait. Omnia. n.
hec ⁊ confusa cernunt ⁊ ipsi quoq; distrahunt
poete numerum quidem atq; figuras: a / con
centu seorsum / orationes nudas absq; concen
tu metrice componentes. atq; etiam concen
tus / ⁊ numeros absque uerbis / nude cithare

pulsationi ⁊ tybie sono accomodantes. Qua
in re difficilimum est / cognoscere quid nume
rus ⁊ concentus sine uerbis factus sibi uelit /
⁊ cui imitationi similis sit earũ que ratione
sunt digne. Intelligere autem oportet multa
ruditate esse refertum id omne / quodcumq;
siue uelocitatem seu tarditatem uocemq; fera
rum proxime sequitur / ut aliter tybia cithara
q; utaris q̃ ad tripudium opus sit atq; cantum
Nudo autem utroq; uti / abusus est miraculo
rum ostentationi persimilis ⁊ / a / musis admo
dum alienius. Sed horum quidem hec ratio est
Nos autem hec non consideramus / q̃ trigin
ta quinquagintaq; annos ⁊ ultra nati musis no
stris uti non debeant / sed ut quando debeant ui
deamus. Ex istis autem oratio hec nobis id si
gnificare uidetur / quod ad quinquagesimum
annum prouectos quibuscumq; canere opus ẽ
melius ceteris chori musam tenere oporteat.
Necesse namq; est ut acute concentus ⁊ nume
ros sentiant atq; cognoscant. Quomodo. n.
aliter quispiam rectitudinem cant⁹ cognoscet
cui conuenit uel non conuenit: circa doricum
⁊ numerum / quem illi poeta adiunxit / utrum
recte iunxerit nec ne? Cli: Nullo certe pac
to: Athe: Uulgus autem deridendum est / cũ
se putet quod boni concẽtus numeriq; compos
est / ⁊ quod contra / satis cognoscere. quot
cumq; uidelicet ipsorum cantum ⁊ numerum
sequi coacti sunt quidem / quoniam uero quid
in singulis istorum fiat ignorant / quomodo e
tiam recte fiant hec nesciunt. Quilibet enim
cantus si omnia sibi conuenientia continet / re
cte se habet / si non continet: contra: Cli: Sic
omnino necesse: Ath: Quid porro? Siquis ra
tionem eius quid ue habeat non intelligit / nũ
qd quod diximus / quo pacto recte se habeat in
aliquo unq̃ cognoscet? Cli: Quo pacto id fie
ri posset? Ath: Hoc itaq; nunc in his inuenis
se uidemur / quod cantores eos seniores quos
prius quidem nolentes ita prouocamus ut libẽ
ter quodammodo canant / usq; adeo hec didici
sse necesse est / ut eorum quilibet tam numeroꝝ
progressus ⁊ pondera / q̃ sonos fidium harmo
nicos consequatur / ut concentus ⁊ numeros
intelligentes illos eligere possint quos tantis

ac talibus decantari oportєat. atqꝫ ita canen
tes ⁊ ipſi uoluptates innocuas confeſtim per
cipiant/⁊iuuenes ad probos mores de cantibꝰ
ꝑducant/⁊oblectamentis. Eatenus autē doc
ti/exquiſitiorem q̃ꝫ uulgus ⁊ poete ipſi diſci
plinam habebunt. Tertium quidem illud ſiue
bona ſiue mala imitatio ſit/non eſt neceſſe ut
poeta cognoſcat/concentum uero numerumqꝫ
neceſſe. Iſti autem omnia tria cognoſcere de
bent/ut optimum ⁊ ſecundum eligere queant
Aliter autem nunq̃ꝫ ſufficienter ueluti in can
tationibus quibuſdam poterunt iuuenum ani
mos ad uirtutem allicere. Enim uero quod ab
initio uoluimus ut uidelicet dionyſii choro re
ctam opem ſermo noſter afferret/pro uiribus
dictum eſt. Verum conſideremus an hoc ita ſit
factum. Talis utiqꝫ cōuentus hominum neceſ
ſario/compotatione progrediente turbulenti
or redditur. Quod ⁊ a principio ſuppoſuimus
in his que fiunt hodie/neceſſario fieri: Cli:
Neceſſe: Ath: Vbi certe unuſquiſqꝫ ſe ipſo le
uior factus/extollitur ⁊ exultat/audaciaqꝫ
repletur: nec audit proximū. ſed tam ſui ipſiꝰ
q̃ꝫ ceterorum omniū ducem ſe ſufficientem exi
ſtimat: Cli: Abſqꝫ dubio: Ath: An non dixi
mus/quotiens iſta fiunt/bibentium animos/ſi
cut i igne ferrū ita uino feruētes/molliores in
nioresqꝫ fieri? ⁊ iccirco faciliꝰ deduci ueluti
q̄n iuuenes erant/ſiquis ⁊ poſſit ⁊ ſciat erudi
re eos ac fingnere. Fictorem uero eundem eſ
ſe qui ⁊ tunc probus legis lator dicebatur. Cui
us in legibus compotationi modus eſt preſcri
bendus: ut poſſint he leges confidentem illum
audacemqꝫ ⁊ impudentiorem q̃ꝫ deceat/factū
q ordinem uiciſſim in ſilentio/ſermone/com
potatiōe ⁊ muſica ſeruare nō uult/cohibere at
qꝫ ita iſtruere/ut contra in omnibus facere ue
lit q̃ꝫ faciat: contra inſurgentem ac turpem
confidentiam admouentes timorem optimum
cum iuſtitia: quem quidem timorem diuinum/
pudorem ⁊ uerecundiam nominauimus. Cli:
Eſt ut ais: Ath: Harum legum auctores atqꝫ
cuſtodes/a perturbatione ⁊ ebrietate remotoſ
eſſe oportet/uinolentorum duces. Sine qui
bus. contra ebrietatem pugnare durius eſt q̃ꝫ
ſine ducibus ſobriis cum hoſtibus dimicare. Si
quis autem neqꝫ obtemperare uelit his neqꝫ
ducibus dionyſii ultra annos ſexaginta natis/
equale uel etiam maius dedecus ferat/q̃ꝫ qui
ducibꝰ martis nō paret: Cli: Recte: Ath. nō
ne ſi talis ebrietas taliſqꝫ ludus adhiberetur/
compotatores magnam inde utilitatem conſe
quti ⁊ maiori q̃ꝫ prius inuicem beniuolentia/
iuncti/non autem ſicuti nunc inimici diſcede
rent? cum legitime inuicem cōuerſati eſſent
⁊ ducentibus ſobriis temulenti quoqꝫ legibus
obtemperaſſent: Cli: Sic certe/ſi talis eſſet
ebrietas/qualem modo narrabas. Athe: Ne
igitur liberi patris munus ſimpliciter ita uitu
peremus/quaſi malum ſit neqꝫ dignum ut in ci
uitate recipiatur. Atqui plura etiam in hanc
ſententiam referri poſſent. q̃ꝫuis maximum il
lud bonum quod largitur dionyſius/efferre in
multos uerear/quoniam homines cū audierint
non recte accipiant nec intelligāt: Cli: Quid
iſtud? Athe: Rumor quidam ⁊ fama defluxit
ad nos/hunc deum a/nouerca Iunone ex ani
mi ſententia olim deturbatum fuiſſe. Atqꝫ ic
circo ulciſcēdi gratia bacchationis choreaꝫ om
nemqꝫ inſaniam induxiſſe. Et uinum ad hoc
ipſum tribuiſſe. Ego autem hec illis dimicto:
qui tutum arbitrantur talia de diis dicere. Il
lud tamen ſcio/quod nullum animal cum tan
ta ac tali naſcitur intelligentia: quanta ⁊ qua
lis ſibi cum profectum fuerit/conuenit. hoc
porro in tempore quo prudētiam ſuam non dū
poſſidet/furit omne ⁊ ſine ordine clamat: ⁊ fa
ſtu elatum laſciuienſqꝫ ſallit. Recordemur
autē quod muſice ⁊ gymnaſtice hec eſſe princi
pia diximus: Cli: Recordamur: Ath: Nō ne
etiam quod numeri ⁊ ꝯcentus ſenſum nobis ſo
lis dediſſe hoc principium diximus? Apollineꝫ
uero ⁊ muſas ⁊ dionyſium duces ad hec nobis eſ
ſe tributos? Cli: Vtiqꝫ: Ath: Vinum uero ut
ferunt multi ad ultionem hominibus datum eſt
ut inſaniāt. Vt autem ſermo habet noſter re
medium ⁊ medicina in contrarium ut animus q
dem pudorem/corpus autem ſanitatē ⁊ uires
adipiſcantur: Cli: Egregie hoſpes ſuperioreꝫ
orationem commemoraſti: Athe: Sed iam
media pars eorum que ad choream pertinent
dicta eſt. Reliquam uero ut uidetur per

ſciemus ne? An pretermictemus? Cli: Quas
nā dicis partes? ⁊ quomodo partiris utraſqꝫ?
Athe: Tota quippe chorea uniuerſa nobis di
cta eſt diſciplina. choree uero pars una in uoce
eſt ꝑ numeros ⁊ concentus: Cli: Ita eſt. Ath
Altera in corporis motu/per numerum atqꝫ
figuram. Sed numerum quidem habet cum mo
tu uocis communem: figuram uero propriam.
In prima autem illa parte cantus ipſe uocis ē
motus: Cli. Vera narras: Athe: Sed uocis
quidem habitum/qui ad diſciplinam uirtutis
animi peruenit/neſcio quo modo muſicam no
minauimus: Cli: Recte admodum: Ath: Si
autem corporis motꝰ in ludo quem ſaltationē
apellamuius/ad corporis uſqꝫ uirtutē attingi
artificioſā hāc ad id ipſius deductionē gym
naſticam nominemꝰ: Cli: Rectiſſime: Ath:
De muſica quidem/quā mediam choree parteꝫ
diximus ſatis actum putauimus/atqꝫ ita de ea
ſit dictum. Quare de reliqua iam dicamus:
uel quid agendum? Cli: O uir optime/qui cū
cretēſibus ⁊ lacedemoniis diſſeris q̄n iam ſatis
tractatum de muſica eſt/ſꝫ de gymnaſtica hac
tenus minime/quid nā reſponſurum tibi ad in
terrogationem huiuſmodi utrūuis noſtrū exi
ſtimas? Ath: Affirmabo eqdē te cū hec iterro
gaueris aperte iā reſpondiſſe. Intelligo enim
quod hec tua iterrogatio rñſio qdā eſt ut dixi
ac iuſſio ſimul ut tranſigantur/q̄ ad gymnaſti
caꝫ ꝑtinent: Cli: Optime intellexiſti. ⁊ ſic fa
cias: Ath: Faciūdum eſt. neqꝫ. n. difficile eſt
q̄ uobis utriſqꝫ notiſſima ſunt tranſigere. Nē
pe huius artis utriqꝫ multo magis q̃ꝫ illius pe
riti eſtis: Cli: Vera ferme dicis: Ath: Non
ne huius quoqꝫ ludi principium eſt: quia unum
quodqꝫ animal natura ſaltare ꝯſueuit. Homo
autē ut tetigimus cum numeri ſenſum accepe
rit/ſaltationem peperit. Cantus item numeꝝ
excitat. Que ambo inuicem copulata choreaꝫ
⁊ ludum pepererūt. Cli: Ita eſt: Ath: Huiꝰ
partem alteraꝫ iam peregimus. Alteram dein
ceps aggrediemur: Cli: Prorſus: Ath: Ser
monē igitur de ebrietatis chorea primum hac
ſi placet ſentētia concludamus: Cli: Quo nā
pacto? Ath: Si ciuitas aliqua tāq̃ꝫ re ſeria ꝯpo
tationibꝰ cū legū ⁊ ordine utatur/exercitatio
nis cuiſdam ad temperantiam gratia/ ⁊ alias
uoluptates non fugiat/ſed eadem ratione ut
ipſas ſuperet exercitetur/hoc utiqꝫ pacto om
nibus his utendū. Sin uero tanq̃ꝫ ludo utatur
ꝯpotationibus ciuitas: ⁊ liceat cuiqꝫ quando
uelit ⁊ quibuſcum uelit combibere ⁊ alia queqꝫ
pro libidine exercere: non eſſem huius ſenten
tie/quod deceat ciuitatem iſtam aut hunc uiꝝ
ebrietati aliquando indulgere. Sed multo ma
gis q̃ꝫ cretenſium lacedemonioꝝqꝫ uſum/car
taginēſium legem ꝓbarem. Vt nunq̃ꝫ in caſtris
quiſq̃ꝫ guſtare uinum audeat: ſed toto illo tē
pore aqua bibatur: ⁊ i ciuitate nūq̃ꝫ uini uſum
ſeruo uel ſerue cōcederem. Sed nec magiſtra
tibꝰ toto eo tēpore quo magiſtratu funguntur
Gubernatores etiam atqꝫ iudices munus ſuum
ſubituros a uino penitꝰ prohiberem. Delibera
turos quoqꝫ de rebus non omnino negligendiſ
Ac nulli penitus interdiu uinum concederem
niſi exercitationis corporee morborumqꝫ cau
ſa hoc potu opus fuerit. neqꝫ etiam nocte uiro
uel mulieri quando liberis operam dare uolūt.
plura etiam referri poſſent in quibus homines
legis recte mentiſqꝫ compotes uino abſtinerēt
Quapropter ſecūdum hanc rationem nec mł
tis ciuitati uineis opus eſſet. Atqui ⁊ reliqua
agricultura omniſqꝫ uiuendi norma ordinem
ſuum teneret. Ac uini uſus ferme omnium mo
deratiſſimus ⁊ parciſſimus eſſet. Hic itaqꝫ ſer
moni de uino hoſpites/ſi uobis quoqꝫ uidetur/
apex allatus ſit: Cli: Probe dictum. Quare
⁊ nobis ita uidetur:

Argumentum Marſilii Ficini in Librum ter
tium de Legibus.

QVEMadmōuꝫ medicus ſanitateꝫ
corporis/ita legū auctor ſpectat
animi ſanitatē. Qm̄ uero omnibꝰ
optabiliꝰ eſt ualitudinem proſpe
ram retinere ne pereat/q̃ꝫ recipe
re pereuntem/iccirco precipuum utriuſqꝫ taꝫ
ciuilis q̃ꝫ medici inſtitutum eſt/ſeruare ſiue
corporis ſiue animi ſanitatem: ſequens uero

utriusq; consilium esse uidetur optimum / siue corpori siue animo habitum / siquando amissus fuerit restituere . Quamobrem ⁊ apud Pla tonem ⁊ apud ueritatem scriptores illi legum comtemnendi censentur / qui subito qua censu ra scelera perpetrata sint punienda / decernũt Qua uero ratione homines ita oriantur / nutri antur / erudiantur / ut scelera perpetrare nolit non prouident . Nemo igitur admiretur Pla tonem nostrum firmissime sanitatis animi stu diosum / tam in libris legum q; de re . pu. diu per multa que uidentur leuia / ⁊ ad educandos pueros adolescentesq; pertinent accuratius di uersari . Sic enim decet diligentissimum ani morum medicũ facere : eosq; statim natos ita componere / ut uel quasi una cum firma sanita te geniti uideãtur / uel saltem etate adolescen te / sanitas animi pariter coalescat . Hic itaq; precedens illa libri legum primi secundiq; di ligentia in omni musice ludiq; genere atq; cõ uiuiis . Dum . n . de auctoris leguz officio dispu tat / precipuum eius . i . circa pueros ⁊ adolescẽ tes studium ante omnia iudicat declarandum . Ubi meminisse te uolo quanta cautione ad po tum uini iudicauerit accedendum / ut non lice at quotidie bibere / neq; cuilibet neq; ad cuius q; libidinem . Sed in solemnibus dumtaxat cõ uiuiis : ⁊ tunc quidem uiris ⁊ moderate / raro uero merum / sub arbitro tamen ⁊ iudice . Ali oquin memineris ⁊ quãtum probet / ut non lice at in castris militibus gustare uinum : neq; in ciuitate seruis / neq; magistratibus / neq; guber natoribus ⁊ iudicibus / ipso iudicii tempore . Neq; uiris mox de rebus magnis deliberaturis postremo neq; uiro uel mulieri ea hora qua liberis operam dare constituunt . Hec operepretium fuerit diligenter commemorasse . Pergamus iã ad propriũ libri tertii argumẽtũ . Cuz igitur lex ipsa ciuilitatis . i . discipline ciuilis forma sit / ciuilitas autem forma sit ciuitatis / haud ab re de legibus tractaturus multa de ciuitatis ciuilitatisq; initio disputat . Ambigit autem utrum genus humanum fuerit ab etherno nec ne / similiterque de mundo . Et quod alicubi tempus nominat infinitum / haud quaq; sine principio proprie atq; fine significat . Sed no

stris potius computationibus infinitum : ideo q; dicit sepe tempus inextimabile potiusq; im mensum . Atqui ⁊ in sexto similiter ambigens sententiam ita disiungit . hominum genera tio aut nunq; incepit / aut inextimabili ante nos temporis longitudine cepit . Inextimabi le uero forsan dicit / siquis non solum annos so lares / seu etiaz lunares / ⁊ dies ⁊ horas numera re contenderit . Satis autez xpiano furit : phi losophum mundi etherniatem non affirmasse Sed qd nam de mille annorum milibus his mo saici dicent ? Forte Platonẽ egyptiorum mo re breuiusculos annos computauisse . At uero ⁊ de his ⁊ de mundi illuuionibus oportunius a gitur in Timeo . Jam uero ad ipsam materiã legum . i . ciuitatem ciuilitatemq; reuertamur Quatuor ciuilitatis figure precipue numeran tur . Prima quidẽ statim post generis humani calamitatem in superstite quodam eius semine seruato uel altissimorum montium beneficio / uel diuina potius prouidentia . Tunc . n . pro babile est filios nepotesq; patris familias impe rio paruisse . Quod quidem imperium sola cõ stat lege nature . Secunda figura inter famili as plures iã iter se uel oppido uel uallo quodã simili congregatas . Congregatas inq; tum in digentia mutua / tum metu ferarum . Sed ab ipso cetus huius exordio uerisimile est tot gu bernandi formas / quot ⁊ domicilia extitisse : opinionibus interse moribusq; longe diuersas Ob quam diuersitatem mutuis subortis iniu riis coacti sunt communes quosdam arbitros ⁊ iudices rectoresq; constituere . Unde tertia iam orta est ciuilis discipline figura / a prece dente uidelicet iniustitia ducens originem . Probabile uero est eiusmodi rectores urbis / communes prescripsisse ciuitati leges / postq; honestissimas quasq; domiciliorum leges consi derauerunt per easq; rei familiaris disciplinã ad disciplinã reipublice transtulerunt . Quar ta deniq; figura est in quodam gentium regno Ubi plures interse urbes in eandem uolunta tem communemq; legez ita conueniunt / quem admodum in urbem unam familie plures . Pri ma quidem figura extra urbem est per leges sin gulas / natura / ratione / uoluntate consistens .

Secunda uero iam in urbe / sz p singulas adhuc domiciliorum leges / indigentia quadam me tuq; congregata . Tertia in ciuitate per le ges iam cõmunes / occasione iniustitie / iustitiã colens . Quarta ex pluribus ciuitatibus per eandem uoluntatem / legemq; similem congre gatur . Inter hec admonẽtur poete ad canẽ da diuina / ubi dicitur poetarum genus diuinũ esse / agiq; deo . Admonentur quoq; auctores legum ut neq; arduas neq; uiolentas ferant le ges / sed leues quoad fieri potest atq; suaues . Preterea exemplo quodam historico / princi pale prosequitur disputationis huius consili um : de precipua condedarum legum ⁊ optima ratione . Que quidem hinc maxime summit exordium / si auctor in his ferendis uniuersaz quidem ciuiũ uirtutem spectet / maxime uero maximam omnium atq; ducem . Nemo uero dubitat uirtutes alias a prudentia tanq; infe riora membra a capite duci . Hanc utiq; tam necessariam nobis esse q; nobilem ex eo confir mat / quod omnes communi uoto id optant in primis / ut humana omnia pro sui desiderio suc cedant atq; gerãtur : cumq; cui aduotum cun cta succendunt beatissimum fore omnium arbi trantur . Plato uero contra infert miserri mum fore illum / cuius cupiditates quotidie sequantur euentus . Nisi tanta sit prudentia preditus / tantaq; per prudentiam animum moderatione regat / ut uera discernat bona ⁊ que ratione secreuit neglectis aliis appetat . In his ammonet non esse optandum uel oran dum ut omnia cupiditatem nostram sequãtur immo ut cupiditas rationem . Tangit ⁊ con gruam filii ad patrem / patris ad deum compa rationem . Cupit certe ⁊ precatur sibi puer e uenire q; plurima quasi bona / que pater iterea ne accidãt deprecatur tanq; mala . Similiter uana ⁊ noxia uota hominum celestis pater quo tidie detestatur . Neq; refugium ad euitanda fallacia uota / ullum nobis est excepta pruden tia . Huic ergo per ciuium animos propagande legifer in primis incumbent publice studens felicitati . Tanta . n . prudentie perfectio est ut ⁊ optanda doceat exoptare atq; compara re : ⁊ comparatis ea potissimum uti ratione

qua prosint . In his autem felicitas ciuitatis tota consistit . Quemadmodum uero ciuitatẽ seruat prudentia / ita destruit imprudentia : quam nominat ignorantiam . Non ignoran tiam inq; uel litterarum proprie uel artis cui usdaz uel externorum quorundam a nobis alie norum : sed ignorantiam boni / ut alibi sepe di cit / atq; hic significat : Sed addit eam esse ⁊ priuatim ⁊ publice pernitiosissimam ignoran tiã per quã quis nesciat ita suum animum tem perare / ut rationis sue tanq; regine legibus sensus quasi populus legitime educatus obedi at / a deo ut non alia prosequatur ⁊ fugiat / nec aliis aliter ue gaudeat atq; doleat q; rationis instituta prescribant . Quicunq; ignorantia eiusmodi obcecantur / etiam si ingeniosissimi atq; litteratissimi sint ignorantes a Platone censentur . Qui uero temperati sunt / pruden tes ab eo iudicantur atq; scientes / etiam si lit teras nesciant . Prohibet deinde magistratũ illi tribui gubernandum : qui propter inconti nentiam gubernare se nesciat . Neq; cõfidit ciuitatem sub eo recte feliciterq; componi / in cuius animo ciuitas quedam est incoposita si mul ⁊ misera . Quamuis autem septem nume ret deinceps rationes que ad dignitatem impe randi conducere apud plurimos iudicantur . s . Paternitas . Nobilitas . Dominatio . Po tentia . Senectus . Prudentia . Sors : tamen unicam ipse preceteris eligit . i . prudentiam . dicens hanc esse propriam dignitatis impera torie rationem . s . ut prudentiores ubiq; impe rent : imprudentiores obtemperent . Quem admodum ⁊ oculorum officium est ducere . pe dum uero ministerium pergere . Item sicut in qualibet arte presertim nauigatoria ⁊ militari ⁊ medicina eius quidem qui plus intelligit / est precipere / eius uero / qui minus ea in re cogno scit / est exsequi . Ita ⁊ in arte ciuili / partim u nius cuiusq; / partim familie / partim ciuitatis gubernatrice illi apprime omnes parere debent qui preceteris quid potissimum humane saluti conducat / intelligit . Lex ergo cõmunẽ optans prudentiã / prouidebit ut preter puerilẽ eruditi onẽ ad prudẽtiã cõferentem / numerum quoq; publi corum gradus pro ipsius prudẽtie gradibus ubiq;

distribuantur. Ac ne imprudenter horum gubernacula committantur, sanciet ne mera ⁊ ingens imperandi auctoritas concedatur. Sed omnes quidem subiciet legibus, reges autem cum senatu coniunget, senatum cum cōsilio populari. Cauebit i primis ne unq̄z superba lasciuia cupiens plus posse q̄z leges, dissensionem pariat: ⁊ ruinā. Studebit ut totū ciuitatis corpus quo adfieri potest liberum sit prudensq̄z ⁊ amicum. liberum quidē ut possit quilibet patrie sue consulere: prudens autem: ut sciat: amicum rursum ut uelit. Meminerit tria hec in ea ciuitate facilius conuenire, que inter unius ac populi potentiam obtinet medium: ut neq̄z unius se totam subdat imperantis arbitrio uel potentie paucorum, neq̄z quemlibet absq̄z delectu recipiat consultorem: sed plurimum quidem optimatum constet gubernatione: non nihil quoq̄z habeat regii, non nihil insuper popularis. Circumspiciet mores fortunasq̄z principum: quo perspiciat ciuitatum regnorumq̄z exitum maxime omnium ex delitioso luxuriosoq̄z adolescentum uirorumq̄z uictu procedere. Quippe cum nemo ex huiusmodi uita uirtute prestans euadere possit: Sed eger necessario fiat, fragilis ⁊ inflatus ⁊ cecus. Mandabit propterea temperantiam ab omnibus maxime coli. Sanciens eos potissimū honorari, qui temperatissimi omnium iudicio comprobentur. Neq̄z patietur fortitudinem ab ullo absq̄z tēperantia possideri: quasi rem ciuitati ualde periculosam. Quinnimo neq̄z multarum rerū peritiam absq̄z iustitia tanq̄z grauiter nocituram. Summati uero in primo honoris gradu, dotes animi si cum temperantia mixte fuerint collocabit. his corporis subiiciet bona honis corporis simul ⁊ animi externa seruire mandabit. Prohibebit quoq̄z nimiam libertatem, uetabit ⁊ nimiam seruitutem. Nam nimia quidem seruitus amicitiam. i. ⁊ beniuolentiam populi erga principem ⁊ charitatē erga patriam, e, medio tollit, adeo ut leui de causa uel priceps uel patria pereat. Libertas uero nimia lasciuiam primo parit, deinde contemptum legum, post hec frequentes seditiones ⁊ extremam deniq̄z seruitutem. Nemo uero miretur Platonem ⁊ hic ⁊ sepe alibi ludos siue potius studia musice magnifacere. quasi ad permutandos in utramque partem mores tam publice q̄z priuatim possint q̄z plurimum. Nam ea tempestate ⁊ familiare omnibus ⁊ palam frequentissimum erat eiusmodi studium. quod autē ab omnibus fit atq̄z continue non minorem ferme in animum uim habet q̄z aer in corpus. Preterea que apud medicos parū cautos habentur leuia, apud Platonem obseruantissimum humani generis medicum haud contemnenda censentur. Descendit posthec ad superiorum epilogum. In quo epilogo posset quispiam clausulam illā si uero quicq̄z ⁊ que sequntur ita forsitan legere. An uero quicq̄z ɔtulerimus nec ne. Quis redarguet? Cū inter nos omnia dicta fuerit. Sed ista tu uideris.

Tertius, de legibus:

Principium ciuilis vite.

EC QVIDEM ita se habeant Ciuilis autem disciplinę initium quod nam fuisse dicemus? An non hinc facilime ipsum quis optimeq̄z inspiciet? Cli: Unde nam? Athe: Unde ⁊ ciuitatū quoq̄z incrementum ⁊ ad uirtutem ⁊ ad uitium licet inspicere: Cli: Unde dicis? Athe: Reor eqdem a longitudine īfinitateq̄z temporis, rerumq̄z in eo mutationibus. Cli: Quo pacto id ais? Athe: Age dic si habes, ex quo urbes ciuilesq̄z hominum īstitutiones cęperunt, quanta temporis precesserit multitudo: Cli: Nequaq̄z id facile: Ath: Inexplebile uti q̄z hoc ⁊ impossibile cogitatu: Cli: Sic est omnino: Ath: Non ne innumere in hoc tempore condite sunt ciuitates? Totidēq̄z destructe? que omni ciuilis vite ɔditione passim dse sint facteq̄z modo e minoribus, mō minores e maioribus, peiores quoq̄z ex melioribꝰ ⁊ ɔtra ex

peioribꝰ meliores? Cli. Necessariū id qdez ē. Ath. Huius igitur mutatiōis cāz excogitemꝰ si possumus. Fortassis eīz primā uite ciuilis cāz mutationēq̄z nobis ostēdet. Cli. Probe loqueris. Quare ⁊ te oportet qd hac ō re sentias diligenter exponere, ⁊ nos attente auscultare. Ath. Num igitur prisci sermonis ueritatē aliquā habere uidētur? Cli. Qui nā? Ath. Multos uidelicet hoīuz interitꝰ ex diluuiis morbis aliisq̄z pestibꝰ oliz accidisse: ex qbꝰ pauci hoīes superstites fuerint. Cli. Ualde id cuiq̄z uerisimile. Ath. Age iā ō multis unū hoc exitiū qō illuuione factū ē pspiciamus. Cli. Quid in hoc cogitare nos iubes? Ath: Nēpe eos q cladē tūc euaserūt, mōtanos quosdam ⁊ pastores fuisse, in montiū cacuminibus pauca semina ad ppagādum genus hoīuz ɔseruata. Cli. Patet: Ath. Atq necesse ē eos ⁊ aliaꝝ artiū fuisse expertes, ⁊ auaritie cōtentionisq̄z studia inter ciues, ceterasq̄z aduersus alios astutias ignorasse. Cli. Consentaneū id quidem. Ath. Ponamus etiā cāpestres ⁊ maritimas urbes subito illo tempore periisse. Cli. Ponamus. Ath. Instrumēta igitur oīa ⁊ quecūq̄z artiū siue ad disciplinā ciuilem siue ad facultatez aliā ptinētiū, extabāt inuenta, concidisse illis temporibꝰ asseremus. Quomō eīz, o, uir optime si hec ī sempiternum ita se ut modo habentia permansissent, nouum qcq̄z alicui esset inuentum? Cli. Nempe qz innumerabilis q̄daz multitudo annoꝝ ignorabatur ab illis. Mille autem anni uel duomilia ex quo quicquā dicebatur inuentuz partim dedalo partim orpheo partim palamedi patebant. Sicut que ad musicaz pertinent, marsye ⁊ olympo: q̄ ad lyram, amphioni attribuuntur: aliaq̄z aliis multa, ut ita dicaz, heri ⁊ nudius tertius adinuenta. Ath. Uides ne clinia pretermissum abs te esse amicuz: q uere heri fuit? Cli. An epimenidem dicis? Ath. Hunc equidez. Longe eniz hic in nouaꝝ rerū excogitatione omnibus apō nos excelluit, o, amice, Q ō sane uerbis oliz hesiodus diuinauit: re aūt epimenides ipse pfecit ut nos asseritis. Cli. Asserimus plane. Ath: Ex ea utiq̄z deuastatione magnā terribilemq̄z humanis in rebus desolationem accidisse tunc arbitramur, fertilium agrorum magnitudinē desertam: ceterisq̄z animalibus corruptis uix boum caprarumq̄z genus ⁊ illud quidem raruz relictum fuisse: quibus pascendis tunc homines uitam agebant. Cli. Cui dubium? Ath. Ciuitatis uero ⁊ disciplinę ciuilis ⁊ legum de quibus presens a nobis sermo habetur, nūquid memoriam quidem ullam, ut ita loquar, fuisse putamus? Cli. Nullam prorsus. Athe. An non ex illis ita dispositis nobis hec oīa puenerūt: ciuitates disciplineq̄z ciuiles, artes, leges ⁊ uitioꝝ atq̄z uirtutis non parua copia. Cli. Quo pacto id ais? Ath. Nunqd arbitramur, o, uir mirifice eos homines, cum multoruz que inter ciues honesta habētur uel turpia ignari essent, summos uel ī uirtute uel ī uitio extitisse? Cli. Probe dixisti: ⁊ quod uis intelligimus. Ath. Tempore igitur pgrediente ac genere hominum multiplicato, ad eum quem nunc uidemus habitum, prouecta oīa sunt. Cli. Recte admodum. Ath. Nequeꝰ tamen subito ut uerisimile est, sed paulatim longoq̄z ī tempore. Cli. Ualde sic decet: Ath: In campos enim ex cacuminibus montiuz recens formido descendere prohibebat: Cli. Certe: Ath. Non ne ⁊ propter paucitatē illis tēporibus mutuo iter se aspectu ɔgratulabātur: presertim cum neq̄z terra neq̄z mari transitus ad alios facilis fuerit, oibus ferme ad trāsitū instrumētis deletis una cum artibus. Quapp inuicē ɔuenire nō poterāt. Ferrū nāq̄z ⁊ es ⁊ metalla oīa ɔfusa perierāt: ut inueniri ⁊ iuicez erui non possent: Unde ⁊ lignorū fabri nō erāt. Nā ⁊ si aliqō instrumētū, relictū q̄nq̄z ī mōtibꝰ supfuerit, cito tñ ɔtritū euanuit nec alia fieri poterāt, añq̄z ars metallica hōībꝰ iteꝝ ineniretur. Cli. Quo eīz pacto aliter fieri potuisset? Ath. Quot āt generationibꝰ postea id factū esse putamus? Cli. Profecto multis. Ath. Igitur artes q̄cūq̄z ferro utuntur ⁊ ere ceterisq̄z huiuscemōi oibꝰ eodē tpe, imo ēt maiore ignorātie tenebris obsite ignorabātur. Cli. Certū id ē. Ath. Quinēt neq̄z seditio illo tpe neq̄z belluz erat. Cli. Qua rōne? Ath. Primo qō pp desolationez ardēti se inuicē beniuolētia ɔplectebātur. Deinde qō cibus bellū nō ɔcitabat. Pascuoꝝ eīz nulla erat inopia, nisi forte qbusdā paucis ab initio. Pascuis āt plū cc i

Inter quos iustitia semper... quibus ex causis:

Imperium:

rimum illi temporibus uitam agebant. Lactis
item ⁊ carnium copia nō deerat. Acuenatio fa
cile alimēta nec illa quidē mala suppeditabat.
Vestitus preterea stramentoꝝ/habitaculoꝝ/
uasculorumqꝫ tam igneorum ꝙ non igneorum
copiam habebant. Artes quippe fingendi atqꝫ
texendi ferro non indigent: quibus hec omnia
dei nutu consequimur: ut siquando homines
in talem calamitatē deciderint: propagari ge
nus humanum possit. Hac de causa non ualde
inopes erant: neque inopia compellebantur ad
bella. Diuites etiam fieri minime poterant: cū
neque aurum neqꝫ argentū haberent. In quo
cunque uero hominū cetu nec inopia neque di
uitie sunt: huic iustissimi mores aderūt. Neqꝫ
enim ibi contumelia neque iniuria/locum hēt.
Emulatio quoque ⁊ inuidia procul abest. His
igitur ō causis boni erant: ac maxime propter
simplicitatem. Quecunque eniꝫ audiebant ho
nesta esse uł turpia/propter simplicitatem cre
dentes esse uera monitis obtemperabant. Nec
ullus propter sapientie opinionē/ut modo fit/
de mendacio suspicabatur: sed que ō diis ⁊ ho
minibus dicebantur/uera putantes/quiete ad
hec uitam suam instituebant. Quamobrem ta
les erant oēs/quales paulo ante narrauimus.
Cli. Ego quidē ⁊ iste tibi in his consentim⁹.
Ath. Diximus porro generationes multas ita
uiuentes/tam illis qui ante diluuiū fuerunt ꝙ
hodiernis hominibus minorē peritiā habuisse
cum ceterarum artium tum bellicarū/que uel
terra uel mari hodie exercentur. Iudiciorum
quoque ⁊ seditionum que in ciuitate ⁊ uerbis
⁊ operibus sedulo contendunt ad iniuriā aliis
inferendam. Simpliciores autē fuisse ⁊ fortio
res/ac simul modestiores/⁊ in omnibus iustio
res. Horū uero causam iam diximus. Cli. Re
cte loqueris. Ath. Dicta igitur ita hec nobis
sint: ⁊ que sequuntur/iccirco exponātur oīa/
ut intelligamus/cur illis opus legibus fuerit:
⁊ quis leges eis condiderit. Cli. Probe dixi
sti. Ath. An igitur illi nec legum latoribus in
digebant/neque dum illis temporibus id fieri
consueuerat. Litteras enim nondum habebāt/
illius temporis homines: sed consuetudinem ⁊
mores maiorum sequentes uiuebant. Cli. Ve
risimile est: Sed ciuilis discipline quis modus
fuit? Ath. Hic. Cli. Quis? Ath. Oēs mihi
uidentur disciplinam uiuendi ciuilē illius tem
poris/imperiū apellare: quod etiam nunc mul
tis i locis ⁊ apō grecos ⁊ apō barbaros uiget: qō
quidē in habitatione ciclopum extitisse ita te
statur homerus. His consiliarie nulle sunt co
nciones: neque rostra iudicioꝝ. Sed in altis
montibus caua antra inhabitant: spretisqꝫ pu
blicis/priuatim quinqꝫ uxoribus filiisqꝫ dant
iura. Cli. Iocūdus hic poeta uobis fuisse uide
tur. Atqui ⁊ alia nōnulla ipsius percurrimus
ualde illa quidem urbana: non multa tamen.
Nos quippe cretenses alieno poemate parum
utimur. Me. Nos autē utimur. Videturqꝫ no
bis poetas huiusmodi superasse: quanuis non la
conicā/sꝫ ionicā uitā potius ubique iaceat. Ve
ne autem modo uerbis tuis attestari uidetur:
cum antiquitatem hominum per fabulas ad sil
uestrem uiuendi modū reduxerit. Ath. Atte
statur nimirum. Quapropter testimonio illius
inducti credamus gubernationes huiusmodi ali
quādo fieri. Me. Recte. Ath. Non ne guber
nationes he fiūt ex hominibus ipsis qui ꝑ habi
tationes singulas singulaqꝫ genera ꝓpter ege
statem ex uastationibus factā dispersi uiuunt?
in quibus semꝑ antiquior dominatur: ex eo qō
principiū ex patre matreqꝫ sumpserunt: quos
quidē quasi aues sequti gregem unū conficiūt/
patris uoluntate/ꝑ lege utentes/⁊ regno oīū
iustissime gubernati. Me. Ita prorsus. Ath.
Postea uero communiter pluresqꝫ confluētes
maiores ciuitates constituūt: atque ad agricul
turas primum in montium radicibus conuersi
maceriosos ambitus quasi muros urbium feraꝝ
causa condunt: Unam domum amplam commu
nemqꝫ condentes. Me. Verisimile id quidē ui
detur. Ath. Quid aūt hoc? non ne etiam ueri
simile? Me. Quid nā? Ath. Cū habitationes
iste maiores e minoribus primisqꝫ sint facte/cō
ueniens est adesse paruarum singulas genera
tim/habentes sigillatiꝫ seniores principes pro
priosqꝫ mores: ex eo quod seorsum uixerint ⁊
iccirco alios ab aliis parētibus educatoribusqꝫ
mores susceperint/quibus assueti sunt singuli
ad deos colendos seqꝫ ipsos curādos: modestio

Secunda forma civilis vite et disciplina

Opinio sapit malorum

Tertia forma civilis vite et disciplina : et Quibus ... exponit:

Porta divini:

18

res quidem a modestis/a fortibus fortiores: ⁊
i ceteris omnibus prout singuli filios aut nepo
tes erudierunt: quoꝝ ritus quasi leges ꝓprias
ad maiorem habitationem ferunt. Me. Quid
ꝓhibet? Ath. Atq necesse est leges suas cuiqꝫ
in primis placere. Aliorum uero leges loco se
cundo. Me. Ita est. Ath. Sed uidemur iam ī
ipsam quasi legum lationē clam incidisse. Me.
Utique. Ath. Post hec necesse est/ut qui con
ueniunt/aliquos ex se ipsis cōmuniter eligāt/
qui omnium instituta nouerint: ⁊ que maxime
ex his probauerint/ad cōes quosdam populi du
ces quasi reges deferant. Earū uero legū que
cōprobate fuerint/ipsi latores nominabūtur:
constituentesqꝫ optimatum gubernationem ex
imperiis aut regnum aliquod/in hac ciuilis di
sciplline mutatione conuiuent. Me. Ita certe
conuenienti successione continget. Ath. Ter
tiam itaque discipline ciuilis figuram iam dica
mus: in qua species omnes ⁊ affectus rerū. p:
⁊ ciuitatum repeziūtur. Me. Que nam ista ē?
Ath. Ea certe est/quā homerus post secundā
tertio factam ita significauit. Dardaniā uero
tunc terram ille edificauit: Nondū enim sacra
ilii menia erecta in campis stabant: multarum
gētium ciuitas. Sed ad radices montis ide fon
tiflue habitabant. Profecto carmina hec supe
riora illa de ciclopibus diuinitus ⁊ secundum
naturam ipsam conscripta sunt. Diuinum eniꝫ
poetarū genus est: diis agitur/⁊ sacros conci
nit hymnos. Unde uera passim cum musis atqꝫ
gratiis tangere solent. Me. Summopē. Ath.
Presertim igitur fabulā prosequamur. Forte
eniꝫ aliquid ex ea patebit ex his que uolumus.
An non sic oportet? Me. Sic prorsus. Ath.
Conditum igitur ex altioribus in magno pul
chroqꝫ campo iliū accepimus/in colle quodā
non alto: quo multi desuꝑ ex ida fluuii defiue
bant. Me. Sic traditum est. Ath. An nō lon
go post diluuium tempore id factum putamus?
Me. Quis nō ita putarit? Ath. Magna igitur
eos deuastatiōis illius cepisse uidetur obliuio:
quādo iuxta multos fluuios/⁊ ab altioribus lo
cis fluentes urbem condiderunt: seqꝫ ipsos col
libus exiguis credidere. Unde ꝑspicuū ē multis
seculis eos post illuuionis uastitatē fuisse. Alie
preterea multe urbes iam tunc longius propa
gato genere hoīū colebantur. Me. Quid ni?
Ath. Que scilicet ⁊ aduersus ilion militarūt.
Atque per mare/forsan quasi iam oīs eo intre
pide uterētur? Me. Apparet. Ath. Decēnio
autem achiui troiā oppugnantes euerterunt.
Me. Plane. Ath. In eo igitur decennio quo
troia obsidebatur/multa mala domi obsidenti
bus achiuis propter seditiones iuuenum accide
runt: qui nec honeste nec iuste ī sua redeuntes
milites recepere: sed ita ut multi morte/multi
exilio afficerētur. Qui rursus expulsi deducti
sunt: dori ꝓ achiuis mutato nomine apellati:
propter doricum quendā a quo exules congre
gati ⁊ restituti fuerant. Atque hec omnia uos
o/lacedemonii hinc enarratis. Me. Proculdu
bio. Ath. Cum sermo nobis de legibus institu
tus esset/in disputationē de musica ⁊ ebrieta
te digressi sumus. Nūc tandem quasi diuinitus
ad idem nobis oratio reuoluta est: nobisqꝫ quo
dāmodo ansas prebuit. Ad eam eniꝫ ciuilem di
sciplinam delapsa ē/quam ⁊ in lacedemonia ⁊ ī
creta recte quasi fraternis legibus institutam
asseritis. Tantū uero ex hac orationis digres
sione lucrati sumus/ut dum per disciplinas ciui
les urbiumqꝫ habitatiōes transueheremur/pri
mam ⁊ secundam ⁊ tertiam ciuitatē perspexe
rimus/alteram ab altera in tractu quodam lon
gissimo temporis/ut nostra fert opinio/depen
dentem. Nūc uero quarta hec nobis ciuitas ue
nit/aut si uultis quartū hoc hominū genus/
quod ⁊ quandoqꝫ alicubi habitabit/⁊ nūc iam
habitat. Ex qbus omnibus si intelligere potue
rimus/quid bene uel contra in habitatione sit
institutum/⁊ que nam leges ipsorum cōseruāt
ea que cōseruantur/⁊ que corrupta corrum
punt/⁊ qualis institutionum ciuilium commu
tatio/beatam/o/megille ⁊ clinia efficit ciuita
tem/satis nobis factum putabimus: hec omnia
inqꝫ rursus tāqꝫ ab initio nobis tractāda sunt/
nisi forte aliquo pacto que dicta sunt/ respua
mus. Me. Siquis nobis hospes deus pollicere
tur/quod si disputationem rursus de latione
legum aggrederemur/ neque pauciora/neque

Ilium:

Legum 3 civilis vite initium

Achivi Dorii

Quarta forma civilis vite et disciplina

peiora his que dicta sunt/audiremus/longum
ipse hac de causa iter facerē: ⁊ breuis mihi hec
dies uideretur: quamuis ab estiuāli solstitio ad
hiemalia deus modo uertatur. Ath. Conside
rāda igitur ista uidētur. Me. Maxime. Ath.
Illa itaqꝫ tempora cogitatione cōplectamur/
in quibus lacedemon/argi/messeneqꝫ ⁊ eis con
iuncta omnia maioribꝰ uestris megille subiecta
fuerunt. Tunc enim illud fabule ipsis/ut dici
tur/placuit: ut tripartito exercitu diuisi/ur
bēs tres habitarent/argos/messenē/lacedemo
nem. Me. Sic factum. Ath. Et argorum qdē
rex Temenus factus ē. Messene uero cresphō
tes. Lacedemonis autē eurysthenes simul atqꝫ
patrocles. Me. Sic utiqꝫ. Ath. Iurarūt iteꝫ
omnes se illi repugnaturos/qui cuiuspiā regnū
deuastare aggrederetur. Me. Plane. Ath.
Dic uero per iouem nunquid regnum uel princi
patus aliqs deponatur/uel depositus quādoqꝫ
ab aliis sit q̄ꝫ a seipsis¿ An paulo ante cuꝫ i hūc
sermonem incideremus/id ita eē putabamus:
nunc aūt obliti omnino sumus¿ Me. Minime.
Ath. Non ne idem magis nūc cōfirmabimus¿
ab historia enim rerum gestarum/in quam inci
dimus/ad hoc affirmāduꝫ ammonemur. Quare
non circa uanum aliquid/orationem reuolue
mus/cum rem gestam ac ueram dicamus. Facta
uero hec sunt. Tria regna/⁊ tres gubernate
regno ciuitates legibus cōmuniter de imperan
do parendoqꝫ positis iurarunt inuicem: reges
quideꝫ ne genere ac tempore progrediente uio
lentius regnarent: populi autem si reges iusiu
randum conseruarent: ne unquam regno depo
nerent: imo uero defenderēt siquis unq̄ꝫ aggre
deretur. Reges quoque regibus ⁊ populis:
atqꝫ etiam populi populis ⁊ regibus se mutuo
ꝓpulsaturos illatas iniurias cōiurarūt. Nōne
ita¿ Me. Ita prorsus. Ath. Quod aūt i cōsti
tuenda disciplina ciuili maximuꝫ est/id siue re
ges siue alii leges tulerint/tribus illis ciuitati
bus adfuit. Me. Quid illud¿ Ath. Ut due si
mul contra unaꝫ insurgerent que positas leges
transgrederetur. Me. Manifestum id quideꝫ.
Ath. Illud etiam legis latoribus multi preci
piunt/ut leges huiusmodi ferant; quales multi
tudo ⁊ populus libenter suscipiant: perinde ac
siquis gymnasii magistris medicisue preciperet
ut cum uoluptate corpora curent: eisqꝫ iocun
de medeantur. Me. Sic omnino. Ath. Satis
tamen sepius est/siquis parua cum molestia bo
nam habitudinem ⁊ sanitatem corporibus red
dat. Me. Quid ni¿ Ath. Hoc preterea ipsis
aderat, non paruum ad ferendarum legum fa
cilitatem. Me. Quid nam¿ Ath. Non erat il
larum legum latoribus/bonorum equalitatem
efficiētibus maxima illa difficultas/que conue
nientibus in unam legem ciuitatibus multis so
let accidere: si agrorum querant possessionem
turbare/⁊ nouas tabulas introducere: quoniā
uideant non satis posse absque his equalitatem
fieri. Nam aduersus eum qui mouere ex his ali
quid tentat/omnes reclamant/ne moueat non
mouenda. Agros quippe diuidenti ⁊ nouas ta
bulas introducenti aperte omnes maledicunt:
ut quisque quo se uertat/ignoret. Doris auteꝫ
hec difficultas turbatioqꝫ nō fuit. Nam agros
abunde sine controuersia possidebāt: debitaqꝫ
ipsis eris alieni prisca ⁊ magna non erāt. Me.
Vera narras/Ath. Quo nam igitur optimi ui
ri ita male ꝯstitutio illa ⁊ legis latio ipsis abi
uit¿ Me. Quo id pacto¿ Quidne culpas¿ Ath
Quod ex tribus ciuitatum constitutionibus/
due cito ⁊ disciplinam ciuilem ⁊ leges perdide
rūt: ⁊ uestra ciuitas una relicta ē. Me. Haud
facile est/quod interrogas: Ath. Atqui opus
est ut id modo considerantes/differentesqꝫ de
legibus senili quodaꝫ modestoqꝫ ioco/iter hoc
quemadmodum a principio diximus sine mole
stia conficiamus. Me. Proculdubio faciendūꝫ
est/ut dicis. Ath. An igitur pulchriorem ōle
gibus considerationem habere possumus/q̄ꝫ de
his legibus q̄ ciuitates huiusmodi exornarūt¿
aut ēt ciuitates ullas institutionesqꝫ honestio
res ac maiores his cogitare¿ Me. Non facile
qspiā his alias anteponat. Ath. Nemo aūt am
biget quin illi ita coniuncti non peloponessum
tantuꝫ uerum etiam uniuersam greciam/si bar
barus quispiam iniuriam intentaret defende
re posse crediderint: troianorum exemplo
commonitus qui assiriorum potentia freti que
a nino traxit originem/bellum contra se conci
tarunt. Erat enim adhuc principatus illius nō
contemnenda potentia. Quare quemadmodū
nunc regem nos magnum formidamus/ita gen
tium illarum conspirantium in unū potentiam
tunc omnes expauescebant. Magnam uero ad
uersus eos criminationem secunda troie euer
sio prebuit. Assyriorum enim principatus par
ticula quedam/troie potentia fuit. Aduersus
igitur eam potentiam in tres diuisus ciuitates
exercitus a fratribꝰ/herculis filiis tunc regnā
tibus optime atque ornatissime factus uideba
tur: ⁊ multo melius instructus/q̄ꝫ qui troiam
obsedit. Primum enim herculidas excellentio
res principes q̄ꝫ pelopidas habere arbitraban
tur. Deinde hunc exercitum illi qui troiam pe
tiit/uirtute prestare. Hos enim uicisse: illos
ab istis fuisse supatos/a doris achiuos. Nōne
sic illos cogitasse: istaqꝫ de causa sic se prepa
rasse credimus¿ Me. Omnino. Ath. Verisimi
le igitur illos firmam quoque constitutionem
hanc suaꝫ fore putasse/longumqꝫ tempus dura
turam/presetim quia multa pericula ⁊ labores
una subierūt: ⁊ a fratribus regibus gubernabā
tur. Nec non multis usi fuerant uatibus/tum
aliis tum apolline delphico. Me. Verisimile
admodum. Ath. Hec uero q̄ maxima fore exi
stimabantur/breui tūc ut uidetur euanuerūt:
preter paruam ut modo diximus partem/que
uestram habitat regionem. Hec uero nunquaꝫ
ad hanc usqꝫ diem a bello cōtra duas partes sū
suscepto cessauit. Nam si facta tunc constitu
tio concors mansisset/inuicta profecto i bello
fuisset. Me. Cur non¿ Ath. Quomodo igitur
⁊ qua ratione dissoluta est¿ Non ne considera
tione dignum est/que nam fortuna tantam ac
talem cōstituonē euertit¿ Me. Nunq̄ꝫ ꝑfecto
aliud ꝯsiderans quispiaꝫ/uel leges uel res. p.
alias intelligere poterit: quibus pulchre ma
gneqꝫ res seruentur/uel contra perdantur/si
ista neglexerit. Ath. Feliciter ergo in sufficiē
tem hanc considerationem incidisse uidemur.
Me. Summope. Ath. Nunquid ergo noster
nos omnes latet error ⁊ in presentia maxime/
dum putamus singularem quandam perspicere
rem/quam mirabiles sequentur euentus/siquis
bene illa uti modo debito non ignorabit. Nu
autem modo neque recte forsan neqꝫ secundum
naturam de hoc ipso sentimus. Et alii omnes i
omnibus errant/de quibus similiter cogitant.
Me. Quid ais¿ Et qua de re istud maxime di
cis¿ Ath. Ipse me/o/bone uir nunc certe de
risi. Cum enim illum exercitum de quo modo
sermo habitus est/considerasseꝫ/egregius pro
fecto atqꝫ mirandus mihi uisus est/⁊ preclara
quedam facinora grecis gesturus/siquis tunc
ipso bene usus fuisset. Me. An non prudenter
⁊ tu cuncta dixisti¿ ⁊ nos probe laudauimus¿
Ath. Fortasse/puto tamen omnes qui magnuꝫ
aliquid ⁊ ingenti potentia preditūꝫ uiderint/
statim sic affici/ut opinentur si sciret qui ipsuꝫ
possidet tanta re taliqꝫ uti/multis preclarisqꝫ
inde rebus gestis felicem fore. Me. Non ne ⁊
hoc rectum¿ uel quomodo dicis¿ Ath. Consi
dera iam quorsum respiciens qui sic laudat sin
gula recte dicat. Ac primum de quo dicebamꝰ
quo pacto si recte sciuissent exercitum ordina
re/qui tunc prefuerunt/feliciter usi occasione
fuissent¿ nōne si tutiorem illo tempore consti
tuissent/semper seruassent¿ ita ut ⁊ ipsi liberi
eēnt/⁊ alios quos uellent/subiugarent¿ atque
omnino ⁊ ipsi ⁊ eorū posteri tam apud grecos
q̄ꝫ apud barbaros/quicquid cuperēt/conseque
rentur¿ An non omnia huius gratia cupiebāt¿
Me. Immo etiam ualde. Ath. Quicunqꝫ igi
tur cum diuitias ingentes ꝑspexerit: aut hono
res generis excellentes: aut aliquid eiusmodi/
eadē ipsa dixerit/ad hoc respiciēs dicet: quasi
per hoc ipsi futura sint oīa q̄ desiderat/uł pluri
ma atque potissima. Me. Ita uidetur. Ath.
Una certe oīuꝫ hoīuꝫ cōis quedā cupiditas est:
quaꝫ presens sermo significauit. Me. Que nā¿
Ath. Ut secundū animi sui desideriuꝫ omnia/
uel saltem humana gerantur. Me. Cui dubiū¿
Ath. Quando omnes semper hoc uolumus/⁊
i pueritia ⁊ adulta etate ⁊ senio sedulo id pro
culdubio habere precamur. Me. Utiqꝫ. Ath.
Amicis etiam hec precamur/que ipsi quoque si
bi precarentur. Me. Et hoc. Ath. Amicus au
tem filiꝰ patri/cum puer sit/uiro. Me. Profe

cto. Ath. Atqui eorum que puer contingere sibi precatur/ multa pater/ ne accidant/ depre catur. Me. An id fieri dicis/ quando iuuenis ē ⁊ amens filius qui precatur? Ath. Immo etiā quando pater siue senex siue admodum iuuenis cum nec honestorum neque iustorum quicquam cognoscat/ sic affectus ut theseus ad infelicem hyppolitum impensius imprecatur/ filius autē cognoscit: putas ne tūc filium cū patre eadem oraturum? Me. Intelligo quod dicis: Dicere enim mihi uideris/ non esse precandum conan dumqꝫ ut uoluntatē nostrā cuncta sequantur/ sed ut prudentiam nostrā uoluntas. Idqꝫ tam ciuitati qꝫ singulis/ precibus petendū/ studen dumqꝫ/ ut mentem habeant. Ath. Idqꝫ prius inquam: Quinetiam quod ciuilis uir legumqꝫ la tor ad hec semp respiciens/ leges ferre debeat/ ⁊ ipse recordatus sum/ ⁊ uos nūc recordari uo lo. Nempe uos in disputationis principio dice batis/ probum legum latorem ad bellū omnia referre debere. Ego autem dicebam ad unam solūmodo uirtutem cum tamen sint quatuor/ id respicere: respiciendumqꝫ non ad unam tan tum/ sed omnes: maxime uero ad primam: que ⁊ terrarum omnium dux est. hec uero pruden tia est/ ⁊ intellectus/ ⁊ opinio/ una cū amore ⁊ cupiditate ista sequente. Eodem iam oratio nostra reuertitur. Et ego qui tūc ea dicebam/ eadem nunc etiā dico: siue ioco uultis/ siue se rio. Assero equidem non esse tutum/ uoto uti ⁊ ad uotum consequi/ si mentem non habeas/ sꝫ contraria eorū euenire q̄ petis satis eē. Si serio dicta hec existimare uultis existimate. Spero enim nunc uobis persuadere qd̄ paulo ante pro posuimus/ perditionis regum/ totiusqꝫ consti tutionis illius dissoluende causam non timidi tatem fuisse: nec rei militaris ignorantiam seu principum siue subditorū: sed uniuersam reli quam prauitatem ⁊ presertim circa humanarū rerum maximas ignorantiam. Quod hec tunc ita contigerint/ ⁊ nunc sicubi fiant/ aut futura quandoque sint/ non aliter eueniant/ si uultis conabor/ ut ratio deinceps ostendet adinueni re: uobisqꝫ tanquam amicis/ pro uiribus expla nare. Cli. Uerbis te hospes laudare molestū.

Re autem ualde laudabimus. Libenter enim tua dicta suscipiemus: qua i re/ liberalis quedā laus est/ que non maxime patet. Ath. Optime tu quidem clinia. Quare quod ais/ efficiamus. Cli. Erit ita si deus uoluerit. Tu modo dic. Ath. Censemus ergo/ per sequentem disputa tionis huius uiam deinceps progredientes/ ma xima tunc ignorantia potentiā illam fuisse per ditam: similesqꝫ rerum euentus/ ⁊ nunc eadē ex causa pficisci. Quapropter si hoc ita se ha bet/ legis lator conari debet prudētiam quoad fieri potest ciuibus dare: ignorantiam q̄ꝫ maxi me auferre. Cli: Manifestum id quidē. Ath. Que nā igitur maxima inscitia iure dicetur? Considerate si mihi assētimini. Ego enim hanc censeo. Cli. Quam? Ath. Quando aliquis qd̄ honestum sibi aut bonum uidetur/ nō amet/ sed oderit: quod autem malum atque iniustum/ id diligat atqꝫ amplectatur: hanc uoluptatis do lorisqꝫ dissensionem aduersus eam que rationē sequitur opinionem/ extremam esse inscitiam assero: quā etiā maximā dico/ qa in multitudine animi est/ Quod enim in eo doloribus uolupta tibusqꝫ mancipatū est/ quasi plebs ciuitatis est atque multitudo. Quando igitur scientie/ uel opinioni/ uel rationi que natura dominantur/ animus aduersatur/ hoc ego ignorantiam apel lo: ⁊ ciuitatis quidem/ quando principibus le gibusque multitudo non paret: ⁊ unius etiā uiri/ quādo licet bone in animo rationes sint/ nihilo tamen magis secundum ipsas agitur: sed contra omnia peraguntur. Has equidem igno rantias pernitiosissimas esse assero ciuitatis cu iuslibetqꝫ ciuis: non autem opificum ignoran tias: si modo quod dico hospites intelligitis. Cli. Et intelligimus/ o/ amice hec ⁊ concedi mus. Ath. Hoc itaque ratum habeatur/ quod ciuibus qui hoc modo ignorant/ nihil ad princi patum pertinens committendū sit. Immo ue ro ut ignorātes iprobādi/ etiam si acutissimi ra disertissimi sint: ⁊ q̄ ad ornamētū ⁊ acumē igēi spectāt/ cūcta cōplexi. Qui uero cōtra affecti/ sa pientes habendi: etiam si nā lrās ut dr̄ nouerit neqꝫ natare sciāt: magistratꝰ quoqꝫ istis qi pru dentibus cōmittendi. Quomodo eiꝫ/ o/ amici

uel minima prudentie species sine consensu cō sistere poterit? Cli. Nullo modo. Ath. At ue ro pulcherrimus maximusqꝫ cōsensuum omniū/ maxima iure sapientia esse dicetur. Cuius qui dem particeps sit necesse ē qui secundum ratio nem uiuere debet. Quisquis autem expers est/ ⁊ sue domus euersor/ ⁊ ciuitatis nunquam ser uator: sed contrā omnino ad hec semper igna rus esse uidebitur. Hec igitur/ ut paulo ante diximꝰ/ ita se habeāt. Cli. Ita prorsus. Ath. Imperantes uero ⁊ parentes nōne in ciuitati bus esse debent? Cli. Utique. Ath. Esto: Ra tiones autem pro dignitate imperandi atqꝫ pa rendi/ quales sunt/ ⁊ quot tam in ciuitatibus magnis ⁊ paruis q̄ꝫ priuatim in domibus simili ter sunt? Non ne prima dignitatis recta ratio erit/ ut pater ac mater ⁊ simpliciter genitores ubique natis imperent? Cli. Maxime. Ath. Secunda ut ignobilibus generosi. Tertia/ ut iunioribus seniores. Cli. Et hoc. Ath. Quar ta ut domini seruis. Cli. Proculdubio. Ath. Quinta ut potentiores dominentur: imbecil liores seruiant. Cli. Principatum modo dixi sti admodum necessarium. Ath. Immo uero q plurimus ⁊ secundū naturam ut thebanus pin darus ait/ in omnibus animalibus reperitur. Maxima uero dignitas sexto collocanda est: qua ignorantes quidem sequi iubentur: pruden tes autem ducere atque dominari. Quod ego quidem imperium/ o/ sapientissime pindare/ nō preter naturam/ sed secundum naturā legis ⁊ sponte susceptum non uiolenter/ fieri affirma rem. Cli. Probe dictum. Ath. Septimū prin cipatum ad sortem aliquam producamus/ eum dei gratia ⁊ felicitate quadam obtingere asse rentes ⁊ iustissimum esse ducamus/ ut is quem sors delegerit/ imperet: ille uero quē reppule rit/ pareat. Cli. Uera narras. Ath. Dicemus ergo ioco quodam ad aliquem eorū qui facile ferendarum legū munus aggrediuntur. An ui des/ o/ legum lator quot circa imperātes digni tates considerātur? ⁊ quomodo inter se oppo site sunt? Profecto nunc fontem aliquem sedi tionū inuenimus: a quo tibi cauēdū est. Primū igitur nobiscū diligenter cōsidera/ qd nā ⁊ quo

modo preter hec male agentes argorum mes seneque reges/ se ipsos simul ⁊ grecorum poten tiam que tunc mira erat/ euerterunt? Non ne quia rectissime dictum ab hesiodo ignorarunt? Dimidiū non nunquā plus esse q̄ꝫ totū. Quan do uidelicet totum comprehendere noxium ē: dimidiū uero moderate se habet: tunc sane mo deratum imoderato plus eē censuit: utpote de teriore melius. Cli. Rectissime. Ath. Utrum regibus hoc pernitiosū inesse priꝰ q̄ꝫ plebi cre dimus? Cli. Probabile est regū maxime hunc morbū eē/ qui superbe ꝑpter delitias uiuunt. Ath. Perspicuum igitur hoc primū reges eos habuisse: quod plus q̄ꝫ posite leges posse uolue runt: nec in eo concorditer permanserunt/ qd̄ uerbis ⁊ iureiurādo laudauerāt. Uerum dissen sio/ ut nobis uidetur/ que cū maxima ignoran tia sit/ sapientia tamen apparet/ ea omnia pro pter errorem ⁊ amaram indecinnitatem/ euer tit. Cli. Uidetur. Ath. Quid igitur hoc de morbo timentē oportuit legis latorē cauisse? An per deos neque sapientie laudem habet nūc huius agnitio/ neqꝫ difficile dictu? Siquis aūt id tūc preuidisset/ certe is nobis sapiētior exti tisset. Me. Quid illud dicis? Ath. Licet nūc megille quod olim a nobis factū est animaduer tere/ atqꝫ inde rē ipsā cognoscere: faciliusqꝫ ita qd̄ tūc fieri oportuit/ dicere? Me. Dic pla nius. Ath. Ita certe apertissimum fiet. Me. Quo nam pacto? Ath. Siquis minoribus ma iorem potētiam neglecta mediocritate prebue rit/ uela nauibus/ cibū corporibus/ animis prin cipatus/ omnia peruertuntur: Nam supra mo dum elata lasciuiunt ⁊ alia quidem in morbos icidunt: alia in iniuriā elatioris lasciuie filiā. Quid itaque dicimus? Nōne hoc? Quod nul la est o dilecti uiri anime humane natura: que si iunior sit ⁊ nulli referēde rationis iure subie cta/ possit principatum inter homines maximū ita ferre: quin ignorantia morbo extremo men tem occupante a proximis amicis odium conse quatur. Qd̄ ita factum cito ipsū corrumpit: omnesqꝫ uires eius deponit. Hoc autem caue re/ mediocritatis ipsius obseruatiōe/ excellen tium legumlatorum opus. Quod igitur tunc

factum/facile modo pspectu est: hoc esse uide tur. Me. Quod nam? Ath. Deus quispiam ut arbitror uestri curam habuit: q cum futura pre sciret/geminā uobis ex unica reguꝫ generatio nem constituit: atque ita ad mediocritateꝫ ma gis contraxit. Preterea natura quedam huma na uiribus diuinis coniuncta tumentem uestrū perspiciens principatuꝫ/moderatas uires corū qui in iudiciali foro uersantur/superbe nobili tatis potētie iunxit/uiginti ⁊ octo senum sen tentia/in rebus maximis regum potentie ade quata. Ad hec tertius seruator affuit: q luxu riantem adhuc ⁊ frementem considerans prin cipatum/ephororuꝫ censura pxime ad potētiā forte electā cōducta quasi frenū ipsi immisit. Hac igitur rōne regnū uestrū/ex qb⁹ decebat cōpositū/⁊ moderate ꝯstitutū/⁊ ipsum quidē seruatū est/⁊ salutis aliorꝫ causa fuit. Alioqn temeno ⁊ cresphonte ceterisqꝫ qui leges eis cō diderunt/quicunqꝫ fuerint/nec factio quidem ipsa aristodemi seruata eēt. Neque enim satis erant ferendarum legum periti. Quoniam si fuissent/nunquam iuuenilem animum accepto principatu unde tyrannis fieri poterat/iureiu rando se moderaturos existimassent. Nūc aūt deus ostendit/qualem oportebat oporte tqꝫ po tissimum/constitui principatum. Quod quidē a nobis intelligi postquam factum est/ut dixi/ antea nihil mirum. Non enim arduum est uide re/si exemplo cōmoueris. At siqs id tunc pro spexisset/moderariqꝫ principatus ⁊ unū ex tri bus pficere potuisset: magnificas omnes eoruꝫ cogitationes/seruasset: nec persica classis nec alia ulla unquam contemptis nobis ut nulla re dignis in greciā nauigasset. Cli. Uera narras. Ath. Turpiter ergo illis repugnarunt/o/cli nia. Turpiter autem dico/non qꝛ qui tunc ter ra mariqꝫ uicerunt minus q̄ꝫ deceret fortiter in pugnādo se gesserint. Sed turpe illud inq̄ꝫ/ quod una de tribus illis ciuitatibus pro grecia decertauit. Due autem ita deprauate fuerunt: ut altera lacedemonem quoqꝫ ne succurreret/ prohiberet/nō paruo ipsi bello illato. Altera argiuorū quāuis prima illis distributionis tem poribus in grecia esset: tamen ad depellendum barbaruꝫ accersita/nec orantes audire uoluit/ neqꝫ defendit. Multa referre possem q ea tem pestate i grecia facta/ut turpia possunt accusa ri. Neque q greciam se defendisse dicunt/uere dicunt. Nisi enim atheniensium lacedemonio rumqꝫ cōmune consilium atqꝫ potentia imminen tem seruitutem propulisset: ferme iam omnia confusa eēnt: ⁊ greca cum grecis inuicem: cuꝫ grecis iteꝫ barbara: grecaqꝫ cū barbaris. Quē admodum greca illa que nunc persarum tyrāni di subiecta sunt: sine ordine ullo confusa sunt inuicem: ac male etiam dissipata. Hec habem⁹ o/clinia ⁊ megille: que tam priscis uiris ciuili bus legūqꝫ latoribus q̄ꝫ iunioribus opponam⁹: ut causas eorum rimātes/quid preter hec aliud fuerit agendum inueniamus. Quale est quod nunc exposuimus/quod uidelicet nō oporteat magnos merosqꝫ principatus ꝯstituere. Illud semper memoria tenentes quod liberam ciuita tem ⁊ prudentem ⁊ sibi ipsi amicā eē oportet. Ad que respiciendum est illi/qui leges laturus est. Ne miremini autem/si sepe iam alia quedā pposuimus: ad q̄ sit legum latori respiciendū: que quidem nō eadem esse atque hec appareāt. Sed meminisse oportet/quando ad temperan tiam uel prudentiaꝫ uel amicitiam respiciendū dicimus/non aliam atque aliam/sed eandeꝫ no bis eē intentionem: ac si multis etiam aliis hu iuscemodi uerbis utemur/ne turbemini. Cli. Conabimur ita facere/uerba ordine repeten tes. Sed nunc expone quod dicturus eras: qū amicitiam/libertatem/prudentiamqꝫ spectare legum latoreꝫ debere dicebas. Ath. Audia tis modo. Due gubernationum ciuilium quasi matres quedaꝫ sunt: ex quibus siquis alias dixe rit originem ducere/recte utique dicet. Qua rum alteram principatum unius/alteram popu li apellare decet. Alterius quoque summum te nere persarum/alterius nos putandū. Cetere uero ferme omnes hinc/ut dixi/uarie cōponun tur. Necesse est autem haruꝫ utrarūqꝫ partici pem fore ciuitatem. si libertas in ea atque ami citia cum prudentia futura sit. Quod quidem ratio precipere nobis uult cum dicit/ciuitateꝫ horum experteꝫ bn̄ gubernari nunquam posse.

Cli. Quo enim pacto? Ath. Cum igitur alte ra monarchiam unius. s. principatuꝫ/altera li bertatem dumtaxat magis q̄ꝫ oportuerit/com plexa sit/neutra mediocritatē seruitutis liber tatisqꝫ seruauit. Uestre autem/laconica dico ⁊ cretica/magis. Sꝫ athenieñses ac perse/quon dam hoc fere pacto: nunc uero minus. Sed cau sas quoqꝫ dicemus: an nō? Cli. Omnino: si mo do qđ propositum ē/absoluere cupimus. Ath. Audiamus ergo. Perse quideꝫ quādo cyri tem pore seruitutis libertatisqꝫ mediocritatem ma gis habebant/primum ipsi liberi fuerunt/dein de multos alios subiecerunt. Nam cum princi pes ipsi libertateꝫ subditis impertirent/⁊ rem ad equalitateꝫ magis reducerent/milites duci bus magis erant amici: paratosqꝫ se in pericu lis exhibebant. Ac siquis inter eos prudentior erat/consilioqꝫ ualebat/cum rerū inuidus non eēt sed libere dicēdi facultateꝫ omnibus daret/ honoraretqꝫ consilii compotes/facultateꝫ pru dentie communem in medium deducebat. Cun cta igitur tunc illis/libertate/amicitia/men tisqꝫ communione facile reddit. Cli. Uidētur hec ut dicuntur/ita gesta fuisse. Ath. Quo pa cto igitur cambise tempore regnuꝫ id fere ceci dit? ⁊ rursus darii tempore restitutū est? Uul tis ne ut quasi diuinatione usi dicamus? Cli. Quid ni uelimus? Confert eiꝫ hoc ad illud quo tendimus. Ath. Ita igitur de cyro uaticinor: in ce teris quidem ipsum ⁊ ducem bonuꝫ ⁊ ciuilis ui te amicum fuisse: Rectaꝫ uero disciplinam nul lo pacto attigisse: nec ad rei familiaris admini strationem animum unquam applicuisse. Cli. Cur ita? Ath. A iuuenta per totam uitam mi litia occupatus/mulieribus filios tradidit edu candos: que ipsos ut felices statim pueros atqꝫ beatos nullius indigentes rei sic educabant/ut prohiberent ne quis eis utpote beatis aliqua in re aduersaretur: cogētes omnes quicquid ipsi dicerent aut facerēt/laudare. Ita ipsos tales quosdam educauerunt. Cli. Bellam certe edu cationem narrasse uideris. Ath. Femineā nem pe: quam induxerunt regie mulieres nouis ela te diuitiis: deserteqꝫ a uiris bello ⁊ periculis occupatis. Cli. Consentaneuꝫ id quidē. Ath. Pater uero ipsoruꝫ/ouium/hominū/multorꝫqꝫ aliorum quorum ad eos spectabat possessio/gre ges multos habebat: sꝫ ignorauit quod filii qui bus hec relicturus erat/paternam ipsam persi camqꝫ artem non docebantur: cum per se pasto res eēnt i regione aspera geniti: ⁊ ipsa ars per sica dura eēt sufficiēsqꝫ/robustos eos pastores efficere: qui ⁊ custodias agere ⁊ uigilare pos sent: ⁊ militare si res postularet. Permisit au tem ut mulieres ⁊ eunuci medorum ritu filios eius nutrirent: quorum educatio ab ea que uul go existimatur felicitas/corrupta est. Unde ta les euaserūt/quales fieri conueniebat eos: qui in summa rerum licentia nutriti fuissent. Cum igitur mortuo cyro/rerum potiti sunt utpote qui resolutis delitiis nutriti eēnt primuꝫ alter equalitatem non ferens/alterum interfecit. Deinde ipse ignorātia ebrietateqꝫ furens prin cipatum perdidit. Medi enim ac quidam eunu cus tunc dictus/ipsum quasi amentem conte m pserunt. Cli. Sic fertur: atqꝫ ita ferme conti gisse uidetur. Ath. Atqui ⁊ hoc fertur/per da rium septemqꝫ illos uiros principatum in psas iterum rediisse. Cli. Plane. Ath: Inspiciam⁹ igitur/rationem sequentes. Darius nec regis erat filius nec in delitiis enutritus. Is cum ad principatuꝫ peruenisset/septimusqꝫ ipsum acce pisset/septē i ptes ipsū ptitus est: quorū hodie adhuc parua quedam somnia restant: censuitqꝫ uiuendum eē sub legibus ad communeꝫ quandā ꝯferentibus equalitateꝫ: atqꝫ id ita sanxit: di stributionēqꝫ illā quā cyrus psis pollicitus fue rat/lege complexus est: amicitiaꝫ communita temqꝫ persis omnibus prebens: ac persarum po pulum pecuniis ⁊ muneribus attrahēs. Ita di lectus a militibus/nō pauciores q̄ꝫ cyrus reliqt regiōes ipse subiugauit. Post dariuꝫ xerxes: q regiis ē delitiis q̄ ē educat⁹. Sꝫ te nūc iure apel lo dari/qui cyri malo commonitus non fuisti: sed in eisdem xerxem moribus educasti: in qui bus cambisem cyrus nutriuerat. Ipse igitur ut pote imbutus alimonia/similia quoque ppessus est. Ex illo tempore nullus unquam ferme per sarum rex magnus/nisi nomine fuit. Neqꝫ for tunam fuisse causam arbitror: sed uitam malā:

qua filii ualde diuitum tyrannorumq; utpluri
mum uiuunt. Nunquã enim puer ⁊ uir ⁊ senex
ex huiusmodi uita uirtute prestans euadere po
terit. Que quidem ⁊ legum latori ꝯsideranda
⁊ nobis i presentia animaduertẽda censemus.
Atqui ⁊ uobis par est/o/lacedemonii id tribue
re: qđ pauptati/ diuitiis/regno/ priuatis/nul
los excellẽtes honores munerave prebetis: q̃
uobis ab initio dei alicuius oraculo dicta non
sint. Neq; oportet i ciuitate excellẽtes cuiq;
cõferre honores quia diuitiis prestet: aut quia
uelox aut formosus/aut robustus sit/si uirtute
careat: Sed neque etiam si uirtutem aliam ha
beat quandam/temperantiã uero non habeat.
Me. Quo pacto id hospes ais? Ath. Non ne
fortitudo una quedam pars uirtutis est? Me.
Est. Ath. Tu ipse igitur cum audieris/iudica
to. Uelles ne uicinũ aut domesticum quempiã
habere/fortem quidem maxime: minime uero
temperatum: quinetiam impudicum? Me. Dii
meliora. Ath. An uero/artium quidem multa
rum peritum/⁊ in his sapientẽ. sed iniustum?
Me. Nullo modo. Ath. At uero iustitia sine
temperantia originem habere nullam potest.
Me. Quomõ eñ aliter? Ath. Sed neque etiã
ille/qui modo sapiens a nobis dictus est: qđ uo
luptates atq; dolores recte rationi concordes
⁊ obsequentes habeat. Me. Non certe. Ath.
Id preterea consideremus/ut quomodo inter
ciues honores recte uel nõ recte distribuãtur/
inspiciamus. Me. Quid nam? Ath. Tempan
tia si ab omni alterius uirtutis genere i alicui9
animo destituta sit/honoranda ne iure est/an
contra? Me. Non hẽo quid respondeã. Ath.
Modeste satisq; responsũ est. Alterutro enĩ
illorum concesso/incõcinne ut arbitror respon
disses. Me. Bene igitur factũ est. Ath. Esto.
Nẽpe accessio ipsa ⁊ honores ⁊ obprobria non
dictu/s; silẽtio potius irationabili digna erũt
Me. Temperantiã dicere mihi uideris. Ath.
Hanc ipsam dico. Quod igitur ex aliis nobis
ꝓdest plurimum/si cum additiõe maxime hono
retur/rectissime honorabitur: ⁊ quod secundo
loco prodest/secundo honorandum. Atque ita
secundũ successionis rationem si quodlibet ho
nores qui deinceps ordine sequuntur/nancisca
tur/recte utique nansciscetur. Me. Est ita.
At. Quid porro? an hec quoque a legislato
re distribuenda esse dicemus? Me. Maxime.
Ath. Uis ne partionem cunctorũ in opera sin
gula ⁊ minima queq; illi relinquam9? Tripar
titam uero diuisionem/quoniam ⁊ ipsi legum
quodãmodo studiosi sumus/tenemus: maxima
⁊ media ⁊ minima inuicem secernentes? Me.
Summope. Ath. Oportere itaq; dicimus ciui
tatem/que pro humanis uirib9 salua felixq; fu
tura sit/recte honores ⁊ obprobria distribue
re. Recta autẽ distributio est/ut prima ⁊ ma
xime honorãda censeãtur animi bona/si adiun
cta illis temperãtia sit. Secundo dignitas gra
du corporis bona ponantur. Tertio externa
possessio ⁊ pecunie. Hec siquis legislator ciui
tasue transgreditur/uel pecunias preceptoris
honorando/uel posterius aliquid honore prius
collocando/neq; sancte neq; ciuiliter faciet.
Rata hec nobis habenda? an quomodo? Me.
Prorsus quidem. Ath. Hec latius dicere nos
induxit psice gubernationis consideratio. In
uenimus autem eos peiores adhuc factos esse.
Causamq; esse ducimus: quia nimium populi li
bertate sublata/dominandiq; potestate magis
q̃ oporteret/adaucta/societatẽ in ciuitate ⁊
amicitiã sustulerũt. Quibus corruptis/prin
cipes quoque non subditis ac populo sed ꝓprio
imperio consulunt. Quinetiam sepe exigui sui
commodi gratia/funditus euerti ciuitates gen
tesq; amicas igne absummi non curãt. Ita ho
stiliter ⁊ absque misericordia/oderint: ⁊ odio
similiter habentur. Ac siquando opus sit ut ꝓ
eis populi pugnent/nullũ rursus cõmunem in
ipsis consensum inueniunt: ut uelint ex animo
subire picula ⁊ ꝓ principibus dimicare/sed cũ
innumeris pene hominibus dominentur/inuti
les tamen omnes habent ad bellum: Et tanquã
hominum indigẽtes/alios mercede conducũt/
per mercennarios extraneosq; milites saluos
se fore putãtes. Preterea ⁊ insanire cogũtur
cum re ipsa predicãt nugas esse ea que in ciuita
te/honesta eẽ ⁊ honoranda dicuntur/si ad ar
gentum ⁊ aurum conferantur. Me. Ita fit.

Ath. Sed de rebus psarum/qđ propter nimiã
dominationẽ seruitutemq; non recte modo se
habeant/iam satis sit dictum. Me. Omnino.
Ath. Atticam deinceps gubernationẽ simili
ter percurrere decet: ut pateat quemadmodũ
libertas nulli subdita magistratui/ nõ paulo de
terior est q̃ illa que mediocritatem/magistra
tuum dominatione consequitur. Nobis enim
tempore quo perse greciã imo uniuersam pene
europam aggrediebantur/prisca quedam erat
res. p. ⁊ magistratus aliq ex censu quadrifariã
diuiso erant: pudorq; inerat/quasi dominus:
cuius causa legibus subiecti uiuere uolebamus.
Preterea magnitudo terrestriũ maritimarũq;
copiarũ/usque adeo nos exterruit/ut obseruan
tius nos legibus ⁊ magistratibus obsequi ⁊ obe
dire coegerit. Quib9 đ causis maior inter nos
exorta ẽ beniuolentia. Ferme namq; decennio
ante q̃ bellum nauale i salamina gestum sit/da
tis ipse a dario missus classem persicam in athe
nienses eretriensesq; duxit. Cui mors a dario
nisi has gentes dictioni sue subiceret/est indi
cta. Datis igitur ipse eretrienses breui tempo
re innumerabili militum copia penitus expugna
uit: terribilisq; inde rumor ad urbẽ peruenit
nostram: neminẽ eretriensium effugisse. Sed
manibus inuicẽ milites iunctis/atq; ita uniuer
sa regione eretriensium circumdata/omnes pe
nitus cõprehendisse: Hic rumor seu uerus siue
non/cum ceteros grecos/tum uel maxime athe
nienses pterruit. Quibus/cum uniuersam gre
ciam passim legationibus missis ad opem feren
dam cohortarẽtur/nemo preter lacedemonios
auxiliari uoluit. Et isti quidem seu bello quod
aduersus messenẽ gerebant impediti/siue alia
quadam causa: non enim scimus/sequenti post
pugnã marathonicã die opitulaturi uenerũt.
Post hec magna i dies parare/multaq; minari
rerũ dicebatur. Interea darius nature cessisse
nunciatur: ac filius eius atrox iuuenis impium
accepisse: nec a ceptis paternis đsistere uelle.
Cuius apparatus omnes i se conuerti athenien
ses propter marathonicam stragem credebãt.
Porro audientes defodi athon coniungi helle
spontum/classis imensam magnitudinem cumu
lari nec mari nec terra salutem sibi fore puta
bant: presertim quia i nullius presidio confide
bant: quippe q memoria tenerẽt/neq; tũc cum
primo illorũ ingressu capti eretrienses fuerãt/
quemq̃ sibi opem ferre ⁊ pro eorũ salute subi
re periculum uoluisse. Idem igitur tunc terra
sibi euenturum putarũt. Mari uero nullã pror
sus salutem inueniebant: cum naues plus q̃ mil
le adueherentur. Unam uero salutem quanuis
tenuẽ dubiamq; solũmodo uidebant. Nam cũ
respicerent que antea gesta fuerũt/⁊ qđ despe
rata salute/tamen uicerunt/hac spe euecti/in
se ipsis ac diis tantũ inuenerunt sibi refugium
fore. Hec igitur omnia eos maiori inter se be
niuolentia copularũt: presens inquam metus:
⁊ qui a legibus iampridem inerat: quẽ seruien
tes legibus assequti sunt. Hunc sepe pudorem i
superioribus nominauimus: cui seruire omnes
oportere diximus/quicunq; boni futuri sunt.
Quo quisquis afficitur/liber est ⁊ interritus.
Ac nisi presens ille metus pudori huic iunctus
fuisset/ nunquã ex huiusmodi concursione illi
prouocati ⁊ una ꝯuenientes/deorum templa/
maiorum sepulchra/patriam ipsam/ceterosq;
familiares atq; amicos defendissent: ut fecisse
narrantur: sed sparsi alius alio abiissent. Me.
Probe hospes: ac sicut te patriamq; decet/d
xisti. Ath. Uera hec sunt/o/megille. Nam q̃
tunc gesta sunt/ea par est tecum/qui parentũ
naturã seruas/referre. S; ⁊ tu ⁊ clinias attẽ
te considerate: si que ad legum lationem perti
nent/dicimus. Neque enim confabulandi gra
tia hec enarro/Cuius autem gratia ista dico/
inspicite. Ut scilicet uideamus idem nobis ac
persis quodãmodo accidisse: Dum illi quidem i
omnẽ seruitutem plebem traherẽt/nos contra
in meram libertatẽ. Quomodo uero ⁊ quid de
inceps dicamus/habita iam uerba ⁊ cõmode di
cta quodãmodo demonstrant. Me. Probe lo
queris. Sed conare qđ modo dicebas apertius
eloqui. Ath. Faciam. Non erat/o/amici apđ
nos ex ueteribus legibus alicuius rei plebs do
mina: s; sponte quodãmodo legibus seruiebat.
Me. Quibus legibus? Ath. Illis inquã que de
musica posite fuerunt: ut incrementum uite ni
mium libere a principio repetamus. Distincta
enim nobis tunc p spẽs ⁊ figuras erat musica.

Fuitqȝ una ſpecies cantus ad deos precibus placandos/quos hymnos uocabant. Huic altera cantus cõtinua ſpẽs. Querulos hos cantus qs maxime apellaret. Alia ſpẽs peon. Alia dionyſii generatio/quam dythirambum arbitror apellatam. Erat ⁊ alia cantus ſpẽs: quaȝ leges citharedicas nominabãt. His itaqȝ aliiſqȝ quibuſdam lege ſtatutis nõ licebat alio genere cantus pro alio abuti. Auctoritas auteȝ cognoſcẽdi hec iudicandiqȝ: ⁊ damnãdi ſiquis contra feciſſet nec ſibilo nec ineptis clamoribꝰ multitudinis ut modo tribuebatur: nec rurſus laudandi licentia plaudenti ſtrepentiqȝ turbe: ſed preſtantibus in doctrina uiris id erat conceſſum: dabaturqȝ ipſis ad finem uſqȝ magno cum ſilentio audire. Adoleſcẽtes aũt/pedagogi ⁊ plebs uniuerſa caſtigatione uirge ammonebantur. Hec cum ita ordine fierent/multitudo ciuium libẽter parebat: nec audebat tumultuoſe qcq̃ȝ iudicare. Tempore deinde ꝓcedẽte principes quidem tranſgreſſionis a muſica aliene poete ipſi fuerunt: qui natura quidem poetici erant: ſed quid iuſtum atque legitimuȝ in muſa non ſatis intelligebãt: debacbantes utiqȝ ⁊ uoluptati magis q̃ȝ oportuerit/indulgentes. Hi ſane ⁊ lugubria hymnis ⁊ dithyrambis peonas coniunxerũt. Tybiarumqȝ ſonos ⁊ cantus/citbare cantibus imitati ſunt: omnibus omnia cõmiſcentes. Qui ⁊ preter ſententiã ex inſcitia cõtra muſicã mentiti ſunt: aſſerentes eam quideȝ nullam rectam in ſe normaȝ habere: ſed audientis uoluptate/ſiue ꝓbus ille uir ſit/ſeu cõtra/rectiſſime iudicari. Cum igitur huiuſmodi poemata componerẽt/⁊ talia uulgo dicerent/iniquam adeo ⁊ audacem aduerſus muſicam/multitudinem effecerunt/ut ſe ſufficientes ſententiam pronunciare de muſica crederẽt. hinc ſpectacula freqnenter exclamare ceperunt/cũ ſilere antea conſueuiſſent: quaſi quid pulchrum in muſis quid nõ/acute ſentirẽt: atqȝ ita ex optimatum poteſtate/in prauam theatri potentiaȝ res ipſa deſiluit. Si enim popularis potẽtia ſolum liberorum hominuȝ extitiſſet/nullũ utiqȝ ingens malum fuiſſet. Nunc autẽ ex muſica nobis incepit omnium ad omnia opinio ſapientie preuaricatioqȝ ſequta ẽ ⁊ libertas. Intrepidi eniȝ erant/quaſi ſcientes. hec licẽtia impudentiam peperit. Nempe ſi melioris opinio ꝓp audaciam non timetur/id ipſuȝ pene pernitioſa ẽ impudentia. que a libertate quadam temeraria ꝓfiſcitur. Me. Veriſſima loqueris. Ath. Hãc libertateȝ ea licentia ſequitur/que facit/ne magiſtratibus ſubeſſe uelimus. Ex hac originẽ habet ⁊ illa/per quam patris matrieqȝ ⁊ ſeniorũ ſeruitutem ⁊ precepta contemnimus. Cumqȝ prope tranſgreſſionis huius extremum ſimus/legibus quoqȝ parere recuſamus. In ipſo ãt extremo/iuſiurandum/fidem/⁊ omnino deos negligimus. Unde ad priſcam illam tyrannicãqȝ reuoluti naturam/eadem illa iteruȝ patiemur/duraqȝ ſecula rurſuȝ degemus: nec malorum finem ullum repiemus. Sed cur hec nobis dicta ſunt/repetenduȝ mihi uidetur: ut oratio quaſi equs retrahatur: ne ſi os effrenatum habeat/dicendi concita impetu/ab aſino ut prouerbio ferunt/excutiatur. Interrogandum eſt igitur/cuius cauſa hec dicta ſunt. Me. Eſt utique. Ath. Hec ergo illorum gratia diximus. Me. Quorum? Ath. Diximus nempe ad tria quedã eſſe latori leguȝ reſpicienduȝ/ut ciuitas que legibus inſtituitur/libera ſit/ſibi ipſi amica/⁊ mentem habeat. hec dicta ſunt? an non? Me. Dicta prorſus. Ath. Propterea duas gubernationum ſpecies in medium adduximus. Unam qua arctiſſima ſeruitus alteraȝ/in qua reſoluta libertas: Conſideraauimuſqȝ utra recte gubernaretur. Perſpeximus autem mediocritate alteri dominandi/alteri libertatis addita/feliciter nimium utraſque ſe habuiſſe: infeliciter uero/cum ſeruitus in altera/in altera libertas ad extremuȝ uſque percreuit. Me. Vera narras. Ath. Atqui huius quoque ipſius gratia dorici exercitus conſtitutionẽ conſiderauimus: ⁊ radices montium dardani/habitationemqȝ maritimam/primos preterea illos/q a uaſtitate diluuii relicti fuerant. horumqȝ cauſa de muſica ⁊ ebrietate/deqȝ prioribus etiaȝ habita nobis oratio eſt. Hec eniȝ omnia ob eam cauſaȝ dicta ſunt/ut intelligamus quomodo optime gubernari ciuitas poſſit: ⁊ quo pacto priuatiȝ quiſqȝ optime ſuam uitam diſponat. Si uero quicquã contulimus/que nam nobis ipſis aduerſus nos o/megille ⁊ clinia redargutio erit? Cli. Ego hoſpes mihi uideor nõnihil inſpicere. Secunda quippe fortuna ſuperiora omnia nobis dicta uidentur. His eniȝ ego quodãmodo indigebam. Quocirca oportune ambo/tu dico ⁊ megillus iſte me repperiſtis. Neque celabo uos quod mihi accidit. Quaſi eniȝ augurio his ſermonibus confirmatus ſum. Maxima profecto cretenſiuȝ pars coloniã mittere quandam cogitat: ac gnoſiis eius rei curam committit. Gnoſiorum uero ciuitas mihi aliiſqȝ nouem uiris id mandat curandam. Leges autem ponere iubet/⁊ que nobis ex cretenſibus placeant/⁊ que aliunde colligi poſſint. Edicitqȝ nobis ne peregrinas leges horreamus/modo probentur. Nunc igitur ⁊ mihi ⁊ uobis hanc gratiam prebeamus. Collectis undique legibus/oratione condamꝰ ab initio ciuitatem. Sic enim ⁊ illud/quod a nobis queritur/diligentius conſiderabitur: ⁊ mihi forſitã diſputatio hec ad future ciuitatis ↄſtitutõem ↄferet. Athe. Non bellum iudicis o/clinia. Quare niſi id megillo incõmodum/mea quidem pro uiribus tibi parata ſunt. Me. Probe dicis: ego quoqȝ patus ſũ. Cli. Optie. ambo dixiſtis. Quare conandum eſt primum oratione ciuitateȝ condere.

Argumentum Marſilii ficini in librum quartum de legibus. ;

Quartus hic liber/quemadmodum ⁊ tres ſuperiores/ac etiã pars quinti prima/in ipſo conditoris legum cõſilio officioqȝ uerſatur. Huius uero conſiliũ circa ciuitatis materiam atque formam: materiam inquam/ſitum et compoſitionem/diſpoſitionemque urbis: formam uero modum publice gubernationis et ordinem. At quoniam forma hec formoſa eſſe nunquam poteſt/niſi ciuium animi ſint formoſi/iccirco in formandis a tenera etate perqȝ omnem uitam ſuorum ciuium animis legifer inuigilare iubetur. Materiam igitur ciuitatis paucis expedit uerbis/formam uero eius/⁊ animorum ipſorum formationem accuratiſſime tractat. Utpote qui pre animorum dignitate exteriora omnia quanuis ampliſſima uideantur/nihilipendit. Profecto plato noſter ſi corporum eſſet medicus/in eligendo acre ſaluberrimo ad firmam ualidamqȝ corporis habitudinem conferente incumberet diligentius. Sed qui in eligenda pro ſe achademia in ſalubri loco/non corpori ſed animo moribuſqȝ conſuluit/is nimiruȝ in urbe condenda non admodum accuratus apparet/in formandis uero una cum etate moribus tanquam medicus animorum/ut ita loquar/curioſiſſimus. Preterea ſi tanti fortune faceret bona/quanti ceteri ſolent/certe agrum/et ſitum/et modum ad diuitias cumulandas amplificandumqȝ imperium/commodiſſimum diligenter exquireret. Contra uero facit omnino. Sit ergo urbs procul a mari atque portu: non mercature preſertim cauponarie dedita/non luxurioſa/non diues. Sit temperata ciuitas ⁊ ſobria ⁊ pudica: pre ceteris uero pia. Quid nam aliud mandaturum putas ſanctum aliquem religioſe uite pontificem in edificandis templis habitaculiſqȝ ſanctorum/q̃ȝ quod Plato noſter iubet in urbe condenda? Et qui pauca hic de urbis corpore uerba facit: idem in beata illa republica decem libris expreſſa/nullum de urbe condenda fecit uerbum/neque id quidem iniuria. Illã nãqȝ reliquit celo: hãc in terris/edificat ad exemplaris illius quoad fieri poteſt imaginem. Propoſitum igitur erit legiferi: q̃ preter animi bona ſunt ꝓ bonis animi paruifacere; in omniqȝ eius inſtitutione ad uniuer

sam uirtutem tanquam ad signum intendere. Ideoqz nihil uel in ciuitate uel circa urbez per mittere/unde ciues malis aliquando moribus assuescere possint: etiam si inde uictoria multa rum gentium potentiaqz amplissima/ 7 copia rerum omnium abundantissima consequatur. Lex enim non extra animũ/sed in animũ ipsuz aciem suam dirigit omni ex parte perficienduz Itaque uidebit ne ciues habeant summo in pre tio false huius uite salutez. Neque tam ut sint saluiqz sint procurẽt: q̄z ut q̄zdiu sunt/optimi sint. Ad uniuersum uero legiferi institutũ perficienduz tria in primis conducere arbitra tur: deum uidelicet fortunamqz 7 artez. Que tria humana oia gubernare dicuntur. Et quo difficiliora q̄z ceteri auctor legum molitur/eo maiori ab his tribus q̄z ceteri indiget patroci nio. Quod autem plato dicit deum 7 fortunaz atque artem simul cum deo humana omnia gu bernare/breuiter sic expone. Deus in omnibꝰ per omnia mouet omnia. Mouet mũdi speras: Quarum concursio fatum quidem alicubi/sed hic fortuna libentius nominatur. Hinc casus uarii circa externa corporaqz ꝓueniunt. Mo uet 7 animas/lumen mentibus inspirando: un de ars non speculãdi solũ accenditur/sed agen di. Ab arte tandem dispositio externorum 7 corporis proficiscitur. Quamobrem a deo qui dem cuncta dependent. Qui ut ait paulus/oia in omnibus operatur. Uerum ab ipso deo alia quidem per fortunam procedunt/alia uero per artem. Quo fit/ut neqz fortuna neque ars ali quando deo ualeat aduersari. Quippe cuz sem per ab ipso utraque moueantur. Inter se uero duo hec ita se habẽt. Aut enim consentiunt in uicem/aut forte dissentiunt. Si dissident/aut fortuna superat artem/aut ars fortunam. Id autẽ accipe hoc exemplo. dum mouet deus spe ras/interdum per fortunam/in mari cõmouet tempestatem. Tempestas quatit nauez. Inte rea mouet deus idem eandem nauez per animũ quoque gubernatoris. i. per artem ipsam a deo continue dependentez. Quando igitur ars na uem ad certum dirigit portum; atque ad eundẽ tempestas quoqz uehit/tunc ars simul cum for tuna consentit. Quando uero alio quidem im pellit uentus/alio uero ars certat ducere: tũc ars 7 fortuna dissentiunt: ac tandez uel ars ce dit fortune/uel arti fortuna: interim prouidẽ tia dei utrobique agit utrunque/ad finem sibi soli notum/cui nihil unquam dissonat/cuncta uidelicet in uniuersam sui operis harmoniã occul tis modis contemperanti. Ceteruz illa ipsa cõ cursionum celestium dispositio/quando talis prouenit/ut artem necessario superatura sit/ fatum dicitur potius q̄z fortuna: quando uero talis ut exsuperare inertem possit/7 superari ab arte/fortuna potius nominatur. Neque dif fidas artem quãdoque uincere posse fortunaz. Ut enim fortuna/sic 7 ars procedit ex deo.

Animaduerte uero ubi Plato de occasione disputat: quã uir magnus nouas conditurus le ges/exoptet/ad id magnopere oportunaz/sub illius tyranni nomine iuniorem dionysium si gnificare. seipsum uero sub apellatione legife ri: atque indicare fauorez fortune sibi integrũ defuisse. Item platonem in sicilia apud diony sium quedã harum leguz prohemia incohasse: ut ex epistolis intelligi potest. Opus uero io legum expulso dionysio perfecisse. Denique p hec dicta reditum in siciliam suum ab infamia uindicasse. Scito autem platonez in eo itinere atque reditu nihil aliud contendisse: q̄z ut sal ua dionysii prosperitate uiolenta tyrannis in regnum moderatuz conuerteretur. Inter hec autem ubi de temperantia 7 prudentia princi pis loquitur/memento/platonem/mediocrem quidem temperantiam/a prudentia manifeste distinguere: mediocrem quoque prudentiam a sapientia simili ratione discernere. Consu matam uero temperantiam sepe apellare pru dentiam: absolutam quoque prudentiam/non nunquam sapientiam nominare. Quod quidez in phedone 7 tertio legum 7 hic 7 alibi sepe patet. Adducit preterea naturales quasdaz in genii dotes/uirtutibus qdẽ similes. Sz tũc de mũ/qñ recte fuerint exculte/ad uirtutũ mune ra ꝯducẽtes. Qua qdẽ õre latius i re. p. dispu tat. Mandabis interea memorie: quales sunt principuz mores/tales quoque fieri ciuium reli quorum. Neqz ulla de causa mores ciuium faci lius citiusqz q̄z ex hac mutari posse. Item bea tum esse prudentem 7 temperatum doctorem populi: beatum quoque populum qui audit uer ba ex ore doctoris eiusmodi profluentia. Pre terea neque rempublicam felicem fore: neque leges bonas exorituras/prius q̄z i gubernatore potẽtia una cũ sapientia tẽperãtiaqz ꝯcurrat. Proinde diuinum ad ciuitatez constituendam auxilium inuocandum. Hactenus quartus hic liber munus legiferi circa materiam ciuita tis 7 formaz communius pertractauit. Pergit uero deinceps ad figuram muneris huius distin ctiorez. Querẽs utrum ciuitatis forma regnũ esse debeat/an optimatuz senatus/an potentia paucorum: an popularis. Quoniaz uero nihil inter homines bonuz reuera dici potest/nisi di uinũ imitetur bonũ/nõ iniuria formã priꝰ diui ne gubernatiõis exponit/q̄z ex humanis guber nationibus/aliis alias anteponat/uidelicet di uine similiorem absque cõtrouersia ceteris pre fecturus. Probat autem gubernationem diui nam esse regnum optimatumqz senatum regno coniunctũ. Censetqz ex omnibus ciuibus illos eligendos esse ad gubernanduz/quotcunqz sint qui tantum ceteris prudentia 7 temperantia prestant/quantum uiri pueris prestare solent. Atque siquis inter electorum numerum simili ferme interuallo ceteros antecellat/regem ẽe constituendum. Id uero tum ex presenti satur ni mysterio/tum ex simili quodaz in politico/ tum ex epistolis 7 re. pu. potest esse ꝯspicuuz. Ceterum ut presens saturni mysterium aper tius intelligi possit/meminisse oportet/plato nicos ꝯiectare munduz a uita quadam 7 anima contineri atqz duci/ex tribus potissimum argu mentis: ex firma uidelicet diuersarum mundi partium copula: ex mirabili motu celi: ex ppe tua rerũ generatione sub celo. Coniectare rur sus mũdum a mente regi ex triplici quodam or dine/s. ex ordine qui 7 in ipsa partium mundi copula/7 in sperarum motu/7 in reruz genera tione conspicitur: utriũqz uero. s. animaz atqz mentez platonicus ille noster breuiter compre hendit. Spiritus intus alit/totamqz infusa p arctus/mens agitat molẽ. Coniectare tandez 7 animam 7 mentem ab ipso bono unoqz dirigi ad regendũ/ex eo precipue qd 7 connexio par tium motusqz 7 generatio 7 ois horum trium ordo/in unuz tendit bonumqz dirigitur. Quã obrem sub ipso bono regnum geminum contine tur intellectus uidelicet atque anime. Illud quidem saturni/hoc autem iouis regnuz omnis apellat antiquitas. Que iouez iccirco fingit sa turni regnum occupauisse: quoniam utrisque ad regnum proprium uocantibus animas/scili cet illinc ad intelligibile/hinc ad sensibile bo num/paucissime quedam anime ad intelligibile saturni bonuz contemplationẽqz se cõferunt: q̄z plurime uero ad sensibile iouis bonum actio nemqz quotidie confluunt. Tradunt antiqui/ aias quondaz beatas sub saturni regno uixisse. Duobus id modis intelligentes. Primo quidẽ dum inter diuinas angelicasqz mẽtes uiuebãt/ ante q̄z in corpora laberentur. Deinde etiam quotiens 7 quotcunque uoluptuosam quidez ui tam negligentes/actiuam uero parum admodũ diligẽtes/contẽplatiue uite ardentissimo amo re se dedunt. Utcunqz uero accipiatur in uita intellectuali beate/in aiali sunt misere. Acce dit quod sub hac miseria ita falluntur/ut cum duo i celo planete sint/primus quidem superio ris saturni nuncius/secũdus ãt nũcius iouis su perioris/laudent quidem iouis stellaz/saturni uero uituperent. Cum tamen hec quidẽ ad tem poranea magis prouocet bona/illa uero reuo cet ad etherna. At quoniã homo gregabile ani mal a communi hominum commertio segrega tus mediocrem uiuendi habituz seruare non po test: Cogiturqz/ut ita dixerim/uel infra homi nem descendere/uel ascendere super hominez/ factum est/ut saturnus hominum segregator crimẽ 7 ifamiã apd inscios reportauerit/eorũ uidelicet culpa/q uł mixtione quadã ineptiori uł educatione puersa tales euadunt/ut qñ a sa turno extra hoiez seuocãtur: descẽdãt ab hoie

Deus: fatum: fortuna: casus:

fortuna: consilium:

Prudentia: Temperantia:

potius qz ascendant. Verum de his alibi diligentius: revertamur ad argumentum. Addit plato saturnum quondam homines distributos in greges custodie demonuz commendasse. Id autem pluribus modis exponitur. Primo quidem divinam mentem animas hominum ut Timeus ait i varios ordines ab initio divisisse stellarium animarum numerum comitantes. Differentiam vero nostrarum inter se animarum/ alii inter platonicos numeralem tantum esse putant/ alii etiam specialem: ut unum animarum nostrarum sit genus: in eo multe animarum species: sint etiã multe sub eadem specie: Utcunqz vero distribuantur/ diversis non solũ stellis/ sed demonibus etiaz accomodari dicuntur. Alioqz modo exponi potest mysterium: ut videlicet vel ab orbis initio/ vel statim post diluviuz rudiores homines divina providentia angelorum sive demonum melioruz ministerio rexerit/ donec paulatiz facti peritiores ipsi se regerent. Rationi vero consentaneum est/ rectius feliciusqz a supis qz a se ipsis homines gubernari. Exponitur insuper tertio hunc in modum: ut quotidie quicũqz vite rationem eligũt ab aliis quodãmodo segregatam/ riteqz educati fuerint/ statim in contemplativuz beatumqz saturni regnum commigrare dicantur. Sed quatenus sub contẽplationis officio in ritus varios discernuntur/ eatenus 7 i multos greges secerni videtur/ 7 aliis atqz aliis pro vite similitudine inspirari numinibus atque regi. Mitto i presentia multas prestantium philosophorum scolas quasi greges sub saturno pastore mirabiliter congregatos. Sub saturno inquam tribus precipue modis. Sub mente divina et angelica primuz: deinde sub anima planete primi eiusqz spere: tertio sub ipsius planete corpore. Sed mens ipsa facit. Anima conficit. Planeta portendit/ portendit inquaz: quando i magnis saturni cum iove coniunctionibus/ Saturnus ipse vel exaltatione sua vel domicilio gaudet: et tanquã cõiunctionis domin9 fovetur quidẽ ab iove: Utitur et solis mercuriiqz et veneris beneficio. Sic magicam Zoroastris eiusque sectatorum peperit/ seu portẽdit potius disciplinam. Trismegisti quoqz theologiã. Orpheiqz mysteria. Arcana pythagore. Socraticaz sanctimoniam. Platonicam maiestatem. Ita esse manifestis quibusdam argumentis compertum habemus. Hinc et plato in presenti libro saturnum esse affirmat dominum eorum qui mentem habẽt. Gubernationem vero eiusmodi sub saturno regiam optimatumqz extitisse demonstrat. Siquidem genus humanum ab ipso deo tanquam rege per electos optimosqz demones asserit gubernatum. Hos multi angelos apellarent: 7 plato in critia vocat deos: facilitatẽqz gubernationis 7 hic indicat 7 in critia/ dicens occulta quadaz persuasionis inspiratione fuisse homines gubernatos: gubernãdos quoque similiter/ quotiens ab inferioribus vacãtes motibus sese superis subiecerint pducendos. In his plato monet: primo divinam providentiam nunqz deesse hominibus/ modo sibi ipsi non desint. Deinde humanum ingenium in summa rerum licentia potẽtiaqz lascivum supbumqz evadere. Tertio sicut bestie non possunt a bestiis absqz humano quodam pastore/ sic neque homines ab hominibus absque duce deo optime gubernari/ et q̃zdiu mortalis aliqs sine deo dominabitur/ tamdiu laboriosam miseramqz vitaz fore: quasi frustra vigilaturus sit qlibet civitatis custos/ nisi deus ipse custodiverit civitatem. Quarto ipsam mentis distributionez esse legem: cuiqz in omni et privata et publica gubernatione/ semp obtemperandum: ut per nostraz mentem feliciter a divina mente ducamur. Quinto nullas constitutiones apellandas esse leges/ nisi cõmune civitatis totius bonum procurent. Sexto qui observantius parent legibus his magistrat9 maxime diviniqz cultus munera cõmitti debere. Septimo interitum civitati paratum esse/ in qua non leges magistratib9/ sed magistratus legibus dominentur. Octavo/ iuvenes quidem utplurimum hec obtuse videre: senes autez acute perspicere: nisi forte quandoque deus vel iuvenilem probet pietatez/ vel senilem reprobet impietatez. Multa iaz verba plato fecit ad ipsuz legislatorẽ p suo officio instruẽdũ. Non nulla facit deinceps ad populum leges eiusmodi

di suscepturum/ ut et accipiat libentius et servet impensius. Cohortatur autem ad sacras leges in primis: perqz illas ad humanas a divinis inventas 7 confirmatas. Sed una cum exhortatione venerationem terrorẽqz commiscet. dicens deum mundi totius artificem/ totum in se ipso cõplecti. Ideoqz ĩspicere singula: ne qs cõfidat prevaricando posse latere: perqz omnia circumvolvi/ ne quis speret manus eius post delictum subterfugere posse: Hunc esse ostendit legum oĩuz fundatorem: ubi ait recta definit 7 pagit. i. recta quadaz legis regula determinat singula. Determinat inquam primo singulis nature sue moduz: q̃ qualia/ quot/ quãtaqz sint: 7 ubi 7 quando 7 quomodo moveantur: Deinde animis quid agẽdũ sit/ quidve cavendũ. Determinationem eiusmodi legez esse constat rerum omniũ penes deum omniũ auctorẽ. Eamqz eo dẽ actu ab ipso deo sãciri/ quo 7 oĩa ab eo intelliguntur 7 fiunt/ actu. s. circulari/ quẽ Timeus ait eẽ divine intelligentie naturalem ex se ipsa videlicet seipsam respicienti/ seqz respiciendo oĩa semper conspicienti. Forsan vero ultra circularem/ ut ita dixeriz/ motum deo intimum/ subinsinuat motum quoque rectum. i. rerum a deo pcessum: deiqz p res oẽs influxum/ ideo recta dixit: 7 pagit. Et motũ rectum a circulari pendere significavit. Item ubi ait deum rerum principia 7 fines 7 media continere/ intelligẽ deum eẽ causam rerũ efficientem atque finalẽ: servare oĩa/ omnibusqz adesse. Ac ne qs putet irritam fore legem/ addit hanc semp iudicium comitari/ quo et perspicaciter servatores legis prevaricatoresqz discernãtur: 7 efficaciter q potissimũ debeatur/ cuiqz decernat. Quod qdez iudicium/ qm̃ potenter et discernit et decernit inevitabilis sequitur ultio peccatorum et premium observantium. Servari vero maxime divinam inquit legem ab hisq humilime cervicẽ suam divine legis iugo subiciũt: quoꝝ premiũ futura beatitudo cẽsetur: respui vero maxime a supbis: q mox sicut dei legem dereliquerũt. Ita deseruntur a deo. Deserti autẽ et peccant atrocius/ et miserabilius cruciantur. Tu vero evangelica hec aureaqz precepta servabis alta mẽte reposita. Quod aũt mysteria hec antiquus ait sermone constare. Mosaico possumus intelligere. Possumus quoqz mercuriali quodam et orphico: apud quos eiusmodi multa plegimus: et illa quidẽ evidẽtissima. Que recensere grandius iam phibet argumentum. At si orphicos de iove/ de lege/ d' iudicio et iustitia et nemesi hymnos legeris/ hec ad verbium invenies oĩa.

Post hec plato populũ exhortatur: ut unusquisque magnope studeat in eorum numero eẽ. qui deum sequũtur/ contendẽs in omnibus placere deo: atque ut id consequatur similem deo se reddens: similem inquam per temperatie puritatem/ qua tanquã regula examussim sua oĩa metiatur. Siqdem mẽsura quod et pythagoras inqt omnium optima iudicatur: similimumque deo efficit animum. Quippe cum deus omnium sit mensura/ precipue nobis/ qui videlicet eatenus vel prosequi vel fugere debemus singula/ quatenus divine menti voluntatiqz vel consonare vel dissonare censentur. Hinc illud in platonis epistola. Sapienti qdez viro lex deus ẽ: insipienti vero libido. Ambiguus vero hic legitur textus. Alibi. n. legitur ut traduxi. Quibus verbis plato videtur prothagoram confutare dicentem rerum mensuram hominem esse. Cuius error in libro de scientia subtiliter confutatur. Alibi vero legitur nõ qz qui vis homo sed siquis homo/ hunc i modum/ deus omnium nobis est mensura/ multoqz magis siquis/ ut ferunt/ homo est. Tu hãc particulam siquis/ ut ferunt/ homo est: exponere potes/ siquis homo mensura est/ multo magis deus ẽ mensura: non enim nobis/ sed deo per quem vivimus/ debem9 vivere. Posses forsan exponere si deus aliquis homo est. i. siquando fiat homo/ ut ferunt. i. oracula prophetarum. Que quidem expositio utinam qz pia est apud multos/ tam accepta foret apd platonicos. Ut autẽ appareat quanti fructus sit observatio legum/ subdit solis harum observatoribus licere atque expedire vota diis sacraqz facere. Ceterorum vero preces et munera a deo respui. Hoc ipsum vero quod est placere deo/ dicit esse signum/ quo singulas vite actiones quasi sagiptas debemus intendere.

Sagiptas autem ad hanc ipſaꝫ dei gratiã attingendam eē ait/ſedulum religionis cultum: In quo eoſdem diſponit graduſ/quos ⁊ in carminibus pythagoricis legimus. Iubet eiꝫ hic ſicut ⁊ ille/ut celeſtes primũ omnes colamus deos: illos precipue qbus patria quaſi patronis eſt dedicata. Deinde ſequentes ſub celo deos. Quos omnes terreſtres apellat. Mos enim platonis eſt/etſi omnia ſub celo elementa ponit/oiaqꝫ in celo modo celeſti/tamē omnia ſub celo apellatione terre comprehendere/oia item in celo celi ignisqꝫ nomie. Celeſtes qdeꝫ deos tum angelos intelligit ſupiores/tum ſperaꝝ celeſtiuꝫ ſtellarumqꝫ aias: deos uero terreſtres/tum inferiores angelos/tum elemētoꝝ quatuor aias. Tertio mādat coli demones. ſ. puriores quaſi deoruꝫ ad nos interpreteſ. Quarto heroas. i. hoiuꝫ aias deo acceptorũ a corpore ſeparatas. In his omnibus ita diſtribui precipit/cultum/ut maioribus numinibus maiora/minoribus minora/equalibus equalia munera conferantur. Quinto nō tam coli ⁊ adorari qꝫ ornari ⁊ quodāmodo honorari deorum patrioruꝫ ſtatuas imperat/legibus conſecratas. Quoniaꝫ uero oēꝫ ad diuinũ cultuꝫ exhortationem ab uno incohauit deo/euidenter oſtēdit cetera numina: neqꝫ ꝑ ſe/ſed participatione primi dici deos/neque ꝓpter ſe/ſꝫ illi⁹ gratia eſſe colenda. preſertiꝫ cum uniuerſum eiuſmodi cultum/dumtaxat ut illi unico placeas/dicat ſuſcipiendum. Sexto parentes quaſi dei uicarios precipit uenerari. Septimo propinquos genere/⁊ familiaritate coniunctos ⁊ hoſpites peregrinoſqꝫ ex diuino iuſſu/amare charitate non ficta. His antē preceptum inſeritur euangelium/uanorum. ſ. uerborum exactam rationem diuino iudici eē reddendam: cuius angelus nobis preeſt quaſi ſupioris iudicis uicari⁹ ⁊ miniſter: ut nos a turpib⁹ reuocet: prouocet ad honeſta: ⁊ conſentiētes quidem/tranquillitate conſcientie nutriat ⁊ delectet: diſſentientes uero/ꝑturbatione conſcīetie uexet: ubi delectat/ab antiquis gratia nominatur: ubi uexat/furia. Et gratia quidē triplex: qm̄ preteriti preſentiſqꝫ ⁊ futuri gratia bonos oblectat. Furia quoqꝫ triplex/quia malos ſimiliter cruciat. Et utrobiqꝫ fatum/⁊ parca triplex cognominatur. Dicitur ⁊ nemeſis/preſertim ab orpheo/ubi i ſuperbos animaduertit. Profecto ueteres ut indicarent ſuperbiam deo maxime omniuꝫ diſſonare obedientiã humillimam exigenti/dixerunt ſuperbos non ſolum diuina cenſura/ut cetera uitia: ſed etiã indignatione puniri/ꝓpriumqꝫ ad punitioneꝫ eiuſmodi numeꝝ introduxerunt/nemeſis noie nuncupatuꝫ: quod quideꝫ facit potentiã in brachio ſuo: diſꝑgitqꝫ ſuperbos mente cordis ſui.

Collige e multis nominibus precipue quatuor: legem/iudiciuꝫ/iuſtitiam/nemeſim. Horum exemplum accipe in teipſo. Habes in mente legem quid agenduꝫ ſit/quid non/communi norma dictantem. Et honeſtum quidem proſequendum eſſe. Turpe uero uitandum. Habes ⁊ in ratione iudicium diſtinctiori quadaꝫ argumentationum diſcurſione diſcernens/id quod in hac uel illa actione poſitum eſt honeſtuꝫ eſſe uel turpe: Habes i uoluntate iuſtitiam/eligentem: ita ꝓſequi/ita fugere/ut ratio per mentis leges proſequendum iudicauit uel fugiendum: Habes in imaginatione eiuſqꝫ affectu nemeſiꝫ turpibus actionib⁹ uerbiſqꝫ ſuccenſenteꝫ/atqꝫ legitime indignantem: Similiter in deo lex iudiciuꝫ iuſtitiaqꝫ/⁊ nemeſis: ſed modo diuino: Diſtinctius ãt in deo quideꝫ lex angeliſqꝫ ſuperioribus. In anime uero mundane ratione/iudicium. In eiuſdem uoluntate iuſtitia. In angelis inferioribus ſeu demonibus mediis nemeſis. Utcunque diſtribuas hec omnia diuine legi mirabili quadaꝫ connexione ſubſeruiunt ad uirtutum premium/⁊ ſuppliciuꝫ peccatorum.

Quartus legum.

Athenienſis. Hoſpes. Clinia. Megillus.

ge iam/quam nam fore ciuitatem cogitare debemus? Neqꝫ uero nunc de preſenti eius nomine/aut de futuro iterrogo. Id enim forſan aut colonie auctor dabit/aut locus. Uel etiam fluuii aut fon

tis aut deorum qui ea in regione ſunt alicuius/ciuitatem nouam ſuo cognomine nuncupabit. Sed illud potius quero/utruꝫ maritima erit/an mediterranea. Cli. Diſtat fere hoſpes a mari hec/de qua loquimur/ciuitas/ſtadiis octuaginta. Ath. Portus uero/ſunt ne ꝓpe? an mare illud penitus importuoſuꝫ? Cli: Portuoſa eſt hoſpes ea regio/qꝫ maxime fieri põt. Ath. Heu/quid ais? Ager autem ille fert oia? An aliquorum indigus? Cli. Fert pene oia. Ath. Ciuitas uero aliqua ne illi ꝓxima? Cli. Non ualde/atque iccirco habitatores illuc conducere cogitamus. priſca enim quadaꝫ hominũ inde facta ꝓpulſione: magno temporis ſpatio iacet regio deſolata. Athe. Quo ad campos autem monteſqꝫ ⁊ ſyluas ꝑtinet quo pacto diſpoſita eſt? Cli. Similis eſt relique totius crete nature. Ath. Aſperam igitur ipſam potius ⁊ ſyluestrem qꝫ campeſtreꝫ eſſe dicis. Cli. Aio eqdē. Ath. Non eſt igitur ad acquirendam uirtuteꝫ incōmoda. Nam ſi mari ꝓxima eſſet ⁊ portuoſa/nec ferret omnia/ſed multarum rerum egeret: maximo ſibi ſalutis fundatore opus eſſet/diuiniſqꝫ leguꝫ latoribus/ne multos ac uarios mores/ſimulqꝫ prauos huiuſmodi regionis natura cōtraheret. Nūc uero iuuat/quia ſtadiis octuaginta remota eſt a mari: propinquior certe qꝫ oportet mari/eo ferme qd̓ portuoſior ē/ut ais. Satis tñ ⁊ hoc eſſe uidetur. ꝓfecto mare ciuitati proximuꝫ quotidiana quadam iocunditate eaꝫ afficit. Uerumtamē uicinitas ea nimium reuera ſalſa eſt atque amara. Nam cum mercibus ⁊ pecuniis cauponādo ciuitas repleatur/doloſi animi inſtabiles ⁊ infidos mores parit. Unde parum ⁊ ipſa ad ſeipſaꝫ ⁊ ad gentes alias fidem ⁊ amicitiaꝫ colit. Aduerſus hec tamē illud remediũ quod oia fert. Cũqꝫ ſyluoſa ſit ⁊ aſꝑa/licet oia ferat/nō tñ abūde oia. Nā ſi eēt ad oia ferax atqꝫ fecūdā ml'tũ auri atqꝫ argēti ex emiſſione reruꝫ colligeret. Qua una re nihil/ut breuiter dicam/pernitioſius eſt: ſi unum uni ꝯferas ad generoſos iuſtoſqꝫ mores. ut in ſuperioribus quoque ſi recordamur/eſt dictum. Cli. Recordamur quidem. Et illa tunc ⁊ nunc iſta recte dicta concedimus. Ath. Materia uero ad fabricandas naues/nunquid illic abundat? Cli. Neqꝫ illic abies eſt mentione digna: nec arbor picea. Cupreſſi iteꝫ copia parua: pinumqꝫ ⁊ platanum illic raram inuenies. Quibus neceſſario fabri nauium ad interiores nauium partes utuntur. Ath. Atque in his ēt non male ſe habet regionis ipſius natura. Cli. Quid ita? Ath. Quoniam operepretium eſt/ut ciuitas facile imitari hoſtes improba imitatione non poſſit. Cli. Cuius nam ſupradictoꝝ potiſſimũ gratia iſta dicis? Ath. Obſerua me uir preclare. Nempe illius gratia qd̓ eſt ab initio de cretenſium legibus dictum: quas uos ad unum aliqd. i. bellum aſpicere dicebatis. Ego autem adieci/eas qm̄ ad uirtuteꝫ quodāmodo referrentur/probe poſitas eſſe: quoniam uero non ad uniuerſam/ſed ad uirtutis parteꝫ ferme equidem non ualde laudabam. Nunc igitur me quoque uos in preſenti legum latione diligenter obſeruate: ſiquid/aut qd̓ ad uirtutem non ꝑtineat/aut quod ad parteꝫ ſolũmodo/legib⁹ ſancio. Eum quippe ſoluꝫ recte ferre leges exiſtimo: qui ueluti ſagiptarius illuc animum ſemper intendit: unde continuo aliquid ſemperqꝫ ſequatur eorum que bona ſunt: Cetera uero relinquit/ſiue diuitias ſeu huiuſmodi aliud: qd̓ a uirtutibus ſit ſeparatum. Imitationem uero hoſtium improbam tūc fieri dicebam: cũ iuxta mare quiſpiam habitans/ledatur ab hoſtibus. Quale illud fuit. Dicam enim/non tamen preterite iniurie commemorande ſtudio. Minos olim nauali copia fretus/crudele actice tributum impoſuit. Athenienſes uero nondum naues ut nunc ad belluꝫ paratas habebant: nec illa in regione arborum copia erat/unde naues facile fabricarentur. Quare non potuerunt/rerum imitatione naualium ipſi quoque naute facti ſtatim hoſtes tunc ſuos ulciſci. Meliuſqꝫ ſerum actũ eſſet/ſi ſepius ſeptem adoleſcentes amiſiſſent/qꝫ quod illis accidit perpeti. Nam pro terreſtribus firmiſqꝫ copiis/nauales facte conſueuerunt curſim naues inſilire: ac cito decedere/nihil turpe facere arbitrātes/cum non audeant hoſtium impetuꝫ expectare/ac mori: ſꝫ occaſiōes habeāt paratas/ut armis amiſſis/

minime/ut aiunt/turpiter fugiant. Huiusmõi
uero ex nauali bello uoces audire cõtingit/nõ
laude quidem ulla/sed uituperatione summope
re dignas. Nunquam enim malis moribus/ pre
sertim optimam ciuium partem assuefacere de
cet. Apud homerum quoque nauium refugium
hoc reprobatum uidetur. Ulixes namque aga
memnonem reprehendit/qui prelio grecis apõ
troianos occupatis naues in mare deducere iu
bebat. Quod moleste ferens ulixes ait. An iu
bes instante belli turbine bene tabulatis instru
ctas naues in altum deducere? ut troianis ad
uotum cuncta succedant: nos auteꝫ perniciosa
strages cladesqꝫ sequatur? neque enim graui se
se pugne committent / cum naues mari ad fugã
paratas aspicient: sed neglecto bello cedent:
atque inde uolabunt. Ubi quale consilium hoc
tuum fuerit/apparebit. Patet igitur homeruꝫ
quoque sensisse/obesse triremes ad pugnantiuꝫ
fugaꝫ paratas. Quippe uel leones his moribus
usi ceruos fugere consuescerẽt. Preterea ciui
tatuꝫ potentie que naualibus copiis frete/salu
tem consequuntur/haud quaquaꝫ honores opti
me bellicarum rerum parti retribuunt. Nam
cum arte gubernatoria/⁊ quinquaginta uiroꝝ
principatu/⁊ remigio/ uirorumqꝫ ⁊ uilium ho
minum opere res naualis geratur/non potest
quispiaꝫ recte honores singulis reddere. Quo
modo uero recte se habere ciuitas potest/si hoc
ipso priuata fuerit? Cli. Ferme ĩpossibile. Ue
rumtamen hospes nauale apud salaminam gre
corum aduersus barbaros prelium/uniuersam
nos cretenses greciaꝫ seruasse putamus. Ath.
Atqui multi istud tam grecorum q̃ꝫ barbarorũ
affirmant. Ego auteꝫ/o/amice ⁊ iste megillus
pedestrem in marathone ⁊ in plateis pugnam/
alteram principiuꝫ salutis/alteram fineꝫ fuisse
dicimus. ⁊ his quidem pugnis meliores grecos
factos fuisse/aliis nõ meliores: ut ita d̃ preliis
quibus tunc pariter seruati sumus/dicamus.
Bello enim apud salaminam gesto/illud addo/
quod in artemisio omissuꝫ fuit maritimũ. Ueruꝫ
spectantes nunc ciuilis discipline uirtutem/⁊
regionis naturam/⁊ legum ordinem considera
mus. Non eniꝫ seruari ac esse solum hominibus

summo in pretio habenduꝫ existimam᷒/ut nul
gus putat: sed ut q̃ꝫdiu sunt/optimi sint. Qd̃
⁊ in sup̃ioribus/ut arbitror/a nobis ẽ dictuꝫ.
Cli. Dictum plane. Ath. Id itaqꝫ tantuꝫ ani
maduertamus: si eandẽ ipsam agamus uiaꝫ que
ciuitatibus optima sit in constituẽda habitatio
ne legibusqꝫ ferendis. Cli. Mirum ĩ modum.
Ath. Dic ergo quod sequitur: que multitudo
habitura coloniã sit: Utrum quicunque uelint
ex tota creta: quasi magna in singulis ciuitati
bus turba sup̃fluat? An ad ipsius agri uires ele
cti? Non enim uolentes ex grecis omnes colli
gitis. Et si non nullos uideo ex argis ⁊ egina
aliisqꝫ grecie p̃tib᷒ regionẽ hãc habitare. Sed
ĩ presenti mihi dicas: unde futura sit nobis ho
rum nunc ciuium multitudo. Cli. Ex uniuersa
creta futuram existimo: ⁊ inter grecos alios/
qui ex peloponnesso ueniẽt/maxime ut opinor
recipientur. Quoduc modo dicebas/uerum ẽ/
ex argis. s. istos esse. Eteniꝫ quod maxime mõ
hic genus laudatur/gortynicum est. Quod ex
ipsa peloponnessiaca gortyne/huc migrauit.
Sed non facilis equaliter ciuitatib᷒ habitatio
solet fieri/quando examinum more non agitur
ui genus unum amicuꝫ inter se ab amicis ueniẽs
ex una quadã regione aut agri angustiis pressuꝫ
aut alia huiusmodi necessitate coactum in alie
na commigret. Quandoqꝫ uero accidit ut ciui
tate seditionibus agitata alio ciuium pars una
secedat. Uniuersa etiã ciuitas bello uicta quan
doqꝫ simul fugisse reperitur. Hec auteꝫ omnia
partiꝫ facilia sunt/ut noua ĩ habitatione dispo
nantur/⁊ legibus denuo positis gubernẽtur/
partim etiam difficilia. Nam quod genus unuꝫ
est unius lingue earumdemqꝫ leguꝫ/cum sacro
rum ⁊ huiusmõi omnium communionem hẽat/
amicitia quidem inter se aliqua copulatur: sed
leges alias/gubernationisqꝫ modum a pristino
discrepantem non facile suscipit. Quod uero
propter legũ improbitatem seditionibus conci
tum fuit/cum primos illos pp cõsuetudinẽ qui
bus corruptum est mores desideret/durum se
⁊ inobediẽs gubernãti legesqꝫ ponenti affert.
Quod autem ex uariis confluxit generibus/li
bentius fortasse nouas leges audiet: sed arduũ

est omnino ⁊ longo tẽpore indiget/ut conspi
rare: ⁊ tanquã sub uno iugo equi/unuꝫ idemqꝫ
ut dicitur/efflare possit. Sed enim legum san
ctio ciuitatisqꝫ constitutio est ad uirorum uir
tutem/omnium perfectissima. Cli. Probabile
id quideꝫ: sed clarius expone bone uir/quorsuꝫ
id dixeris. Ath. Dum ⁊ considerare legum la
tores et laudare uellem/ad uile quid dictu ui
deor lapsus. Qd̃ tamẽ si oportune dicatur/ni
hil negocii dabit. Quid ergo me turbat? Ita
pene omnia humana se habere uidentur. Cli.
Qua de re dicis? Ath. Dicturus eram nul
lum unquam hominuꝫ aliquid lege sancire: sed
fortunas casusqꝫ uarios incidẽtes/leges nobis
per omnia ferre. Aut eniꝫ iminentis uiolentia
belli/priorem p̃uertit rem. p. legesqꝫ mutat:
Aut summa quedaꝫ penuria. Morbi quoqꝫ mul
ta innouare compellunt: Pestis etiam diutina
multorumqꝫ annorum incommoda ⁊ importu
na tẽpestas. Hec siquis animaduertat: non ue
rebitur ideꝫ quod ego nunc/exclamare: morta
lium neminem leges condere: sed humana oĩa
fortunis agi. Quod siquis in nauigatione/gu
bernatione/medicina/militari impio affirma
uerit/recte ui d̃bitur dicere. Sꝫ rursus ⁊ istud
similiter de iis ipsis bñ dicitur. Cli. Quid nã?
Ath. Deum quidem omnia: et fortunã oportu
nitatemqꝫ simul cum deo cũcta humana guber
nare. Mitius tamen concedendum/tertium su
periora/arteꝫ uidelicet sequi. Tempestate eiꝫ
iminente multum interesse arbitror/guberna
toriam habeas artem/nec ne. An quomodo di
cendum? Cli. Ita prorsus. Ath. Non ne ⁊ in
aliis eadem ratio? Atqui et legum lationi ideꝫ
est tribuendũ: ut concurrentib᷒ aliis quecũqꝫ
ad felicem regionis habitationem conducunt/
legis lator ueritatis compos ciuitati ipsi non
desit. Cli. Uera loq̃ris. Ath. Non ne qui ĩ sin
gulis illoꝝ artẽ hẽt precari poterit: ut aliq̃d a
fortuna sibi feliciter adsit/nec alia re preter q̃ꝫ
artificio opus sit? Cli. Ualde. Athe. Ceteri
quoqꝫ oẽs/quos mõ diximꝰ/siq̃s quesierit/suas
preces uotaqꝫ aperient. An non? Cli. Plane.
Ath. Idem ⁊ legis lator/ut arbitror/faciet.
Cli. Sic puto. Ath. Age itaqꝫ sic euꝫ interro

gemus. O legis lator/Qualem tibi ciuitatem
tradi desideras: ut ipse ex reliquis postea suffi
cienter eam disponere possis? Quid recte de
inde dicetur? An legum latoris responsio af
ferri debet? Cli. Utique. Athe. Tyrannidi
subiectã mihi tradite ciuitatem dicet. Tyran
nus ãt iuuenis sit/memoriosus/acutus/fortis/
naturaqꝫ magnificus. Et quod ĩ superioribus/
omnes uirtutis partes sequi debere dicebamꝰ/
id animo quoque tyrannico insit: siquid modo
cetera profutura sint. Cli. Temperantiaꝫ mi
hi uidetur hospes/o/megille dicere tyrãni ani
mo inesse oportere. Nõne? Ath. Popularẽ/o
clinia dico. non temperantiam illam/quam ex
tollens aliquis prudentiaꝫ apellandam eẽ mon
straret. sed eam ipsam affectionem: q̃ in bestiis
⁊ pueris illico apparet innata: ut alii ad uolu
ptatem proniores/continentiores alii nati eẽ
uideantur. Quam quidem continentiã a bonis
aliis separatã/paruifaciendã esse duximus: Te
netis qd̃ dico? Cli. Maxime. Ath. Hãc ergo
naturam ad superiores illas nature qualitates
tyrannus habeat: si debet ciuitas celerime ⁊
optime prout possibile est eam gubernationem
assequi: qua felicissime uiuat. Nulla enim uelo
cior/nulla melior dispositio ciuitatis/aut est/
aut esse potest. Cli. Quomodo uero ⁊ qua ra
tione hospes/id asserens aliquis/recte dici sibi
quispiam suadebit? Ath. Facile intellectu est
o/clinia/hoc ita natura esse. Cli. Quid ais?
Nunquid esse illud asseris/si tyrannus iuuenis
sit: temperatus/ingeniiqꝫ acumine ⁊ memoria
pollens/fortis/magnificus/atque felix? Ath.
Adde nihil aliud / nisi ut tempore suo /laude
dignus legis lator repiatur: ⁊ fortuna quedaꝫ
eos in idem cõducat. Hoc enim si decesserit/
omnia ferme deus dederit: que dare solet/quo
tiens ciuitatem aliquam felicem maxime uult
fore. Deinde/si duo tales principes sint. Ter
tio loco si tres. Et successionis eadem ratione
seruata eo difficiliꝰ/quo plures: atqꝫ contra/
quo pauciores/eo facilius. Cli. Ex tyrannide
optimam fieri rem. p. affirmare uideris: cum
summo certe legis latore/modestoqꝫ tyranno
facilime ⁊ celerime ex illa in hanc mutationeꝫ

fieri. Secundo ex paucorum potētia. Tertio ex populari. An non ita? Ath. Minime. Sed ex tyrānide primo. Deinde ex regia gubernatione. Tertio ex quadam populari potentia. Postremo paucorum potentia optime rei. p. generationem difficilime suscipit. Plurimi enim in ipsa potētes sunt. Tūc uero hec fieri dicimus/ cum uerus natura legum conditor inuenitur: ⁊ ei potentia quedam communis cum illis contingit: qui plurimum in ciuitate possunt. Ubi autē paucissimi quidem numero sunt/ potētia uero summi/ quod tyrannidi accidit/ ibi celer ⁊ facilis fieri mutatio solet. Cli. Quo pacto? Non enim intelligimus. Athe. At uero non semel id a nobis/ sed sepius/ ut opinor/ ē dictū. Uos āt fortasse ciuitatē tyrānide pressaꝫ nunqꝫ uidistis. Cli. Ego quidem uidere eam minime cupio. Ath. Atqui quod modo diximus/ in ea inspicies. Cli. Quid nam? Ath. Qō non multo labore nec longo tempore tyrāno opus sit/ ciuitatis mores mutare uolenti. Nam siue ad uirtutis officia siue contra ciues perducere uelit/ ipse primus uiam per quaꝫ sequantur ceteri ingrediatur oportet: omniaqꝫ in seipso primū expressa prescribat: agendo alia quideꝫ laudās atqꝫ honorans/ alia uero uituperās: ⁊ eos qui non obediunt in singulis actionibus semper dedecorans. Cli. Quomodo uero ubiqꝫ magnum quid aut arduum existimabimus: ut ciues eum statim sequantur: qui ita suadet ⁊ cogit? Athe. Nemo uobis persuadeat/ o/ amici/ aliter unqꝫ citius ⁊ facilius qꝫ principum exēplo leges i ciuitate mutari. Neqꝫ aliter ocius aut fieri nūc existimetis/ aut futurum. Profecto hoc nobis neque impossibile est/ neqꝫ factu difficile. Sed illud difficile factu est/ raroqꝫ longo in tempore factum. Quod siquando contigerit/ innumera ciuitati cui eueniet ⁊ imensa bona efficiet. Cli. Quid illud? Athe. Siqñ diuinus amor temperate iusteqꝫ agēdi magne potentie inascatur: que aut i unius/ sita sit potestate/ aut i plurium principatu diuitiis uel nobilitate generis excellentiū: aut siquando naturaꝫ nestoris qs reduxerit/ quē ⁊ dicendi facundia ⁊ temperantia uite multo magis omnibus excelluisse ferūt/ qualis quidem uir troie temporibus fuisse dicitur/ nostris autem minime/ si inquā talis quandoqꝫ uir fuit/ aut erit/ aut nunc inter nos ē aliqs: ⁊ ipse beate uiuit: ⁊ illi quoqꝫ beati sunt: qui fluētia ex ore modesto audiūt uerba. Eadē quoque de uniuersa potentia ratio ē: qō uideli cet cum in eodem homine bene cum prudentia ⁊ temperantia simul/ potētia summa conuenerit/ tunc demum gubernatiōis optime/ optimarumqꝫ leguꝫ elucebit origo. Aliter āt nunqꝫ. Uerum hec tanquam fabula quedam oraculorū ritu dicta sint: ostensumqꝫ sit/ partim difficile esse/ ciuitateꝫ bonis fundari legibus/ partim uero si contigerit id quod diximus/ longe omniū facilimuꝫ ⁊ breuissimi tēporis opus. Cli. Quo pacto? Ath. Sed conemur iam ciuitati tue rē omnem accomodātes tanquaꝫ seniores pueris/ leges oratione cōfingere. Cli. Aggrediamur iam id sine mora. Ath. Deum in primis ad ciuitatis constitutionē inuocemus. Qui utinā audiat: exaudiensqꝫ ꝓpitius ⁊ benignus nobis adueniat: una nobiscum ciuitateꝫ ⁊ leges exornaturus. Cli. Ueniat opto. Ath. Sed qualeꝫ nam disciplinā ciuitati tradere uolumus? Cli. Utrum popu.li potestatem/ uel paucorum/ uel optimatuꝫ uel regnum. Neqꝫ enim tyrannidem te dicere arbitramur. Ath. Age iam uter uestruꝫ prior mihi respondere uult: que naꝫ ex his sue patrie res. p. est? Me. Num par est/ quia senior sum/ ut ipse prior respōdeam? Cli. Forte. Me. Cū lacedemonicaꝫ hospes rem. p. mente reuoluo/ non facile tibi possuꝫ dicere: quomodo sit apellanda. Etenim tyrannidi similis esse uidetur. Nam ephororum potestas mirum i modum ibi tyrannica. Non nunquaꝫ tamen pre ceteris ciuitatibus populari gubernationi apparet simillima. Negare autem eam eē optimatū rem. p. omnino absurdum. Regnum quoque in ea ꝑpetuum: qō omniū antiquissimū tam a ceteris hominibus qꝫ a nobis ipsis eē dicitur. Quare ita subito interrogatus/ reuera ut dicebam/ non possum in presentia tibi/ distincte que illarum sit respondere. Cli. Mihi quoqꝫ megille pinde ac tibi contigisse uidetur. Nescio enim quam

illarum potissimum gnosiam esse affirmem rem pub. Ath. Uere enim/ o/ uiri optimi rei pub. uos participes estis. Que auteꝫ modo nominate sunt/ non res. p. sed urbiū habitationes quedam sunt: in quibus pars una seruit alteri dominanti/ ⁊ a partis dominantis potētia/ tota nomen accipit gubernatio. Oportebat autem si hoc modo nominanda sit ciuitas/ dei ipsius nomine nuncupari/ qui illoruꝫ qui mentis compotes sunt/ uerus est dominus. Cli. Quis autem iste deus? Ath. An fabula paulisper utēdum/ si uolumus commode quod modo quesitum est/ declarare? An nō sic faciundū? Cli. Sic oio. Ath. Multo ante habitationes urbium/ de quibus in superioribus facta nobis mentio est/ principatus quidam ⁊ gubernatio sub saturno ualde felix fuisse dicitur: Cuius imitationem quandam habet: que nunc ab optimatibus gubernatur. Cli. Attentius ergo ō ipsa/ ut uidetur/ est audiendum. Athe. Mihi quidem ita uidetur: proptereaqꝫ in mediuꝫ modo ꝓduxi. Me. Recte tu quideꝫ: ac probe facies/ si sequētem fabulam quatenus conuenit/ exposueris. Ath. Faciam ut dicitis. Fama profecto beate illius uite ad nos usque peruenit: copiosa ipsaꝫ omnia/ suaqꝫ sponte parata habuisse: Cuius rei causa fuisse hec traditur. Cum intelligeret saturnus/ quēadmoduꝫ ipsi narrauimus/ nullam hominis naturam res humanas ita gubernare posse/ ut si omnibus arbitratu suo dominetur/ lasciuiori superbia iniustitiaqꝫ non repleatur: cum hec inquam non ignoraret/ non homines sꝫ diuinioris prestātiorisqꝫ generis demones/ ciuitatibus nris reges pricipesqꝫ prefecit: qō nunc nos in ouium gregibus aliorumqꝫ cicuruꝫ armentis facimus. Non enim bobus boues/ nec capris capras preficimus: sed nos ipsis genus melius dnāmur. Similiter deus hoies amās genus demonum generi nostro prestantius nobis prefecit. Quod summa tam sua qꝫ nostra facilitate nostrarum rerum curā habebat: pacemqꝫ ⁊ pudicitiam/ libertateꝫ ⁊ iustitie copiam prebens/ procul a seditione ac felix hominum reddebat genus. Hic utique sermo ueritate usus asserit/ ciuitatibus omnibus/ quibus non deus/ sed mortalis aliquis dominetur/ nullam unquā malorum laborumqꝫ fore quietem. Sed omni studio imitari nos iubet uitaꝫ/ q̄ sub saturno fuit: ⁊ quantū in nobis est imortalitatis/ ipsi obtemperātes/ priuatiꝫ ⁊ publice domos ciuitatesqꝫ gubernare: ipsā mētis distributōeꝫ/ legē nuncupantes. Nam si homo unus aut paucorum aut etiam populi potestas/ uoluptati ⁊ cupiditati deditum animum habeat/ hisqꝫ repleri desideret/ cumqꝫ id minime assequatur/ inexplebili iextinguibiliqꝫ ardore ⁊ isanabili morbo uexetur/ dominetur autem ciuitati aut priuatis nō nullis/ statim spretis legibus/ non est ut modo dicebamus/ spes ulla salutis. Cōsiderare decet o/ clinia utrum huic rationi credendum sit/ an aliter faciendūꝫ. Cli. Necesse est ut credamus. Ath. Perspicis tot legum species/ quot ⁊ gubernationum/ a qbusdā existimari: gubernationum uero species/ quot multi ponūt/ paulo ante narrauimus. Neque de re uili nunc/ sed de maxima nobis esse questionem existimes. Nam quo iustum ⁊ iniustum respicere debeat/ rursus in ambiguitatem incidit. Nec enim ad bellum nec ad omnem uirtutem referri leges debere aiunt: sed ad illud potius quod ꝯstitute rei. p. conferat quecūqꝫ illa sit/ ut dominetur semꝑ/ nec pereat: Iustiqꝫ ōfinitionē sic natura optime se habere contendunt. Cli. Quo pacto? Ath. Quod potentiori confert. Cli. Aptius dicito. Ath. Sic accipe: leges ut aiunt semꝑ in ciuitate ponit/ quod dominatur. Non ne? Cli. Utiqꝫ. Athe. Nunqd existimas inquiunt uel populum superantem/ uel aliam quampiam rem pub. uel tyrannum/ ad aliud prius sponte leges laturum qꝫ ad utilitatem suam/ hoc est: sui pricipatus stabilitatē. Cli. Non ad aliud. Ath. Siquis autem huiusmodi leges transgrediatur iam positas/ ut iniquus punietur ab eo qui has institutiones induxit/ iustasqꝫ apellat. Cli. Sic apparet. Athe. Sic itaque iustum se semꝑ habebit. Cli. Sic sane hec asserit ratio. Athe. Una ꝑfecto hec iniquitas ex illis ē/ que de principatu sunt. Cli. Ex quibus? Ath. Ex his inquam/ quas supra narrauimus/ quos quibus imperare oporteat/ exponentes. Diximus autē

parẽtes filiis atqʒ nepotibus: seniores iunioribus: generosos ignobilibus dominari debere: ⁊ alia quedam si tenetis: quorũ aliis alia impedimento sunt. Ex qbus unuʒ hoc erat. Adiecimusqʒ pindarum existimare / secundum naturã ac iustum imperium esse / ut potentiora imbecillioribus dominentur. Cli. Hec certe tunc dicta fuerunt. Ath. Cõsidera iam quibus nostra ciuitas committenda. Milies nãqʒ in ciuitatibus non nullis id ɔtigit. Cli. Quid nã? Athe. Cũ de pricipatu certatũ eẽt q uicerũt / adõ ad se solos rẽ cõtraxerunt: ut nullũ uictis eorũqʒ posteris magistratũ cõcesserint: cauentes semper ne quis ex uictis / potentiaʒ adeptus / insurgat priorum memor malorum. Has quideʒ nos negamus esse res. p. neque censemus rectas eẽ eas leges: que nõ sint communiter totius ciuitatis gratia posite. Qui autem aliquarum partium gratia leges condunt / eos non ciues / sed seditiosos putamus: ⁊ iura sua frustra sic ab eis uocari censemus. Hec auteʒ eam ob causam dicimus: quia nos tua in ciuitate non ideo magistratus alicui dabimus: quod diues sit: aut huiusmõi quicquam possideat / ut robur / magnitudinem / generis claritatem. Si uero qui positis legibus parebit maxime: ⁊ hac re ceteris in ciuitate prestabit / deorum quoque cultum ⁊ ministerium dabimus: maximũ quidem primo: secundum uero illi qui secundo loco excellet. Eademqʒ ratione sequentibus / singula pro dignitate distribuemus. Magistratus auteʒ legũ ministros apellaui: non quia innouare uocabula cupiaʒ: sed quia putem salutem hinc maxime ciuitati fore / ⁊ contrariuʒ ex cõtrario. Interitũ enim paratuʒ illi ciuitati uideo / i qua nõ lex magistratib⁹ / sed legi magrãt⁹ presũt: Salutẽ uero illi ubi lex / seruientibus magistratibus dominatur. Cuncta certe bona que dii ciuitatib⁹ prebẽt / huic affore cerno. Cli. p iouẽ hospes acute / ut etas tua postulat / pspicis. Iuuẽis. n. hec obtuse admõum / senex acutissime cernit. Me. Vera loqueris. Ath. Quid uero deinceps? Nõne uenisse iam ac adesse colonos arbitrari dbem⁹ / reliquũqʒ ad eos sermonẽ pagere? Cli. Quid prohibet? Athe. Sic itaqʒ ad eos dicamus. Deus / o / uiri / sicut antiquus quoque sermo testatur / principium / finem / ⁊ media rerũ oium continens recta / peragit secundum naturam circuens. Hunc semper indiciuʒ comitatur / eos qui a diuina lege desciuerint puniens. Cui quideʒ indicio quicunque felix futurus est adherẽs humilis subsequitur atque cõpositus. Qui autem superbia elatus est / quod pecunia uel honoribus antecellat / uel corporis forma polleat / qua cum iuuenilis animus dementia simul ardeat ⁊ petulãtia: quasi nec principe nec duce ullo indigeat / sed aliorum ipse sufficiẽs ductor sit / is penit⁹ a deo deseritur. Desertus autem ⁊ alios huiusmodi nactus / exultat / omnia simul perturbans: multisqʒ uidetur minime cõtemnendus: breui tamen postea inculpabili dei punitus iudicio / seipsum / domum suam / ciuitatemqʒ uniuersaʒ simul euertit. Cum hec igitur ita disposita sint / qd facere ⁊ cogitare / quidue cauere / prudentem oportet? Memini dubiuʒ / quin cogitare quisqʒ debeat qua ratione ex eorum nũo sit q deũ sequantur. Que nam igitur actio a deo amatur / deũqʒ seqtur? Vna certe / ratõeʒ unã ãtiquã habens atqʒ precipuam: Qõ simile simili / quod moderatum sit / amicum est. Immoderata uero neque inuicem neque moderatis sunt amica. Deus profecto nobis rerum oiuʒ maxie sit mẽsura: multoqʒ magis qʒ quiuis ut ferũt homo. Qui igitur huic tali amicus fore studet / euʒ necesse ẽ / ut qʒ maxime pro uirib⁹ talis efficiatur. Atqui secundum hanc rationẽ quisquis hominum temperatus est / deo est amicus. Similis enim. Intemperatus autem / dissimilis / differẽs / ⁊ iniustus: Ceteraqʒ similiter. Sed intelligamus ad hec rationem illam sequi omnium rationum / ut arbitror / pulcherimam atqʒ uerissimã: qõ bonũ uirũ decet sacrificare diis ⁊ interesse diuinis. Nẽpe illos proseq̃ui / orationibus / munerib⁹ / alioqʒ cultu diuino / pulcherimũ / optimũ / cõmodissimũ ad beatã uitã: Idqʒ pre ceteris ẽ decorũ. Malo aũt ɔtra ɔtingũt oia. Impurus eiʒ mali ẽ aius: boni autẽ purus. Ab impuro ãt cape munera / neqʒ bonũ uirum neqʒ deum decet. Frustra itaqʒ circa deos pfani laborãt: qõ oportune faciũt oms sancti.

Atqui signum quidem hoc est / quo aciem debemus intendere. Sagipte uero ad illud q̃ nã? ⁊ quis proprius ipsarum impetus / rectissime diceretur? Principio post celestium / ciuitatiqʒ presidentium deorum honores / siquis terrestribus diis / paria / secunda / precipua munera tribuat / rectissime signum ipsum pietatis attinget. Que uero horum supra positorum imparia / ⁊ alterna uoce respondentia supradictis / post deos istos demonibus uir mentis cõpos sacrificabit: heroibusqʒ post demones. Sequntur statue patriorum deoruʒ proprie secundum legem consecrate. Demum uiuentiũ cultus parentum: quibus phas est / prima ⁊ maxima debita / omnium antiquissima debitorum persoluere. putare. n. quisque debet / omnia que possidet / eorum esse qui genuerunt ⁊ educarunt, ita ut illis hec omnia pro uiribus ministrare debeat / primum quidem externa bona. deinde etiam corporis: postremo que ad animum pertinet: hec omnia uidelicet mutuo data persoluens: ⁊ pro curis doloribusqʒ priscis parentum / in senecta recedentes reddens / quã do maxime indigent. In uerbis quinetiam per totam uitam parentes uenerari maxime decet. Leuium enim uolatilium qʒ uerborum grauissima imminet pena. Nam omnibus preposita est Nemesis indicii angelus / huiuscemodi omnium consideratrix. Oportet itaqʒ iratis animumqʒ explentibus cedere / seu uerbis siue re id faciant. non ignorantes patrem iure admodum filio ualde succensere. siquando ab eo iniuriam sibi fieri arbitretur. Mortuis uero parentibus monumenta decentissima / que temperatissime structa. Neqʒ consuetam magnitudinem oportet excedere: neque minora illis facere / que maiores genitoribus suis struebant. Animas quoque curas defunctorum / que ornamentum afferunt instaurare decet / ⁊ noua quotidie repetita memoria semper parentes summopere honorauere / impendio moderate pro fortuna utentes. Si hec seruabimus / uitamqʒ semper ita agemus singuli / digna / a / diis ceterisqʒ natura nostra superioribus omnibus premia reportabimus: plurimum bona cum spe uiuentes. Que uero erga filios ⁊ nepotes. consanguineos. Amicos. ciues. peregrinos: deos semper colendo in congressum horum omnium operari quisque debeat: atque ita uitam suam secundum legem illustrare: legum ipsarum tractatio demonstrabit: partiʒ quidem suadendo / partim uero duriores mores / ui supplicioqʒ cogendo / atqʒ ita ciuitatẽ nostram / fauentibus diis / felicem beatamqʒ efficiet. Que uero oportet rursus ⁊ necessarium est ut legis lator / qui eadem exagitet q̃ ⁊ ego / edisserat / neqʒ tamen sub ipsa legis forma commode dici posse uidentur / horum exemplum inprimis tam ipsi legũ latori qʒ lege instituendis arbitror afferendum: deinde legum positionẽ incipiendam / reliqua omnia pro uiribus discutiendo. Talia uero quam maxime figuram habeant haud sane facile una quadam formula comprehendi potest. Sed ita de ipsis modum aliquem capiamus / siquid de ipsis asseuerare possumus: Cli: Dic age quem modum: Athe: Vellem equidem eos ad uirtutis officia persuasos maxime ⁊ obtemperantes esse: idqʒ legis lator iacere ubiqʒ conabitur: Cli: Quid ni? Athenie: Que igitur dicta sunt non nihil ad illud conducere mihi uidentur: ut si nõ crudus omnino audientis animus sit / mitior beniuolentiorqʒ in audiendis preceptis efficiatur. beniuolentior uero factus / facilius perdiscat: quod si non omnino peragatur / aliquo saltem modo factum / satis esse putanduʒ est. Non enim magna est eorum copia / qui optimi qʒ maxime ⁊ celerime conentur euadere. Hesiodum uero sapientem multi predicant cum dicat uiam ad uitia planam esse: ac sine sudore peragi / cum breuissima sit. Ante uirtutem uero inquit sudorem dii in mortales posuerunt. Ac uia que ad eam ducit / longa / ardua / ⁊ aspera primum. sed postquam ad summa fastigia peruentum est / que ardua uia fuerat / facilem prestat callem: Clinias: bene dicere uidetur: Atheniensis: Ita certe est. Verum quo sermonis spectabat

progressio/ uolo in medio uobis proponere: Cli: Ponas: Athe: Orationem ad legis latorem sic uertamus. Dic nobis. o. legis lator/ Si scires quid agendum dicendumq; nobis sit non ne diceres? Cli: Necessario: Athe: An non paulo ante te dicentem audiuimus non debere legis latorem poetis permictere/ ut quecumq; sibi placent/ effingant. Non. n. intelligunt/ que dicta contra leges noceant ciuitati: Cli: Vera loqueris: Athe: Si de poetis hec adeum dixerimus/ erunt/ ne nobis modeste dicta? Cli: Que nam hec? Athe: Vetus o legis lator fabula passim/ a/ nobis fertur: atq; / a/ ceteris omnibus confirmatur/ poetam quando in muse tripode sedet: non esse mentis compotem sed quasi fontem fluere: et quecumque influunt/ prorsus effundere. Cumque ars eius imitatio quedam sit/ et contrarios affectus hominum exprimat/ sepe cogi poetam sibi ipsi contraria dicere: neq; scire utrum hec an illa uera sint: Legis latori autem nõ licet duo quedam diuersa de uno in lege loqui: sed unu; debet semper enunciare de uno. Id autem ex his que modo dicebas animaduertes. Cum se pulchrorum alia excedant: alia deficiant/ alia medium teneant/ mediocria tu simpliciter laudasti/ fieriq; sola iussisti. Ego autem si uxor mihi ditissima esset/ iuberetq; ut eam magnifice sepellirem in poemate excedens sepulchrum laudarem. Pauper autem uir atque auarus/ deficiens. Qui uero mediocres diuitias possidet si ipse quoque moderatus sit/ medium laudabit Sed tibi non ita dicendum sicut dicebas modo/ ut scilicet mediocre solummodo dicas/ sed quid quantumq; mediocreq; sit/ exponendum. Aliter ne putes orationem huiusmodi legem esse: Cli: Vera loqueris: Athe: Utrum qui legibus condendis incumbit/ nihil tale in legum exhordio dicet? Sed statim quid faciundum sit/ et quid non/ exponet: mulctaq; imposita/ ad aliam se legem uertet? nulla ratione ad exhortandum persuadendumq; allata. Afferamus autem in medium modos medendi duos/ quibus alii medici aliter curare consueuerunt. Ut quemadmodum pueri medicum orãt ut modo quodam facilime eos curet/ Ita et nos legum latorem. Quod ut fiat apertius/ nonne dicimus quosdam medicos esse/ et quosdam medicorum ministros? quos etiam medicos appellamus: Clini: Sic omnino: Athe: Siue liberi sint seu serui/ qui dominorum iussu/ consideratione/ usu/ et experientia artem possideant/ non autem secundum naturam: sicuti liberi/ qui et ipsi sic didicerunt: et suos filios instruunt. An ponis duo hec genera medicorum? : Cli: Quid prohibet? Athe: Num igitur intelligis cum serui et liberi in ciuitate egrotent: seruos/ a/ seruis plerumq; curari? Qui et in medicorum officinis uersantur et omnia circuunt: nec rationem ullam de singulis seruorum morbis aut reddunt aut accipiunt: sed que usu prodesse uidentur/ quasi exacte scientes tyrannorum instar superbe et pertinaciter imperant. atq; ita/ a/ seruo ad seruum medentes transuolant. In quo sane ad curandos egrotantes domino facilitatem parant. liber autem medicus liberorum ut plurimum morbos curat atq; õsiderat. ita/ ut a pricipio morbi naturam perquirat: communiterq; cum egrotante atq; eius amicis uersetur/ tum discendo ab illis non nihil/ tum quo ad fieri potest docendo: nec antea imperat quicq; q; persuaserit. Atq; ita persuadendo semper mansuete ad sanitatem perducere egrotantes conatur. Uter melior est et medicus et exercitator? qui sic/ an qui modo illo medetur atq; exercet? Qui uidelicet dupliciter uim unam perficit? An qui simpliciter? Et cum qui deterior ex duobus atq; atrocior modus est/ exsequitur: Cli: Multum prestat hospes qui hoc dupliciter peragit: Athe: Uis ergo duplex hoc atq; simplex quomodo in legibus ferendis fiat/ consideremus? Cli: Uolo equidem: Athe: Dic age p deos/ quã legis conditor primã legẽ cõscribet? An non secundum naturaz primum generationis in ciuitate principium ante omnia legibus exornabit? Cli: Plane Athe: Principium autem generationis omnibus ciuitatibus nuptiarum conuentus atq; communio: Clinia: Utique: Atheniensis.

Quare si nuptiales primum leges ponantur/ bene ad omnem ciuitatem recte constituendam posite uidebuntur: Cli. Sic est omnino: Ath: Simplicem ergo primum dicamus: que sic se forsan habebit. Uxorem quisq; / a/ trigesimo anno usq; ad trigesimum quintum ducat Si non duxerit/ pecunia mulctetur atq; dedecore/ pecunia quidem tanta uel tanta/ dedecore autem tali quodã uel tali. et simplex quidem lex de nuptiis talis sit. duplex autem talis. Uxorem ducere quisq; debet/ ab anno trigesimo. ad trigesimum quintum. cogitans quod natura quadam humanum genus quodammodo immortalitatez consequitur. Cuius rei quisq; natura summopere cupidus est. Nemo. n. est qui non desideret perpetuum apud posteros nomen habere. Genus itaq; hominum immortale hoc modo in sempiternu; perdurat: quod filiorum filios relinquendo unum et idem semper p generationem immortalitatem adipiscatur. Nephas autez est immortalitate seipsum sponte priuare. Hac uero ex animo ille se priuat/ qui filios et uxorem negligit. Quicunq; legi huic obtemperauerit/ indemnis esto. Qui uero non paruerit/ et quinque. ac triginta. ãnos natus uxorem non duxerit/ ne solitariam uitam lucro sibi et uoluptati fore censeat/ tanta i annos singulos mulctetur pecunia. neq; corũ particeps honorum sit/ quos iuniores quotidie in ciuitate senioribus exhibẽt duabus his legibus inuicem comparatis de singulis iudicare licet/ utrum oporteat eas duplices longitudine q; breuissima conscribere ut persuasiones simul interponantur et mine. an minis uti solum. et simplices longitudine leges condere: Me: Laconici moris est hospes breuiora semper eligere. Siquis autem in his me iudicem faceret/ ut eligere mihi liceret ex his utram uelim legẽ in ciuitate/ longiorem eligerem. In ceterisq; legibus omnibus si duo hec proponãtur ad hoc ipsum exemplar/ idem facerẽ. Oportet tamen presentes leges et clinie huic probari. huius enim ea ciuitas est: cuius usui leges iste condũtur: Cli. Probe tu quidem Megille: Athe: De prolixitate quidem uel breuitate scribendi curare nimis ineptum est. Non enim breuissima aut longissima/ s; optima sunt ut arbitror eligenda. Atqui et in legibus paulo ante propositis/ non duplicitate solum altera magis q; altera ad uirtutem confert/ sed quod de duplici medicorum genere dictum est/ rectissime est appositum. Quod quidem legis latorum nullus unquam cogitasse uidetur. Nam cum liceat duobus quibusdam ad ferendas leges/ ui persuasioneq; uti: ad turbam discipline expertem quoad possunt altero solum utuntur. Non enim persuasioni minas coniungunt. sed uim puram solummodo inferunt. Ego autem o Uiri beati tertium quiddam etiam faciũdum in legibus uideo: quod fieri nusquam uidemus Cli: Quid nam? Athe: Quod per ea de quibus disseruimus nobis deo quodam adspirante factum est. Mane enim disputare de legibus cepimus: et iam meridies est. et hoc ameno in loco commodissime requiescimus: de legibus solummodo disputantes. Et nunc primum tractandarum legum principium facere mihi uidemur: Superiora uero cuncta exordia legum erant: Quorsum hec? quia uolebam dicere/ quod sermonem omnium/ ceterorumq; quibus uocis imitatio est/ exordia sunt et quasi quedam preludia: que artificiosam aliquam et utilem ad rem dicendam tractationem habent. Nempe illis que citharedici cantus leges uocantur: et relique muse/ prohemia mire adinuenta proponuntur. Uerarum autem legum/ quas ciuiles esse dicimus. nemo unquam prohemium aliquod aut pronunciauit/ aut cõscriptum i lucem protulit: quasi nullum natura sit. Nobis autem mora hec et disputatio nostra esse aliquid significare uidetur. Leges autem que modo duplices apellate sunt/ non duplices sunt simpliciter/ sed duo quedam/ lex/ ac legis exordium. Atq; ea quam tyrannico et medicoru; seruilium imperio comparauimus lex mera est. Quod uero ante positum fuit dictũ/ ab hoc psuasoriũ reuera ad psuadẽdũ spectat qđ: sed uim habet exordii: Nã ut beniuolẽtius audiat legis latoris imperiũ/ q lex est/ et

propter hoc facilius suscipiant cives / iccirco tota illa oratio habita ẽ: q̃ ad persuadendum est inducta. Qua propter ut mea sententia fert / non legis ratio sed prohemium / totũ hoc merito apellabitur. post hec autem quid insup addi desidero? hoc sane. Oportere legis latorẽ exordium semper omni legi proponere: ⁊ i sin gulis in quo / a / seipsis differant: quatenus duo illa que modo relata sunt / differebant: Cli: Ego quidem nunq̃ȝ aliter uirum istarum reruȝ peritum leges ferre desiderarem: Athe: Pro be mihi. o. clinia eo dixisse uideris: quod om nibus legibus prohemium quoddam preerit: et quod oportet in omnis leguȝ conscriptionis principio / omni sermoni proponere / exordiuȝ legibus singulis acomodatum. Nõ. n. paruũ est / quod postea dicitur: nec parum refert cla re ne an obscure talia commemorentur. Si au tem magnarum paruarumqȝ legum exordia si militer confici iubeamus / non recte iubebimus Non. n. in cantu / neqȝ in omni sermone id faci endum. Nam ⁊ si possit in omnibus inueniri: non tamen omnibus utendum est. Id autem ip si rhetori / cantoriqȝ ⁊ legum conditori semper est concedendum: Cli. Vera loqueris hospes. Sed ne ulterius immoremur. Immo uero Ad sermonem propositum iam reuertamur: ⁊ ab il lis incipiamus / si tibi placet / que supra haud quasi prohemio utens dixisti. Quare iteruȝ ut ludentes aiunt / meliora ab initio secũda resum mamꝰ / quasi certuȝ prohemium / non contingẽ tem sermonem ut nuper tractantes. Incipia mus itaque: ⁊ exordiri profiteamur. Ac de honore quidem deorum maiorumqȝ nostrorum cura satis sit dictum. Cetera transigere annitamur: donec tibi uidearis sufficienter totum prohemium absoluisse. Denique post prohemiũ leges aggredieris: Ath: Cum de di is / deosqȝ sequentibus ⁊ parentibus siue uiuen tibus siue defunctis satis per exordium dixeri mus ut nunc affirmamus / quod restat ut tu iu bere uideris / in lucem est educendum: Cli. pr sus quidem: Athe: Post illa uero que ad ani mos / q̃ ad corpora / que ad extrema pertinent quo studio colenda sint communiter disseren do ita determinare oportet ut ⁊ dicentes ⁊ au dientes disciplinam pro uiribus cõsequamur. Hec ergo post illa nobis reuera dicenda audi endaqȝ sunt: Cli: Recte admodum loqueris.

Finis: Quarti.

Argumentum Marsilii Ficini in Librum Quintum.

IRASILIA Quotidie fieri uidemus a magnete in ferrum, a / succino in paleas, a fulguribus in solida. ab ignito sulphure in boat dam. A tota natura uel in motu celi uel i artificiosa rerum que gi gnuntur / formatione. Causas quidem ignora mus, neqȝ tamen ob causarum ignorationem / negamus effectus fieri / quos uidemus. Mira bilia rursus fieri non nunq̃ȝ ab animis nostris i oraculis ceterisqȝ prodigiis testis est / nõ soluȝ omnis historia / sed auctoritas etiam mercuria lis ⁊ pythagorica atqȝ platonica. Et si stupen dorum nostre mentis operum rationem certã facile omnes assignare non possumus / negare tamen opera uel facta fuisse / uel posse fieri non debemus. Videmus ignem quo celo si milior est q̃ȝ cetera elementa / eo mirabilius agere, ut breui ad suam trahat formaȝ / que ce tera tempore uix lõgissimo trahunt. neqȝ mi xtiõem perpetiatur / ⁊ cum uidetur diuidi di uidat. longiusqȝ admodum q̃ȝ cetera suum pro tendat effectum: ⁊ longissime per lumen agat atqȝ momento. Verum habet hoc / a / celo. Et celũ imagine sui agit: id est lumine / q̃ igni mix naturali efficit qualitate. Quis enim dubitet celestia per radios suos tam nobis occultos q̃ȝ manifestos ab ipsis uelut imagines profluentes mouere iferiora semper atqȝ formare? Ferme non aliter q̃ȝ uultus speculum. ⁊ speculum con cauum materiam siccam positam e conspectu. Sed age iam in hoc speculo ⁊ superos ⁊ animaȝ speculemur. Quãto efficacior ẽ ignis ceteris elementis ⁊ igne celum / tanto efficaciores

celo sunt spiritus qui uel uiuificant uel mouẽt celum / uel uiuificantium ⁊ mouentium sunt consortes. Spiritus ergo supiores in nostros utpote consortes imaginum dumtaxat suaruȝ influxibus operantur: Queadmodum uultus i speculũ: atqȝ agẽdo i eas formãt / similimasqȝ efficiũt: usqȝ adeo ut anime sepe taȝ ferme mira biliter q̃ȝ celestes soleant / operentur. Quem admodum uero speculum ad imagines / a / uultu suscipiendas quinqȝ modis precipue preparatur primo quidem natura uitrea. deinde perspicui tate. Tertio / lenitate. Quarto / resistentia. Quinto / positione / sic ⁊ anime nostre ad influ xus numinũ preparantur. primo quidem quod intellectuales nature sunt sicut ⁊ illa: Secun do / quando per intellectum / fide illis heret indubia: Tertio per uoluntatem amore in illa sese ardentissimo transferunt. Quar to / tota in illis firmiter memoria sperant Qui to / Si corpus habeant ⁊ natura illis accom modatum ⁊ diligentia preparatum: tunc in mẽ tes nostras / a superis ita labuntur instinctus / ut a fidibus lyre in fides similiter temperatas Tũc prodigia / somnia / uaticinia / oracula ueni ũt: Mitto quod iãblicus porphiriusqȝ narrãt / oracula quedam per aquam fieri solita / quedaȝ per aerẽ / quedam uero per ignem: forte quia a demonibꝰ uel aqueis uel aereis uel igneis imit tantur: Forte etiam quoniam locis ⁊ tempori bus aliis atqȝ aliis per occultas causas contige rit mentium humanarum affectus ad superiora conuerti / cõuersosqȝ inde formari: Profecto nostre mentes in uaria nimium distrahuntur: Verum siquando integra uirtute sua ad certuȝ opus utantur / sicut ⁊ ignis tota intentione na ture comburit / ⁊ celum toto agit influxu / tũc Plato nõ dubitat mirabiliora a nostris mẽtibus q̃ȝ ab igne uel celo / facilime prouẽtura: Nõ du bitant ⁊ Auicenna, Algaçelesque / nescio qua forte sepe platonici: Sȝ de his i theologia lati us disputamus: Quibus euãgelicũ illud de fide mõtes pmutatura maxie ɔfirmatur / ɔfirmantur et plurima q̃ Plato in libro supiori ⁊ hoc quinto imo ex sequentibus omnibus de oraculis asserit adeo ut non aliter uel urbis dispotio uel rei pu. forma / uel sanctio legum sese habeat q̃ȝ per ora cula ɔplextur: Verũ q̃uis oracula tria ɔmemo ret / tñ ceteris isup uaticiniis q̃ ueriora forsan repiri possunt auctoritatẽ suã ad idẽ maifeste ɔ cedit. Sȝ iã ad argumẽtũ quinti ppriũ ueniamus: Cũ igitur aius noster speculũ sit diuinoruȝ / me rito post diuinorũ cultũ i quarto descriptuȝ / mox in exordio quinti animum ipsuȝ iubet coli quasi rem sacram: ⁊ qui in superioribus pytha gorea carmina est imitatus / in presenti quoqȝ animi cultu libenter pythagoram suum sequi tur precipientem: post deos maxime omniuȝ re uerere teipsuȝ. Quanti uero momenti sit eius modi reuerentia ad obseruantiam leguȝ / expli care non possem. Sed facit hec / ut summatim dicam / ut quisquis animi sui quasi numinis con spectuȝ assiduum ueneretur / iudicẽ habeat itra seipsum: ad cuius legem uel absqȝ legibus scrip tis uitam suam perfectissime dirigat ac tandeȝ facile naturalis legis amore faciat / que ceteri uix scriptarum legum formidine faciunt. Proinde dum de colendo animo disputat oia de officiis precepta tradit tum ad seipsum / tuȝ ad alios ad omnesqȝ uirtutes priuatim ⁊ publi ce pertinentia: que discere quisqȝ debeat atqȝ ediscere: Post hec finem imponit exordio legũ Ubi apparet totam de legibus disputationem i tres precipue partes esse diuisam. Primo qui dem in prohemium / ab initio libri primi ad hãc usqȝ partem quinti productum. Deinde in ip sam legum dispositionem. Et primo in leges ad rem. p. magistratusqȝ potissimum pertinen tes. Deinde ad singulas spectantes ciuium ac tiones. Meminisse uero te arbitror singulas preterea leges / singula habere prohemia. Pri cipio legifer purissimos pro uiribus colonos eli gat: atqȝ pastorum more puros segreget ab im puris. Lustret quoqȝ ciuitatem: ac nisi summa cogat necessitas non inferat uiolentiam: Ad equet census pro uiribus: ne alii ditissimi sint / alii uero mendici. Caueat nequis iuste diuiti as cumulet. Neqȝ luculentissimam conetur ci uitatem reddere sed iustissimam. Predicet ue ritatẽ ⁊ apud hoies ⁊ apd̃ deos esse maxime oiuȝ uenerandã. Itẽ in peregrinos hospitalitatẽ: in supplices indulgentiam. Moneat unumquẽ qȝ animaȝ erga seipsuȝ amore falli atqȝ perti

solere precipiat nequis abundās ipse patiatur proximum exurire. Collocet urbem si potest i media regione singulas circumspectās commo ditates. In duodeciz ptes urbē diuidat / totā q; similiter regionem: Sed cur in partes duo decim? ut intelligas molem tantā tam q; labo riosam uniuersi ipsius auxilio indigere / quod est in speras duodecim distributum. Item ciui tatem ad imaginem regni celestis esse regendā Celestis autem ciuitas insigna duodecim qua si duodecim tribus est distributa. Nec ab re di is duodecim ciuitatem commendat suam / siqui dem dii duodeciz / signis celi duodecim preesse dicūtur. Immo uero dii sex / sexq; dee. Iuno Vesta. Minerua. Ceres. Diana. Venusq;. Mars. Mercurius. Iouis. Neptūnus. Vulca nus. Apollo. Prepone singula singulis: mēbris quidem nostris signa: Signis preterea deos. Arieti quidem ⁊ capiti nostro Palladez. Tau ro uero ⁊ nostre ceruici venerem: Geminis ⁊ humanis bracchiis Apollinē Cancro pectoriq; Mercurium. Leoni humerisq; Iouem: Virgi ni Iliisq; cererez: Libre ⁊ natibus / quod hone ste dictū sit / uulcanum. Scorpio ⁊ pudibundis martem. Sagiptario femoriq; Dianaz. Capri corno ⁊ genibus Vestam. Aquario cruribusq; iunonem. Piscibus pedibusq; neptunnum. In tellige p hec ciuitatem totam non aliter unuz ex ciuibus multis q; unum corpus ex multis m bris esse debere. Alia uero numina masculina. alia feminina iccirco dicūtur: ut cognoscas ⁊ q̄ ad materiā passionesq;: ⁊ que ad formas actio nesq; pertinent a superis gubernari. Verū cur Plato precipuam urbis arcem ueste. Ioui: ⁊ Palladi consecrat? Intellige in diuinis tres omnium fontes existere Vestam quidem essen di fontem / Iouem uiuendi. Mineruam intelli gendi. Atq; in his omnibus auxilium a superis obsecrandum. Vbi uero Plato cōmendat parti tionem domiciliorū agrorumq; in quinquies mil le ⁊ quadraginta / ostendit eiusmodi numerum commodissimas inse multasq; deinceps distribu tiones partium continere. Quod quidem ⁊ in sequentibus paulatiz aperietur: ⁊ uel mediocri arithmetre potest esse pspicuum. Notabis ubi de cōmuni ciuium uita disserit preceptū de euā gelica dilectione ⁊ charitate mirandum. Itez patriam magis q; matrem esse colendam: Quō ue patriam inquit immortalem deaz esse: uel ō diuina terreni orbis anima: uel de numine pa tric patrono uel de celesti patria dictū puta.

Quintus Liber:

VDIAT iā reliqua quicūq; paulo āte de diis charissimisq; genitoribus audiebat. Cuiusq; enim animus / omnium suarum rerum post deos / cum sit maxi me suus / diuinissimus est. Que uero sua sunt / bifariam diuiduntur. Et poten tiora quidem ac meliora dominantur / imbecil liora uero deterioraq; seruiunt. profecto que dominantur / pre illis que seruiunt / semp sunt honoranda. Quapropter merito post dominā tes deos / eosq; qui illos sequntur / animum no strum colendum / secundoq; loco habendum iu beo. Nemo autem ut breuiter dicam recte ani mus suum honorat / q;uis uideatur. Diuinum enim bonum est honor. Malorum autem nihil ē honorādum. Quisqs igitur putat uel sermoni bus quibusdam uel muneribus uel obsequiis ani mum suum extollere / si meliorem ipsum ex de teriore non reddit quicq; / honorare uidetur / minime tamen id facit. Nam statim / a / pueri tia unusquisq; sufficientem ad omnia cognoscē da se putat / ⁊ honorare suum animum opinatur laudando / permittendoq; sibi quicquid libue rit agere. Nos autem dicimus eum qui hec agit animum non honorare / sed ledere. quē tamen secundo loco post deos dicimus honorandum. Sed neq; ille eum honorat / qui peccatorum su orum plurimorumq; ⁊ maximorum scelerum / non seipsum sed alios causam ducit. Qui sane se ipsum semp excusans honorare uidetur ani mum. longe tamen abest / cū obsit. Neq; etiā cum preter rationem laudemq; legum latoris uoluptatibus quis indulget / animum suum ho norat. deiicit. n. ipsum / cum malis ⁊ peniten tia repleat. Neq; etiam tunc honorat: quādo labores lege laudatos / metusq; ac dolores se ...dos non suscipit / sed cedit atq; succumbit. Nec. n. agens omnia animum suum dedecorat Sed nec quando hanc uitam summum bonum censet: Immo tunc etiam uituperat. Naz ani mo existimanti omnia apud manes mala esse / protinus assentitur / neq; resistit / docens ipsuz atq; redarguens / quasi ignoret utrum contra que apud deos inferos sunt / omnium bonorum nobis maxima sint / preterea qui uirtuti formā corporis āteponit / animam uere penitusq; de decorat. Nempe corpus anima uenerabilius arbitratur. In quo certe uehementer errat. Nihil. n. terrenum rebus celestibus uenerabi lius est. Et qui de animo aliter sentit / q; mira bilē rem negligat / prorsus ignorat. Nec rursus qui pecuniam iniuste cupit aut possidens iniu ste / non dolet / muneribus animum suum exor nat sed ab hoc longissime abest. Quod. n. ue nerabile pulchrumq; in animo est / paruo pro auro prodit. Cum totum quod super terram quod ue sub terra est aurum / uirtuti compen sari digne nō possit. Deniq; ut summatim dicā quicumq; illa que legis lator turpia malaq; pu tat esse / omni studio fugit / nec pro uiribus se quitur ea que bona ⁊ pulchra statuit / non uidet in his omnibus q; turpiter ⁊ absurde diuinissimū animuz suum afficiat: Maximam. n. secundum iustitiā ultionez male agēdi: nemo / ut uno uer bo dicaz / animaduertit: Maxima uero est: Vt quis malis hominibus similis efficiatur: factusq; similis bonos ⁊ uiros ⁊ sermones fugiat: seq; ip sum ab eis seiungat. Improbis autem adhere at / ⁊ eorū cōsuetudinez amplectatur: Eum ue ro qui se his imiscuit / necesse est eadem pati ⁊ agere / que tales agere ⁊ loqui inter se consueue runt: Ac passio quidem huiusmodi iustitia non est: Iustitia. n. ⁊ iustum / honestum est: Vltio uero / passio iniustitie sequax: In quam ⁊ q non icidit ⁊ q incidit / malus miserq; ē: ille qm nō sa natur: iste qm / ut multi seruentur / ipse perit. honor aūt est ut totū simul cōplectar meliora se q' ⁊ expeioribus q̄cumq; meliora fieri possunt ad melius q; optime reducere: hoi pfecto nihil animo aptius ⁊ sagacius est / ad fingendum ma lum / ad inuestigandum eligendumq; quod est omnium optimum / eiq; per omnē uitam firmis ter adherendum. Iccirco illi secundo statutus est honor. Tertium deinde honorem secundū naturam quiuis intelliget corpori conuenire Considerare oportet qui ueri honores sint / q ue adulterati. quorum differentia a legis lato re declaranda mihi uidetur: Vtputa honore di gnum corpus esse non quod formosum / aut ro bustum est: aut uelox / uel magnum uel sanum q̄muis multis id uideatur / neq; quod contrari is modis affectum. Nempe que medium istorū omnium habitum tangunt / ea lōge moderatio ra tutioraq; censenda sunt. Altera. n. inflates et audaces animos reddunt. Altera deiiectos atq; illiberales. Similiter pecuniarum predio rumq; ⁊ census possessio se habet. Excedēs. n. et priuatim ⁊ in ciuitatibus inimicitias seditio nesq; parit. Deficiens aūt utplurimuz seruitu tem. Nemo igitur liberorum gratia pecuniis cumulandis incumbat / ut ditissimos eos relin quat. Neq;. n. ipsis neq; ciuitati id cōducit. Sed census tum adulatione uacuus / tum reruz necessariarum non indigens omnium decentis simus ⁊ optimus est. Nam hic nobis ad omnia consonās accōmodatusq; / uitam / a / doloribus remouet. Liberis ergo nō auri sz pudoris mltū oportet relinq̄re. putamus aūt uerbis impuden tiam iuuenū castigantes id nos facturos. Sed hoc non ex ea castigatione fit / qua iuuenibus i cutiūt dicentes q̄ adolescentē oporteat in oī bus uerecundum esse. Sapiens itaq; legum la tor / senioribus precipiet potius ut sint coram iunioribus uerecundi. Ac summopere caueant nequis iuuenum eos aut uideat aut audiat agē tes turpe aliquid uel loquentes. Nā ubi senes minus pudici sunt / necesse est ibi iuuenes impu dentissimos esse. prestans. n. ⁊ iuniorum ⁊ se niorum disciplina est non uerborum intrepida tio / sed ut que increpando quis diceret ⁊ mo nendo / eadem ipse in omni uita facere uidea tur. Quisquis preterea cognationem ⁊ uniuer sam sub eisdem penatibus generis communio nem honorat ⁊ colit / hos deos merito ppitios in liberis procreandis habebit. Amicorum quo q; ⁊ sodalium in uite consuetudine summam be niuolentiam consequetur / qui illorum in se ob equia maiora prestantioraq; putabit q; illi /

ſua uero i illos beneficia minores/qꝫ ipſi exiſti
mabit. Atqui ⁊ erga ciuitateꝫ ac ciues optime
ille ſe geret/qui omni uictorie que in olympi
cis/aliiſqꝫ tam belli qꝫ pacis certaminibus cõ
paratur/illam gloriam anteponet/quã patriis
legibus miniſtrãdo nanciſcitur: atqꝫ in hoc mi
niſterio ceteris omnibus per totam uitam pre
ſtare conabitur. Ad peregrinos uero ſanctiſſi
ma eſſe federa quiſqꝫ cogitet. Ferme. n. omia
peregrinorum ⁊ cõtra peregrinos peccata pre
illis que iter ciues committuntur/ultori deo
cure ſũt. Nã cũ pegrinꝰ amicis cognatiſqꝫ ca
reat/maiorẽ ⁊ apd deos ⁊ apud hoies meretur
miſericordiã. Quare q magis ulciſci poteſt/
is ad ferendum auxilium eſt paratior. poteſt au
tem maxime/hoſpitalis cuiuſqꝫ demon ac deus
hoſpitalem ſecuti Iouem. Diligẽti igitur cau
tione cogitandum cuiqꝫ/cui non nihil eſt con
ſilii/ut innocens ab iniuria in peregrinos ſem
per uiuat. Sed omnium tam in peregrinos qꝫ
in ciues peccatorum maximum eſt/quod in ſup
plices eſt commiſſum. Deus. n. per quem ſup
plex hic dus eſt conſecutus/diligentiſſimus eiꝰ
eſt cuſtos. Quare nullꝰ i ſupplices ſceleratus/
impunis abibit. Hactenꝰ officia cuiuſqꝫ in pa
rentes. ſeipſum. ſua/patriam/amicos. cogna
tos: pegrinos/atqꝫ colonos pene omnia expo
ſuimus. Qualis uero quiſqꝫ quo ad ſeipſum ſe
ſe debeat/qui optime uiuere uelit/nunc iam
exponamꝰ: Ut non lex/ſed laus ⁊ uituperatio
ſingulos docens/refrenet magis/⁊ obtempera
tiores ferendis legibꝰ faciat. atqꝫ hec nobis de
inceps dicenda ſunt: Ueritas profecto tum di
is tum hominibus dux omnium eſt bonorum:
Cuius qui felix beatuſqꝫ futurus eſt/ſtatim ab
initio pticeps eſſe debet: ut i ueritate plurimũ
tẽpꝰ uitã agat. Fidꝰ hic certe ẽ: ifidꝰ ãt q ſpõte
mẽtitur. q ũo nõ ſpõte amens: Quorum neu
trum optabile eſt. Nam ⁊ infidus ⁊ amens ab a
micitia admodum alienus: Ac procedente tẽ
pore cognitꝰ in tantum in odioſa ſenecta uite
qꝫ termino ſolitudinem incidit: ut ſeu uiuant
ſiue deceſſerint amici ac filii/pene ſimiliter or
bam uitam miſere agat: Honorandus certe ẽ
qui nihil iniuriatur: Qui uero nec alios id fa
cere patitur/duplici honore/immo etiam ma
gis eſt honorandus: Ille. n. uni/hic multis ho
minibus comparatur/cum principibus cetero
rum iniuriam nunciet. Qui autem una etiam
cum magiſtratibus iiuriam quoad poteſt/ulci
ſcitur/is magnus pfectuſqꝫ in ciuitate uir pre
conio predicetur: Nam uirtute cunctis excel
lit. Eadem quoqꝫ temperantie ⁊ prudentie la
us eſt. Et qui aliis bonis abundat/que in alios
quoqꝫ transfundi poſſũt/ſi ceteros participes
efficit/tanqꝫ uir ſummꝰ eſt honorandus. Qui
autem id facere uellet quidem/ſed non poteſt
ſecũdo loco habendus ẽ. Inuiduꝫ uero qui ſpon
te nihil boni ceteris conferat/uituperare debe
mus/nec propter hominem qui male poſſidet/
rem ipſam uituperare/ſed eam pro uiribus ad
piſci. Certet preterea apud nos quiſqꝫ de uir
tute abſqꝫ inuidia. Qui. n. ſic agit/ciuitatẽ
ſuam amplificat: cum ipſe quidem contendat/
⁊ alios calumniis non detineat: Inuidus uero
dum ceteris derogando putat preſtare/⁊ ipſe
minus recte ad ueram tendit uirtutem: ⁊ con
certatores iiuſta uituperatione tardiores
efficit. Ideoqꝫ uehemens acquirende uirtutis
ſtudium/e/ciuitate tollens/ipſam pro uirili
parte glorie amplitudine priuat. Oportet pre
terea unumquẽqꝫ animoſum eſſe. Ac maxime
mitem. Naꝫ aliorum iniurias que uel difficile
uel nullo modo ſanari poſſunt/non poſſumꝰ ali
ter effingere/qꝫ pugna/defẽſiõe/uictoria/⁊
nullius peccati remiſſione. quod abſqꝫ animo
ſitate facere nemo poteſt. In iis autem in iuri
is que tales ſunt ut ſanari poſſint/noſſe in pri
mis oportet/nullum iniuſtum/ſponte iniuſtum
eſſe. Nemo. n. unqꝫ maximorum malorum ali
quid alicubi uellet habere: multoqꝫ minus in
his que ſibi preſtantiſſima ſunt. Eſt autem ani
mus ut diximꝰ reuera in omnibus omnium pre
ſtantiſſimus. Qua propter in eo cum maxime
ſit honorandus/nemo ſpõte ſummum accipiet
malum/uoletqꝫ per totam uitam id poſſidere.
porro miſerabilis omnino eſt iniuſtus omnis:
⁊ qui mali quicqꝫ habet: Miſereri autem decet
eorum qui ſanabiles ſunt/⁊ cohibere iram: ne
aduerſus eos muliebri iracũdie feruore animꝰ
efferatur duriuſqꝫ iſiſtat. Qui autem ita ſunt
flagitioſi ut incurabiles ſint/eis ira uehemẽtis

immictenda. Propterea diximus animoſum.
.i. generoſe iracũdie non expertem/ac ſimul
mitem/bonum uirum ſemper eſſe debere. Om
nium uero maximum quiddam malum i multo
rum hominum animis eſt innatum/Cuius qui
dem: cum facile ſibi ignoſcant: remedium nul
lum excogitant: Eſt autem hoc quod dicere ſo
lent/quod natura ſibi quiſqꝫ amicus eſt: recte
qꝫ ẽ ita id ſe habere. Sꝫ reuera nimius in ſe ip
ſum amor omnium peccatorum omnibus ſem
per eſt cauſa. Obcecatur quippe circa ama
tum qui amat. Qua propter qui ſe amat/cum
ſeipſum magis qꝫ ueritatẽ honorandum putet
quid iuſtum/bonuꝫ/pulchruꝫ ſit/male iudicat.
Decꝫ ſane eum qui magnus uir futurs eſt neqꝫ
ſeipſum neqꝫ ſua diligere: ſed iuſta ſemper/ſi
ue/a/ſeipſo ſeu ab alio quouis gerantur. Ex
hoc ipſo delicto accidit omnibus/ut ignoranti
am ſuam/eſſe ſapientiam opinarentur. hinc fit
ut quãuis nihil ut ita dicam ſciamus/ſcire tñ
omnia arbitremur. Cum uero nec aliis commi
ctamus facultatem agendi que ipſi facere igno
ramus/facientes ipſi errare ↄpellimur. Quaꝫ
obrem nimium ſui ipſius amorem fugere quiſqꝫ
debet: ⁊ meliores ſequi/nullo rubore uerecun
die impeditus. Sunt ⁊ alia non nulla: que ⁊ mi
nora his ſunt ⁊ ſepe dicuntur. Sꝫ cum nihilo
minus utilia ſint/ea quoqꝫ dicenda. Nam com
memoratione opꝰ eſt: Semper. n. quaſi aliqd
effluat/contra aliqd oportet influere. Recor
datio uero eſt/prudentie deficientis influxus
Profecto a riſu nimio ⁊ lachrymis abſtinẽduꝫ
omnibuſqꝫ eſt ab omnibus precipiendum: ut le
titia nimia triſtitiaqꝫ compreſſa honeſto in ha
bitu ſe contineant: ſiue in felicitate quemqꝫ d
mon cuiuſqꝫ ſiſtat/ſeu per fortune caſus tanqꝫ
ad ardua difficiliaqꝫ tendentibus operationi
bus quibuſdam demones auerſantes inſurgant
Sperare ſemper boni uiri debent munera que
talibus uiris dare deus ſolet/ſibi non defutura.
Ac ſiqui graues labores inciderint/deum leni
ores eos facturum: ⁊ preſentia in melius com
mutaturum. bona uero/contra omnia una cũ
bona fortuna ſibi affore. Hac ſpe ſinguli uiuãt
⁊ tam ioco qꝫ ſerio ⁊ ſe ⁊ ceteros ad frequentẽ
horum commemorationem ſedulo adhortẽtur
Sꝫ iam que facere unuſquiſqꝫ debeat/⁊ qualis
eſſe/quo ad diuina ſpectat officia dictum eſt.
humana uero non dum explanauimus. Dicẽ
da autẽ ſunt. Hominibus. n. non diis precipi
mus. Sũt porro natura maxie humana/uolup
tates/dolores/cupiditateſqꝫ. Ex qbus neceſ
ſe ẽ mortale omne animal qi pendere. ⁊ maxi
mo quidem cum ſtudio. Laudanda certe hone
ſtiſſima uita eſt/non ſolum quia glorie habitũ
ſuperat/ueꝝ etiam quia ſiquis uelit guſtare:
nec inde ſtatim a iuuẽtute fugere/eo quoqꝫ ſu
perat/quod omnes expetimus/ut per totã ui
tam letemur magis qꝫ doleamus. Quod uero
erit ita/ſiquis recte guſtet/facile ualdeqꝫ pa
tebit. Quo autem pacto recte id fiat/ratione
iam conſiderandum eſt. ſiue ita nobis ſecundũ
naturam inſit: ſiue aliter preter naturam. Ui
tam itaqꝫ ad uitam/iocundiorem ⁊ moleſtiorẽ
ita conferre oportet. Uoluptatem adeſſe, no
bis uolumus. Dolorem uero nec eliginꝰ neqꝫ
uolumus. Medium autem ſtatum/pro uolupta
te nequaqꝫ uolumus: doloris tamen loco acci
pimus. Dolorem etiam minorem maiore cum
uoluptate uolumus. Uoluptatem minorem cũ
maiore dolore/nequaqꝫ. Pari autem modo u
trumqꝫ horum habere nos nolle/poſſumus de
clarare. Hec omnia multitudine/magnitudi
ne/intẽſione/equalitate/horumqꝫ contrariis
ad electionem ſingulorum uoluntatemqꝫ ⁊ dif
ferunt ⁊ non differunt. Cum hec neceſſario ſic
ſe habeant/eam quidem uitam in qua cum utra
qꝫ multa magna intenſaqꝫ fiunt/uoluptates
tamen excedunt/uolumus: Eam autem in q
contraria/nolumus. Atqꝫ eam rurſus/in qua
licet utraqꝫ parua. remiſſa ſint/moleſta tamẽ
ſuperant/nolumus: ſed eam in qua contraria/
uolumus. Si autem equalia ſunt/de equali ui
ta ut diximus cogitandum: Uolumus. n. que
illo excedunt quod nos diligimus: ⁊ nolumus
que contrario ſuperant: Conſiderare oportet
quemadmodum omnes uite noſtre in his conne
xe naturaliter ſunt: ⁊ quas natura uelimus.
Siqd autẽ preter hec uelle nos dicimus/igno
rãtia quadam imperitiaqꝫ uitarum id dicimꝰ.
Que nam igitur ⁊ quot uite ſunt? In quibus
noſſe oportet quod uolendum ⁊ quod nolendũ

quod sponte fieri solet ⁊ quod contra / hisq; cognitis legē sibiipsi prescribere. Atq; inde quod sibi amicum est simul ⁊ iocundum ⁊ optimum pulcherrimūq; eligere / ut quis quo ad homini licet beatissime uiuat? Temperatā uitam unā esse dicamus, prudentem alteram. Tertiam fortem, sanam deniq; quartam. Et quatuor his alias cōtrarias quatuor / statuamus / imprudentem. ignauam. intemperatam. egrotantē. Quisquis uitam nouerit temperatam / mitem in omnibus ⁊ moderatam ponet: que dolores quietos / uoluptates remissas / molles cupiditates / amores minime furiosos habeat. Intemperatam uero in omnibus acrem, que doloribus uehementibus ⁊ uehementibus uoluptatibus. cupiditatibus ardentibus / furiosisq; ⁊ insanis mirum i modum amoribus agitetur. Sed superant in uita quidem temperata uoluptates / dolores autem superantur. In uita itemperata contra / uolptates / a doloribꝰ superantur / magnitudine / multitudie / atq; frequentia. Quo fit ut necessario altera nobis secundum naturam uita iocundior sit / altera tristior: ⁊ uolētē iocunde uiuere / sponte itemperanterq; uiuere nō pmictat. Cōstat eni si qđ nūc dictū ē recte ē dictū / qđ necesse sit intemperatum omēq; preter sententiam esse talem. Quippe uel per ignorantiam uel in continentiam uel utramq; omnis humana turba expers temperātie uiuit. Similiter de sana ⁊ egrotante uita est cogitādum: quod ⁊ dolores ⁊ uoluptates habeant. sꝫ in sanitate uoluptates excedant / in egrotatione dolores. Nostra uero uoluntas in deligendo genere uite / non est ut dolor superet. Ubi autem superatur / eam uitam iocundiorem iudicanimꝰ. Tēpatꝰ igitur itēpato prudēs imprudēte. fortis ignauo / utraq; pauciora: minora / rarioraq; habet: ⁊ alter uoluptatibꝰ / alter doloribꝰ supat. Ita ut fortis ignauū: prudēs amentem / temperatus petulātem / sanus egrotātem uoluptate superet. Utq; in summam redigantur / que uita uirtutis / corpore aut animo particeps est / ea est iocundior altera / ⁊ pulchritudine. rectitudine. potentia ⁊ gloria prestat / ita ut qui in ea constitutus est / felicius cōtrario in omnibus uiuat. Uerum exordium legum iam finem accipiat. Post exordium / legē sequi necesse est. Immo uero leges deinceps rei p. reuera cōscribende sunt. Quemadmodum igitur quecumq; texuntur. non ex similibus omnino trama stamineq; texuntur / sed staminis genus robustius atq; firmius est / trame mollius / ut facilius cedat. ita homines q magistratus gesturi in ciuitate sunt eodem modo discerni semper oportet ⁊ eos qui in leuiori erudítione comprobentur. Due uero sunt in rep. species. Altera magistratuū / altera legum cōstitutio. Ante uero hec omnia ita cogitandū est. Cum pastor atq; bubulcus equorumq; curator / ceteriq; huiusmodi greges ⁊ armenta susceperint / non antea curant / q̄ꝫ singulis cōuenientem purgationē adhibeant. porro sanis ab egrotantibus / generosisq; ab ignauis segregatis / altera in greges alios mictent / altera uero curabunt non ignorantes aliter frustra se tam pro corpore q̄ꝫ pro anima laboraturos. Nempe nature ⁊ educationis prauitas ita corrumpit ut nisi quis segreget / sanorum integrorumq; morum ac corporum genus: in singulis contagione interimant. Sed de ceteris quidē animalibus minor cura ⁊ exempli causa solum eorum mentio facienda. De hominibꝰ uero maximum studium legislator habebit: ac diligenter rimabitur omnia: ut singulis consentanea scribere queat / tum de lustratione tum de ceteris omnibus actionibus. Sic igitur ciuitatis lustrationes se habent. Multe. n. sunt: ⁊ alie leniores / grauiores alie. Ac siquis tyrannus simul legisq; lator sit / difficilibus ⁊ optimis lustrationibus uti poterit. Legis autem latori absq; tyrannide / qui leges nouas atq; rem. p. fūdet / satis erit factum / si purgationē mitissimā adhibuerit. Nam exactissima purificatō quemadmoduꝫ medicina que ualidior corporibus adhibetur / doloris plena est ⁊ cum ultione iusta penam infert / morte peccātem aut exilio damnans. Eos. n. qui maxima peccata patrarunt / si insanabiles sint / quoniam ciuitati maxime noceant / remouere omnino solet. Mitior uero purgatio huiusmodi nobis est. Qui

enim ob inopiam uictus duces querunt, hisque sponte se offerunt secuturi ex egestate aduersus eos qui non egent, hos tanquaꝫ morbum ciuitatem labefactantē honesto colonie nomine benigne expellit. Hec omni legum latori quodammodo a principio ut diximus facienda. Nobis autem difficiliora quedam in presentia euenerunt. Nam neq; coloniam neq; delectū aliquē purgandi gratia ad presens excogitare oportet. Sed quasi ex multis fontibus torrentibusq; aqua ad lacunas easdem cōfluat / necesse est obseruare ut qui undiq; confluit humor / partim exhauriendo effundendoq; / partim deriuando atq; diuertendo q̄ꝫ mundissimus sit: Labor autem ut uidetur / ⁊ periculum est in omni constitutione ciuili. Quoniam uero non re nunc sed uerbis agitur perfectus iam nobis sit delectus / sitq; ut desideramus facta purgatō. Nam malos qui hanc ciuitatem adire gubernari contendent / cum satis longo tempore examinauerimꝰ omni psuasiōe accedere phibemꝰ. Bonos āt pro uiribꝰ beniuolos ppitiosq; faciētes alliciemꝰ / Sꝫ neq; latere nos debet / q̄ꝫ feliciter nobiscū actū sit. Quippe quēadmodum herculidarum coloniam / felicem fuisse diximus q̄m diuidendorum agrorum in nouandarumq; tabularum grauem ⁊ periculosam contentionem effugit / quam quidem rem ueterum ciuitas leges ferre coacta: neq; pretermittere potest omnino / neq; mouere quodāmodo: ita ferme ⁊ nobis accidisse uidetur. Solum ergo ut ita dicam restat uotum. paruaq; mutatio cauta / parum longo in tempore transmutātibus. Est autē hec / ut i his mutationibꝰ faciēdis una cū debitoribꝰ multis / multos quoq; agros ciues possideāt uelitq; humaniter cum egenis cōmunicare / ptim mictēdo / partim accipiendo: colentes mediocritatē / existimantesq; paupertatē non in diminutione pecuniarum / sed in acquirendi insatiabili cupiditate consistere. Hoc enim ciuitati maximum est salutis initium. super quo quasi stabili fundamento / edificare postea qcqđ ciuitati decoꝝ ⁊ huic constitutioni cōgruum sit / facile quisq; poterit. Sed si fundamentum hoc debile ruinosumq; fuerit / nulla ciuilis opa prospere deinde succedet. Itaq; nos id fugiētes / imo tło uerbis quo pacto fugiendū sit ostendentes / dicimus nullam esse aliam aut latā aut angustam fugiendi uiam / nisi ut colamus iustitiam: neq; acquirendi cupiditatem sequamur. Atq; hoc iam nobis quasi quoddam ciuitatis substentaculum ⁊ presidium sit fundatū. Census. n. quos sibi ciues parauerint / careāt quodammodo crimine oportet. uel ulterius in acquirendo progredi ultro desistant: quibus inuicem uetera crimina habentur. quiq; uel paulum mentis compotes sint. Illi autem quibus deus dedit quemadmodum ⁊ nobis noue ciuitatis constitutionem in qua nulle inimicitie sunt si propter habitationum agrorumq; distributionem inimicitiarum sibi causas dederint / non humane cuiusdā sed pessime ignorantie crimine notabūtur. Quis erit igitur recte distributionis modus? primum qdem quantū esse oporteat numerum constituendum censeo. Deinde asseuerandum: per quot qualesq; partes distributio sit ciuibus facienda. postremo agros habitationesq; ipsas equaliter q̄ꝫ maxime diuidēdum. Quanta autem multitudo sufficiens sit non aliter recte dicitur q̄ꝫ agrorum uicinaruꝫq; ciuitatum collatione. Ager quidem tantus sit / ut tot moderatis hominibus sufficiat. neq; maiori opus. Tot uero esse debent: ut iniuriātes uicinos possint depellere: ⁊ iniuriam patiētibus auxiliari. His inspectis ⁊ agrum ⁊ uicinos opere uerbisq; definiemꝰ. Nunc uero exēpli descriptionisq; causa / ut res ipsa pficiatur ad ferendam legē sermo descendat. Quinquies mille ⁊ quadragita sint conuenientis cuiusdā numeri gratia agrorū participes distributionisq; defensores. Ager autem ⁊ habitationes similiter easdem in partes distribuātur / ut uir ⁊ portio cum distributione conueniant. Et in primis duas in partes totius numeri partitio fiat, deinde in tres. licet ⁊ in quarta. ⁊ in quinta ⁊ usq; ad decem deinceps. Oportet certe omnem legis latorem tātum de numeris intelligere / ut qs qualisq; numerus singulis ciuitatibus commodissimꝰ sit / non ignoret. Dicamꝰ autem eum numerum qui plurimas ⁊ presertiꝫ deinceps ordine dispositas in seipso distributiones recipit. Porro uniuersus numerꝰ omnes

in omnia partitõ͠es habet. Sed quinqȝ mliuȝ
⁊ quadraginta numerus ⁊ ad bellum ⁊ ad pacem
ad contraria omnia. ſocietates. tributa. diſtri
butiones non in plures q̃ȝ unam de ſexaginta
partes incidi poteſt. Aliter legitur. iſexagin
ta partes una dumtaxat indigentes incidi po
teſt: Ab una autem ad decem uſqȝ continuas
Uerum in ocio hec illis firmiter capienda / qb⁹
lege res iſta commiſſa ſit. Atqȝ hec non aliter
q̃ȝ ita ſe habent. Dicẽda hec ſunt huius rei gra
tia illi qui ciuitatem cõdit. Nempe ſiue ab ini
tio nouam fundet / ſeu ueterem diſſipatamqȝ
reſtituat / circa deos ⁊ ſacra que ſingulis ſtatiȝ
in ciuitate deceat / ⁊ / a / quibuſcumqȝ diis uel
demonibus nominari / nemo mentis compos in
nouare illa conabitur / q̃ ex delphis aut dodo
ne aut hammone accepta ſunt / uel priſca qua
dam oratione per uiſiones inſpirationeſqȝ deo
rum ſunt aſſerta: quibus approbatis ueteres
ſacra ſolennitatibus mixta conſtituerint / ſiue
ab indigenis orta / ſiue tyrrena dicantur ſiue
cypria ſiue undecumqȝ uolueris. Et his ſermo
nib⁹ famã traditã ſimulachraqȝ ↄſecrarit / aras
quoqȝ ⁊ templa. ſacroſqȝ horum ſingulis agroſ
ſtatuerint: In his omnibus nec nimium quid
legum conditor innouabit. Sed deum partib⁹
ſingulis uel demonem uel heroem aliquem tri
buet. Et in agrorũ diſtributione primis lucos
agroſqȝ eximios ⁊ conſentanea omnia dedica
bit: ut ſingularum partium cetus / ſtatutis fac
ti temporibus ⁊ facultatem ſui facilius ad quos
libet uſus exhibeant: ⁊ ſacrificando alter alte
rum benigne accipiant unde ⁊ domeſtici fiant ĩ
uicem / ſeqȝ cognoſcant. Quo quidem nihil ci
uitati meli⁹: q̃ȝ uidelicet ut ciues inuicẽ: ſeqȝ
cognoſcat. Ubi. n. non lux inter ciues eſt ĩ eo
rum moribus ſȝ tenebre / ibi nec honoreſ pro di
gnitate neqȝ magiſtratus recte dabũtur: neqȝ
ius ſuum cuiqȝ tribui poterit. Nihil eſt auteȝ /
ſi unum uni conferas / in quo maius ſtudium in
omnibus ciuitatibus ponere quiſqȝ debeat / q̃ȝ
in hoc ut nec ipſe adulterinus eſſe unq̃ȝ uidea
tur / ſimplex ſemper ac uerus: nec alius ipſum
talis fraudetur. Uerum iactus qui modo ſequi
tur / in ipſa legum poſitione ſicut inteſſaris / ut
prouerbium habet / a / ſacro / cum inſolitus ſit.

forte primũ mirari auditorem faciet. Cogitã
ti tamen atqȝ experto uidebitur / ſecundo loco
quoad optiuȝ ſtatũ ciuitas ſic iſtitui. fortaſſe
quiſpiam ipſam nõ ſuſcipiet: quia conſuetuſ nõ
fuerit cum legum latore / more tyrannico in fe
rendis legibus nõ utenti. Recte ſane agetur:
ſi optima res. p. ⁊ ſecũda ⁊ tertia proponatur
deturqȝ optio cuiqȝ arbitratu ſuo quãlibet elec
turo. Jd nunc ſimiliter nos agamus. Et cum
primam uirtute rem. p. ſecundamqȝ ⁊ tertiam
expoſuerimus / clinie optionem demus / ⁊ cuiqȝ
uolenti hec ſuo more deligere: partiqȝ ſue qõ
ſibi placet / tribuere. prima igitur ciuitas eſt ⁊
res. p. legeſqȝ optime / ubi q̃ȝ maxime per uni
uerſam ciuitatem priſcum illud prouebium lo
cum habet / quo fertur uere amicorum omnia eſ
ſe communia. Certe in hoc precipue uirtutis
erit terminus / quo nullus poni rectior poterit
ſi alicubi uidelicet aut fit iſtud aut unq̃ȝ fiet /
ut cõmunes mulieres ſint communes ⁊ liberi /
cõmunis quoqȝ omnis pecunia / omniqȝ ſtudio
quod proprium dicitur undiqȝ / e / uita remotum
ſit uſqȝ adeo ut ea etiam que propria ſingulis
natura ſunt / communia quodammodo fiant:
ut ⁊ oculi ⁊ aures ⁊ man⁹ communem in uſum
cernere. audire: agere uideantur. Laudentqȝ
⁊ uituperent eadem ſimiliter omnes / eiſdem
rebus gaudẽtes eiſdemqȝ dolentes: ac deniqȝ
pro uiribus ſub his legibus uiuant / que unam
q̃ȝ maxime ciuitatẽ efficiunt. Talem utiqȝ ci
uitatem ſiue dii alicubi ſiue deorũ filii uno plu
res habitent / ita uiuẽtes eãqȝ ſeruantes / om
ni certe referti gaudio uiuunt. Qua propter
rei. p. exemplar non alibi cõſiderare oportet
ſed hac inſpecta / talẽ maxime pro uiribus que
rere. Ea uero quam hic nos aggreſſi ſumus / ſi
fiat / proxime quodammodo ad immortalitatẽ
accedet: ac ſi non primo / ſaltem ſecũdo loco
erit una. Sed de tertia poſtea ſi uoluerit deus
determinabimus. Nunc uero que nam hec ſit
⁊ quo pacto talis fiat / conſideremus. Primuȝ
igitur domos agroſqȝ ſortiantur. nec agros /
communiter colant. Nam maius hoc eſt q̃ȝ hec
generatio nutritioque / ⁊ educatio fere poſſit.
Sed hac mente ita diſtribuant: ut putent ſin
guli ſortem ſuam toti ciuitati eſſe communem

Quippe cũ ea regio patria ſit magis eaȝ colere
debent / q̃ȝ filii matreȝ: hec. n. cum dea ſit / dña
mortaliũ eſt. Jdem quoqȝ de indigenis taȝ diiſ
q̃ȝ demonibus eſt cenſendũ: ſȝ ut iſta ſic omne
per tẽpus durẽt: danda opera eſt / ut quot nũc
foci numero diſtributi ſunt / totidẽ ſemper fu
turi ſint / neqȝ plures unq̃ȝ / neque pauciores.
Quod ita firmiter in omni ciuitate fiet / ſi ſor
tem nactus quiſqȝ ſemper unum de filiis ſuis tã
tũ / quẽ malit dom⁹ ipſius heredẽ reliquat ⁊ ſuc
ceſſorẽ: cultoremqȝ deorum ⁊ ciuitatis ⁊ generis
tam uiuentiũ q̃ȝ defunctorum. ex reliqs aũt filiiſ
ſi plures uno ſibi nati ſunt / feminas qdem ſecũ
dũ legeȝ que ſancietur / collocet: mares aũt / ci
uibus illis / quibus filii non ſunt / adoptione cõ
mictat: maxime quidem p gratiã. Si uero gra
tie quoſdam deficiant / aut ſi plures uel mares
uel femine ſinguliſ naſcantur: aut ↄtra ſi pauci
ores / cũ mulieres forte fecunde non fuerint / õ
oibus iſtis maximis preſtantiſſimuſqȝ magiſtra
tus / qd fieri oporteat / diligenter ↄſideret: uiã
q̃ȝ oio inueniat / ſiue habundet filiorum fetura ſi
ue deficiat / ut qnquies mille ⁊ quadragita hita
tiones ſolũmodo ſep maneãt. Multe aũt ſunt
uie: nam ⁊ phiberi genere / cũ nimis afluit põt
Et cõtra cum opus eſt ut augeatur / curari / ac
uel honore uel dedecore monitionibuſqȝ ſenum
ad iuuenes lȝ ad eam hoies adhortari. Deniqȝ
hinc ois defectus oritur ⁊ inopia / cũ quiqȝ mili
um ⁊ quadragita domorum numerus nõ ſeruatur
Qõ ſi ob nimiũ in pcreandis liberis ſtudiũ ſic
aucta ſit ciuitas / ut numeri modũ excedat / ac
q̃ȝ ita inopia rerum prematur / uetus illud repeta
tur ↄſiliũ / quod ſepe iam dictũ eſt / ut colonia
mictatur chara a charis quo ↄmodius agi poſſe
uidebitur. Si uero ↄtra morborum lues bellorumue
calamitas ueluti quadam illuuione ita deuaſta
uerit ciuitatẽ / ut multo pauciores ſtatuto nu
mero ſupſtites ſint / ſponte. qdem alicui ciues
adulterina educati diſciplina / ſuſcipiendi non
ſunt: Neceſſitateȝ aũt nec deus ut dicitur uio
labit. Preſentem igitur orõeȝ exiſtimemus hũc
in moduȝ noſtrorum auribus inſonare. O. uirorum
oiuȝ optimi / ſimilitudinẽ ⁊ equalitatẽ / quodue
idem eſt ⁊ ↄſentiens / honorate ſecundũ naturã

neqȝ id unq̃ȝ tranſgrediamini: ſiue ſecundum
numerum ſiue ſecundũ potẽtiã / bonarum rerum atqȝ
pulchrarum. Et nũc qdem inprimis p oẽm uitaȝ
numerum quẽ prediximus ↄſeruate. Deinde cen
ſuȝ quẽ ab initio mediocrẽ ſortiti eſtis ne negli
gite / emdo inuicẽ ⁊ uendendo. Alioqn neqȝ de
us ipẽ diſtributor / neqȝ legis ↄditor uobis faue
bit. Nũc. n. primũ refragantibus lex precipit
us prefata / ut in his ſortiantur / qcunqȝ uelint
uel nõ ſortiantur: pinde ac ſi regio ipſa in pri
mis / diis omibus ſit ſacrata: deinde ſacerdoteſ
oms taȝ mulieres q̃ȝ uiri precaturi ſint / primis
ĩ ſacris ſecundiſqȝ ⁊ tertiis / ut ⁊ emptor⁊ uẽdi
tor domiciliorum ⁊ prediorum q̃ ſortiti ſunt q̃ in hiſ
perpeti ↄuenit / patiantur. Scribent aũt in ſa
cris ad poſteritatis inſtructõeȝ cupreſſea moni
menta: preterea ut iſta ſeruentur eorum cuſtodi
aȝ magiſtratui illi ↄmictent / q acutiſſime uide
tur inſpicere: ne lateat eos / ſi qua forte preter
rationẽ hãc cõmertia fiant: ſed qcumqȝ legi ac
deo non obtempat / puniatur. Atq quantũ bo
nũ ſit quod modo precipitur ſuo ordie prepara
tum. quantũqȝ proſit obſequẽtibus ciuitatib⁹
ſecundũ antiquũ puerbiuȝ nullus unq̃ȝ prau⁹ i
telliget: ſȝ exptus dũtaxat ⁊ equis in moribus
educat⁹. Queſtus i hac ciuitate nõ multus. nȝ
n. oportet in ea neque licet illiberali q̃ſtui quẽ
q̃ȝ incũbere: neqȝ mechanicũ illud ⁊ infame q̃re
re lucrũ: qõ mores generoſos inqnat. neqȝ exi
ſtimare ullo pacto ulibus ex rebus ⁊ turpibus
pecunias cumulãdas. Accedit ad hec ⁊ alia lex
q̃ iubet neqs priuat⁹ uel aurum hẽat uel argentũ
Sȝ qa nũmis opus ẽ quotidiane ↄmutatioiſ gra
tia que inter artifices ⁊ huiuſmodi ferme eſt
neceſſaria / cum mercennariis ⁊ ſeruis ⁊ coloniſ
merces aliqua debeatur / iccirco nũmos habe
re concedimus tales ut apud eos quidem habe
antur inpretio / a / ceteris uero gentibus contẽ
nantur. At uero cum ⁊ bella ſepe gerenda ſint
et pegre proficiſcẽdum / quando ad externas
gentes legati nuntiiqȝ mictuntur / neceſſe eſt
ut ciuitas ſemper communem grecie monetam
poſſideat Siqua uero neceſſitas priuatũ pegre
proficiſci coegerit / magiſtratuũ uenia profici
ſcatur. Reuerſus autem / ſi peregrinis nummis

abundat / cum ciuitatis nūmis eos conmutet: ciuitatiq; restituat. Quod siqs occultare eos et ī priuatum usum conuertere deprehensus fuerit / publicum fiat quod occultabat. Conscii aūt qui non accusauerunt / maledictis atq; obprobriis una cum illo subiciantur. atq; etiā nō minore mulcta puniātur q̄; allatus peregre nūmus fuerit. Memini preterea aut dare dotes aut accipere liceat neq; pecuniā deponere apō eum cui non adhibes fidem neq; fenerare. licet atq; siquis in fenus acceperit / nec usuram nec sortem reddere. Hec aūt ciuitati optima esse / sic recte quispiam iudicabit / si ad precipuā ipsam recti legum latoris semper referat uolūtatē. Nam uiri ciuilis mentē habentis non ea uoluntas est ut nos asserimus / quam in legum latore optimo esse debere multi affirmant: ut q̄; maximā ⁊ ditissimam esse uelit ciuitatē: auro et argento refertam. ac terra mariq; plurimis dominantem: quibus addunt / ut q̄; optimam etiā ac felicissimā esse uelit / si recte leges laturus est. Sed hoꝝ quidem alia fieri possunt. alia minime. possibilia igitur uolet fundator legum impossibilia nec uolet / nam uana esset cupiditas neq; aggredietur. Felices ergo ⁊ probos esse / que simul necessario ferme fieri solent / uolet quidem. Diuites aūt ualde simulq; probos esse impossibile. dico aūt diuites ut mlti existimāt asserētes eos esse diuites / q pauci e multis pecunias plurimas possident: quas etiam posset malus quilibet possidere. Quod si ita est / nunq̄; ego his ɔcedam diuitem reuera esse felicem / nisi etiā bonus sit: fieri uero nō potest ut diuitiis aliquis simul prestet ⁊ ꝓbitate. Cur ita? forte quispiā dixerit: Quia dicemus / acquisitio tā iniuste q̄; iuste facta / plusq̄; duplo eam supat / q̄ solūmodo iuste fit. Et impēdia q̄ nec honeste nec turpiter impenduntur / duplo minora sunt illis q̄ honesta sunt / honesteq; īpendūtur. Nunq̄; igitur illo q duplo plus acqrit ⁊ dimidio minus erogat / ditior is erit qui ɔtra facit. Est aūt alter istoꝝ ꝓbus. alter nō malus quidē / qñ dūtaxat parcus est: non nunq̄; uero malus oīo. bonus aūt ut modo diximus / nunq̄;. Nā q ⁊ iuste pariter ⁊ iniuste pecunias cumulat neq; iuste impendit neq; iniuste / diues fit quādo est parcus. Sꝫ qui oīo malus / qm̄ utplurimū nepos ⁊ ꝓdigus ē ualde paup fit: At qui honeste expendit ⁊ iuste solum acqrit / neq; facile diuitiis excellet unq̄; / neq; premetur inopia. Recte itaq; sermo noster asserit / ualō diuites / bonos uiros nō esse quod si boni non sunt / felices quoq; non erunt. Nobis autē legū huc sanctio respicit / ut felicissimi ciues sint / ac maxime inter se amici. Qui sane amici nunquam erunt / si mutuis iniuriis uexati plurimis litigādo uti cogantur iudiciis. sꝫ si q̄; minima hec sint atq; paucissima. Quapropter oportere dicim⁹ nec auꝝ nec argentum esse ī ciuitate: neq; questū insup mltum in mechanicis operib⁹ cauponationibusq; et phenore. nec ex pecoribus turpiter: sꝫ ab his que agricultura offert ac prebet. atq; hoc ita / ut questus nō cogat ea negligere / quoꝝ causa querūtur pecunie. hec uero anima ⁊ corp⁹ sunt que absq; gymnastica ⁊ alia disciplina / nullius pretii unq̄; erunt. Quare pecuniarum cura: ut sepius iā dictū est. ultimū honoris teneat locum. Quippe cū tria sint omnia in quibus homines studium ponunt / ultimū ac tertiū est / si recte habeatur / pecunie studiū: Mediū corporis / animi primū. Atqui hec ipsa / quā nunc ɔdimus / res ꝑ. si honores ita distribuit / recte disponitur. Siqua aūt lex aut tempantie sanitatē corpis / aut sanitati ⁊ tempantie diuitias anteponit / non recte posita esse uidetur. Sepius itaq; legis lator protestari debet / qd ipse uelit quid si ɔtigerit / bene succedet. Sin min⁹ instituti sui spes eum frustrabitur: Atq; ita forsan et ipse a ferendis legibus sese ac ceteros uidicabit: aliter nullo modo. Qui ergo partē suam possideat: ꝓbe sortit⁹ ē / eā / qua dixim⁹ ɔditōe possideat: ꝓbe āt fieret si cetera oīa q ueniūt ī coloniā eq̄liter possiderent. Cū āt fieri id nō possit / sꝫ ali⁹ ueniēs plus habebit pecunie / ali⁹ min⁹ / multoꝝ ⁊ causa / op⁹ ē ut ieq̄les ī ea cēsus ɔstituātur: ut magistrat⁹ / uectigalia / distributōesq; secundū dignitatē singuli nō solū sue maiorūq; uirtutis aut forme aut uiriū corporis / uerū etiam secundum diuitiarum ⁊ paupertatis usum quoad fieri potest equaliter / videlicet in equali quidem portione sed facile coequabili accipiētes / nequaq̄;

contendant. Horum causa quatuor magnitudine differentes bonorum census fieri oportet: Primos. Secundos. Tertios / ⁊ quartos aut quibusuis aliis nominibus apellatos. ut alii eodem in censu permaneant / alii ditiores pauperesue facti / in censum sibi conuenientem pertranseant. Ad hec legis figuram / que sequitur / ego ponam. Nempe oportere dicimus vt in ciuitate que summi morbi expers futura sit: quod discidium aut seditionem recti us apellarim / nec extrema in aliquibus ciuium inopia sit: nec ingentes diuitie. Nam utraq; illa ab utrisque his pariuntur: Quare oportet vt / a / legis latore utrinsque terminus statuatur. Sit itaque paupertatis terminus / census sortis: quam stabilem esse oportet: quam ue minorem alicui esse nec magistratus ullus patietur: nec alius quisquam / cui cure sit uirtus. cum legis lator his mensuram suam prescripserit / duplum ad hanc ⁊ triplum ⁊ quadruplum haberi permictet. Plura uero siquis habeat siue reperta: seu donata. questu siue parta seu quauis alia fortuna huiusmodi comparata / si omne quod superest ciuitati ⁊ diis ciuitatis tutoribus dederit / indemnis ⁊ laudabilis sit. Sin autem legi non obtemperauerit / quisquis hoc detulerit dimidium consequatur. dimidium diis consecretur. Ille autē equali suorum bonorum parte mulctetur. Quecumque uero possident ultra sortem apud magistratum hoꝝ custodem / a / lege constitutum aperte scribantur: ut omnia de pecuniis iudicia facilia sint ⁊ ualde clara. post hec urbs primum in medio regionis quoad fieri potest condatur / in loco qui cetera quoque ciuitatis habeat conmoda: que nec intellectu nec dictu difficliia sunt. Deinde in partes duodecim partitio fiat: ⁊ ueste prima Iouiq; ⁊ Palladi consecretur eaq; arx / circulo circumducto / a / quo ⁊ regionem ⁊ urbem partes duodecim partiantur: que quidem ita equales fiant / ut agri fecundi minores sint / infecundi maiores. Sortes uero quinquies mille ⁊ quadraginta scindantur: quarum bipartito quelibet diuidatur. Consortiri quoque oportet portiones duas / quarum utraq; remotioris ⁊ propinquioris sit particeps / ita ut pars urbi proxima cum remotissima parte sors una fiat. secunda quoque ab urbe / cum secunda / a / remotissima. ceteraq; omnia eodem pacto. dāda etiam opera est vt in geminis his partitionibus quod modo de fecunditate regionis ⁊ infecunditate diximus / peragatur. vt uidelicet ī eis multitudine ⁊ paucitate distributionis equatio fiat. Quinetiam diuidere in partes duodecim uiros oportet / quemadmodum ⁊ cetera bona / omnium prorsus equalitate seruata: omniaq; describere. Deinde duodecim sortes / diis duodecim attribuere: ⁊ partem quamlibet sortis participem: suo consecrare deo tribūq; ipsam uocare. Sed ⁊ duodecim urbis membra / sicut in reliqua regione factum est / sigillatim in habitationes duas diuidenda sunt / Unam quidem circa medium / circa extremum alteram. Et habitationis quidem ordo hunc habeat finem. Illud autem cogitare omnino debemus quod ea que diximus nunquam talem oportunitatem nacta omnia ita concurrent ut quemadmodum descripta sunt fiant / ⁊ uiri habitationem huiusmodi non ferant moleste: sed equo animo patiantur: pecuniasq; habere uelit per totam uitā ut statuimus. Mediocres / filiorū preterea generationes ita singulis sint ut diximus. ac auro ⁊ argento careant: et ceteris omnibus: que legis lator ex supradictis / dicturus esse uidetur. Ad hec regionis ⁊ urbis in medio ⁊ ī extremis sicut ordinauimus ubiq; habitationes. Que quidē omnia quasi somnia quedam / dicuntur: ciuesq; per hec ⁊ ciuitas quasi ex cera formantur. Hec utiq; modo quodam non male opponuntur: sed ea quoq; narranda: que legis lator aduersus diceret. Ne fugere me existimetis amici q̄ōmodo dictū est / uere quodāmodo dici. Sꝫ par est ut arbitror ī singulis ut is q exēplar ꝓponit / ad cuius similitudinē opus fieri debeat nihil oīo pretereat. q̄ō ad uerissimā eius ɔueniat pulchritudinem. Siqs aūt ex his nō nulla imitando asseq neqt / q̄ supra uires sunt pretermictat quod ⁊ his ꝓximū est / eorūq; q̄ fieri ɔuenit / cognatissimū / oī studio prosequatur permictatq; legis latorem uoluntati sue finem imponere. Quo facto con

muniter cum illo conſideret. Quid ex dictis
conferat quid ue ferendis legibus aduerſetur
Nam opus undiqꝫ ſibiipſi conſentiēs/ artifex
ōis ubique agere debet etiã i re minima: ſi mo
do ſit laudem conſecuturus. Nunc iam poſt
duodecim partium diſtributionem animaduer
tendum eſt/ quod cum duodecim partes iſte plu
rimas in ſe portiones/ portionibuſqꝫ connexa
et orientia ex connexis habeant uſqꝫ ad quin
qꝫ milia ⁊ quadraginta. Unde. ⁊ tribus ⁊ gen
tes ⁊ uicos habent: ⁊ ad rem belicam ordines
atque ductus: nummos preterea ⁊ menſuras
ſiccorū atqꝫ humidorum ⁊ pondera ſimiliter/
hec omnia commenſurata ⁊ conſona inter ſe/ a
legis latore ordinari debent: preterea timen
da non eſt puſillanimitatis opinio/ quaſi par
ua nimium conſiderentur/ ſiquis iubeat ut ua
ſa ⁊ ſuppellectilia ciuium omnia menſuram ha
beant ſuam: nullumqꝫ ſine certa menſura poſ
ſideatur: Et communi ratione cenſeat ad om
nia perutiles eſſe numerorum partitiones uari
etateſqꝫ: ſecundum quas ⁊ ipſi inter ſeipſos ua
rii ſunt: ⁊ in longitudine ⁊ profunditate/ ac
uocibus uarietatem accipiunt: in motibus quo
que/ tam recto motu aſcendendo uel deſcen
dendo: qꝫ circuitu. Ad hec omnia ita reſpice
re debet legislator/ ut ciuibus omnibus preci
piat/ ne ab huiuſmodi numerorum ordine quo
ad poſſunt/ diſcedant. Nulla enim alia una
pueritie diſciplina/ ad rei familiaris guberna
tionem/ ad rem. p. ad artes denique uniuerſaſ
tantam habet uim quantam huiuſmodi numero
rum cognitio: quodqꝫ maximum eſt/ ſomnolen
tos etiam ⁊ natura rudes exſuſcitat/ ⁊ doci
les, memores, ſolerteſqꝫ facit/ preter naturã
ſuam diuina arte proficientes: Que quidem
omnia/ ſi modo legibus aliis atque officiis/ illi
beralitas ⁊ auaritia ex eorum animis extirpa
ta ſit/ qui ea ſufficienter ⁊ utiliter ſuſcepturi
ſint, bona rudimenta ⁊ commoda ſunt: Sin
minus: malitia hinc potius qꝫ ſapientia clam
originem trahet, quod egyptiis ⁊ phenicibus
multiſque aliis gentibus nunc uidemus con
tingere: propter ceterarum artium facultatuꝫ
qꝫ illiberalitatem: ſiue quis rudis legum lator
id fecerit/ ſiue fortuna infenſa ſiue alia huiuſ
modi quedam natura. Nec. n. illud. o. Clinia
et Megille nos fugiat/ magnam eſſe locorum
ad ferendos meliores peioreſqꝫ homines diffe
rētiã. Quibꝰ diuerſa prout expedit legibꝰ ſaci
enda ſunt. Quippe alii uarietate uentorum ⁊
turbine difficiles ⁊ proterui ſunt, alii propter
aquas: alii propter cibos: qui ex terra non ſo
lum corporibus commodi aut incommodi oriun
tur: uerum animis quoqꝫ non minus. Maxime
autem loca regionis differunt: in quibus inſpi
ratio quedam diuina eſt: ⁊ que demones ſorti
ti ſunt: qui habitantes propitii uel contra ſu
ſcipiunt. Quibus/ pro humano ingenio conſi
deratis/ mētis compos legum conditor/ ſe ad
leges ferendas conuertet. Quod ⁊ tibi eſt. o.
Clinia faciundum. Prius. n. hec tibi animad
uertenda ſunt/ qꝫ habitari facias regionem.
Cli: Egregie. o. Athenienſis hoſpes hec abſte
dicta ſunt: Quare ⁊ mihi ita eſt faciendum.

Argumentum Marſilii Ficini in Librum Sextum

RIA Sunt genera cauſarum:
quibus diuerſa diuerſis in locis ho
minum ingenia fiunt. Que quidē
tria genera Plato in ſuperioris li
bri fine breuiter comprehendit.
Ego uero operepretium fore arbitror hac ip
ſa materia quaſi quodam nodo ſextum cum qn
to ligare: Sit ergo plurimum in loco diſcrimi
nis ad meliores deterioreſqꝫ homines generan
doſ. Cauſa uero ſit uel humana/ uel naturalis/
uel diuina: Humana quideꝫ/ lex. educatio. cō
ſuetudo diuerſa. Naturalis autē/ elementoꝝ
alimentorumqꝫ diuerſitas. Diuina uero/ ut ce
lum quoqꝫ diuinuꝫ/ uocem/ ſyderum numinūqꝫ
poteſtas. Siqdeꝫ Plato indicat quēadmodum
alie celi plage aliis regūtur ſtellis/ aliiſqꝫ diis
.i. ſupioribꝰ ãgelis: ſic alias terre plagas/ ali
is quoqꝫ demōibꝰ/ iſerioribꝰqꝫ ãgl'is gubernari

Accedit ad hec aſtronomoꝝ ſententia ⁊ plagas
terre celi plagis/ ⁊ urbes aſcendentibus ſignis
accomodãs. Mitto in preſentia qntū igenioꝝ
diſcrimen afferat familiarium cuiuſqꝫ hominis
uarietas demonum. Quod aūt ſpirituum ſupe
rioꝝ uires/ noſtris/ quomodocūqꝫ id fiat/ ſpiri
tibus influant/ negare non poſſumus/ qñ mani
feſte uidemus/ corpora noſtra corporibus ſupe
rioribꝰ agitari aſſidueqꝫ ab aere aliter atqꝫ ali
ter permutari: Quod ſi ſpiritus illi in noſtros
agunt ſpūs/ agunt inſuper ⁊ i corpora: Paſſio
uero corpoꝝ hūorum/ ſiue a ſpiritibus illis/ ſi
ue a corporibus ſupioribus inferatur/ eatenus
redundat i aīa/ quatenus tam ꝯparato qꝫ natu
rali affectu animus ſeſe mergit i corpus. Heꝝ
hoc intereſt/ qd corpora illa p corpora noſtra
mouēt aīas ſpūs aūt/ tuꝫ aīas p corpora mouēt
tū p aīas/ tū etiã p illum ſpūꝫ quē phyſici ſepe
nodum aīe inuicem corpiſqꝫ cognominãt. Me
mento uero uim oēm atqꝫ motum a ſupioribus
i nos deſcēdētē/ ſēp ad bonū ſuapte natura ꝯdu
cere. Qñqdem ⁊ celeſtes influxus/ ſemp ad bo
num. Sꝫ neqꝫ tu hic uel rigidiorē hominū tri
ſtitiã ⁊ parſimoniã reicias i ſaturnū/ uel temeri
tatē ferocitatēqꝫ in Martē/ uel fraudulentaꝫ
malitiam in Mercuriū/ uel laſciuos amores in
Uenerem. Quid uero? ſi Saturni grauitas in
nobis ꝯplexiōis/ nature/ nutritioniſqꝫ ⁊ educa
tionis uitio/ in ſimile quiddam grauitati uitiū
cōuertatur. Similiter magnanimitas martia
i audaciã magnanimitati quodãmodo ſimileꝫ:
mercurialis induſtria ſimiliter i malitiã: uene
rea charitas in libidinem: Nō ne ſub ſolis radi
is/ qui natura ſua ad uidendum conferunt ⁊ ui
uendum quotidie accidit: alios uiſū: alios uitã
amictere: ⁊ q in aere libero ſalubriter calefaci
unt: in concauis urunt. Quēadmoduꝫ uero ſub
benefico radioꝝ influxu ob inferiorem naturã
reſultat alicui malū: ī uniuerſo: ſic ſub ſtellaꝝ
uiribus natura bonis: atqꝫ ſub numinū muneri
bus optimis/ poteſt interdū inferioris ul' natu
re uel ꝯſuetudinis uitio/ uitiū uel corporis ul'
animi ſuboriri: Nihil uero uniuerſo uitiū aut
malū: quēadmodū in concentu Secūda uel ſep
tima uox/ que ſeorſum audita diſſonat/ interiꝫ
coniuncta ceteris ꝯſonat uniuerſo. Solent ue
ro Platonici infimos demones malos aliqñ nū
cupare: quoniã ad infimum generationis ⁊ ſēſi
bile bonum ſuo quodã/ ut aiunt/ officio nos alli
ciant: diuertere aūt a ſummo bono ad minimū
ꝯpatione ſummi malū iure cēſetur. Miſſum fa
cio i preſenti qd aiunt ſuppremos demones ad
ꝯtēplationis/ medios ad actionis/ infimos ad ꝯ
cupiſcentie bonū ducere. Quod ue his oibus ⁊
uti poſſumus: ⁊ abuti: ⁊ utentibus quideꝫ bona
cōtingunt/ abutentibus uero mala. Appellat
uero Plato demones ⁊ deos indigenas patrie/
nō quia inde geniti: ſꝫ quia ciues inde genitos
peculiari quadaꝫ cura cuſtodiunt. Dicit prete
rea beatã ciuitatē a diis deorumqꝫ filiis coli: in
telligens partim qdem celeſtē hieruſalem/ ab ã
gelis puriſqꝫ animis habitatam/ partim quoqꝫ
felicem illorum uitam. quos in phedone inquit
editiſſimas terre partes incolere numinum fa
miliaritate beatos. Deſcendit poſt hec i ſexto
ad magiſtratus cōſtituendos. s. quod eſſe opor
teat/ ⁊ quo pacto creari: quid ue magiſtratus
cuiuſqꝫ ſit officium: Inquit autem diligentiaꝫ
in his creandis tanti eſſe momenti/ ut uel bona
rum conſtitutio legum abſqꝫ magiſtratibus bo
nis/ non modo minime profutura ſit ciuitati/
uerum etiã plurimuꝫ nocitura. Oportere uero
ait tam eos qui magiſtratus electuri ſunt/ qꝫ q
eligendi/ eſſe ab adoleſcentia probatiſſimos/
maioribuſqꝫ probatiſſimis genitos: ⁊ qui conci
uium mores perfectiſſime calleant: In his no
tabis miram Platonis prudentiam in ordine
magiſtratuum eorumqꝫ officio i rebus humanis
⁊ ſacris/ bello ⁊ pace/ in urbe atque agris. Co
gnoſceſqꝫ ⁊ probabis optimatum gubernatio
nem/ aliquid regii/ nec non popularis haben
tem: ⁊ quodammodo inter unum ⁊ populum me
diam conſtitutam: Animaduertes in ciuili
bus muneribus diſtribuendis ſeruandam ſemper
equalitatem: non arithmeticam quidem: per
quam numero uel etiam menſura ⁊ pondere pa
ria ſingulis tribuuntur. que ſepe iniuſtiſſima
eſt: ſed geometricam potius/ per quam conſi
derantur merita ſingulorum: atque ea ratio
ne ſingulis diſtribuitur/ ut que proportio
meritorum eſt ad merita/ eadem quoque mu
nerum ſit ad munera: neque equalia ſint/

munera muneribus: sed munera meritis. Semi nam ergo considerabis equalitatem tum muneris ad munus, tum muneris ipsius ad meritum. Et illam quidem sepe noxiam, raro utilem, et tunc demum utilem si fiat sorte: Hanc uero quotidie necessariam. In hac utique totam consistere iustitie rationem. Atque hanc ipsam in Iouis iudicio esse positam. Eiusque notionem hominibus uix paucisque tribui. Sed quantacunque nobis adsit per hanc solam cuncta seruari. Nec immerito equalitatis huius officium supremi iudicis adscribit iudicio. Qui cum solus secreta omnium penetret, ideoque merita perfecte cognoscat, nimirum solus perfecte potest meritis equalia reddere. Idque ita facit, in celo primum deinde in uniuerso, ut hac sola pro cuiusque nature capacitate ubique distributione, fieri cuncta atque seruari, & ab antiquis probatum & in gorgia fuerit comprobatum. Sed inter hec Plato iterum, qui mos eius est frequentissimus, pueris educandis incumbens, peculiarem ad id procreat magistratum: eumque haberi uult omnium in ciuitate summorum magistratuum prestantissimum existimans absque colende puerilis sementis prouidentia, totam ciuitatis culturam fore uanam. Aduertes hic humanum ingenium bene quidem cultum, tandem mansuetissimum diuinissimumque euadere. Contra uero, si contra: sed cur nam humanum ingenium ferocius euadere posse dicit quam ferarum? Quia, quod maximam uim habet ad bonum, maximam quoque habere potest ad malum. Item optimum quando deprauatione sui uertitur in oppositum, fit pessimum? Quod quidem in re. p. disputat. Preterea ferocitatem in homine deprauato auget, machinatio perspicacissime mentis ad malum. Unde quod subtilitas spirituum humanorum in ira, conuertitur in furorem: Accedit & quorundam demonum irritatio, quod Plato in epistola ad siracusanos significat: & Homerus egyptiorum sententia frequenter usurpat, heroas inducens a diis. i. demonibus ad iras & sanguinem animatos. Commendat iterum numerum illum quinquies mille & quadraginta in magistratuum, domiciliorum, agrorum partitione, omnium commodissimum: utpote qui in multas deinceps portiones integras diuidatur. Sane si uniuersum hunc numerum in duas diuiseris partes: pars dimidia duo milia continebit, quingentaque & uiginti. Si uero in tres, pars tertia, mille sexcenta octuaginta. Si in quatuor. Quarta quelibet, mille ducenta sexaginta. Si in quinque. Quinta quelibet, mille continebit atque octo: si in sex: sexta omnis, octingenta & quadraginta. Si in septem septima, septingenta uiginti. Si in octo octaua sexcenta triginta. Si in nouem: nona, quingenta atque sexaginta. Si in decem, decima, quingenta & quatuor: huc usque partes omnes sunt integre. Sed si in undecim: undecima, quatercenta quinquaginta & octo: atque insuper duas undecimas portiunculas. Quod si in duodecim, duodecima, quatercentum atque uiginti. Hic siste pedem. At quoniam nobis sexagita commemorat. si uniuersum illum numerum in sexaginta partes diuiseris, pars sexagesima, octuagita & quatuor comprehendet, ac si conuersione quadam in partes octuaginta quatuorque secueris, pars queque sexaginta tenebit. Uidetur autem Plato pluurimi facere, quod ille numerus duodecies diuidatur in quatercentum atque uiginti: quod uero hic rursus duodecies intriginta quinque. At uero hic duodecies in duo atque insuper undecim duodecimas unius partes. Atqui & ipse numerus quatercentum atque uiginti multiplicatur ex numero uigesies uiginti & uno. Nam uiginti numerus uigesies semelque replicatus, quatercentum uigintique complet. Laudat duodenarium numerum & uniuersum illum, qui duodenario prorsus accomodatur, propterea quod duodecim sint apud eum mundi sphere & signa duodecim in Zodiaco: & partes duodecim in elementis. Siquidem quodlibet ex quatuor elementis in tres diuiditur regiones, in summam & infimam atque mediam: Non solum situ: sed uirtute etiam differentes. Adde elementorum substantie elementorum alterum duodenarium. Quod & substantie elementorum quatuor & qualitates octo comprehendunt. Qualitatum uero quatuor quidem masculetur. Qualitatum uero quatuor quidem mascule sunt. s. calor, frigus, leuitasque & grauitas. Quoniam primo due alterationis principia sunt, sequentes due principia motionis ad locum. Quatuor uero femine sunt que passioni magis subiciuntur: s. humor, siccitas, rarumque & densum. Hec uero egyptiorum mysteriis contineri Iamblicus asserit. Accedit quod duodenario mensium numero sol dominus planetarum & cursum proprium agit & uarios producit effectus. Denique singulas uult ciuitatis partes deo consecratas existimari: proprie uero diis duodecim. i. duodecim sperarum animabus. Item diis duodecim Zodiaci singna regentibus. Rursus duodecim ordinibus demonum celestia signa sequentium. Cum uero dicit partes urbis duodecim sequi circuitum uniuersi, forte etiam intelligit totum octaue spere circuitum triginta & sex milibus annorum perficiendum. Qui sane numerus tribus annorum mille duodenariis perfecte completur adeo ut in primo mille annorum duodenario intelligas ex antiquorum sententia iuuenilem mundi totius habitum. In secundo uirilem: In tertio uero senilem. Sed de his oportunius in Timeo. Conuenit his, quod in phedro inquit, deorum demonumque exercitum sub duce Ioue in duodecim ordines esse dispositum: Concludit hic ciuitatis partes partim quidem per duodenarium tribuum templorumque numerum, partim uero per diuinum cultum bis quolibet duodecim mensium solemniter instauratum: sic ad dei munera preparari, ut diis ipsis quasi insidentibus gubernentur: Bis autem instaurari precipua uult publicaque solemnia: quod & duodenario tribuum: & ciuitatis reliquique agrique duodenario satis fiat: Quod autem sacra iubet fieri diis deorum ue filiis, deos quidem intelligi uult sperarum animas, filios autem, demones puriores. Cuncta uero hec Iouis unius omnium principis gratia iubet fieri. Neque uero silentio pretereundum est duodenarios quos pertinentes ad uniuersum commemorauimus a duodenario cuiusque hominis proprio quasi representari. Qui sane ex quatuor corporis humoribus totidemque sensus ipsius perturbationibus: ac totidem uirtutibus constare uidetur. Post sacra deorum ad nuptiarum sacra descendit. Ubi leges ritusque nuptiales: exhortationem ad matrimonium: officia uiri & uxoris tum inter se, tum erga liberos & generandos, & educandos considerabis. Notabis ante omnia non decere in ebrietate uel alia mentis perturbatione procreandis liberis operam dare. Atque ob huiusmodi delictum filios quotidie nasci tam animo quam corpore egrotantes: Mandabis quoque memorie mysterium ubi ait principium & numen hominibus insitum, si conuenienti sibi honore a singulis, munere ipsius utentibus afficiatur, omnia seruat. Quid ergo principium? quid numen insitum aut insidens? Principium quidem idea est formationis humane principium: Numen uero familiaris demon, demon quoque, generationis princeps sepe sub nomine lucine significatus. At cur insitum aut insidens, aut incubans? ut intelligas numen non adesse solum sed inesse assidue atque fouere. Precipue uero fauere & fauendo seruare si grate colatur ab his qui munere eius utuntur. Post mutua uiri uxorisque officia, consequenter ad mutua dominorum seruorumque descendit officia: Post hec solita quadam arte redit ad menia, templa, palatia, que ante nuptias tractanda fuisse dicit. Ubi notabis in primis curias iudicum magistratuumque palatia, iccirco templis proxima collocari, quo humani iudices semper iudicando meminerint se adeo dum iudicant homines iudicari: meminerint quoque custodes urbis nisi custodiente deo custodire non posse: Item nihil in ciuitate uel minimum sine certo quodam ordine esse debere Siquidem quod caret ordine, alia insuper ordinata confundit: Maxime uero ordine & continua cura muliebria indigere. Alioquin si mulierum res negligantur, duplo plus, immo & supra duplum detrimenti prouenit ciuitati, quam si uirorum neglecte res fuerint: Inter hec ubi mundi antiquitas repetitur: quod dicitur ipsum generationis principium nos inextimabili temporis magnitudine precessisse, intellige si obseruas moysem: inextimabili dierum horarumque numero: Conclude librum ea sententia ut triplicem impetum. s. ad cibum, potum, coitum nequando precipitemur triplici cohibeamus freno, timore. s. atque lege ueraque ratione. Preterea moderato honestorum ludorum a pueritia usu Quo per honesta solatia reuocemur a turpibus & ad seria paulatim studia prouocemur.

Sextus Legum.

POST Omnia que hactenus diximus / ferme iam magistratus in ciuitate constituendi uidentur: Cli. Ita certe: Athe: Due profecto he species in ornatu rei. p. sunt prima magistratuum constitutio: quot esse oporteat / ⁊ quo pacto costitui. Altera legū redditio magistratibus / que quot qualesqꝫ sunt singulis consentanee. Sed parū p ante q̃ꝫ magistratꝰ eligamus commorati / non nulla ad ipsorum electionem pertinentia declaremus: Cli: Que nam hec? Athe: Audi iam. Nemini dubium est / quod cum magna res legum latio sit / siquis ciuitati per leges bene parate non idoneos magistratus constituat / q̃ꝫuis leges bene posite sint / tamen non modo id nihil proderit risumqꝫ mouebit / uerum etiam calamitates maximas ciuitatibus pariet: Cli: Plane: Athe: Hoc itaqꝫ considerandum amice / quēadmodum in hac tua ciuitate, re publicaque contingit. Vides enim eos / qui recte magistratus accepturi sint / oportere primo satis ab adolescentia probatos fuisse / tam ipsos q̃ꝫ suos / usqꝫ ad ipsam electionem: Deinde eos etiam qui suffragia ferunt / legitimis esse moribus educatos / ut facile queant admictendos ⁊ repellendos cognoscere / ⁊ erga utrosqꝫ pro dignitate se gerere. At uero qui nuper conuenerunt / cum nec se inuicem satis cognoscant / neque adhuc eruditi sint / quomodo recte unq̃ꝫ magistratus eligere poterunt? Cli: Nullo ferme unq̃ꝫ pacto: Athe: Sed enim certamen excusationes non facile suscipit. Hoc autem ⁊ mihi nunc ⁊ tibi faciendum est. postq̃ꝫ ⁊ tu ciuitatis cretensibus instituēde officium / libenti animo suscepisti / ac decimus es in hoc opere ut ipse dicis / ⁊ ego tibi auxilium presenti confabulatione afferre permisi. Quare sermonem hūc nostrum sine capite restare non patiar. Nam si ita uagaretur / deformis omnibus appareret: Cli: Optime dixisti hospes: Athe: Immo etiā sic / pro uiribus faciam: Cli: Faciamus sic prorsus ut dicimus: Athe: Faciemus utiqꝫ / si deus uoluerit; sic ut etiam senectam in hac parte superemus: Cli: At deum uelle / credendum est Athe: Credendum profecto. Quare ipsum sequentes / hoc etiam dicamus: Cli: Quid nam? Athe: q̃ꝫ audacter simul atque periculose modo ciuitatis habitatio nobis constituetur: Cli Quorsum hec? Athe: Quia facile ⁊ intrepide rudibus hominibus leges damus / utqꝫ ipsas suscipiant / iubemus. Cum omnibus ferme. o. clinia etiam non multum sapientibus / pspicuū sit / neminem leges nouas facile suscepturum. Si uero tamdiu expectaremus / donec legibus instituti pueri / Vtaqꝫ ⁊ diu sub eisdem legibus conuersati suffragia uniuerse ciuitati ferre possint / atqꝫ id pro uiribus recte fieret, certe / ⁊ tunc / ⁊ in posterum / procul ab errore sic instructa ciuitas permaneret: Clini: Sic ratio monet: Athe: perspiciamus ergo si modū quendam ad hec ꝯmodū ita ferre possimꝰ. Gnosios oportet. o. clinia preceteris cretensibus non solum quasi libando inchoare quam nunc rem publicam conditis / sed omni studio prouidere / ut q̃ꝫ tutissime atqꝫ optime primi magistratus constituantur. In aliis quidem constituendis opera breuior. legum autem custodes ante alios creare summa diligentia necessariū est: Cli: Qua uia istud rationeqꝫ faciemus? Athe: Hac o cretēses inq̃ꝫ. Oportet gnosios quando multarum ipsi ciuitatum primi sunt / communiter cum his qui ī eadem conuenere colonia / a seipsis ⁊ ab illis septem ⁊ triginta uiros eligere. Nouē quidem decemqꝫ ex eorum numero qui coloniam habitabunt: Ex gnosiis uero reliquos. Hos utiqꝫ gnosii tue dent ciuitati. Te quoqꝫ ipsum / ut huius colonie ciuem ⁊ unum de octo decemqꝫ uiris / hec aut persuadendo / aut ui mediocriter cogendo faciant: Cli: Quid uero? non ne ⁊ tu hospes ⁊ megillus iste rei. p. huius nobiscum participes? Athe. Magni o clinia athenienses magni quoqꝫ lacedemonii se faciunt / ⁊ longe utriqꝫ incolunt. ⁊ habitatoribus aliis similiter secūdum ea que de te modo dicta sunt / ⁊ que tibi atqꝫ illis hac tempestate cōuenientissime fieri possunt / exposita. Progressu autem temporis ⁊ re. p. permanēte / Qui huiusmodi / magistratuū designatio fiat.

cunctiqꝫ arma siue equites siue pedites ferre possunt / bellisqꝫ in etatis sue ordine interfuerunt suffragium ineant: comitiaqꝫ in templo habeātur: qd prestantissimum ciuitas ducat. Vnusquisqꝫ autem in ara dei nomen suum ⁊ patris ⁊ tribus ⁊ gentis in tabula scriptum deponat: liceatqꝫ cuiqꝫ si uelit / quamcumqꝫ tabulam non recte scriptam suspicabitur / in loco publico ponere / ubi nō minus q̃ꝫ trigīta dies permaneat. Trecentasqꝫ tabulas sic approbatas uniuerse ciuitati magistratus ostendāt. que quos uelit de istis / iterum ⁊ accipiat ⁊ reiiciat. centumqꝫ ita secundo delecti rursus omnibus ostendantur. Tertio uero nominet de cētū uiris quilibet quemcumqꝫ uoluerit. Septem autem triginta uiri / eos qui pluribus delecti suffragiis sunt / magistratus declarent. Qui nam igitur o. clinia megilleqꝫ / hec omnia de magistratibꝰ eorumqꝫ probatione in ciuitate cōstituent? Nō intelligimus in ciuitatibus sic ab initio conciliatis preesse aliquos oportere? Qui uero ex omnibus magistratibus deligantur / in eis nequaq̃ꝫ reperiuntur. Cum tamen eos esse oporteat / non uiles quosdam / sed summos uiros atqꝫ prestantes. principium. n. dimidiū totius operis esse prouerbio dicitur. atqꝫ eum qui bene cepit omnes laudamus. Mihi autem hoc plusq̃ꝫ dimidium esse uidetur. Rectumqꝫ principium nunq̃ꝫ satis ab aliquo laudatum fuisse. Cli: Recte loqueris: Ath: Quare cum nos id non lateat ne silentio pretereamus: sed quomodo fiat / perspicue declaremus. q̃ꝫuis ego nihil ī presentia nisi hoc unum necessarium atqꝫ perutile habeā dicere: Cli: Quid nam? Athe: Equidem ciuitatis huius quam condituri sumus neminē aut patrem aut matrem esse aio / preter ciuitatem illam que coloniam mictit. Nec ignoro fuisse multas ac fore colonias / a / ciuitatibꝰ que miserunt / discidio distractas. Quemadmodum uero erga parentes se gerit filius qui q̃ꝫuis aduersaturus illis quandoqꝫ sit / in ipsa tamen puerilie indigentia / genitores diligit ac uicissim diligitur / ⁊ ad suos semper refugiens in his solis presidium reperit ita quoqꝫ nouam arbitror ciuitatē erga curatores eius gnosios / ⁊ gnosios erga ciuitatem nouam affici. Repeto igitur quod modo dixi. Non enim nocet bis dicere / quod bene dicitur. Oportet ut gnosii horum omnium curam suscipiant / ⁊ de colonis uiros seniores atqꝫ optimos nō pauciores q̃ꝫ centū deligant / deqꝫ ipsis gnosiis alios centum: quos in nouam ciuitatem profectos / oportere arbitror operam dare ut magistratus secundum leges costituātur ⁊ statuti cōprobentur. his factis gnosum gnosii redeant. Noua uero ciuitas seipsam seruare ac feliciter uiuere conetur.

Qui autem in septem ⁊ trigīta uirorum numero ꝯputati sunt / ⁊ nunc ⁊ postea sēp istas res curent. primo quidem legum custodiam habeant deinde etiam tabularum / ubi quisqꝫ magnitudinem sui census conscripserit. Sitqꝫ maximꝰ cēsus minarum quatuor / secundus trium: duarum tertius. quartus uniꝰ: Quod siquis plus q̃ꝫ in tabella scriptum dederit / habere deprehēdatur / quod superest / publicum fiat: preterea reus sit uolentis eum tanq̃ꝫ infamem accusare quando propter lucrum spernere leges inueniatur. Atqꝫ eum quicūqꝫ uoluerit turpis lucri nomine / apud legum custodes accuset. Et qui damnatus erit / publicarum possessionum sit expers. ac siqua bonorum in ciuitate distributio fiat / nihil preter sortem primam assequi possit damnatumque ipsum esse q̃ꝫ diu uiuit ibi scribatur / ubi quicumqꝫ uoluerit / possit legere: Custos autem legum non plusq̃ꝫ annos uiginti hūc habeat magistratum / nec pauciores natus q̃ꝫ quinquaginta / eum gerat. Ac si sexagesimū etatis annum agens magistratum hunc nactus est / solum presit decennium hac utiqꝫ ratione ut qui septuagesimū annum excesserit / tantū magistratum non teneat. Hec igitur tria de legum custodibus precepta sint proficientibus uero legibus quiuis poterit his uiris precipere quorum maxime curam preter ea que modo diximꝰ / habere eos oporteat. Nunc uero nos deinceps de aliorum magistratuum delectu dicamus. post hec duces exercitꝰ eligendi sunt: eorumqꝫ ministri in bello / magistri equitū: tribuni militū peditumqꝫ ordinatores. quos merito multorum more prefectos ordinum nuncupabimus. Igitur ipsi custodes legum huius modi exercitꝰ duces futuros aliquos ciuitatis

modus census:

Custos legum:

lxx an:

Prefecti ordinum in militia:

huius ciues proponant: ſuffragium ineant oēs qui bellis in etate conuenienti interfuerunt / aut iam interſunt. Quod ſiquis aliquem a nullo ꝓpoſitū ꝓpoſito aliquo preſtantiorē exiſtimet / liceat ei loco eius alium nominare ſi modo prius quod ita iudicet iureiurādo cōfirmauerit. Et nominatus maiore ſuffragiorum numero deligatur. Tres autem quibus fauetur plurimum / duces exercitus / bellicarumqꝫ reꝝ curatores quemadmodum cuſtodes legum conprobentur. qui prefectos ordinum duodecim / Unum cuilibet tribui nominent. Pro nominatio autem ⁊ ſuffragium deſignatioqꝫ ⁊ iudiciū ita in his fiat / quēadmodū i exercitus ducibꝰ. Comitia uero in preſentia ante qꝫ creetur cōſilium ⁊ prefecti conſilio deligantur / cuſtodes legum in ſanctiſſimo ſufficientiſſimoqꝫ loco habeant / ubi ſeorſum pedites ⁊ equites ſedeant, tertioqꝫ deinceps ceteri / quicumqꝫ in armis uerſantur. Et in eligendis quidem ductoribus ⁊ magiſtris equitum / omnes ſuffragium ineant. In prefectis ordinum ſolummodo qui ſcuta ferunt. in tribunis militum equites omnes. At leuis armature aut ſagiptariorum / ceterorūqꝫ huiuſmodi prefectos / ipſi duces exercitus ſibi cōſtituant. Reſtat magiſtrorum equitū deſignatio. hos igitur illi nominent qui ductores etiam exercitus nominarunt. ſuffragiūqꝫ feratur ſimiliter. ſimilr̄ quoqꝫ ꝯpatio ꝓ nominando / fiat. Ferant uero ſuffragium / preſentibus peditibus equites. Atqꝫ duo qui maior ſuffragiorum numero delecti ſunt / omnibus ꝓſint equitibus. ꝓ nominationem autem bis fieri liceat. Tertio ſiquis dubitet / illi ſuffragio iudicent / qui comitiorum modū in ſingulos ſtatuere. Conſilium triginta cōſtet duodenariis Nam diſtributio huic per ſexaginta trecentoſqꝫ uiros conuenit. ⁊ in quatuor partes per nonagita diſtribuatur: ita ut a cēſibꝰ ſingulis cōſiliarii nonaginta ferantur: Et primum quidē neceſſario ferant omnes qui maximo cenſu ſunt / ⁊ qui ferre ſuperſederit / pro arbitrio condemnetur. poſtqꝫ uero delati ſunt / conſcribantur. Sequenti die a ſecundo cenſu eodem pacto ferantur. Tertia a tertio ferat quicūqꝫ uelit. Neceſſarium uero ſit iſtud trium cenſuum uiris. Quartus autem minimuſqꝫ cenſus a pena ſit liber / ſiqs eorū ferre noluerit. Quarta die / ex quarto minimoqꝫ cenſu omnes ferāt hac conditione ut ſiquis ex tertio uel quarto cenſu non tulerit / minime damnetur. Sin uero quiſpiā primi ſecundi ue cenſus ferre neglexerit / cōdēnetur: ita ut qui ſecundi cenſus eſt in triplo primi damni ꝯdemnetur / qui uero primi eſt. in quadruplo. Die quinta magiſtratus ad omnes ciues deſcripta efferant nominum ꝙ quibus omnes ferant. qui uoluerit / primo damno condemnetur: Eorum uero / q ex omnibus cenſibus electi fuerint / dimidium / hoc eſt centum octuaginta ſorte ad animi ſenatus ordinē comprobetur. : ſic utique magiſtratuum creatio facta inter unius: ⁊ populi poteſtatem erit media. Quarum medium tenere ſemper oportet rempublicam. Serui enim ⁊ domini amici nunqꝫ erunt: Nec probi ⁊ iprobi / ſi equalibus afficiantur honoribus: In equalibus. n. equalia inequalia fiunt / niſi mēſuram accipiāt Nam propter hec utraqꝫ ſeditionibꝰ replētur res p. Uerus. n. priſcus ille ſermo ab equalitate amicitiam procreari / recte admodū ⁊ concinne fertur. qm̄ uero non ſatis aptum eſt q̄ nā ſit equalitas qua id efficitur / iccirco nos ualde turbamur: Due qppe ſunt equalitates cōqꝫ nomine apellate / ſꝫ effectu in multis pene ꝯtrarie: ⁊ alterā oīs ciuitas legūqꝫ lator ſorte diſponendo pōt in diſtribuendis honoribꝰ adhibere: eā dico q̄ numero / pōdere ⁊ mēſura eſt equalis: Sꝫ ueriſſimā optimāqꝫ equalitatē non facile q uis ꝓſpiciet: Jouis. n. iudiciū ē: et hoibꝰ qꝺꝫ pauca ſēp ſuggeritur ſ quatenꝰ aūt ſuppetit / tā priuatis qꝫ ciuitatibꝰ bona oīa reddit: Hec ſane maiori plura / minori pauciora tribuit: utriſqꝫ uidelicet ſecūdū eoꝝ naturaꝫ moderata: Atq ⁊ honores / uirtute maioribꝰ ſemp maiores / Minoribus aūt uirtute ⁊ diſciplina minores: ⁊ utriſqꝫ ſecundū rationē quod decet / ipertit: Ea. n. certe nobis eſt ciuilis iuſtitia. hāc ⁊ nos appetere debemꝰ atqꝫ ad hanc ipſam. o. clinia equalitatē reſpicere / dū hanc nouā ꝯdimus ⁊ diſponimus ciuitatem. ⁊ qſquis aliā / iſtituit / eodē debet i legibus ferendis aſpicere: Non aūt ad paucos tyrānos uel

ad unū uel populi poteſtatē / ſꝫ ad iuſtitiā ſemp inſpiciendū. Ea eſt quā modo diximus. Equalis ipſius ſecundūꝫ naturā quotidie inequalibꝰ diſtributio. Uerūtn̄ neceſſe eſt / ut his duabus equalitatibꝰ in denominatiōe ſimilibꝰ ciuitas uniuerſa utatur: ſi tota uelit ꝓcul ab omni ſeditione manere. Equabilitas. n. illa laudabilis ⁊ equa diiudicatio perfecti atqꝫ exacti / cū preter rectū iudiciuꝫ ſit uiolatur ⁊ frāgitur. Jdō qꝫ eq̄litate ſortis uti ēt neceſſe ē ad ml'toꝝ idignatōēꝫ penitꝰ deuitādā. Qua i re dm̄ bonāqꝫ fortunā precibꝰ iuocare oportet / ut ſors ad id qꝺ ē iuſtiſſiꝫū dirigatur. Sic igitur neceſſario utriſqꝫ equalitatibus uti debemꝰ: ſꝫ i rebus ad modum pauciſſimis / ea equalitate / cui fortuna opus eſt. Hec ita ob hanc cauſam. o. amici / neceſſe ab ea ciuitate / que ſalutē ſit cōſecutura / ſeruari. Quemadmodum uero nauis in medio pelago / die nocteque cuſtodibus indiget / ita quoqꝫ ciuitas in medio aliarum ciuitatum fluctu poſita uariis ſubiecta ſeditionibꝰ ac ſemp captiuitatis periculo ꝓxima / ꝑpetua eget cuſtodia. ꝓpterea ⁊ ex die i noctē ⁊ ex nocte in dieꝫ ſuccedere ſibi inuicem magiſtratus ⁊ cuſtodes oportet / ut tradētiū ſuſcipiētiūqꝫ cuſtodiā / ſucceſſio nunqꝫ ꝯſinat. Quoꝝ nihil multitudo celeriter facere pōt. Eſt aūt neceſſariuꝫ ut plurima ꝯſilii pars plurimū tēpꝰ ꝑmictatur in priuataꝝ ſuaꝝqꝫ reꝝ adminiſtratione uerſari: duodecima ūo pars eiꝰ / i mēſes duodeci diſtributōē facta / alia poſt aliā ſigillati cuſtodiat. Que unicuiqꝫ ſiue a ciuitate ipſa ſiue aliūde uenīēti parata ſit ſeu nūciare qcq̄ꝫ / ſeu interrogare qſpiā uelit de his rebꝰ / de qbꝰ ciuitatē oporteat uel reſpondere ceteris ciuitatibus uel ab eis iterrogationū reſpōſiones accipere. Nouaꝝ etiaꝫ gratia molitionū q̄ ſepe fieri ſolent. Maxime qdeꝫ ne fiant. ac ſi acciderint / ut qꝫ celerime ſentiat ciuitas / ⁊ remediuꝫ afferat. quod ꝑ cetū ciuitati preſidētiuꝫ fieri ſemp oꝫ. ut ⁊ q̄ legibus / ⁊ q̄ repēte ciuitati difficultates accedūt / diſſoluātur: Hec oīa curet duodecima ꝯſilii pars qetē i mēſes undeciꝫ habitura. Quaꝫ qdē cuſtodiā hec ꝯſilii pars ꝯmuniter cuꝫ aliis magiſtratibꝰ i ciuitate ſemp agat oportet. Atqꝫ urbana qdem ꝓle hoc pacto ordinata erunt: Totius auteꝫ relique regionis que cura ſ quis ordo ſ An cum ciuitas tota ⁊ uniuerſa regio in partes duodecim ſit diuiſa / in ciuitate quidem ipſa uiaꝝ habitatiōum. hedificationuꝫ. portuum. fori. fontium. ſacroꝝ locoꝝ. tēploꝝ. ceteroꝝqꝫ huiuſmodi omnium conſtituere curatores oportet ſ Cli: Cur nō ſ Ath: Dicamꝰ igitur tēplis edituos / ⁊ ſacerdotes taꝫ uiros q̄ꝫ mulieres prefici oportere: Ad uiaruꝫ autem edificationumqꝫ exornandarum curam / ne aut homines iniurientur / aut ipſe fere noceant / ſꝫ ut tam in ipſo urbis ambitu q̄ꝫ i ſuburbiis / ciuitatibus ꝯſentanea queqꝫ gerantur / tres ſunt magiſtratuum ſpecies eligende. Et rerum modo dictarum curatores / apellentur ediles. Qui uero fori uenditioniſqꝫ curaꝫ habebunt / rerum uenalium curatores. ſacroꝝ autem ſacerdotes. Et ſacerdotia quidem que a parentibus per ſucceſſionem ſeu uiris ſiue mulieribus tradita ſunt / nequaq̄ꝫ mouenda. Si ūo aut nullis aut paucis aliqua huiuſmōi ſūt / quod accidere par eſt illis qui in noue ciuitatis habitationem conueniunt / ubi hec deſunt ſacerdotes tam uiri q̄ꝫ mulieres ⁊ editii conſtituendi ſunt. Que omnia partim delectione / partim ſorte fieri oportet. Atqꝫ in omni regione ciuitateqꝫ plebs cum illis qui extra plebem ſunt / per amicitiam coniungenda / ut maxima ſit in omnibus his conſenſio. Et que ad ſacerdotum creationem attinent / deo committenda ſunt / ut quemadmodum illi placet ita diuina fortuna cui tributuꝫ id ſit ſortes ferat. In eorum autem qui ſortis ſuffragium aſſecuti ſunt / examinatione / ille eſt comprobandus / q integer ſit atqꝫ legitimus: deinde a domo q̄ꝫ maxime munda. expers quoqꝫ cedis omniūqꝫ huiuſmodi / que aduerſus diuinam rem committuntur. cuius / ⁊ pater materque ſimiliter uixerit. Leges autem de rebus diuinis a delphis petantur: conſtituanturqꝫ illarum interpretes atqꝫ his utendum. Sacerdotiū / non diuturniꝰ ſit q̄ꝫ annuum. Nec pauciores annos q̄ꝫ ſexaginta natus ſit qui ſecundum ſacras leges res diuinas ſufficiēter eſt tractaturus. Eademqꝫ ꝺ mulieribus ſacris / que ⁊ de uiris ſtatuta intelligantur Interpretes autem ter quatuor ferāt

tribus ipse quatuor / ex earũ ordine unaqueqȝ tres. ac tribus ꝓbatis / qui maiori suffragio delecti sunt reliquos nouem delphos mictãt: ut ex quaqȝ trinitate unꝰ oraculo deligatur: Cõprobatio ipsoꝝ etasqȝ talis / qualis ⁊ sacerdotum dicta est. Hi per totam uitam interpretãdi ⁊ exponendi habeãt potestatem. Et in defũcti uicem quatuor tribus inde alium eligant / unde puer ille defecit. Questores ⁊ asseruatores sacre pecunie in templis singulis / qui lucorum agrorumqȝ ipsis dedicatoꝝ ⁊ fructuũ / cõductionũqȝ ⁊ locationuȝ domini sint tres de maximis censibus ꝓ tẽplis maximis eligãtur. duo pro minoribus. ꝓ mediis maximeqȝ ꝯcinnis / unus. Qui nõ aliter q̃ȝ duces exercitus eligatur ⁊ cõprobentur: Atqȝ hec in rebus sacris ut diximus / per agantur. Danda uero opera est / ut quo ad fieri põt / nihil sine custodia sit. Ciuitatem quidem curent exercitus duces ordinum prefecti magistri equitum. tribuni. cõsilii pricipes. ediles. atqȝ censores: postq̃ȝ electi suo ordine fuerint. Reliqua regio ita custodiatur. Duodecim in partes equales ꝓ uiribꝰ regio tota diuisa fuit. Una itaqȝ tribus parti cuilibet sorte data. qnqȝ in annuȝ q̃si agroꝝ curatores tribuũqȝ pricipes deligat. quoꝝ q̃sqȝ sua ex tribu duodeci iuuenes habeat / non minoris etatis q̃ȝ quinqȝ ⁊ uiginti annoꝝ: neqȝ maioris q̃ȝ trigita. his singulis regionis partes ꝑ sortem menstruo tempore tribuantur ut totiꝰ regionis omnes peritiam habeãt. biennio autẽ imperandi ⁊ custodiendi curam habeant principes ⁊ custodes. Cum primum partes custodiẽdas sortiti sunt / per menses singulos loca permutent ad ꝓximum quemqȝ locuȝ: ⁊ ad dexteram primum cirulariter custodie principes ducant. dexteram uero plagam apello que solem orientem spectat. Deinde in altero anno ad sinistram commutentur: ne regionis quo ad unȝ anni tempus solum periti sint: sȝ ⁊ quid in quolibet tempore in quacumqȝ regionis parte contingat / agnoscant. Tertio autẽ anno quinqȝ alii agroꝝ ⁊ custodie priꝯipes a primatibus tribuũ deligãtur ipsoꝝ duodeci curatores. Cura uero ⁊ opera singulis in locis talis sit. Primũ ut q̃ȝ maxime aduersus hostium impetum regio munita sit / Foueis ubicumqȝ opus sit effossis turribusqȝ ⁊ claustris ꝓ uiribus circumductis. Ad hec utiqȝ facien ... nocere nolentes arceant. Ad hec utiqȝ faciẽda subiugalibꝰ seruisqȝ indigenis utantur: q̃n minime i suis opibus occupantur non nullos ipsis preficiẽtes loca oĩa ita disponãt: ut ꝑ ea difficile trãsire inimici possint. amici uero hoĩes pecudes. Ju gallia facile: quibꝰ maxime ꝑ uia regio fiat. Diligenterqȝ procurent: ut pluuiales aque non solum non noceant / uerum etiam conferant ab altis montibꝰ cauas in ualles fluẽtes: ubi foueis parietibꝰqȝ stagnare eas cogãt ut illic alueis pluuiales aque combibite inferioribus locis agrisqȝ oibꝰ scatebras fontesqȝ aquaꝝ efficiant / locaqȝ isto modo siccissima humore multo salubriqȝ irrigent. Fontes autem ⁊ fluuios arboribꝰ edificationibusqȝ exornent ⁊ lucos q̃ etiam iugi irrigatione ⁊ dedicatos diis agros aquis imissis pinguefacere curent: ⁊ metallis humorẽ scatebrasqȝ ad bibeãt. Atqȝ ita ⁊ abundantia oĩa ⁊ templa deoꝝ reddant ornatura. Ubiqȝ autẽ in istis gymnasia iuuenes tam sibi commoda q̃ȝ senibus preparẽt / calidis balneis constitutis: ⁊ copiose siccis appositis lignis / ut ⁊ remedium egrotantibus ⁊ lenimen labore defessis beniuole afferatur: que sane cũ ratio longe melior est q̃ȝ medici paꝝ periti medela. Hec oĩa ceteraqȝ huiusmodi his locis ornamento utilitatiqȝ sunt / grato quodam cum ludo Summatim autem circa hec studium huiꝰmodi sit. Sexaginta uiri singuli ad scriptum sibi locum custodiant: non hostium causa soluȝ sed eoꝝ etiam qui se amicos dicunt. Et siquis inter uicinos ac ciues seu seruꝰ siue liber alicui in iuriam inferat: iudicent. in paruis quidem ipsi quinqȝ principes: Jn maioribus autem de cem ⁊ septẽ uiri una cum duodecim / usqȝ ad minas tres de quocunqȝ alter de altero cõqueritur. Nemo autem iudex magistratus ue sit: q gesti officii sui rationem non referat: preter eos q regum istar finem rebus imponunt. Atq ⁊ agroꝝ curatores siquid / aduersus eos quorum habent curam / contumeliose gerant / inequaliter onera inferentes / aut ni aliquid ab agricolis accipientes siue adulatorum largitio nibus / quibus iudicium corrũpatur: muneribus quidem adulationibusqȝ capti / obprobrio per uniuersam urbem afficiantur. Jn aliis aũt iniuriis usqȝ ad minam sponte sua uicinis colonisqȝ dent mulctam. Qȝ si nolunt in maioribus uel minoribus iniuriis quod debẽt / persoluere / q2 sperent / cum de loco ad locum ꝑ singulos menses transeant / iudicium ac penã effugere / in cõi iudicio accusentur: ⁊ q damnabitur / duplum reddat ei quẽ iniuria oppressit. Uiuant ãt tam principes q̃ȝ ceteri curatores agroꝝ biennium hoc pacto. Primuȝ quideȝ omnibus cõia singulis in locis habeãtur conuiuia: quibuscunqȝ defuerit: etiam si uno die aut una nocte excubarit: cum nec princeps ita ordinauerit / neqȝ necessitas ulla coegerit: si quinque uiri eum damnent / scribantqȝ in foro deseruisse custodiam / magnis afficiatur obprobriis / utpote qui quãtũ in se est rem. p. prodidit. Et a quocunqȝ obuiã facto / uolentiqȝ cedere / impune cedatur. Oẽs autem sexaginta uiri obseruent / ne de principibus aliquis quicq̃ȝ tale cõmittat: ⁊ q sensit audiuitqȝ / si non accusauerit / similiter eadmeqȝ lege reus sit / qua q peccauit ⁊ acriori iuuenum censura punitus in omnibus iuuenũ magistratibus contemnatur. Atqȝ hec quidem oĩa custodes legum diligenter preuideant / primo quidẽ ne fiant / deinde ut facta / ꝓut ius postulat / puniantur. Existimare de omnibus hominibus id quisque debet / qȯ qui nunquã seruiuit / is laude dignus esse dominus nunquã poterit. Ideoqȝ gloriari quemque oportet magis qȯ bene seruierit / q̃ȝ qȯ bene fuerit dominatus: primũ q̃dẽ legibus: quibus q seruit / diis seruit. deinde senioribus q honeste uixerunt. Postremo totuȝ hoc biennium custodes agrorũ humillimum tenuissimumqȝ uictuȝ agant. Jtaqȝ duodecim uiri cum quidqȝ congregati inter se consultent / quasi alios seruos non habituri. Naȝ agricolis quidẽ colonisqȝ non in proprio ministerio / sed in publico solum utantur. Jn ceteris sic cogitent / ut seruientes sibi ipsis uicturi / estate preterea atqȝ hieme semper armati regionem oẽȝ lustraturi: ut custodiant diligentius / dum loca omnia nouerint. Nulla quippe cognitione minor hec esse uidetur: qua exquisite ab omnibus regio uniuersa cognoscitur. Atqȝ huiꝰ gratia non minus q̃ȝ uoluptatis utilitatisqȝ alterius / adolescẽtes alendis canibus / ⁊ relique uenationi dare operam debent. Hos ipsos studio etiaȝ illo uti oportet: quod ab occultando a non nullis apellatur. sed siue sic siue agri custodia sit nominãda / siue quomodocũqȝ aliter q̃squam uelit / oportet ut q ciuitatis sue salutẽ exoptant / in ea se re pro uiribus diligenter exerceant. Sequitur ut de censorum ediliumqȝ electione dicamus. Sexaginta illos curatores agrorum tres sequuntur ediles tripartito duodecim partes urbis complexi: qui sane illos imitantur / uiarum urbis curaȝ habent: uulgariumqȝ itinerum / que a regione in urbem tendunt: edificationum quoqȝ / ut secunduȝ leges omnes fiant. Aquarum preterea / quas custodes deduci in urbem curant: ut in fontes q̃ȝ liquidissime sufficiẽtesqȝ ducantur. ac ciuitatem iuuent pariter ⁊ exornẽt. Oportet hos esse tales ut intermissa suorum cura / ocium habeant ad publica procuranda. Quapp quisqȝ a maximo censu quem uelit edilem futurum nominet. Et de sex qui suffragio ceteros supabunt: tres sorte deligant: quibus cure ista sint. Denique comprobati / magistratum secundũ prescriptas sibi leges pagãt Censores deinceps / rerum uenaliuȝ curatores a primo secundoqȝ censu quinque deligantur. Eorumqȝ electio eodẽ ferme modo quo ediliũ transigatur. Quippe de decẽ / q ceteros suffragio superarint: quinque sorte designentur: et comprobati / magistratus declarentur. Nominet autem quemlibet unusquisque. Qui autem nolle accusabitur / dragmis quinquaginta dãnetur. atqȝ ẽt iniquus existimetur. Comitia communẽqȝ cetũ q̃cunque uelit ingrediatur. atque ad id primi secũdiqȝ census oẽs cogãtur. Porro qui de his absfuerit / decẽ dãnetur dragmis. Tertii uero quartiqȝ cẽsus hoĩes nõ cogãtur. Jccirco q non interfuit indẽnis sit: nisi forte principes urgẽte quadã necessitate / adesse oĩbꝰ edixerint. Est ãt censoꝝ officiũ / fori ordinẽ legibꝰ statutũ seruare. Fõtiũ quoqȝ ⁊ tẽploꝝ q̃ i eo loco sunt / curã hẽre: ut ne q̃s illic iniuriose q̃cq̃ȝ agat. ⁊ siq̃s fecerit / seruus q̃dẽ ⁊ pegrinꝰ uerberibꝰ ⁊ uinculis penas luat: Cuiꝰ ãt a censoribꝰ dragmis cẽtũ iure cẽsorio ꝯdẽnetur: Ma

iori uero mulcta usqꝫ ad huiꝰ duplā isti/nisi edi
les quoqꝫ adsint: condēnare nō possint: Eadeꝫ
quoqꝫ edilibus i ꝓprio magistratu mulctādi ⁊
puniendi conditio sit. Nā usqꝫ ad minā condē
nandi ipsi habeāt potestateꝫ. Ad duplam uero
mulctam censoꝝ simul auctoritas requiratur.
Post hec musice ⁊ gymnastice magistratus/du
plices utriusqꝫ facultatis ꝯstituūtur. Alii disci
pline/alii exercitatiōis cā. Qui discipline pre
sunt/gymnasioꝝ doctrinarumqꝫ ornatuꝫ ⁊ di
scendi ordineꝫ curent: opamqꝫ dent ut tam ma
res q̄ꝫ femine i adolescentia/honeste ad ista ꝓfi
ciscantur: honeste etiaꝫ ꝯmorentur. Exercita
tionis curā habeāt in gymnastica ⁊ musica ipsi
athlothete q munera imponunt atqꝫ declarāt/
athletis ipsis. s. certatoribus. Atque hi simili
ter duplices esse debent. Circa musicā alii/alii
circa gymnasticā: ⁊ in gymnastica qdeꝫ iidem
pariter i hoiuꝫ equoꝝue certaminibꝰ. In musi
ca uero alii in monodia. i. cantu ⁊ oratione fu
nebri/⁊ imitatione ipsa/sicut rphapsodorum
eorum. s. qui decantatoriū ꝯponunt carmen:
citharistaꝝ: tybicinum: ceterorumqꝫ talium.
alii i chori cantu. Primuꝫ igitur i chori ludo/
ubi uiri/pueri ⁊ puelle tripudio ceterisqꝫ musi
ce modis exercentur/principes eligēdi. Unus
autem illis sufficit princeps non pauciores q̄ꝫ
quadraginta ānos natus. Unum quoqꝫ i mono
dia sufficere arbitramur: qui triginta annos
expleuerit: qui ⁊ introducat homines in certa
men: eisque sufficienter cognoscat ⁊ iudicet.
At uero principē ordinatorēqꝫ chori/sic opor
tet eligere. Qui huic rei uacant: in cōcilium
ꝓficiscantur/mulcta iposita: nisi accesserint.
huius rei leguꝫ custodes/iudices sint. Ceteros
si nolint/nemo cogat. Nominent etiā q periti
sunt: ⁊ in comprobatiōe/una hec approbatio
reprobatioqꝫ habeatur: qō peritus uł impitus
sit q designatur. Qui uero ex ꝯsignatis decē/
ceteros suffragio supauerit/⁊ deinde compro
batus fuerit/unus annuo tempore choro secun
dum legem presit. Similiter etiaꝫ in monodia
⁊ tybicinio/ꝯsignatio fiat: electioqꝫ ⁊ cōpro
batio. ⁊ q assecutus fuerit eodeꝫ modo a iudici
bus confirmatus/anno presit. Deinceps aucto
res declaratoresqꝫ numerum in exercitatione
gymnastica tam equoruꝫ q̄ꝫ hoiuꝫ/a secūdo ter
tioqꝫ censu ita constituātur. Comitia ingredi
trium censuum hoies cōpellantur. minimus āt
census liber sit: Et de uiginti q pre ceteris suf
fragio designati fuerint/tres ante alios sorte
electi/principes declarentur: quos comprobā
tiū suffragiuꝫ ꝯfirmauerit: In cuiuscunqꝫ āt
magistratꝰ sorte atqꝫ iudicio/siqs reprobatus
⁊ repulsus fuerit: aliꝰ loco eius eodem ordine
designetur ⁊ comprobetur. Restat princeps:
q totius discipline i his q̄ narrauimus tam femi
narum q̄ꝫ mariuꝫ curā habeat: Unuꝫ quoqꝫ hūc
quoqꝫ secundum leges principeꝫ esse uolumus:
nō pauciores natuꝫ ānos q̄ꝫ qnquaginta: q legi
timos habeat filios/utriusque sexus maxime: si
uero minus alterius sexus oio: Cogitare debet
⁊ q eligit ⁊ q eligitur/hunc magistratum oiuꝫ
in ciuitate sūmoꝝ magistratuuꝫ esse admodū
prestantissimuꝫ: In omnibus quippe uiuentibꝰ
prima ipsa germina si apte ceperint ad nature
sue uirtuteꝫ/uim habent summā ad fineꝫ sibi de
bitum imponenduꝫ: Quod ⁊ in plantis euenit
⁊ in brutis tuꝫ siluestribus tum etiā māsuetis:
⁊ in hominibus: Hoieꝫ āt mansuetum aial esse
dicimus. Porro si cū natura felici rectā quoqꝫ
disciplinaꝫ fuerit assecutus in diuinissimuꝫ man
suetissimumqꝫ aial solet euadere: sin uero non
satis aut nō bñ fuerit educatꝰ/ferocissimū oiuꝫ
que i terris nascuntur/animal redditur. Quā
obrem non debet leguꝫ conditor rem summope
re necessariam pueritie educationem postpone
re: sed operam dare in primis/si rem hanc dili
genter est curaturus: ut omniuꝫ ciuium ad offi
cia queque optimus uir eligatur: qui q̄ꝫ maxime
ꝓ uiribꝰ educādis pueris preponatur: Omnes
igitur magistratus preter senatuꝫ ⁊ questores
in apollinis templum profecti/suffragiuꝫ clam
leguꝫ custodibus incant: deligētes singuli quē
optime puerorum discipline existimāt prefutu
rum: ⁊ qui suffragio supabit/a magistratibus
qui delegerunt/exceptis uidelicet leguꝫ custo
dibus/comprobatus: quinquenniuꝫ presit. Et
in sexto anno alius princeps similiter statua
tur. Siquis auteꝫ in magistratu publico consti
tutus pluribꝰ q̄ꝫ triginta diebꝰ ante q̄ꝫ munus
suum peragat/e uita decesserit/illi quibus id

cure est/alium similiter eligant. Sin autem
orphanorum tutor/mortem obierit/cogna
ti atque affines ex utrisque parentibus usque
consobrinos ⁊ patrueles/qui presentes sunt/
alium infra dies decem constituant: alioquin
dragma quotidie mulctentur singuli/quousqꝫ
orphanis tutorem preficiāt. Sed nulla ciuitas
reuera ciuitas erit/nisi debito ordine iudicia
fuerint constituta. Iudex āt mutus/qui nec in
star arbitri aliquid plus q̄ꝫ litigātes dixerint/
in causis discutiendis percunctatur/nunquam
ad ius declarandū sufficiens erit. Quapp nec
si multi sint/facile unquā bene iudicabunt: nec
si pauci ⁊ ignaui. Oportet auteꝫ semp ut quod
queritur ab utrisqꝫ declaretur. Tempus āt ⁊
mora/frequensqꝫ inquisitio ad aperiendaꝫ con
trouersiam conferunt. Iccirco qui litigāt ad
uicinos primū ⁊ amicos/⁊ maxime/rei de qua
queritur/conscios se conuertant. Quod si per
eos non sufficienter fuerit iudicatum/ad aliud
iudicium profiscantur. Tertium uero si p duo
superiora reconciliati non fuerint/fineꝫ impo
nat. Profecto iudicioꝝ ꝯstitutiōes quodāmo
do magistratuuꝫ electiones sunt. Omneꝫ nāqꝫ
magistratum necesse est quorundā etiam esse iu
dicem. Non tamen iudex ois necessario est ma
gistratus ⁊ princeps: quanq̄ꝫ iudex ea die qua
iudicium peragit/quodāmodo magistratus est
non uilis. Igitur quasi iudices ipsi/magistra
tus aliqui sint/de his iam qui quarumqꝫ rerum
⁊ quot in unaquaqꝫ re eē debeāt/disseramus.
Augustissimū certe iudicium sit: quod sibimet
aliqui prefecerunt/communi consensu iudiceꝫ
eligentes. Reliqua iudicia duo sint. Alterum
quando priuatus iniuriā a priuato pati conque
ritur/eumqꝫ i iudiciuꝫ trahit. Alterum quādo
rei. p. iniuriam a ciuiuꝫ aliquo fieri arbitratus
aliquis communibus rebus auxiliari conatur.
Dicēdū ē igitur/quos ⁊ quales iudices eē opor
teat. Primum iudiciuꝫ commune omnibus pri
uatis/qui tertio inter se litigāt/ita fiat. Oēs
magistratꝰ tam annui q̄ꝫ maioris temporis pri
die chalendas mēsis illius/quo post estiuū solsti
tiuꝫ nouus incipit ānus/in tēplū unū ꝯueniāt.
Ubi iureiurādo interposito a singulis magistra
tibus ueluti quasdam deo primitias offerentes/
unum iudicē deligāt: q optimus esse/⁊ optime
atque sanctissime iudicia illo anno redditurus
ciuibus uideatur. Ac postquā iudices ꝯsignati
sunt/ab eisdem q designarunt/singuli compro
bentur. Et siquis reprobatus fuerit/alius simi
liter eligatur. Comprobati illis qui per prece
dentia reconciliati non sunt/iudicia reddant/
⁊ aperte suffragiuꝫ ferāt: audientibus spectan
tibusqꝫ necessario ꝯsultoribus: reliquisqꝫ ma
gistratibus qui eos declarauerunt. De ceteris
autem intersit ꝓ arbitrio quisqꝫ. Quod siquis
aliquem iniustam sponte sentētiam tulisse incu
set/apud leguꝫ custodes/hoc faciat. Et q dāna
tus fuerit/dimidiam dāni partem iniuriā passo
persoluat. Si autem mulcta dignus maiore ui
deatur/iudices ipsi qui condēnarunt/quid aut
pati aut reddere debet/uel rei. p. uel iniuriam
passo cognoscant. In publicis auteꝫ accusatio
nibus necesse est in primis multitudineꝫ iudicii
participem facere. Nam quando aduersus ciui
tateꝫ peccatur/oibus infertur iniuria. Ideoqꝫ
merito grauiter patiuntur/nisi ad iudicandum
ipsi etiā admittantur. Sed ⁊ principiū iudicii
huius ⁊ finis deferri ad populuꝫ debet. examē
autem ⁊ approbatio ad tres maximos magistra
tus: de quibus conueniāt litigātes. At si con
uenire nequeāt/ꝯsiliū ipsum electionē utriusqꝫ
cognoscat ⁊ iudicet. Oportet preterea priua
torum iudicioruꝫ oēs ꝓ uiribus participes eē.
Nā q a iudicādi potestate oio repellitur/is a ci
uitate se ꝓrsus existimat alienū. His de causis
p ipsas quoqꝫ tribus necesse ē iudicia fieri: iudi
cesqꝫ sorte statiꝫ icorruptos precibꝰ iudicare.
Et demū iudiciū illud cūcta definiat/qō inte
meratū oio quoad humanis i rebus fieri pōt eē
debere diximus ad eas lites determinandas: q̄
nec p uicinos neqꝫ p ꝯtribules dirimi potuerūt
Uerū de iudiciis/q̄ magistratus esse nec affirma
re nec negare facile sine ꝯtrouersia qsquā pote
rit/hec quasi exteriꝰ circūducta ꝯscriptio/nō
nulla cōplexa ē: nōnulla ēt reliquisse uidetur.
Nā iudicialiū legum exacta positio atqꝫ parti
tio longe rectiꝰ/in calce ferendaꝝ legū locabi
tur. Quare ad id tpūs has distulimus. Ceteri
āt magistratus maxia iā ex pte dispositi sunt.
Tota uero atqꝫ perfecta ciuilium dispensatio

siue ad unum siue ad omnes pertineat: non an tea liqdo declarari poterit/ qꝫ tractatio ipsa/ principia et sequentia/ media omnesqꝫ partes suas complexa ad exitum usqꝫ puenerit. Que quidem in presentia usque ad magistratuũ crea tionem progressa/ ut antecedentium finis suffi ciens est ita ferendarum legum principiuꝫ: nec morã aut segnitiẽ amplius patitur. Cli. Quan uis superiora omnia ex animo meo dixeris ho spes/ multo tamen gratius in presentia mihi id contigit/ qđ cum dictorum exitu/ dicendorum initiuꝫ coniunxisti. Ath. Uelle igitur prudẽs seniorum ludus hucusqꝫ nobis sit plusus. Cli. Pulchrum sane studium uirorum significare ui deris. Ath. Cõsentaneum est. Uerum animad uertamus/ si hoc tibi quoque ut mihi uidetur. Cli. Quid nam? ⁊ quibus de rebus? Ath. An nescis idem in hac re quod in pictorum faculta te contingere? Illa quippe nullũ in pingendis animalibus terminum habere uidetur: sed sem per inumbrando ⁊ deumbrando/ uel quomodo cunque aliter a pictoribus id uocetur/ exornare conatur: nec cessat unquam. Non enim potest fieri/ ut ad pulchriora expressioraqꝫ incremen tum nõ habeatur. Cli. Intelligo ferme audiẽs que dicis. Nullum enim huius artis usum hẽo. Ath. Nihil tibi id obfuit. Sꝫ hac forte nobis allata similitudine sic utamur. Siqs pulcheri mum animal pingere uoluerit/ qđ non ad peius sed ad melius/ futuro semper tempore progre diatur/ nõne uides cuꝫ mortalis sit/ nisi aliquẽ artis successorem reliquerit/ qui siquid uel tem pore ex animali abolituꝫ fuerit/ instaurare/ uel per imbecillitatem artis/ ab artifice pretermis sum addicere possit/ atque ita fulgẽtius indies aĩal reddere/ laboriosum illud opus breui tem pore duraturum? Cli. Prorsus. Ath. An nõ legis latoris uolũtas hec tibi eẽ uidetur? prin cipio quidem ut leges sibi sufficienter et exqui site pro uiribus conscribantur. Deinde proce dente tempore/ ⁊ periculo rerum facto/ putas ne sic amentem legis latorem aliquem esse/ ut ignoret necessarium esse/ talia sibi multa relin qui/ que emendatione successoris alicuius indi geant: ne peior quideꝫ sed melior res. p. semp ornatiorqꝫ efficiatur. Cli. Probabile est. Nã quomodo nolle id poterit? Ath. Quacunque igitur uia poterit/ tam re qꝫ uerbis alium siue maiorem siue minorem docebit/ quomodo con seruande ⁊ corrigende leges sunt: nec unquaꝫ in his dicendis defatigabitur/ nisi ad finem per duxerit. Cli. Ita certe. Athe. Nõne id mihi ⁊ uobis i presentia faciunduꝫ? Cli. Quid ais? Ath. Quoniaꝫ leges laturi sumus/ ⁊ leguꝫ cu stodes creati sunt/ nos autem ad occasum uite appropinquamus/ ⁊ custodes isti nobis iuniores sunt/ oportet nos/ ut diximus/ leges ferre simul atqꝫ istos tam legum latores qꝫ custodes quoad possumus facere. Cli. Quid ni? dũmodo id sa tis fieri queat. Ath. Uerumtamen impensius annitamur. Cli. Nihil phibet. Athe. Sic er go ad eos dicamus. O amici/ leguꝫ conseruato res/ permulta i singulis nos qui leges ponimus/ necessario relinquemus. Que tamẽ non parua erunt/ imo ⁊ rem omneꝫ pro uiribus exteriore quadam circumscriptione significabimus: quã quideꝫ impleri a nobis oportebit. Quo uero id facturis uobis respiciunduꝫ est/ audite. Megil lus/ egoqꝫ ⁊ clinia hec iter nos sepenumero di ximus: ⁊ probe nos dixisse cõuenimus. Uosqꝫ rogamus ut ⁊ indulgere nobis/ ⁊ imitari quasi discipuli magistros uelitis: ad ea ipsa respicien tes: ad que legum custodi ⁊ latori respiciendũ concorditer nos consensimus. huius consensio nis unum est caput: ut homo bonus efficiatur/ habens uirtutem animi hominis propriam/ stu dio aliquo partã/ aut usu aut certa quadam ade ptione/ uel cupiditate uel opinione uel aliquo genere doctrinarum: seu masculus sit siue femi na/ siue iuuenis seu senex, atque ad hoc ipsum quod dicimus quisque per totã uitam omni stu dio tendat: cetera que impedimento huic rei sunt/ negligẽs. Pro patria preterea/ si necesse sit/ mori paratus sit/ ante qꝫ uelit aut euersam uidere ciuitatem iugoqꝫ seruitutis subiectam a peioribus gubernari/ aut fuga ipsaꝫ deserere. Quippe extrema oĩa subeunda sunt potius/ qꝫ i eam gubernationem ciuitas commutanda/ que peiores solet homines facere. In his iampridẽ nos ↄsensimus: ⁊ nunc nos ad hec utraqꝫ respi

cientes/ laudate leges et uituperate. Eas inqꝫ uituperate/ q̃ hec assequi minime possunt. Eas autem que possunt/ amate: libenterqꝫ illas am plexi/ in ipsis uitã agite. Cetera uero studia q̃ alio tendunt/ et ad uulgaria bona respiciunt/ spernite. Sed initium sequentium legum/ hoc nobis sit a sacris exorsuꝫ. Oportet primũ repe tere quot numerus quinque miliũ ⁊ quadragin ta partitiões cõmodas habuit/ atque hẽt: tum totus ipse numerus: tum qui p tribus ipsas por rigitur: quem totius parteꝫ duodecimaꝫ posui mus/ unam ⁊ uiginti uigesies rectissime natã: Atque ut totus numerus duodeciꝫ constat par tibus/ ita tribus ipsa i duodeciꝫ scinditur. Sin gulas itaque partes sacrum eẽ dei munus existi mare debemus/ cũ ⁊ menses ⁊ circuitum uniuer si sequantur. Quapropter ⁊ ciuitatem omneꝫ ducit/ quod ipsis inatuꝫ est/ ad eas sacrandas. Alii forsan rectius qꝫ alii partiti sunt/ ac diis partitiões suas felicius dedicarunt. Nos autẽ nunc rectissime arbitramur quinque milium et quadraginta numerum elegisse: qui oẽs ab una usqꝫ ad duodecim decisiones habet: undecimo numero solũ excepto: qui minimo quodã reme dio redintegratur. Restituitur enim si due ad alteram partem domus accesserint. Hec uera esse/ sermo nequaquam prolixus in ocio demon straret. Credentes igitur presenti sermoni ⁊ rõni distribuamus: ⁊ unicuiqꝫ parti deũ uel deo rũ filiũ inuocãtes aris ceterisqꝫ huiusmõi dedi catis/ in sacrificiis ↄuẽtus duos singulis mẽsibus faciamus: ut duodecim singularum tribuum/ et duodecim ciuitatis distributioni accõmodẽ tur. Hec deorum primo diuinorumqꝫ colendo rum gratia ita fiant: deinde amicitie quoqꝫ et cognitionis alterne: et cõmunis denique cõsue tudinis gratia: que ad matrimonia conficiẽda summope necessaria est: ut sublata ignorãtia/ nemo in his quoad fieri potest decipiatur/ sed quisque cui collocat: et quã et a quibus ducit/ agnoscat. Serie admodum huius rei gratia/ lu di etiam choriqꝫ puellorum ⁊ puellarum simul fieri debent nudatis corporibus quatenus mode stus pudor patitur: ut cum ratione in etate cõ uenienti/ conspiciant alterutrum atque conspi ciantur. Que quidem omnia curent ornentqꝫ chori principes ⁊ cum legum custodibus condi tores: ut a nobis relicta suppleant. Necesse namqꝫ ut diximus/ in his presertis q̃ multa par uaqꝫ sunt/ nõnulla i prima positione legum pre termitti: que magistratus sequentes usu rerum commoniti/ quotannis mouebũt et corrigẽt/ donec tẽpus illud aduenerit/ quo instituta hec discussa et approbata sufficienter fuisse uidean tur. Tempus autẽ ad hoc periculuꝫ faciundũ/ moderatum ⁊ sufficiẽs decennium erit: quo ad sacra ⁊ choreas/ ad omnia deniqꝫ atque singu la. Que quidem per experientiaꝫ emendatio/ uiuente legũ latore/ cõmuniter cum illo fiat: Si decesserit/ singuli magistratus ad legum cu stodes ô sui magistratus defectu referãt: emen dentqꝫ/ donec approbationis fineꝫ suum nacta singula uideantur. Tunc demum ratas has le ges habeant: eisqꝫ una cum aliis quas ab initio legis lator conscripsit/ utantur. In quibus ni hil unquam sponte mouebunt. Siqua uero ne cessitas aliquãdo urgere uidebitur/ de hoc una consultent/ magistratus omnes ⁊ populus uni uersus/ ⁊ omnia deorum petantur oracula. Si horum omnium unus erit/ consensus/ moueãt: aliter uero nunquam. Sed unus qui prohibet/ uincat secunduꝫ legeꝫ. Quandocunque igitur aliquis quinque ⁊ uinginti annos iam natus/ alios aspiciẽs/ ab aliisqꝫ aspectus/ adinuenisse sibi credit conuenientem animo suo/ atque de centem societatem ad communioneꝫ generatio nemqꝫ liberorum/ intra quinqꝫ ⁊ triginta eta tis annos uxorem ducat. Quo ãt pacto decorũ illud ⁊ aptum querendũ sit/ in primis audiat. Oportet eiꝫ/ ut ait clinias/ ante leges propriũ singulis exordium ponere: Cli. Oportune me ministi hospes/ tempusqꝫ commodum orationi cepisti. Ath. Probe loqueris: Dicamus itaqꝫ sic. O fili/ qui ex bonis parentibus ortus ẽ/ eas nuptias sequi debet/ quas prudentes uiri hone stas ducunt. Qui sane monerent/ nec pauperũ fugere neqꝫ diuituꝫ affinitatẽ sectari precipue oportere. Sed ceteris paribus/ pauperiorẽ semp honorare/ cũqꝫ ipso societatẽ iire. Nã ⁊ ciuitati et familiis que iungtũtur/ id conducit. Quippe qđ moderatũ ẽ et mediocre imoderato et exce dente mirum in modum ad uirtutem prestat.

Ergo quicunqꝫ ferocioꝛis uelocioꝛiſqꝫ q̃ꝫ opoꝛtet ad agenduꝫ animi ſibi conſcius ē/is det operam opoꝛtet/ ut q̃ꝫ quietiſſimoꝛuꝫ parentum filiam ducat. ⁊ qui cōtra natura affectus eſt/cōtrariam ſibi adſciſcat affinitateꝫ. Sed una tandem ſit communis ratio nuptiarum: ut quiſque non iocundiſſimum ſibi/ſed ciuitati utile ineat matrimonium. Eteniꝫ ſinguli ſemper ad ſibi ſimilimuꝫ natura feruntur. Unde ciuitas tota ⁊ diuitiis ⁊ moꝛibus inequalis q̃ꝫmaxime redditur: ex quibus que minime nobis euenire uellemus/maxime ciuitatibus plurimis accidunt. Sed ſi hec per rationeꝫ lege ſanciremus/ne diues diuitis aut potens potentiis in cōnubio admittat. cogeremuſqꝫ uelocioꝛes animo cuꝫ tardioꝛibuſ/ ⁊ tardioꝛes contra cum uelocioꝛibus copulari: nō modo ridicula noſtra oꝛatio uideretur/ſed ⁊ iram multitudini concitaret. Nō enim intellectu facile eſt/qō ciuitas ſimilis eē debeat patere: in qua merum quod primo infuſum bullit/ſtatim alterius dei ſobꝛietate caſtigatum/atque optime temperatū/bonus ⁊ moderatus potus efficitur. Quemadmodum uero id in mixta filioꝛum pꝛocreatiōe fiat/nemo ut breuiter dicaꝫ/poteſt conſpicere. Quamobꝛē non lege cogendi ſed perſuaſione inducendi ciues/ut equaleꝫ temperatamqꝫ liberoꝛum ſuoꝝ generationē pluris faciāt q̃ꝫ opulentiſſime affinitatis equalitatem. Et cum qui in cōnubio pecuniis inhiat/non lege ſcripta arcere debemus ſed obpꝛobꝛiis et increpationibus abſterrere. Ad nuptias igitur ut decet celebꝛandas ⁊ hec exhoꝛtantur/ ⁊ illa que in ſupioꝛibus diximus aſſerentes opoꝛtere/filioꝝ filios relinquēdo/ noſtros uidelicet in diuino miniſterio ſucceſſores/naturam aſſequi ſempiternaꝫ. Hec omnia atque etiā plura quis ō nuptiis ineundis exhoꝛtando recte diceret. Siquis āt ſponte non pareat/ ⁊ alienus ab hoc cōſoꝛtio uiuat in ciuitate/ ⁊ ſine cōnubio quinqꝫ ⁊ triginta egerit annos/ſingulis annis/ſi ō maximo cenſu eſt dragmis cētum mulctetur: ſi de ſecundo/ſeptuaginta: ſi de tertio/ſexaginta: ſi de quarto/triginta. Que quidem pecunia iunoni conſecrāda ē. Siquis āt ſingulis annis non perſoluerit/decuplū debeat. Cuius pecunie exactoꝛ ſit/de ipſis queſtoꝛ: ac niſi exegerit/ipſe debeat. atque huius rationem referre quiſque debeat. Sed pecuniis quidem qui nolit uxoꝛem ducere ita mulctetur. honoꝛe etiam ſic. Primū honoꝛes nullos a iunioꝛibus cōſequatur: Nec iuuenuꝫ ullus aliqua in re ſponte ipſi obtemperet. Deinde ſi aliquem cedere auſus fuerit/quilibet aduerſus ipſum inſurgat: ⁊ ei auxiliuꝫ ferat/qui accepit iniuriaꝫ. Siquis autē preſens hoc non fecerit/ timidus maluſqꝫ ciuis a legibus habeatur. De dote uero dictuꝫ eſt pꝛius/ ⁊ modo rurſus dicatur/equalia pꝛo equalibus eſſe/ſiquidem neque q accepꝫerit neqꝫ qui dederit/pecuniarū inopia conſeneſcet. Neceſſaria eiꝫ i hac ciuitate abundē de omnibꝰ ſunt. Mulieribꝰ preterea contumelioſus faſtus minoꝛ erit. Minoꝛ ⁊ uiris humilis illiberaliſqꝫ ſeruitus. Qui paruerit/unum ſane hoc aget pꝛeclare. Qui uero nō paruerit ſed aut dederit aut acceperit quod quinquaginta dragmas excedat ueſtimēti gratia/alius minam/alius tres ſemiminas/ alius minas duas/ ⁊ q cenſum habet ſupꝛemum tantumdem rurſꝰ perſoluat erario. Et quicquid datum fuerit ul' acceptuꝫ ioui atqꝫ iunoni conſecretur. Huius pecunie exactoꝛes eſſe uolumus hoꝛum deoꝛuꝫ queſtoꝛes: quemadmodum modo dictum fuit/ cum de his qui nuptias fugiunt/ loqueremur: quod ab eis debetur/eſſe a iunonis queſtoꝛibus exigendum. Qui ſi neglexerint de ſuo perſoluant. Fideiuſſio aūt pꝛimum patris firmiſſima ſit: Aui deinde. Tertia fratrum eodem ex patre natorum. Si nullus iſtoꝛum ſupeꝛſtes ſit/ tūc ex parte matris ſimiliter fideiuſſio ualeat. Sin autem inſolita contigerit deſolatio/ ꝓpinquioꝛes agnati atque gentiles una cum tutoꝛibus fideiubeāt. Siqua uero ſacra imitatio aut diuina alia expiatio ad futura uel pꝛeterita uel preſentia i nuptiis agenda uideatur: diuinoꝛū interpretes conſulant: putentqꝫ ſi illis paruerint/moderate ſingula peregiſſe. Ad nuptiale uero conuiuium non plures q̃ꝫ quinque amici ⁊ amice quinqꝫ ex latere paterno uocentur. Ex cognatis ⁊ ꝓpinquis totidem. Impenſa ſecundum diuitias fiat. Ditiſſimus minam expēdat: alius ſemiminam: deincepſqꝫ pꝛopoꝛtione ſeruata/quo decreſcit cenſus/decreſcat ſimiliter

⁊ impenſa. Qui legi paret: laudetur ab omnibus. Sed eum qui non obtemperat/damnēt cuſtodes legum tanquam a decoꝛo alienū/legiſqꝫ ſponſalium muſarum pꝛoꝛſus ignarum. bibere uero ad ebꝛietatem uſque/neque alibi unquam decet/pꝛeter q̃ꝫ in ſolemnitatibus eius dei qui largitus eſt uinuꝫ. Nec tutum eſt. Maxime uero connubio coniuncti ſponſus ⁊ ſponſa tunc mentis compotes eſſe debent: quando non paruam ineunt uite mutationem: preſertim ut ex q̃ꝫmaxime moderatis ſemꝑ generatio fiat. Ferme eniꝫ incertum eſt que nox aut dies cum deo ipſam peragat. Quare ut ſolidus/ſtabilis/ ⁊ quietus ꝯceptus fiat/ non opoꝛtet coꝛpoꝛibus ebꝛietate diffuſis/dare operaꝫ liberis. Qui āt uino refertus eſt/tam anime q̃ꝫ coꝛpoꝛis rabie concitatuſ/quo uis ⁊ trahit ⁊ trahitur. Icciꝛco ebꝛius tanquam mente captus/ad ſerendum eſt inutilis. Nēpe ueriſimile ē euꝫ fetus inequales/inſtabileſ/obliquos tā membꝛis q̃ꝫ moꝛibꝰ/ pꝛocreare. Quāobꝛem per totam quidem uitā ⁊ maxime q̃ꝫdiu generationi uacat abſtinebit/ quiſqꝫ cauebitqꝫ ne faciat/uel que ſuapte natura ⁊ ſponte moꝛbos inducunt/ uel que ad petulantiam iniuriamqꝫ declinant. Hec enim i animos ⁊ coꝛpoꝛa naſcentiuꝫ neceſſario tranſlata illic imprimuntur: peioꝛeſqꝫ inde naſcuntur. Sed pꝛecipue die illo ac nocte a talibꝰ abſtinēdum. Principium namqꝫ ⁊ numen hominibus inſitum/ſi conuenienti ſibi a ſingulis munere ipſius utentibus honoꝛe afficiatur/oīa ſeruat. Opoꝛtet āt alteram ex duabus ſoꝛte domibus a parentibus ſeparatuꝫ quaſi ad pulloꝛum generationem educationemqꝫ/ſponſuꝫ accipeꝛe: atqꝫ ibi nuptias celebꝛare/ubi ſit cum liberis ſuis habitaturus. Nam ſi quoddaꝫ in amicitiis deſiderium ineſt/moꝛes omnes quaſi glutino quodaꝫ connectit ⁊ uincit. Conſuetudo autē ſatura/ nec ulluꝫ habens per intermiſſionem tempoꝛis deſiderium/alterum ab altero ſacietate diſiungit. Quaꝑꝑ parentibus utriſqꝫ affinibuſqꝫ relictis/ſeoꝛſum quaſi ad coloniaꝫ pꝛoficiſcantur/ ac uiciſſiꝫ ſe ipſos reſpicientes habitēt/liberos generando/ ⁊ educando: ⁊ uitam quaꝫ ab aliis acceperunt/a ſe quaſi tedas ardentes aliis tradant/deos ſemper ſecundum legem colentes.

Poſt hec conſiderandum eſt/quaruꝫ rerum maxime honeſta poſſeſſio ſit. In plurimis quidem ſeu cognoſcendis ſiue comparādis ⁊ poſſeſſidēdis nulla eſt difficultas. In ſeruis āt iſtud oīo difficile. Cauſa uero ē/quia ⁊ recte quodāmodo ⁊ nō recte rurſus de ipſis lqomur. Nā ⁊ contra uſum ⁊ iterum ſecunduꝫ uſum de ſeruis uerba dicūtur. Me. Quo pacto id dicimus? Non enim intelligimus hoſpes quid modo diceꝛe uelis. Athe. Non iniuria/o/megille. Ferme eiꝫ illa lacedemonioꝛuꝫ ſeꝛuitus/quam ilotiam uocatis pꝛe ceteris grecis/maximam dubitationē ⁊ contentionē facit. Cum aliis bene/aliis contra inſtituta uideatur. Eraclidaruꝫ uero minorem q̃ꝫ mariandinoꝛuꝫ. poſtremo ſeruilis apud theſſalos turba. Hec utiqꝫ ⁊ huiuſmodi omnia reſpiciētibus/quid de ſeruoꝝ poſſeſſione agendum eſt? Hoc certe mihi nūc excidit: ⁊ tu merito me interrogaſti quid dicerem. Hoc auteꝫ huiuſmōi eſt. Scimus pꝛofecto quod fatreemur omnes/ſeruos q̃ꝫ beniuolentiſſimos atque optimos habendos eſſe. Multi enim iam ſerui quibuſdam melioꝛes ad uirtuteꝫ omnem q̃ꝫ fratres ⁊ filii/domos ⁊ rem dominoꝛum omnem ⁊ dominos ipſos ſeruarūt. Hec de ſeruis pꝛedicari non ignoꝛamuſ. Me. Certe. Ath. Contra ēt dicitur/nihil in aīo ſeruiente integruꝫ ineſſe/ nec quicquam ſeruoꝛum generi eſſe credendū? Quod ⁊ ſapientiſſimus poetarum teſtatur nobis/cum de ioue ſic loquitur. Dimidiuꝫ mentis iuppiter illis aufert/q ſeruitutis ſoꝛti ſubiecti ſunt. Hec itaqꝫ adeo diuerſa de ſeruis homies cogitātes/alii nihil generi ſeruoꝛum credunt: ſed ſtimulis atque uerberibus quaſi ferarum naturam/non ter tantum/ſed ſepius miniſtroꝛuꝫ animos ſeruiles efficiunt. Alii contra omnino faciunt. Cli. Ita eſt. Sed cum tam diuerſa de ſerris homines ſentiant/quid nobis hoſpes hac in noſtra regione de poſſeſſione caſtigationeqꝫ ſeruoꝛum eſt agēdum? Ath. Perſpicuum mihi uidetur/o/clinia/quādo difficile domatur homo/ ⁊ ad neceſſariam diſtinctioneꝫ ſerui a libero ⁊ domino re ipſa deduci egꝛe patitur/difficilem poſſeſſionem hominem eſſe. Quod exemplo in cꝛebꝛis meſſenoꝛū rebellionibus patuit. Ciuitates preterea que multos eiuſdem lingue

ſeruos habent/planū fecerunt/quot quantaqꝫ hinc mala ſequantur. Pyratarum quoqꝫ furta ⁊ latrocinia/q̄ maxime circa italiā abūdabāt/ hinc oriuntur. Que oīa ſiquis animaduertat/ quid de his faciendū ſit/dubitabit. Due igitur ſolūmodo reſtāt uie/ut q facile ſerrituri ſunt/ nec eiuſdē patrie ſint/⁊ q̄ꝫ maxime fieri poſſit/ inter ſe diſſoni. Educenturqꝫ recte/non ſoluꝫ ipſorum gratia/ſed dominorum/multo magiſ. Eſt autem recta horuꝫ educatio. ut nulla ipſis contumelia inferatur: iniuriaqꝫ his multo minus ſi fieri poſſit q̄ꝫ equalibus inferenda. Liquido enim cognoſcitur qui natura non ficte iuſtitiam colit/oditqꝫ reuera iniquitatem/cum cauet ne iis iniuriam faciat/quibus facile poteſt. Qui ergo circa mores actioneſqꝫ ſeruorum nihil unquam facit impie/nihil inique/atque ita in his ſe ſeruat imaculatuꝫ/ad producendas uirtutis fruges erit aptiſſimꝰ. Idem quoqꝫ de domino ⁊ tyranno/omniqꝫ potentiore aduerſus imbecilliores recte dici poteſt. Caſtigandi cedendiqꝫ ſemper iure ſunt ſerui/neque ita monēdi ut liberi: ne molliores fiant. Allocutio oīs ad ſeruos quodāmodo imperiuꝫ ſit: neqꝫ iocus ullus cum ipſis ſeu feminis ſiue maſculis habeatur. Quod multi ſtulte facientes/dum delicatius eos nutriunt/difficiliorem uitam ⁊ ſibi ad imperandum ⁊ illis ad obediendum reddunt. Cli. Recte loqueris. Ath. Hoc igitur pacto ſeruos quiſqꝫ ⁊ numero ⁊ facultate ad ſingula uite miniſteria aptos habeat. Verum poſt hec habitationes oratione deſcribende ſunt. Cli. Prorſus. Ath. Ad nouaꝫ profecto ciuitatem ⁊ antea nullis hominibus habitatam in primis edificia procuranda ſunt/⁊ modus temploruꝫ murorumqꝫ habēdus. Que ſane nuptias precedere debebant/o/clinia. Sed quoniam uerbis nūc agitur/ita nimirum licet ponere. Quādo uero rem ipſaꝫ aggrediemur/hec ante nuptias ſi deus uoluerit/collocantes/reliqua deinceps omnia peragemus. Nunc autem tanquam in figura quadam hec breuiter percurramus. Cli. Fiat. Ath. Vrbs quideꝫ tota in circulum in locis ſublimibus deducatur/ut ⁊ munitior ſit et mundior. Tēpla circa forum ſtruātur. Iuxta hec magiſtratuum iudicumqꝫ palatia/in quibꝰ quaſi ſacratiſſimis/iuſtaꝫ ⁊ accipient ⁊ ferent ſententiam. Partim quideꝫ tanquam de rebus ſacris iudicaturi/partim uero tanquaꝫ iudicantium deorum ibi ſint delubra. Ibi etiā iudiciaria domicilia: in qbus de homicidiis/ceteriſqꝫ capitalibus iniuriis iudicatur. De muris autēꝫ o/megille ſpartiatis ego conſentio: muroſqꝫ in ſolo iacere facile patiar. Probe enim poeticuꝫ illud laudatur/quo eneos ⁊ ferreos magis muros q̄ꝫ terreos cōdere ammonemur. Apud nos uero id inſuper ualde ridiculuꝫ eſt: quod ſingulis annis in agrum iuuenes emittantur: qui cauéis/foueis/edificiiſqꝫ confectis/longe hoſtes a finibus arceant. Et muros quidem circumdu cimus: quod primum ad ſanitatem ciuitatibus nihil confert. deinde animos ciuiuꝫ demollire ⁊ eneruare conſueuit. Efficiunt eniꝫ ut facile intra eos ſe recipientes hoſtes minime fugent/ putentqꝫ ſe non diurna nocturnaqꝫ cuſtodia uigilantes/ſed murorū ſepto et uallo dormiētes ſaluos fore: quaſi ad deſidiam nati ſint. Ignorantes certe quietem a laboribus originem trahere: atqꝫ e turpi ocio et negligētia naſci labores ſolere. Verū ſi muris aliqbꝰ muniēdi hoīes ſunt/ſic ab initio priuate domus queque condātur/ut tota urbs eq̄litate et ſimilitudine unus ſit murus/habeātqꝫ domus omnes ſic tutum ad uias aditum. Que certe diſpoſitio et intuentibus erit grata/cum domus unius figuram tota ciuitas habeat: et ad cuſtodie facilitatem erit longe omniuꝫ cōmodiſſima. hec ita a principio conſtrui/qui habitaturi ſunt/ciues maxime curent. Ediles quoque prouideāt ⁊ eos qui negligunt/multa compellant. Curentqꝫ ut urbs q̄ꝫ mundiſſima ſit/nec a priuatis unquaꝫ patiātur aut edificando aut fodiendo publicum aliquid occupari. Aquaruꝫ etiam pluuialium/ut abunde et facile defluant/curā habeant: Item oīuꝫ quecunqꝫ uel in ciuitate uel extra ſunt habitanda. Sed hec omnia/et cetera que a legibus pretermiſſa ſunt/legū cuſtodes uſu docti ordinēt/ Poſtq̄ꝫ uero hec et cira forum edificia/et gymnaſia/et theatra ſpectātium: et docentium diſcentiumqꝫ domicilia diſpoſita ſunt ad ea que nuptias ſequntur/in ferendis legibus deinceps pergamus. Cli. Sic eſt faciendum. Athe. De nuptiis igitur ita ut diximꝰ/o/clinia res ſe habeat: poſt quas uiuendi regula que filioruꝫ procreationeꝫ precedit/non breuior q̄ꝫ annui temporis ſequitur. Sed qua ratione in preſtantiſſima ciuitate ſponſus ſponſaqꝫ cōuiuere debeāt/ facile dictu non eſt. Immo uero cum multa in ſuperioribus difficilia ſint/que de his dicenda ſunt/difficilius cunctis/uulgus accipiet. Quō tamen uerum rectumqꝫ uidetur/dicenduꝫ etiā o/clinia. Cli. Dicenduꝫ oīo. Ath. Quicunqꝫ itaqꝫ publica ſolum atque cōmunia cenſet legibus ordināda/ppria uero ēt q̄ neceſſaria ſunt/ non curat/ac licentiaꝫ ſingulis quotidie uiuendi/ut uolunt/prebet: neqꝫ certo ordine putat oīa facienda/ſed priuatis neglectis/publica ⁊ coīa ſecundū legē geſturos hoīes opinatur/nō recte opinatur. Quorſum hec? Nēpe qm̄ oportere ſponſos aſſeremus apud nos nō minus nec aliter aliis temporibuſq̄ꝫ ante nuptias in commeſſatione uiuere. Mira quippe res quādo apō nos primū cōmeſſatio inſtituta ē/uiſa fuit/quā ueſtri bello uel alia re huiuſmodi in hominū calamitate coacti inſtituerunt: cumqꝫ pp neceſſitatem uſi fuiſſent: plurimumqꝫ ad ſalutem conferre res uiſa piculo eſſet/legibus ſtatuta eſt. Cli. Videtur. Athe. Mirum igitur id fuit/imperantiqꝫ primo/arduuꝫ. Quod nūc ſiquis ita lege ſancire agrediatur/minus certe erit difficile factu. Verum quod deinceps ſequitur/et dictu ⁊ factu arduum eſt: quod quamuis nuſq̄ꝫ fiat/tamē ſi alicubi fieret/recte utique fieret: ſed tale ē ut i eius deſcriptiōe legis lator ſicuti ludentes igneꝫ diſcerpere/⁊ alia queuis impoſſibilia aggredi uideatur. Cli: Quid iſtud ē hoſpes/quod dicere adeo formidas? Ath. Audiatis iam: ne longiore uos mora fruſtra detineā. Quicquid eiꝫ in ciuitate legis ordiniſqꝫ ē particeps cuncta ex eo bene procedūt. Que uero ordine carent/uel male ordinata ſunt: ea etiaꝫ que bene ſunt ordinata/confundunt. Quō huic rei accidit. Nam uobis/o/megille ⁊ clinia preclare ⁊ ut dixi mirifice ex diuina quadā neceſſitate uiroruꝫ conſtituta eſt commeſſatio. Feminarum āt commeſſatio non probe relicta i tenebris iacet. Quod quidem genus aliud hominuꝫ eſt ⁊ differēs: nobiſqꝫ occultiꝰ ⁊ uerſutius natura eſt pp imbecillitatem: atque ita minus ordinari poteſt. Iccirco ceſſit legiſlator/neque recte pretermiſit. hoc enim pretermiſſo/multa nobis corrumpuntur: que longe meliꝰ ſe haberent q̄ꝫ nunc/ſi hoc ipſuꝫ fuiſſet legibus ordinatuꝫ. Non eſt eiꝫ res muliebris/ſi iacere inordinata relinquitur/humanarum rerum/ſolum ut uideri poſſet dimidium: ſed quanto natura ſua ineptior eſt ad uirtuteꝫ q̄ꝫ uirilis/tanto excedit/ut plus q̄ꝫ duplū eſſe uideatur. Repetendum igitur hoc ⁊ corrigendum: omniaqꝫ feminis cum uiris cōmunia ad ciuitatis felicitatem ſtudia conſtituenda ſunt. Nunc uero ſic infeliciter ad hoc humanū ducitur genus: ut non ſit prudentis/huius rei mentionem/in aliis regionibus ⁊ ciuitatibus facere/ubi nunquā cōmeſſationes publice cōſpecte ſunt. Vnde igitur q̄ſq̄ꝫ non ridicule ad manifeſtam cibi potuſqꝫ aſſumptioneꝫ mulieres cogere poſſet? nihil ē pfecto qō moleſtius laturū genus hoc uideatur. Nam cum timide ⁊ obſcure degere conſueuerint/latorem legis in lucem conantē educere omni reluctatione repellēt. hoc inquaꝫ genus alibi quidem quemadmodum dixi/nec orationem ipſaꝫ recte dicentis ſine ingēti reclamatiōe audiet/ hic autem forſitan ſubſtinebit. Quare ſi uobis quoque uidetur/collocutionis gratia/ne diſputatio de re. p. manca relinquatur/dicere uolo q̄ꝫ bona decenſqꝫ res iſta ſit. Si uobis placet inquam: aliter uero dimittam. Cli. Mirum in modum hoſpes audire deſideramus. Ath. Audiamus iam igitur. Sed ne ammiremini/ſi rem altius repetere uiſus fuero. Nam ocio abundamus: neque aliud quicquam nos urget: quo minus omnia undique que ad leges ſpectant/conſideremꝰ. Cli. Recte loqueris. Ath. Prima itaqꝫ repetamus. Scire omnes oportet/hominum generationem uel nulluꝫ prorſus unquam initium habuiſſe/neque terminum habituram/ ſed fuiſſe oīo ſemper ⁊ fore. aut ſi cepit: inextimabili iam ante nos temporis magnitudine incepiſſe. Cli. Plane. Ath. Non ne per omnem terram/urbes multas cōditas arbitramur atqꝫ deſtructas. ⁊ diuerſa preceſſiſſe hominū ſtudia

partim cum ordine/partim etiam sine ordine. Cibi itez potusqz ⁊ uescendi condiendiqz usus qzplurimos. ⁊ mutationes temporũ uarias: in quibus aialia diuersis modis transmutata fuisse credendum? Cli. Nihil prohibet. Ath. Quid porro? Uites putam9 cepisse olim cũ nõ ẽẽnt? similiterqz oliuas: ⁊ cereris atque proserpine munera? q triptolemus aliquis ministrauerit. Animalia uero tẽpore/quo ista non erant: nõ ne sicuti modo/alterũ ab altero deuorabãtur? Cli. Proculdubio. Ath. At uero quo ad sacrificia pertinet: homines ab hominibus sacrificari adhuc apud multos uidemus. contrariũ etiã de aliis audimus: sicuti quãdo nec bouillas quidem carnes gustare audebamus: nec aialia diis imolabamus. Sed liba/⁊ fructus melle madentes/ceteraqz huiusmõi sacrificia pura diis offerebantur. Carnibus ãt abstinebãt. Nam uesci carnibus ⁊ deorum aras polluere sanguine/impium uidebatur. Ita orphica quedam uita tũc uigebat. In animatis quippe omnib9 uescebantur: ⁊ ab animalibus omnib9 abstinebãt. Cli. Ferũtur hec passiz/ut dicis/⁊ ualde credibilia sunt. Ath. Sed quorsum hec a nobis oia dicta modo sint/forsan aliquis percontabitur. Cli. Probe/o/hosp9s id coniecisti. Ath. Propterea si potero clinia/que sequuntur deinceps/declarare conabor. Cli. Dic iam. Athe. Trina quadã indigentia atqz cupiditate oia hominib9 dependere perspicio: in quibus si recte ducantur/uirtus/sin contra uitium nascitur. harum due sunt i animalibus statim natis cibi potusqz cupiditates. Ad que cum omne animal inatum hẽat appetituz/impetu rapitur/nec uerba illi9 auscultat: qui monet aliud agendum esse: qz ut horum cupiditates uoluptateeqz expleantur/dolores cõtrarii deuitentur. Tertia uero nobis indigentia ingens ⁊ cupiditas acutissima/que ad ꝓpagationẽ generis inest/posterius quidem inascitur: sed ardentissimo furore ⁊ maxima petulãtia hoies urit/⁊ agitat. hi tres morbi ad id quod iocundissimum dicitur/rapiẽtes/ab eo ad id qδ optimũ est/trib9 maximis rebus uertendi sunt. Timore/lege/uera rõne. Quibus cum muse ⁊ dii certatorii adhibeantur: ut incremẽtum ⁊ affluentia hoc pacto extinguantur. Procreationẽ quidẽ liberoꝝ post nuptias collocare debemus. Post ipsam uero ꝓcreationem/educationem ⁊ disciplinã. Sic eiz forsan ꝓcedente oratione lex queqz i priora ꝓgressa in cõmessationes deniqz ꝑducetur/qñ in cetus ⁊ cõmuniones huiusmõi ꝑuenerim9. atqz utrũ uiris solis an etiã mulieribus he cões impandende sint/tũc planius ↄspiciemus/cuz ꝓpius accesserimus: ⁊ q illas precedere debẽt/necdum legerimus: ⁊ q illas precedere debẽt/necdum lege disposita sunt/suum digesta i ordinez/ipsis preposuerimus. Ita sane ut modo dicebã/cõmessationes acutius inspiciemus: cõuenientioresqz de illis leges trademus. Cli. Scite loqueris. Ath. Teneamus itaqz memoria/que modo dicta sunt. Forte eiz usui nobis qñqz erũt. Cli. Que tenenda iubes? Ath. Ea q cibi/potus/uenerisqz uocabulis apellauimus. Cli. Fiet oio hospes ut iubes. Ath. Preclare quidem. Sed ueniamus ad rem sponsalez/⁊ sponsum ac sponsam quõ liberi ꝓcreandi sunt/doceam9: ac nisi ꝑsuaserimus/legũ quarũdã positiõe minemur. Cli. Quo pacto? Ath. Cogitare oio sponsus ⁊ sponsa debent/quo pacto qz pulcherrimos ⁊ optimos ciuitati liberos poterint procreare. Oẽs ãt hoies q cõiter aliqd oꝑantur/qñcũqz ⁊ ad se inuicem ⁊ opus ipsum intendunt animũ/bene ⁊ pulchre oia faciunt. Si uero uel nõ habuerint mentem uel non adhibuerint/contra. Quare sponsus ad sponsam ꝓcreationẽqz liberorum animũ uertat: ⁊ spõsa similiter ad sponsum atqz ad opus/in eo tempore precipue/quo adhuc non genuerunt. Harum reruz curam habeãt mulieres siue plures seu pauciores/ꝓut placuerit pricipib9 electe. Que quotidie i lucine congregentur/tertiã hore partẽ cõmoraturę/atque ibi aliis alie nunciẽt/siquẽ uirũ mulierez ue illorũ q matrimonii copula astricti gignẽdi hẽnt facultatẽ/alio intendere aiuz uideant/qz ad ea q i sacrificiis nuptiaꝝ iussa fuerunt. Procreatio ãt liberoꝝ ⁊ eoꝝ q illi uacant obseruatio decẽniũ non excedat: qñ adsit generãdi fecunditas. Siqne ad id tpũs infecũde ꝑseuerauerint/ↄsilio cũ ꝓpinqs ⁊ mulierib9 haꝝ rerũ curatricib9 habito/ꝓut ↄmoduz utrisqz ẽ/disiungantur. Siqua uero de utrinsqz ↄmodis acciderit altercatio/decez δ legũ custodib9 delecti:

quos ipsi uoluerint/cognoscãt. Sz ⁊ mulieres ipse iuuenũ domos ingresse/partiz monitis partim minis ab inscitia ipsos ⁊ delicto depellãt. Qδ si nequeãt/leguz custodib9 nuncient: atqz illi id curent. Qui si ꝓhibere nõ potuerint/rẽ ad populũ deferãt: ⁊ scriptis errãtiuz nomini bus/iureiurãdo affirmẽt/se illos meliores facere nõ potuisse. Et q scripto delat9 ẽ: nisi accusatores conuicerit/infamis sit. Nec nuptiis ꝓcreandisqz liberis ulterius det opaz. Ac si id tẽtauerit/liceat cuilibet cedere ipsuz impune. Eedem sint ⁊ mulierũ pene. Exptes eiz mulierũ degãt honoꝝ: nec ad nuptias partusqz liberoꝝ ꝑfecte recipiãtur/si in iudiciũ accessite damnate ẽẽt fuerint. Si postqz scδz leges filios ꝓcrearunt/aliene qsqz uxori ↄiungitur/ul' mulier uiro/illis. s. adhuc generãtib9/penis eisdẽ subiaceãt: qb9 ⁊ dñ ipsi gignebãt. Sed uiri ⁊ mulieres post liberoꝝ ꝓcreationẽ/caste uiuentes/in his oib9 summoꝑe honorẽtur: q ↄtra uituperentur. Si ↄtigerit ut plures in rebus huiusmodi moderate se gerãt/q precepimus silentio sine scriptis legibus habeãtur ⁊ fiãt. sin ãt plurimi se minime ↄtinebunt/legũ ↄscriptione declarentur: ⁊ ad eoꝝ normam de singulis huiusmodi iudicetur atqz agatur. Uite totius initium prim9 annus oib9 ẽ: quez in sacellis paternis ut uiuendi initiuz tam puero qz puelle/scriptuz eẽ oportet. Adscribatur ãt i pariete dealbato in unaquaqz tribu: ut qui ad magistratus idonei sunt/annoꝝ numero cõstet. ⁊ cuiusque trib9 uiuẽtes hoies ꝓxime scribãtur semper ⁊ nature cedentes similiter deleãtur. Nuptiaꝝ tẽpus puelle sit a sextodecimo i uigesimũ: idqz sit lõgissimũ tempus ad hoc institutũ. masculo a trigesimo ad qntũ ⁊ trigesimũ. Magistratus tempus in mulieribus/ultra quadragesimuz sit annũ. in uiris ultra trigesimũ. belli ab ãnis uiginti ad sexagita in uiris: in mulierib9 postqz filios ꝑpererunt usque ad qnquagesimuz etatis annũ. In qbus obseruandũ ẽ ut ad eũ belli usuz potissimum qui ⁊ possibilis eis sit ⁊ decens accipiantur.

Argumentum Marsilii ficini in librum septimum.

Egreditur Plato in septimo rursum incomparabili diligentia ad prima etatis tenere rudimenta: immo uero progreditur. Nunquam enim/ut ita dixeriz/ab hoc ipso digreditur: iudicans totum rei. p. bonuz aut malum/in bonis aut malis moribus priuatorum: atque hos preterea omnes/in bona uel mala etatis prime educatione cõsistere. Precipue uero id efficit in primis statim libris: atque hoc iterum septimo/utrobique pictor diligentissimus. Sed ibi quidem adumbrando. Hic uero/ut pictorũ more dixerim/colorando. Rursus ibi eiusmodi diligentiã prohemium leguz uult haberi. Hic uero figuram iure substantiam legũ antecedẽtẽ. Leges eiz scriptas fore irritas inqt/nisi eiusmodi precesserit diligentia. Ibi preterea simul ⁊ hic post puerilem ad iuuenilem deinceps atque uirilem progreditur disciplinam. Neque ab re post nõnullas sacrorum leges i superioribus ad nuptiales e uestigio ꝓcessit leges quasi sacras/ut diuini animalis ortuz auspicaretur a sacris. Mox uero post connubia ad formandos pueros se accingit: nec natos tm̃/sed nascentes/imo etiã nascituros: non minus in hac ipse seminis humani cultura/sagax/prouidus/⁊ accurat9: qz in frug uz seminibus agricultor. Quorsuz uero spectare censes? quod ait in re muliebri multo plus discriminis esse/qz uirili. Item mulieres abstinere a uino oportere qua nocte generandi sint fili/immo etiam ⁊ proximo precedenti tẽpore ⁊ toto cõceptionis anno ab omnibus animum perturbantibus. hec proculdubio eo spectant/ut nihil exactissime cure ad humanam culturaz spectantis pretermittatur. Animaduertẽs autez ex his platonem existimauisse non uirum tantuz/sed etiam mulierem in filiis generãdis uicez agentis cause obtinere. A quo quanuis quodammodo dissenserit Aristoteles/consenserunt tamen plurimi apud medicos probatissimi. Profecto si suum quisque opus diligit/proptereaqz pater filium diligit magis qz diligatur a filio/matrem que ardentius qz pater amat natum coniectare licet causaz esse una cum uiro huius operis effectricem. Quod

quidem hinc etiā confirmari potest/quod filii non minus/ac sepe etiam magis matribus simi les sunt q̃ patribus. Similitudo uero tam pro pria tamqꝫ frequens indicat fetum substantiam non a patris tm̄/sed matris etiā effectiōe susci pere. Omnis eiꝫ cause conatus fertur ad simile producendū. Deniqꝫ cum spēi eiusdem sit mas ⁊ femina/uires habent rōnis eiusdeꝫ. Utrinqꝫ igitur efficaces ad formā eiusdeꝫ rōnis. ⁊ si nō pari/simili saltem ratione pficiendā. Sed hec ad leges minime ptinēt. Tangit insup questio nem hic de atrabile non paruam: cuius uitio in fantes formidolosi sunt/difficilesqꝫ ⁊ queruli De hoc ipso humore eiusqꝫ cura in libro de cu randa litteratoꝝ ualitudine diximus diligen tius. Quantum uero ad presens ptinet institu tum humorem in pueris melancolicum non ex compressione propria esse scito: quē quideꝫ san guinea est maximeqꝫ aerea: sed ex reliquiis qui busdam materni menstruiqꝫ sanguinis in puero putrefactis/⁊ adustione quadā i atrā bilem de inde cōuersis. Accedit ad pueriles formidines in causa/rerum nouitas/q̄ quideꝫ facit ut ⁊ au dite uoces quasi tonitrus ⁊ uise forme quasi lar ue ⁊ fulgura terreāt. Ratio interea qm̄ nōdū expgefacta/imagines a rebus ipsis nequaquam discernit/aiaꝫ relinquit imaginationi pro arbi trio concitandam. Ex hac ipsa formidine ppe tuo dolent queruntur qꝫ infantes. Presertim cum facillime ⁊ a tractantibus offendantur/⁊ ledantur ab aere/⁊ ab agitatione nature pluri mum in exordio laborantis agitentur ipsi atqꝫ uexentur. Quamobrem motu quodā ferme perpetuoqꝫ atqꝫ numeroso in curandis infanti bus adolescentibusqꝫ uti iubet. Primo quideꝫ qr motu geniti/seruantur ⁊ motu. Secundo qr eiusmodi motione uite moderata imoderate agitatiōi tum intrinsecus a natura/tuꝫ extrin secus ab aere facte resistim⁹. Tertio qm̄ mot⁹ calorē excitat naturalē/corpusqꝫ totū eque ui uificat. Quarto nutrimentū conquoquit dige ritqꝫ p membra. Quinto supuacua excremēta secernit. Sexto obstrusa apit ⁊ adequat humo res. Septimo cōducit ad augumentū. Octauo membra apta simul reddit ⁊ solida. Non soluꝫ uero moderatione quadā equalitatis/uerum ēt

numeri cuiusdā proportione/motū nobis opor tet congruere. De musice quidem potētia/ multa in multis epistolis disseruim⁹. Nunc ue ro satis sit intelligere si p ipsam sepe in contra ria. s. tum ad uoluptatem/tum ad dolorem di strabitur animus nimiruꝫ posse ab utroqꝫ ad ha bitum quendā utriusqꝫ mediuꝫ sepe reduci. Ac si a motu corporis in quietem/⁊ uicissim a quie te i motuꝫ reuocatur animus atque puocatur/ certe posse quibusdam musice modulis/a motu ordinis experte ad ordinatum: atqꝫ hinc ad sta bilem habitum qnqꝫ reduci. Quem quidem ha bitum ⁊ hic ⁊ i epistola ad dionysium secunda inquit/⁊ dei proprium esse/⁊ humane uite tu tissimum. Utrum uero uoluptas ac dolor i mo tione quadam consistant/⁊ quo pacto definian tur in libro de uoluptate/⁊ in philebi commen tariis latius disputamus. Satis in presentia fa ctum fuerit/si concludamus hunc in modum. Uoluptates gustus ⁊ tactus i restitutione qua dam i habitum corporis naturalem nasci uiden tur. Dolores uero contra/in casu quodam ex habitu naturali. Siue utrunqꝫ euacuatiōe fiat siue repletione/siue motu seu quiete uel altera tione aliqua qualitatuꝫ. Preterea uoluptates odoratus ⁊ auditus ⁊ uisus/in reditu quodam ad ordinem sensualeꝫ: a quo multis contingen tibus quotidie deturbamur. Deinde uoluptas imaginandi in regressione similiter ad ordineꝫ imaginaleꝫ a quo deicit perturbatio. Ordo ue ro tam imaginalis q̃ sensualis in quodam spiri tuum tēperamento fundatur: cui quotiens con temperata similiter admouentur/fit uoluptas in mutua quadam sensus imaginationisqꝫ cum rebus que influunt congruitate resultās. Post hec rationis letitia i reformatione quadam na scitur/per quam ratio que perturbatiōe corpo rea facta informis fuerat/uel deformis/forma tur/pro natura sua: atqꝫ reformatur. Deniqꝫ mentis gaudium reformatione perficitur/per quam intellectuali quodaꝫ intuitu reformatur aliquādo i ideam/a qua ceciderat ob negociose uite tumultum: si inductionem hanc recte con sideraueris/uidebis humanā uoluptateꝫ summa tim fieri in reditu quodam in habitum natura lem: neqꝫ tam reditus ipsis/q̃ habitus gratia

fieri/⁊ optari: Igitur eiusmodi habit⁹ si fieri posit/ppetuo firmus/maxime oium est optan dus. At cur cogitāti cuilibet/occurrere uide tur optabilior oblectatio i motu ppetuo q̃ sta tus ille ppetu⁹? Qm̄ fallit nos imaginatō ⁊ opi nio aie mobili ɔiūcte corpi/p qꝫ ɔiūctionē eius modi uoluptatē mobilē appetētis. Quā meri to neglectura sit pre naturalis habit⁹ firmita te siquando posita fuerit supra motum. Si. n. re uera gustaremus saporem ipsius habitus natu ralis/extra quā in terris positi sumus/sicut mo tionis ad ipsum uergentis saporem gustamus/ procul dubio longo interuallo habitum regres sioni preponeremus: Profecto quemadmoduꝫ omnes bonoruꝫ gradus/meliori modo se habēt in ipsa stabili ratione boni/q̃ in materia mobi li/sic expetendorum omnium rationes i ratio ne habituqꝫ eiusmodi potius q̃ in materia mo bili collocantur. Per probatum sit propriū dei diuinorumqꝫ gaudium in statu quodam con sistere incomparabiliter motibus cūctis iocun diore. Quem quidem prudentes ⁊ ipsi debent eligere/⁊ ceteris/presertim iunioribus adhi bere. Preterea cunctis persuadere uoluptateꝫ que sit ex motu non solum breuem esse ac leueꝫ molestieqꝫ permixtā: sed etiam in multos ⁊ diu turnos ingentesqꝫ dolores continuo prolabi. Distinguit autem numerosum motum per queꝫ inconcinnos motus etatis tenere moderamur in duo genera/in musicam. s. ⁊ gymnasticam. Prima. n. spiritum atque animum. Secunda uero humores membraque componimus. Sub nomine quidem musice non modo cantus ⁊ so nos: sed poesim etiam ⁊ que ad figurarum ordi nem pertinent comprehendit. Sub nomine ue ro gymnastice/motus omnes corporis in prelu diis ludisqꝫ certaminum atque preliis. At cho ream saltationemqꝫ exutrisqꝫ quodammodo mixtam intellige: Tum his omnibus quasi pre ludiis īfātes/pueros/adolescentes/tam femi nas pariter q̃ mares ad officia ⁊ belli ⁊ pacis di ligenter erudit. Eiusmodi uero rudimenta pa trias apellat leges/ac reipublice uicula. Qui bus subductis quasi columnis tecta reipublice corruant. Iubet singula in his haud aliter fie riqꝫ publicis regulis statuantur/iudicans/a/

delictis eiusmodi delicta omnia tandē i repu. puēire: atqꝫ ex mutabilitate ludorū iocorūqꝫ et ornamentorum/mutationem quoqꝫ legum et reipublice proficisci: Notabis mutationem preter q̃ in malis/esse rerum omnium peri culosissimam: adeo ut etiam si muteris in meli us/saltem ad tempus sis periculum subiturus. Inter hec sacrificādū in ludis ait diis ⁊ deorū filiis atque demonibus: Demonibus inq̃ puris ut deorum filiis nos concilient. Deorum uero filiis/ut deos nobis propitios reddant. Diis deniqꝫ/quo summi dei muneribus nos reddant paratiores. Sic utiqꝫ prisca consueuit religio quemadmodum de spera in speram gradatim corpore pertransitur ⁊ uisu: sic de propinquis numinibus ad remotiora deinceps suo quodam ordine progredi. In omnibus id precipue ue nerans/quod splendorem summi precipue re fert. Neque uero ego nunc uel de ciuili/im mo plebea/uel ō poetica/immo uero insana su perstitione loquor: sed de philosophico diuino rum cultu/a/priscis sapientibus prout cognit⁹ uniuersi ordo dictauerat instituto. Quem so lum ubiqꝫ commendat Plato/reliquos duces re uera deridens. Et ubi duos tantum commemo rat. idest deos deorumqꝫ filios/demones ⁊ he roes intelligit filios. Ubi uero connumerat deos: ⁊ deorum filios ⁊ demones/intelligit deos numina sup speras. Filios numina in spe ris/demones numina infra speras. Post hec ubi legitimorum ludorum disciplinam commendat ludos inquit studiorum gratia potius q̃ contra esse constituendos. Addit res humanas si com parentur ad diuinas nullo studio dignas esse. i nulla extimatione nulloqꝫ amore: nec tanq̃ serias/sed tanq̃ nugas esse censendas. Sin au tem ad naturales: magnifaciendas esse consen tit. Tum optimum ait homini contigisse ut in genium sortitus sit aptum ludis ⁊ deditum. Sci licet tum ad laboriose uite solamen/tum ad disciplinam paulatim per ludos congruos com parandam. Quod uero anima per uarias uiuen di formas circuitū quasi chore a ludēs efficiat/ id uniuerso optimū esse putāt: Rursus uniuer se quoqꝫ nature anime: uꝫ ut quecunqꝫ in eius

potentia latent / uicissitudine quadam educan tur in lucem. At cur non dicit cetera quoque animalia ludos esse deorū? Quoniam nec adeo diis familiaria sunt / ut cum his illi ludant. Nec cōparātur ad deos utpote que seipsa deo non comparant / neque diuina aliquando me tiuntur / unde cogantur de illis sicuti nos men tiri: et pfecto si dei riōre sit / humanū riōat lu dū conātē immensa metiri. Considerabis hic Platonis uerba eiusmodi. s. ea que ad hanc ho ram non sine quadam deorū inspiratione nar rauimus / poesi quodammodo similia mihi uidē tur. In his significat omnia eius scripta in eā usq3 diem. i. senium esse quodāmodo diuinitus inspirata: atq3 poetica figura disposita: ut sint allegorice plurimum exponenda: Idem quoq3 innuit statim post exordium phedri: ut sciamus et que in adolescentia et que in ultimo composu it senio poesim maxie redolere. Ob id in episto lis ait mentem suam vel a nullo uel a q̄3 paucis simis: et uix tandem et quadam uaticinii sagaci tate posse comprehendi. Preterea contempla re hic q̄3 diligēter Plato effrenē3 cohibeat pue ritia3 / quantum somnolentiam quidem deteste tur / conmendet uero uigilia3: q̄3 oportune sua cuiusq3 etatis disponat officia / iubens inter lu dendum / primo quidem tradi litteras. Deinde musicam. Tertio gymnasticam. Quarto ari thmeticam. Quinto geometria3. Sexto astro nomiam. In septimo uero loco dialeticam. i. methaphysica3 collocat in fine legum atq3 re. pu. Qm̄ uero dicit deū cum diuina qdem neces sitate pugnare nunq̄3 / cū hūana uero pugnare distingue necessitate3 alterā qdem esse i ipso na turali rer̄ ordīe ita ut est diuinitus instituto / ut res tales sint et tot et tante. sic agant / sic mo ueātur: he precedāt / he comitētur / ille seq̄ntur Alie simul sint / alie uero seorsu3 / atq3 ut sunt ita quoq3 sint iudicāde: Alterā uero necessita tē in casu quodā ab ordie naturali ubi uel defor me uel mōstruosum uel dissidens dissolutūq3 ui detur. Cum prima necessitate nō pugnat deus Eius. n. precipua uoluntate necessitas eiusmo di constat. Sz nunqd pugnat cū altera? Certe nusq̄3 pugnat deus / quid. n. repugnet omnipo tenti? Uerumtamen ob id quasi pugnare fingi tur / quod hec a diuina similitudine prolapsa longius in dissimilima3 deo cadit deformitatē q̄i iam rebellantem: sed a deo interim q̄i repu gnante atq3 expugnante miris modis i ordine3 quandoq3 redactam. Animaduerte post hec nō parui momenti dictum / non est pessimum rerū omnium imperitia. Immo uero pessimum est multarum rerum peritia acquisita male. Ac si precedentem quoq3 sententiam animaduerte ris: que homine3 cognominat et deum et demonē atq3 heroem / cognosces qua ratione exponi pos sit plato ubi aia3 iqt in sp̄s ptrāsire s3 hoc i the ologia latis. piū ubi ad doctrinas mathemati cas iuuēes adhortatur / reprehēdit grecos: qd̄ i geometria et astronomia omnes errauerit. In geometria quidem quod dimensionem quamli bet cum qualibet conmensurabilem esse putaue rint. Quod quidem non posse fieri primu3 apō barbaros est inuentum. In astronomia quoq3 quod errare planetas dixerint: cum tamen in diuinis nullus sit error. Item motum uelocis simorum / tardissimum nominauerint / tardissi morumq3 uelocissimum. Mentiri uero contra deorum dignitatem per ignorantiam nata3 ex negligentia / iudicat non stultum solūmodo / s3 prophanum. Sed damnat plurimum grecoru3 errorem contra diuine pūidentie uoluntatem dicentium non esse iuestigādū ipsum auctorem mūdi deum mundiq3 ipsius originem: nec eorū que in mundo sunt causam: quasi inuestigatio hec non pertineat ad pietatem: Cum tamen maxime omnium pia sit: utpote precipue cum diuina uoluntate consentiens / que et uniuer sum eo disposuit ordine / qui ad iuestigationem eiusmōi sēp alliceret / et mētē ipā3 iuestigatōis huius auidissimam procreauit. Platonē uero ipsum existimare uerissimam pietatem preci pue in unius dei cultu sitam esse / probauimus alias / et per superiora eius uerba in presentia confirmamus. Nam et si in plurali numero sepe ait deos colendos esse. Concludit tāde3 nūc ro singulari et singulari cultu deum ipsum esse omni beato studio dignum: Preterea in ante cedentibus / iudices creaturus congregauit ma gistratus omnes in templo / et in ipso anni prin cipio. Principiu3 uero ab estiuo fecit solstitio: neq3 te turbet / quod in calendis ait proxime solstitium sequentibus. Id. n. certioris apud populum principii gratia dictum puta. Uerum autem initium apud eum in ipso proprie solsti tio fieri. Quod quidem allegorice sic expona tur / ut quando solis lumen. i. dei lumen rec tius uberiusq3 a nobis accipitur / tunc reuera fit principium uiuendi et cogitandi atq3 iudicā di: et huius nuius gratia cuncti simul in uno tē plo. i. una religione colant quicquid colant. Lumē uero solis in libris de re. pu. inquiunt animas omniū patris imaginē eē et quasi simula crum eius i mundano hoc templo a patre omni um collocatum. Quid plura? Unum deum in primis adorandum cuius gratia cetera numina sint colenda: alibi sepe docet atq3 in epistola ad dionisium rursusq3 ad hermiam et i parmeni de qui totus agit de uno et in Timeo qui omnia producit ab uno / et in philebo qui omnia metitur uno et in epinomide qui omnia reducit ad unum manifeste demonstrat.

Septimus Legum.

ATH. De igitur liberis ta3 ma sculis q̄3 feminis / de ipsorum: educatiōe et disciplina post hec nobis est dicendum. Qua3 om nino silentio preterire / im possibile est: ac si dicatur / mentioni cuidam doctrineq3 potius q̄3 legibus congrua uideatur: Que. n. priuatum et per sin gulas domos tum multa tum parua et occulta quotidie fiunt / cum facile ex uoluptate dolore et cupiditate singulorum preter legum latoris consilium agantur / uarios et dissimiles mores ciuium reddunt: Que res ciuitatibus officit. cum ūo parua et frequentia sint / singulis mulc ta imposita ea legum positione uetare / non sa tis honestum esset atque decorum. Quin eti am scriptis legibus derogaret / cum in paruis et multis ad contennendas leges homines con suescerent. Quapropter et leges de his scribe re difficile est / et silere / impossibile: Sed cona hor ostendendo quasi digito que dico / in luce3 efferre. nunc enim obscurius dicta uidentur. Cli. Uera loqueris: Athe. Iam vero recte alias dictum est existimandum esse / rectam educationem posse et corpus et animum q̄3 pul cherima et optima reddere: Cli: Ita est: Ath Corpora vero pulcherrima simpliciter ea fore censeo que recticti ssima in tenera etate con crescunt: Cli: Certe: Athe: Quid illud? Non ne intelligimus q̄3 maximam atque pluri mum incrementi primi progressum in omnibus animalibus fieri? adeo ut contendendi anīas multis prebuerint / corpora humana / a / primis quinque annis in reliquis uiginti induplum nō crescere. Cli: Uera narras: Athe: Quando sine multis moderatisq3 laboribus incrementū influit plurimum / an non multa hinc mala cor poribus innascuntur? Cli. Omnino: Athe: Pluribus ergo laboribus sibi tunc opus est / quando summopere affluit nutrimentum: Cli Quid ais hospes? Nunquid statim natis et te nerrimis pueris. labores plurimos afferemus? Atx. Non his primis / sed prius etiam illis / qui adhuc in utero matris aluntur: Cli: Quo modo uir optime. faciendum id iubes? Num ii qui adhuc in utero parentis geruntur labora bunt? Athe: Certe. Nec sane miru3 est si uos exercitationem tantille etatis ignoratis: quā uobis licet uideatur absurda / cupio aperire: Cli. Omnino: Athe: Apud nos quidem huius modi quiddam magis intelligi potest. propte rea quod ibi non nulli in ludis quibusdam ma gis q̄3 decet / uersantur. Nam apud nos non pueri solum / uerum etiam seniores aliqui aui um pullos alunt. et ad mutuam inter ipsas aues pugnam exercent. ac longe absunt / ut labores in quibus ipsas exercentes / agitant / modera tos / ipsis putent. Sed ad hec / minores in ma nibus / maiores sub ulna capientes / non sue / s3 harum auium bone habitudinis gratia per mul ta stadia gradiūtur. Id quo sane homini intel ligentie compoti significant / corporibus omni bus / motum agitationemq3 non laboriosam p desse siue / a / seipsis siue in uehiculis seu naue si ue equis / siue quōdocūq3 aliter moueātur Et p pter hec ciborū potusq3 alimentu3 supātia / sanita

tem pulchritudinem ⁊ uires nobis prebere pos sunt. Que cum ita se habeant / quid post hac faciundum censemus? Uultis ne cum risu uer ba faciamus / leges ponentes / ut pregnans de ambulet: ⁊ natus quasi cera fingatur: quam diu tener est? ac ad bienniũ usque institis astri gatur? Nutrices preterea per leges imposita mulcta cogamus ut uel ad agros uel ad templa uel alio ad suos / donec per se stare possint / pue ros perferant: Ac etiam cum stare ceperint / ne ponderis uiolentia membra propter molli tiem distorqueantur / gestent adhuc / quousqȝ triennium infantes exegerint. Sint autem ro buste quoad fieri potest nutrices / nec una so lum / sed plures. Et in his singulis penam ni si fiant / scriptis legibus imponamus? Uel nul lo modo sic agamus? Quod. n. modo dixi mus / abunde nobis accideret: Cli: Quid nã Athe: Risum profecto in nos ingentem pro uocaremus. Nam mores nutrientium mulie bres atqȝ seruiles / nobis obtemperare nollẽt. Cli: Cuius grã igitur dicẽda hec putauimus? Athe: Quia domini ⁊ liberi ciuium animi / for sitan cum hec audiuerint / probe inteligent / quod nisi priuata recte administrentur in ciui tate / frustra res communes sperat quis firmi tatem aliquam in legibus habituras. atque hec intelligentes / his que modo diximus / tanquã legibus quibusdam utentur. quorum usu / fami lia ⁊ res publica bene gubernata feliciter uiuẽt Cli: Ualde consentaneum est quod dixisti: A Ne desinamus ergo ab huiusmodi legũ latione ante qȝ aiorũ quoqȝ studia q̃ ad teneros admo dum pueros pertinent / describamus: ⁊ ita simi li quoqȝ modo ut de corporibus incepimus / ser monem absoluamus: Cli. Recte nimiuȝ: Ath Hoc igitur tanquam elementum ad utriusqȝ tam animi q̃ȝ corporis infantium cultum acci piamus: perpetuam die nocteqȝ nutritionem agitationemqȝ adhibitam / omnibus quidem conferre: maxime uero tenerrimis. Ut si fieri possit / sic habitent quasi perpetuo nauigarent Quoniam autem fieri nequit / q̃ȝ proxime ad hoc in curandis infantibus accedenduȝ: Quod autem fieri oporteat coniectare hinc licet / quod periculo tam puerorum nutrices q̃ȝ que

remediis choribantium uacant / id esse utile cognouerunt. Quandocunqȝ. n. dormire pue ros ad sonnum tardiores / matres cupiunt / non quiete hos / neqȝ silentio / sed contrariis faciunt. In ulnis enim portant agitantqȝ sem per. ⁊ illos uocis modulatione tanq̃ȝ tibici nio quodam mulcent. Et quemadmodum in debaccationum furentium remediis fit huius modi agitationis chorea musaqȝ utuntur: Cli Que nam horum potissimum causa nobis est ho spes? Athe. Non est ual de difficilis cognitu Cli. Quo pacto? Atheni. Utreqȝ he passio nes in metuendo consistunt, sunt enim formi dines quedam / propter malum aliquem animi habitum. Quando igitur ab exterioribus ali quis ad hos affectus agitationeȝ infert / uincit exterior motus interiorẽ illum terribilem at qȝ furiosum. Cumqȝ uicerit / tranquillam ani mo prestat quietem / saltu cordis aliquantisp sedato / atqȝ ita aliis inducit sonnum. alios ui gilantes per tibiam ⁊ tripudium / cum auxilio deorum / quibus supplices litabant / a / furio so affectu ad sane mentis habitum reuocat. Atque hec ut orationis huius breuitas fert / rationem aliquam probabilem habent. Cli. Omnino. Athe. Si hec igitur talem aliquam uim habent / hoc preterea cogitandũ / animũ omnem ab infantia in metu nutritum / magis utique quouis ferri per formidinem consuesce re. Nec cuiquam dubium est / quin ad timidita tem ista / non ad fortitudinem exercitatio sit. Clinia. Ita prorsus. Atheniensis. Contra uero / tum ad fortitudinem exercitari dicemus qui a tenera etate metus terroresqȝ omnes ui cere consuescit: Clinia: Scite. Atheniensis Unum igitur hoc ad uirtutis animi partem summopere conferre dicamus / exercitationeȝ uidelicet infantium que in motibus fit. Cli. Maxime. Athe. Atqui facilitas animi uel mo rositas / non parum momenti habent ad boni tatem animi uel prauitateȝ: Cli. Est ita. Ath Est autem / a / nobis pro facultate dicendum. quo pacto utrum uis horum infantium statim animo innascatur: Cli. Plane. Atheni: No bis profecto uidentur delitie / difficiles moro sos: Iracundos ⁊ leui de causa excitabundos

iuuenuȝ mores efficere. Contra uero nimia ser uitus atqȝ atrorum cum abiectos ⁊ illiberales et humana perosos faciat / ad humanam consue tudinem ineptissimos reddere. Cli. Quomo do autem ciuitas uniuersa infantes qui non dũ uoces intelligunt / nec disciplinam aliam gusta re possunt / ut iubes erudiet? Ath: Sic plane Omne animal statim natum uoce ⁊ clamore uti solet. Nec minus hominum genus: quod pre ceteris ad clamorem addit ploratuȝ. Cli. Sic est. Athe: Nutrices ergo quid infantes cupi ant uolentes cognoscere / quod appeti credũt offerunt: si tacent / recte. si clamant flentqȝ non recte se obtulisse his signis coniiciũt. Ar gumẽta sane i infantib⁹ quas res ament / quas oderint / clamor fletusqȝ sunt / signa minime fortunata huius rei tempus triennio minus nõ est: quod spatium non est parua uite particula ad eam recte uel contra ducendaȝ / si ipsum rec te uel contra ducitur. Cli: Recte. Athe. Nõ ne uidetur nobis difficilis homo nec ullo mo do tranquillus esse etiam querulus atqȝ geme bundus ultra q̃ȝ bonum uiruȝ deceat? Cli: Mi hi quidem. Athe: Siquis omni ratione proui ribus conetur / ut in hoc triennio puer q̃ȝ mini me dolore / metu tristitiaqȝ afficiatur / non ne pueri anim⁹ pacatior tranquilliorqȝ reddetur? Cli: Perspicuum est hospes multoqȝ etiam ma gis / siqui cum in multis uoluptatibus educa rit: Ath. Hoc ego tibi non concedaȝ. o mira fice clinia. Nã talis educatio cũ i pricipio sta tiũ adhibeatur / omnium maxima pernities est: Uideamus igitur / an quicq̃ȝ dicamus. Cli. Dic quid ais. Athe. De re non parua / a / nobis agi nunc assero. Attende ⁊ tu megille: ac sententi as utriusqȝ diiudica. Mea quidem ratio rectã uitam censet / nec uoluptates sequi omnino: nec fugere omnino dolores debere: sed medi um potius illum habitum sequi: queȝ ⁊ ipse mo do tranquillitatem uocabam. ⁊ omnes dei pro prium esse / diuino quodam oraculo recte con iicientes fatemur. Hunc habitum sequi debet quisqȝ hominum diuinus est futurus: adeo / ut nec ipse ad uoluptates omnino procliuis sit: ali oquin procul / a / dolore non erit: nec alium quemq̃ȝ siue senem siue iuuenem / aut masculum

aut feminam indulgere uoluptatib⁹ patiatur: minimeqȝ omnium statim natos infantes. fir missimi. n. tũc omnibus mores omnes propter consuetudinem innascuntur. Ego uero nisi ue rerer ne forte iocari uobis uidear / dicerem utiqȝ grauidas etiam mulieres maxime omniũ illo anno ita regendas esse: ut nec ad uolupta tes multas furiosasqȝ ferantur. neqȝ doloribus agitentur. sed tranquillam pacatamqȝ ⁊ miteȝ uitam agant: Cli: Non opus est hospes ut me gillum interroges / uter nostrum rectius sit lo cutus: Ego enim assentior tibi mere uolupta tis meriqȝ doloris uitam / fugiendam omnibus esse / ⁊ mediam quandam semper tenendam. Quare ⁊ dixisti recte atque audisti: Athe. Re cte nimiũ Clinia Sȝ illud ad hec simul oẽs tres cogitemus. Cli: Quid nam. Ath. Quod que modo dicuntur / a / nobis / ea / leges non scripte a / multis apellantur: nec alie sunt / que leges patrie nominantur / q̃ȝ huiusmodi omnia. At qȝ quod paulo ante tetigimus / nec leges hec es se uocanda / neqȝ silentio pretereunda / probe dictum est. Hec. n. totius rei publice uincula sunt: mediumqȝ tenent inter scriptas scriben dasqȝ leges: uidelicet tãquã prie priscęqȝ omni no institutiones. Hec si probe posita sint / se qȝ in eis homines recte assuefecerint / conscrip tas leges stabili salute tutantur: Sin contra factum sit / contra contingit. quemadmodum in edificiis accidit / ubi si edium substentacula subtracta de medio fuerint / concidere omnia cogunt / aliaqȝ ex aliis deiici: ⁊ que bene sup structa sunt / dirutis prioribus / corruunt. Atque hec quidem cogitantes nouam hanc tu am ciuitatem. o. Clinia undiqȝ uincire debe mus / nihilo prorsus relicto quod adfieri potest quod uel ad leges uel ad mores uel studia perti neat: his enim omnibus ciuitas nectitur. Al terum uero istorum sine altero permanere nõ potest: quare nõ est miranduȝ / si que nobis mul ta simul ⁊ parua legittime uidentur instituen da uel ut consuetudines confluentia / longio res leges efficiunt. Cli: Recte tu quidem / ⁊ nos similiter cogitabimus. Atheni. Siquis igitur ad eum qui tres agit annos colendũ seu masculum siue feminam / hec diligenter adhibe

Castigatio:

Ludi puerorum:

at/ac sedulo supradictis utatur/non paruam
afferent nuper enutritis utilitatem. Atqꝫ id
ingenio eorum qui tres ⁊ qui quatuor ⁊ quinqꝫ
et sex agunt annos conueniens erit/a/quibus
delitie remouende sunt: ⁊ castigatio sine con
temptu adhibenda. Ceterum quemadmodum
seruos diximus castigare sine otumelia oporte
re/ne iracundiã afferãtur/castigare tñ oio/ne
nimiũ delitiosi reddantur: ita ⁊ liberos volu
mus. horum ludi quidam sunt/ipsis quodam
modo naturales: ad quos quando conueniunt/
sponte feruntur. Congregandi hi pueri sunt/
a/triennio ad sex usqꝫ annos/singuli in sue tri
bus solennitate: quorum ⁊ adhuc tantillorũ
nutrices modestiam incontinentiamqꝫ obser
uent. Et cuiqꝫ cetui nutricibusqꝫ una quedam
presit de mulieribus duodecim annuo tempo
re imperatura prout legum custodes ordina
uerint. has deligant mulieres nuptiarum cura
trices/ex quaqꝫ tribu unã: etate ipsis equales
Quem ad hunc magistratum assumpta est/ita
se gerat ut in sacrum quotidie proficiscatur:
semper qꝫ iniuriantem puniat. Seruum quidẽ
et seruam/peregrinum ⁊ peregrinam ipsa/per
urbanos quosdam ministros. Ciuem autem/
cuius animaduersio i controuersia sit ad edili
lium trahat iudicium dequa autem non sit con
trouersia puniat ipsa. post annorum sex etatẽ
femine/a/maribus discernantur: puerique dein
ceps cum equalibus maribus. ⁊ puelle cum fe
minis equalibus conuersentur. Et ad scienti
as utriqꝫ se uertant. Mares quidem ad magi
stros equorum/arcuum/telorum ⁊ funde. fe
mine quoqꝫ ad eadem si concedatur/usque ad
scientiam tantum. ⁊ maxime ad armorũ usũ
Quo pacto autem nunc in his se res/habeat/
pene ab omnibus ignoratur. Cli. Quid ais?
Ath. Quod uidelicet dextera/a/sinistris quo
ad manus pertinet differre iam uideantur in
singulis operationibus natura. pedes. n. infe
rioresqꝫ partes ad opera nihilo differre uiden
tur. Manibus autem/maticum nutricumqꝫ si
mul ignorantia quasi claudi facti sumus. Naꝫ
cum natura fere ad utramqꝫ partem eque se ha
beat/ipsi p ɔsuetudinẽ/nõ recte utẽtes differẽ
tiã fecimus. Et certe in quibusdam parum id

Scientia post sextum annum tradenda pueris:

Sinistra eque ac dextra [illegible]

refert. Nihil. n. interest ad uitam/si lyra in si
nistra sit/in dextera plectrum: in ceterisqꝫ hu
iusmodi similiter Quorum exemplo idem in re
liquis omnibus facere/dementia est. Hec ita
esse lex scytharum ostendit. Non. n. sinistra
solum arcum/dextra sagiptam tenent: sed u
trisqꝫ similiter ad utrũqꝫ utuntur. Multa exẽ
pla huiusmodi in aurigarũ aliorumqꝫ operibꝰ
reperiuntur. Ex quibus intelligere licet eos q
dextris. sinistra in becilliora reddunt/preter
naturam id facere. Que res ut diximus in cor
neis plectris/instrumentisqꝫ talibus impediũ
to non est. Sed per multum interest/quando
in pugna/ferro/arcu hasta ceterisqꝫ huiusmodi
uti necesse est. plurimũ aũt/qñ armis arma pel
lũtur. Differt aũt multũ q didicit/ab eo q nõ
didicit ⁊ exercitatus ab eo q minime exercitatꝰ
est. Nam quemadmodum qui aut in pugili cer
tamine aut lucta aut utroqꝫ simul perfecte se
exercuit/potis est congredi/a/sinistris. ⁊ pre
sto se accommodat/quando ad partem alteram
trãsferre se cogitur/id ipsum arbitror in armis
ac ceteris rebus rectissimum esse. Quare opor
tet si duo quedam quis possidet/quibus se de
fendat/⁊ alios cedat/ut nihil horũ prouiribꝰ
otiosũ inexercitatũqꝫ relinquat. Et siqs geri
onis aut briarei naturam habeat/cum centima
nus sit/centum oportet ab eo iacula micti pos
se: horum omnium curam habeant principes/
tam mulieres qꝫ uiri. ⁊ mulieres quidem ludos
alimentaqꝫ considerẽt. uiri autem disciplinas
ut omnes pedibus manibusqꝫ utrimqꝫ eque po
tentes facti/per consuetudinem nature nõ no
ceant. Disciplina uero duplici uti conuenit.
et coporis quidem gymnasticam. animi musicã
uocari: Sed gymnastica rursus est duplex sal
tatio ⁊ luctatio. Saltatio quoqꝫ alia muse uer
ba imitatur/magnificentiam ipsius libertatem
qꝫ obseruans. Alia bone habitudinis/leuita
tis ⁊ forme tum corporis ipsius/tum partiũ m
brorumqꝫ eius gratia/apte flectit tenditqꝫ sin
gula/ita ut sufficienter motus harmonicus dif
fundatur: consequaturqꝫ uniuersum saltatio
nis ordinem: Luctationis autem genera illa/
que anteus ⁊ cercyo inartificiũ in utilis otenti
onis grã deduxerũt Del epius ul' amycho impu

Corpus Gymnastica / Animus musica } Decorum

Saltatio / Luctatio } Gymnastica:

Castorum / Pollux / Minerua:

gili concertatione: cum nihil ad prelium con
ferant/digna mentione non sunt. Que uero i
recta luctatione/a/collo/manibꝰ/laterumqꝫ
motu cum uictorie studio honestoqꝫ habitu ad
hibentur/⁊ ad sanitatem uiresqꝫ cõducunt/cũ
ad oia utilia sint/pretereunda non sunt. Sed
discentibus docentibusqꝫ simul precipiendum
ut qñ ad hoc i ɔdendis legibus uenerimꝰ; alteri
beniuole ista largiantur: alteri gratiose suscipi
ant. Nec uero oẽs imitationes capessende que
i choreis sunt sed hic quidem armatorũ curita
rum ludi. In lacedemone castoris atqꝫ pollu
cis. Apud nos quoqꝫ non est negligendum qð
minerua ludis choree delectata/non nudis ma
nibus ludendum censuit/sed armis tota orna
ta/saltandi officio est perfuncta. Que quidem
adolescentulis sunt/maribꝰ ⁊ feminis imitanda
dee munꝰ ad usum belli solemnitatumqꝫ orna
mentum honorantibus. pueros uero ante qꝫ p
dire in bellum possint/armis equisqꝫ oportet in
deorũ omnium pompis ornatos/modo ueloci
ores modo tardiores in chorea ⁊ itinere ad de
os deorũqꝫ filios suplicatões fundere. ludi por
ro atqꝫ preludia/si rerũ aliquarum gratia nul
larũ certe nisi harũ sunt adhibenda. Hec. n.
in pace ⁊ bello tam priuatim qꝫ publice utilia
sunt. Cetere uero corporis exercitatiões/seu
ludo siue serio fiant/o/Clinia atqꝫ Megille
nõ sunt liberales. Eam iam gymnasticam/quã
tractandam in primis sermonibus/dixi/ferme
peregi/atqꝫ hec tota ⁊ perfecta est: Uos autẽ
si meliorem habetis/in medium pferatis: Cli
Nõ est facile hospes his neglectis/narrare alia
de gymnastica ⁊ certamine meliora: Reliquũ
est ut de musarum apollinisqꝫ muneribus disse
ramus: de quibus ita satis dictum esse putamꝰ
ut de gymnastica solũ restare uideretur. Nũc
autem patet non nulla esse relicta. que dicen
da in primis sunt: quare de inceps illa dicemꝰ
Cli: Dicantur oio: Ath: Audiatis igitur. au
distis. n. ⁊ in superioribus. qmuis ⁊ in dicendo
⁊ audiendo quod ualde mirum est ⁊ in solens ca
uere decet. Equidem in presentia non nihil di
cturus sum/quod dicere merito uereri quis dð
beat. dicã tamen. Cli: Quid illud est hospes?
Athe: Nusqꝫ cognosci assero/qꝫ maximam lu

Ludorum

mutatio ludorum vitanda:

dorum genus ad legum conditarum stabilitatẽ
⁊ mutationem/habeat potestatem. Quippe si
hoc ita ordinatũ fuerit/ut iisdem ludis secun
dum eadem ⁊ eodem modo/iidem homines sem
per utantur ⁊ delectentur/leges quoque se/
rio positas/stabiles. manere permictit. Sin
autem mutetur id' genus/nouiqꝫ ludi quotidie
inducantur/semperqꝫ nouis delectetur iuuen
tus tũ figuris gestibus ue corporis tum reliquo
apparatu ⁊ suppellectili ac decens ⁊ indecens
in his rebus aliter i dies ⁊ aliter iudicent/atqꝫ
inuentores nouarum rerum colorum scilicet ⁊
figurarũ ceterorũqꝫ huiusmodi semper honorẽt
pestem hac nullam ciuitati maiorem fore cense
mus, recte admodum iudicantes. Mutat. n. iu
uentutis mores occulte: Facitqꝫ ut prisca qui
dem uilia/noua uero digna honore uideantur
Qua oratione ⁊ opinione/nihil rursus assero
pernitiosius ciuitatibus esse. Sed audite quã
tum id malũ esse cẽseo: Cli: Uituperari ne pri
sca malum esse in ciuitatibus ais? Athe: Aio
equidem ualde: Cli: Non malos ad hanc ora
tionem nos auditores habebis/sꝫ quantũ fieri
potest beniuolentissimos: Athe: Consentaneũ
est: Cli: Dic iam: Athe: Agite audiamus hec
diligentissime. Atqꝫ ita inter nos disseramus
Mutationem aio omnibus in rebus preter qꝫ
malis esse periculosissimã. In temporibus om
nibus. in uentis. In dieta corporum. in mori
bꝰ animorum. In omnibus simpliciter preter
qꝫ in malis/ut modo dicebam. Corpora quideꝫ
cum primũ cibis aliquibus ⁊ potibus laboribꝰqꝫ
utuntur/turbãtur quod/amodo/deinde ex di
uturno harum rerum usu ɔcrescunt pinguiaqꝫ
redduntur: atqꝫ huiusmodi uictu utpote iam ɔ
sueto. familiari ⁊ amico/delectãtur admodum
⁊ optime ualent. ac si ex probabili aliqua ad ali
am cogantur transire dietam in morbos initio
ɔturbata incidunt. añ qꝫ nouo uictui ɔsuescant
Idẽ quoqꝫ in cogitationibus hominum animo
rumqꝫ naturis fieri cogitandum. Omnes eniꝫ
eas leges colunt/⁊ in nouare formidant/in q
bus educati sunt/si ille diuina quadam fortuna
longis temporibus stabilite fuerit: adeo ut nul
lus aut recordetur aut audiuerit/eas unquaꝫ
se aliter habuisse. Qua propter excogitare de

Omnis mutatio mala:

bet legislator quã uia id ĩ ciuitate quodammodo fiet. Hanc igitur ipse modum excogitaui. adolescẽtum ludos quotidie uariatos ut supra diximus existimant omnes / nihil aliud esse q̃; nugas: neq; quicq̃; ad officia uite habere momẽti. Quare cedunt / ⁊ mutationem hanc in nouationemq; fieri facile patiuntur. Nec intelligunt / quod necesse est pueros diuersis ac priores ludis gaudentes / diuersos differentesq; a prioribus uiros fieri. diuersos uero effectos / diuersam quoq; uitã quesituros. atq; hinc noua studia legesq; desideraturos. hũc nemo formidat pestem quam dixi maximam ciuitati futuram. Sed cetera quidem / presertim circa figuras mutata / minus nocent: Crebra uero in laudandis uituperandisq; moribus inouatio grauissima etiã ut arbitror ⁊ plurimum formidanda: Cli. Quid ni? Athe: An non superioribus sermonibus credimus? In quibus diximus quod rhythmi ⁊ cetera musice genera / imitationes quedam sunt morum / tum bonorum hominum tum malorũ? Vel quid dicemus? Cli: Nullo modo aliter sentiemus: Athe: Omni igitur ratione conandũ ne pueritia in cantibus ⁊ saltationibus noua unq̃; audeat imitari: ne ue ullus ad nouitatem pueris / uoluptatum bladimẽtis alliciat: Cli: Optime dicis: Athe: Habetne quisq̃; nostrũ artẽ ad hec egyptia meliorẽ? Cli: Quam illam dicis? Athe: Vt tripudii cãtusq; genera diis omnia ↄsecrentur: ⁊ primuꝫ quidem festi dies singuli in certis anni temporibus / diis singulis deorũq; filiis ⁊ demonibus statuantur. Deinde que sacrificia quibus diis offerenda sunt ordinentur. Qui ue cantus ⁊ choree quibus conueniant sacrificiis distinguãtur Que postq̃; disticta sunt / comuni ciues omnes libatione / tum parcis tum diis aliis sacrificẽt certosq; cantus ⁊ choreas / certis diis / eorũ ue filiis ⁊ demonibus dedicent. Ac siquis aliter q̃; ↄstitutũ sit hymnis choreisq; in deorũ sacris utatur sacerdotes tam uiri q̃; mulieres una cum legum custodibus / eum sancte ⁊ legitime arceant. ⁊ qui repulsus erit / nisi libenter obtemperauerit / per totam uitam uolenti cuiq; penas impietatis persoluat: Cli: Probe: Ath Verũ quoniã huc oratione deuenimus / ut nos decet / afficiamur: Cli: Quorsum hec: Ath: Omnis non senex tantum / uerũ etiam iuuenis quotiens mirum quid ⁊ insolens uiderit uel audierit non utiq; accurrat illico quodq; dubium est concedat. sed quasi ad triuium siue solus siue cum aliis uenerit / ignoretq; uiã / perquirat sane nec ulterius progrediatur. anq̃; certior fuerit / quo iter ferat. Similiter nobis in presentia faciundum. Nam cum in sermonem de legibus mirum ⁊ insolitum inciderimus / diligentissime considerare debemus. Non. n. decet subito tantos uiros de re tanta ferre sententiam ⁊ quasi planam protinus affirmare: Cli. Vera loqueris: Ath: Ergo tempus ad hoc assummamus. tũc demum affirmaturi / cum satis fuerit consideratum. Verũ ne frustra / consequentem legum presentium ordinem relinquamus / ad finem propositorum festinemus. Forte namq; si deus uoluerit. finem suum hec tractatio consecuta / plane quod modo dubitatur aperiet: Cli: Preclare loqueris hospes. Quare sic faciamus: Athe: Decreto igitur mirũ istud ⁊ insolens / ut dicimus / affirmetur. quo nobis ode cantusq; ↄstare legibus uideantur: sicuti prisci de citharedia dicebant / ut illi quoq; non longe a / nostro absint proposito / sed tanq̃; in sonno / aut etiam in uigilia / uel somniauerit / uel uaticinati hoc sint. Hoc igitur ita decernatur. Nemo audeat preter publicos sacrosq; cãtus aliquid canere. ⁊ preter ↄstitutam iuuẽtutis choream moueri tripudio / quemdamodũ neq; ↄtra leges alias quicq̃; facere licet. Qui paret / in demnis abeat: Eum uero qui non obtemperauerit / quemadmodum paulo ante dictum est / legum custodes sacerdotesq; tam mulieres q̃; uiri puniant. Sed hec qdẽ ita se hãt Cli. Ita prorsus: Athe. Quo modo autem legibus hec quispiam ita sanciet / ut ridiculus nõ uideatur? Atqui ita cõsideremus. Tutissimũ ad hec mihi modus uidetur / ut imagines quasdã oratione fingamus: Quarum unam hanc esse dico / Sacrificiis factis / ⁊ uictimis de more pustis / accedat priuatim quispiaꝫ ad aram sacraq; / filius aut frater qui miserabilem prorsus ⁊ noxiam orationem fundat / nõ ne dicemus hũc patri ⁊ suis male ominatũ fuisse? Cli. Dicemus sane: Athe. In nostris ciuitatibus fermeomnibus ut breuiter dicam / hoc ita fit. Non postea q̃; magistratus quispiam publice sacra fecit / nõ unus / sed multi solent chori conuenire. Qui cum prope aras steterint / miserandis uocibus rem sacram temerant. Quippe uerbis / numerisq; ⁊ concentibus flebilibus audientium inficiunt animos ⁊ qui turbam ad lachrimas uehementius cõmouet / uictorie is premia refert. Hanc nos legeꝫ non ne abrogabimus? ⁊ si quetulaꝫ orationem audiri / a ciuibus quandoq; oporteat / non faustis diuinarum solemnitatum diebus / s; nephastis potius conuenire dicemus Tunc eant si placet premio cõducti chori / externiq; cantores quemadmodum in funeribus fieri uidemus. ubi quidam mercede conducti / carice gentis instar misere defunctuꝫ ipsum deplorant. Hoc certe huiusmodi cantibus conuenire uidetur. Eosq; cuꝫ flebiles mestiq; sint lugubris quoq; uestis / ut breuiter dicam non corone neque ornatus aurei decent. Igitur a nobis ipsis hoc rursus exquiro. Vtrum primaꝫ hanc imaginem placeat cantibus adhiberi: Cli Quam? Athe: Bonum inq̃; omen: Ipsumq; cantuũ genus semper in benedicẽdo ⁊ feliciter ominando uersetur. An forte nihil interrogãduꝫ? Sed asperendum id potius ⁊ sanciẽdum? Cli: Immo uero sanciendum prorsus. Cũctis n. hec lex digna suffragiis: Ath: Que nam igitur post benedictionem laudes bonumq; omen / musice secunda lex erit? Non ne ut preces dijs / quibus libamus / effundãtur? Cli: Certe: At Tertia uero ut arbitror / erit lex: ut cũ poete preces ipsas / petitiones hominum a diis esse nõ ignorent / diligenter animaduertant / ne mala quasi bona postulent. Ridicula nimium illius conditio / qui ita precatur Cli: Proculdubio Athe: Non ne supra concessimus / non oportere in ciuitate aureas ⁊ argenteas diuitias esse? Cli: Omnino: Athe: Cuius igitur exemplar sermonem hunc esse dicemus? Non ne huius? Quod uidelicet poetarum genus non omne q̃ bona sunt que non / satis cognoscere potest. Quare si quisq̃; poetarum uerbis aut cantu preter ipsam rationem preces non rectas nobis tradiderit / is contraria in rebus maximis petere ciues faciet. Quo quidem errore sicut diximus nõ multos maiores reperiemus. Vnaꝫ igitur hanc quoq; in musica legem formamq; ponamus: Cli: Quam? Dic apertius: Athe Nemo poeta preter ciuitatis leges ⁊ iusta / uel honesta / uel bona / fingere quicquam audeat. Nec liceat que composuerit / ulli priuatorum ostendere. ante q̃; constituti hac de re iudices legumq; custodes ⁊ uiderint ⁊ approbauerint. Qui uero musice ⁊ discipline presideant / ferme ostensum est. Nunquid ergo / quod sepe iã quero / lex ista nobis formaq; ⁊ imago tertia sancientur? An aliter? Cli: Sanciatur omnino: Athe: Post hec retissimum erit / ut hymni laudesq; deorum precibus mixte canantur. deinde demonum heroumq; similiter / cum laudibus preces idonee. Cli: Nil prohibet. Ath Ad hec sequitur confestim ista sine inuidia lex Decens est eos ciues laudibus exornare qui cesserunt e uita: si corporis uel animi uiribus res arduas preclarasq; gesserint. ⁊ legibus libenter paruerint. Cli. Quid ni? Atheniensis: Viuentes autem adhuc laudibus hymnisq; honorare tutum non est / priusquam uita functus quispiam finem uiuendi preclarum fecerit Hec omnia uiris mulieribusq; uirtute insignibus communia sint. Cantus autem ⁊ tripudia ita costituantur. Multa priscorum sunt circa musicam antiqua poemata ⁊ saltationis genera / de quibus decentia ⁊ commoda constitute ciuitati deligere / nulla inuidia est.

Quorum electores / non pauciores q̃; quinquaginta sint annos nati. hi que sufficienter dicta esse uideantur / eligant. Que uero inprobe dicta / omnino reiiciant: ⁊ que minus sufficienter / poetis uiris musicisq; adhibitis corrigant ⁊ absoluant. Atq; uirtute ipsorum poetica / non uoluptatibus neq; cupiditatibus nisi in paucis quibusdam utantur. Ita ut leguꝫ latoris exposita uoluntate / saltationem / cantumq; ⁊ omnem choream / prudenter ad eam dirigant. Omnis profecto ordinata musa / q̃; nis suauis musa non adiungatur / longe melior est q̃; cum est sine ordine. Suauitas auteꝫ atq; iocunditas musis omnibus est communis. Nam in quacumq; / a / primis annis / ad etateꝫ

uſqꝫ maturam uerſatus aliquis fuerit / eam io cundam arbitratur. Quippe ſi in muſa tem perata atqꝫ ordinata fuerit educatus / con trariam cum audit odit / illiberalemqꝫ apellat Sin uulgarem iocundamqꝫ ſemper audire cō ſueuerit / huius contraria / frigidam ⁊ aſperā eſſe ducit. Qua propter ut modo dicebam io cunditatis ⁊ moleſtie in utraqꝫ pro conſuetu dine noſtra par ratio eſt. ſed emolumenti ⁊ de trimenti ratio impar. Nempe altera meliores altera deteriores facit utentes: Cli: Precla re: Athe: Preterea cantus qui uiris conuen niant / ⁊ qui feminis forma quadam diſtingue re debemus. ⁊ concentibus numeriſqꝫ accomo dare. Abſurdum eſt. enim concentui uniuer ſo uel numero diſſonare: ⁊ his ſingulis non idonea reddere. horum igitur forme neceſſa rio legibus ſtatuende ſunt. ⁊ utriſqꝫ conueni enter attribuende. Et quid uirum quid ue mu lierem deceat / ex ipſa utriuſqꝫ nature diffe rentia / declarare. Porro quod magnificum eſt ⁊ ad fortitudinem tendit / uirile dicenduꝫ Uenuſtum autem modeſtumqꝫ magis / feminis eſſe accommodatius ⁊ diſputatione aſſeueran dum / ⁊ legibus ſanciendum atqꝫ ordo quidem hic ſit. Deinceps declaremus quo modo hec ⁊ quibus / tradenda aperiendaqꝫ ſint / ⁊ quan do agenda. Quemadmodum uero nauium fa ber carinulas primum ad nauis formam ſuppo nit / ſic ego mihi facere uideor. Nam dum ui te conor figuras diſtinguere: ſecundum ani morum naturas / formulas quaſdam quaſi cari nulas iacio: ut qua uia ⁊ ratione / huiuſ uite nauem per hec maria ducturi ſimus / recte con ſpiciatur. Humane quidem res magno ſtudio digne non ſunt. Studere tamen neceſſe eſt: quod infortunatum dixerim. Poſtquam uero hic ſumus ſi modo quodam conuenienti id fece rimus / ſatis forſan nobis erit factum. Sed quid dicam / recte fortaſſis aliquis queret: Cli: Recte admodum: Athenienſis: Oporte re igitur aio quod ſtudio dignum eſt / ſtudioſe ſectari nō: digna uero / nequaquam: Ac deum quidem omni beato ſtudio dignum: Hominē uero ſicut etiam ſupra diximus / dei ludo eſſe

fictum: atqꝫ id uere ipſius optimum eſſe. Ita igitur affectos homines conſequenter / ⁊ mares ⁊ feminas uerſari in ludis qꝫ pulcherri mis oportere / contra qꝫ modo cogitantes: Clinia: Quo pacto: Athenien: Nunc cer te ſtudia ludorum gratia ſequenda eſſe ducūt Nam rem bellicam putant ſtudio dignam pa cis gratia bene diſponendam eſſe: Cum in bel lo nec ludus in eſſe ſoleat neqꝫ diſciplina rati one digna fuerit unquaꝫ / nec ſit modo / neque futura ſit. Nos autem eam diſciplinam ſtudio digniſſimam arbitramur / qua homines inſtitu ti qꝫ longiſſime atqꝫ optime in pace uitam agāt Que autē ludēdi i uita recta ſit ratio: ⁊ quales ludi in ſacrificiis canendo ſaltandoqꝫ adhibendi ſint / ut ⁊ dii nobis reddantur propitii / ⁊ ho ſtes fundantur impugna. ⁊ quas potiſſimum res cantu ⁊ ſaltatione imitati hec utraqꝫ conſe qui ualeamus / quibuſdam quaſi formulis preſi gnatum eſt: ⁊ uie per quas eundum conſtrate ſunt. Qua ſane in re credendum eſt poetam be ne ceciniſſe: Cum ait. Telemache / alia / quidem tu mente uerſabis. Alia tibi demon ſu ggerit. Non enim te puto ſine numine diuum genitum ⁊ nutritum. Hoc ipſum alumnos quo qꝫ noſtros cogitare oportet / ⁊ ſuperiora qui dem ſufficienter dicta exiſtimare / ⁊ ſi qua de ſunt demonem deumqꝫ ſperare ſibi ſuggeſturū quibus. s. ſacrificiis choreiſqꝫ ⁊ quando ⁊ que numina ludendo placare debeant / ſecundum modū nature uiuētes: cū ipſi res quedā mire ſitut plurimū ūritatis parū participes: Megil Genus hominum hoſpes penitus paruifacis: Athe: Non mireris ſed ignoſce. o. Megille. Nam cum ad deum reſpexerim / commotuſqꝫ fuerim / iſta dixi. Genus ergo noſtrum / ſi ti bi ſic placet / non uile / ſed aliquo dignum ſtu dio ſit. Poſt hec gymnaſiorum / doctrinaruꝫ qꝫ publica edificia tripartito in media urbe lo cata ſunt. Foris quoque equorum gymnaſia in ſuburbiis ſimiliter tripartito. loca inſuper ampla ordinata / ubi iuuentus ad arcum ⁊ te lorum iactum iſtruatur exerceaturqꝫ. Quod ſi in ſuperioribus non ſufficienter de his eſt di ctum / nunc ⁊ ſermone dictū ſit ⁊ lege ſancituꝫ

illorumque omnium peregrini magiſtri preti o conducendi: qui illic habitantes / ⁊ ad rem militarem ⁊ ad muſicam / uenientes inſtituāt ac non illos tātum quos parentes uoluerint o portet diſcere. quos uero noluerint diſcipli nas miſſas facere. ſꝫ ut dicitur uiri omnes quo ad fieri poteſt / ⁊ pueri: utpote qui ciuitatis magis ſunt / qꝫ genitorum / neceſſario diſcant. Eadem quoqꝫ de feminis que ⁊ de maſculis lex mea ſanciet. eadem. n. ab utriſque uolumus exerceri. Neqꝫ uerebor dicere / equeſtrem di ſciplinam atqꝫ gymnaſticam / ita mulieribus ut uiris / honeſtam eſſe. Hoc enim ex ueteri bus audiui fabulis: fidemqꝫ adhibeo. Noſtris etiam temporibus / non ignoro eſſe circa pon tum innumera mulierum milia: ſauromatidas qꝫ uocari: quibus non equorum modo uerum etiā arcuum ceterorumqꝫ armorum equalis cu ra cum uiris ⁊ exercitatio ſit inſtituta. Sed rationem quoqꝫ ad hec hanc habeo. Aio equi dem ſi hec ita fieri poſſunt / ſtultiſſimum hoc in noſtris regionibus eſſe: ut non iiſdem ſtudiis mulieres ac uiri omni conatu conſenſuqꝫ dent operam. Ferme enim ciuitas omnis hoc modo pro dupla / dimidia fit / ex eiſdem laboribus atqꝫ tributis. Qui ſane legis latoris error eſt ingentiſſimus. Cli: Sic apparet. Uerum mul ta nobis hoſpes preter rerum. p. conſuetudi nem dicta ſunt: Athe: Totam primo diſputa tionem decet percurrere deinde quod potiſſi mam uidetur / eligere: Cli: Scite admoduꝫ modo dixiſti: feciſtiqꝫ ut me ipſum reprehen dam / quod illa dixerim. Quare deinceps ut lubet dicas: Athe: Hoc ipſum mihi placet Cli nia quod modo dicebam. Nam ſi re ipſa non ſatis pateret / fieri hec poſſe / contra dici for ſan non nihil poſſet. Nunc uero ſi quis legem hanc aſpernatur / aliud certe querat oportet. Preceptum uero noſtrum non ceſſabit aſſere re / quod oporteat doctrine ceterorumqꝫ qꝫ maxime mulieres cum uiris participes fieri. Sic enim de his conſiderare oportet. Dic, Age / ſi mulieres cum uiris in omni uita parti cipes non ſint / an non neceſſe erit ipſis alium quendam ordinem aſſignare? Cli: Nec eſſe Athe, Quem alium eorum qui nunc ſunt poti

us qꝫ noſtre cōmunionis ordinem aſſignabimꝰ Utrum ſicut thraces multeqꝫ alie gētes / agri culturam / bubulcorum paſtorumqꝫ officia ⁊ reliqua opera nihilo / a / ſeruorum miniſteriis differentia / mulieribus tribuemus? An quem admodum nos / uiciniqꝫ omnes noſtri / recon ditis in unam domum rebus ut dicitur omnibꝰ feminis penu cuſtodiaꝫ, radios, lanificiuꝫ: ⁊ ſi milia committemus? Uel laconicum. o. Me gille quaſi medium eligemus? ut uirgines qui dem gymnaſiis ⁊ muſice uacent / mulieres au tem in ocio quidem lanificium curent / uitaꝫ ta men non obiiectam ⁊ tenuem / ſed ſolertioreꝫ quandam agant. Quinetiam domeſtici cultus cuſtodiendi penu / educandorumqꝫ liberorum mediam quandam curam ſuſcipiant. Nec bel lis interſint: ut ſi patriam liberoſqꝫ tueri ne ceſſe ſit / nec ſagiptas emittere ut amaçones / nec alia tela ſuſcipe artificioſe poſſint nec ſcu to haſtaqꝫ ſumpta / imitari deam / ac ꝓ patria obſeſſa generoſe reſiſtere / ut ſi nihil aliud ma ius / terroreꝫ ſalteꝫ i acie uiſe hoſtibꝰ ipſis incu tiant. Quippe ſi ita uixerint / ſauromatas imi tari nunquam audebunt / ſed apud ipſas mulie res / mulieres illorum uidebuntur uiri. In his itaqꝫ ueſtrarum legum latores / probet qui uelit. Ego profecto aliter nunquam dicam. perfectum namqꝫ officium / non medium / a / legum latore requiro / qui non ſinat reſolui de litiis mulieres / nec maribus ſolis attendat: ne pro felicitate ciuitatis duplici / ſimplicem ſolum afficiat: Me: Quid hic agemus. o. Clinia? An patiemur ut ſpartam ſic hoſpes in uadat? Cli: Certe. Nam cum dicendi libertas ſibi conceſſa ſit / quouſqꝫ ſatis de legibus trac tatum non fuerit / interturbandus non eſt: Megil: Probe dicis: Athe: Deum igitur eſt que ſequntur / explanare. Cli. Proculdubio Ath. Quis igitur uite modus hominibus erit quibus neceſſaria mediocriter ſint preparata? Artes uero aliis relicte. agricultura ſeruis commendata / qui fructus / ex agris reddant qui ſatis ſint hominibus modeſte uiuentibus. quibus preterea conuiuia publica ſint inſtituta Uirorum quidem ſeorſum. ⁊ proxime propin quorum filiarumqꝫ una atqꝫ matrum. hiſqꝫ

Conuiuiis pricipes quidam ⁊ uiri ⁊ mulieres
prepositi sint : qui in eis obseruent quotidie
animaduertantq; singula . deinde cetus ipsos
dissoluant. ⁊ postq̃ tam principes q̃ ceteri/
diis ipsis / quibus dies illa uel nox dicata est /
libauerint/domum proficiscantur. his igitur
hominibus sic institutis nullũ ne erit reliquũ
opus necessarium ipsisq; conueniens ? sed dedi
ti uentri/more pecorũ uiuẽt ? At uero nec iu
stũ nec honestũ id ducimus. Neq; possibile ẽ ita
uiuentẽ hoiẽ in id tandẽ q̃ sibi ↄuenit non in
currere. Cõuenit aũt desidi obesoq; p inertiã
aiali/ut ab alio laboribus exercitato ⁊ quasi ex
tenuato fortiq; raptũ dilanietur. Hec utiq;/
si sufficiẽter exacteq; ut modo uidemur pqui
ramus forte nunq̃ fierẽt : donec mulieres ⁊ libe
ri ⁊ domus ⁊ reliqua propria cuiq; erunt . Si
tamen que secunda ad ea sunt ⁊ modo tractan
tur/assequamur/mediocriter certe fient. Opus
igitur ita uiuentibus non paruum neq; uile re
stare dicimus : sed maximum omnium /a/ iusta
lege mandatum. Nam cum singuli uiuendi mo
di a ceteris omnibus operibus distrahant/ut si
quis pythia uel olympia uincere studeat is ali
is rebus uacare nequeat . Duplici / immo uero
multiplici adhuc cura / uita illius plena est /
qui recte animi corporisq; uirtuti uacat : Ni
hil . enim exercitationis corporee / nihil doc
trinarum animi morumq; propter alia nego
cia / negligendum est . Ferme enim tota dies
totaq; nox ista curanti ad sufficientiam eorũ
pfectiõemq; ↄsequendã non sufficit. Cũ igitur
hec ita se habeant/ordo totius temporis liberis
hominibus : ab ortu solis perpetuus ad alterũ
solis ortum est habendus . Ridiculus fortasse
legislator habebitur/si multa/frequentiaq; ⁊
minima queq; de familiari administratione
narrauerit / cum in aliis tum etiam in noctur
na uigilia /quam necesse est ut conseruaturi ci
uitatẽ exhibeant. Nã siue lex siue officium id
apellandum sit quod modo precepimus certe
omnibus turpe illud ⁊ illiberale uideri debet :
ut ciuium aliquis per totam dormiat noctem :
nec primus excitetur ⁊ surgat ita ut hoc toti
familie pateat . Quinetiam ut domina ab an
cillis / non ancille ab ipsa primum excitetur /
turpe dicendum apud seruos. ancillas. pueros
⁊ domum denique/si possibile sit / uniuersam.
Nocte igitur exsurgãt : ⁊ magistratus publicũ
aliqd/patres uero matresq; familie in domibus
propriis rem suam curent. Somnus enim mul
tus nec corporibus nec animis / neq; rebus ge
rendis / natura conducit . Nemo quidem dum
dormit / alicuius pretii est : non magis q̃ si nõ
uiueret : Quare quicumq; uiuere ⁊ sapere cu
pit maxime / q̃ longissimo tempore uigilet / so
la sanitatis commoditate seruata . Ad hanc
nõ n̄ multo opus est somno / si bene assueueris
somnus magistratus profecto / nocte i urbibus
uigilantes malis hominibus tum hostibus tum
ciuibus terrori sunt . Amandi honorandiq; iu
stis ⁊ temperatis : sibi ⁊ ciuitati utiles uniuer
se . Sed nox quidem ita peracta ad ea que di
ximus/fortititudinem quoq; in animis ciuiũ
creat. Sole uero surgente/pueri ad magistros
proficiscantur . Quoniam uero nec pecudes
nec alia prorsus ulla sine pastore uiuere debent
nec pueri etiam sine pedagogis sint/nec abiq;
dominis serui : Est autem puer omni bestia in
tractabilior. Nam cum prudentie fontem nõ
dum perfectum habeat insidiosissimus est acer
rimusq; ⁊ petulantissimus omnium bestiarum:
Ideo multis quasi frenis uinciendus est . Et
cum primum/a/matribus nutricibusq; seiungi
tur / pedagogis eum ad puerilem lasciuiam re
gendam commendare oportet . deinde ut libe
rum quidem doctrinarum potissimum gratia
preceptoribus : ut autem seruum castiget. qui
cumq; ex liberis forte / deprehenderit / puerum
ipsum ⁊ pedagogũ ⁊ preceptorẽ / si qua in re de
liquere eos ↄspexerit. Si uero presens qs iure
nõ castigauerit / maximo subiciatur obpbrio.
Rẽ hãc ille q de custodibus legũ ad principatũ
puerorum electus fuerit cognoscat / siue ille q
eos deprehendit / nõ castigauerit / cũ oporteret
siue nõ more castigauerit : acute aũt uidat hic
oportet diligẽtissimeq; educationẽ puerorũ cu
ret naturas eorũ scdm leges ad bonũ ipsũ diri
gẽs semp ⁊ ↄuertẽs. Quo mõ at hũc ipsũ no
bis lex sufficiẽter erudiet ? Nõ. n. satis / nec
aperte adhuc dictum est / sed alia tacta / alia
pretermissa : Opus autem pauribus nihil reliqre

sed rõnẽ oẽ exponere / ut interpres hic aliis ⁊
educator sit. De choree quidẽ cantus ⁊ salta
tionis forma dictũ est : q̃ eligenda / corrigenda
dedicãda sit. De scriptis ãt orõne soluta nõdũ
diximus : q̃ nã horũ ⁊ quo ordine / o / optime pue
ritie cultor / alũnis tuis tradenda sint : quãuis
q̃ in re bellica discenda exercendaq; ipsis sunt /
iam habeas. Et eiũ qd pcipienda sint q̃ ad lrãs
ptinent primũ / deinde q̃ ad lyrã a legislatore
dictũ est. Preterea que ad ↄputationẽ numero
rũ spectãt : qbus opus eẽ diximus : ⁊ oio quecũq;
ad bellũ ac rem familiarẽ publicãq; ↄducunt.
Itẽ q̃ ad diuinorũ astrorũ solis luneq; circuitũ
pquirendũ ut uniuersa ciuitas non ignoret / or
dinem dierũ i mensem / mensiũq; i ãnũ : atq; ita
tempa / solẽnitates / sacrificia / ut decet disposi
ta / naturali quodã ductu / uiuã ciuitatẽ uigilã
tẽq; reddãt / ⁊ diis honorẽ tribuãt / ⁊ hoies ad
hec prudẽtiores efficiãt. Hec tibi sic / o / amice
a legislatore sufficienter distincta sũt : sed q̃ se
quũtur aiaduerte. Nã d litteris nõdũ satis di
stinctũ fuisse diximus : qm̃ quatenus his uacãdũ
sit / nõ ẽ declaratũ : Utrũ uidelicet exacte eas
ↄprehendere dbeãt / q mediocres futuri sunt ci
ues : an nihil oio. Similiter quoq; de lyra. Ad
lrãs ergo decẽnes pueri pficiscãtur : triẽnioq;
insistãt. Et q tres ac decẽ egerunt ãnos lyre si
militer tres annos incumbãt. Nec liceat aut
patri plus uł minus i his liberos detinere. Aut
liberis siue tedio affectis citra id tempus / siue
desiderio ↄpulsis ultra / his rebus ↄtẽpta lege ua
care. Siqs non paruerit / honores q disciplina
preditis dãtur / quos postea narrabimus / nõ cõse
quatur. Sed qd i his ãnis docere magistri / adole
scentesq; discere dbeãt / audi. Lrãs donec lege
re scribereq; possint / pdiscãt. Velociter autẽ
aut ppulchre faciant / nec ne / nisi natura i hoc
tempis spatio iuuerit / nõ est curãdũ. Monimẽ
ta uero poetarũ i qbus lyra nõ utũtur / partim me
trice scripta / partim sine metro : que qdẽ rhyth
mo harmoniaq; carentia fallacia scripta sunt
nobis a nõnullis huiusmodi hoibus tradita / qua
rõne usui dabitis / o / oiũ optimi custodes legũ ?
Legum quoq; latorẽ / qualem istorũ usum uobis
recte tradat dubitaturũ arbitror. Cli. Quid
hospes tecum ita dubitasti. Ath. Recte tu cl
hia : sed ad uos q de legibus cõiter mecũ ↄsidei
ratis necesse est : ut ⁊ que certa ⁊ q̃ dubia mihi
uidentur / aperiã. Cli. Quid ergo d his modo
dicis ? qd te mouit ? Ath. Dicã eqdem. Profe
cto inumeris hoibus non ẽ facile contradicere.
Cli. Nunqd parua ⁊ pauca d legibus iã dicta
putas multis cõtraria ? Ath. Uere prsus id di
cis. Iubere nãq; uideris / ut quãuis mltis hoc
iter arduũ odiosũq; sit / pagã tñ ↄfidẽter pq; le
gũ semitã / presẽtibus sermõibus patefactã / nihilo
pretermisso pgrediar : cũ iter huiusmõi forsan
non paucioribus / ⁊ si paucioribus / non deteriori
bus placeat. Cli. Certe. Athe. Nihil igitur
pretermittã. Dico eqdẽ / poetas multos exame
tro carmine / multos trimetro / aliisq; generibus
metrorum scripsisse : ac alios seria / alios iocosa
fuisse ↄplexos. Que cuncta multi facultatis hu
iusmodi pfessores / asserũt recte educãdis iuue
nibus ediscenda : ut ex uariorũ poetarũ pitia fa
cundi reddãtur. Alii capita quedã ex oibus ele
cta / ⁊ i idẽ ↄducta / memorie ↄmendãda ↄtẽdũt
si mõ qs nostrũ ex multorũ pitia atq; notitia /
pbus uir ⁊ sapiens est futurus. Tu uero qd ab
his recte dicatur qd ↄtra libere a me nunc expli
cari iubes ? Cli. Quid ni ? Ath. Ego igitur qd
potissime d his oibus uno mõ sufficiẽter dicam ?
hoc eqdẽ arbitror : qd mihi ab oibus ↄcedetur.
Multa a poetis probe / multa ẽt ↄtra esse dicta
Qd si ita se habet / multorũ ediscendorũ studiũ
iuuenibus piculosum esse assero. Cli. Quomõ
ergo ⁊ qd custodi legũ precipis ? Ath. Qua d
re dicis ? Cli. Quo nã sibi respiciendum quasi
ad exemplar quoddã ut alia pdiscenda iuueni
bus / alia ne attingẽda qdẽ / iubeat : ne dicere id
graueris obsecro. Athe. O bone uir clinia / ui
deor quodãmõ fortunatus / Cli. Qua i re maxie
Ath. Qd penitus exẽplo non careã. Nãpe cũ
ea q̃ ab aurora ad hãc horam nõ sine q̃dã deorũ
inspiratione ut mihi uidemur / narrauimus / aiad
uerto / poesi quodammõ similia mihi uidentur.
Nec mirũ est / si proprios sermones quasi simul
oẽs collectos respiciẽs / sic afficior / ut admodũ
leter. Oiũ eiũ que aut poetice aut soluta orõe
dicta didici ⁊ audiui / moderatissima hec mihi /
instruendisq; iuuenibus idonea maxime uiden
tur. Quamobrem quod melius exemplũ legum
custodi atq; doctori pponã / non habeo / q̃ ut
magistros cogat pueris hec exponere : ⁊ q̃cũq;

alia his similia/siue poetice seu soluta oratiōe scripta sint: siue simpliciter dicta qdeꝫ ⁊ huic disputationi cōsentanea: q̄ nullo modo preter mittat oportet: sed opam det ut scribātur. ac primū preceptores ipsos compellat discere hec atqꝫ ꝓbare. ⁊ eos q non ꝓbent repellat: his ue ro q ꝓbāt erudiendos instituendosqꝫ adolescē tes committat. Sed de litteris/earumqꝫ magi stris/iam satis. Cli. A proposito quidē hospes ut mihi uidetur/non aberrauimus: sed utrum recte totā rem an contra agamus forsan diffici le dictu. Ath. Tunc demū clinia id quoque pa tebit/ut decens est/quādo sicut sepenumero di ximus/legū tractatio fineꝫ accipiet. Cli. Re cte. Ath. Uerum post litterarꝝ magistrū nōne de citharista dicenduꝫ? Cli. Cur non? Athe. Si superiorꝝ memores erimus uerborꝝ/cithari stis congruum ⁊ docendi ⁊ educādi quantū ad sua spectat/ut reor/officiuꝫ dabimus. Cli. De qbus dicis? Ath. Oportere diximus dionysia cos cantores sexaginta annos natos rhythmo rum naturas harmoniarūqꝫ constitutiones acu te sentire/ut in cantibus affectus animi imitā tibus/ꝓbi animi imitationes/ab imitationibus improbi secernere possint. ⁊ hasqdeꝫ reiiciāt/ illas in mediū deductas/adolescentum auribus concinant/trahantqꝫ eorꝝ aios imitatione qua dā ꝑductos ad uirtutis ipsi⁹ possessioneꝫ. Cli. Uera loqueris. Ath. Quapp citharistam disci pulumqꝫ eius oportet lyre uocibus uti/eius ex pressionis gratia: q̄ ex canoris fidibus ꝓuenit/ ⁊ uocibus uoces consonas reddere. Diuersita tem uero uarietatemqꝫ lyre/cū alios fides mo dulos reddāt/alios poeta cātus ipsius auctor/ ut spissitudineꝫ preterea raritati/uelocitatem tarditati/acumē grauitati/⁊ oio ꝯsonuꝫ simul ⁊ dissonum prestent: rhythmorꝝqꝫ uniuersa ua rietas/lyre uocibus accōmodetur/afferre illis nō licet: q triennio utilitatē musice sunt facile ꝑcepturi. Cōtraria eiꝫ cū se inuicem ꝯfundāt/ difficile discuntur. Oportet aūt ut facile iuue nes discāt. Nā nec parua nec pauca sunt: q̄ ne cessario illis ꝑdiscēda mādam⁹. Hec āt/oratio ꝓgrediens cū tpe simul ostēdet. Hec ō musica doctores ꝓcurent. Que uero uerba/cantusue chorearꝝ magistri docere debeāt/ea nobis in su

periorībus distincta sunt: q̄ dedicāda ꝯmode so lēnitatib⁹ diximꝰ ut una cū felici oblectamēto utilitateꝫ quoqꝫ ciuitatibus prebeāt. Cli. De re hec etiā distinxisti. Ath. Hec itaqꝫ uere di stincta electus ad musaꝫ magistratus suscipiat/ curetqꝫ feliciter. Nos uero sicut musice docē di moduꝫ q restabat/adiiecim⁹/ita nūc saltatio ni ⁊ uniuerse corpis gymnastice/cum ideꝫ reli quum sit/idē quoqꝫ addiciamus. Pueros ⁊ eniꝫ puellasqꝫ oportet tripudiū ⁊ gymnasticā disce re. Nōne? Cli. Sic oportet. Ath? Saltandi igitur magistri pueris/ac puellis magistre den tur: ut his apte exerceātur. Cli. Detur ꝑsus Ath. Rursus uirū illum plurima negocia subi turū uocem⁹/pueritie curatorē: q cū ⁊ musice ⁊ gymnastice curā hēat: nūqꝫ ocio abūdabit. Cli. At quo pacto tantā cū senior sit curā suf ferre poterit? Athe. Facile/o/amice. Lex eiꝫ ipsi concessit/concedetque/ut ad eam curam quos uelit ciuiū ⁊ uirorꝝ ⁊ mulierꝝ accipiat so cios. Ille āt qui deligendi sint cognoscet: uo letqꝫ socios ꝓbos deligere. Cum magistratus ipsi⁹ magnitudineꝫ prudēter ⁊ cognoscat ⁊ ue reatur. nec ignoret qō si pueritia recte educa ta sit: educeturqꝫ: ois in uita recta fit nauiga tio. Sin ꝯtra/quid ꝯtra sequatur: nec dictu di gnū est: neqꝫ nos dicimus/ꝑnitiosuꝫ i ciuitatē nouā omen fugientes. Multa iam ō saltatione deqꝫ omni motu gymnastico/dixim⁹. Gymna sia eiꝫ oēs etiam exercitationes bellicas apella mus: ut sagiptandi: iaculādi: peltasticē quoqꝫ ⁊ oīs armatorꝝ dimicationes: acieruꝫ ordina tiones: ductiones exercitus: castroruꝫ positio nes/et quecūqꝫ ad equestrem ptinent discipli nā. Quorꝝ oiuꝫ publicos oportet eē magistros a ciuitate cōductos: q pueros et puellas/uiros et mulieres doceāt/ut oēs q i ciuitate sunt hec oia sciāt. ⁊ puelle qdē saltare pugnareqꝫ cū ar mis ꝯsuescāt. Mulieres āt castra mouere/ordi nes struere/⁊ arma sumere atque deponere: si nullius rei alteri⁹ gratia/attū si res cogat ut i militiā uiri oēs ꝓficiscātur/possint ipse interiꝫ siqd aduersi acciderit/ciuitatē defendere: ut si tāta hostiū multitudo agros iuaserit/ut neces se sit mulieres quoqꝫ ꝓ ciuitate arma cape/quo rū nihil ē qō non facile euenire possit. Magno

certe rei. p. uitio dandum est: ita graue mulie res educari/ut nec ueluti aues quideꝫ ꝓ filiolis contra feroces audeāt bestias pugnare/moriqꝫ potius uelint/cunctaqꝫ subire pericula: q̄ꝫ sta tim ad aras templaqꝫ confugere: opinionemqꝫ ō genere hoīuꝫ dare/oiuꝫ ignauissimum aialiuꝫ esse. Cli. Per iouem hospes ⁊ dedecori hoc ⁊ detrimento est ciuitati. Athe. Legem igitur hanc sanciamus/ut rem bellicam mulieres non negligant/sed ciues omnes tam mulieres q̄ꝫ ui ri illi dent opam. Cli. Sanciamus. Athe. De luctatione quidē partim nobis ē dictū: Qō ue ro ut arbitror/maximū est/nō diximus. nec fa cile dictu est/nisi quis uerborꝝ declaratiōi cor poris gestus adiungat. hoc ergo tunc iudicabi mus/quādo uerba reb⁹ coniuncta aptius aliqd etiaꝫ ō ceteris significabūt/⁊ luctationeꝫ ma xime oiuꝫ motuuꝫ prelio affineꝫ eē. ⁊ oportere non prelio huius cā/sed huic gratia prelii opaꝫ dare. Cli. Probe id qdē. Ath. Sed de luctan di quideꝫ facultate hactenus sit dictum. Cete ros uero corporis totius motus/quorꝝ plurimi saltationis noīe recte apellari possunt/in duas spēs distribuimus. Naꝫ alius qdeꝫ motus decen tioribus gestib⁹ corpis honestū dignūqꝫ aliqd imitamur/alius contra indecentioribus/ad ui le aliquid imitando deducit. Et utriusque rur sus due sunt spēs. Honestus eniꝫ dignioꝫqꝫ mo tus alius est cum in bello uiolentisqꝫ laboribus egregio corpe fortiqꝫ aio implicamur: Alius dum aius in rebus secundis moderate letatur: Hunc siquis pacificū apellet motū/secundū na turā apellare uidebitur: Illum uero a pacifico diuersum pyrrichem recte quisqꝫ uocabit/qui imitatur flexus corporuꝫ/qbus tela plageqꝫ ui tantur/declinando/concedendo/exiliendo in altum/humiqꝫ se cōtrahendo: Contrarios itē gestus quibus uidelicet aduersus alios quicquā infertur sagiptando/iaculando/cedendo/. In his omnibus arbitrari oportet/qū intrepidus ⁊ constans habitus i membrorū rectitudine ⁊ fortitudine animi adhibetur/recte fieri: qū ue ro contra/non recte/Sed ⁊ paci conuenientē saltationem hoc pacto i singulis considerem⁹/ utrum recte nec ne ꝑ natura honeste saltatio nis decenter qs in choreis optima lege erudito

rum uirorꝝ uersetur: Primum uero ambigua q̄ in controuersiā cadit saltatio a nō ambigua di stingueda est. que nam igitur hec? ⁊ quo pacto utraqꝫ distinguenda? Ambiguā arbitramur/q̄ bacchica/bacchūqꝫ sequentum est. Quas nym phas/panes/syllenos ac satyros uocant/q̄ qui dem ut aiunt uinolentos imitatur/lustratiōes ⁊ sacra facientes: Totū hoc saltationis genus neque qō bello conueniat neqꝫ qō paci/neque qd sibi uelit facile ōterminari pōt/Rectissimū igitur mihi uidetur id ita distinguere/ut seor sum a belli seorsuꝫ ēt a pacis saltatione id pona mus. Athe. Negantesqꝫ hoc esse ciuile/atque ideo relinquentes/ad belli pacisqꝫ que sine con trouersia est saltationem ad nos ptinenteꝫ iam reuertamur. Genus āt illud muse/quo in pace ⁊ ꝓspitatis opiniōe utimur deos deorumqꝫ fi lios honorantes/bipartito distinguitur. Alte rum eiꝫ cum pericula laboresqꝫ euasim⁹ ⁊ bona adepti sumus/adhibetur: qō maiores continet uoluptetes. Alterꝝ priorib⁹ bonis seruatis au ctisqꝫ agi solet: i quo remissior ē uoluptas. In huiusmōi uero rebus/qsqꝫ ex maiori uoluptate ꝯcitatius/ex minore/remissius qsqꝫ mouetur. Modestior ēt qlibet ⁊ ad fortitudinē exercita tior pacati⁹ mouetur. Ignauus ꝯtra ⁊ ad tēpe rantiā minime exercitat⁹/maiores uehemētio resqꝫ mouendi pmutatiōes agit. Cōiter āt seu cantu siue aliter qs loquatur/geto io corpe fa cere neqt. Quapp uerboruꝫ imitatio corpis fi guris expressa/artem omneꝫ saltatriceꝫ pepit. Qua concine nōnulli alii incōcine mouentur. Cūqꝫ i aliis multis nominib⁹ bū ⁊ scōꝫ naturā positis laudāda antiqtas sit/in hoc quoqꝫ ꝓban da est/qō saltatiōes cūctas moderatorꝝ hoiuꝫ i reb⁹ secūdis tempate gaudentiuꝫ/recte admo dum musiceqꝫ ⁊ scōꝫ rōneꝫ ꝯcinitates qsqs ille fuerit/nominauit: duasqꝫ honeste saltationis constituit spēs. ⁊ belli qdem pyrrichem/pacis ꝯmode ꝯcinateꝫ uocauit. Hec ōbet legislator figuris qbusdā exponere: custos āt q̄rere. ⁊ in uenta cū alia musica ꝯiūgere. atqꝫ i solēnib⁹ sa crificiis distributa/singula singul' dedicare. et ita ordinata stabilire ut nihil eorꝝ postea nec i saltu nec i cantu aliter fiat. sꝫ i eisdē uolupta tib⁹ ciuitas eadē ꝑseuerāte ciuesqꝫ iidē similes ii ii

semper pro uiribus permanentes/bene beateqȝ uiuāt. Sed iam de honestis pulchrorum corporum/generosorumqȝ animoꝝ choreis diximꝰ. Deformium uero corporum cogitationūqȝ motus qui ad risum ⁊ comediaȝ/uerbis/cantu/saltatione/omnibusqȝ huiusmōi imitationibꝰ spectant cōsiderare ⁊ cognoscere necesse est. Nā seria sine ridiculis ⁊ oīo sine contrariis cōtraria cognoscere quidē impossibile est: siquis prudens ē futurus. Fieri āt ambo minime possunt/siquo pacto uirtutis participes euasuri sumus. Sed hec huius gratia cognoscēda sunt: ne propter ignorantiam ridiculuȝ aliquid agatur aut dicatur: cum minime oporteat. Serui igitur ⁊ peregrini pretio conducti talia imitentur. Studium uero ipsis nullum adhibeatur. Nec adeo liber sit ciuis/seu uir siue mulier qui discere ista cernatur/sed noua semp ī his appareat imitatio: atque ita ad risum spectātes ludi qui comedie uocabulo apellantur/ratione ac lege dispositi sint. Tragedi uero poete qui res ut aiunt serias narrant/si nos sic interrogent/licet ne/o/amici in regioneȝ ciuitatemqȝ uestrā nobis uenire/poemataqȝ nostra ad uos pferre? An aliter uobis de re tragica uisum est? quid ad hec diuinis uiris recte nos respondebimus? Nam mihi quidem ita uidetur. Nos uero/o/uiri optimi tragedie q̄ȝ pulcherrime ⁊ optime quoad fieri potest sumus poete. Nempe uniuersa res. p. nostra pulcherrime optimeqȝ uite imitatio est: quam rem nos certe tragediaȝ uerissimam arbitramur. poete ergo uos estis. poete quoqȝ eiusdē poematis ipsi sumus: ⁊ quasi emuli ad opus pulcherrimum tragedie cōtendimꝰ: quod sola lex uera/ut spamus/potest pficere. Uerum nolite credere/facile a nobis admitti: ut scenas in foro constituatis/⁊ clamosos conducatis histriones/qui altius q̄ȝ nos exclamēt: atque ita ad liberos nostros/ad uxores/ad turbam urbis omnem/de eisdem rebus non eadem que nos sed cōtraria sepe contionemini. Insaniremus enim ⁊ nos omnino ⁊ ciuitas omnis: si ante q̄ȝ magistratus uiderint q̄ cōposuistis et dicenda ad populū iudicauerint/admitteremini. Nūc igitur/o/uiri molliū musarū alumni: istos cantus uestros cuȝ nostris apud principes comparabimus: ⁊ si que dicuntur eadeȝ aut meliora nostris esse uidebuntur/chorum uobis dabimus. Sin uero aliter/o/amici/nunquaȝ dare poterimꝰ. hec ita ī omni chorea eiusqȝ doctrina legibus ⁊ moribꝰ constituta sint: ⁊ seruorꝝ quidem seorsum/a dominoruȝ officiis: si uobis quoqȝ uidetur. Cli. Uidetur certe. Ath. Sed liberis tres ad huc restant doctrine. Una computatio numeroꝝ: altera longitudinis/latitudinis/pfunditatisqȝ mensura. Tertia circuitus astrorū notia. Que omnia non exacte multi perdiscēt/sed pauci: quos ad finem progressi significabimus: sic eniȝ decet. Multitudini uero/que necessaria sunt/rectissimeqȝ dicūtur/turpe est nescire: Sed exquisite cuncta perquirere/nec facile est/nec omnino possibile. Quō ex ipsis necessarium ē/reiici nō potest. Immo uero ad hoc ipsum respexisse uidetur/qui puerbio primus ita de deo ē locutus. Quod nec deꝰ unquaȝ cum necessitate pugnabit: quod equidē ī diuinis necessitatibus intelligēdū arbitror. Nam si hoc ī humanis necessitatibus dicatur: ad quas multi respicientes tale quid aiunt/longe omniū stultissima erit oratio. Cli. Que nā igitur hospes nō humane/sed diuine doctrinarum necessitates sunt? Athe. Illas arbitror/quas qui non discit nullo modo nec experitur/nunquam hominibus deus fit/nec demon/nec heros: ut curā hominū studiose habere possit: longe etiā aberit: ut homo diuinus fiat: si nec unum nec duo nec tria/nec paria/omnio atque imparia potest cognoscere. si nec numerare nouit: nec dies ⁊ noctes dinumerare. nec solis ac lune ceterorumqȝ astrorum lationes accepit. Que siquis necessaria neget homini pulcherrimarum doctrinarum quālibet percepturo/stultissime cogitabit. Sed qualia hoꝝ singula sint ⁊ quot ⁊ quando discenda: ⁊ quid cum alio/⁊ quid sine aliis solum: ⁊ que sit uniuersa istoruȝ mixtura/recte ante oīa est discendum. deinde his doctrinis ducibus/ad alias gradiendū. Sic enim natura necessitas ipsa obtinuit: qua cum deorum nullum dicimus aut pugnare nunc aut unquā pugnaturū. Cli. Recte hospes ac secundum naturaȝ que dicis ita dici uidentur. Ath. Sic se res habet/o/clinia: Sed difficile est de istis hoc ordine propositis leges ferre. Quare in aliud tempꝰ si uidetur dilata/diligentius hec legibus sanciemus. Cli. Uideris hospes nostram de his rebus impitiam formidare. Neqȝ id iniuria. Uerumtamen exponere coneris: nihil hac ī causa ueritus. Ath. Formido equidē quod dicis: sed multo magis eos perhorresco: qui has doctrinas gustarunt quidem/sed male gustarunt. Non enim graue admoduȝ quiddaȝ est ⁊ durū rerum omniuȝ impitia. Nec summū malum: sed multo pernitiosius est male comparata multaꝝ rerum peritia atqȝ notitia. Cli. Uera loqueris. Athe. Oportet igitur liberos homines ea discere: que una cum litteratura/magna pueroruȝ turba in egypto pdiscit. Primum eniȝ computationis doctrina sic propter pueros excogitata cum ludo ⁊ uoluptate percipitur. Pomoruȝ coronarumqȝ pluribꝰ paucioribusue distributio fit/iisdem cōpetentibus numeris: Pugilum quoqȝ ⁊ luctatorū/consessus ⁊ consortii alternus/⁊ consequēs ordo ut fieri solet/digeritur. Fialas etiam aureas/eneas ⁊ argēteas/similesqȝ alias ludendo imiscentes uel totas alter alteri tradentes/necessarios ut dixi ludis numeros aptant/atqȝ ita utilitateȝ prebent discentibus/ad exercitus ducendos: castrorū ordines: ad rem. p. disponendā: ⁊ ad reliqua oīa/uigilātioresqȝ ipsos reddūt. Deinde cum natura ignoratio turpis atqȝ ridēda de mēsura lōgitudinis/latitudinis ⁊ pfunditatis oēs hoīes teneat/hac eos pcul abducūt. Cli. Quam igitur ⁊ qualē ignorantiā dicis? Ath. O amice clinia/ego etiam cum aliquando audiuissem/sero tandem hanc nostram ignorantiaȝ miratus sum: Nec hominū/sed suum pecoꝝqȝ consideranti mihi uisa est: Ideoqȝ non mea solāmodo/uerum etiam grecorum omnium causa uehementer erubui. Cli. Dic planius hospes/quid hoc est? Ath. Dicam equidem: Immo uero interrogādo aperiā. Responde queso. Longitudinem nosti? Cli. Quid ni? Athe. Quid latitudinem? Cli. Certe. Ath. An quod hec duo sunt: ⁊ profunditas tertiū? Cli. Et hoc.

Ath. Uidentur tibi hec omnia inuiceȝ posse cōmensurari? Cli. Sane. Athe. Longitudinem inquam ad longitudineȝ/⁊ latitudinem ad latitudinem: ⁊ profunditatem similiter commensurari posse natura. Cli. Uehementer quideȝ. Ath. Quod si aliqua neque uehementer neque remisse id possunt: sed alia possunt quideȝ/alia minime: tu auteȝ putas omnia posse/quo modo ad hec es affectus? Cli: Male. Ath. Quid rursus/longitudinem latitudinemqȝ ad profunditatem/uel latitudineȝ longitudinēqȝ inuiceȝ. non ne greci omnes opinantur quodāmō posse commensurari? Cli: Omnino. Ath. Quod si nullo pacto possunt: omnes autem greci/ut dicebam/posse existimāt: non ne par est nos oīuȝ causa rubore cōmotos ad eos dicere/hoc unū ī illis ē/o/grecoꝝ optimi/que ignorare quideȝ turpe esse dicebamus: Nosse autem necessaria/non admodum preclarū. Cli. Cur non? Ath. Preterea alia quedam sunt his affinia: in quibus similiter erramus. Cli. Que nam? Athe. Qua natura factuȝ sit/ut alia inuicem commēsurari possintq dē/alia uero nō possint. hec sane cognoscere necessariū ē/uel oīo inutilem ēe illū q ignorat. In his ergo/animi causa/trahere moraȝ oportet. Senilis eiȝ hic ludus multo iocundior erit q̄ȝ talorum ⁊ tesseraꝝ: liberoqȝ hoīe dignior. Cli. Quid ni? Multū eiȝ tessere isteqȝ doctrine inter se distare uidētur. Ath. Hec ipse/o/clinia discenda iunioribꝰ censeo. Nā nec noxia neqȝ difficilia sunt. ⁊ ludendo pcepta/proderūt ciuitati. oberunt āt nunq̄ȝ. Attendendum est autem/siquis aliter dicat. Cli. Quid ni? Ath. Si hec ita habere se uidebuntur/probabimus utique: Sin aliter/reprobabimus. Cli. Ita certe. Nōne igitur hospes he nobis tanquaȝ necessarie doctrine modo sanciēde sunt? ne inanis nobis sit legū tractatio? Ath. Sanciantur quidē: sed ea conditione ut solui a reliquo discipline ciuilis ordine possint si forte nullo modo uel ponētibus nobis uel uobis/quibus posita fuerint probabuntur. Cli. Iusta hec est positio. Athe. Sed aduertamus nunc/utrum stellaruȝ nobis doctrina placeat. Cli. Dic modo. Ath. Mirum qdā his accidit:

quod tollerari minime pōt. Cli. Quid illud: Ath. Maximum deum/totumq; mundum dicimus inquirendum non esse/nec rerū causas multo studio indagādas. nec pium id ducim⁹. Cum tamen contrarium uideatur recte fieri posse. Cli. Quo pacto dicis? Ath. Nempe hec/aliena quidem a seniorib⁹ doctrina uidebitur: sed cum ꝓbam/ueraq;/ciuitatiq; utilem ac deo ipsi amicam putem/silere nō possum. Cli. Consentanea loqueris. Sed nunquid circa stellas doctrinam talem reperiemus? Athe. Mentimur nunc/o/boni uiri ō magnis diis/sole dico ac luna/ut breuiter dicam/greci omnes. Cli. Qua ratione mentimur? Ath. Solem ac lunā nunq; iter idem facere opinamur: et alias quasdam cum his stellas errare dicim⁹: quas planetas uocamus. Cli. Per iouem hospes uerum est quod dicis. Sepe namq; ipse oculis uidi luciferum ⁊ hesperum ⁊ alias quasdam nunquam eundem facere cursum/sed oīo errare. Solem autē ac lunam errare semper omnes cognouimus. Ath. Hec/o/megille ⁊ clinia sunt/que iuniorib⁹ ciuibusq; nostris de diis celestibus usque adeo discenda censeo: ut in eos ꝓphanū nihil loquantur: sed sacrificādo pieq; uouēdo laudibus semper honorent. Cli: Rectum quidē hoc: si modo possibile primum est/quod dicis perdiscere. deinde etiam si minus recte de his nunc loquimur: postquā uero didicerimus recte loquemur: si inquam ita est/ego quoque talem doctrinam eatenus discendam esse concedo. Hec igitur ita se habere/conare tu quidem diligenter exponere. nos uero audiem⁹ atq; discem⁹. Ath. Non est facile quod dico percipere: nec rursus oīo difficile: nec longo ut discutiatur/indiget tempore. Cuius signum est: quod ipse nec nuper nec iam olim audiui/⁊ nunc in breui tempore significare uobis possum. Que tamen si difficilia penitus essent/nec ego declarare/nec uos percipere in hac etate possetis. Cli. Vera dicis: sed que nam hec est doctrina: quā mirabilem eē dicis ⁊ iunioribus necessariam/nobisq; ignotam? Conare apertissime istud ostendere. Ath. Conabor equidē. Non est/o uiri optimi uera hec de sole ⁊ luna/ceterisq; stellis opinio/quod unquam pererrent: Sed contra se res habet. Vnum enim quoduis illorū iter non multa circulo peragit: quanuis uideatur per multa ferri: Quod uero in eis uelocissimum est/non recte tardissimum/⁊ contra contrarium iudicamus: Peccareq; ita opinātes patet. Nam si in olympico ludo/cursu certantes spectaremus/⁊ uelocissimū tardissime/tardissimum uelocissime currere predicaremus: laudibusq; uicisse uictum caneremus/non placerent ut arbitror/laudes nostre cursorib⁹: Nunc uero cum de diis similiter peccemus/nōne ridiculi sumus/similiterq; aberramus a recto? Cli. Ridiculi quidē nullo pacto: neq; tamen accepti deo/dum falsa ō ipsis canimus? Cli: Si hec ita se habent/uera dicis: Ath: Atqui si ita habere se ostenderimus/discenda usque adeo hec oīa: Sin minime/dimittēda: nobisq; ita de his concessum sit: Cli: Prorsus: Athe. Sed institutā iam de doctrinarum disciplina finem habeant. De uenatu autem similiter indicandū: ac de huiusmodi omnibus. Videtur enī legum conscri latoris officium non solū hoc eē ut leges conscribat: sed etiam ut medio utatur illo quod inter admonitioem est ⁊ leges: quo ⁊ nos sepius usi sumus: presertim cum de educatione infantiū loqueremur. Nam in hac re multa eē diximus/que non ita dici possunt/ut leges ō ipsis ponantur: Idq; tentare dementis eē. Ita uero constituta non est pre scriptis legibus ⁊ re. p. constituta non est prestantis uirtute ciuis perfecta laus/qua dicitur eum bonū eē ciuē/qui legibus q̄ optime ministrauit: ⁊ q̄ maxime paruit: sed perfectior illa est: eum eē talem: q legum latoris/leges ferentis: ⁊ laudantis uituperantisq; scriptis oīo ꝑ totam uitam paruit. hec ciuis precipua laus ē. Nempe oportet ut legis conditor leges non solum conscribat/sed etiam declarationem quandam his adiūgat: qua que honesta turpiaue sibi uidentur/significet. Ciuem quoque summum oportet nō minus hec/q̄ que mulcta imposita a legibus mandata fuerint/obseruare. Ad hoc uero rem/qua ō agitur/quasi testē adducim⁹. Magis enī quod uolumus/aperit. Venatus eīm res latior est/nomie uno comprehensa. Alius

aquaticorū. alius uolatiliū. alius pedestriū: nec ferarum solum/uerum etiam hominum/horumq; non bellic⁹ tantūmodo/uerum etiā qui per amicitiā. et alius quidem laudē/alius uituperationem habet. Rapine quoque latronum/castrorumq; uenatus sunt. Quamobrē qui de uenatu leges est conditurus/nec ista preterire potest. neque singulis ordine certo atque mulcta/minaces leges iponere. Quid ergo de his faciendum ē? Oportet ut legis lator que in uenatione laudanda sunt/laudet: que contra/uituperet/ad iuuentutis exercitationem. Iuuenes āt cum audiuerint/ita parere debēt/ut nec labore nec uoluptate reuocati aliter faciant q̄ legis lator consuluit: Immo uero magis honorent que cum laude dicta ⁊ exhortando proposita sunt/q̄ q̄ minaci ⁊ uindice lege firmata. His ita propositis congrua deinceps laus ⁊ uituperatio uenationis conscribi pōt: ut que meliores animos iuuenū facit/laudetur: que contra uituperetur. Dicamus igitur deinceps ad eos sic/precibus interpositis. Vtinam uos/o/charissimi nunquam marine uenationis hamiq; cupiditas capiat. nec oīo aquaticorum animalium die siue etiam nocte per ociosam uenationem segena capiendorum. nec pyratice amor/ꝑ maria uenatores hominum iniquos atq; atroces uos faciat. Furti uero latrociniiq; cupiditas in urbe uel regione committendi nec ī mentem quidem ueniat uestrā. Nec uolatilium iocunda uenatio/seruilis magis q̄ libera. Pedestrium ergo uenatio uobis sola relinquitur. sed nec dormientium q̄ uicibus quibusdam interpositis fit nocturnaq; uocatur ⁊ ociosorū hominum est/laude digna habetur. neque etiam que in laboris remissione fit: ⁊ retibus laqueisque non cōstantis animi uiribus ferarū domat atrocitatem. Sola ergo quadrupedum uenatio illa restat omnibus optima: que equis/canibus/corporis uirib⁹ agitur. Nam quibuscunque diuina cure ē fortitudo/ii quadrupedes omnes/cursu/uulneribus/telisq; manu propria uenando uincere debent. Sed laus uituperatioq; uenandi ita distincta sit. Lex autem ista. Sacros quidem hos uenatores/ubicunque uenari uelint/nemo prohibeat. Venatorem nocturnum retibus ⁊ canibus suis fidentem nemo uspiam sinat uenari. Auceps per incultos agros montesq; uagari permittatur. A cultis locis/sacrisq; incultis a quocūque pellatur. Piscator nec in portibus/nec sacris fluuiis/paludib⁹/stagnisq; uenetur: in aliis liceat/dūmodo sucorum non utatur permixtione. Sed iam institutiones de disciplina finē habeāt. Cli. Preclare loq̄ris.

Argumentū Marsilii ficini in librū octauum.

De modo de precipuo singulariq; unius dei cultu ex multis platonis nostri testimoniis asseruimus/possumus preterea ꝑ phedrum/gorgiam/ꝓthagorā politicum/critiā/quartum legum absque controuersia confirmare. In his enim uniuersam deorum/ut ita dixerim/synagogam/unico subdit regi ꝓut uult singulis imperanti: aliaq; aliis officia iuste dispertienti: ⁊ humana ꝑ illos ordine dispensanti: nō quasi absente hinc illo sed ut apparet in quarto legū potius ita uolente. Iubet itaque plato primū quidē deum ꝓꝑ se adorari. Sequentes uero qui participes eius dii quoque dicuntur/amari tanquam illi similiores. Honorari etiam ut uicarios/immo ⁊ aduocari quasi cōciliatores. Audiri etiam ut diuine mētis interpretes. Exaudiri denique ceu maiestatis diuine precones. Iubet ⁊ templa condi in urbe: ⁊ urbem ipsam quasi edem sacrā ī partes distribuit duodecim. Quēadmodū ⁊ deus tēplū sibi ipse cōstruxit/mundum/duodecim sperarum choris ornatum Sacerdotib⁹ quoque munitū. i. spiritibus preditis rōne/deum ubique laudātibus. Diuinum uero id templum Plato pro uiribus imitans ⁊ multos in suis tēplis admittit deos quemadmodum deus ipse multos admittit ī suo: et uaria disponit simulachra: sicut ⁊ deus stellas locauit in celo/quasi suorum statuas angelorum. Preterea inter multas multorum aras altare primum consecrat primo/quemadmodum stellas inter peculiarē sibi statuam deus elegit solem/ut in republica plato inquit/de quo forte dictum uideri possit. In sole posuit tabernacu

lum suum. De sacrificiis autem statuisque diligentius alibi ptractabitur/uerum ut in presentia summatim dicam primum deum/utpote materie aut similis nature nihil habentem/unica uult mente coli: Sequentibus uero numinibus hostias ⁊ sacrificia qua ratiõe lex patria iubet adhiberi pmittit. Hinc theologi gentium in numinũ celestiũ igneorũqꝫ sacris/figuras ⁊ lumina multaqꝫ ad uisuꝫ spectãtia iserebant. In sacris autem aereorum musicos quoque concentus ⁊ odores uaporesqꝫ addebant. At in sacrificiis aqueorum atque terrestrium/iis insuper que ad gustum et soliditatẽ adtinẽt utebãtur.

Quamobreꝫ nemini mirum uideri debet platonem phũꝫ adeo grauem leges suas omnes quidem/precipue uero sacras/nõ nisi cõsultis oraculis promulgare/principio uidebatur temporibus indulgendum. Necessarium quidem erat humana diuino quodaꝫ consilio ⁊ auctoritate firmare. Impossibile uero ea tẽpestate eos homines ita natos ita educatos ratione ulla a cõsuetis alienissima in diuina reuerentia cõseruare. Deinde plato prudentissimus indicabat: ⁊ si possent impuri spiritus homines per oracula fallere/sepe tamen abstractas ob diuinam reuerentiam a corpore mentes quasi iam puras a puris subito numinib⁹ corripi. Et quemadmodum ligna que casu exsiccauit uẽtus/sepe mox natura ignis accendit/similiter posse animos religioso quodam ritu quamuis apud sapientes minus probato perfunctos occultis modis meliori numine corripi: ut qui nescientes quomodo in mentem ipsam seorsum a sensibus ascenderunt/ex alto iam feliciter accendantur. Neqꝫ tam attendenduꝫ plato uult/quo ritu colas diuina/q̃ꝫ cuius gratia colas. Si enim id summi omniũ regis gratia ethernorumqꝫ bonorum desiderio feceris/probabile est undecunqꝫ ⁊ quomodocunqꝫ ceperis te quandoqꝫ per eiusmodi uenerationem ad summũ propius accedentem/uel immenso illius lumĩe circũfundi/uel exuberanti saltem bonitate seruari. Quappe eiusmõi plato fiducia fretus de sanciendis legibus sacrificiisqꝫ oracula ↄsulit: precipitqꝫ quotidie aliquem ex magistratib⁹ sacra publice facere: pro salute patrie primum/deinde pro sua atque suorum. Et certo quodã ordine post iuuenilis etatis rudimenta in septimo tradita/mox in octauo ad sacra descendit: utpote qui intelligi uult homines ob id ipsum recte a primis annis instituti: ut rite iteresse sacris ⁊ uelint pariter atqꝫ possint. Siqs autem uel cauillator uel meticulosus tot diis demoniibusqꝫ i ciuitate platonica interesse formidat/huic pariter adire licet urbem peripateticam/non demonum deorũqꝫ tantum: sed dei etiam uacuam. Sed profecto operepretium est superstitioso supercilio stomachoqꝫ posito ex omnibus eligere potiora: pietatemqꝫ probare platonicam: neque exigere christianum fuisse illuꝫ: queꝫ solum temporis interuallum ꝓhibuit esse christianuꝫ. Prima quidem sacra sunt duodecim: in mensium chalendis. Secunda quoqꝫ duodecim in mediis mensibus. Tertia sunt tercẽtũ ⁊ sexaginta ⁊ quinque. s. quotidiana. Fiunt autem precipua diis celestibus/terrestribus uero media. s. diis sub luna regentibus. Omnes eiꝫ sub celo terrestres apellat. Inferiora demonibus. Infima heroibus. Oportere uero putat sacra his oib⁹ duodecim distingui generibus. Siquidem secundum sperarum signorumqꝫ duodenariuꝫ etiam i qualibet spera demones/heroesqꝫ duodenario distinguantur. Commemorationeꝫ uero solemnitatum/earumqꝫ distinctioneꝫ quotannis declarari populo iubet mense ultimo. quem more cõmuni accipimus februariuꝫ. Precipue uero platonico more mensem ante estiuum solstitium. Ultimum mensem merito plutoni dicant. Est enim pluto prouidentia proprie ⁊ separans animas ⁊ indicãs separatas. Inquit auteꝫ coniunctionem anime cum corpore non esse meliorem separatione. Intellige õ corpe caduco/⁊ quatenus caducũ est. Non de celesti/uel celo simili: quali corpore coniungi prestat. huic ãt quatenus caducuꝫ est/non prestat. Ac si opepretiũ esse dicatur huic quoqꝫ coniungi: non propter hoc ipsum ꝓprie/sed alterius finis gratia id dicendum. De his autem in theologia diffusius. Sed nunqd demonibus etiam impurioribus platonici litãt? Non nulli his insuper: partim qꝫ naturalibus presint officiis/partiꝫ uero ne inuidia noceant. Plato uero id nequaqꝫ ↄcesserit.

Quippe cũ purgãde mẽtis gratia primiqꝫ õi ueneratiõe dũtaxat sacra iubeat facere. Affirmat ãt ciuitatem legibus ↄsilio diuino utenteꝫ fore felicem. Addit ad feliceꝫ tum ciuis tum ciuitatis uitã id maxie ptinere: ut nec aliis iniuriam inferat: neqꝫ afficiatur iniuria. Utrunqꝫ uero uirtute consequi posse. Ac ne ciuitas afficiatur iniuriis/statuit sacrificia/in quib⁹ ⁊ diuinum auxiliũ impetretur/⁊ ludi quidã solemnes festiuiqꝫ frequententur bellicas pugnas q̃ꝫ maxime imitãtes. Quibus exerceri uult ad pugnam tam feminas q̃ꝫ mares: ⁊ in singulis qdẽ tam sinistram manũ q̃ꝫ dextrã: ut ⁊ ciuitas ex utroque sexu eque utili integra sit: ⁊ quilibet ex utraqꝫ manu pariter utili/sit ĩtegerrimus. Inter hec notabis q̃ꝫ detestetur auaritiã ob id maxime ciuitati noxiaꝫ/qõ ꝓpriis uilibusqꝫ lucris occupatos aĩos a publice salutis cura ãtor queat. Notabis iteruꝫ quanta cautione musicã choreas/poesimqꝫ in sacris bellicisqꝫ ludis admittat. Deinde solũ illud imperiũ legitimũ eẽ pariter atqꝫ tutũ: in quo uolens uolentibus imperat. At qm̃ in iuueniliuꝫ ludorꝫ cetibus sepe amores incidunt/⁊ ii quidẽ turpissimi/iccirco his diligentissime precipit occurrendũ: quãuis ex parte iã occurrerit/ubi aurum ⁊ argentũ ciuibus substulit/⁊ ĩ laborib⁹ assiduis educauit: ⁊ oculis iudicum mores ubiqꝫ circũspiciẽtium subiecit assidue oẽs/maxĩe iuuẽtutẽ. Que qdẽ tria esse remedia censet aduersus lasciuie ⁊ petulantie morbũ admodum salutaria. Obcurrit ⁊ quarto quodã presenti remedio: ut uidelicet ab auditoribus legũ magistratibusqꝫ fama quotidie diuulgetur: ꝑ quã cuncti cõi consensu cõsuescãt existimare/ↄcubitus ↄtra naturaꝫ/non minus turpes eẽ/nec minori apud deuꝫ odio haberi/q̃ꝫ concubitũ inter filios ⁊ parentes. Putat uero plato cõis fame ↄsensuꝫ mirã ad mores habere potentiã. In his audies feliciter euꝫ uiuere/q superat uoluptatẽ: infeliciter q superatur. Audies ⁊ preceptum ad abstinentiã maxĩe salutare a paulo apostolo summope comprobatuꝫ: ut si athlethe corporee uictorie studio uoluptatibus abstinent/multo magis oẽs gratia uictorie ad aĩuꝫ ptinentis/debeant similiter abstinere. Preterea geminã esse beniuolentiã: alterã quidem moruꝫ similitudine/alterã uero ex quadã indigẽtia ꝓcreatã. Et utrãqꝫ cũ sit uehemẽtior/amorẽ cognominari. Amorẽ quoqꝫ quantum ad ꝓpositũ spectat triplicem. Aut eiꝫ pulchritudinẽ animi/aut corpis tm̃/aut utriusqꝫ simul amari. In his ↄsidera q̃ꝫ caute in legibus ferendis incedat. ut q nõnunquaꝫ ĩ dialogis honesto forme corporee amatori non nihil indulserit/hic tñ nihil indulgeat. Nempe corporis solius amoreꝫ euidẽter exterminat. Utriusque uero coniuncti quãuis moderatũ in legib⁹ non audet admittere. Solũ õnique erga aĩuꝫ soluꝫ manifeste approbare uidetur. Tum uero homines deprauate nature sui dños eẽ negat: nec iniuria. Quisqs eiꝫ a rõne discedens/rationalẽ hoĩs dimittit naturã/nimirꝫ ⁊ libertatem q̃ rationis mun⁹ ẽ/simul amittit: neque tñ amittit culpã dum quasi delinqt impulsus: quippe cum ipsemet cãꝫ necessitati eiusmodi dederit. hoĩes ãt his ↄtrarios. i. integre nature apellat eos: q deum colunt. Et inter humana maxime oĩuꝫ timent infamiã: nec corpis ullius. s. uel sui uel alieni/sꝫ animi morꝫqꝫ pulchritudinem diligũt. Qõ ãt in superioribus dixit/officium esse dei/eiusmodi delictis obsistere/si ab eo hec ordinari possent/sic accipe/ut dei naturarꝫ ordinatoris proprium sit/que ab ordine nature collapsa sunt/in ordineꝫ restituere: presertim cum multorum opinio sit aĩaꝫ in eiusmodi scelera/non tã sensibus q̃ꝫ demonibus quibusque instigantibus uel ab initio corruisse. Ubi uero ait/si ordinari a deo possent/non õ diuina potentia: sed humana diffidit/potest quidem deus quãtum in ipso est ordinare: sed non tam facile ordinari homo potest. Posset ⁊ deus cogere/si modo uellet necessario trahere/quẽ uult mõ quodam libero ducere. Mox etiam de conuiuiis q̃ inter solemnia sacra ludosqꝫ celebrantur/mentionẽ facit. Item ex conuiuiis de uictu legibusqꝫ ad hunc ptinentibus. Oportune uero post educationem animi/legesque ad hanc attinentes/ad corpis nutrimentum legesqꝫ eiusmodi iã descẽdit. Tum de agris/terminis/aquis/fructibus pecorib⁹ atqꝫ pascuis similibusqꝫ leges tradit: Ubi uero de terminis loquens preuaricatorem terminorꝫ puniri dicit ab ioue cõtribuli atque

hospitali/iouem unum intellige contribulis pa
riter ⁊ hospitis curatorem. Et qm̃ statutos le
ge terminos preterire/⁊ alienum sibi dominiũ
usurpare/supbie ꝓpriũ ē: iccirco dicit iouem
ad hanc iniuriam ulciscendam excitari/atqz in
surgere cum preliis inimicissimis/quasi dicat
deum contra supbos non tam ut iudicem q̃z ut
hostem ultoremqz insurgere. Post uero mul
tas constitutiones inquit ad seniorem philoso
phum non ptinere/minimas quasqz leges accu
rate describere: presertiz que ad lites rerumqz
controuersias pertinent. Sed ō rebus quidem
externis paucas quasdã cõcesqz leges adducere
quas i minima queqz iuris deriuẽt interpretes:
de moribus ãt ⁊ animi disciplina adunguem di
ligentissime pertractare. ac dum de uariis opi
ficibus uerba facit/tria de his precepta tradit
admodum memoranda. Primum quidem nullũ
ciuem. i. publicis aliquando muneribus perfun
cturum/ullo debere opificio occupari: neque
etiam eius seruum. Quippe cum ars rei. p. gu
bernande longa exercitatione multisqz doctri
nis indigens integrum sibi hoiez uendicet. Se
cundũ uero/neminẽ artes duas uel studia exer
cere uel debere uel posse. Tertium deniqz/ar
tificem non decere alterius artis opifici presi
dere. Vetat prudenter ⁊ exportare ciuib⁹ ne
cessaria/⁊ importare supflua/⁊ i primis caupo
nari/preseirtiz questus gratia. Tum urbis par
tes uicosqz ac tẽplà ⁊ foros duodeciz digerit:
forisqz tã sobrias q̃z diligẽtes leges imponit.

Octauus legum.

Sequitur deinceps ut leges de
solemnitatibus p delphica ora
cula sanciamus/que sacra qui
busqz diis sacrificare feliciter
ciuitas debeat. At qñ/⁊ quot
numero sacra facere oporteat
forte nostrum est non nihil lege sancire. Cli.
Fortasse numerũ. Athe. De numero igitur pri
mo dicamus: Quem ego trecentorũ ⁊ sexagin
ta quinqz esse oportere censeo: ut unus aliquis
semper ex magistratib⁹/deorũ alicui/aut demo
num: pro ciuitate/pro seipsis pro rebus suis sa
crificet. Interpretes uero et sacerdotes tam
uiri q̃z mulieres/uatesqz una cum legum custo
dibus congregati ea ordinent que in his legum
lator necessario dereliquerit. Nam derelicto
rum cognitores/istos esse oportet. Lex ergo
uidebit/ut duodecim solemnitates diis duode
cim/quibus singule tribus cognominantur/ci
ues peragant: diisqz ipsis sacra p singulos men
ses faciant: choros preterea ludosqz musicos ⁊
certamina gymnica/prout diis singulis ⁊ tem
poribus conuenit. Erunt aũt solemnitates di
stincte/ut constet/quas sine uiris ⁊ quas non/
agi oporteat. Terrestrium quoque celestiũqz
deoruz/ceterorũqz qui hos sequuntur solemni
tates miscende non sunt: sed separande in duo
decimo mense: qui plutoni dicatus ē/ut legiti
me celebrẽtur. Non enim abiiciendus bellico
sis hominibus is deus est/sed colendus/tanquã
generi hominum semper optimus. Nam anime
corporisqz coniunctio/nullo modo melior est
q̃z solutio/ut ego serio loquens affirmo. Pre
terea qcunqz sufficienter hec distincturi sunt/
illud cogitare omnino debent/nostram hanc ci
uitatem talem esse/qualis modo ⁊ ocio tempo
ris ⁊ necessariorum copia ⁊ libertate reperiri
nõ possit. Verum oportet ipsam perinde atque
hoiez unuz bñ uiuere. Feliciter aũt uiuentibus
hoc necessario inesse in primis oportet/ut nec
ipsi aliis/nec alii ipsis iniuriam inferant. Quo
rum alterum non est admodum difficile. Alte
rum uero/ut nulla possis iniuria ledi/difficili
mum: nec pfecte id quisquam aliter assequi po
test/q̃z ut pfecte bonus efficiatur: Idem est ⁊
in ciuitate: nam si bona erit in pace uitã aget:
sin autem praua/⁊ intestinis seditionib⁹ ⁊ ex
ternis bellis assidue infestabitur. Cum hec ita
ferme se habeant: non belli tempus expectan
dum: sed in ipsa pace ciues ad rem bellicã exer
cendi. Ergo ciuitas nisi mente capta sit/singu
lis mensibus bellicas uires experietur/non mi
nus uno die: sed pluribus etiã/prout magistra
tibus ipsis uidebitur: uiri simul ⁊ mulieres ⁊
pueri: nec hieme/nec estu uitato: ut parati

sint omnes/quandocunque uniuersuz quodãmo
do educere populum magistratibus uisum fue
rit: ad idqz ludi etiaz conuenientes una cum sa
crificiis excogitandi: ut pugne quedam solem
nes festiueque fiant bellicas pugnas q̃z maxime
imitantes. Et uictoribus premia laudes/uictis
contra uituperationes fiant/prout singuli/et
in certaminibus et in omni uita se gesserunt.
Sic optimus quisque laudibus efferatur: et ui
tuperatione contrarius deprimatur. Nec oẽs
harum rerum poete sint: sed primum/qui non
pauciores q̃z quinquaginta ãnos natus sit. De
inde qui non solum poeticam musam sufficien
ter possideãt/uerum etiam preclarum et insi
gne aliquid fecerint. Eorum ergo qui boni ui
ri/honoreqz digni sunt in ciuitate: et res pre
claras gesserunt/poemata etiam si minus musi
ca sunt/decantentur. Cuius rei iudicium/pue
rili doctrine prepositus/ceteriqz custodes ha
bebant legum. Hi probis uiris honorem hunc
tribuant: ut solis libertatez in musis prestent:
ceteris uero prohibeant. Nemo igitur audeat
musam/horum iudicio non probatam canere:
etiam si thamire orpheiqz hymnis sit suauior.
Sed canantur poemata sacra: que iudicio ap
probata/diisqz dicata sunt. Virorum quoque
bonorum poemata/quib⁹ laudantur uituperan
turqz aliq: ⁊ modõrate id facere iudicata sunt.
Hec eadem de militia ⁊ de libertate poetica
iudico mulieribus ⁊ uiris similiter facienda.
Sed oportet legislatorem secuz ita plerumqz
loqui. Cedo/in ciuitate instituenda/quales ci
ues educare studeo. An non certaminum maxi
morum athletas: quibus innumeri sunt aduer
sarii? Prorsus/ita recte quilibet respõdebit.
Si ergo pugiles aut pancratiastas/aut alios si
miles educaremus/ita ne i ipsum certamen edu
ceremus: ut cum nullo antea unquam pugnaue
rint? Vel si pugiles essemus/nõne pluribus an
te diebus pugnare didicissemus/omnia facien
tes/quibus in uero certamine ubi ad uictoriaz
cõtenditur/uti oporteat: q̃z proxime ad id qd̃
simile est/accedẽtes pro cestibus annectentes
speras ⁊ pilas/ut uulnera et inferre et uitare
premeditatione disceremus. Quod si nulli/qui
bus cum exerceri possemus/socii nobis daren
tur: nunquid stultorum ueriti risum nos conti
neremus/quin in anime simulachrum ex aduer
so ad quod exercitatio fieret/suspenderemus?
Ac si nec animati nec anima carentis aduersa
rii copia nobis esset/non ne ipsi soli ad umbraz
propriaz pugnaremus? An id aliud quicquam/
manuum huc ⁊ illuc flexus/et preparatio hu
iusmodi excogitata est? Cli. Ad nihil aliud
ferme q̃z ad hoc ipsum. Athe. Quid igitur/ci
uitatis pars que militie studõt? An peius q̃z cer
tatores huiusmodi preparata audebit ad certa
men maximum deuenire/pro uita/pro liberis/
pro rebus suis/pro patria pugnatura? Non er
go uerebitur legis lator/ne gymnasia hec inui
cem aliquibus ridicula uideantur. sed lege sta
tuet/ut res militaris agatur maxime: quotidie
quidem minori exercitatione sine armis: cho
ros omnemqz gymnasticam ad hec inducens/⁊
concitans: maiore uero non rarius q̃z semel in
mense: ut certent singuli ad capienda uel reti
nenda loca ⁊ insidias: omnemqz rem bellicam
imitemur: ⁊ pila se exerceant/undique se uer
tentes/ac telis utantur ad uera et periculosa
tela q̃z proxime accedentibus: ne omnino absqz
timore ludus huiusmõi inter ciues agatur. sed
formidinem inferat: atque ita qui magno sunt
animo quodammodo ignauosque ostendat: ut
his honores/illis obprobria/ut conuenit/tri
buantur. ⁊ hac ratione ciuitas omnis per totã
uitam ad ueruz certamen utiliter preparetur.
Siquis autem cede inuoluntaria i his certami
nibus morietur/qui interfecit lege expiatus/
mundus sit in posterum. Putare enim debet le
gis lator/paucis ita mortuis hominibus/cete
ros non deteriores futuros: Timore uero in
omnibus his extincto/nihil amplius se inuen
turum/quo a deterioribus meliores discernat.
quod ni fiat/multo maius ciuitati malum est q̃z
illud. Cli. Concedim⁹ hospes ita hec esse lege
sanciendα/⁊ uniuerse ciuitati agenda. Athe.
Nunquid causam nunc omnes cognoscimus?
ob quam modo in ciuitatibus chorea talis atqz

certamen nusquã ferme: nisi parum admodum
fiant. An propter multitudinis legumqꝫ lato
rum ignorantiam ita fieri affirmabimus? Cli.
Forte. Athe. Nequaquam/ o/ beate clinia:
Sed due huius rei sufficientes cause sunt. Cli.
Que nam? Athe. Vna quidem quod diuitiarum
cupiditate/ceteris omnibus neglectis/solũmo
do rem priuatam curamus. Ad idqꝫ incumbens
ciuium animus/nulli prorsus nisi pecuniis quo
tidie cumulandis dare operam potest. Nam ar
tes ⁊ studia que ad lucrum cõducunt libentissi
me complectuntur omnes/ cetera spernunt:
Hec igitur una causa est/ ne ciues id aut aliud
quicquam honestum bonumqꝫ officiuꝫ curent.
sed insatiabili auri ⁊ argenti cupiditate/ ⁊ ho
nesta pariter ⁊ inhonesta artificia complectan
tur/ ⁊ quoduis agant/ seu phas siue nephas id
habeatur/ ut pecunias cumulẽt: qbus summini
strantibus ueluti pecora/ uentri ac ueneri ser
uiant. Cli. Recte dicis: Athe. Hec inquam
una sit causa: qua fit ut nec aliud quicquaꝫ pre
clare neque rem bellicaꝫ sufficienter ciues exer
ceant. Sed qui natura modesti sunt ad merca
turam/nauigationem/uiliaque ministeria con
uertantur: qui uiriles ⁊ generosi/ ad furta/la
trocinia/sacrilegia/ insidias/ sceleraqꝫ tyran
nica: qui cuꝫ bene a natura constituti fuerint/
infelices tamen hac consuetudine euaserunt.
Cli. Quomodo istud ais? Atheniẽsis. Immo
cur non eos omnino infelices apellem: qui fa
me coguntur per omnem uitam suam animam
cruciare? Cli. Hec utique una causa est: alte
ram uero causam hospes/ quam dicis? Athe.
Recte commonuisti. Cli. Ergo ut ais hec est
una perpetua ⁊ inexplebilis diuitiarum cupidi
tas: qua occupati singuli/ prohibẽtur rem bel
licam/ ut decet/ curare. Sed alteram iam ex
pone. Athenien[s]is. Num uobis uideor quia
ad alteram desit facultas in hac nimium immo
rari? Cli. Non ita: sed odio percitus uideris
hos mores hominuꝫ ad quos sermo hic incidit/
magis qꝫ deceat insectari. Atheniensis. Opti
me/o/charissimi me nunc increpatis. Quare

quod sequitur audietis? Cli. Dic tantum.
Atheniensis. Causam equidem essero/ guber
nationum genera illa/ de quibus sepe iam dixi
mus/popularem gubernationeꝫ/ paucorum po
tentiam/ ⁊ tyrannidem. Nulla certe potestas
huiusmodi/ res publica est: sed seditiones a
pellari omnes rectissime possunt: Nulla eniꝫ
uolentibus uolens: sed uolens nolentibus sem
per ui aliqua dominatur. In quibus cum prin
ceps subditos timeat/nec bonos/nec diuites/
nec robustos/ nec fortes/ nec omnino bellico
sos sponte unquam fieri patietur. He due oĩ[um]
quidem quodammodo/ horum certe precipue
cause sunt. Quas utrasqꝫ/res publica hec/cui
nunc leges damus/effugisse uidetur. Nam ⁊ i
ocio maximo est/ ⁊ penitus libera: ⁊ ex his le
gibus homines pecuniarum cupidi minime fiunt.
Ideo uerisimile est/ ut hec sola omnium que
nunc sunt rerum pub. disciplinam bellicam/lu
dumqꝫ simul/ dquibus recte disseruimus/susci
pere possit. Cli. Probe. Atheniensis. Dein
ceps de omnibus gymnicis possumus certamini
bus dicere: ut his premia ponantur/que ad bel
lum conducunt/ cetera dimittantur. Sed
que ista sunt/a principio recensenda sunt/ ⁊ le
gibus sancienda/ ⁊ primo que ad cursum ueloci
tatemqꝫ pertinent. Non ne? Cli. Omnino fa
ciendum. Atheniensis. Omnium igitur maxi
me agilitas corporis/altera pedum/altera ma
nuum/ ad bellum conducit. ad fugiendum qui
dem insequendumqꝫ/pedum/in pugnando autẽ
luctandoqꝫ/ manuum robore indigens. Cli.
Certe. Atheniensis. Neutra tamen absqꝫ ar
mis/magno usui ẽ. Cli. Vere. Atheniensis.
Stadium ergo cursurum/quemadmodum nunc
in certaminibus fit/preco primum uocet. Ille
uero cum armis ingrediatur. Nam nudo absqꝫ
armis certatori premia nos minime ponimus.
Primus igitur/stadium cursurus/ armatus in
grediatur. Deinde qui diaulum: Tertius qui
equis. Quartus qui dolicum. Quintus qui le
uiori armatura ornatus: quẽ primuꝫ sexaginta
stadiorum spatio ad aliquod templum martis

peruenturum immittemus. Alius etiam gra
uiore armatus armatura/ breuius ac planius
spatium cursurus. Alius sagiptarius omni ar
cuum ornatu munitus/centuꝫ stadia per mon
tes uariãqꝫ regiõis naturã ad apollinis diane
qꝫ tẽplum certãs perueniat. Certamĩe igitur
constituto/quousque ueniant/expectabim[us]/
⁊ uictoribus singulis premia dabimus. Cli.
Recte. Atheniensis. Tripartito hec cer
tamina distinguamus. Vnum puerorum. Al
terum imberbium. Virorum tertium. Et im
berbibus quidem duas cursus de tribus/par
tes ponemus. pueris harũ dimidias. Hi cum
sagiptariis/ ceterisqꝫ armatis concertent.
Feminis uero/ puellis quidem nondum pube
scentibus/nudis stadiũ ponemus/ ⁊ diaulum
⁊ equestre ⁊ dolichuꝫ: que in ipso cursu con
certent. ultra uero tertium ac decimum eta
tis annum donec nupserint nõ longius uigesi
mo nec breuius decimo atqꝫ octauo ad certa
men cursus descendant: que quideꝫ congruo
utantur uestitu. Hec de cursu ⁊ uirorum et
mulierum dicta sint. Ad robur uero augen
dum/luctationis similiumqꝫ loco/que nunc
habentur grauiora capiãtur. Et uni[us] ad unũ
duorum ad duos ⁊ usque decem ad decem ar
mis pugna fiat: Que uero quotqꝫ facere aut
non pati uictorem oporteat: sicut modo ĩ pa
lestra determinatum est a prefectis luctatio
num/quid sit bene aut nõ bñ luctantis opus:
Ita ⁊ ĩ his armorum certaminibus periti indu
cendi sunt/ut lege sanciant/quid aliquis non
patiens aut quid faciens uincat: et uictum si
militer quis nam ordo discernat. Eadem hec
de feminis quoque ad etatem usque nubilem/
lege sancita intelligantur. Peltastica uero
uniuersa pugne paneratiace opponatur: cer
teturqꝫ arcu/pelta/lanceis/lapidumqꝫ manu
⁊ funde proiectione. Et qui se optime in his
quoqꝫ gesserit huic lege honores uictorie tri
buantur. Nunc de equorum certaminibus ui
deamus. Equorum usus in creta magnus non

est. Quare necesse est studium in nutriendis
equis/certãdoqꝫ cum eis minori cure creten
sibus esse. Nam currus quidem nemo uestruꝫ
tenet. neque in hoc operam ponere preclarũ
esse ducitis. Cum igitur consuetum id non
sit: certatores huiusmodi lege statuere/ de
mentis esse uidetur. Solis autem equis/pul
lisqꝫ ante qꝫ cognitoreꝫ produxerint: ⁊ me
diis perfectisqꝫ equestrem ludum pro regio
nis natura tribuere licet. Huiusmodi ergo
certamẽ secundum legem sit: in eoqꝫ iudiciũ
magistris equituꝫ ⁊ tribunis tam d omni cur
su equorum/ qꝫ de his qui cum armis descen
dunt/communiter tribuatur. Non armatis
uero/neque in gymnasticis ludis/neque hic
certamen premiumqꝫ imponimus. Sed non
est crete inutilis: qui sagiptam aut iaculum
ex equo imittit. Quapp ĩ hoc ẽtludẽdi grati
a ꝯtẽtio ꝯcertatioqꝫ hẽatur. Ad hec ãt legi
b[us] femine cogende sũt. Verum si priori disci
plina consuetudineqꝫ puellas uirginesque na
tura concitat ad hec: facitqꝫ ne abhorreãt/
admittende sunt. Sed de exercitatiõe disci
plinaqꝫ gymnastica/siue que in certaminibus
exsequimur/seu que sub magistris quotidie
exercemus/ satis iam diximus. De musica
etiaꝫ maiori ex parte. At uero d rhapsodis/
idest carminum cantoribus/ deqꝫ his qui eos
sequuntur/ ⁊ de contentione chororuꝫ/quot
cunqꝫ necessario solẽnitatib[us] diis demõib[us]qꝫ
constituuntur/statutis diebus mensibusqꝫ ⁊
annis/hec omnia quomodo disponenda sint/
⁊ si per tres aut etiam per quinque annos fie
ri debeant consilio deorum intelligentur/
agenturqꝫ. Tunc uero certamina musice ui
cissim fient/ prout athlete ipsi premiorum
declaratores: ⁊ doctor iuuenum/ legumqꝫ
custodes qui in his ferendarum legum aucto
ritatem habent/una congregati/hec ordina
uerint. Hi namque et quando/ ⁊ qui/et qui
buscum singula certamina in omnib[us] choris
choreisque exercere debeant/ ordinabunt.

Qualia uero singula hec quo ad orationem uel cantus uel harmonias numeris saltationibusqꝫ mixtas/esse debeant/sepenumero a primo legum latore est dictum: quem posteriores sequētes/ut singulis sacris temporibusqꝫ conueniet/ita certamina queque distribuēt: festosqꝫ dies statuent ciuitati. hec quidem ⁊ cetera talia/nec intellectu difficilia sunt/quo pacto sint legibus ordinanda/neque si hoc uel illo modo commutentur/multuꝫ prosunt ciuitati/uel obsunt. Sunt autem nō nulla plurimi facięda: que persuadere ita difficile est/ut dei maxie opus hoc esse uideatur: si ab illo possent cōstitui. Nūc āt audacis alicuius hominis opera indigent: qui libertate dicēdi maxime fretus/que ciuitati ciuibusqꝫ optima fore censet/ita statuat/ut corruptos ciuium animos ad decentem habituꝫ legumqꝫ obseruantiam reuocet: dum ardentissimis eorum cupiditatibus aduersetur: omniqꝫ etiam auxilio carens/solam solus rationem secutus non uereatur. Cli. Quid naꝫ dicis hospes? Hoc enim non intelligimus. Atheniensis. Verisimile est. Verum conabor planius dicere. Nam cum disciplinam ipsam uite animaduerterem/uideremqꝫ adolescentes et adolescentulas inuicem humaniter conuersari. timui ut par est/considerans qua in re quispiaꝫ ea ciuitate utatur: ubi adolescentule adolescentuliqꝫ delicati sint: qui non magnis durissimisqꝫ laboribus/quibus libido petulantiaqꝫ extinguitur/domiti sint: sed festis diebus/sacrificiisqꝫ et choris omnes plurimum uacent. Quomodo igitur in hac ciuitate ab illis cupiditatibꝰ abstinebunt: que multos in extremuꝫ duxerunt? ita ut ratio que abstinere imperet/lex efficiatur? profecto si leges superiores/multas a nobis pellunt cupiditates/nihil mirum est. Nam institutio illa qua nimie diuitie prohibentur/non paruꝫ ad temperantiaꝫ confert: ⁊ disciplina illa omnis supra a nobis exposita leges ad hec commodas habet. Preterea et principium oculi coacti non alio intueri/sed semper adolescentiam obseruare/ceteris quidem humanis cupiditatibus modum adhibent. Sed adolescentulorum adolescentularumqꝫ contra naturā amores ⁊ uirorum pro feminis et mulierum pro uiris abusus/unde innumera hominibus ⁊ priuatim ⁊ publice mala secuta sunt/quomodo aliquis euitabit? ⁊ quod i singulorum periculis remedium inueniet? Omnino difficile id est/o/clinia. Nam in ceteris quidem multis uniuersa creta lacedemoniaqꝫ nobis ad leges ponendas a multorum moribus alienas ualde opitulantur: sed quo ad amores pertinent/ad uersantur dissentiuntqꝫ omnino. Quoniam siquis naturam secutus legem ante laium illā posuerit/non dimittens maribꝰ pro feminis abuti/testemqꝫ bestiarum naturaꝫ citauerit: in quibus mares inter se ueneri operam non dent/quia secundum naturam id minime sit/uerisimili forsan ratione utetur: uestrisqꝫ ciuitatibus non consonabit. Accedit ad hec quod minime id assequetur: quod a legislatore semper est obseruandum. Semper enim obseruari oportet/quid ad uirtutem conducat quod lege sancitur: ⁊ quid non. Age uero si id honestum aut non turpe nunc lege statui assentimus/quid nam ad uirtutem proderit? utrum impersuasi animo fortitudinis habitum? an in eius qui persuasit/temperantie speciem generabit: Vel hec quidem nullus unqꝫ sed potius horum contrarium credet. Quippe uoluptatibus seruientis/nec resistentis quisqꝫ mollitie uitupabit. In eo uero q feminas imitatur/nōne muliebrē ipsam imagineꝫ quilibet improbabit? Quis igitur hominum hoc cum tale sit/legibus sanciet? Ferme nullus: qui ueram i mente legem habuerit. Quo modo ergo uerū hoc esse dicimus? Amicitie utique cupiditatis: amorumqꝫ naturam considreare necesse est: siquis ista recte sit inspecturus. Nam cum ipsa duo sint/⁊ tertia ex ambobus species/uno comprehensa nomine/dubitationē oēꝫ ⁊ tenebras faciūt. Clinia. Quomodo? Athenien sis. Amicum enim simile simili uirtute ⁊ equale equali asserimꝰ. Amicum rursus egenum diuiti/quanuis genere contrarium sit. Quando uero utrumque uehementius fuerit amorem nuncupamus. Cli. Recte. Atheniensis. Amicitia que a contrariis proficiscitur/dura est ⁊ aspera: ⁊ sepe uicissitudinem in nobis non habet. Que uero a similibus/placida: communisqꝫ per uitam. Ubi uero ex utrisque conmonitur beniuolentia. primo non facile cognoscitur/quid sibi uelit/qui tertio hoc amat amore. Deinde ab utrisqꝫ in cōtraria tractus ⁊ ipse quid faciat/dubitat: cum ab altero/etatis uti flore iubeatur/ab altero prohibeatur. Nam qui corpus amat: eiusque formam quasi fructum quendam esuriens petit/is saciari dumtaxat querit/nullumqꝫ animo amati prebet honorem. Sed qui minus de corpore curat/⁊ animo considerat potius q̄ꝫ desiderat/cum ipsum/ut decet animum diligat: corporis usum petulantiam ⁊ contumeliaꝫ arbitratur: cumque tēperantiam/fortitudinem/magnificentiam/⁊ prundentiam uereatur ⁊ colat/cum casto amico castus uiuere uolet. Amor autem ex utrisqꝫ his compositus/ipse est quem modo loco tertio ponebamus: Cum ergo tres sint amores/utrum omnes lege pellendi sunt? An uidelicet eum in ciuitate suscipiemus/qui uirtuteꝫ respicit: ⁊ adolescentem fieri q̄ꝫ optimum cupiat? Duos autem alios/si fieri poterit/repellemus? Nunquid aliter tibi/o/amice megille uidetur? Megillus. Probe admodum de his modo dixisti hospes. Atheniensis. Non frustra/o/amice coniiciebam tuum mihi consensum affore. Non oportet autem me nunc quid de his uestra lex sentit/inquirere. sed quod admittis accipere. Clinie uero postea id persuadere conabor. Quod a nobis datuꝫ est/modo accipiatur/legesqꝫ diligenter consideremus. Megillus. Rectissime loqueris. Atheniensis. Artem in hac lege ferenda quandam habeo/partim quidem facilem. partim omnino difficilem. Megillus. Quomodo istud? Atheniensis. Constat nunc quoqꝫ plurimos hominum quamuis iniqui sint/bene ⁊ diligenter ⁊ sponte a pulchrorum coniunctione sese abstinere. Megillus. Quādo id fit? Atheniensis. Quando frater aut soror eximia pulchritudine alicui sit/a filio quoque filiaqꝫ lex eadem/quamuis scripta nō sit/sufficienter repellit: prohibetqꝫ et manifestum ⁊ furtiuum istorū cōcubitum. Immo uero facit/ne cupiditas quideꝫ ulla rei huius uulgus aggrediatur. Megillus. Vera narras. Ath. Unū ergo uerbum atque breuissimū oēs huiusmōi uoluptates extinxit. Me.

Quid illud? Atheniensis. Quod fas nihil
horum esse dicitur: sed apud deum odio habe
ri: et turpium omnium esse turpissima. Cau
sa autem non ne hec est? Quia nemo aliter
predicat: sed statim ab ineunte etate ⁊ ioco
simul ⁊ serio dictam ⁊ sepius in tragediis hec
eadẽ audiuntur. Quando uel Thyestem uel
Edipodem uel Machareum mortem sibi debi
tam sceleris penã consciuisse propter huiusce
modi uenerem narrant. Me. Recte istud
dictum est. Miram enim fame potentiam no
uimus: qñ nemo aliter qꝫ iubeat lex ne respira
re quidem audeat. Atheniensis. An nõ recte
dictũ ẽ a nobis: qđ uolenti legis latori cupidi
tatem aliquam earum que uehementer sibi
subigunt homies / rationi subicere / facilis co
gnitu modus est? Quippe si famam huiusmo
di / apud omnes seruos ⁊ liberos / masculosqꝫ
et feminas / et uniuersam ciuitatem quasi sa
crum quiddam dicauerit / firmissimam istam
legem efficiet. Me. Ita prorsus. Qua uero
ratione id assequi poterit / ut libenter idem
omnes predicent. Atheniensis. Probe obie
cisti: Ideo enim a me dictum est / artem me
ad hanc legem habere: ut secundum naturã
ad procreationem venere homines utantur.
Abstinendum igitur a maribus iubeo. Nam
qui istis utuntur / genus hominum dedita ope
ra interficiunt: in lapidem seminantes / ubi
radices agere quod seritur nunquã poterit.
Abstinendum quoque ⁊ ab agro illo femini
no / ubi semẽ germina nolit producere. Hec
lex si perpetuo in aliis / sicut in necessitudine
paterna conseruabitur / innumerorũ erit bo
norum causa. Nam primo secundum naturã
statuta erit: Deinde ab omni amorum rabie
atque furore / adulteriis / potusque ⁊ cibi ni
mio luxu repellet. Uxoribꝰ quoque uiros cõ
ciliabit: ⁊ alia plurima pariet bona: si apud
quẽqꝫ fuerit stabilita. Sed forsã si uehemẽs
aliquis iuuenis / multo spermate plenus hanc
legem ferri audierit / improperabit protinꝰ:
⁊ alta uoce clamabit / impossibilia stultaqꝫ a
nobis lege sanciri. Quod quidem cum consi
derarem / dixi artem me habere: quodãmodo
facilimam / quodammodo etiam difficilimã /
ad legem hanc obseruandam. Facile nam que
intellectu est: quomodo id possibile est. Nã
cum apud omnes legitima hec sententia dedi
cata fuerit: animos oĩs domabit: efficietqꝫ
ut metu latis legibus pareãt. Sed eo iam res
peruenit: ut nunquam effici posse uideatur:
sicut nec conuiuii quidem studiũ credebatur
ab uniuersa ciuitate ꝑpetuo posse obseruari.
Et tamẽ apud nos re ipsa fieri uidetur: quod
inter mulieres nec in ciuitatibus quidem ue
stris fieri posse putatur. Hac equidem ratio
ne propter huius incredulitatis uim difficili
mum esse dixi hec utraque lege seruari. Me.
Et recte quidem. Atheniensis. Quod autẽ
supra uires humanas non sunt / sed fieri pos
sunt / uultis ut uerisimilem quandam rationẽ
uobis exponã? Cli. Cur non? Atheniẽsis.
Utrum facilius quispiam a uenereis abstine
bit / uoletqꝫ ordinem his impositum modera
te seruare: cum bene ex prudenti aliqua dili
gentia corpus affectum fuerit? An cum con
tra? Cli. Multo magis cum bene atque ex
arte. Atheniensis. Num igitur de tarenti
no Icco non audiuimꝰ? qui propter olympi
ca aliaqꝫ certamina / artificioso circa hec stu
dio / temperantiam simul ⁊ fortitudinem ani
mi consecutus / nullam unquam in toto exer
citationis sue tempore venerem cognouit.
Idem quoqꝫ ð Chrisone astylo ⁊ diopompo
aliisqꝫ qꝫplurimis fertur: qꝫqꝫ / o / clinia mul
to peius aĩos bonis artibꝰ excoluerãt / qꝫ tui
meiqꝫ ciues. corpibꝰ certe multo magis uige
bãt. Cli. Uera narras: qđ a priscis ita ab a
thletis facta hec fuisse predicãtur. Ath. Illi
igitur ut in luctando ⁊ currẽdo ceterisqꝫ hu
iusmodi uincerẽt alios ab ea uoluptate q̃ bea
ta uulgo existimatur / abstinere uoluerunt:
Nostri adolescẽtes uictorie causa lõge prestã

tioris / non poterunt? quam nos carminibus fa
bulisqꝫ ⁊ soluta oratione ⁊ cantibus esse opti
mam statim ad puerorum aures predicabimus /
⁊ ut uerisimile est oblectando persuadebimꝰ.
Cli. Quam uictoriã dicis? Atheniensis. Ut
uoluptate inquam uicta feliciter uiuant: uicti
autem contra. Preterea metus ille / ne quod
minime fas est / committatur / non ne ad idem
potissimum conferet: ut ea uidelicet superẽt:
que alii quãuis deteriores / superasse dicuntur?
Cli. Consentaneum id quidem. Atheniensis.
Postquam huc in lege hac ferenda deuenimus /
⁊ propter multorum prauitatem in dubitatio
nem incidimus / audacter iam manifesteqꝫ dica
mus / non oportere ut ciues nostri auibus mul
tisqꝫ belluis sint peiores. Permultos enĩ gre
ges ipsarum uidemus integre atque caste / ante
qꝫ procreandi tempus aduenerit / uiuere.
sed cum hanc etatem attigerint / mas femine ⁊
femina mari coniuncte / iuste / sancteqꝫ i prima
perseuerantes amicitia reliquam peragunt
uitã. Oportet igitur esse eos bestiis me
liores. Quod si a ceteris grecis barbarisqꝫ plu
rimis corrumpantur / nec possint se continere:
cum uideant audiantqꝫ inordinatam apud eos
uenerem / plurimum posse / alteram preterea le
gem custodes legum ad ferendas leges auctori
tatem nacti / excogitent. Cli. Quam modo
ferre legem consulis: si hanc non susceperint?
Atheniensis. Que hanc / o / clinia sequitur?
Cli. Que nam illa est? Atheniensis. Ut qꝫma
xime laboribus corporis ueneris robur infrin
gant: ⁊ alio uires suas cõuertãt. Quod erit /
si non impudenter ipsa utentur. Nam si rarius
propter ruborem id fiat: imbecillior erit domi
na. Clam ergo consuetudo ⁊ lex non scripta
hec fieri suadeat: contra autem fieri uelut tur
pe dissuadeat. Turpeqꝫ sic non omnino agere.
Sic enim et secundo seruabimus honestum lo
co. Et genus unum hominum / tria genera con
tinens / homies deprauate nature: quos sui do
minos esse negamus: coget utique: ne leges cõ
temnãt. Cli. Que tria genera? Atheniẽsis:
Cultores inquam deorum: honoris amatores:
⁊ qui nõ corporum sed animi morum pulchri
tudinem diligunt. Hec quasi per fabulã dicta
uotoqꝫ similia: multum tamẽ ciuitatibus omni
bus si ea seruare potuerint / collatura. Fortas
se autem si deus uoluerit: duorum alterum in
amatoriis assequemur: Uel ut nemo generosas
liberasqꝫ mulieres preter uxorem audeat tan
gere: nec ullus nothos ex cõcubina suscipiat:
nec infecundos marium agros preter naturam
serat. Uel alterum quidem omnino tollemus:
ne quis cum maribus congrediatur. siquis autẽ
aliis mulieribus commisceatur / qꝫ cum his que
cum diis sacrisqꝫ nuptiis domum uenerunt / em
ptis uidelicet / uel alio quocumque modo acqui
sitis: nisi uiros simul mulieresqꝫ omnes lateat /
infamis lege omnibusque ciuitatis honoribus
ceu peregrinus aliquis priuatus sit. Hec lex si
ue simplex siue duplex sit: de rebus uenereis
amatoriisqꝫ omnibus: quas inter nos propter
huiusmodi affectus recte uel nõ recte agimus /
lata sit. Me. Ego quidẽ hanc legẽ ualde pro
bo. Clinia uero iste / qđ sibi uidetur / nobis ape
riat. Cli. Faciam / o / megille: cum occasio da
bitur. Nunc autem sinamus hospitem ulteriꝰ
in ferendis legibus progredi. Me. Probe.
Atheniensis. Sed adeo iam progressi sumus:
ut ad conuiuia deuenerimus: quã quidem rem
alibi difficilem esse dicimus. In creta autem
nemo frustra existimabit fieri oportere. Quo
modo autem? utrum ut hic / aut quemadmodũ
apud lacedemonios: an tertius quidam modus
utrisque his melior inueniatur: nec inuẽtu dif
ficile id mihi uidetur: nec inuentũ cum fuerit /
maxime profuturũ. Enimuero concinne ⁊ nũc
constituta uidentur. Sequitur nunc ut de ui
ctu / quomodo haberi possit / dicamus. Uictus
in aliis ciuitatibꝰ multiplex uariisqꝫ ex locis:
maxime uero duplici ex loco in ceteris compa
ratur. Nam ex mari ac terra plurimis grecorũ
ciuitatibus aduehitur: cum istis terra solũmõ
aduehatur. Que res legũ latori facilior. Mul
to enĩ maior qꝫ dimidia pars legum sufficiet.

Adulteria

Conuiuia

victus

Preterea conuenientiores liberis hoībꝯ leges
ponētur. Naualiū eiꝫ et mercatorūꝫ cauponū
diuersorii / publicanorum / permutationūꝫ fodi
cinarumqꝫ metallicarum / ⁊ mutui fenoris / ac
mille huiusmodi leges ferre non admodum co
gitur. Quare in ciuitate hac nostra legum con
ditor his ommissis dumtaxat agricolis / pastori
bus / apum curatoribus / taliumqꝫ custodibus /
atque ministris leges dabit: cum de nuptiis li
berorumqꝫ procreatione. educatione. discipli
na: magistratuumqꝫ designatione / maxima ex
parte tractauerit. Nūc ergo ad leges de uictu
deqꝫ iis qui labore suo ipsum parant / uenire
necesse est: ⁊ agriculture leges primo ponan
tur: primaqꝫ terminalis iouis hec. Nemo fines
atque terminos terre moueat: nec ciuis uicini
nec finitimi peregrini / si agri extrema possideat
sed putet id eē uere qđ fertur / hic imobilia mo
uet: malitqꝫ unusquisqꝫ saxum ingēs mouere / q̄ꝫ
paruū lapidē iureiurādo a diis firmatū quo ami
citie ⁊ inimicitie terminentur. Alterius eniꝫ
iupiter contribulis alterius hospitalis / est te
stis: qui hostili prelio semper insurgunt. Qui
legi obtemperat / indēnis utique sit. Qui eam
despexerit / duplices penas luat: primo quideꝫ
deo uindice / deinde lege: q̄ iubet ut nemo spon
te uicini agri terminos moueat. Eum uero qui
mouerit quicunque uoluerit ad agricolas defe
rat. agricole ad iudiciuꝫ ducant: a quo damna
tus utpote terminorū clam uiqꝫ turbator / red
dat / patiaturqꝫ / prout iudices iudicauerint.
Multa deinde paruaqꝫ damna i uicinia sepius fa
cta / magnas inimicitias pariūt / uicinitateꝫ dif
ficilem ⁊ amaraꝫ reddunt. propterea caueat ui
cinus ne uicino noceat / cum i aliis tum uel ma
xime in agris colendis. Nocere namqꝫ non dif
ficile / sed cuiuslibet hominis est. prodesse uero
non cuiuslibet. Quicunqꝫ uero fines egressus /
uicini coluerit agros / damnū restituat: ⁊ impu
dentie atqꝫ illiberalitatis penas luat: duplūqꝫ
loco mulcte ipsi deponat: cuius agrum coluit.
Cognitores uero et iudices censoresqꝫ huius
rei agrorum curatores sint: In maioribus qui
dem ut supra dictum est / uniuersus duodecime
partis ordo: in minoribus uero / qui custodiis
presunt. Siquis pascuis noceat / illi considera
tis damnis iudicēt atque condemnent. Si alie
na examina quis persequitur: atqꝫ era pulsans
delectatione apes ad se trahit / damnum resti
tuat. Siquis ignem i materiam sic immiserit /
ut uicino non cauerit / prout magistratibꝯ uide
bitur / condemnetur. Similiter qui in plantan
do mensuram uicini agri non reliquit / ita ple
ctatur / ut a plerisque legum latoribꝯ sufficiē
ter est dictum. Quorum legibus uti debemus /
nec putare multa ⁊ minima que cuiuslibet legū
latoris sunt / a maiori ciuitatis conditore esse
sancienda. Nam ⁊ de aquis prisce leges ⁊ bo
ne sunt. Que profecto recitatione deriuande
non sunt. Sed qui aquam ad sua uoluerit duce
re a publicis fontibꝯ ita deducat / ut nullius pri
uati manifestuꝫ fontem perturbet. Deducat āt
qua uelit / preter q̄ꝫ per domos aut sepulchra:
aut loca diis consecrata: nec aliud damnum in
ferat / nisi quod ab ipso riuulo efficitur. Quod
si aque inopia solo insita i locis aliquibus aquas
ab ioue prodeuntes non retinet: cum necessita
te quispiam opprimatur / in loco suo ad cretam
usque effodiat: ⁊ si hac i pfunditate nihil aque
inuenerit / tantum a uicinis aquetur / quantum
necessitas postulat. Sed si uicinis quoque pau
ca sit / aquandi modus / quo utatur quotidie / si
bi ab agri curatoribus statuatur. Si uero aque
pluuiales abundent / ⁊ qui inferiores partes ha
bitant aut colunt / defluxum ita prohibeant:
ut superioribus noceāt: aut contra si superior
inconsiderate fluere aquas permittens / inferio
ri noceat / ⁊ conuenire inter se nequeant / in ur
be quidem edilis / in agris uero / qui agris preest
modum imponat: quem siquis non seruauerit /
inuidie ⁊ peruersitatis penas persoluat: ⁊ uici
no dānū in duplo restituat. Fructuuꝫ āūt cōis
huiusmōi participatio sit. bina nobis gratie do
na hec dea largitur. Unum dionysiacum: qđ re
condi non pōt. Alterum uero qđ repositioni
aptum ē: Hec igitur lex đ fructibꝯ sanciatur.

Qui uuas aut ficus đ rusticis fructibꝯ ante uin
demie tēpus gustauerit: quod arcturo concur
rit / quinquaginta dragmis: si de suo agro colle
gerit / dionysio dedicandas persoluat: sin a ui
cinis acceperit / minam: sin ab ab aliis / duas mi
ne partes. Uuas autem ficusqꝫ quos generosos
nominauimus: neque commode recōdi possunt
quomō ⁊ quādo uelit / si sua hec sunt colligat.
sin uero aliena / quoniam lex est: ut nemo mo
ueat / que non deposuit: qui accepit nisi persua
serit: mulctetur. Quod si seruus quispiam /
non persuaso agri domino / eas accepit / pro sin
gulis ficubus uuarumqꝫ acinis equalia numero
uerbera patiatur. Inquilinus fructibꝯ emptis
ad repositionem ineptis / si cupit / uescatur: pe
regrinus autē in ipso itinere si transeat solus /
aut cum uno tantūmodo / fructus nō reponen
dos / si uelit hospitali cum uenia gustet. Alios
āūt gustare quos rusticos dicimus peregrinos
quoqꝫ lex phibeat. Sin uero repositiōi aptos
inscius tetigerit / seruus quidem plectatur. Li
ber autē dimittatur admonitus ficus uuasqꝫ so
lūmodo ad repositionē ineptas gustare licere.
eas uero / ex quibus passe uue ⁊ uinum ⁊ caricē
fiunt / minime. Pira uero ⁊ mala tuꝫ alia tum
punica ceteraqꝫ huiusmōi / clam auferre / turpe
nō sit. Siquis uero deprehensus fuerit / paucio
res ānos q̄ꝫ triginta natus / sine uulneribus uer
beretur: atqꝫ puniatur. nec pena ulla propter
huiusmodi uerbera libero sit. Aduene quoque
de his fructibus / pinde ac de iis quos supius di
ximus repositioni ineptos carpe liceat. Si se
nior quispiam cōmederit / nec asportauerit / ut
aduene pmissum est: ⁊ ipse quoqꝫ oiuꝫ huiusmo
di fructuum particeps sit. qđ si legi non parue
rit / ad uirtutis certamē impotens habeatur. si
iudicibus huic rei presidētibus tunc relatū hoc
fuerit. Aqua nutriendis ortis maxime oiuꝫ cō
fert: sed facile corrūpi pōt. Terra uero ⁊ sol
⁊ aer / q̄ cum aqua simul ea nutriunt q̄ terra na
scuntur / non facile ueneno uel diuersione / uel
ablatione corrumpi possunt / his āūt modis faci
le aque damnū infertur. propterea legis auxi
lio indiget. De hac igitur hec lex sanciatur.
Siqs spōte alienā aquā / siue scaturienteꝫ e fon
tibus / siue collectaꝫ ueneno aut foueis aut abla
tione corrupit / ad ediles deferatur: ubi si deli
quisse conuincitur / damnū restituat: ⁊ fontes
aut aquaꝝ uas: ut interpretes singulis semp fa
cundam purgationem iudicarint: ita purget.
In aduectione āt oiuꝫ q̄ ab agris colliguntur:
liceat cuiqꝫ res suas: qua uelit aduehere: modo
aut nulli dāno sit: aut sibi triplum pueniat lu
crum eius dāni qđ uicino infertur. hoꝝ cogni
tores: magistratus sint. ⁊ ceteroꝝ oiuꝫ q̄ p in
iuriam sponte quis aut ui aut clam uł p se uel p
illa q̄ possidētur ab eo in psonam aut in rem in
tulerit. Hec inquā ad magistratus oia deferan
tur: si tres damnū minas non excedit. sin uero
maius sit: ad cōstituta publice iudicia causa de
feratur: ⁊ q iniuriam intulit puniatur. Quod
si magistratuum aliqs iniuste đ damno alicuius
sententiaꝫ tulerit / duplum ei qui passus est iniu
riam / ōbeat. Et oīo siquid per iniuriā fecerint
magistratus / causa ipsa a quolibet uolente i pu
blico iudicio agitetur. Infinita pene paruaqꝫ
restant instituta: quibus corrigantur errores i
iudicii termino in citationibus citatoribusqꝫ /
siue inter duos siue inter multos citatio sit: ⁊
ceteris huiuscemodi: que nec a legibus preteri
ri possunt: nec tamen seniore legum latore di
gna uidentur. Ea igitur oia iuniores / priscas
leges imitati / ⁊ parua ex magnis intelligētes:
necessariumqꝫ istorum usuꝫ experientia cogno
scentes legibus donec sufficiēter se habeant / or
dinent. Deinde sufficienter positis / immobili
ter his utantur. De ceteris autem opificibus /
leges ita cōstituantur. Primo nullus ciuis opi
ficio ullo detineatur: sed nec seruus quidem
ciuis alicuius. Arte eniꝫ magna que lōga exer
citatione / multisqꝫ doctrinis indiget / occupa
tus est ciuis: cum communem ciuitatis ornatū
procuret. que res non leui quadam opera con
tenta est: sed precipuum studium exigit. Duas
uero artes aut studia duo diligenter exercere
humana natura non potest. Nemo etiam satis
pōt arti qdē uni uacare: ⁊ alteriꝯ artis opifici
presidere. Hoc igitur i ciuitate statutū sit: ut
nemo erariꝯ simł ⁊ lignariꝯ faber sit / nec ligna
rius faber / fabris erariis / magis q̄ꝫ opificio suo

presideat: occasionem hinc forte nactus quod dum curam gerit multorum quasi ministrorum ipsi elaborantiūꝫ inde sue arti fiat accessus: ac per illos artem melius curet suam. sed singuli opifices singulis artibus uacent/ ⁊ ab eis uictū acquirant. hanc legem ediles ita obseruari procurent: ut siquis ciuis ad artem aliquaꝫ/ magis qꝫ ad uirtutis curam declinauerit/ obprobrio atque infamia notatum ad cursum suum conuertant. Sin autem peregrinorum aliquis duabus artibꝰ uacet/ uinculis: mulcta/ expulsione unā tantum complecti cogatur. De mercede auteꝫ opificum/ d operis ipsoꝝ approbatione aut improbatione/ d iniuria etiam quā uel patiuntur uel inferunt/ ediles usque ad dragmas quinquaginta cognoscāt: Maiora uero ad publica iudicia delata secundum legem iudicentur. Uectigal autem in portandarū exportandarumqꝫ rerum/ nullum penitus sit. Thus uero ceteraqꝫ huiusmodi que diis incenduntur/ peregrinaqꝫ sunt/ purpuram similiter et colores alios/ qui a regione non producūtur/ omnia denique peregrina/ nisi necessaria sint/ nemo adducat: nec rursus aliquid quod regioni necessariū sit/ exportet. Hec oia legū custodes duodeciꝫ/ qui reliqui sunt/ exceptis quinque senioribus/ pcurent atqꝫ cognoscant. Arma uero ⁊ instrumēta bellica si aduectitia arte est opus ꝯuehātur. similiter que ad hec idonea sunt/ plante/ enea instrumenta/ funes/ animalia/ que ad bellum cōferunt. Quorum/ magistri equituꝫ ⁊ ductores exercitus curaꝫ habeant: ut ciuitas in uehendi euehendiqꝫ simul cum opus sit facultate nō priuetur. de quibus legū custodes/ sufficientes decentesqꝫ leges ferēt. Nulla uero in re pecunie colligende gratia uel in ciuitate uł in uniuersa regione cauponatio fiat. Annone auteꝫ que ex agris pcipitur distributio/ recte iuxta cretensem legeꝫ cōstituetur. Nam que a regione producuntur in duodecim partes ab omnibꝰ distribuenda sunt: et similiter consumenda. Duodecima uero pars queqꝫ/ ut tritici/ ordei/ ceterarumqꝫ fruguꝫ ⁊ fructuum/ uenaliuꝫ quoqꝫ oīuꝫ animaliuꝫ tripartito ⁊ competenti ratione distribuatur: et pars una liberis: altera seruis. tertia opificibꝰ ac omnino aduenis tribuatur: siue aliunde uenerint aliquādiu urbeꝫ habitaturi ⁊ necessariis egeant/ siue propter publicam uel priuatam ciuis alicuius utilitatem accesserint. Hec igitur tertia omnium necessarioruꝫ pars/ uenalis semper ac necessario tantūmodo sit. De duabꝰ uero partibꝰ nihil necessario uendatur. Quomodo igitur hec recte distribuentur? patet autem in primis recte id fieri posse: si partim equaliter/ partim inequaliter distributio fiat. Cli. Quo pacto? Athe. Meliora utiqꝫ uel deteriora istorum singula/ necesse est terraꝫ pducere/ atque augere. Cli. Quid ni? Ath. Cum tres partes sint/ quo ad hoc nemo plus habeat: nec dñs: nec seruus: nec aduena: sed equalis eademqꝫ similiter sit omnibꝰ distributio. Quilibet autem ciuis/ cum duas partes acceperit seruis ⁊ liberis quot ⁊ qualia uelit/ suo arbitratu distribuat. Quod uero plus istis est: ut est/ mensura ⁊ numero sic dispertienduꝫ est: uictus cum omnium animalium/ quibus a terra uictus prebetur/ numerꝰ habeatur: ita demū fiat partitio. habitationes postea seorsum ordinande sunt. Ordo autem talis maxime decet. duodecim uicos per media in singulis duodeciꝫ partibus unum eē oportet: ⁊ in uno quoque uenaliū rerum loca/ deorumqꝫ templa ⁊ deos sequētiū demonum esse cōstructa/ siue indigenuꝫ magne siorum/ siue aliorum/ quorum statue antiquissima memoria consecrate sint/ atqꝫ his priscorū uirorū honores reddēdi sunt. Veste quoque/ iouis/ minerue/ singulorūqꝫ aliorū singulis duodecim partibus presidentiuꝫ templa construenda sunt. Et primum quidem iuxta templa in altissimis locis edes custodum sint undique munitissime. Reliqua deinde regio opificibus in tredecim partes distribuatur. Et pars una in urbe habitet/ per duodecim urbis partes diuisa. alie exteriorem undique teneant locuꝫ. atque i singulis uicis opifices ad agriculture cōmeditatē idonei habitare compellantur? horum omninꝫ curam magistratus qui agris presunt/ habeāt: preuideantqꝫ quot quibusue singuli opificibus egent/ ⁊ ubi habitātes impedimento agricolis non sint/ sed magnam ipsis utilitatē conferāt. Urbanorum quoque similiter opificum curam/ ediles habeant. Res aūt uenales cure cēsoribꝰ sint/ qui primo rem sacram curent/ deinde ne quis uendendo emendoue/ iniuriam faciat/ uehementer prouideant: ⁊ immoderatos/ contumeliososqꝫ omnes compescant. hi considerent nunquid ciues/ peregrinis res singulas conuenienter atque ut lege cautum est uendant: primo uero mensis cuiusque/ ciues eorumqꝫ ministri/ duodecimā tritici partem emendam peregrinis proponant: emantqꝫ peregrini pro mensis totius tempore triticum ⁊ similia que primo foro uēdūtur. decimo uo die uēditio/ ēptioqꝫ mēsi sufficiēs statuatur. xxiii. aialiū uēditio q bus homines egent supellectiliumqꝫ/ ut coriiuestiumqꝫ ac similium/ fiat. Necesse autem ē peregrinos omnia/ a/ possidentibus emere ne cauponatio in tritico ⁊ ordeo circa farinam ac cetera alimenta ulla fiat: nec ciuibus nec seruis eorum cauponari omnino liceat. In peregrinoꝝ tñ foro peregrino liceat/ opificibꝰ/ eorumqꝫ seruis uinum cibumqꝫ ꝯmutare ac uendere: carnesqꝫ coctas similiter: q̄ res/ a/ plurimis cauponatio nominatur. Materiam uero ignis uniuersam quotidie peregrinus iis qui in agris id curant. emere possit/ ceterisqꝫ peregrinis prout uelit ⁊ quando uelit reuendere. Ceterarum omnium rerum ⁊ supellectilium quibus utimur in communi foro uenditio fiat: in locis determinatis: ubi legum custodes: cēsoresqꝫ una cū edilibꝰ locū designarit ⁊ pretia uenalibus imposuerint. hic nummi commutentur rebus. ac res nummis. Commutet autem unusquisqꝫ per seipsum nemini commictēs. Quod si commiserit/ siue receperit siue non/ quiescat oportet. Nullum enim commutationum talium iudicium est. Siquid uero uēditū emptumque pluris minoris ue est/ qꝫ lex iustituta sunt/ qua rerum uenalium mensure ⁊ pretia cōscribatur: ⁊ contrarium deleatur. Eadem ipsa de conscriptione bonorum/ que ab incolis peregrinisqꝫ possidentur/ fiant. liceatqꝫ cuiuis certa conditione ad urbem migrare/ ⁊ hoc ita ut artem aliquam exerceat/ nec plures qꝫ annos. xx. a/ die conscriptionis permaneat. quo in tempore/ incolendi uectigal soluere nullum cogatur nisi frugalitatis exemplum. nec emptionis uenditionisqꝫ gratia erario quicquā debeat. Cum autem uiginti anni exacti fuerint accipiat rem suam/ ⁊ abeat. Quod si magnuꝫ aliquod beneficium intra uiginti annos ciuitati contulerit/ uelitqꝫ plus temporis/ aut etiaꝫ per uitam in ciuitate manere/ fiat sibi qd̄ petierit/ ratumqꝫ habeatur/ si modo consilio ꝯcioniqꝫ persuaserit. Incolarum autem filiis si ipsi quoqꝫ opifices sint post quintum decimum etatis annum/ ita colonie tempus incipiat/ ut. xx. postea maneant annos. deinde quo uelint proficiscantur. ⁊ si manere uoluerint/ maneāt postquam similiter persuaserint. Qui autem recedit/ oblita descriptione/ que sibi apud magistratus erat conscripta sic habeat.:

Argumētū Marsilii Ficini in Nonū Librum.

NONUS liber post communeꝫ morum disciplinam ⁊ legum multaꝝ traditionem/ aggreditur iam iudicia. Et ualde quidē oportune. Nā et q moribus eruditi legibusqꝫ instructi sunt/ iudicare iam possunt/ ⁊ q eruditioni instructioniqꝫ precedenti nō paruerūt/ iam sunt iudicandi. Prudenter oīo noster hic animoꝝ medicus seruare hactenus salutaribus studuit monitis integrā animi sanitatē. iam uero pditā cunctis machinis reparare molitur. Verum q charitas platonica est/ misericors/ dolēs ꝯpulsus ad secandum quasi trahitur ⁊ urendū: et id quidē tam benigna cautione: ut grauiter egrotantes uerbis blandissimis consoletur: cōtēdatqꝫ uerbis quasi magicis carminibus sanos efficere: anteqꝫ medicam adhibeat manum/ quā etiā deinō sic admouet/ ut lāguens ⁊ uix psentiat/ ⁊ plus admodū spei ꝯcipiat qꝫ doloris/ ⁊ ex dolore non pnitiem reportet: sꝫ salutē. Insignis clemētia uirꝫ/ neminē absqꝫ ꝯsolatiōe punit neminē punitū pdit: oēs puiribꝰ seruat: ⁊ quos nece punit/ pfitetur a morbis animi liberare ac minimo mortis malo/ iteri igēti ⁊ idies crescēti

obsistere animi malo. Prestare vero asserit
hinc abire qꝫ in morbo uel animi uel corpo
ris incurabili uiuere. Atqui neque hac uita
priuat/ nisi quem cognouerit insanabilem.
Neqꝫ supplicium ullum a lege/ que bona est/ il
latum tendere uult ad malum. Quinnimo pe
nā ipsā multis de causis esse bonam: tuꝫ quia iu
sta est/ iustitia uero bona: tum quia uel presens
purgat uel futurum prepedit malum: tum quia
in puniendo uno/ interim exemplo prodest ⁊
multis/ ciuitatemqꝫ purgat malis. Et ut sum
matim dicam/ iustitiam ubiqꝫ mirum inmodum
cū clementia miscet/ neque rigiditate torquet
durius/ nꝫ mollitia quicquā relinquit inultū.

Quēadmodū uero i superiorib⁹ prius diui
na precepit officia qꝫ humana/ sic in presentia
prius in sacrilegia qꝫ in cetera delicta pruden
ter animaduertit. Ac dum qꝫ graue sit lese ma
iestatis diuine crimen/ ostendit/ afflante deo si
gnificat nihil tale ab hominibus quondam quā
diu diuina quedam in eis gratia uiguit/ fuisse
aliquando perpetratum. Sed postquam pro
pter alia delicta gratia illa est amissa/ homi
nes iam quasi alienos/ a/ deo i deum ipsum pec
care per sacrilegia incepisse: ut sacrilegium ip
sum non modo peccatum sit sꝫ etiam pena pec
cati: pena inqꝫ non purgans aliquem/ sed inte
rimens. Non. n. lege/ sed trāsgressione legis
pena talis infertur. Quod autē dicit priscos le
gum latores fuisse dei filios/ legesqꝫ heroibus/
qui etiam ex diis erant geniti/ tradidisse. expo
nendum est per ea que in critia ⁊ politico ⁊ sepe
alibi pertractantur/ deorum filios hic intelli
gi deos sub luna alios aliis terre plagis guber
nandis accomodatos. Quos possumus more eti
am platonico angelos nominare. Per quos sub
mercurii nomine in prothagora leges genus ho
minū accepisse docet. Per quos in Critia quo
qꝫ dicit homines primos ex terra natos accepis
se iura. homines qꝫ illos hic nominat heroes ex
diis ortos. i. deorum opera ex terra pgenitos
Sed leges illas inquit in critia non scriptis ad
aures/ sed inspiratione quadam/ a/ mentibus di
uinis in mentes humanas fuisse transfusas. ho
minesqꝫ sub illis quamdiu paruerunt/ uixisse be
atos. Addit ob huiusmodi legum transgressio
nem homines diuinam gratiam amisisse. Quā q
dem amissa felicitatem quoqꝫ amiserint: ⁊ infe
lices in sacrilegia iam proruperint: ⁊ per sacri
legia pessimi tandem infelicissimiqꝫ euaserint.
In his ⁊ terrestris illius paradysi ⁊ eiectionis
ex eo mysteriuꝫ licet agnoscere. Considera ue
ro ubi perquirit sacrilegii causas/ tres assigna
ri causas grauium delictorum. Primam qui
dem communem hominum fragilitatem consue
tudine confirmatam. Secundam uero demo
nicam persuasionem siue subgestionem. Ter
tiam denique cuplam pernitiosam ex antiquis
inexpurgatisqꝫ peccatis inustam ad grauissima
scelera stimulantem. Que qdē originali culpe
d qua multi multa theologi disputāt uidetur es
se similima. Quam obrem ubi Plato diuinus
sacrilegum alloquens iquit/ non humanum ad
sacrilegiū te impulit malum: neque diuinum.
intellige humanū malum/ humanam fragilita
tem ad inferiora procliuem. Diuinum uero ma
lum/ diabolicam ut inquiunt fraudem. Negat
uero duo hec/ non quia non sint in causa sacri
legii/ sed quia non sola sunt cause. Accedit
enim his tertia propriaqꝫ sacrilegii causa/ quā
subiūgit dicēs/ sꝫ stimulus quidā exitialis a pri
scis inexpiatisqꝫ peccatis ingenitus. Per
quem uidelicet animus non humanus amplius/
sed ferinus/ nimirum sacrilegio peccat in deuꝫ
nullam ulterius dei rationem habens/ quan
do rationem humanam iam amisit diuine ratio
nis imaginem. Mox uero prime ad sacrilegiuꝫ
instigationi Plato quasi nascenti morbo tri
bus occurrit remediis/ quēadmodum morbus
hic tribus ex causis oritur. Primo quidem/ ut
immanis impetus comprimatur ad sacras mit
tit expiationes/ quas christianorum more pe
nitētie/ cōfessionis/ elemosine/ ieiunii nomine
possum⁹ nūcupare: Deinde ut diabolicis resista
tur insidiis ad oratōes supplicatōesqꝫ mittit: p
quas a supis liberatoribusqꝫ spiritibus atra infe
ros presidium impetretur. Postremo quo im
becillitatem humanam continere possit/ man
dat ut malorum hominum familiaritatem deui
tans/ bonorum adsciscat consuetudinem. Pro
inde/ quoniam post deum more pythagorico
coli patriā iusserat/ merito post sacrilegia que

in personas aut res deo consecretas perpetrā
tur/ pergit ad punienda scelera ⁊ delicta/ que
proprie contra patriam committuntur: que
non soluꝫ sacrilegiis proxima iudicat sed annu
merat/ plectitqꝫ similiter. Hec uero tria esse
iudicat. Peccare. n. in patriam/ hostemqꝫ pa
trie habendum esse/ ⁊ qui posthabitis legibus
principatum ad humanam uoluntatem libidi
nemqꝫ reducit: ⁊ qui cum possit/ periclitanti
patrie non succurrit: ⁊ qui uel auaritia uel alia
de causa pro filio euadit patrie proditor. In
ter hec officium legiferi repetit. Id autem es
se uult: ut non tanquam domin⁹ seruis/ sed tā
quam pater filiis conscribat leges: non minus
persuadens qꝫ minitans: nec minus docens qꝫ
imperans: nec minus alliciens qꝫ perterrens:
ut legislatoris opus non tam mandatoruꝫ pre
scriptio sit/ qꝫ disciplina morum. finis. n. eius
est/ quacunqꝫ id ratione fiat/ ciues bonos bea
tosqꝫ efficere. punire uero malos/ necessitas est
in eo potius qꝫ uoluntas. Et quia sole inter hu
manas platonice leges/ hec omnia complectun
tur hūanarum omnium perfectissime sūt: ac pe
ne inter diuinas potius qꝫ humanas annumeran
de. Neqꝫ abre primum disputationis huius ex
ordium/ a/ deo factum est. deinde additum/
a/ Platone/ uideri sibi hec omnia diuinit⁹ ispi
rata. Demū ex hac ipsa disputatione ad beatū
summi Iouis templum. i. celūm recto trami
te peruenitur. At quoniā non solum in sacri
legiis parricidiisqꝫ/ uerum etiam in ceteris sce
leribus pro aliis culparum gradibus/ alii quoqꝫ
penarum gradus/ ⁊ a legum latore describen
di: ⁊/ a/ iudice sunt censendi/ commodissimam
ad gradus eiusmodi discernendos distinctionē
adducit in medium. habitus quidem omnis aut
uirtutis est aut uitii. Si uirtutis/ omnino uo
luntarius est: quoniam consilio libero ⁊ expedi
ta electione ⁊ propriis animi actionibus est ac
quisitus. Sin uero uitii habitus est/ in uolun
tarius omnino censetur. Quia ita morbus est
animi/ sicut humorum intemperantia morbus
est corporis. Nemo uero morbum dixerit uo
luntarium: qꝫuis non nulla que preter opinio
nem inferunt morbum/ possit quodam modo uo
luntaria dicere. Preterea eiusmodi habitus
ex impedito consilio/ distractaqꝫ electione ⁊
passionibus potius qꝫ actionibus inolescit. ex
his conficitur Platonicum illud sepissime de
cantatum. Vitioruꝫ habitus in uoluntarios es
se: neminemqꝫ fieri sponte malum/ quemadmo
dum/ ⁊ nemo fit sponte egrotus ⁊ deformis ⁊
inops. Post hanc habituum distinctionem se
quitur distinctio actionum. Que quidem aut
ad uirtutis aut ad uitii habitum gignendum
pprie uergūt. Si ad uirtutis/ ita uoluntarie
sūt/ ut dict⁹ ē habit⁹ uolūtarius. Sin uero ad
uitii/ partim quidem uoluntarie dicuntur pro
pterea quod ⁊ animo quodammodo consentiē
te fiunt/ ⁊ poterant non fieri ante qꝫ fierent:
partim uero inuoluntarie tum quia ad detrimē
tum/ deformitatem/ morbum clam deducunt.
Hec autem uellet nemo: tum quia ex quadam
finis exitusqꝫ ignoratione consurgunt. Quate
nus uero per ignorantiam fiunt/ eatenus pre
ter ipsam rationis uoluntatem fieri iudican
tur. Distigue rursus hoc pacto. Actiones hūa
ne quantum ad legum iudiciorumqꝫ materiam
attinet: in quinque capita rediguntur. Aut
enim ex affectibus concupiscentie pululant:
aut ex impetu irascibilis nature prorumpunt/
uel simplici quadam ueniunt ignorantia: per
quam quis res ipsas ignorat/ quamuis se igno
rare non nesciat: uel ignorātia duplici fiunt:
per quam quis ⁊ res ipsas nescit/ ⁊ ignoranti
am suam simul ignorat/ uidelicet scire se putās
Vel tandem ex rationali quadam opinione pro
ueniunt: opinione inqꝫ de iustis atque iniustis
rationi legibusqꝫ credenti. Post distinctio
nem eiusmodi distinguit ⁊ iudicii regulas per
quas aliter animaduertatur in eos qui concupi
scentia/ aliter in eos qui ira peccant: atque in
his discernatur/ utrum consulto/ an incon
sulto deliquerint. Preterea utrum dii pa
lamqꝫ an potius clam atque fraude. Deinde
nunquid per ignorantiam sit erratum/ siue per
simplicem/ siue per duplicem ignorantiam.

Vbi uero de homicidiorū iudiciis agēs priscuꝫ
adducit mysterium de interfectis interfecto
res ulciscentibus: attende ex platonis senten
tia/ perturbatōes ad sensibilia ptinētes posse i aia
seiūcta ab hoc corpe remanere. Siqdē ex ei⁹ dꝫ mmii

sententia remanet ⁊ prima quedam sentiendi
natura substātialis origo sensuum reliquorum
per quā aīa ⁊ in hoc corpore / in hec instrumen
ta vires explicat sentiendi : ⁊ discedens ab
hoc eas quodammodo replicat in seipsam : siue
/ ut magis platonice loquar / exercet in aereo
corpore . Quo inuoluta ⁊ hoc ingreditur ⁊ ex
hoc egreditur. De hiis platonici ita distingūt
ut anima in corpore hoc crassiore ad breue ha
bitet : in aereo uero multa per secula. In cele
sti per omnia . Quorsum hec ? Ne mireris per
turbationes in defuncti anima superesse / si ha
rum rerum sensus memoriaqȝ supersunt. Pro
babile uero esse putabant antiqui theologi / ani
mas hominum repente interfectorum / utpote
inexpiatas perturbationibus agitari : Quin ⁊
hostes exagitare : id uidelicet non humana tan
tum īdignatione efficiēte / sed diuina etiam ne
mesi ac demone prouidēte. Superesse uero ex
antiquorum opinione in anima sensum pertur
bationemqȝ ultricem / eamqȝ aereo uti corpore
platonicus noster Maro / testis occurrit. Quid
enim sibi uult ? Et nunc magna mei sub terras
ibit imago. Platonice admodum imaginem
rationalis anime nominat primam ipsam senti
endi naturam. Sed cur magnam ? Quia ⁊ fons
est sensuū reliquorum conmunisqȝ sensus ⁊ ma
gno post hoc corpus utitur corpore . s. aereo : qd
quidem ⁊ huic insinuatum quodammodo fit an
gustum / hoc exutum / explicatur in amplum :
elementi id aerei exigente natura. Preterea :
omnibus umbra locis adero / dabis improbe pe
nas. Inter imaginem distinguit / ⁊ umbram :
et imaginem quidem anime esse uult sensum in
aereo corpore. Ipsum uero corpus aereum / es
se anime umbram : Sed terrestre corpus cecū
nominat carcerem. Quod autem in iudiciis de
homicidio presertiȝ / de parricidio dicit / de re
gressione anime humane in corpora rursus huma
na / in quibus sepe det penas / pares omnino cul
pis in superiori uita conceptis / uetus magorū
egyptiorumqȝ sacerdotum sententia est. Nul
lum . n . conuenientius humanorum delictorū
esse purgatorium iudicabant / q̄ȝ in corporibus
humanis eadem animas quandoqȝ pati que fece
rint. Qua quidem ratione Plotinus egyptius
in libris de prouidentia utitur ad soluenda du
bia aduersus prouidentiam iustitiamqȝ diuinaȝ
quotidie insurgentia. Inquit . n . que a diuina
prouidentia ī presenti uita non rependuntur :
in altra / ⁊ quidem humana pari prorsus ratio
ne rependi. Rependi insuper ⁊ in brutis in qui
bus sepe anima quondam hominis / fiat anima
bruti. Sed ī ultima hac sētētia solus extitisse
uidetur : Ceteris . n . Platonicis displicet aīaȝ
hominis propriam / aliquando fieri bruti pro
priam. Consentiunt tamen uicissim in homines
alios transmigrare quod quidem ⁊ si Plato nō
habet certum / habet tamen valde probabile.
Quod uero migret in bestias / sepe quidem recē
set : sed dedita opera adeo preter solitam gra
uitatem ridicule narrat / ut plane demonstret /
negandam quidem esse rem ipsam : allegoriam
uero querendam. s. ut transire in brutum duo
bus modis accipias : Primo quidem in affectuȝ .
imaginationeȝ , habitūqȝ bruto conuenientē .
Deinde in habitationem consuetudinemqȝ in
ter feras ad tempus supplicii gratia / consuetu
dinem namqȝ effectionemqȝ brutam / esse penā
dumtaxat antiqui putant : regressum uero ī ho
minem ubi paria ⁊ similima subeantur / non so
lum supplicium esse / sed purgatorium. Post
hec in mentionem de legis necessitate incidens
oportune : asserit necessariam humano generi
esse legem. Nam absque legibus nihilo ab atro
cissimis feris discrepaturum. Huiusqȝ causam
asserens. Nullius hominis ingenium ita natu
ra institutum inquit ut omnia que ad publicum
hominum necessario cognoscenda sunt / cognoscat
sufficienter. Ac si forte nouit / ut optimum id
quod nouit agere possit semper ⁊ uelit Quod si
diuina quadam gratia mens quedam inter homi
nes surgeret / que publicum omnino bonum co
gnosceret / ad idqȝ generose ac semper intende
ret / nullis uel huic uel patrie sue eo tempore
legibus opus fore. Mentem namque ueram ac
liberam omni lege prestantiorem esse : atque
ipso iure cunctis dominaturam. At quoniam
id nullius ingenio est tributum / concludit ne
cessario sub legibus esse uiuendum. Ait quoqȝ
studiū quidē proprii boni ciuitatem penitus di
sipare : studiū uero publici boni connectere. Iteȝ

pestem in ea ciuitate dominari pernitiosam /
ubi iudicium a magistratibus uel mutum agitur
uel clamosum. Atqȝ ubi familiarem demonem
inquit multis sepe malis obsistere / si demonis
horres nomen / uel concedente Platone ange
lum nominato. Ac memento nostrum demonē
geniumqȝ / nō solum ut quidam putant / nostrū
intellectum esse / sed numen. Precipit mox se
niores paterna reuerentia adeo coli / ut etiam
ab his uerberatus succensere non debeas / sed pa
tienter ferre. Sed natales quos hic conmemo
rat deos / non adscendentia signa / signorumqȝ
dominos / planetas astronomico more debemus
accipere : sed ideam generis humani principiuȝ
demonemqȝ nostre uite custodeȝ. Denique mo
net timendam esse superorum indignationem /
⁊ inferorum punitionem. Monet mortem nō
esse ultimuȝ sed ultra hanc esse supplicia infero
rum : eaqȝ uerissime omnino narrari.

Nonus Legum.

: Athe :

HOMINA HERO si post
hec superioribus actionibus con
uenientia reddantur : natura
lis utiqȝ ferendarum legum or
do seruabitur. Sed de iudiciis
quidem agriculture similibus
qȝ dictum est. de maximis ue
ro iudiciis ⁊ iudicibus sigillatim non dum dixi
mus. de his ergo deinceps dicemus : Cli : Pro
be : Athe : Turpe quodammodo uideri potest /
leges de huiusmodi rebus / quales tractabimus
illi ciuitati tribuere / quam dicimus recte se om
nino ad uirtutis possessionem habituram. Naȝ
cui absurdum non uideatur / siquis in ciuitate
ita instituta putet hominem nequissimum sicut
in aliis nasciturum ? adeo ut opus sit legum mi
nis hūc preuenire / ne talis fiat : neue tale quid
conmictatur : ⁊ conmissa positis legibus puniā
tur : quasi possint in hac quoque re publica fla
gitiosissimi homines reperiri. Uerū quoniā nō
ut prisci legum latores agimus / qui cum deorū
filii essent / heroibus / qui ⁊ ipsi / e / diis nati di
cuntur / leges ferebant / sed homines homini
bus ista sancimus / uereri par est / nequis ciuiū
ita natura indomitus ⁊ incox nobis gignatur
ut quasi legumina fulminis tactu predura . igni
legū ēt fortissimarū decoq neqat. Quāobrē si
qs forte sacrilegiū committere audat / legē ī hoc
feremus / quamuis onerosam nobis atqȝ mole
stam. Enim uero educatum recte ciuem nec uo
lumus nec ualde timemus tam graui morbo la
boraturum. Sed serui istorum forsan ⁊ pere
grini / peregrinorumqȝ serui / huiusmodi mul
ta aggredientur. Quorum gratia maxime / ⁊
quia uniuersa natura hominum imbecillis est /
tam de sacrilegio q̄ȝ de aliis que aut uix aut nul
lo modo sanari possunt / leges conscribam. sed
prohemia primum secundum ordinem in superi
oribus institutum / his omnibus q̄ȝ breuissime
preponenda. Ad eum igitur qui nepharia cupi
ditate / ⁊ die tractus / ⁊ nocte excitus templa
ut furetur / petit / hec aliquis instructionis /
et monitionis gratia diceret. O. mirabilis uir
non humanum te malum neque diuinum ad sa
crilegia uertit : sed exitialis quidam asillus / a /
priscis atque inexpiatis flagitiis innatus homi
nibus circumagitans quem cunctis uiribus ef
fugere debes. Quomodo autem effugies / audi.
Cū talis oboritur in animo cogitatio / cōfuge
ad expiationes obsecro. Confuge ad liberatorū
deorum sacrificia supplex. Confuge ad bonorū
uirorum consuetudines. Ubi partim audias /
partim tu quoqȝ dicas iusta honestaqȝ ab omni
bus esse colenda. Malorum uero consuetudines
apprime fugias. Que si feceris / cessaueritqȝ
morbus / bene tecum actum erit. Aliter autem
mori satius fore arbitratus / desine uiuere.
Cum illis hec exordia cecinerimus / quorum ī
animos incidit impia quedam ⁊ ciuitati pesti
fera cogitatio / quicumque ex his paruerint /
eos a lege liberos dimictemus / sȝ hominibus ꝓ
hemio nō persuasis / ferētes post hec legē / altius
intonabimus. Qui deprehensus in sacrilegio fu
erit / si seruus peregrinusue erit / in facie ac mani
bus calamitate ipsius litteris inusta / uerberatus
prout iudicibus uidebitur / nudus extra fines mmiii

pellantur. Forte enim hoc suplicio continentior
factus, euadet deniq; melior. Nullum quip
pe supplicium lege factum, ad malum tendit.
Sed duorum alterum fere semp solet efficere
Nam aut melior aut certe minus prauus, qui
penas dedit fieri solet. Si uero ciuis quispiam
aliquid tale in deos aut in parentes aut in pa
triam perpetrare ⁊ ad maximam iniuriam indu
xisse animum deprehendatur, hunc iudex, quia
ex puero bene doctus educatusq;, a maximo
scelere non abstinuit, sanari non posse exi
stimet. pena huic mors, malorum minimum.
Dituperatus autem, ut exemplo alios iu
uet, extra fines perdatur. Filiis uero e
ius, ⁊ generi uniuerso si mores paternos fu
gerint, quia nati ex malo, fortiter uirtu
tem secuti sunt, honor exhibeatur ⁊ laus. Nul
lius autem istorum pecunie in fiscum redigan
tur, in ea re publica in qua fortes easdem sem
per ⁊ equales permanere oportet. Sed quan
do quis ea patrauit: que pecuniarum mulcta
luenda sunt, quod supra sortem possidetur,
id impendatur, sors integra maneat. Cuius
rei exactam ueritatem, a descripto censu le
gum custodes semper iudicibus deferant: ne
quis unquam propter indigentiam pecuniarum
sua sorte priuetur. Quod siquis maiore digna
damno uideatur, nec fideiussione liberalitateq;
amicorum liberetur, manifestis diuturnisq; uinculis
⁊ ceteris obprobriis puniatur. peccatum nullum
impunitum sit: neque profugus ullus ⁊ impuni
abeat: sed aut morte plectatur, aut uinculis,
aut uerberibus, aut ignobiliter sedendo stan
doq; in sacris ad extremitates regionis produc
tus, aut pecuniis, ea ratione quam diximus,
mulctatus penas luat. Iudices autem capitalis
criminis legum custodes sint: ⁊ optimi quique
ex eorum numero electi: qui anno proxime pre
terito functi magistratibus fuerint. Quo aut
modo accusationes citationesq; ⁊ similia fieri
debeant, posteriores legum latores determi
nent. Suffragiorum autem sententieq; modum
nostri officii est lege perscribere. Manifeste
igitur ista ferantur. Sed ante hec coram accu
sante defendenteq; q; proxime: seruata ipso
rum dignitate iudices sedeant. Ubi ciues qui

ocio abundant, omnes adsint: taliaq; iudicia
diligenter audiant. In quibus cum prima ora
tio ab accusatore fuerit habita, defensor alte
ram dicat. Deinde senior de iudicibus que dicta
sunt, omni adhibita diligentia sufficienter exa
minet. post eum ceteri omnes considerent:
quodcumq; ab aduersariis dictum uel non dic
tum perquirendum singuli putant: qui autem
nihil discussione sua dignum censet, alteri exa
minationem ipsam relinquat. Ac tandem i ue
ste sacrario scripta que tunc conclusa fuerant
insertis omnium iudicum signis, deponantur
Rursus in crastino die, eodem in loco congre
gati, eodem modo examinent, iudicentq; ⁊ si
gnis appositis, omnibus que dicta fuerint, de
ponant. Cumq; hoc similiter tertio fecerint,
signis testibusq; sufficienter assumptis, sacrum
singuli ferentes suffragium iure iurando per ue
stam, uere iusteq; pro uiribus se iudicaturos af
firment, atq; ita huic iudicio finem imponant.
Post peccata in deos commissa, de his dicatur
que in rei publice pernitiem comictuntur: Qui
principatum ad hominis arbitrium redigit, ei
q; leges subigit: atque ita ciuitatem subiicit fa
ctionibus, ⁊ ui adhibita contra leges seditio
nibus eam replet, hic uniuerse ciuitati hostis
est maximus omnium iudicandus. Secundus
ille hostis est qui quamuis particeps huius scele
ris non sit: tamen cum amplissimis fungatur i
ea re p. magistratibus, eas coniurationes non animaduer
tit, et si animaduertit timiditate quadam patrie
non succurrit. Quarre unusquisque uir, qui
modo alicuius pretii ciuis fore studet, hec iu
dicibus referat, eumq; in iudicium trahat, qui
patrie insidiatus ui ad iniquam gubernationem
uertere illam conatur. Iudices autem huius
sceleris sint, qui ⁊ sacrilegii, totumq; iudici
um similiter peragatur. ⁊ suffragia que multi
tudine uincunt, morte condemnent. Et ut
breuiter dicam, peccata patris non luant filii,
nisi pater, auus, ac proauus deinceps mortis
supplicium debeant. hos autem cum bonis suis
sorte semper excepta, in antiquam ciuitas
patriam mictat. Et de filiis ciuium, qbus plures
q; unus sunt, nō pauciores q; decē ānos nati,
eos sorte deligāt, quos patres aut aui paterni

materni ue nominauerint, nominaq; ipsorum
delphos mictant: ⁊ qui oraculo Apollinis ap
probabitur, huic feliciore fortuna sors ⁊ do
mus destituta reddatur: Cli: Recte id quidem
Atheniensis. Communis preterea tertia lex
de iudicibus iudiciiq; modo aduersus eos, qui
proditionis accusati sunt. Et de mansuetu
dine filiorum atque nepotum siue exitu, e pa
tria una lex aduersus tres similiter sit, pro
ditorem: sacrilegum. ⁊ uiolentum legum ciui
lium euersorem. de furto autem, siue magnum
quid seu paruum quis furatus sit, Una lex, pe
naq; similis omnibus sit. Damnatus. n. quispi
am furti, si ultra sortē bona sua sufficiunt, du
plum reddat. aliter uinciatur, donec aut illi.
persuaserit cui debet, aut reddiderit. Quod
si publicum furtum fuerit, tum demum, a car
cere liberetur, cum ciuitati persuaserit, uel du
plū reddiderit: Cli: Quo nam modo dicimus
hospes, nihil differre siue magnum seu paruum
sit furtum, siue, a sacro loco, seu non sacro sub
latum sit, seu quomodocunq; aliter id fiat:
Quippe cum multis modis conmicti furtum pos
sit, sceleris uarietatem dissimilitudinemq; cō
iicere legis lator debet: nec similibus penis que
similia non sunt, punire: Athe. Oportune. o.
Clinia impetu currentem me retraxisti: ⁊ in
memoriam que olim quandoq; cogitaueram re
degisti, ad hunc usque diem leges nullo modo
recte constitutas fuisse. Ut nobis presentia cō
siderantibus succurrit dicere. Cli. Quomo
do rursus id dicimus? Athe. Congrua profec
to imagine usi sumus, quando omnes qui hacte
nus leges recipiunt, seruis illis contulimus,
qui ab aliis seruis curarētur. Illud certe igno
rare non decet, quod si medicus quispiam eorū
qui usu quodam absque ratione medentur, libe
rum medicum philosophieq; studiosum egrotā
ti libero colloquentem audiat, dum morbi ini
tia rationibus indagat, ⁊ de natura corporum
diligentius disserit, ridebit protinus: ⁊ aduer
sus illum ea dicet que hac in re plurimis medi
corum in promptu semper esse solent, Non
mederis inquiet egrotanti. o. fatue: sed quasi
doctrina nō sanitate indigeat, doces. An nō
recte sic loqui uidebitur? Non ne ⁊ nobis me

rito idem obiiciet? qd̄cūque de legibus ut mō
nos disserit, nō leges condit, sed ciues erudit.
Clini: Fortasse: Athenien: Sed feliciter in
presentia nobis contingit: Cli: Quid nam?
Ath. Quod nihil ad ferendas leges nos urget
Sed ipsi sponte hac consideratione suscepta d
omni rei. p. disciplina, quid optimum atq; ne
cessarium sit, quomodoq; id peragatur, perspi
cere nitimur. Cum ergo liceat si uolumus qd
optimum sit, aut quid maxime necessarium, in
legibus considerare, utrum uobis uidetur, trac
tandum in presentia eligamus: Cli: Ridicula
hec hospes, optio est: manifesteq; nos illi simi
les facit, qui necessitate ingenti leges ferre ita
in presentia compelluntur, ut in crastinum lice
re nō uideatur. Nobis autem dei auxilio, quē
admodum illis qui ex lapidibus uel ex alia qua
uis materia aliquid construunt, licet fusim ea
colligere, ex quibus futura commoda operi abs
q; ulla festinatione deligētur. Quasi ergo edi
ficatores minime festinantes, alia modo funde
mus, alia hinc ad edificandū summamus: Adeo
ut i ferendis legibus, alia quasi modo ponētur
Alia uero quasi iam positis apponantur. Ath:
Sic utiq; secundum naturam magis. o. Clinia
compendiaria nobis fiet legum cōspectio. Sed
illud per deos de legum latoribus consideremus
Cli: Quid nam? Ath: Multorum littere uer
baq; ex litteris in ciuitatibus conscripta reperi
untur. litteras uō legis quoq; lator ⁊ uerba scri
bit: Cli: Quid ni? Ath: Utrum igitur poetarum
ceterorumq; scriptorū operibus de ratione uiuē
di cōpositis animum applicabimus? Legum ue
ro latorum, nequaq; ? an his maxime omnium?
Cli: Istis omnino: Ath: Legis latorem ergo
scribentium solum oportet, de honesto, bono,
iustoq; consulere, docereq; qualia hec sint, ⁊
quomodo his agenda, qui felices futuri sunt.
Turpe. n. est, cum homerus tyrteus ceteriq;
poete probe de uita studiisq; hominum scripserit
turpe inq; lycurgo atq; soloni, ceterisq; legum
latoribus minus id facere. Rectum igitur ip
sum preceteris omnibus scriptis leges mirifice
pre se ferre debent: Ceterorum uero scripta p
bari, si legibus consentanea sunt: sin dissona,
derideri. Sic igitur leges ciuitatibus conscir

bantur / ut patris matriſqꝫ perſonaꝫ lator legū
penit⁹ gerat. ſcriptaqꝫ charitatis prudentieqꝫ
uirtutem habeant potius q̄ꝫ domini tyramniqꝫ
imperium minitantis / tantum ⁊ deſcribentis /
rationem uero nullam penitus aſſignantis.
Conſideremus igitur an hac uia nobis progre
diendum ſit / ſiue poſſimus / ſiue non. Sed ac
cingamur iam: ⁊ pro uiribus hac uia proceden
tes etiam ſi pati quicq̄ꝫ neceſſe ſit / toleremus
quod utinam felix ſit: eritqꝫ profecto ſi deus
uoluerit: Cli: Recte locutus es: quare ſic fa
ciamus: Athe: Conſiderandū eſt ergo primuꝫ
ut cepimus diligenter / de ſacrilegio. de furto
de ceteris omnibus iniuriis: nec grauiter ferē
dum / ſi in ea ipſa legum deſcriptione / alia iam
poſuimus / de aliis diſceptamus. Non. n. legū
latores iam ſumus / ſed efficimur modo / ⁊ cito
fortaſſis erimus. Uerum ſi de his que propoſui
ita ut dixi diſſerendum uidetur / ediſſeramus:
Cli: Sic omnino: Athe: De honeſtis igitur
iuſtiſqꝫ rebus omnibus / inſpicere id conemur /
quo nobis ipſis conuenimus / ⁊ quo diſcrepam⁹
qui in hoc maxime ſtudere nos profitemur / ut /
a plurimis differamus. quo item alii / a / ſeipſis
diſſentiunt: Cli: Quas queſo inter nos diffe
rentias dicis? Ath: Conabor exponere. De iu
ſtitia omnino / iuſtiſqꝫ hominibus ⁊ rebus ⁊ ac
tionibus omnes quodammodo conſentimus:
quod uidelicet omnia hec honeſta pulchra ſint
ita ut ſiquis iuſtos homines etiam ſi corpore de
formes ſint / ſecundum ipſum iuſtitie habitum
pulcherrimos aſſerat / nemo ſit iudicium illius
reprobaturus: Cli: Nemo fere q ita loquatur
perperā loqui uidebitur: Athe: Recte igitur
Cli: Forte: Athe: Sed uideamus age: ſi om
nia q̄ iuſte fiunt honeſta pulchraqꝫ ſunt. Oīum
uero paſſiones nobis ſunt / ferme actionibus ſi
miles: Cli: Quid hoc? Athe: Actio utiqꝫ que
cumqꝫ iuſta eſt / quatenus iuſtitie / eatenus ⁊ ho
neſti eſt particeps: Cli: Cur non?: Atheni:
Quare paſſio quoqꝫ iuſta / ſi eque honeſti atqꝫ
iuſtitie particeps eſſe dicatur / haud diſſona no
bis erit oratio: Cli. Uera loqueris: Atheni:
Si autem paſſionem aliquam iuſtam quidem eſ
ſe affirmabimus / honeſtam uero negabimus / iu
ſtum ⁊ honeſtum inter ſe diſſonabunt. Iuſta

. n. turpiſſima eſſe dicentur: Cli. Quomodo
id dixiſti? Athe: Nihil difficile cognitu / leges
. n. que pri⁹ nobis poſite ſunt / contraria peni
tus precipere his uerbis uidebūtur: Cli: Quo
pacto? Atheni: Sacrilegum cenſebamus iuſte
moriturum legum quoqꝫ bene poſiturum hoſteꝫ
ſimiliter. Cumqꝫ multas huiuſmodi leges ſcri
ptturi eſſemus / retraximus nos / conſiderantes
has paſſiones tā multitudine q̄ꝫ magnitudine
īfinitas eſſe. Iuſtiſſimas qdē oīum paſſionū: ſꝫ
turpiſſimas quoqꝫ oīuꝫ. Non ne ſic honeſta iu
ſtaque modo q̄i eadꝫ / modo q̄i ꝯtraria uidebun
tur? Cli. Ita uidetur. Ath. Multi igitur diſ
ſone ſic hōeſta iuſtaqꝫ q̄i diſcrepātia nūcupāt.
Cli. Ita. pſ⁹ appet: Ath: Sꝫ id rurſ⁹ uide
am⁹ o Clinia / quo modo nos de his ꝯſentimus
Cli: Quē dicis conſenſum? Athe: In ſuperio
ribus manifeſte mihi dictum arbitror: Clini:
Quo pacto? Athe: Quod ſi ſupra dictum nō
ē / nunc ſaltē me dicere exiſtimate: Cli: Quid
nam? Athe: Malos omnes / omnino nō ſponte
malos eſſe / quod ſi ita eſt / illud quoqꝫ ſequi ne
ceſſe eſt: Cli: Quid? Athe: Iniuſtum eſſe ma
lum / ⁊ malum non ſponte / huiuſmodi eſſe. Nō
ſponte uero fieri / quod uoluntarium eſt nulla
unq̄ꝫ ratione poteſt. Qui igitur iniuſtitiam
inuoluntariam putat iniuſte agentem hominē
iniuſte agere non ſponte putabit. Mihi quoqꝫ
mecum modo conueniendum eſt: cum omnes
non ſponte iniuriari fatear q̄muis poſſit quiſpiā
ambitionis ꝯtentioniſue cauſa illud nobis obii
cere. iniuſtos quidem non ſponte iniuſtos eſſe /
multos tamen illoꝝ ſponte iīuriari. Mea quip
pe ſententia non hec / ſꝫ illa ē. Quomodo ergo
uerbis meis ipſe conueniā / ſi me ita. o. Clinia
⁊ Megille interrogabitis? Si hec ita ſe hñt ho
ſpes qd nobis ō magneſienſiū ciuitate ꝯſulis?
Dare ne leges ipſis / an nō? Ego uero / dare le
ges cōſulam. Tum uos ita. Diſtingues igitur
ipſis ſponte atqꝫ itē nō ſponte factas iniurias?
⁊ illarum maiores / haꝝ uero minores mulctas
conſcribes? An omnium pares / cum mille peni
tus iniurie ſponte fiant? Cli: Recte tu hoſpes
ſꝫ iſtis q̄ modo dicta ſūt / ad quid utemur? Ath
Probe interrogaſti. Utemur. n. i primis ad il
lud: Cli: Ad quid nam? Athe: memoria repe

tamus probe i ſuperioribus nos dixiſſe / multaꝫ
magnāqꝫ de re iuſta turbationem inter nos eſſe
atqꝫ diſſenſionem Quod reſummentes / nos
ipſos interrogemus / deceat ne cum differenti
am iſtoruꝫ nequaq̄ꝫ declarauerimus que in qua
libet ciuitate ab omnibus priſcis legum latori
bus / quaſi due iniuriaꝝ ſpecies poſite ſunt / ſpō
te ſcilicet ⁊ non ſponte facte / atqꝫ ita uarie pu
niuntur / Opinionē hanc noſtraꝫ quaſi diuinit⁹
dicta ſit / i medium inducere / nec eam ulla rati
one quomodo recte ſe habeat / confirmare. Mi
nime uero ſic decet. Uerum neceſſe eſt / anteq̄ꝫ
leges ponamus / quemadmodum hec duo ſint / ⁊
quam differentiam habeant / ſignificare. ut quā
do ſupplicium utriqꝫ imponimus: quiſqꝫ intelli
gat: iudicareque ualeat quodammodo conueni
enter ne / an ꝯtra impoſitum fuerit: Cli. Rec
te nobis loqui uideris hoſpes. Oportet. n. alte
rum de duobus nos facere. Uel nō dicere / nul
las iniurias ſponte fieri. Uel ante q̄ꝫ ad alia p
gamus / quomodo recte id dicatur / exponere:
Ath: Horum ego alterum minime patiar / ut
uidelicet quod ita eſſe exiſtimo / negem: Nec:
officii mei id eſſet / nꝫ piū: Quō āt hec ſi i eo q̄ō
eſt ſponte fieri: ⁊ nō ſponte minime differant /
duo ſint / ⁊ quo alio differant / quodammodo a
perire conemur: Cli. Non aliter certe hoſpes
iſta nos intelligere poſſumus: Athe: Ita fiet.
Age igitur / non ne multa iter ciues in conu
tatione conſuetudineqꝫ damna ⁊ incommoda ſi
unt / in quibus uoluntarium ⁊ inuoluntariū abū
dare uidentur? Cli. Quid ni? Ath: Nemo ue
ro cum incōmoda nocumentaqꝫ iniurias putet
duplicem quoqꝫ in ipſis eſſe iniuriaꝫ arbitretur
non ſponte alteram / alteram ſponte commiſſā.
Damna. n. omniuꝫ non ſponte facta / nec nume
ro nec magnitudine / minora illis ſunt / que ſpō
te fiunt. Sꝫ conſiderate queſo utruꝫ deinceps
ueri aliquid afferam? An penitus nihil. Ego
. n. o. Clinia ⁊ Megille / ſiquiſ cuiq̄ꝫ nocet no
lens: dicam iniuriari nolentem neqꝫ propterea
quaſi iniuriā non ſponte factam i legibus iſtud
ponam. immo nullam id damnum iniuriam dicā
ſiue maius ſiue minus ſit. Sepe etiam eum / qui
utilitatem minus recte contulit / iniuriari dici
mus: ſi hec minime ſuperat. Naꝫ ferme. o. ami

ci / nec ſiquis conferat / nec ſi contra quicquam
auferat / par eſt ut iuſtus aut iniuſtus ita ſim pli
citer apelletur. Non igitur id: ſed ſi probis
moribus iuſtoqꝫ modo proſit alicui / uel obſit /
an contra: hoc eſt legum latori conſideranduꝫ
et ad hec duo illi reſpiciendū / ad iniuriā dico ⁊
nocumentum: ita ut ad indemnem integrumqꝫ
ſtatum pro uiribus queqꝫ perducat. amiſſum re
ſtituatur: quod decidit / ruſus conſurgat. oc
ciſum uulneratumqꝫ reparetur: ſemperqꝫ conā
dum ut diſcordie nocumentis ſuſcitate / per le
ges in amicitiam redigantur: Cli: Probe iſta
dicuntur: Athe: Iniuſta itaqꝫ damna emolum
taqꝫ / ſiquid forte ex iniuria ſequatur lucri qua
ſi morbos animi / ſi ſanabilia ſunt / curare opor
tet. Cura uero iniuſtitie illuc feratur: Cli:
Quo nā? Ath. Ut qſquis iniurias ſeu magnas
ſiue paruas conmiſit / per doctrinaꝫ corrigatur
a lege / cogaturqꝫ omnino / ut uel nunq̄ꝫ ā pliuſ
tale quid audeat ſponte cōmictere / uel rarius
admodum pene īpoſitione deterrituſ. profecto
legum optimaruꝫ officium eſſe dicimus / ita ani
mos hominum inſtituere / ut oderint iniuſtitiam
iuſti uero naturam ul' diligant / uel ſaltem non
oderint / ſiue operib⁹ ſeu uerbis legis lator id
aſſequatur / ſeu uoluptate ſiue dolore uel hono
re ul' īfamia. aut pecunia mulctādo aut doniſ /
ut alio quouis modo id faciat. Quos uero i ſa
nabileſ legis lator eſſe ſēſerit / ultimo ſupplicio
hoſ afficiet. non ignorans ſatius fore his qui in
ſanabiles ſunt / mori q̄ꝫ uiuere / ac ſi uita priuan
tur dupliciter pdeſſe ceteris. Nam hoꝝ exem
plo / a peccato ceteri deterrentur. ⁊ improbis
hominibus ciuitas ipſa mundatur. hac de cauſa
inſanabiles homines / morte legis cōditor plec
tet: alia minime: Cli: Moderate admoduꝫ hec
abſte dicta uidentur. ſed iterum iniurie dāniqꝫ
differētiā / ⁊ quō ſponte ⁊ ñ ſponte fiāt / clarius
te dicētē libēter audiremus: Athe. Et face
re conabor ⁊ dicere ut iubetis. Cōſtat ſane / q̄ō
anima inter uos differentes hoc ſepe dicitis / ⁊
auditis. Unum i ea affectum ſiue partem natu
ra ineſſe: quam iracundiam dicimus contentio
ſam atqꝫ difficilem. que inconſiderata ui mul
ta euertit: Cli: Proculdubio: Athe: Volup
tatem autem non eandem cum ira dicimus / ſꝫ

ex contraria potẽtia dominantem: que persua
sione simul & uiolenta quadam deceptione com
pellit/ut quicquid ipsa uelit/ hoc peragas: Cli
Et maxime quidem: Ath: Tertiam delinquẽ
di causam quisquis ignorantiam posuerit/non
errabit. Sed qui hanc bipartito distinxerit/le
gũ lator melior erit/alterã q̃ppe simplicem is
ponet/alteram duplicem & simplicem quidem
leuium peccatorũq; causam arbitrabitur. dupli
cem uero uocabit/quando non ignoratione so
lum quispiam detinetur/sed etiam sapientie
opinione inflatus/que omnino ignorat/ea sci
re se prorsus existimat. hanc/si uires robur q;
cõsecuta fuerit/ingentium turpissimorũq; sce
lerum causam esse censebit: sin autem imbecilli
tate prematur/peccata & puerorum & seniorũ
inde profecta/peccata quidem esse putabit: &
illis tanq; peccantibus leges prescribet/sed mi
tissimas omnium/plurimaq; uenia & indulgen
tia plenas: Cli: Equum id est: Ath: De uolup
tate atq; ira consentimus ferme omnes/alios
quidẽ homines illas uincere/alios uinci. Atq;
ita est omnino: Cli: Ita prorsus: Ath: Igno
rantiam uero alios superare & ab aliis superari
nunq; audiuimus: Cli: Uera narras: Atheni:
Singula hec ad se rapere hominem dicimus/sepe
simul ad contraria tractum: Cli: Immo sepis
sime. Athe: Nunc iam tibi quid iustum/quid
ue iniustum dico/clare absq; ulla ambiguitate
exponã. Ire namq; atq; timoris/uoluptatis
& doloris/inuidieq; & cupiditatis tyrannidem
in animo/siue noceat siue non/omnino iniusti
tiam nomino. Sed opinionem optimi qua uide
licet ratione ciuitas uel priuati aliqui putabũt
si animo dominata omnem uirum exornet/eti
am siquid minus recte illi successerit/iustitiã
nomino: & quicquid inde gestum est/iustum a
pello. atq; eos qui huiusmodi principatui liben
ter parẽt/optime uiuere duco. Illiusmodi ue
ro damnum iniuriam non spõte commissam plu
rimi opinantur. Nos autem de uocabulis non
contendimus. Uerum quoniam tres peccatorũ
species dicte sunt/memoria iste primo diligen
tius repetende. doloris quidem quem iram ti
moremq; uocamus/unam speciem arbitramur
. Cli: Prorsus: Athe: Uoluptatis rursus cupi
ditatumq; alteram. Spei autem ac de optimo
uere opinionis/appetitionem/desideriumq;/
speciem tertiam. Quibus rursus bipartito di
uisis: species quinq; conficiuntur. quibus leges
inter se differentes speciebus quinque in duo
bus generibus sunt ponẽde: Cli. Que sunt ista
genera? Athe: Alterum quod ui & aperte com
mictitur: alterum quod clam & cum deceptio
ne i tenebris. Ac nõ nũq; utroq; modo agitur
Quod si iure tractabitur/asperrimis legibus
cohercebitur: Cli: Equum est: Athe: Sed re
deamus illuc iam/unde huc digressi sumus: ter
minandisq; legibus incumbamus. Erat autem
nobis propositum de sacrilegis. de proditori
bus. de his qui mutando rem. p. leges corrum
punt. horũ aliquid quis forte commictet/prop
ter insaniam/uel morbo uel senio pressus/uel i
etate puerili constitutus ita ut ab istis nihilo
differat. Ac si tale quippiam electis iudicibus
fecisse declarabitur/ipsoq; aut defensore refe
rente sic affectus iudicabitur commisisse/dam
num quod intulit/simplex omnino restituat.
Cetera sibi remictantur/nisi homine interfec
to/mundus adhuc a cede non sit. Sic. n. alio
profectus/annum peregrinetur. Et si priusq;
constitutum a lege tempus preterierit reuersus
fuerit aut etiam intra fines deprehendatur/in
publico carcere biennio a legum custodibus de
tineatur. posthac liber a uinculis esto. Sed ut
incepimus/de unaquaq; specie cedis leges abso
lutius conscribamus. Et primo quidem de ui &
non sponte factis dicamus. Siquis in certami
ne publicisq; gymnasiis non sponte/siue confe
stim siue postea ex uulneribus secuta mors sit/
amicum hominem interfecerit/uel in bello si
militer uel in exercitatione bellica/a/magi
stratibus instituta/siue nudis corporibus/seu
ad imitationem ueri belli armatis/secundum
legem/a/delphico apolline latam mundus sit.
Omnes autem medici qui curantes/non spon
te/occiderint/mundi sint. Quod si manu sua
quispiam non sponte/siue nudo corpore siue in
strumento. uel telo. uel cibo potu ue. ignis fri
goris ue & fluctus adiectione aut priuatione spi
ritus/siue id suo corpore siue per alia quedam
faciat/aliquem interfecerit/omnino ut manu

propria interfector existimetur: atq; ita ut di
cam plectatur. Si alienum seruum interemit
suumq; putauerit: domino damnũ restituat.
uel duplum pretii reddat. Quanti uero pretii
fuerit seruus a iudicibus statuatur. purgationi
bus uero pluribus maioribusq; utatur q̃ q cer
tando aliquẽ interfecerunt. Quarum idonei
sint interpretes/hi quos dei comprobauit ora
culum. Sin uero seruum suum/purgatus secũ
dum legem/sit absolutus. At si liberũ quis nõ
sponte hominem interfecerit/iisdem purgatio
nibus utatur/quibus qui seruum peremit. Et
priscum mysterium nõ contemnat. Fertur. n.
iterfectum ui hominem qui libere uixit/in
terfectori proximo statim post mortem tem
pore irasci: ac propter uiolentam mortem/ter
rore turbationeq; plenũ maxime si uiderit in
terfectorẽ iter suos more solito uiuere/inter
fectorem ipsum eiusq; actiones/uĩ ad hoc sup
peditãte memoria/cunctis uiribus terrere atq;
turbare. Quare opus est ut homicida interfec
ti hominis gratia anno integro exul a patria/
omniq; ea regione p̃cul uitam ducat. Sin ue
ro qui interiit peregrinus fuerit/a/patria quo
q; peregrini annuo tempore homicida pellatur
huic legi si obtemperauerit/genere proximus
interempto qui utrum paruerit attendet/illi
ueniam prestet. qui etiam pace ipsi reconcilia
tus & equus omnino erit. Sin uero non obediue
rit/sed cum inmundus sit/templa deorũ petere
sacrificareq; audeat/uel statuto tẽpore uniuer
so non peregrinabitur/genere p̃ximus iterẽp
to id iudicibus deferat/eumq; de cede accuset
& dupla omnia summat ab eo supplicia. Quod
si p̃ximus ille neglexerit/quasi scelere in ipsũ
reuoluto ipso uel interempto passionem in illũ
cõuertẽte a quolibet uolẽte accusetur/& quinq; ã
nos patria carere cogatur. Si peregrinus non
sponte peregrinum in ciuitate occiderit/eadẽ
lege a uolente quocunq; id iudicibus deferatur
& similiter iudicetur. Sin uero incola id fece
rit anno exulet uno. Quod si peregrinus omĩ
no peregrinum siue incolam siue ciuem necaue
rit/ultra purgationem/tota etiam a/regione
in qua leges huiusmodi dominãtur/per omnẽ
exulet uitã. Ac si contra leges redierit/mor
te a legũ custodibus puniatur/& bona siqua pos
sideat/p̃ximo interfecti tradantur. Quod si
non sponte quispiam in eam regionem delatus
fuerit/tempestatis quidem ui & fluctu maris cõ
pulsus/nauigandi oportunitatem pedibus ma
re tangens/expectet. ui autem per terram ab
aliquibus adductus/a magistratu cui primo res
delata fuerit soluendus est: & intactus in exili
um retrudendus. Siquis uero manu sua liberũ
hominem ira concitus interfecerit/bipartito
iram primo oportet distinguere. per iram enĩ
facit & qui subito absq; uoluntate interimendi
uerberibus uel quouis modo interfecit ita con
festim post impetum penitentia sequatur: & qui
cõtumelia uel iniuria lacessiti/ideoq; in uindic
te cupiditate perseuerantes/postea uolentes i
terfecerunt/nec penitet ita fecisse. duplicem
igitur cedem ponere placet/utramq; ira factã
Quas inter uoluntarias & inuoluntarias actio
nes medias iure posuerim. Neutra. n. uolũta
ria reuera uel inuoluntaria est. Sed altera al
terius est imago. Nã ille quidẽ qui iram seruat
nec repente/sed cum insidiis se postea uindicat
homicide uoluntarii est p̃ similis. Et qui non
seruat sed primo in re impetu fertur: & absq;
premeditatione interficit/inuoluntarii homi
cide similis iudicatur. Non tamen omnino in
uoluntarius est/sed inuoluntarii habere simili
tudinem dicitur. Quo circa per iram conmis
se cedes/difficile determinantur/utrum uolũ
tarie/an contra ponende sint. Optima igitur
& uerissima sententia est/utrasq; imagines a
pellare. easq; seorsum ita distinguere/ut alte
ra cõsulto altera inconsulto commicti dicatur
Maiora uero supplicia illis decet imponere qui
consulto p̃ iram interfecerunt. Illis cõtra qui
repente & inconsulto/leuiora. Nempe q̃d gra
uiori malo simile/asperius/quod uero leuiori/
mitius puniendum. Ita certe nostris legibus
agendum est: Cli: Ita prorsus: Athe: Sed de
ira iterum repetentes ita dicamus. Siquis ma
nu p̃pria liberũ hominem ira concitus inconsul
to occiderit/cetera quidem/eadem patiatur
mala que & homicide qui non per iram occiderit
debentur. sed duobus omnino ad iram suam col
hercẽdã exulet annis. Qui uero p̃ iram quidẽ

sed ex insidiis liberum quemq̃; occiderit / cetera utiq; similiter ac primus cogatur facere. ⁊ Non autem biennium tantum ut ille / sed triēnium exulet. ut ira eius diuturnior / diutiꝰ puniatur. Uniuersalis autem istorum hec dispositio sit. Nempe difficile est / sigillatim exacte q̃; de his leges ponere. Aliquando. n. que truculentior cedes lege statuta est / leuior uidetur non nunquã contra que leuior / truculētior / pro ut atrocius aut mitius gesta est. Ut plurimum uero quemadmodum modo diximus ista contingunt. Sed hec omnia legũ custodes cognoscent. Cum uero restituendoꝝ exulum tēpus aduenerit. xii. ad fines regionis mictãt: qui diligenter consideratis omnibus per id tēpus exulum actionibus / pudoris eoꝝ receptionisq; iudices fiant. Illi uero hoꝝ magistratuũ iudicio acquiescant: Quod si post restitutionē alteruter hoꝝ ira commotus similiter peccauerit / perpetuo exulet. ⁊ si rursus redierit / non aliter q̃; peregrinus rediens puniatur. Siquis ira seruũ suum necauerit / purgetur. si alienũ / damnum dño in duplo restituat. Siquis homicida legibus non paruerit / sed nō dũ purgatꝰ / forũ / gymnasia / ceteraq; sacra ingressu suo cõtaminauerit / quicumq; uelit tam istum q̃; interfecti cognatum hec negligentem / in iudicium uocet / ⁊ in duplo tum pecuniam tum cetera ꝑsoluere cogat. quod q; solutum est / ipse secundum legẽ accipiat. Si seruus ira concitus dominum suum interimat / occisi hominis cognati quomodo uelint ipsum interficiant / mundiq; a crimine sint / dummodo uiuum non conseruauerint. Sin uero seruus non dominum suum s; alium liberꝝ ꝑ iram necarit a dño suo interfecti cognatis tradatur / qui utcumq; uelint / oīo ipsũ interimant. Si pater aut mater / accidit. n. q̃muis raro / ꝑ irã uerberibꝰ seu quo uis modo filium uel filiam iterficiat: ꝑinde ac ceteri homicide purgetur: ⁊ trienniũ exulet. Ac post ipsam restitutionem / maritꝰ ab uxore / uxorq; a marito separentur. Nec simul ampliꝰ liberis procreandis operam dent. neuterq; hoꝝ simul cum eo habitet / cuiꝰ filium uel fratrem occidit nec una cum eo sacris communicet. Et qui impietate animi his legibus non paruerit ut impietatis reus a uolente quolibet accusetur. Si uir uxorem / aut uxor uirꝝ ꝑ irã necauerit / purgetur similiter / ⁊ triennium integrum exulet. cumq; redierit / nec sacris / cum liberis suis cõmunicet nec una mensa utatur. Quod si non seruet genitor aut filius / impietatis reus a uolente quolibet accusetur. Frater uero si fratrẽ aut sororẽ / ⁊ soror si sororem uel fratrem ira occiderit / non aliter q̃; parentes qui liberos interfecerunt ⁊ purgetur ⁊ exulet: nec post reditum sacris ⁊ mēsa cum illis communicet / quos fratribus aut sororibus filiis ue priuauit. Qui legem hanc transgredietur / iure ut impius cõdemnabitur. At uero cum quis adeo uictus ab ira fuerit ut insano iracundie furore parentẽ interemerit / si parens ante q̃; mortem obiret / sponte interfectorem suum a cede liberauit / sicut qui sponte cedem commiserunt purgatus / ceterisq; similiter factis / mundꝰ sit: sin uero non liberauit / multis legibus reus sit / qui necauit. Nã ultimis suppliciis / cedis / impietatis / sacrilegii subiectus erit. quia sacrilegio genitoris animam abstulit. Quare si possibile esset sepiꝰ parricidam interfici. Nam cui nec pro defensione sepius aliquẽ mori / iustissimum esset sepiꝰ parricidam interfici. Nam cui nec pro defensione quidē sua si a parentibꝰ interficiatur lege ulla conceditur. ut parentes / a quibus in lucē editus est iterimat / sed omnia potiꝰ sustinere precipitur q̃; qcq̃; huiusmodi facere / quomodo aliter iuste punire hũc oportebit? Lege igitur ira concitato ad parricidium mors sanciatur. Si orta seditione uel quouis modo frater fratrẽ in se impetum facientem pro defensione sua interimat / quasi hoste perempto / purus sit. Qui etiam si ciuis ciuem: aut peregrinꝰ peregrinũ uel peregrinum ciuis / uel conuerso / defendendo se / iterfecerit / similiter mundus sit: Eodē modo / si seruus seruum. Sin uero seruus liberꝝ se defendens interimat / iisdem legibus / quibꝰ ⁊ parricida sit subiectus. Quod uero de liberatione a cede parentis diximus / idẽ quoq; de liberatione omnium dictum intelligatur. Siqs ergo alioꝝ omnium alicui sponte dimiserit / q̃si non sponte cede commissa purgetur qui interfecit / ⁊ annum exulet unum. Sed uiolenta iã ⁊ inuoluntaria ac per iram commissa de cede

mediocriter exposita sunt. que uero spōte i his secundum omnem iniustitiam ex insidiis propter uoluptatum cupiditatumq; inuidieq; tyrãnidem commictuntur deinceps dicamus: Cli: Recte dicis: Athe: Primum igitur quot uoluntarie cedis cause sint ꝓ uiribus declaremꝰ Maxima uero huius causa est: Cupiditas aie libidinibus exagitate dominans: que in eo ardore consistit maxime qui multoꝝ animos uehementer inflammat. hec sane ea uis est / que ꝓpter naturam ⁊ ignorantiam diuitiaꝝ inexplebilem gignit auiditatẽ. Ignorantie uero causa est. quod non recte laudãtur diuitie. Quippe tam greci q̃; barbari / diuitias cum tertium bonoꝝ teneant locum / in primo ponunt: atq; hac sententia / seipsos simul ⁊ posteros perdũt Optime sane ⁊ pulcherrime uiueremus / si uera de diuitiis sententia ubiq; predicaretur. ea est quod diuitie corporis gratia sint. Corpus aũt animi gratia. Quare cum bona ea sint / quoꝝ gratia possidende diuitie sunt: tertium gradũ post uirtutem animi corporisq; tenebũt. Hec ergo ratio nos tãq; magistra docebit / nō oportere hominē qui felix sit futurus / diuitias quomodocumq; / sed cum iustitia ⁊ temperãtia querere. Sic. n. cedes cedibus puniende in ciuitatibꝰ nulle cõmicterētur. Nũc uero quēadmodũ in huius disputationis principio diximus / Unũ hoc est / ⁊ maximum: quod uoluntarie cedis maxima supplicia facit. Alteꝝ est / ambitiosi animi habitus: unde inuidie nascuntur / primum q dem ipsi inuido truculente: deinde etiam optimatibus ciuitatis. Tertium locum ingentes iniusteq; formidines possident: que cedes multas pariunt: quãdo ea sunt alicui gesta / uel ad presens geruntur: quoꝝ neminẽ uellet eē cõsciũ. Quare illos q talia indicaturi uidẽtur / si ñ aliter potest / morte e medio tollit. Ad hec oīa / ꝓhemia sint q̃ diximus. ac preterea sermo quem multi / ex his qui sacris student solemnitatibus ⁊ audiunt ⁊ credunt / quod homicide apud inferos puniuntur: ⁊ rursus huc reuersi / penas necessario secundum naturam debitas pendunt. Quippe que aliis fecerũt / ab aliis quoq; perpeti simili sorte i hac uita coguntur. Illi igitur qui persuasus fuerit ⁊ huiusmodi ꝓhemio monitus talia supplicia extimuerit / nullam ad hec opus est legem ponere. sed homini contra affecto / lex ista scribatur. Qui cõsulto ciuem suum manu propria ꝑ iniuriam interfecerit / primum e / templis / a / foro / a / portubus / ⁊ ab omni cetu communi / ne presentia sua hec maculet / ꝓcul absit / siue quis adesse interdixerit / siue nullꝰ. Lex. n. ipsa interdicit. atq; ita id uetat / ut ꝓ uniuersa ciuitate interdicere semper / ⁊ interdictura esse uideatur. Deinde qui eum non persequitur ut decet / nec ab his arcet / de cognatione interfecti usq; ad patrueles ⁊ consobrinos / primum scelus / deoꝝq; odia in ipsũ uertantur: sicut uulgo legis iprecatio ⁊ maledictio dictat. dinde reus sit cuiq; / interfectũ ulcisci uolenti. Qui autem persequi uolet cũ oīa fecerit / que uel de luendi criminis obseruatione uel de aliis qbuscumq; faciēda deus instituit: ⁊ q̃ predicenda sunt / predixerit / pergat homicidamq; secundum legē dare penas cõpellat Hec aũt facienda esse / precibꝰ sacrificiisq; deorũ qbꝰ ne cedes in urbibus fiant / cure est / facile legis lator suadere potest. Sz qui dii sunt isti / ⁊ quomodo secundũ dei mentē maxime hec iudicia pagantur / legũ custodes cum interpretibus aruspicibusq; ⁊ deo / declarēt. atq; ita iudicia penasq; disponant. Iudices uo hoꝝ reꝝ illi sint / qbus sacrilegii puniendi data est auctoritas. Qui ãt cõdemnatus fuerit / morte poenas luat. ⁊ qm̃ non impie solum / sed ipudenter quoq; peccauit / in regione interfecti sepelliri non debet. Quod si fugerit / neq; iudicium substinuerit / perpetuo exulet. Et si unquam citra fines fuerit cõprehensus / qui primus illi obuius erit cognatoꝝ interfecti uel ciuiũ / impune interimat: aut uictũ magistratibus tradat huiꝰ rei iudicibus occidendum. Qd̃ siqs hunc defensurus accesserit / ꝓ eo fide iubeat quẽ tutatur trisq; is fideiussores quos iudices ipsi sufficientes putauerit / afferat / q iudicio illũ sedaturos ꝑmictant. Id siqs facere noluerit uel nō potuerit / uinctus a magistratibus / iudicio reseruetur. Seꝝ siqs nō ꝓpria manu s; uoluntate / cõsilio / isidiisq; hoiẽ intefecerit: ⁊ cum cã cedis sit animoq; impurꝰ in ciuitatem habitet / cõdemnatus similiter puniatur: preter q̃; quod fide

iussores non prebebit / ⁊ cōdemnatus ꝑpria nō
carebit sepultura. Cetera huic quēadmodū de
supiore diximus / fiant. Hec eadē pegrinis ad
uersus pegrinos: ciuibusq; ac pegrinis uicissiz
⁊ seruis aduersus seruos. de cede ꝑpria manu
facta ⁊ de illa q̄ ꝯsilio insidiisq; ꝯmissa est / statu
ta fuit: nisi quod fideiussionē preterea istos quē
admōdū illos q̄ ꝑpria manu iterfecere / cēsem⁹.
Si seruus liberꝝ sponte siue manu sua siue ꝯsilio
interemit / ꝯdemnatusq; fuit / trahatur a publi
co litore ac uindice ad interfecti monumentū
uel unde illud cernere q̄at / uerberatusq; ꝑ ut
iubet q̄ iudicio eum ꝯuicit si ita cesus adhuc ui
uat / ad necez usq; cedatur. Siqs seruū nihil i
iuriantē timens ne turpe qd a se factuz indicet
uel alia huiuscemodi causa inductus morti tra
diderit / quasi ciuē necauerit sic puniatur. Ac
cidūt qnq; nō nulla / de qbus leges ponere gra
ue est atq; molestū ⁊ non ponere ipossibile huiꝰ
modi sunt cognatorꝝ uolūtarie ⁊ iniuste cedes
siue manu ꝑpria siue consilio insidiisq; illate /
que in ciuitatibus male gubernatis plurimū ꝯ
mictuntur: sꝫ non nunq̄ etiam ubi non crediō
ris / fiunt. Ad hec scelera deuitanda / oratio su
pior repetatur / Forte nāq; his auditis a scele
ratissima cede sponte aliquis abstinebit. Fa
bula. n. uel sermo uel quo uis alio nomine a
pellanda oratio / manifeste / a / priscis sacerdo
tibus dicta est / iustitiam speculatricem omniū
atq; uindicem ad cognatum sanguinem ulciscē
dum / lege quam modo diximus uti. Nēpe illaz
constituisse / ut quisquis aliquid huiusmodi
perpetrauit / idem necessario patiatur. Ut
siquis patrem morti tradidit / ipse postea certis
temporibus uiolenter a filiis occidatur. sin ue
ro matrem peremit / ipse postea particeps natu
re muliebris effectus necessario tandem a filiis
suis interimatur. Communi. n. sanguine macu
lato / non esse aliam purgationem nec posse ali
ter abstergi maculam: nisi cedem cede simili si
milem anima scelerata lustrauerit: totiusq; co
gnationis iram sedauerit. Ab his ergo sceleri
bus coherceri homines oportet / suppliciorum
eiusmodi que a diis inferuntur metu. Siqui ue
ro in tam miseram calamitatem inciderint / ut
patrem uel matrem fratrem uel filium sponte

atq; consulto uita priuare audeant / mortalis
legum lator sic de huiusmodi scelere sanciet.
Ut ⁊ arceātur a publicis sacrisq; locis ut supra
dictum est. ⁊ uades similiter requirantur. Et
qui cedis huiusmodi condemnatus fuerit / tam
a iudicū ministris q̄ꝫ a magistratib⁹ occidatur
trahaturq; extra urbez in statutum triuium nu
dus. ubi singuli magistratus ꝑ uniuersa ciuita
te in mortui caput lapidem iniciant. atq; ita
ciuitatem omnem purificent. Demum ultra re
gionis fines portatū secundum leges insepultū
eiciant. Sꝫ quid de illo iudicandum: qui proxi
mum atq; amicissimum cede perdiderit? qui di
co seipsum uita ⁊ sorte fatorꝝ / ui scelerata pri
uauerit: non iudicio ciuitatis: nec tristi ⁊ ieui
tabili fortune casu coact⁹: neq; pudore aliquo
extremo compulsus: sed ignauia ⁊ formidolosi
animi imbecillitate / iniuste sibi mortem consci
uerit. Que purgationes ⁊ que sepultura huic
lege conueniat / deus ipse nouit. ꝓximi tamen
huic genere ab iterpretib⁹ legibusq; harꝝ rerū
hec exq̄rant: ⁊ quēadmodū ab his statutum fue
rit / ita faciāt. Sepultura igitur istis solitaria
fiat: ubi alius nemeo condatur. deinde in his
locis sepelliantur que de duodecim regionis
ꝑtibus / ultima deserta inoiataq; sūt: sic obscu
ri ut nec statua nec iscripto nomine sepulchra
notentur. Si iumentuz aut aliud animal homi
nem interficiat / nisi publico in certamine id fe
cerit / interfecti hominis propinqui id indici
bus deferant. Et agrorꝝ curatores illi quibus
propinquus ipse mandauit / iudicent / ⁊ damna
tum extra regionis fines interficiant. Quod
siquid in anime preter fulmen aut aliud telum
diuinitus missum / anima hominem cadentem ip
sum / aut ipsum cadens priuauerit. genere pro
pinqus interfecto / ꝓximum in uicinia ad hoc ꝯ
stituat iudicem. atq; hec ⁊ cetera pro ut erga
mortuum ipsum conuenit / pro sui ipsius ⁊ co
gnationis totius expiatione perficiat. Quod
uero damnatum fuerit / ut de animalib⁹ dictuz
est / exterminetur. Si quispiam uita priuatus
reperiatur / ⁊ ignotus homicida sit / nec diligē
ter querentibus inueniatur / predictiones /
ut in aliis fiant: ⁊ in foro publice preco
nio predicetur / ut qui hunc uel hunc necauit

quia cedis reus sit sacra loca non ingrediatur
⁊ uniuersam deserat regionem nam si deprehen
sus fuerit occidetur / atq; extra regionis fines
isepultus eicietur. Una ergo lex ista nobis pre
cipua de cede / facita sit. Ac de his satis. Nūc
dicam⁹ / in quibus recte mundus est / q̄ occidit.
Qui noctu furez domuz suaz ingressuz / intere
mit / mundus sit. Et q̄ spoliatorem in defensio
nē suam similiter. Et qui mulierez liberaz aut
pueruz ad rem ueneream ui subigit / impune nō
ab eo solum / cui uis est illata / uerꝝ etiaz a patre
fratribus. filiisq; uita priuetur. Maritusq; si
uim uxori ferentē pimat / lege mundꝰ sit. Ac
siquis etiaz patri haud q̄ꝫq̄ꝫ per scelus cedez pa
trāti / aut matri / aut filiis / fratribus ue / aut cō
iugi opem ferens quempiam interfecerit / mun
dus sit. Hactenus de uiuentis anime educatio
ne ⁊ disciplina / qua si predita ē / uiuendum illi
sit / sin cōtra / non sit uiuendum / leges cōscrip
simus. Preterea de cedibus uiolentis / quomo
do puniende sint. Ac etiaz de nutritione disci
plinaq; corporꝝ satis i supioribus dictum fuit.
Deinceps q̄ uiolente sunt actiones ⁊ uolūtarie
⁊ iuoluntarie / que ⁊ quot sint ⁊ qbus suppliciis
ꝯmode reprimende / ꝑuiribus determinentur.
Recte. n. hec post illa tractātur. Uulnera nā
q; / membrorꝝq; per uulnera trūcationes uilis
etiam legū lator post cedem locabit. Hec sicut
cedes distiguntur. Naz alia non sponte. Alia
ira. quedam timore. quedā sponte consultoq;
fiūt. Quorꝝ omnium huiusmodi exordiuz sit.
Necesse est leges hoibus ponere. ut secundum
leges uiuant. Naz si absq; his uiuerent / nihilo
a feris atrocissimis discreparēt. Cuius rei cau
sa est / quia nullius hominis ingeniuz ita natura
istitutum est / ut que ad publicum humane uite
bonum cōferunt sufficienter cognoscat: ⁊ si co
gnouit / ut optimum id quod nouit / semper age
re possit ac uelit. Nam primum difficile est nos
se quod ciuili uereq; arti non proprium sed pu
blicum necessario est curandum. Publicum qp
pe ciuitates connectit atq; coniungit / ꝑpriuz
dissipat. quod ue tam publice q̄ꝫ priuatim pre
stat commune q̄ꝫ propriuz bene disponere. Uel
de licz aliqs forsan hec ita se habere sufficiēter
arte cognoscat / tū si tāta cū licentia ciuitatis

iperiū teneat ut nulli rationū relationi subiec
tus sit / nunq̄ꝫ in ea sententia per totam uitam
permanere poterit / ut publicum i ciuitate tan
q̄ꝫ precipuum bonum augeat: priuatum uero
post publicum ꝑponat. Sed ad utilitatem pro
priam / priuatamq; ꝯmoditatem natura ipsuz
semp mortalis impellet. q̄ absq; ratione taz do
lorem fugit q̄ꝫ uoluptatem ꝑsequitur. atq; hec
utraq; iustiori melioriq; ꝑponet. ⁊ tenebris o
bruta / malis omnibus tādez seipsam oio ciuita
tatemq; replebit. Profecto siqs hoium diuine
sortis fauore ea natura predit⁹ esset / ut cogno
sceret publicum bonum / ad idq; generose ac sē
per intenderet nullis legibus sibi dominaturis
egeret. Qm̄ nulla lex / nullus ordo sciētia me
lior prestantiorq; hētur. nec fas est mentez ali
cui subici atq; seruire: sed potius si ita uera li
beraq; sit / oib⁹ dn̄ari. Nunc uero nusq̄ꝫ hec re
peritur: sꝫ minimuz qd ipsius apparet. Quare
quod secundo loco est eligere decet: ordinem
atq; legem / a / quib⁹ plurima qdem ꝑspiciūtur
omnia uero uideri nequeūt. Sꝫ his horꝝ gratia
ꝑpositis / statuamus iam quid pati uel soluere
debeat q̄ alium uulnerauit / uel aliter obfuit.
Cuiq;. n. facile est singula huiusmodi recte cō
prehendere. Utrum uidelicet quis uulnerauerit?
An non? Quem? Qua in parte? Quo pa
cto? Hec. n. singula innumerabilia pene sunt
⁊ inter se maxime differunt. Hec autem iudi
cio cuncta. Uel nihil horꝝ commictere impossi
le est. Quippe illud unum in omnibus commic
tere necesse ē: utrum factum / unumquodq; ho
rum sit / an non? Nihil etiam de mulcta in
iuriantis commictere: sed magna paruaque
omnia lege determinare impossibile est: Cli:
Quomodo igitur post hec dicendum est? Athe:
Sic utiq;. quod quedam iudicio concedere le
gislator debet. quedam non debet: sed ipse dē
terminare. Ceterꝝ ut itelligatur / q̄ arbitrio ⁊
prudētie iudicū relinqnda sūt / q̄ ue ab ipso legū
conditore determinanda / sic exponem⁹. Gra
uis profecto ⁊ toti ciuitati communis ibi pestis
innascitur / ubi iudicia ignaua mutaq; sunt:
opiniones iudicum inuicem occulte manent:
⁊ clam sententiam ferunt. At id preterea du
rius: quando non silentio agitur. sed ceu thea

tra clamore omnia personāt ⁊ rhetores qui ꝙȝ tum laudant, tum uituperant atqȝ ita uicissim diiudicāt. Talibus quidem iudiciis siquis necessitate quadaȝ urgeatur dare leges, infortunatum esse ducimus. Sȝ qui dare cogetur: minimas dumtaxat mulctas iudicibus iis committat. plurima uero ⁊ maxima queqȝ in ferendis legib⁹ ipse declaret. Ubi uero iudicia recte ꝓ uiribus constituta sunt: iudicesqȝ bene educati, ⁊ omni diligentia approbati, rectissime mlta iudicibus de punitione conditioneqȝ condēnatoꝝ ꝯmicti possūt. Nemo igitur nos icuset si ipis nūc maxia mltaqȝ preterea legib⁹ nō ordinamus. que uel minus eruditi iudices possent conspicere: dignamqȝ singulis delictis mulctā penamqȝ accomodare. Qm̄ uero eos quib⁹ nos leges describimus, non ineptos haꝝ reꝝ iudices futuros speramus, multa eis committenda cēsemus. Deꝝ, qḋ sepe in superioribus dixim⁹ fecimusqȝ putantes descriptione formaqȝ punitionum dicta, exempla iudicibus, q̄ nunq̄ȝ trāsgrediantur, dari oportere: id ⁊ tunc recte factum est, ⁊ nunc quoqȝ obseruare uolumus, ad leges ferendas iterum redeuntes. De uulerib⁹ igitur ita sanciam⁹. Siquis uoluerit cogitaueritqȝ amicum hominēȝ ex iis quos probibet lex interficere: uulnerauerit autem, nec interficere potuerit, hunc omni remota misericordia, non aliter q̄ȝ si uita priuasset dare cedis supplicium cogeremus, nisi fortunam eius non omnino ꝓteruā demonēqȝ colerem⁹: q tā uulneratuȝ q̄ȝ uulnerantē misericordia ꝓsecut⁹, infelicitati utrinsqȝ obstitit, fecitqȝ ne uulnus huic letiferum, illi fortuna calamitasqȝ execranda infligeretur. Huic ergo demoni habebim⁹ gratiam, atqȝ eius beneficio minime aduersati, ab eo q uulnerauit, supplicium mortis auferemus ⁊ in uicina ciuitate ꝑ totā uitā exulare statuemus: nullo reꝝ suaꝝ oiuȝ fructu carenteȝ. Dāno tn̄ prī⁹ restituto, siqd obfuit uulnerato: qḋ a iudicio rei huius fuerit constitutuȝ. Iudices autem sint, qui cedis essēt, si uulneratus obiisset. Si parentes filius, aut seruus dominuȝ cōsulto similiter uulnerauerit, atqȝ ita fecisse cōdēnatus fuerit, scelus morte luat. Quinetiaȝ si frater fratrem aut sororem similiter, uel soror sororeȝ, aut fratrem. Uxorqȝ si uiꝝ interficiendi consilio uulneret, aut uir uxorem similiter, ꝑpetuo exulet. His si filii filieue pueri adhuc sūt, rē familiarē exulātis tutores administrēt: q eos orbos tutētur. sin adulti sūt res qꝯȝ ipsas ꝑmictātur hrē, alere tn̄ exulē nō cogātur. Siqs ūo liberis carēs i huiusmōi calamitates iciderit, cognati ei⁹ usqȝ ad sobrinos cōsobrinosqȝ tam ex uiroꝝ q̄ȝ ex mulierum parte conueniant ⁊ una cum legum custodibus sacerdotibusqȝ consilio habito in hanc exulātis domum unam de quadraginta ⁊ quinqȝ milibus domibus ciuitatis heredem constituant. In quo sane id cogitare debent. Nullam domum de quinque milibus ⁊ quadraginta habitantis ipsius, suiqȝ generis magis esse q̄ȝ ciuitatis ⁊ priuatim ⁊ publice. Oportet utiqȝ ut ciuitas q̄ȝ sanctissimas ⁊ felicissimas pro uiribus domos suas possideat. Quando igitur aliqua domus infortunio ⁊ impietate aliqua inquinatur, quia qui possedit, sine liberis obiit uoluntarie cedis, aut cuius uis in deos uel ciues facinoris cōdemnatus, cuius mors uel sempiternum exilium pena est, primo domus ipsa secundum legem expietur. Deinde cognati ut diximus cum legum custodibus, conuenientes, genus in ciuitate aliquod, uirtute prestantissimum fortunatumqȝ perquirant. in quo plures adolescentes sint, quorum unum patri deficiētis illius, suisqȝ supioribus quasi filium adoptent deumqȝ precati hunc felicioribus patris familias auspiciis prolis propagatorem, successorem domus, sacrorumqȝ ⁊ reliquorum omniuȝ cultorem fore, tandem heredem ipsum secundum legem cōstituant. Eum uero qui peccauit sine nomine. sine liberis. sine sorte ulla iacere, quando quidem huiusmodi calamitatibus premitur, patiātur. Non est autem in omnib⁹ rebus, terminus termino coniunctus. Nam ubi confinium aliquod commune est, ibi hoc inter rerum terminos, utrisqȝ conuentum, medium fit. Atqui inter ea peccata que sponte, ⁊ ea q̄ non sponte ꝯmictuntur, qḋ ꝑ iram fit, tale qddā esse dixim⁹. Uulneris igitur ira facti q cōdemnabitur, si sanabile fuisse uuln⁹ euentus ipse mōstrabit, dupluȝ dāni restituet. sin uero insanabile quadruplum. Quod si sanabile quidem sit, turpitudinem autem uulnerato ingentem afferat, quadruplū soluet. At uero siquis non solum obfuit uulnerato, ueruȝ etiā patrie nocuit quod militie ipsam aduersus hostes priuauerit, similiter puniatur. ac preterea dānuȝ ciuitati restituat: ⁊ ultra eam quaȝ ipse debet militiam pro uulnerato etiam militet: ⁊ quicquid illi gerenduȝ erat in bello ipse agat. Qḋ si non fecerit, reus sit secundum legem uolēti cuiqȝ ipsum tanquam neglectoreȝ militie accusare: ⁊ damnuȝ duplum triplumue aut quadruplum prout iudicibus uisum fuerit restituat. Si german⁹ germanū similiter uulnerauerit, contribules et cognati usqȝ ad sobrinos consobrinosqȝ ex uiris simul ⁊ mulieribus conueniētes, tam mares q̄ȝ femine iudicē ⁊ genitorib⁹qȝ ipsum tradant: ut ipsi secundum naturam puniāt. Quod si punitio ambigua fuerit, propinqui ex parte uiri determinent. Qui si ipsi non possint, tandem ad custodes leguȝ causam deferant. Si nati nepotesue tale q̄d genitorib⁹ intulerūt, solū hi iudicēt q ānuȝ sexagesimū trāsegerunt: quibus ueri nō adoptiui liberi sint: Et condemnatus aut morte aut maiore aliquo uel non multo minore supplicio puniatur: nec de genere suo quisquam etiam si etatem a lege perscriptam impleuerit, iudicet: Sin uero seruus liberum ira concitus uulnerauerit, uadomino tradatur uulnerato u̇t ut arbitratu suo iniuriam ulciscatur: nisi uelit damnum ipse recuperare. Quod si serui uulneratiqȝ malitia per cōpositionem factum fuisse quis ambigat, ad indices deferat: quod si non conuicerit ita esse, triplum damni restituat. sin uero conuicerit, seruitutis reum hēat eum q dolose cū seruo egit. Qui uero non sponte aliquem uulnerauit, simpliciter damnum persoluat: Nullus quippe legum altor impare fortune pōt. Iudices auteȝ sint qui ⁊ natis nepotibusqȝ ad parētes: a quibus quantum damnum fuerit declaretur. Uiolente quidem passiones sunt oēs quas dixim⁹. Uiolentum quoque omne uerberandi genus. Oportet igitur oēs homines uel mulieres simul ac uiros, adolescentes ac senes, ita de his semper existimare. Seniorem non paruo interuallo iunioribus preponenduȝ esse ⁊ apud deos, et apud homines, qui feliciter uicturi sint. Cedi ergo seneȝ a iuniore ⁊ turpe est, ⁊ odio a diis habetur. Decet autem iuuenem uerberatum a seniore id ob senectutis reuerentiaȝ patienter ferre. Sic itaqȝ sanciamus. Quilibet senioreȝ ⁊ re ⁊ uerbo colat. Ac si uiginti annis maior ēst, quasi patreȝ si uir fuerit, aut matrem si mulier, uereatur: Atque adeo omnibus semꝑ abstineat, qui in ea etate sint qua procreare parereqȝ ipsum potuerint, natales deos ueritus: Abstineat inquam non solum ciue sed seniore etiam. Peregrinuȝ uero audentem ciuem cedere, si q ceditur, punienduȝ censet, ad tribunos plebis ꝑducat: nec ipse uerberet: ut eo magis a cedēdis ciuib⁹ suis abstineat, q̄ñ ēt a ꝑegrinis se ꝯtinet. peregrino similiter aduenaqȝ, sic ut neqȝ inuadēdo neqȝ se defendēdo uerberib⁹ cedere ipsuȝ audeat. Hic uero magistratus hospitalē deū uerit⁹, reȝ diligēter inqrat. ⁊ si peregrinus iniuria ciuē ꝑcusserit, uerbera totidē sibi publico flagello reddātur: ne q̄d tale ampli⁹ impudēter audeat. Sin uero innocēs ꝑegrin⁹ uidebitur, minis eo castigato q ꝑduxit, ambos dimitrāt. Equalis āt si equalē uł paulo maiorē nōdum tamē patrē, aut senex senem, siue iuuenis iuuenem uerberibus cedāt, secundum naturam nudis manibus se defendāt. Siquis ultra quadraginta natus ānos siue duȝ aliuȝ inuadit siue dum se defendit cedere quenquam audeat, seruilis rusticusqȝ habitus, hoc opprobrio satis punit⁹ uidebitur. Quicūqȝ his monitis obtemperabit, modestus ⁊ māsuet⁹ habebitur. Qui uero ꝓhemia hec sꝑnet, hac lege coherceatur, Qui aliquē uigiti ānis uł plurib⁹ natu maiorē pulsauit, primū qdē q forte iterfuerit, si nec iunior nec equalis sit, prohibeat. ⁊ si nō ꝓhibuerit, scꝺȝ leges iprobus hēatur. Sin āt uerberato eq̄lis aut iunior sit, quasi frēȝ aut patreȝ aut quasi supiorē ōfēdat. ac preterea iudicio subiectus sit: q seniorē ut dixim⁹, uerberauit. ⁊ si dānabitur, nō minore q̄ȝ ānuo tꝑe uinciatur. Immo ēt maiore, si mō iudicib⁹ id uidebitur.

Si peregrinus uel incola uiginti annis uel pluribus seniorem pulset / presentes ea lege qua diximus opitulētur. ⁊ qui condemnatus fuerit / si peregrinus quidem est sed non incola urbis / biennium uinciatur: sin autem incola urbisqꝫ habitator legibus non obtemperat / trienniuꝫ / nisi iudices decreuerint diutius detinendum. Qui uero presens fuerit / nec opitulatus secundum legem sit / si ĝ primo maximoqꝫ sit censu / mina damnetur. secundi uero census si fuerit / dragmis qnquaginta. Tertii triginta. Quarti / uiginti. Horum iudices sint ductores exercitus: prefecti ordinum: tribuni: equitumqꝫ magistri. Legum uero / ut uidetur / alie ad bonorum hominum doctrinam ponuntur: ut per eas intelligant / quo pacto inter se amice uersentur. Alie ad compescendam illorum pertinaciam q indomiti natura sunt / spretaqꝫ omni disciplina / nulla ratione mouentur: quin ad omnem ruant improbitatem. Hi sequentium uerborum causa sunt: his legis lator necessitate coactus leges imponit. Ipse namque nulluꝫ uellet usum necessitatemqꝫ legum unquam fore. Quicumque igitur parentibus aut auis inferre manus ausus fuerit / nec superiorum indignationem deorum / nec inferiorum supplicia ueritus: sed quasi sciat que nescit: dicta a priscis omnibus despiciens / preuaricatur / is ultimo ut auertatur expieturqꝫ remedio indiget. Mors autem ultimum non est. Sed extrema magis sunt inferoꝝ supplicia: que licet uerissime narrentur / auertere tamen huiusmodi animos nequeunt. Quoniam si auerterent nulli qui parentes scelerate pulsarent unquam reperirentur. Quare oportet horum flagitiorum supplicia in hac uita non inferiora illis q̄ apud inferos sunt sed equalia pro uiribus ponere. Ita igitur sanciamus. Siquis non furiosus patrem aut matrem / eorumue superiores pulsare audebit / primum ut in superioribus / opem presentes ferant. Et incola quidem uel peregrin⁹ si opitulabitur in publicis certaminibus tanq̄ꝫ preses aliis preponatur: sin minus / a regione uniuersa perpetuo exterminetur. Sin autem incola non sit / auxiliatus quidem laudem / non auxiliatus / uituperium consequatur: Seruus auxiliatus / uituperium consequatur: Seruus opitulatus / liberetur: non opitulatus / centies publico cedatur flagello: ⁊ si in foro id contigerit / ibidem a uenalium reruꝫ curatoribus puniatur. In aliis partibus urbis similiter ab edilibus q presentes fuerint. Eodem modo extra urbem in agro ab his qui curandis agris tunc president. Quod si ciuium aliquis parentibus a filio uerberatis presens fuerit / siue uir seu mulier / siue adolescens seu senior / defendat protinus / scelus cōclamās. Qui auxiliari noluerit / iouis patrii ac generis seruatoris / imprecatiōe per legem prematur. Demum quicumque pulsasse parentes condemnabitur / primum perpetuo exulet. Deinde ⁊ a sacris omnibus arceatur: quibus si minus abstineat / a principibus agri uerberibus ⁊ omnino utcumqꝫ uoluerint plectatur. ⁊ si ab exilio reuertatur / morte peccata luat. Quisquis uero liber / cum huiusmodi homine cōmedet aut bibet / uel aliquo pacto una quicquam geret aut tanget / aut sponte loquetur / is nec in templum ingrediatur / nec in forum / nec omnino in ciuitateꝫ proficiscatur: ante q̄ꝫ mundetur. putare namque debet scelerato se commertio contaminatuꝫ. Quod si nō obtemperauerit / sed ciuitatem ⁊ templa iniqꝫ coinquinet: quicumque magistratus fieri hoc senserit / nisi confestim punierit / maximarum iniuriarum reus est habendus. Si seruus liberum hominem seu ciuem siue peꝛgrinum pulset / presens quilibet / auxilium afferat. sin minus / predicta secundum censum mulcta puniatur. Qui ergo presentes erunt / pulsato succurrāt / uinciantqꝫ pulsantem: ⁊ ei uinctum tradant / cui fecit iniuriaꝫ. Qui in compedibus teneat / uerberibusqꝫ ut uelit ita pulset: ut nullum domino inferat damnum. deinde ipsum domino habendum reddat secundū legem: que ista sit. Si seruus liberum hominē non imperantibus magistratib⁹ uerberauerit: dominus a pulsato uinctum ea conditione accipiat: ut non antea soluat / q̄ꝫ pulsato seruus ipse solutionē se dignuꝫ eē iam / ꝑsuaserit. Hec uero edem leges ad hec omnia mulieribus inuicem ⁊ ad uiros / uirisqꝫ ad mulieres communes eē debent.

Argumentum Marsilii ficini in decimum librum.

Exordium decimi / epilogum supplet nono / ammonens tractanda eē iudicia de ui in rem ipsam illata post iudicia de ui in personā in nono disposita.

Quoniā uero nulla uis durior ⁊ intollerabilior est / q̄ꝫ que contemptu quodā infertur / nimirum contumelias ⁊ iniurias uel in personam uel in rem ex contemptu proprie natas in propria capita seligēdas eē decernit: ⁊ has quidem sub quinque capitulis. Aut eniꝫ in sacra publica / aut priuata sacra / aut contra parentum reuerentiam: uel contra prestantiā magistratus / uel contra ciuileꝫ gentilemqꝫ alicuius ciuis dignitateꝫ committuntur. Hec ergo exactissime iudicanda ceteris tam auctoribus legum q̄ꝫ magistratibus iudicibusqꝫ cōmittit. Distinguit post hec a ceteris ea / que ī deorum contemptum fiunt / quasi omnium ultra q̄ꝫ dici possit grauissima: in quib⁹ decimi huius omnis uersatur intentio. Sed primo quidem quid intersit sacrilegium inter atque impietatem / innuit: Sacrilegium sane rapinam nominat / siue res seu persona consecrata superis rapiatur: Atque id quidem uelut species quedaꝫ sub ipso impietatis genere continetur: Nam ultra sacrilegiuꝫ sub impietate comprehenduntur ⁊ cetera multa in deorum contemptum / siue cogitata siue dicta seu facta / ⁊ commissa pariter ⁊ permissa atque etiam pretermissa. Ac ne quid nos lateat ad impietatem etiam pertinet familiaritas ⁊ communio omnis seu ī cibis seu uerbis cum iis inita / qui ob nefaria scelera arcentur a sacris: qui et contaminati ceteros quoque uel ipsa propinquitate contaminant. Qua quidē de re in calce noni ita pertractat / ut uaticinari uisus sit exsecrationes quotidie factas a nostris ꝓphanos a communione ecclesie propellentibus. Proinde medicus noster animos impietatis morbo languentes diligentissime purgatur⁹ / in primis causas huius morbi perquirit. Ac dum inquirit / euāgelicaꝫ tradit sententiam. Quicunque enim inquit de deo crediderit secundū leges / religiosus erit / neque prophanum quicquam uel aget aliquando uel loquetur. Quarecte a fide hic cedit exordium? ⁊ a fide legibus adhibēda. Sed ne turbet queso deorum numerus / quem non turbat numerus angelorum. Nihil enim plus apō platonem tot possunt dii / q̄ꝫ apud nos tot angeli totqꝫ beati. Ceterum quid nam leges scilicet sacre / ⁊ omniuꝫ antiquissime ō diis. idest de deo angelisqꝫ deo seruientibus aiunt? Profecto tria / primum quidem hos deos esse. Secundum omnibus prouidere. Tertium iuste ꝑ meritis munera suppliciaqꝫ repēdere. In ipsa huius sententie fide obseruantiaqꝫ pietas tota consistit. Quis igitur impi⁹? Qui uidelicet / uel negabit eiusmōi deos eē / uel ⁊ si sunt / prouidere / uel ⁊ si prouidēt / iuste rependere. Id autem est putare superos iudicum humanorum more solis muneribꝰ uł ab iniusto collatis facile posse placari. Plato igitur tres impii morbi causas expulsurus / probabit eē deos: et qui in mundo sint speraruꝫ mundi rectores: ⁊ qui super munduꝫ dei summi cōtemplatores. Probabit deos omnibus uł minimis ꝓuidere. Probabit constāti iustitie recte bilance libraqꝫ nō extrinseca munera manuuꝫ: sed intima animorum merita pensitare. Denique hac doctrina ueluti quodam legis exordio / ab omni diuinorum contemptu dehortabitur omnes / ⁊ cohortabitur ad pietateꝫ. Preterea legum minis flagellisqꝫ perterrebit impios / atque torquebit.

Principio deos eē duob⁹ communibus indicat argumentis. Primum quidem ab uniuerso rerum genere: secunduꝫ uero a specie humana deducitur. Primuꝫ igitur est eiusmodi. Compertum habemus ordineꝫ ubique a ratione procedere. ⁊ ordinē qdeꝫ nusquā ⁊ nunq̄ꝫ interruptuꝫ a rōne potēti: ordinē queqꝫ cōmodissimū ab optima rōne. Cū igitur uniuersi / tum dispositio / tuꝫ ꝓgressio ordinatissima sit / ac semꝑ ⁊

ubiqꝫ talis: neque id quideꝫ abſqꝫ mirifica quadam commoditate / neceſſe eſt munduꝫ ab optima potentiſſimaqꝫ ratione diſponi / atqꝫ moueri. Et cum unum ſit uniuerſum / unum uero ex diuerſis non fiat niſi ab uno / conſequēs ē unaꝫ eſſe ſummaꝫ eiuſmodi rationem. Eſſe preterea rationes plures diuinas ſub ſumma ratione diuina: quemadmodum in uno mundano opere rationaliter ordinato / multi ſunt globi inter ſe ſpecie ⁊ uirtute diſtincti: atqꝫ omnes rationaliter ordinati: adeo ut mūdi quodammodo multi / in ampliſſima uideantur mundi unius circūferentia contineri. Itaque ſimiliter multi mundorum quaſi anguſtiorum rectores deinceps diſpoſiti / ſub uno ampliſſimi mundi rectore comprehenduntur. Qui ſane cum non ſolū ordinator ſit: ſed ipſe / ut ita dixerim / immenſus ordo: multo magis ordinatore gaudet q̄ꝫ ordinato. Quocirca / ſi multis in uniuerſo ordinatis proculdubio delectatur / multis quoqꝫ oblectatur ordinatoribuſ. Quippe cū ampliſſimi regis excellentiſſima in hoc amplitudo conſiſtat: ut non anguſtos tantum ſeruos / ſed amplos quoque ⁊ multos habeat infra ſe reges. Secundum uero ad idē argumentuꝫ a ſpecie humana deductum / eſt eiuſmodi. Naturalis ſpeciei cuiuſque inſtinctus inanis eſſe non poteſt. Naturale quoque ſpeciei animaliuꝫ perfectiſſime iudiciū omnino falſuꝫ eſſe non debet. Cum uero humana ſpecies animalium perfectiſſima in omnibus ubique ſemper naturali inſtinctu immutabiliqꝫ iudicio ad religioneꝫ feratur / neceſſe eſt eſſe ſuperos / qui religioſe colantur: ſupereſſe quoque corporibus animas. Quod quidem religionis ē potiſſimum fundamentuꝫ.

Attende platonis dictuꝫ / rationes de diuinis / ⁊ ſi interdum non nimis argutas / eſſe tamen ueras. Item occaſiones duas ad impietatem. Intemperantiam ſcilicet / corporearum uoluptatum concupiſcentiaꝫ: rurſuſqꝫ ignorātiam ex abſurdis poetarum phyſicorumqꝫ quorundam opinionibus ortam. Poetas in tribus circa deos erraſſe. Primo quod ex confuſione quā chaos nominānt / erupiſſe deos cecinerint: Secundo quod alios ex aliis abſqꝫ recta ratione ⁊ quaſi per humanum concubitum progenitos aſſeruerint. Tertio quod omnes hominuꝫ perturbationes / errata / flagitia i deos nefaria impietate tranſtulerint. Phyſicos quoque illos i religione peccaſſe qui uel cum democrito caſu quodam temerario potius q̄ꝫ ratione diuina componi ſomniant uniuerſum / mirabili ratione digeſtum. Uel cum anaxagora ⁊ archelao celeſtia nihil habere in ſe diuinius opinantur q̄ꝫ elementa. Preterea formas corumque gignuntur manifeſte ad finem ubique directas aiunt / ex elementali potius impetu prouenire q̄ꝫ ab arte mentis ad certum finem ſingula dirigentis. Quoniā uero in his confutandis: atqꝫ inſuper in confirmandis que et modo probauimus / ⁊ deinceps ex mente platonis i hoc compendio afferemꝰ / in theologie noſtre libris fuimus longiores / iccirco in preſentia breuiter percurremus. Conſidera quanta ſit Platonis noſtri religio: ⁊ q̄ꝫ exploratuꝫ habeat deū eē: qui contra negantes deum diſputans uix ab ira continere ſe poteſt uir: alioquin ſupra modū omnium ⁊ in uita ⁊ diſputatione mitiſſimꝰ: In his certe admonet / nō eſſe eos qui deuꝫ negauerint tolerandos. Nota platoneꝫ probare illos / q in ortu ⁊ occaſu ſolis ac lune adorant: non ſolem proprie atqꝫ lunam: ſed diuinam potius beneficentiam: cui quotidie gratias pro tanto luminum dono iubet agi. Iudicat illum inter homines eſſe quaſi monſtrum / qui contra tum naturalem inſtinctuꝫ / tum educationem / tum communeꝫ conſuetudinem ſuperos eſſe negat. Mox uero admonet iuuenes / quos forte abſurde quedaꝫ ex auditu contra deum opiniones inuaſerint: ut q̄ꝫdiu iuuenes ſunt / iudicio de rebus diuinis abſtineāt / ſenioribuſqꝫ credāt ⁊ legibuſ: donec etas / expiētia / ratio doceat. Affert preterea in medium opiniones quorundam qui ſapientes habiti ſunt / ꝑ quas homines facile ad impietatem iniuſtitiamqꝫ declinant. Opiniones inquam aſſerentes quatuor elementorum naturas fortuito quedaꝫ motu inuicem confluentes cuncta coaceruaſſe. Preterea religionem iuſtitiamqꝫ nulla ueritate / ſed hominum opīone cōſtare. Quamobreꝫ cōcludit hec tanquaꝫ ⁊ priuatim ⁊ publice omniū pernitioſiſſima eſſe rationibus confutanda: neque cogendos homines ad legum obedientiam et obſeruantiaꝫ minis dumtaxat atque tormentis: ſed perſuaſionibus inſuper atque rationibus. Alioquin hominem rationale animal / ideoqꝫ liberum: niſi rationis uinculo cōprehenderis: neque debere aliter / neque poſſe ligari. Excitandam igitur legibꝰ rationē: cuius tanta uis eſt ad inueniendum deum: ut poſt rationalem inueſtigationem certior ſit rationeꝫ in natura eſſe q̄ꝫ in ſeipſa: ⁊ tanto certior / quanto naturales effectus ordinatiores conſpicit q̄ꝫ humanos. Unde etiam tanto perfectiorem eſſe i natura artem q̄ꝫ in homine animaduertit: Hinc rurſus animaduertit artem operibus naturalibus preſidentem: cum perfectior ſit humana: ⁊ humana non ſoluꝫ ſit / ſed etiā uite ſit atque intelligentie particeps / nimirum uiuā ⁊ intelligentem eē: immo uero uitam ⁊ intellectuꝫ. adde ⁊ uoluntateꝫ. Cum enim ſingula manifeſte ad proprios dirigat fines / certum eſt preuidiſſe finem atqꝫ uoluiſſe. Immo uero prouidereſ ſempꝫ ⁊ uelle: quemadmodum ordo in ſingulis ſempꝫ ꝯſeruatur integer: uꝉ ubi interrumpi uidetur citius q̄ꝫ dici poſſit inſtauratur. Hanc uero eſſe diuinam prouidentiam minime dubitamus. Prouidentiam inquam neque minima taliꝫ negligentem / non eniꝫ hec minus ſunt ordinata q̄ꝫ maxima: neque in maximis laborantem. Non enim ordinationi reſiſtunt ordinatori q̄ꝫ proxima. que eodem nutu uoluntatis aſſidue ordinantur: quo ⁊ fiunt ⁊ procul ab omni preuaricatione ſeruātur. Hinc illud. In altis habitat ⁊ humilia reſpicit in celo et in terra / ſicut ⁊ celum ipſum dum ſuum in ſe abſque labore peragit curſum / interim abſque negligentia terram uberrimo radioruꝫ ſuorum munere circumfundit. Inter hec uero / quod ait legem ⁊ artem natura uel non minus q̄ꝫ natura conſtare: quia proles ſint mētis: intellige nō minꝰ ueras q̄ꝫ nature formas exiſtere: gigniqꝫ ab intellectu diuino tanquam patre / ⁊ a mente humana uelut matre: ⁊ aduerte ſolitam platonis noſtri pietatem inuocantis ideum ad confirmandos deos. Deum inquam unum: ut doceat deos omnes referendos ad unum. Dicit autem ſe dei ſummi auxilio fretum tutiſſime de diuinis diſputaturum. Principio quidem eos phyſicos improbat / qui ſumma reruꝫ principia corporea poſuerunt: ex quibus deinde uita intelligentiaqꝫ procederent. Cum dicere potiꝰ debuiſſent corporea a uita intellectuali pendere. Id auteꝫ ita eſſe profitetur noua non dico ſententia / ſed ratione ſe probaturuꝫ. Sententia enim eiuſmodi priſcorum eſt ante platoneꝫ theologorum. Argumentatio uero qualis hic fiet a motu / platonis eſt propria. Diſtinguit autem ipſum motionum genus in ſpecies deceꝫ ſcilicet i circuitum. Localem tranſitum. Condenſationem. Rarefactionem. Augumentū. Decrementum. Generationē. Corruptionē. Mutationē / ſiue alterationeꝫ in alio ab alio factam. Et mutatiōeꝫ ex ſe tum i ſe tū in alio factā. Admiratur motū orbicularēꝫ. Siquideꝫ in eo ſtat centrum indiuiſibile / mouentur reliqua. Item in ſpera longe profunda q̄ꝫ plurimi circuli deſignantur / alii deinceps aliis ampliores. Atque id quod mirum eſt eodem momento anguſtiſſimus circulus ⁊ ampliſſimus circuitum peragūt: adeo ut ⁊ huius tarditas in continuo corpore ⁊ illius uelocitas ſit pariter admiranda. Medii uero ⁊ ad dimenſionem ⁊ ad motum ſecundum certas proportiones medio queque modo ſe habent. Multa de his in expoſitionibus theologie tractauimus. Dicit autē ⁊ de illo quod mutat locum / mutare cētrum / ideſt centrum loci / ad quod corporis mobilis circumferentia comparatur. Nōnunquam uero preter id quod centrum mutat ſeruare etiā quodammodo idem centruꝫ. Quando ſcilicet non fixum / ſed tranſlatum loco per equalem quandam circumferentiaꝫ circumagitur. Preterea ubi de generatione loquitur / ait / principium / ideſt naturaꝫ motricem atqꝫ ſeminariā. Quando alteratiōe ꝑficit per tres procedere gradus. i. in lōgū / latū atqꝫ ꝓfundū: itē attingere uſqꝫ ad quātitatē / ⁊ qualitatē formamqꝫ ſubſtātialē ꝑ effectus ſuos ſenſibus manifeſtā. Rurſus ꝑuenire ad eſſe formale ⁊ uitale atqꝫ

sensuale. Putat autem in his motibus molem
quidem corpoream moueri / sed non mouere:
formas uero corporeas ⁊ mouere moles et mo
ueri ab anima. Animamq; mouere quidem duo
hec: sed ipsam non ab alio / immo ex seipsa mo
ueri: sed ita mouere / ut una cum rebus muta
tis ipsa interim suo quodam pacto mutetur.
Prestantiores ergo animabus diuinas angeli
casq; mētes existimat: que inferiora moueāt /
ipse interim minime permutate. Eminentius
denique ipsum bonum mentibus esse indicat:
omnes enim boni gratia appetunt ueritatem.
In his tangit multa ad naturam per se mobi
lem pertinentia: tanquam ad proprium motio
nis generationisq; principium. In quo motio
quedam formalis ⁊ generatio spiritalis suapte
natura uiget motionū generationumq; exem
plar. Confirmat super omnia que mouētur ab
alio / eē naturam mobilem ex seipsa / uidelicet
ne procedatur i infinitum. Immo uero ut quē
admodum ultra illa / que per aliud lucent aut
calent: peruenitur ad aliquid per se lucidum p
se calidū / sic preter res ab alio mobiles ad rem
per se mobilem ueniatur. Quippe si nunc quie
scant omnia / ⁊ paulo post aliquid pre ceteris
moueri debeat. Quid nam primo mouebitur?
Non quidem diuina substantia prorsus immo
bilis. Neque etiam corporea ulla: que motum
ab alio mutuātur. Solū ergo quod ex se mobi
le est / primo mouebitur: exercēsq; suū i seipso
motū traducet in alia. Id enim ita prestat cor
poribus / ut moueantur / sicut immobile rerum
principium rebus prestat ut moueant. Ani
mam uero esse naturam per se mobilem patet
tum intrinsecus quando suapte natura libere
raciocinando discurrit atque consultat / tum
extrinsecus q;diu sua presentia prestat corpo
ri ut per se quodammodo moueatur. Sed d̄ iis
omnibus ⁊ preterea qd̄ super animas sperarū
rectrices oporteat esse angelos atque deum in
theologia abunde tractamus. Ubi uero plato
animam apellat motionem / generationemq;:
intellige per modum cause: idest proprium mo
tionis generationisq; principium. Et ubi ait
a seipso moueri / esse anime rationem / nota ibi
dem dici etiam rationem anime esse quod pos
sit mouere seipsam / ne actum motionis intelli
gas esse animam / sed potentiam: non acciden
talem inquam. Nam ⁊ substantiam ibidem uo
cat animam. Sic ergo definies: anima est sub
stantia propriam habens potentiā / qua ⁊ mo
ueatur ex se / ⁊ cetera moueat. Quēadmo
dum uero res ex se mobilis rem ab alio mobilē
antecedit: Sic animā dico rationalē antece
dere putat totā machinā corporalē. Cū nullū
corpus ualeat ex seipso moueri. Antecedere
platonici aiunt ⁊ dignitate simul ⁊ tempore.
Siqs uero Platonē a christianis minus dissen
tire uelit / exponat animā nostrā uel momen
to quodam temporis uel saltē dignitate crea
torisq; intentione precedere. Ex eo autē qd̄
anime substantia prior est substantia corporis
affectus quoque ⁊ motus et dotes familiares
anime / concludit passionibus corporis eē prio
res. Ubi numerat anime propria / memento /
que actionem significant esse anime nostre su
perioribusq; communia. Que uero passionē /
propria nostre uel cum demonibus infimis tan
tum communia. Naturalē tamen motum qui
in corpore passio est esse in anima actionem.
Et quod in corpe est longitudo / latitudo / pro
funditas / qualitas / motus / id esse in anima acu
men / iudicium / memoriā / habitum / et affectū.
Cetera eiusmōi habes i theologia distinctius.
Dicit ⁊ animam esse etiam malorum causam:
scilicet / per accidens: ⁊ quia anima nostra libe
rum habet arbitrium. Caue ubi dicit mundum
gubernari ab anima / scilicet / sua: quod addit
geminam eē animam / unam quidem beneficā /
alteram uero contrariam: ne substantiam acci
piat geminā / sed potentiā. Siquidē i aīa mūdi
atq; celesti potentia ē / altera qdē motrix cor
poꝝ / intellectualis altera. Intellectualis cer
te benefica ē / ordine cuncta disponēs: motrix
uero eatenus benefica / idest ordinatrix / qua
tenus subest alteri: Cui quidem nisi subesset /
quanto efficacior est ad motum / tanto magis
carens arte precipitaret uniuersum atque con
funderet. Animam uero celestem habere men
tem ꝓbat ex ordine / quē in omni motu genera

tioneq; semper obseruat. Profecto amētes ui
demus quatenus a mēte alieni sunt / eatenus ab
ordine alienos. Ordinē in presentia dicimus
mutuam inter se rerum actionumq; connexio
nem congrua successione dispositam ⁊ ad finē
certum ꝓpria quadam ratione directā. Atq;
in cunctis quoad fieri pōt simile / equale / idēq;
seruantem. Eiusmodi ordinē ab his dumtaxat
qui mentis cōpotes sunt seruari uidemus: atq;
in ipsa uniuersi progressione prorsus impleri.
Impleri inquā tam cōmodissime q; pulcherri
me. Ex quibus apparet ab anima / que mentem
habeat ⁊ artificiosissimam et optimam / guber
nari. Neque ab re circuitum dixit propriū eē
mentis. In circuitu enī indiuisibile centrum
manet: dum circumferentia redit ī idem: ⁊ in
figura motuq; seruatur equalitas. In mēte si
militer / simplex fixusq; ad ipsum uerū direct⁹
manet intuitus / dum cause in effectus p media
explicātur: uicissimq; effectus similiter repli
cantur in causas. Reditq; interim animaduer
sio mentis in seipsam considerandam. Et simi
li equali eadē intelligendo / uolendo / agēdo /
intētiōe / regula / ꝓgressiōe ꝓcedit. Postq̄
uero ⁊ celestes speras aīab⁹ ⁊ animas mentib⁹
optimis preditas eē probauit: significauitq; ⁊
uniuersum anima una / ⁊ multas speras multis
agi / iam distinguit / paucis modo tris / quibus
anime celestibus coniungantur: dicens animā
uel ita globo inesse sicut anima nostra corpori
ut inde animal unum efficiatur: uel sic adesse
ut non uiuificet quidē globū. sed moueat tan
tum atque regat: siue mirabili quadam solum
mouendi potentia: siue quodā insuper medio.
Et si ex trib⁹ propositis nullū pre ceteris ma
nifeste hic eligat / platonici tamen omnes / pri
mum absque controuersia eligunt: idemq; oīo
sensisse aristotelē theophrastumq; existimāt.
Putāt enim platonē idem ꝓbabilius habuisse.
Nam argumentatio ipsa p quam hic celum effi
cit animatum / animā ipsam innuit una cum mo
to celo moueri. Quod nisi ex ea ⁊ globo unū
fieret animal / certe nō mobilis motor eēt sed
motor immobilis. Idem confirmat ī phedro.
Idem ⁊ in timeo dicens / cum uellet mundi ar
chitectus / mundum intellectuale animal face
re: neq; posset intellectus absque medio adesse
corpori / coniūxisse intellectū quidē anime /
animā uero corpori atque adeo ut medio infu
derit mundo: et inde per cuncta diffuderit.

Ceterum cur nam plato hic celestes tantū
deos manifeste confirmat? Quoniam superio
rum contemplatio est a legū materia admodū
aliena: ⁊ per celestes deos q mouentur / ⁊ pro
priis mancipātur officiis / satis admonet / supe
riorem eē querendum / qui ⁊ in motus ipse mo
ueat omnes: ⁊ cōmunis dux / propria singulis
assignet officia. Quid plura? Manifeste super
celestes animas diuinam eē mentem mentesq;
āgelicas demōstrauit: ubi ait / celestē aīam / ut
pote q ex se nō hēat / si intellectū semper diui
num acceperit recte cuncta perducere / prout
apō deos recta feliciaq; habentur. alioquin pe
nitus aberrare. Ideoq; plato ubi ab aīa proce
dit ad mentem / quasi qui ab oculo ad superius
ascendat lumen / ueretur admodū ne caligare
cogatur. Postquam uero deos eē monstra
uit / prouidere demonstrat / a singulari quadā
sententia sic exordiens: natura quedam diuini
tati cognata / homines nō omnino a specie hu
mana degenerantes ducit ad affirmandum esse
deum / quāuis interdum de prouidentia dei ap
parens prosperitas improborum / que falsa pro
speritas est: que ⁊ statuto tēpore dabit penas
dubitare nos cogat. Profecto de⁹ si intelligē
do facit / consequenter quod facit intelligit /
ac si totum facit / intelligit quoque totum. Si
cognoscit totum / cognoscit ⁊ partes ex quib⁹
totū necessario constat: si partes / ergo parti
culas / ex quibus necessario partes. Potest er
go ⁊ scit uniuersum regere: qui potest et scit
prouidere. Uult queq; utiliter gubernare to
tum opus suum. Gubernari uero bene non gu
bernatis partib⁹ nūquā pōt. Ita neque medi
cus neque architectus opus totum absque par
tibus ad id necessario conducentib⁹ optime cu
rat. Nō negligit deus minima gubernare / qui
facere minima non neglexit. Neque difficilis
est gubernatio deo: cui est procreatio facilis.
Neque mollitie ad curandū tardior est / q oīum
est fortissimus / q accuratius cuncta gubernat
q; uel ars uel natura q ab arte naturaue fiunt. nn iiii

Nam quanto magis a deo dependent opa dei / q̃ꝫ artis uł nature opa ab arte siue natura / tanto deus operibus suis prouidet diligentius: p cuius prouidentiaꝫ cetera quoqꝫ id habent / ut similiter suis neque ꝓuideant. Quoniaꝫ uero ars quo perfectior est / eo facilius parua simul expedit atque magna / in deo aũt ars est immensa / nimiruꝫ minima simul 7 maxima summa facilitate gubernat. In quibus utique dispensandis / non totum gratia partium / sed partes totius gratia disponit / bonũqꝫ cuiusque propriũ refert ad uniuersi bonum. Inter oĩa uero sub luna maxiaꝫ hẽt circa hũanã spẽꝫ diligẽtiã: tũ qr pfectissima ẽ: tũ qr ipsa colit deũ q̃ ipsa singulariter excolatur a dõ. In his notabis a deo summo per singula rerum genera speciesqꝫ diuinos distributos esse rectores: uel minimaruꝫ actionuꝫ passionumqꝫ curatores. Qui sicut p potẽtiã ei⁹ possũt qcqd possunt / ita p ꝓuidẽtiã ipsius uel minimorum procuratricem / minima queque ꝓcurant. Notabis in sydērib⁹ esse sensus / 7 ut plotinus hermiasqꝫ disputant: uisum. proprie atque audituꝫ. Sed in alio quodam genere longeqꝫ prestantiore q̃ꝫ sensus aialiuꝫ terrenorum. Notabis 7 animã humanã semp corpori esse coniunctaꝫ / assidue quidẽ ethereo corpori: p successioneꝫ uero tum terreno / tum aereo corpori. Item motũ aie / qr prim⁹ est atqꝫ ex se / ideoqꝫ liber / posse in formas uarias deriuari: usque adeo ut aĩa alias in habituꝫ inferiorem homine / alias in superioreꝫ hoie conuertatur. 7 illo quidem quasi quadam grauitate ad loca inferiora descendere: hoc aũt / ceu leuitate sublimia petere. Ex quo apparet cõceptos ex ꝓpriis motibus habitus / cum diuine uolũtatis lege ꝯcurrere. Sicut eniꝫ lex illa dictat bonis quidẽ animis celestia / malis uero terrestria cõuenire: sic oĩo nullo extrinsecus impellente: 7 quasi naturali quodam instinctu 7 bonorum habitus sponte superiora petunt / maloꝝ uero ad inferiora labuntur: hic profecto si longius cõmentari liceret / exponerem illud obscurissime dictum: ubi inducit aliquem trãsmutare conantem / ignem in aquam animataꝫ / quasi difficilima molientem. Nam cum 7 aqua igni contraria sit / 7 aĩa creari non possit ex igni / nimirum impossibilia tentat / qui ignem ĩ aquã animatam transmutare molitur. Neqꝫ minus obscure dictuꝫ est / qđ de resolutione 7 diuisione dialetica ẽ exponendum. Nempe siquis diuidendo procedat p tres gradus. s. a genere quodam generalissimo ad species subalternas / ab eisqꝫ ad specialissimas denique species facile diuidit: similiter q p eosdem gradus resoluit / a specie specialissima ad subalternum genus / et inde ad generalissimuꝫ facile quoque resoluit. At uero q p singula numero infinita peruagari uoluerit / irritum opus aggredietur. Sed ĩ nobis in cõmentariis in philebum. Inter hec notabis platonis uerba dauidis ꝓphete oraculo q̃ꝫ simillima: neque ascensu in celum / neque descensu in infernum diuinum posse iudicium euitari. Post hec ostendit deum a prauis non posse muneribꝰ iniuste placari. Ubi considerabis deum diligentiorem esse humanis curatorẽ q̃ꝫ pastores ouium / gubernatores nauium: duces exercitus: agrorum rustici: equorum aurige / medici egrotantium. Preterea oĩa subcelo plena maloruꝫ / perpetuumqꝫ circa aĩas bellum. In quo uitia deorsum trahũt. dii uero demonesqꝫ sursum. Cõsiderabis uiuas esse in deo uirtutes: imoluitas: quarũ scitillis qbusdam inanima inde succensis: anima ad sublimia eleuatur. Post uero prohemia: seueriori cẽsura animaduertit in impios: neqꝫ soluꝫ nefarias actiones / sed impudentiam quoqꝫ uerborum: immo 7 cogitationes ipsas contra diuinaꝫ dignitatẽ diligẽter explorat. ac tres species impietatis in supioribus positas / in sex deducit: uidelicet ĩ duo quamlibet partiendo. Tres enim ille in opinione contra deum falsa cõsistunt. Potest autem una cũ falsa opinione: iniquitas quoqꝫ moruꝫ concurrere: potest 7 tolerabilior equitas. Cognosces hic 7 penas maleficorum hereticorum / superstitiosorum: illorum preterea qui pseudo prophete cognominantur. Rursus quantum plebeaꝫ damnet supstitionem. Dãnauit 7 supra poeticam / a qua plebea etiam confirmatur. Ubique uero plato tam poeticam q̃ꝫ plebeaꝫ superstitionẽ improbat. 7 ante oĩa humana officia pietatẽ philosophicã ueneratur.

Decimus liber legum.

Ost leges de cede / uulneribꝰqꝫ 7 uerberibus / cõis lex illa sanciatur: Ut nemo ferat asporteтqꝫ rem alienam: aut uicini re ulla utatur / nisi possidenti antea psuaserit. hinc eniꝫ mala oĩa que narrauim⁹ / dependerunt: pendẽtqꝫ iam. 7 in posterum dependebunt. Reliquorũ uero maxima sunt / petulantum iuuenum cõtumelie atque iniurie: que tunc ĩmaxima: quãdo in sacra cõmittuntur. presertim cum ĩ publica atque sancta. uel in tribuum aliquarum cõmunionem / uel alioꝝ huiuscemodi. Secundo uero loco habenda sunt / quando in sacra priuata atque sepulchra. Tertio que in parentes seorsum ab his que narrauimus. Quartũ contumelie iniuri⁹qꝫ genus est / quãdo quis contemptis magistratibus / rem illoruꝫ adducit / uel ea utitur / ante q̃ꝫ illis persuaserit. Quintuꝫ cum ciuis alicuius ciuilis dignitas leditur uł offenditur: quod genus omnino ultioneꝫ poscit. atqꝫ his singulis cõmuniter ꝓuidere lex debet. De sacrilegio quidem summatim dictum est. quid fieri oporteat: si ui aut clam pagatur. De his autem que uerbo uel opera in deorum contemptum aguntur / quomodo punienda sint / deinceps prohemio quodaꝫ proposito / dicendum uidetur. Huiusmõi uero ꝓhemiuꝫ sit. Qui deos esse putat secundum leges / nec facit unq̃ꝫ sponte impium quicquã / nec loquitur. Faciunt aũt aut dicunt impium aliquid ĩ deos / uel qr deos esse negant: uel qr 7 si putant esse deos / de rebus tamen humanis curare ipsum minime arbitrantur. uel tertio / quamuis 7 sint 7 de hominibus curam habeant: facile tamen placari eos uotis 7 sacrificiis opinãtur. Cli. Quid faciem⁹ igitur? qd ad ipsos dicem⁹? Ath. Audiamus o bone uir prius qd in nostrũ ꝯtẽptũ ioco quodã dicturos illos coniicio. Cli. Quid naꝫ dicent? Ath. Ita ferme in nos nugabũtur / o / atheniensis hospes: uosqꝫ lacedemonie / atque gnosie / uere illud dicitis: quod nostrum alii nequaquam esse deos / alii nihil nostra curare / alii muneribus facile placari existiment. Quõ igitur uos in omnibus legibus ferendis / faciendũ eẽ putauistis: hoc 7 nunc a uobis fieri uolumus: ut scilicet ante legum minas / sufficientibus signis deos eẽ nobis persuadeatis: nec posse illos preter q̃ꝫ fas est / muneribus ullis moueri. Nunc enim hec 7 similia quedam audiẽtes predicari quotidie ab iis q excellere putãtur / poetis / oratorib⁹ / uatib⁹ / sacerdotib⁹. aliisqꝫ pmultis / ab iniuria quidem facienda non remouemur: sed cum fecerimus / placare deos conamur. A uobis aũt qui atroces nullo modo sꝫ mites legum latores eẽ gloriamini / poscimus ut psuasione prius adhibita qđ dii sint ita doceatis / ut etiaꝫ si non multo sublimiora q̃ꝫ alii / ueriora tamẽ loquamini. Forte namqꝫ uobis credemus. Quare si equum quid postulamus / morem gerite. Cli. Atqui / o / amice facile ẽ ueritatem hãc ostendere quod dii sint. Ath. Quo pacto? Cli. Primum quidẽ terra / sol / sydera / ipsumqꝫ uniuersum. Temporum quoque ornatissima uarietas / annis mensibusqꝫ distincta / id ostendunt: grecorum preterea barbaroꝝqꝫ omniũ consensus / deos esse fatentium. Ath. Timeo / o / beate uir scelestos hoĩes. Timeo inquam non erubesco nec uereor: ne forte uos contemnant. Uos eniꝫ differentie istorum causam ignoratis: 7 incõtinentia uoluptatum cupiditatumqꝫ tantũmodo putatis ad impiaꝫ animos eorum uitaꝫ corruere. Cli. Sed que nam preter ista / alia istorum causa hospes ẽ? Ath. Quod uos ipsius exptes / penitus fugit. Cli. Quid hoc? Ath. Ignorãtia quedaꝫ certe grauissima. que maxima uidetur esse prudentia. Cli. Quo pacto inquis? Ath. Feruntur apud nos sermones / partim metro partiꝫ soluta oratione conscripti: qui apđ nos propter disciplinę ciuilis excellentiam: ut audio: nõ reperiuntur. Quoruꝫ antiquissimi / primã celi alioꝝqꝫ naturam deorum factam fuisse affirmant: nec multum progressi / deorum generationem consuetudinemqꝫ inter se narrant. Que quoniam prisca sunt / quantum ad alia quidem siue recte seu non recte se habeant. reprehẽdere: non facile est. ad cultũ tñ honorẽqꝫ genitoꝝ nec utilia ipsa: nec uera esse fatebor. prisca igitur dimittamus: deqꝫ illis ut diis placet dicamus.

Iuniorum uero sapientum uerba / sicubi mala
hominibus afferant / incusemus. ꝑfecto istorū
uerbis illud efficitur: ut cum ego ⁊ tu hec ipsa
signa esse / quod dii sint / asserimus: solemqꝫ ac
lunam: sydera ⁊ terram / quasi deos ⁊ res diui
nas in mediū adducimus / tunc iuuenes ab istis
sapientibus aliter persuasi / terram ⁊ lapides
hec esse / dicant: nullamqꝫ humanarum rerum
curam habere posse. sed uerbis tamen ornatis
uerisimiliter sermonem de istis esse digestum.
Cli. Graue id certe hospes etiam si solūmodo
unus dixisset. Nūc uero eo grauius ⁊ molestius
est / quo plures sunt: qui dicunt. Athe. Quid
ergo dicere / qdue facere nos oportet? Utrum
quasi apō impios homines accusati simus quod
falso deos eē / legibus affirmamus / ad defensio
nem accingemur? An his dimissis ad legū tra
ctationem iterum reuertemur. ne prohemium
legum nobis hoc excrescat in longū? Cum ora
tio breuis futura non sit / si pronis ad impieta
tem hominibus q̄ requirunt / sufficienter osten
dere uoluerimus: atque etiā terrore illos a sce
lere amouere: demum uero quemadmodum cō
uenit / leges ferre. Cli. Sepenumero i hoc bre
ui tempore hospes a nobis dictum est / breuita
tem non esse prolixitati anteponendā. Nihil
enim nos / ut dicitur / urget. Quare ridiculum
simul ⁊ prauum eēt / si breuiora melioribus pre
ferremus. Multum enim conferet / si uerisimili
ratione sermo noster ostēderit: quod dii sint /
⁊ boni sint: iustitiamqꝫ multo magis q̄ hoīes
colant. Quod fere optimum pulcherrimumqꝫ
legum omnium erit exordium. Quamobrem
absque ulla molestia atque festinatione / pro ui
ribus nihil pretermittamus: quod ad hanc rem
ꝑsuadendā pertineat. Ath. Iste sermo tuus
adeo te paratum promptumqꝫ ostendit: ut ad
preces uotumqꝫ uideatur ꝓuocare: nec morā
amplius patiatur. Uerum quomodo sine ira eē
aliquis deos differat? presertim cum necesse sit
grauiter ferre odisseqꝫ eos: qui horū uerborū
nobis causam prebuerunt. Hi certe a pueritia
ad deos affirmandos eo maxime inducere aiū
potuerūt / quod dum lacte nutrirentur a nutri
cibus matribusqꝫ multa de illis ioco ⁊ serio di
cta decantataqꝫ i orationibus audiebant: ⁊ in
sacrificiis uidebant consentanea queqꝫ illis fie
ri / que suauissime pueri ⁊ uidēt ⁊ audiūt: dum
parentes eorum summo studio pro se liberisqꝫ
sacrificare / orareqꝫ supplices: deos / quasi q̄
maxime dii sint / uiderent: necnon quotidie in
ortu ⁊ occasu solis ac lune grecos ⁊ barbaros
omnes tam i rebus aduersis q̄ secundis conspi
cerent / suppliciter adorare: atque ex hoc non
suspitionē quō dii non sint afferre: sed testimo
nium quod sint absqꝫ controuersia perhibere.
At uero qui hec omnia / nulla ratione / ut men
tis compos quilibet diceret / moti despiciunt:
proptereaqꝫ nos ad hec dicenda compellunt:
Quo pacto eos nunc mansuetis uerbis corrige
re / ⁊ primum quod dii sint docere possumus?
audeamus tamen. nec enim decet / cum illi uolu
ptate perdantur / nos quoqꝫ ira in eos corrum
pi. Quapropter omni concitatione animi extin
cta prohemium ad eos qui ita mente corrupti
sūt aggrediamur: ⁊ quasi ad unum eorū ita ora
tionem mansuete uertamus. O fili / iuuenis ad
huc es: nec dubito / quin progressio tēporis fa
ciat: ut de multis aliter q̄ nūc sentias. Expe
cta igitur oro / ut tunc de rebus maximis iu
dices. Maximum āt est / quod tu modo nihil ar
bitraris / ut recte de diis sentientes / bene uiua
mus. Uerum si hoc in his permagnū tibi signi
ficauero / minime mentiar. Non tu solus nec
amici tui primi / hanc dē diis opinionē habetis.
Sed aliqui semper / tum plures tum pauciores
hoc morbo laborant. Quod uero plurimis illo
rum cōtigit / tibi narrabo. Profecto nullus eo
rum ab adolescentia usque ad senectam in hac
opinione quod dii non sint / perseuerauit. Re
liqui autem duo morbi quamuis non multis /
nōnullis tamen ꝑmanserunt: quod dii sint qui
dem: sed de rebus humanis nihil curent. Uel
quod curēt / sed facile precibus sacrificiisqꝫ pla
centur. Tu igitur si mihi credes / expectabis /
donec plane constet tibi pro uiribus / quid dē his
iudicandum sit. Utqꝫ id assequaris / diligenter
cōsiderabis / siue sic siue aliter se res habeat. ⁊ a
ceteris omnibus / ⁊ a legum latore maxime sci
scitaberis. Interea noli tam temerarius esse:
ut impie de diis sentias. Is enim qui tibi leges
ponit ⁊ nunc ⁊ postea / quomō ista se habeant /

docere conabitur. Cli. Optime hucusque ho
spes nobis est dictū. Athe. Prorsus ē ita / o /
megille atque clinia. Sed in mirabilē quendā
sermonē nescientes incidimus. Cli. Quē nā?
Ath. Qui a multis sapientissimus eē putatur.
Cli. Dic clarius. Athe. Res omnes non
nulli aiunt / que fiunt / que future queque fa
cte sunt / uel natura / uel fortuna / uel arte fie
ri. Cli. Et probe quidē. Ath. Certe non ab
surdum est uiros sapientes ꝓbe dixisse. Quare
sequamur ipsos: inquiramusqꝫ quid nā intelle
xerunt. Cli. Omnino. Ath. Maxima dicunt
atque pulcherrima natura fortunaqꝫ fieri. Ar
te uero minora eamqꝫ dicunt accepta a natu
ra magnorum primorumque operum generati
one fingere / fabricareque minora omnia: que
artificiosa ab omnibus apellātur. Cli. Quomo
do istud ais? Athe. Sic planius dicā. Ignem
aquam / terram / aerem / omnia hec non arte sed
natura ⁊ fortuna esse dicunt. Corpora etiam
que post hec sunt: rerum terrenarum / solis / lu
ne / stellarum omniū / ex istis anima prorsus ca
rentibus facta fuisse aiunt: fortunaqꝫ uiriū la
ta singula casu singulis cōuenisse: atque ita fri
gida calidis / sicca humidis / mollia duris: ⁊ oīa
cōtraria contrariis / duce fortuna / necessario
contemperata fuisse. Hoc pacto celum totum
⁊ que i eo sunt oīa: animalia quoqꝫ et plantas
⁊ anni tempora fuisse producta: non per intel
lectum / neque per deum aliquem. sed natura /
ut diximus / atqꝫ fortuna. Ex quibus artem po
stea mortalē a mortalibus factā / posteriores
quasdam res genuisse / nō penitus ueritatis par
ticipes / sed simulachra quedā sibi ipsis cogna
ta: qualia pictura / musica: ceteraqꝫ artes his
similes generant. Sique uero artes serium ali
quid faciunt / eas eē que uim suam cum natura
cōmunicāt: qualis est medicina / agricultura /
gymnastica. Ciuilem preterea peritiam aiunt
parua quadam parte cum natura: magna uero
cum arte concurrere. Atque ita uniuersam le
gum positionem nō cum natura / sed cum arte /
cuius positiones uere nō sint / cōuenire. Cli.
Quo nam pacto? Ath. Deos / o / beate uir / nō
natura / sed arte ⁊ legibus quibusdam constare
uolunt: eosqꝫ aliis alios eē / prout singuli secū
consentientes / lege sanxerunt. Pulchra uero
uel honesta / alia natura / alia lege consistere.
Sed iusta natura minime esse. Immo uero ho
mines de his semper inuicem disceptare: ⁊ no
uas quotidie constituere. ⁊ que nuper statue
runt / quatenus illis sic placet eatenus eē iusta /
nō natura quidē / sed arte ⁊ legibus stabilita.
Hec sunt / o / amici que sapientes uiri tum poe
te tum scriptores alii iunioribus tradiderūt:
dicentes iustam eē eam possessionem: que ui ⁊
uictoria comparatur. Unde iunioribus impie
tas innascitur: ut credant non eē deos / quales
credere leges iubent. Hinc etiam seditiones
oriuntur: per quas ad eam homines uitā quasi
secundum naturam rectam trahuntur / qua ita
uiuant ut ceteros uincant / nec secundū leges
aliis seruiant. Cli. O qualem hospes rem nar
rasti? qualemqꝫ pestem iuuenum ⁊ publice ciui
tatibus ⁊ priuatim domibus suis illatā? Ath.
Uera narras / o / clinia. Sed cum ita se res ha
beat / quid legum latori agendum censes? An
solū minari omnibus hominibus debet? eos oīo
penas daturos / nisi deos eē credāt: talesqꝫ opi
nentur / quales a legibus traduntur. deqꝫ hone
stis ⁊ iustis ⁊ maximis quibusqꝫ rebus ac de uir
tute ⁊ prauitate / ita omnino arbitrentur et
agant / ut legum lator perscripserit. Si igitur
nō paruerint / alios mortis supplicio / alios fla
gellis ⁊ uinculis / alios dedecore / alios exilio /
egestateqꝫ puniendos. Ita ne minabitur quidē
tantum legum lator? ut autē in legum latione
persuasionem minis adiungat / qua mitiget / ni
hil curabit? Cli. Minime hospes: sed siqua in
huiuscemodi rebus uel modica persuasio inueni
ri potest / nō debet legum lator qui modo alicu
ius pretii sit / labore inde deterreri: sed q̄ ma
ximo / ut dicitur / clamore pōt / prisce legi auxi
lium ferre: rationibusqꝫ ostēdere quō dii sint:
⁊ quecumque ipse paulo ante dicebas. Atque
ipsi legi ⁊ arti / ita suffragari / ut uel natura uel
non minus q̄ natura cōstare affirmet: cū men
tis ipsius proles sint. ut recta ratio monstrat:
quā tu mō dicere mihi uideris: ⁊ ego credo.
Ath. O paratissimi animi clinia: nōne arduū

est/eā rationibus prosequi: que ita per omnes diuulgata sunt: ipsaqz prolixa sunt/nec breuitatem patiuntur. Cli. Quid hospes? cum tam multa d̄ ebrietate ⁊ musica dicerētur: eā prolixitatem equo animo tulimus: de diis uero talibusqz rebus plura dicentez nō auscultabimꝰ? Enimuero legum lationi prudenter disposite/ magnum hinc patrociniuz est futurum: cum legum mandata litteris tradita que toto tempore futuro redargutioni subiecta eē solent/ sic comprobata quiescant: Quare terreri non debemus: si auditu ardua ī principio sunt: que uł tardi ingenii homines sepius repetēdo animaduertere poterunt. Hec igitur licet prolixa/si modo utilia sunt/nō uidentur abiiciēda. Nec equum est/hos sermones pro uiribꝰ non defendere. Me. Optime mihi hospes clinia loqui uidetur. Athe. Et maxime quidem/o/megille/ Quare faciendum est/ ut dicit. Profecto nisi sermones isti inter omnes/ut ita dixerim/homines uulgati eēnt/nihil opus eēt/deos eē rationibus demonstrare. Nunc uero necesse est. Cum igitur maxime leges ab improbis hominibus corrumpantur/cuius nam magis q̄z legū latoris officium est/auxiliū ferre? Me. Nullius certe. Ath. Uerum dic mihi clinia. participē eniz te rationis huius eē oportet. Non ne qui hec dicit/ignem/terram/aquam et aerem/prima omnium putare uidetur? atque hec eadem naturam uocare: ⁊ ex his posteriorem animaz arbitrari? Immo non uidetur solū: sed ista nobis oratiōe sua uere significat. Cli. Ita prorsus. Ath. Num igitur per ionem quasi fontez quendam inuenimus stulte illorum opinionis: qui unquam questiones rerum naturalium attigerunt. Considera obsecro ⁊ rationem omnez scrutare. Non eniz parum interest: si ostenderimus eos qui impiis rationibus innitūtur/ceterosqz ad impietatem trahunt/non recte sed peruerse disserere. Mihi igitur de his ita uidetur. Cli. Probe dicis: sed coneris ista ostendere. Athe. At uideor rationibus uti non consuetis. Cli. Ne uerearis amice. Intelligo eiz quod putabis longe te a proposito ferendarum legū abire/si disputationē hanc ingrediamur.

Uerū si non aliter conuincere possumus recte se habere que de diis secundum legem modo dicuntur/dicendum est omnino. Ath. Dicā iam nouam hanc pene inauditamqz rationem. Qd̄ generatiōis corruptionisqz omniuz prima causa est/non primum/sed posterius factuz illi sermones affirmarunt: qui animos impios effecerunt. Quod uero posterius/id prius. Quare ueram deorum substantiam ignorarunt. Cli. Nonduz intelligo. Ath. Qualis anima sit/⁊ quam habeat uim omnes ferme ignorasse uidentur: tum quo ad alia/tū quo ad eius generationem/qd̄ ante oīa corpora/nata sit: ⁊ transmutationis decorisqz corporum ipsa sit maxime omnium princeps. Si hec ita sint/non ne que anime ipsiꝰ propria sunt/necessario priora his erunt/que ad corpus pertinent: cum ipsa corpore sit antiquior? Cli: Necesse ē. Athe. Ergo opinio/cura/intellectus ⁊ ars ⁊ lex/duris ⁊ mollibus/grauibꝰ atqz leuibus priora sunt. Quare ingētia ⁊ prima opa/c pationesqz ipse artis ī primis erūt. Que uero natura sunt/⁊ natura ipsa/ quàm non recte sic apellant/posterius sunt: ⁊ artem intellectūqz sequuntur. Cli. Cur non recte? Athe. Quia naturaz/generationez circa prima dicere uolūt: primaqz ponunt corpora. Si autem non ignis nec aer/ sed aia primo eē uidebitur/aia ipsa corpore antiquior rectissime affirmabitur: ⁊ hec ipsa ita natura constare/si animā corporibus antiquiorem eē constiterit: aliter uero nequaq̄z. Cli. Uera loqueris. Ath. Nuz deinceps ad hec ita nos comparabimus? Cli. Ita prorsus. Athe. Rationem cauillatoriaz fallacemqz fugiamꝰ/ ne si forte iuuenilis ipsa nos senes fefellerit/ridiculos reddat. uideamurqz magna aggressi: ne parua quidē consecuti fuisse. Si amnem profundum rapidumqz tres ipsi transire uellemꝰ: ⁊ ego iunior uobis/fluctuēqz magis expertus dicerem/ periculum me primum uobis in tuto relictis facere oportere: utrum transiri fluuiꝰ a uobis seniorībꝰ possit: an nō? ⁊ postea facto periculo/ aut hortari uos ad transitum: aut si transiri nō possit/me solum periculuz subiisse: modeste loqui uiderer. Non aliter modo/cum

ratio profundior adeunda sit/ fermeqz uestris uiribꝰ nō accessibilis/ne uertiginē tenebrasqz uobis faciat/ ad eas uos questiones deducens/ quibus consueti nō estis/atque hoc pacto dedecore tristitiaqz afficiat: periculuz in me primo ita faciundū censeo: ut ⁊ me ipsuz interrogem ⁊ mihi ipsi respondeam: ⁊ hoc pacto uobis in tuto audiētibꝰ totā hāc de anima disputatiōez ptrāseaz: qua prior esse corpore ostēdatur. Cli. Optime hospes loq uideris: facitoqz ut dicis. Ath. Age igitur modo magis q̄z unquaz deum omni studio inuocemus: cum deos esse diligenter demonstrare conemur: rationemqz ingrediamur/ rudētibus tutissimime tensis. In hac aūt disputatione interrogationibus huiusmodi sic securissime respondere uideor: siquis roget: O amice stant ne oīa/ nihilqz mouetur/ an contra/stat nihil/cuncta mouētur? Uel aliqua mouentur/aliqua permanent: huic utique respōdebo/manere alia/alia uero moueri: Nō ne in aliquo loco stāt ⁊ mouentur? Quid ni? Nōnulla in una sede id faciunt/ nōnulla in pluribus: Ea ne dicis que stantium in medio uires capiunt/in uno moueri? quemadmodum circuli stare dicuntur/ licet circumferentia eorum uertatur. Ita prorsus. Intelligimus autem/ quod ī hac circulatiōe/cum huiusmodi motus/ maximum simul minimumqz circulum circūducat/secunduz proportionem seipsum maioribꝰ minoribusqz dispertit: ⁊ ipse quoque proportione seruata maior est et minor. Propterea cunctorum factus est fons mirabiliuz. Una eiz cuz magnis paruisqz circulis uelocitates tarditatesqz conuenientes ita transigit/ut incredibile quiddaz peragere uideatur. Uera narras. In multis uero moueri/dicere mihi uideris/ quecumque ex alio in alium semper transeunt locum: ⁊ nō nunquam alicuius centri unius obtinent basim: non nunquam plura: eo quod circum uolnātur: ⁊ cum singula sibi inuicē passim obcurrant/ si stantibus resistentibusqz obuia fiunt/scinduntur: sin uero contra latis/unuz facta tam hec q̄z ipsoꝝ inter media coniunguntur/atque condensantur: fateor utiqz hec ita se habere/ut tu ais. Atq coniuncta densataqz

augētur/disiūcta uero rarefactaqz minuūtur/ quādo prior singulorum habitus permanet: qn̄ uero nō permanet/propter utraque corruptio sequitur. Fit igitur omnium generatio/quando passio quedam fit: cum uidelicet principiuz capto incremēto ad secundaz pueniat transitionem: ⁊ ab hac in proximam: cumqz ad tres usque peruenerit/in sentientibus sensuz habuerit. Hac ergo transmutatione atqz transitione quodlibet gignitur. Uere autem est/quādo permanet. Quod si in alium habitum permutatum sit/iam penitus est corruptū. Species motuum oēs preter duas/o/amici iam diximus. Cli. Quas illas? Athe. Illos/o/bone uir motus nondum diximus: quoruz pene gratia tota hec consideratio est. Cli. Dic planius. Ath. Anime gratia disputationem hanc aggressi sumus. Cli. Maxime. Athe. Sit ergo alter motus quo quid alia semp mouere potest quidez: seipsum uero non potest. Alter quo quid ⁊ se ipsuz semper ⁊ alia potest mouere: coniungendo/disiungendo/augendo ⁊ contra: generando preterea ⁊ corrumpendo. Qui motus a ceteris omnibus ē distinctus. Cli. Sint ut uis. Ath. Non ne motum illum nonum ponemus: quo aliqd ab alio mouetur/ ⁊ alia mouet? Decimū uero collocabimus illum/quo ⁊ se mouet ⁊ alia. qui certe omnibꝰ actionibus ⁊ passionibus se acconmodat: rerumqz omnium quecūqz sint reuera motꝰ ⁊ trāsmutatio nuncupatur. Cli. Ita prorsus. Ath. Quez potissimū ex decem motibus ceteris omnibꝰ tanquaz robustissimum et efficacissimum preponemus? Necesse est eum quo quid ⁊ se ⁊ alia mouere potest/lōgissimo interuallo precedere/ ceteros autem oēs eē longe posteriores. Cli. Probe. Athe. Sed unum uel duo non recte locata/aliter ponenda sunt. Cli. Que nam? Athe. Quod de motu decimo diximus/nō recte ē dictū. Cli. Quare? Athe. Quia qui decimo enumeratus est/tam generatione q̄z robore secunduz rationem primꝰ est. Secundus uero/quem nono absurde loco enumerauimꝰ. Cli. Quomodo hec dicis? Ath. Sic: Quando aliud ab alio mouetur: idqz rursus semper ab alio/erit ne ī talibꝰ

aliquid qd̄ primo moueatur? At quomodo id
cum ab aliquo moueatur/eorū que mouentur/
primum erit? Certe impossibile id est. Sed qn̄
aliquid seipsuꝫ mouens/aliud quoqꝫ mouebit:
illudqꝫ aliud: ⁊ sic deinceps plurima mouebun
tur/an aliud totius motus principium erit/qꝫ
mutatio eius: quod seipsuꝫ mouit? Cli. Egre
gie dictum id: ⁊ concedendum est. Ath. Pre
terea sic nos ipsos interrogemus/⁊ ipsi nobis
respondeam⁹. Si quo uis mō uniuersa simul/
steterint/ut plurimi taliuꝫ audent dicere/quē
motum potissimum ex omnibus primuꝫ in ipsis
fieri asseremus? Eum ꝓfecto/quo quid seipsuꝫ
mouet. Motus eīꝫ depēdēs ab alio/nō prius in
cidet/qꝫ alia quedā ipsis inciderit ꝑmutatio.
Quapropter initium omnium motionum pri
mumqꝫ motuꝫ/qui ⁊ in stantibus factus sit: ⁊
in his que mouentur modo insit/illuꝫ fateri ne
cesse est/quo quid seipsum mouet: ⁊ hanc eē an
tiquissimam omniuꝫ potentissimamqꝫ mutatio
nem. secundaꝫ uero illam: qua quid ab alio mu
tatur/⁊ alia mouet. Verissime dicis: postquaꝫ
huc usque disputando deuenimus/hoc quoque
respondeamus. Cli. Quid nam? Ath. Si pri
mum motum in terreno uel aquatico uel igneo
corpore siue simplici seu mixto uiderimus/quā
inesse ipsi passionem dicemus? Cli. Nunquid
rogas/si uiuere ipsum dicendum sit/quod a se
ipso mouetur? Athe. Id ipsum. Cli: Viuere
certe. Ath. Quid uero/cum animam eē in ali
quo uiderim⁹/num ob aliud uiuere ipsuꝫ qꝫ ob
hoc putabimus? Cli. Ob hoc ipsum? Athe.
Attēde ꝑ iouē obsecro/nūqd uelis tria ī re qua
libet ītelligere. Cli. Quo pacto? Ath. Vnuꝫ
substantiā ipsam. Vnum substantie rationem.
Vnum quoqꝫ nomen ipsum. Interrogationes
etiā d̄ omni re duas eē. Cli. Quomodo duas?
Ath. Quod uidelicet non nunquā nomine no
bis proposito/rationem ipsam queramus: non
nunquam rationeꝫ assecuti/nomen iam inuesti
gemus. Sꝫ uolumus ne hoc iterū dicere? Cli.
Quid naꝫ? Ath. Bipartita distinctio ⁊ ī aliis
⁊ in numero repitur: ⁊ in numero sic diuiso/
nomen quideꝫ par est: Ratio autem/numerus
in duo equalia diuisibilis. Cli. Certe. Athe.
Tale aliquid dico: Non ne idem in utroque si
gnificamus? siue nomen interrogati rationē:
siue rōnē interrogati nomē reddam⁹: qn̄quidē
unam eandemqꝫ rem nomine quidem parem/ra
tione uero numerum in duo equalia diuisibileꝫ
apellamus. Cli. Idem omnino. Ath. Rei ue
ro illius/cui nomen ē anima/que nam ratio ē?
Num habemus aliā rationē/preter eā quā mō
diximus: quod ipsa possit seipsaꝫ mouere? Cli.
A seipso moueri asseris rationē eē illius substā
tie: quam nomine omnes animam apellamus?
Athe. Assero equidem: Quod si ita est/an ad
huc desideram⁹ sufficientius demonstrari/idē
eē animam/⁊ primam generationem ac motuꝫ
rerum que sunt: q̄ fuerunt/queqꝫ future sunt:
omniumqꝫ rursus istis contrariorum: quando
quidem transmutationis motusqꝫ omnis omni
bus causa eē apparuit. Cli. Minime. Nam suf
ficientissime monstratum est/animaꝫ omnibus
antiquiorem esse: cum motus principium sit.
Ath. Non ne igitur motus qui ab alio in alio
fit: quo re nihil unquam seipsum mouet/secun
dus est: ⁊ quoto quis uelit numerorū interual
lo superiori motui postponendus. siquideꝫ cor
poris uere inanimati mutatio ē. Cli. Probe.
Athe. Recte igitur ⁊ proprie/ uereqꝫ ⁊ abso
lute diximus prius corpore animam factam
fuisse: corpus uero posterius atque secundo.
anime secundum naturaꝫ dominanti subiectū.
Cli. Verissima hec sunt. Athe. Recordamur
nos in superiorib⁹ concessisse/si antiquior cor
pore anima declaretur/illa etiam que anime
competunt/iis que corporis ꝓpria sunt/prio
ra esse simul declarari? Cli. Maxime. Athe.
Affectus ergo/mores/uoluntates/cogitatio
nes/uere opiniones/cure/memorie. omnia
hec/longitudine corporuꝫ/latitudine/profun
ditate/robore/prius facta sunt/sicut ⁊ anima
corpore. Cli. Necesse est. Athe. Num etiam
concedere cogimur: bonorum ⁊ malorum/ho
nestorum ⁊ turpium/iustorum ⁊ iniustorum/
ceterorumqꝫ contrariorum causam esse/siqui
dem causam omnium ipsam asserimus? Cli.

Cur non? Atheniensis. Animaꝫ cuncta
gubernanteꝫ/⁊ in omnibus que mouentur/ha
bitantem non ne ⁊ celuꝫ gubernare necessario
confitebimur? Cli. Omnino. Atheniensis.
Vnam igitur an plures? plures certe/ut ego ꝓ
uobis respondeam. Nec pauciores qꝫ duas po
nere debemus: unam beneficam/contrariam
alteram. Cli. Recte admodum. Atheniēsis.
Vniuersa ergo que in celo sunt: que in terra:
que in mari suis motibus anima ducit: quibus
nomina sunt/uelle/considerare/curare/con
sultare/Recte ⁊ non recte opinari/letari/do
lere/audere/metuere/odisse/diligere: ⁊ cete
ris preterea motibus omnibus: qui horum affi
nes primiqꝫ sunt: qui ⁊ secundos corporuꝫ mo
tus suscipientes/omnia in augumentum decre
mentumqꝫ perducunt concretionem uel cōden
sationem ⁊ discretionem: uel rarefactionem:
⁊ in ea que ista sequuntur: caliditates: frigidi
tates: grauitates: leuitates: duruꝫ: molle: al
bum: nigrum: austerum: dulce: amarum. Et
denique omnibus: quibus anima usa/si intelle
ctum quoque semper diuinum acceperit/recte
cuncta diis recta feliciaqꝫ perducit. sin uero
amentia cōiuncta fuerit/omnia his contraria
facit. Dam⁹ ne ista sic se habere? an adhuc am
bigui sumus? Cli. Nullo modo ambigimus.
Ath. Vtrū ergo aie gen⁹/celū/terrā/totūqꝫ
orbem regere arbitramur? quod mente uirtu
teqꝫ refertum est? an quod caret utrisque?
Vultis ne ut ita respondeamus? Cli. Quo pa
cto? Athe. Ita dicam⁹/o/mirifice uir: si uni
uersus celi circuitus/⁊ omnium que ī eo sunt/
progressio/mentis motui ⁊ circulationi ⁊ ra
tioni similem habet naturam: ⁊ simili quadam
ratione peragitur/constat animaꝫ totius mun
di curam habere concedendum esse: unde tali
ratione circumuoluatur. Cli. Recte. Athe.
Sin uero furiose et sine ordine mouetur/ma
lam. Cli. Hec quoque recte. Atheniensis.
Quam igitur mentis motus naturam habet?
Sed ad hanc questionem/o/amici prudenter
respondere difficile est. Quare par est ut ego
uobiscum respondeam: Cli. Probe loqueris.
Atheniensis. Cauere itaqꝫ debemus/ne quasi
ex opposito ad solem conuersi ⁊ in meridie no
ctem agentes/perinde respondeam⁹/ac si mor
talibus oculis mens sufficiēter conspici cogno
sciqꝫ possit. Tutius enim uidebimus: si ad ima
ginē eius respiciamus. Cli. Quo pacto dicis?
Atheniensis. Videamus cui potissimuꝫ decem
illarum agitationum similis sit intellectus: ut
tanquam imagine hac utamur. Eam ego in me
moriam uobis reducaꝫ: ⁊ pro omnibus respon
debo. Cli. Optime. Atheniēsis. Meminisse
oportet ⁊ illud a nobis in superioribus esse di
ctum: omniū que sunt/alia stare/alia uero mo
ueri. Cli. Sic dictum fuit. Athensis. Quin
etiam eorum que mouentur/non nulla uno in
loco/non nulla in pluribus agitari. Cli. Hoc
quoque. Atheniensis. Motus autem qui sem
per in uno fit/necessario circa mediuꝫ aliquod
agitur: et circuli torno confecti similis est:
ideoqꝫ mentis circuitum pro uirib⁹ imitatur.
Cli. Quomodo id dicis? Atheniensis. Per
eadem certe. eodem modo. in eodem. circa ea
dem. ad eadem. Vna ratione ⁊ ordine uno fer
ri utraque assero. Nempe si dicamus mentem
motumqꝫ/qui in uno fit spere torno confecte
lationibus similes/nunquam rudes bonarum
imaginum opifices erimus. Cli. Recte admo
dum. Athe. Contra ergo motus qui nunquaꝫ
similiter: nec per eadem: nec in eodem: neque
circa eadeꝫ: neqꝫ ad eadeꝫ/neqꝫ in uno fertur:
nec ordine ⁊ ornatu rationeqꝫ aliqua/omni
profecto amentie cognatus est. Cli. Procul
dubio. Atheniensis. Iam ergo aperte possu
mus clamare/cum ab anima cuncta circumdu
cantur/necessarium esse celi circuitum a procu
rante exornāteqꝫ anima circumduci: siue opti
ma illa quideꝫ/siue contraria. Cli. At hospes
ex dictis iam apparuit/nefas esse aliter dicere
qꝫ ab anima/omni uirtute referta siue una seu
pluribus hec omnia circumagi. Atheniensis.
Optime tu clinia citoqꝫ hec intellexisti: sed il
lud adde. Cli. Quid nam? Atheniensis. Si
solem/lunaꝫ: ceteraqꝫ sydera anima ducit cun
cta: non ne singula quoque. Cli. Quid ni?

Athe. De uno igitur uerba faciamus: q̃ astris omnibus possunt accommodari. Cli: De quo? Athe. Solis quidem corpus omnes homines uident: animam nemo. nec etiam alterius animalium corporis: nec uiui nec mortui. Idq; genus cum nullo corporis sensu percipiatur, sola mente comprehenditur. Quare & nos de ipso hoc sola intelligentia capiamus. Cli. Quid nam? Atheniensis. Cum solē anima moueat, si triū modorū aliquo ab ea fieri hoc asserim9, fortasse nō aberrabimus: Cli. Quos dicis modos? Atheniensis. Quod uel intus in hoc rotundo corpe inest: & quolibet ipsum trāsfert: quēmadmodum nos anima nostra quolibet ducit. Uel ipsa foris quidē est: & corpus aliquod ignis uł aeris nacta: ut quidam aiunt, per uim corpus corpore pellit. Uel tertio, quāuis ipsa nuda corpore sit, quia tamen alias uires supra modum mirabiles hēt, facile ducit. Cli. Certe uno istorum modorum ab anima agitari cuncta necesse est. Atheniensis. Prestat autem ut siue curru quodā intrinsecus teneat corpus illud, eius aīa, lumenq; ita cunctis effundat: siue foris sit, seu quomodocumque quis excogitet, deum esse ipsam omnes arbitremur. An aliter? Cli. Ita certe, nisi qs extrema dementia teneatur. Atheniensis. De uniuersis preterea stellis & luna, annis, mensib9, cunctisq; temporibus, quid aliud q̃ hoc ipsum dicemus? Quoniā anima aut anime omnibus uirtutib9 predite borū omniū cause demonstrate sunt, deos esse eas affirmabimus: siue in corporibus sint & tanquam animalia quedam celum totū exornent: siue quomodocumque aliter agere id dicātur. Cli. Omnino. Atheniensis. Ita ergo istis concessis, poterit ne aliquis negare plena deorum omnia esse? Cli. Nullus adeo mente captus est, hospes. Atheniensis. Ei ergo qui deos esse negat, positis terminis, o clinia & megille sermonē iam relinquamus. Cli. Quos terminos imponemus? Atheniensis. Ut uel doceat nos non recte opinari, cum animam generationem primam omnium dicimus: ceteraq; a nobis consequenter dicta, uera non esse: Uel si nihil melius q̃ nos dicere potest, nobis credat: & ita in posterum uiuat, ut deos esse non ambigat. Uerum consideremus nunc utrum suffi̇cientēr deos esse aduersus negantes ostendimus, an non? Cli. Sufficienter dictū est hospes. Atheniensis. Disputatio igitur aduersus istos, finē habeat. Sed ille iam qui quamuis deos esse dicat, curam tamen humanarum rerum negat habere, sic a nobis est suadendus. O uir eximie dicamus, natura quedam diuinitati cognata ad rem tibi coniunctā affirmandam colendamq; ducit: quando deos esse asseris: Sed improborum iniustorumq; hominum publice priuatimq; successus, qui licet reuera felices non sint, uulgo tamē felices habentur, & carminibus frequenter ceterisq; sermonibus extolluntur, temere ad impietatem te precipitem agunt: Aut etiam cum scelestos homines uideas ad senium usque ita deuenire, ut filios atque nepotes in maximis relinquant honoribus, ualde turbaris? Audisti fortassis, aut etiā ipse uidisti nō nullos, quamuis iniuste & impie multa gesserint, propter ipsa tamen scelera ex re parua in magnā & ex infimo gradu ad tyrannidem peruenisse. Propterea cum deos harū rerum auctores esse propter ipsam cum illis coniunctionē incusare & aduersus eos peccare nolis, non nulla ductus absurditate: ac diis ipsis succensere non ualens huc tandē delapsus es, ut licet deos esse arbitreris, humanas tamen res ab illis negligi credas. Ne igitur hec opinio ad grauiorē te trudat impietatis morbū: remedium pro uiribus, opinionem hanc refutantes adhibeamus. Quocirca sequentem disputationē cum precedente illa ratione iungemus: qua aduersus eos esse qui deos esse negabant, usi sumus. Tu uero clinia & megille, pro adolescente, ut fecistis hactenus, respondete. Atque ego si arduum quid inciderit, uos suscipiens ut nunc feci, trans fluuium ducam. Cli. Recte dicis: & ita facito: nos quoque pro uiribus faciemus. Atheniensis. Non erit forsan difficile demonstrare, deos non minus minimarum rerum q̃ maximarum curam habere.

presertim cum paulo ante dictum fuerit, eos omni uirtute refertos, prouidentiam omnium sibi propriam uendicare: Clinia: Et maxime quidem: Atheniensis: Quod sequitur, communiter inuestigemus, que sit uirtus eorum, qua boni esse conceduntur. Age non ne temperatum esse, mentemq; habere, uirtuti dantur, & contraria uitio: Clinia: Certe: Atheniensis: Quid porro? Non ne fortitudo uirtuti etiam datur: timiditas uitio? Clinia: Ualde: Atheniensis: Et horum alia turpia, alia honesta dicuntur: Clinia: Necesse est: Atheniensis: Et que in his uitia sunt, nobis quidem inesse posse: deos uero eorum participes nullo modo dicem9: Cli. Nec etiā quiuis concederet: Atheniensis: Nunquid negligentiā, delitias, ocium, animi uirtutem putabimus? An aliter? Clinia: At quomodo? Atheniensis: Num contra? Clinia: Ita sane: Atheniensis: Horū ergo contraria in contrarium: Clinia: Sic utiq;: Atheniensis. Qui delitiis, negligentie: ocioq; deditus est quem hesiodus ignauis maxime fucis similem dicit non ne odio nobis habetur? Clini: Rectissime profecto poeta ille cecinit: Atheniensis. Non ergo dicendus deus eos mores habere, quos odit. nec permictendus est ullus ita dicere. Clinia: Nullo modo: Atheniensis: An ille, ad quem operis alicuius effectio & cura maxime pertinet, magna in eo opere curabit? parua cōtemnet? Quomodo si hanc opinionem laudauerimus, non errabimus? Sed ita istud consideremus. Non ne siue homo siue deus duabus de causis negligit? Clinia: Quib9? Ath: Uel quia nihil interesse totius putat, si parua negliguntur. Uel quia licet interesse opinetur, pigritia tamen mollitieq; detentus, negligit. Aliter enim negligentia non contingit. Nam qn quis non potest omniū curam gerere magnorum paruorumq;: atque ideo in hecillitate impeditus, non curat, negligentia tunc in eo esse nō dicitur: Siue homo quidam sit impotens, siue deus aliquis non posse fingatur: Clinia: Non certe. Atheniensis. Sed nunc illi duo tribus nobis respondeant: qui licet deos esse concedāt alter tamen facile placabiles, alter in rebus paruis negligentes putat: primumq; sic interrogētur. Ambo deos asseritis scire, uidere, audireq; oīa: nihilq; ipsos effugere posse eorū: que aut sensu aut intellectu percipiuntur: hec ne ita se habere dicitis? An aliter? Sic: Deinde omnia eos posse: quecumque mortales immortales ue possunt? Clini. Absque dubio ita esse concedent. Atheniensis: Bonos etiam: immo optimos esse omnes quique confessi sumus: Clinia: Omnino: Atheniensis: Nulla ergo pigritia, nulla mollitie capi eos possibile: quando quidem tales sunt, quales esse consensimus. Nam a timiditate in nobis ocium nascitur: pigritia uero ab ocio atque mollitie. Cli Uera loqueris: Atheniensis Nullus ergo deorum ocio pigritiaq; corruptus quicquam negligit. Nullis eni timiditatis deus est particeps Clinia: Probe: Atheniensis: Ergo relinquitur si paruas paucasq; i uniuerso res negligūt ut ita negligant, aut quia contemnenda illa esse sciunt: aut quid nam aliud reliquum est, q̃ huius contrarium? Clinia: Nihil penitus: Atheniensis. Utrum ergo. O. uir eximie te dicere affirmabimus? an qd̄ p̄p̄ ignorātiā cū puidēre debeāt n̄ puidēāt? an sicut improbos homines dicimus, meliora quidem uidere sed uoluptate aut dolore fractos deteriora sequi, sic deos quamuis sciant prouidendum esse, similiter, non prouidere? Clinia. Quo modo id fieri potest? Atheniensis: Preterea res humane, uiuentis nature participes sunt. & homo ipse pre ceteris animalibus dei cultor diligentissimus est: Clinia: Apparet. Atheniensis. Quin etiam mortalia cuncta uiuentia, a diis fieri possideriq; quem admodum & celum uniuersum dicimus. Clinia. Proculdubio. Atheniensis. Iam ergo seu parua hec siue magna quis dixerit diis esse, nullo modo cum prouidentissimi atq; optimi sint, negligēda sibi sua possessioē. Sz istud preterea cōsiderem9: Cli: Quid nam? Athe: Nuz sensus & uires contrario inter se modo ad facilitatē difficultatemq; se

naturaliter habeant: Cli: Quid ais? Athe.
Parua quippe difficilius q̃ magna uidentur ⁊
audiuntur. Facilius autem tenentur feruntur
q̃ ⁊ prouidentia gubernantur / parua omnia ⁊
pauca q̃ eorum contraria: Cli: Certe multo
facilius: Atheni: Quid uero? cum medicus
totum corpus curare uelit ac possit / si magnos
prouiderit / parua contempserit / an bene huic
umquam se totum habebit? Clini: Nunquam.
Athe: Sed nec gubernatores / nec imperato
res / nec patres familias / neque ciuitatum mo
deratores / neqꝫ ulli omnino tales / paucis par
uisqꝫ neglectis recte multa ⁊ ingentia guberna
bunt. Nam lapides quoque magnos sine par
uis bene strui negant architecti. Cli: Certe:
Athe: Caueamus autem ne deum mortalibus
opificibus uiliorem putemus. Isti sane quanto
peritiores sunt / tanto arte una in propriis ip
sorum operibus ⁊ parua simul ⁊ magna exqui
sitius absolutius q̃ perficiunt. Deus uero qui
sapientissimus est / ⁊ curare potest ac uult: ma
gnis quidem prouidebit solum / parua autem
que facilius gubernari possunt / propter pigriti
am ⁊ ignauiam negliget? Clini: Nullo modo
hanc hospes de diis opinionem admictendam
putamus. Nefaria. n. hec ⁊ falsa penitus cogi
tatio: Athe: Satis iam aduersus eum / qui ne
gligentie crimine deos incusat / disputasse ui
demur: Cli: Certe: Athe: Uerum hactenus
quodammodo ratione coegimus / ut falsa se opi
nari confiteretur. Indigere quoque persuasio
ne / qua ueluti cantu quodam capiatur / existi
mo: Cli: Que nam hec persuasio est? Athe:
Huic adolescenti persuadeamus. eum qui toti
prouidet / ad uirtutem salutemqꝫ totius om
nia ordinare: cuius pars queque pro uiribus
quod sibi conuenit agit ⁊ patitur. atque his
singulis prepositi principes sunt: qui minima
rum etiam actionum passionumqꝫ per singulas
et extremas uniuersi particulas distributione
ad ultimum usque peracta curam habent. Qua
rum una tua. o. miser particula est / que ⁊ ad to
tum semper respicit / quamuis minima sit. Tu
uero ignoras / omnem singulorum generatio
nem illius gratia fieri / ut uniuersi ipsius beata
uita sit. eius substantia non tui gratia est: sed
illius tu gratia factus es. Medicus enim ⁊ arti
ficiosus opifex omnis / totius gratia singula fa
cit / ⁊ ad communem perfectionem dirigit om
nia: non totum ad partem / sed partes ad to
tum singulas referens. Tu autem moleste
fers: quia ignoras quo pacto quod tibi opti
mum est / uniuerso simul ⁊ tibi pro communis
generationis uiribus conuenit: Quoniam ue
ro anima cum corpore semper / modo cum alio
deinde cum alio coniuncta / uariis mutationi
bus aut propter se ipsam / aut propter aliam
animam commutatur / nihil aliud harum rerum
ordinatori tanquam talos iacenti restat / q̃
ut quasi transponendo permutet meliores qui
dem mores in meliorem locum: in deteriorem
uero deteriorem / prout singulis conuenit: ut
sortem sibi congruam singula consequantur.
Cli: Quo modo id ais? Atheni: Ea ratione
mihi dicere uideor / qua facilime dii cunctis
prouideant. Nam siquis ad totum semper re
spiciens / fingit queque / ⁊ ad ipsum omnia trans
figurat / ut ex igne aquam animatam / nec mul
ta simul ex uno / uel ex multis unum / prime
aut secunde aut tertie generationis participa
tia multitudine infinita transpositi huius orna
tus erunt. Nunc autem mira facilitas in eius
opere est / qui toti prouidet: Cli: Quo pacto
id rursus ais? Athe: Ita: Quoniam rex acti
ones hominum omnes animatas esse perspexit
multamqꝫ ipsas in se uirtutem / multam etiam
prauitatem habere. Quod ue factum est ani
mam ⁊ corpus / perditionem non pati / neque
tamen ethernum esse / qua lege dii sunt. Nam
si alterutrum horum perderetur / omnis cessa
ret animalium generatio: preterea quod ip
sius anime bonum est / iuuare: quod malum /
contra nocere: hec inquam omnia / q̃ perspexit
iccirco excogitauit ubi pars queque locata /
maxime / optime / facilimeque uirtuti

uictoriam / uitio uero ne uincat / impedimen
tum in uniuerso prebere possit: Adinuenit igi
tur ad uniuersum hoc / quale factum quodlibet
qualem sedem habitationemqꝫ ⁊ qualia loca sor
tiri debeat. Causas uero talis cuiusdam /
aut talis gignendi uoluntatibus nostris di
misit. Ubicumque enim quis cupiat / qua
lisque animus sit / ibi ferme semper habitat:
et talis fit / ut plurimum: Clinia: Congrue
: Atheniensis. Quecumque igitur animam ha
bent / transmutantur: quippe cum transmuta
tionis in se ipsis causam habeant. Transmutata
secundum ordinem legemqꝫ fatorum feruntur
Et que minus peccarunt / minus profunde / ac
in regionis superficie uagantur. que magis at
que atrocius / decidunt in profundum. Et in
regionem inferiorem delabuntur / quam infe
rorum uocabulo similibusqꝫ nominibus apel
lantes / tam uiuentes q̃ / a / corporibus soluti
somniant atque formidant. Anima uero que
maioris uirtutis uel uitii compos est / quando
propria uoluntate ⁊ assidua consuetudine uehe
mentius permutata / diuine uirtuti adhesit /
talisqꝫ precipue facta est: in locum similiter
longe meliorem sanctumqꝫ transfertur. que
uero contrario modo affecta est / in contrari
um translata uitam peragit suam. Hoc deo
rum qui celum habitant / o / puer et adolescens
qui / a / diis negligi putas / iudicium est / ut qui
peior sit / ad peiores / qui melior / ad meliores
animas tam in uita q̃ in omni morte profici
scatur: patiaturqꝫ ⁊ agat / que / a / similibus
ad similes fieri oportet. Quare nec tu nec ali
us ullus optet confidatqꝫ se adeo felicem fore /
ut iudicium hoc deorum effugiat atque exsupe
ret. Nam qui hoc sanxerunt / firmius q̃ cete
ra omnia stabilierunt: ut cauendum omnino
sit. Nunquam enim ab illo negligeris / nec si
ita paruus sis / ut in terre profundum ingredia
ris. nec si adeo sublimis fias / ut pennis eleua
tus in celum uoles. sed conuenientia suppli
cia dabis: siue hic manens. siue ad inferos p
fectus. siue ad remotiorem aliquem in acces
sibilemqꝫ locum translatus. Eadem quoque
de illis ratio sit: quos per nepharia scelera
ex paruis in magnos uiros euasisse intuitus
putasti ad felicitatem ex miseria peruenisse.
Quorum in operationibus uelut in speculo /
deorum ad omnia negligentiam inspexisse exi
stimasti. qui uidelicet ignorabas ad quid eo
rum progressus uniuerso conducant. Non opor
tet autem hoc. O. uir prestantissime ignorare
quod qui nescit / nec uiuendi formam unquam
conspiciet: nec uerba de uite beatitudine uel
miseria facere poterit. Quare si Clinias hic ⁊
uniuersus hic seniorum cetus tibi persuasit /
te quid de diis dicas penitus ignorare / satis
tibi deus fauerit. sin uero rationem ad huc
aliquam desideras / audi que ad tertium illum
dicemus / siquo pacto mentis es particeps:
Profecto deos esse / hominibusqꝫ prouidere /
satis arbitror demonstratum. Sed iniquorum
hominum eos muneribus corrumpi / nullo mo
do dici permictendum est / ⁊ si dicatur / omni
no pro uiribus refutandum. Cli: Preclare dic
tum. ⁊ sic agamus: Athenien: Age igitur per
deos ipsos / quo nam modo placabiles fiunt /
si quo pacto fiant: ⁊ qui ⁊ quales sunt / si pla
cantur: principes enim esse eos necesse est: qui
totum celum perpetuo gubernaturi sunt: Cli:
Certe: Athe: Sed quibus nam principibus si
miles sunt? qui ue illis principes similes? ut
possibile nobis sit / minores maioribus compa
rare. Utrum aurige aliqui certantium bigarum
tales sunt? aut nauium gubernatores? Fortas
se autem exercituum ducibus conferri possunt. Uel
medicis. Qui bella morborum ab humanis cor
poribus arcent atque propulsant: Aut agrico
lis inimicas orientibus stirpibus tempestates
timentibus cauentibusqꝫ aut etiam gregum ar
mentorumqꝫ pastoribus. Nam cum inter nos
conuenerit multorum bonorum multorumqꝫ
malorum ⁊ quidem plurium plenum esse celum /
inmortale aliquod bellum hoc est / ⁊ mirabili cu
stodia indiget. sed opitulantur nobis dii simul
et demones. Nos autem deorum demonumqꝫ
possessio sumus. Uerum iniustitia ⁊ intemperā
tia una cum imprudentia nos corrumpunt. Iu
stitia uero ⁊ temperantia cum prudentia que in uiri
bus deorum animatis inhabitant / salutem nobis afferunt

Breue autem aliquid horum habitare in nobis manifeste hinc licet conspicere. Nam anime in terra quedam habitantes iniuste, et ferarum instar atroces aduersus custodum animas, canum puta aut pastorum, uel etiam precipuorum omnino dominorum insurgunt uerbo, atq; lenociniis, deprecationeq; quorundam cantuum persuadent, ut fama malorum ē licere male agendo inter homines sibi plurima usurpare: nec aliquam inde penam persoluere. hoc nos delictum quo ad usurpationem plurium inhiatur, in corporibus animalium morbum uocamus, in anni temporibus pestilentiam, In ciuitatibus rebusq; publicis conmutato nomine iniustitiam: Cli: Omnino: Athe: Necesse est igitur eum, qui credit deos ueniam hominibus iniustis prebere, siquis ipsis rapine partem tribuerit, dicere eos esse ueluti canes, q[ui]bus lupi particulam rapine concedant, et illi muneribus his placati, greges diripi patiantur: Non ne hic eorum sermo est, qui placabiles esse deos predicant? Cli: Hic certe: Ath: Sed quibus predictorum custodum deos aliquis conferens, non erit omnium hominum ridiculosissimus? Utrum gubernatoribus, qui libatione uini atq; nidore carminum deuoluti, nauem simul nautasq; euertunt? Cli: Minime Athe: Sed neq; aurigis qui dum certant corrupti muneribus, aduersariorum curribus uictoriam ipsam cōcedant: Cli: Non certe. Turpis. n. hec in deos comparatio: Athe: At qui nec imperatoribus, nec medicis, nec agricolis, nec pastoribus similiter persuasis, nec etiam canibus, astutia luporum blande seductis: Cli: Bona uerba queso. Hec. n. audienda non sunt Athe: Nonne custodum omnium maximi, et in maximis rebus dii omnes? Cli: Ita prorsus: Athe: An optimarum rerum custodes et in uirtute custodie nimium excellentes, deteriores esse dicemus q; canes homlnesq; mediocres? q[ui] numquam muneribus ab iniustis hominibus impie acceptis iustitiā proderent: Cli: Nequaq; hic sermo ferendus est, et qui hac opinione laborat impiorum omnium iure pessimus et probatissimus iudicabitur. Tria igitur illa que proposuimus, deos videlicet esse, omniumq; curam habere, nec preter iustum precibus ullis flecti posse: sufficiēter ostēdisse uidemur: Cli: Certe et his nos rationibus assentimus: Athe: Uehementius quodammodo propter improborum hominum controuersias diximus. Sed hac de causa. O. amice Clinia contentiosa usi sumus oratione, ne praui dicendo se uicisse putantes, licentiam sibi datam credant faciendi quecumque uelint, et qualiacumque aduersus deos existimant facienda. hac inquam de causa, noua quadam et uehementiori dicendi ratione uti noluimus. Quod siquid ad persuasionem attulimus, ut iam uelint, mores suos odisse et contrarios complecti, probe nobis exordium legum de impietate, dictum est. Cli Speramus ita fore. sin minus: At genus orationis legum latori dedecori non erit: Athe. Post exordium, sermo legum interpres recte sequitur: qui impiis omnibus predicet, ut a suis moribus ad pietatem se se conuertant. Aduersus eos autem qui non paruerint lex ista de impietate ponatur. Siquis impie quicquam agit uel loquitur, qui forte presens fuerit, deos defendat, magistratibusq; significet. Quorum qui primi audierint, ad harum rerum iudicium, secundum leges deferant. Quod siquis magistratus audierit neque detulerit, ipse impietatis reus fiat. et qui uelit, pro ultione legum prosequatur. Et siquis cōdemnatus fuerit, iudices hunc pro singulis impie conmissis, singulis quibusq; afficiatur supliciis. Carceribus quidem omnes coherceantur. Tres uero sunt in ciuitate carceres. Unus plurimis communis in foro rerum uenalium: ubi multi ne fugiant, custodiuntur. Alter, ubi cetus eorum fit, qui nocte congregantur, correctionis nomine apellatus. Tertius. i media regione, ubi q; maxime desertus syluestrisq; locus ē supplicii noīe, notatus. Tres quoq; impietatis, ut supra narrauimus, cause sunt. Cumq; ex singulis huiusmodi causis duo q[ue]dam proficiscantur, sex erunt aduersus deos genera peccatorum: que ut diiudicentur digna sunt: nec equali similiq; pena indigent. Nam alii quamuis deos esse non credant, tamen propter iustum aliquem nature affectum, malos oderunt: et odio quodam aduersus iniustitiam moti ab iniuriis abstinent. Iniquos fugiunt: iustos homines diligunt. Alii uero ad hanc opinionem quod deorum presentia destituta omnia sint, proniores quoque ad uoluptates doloresque sunt, acumine etiam et memoria pollent. Utrisque, idest commune ut esse deos negent. In hoc autem erunt, quod ceteris hominibus ille minus, hic plus nocet. Ille quidem libere aduersus deos, sacrificia, iusiurandum obloquitur, atque ita alios deridendo, nisi puniatur multos forsan sibi similes faciet. Hic uero tandem habet opinionem: sed acriori ingenio preditus uulgo putatur: doloq; et insidiis plenus est. Ex istis multi sortilegi fiunt. et ad omne ueneficii maleficiiq; genus prompti. fiunt preterea ex istis non nunq; tyranni. exercituum duces. Concionatores. et qui solemnitatibus priuatis insidiantur et q[ui] homines captiunculis sophistarum decipiunt. harum profecto multe sunt species: sed legum positione digne due: quarum que dissimulatione refecta est, scelera parit non una tantum morte uel duabus digna sed pluribus. Altera castigatione simul et uinculis indiget. Similiter opinio qua dii negligentes existimantur duo gignit et qua facile uotis muneribusq; placabiles, alia duo. Cum ita impii distincti sint, eos quidem, qui non malis moribus sed amentia quadam tales facti, in correctionis carcerem non minus q; quinquennium permansuros iudex coniiciet. Quo in tempore nullus cum ipsis ciuium colloquatur preter eos qui nocturni cetus participes sunt. hi uero admonentes, ad salutem anime colloquantur. Cum autem uinculorum tempus exactum fuerit, qui modestior factus est, una cū modestis habitet. quod si rursus impietatis crimine condemnabitur, morte plectatur. Sed sunt non nulli qui ad eam opinionem quod dii sint, uel negligentes uel placabiles sint, inmanes quoque fiunt, hominesq; despiciunt. et uiuentes ad se multos alliciunt attrahūtq;, nec non defunctos se trahere consolariq; dicunt. profitenturq; se deos ipsos cantibus, sacrificiis, uotisq; mulcere. Et hoc lenocinio conantur domos et ciuitates uniuersas pecuniarum gratia perdere. Eorum qui damnatus fuerit in mediterraneis carceribus uinciatur. Nec ullus liber unquam ad eum accedat. sed statutum ipsi, a legum custodibus cibum, serui afferāt. Uita denique functum, extra regionis fines insepultum eiiciant: Quem siquis liber sepellierit, a uolente impietatis crimine accusetur. Quod si filios reliquerit ciuitati sufficientes orphanorum tutores, horum non minus q; reliquorum, ab eo die quo damnatus fuerit curā habeāt. Sed communis de omnibus his lex ista ponatur, que faciet ut multi minus uerbo et re in deos peccent, et ut ab amentia reuocentur. ex eo q[uo]d non licebit deos sibi deorumq; sacra preter leges effingere. Sit autem lex huiusmodi simpliciter cunctis imposita. Sacella nemo in priuata domo habeat. Cum uero animum quis ad sacrificandum induxerit, ad publica sacrificaturus accedat. et sacerdotibus hostias prebeat: qui curam harum rerum castissime gerunt. Quibus cum et ipse oret, et quicumque cum eo simul orare uelit. hec ideo ita fiant, quia sacella et deos instituere non facile est. Quippe magni ingenii est recte rem istam facere. Solent autem mulieres precipue, ac imbecilliores et in periculo constituti et indigentes ubicumque quispiam indigeat, et contra q[uan]ñ facultas rei alicuis affluit, quod adesse uidetur, semper consecrare: hostiasq; uouere: et statuas diis atq; demōib[us] et deoꝝ filiis polliceri. Phātasmatibus cōmoti uigilantes. et insomniis similiter, multa se uidisse pre formidine recordati. Ubi remedia singulis afferre conātur et aris sacellisq; omnes domos uicosq; replerunt. Quorum omnium gratia lex ista ponenda est. ac preterea impiorum causa, ne ista sibi operationibus usurpantes, sacella et aras suis in domibus statuant: putentq; deos clam uotis sacrificiisq; placare. atq; ita in infinitum suam iniustitiam augeant. Unde tam ad se q; ad eos qui sibi ista permictunt quāuis illi meliores sint, indignationem deoꝝ prouocēt

Quo pacto tota ciuitas iure quodammodo im
pietatis crimine teneatur. legum quidem lato
ri deus minime irascetur. Lex enim sit / sacel
la deorum / neminem in priuatis domibus pos
sidere. Si uero quispiam habuisse sacrificasseqꝫ
alibi qꝫ in publicis deprehendatur : q sensit / ad
legum custodes deferat. Ipsi autem si nihil ma
gni sceleris a femina siue a uiro factū sit ad pu
blica tēpla iubeāt priuata sacra deferri : ⁊ si nō
illico delata fuerit / mulctēt / donec ōferātur.
Siquis autem non puerilem / sed nefariam im
pietatem commiserit / siue in suis priuatim siue
in publico deorum cultu sacrificando delique
rit / morte ut impure sacrificans / condēnetur.
puerile uero esse uel non / custodes legum iudi
cent : tractoqꝫ ita impios in iudicium impie
tatis reos esse delarent

Finis.

Argumentum Marsilii Ficini in Undecimum Librum.

PLATO noster / quemadmodum
et philosophorum omnium sapien
tissimus / ⁊ eloquentissimus orato
rum : ita iuris consultorum omni
um prudentissimus / ne in contrac
tibus cogeretur ut solent ceteri uastum legum
interpretationumqꝫ / ⁊ id quidem frustra opus
conficere : merito ante qꝫ descenderet ad con
tractus forensiaqꝫ commertia / studuit discipli
nis / legibus / iudiciis / religione ciues bonos ef
ficere : sperans iustos homines uel absqꝫ legibus
sponte fidem ⁊ ueritatem in omni commertio
prestituros. Et profecto admodum oportune

post leges de iudiciis pertinētibus ad personas
leges iudiciorum ad res spectantium adducit i
medium : quibus tam aduene qꝫ ciues discant
iuste deponere / seruare deposita / atque pacta /
aliena non mouere / sua cuiqꝫ reddere / dti libe
ris / ⁊ libertis / ⁊ seruis / uendere / emere / redde
re / ducere / militare / tueri pupillos / testari /
testamenta seruare / hereditates administra
re / nuptias conciliare / diuortium facere / fami
liam gubernare : preceteris uero parentes reli
giose uereri / nihil adulterare / ueneficia odis
se : iram insaniamqꝫ uitare / iurgia / cōtume
lias / detractiones fugere / restituere damna.
Ueritatē i testimoniis iuramentisqꝫ seruare /
atque hec ferme ē undecimi huius libri materia.
Post hec autē / ut solemus / obscuriora quedam
arbitramur breuiter exponenda. Principio
deam itineris geminam esse scito indicatricem
scilicet atqꝫ seruatricem. Et illam quidem esse
lucem sub nomine lune : hanc uero sub diane no
mine fidem : ⁊ quicquid casu quodam alienum
in itinere repertum est / deo esse dicandum : ut
agnoscas fortunam prosperam / esse ad dei
prouidentiam referendam. Contemplare Pla
tonicam bonitatem / uidelicet uetantem in em
do atque uendendo / nō solum rem adulterare /
mentiri / peierare : sed iurare etiam : immo ne
ro ⁊ rem uenalem laudare ⁊ in eadem die pre
tium permutare. Ubi illud edisce. Nemo di
is innocatis mendacium dicat / aut decipiat /
aut adulterare / uerbo uel re quicquam audeat /
nisi deo uelit odio esse : cui quidem primum
odio est / qui falso iurans deos paruipendit. de
inde qui coram maioribus suis mentitur. ⁊ ui
de iterum atque iterum qꝫ libera ⁊ integra Pla
to optet ingenia ciuium / a quibus omnem cau
ponandi licentiam procul expellit. Addit quo
que tum opulentiam tum egestatem esse morbū
ingeniorum. Inde enim inflatiores / hinc debi
liores abiectioresqꝫ homines fieri. Ubi uero
ait Palladē / Uulcanūque / ⁊ Martē artibus pre
sidere / ex multis Platonis mysteriis alibi atqꝫ
alibi traditis collige. Ioui summo mundi ar
chitecto trinitatem quandam numinum / quaꝫ
opificiā Platonice nominamus / semp adstare
In qua qdē trinitate prima sit Pallas. secūdus

autē Uulcanus. Mars uero tertius. Sed quē
admodum trinitas tota ad Iouem ipsum a
quo est / refertur / ita ferme uulcanus ⁊ mars re
feruntur ad palladem Dicto nūc qd i marte /
potentiā. In pallade / sapientiā. In uulcano /
igneum spiritū somniasse uidetur. Tria certe
ad ipsam Iouis artem / qua uniuersum perficit
requiruntur. primū quidem ratio ipsa / per quā
singula sit facturus. secundum efficax eorꝫ que
ratione conceperat / expeditio. Tertium eo
rum que i effectum expedienda sunt salus atqꝫ
defēsio. Idea primi / palladem : Secundi / uul
canū. Tertii / Martem noiat. Et quia utrūqꝫ
scilicet tā conseruatio siue defensio qꝫ expedi
tio uel expressio rerꝫ idiget ratione atqꝫ sapia
ideo pallas ⁊ uulcano preest ⁊ marti : ⁊ quicquid
uel / a / uulcano fabricatur uel / a / marte postqꝫ
fabricatum est defenditur ⁊ in sua forma serua
tur / Pallade duce peragitur. horum uero triuꝫ
in arte diuina regnantium / tria quoqꝫ in natu
ra uidemus uestigia. per palladem quidem / or
dinem / quo singula disponuntur. per uulcanuꝫ
uo / efficacē progressum ⁊ promptum quasi par
tum / ad quem omnia properant. per martem ō
niqꝫ / munitissimā structuram a generantibus
adhibitam genitis : ⁊ uaria propugnacula natu
ram propriam a contrariis defendentia. Tria
similiter in arte humana quidē omni / maxime
uero ciuili esse debent : Ut singula ⁊ sapienter
priusqꝫ fiant excogitētur. ⁊ mature strenueqꝫ
expediātur : ⁊ ea forma qua excogitata ex pm
ptaqꝫ sunt / seruētur atqꝫ fortiter defendantur
Et ut cognoscamus artem humanam in his om
nibus absoluendis / non minus qꝫ naturam ab ip
so deo idcirco pēdere : inquit tres illos deos hu
manis artibus presidere : Ac ne solas a diis ar
tes habuisse putemus / addidit deos uite datores
reuereri maxime omnium oportere : adeo ut ul
eorum nomina non sint uel impudenter uel te
mere proferenda : sꝫ omnia uel minima ad eos p
tinentia pure reuerentur / casteqꝫ tractanda.
Quibus preceptis nihil potest sanctius cogita
ri : si modo non deos / sed deum noiauisset. Sed
ecce / unam Iouis summi substantiam introdu
xit : neqꝫ multiplicauit substantias / dum multi
plicaret ideas / quid nā ultra i eo desideramus s

Qui etiam ubi deos nominat / non aliter sentit
qꝫ qui dixit millies mille ministrabāt ei. Neqꝫ
uero silentio pretereunduꝫ est / quod ait animā
a deo uitā accipere / intelligendum esse uitam
mediā inter illam que i eternitate manet / qua
lis est angelica tota simul / atqꝫ illāque quodā
tempore clauditur. mediam inqꝫ ex eternitate
temporeqꝫ compositam. In qua celi instar sub
stantia qdē semper manet / actio uero ⁊ affectio
fluit semper. Ideoqꝫ in libro superiore / ani
mam dixit ⁊ esse simul ⁊ fieri / esseqꝫ inperdibi
lem. Non tamen eternam / qua lege sunt dii.
idest non omnino manentem. Dixit autem de
os, idest angelos manere / non ex se quidem / sꝫ
lege diuina / eos per se mobiles eterne sistente.
Ait corpus quoque imperdibile esse. Corpus
certe celeste. Forte uero ⁊ elementale / quate
nus ⁊ elementorum moles / ⁊ materia prima nō
disperduntur : ex quibus in politico inquit cor
pus idem quādoqꝫ diuinitus recreari. Notabis
ubi de testamentis loquitur ⁊ personam ⁊ rem
cuiuslibet ciuis / non sui ipsius esse / sed patrie.
Item ubi de orphanorum cura tractatur / ani
mas defunctorū res nostras sentire : atqꝫ cura
re : sentire inqꝫ per corpus celeste atqꝫ aereum
⁊ curare pre aliis alia ad que uel natura / uel ha
bitu / uel diuina prouidentia magis afficiūtur.
Presertim animas / que cum mediam tenuerint
uitam / mediam quoque obtinent regionem.
Mediam dico tum situ tum qualitate. Situ q
dem inter celum ⁊ terrā / qualitate uero inter
beatitudinem summam extremamqꝫ miseriam.
Meminisse namqꝫ oportet in libro superiore fa
isse dictum / quemadmodum certe quedam natu
re congrua loca / ⁊ conuenientes naturas adsci
scunt / sic animas cum facte ex se tales fuerint
aut tales consequenter pro similitudinis ipsius
natura ad gradus sedesqꝫ ⁊ similes ⁊ similium
transmigrare. Ut celestes quidem facte / cele
stia / terrene uero / terrena / aeree autem aerea
petant. Profecto cum alia non nulla circa
animas Plato affirmare non audeat / huc usqꝫ
tamen / ⁊ hic ⁊ in libro de scientia euidentissi
me asserit : atqꝫ alibi sepe significat. Unde ⁊
ait cauendum esse pupillos ledere / ne paren
tum anime nobis iure succenseant : Idemque oo iiii

I nono du℥ ageret de homicidiis/ īquit/ animas s. interfectoribus indignari. Huic illud simile: Marianorum anime Syllam solicitabant hinc ⁊ tragedie furentem horeste℥ agunt. Aiadvertes post hec ubi de parentu℥ cultu tractatur honorādas qde℥ sacratas deoꝝ statuas/ nō propter se/ sed quia deos nobis significant. Sed magis honorandos esse parentes/ quasi animata deorum simulachra. Audit imprecationes parentum ī filios exaudiri a deo/ neq℥ quicq̃℥ accidere filiis pestilētius. Audies post multa iteru℥/ quod est ual de platonicum. Penis maligni uexantur/ non quia fecerunt. Nam quod factum est infectum esse non potest: Sed nequid tale post hac fiat: ⁊ ut iniustitiam odio tam qui puniūtur/ q̃℥ qui puniri intelligunt pseq̄uātur/ aut saltem minus in simili uitio delinquatur. Preterea iudicem legum latoris interpretem esse/ iustitieq℥ ministrum. Punit deinde susurrones detractoresq℥/ ⁊ qui ī ira obiurgant atq℥ conuitiantur/ ⁊ qui grauiores personas mordacibus iocis offendunt: ⁊ qui inter iocādu℥ acrius irascuntur. Audies maxīe timēda℥ esse diuina℥ uindictā/ ubi quis ī testimoniis iuramētisq℥ mentitur. Audies deniq℥ in testimonio/ atque iureiurādo/ ueritatem ipsā p themide℥. Iouēq℥ et apollinem/ esse firmandam. Per themidem qdem significatur ius fasq℥/ ⁊ ciuile ⁊ sacru℥/ ⁊ apud homines/ ⁊ apud deum: ut intelligat qsqs iurādo testificandoq℥ mētitur/ cōtra ius fasq℥ humanum/ diuinum/ cōtra homines/ contra deum grauiter se peccare. Per Iouem uero/ qui nutu omnia concutit/ cognoscat/ si peccauerit diuine potētie ultionem se nequaquam euitaturam. Per Phebum autem/ ne confidat delicta sua/ presētia/ uel preterita/ eū latere posse qui futura omia uaticinio presagit.

Vndecimus Liber. De Pactis.

EQVITVR ut dicamus de pactis: conuenientemq℥ iis ordinem tribuamus. Simplex autem illud sit: ut nec mea qsq̃℥ pro uiribus tangat/ nec moueat meoꝝ quicq̃℥ etiam minimum/ nisi mihi persuaserit. Atq℥ ego idem dū mentis compos fuero/ alienis in rebus efficiam. In primis quidem thesaurum eum dicimus quē sibi quisq℥ ⁊ suis deposuit qui meoꝝ parentum non erat/ nec reperire unq̃℥ optarim nec si reperim/ moueam: nec ariolis depositum accipere consulentibus credam. Nunq̃℥. n. mihi tantum pecunia pderit/ si accepero: quantum uirtute animi institiaq℥ excellam/ si non accepero. Pro possessiōe igitur pecunie melior mihi possessio animi iustitia erit/ si uirtutem diuitiis preposuero. Quippe cum bene de multis dicatur: que immobilia sunt/ mouenda non esse/ perpulchre etiam de hoc uno dicetur. Sed uulgate quoque de his rebus fame credendum est/ generationi hec liberorum non conferre. Siquis uero de liberis non curet/ legisq℥ latore℥ negligat/ ac ideo que nec ipse nec suoꝝ aliquis deposuit eo inuito qui deposuit/ auferat: is legem illam optimam ⁊ simplicissimam aspernatur/ quā generosus uir pmulgauit/ q dixit. Que nō deposuisti/ ne tollas. Quid ergo hunc pati oportet q hos duos legis latores despexit: quodq℥ ipse nō deposuit/ substulit/ nec paruum quiddam quod abstulit/ sed magnus thesaurus fuerit. Que pena huiꝰ a diis debeatur. deus quidem ipse nouit. Que uero ab hominibꝰ declarabimꝰ. Qui prius inspexit/ indicibus indicet. Ac si in urbe delictum est/ edilibus. sin uero in agro agroꝝ curatoribus eoꝝq℥ principibus. si in foro reꝝ uenalium/ eaꝝdem curatoribꝰ id significet. Req℥ ita patefacta delphos ciuitas mittat/ ⁊ qd ō oraculo dei tam de pecunia q̃℥ de illo qui pecuniam mouit/ dictum fuerit/ id ciuitas deū secuta confirmet. Et q fecit inditium si liber fuerit in uirtutis ueniat opinionem. ⁊ contra/ uitii/ si sciēs celauerit. sin autem seruus fuerit/ pretio a ciuitate domino eius collato/ liberādus ē. Seruus uero qui celauit/ morte plectendus. hanc legē illa deinceps similis de paruis simul ⁊ magnis sequitur. Siquis rem suam alicubi uolēs/ uel contra/ reliquerit/ non tangat/ qui forte repperit/ sed putet deam itineris a lege sibi hec consecrata seruare. Quicūq℥ uero hac lege spreta/ domum hec suam asportauerit si seruꝰ sit ⁊ parui pretii a quocūq℥ ob uiā facto/ ⁊ ultra ānos trigita nato uerberibus multis pulsetur Sin aūt liber/ illiberalis primo preuaricatorq℥ habeatur/ deinde etiā decuplu℥ pretii rei illiꝰ quā mouit/ ei qui reliquit retribuat Quando quis magnū aliquid de suis uel paruū ab aliquo teneri conqueritur/ quod ille habere quidem fatetur/ sed eius qui petit/ esse negat/ si res apud magistratus conscripta ē secundum lege℥/ uocetur ad magistratus qui tenet. Req℥ ipsa patefacta/ si cōscriptum est/ alterius de aduersariis rem esse ille ipse habeat. Quod si neutrius esse/ s℥ absētis cuiusq℥ inueniatur/ qui sufficiente℥ fideiussionem nō dederit/ illi se absenti cuiꝰ est/ rem traditurum/ is tantūdē deponere cogatur. Seꝝ si apud magistratꝰ res qua de agitur/ conscripta nō sit/ tunc apud tres inter magistratus seniores usq℥ ad latam sententiam deponatur. ac si aīal est de quo ambigitur/ lata sententia qui cecidit causa magistratibꝰ ipsis īpendium alimentoꝝ restituat. Tribus uero diebus id iudiciu℥ absoluatur. Mentis quilibet cōpos seruum suum ducat quo uelit/ honeste ipso usurus. ducat etiā amicoꝝ necessarioruꝫue/ ut fugitiuū restituat ī gratiā. Qō siqs aliquē ut seruū ductū ad libertatē uēdicet/ dimictat qō℥ q substulit/ q ūo ita ductꝰ ē si tres fideiussores dignos prebuerit sic iure sit ereptus. Aliter si abduxerit/ uim intulisse uideatur: damnatusq℥ duplū damni ei restituat/ a/ quo abstulit. Liberta℥ quoq℥ suū unusquisq℥ ducere possit/ si ab eo nō colitur/ aut si nō sufficienter colitur. Cultus aūt est/ primum ut ter domini domum mensibus singulis ueniat: paratumq℥ se ostendat facere quicquid honestum possibileq℥ sibi sit. de inde ō matrimonio qcquid domino uidetur/ faciat. Nec ei liceat maiores sibi diuitias comparare q̃℥ ille possideat/ qui liberauit. Sed quicqd plus habuerit/ domino detur. libertus autē sić et peregrini/ ultra uiginti annos ī ciuitate nō maneat: s℥ post id temporis bonis suis acceptis abeat: nisi dūo quondam suo ⁊ magistratibus psuaserit. Si autem liberti ⁊ pegrini alicuius bona tertium censum excesserint/ trigesimo die postea q̃℥ ho: factum deprehensum ue sit/ rebus suis acceptis recedat/ nec ulla sibi ulterius manendi facultas/ a/ magistratibus concedatur. Huic legi siquis non obtemperasse condemnatus fuerit/ morte plectatur ⁊ bona sua in publicam redigantur. Hec tribnum iudices cognoscant/ nisi prius per uicinos ⁊ arbitros/ litigātes cōciliati fuerit. Siqs aīal aut rem aliā suā esse dicit/ q habet/ ad eū referat q uēdidit: uel legitie sufficiēterq℥ donauit/ uel qūocūq℥ aliter ualiō firmiterq℥ tradidit/ et ueritas si ad ciuē uel urbis incola℥ ille rettulit/ intra triginta dies inueniatur. sin autem ad externos/ mensibus quinq℥: quoꝝ medius ille sit mensis in quo ab estiuo sol circulo ad hyemalem recurrit. Quecūq℥ emendo uendēdoq℥ cōmutantur ī statuto fori loco permutentur/ dando accipiendoq℥ ultro citroq℥ rem ⁊ rei pretiu℥ illico/ nec alicubi alibi. Nulla uero emptio uenditioq℥ ad terminu℥ fiat. Quod si aliter aut in aliis locis permutatio facta fuerit/ nullum sit secundum legem/ de ipsa iudicium. Sed nec de collatione/ cum non nulli ad aliquid inter se agendum/ pecuniam uel quod ius aliud conferant/ iudicium reddatur. Venditor/ qui pretiu℥ rei uendite non minꝰ q̃℥ triginta dragmas accepit decem ī ciuitate necessario dies expectet: nec diuersorium eius emptor ignoret Id uero que relarum redditionumq℥ legitimarum gratia/ que ī his contingere solent/ ita fieri uolumus. Redditio autem legitima a non legitima ita discernitur. Qui quis seruum uendidit/ phrenesi. uel calculo. uel stranguria uel eo morbo quem sacrum apellant/ aut alia quouis plurimis occulta ⁊ longa ⁊ egre sanabili corporis siue mentis egritudine laborantem/ si medicus aut gymnasticus emit/ reddere non liceat. S℥ nec etiam quando uenditor emptori cui uis ueritatem predixerit. Sin autem artifex aliquis huiusmōi reꝝ pitꝰ/ ignaro ⁊ rudi cuipiā tale aliquid uendidit/ qui emit/ citra sex menses in aliis/ in morbo uero sacro usq℥ ad annum integrū reddere possit. Iudicium uero hoꝝ reꝝ apud

medicos agatur: quos communi consensu litigantes elegerint. Et q condemnatus fuerit / duplum pretii eius quo uendidit / emptori persoluat. Quod si imperitus imperito uendidit / quemadmodum de superioribus dictum est / redditio iudiciumq; fiat. & q conuictus fuerit / simplex pretium deferat. Quando quis homicidam uendidit si sciens quidem scienti / non redoatur. si nescienti / tunc redoatur / quando senserit emptor. Id uero iuniores de legum custodibus quinq; cognoscant. Ac si non ignorasse inuenietur / emptoris domum primo secundum legem interpretum a piaculis purget. deinde pretii triplum illi deponat. Qui minimum pro minimis. aut queuis animalia / & cetera quecumq; uelit / commutat / nec afferat nec accipiat adulteratum quicquam / legemq; istam diligenter obseruet. Sed huic quoq; legi quemadmodum legibus aliis exordium preponatur. Adulterationem quidem mendacium deceptionemq; quasi genus unum putare oportet. In quo sane multorum damnandus est sermo: qui hoc ipso / quandocumq; oportune fit recte se uti affirmant. Cumq; occasionem ipsam ubi & quando non determinent / & sibi & aliis hoc uerbo multum officiunt. Legis autem lator ita indeterminatum istud non obmictet: sed diligenter pluribus paucioribusue terminis declarabit. Atqui & nunc ita determinetur. Nemo diis inuocatis mendacium dicat. aut decipiat. aut adulterare uerbo uel re quicq; audeat / nisi deo uelit odio esse. Cui quidem primum odio est qui falso iurans / deos paruipendit. Deinde q coram maioribus se / mentitur. Maiores uero aliis eos dicimus: qui aliis prestant: ut seniores communiter iunioribus. parentes natis. uiros mulieribus atq; pueris. principes subditis. Quos reuereri par est / cum in omni principatu tum uel maxime in ciuili. Cuius gratia in hunc sermonem incidimus. Quicumq;. n. aliquid in foro adulterat / mentitur certe ac decipit / diisq; aduocatis aduersus rerum uenalium curatores eorumq; iura peierat. qua certe in re nec homines ueretur: nec deos colit. Equum profecto est nomina deorum non facile inquinare. nec ea huc atq; illuc deuoluere. sed omnia que ad deos pertinent / pure casteq; seruare. Qui his rationibus

non persuadetur / hac lege urgeatur. Qui uendit in foro aliquid / numq; sue rei uenalis duo pretia dicat. Sed cum simplex imposuerit pretium si non uendiderit. referat iterum / & eadem die / nec maius nec minus pretium petat. Laus autem rei uenalis & iuramentum longe absit. Eum uero qui hanc legem transgreditur / quilibet ciuis non pauciores q triginta natus annos / cum iurante audierit / impune uerberibus cedat. Quod si non fecerit / legum proditor habeatur. Eum uero qui legi non obtemperauerit / remq; adulteratam uendiderit: quicumq; aduertit potestq; arguat: & q coram magistratibus redarguerit / seruus quidem aut inquilinus rem adulteratam secum asportet. Ciuis uero si accusare neglexerit / quasi diis substulerit / improbus habeatur. sin accusauerit conuiceritq; / diis qui foro presunt / dedicet. huius autem rei q deprehensus fuerit manifeste uenditor non solum re ipsa priuetur: uerum etiam tot uerberibus publice cedatur / quot dragmis uendebat / preconum uoce causa cur uerberetur / declarata. Sed uendentium omnem malitiam adulterationesq; ipsi rerum uenalium curatores custodesque legum ab hominibus harum rerum peritis diligenter inquirant: & in columna conscriptas in foro proponant ut plane ex his pateat / quid oportet / & quid non / uendentes facere. De edilium uero legibus satis supra diximus. Et siquid deesse edilitiis legibus uideatur / ediles ipsi cum legum custodibus habito consilio suppleant: deinde in columna primas secundasq; istitutiones inscribant. Post adulterationem sequitur ut de cauponatione dicamus: de qua consilium primo & rationem dabimus. legem deinde ponemus. Cauponatio omnis in ciuitate non nocendi gratia / sed cotra omnino naturaliter adiuenta est. Quo modo. n. ille non prosit / qui rem pecuniariam immoderattam & inequalem / ad equalitatem modumq; redegit? Quod nummularius. mercator. mercennarius. & hospitalis diuersorii magister faciunt. hi. n. ceteriq; huiusmodi / siue honestiores siue turpiores / indigentiam supplere / rebusq; equalitatem prebere conantur. Sed consideremus / que nam huic rei causa calumnie sit. & cur honesta non uideatur. ut & si non

totum / attamen partem legibus ordinemus: Clinias. Res hec ut uidetur / nec exigua est / nec paruam uirtutem postulat: Athe: Quomodo dicis Clinia? Pauci admodum natura homines: & ii quidem optima educatione perducti qn egestate cupiditateq; rerum aliquarum afficiuntur / ita continere se possunt / ut moderate se gerant: & cum liceat magnam pecuniam capere / modica contenti sint: mediocritatemq; excessui anponant Uulgus autem contra facit omnino. Inmoderata. n. cupit. & cum mediocriter lucrari liceat: inexplebili lucri cupiditate uexatur. Quo circa omnia genera hominum que in cauponatione. mercatura / diuersorioq; uersantur / calumnie & obprobrio subiacent. Nam siquis / quod absit neq; fiat unq; / modo cogeret dicam. n. & si dictu ridiculum est: siquis inq; cogeret optimos ubiq; uiros ad aliquod tempus diuersoriis preesse aut cauponari / aut huiusmodi aliquid facere / mulieres quoq; sanctissimas aliqua fati necessitate ad hec similiter descedere: cognosceremus plane honesta & approbanda hec esse. Quippe nisi corrupte fierent / matrum nutriciumq; personam gerere / non iniuria qui hec faciunt / putarentur. Nunc uero in desertis locis ad q multe longeq; ducunt uie / cauponandi gratia domos edificant: optato diuersorio tempestate pulsos suscipiunt: & caloribus pressos recreant. deinde non tanq; amicos hospitalibus muneribus donatos remictunt: sed ut inimicos atq; captiuos crudeliter se redimere cogunt. rebusq; omnibus spoliant. Hec autem ceteraq; huiusmodi in his omnibus turpiter acta faciunt / ut huiuscemodi studia que indigentibus opem ferunt / calumnie sint subiecta. Quorum remedium / a / Latore legum excogitandum est. Recte igitur iam olim trito prouerbio dicitur. Arduum esse aduersus duo contrariaq; pugnare. Quemadmodum in multis aliis morbis & in isto contingit. Pugna. n. nunc nobis ad duo iminet. diuitias atq; egestatem. quorum alterum hominum animum delitiis mollitieq; corrumpit alterum doloribus ad impudentiam trudit. Quod igitur remedium in ciuitate prudenter instituta ad pellendum hunc morbum excogitabimus? Danda est opera primum ut q minimo pro uiribus

cauponum genere in ciuitate utamur. Deinde his hominibus cauponandi artes commendande sunt: quibus corruptis / non magnum ciuitas detrimentum incurrat. Tertio inuenienda uia & ratio est / ne facile impudentia atq; illiberalitate illorum hominum animi repleantur. His dictis hec magnesiensibus lex de huiusmodi rebus bona fortuna feratur: quorum urbem deus erigens coli iterum facit. Nullus eorum qui de quadraginta & quinq; milibus domorum sunt / caupo mercatorq; nec sponte nec inuitus fiat: nec priuati cuiusq; fiat minister / qui non ex equo in eadem sorte sibi respondeat / nisi patris ac matris / aliorumq; generis maiorum: ceterorumq; seniorum: qui liberi sunt & libere uiuunt. Liberum uero & non liberum / non facile potest legibus exquisite distingui. Discernatur tamen ab optimatibus: ac odio & amore ipsorum diiudicetur. Eum uero qui illiberali cauponationi in aliqua arte operam dederit / uolens quilibet ad optimates uirtuteq; primos quasi generi suo dedecori sit accuset. Et si paternam domum indigno studio macculasse deprehendatur / ab hoc opere uinculis annuis arceatur. Qui si iterum lapsus fuerit / biennium uinciatur. Ac deinceps quotiens peccasse deprehenditur / duplo tempore semper detineatur. Altera lex iubet ut peregrini dumtaxat & aduene cauponarias artes sequantur. Tertia lex cauendum monet / ut peregrinus ille uel incola aut q optimus aut q minime malus sit. Nec ignorare legum custodes debent / non solum obseruatores illorum se esse / quos ab iniquitate prauitateq; amouere difficile non est: qui bene nati educatiq; sunt: uerum etiam illorum multo magis / q tales non sunt. & in auribus his uersantur quibus ad improbitatem / facilius impelluntur Cum uero cauponatio multiplex atq; uaria sit cum peritis singulorum eius generum custodes legum conueniant. & ut paulo ante de adulteratione huic affini dicebamus / que necessaria ciuitati uidebuntur / ea fieri primo constituant. Deinde impendio & emolumento diligenter examinato / quid mediocre cauponi lucrum sit / uideant: & tam impendium q emolumentum conscribant. Obseruetur autem alia ab edilibus. alia / a / rerum uenalium curatoribus / alia ab agri

magiſtratibus. ſic ferme cauponandi artes ſin gulis proderint: ⁊ minime oberint. Siquis nō uideatur pacta ſeruaſſe / niſi lex aut decretum probibeat / aut neceſſitas ⁊ uis illata coege rit / aut inopinatus caſus inuitum detinue rit / In aliis non ſeruati cauſam pacti / tribuuʒ iudices cognoſcāt niſi uicini aut arbitri prius re🝆iliauerit. Vulcano ⁊ Palladi opificum ge nus qui uitam nobis ſuis artibus inſtruxerunt conſecratum eſt. Marti uero ⁊ palladi genus eoꝝ q artificum opera ceteris qbuſdam ad tu tandum auxiliandumqʒ paratis conſeruant ar tibus. Nec ab re hoꝝ genus his diis eſt conſe cratum. Hi. n. omnes regioneʒ populumqʒ cu rant. Alii qppe bellicis certaminibus preſunt Alii ſtipendiaria opera inſtrumentaqʒ efficiūt hi profecto deos auctores ueriti neminem mē dacio decipere debent. Si autem artificum ali quis in tempore ſtatuto opus per malitiaʒ non abſoluerit / ac deum uite datorem cecitate qua dam animi ignoſcere ſibi tanq̄ʒ domeſticum ſu um aliquem arbitratus / ipſum minime uerea tur. primum deo ipſi penas dabit. deinde hac lege reus factꝰ operis quod in tempore non fe cit / mercedem perſoluat. ac ab initio rurſus in eodem ſpatio temporis opꝰ gratis efficiat. Sʒ quod uenditori de reꝝ uenalium pretio lex cō ſuluit / id ipſum opifici quoqʒ conſulit. Caueat ergo ne pluris q̄ʒ equum eſt ipſe ſuum liceatur opus. ſʒ q̄ʒ ſimpliciſſime / ⁊ ut dignum eſt / lici tatio fiat. Non. n. ignorat opifex quo pretio dignuʒ opus ſuum ſit. Nec debet in libera ciui tate artifex arte ipſa / que aperta res eſt ⁊ a mē dacio lōge remota / rudes decipere. In his igi tur / iniuriam patienti aduerſus facientem iu dicium reddatur. Siquis opifici mercedem ſe cundum pacta non dederit / ſʒ iouem ciuitatis tutorem / mineruamqʒ huius rei participem ne glexerit / ⁊ paruo lucro motus magnaʒ hominū ſocietatem ꝓ uiribꝰ parte diſſoluerit / lex una cū deoꝝ auxilio ciuitatis unioni patrocinetur Qui operis accepti mercedem / tēpore quo pac tꝰ ē / nō obtulerit / duplū reddat / ac ſi annꝰ pre terierit / q̄ʒuiſ pecūie accepte mutuo ſine uſura reddi debeāt / hic tamē ꝓ ſingulis dragmis ſin gulas ſextas dragme partes menſibus ſingulis dato. haꝝ rerū cauſas tribuum iudices cogno ſcāt. Verū quoniaʒ de opificibus mentionē fecimus / ⁊ imperatores ceteriqʒ belloruʒ artifi ces / modo quodam opifices ſunt / non alienum eſt / ut de his quoqʒ dicamus. Si ergo quiſpiaʒ horum opus aliquod publicum / ſiue ſponte / ſeu iuſſus ſuſceperit: recteque quod cepit ab ſoluerit / iuſte ſibi lex honores: qui bellicoſis ui ris premia ſūt ita reddet ut laudare nunq̄ʒ de ſinat. Sin autem ei qui rem bellicam bene geſ ſerit / nihil redditur / iuſte cōqueretur. Itaqʒ lex quedam de his cum laude mixta / que nō co gat quidem ſʒ conſulat multitudini ciuium po natur. Honorētur boni uiri qui aut fortitudi ne aut bellica quadam peritia / ciuitatem totaʒ ſeruauerint / ⁊ maximi honores illis primo at tribuantur / qui bonorum legum conditoruʒ le ges precipue coluerunt. Iam igitur de pac tis que maxima homines inter ſe tractant / pre ter q̄ʒ de orbis atqʒ tutoribus / fere iam dictuʒ eſt: de quibus nunc neceſſario eſt dicendum. hoꝝ omnium initiuʒ eſt / tum eoruʒ qui mortui ſunt ut libuit teſtandi cupiditas / tum eoꝝ q ni hil teſtati ſunt / fortuna. Ob id autem neceſſa rio dicendum. o. Clinia dixi qm̄ huius rei dif ficultatem conſiderabam. Nec. n. poſſibile eſt abſqʒ ordine id relinquere. Nam multa ſingu li diuerſaqʒ ⁊ inter ſe / ac legibus ⁊ uiuentium moribus / maioribuſqʒ ſuis contraria propere teſtabuntur / ſiquis ſtatuet quodcumqʒ teſta mentum in fine uite conditum fuerit / id omni no fore inuiolatum. Stulta eniʒ ⁊ abiecta qua dam moroſitate ferme omnes premuntur: quā do morituros ſe iam arbitrantur: Clin: Quo modo id ais hoſpes? Athe: Difficilis quedam res eſt. o. Clinia homo iam moriturus / hiſqʒ uerbis frequentiſſime utitur / que legum lato res terrent atqʒ fatigant: Clinia: Quomodo iſtud? Athe: Nempe cum uelit ſuorum omniū eſſe dominus / hec ſolet / ⁊ quidem cum ira dice re: Eli: Que nam? Athe: Graue inquit eſt ni mium. o. dii / ſi mea mihi non licebit cuicūqʒ uolo relinquere: ⁊ aliis plura / aliis pauciora / pro ut erga me boni mali ue liquido inuenti ſunt / tum in morbo tum in ſenio tum in aliis fortunis meis ſufficienter comprobati: Elia:

An non recte hoſpes tibi loqui uidētur? Athe Priſci legum latores. o. Clinia molles fuiſſe mihi uidentur / ⁊ ad minimum quid humanaꝝ reruʒ i ferendis legibus reſpexiſſe: Eli: Quo nam pacto? Athe: Illis morituri hominis uer bis. o. optime uir commoti legeʒ illam ſcripſe runt: per quam licet: cuiqʒ utcumqʒ uelit ſim pliciter ſua diſponere. Ego autem ⁊ tu in ciui tate tua morituris commodius reſpondebimꝰ. Eli: Quomodo? Athe: O amici dicemus / ac breui proculdubio morituri / difficile uobis eſt res ueſtras atqʒ etiam uos ipſos ſecundum delphicum epigramma cognoſcere. Ego qui le ges condo nec uos ueſtros eſſe arbitror: nec rē familiarem hanc omnem eſſe ueſtram. ſed toti us ueſtri generis preteriti atqʒ futuri: multo q̄ʒ magis uniuerſe ciuitatis ⁊ genus omne ⁊ di uitias eſſe. Hec cum ita ſint / ſiquis aſſentati unculis in morbo ⁊ ſenio uos aggreſſus preter honeſtum teſtamentum condere perſuaſerit / nūq̄ʒ id fieri ſpōte ɔcedā. Sʒ quod ciuitati uni uerſe generiqʒ cōferat ɔſiderās ita leges ɔſcri bam: ut ſingulorum commoda minoris q̄ʒ cun ctorum ut par eſt / eſtimem. Vos igitur mites atque beniuoli nobis ite modo / quo nature hu mane uos neceſſitas uocat. Nobis autem re liqua ueſtra nobis cure erunt. qui non aliis ma gis q̄ʒ aliis rebus ſtudemus: ſed omnium eqʒ ꝓ uiribus curam gerimus. Hec in prohemio ſola mina ⁊ uiuentium ⁊ morientium. o. Clinia ſint. Lex autem ſit iſta. Qui liberos habet / ⁊ teſtamentum conſcribit / primo heredem de fi liis unum / quem dignum putauerit / conſtitu at. Deinde quēcunqʒ aliorum / adoptandum aliis dederit / conſcribat. Et ſi filioruʒ aliquis ſupereſt / nulla hereditate munitus / quem ſe cundum legem in coloniam ſperat profecturū huic liceat patri de alia pecunia quantuʒ uelit legare / paterna ſorte ſemper excepta: ⁊ omni bus que ad illam pertinent. Quod ſi plures ſint eis pater quecunqʒ ultra ſortem ſunt / ut uelit diſtribuat. Ac ſi alicui eorum iam domꝰ eſt / ei pecunias non tribuat: neqʒ filie ſimili ter que uiro ſit deſponſata. ſi deſponſata non fuerit / tribuat; Et ſi filiorum filiaruʒ ue alicui ſors aliqua in regione poſt conditum teſtamen tum aduenerit / teſtatoris ipſius heredi relinq̄ tur. Si autem non filios ſed filias habet / qui te ſtatur / cuius filie uelit uirum heredem ſibi ac fi lium fore / conſcribat. Et ſi alicuius filius ſiue naturalis ſiue adoptiuus / āte q̄ʒ togam uirileʒ aſſummat / deceſſerit / has etiam fortunas ſuas teſtator ſignificet: ⁊ quem uelit loco illius me lioribus auſpiciis filium ſibi fore / declaret. Si quis abſque liberis omnino teſtamentum con dit / decimam partem fundi ultra ſortem acqui ſiti leget cuicumqʒ ciui uoluerit. Cetera om nia futuro per adoptionem filio benigno / ſine querela ⁊ ſecundum legem tribuat. Si cui libe ri tutoribus indigent / ⁊ idem moriens teſtam̄ to tutores quoſcumqʒ ⁊ quotcumqʒ uelit con ſtituerit / qui tutandi officium ſuſcipere uelint ita fiat ſicut deſcripſerat. Sin uero uel inteſta tus nature conceſſerit / uel tutores non con ſcripſerit / qui genere proximi ſunt / duo ex parte patris duoqʒ ex parte matris / atqʒ unus ex mortui amicis / tutelam ſuſcipiant. Quos legum cuſtodes indigentibus pupillis ſtatuere debent. Nam quindecim ipſorum ceteris ſe niores / orphanorum omnium quinquennio cu ram ſic habere uolumus / ut terni pro dignita te ſingulis annis curent. Et exacto quinquē nio ſimiliter quindecim alios. atqʒ id pro ui ribus nunq̄ʒ deficiat: Siquis autem nihil te ſtatus deceſſerit / filioſqʒ tutela egentes reli querit / iiſdem legibus filiis eius prouideatur: Qui uero inopinata fortuna deceſſerit / filias que reliquerit / latori legum / ueniam conce dat ſi ad duo ō tribus reſpiciens / eius filias col locet: ad propinquitatem uidelicet generis / ſortemqʒ ſeruandam. Tertium autem / quod paterni officii eſt / ut moribus ciuium diligen ter conſideratis / idoneum ⁊ ſibi filium / ⁊ fi lie ſponſum deligat / id quoniam impoſſibile cō ſideratu eſt / pretermictat. Lex igitur pro ui ribus hac de re / huiuſmodi ſit. Siquis ex inte ſtato mortuus filias reliquerit / frater eius ex patre / aut ex matre / ſi abſqʒ ſorte ſit / mortui filiam ⁊ ſortem ſuſcipiat. Quod ſi frater non

extat / eius filius / nisi etas obstet / accipiat. Tertius sororis filius / si nullus illorum extat. Quartus patris frater. Quintus filius eius. Sextus sororis paterne filius. Et similiter per fratres consobrinosq; generis semper propinquitate seruata / si filias reliquit ita procedatur / ut in eodem genere mares feminis anteponantur. Conuenientiam uero etatis ad nuptias ⁊ contra / Iudex / nudos omnino mares / nudas quoq; ad pubem usq; feminas conspiciens iudicet. At si ad fratrum usque auorumq; filios / cognatorum penuria sit / quemcumq; ciuium sponte puella cum tutorum consilio deliget / is si uoluerit / eam in uxorem atque insuper hereditatem accipiat. Quod si magna in penuria illorum qui urbem habitant / aliquem in colonia missum puella heredem facere sui patris optauerit / is si ex eodem genere fuerit / hereditatem secundum legem adeat. Sin uero ciuis quidem / sed non ex genere sit / ducat eam si uoluerit / secundum tutorum puelleq; electionem / ⁊ hereditatem domum reuersus adeat. Siquis absque liberis omnino / masculis feminisq; ex intestato decesserit / cetera quidem secundum superiorem legem agantur. Mas uero ⁊ femina ex eodem genere tanquam consortes / desertam domum ingrediantur: quibus sors proprie competat. Prima soror. deinde fratis filia. Sororis filia / tertia. Quarta / paterna soror. Paterni fratris filia quinta. Sexta paterne sororis filia. he cum illis ut fas est qui genere proximi sunt / uitam agent: quemadmodum in superioribus sanximus. Sed ne fugiat nos q̃ graue sit earum legum imperium / quibus genere propinquam ducere uxorem iubemus. Quippe qui huiusmodi legem fert minime considerare uidetur / q̃ multa impedimenta reperiri posse / que faciant / ne quis his preceptis uelit obtemperare. Multi etiam quod uis potius perpeti uolent: q̃ ducant / nubant ue illi cuius uel corpus egrotum mancum ue sit uel insanus animus. In his ergo legum lator forte nihil pensi habuisse uidebitur. Et profecto in plerisque non recte ita uidebitur.

Quare tam pro conditore legum q̃ pro subiectis commune huiusmodi sit exordium. Doniam dare legum latori hi quibus leges ponuntur / debent. Quoniam publicis gubernandis incumbens / nunq̃ poterit priuatis quoque calamitatibus simul consulere. Subiectis pretera ignoscendũ / si legis latoris ea non nũq̃ precepta complecti nequeant: que singularum calamitatum ignarus / conscripsit: Cli: Quid igitur hospes hac in re agere decet? Atheni: Arbitri. o. Clinia qui legibus his ciues conciliẽt / eligendi sunt: Clin: Quomodo iudicis? Athe: Non nunquam diues aliquis iuuenis / delitiis deditus ⁊ ad maiores nuptias inhians / patrui auunculi ue filiam aspernatur. Non nunquam calamitate maxima puelle seu corporis animi siue coactus / legi illi non obtemperat / qua ad insana connubia inuitus trahitur: quibus implicitus uiuere nollet. Quare nobis hec lex de istis sanciatur. Siqui testamenti aut nuptiarum aliorumq; gratia de legibus querantur / asserantq; legis latorem si uiueret / minime impulsurum hanc ducere uel huic nubere / ⁊ propinquus aliquis seu tutor legis latorem affirmet orphanis tutandis conciliandisq; tanquam arbitros ⁊ parentes / qui decim de legum custodibus reliquisse / ad hos ipsos litigantes confugiant: eorumq; iudiciis pareant. Quod si alicui / maiora legum custodes urgere uideantur / rem ad electissimum iudicium deferat: expetatque sententiam: ⁊ qui damnatus est / infamia notetur: quod pecuniarum multarum mulcta apud eum qui sapit lõge maius suppliciũ ẽ. Sequitur post hec quasi secunda quedam orphanorum procreatio. Est autem post primam / educatio disciplinaq; de qua dictum est. post secundam uero operam dare debemus / ut priuati parentibus q̃ minime miserabili calamitate premantur. Legum ergo custodes quasi alteros istorum parentes / primis non peiores constituimus: ⁊ per singulos annos quasi suis prouidere iubemus. Sed in primis de orphanorum educatione tam pro legum custodibus q̃ pro tutoribus ita exordia mur. Oportune uidemur in superioribus narrasse defunctorum animas uim quandam habere: qua de rebus humanis curam habent. Id uera quidem: sed longa oratione approbatur. Quamobrem ⁊ aliis tritis antiquisq; de hac re sermonibus / ⁊ legum latoribus sic se habere ista sancientibus credere debent / nisi omnino dementes sint. Cum uero hec ita natura sint / primũ deos maxie supos timeãt / q̃ õ puerorũ õsolatõe pcurat deĩde ẽt mortuorum manes / quibus natura inest / ut precipua illorum cura teneantur / qui ab eis geniti sunt / adeo ut honorantibus eos propitii / contemnentibus infensi sint. Preterea seniorum uiuentium animos / qui maximis i ciuitate felici funguntur honoribus. Quos filii nepotesq; dum colunt iocundissime uiuunt. Hi acute hec audiunt ⁊ acute perspiciunt. eisq; qui iuste orphanos tractant / beniuoli sunt. Illis autem maxime indignantur: qui contumeliis parentibus orbos afficiunt. Orphanos quippe maximum sacratissimumq; depositum putant. His omnibus tutor ⁊ magistratus commonitus / mentem siquam habet / ad hanc rem adhibebit: ac de disciplina educationeq; orphanorum ita prouidebit pro uiribus / ut sibi ⁊ suis prouidere uideatur. Quicumq; hoc ante legem exordio persuasus ab omni in orphanos contumelia se continebit / iram legum effugiet. At qui prefationem hanc aspernatus / aliquem patre aut matre priuatum iniuriis afficit / damnũ / duplum restituat ac si quem parẽtes ambos habentem leserit. Sed leges que sequuntur / tutoribus prout erga orphanos se gerant / magistratibus prout de cura tutorum inquirant / conscribimus. Si ergo educationis liberorum ipsi propria ⁊ distincta q̃dam haberent exempla / ac ipsos educantes / de rebus suis aliter prouiderent / leges q; / de istis mediocriter distintas haberent / non absq; causa tutoris leges / quoniam multum ab illis differrent / seorsum ederemus: aliis studiis orphanorum uitam / aliis non orphanorum munientes. Nunc uero ad hec uniuersa orbitas eiusq; cura non multum differt quantum ad leges attinet / a / gubernatione paterna: sed honore. contemptu. cura exequari minime solet. Qua propter lex consolando minandoq; orphanorum cure studet. Neque ab re fuerit / si hunc in modum minemur. Qui feminam marem ue tutatur ⁊ qui de legum custodibus tutorem obseruare constitutus est / non minus orphanos q̃ si genuissent / eos diligant: neque res illorum peius q̃ suas gubernent. Immo etiam affectu animi melius. Unam uero hanc legem semper in animo te habens tutelam peragant. Siquis huic legi derogauerit / tutor quidem / a / magistratu condemnetur. Magistratus autem ad electorum iudicium / a / tutore uocatus / duplo damno afficiatur. Id damnum sententia iudicum estimetur. Quod si tutor negligere aut malitiose agere propinquis aut ceterorum ciuium alicui uidebitur / in idem iudicium adductus / quadruplum damni restituat / cuius pars altera puero / accusatori altera deferatur. Postquam uero ad pubertatem orphanus uenit / si male secum egisse tutorẽ duxerit ad quinquennium usq; ab exacta tutela in tutorem sibi agere liceat. Et si tutor quispiam condemnabitur quid pati dare ue debeat / a / iudicibus decernatur. Si magistratum aliquis per negligentiam obfuisse orphano uideatur / quid ipsi restituendum sit / iudices statuant. Sin uero etiam per iniuriam / non solum damnum restituat / uerum etiam magistratu legis custodum priuetur. ⁊ alius pro eo ciuiuitati regioniq; a populo confestim creetur. Solent patrum aduersus filios qurele fieri / filiorum quoq; in parentes / maiores q̃ deceat. Quarum causa patres scribi oportere / a / legis latore forte putent / liceat sibi si uelint publico preconio filium abdicare. ne amplius secundum legem filius sit. Et filiis parẽtes morbis uel senio turpiter affectos liceat amentie accusare. Hec omnia ubi pessimi omnino mores hominuũ sunt accidere solent. Nam si dimidium solũ / esset malũ / ut si parentes mali uel filii solum essent

tam grauium inimicitiarum calamitates non euenirent. Profecto in alia qua uis republica abdicatus filius / non necessario ciuitate priuatur. In ea uero que his legibus gubernabitur / alio abire patre priuatum necesse est. Quippe cum ad quadraginta ⁊ quinquies mille domos / nulla possit accedere. Quapropter oportet filium iure abdicandum non / a / patre solo / sed / a / genere uniuerso depelli. Itaqꝫ in rebus huiusmodi tali quadam lege agendum. Quando aliquis infelici indignatione commotus / siue iure seu iniuria irascatur / quem genuit educauitqꝫ / a / cognatione sua cupit reicere / non liceat leuiter subitoqꝫ id facere. Sed primum genere sibi propinquos usqꝫ ad patrueles / propiquos item filio ex parte matris conuocet. Apud quos accuset filiuꝫ ostendatqꝫ dignum esse / qui / a / propinquis suis omnibus depellatur. Deinde filio quoqꝫ causam suam dicendi potestatem concedat: quod uidelicet talis non sit / ut reici debeat. Postremo suffragia preter parentes ⁊ filium ipsum ꝓpiqui omnes tam uiri q̃ꝫ mulieres conferant / nisi etas impedimento sit. Et si plura q̃ꝫ dimidie partis suffragia patri suffragantur / liceat ei filium abdicare: aliter minime. Siquis autem ciuium / abdicatuꝫ adoptare uoluerit / nulla id lege uetetur. Iuuenum. n. mores sepe indies uarieqꝫ mutantur. Ac si nemo citra decennium / reiectum filium coniungere sibi adoptione uoluerit / curatores prolis supra modū adaucte / quā constituimus trāsmissis coloníis āputari / de his quoqꝫ prouideant / ut eiusdem colonie participes congrue fiant. Siquis morbo aut senio aut morum acerbitate / aut his omnibus magisq̃ꝫ alii exagitatus in dementiam incidat. Lateatqꝫ id omnes preter domesticos: ille uero tanq̃ꝫ dominus rem familiarem dissipet: ⁊ filius dementie patrem accusare formidet / lex ita fieri iubeat. primo quidem filius ad seniores legum custodes profectus calamitatem patris enarret. qui re satis inspecta / accusandus nec ne pater sit / consulant. deinde si accusandum decreuerint / testes simul ⁊ adiutores sint accusanti. Et si pater damnabitur: nec minimum: quidem de rebus suis in posterum disponere queat. nec tanquam pater familias amplius / sed quasi filius ac puer domum habitet. Si uir ⁊ uxor propter morum acerbitatem inuicem non conueniant / decem uiri de leguꝫ custodibus qui medii sint ⁊ decem mulieres de curatricibus connubiorum prouideant. Quorum sententia si ita conciliati fuerint / ualida ⁊ stabilis habeatur. Sin autem illorum animi uehementius etiam iracundia fluctuent / facto diuortio / illos pro uiribus querant / qui utrisqꝫ conueniant. Videntur autem in eiusmodi hominibus acriores natura mores inesse. Quare maturiora mitioraqꝫ igenia istis accōmodāda sūt. et qui cumqꝫ sine filiis sunt / aut paucos procreauerunt / di sentiuntqꝫ: procreandorum liberorum causa coniugium rursus querere compellēdi. Q̄ð si filios nō paucos habent. atqꝫ dissētiāt senectutis mutuo curā de gratia diuortio facto / aliud coniugium ineant. Si mulier liberis / maribus feminisqꝫ relictis mortua est / lex uirum non cogat quidem / sed persuadeat / filios suos educare adducta nouerca at si defuncta uxor filios non reliquerit / duci alteram cogat ex qua tum familie sue tum ciuitati quātuꝫ satis sit / prolem procreet. Si uir sufficientes reliquit filios / mater ipsos uidua educato. Quod si iunior esse uideatur / q̃ꝫ ut sana sine uiro uiuere possit / propinqui eius cum mulieribus connubiorum curatricibus consilio habito / quod sibi illisqꝫ uidebitur / id exsequantur. Si uero liberis egeant / liberorum quoqꝫ gratia ducant / nubant ue. liberorum autem sufficiens numerus / mas ⁊ femina secundum legem. Quotiens utrimqꝫ cōceditur / natos pueros eorum filios esse quisibi eos uendicant: sed res iudicio eget / utrum parentum potius sequi natus debeat / sic agatur. Serua si seruo aut libero aut liberto coniuncta peperit / serue domino natus detur. sin ex seruo libera peperit / serui dominus / nati similiter dominus esto. Quod si quispiam ex serua sua natum susceperit / aut quepiam ex seruo peperit proprio / id qꝫ pateat / natū qdē ex serua ⁊ libero mulieres in aliam regionem cum patre simul emittant. Natum uero ex libera ⁊ seruo legum custodes una cum matre extra fines expellant. Parentes negligere nec deus / nec homo mentis compos alicui unquam consulet. Sed quod de cultu deorum ignorare non oportet / id recte dictum ad honorandos parentes prohemium erit: Leges de diis antique apud omnes dupliciter posite sunt. Nempe alios deoruꝫ cernentes eos ipsos quos cernimus / colimus. Alios uero non uidemus quidem: sed eorum imagines fabricamus. easqꝫ licet inanimes dum honoramus / deos ipsos uiuentes existimamus ob id maxime nobis gratos ⁊ propitios fore. Cuius ergo pater aut mater / uel horum parentes senio confecti quasi thesaurus quidam domi iacent / is putet nunquam aliud sibi tale simulachrum magis q̃ꝫ efficax domui sue affaturum: si recte / ut ðcet / ab eo colitur. Eli. Quis nam rectus colendi modus? Atheniensis. Dicam. Digna eniꝫ / o / amici hec auditu sunt. Clinia. Age igitur dic. Atheniensis. Edippus contemptus a filiis ea illis imprecatus est: que exaudita effectaqꝫ a diis apud oēs feruntur. Amyntora quoque phenicio filio iratum / illi maledixisse ferunt: ⁊ hyppolito thesea: plurimosqꝫ alios aliis. Quibus apertissimum factum est / a diis preces parentum aduersus filios exaudiri. Nihil enim imprecatione parentis / non iniuria pernitiosius filio. Nemo uero cuꝫ pater aut mater ab eo contemnitur / tunc soluꝫ a deo putet orationes eorum secundum naturam exaudiri: sed cum etiam honoratur. ac ideo cum letiores bona liberis a diis petunt exaudiri eos similiter existimare debem9: atque ideo nobis equa inde distribui. Nam aliter in bonis distribuendis iusti non essent. quod longe a diis abesse necesse est. Clinia. Certe. Atheniensis. Quapropter existimandum est / ut paulo ante diximus / nullum apud deos magis honorandum simulachrum habere nos posse q̃ꝫ patres ⁊ auos senio confectos / matresqꝫ similiter. Quibus honoratis deus gaudet. Alioquin eos minime exaudiret. Mirabilius enim parentum simulachrum nobis q̃ꝫ inanimes queque imagines uideri debet. Nam que animam habent / quando coluntur a nobis / pro nobis orant / fauentqꝫ quotidie / quando despiciuntur / contra. que uero anima carent / neutrum horum faciunt. Quocirca qui erga parentes ⁊ auos ceterosqꝫ huiusmodi recte se gerit / is ad deos sibi conciliandos simulachrorum omnium optima possidet. Clinia. Preclare dixisti. Atheniensis. Omnes igitur non insani uerentur coluntqꝫ parentum orationes / non ignorantes multis sepe profuisse obfuisseqꝫ. Cum hec ita natura constituta sint / probis quidem uiris seniores parētes pro magno questu habentur: si ad senium usque peruenerint. sin uero iuniores decesserint / ualde desiderantur. Improbis autem contra ualde terribiles sunt. Quapropter quilibet rationibus his inductus / parentes suos secundum legem honoret. Siquis uero surdus ad hec exordia sit / hanc legem recte statutam audiat. Siquis in hac ciuitate minus q̃ꝫ decet parentes colat / nec magis eos q̃ꝫ filios nepotesqꝫ ⁊ seipsum diligat / pre ceteris eoruꝫ uoluntati in omnibus obsequēs / qui ita negligitur / per se uel per alium / ad tres de legum custodibus seniores rem deferat: et ad tres similiter de connubiorum procuratoribus: qui re inuestigata in eos qui iniuriam intulerunt / animaduertant: In uiros quideꝫ si trigesimum annum non excesserint / et in mulieres si quadragesimum / uinculis atque uerberibus. Si autem prouectiores etate q̃ꝫ diximus sint: neque desinant parentes negligere: imo etiaꝫ eos affligant / ad iudicium ire com

pellantur. Iudicent autem cives/ qui etate ceteros omnes maxime antecedunt: et condēnatus solvat patiaturve: quod a iudicio statuetur: ita ut nihil pretermittatur quod dare hominem aliquis pativе possit. Siquis vero cum afflictus sit/ deferre non potest/ quicumque liber audierit/ magistratibus nunciet: aut improbus habeatur: et a volente quolibet damni illati accusetur. Si autem servus detulerit/ liber esto. Quod si affligentis vel afflicti servus sit/ in libertatem a magistratibus vendicetur. Sin autem alicuius alterius civis servus fuerit/ pretium domino publice persolvatur. Cure vero magistratibus sit/ ne quis ei qui detulerit/ noceat. Que veneno aliis ab alio fiunt/ letalia quidem divisa sunt. Cetera vero sive potu sive cibo sive in unctione sponte et consilio peragantur/ nondum distinximus. Bipartito enim generi humano venena officiunt: Primo enim/ ut modo diximus/ corporibus corpora secundum naturam leduntur. Deinde magicis veneficiis et cantibus nodisque quibusdam persuadetur/ iis quidem qui officere studēt/ posse id assequi: iis vero facile admodum ab illis veneficio ledi posse. Hec vero ceteraque huiusmodi quo pacto natura se habeant nec facile sciri possunt: nec siquis sciat/ aliis persuaderi. Sed animis hominū circa hec egre suspitioseque inter se affectis haud admodum dignum est conari persuadere: ut si cerea simulachra sive ianuis sive in trivio sive in monumentis parentum viderint/ hec omnino despiciāt/ cum certam de his opinionem nullam habeāt. Quare bipartito legem de veneficio partientes primum hortamur/ monemus atque consulimus/ ne talia faciant: ne multos quasi pueros terreant: nec legum latorem et iudicem cogāt huiusmodi hominum timori mederi. Quippe qui veneno nocere nititur/ si corporibus id illaturus ē/ nisi medicine peritus sit/ quid agat/ ignorat. Similiter qui magicis cantibus id tentat: nisi aruspex/ monstrorumque interpres sit. Sed iam lex ista de venenis huiusmodi sanciatur. Qui non ad mortem hominis/ sed pecorum aut examinum veneno utitur/ sive etiam ut aliter quam morte bestiis noceat/ si medicus sit et veneficii reus fuerit iudicatus/ morte supplicium luat. Sin vero medicine ignarus/ iudicium quid pati dareve ipsum oportet/ constituat. Quando vero quis nodis/ inductionibus/ cantibus similibusque veneficiis ad nocendum paratus deprehensus est/ si aruspex aut prodigiorū interpres sit/ occidatur. Sin vero nō fuerit/ iudicium de ipso similiter quid dare pative debeat/ statuat. Qui clam aut vi nocuit/ magna reddat/ si in magnis nocuit: minora/ si in minoribus: et in omnibus tantum reddat: ut damnum exequetur. Preterea in singulis iniurii/ ut punitus moderatior fiat/ mulcta afficiatur: Leviore quidem/ si propter iuventutis imprudentiam/ aliena malitia fuit impulsus. Graviore autem si dementia sua/ aut immoderatis voluptatibus et doloribus: aut timore/ aut invidia/ aut iracundia insanabili. Penis vero maligni vexantur/ non quia peccaverint: nam quod factum est/ infectum esse non potest/ sed ut posthac et peccatores ipsi et qui puniri iniquitates viderunt/ iniustitiam oderint: aut saltem minus in simili vitio peccent. Quorum omniū gratia oportet ut ad hec leges respiciant: et boni sagiptarii similes ad hoc signum tendāt: et punitiōis magnitudinem in singulis: et quod dignū est/ considerantes. Idipsum iudicem legum latoris ministrum facere decet: cum a lege sibi committitur/ ut ipse statuat/ quid dare pative damnatum oporteat. Qui sane non aliter/ quod reliquum est/ superiora imitatus exsequi debet/ quam pictor ita pingere ut exemplaria diligenter sequatur. Quod nobis/ o Clinia Megilleque faciendum/ quam pulcherrime atque optime censeo: et penas tam eorum que furto et clam quam eorum que vi aguntur/ quales esse oporteat/ dicendū: putant dii nobis deorumque filii leges ponere concedūt. Nemo furiosus palā in urbe cernatur: sed furiosum propinqui domi quomodocumque possūt/ custodiāt.

Quod nisi fecerint/ mulctentur. qui maximi census sunt/ dragmis centum: sive servum seu liberum minus diligenter custodiāt. Qui secundi/ quatuor de quinque mine partibus. qui tertii/ tribus: et duabus qui quarti. Multis autem modis homines furore agantur. Alii morbo/ ut hi de quibus modo diximus. Alii per iracundiā prave nature vitiosamque educationem. qui parvis inimicitiis moti altius inclamant: et turpiter inter se convitiantur. Nihil vero tale in civitate bonis legibus instituta fieri decet. De convitio igitur hec una omnibus lex ponatur. Nemo in aliquem convitietur. Sed quicunque cum alio de re quapiam ambigit/ discat potius doceatque tam ambigentem quam presentes/ ita ut omni convitio prorsus abstineat. Cum enim sibi invicem verbis turpibus maledicunt/ muliebres habentur: et in primis ex verbis/ que certe levissima res ē/ odia gravissima et inimicitie sepe nascūtur. Profecto qui ire rei penitus ingrate morē gerit: ipsamque quasi alimentis quibusdā noxiis explet/ is quantum per disciplinam antea excultus fuerat/ tantum exacerbatus postea iracundam animi partem/ efferatusque/ difficilem sibi vivendi reddit rationem: et hāc amarā ab ira gratiam suscipit. Ex his pene omnes ad id devenire solent/ ut ridiculū aliquid in adversarium dicant: qua in re quicumque se assuefacit/ aut bonos mores penitus/ aut magnanimitatem maxima ex parte amittit. Quamobrem nemo in templo obiurgationibus his unquam utatur: nec ubi publica sacrificia vel certamina peraguntur. nec in rerum venalium foro nec in iudicio/ aut alio quovis cetu cōmuni. Eum vero qui in hoc deliquerit/ magistratus harum rerum preses libere puniat: quod si nō fecerit/ quasi legum proditor preceptorumque legis latoris spretor/ nunquam ad publici cuiusquam muneris certamen quasi de virtute certaturus ascendat. Siquis autem aliis in locis maledicto vel provocando vel respondendo utatur/ quicumque senior presens fuerit/ pro legum defensione hunc verberet: et eos qui ira alieno malo concitati sunt/ comprimat. Alioquin ut prediximus/ puniatur. Neminem preterea in his convitiis dicacitatibusque versari arbitramur: qui non sepe ridiculose aliquid obloquatur. Atque hoc ipsum est/ quod damnamus: quando cum ira fit. Quid porro? comicorum ne satyrorumque sales et ridiculosa convitia quibus adversus cives utuntur/ si absque ira sic mordeant/ admittemus? An id bifariam distinguemus in iocosam et seriam orationem? Et ioco quidem uti liceat sic/ ut ridiculum absque ira dicatur. Concitato vero per iram animo/ nemini/ ut ante diximus/ tale quid dicere liceat. Hoc igitur nullo modo admittendum. Cui vero liceat/ et cui non/ lege iam declarandum. Poete comico vel iambice musiceve melodie auctori nec verbo nec imagine vel persona cuiquam civium detrahere liceat/ sive id ira sive absque ira faciat. Et eum qui contra fecerit/ qui dandis premiis presunt/ eodem die exterminent: aliter tribus minis mulctētur/ deo in cuius honorem certatum fuerat/ consecrandis. Ceteris vero de quibus supra diximus/ sine ira et cū ioco ridiculum aliquid dicere liceat. serio autē et cum ira/ nequaquam. Cuius rei cognitio/ cōmunis iuvenum discipline curatori committatur. Et quod probaverit/ proferre in medium liceat: quod autem reprobaverit/ hoc neque ipse ulli unquam ostendat: neque alium sive servum sive liberum doceat. Si contra fecerit/ pravus legumque contemptor habeatur. Miserabilis autem/ idest misericordia dignus existimandus est/ non qui fame vel re alia huiusmodi premitur: sed qui cum temperās sit et virtute alia vel parte virtutis sit preditus/ calamitate tamen ad hec aliqua forte vexatur. Quare mirū profecto erit/ si vir talis usque adeo neglectus fuerit/ ut sive liber seu servus in civitate moderate gubernata/ in extremam paupertatem deveniat. Idcirco non iniuria legis lator talem de hac re legem tuto ponere potest. Nullus in civitate nostra mendicus sit. Quicumque vero id tentaverit/ victumque inexplebilibus precibus colligere ceperit a rerum venalium curatoribus e foro pellatur: ab edili magistratu ex

urbe eiciatur. Ex tota deniq; regiōe/ab agri
magistratu exterminetur: ut ab eiusmodi ani
mali omnino uniuersa regio munda sit. Si ser
uus uel serua aliene rei offecerit siue imperitia
seu immoderato aliquo usu id fecerit: nec qui
damnum passus est/causa; prebuerit/dominus
eius aut satisfaciat/aut seruū seruamue illi qui
damnum passus est/tradat. Quod si communi
quada; nocentis patientisq; astutia/ut seruus
sibi aufera tur/serui domin9 factū contendat/
de malitie crimine agat aduersus eum qui ō ser
uo conqueritur. Et si conuicerit/pretium ser
ui a iudicio constitutum a damnato duplicatu;
accipiat. Sin autem conuictus fuerit/⁊ dam
num restituat/⁊ seruum insuper tradat. Si iu
mentum aut equus aut canis aut domesticum
aliud animal ꝓximi rem attriuerit/animalis
dominus similiter damnum restituat. Siquis
sponte testimonium ferre noluerit/citetur ab
indigente: citatusq; tempore ideo adsit: ⁊ te
stimonium prout sciuerit/afferat. Si nescire
dixerit: iureiurando tribus diis/ioue/apolli
ne/themide nominatis/nescire se affirmet: ac
abeat. Qui ad ferendum testimonium citat9/
non uenerit/damnum ei qui citauit/secundu;
legem deponat. Si iudex aliquis i testimoniu;
citatus fuerit/testimonio allato/nullam in ea
dem causa sententiam ferat. Mulieri libere si
quadraginta annos excesserit tam ad testan
dum q; ad dicendum interesse iudicio liceat/
immo uero ⁊ agendum si sub uiro non sit. Ui
uente uero marito testimoniu; ꝓhibere solum
modo liceat. Seruo autem ⁊ serue ⁊ pueris ō
homicidio solum dicere testariq; liceat: si ido
neum fideiussorem dederint se usque ad latam
sententiam permansuros: si forte falsi testimo
nii fuerint accusati. Siqs falsi testimonii age
re uoluerit quod ⁊ in toto ⁊ in parte testimo
nii ⁊ utrisque aduersariis licet/ante q; senten
tiam iudices ferant/falsos fuisse testes obii
ciat. Falsi uero testimonii criminationes ab
utrisq; illatas magistratus ipsi conscriptas ser
uent: ⁊ ad iudicium postea de falso testimonio
referant. Siquis falso testimonium bis dixisse
inueniatur/a nulla lege tertio testari cogatur.
Si uero ter/nullo modo postea testimonium
sibi dicere liceat. Quod si ter i falsitate depre
hensus/testari ulterius ausus fuerit/a uolente
quolibet ad magistratum deferatur: et a magi
stratu tradatur iudicio: ⁊ si conuictus fuerit/
moriatur. Quando in lite/falsa testimonia in
tercesserint: per que aduersarium superasse ui
deri quis potuit/si plures q; medietas testium
condemnati fuerint/iudicium secundum illa
nullum procedat. disceptare uero conuenit/
utrum secundum illa testimonia quicquam iu
dicatum sit/nec ne. Et quomodocumque iudi
catum fuerit/hoc pacto iustum lis finem conse
quatur. Uerum cum multa in uita hominu;
bona sint/pluribus eorum quasi queda; dire ca
lamitates insident: que maculant illa atque co
inquinat. Iudicialis autem disceptatio iudi
ciumq; cur homini bonum non est? quod huma
na omnia mansuefecit. Atqui cum disceptatio
talis/bonum sit/cur ⁊ adesse in lite alicui ⁊
cause iuste fauere/bonum non sit? hec cum ita
sint/peruersa calumnia bonum artis subit no
men: que artificium inuenisse in litib9 asserit:
quo agenda ⁊ dicenda/siue honesta siue turpis
sit causa/supare facile quis possit/uictoresq;
facere. quibus ipsa rationibus suis fauet/si pro
artis ipsius beneficio pecunia dabitur. hec siue
ars/siue artis expers exercitatio quedam sit/
danda opera est: ne in nostra ciuitate aditum
habeat. Sed legum uerita conditorem/nihil
aduersus leges proferat: ⁊ alio profecta uires
suas ostendat. Siquis uero non pareat/hac le
ge deterreatur. Siquis iustitie uires in animis
iudicum in contrariu; uertere conetur: ac pre
ter oportunitatem multa litigia monet/aut
mouentibus adest/agat in eum quicumque uo
luerit/male agendi aut inique defendendi cri
mine: Iudiciumq; huiusmodi apud electos iu
dices agitetur. Et si damnatus fuerit/discu
tiatur/utrum auaritia an ambitiosa quada; cō
tentione id fecerit. Ac si contentione/certū
sibi iudices tempus prescribant: in quo neque
pro se neq; ꝓ alio ullam agat dicatue causam.

Sin autem auaritia/peregrin9 quidem a regio
ne/nunqua; rediturus abito: ⁊ si redierit/mo
riturus. Ciuis autē si auaritia fecisse id depre
hendatur/quoniam pecunia; tanti fecerit/oio
moriatur. Quod si ambitiosa contentione bis
tale quid fecisse indicatus fuerit/id ipsum sup
plicium subeat.

Argumentu; Marsilii ficini in duodeci
mum librum.

Plato diuinus i omnibus legu;
libris diuini operis/similitu
dine: ideoq; numero duodena
rio delectat9/nimirum duode
cimum librum ita communem
legum archa; eē uoluit/quēad
modum duodecimus mundi circulus commune
stellarum est firmamentum: Et quemadmodu;
siquis circum duodecimum penetrauerit perfe
ctionem felicitatemq; anime/stati; inueniet/
immo etiam consequetur: sic plato ultra librū
duodecimum ꝓgressurus: non tam leges q; bea
tam anime perfectione; legibus acquisitam in
epinomide demonstrabit. In superioribus qui
dem libris leges partim ad officia publica/par
tim ad priuata negocia pertinent/parti; ad ur
bana/parti; ad externa/siue in pace siue in bel
lo. In duodecimo uero/omnes quodammodo
congregātur ad omnia pertinentes: non leges
inqua; singule: sed non nulle ex quolibet gene
re singularum. Additur legibus id quod maxi
mum est ratio/uidelicet/et conseruatrix legū
⁊ emēdatrix. Additur magistratib9/id quoq;
quod maximum: ratio uidelicet/repetundarū
referendarumq; rationu;/non aliter publicis
magistratuum officiis preposita/q; priuatis
actionibus animorū/ꝯscientie ipsius examen.
Hoc utique examine tum priuato/omnis ani
morū salus/tum publico ciuitatis salus uniuer
sa consistit. Atq; id est compendiarium duode
cimi argumentum. At quoniam mox i prin
cipio ⁊ in sequentibus/et sepe in antecedenti
bus deorum cōmemorat filios. atque tum deos
alios aliorum/tum homines deoru; filios nun
cupat. Meminisse oportet duobus modis apud
platonē deos deorum filios esse: duobus quoq;
modis homines filios esse deorum. Primo qui
dem/ut timeus docet/omnes sperarum mundi
rectores/siue ipsi spera; animi/siue demones
citra speras/siue intellectus angelici ultra spe
ras/filii sunt omnipotentis dei/tanquam uo
luntate ipsius benefica procreati. Deinde in
quolibet horum trium genere/inferiores supe
riorum filii ideo nuncupantur: quia a superio
ribus continue radios formasq; suscipientes/
quodammodo inde formantur: et illis quasi pa
tribus obsecundare uidentur. Homines simi
liter geniti dicuntur a superis: uel quonia; ab
initio rerum e terre uisceribus superorum fo
mento in lucem editi fuerint: uel quonia; non
nulli quotidie superorum inspiratione uehemē
ter afflati/mox humana solitaq; affectione/in
diuinum quendam uite statum quasi renati di
uinitus transferuntur. Quo quidem in gradu
⁊ pios philosophos ⁊ philosophicos principes
sopenumero collocat. Quod autem statim in
principio libri Iouem Mercuriumq; legatis
nunciisq; preponit/intelligendum est primo
quidem ⁊ per iouem deum architectum mūdi/
⁊ per mercurium omnem numerum angelorū:
deinde per iouem rursus planetam secundum
imperatorum legumq; significatore;: per mer
curium uero planetam alium interpretationis
expeditionisq; omnis significatorem. Signifi
catores dico planetas. Quoniam/ut testatur
timeus ⁊ plotinus disputat/planete celestiaq;
omnia significāt utcumq; possunt ⁊ nunciāt:
que uel superi iam iam facturi sint/uel nos in
terdum qdem facturi/sepe uero passuri. De
testatur mox poetas/qui scelera hoiu; transfe
rentes i superos/⁊ contra diuinitatem impie
deliquerunt/et malo superorum exemplo ho
minibus grauiter nocuerunt. Preterea fur
ta ceteraq; facinora/ex intentione peccantis
et habitu uel sanabili uel insanabili magis q;
ab effectu putat esse censenda. Precipit inter

militie leges / quod ⁊ in omni uita optimum omnium arbitratur: Ut nemo cognoscit quid sit sibi tantum uiuere uel seorsum ab aliis quicquam agere. Sed ad prudentis supiorisqꝫ nutum / ⁊ ad communem usum singuli singulas dirigant actiones. Docet iudices ne uł sponte uel etiam coacti preter ius sententiaꝫ ferant. Iudicium eniꝫ ipsuꝫ ex antiquorum sententia precipue orphei ⁊ hesiodi esse uirginem quan dam pudicam. Pudori autem atque iudicio in primis odio esse mendaciuꝫ. Deam uero iudicii presidem / diuinaꝫ esse existimant prouidentiã humanis iudicibus uenerandam. Post hec ubi damnat eos qui arma turpiter proiecerunt: ⁊ illos insuper belli duces: qui eos sub signis suis iteruꝫ militaturos recipiunt. Denarium mina rum numerum hic a nobis translatuꝫ / leges ali cubi millenarium. Paulo post rei pub. nedum esse asserit repetundarum iudicium rationum: ut nullus in repub. iudex sit absqꝫ iudice: Alio quin persolutam iudicandi licentiam / primo quidem iustitiam perituram: deinde ciuitateꝫ amissa iustitia uelut anima / morituram. Tem plum uero solis atqꝫ apollinis / intelligit edem non solum planete animeqꝫ solari / sed multo magis summi boni luci cuius imago sol ẽ / dedi catam. Audies ex absentia religionis ĩ iudiciis peccata commiti. Sed impiorum omniuꝫ peri mos esse / qui precibus hostiisqꝫ ita deum placa turos se confidunt: ut ob hanc confidentiam impune sibi liceat grãdeꝫ pecuniã extorquere.

Tradit cautissimas post hec leges de pegri nis excipiendis: peregrinationemqꝫ ciuiuꝫ: ne uel mores ciuium aliena ⁊ inconsiderata cõsue tudine confundãtur / uel alienorum peritia rei pu. desit. Notabis hic prauis quoque non nul lis diuinam quandam uim inesse: per quam di scernant captus ingeniorum. Quod quidem ostendit diuinitatem quandam non solum a no bis acquiri: sed / ut ita loquar / innasci. Preci pit non esse paruifaciendum / utrum probus an improbꝰ uidearis. Sed existimationẽ quoque uirtutis querendam esse: ⁊ ipsa dumtaxat uir tute querendam. Commemorat diuinos non nunquam uiros uel in ipsa plebe ⁊ ciuitatibus male gubernatis existere. Post hec ꝺ actione cãꝝ accusatiõe / defẽsiõe / apellatõe / fidiussiõe pscriptione / ceterisqꝫ huiusmodi tractat mul ta. Miscet ⁊ his sua quadam oportunitate que donaria uel simulachra dicanda numinibus. Que quidem symbolica pythagoreo ritu tradi tio est. Terram inquit ⁊ uestam deorum oiuꝫ habitationem sacram existere. Quod uestam adiunxit / significauit sub terre huius nomine altius itelligi debere. ⁊ terram hanc elementa lem / ⁊ terram lunarem / ⁊ terram postremo stelliferam. Item tres terrarum trium ani mas / tresqꝫ angelos. Memento uero apud anti quos quicquid ĩ uniuerso est efficax ad forman dum atque mouenduꝫ / methaphorice ignem di ci. Item quicquid usquam facilime est forma bile / dici aerem. Quod autem purgatorium / aquam: quod solidum uel stabile ⁊ consistens / terram cognominari. Talis quideꝫ natura ob qualitatem uel densam uel consistentem / ⁊ hic et in luna ⁊ in firmamento terra a platonicis nuncupatur. Cui ergo mirũ sit: Terram deo rum omnium habitationem sacram existere: Si tribus terrarum trium terminis comprehẽ ditur uniuersum. Cumqꝫ sacratam ab initio diis esse dixerit / uetat iterũ consecrari: admo nens ne confidas deo quicquaꝫ / quod non pri ipsiꝰ ꝺi sit offerre te posse. Ex auro quoqꝫ uł argẽto statuas fieri uetat / ne ꝯfidamus magno horum pretio nos grãdia scelera purgaturos. Ex ebore rursus prohibet / cum ab anima scili cet sensuali fuerit destitutum: ne absque sensu idest uigilantia ⁊ animaduersiõe operemur in sacris. Es etiam ⁊ ferrum respuit culpans / ui delicet bellica instrumenta. Animo eniꝫ intra se ⁊ aliis dissidente frustra sacrificia opamur. Recipit denique lignum atque lapideꝫ / ex qui bus deorum simulachra fiant. In lapide quidẽ commendans stabilitateꝫ mentis in sacris. In ligno uero ignis escam / idest flagrantiam ani mi qui in diuinis facile accendatur. Iubet ex uno siue lapide siue ligno imagines integras fabricari / simplicitatẽ in primis integritatẽqꝫ cõmendans. Neqꝫ uero silentio pretermitten duꝫ ẽ legatos in supioribus ad quatuor oracula

DE LEGIBVS

missos fuisse: ut cognosceremꝰ deuꝫ omniuꝫ au ctorem / omnibus eque mundi partibꝰ prouide re: que per quatuor quasi angulos designantur orientis: occidentis. septẽtrionis: meridieiqꝫ nomie: ⁊ quocunqꝫ ritu colatur deus / modo pura mente gratiaqꝫ sui colatur / acceptuꝫ quo dãmodo esse deo. Sed de his alibi diligẽtius. Inter hec uetat illos qui patrie aliqua ĩ re mi nistrãt / accipere munera. Agit ⁊ de tributis: Ait nihil melius a quoquã disci posse / qꝫ id quo ipse fiat melior. Ait legem esse rem mirandam atque diuinaꝫ: nomenqꝫ ab ipsa mente apõ gre cos habere: a mente inquam tum diuina uelut / patre / tum humana uelut matre. Legem uero sequi uult iudicium. Que quidem duo humano rum bonorũ maxima sint. Sed hic redit ĩ men tem / quod in fine undecimi bona inquit nostra plerumqꝫ a suis calamitatibus inquinari. Et le gis quideꝫ calamitatẽ alibi esse inquit magistra tus ipsius improbitateꝫ. Calamitatem uero iu dicii iudicialisqꝫ disceptationis ibi apellauit peritiam quandam causidicam: que nulla iuris habita rõne: sed auaritie ambitionisqꝫ studio omnem absqꝫ delectu causam accipit defenden dam. Quam uelut reipublice pestẽ pre ceteris detestatur. Post hec ubi funeribus imponit leges hominem ipsum precipue uult substantiã ipsam anime rationalis haberi: corpus autem hominis huius simulachrũ / ⁊ ut alibi nominat umbram. Quid nam homo ĩ nobis sit / quid ani mal / ex timeo ⁊ alcibiade / ⁊ plotino cognosci tur: quod quidem in theologia latius disputa mus. Ubi concluditur hominem quideꝫ esse ani me rationalis substantiam / ultra rationem / ha bentem quoque sensum quendam intimum im patibilem ⁊ communem. Animal uero compo situm quiddam ex figurato corpore / atque ex quodam uite uestigio impresso ab aĩa. In quo quideꝫ uestigio impressus quoque sit sensus / se cundus a sensu primo / iam per instrumenta ua ria distributus atqꝫ patibilis. Id quidem non nullis apostoli pauli dictis maxime consona re uidetur. Quando uero aĩaꝫ inquit ad alios deos abire / rationem suorum operum redditu ram. Alios deos nominat / mentes angelicas extra corpora / qui alii dicuntur dii ultra spera rum animas: Anime siquidẽ nostre his coniun cte corporibus / nimirum sub animaruꝫ superio rum regno / ponuntur / separate uero ad separa torum iudicium transferuntur. Hactenus quidem leges condidit: sed frustra constitui le ges ait: nisi de legum salute stabilitateqꝫ cogi tetur. Ergo ad harum stabilitateꝫ cetum quen dam magistratuũ mirabilem excogitabit. Sed ante cetus eiusmodi creationem / de ui fatoruꝫ nõ nihil attingit / utpote qui intelligat ad ope ris tanti salutem humanam hominum pruden tiam non sufficere: si uis fatalis penitus aduer setur. In his profecto uidetur probare eos q ĩ edificandis urbibus / cõdendis legibus / crean dis magistratibus / immo ⁊ plantandis homini bus / aduersam nimis syderuꝫ dispositionem di ligenter euitant. De fato quidem alibi multa: quibꝰ ⁊ hic consentanea hec qꝫ oportune / tam breuiter adducũtur. Fatum est immobilis que dam in anima mundi rerum mobilium disposi tio. Fati uero instrumentuꝫ ẽ natura celestis. Sed materiam in quam agit per instrumentuꝫ est moles elementorum. Tria uero nomina / lachesim / clothon / atropon: tum quantum ad instrumentum: tum quantum ad materiam per tinet / accipit. Nam lachesim nominare possu mus firmamẽtũ: in cuius stellis uires sortesqꝫ inferiorum omnium continentur. Clothon ue ro planetarum cetum in euoluendis rerum sor tibus firmamento subministrantem. Atropon denique saturnuꝫ precipue / stabilitate sua euo lutas in effectuꝫ sortes ineuitabiliter ꝯfirman tem. In materia quoque fati ideo tres parcas connumeramus: quoniam uis fatalis per instru mentum celeste elementis infusa / agit in mate riam ⁊ formam atqꝫ compositũ. Item in essen tiam ⁊ uirtutem ⁊ actionem. Item in princi pium mediumqꝫ ⁊ finem. Quoniam uero non solum agit in corpora / uerum etiam eatenus ĩ animos / quatenus afficiuntur corporibꝰ: uel utuntur / iccirco Plato hic ait / parcas tuꝫ cor porum / tum animorum legumqꝫ prosperitateꝫ posse seruare. Et qm̃ mens natura sua utpote mẽtis diuine puidẽtia quoqꝫ freta / uł fatũ supe rat / uel fato feliciter utitur: subiũxit ad ipsaꝫ uite tã publice qꝫ priuate salutẽ / coniũgẽdũ eẽ

cum mente sensuz adeo ut sensus menti pareat ⁊ ministret. Similēqz huic copule que ex mente ⁊ uisu audituqz componitur, pcreat cetum quendam magistratuum in republica, stabilitati legum prospicientem, qui finem ipsuz primo pspiciat reipublice. Deinde que uic potissimuz perducant ad finez: studeatqz omnino, ut singula i ciuitate siue priuatim, siue publice fiāt, una quadam ratione conducant ad unum: cuncta quidem ad uirtutem dirigens, uirtutes uero ceteras ad prudentiam. hanc denique ad sapientiam: quam sub nomine mentis sepe significat. Cuius quidem ratiōe una, uirtutes omnes comprobande cēsentur: quatenus, uidelicet, conducunt ad sapientiam, quam etiam ea rōne probat, quod unius diuini boni sit particeps. Asserit exquisitissimam rerum consideratiōnē esse: que nō soluz multa, quatenus multa sunt, conspicit: sed etiam que sit in cunctis natura una cōmunis. Item a quo uno principio hanc habuerint. Rursus ad quem finem unum p hēc conducere possint: Absque eiusmōi contemplatione, neminem posse uitam perfecte uel priuatam, uel publicam gubernare. Cum uero hec speculatio ad philosophuz, presertim diuinum pertineat, non iniuria inter ciues in cetu illo electissimo ꝯgregatos ad diuinos philosophos, rerum summam iudicat referendam. Diuinos inquam reruz diuinarū inspectores atqz cultores: Itaqz eos qui ad diuina uł inspiciēda sunt hebetes, uel colenda sunt pigri, uel docenda inepti, ab amplissimis reipublice muneribꝰ procul arcet. Mox uero probat ad firmam summe diuinitatis fidem duo esse potissimum necessaria: primum, ut sciamus genus ipsum rationalium animoruz, diuinum esse, corporibusqz antiquius, quo moueantur mundi spere, et intra speras omnia generentur. Secundum, ut cogitemus genus mentium. s. angelicarum, animorum genere esse prestātius. Et animas ob ipsaz mentis participationez speras ordinate mouere. Siquis eniz duo hec nouerit, facile cognoscet, sicut mens anime forma ordoqz est, ita diuinum bonuz, esse tum mentis, tum anime uitā atque lumen. Hec uero tria. s. diuinum bonū mentemqz ⁊ animam Plato proculdubio pene in omnibus eius scriptis, aut demonstrat, aut innuit omnium esse principia. Quod quidez in epistola ad dionysium obscurioribus uerbis inuoluit. Animam uero nostram corpore antiquiorez esse, si non placet tempore antiquiorē dicere, dic saltem dignitate prestantiorē: atqz ex eo priorem, qō a principio corporibus superiori habet originez: Ideoqz motum in anima ex se locauit, in corpore uero ab anima. Et qz crescit in corpore mutabilitas, ait a mutabili anime, corpus non actione tantum, sed etiam substantia mutabili dependere. Reprehendit ⁊ anaxagoram, quod cum inter mentem ⁊ corpora non posuerit animā, compulsus fuerit naturales effectus non ab intelligentia per aiaz, ut par est, disponi: sed elementali potius natura contingere. Asserit uero hic quemadmoduz i timeo atqz phedone omnia siue p mētes angelicas, siue p aias, siue p corpora fieri dicātur, precipue uolūtate diuina boni gratia fieri.

Duodecimus legati.

Si legatus aut preco falso q̄si bi cōmissa nūciauerit: dicēda ne tacuerit, uel rursus ab hostibꝰ amicisue redisēs, ab illis accepit, aliter q̄z accepit, retulisse repiatur: quasi mercurii iouisqz mandata legationesqz ꝯtra legez cōtempserit, in iudiciuz deferatur. Et iudices p magnitudine rei, quid pati dareue ipsum oporteat, si damnatus fuerit, statuant. Pecunie furtum illiberale pfecto est: rapina uero turpissimum. Nullus autem filiorum iouis aut ui aut dolo delectatus, quicquā huiusmodi unquaz fecit. Ideo nemo uel a poetis uł a fabulosis aliis hominibꝰ ita decipiatur, ut credat si furto aut ui uisus sit, nihil se turpe, sed quod dii quoque fecerint, commisisse, Nam nec ueruz id nec uerisimile est. Et qui preter legem horum alterꝫ facit, is nec deus nec deorum est filius. Hec legum latori magis q̄z cunctis poetis cognoscenda sunt. Igitur quicumqz huic nostro sermoni paruerit, felix ē, ⁊ i posterum semp erit. Qui cōtra fecerit, hac lege arcebitur. Siquis aliqd

publicuz furatus fuerit, siue paruuz seu magnū id sit, pari supplicio puniatur. Nam q rem paruam substulit, ⁊ si minori ui, q̄z qui magnam rapuit, equa tamē cupiditate furatus est. Et qui magnum aliquid inde remouit, ubi ipse non deposuerat, is omnino iniquus ē. Lex igitur non furti paruitate alterꝫ minus q̄z alteruz puniendum censet, sed eo forsitan interesse putat, qō alter sanabilis sit, insanabilis alter. Si seruus aut peregrinꝰ furti publici accusatus ⁊ condēnatus sit, tanquam sanari quodammodo posse uideatur, quid pati dareue debeat, iudicio statuatur. Ciuem autem ita educatuz ut ipsi instituimus, siquis publicum aliqd furatum esse uel uiolasse conuicerit siue in ipso furto ⁊ scelere siue aliter quomodocumqz deprehenderit, tanquam insanabilem mortis supplicio condemnamus. Militie gratia merito magne habētur deliberationes: ⁊ leges multe conduntur. Sed illud omniū maximum ē, ne quis mas feminaue sine magistro ac principe quicquaz agat. nec ciuis cuiusquā animus siue ioco siue serio aliquid facere solus ⁊ suo dumtaxat arbitratu consuescat. Sed tam in bello q̄z in pace ad principem magistrumqz semp respiciat: ⁊ eum quocumqz sequatur: atque ita ad eius nutum, suam uitam instituat. ut uel minima queque ab eo gubernatus faciat. Stet cum iubetur, ⁊ rursus iussus proficiscatur, exerceatur, lauetur, cōmedat, surgat nocte: custodiam agat. Det signa ⁊ uicissim accipiat: ⁊ i ipso prelio nec insequatur unquā, nec cedat: nisi princeps ⁊ magister significauerit. Et ut summatiz dicā, nemo penitus cognoscat, qd sit seorsum ab aliis agere: sed simul semper cōmunisqz q̄z maxime omnibꝰ uita sit. Nihil enim hac re melius: nihil prestantiꝰ nihil artificiosius unquaz erit ad salutem ⁊ uictoriam bello acquirendam. hoc ipsum etiam i pace ab ipsa pueritia seruent: assuescātqz alios ducere ⁊ ab aliis duci. Soluta uero licētia e uita penitus expellatur: nō hominum solum: sed etiam bestiarum que sub hominibus sunt. Oēs quoque choree ita ut bene geratur bellum celebrande sunt: atque omnis dexteritas, facilitas pmptitudo eiusdē rei causa cōparāda. Ob eandem causam consuescere debemꝰ a cibo ⁊ potu abstinere, frigus estumqz ⁊ cubilis duritiez ati: ⁊ in primis capitis pedumqz uirtutem alpnis tegmentis non corrumpere: nec pileorum calceorumqz a generatione datorum naturam perdere. Nam extremitates iste cum naturaz conseruant suam, maximas toti corpori uires prebent. contra uero contrarium. Et altera quidem uniuerso corpori maxime ministrat: altera totum ducit, cum principales eius sensus omnes natura possideat. Sed huiusmōi quidez laudes bellicose uite iuuenes audiāt. Leges uero istas militet quicumque conscriptus est, aut parti alicui deputatus. Siquis uero propter ignauiam absque cōmeatu impatoris desit, ad principes belli cuz redierint, accusetur. Iudicent autem qui militarūt, omnes: seorsum quidem pedites: ⁊ equites seorsuz, ceteriqz similiter. Pedites quippe ad pedites ⁊ equites similiter ad equites: ceteriqz singali ad eiusdez sortis principes deferendi sunt. Ubi quicumque dānatus fuerit, ⁊ in certamē postea quodcūqz descendere ⁊ alium neglecte militie accusare prohibeatur. Preterea quid dare patiue ipsuz oporteat, iudices statuant. Sed deserte militie iudicio peracto, peditum rursus equitumqz ⁊ aliorum cetus a principibus habeātur: ut militaria his q strenue se gesserūt, dona dentur. Iudicet autez de uictoria quisquis uelit inter ordinis sui participes: ita ut preteritorum certaminū nec coniecturas neqz testes adhibeat. sed eam que nuper gesta est pugnam dumtaxat cōsideret. Donētur deinde q preclare certasse uidebuntur, corona ex frondibꝰ arboris perpetuo uirentis conserta. Quam postea qui consecuti sunt in bellicosorū templis deorꝫ utcunqz placuerit cum inscriptiōe tituloqz suspendāt, ut testimonium uirtutis sit diuturnū. secundo quoqz ac tertio loco declarati sic faciant. Siquis āt militiaz profectus, ante q̄z principes dimiserint, ab exercitu abierit, apud eosdez iudices iste derelicti ordinis accusetur: apud quos ⁊ ille superior neglecte militie accusatus est: ⁊ damnatus similiter puniatur. Cauere āt p uiribus debet quisquis aliquem iudicaturus ē: ne sponte aut inuitꝰ supplicium multamue falso ⁊ non merito inferat. Iudiciuz enim uirgo

quedam pudica esse uere dicitur. Pudori autē
atque iudicio secundum naturā odio mendaciū
est. Quamobrem cum in aliis omnib⁹, tum ma
xime in bellicorūꝫ armorūꝫ proiectione cauen
dum est, ne deam iudicii presidem offendam⁹:
ne quis necessarias armorūꝫ abiectiones, quasi
turpes, per ignorantiam arbitratus, aliquē
pena indignum, imerito puniat. Arduū quidē
est, ita distinguere. Oportet tamen ut lex di
stinguere per singulas partes conetur. Fabula
igitur ad hec utamur. Si absqꝫ armis semimor
tuus ad tentoria patroclus fuisset delatus, qđ
pluribus accidit: ⁊ arma que a diis ut poeta di
cit, in dotem thetidi data fuerant, ab hectore
rapta fuissent, utrum meneciades quasi arma
abiecerit, a detractoribus uitupandus fuerit?
Preterea siqui ab alto precipitarunt, aut ī ma
ri, aut ī tempestatis aquarūqꝫ colluuione, aut
ī aliis huiuscemodi permultis que ad purgādā
ignauie suspitiōeꝫ afferri possūt: coacti arma
amiserint: erunt ne uituperandi? Danda uero
opera est: ut maius grauiusqꝫ maluꝫ ꝓ uiribus
a contrario secernamus. In ipsa igitur uitupe
ratione uocabulorūꝫ ipsorūꝫ prolatio differen
tiā quādā ostendit. Nam scuti abiector non de
omnib⁹ merito dicitur, Armorꝝ uero amissor,
de omnibus: Nec similiter qui ui amisit: ⁊ qui
sponte abiecit: sicuti abiector est iudicandus.
Omnino enim undiqꝫ differunt: Sic igitur sā
ciamus. Siquis ab hostibus circumuentus cum
armatus esset: non defendit se uersus ad eos:
sed arma spōte dimisit: aut abiecit: turpemqꝫ
uitaꝫ uelocitate comparare sibi maluit, q̄ꝫ for
titudine honestā felicemqꝫ mortē, de huiusmo
di armorum proiectiōe iudicium habeatur. de
superiori uero nullum. Mali eniꝫ ignauiqꝫ sem
per puniendi sunt: ut meliores fortioresqꝫ eua
dant. Infortunati uero minime. Nihil enim
proficitur. Sed que nam abiectionis armorūꝫ
damnato ⁊ a uirili fortitudine degeneranti pe
na congrua erit? presertim cum impossibile sit
homini in cōtrariuꝫ cōmutari, ut ceneū thessa
lum ferunt diuina quadam ui in naturam uiri
ex femina commutatum. Abiectori eniꝫ armo
rum contrarium maxime conueniret: ut in mu
lierem ex uiro translatus sic puniatur. Nunc

uero quoniaꝫ id fieri non potest: proximuꝫ ali
quid excogitemus: ut postq̄ꝫ ille usque adeo ui
uendi cupidus est, deinceps nullum periculum
subeat: sed reliquam uitam ⁊ quidem q̄ꝫ longis
simam improbus ⁊ cū dedecore uiuat. Hec igi
tur lex sit. Eo q arma turpiter proiecisse dam
natus est: nec imperator neqꝫ prefectus aliqs
ꝓ milite unquam utatur: nec in acieꝫ recipiat.
Si contra fecerit, rationum referandarum iu
dex id cognoscat. ⁊ si maximi cēsus sit decem
minis: si secundi, quinque: si tertii, tribus: si
quarti, una ipsuꝫ condemnet. Proiectionis āt
damnat⁹ nō solū ob nature ei⁹ ignauiā a uirili
bus periculis arceatur: sꝫ etiaꝫ si maximi cēsus
est: decē similiter mulctetur minis: si secūdi,
quinque. tribus, si tertii: una uero, si quarti.
De repetendis autem rōnibus quas magistrat⁹
annui sorte creati, uel plurium etiam annorūꝫ
consilio quodam delecti referre debent, quid
dicemus? Quis enim sufficiens repetundarum
iudex erit? siquis magistratus rerum pondere
pressus, dixerit feceritue suo aliquid indignuꝫ
principatu? difficile inuentu hoc est. Nā cum
delecti magistratus uirtute alios antecellāt,
quo pacto prestantiorem eis inueniemus? Et
tamen diuini aliqui uiri rationum referēdaruꝫ
exactores ⁊ iudices nobis querendi sunt. Sic
enim se res habet. Multe occasiones soluende
rei. p. quēadmodū nauis aut animalis cuiusdā
esse uidetur. Quarꝝ licet una natura sit ubiqꝫ
diffusa, eas tamen intensiones fulcimentaqꝫ ⁊
neruorum extensiones, multisqꝫ aliis non ini
bus apellamus. Sed hec tam salutis q̄ꝫ euersio
nis rei. p. occasio non minima est. Nam si iudi
ces qui gesti magistratus rōneꝫ exigunt, uirtu
te magistratibus prestent, atque ita id fiat, ut
nemo iure cōqueri possit, uniuersa sic regio fe
liciter ciuitasqꝫ florebit. Sin aliter iudicium
repetundaruꝫ processerit, tunc eo iudicio solu
to, quo in unuꝫ ciuilia omnia uinciuntur, omīs
magistratus, alius ab alio distrabuntur: ipsiqꝫ
ex uno multi iaꝫ facti, ex una multiplicē ciuita
tem efficiunt, hinc plena seditione cito omnia
euertuntur. Quare exactores rōnum oportet
in omni uirtutū genere cunctis excellere. hoc
igitur mō ipsorum generationeꝫ machinemur.

Singulis annis post estiuale solstitiuꝫ ad locuꝫ
soli atque apollini communiter dedicatuꝫ ciui
tas uniuersa cōueniat, tres uiros electuri: queꝫ
unusquisqꝫ meliorem, se solo excepto iudicet:
qui nō pauciores q̄ꝫ quinquaginta natus sit an
nos. Electorum deinde dimidiaꝫ partem: qui
a plurib⁹ prelati fuerint, si pares sunt, antepo
nant: sin uero impares sint, uno excepto cui
pauciora suffragia contigerunt, dimidiaꝫ simi
liter reliquorūꝫ partem accipiant. Suffragio
rum numero preiudicantes. Qđ si equalia nu
mero suffragia multis fuerint dimidiūqꝫ nume
ruꝫ auxerint, iunior postponatur. Acceptisqꝫ
aliis rursum ferantur suffragia, quousque tres
inequales obtineāt. At si omnibus his uel duo
bus equalia suffragia sint, bone iaꝫ fortune res
cōmittatur: sorte hi discernantur. Eum q suf
fragiis supat: rursumqꝫ secundo loco ⁊ tertio
delcaratuꝫ, corona ex semper uirentis arboris
fronde cōtexta coronet. Datis premiis preco
nio declarent, quemadmodum magnesiorum ci
uitas rursus deo duce nacta saltem ciues eius
tres omnium optimos soli ⁊ apollini cōmunes
primitias prisca lege quaten⁹ iudicium secutu
risunt consecrat. Qui primo anno, duodecim
repetūdarum rōnuꝫ examinatores constituāt.
Idqꝫ faciāt donec singulis septuagesim⁹ quin
tus ann⁹ exactus sit: deinde singulis ānis tres
semper addantur. hi magistratus omnes in par
tes duodecim distributos omni libera examina
tione iudicaturi, diligenter obseruēt. habitēt
aūt tempore quo rationes sibi redduntur, in
loco ubi electi fuerunt, soli atqꝫ apollini dedi
cato. Et tum per se soluꝫ quilibet tum cōmuni
ter, omnib⁹ diligentes perquisitis, de singulis
magistratib⁹ publice perscribāt, quid pati eos
dareue ex repetundarum iudicum sententia de
ceat. Ac siqs magistratus horuꝫ iudicio non re
cte damnatum esse se, queritur, ad electuꝫ iudi
cium repetundarum iudices deferat. ⁊ si eua
serit, accuset eos si uelit. sin āt ibi quoqꝫ dam
netur: atque antea ab ipsis repetundarum iudi
cibus morte fuerit cōdemnatus, quemadmodū
necessitas exigit, moriatur. Qđ si ea mulcta
ab illis damnatus fuerit, q̄ dupla ab ipso ꝑsolui

potest, duplam persoluat: Sed iam audienduꝫ
est, que horum de repetundis sententie ⁊ quō
ferende sint. His igitur q totius ciuitatis con
sensu omnib⁹ propositi sunt. donec uixerint,
primi consensus, semper in omnibus solemnita
tibus prebeantur. Et quandocunqꝫ ad commu
nia grecorūꝫ spectacula sacrificiaqꝫ mitti iudi
ces ac presides aliquos a ciuitate necesse ē, ex
istis mittantur. hi soli in ciuitate, corona lau
rea coronentur. hi solis et apollinis sacerdo
tes sint. pontifex etiaꝫ summus singulis annis
ex istis ille sit: qui superiori āno ceteris excel
luisse sacerdotibus iudicabitur. horum nomini
bus quousqꝫ ciuitas habitatur, tempora distin
guātur. defunctis āt funera ⁊ sepulchra excel
lentius q̄ꝫ ceteris ciuib⁹ fiāt. Indumēta queli
bet alba sint. luctus ploratusque absit. Chori
quoqꝫ duo, unus puellarū quindecim, alter to
tidem puerorꝝ feretro undiqꝫ circundato uicis
sim sacerdotes carminibus laudēt, felicitatēqꝫ
eius per totuꝫ diem decantent. Mane uero ad
monumentum feretrū iuniores ferant qui gym
nasiis operam impendunt: quos defuncti homi
nis propinquiores deligerint. primiqꝫ celibes
quasi ad pugnam precedant: cū equis equites:
⁊ cū leuib⁹ armis pedites: ceteriqꝫ similiter.
Pueri uero ante feretrum, patrium cantuꝫ cō
cinant: ⁊ puelle post eos, ac mulieres iam effe
te sequantur. Postremo utriusqꝫ generis anti
stites quamuis ab aliis monumētis arceantur,
tamen si pythius quoqꝫ confirmauerit, ad hoc
sepulchrum quasi purum quiddam sit, nil ꝓhi
bet deuenire. Monumentum huic sub terra sit
fornix quedaꝫ longior ex durissimis pulchrisqꝫ
lapidibus: ubi lapidei lectuli utrinqꝫ sint. hic
beatum illum sepelliant: arboresqꝫ in circuitu
planctēt: una excepta solūmodo parte, ut hoc
sepulchrum augeri possit. deinde singulis ānis
musico, gymnico, equestriqꝫ certamine hos ui
ros honorēt. Hec premia illis reddētur:
quorūꝫ de relatis rationibus iudicia, damnata
non sunt. Siqs āt horuꝫ iudicio confidens quo
prelatus fuit, nature humane fragilem cōditio
nem detexerit, lapsus uidelicet ī errorē pestqꝫ
egregius habitus ē, sanciatur lege: ut a uolēte

quolibet accusetur: Iudiciumqꝫ de ipso sic aga
tur. Primo legũ custodes adsint: deinde accu
sati ipsius college: electi preterea iudicii iudi
ces. Adducat at̃ accusator, indignuꝫ esse illuꝫ
qui accusatur, ⁊ magistratu ⁊ magistratus pre
miis. Si ergo damnabitur, magistratu, sepul
chro, ceterisqꝫ illi magistratibus cõpetentibꝰ
premiis priuetur. Sin uero accusator quintaꝫ
suffragiorum partem non habuerit, qui primi
cẽsus est. xii. qui secũdi, octo: qui tertii, sex:
qui quarti, duas minas persoluat. Magna
autem in iudicando ammiratione dignuꝫ fuisse
rhadamantum uideo. Ille siquidem perspicie
bat i illis temporibꝰ deos esse, oĩs uno ore ho
mines confiteri, neqꝫ id iniuria. Cum multi in
illis temporibꝰ ex diis ꝓgeniti essent: quorum
ĩ numero ipse etiam habebatur. Itaqꝫ uidetur
putasse diis nõ hominibꝰ esse iudicia committẽ
da. Quocirca, simpliciter uelociterqꝫ iudicia
peragebat. Nam iureiurando i singulis causis
a litigantibꝰ requisito, cito simul ac tuto iudi
care solebat. Nunc uero alii deos esse negãt.
alii res humanas curare non putãt. plurimi ue
ro ⁊ pessimi uilibus hostiis multisqꝫ blanditiis
ita conciliari sibi eos existimant, ut impune li
ceat grandem pecuniam extorquere. Quocir
ca rhadamanti iudicãdi modus ille his homini
bus minime congruit. Nam cum opiniones ho
minum de diis mutate sint, leges quoqꝫ cõmu
tande sunt. Itaqꝫ prudẽs legis lator i iudicio
rum executione iusiuranduꝫ litigãtium prohi
bebit: ut tam accusatoris intentio q̃ꝫ defenso
ris deprecatio sine iureiurando in iudiciis con
scribatur. Nam si iurandi licentia in ciuitate
cuiqꝫ dabitur, ubi plura quotidie ad iudices de
feruntur, omnes pene periuri erunt: presertiꝫ
qꝛ frequentibus conuiuiis aliaqꝫ consuetudine
ac priuata necessitudine cõiuncti: Lege igitur
statuatur. iudicaturum iudicem iurare: atque
eos etiaꝫ q rei. p. magistratus suffragiis consti
tuẽt. Choree quoqꝫ iudicem ⁊ omnis musice,
gymnicorum etiam equestriumqꝫ numerum in
certamine presides atqꝫ datores. ⁊ summatim
in quibuscumqꝫ secundum hominum opinioneꝫ
nulli emolumento periurium sit. In quibus at̃

utilitatem ex periurio aliquis assequitur, ea si
ne iureiurando iudicentur. Et qui iudicaturi
sunt, nullo modo litigantes permittant aut iu
rare persuadẽdi causa, aut sibi generiqꝫ suo im
precari: aut turpiter supplicare: aut commise
ratione muliebriter uti: sed quod iustũ putãt,
mansuete doceant: ⁊ docentem audiant. Quõ
si ab his aberrat, ad rem a magistratu reducã
tur. Peregrinis at̃ inter se litigantibus quẽad
modum nũc si uelint, iurare liceat. Nam cum
in ciuitate consenescere non debeant, non est
formidandum ne alios corrumpant. Eodem at̃
modo inter liberos homines executio iudicii
fiat: siquis liber ciuitati nõ obtemperat in his
que nec uerberibus nec uinculis nec morte ple
ctuntur. Ac siquis ad choream uel ad pompam
celebrandaꝫ non uenit, uel aliam huiuscemodi
rem communem, ut ad ministerium sacrificii,
pacisqꝫ sacra, uel belli tributuꝫ non contulit:
in his omnibꝰ q̃ꝫ primum damnum restituatur:
aut pignus cui ciuitas lexqꝫ commiserit, defe
ratur exactoqꝫ tempore pignore uẽdito pecu
nia in erariũ conferatur. Quod si maiore mul
cta opus ẽ, magistratus singuli pertinaces ho
mines in iudicium uocent: ⁊ debita mulcta im
posita legibus parere compellant. Sed ciuita
ti que colligẽde pecunie operam non dat, ⁊ so
la ex agricultura pecunias habet, cũ neqꝫ mer
cature neqꝫ peregrinationibus uacet: neqꝫ pe
regrinos aliunde suscipiat, deliberare neces
se est, quid faciendum sit. Quare legis lator
suadendo primuꝫ ita pro uiribus consulat. So
let gentium diuersarum cõmixtio uario mores
confundere: et peregrinorum cum peregrinis
consuetudo plurima innouare. Quod ciuitati
bene rectisqꝫ legibus institute maxime om niũ
nocet. In ciuitatibus at̃ male institutis nihil
refert, si tam senes q̃ꝫ iuuenes pro arbitrio et
alio peregrinentur, ⁊ aliude peregrinos susci
piant. Contra uero nullos unq̃ꝫ recipere adue
nas, nec alio ipsos proficisci, tum impossibile ẽ
tum crudele atqꝫ superbum ceteris hominibus
uideatur necesse est: qui ciuitatem turpi uoca
bulo notent, peregrinorum hostem ⁊ difficilẽ
atqꝫ inhumanam apellantes. Nõ oportet at̃

unquam paruifacere, utrum probus, an impro
bus aliis uidearis. Multi enim quamuis uirtu
tis expertes sint, q tñ probi sint, qui improbi
iudicant. Nam prauis quoqꝫ hominibꝰ diuina
quedam coniiciendi uis inest: per quam multi
uel pessimi recte tum opinione tum uerbis a me
lioribus deteriores distinguãt. Quocirca uti
liter ciuitatibꝰ precipitur: ut bonaꝫ apud mul
tos existimationem non paruipendant. Maxi
mum sane atque rectissimuꝫ est: ut cum sis pro
bus, ita gloriã queras: aliter minime, si modo
ꝑfectus uir futurꝰ es. Quapp cretensis quoqꝫ
ciuitas ista conari debet ut q̃ꝫ optimaꝫ uirtutis
existimationẽ apud ceteros homines consequa
tur. Maxima uero spes est eaꝫ ratione uiuente
merito solem ceterosqꝫ deos cum paucis aliis
ciuitatibus regionibusqꝫ bene gubernatis uisu
ram esse. Sic igitur de peregrinatione alio et
de peregrinorum receptione sanciendum est.
Ei primum qui pauciores annos q̃ꝫ quadragin
ta natus est, nullo modo peregrinari liceat.
Priuato quoque nemini liceat. publice autem
preconibus, legatis, atque, exploratoribus li
ceat. Profectio uero extra regionem ad ge
rendum bellum, ciuilis peregrinatio putanda
non est. Ad pythium uero apollinem, ad io
uem olympicum: nemeam etiam et histhmum
mittendi sunt aliq, per quos sacrificia ludosqꝫ
his diis ciuitas nostra communiter conferat.
Mittantur autem pro uiribus plurimi, pulche
rimi, optimi, qui in sacris pertinentibusqꝫ ad
pacem cõmunionibus, ciuitati sue honorem ⁊
gloriaꝫ bellice glorie respondentẽ comparẽt.
Cũqꝫ redierint, iuniores doceant, ciuiles alio
rum institutiones suis multo posteriores esse.
Spectatores quoqꝫ alios qui ocio abundãtes
aliorum res hominum considerare cupiunt, ex
legum custoduꝫ instituto lex nulla prohibeat.
Nam ciuitas bonorum malorumue hoiuꝫ igna
ra ⁊ externe consuetudinis expers nunquam
satis humana atqꝫ ꝑfecta esse potest. nec leges
seruare moribus ⁊ consuetudine solũ, nisi etiã
notitia leguꝫ prudentior fiat. Existunt uel in
uulgo ⁊ multitudine hom nes quidam diuini
quamuis pauci, attamen digni quibus cum con

suetudineꝫ habeas. hi non magis in bene guber
natis ciuitatibus q̃ꝫ i aliis oriuntur. Quicũqꝫ
igitur i ciuitate recte gubernata incorrupter
erit, horuꝫ uestigia a patria ꝑfectus, terra ma
riqꝫ sequetur: ut tandẽ reuersus, legum patrie
alias probet: alias siqua in re deficiunt, corri
gat: Quippe sine hac ĩspectiõe inuestigatiõeqꝫ
nunquaꝫ optime ciuitas permanebit: neqꝫ etiã
si male inuestigetur. Cli. Quomõ hec utraque
fient? Athe. Hoc certe pacto. Primo specta
tor huiusmodi ãnos plures q̃ꝫ quinquaginta na
tus sit. Deinde cum i ceteris, tum maxĩe in bel
lo probatus: si modo legum custoduꝫ exemplũ
in aliis ciuitatibꝰ sit relicturus. Is ultra sexa
gesimum annum non amplius uagetur. Sed ci
tra decimum annum, quando uoluerit domum
reuersus eoruꝫ ineat cetum q leges examinãt.
Hic cetus e iunioribus atqꝫ senioribus cõstet,
quotidieqꝫ mane donec sol oriatur, cõueniãt.
Primum de sacerdotibus q tanquaꝫ ceteris ex
cellentiores muneribꝰ affecti sunt. Deinde de
cem de legum custodibus seniores. Postremo
discipline uniuerse censor: q magistratum hũc
gerit: ⁊ qui iam exegerunt. Nec ullus istoruꝫ
solus, sed cum iuniore aliquo quem delegerit
a trigesimo ad quadragesimum annum nato,
hi de legibus semper ⁊ de re. p. disserant: con
ferantqꝫ inuiceꝫ siquid de his excellens audiue
rint: de disciplinis etiam ad id conducentibus
colloquantur: quas q sciũt, faciliꝰ: q nesciũt,
difficilius leguꝫ intentionẽ intellecturi sunt.
Que uero ex his seniores probauerint, magno
studio iuniores perdiscãt. Quod siquis iunior
adductus indignꝰ uidebitur, totus cetus ei ex
probet, qui adduxit. Iuuenes autẽ qui se i his
recte gesserũt tota ciuitas honoret atqꝫ obser
uet. Sed si peiores aliis se reddant, maiori q̃ꝫ
alii dedecore afficiantur. Ad hunc cetum qui
alioꝝ leges ⁊ mores inspexit, illico ꝑfectus,
siquid de ferẽdis legibus aut disciplina aut edu
catione apũ alios repperit, exponat. siquid ẽt
ipse inuenit cetui uniuerso dclaret. Qui si nec
peior nec melior reuertisse uidebitur, laudetur
qꝛ quod potuit, libẽter effecit. Sin multo me
lior, et uiuus magnis afficiatur honoribus, ⁊

defunctum cetus oīs decoret. At si corruptus redisse uidebitur, cum sapiēs esse simulet, cum nemine iuniore uel seniore audeat se miscere: hic si magistratib⁹ paret, priuatus uiuat. Sin autem contra magistratuum uolūtatem ∂ disciplina legibusq; ciuilibus disputare condemnatus in iudicio fuerit, moriatur. Et si cum in iudicium deduci iure debuerit a nullo magistratuum sit adductus, quādo de muneribus postea decernitur, obprobrio hec res magistratibus sit. atque alio quidem profecturus, huiusmodi esse ⁊ ita pegrinari debet. Sed ⁊ aduene benigne suscipiēdi sunt. Quatuor autem pergrinorum genera sunt, ∂ quibus facienda mentio ē. Primum eorum qui semper estiuales sunt: et quasi aues per mare utplurimum acquirende pecunie gratia, estatis tempore ad alias deuolāt ciuitates. hos foro portubus publicisq; domibus extra urbem in ipsis suburbiis magistratus locis illis prefecti suscipiant, obseruantes ne quis eorum noui aliquid faciat. Iudicia etiam illic eis iuste reddātur, ita ut nihilo plus q̄ necessitas cogat cū iis familiaritas habeatur. Alterum est eorum qui spectaturi ueniunt, ⁊ ciuitatis musas illic audituri. hi omnes diuersoria iuxta tēpla habeāt. que suscipiendis hospitib⁹ commodissima sint. Sacerdotes uero ⁊ editui curam ipsorum habeāt: ut iocunde possint sufficienti tempore permanere: ⁊ uidere audireq; illa quorum gratia uenerunt: ⁊ tandem sine detrimento ⁊ suo ⁊ aliorum recedere. Quod si quis eorum iniuriam cuiquam intulerit, aut affectus iniuria sit, usque ad dragmas quinquaginta sacerdotes cognoscant. Crimina uō maiora ad curatores rerum uenalium deferātur. Tertium peregrinorum genus publice suscipiendū est. cum aliunde quispiam publica causa missus aduenerit. hunc imperatores, magistri equitum, tribuni militum soli suscipiant. Et is apud quē diuertit, cum principibus consilii curam huius habeat. Quartum genus rarissimum est. Accedere tamen aliunde aliquis poterit spectatoribus nostris reciprocus. hic ita recipietur: primo si quinquaginta annos impleuerit. Deinde si ea mente uenerit, ut uel consideret que apō alios preclara habentur. uel sua doceat. hic sane diuitum sapientumq; ianuas iniussus adeat: cum ipse huiusmōi sit. Et quasi hospes disciplíne prefecti domum recte petat, non dubitans hospitalem eam propter uirtutis coniunctionē sibi futuram. Cumq; ab aliis didicerit atq; docuerit, que discenda docendaq; putauit, honore sibi congruo muneribusq; affectus ut ab amicis amicus abeat. His legibus peregrinos peregrinasq; suscipiamus: nostrosq; similiter emittamus, hospitalem ueriti iouem. Non enim esu ⁊ hostiis quemadmodum apud nilum fit, peregrini pellendi sunt, nec atroci edicto a finibus nostris arcendi. Fideiussor quilibet, palam fideiubeat: totumq; negocium conscriptum corā trib⁹ nec paucioribus testib⁹ fateatur: si citra mille dragmas fideiussio fiat: sin ultra mille, quinq; ad minus testes adhibeantur. fideiussor autem sit qui prius uendidit, eius de quo an iure possit uēdere dubitatur: atque eius uidetur minus ad pmissa sufficere, similiterq; tam qui preuendit q̄ qui uendit tanquam obnoxius iudicio subiciatur. Siquis i domo alterius querere quidpiam tanquam suum uelit, is primo iurciurando affirmet spare quod querit, ibi se inuenturum. deinde nudus aut interula indutus ingrediatur precinct⁹: prebeaturq; sibi domus: et supellectilia signata simul ⁊ non signata. Quod siquis scrutari uolentem nō permiserit: q̄ phibitus ē pretio amisse rei, statuto accuset eū qui ipsum depulit: ⁊ ille si damnatus fuerit duplum restituat. Si domin⁹ ipsius domus absuerit, nō signata solūmodo a presentib⁹ prebeantur: signata uero ipse quoq; obsignet: ⁊ custodem ad quinq; dies relinquat. Quo in tēpore si patronus nō uenerit, edilibus secum acceptis obsignata resignet: ⁊ cum ante oculos domesticorum ⁊ edilium quesierit, rursus obsignet. In rebus ambiguis spatium temporis ad pscriptionem determinandum est. de domibus quidem ⁊ agris nulla hac ratiōe disceptatio erit. Aliarum uero rerum siqua a quoquam habetur, ieq; in urbe, foro, sacris, apte anno integro re illa usus fuerit, atque hunc non occuluisse constet: nec quisquam interea quamuis querens eam exegerit, mini liceat: deinde rem illam quasi suam reposcere. Verum si non in urbe, sed in agris manifeste utatur: nec in annis quinque rei dominus compertus sit, quinquennio exacto repeti nequeat. Sin uero in urbe domi utatur, ad trienniū usque apprehendere possit qui amisit. In agris autem si occulte habet, usque ad decennium. Sin extra regionem, semper quandocunq; inuenerit, apprehendat. Quando aliquis ut eum qui litigat seu testes uenire in iudicium prohibet: si seruus ille sit siue suus siue alterius, nullius momenti lata sit. sin uero liber, ⁊ sententia irrita sit: et anno uinciatur, q̄ depulit: ⁊ siq̄s latrocinii eum accusare uoluerit: fas esto. Siquis aliquem secum musica uel gymnica uel alia quauis facultate certaturum in certamen descendere ui phibuerit: quisquis uelit: numerorum ∂clarato ribus id signignificet: qui procurent ut quilibet liber certare possit. Id si facere non potuerint, uictorie munera prohibito dentur: si prohibitor uincet, ⁊ ipsi⁹ tanquam uictoris nomen in quibuscumq; uelit templis inscribatur. phibenti uero nec nomen inscribere: nec uictorie offerre īsignia liceat. Ac seu uincat certādo seu uincatur, illati damni crimine reus sit. Siquis rem furto sublatam sciens receperit in eadem culpa sit qua ille qui furatus est. Qui exulem seu quemuis huiusce modi fugientem susceperit, moriatur. Quippe quem ciuitas amicum sibi uel hostem decreuerit, eundem sibi quisque similiter existimare debet. Siquis consilio suo absque auctoritate cōmuni pacem iniuit, aut bellum mouit, ultimo supplicio condemnetur. Quod si pars aliqua ciuitatis id tentauit, huius rei auctores a militie imperatoribus tracti in iudicium, ⁊ damnati, morte plectantur. Qui patrie in aliqua re ministrant, nullo modo munera recipiāt. nec ulla occasione aut ratione nobis psuadeamus in rebus quidem bonis suscipienda esse munera, in aliis minime. Nam nec cognoscere facile ē: neque cum cognoueris, continere. Ideirco tutius est, legibus obtemperare dicentibus nulla p patrie ministerio munera esse suscipiēda. Siquis uero min⁹ obtemperasse damnatus fuerit, moriatur. Tributa uero sic publica disponantur. primo quidem multorum gratia rerum omnium cuiuscumque ciuis census habeantur. Deinde annuos fructus tribules ad agri magistratus conscriptos deferant: ut cum duo tributa sint, res. p. possit alterutro ut uidebitur ānis singulis uti. s. uel uniuersi cēsus uel annui fructus parte. Unde que alimēta tribuuntur, semper excipiantur. Donaria diis moderata a moderatis hominibus offerantur. Terra quidem ⁊ uesta, sacra deorum omnium habitatio est. Nemo igitur ex hac materia iterum simulachra diis constituat. Aurum autem atque argētum ⁊ priuatim ⁊ in templis, i aliis ciuitatibus inuidiose possessio est. Ebur uero cum olim ab anima destitutum fuerit, ad deorum simulachra ineptū est. Es atq; ferrū bellica sunt instrumēta. Ex ligno igitur uno uel uno quouis lapide integre deorum imagines i templis communib⁹ statuātur. Texture quoq; opus offeratur nō maius q̄ quod ab una muliere mense uno fieri potuit, Colores albi tam i aliis q̄ i textili artificio, diis congrui sunt. Tincta uero colorib⁹ aliis, ad bellica insignia solū adhibeātur. Diuinissime uero oblatiōes sunt aues, atq; picture: quas singulas uno die pictor un⁹ ∂pinxit. Cetera quoq; oīa his similia sint. Postq̄ uero urbis partes q̄ ⁊ quot eē debēt, distincte sunt: ⁊ leges ∂ pactis ∂mertiisq; maximis p uirib⁹ posite: supest ut ∂ iudiciis iā dicamus. Primū igitur arbitri iudices quo litigātes elegerint, locū hēant. hi ∂ciliatores ∂modius q̄ iudices apellari possūt. Deinde uicini ⁊ tribules scḋm partē duodecimā distributi, Apō quos, si recōciliati a primis nō fuerint, maiori cū dāno litigēt. Ubi si ∂bitor iterum ∂dēnabitur, qntā debiti ptem psoluet. Quicūq; uero ab hoc quoq; iudicio apellat: ac tertio certare uolet, electos iudices petat. Et si ab iis ēt condēnabitur et quantū debitū ipsum ē ⁊ dimidiā supra debitum partē afferat. Ac si accusator a primo iudicio repulsus nō quieuerit: sz i secundo iudicio iterū certare uoluerit, qntam si uicerit partem acci

piat. Victus aũt tantundem amittat. Quando uero ꝑ primos ⁊ secũdos iudices nõduꝫ recõciliati / tertios petunt: debitor qdeꝫ uictus / tantundẽ ⁊ dimidiã insuꝑ õbiti partẽ / ut diximꝰ / uictori deponat. Accusator auteꝫ suꝑatus / dimidiam. Sed õ creãdis declarãdisqꝫ iudicibꝰ. de istorum omniuꝫ ministratione: de temporibus / in quibus singula facienda sunt: de ferendis suffragiis: õ mora ⁊ dilatiõe iudicii: termino: citatione: repulsa: ac de ceteris omnibus que iudiciis necessaria sunt: quãuis ĩ superioribus tetigimus: tamen que pulchra sunt / ut hẽt prouerbium / ⁊ bis ⁊ ter recte dici possunt. Parua uero queqꝫ ⁊ inuentu facilia / si leguꝫ lator antiquior pretermiserit / iunior repleat. Sed de priuatis quidẽ iudiciis satis iam dictuꝫ est. Publica uero atque cõia quibꝰ usi magistratus que ad eos pertinent / peragunt / in multis ciuitatibus a prudentibus uiris recte constituta reperiuntur: Unde custodes legum oportet que huic noue rei. p. congruãt accipere / ita ut singula periculo examinata et corrigant diligenter ⁊ probent: donec sufficienter se habere putẽtur: ⁊ deniqꝫ discussioni fine imposito his tãquam imobilibus per totam uitaꝫ utantur. De silẽtio uero laude uituperationeqꝫ ⁊ de iustis / bonis / honestis que ĩ aliis ciuitatibus differũt / ⁊ dictum est ⁊ in fine dicetur. Ad que omnia equus futurus iudex respicere debet: atqꝫ operam dare / ut has leguꝫ constitutiones ante oĩa discat / ⁊ mẽte firmiter teneat. Naꝫ ad faciendum eum uirum qui didicit bonũ / scripta legũ pre ceteris doctrinis / si recte se habent / maxime conferunt. Alioquin temere miranda diuinaqꝫ lex nomen menti ꝓximũ possideret. Nus enim mentẽ nomos uero legem significat. Nã cum multi sermones de laude uituꝑatiõeqꝫ nõ nullorum partim carminibus partiꝫ soluta oratione tum scripti circũferantur / tum quotidie ĩ coronis seu contendendo / siue falso assentiendo habeantur / horuꝫ oĩuꝫ ꝑspicuum examen legis latoris scripta nobis sunt. Hec quasi remedium medelãqꝫ aduersus aliarũ orationũ uenena probus iudex secũ semꝑ tenebit: qbꝰ seipsuꝫ ciuitatẽqꝫ emendabit. bonos confirmabit atqꝫ extollet. prauos ex ignorantia / incõtinentia / timiditate / ⁊ ut summatim dicam ex iustitia uniuersa / ꝓ uiribꝰ si sanabiles sũt / reuocabit. Nã si sanari nõ possunt / q eos morte afficiunt apõ oẽs laude digni iudices iudiciũqꝫ principes nõ iniuria sepiꝰ dici posse uidẽtur. Sed postqꝫ ãnua iudicia exacta sũt / legibꝰ istis utãtur. primum magistratus q iaꝫ iudiciũ exercet / debitoris dãnati pecuniã petitori oẽꝫ tradat / necessariis tm̃ ad usum relictis. Idqꝫ statim post lata suffragia fiat / nunciãte precone / ⁊ iudicibꝰ audiẽtibꝰ. Deinde si secundus a lata sentẽtia adierit mensis / neqꝫ uictori uictus spõte iuste psoluerit / iudices q sentẽtiã tulerũt / cunctaꝫ debitoris pecuniã uictori tradãt. Qõ si presentia minus suff ciunt / nec minus qꝫ dragma deficit una / nõ liceat deinde õbitori prius aliũ quemqꝫ ĩ iudiciũ trahere qꝫ debitũ creditori totũ restituat. Trahi uero ab aliis possit. Siquis ĩ iudicio dãnatꝰ / iudices ipsos leserit / aut qcqꝫ eoꝝ iniuste abstulerit / iideꝫ ipsi iudices ad custodes legũ deferãt. A qbus si criminis huius dãnabitur / quasi ciuitatẽ oẽꝫ legesqꝫ euerterit / moriatur. Qui sub his legibus geniti educatiqꝫ / liberos similiter genuerũt atqꝫ educauerũt / ita cũ aliis uersati ut moderatũ fuerit eoꝝ õmertiũ / illate iniurie penas dederint: accepte exegerint / sicuti iuste legibꝰ istis usqꝫ ad senectuteꝫ uiuũt / ita scdõꝫ naturã e uita õcedũt. Mortuis uo tã uiris qꝫ mulieribus parẽtatiões qdeꝫ ⁊ q respõ ad deos siue iferos siue suꝑos ꝑtinẽt scdõꝫ religiosa interpretũ fiãt. Nullũ ĩ loco fecũdo ⁊ agro ad culturã apto sepulchruꝫ fiat. Sꝫ is locꝰ corpora õfunctoꝝ recipiat / q ad cetera inutilis ⁊ ad id tm̃ õmodꝰ uiuẽtes minime ledit. Nec eiꝫ a uiuis neqꝫ a mortuis terre matris fecunditas ĩpediẽda ẽ. Nemo ergo aut uiuẽs aut mortuus aliqueꝫ alimẽto priuet. Agger nõ altior sit eo cumulo quem uiri quinqꝫ / diebus quinqꝫ õstruere possint. Lapidẽs quoqꝫ suꝑstruãtur nõ maiores qꝫ ut possint õfuncti laudes quatuor

soluꝫ heroicis uersibus editas comprehendere. elationes autem non breuiori uel longiori tempore intus fiant qꝫ uere mortuus significari cognosciqꝫ possit. Ac ut humana se habent triduana elatio ad sepulchrum mediocris uidetur. Credẽ dũ ẽ auteꝫ et de aliis legũ latori ⁊ de anima: cum eam dicat omnino a corpore differre. nec aliud preter ipsam esse / quod in hac uita facit ut quilibet nostrum hoc ipsum sit qõ sumus. Corpus uero tanqꝫ imaginariuꝫ qddam hoiem seq. Cõmode etiã mortuoꝝ simulachra corpa uocari. Ac reuera unũquemqꝫ nostruꝫ / aiaꝫ ipsã imortalẽ eẽ: eãqꝫ ad deos alios ꝓficisci / ratõeꝫ suoꝝ opeꝝ redditurã / ut lex patria õtinet. In quo certe bonis uiris õfidendũ esse: malis aũt formidandũ / quippe cum post morteꝫ oĩi auxilio careãt. Uiuẽtibus aũt necessarios oĩs cõsulere debuisse ut qꝫ iustissime atqꝫ scitissime uiuant. ne maxima eos sceleꝝ post mortem supplicia maneãt. Hec cuꝫ ita se habeant / rẽ familiarẽ atterere minime debemus: q̄si arbitremur hãc carnis molẽ q̄ sepellitur nostrũ illuꝫ esse: cũ ille filius aut frater aut quis alius a nobis desideratus, quẽ sepelliri putamꝰ hic alio fatis suis exactis profectus fuerit. ꝓhꝫ igitur factuꝫ erit si tanqꝫ ad maniũ arã anima carentẽ n ode rato utamur ĩ pendio. Moderatũ uero quantũ sit a leguꝫ latore merito statuetur. Lex igitur ista sit: ut q maximi census est / ad funus ⁊ sepulturã nõ plusqꝫ minas qnqꝫ impẽdat. q secundi / tres. Tertii duas. quarti unã. atqꝫ ita singulorũ moderata erit ipensa. Ceteꝝ custodes legũ cũ alia multa tuꝫ hoc maxime curare debent / ut pueri ⁊ uiri ⁊ ut summati dicam cuiuscũqꝫ sexus uel etatis hoies ab illis iugiter obseruati / bene uiuãt. ⁊ ĩ ciuis cuiꝰqꝫ decessu / unus ipsoꝝ quẽ mortui hoĩs õiuncti elegerit / funus totũ obseruet / ꝓuideatqꝫ ut bñ moderateqꝫ oĩa / non õtra gerantur. ⁊ illud sibi honori / hoc dedecori sit. Expositiones utiqꝫ ⁊ elationes ⁊ cetera oĩa secundũ leges de his õscriptas fiant. Ciuilis aũt legis latori õcedãtur ista. Lachrymis mortuos decorare aut nõ / turpe legũ latori cogere est. plãgere uero ⁊ extra domũ uociferari / ꝓhibendũ est. Cadauer etiaꝫ manifeste ꝑ uias urbis frequẽtiores efferre ⁊ palã eiulare / aut añ diẽ extra urbeꝫ se affligtare nõ liceat: hec ita de his statuta ꝑmaneant. Quibꝰ q paret / indẽnis esto: q uõ uni legũ custodi ñ paret ab oibꝰ ut õmuniter uidebitur / puniatur. Cetera que uel ad mortuorum monumenta: uel ad eos qui propter parricidium sacrilegiumque sepultura indigni sunt / ꝑtinent / suꝑioribus legibus õprehẽdimus. Quare legũ positio ferme finẽ hẽt. Omniũ uero finis est / nõ in eo qõ facta sint uel possessa uel habitata / sꝫ in eo potius quod sicut recte sunt facta / ita ⁊ firmiter stabilita sint. In huiusmodi. n. õseruatione putandũ est quantũ oportuit factũ esse. aliter minime: Cli. Recte loq̃ris hospes. sꝫ quorsum ista / explanatiꝰ dicito: Ath: Multa. o. clinia priscoꝝ preclare dicta laudantur. nec minus parcarum nomina: Cli: Que nam? Ath: Quod lachesis prima sit clotho altera: Atropos tertia que salutem predictis affert. Hec ad igneꝫ contortis quia uim inconuertibilem continent / comparata sunt. Que quidem in ciuitate ⁊ re. pu. oportet / non soluꝫ sanitatẽ corporibꝰ stabilem / sꝫ animis quoqꝫ legum cultuꝫ: immo uero legum salutem afferre. Sed mihi uidetur negocio legum ad huc illud deficere: ut disseratur / quo pacto illis secundum naturam uis inconuertibilis possit inesse: Cli: Non paruum est quod dicis: si inuentu possibile est / quo pacto in unaquaque re id fiat: Athe: Possibile est profecto / ut mihi ad presens uidetur. Cli: Ne igitur abeamus hinc obsecro / ante qꝫ nostris legibus id tribuamus. Ridiculum est enim / frustra in aliqua re sumpsisse laborem / nec stabile aliquid fundauisse: Megil: Recte tu admones: me quoque tecum habebis: Cli: Probe dicis. Que igitur salus ista est? ⁊ qua ratione rei. publice nostre ⁊ legibus aderit? Atheniensis: Non ne diximus cetum in ciuitate huiusmodi esse constituendum? Ubi decem de legum custodibus semper seniores conueniant. His accedant omnes qui muneribus premiisqꝫ honorati sunt Preterea ⁊ illi qui multas urbes peragrauerunt ut aliquid ad patriarum legum conseruationem conferens reperirent: sed hi ad cetum huiusmodi non recipiantur / nisi ex ea peregrinatione in corrupti ⁊ integri rediisse

et cetu digni esse ꝓbentur: Atqꝫ hoꝝ singuli singulos sibi iuniores adsciscāt / nō pauciores ā nos qꝫ trigīta natos. q natura educationeqꝫ digni esse adsciscēti primū deīde ⁊ uniuerso cetui uideātur. Quod siqs indign⁹ adhibeatur / nullius momēti sentētia sit. Hūc cetū añ lucē ꝯuenire dixim⁹ oportere / qñ a ceteris taꝫ priuatis qꝫ publis negociis uacatur: An nō tale aliqd i supioribus diximus? Cli: Certe: Athe: De hoc cetu iteꝝ illud dicā. Aio. n. siqs hūc quasi ancorā uniuerse ciuitatis ꝗcumqꝫ ad hoc exigū tur / i se ꝯtinentē iaciat / oīa q uolum⁹ / seruatu rū: Cli: Quo pacto? Ath: Oportune modo dicemus / totisqꝫ uiribus incūbemus. Cli. Probe dixisti: ⁊ ut cogitas facito: Ath. oportet sane o. Clinia i unaquaqꝫ re ꝯgruū singuloꝝ opum seruatorē excogitare. Qualē maxime locum i aīalibus aīa ⁊ caput habere uidentur: Cli: Qua ratōe rursus id ais? Ath: hoꝝ nēpe uirtus omi aīali salutē prebet: Cli: Quo pacto inqꝫ? Ath Nā aīe qdeꝫ ad alia mēs ifusa ē capiti quoqꝫ ad alia uisus auditusqꝫ insert⁹. Atqꝫ ita summati pulcherrimis sensibus mens ꝯiuncta / ⁊ in unum redacta / salus singuloꝝ eficitur: Cli: Ita uidetur: Ath. Certe. Nam ⁊ mēs sensibus ꝯiuncta nauibus in tēpestate ⁊ tranqllitate salutē afferre solet. An nō uides qd gubernator ⁊ naute simul cuꝫ m̄te gubernatrice sensuꝫ ꝯiungētes se ipōs nauēqꝫ tutātur? Cli: Quid ni? Ath: Nō multis exēplis opus est. Sꝫ in exercitu ⁊ medicina ꝯsideremus / ad quod signuꝫ respiciētes imꝑatores ⁊ medici / salutē rectissime ꝯsequuntur. Nō ne illi ad hostiū fugā ⁊ uictoriā suā? Isti ad corꝑis sanitatē? Cli: Procul dubio: Ath: Si medicus corꝑis sanitatē ignoret / aut uictoriā imꝑator / ⁊ cetera q dicebamus / m̄teꝫ ne habere scireqꝫ aliqd in his uidebuntur? Cli: Nequaqꝫ Ath: Quid porro i ciuitate? siqs finē ad quem uir ciuilis respicere debet / ignorare uideatur / an primū iure p̄ceps poterit apellari? Deinde seruare id poterit / cui⁹ finē ꝓrsus ignorat? Cl Minime: Ath: Oportet igitur ⁊ nūc ut uidētur si noue huius urbis ꝯstructio bonū exitū habitura sit / aliqd in ea esse quod cognoscat primū qs nā ciuilis sit finis: deinde quomodo illū assequamur. Et demū q lex primū / deinde quis nā homi

nū recte ad illū ꝯsulit aut n̄ recte. qppe q ciuitas his carebit / n̄ erit miꝝ / cū m̄te sēsuqꝫ capta sit / si forte casuqꝫ singula faciat: Cli: Vera loqris: Ath. Nūqd dicere possumus i qua maxie ciuitatis nostre parte uel quo studio huiusmōi aliquod ad salutē presidiū sufficienter ꝯstitutū sit Cli. Quanuis non liquido id asserere audeam hospes / ꝯiicio tñ hāc orōeꝫ tuā ad nocturnū illū cetū quē modo dixisti / ꝯtendere: Ath: Recte. o. clinia cōiiecisti. Oportetqꝫ illū ut ratio presens significat / oī uirtute preditū esse. Virtus aūt ei⁹ prima atqꝫ precipua est / ne ꝑ multa uariaqꝫ uagetur: sꝫ ad unū respiciat semꝑ / quo oīa quasi tela sibi semꝑ dirigēda sunt: Cli: Ita ꝓrsus: Ath: Nūc ergo itelligim⁹ nō esse miꝝ si ciuitatū leges lōge aberrent. Naꝫ i qualibet ciuitate alia legū positio ad aliud ⁊ alia ad aliud respicit. Et aliis iustoꝝ finis ē / ut aliq siue meliores illi quidē siue peiores in re. p. dn̄entur. Aliis ut ditētur / siue seruiāt / siue nō. Alioꝝ studiū uertitur ad libertatē. Alii leges ad duo ꝯdūt: ut ⁊ ipsi liberi sint / ⁊ alias urbes subigāt. Qui uero sapientissimos se putāt / ad huiusmōi oīa simul Vnū uero precipuū ad quod cetera dirigant / nō hēnt: Cli: Nos igitur hospes recte iā diu legibus nostris ad unū respiciendūꝫ putauimus. Idqꝫ uirtutē apellari ꝯcessimus: Ath: Ita est: Cli: Et uirtutē quatuor qdam ponebam⁹. Ath: Certe: Cli: mentē uero hoꝝ oiuꝫ ducem / ad quā ⁊ cetera oīa / ⁊ tria illoꝝ respicere oporteret. Ath. pulcherrime seqris. o. Clinia Et i ceteris similiter sequere. Menteꝫ qdeꝫ gubernatoris. medici. Imꝑatoris / ad certū qddā respicere dicebamus. Ciuilē uero redarguētes huc ꝓcessimus. ⁊ nunc ueluti hoieꝫ ita ciuileꝫ / hanc mentē ꝑcōtemur. O. mirifice uir quo tēdis? Quid illud unū est? quod in arte sua medicus plane assignare potest? Et tu q ceteris prudentibus prestare te dicis i tua facultate nō ꝓponeris? An uos. O. Clinia ⁊ Megille pro ipso rūdere potestis q hoc ipūꝫ sit ut ego sepe ad uos ꝑ aliis feci? Cli: Nequaqꝫ hospes? Ath: An nō qrendū putatis / qd illud sit ⁊ in qbus? Cli. Dic plane: Ath: Cū qtuor uirtutis species posuerim⁹ patet eaꝝ qualibꝫ unā eē si qtuor sint ꝯficiūt: Cli: Quid ni? A: Vnū etiā cūcta hec

noiam⁹. Fortitudinē. n. uirtutē esse dicimus: prudentiā / uirtutē / ⁊ reliq duo similiter quasi reuera nō multa sint / sꝫ unū id solum / qd uirtus est: Cli: Oio qdem: Ath: Inquātū igitur duo hec inter se differunt / ⁊ duo noia accepunt atqꝫ alia duo similiter / difficile dictu non est. In qntuꝫ uero in utrisqꝫ unū posuim⁹ idqꝫ uirtutē uocauim⁹ / ⁊ in duob⁹ reliqs similiter / nō ita facile: Cli: Quō istud ais? Athe: Non est arduū qd dico / explanare. Agite ergo interrogādi respondendiqꝫ mun⁹ iter nos partiamur. Cli: Quo pacto? Athe: Interroga tu me qd naꝫ unū apellantes uirtutem / duo utraqꝫ rursū diximus: Alteruꝫ fortitudinē. alteꝝ uero prudentiā? Causaꝫ eqdem tibi affero. qd alteꝝ circa timores uersatur. Vnde belue quoqꝫ fortitudinis participes sunt / ⁊ infātiū animi. Natura. n. quodāmō ⁊ sine rōe anim⁹ fortis efficitur sꝫ absqꝫ ratōe prudēs aīa ⁊ mentis ꝯpos nec fuit unqꝫ / nec ē / nec erit. Aliud ergo hec est qꝫ illa Cli: Vera loqris: Athe: Quō ergo duo hec ⁊ differentia sunt rōe a me accepisti. Quō uero unū ⁊ ideꝫ tu rursuꝫ me doceas. Ita ut dictuꝝ te putes / quo pacto cū sint quatuor / rurs⁹ unū sint. ⁊ me postea tibi rursus quō quatuor sint / declaratuꝝ. deinceps aūt ꝯsiderem⁹ / utrū qui res aliquas sufficienter intellecturus est / q ⁊ nomē hēnt ⁊ rationē / nomē solūmodo scire debeat rationē minime? An potius si pretii alicuius ē turpe sibi est reꝝ magnitudine ⁊ pulchritudine excellentiū taꝫ noia qꝫ rōes ignorare: Cli: ita uidetur: Ath: Legū uero ꝯditori atqꝫ custodi et ei q uirtute prestare ceteris opinatur ⁊ munera ꝑ his rebus accepit / est ne maius aliud qꝫ fortitudo. tēꝑantia. iustitia / atqꝫ prudentia: Cli Quo modo aliud? Ath: De iis igitur interpretes. doctores: leguꝫ ꝯditores. alioꝝ custodes nō ne ceteros q scire cupiunt uel punitione ⁊ increpatione indigent / docere debēt / quas uires uirtus / quas uitiū habeat? atqꝫ hec significando excellere ceteris? An uero poeta qspiam aut iuuentutis magister urbeꝫ nuꝑ ingressus eo prestātior iudicabitur / q omi se uirtute excellere ꝓfitetur? ⁊ deinde miꝝ uidēbitur / si ea ciuitas ubi custodes uirtutis nomē rōemqꝫ nō tenēt / tanqꝫ deserta custode / eadam patiatur / q ⁊ alie multe

hodie patiūtur: Cli: Nihil certe miꝝ: Athe: Ad hoc itaqꝫ icūbam⁹. Quō igitur custodes i uirtute ceteris tam re qꝫ uerbo exqsitiores reddem⁹? Vel quo pacto prudentū capiti atqꝫ sensibus similis ciuitas nostra ꝓpter huiusmodi custodiā fiet? Cli: Quo naꝫ pacto hāc o hospes similitudinē faciem⁹? Ath: patet qa ciuitas capitis qdaꝫ capacitas erit. custodes autē iuniores sagaces solertesqꝫ supremo i uertice collocabūtur. Vnde urbē totā circūspiciēt: ⁊ custodiendo / q sentiūt / memorie ꝯmdabunt: oiaqꝫ senioribus nunciabunt / q mētis ob reꝝ multaꝝ ꝯgnitionē ꝑsimiles / ciuitati ꝯsulēt: iuuenū ministerio usi. Atqꝫ ita utriqꝫ ꝯmuniter ciuitatē oēm ꝯseruabūt. Sic ne ā aliter ipsos prepādos putam⁹? an eqles oēs hēndos eē cēsem⁹? Nec exqsitiori rōe educari erudiriqꝫ nō nullos uolumus eosqꝫ ceteris āponi? Cli: At id qdem. o. mirifice uir ipossibile est: Ath: Ad exqsitiorē ergo disciplinā qꝫ supior illa sit / ueniam⁹. Cli: sic ferme: Ath: At q ea forte quā modo tetigim⁹ hec ipā est quā qrimus. Cli: Oio: Ath: Dicebamus aūt precipuū in singulis opificē atqꝫ custodē / nō solū oportere / ut multa cernere possit / sꝫ ut ad unū etiā tendat / illudqꝫ cognoscat. ⁊ cū cognouerit / cūcta illo q ꝑspicit / dirigat: Cli: Recte. ath. Est ne igitur exqsitior ꝯsideratio alia reꝝ / qꝫ ut possis ad unā ex multis dissimilibusqꝫ ideā aspicere: Cli: fortasse: Ath: ne fortasse dicas. sꝫ reuera o beate uir nemo certiorē hac ui / rōēqꝫ ūqꝫ hēbit: Cli. tuis rōnib⁹ hospes ꝑsuas⁹ ꝯcedo. qre ita ꝓseqmur. Ath: ꝯpellēdi ergo diuine rei p. custodes nobis sunt / ut exacte ispiciāt / primū qdꝫ i oib⁹ qtuor idꝫ qd cū i fortitudie tēꝑātia. iustitia ⁊ prudētia isit / uno uirtutis noie / iure uolum⁹ apellari. Id o amici si uultis / mō apprime teneam⁹ / ne dimictamus anteqꝫ satis pateat qd nam illud sit / ad quod siue qsi ad unū siue quasi ad totū siue ad utraqꝫ / siue quomodocunqꝫ se habeat / respiciendum sit. An putamus si hoc nos effugerit / satis nobis patere / que ad uirtutem pertinent? de qua nec si multa / nec si quatuor / nec si unum sit explanare possimus? Aut igitur si nostro consilio creditis / modum adinuenire conabimur quo id in ciuitate nobis aderit / aut si uidebitur /

mictemus: Cli: Minime p hoſpitalem deū. o. hoſpes dimictendū hoc eſt. Rectiſſime namqꝫ id dicere uideris. Sed quo pacto quis hoc inue niet? Ath: Non dum quomodo agendum dica mus. ſꝫ primum inter nos/oporteat nec ne/con ueniamus: Cli: Oportet certe ſi poſſibile eſt: Ath. Quid porro de honeſto ac bono? utrū qd ſolummodo multa ſint/ cuſtodes nobis cogno ſcēt? an ēt quō unum cognoſcent? Cli. Neceſ ſarium uidetur/ ut etiam quo modo unum ſunt intelligant: Ath: Quid deinde? Intelligere ne ſolum debent/oratione aūt declarare nō poſ ſe quod intelligunt? Cli: Quo id pacto? ſerui lis. n. habitus eſſet: Athe: Num etiā de oibus ſtudio dignis eadeꝫ ratio eſt/ut eos qui ueri cu ſtodes futuri ſunt/oporteat ueritatem legū op time intelligere/orationeqꝫ ſufficiēter expone re/ ⁊ opibus aſſequi/que recte fiunt que non/ſe cundum naturam diiudicantes: Cli: Cur nō? Ath: Non ne una de rebus optimis eſt/ ea de qua ſupra ſerio diſputauimꝰ? Ubi quod ſint dii et quod uires maximas habeant demoſtrauimuſ Idqꝫ ꝓuiribus hoi eſſe ſciendum: ita ut multis ignoſcamus ſi legū tantūmodo ſententiaꝫ ſeqn tur. Coſtodiam uero non nulli ꝯmictamus/qd non multo labore firmaqꝫ fide quecumqꝫ ad de os pertinent fuerit aſſecutus. Ut neminē unqꝫ cuſtodem legū eligamus aut ceteris uirtute an teponamus/ niſi diuinus ſit/ diuiniſqꝫ ſtudiis operam dederit: Cli: par eſt igitur ut ais/ſiqs in re diuina tardus ⁊ ineptus ſit/ut is longe/ a rebus pulcherrimis arceatur: Ath: Scimus ne igitur duo eſſe que faciunt ut que ſupra de diis expoſita ſunt credantur? Cli: Que nam? Ath Unum quidē illud de aia ſupradictum quod an tiquiſſima diuiniſſimaqꝫ omniū ſit/quoꝝ motꝰ generationeꝫ ſortitus ſubſtantiā ſemp fluentē ꝓduxit. Alteꝝ de ordine/ quo aſtra ceteraqꝫ feruntur: que intellectus ducens/omia exorna uit. Nemo. n. qhec diligenter ꝯſiderauit atqꝫ pcepit/adeo impius unqꝫ fuit: ut contra nō ſit affectus qꝫ multi ſuſpicētur. Pleriqꝫ. n. putāt eos q hec tractāt aſtronomie ⁊ aliis huiuſmodi ad hec neceſſariis artibus dediti/a/ religione alienos eſſe. Quippe cū neceſſitatē ꝓ uiribus/ qua res fiunt/inſpexerit/ nō uoluntate diuina

boni gratia oia gigni credere illos arbitrantur Cli. Quo modo igitur id ſe habet? Ath: Con tra ſe habet penitus nunc: ⁊ qū ſine anima eſſe hec putabantur. Quāuis etiā tunc quicūqꝫ dili gentius aliis illa pſcrutabantur/ mire uerita tatem tangebant. quod uidelicet nunqꝫ ſi aia carerent tam exqſita ratione uterentur/ mētis experientia, audebantqꝫ affirmare non nulli mentem celeſtia omnia ornauiſſe. Sꝫ iidem ip ſi neſcientes anime naturaꝫ antiqorem eſſe cor poribus, oia ruſus ut ita dixerim/imo uero ſe ipſos euerterunt/ cum iuniorem putauerint. Nam ⁊ que ante oculos ſunt/ hec ⁊ in celo eſſe crediderunt. Itaqꝫ terra/lapidibus/aliiſqꝫ in animatis corporibus referta eſſe celeſtia credē tes/his cauſas totius mundi dederūt. His igi tur factum eſt/ ut qui hec tractant philoſophi tanqꝫ impii uulgo exiſtimarentur: ⁊/a/poetis compararentur canibus fruſtra latrantibus: aliaqꝫ in eos plena ſtultitie dicerentur. Nunc autem ut diximus contra omnino ſe res habet Cli: Quo pacto? Ath: Nūqꝫ mortalis qſpiā poterit deū firmiter colere: qui hec duo antea non acceperit: Primum quod reꝝ oium que ge nerationis participes ſūt/ātiqſſima aia ē: atqꝫ ēt inmortalis: cūqꝫ talis ſit omnibus dñatur: Deinde quod ſepius diximus ueram eſſe mentē i aſtris nō ignoraret. ⁊ q̄ añcedūt ad hec diſci pline ipſum non lateant. Muſe etiam his ꝯueni ētis nō ignarus ad mores ꝯponēdos legeſqꝫ ſer uādas ipſa utatur. poſſitqꝫ eaꝝ reꝝ rōeꝫ redde re/ q̄ rōem habent. Qui uero ad uirtutes publi cas/hec inſuper non poſſederit/is nunqꝫ ferme totius ciuitatis ſufficiens princeps erit: ſꝫ alio rum miniſter. Conſiderandum uero nunc. o. Clinia ⁊ Megille utrum predictis legibus hūc ut apicem cuſtodemqꝫ illaꝝ apponere debeamꝰ ut ſalutis gratia nocturnus principum cetus abſit diſciplina quam prediximus/preditus. Quid ergo agemus? Cli: Quid prohibet opti me uir/quo minus quantulumcumqꝫ poſſumus apponamꝰ? Ath: Certe ad id ꝯtēdere oēs de bemꝰ. Ego qdē libenter uobis opitulabor. for te etiā ob haꝝ reꝝ peritiā alios quoqꝫ multos adiutores iueniā: Cli: Hac uia o hoſpes maxi me ꝓficiſcamur/ qua deus ipſe ducere uidetur

Sed modum nunc quo recte hoc fiat excogite mus: Athe: Leges de iſtis. o. Clinia ⁊ Megil le non añ ſcribi poſſunt/qꝫ ciuitas uniuerſa fue rit exornata. Tunc. n. debita cum auctorita te conſtituende uidentur. Sed eo non aliter recte qꝫ doctrina multa ⁊ longo diſputationis examine probabuntur: Cli: Quid hoc iterum ſibi uult? Athe: Primum igitur cetus eorum hominum qui etate, doctrina, moribus, conſu etudine ad cuſtodiaꝫ idonei ſūt/conſtituatur. Deinde que diſcenda ſunt/ea nec inuenire faci le: ⁊ inuentoris diſcipulum fieri arduum. Tē pora preterea i quibus percipere oportet ſingu la/ fruſtra ſcribentur: Nec. n. poſſunt ipſi qui diſcunt/ cognoſcere/quando quid oportune di ſcatur: ante qꝫ in eorum animo rei ipſius ſcien tia ſit. Que igitur in his palam dici nō poſſunt non recte tentantur. dici auteꝫ non poſſe inqꝫ quoniam ſi dicantur/ nihil planius explicant: Cli: Cum hec ita ſe habeant hoſpes/quid nobis agenduꝫ cenſes? Athe: Quod trito prouerbio fertur/id nobis. o: amici nunc communiter com petit. ac ſi de uniuerſa re. p. periculum ſubire uelimus/facunda omnia ſunt ita: ut ter ſex/uł tres tales iaciamus. Eqdem periculum id uo biſcum ſubibo/dicendo atqꝫ exponendo que mi hi de hac diſciplina ⁊ educatione quam modo tetigimus uidebuntur. periculum autem par uum nō eſt/nec aliis ſimile. Quod tibi. o. Cli nia cure modo eſſe iubeo. Tu. n. in magneſien ſium urbe uel ille cui deus ipſam cognomineꝫ fa ciet/ſumma florebis gloria/ ſi recte ipſam con ſtitues. Certe nunqꝫ effugies/ quin poſteriorū omnium fortiſſimus uidearis. Si ergo diuinus hic cetus nobis. o. amici conſtituetur/huic ci uitas erit tradenda. Neqꝫ his reliqui legum latores tanquam minus ſufficientibus aduerſa buntur. profecto quod paulo ante quaſi ſonniā tes uerbis tetigimus/ quando capitis mentiſqꝫ communionē per imaginem quandam attulimꝰ id pene uigilantes perficiemus/ſi nobis hi uiri exquiſite docti conuenerint: ⁊ i arce regionis habitauerint/ cuſtodes ciuitatis conſtituti/ quales nunquam nos in preterita uita ad cuſto diam agendam fuiſſe cognouimus: Megil: Ex omnibus que diximus, o, amice Clinia patet:

aut huiuſmodi ciuitatiſ conſtitutionem pteter mictendam eſſe: aut hunc hoſpitem non dimic tendum: ſed precibus modiſqꝫ omnibus ſocium ad diſponendam ciuitatem accipiendum: Cli: Probe loquetis, o. Megille: Ego quidem ſic prorſus efficiā: ſed tu quoqꝫ opē feras: Megil: Feram equidem.

Argumentum Marſilii Ficini. in Epinomidē .i. legibus additum uel philoſophum.

HESTAHRSM diuini Plato nis Magnanime Laurenti/latere in hoc Epinomide/q philoſophus rurſus inſcribitur. Platonicorū ambigit nullus. Sed ad hunc in lucem penitus expromendum/ multis opus eſt machinis. Marſilio uero tuo argumēta promit tenti/nō licet prolixiora preſtare. Preſertim cum et ſcriptoruꝫ expreſſorūqꝫ tabellarii opus aſſidue urgeant ⁊ argumenta procacius/e/ ma nibus extorquentes/ uix permictant in ſingu lis uoluminibus ſumma ſequi faſtigia rerum. Precedentium legum conſilium eſt: animos ci uium pro uiribus ita componere: ut expeditaꝫ adepti tranquillitatem/ diuinorum operum rationes ⁊ cauſas perſcrutentur: ⁊ in his qua ſi ſpeculis auctorem deum ſpeculentur/ ⁊ co lant. In ſpeculatione quidem ſapientia/in cł tu uero religio: in ambobus tota conſiſtit hu mana felicitas finiſqꝫ legum. Eiuſmodi finem ſuperiores quidem premictunt leges. Epino mis uero preſtat donante deo. Itaque perfec tum hunc mentis habitum in exordio uaticina tus deinceps ſupplici quadam oratione petit a deo: Felicitatem alii in hac uita haberi poſſe iu dicauerūt: alii in altera: alii uero nuſqꝫ: Pro fecto quicunqꝫ in hac uita humanis eam uiribꝰ acquiri putant/totius uite teſtimonio reclamā te manifeſte falluntur. At uero qui nuſquam/ ii tāquā uani/uanū quoque eſſe uolūt nature to tius inſtinctum: Sapienter admodum Plato qlii

noster felicitatem in altera uita sperat, tum presentis uite uirtutibus / tum dei munere cōparandam. Non diffidit tamen paucissimos quosdam in hac quoque uita felicitatem degustare posse. Quos in phedro in phedone / in re publica tales esse uult / ut extra corpꝰ uiuāt potius q̄ in corpore: deoq; ipsi potius q̄ sibi uiuant: quo efficiatur / ut aspirante deo uel inter ipsos fluminis lethei fluctus / libare non nihil etherei nectaris uideantur. Neque abre hunc epinomidem preterea inscripsit philosophum. Siquidem ut in rei publice sexto ⁊ septimo ⁊ in presenti libro patet / philosophi officiū est / rerum omnium rationes inuestigare / ut diuinam ipsam / qua facte sunt / inueniat rationem. inuentam colat. culta fruatur. In hoc autem libro dum ad felicitatem / quam in sapiētia religiosa proculdubio collocat / perducere nos contendit: proprium legitimi philosophātis depingit ingenium. ⁊ conuenientibus disciplinarū gradibus erudit ⁊ format. Atque ubiq; non minus / immo multo plus uirtutis ⁊ pietatis / q̄ scientie / a philosopho uidetur exigere. et quicquid scientie ab hoc exigit / iccirco requirit / ut deum ipsum uerum tā scientie magistrū q̄ auctorem rerum que sciuntur / preceteris ueneretur. Primum uero uim nobis ad diuinam felicitatem naturaliter insitam ex eo probat quod omnes in omnibus actionibus ipsam ⁊ uaticinamur ⁊ querimus / ⁊ aliis omnino nullis implemur. Deinde singulas ordine facultates enumerans / ostendit hanc neque naturalibus neq; necessariis neque ludicris ⁊ iocosis / neque auxiliatricibus facultatibus comparari. Tertio demonstrat uirtutibus tum moralibus / tum speculatiuis acquiri sapientiam ⁊ pietatem beatitudinis fundamenta. Ubi uero speculatrices doctrinas enumerat. Primo quidem arithmeticā nō laudat solū / uerumetiā ammiratur / quā ⁊ in libris superioribus maxime omniū inquit ingenium acuere. memoriam confirmare: Animum ad omnem speculationem actionemq; aptissimum promptissimumq; efficere: Atque hic addit numerum ab ipso deo hominibus traditū uelut rationis discursionisq; necessariū instrumētum. Quo sublato / ⁊ animus amens appareat / ⁊ scientie artesq; penitus euanescāt. Laudat preterea geometriam mensuras spectantē ⁊ stereometriam librantem ponedra. Et astronomiam celestia obseruantem: Et musicam cōcentū celestium imitantem. commendat quoque physicam / ubi de corporum generibus. cōpositionibus. animalibus / motionisq; ⁊ generationis principio tractat: sed ita / ut minutissima queque naturalium relinquat medicis tanquā ab eo qui ad diuina se confert / nimium alienam. dialecticam denique. i. methaphysicam ⁊ apicem huius theologiam uelut reginam omnibus anteponit / Uidelicet singulis ceu gradibus utentem ad inueniendum deum atque adorandum. Tria uero regine huius circa ceteras falcultates munera esse probat. Primum ut multitudinem harum omniū circumspiciat Secundum que nam una in cunctis communio connexioq; sit conspiciat. Tertium qua ratione ad unum ipsum diuinumq; bonum / ⁊ multitudo hec ⁊ huius unio conferat: manifeste suspiciat. Addit autem / nisi eiusmodi unio doctrinarum ad diuinum unum conducens / comprehendatur / cunctas omnimo inanes euadere: Neque quid in eis unum sit percipi posse nisi cōparentur ad unum / a / quo ⁊ ipsam accipiunt unionem. Mentem uero hec omnia consecutam atque ita unitam sibi / rursusq; per se unitam deo / ⁊ hic ait pro uiribus beatam esse ⁊ in altera uita omnino beatā. Id autem libri totius est argumentum. Paulo post exordia / ubi traduximus hec uerba. scilicet. breue autē tēpꝰ: quod deinde sequitur / alibi legitur / ad rationis discursum idoneum: ⁊ id quidem non solum in deprauatis / sed ⁊ moderatis hominibus reliqui uidetur. Ubi uero celum laudat tanquam ⁊ prudentie ⁊ bonorum omnium causam eiusmodi laudes a celo corporeo ad incorporeum celum idest ideam celi uult transferri. Quam ibidem adorari iubet per celum uisibile quasi per simulachrū significatam. Tu uero hic attende / homines in genere terrestrium demonum iudicari / ubi inquit demones alii simul omnes ⁊ que sequantur. Post hec ait siquis quod diuinum est generatione cognouerit / uerum numerum pietatemq; cogniturum: Diuinū in generatione

duo significat: tum spiritalem quandam motionem q̄ in anima est / siue uim motricem / corporee motionis generationisq; originem: tum speciem naturalem / que in perpetua generationis successione seruatur. In motu qdē aie uerꝰ est numerus / musica ut Timeus ait proportione concentuq; consonans. In specie quoq; uerus numerus: Rerum namq; species certo quodam numero ⁊ ordine disponūtur. Per hec utique religio confirmatur. Nam ex libero anime motu diuinam substantiam per se existentē uaticinamur: ⁊ ex perpetua in speciebus perseuerantia idearum auguramur eternitatem. Audies sententiam mosaico mysterio similē: Ait .n. siqd mali ab aeris qualitate ⁊ plantis ⁊ animalibus nobis infertur / non diuinam naturam culpandam esse: sed humanam / que iniuste uitā suam distribuit. In sequentibus legum finem manifeste cognosces his uerbis. finis hic legū tibi propositus est / ut dei cultu ⁊ uite puritate optimum atque pulcherrimum exitum cōsequaris. Mox repetit tria pietatis capita: primū ut deum esse credas. Secundum ut maximorū simul ⁊ minimorum curam habere confitearis: Tertium ut nullis precibus aut donis inique flecti eū existimes. Confirmat ⁊ iterum diuinitatis fidem ex ipsius anime excellenti quadam diuinitate: Putat autem quicquid ita corpore melius est ut sit ⁊ diuinius. i. diuinis similius q̄ corporei / cūctis antiquius esse. Propterea quod i quolibet rerum genere siue ordine / quod perfectius est / esse quoq; magis possidet: ideoq; cām i perfectioribus exhibet existendi. Quod uero alteri esse prebet / nimirum est ⁊ antiquius: Addit quando ex congressu anime / cū corpore / efficitur animal / unā quandam ibi formam in corpore resultare. i. uitam corpoream in subiecto ex accessu uite i corporee procedentem. Ponit ⁊ duo rerum genera: Alterū quidem corporeum / incorporeum uero alterū Et huic quidem actionem / illi uero attribuit passionem: Huius item unam esse dicit formā ob id potissimū: quod ⁊ simplex est ⁊ in ipsa semper forma substantie permanet. Sed quod legitur / non. n. est aliud / ⁊ que sequuntur: alibi ita legitur: nam quod in alia transmutatur / non est incorporeum ⁊ omnino coloris expers preter diuinissimū reuera anime genus. In genere uero corporum quinq; collocat corpora. Que ideo uocat solida / quia ⁊ in profundum adaucta discernūtur / a / planis: ⁊ in omni corpore uel liquidissimo est aliquid solidi / tum per ipsam nature proprie consistentiam / tum platonice per quandam terrene nature similitudinem ad celum usque diffusam. Celum quidem ex eo ignem nominat: quod propriam habet lucē que precipua ignis est qualitas / habet ⁊ perennem motum / qualem uidemus in igne: ⁊ instar ignis non patitur mixtionem: ⁊ quia nunquam naturali depellitur loco / ideo non cogitur ascensu redire: sē reuoluitur: Et actu quidē lucet / uirtute uero calet / omnino uero diuersissimi generis est a nostro: Post celestem ignem / alteram collocat ignis speciem / calentem iā magis q̄ lucentem sub luna etheris nomine nūcupatam. Cuius quidem uestigiū quoddam est noster ignis iam non solum calens: sed adurens: adurens inquā ob nimiam asperitatis terrene permixtionem. Qui uero in tenui uiget materia lucet purius: caletq; suauius. Presertiē ubi a nullo coarctatus spaciatur in amplum. Huic subdit aerem: Aquamq; ⁊ terram: Putat autē quamlibet mundi speram ex his quinque componi: ut perfectissima inter omnes sit / tam in substantia connexio q̄ in uirtute ⁊ actione cōmunio: Uerum in qualibet spera unum esse precipuum: ac pro natura sua reliqua: insuper contineri Sic ⁊ ether in terra terrenus est: ⁊ terra in ethere euadit etherea / similiter ⁊ in celo. Sed de his non nihil in theologia: non nihil i Timei commentariis diligentius: Proinde animalia in celo: ethere / aere / aqua: terra rationalia collocat: Que dicit ab anima fieri: ab anima inquā triplici: Uult. n. ultra unam mundi totius animā / duodecim esse sperarum duodeciē animas: deinde in qualibet spera duodecim esse ordines animarum: hi ordines i celo sydera sunt ⁊ stelle: In terra hoies In ethere. aere. aqua: s. sublimiori sūt demones / In his singulis animatis animā rationalē corpori suo coniunctam animal procreare. i. compositum quiddam ex ꝓprio corpore uitaq;

corpori prorsus infusa: Que qdem uita iam facta corporea a triplici dependet aia: Nam ⁊ ad propria ⁊ ab aia spere ⁊ a mundi totius anima. Quod aũt celestia animas hẽant argumẽto sunt apud Platonem diuinitas substantie celestis / quantitatis amplitudo / qualitatis uirtus uiuifica omniũ / motionis uelocitas atq; efficacia. Quod insup anime celestes mentẽ hẽant / ex ordine tenorisq; eiusdem perseuerantia coniicit. Subdit necessitatem aie mẽtem habentis esse q̃; maximã / duobus id modis intelligens. Primo quidem quia naturalis necessitas / puta i hac uł illa / ignis pte ad oburendum ⁊ adscendendum / agit aliunde ducta. Anime uero intellectualis natura / quatenus participat intellectum / catenus sue actionis est domina. Deinde quia motꝰ anime cũ sit natura liber preuaricari facile potest / uiciisq; peruagari / nisi mente uelut auriga regatur: mente inq̃; perfecta. ⁊ optimũ actionis finem / ⁊ electissimã uiam ab initio ꝓuidente. Que qdem cum optima optime adest anime / qualis ẽ in stellis / necessario prescriptũ opus assequitur. Nam ⁊ optime anime. i. potẽtissime non reluctantur corpora: ⁊ mens optima consilium nõ permutat. Hinc ergo ait tres parcas conseruare perfectum quicquid certo ꝯsilio celestes dii deliberarũt. Tres ait parcas fatum unum ad diuinarum mentium nutũ tria disponens: principia. s. ac media finesq; reꝝ. In superiori uero libro q̃ fatis cõstituta sunt / materiis ad ignem elaboratis siue directis siue cõtortis dixit esse similia. Nã ut he materie in oppositũ ultra flecti ñ possũt: ita nẽ fatalia: nẽ iiuria ad ignẽ ꝯtorta ꝯmmorauit. Nã ignee celoꝝ spe fatisũt istrumẽta. Preterea ubi stellas ait uł sẽpiternas eẽ uel lõgeuas sufficiẽter orphicã et forte mercurialẽ tãgit opinionẽ. Mũdum. s. post multa secula in ignem resolutum iri. Naꝫ ⁊ dissolubile esse tandeꝫ qđ ꝯpositũ: ⁊ ignẽ uelut maximũ oiũ atq; potentissimũ in se oia tandẽ mirabiliter absumpturũ. Mentẽ uero diuinam operis huius artificem ex igne rursus opꝰ simile ⁊ simili fato facilimoq; nutu reformaturam. Quã quidem sententiam / anaxagoras Empedocles / heraclitus ⁊ stoicoꝝ pleriq; confirmauerunt / fatentes dm̃ quidem omnipotentem posse opus suũ semper in ordine semel tradito conseruare. At opus ipsum / quia ⁊ finite nature est / ⁊ intra se repugnans non posse seruari: deũ uero quod formationi deest / reformatione rependere. Sꝫ hec illi uiderint. Tu uero notabis hic Platonem eos redarguere / qui celestia iccirco negant uiuere: quia semp eodem modo ferantur. Quod quidẽ non absentis uite. sed presentis sufficientie atq; sapientie esse omnibus debuit argumentũ. Memẽto preterea animã a corpore adeo diuersam existimari / ut nihil sit utrisq; cõmune. i. nulla cõmunis materia. Item quia anima ex materia non dependet. Rursus / quia natura corporea neq; uera substantia neque uera essentia iudicatur. Appellat animos stellarum deos / eorum uero corpora deorum simulachra. Proinde in diis celestibus Iouem nominat prouidẽtie mũnus / Iunonem uero / uim animalem prouidentie subditam: ait ⁊ stellas singula acute sentire per sensum uidelicet a nostro longe diuersum. Describit quoque naturam demonum prudentiaꝰ / sensu / memoria / motu potentem: inter deos hominesq; mediã: itercessionis interpretationisq; gratia honorandam. Cogitationes nostras cognoscenteꝫ ex nostris uidelicet figuris ⁊ motibus ⁊ affectibus. diligentem bonos / malis infensam. omnes hic demones uidetur bonos existimare / quos uꝫ decaet coli: Alibi uero non nullos significat esse malos: Etethereos quidem aereosq; inuisibiles: Aqueos uero / quos nominat semideos uideri ait non nunquam ⁊ uix / uisu. s. intimo potius q̃; externo. Addit admoneri animos a demonibus per somnia / uoces / uaticinia / ostẽta / maxie ũo quo tẽpe aĩus migrat e corpe. Multa his admonẽtibꝰ religioñi addita / eẽ iqt: ait preterea ñ licere q̃ in religiõe legibꝰ firmata sũt mortali nature mutare. Mortali inquit. diuine. n. licet. Edisce diuinum dictum / ratio omniũ diuinissima uisibilẽ cõstituit mundũ queꝫ uir felix admirãs charitate accẽditur diuinitatis inueniẽde: ũde felix ⁊ hic ⁊ i altera uita euadit fitq; ꝓ sapientiam uere unaꝫ uere unus ad ꝯgrua uirtuti loca translatus reliquum esse tempꝰ diuina contemplaturus. Mox ubi traductũ est. Res

enim diuinas / ⁊ que sequuntur / alibi legitur / nõ. n. prudentis est diuinoꝝ alia quideꝫ honorare / alia uero negligere. Narrat iter hec astronomica quedam notissima. Laudat ad ingenii uirtutem temperatam aeris qualitatem. Deinde ubi ait motiones ad bonũ tẽdẽtẽ a bona anima proficisci / desinentem uero in malum / ꝯtrario se modo habere: ne cogites alteram quideꝫ mundi animam bonam eẽ / alteram uero malaꝫ: Sꝫ ab ipsa mundi aia ꝓficisci bona / quatenꝰ mẽtis est particeps. Alioquin ꝓuentura inde mala. i. ordine numeroꝝ oio carentia. Mala. n. in superioribus nominauit: que cõcordi numero ⁊ pulchritudine carent. Bona uero que consentientibus numeris coaptantur. Subdit mala. i. priuationem ordinis uicta fuisse a bonis. i. ab initio rerum ab ipsis diuine mentis ideis. Iteꝫ uinci oportere. s. mundo perseuerante. Hec uero fuisse dicta secundum iudiciũ impios puniens: quia uidelicet diuinam iudicium malos puniens iniustitie malum uincit iustitie bono. Notabis uirtutem maximam esse religionem / negligentiamq; religionis causam infelicis ignorantie hominibus extitisse. Item optimũ ingeniũ esse / quod ex temperantia / ⁊ fortitudine mixtuꝫ sit / docile / memor / ad diuina ꝓpensum: Cumq; eiusmodi ingenia recte educata sunt / religionis cultum ab iis in alios uerissimũ proficisci / ciuitatiq; omnium utilissimũ / ⁊ sapiam nisi adiuuãte deo disci non posse: ab eo aũt qui moduꝫ in docendo non seruat / satius fore nõ discere. Itẽ deoꝝ plena esse oia adeo ut superi neq; obliuiscãtur nostraꝝ reꝝ neq; nos deserãt. Que ũo de numeris attingit raptim / ubi oportunꝰ fuerit latius explicabimus. Nũc ita perstringe: Numeri in se quidem incorporei sunt qñ nihil aliud sunt q̃; repetita unitas / hec autem indiuidua est: At cum primũ situm sortiri putãtur / fingi possunt in puncta ꝯuerti. Item ex tractu quodam a puncto in punctum nasci lineam / ex cuius ductu superficiem: ex cuius descensu profundum. Numeri lineares quidam sunt / superficiales alii / alii uero cubi atq; solidi: primi sicut binarius unitati q̃; proximꝰ. Secundi sicut quaternarius / ꝓ binarium ab unitate procedens. Tertii ut octonarius ex binario in se reuerso profectus. Perfecta item proportio dupla putatur. Primo quidem quia prima est inter unum. s. atq; duo progenita. Secundo quia dum uidetur discessisse ab uno gemi nado restituit unũ. Tertio quoniã omnes proportiones intra se continet. Nam ⁊ sexquialtera ⁊ sexquitertia / similesq; uelut partes sunt infra duplam. Hanc natura obseruat in celo / seruat ⁊ huius gratia sexquialtera etiam sexq tertiam. ex quibus dupla componitur. Pythagorici. n. ubi sperarum interualla diiudicantur terram ad firmamentum comparant. item ad lunam ⁊ ad solem: solem quoq; ad firmamẽtum. In quibus sane comparationibꝰ interuallum a terra ad solem comparatum ad interuallum ab eodem ad firmamentum / efficit quideꝫ inter terram ac solem sexquialteram. Inter hunc uero ⁊ firmamentum sexquitertiam. ⁊ in illa quidem proportione diapente consonantia nascitur: ex hac autem diatesseron. Ex quibꝰ certe ambabꝰ conficitur ꝓportio dupla consonantiaq; diapason. uolunt ⁊ a terra ad lunam fieri diatesseron / sicut ad solem fit diapente ⁊ a sole ad firmamentum iterum diatessaron. Quemadmoduꝫ uero natura proportiones eiꝰ modi obseruat in speris: ita in actionibus passionibusq; elementorum: ut. n. actio perfecta preueniat / oportet agens / duplo potentius esse subiecto. Sed quare? Quia cum intendat in agendo geminare seipsum / nimirum proportione indiget geminante. Alioquin si minore spatio superarit / reluctans subiectum / perfectam impediet actionem. Sicut uero dupla conducit ad substantialem speciem generandam / ita sexquialtera ad familiarem speciei affectionẽ atq; figurã / ⁊ sexquitertia / ad accidẽtia quedã communiora. Preterea proportionis eiusdem modus in nostris seruatur humoribus. Dupluꝫ enim esse uolunt sanguinem ad pituitam. Duplam ⁊ hanc ad bilem. hanc similiter ad atram bilẽ. Qđ si duplas hñt / ꝯseqñter sexqalteras ⁊ sexquitertias / que in dupla sunt continent. Similes quoq; in auditu consistunt. In quo quatuor aeris insunt gradꝰ. Tres ignis. Duo aque. Terre unus. Scis autem inter quatuor atq; tres proportionem fieri sexquitertiam.

Continet. n. quaternarius ternariũ: ac insuper unitatem / partem ternarii tertiam. Scis quoqꝫ ternarium inter atqꝫ binarium sexquialteram collocari / qm̃ ternarius binarium continet insuperqꝫ unitatem alteram. i. dimidiam binarii portionem. Quamobrem in ipsa auditus affectione ꝓportiiones omnes manifestius qꝫ aliis insunt. Itaqꝫ ⁊ consonatie. Diapason quidem. i. octaue uocis in dupla. Diapẽte uero. i. quinte / in sexquialtera: Diatesseron autem. i. quarte uocis in sexquitertia. Dicto qđ in quatuor elementis proportiones possunt similes cogitari. Sꝫ de his alias. Consentiunt his ⁊ medici / In iis que ad tactum ⁊ quodãmodo ad gustũ pertinent / gradus quatuor numerantes. Primum quidem qui uix sensu percipiatur. Secundum uero q manifeste percipiatur sed non offendat. Tertiũ iaꝫ offendentem ⁊ deinde ledentẽ. Quartum breui interimentẽ In his quidem gradibus / dupla ⁊ sexquialtera ⁊ sexqtertia reperitur: sꝫ hec medici uiderit. Adducit hic Plato unum / duo / quatuor / sex / octo. duodecim. A quatuor ad duo / dupla est. ab octo ad quatuor quoqꝫ dupla. hi quidem excessus duo / proportione sunt pares / uterqꝫ. n. fit per duplam / non tamen pares numero. octonarius. n. quatuor superat quaternario. Hic uero binario excedit binariũ: cõpara rursus senariũ / hinc quidem ad quaternarium: inde uero ad octonariũ. Hinc certe fit sexquialtera. Inde uero fit sexquitertia. Hi ergo excessus proportione sunt impares / numero uero pares: Utrobiqꝫ. n. ꝑ binarium fit excessus. Rursus cõpa sex ad duodecim ꝓportione dupla: ⁊ inter hec ad utrumqꝫ cõferas octonarium. Certe a duodenario ad hunc sexquialtera nascitur. Ab hoc ad sex oritur / sexqtertia / ex qbus dupla inter sex duodecimqꝫ componitur. In qua duo illi excessus tã proportione qꝫ numero impares: euidẽter apparẽt. Hec omnia in commentariis Timei commodius ꝑtractantur:

Liber platonis / q philosophus inscribitur. uel epinomis. idest legibus additꝰ. Clinia: Atheniensis hospes. Megillus.

AD SIT COMMUNIter statueramus / huc tandem omnes tres. o. hospes recte ꝑuenimus / ego ⁊ tu ⁊ hic Megillus / de prudentia quesituri / qua ratione illud attingere ualeamus: quo intellecto humanus habitus optime se quantum natura fert / ad prudentiam habet: Cetera. n. que ad ferendas leges pertinebant iam tractauimus: Quod uero ⁊ inuentu ⁊ dictu maximũ est / quo nã uidelicet si cognituꝫ sit sapiens homo fiat / neqꝫ inuenimꝰ neqꝫ diximus: Verũ nullo pacto pretermictendum censeo. ne fere inperfectum illud relinquamus: cuius aperiendi gratia hucusqꝫ profecti sumus Ath: Scite loqueris. o. amice clinia. Sermonem uero quendam nunc miꝝ / ⁊ rursus quodãmodo non miꝝ / audituꝝ te puto. Multi. n. fluctibus huius uite iactati illud predicãt: humanum genus felix atqꝫ beatum esse non posse. Attende igitur ⁊ considera utrum ⁊ ipse recte hac de re dicere uidear: Impossibile arbitror / homines in hac uita preter admodũ paucos felicitatem ⁊ beatitudinem assequi: Bona tamen spes est / ut post mortem quis ea omnia cõsequatur: quoꝝ desiderio accẽsus / optime ꝓ uiribꝰ egit uitã atqꝫ exegit: Nec auditũ aliqd nouũ qꝫ adduco: sꝫ qđ barbari omnes ⁊ greci modo quodã cognoscimus: Nemo. n ignorat quã difficulta sit in prima generatione animalium natiuitas: in ꝯceptione ⁊ utero primuꝫ: deinde in natiuitate ⁊ partu: Postea ĩ nutritione atqꝫ educatione: Nã ꝑ mille labores fieri hec nõ ignoramus: Breue aũt tempus est non solum respectu diuturnitatis maloꝝ / ueꝝ etiam quocumqꝫ modo qs cogitet: qđ quasi circa humane uite medium respirare parump̃ nos facit. Sꝫ cito tristis senectꝰ superueniens efficit ne quis optet rursus in uitam redire / cum preteritas molestias cogitet / nisi puerili opinione feratur: Que omnia ita se habere / illud mihi argumento est

quod modo rimamur: Querimus. n. quo nam pacto fieri sapientes possimꝰ quasi aliqua huiꝰmodi uis singulis insit. Que quidem tunc nos fugit / quando ad aliquam eaꝝ facultatẽ / que artis uel prudẽtie uel scientie nomine communiter apellantur / quis perrexerit: tanqꝫ nulla istaꝝ in huiuscemodi humanis rebus digna sit sapientie uocabulo nuncupari. Animus tamen ualde cõfidat uaticineturqꝫ aliquã huiusmodi uim sibi secundum naturaꝫ inesse. que uero sit ⁊ quando ⁊ quomodo adsit facile inuenire non possit. Non ne dubitatio ⁊ iquisitio hec nostra de sapiẽtia / huc spectat maxime: plena nimiꝝ spe in singulis / quicũqꝫ ⁊ seipsos ⁊ alios prudẽter ꝯcorditerqꝫ possunt in omni genere sermonis disputationisqꝫ examinare. Ita ne an aliter hec se habere dicemus? Cli: Nos quideꝫ hospes ista concedimus / sperantes uidelicet una tecum deinceps ad uerissimã de his sententiaꝫ ꝑuenturos: Athe: Alias igitur artes que cum scientie apellentur / homineꝫ sapientem non faciunt / primum percurramꝰ: ut illis remotis / eas quibꝰ egemus admoueamus comparemusqꝫ ⁊ facta comparatione discamus. Atqꝫ eas in primis uideamus: quibus humanum genus maxime indiget. Vere. n. he prime sunt / ⁊ maxime omnium necessarie. Quaꝝ artifices qꝫuis ab initio sapientes uisi sint / nunc tamen ⁊ sapiẽtes nõ habentur: ⁊ propter eas artes uituperãtur. Dicenduꝫ igitur que nã he sint: ⁊ qđ ꝗcũqꝫ optimi uiri cupiunt uideri / artium huiusmodi studia fugiant. Prima uero sit / que ab humanaꝝ carniuꝫ esu / qui feraꝝ ritu quondaꝫ inter homines inoleuerat ut fabule ferunt / abstinere iussit: ⁊ ad uictum modestiorẽ. nos reuocauit In quo sane prisci homines qꝫuis mãsuete ⁊ humaniter nobis cõsuluerint: ualeãt tamen: nec sapiẽtie nomen usurpent. Deinde cibi cerealis artificiũ utile quidẽ ⁊ pulchrum: sed sapienteꝫ absolute uiꝝ nunqꝫ efficiet. Difficultateꝫ. n. ⁊ molostiam potius qꝫ sapientiã afferet. Neqꝫ etiam agricultura id faciet. Nõ. n. arte / sed natura ⁊ dei quodaꝫ fauore terre culturam aggressi uidemur. Sꝫ nec domoꝝ constructio ⁊ reliqua omnis edificatio: suppellectiliuꝫ ue effectio. nec eraria uel lignaria fabrica aut figulina aut textura. nec instrumentoꝝ omniuꝫ artificia. que plebi accommodata nihil ad uirteꝫ afferunt. Venatrix etiam ars oĩs qꝫuis uaria ⁊ ingeniosa sit / magnificentiam tamen sapientiamqꝫ non tribuit. Sed nec diuinatio aut interpretatio ulla. Nam ⁊ si que dicuntur cognoscit / utrum tñ uera sint nec ne / non itelligit. Postqꝫ uero nullam eaꝝ artium quibus necessaria parantur / sapientem hominem facere nobis ꝯstitit / reliqua est imitatrix quedã facultas minime seria. Sepe. n. instrumẽtis imitatio fit. Pleꝝqꝫ de formibus corpoꝝ gestibꝰ ⁊ figuris. In eloqo etiam ⁊ musis imitatio est: ⁊ ĩ fingẽdo pingendoqꝫ. ubi multa ⁊ uaria in corporibꝰ tam duris qꝫ mollibus exprimuntur. hoꝝ nihil hominem imitationi deditum / sapientem reddit / imitatione uero sublata / artes ille restant que ĩ ferendo auxilio uersari uidentur. he quidem multe ⁊ uarie sunt: sꝫ oĩbꝰ bellatrix quam imperatoriam uocant / excellit. hec summopere propter usum probatur. sꝫ felicitate maxie indiget. ⁊ fortitudine magis naturali qꝫ sapiẽtia ꝑficitur. Medicina quoqꝫ nobis opitulatur contra in moderati frigoris ⁊ caloris impetuꝫ ceteroꝝqꝫ huiusmodi quibus natura animaliuꝫ leditur: sed hoꝝ nihil ad sapientiam ueram cõducit. incertis. n. coniecturis opinionibusqꝫ ꝓcedunt. Nautas qm etiaꝫ gubernatoresqꝫ ferre auxilium non negabimus. Nec tñ eoꝝ queꝫ qꝫ sapientem uocari ab aliquo permictemus. Nullus. n. eoꝝ iram uentoꝝ amicitiam ue cognoscit. quod ⁊ optimuꝫ est ⁊ maxime in gubernandi arte requiritur Neqꝫ etiam sapientes dici eos uolumus: q litigantibus dicendi uiribus adsunt. Quippe cum memoria ⁊ usu opinionis moribus se accommodent: ⁊ a uere iustitie intelligentia ꝓcul aberrent. Reliqua est mira qđam uis: que sibi opinionem sapientie similiter uendicat. quam naturã magis qꝫ sapientiã multi dicerẽt. Hec ĩ eo ꝯsistit / qm̃ facile qspiaꝫ discit q̃ uelit: ⁊ multa diu ac firmiter meminit ⁊ qđ unicuiqꝫ idoneum est cum oporteat / cito ⁊ ꝯmode reddit. Hec. n. oĩa alii naturaꝫ. alii sapiẽtiam. alii nature solertiam nuncupabũt. Sed nullus mentis ꝯpos uere sapientem ꝓpter hec esse quemqꝫ concedet. Verũtamen necesse

Quid sit quo cognito ho sapiens fiat.

est/scientiam aliquam inueniri: quam quisquis habuerit/non solū uideatur/ sꝫ re uera sit sapiens. Attentione opus est. Naꝫ arduam oio rē aggressi sumus: qui aliam preter dictas artes scrutemur: que iure sapientia uera dicatur. quā q adeptus est/nec abiectus nec stultus erit sed sapiens bonusqꝫ propter ipsam ciuis. modestusqꝫ ciuitatis princeps ⁊ subditus. Hanc igitur primaꝫ inspiciamus: que ex oibus humanis artibus ita se habet/ut si hec una semoueatur/ amētissima ⁊ insipientissima hois natura reddatur. Non est autem hoc inuentu difficile. Naꝫ si uni unam conferes/illa q̄ numeꝝ mortalium generi dedit/id profecto efficiet. Deum aūt aliquem magis q̄ꝫ fortunam ad saluteꝫ nostraꝫ hoc munus nobis arbitror contulisse. Queꝫ uero deum putem/uobis dicam. etiam si absurdus uidebor ⁊ rursus modo alio non absurdus. Nā ipsum bonoꝝ omnium auctorem/cur non etiaꝫ maximi boni/prudentie dico/causam arbitrabimur? Quem uero deum laudibus. o. Megille ⁊ Clinia effero? Celum ferme quod par est/ sicut demones alii simul omnes ceteriqꝫ dei faciunt nos quoqꝫ honoribus colere/ac precipue adorare. Atqui ceteroꝝ omnium bonoꝝ causam nobis celum fuisse omnes confiterentur. Dedisse preterea numerum/atqꝫ etiam siquis obseruare uelit/daturum/nos affirmam⁹. Qđ quidem is assequetur/qui in rectam eius speculationem ascenderit: siue mundum/siue olympum siue celum id libeat apellare: Dummodo uarietates ipsius consideret: ⁊ quomodo amfractu circuituqꝫ astroꝝ diuersa efficiat tempora. alimentaqꝫ animalibus largiatur/ac sapientiam una cum numero ceterisqꝫ bonis/hominibus tribuat. Id uero maximuꝫ est: siquis numerorum munus ab eo suscipiens/omnem percurrat circuitum. Sed memoria repetamus dictū ⁊ rectissime quidem in superioribus a nobis fuisse/siquis ab hominum natura numeruꝫ auferat nunq̄ꝫ prudentes nos fore. Nunq̄ꝫ. n. ferme animalis huius anima uirtutem omnem percipiet/a/quo rationem abstuleris: Nec animal quod duo ⁊ tria ⁊ par ⁊ impar ac numeꝝ prorsus ignorat rationem de rebus reddere unq̄ꝫ poterit/quas sensu solum atqꝫ memoria percipit.

Reliquam uero uirtutem/fortitudinem dico ⁊ temperantiam habere nihil prohibet/Qui āt uere rationis est expers/is quomodo sapiens unq̄ꝫ euadet? Cui uero deerit sapiētia/uniuerse uirtutis pars maxima/is cum bonus absolute esse non possit/nunq̄ꝫ beatitudinem assequetur. Ita necesse est omnino numeruꝫ presupponere. Idqꝫ necessarium esse/pluribus etiam rationibus monstrari licet Sed recte nunc ratione hac ostenditur. Quod cetere artes quas omnes paulo ante/enumerauimus/sublato numero penit⁹ euanescent. Forte uero qui de artibus cogitabit/pauca esse arbitrabitur/in quibus humanum genus numero indiget. Quam uis ⁊ hoc magnum sit. Uerum siquis quod diuinam in generatione ⁊ quod mortale est/inspexerit/qua in re pietas erga deos ⁊ uerus numerus cognoscetur/is profecto inueniet/nullum uatem/quāte uirtutis causa nobis numerus sit si modo uniuersus affuerit, comprehēdere posse Nam ⁊ tota musica motus ⁊ uocum numero indiget. Et quod maximum est/bonoꝝ quidem omnium/mali uero nullius causaꝫ esse numerū hinc facile cognoscere possumus/quod irrationalis ⁊ inordinata. deformis. inepta. inconcinnaqꝫ agitatio/omnia deniqꝫ in quibus mali quidpiam inest/omni numero carent. Quod sane qui beatus tandem futurus est/ignorare nō debet. Et qui iustum. bonum. honestum cetera qꝫ huiusmodi ignorauerit/nec uerā opinionē de his accepit/ad seipsum ⁊ alios persuadēdos numeri rationisqꝫ ui uti non poterit. Sed cōsideremus iam quo modo numero uti didicim⁹ Age unde unum ⁊ duo percepimus? Et illud aiaduerteremus: ad qđ cognoscendum ab uniuerso naturam uimqꝫ accepimus. Profecto cū multis animaliuꝫ natura negauerit/ne a patre queant usum numeri discere/nobis id primum indidit deus/ut possimus in eo quod ostēditur numerum intelligere. Deinde ostendit apertius idemqꝫ assidue facit. In qua explicatione reꝝ nihil aliud/si unum uni conferatur/pulchrius aspicere possis q̄ꝫ diei lucē: Unde ⁊ noctē oculorū officio uicissim consideres ubi maxima apparet diuersitas: Nam si reuoluere ista non desinas multas noctes: ⁊ multos dies uidebis/qb⁹ celum nunq̄ꝫ cessat docere homines/unum atqꝫ duo: ut etiā qui tardissimus est/hinc uti numero discat. Sic. n. ⁊ tria ⁊ quatuor ⁊ multa quilibet cernendo hec itelliget. Sꝫ de his unā deus lunā formauit: q̄ modo minor/modo maior apparēs/ita quotidie uaria ad qndeciꝫ usqꝫ dies ac noctes cernitur. Hic aūt circuitus est: siqs totū circulū i unuꝫ ɔferre uoluerit. Quare ut ita dicā tardissima etiam aialia/qb⁹ naturā aliquam deus dedit ut possint discere/numerum ꝑciperent. In his igitur ⁊ ad hec usqꝫ/qđcūqꝫ aial discendi potestateꝫ hēt/unūqđqꝫ/p se ipsuꝫ ɔsiderando ad numerādū idoneuꝫ maxime factū ē: sꝫ numeꝝ oēꝫ ad numeꝝ ɔferre/maius opꝰ ē. Atqꝫ iccirco lunā ut dixim⁹ mō crescentē/mō decrescētē fecit. Hinc menses ad annū ɔstituit: numꝝqꝫ oēꝫ felici quadā fortuna ɔferri ad numeꝝ docuit. Hic terra fecundior facta ɔcipit: fructusqꝫ ad alimētuꝫ aialiuꝫ oiuꝫ parit cū ⁊ suauiter uenti flāt/⁊ imbres i terre gremiū salubriter defluūt. Ac siqđ mali i his accidit non diuina culpanda natura est: sꝫ humana q̄ iniuste uitā suā distribuit. Nobis autē de legibus modo scribentibus cetera q̄ hoib⁹ optima sunt/facilia cognitu esse uidentur. Et quēlibet posse sufficienter q̄ de iis dicuntur/itelligere: ac preterea facere postq̄ꝫ qđ ɔfert ⁊ qđ nō ɔfert ꝑspexerit. Cetera iqꝫ nobis uisa sunt/⁊ modo uidentur nō nimiū ardua. Quo autē pacto homines boni efficiantur/penitus difficilimum. Reliqua rursus bona/possibile est/ut dicitur ⁊ non arduū possidere. Opes quaten⁹ oportet/ ⁊ quatenus non: ⁊ corpus quale decet/⁊ quale non decet. Aiuꝫ quoqꝫ bonum habere oportere quisque fatetur quo modo etiam bonus futur⁹ sit iterrogatus quisqꝫ ita rnderet: si iust⁹. moderatus. fortisqꝫ sit: ceteraqꝫ huiusmodi. Sapienteꝫ quoqꝫ aiuꝫ esse debere/qs neget? Que uero sapia ɔparāda sit/ut nup disseruim⁹/nullos de multis iter se ɔuenire cognouim⁹. Nūc ergo preter oēs quas supra narrauimus sapiam non uilem quādā ad hoc ipsum inuenimus/ut q iā dicta didicerit/sapiens uideatur. Utruꝫ uero sapiens bonusqꝫ sit/q hec didicit ratione q̄rendum: Cli: Scite nimiuꝫ locutus es hospes/ cuꝫ affirmares magna te de magnis dicturum:

Ath. Certe nō parua sūt hec o Clinia/⁊ qđ maius est/penit⁹ uera: Cli: Ita sane. o. hospes. Labori ne cedas/qn ut cepisti ꝑgrediare: Ath Dabo opam. sꝫ uos etiam labori audiendi ne cedatis: Cli: Sic utiqꝫ faciemus: ut ego ꝓ utrisqꝫ respondeam: Athe: Probe. Quare altius repetendum. ⁊ primo quidē si quomodo possum⁹ uno noie ɔprehendendūꝫ uidetur: q̄ nā ea facultas sit/quaꝫ sapientiā esse arbitramur. Sin minus id fieri potest/saltem alterum declarandum que nam ⁊ quot sunt artes quibus habitis/ sapientem more nostro hoiem apellam⁹: Cli: Dic iam. Athe: Omni crimine legum lator carebit/si melius de diis q̄ꝫ prisci sentiat: ⁊ optima usus disciplina/deos hymnis colat. beatitudineqꝫ extollat: atqꝫ ita feliciter uiuat: Cli. Recte tu hospes quando quidem finis hic legū tibi propositus est/ut dei cultu ⁊ uite puritate optimū atqꝫ pulcherrimum exituꝫ cōsequaris. Athe: Quo modo ergo dicemus Clinia? An deos hymnis magnopere honorabimus? supplicabimusqꝫ ut sequentem de illis disputationē optime ⁊ pulcherrime transigamus? Ita ne? An aliter agendum censes? Cli: Ita prorsus sed. o. uir felix/diis fide habita/precibusqꝫ premissis/bene de diis atqꝫ deabus loquaris: Athe: Sic erit/si deus ipse nos duxerit. Et dummodo mecum ores dubitanduꝫ nō est: Cli Prosequaris ergo: Athe: Principio deorum animaliumqꝫ progeniem/quoniam male maiores nostri de iis tradiderunt nūc meli⁹ tractādum ita suscipere opere pretium est/ut superiorem aduersus impios disputationem a nobis habitam resummamus. Qua asseritur esse deos rerumqꝫ omnium maximarum simul ⁊ minimarum curam habere. nec precibus ullis muneribusqꝫ preter iustum placari. Recordamini ne hec dicta esse. o: Clinia? Profecto ita tunc accepistis/ut meminisse debeatis. Presertim quia maxime uera esse constitit. Omnium uero maximum illud habitum est? Antiquiorem omni corpore omneꝫ animam esse. Num recordamini? Uel maxime id quidem. Nam quod melius id ⁊ antiquius atqꝫ quod diuinius est/ id inferiore ac uiliore prius est. Et similiter dux ducto ⁊ princeps subiecto natura prius.

Jd igitur admictamus/aiaȝ corꝑe antiquiorē
eſſe. Quod ſi ita ſe habet/primū primi in gene
ratione uериſilimius ꝑfecto principatum exor
diūqȝ eſſe credetur. Quare ponamus principa
tum principiumqȝ pricipii decentius ſe habere
⁊ ſic rectiſſime in ſapiām de deoꝝ generatiōe
nos ingredi: Cli: Maneāt iſta/ ꝓ hūanis uiri
bus affirmata: Ath: Age igitur non ne ueriſ
ſime aial ſecundū naturam tūc affirmamus/ cū
una aie corporiſqȝ ꝯſtitutio. Unam ſuo ꝯcurſu
formā parit? Cli: Recte. Ath: Aial ergo hu
iuſmodi aliqd merito nuncupatur: Cli: Certe
Ath: Solida uō corpa qnqȝ ꝯueniēter dicere
poſſumꝰ/ex qbꝰ pulcherrima optiaqȝ fingūtur
Alteꝝ autē genus uniuerſum unā poſſidet for
mā. Nō. n. eſt aliud qcqȝ quod icorporeuȝ eſſe
q̄at ⁊ oio coloris expꝰs extra diuiniſſimū illud
gn̄s in quo ē aia. Cuiꝰ generi ſoli fingere fabri
careqȝ ꝯuenit. corpori uero fingi. gigni. atqȝ
oculis cerni ſȝ aie generi ut iteꝝ repetamꝰ cō
uenit. ut inuiſibile ſit. cognitionis ꝯpos itelli
gibile/memorie rationiſqȝ i ipſis imparibus pa
ribus ue tranſmutationibꝰ particeps. Sed cū
quinqȝ ſint corpa/ ignis. aqua. tertium aer.
quartum terra. quintum ether/hoꝝ principati
bus multa uariaqȝ ſingula aialia producuntur.
Quod in uno ſic diſcere poſſumus. Ponamus.
. n. primo terrenuȝ aialiuȝ genus eſſe, hoīes aia
lia multipeda/pedibuſqȝ carētia. ꝑgreſſiua ſi
mul ⁊ ſtabilia/radicibuſqȝ ꝯnexa. Unum autē
id ubiqȝ exiſtimādū: ut q̄muis oia ex oibus cor
porum generibus ſint/plurimum tamen in hoc
terre ſolideqȝ nature inſit. Alterum animali
um genꝰ ponendum/quod etiam gignitur cer
niqȝ poteſt/⁊ ignis plurimum poſſidet. Terre
quoqȝ ⁊ aeris ceteroꝝqȝ omnium paruas parti
culas habet. uariaqȝ icc irco hic omnino aialia
⁊ uiſibilia gigni dicendum. Hec celeſtia puta
mus aialia eſſe/diuinum aſtroꝝ genꝰ/ corpore
pulcherrimo/ aiaqȝ beatiſſima ⁊ optima ꝯſtitu
tum. his utiqȝ animalibus/e/ duabus ſortibus
alterā tribuendam putamus. Nam aut abſqȝ ꝑ
nitie immortalia ꝓrſus atqȝ diuina neceſſario
ſingula ſunt: aut uitam longeuam agunt: ſin
gulis adeo ſufficientem/ut longiore nō egeāt.
Hec inqȝ duo eſſe animalium genera cogitemꝰ

Rurſuſqȝ dicamus utraqȝ uiſibilia eſſe: quoꝝ
alteꝝ ex igne totū: ex terra alteꝝ uideatur:
Sed Terrenum qdem abſqȝ ordine: Igneum
uero omni ordinis ratione mouetur. Qd abſ
qȝ ordine fertur/amens eſſe putandum eſt, qd
pleꝝqȝ faciunt/q̄cumqȝ apud nos aialia ſunt.
Quod autem ordine in celo ꝓgreditur/id mē
tem habere ſufficienter eo ueſtigio demonſtra
tur/quod per eadeȝ ſemper ⁊ ſimiliter ꝓficiſci
tur: agitqȝ ⁊ patitur eadeȝ. Anime uero intel
lectum habentis neceſſitas oīum neceſſitatum
maxima ē. ducēs. n. ſed non ducta gubernat.
Qn̄ autem aia q̄ res optima eſt ꝯſilio ſecunduȝ
optimum intellectum ſe gerit/ tunc ſine puer
ſione id quod uere ſecundum intellectum per
ficitur/neceſſario eueniet. Nec adamas ſolidi
us immobiliuſqȝ eſſe poterit. Sed tres ꝑfecto
parce/quod ſinguli deoꝝ optimo deliberarūt
ꝯſilio/perfectum ꝯſeruant. Oportebat igitur
hominibus argumento eſſe/ quod aſtra uniuer
ſuſqȝ ille circuitꝰ mentem habeant/quia eadeȝ
ſemper agunt. Maximo. n. atqȝ mirabili tem
poris ſpatio iam ante quid ſibi agendum ſit de
liberarunt. Nec ſurſum deorſumqȝ modo hoc
modo illud ꝯſilio ꝓbant. Quare nec errant:
nec preter antiquum ordinem reuoluuntur.
Multis autem noſtrum ꝯtra uiſum eſt/hec quia
eadem ⁊ ſimiliter ſemper agunt/animam non
habere. hanc inſanam opinionem ſecutum uul
gus/genus humanuȝ quia moueatur/uitam mē
temqȝ habere putauit. Diuinum uero quia in ei
ſdem permanet lationibus/mente carere: De
cebat autem pulchriora melioraqȝ ⁊ diis grati
ora ſentire/quod propterea mentem habeant/
quia per eadem ſimiliter profecta/ eadem ſem
per agunt. Hanc aſtroꝝ naturaȝ eſſe/ uiſu pul
cherrimam. que ꝓgreſſu ⁊ chorea optima utēs
omniumqȝ chorearum magnificentiſſima cunc
tis aialibus ꝯmoda prebet. Qd autē non imme
rito animata hec eſſe dicamꝰ/ magnitudo quo
qȝ ipſorum teſtatur. Non. n. tanta ſunt dum
taxat quāta cernuntur: ſȝ incredibili magni
tudine ſingula ſunt. Quod ideo credendū eſt
quia ſufficientibus demoſtrationibus id oſten
ditur. quibus ſolem totum tota terra maioreȝ
eſſe: ⁊ quecumqȝ feruntur aſtra mirabileȝ hēre

magnitudinē intelligemꝰ. Cogitemus igitur
quomodo fieri poſſit/ut tāta magnitudo ab ali
qua natura poſſit tanto tempore circumferri.
Ego igitur aſſero dm̄ cauſaȝ eſſe/nec aliter fie
ri poſſe. Animatum. n. non aliter q̄ȝ ꝓpter de
um fieri poſſet/ ut nos declarauimus. Qm̄ er
go id facere deus poteſt/facile ſibi fuit primuȝ
omni corpori magnitudiniqȝ uitam tribuere:
Deinde qua ratione optime fieri cogitarit/hac
ducere. Demum de his omnibus ueram hanc
ſententiam ferri uolumus. Impoſſibile eſſe ter
ram/celum/ſtellaſqȝ omnes/ ⁊ q̄ ex his cōſtāt
moles/niſi aia ſingulis aut adſit aut inſit adeo
exquiſita ratione annis/menſibꝰ/diebuſqȝ cir
cumuolui/ nobiſqȝ omnibus bona oia facere.
Hominem uero decet quo uilior eſt/ eo minus
de ipſis nugari: ſed conari potius certi aliquid
dicere. Siquis autem impetus corpoꝝ/aut na
turas/aut huiuſmodi quicq̄ȝ ordinis huius agi
tationiſqȝ cauſam eſſe dicet: perſpicuum nihil
adducet. Heꝝ quod diximus iteꝝ cōſideremꝰ
ut pateat utrum oratio illa ꝓbabilis ſit/an oio
futilis iaceat: qua primo dicitur/duo quedam
eſſe/aiam atqȝ corpus. ⁊ q̄ ad utriuſqȝ genus
pertinet eſſe multa. eaqȝ ab aliis in genere ſuo
differre. ⁊ utraqȝ genera/a/ ſe inuicem eſſe di
uerſa: adeo ut tertium nihil ſit utriſqȝ commu
ne. Animā uero ita differre/a/corpore/quod
illa mentem habeat/hoc non habeat. Illa domi
netur/hoc ſubiciatur. Illa omnium paſſionum
corporibꝰ. hoc nullius cauſa ſit. Quo circa ſiqs
celeſtia ab alio quoq̄ȝ facta fuiſſe/nec ex anima
⁊ corpore ut diximus conſtare contendat/ ſtul
tus oio imperituſqȝ habendus eſt. Igitur ſi ra
tiones in his omnibus adducte quicq̄ȝ ualent/
atqȝ hec omnia diuina prorſus iudicanda ſunt/
duoꝝ alteꝝ arbitrari oportet. Nam aut deos
eſſe hec ⁊ rectiſſime qdem putabimus. Aut deo
rū̄ imagines ⁊ quaſi ſtatuas eſſe/ ab ipſis diis
prudentibus digniſſimiſqȝ artificibus fabrica
tas credemus. Alteꝝ inq̄ȝ hoꝝ decernamus:
⁊ quod decreuerimus firmiter teneamus: mul
toqȝ magis hec q̄ȝ alia q̄libet ſimulachra uenere
muꝛ. Nunq̄ȝ. n. pulchriora cunctiſqȝ hoībus ꝯ
muniora ſimulachra reperientur: nec in excel
lentioribus locis locata/ puritate maieſtateqȝ

⁊ perpetua uita pollentia/q̄ȝ hec q̄ undiqȝ ſimi
liter ꝯſtructa ſunt. Sed nunc id quoqȝ de diis
aſſeueremus. Nempe cum duo animalia nobis
uiſibilia cognouerimus/quoꝝ alteꝝ immorta
le/alteꝝ uero quod terrenum eſt/omne morta
le ſit: iam tria de quinqȝ medium ſortita locuȝ
ꝓbabili ratōe declarare conemur. Ethera poſt
igneȝ ponamus: ex quo aiam animalia gignere
arbitremur: que ſimiliter ut in ceteris generi
bus fit/plurimum de ſuo habeant/minimuȝ aūt
copule gratia de generibus alienis. poſt ethera
ex aere alteꝝ animalium genus/tertium ex aq̄
ſimiliter ab anima fingi. Que omnia cum ania
finxerit/totum animalibus celum ipleuit/ om
nibus quoad fieri poterat generibus uſa. q̄ oia
uite participia ſūt. Secūda uero ⁊ tertia/quar
ta ⁊ quinta/a/ manifeſtoꝝ generatione deoꝝ
incipientia ad nos tandem homines deducun
tur. Deos igitur iouem ⁊ iunonē ceteroſqȝ om
nes quomodocumqȝ aliqs uelit locato. modo
legem eandem ſeruet. atqȝ hanc rationem/ſta
bilem teneat. Uiſibiles itaqȝ deos maximos.
ſummopereqȝ honorādos. acutiſſimeqȝ undiqȝ
cuncta uidentes ac primos/naturam aſtroꝝ ⁊
que cum aſtris facta ſentimꝰ/fatendum. Dein
ceps uero ſub iſtis demones genꝰ aereuȝ in ter
tia mediaqȝ regione: qui interpretationis cau
ſa ſunt collocatos/orationibus colere/gratia
laudabilis interceſſionis interpretationiſqȝ d
hemus: hoꝝ quidem duoꝝ animalium alterum
ex ethere/ alteꝝ deinceps ex aere eſt. Ac ne
utrum conſpici totum poteſt. ſed q̄muis hi de
mones ꝓpe nos ſint/ nūq̄ȝ tamen manifeſte no
bis apparent. prudentie mirabilis participes
ſunt: acuto quippe igenio tenaciqȝ memoria
cogitationes noſtras omnes cognoſcunt. Ho
neſtos bonoſqȝ homines mirifice diligunt. im ꝓ
bos uehementer oderunt/utpote q doloris par
ticipes ſunt. Sed deus qui diuinam ſortem ꝑ
fecte poſſidet/a/doloribꝰ uoluptatibuſqȝ liber
ſapientia cognitioneqȝ penitus fruitur. Cum
autem referctū animalibus celū ſit. ⁊ dii ſum
mi ⁊ demones ſe inuicem interpretantur. Me
dia. n. animalia tum ad terram tum ad celum
leui motu feruntur: Quintum uero quod ex
aqua eſt/recte ſemideum uocabimus. Jd non

nūq̃ꝫ cernitur non nūq̃ꝫ aspectui nr̃o se subtra bit: ⁊ cū uidetur / tenui uisu ꝑceptum admira tiōem affert. Cū igitur quoq̃ꝫ hec aīalia sint / q̄ aut somniis, aut uaticinio, audituq̃ꝫ ꝑ uocē sa noꝝ aut egrotantium auribus ꝑcepta / aut etiā in ipso / e uita excessu nobis se se offerentia / no stros aīos mouēt. Unde multa multis sacra ⁊ priuati ⁊ publice his opinionib' instituta sunt instituenturq̃ꝫ in posterū. hoꝝ oīuꝫ legis lator q uel minimum mentis habeat / nunq̃ꝫ aliqd in nouabit. Cauebit. n. ne ad nouum min' certe religionis cultum ciuitatē suam uertat. Nec que patria lege uel consuetudine de sacrifican do firmata sunt / mouere audebit. Scire nāq̃ꝫ debet mortali nature non esse possibile certi qcq̃ꝫ de his cognoscere. Eadē ratione pessimi habendi sunt hi / q deos uere oculis manifestos non predicant / ⁊ sine sacrificiis debitisq̃ꝫ hono ribus relinqui eos ab hominibus patiuntur. ꝑ inde. n. faciunt / ac siquis solem lunamq̃ꝫ oīa lustrare nulloq̃ꝫ in honore haberi uideat: nolit tamen ꝓ uirili sua parte clara hec hominib' red dere: ut solemnes dies eis sacrificiaq̃ꝫ agantur ac tempora maioꝝ minoꝝq̃ꝫ sepe annoꝝ certa distribuātur. Non ne malus ⁊ sibi ipsi ⁊ cogno scenti cuiq̃ꝫ si dicatur / merito dici uidebitur? Cli: Immo uero pessimus: Ath: Id ipsum, o clinia / scias mihi nunc accidisse: Cli: Quo nā pacto? Athe: Scitote octo in celo esse uirtu tes / sibi inuicem sorores: quas ego ispexi / nec magni aliqd feci. Cuiuis. n. hoc facile est. haꝝ tres he sūt / solis una / lune una / stellaꝝ oīum / de qb' ante diximus una. atq̃ꝫ alie quinq̃ꝫ. has omnes ⁊ eos qui in his sunt / siue ipsi ꝓgredian tur / siue in uehiculis ferantur / nullus ita habe re se putet / ut alii eoꝝ / dii sint / alii minime. alii legitimi. alii tales / q̄les nefas ē dicere. Sꝫ omnes fratres: ⁊ in fraternis sortibus uiuētes dicamus. iisq̃ꝫ honores reddamus: non alii an num. alii mensem alii nullam sortem / nullū ue tempus: in quo circulum suum percurrit: mun dū ornatumq̃ꝫ una ꝑficiens: quē ratio omniuꝫ diuinissima / uisibilem statuit: hunc uir felix / primum summopere ammiratur. deinde cupi ditate ardet ea discendi / quecumq̃ꝫ / a / natura mortali percipi possunt. Sic arbitratus opti

me atq̃ꝫ felicissime se uicturū ⁊ cum decesserit ad congrua uirtuti loca uenturū. Atq̃ꝫ ita ue re initiatus: ⁊ ipse unus unaꝫ reuera sapientiā nactus / reliquum tempus in reꝝ oīuꝫ pulcher rimaꝝ contemplatione uersatur. Post hec qui ⁊ quot sunt / dicendum est. Equidem affirmare audeo nunq̃ꝫ nos in hoc mendaces fore. Iterū octo esse dicimus. Quaꝝ tres dicte sunt. quin q̃ꝫ restant Quarta uero ⁊ quinta latio ⁊ amfra ctus equali ferme uelocitate cū sole feruntur. Itaq̃ꝫ neq̃ꝫ tardiores sunt / neq̃ꝫ uelociores at q̃ꝫ haꝝ triuꝫ semper sufficiens ductor est intel lectus. Solis dico ⁊ luciferi / ⁊ tertii illius: qđ cum ignoretur nominari non potest. Quod ꝓ pterea factum est / qm̄ primus haꝝ reꝝ specta tor barbar' fuit. Antiqua. n. regio illos aluit qui propter estiui temporis serenitatē / primi hec inspexerunt. Talis egyptus ⁊ syria fuit: ubi stelle sēper omnes ut ita dixerim clare cer nuntur: quia celi aspectum nubes ⁊ pluuie non impediūt. Inde huc ⁊ alio quocūq̃ꝫ infinito tē pore ꝓbata ista manarunt. Qua ꝓpter magna cū fiducia hec legibus sanciantur. Res. n. di uinas nō esse uenerandas arbitrari / aut hec ne quaq̃ꝫ eē diuina / extreme demētie foret. Qđ autem nominibus caruerunt causa dicta est / agnomina tamen deoꝝ tenēt. Luciferꝰ qui ⁊ uesper ē / stella aphroditis, i. ueneris esse dici tur. Quod dictum syrio nominuꝫ auctori ual de ꝯgruuꝫ est. Stella uero que equaliter ferme cum sole ⁊ hoc currit / mercurii. Restant tres adhuc lationes eoꝝ qui ad dexteram cum sole lunaq̃ꝫ mouentur. Octauum preterea circum unum oportet dicere. quem iure mundūꝫ super nū qs nuncupabit. qui cōtra q̃ꝫ ceteri mouetur ceterosq̃ꝫ secum trahit. ut hominibus pauca de iis scientibus uidetur. Sed necesse est ea dice re / que sufficienter cognoscimus. Uera. n. sa piētia hac ratione quodāmodo illi apparet qui uel modicum quid recte diuineq̃ꝫ intelligentie nactus est. Relique sunt stelle tres: quarum una / ceteris tardior est: que saturni nomine / a quibusdam cognominatur: que post hanc situ ⁊ tarditate ponitur / iouis esse dicatur: Deīde martis / qui ceteroꝝ maxime rubeus est / hec in tellectu siquis exponat / difficilia non sunt. Sꝫ

postq̃ꝫ itellexeris / ita d̄ his ut dixim' existimā dū est. Illud etiā cuilibet greco sciēdū est: nos regionē ad uirtutē oīuꝫ pene optimā habitare In hoc maxime laus regiōis hui' ꝯsistit: qđ in ter hiemalē estiuāq̃ꝫ naturā media est: Qm̄ ue ro magis q̃ꝫ barbari ut diximus ab estiua sereni tate distamus / hoꝝ deoꝝ ordinē tardi' intelle ximus. Uerum quicqd greci a barbaris accepe / melius reddiderunt. Qđ ⁊ in his q̄ modo tracta mus cogitare debem': qđ q̃ꝫuis inuētu hec diffi cilia sint / magna tū spes nobis ē grecos prestā tiori cultu q̃ꝫ a barbaris accepit hos deos ōs ho noraturos: ac tū disciplina tū delphicis oracu lis monitos oi legitima obseruatione diligēter ꝓsecuturos. Nec grecoꝝ qspiā existimet non oportere mortales d̄ diuinis reb' tractare. Sꝫ ꝯtra oīo putet: nec mēte carere dm̄ / nꝫ naturaꝫ hūani generis ignorare. Scit. n. se docentē ita secuturos hoīes ut q̄ docētur / ꝑdiscāt. Qđ aūt numeꝝ numerareq̃ꝫ docet / qđq̃ꝫ nos id ipm̄ di scimus / non ignorat. si. n. id ignoraret / esset oīum amētissimus. Certe ⁊ qđ fertur / accidere. Ipse. n. se ipm̄ ignoraret / si potētibus discere inuideret magis q̃ꝫ gratularetur / qđ ꝑ dm̄ bo ni efficiātur. ꝑfecto uerisimile est / qn̄ primum hoīes de diis cogitare cepūt / qđ essent ⁊ quales q̃due agerent nō ut prudētes qđꝫ nec ut secūdi iudicauisse q antiqssima esse putauerūt / ignē ⁊ aquā ⁊ cetera corpa. Mirabilē aūt aīaꝫ / posteri orē. Dii ⁊ corpis motū potētiorē. hōrabiliorē q̃ꝫ ducebant: Nēpe seipm̄ calore ⁊ frigore cete risq̃ꝫ huiusmoi agitare. Aīaꝫ uero / neq̃ꝫ corp' neq̃ꝫ se ipsaꝫ mouere. nūc uero cū dicam' si aīa corpori adsit / nihil mirum esse ut ⁊ seipsam mo ueat ⁊ corpus circumferat / dubium nobis nul lum est quin pondus ab ea / circumferri possit. Cum autem uniuersi causa anima sit: ⁊ reruꝫ alie bone sint / alie male / Lationis quodꝫ omnis motusq̃ꝫ casum animam esse dicendum: sed lati onem motumque ad bonum ab optima anima proficisci / motum uero ad contraria / contra rium. Mala autem a bonis uicta esse uinciq̃ꝫ oportet. Hec nobis secundum iudicium impie s pamens dicta sunt oīa. Quātum uero adtinet ad id qđ modo ꝓbatur / dubitandū nō est / qn̄ ho n' uir sapiēs sit dicēdus. Sꝫ uideam' nūqd

hāc sapiaꝫ quā iā diu q̄rim' / ꝑ disciplinaꝫ uel ar tē aliq̃ꝫ assequamur. Qđ si ignorauerim' exp tes ignariq̃ꝫ iustitie futuri simus. Ita ꝑfcō mi hi uidetur. quare dicendū est. Qđ igitur sursū deorsumq̃ꝫ inuestigādo cognoui / ordīe nobis api re conabor. Naꝫ maxima uirt' neglecta / igno rantie cā fuit. ut predicta nobis significare ui dentur. Maiorem uero uirtutem religione pie tateq̃ꝫ in deum nullam in humano genere inue niri quisquam sibi psuadeat. id ex maxima igno rantia in optimis naturis factuꝫ non est. Op time āt nature sūt q̄ rarissime repiūtur / ⁊ siqū repiātur maxime ꝓsunt. Animus ctere facilis ille est: q tardam contrariamue naturaꝫ mansu ete ⁊ mediocriter possidet. fortitudinem ām ira tur / ⁊ tēpantiā diligit: ⁊ quod maxim ū est i his naturis ad discendū prōptus est: ac n en o ⁊ hu iusmodi rebus maxime delectatur / discendi stu dio deditus. Hec utiq̃ꝫ nec facile inascūtur ⁊ cū innata fuerit si educationē disciplināq̃ꝫ ido neaꝫ / ꝯsequātur / plurimos iferiores ita modera ri ⁊ ꝯtinere possunt / ut cogitādo / loquēdo atq̃ꝫ agendo singula erga deos ut opꝫ ⁊ qn̄ opꝫ / i sa crificiis purificationib'q̃ꝫ eoꝝ q in deos ⁊ hoīes facta sunt nō simulatione / sꝫ ueritate uirtutēꝫ maxime colāt. qđ ciuitati oīum utilissimū ēst. hāc igitur ꝑtem natura principalissimā esse asse rimus: posseq̃ꝫ q̃ꝫ maxime atq̃ꝫ optime siquis do ceat / discere. Nemo āt docebit nisi d̄s adiuene rit / ab eo ū o q mōuꝫ idocēdo ū seruat prestat ū discere: necessariū tū ex his q̄ n. ō dicta sūt / uid̄ tur / hec discere. ⁊ a nobis naturā hāc optiāꝫ di ci. Quare conemur exp̄ere q̄ ⁊ q̄lia sint et quo modo ꝑdiscenda / idque pro uiribus ⁊ mei disse rentis agatur / ⁊ eoꝝ q exaudire poterint quo pacto cult' diuini non nulla discantur. Inusi tatū qđ forsā audietis. nomē tū rei dicam' / qđ nullus propter rei imperitiam arbitraretur. Nolite ignorare astronomiam sapientissimum quiddam esse. Nempe necesse est uerum astro nomum esse / non eum qui secundum hesiodum omnesq̃ꝫ huiusmodi / occasū ortuq̃ꝫ considerat sed eum potius qui circuitus octo. ⁊ quomodo septem sub primo uersantur. quoue ordine cir culos suos singuli pagant. Qđ nulla natura ni si mirabilis sit facile unq̃ꝫ inspiciet Ut modo di ximus / ⁊ dicem' / declarātes qđ oporteat ⁊ quō

oporteat discere. primo igitur id dicatur: q̄ luna celerime circulū suum euoluit: atque ita plenilunim primum ⁊ mensem peragit. Sol deinde inspiciendus est: qui solstitia uersionesqꝫ temporum circuitu efficit suo. preterea ⁊ qui una cum sole currunt, considerandi. Denique ne eadem de eisdem sepius disseramus, cursus omnes quos paulo ante tetigimus, qui ue non facile intelliguntur, contemplari debemus. Ita ut nature prius doctrinis ad hec pertinentibus longo usu laboreqꝫ, a, iuuenta, immo uero ⁊, a, pueritia preparentur. Quo circa doctrinis que mathematice apellantur, opus est.

Primo uero ac maxime numeris. non iis dico numeris qui corpus habent. Sed qui omnem paris imparisue generationem atqꝫ uirtutem: quam ad perficiendam cognoscendamque rerum naturam conferunt. Quibus perceptis illa deinceps quam ridicule geometriam apellant, discenda est. Numerorum uero inter se natura dissimilium similitudo ad planorum partem relata clarescit. Quod quidem non humanum sed diuinum miraculū, siquis plane intelligat, uideatur oportet. post hāc numīri, qui in tres usqꝫ dimensiones adaucti sunt, nature solide similes: ac rursus dissimiles alia quadam arte stereometria uidelicet huic simili considerandi sunt. sꝫ hanc quoqꝫ qui in ea uersati sunt geometriam, nominauerunt. Illud autē mirum diuinumqꝫ intelligentibus est, quod cum rerum uirtus in duplo semper ⁊ in suo opposito reuoluatur, in singulis proportionibus per genera speciesqꝫ uniuersa natura formatur prima igitur dupli uirtus secundum numerum, p unū ad duo proportione procedit, duplum potentia possidens. Sꝫ in solidū ⁊ tāgibile rursus ab uno in octo dupli ratio proficiscitur. Alia uero dupli in medium: sed forte minore maius ⁊ minus maiore equaliter. Hoꝝ aliud eadē parte extremitates excedit, ab eisque exceditur. In medio uero senarii ad duodenariū numerum, sexquialtera ⁊ sexquitertia emersit proportio. horum in medio uis huiusmodi adutraqꝫ uersa concinnum hominibus usum commodūqꝫ attribuit: ludi ⁊ temporalis numeri concentusque gratia, choree musarum felici tributa. Hec igitur ita fiant: ⁊ ita se habeant. hoꝝ finis est, ut ad diuinā generationem, ⁊ eorum que cernuntur oculis pulcherrimā diuinamqꝫ naturam cōsiderandam nos conferamus: quā terrenus hanc hominibus inspiciendam deus largitus est. Quam nunqꝫ sine dictis artibus asseq̄mur. Ad hec, singula queqꝫ ad species suas, omnia deniqꝫ ad unum in disputationibus, referenda interrogando ⁊ arguendo siqua minus recte dicantur. Recte. n. omnium pulcherrima ⁊ prima hominibus huiusmodi examinatio est. Ubi uero nō talis reuera, sꝫ simulata inquisitio est frustra contenditur. preterea temporum considerādus est ordo, q̄ꝫ exacte celestia omnia perficit. ut quicumqꝫ uere dictū fuisse crediderit antiquiorem diuinioremqꝫ corpore animam esse, putet preclare sufficienterqꝫ illud quoqꝫ esse dictum. Deoꝝ plena esse omnia, adeo ut supperi neqꝫ obliuiscantur nostrarum rerum neqꝫ nos deserant. Sed hoc in his omnibus animaduertendum est maxime illi qui recte perceperit pfutura. ei uero q non recte, deū inuocādū esse. Modꝰ uero hic. Necesse. n. est id quoqꝫ tāgere Omē linearū descriptionē: ꝯstitutionēqꝫ numeri, ⁊ ꝯcentus rōem: circuitusqꝫ astroꝝ cōuenientiā. ⁊ q̄ una cunctoꝝ cōspiratio ē pspici oportet ab eo q modo ꝯgruo discit. pspicietur āt, siqs q̄ dicimꝰ ad unū recte respiciēs discat. Unū. n. hoꝝ oium itelligēti uinculū apparebit. Qui uero aliter hec adipisci studet, fortunā ut dicimus inuocet. Nunqꝫ. n. absqꝫ his naturai ciuitatibꝰ ulla felix efficetur. Et. n. hic modꝰ est. hec educatio. he discipline. p hec itaqꝫ siue facilia siue difficilia sint, eundū. Nefas aūt est deos negligere, cū felix oiū illoꝝ doctrina oibꝰ recta rōe patuerit. Eū sane q cūcta hec ita pcepit uere sapiētissimū apellamꝰ. Quē ego et ioco ⁊ serio affirmo, cū diē suū obierit, nō ampliꝰ mltoꝝ sensuū ut nūc sꝫ unius sortis pticipē fore. unūqꝫ de mltis factū, felicē, sapiētissimū atqꝫ beatū. et siue qs i ꝯtinēti siue i insulis seu publice seu priuatiꝫ uixerit, modo ita se gesserit, eandē a deo sortē reportaturū. Sꝫ q̄ in principio diximus, nunc quoqꝫ uerū nobis apparet: non posse homines preter paucissimos perfecte beatitudinē consequi. Q̄ quidem recte nobis

assertū ē. Nam qui diuini modestiqꝫ simul, aliisqꝫ uirtutibꝰ natura prediti sūt, Disciplinas preterea felices consecuti, quas diximus, iis solummodo satis ad felicitatem omnia se habere uidentur. his igitur qui ita ⁊ priuatim ⁊ publice in his elaborarunt, cum ad senectam peruenerint, maximos tradi magistratus iubemus. Ceteros uero sequi. ⁊ deos simul deasqꝫ laudare: ac cetum nocturnum ad hanc sapientiam omnes diligēti examinatione peracta q̄ꝫ rectissime adhortari.

Argumentum Marsilii Ficini. In Epistolā primam que est Dionis.

DIONYSIUS SYRACUSANUS vir profecto magnus, Platonis non auditor solum, sed etiam imitator: a tyranno expulsus, ⁊ magno animo pecuniam quam miserat tyrannꝰ statiꝫ remictit: et utpote Platōicus, p summa iniuria, summo quodam Dionysium afficit beneficio: tribus. s. preceptis salutaribus ammonens. Primum est, principes nō pecuniarum sed amicorum defectu perire. Secundum nullam potentiam maiorem esse bonorum prudentiumqꝫ consensu. Tertium oportere errata preterita recognoscere. ⁊ quanto nobis detrimento sint augurari. quo a futuris delictis absterreamur.

Marsilii Argumentum in Epistolam Secundā que est Platonis ad Dionysium. Sicilie tyrannum.

In hac Epistola quam Plato scribit ad Dionysium iuniorem post primum ab eo discessū, ⁊ expulso Dione quatuor sunt pre ceteris obseruāda. Primum quidē, quod ait magnam potentiam naturali quodam instinctu atque sapientiā se se inuicē petere: quo in unum cōgrediantur. Id quidem i diuinitate, in natura, in arte compertum habemus. Principio penes deum infinitam dei potentiam immensa sapientia comitatur. Quod hic sub Iouis ⁊ promethei nomine indicat, Iouem quidem potentiam: prometheum uero prouidentiam esse iudicans. Nempe diuine intelligentie fontem atque spectaculum eiusdem potentiam esse putat. Siquidem ⁊ quia potest intelligere, iccirco intelligit: ⁊ potentiam eandem contemplatur intelligendo. Apparent ⁊ hoꝝ uestigia in natura. In his eniꝫ que naturaliter composita sunt, siue lapides ⁊ metalla, siue plāte ⁊ animalia, immo ⁊ in primis in ipso celo, ita natura comparatum est, ut ex intima nature potentia naturaliqꝫ uigore procedat, ordo quidam tum in ipsis horum formis, tum in actionibus atque effectibus. Ordo uero eiusmodi extrisecꝰ euidēs, iteriorēqꝫ uigorem potentie comitans, sapiam quandam pre se ferre uidetur Non enim aliter in progressibus ordinatis natura procedit, aliter sapientia: sed similis omnino est utriusqꝫ progressio. In arte quoqꝫ humana siue priuata siue publica similis quidāꝫ uidetur potentie sapientieqꝫ congressus. Naturalis quidem ingenii, memorie, uoluntatis uirtus ad potentiam pertinet. Ex hac uero acquisita oritur sapientia: ⁊ in actionibus ipse ad sapientiam pertines ordo seruatur. Huius autem mysterii diuinitate, natura, arte constantis, in consuetudine eleganti habemus exēpla, qualia hic Plato recenset: in mutua uidelicet potentiū sapientumqꝫ familiaritate ⁊ quasi naturali quadam necessitudine. Qua de re nos admonet celum: in quo planete significatores principum his proximi sunt, qui significāt sapientes. Nam ⁊ Iupiter Saturno est situ proximus. ⁊ sol ferme, a, Mercurio non discedit. Morale igitur apud Platonem preceptū esto: principes sapientes honorent. sapientes libenter principibus consulant. Nam ⁊ sapientia absque potentia prodest paucis, ⁊ potentia remota sapientia obest multis. Potentia quidem expers sapientie quo maior est, eo perniciosior. Sapientia uero procul a potentia manca uidetur. Docent hoc magne planetarum cōiunctiones. Iupiter quidem dominus est. Saturnus uero philosophus. hi profecto nisi ꝯiūgātur nihil uel magnū ul̓ stabile moliūtur.

Felicem quidem familiaritatem Plato uult es
se ex potente sapienteq; conflatam. Felicissi
mam uero copulam/ ubi utraq; in eodem animo
coniunguntur. In quo ⁊ ipsiu Palladis sedet nu
potentiam una cum sapientia copulans. Pal
las. n. sola ⁊ artes callet simul ⁊ uibrat hastā.
Hactenus de primo epistole huius mysterio di
ctum sit. Ad secundum iam pergamus. Ani
mi bonitate excellentis/ est gaudere bono/ ma
xime uero diuino/ hoc est amplissimo. Tale ue
ro est/ quod ⁊ q̄ plurimis ⁊ q̄ diutissime ꝓdest
eiusmodi est uera uirtutis gloria ad doctri
nam ⁊ mores tam posteris q̄ presentibus cō
ferens. hac ergo uiri optimo ingenio prediti:
duabus de causis maxime omnium delectantur
tum quia sicut intimam uirtutis lucem amant
sic exteriorem quoque diligunt uirtutis splen
dorem: tum quia splendore hoc optant semper
prodesse q̄ plurimis/ ⁊ hoc certe perpetuo in
genus humanum beneficio gaudent. Gaudent
inq̄ quatenus sentiunt. Cum uero sempiterna
gloria studeant posteritati prodesse/ sperantes
uidelicet/ sicut nunc ita ⁊ tunc splendore hoc/
et beneficio se gauisuros/ profecto id se post
hanc uitam persensuros uaticinantur. Natu
re ſ quidem diuinioris instinctu ad tantum be
neficium instigantur. Non tam quia hoc ipso
gaudeant q̄ ut gaudeant. Ac si multe animali
um species in ipsa nidorum escarumq; opera in
stigante natura non frustra futuro usui consu
lunt/ multo minus diuinos animos sperantes
se sempiterno quodā officio gauisuros frustra
tur euentus. Eiusmodi uero uirtutis splendo
rem ⁊ beneficium tam in doctrina q̄ in moribꝰ
his uerbis propheta Daniel comprehendit. Ful
gebunt docti tanq̄ splendor firmamēti: ⁊ qui
multos erudierint ad iustitiā/ sicut stelle in ꝑ
petuas eternitates. In quibusdam uero ani
mis a sua diuinitate degenerantibus beneficum
uere glorie studium uel extinguitur uel in ua
nam gloriam permutatur. Tertium epistole
huius mysterium/ surgit altius. Sed quoniā
in theologia et in libro de amore latius exposu
imus/ satis fuerit in presētia leuiter delibasse.
Quando diligenter formas ab artifice factas
consideramus/ paulatim qua ratione facte fue
rint animaduertimus. ⁊ quando rationes per
quas efficit formas apprehendimus/ facile ꝑ eas
ad ipsas ideas artificiose mentis accedimus: ad
quarum exemplar rationes suas ad formas di
rexit efficiendas. Quemadmodum uero in ar
tificiis a formis ad rationes: ab his ad ideas/
idest exemplaria proficiscimur/ sic in ipso rerū
ordine contemplando pulcherrimas rerum for
mas cognoscimus artificiosissimis rationibus
esse compositas: ac si rationibus: Ergo ideis
idest exemplaribus/ ad quorum similitudinem
ipsa ratio formas producit in ordinem. Tres
ergo in uniuerso sunt ordines. Formarum. s.
et rationū ⁊ idearū. Ordo qdē formaꝝ que pa
tent sensibus/ ad animam ipsam mundi reduci
tur: que utique uelut principium motus/ for
mas in materia generat/ generat autem/ alios
aliis rationibus atq; seminibus. hunc uero or
dinem ī anima rationum ad mentem redigimꝰ
anima altiorem: a cuius ideis anima generanda
rum rerum suscipit rationes. Ordo denique
ideaꝝ in mentem ab inmenso ⁊ simplici diuini
boni splendore descendit. Siquidem una om
nium idea bonorum/ idest ipse deus alias a
liorum bonorum/ menti angelice ideas infun
dit. Quamobrem tres rerum ordines ad tres
principes fontesq; reducuntur. Ordo quidem
formarum ad mundi animam: ordo uero ratio
num ad mentem angelicam. Ordo deniq; idea
rum ad ipsum bonum: Et quia per ideas cuncta
referuntur ad bonum: ideo Plato inquit/ cir
ca omniū regem cuncta sunt. idest circa ipsū
bonum sunt idee per q̄ ideas omnia/ circa secū
dum. i. mentem sunt secunda. idest rationes/
que sequuntur ideas. Circa tertium uero tertia
idest circa animam mundi forme. Significauit
autem deum esse rerum causam exemplarem/
ubi dixit circa. Item finalem/ ubi ait eius grā
tia. Rursus efficientem quando subiunxit ip
se causa est pulchrorum omnium: quod enim ñ
nulla sint deformia nō, ob id habent quod ab ip
so sunt/ sed quatenus ab eo degenerant. Neq;
mirum Platonici uideri nolunt/ quod Plato
quodlibet illorum trium principium nominaue
rit. Nominasse enim similiter/ sed non neq;
Deum qdem per se unū bonūq; existere. Cum
uero unitas bonitasq; amplissima sint sēper ut
deus per se sit omnino. Mentem uero summam
deo proximam per deum esse/ quatenus unum
quiddā est et bonum. preterea ⁊ per se/ quate
nus mens est ⁊ ordo nature secunde. Mundi de
nique animam productā quidem/ ⁊ ipsam a pri
mo deo/ qua unum atque bonum: Productam
quoque ab ipsa mente/ qua mens. Sed qua per
se mobile est/ a seipsa productam. Huc usque
ait Plato procedere diuinoꝝ origines/ reꝝq;
principia. Preterea animum nostrum esse diui
num/ quando addidit affectare diuina/ Uerum
non comprehendere quamdiu aspicit in ea que
sibi cognata sunt. idest uel sensus/ ⁊ sensibilia:
uel formas horum obiectu cōceptas ab anima.
Hec. n. omnia/ a diuinis lōge diuersa sūt: un
de animus in hec aspiciens cogitur de diuinis
aliter sentire ⁊ ꝓnūciare q̄ sint. Sequitur
quartum mysterium de diuinorum perceptio
ne. Primo quidem ait inuestigationem diuino
rum nō recte factam/ idest non debitis tum pu
rificationis tum disciplinarum gradibus instru
ctam/ malorum esse omnium causam. Quia ui
delicet qui sic inuestigant deum/ tandem eo ꝑ
ueniunt/ ut uel negent deum esse uel de deo af
firment que non sunt dei. Hinc uera perit reli
gio. extincta religione mala omnia cōfluunt.
Deinde ait stimulum inuestigandorum diuino
rum esse malorū causā/ idest si hoc abutamur:
et omnino quomodocunque utamur non permi
ctit presētibus oblectamentis frui/ ⁊ hac in ui
ta quiescere: altioribus hanelantes. Uerum
quid sibi uult ubi ait nisi quis hunc ex animo sti
mulum eruat/ ueritatē nunquam assequetur ſ
Profecto negat ueritatem rerum a deo depen
dentium haberi posse/ nisi ipsa de deo ueritas
habeatur. Preterea per illa que mox subiun
git/ scito Platonem ipsum assidue in diuino
rum inuestigatione/ uersari consueuisse: ⁊ qui
Platonem primo audiebant diuina contemplā
tem/ solitos sub nimio diuinorum splendore
protinus caligare/ diuq; uexari: donec uide
licet mentem denique tum ab affectibus sensu
um/ tum a phantasie imaginibus segregarent/
quo quidem facto diuina quadam sorte. idest
luce ueritatem nō prius inuētam repperiebāt.
Propterea pythagoras quem Plato noster in
omnibus ueneratur/ sacra doctrinarum myste
ria ab exactissima expiatione mentis exordie
batur. Precipiebatq;. ⁊ Plato similiter pre
cipit/ ne efferantur in uulgum/ ne uulgus acce
pta peruerse uel contemnat uel incidat ī erro
res. Si enim in uulgum edideris/ deum nihil
ex his que sentiuntur in se habere: uel te ride
būt uel deum esse negabunt. hinc illud lysidis
pytagorei ad hipparcum. Haud pium est/ my
steria philosophie cum his communia facere/
qui ne somniare quidem purificationem animi
potuerunt. Sunt preterea non nulla mysteria
theologorum circa deum: que non uulgum mo
do uerum etiam elegantes plerosq; fatigent.
E quibus id unum est/ nihil ex his que intellī
gūtur absolute de deo affirmari debere. Quic
quid enim intelligentia definitum est/ infra in
finitum deū extare compellitur. Ad hec itaq;
secretiora mysteria ita plerique docti adhuc
sunt inepti/ sicut ⁊ uulgus ad leuiora: usque
adeo ut etiam non nulli quamuis acumine/ me
moria/ iudicio ualeant/ diuq; hec audiuerint/
non dum tamen perfecte comprehendant quia
uidelicet ⁊ si ad alia quedam/ tamen ad the
ologica nati non sunt. Uel si nati/ non ta
men congrue ad hec eruditi atque educati: uel
si educati ⁊ eruditi/ non dum tamen etatis ma
turioris beneficio a perturbationibus segrega
ti: perturbatio uero quia ⁊ mouet ⁊ per diuer
sa distrahit ⁊ ad materiam trahit/ iccirco alie
nā reddit mētē a deo. quo nihil/ a/ motu/ a/ di
uersitate/ a materia/ potest remotius cogita
ri. Non ergo iniuria lysis hipparcum sic ad
monuit. Opere pretium est recensere/ quantū
temporis in abstergendis maculis/ que nostris
inuste pectoribus erant/ consumpserimus an
teq̄ precepta pythagore percipere digne posse
mus. Accedit ad hec quod siqs etiam tranquil
lo ⁊ erudito ad deum intellectu se conferat.
Ita ferme ab ipsa intelligentia circa deum de
cipitur/ quemadmodum ⁊ uulgus sensu imagi
nationeq; fallitur/ ⁊ pleriq; docti perturbati
onibus repellūtur. Intelligentia enim pro na
tura sua iudicans/ cōpellit nos dm̄ ipsū ul' intel
lectum quēdā ul' intelligibile qddā asseuerare

Immensum uero bonum neque intellectus est/ qui uelut egenus ad intelligibile se uertit tan quam bonum quo illustrante proficiat: neque intelligibile est dicendum/ quod quidem/ com munem quan lam cum intellectun aturaꝫ habet per quam etiam proportionem habet cum intel ligẽtia congruam. At nulla est immenso bono ad finita bona nature communio/nulla propor tio. Hinc in parmenide probat nos neqꝫ nomẽ neque definitionem. neque scientiam habere de deo. utpote qui sit super intelligentie limi tes. Idem ante ipsum Mercurius asserit. Idꝫ post ipsum Dionysius areopagita probans de um nõ esse dicenduꝫ ens atque intelligibile/ sꝫ super utrumque. Quamobrem cum deus intel lectum atque intelligibile infinito superet in teruallo/ nemo ulla intelligentie actione diui nam substantiam potest consequi. potest tamen quandoque assequi passione. Passione inq̃ꝫ beni gna per ipsam beneficam infiniti boni actioneꝫ nobis illataꝫ. Illatam inq̃ꝫ in unitatem ipsam nostre mentis caput, quando uidelicet mens in unitatem suam/ que expressa est diuine sim plicitatis imago/totaꝫ undique se collegerit. Uerum quod menti unitatem hanc indute sub diuino sole subrutilat: tunc ferme abit/ cum unitatem exuta rursus induit multitudinem. Ex his utiqꝫ patet ex Platonis nostri senten tia diuina/a/nobis non inueniri/sed potius de super reuelari: neque mente comprehendi pos se substantiam proprietatemque diuinorum: ne dum uerbis ⁊ litteris explicari. Ideoque de his ea mente disserendum describendumqꝫ: ut p uerba ⁊ litteras exhortari ⁊ preparare ani mos ad diuina speremus potius q̃ꝫ demõstrare. Sic ⁊ Plato de substantie proprietatisqꝫ diui ne definitione scribit nihil. Scribit tamen mul ta que uel per negationes/ uel per relationes/ uel adhortando/ uel instruendo ad eum men tis statum quandoque perducant: cui tandem ex alto pãditur domus omnipotentis olympi. Ubi postquã se ⁊ ab inferioribus receperit ad seipsã ⁊ a seipsa ad superiora cõuerterit: statim uno quodã statu simplici ipsã unitatem/stabili tatem/simplicitatẽ/ut ita loquar/ attingit. Sed que attigerit/ non licet apud paulum ho mini loqui: ⁊ apud Platonem multo minus li cet scribere ne detur sanctuꝫ canibus: Cum ue ro neqꝫ uerbis neqꝫ litteris in diuinorum expli catione confidat/ tutius tamen committenda uerbis censet q̃ꝫ litteris. littere namque cuiuis communia faciunt. At qui ⁊ q̃ꝫ electissimis di cenda permictit, omnino uero iudicat diuino rum dignitatem exigere/ ut ex mente in men teꝫ uerbis potius q̃ꝫ scribendo in exteriores ma terias traducantur. Hac ratione iudei aiunt mysticum sue legis sensum ab ipso deo per moy sem non tam litteris traditum/q̃ꝫ animis com datuꝫ. Sed hoc illi uiderint. Pythagorici cer te id obseruabant: Et Plato seruauit. Nam et hic pollicetur non nulla per archedemum po tius q̃ꝫ per litteras se missurum. Asserit autẽ que ab ipso scribuntur esse Socratis: cuius proprium in purificando erat officium. Sed cur additum est. Socratem etiam ⁊ in iuuen tute fuisse pulchrum. idest diuinitus illustra tum? Ut intelligamus/ Socratem tam educa tionis prime perfectione q̃ꝫ nature felicitate/ a/deo per familiarem demonem mox accepisse que ceteri uix tandem multis laboribus asse quuntur. Rursus mysteria eadem per diuinam reuelationem accepta in Platonem: transfu sa fuisse ⁊ per Platonis exhortationes in homi nes similiter affectos posse transfundi. At ne quis me i hac expositione existimet somniare/ audiendus est Proculus hec ita confirmans. His qui ad summum bonum peruenire cupiunt non scientia/ ⁊ exercitatione ingenii opus ẽ: sed firmitate/ quiete/ tranquillitate: Que quidem diuina fides est: Que nos ad summum bonum diuinaqꝫ omnia ineffabili ratione tra hit atqꝫ coniungit: Profecto non per scienti am/aut actionem ullam ingenii exquirere sum mum bonum/ aut ad ipsum aspirare debemus: Sed offerre commendareqꝫ nos diuine luci: ⁊ preclusis sensibus in illa incognita ⁊ occulta entium unitate quiescere. Hoc enim fidei ge nus/omni doctrina antiquius est: Hec Procu lum a Plotino accepisse constat: Siquis au tem hec diligenter considerauerit: non exi get a Platone in dialogis suis consuetum il lum apud humanos disputatores ordinem

doctrinalem. Sed eo dumtaxat stilo conten tus erit, qui rectiori tramite perducat ad de um. Eiusmodi uero stilus siue ordo in purgan do ⁊ conuertendo consistit. Oportet enim mẽ tis oculum ⁊ purgare a caliginosis materie sor dibus/ ⁊ purgatum in ipsam diuini solis lucem rite dirigere. Ulterius uero perquirere aut cõ tendere non oportet. Immensa. n. lux ubique presens sua prorsus natura creato ad ipsam mẽ tis oculo/ cum primũ/in eam/ purus rite respe xerit se infundit. Ac si ad suscipiendum deum intellectus assidue actione utatur propria/que et accidens quiddam est/ ⁊ multiplex ⁊ modo quodã suo mobilis/ profecto per ipsaꝫ a dei sub stantia simplicissima ⁊ ab omni motionis ima gine remotissima/ quodammodo disiũgetur: Sat ergo fuerit post conuenientem inquisitio nem purificasse mentem atqꝫ direxisse. Reliquũ Mercurius sacro mentis silentio tribuit. Deuꝫ enim a mente/ suo quodam silentio potiusq̃ꝫ ser mone suo cẽset pronũciari. Omnes itaqꝫ Pla tonis dialogi in hoc ipso uersantur. ⁊ alii qui dem in purgando solum/alii uero solum in con uertendo: alii in utroqꝫ consistunt. Mysteria uero hec in epistola ad Syracusanos iterum cõ firmantur. Atqꝫ hoc cõfirmata mirũ in modum precepta euangelica comprobant.

Marsilii argumentum i tertiam epistolam que est Platonis ad Dionysiuꝫ tyrannum.

EC Platonis epistola scribitur ad Dio nysium iuniorem post secundum Plato nis ab eo discessum. Et primo quidem ad Dionysii quesita respondet: deinde calum niam in se/a/ Dionysio conflatam dissoluit. In responsione igitur ad questioneꝫ/ docet nõ eẽ in deo uoluptatem. Illaꝫ scilicet. que dolo rem habet oppositum ⁊ in motu quodam uel in digentie expletione uersatur: Esse autem in deo totum id bonum cuius causa bona uidetur uoluptas/ non negat. Addit uoluptatem. s. mobilem: esse causaꝫ detrimenti. scilicet in pe cuniis ⁊ honore. Item doloris in corpore. Rursus auferre acumen. memoriam. iudiciuꝫ. grauitatem. Post hec contra Dionysii insimu lationem/ probat se iustissimis de causis in sici liam profectuꝫ/de restituendis urbibus olim di rutis/ ac de equa gubernandi forma consilium manifeste dedisse.

Argumentum Marsilii in Quartam Epistolã que est Platonis ad Dionem siracusanum.

OST Dionysium expulsum tyranni de/ scribit ad Dionem in patriam iam reuersum/ammonens eum atque etiam heraclidẽ ⁊ theodotẽ ceterosqꝫ amicos penes quos rerꝫ potestas erat/ut ꝓcul/a/tyrannide uiuerent: formamqꝫ gubernãdi tenerent ex op timatum gubernatione plurimum: atque ex po pulari quodam modo temperatam. Sunt hic precepta quedaꝫ memorie commendanda. Pri mum quidem ad principes proprie pertinere cunctis excellere Ueritate/ Iustitia/ Magni ficentia/ Temperantia. Omnino autem pru dentia tantum ceteros superare/quantum uiri pueros prudentia superant. Secundum uero oportere tales prestare seipsos/quales uideri uolunt: Tertium circumspicere oculos omni um in se esse conuersos: ut meminerint/ neque uitia sua latere posse: neque mediocri dumta xat uirtute se expectationi maxime satisfactu ros: Quartum Probatissimos imitari legum latores: ⁊ discordiam inter collegas quasi pe stem uitare: Quintum meminisse communem beniuolentiam esse ad res agendas summope re necessariam: Hanc uero sola humanitate comparari posse atque seruari

Argumentũ in quintã epistolã

Et si quintã hanc consuetudo quedaꝫ Platoni inscribit epistolaꝫ / uidetur tamen potius esse Dionis Platonem i seipso totũ pro uiribus effingentis. Instruit autem pdicam principem constitutuꝫ i monarchia ut meminerit se iuuenẽ eẽ: ideoqꝫ consilio ac ministerio senioꝝ indigere / nõ qdeꝫ omniũ, sed probatissimoꝝ / nõ quauis in re sed ĩ gubernandi forma: qui intelligant / quid potissimum gubernationis cuiusqꝫ sit proprium / siue gubernet unus / siue pauci / siue multi. Docẽ uero gubernationis esse uult spirituꝫ uitamqꝫ ei9 .i. legeꝫ. Que officia ⁊ erga deum ⁊ erga homines cõgrua instituere debet ⁊ exseq. Alioquin salua esse non possit. At quoniam significat se et Euphreum disciplina Platonis imbutos / tenere que ad ciuilem pertinent disciplinã. Idcirco ne perdicas hac de re diffideret: ppterea quod Plato ipse nunqꝫ populo suo i ciuili disciplina profuerit / subiungit Platoneꝫ cognouisse populum suuꝫ morbo insanabili laborare / idõ qꝫ medicoꝝ prudentum more noluisse ⁊ frustra et cum sui discrimine bestiam insanabilem curãdam suscipere.

Argumentum Marsilii in sextam epistolã, ad hermiam ⁊ herascum ⁊ Coriscum.

Plato diuinus hermiã / herascum / Coriscum finitimos inter se pricipes ad uerissimam concordiam cohortatur / hac sola saluos fore uaticinans perqꝫ hanc aspirante deo qui unione gaudet bona omnia ↄsecuturos. Preterea eo deniqꝫ peruenturos / ut rebus rite ↄpositis diuinam sapientiam propensiori studio qꝫ hũanam ut parem proseq ualeant. Concordiam uero stabilem firmari inter illos posse tradit pacto dũtaxat atqꝫ lege: pacto inquaꝫ legitimo / sacris rite peractis inuicem stabilito ac iureiurando interposito / deuꝫ ipsum testando / atqꝫ obsecrãdo tanqꝫ unionis auctorem omnis atqꝫ seruatorem. Testando inqꝫ ⁊ obsecrando sub impari / quo deus gaudere dicitur numero. Tria. n. summa reꝝ principia. Que i prima quoqꝫ epistola attigit / hic adducit. Ubi. n. ait omnium ducem / presentium atqꝫ futuroꝝ / mundi animaꝫ uult itelligi / que utpote principium motus res oẽs a futuro in presens / a pñti in preteritũ temporali ratõne pducit. Ubi uero patrem dicit ⁊ dñꝫ / summum dñ ipsumqꝫ bonum significat. Sꝫ mediã inter duo hec mentem quandã diuinã uidetur inserere, qñ dum repetit ducis / subiungit ⁊ cause. Nam apud platonem sepe rex significat ipsum bonum: causa uero mentem: dux deniqꝫ animam. Et qñ causam refert ad mentẽ, Idõ in timeo platonici disputant: intellectũ ipsius boni filium mundi architectum proximum extitisse. De quo in Epinomide scribitur ratio diuinissima / siue diuinissimum uerbum / mundum uisibilem exornauit. Apellat autem hic ipsum bonum / tum patrem / tum dominum: ut per primum quidem designaret mentis patrem p secũdũ uõ aĩe dominũ. Ita forsã Platonicus mer9 exponet, Ita quoqꝫ platonic9 xpianus: sed arrianus: poterit / ⁊ quispiam per ducem / sanctuꝫ spũm intelligere: p mentem uero filium. Nam ubi Plato patrem dicit / filiuꝫ pariter subintelligit: ac siquis unã trium ponat essentiam / platonicis qdem multis uidebitur aduersari. Platoni tamen manifeste non repugnabit. Exhortatur autem ad grauiora simul studia doctrinarum: atqꝫ ad iocundiores quasdam disciplinas his cognatas. s. eloquentie poesisqꝫ ⁊ musice. Quibus omnibus eo consilio iubet incumbere / ut per hec qi uestigia odorẽ diuinũ inuestigãtes ipsum solũ ament: ⁊ amando saporem insup cõsequantur. Inquit ergo si uere uel si ita deum philosophemur. i. uel amãdo inuestigem9 / uel inuestigando amem9 / ipsum deniqꝫ oĩs pcul dubio cognoscemus. Profecto phic noĩ ⁊ si indagationeꝫ quandã prese ferre uidetur: amorem tamen fert pprie amatoriamqꝫ indagineꝫ: Cognouit ergo pythagoras / Cognouit ⁊ Plato aliter nos habere ad finita bona / aliter ad infinitum bonum: ⁊ finita quidem bona cognoscia nobis priusqꝫ amẽtur: ⁊ ut cognoscantur amãda. infinituꝫ uero amari ante qꝫ cognoscatur: neqꝫ tantuꝫ / ut cognoscatur quantũ ut ametur inuestigandum. At cur amandum priusqꝫ intelligatur? Quia uidelicet amor amantẽ transferens in amatum / quod pportioni deerat trãsformante supplet affectu. Non ne deus in sacris ignis sepe cognominatur? Eadeꝫ ergo metaphorica uenia: angelus qdem corpus diaphanũ. Anima uero opacũ corpus cognominetur / quamdiu uidelicet ceco hoc carcere clauditur. Itaqꝫ quemadmodum sub igne corpus diaphanũ. i. perspicuũ / uelut aer ⁊ aqua subito lumẽ / ⁊ extra ⁊ it9 admictit: terrena uero corpora uehementer calefacienda sunt prius / ⁊ calore in diaphani similitudinem prius extenuanda qꝫ igneam suscipiant lucem: sic spiritus a corpore segregati diuinum lumen subito capiunt: spiritus uero terrenis ↄiuncti corporibus transformantis amoris incendio indigent. Quo quidẽ purgati / ⁊ in diuinam translati similitudinem diuinitus tandem splendore scientie collustrẽtur. hinc porphirius ait. Inquisitio quideꝫ diuinoꝝ purificat animum / amor uero deificat. Proprio. n. rem sic exprimit uerbo / neqꝫ id qdem iniuria nam ⁊ nulla materia ex eo fit ignis quod lumen / sed ex eo quod calorem suscipiat igneum. Platonica ergo sententia est inuestigãda esse diuina. s. illa esse ⁊ qualia quoqꝫ sint communi quadaꝫ perceptione. Sed interim ñ communi / sed singulari icomparabiliqꝫ charitate amanda: sic. n. dumtaxat ea nos alicubi aperte quid sint intelligere posse / atqꝫ fore beatos. Quãtum uero hec sacris consonent litteris / nemo nisi prophanus ignorat.

Argumentum Marsilii in septimam epistolã;

Septima ep̃la Platonis est ad propinquos amicosqꝫ dionis scripta iam liberata per Dionem patria / ⁊ iniqꝫ occiso Dione. Seruꝫ ut multa ad historiam pertinentia / tum in hac epistola / tum in aliis plane intelligantur paulo altius repetenduꝫ. Plato ter siracusas profectus est. Semel quidem superioris Dionysii tẽpore quadraginta etatis annos natus. Bis uero postea iuniore Dionysio tirannidem obtinẽte. Quid aũt in singulis profectionib9 egerit / aut qua de cã profectus sit partim i ipsa eius uita a nobis scripta partim i his apparet ep̃lis. Dion uero ex eadeꝫ familia / qua ⁊ Dionysius fuisse uidetur: affinitate insuper cũ illo uarie implicatus. Qm̃ Dionis sororem Aristomachẽ supior in matrimonio Dionysius hẽbat. At ipse Dionysii filiã noĩe Areteꝫ habebat uxorem: Dinysius aũt iunior nõ ex sorore Dionis sꝫ ex alia uxore natus erat noĩe Dorade. Prima pfectõe Dion auditor Platonis effectus / uitam ad uirtutẽ traduxit: ⁊ concupiscere cepit publicũ patrie bonuꝫ. Itaqꝫ defuncto Dionysio seniore: Cum Iunior Dionysius i tyrãnidem successisset / ac puer adhuc fere ↄsilio Dionis gubernaretur / optans Dion ipsum in philosophice uite cupiditatẽ traducere / Platoneꝫ multis precibus siracusas uocauit. Ac Dionysiũ ut accersiret induxit. Parruit ergo Plato hac i primis spe duct9 se suis ↄsiliis effectuꝝ: ut illic ex tyrãnide res. p. fieret aut regnũ. Sꝫ quarto fere post platonis accessuꝫ mense Dionysius falsis adduct9 calũniis Dionẽ quasi tyrãnidi insidiantẽ expulit. Platonem tamẽ libenter amplectebatur. At plato indignatus re infecta in patriam rediit. Tertio accessit Dionem Dionisyio reconciliaturus / ⁊ ab utroqꝫ iterum atqꝫ iterum obsecratus Rogat9 etiam ab archita / ⁊ archedemo pythagoricis nobilibusqꝫ permĺtis. Tunc ⁊ Dionis reuocationẽ pollicitus est Dionysius ⁊ optimã insuper gubernandi formam se seruaturuꝫ. Sꝫ nihil eoꝝ que pollicitus fuerat prestitit. Cum uero Plato palam Dionysium redargueret / quod fefellisset fidem / tum sibi de reuocando Dione / tum Theodoti suo de heraclide seruando: infensum deinde habuit Dionysium. Itaqꝫ in summo uiuebat discrimine / ne a militibus interficeretur. Sed Architas tarentinus salmiscum oratoreꝫ misit ad Dionysium una cum naui / rogans ut platonem dimitteret. Ille eũ dimisit: ac prebuit commeatum. Plato in patriã rediit sospes. Dionysium paulo post Dion claꝫ collectis copiis Siracusasqꝫ profectus expulit / siracusanis reddita libertate. Ipse uero paulo post dolo suorum inuidiaque interficitur. Post hec hipparinus Dionis filius / ⁊ hipparinus dionysii frater / Dionis ex sorore nepos siracusas tenentes consilio nobilium freti de honestiori gubernandi forma deliberabãt Interea Dionysius hostib9 coniunctus redire

in principatũ conabatur/ Plato igitur ad hos
scribit, cohortans eos ⁊ instruens ad optimam
speciem gubernandi. i. regnum parens legibus
⁊ optimatuꝫ auctoritate suffultum. Sparsim
uero precepta eiusmodi ex hac ep̃la colligũtur
Non est alienũ a bono ingenio optare guberna
cula rei. pu. presertim quando necessitas postu
lat. At bono ciue alienũ ẽ optare hec cum omni
licentia obtinere. Non est prudentis temere
publicis se negociis implicare. Presertim ubi
absqꝫ salutis publice spe periculũ subeatur. So
la phia in re tam publica q̃ꝫ priuata quid bonuꝫ
iustumqꝫ sit/ qd non sit eiusmodi/ potest discer
nere. Humanũ genus non prius desinet in ma
lis uersari/ q̃ꝫ aut philosophi dominentur aut
qui dominantur/ deo illustrante philosophen
tur. delicata luxuriosaqꝫ educatio ingenia uel
diuina deprauat. Nullus intẽperans potest es
se prudens. Ciuitas in qua ciues incõtinentes
sunt nulla leguꝫ potẽtia contineri potest/ quin
frequentes mutationes ac semper in deterius
patiatur. Violentia neqꝫ patrie neqꝫ parenti
bus inferenda. Sed utrisqꝫ procul a uiolentia
consulendũ. Auctoritas antiquoꝝ sacroꝝqꝫ
sermonum ceteris opinionibus anponenda ẽ.
Bono uiro nihil mali potest ꝯtingere. Anima
ab hoc corpore seiuncta sub diuini iudicis sen
tentia sceleꝝ luit penas. Prestat grauissimas
iniurias pati/ q̃ꝫ inferre. Auari atque intem
perati ad res diuinas ceci surdiqꝫ sũt: adeo ut
neqꝫ ipsi uideãt/ neqꝫ ab aliis uel audire substi
neant/ uel auditas percipiant. Impietas oĩi
bꝰ peccatis mixta est: atqꝫ uicissim. Impietas
ipsa mixta peccatis/ stimulus ẽ quo precipue i
peccatores tũ in hac uita solicitantur/ tum in
altera cruciãtur. Post hec ubi de ꝯsuetudine
sua cum dionysio/ ac de philosophie studio scri
bit. Probat neminen in philosophia aliquid ꝓ
fectuꝝ/ nisi amore sapiẽtie accensus/ oĩes eiꝰ
gratia ⁊ labores substineat ⁊ oblectamenta con
temnat. Tum uero quoniam sapientis est com
templari diuina/ oportune ostendit diuina/
neqꝫ litteris unq̃ꝫ uulgo neque uerbis exprimi
posse/ immo etiaꝫ non debere. non posse quideꝫ
quia/ quod maius ẽ/ neqꝫ etiam mente omnino
comprehenduntur. Non debere etiam: quia ⁊
qui in plebe infimi sunt/ tanq̃ꝫ mõstruosa ride
rent: ⁊ qui paulo in plebe superiores/ his audi
tis uel in heresim falsam inciderent: uel oble
uem quandam altiorum reꝝ opinionem uani su
pra moduꝫ contentiosiqꝫ euaderent. Non in
quit Plato usqꝫ nihil ueri certiqꝫ de diuinis i
telligi posse. Sed neqꝫ posse exprimi: quod de
his intelligitur. neqꝫ propriam hoꝝ ueritateꝫ
intelligi eadem ratione qua cetera: forme qui
dem alie omio sunt coniuncte corporibus/ alie
penitus segregate. Ille naturales/ he diuine
uocãtur. Sũt ⁊ medie cõiũcte qdẽ quodammo
do ⁊ quodammõ sepabiles. i: ratiõales anime/ i
ter diuina ⁊ naturalia medie. Que quatenus
corporibus coniuncte sunt/ eatenus a diuinis
necessario disiunguntur. Coniungi. n. formis
a materia separatis/ nisi separatiõe nõ possũt.
Separantur autem a materia duobus precipue
modis/ tum morali purgatione/ tum resolutio
ne ꝯtemplatiua. Philosophie studium utrũqꝫ
facit. ⁊ quemadmodum qui humidum lignum
exsiccat prius sole/ deide admouet igni/ occa
sionem quidem ligno prebet ut accendatur: ne
qꝫ tñ ipse/ sed ignis accendit lignũ/ ita studiũ
philosophicum ⁊ moralem disciplinam ⁊ purifi
cando preparat animam ad diuina/ ⁊ per contẽ
platiuam resoluendo admouet mentem diuinis
atqꝫ coniugit: neqꝫ tamen ipsum diuina uerita
te format mentẽ: sed deus ipse ignis instar mẽ
tem quasi materiam philosophie bñficio para
tam ⁊ ꝓpinquantẽ/ ueritatis sue luce plustrat
Plato igitur cum dixisset diuina neqꝫ litteris
nꝫ uerbis exprimi posse/ significauit preterea
neqꝫ posse doceri uel inueniri eadem ratione q̃
cetera. In aliis. n. percipiendis inquisitio no
stra intellectum/ ⁊ parat ⁊ format. Cum tam
in diuinis ꝑcipiendis inquisitio uel purgatissi
ma atqꝫ eminẽtissima paret quideꝫ/ sed non for
met. Iccirco inquit opus esse diuturna cũ diui
nis cõsuetudine/ significans speculationis assi
duitatem/ item uite coniunctione/ siue commu
nione/ significãs purificationeꝫ morali discipli
na perfectã. Addit/ in mentẽ deniqꝫ sic affectã
nõ paulati qdem hũano quodã more/ sꝫ subito
lum ueritatis accẽdi/ sꝫ unde nam? ab igne. i.
deo. Prosiliẽte siue scintillãte. Per scitillas

ꝯsignat ideas exempla reꝝ i mẽte diuina/ desi
gnat ⁊ formulas ideaꝝ nobis ingenitas. Que
per desidiam olim consopite/ excitantur uẽti
lante doctrina. Atqꝫ uelut oculoꝝ radii emi
cantes ideis uelut stellaꝝ radiis collustrãtur.
Subdit eiusmodi lumen non accendi solum/ sꝫ
fieri in anima/ ut oñdat tum formulas esse inna
tas aĩe tum splendorem eiusmodi familiarem e
uadere. Ac ne putes in eo statu mentem ambi
guam solicitamqꝫ esse/ addidit seipsum iaꝫ alit
. i. lumẽ hoc primum diuinitus in mente accen
sum/ deiceps sua uirtute diuinoꝝ haurit copiã
radioꝝ atqꝫ almo mentem gaudio complet.
Hic animus seipsum nutrit. i. nihil querens
extrinsecus uiuit seipso contentus ⁊ q̃ꝫ beate
intus afficiatur/ ⁊ si uelit/ nequit tamen ⁊
nescit exprimere. Plato quinqꝫ in hac con
templatione meditatur gradus/ quos i theolo
gia legito diligẽtius a nobis expositos. Iubet
. n. cupidum ueritatis tum per audituꝫ ab ipso
rei nomine tum per uisũ aliosqꝫ sensus a rei ip
sius accidentibus ad ipsam rei definitionem ꝓ
cedere. per hanc ad formulam rei innatam mẽ
ti. ꝑ formulam deniqꝫ ad ideam tam formulaꝝ
q̃ꝫ reꝝ procreatricem. Docetqꝫ interea ideaꝫ
a reliquis longe differre/ quatuor precipue mo
dis. Quia. s. idea substantia est/ simplex/ imo
bilis/ contrario non permixta. Reliqua uero
quatuor. i. nomẽ ⁊ accidẽtale simulachrũ/ ⁊ dẽ
finitiõ/ ⁊ formule notio/ a substãtia/ simplicita
te/ stabilitate/ puritate/ idee degenerant. Ic
circo haud sufficienter ideam nobis imprimũt:
sed ad diuinam impressionem nos utcumqꝫ pos
sunt accomodãt. Deniqꝫ mens impressa diuini
tus/ si qñ studeat ideaꝝ characteres uerbis lit
terisqꝫ exprimere/ pulcherrimaꝝ reꝝ defor
mes reddet imagĩes: deꝝ si crediderit pytha
goricis/ non tam contendet ut depingat ideas
q̃ꝫ ut audientium animos excolat/ ac uelut ta
bellas expoliat. Quibus tandem diuine forme
diuino digito depingantur. Ipsa sane celestes
suspiciens radios/ non conabitur apud cecos ra
dioꝝ formas frustra describere. Immo si insa
nabiles sint dimittet si sanabiles dũtaxat pur
gare aciẽ aggredietur sursumqꝫ erigere. ut po
te q̃ intelligat alio se pacto frustra laboraturã.

Argumentum Marsilii in epistolam octauam
ad eosdem propinquos amicosqꝫ Dionis.

In superiori epistola pricipes Syracusa
nos instituens latius in cõnubiis precep
tis ⁊ in rebus a se Dioneqꝫ gestis uersatꝰ
est. In hac uero propria iam instituta breuio
ribus comprehendit medium semper inter uniꝰ
ac populi gubernationeꝫ obtinens: maxime ue
ro omniũ studens/ ut concilientur Ciues potiꝰ
q̃ꝫ expellantur: q̃ntum fieri potest sine aliena i
iuria rei publice status rite stabiliatur: Mox i
principio asserit homines ipio scelere pollutos
insanabiles esse: neqꝫ his ullum consilium pro
futuꝝ. Itẽ omnibus in rebus ⁊ dicendis ⁊ cogi
tãdis a deo principium faciendũ. In tota ue
ro epistola obseruabis q̃ꝫ cautus simul ⁊ cleṁs
gubernator sit plato q̃ꝫ ue diligens animoꝝ cõ
ciliator. Comꝓbat ut sui moris est gubernatio
nem lacedemonie similem. In q̃ plurimum sit
optimatum. Sit quoqꝫ regia quedam forma:
sit ⁊ populare non nihil. Damnat extremã ser
uitutem: per quam omnia libidini humane sub
dũtur. Improbat ⁊ extremam libertatem siue
licentiam: in qua quilibet ferme absqꝫ delectu
sortitur rei publice gubernacula. Medium ue
ro probat. Nota aureum dictum. Moderata
seruitus est, qua seruitur deo, imoderata qua
hominibꝰ. Tẽperatis quidẽ hominibꝰ lex deus
est: intemperatis uero libido.

Argumentum Marsilii in nonam ep̃lam.

In epistola ad Architam philosophum
publicis rebus occupatissimum/ consiliũ
dat contemplanti/ ne honestam simul ⁊
necessariam deserat actionem. Prodesse. n.
hominibus ⁊ publice ⁊ priuatim/ actioneꝫ hone
stam uocat ⁊ necessariam. Honestam qdem: qa
quemadmoduꝫ quodlibet corporis membrum ñ
sui ipsiꝰ tãtũ est: sꝫ alioꝝ ẽt/ maxie ũo totiꝰ.
Ita hoĩes alii alioꝝ sũt/ ac potissimũ spei. Ne
cessariũ uero qui ⁊ nisi aliis uixeris/ nõ potes ti
bi uiuere/ ⁊ nisi domesticis priẽqꝫ succureris.
res ꝑfecto familiaris ⁊ publica uel destituta gu
bernatore nutabit: uel a ðterioribꝰ gubernata
periclitabitur: ac deniqꝫ faciet naufargium.

108
Epla:-

Argumentum Marsilii in decimam epistolaȝ.

Aristodemum Dionis familiarem elegā
tia morum in primis philosophantem/in
sua opinione ⁊ uita confirmat/asserens
substantiā quidem philosophie moralem uirtu
tem esse: quod ⁊ nomen ipsum declarat amore
quodam culetuqȝ definituȝ. Speculationes ue
ro humanas esse uel ornamenta quedā philoso
phie extrinseca: uel uias ad ipsam mentis fir
mam puritatem/que ad mores pertinet/ꝯparā
dam. Qua ꝯparata diuina potius q̄ȝ humana:
⁊ infusa desuper potius q̄ȝ acquisita sequitur
comtemplatio. Ad quam speculatio illa prior
si conferatur/ludus quidam a Platone cogno
minatur. Id autē pythagore Socratisqȝ ma
ximum est preceptum. Ubi uero ornamēta tra
ducimus/grecum uocabulum ornamentum si
gnificat argute cuidā uanitati ⁊ supbie mixtū.
Quasi dicat/sciētia inflat: charitas edificat.
Item in maliuolam animam/sapientia non in
trabit. Sinceritatem quidem siue sanitatem
ponit ī animo simplici ⁊ tranquillo. Fideȝ uero
in uerbis, firmitatem deniqȝ in gestibus atqȝ
actionibus.

Argumentum Marsilii in undecimam ep̄l'am.

Principi laodamanti de gubernatione o
ptima consultanti consuetum illud suuȝ
dat consilium/leges quidem omnes fo
re uanas: nisi preterea probatissimi uiri/per
quos uiuunt leges/ingentem in re publica ha
buerint potestatem. Ac nisi constitutus sit ma
gistratus qdam in ciuitate/⁊ is quidem maxi
ma cum auctoritate qui morum censor/per ex
ploratores singulorꝫ actiones diligenter obser
uet/ad id semper intentus: ut quotidiana ciui
um uita animos ad fortitudinē temperantiāqȝ
pducat.

Argumentum Marsilii in duodecimā ep̄l'am.

Epistola duodecima nobis argumēto est
q̄ȝ liberalis ⁊ simplex Plato fuerit: utpo
te qui secretiora quedam commentaria
sua non dum absoluta Archite crediderit. Ar
gumentum quoqȝ id est Architā non minus mo
ribus q̄ȝ uerbis philosophantem: dignum fuisse
cui charissima queqȝ commode traderentur.
Forte ū cōmentaria hec ad explendum Critiā
non absolutum: ⁊ ad conscribendum hermocra
tē nō dum compositū pertinebant. Epistolaȝ
uero ad Dionysium que ab ignorantibus his ad
iungitur/ideo non traduximus/quia ⁊ ipsa epi
stole uerba ⁊ docti om̄s negant esse platonis.
Est autē operepretium in his ep̄l'is animaduer
tere q̄ȝ magno ⁊ cōstanti animo Plato noster/
presertim in amicorꝫ rebus fuerit/⁊ q̄ȝ grauia
sepe discrimina pro amici salute subierit. Pre
terea q̄ȝ libere atqȝ benigne tyrannū sepius cor
ripuerit/ab adulatione quidem maxime omniū
alienus: charitate uero atqȝ officio nemini ce
dens/ut non minus uita ⁊ moribꝰ q̄ȝ disputati
onibus conducere nobis possit ad bene beateqȝ
uiuendum.

Epistole Platonis.

Dion Dionysio. Bene agere.

Eo dum apud uos diuturna opa
ita imperium uestrum administra
rem: ut ceteris utilitates uestras
captantibus fidei dignitate pre
starem/grauibus calumniis me
subposui. Sciebam. n. quod me uobiscum una
res uestras amministrante: crudele nihil con
misisse umq̄ȝ uideremini. Omnes aūt q eadē in
gubernatione uersati sunt, testes mihi esse pos
sunt. Quorꝫ ego pmultos summo conatu a dā
nis non mediocribus liberaui. Imperio q̄etiā
apō uos fūgēs/ciuitatē uestrā sepiꝰ custodiui.
Tandem uero ignominiosius a uobis expulsus
sum/q̄ȝ uilissimum aliquem expelli conueniat.
Ipse ego iussus a uobis abire/qui taȝ diuturnā
operaȝ uestris sum commodis impartitus. Igi
tur post hac modo quodam inhumaniori mihi
ipsi ꝯsulam. Tu auteȝ talis tyrannus guberna
bis solus. Pecuniam uero illam egregiā abste
ī uiaticū missā p bachiū hūc una cū his litteris
ad te remicto. Neqȝ. n. ad uiaticum sufficit.
Tibiqȝ Neqȝ ad ceterā uitam satis est utilis.

Epl̄a

stanti dedecus allatura maximum/⁊ mihi nō
multo minus accipienti. Itaqȝ illam accipere
nolui. Tua uero nihilominus inter est/⁊ dare
⁊ accipere tantundem. Sed illa recepta tuorꝫ
quemuis alterꝫ honorabis/quemadmodum me
honorasti. Ego. n. abūde satis iā sū honoratus.
Et mihi oportune nunc euripidis illud uenit ī
mentem/rebus uidelicet quandoqȝ potentibus
talem tibi uirꝫ assistere optaturum. Meminisse
autem te uolo ⁊ alios tragicos plurimos/cum
tyrannum aliquem pereuntem inducunt/huiꝰ
modi illi uoces attribuere. Heu miser, pereo
nullis fultus amicis. Auri uero defectu pere
untem aliquem nullus adhuc rettulit poetarꝫ.
Illud quoqȝ poeticum/mētem habentibus ual
de pbatur. Non auri fulgor in misera mortali
um uita rarissimi/nō adamas/nō argētee mēse
q apud homines hēntur ī pretio/ita oculis cor
ruscāt: neqȝ lati fundi aut pinguia culta tan
tū ualent ad uitaȝ/q̄ntum mens bonorꝫ uirorꝫ
ꝯsētiens. Uale: atqȝ ꝯsidera tantum erga nos
erratum/quo erga ceteros pbabilius te geras.

Plato Dionysio bengere.

Audiui ex archedemo te censere non
solum me/sȝ familiares etiā meos pre
ter unicum dionem nihil mali aduer
sus te loqui debere uel agere. Hoc autem quod
de dione excipis/oñdit me in familiares meos
imperium non habere. Si. n. haberem cum in
alios tum in Dionem ac te imperium/tā uobis
q̄ȝ ceteris grecis bona ut arbitror plurima pue
nirent. Nunc autē in hoc dūtaxat magnus suȝ
quod me ipsum presto rationi mee obedientē.
Atqȝ hec dico quia nihil sinceri cratistolus ⁊ po
lyxenus ad te detulerūt. Quorꝫ alterꝫ dicere
ferunt/audisse olympiis multos de te obloq̄n
tes. forsitan acutiꝰ q̄ȝ ego ille audit. Ego. n.
tale nihil audiui. Uidetur autem mihi post hac
quotiens huiuscemodi aliquid ad te defertur/
te ita facere oportere, ut scribas ad me/⁊ rem
ipsam perquiras. Ego. n. uerꝫ fateri nec for
midabo nec erubescam. Mihi auteȝ ⁊ tibi ita se
res inuicem habet. Neqȝ nos alicui ut ita dicā
grecorꝫ incogniti sumus. Neqȝ familiaritatē
nostram huius seculi homines cōticescunt: cer
tū quoqȝ illud habeto neqȝ posteros taciturus.
Tales sūt qui eā exceperūt/utpote neqȝ paruā
⁊ nemini obscuram. Quorsum hec? Statim
aperiam/superius aliq̄nto exorsus. Nature q
dem lege sapientia potentiaqȝ excellens in idē
tendunt. Semperqȝ ista duo se inuicem affec
tant/persequntur/congrediuntur. Deinde ēt
istis hoīes admodum delectātur: quotiens siue
in carminibus poetarꝫ siue priuatis colloquiis
huiusmodi quedam referunt aut audiunt: ceu
cum de hierone ⁊ pausania lacedemonio locun
tur homines/gaudent simonidis familiaritatē
que cum illis fuit/ꝯmemorare: ⁊ que ad eos di
xit fecitqȝ/referre. Similiter periandrū co
rinthium ⁊ thaletem milesium una celebrare ꝯ
sueuerunt, periclem ⁊ anaxagorā, cresum atqȝ
solonem/ut sapientes: ⁊ cirum ut potentem.
Atq hec imitati poete creontem ⁊ tiresiam si
mul inducūt. Polydumqȝ ⁊ Minoa. Agamem
nonē ⁊ Nestorē. Ulyxē ⁊ Palamedē. atqȝ ut
mihi uidetur eadē rōe prisci hoīes Ioui pme
theū ꝯiūxerūt. Horꝫ ūo alios cōsētiētes alios
dissentientes inducunt. Alios autē q̄nqȝ ꝯcor
des/q̄nqȝ ūo discordes. Eorꝫqȝ tā dissensiones
q̄ȝ ꝯsensiones canunt. Cuncta uero hec ideo di
xi/ut illud oñderē: qō etiā cū mortui fuerimꝰ
de nobis hoīes non silebunt. Quo circa non est
negligendum/a nobis/sed curam habendum tē
poris insequentis. Fit. n. natura quadam ut i
gnauissimi hoīes nihil curent que sit de ipsis fu
tura opinio. pbatissimi auteȝ uiri cūcta faciāt
quo in futuris seculis bñ de se loquentes hoīes
audiāt. Quam ego ꝯiecturā facio esse aliquē
sensum iis qui mortui sunt/rerꝫ nostrarꝫ. Q̄m
optimi animi sic fore diuināt. deterimi autem
nequaq̄ȝ. Ualidiora uero sunt diuinorꝫ uirorꝫ
presagia/q̄ȝ aliorꝫ. Puto auteȝ si liceret supio
ribus illis defunctis de quibus loquor suam cō
suetudinem emendare/plurimam operam adhi
bituros/ut meliores de se q̄ȝ nunc opiniones
circumferrētur, hoc nobis quidem etiam nunc
fauēte deo facere licet: ⁊ siquid in superiori fa
miliaritate nostra ñ recte factuȝ est/tam factis
q̄ȝ dictis emendare illud atqȝ corrigere. ut ue
ra ⁊ optima presertim q̄ntum ad philosophiam

attinet de nobis sup sit opinio, ac fama nostra
rum reꝝ / siquidem bona est / melior: sin ma
la / bona efficiatur. Atqui nos ista curantes / ni
hil religiosius agere possemus: ⁊ negligentes /
nihil ꝓfanius. Queadmodum autem hoc fie
ri ↄueniat / ac iuste fieri possit / ego iam dicam.
Quando in siciliam ueni / fama erat me per mlꝉ
tum inter eos qui tunc philosophabantur / ex
cellere. Cupiebam etiam cum syracusas uenis
sē opinionis illius testem habere te: ut etiam a
pud multitudinem philosophia mihi honorare
tur. Veꝝ non satis ꝓspere mihi res illa succes
sit. Causam uero huius non illam fuisse dico
quam pleriq3 existimarent / sed illam fuisse cau
sam assero / quod tu nō satis mihi credere uisus
es / sed me quodāmodo dimictere uelle: alios
uero uocare, ⁊ q̄rere quid mihi esset negocii /
cum diffidentia quadaz ut mihi uidebatur. Et
qui de iis loquebantur / permulti erant: affir
mātes / qd̄ me qdem ↄtēneres: atq3 ad alia aīnz
intendisses. Hec igitur tunc fama increbuit.
Quid autem post hec fieri oporteat / iaz audi:
ut ad illud quod interrogasti respondeam / quo
pacto nos inuicem gerere debeamus. Si tu qui
dem omnino philosophiam spernis / ualere sina
mus. Sin autem uel ab alio audisti uel ipse per
te inuenisti meliora q̄z ea que a me traduntur
illa complectere. Quod si nostra tibi placent
nos quoq3 maxime honorare debes. Nunc aūt
tanq̄z ab initio tu ducas. ego sequar. Honora
tꝰ enim a te / te honorabo: non honoratꝰ autē ↄ
quiescā. Preterea si tu honorare priꝰ me cepis /
philosophiam uideberis honorare: idq3 apud
multitudinez qd̄ tu in primis cupiebas tibi glo
riam pariet / tanq̄z sapientie amatori. Sin aūt
ego te honorauero / me minime honorantem /
diuitias ammirari uidebor ⁊ sequi. hoc uero q̄z
turpe ab omnibus censeatur / non ignoramus.
Vt autem summatim dicam / te honorante / am
bobus honor erit / Me autem honorante / ambo
bus infamia. Et de iis quidē satis. Summa ue
ro ipsa non recte se hēt. Narrabit uero ipse ti
bi archedemus / cū ad te redierit. Illud autē
pretiosius ⁊ diuinius de quo ꝑ illū me interro
gas / omnino ipsi est ostendendum. Ais·n. ut
ille refert / non sufficienter tibi a me de prima

natura demonstratum fuisse. Dicendum est
igitur tibi nc ꝑ enigmata qdā: ut siqd huic ta
belle uł mari uel terra contingat / qui eam lege
rit / intelligere non ualeat. Est autez ita. Cir
ca oīuz regem cuncta sunt. Ipsius gratia oīa.
Ipse pulchroꝝ oīuz causa. Circa secundum se
cunda. Tertia circa tertium. Humanus aīus
affectat qualia illa sint / intelligere: aspiciens
in ea que sibi cognata sunt. Quoꝝ nihil suffici
ēter se habet. Sz in rege ipso ⁊ in his que dixi
nihil est tale. Quod autez post hoc est / animus
dicit. At.n. q̄lis hec tua interrogatio est
Dionysii ⁊ doradis fili ? que maloꝝ oīuz cau
sa est. Immo uero magis huius stimulus qdaz
aīo nostro ingenitꝰ. Quem nisi qs eruat / ueri
tatem certe nunq̄z assequetur. Tu hoc ad me
in ortis cum essemus sub lauris / excogitauisse
dixisti: ac tuam fuisse inuentionem. Et ego i
q̄z / si hoc ita se habere tibi uideretur / mltis me
disputationibus liberasses. Nec aliū unq̄z huiꝰ
inuentorem reperisse plurimāq3 inuestigationē
meam circa id uersari. Tu forsan aliquo audi
to diuina quadam sorte inde ꝓgressus es, De
mōstrationes autem eius rei nunq̄z firmas / sed
alias aliter ꝓtulisti: quatenus phantasia ↄiiec
tabas: Hoc autem nihil est tale. Et hoc non ti
bi soli ↄtigit. Sed certe scito neminem quādo
primum me audit / aliter affici. Et alius quidē
magis / alius uero minus defatigatus uix tandē
a labore cessant. Oīs autem ferme laborant ñ
paꝝ. Hec autē cuz ita sint ⁊ fuerint / fere in
uenimus ut opinor qd̄ tu ꝑ epistolam petiisti.
quemadmodum oportet inuicem nos habere.
Postq̄z uero hec ⁊ ꝑ se discusseris ⁊ cum alioꝝ
opinionibus comparaueris / modo rectum exa
mē peregeris / consentientez nobis te ⁊ nostris
prehebis. Quo nam igitur pacto hec ⁊ alia que
diximus fient: Recte tu qdē ea de causa arche
demuz ad nos misisti. Ac postq̄z ad te reuersus
sententiaz tibi meam rettulerit / dubitationes
alie te forsitan capient. Tu uero si recte tibi
ↄsules / mictes iteꝝ ad me archedemū. Ille rur
sus q̄si mercator nō sine lucro redibit qd̄ si bis
aut ter feceris / atq3 illa q̄ mittimꝰ / diligenter
examinaueris / mirabor equidem si non multo
melius q̄z nunc ad ea que dubitas / te habeas.

Audacter igitur id agatis. Neque enim uel tu
uel archedemus negociationem ullam suscipe
re potest / q̄ aut honestior sit aut dō acceptior.
Caue tñ ne excidant hec unq̄z in aures hoīuz di
sciplinę eruditionisq3 expertium. Nulla sunt
.n. ut mea fert opinio / que dicta ad populum /
magis ridicula uideātur: neq3 q̄ apud igenuos
prolata / magis mirabilia ⁊ diuina. Sepe uero
dicta semperq3 audita ⁊ multis ānis / uix tādez
uelut auꝝ cum magno labore purificātur. Nā
quod in hac re mirabile ↄtingere consueuit id
audi. Sunt complures hoīes / qui ista iam audi
uerūt: pollentes acumie: pollentes memoria:
In examinando ⁊ iudicando solertes: ꝓuecti
iaz etate / neq3 minus triginta annis hec audiue
runt: hi tamen affirmant / que auditu quōdam
incredibilia maxime uidebantur / ea sibi nunc
primum ualde credibilia uideri atq3 ꝑspicua.
Et que tunc ꝓbabilissima / ea nunc sibi contra
uideri. Hec igitur intuens / caue nequando te
peniteat eoꝝ que tibi indigne nūc exciderūt.
Maxima uero huius rei custodia est / nihil scri
bere: sed addiscere. Nam que scribuntur / con
tineri non possunt. Ista de causa nihil ego de
iis scripsi unq̄z. neq3 est Platonis opus perscri
ptū aliqd̄ / neq3 erit. Que autem modo dicun
tur / socratis sunt qui uir etiā duz iuuenis esset
uirtute claruit. Vale / ⁊ nobis crede. Atq3
hanc eplāz / cum sepius eam legeris / statim com
bure. Et de his quidem satis. Miraris autē qd̄
ad te polyxenū ñ mictā. Ego aūt de lycophro
ne etiam ⁊ reliquis qui apud te sunt / Idem iaz
dudum ⁊ nunc ꝓrsus affirmo. Te scilicet istis
tum ingenio tum disserēdi arte prestare q̄z plu
rimuz. nec illoꝝ quemq̄z sponte tibi in disputā
do / ut aliqui suspicātur / cedere / sed inuitos.
Atq uideris admodum modeste illis fuisse usus
⁊ honestis eos muneribus ꝓsecutus. Sz de iis q
dem ꝑinde atq3 de talibus talia multa licet di
cere. philistione si uti ↄtigerit / utere q̄z maxi
me. Et si fieri potest speusippi utere opa: atq3
remictas. Eget quidem tui ⁊ speusippus. Pol
licitꝰ āt mihi ē philistion / si abs te dimictatur /
se athenas e uestigio petituꝝ. lithotoniensem
uero illuz dimisisse / laudabile fuit. Leuis autē
petitio tam de illius necessariis q̄z de egesippo

aristonis filio. Nam ⁊ ad me scripsisti / siqs huic
uel illis iniuriam uelit inferre ac tu id persense
ris te minime ꝑmissuꝝ. De Lysiclide preterea
uera fateri decet. Nempe solus iste ex iis qui
sicilia athenas ꝓfecti sunt / nihil ī tua meaq3 ↄ
suetudine inmutauit. Sed que facta sunt / quo
tidie uerbis ꝑiirbus magis honestat.

Plato Dionyso

etis an rectius ponatur in salu
tationibus. gaudere / an quema
dmoduz ego solitus sum scribere
ad amicos / bene agere. Tu quidē
ut aiūt hi q tecum in delphis affuerunt ita deū
ipsum blande alloqui: ac similiter scribere ↄsue
uisti. Gaude: uitāq3 tyranni iocundā serua.
Ego autem neq3 deuz hoc modo neq3 hoīez salu
tarim. Non deū: quia ↄtra illius naturam loq̄
rer. Nā ꝓcul a molestia ⁊ uoluptate diuinitas.
Non hoīez: quia sepius detrimentū ⁊ dolorez si
bi affert uoluptas: hebetudiez ī aīo ⁊ obliuionē
insipientiā ⁊ petulantiam pariens. Et de salu
tatione quidem hec mihi dicta sint. Que tu po
stq̄z legeris / sicuti uoles ita capies. ferunt ue
ro non pauci te dicere solitum ad legatos quos
dā duz te adeant / in aīo habuisse grecas ciuita
tes ī sicilia restituere: ⁊ syracusanos releuare
ac ꝓ tyrannide / regiā gubernatiōez illis inducere
re. Audientem uero hec me tibi ne faceres illa
obstitisse. cum tu uehementer id cuperes. Nūc
autem illa ipsa ut faciat / dionē docere: ac tuis
ꝓpriis cogitationibus iperium a nobis tuum la
befactari. Vtrum sermones huiusmodi aliquaz
tibi utilitatem ferant / tu ipse cognoscis. iniu
ria. certe me afficis: cum contraria dicas q̄z ue
ritas sit. Et ꝓfecto satis superq3 hactenus a
philistide ⁊ aliis compluribus inuidia mihi con
flata est ⁊ apud milites ⁊ apd̄ syracusanos. Nā
cum ī arce una tecum habitarem / oīa malefacta
in me ↄuertebātur / asserentibus qui extra erāt
te singula meo consilio facere. Tu autem ap
te scis perpauca me tecum de gubernatione ci
uili sponte mea atq3 id ab initio tractauisse:
dum aliquid posse me proficere arbitrabar ⁊ alia
quedam exigua. Legum ꝓhemiis mediocriter
incumbentem. Quibus tñ postea uel te uel aliū

audio quedam p̄ter mentem meam inseruisse Que facile internoscēt ii / qui pol sunt moreꝫ ingenii nostri discernere. Sꝫ ut modo dicebam non egeo calumnia ⁊ apud syracusanos ⁊ apud alios / quibus me ista dicens criminaris: sed mł'to magis purgatione ꝯtra primā calumniam ⁊ ꝯtra nouam nuper exortam / maiorem quidem ac uehementiorē. Ergo aduers⁹ duas calumnias necesse est excusationem me duplicem aggredi. Primum quidem merito noluisse me de gubernatione rei. p. tecum agere. deinde meū illud ꝯsilium non fuisse quod tu ais ut suadereꝫ tibi ne ciuitates grecas restitueres. Et primum quidem de primo sic accipe. Ueni syracusas a te uocatus ⁊ a dione: cum esset ipse Dion magne apud te dignitatis / mihi iam pridem hospes: etate uero media atqꝫ perfecta. Quibus oīo uł' mediocriter prudēs / opus esse ad res huiusmodi gerēdas quales tue erant / existimarit. Tu uero eras admodum Juuenis: ⁊ oiuꝫ ignarus / quoꝝ oportebat te peritiā habere. Mihi quoqꝫ ualde ignotus. post hec siue quis homo siue deus siue fortuna quedam tecum dionem pepulit. Tu solus relictus es. An igitur communionē mihi aliquam tecū reꝝ ciuilium tunc relictam putas? Cum uiderem prudentem quideꝫ consultorem abs te pulsum. Te autem imprudē tem cum multis flagitiosis ita fuisse relictum / ut non imperares / licet impare arbitrareris sed huiusmodi hominib⁹ re uera seruires. Tūc ergo quid oportebat me facere? An non id qđ faciebam? Abstinere uidelicet omni gubernatione / ne inuidia maliuoloꝝ ī calūnias uocarer: Et illud oīo conari / ut uos inuicem dissidentes ⁊ longe diuisos in pristinam amicitiam gratiaꝫqꝫ reducerem. Tu mihi testis esse potes quāto conatu hoc a me negocium susceptum fuerit: neqꝫ unq̄ꝫ desertuꝫ. Tandem uix ita ꝯuenim⁹ ut domum remearem / finitoqꝫ bello quod tunc erat / ego ⁊ Dion syracusas rediremus. Tu āt nos aduocares. Hec sūt acta ī prima illa ꝓfectione ad te mea: ⁊ in patriā reditu. Facta deinde pace iteꝝ me uocasti. nō tamen ut inuicem ꝯueneramus / una cum dione: sed solum. Scripsisti. n. ut ipse tūc uenirē. Dionem uero postea te uocatuꝝ. Ea de causa ego tunc nō ueni qđ q̄deꝫ Dioni displicuit / q̄ prestare putabat ut parerem tibi atqꝫ uenirem. Transacto post hec anno / triremis una a te missa est / ⁊ simul cū illa littere tue. Quaꝝ caput erat / si uenirem dionis res ita fore / ut ego maxime optabam. Cōtra uero / si non ueniremꝫ. Pudet referre q̄ꝫ multe tunc epistole scripte sunt / tā abs te q̄ꝫ ab aliis tua causa / ex italia atqꝫ sicilia ad me ⁊ ad multos ꝓpinquoꝝ familiariumqꝫ meoꝝ. q̄ oīs exhortabantur precabāturqꝫ / ut tibi obsecut⁹ accederē. Uisū ē igitur oīb⁹ / ⁊ in primis dioni absqꝫ dilatione eundum esse. q̄ꝫq̄ꝫ ego ob etatē me excusabā. ⁊ de tua ꝯstantia me diffidere dicebam: quasi nequires obtrectatoribus maliuolisqꝫ meis discidium inter nos querentib⁹ resistere. Cōspexerā. n. iā pridē ⁊ nūc ēt ꝓspicio opes tā priuatoꝝ q̄ꝫ pricipū. q̄ꝫto maiores sūt tanto magis insidiatores / ⁊ turpiuꝫ noxiaꝝq̄ꝫ uoluptatum machinatores nutrire. quo nihil ꝑnitiosius gignit opulentia atqꝫ potestas. Uerūtamen obmissis his omnibus / uenire decreui ne querele materiam alicui familiarium meoꝝ relinquerem / quod cuꝫ possent eius res salue esse / ob negligentiam meaꝫ perissent. Que uero post aduentum meum secuta sint / tu optime nosti. Censebam equidem ut secunduꝫ ꝓmissa epistolaꝝ tuaꝝ q̄ꝫ primuꝫ dionem reuocares: ⁊ pristina familiaritate recipes. cuius ego rationem habendam esse putabam. In quo si mihi paruisses / forte melius tue ⁊ syracusanoꝝ ceterorumqꝫ grecoꝝ res ut mea uaticinatur opinio / sese hērēt. Arbitrabaꝫ deiñ bona dionis / suis restitui debere / nec illis diuisorib⁹ quos tu prefeceras / eoꝝ administratiōeꝫ amplius relinq. Judicabam preterea pecuniam singulis annis dioni solitam micti / esse mictendam / non diminutam ob presentiam meam / sed magis adauctam. Cuꝫ autem hoꝝ nihil abs te impetrare possem / abire ꝯstitui. Tu uero annuꝫ me expectare rogasti: affirmans te dionis bona omnia redituꝝ / ita ut media pars corinthum ad dionē ipsum micteretur. reliqua uero ꝓ eius filio syracusis maneret. Multa preterea referre possē q̄ ꝓmissa a te seruata ñ sūt. Sꝫ ea ob multitudineꝫ obmicto. Cū. n. bonoꝝ dionis omniū uenditioneꝫ faceres absqꝫ ullo eius consensu / q̄ꝫq̄ꝫ ita demū hoc faciendum dixeras / si ille assentiretur / promissis omnibus. o. uir mirabilis colophoniuꝫ / ut aiūt / suffragiū fineqꝫ gloriosissimū imposuisti. Rē ꝑfecto nꝫ hōestaꝫ / nꝫ honorificam. neqꝫ iustaꝫ. neqꝫ utileꝫ machinatus me ō terrere conatus es tanq̄ꝫ rerum illaꝝ nesciuꝫ: quo ego pecunias ad dionem mictendas postulare desisterem. Nam cum heraclidem pelleres quod neqꝫ syracusanis neqꝫ mihi iustum uidebatur / egoqꝫ una cuꝫ theodote ⁊ Eurybio ꝓ heraclide deprecarer / accepta hinc quasi sufficienti quadam occasione / iampridem te deprehendisse dixisti / nullam mihi curam esse rerum tuaruꝫ sed dionis solum / eiusqꝫ amicorum ⁊ propiquorum. Itaqꝫ cum heraclides ⁊ theodotes dionis amici suspitione criminis non carerēt / me omnia facere / quo meritas penas nō darent. Nec quidem in nostra illa ciuilis administrationis ꝯmunione / ⁊ quancumqꝫ aliam dissensionem nobis accidisse quid mirum? Prauus. n. a prudētibus uiris merito existimari possem / si potentie tue magnitudine adductus / ueterem amicum ⁊ hospitem meum a te patria pulsuꝫ: nulla in parte ut ita loquar te deteriorem prodidissem atqꝫ destituissem. Te uero iniuriantem illi preposuissem: ⁊ omnia fecisseꝫ que imperares tuarum scilicet opum gratia. Certe si illuꝫ tui gratia ꝓdidissem / nemo aliam mutationis mee causam fuisse dixisset. Hec igitur ita gesta / causa fuerunt succensendi inter nos / ⁊ nihil communicandi. Uerum mihi oportune iam sermo in eam transit partem: de qua secundo mihi loco dicendum proposui. Attende obsecro diligenter / si uerum tibi dicere uideor. Dico te archidamo presente ⁊ aristocrito cum esses in ortis uiginti ferme dies ante recessum meum e syracusis athenas / dixisse mihi illa que nunc etiā dicis / quod heraclidis ⁊ alioruꝫ omnium magis q̄ꝫ tui curaꝫ habereꝫ. Preterea me in presentia illorum rogasti / an meminissem cum primo syracusas ueni / suasisse me tibi ciuitates grecas restituere. Egoqꝫ concessi meminisse me: ⁊ adhuc dī ēt tunc optimuꝫ mihi uideri. Fatendūꝫ est. o. dionysi / quod subinde dictum est. petii equidem utrum id solum tibi consuluissem: an aliud preterea? At hec tu iracunde nimium ⁊ contumeliose respōdisti / ⁊ alia ēt me precepisse. Ita q̄ꝫ ꝯtumelia tūc ī me id fuit ut putasti. nūc āt assueratio ꝓ sōnio est. Rogasti autem me aperte nimium si bene quid meminime deridens / An ista precepissem tibi q̄ꝫ docto / an non? Respondi te id optime meminisse. At ipse ad hec adiecisti. Ut docto in geometria an quo modo? Tunc ego quod respondere poteram / reticui / ueritus ne uerbi alicuius exigui causa nauigatio illa a me expectata / mihi prolata āgusta fieret. Ceterum ad illud iam redeamus / quo tēdunt hec omnia. Noli inuidiam cōflare mihi / dicens te prohibituꝫ fuisse / a / me ciuitates grecas dirutas a barbaris / restituere. ac syracusanis gubernationem pro tyrannica regiaꝫ mutare. Nihil. n. de me potes mentiri / quod a meis sit moribus alienius. At qui si foret alicubi sufficiens huius rei iudicium / etiam alia dicerem superioribus clariora: probaremqꝫ manifeste me suasisse tibi ut illa faceres. Te autem recusauisse. Nequaq̄ꝫ difficile est ostendere illa futura fuisse optima ⁊ tibi ⁊ syracusanis ⁊ siculis omnibus. Si ergo negas te ista dixisse / cum dixeris: satis equidem habeo quo te criminer. Quod si fateris: stesicorum / sapientem puta. atqꝫ eius palinodiam. i. cantum superiori contrariuꝫ imitatus / ex mendaci sermone te ad uerum traducas.

Plato dioni syracusano / bene agere.

Uto manifestam esse per omne tempus propensissimam uoluntatem meaꝫ circa singula que contigerint. Neqꝫ occultū esse uobis / studium ꝯficiendi fuisse mihi non aliam magis ob causam: q̄ꝫ ut in rebus honestis honorem consequerer. Censeo. n. esse iustum / ut qui reuera boni sunt uiri / ⁊ talia faciunt / dignam gloriam consequātur. presentia igitur / Deo gratias / recte se habent. De futuris uero maximum uobis ꝓpositū est certamen. Nā fortitudine quidem celeritate ac robore prestare tale est / ut alioꝝ quoqꝫ esse possit. Sed ueritate. Justitia. Magnificentia. ⁊ huiusmodi quadā honstate ⁊ dignitate precellere ad eos q̄ ista gerūt ⁊ taliū sibi gloriā uendicant. pre ceteris attinet. Manifestū sane ē qđ dico. Meminisse

autem debemus oportere nos/ut te non latet.
plus ab aliis q̄ viros/a/pueris differre. Itaq;
constare omnibus deb; tales nos esse/quales ui
deri uolumus. presertim cum deo iuuante per
facile sit futurum. Ceteris siquidem hoc con
tigit ut multa loca obire compulsi fuerint ad
id consequendum. Rerum uero tuarum status
huiusmodi est/ut ex uniuerso/ut ita dixerim/
terrarum orbe unum in locum: ⁊ in illo ipso in
te unum maxime oculi omnium sint conuersi:
Tamq̄ igitur subiectus oculis spectatusq; ab
omnibus conare lycurgum illum antiqu; expri
mere ⁊ cyrum: ⁊ siquis alius uideatur umq̄ mo
ribus ⁊ publicis institutis excelluisse: presertiz
cum sit multorum ac pene omnium uestrorum
opinio post dionysium sublatum res esse peritu
ras/propter tuaz ⁊ heraclidis ⁊ theodoti cetero
rumq; nobilium ambitionem ⁊ excellendi cupi
ditatem: primuz quidem optandum est/ne quis
quam talis existat: Quod siquis apparuerit ta
lis/tu medebere: ut res in melius deducantur.
Ridiculum tibi forte uidetur/me ista monere/
cum tibi sint nota. Sed ego in theatris conspi
cio certatores/a/pueris prouocari: ne dum ab
amicis. qui beniuolētie studio cohortari putan
tur. Vos certe nunc tamq̄ in theatro quodam
certatis. In quo si nostra opera opus est. certi
ores nos facite. hic autem perinde se res habēt
ut cum uos aderatis. Scribite mihi quid actuz
sit quid ue agatur. Nam licet audiamus multa
certi nihil habemus. Multe a theodoto ⁊ hera
clide feruntur epistole Lacedemona ⁊ eginam.
Nos autem ut dixi audientes multa de rebus
uestris nihil aperte percipimus. Nec te lateat
eam esse de te apud quosdam opinionem/quasi
de homine aliquanto minus q̄ decet/officioso
atq; affabili. Memento igitur necessariam esse
ad res agēdas/hominū būiuolentiā. austeritas
uero solitudinem amicorum parit: felix esto.

Dion perdice bene agere.

[E]uphreo suasi quemadmodū ad me scripsi
sti: ut in rerū tuar; amministratione per
seueraret. Est autem meum tibi quoq; ⁊
de aliis rebus quemadmodum religio ⁊ hospita
litas postulat consiliū dare. et quemadmodum
Euphreo uti debeas. profecto uir ille ad multa
utilis esse potest. Maxime uero ad id/cuius tu
plurimum indiges ob etatem/presertiz cum ha
ud multi reperiantur/qui de iis rebus consili
um iuuenibus idonei sint afferre. Est enim uox
q̄dā uniuscuiusq; ciuilis gubernatiōis: uelut ani
malium quorundam. Nam aliam popularis/ali
am paucorum/aliam unius gubernatio uocem
emictit. Has intelligere multi profiterētur.
sed longe absunt ab intelligendo preter admo
dum paucos. Que igitur gubernatio propriam
uocem erga deos ⁊ erga homines emictit: con
sentaneasq; uoci actiones reddit/ea uiret sem
per atque seruatur. Quod si uocem alterius
imitatur/interitum recipit. Ad hec euphre
us tibi perutilis esse poterit: quamuis ⁊ ad ali
a uir fortis sit. Rationes enim monarchie.
idest principatus unius non minus q̄ eos qui
apud te sunt/eum inuenturum esse ipero. Ad
hec igitur illo fretus/utilitatem ex eo percipi
es: ⁊ referes ipsi tu deinde quāplurimam. Quod
siquis hec audiens/obiiciat: Plato quidez pro
fitetur que ad popularem statum conferant in
telligere. Nunquam tamen/licet occasio data
fuerit/in ciuitate sua surrexit ad consilium po
pulo exhibendum/ad hec respondebitur. Pla
tonem sero tandem fuisse in patria/populum
q; offendisse iam senescentem/assuefactumq; p
illos qui ante se fuerant/multa diuersa facere
a/consilio suo. Nam libentissime ut parenti il
li consuluisset/nisi frustra seipsum periculo sub
iecturuz existimasset. Idem quoq; circa consi
lium mihi futurum existimo. Si. n. insanabiles
uideremur/re dimissa/omni de me mei q̄ con
silio abstineret. Esto felix.

Plato hermie/erasto ⁊ corisco beneagere.

Ibi quidem uidetur deorum aliquis for
tunā uobis optimā/modo recte eā recipi
atis/benigne abūdeq; parasse. Quippe
finitimi estis/⁊ utilitatē uobis mutuam confer
re ualetis permaximam. Hermie siquidez neq;
multitudo equoruz/neq; aliis belli apparatus/
neq; auri magnitudo usq; adeo uires augeret/
quantum amicorum bonoruz constantia atq; fi
delitas. Erasto aūt ⁊ corisco preter sapiaz istā
de spectebus pulcherimam/alia insuper affirmo
et si sum senex opus esse sapientia aduersus im
pbos iniustosq; cauēdi ⁊ adresistendū potētia.
Sunt. n. inexperti frauduz: quia penes nos cū
hominibus uiuere diu consueti sunt minime ma
lis. Quapropter illos huiusmodi quadam indi
gere dico cautione/ne cōpellantur uerā negli
gere sapiaz: ⁊ humanam hanc necessariāq; sapi
entiam plusq̄ deceat/meditari. Rursus uero
eā ipsam uim mihi uidetur hermias in primis na
tura usq; ⁊ arte cōsecutus. Quid igitur dico?
Equidem erasti ⁊ Corisci expertus magis q̄ tu
confirmo tibi. o. hermia. denuncio. testor/nō
facile magis fidos hoies istis finitimis esse te re
ptur;. Tibi itaq; ꝯsulo ut quoad fieri pōt ac l;
omni studio hos uiros ꝯplectaris. Vobis quoq;
o. heraste ⁊ corisce ꝯsulo/ut hermiam uicissiz su
scipiatis certātes mutuo amore ⁊ beneficio uno
maxime amicitie nodo uinciri. At siquis uestrū
coniūctionem istaz dissoluere uideatur/naz hu
mana qdez mobilia sunt/huc ad me meosq; mic
tite accusatoriā delinquentis epistolam. Puto
.n. responsiones nostras iustitia ⁊ pudore/nisi
quid magnum subsit/magis omni ut dicitur in
cātatione uos i pristinam amicitiam ⁊ cōmunio
nez copulaturas. Ita si philosophemur omnes
nosq; ⁊ uos quantum ualebimus ⁊ nostrū cuiq; ꝯ
cedetur/rata hec modo edita fusa oracula ser
uabuntur. Quod si ista negligamus/nihil equi
dem profabor. Omen namq; bonuz uobis predi
co. Atq; uaticinor hec bona omnia uos ita de
mum esse facturos/si deus uoluerit. Hanc ue
ro epistolam/a/uobis tribus simul legendaz cē
seo. aut saltem duobus una legentibus: ⁊ sepe
etiam repetentibus. Vtendum q; uobis pacto ⁊
lege certa/etiam iureiurando ut equz est inter
posito/nō sine eleganti studio atq; huius studii
sorore disciplina/testādo dūz rer; omniū ducē
presentium ⁊ futurar;: ac ducis ⁊ cause patrem
dominum. Quem/si uere philosophemur/co
gnoscemus aperte omnes/quatenus felicis ho
minis natura potest attingere.

Plato Dionis propinquis ⁊ ami
cis/bene agere.

[S]cripsistis mihi censere uos eandem men
tem i re. p. esse uobis conseruandaz. quā
Dion habuissz: meq; rogatis i ꝯmunionē
accedere quantū uerbo factoq; uirium habeaz.
Ego autem si eam uoluntatem opinionēq;/quā
ille habuit/habetis/assentior uobis/⁊ i commu
nionē accedo. Si ū habetis/de ea re ꝯsultanduz
etiā atq; etia dico. Que uero fuerit illius mēs
atq; uoluntas/nō ut coniiectans/sed tanq̄ sci
ēs referre possū. qū ego primū syracusas pfect9
suz/annos circiter q̄dragita etatis agēs/Dion
i ea erat etate/qua nūc hipparinus/⁊ in ea qua
tūc erat opinione sēp pseuerauit/syracusanos
putans fore liberos oportere: atq; optimis legi
bus gubernari. Itaq; non esset mirandum/siqs
deorum hunc in eadem opinionem rei. p. guber
nande ipsi consentientem prestitisset. Qua ue
ro ratione id fuerit faciendum/digna res est/q̄
et seni ⁊ iuueni audiatur. Conabor autem/quo
niam presens tempus id poscit/rem omnez/a/
principio uobis referre. Eqdem adolescens tū
essem/eamdem quam pleriq; habui cupiditatez
Statueram. n. cum primum mei ipsius con pos
factus essem/ad rem. p. me conferre. Interiz
talia quedā circa rem. p. ꝯtigerūt. Nam cum
presens rei publice status/a/multis improbare
tur: secuta mutatio est. Tunc unus ⁊ quinqua
ginta uiri gubernationem arripuerunt. horum
undecim in urbe: decem uero in pireo forensiū
urbanarumq; reruz amministratiōez habebāt.
S; penes triginta uiros summa erat oium auc
toritas constituta. Horum non nulli domesti
ci ⁊ noti erant mihi: qui me statim inuitauerūt
ad rem puplicam capessendam. Atq; ego nihil
mirabile sum ob iuuentutem perpessus. Quip
pe existimabam illos ab iniusta uita ciuitatem
ad iustos mores debere conuertere. Itaq; dili
genter in dies quid facerent/obseruabam. Ve
rum animaduerti eos breui admodum tempore
ita se gerere/ut prior illē rei puplice status fuis
se aureus putaretur. Nam ⁊ alia multa in iu
ste fecerunt: amicum meum seniorem Socra
tem/quem ego iustissimum omnium qui tunc
erant/apellare non uereor: una cum aliis
quibusdam ad adducendum aliquem ciuium
ad se miserunt/ut ultimo supplicio affice/

rent. Socratem ipſum uel ſponte uel inuitum
quaſi participem ſibi ꝯiungerent / q tñ parere
noluit / ac potiꝰ cuncta pati grauiſſima ꝯſtituit
q̄ꝫ impiorum ſcelerum illis ſocius. fore. Hec
igitur cũ uiderẽ ⁊ alia q̄dã nõ parua / grauiter
tuli: ⁊ ab illis malis me me recepi. Nec multo
poſt ſecuta hoꝝ trigita euerſio eſt: totaqꝫ res.
p. mutata. Rurſus igitur q̄uãq̄ꝫ moderatiꝰ / cu
piebam tñ adire rem. p. Sꝫ agebãtur tũc etiaꝫ
utpote turbata re. p. q̄ ĩ ꝓbares / ꝑmulta. Nec
ſane miꝝ fuerit in huiu modi mutationibus ini
micos quoſdã penas dare grauiores / quãq̄ꝫ q re
dierant / magna uterẽtur clemẽtia. Iteꝝ forte
quadã accidit ut Socratẽ hũc amicũ noſtrũ po
tentes ĩ re. p. q̄dam accuſarent / ĩpium crim̃ ob
iicientes / ac minime oĩum ipſi ꝯueniens. q̄ꝫ. n.
nõ recte de diis ſentiret / aliiq̄dem in iudicium
traxerũt. Alii ſententiã in eũ dixerũt / ꝯdẽna
uerũtqꝫ. ⁊ eũ hoĩꝫ ne cauere q ſuꝑiori tempore
quo nihil ĩpie faceret unũ ex ipſis tũc exulãteꝫ
ducere / atqꝫ rei impie nullo modo ꝑticeps fieri
ſubſtinuerat. Cũ hec igitur aĩaduerterẽ ⁊ hoĩes
q in rei. p. gubernatiõe uerſabantur / legeſqꝫ ⁊
mores q̄nto magis cõſiderarem / q̄ntoqꝫ magis
etate ꝓgrederer / tãto difficilius arbitrabar eſ
ſe recte rem. p. gubernare. Neqꝫ. n. hoc fieri
põt abſqꝫ amicis ſociiſqꝫ fidelibꝰ. Quos nec re
ꝑire iã exiſtentes facile erat: Nõ. n. ampliꝰ ĩ
patriis moribꝰ inſtitutiſqꝫ ciuitas noſtra guber
nabatur. ⁊ parare nouos impoſſibile erat ſine
ſumma difficultate. At ſimul leges moreſqꝫ pe
nitus corrupti erant: Itaqꝫ ego ille qui prius
exarſerã incredibili cupiditate me ad reꝫ. p. cõ
ferẽdi / intuẽs cũcta ĩ preceps deferri / tãdẽ quo
me uerterẽ / neſciebã. Et ab inueſtigatione q̃d
nequaq̄ꝫ deſiſtere placuit: ſiq̄d forte meliꝰ eue
niret ⁊ circa hec ipſa ⁊ uniuerſam rem. p. Agen
di uero oportunitatẽ aliq̄ꝫ expectare. Tandẽ
uero ꝯptum eſt mihi res. p. om̃s que nunc ſunt
imꝓbe gubernari. Naꝫ quantũ ad leges attinet
inſanabiliter ferme ſe habent. Nullo inſtituto
mirabili / ſꝫ fortuna quadã uiuẽtes. Quapꝑter
dicere adductus ſum / laudãs rectã phiaꝫ / q̄d iu
ſtum ſit ⁊ q̄d non tam in re. p. q̄ꝫ priuata per eã
dũtaxat diſcerni. Itaqꝫ nõ prius deſinere hũa
nuꝫ genus ĩ malis uerſari / q̄ꝫ aut hoĩes recte ue

reqꝫ philoſophantes reꝝ. p. gubernationẽ ade
pti fuerint: aut hi q gubernant / diuina quadam
ſorte / uere philoſophentur. hac ego mẽte italiã
ſiciliamqꝫ adiui. hec fuit prima in ea loca ꝓfec
tio mea: Ego cum ꝑuenisſem / uitam illam / quã
beatã uocant / Italicaꝝ ſyracuſanarũqꝫ m̃ſaꝝ
plenam nullo modo probaui: his dꝫ in die ſatu
rum fieri ⁊ nocte numq̄ꝫ iacere ſolũ: ⁊ cetera q
uitam huiuſmodi ſubſequntur: Nemo. n. oĩum
q ſub celo ſunt / ſi in huiuſmodi moribus ab ado
leſcentia nutriatur / quãuis natura mirabili ſit
unq̄ꝫ tamen prudens euadet. Temperatus eſſe
certe nunq̄ꝫ curabit. Eademqꝫ erit de ceteris
uirtutibus ratio. Ciuitas autem nulla leguꝫ ul
laꝝ potentia quieſcere poterit / ſi cũcta in ſuꝑ
fluos ſumptus eroganda ciues exiſtiment / cete
riſqꝫ poſt habitis omnibus / conuiuiis dũtaxat
et uenereis oblectamentis obnixe putent ope
ram ĩpendendam. Neceſſe eſt huiuſmodi ciuita
tes modo ĩ tyrannidem / modo in paucoꝝ potẽ
tiam / modo in popularem ſtatum mutari / neqꝫ
unq̄ꝫ quieſcere. Iuſte uero equabiliſqꝫ guberna
tiõis / eos qui in his ciuitatibus potentes ſunt /
ne nomen quidem ipſum audire uelle. Hec ego
una cũ ſuperioribus illis conſiderãs / ſyracuſas
profectus ſum: forte quidem fortuna quadam.
Videtur autem alicuius eorum opera qui ſupra
nos ſunt / principium tunc fuiſſe datum omnibꝰ
que nuper dioni ſyracuſiſqꝫ contigerunt. Ac
uereor / ne pluribus inſuper / ſi uos mihi nũc ite
rum conſulenti nequaq̄ꝫ aſſentiamini. Quẽad
modum uero dicam omnium fuiſſe principium /
ꝓfectionem tunc ſyracuſas meã accipite. Ego
cum dione tunc iuuene eram frequens ⁊ que ho
minibus optima fore arbitrabar quibus poterã
rationibus ſtudebam ⁊ ut faceret conſulebamꝰ.
Sed his dicendis uideor latenter ⁊ preter intẽ
tionem tunc meam tyrannidis ruinam que ſecu
ta ẽ / parauiſſe. dion. n. cum eſſet acerrimo in
genio cum ad cetera omnia tum ad ea que tunc
dicebantur a me perdiſcenda / ita celeriter ac
uehementer illa arripuit / ut nemo ex omnibus
iuuenibꝰ quos umq̄ꝫ ꝯueneri. Ac reliquã uitaꝫ
ducere ſtatuit multo preſtantius q̄ꝫ alii multi
italicoꝝ atqꝫ ſiculoꝝ: uirtutẽ potiꝰ q̄ꝫ uolup
tatẽ delitiaſqꝫ ſectatꝰ. Itaqꝫ ĩfẽſꝰ uiuebat illiſ

qui ĩ tyrãnicis inſtitutis degebãt. atqꝫ hoc uſqꝫ
ad dionyſii mortẽ. Poſtea uero aĩaduertit eaꝫ
ſentẽtiã quã ipſe rectis ſuſcepat rationibꝰ / nõ
in ſe uno ſolũ / ueꝝ etiã in aliis q̄buſdã lꝫ nõ mł
tis exiſtere / in quoꝝ numero dionyſiũ iuniorẽ
diis hñ iuuãtibus ſperabat fore: q̃d ſi accideret
et ille ipſe ⁊ ceteri ſyracuſani mirificaꝫ felicita
teꝫ nãciſcerentur. Quapꝑter cenſuit me q̄ꝫ ce
lerime ſyracuſas accedere debere / hoꝝ ſociũ ad
iutoremqꝫ futuꝝ: memoria tenens q̄ꝫ facile du
dum mea ſecum conſuetudo ipſum ĩ cupiditateꝫ
uite pulcherrime atqꝫ optime traduxiſſꝫ. Quã
cupiditatẽ ſi in dionyſio ut aggreſſus erat / ꝑfi
ceret / magnã ſpem habebat / abſqꝫ cedibꝰ ⁊ ſan
guine / ⁊ abſqꝫ iis q̄ nunc euenerunt malis / uerã
uiuendi rõem ac beatã uitã in uniuerſa illa regi
õe cõſtituere poſſe. Hec dion recte ꝯſiderans
dionyſio ſuaſit ut me uocaret: ⁊ ipſe quoqꝫ ro
gauit / ut accederet: cunctis poſt habitis feſtina
rẽ: prius q̄ꝫ ulli alii dionyſio adherẽtes / negle
ctis optimis uite iſtitutis ad alia illuꝫ deflecte
rẽt. Cohortationẽ iſuꝑ precibꝰ lõgã adiũxit.
Quod nã inq̄t tempus aliud iã expectamus ad
agendum oportuniꝰ? q̄ꝫ q̃d nũc nobis eſt / diui
na quadã fortuna ꝯceſſum? Narrabat preterea
magnitudinẽ impii dionyſii ꝑ italiã atqꝫ ſiciliã
eiuſqꝫ ĩ his ipſis lociſ potentiã / iuuentã quoqꝫ /
atqꝫ cupiditatẽ eius ad phie ⁊ diſcipline ſtudia
uehemẽtiſſimã. Quinetiã q̄ꝫ propenſi forẽt eiꝰ
neceſſarii atqꝫ domeſtici ad eã quã ſuaderem di
ſciplinã uite recipiendã. ipſuꝫ quoqꝫ dionyſiũ
ad hoc ꝓuocare idonei. Itaqꝫ ſi nunq̄ꝫ alias ⁊
nũc certe maximã adeſſe ſpeꝫ / eoſdeꝫ fore ⁊ phi
loſophos ⁊ magnaꝝ pꝛĩcipes ciuitatũ. Ille igi
tur his me rationibus / aliiſqꝫ generis eiuſdẽ ꝑ
multis adhortabatur. ego ũo quo tãdẽ affectuſ
iuuenũ euaſurus eſſet / formidabaꝫ. Taliuꝫ. n.
cupiditates ⁊ ueloces ſunt / ⁊ ſepe ſibimet ꝯtra
rie ꝑferuntur. dionẽ tñ tum natura grauẽ / tũ
etate iam ſatis matuꝝ eſſe ſciebam. Itaqꝫ cogi
tanti ambigentiqꝫ mihi utrũ eundũ parendũqꝫ
foret nec ne / ſubiit tandẽ / eundũ eſſe atqꝫ parẽ
duꝫ. Atqꝫ ſiquis unq̄ꝫ ea que de legibus ⁊ re. p.
cogitauerat / ꝑficere uelit / nũc fore tentanduꝫ
Quippe cũ iudicarẽ / ſi uni dũtaxat ꝑſuaſiſſem
[illegible]e bona ſufficienter oia ꝑfectuꝝ. Quãobre

hac ſententia fiduciaqꝫ domo abiui. nõ qua opi
nabantur q̄dam: ſꝫ quadã ꝯſcientie uerecundia
in primis adductus: neq̄ mihi ipſi uiderer uer
ba ſoluꝫ hẽre: effectũ uero officiũqꝫ ſponte pre
ſtare. ꝑdereqꝫ primũ dionis hoſpitalitateꝫ ami
ciãqꝫ non paruis ſubiecti periculiſ. Cui ſiq̄d ad
uerſi accideret / uel pelleretur a dionyſio cete
riſqꝫ inimiciſ. Atqꝫ profugus ad nos his uerbiſ
confugeret. O. Plato uenio ad te patria pul
ſus cum neqꝫ militibus neqꝫ equitibus carereꝫ
quoꝝ uiribus reſiſterem / inimicis: Sꝫ uerbis ꝑ
ſuaſioneqꝫ indigerem: qua maxĩe ſciebaꝫ te poſ
ſe / iuuenes ad probitatẽ iuſtitiãqꝫ exhortando
ĩ amicitiã neceſſitudinẽqꝫ deuincire. Quaꝝ ꝺ
fectu eoꝝ / modo ꝑ te factum eſt / ut ego ſyracu
ſis expulſus huc acceſſeriꝫ. Et mea quidẽ fortu
na abſte deſerta minus tibi uitupatiõis affert.
At uero ipſa philoſophia / quam ſem̄p laudas /
quãue apud alios carere honore cõquereris / nõ
ne abſte nũc una mecũ prodita eſt? Quod ſi me
garis fuiſſem / ueniſſes utiqꝫ mihi adiutor / cum
te uocaſſem: alioquin te omniũ ignauiſſimuꝫ iu
dicauiſſes. Nũc aũt ob itineris longitudineꝫ /
ꝑiculũqꝫ nauigationis atqꝫ labores / te excuſãs
infamiã euitare te putas. ꝑmultũ certe aberit.
Si inq̄ꝫ hec ille diceret: Que nam mihi eſſet ꝓ
babilis reſpõſio? Certe nulla. Quas ob res ra
tionibus quoad fieri põt probabilibus atqꝫ ipſo
iure adductꝰ acceſſi / relinquẽs ꝯſuetudines me
as ſatis q̄dem honeſtas / ſub tyrãnidem neqꝫ me
is ſermonibus neqꝫ mihi ꝯuenientem. Veniens
auteꝫ me liberaui / ne uel hoſpitalis iupiter / uel
phica ſors accuſare me poſſet. Certe phie dede
cori fuiſſeꝫ / ſi ob mollitiẽ timiditatẽqꝫ uitupa
ri potuiſſem. Ceteꝝ cuꝫ eo ueniſſem / neqꝫ. n.
oportet lõgius euagari / oia apud dionyſiũ ſedi
tionis plena offendi: atqꝫ calũniaꝝ in dionem /
quaſi tyrãnidẽ affectaret. defendi igitur quan
tũ ualui. ſꝫ paꝝ potui. Quarto. n. fere menſe
poſt aduentũ meũ dionyſius accuſans dionẽ q̄
tyrãnidi inſidiaretur / ĩ paruũ cõiecit nauigiuꝫ
ac turpiter expulit. Amici uero dionis / quot
eramus / cuncti formidabamus / ne forte ali
quem noſtrum dionyſius quaſi ſocium illius
criminis ſupplicio afficeret. Rumor autem ex
mortus eſt ſyracuſis / me occiſum eẽ a dionyſio

ꝗ oĩuꝫ q̃ tũc acciderit/auctorē. At ille sētiēs
nos ōs sic affectos/ueritus ne ex metu nostro.
aliqd forsan accideret grauiꝰ/bn̄igne admoduꝫ
oēs recepit. Me certe ipsuꝫ ɔsolatus/bonā babe
re spem iussit/ atqꝫ ut ꝑmanerem oĩo rogauit.
Erat. n. sibi in fuga qdem mea nihil honesti. sꝫ
ĩ ꝑmanēdo. Atqꝫ iccirco precari me maxime si
mulabat. preces aũt tyrannoꝝ necessitati ꝑmi
xtas esse nō ignoramꝰ. Cũ uero ne abirē machi
naretur/collocauit me ĩ arce: atqꝫ his locis ha
bitare uoluit. Unō nullꝰ post hac nauta nō mō
ꝓhibente illo: sꝫ nisi iubēte atqꝫ mittēte foret
aductusꝰ. neqꝫ q̃q̃ꝫ siue mercator siue alicui
us ꝓuicie magistratꝰ/ me solũ exeũtē ɔspexissꝫ
q nō me captũ ad dionysiũ repēte reduceret.
presertim cũ iaꝫ ɔtra q̃ꝫ priꝰ uulgatũ esset: dio
nysiũ rursus platonē uehemēter ɔplecti. Et quo
dāmodo ita erat. Neqꝫ. n. tacendum est ueꝝ.
Cōplectabatur illē qdē in dies me magis atqꝫ
magis ⁊ gaudebat moribus nostris atqꝫ cōsuetu
dine. Cupiebatqꝫ a me laudari magisq̃ꝫ dioneꝫ:
et amicũ longe magis existimari. Et ad id qdē
maxĩe ɔtendebat. Rōem uero qua id optime fu
isset factum/ si modo fieri potuisset: neglexit.
Hec. n. fuerat/ut mihi uꝫ ĩ audiendis addiscen
disqꝫ ꝓhie rõibꝰ liberiꝰ adhereret/ necũqꝫ ɔue
niret. At uero ad hoc ille diffidentior erat: ti
mens ne queadmodũ asserebant calũniatores/
si rationibus illis ĩplicaretur: dion q̃ cupiebat/
iā esset oĩa ɔsecutus. Ego aũt oĩa ꝑtuli. in eadē
sententia ꝑseuerās/qua ab initio ꝓfectus erā:
tētans si quo pacto fieri posset/ ut ĩ cupiditatē
uite philosophice ꝑueniret. At ille ɔtra nitēs
me uicit. Et primũ qdem tempus mee ꝓfectio
nis ĩ siciliā/ actionũqꝫ illic meaꝝ ꝑ hec oĩa tra
ductũ est: posteris uero tꝑibus ĩ siciliā iteꝝ suꝫ
reuersus/quo me omĩ studio Dionysius reuoca
bat. Quā uero ob cām rursus accesseriꝫ qd ue il
lic egeri/neqꝫ id qdem absqꝫ rõe/tũc demuꝫ uo
bis referā/cũ uobis/qd potissimũ rebus sic se ha
bentibus agenduꝫ sit ɔsulero. Referā inq̃ꝫ eoꝝ
gratia q interrogāt quo nā ɔsilio secundo redi
erim. Sꝫ ne q̃ accessoria sunt precipuis anponā
tur/ad consiliũ iā deuenio. Reor eqdeꝫ hoĩem
ɔsulentē egroto ⁊ circa iustũ imtēꝑato/in pri
imis hoc suadere debere. ut modũ uiuēdi mutet

Ac si egrotꝰ ĩ hoc obediat/tũc alia iā illi ad me
delā ɔferre. At si parere nolit/tũc ɔsulentē ip
sum uiꝝ putabo ⁊ medicũ/si eũ omiserit. Qō si
ɔsulēdo ulteriꝰ ꝑseuerauerit/ɔtra putabo igna
uum. s. atqꝫ artis exꝑtē. Idem quoqꝫ ō ciuita
te/siue unus eā gubernet/siue plures existimo.
Si. n. ꝓbabili quadā rõe rectaqꝫ uia icedenti/
ꝑplo utile aliqd ɔsulatur/id qō agere/sapiētis
offĩn arbitror. Sin aũt penitus a ciuili rõe de
sciscat/neqꝫ/uestigia qdē eius seq uelint/dicāt
qꝫ ɔsultori/prestare ut reꝫ. p. omictat neqꝫ qc
q̃ꝫ in ea ɔmoueat/ ut pote si ɔmouerit ꝑituro:
uoluntatibus aũt libidinibusqꝫ ipõꝝ iudulgeat
atqꝫ ea rõe ɔsulat/qua facilime sēꝑ celeriterqꝫ
satis eoꝝ uoluptatibꝰ fiat/eqō eũ q ĩ eiꝰ mōi gu
bernatõe ꝑstiterit neq̃q̃ꝫ uiꝝ putabo: sꝫ eũ potiꝰ
q ꝓ sꝰ omiserit. In hac ergo sñtia ɔstitutꝰ quo
tiēs aliqs me de rebꝰ grauioribꝰ ɔsulit/siue ad
diuitias/ siue ad corꝑis uel animi purgatiõeꝫ ꝑ
tineāt/si quotidiana illiꝰ uita modũ aliquē ser
uare posse uideatur/uel saltē ɔsulenti mihi uiō
atur obtēꝑaturus/libenter ɔsulo neqꝫ priꝰ desi
no q̃ꝫ initiũ ꝓ uiribus ad finem usqꝫ perduxeri.
Si aũt oĩo nō petat a me ɔsiliũ: aut q petit/ma
nifeste appareat ɔsulenti mihi nullo modo obtē
ꝑaturꝰ/ultro qdeꝫ ñ accedo ad ɔsultādũ. ꝑ uiꝫ
uero/me si meus qdē sit filiꝰ. Seruo tñ ēt inui
to ɔsulerē: ac ui adhibita ɔpellerē. At patrem
uel matrē ꝑuiꝫ cogere nefas esse arbitror/ nisi
ꝓpter morbuꝫ mẽte alienatos. Qō si suo quodā
more uiuāt/q mihi nequaq̃ꝫ ꝓbetur/ neqꝫ infen
sus aduersarer frustra monendo: neqꝫ rursꝰ blā
diēdo eoꝝ cupiditatibꝰ assentarer ea porrigēs
qbꝰ ego si indulgerē/ uiuere nolim. Hac ea õꝫ
mẽte circa patriā uir prudēs esse debꝫ. Ut ita re
prehendat ciuitatis errores/si nꝫ frustra sit re
prehēsurꝰ/neqꝫ ob reprehēsiõis studiũ ꝑiturꝰ.
Ui aũt patrie ꝑ rei. p. mutatõeꝫ afferet nũq̃ꝫ:
qñ absqꝫ expulsione ⁊ cede ciuiũ emdari nō pos
sit. Sꝫ qeteꝫ aget/uotoqꝫ precabitur optima ⁊
sibi ⁊ patrie. Hoc igitur pacto ego uobis ɔsule
rē Consulebā similiter Dionysio una cũ Dione
ea uꝫ rõe quotidie uiuere/ qua sui ipsius cōpos
maxime redderetur. amicosqꝫ ⁊ familiares fidos
haberet: ne idem sibi quod et patri accederet.
Qui cũ multas ĩ sicilia magnasqꝫ urbes suscepis

set quondā a barbaris deuastatas/ easqꝫ restitu
isset/non potuit in singulis illaꝝ gubernatores
reꝝ publicaꝝ ɔstituere fidos neqꝫ ex domesticis
suis neqꝫ ex aliis undecunqꝫ ɔpatis neqꝫ ex frĩbus
suis iunioribꝰ: quos ipse educauerat. Sꝫ tũ ex
priuatis hoĩbus presides tũ ex pauꝑibus admo
dũ diuites fecit. Hoꝝ tñ nulluꝫ fidũ sibi guber
nationis sociũ potuit adhibere/ uel suadēdo uł
docēdo/siue largiendo siue ĩ necessitudinē reci
piendo: septies deterior dario. q neqꝫ fratribꝰ
ɔfidens neqꝫ his q sub eo educati fuerant/ sꝫ so
ciis dũtaxat mide eunuchiqꝫ captiuitatis ꝑtes
diuisit septē singulas maiores tota sicilia: assi
gnauitqꝫ singulis. Atqꝫ eos fidos nactus est re
gni socios neqꝫ uel sibi uel inuicē insidiantes.
Preterea exēpluꝫ dedit qualē oportet seipsum
legum latorē/regēqꝫ bonũ prestare: qppe cũ le
ges tulerit qbꝰ adhuc ꝑsaꝝ seruatur imꝑiũ. Ac
cedit ad hec qō athenienses cũ multas grecoꝝ
urbes non a se qdem sꝫ ab aliis ɔstitutas. deinde
occupatas a barbaris ĩ potestatē suā recepissent
ānos septuagita eas tenuerũt imꝑiũ: utpote q
amicos sibi ĩ singulis ciuitatibꝰ ɔpauerāt. Dio
nysiꝰ aũt cũ in urbeꝫ unā uniuersaꝫ siciliā/ɔgre
gasset/ob sapiam nulli ɔfidēs egre seruatus est.
Carebat. n. amicis fidisqꝫ hoĩbꝰ. quo nullũ ma
ius ē argumẽtuꝫ: uel ĩ ꝓbitatis si desint/uel ꝓbi
tatis si adsint. Hec igitur Dionysio ego ac diō
ɔsulebamꝰ: postq̃ꝫ paterne res sic se hūissēt: ut
neqꝫ eruditoꝝ uiroꝝ familiaritates. neqꝫ decē
tes hēret ɔsuetudĩes. Ammonebamusqꝫ ut aiuꝫ
ad hec intēdēs ĩ primis amicos sibi alios ex do
mesticis ⁊ eq̄libꝰ ɔpararet/ad uirtutēqꝫ ɔcordes.
Maxĩe uero ut seipsum sibi ɔsentiētē ɔstantēqꝫ
prestaret. huiꝰ. n. rei defectũ apō eũ eē q̃ꝫ ma
ximũ. Ondebamꝰ/ nō aꝑtis qdē nũc uerbis. nꝫ
n. tutũ fuissꝫ/sꝫ rõe q̃dā latētiore idē tñ signifi
cāte docētes ita demũ unũquēqꝫ hoĩuꝫ tā se q̃ꝫ
illos qbus imperat posse seruare/ ĩ hec obserua
uerit: sin aũt ɔtra se gesserit/ɔtra prorsus acci
dere. Quod si ita ut dicebamus incederet/seqꝫ
ipsum prudentem temperatumqꝫ prestaret: si
rursus deuastatas urbes sicilie restitueret/ac le
gibus institutisqꝫ ad rē. p. ꝑtinētibꝰ eas muniret: ut ⁊ sibi bñiuole/⁊ inter se inuicē ɔtra uim
barbaroꝝ auxilio forent/ nō duplicaret modo

regnũ paternũ ueꝝ etiā multiplicaret. Fore q
dem si ita se gereret/ut cartaginēses multo ma
gis facilinsqꝫ sue potestati subicerētur/ q̃ꝫ gelo
ni subditi fuissent. Cōtra q̃ꝫ patri accidit suo:
ille. n. ꝑdere tributũ barbaris coactus fuerat.
Hec erāt/q̃ dicebamꝰ precipiebamusqꝫ diony
sio. nos uꝫ ĩsidiātes sibi/ut mł'ti diuulgauerāt
q ⁊ cũ nos apō dionysiũ suꝑauissent/dionē qōm
expulerũt/nos aũt ĩ formidinē ɔiecerũt. Seꝝ
ut nō pauca paucis ɔprehendamꝰ/dion ꝓfectus
ex pelopōnesso atqꝫ athenis rebꝰ iā ipsis diony
siũ ɔmonefecit. Cũ ergo liberasset ciuitatē di
on/eāqꝫ iā his ciuibꝰ reddidisset/eodē pacto af
fecti fuerũt aduersus dionem syracusani/quo ⁊
antea dionysius. nā olim dionysiũ dion educa
re atqꝫ erudire ɔtenderat: quo eũ regeꝫ regno
redderet dignũ: talēqꝫ se illi ꝑ oēm uitā presta
re statuerat. Obtrectatores āt calũniatoresqꝫ
dionysio ꝑsuaserũt/ dionē q̃i tyrānidi ĩsidiātē
eo tꝑe hec oĩa machinari. ut mens dionysii di
scipline studiis irretita/dñationē negligeret/
eāqꝫ dioni totā reliqret: dion uō gubernatõeꝫ
dolo usurpans illũ expelleret. Quēadmodũ ĩ o
tũc apō dionysiũ ita postea ĩter syracusanos hec
eadē dicta iactataqꝫ ꝑuicerũt/infami ꝓ sꝰ tur
piqꝫ uictoria his ipsis q suꝑauerunt. Sꝫ q̃le id
fuerit/audire nos oportet: q me ad res ñc urās
ɔponēdas uocatis. Ueni ergo atheniensis hō di
onis amicus atqꝫ adiutor eiꝰ aduersus tyrānũ/
ut ꝓ bello amicitiā facerē. at pugnās ɔtra calũ
niatores suꝑatus sum. Cũ uero dionysius cona
retur nō uerbis solũ/ sꝫ pecuniis ēt ⁊ hõribus
mē sibi ɔciliare atqꝫ detinere/ut mea cũ ipso fa
miliaritas testimonio foret/dionem nō iniuria
expulsum fuisse/ nihil apō me hac ĩ re tāto suo
conatu conseq potuit: Posteris uero tꝑibꝰ diō
rediēs domũ frēs duos athenienses secũ duxit:
nō ex ꝓhia sibi amicos/sꝫ ex hac ɔmuni uulgari
qꝫ familiaritate: q̃ hospitalitate quadā ⁊ freq̄n
ti ĩter sacra spectaculaqꝫ ɔsuetudine/ amicitiā
ɔtrahere ɔsueuit. Similiter illi tũ ex his q̃ dixi
tũ q̃ redeũti obseq̄a prestiterũt amicitiā cũ di
one ɔflauerāt. Hi ergo cũ in siciliā ꝓfecti es
sēt intelligerētqꝫ calũnias ĩter illos ipõs q ab
ipso liberati erāt/ ĩ dionē ɔiectas/q̃i tyrānidē
affectaret/non prodiderunt mō amicũ ⁊ hospi

tem/ seu cett ꝓpriis manibus ipsi ꝑcussores fue
rūt. Arma. n. tenētes iterfectoribꝰ palā auxi
liati sūt. Et facinoris q̄ ō illiꝰ turpitudinē im
pietatēqꝫ neqꝫ preterea equideꝫ neqꝫ enarro,
Multi. n. hec diligētius narrauerunt/ atqꝫ nar
rabunt. Sꝫ aduersus infamiaꝫ ciuitatis nostre
respondeo. Nam si athenienses fuerunt illi qui
ꝑdiderunt/ ille quoqꝫ atheniensis fuit/ q neqꝫ
pecuniaꝝ, neqꝫ honoꝝ pollicitatione/ ut ꝑde
ret illuꝫ/ adduci unq̄ꝫ potuit. Non. n. ꝑ uulga
rem mercēnariāqꝫ beniuolentiā factus erat ami
cus: sꝫ ꝑ liberalis discipline ꝯmunionem: Cui
certe uni/ qui sapit/ plus adhibet fidei/ q̄ꝫ ulli ⁊
aioꝝ ꝯiūctioni ⁊ corpoꝝ ꝯsanguinitati. Itaqꝫ
nō tanti estimandi sunt illi: ut dedecus ciuita
ti ob dionis cedem afferre potuerint: quasi ali
cuius pretii unq̄ꝫ fuerit. Hec dicta sunt oia: q̄
Dionis amicis propinquisqꝫ ꝯsuleretur. Cōsu
lo āt preterea ⁊ tertio uobis quoqꝫ iaꝫ tertiis/
ideꝫ ꝓrsus eademqꝫ rōe: ne sicilia neue ciuitas
ulla aliquibus hoibus sꝫ legibus dūtaxat subicia
tur/ ut nostra fert rō: neqꝫ. n. dn̄antibus ipsis
neqꝫ seruiētibus id utile est. neqꝫ eoꝝ filiis aut
natis natoꝝ. Sꝫ ꝑnitiosoꝝ oio hon. inuꝫ est id
aggredi. Angusti uero ⁊ illiberalis animi ē eius
modi lucra preripe: nihil uel in presens uel in
futuꝝ tempus honoꝝ iustorūqꝫ uel diuinoꝝ hu
manoꝝue intelligētis: Hec ego Dioni primuꝫ
ꝑsuadere conatus sum: Deinde Dionysio. ter
tio uero nūc uobis. Ergo pareatis mihi/ Iouis
tertii seruatoris grā. Preterea Dionysii Dio
nisqꝫ exitū aiauertite. Dionysiꝰ qdem nō obtē
pans ꝯsiliis meis/ uiuit etiā nūc non honeste. di
on uero cū obtempauisset honeste interiit. Ei
nāqꝫ uiro q preclarissima sibi patrieqꝫ effectat/
nihil unq̄ꝫ nisi rectum pulchrūqꝫ pōt accidere.
nec uero q̄sq̄ꝫ nostrum natus est imortalis. neqꝫ
sicui id ꝯtigerit esset is ꝓpterea felix ut uulgo
uidetur. Rebus quidē carentibus aia nihil uel
honū est uel malū exstimatione dignū. Sꝫ uni
cuiqꝫ aie id accidet aut dum est cū corꝑe/ aut a
corpore sepate. Credendū est reuera semꝑ an
tiqs sacrisqꝫ uerbis. Que nobis nūciant imor
talē esse aiam/ indicesqꝫ hēre/ suppliciaqꝫ pati
maxima: postq̄ꝫ a corꝑe fuerit sepata. Quā ob
rem minꝰ malū existimanduꝫ est ꝑpeti grauissi

mas iniurias a delinqntibus illatas q̄ꝫ inferre:
Que qdem hō cumulande pecunie deditus/ ⁊ i
pauptate animi ꝯstitutus nō audit. Ac si audi
uerit/ q̄i suo iudicio deridenda ꝯtemnit atqꝫ im
pudēter rapit undiqꝫ qcquid exstimat sibi uelu
ti bestie/ uoluptates uentris suppeditatuꝝ/ ob
lectationēqꝫ uenereā: seruilē certe atqꝫ ingra
tā ⁊ absurdā nec uere uoluptatis noie dignā. ⁊
q̄i cecus nō cernit se frustra ꝯtendere i explebi
lem explere concupiscentiam. Neqꝫ rursus
cernit quantum sit impietas malum/ quibusqꝫ
insit rebus semper iniustitie mixta. Quam qui
dem necesse est animam que perpetrarit iniusta
secuꝫ trahere: ⁊ dū ꝑ terrā reuoluitur inter ho
mines: ⁊ dū sub terrā passim turpiter oio atqꝫ
misere circūfertur. Cuꝫ igitur hec aliaqꝫ gene
ris eiusdem dioni dicerē ꝑsuasi. Interfectori
bus aūt eius iustissime quidem irascerer/ eodeꝫ
quasi modo atqꝫ dionysio. utriqꝫ. n. ⁊ mihi ⁊
aliis/ ut ita dixeriꝫ/ oibus dāna grauissima intu
lerūt. Illi qdē cū interficerēt eū q uolebat uti
iustitia. Hic aūt cū nullo pacto uellet uti iusti
tia. in uniuerso regno maximā hēns potentiā.
In qua q̄ ō si phia una cū potētia uere i idē q̄i do
micilium ꝯcurrisset ꝑ ōs hoies ⁊ grecos ⁊ barba
ros elucētē uerāqꝫ opinionē sufficiēter oibꝰ oñ
disset: nꝫ ciuitatē nꝫ hoieꝫ unq̄ꝫ fore felicē/ nisi
⁊ cū prudētia ⁊ sub iustitia uixerit siue ꝑse illas
possideat siue sub scōꝝ ꝑricipū moribꝰ rite edu
cetur atqꝫ erudiatur. In his qdē nocuit diony
siꝰ. Cetera uō si ad hec ꝯpētur/ dāna/ ꝑexigua
mihi uidētur. At. n. q dionē iterfecit/ nō itel
lexit/ idē q̄ ō dionysius/ se fecisse. Eqdem certe
scio/ q̄ntū hoi d̄ hoie affirmare lꝫ/ Dionē/ si re
gni gubernacl'a diutiꝰ tenuissꝫ/ nūq̄ꝫ i aliā dn̄an
di formā fuisse ꝯuersuꝝ q̄ꝫ cū ab initio patriam
suā syracusas/ exp'lsa seruitute i suo iure ꝯstitu
it libertatis iā splendore letissimā. deind̄ oi stu
dio ciues ꝯgruis optimisqꝫ legibꝰ ornatuꝝ. pre
terea oēm diligentiā adhibituꝝ fuisse: quo to
ta inhitaretur sicilia/ liberareturqꝫ a barbaris
aliis qdeꝫ exp'lsis/ aliis uō subactis: Faciliꝰ q̄ꝫ
fecerat hieron. Cū uō hec ꝑ uiꝝ iustū. fortē.
tēpatū uel phūꝫ/ gesta fuissent/ eadē apō m'tos
uirtutis floruisset opinio q̄ ⁊ salua re apud oēs
ut ita dixeriꝫ/ homines uiguisset/ si Dionysius

nobis ab initio paruisset. Nunc autem siue qs
demon siue pernitiosus aliquis his sese obiciēs
iniquitate ⁊ impietate/ ⁊ quod pessimū est igno
ranti audacie/ ex qua mala omnibus omnia ⁊ ra
dicibus herent ⁊ pululant: ⁊ in posterum produ
cūt fructum his qui nascentur amarissimum/ cū
cta hec peruertit rursus ⁊ perdidit. Sed nunc
tertio felicium auspiciorum gratia/ bona dum
taxat ominemur. Consulo igitur uobis amicis
ut dionem imitemini: amorem illius in patriā
uiteqꝫ temperantiam magis magisqꝫ complec
tentes. Quibus autem auspiciis consilia eius
perficere conandum uobis sit/ ⁊ qualia consilia
fuerint/ aperte quidem ex me audistis. At si
quis est inter uos/ qui dorice nequeat uiuere se
cundum patrie instituta: sequaturqꝫ siculum ui
uendi morem/ ⁊ eorum qui dionem occiderunt
neque eum recipere neque existimare uelitis ul
la in re fidelē atqꝫ sinceꝝ. Ceteros aūt adhor
tari potius debetis ad habitationē totiꝰ sicilie
disponēdā legūqꝫ paritatē/ tū ex ipā sicilia tū
ex omni peloponesso nec athenas horrete. Sūt
enim ⁊ ibi uiri uirtute omnium prestantissimi:
et qui odio habeant eorum crudelitatem/ qui
hospitum cede se polluant. Uerum si hec tardio
ra iam sunt urgentqꝫ uos quotidiane multipli
cesqꝫ seditiones atque discordie/ intelligere
unumquemqꝫ oportet/ cui modo uel pauluꝫ rec
te opinionis sors q̄daꝫ diuina largita sit/ nullū
fore finē seditionū/ malorūqꝫ ex seditione na
scentiū/ priusq̄ꝫ illi q uicerit prelio ac cedibus
pulsionibusqꝫ ciuiū/ atqꝫ etiam iniuriaꝝ cōme
moratione uindicteqꝫ cupiditate tēpantes ini
micis ꝯcilientur suiqꝫ ipsius cōpotes fiant. pre
terea leges ferant cōmunes nihilo magis ad uo
lūtatē suā q̄ꝫ eoꝝ/ quos uicerint: cogātqꝫ illos
his legibus uti Cogāt inq̄ꝫ gemina necessitatis
uia: metu. s. ⁊ pudore/ metu qdeꝫ/ ꝓpterea q̄ ō
potētiores sint/ suaꝫ uiꝫ demōstrātes. pudore
uō ex eo/ q̄ ō rursꝰ potētiores ꝓmptioresqꝫ ap
pareāt tum i uoluptatibus supandis/ tum i legi
bus obseruandis. Aliter aūt nulla prorsus est
uia finiendoꝝ maloꝝ ciuitatis in seipsa seditio
nibus laborātis. sꝫ seditiones. inimicitie. odia
ꝑditiones in re. p. ut in ciuitatibꝰ ita se hēnti
bꝰ intra se atqꝫ uicissim fieri ꝯsueuit/ semꝑ ex

orientur. Quāobrē q tanq̄ꝫ potentiores rē. ꝑ
tenent/ si salutem exoptant/ ipsi inter se elige
re atqꝫ i hōore preferre eos debent/ quos eē au
diuerint optimos. primū qdeꝫ/ senes q filios ⁊
uxores habeant atqꝫ domiciliū. Ac maiores eo
rū q̄ꝫ plurimos ⁊ ꝓbatos ⁊ insignes/ sufficiensqꝫ
oīs patrimoniū possidentes. Ciuitati uero de
cē milium uiroꝝ/ quinq̄ginta eiusmoi sufficient
hos ergo precibus honoribusqꝫ q̄ꝫ maximis do
mo euocare debent: euocatos autem precari/
atqꝫ iureiurando astringere/ ut leges condāt
q̄ neqꝫ uictoribus neqꝫ uictis plus tribuant/ sꝫ
ius uniuerse ciuitati equū atqꝫ cōmune. Latis
deniqꝫ legibus in hoc iam omnia consistunt. Si
n. uictores subesse legibus uoluerit magis etiā
q̄ꝫ illi q uicti sunt/ oia iam erūt salutis felicita
tisqꝫ plena. malaqꝫ oia procul aberunt. Sin
minus: nec me nec alium in cōmune consilium
ad eum uocare oportet/ qui preceptis eiusmodi
nō acquieuerit. Hec utiqꝫ germana sunt eoꝝ
q̄ iaꝫ diu ego ac dion syracusis efficere recto iu
dicio aggressi sumus. posteriora tn̄. Nam pri
ma quidem illa fuissent/ q̄ apud dionysium ipsū
primo/ bona oibus ꝯmunia agere conati sumus.
Sꝫ fortuna q̄dā hoibꝰ potentior illa dissoluit.
Nunc aūt uos ista conemini bona quadam sor
te diuinaqꝫ fortuna fortunatius agere: Atqꝫ
hic finis epistole de consilio deqꝫ prima i sicili
am nauigatione mea. Q ō aūt seq̄ns ꝓfecto ⁊
nauigatio mea neqꝫ ab re neqꝫ temere suscepta
fuerit/ sicui id cure sit/ audire iam licet primū
q deꝫ habitōis i sicilia mee tēpus mihi trāsactū
fuerat/ quēadmodū supra dixi priusq̄ꝫ amicis
necessariisqꝫ dionis ꝯsiliū darē. postea uero q̄n
tū potui dionysio ꝑsuasi ut me abire ꝑmitteret
Cōuenerat aūt iter nos/ ut cū pax facta eēt ex
bello/ q̄ ō tūc i sicilia erat/ statusqꝫ illiꝰ tutiꝰ ꝯ
firmatꝰ/ dion reuocaretur/ atqꝫ ego simul acce
derē. Uoluit aūt dionē intelligere atqꝫ existi
mare se nō q̄i i exitio sꝫ i secessu quodā ꝯstitutū
esse certo tp̄e. redituꝝ. Ego uō ꝯsentiēs rece
pi me ita factuꝝ. Sꝫ dū postea pax secuta esset
me q̄ōꝫ accersiuit dionysius: dionē uero ad an
nū insuꝑ hortatꝰ ē absentiā tolerare Me āt/ ut
oio ad eum properarem rogauit. Dion igitur
ut illuc accederem ⁊ iubebat ⁊ precabatur.

Increbuerat. n. ex sicilia fama / Dionysiũ miro quodam rursus philosophie desiderio affici. Quare conmotus dion ne profectionem omitterem magnope flagitabat. Ego uero quamq; sciebam iuuenes plerumq; erga philosophiam affici ita solere / existimaui tamen tutius fore / ut rem totam dimitterem / neq; Dionysio neq; dioni parerē. Odiosa igitur utriq; respõdi me uidelicet iccirco non profecturum / quia senex iam essem / ⁊ eorum que in presentia fierent nihil ita ut conuenerat / fieret. Audiui autē architam tarentinum interim ad Dionysium accessisse. Ego. n. illum ante discessum meum nõnullosq; alios tarentinos in Dionisii familiaritatem adduxeram. Erant ⁊ alii quidam siracusis non nunquam dionis auditores. Atq; inter hos alii quidam / qui alia plurima in philosophia audiuerant. Qui mihi uisi sunt contendisse de rebus h.iusmodi apud Dionysium disputare / quasi ille omnia que excogitauerim / audissiset. Ille uero nec hebes est ad perdiscēdũ. ⁊ honoris cupiditate uehemennter incensus. Placuerunt igitur sibi forte que dicebantur: manifesteq; erubescebat / nihil a me cū ad eum profectus sum / audiuisse. Itaq; partim amor planius audiendi eum inuaserat: Partim cupiditas glorie stimulabat. Quam uero ob causā in prima illa peregrinatione mea nõ audiuerit in superioribus enarraui. Cum ergo domũ ego sospes redissem atq; illi iterum reuocanti negauissem ut dixi / uisus iam mihi est Dionysius honoris sui cura prorsꝰ ardere: ueritus ne sic acciperent homines negationem meam / quasi illum prorsus contemnerem: cum eius ingenium moresq; ⁊ uitam ipsa experientia cognouissē. Iustum est autem me uerũ fateri ferreq; equo aio Siquis que contigerint audiens meam quidem spernat philosophiam tyrannum uero mentē putet habere. Misit. n. Dionysius tertio ad me triremem: qua facile nauigarem. Misit ⁊ Archidamũ: quem ex omnibus Archite insicilia familiaribus plurimi a me fieri existimabat Atq; una alios ex sicilia nobiles. omnes hiisdem mihi uerbis affirmarunt Dionysium mirū in modum philosophie deditum esse. Misit ipse pretrea pergrandem epistolam: cum sciret quemadmodum ⁊ ipse erga Dionem afficeret ⁊ Dionis cupiditatem id prorsus expetere / ut syracusas me conferrem. Ad hec igitur omnia composita epistola fuerat / tali quodam exordio Dionysius Platoni legitima ⁊ ꝯsueta ratione in his prefatus / nihil deinceps prius ait q̃ q̃ ĩ siciliã pro nostra uoluntate ueneris. primum quidem de dione ita fiet ut ipse uolueris. Voles autē ut arbitror moderata atq; ego concedā. At uero nisi ueneris nihil impetrabis earum / que pre dione optas. neq; in rebus aliis neq; ĩ his que ad personam suam spectãtia in primis desideratis. Hec ita scripsit: Cetera uero prolixa forent. neq; satis oportuna relatu. Venerunt alie quoq; epistole ab archita aliis. Ita tarentinis laudantes in dionysio sapientie studium. interea his addebant: nisi proficiscerer / amicitiam illam quam ipsis cum dionysio conflauerã. neq; paruam quidē quantum ad ciuilia spectat me omnino calumniis subiecturum. Cū igitur eo tempore sic accerserer aliis quidē ex sicilia atq; italia me trahentibus / aliis uero precibus athenis quasi me impellentibus / ratioq; mihi dictaret non decere dionem tarentinosq; hospites ⁊ amicos prodere: atq; mihi ipsi succurreret / non esse mirũ Siquis ingeniosus iuuenis cū prius sermones de rebus magnis audire noluerit / mutata deinde sententia ardore quodam uite optime accendatur oporteretq; ipsum euidenter arguere / utram in partem declinet: nec ipsū ꝓdere nec me ipsum causam illi prebere / tante uituperationis sue: si modo res eius re uera ita ut fertur / sese habeant: harum in q̃ rationum patrocinio protectus iter ingredior / multa quidem timēs multaque fore diuinans / nec recte quidem ut uidetur. Profectus denique sum tertio sub seruatore. Id enim re uera consequutus sum. Nam rursus feliciter sum seruatus: Atq; horum post deum dionysio habeo gratiam. Quoniam cū pleriq; me interficere cuperent restitit ipse: partemq; aliquam pudoris sui meis ĩ rebus exhibuit. Cum itaq; ad eum peruenissē opere pretium in primis fore censui / hoc ipsum examinare: utrū reuera Dionysius amore philosophie accensus uelut igne flagraret: an

uanꝰ de eo rumor athenas usq; fuerit peruagatus. Est modꝰ quidã experientie circa hec summende: non ingenerosus ille quidem sed tyrannis reuera conueniens / his precipue qui plurimos iam audiuerint. Quod quidem ego statiueniens persensi prorsus Dionysio contigisse. Ostendendum est utiq; illis q̃ magna res philosophia sit quãtoq; studio egeat. ⁊ quantis laboribus comparetur. Qui igitur hec audiuerit / si reuera sapientiam amet / eiq; natura cognatus atq; ipsius possessione sit dignus / quasi qui diuinus sit / uiā sibi mirabilem esse putat ostensam / p q; eam: sibi omni conatu existimat gradiendum aliterq; facienti / uiuendum esse non censet: Itaq; seipsum atq; etiam huius uie ducem impensius cohortatur: neq; prius desinit q̃ uel finem omnium fuerit consequtus / uel saltem eam sibi comparauerit facultatē: per quã ipse se iam sine duce ad terminum producere ualeat: Hec igitur atq; eiusmodi rationibus ille considerans per uniuersã uitam quicquid oratõ agat ante omnia est philosophie semp intentus uictuq; quotidiano utitur quo maxime queat ingenium ⁊ memoriã ⁊ iudicium ꝯseruare: sese sobrium prestans contrariumq; huic uictum semper hodio habens. At uero qui non sunt re uera sapientie amatores / sed opiniobus dumtaxat extrinsecus colorati instrar eorum qui sub sole uruntur atq; colorantur cum audiuerint quot discenda sint / quanto labore qua quotidiani uictus temperantia philosophie studiis necessaria / rem protinus sibi duram impossibilemq; rati / ut operam dent adduci non possunt. Pleriq; uero sibimet persuadent sufficienter se omnia iam audiuisse neq; studio ꝓfsus ullo ulterius indigere. Hec utiq; faciendi periculi ratio perspicua est ⁊ minime fallax / aduersus eos qui prosequi pre mollitie nequeunt ut crimen ĩ preceptorē reiicere nunq̃ possint. Sed ipsi iam se ipsos ad ea que philosophiam dõcent peragenda redarguant ut impotentes. hac utiq; examinis ratione apud Dionysium / tunc usus sum / cuncta uero nec ego percurri: neq; dionysius requirebat. Nam erãt permulta ⁊ maxima. In quibus se satis doctum ob ea q̃ ab aliis audiuerat / existimari studebat. Audio uero ipsum de his que tunc audiuit scripsisse postea quasi artem propriam, componentem Cum nihil tamen horū reuera ipsorum inesset ut equidem audio. De his uero ego nihil certi scio. Alios tñ quosdã noui de rebꝰ eisdē scripsisse / q cũq; ũo hi fuerit ne ipsi qdē seipõs. Tãtũ uero dicam de his omnibus aut q scripserũt aut scripturi sunt / se scire affirmantes que sint ea que ipse tanq̃ seria studiose mĩditor siue a mi siue ab aliis audiuerint / siue tanq̃ inuentores ipsi fuerit / nihil eos ipã d re meo iudicio pcipere posse / nec. n. d ipis scripsi ũq̃ / nē scribã. id nãq; nullo pacto uerbis exprimi põt quēadmodū cetere discipline. Sē ex diuturna circa id ipsũ ꝯsuetudine / uiteq; ad ipsũ coniũctione / subito tandem quasi ab igne scintillanti lumĩ refulgens in aĩa seipsum iam alit. Atqui tãtū equidem scio: Videlicet scripta a me uel dicta optime dicerentur: male uero scripta non minimā mihi afferrent molestiã. Quis uel scriptis uel uoce proferenda mihi in uulgum uiderētur / quid nã pulchrius nobis in uita fieri posset / q̃ rem ualde utilē hoibus afferre: atq; naturā omnibus proferre in lucem. At uero studium in his edendis utile esse non reor hominibus / nisi admodum paucis / qui uidelicet exiguis ante uestigiis demostratis ad inueniendũ ipsi sagaces sint. Alios uero partim comtemptu nefario partim elata spe uanaq; impleuisset quasi preclara quedam iam didicissent. Prein de longiora de ipsis dicere cogitaui. Forte. n. si hec dicantur / non nihil de his que dico clariꝰ apparebit. Est namq; sermo quidam uerus / obstãs illi qui de rebus eiusmodi nihil omnino audet scribere. Sepe quidē a me alias dictꝰ ⁊ nũc ut uidetur dicendus. Vnicuiq; ipsoꝝ que sunt / tria sunt / ex quibus scientiam fieri necessarium sit. Quartum ipsa scientia est. Quintum uero oportet ipsum ponere / quod quidem cognoscibile. i. quod agnosci põt / atq; uere existit. horū unum est nomen, secundum oratio siue ratio quedam / tertium simulachrum. Scientia quartum. De uno quouis igitur accipe / cupiens q̃dmodo dictũ est discere / deq; omnibus similiter cogita. circulus aliquid dicitur. Cui nomē id est quod modo pronunciabamus. Sequitur aũt

eius oratio siue ratio que dã ex nominibus uer
bisq; composita. Quod enim ab extremis ad
mediu; equaliter undiq; distat illius ratio est:
quod rotũdi ⁊ circumferentie ⁊ circuli nomine
designamus. Tertiu; uero. s. quod pictus cir
culus sit uel delet⁹/aut torno fact⁹ uel destruc
tus. Quorum nihil ipse circulus circa quem
hec singula sunt/patitur. utpote aliud quiddã
existens. Quartũ autem scientia est ⁊ intellec
tus atq; uera circa hec opinio. Hoc rursus to
tum/tanq̃; unum est ponendum. quod nec in uo
cibus nec in corpoꝝ figuris est s; animis. Ideo
q; manifestu; est aliud esse q̃; sit ipsa circuli na
tura/rursusq; aliud q̃; tria illa que supra dixi
mus. Horum uero ex numero/intellectus co
gnatiõe similitudineq; quinto proxim⁹ heret/
Cetera remotiora sunt. Idem quoq; de recta
⁊ curua dici potest figura. atq; colore. deq; bo
no ⁊ pulchro ⁊ iusto. Rursus de quocunq; cor
pore/uel manu facto uł naturali/siue igni siue
aqua/ceterisq; huiusmodi. similiter de omni
animali ac de moribus animorum. atq; de acti
onibus passionibusq; uniuersis. Nisi. n. quis i
his illa quatuor quodãmodo capiat/nunq̃; sciẽ
tie circa quintũ perfecte particeps erit. Pro
inde illa non minus quale quid sit unũquodq;
q̃; qd sit aggrediuntur ostendere. propter ra
tionum debilitatem. Quapropter nemo men
tis compos audebit unq̃; in idem atq; id quidẽ
immutabile referre que ab ipso intelliguntur/
atq; quatuor illa. Quod utiq; patiuntur/que
designantur figuris. Id uero qđ nunc dicim⁹/
rursus est ꝯsiderãdũ. Sane circulus qlibet hoꝝ
q iter hominũ/man⁹ uel pingũtur uel torno fi
ũt/plenus ꝯtrarii est ad qntũ. Recti nãq; ꝯñ
quaq; fit particeps. Ipsum uero circulum affir
mamus neq; minus neq; magis aliquid. idest.
nihil omnino habere in se nature contrarie.
Preterea nullius horum nomen firmitatem di
cimus ullam habere. Nihil. enim. prohiberet/
que nunc rotunda nominamus/recta uocari:
rectaq; rotunda. nec firmitatem ulla; maiorẽ
fore nominibus in contrariu; permutatis. Ea
dem quoq; de oratione ratio est. cum ex nomi
nibus uerbisq; componatur nullam omnino ha
bentibus firmitatẽ. Multipliciter rurs⁹ ꝓbari

potest/nullum horum quatuor certum firmum
q; esse. Maximum uero omnium/quod paulo
ante dicebamus: quod cum duo sint/essentia ⁊
qualitas: quando animus non quale sed quid
sit querit/nisi quodlibet horum quatuor quesi
tum prius ab anima tam ratione q̃; effectu de
niq; sensibus bene discussum per omnia que di
cuntur atq; ostenduntur euaserit. omni ambi
guitate ⁊ obscuritate ut ita dixerim omnes im
plebit. In quibus igitur haud quaq̃; consueti
sumus ob prauam educationem ueru; perquire
re/sed satis nobis factum putamus si apposita
simulachra attigerimus/minime derisui sumus
inuicem interrogati interrogantibus potenti
bus dumtaxat quatuor illa discutere atq; argu
ere. Ubi uero necessitas cogit quintum ostẽdẽ
re/qui uis eorum qui possint subuertere atque
retractare/peruicit/facitq; ut qui exponit ser
monibus uel litteris uel disputationibus/apud
audientium multos nihil eorum que uel dicere
uel scribere aggreditur/intelligere uideatur.
Qua in re sepe ignoratur/non animum scriben
tis uel dicentis redargui/sed naturã potĩ⁹ cui⁹
libet illorum quatuor/se male habentis. Tra
ductio uero per omnia illa sursum deorsumq;
in unumquodq; discurrendo perueniens uix ta
dem scientiam parit intrinsecus/scientiam in
q̃; ipsius quod naturaliter bene affectum est/in
animo ad ipsu; quoq; naturaliter bene affecto.
At siquis male affectus sit natura/qualis natu
raliter anime habitus inest multis/tum ad illa
que discenda sunt/tum ad mores/corruptiq;
illi sunt/ne linceus quide;/ut eiusmodi anim⁹
uideat/efficere posset. Atq; ut summatĩ dica;
neq; acumen neq; memoria faciet unq̃; ut qui
rei ipsius qua de agitur/non est cognatus/ipã;
inspiciat. Principium ⁊ enim in habitibus alie
nis non sortitur. Quãobrẽ quicunq; iustis ali
isq; quotcumq; sunt pulchra non sunt apti na
tura atq; cognati licet alii ad alia ingeniosi si
mul ⁊ memores. Rursus quicũq; cognati sunt
quide; sed hebetes ⁊ memoria parum ualidi/nũ
q̃; ad summum discendi ueritatem peruenient
uel uirtutis uel uitii. Necesse. n. est ea simul
perdiscere/⁊ falsum simul ⁊ uerum totius essen
tie cum omni exercitatione atq; longitudine

tẽporis. quod ⁊ ab initio dixi. Postq̃; uero sin
gulati ipsorum nomina. rationes uisusq; ⁊ sen
sus agitata inuicem tritaq; fuerint/benignisq;
reprehensionibus redarguta/⁊ absq; inuidia i
terrogando respondendoq; discussa/uix tan
dem refulget circa unũquodq; prudẽtia atq;
intelligentia ad summum omnino pro humana
facultate contendens. Quamobre; permultũ
abest/ut uir studiosus de his que reuera digna
sunt studio/scribens hominibus/se simul ⁊ sua i
uidie ambiguitatiq; subicere debeat. Uno uero
ex his sermone/id intelligere licet. quando ui
delicet quis alicuius scripta cernens siue legu;
latoris in legibus siue ĩ quibuslibet aliis alioꝝ
animaduertat illa nõ esse illi tanq̃; omnino se
ria studiosissime pertractata: siquidem sit ipse
studiosus/Iacent autem inter sua in regione
pulcherrima. Sin autem reuera ipsi hec tanq̃;
seria studiose litteris tradita sunt dii quidem
minime/sed homines mente; eripuerunt. Hãc
utiq; fabulam digressionemq; quicunq; seque
tur plane intelliget/siue dionysius aliquid de
summis ⁊ primis nature scripserit/siue quiuis
alius aut minor aut maior/nihil eum sinceꝝ au
diuisse uel didicisse/eoru; que scripsit/ut mea
fert opinio. Alioquin pariter atq; ego ipsa ue
neratus fuisset/neq; ausus fuisset unq̃; temere
edendo absurditati indecentieq; subicere. Ne
q; uero quasi in memorie subsidiũ illa scripsit.
Non. n. hac in re memorie diffidendũ: si id se
mel animo fuerit comprehensum. Nam id to
tũ breuissime dictu; ẽ collectũ. Forte uo turpi q̃
dã ãbitiõe id fecit/uel tãq̃; sua hec asserẽs uel
tanq̃; particeps discipline/qua indign⁹ erat/q̃
rens gloria; ex participatione quesita;. Uerũ
si ex una dumtaxat congressione id dionysio ꝯ
tigit/esset id forsan concedendum. Qualis ãt
fuit ꝓh Iupiter/inquit thebanus. Percurri
eqdem hec illi/eo quo dixi modo/semelq; tm̃.
Postea uero nunq̃;. Post hec aũt ꝯsiderandu;
est/sicui cura sit inuenire/eius quod nobis cir
ca illa accidit/causam. Cum dz ⁊ secundo ⁊ ter
tio ⁊ sepius ea non pertractauimus. Utru; dio
nysius/ipsis semel dumtaxat auditis/a deo suf
ficiẽter ea se scire putauerit satis ue norit siue
inuenerit ipse siue ab aliis ante didicerit. An

friuola que dicebantur existimarit. An forte
preter hec tertium quiddam acciderit: uideli
cet ut ipsa haud suis equalia uiribus: sed maio
ra censuerit. Ac reuera se minime idoneum es
se q sub prudentie uirtutisq; diligẽtia uiuat.
Si. n. friuola existimasse dicatur/mł tis certe
testibus ꝓ causa nostra ꝯtra pugnabitur. qui in
rebus eiusmodi iudicandis longe maiorẽ q̃; dio
nysius auctoritatem habeant. Quod si inuenis
se uel didicisse/atq; ipsa quidem digna uideri/
que liberali animo in disciplinam adhibeantur/
quis non id mirum putet ꝓ Dionysium sic affec
tum/hoꝝ aliquando ducem ⁊ auctorem tam fa
cile comtempsisse. Quo ãt pacto ꝯtempserit
iam dicam. Profecto non multo post hoc tem
pore patrimonium dionis/quod prius eum libe
re possidere fruct⁹q; iñ percipe permictebat/
iam uetuit omnino per eius procuratores atti
gi: pecuniasq; ut consueuerant ad ipsum in pe
loponnessu; micti quasi epistole illius prorsus
oblitus/quam mihi scripserat. Asserebat. n.
res illas nõ Dionis esse s; filii. q cu; esset ex so
rore nepos eum ex lege sub tutela ipsius esse.
Hec igitur usq; ad illud tempus acta fuerũt/
que ego considerans iam plane perspiciebam
quo pacto erga philosophia; Dionysius fuisset
affectus/ꝯturbariq; licebat siue sponte siue in
uite. Erat iam tunc estas ⁊ frequenter nauiga
batur: uidebaturq; mihi non tam de Dionysio
q̃; de me ipso conquerendum/⁊ de his qui me i
pulerant ut in actum scylle tertio deuenirem
charybdimq; remetirer pernitiosam. Compł
sus itaq; sum Dionysio dicere/non posse me ul
lo modo apud se fore/dione tam ignominiose
comtempto. At ille me cõsolabatur/rogabat
q; ut manerem: non putans sibi honestum/ut
ego ipse/tam cito horum a se factorum nũcius
irem. Cum uero mihi manendum persuadere
non posset ipse mihi se paraturu; ait/qui ⁊ quo
pacto me deferrent. Ego autem in trãsmissori
is nauigiis traicere cõstitueram/omnia esse p
ferenda ducẽs si abire me prohiberet. Quippe
cum manifeste ipse nulla dionysium iniuria affi
ciens/ab eo iniuria affectus fuisse;. At ille cũ
me nullo modo manere uelle cognosceret/quo
nauigationem tunc meam impediret/talia ma

ebinatus est, postridie sermonem ad me habuit
gratiosum atqȝ probabilem. Mihi ꝛ tibi inquit
dion dionisqȝ res/quatenus discordie nostre
causaȝ prebent/ tollātur e medio. dioni eqdē
tui gratia hec faciam. Decerno dionem recipi
entē sua habitare in peloponnesso/nō tāq̄ȝ exu
lez/ sȝ tāq̄ȝ cui liceat huc ꝓficisci/qñ illi ꝛ mihi
nobisqȝ amicis cōmuniter uideatur/dummodo
nullam mihi iniuriam faciat. Huius autē rei fi
deiussores mihi fore te familiaresqȝ tam tuos
q̄ȝ dionis q hic habitant. dionem quoqȝ ipsum
id nobis obseruatuꝝ/ sufficienter ꝯfirmare de
bere. Pecunie uero omnes quas ille acceperit
ī peloponnesso ꝛ athenis deponātur/penes quos
nobis uidetur. Haꝝ qdez pecuniaꝝ fructus ac
cipiat dion: sȝ ipsas tollere/nisi nobis ꝯceden
tibus nequeat. Non. n. confido/si pecunias
susceperit/eum mihi fidem seruaturum. Cum
nō pauce future sint. Maiorem uero tibi tuisqȝ
hēo fidē. Cōsidēra igitur an tibi hec placeant:
maneqȝ hoꝝ gratia hic ānuȝ. Quo pacto susce
ptis his pecuniis abibis. Dionē eqdem scio ma
gnā tibi grāȝ hituꝝ/cū hec sibi pfeceris. Cum
igitur hec audissē/q̄ȝq̄ȝ egre aio ferebā/rñdi tñ
hac ī re me ꝯsultatuꝝ/tēpusqȝ rñdēdi in crasti
nū sumpsi. Atqȝ ī hoc ꝯsentientes tūc/ discessi
mus. Consultabaȝ itaqȝ post hac ipse mecū ual
de qdē ābiguꝰ. Occurrebat aūt quasi ꝯsilii dux
prima mihi eiusmodi ratō. Age utiqȝ. Et si di
onysius nihil eoꝝ q̄ pmittit/seruare cogitat/
si tñ abeunte me/p se ac p amicos ꝓbabiliter ad
dionem scribat/q̄ nunc mihi dicit/ se qdem ob
tulisse ultro/me uero noluisse/ resqȝ suas peni
tꝰ neglexisse. Preterea his addebā. Si diony
sius me nolens dimittere/ ideoqȝ nauigium na
utasqȝ nō det/imo facile cūctis significet/ uel
le me ipso nolēte discedēre/qs nā me naui aspor
tare ex edibus ipsis dionysii audeat ī habitabā
eqdem/ne qd deesset incōmodi/in ipsis q circa
edes erant/ortis. Sñ ne ianitor qdē nisi iube n
te dionysio egredi pmisisset. Quod si ānum p
mansero/hēo eq̄dē qd dioni significem/ notuȝ
qȝ faciam in qbus sim ꝯstitutus/qd ue agā. Ac
si dionysius non nihil eoꝝ q̄ ꝓmittit/ seruaue
rit opa tolerantiaqȝ hec mea non aio deriden
da uidebitur. patrimoniū nāqȝ dionis non pau
cioꝝ q̄ȝ centum talentoꝝ/siqs recte estimāre
uelit/censebitur. At uero si ita res cadant ut
eas uerisimile est casuras/quo me uertā nescio.
Verūtñ forte necesse ē me ānū adhuc tolerātē
machinationes dionysii re ipsa ꝓuiribꝰ redar
guere. Cū ita mecū ꝯsultauissez seqnti mox die
dionysium rettuli uidēri mihi manēdū esse. Sȝ
addidi ne existimaret m̄ posse apō Dionē ꝓsus
oīa q̄ dñȝ/ ī ōoqȝ opepretiū esse ut una mecū ip
se quoqȝ ad eū scriberet significās hec nrā ꝯsilia
atqȝ interrogās utrū sibi hec satisfaciāt nec ne
ꝛ nunqd aliud preter ea quiddaȝ exigat. Idoȝ
q̄ȝprimū inq̄ȝ scribenduȝ esse. Interea ūo nihil
ā re dionis ab eo noui eē tētādū. hec iter nos di
cta sunt. In his ferme ut nūc dico ꝯuenimꝰ.
Post hec āt cū iā naues abiissēt ī ōoqȝ nulla mi
hi foret ulteriꝰ nauigādi facultas Dionysiꝰ q̄i
ñ nihil pretermisi reminiscēs/dimidia iqt bo
noꝝ Dionis ps ꝓ filio iure manere ōbȝ. Dimi
dia ūo ad dionē mitti. Hāc ego uēdi curabo.
Qua uendita/pecūiaꝝ dimidiū tibi tradā qō
ad dionē pferatur. Reliq̄ ūo pars penes nos ꝓ
filio reseruabitur/ita. n. ius ipsū exigit. His
ego illiꝰ dictis pcussꝰ/ridiculū putaui amplius
ea de re loq. Dixi tñ decere nos expectare a di
one rñsum atqȝ rursus hec ipsa ad illum rescribe
re. At ille post nimis audacter patrimonium
dionis totum q̄nto libuit pretio et quo pacto
ꝛ qbus placuit uendidit. Mihi ūo ea de re uer
bum oio fecit nullū/ at ego similiter: posthac ō
re dionis nihil ulterius locutus sum. Quippe
cū nihil āplius m̄ profectuꝝ existimarem. Hac
tenus hac ratione ꝛ philosophie ꝛ amicis auxili
um prestiti. Post hec āt ego ꝛ dionysius ita ui
ximus/ ut ego qdem semper extra spectarem
quasi auis quedam alicunde cupiens euolare: il
le uero assidue/quo pacto me cohiberet machi
naretur/de rebus quidem dionis concedens ni
hil. In ceteris tñ negociis p uniuersam siciliaȝ
amicos inter nos esse fatebamur. Eo āt tempo
re dionysius ueteranis militibus stipēdia minu
ere tentauit: preter parentis ꝯsuetudinē. Ira
ti uero milites in unū cōuenerūt: neqȝ id se to
leraturos cōminabantur. Itaqȝ ille clausis ar
cis ipsiꝰ portis/cohercere illos conabatur. At
illi repente aduētarūt ad menia clamorem quē

dā barbaꝝ ac bellicum attollentes. Quo metu
cōterritus dionysius cuncta illis ꝯsueta/ atqȝ
etiā plura ꝯfluentibus illis ꝯcessit. Rumor āt
fuit/heraclidē tumultus ois cāȝ extitisse. Qō
heraclides qdē psentiēs clā fugā arripuit. Dio
nysius ūo cuȝ illū cape affectaret/neqȝ iueniret
theodotē ad se ī ortos accersiuit. Eram forte
tūc ꝛ ipse ī ortis pābulās. Cetera quidem/que
inter illos tractata sunt/neqȝ scio/neqȝ dū ꝯlo
q̄rentur/ audiui. Sȝ q̄ me presente inqt diony
sio theodotes ꝛ noui ꝛ memini. o. Plato ait dio
nysio sua ōo huic/si heraclidē huc adducere po
tero/criminibꝰ ī se delatis respōsuꝝ/ac si nolit
deiñ cū dionysius ī sicilia pmanere/saltē pmit
tat uxorē filiūqȝ suscipe/atqȝ ī peloponessū abi
re. ibiqȝ hitare/nihil ibi moliētē ꝯtra dionysiū
ꝛ bonoꝝ q̄ hic possidet/fructus pcipiētez. Hac
ergo fiducia heraclidē iaȝ uocaui: atqȝ iteꝝ uo
cabo. Siue igitur ex prima uocatōne siue ex se
cunda huc ille uenerit/cū dionysio ꝯstituebaȝ
rogabāqȝ ne qd mali heraclidi iferatur ul' extra
urbeȝ ul' ī urbe. tātū ūo si uiōbitur/extra fines
mittatur/donec aliter dionysio uiōatur. Hec
iqt o dionysi/ꝯcedis ne? Cōcedo/rñdit/ neqȝ
etiā siqñ in edibꝰ tuis appareat/ aliud qcq̄ȝ ma
li eē passuꝝ. Seq̄nti ūo die in ipso crepusculo
eurybiꝰ ꝛ theodotes ad me miꝝ imodū pterriti
ꝯuolarūt. Cōfestiqȝ theodotes/ o Plato iqt af
fuisti heri ꝯditionibꝰ ī qbꝰ ō heraclide dionysiꝰ
mecū tecūqȝ ꝯuenit. Affui inq̄ȝ. At ille: nūc ī
qt discurrūt satellites ad heraclidē ꝯprehendē
dū. Atqȝ piculū ē ne ille ꝓpe alicubi sit. Seq̄
re ergo nobiscū oīi studio ad dionysium. Iui
mus itaqȝ ꝛ igressi ad ipsum/ illi qdē silētio sta
bant lachrymātes: ego uero inq̄ȝ: uerētur hi
dionysi ne tu ꝯtra q̄ȝ heri ꝯuenerit noui qcq̄ȝ a
gas aduersus heraclidem. Nā uidetur ille mihi
ꝓpe alicubi diuertisse/manifesteqȝ adesse. Dio
nysius uero his auditis exarsit in iras ī uarios
qȝ se mutauit colores/ quales ira ꝯsueuit affer
re. Et theodotes apō pedes eius ꝓcumbens ma
nu eius apprehensa multis cuȝ lachrymis ne qd
tale faceret deprecabatur. Tunc ego sermonē
suscipiens eum ꝯsolaturus/bono sis aio inq̄ȝ/o/
theodotes. Non. n. aliter facere audet diony
sius q̄ȝ heri ꝓmisit. At dionysius tyrannico
nimium uultu me intuitus tibi inquit promisi
nihil siue magnum siue paruuȝ. Immo ūo p de
os inq̄ȝ ꝓmisisti non factuꝝ te hec ipsa que nūc
ne facias iste deprecatur. Hec ego locutꝰ egre
dior. Post hec dionysius quidem heraclidē ca
pere conabatur. Theodotes āt hec per nūcios
illi significās/ut fugā arriperet admonuit. Mi
serat qdem/ Dionysius ꝛ tiliā quendā cū satel
litibus/iubens passiȝ heraclidē iseq. Sed ille ut
fertur/āticipās ꝛ paruo quodā diei spatio satel
lites deuitās in cartaginensium fines se recepit
Iā ūo ex inimicitiis ꝯtra m̄ ex ortis ꝓbabilem
Dionysius occasionē quā per insidias diu cap
tauerat ne uȝ ad Dionez pecunie micterentur/
assecutus fuisse uidetur. Ac primuȝ quidem ex
arce me emisit/occasionē preferēs qō mulieres
sacra decē dieꝝ ī qbus hitabā ortis essent factu
re. Itaqȝ me p eos dies extra arcē apō archiō
muȝ manere iussit. Interea theodotes me ad se
uocās/mlta circa ea q̄ tūc facta erāt de Diony
sio ꝯq̄stus est: Dionysiꝰ ūo cuȝ audisset ad theo
dotē me prefectum fuisse/ nactus ꝛ hāc rursus
occasionē ꝯtra me odii/priori similē/ misit ad
me/q pcontaretur/nunqd apō theodotē uocatus
aliqñ fuissem. Atqȝ ego ad fuisse libere ꝯfessus
suȝ/tūc ille iussit/ergo inqt Dionysius me tibi
edicere/ñ recte facere te/qō dionez dionisqȝ
amicos pluris q̄ȝ ipsum semper extimes. Hec
dicta fuerūt Nec unq̄ȝ post hac m̄ ī suas edes uo
cauit/q̄i māifeste theodotis heraclidisqȝ amicū
sibi ūo inimicū: ac ꝓpterea infensuȝ qō res dionis
iā oio pissent. habitabā deiñ extra arcē iter mi
lites mercede ꝯductos. Adeūtes uero me ꝛ alii
qdā ꝛ ministroꝝ aliq athenienses patria significa
runt calumnias aduersus m̄ inter milites fuisse
diffusas. Preterea quosdā ꝯminatos esse/ sicu
bi m̄ nāciscantur interfecturos. Excogito igi
tur euasionem eiusmodi. Micto tarētū ad ar
chitaȝ aliosqȝ amicos significans in quo essem
discrimine ꝯstitutus. Illi uero occasionez quā
dam legationis patrie nomine excogitantes
salmiscuȝ eoꝝ unum una cum naui ordinis tri
ginta remoꝝ mictunt. Qui ueniens ad Diony
sium rogauit ut me oio ꝓ uoluntate mea saluū
abire permicteret. Ille aūt assensꝰ me dimisit
ꝯmeatum prebens. Pecunias uero dionis/ neqȝ

117
Epla.

ego petii neqꝫ quisqꝫ dedit. Post hec cum in pe
loponnesiuꝫ peruenissem/ibiqꝫ offendissem dio
nem: ludos spectantem olympicos/q̄ facta fue
rant enarraui. Ille uero Iouem testatus statiꝫ
mihi meisqꝫ ꝓpinquis ⁊ amicis edixit: se penas
a dionysio exactuꝝ. Tum quod me illic hospi
tem decepisset/sic.n. ille ⁊ dixit ⁊ sensit: tum
quod ipsum iniuste admodum expulisset. Hec
ego audiēs/suasi ut ad hec si uideretur/amicos
alios ꝯuocaret. Me autē/qm̄ ⁊ sua ⁊ alioꝝ opa
quasi uiolenta impulissēt in dionysii familiari
tatem habitationis/uictus/sacroꝝ cōmuniōe
astrictum putarent q̄si medium quēdam equūqꝫ
utrimqꝫ esse debere: presertim cum is diu mul
tis apud dionysium me calumniātibus quasi te
cum ipsi tyrannidiqꝫ eius insidiāteꝫ/ipse non
occiderit qdem/sed ueritus sit. Ad hec eta
tē meā reb⁹ bellicis ineptā esse addidi. Similiqꝫ
mediuꝫ q̄ndā/me inter eos esse/siq̄n ꝯciliatore
quodā opus sit q resarcire optātib⁹ amicitiā po
ssit. Quam diu uero odiis certabitis ad hec tan
q̄ꝫ ꝓpugnato. [illegible]s alios aduocabitis. Hec ego in
q̄ꝫ perosus errorē/fortunāqꝫ in sicilia mihi ad
uersam. Qm̄ uero illi rationibus meis non ob
tēpauerunt/oiuꝫ q̄ secuta sunt maloꝝ ipsi met
sibi cāꝫ prebuere. ꝑfecto si dionysi⁹ res dioni
suas restituisset/uel potius si oio placatus fuis
set/nihil ꝑut ꝯditio fert hūa/accidisset aduer
si. Nā dionē qdeꝫ ꝑ uolūtate mea ⁊ ꝯsilio ⁊ auc
toritate facile ꝯtinuisseꝫ. Cōtra uero nunc/in
se inuicem ipetuꝫ facientes oia calamitatibus i
pleuere. Dion certe eandē hēbat/uoluntatē/
quam ego dicerem ⁊ mihi ⁊ aliis qcūqꝫ modera
ti sunt hndā esse. Sꝫ ut potestas uel ꝓpria uel
amicoꝝ ul' ciuitatis optetur/quo in ipsis hono
ribus ⁊ potentiis qs ꝯstitutus presertim i maxi
mis/se ⁊ suos ⁊ patriā beneficiis iustis afficiat.
Neqꝫ uero id fit. Siquis ad id duntaxat incū
bat/ut diuitiis se amicosque ⁊ ut libet erarium
expleat ꝑ insidias crudeliumqꝫ ꝯiurationes: ip
se pauper uꝫ impotēs se ꝯtinere/sꝫ pre animi an
gustia uoluptatib⁹ succumbens. Preterea opu
lentos hoies tāqꝫ inimicos decernens trucidet
rapiatqꝫ pecunias. Atqꝫ interea sociis familia
ribusqꝫ edicat/sibi q[illegible]eꝫ in his cum sit egenus/
succensendum non esse eodeꝫ mō siqs similiter

ciuitatem suam bñficiis afficiens honoretur ab
ipsa: dū mltis res paucoꝝ ciuiuꝫ ꝑ sua decreta
distribuit: uel siquis magne presidens ciuitati
plurib⁹ minoribusqꝫ ciuitatibus ipanti pecuni
as minoꝝ ciuitatuꝫ iiuste attribuat sue. Hoc
.n. pacto neqꝫ Dion neqꝫ alius unq̄ꝫ spōte sua
ad potētiā ꝓgreditur ꝑniciosaꝫ ⁊ sibi ⁊ posteris
perpetuo futurā. Prudens uero ad ꝯstituēdaꝫ
accedit rem publicā legesqꝫ ꝯdendas iustissimas
atqꝫ optimas. Et id quidem absqꝫ cedib⁹ expl
sionib⁹qꝫ ciuilib⁹. Que mō cum ageret Dio n
ꝯstituens pati ꝓbana potius q̄ꝫ facere/cauens
quoqꝫ ne ipse pateretur/cecidit tn̄ cum iam ad
summū supādoꝝ hostiuꝫ ꝑuenisset. Neqꝫ miꝝ
alicui qō accidit dioni uideri debet. Pium.n.
uiꝝ tēperatūqꝫ ⁊ prudentē/oio quidem in reb⁹
eiusmodi ipii nunq̄ꝫ fallunt. Sed neqꝫ mirādū
est si idem ipsi qō ꝓbo gubernatori forsan acci
derit. Quē futura tēpestas haud admodum la
tet. Sꝫ insueta ⁊ icci[r]co im ꝓuisa tempestatum
magnitudo latere pōt: ac ui latendo submerge
re. Hoc utiqꝫ mō Dionē sors aliquātū fefellis
se uidetur. Qō.n. mali essēt eū non latebat.
Quāuis q̄ꝫ ꝓfunda esset i eis iscitia ⁊ iniquitas
uoracitasqꝫ latuerit. Qua qdē in re deceptus
occubuit/siciliam icredibili dolori subiciens:
Que igitur post hec q̄ narrata sunt nobis ꝯsulo
hacten⁹ qōꝫ dicta sint. Quib⁹ āt de causis ipse
i siciliā quasi ꝯpulsus redierim oñdere arbitra
tus sū oportere ne cui reuersio mea absurda ac
preter rōeꝫ suscepta uideretur. Quāobrē sicui
q̄ nūc dixi ꝓbabiliora uisa sunt/ac sufficientes
extitisse occasiones/cur ita fieret/uideantur/
satis qdē sufficiēterqꝫ iā fuisse dictū putabim⁹

Plato Dionis ꝓpinquis ⁊ amicis.

Sa potissimum uiuendi rōe ꝓspere succe
dant res/re uera conabor uobis ꝓ uirib⁹
enarrare. Spero āt non uobis solum/q
in re uestra sint me ꝯsultuꝝ: sꝫ uobis quidē ma
xime. secūdo uero loco oibus q sunt syracusis
Tertio inimicis etiā uestris ⁊ hostibus: preter
q̄ꝫ siqs illoꝝ ipio se ipsum scelere polluit. Hec
n. insanabilia sunt: neqꝫ expiare unq̄ꝫ hec quis
q̄ꝫ posset. Cōsiderate uero quod in p̄ntia dicā

oñe iā uestrū circa siciliā omeꝫ dissoluta tyrā
nide ꝯsiliuꝫ atqꝫ studiuꝫ in his uersatur. Nem
pe alii qdē affectāt tyrannideꝫ iteꝝ suscitare
Alii tyrannidis memoriā oēꝫ ꝓrsus extingue
re. ꝯsiliuꝫ uō i huiusmodi rebus apud mltos re
ctum ubiqꝫ uideri solet/si ita res ꝯstituātur ut
hostes q̄ꝫ maximis afficiātur malis: amicis aūt
beneficii plurimuꝫ afferatur. At uero neq̄qꝫ id
facile est/ut qui mlta aliis iferunt damna/ipsi
non mlta uicissim ab aliis patiātur/neqꝫ nunc
op⁹ est hoꝝ exēpla lōge ꝑquirere. Quippe cuꝫ
q̄ nuꝑ in sicilia acciderūt satis exēplo nobis eē
possint. Cuncta.n. sic accidisse uidentur/duꝫ
alii quidē inferre mala/alii uero repellere ⁊ ul
cisci ꝯtēderent. In qbus enarrādis idonei alio
rū magistri ubiqꝫ esse potestis. In his ergo per
cipiendis nulla ferme est difficultas. Que uero
aut cūctis tā inimicis q̄ꝫ amicis utilia sint/aut
saltē q his q̄ꝫ minimū obsint/hec certe ipsa nec
facile est ꝓspicere/nꝫ postq̄ꝫ ꝓspexeris/ad notū
ꝑficere. Hec igitur ꝯsultatio atqꝫ inqsitio uo
to ꝓsimil' eē uidetur: Ideoqꝫ sit nobis ipsa oio
tāq̄ꝫ uotum ⁊ deprecatio q̄dā. Oib⁹.n. in reb⁹
⁊ dicendis ⁊ cogitandis pricipiuꝫ sēper a diis ē
faciendūꝫ. Dotuꝫ utiqꝫ eiusmodi absolutum ta
leꝫ nobis significabit rationē/q uobis simul ini
micisqꝫ ꝯducat. Principio ex quo tēpore bellū
in sicilia gestum est familia una ꝯtinue domina
ta est. Quā publicis reb⁹ prefecerūt uestri ma
iores/i summo tunc ꝑiculo ꝯstituti/cū a carta
ginensib⁹/premerentur/uenissetqꝫ res i extre
mū discrimen ne sicilia q̄ ex colebatur a grecis
iaꝫ a barbaris ꝯfunderetur atqꝫ deuastaretur.
Tunc igitur dionysium qdē elegerūt/ut iuue
nem bello strenuū: q reb⁹ bellicis ꝯuenientibus
sibi preeēt. hipparinū uō utpote seniorē ꝯsilio
res moderari uoluerunt. Atqꝫ ꝓ toti⁹ sicilie
salute/absolutā his auctoritatē ꝯcedentes/ty
rānos/ut fertur/apellauerunt. Proin̄ siue qs
fortunā q̄ndā diuinā deūqꝫ/siue eoꝝ qb⁹ ꝯmis
sa res ē/uirtutem/siue utrūqꝫ una cū tēporis
illius ciuibus/salutis illi⁹ cāꝫ extitisse cēseat/
esto id qdeꝫ ut qsqꝫ existimat. Salus certe hoc
pacto tunc illis parta est. Quāobrē cū ita se il
li gessissent/iustum erat/gratiā ab illis q serua
ti erāt/referri. Siquid āt postea mali tyrānis

ipsa munere ciuitatis abutens patrauit/hēt q
deꝫ sceleris sui iudices. uñ ⁊ penas persoluat.
Sꝫ q̄ nā illis pene ob ea q̄ acta sunt/necessario
recteqꝫ admoueri. possunt? Si.n. uel uos illo
ruꝫ uiꝫ facile ꝓpulsare possetis/⁊ absqꝫ magnis
ꝑiculis laboribusqꝫ id facere/ul' illi se dñatōeꝫ
facile recepturos arbitrarentur/haud sane pos
sem⁹ ea uobis q̄ nūc dicturi sum⁹ ꝯsulere. Nūc
uō utriqꝫ ꝯsiderare atqꝫ meminisse debetis quo
tiens iā alterutri i speꝫ ꝓpe certā ꝑuenistis ꝯse
q̄ndi qō optabatis/paulū deesse opinantes ad
cuncta ꝓ arbitrio ꝯsequenda/Id ipsum tn̄ pau
lum ingentiū plurimoꝝqꝫ maloꝝ ubiqꝫ cā exti
tit. neqꝫ dū ꝑuenit ad terminū: sꝫ ꝯtinuata q̄
dam successione/inueterati iā mali apparenti
termino principiū suboritur nouū: Eiusmodi
uero circuitus ꝑditur⁹ uidetur/tyrānicū gn̄s
simul atqꝫ populare. Et quātū uerisimili rōne
formidādū portēditur/tota sicilia/in grece li
gue obliuione lapsura uidetur/ad phenicū opi
coꝝqꝫ potestatē dñatōeꝫqꝫ trāslata. Quāobrē
ꝯtra hec greci oēs omi ꝓuidētia remdiuꝫ affer
re debent. Siqs igitur rectius meliusqꝫ ꝯsiliuꝫ
eo qō a me dicetur/adducat i medium/merito
grecoꝝ amator cognominabitur. Que uero
quodāmodo sit mea sētentia/conabor nūc libe
re ꝓrs⁹ ꝯmuni rōe legeqꝫ freto⁹ exponere. Ego
igitur ꝑsonā mihi arbitratoris assummens quē
admodū iā diu ꝯsueui tā exercenti q̄ꝫ patienti
tyrānidem ꝯmuniter ꝯsulā. Atqꝫ iprimis omi
tyranno/ut apellatōeꝫ hāc/rēqꝫ ipsam fugiat
atqꝫ i regnuꝫ/si pōt fieri trāsferat. Fieri uero
posse/lycurgus uir bonus ⁊ sapiens re demostra
uit. Is.n. cum uideret gn̄s ꝓpriū argis messe
neqꝫ ex regno i tyrānidē iā trānslatū/Ideoqꝫ
hos populos utrosqꝫ tā se ipsos ꝑdentes q̄ꝫ ciui
tates utrinqꝫ utrasqꝫ/timēs patrie siml' ⁊ gene
ri remediuꝫ adhibuit/senatuꝫ procreans epho
roꝝqꝫ magistratum i regni salutem. Qua pro
pter tot iā secula seruatur cum gloria. Postq̄ꝫ
uꝫ lex auctoritatis plena hoiuꝫ regina facta ē/
non āt hoies legum tyranni. Ad hoc ipsum in
pre sētiarō mea oēs hoies cohortatur/suadens
his q tyrānidē affectāt/declinare ac fugere in
defesso quodā fugiēdi studio eiusmodi famescē
tium stultoꝝqꝫ hoiuꝫ felicitatē. atqꝫ ad regiaꝫ

gubernationis formã pro uiribus ſe transferre legibusqꝫ regiis obtẽperare/maximos honores ab hoibꝰ legibꝰqꝫ uolẽtibꝰ qñqꝫ reportaturis. Qui uero oibus uiuendi preferunt libertatẽ/ iugum uero ſeruile fugiunt tãqꝫ malum/ii caueant moneo: ne inſatiabili importune libertatis auiditate ĩ maioꝝ ſuoꝝ incidãt morbũ. Quẽ qȝ illi ꝑpea paſſi ſũt/qȝ nulli parere uolẽtes libertatis amore intẽpanter abuſi ſunt. Qui. n. añ dionyſiũ ⁊ hipparinum in ſicilia gubernabant/beate ſibi uiuere uidebantur/libidinibus diſſoluti/preſidentiũqꝫ preſidẽtes. Preterea decẽ añ dionyſiũ prefectos depoſuerunt, atqꝫ pepulerũt/ nemĩnẽ ſecundũ legem iudicãtes/ quo nulli ſubeſſent homini iuſte iudicãti aut dominanti legi ſꝫ oĩo ĩ ſingulis liberi forẽt. Qua quidẽ de cauſa illis tyrannides ſurrexerunt. Seruituſ. n. ac libertas/ſi modũ excedat/utraqꝫ mala eſt. Si modum obſeruet/utraqꝫ bona. Moderata quidẽ ſeruitus eſt/q̃ deo exhibetur Immoderata uero/q̃ hoibꝰ. Deus qdem hoibus tẽpatis lex eſt. Intẽpatis uero uoluptas. Cũ igitur hec ita natura ſe habeant/que ꝯſulo/ mãdo dionis amicis ea ſyracuſanis omnibꝰ promulganda/ex communi dionis meaqꝫ ſententia. Equidem uobis exponam que ille adhuc ſpirãs locutus eſt. Quam igitur rationem/ queret quiſpiam? Circa preſentia/nobis dionis ꝯſilium affert? Hanc uero omnium primã nunc accipite. Pricipio leges tales ſint: Que nõ ad opes pecuniaſqꝫ comparandas neqꝫ ad libidines mẽtes conuertant. Sed cum tria ſint/anima/corpus/pecunia/ uirtutem animi maxime anteponant. Secundo uero loco uirtutẽ corporis uirtuti animi ſeruientem: Tertio ultimoqꝫ gradu pecuniaꝝ pretium collocent animo corporiqꝫ miniſtrans. Quecunqꝫ lex hec efficit recta ẽ/ re uera beatitudinẽ utentibus afferens. Locupletes uero beatos apellare/ſermo amens eſt ⁊ infelix/ mulieribus pueriſque conueniens/ atqꝫ eos qui id credunt/tales efficiens. Quod autem ego nunc ad uera uos bona cohortor/ſi que mõ dixi de legibus deguſtetis/ opere ipſo intelligetis. Que qdẽ examinatio in cunctis uerillima eſſe uidetur. Receptis uero huiuſmodi legibus/cum ſicilia in diſcrimine poſita

ſit/neqꝫ ſufficiẽter uos ſuperetis: neqꝫ rurſus admodum ſuperemini/ iuſtum forte atqꝫ utile uobis oibus erit mediũ ĩcidere/tũ uobis dominationis acerbitatem fugientibus tum aliis dominationem adipiſci deſiderantibus. Quorũ maiores olim/quod maximi faciendum eſt/grecos a barbaris ſeruauerũt: adeo ut in preſẽtia liceat de re. p. conſultare. Alioquin ſi tunc ꝑdite res fuiſſent/neqꝫ nũc de his loqui liceret neqꝫ ſpes ulla ſupereſſet. Nũc igitur aliis quidem libertas ſit cum regia poteſtate: aliis autẽ poteſtas regno ſubieta legibus dominantibus ñ aliis tantum ciuibus/ſed ipſis etiam regibus ſi quid egerint ꝯtra leges. In his autem omnibꝰ mente a dolis aliena atqꝫ ſana cũ diis reges create. Primũ quidẽ filium meũ duplici gratia/ mei ſcilicet gratia atqꝫ aui ſui. Ille. n. ſua tẽpeſtate patriã a barbaris liberauit ego uero iã his a tyrannis. Quoꝝ quidem teſtes mihi uos ipſi eſtis. Secundum uero regem create eum quidem quod ⁊ pater meus nomẽ hẽt: dionyſii inqꝫ filiũ. Atqꝫ id facite preſentis eius in patriã officii pioꝝqꝫ eius moꝝ. Qui patre tyranno/ natus/patriam ſponte liberare aggreditur/ ꝓ breuiſſima iniuſtaqꝫ tyrannide gloriam ſibi generiqꝫ comparans ſempiternam. Tertium deniqꝫ ad regnũ ſyracuſanũ iuitare opꝫ/ uolẽtẽ ciuitate uolente Dionyſiũ dionyſii filium/nũc exercitus hoſtium ducem. Si uelit inqꝫ regie dignitatis forma contentus uiuere/ timens uidelicet fortune uices: ⁊ patriam miſeratus ſacraqꝫ ⁊ ſepulchra maioꝝ: ne cõtentione ꝓrſus oĩa perdat barbaris ex patrie infelicitate gratificans. Hos uero tres reges/ ſiue illis auctoritatem eamdem quã lacedemonii reges hẽnt dederitis/ſiue quid ademeritis communi ꝯſenſu conſtituetis tali quodam pacto ut prius dictum eſt: atqꝫ iteꝝ nunc audite. Si dionyſii ⁊ hipparini gñus uoluerit ꝓ Sicilie ſalute his calamitatibus/ que nunc urgent finem imponere honores ſibi totiqꝫ familie comparãtes non ad preſens ſolum ſed in poſterũ/hac inqꝫ conditione/quemadmodum ⁊ prius dictũ eſt ad regnũ uocate. Et legatos quos ipſi uelint concordie gratia cum publica auctoritate deligite/ ſiue ex ueris ciuibꝰ/ ſiue ex utriſqꝫ/ ſite ex alienis

totqꝫ preterea quot illi conceſſerint. Qui cõmuni ſententia leges condant atqꝫ rem publicam/ita ꝯſtituant/ut in ea reges eſſe deceat ſacroꝝ dños/aliaꝝqꝫ reꝝ quaſcunqꝫ decet his ꝯcedi/ quoꝝ bñficia ĩ patriam extant. Proindẽ belli paciſqꝫ arbitrium hẽant cuſtodes ipſi legũ creati numero quinqꝫ ⁊ triginta una cum populo atqꝫ ſenatu. Iudicia uero diſtincta ſint alia alioꝝ. Mortis quidem atqꝫ exilii auctoritas ſit penes trigita ⁊ quinqꝫ uiros: ⁊ preter eos/ penes alios quoſdam iudices ex illis electos qui magiſtratibꝰ ꝓxime ꝑfuncti ſũt/ita ut unus ex quolibet magiſtratu eligatur/qui optimꝰ iuſtiſſimuſqꝫ appareat. Hi ſequenti anno de morte ⁊ carcere ⁊ exilio ſententiam ferant. Regi uero his iudiciis intereſſe nõ liceat: utpote ſacerdoti/queꝫ in ferẽda necis, carceris/exilii/ſententia contaminari nefas ſit. Hec equidem ⁊ dum uiuerem/cogitabã/ ⁊ nunc etiam cogito facienda. Atqꝫ tunc cum inimicos ſuperauiſſẽ una uobiſcum/ niſi externi furieqꝫ obſtitiſſent ut decreueram ꝯſtituiſſem. Proinñ ſi ad uotum res ꝓceſſiſſent colonis reliquam ſiciliam repleuiſſem/ barbaris quidem ex his locis que nunc occupant expulſis, preter qȝ ſiqui eoꝝ ꝓ communi libertate ꝯtra tyrannidem pugnauerũt, Priores ãt grecoꝝ locoꝝ colonos in antiquaſ patriaſqꝫ ſedes reſtituiſſem. Hec igitur eadẽ in pñtia omnibꝰ conſulo ꝯmuni ꝯſilio deliberare ⁊ agere. Atqꝫ ad hec agenda oĩs cohortari qȝ ſiqui diſſenſerint/ eos communi ſententia hoſtes exiſtimare. Neqꝫ uero hec talia ſunt ut fieri nequeant. Que. n. in duoꝝ animis conſiſtunt/atqꝫ his qui conſultando ꝑquirũt optima mox facileqꝫ occurrunt/ ea qui impoſſibilia iudicat non recte ſentit. Dico ãt duos/hipparini. .s. Dionyſii filii/atqꝫ inſup mei filii animos. Arbitror. n. ſi hi ꝯſenſerint alios quoqꝫ ſyracuſanos ⁊ omnes quibꝰ patria cure eſt/ꝯſenſuros. Sed diis omnibus honores cum precibus offerẽtes/ ⁊ aliis preterea quibuſcunqꝫ una cum diis uouere decẽ preterea cohortãtes inuitanteſqꝫ amicos ⁊ inimicos oĩo atqꝫ benigne/nolite priꝰ deſiſtere qȝ ea que a nobis nunc dicta ſunt/quaſi diuina ſomnia uigilantibus ſupuenientia/ ꝑſpicua quideꝫ atqꝫ felicia ꝑfectiſſime ĩpleatis.

Plato Archite tarentino bñ agere.

Venerũt ad nos archippi philonidiſqꝫ familiares ferentes epiſtolam quam eis dederas/ ac de rebus tuis que oportuit nũciantes. Publica qdem ciuitatis negocia abſqꝫ difficultate peregerunt. Neqꝫ. n. admodum laborioſa erant. Te uero narrauerunt per moleſte ferre/quod a publicis ciuitatis occupationibus te liberare non ualeas. Quod igitur dulciſſimũ uite gñus ſit agere ſua/preſertim ſiqs talia elegerit faciẽda/qualia tu/omnibꝰ ferme eſt manifeſtum. Sꝫ illud quoqꝫ te conſiderare oportet. Nullum noſtrum ſibi ſoli natũ eſſe. Sed ortus noſtri partem ſibi patriam uendicare partem parentes. Partem amicos. Multa inſuper pro temporum diuerſitate nobis accidere quibus noſtra uita occupata eſt. Vocãte igitur te patria ipſa ad rem publicam gubernandã abſurdum forſan eſſet non parere preſertim cũ ſimul accidat/ut aditus prauis hoibus relinquatur/qui nulla ipſius qȝ optimum eſt ratione proficiſcuntur ad publica. De his ergo iã ſatis. echecratis autem curam habemus inpñtia habebimuſqꝫ ĩ poſteꝝ: ⁊ tui gratia ⁊ patris eiꝰ phryonis ⁊ ꝑ ipſum adoleſcentem.

Plato Ariſtodoro bñ agere.

Audio te añ alios ⁊ nunc familiarem eſſe Dionis ⁊ per omne tempus ſapientiam moꝝ ad philoſophiam ſpectantiũ in primis exercuiſſe. Nam firmitatem/ fidem/ ſinceritatem/uerã eſſe philoſophiã exiſtimo. Alias uero ⁊ ad alia declinantes ſciẽtias ⁊ facultates ſiquis ornamenta dixerit/ recte/ ut arbitror apellabit. Sed uale iam: ⁊ in preſentibus his ꝑſeuera moribus.

Plato laodamanti beneagere

Scripſimus etiã priꝰ ad te referre multũ ad ea que dicis omnia/ ut athenas ipſe ꝓficiſcaris. Quoniã uero ais te uenire non poſſe/ſecundo id loco foret/ſi uel ego uel Socrates ut ꝑ tuas litteras ſignificaſti/ iſtuc nos conferre poſſemus. Veꝝ Socrates quidem hoc tempore morbo ſtrangurie impeditur: Mihi uero iſtuc

proficiscēti dedecus foret/si illa quoꝝ gratia me uocas neq̄qꝫ ꝑficerentur. Que qdē ꝑfici posse haud admoduꝫ spero. Siquis āt ea oia referre aggrediatur quaꝝ de cā ita diffidam/ ꝑlissa opus erit epl'a. Preterea ꝑ etatem non satis corpore ualeo ad iter ꝯficiendum piculaqꝫ mari terraqꝫ obeūda/ qualia iter solet obiicere/ presertim uero ꝑ id tēpus oia iter agentibꝰ plena periculis sunt. Consulere tñ tibi colonisqꝫ possū qđ nūc me referēte inqt hexiodꝰ uideri qđ leue qddā eē: difficile ūo itelligere. Nā si putāt aliq legū quaꝝ libet positione ciuitatē bñ qñqꝫ ꝯstitui posse/nisi sit aliquis cū auctoritate presidēs ciuitati/quotidiane oiuꝫ uite moderator adeo ut sit tēꝑata ⁊ fortis tā i seruis q̄ꝫ i liberis non recte putāt. Proinde si sint iā apđ uos uiri hac potestate digni/id fieret. Sin aūt ad di disciplinā opꝰ sit aliquo: neqꝫ q doceat/neqꝫ q doceantur/ut opinor/apđ uos sunt: reliquum est deos precari. Nā fere q̄ an hoc tēpꝰ fuerūt ciuitates/ sic abinitio cōstitute sunt/ac postea bñ exculte ꝑ ꝯtingentia magnaꝝ reꝝ tū bello tū pace qñ in huiusmodi tēporibꝰ uir clarꝰ ⁊ ꝑ hus magnā adeptus fuerit potestatē. Prius āt ipsa ꝑmptissime curare oportet atqꝫ necesse ē. Cōsiderare tñ ea q̄lia dico: neqꝫ temere aggredi q̄i leuiter pagātur cogitare ūo qđ ꝯmode fieri possit. vale felix.

Plato archite tarentino bñ agere.

Iꝝ est q̄ꝫ libenti aīo ꝯmentaria abs te missa accepimus/eoꝝqꝫ auctoris igenio delectati sumus. visus qdē nobis est/uir ipse dignus maioribus illis antiquis. Fertur aūt eos uiroꝝ decē milia fuisse. q ex ūo troianorum omnium qui sub laumendonte surrexere/ ut fabula tradit prestantissimi fuerunt. Cōmētaria ūo q̄ tu ꝑ litteras a me petis nō dū absoluta sunt. Qualia cunqꝫ tñ sunt/ad te misi. De custodia ūo ideꝫ sentimꝰ ābo. Qua ꝑꝑ nihil cohortatione opus esse uidetur.

Epistolaꝝ Platonis Finis.

Impressum Florentie per Laurentiū Venetū

Emendatiōes erroꝝ librarii iuxta numeruꝫ cartarum atque columnarum/ ⁊ primo in hyparcum.

Carta secunda columna prima scribitur/ Te omnibꝰ natura inest. Corrige. Et omnibus natura inest.

Carta eadem columna secunda scribitur/ Cognoscentem arborem nullo modo plantatione digna esset/ corrige/ cognoscentemqꝫ arbor nullo modo plantatione digna sit

Carta eadem columna eadem/ Et quicunqꝫ in naui sunt/ corrige/ ⁊ quecunque in naui sunt

Carta eadē columna quarta/ Sine quadratos lapides/ corrige/ siue quadratos lapides

Carta tertia colūna prima/ Canophorie/corrige/ canephorie

Carta eadeꝫ columna eadem/ Vis ne illud unitari. corrige/ immutari

Carta eadem columna tertia/ Hoc lucro addiscere/ corrige/ addicere

Carta quarta columna prima/ Familiarem ac rempu. corrige/ familiam

Carta eadem columna secunda/ Vt noscat qđ turpe/ vt noscat quis turpe

Carta eadeꝫ columna eadeꝫ/ Quid ipsum si nouerit: corrige/ quid ipsum sit nouerit

Carta eadem columna quarta/ Quem ego interrogare/ corrige: quem ergo interrogare

Carta quinta columna quarta/ Philosophum ⁊ pentathlum/ corrige: Philosophum ut pentathlum.

Carta sexta columna secunda: Hermas. corrige: hermias

Carta eadem columna tertia: Etiam ipsam et plātationeꝫ: corrige: ⁊ ipsaꝫ etiā plantationē

Carta eadeꝫ columna quarta: Vel nomen etiā eius habes themodoce: corrige. vel nomē etiā eius habes Theages

Carta octaua columna secunda/ Et preterea quidem ab iis: corrige: ⁊ preterita quidē ab iis

Carta eadem colūna tertia/ Vtrum accidit tibi aliquid a me dicenti: corrige. vtrum accidit tibi aliquid a me discenti

Carta eadeꝫ columna quarta/ Et quibus argumētationibus inquirit. corrige. ⁊ quibus argumentationibus in quaqꝫ

Carta nona colūna quarta: Quod si ultiꝰ que sit: corrige/ quod si ulterius que sit

Carta nona colūna quarta post ultimuꝫ uerbuꝫ quod est si: adde hoc totum quod deficit. s.

Siquideꝫ sanitas sit seu uiro siue mulieri/ siue alteri cuilibet adsit? Me. Eadem mihi sanitas ⁊ uiri simul ⁊ mulieris eē uidetur: So: Nōne igitur siquidem robusta sit femina/eadeꝫ specie roboris robusta erit? cum uero eandem dico qđ nihil differt qua robur adhoc quod robur sit intelligo/ seu uiro/ siue mulieri insit. Num tibi differre aliqua ex ꝑte uidetur? Me. Minime. So. Ergo ⁊ uirtus ad id quod uirtus sit differet ne? seu iuuenem seu seneꝫ/siue uirum ornet siue feminam? Me: Mihi quidem/o/socrates hoc ceterorum simile nequaquam esse uidetur/ So: Nōne uiri uirtutē esse dixisti/recte .r.p. gubernare/ mulieris uero domum? Me: Dixi equidem/ So: An potest quisquam ciuitatem uel domum aut aliqd aliud recte disponere/nisi tēꝑate siue prudēter ac iuste disponat. Me. nō certe. So. Nōne si tēꝑate iusteqꝫ instituunt/ temperantia iustitiaqꝫ instituēt? Me. Necesse est. So: Vtrisqꝫ igitur tam uir q̄ꝫ mulier indiget/si boni futuri sint/temꝑantia. s. atqꝫ iustitia. Me: Apparet: So. Quid uero puer ac senex duꝫ intemꝑati ⁊ iniusti eēnt/num boni existerent? Me. Nequaquaꝫ/ So. At duꝫ temperati ⁊ iusti. Me: Ita: So. Vniuersi igitur homines eadem ratione/boni fiūt/ naꝫ eorum deꝫ ꝑticipatione boni semꝑ efficiuntur/ Me. Videtur. So: Nunquā non eadeꝫ rōne boni fierēt/ nisi eadem illoꝝ uirtus esset. Me. Nunquam. So. Quoniā ergo eadem uirtus est omniuꝫ/conare in memoriaꝫ reducere quidnā hoc esse gorgias dixerit/ac tu una consenseris. Me. Quid nā aliud q̄ꝫ preesse hominibꝰ posse. Siqd unum in omnibus exigis? So. Requiro equideꝫ at tñ eadē ne puri ⁊ serui uirtꝰ erit/o/mēnon preesse posse domino/ ac uidetur tibi ulteriꝰ seruus eē dum imꝑat? Me. Haud certe mihi uidetur/o/socrates. So. Neqꝫ eiꝫ/o/optime uir id ꝑbas esset/sed hoc rursus considera utrum dominari posse aliquem putas/si iuste preesse addiciamꝰ. Iniuste uero nequaquaꝫ. Me. Puto equidem. Iustitia enim uirtus est. So. Vtrum uirtus/o

mēnon / an uirtus quedam? Me. Quo pacto id ais? So. Quēadmodum de quouis alio ut ecce de rotunditate dicerem / eam figuram quandam esse non absolute figuram: atq; ob eam causam ita loquerer: quia alie quoque figure preter rotunditatem sunt: Me. Recte admodum inquis. Atqui ⁊ ipse nō iustitiam tantum / uerum etiam uirtutes alias esse fateor: So. At quas dicis alias explica obsecro: Equidem si me de aliis figuris interrogasses / utique respondissem: ergo ⁊ tu que sint alie uirtutes / enarra. Me. Fortitudo / temperantia / sapientia / magnificentia: ceterećq; permulte: So. Rursus in idem incidimus: Nam multas iterum uirtutes alio quodā pacto inuenimus: dum unā inquireremus / unam uero que per omnes diffunditur.

Carta xi columna secunda / Que in superioribus figura tibi respondi / corrige: de figura

Carta xii colūna prima / Has omnes quatuor lineras: corrige / lineas

Carta xiii colūna prima / Veluti an possit in hūc circulū trigenus: corrige / Veluti in hunc circulum trigonus

Carta eadem columna tertia / Ac secundum potionem: corrige / positionem

Carta xiiii columna secunda / Iniuriam unq; affecit: corrige / iniuria

Carta eadem columna tertia: Ut equus rectus insisteret: corrige: equis

Carta eadem columna quarta: Nunc ⁊ enim al locutus es. corrige / hunc

Carta xvii columna prima / Esto sane. Al. Deme / Al.

Carta eadem colūna tertia: Si ergo quererēt athenienses. Prepone. So. interlocutorem

Carta xviii columna tertia: De iusti atque iusti discrimine. corrige. de iusti atque iniusti discrimine.

Carta eadem columna quarta. Quid autem queram: corrige. quid autem si queram

Carta xviiii columna secunda: Amicus opem ferre. corrige: amicis

Carta eadem columna secunda: Morti atque tumiditati: corrige. timiditati

Carta eadem columna tertia. Neque turpe quicqam tenus turpe / corrige. Neque turpe quicquam quatenus turpe

Carta eadem columna tertia: Non ne ipsum irrides: corrige: irrideres

Carta xx columna secunda. Quia dignum ē: corrige: q; dignum est

Carta eadem columna eadem. Qua ratione illum excellas: corrige: qua ratione illis excellas.

Carta eadem columna eadem: Non ne cum habens / corrige: cum habeas

Carta xxi columna prima: Siquis rursus opulentie: corrige / siquid rursus

Carta eadem columna quarta / Quid uero bonum consilium / corrige: Quod uero bonum consilium.

Carta xxii columna secunda. Cum oratione tua interdum / corrige / cum ex oratione tua interdum.

Carta eadem columna eadem / Dicam ne esse aliquid: corrige: dicis ne

Carta eadem columna tertia / Foste uero sic. corrige · forte

Carta xxiiii columna prima. Si postea propere. corrige / si postea q;

Carta xxvii columna prima / Potius q; hec dixisset / corrige: postea q;

Carta eadem columna quarta / Pompilius romanus: corrige / romanis

Carta xxviii columna secunda / Non ne decreta quidem bona. corrige / Non ne decreta quedam bona

Carta eadem colūna quarta / Haud alias haud / corrige / haud alias aliud

Carta xxviiii colūna prima. Et cuius potissimum / corrige / At cuius

Carta xxxii columna tertia: Nec etiam quia patiens patitum: corrige: Nec etiam quia patiens patitur.

Carta xxxiiii columna prima. Zeno eleates primis: corrige: primo

Carta eadem columna quarta / Aspectu deorum. corrige: decorum

Carta xxxv colūna prima: Sic ne dicas: corrige: sic ne dicis?

Emdatur.

Carta eadem columna secunda: ⁊ species ⁊ in seipsis: corrige: ⁊ species in seipsis

Carta eadem colūna eadem / Ceteraq; huiusmodi. corrige. ceteraq;

Carta eadem columna tertia / Parmenidem ⁊ xenonem / corrige: zenonem

Carta xxxvii columna secunda. ⁊ ipse tam senex / ad amores aggred icogor. corrige: ⁊ ipse iam senex ad amores regredi cogor

Carta xxxviiii columna secunda / Semper q; diu unum aliquid esse / corrige: semper q; diu ē unum aliquid esse

Carta xl colūna prima / Alia quoque ac illo: corrige: alia quoque ab illo

Carta xli columna prima: Pluresq; illa mensuras habet / Plures q;.

Carta eadem columna tertia / Non tamen potes dicere / corrige: hoc tamen

Carta xlii colūna tertia / ⁊ enim absq; tran. deme tran.

Carta eadem columna eadem / Hec igitur uniuersa unum sic ē / corrige / Hec igitur uniuersa unum si est:

Carta eadem columna quarta / Unus enim nō existens / cortige. Unius enim / ⁊ cetera.

Carta xliiii columna secunda: Quia quidem mouetur / corrige: qua quidem mouetur

Carta xlvi colūna prima: At forte quid hoc / corrige: forte at quid hoc

Carta eadem columna tertia / Cum diuisione ambiguitas sit / corrige / cum diuisione ambiguitas sit.

Carta eadem columna eadem / Talia concedere tibi existimat. corrige: Talia concedere tibi existima.

Carta eadem columna quarta: Si nō ita obiurgaueris. corrige: si nos

Carta xlvii columna secunda: Rerponde igitur. corrige: responde.

Carta eadem columna eadem. Sed diphtongi participes / corrige: sed phtongi.

Carta eadem columna eadem. Vocaleq; ⁊ medias: corrige. uocaleeq; ⁊ medias

Carta eadem columna quarta: Tu sic ita dixisti. corrige / tu sic ista dixisti.

Carta xlviii colūna secunda: Non ne distaemus hic obsecro. deme / non.

Carta eadem columna tertia / Quietam uitam sectanti: corrige: quintam

Carta xlviiii colūna secunda: Quin etiam rigari. corrige: rigori.

Carta xlviiii columna quarta: Ita ex iis que magis. deest in principio / philebus.

Carta. l. colūna tertia: Estu quodam affecta. corrige: effecta.

Carta. l. columna quarta: Audientem atque suauem: corrige: audentem

Carta li colūna prima: Memorie exiius: corrige: exitus.

Carta eadem columna secūda / Exhastus. corrige: exhaustus.

Carta eadem columna quarta / Disputationem tamen aut breuem: corrige: disputationem tamen haud breuem.

Carta eadem columna eadem / Nunquid es eo. corrige: nunquid ex eo

Carta liii colūna prima / Quomodo enim male. Deest in principio / So.

Carta eadem columna tertia / A uoluptatis affectu nimium / Deest / ⁊ in principio.

Carta eadem columna tertia: Ad suprema remotas: corrige / a suprema

Carta eadem colūna quarta. ⁊ quotcunq; pati corpora: corrige: corpore

Carta eadem columna eadem. prouerbium. Nihil minus: corrige / nimis.

Carta liiii columna secunda / Voluptatem si cum dolore / corrige / uoluptatem. s.

Carta eadem columna tertia / Quam delphica scripta pceperint: corrige / q; delphica scripta preceperint.

Carta eadem colūna eadem: Plurimi deniq;. Deest in principio / So.

Carta lv colūna prima / Res gestas representantibus. Deest post hoc: Et in aliis multis eodem pacto: Seqtur i textu: Sed i totius uite:

Carta eadem columna eadem / Et mutuum ⁊ utrorumq; congressum / corrige / ⁊ mutuum etiam utrorumq; congressum.

Carta eadem columna secunda. Que restant

utrunque / cor. utcunque
Carta eadez colūna eadez / Verum ipse quoqȏ: corrige: quoqz.
Carta eadem columna quarta. Sammopere ne nandam: corrige: uenerandum
Carta eadem columna quarta. Aliquid est alte rius gratia: corrige: Aliquid semper est alte rius gratia.
Carta eadem colūna quarta: Alterius gratia fit efficior: corrige: efficitur
Carta lvii columna prima / Mundus facere ē. corrige. factus est
Carta eadez colūna tertia. Eiusdemqz idee po nes. Deme qz.
Carta eadem columna tertia: Vel se uel alium esse. corrige / uel se uel alium aut esse.
Carta eadem columna eadem: Primin didice rit. corrige. primam
Car. lviii colūna tertia / Quod peiorantibus illis. corrige: quod peierantibus
Carta lv colūna quarta / Quomodo ita albi: corrige: quomodo itaque albi
Carta lviiii columna quarta / Suam tum igno rantiam cognoscentes: corrige. agnoscentes.
Carta lx colūna prima / Tribus quoqz iectis. corrige / obiectis
Carta eadem columna secunda / Eam applicat cognitio; corrige. cognito
Carta eadem columna eadem: Et tue mentis pulchritudinem. corrige: miraz pulchritudinē
Carta eadem colūna tertia / Quidne deinceps usque. corrige / quiue.
Carta eadez columna eadem. Si reminiscens. corrige / reuiuiscens
Carta eadem colūna quarta / Adeo stulte phi losophabantur. corrige: philosophabatur.
Crta lxi columna prima / Cum multas urbes. Deme urbes.
Carta eadem columna secunda: Si tu uixeris. corrige. iusseris
Carta eadem columna quarta / Hanc equidem rationem corrige: orationem
Carta lxii columna secunda / Tam uilia nomi na misceatur: corrige: misceat

Carta eadem columna eadem: Si de tali inquā olla interrogaret. corrige: interroget
Carta lxiii columna secunda. Forte etiam et hac. corrige: ex hac
Carta lxiii columna quarta / Pulchriora que sint. corrige: q̄z sint
Carta lxiiii columna prima. Exacte tuis. cor rige. exactius.
Carta lxiiii columna secunda / Et sapientia alia. corrige: 7 alia
Carta lxiiii colūna quarta / At aliquid dice re profiteor: corrige: profiterer
Carta lxv columna prima / Voluptates assen tientur: corrige: assentiemur
Carta eadem columna eadem / Vos uero dixi mus: corrige: Nos uero diximus
Carta lxvi columna tertia / Et a uobis 7 ab alio: corrige. 7 abillo
Carta lxviii columna secunda / Habes 7 inuti lis sum: corrige / hebes
Carta lxviii colūna secunda / Nomen lysidis audire uidetur: corrige: uidemur
Carta lxviii columna quarta / Vos intuentes alii: corrige: intuentes
Carta lxviiii columna secunda / Pro tua uo luntate agis: corrige: agas
Carta lxviiii. columna secunda / Voti cōpos efficieris: corrige: efficeris
Carta lxx columna tertia / Vol fastiditam an tem. corrige: uel
Carta lxx colūna quarta / Sibi ipso sufficiēs: corrige: sibi ipsi
Carta lxxi colūna prima. 7 medicuz medico / corrige: 7 mendicum mendico
Carta lxxi colūna prima / Simili inter se inui dia: corrige / similia.
Carta lxxii colūna quarta: Cogitaui quēdam e maioribus / corrige / quendam
Carta lxxiii columna prima / Disputantem re peries. corrige: disputatum.
Carta lxxiii colūna prima. Ocio corporeqz / corrige / torporeqz.
Carta lxxiii colūna tertia / Vera esse opinari / corrige. opinanti.

Carta lxxiii columna quarta. Quod autem quid: corrige: quis.
Carta lxxiii colūna quarta: Non oēs igitur uera opinamur: corrige: opinantur
Carta lxxiiii colūna prima: Non omne itaqz omnium: corrige: non omnes.
Carta lxxiiii colūna quarta: Ad hanc deniqz mens decedit: corrige: accedit.
Carta lxxv columna secunda: Atque sophista mēnone: corrige: sophista atque mēnone:
Carta lxxv columna tertia. Vt ita. xii. pro xi. corrige: ita ut. xii. pro xi.
Carta lxxv columna tertia: Ignorare cōmu tatio. Qȏ si ita: corrige: ignorantie commu tatio. Qȏ si ita
Carta lxxv columna tertia: Quin eodem mo do: corrige: quia
Carta lxxi colūna secunda: Potiusqz certā differentie: corrige: potiusq̄z.
Carta lxxvi colūna tertia: Siue in aliqua siue in speculis: corrige: siue in aqua
Carta lxxvi colūna quarta: Opinionemqz me dia fit: corrige / sit
Carta lxxvi columna quarta. cum in portum discendissem: corrige / descendissem
Carta lxxvi colūna quarta: Viuis ne an mor tuus: corrige / Viuus ne an mortuus:
Carta lxxvii columna prima / Que ad deos spectant: corrige: ad eos
Carta lxxvii columna secūda / Nam peracto ludo. corrige: nunc
Carta lxxviiii columna secūda / Ocio autem inest. corrige: idest
Carta lxxviiii colūna secunda: Tam deorum hominum q̄z. corrige: q̄z hominum.
Carta lxxx columna prima / Omnia vz ut vi ximus. corrige. Omnia hec videlicet / ut vi ximus.
Carta lxxx columna quarta / Dicamus utiqz me: corrige: dicemus.
Carta lxxx columna quarta: Factam 7 perna tam. corrige: pernotam
Carta lxxx columna quarta: Altius enim al ter est: corrige / alterius
Carta lxxxi colūna prima / Facileqz inde mē tem. corrige: promentem
Carta lxxxi colūna secūda / Profari cepisset oīs. corrige: ostendens
Carta lxxxi colūna secunda / Quomodo per currimus. corrige: Que modo
Carta lxxxi colūna tertia / Illorum autem uo cem ut grauem. corrige: illorum autem acutā uocem 7 grauem.
Carta lxxxi columna quarta / Querere utruz aliquis. corrige / Querere cupiens vtrum alī quis.
Carta lxxxi colūna quarta: Qui sensum scien tiamqz. corrige / que sensum scientiamqz
Carta lxxxii columna prima / Scite loqueris. Addito / o / theodore
Carta lxxxii colūna tertia / Nec uerbis dum taxat: corrige / ne.
Carta lxxxiii columna prima: Deliberabā pro fecto paulo ante: corrige / delirabam profecto paulo ante.
Carta lxxxiii columna secunda / Non ne sa pietiam ueram cognitionem. corrige / cogita tionem.
Carta lxxxiii columna secunda / Vtrunque se quitur: corrige / vtrinque.
Carta lxxxiii columna secunda / Deqz etiam multi: corrige / neque etiam multi:
Carta lxxxiii columna tertia / Quippe secun dum suam: corrige / circa suam
Carta lxxxiii colūna tertia / Falso illum opī nari nolunt: corrige / uolunt
Carta lxxxiii. columna quarta / Et sepe alias optimet: corrige: Et sepe alias / o / beate.
Carta lxxxiiii colūna secunda / Quippe cum in foueas. corrige: Quippe cum.
Carta. lxxxiiii columna tertia / Qui cum re uera. corrige. qui cum
Carta lxxxiiii colūna quarta / Totam videlī cet iustitie: corrige: Totaz uidelicet / comple xus institie.
Carta lxxxiiii colūna quarta / Eum astudiis esse. corrige: astutiis
Carta xlxxiiii colūna. iiii. Iniustitie quippe cum: corrige: quippe cum iniustitie.

Carta lxxxv columna secunda / Sepenumero fallit arbitror: corrige. falli
Carta lxxxv colũna. iii. Forte uero nihilominus. corrige / forte uero nihil.
Carta lxxxv. columna tertia: Preterea / o / amice / corrige / propterea
Car. lxxxv colũna tertia / Minus illi adest. corrige / illis
Carta lxxxvi columna tertia / qꝫ ita ⁊ nõita: corrige / qõ ita ⁊ non ita
Carta lxxxvii columna prima / Ab alterutro diuersorum / corrige / diuersum
Carta lxxxvii columna prima / Atqui hoc / o socrates. Antepone / The.
Carta. lxxxvii col. quarta / Thee. Apparx / corrige / apparet
Car. lxxxvii colũna quarta / Modo dixisse uideri: corrige: uideris
Carta lxxxviii colũna secunda: Quã oio considerare contendere. corrige. contendero
Carta lxxxviii columna secunda / Opinari nõ posse ea. adde / esse
Carta lxxxviii columna quarta / Ego nunquã ne te. corrige: de te
Carta lxxxviii colnmna quarta / Utriusque figura longo: corrige: figuras
Carta lxxxviiii columna prima / Aut alio quodam sensum: corrige. sensu
Carta lxxxviiii columna secunda / Aut cõgitant: corrige: cogitant
Carta lxxxviiii columna secunda. Undecim que quis solus. corrige: solum
Carta lxxxviiii columna quarta / Alias similiter admodum: corrige: alias simul
Carta lxxxx columna prima / Et eum qui habet. Deme habet
Carta lxxxx columna prima. Non ne omne scit: corrige / omnes
Carta lxxxxi colũna prima / Quo sane magnificentius: corrige / quod sane.
Carta lxxxxi columna tertia / Num aliud qꝫ partes. corrige: Num aliud est
Carta lxxxxi colũna tertia. Thee. quidnã. So. corrige: Qui nam
Carta lxxxxii columna quarta / Ad ea que opinamur discensa: corrige: discenda
Carta lxxxxii colũna quarta / Omnino factũ est: corrige: fatuum.
Car. lxxxxiii colũna tertia. Exsucitat e sõno corpora. corrige: corporis
Car. lxxxxiii colũna quarta / unde sic argumẽtum est / corrige: argumentandum est
Carta lxxxxiii columna quarta / Quisquis artem integram. Deest in principio / quia
Carta lxxxxiii colũna quarta: Percipere sit difficilium. corrige. difficillimum
Carta lxxxxiiii colũna tertia / Et in quo poeta. corrige: poete
Carta lxxxxiiii columna quarta. Si illum qui bene. Deest in principio / So.
Carta lxxxxiiii colũna quarta / Nunquid pingendi ars totum quiddam est: Adde / Jon. est
Carta lxxxxv columna prima / Et siquis aliorum pictorem: corrige: pictorum
Carta lxxxxv columna tertia / Seu quocunqꝫ alio. Deest in fine / te.
Car. lxxxxv colũna quarta / Ego limphatuꝫ. Demas / ego.
Carta lxxxxvi columna quarta / Pretera et aliis: corrige: preterea
Carta lxxxxvii colũna tertia / Qui forte melissus est: corrige: qui forte
Carta lxxxxvii colũna quarta: Hec nobis expomat: corrige: exponat
Carta lxxxxviii. columna secunda / An non proponenduꝫ totum quiddam: corrige: notum quiddam.
Carta lxxxxviii columna tertia / Cum quelibet ars. Deest in fine / aut in faciẽdo
Carta lxxxxviii colũna tertia / ⁊ oportet qõ ad animum: corrige. ad inanimum
Carta lxxxxviii colũna quarta / Agilis utiliter piscatoria. corrige: agilis uniũersaliter
Carta lxxxxviiii columna secunda. cõmertii uero que: corrige / commertii uero due
Carta lxxxxviiii colũna secũda. cõmutatqꝫ numinis: corrige: nummis
Carta. c. columna prima / Ita forte siquis aliquando: corrige: aliquandiu
Carta c. columna secunda / Turpitudineꝫ uero unum: corrige / num
Carta c. colũna tertia / At non circa corpus / corrige. an non
Carta c i columna prima / Nunc igitur epilogus. Deme epilogus
Carta c i columna tertia / Jmmo omnia comprehendentem. corrige / in uno
Carta c ii columna quarta / Sophistã conspexisse nunqꝫ / corrige / nunquam
Carta c ii columna quarta / Uidebit cum per figuras / corrige / uidebit tecum p figuras
Carta c iii colũna prima / An quodãmodo eẽ qua. corrige / que
Carta c iii colũna tertia / Et circa ens idem ens idem. Deme ens idem
Carta c iii colũna quarta / Constat enim uos iandiu nouisse / corrige / nouisse
Carta c iiii columna tertia / Uide utrum preponentibus / corrige / proponentibus
Carta c iiii columna quarta / Aliquãdo ⁊ illis aliter: corrige aliter
Carta c v colũna prima / An non ut decet ens sermonem / corrige / sermone
Carta c v columna quarta / Aliorom redargutionibus indigẽt. Deest in principio / nullis
Carta c vi colũna secunda / Alia uero tria superiora / corrige / alia qꝫ tria superiora
Carta c vii columna secunda / Quoniã inquit ilie. corrige / ille
Carta c vii columna secunda / Perqꝫ omnia non entia. Deme / non
Carta c vii columna quarta / Dum falsum aliquo modo / corrige / falsum
Carta c viii columna prima / Quomodo dicebas: corrige / Quõ quidue dicebas
Carta c viii colũna quarta / Nos anteꝫ postqꝫ apparuerit / corrige / apparuit
Carta c viii columna quarta / Putansqꝫ existimant: corrige / existimare
Carta c viiii colũna secũda / Et falsum aliqd unum / corrige / ⁊ falsum unum aliquid
Carta c xi columna secunda / Seu ciuilem hominem hominem: Deme / hominem
Carta c xii columna tertia / Uniuersuꝫ hoc arbitramur / corrige / arbitrantur
Carta c xiii columna tertia / Eiqꝫ cuntatis habenas / corrige / ciuitatis.
Carta c xiiii columna secunda / Preter animã id quod. Deme / animaꝫ
Carta c xv colũna prima / Olita sui ipsius progressione / corrige / solita
Carta c xv columna secũda / Resumptisqꝫ habenis protinus. Deme / habenis
Carta c xv columna tertia. Deme. de gregis nutritione certi aliquid ostenderemus.
Carta c xv columna quarta / Primo quidem oportebit / corrige / oportebat
Carta c xvi colũna tertia / Sufficiẽter dcãꝫ. corrige / dictam
Carta c cvii columna prima / Textorias diligentia. corrige / diligentias
Carta c xviiii columna secunda / Quapropter egyptios / corrige / quapropter apõ egyptios
Carta c xviiii columna secunda / Una quedem est. corrige / una quedam
Carta c xviiii columna tertia / So. ueras narra. corrige / uera narras
Carta c xviiii columna quarta / Uel etiam pauperas / corrige / pauperes:
Carta c xx colũna prima / ccedimus ista / corrige: concedimus ista
Carta c xxiii columna prima / Ho. acutum dicus: corrige / dicimus
Carta c xxiii colũna prima / Omnemqꝫ causaꝫ oportuna / corrige / omnemqꝫ musam
Carta c xxiii columna tertia / ceterum autem quorum / corrige / ceteros
Carta c xxiiii columna secunda / Quod uꝫ homines discẽdi / Deest in fine / cupidi
Carta c xxiiii columna tertia / Que ad animũ spectat / corrige spectant:
Carta c xxv columna prima / Solicitaꝫ atque inexplicabileꝫ / corrige / inexplebilem
Carta. c xxvi. columna. i. Partim eaꝫ aggreditur. corrige: Partiri.
Car. c xxvi columna quarta: Tanquã ut sculptoribus. Deme: ut.
Car. c xxvii columna tertia: Jngressi prothagoram oscendimus; corrige. ostendimus.

Car. c xxvii columna quarta / Ut verbis home ri loquebar: corrige: loquar:

Carta c xxvii colũna quarta / Sapientis finis enim divinusq;: corrige / Sapientissimus enim

Carta c xxvii columna quarta / Sed cum addi derit: corrige: audiveris.

Carta c xxviii columna prima / Iuvenib9 per suadet ⁊. corrige: ut.

Carta c xxviii columna quarta / Horum adole scentium patet: corrige pater

Carta c xxviii colũna quarta / Sed utrum no bis. corrige: nobis.

Carta c xxviii colũna. iiii. Plurimi utrunq; mallet: corrige: utcunq;

Carta c xxviii colũna quarta: Distributionis illius officium. Deest in principio ut

Carta c xxix columna prima / suis queque fulci ta: corrige: fulcta.

Carta c xxix columna secũda / In eo nomine / corrige meo nomine

Carta c xxx columna prima / Ad hec omni cu ra / corrige: ad hoc

Car. c xxx colũna quarta / Sultus uni9 uni9: Deme unius.

Carta c xxxi columna tertia / postq̃; tibi mole sta sunt: corrige. postq̃; ista:

Carta c xxxi columna quarta: Q̃ô diverse he utraq;: corrige: utreq;

Carta c xxxii columna tertia / Socrates enim hic conciocinandi: corrige: concionandi

Carta c xxxii columna quarta. tentis prorsus prudentibus: corrige: rudentibus.

Carta c xxxii columna quarta / Utq; id serve tis: Deest in fine / integrius

Carta c xxxiii columna prima / Si forte tergi versari videtur: corrige: videbitur.

Carta c xxxiii columna secũda / Me ꝑrsus ob ruerunt: corrige: obruerant.

Car. c xxxiii colũna tertia / Vera narras pro licus ais: corrige: ait.

Carta c xxxiii columna tertia / Accipiunt vel alius: corrige: aliud

Carta c xxxiiii columna prima / Reperiuntur in civita tibus: Interpone, his.

Carta c xxxiiii columna prima / Eiaculetur: corrige: eiaculatur

Carta c xxxiiii columna prima / Scientes ver bu: corrige verba

Carta c xxxiiii. columna prima / Philosophie fuisse futuram: corrige: Philosophie fuisse fi guram.

Carta c xxxiiii colũna prima / Disturbaturus ut arbitrantur: corrige: ut arbitror

Carta c xxxiiii columna secunda / Non ob di cit revera: corrige. non ob hoc

Carta c xxxiiii columna secunda / Et difficile vere: corrige: Est difficile vere.

Carta c xxxiiii columna secũda / Multa insup erant: corrige: extant

Carta c xxxiiii columna secũda / Summatim poete eius: corrige. huius

Carta c xxxiiii columna secunda / Sed rursus labatur: corrige: Ne rursus.

Carta c xxxiiii columna secũda / Cum vero q nihil: corrige: enimvero.

Carta c xxxiiii columna tertia / Ut autem ma lus efficiatur / malus fieri non potest. Esse enim semp necesse est. hec pars bis est i textu / ideoq; semel delenda.

Carta c xxxiiii colũna tertia / Deinde nobis que comperta: corrige / nobis.

Carta c xxxv columna prima / Reprehendere cogor. Deest i principio. Te.

Carta c xxxv colũna tertia / Atque ideo tuo ingenio: corrige: atque adeo.

Carta c xxxv columna tertia / Quin ipse pre ceteris: corrige: quidem.

Carta c xxxvi columna secunda / Cum bona agere illa nolle: corrige. cum bona agere liceat agere illa nolle.

Carta c xxxvi. columna quarta / Neque mihi posse videtuo: corrige / videntur.

Carta c xxxvi colũna quarta / Duob9 ipsa no minibus appellabimus: corrige: appellamus

Carta c xxxvii columna quarta. ꝓficisci que mtevit / corrige: metuit.

Carta c xxxvii columna quarta: An ea que ti midi: corrige: an ad ea

Carta c xxxvii columna quarta / Impossibile hoa esse: corrige: hoc esse.

Carta c xl columna secunda / Aperte percipe re potueram: corrige: poteram.

Carta c xl columna secunda / Non enim vus. corrige. unus.

Carta c xl colũna quarta / Alii vero, utrũq;. corrige: utcunq;

Carta c xli colũna secunda / Ne quis forte ve niens: corrige: Ne quis forte nos preveniẽs.

Carta c xli columna secũda / Vobisq; presenti bus. corrige: nobisq; presentibus

Carta c xlii columna prima / Nobis sit lusum. corrige. uobis.

Carta c xlii columna prima / Nobis prefiniã. corrige. uobis.

Carta c xlii columna prima / Quilibet autem diceret: corrige: quilibet enim.

Carta c xliii columna prima / Quod nunc nõ est. Deme / non.

Carta c xliiii columna prima / Usque adeo va nus. Deest in fine / es.

Carta c xliiii columna secunda / Tu vero er rasse me dicis: corrige: Tu vero utrum errasse me dicis.

Carta c xliiii columna secunda / Ut suũ vobis studium: corrige: nobis

Carta c xliiii columna secunda: Maxime no bis prodesse. corrige. ꝓdesset

Carta c xlv columna quarta / Cogitas ne quo modo: corrige. quoquomodo

Carta c xlvii colũna. i. Vehemẽter ctesipp9 amicum: corrige. ꝑp amicum

Carta c xxxxix columna secunda / Sunt eudi ce nonnulla in his. corrige: ex his.

Carta c l columna quarta / Achilles autem ver sutus. Adde in fine. ac varius

Carta c li colũna quarta / Nu qui dedita ope ra. corrige. num

Carta c li columna quarta / Papparet. corri ge. apparet.

Carta c lii colũna tertia / Sic ipsam vicissim deo. corrige. sic ipsi

Carta c lii columna tertia / Sua pulchritudi ne placent. corrige. placeant

Carta c lii colũna tertia / Nõ nihil preteri. corrige. non nihil etiam pretermisi

Carta c lii columna quarta / Nec enim tempe rantia quedam. corrige. hec.

Emendantur:

Carta c lii colũna quarta / In cognitione que dam similiter. Deest in fine / est.

Carta c liii columna secunda / Ut respiciat se ipsum. corrige. in se ipsum

Carta c liiii columna prima / Amatoresq; cu iusam. corrige. cuiusdam

Carta c liiii columna secũda / Ac album filiũ. corrige filum.

Carta c liiii colũna secũda / Immo certe qô. corrige quoad.

Carta c liiii columna tertia / Nostrum una se bentium. corrige. sedentium

Carta c lv colũna prima / Quapropter quor su. corrige. quorsum

Carta c lv columna secunda / Quidnam tibi vi detur. corrige: quidnam id tibi videtur

Carta c lv columna secunda / Temperantem esse duco: corrige. temperantiam esse duco

Carta c lv columna tertia / Quod non bonos efficit. Deest in fine: Char.

Carta c lv columna tertia ⁊ quarta / Nõ cre dis rete. corrige. recte.

Carta c lv columna quarta / Utro egeno bonũ non esse. corrige. viro

Carta c lv columna quarta / Considerat an re cte. corrige. considera

Carta c lv columna quarta / Aliquid prosus. corrige. prorsus

Carta c lvi columna prima / Qui agere suam temperantiam. corrige. sua temperantiam

Carta c lvi columna secunda / Et hesiodum ⁊ unumquemque. corrige. ⁊ alium unumquemq;.

Carta c lvi columna tertia / Medicus utiliter operatus ẽ. Adde in fine ul' contra se ipsum nõ cognoscit / ut operatus est. Si tamen utiliter opatus est. Seqtur i textu. Ut ipse fatebaris.

Carta c lvi columna quarta / Respoderem ⁊ eadem de ceteris artibus. hoc superest / ⁊ ꝓpte rea demito.

Car. c lvii colũna prima: Cri: Sic efficitur: corrige: efficiam

Carta c lvii colũna prima / Repete quid: cor rige: quod

Carta c lvii columna secunda / Quarum certe visiones: corrige: cetere

Carta clvii columna quarta / Ipſe quoque ſe nōuit: corrige: nouerit.
Carta clviii. columna ſecunda / Quam nunc inueniamus: corrige: inuenimus
Carta clviii colūna tertia / Idq; maius qô. corrige: maiusq;
Carta clviii columna quarta / Ad futurorum predicationem: corrige: predictionem
Carta clviii columna quarta / Scientiam con trariarum: corrige: contrariam
Carta clviii colūna quarta / Qualis maxime illa que: corrige: illa qua
Car. clviii colūna quarta / Qua tali ludere: corrige. talis
Carta clix columna prima / Artium aliarum hec efficient. corrige. efficiet
Carta clix colūna tertia / Neq; mihi ullius. corrige: ullum.
Carta clx colūna quarta / Exhortamurq; ut. Deeſt in fine / una.
Carta clx columna quarta / Laudauitq; iſtū quem nos: corrige: nos
Carta clx colūna quarta. q; aptiſſime uictū. corrige. dictum
Carta clxi. columna prima / Conſuetudiniq; adoleſcentem: corrige. adoleſcentes
Carta clxi colūna ſecūda / Vbi ſoli decertēt. corrige. decertant
Carta clxi colūna ſecunda / Quamuis lenius. corrige. leuius
Carta clxi colūna tertia / Alias urbes oſtena tus. corrige. oſtentans
Carta clxiiii columna prima / Recte ne loqui tibi uidetur. corrige: uidemur
Carta clxiiii. columna quarta / Qui ob iuſti tiam. corrige: ob inſcitiam
Carta clxv columna ſecunda / Hec deuiter. corrige. deuitet
Carta clxvi columna prima / Et uiri oēs pri uati. corrige. priuatim.
Carta clxvi colūna ſecunda / Item unicuiq; uiſum. corrige: uſum.
Carta clxvi columna ſecunda / Neque iuuat q; ut uiuat: corrige. neque uiuat q; ut uiuat
Carta clxvi columna quarta / Vtrum eſenſio nem. corrige. aſſenſionem.
Carta clxvi columna quarta / Ad tranſymar chum. corrige. ad traſymachum
Carta clxvii. columna ſecunda / Sed cur no luit. corrige: noluit
Carta clxvii columna tertia / Audiamus pla tonem. Deeſt in fine ipſum
Carta clxiivi columna prima / Inſtrumentū quoddam uuo: corrige. quo
Carta clxviii colūna prima / Id officium nō caſur. corrige. caſu
Carta clxviii columna prima / Sit forma di ſpoſita. corrige: diſpoſitum
Carta clyviii columna ſecunda / Imitentur explicent. Interpone / et.
Carta clxviii colūna ſecunda / Vbi ſcribitur celius. corrige: celus
Carta clxviii columna tertia / Animaduerte hereos. corrige: heroes.
Carta clviii columna quarta / In his autem celius. corrige: celus
Carta clxix colūna prima / Alienusq; occur rit. corrige: alienus
Car. clxix colūna prima / Se nolas inſinuat. corrige: ſe nobis inſinuat
Car. clxix colūna prima / Et ſuauiter eiuſdē. corrige: eiſdem
Carta clxix colūna ſecunda / Homo iocus et. corrige. iocus eſt.
Carta clxix columna tertia / Immo etiā fie ri nequiuit: corrige / nequit
Carta clxix columna quarta / Immo igitur facilliſſimū: corrige / fallaciſſimum
Carta clxx columna prima / Qua non nihil hac de re. corrige / quaſi non nihil
Carta clxx columna prima / Quamobrem ex te audirem: corrige / Quamobrē libenter ex te audirem.
Carta clxx columna ſecunda / Si rurſus com mittat: corrige / cōmutat
Carta clxx columna prima / Et nominū gre cis. corrige / nominum ⁊ grecis
Carta clxx columna prima / Simul cum cra tylo: corrige / ſimul ⁊ cum cratylo
Carta clxx columna. i. Siue priuatꝰ nocat. corrige: nocet.
Carta clxx columna ſecūda / Et aliquid perfi ciemus: corrige: proficiemus
Carta clxxi colūna prima / Secundum texen di ration: corrige: rationem
Carta clxxi columna prima / Quo reſpicens. corrige: reſpiciens
Carta clxxi columna prima: Siue cuius al teri: corrige: ſiue cuiuis.
Carta clxxi columna ſecunda / Eatenus ſe ha bet: corrige / eatenus recte ſe habet
Carta clxxi colūna ſecūda / Faber qui efficit. corrige. qui effecit.
Carta clxxi columna tertia / Videtur autem mihi: corrige: uideor.
Carta clxxi columna tertia / Accomodare. Lō ne: corrige. Nō ne ſ
Carta clxxi. colūna tertia / Aduerte igitur. corrige. animaduerte
Carta clxxi colūna tertia / Oblatis premiis. corrige: oblatis pecuniis.
Carta clxxi colūna quarta / Que natura con ſtituit: corrige / conſiſtunt
Carta clxxi columna quarta / Rectus ſit flu men: corrige. rectius.
Carta clxxi colūna quarta / Actius ingeniū. corrige: acutius
Carta clxxii colūna prima / Atque ita prete rimus: corrige: pferimus
Carta clxxii colūna ſecunda. conſideranti iu dicantur: Interpone / eadem
Carta clxxii columna ſecunda / Poetam qui dam. corrige. poeta
Carta clxxii columna tertia / Talentaton. corrige. talantaton
Carta clxxii columna quarta / Perfecto mihi uideris. corrige. profecto
Carta clxxiii colūna prima / Videtur mihi / corrige. uidentur utique mihi
Carta clxxiii colūna ſecunda / Verū refers / corrige: Vera refers
Carta clxxiii columna tertia / Durum quiddā eſſe. Deeſt in principio / ⁊
Carta clxxiii columna quarta / Adiiendam putant: corrige: adiiciendam
Carta clviiii columna tertia. Licentiam na cta ſolutionem: corrige. ſolutiorem
Carta clviiii colūna quarta. Nequid minus perfectum ſit. corrige. perſpectum ſit
Carta clx columna prima / Admitti numero audaciam. corrige. admitti neceſſario
Carta clx columna prima / Fortitudinē rem maiorem: corrige: fortitudinem eſſe
Carta clx columna ſecunda: Non aliqua pre teritorum: corrige: non alia.
Carta cxl colūna tertia / Allicit uoluptati. corrige. uoluptatis
Carta clxxiii columna tertia / Pluris facien tes platonis. corrige. prolationis
Carta clxxiiii colūna. iiii. Homoceleuthon ⁊ homochitin. corrige. ⁊ homohatin
Carta clxxiiii columna quarta / Vocauimus acholuthoe. corrige: acoluthon
Carta clxxiiii columna quarta / Ioco ſi ſane dii. corrige. ⁊ dii.
Carta clxxv columna prima / Altius extol lens. Interpone: eam
Carta clxv colūna prima / Extremo quodam ritu. corrige. externo
Carta clxxv columna prima. I. uero ⁊ . g. corrige: I. uero ⁊ s.
Carta clxxv colūna tertia / Ipſa narrabas. corrige. ipſe
Carta clxxv columna quarta / Vt a ſapiētū: corrige: ut ⁊ ſapientum
Carta clxxvi columna prima / Nouas u res. corrige / nouas uero res
Carta clxxvi colūna prima / Moiſis diceba tur. Interpone / non
Carta clxxv colūna tertia. i. utreſcere augu mentum / corrige / thallin. i. uireſcere / adole ſcere / floreſcere augumentum
Carta clxxvi colūna tertia / Nō ne hoc exui ni: corrige. exui nu.
Carta clxxvii columna prima / Qōcalon. i. pulchrum. prepone / Ner.
Carta clxxvii colūna prima / Quod ſymphe ron. i. conferens / corrige / ſympheron
Carta clxxvii colūna prima / Quod ſymphe ronta ⁊ ſymphora. corrige / qd ſympheronta.

Carta clxxvii columna secunda / Aut te preterit. corrige / haud
Carta clxxvii colūna tertia / Secum ipse nō desidet: corrige: dissidet
Carta clxxvii columna tertia / Idq; ubi laudatum. corrige. idq; ubiq;
Carta clxxvii colūna quarta / A diachaseos idest perfusione. corrige. a diachyseos.
Carta clxxvii colūna quarta / symphereside idest una sequi. corrige. symphereseste
Carta clxxvii columna quarta / Ab hac tota in. corrige / ui.
Carta clxxvii columna quarta / Oin. i. quale sit. corrige / oion.
Carta clxxviii colūna secunda / Ratio in hoc cosistit. corrige: constitit.
Carta clxxviii columna secunda / Res sit indicaretur: corrige: indicarent
Carta clxxviii columna tertia. ⁊ aliis omnibus quicunq; / corrige / quecunque
Carta clxxviii columna quarta / His omnib9 excogitatis. corrige. diligenter excogitatis
Car. clxxviii colūna quarta: Interdū quēuis colorem: corrige: quemuis alium colorem
Carta clxxviiii colūna prima / Aliter autem conuertere: corrige: cōnectere
Carta clxxviiii colūna prima: An uis utrūq; corrige: utcunq;.
Carta clxxviiii columna prima: cōmentariis quibusdam: corrige. cōmentitiis.
Carta clxxviiii columna prima: Uel quod uetustatem: cortige. ob uetustatem
Carta clxxviiii columna secūda: Ab. i. ire. corrige: ab cun.
Carta clxxviiii colūna secunda. Ab cun. nomine. corrige: ab cun.
Carta clxxviiii columna secunda: Quin etiā ipsius. o. corrige: ipsius. d.
Carta clxxviiii colūna quarta: Artem esse dicimus: corrige: hanc dicimus
Carta clxxviiii columna quarta: Esse cum dicit: corrige: eum dicet
Carta clxxx colūna secunda: Dico autem nō ne, corrige: dico autem ita, non ne
Carta clxxx columna secunda. concedere tibi nolo. corrige: uolo

Carta clxxx columna secūda. Alterm uera loqui: corrige: alterum uere loqui
Carta clxxx columna secunda: Non ne fieri hoc. Deest in fine / potest
Carta clxxx colūna secunda: Non ne huic nomen erat nominū cōditor: Deest in fine Cra. Plane. So. Erit itaque in hoc quemadmodū in ceteris artib9 cōditor nominū bonus unus. Alius uero nō bonus / si modo superiora illa inter nos constant. Sequitur in textu. Cra. Dera hec est.
Carta clxxx columna tertia: Nominū bene aliud contra: corrige: nominum aliud bene / aliud contra.
Carta clxxx columna quarta: Siquidē habet autem: corrige: siquidē imago est habet autem
Carta clxxx columna quarta: Decernat uē: corrige: decernat an contra ut uē.
Carta clxxxi colūna prima: Que uariauim9: corrige: narrauimus
Carta clxxxi columna secunda: Haud adhuc dici. corrige. recte dici
Car. clxxxi columna secūda: Potius arbitra reris. corrige: arbitraris
Carta clxxxi columna tertia: Historia id forte. Deest in fine significat
Carta clxxxi colūna quarta: Nomina obseruat. Interponas / ipsa
Carta clxxxii colūna secunda: Quandoq; eodem modo se, Deest in fine / habet.
Carta clxxxii columna secunda: Ut patet nihil integrum: corrige, ut putet
Carta clxxxii columna secunda: Neque facile assentiendum: corrige: neque enim.

Errores in Gorgia.

Carta clxxxiii colūna secunda: Oportere cō sensit. corrige: consentit
Ibidem i tertia, carceri mandanare: corrige. carceri mortiq; damnare
Carta clxxxiiii columna prima: Mediane corpori, corrige: mediana corpori
Ibidem / alias deferant: corrige: deserant
Ibidē i secūda, id uero challiche, cor. iam nō
Ibidem in tertia, Sitienti modestia: cum bibendi. corrige: molestia.
Ibidem / cessat simul ⁊ sitire. Adde pariter ⁊ delectari.
Carta clxxxv columna secūda: Quod in hoc contendum: corrige / contendendum.
Ib. in tertia / Nam gorgias qdē. Adde / iam
Ibidem i quarta / Nō apud nos solū / cor: uos
Carta clxxxvi columna quarta / Cum igitur non sola id faciat sed ⁊ artes alie haud / Adde hoc totum. Haud iniuria quod de pictore / sic deinceps de rhetorica quoq; percontaramur: Sequitur postea: qualis / ⁊ cetera
Ibidem / aliud eqdē esse arbitror. So. Adde / Recte quidem putas
Carta clxxxvii colūna prima / Neq; cum eligendo. corrige. cū deeligendo
Ibidē / Da operam igitur / Adde / o / gorgia
Ib. So. hec equidem amirans / Adde gorgia
Ibidem in secunda / Si modo ipse uelit dicēdi peritus / Adde hoc totum / Similiterq; si ad uersus aliū quēuis artificem certet rhetoric9 obtinebit ut ipse poti9 q; quiuis alius eligatur
Ib. / ⁊ i exiliū mittere / Adde ⁊ interimere
Ibidem in fine / carmen ultimum debet esse penultimum / ⁊ econuerso
Carta clxxxviii colūna tertia / Quisquā preter medium: corrige / preter medicum.
Ibidem in quarta / Respiciunt aliquaz / Adde quam uel / ⁊ cetera.
Carta clxxxviiii columna secunda / Nullum preterea bonum: corrige: propterea
Ibidem / ⁊ incredibilia. Adde / dicis
Ibidem / Pharmaca a medicis acceptabunt: corrige: accepta bibant
Ibidem i tertia / Uideor tibi posse uera loqui / corrige / tibi pole
Ib. atq; tam magnā potētiā / cor. neq; tū
Ibidem in quarta / opinantur iuste negandū / corrige / necandum
Carta clxxxxi colūna prima / Nempe nō putas. subiunge / ut uidetur
Ib. detrimēto detinēdū est / cor. definiendū
Ibidē in tertia / ⁊ i aia malū aliqd e / cor. esse
Ibidem in quarta / An nō medicina ? po. Adde Hec sane.

Carta clxxxxii colūna prima / Exsuperat medicinaria. corrige: iudiciaria
Ibidem / Ut me corripiantur. corrige: neque
Ibidem i quarta / Arbitrarer / cor: arbitrare

Emendationes in cōmentarium cōuiuii.

Carta ccvi columna secunda / Ubi dici humana autē corporis pulchritudo: corrige. humani autem corporis.
Ibidem columna tertia / Ubi dicit non modo non idem metus: corrige / non idem motus
Ibidem colūna quarta / Ubi dicit dralceauste: corrige: de alceste.
Ibidem ubi dicit columna quarta / Dicit hac uero ea parte: corrige. ac non
Carta ccvii columna secunda / Ubi dicit / gratiam infundit / corrige, gratiamq; infundit
Ibidem ubi dicit / Ad earum similem circunferentia / corrige / circunferentiam.
Carta ccviii columna tertia / Ubi dicit flugorem. corrige / fulgorem
Carta ccviiii columna quarta / Ubi dicit angulum oriētis aspexerunt: corrige / aspexerint
Carta ccx columna prima ubi dicit / post primam ditionē / ubi dicit critudo adiūge scilicet Nihil aliud est q; splendor ipse i colorum linearumq; decore animi quoq; pulchritudo. Ibidē colūna prima dicit eriximatici: corrige: eriximaci. Ibidem columna secūda dicit ebsolutū: corrige. absolutum
Carta ccxi columna ubi dicit nos deceat: corrige: nos doceant. Ibidem columna tertia dicit amictens / corrige / annitens
Carta ccxii columna secunda in fine ubi dicit colere / corrige / calore
Carta ccxiii columna quarta dicit / qui nos olim. corrige: qd nos
Carta ccxiiii columna quarta dicit ⁊ contra parua turbia: corrige: turpia
Carta ccxv colūna prima dicit propositio: corrige / pportio. Ibidem dicit aliud quiddā. formositate: corrige. formositatem.
Ibidem columna secunda dicit tribus deceps / corrige: deincepe.

Carta cc xviii columna prima dicit / tribus sa tis. corrige. fatis
Carta cc xx columna prima dicit / assente cor pore illi: corrige: illius. Ibidem columna ter tia in principio ubi dicit. in principio defectu3 esse putamus / Antepone sc3. quasi inopiam ⁊ luminis.
Carta cc xxi columna prima dicit. porro cur poris. corrige. porro corporis. Ibidem dicit. hinc triplicem: corrige. triplex
Carta cc xxiii colũna prima dicit. sibimet ipsi opter amoris. corrige: propter amoris
Ibide3 dicit. cum oculis occurrerit. corrige/ occurrit. Ibidem dicit / vel liquiescit iecur. corrige. liquescit. Ibide3 dicit / arescat amor ⁊ reuiuiscat. corrige. reuirescat
Carta cc xxv columna. i. dicit / ita pregnas / corrige: pregnans. Ibidem dicit / celestem se quatur amor: corrige. amorẽ. Ibidẽ col. quar ta dicit / intelligendo ueritas. cor. ueritatis.
Carta cc xxvi columna tertia dicit. que mori tur. corrige. quasi moritur
Carta cc xxvii columna tertia dicit / per di uersas sit diuisa doctrinis. corrige. doctrinas
Ibidem columna quarta dicit / sed sine mate riata. corrige. materia
Carta cc xxviii colũna secunda dicit / plalo. corrige. plato. Ibidem columna quarta dicit / socraticis uerbis que marsie olimpiiq3. cor. q̃3 marsie. Ibidem dicit inter sapientiam ⁊ scien tiam. cor. ⁊ inscitiam. Ibide3 in fine colũne di cit. post illud uerbum / alte uociferantur in ob uios. adde / irruunt seipsos: ⁊ alios cedunt.
Carta cc xxx colũna tertia dicit / que cur uul nerant. corrige / que cor uulnerant
Carta cc xxxi columna secunda: dicit in fine ab in: corrige: ab inferis
Carta cc xxxii colũna tertia dicit / Socrates quem dilexerit. corrige. q̃3 dilexerit.
Carta cc xxxiii colũna secunda dicit / cur er go nibi refers. cor. cur ergo mibi nõ refers
Ibidem columna quarta / ⁊ degustare una. cor rige: ⁊ degustare uina
Carta cc xxxiiii columna secunda / banc abse tis ita continuo. corrige / ab inferis
Carta cc xxxvi columna tertia / Atque est ⁊ musica: cor. atq est musica. Ibidem col. iiii: bos amoriste discernere. corrige. bos amores.
Carta cc xxxx columna prima. qõ non exposi tum imperatum est. corrige / paratum est:
Carta cc xli colũna prima / facto siquidem ge neratim. corrige: factio. siquidem. Ibidẽ col columna secunda / boc pratus in pulcbro: cor. boc partus: Ibidem columna tertia / circa na torum alimenta laborat: corrige: laborent
Carta cc xlii col. iii. in boc utiq3 uite statu si usquã / cor. in boc utiq3 uite statu / o / socrates si. ⁊ cetera.

Errores in pbedro:

Carta cc xlvii columna quarta / Eos uero qui non amant solere / corrige / eos uero qui non amant: quoniã cõtinere se possunt solere
Carta cc xlviii colũna quarta / quãdoq3 uero petens illum / corrige: quandoq3 uero cum ob sequium sibi ab eo peteret.
Carta cc xlviiii colũna prima / bec ipsa uicto ria temperãtia nominatur / corrige / bec ipsa uiuendi potestas temperantia / ⁊ cetera.
Carta cc lii columna tertia: ⁊ serere filios ni titur: corrige: ⁊ concubere nititur
Carta cc liii columna secunda: bonus excellen tiori in statu situs est / corrige: bonus excellen tiori babitu / ⁊ cetera. Ibidẽ aquilinis naribꝰ / corrige: naribus modice aquilinis. Ibidẽ ten e req3 delatus / corrige / fusus q3 ⁊ confuse com positus. Ibidem aspiciens oculum / corrige / aspiciens uultum
Carta cc liii colũna tertia / ambo natibus bu mi. corrige: ambo femoribus aut natibus bumi
Ibide3 ueluti a carceribus retrogressus magis autem q̃3 petulans equs e dentibus uiolẽter tra bit frenum. Dele totum boc / ⁊ sic corrige. Et quasi õ termino flectẽs resupinus babenas lon ge uebemẽtius trabit: ⁊ dentes equi flagitiosi reprimit.
Car. cc lv col. iiii. deinde arbitror cu3 nibil la tere / corrige. deinde oportere eum arbitror:
Carta cc lvi columna tertia: partes ullas cor rige: ulla membra.
Carta cc lvii colũna quarta / describet declã rabitq3. cor. describere declarareq3 debebit.
Ib. pcurret / cor. pcurrere. cor. oñdet / ostẽde re. Ib. attractio ẽ: cor. attractio ac pdutio ẽ.
Carta cc lviii colũna prima: Acrioris / adiun ge / amplificationisq3
Carta cc lvi columna secunda / babebant: cor rige. babeant. Ibidẽ attigumus: corrige. atti gimus. Ibide3 columna tertia / banc. patiens / corrige: partiens
Carta cc lviii columna prima. Ea que lysia: corrige / ea que a lysia. Ibidem colũna tertia ibim nocant / corrige: nocant. Ibide3 colũna quarta / animo nõ reuolent: cor: reuoluent
Carta cc lviiii columna secunda / Hoc in re: corrige: boc iure

Errores argumenti apolegie.

Carta cc lxi columna secunda. Ubiq3 tum per scientiam negitionum / corrige / per scientia3 negatiuam. Ibide3 Socrates ergo contra infe ret: corrige: infert

Apologie errores.

Carta cc lxiii columna secunda / ppea quod cõ uenerat cõuicti fuerit similare / cor. simulare
Carta cc lxvii colũna secunda / non mibi tem poris / corrige / non multi temporis. Ibidem columna quarta / tanta transegit qui te / cor rige. quiete. Ibide3 ac uera sunt que dicũtur. cor. vera / Ibidem ab bi quis: cor. ab bis qui

Errores critonis

Carta cc lxviiii colũna secunda / Non iam am plius consulend: corrige / cõsulendu3: Ibide3 colũna prima / ⁊ primum quidem ille tun: cor rige. tunc. Ibide3 columna secunda / plane sci re debeam: corrige / debeas. Ibide3 bene autẽ nõne prudentum / corrige / bone: Ibidem co lumna tertia: uel uitupationi mente adbibeat / corrige: mentem adbibebit
Carta cc lxx col. quarta: indicia disposuimus i certis oibꝰ / cor. in ceteris omnibꝰ: Ibidẽ / o / socrates obnoxiu3 indicamus: cor. iudicamus

Errores pbedonis

Carta cc lxxi columna quarta: Die quo uene num babiturus erat. corrige: bibiturus erat
Carta cc lxxii columna prima: Cogitq3 ipse / corrige: cogitq3 ipsa
Carta cc lxxiii colũna secunda: atque p se cor pus uiuificat / corrige: uiuificans: Ibidem co lumna tertia. ⁊ uiolenta rapiuntur: corrige: uiolentia: Ibidem colũna quarta / tali quodã punientibus / corrige / tali quodam ordine pu nientibus. Ibidem affigi uero possunt anime: corrige: affligi.
Carta cc lxxv columna prima: quamobre3 pri mo equidem cecinit deum ipsum cuum: corrige cecini deum ipsum cuius. Ib. colũna quarta. quicunque pbilosopbiam recte aliquam co: cor rige: aliquando
Carta cc lxxvi colũna prima. Corporis non percipiantur: corrige: non percipiat. Ibidem columna secunda / at sibi corporis sensus since ri. corrige / atqui ii corporis. Ibidem per cor pus quoque in bis uanissimum est / corrige / ue rissimum est. Ib. columna tertia / atque tunc ut apparet cõpotes. adde / cõpotes euademus
Ibidem columna tertia / duobus alterum aut nullo modo / corrige: e duobus alter. Ib. co lumna quarta: neque duis natura / corrige: buius. Ibide3 atq3 ad ea minime preterrẽtur: corrige: atque ab ea minime perterrentur
Carta cc lxxvii colũna prima: pbilosomatu3 quedã / cor. pbilosomatum quendã: Ibidẽ for titudine3 temperantisq3 / cor. temperantiã q3
Ibidem ⁊ si uocant intemperanti: cor. intem perantiam. Ibidem columna secunda. adum brantis quedã. cor. adumbratio queda3. Ibidẽ pr iribus conatis sum / cor. conatus. Ibidem ne anima a corpore separata usquã sit alterius / corrige: nusquã sit ulterius: Ibide3 uiuentes ex mortuis fieri nibilbomine quẽ: corrige: ni bilominus q̃3.
Carta cc lxxviii columna prima: pinde enim ac si insonnium caderetur / corrige / in sonnu3
Ibidem sed reuera reminiscentia est. corrige: reuiuiscentia est: Ibide3 colũ na tertia: An ue ro siue simile sit: corrige / an non. Ibidem co lumna quarta / appetere qõ boc quo / corrige. boc qõ. Ib. equalis ipsius scientiam possedisse neque: corrige / possedisse uidelicet
Carta cc lxxviiii columna prima / nos antequ3

nescerement: corrige. nascerem. Ibidem columna secunda / et curas nostras anteqȝ nascemur: corrige: animas nostras. Ibidē huc nō nos pducit: cor. huc ratio nos pducit. Ibidē at uero post interitum nostrum: cor. an uero. Ibidem colūna tertia / fit qȝ homo: cor. fitqȝ Ibidem columna quarta: Mibi quidē sic apparet. corrige: mihi quidem sic apparet cebes

Carta cc lxxx columna secunda / possumus ne amice cebes preter aliud: corrige / cebes hec preter aliud / Ibidem dissipabitur atque intribit. corrige / dissipabitur atque interibit

Carta cc lxxxi columna quarta / ille ueco diceret haud esse alicubi: cor. diceret adhuc esse

Carta cc lxxxii columna secunda / cum uero perit anima / corrige / periert

Ibidem colūna quarta / deaccere cōsueuisse / corrige / accidere consueuisse

Carta cc lxxxiii columna secunda / quanto lucro sit ratio ea / corrige / ratio mea

Ibidem colūna secunda / harmoniā uidelicet e se compositā habet: cor: cōpositum quiddam

Ibidem colūna tertia / patiatur ut agat: cor. patiatur aut agat / Ibidem columna quarta / hac so. corrige / scilicet

Carta cc lxxxiiii columna tertia / paruum bonum affici magnum / corrige: effici magnum

Ibidē colūna quarta / plura apparebāt nunqȝ octo. corrige / apparebant mihi qȝ octo

Carta cc lxxxv colūna prima / preterqȝ optimum. corrige: preterqȝ qđ optimum sit

Ibidē ut ocissime qđ optimū / corrige. ocissime quod optimū. Ibidē columna / intēdunt et remittunt. adde / commode

Carta cc lxxxvi columna prima / postqȝ illi socrati / corrige / postqȝ hec illi socrati

Ibidem columna secunda: alterius quidem prauitatem. corrige. paruitatem. Ibidem prauitate cedit. corrige. paruitate. Ibidē quando aduertat contraria / corrige / aduentat

Ibidē columna secunda: admouens caput aut salutasset. corrige / auscultasset

Ibidem differentiā / corrige / differentiā inter id. Ibidem columna quarta / quam sin habet. corrige / quam in se habet

Car. cc lxxxvii colūna quarta: eius urac erat innita. corrige: iniuncta. Ibidē cēium undiqȝ sibi. corrige: celum

Carta cc lxxxviiii columna secūda. ex his terrenis tanquā / corrige / ex his terrenis locis

Ibidem omni studio est amittendū / corrige. amitendum. Ibidem columna tertia / contraria quedam illius iussione / corrige. quadam fidei iussione.

Carta cc lxxxx columna prima / qui lōge aberat. corrige: longe non aberat: Ibidem columna tertia / tanto certe crudeliores / corrige: tanto circe crudeliores. Ibidem hic uero lenociniis. corrige / ii uero.

Errores Menexeni.

Certa cc lxxxxi colūna secunda / Nos quoqe ipsos adhuc extollūt: corrige. hos quoqȝ ipsos adhuc uiuentes extollunt

Carta cc lxxxxii columna tertia: obstiterunt regionis homines / corrige. obstiterunt regionis huius homines. Ibidem quasi sub eodem iugo ducerent: corrige. ducerent captiuos

Carta cc lxxxxiii columna prima: rem quam comperiunt / corrige. rem ipsam aperiunt

Ibidem nostri reduxerunt / corrige sic. nostri antē die tertia in enophitis potiti uictoria eos qui iniuste fugerāt iuste reduxerunt

Ibidē cum omnis grecis. corrige. cum omnis grecia. Ibidem columna secunda / ad bellum grecis inferendum innitare. corrige. irritare. Ibidē columna tertia / siquid uel in aliū intulimus ppessi sumus: corrige / uel ppessi sumus.

Errores Rei. p. et primo argumēti primi libri

Carta cc lxxxxv colūna secunda / Et aetica noua componit. corrige. actica noua

Carta cc lxxxxvi columna prima / tamen iusto qȝ iniusto. corrige / tam iusto qȝ iniusto

Ibidem ad sapientie boniqȝ generis / corrige. ad sapientie boniqȝ genus

Ibidem preterea res quelibet ppria. corrige: proprium quoddam. Ibidem columna secūda: quam aptissime proprium proficiat / corrige. perficiat.

Errores primi libri rei pu.

Carta cc xxvi colūna secunda / unaqȝ adamantius: corrige / adamantus

Ibidē niceratus licie filius / corrige / nicie.

Ibidē columna tertia. his polemarchus. corrige. polemarchus tradidit. Ib. quidnā de hac senectutis. corrige / quidnā de hac re sentias

Ibidē colūna quarta / tum ergo mirifice: corrige: tum ego mirifice

Carta cc lxxxxvii columna prima / se opinetur incide in eum. corrige: se opinetur incidit

Ibidem atque ipse sue pp / ipse siue

Ibidem columna secunda / Neque debeat uel notas deo / corrige: uel uotas deo

Ibidem: quod quis accepit / corrige. accepit

Ibidem sermonis here. corrige. heres

Ibidē colūna tertia: ab inimico quod uenit, corrige. quod conuenit

Carta cc lxxxxviii colūna prima: utilesqȝ et uideatu et sit. co . uideatur. Ib. colūna tertia quo ipsa plane compiamus / cor. ipsam

Carta cc lxxxxviiii columna prima / quid ni fert. cor. quidni. Thr. fert. Ib. col. secūda / errare: thr. corrige: thr. errare. Ib. que sibi talia non sunt / corrige / utilia. Ibidem col. tertia / sic et nos decipiamus / cor. accipiamus

Ibidem rōnē ut deprauarem / cor. deprauem

Carta ccc ii columna tertia / non enim astinerent. corrige: abstinerent: Ib. colūna quarta / pulcher aliquādo exercēt. corrige. pulcher aliquando exercerent.

Errores secundi libri de repu.

Carta ccc iii columna tertia / semperqȝ uigil: et sagax: corrige / uigili et sagax: Ib. col: iiii. qđ mendaciū in sermonē: cor. qđ si mendaciū in sermonē: Ib. hoc plane genus tertium quid corrige: quid tum

Carta ccc iiii columna prima: postqȝ uicissim iuriem: corrige: iniuriā: Ibidē colūna secunda. iussaqȝ alios assedit: cor. iusta: Ib. quo fracto / cor. quo facto: Ibidē col. iiii. fortitudine et robore opemqȝ. cor. opumqȝ.

Ibidem ad exremum / corrige / ad extremum.

Carta ccc v colūna prima / atqȝ omnēs curā. corrige / atque oēs qui curam.

Ibidem quod generosum hesiodus / corrige: quod generosus: Ibidem colūna tertia / Homerum aduuit testem / corrige. adducunt

Ibidem placantur et ipsis: corrige. ab ipsis

Ibidem que dicta mihi / corrige / que dicta sunt mihi. Ibidē columna quarta / qui sapientiam conticuatoriā / corrige / cōcionatoriam

Carta ccc vi columna prima. ab iniustitia nemine / corrige / neminem

Ibidē audire contrariā orōnē. cor. cōtraria

Ibidem columna secunda / illius uiri principi corrige. principium

Ibidem proinde inuēstigandā esse. cor. pinde

Carta ccc vii columna prima. uanus aūt esset uir iste. corrige. esset minister

Ibidem columna secunda / estatem qđ plurimum sine ueste / corrige. estate qđ ut plurimū

Ibidem hyemem autem. corrige. hyeme

Carta ccc viii columna secunda. illam autem ignorat. corrige. illum

Ibidē ad corpus ptinens. cor. ad corpus quēqȝ

Ibidem cum musicā dicis. cor. musicam

Ibidē columna tertia. animisqȝ inibere. cor. imbibere. Ibidē instar pictores. cor. pictoris

Carta ccc viiii columna tertia / mutum gpm. corrige. manifestum: Ib. utac turitur. cor. utrum igitur: Ib. insodopius: cor. ac turpius Ib. dicimꝰ recte / cor. dicimus. So. recte

Errores tertii de repu.

Carta ccc x columna secunda / illas quarū certamen: corrige: certam

Ibidem conciliasti opus: corrige: opus est rhithmo. Ibidem columna tertia. tertius in affatu. corrige: in effectu

Ibidē tam spectaculo qȝ exercitio: corrige / tam spectaculo grata

Ibidem mouet affectum et animam: corrige: uel animum.

Carta ccc xii columna prima / uereor equidē dictum. corrige / dicere

Ibidē etiā qui inquit comas: corrige. quodue inquit

Ibidem columna ſecunda / an omnino putas? corrige, an non putas.
Car, ccc xiii col. i. nl' ſi imitetur: coꝛ. imitentur: Ib. col. ii. nõ ꝑmittẽ / coꝛ. nõ ꝑmittemꝰ Ibidez col. iiii. mumularium / coꝛrige. numularium: Ib. nõ eiꝫ i preſentia: coꝛ: nõ eiꝫ ſatis
Carta ccc xiiii col. i. haud diſſuadendi facile: coꝛ. facilem: Ib. col. iii. potes qñ cõcinitas / coꝛ. qõ concinitas: Ib. qꝫ enethiaꝫ / coꝛ. enethiaꝫ. Ib. boni mori / coꝛ. boni moris: Ibidẽ col. quarta / maximũ malũ iquari / coꝛ. ignari Ib. a os hoiuꝫ ſimilitudinẽ / coꝛ. i ſimilitudinẽ
Carta ccc xv col. ii. non e tibi finẽ ſuuꝫ / coꝛ. nõne tibi uidetur: Ibidez columna quarta / ⁊ caſibus cõgruentes / corrige / contingentes.
Car. ccc xvi colũna ſecũda / diligentiã impendit. coꝛ. impedit: Ibidez col. iii. atqꝫ auro indutuꝫ / coꝛ. inductuꝫ: Ib. col. iiii. quin bonũ habet animũ / coꝛ. habet remouet / ⁊ animum
Carta ccc xvii columna quarta / ſocrates qõ de uoluntario / coꝛ. Gla.
Carta ccc xviii. columna tertia / aut ex fame aut aliqua / corrige / aut ex aliqua.

Errores quarti de re. p.

Carta ccc xviiii colũna prima / quaſi meſſis urbane ſimentem / coꝛ: quaſi circa meſſis Ib. col. iii. ⁊. iiii. iuſtitiam deteſtari nolebat corrige / iuſtitiã obteſtari uolebat
Carta ccc xx colũna teꝛtia: Go. ita ſingulus coꝛ. figulus. Carta ccc xxii col. ſecũda: an nõ ꝑp eam ſciẽtiã / coꝛ. an forte: deme / nõ ꝑp eaꝫ Ibidez ⁊ qua ſit ciuitas / corrige: ciuitatis
Carta ccc xxiii col. i. paulo añ armonie / harmonie: Ib. colũna ſecũda / cum unitatẽ condimus / coꝛ. ciuitatẽ: Ib. col. iiii. ſciẽtes i bona repu. eſſe / coꝛ. in bona repu. ineſſe iuſtitiã Ib. nihilo differt / coꝛrige differet
Carta ccc xxiiii colũna prima / facilius uideretur / corrige / diſſeretur: Ib. in ſecũda / dicendũ cẽſebimus partẽ / corrige / ſed partem Ib. i tertia / ſin ãt pauci / corrige / ſin ãt pauca pauci. Carta ccc xxv colũna ſecũda / etiaꝫ ſi alia quoqꝫ ratio / corrige / etiã ſi alia qꝫ Ib. in tertia / uoluptatibus ⁊ odoꝛibus / coꝛ. ⁊ doloribus: Ib. in quarta / neque ſunt aie genera. coꝛ. ſint. Car. ccc xxvi colũna prima / ſupentur ⁊ uſurpent / coꝛ. ⁊ ſupent: Ibidẽ in ſecũda / iniuſtit ⁊ / corrige / ⁊ iniuſtitiam Ib. quinqꝫ rerum rurſus / corrige / quinqꝫ rerum. p. quinqꝫ rurſus ⁊ anime

Errores quinti de iuſto.

Carta ccc xxvi colũna tertia / felicitatẽ cõſequeretur / corrige / conſequeremur: Ib renocatur ad eadẽ / ad eam: Ib. in quarta / mela reſtis: corrige: teſtis eſt: Ib. qdez ꝑmitto: coꝛ. ꝑmittito: Ib. cõe ſit ſacrilegio / corrige / ſit Ib. auxilio ꝓ ſuo amoꝛe / corrige / more
Carta ccc xxvii colũna prima / mitto qõ adepta: corrige / adempta: Ib. in tertia: ⁊ ad miſericordiã oĩo cõuerſa: coꝛ. ad materiã: Ib. in i quarta / tam circa ꝓcreationis / coꝛ. tam circa filioꝝ ꝓcreationẽ: Ib. que nos nunc exigẽtes: coꝛrige / que nos
Carta ccc xxviii colũna prima. tanqꝫ greci cuſtodes: gregi: Ib. in ſecũda / uetenſiqꝫ / coꝛ. ueternoſi: Ib. aduerſus huius mutationem / corrige / huiuſmodi: Ibidẽ in quarta: nequaqꝫ excogitauimus / corrige / nequaquam iſtud
Carta ccc xxviiii colũna ſecunda / cuſtodientium uiroꝝ eligimus / corrige / elegimus Ib. preter naturã ut uidetur / coꝛ. preter naturã fiunt ut uidetur: Ib. colũna quarta / uerſari cõtrouerſiam nunqd / coꝛ. cõtrouerſiã plurimam. Carta ccc xxx colũna prima / uexꝫ / o gla, corrige / uexꝫ poſt hec / o / gla. Ib. colũna ſecũda / neue populoſa ciuitas nimia ſit / coꝛ. nimium ſit.
Carta ccc xxxi colũna prima: mercedis tributores ⁊ numitoꝛes / coꝛ. nutritoꝛes: Ib. col. ſecunda / eniꝫ uero ſe unum: corrige: ſummum Ib. colũna tertia / uitãqꝫ beatioreꝫ: corrige: uitamqꝫ agent: Ibidem colũna prima / meminiſti in ſuioꝛpibus / coꝛrige: in ſupioribus
Carta ccc xxxii col. ii. cum uero qui iuuenis / coꝛ. uiuens: Ib. ut obſcura a quolibet: coꝛ. obſcula: Ib. quecunqꝫ obſculari: coꝛ. quẽcunqꝫ
Carta ccc xxxiii col. iiii. imo defendã / coꝛ. imo certe de. Ib. quibuſcunqꝫ poteoꝛ: coꝛ. potero. Ib. ſtimulant atqꝫ cocitãt: coꝛ. cõcitãt
Carta ccc xxxiiii colũna ſecunda. ſeoꝛſumqꝫ ⁊ illos / corrige / ſeorſum quoqꝫ
Car. cc xxxv colũna prima in principio ſupra diximus: corrige: non ſupra diximus

Errores ſexti de re pu.

Carta ccc xxxv columna quarta: actiue ꝓcellas: corrige. actiue uite. p.
Car. ccc xxxvi colũna prima: niſi qd id ipſum corrige / niſi quid. remoue / id ipſuꝫ. Ib. col' ſecunda: aſſidue bona querit: coꝛ. bonum. q. Ibidez col. iiii. ſillam ſufficientiaꝫ. corrige / ad ſufficientiam: Ibidem fiat natura que ſemꝑ corrige / fiat natura illa
Carta ccc xxxvii colũna ſecunda: non ne his ſolis eruditore: corrige / eruditione
Carta ccc xxxviii colũna prima: neceſſario fateri cogerent / corrige: cogerentur. Ibidez columna tertia. nam iuxta prouerbiuꝫ: corrige. nam diuinum quidem iuxta
Carta ccc xxxviiii columna prima: putantes eſſe ad res / coꝛ. putãtes ſe ad res. Ib. colũna ſecũda / ſedẽ hac uacuã / coꝛrige / ſedem hanc
Carta ccc xlii colũna. ii. ⁊ ipſuꝫ eius emicat / corrige / ⁊ ipſum ens / Ibidem colũna tertia / que intellectu ꝑcipitur / coꝛ. que ꝑ intellectuꝫ
Carta ccc xliii. utiturqꝫ imaginibꝰ: corrige: utatur. Ib. ⁊ q iſta cõſiderat / coꝛ. cõſiderant

Errores ſeptimi de re pu.

Carta ccc xliii columna ſecunda: ubique oꝛdines ſapiente / coꝛ. ſapienter: Ibidem colũna quarta / ſed cum diuino: corrige: ſed cur Ibidẽ ⁊ uim ⁊ luminis / corrige / ⁊ uinculoꝝ Ibidem tum inte: corrige: tum inter
Car. ccc xlv colũna tertia: tum ũo diſſeꝛendi corrige / tu uero / Ibidez in quarta / ſtatuſqꝫ hominum / corrige: ſtatuas
Carta ccc xlvi colũna ſecunda / ſi uiſa fuerit corrige / ſi autem uiſa / Ibidem in tertia / ad eaqꝫ conuerſa / corrige: ea ad que
Carta ccc xlvii columna prima: minime ambitioſi ſunt. adde / optime: Ib. in quarta / ad modum ꝑſpiciuntur. coꝛ. ꝓſpiciuntur: Ibidem cogitatur ⁊ ad molle. coꝛ. cogitur
Carta ccc xlviii colũna ſecũda / quibus umu. corrige / unum. Ib. in quarta / qõ aũt ex aliis coꝛrige: qõ ante: Ibidem accepimus qꝫ ipſum coꝛrige / ante qꝫ ipſum
Car. ccc xlviiii colũna. iiii. qꝫ pulcherrima ab ipſo cel. coꝛrige: celi / Ibidez in quarta / ad ſimulachra ac lucẽ. corrige / ac lumen
Ib. uoti compos afficiaris / coꝛrige: efficiaris
Carta cc l columna prima: ſuppoſitionibus ad ipſum. interpone / omnibus: Ib. in ſecunda / non põt ceteris omnibus: coꝛrige: nõ põt a ceteris. Ibidem glo. quis / corrige / glo. quas Ibidẽ in tertia: doctrinaꝫ exequtionẽqꝫ / corrige / exercitationemqꝫ
Carta ccc li colũna prima / hos pre ceteris honoramus: corrige / has: Ibidez in ſecũda: aſſidue delectantuꝫ / corrige: delectantur

Errores octaui de repu.

Carta ccc lxiii columna tertia: non ꝑfuſione / corrige: non perſuaſione
Carta ccc liiii columna prima / officia ultra ſtudia / corrige / officia ꝓxime
Car. ccc lv colũna ſecũda: partim ut triuſqꝫ corrige: partim utriuſqꝫ
Carta ccc lvii colũna tertia ⁊ quarta / deducunt coronas / corrige: coronatos: Ibidez hoꝛum honeſtaꝝqꝫ: corrige: bonaꝝ
Carta ccc lviii colũna ſecunda: nec quo amice corrige: hec o amice: Ibidem in quarta: imperium intendat / corrige: intendant.

Errores noni de repu.

Carta ccc lx colũna pꝛima / ut ſapiẽs iuſtuſqꝫ corrige / iuſtaqꝫ. Ibidem in tertia: ⁊ alios formare: corrige / ⁊ alios ita formare
Car. ccc lxi col. i. ut in ſe putat / coꝛ. ut iſpe Ib. grauidioris effecti filium: coꝛ. grandioris Ib. circa ipſum ſuſpirantes: coꝛ. ſuſurrantes Ib. in ſecũda / ſo. ſi iſtud: coꝛ. ſo. ſin. Ib. in quarta / ita ſe hec habere neceſſe: adde / eſt
Carta ccc lxiii col. iii. officiũ exeqtur / coꝛ. exequãtur: Ib. in. iiii. ſꝫ quadam deceptiõe: corrige / ſꝫ ex quadã: Ib. ſo. uidetur / coꝛ: uide igitur. Carta ccc lxiiii col. i. potius amiratur / coꝛ. admirarer. Ib. in. iiii. ignoꝛãtia oũ ⁊ prudẽtia / coꝛ. ⁊ iprudẽtia. Ib. in. iii. inuicem doloribus cõparatione / coꝛ. doloꝛis. Ib. natura uerax uoluptatũ / coꝛ. ueraꝝ
Carta ccc lxv colũna prima / ⁊ cerebri ⁊ alie multe. coꝛrige. ⁊ cerberi Ibidem in quarta: deturbari poſſe unqꝫ. coꝛrige. quandoque.

Errores decimi de iuſto.

Carta ccc lxvii columna ſecunda. apud ciceronem. coꝛrige. apud cirenem
Carta ccc lxviii columna ſecunda. hic autem

orpheus. corrige. hinc ait
Car. ccc lxx colūna quarta. si ex fato ē tam. corrige. est in tam. Ibidꝫ quia prouidentie influxus. adde / diuine.
Carta ccc lxxi. appellauimus uegetabileꝫ. corrige. uegetalem. Ibidꝫ colūna quarta: quāqꝫ ponere solemus. Adde / de quibuslibet pluribꝰ
Carta ccc lxxii columna tertia. intelligāt de quibus uulgo / corrige. intelligant ea
Carta ccc lxxiii colūna prima. natura quadaꝫ aurea. corrige. aures. Ibidꝫ in quarta: quale istud adde. So.
Carta ccc lxxiiii columna prima. So. oportunum hoc. corrige. Sla. Ibidē inrationale languidum / corrige. inrationale est la.
Ib. in secūda. si quo pacto equitē. cor. quieteꝫ
Carta ccc lxxv colūna prima. expectabimus optima. corrige. ut optima. Ibidꝫ in secūda / cōmemorauimus iustitia / corrige. iniustitia
Ibidꝫ in quarta. So. diuinā igitur. corrige. animam igitur.
Carta ccc lxxvii col'. ii. iniusti eniꝫ. cor. iusti
Carta ccc lxxvi columna prima. quo silente. corrige. quo silente. Ibidꝫ in quarta / natura ualeat ad aie. cor. ualeat considerare ad anime
Car. ccc lxxviii columna prima / eppanopiensis. corrige. epei panopiensis

Errores in compendium timei:

Carta prima columna prima. eudemqꝫ ordine / corrige. eodemqꝫ ordine
Carta. ii. columna prima. ipsum nanqꝫ esse bonum. corrige. ipsum nanqꝫ amare bonum
Carta. iii. columna prima: essentiā eminentē. corrige. eminente. Ibidem sed esse. cor. esse
Ibidꝫ in quarta. pone hāc rubricam super capitulum ex his omnibus. s.
Materiam nō fuisse inordinataꝫ ante mundum tempore: sed quadaꝫ ordinis ratione.
Car. iiii. colūna tertia. quas si q̄nqꝫ. cor. q̄ꝫ si
Ib. in. iiii. totū cōfirmat religionē / cor. totā
Carta v columna secunda: ꝓpriumqꝫ purum. corrige: ꝓprium purumqꝫ
Carta sexta columna prima: decem ⁊ octo exsupera. corrige: exsupat. Ibidē ut qua ratiōe in fine. corrige: infime. Ibidem primum impa rem / sic corrige. primuꝫ parem ac primum imparem in se cōplectens. Ibidem in tertia. hinc sub ce. corrige: sub celo: Ibidem partim prolixiaatem: corrige: prolixitatem
Carta vii colūna prima. acutissimum penetrationisqꝫ. cor. penetrationi: Ibidem columna tertia inest ad phisicuꝫ / corrige: ad phisica
Ibidꝫ uero unicuꝫ mutuantur. corrige: unicā
Carta octaua columna prima / ob tenuissimam mollissimamqꝫ naturam. corrige / mobilissimā
Ib. non accisci / cor. nō nancisci: Ib. colūna quarta / cor. sic intelligentiam eius comitans
Ibidem cōmunius certe: corrige: cōmunis
Car. x colūna. ii. adde qō cōtētus: cor. concentus. Ib. sensuon cogitationē: cor. sensuꝫ
Ib. in: iiii. coaptiōes quoqꝫ / cor: coaptatiōes
Carta xi col'. i. sꝫ seruat multiplicitatē. cor. sed seruat simplicitatem. Ibidem in secunda. longon nominant / corrige: logon
Carta xiii col'. i. adiungitur sexqtertia. adde triple. Ib. cōsonātiamꝰ diapason / cor. di diapason. Ib. in secūda / si uim diapente / cor: si cum diapēte. Ib. disponamꝰ sonosqꝫ / cor. disponimus / Ib. colūna quarta: qō indiuiduuꝫ / cor. quod diuiduum
Carta xvi colūna. ii. patere euquā / cor. cuiqꝫ
Ib: aiaꝫ ab eius acceptaꝫ / cor. aiaꝫ ab ipso acceptam: Ib. in. iii. his ergo ō causis. adde. diu
Carta xvii colūna secunda / mathematicoruꝫ doctrina / cor. doctrinaꝫ. Ib. colūna tertia / isoceles trianguluꝫ / corrige. trianguli
Prope huius cōpēdii finē ante illā particulaꝫ / hec igitur / sic accipito. s.
At q timeus locrus i libro ō mūdo fabulosā hec esse fatetur.

Errores in timeum.

Carta. i. colūna. i. bella gerere oportet / cor. oporteret: Ib. qō āt ō nutritiōe dicemus corrige. de educatiōe: Ib. colūna. ii. effingi precipimus: cor. precepimus: Ib. colūna quarta / certamen est inuictum: corrige: iniunctum.
Carta ii colūna quarta / dumtaxat teactare: corrige / tractare: Ibidꝫ operaꝫ in nonimentis. corrige / monimentis
Carta iii columna prima: postꝰ discessum protinus his. Adde / put.
Ibidem i tertia / mensaꝫ apparuisse / corrige. apparauisse: Ib. eodꝫ modo se habet. Adde / semper. Ibidem idqꝫ profecto. dele / illudqꝫ:
Carta iiii colūna prima: sed temere agitauit / corrige: agitatum.
Ibidꝫ eum simillimuꝫ. Adde / esse / ducamus
Ibidem id siquidem uiuentia / corrige / illud
Ibidem in secunda / cohercere non possunt: corrige: coherere non possunt
Ibidem eadem uero eum facta / corrige / cum
Ibidem in tertia / quapropter phericum / corrige: spericum: Ibidꝫ in quarta / perqꝫ totuꝫ tendit: corrige / tetendit:
Car. v colūna prima: facile cohercere possit: corrige / coherere possit
Ibidꝫ particeps cōsiderate: corrige: incōsiderate. Ibidem in secunda: particule interuallo ea assumpta / corrige / assumpto ea
Ibidē mediamqꝫ medie in specieꝫ chi / cor. x.
Ibidem in orbem torsit / ccorrige / intorsit
Ibidꝫ alteꝝ intoriorm / corrige / interioreꝫ
Ibidem in tertia / ⁊ sub intelligentia cadunt / corrige: ad intelligentiam pertinent
Ibidem ad sensibile aliquid. adde / se.
Ibidem in quarta / motus enim duo quidam: corrige / motus eniꝫ quidam duo
Carta vi colūna prima / illorum tarditatisqꝫ nobis. dele / nobis: Ibidem octo motuum perspicuat esset / corrige / prodiret in lucem
Ibidem in secunda / oēs quicunqꝫ natura / corrige / quecunqꝫ. Ibidem in quarta / eorum ratio confirmetur / corrige: eorum oratio
Ibidꝫ sic igitur. adde / ut.
Carta vii columna prima / modo quodam ferme. dele illud ferme. Ibidem quod uiri non ensit. corrige / nomine / Ibidem in secunda contractos rōne fedauerit / corrige / sedauerit
Ibidē naturā gubernētur: corrige: gubernent
Ib. ꝑ sex loci naturas / cor. differētias / Ibidē in quarta. caput supne substinēs / cor. subsistēs
Carta viii col'. ii. que leuia sunt / cor. leua
Ibidꝫ in tertia / nobis oculi attulurunt: corrige attulerunt
Carta viiii colūna tertia / imprimere alquas / corrige / imprimere aliquas.
Carta x colūna prima: aio respiciamus / cor. respicimus. Ib. in tertia: ergo si recte. adde / exordiri. Ibidē cōgruasqꝫ sibi. adde / figuras
Carta xi columna prima: equilatere equilatori quadrāgulus / cor. equilateri quadranguluꝫ
Ibidē spēꝫ transmigrare / cor. transmigraret
Ib. in tertia: locūqꝫ uacuuꝫ reliq. cor. relinq
Ibidē maximā relinqre / corrigre / relinquere
Ib. pp lineem qualitatē / cor. lenem equalitatem. Ib. i quarta / adeo aspius. interpone / ut.
Carta xii columna prima / corpusqꝫ illo aridus. corrige: aridius. Ibidem que solida uocatur fictilisqꝫ / corrige: futilisqꝫ: Ibidē in tertia / paruitatē particlaꝝ: corrige. particulaꝝ
Ibidem in earum sedes sepe / corrige / sese
Ibidē in quarta / ita uniuersuꝫ / corrige: itaqꝫ
Ibidem deorsum ferri dicitur. interpone / qꝫ.
Carta xiii columna tertia. sin autēm uiꝫ nitortempationem. corrige. temperatiorem
Carta xiiii colūna secunda. omnia exornauit perinde. corrige: deinde. Ibidꝫ in tertia / inter hec medium: corrige / mediam
Ibidꝫ obiectu trepidatoꝝ. cor. trepidaturꝝ
Carta xv columna prima. maluꝫ pcere uideatur. corrige. portendere. Ibidem in secunda: qua aia corpori. corrige. quam. Ibidꝫ corporis nostri cōpagineꝫ. cor. cōstructionē. Ib. in quarta / que cirulis nō carent. dele illud non
Carta xvi columna prima. ea capitis compositio habuisse. corrige. habuisset
Ib. ex his quidē magis / cor. Et his. Ibidē columna. ii. a frigitate factaꝫ. cor. a frigiditate
Ibidem tegmen nero / corrige. uero. Ibidē cognitione erant. cor. cognatione genita erant
Ibidem in tertia / recte enim. cor. rete enim
Ibidem in quarta. gibbi connexa. cor. cōuexa
Ibidem recte uero. corrige / rete uero
Ibidem quo quiqꝫ. corrige. quicquam
Carta xvii columna prima. Aer emissus. corrige. aer ⁊.
Ibidem in secūda / ⁊ ob hanc per totum. interpone / rationem.
Ibidem eorum compaginem. cor. structuraꝫ.
Ibidꝫ in tertia. radicem compaginem qꝫ. corrige. compagenqꝫ.

Ibidem in quarta / digestionē concertionēqȝ / corrige: digestionem concoctionemqȝ
Ibidē penitus exesa est. interpone / penitusqȝ
Carta viii columna quarta / improbi sumus: corrige: simus.
Carta xviiii columna prima: quotiens lango ribus. corrige: quatiens langoribus.
Ibidem in secunda: quod suum est augent. cor rige. quod suum est adaugent.

Errores in critia.

Carta xx columna secunda / Illa uero a solo ne. corrige: ille uero a solone
Ibidem nimiū in huiusmodi: cor. in huiusmodi rebus. Ibidem in tertia / ⁊ quasi animas. cor rige. ⁊ animas quasi ferro.
Ibidem numeri ex historia. cor. numeri partim
Ibidē in quarta a celo quodam: corrige: quon dam. Ibidem usqȝ degiret: corrige: degeneret
Carta xxi columna prima / Si modo cognoue rit. corrige / cognouerint.
Ibidem que uero phisicā / cor. philosophicam
Ibidē in quarta / cum uero qs figere. corrige / quis fingere. Ibidē uel paruȝ quidē cōueniēs. corrige. uel parum quid conueniens est
Ibidem aduecta fuerint. corrige / fuerunt.
Carta xxii colūna prima / herculis habitant / corrige. habitabant. Ibidem grecaeqȝ ganera tim. corrige: generatim. Ibidem in tertia / post etiam terrarum. corrige: post tertiam
Ibidem in quarta / tunc autem affatum. corri ge. affatim. Ibidem patriam suam ⁊ uniuersaȝ / corrige: uniuersa. Ibidem nisi forte que pueri / corrige: nisi forte quemadmodum.
Carta xxiii columna secunda: bi secula: corri ge. ibi secula. Ibidem accedebant ⁊ delitaꝝ. corrige / accedebant ⁊ delitiarum
Ibidem hoc pacto speras illas: corrige: hoc pa cto spiras illas. Ibidem in secunda / cuius lati do studium: corrige. cuius latitudo.
Ibidem transeunt uero / corrige / transeunti.

Errores legum / ⁊ primo in primum.

Carta prima columna tertia: Offendit cliniaȝ cretensem / corrige: offendit megillum lacede monium / ⁊ cliniam cretensem: quem una cum nouem aliis gnosii accersiuerant / ut coloniam deducerent urbem cōderent: eiqȝ leges darēt. Ii ergo duo ad sacrum
Carta tertia colūna tertia: sine modestia iter hoc. corrige: sine molestia.
Car. v. col. i. se ↄtraxerūt: cor. cōtraxerint
Car. vii. col. ii. cōpotationis auteȝ ipsi. cor. ipsius. Ib. columna. i. sed ⁊ hoc p nobis expo ne. dele / pro. Ib. colūna prima / ut linqueat accipiatis / corrige: ut liqueat.
Ibidem rationis iudicium dictas: cor. dictans
Ibidem nam id nouimus / corrige / enim id
Ibidem columna tertia / an etiaȝ ignoramus / corrige / an etiam ignoramus eos.
Ibidem e terrisqȝ timoribus: cor. ceterisqȝ
Ibidem columna quarta / cum nō pertimescēt: corrige / pertimescentia. Ibidem uita finisse unquam / corrige / fuisse
Carta nona columna prima: exercenda se: cor rige. exercendo se. Ibidem in secunda / an po tius in dionisiis / corrige. in dionisii.
Ibidem in quarta / in sermonis causaris. corri ge. cautus.
Carta x columna tertia / prima autem nō ode rit. dele / non. Ibidem in quarta / animis offe rat. corrige: afferat
Carta xi colūna prima / aut cantibus delectan tur. corrige. delectatur. Ibidem et docere. adde / ei liceat. Ibidem nam id olim. adde / ut
Ibidem in secunda / ⁊ uictorie comitem: cor rige: compotem.
Carta xii columna prima. nona enim semper: corrige / noua enim semper. Ibidem alia musi ca excogitatur: corrige. excogitantur.
Ibidem in tertia / iustissimine: cor. iustissime
Car. xiii colūna. iii. hospes ⁊ tu nō: corrige: hospes ⁊ ii. Ibidem in quarta / ipsum etiam. corrige / ipsuȝ est. Ibidem ne unquaȝ utrum: adde / utrum recte.
Carta xiiii colūna tertia. cos ac figere / co. cos ac fingere. Ibidem in quarta / ⁊ uires adi piscantur. corrige / adipiscatur

Car. xv. uirtuteȝ attingi / corrige: attingit.
Carta xvii columna secunda: ⁊ inuicem erui / corrige: in luceȝ. Ibidem in tertia / plurimuȝ illi. corrige: illis. Ibideȝ in quarta / priuatiȝ quinqȝ. corrige: quiqȝ. Ibidem ubiqȝ iaceat / corrige / doceat: Ib. primisqȝ sint / cor. sunt
Carta xviii colūna. i. carmina hec / adde. ⁊
Ibideȝ presertim igitur: corrige / prestantem
Ibidem i quarta / exercitu diuisi / cor. diuiso
Carta xviiii columna prima / ne summopere: corrige: me. Ibidem in secunda / sique bene / corrige: siquis. Ibidē nin autē / cor. nes autē
Ibidem i tertia / leges ferre debeat: corrige / debent: Ibideȝ ⁊ terraruȝ omniuȝ. corrige: ceterarum: Ibidem i quarta / quod cōtra affe cti. adde / sunt.
Carta xx columna secunda / olim a nobis: cor rige. a uobis. Ibidem in tertia / quod nam / corrige: quid nam. Ibidē in quarta tenere per sarum. adde / gentis.
Carta xxi colūna. ii. ipsi ipitur. cor. igitur.
Ibidem in quarta / secūdo dignitas: corrige. dignitatis: Ibideȝ oderint: corrige. oderunt
Ibidem ipsa predicant / : corrige: predicent.
Carta xxii colūna secunda / ⁊ inuicem erui: corrige / ⁊ in lucem. Ibidem in tertia / illi ten poribus. corrige: illis. Ibidem in quarta / priuatim quinqȝ uxoribus: cor. priuatim quiqȝ
Ibidem ubique iaceat: corrige. doceat
Ibidem primasqȝ sint facte / corrige: sunt

Errores quarti.

Carta xxiii columna tertia / itaque uidebit: corrige: iubebit.
Car. xxiiii colūna quarta: uerba plato fecit: corrige / facit.
Carta xxv colūna prima / sdicens deum: cor rige. dicens. Ibidē cuiqȝ decernat / corrige: decernatur: Ibideȝ in secunda / hec aduerbiū inuenis: corrige / hec ad uerbuȝ inuenis
Ibidem in tertia / inseritur euangeliuȝ: corri ge. euangelicum: Ibidem in quarta / eiusmodi numerum / corrige / numen
Carta xxvi colūna prima / tamen illud reme dium: corrige. tamen illud habet remedium

Ibidem in secunda: meliusqȝ sexūm: corrige: secum. Ibidem i quarta: multitudo habitura / corrige. habitatura.
Ibidem nō agitur ui: cor. nō agitur ut
Carta xxvii columna secunda / hoc eniȝ si de cesserit: corrige / si accesserit
Carta xxviiii colūna prima / in senecta rece dentes / corrige / recētes: Ib. animas quoqȝ. corrige: annuas quoqȝ: Ibidem summope ho norauere: corrige: honorare
Ibidem in secunda: qui eadem exagitet: cor.
Ibideȝ legis lator iacere: corrige: facere:
Carta xxx columna secunda: quod sermoneȝ omniuȝ; corrige: sermonum omniuȝ
Ibidē in tertia: que ad extrema: cor. externa

Errores quinti.

Carta xxxi colūna prima: Sorbis dispotio: cor rige: dispositio. Ibidem in quarta / recte ani mus suum: corrige: animum suum.
Ibidem non reddit quicquaȝ: corrige: quemqȝ
Carta xxxii colūna secunda / non uerborum intrepidatio: corrige. increpatio
Ibideȝ colūna tertia: beneficia minores / cor rige. minora. Ibidē seipsum sese debeat. cor. ipsuȝ esse debeat. Ibidem colūna quarta / ali ter effingere / cor. effugere.

Errores sexti legum.

Carta xxxviiii columna quarta / ad animi se natus / corrige. ad annui
Carta xl colūna tertia: bis singulis regionis / corrige. bis singulis singule regionis
Carta xl colūna tertia: primum cirulariter / corrige / circulariter. Ibidem quo ad unam: corrige. ad unum. Ibideȝ colūna quarta / red dant ornatura. corrige: ornatiora
Carta xli columna. i. similiter eademqȝ: cor. eademqȝ: Ibidem uiri cum quideȝ: cor. quinqȝ
Ibidem columna secunda / fontium qoqȝ. cor rige: quoqȝ: Ibideȝ col. tertia. in cenecilium pficiscatur: cor. in cōciliū: Ib. col. iiii. unȝ quoqȝ unū quoqȝ: remoue illud ultimū quoqȝ.

Carta xlii columna prima: a ſingulis maſtiſtra tibus / corrige / magiſtratibus
Carta xliii columna ſecũda: in bis preſertis: corrige: preſertim: Ibideꝫ columna ſecunda: quipp quod: corrige: quippe.
Ibidem columua tertia: aut potens potentiis in cõnubio admittat: corrige: aut potẽs poten tis ſocietatem admittat: Ibidem ⁊ cum qui in cõnubio: corrige: ⁊ eum.
Carta xliiii columna prima: ad pullorũ gene tionem: corrige: generationem
Ibidem columna ſecunda / poſſeſſidendis: cor rigẽ / poſſidendis: Ibidem ipſis loqon.ur. cor rige: loquimur: Ibidem diuerſa de ſerris: cor rige: diuerſa de ſeruis
Carta xlv columna tertia / explcantur dolo res. adde / ⁊ dolores.

Errores ſeptimi legum.

Carta xlvi columna ſecunda / Matrẽqꝫ arden tius: corrige: materqꝫ
Carta xlvii columna prima: extra quaꝫ in ter ris. corrige: extra quem: Ibideꝫ per probatuꝫ ſit. corrige: per bec / ⁊ cetera.
Ibidem columna tertia: ⁊ que ad banc borã / corrige. Ea que ab aurora ad banc boram
Ibideꝫ columna quarta / inquit in ſpecies per tranſire: corrige: inquit bumanã in uarias ſpe cies pertranſire:
Carta xlviii col. prima / de re. p. inquiunt / corrige: inquit: Ibidẽ que eniꝫ priuatum: cor rige: priuatim: Ibidem columna quarta / non quiete bos: corrige: boc. Ibidem tum ad forti tudinem: corrige: eum ad fortitudinem
Carta xlviiii columna prima / ſeruitus atque attorum: corrige / atrox: Ibidem quiſque bo minum diuinus / corrige: quiſquis
Ibidem columna ſecunda / indulgere uolptna tibus: corrige: uoluptatibus: Ibideꝫ columna tertia / ne iracundiam afferantur: corrige: ne in iracundiam efferantur: Ibideꝫ quem ad bẽc magiſtratuꝫ / corrige / que. Ibidem manibus autẽ maticum / corrige / matrum.
Carta l colũna prima / dictum eſſe putamus: corrige; dictum eſſe putabamus

Ibidem colũna tertia / bunc nemo formidat / corrige / binc nemo formidat:
Ibidem ad nouitatem pueris: corrige / puero
Ib. colũna quarta / quodqꝫ dubi: cor. dubium
Carta li columna prima / non poſtea q̄ꝫ: corri ge. nam: Ibideꝫ aſperendum / corrige: adſper gendum: Ibideꝫ columna ſecunda / imago ter tia ſancientur / corrige / ſancietur
Carta lii colũna ſecunda / tamen nõ obiectã: corrige / non abiiectam
Iarta liii columna ſecunda / de bis omnibus uno modo / corrige / uno uerbo
Carta liiii colũna ſecũda: id ponamus Atbe. dele / atbe. Ibidẽ eadem pſeuerare: corrige: perſeuerans.
Carta liiii columna quarta / aſtrorum notia: corrige: notitia: Ibidem non diſcit nullo mo do. corrige: ullo modo

Errores octaui legum.

Carta lvi columna tertia / animos religioſo quodam ritu: corrige: animos ex religioſo
Ibideꝫ colũna quarta / quali corpore cõiungi / corrige: quali corpori
Carta lvii columna ſecunda / demonibus qui buſcus. corrige: quibuſdam
Ibidem etiã de cõuiuis: corrige / de conuiuiis
Carta lviii columna prima / ceteris uero pro bibeant / corrige: ceteros. Ibideꝫ columna ſe cunda / rem bellicam in itemur / corrige / imi tentur. Ib. in quarta / cauſaꝫ equidem eiſero / corrige / cauſam equidem eſſe aſſero
Carta lviiii columna ſecunda / femine cogen de ſunt / corrige / cogende non ſunt
Ibidem columna quarta / ⁊ principiũ oculi / corrige / principum. Ibidem ad meres perti nent / corrige / pertinet
Carta lx columna prima / quiſque mollitie ui tuperabit / corrige / mollitiem
Ibidem utriſqꝫ cõmonitur / cor. componitur
Carta lxii columna quarta / ſine indigeran. corrige / indigetum magneſiorum

Errores noni.

Carta lxiiii colũna ſecunda / preterea utrum iiii. corrige. iii.
Ibid[illegible] ubi uero de bomidiorum / corrige / de bomicidiorum
Carta lxvi columna prima / ⁊ de manſuetudi ne filiorum / corrige / ⁊ de manſione
Ib. colũna. iiii. bene poſituꝫ / cor. poſituraꝫ
Carta lxvii colũna ſecũda / aut donis ut alio / corrige: aut alio: Ibideꝫ conſtat ſane quod ani ma / corrige / q̄ȯ de anima
Carta lxviii columna quarta / uel conuerſo: corrige / uel econuerſo
Carta lxviiii columna quarta / ubi alius ne neo: corrige / nemo: Ibidem totius pxpiatio ne. corrige / expiatione
Carta lxxi colũna prima / patrie noctu quod militie: corrige: patrie nocuit q̄ȯ milite
Ibidem legum aſtor. corrige / legum lator
Ibideꝫ in quarta / bec uero edem leges / corri ge. be uero eedem leges.

In decimum.

Carta lxxiiii columna quarta: eſſe bumanis cu ratoreꝫ. corrige: eſſe bumani generis curatorẽ
Carta lxxv colũna prima: lex illa ſanciatur. corrige: lex illa de omni ui ſanciatur
Carta lxxviii columna prima: conſtat animã corrige: conſtat optimam animaꝫ
Carta lxxviiii columna tertia. ſi magnos pui derit. corrige / ſi magnis. Ibidem in quarta / uero deteriorem: corrige: uero deteriores
Carta lxxx columna ſecunda: qui uidelicet. corrige: quid. Ibdem in tertia. atque lidore carminum. corrige. carnium
Carta lxxxi colũna prima / in boc autẽ erũt. cor. differunt: Ibidem tales facti. adde / ſunt

In undecimum.

Carta lxxxiii colũna prima. deinde de matri monio. corrige / deinde ut. Ibidem i ſecũda: aut alia quouis / corrige / quauis. Ibidem in quarta / quilibet cuis. corrige / ciuis
Carta lxxxiiii colũna prima / approbãda bec, adde / omnia.
Carta lxxxvi columna ſecunda / in animo te babens / corrige / in aio babentes
Carta lxxxvii columna quarta. in ſingulis in iurie: corrige. iniurias
Carta lxxxviii colũna tertia / citaniſqꝫ tem pore ideo / corrige: idoneo.

Errores in duodecimum

Carta lxxxviiii columna ſecunda / mox buma na. corrige: mox ex bumana. Ibideꝫ in tertia peregrinationemqꝫ: corrige: peregrinatione
Carta lxxxx columna prima. noſtra plerumqꝫ ſuis: corrige: noſtra plerunqꝫ quibuſdã ſuis
Ibidem id quidem nõnullis. adde / quoque
Ibidem in quarta: que ſibi cõmiſſa. adde / ſunt
Iidem aut ui uiſus. corrige: uſus
Carta lxxxxi columna ſecũda. duritiem ati. corrige / pati. Ibidem uirtutem alpnis. corri ge. alienis: Ibidem in tertia: eſt ita diſtingue re. corrige / iſta: Ibidẽ nam ſcuti / cor. ſicuti
Carta lxxxxii colũna ſecunda / ppinquiores deligerunt: corrige: delegerit: Ibidem quaſi ad pugnam precedãt / corrige. quaſi ad pugnã armati / ⁊ cetera. Ibidem in tertia / neceſſitu dine coniuncti. adde / ſunt: Ibidem in quarta cõmixtio uario mores / corrige: uarios
Carta lxxxxiii columna ſecunda / recte guber nata incorrupter / corrige / incorruptus
Ibidem terra muriqꝫ. corrige. mariqꝫ
Car. lxxxxiiii colũna prima mini liceat. cor. nemini. Ibidem in ſecunda / unde que alimen ta. cor. que ad alimenta
Carta lxxxxvii colũna ſecunda / bac ui. cor rige. bac uiam. Ibideꝫ primuꝫ quidem in omni bus quatuor idem q̄ȯ. corrige: primum quid in omnibus quatuor idem ſit quod. Ibidem in ter tia in principio / mittemus / cor. dimittemus
Ibidem in quarta / ment.s experientia. corri ge. expertia.
Ibidem cetum aoſit: corrige / adſit
Carta lxxxxviii columna prima: facunda oĩa ſunt / corrige: faciunda:

Errores in epinomidem. i. xiii. de legibus

Carta lxxxxviii columna quarta: librantem ponedra / corrige: pondera
Ibidem nimium alienam: corrige / aliena
Carta lxxxxviiii columna prima: similius qꝫ corporeis cunctis: corrige / similius qꝫ corporeis idē corporib9 cunctis: Ibidē in quarta / reliquum esse tempus / corrige: omne tempus:
Carta c columna quarta. nec auditum aliquid corrige: inauditum
Carta c i columna secunda: nihil ad uirtem. corrige / ad uirtutem
Carta c ii columna quarta / luciferū qui: corrige. luciferum enim qui
Carta c iii colūna secunda: pp rei imperitiā. corrige: pp huius rei. Ibidem in quarta / modus uero hic. adde / hic est

Epistolarum errores

Carta c iiii columna secunda: Ad sapientiam pertines / corrige: pertinens
Ibidem columna quarta: generat autem alios corrige / generat autem aliis
Ibidem sed non neque. corrige: eque
Carta c v columna prima / amplissima sint semper. corrige. sequitur
Carta c vi colūna. i. atque hoc. corrige: hec
Ibidem in tertia: ut parem prosequi: corrige / ut par est.
Carta c vii colūna tertia: adeo tu neque / corrige / adeo ut
Ibidem in quarta / philosophicum ⁊ morale: corrige: ⁊ per moralem
Carta c viii colūna secunda: ac potissimū spei corrige: ac potissimum speciei
Ibidē in quarta: charissime queqꝫ commode: corrige: cōmodo
Carta c viiii colūna prima: tua uero nihilominus. corrige: tua uero nihil
Ibidem in mentem rebus uidelicet quandoque potentibus. corrige: in mentē / te rebus quandoqꝫ poscentibus
Ibidem olimpiis multos. adde / eorum qui mecum erant.

Ibidem in secunda: neque paruam ⁊ nemini: corrige: neque paruam neque obscuram
Ibidem temporis insequentis: corrige: temporis subsequentis.
Carta c xii colūna prima / edita fusa oraculo. dele illud fusa
Ibidem in secunda: ⁊ in ea qua. adde / eadem
Ibidem iniuste fecerunt. adde / ⁊
Ibidem in tertia: socratem ipsum: corrige. socratemqꝫ.
Ibidem in quarta: rationibus studebam: corrige. suadebam
Carta c xiii columna secunda officiumqꝫ sponte prestare: corrige. officiumqꝫ nullum sponte
Ibidē defectu eorum: corrige: defectu rerū
Ibidem autem ex mortus / corrige. exortus
Ibidem in tertia / agendū sit consulero / corrige. consuluero
Ibidē ⁊ circa iustum / corrige: circa uictum
Ibidem in quarta: si autem omnino: corrige: si autem aut omnino
Ibidem ⁊ patri accederet / corrige / ⁊ patri accideret.
Ibidem ui autem / corrige / uim autem
Carta c xiiii colūna prima / septuaginta eas: corrige. in eas
Ibidem in secunda / ille enim perdere. corrige. ille enim impendere
Ibidem audire nos oportet. corrige / uos
Carta c xv columna prima / qui uicerint prelio ac cedibus: corrige: qui uicerint prelio a cedibus.
Ibidem magis ad uoluntatem. corrige: magis ad uoluptatem.
Ibidem in secunda: sequēs profecto. corrige. sequens profectio
Ibidem nō quasi in exitio: corrige: non quasi in exilio.
Ibidem sed dum postea. corrige: sed cum
Ibidem in quarta / aliis ita tarentinis. corrige. aliisqꝫ.
Ibidem interea bis: corrige: preterea bis
Carta c xvi columna prima: ad terminū producere / corrige / perducere
Ibidem quicquid oratio: corrige: omnino

Ibidē in secunda / omnibus aut qui: corrige: omnibus qui aut.
Ibidem quis uel / corrige: quod si.
Carta c xvii columna prima cum uidelicet / corrige. cur uidelicet.
Ibidem in secunda / in actum scylla: corrige. in artum scilla
Ibidem i tertia. quo me ueram. corrige. quo me uertam.
Ibidem mox die dionisium: corrige. ad dionysium. Ibidem hanc ego. corrige. ergo
Ibidem quo pacto. adde / hec
Carta c xviii columna secunda. ⁊ atiliā quendam: corrige: ⁊ tisiam
Ibidem cartaginensium / corrige / intra cartaginensium:
Carta c xviiii columna secūda / lingue obliuione. corrige: lingue obliuionem
Ibidem in quarta / siue ex uestris rebus siue ex utrisque sint ex alienis; corrige. siue ex alienis siue ex utrisque.

Finis.

Naldus Naldius florentinus / in huius operis laudem.

Cum deus ethereis hunc mittere uellet ab oris
    Qui supero nobis a ioue dona daret.
Diuinum celsa demittit ab arce platona
    Cui sacra tutele philosophia foret.
Accipit officiumqꝫ datum plato letus ⁊ acri
    Mente subit tante iura tuende dee
Illius ac ponit capiti redimicula mitre
    Ungit ⁊ unguētis tempus utrunqꝫ sacris.
Membra tegit peplo / qꝛ palladis esset amictus
    Sub pede purpureas spargit ubiqꝫ rosas
At modo ne pereat / tante pietatis imago
    Ne ue suum perdat philosophia decus.
Marsilius terris alter plato redditus est / qui
    Factitet hec eadem: que dedit ille prius.

